ՀՀ ԳԱԱ Հ. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ

ՄՈՎՍԷՍ ԿԱՂԱՆԿԱՏՈՒԱՑԻ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

Երևան- 2019

Հրապարակվում է ՀՀ ԳԱԱ Հ.Աճառյանի անվան լեզվի
ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ
Կազմող՝ Լ. Ա. Գուլգազարյան

ՀՏԴ 811.19’37
ԳՄԴ 81.2Հ
Մ 916

Մ 916	**Մովսէս Կաղանկատուացի «Պատմութիւն Աղուանից Աշխարհի»** (բնագրային համաբարբառ)/ Կազմող՝ Լ. Ա. Գուլգազարյան. – Եր.: ՀՀ ԳԱԱ Հ.Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտ, 2019. -2122 էջ.- (Հայկական համաբարբառ):

«Պատմութիւն Աղուանից Աշխարհի» երկի բնագրային համաբարբառը կազմվել է 1983թ. լույս տեսած գրքի հիման վրա:

Համաբարբառը կարող է օգտակար լինել բանասերներին, լեզվաբաններին, հայոց լեզվի պատմության մասնագետներին:

ՀՏԴ 811.19’37
ԳՄԴ 81.2Հ

ISBN 978-9939-9235-0-5

© ՀՀ ԳԱԱ Հ.Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտ, 2019

Ա

Ա - 4

ԳԼՈՒԽ Ա (3 / 3) ա. Երիցունք, որ ի շէնս լինին (90 / 7) ԳԼՈՒԽ Ա (106 / 3) ԳԼՈՒԽ Ա (287 / 3)

ԱԲԱՍ - 17

Եւ նստուցին հայրապետ զտէր Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց (119 / 4) չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս (121 / 2) Հասին և այլքն ի հանդէսն... Աբաս ... Մարկոս քահանայ… հայր Տիրիթ (121 / 7) Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարզի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (122/1) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ ՝ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱԻԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 4) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ ՝՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՑՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 5) Եւ եկն Աբդլ/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ … և սպան զՄրուան և կալաւ զիշխանութիւնն Աբդլ/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս ամս Է. և Աբդլ /գրքում՝ Աբլ/ Աբաս Աբդլա, Մահմետայ որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, Աբդլ Մուտաղիբայ որդի, որ այժմ ազգաւ կոչին հեշամիկք. (291 /13; 291 /14; 291/14) Տէր Աբաս … կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (342 / 15) Զայս ոչ էր սահմանեալ ասել Աբաս հայրապետն (343 / 11) ԵՐԵԻՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՅԱԻՈՒՐՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ ԱԲԱՍԱՅ (119 / 9) Յառաջ քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն (119 /10) Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն տեառն Աբասայ տեսի …ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ ՝Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի… Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ և յայլ ամենայն եպիսկոկոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 4) տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք … հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա … (126 / 12)

ԱԲԱՍ /վանական/ - 4

Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն …հրամայէր անվեհեր բրել (205/13) և հաստատեալ ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբասուն ՝հռչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով, զոր երբեմն քակտէր: (207 / 7) և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 10) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից …ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 13)

ԱԲԴԼ - 13

և կալաւ զիշխանութիւնն… Ումար *Աբդլ* Ազիզայ որդի ամս Ժ: (291 / 8) Եւ եկն *Աբդլ*/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ …և սպան զՄրուան (291/15) և կալաւ զիշխանութիւնն *Աբդլ*/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս ամս Է. և *Աբդլ*/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս Աբդլա, Մահմետայ որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, *Աբդլ* Մուտաղիբայ որդի…(291/17; 291/17; 292/1). ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ *ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ* ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՑ Ի ՊԱՐՏԱԻ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (319 / 6) եկն *Աբդլ* Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 9) Եւ ի նոյն ամի էանց *Աբդլ* Ազիզ զԿուր գետով յայն կողմն: (319 / 21) սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն *Աբդլ*/գրքում՝ Աբլ/ Ասաղ (327 / 6) զսպանողսն *Աբդլ* /գրքում՝ Աբլ/ Ասաղայ կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 / 11) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ … քեռորդի *Աբդլ*/գրքում՝ Աբլ/ Ասաղայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 /12) որք էին այսոքիկ. *Աբդլ* Մելիք՝ Ջահաբայ որդի …*Աբդլ* Ասուր՝ Հարճոյ որդի (330 / 4; 330 / 5)

ԱԲԴԼԱ - 7

Ութման ետ իշխանութիւն *Աբդլայի* (291 / 6) և կալաւ զիշխանութիւնն Աբդլ/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս ամս Է. և Աբդլ/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս *Աբդլա,* Մահմետայ որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, Աբդլ Մուտաղիբայ որդի … (291 / 14 , 292 /1) Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ *Աբդլա* ... ամս ԻԲ… Մահադի, որ կոչի Մահմատ, որդի *Աբդլայի* ամս Թ: (292/ 5; 292/ 6) և *Աբդլա,* որ և Մայմունն կոչիւր, իշխեաց ամենայնի: (292/10) «Տիեզերակալ *Աբդլայի* ամիրմոմնոյ. յԵղիայէ՝ Հայոց եպիսկոպոսապետէ: (295 / 14)

ԱԲԴԼ ԱԲԱՍ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԴԼ ԱԲԱՍ ԱԲԴԼԱ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԴԼ ԱԶԻԶ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԴԼ ԱՍԱԴ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԴԼ ԱՍՈՒՐ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԴԼ ՄԵԼԻՔ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ - 8

որդի ամս Թ: Սուլէման Իբն *Աբդլմէլիք* ամս ԺԱ … Եզիդ Իբն *Աբդլմէլիք* ամս Ջ: Հէշմ Իբն *Աբդլմէլիք* ամս Ի: (291 / 9; 291 / 10; 291 / 10; 291 / 11; 291 / 11) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ *ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ* ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 /13) ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ *ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ* ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱԻ ԵԻ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304/6) Այսք ամենեքեան … գրեցան ի դիւանին *Ա* կալաւ զիշխանութիւնն …*Աբդլմէլիք* Իբն Սրուան ամս ԺԱ: Վլիթ՝ *Աբդլմէլիքի բդլմէլքի* ամիրմոմնուոյ (305 / 5)

ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԻԲՆ ՄՐՈՒԱՆ - Տե՛ս ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ

ԱԲԴԼ ՄՈՒՏԱՂԻԲ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԵՂԱՅ - 11

Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց *աբեղայից* տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 / 9) Եւ դարձեալ ցուցանէր … չորս աւազագոյնս *աբեղայս* (72 / 7) Եւ այլ *աբեղայ* ոմն հիւր եկեալ (76 / 5) Եւ յարուցեալ *աբեղային* առնոյր զգինս բաժակին (77 / 5) և խոսեալ առն ընդ *աբեղայսն* ՝ասէ. (78 / 7) և *աբեղայն* առընթեր կայր ի տեղւոջն: (79 / 4) Եւ ասէր *աբեղային* ցայրն (79 / 5) Անդ ուրեմն գողացեալ *աբեղայի* միոյ ի նշխարացն (82 / 6) ասաց զանուն *աբեղային* (82 / 7) սուրբն Վարոս ի կերպ *աբեղայի* ասէր ցիս.: (120 / 9) Եւ ասէր *ցաբեղայն* (78 / 14)

ԱԲԻ - 1

Երկրորդ իշխան Տաճկաց զկնի Մահմետի նստաւ Աբուբքր *Աբի* Կահփեան: (291 / 4)

ԱԲԻԿԱՋ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ… *Աբիկազ* ՝Բեդայ երէց, Ուրբաթայր՝ Մանուշէից երէց… և այլք բազումք… կարգեցաք (90 / 3)

ԱԲԻՐՈՆ - 1

և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դադան և *Աբիրոն* (308 / 8)

ԱԲԻՈՒԴ - 1

մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նադաբ և *Աբիուդ* զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս (278 / 14)

ԱԲԼ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԲԼ ԱՍԱԴ - 3

սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն *Աբլ Ասադ* (327 / 6)

Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն *Աբլ Ասադայ* կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 /11) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի *Աբլ Ասադայ* ՝ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 13)

ԱԲԼՎԱՀԻԴ - 1

Ի ժամանակի խռովութեանն, որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և … Մահմետի՝ որդւոյ *Աբլվահդի,* որ կոչիւր Եմէմիկ, զօրաժողով լինի (334 / 6)

ԱԲԽԱՋՔ - 1

Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ *Աբխազս* ի Խազիրս: (320 / 10)

ԱԲՐԱՀԱՄ - 17

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս…Արամ, առ սովաւ *Աբրահամ,* Արայն Գեղեցիկ … (41 / 5) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ *ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ* ՝ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ (88 / 4) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն *Աբրահամու* (193 / 5) Առնոյր ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև զարին *Աբրահամ,* սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին (215 / 13) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ… ԵՒ

ՋԻՆՋ *ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՎԱՍՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (269 / 17) Եւ յետ ՋԷ ամի անցանելոյ ի ժամանակս *Աբրահամու* Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ (270 / 6) *Աբրահամ* զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 9) միապետեաց *Աբրահամ* զհայրապետական աթոռն: (274 /8) Իսկ հայրապետն *Աբրահամ* ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս (274 / 12) զոր *Աբրահամ* գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284 / 15) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ *Աբրահամու* անուանեաց (289 / 2) և զօրն զայն *Աբրահամու* անուանեաց… քարարձան տայր կանգնել և համբուրել յանուն *Աբրահամու:* (289 / 3; 289 / 5) Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. և իբրև եղև Հ եկն ի Գմբէթն *Աբրահամու* և անտի ել յայն շահաստան, որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) յամսեանն շահր ռաբի ղովաղ սկսեալ թափեաց զԳմբէթն *Աբրահամու* ի ռամազան ամսոյ ԺԹ անն (290 / 5) Նա մեռաւ ի Գումբէթն *Աբրահամու:* (292 / 4) *Աբրահամ* ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20)

ԱԲՐԱՀԱՄ ԱՄԻՐ ՄՈՄՆԻ - Տե՛ս ԱԲՐԱՀԱՄ

ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - 1

սա քրիստոնեայ տաճիկ է, *աբրահամեան* դպիր: (286 / 1)

ԱԲՈՒ - 6

Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ և զօրօք *Աբու* Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին (291 / 13) *Աբու* Ջափր, որ կոչեցաւ Աբսլա (292 / 3) Եւ Յիսայի անուանեալն *Աբու* Մուսէ… իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12) որք էին այսոքիկ. Աբդլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի…. և Աբդլ Ասուր՝ Հարճոյ որդի, և *Աբու* Ջափր Արածացի(330/5) Սա է *Աբու* Սահակն. (330/22) Եւ ել Եսայի անուանեալն *Աբու* Մուսէ ի վերայ նոցա (331/7)

ԱԲՈՒԲՔՐ - 2

Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն (290 / 9)

Երկրորդ իշխան Տաճկաց զկնի Մահմետի նստաւ *Աբուբքր* Աբի Կահփեան (291 / 4)

ԱԲՈՒԲՔՐ ԱԲԻ ԿԱՀՓԵԱՆ - Տե՛ս ԱԲՈՒԲՔՐ

ԱԲՈՒԲՔՐ ԱԲՈՒՀՓԱՅ ՈՐԴԻ - Տե՛ս ԱԲՈՒԲՔՐ

ԱԲՈՒՀՓԻ - 1

Աբուբքր *Աբուհփայ* որդի աւագ էր ընկերացն: (290 / 9)

ԱԲՈՒՂԿԱՄԷՈՍ - 1

Աբուղկամեա յԱղիովիտեայ, ի Զարիշատայ ունի անիրաւ և չար տաճիկ: (286 / 1)՛

ԱԲՈՒ ՄՍԼԻՄ - Տե՛ս ԱԲՈՒ

ԱԲՈՒ ՄՈՒՍԷ - Տե՛ս ԱԲՈՒ

ԱԲՈՒ ՋԱՓՐ ԱՐԱԾԱՑԻ - Տե՛ս ԱԲՈՒ

ԱԲՈՒՍԱԻԴ - 1

Եւ եթող ամիրայ ի Մաքա զՍԷդ՝ *Աբուսիդայ* որդի (290 / 8)

ԱԲՈՒ ՍԱՀԱԿ - Տե՛ս ԱԲՈՒ

ԱԳԱՀԵՄ - 1

և մի՛ *ագահեսցեն* սիրտք ձեր յինչս ձեր. (158 / 15)

ԱԳԱՀ - 1

մի՛ պոռնկորդեաց, մի՛ շնացելոց… մի՛ զրկողաց և չարակն *ագահից …* մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 12)

ԱԳԱՐԱԿ - 3

և որ մօտ երկու *ագարակք* են, մի երէց պահեսցէ (91 / 17) փուշք *ագարակի* օդասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 14) Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի *ագարակի* (247 / 13)

ԱԳԱՆԻՄ - 1

զի երթիցէ ի քաղաքն և հեշտութեամբ *ագգի* ի տան իւրում: (162 / 12)

ԱԳԵԱԼ - 1

ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15)

ԱԳԵՆՈՎՐ - 1

որ են ի Կաղմեայ որդւոյ *Ագենովրայ.* (5 / 5)

ԱԳԻՍՏՈՍԵԱՆ , ԱԳԻՍՏՐՈՍԵԱՆ - 4

և ինքն չուեալ … խաղայր գնայր *Ագիստոսեան* գնդիւն: (103 /7)Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և *Ագիստոսեան* գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ (103 / 14) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս… հանդերձ *Ագիստրոսեան* գնդիւն … աճապարէին …փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) Այսպէս ատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ *Ագիստրոսեան* գնդիւն: (105 / 18)

ԱԳԻՍՏՈՍԵԱՆ , ԱԳԻՍՏՐՈՍԵԱՆ ԳՈՒՆԴ - Տե՛ս ԱԳԻՍՏՈՍԵԱՆ, ԱԳԻՍՏՐՈՍԵԱՆ

ԱԳՌԱԻ - 1

Ագռաւք ձորոց սլասցին ի նա (228 / 2)

ԱԳՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, մետաքսառէջս՝ ոսկեթելեան փարուազով: (175 / 10) և *ագուցին* նմա զարքունական զգեստն: (184 / 5)

ԱԴԱՄ - 3

Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր *Ադամ* եկեաց ամս ՄԼ (3 / 5) նախահայրն մեր *Ադամ …* ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) որ *Ադամայ* գերեզման կոչի. (283 / 11)

ԱԴԵՆԱԿԱՆ - 1

չորք միայն կացին ի վերայ երկրի.....ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն *ադենականի,* ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն… (272 / 14)

ԱԴՐԻԱԿԱՆ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք…Ադրիակէ, յորմէ ծովն *Ադրիական* (6 / 1)

ԱԴՐԻԱԿԷ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք…*Ադրիակէ,* յորմէ ծովն Ադրիական (6 / 1)

ԱԶԱՏ/գ./ - 24

բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց …*ազատաց* և ռամկաց: (89 / 14) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ… Պարմիդէ և՛ Յակոբ երիցունք, և՛ *ազատ* մարդիկ, և՛ նահապետք Արցախայ… կարգեցաք այսպէս (90 / 8) *Ազատ* մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք (90 / 14) Եթէ *ազատ* է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ (91/6) Եւ արքայի առաջի *ազատ մարդիկ* պայմանեցին, և՛ արքայի, և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ: (93 / 9) Եւ որ տասնորդս տան *ազատ մարդիկ*, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն (93 / 13) *Ազատ* արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին միւթ իշխեսցեն հանել և առնել (93 / 17) Եւ *ազատ մարդ* ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ ...եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) Զայս պայման արարին ... *ազատ մարդիկ* առաջի արքայի: (94 / 9) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար … և ամենայն *ազատք* Աղուանից: (94 / 15) Բայց կին մի Թագուհի անուն…ի բնաշխարհիկ *ազատաց ...* ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12) զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց *ազատ* արանց շնորհեսցուք (107 / 6) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ *ազատք* կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին (173 / 6) Եւ Այրարատեան *ազատքն* զնա յուղարկեալ, որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 12) ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն *ազատօքն* (195 / 16) զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհին Հոնաց, իշխանն և *ազատքն* ամենայն (250 / 9) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և *ազատ մարդիկ* և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … ողջոյն (276 /13) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ …Շերոյ՝ մեծ իշխանն Աղուանից հանդերձ իւր *ազատօքն*: (294 / 14) Վասն որոյ մեք ամենքեան՝ Սիմէոն՝Աղուանից կաթոլիկոս… քրիստոսասէր ամենագով *ազատ*՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան… և այլ ամենայն *ազատք* աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 10; 300 / 15)

Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն *ազատօքն* հանդերձ տարան ի Տարօն (318 / 17) որք էին ի տոհմէ *ազատաց* (319 / 11) զիշխանսն *ազատ* կանամբք խաղացուցանէր ի Բաղդատ: (333 / 6)

ԱԶԱՏ/ ած./ - 1

եկեղեցիք Աստուծոյ *ազատ* են (309 / 4)

ԱԶԱՏԱԿՈՅՏ - 1

ամենայն *ազատակոյտ* նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 5)

ԱԶԱՏ ԱՅՐ Տե՛ս ԱԶԱՏ

ԱԶԱՏԱՏՈՀՄ - 1

Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից *ազատատոհմն* Պարսից նախարարաց (106 / 11)

ԱԶԱՏԵԼ - 1

ազատել ի դառն ծառայութենէ սատանայի (49 / 9)

ԱԶԱՏԵՄ - 1

ազատեցին զեկեղեցիսն յանհնարին նեղութենէն: (115 / 18)

ԱԶԱՏ ՄԱՐԴ Տե՛ս ԱԶԱՏ

ԱԶԳ /ած./ -1

առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ *ազգ* ինչ բաջաղանաց: (204 / 15)

ԱԶԳ /գոյ./ - 106

Եւ լինի յԱդամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք ՍՄԽԲ և *ազգք* Ժ: (3 / 12), Ընդամենայն *ազգք* ԺԵ: (4 / 14), և *ազգք* են, որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ (5 / 2), Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ *ազգք* հնգետասան (5 / 6), և ի կողմն արևմտից երթան հասանեն *ազգքս* այս մինչ ի Տրապիզոնտ: (7 / 3), ԹԷ ՈՐ *ԱԶԳ* ԳԻՏԷ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ (6 / 5), Ի սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց ի նուաղել մեծագոյն *ազգին* Յաբեթականի: (7 / 15), կոչեաց զվայրենի եկամուտ *ազգս* (8 / 6), անդ կոչեաց զիզօր *ազգս* լերինն Կաւկասու (12 / 15), այց արար Աստուած *ազգի* մարդկան: (14 / 7), Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն *ազգաց* հեթանոսաց (21/10), արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ *ազգին* (34 / 9), որ էր ի մեծ *ազգէն* Արշակունեաց (41 / 12), Եւ *ազգի* ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 2), Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից Հեփթաղական *ազգն* (43 / 14), հրաման ետ *ազգաց* բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ (43 / 18), Ամենայն թագաւորք *ազգաց* ննջեսցեն պատուով (44 / 13),քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական *ազգն* յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (45 / 1), զոր ամենայն *ազգաց* հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ (45 / 10), և ուղղել յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց ամբարիշտ հայրունեան *ազգս:* (51 / 2), Այր զերրորդ *ազգի* կին միւթ արասցէ (92 / 1),

բարբարոսական ազգը կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4), Մի ոմն ի նախեղելոցն վարդապետաց, որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց (95 / 7), զայլազգի ազգսն, ..գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ (95 / 15), ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո (104 / 5), թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 10), Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի… և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (108 /1) ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱՋԳԱՅ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ (127 / 2), որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան (127 / 6), որում համեմատ են ոչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5; 127 / 6), ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն: (129 /14; 129 /14) ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2), Եւ քահանայ ոմն…ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից (132 /15; 132 /15), Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց (135 /1; 135 /1), գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 15; 135 / 15), և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 /15; 138 /15), բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս բարբարոսաց (141 / 3), յանձն առնում և ես լնուլ զպասքումն գազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 / 8), զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն (143 / 1), որ ի գոչելն միայն ազգր հեռաւորք սարսեալ դողային (146 / 8), և ոչ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 11), զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեսպան և իգաչար ազգին՝առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 1), Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել …բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս…ի տոհմէ գնդապետութեան ազգին իւրոյ (157 / 3), շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին՝(162 / 1), առաքեաց գործակալս ի վերայ ազգի ազգի արուեստագործաց (166 / 15; 166 / 15), կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 7), Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր զնախնական ազգն Հայկազնեանց՝ Եռանշահիկս (172 / 5), զվայրասուն ազգն Կաւկասու հնազանդեցոյց իւր: (172 / 9), Զօրանայ ազգն Հազարու (173 / 1), վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ …անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 15), զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 11) ասելով առ բարբարոսն այն ազգ. (187 / 2), նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց՝(194 / 3), բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք (195 / 7), ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ (201 / 1), քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև

յաւիտեանս: (201 / 12), *Ազգը* և ազինք լուիցեն զբարբառս իմ (225 / 14), Խրոխտ էիր դու ի վերայ *ազգաց* տիեզերաց (227 / 15), որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ *ազգէն* Տաճկաստանեայց (237 / 15), լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս *ազգին* թշուառացելոյ: (240 / 10), սատանայակուր ծառագոթի մոլորութեամբն աղճատեալ *ազգն* այն (240 / 17), և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական *ազգացն* հեթանոսաց (243 / 2), վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն *ազգ* իւր թշուառական»: (244 / 10), Տեսանե՞ս զանոպայ չարութիւնն դիւամոլ *ազգին* Կայենի: (244 / 16), ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան *ազգին* խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1), բազում *ազգք* մոլորեալք …զոհս մատուցանէին (246 / 1), որպէս Ուղումպ *ազգք* Յունաց հզօր երևեալ առ ամենեսեան: (249 / 9), մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ *ազգ* կախարդացն …ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 16), արշաւանք զօրացս խուժադուժ *ազգաց* յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին (264 / 2), *ազգն* հատանէր: (252 / 6), արիւնարբու *ազգն* Տաճկաց սկսաւ զօրանալ (280 / 10), ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ *ԱՉԳԻՆ* ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱԻՈՅ ԵՐԿՐԷ (287 / 4), Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական *ազգին* վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն (287 / 9), հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ *ազգին* տաճկաց պատմել (288 / 4), Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ *ազգն* այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն (288 / 5), Եւ Մահմետն հայթայթեալ զանծանօթն զիւր *ազգ* ասէ. (288 / 7), եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ *ազգին* Տաճկաց: (288 / 13), մեծ իշխանութիւն *ազգիս* մերոյ հասանէ (288 / 18), բազում աղտեղութիւն աւանդեաց *ազգին* այնորիկ, (289 / 16), որ այժմ *ազգաւ* կոչին հեշամիկք. (292 / 1), «Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան *ազգի* ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան (296 / 8), բազում և *ազգի ազգի* չարութեամբ…որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 5; 298 / 5), «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և միք այլ *ազգացն* Իսրայելի (308 / 2), Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ *ազգին* հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի (311 / 10), տարամուտ *ազգաց* մտեալ յաւուրս զարնանայնոյ առժամայն հիւանդանան (311 / 16) վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և *ազգի ազգի* տանջեալք… պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 12; 319 / 12) սոքա են *ազգ* Հռովմայեցւոց: (324 / 6) սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն *ազգի* խիստ և կսկծանող (324 / 14), «Միք եկեսցէ և միք լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ *ազգ* մարդկան է»: (337 / 4), և երևի *ազգ* այլ (337 / 15), սպառի *ազգն* այն Տաճկաց (337 / 15), Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան *ազգ* իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 1). Եւ յետ մահուան նորա սկսաւ նուազել *ազգն* այն: (338 / 18), որք զերից *ազգաց* ծնունդս ամուսնացեալ էին (344 / 15)

ԱԶԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

ԳԻՐ *ԱԶԳԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ* ՅԱԲԵԹԻ ԾՆՆԴՈՑՆ (4/2) Այս մինչ ցայս վայր ցուցումն *ազգաբանութեանց:* (8 /18)

ԱԶԳ ԱԶԳ - 2

որք ի տեղիս տեղիս և յազգս *ազգս* գործեցան (127 / 6) բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս *ազգս* բարբարոսաց (141 / 3)

ԱԶԳԱԿԱՆ - 1

Ունէիր *ազգականս* ի յերկրի (28 / 5)

ԱԶԳԱԿԻՑ - 5

իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, *ազգակից* են Կիտիացւոցն (5 / 1) Ուստի լեալ փախստական Միհրանայ՝ *ազգակցին* Խոսրովու (171 / 8) ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ *ազգակցին* քո (171 / 12) խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ *ազգակից* նախարարս իւր (237 / 13) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ *ազգակիցն* իւրեանց սպան ի միում ժամու (340 / 4)

ԱԶԳԱՅԻՆ - 3

ամենեքեան խողխողեալ սատակեցան յիւր *ազգայնոցն* սրով: (39 / 10), Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ *ազգայինք* Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի (170 / 17), ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՑ ԱՌ *ԱԶԳԱՅԻՆՍ* ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԵԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 10)

ԱԶԳԱՇԱՂԱԽ - 3

ԽՆԱՄԱՒՈՐԻԼՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱԶԳԱՇԱՂԱԽ* ԵՒ ԱՆԻՇԱՆԻԼՆ (212 / 13)

տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք *ազգաշաղախ* Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) Սա անէծ զնախարարս Աղուանից վասն *ազգաշաղախ* խառնակման նոցին (344 / 3)

ԱԶԳԱՇԱՂԱԽՈՒԹԻՒՆ - 1

զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց անառակ *ազգաշաղախութեանն:* (325 / 3)

ԱԶԳԱՇԱՐ - 1

ԿՐԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ *ԱԶԳԱՇԱՐ* ԱՆՈՒԱՆՑ ՀԱՄԱՌՕՏԱԲԱՐ (338 / 12)

ԱԶԳԱՊԵՏՔ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ…*ազգապետք* Մարութ, Տիրազդ…և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 13)

ԱԶԳԻ ԱԶԳԻ - 9

Եւ *ազգի ազգի* աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 2), որում համեմատ են ոչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք *ազգի ազգի* պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5; 127 / 6), ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և

երգեցիկ *ազգի* ազգի արուեստաւորքն: (129 /14; 129 /14), Եւ քահանայ ոմն…*ազգի* ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից (132 15; 132 /15), գումարել ճարտարապետս և հնարելով *ազգի* ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 /15; 135 /15), և զայլ *ազգի* ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 /15; 138 /15), առաքեաց գործակալս ի վերայ *ազգի* ազգի արուեստագործաց (166 /15; 166 /15), բազում և *ազգի* ազգի չարութեամբ…որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 /5; 298 /5), վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և *ազգի* ազգի տանջեալք… պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 /12; 319 /12) :

ԱԶԴ - 6

Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ (116 / 19) Զի յանկարծակի *ազդ* արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց (130 / 8) *ազդ լինէր* Խոսրովու (131 /5) *Ազդ առնէ* այնուհետև ամենեցուն (134 / 19) *Ազդ լինէր* և մեծի կայսերն Հերակլիոսի: (137 / 19) *Ազդ լինէր* ապա Շահվարազայն լուրս այս (167 /

ԱԶԴ ԱՌՆԵՄ - 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն (134/19)

ԱԶԴ ԱՐԱՐԵԱԼ -1

Զի յանկարծակի *ազդ* արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց (130 / 8)

ԱԶԴԵԱԼ - 5

յայնժամ *ազդեալ* չարին ի միտս չար արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն (33 / 5) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ *ազդեալ* ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից: (48 / 9) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ *ազդեալ* փութացեալ փորէր փոս մի (96 / 9) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ *ազդեալ* եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. (293 / 12) Եւ *ազդեալ* ի գաւառն զգալ բարկութեանն՝ բողոքէ կալ յաղօթս. (322 / 4)

ԱԶԴԵՄ - 2

որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ *ազդէ* Վասակ մարզպանին Պարսից (113 / 18) *Ազդէ* նախ յԱղուանս (270 / 10)

ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ - 3

տայր նմա նշանակս և փողս *ազդեցութեան* (175/6). ի վերուստ է *ազդեցութիւնն* (218 / 12)

կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին, *ազդեցութեամբ* հոգւոյն սրբոյ (257 / 12)

ԱԶԴ ԼԻՆԻՄ – 4

Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ (116 / 19) *ազդ լինէր* Խոսրովու (131 / 5) *Ազդ լինէր* և մեծի կայսերն Հերակլիոսի: (137 / 19) *Ազդ լինէր* ապա Շահվարազայն լուրս այս (167 / 13)

ԱԶԴՈՒՄՆ - 3

Եւ *ազդումն լինէր* բազմութեան ժողովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն (81 / 5)որ ի վերուստ եղև նմա *ազդումն* (214 / 14) Յայնժամ *լինի ազդումն* հռոմայեցւոցն (329 / 3)

ԱԶԴՈՒՄՆ ԼԻՆԻՄ – 1

Եւ *ազդումն լինէր* բազմութեան ժողովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն (81

ԱԶԻՋ - Տե՛ս ԱԲԴԼ

ԱԶՆ - 3

և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց *ազանց* հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 10) Ազգք և *ազինք* լուիցեն զբարբառս իմ (225 /14) որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր *ազինս* աշտարակաշէն առնել քարակոյտս (245 / 10)

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ - 3

Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ *ազնուական* նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) ճշգրտեալ նմանիւր *ազնուական* հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց (206 / 4) և յաջորդէ զաթոռ նորին Եղիազար՝ այր բարի և *ազնուական:* (213 / 6)

ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ ինչ գովութեան քում *ազնուականութեանդ:* (27 / 14)

ԱԹԱՆԱՍ - 2

զգլխաւորն քահանայից զերանելին *Աթանաս* անդրէն նահատակէին (100 /10) սրբոյն *Աթանասի* կանոնական հրաման է (314 / 8)

ԱԹԱՆԱՍԻՈՍ - 2

Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս, որոց առաջինն՝ *Աթանասիոս:* (98/12) Եւ ի մէջ գերելոցն ունէին զերկուս քահանայսն՝ ընկերս *Աթանասիոսի* վկային: (101 / 2)

ԱԹԱՇԽՈՂԱՅ - 1

ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ *Աթաշխողպի* զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3)

ԱԹԵՆԱԿԱՆ - 1

նաև նմանողք թուեցեալք… կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի *աթենականաց.* (276 / 9)

ԱԹԵՆԱՑԻՔ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և *Աթենացիք …* (4 / 12)

ԱԹՈՌ - 9

Սմբատ …վանէ զբռնացեալն և տիրել տայ եղբօրն Սաթինկայ հայրենի *աթոռոյն* (13 / 12). նստուցանել յիւր *աթոռ* քահանայապետութեան (35 / 9). Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ *աթոռ* երկաթի ծալածոյ (54 / 1). և հանդերձ ինչ պատուական

դնեն ի վերայ *աթոռոյն:* (54/3). և նստի ի վերայ *աթոռոյն.* (54 / 4). Եւ տեսանէր …այր մի եպիսկոպոս նստեալ *աթոռով* առ խաչին (76 / 9). ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ *ԱԹՈՌՈՅՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՑ (118/14). կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն *աթոռոյն* Աղուանից: (132 / 18). Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ զհաս իշխանութեան *աթոռոյ* նորա (150 / 17). Իսկ այժմ այն *աթոռոյն* ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18). Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ *աթոռ.* (230 / 1). այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի *աթոռոյ* շնորհացն Աստուծոյ (256 / 7). ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական *աթոռ* յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 16). ոչ է նա վիճակեալ մերում *աթոռոյս* (265 / 9). խոստովան լերուք, եթէ ոխվ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի *աթոռն,* Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 12). հաստատեաց անդ *աթոռ* հայրապետական (273 /10).բուն *աթոռն* մնաց անդէն յԵփեսոս: (273 / 10). ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն *աթոռ* պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13). միասցի *աթոռ* սրբոյն Գրիգորի: (274 / 5). միապետեաց Աբրահամ զհայրապետական *աթոռն:* (274 / 8). մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ *աթոռոյն:* (275 / 8). վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ *աթոռոյն* Աղուանից: (293 / 16). զպատուական *աթոռսն* քակտեաց (299 / 6). ի բարձրութենէ *աթոռոյն* անկցի (301 /13). ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի *աթոռոյն* լիցի (302 / 5). Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք, միմեանց աթոռակից եպիսկոպոսունք սուրբ *աթոռոյս* վիճակեալք՝ զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 11). զառաջինն *աթոռ* իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորեստանեայց (325 / 4). Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ…երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն *աթոռ:* (342 / 10). սա էր սարկաւագապետ *աթոռոյն* (344 / 12). սա էր դրան եպիսկոպոս սուրբ *աթոռոյն*: (346 / 9)

ԱԹՈՌԱԿԱԼ - 1

լուծանէ …զկապանս *աթոռակալացն* իւրոց (325 / 14)

ԱԹՈՌԱԿԻՑ - 5

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և *աթոռակցի* մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի…Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ…ողջոյն (122 / 6). առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և եղբարց և *աթոռակցաց* իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 2). այդ հրաման և իշխանութիւն *աթոռակցին* մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է (265 / 10). նորին *աթոռակիցս* ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք (270 / 12). Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք, միմեանց *աթոռակից* եպիսկոպոսունք սուրբ աթոռոյս վիճակեալք՝ զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 11).

ԱԼԱՆՔ - 3

միաբանին *Ալանք* լեռնականօքն ամենեքումբք (13 / 5). ըմբռնի արքայորդին *Ալանաց* ի ձեռս Արտաշեսի: (13 / 8). Եւ բացին զդրունս *Ալանաց* (16 / 15).

ԱԼԵՃԱՂԻԿ - 1

այսպէս փարէր զորդւովն իւրով՝ զգոյն երեսաց *ալեճաղիկ* զարդարեալ: (177 / 1)

ԱԼԵԿՈՃԵԱԼ - 2

և մրրկօք է *ալեկոճեալ:* (25 / 1). Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք *ալեկոճեալք* հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ (192 / 8).

ԱԼԵՓԱՐԹԱՄ - 1

և *ալեփարթամ* խորոցն ջրայեղց բռնութիւնքն անդէն յինքեանս սուզան (192 / 11).

ԱԼԻ - 1

սպանաւ Ապու *Ալի* Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 5).

ԱԼԻ - 1

այց արասցես ինձ …և նախահարց իմոց, մանաւանդ ծաղկեալ *ալեօք* հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի (189 / 11).

ԱԼԻՔ - 8

շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն *ալեաց:* (21 / 8). «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ սուրք, և՛ սասանութիւնք, և՛ նշանք յարեգակն, և՛ ի լուսին, և՛ ի յաստեղս. նի խռովութիւնք ժողովրդոց՝ որպէս *ալեաց* ծովու խռովելոյ»: (127 / 14). զնա բախեցին *ալիք* ծովուն ծաւալեալ (135 / 20). ապա տակաւ տակաւ շարժէին *ալիք* ընդդէմ մեր: (136 / 10). հրապուրելով զնա մղէր, հարկանէր ընդդէմ *ալեացն* (144 / 7). ի ծածկել զմեզ ծովային *ալեացն* այնոցիկ (156 / 18). որդիքն Հագարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ *ալեաց* ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 9) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա…Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան *ալեաց* (228 / 17).

ԱԼՓԱՓԵՏՔ - 1

սկսաւ …երգել ըստ *ալփափետաց* գլխակարգութեանց զողբս զայս (225 / 4)

ԱԼՓ ԻԼԻԹՈՒԵՐ, ԱԼՓԻՂՈՒԹՈՒԵՐ - 2

Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ *Ալփ Իլիթուերու* առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց (232 / 3). Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ *Ալփիղութուէր* մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 7)

ԱԼՓԻՂՈՒԹՈՒԵՐ - Տե՛ս ԱԼՓ ԻԼԻԹՈՒԵՐ

ԱԽՈՅԵԱՆ - 2

Եւ այնպէս ամենեքին այր զընկեր իւր ախոյեան կործանէր (115 / 4) որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 1)

ԱԽՈՐԺ - 1

ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 8)

ԱԽՈՐԺԱԲԱՐ - 1

որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն, փառաւոր առնէին զԱստուած (248 / 8)

ԱԽՈՐԺԵԼ - 2

Հաճոյ թուեսցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 / 12). զոր ախորժելով յանձն առ թագաւորն հարաւոյ (198 / 14).

ԱԽՈՐԺԵԼԻ - 2

զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն (48 /11). որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն (149 / 16).

ԱԽՈՐԺԵՄ - 1

Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263/16)

ԱԽՏԱԺԷՏ - 2

երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն (56 / 7) ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 13)

ԱԽՏ - 15

էր որ չարաչար ախտիւք ծիւրեցան: (17 / 3). դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տռփէր ի նա (100 / 14). Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 11). մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 10). փախչել ի փառամոլ և ի սնապարծիկ ախտից: (215 / 2). Բայց ապա ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին, զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին, թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 9). այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ … խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 4). Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 10). Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս (244 / 7). վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն (244 / 9). որ են յօրինիչք կռապաշտութեան և յորդորիչք իգամոլ ախտից, (244 / 13). դուք կարող ինչ էք …ի ցաւս ծանրութեան ախտի ինչ արկանել (252 / 14). թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8). Եւ Մահմետն առ

ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ *ախտին* իւրոյ տոփանս (289 / 11). դժնդակ *ախտ* մահու զնա պաշարեալ …սատակէր: (318 / 13)

ԱԾԵԱԼ - 19

զոր *ածեալ* բնակեցոյց յերկրին Հայոց մեծաւ պատուով: (7 / 14) զքեզ ի հաւան *ածեալ* քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ (27 / 8) Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ *ածեալ* զԱնտիոքոս յունական զօրօքն (29 / 14) զգլուխն ընդ երկիր *ածեալ* ՝պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 13) շուրջ զխորանաւն բէժ *ածեալ* բացագոյն (80 / 1) զոր գերութեամբն էր *ածեալ* Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ (95 / 16) Եւ *ածեալ* նստուցանէր զղակիշն իւր մերձ ի Խաղխաղն քաղաք: (99 / 11) երեք հարիւր վարդապետ *ածեալ* են ընդ ինքեանս (112 / 17) Եւ *ածեալ* զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի (148 / 12) ընդ մէջ *ածեալ* գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով (175 / 8). Տեսանէաք և զերիվարս *ածեալս.* (200 / 10). *ածեալ* ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն (244 / 8). Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ *ածեալ* զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ (254 / 12).*ածեալ* առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր ի ձեռս նորա: (257 / 1). զկին իւր *ածեալ* ի մէջ հրապարակին... եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9). Ապա առ փոքր փոքր *ածեալ* ի լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն (312 / 19). Իսկ ապստամբեալ Հայոց… *ածեալ* զօր բազում ի Հռոմոց: (318 / 1). Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր *ածեալ* զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս (326 / 9). Եւ նորա իմաստաբար *ածեալ* ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր (334 / 18)

ԱԾԵԱԼ Ի ՀԱԻԱՆ - Տե՛ս ԱԾԵԱԼ

ԱԾԵԼ - 20

ոչ կարաց *ածել* զնա ի հաւանութիւն (16 / 10). եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն *ածել* նա ի հաւանս (16 / 14). զնա ոչ կարացին *ածել* ի հաւանս (17 / 1). զքեռորդիդ ի բաց տուր *ածել* (17 / 6) զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի *ածել* յառողջութիւն: (49 / 12). անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի խոստումն *ածել:* (52 / 16). իմաստութեամբ խորհեցաւ *ածել* ի խոստումն: (53 / 8). Հրամայէր զամենեսեան *ածել* ի տեղի սպանմանն. (53 / 9). ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն *ածել* (89 / 7). զմնացեալսն գերի վարէին՝ *ածելով* յԱստեղն բլուր: (101 / 1). սպահապետ գնդին Թորելեան հրամայէր *ածել* զերանելի Թագուհին (101 / 4). զմտաւ *ածել* զծնողաց զծնողական գութս (152 / 9). հրամայեցաւ յինէն ունել *ածել* զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 15). զնոսա ևս …*ածել* ի հնազանդութիւն: (167 / 4). Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք *ածել* օրինակս (169 / 19). Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ *ածել* զմտաւ զարհուրէր (190 / 17). Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ *ածելով* զերիվարս, (194 / 18). Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն...ետ կապանօք *ածել* ի Հայս: (269 / 6). հրամայէ *ածել* զՆերսէս առաջի իւր. (297 / 1). Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ… սաստէր *ածել* զՆերսէս. (297 / 3).

ԱԾԵԼ ՋՄՏԱԻ - Տե՛ս ԱԾԵԼ

ԱԾԵԼ Ի ՀԱԻԱՆՍ - Տե՛ս ԱԾԵԼ

ԱԾԵԼ Ի ՀԱԻԱՆՈՒԹԻՒՆ - Տե՛ս ԱԾԵԼ

ԱԾԵՄ - 35

Ած ի հաւատս և զելս արեգականն (14 / 8) զմնացեալ զզօրսն ած հաւանեցոյց և միաւորեաց ի գունդն Արեաց: (16 / 4). որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն (18 / 7). զերրորդութիւնն Աստուծոյ յերկնից յերկիր ածէր քեզ յօգնականութիւն: (22 / 6). զլուսին ածից քեզ յօրինակ (24 / 5). զդուզնաքեայ ճառագայթս ածցես զմտօքդ (24 / 16). Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4).ածէին ընդ առաջ սրբոյն. (34 / 7). յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 13). Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր (49 / 18). ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին (100 / 16). և նովաւ ածէ յուղղութիւն (118 / 4). Ածին և զերկոսին իշխանսն (153 / 1) Որք …ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ (153 / 3). ածէին արտաքս (163 / 12).Եւ ժողովեալ երամ երամ՝ ածէին ի դուռն կաթողիկոսին: (163 / 13). «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ (166 / 5). զօրավարն Խոռազատ …ընդ իւր առեալ ածէր: (176 /1). զորս ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9). զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա(185/8). ածէր զնա ի գիւղաքաղաքն իւր Արուճ: (195 / 16). զմտաւ ածէր զաստուածային բանն (202 / 12). փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն (245 / 2). ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 7). «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 / 9). Եւ ածին զՅոհան ոմն սիւնական: (268 / 4). զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288/14). անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 12). Անդ ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս երկոսին (319 / 10). ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 18). ածէ զնա ի Ղիոն քաղաք (322 / 19). ածան ի Պարտաւ և կենդանւոյն տիկ հանին զերկոսեանն: (330 / 5). ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 16) Թէպէտ և զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ հած զմեզ յայս. (277 / 7) որ հածն զԲաբան և եհար զԲաղականեցիսն (327 / 6)

ԱԾԵՄ ԸՆԴ ՄԷՋ - Տե՛ս ԱԾԵՄ

ԱԿԱՄԱՅ - 6

դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին (34 / 5) ակամայ ի մոգութիւն խոնարհեցուցանէր: (43/6) Որ վասն երկիւղի հրամանի նորա ակամայ կամաւ յանձն առնոյր (144 / 8) ակամայ դիմեալք ի գերութիւն (156 / 16) հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 15) Դէմ եդեալ ակամայ … բազում աւուրս երթեալք …հասանէին կայեանս (239 / 13)

ԱԿԱՆԱԿԱՊ - 1

սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ …երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 / 5)

ԱԿԱՆԱՏԵՍ - 2

իւր իսկ *ականատես* եղեալ պատմեաց: (56 / 14). *ականատեսք* լինէին յաջողմանն (116 / 12).

ԱԿԱՆԵԼ - 1

տեսանէ զաշխարհս ամենայն *ականելով* և կշռելով զբարի օրէնս (21 / 18).

ԱԿԱՆՋՔ - 1

Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի … ի լուր *ականջաց* լուաք (263 / 9).

ԱԿԱՐՆԷՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … *Ակարնէս* (6 / 1).

ԱԿՆ /աչք/ - 13

հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց, այլ ոչ առ *ականէ* ծառայութեամբ և հնազանդութեամբ (32 /19). ինքն իսկ …մարգարէական *ակամբն* տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 13). Զի *ակն* յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն (102 / 8) ոչ կարէք *ակն* յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել (107 / 5) ոչ խնայէր *ակն* նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի (136 / 5) միթ խնայեսցէ *ակն* ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր (154 / 2) *ակն* ունէր պատասխանւոյն ի թագաւորէն (155 / 3) *ակն* ի վեր եդեալ արին Ջուանշիր (176 / 3) ամենայն բազմութեան քաղաքին *ակն* յայտնի ցուցեալ (216 / 10) անդ հասանէին և *ակն* յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 5). *Ակամբ* կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ (230 / 5). Անդ *ակն* ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան (330 / 12) հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս *ակն* յայտնի ամենեցուն (331 / 17)

ԱԿՆ /թանկագին քար/ - 7

զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և *ակամբք* պատուականօք: (61 / 5). խաչ ոսկեղէն ի պատուականագոյն կազմեալ *ականց* (61 / 19) և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն *ականց* քանդակեալ (69 / 5) և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական *ականց* իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3) Եւ առին զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և՛ գոհարս *ականց* պատուականաց (108 / 9) կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ *ականց* պատուականաց (134 / 1). զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ … և *ականք* պատուականք (200 / 16). որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, *ականս* պատուականս (307 / 1). ի միում աւուր եղև թագաւորին Հոռվմայեցւոց ընտրել *ակունս* պատուականս (312 / 1).

ԱԿՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ - 1

Անդ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և *ակնավայելուչ* տեսիլ հայեցողացն (206 / 12)

ԱԿՆԱՐԿԵԱԼ - 1

առաջի իւր *ակնարկեալ* սպանողացն: (291 / 12)

ԱԿՆԱՐԿԵԼ - 1

զի ընդ *ակնարկել* նորա պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135 / 4)

ԱԿՆ ՅԱՅՏՆԻ - Տե՛ս ԱԿՆ/աչք/

ԱԿՈՐՋ - 1

Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի *Ակորգ* անուն

ԱՀ - 14

Եւ *ահ* անկաւ ինձ մեծ և ահագին (18 / 1) Յայնժամ *ահ* և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր (33 / 17). Մինչդեռ յայսմ *ահի* և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս (33 / 19). *Ահ* մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. (82 / 14). և ի մեծի *ահի* եղեալ՝ հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 14). *Ահ* կալաւ զամենեսեան: (111 / 11). որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին, վասն սաստկացեալ *ահին* (136 /14). Եւ *ահ* հեղման արեանց իւրեանց…տագնապէր զնոսա: (151 / 20). Եւ անկանէր … *ահ* ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին: (152 / 5). սոսկալի *ահ* որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն (170 / 2). Որպէս և այժմ ահա յերեսաց *ահի* տեառն բարձրացեալ բլուրք հարթեալ հաւասարեցան (192 / 10). Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ *ահիւ* քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախտեն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 5). Եւ ի ծագել արեգական մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին *ահիւ* և երկիւղիւ. (217 / 14). Եւ յառաջն յաղագս *ահ* արկանելոյ նոցա որպէս ասէինն. նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (253 / 17)

ԱՀԱ - 38

Արդ՝ *ահա* յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ (18 / 11) և *ահա* կայ պահի քեզ անձեռագործ պսակն (25 / 7) և *ահա* եղեր հոտ անոյշ ի Քրիստոս (27 / 20) Եւ *ահա* ի նմանէ մնացեալ եմք որբք (97 / 16) Բայց *ահա* կանխաւ ասացից քեզ (134 / 4) Արդ՝ *ահա* դարձուցից զերեսանակս նոցա ընդդէմ արևելից (134 / 9) եկն եհաս *ահա* սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ (137 / 2) և *ահա* ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային տապախառն ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի (139 / 10) և *ահա* ճակատեալ է յանդիման քաղաքիս առ եզերբ գետոյն (148 / 2) Եւ արդ՝ *ահա* եհաս ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք, (148 / 16) զի *ահա* եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս, յայտնեսցուք *ահա* քեզ զխորհուրդ ծածկեալ իշխանացն մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 11; 155 / 13) Եւ *ահա* եմք ի տարակուսանս (157 / 22) *Ահա* ասացի քեզ: (168 / 14) Եւ *ահա* յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից (179 / 13) *Ահա* առաքեաց մեզ տէր ի Սիոնէ գաւազան զօրութեան (184 / 15) Եւ *ահա* դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց (191 / 14) Որպէս և այժմ *ահա* յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ բլուրք հարթեալ հաւասարեցան (192 / 10) *ահա* հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր

սահմանս պատուիչք լինէին: (194 /15) յեղակարծումն երևեալ *ահա* նմա տեսիլ հրաշալի (202 / 2) *Ահա* յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան (206 / 1) այժմ *ահա* տեսաք. (208 / 16) Եւ *ահա* համբաւն հռչակէր երթալոյն մերոյ (209 / 15)Բայց *ահա* մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (218 / 11) Եւ *ահա* ամենայն սարդի ոստայն եղև. (221 / 10) Եւ *ահա ...* գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 16) և *ահա* սաստիկ ամփոփէր զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ (232 / 10) *«Ահա* հարկք, որ եղան ի վերայ մեր (237/14) Եւ զայս *ահա...* խորհեցան իշխանքն և նախարարքն (238 / 4) *Ահա* և Քանան անիծաւ յ (245 / 7) այժմ իսկ *ահա* տեսանեմք (246 / 3)*«Ահա* զխոստմունս սիրոյ քո (258 / 11) Եւ *ահա* հաւատացաք ի մի Աստուած արարիչ երկնի և երկրի: (260 / 2) *Ահա* ուսուցիչ պատգամացն Աստուծոյ (260 / 9) *Ահա* գիտացաք, եթէ անուն նորա տարածեալ՝ ելից զտիեզերս (265 / 3) և *ահա* գտայ ես ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312/10) *Ահա* նմանութիւն խոտոյ ասի մարդ: (333/10)

ԱՀԱԲԵԿ - 2

զսուսերն բոցանշան ունելով՝ *ահաբեկ* զտեսողսն առնէր: (110 / 2) *ահաբեկ* զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 9)

ԱՀԱԲԵԿ... ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ԱՀԱԲԵԿ

ԱՀԱԲԵԿԵԱԼ - 2

ահաբեկեալք ի նոցանէն ի տերևոյ ևեթ խարշափելոյ սրտաթափք: (164 /11) Եւ ըստ կարգի պատուաւորքն մտանէին *ահաբեկեալք:* (183 / 7)

ԱՀԱԳԻՆ - 13

Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և *ահագին* և բարձրագոյն քան զերկինս երկնից և խորագոյնս քան զներքին կիսագունդն: (18 / 1) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն ... մի ևս մանուկ յարանց նոյնպէս *ահագին* տեսլեամբ. (57 / 3) և զարթուցեալ յերկիւղ *ահագին,* դարձեալ քունն առնոյր քաղցրագոյն. (58 / 11) կապուտակացեալ էր հարուածովք *ահագին* տանջանացն: (76 / 12) ընթերցեալ և լուեալ զլուրն *ահագին* ՝վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն *ահագին* (135 / 8) ետես զզօրն *ահագին* հասեալ ի վերայ իւր: (148 / 7) Յայնժամ գոչեաց գազանն *ահագին* ի վերայ նոցա (152 / 1) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին *ահագին* (152 / 8) Քանզի սկսայ ասել վասն *ահագին* և սոսկալի հատուցմանն (169 / 18) վաղվաղակի հասանէր բօթն *ահագին* (170 / 6)որպէս *ահագին* փառք տէրութեանն Պարսից խոնարհեցան (192 / 12) Զայս *ահագին* և սոսկալի պատուէր ունիմք ի տեառնէ (306 / 11)

ԱՀԱՐԿՈՒ - 1

մերձ է ժամն *ահարկու* (324 / 16)

ԱՀ ԱՐԿԱՆԵԼ -1

Եւ յառաջն յաղագս *ահ արկանելոյ* նոցա որպէս ասէինն. նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (253 / 17)

ԱՀԱՐՈՆ - 2

և զանարատն մատուցանէ պատարագ որպէս զարին *Ահարոն:* (214 / 7) Տեր Վիրոն իշխեց երեսունչորս տարի … Տէր *Ահարոն,* ամս Բ: (345 / 12)

ԱՀԱՅԵԱԼ - 1

Շարժումն մեծ եղեալ *ահացեալք* ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդաիւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3)

ԱՀԱԻԱԴԻԿ - 1

Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր (243 / 16)

ԱՀԱԻԱՍԻԿ - 2

ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո (44 / 2) *«Ահաւասիկ* կայսր թագաւորս ձեր (140 / 3)

ԱՀԱԻՈՐ - 5

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ *ահաւոր* գազանօք (21 / 10) եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և *ահաւոր* կերպարանօք (57 / 8) «Այդր եպիսկոպոս նստէր …լուսաւոր զգեստու և *ահաւոր* կերպարանօք»: (77 / 9) միաբան տային փառս տուողին այնպիսի *ահաւոր* բարեաց: (81 / 12) կատարէին զտէրունեան և զկենդանական *ահաւոր* խորհուրդն: (83 / 7)

ԱՀԱԻՈՐԱԳՈՅՆ - 4

Եկեալ նոյն արքն նովին *ահաւորագոյն* կերպարանօք (58 / 4) տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն *ահաւորագոյն* յոյժ: (59 / 4). յոյժ *ահաւորագոյնս* տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 7). Եւ տեսանէր ի տեսլեանն … այր մի եպիսկոպոս … սպիտակազգեստ հանդերձիւ և յոյժ *ահաւորագոյն* տեսլեամբ: (76 / 10)

ԱՀԵԱԿ- 1

պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ *ահեկէ* իւրեանց: (159 / 18)

ԱՀԵՂ - 6

զյոյժ *ահեղ* զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով … բարձրագոյն գտար: (27 / 5) և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր *ահեղ* և զարմանալի (130 / 4) խրոխտ և *ահեղ* յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 / 2) Եւ *ահեղ* յոլովութեամբ դիզանայր թշնամին ի վերայ նորա (176 / 7) և վասն այնորիկ սաստիկ և *ահեղ* նշանացն, որ երևէին ի վերայ խաչին, ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել(217 / 11) ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի *ահեղ* ատենին Քրիստոսի (311 / 3)

ԱՀԵՂԱԳՈՅՆ - 2

որով դրունք թագաւորաց *ահեղագոյն* և բազմաշուք զարդարին: (197 / 14) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ

բարերարութեանն՝ *ահեղագոյն* գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի: (201 / 7)

ԱՀՄԱՏԱՆ - 1

Քանզի Իմայ և *Ահմատան* երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15)

ԱՂ - 2

գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և *աղ* (9 / 7) ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ոչ *աղ* օրհնեն (267 / 3)

ԱՂԱԳԱՒ - 1

«Է՞ր *աղագաւ* մեռանիս, գիտե՞ս, եթէ ոչ» (57 / 8)

ԱՂԱԽԻՆ - 3

և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և *աղախնեայս* (186 / 2) յաճախեցեր ինձ ոսկի և արծաթ, ծառայս և *աղախնեայս* (189 / 3). թողեալ զերկիր *աղախնոյն* ՝արկանէին զաթոռ տէրութեանն ի Դամասկոս: (193 / 10)

ԱՂԱԾՈՐ - 1

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս …Պօղոս՝ *Աղաձորայ* վանական … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 9)

ԱՂԱՂԱԿ - 3

և լցցին տունք նոցա *աղաղակաւ* և գուժիւ: (44 / 9). լսէր Խոսրով զբարբառ *աղաղակին* այնորիկ (147 /17). Եւ *աղաղակ* կործանման հնչեաց ընդ երկիր. (225 / 13) .

ԱՂԱՂԱԿԵՄ - 6

աղաղակէին առ զօրսն (140 / 3). Տեսեալ նորա զիրամանն զայն խիստ *աղաղակեաց* (144 / 19). Եւ քարոզն մեծաբարբառ *աղաղակէր* յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ (147 / 2). անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, երրորդական բարբառով *աղաղակեն* ՝(243 / 7). ի ձայն բարձր *աղաղակէին* կախարդքն և քաւդեայքն (250 / 12). և քարոզն *աղաղակէր.* (323 / 11).

ԱՂԱՅ - 1

կալաւ զիշխանութիւնն Աբդլ/գրքում՝ Աբլ/ Աբաս ամս Է. և Աբդլ /գրքում՝ Աբլ/ Աբաս Աբդլա, Մահմետայ որդի, *Աղայի* որդի, Աբդլայի որդի … որ այժմ ազգաւ կոչին հեշամիկք. (291 / 15)

ԱՂԱՆԴ - 27

Եւ ազգի ազգի *աղանդք* թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 2). ՎԱՍՆ …ԳՏԱՆԵԼՈՅ ՋՊԻՂԾ *ԱՂԱՆԴՆ* ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ (50 / 15). Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար *աղանդսն* մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 / 12) քանզի երկոքեան մարդասպանութեան են *աղանդք:* (51 / 13). բառնալ զչար *աղանդն* յաշխարհէ: (51 / 15). անկարելի ումեք էր

զչար *աղանդոյն* մարդիկ ի խոստումն ածել: (52 / 15) բառնալ զչար *աղանդն* յաշխարհէս (53 / 8). պատմէր զխորհուրդ չար *աղանդոյն:* (53 / 13). Եւ եցոյց զայր և զկին *աղանդոյն* չարութեան. և ապա այլք ևս եկեալ *աղանդոյն* զնոյն խոստովանեցան: (54 / 8; 54 / 9). քանզի և այն *աղանդ* էր պաշտամանն (54 / 17) Եւ այլ ևս *աղանդք* դիւապաշտութեանն. զի մի դևն կոյր առնէր, և միւսն՝ պիսակ, որք հեղգային առնել զպաշտօնն չարութեան: (55 / 3). Եհաս հրաման … թողուլ զհաւատս և հնազանդ կալ մոգական *աղանդոյն* կռապաշտութեան: (112 / 11). ՀԱԻԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԲԱՌՆԱԼ ԵԻ ԶՄՆԱՑԵԱԼ *ԱՂԱՆԴՄՆ* (117 / 8). ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական *աղանդ* (118 / 3). հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս *աղանդոյն* այնորիկ (126 / 14). *«Աղանդ* այդ յետ առաքելոցն երևեցաւ. (267 / 6). Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն *աղանդ* հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 13) ոմն յերկաբնակ *աղանդոյն* Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 5). որ էր ի նոյն *աղանդն* հետևեալ (293 / 7). մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ *աղանդոյ* էր մնացեալ: (295 / 7). Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան *աղանդոյն* Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17). որ հաւանեալ եղև երկաբնակ *աղանդոյն* (301 / 7). զներկումն երկաբնակ *աղանդոյն* Քաղկեդոնի ի բազմաց սերմանեալ յոգիս (303 / 4). և ոչ խառնիմք ի պիղծ *աղանդն* Քաղկեդոնի (303 / 12). որք զեղկելոյն Ներսիսի ոչ ընկալան *աղանդս* (310 / 4). ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ *ԱՂԱՆԴՈՅՆ* (314 / 16)

ԱՂԱՉԱՆՔ - 11

Եւ գրեալ երկիցս և երիցս հրովարտակս *աղաչանաց,* ոչ կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) ընդունէին ի ձեռն սրբոյն *աղաչանաց* զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն (34 / 9). մաղթէր բազում *աղաչանօք* զեպիսկոպոսսն և զերիցունս և զանապատականս … ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 15). բազում *աղաչանօք* խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն (65 / 14). յոյժ բազում *աղաչանօք* ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 13) «Զոր դու հայցես *աղաչանօք,* անդ երևեցաւ»: (72 / 18). բազում *աղաչանօք* տուեալ զգինս բաժակին (77 / 8). մօրն *աղաչանաց* լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն: (89 / 2). Ապա մեծաւ *աղաչանօք* անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց (236 / 9). առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ *աղաչանօք* զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց (238 / 5). հաւանեալ և նա *աղաչանացն* տայ նմա զխնդիրն: (281 / 8).

ԱՂԱՉԵԱԼ - 1

Եւ *աղաչեալ* երիցուն հայցէր զբժշկութիւն. (57 / 12)

ԱՂԱՉԵԼ - 2

Լուծումն. *«Աղաչելով* զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք (86 / 17) *աղաչելով* զամենողորմն Աստուած (166 / 1)

ԱՂԱՉԵՄ - 12

աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 8) Բայց արդ *աղաչեմ* (28 / 12). նա ի վերայ խաչահանուացն *աղաչէր* չյիշել զմեղս (28 / 14). *աղաչէր* զԱստուած ի ձեռն սրբոցն (63 / 7). մեծարեալ պատարագօք *աղաչեն* զհոգիս նոցա: (88 / 10). *աղաչէին* մի ևս տալ պատերազմ (109 / 8). *աղաչէր* կատարել զխնդիրն (236 / 16). եկայք *աղաչեսցուք* զսա (260 / 10). *Աղաչեմք* զքո սրբութիւնդ (260 / 16). *«Աղաչեմ* զձեզ (278 / 8). Դարձեալ *աղաչեմ* (311 / 4). Եւս *աղաչեմ* վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ (313 / 7).

ԱՂԱՐՏԵՄ - 1

Սոքա և ուղղափառքս *աղարտէին* զՀռոմոց ամենայն կրօնսն: (267 / 15)

ԱՂԱԻՆԻ - 1

Գայր հասանէր անդր *աղաւնին* սուրբ (195 / 17)

ԱՂԲԻՒՐ - 3

աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն (73 / 4) յառաջ չէր *աղբիւր* ի տեղւոջս (73 / 5) քանզի *աղբիւր* ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի (213 / 17)

ԱՂԵԿԷՋ - 1

Աղեկէզ տոչորմունք բորբոքեալ ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրասպան մարմին նորա: (228 / 6)

ԱՂԵՂՆ - 3

հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով իմով և *աղեղամբ* (141 / 15). և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս *աղեղանդ* (215 / 10). լիալիճ *աղեղն* ի Մահմետէ գեղապարիւր մարդոյն: (287 / 13)

ԱՂԵՂՆԱԻՈՐ - 4

Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ …արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, *աղեղնաւորս* կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի (141 / 19). Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց…դրօշուք և զնդիւք մկնդազգեստ *աղեղնաւորաց …*ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 6). զոր ի Փրկչէն ուսաք, դիւական ոգւով, վայրագ և *աղեղնաւոր,* յանապատս կեայր: (287 / 11). և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ *աղեղնաւորն* հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 4).

ԱՂԵՏԱԻՈՐ - 1

Եւ ապա գուժէր ձայն *աղետաւոր* ի տունն Թորգոմայ և առհասարակ աւերանք աշխարհին հասանէր: (337 / 10)

ԱՂԵՏ - 6

պատմել զանցս *աղետին* (112 / 14). որ ամ էր տագնապի և *աղետի* (135 / 5). և փոքր մի տարակուսական *աղետիցն* լինէր մոռացումն (230 / 23) գրեցին ի Հայս զանցս *աղետիցն:* (294 / 16) դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի *աղետիցն* (325 / 9) Ապա յայն *աղետիցն* զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ … մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 5)

ԱՂԵՐՍ - 1

թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր *աղերս* ամենահաստչին (188 / 2)

ԱՂԵՐՍԵՄ -2

Չուառացեալ զերծեալքն *աղերսէին* լերանց (164 / 10). *աղերսեմք* յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր (264 / 1)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ - 1

զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. *Աղեքսանդրին* Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 12)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻ - 1

և յետոյ ի Տիմոթէոսի *Աղեքսանդրու* հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 7)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻ - 1

զոր գերութեամբն էր ածեալ *Աղեքսանդրի* Մակեդոնացւոյ (95 / 16)

ԱՂԷ - 1

Արդ՝ *աղէ,* ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16)

ԱՂԷՏ - 4

զնոյն *աղէտս* կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 / 5) լուաւ զայս ամենայն *աղէտս* գուժին (148 / 5). Նոյն *աղէտք* և ի Հայս գործեցան (112 / 11) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին *աղէտք* այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16)

ԱՂԻՒՍԱՇԱՐ - 1

փայլակնաբար ցայտէր ի ստորադրեալ քարատող և *աղիւսաշար* պուրակին (215 / 11)

ԱՂԻՔ - 2

և իբրև լուծեալ զխոնջանն, *աղիքն* ի վայր թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 11). ոչ գթային կամ գալարէին *աղիք* նոցա ի խանդաղատանս տղայոց (136 / 7)

ԱՂԽ - 2

ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն *աղխ* գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ(134 / 17). Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ *աղխի* բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10)

ԱՂԽԱՋՈՒՐ - 1

Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, *աղխագուր,* խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16)

ԱՂԽԵՄ - 2

զոր փակեցին *աղխեցին* ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 / 16). աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս *աղխեսցես* գդրունս թշնամեացն (188 / 12)

ԱՂԾԱՊԻՂԾ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից *աղծապիղծք* եղեալ. (212 / 15)

ԱՂԿԱԴԷ - 1

մինչդեռ Զ օր կայր ի *աղկադէ* ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 8)

ԱՂՃԱՏԵԱԼ - 1

Քանզի սատանայակուր ծառագոթի մոլորութեամբն *աղճատեալ* ազգն այն (240 / 17)

ԱՂՄԿԵԱԼ - 1

Աստանօր *աղմկեալ* կրկին ժողով լինի. (267 / 11)

ԱՂՄԿԵԼ - 1

Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ *աղմկել* զսեպհական տունս Աղուանից (344 / 9)

ԱՂՄՈՒԿ - 3

Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ *աղմուկ* (100 / 4). Ձայն շփոթ *աղմկի* սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի (126 / 8). զոյժ *աղմկի* խռովութեան հնչէր. (223 / 17)

ԱՂՋԻԿ - 1

Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն *աղջկանց* և մանկանց. (129 / 15)

ԱՂՏԵՂԱՅՈՒՅԵԱԼ - 1

որ միանգամ մոգութեամբն *աղտեղացուցեալ* էին: (46 / 12)

ԱՂՏԵՂԵԱԼ - 1

զորս *աղտեղեալ* գթեացն. (319 / 17)

ԱՂՏԵՂԻ - 2

որ դից *աղտեղեաց* պաշտօն տարցի (50 / 1). նովին պարարտական սառոյց, անլուայ *աղտեղեալքն* յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 7).

ԱՂՏԵՂՈՒԹԻՒՆ - 4

կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն *աղտեղութեան* պաշտամանն: (33 / 1) Եւ զերկոսեանն զսուսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն *աղտեղութեան:* (40 / 2). և՛ ի տեղիս տեղիս ատրուշանս կանգնեալ՝ զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն *աղտեղութեան:* (43 / 2). Եւ այլ ինչ բազում *աղտեղութիւն* աւանդեաց ազգին այնորիկ (289 / 15).

ԱՂՈՒ - 1

աղու ձայնէին զնա վասն քաղցրութեան բարուցն: (8 / 13)

ԱՂՈՒԱՆՔ - 292

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՍ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (3 / 2) ՆԱԽԵՐԳԱՆ ՍԱԿՍ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (3 / 4), իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի *Աղուանք.* (5 / 2). Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, *Աղուանք,* Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … (5 / 8). Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն վարին, Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, Հայք, *Աղուանք:* (6 / 7). ուր *Աղուանք* են և ծովն Կասպից: (7 / 2) ԿԱՐԳԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԶՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (8 / 2) Աստ սկիզբն առնու նախագահութեան *Աղուանից* (8 / 3)որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս *Աղուանից*՝(8 / 12). Եւ աշխարհին յաղագս քաղցրութեան բարուց նորա անուանեցաւ *Աղուանք* (8 / 13) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՅՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (9 / 3) Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհին *Աղուանից* (9 / 4) Առավել քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս *Աղուանից* այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան, որ միանգամայն տիրեաց կողմանցն *Աղուանից:* (9 /14; 9 /15) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ *Աղուանից* արքայ, կանգնեաց սիւն ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 8) անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս *Աղուանից* (12/16) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս *Աղուանից* (13 / 1) Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն *Աղուանից* ընդ ինքեան (13 / 3) *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14 / 3) Եւ էր Ուռնայր արքայ *Աղուանից* քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի (14 / 12) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և *Աղուանից* համակամ եղբայրութեամբ (15 / 3) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԱՐՔԱՅԻ (15 / 5) ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն *Աղուանից:* (15 / 10) Իսկ արքայն *Աղուանից* ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն (16 / 6) և կռուեցան զմի ամ ընդ *Աղուանից* արքային: (16 / 16) եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհն *Աղուանից* (20 / 4) ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս *Աղուանից* (20 / 17) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ *Աղուանից* արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 2) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի

ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ,* ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՍԱՆԱՏՐԿՈՑ Ի ՎԵՐԱՅ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (29 / 2; 29 / 3) ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց *Աղուանից* (29 / 12) Այսոքիւք ամենեքումբք միաբանեալ՝ խաղայ *ի վերայ Աղուանից:* (29 / 18) Աճապարէ Սանատրուկ զօրօքն *Աղուանից* և գնայ առ Շապուհ (29 / 19) հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս *Աղուանից:* (30 / 2) Անդ առնու խոց մեծ արքայն *Աղուանից* Ուռնայր (31 / 6) ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ՍՐԲՈՑՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՑ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՑՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻԻՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԵՒ ՎՐԱՑ. (31 / 13) եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս *Աղուանից* և Վրաց: (35 / 4) զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և *Աղուանից* աշխարհին. (37 / 1) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցղի *Աղուանից* իշխանութեանն՝ շինէր փոքրիկ եկեղեցի (37 / 13) Եւ լինէր այն առ քաջիւն Վաչէիւ՝ *Աղուանից* արքայիւ: (40 / 12) Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ *Աղուանից* արքայի (40 / 14) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին *Աղուանից* թուով Թ ըստ կարգի. որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ *Աղուանից* արքայ: (40 / 15; 40 /16) Ի սոցա ծննդոց կարգեցաւ Առան նախագահ *Աղուանից.* (41 / 11) Եւ որք ըստ կարգի կացին թագաւորք *Աղուանից* տասն. անուանք են այսոքիկ …Վաչէ, ապա բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայ *Աղուանից* (41 /13; 41 /15) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վերջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ *Աղուանից* արքայի: (42 / 3) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԵՒ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (42 / 7) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս *Աղուանից.* (42 / 10) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և *Աղուանից* ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց (42 / 17) Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զիւքացեալ մարդիկ աշխարհիս *Աղուանից* (43 / 3) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՑ ԵՒ Ի ՍՄԱՆԷ ԱՌՆՈՒԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԶԻՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (46 / 3) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին *Աղուանից* առեալ զիւրաքանչիւր իշխանութիւնս՝ միաբանեալ առնուն զՎաչագան…որդի Յազկերտի՝ եղբօր Վաչէի՝ արքային *Աղուանից* (48 / 1; 48 / 4) Եւ եկեալ յաշխարհն *Աղուանից* ՝խնդրէր հնարս պատճառանաց (48 / 5) վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս *Աղուանից:* (51 / 17) Եւ նախկին թագաւորացն *Աղուանից* ոչ կարացեալ ըմբռնել (51 / 17) Եւ զաւազակս և զամենայն վնասակարս բնաջինջ արարեալ յաշխարհէն *Աղուանից:* (55 / 7) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն *Աղուանից* զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) ԳԻՒՏ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (64 / 15) Յոյժ ցանկալի

տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից (64 / 17) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 4) թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵԻ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (78 / 3) ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՋՄԱՏԹԷ ԵՐԷՑ ԳԻՏՆԱԻՈՐ (86 / 14) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՑՆ (88 / 15) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց…(89 / 13) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս, Մանասէ՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս … կարգեցաք այսպէս. (89 / 17) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ…և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 15) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 16)Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան (95 / 4) որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 8) նորին աշակերտեալքն, որ ի կողմանս գաւառացն Աղուանից փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 3) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՅՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. (99 / 6)հրամայէր … ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 14) ԵԻ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ… ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 4) Կատարեցան գիրք առաջին «Պատմութեանս Աղուանից»: (105 / 21) ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՇԽԱՐՀԻՆ (106/ 2) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից (107 / 18). ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ (112 / 7). Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից (112 / 10) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 12) որ եկեալ էր աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113 / 16) որ ձմերոց էր թագաւորացն Աղուանից: (114 / 6) զոր ունէին պարսիկք յաշխարհիս Աղուանից: (115 / 15) Եւ բազումք ի նախարարացն Աղուանից … գային ժողովէին (116 / 1) որ էր յազգէ թագաւորացն Աղուանից: (116 / 8) Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ, և միաբանութիւն Հոնաց և Աղուանից: (116 / 20) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 / 2) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ … ԵԻ ՀԱԻՍՏ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (117 / 5; 117 / 7) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր

Հունաց էր կայսր … և Եսվաղէն *Աղուանից* թագաւոր (117 / 10) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* Ի ՉՈՐԱՅ (118 / 14). Յետ այսորիկ գերեցաւ ի Խազրաց աշխարհս *Աղուանից.* (118 /18) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն *Աղուանից* ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 3) Յառաջ քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ *Աղուանից* աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն … որ ի ժամանակս Վաչագանայ *Աղուանից* արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան (119 /10; 119 /12) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած *Աղուանից* աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (120 / 1) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս *Աղուանից* (121 / 15) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 5) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ *Աղուանից* կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոկոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 7) ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՅՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 6) Եհաս որոմնաբոյս արմատս այս յաշխարհս *Աղուանից:* (126 / 12) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ *Աղուանից* կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք … հալածեաց ի տանէ *Աղուանից* զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 12; 126 / 14) որ անցին ընդ աշխարհս *Աղուանից* (127 / 19) կամէր ձմերել ի կողմանս *Աղուանից.* Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս *Աղուանից …* ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս (132 /9) կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն *Աղուանից:* (132 / 18) եհաս յերկիրս *Աղուանից* բօթն ահագին (135 / 8). Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս *Աղուանից* (142 / 12) ՅԱՂԱԳՍ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (149 / 13) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն *Աղուանից* (150 / 1) յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս *Աղուանից.* (150 / 9) և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս *Աղուանից:* (150 / 21) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ … երթալ հրամայէր ի սահմանս *Աղուանից:* (153 / 16) Յայնժամ առաքէր պատգամս … առ կուսակալ իշխանն Պարսից, որ էր մարզպան *Աղուանից* աշխարհիս … և առ նոյն կաթողիկոսն *Աղուանից* Վիրոյ (154 / 8; 154 / 9) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ *Աղուանից* (154 / 10) Իսկ հայրապետն *Աղուանից* Վիրոյ … վարանէր յանձն իւր (154 / 13) ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս *Աղուանից* աշխարհիս (155 / 12) ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ *Աղուանից.* Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15)Ես Վիրոյ *Աղուանից* և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն

ամենայն զպէսպէս զազրալիս (166 / 2) Դիմեցին նոքա ի կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և *Աղուանից:* (170 / 5) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՑԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ՏԱՆՍ (170 / 15) անցանէ ի կողմանս *Աղուանից* (171 / 9) Այսպէս եղև նոցայն տիրել *Աղուանից:* (172 / 9) Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն *Աղուանից,* որ էառ զմկրտութիւն ի Վիրոյէ՝ *Աղուանից* կաթողիկոսէ:(172 / 11;172 / 12)Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն *Աղուանից* տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ (173 / 8) կոչեաց զնա սպարապետ *Աղուանից:* (174 / 2) ելանէր և սպարապետն *Աղուանից* (174 / 6) Իսկ սպարապետն *Աղուանից* ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտից հարեալ ընկենոյր (174 / 13) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն *Աղուանից* դէմ եդեալ շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 / 3) ոչ դադարէր սպարապետն *Աղուանից* յելանելոյ առ նոսա (176 / 10) ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (177 / 3) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն *Աղուանից*: (177 / 7) և սպարապետն *Աղուանից* մարբն և եղբարքքն հանդերձ դառնայր յաշխարհին իւր: (179 / 12) և կարգէր կողմնակալս *Աղուանից* նահանգիս: (180 / 2) Ջուանշիր սպարապետ և իշխան *Աղուանից* նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 10) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և *Աղուանից* իշխանիդ … մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 8) Յայնժամ կաթողիկոսն *Աղուանից* եպիսկոպոսօքն հանդերձ…առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 / 19) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին *Աղուանից* Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա (184 / 14) կազմեցաւ մեծարգի իշխանն *Աղուանից* միւսանգամ տեսանել զկայսրն (185 / 1) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն *Աղուանից* գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 10) ելանեն Խազիրք յաշխարհս *Աղուանից* յառ և յաւար: (186 / 13) Յայնժամ իշխանին *Աղուանից* զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին (186 / 13) ամենայն աշխարհս *Աղուանից* միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո (188 / 11) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն *Աղուանից* առնել (201 / 1) պատմեաց հայրապետին *Աղուանից* Ուխտանիսի: (203 / 6) ոիվ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և … տէր Ջուանշիր՝ *Աղուանից* իշխան …Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ *Աղուանից* զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ: (211 / 7) ԽՆԱՄԱԻՈՐԻԼՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԱԶԳԱՇԱՂԱԽ ԵԻ ԱՆԻՇԱՆԻԼՆ (212 / 13) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ *Աղուանից* աղծապիղծք եղեալ (212 / 15) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս *Աղուանից* ի կռոցն մոլորութենէ (219 /6) Յայնմ ժամանակի ոչ սակաւ խռովութիւն լինէր աշխարհիս *Աղուանից* (224 / 13) խորհուրդ բարեաց վասն

խաղաղութեան խորհէին և շինութեան աշխարհիս *Աղուանից:* (231 / 1). ասպատակ սփռեալ յաշխարհն *Աղուանից* (232 / 7). ետես իշխանն *Աղուանից* Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին (232 / 13) Զայս ամենայն խօսեցաւ կաթողիկոսն *Աղուանից* առաջի հիւղականին Հոնաց (233 / 2) և իշխել ամենայն թագաւորութեանն *Աղուանից* (233 / 14) խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին *Աղուանից* փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 5) հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն *Աղուանից.* (235 / 2) խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ *Աղուանից* իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր (237 / 13) հատեալ անցանէին ընդ սահմանս *Աղուանից* (238 / 13) ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս՝ թոռն մեծի Գրիգորի, կաթողիկոս *Աղուանից:* (239 / 15) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին *Աղուանից* (261 / 4) երթալ յաշխարհն իմ առ բարեպաշտ որդեկն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին *Աղուանից* (261 / 10) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն *Աղուանից* (261 / 15) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար *Աղուանից* մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան *Աղուանից:* (262 /13; 262 /14) և որ մօտ առ մեզ տունդ *Աղուանից* (263 / 10) Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ *Աղուանից* յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. (263 / 16) եկին հասին նոքա յաշխարհս *Աղուանից* և Հայոց (264 / 4) ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս, այլ տանն *Աղուանից:* (265 / 9) այդ հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ *Աղուանից* հայրապետին է (265 / 11) որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն *Աղուանից* տէր Ուխտանէս: (266 / 16) Եւ աշխարհս *Աղուանից* անվրդով յայսցանէ մնայր. (267 / 1) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱԻ ԱՆԻԾԱԻ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵԻ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, ԿԱՄ ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ ՎՐԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ. ԵԻ ՋԻՆՉ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՎԱՍՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (269 / 16; 269 / 18) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս, և *Աղուանից* լուսաւորութեանն ՄՀ ամ յառաջ: (270 / 1). Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և *Աղուանք* և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 4) Իսկ *Աղուանք* ոչ քակտեցան յուղղափառութենէ և միաբանութենէ Հայոց: (270 / 8) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան *Աղուանից* (270 / 12). և կացցէ մինչև ցբուն մեք և *Աղուանք:* (270 / 14) ԵԻ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ՈՐՈՒՄ ՈՉ ՀԱԻԱՆԵԱԼ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ.* (271 / 8; 271 / 9) ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն *Աղուանից:* (274 / 6) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ խնդրել զգաւերիցութիւնն ի վերայ *Աղուանից.* որում ոչ հաւանեալ *Աղուանից* զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհն *Աղուանից* (274 /15; 274 /15; 274 /16) և թէ այլ

եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 13) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Չիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող, և այժմ Պետրոս Աղուանից /գրքում՝ Աղուան/ քահանայ ունի: (285 / 11) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ (286 / 5) Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է (286 / 6) Կատարեցաւ շարած երկրորդ միջակ պատմութեան Աղուանից: (286 / 12) ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (287 / 2) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՑ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 / 3) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 4) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ …կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն՝ ասելով. «Եթէ կամ է քո, կոչեաք զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից (293 / 6; 293 / 8). ես արարից զամենայն Աղուանս խոստովանութեամբն Քաղկեդոնի»: (293 / 8) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 10) վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 16) Շերոյ՝ մեծ իշխանն Աղուանից հանդերձ իւր ազատօքն … նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294/14) ԹՈՒՂԹԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ ԵՂԻԱ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ (295 / 2) «Տեառն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 / 3). մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել ունիմք զՔրիստոսի աստուածութեանն: (295 / 16). որ Աղուանից է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ (295 / 17) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) ԵՒ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏՆ ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 / 17) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից Պարտաւ (296 / 18) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 2) և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 13) ՁԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 /3; 298 4) որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից (299 / 1). Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս …Այլև քրիստոսասէր ամենազով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքոյ /գրքում՝ Ջուանքո/ պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 4/, 300 / 11, 300/12). Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան կաթողիկոսացս Աղուանից այսպէս կանոնեցաք (302/1) ձեռնադրութիւն

հայրապետութեանս *Աղուանից* ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 5). ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ *ԱՂՈՒԱՆՍ* (303 / 2) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ *Աղուանից* (303 / 20) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (304 / 5) իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ *Աղուանից* իշխան և Ջուանքոյ *Աղուանից* սպարապետ (304 / 10; 304 / 10) որ յաւուրս Վաչագանայ *Աղուանից* արքայի … բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 1) սոքա բնակեալ էին ի Դղմահողսն արքայատուր *Աղուանից* աշխարհիս: (305 / 4) Այսպէս եղև խաղաղութիւն ամենայն եկեղեցեացս *Աղուանից:* (305 / 7) ԿԱՆՈՆՔ ՏԵԱՌՆ ՍԻՄԷՈՆԻ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (305 / 9) Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի Սիմէոնէ *Աղուանից* կաթողիկոսէ (305 / 11) Վարազ Տրդատայ՝ *Աղուանից* իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ *Աղուանից* իշխանի վանականութեամբ (309 / 16) ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ *Աղուանից* կաթողիկոս … հրամայեցի (310 / 1) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԻՇԽԱՆԻ …ԵԻ ՄԻՔԱՅԵԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (311 / 6; 311 / 9) իշխանն *Աղուանից* Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 / 12) և կոչեալ զիշխանն *Աղուանից* ցուցանէր նմա. (312 / 1) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ *Աղուանից* իշխանի որդիքն … կացին ի մթին տան (312 / 13) Եւ նորա եկեալ ետ զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ *Աղուանից* կաթողիկոս. (313 / 2) ներեա յանցանաց իմոց՝ Միքայէլի՝ *Աղուանից* կաթողիկոսի. և ողորմեա *Աղուանից* աշխարհիս՝ փրկելով յամենայն փորձութեանց (313 /5; 313 /5) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՑ ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 11) Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն *Աղուանից* երջանիկն Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. (313 / 12) Յաւուրս սորա լինի խառնակութիւն իշխանացն *Աղուանից.* (313 / 13) Յայնժամ հայրապետն *Աղուանից* Միքայէլ արար ժողով ուխտի եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 / 19) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՑ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ (314 / 13). ԵԻ ԱՆՏԻ *ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ* ԱՃԱՊԱՐԵԼ (317 / 12) աճապարեալ ընդ աշխարհին *Աղուանից* մտանէ ի Չոր: (317 / 19) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ *Աղուանից* իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն: (318 / 17) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՑ Ի ՊԱՐՏԱՒ ՔԱՂԱՔ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (319 / 7) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան *Աղուանից* իշխան …յետոյ իւր արարեալ (320 / 8) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (324 / 12) Եւ եղև այս տանս *Աղուանից* զրկանք մեծապէս, զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն *Աղուանից* Տաճիկք (325 /2; 325 /3) տէր Սողոմոն *Աղուանից* կաթողիկոս … ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ (325 / 13)

Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն *Աղուանից:* (326 / 15) արշաւէին յերկիրս *Աղուանից:* (330 / 12)առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և *Աղուանից* (330 / 19) որ Հայոց, Վրաց և *Աղուանից* եղև տէր: (331 / 1) և եկեր զմասն ինչ *Աղուանից* աշխարհիս: (331 / 4) լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և *Աղուանից* (332 / 3) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱԻԱՅ ՅՈՐԴԻՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵԻ Ի ՋՕՐԱՅ ՀԱՅՈՑ ԵԻ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (334 / 3) սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն *Աղուանից* (334 / 8) Ընդ այն աւուրս հասանէ վախճան հայրապետին *Աղուանից* Յովսեփայ, և ոչ լինէր պարապ իշխանացն *Աղուանից* նորոգել զաթոռ հայրապետութեան *Աղուանից:* (334 /10; 334 /10; 334 /11) բազում եղև խռովութիւն իշխանացն *Աղուանից.* (334 / 15) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս *Աղուանից* խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18) զՍամուէլ հաճեցուցանէր ամենայն *Աղուանից* կամակցութեամբ: (335 / 5) Ապա բարեպաշտն Համամ որ և *Աղուանից* եղև թագաւոր, նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս *Աղուանից* նորոգեաց (335 / 16; 335 / 17) սպանաւ Ապու Ալի *Աղուանից* իշխանն (336 / 5) տիրէ *Աղուանից,* Պարսից և Հայոց (337 / 17) հասանէին ի մայրաքաղաքն *Աղուանից* Պարտաւ (338 / 4) և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս *Աղուանից:* (338 / 15) Վարդ ծնանի զՎարազ Գրիգոր՝ զառաջին իշխանն *Աղուանից* (339 / 4) ԱՆՈՒԱՆՔ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՅՆ *ԱՂՈՒԱՆԻՑ* (341 / 17) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և *Աղուանից* (342 / 8) ի սորա աւուրս արար գիր *Աղուանից* երանելին Մեսրոպ (342 / 14) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ *Աղուանից.* Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2)Սա թափեաց զգերեալսն Հայոց, Վրաց և *Աղուանից* ի Շաթայ Խազրէ. և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան *Աղուանից* ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 15; 343 / 17) Սա անէծ զնախարարս *Աղուանից* (344 / 3). կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ *Աղուանիւք* և Հայովք (344 / 10) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս *Աղուանից* (344 / 9) և անէծ զտեարս *Աղուանից* (344 / 15) Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յ*Աղուանից* սահմանս. (312 / 7)

ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ԱՂՈՒԱՆՔ

ԱՂՔԱՏԱՍԷՐ - 1:

որ անուամբ *աղքատասէրք* կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք (123 / 2)

ԱՂՔԱՏ - 5

Զայդ *աղքատի* ումեք դիւրագոյն է առնել (25 / 10). Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս *աղքատաց* առատապէս կանխէր (48 / 17) և *աղքատաց* առատապէս առնէր ողորմութիւն (60 / 11) յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր *աղքատաց:* (64 / 4) և միշտ անձանձրոյթ էր ի պահս և յաղօթս և ի տուրս *աղքատաց:* (86 / 8)

ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

ոչ ունիմ գիտութիւն *աղքատութեան* իմոյ կազմութեան պատրաստութեան (27 / 11)

ԱՂՕԹԱԼԻՐ - 1

ըղձամբ *աղօթալիր* և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 17)

ԱՂՕԹԱԿԻՑ - 1

մաղթէր բազում աղաչանօք …ցաւակից և *աղօթակից* լինել իւր: (48 / 16)

ԱՂՕԹԵԼ - 2

Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և *աղօթել* (255 / 4) և հրաման ետ չորեքկուսի ի զոհանոցն *աղօթել* (289 / 4)

ԱՂՕԹԵՄ - 2

անկեալ *աղօթէր* նախ ի վանս մի (187 / 14) զգիշերն ամենայն …*աղօթէին* մինչև ցառաւօտն: (217 / 13) ծածկելով զանուն իւր՝ ընդ այլսն *աղօթէր:* (339 / 12)

ԱՂՕԹՔ - 22

ընդ նմին և *աղօթք* սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի զեր ի վերոյ գտանէին (23 / 6) պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի *աղօթիւք:* (31 / 8) և զմարմնական զգայութիւնս պահօք և *աղօթիւք* պարկեշտացուցանէր (36 / 15) բազում *աղօթիւք* և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 13) լուեալ *աղօթից* նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 9) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ *ԱՂՕԹԻՑ* ԵՒ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՑԱ ՋՕԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 / 3) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին *աղօթք* (70 / 1) պահք և *աղօթք* և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 17). և այգուն և երեկուն *աղօթս* կատարել և խունկ ծխել (76/ 3). «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր *աղօթիւք* զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և զոհութիւն»: (84 / 13). Լուծումն. «Աղաչելով զԱստուած պահօք և *աղօթիւք* և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17) Աստուած…լսէ *աղօթիցն* կենդանեաց (88 / 18). ընտանեացն *աղօթք* ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել (89 / 6). Եւ քահանայ ոմն… զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ *աղօթիւք* իւրովք (132 / 16). *ԱՂՕԹՔ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (188 / 4). Արաբ զսա տուն *աղօթից* խնդրուածոց (188 / 8). եոօրեայ պահք և *աղօթք* պնդութեամբ կատարեսցին (205/11). *աղօթիւք* մեծ եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն հոդմոցն (239 / 9). պահօք և *աղօթիւք* զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14). հրամայեցաք…միւք *աղօթիւք* երթալ ի խաչն (270 / 16). և հանապազ անդադար *աղօթս* մատուցանել առ Աստուած (303 / 16). և *աղօթիւք* իւրովք զերծոյց ի գերութենէ զբազում անձինս (343 / 18).

ԱՃԱՊԱՐԵԱԼ - 7

ամապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) Ամապարեալ ի մի վայր ժողովէին զմասունսն նշխարացն ամենայն (100 / 2) Ամենեքեան սոքա ի լեառնն Դիզափայտ ամապարեալ խոտաբուտ կենօք (119 / 15) Եւ վաղվաղակի ամապարեալ հասանէր յաշխարհին Մարաց առ մեծ կայսրն: (184 / 2) Եւ իսկոյն ամապարեալ ունէր զհոչակաւոր մայրաքաղաքն Պարտաւ: (232 / 1) և ամապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ մտանէ ի Չոր: (317 / 18) և իսկոյն ամապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս (329 / 3)

ԱՃԱՊԱՐԵԼ - 1

ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ...ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՆ ԱՃԱՊԱՐԵԼ (317 / 12)

ԱՃԱՊԱՐԵՄ - 10

Ամապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և գնայ առ Շապուհ (29 / 18)., ամապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն (105 / 6). ամապարէր ի սուրն միասեռի, որով անդէն սատակէր զմարդախոշոշ գազանն: (110 / 14) ամապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 / 17). ամապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5). ամապարեա՛ փախչել զերծանել (155 / 14). ամապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 18) ամապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ (178 / 13)ամապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7) Ամապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող (223 / 6).

ԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, ամեցուսցէ և օրհնեսցէ (261 / 7)

ԱՄ - 187

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ դարձի գերութեանն Հրէից ի Բաբելովնէ ՄՀ ամաւ: (7 / 8). և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 16) յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի (33 / 7) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9). ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 5) և ամ յամէ ուխտաւորեալ կատարէին զյիշատակս նոցա: (97 / 2). Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1). Եւ անտի մինչև ցՀայ թիւն ՃԻ ամ լինէր: (112 / 5). Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8). որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 13). որ ամ էր տագնապի և աղետի (135 / 5). Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր արեան հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6). Յետ ամաց չորից մահուան մեծին Խոսրովու...

թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (172 / 18). և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց և տեառն իմոյ Ջուանշիրի հնգետասան *ամ:* (180 / 13). Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց *ամաց* ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12). երկուց *ամաց* անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8). Այն վեցերորդ *ամ* էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի (193 / 8) Կատարեալ *ամ* մի ի լերինն ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 / 1) Արդ յետ անցանելոյ *ամ* մի …սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13) Յայն *ամ* խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից …փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 4) Քառասներորդ երրորդ *ամ* էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս, և Աղուանից լուսաւորութեանն ՄՀ *ամ* յառաջ: (269 / 19; 270 / 1) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան *ամ* յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից (274 / 6) և զմի *ամ* կացեալ անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի ձեռն հաւատաւորի միոյ (281 / 1) Եղև անդ *ամ* մի և զողջոյն ամն ի շահաստանէն ասպատակ արարեալ …այն ութերորդ *ամ* էր նորա իշխանութեանն: (290 /3; 290/3; 290/5) Եւ երեք տասան *ամ* զմոլորականն իւր քարոզութիւն գաղտնի հաստատեաց հաւատ: (290 / 11) Խ *ամ* ունէր, մինչ երևեցաւ և ի վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 / 12) Ումար Իբն Խատաբ Է *ամ,* զնա սպանին: (291 / 5) Վլիթ Իբն Եզիդ *ամ* մի: (291 / 9)Մուսէ *ամ* մի: (292 / 4). կացեալ յաթոռն *ամ* մի և կէս: (297 / 16) Եւ այն *ամ* հինգ էր իշխանին կալն ի Հոռոմս: (312 / 4) .Եւ յետ երկուց *ամաց* էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան (319 / 2). Եւ յետ երկուց *ամաց* ի թուականութեանն Հայոց ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս (319 / 9). Եւ զկնի Գ *ամաց* եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ (320 / 1). Եւ երից *ամաց* այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320/10). Եւ զմի *ամ* կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն գաւառի: (321 / 15) Եւ յորժամ եղև ԽԴ *ամ,* նստաւ թագաւոր ի Հռոմ Փիլիպպոս: (324 / 7). Եւ այս յետ չորեք հարիւր ԽԱ *ամաց* եղև (324 / 7). Եւ երբ Ռ *ամ* էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 / 8). Եւ յետ երկուց *ամաց* եհար Բաբան զՏաւուսին (327 / 3). Իսկ յետ երից *ամաց* Բադղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց (329 / 9). Եւ յետ երկուց *ամաց* դժնդակ եղեալ կարի ձմեռն. (331 / 5). Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց *ամաց* եկն Խազր Փատգոս (331 / 9). Իսկ յետ Դ *ամաց …* սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի (336 / 4). Տէր Սիմէոն *ամ* մի և կէս. (344 / 12) Տէր Յովսէփ ամս ԺԷ. ի սորա Ե երորդ ամին լցաւ Մ *ամ* թուոյ Հայոց: (345 / 3) Տէր Մատթէոս՝ *ամ* մի և կէս (345 / 9) Տէր Սողոմոն, կէս *ամ:* (345 / 13). Տէր Մովսէս, կէս *ամ:* (345 / 18). Եւ յետ Ճ *ամի* ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11). Յինն և ի տասներորդի *ամի* թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան մահու (15 / 8). Եւ յառաջին *ամի* տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն (111 / 8). ի սոյն *ամի* փոխեցին զաթոռ

հայրապետութեանն (119 / 2) Յառաջնումն *ամի* հայրապետութեանն տեառն Աբասայ տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) Յերկրորդ *ամի* Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի, մինչդեռ և սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր, իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12) Եւ ի քսաներորդի *ամի* թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. և այն երեսուն և մի *ամի* էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց (180 / 11; 180 / 12) Իսկ յինն և ի տասաներորդի *ամի* թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս… եկն յաշխարհին Պարսից (183 / 14) որ էր յեօթներորդի *ամի* թագաւորութեան Կոստանդնի (196 / 16) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ *ամի* հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ (237 / 12) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ *ամի* ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16; 237 /16) յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն *ամի* ամի սրբութեամբ կատարել (249 /1; 249 /1) Յետ ՃՋ *ամի* …եղև հանդէս ժողովոց (270 / 1) Եւ յետ ՁԷ *ամի* անցանելոյ ի ժամանակս Աբրահամու…բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ (270 / 6) Եւ ի նոյն *ամի* էանց Աբղլ Ազիզ զԿուր գետով յայն կողմն: (319 / 21) Եւ ի նոյն *ամի* մեռաւ Սմբատ՝ Հայոց իշխան: (320 / 8) Եւ ի միւսում *ամի* ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ (320 / 11) Եւ ի նոյն *ամի* ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ (326 / 6) ի նմին *ամի* վախճանեցաւ (326 / 10) Եւ ի նոյն *ամի* տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ (326 / 12) Եւ ի նմին *ամի* դաւաճանողքն …սրով սպանին զՍտեփաննոս (327 / 4) Եւ ի նոյն *ամի* էանց Բաբան զգետովն Երասխ: (327 / 13) Ի նոյն *ամի* տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ (330 / 3) ի սոյն *ամի* տերանց տէրն Յովհաննէս… եղև տէր (330 / 22) Եւ յայնմ *ամի* ել մարախ ի Խազրաց կուսէ (331 / 3) ի նմին *ամի* սատակեցաւ (331 / 10) որք յայսմ *ամի* կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց (332 / 3) Յայսմ *ամի* անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի(333 / 1). տէր Սուփան վախճանեցաւ ի Վայոց Ձոր ի նոյն *ամի:* (333 / 4) Ի նմին *ամի* զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհն Ասորեստանեայց (336 / 7) Ի նոյն *ամի* գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12) Ի նոյն *ամի …* Դաւիթ կոչեցեալ անուն, թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 13) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին *ամին* փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ (118 / 6) Ապա յերկրորդ *ամին* Խոսրովու… փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն (119 / 1) սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ *ամին* Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8) Եւ ի գալ միւս *ամին* և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139 / 12) Իսկ ի մտանել *ամին* երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ

զխոստացեալ զօրն պատերազմող (142 / 7) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին (176 /1) ի միւս ամին լինէ ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն (190 / 8) մինչդեռ Զ օր կայր ի աղկադէէ ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 8) Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի (290 / 10) ի վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 / 13) «Գրեցաւ գիրս այս… ՁԵ երորդ ամին Տաճկաց և ի հայ թուականիս ՃԽԸ յամսեանն հրոտից: (302 / 15) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև (317 / 3) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի (317 / 4) Եւ ի նմին ամին եղև զրաւ զարմիցն սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2) Եւ ի միւսում ամին զՇիրակայ տէրն տարան յԱսորիս: (319 / 1) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 14) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան: (330 / 15) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ (333 / 6) ի սորա Ե երորդ ամին լցաւ Մ ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3) Եւ սորա յերրորդ ամին լցաւ թիւս Հայոց Յ: (346 / 4) ի սորա չորրորդ ամին լցաւ թիւն Հայոց Ն: (346 / 12) Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ. Սէթ եկեաց ամս ՔՃԵ և ծնաւ զԵնովս. Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և ծնաւ զԿայինան. Կայինան եկեաց ամս ՃՀ և ծնաւ զՄաղաղայէլ. Մաղաղայէլ եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՅաբէթ. Յաբէթ եկեաց ամս ՃԿԲ և ծնաւ Ենովք. Ենովք եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՄաթուսաղա. Մաթուսաղա եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՂամէք. Ղամէք եկեաց ամս ՃՁԸ և ծնաւ զՆոյ. և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 /5; 3 /6; 3 /6; 3 /7; 3 /7; 3 /8; 3 /8; 3 /9; 3 /9; 3 /10) որք ամս չորս բնակեալ յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 13) որ կալեալ զաթոռն ամս ԽԴ : (119 / 5) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ՋՆԱ ԱՄՄ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 13) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ (150 / 7) որ շինեաց զբերդն Գարդմանայ զերիս ամս: (172 / 4) կացեալ իմ ի սմա ամս երկոտասան. (280 / 14) որ կալաւ զիշխանութիւնն ամս մետասան: (280 / 15) կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 11) և կալաւ զիշխանութիւնն ամս Թ: … Ութման Իբն Ափան ամս ԺԱ. …Մուաւեա ամս Թ: Եզիդ Իբն Մուաւեա ամս Ը: … Աբդլմէլիք Իբն Մրուան ամս ԺԱ: Վլիթ՝ Աբդլմէլիքի որդի ամս Թ: Սուլէման Իբն Աբդլմէլիք ամս ԺԱ : Ումար Աբդլ Ազիզայ որդի ամս Ժ: Եզիդ Իբն Աբդլմէլիք ամս Ջ: Հէշմ Իբն Աբդլմէլիք ամս Ի: … Մրուան՝ Մահմետայ որդի ամս Դ (291 / 5, 291 / 5, 291 / 7, 291 / 7, 291 / 8, 291 / 9, 291 / 9, 291 / 9, 291/9, 291/9, 291 / 10) կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է …Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ Աբդլա, նորին եղբայր, ամս ԻԲ: … Մահադի, որ կոչի Մահմատ, որդի Աբսլայի ամս Թ: …Հարուն՝ Մահադեայ որդի, որ Մահդիւնն կոչէր, ամս ԻԵ: …Մահմատ՝ որդի Հարունայ, ամս Գ…Իբրայիմ, ամս Ժ. (291 / 14, 292 / 3, 292 / 4, 292 / 5, 292 / 7,292 / 11). յետ այնր կեցեալ ամս ԺԴ փոխադրիւր ի Քրիստոս:

(293 / 17)Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս (297 / 9; 297 / 10) Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. և կեցեալ ամս ԼԵ: (313 / 13) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ … Իսկ Կոստաս սորին որդի՝ ամս ԻԹ. (316 / 17, 317 / 2) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի (317 / 4) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, գայ պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ. (318 / 3) ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ (323 / 4) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից, և կալով նորա անդ ամս բազումս: (340 / 14) Տէր Աբաս, որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ՝ կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (343 / 1) Տէր Վիրոյ, ամս ԼԴ: (343 / 15) Տէր Զաքարիա՝ այր սուրբ, ամս ԺԵ: (343 / 18) Տէր Յոհան, ամս ԻԵ, յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ կոչեցեալ յաթոռն: (344 / 2) Տէր Ուխտանէս, ամս ԺԲ: (344 / 3) Տէր Եղիազար, ամս Զ, յեպիսկոպոսութենէն Շաքւոյ: (344 / 5) Ներսէս՝ յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ, ամս ԺԷ: (344 / 8)Տէր Միքայէլ՝ ամս ԼԵ. (344 / 14) Տէր Անաստաս՝ ամս Դ: (345 / 3) Տէր Յովսէփ ամս ԺԷ. (345 /3) Տէր Դաւիթ՝ ամս Դ: (345 / 4) Տէր Դաւիթ, ամս Թ. (345 / 7) Տէր Մովսէս, ամս Բ: (345 / 11) Տէր Ահարոն, ամս Բ: (345 / 12) Տէր Թէոդորոս, ամս Դ. (345 / 14) Տէր Սողոմոն, ամս ԺԱ: (345 / 15) Տէր Յովհաննէս, ամս ԻԵ: (345 / 16) Տէր Դաւիթ, ամս ԻԸ . (345 / 19) Տէր Յովսէփ ամս ԻԵ. (346 / 3) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. (346 / 4)Տէր Յունան ամս Ը և կէս. (346 / 7) Տէր Սիմէոն ամս ԻԱ. (346 / 9) Տէր Դաւիթ, ամս Զ. (346 / 10) Տէր Սահակ ամս ԺԸ. (346 / 11) Տէր Գագիկ ամս ԺԴ. (346 / 11) Տէր Դաւիթ՝ ամս Է. (346 / 13) Տէր Դաւիթ՝ ամս Զ. (347 / 1) Տէր Պետրոս՝ ամս ԺԸ. (347 / 3) Տէր Մովսէս՝ ամս Զ. (347 / 4) Եւ լինի յԱդամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք ՍՄԽԲ և ազգք Ժ: (3 / 12) Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7 / 5) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք ՈՒ: (7 / 10) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց (191 / 15) որ թուին լինել ամք ի յարութենէն ցՅորնաղիոս չորեքհարիւր: (316/3) ԱՆՈՒԱՆՔ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԱՄՔ ԵՒ ԳՈՐԾՔ ՆՈՅԻՆ (341 / 17) որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի (7 / 7) Քանզի զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. (36 / 19)

ԱՄԱԶՈՆԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր (5 / 8)

ԱՄԱՅԵՄ - 1

և զորսորդաց ձկունս յորովայն իւր ամայէր (329 / 18)

ԱՄԱՉԵՄ - 2

ամաչեաց մոլորութիւնն, բարձրացաւ ճշմարտութիւնն (20 / 7). երկիցս և երիցս պարտեցան և *ոչ ամաչեցին:* (21 / 17)

ԱՄԱՉԵՑԵԱԼ - 1

մի՛ դարձուցաներ ունայն և *ամաչեցեալ.* (188 / 18)

ԱՄԱՌՆԱԿԷՋ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց…հարաւաբնակ, ձմեռնատանջ, *ամառնակէզ* (24 / 13)

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ - 2

ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել *ամառնային* տապախառն ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի (139 / 11) եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս *ամառնային* վարել յաշխարհին Հայոց (167 / 4)

ԱՄԱՍԻԱ - 1

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ …Յաբեթ, Գամեր…Արամայիս, *Ամասիա* (41 / 4)

ԱՄԱՏՈՒՆԻ - 1

Յայնժամ քաջն Վահան *Ամատունի* նայեցեալ ի կաթողիկէն ասէ. (30 / 5)

ԱՄԱՏՈՒՆԻՔ - 2

ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ…ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ …ի Պապայ՝ *Ամատունեաց* եպիսկոպոսէ… (122 / 14)
Սարգիս *Ամատունեաց* եպիսկոպոս, Սարգիս Ռոստակայ եպիսկոպոս… եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 17)

ԱՄԱՐԱՅՆՈՑ - 1

որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ յաւուրս *ամարայնոյ.* (333 / 3)

ԱՄԱՐԱՍ - 15

անդ արկանէր հիմն եկեղեցւոյն ի գիւղաքաղաքին *Ամարասայ.* (35 / 6) կանայք յառաջ ելանէին ի գիւղաքաղաքէն *Ամարասայ:* (73 / 7) որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ *Ամարասայ* եպիսկոպոսի, յայտնեցան (119/12). Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի… Հռոմկայ՝ *Ամարասայ* եպիսկոպոսի… Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 8) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՑՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ *ԱՄԱՐԱՍԱՅ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ (276 / 5) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ …տէր Մխիթար՝ *Ամարասայ* եպիսկոպոս …և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: ՅԱբրահամայ՝ Հայոցկաթողիկոսէ … և յազատ մարդկանէ …ողջոյն (276 / 11). որ կացեալ ես գլուխ *Ամարասայ* եկեղեցւոյդ (278 / 18) *Ամարասայ* վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն (286 / 3) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սահակ *Ամարասայ* եպիսկոպոս, (294 / 13) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Հոշոյ եպիսկոպոս, Սահակ՝ *Ամարասայ* եպիսկոպոս …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս

օրհնեցաք (300 / 5). որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, *Ամարաս* (327 / 10). ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս *Ամարասայ* (328 / 5). և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և *Ամարաս* գաւառաց: (331 / 7) Տէր Յոհան, ամս ԻԵ, յեպիսկոպոսութենէն *Ամարասայ* կոչեցեալ յաթոռն: (344 / 2) Սա եկեալ յաթոռ յեպիսկոպոսութենէն *Ամարասայ:* (345 / 4)

ԱՄԱՐՈՑ - 1

Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի *ամարոցաց* ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան թագաւորացն Պարսից(132 / 2)

ԱՄԲԱԿ - 1

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ… Յաբեթ, Գամեր…*Ամբակ,* Առնակ (41 / 7)

ԱՄԲԱԿՈՒՄ - 1

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի…*Ամբակումայ* Շաքւոյ եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 9)

ԱՄԲԱՌՆԱԼ - 4

ոչ կարէին *ամբառնալ* զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 5) ոչ կարէր *ամբառնալ* զգլուխ իւր (130 / 8) մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ *ամբառնալ* խաչանման ձեռացն Մովսեսի ի հարկանելն զԱմաղէկ: (169 / 20) ոչ կարէին զաչս *ամբառնալ*:(239 / 5)

ԱՄԲԱՌՆԱՄ - 1

Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր *ամբառնայր* Արշաւիր Արշարունի (115 / 1)

ԱՄԲԱՍՏԱՆ - 1

ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ *ամբաստան* (207 / 16)

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՄ - 1

Զորոյ և առաքեալն *ամբաստանէ* (244 / 5)

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՂ - 1

և *ամբաստանողք* ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն (93 / 2)

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

լսէր և տեսանէր անդ *ամբաստանութիւն* (240 / 9). Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն *ամբաստանութեան* ճառ զմարդոյ (277 / 13)

ԱՄԲԱՐՒՇՏ - 7

Եւ երկուցն թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի *ամբարիշտ* և խողխողիչ արանցն: (10 / 15) քանզի ամենաչար և *ամբարիշտ* թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն (42 / 10) անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և *ամբարիշտ* չարագործաց (46 / 18) ուղղել յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց *ամբարիշտ* հայրունեան

ազգս: (51 / 2). Ի ժամանակս Յազկերտի *ամբարշտի* վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի և կերիցէ զամենայն *ամբարիշտս* և մի՛ շիջցի»: (247 /14). որ իբրև զհեթանոսս իցեն *ամբարիշտք»:* (248 / 1)

ԱՄԲԱՐՀԱՒԱՃՈՒԹԻՒՆ - 1

և ինքն ամբարտաւանեալ *ամբարհաւաճութեամբ* յաղագս յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 11)

ԱՄԲԱՐՁԵԱԼ - 2

առհասարակ միաբանեցին և *ամբարձեալ* յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. (114 / 12) Իսկ այժմ այն աթոռոյն *ամբարձեալ* զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18)

ԱՄԲԱՐՇՏԵՑԵԱԼ - 1

Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի *ամբարշտեցելոյ* (298 / 18)

ԱՄԲԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ - 2

լաւ համարել հալածել վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս *ամբարշտութեամբ* կեալ (105 / 8). տէր Աստուած յայտնեաց զաշխարհակործան քո *ամբարշտութիւնդ.* (339 / 14)

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆ - 1

և զբարձրութիւն *ամբարտաւանիդ* կորացուցեալ՝ յերկիր կործանեսցէ: (44 / 6)

ԱՄԲԱՐՏԱՒԱՆԵԱԼ - 2

և ինքն *ամբարտաւանեալ* ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 10) աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ *ամբարտաւանեալ* հպարտանայր (245 / 15)

ԱՄԲԻԾ - 1

ամբիծ և ուղիղ պահեաք յառժամանակեայ վտանգէս: (101 / 12)

ԱՄԲՈԽ - 10

մեծաւ *ամբոխիւ* տարածանին յերկիրն Հայոց: (13 / 7). ի շինին *ամբոխն* իմն լինէր: (76 / 6). Սաստիկ *ամբոխիւ* ելին Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 / 15). յորժամ հանից ես անտի զայն *ամբոխ* բազմութեան. (134 / 13). *ամբոխն* հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18). մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխարհակոյտ *ամբոխիւն:* (212 / 7). ոչ հռչակելով զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս *ամբոխից* (215 / 1). կաճառ *ամբոխ* մարդկան բազմանայր: (224 / 1) ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն *ամբոխ* բազմութեան գնդին (232 / 13) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին, զի միթ *ամբոխ* ինչ լինիցի: (275 / 12)

ԱՄԲՈԽԵԱԼ - 2

Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք *ամբոխեալ* ցուցանեն զորպէսն: (12 / 13). յորժամ թագաւորք Հռոմոց *ամբոխեալ* զօրօք այնպէս հիաճածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 17)

ԱՄԲՈՂՋ - 1

զկարգս քրիստոնէութեան *ամբողջ* և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50 / 2)

ԱՄԵԹԵԴՈՒՔ - 1

Ի սոյն ժամանակս զՋուանշիր՝ իշխան Աղուանից սպանին *ամեթեդուքն:* (320 / 8)

ԱՄԵՀԻ - 1

Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ *ամեհի* ձիոյ կապէին զագւոյն (38 / 15)

ԱՄԵՆԱԲԱՐԵՊԱՇՏ - 1

մատուցաւ հրովարտակն առաջի *ամենաբարեպաշտ* կայսերն (181 / 15)

ԱՄԵՆԱԲԱՒ - 1

Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն *ամենաբաւ* բարուցն վայելչութիւն (55 / 11)

ԱՄԵՆԱԳԻՒՏ - 1

Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհն Աղուանից *ամենագիւտ* շահիւք և բարձրաբերձ կոհակօք Կաւկասայ: (9 / 4)

ԱՄԵՆԱԳՈՎ - 1

Այլև քրիստոսասէր *ամենագով* ազատք… և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 10)

ԱՄԵՆԱԶՕՐ - 2

Եւ ապա *ամենազօրն* Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի (33 / 11). Իսկ զիս զՋուանշիր, որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք, ի քո, տէր, *ամենազօր* նշանիս օգնականութիւն… ապաւինեցայ (188 / 16)

ԱՄԵՆԱԼԻ - 1

ամենալի բարեօք ի հանգիստ իջևանի իւր (187 / 15)

ԱՄԵՆԱԿԱԼ - 7

որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ ի փառս տեառն Աստուծոյ *ամենակալի:* (12 / 4). զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ *ամենակալէ* (82 / 2). Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր *ամենակալ*՝ (123 / 14). Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն *ամենակալի.*: (126 / 17). և հրեղէն ջոկքն ի ծագաց երկրէ առ *ամենակալ* թագաւորդ հաւաքին (189 / 9). Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր *ամենակալն* Աստուած (305 / 14). զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն տէրն *ամենակալ* ի ձեռն նորա նորոգեաց (341 / 11)

ԱՄԵՆԱԿԱՏԱՐ - 1

զարգացաւ ըստ մարմնոյ *ամենակատարն.* (124 / 14)

ԱՄԵՆԱԿԱՐ - 1

ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց (293 / 11)

ԱՄԵՆԱԿԵՑՈՑՑ - 3

«Անսխալ լինի բան *ամենակեցոյցն* Աստուծոյ (80 / 14) երկիր պագանէին *ամենակեցոյց* փայտին կենաց: (98 / 5) «Առաջի այսր *ամենակեցոյց* նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ (256 / 1)

ԱՄԵՆԱՀԱՍՏԻՉ - 1

թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս *ամենահաստչին* (188 / 2)

ԱՄԵՆԱՀԵՇՏ - 1

հնազանդեալ *ամենահեշտ* լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի: (257 / 5)

ԱՄԵՆԱՅԱՂԹ - 2

«Ամենայաղթ տէր…Ջուանշիր սպարապետ …նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի *ամենայաղթ* նշանին (186 / 14)

ԱՄԵՆԱՅՆ - 211

ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս (10 / 1) ցիր և ցան զանսրբոցն հոսեաց զոսկերսն ընդ դաշտ *ամենայն.* (11 / 12) դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ *ամենայն* բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 8) Զայս *ամենայն* լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և *ամենայն* զօրքն (19 / 13; 19 / 14) էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և *ամենայն* զօրքն ընդ նմա: (19 / 17) տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց… խաշանց և *ամենայն* ընտանի անասնոց: (20 / 10) տեսանէ զաշխարհս *ամենայն* (21 / 18) *Ամենայն* ինչ քո գնդին կրկին է. (23 / 1) ունէի զայս *ամենայն* արուեստս (23 / 17) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին… կուսանք ի կուսութեան, կնքաւորք ի սրբութեան և *ամենայն* ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 3) *ամենայն* հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին (27 / 14) ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և *ամենայն* Արևելից Կողմանց (32 / 10) շրջեալ ընդ *ամենայն* հեթանոս (37 / 6)Եւ *ամենայն* բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 8) Ողբացէ՛ք *ամենայն* պիղծ (43 / 19). վասն այսորիկ *ամենայն* ձեռք լքցին (44 / 1) *Ամենայն* թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով (44 / 13) զոր *ամենայն* ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ (45 / 10) հրաման տայր *ամենայն* կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47 / 16)որ պատմեաց զայս *ամենայն* (54 / 10) ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս՝ հանդերձ թագուհեաւն և *ամենայն* դրամբն (64 / 9) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ *ԱՄԵՆԱՅՆ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ (66 / 2) հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ *ամենայն* աշխարհս տէրութեան իւրոյ (66 / 4) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս…և առ *ամենայն* ուխտս եկեղեցւոյ՝ ողջոյն (66/6)

այնուհետև ամենայն եպիսկոպոսք… ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 9) ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն (67 / 7). ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն(67 / 8). Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք (70 / 1) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 / 15) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 3) ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 12) զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային (77 / 14) եկն պատմեաց զայս ամենայն արքայի: (79 / 10) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած՝ տուողին ամենայն բարութեանցն: (79 / 10; 79 / 12) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն (80 / 1) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն: (81 / 5) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. (81 / 18) Ապա չուէր բանակն ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն դասուք: (83 / 8) ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք… երթային: (84 / 1) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն (84 / 8) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 15) յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհին Ուտիացւոց գաւառին (85 /7) և ամենայն աշխարհաւս հանդերձ…օրհնեալ եղիցին: (94 / 11) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար… և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 15) Աճապարեալ ի մի վայր ժողովէին զմասունսն նշխարացն ամենայն (100 / 2) ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 10) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայ քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան գնդիւն: (105 / 17) յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս (105 / 20) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց (106 / 10) Եւ տուեալ հրաման Անդրկայ փախչել ամենայն Սիւնեաց (108 / 14) և ինքեանք ցրուեցան ընդ ամենայն երկիր…և ԻԵ տարի անմարդ, ապալեր կայր երկիրն ամենայն: (108 /18; 108 /20) ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս (109 / 1). ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ (109 /7) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ (116 / 8) և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 15) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ: (123 / 6) այսինքն ամենայն եկեղեցիք

Քրիստոսի Աստուծոյ (123 / 12) Խոստովանիմք զմի Աստուած …Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123 / 16) ի գերութիւն վարեաց … և զպաշասն ամենայն սրբութեանց (129 / 7) և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (130 / 1) ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա, հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ (130 / 9; 130 / 10) Եւ յարուցեալ ամենայն զօրութեամբ իւրով՝ ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 14) հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն (132 / 3) լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից (132 / 8) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վերայ քո (134 / 9) ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ (134 / 17) լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր (136 / 11) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից (142 / 12) զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն (142 / 21). այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց (143 /2; 143 /3). և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով(143 / 5). լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով (143 / 8) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ոչ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր (146 / 11) լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին (148 / 5) Ապա եկին հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) Եւ էր բարեխորհ, առ ամենայն աշխարհս (149/2) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ…և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 4; 149 / 6) փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին (151 / 5) ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին (153 / 9) և հրամայեաց բառնալ անտի զաւարն ամենայն (153 / 14) «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն գաւառաց աշխարհացս (155 / 6) եհաս օրս սահմանեալ սփոռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) «Արաւ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ (157 / 14) հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն…ցեղից ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց (159 / 3) ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ... և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ (161 / 6; 161 / 8) Եւ դու պատուէր տաջիր ամենայն իշխանութեան քում (161 / 11) «Ծառայք քո և հօր քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս (161 / 17) շիջաւ ցասումն բարկութեան զազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (162 / 1; 162 / 1) Եւ ել հրամանս այս յերեսաց

արքայորդւոյն և *ամենայն* զօրաց իւրոց, զի արձակեսցին *ամենայն* գերեալքն (163 / 7;163 / 8) թողում ասել զայլն *ամենայն* զպէսպէս զազրալիս(166 / 2). «Աճից ի վերայ *ամենայն* հասակաց քարձ և ի վերայ *ամենայն* գլխոց կնտութիւն (166 / 5; 166 / 5) գիտաց ի միտս իւր *ամենայն* պատերազմող (169 / 11) դու մի՛ յապաղեր զազգդ *ամենայն* սատակել (170 / 10) առնոյր զզօրսն *ամենայն* զօրավարին Պարսից (174 / 2) հարկանել զհարաւայինսն *ամենայն:* (174 / 5) ետես զմեծամեծսն և զզօրսն *ամենայն* (174 / 18) *ամենայն* բարութեանց տուողն է: (182 / 18) այլ փայտն կենաց յայտնի արար զանուն նորա *ամենայն* տիեզերաց (186 / 7) առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և *ամենայն* նախարարօքն իւրովք (187 / 12) ամենալի բարեօք ի հանգիստ իջևանի իւր և *ամենայն* եկելոց անդր: (187 / 16) *ամենայն* աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո (188 / 10) *ամենայն* բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 / 14) Իսկ զօրավարին Հայոց *ամենայն* նախարարօքն հանդերձ …ընդունողք լինէին (194 / 13) Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն *ամենայն* ի տես ճեպէին (195 / 2) ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ *ամենայն* ամենափառ: (200 / 14) զսա տեսաք՝ լի *ամենայն* ընչիւք…նաև *ամենայն* ինչ լի և պատարուն: (200 / 15; 200 / 17) Զայս *ամենայն* ասացեալ առ նա (202 / 9) յետ առաքելոցն *ամենայն* սրբութիւնք… տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ (204 / 3) մի՛ *ամենայն* հոգւոյ հաւատայք (204 / 11) *ամենայն* ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (208 / 1) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս…*ամենայն* նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 11) արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին *ամենայն* նախարարօքն: (212 / 3) մեծարէր կաթողիկոսաւն և *ամենայն* աշխարհակոյտ ամբոխիւն: (212 / 7) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Ձիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ *ամենայն* բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) աշխարհի *ամենայն* եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15) ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած *ամենայն* գիւղից և քաղաքաց (217 / 1) զգիշերն *ամենայն* անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 13) մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն *ամենայն* մեծամեծօքն անդ հասանէին (219 / 4)Եւ ահա *ամենայն* սարդի ոստայն եղև. (221 / 11) *ամենայն* երկիրն առհասարակ …ողբային զիշխանն (224 / 14) Եւ երկրածինքս *ամենայն* ողբասցեն ընդ իս: (225 / 15) Տեարք տոհմից և իշխանք *ամենայն …* հնազանդէին նմա: (226 / 15) Ընդ *ամենայն* երկիր ել համբաւ նորա (226 / 17) *ամենայն* իշխանք աշխարհիս ...խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 /24) *ամենայն* մեծամեծքն …ներբողականս ինչէին բարբառս: (231 / 7) Զայս *ամենայն* խօսեցաւ կաթողիկոսն Աղուանից (233 / 2) և իշխել *ամենայն* թագաւորութեանն Աղուանից (233 / 14) խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին

Աղուանից …ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք … հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 5) շրջէր ընդ ամենայն գաւառս (235 / 11) բերեալ էր… զպատուական նշխարս …սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհին Հայոց (236 / 7) ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն (238 / 15) գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 6) երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց (241 / 14) ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ» (242 / 5) «Սուրբ, սուրբ, սուրբ տէր զօրութեանց, լի է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 / 8) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. ըստ փրկչական բանին ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց, որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս ըստ սաղմոսին ձայնի, թէ՝ «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա (243 /11; 243 /12; 243 /13) վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9; 244 / 10) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 9) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի (247 / 13) որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից…զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհին Հոնաց, իշխանն և ազատքն ամենայն, զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց: (250 / 7; 250 / 9; 250 / 10) կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 7) ցրուեսցին ամենայն թշնամիք նորա. (255 / 5) զոմանս բանտարգելս արարեալ և զերծեալ զաշխարհին ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն (257 / 4) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս (257 / 10) ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի(258 / 6). զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն, արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 10) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի (259 / 13) ասաց մեծ իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն (260 / 15) Լսելով զայս ամենայն յեպիսկոպոսէն՝ կատարեցին զհրամանն (262 / 3) զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք (263 / 10) և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 7) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն (266 / 4) Սոքա և ուղղափառքս աղարտէին զՀոռոմոց ամենայն կրօնսն: (267 / 16) Յոյնք և ամենայն Իտալիա… նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 3) Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 10) և ամենայն կենցաղով իւրով որոշեսցի յեկեղեցւոյ Աստուծոյ (271 / 3) Այսք ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն (272 / 9) Յայնժամ շարժեցան ամենայն մեծամիտքն (273 / 12) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 10) երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 18) հաճեցան սուրբքն ամենայն (282 / 14) ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 15) ի

տեսիլ *ամենայն* ապստամբացն նշաւակս զնոսա արարից»: (296 / 13) *ամենայն* ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 14) Այսպէս եղև խաղաղութիւն *ամենայն* եկեղեցեացս Աղուանից: (305 / 6) Եւ զդոյն օրէնք վասն եկեղեցեաց *ամենայն* աշխարհականք ունին (309 / 2) Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ *ամենայն* հերձուածողսն (314 / 10) Իսկ որք թլփատութեան են, *ամենայն* ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 10) ապա թողու զբանակ կազմն *ամենայն* ընչիւք (320 / 2) Կոչեն յօգնականութիւն զշրջակայսն *ամենայն.* (323 / 3) և յաւարի առեալ զաշխարհս *ամենայն* դառնայ ի Սիւնիս (326 / 8) որով օրհնութեան իւղն խնկարկեն արտաքոյ *ամենայն* գրոց: (328 / 8) և զՍամուէլ հաճեցուցանէր *ամենայն* Աղուանից կամակցութեամբ: (335 /4) մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ *ամենայն* կարօտեալս …կատարէր (336 / 1) այն *ամենայն* սկիզբն էր երկանցն և տագնապին: (337 / 5) թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն *ամենայն* կազմութեան բնակչացն (338 / 5) սատանայական է *ամենայնդ* և կորուսիչ հոգւոց: (242 / 15)զամենայն ինչս և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ տեառն *ամենայնի* (27 /18) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն *ամենայնի* (123 / 14) Եւ յետ այսր *ամենայնի* դիմէին ուղխքն յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17). զի նա ինքն է տէր և արարիչ *ամենայնի:* (242 / 14). ինքն է արարիչ *ամենայնի* (247 / 3). իշխեաց *ամենայնի:* (292 / 10) արարիչն և հաստիչն *ամենայնի* Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 15)իշխանացաւ *ամենայնի:* (327 / 13) որում *ամենայնին* իսկ միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 / 1) Դու եղեր չարչարակից Քրիստոսի, նմանեա նմա *ամենայնիւ* (28 / 14) որպէս այլով *ամենայնիւ* էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր (222 / 18) որոյ բարեսէր մտօք *ամենայնիւ* զտեղիս հաստատեալ: (280 / 16)

ԱՄԵՆԱՅՆ ՈՒՐԵՔ - Տե՛ս ԱՄԵՆԱՅՆ

ԱՄԵՆԱՆՈՒԱՍՏ - 1

Վասն որոյ *ամենանուաստ* ծառայիցս ընդարձակ եղիցի (201 / 6)

ԱՄԵՆԱՉԱՐ - 6

Ցանկալի ես հրեշտակաց…առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ *ամենաչար* սատանայի: (28 / 10). Իսկ *ամենաչարն* սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Ապա և զթագաւորն ևս խոնարհեցուցին յիւրեանց *ամենաչար* կեղծաւորութիւնն: (38 / 14) *ամենաչար* և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր (42 / 10). կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին՝ *ամենաչարին* Պերոզի (44 / 18) Իսկ *ամենաչար* պարսկաց պապանձական պաշտօնն… միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 9)

ԱՄԵՆԱՊԱՅՃԱՌ - 3

Եկեալ մեծապանծ անուամբ *ամենապայծառն* Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից (177 / 6) *ամենապայծառ* իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 / 18) շինէ զՆորավանս ի գաւառին Սոդէից *ամենապայծառ* զարդուք: (340 / 15)

ԱՄԵՆԱՊԻՂԾՆ - 1

զորս *ամենապիղծն* զրպարտէր ապստամբութեամբ պատճառաւ (43 / 4)

ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ - 10

ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն (32 / 9) եղեալ զերկոսեան շիշսն ընդ *ամենասուրբ* նշխարսն մանկանն Գրիգորիսի (39 / 4) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից *ամենասուրբ* նշխարքն (40 / 13) ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի *ամենասուրբ* նշխարքն կային: (59 / 12) բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի *ամենասուրբ* խաչին (61 / 14) հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ առաջի *ամենասուրբ* վկայիցն Քրիստոսի (63 / 12) ոչ կարեմք կալ ի վերայ *ամենասուրբ* գերեզմանի երանելւոյն (65 / 13) Առնոյր …թագաւորն զբազմութիւն *ամենասուրբ* ժողովոյն (68 / 9) պատահէր *ամենասուրբ* գերեզմանին երանելւոյն (81 / 3) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ *ամենասուրբ* խաչին (216 / 13)

ԱՄԵՆԱՓԱՌ - 1

մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն *ամենափառ:* (200 / 14)

ԱՄԵՆԵՔԵԱՆ - 31

Եւ հային *ամենեքեան* ընդ հիւսիսի: (6 / 3) ելին *ամենեքեան* լցեալ հոգւովն սրբով: (20 / 1) Ընկալան *ամենեքեան* զդրոշմն երկնաւոր (20 / 5) *Ամենեքեան* զահի հարան և դողացին (21 / 3) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ *ամենեքեան* (36 / 1) *ամենեքեան* խողխողեալ սատակեցան յիւր ազգայնոցն սրով: (39 / 9) Պատասխանի ետուն *ամենեքեան* (78 / 10) եկեալ միաբանութեամբ *ամենեքեան* ի տեղի նշանաւոր խաչին (79 / 13) յոյժ խնդալից եղեալ թագաւորն և *ամենեքեան,* որ էին ի խորանին: (81 / 4) *ամենեքեան* ի թմրութիւն լեալ ժամս բազումս (81 / 9)*ամենեքեան* տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն (102 / 8) *Ամենեքեան* սոքա ի լեառնն Դիզափայտ աճապարեալ խոտաբուտ կենօք (119 / 15) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին *ամենեքեան* (137 / 13) և *ամենեքեան* ընթանան առ նա…և ցնծալով *ամենեքեան* օրհնեն զնա (148 / 2; 148 / 4) մասնաւորեսցին *ամենեքեան* տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205 / 9) *ամենեքեան* տեսանէին զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 4) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ *ամենեքեան* (246 / 7) գայթակղեալ և կործանեալ էին *ամենեքեան* (250 / 11) վասն զի *ամենեքեան* էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն (282 / 4) *ամենեքեան* այլայլեցան: (286 / 11) Վասն որոյ մեք *ամենեքեան* օրհնեցաք (300 / 4) Եւ արդ մեք *ամենեքեան* նզովեմք զամենայն հերձուածողսն (301 / 3)

Այսք *ամենեքեան…* գրեցան ի դիւանին (305 / 4) անդանօր ի նախանձ բրդեցան *ամենեքեան:* (323 / 2) զոր այժմ *ամենեքեան* ունիմք: (343/14) կատարել *առ ամենեսեան* զպատուիրանն:
(214 / 16) *առ ամենեսեան* ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 7) որպէս Ուղումպ ազգք Յունաց հզօր երևեալ *առ ամենեսեան* (249 / 9) ուխտէր *առ ամենեսեան* զԱսպանդիատայ զզոհարանսն (249 / 16) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր *առ ամենեսեան* զիւրն աստուածապաշտութիւն: (257 / 8)

ԱՄԵՆԵՔԻՆ - 49

և *ամենեքին* ըմբերանեալ դսրովէին զկինն (33 / 24) Եւ այնպէս *ամենեքին* այր զընկեր իւր ախոյեան կործանէր (115 / 4) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն *ամենեքին /գրբում՝ ամենքին/* առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) Եւ այս վիճակ ոչ *ամենեցուն* է (23 / 13) և միաբան առ հասարակ *ամենեցուն* մեծաձայն հրամայէր կարդալ (51 / 9) ողջոյն. յուշ լիցի *ամենեցուն* ձեզ (66 / 6) Եւ մեր *ամենեցուն* զիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք (76 / 6) լսելի լինէր *ամենեցուն* ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 / 11) Ազդ առնէ այնուհետև *ամենեցուն* (134 / 20) որ առաջի էր մեզ *ամենեցուն* (135 / 18) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ *ամենեցուն* (146 / 2) ցնծութեամբ և ուրախութեամբ կեալ *ամենեցուն*(149 / 5). զամենայն հարկս և զմաքս արքունի … շնորհեալ *ամենեցուն:* (149 / 6) ի գտանել *ամենեցուն* զթողութիւն յանցանաց իւրեանց (149 / 15) Բերան *ամենեցուն* կարդայր վա՛յ, վա՛յ (156 / 4) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ *ամենեցուն* եղին առաջի նորա (158 / 17) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ *ամենեցուն* յայտնի անձանց գալ ընդ իս (159 / 7) հրամայեցին *ամենեցուն* փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցսանգամ (160 / 15) և մատոյց նմա զպատարագսն. նոյնպէս և մեծամեծացն *ամենեցուն:* (161 / 1) *ամենեցուն* երևէր ըղձալի: (173 / 17) բանս բարեաց ի լուր *ամենեցուն* զնմանէն խօսէր: (175 / 5) Հարեալ սորա զայր մի յանդիման *ամենեցուն* թաւալգլոր՝ խաղացուցանէր: (175 /16) արևելեայցս *ամենեցուն* արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 / 11) մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր *ամենեցուն* և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (192 / 1) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու, եթէ ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք *ամենեցուն* ի դա. (193 / 6). և եղեալ համօրէն ծունր *ամենեցուն* դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին (205 / 14) զարմանալ *ամենեցուն* առ հասարակ: (206 / 5) հաստատեալ ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբասուն՝ հռչակեցուցանէր յականջս *ամենեցուն* (207 / 7) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ *ամենեցուն* (213 / 10) զի հարթ առ հասարակ *ամենեցուն* տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից (216 / 11) *Ամենեցուն* տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216 / 12) այլոցն *ամենեցուն* հռչակեցուցանել զզրոյցն, զի չէր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն: (218 /16) յոյժ

ցուցանելով *ամենեցուն* սէր խնամակալ բարեկամութեան… հասանէր իշխանութեանն գահ (231 / 13) Որոց առեալ *ամենեցուն* զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) նշան խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր *ամենեցուն* (239 / 8) թագաւորէր ի վերայ *ամենեցուն* (245 / 12) յանդիման *ամենեցուն* ձեր գործեմ աներկիւղաբար: (254 / 13) Վասն անակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ *ամենեցուն:* (256 / 6) հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման *ամենեցուն* առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7) Եւ մեք *ամենեցուն* հնազանդիմք, հնազանդեցարուիք դուք միում ի նոցանէ կամ *ամենեցուն,* որ մտահաւատ լինիմք. (273 / 1; 273 / 2). Արդ պատուիրեմ *ամենեցուն* զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ: (310 / 19) *ամենեցուն* մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 /2) տիրել իշխանութեամբ *ամենեցուն* արքայաբար: (330 / 19) հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի *ամենեցուն* (331 / 17) Եւ զումարեալ զնոսա *ամենեսին* ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս՝ (314 / 2) Զայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն *ամենեքումբք* (13 /5) Այսոքիւք *ամենեքումբք* միաբանեալ՝ խաղայ ի վերայ Աղուանից: (29 / 18) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ *ամենեքումբք* ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն (83 / 3)

ԱՄԵՆՈՂՈՐՄ - 1

մինչև այց արար *ամենողորմն* Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի (43 / 8)

ԱՄԵՆԵԻՄԲ - 3

Եւ ոչ յիշեաց *ամենիմբ,* եթէ թագաւոր լեալ իցէ յառաջ: (17 / 16) և դառնալ *ամենիմբ* ի սուրբ և յամենապարկեշտ քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 16) այլ և ամուսնութեամբ *ամենիմբ* հեռանալ. (271 / 1)

ԱՄԵՆԵԻՆ - 8

և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ *ամենին* ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց: (115 / 7) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք և զմահաբեր վարդապետութիւն նորա *ամենին* ոչ լսել»: (125 / 17) ոչ ի նստելն իմանայր, և՛ ոչ ի յառնելն զգայր *ամենին* (148 / 7) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի *ամենին:* (223 / 11) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր կողմանն վարդապետացն, և հրամայէր *ամենին* չհաղորդել ընդ Հոռոմսն (267 / 17) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ *ամենին* մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յըմպելիս (270 / 15). և մի՛ *ամենին* զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13) և թէ սովորական ժողովուրդն *ամենին* մի՛ մերձեսցին՝ մի՛ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և միք ի տեղի քահանայիցն (308 / 6)

ԱՄԷՆ - 4

տէր ընդ քեզ *ամէն։* (26 / 16) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. *ամէն։* (28 / 19) ի ծագաց հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. *ամէն։* (105 / 20) Եւ հոգին սուրբ եղիցի ընդ ձեզ. *ամէն»։* (311 / 4)

ԱՄԻ ԱՄԻ - Տե՛ս ԱՄ

ԱՄԻՍ - 31

Արուսեակն զվեց *ամիս* արուսեակ է և զվեց *ամիս* գիշերավար: (24 /2; 24 /2) այս վեցերորդ *ամիս* է նորա (315 / 7) որ է ինն *ամիս*: (315 / 8) զեօթն *ամիս* յոգեհանս կացեալ…սատակէր: (318 / 13) Արդ՝ տեսցուք զվեցերորդ *ամիսն,* թէ ոիր իցէ: (315 / 4) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց *ամիսն* և լինի յապրիլի եօթանն (315 / 6) և նա …նստի *ամիսս* յոլովս (30 / 16) Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա, տևեալ *ամիսս* է (149 / 10) թաքուցանէր զանձն *ամիսս* հինգ (315 / 2) կացեալ ի նմա *ամիսս* Զ (338 / 9) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում *ամսեանն* (314 / 17) Եւ օրն այն լինէր հոռի *ամսոյ* (111 / 13) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի *ամսոյ.* և յետ վեց *ամսոյ* անցանելոյ փոխի (118 / 7; 118 / 7) ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ նաւասարդի *ամսոյ.* (119 / 17) սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի *ամսոյ* ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան (128 / 8) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայելք իբրև աւուրս *ամսոյ* միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց (165 / 13) որ օր մետասան էր արաց *ամսոյ* (187 / 18) յամսեանն շահր ռաբի ղովաղ սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան *ամսոյ* ԺԹ անն (290 / 5) Ի շաւաղ *ամսոյ* ԺԵ ին կռուեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. յաղկաթ *ամսոյ* ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն, մինչդեռ Զ օր կայր ի աղկադէէ *ամսոյ* ի նոյն ամին: (290 / 6; 290 / 6; 290 / 8) եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին *ամսոյ։* (314 / 20) Տեսաք զտոմարն և գտաք այսպէս. ի թշրին *ամսոյ* քսան և երկուսն լինի ըստ Հռոմին հոկտեմբեր *ամսոյ* ինն: (315 / 5; 315 / 5) և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի *ամսոյ* Զ ին (316 / 3) որ օր երեքտասան էր *ամսոյն։* (89 / 16) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամրոցաց /գրքում՝ ամարոցաց/ *ամսոց* ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան թագաւորացն Պարսից (132 / 2) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց *ամսոց* զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 /20) Եւ ի գալ միւս ամին և ի նուազել *ամսոցն* ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139 / 12)

ԱՄԻՐԱՅ - 4

Եւ եթող *ամիրայ* ի Մաքա զՄէդ՝ Աբուսիդայ որդի (290 / 8). Մրուան՝ Մահմետայ որդի ամս Դ, սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ՝ զսպանողսն Վլիթայ *ամիրայի* (291 / 11) Իսկ յետ երից ամաց Բադդղի ոմն *ամիրայ* եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց (329 / 9). յաջակողմն

դրանն նստի շուրտայաց աւազն…և ձախոյ կողմանն դատաւորն և գանձու *ամիրայն* (330 / 8).

ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ, ԱՄԻՐ ՄՈՄՆԻ - 13

ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ *ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ* (291 / 3). Հարուն՝ Ի և Բ երրորդ նստաւ ի Մահմատայ *ամիրմոմնի,* և հայ թուականն էր ՄՋ: (292 / 11) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ *ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ* Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 13). «Տիեզերակալ Աբդլայի *ամիրմոմնոյ* յԵղիայէ՝ Հայոց եպիսկոպոսապետէ: (295 / 14). ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ՝ ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ *ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՅ* (296 / 7) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ՋՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ *ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ* ՏԱՐԱԻ ԵԻ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 6). Այսք ամենեքեան որ գրեցան ի դիւանին Աբդլմէլքի *ամիրմոմնուոյ* սակս այսորիկ (305 / 5) որ *Ամիր* Մոմնի կոչի (329 / 9). Եւ գիտութիւն իմն զայս ուսաք զ*ամիր* մոմնւոյ դարապասին (330 / 8). և ետ ի ձեռս *ամիր* մոմնւոյ: (330 / 17) Աբրահամ *ամիր* մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20). ընդ որ մախացեալ *ամիրի* մոմնւոյն՝ տայ հրաման (332 / 10) Ապա կոչէ *ամիր* մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն (332 / 13)

ԱՄ ՅԱՄԷ - Տե՛ս ԱՄ

ԱՄՊ - 4

ամպովք է թաքուցեալ (24 / 17) իբրև զլուսաւոր *ամպ* ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 4) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն *ամպով* փառաց քոց (188 / 7) եկեալ ընդ *ամպս* երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 12)

ԱՄՊԱՅՈՅՋ - 1

ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին *ամպայոյզ* փայլատակմունքն (246 / 13)

ԱՄՊԱՐԻՇՏ - 2

որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց *ամպարիշտն* փարաւոնի (32 / 7) Ի նոյն ամի գայր հասանէր *ամպարիշտ* Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12)

ԱՄՐԱԾԱԾԿԵԱԼ - 1

Եւ *ամրաձածկեալ* կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն (40 / 12)

ԱՄՐԱՆԱԼ - 1

և *ամրանալ* աշխարհին հրամայեալ լինէր ի նմանէ (190 / 10)

ԱՄՐԱՆԱՄ - 3

և ելեալ գնացին *ամրացան* ի տեղիս տեղիս. (132 / 10) և *ամրանայ* ի Բերդատեղի աւանին Շաղատու (326 / 8). ապստամբքն *ամրացան* ի բերդն Գորոզու (327 / 9)

ԱՄՐԱՑԵԱԼ - 3

կամէր խօսել առ *ամրացեալ* բազմութիւնն (136 / 13) ի Մեծիրանց սահմանի *ամրացեալք*՝ի տեղւոջն, որ կոչի Շիկաքար: (326 / 3) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ եւ տալ պատերազմ ընդ *ամրացելոցն* ի բերդին: (328 / 2)

ԱՄՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

կամեցեալ *ամրացուցանել* զաշխարհս մեր (135 / 8)

ԱՄՐՈՑ - 1

և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և *զամրոցս* իւրեանց (154 / 1)

ԱՄՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ պարիսպն *ամրութեան* խորտակեցաւ. (225 / 17)

ԱՄՈՒՍԻՆ - 2

հրամայել սիրելւոյ *ամուսնոյ* իւրոյ (152 / 9) զոր սակս մահուան *ամուսնոյն* իւրոյ էր զգեցեալ.: (184 / 4)

ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՄ - 1

Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ *ամուսնացան* ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 4)

ԱՄՈՒՍՆԱՑԵԱԼ - 2

ոչ *ամուսնացեալ* ի կարգս աշխարհիս (36 / 12) որք զերից ազգաց ծնունդս *ամուսնացեալ* էին (344 / 15)

ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

բարուրս խորհեալ տան իւրում *ամուսնացուցանել* զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ (340 / 7)

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ - 6

այլ և *ամուսնութեամբ* ամենևիմբ հեռանալ. (270 / 18) զանօրէն *ամուսնութիւնն* երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 /3) օրինել զանօրէն *ամուսնութիւնն:* (313 /16) «եթէ չէ *ամուսնութիւն,* այլ պոռնկութիւն». (314 / 8) զի հրաման տայր անօրէն *ամուսնութեան:* (345 / 2) Սա օրինեաց զանօրէն *ամուսնութիւնն* Շաքւոյ տեառն (345 / 20)

ԱՄՈՒՐ /ա./ - 2

Հրաման տայր այնուհետև Արցախայ *ամուր* աշխարհին յիւրում ծառայութեան (47 / 13) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական *ամուր* գաւառացն. (157 / 5)

ԱՄՈՒՐ /գ./ - 1

և առցին *ամուրք* նոցա (132 / 7) որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ի գետոյն Երասխայ մինչև *ցամուրն* Հնարակերտ: (8 / 12)

ԱՄՓՈՓԵԱԼ - 1

յերկուս *ամփոփեալ* արծաթեղէն կողովս ծածկէին յերկրի: (100 / 3)

ԱՄՓՈՓԵԼ - 1

հրամայէր *ամփոփել* զցրուեալ նշխարս սրբոցն (102 / 15)

ԱՄՓՈՓԵՄ - 3

ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի անդ (97 / 2) *ամփոփեցին* զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 17) և ահա սաստիկ *ամփոփէր* զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ (232 / 10)

ԱՄՓՈՓԻՄ - 1

և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն *ամփոփի* ամենեին: (223 / 11)

ԱՄՕԹ - 1

ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ *ամօթով:* (80 / 17)

ԱՅԳԱՆԱԼ - 1

Եւ *ընդ այգանալն* ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր (59 / 11)

ԱՅԳԵՍՏԱՆԻ - 1

և կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ ստացուածս *այգեստանեացն* (133 / 1)

ԱՅԳԻ - 1

Իսկ որոյ վար և *այգի* ոչ է, մի՛ առցեն (91 / 1)

ԱՅԳՈՒՆ - 1

այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ ծխել (76 / 3)

ԱՅԴ - 27

«Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է *այդ* (38 / 12) գործդ *այդ* նովաւ վճարի: (110 / 3) *Այդ* էր անօրինին խորհուրդ: (114 / 2) զի ոչ լինէր *այդ* շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 / 5) երկիրդ *այդ* քեզ լիցի ի բնակութիւն (171 / 15) փոխանակ այնորիկ եղև *այդ* առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) զի նորա է *այդ* իշխանութիւնդ (261 / 4) Եւ ոչ է իմ պատիւդ *այդ* (261 / 12) առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց *այդ* զիա՞րդ լինիցի (262 / 2) մեծ է *այդ* խորհուրդդ ձեր (265 / 7) այլ *այդ* հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է. նորա է գործդ *այդ:* (265 / 10; 265 / 11) «Աղանդդ, *այդ* յետ առաքելոցն երևեցաւ. (267 / 6) կռապաշտից է գործդ *այդ* (269 / 8) *«Այդր* եպիսկոպոս նստէր (77 / 8) *այդր* հրամայէր զիս հարկանել: (77 / 10) մի՛ անփոյթ արասջիք *վասն այդորիկ* (296 / 2) *վասն այդորիկ* պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ (302 / 4) *վասն այդորիկ,* սիրելիք, այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ յապա(309 / 16) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ *այդմ* բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 7) «վերակացու եղէց քաղաքիդ *այդմիկ* (87 / 14) եթէ ոչ արարից ըստ բանիդ ըստ *այդմիկ»:* (134 / 15) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ *այդմիկ* (143 / 7) որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ *այդմիկ* (256 / 2) եղից ես փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ *այդուիկ»:* (154 / 11) *այդոքիկ* ամենեքեան տեսանէին զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 4) այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ *այդոցիկ* (258 / 17)

ԱՅԴՋԱՓ - 1

այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան (244 / 2)

ԱՅԴՊԷՍ - 5

«Մի *այդպէս,* ասեն, տագնապեր յանձն քո,ո՛վ քաջդ. (21 / 4) թէ չէ *այդպէս,* աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) եթէ *այդպէս* իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ (92 / 13) *այդպէս* է ստուգութիւն իրացդ: (276 / 1) մի՛ ոք իշխեսցէ առնել զայդ *այդպէս:* (309 / 7)

ԱՅԴՊԻՍԻ - 1

Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել *այդպիսի* իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 / 13)

ԱՅԵՏԱՅԻՔ - 1

յետոյ փոխեցան անդր, որպէս *Այետացիքն* (5 / 3)

ԱՅԺՄ - 44

որ *այժմ* կոչի Ջրվշտիկ (12 / 3) *այժմ* զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 18) որչափ միտքս իմ *այժմ* զքեզ սիրեն: (26 / 13) գալ առ քեզ և *այժմ* ի մերմէ բարեխօսութենէ (26 / 15) որ *այժմ* կոչի Պարտաւ: (42 / 5) արա՛ և *այժմ* (101 / 13) Սակայն և *այժմ* առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ (128 / 1). զոր *այժմդ* ունիս ընդ ձեռամբ քոյով (142 / 20) *«Այժմ* արիի, տէր, ի հանգիստ քո (187 / 10) ընկա՛լ և *այժմ* զծառայս քո (189 / 4) Որպէս և *այժմ* ահա յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ բլուրք հարթեալ հաւասարեցան (192 /10) Իսկ *այժմ* այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18) և ոչ *այժմ* լինել պարտ է»: (203 / 14) որ *այժմ* լցեալ տիեզերք (204 / 5). որ *այժմս* երևի (204 / 7) *այժմ* ահա տեսաք. (208 / 16) *այժմ* հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 7) որպէս և *այժմ* իսկ ահա տեսանեմք (246 / 2) զոր *այժմ* դուք աչօք ձերովք տեսանէք (254 / 17) «Թոյլ տուք *այժմ,* մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհն իմ (261 / 9) զմի հաւատ ունողք դուք *այժմ* և ամենայն տիեզերք (263 / 10) Եւ *այժմ* զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր (263 / 15) Քանզի և *այժմ* ցանգ բարի հովիւն զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10) և *այժմ* Պետրոս Աղուանից /գրքում՝ Աղուան/ քահանայ ունի: (285 / 11) զոր *այժմ* տաճիկ ունի: (285 / 12) *այժմ* ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) *այժմ* Թէոդորոս ունի. (285 / 14) *այժմ* տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 3) *այժմ* ունի կին մի Գրիգորի անուն (286 / 4) զոր *այժմ* տաճիկք ունին: (286 / 6) որ *այժմ* կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) որ *այժմ* ազգաւ կոչին հեշամիկք. (292 / 1) Իսկ *այժմ* զոր կարծէաք գոլ հովիւ բարի մեզ զՆերսէս (295 / 7) Իսկ *այժմ* որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ (295 / 16) շահել կամեցաւ *այժմ* զնոյն (298 / 15) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ *այժմ* չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսեսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17) իսկ *այժմ* ... անփորձ և անընտրող գործով եղև (302 / 3) Արդ *այժմ* ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ

անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ (309 / 14) *Այժմ* և դուք … միթ տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ (310 / 11) *այժմ* Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է (315 / 19) որ և մեր նախնեացն աւանդեցաւ, նոյնպէս և ունիմք *այժմ* (316/11) որ *այժմ* կոչի Կոստանդնուպօլիս։(324/9) զոր *այժմ* ամենեքեան ունիմք: (343/14)

ԱՅԼ - 276

Առավել քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից *այլ ինչ* ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, *ԱՅԼ* ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱՒ 12 / 9) Վախճանի հայրն Սաթինկայ, և *այլ* ոմն բռնացեալ թագաւորէ և զեղբայրն նորա հալածէ: (13 / 10) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, *այլ* ոչ զամենեսեան. (14 / 5) *Այլ* յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ (14 / 6) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն, *այլ* խրամատեաց զպահակն Չողայ (16 / 6) ոչ կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն, *այլ* գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա (16 / 10) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս, *այլ* և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա (17 / 2) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ, *այլ* ոչ ոք ի նմանէն բաժանեցաւ: (17 / 3) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, *այլ* յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 / 7) Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց, և ոչ ի ձեռն ծառայական հրեշտակի, *այլ* ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց (19 / 4) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, *այլ* որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին (23 / 13) և էիր դու երբեմն նիւթական, *այլ* այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 18) ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, *այլ* զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 / 11) *Այլ* որչափ միտքս իմ այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել, բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 / 13) ոչ ի մարդկանէ առեր քաջալերութիւն, *այլ* զյոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 5) Բայց արդ՝ զքեզ ի հաւան ածեալ քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. *այլ* գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 9) Ոչ թէ դու միայն ես անսահ, *այլ* արդ՝ վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 6) եթէ զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, *այլ* ճախր առնոյր: (30 / 4) հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց, *այլ* ոչ առ ականէ ծառայութեամբ և

հնազանդութեամբ (32 / 19) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն, այլ օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 7) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ (33 / 13) այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել փախստեայ: (33 / 16) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. ոչ հեստել և համառել առ խոնարհութեան կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 / 2) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր միթ ևս գործել չար ինչ, այլ ապաշխարութեամբ գտանել ողորմութիւն: (36/5) ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 12) ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ, այլ վաստակել ձեռօք և վայելել մարդաբար (38 / 11) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. այլ ամենեքեան խողխողեալ սատակեցան յիւր ազգայնոցն սրով: (39 / 9) Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ, ի դառն ստրկութեան: (42 / 15) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն, այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ (43 / 7) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով … այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի (44 / 14) զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 14) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 / 15) Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 /1; 49 /3) Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդսն մատնահատութեան (51 /12) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք (52 / 5) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել, և մէն երիս մարդս ունել և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 15) Եւ այլ ևս աղանդք դիւապաշտութեանն. (55 / 3) և բնակիչք հեթանոսք էին աշխարհին, այլ երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 7) Եւ իբրև գտանէր զԽոճկորիկ, որ էր գործակալ ի քաղաքին և նորա ոչինչ հարցաքնին արարեալ, այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15) «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 10) և երկու ևս այլ երիցունքն … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 1) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց

միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 7) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս զանազան սպասս արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 / 4) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն (65 / 4) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն, այլ ապաստան պարտ է լինել ի պահս և յաղօթս (65 / 13) այլ մեծաւ փափագանօք տենչացեալ …ինքն երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 16) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն (74 / 1) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ, այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 11) Եւ դարձեալ այլ ոմն անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ, և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 13) «Մի՛ ոք զիաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ մեծագոյն խաչ տուք հարկանել ի տեղիդ (76 / 2) Եւ այլ աբեղայ ոմն հիւր եկեալ, և մեք ճաշ հրամայեցաք տալ. (76 / 5) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ, այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն: (85 /4) «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա, այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ (88 / 6) Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից, լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք, որպէս Եղիսէոս ոչ մանկան՝ մեռելոյն լսելով, այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (88 /17; 89 /2) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ (91 / 6) Եթէ վանաց երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 / 12) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. այլ անաշխարհիկն զհոգեցատուրն յեկեղեցին տացէ: (93 / 16) Այլ և յետ բազում ժամանակաց վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 6) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ազիստոսեան գնդիւն: (103 / 7) Իսկ երանելին Մովսէս …հանդերձ Ազիստրոսեան գնդիւն և այլ հաւատացելովք … աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել, այլ բազումք

կոտորէին: (109 / 6) Եւ զայրագնեալ արքայն՝ այլ ևս սաստկացուցանել կամեցեալ զմարտն: (109 / 7) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ, այլ շուրջ զամրոցաւն աւերել: (109 / 8) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. և բազում ևս այլ այրևձի, որ ի դրանէ եկին: (112 / 16) Եւ թող զերկոսեան՝ այլ ևս երեք հարիւր վարդապետ ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 16) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) Իսկոյն հասանէր նմա վախճան, և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում բարուցն միակամի հեթանոսացն: (113 / 11) ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ, այլ կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւրոց (114 / 3) այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. (114 / 11) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ ... և այլ բազմութիւն յոյժ հաւատացելոց: (121 / 9) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ ամենեցունց, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուած: (124 / 5; 124 /6; 124 /6; 124 /7; 124 /8; 124 /8) սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ: (125 / 6) զի մի ոք կորիցէ ի հովուաց կամ ի հօտից, այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 1) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. այլ մարմնաւորական պատերազմունքն կարի յաճախէին: (126 / 17) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 4; 129 / 4) այլ առաւել ևս ոգորէր ընդ ծով և ընդ ցամաք (129 / 15) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում, այլ առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 12) և ոչ գրգռէր զնոսա ի մարտ պատերազմի. այլ թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով (131 / 1) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն (136 / 8) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս, այլ զանկեալսն փոքր ի շատէ ի ձեռս... դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 10) և այլ ոչ ևս կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 15) այլ նոքա ոչ ինչ վատեալք և յոչ մի ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 / 20; 139 / 1) այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (141 / 22) այլ հպարտութեամբ և մեծաւ սաստիւ առնէր զպատասխանիսն. (143 / 11) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա

(144 / 1) և փոխէր այլ անուն նմա (144 / 6) Որ վասն երկիւղի հրամանի նորա ակամայ կամաւ յանձն առնոյր, այլ ինքն գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9) «Եթէ ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ (144 / 12) մի՛ երկիցես յերեսաց նոցա, այլ մարտիքր և յաղթեաք (144 / 16) Զայս և նման սմին բազում շշնջէին զնմանէն, այլ ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ (145 / 16) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ոչ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր (146 / 11) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս (146 / 12) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք, այլ ոչ ճշմարտութեամբ»: (148 / 17) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 / 16) և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան նորա եբարձ ի նմանէն. այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր (150 / 18) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ, կամ գթալով ի ծնունդս որովայնի իւրոյ, կամ զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական գութս, այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 / 10) «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան, այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 9) այլ գործեցին մեղք մեր առաջի (157 / 5) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 4) Եւ թոյլ տուեալ ոչ զոք բռնադատէր, այլ օրինեաց զնոսա (159 / 10) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին (159 / 16) Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13) Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ ո՞ տայր անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 / 14)տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս, այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 1) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս, որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 / 10) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց (165 / 11) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, սակայն մահք ոչ գործեցան. զոր անուանեցին ցաւ խելագարութեան. այլ ծիւրէին սևացեալ, հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 /19) Այլ անկան պարտեցան առաջի սակաւաւորացն (168 /2) զի միթ պարծեսցին յազգս իւրեանց. եթէ սրով իւրեանց սատակեցին

զնոսա. այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 9) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա (168 / 10) Եւ պարծանք նոցա յետս ընդդէմ դառնային, զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 3) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ բանիցն (170 / 3) փոխանակ զի ոչ կացի ես յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս (170 / 8) այլ ես կորեայ և անզաւակացայ: (170 / 12) այլ և ձերբակալս ի նոցանէ ևթ ձիս, ևթ ջորիս, ևթ կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 13) և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 5) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն, այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 6) Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք: (183 / 2) Եւ ոչ զբաղմունք պագշոտելիք, այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8) Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 / 11) և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. (186 / 3) Եւ ոչ ուստեք եղև նմա այս, այլ փայտն կենաց յայտնի արար զանուն նորա ամենատիեզերաց(186 / 7) սակայն ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 12) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) Լայր առաջի տեառն, կարդայր և ասէր. «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) Վասն զի թէպէտ և բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք, այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 8) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. (197 / 18) այլ և ստիպէր զնա թագաւորն (198 / 9) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ, ոչ ինչ նուազ գոլով, քան զբռնակալսս զայսոսիկ, այլ յամենայնի վեհ և մեծ գոլով: (201 / 2) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 7) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201 / 19) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստծոյ յապաղել, գուցէ իբրև զլացողս դատապարտիմք. այլ զկնի լինելով գործոյս փութապէս կատարեա՛ (203 / 2). այլ ստուգիւ քննել և ճշմարտիւ ի վերայ հասանել (204 / 9) մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ

յԱստուծոյ հոգին: (204 / 12) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ, առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ բաջաղանաց. (204 / 15) այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 11) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր (207 / 13) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան, այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 16) այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարասումն լինել զսա: (209 / 2) Թէպէտ և ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ, այլ իբրև ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ (209 / 11) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն և այլ բազում սրբութեանց, զորոց գիրն ասաց, թէ Երուսաղէմեան են մասունք սրբութեանց տեառն: (210 / 6) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն, զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7) Այլ քանզի աղբիւր ուղիափաճեմ իջիւք էր այրն երանելի213 / 17) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Չիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց ի լերինս և անդիորդաց ի փոսս ճարակողաց և արդիւնարարաց ի դաշտս (216 / 17; 217 / 2) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 5) այլ այնուհետև ելեալ արտաքս ի սարաւանդակ վայրսն և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 12) Այլ նա թէպէտ և բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել ումեք, սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հոչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 14) Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 1) որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան գիօր իւրոյ, զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք, այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 6) Այլ ոչ կարէր ստէպ ստէպ զնա յաղթահարել սրով: (223 / 5) բայց ոչ զգացին վասն նախափախուստ լինելոյն հասանել, այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն (224 / 6) Այլ դեռ շունչն ի նմա կայր. (224 / 10) Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 /1) Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 11) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 15) այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ

նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (233 / 1) որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ: (233 / 3) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր միթ յիշեսցէ Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 / 17; 242 / 18) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ (247 / 9) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց… զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր (249 / 7) Բայց արդ՝ թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն …սակայն զբնական աստուածսն ձեր…ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ (251 / 12) Այլ նոյնպէս պաշտեցէք (251 / 15) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են …ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (251 / 16; 252 / 5) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք, այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 8) Այլ և երբեմն առ աչօք և ցնորիւք անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին (254 / 1) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար (254 / 13) այլ ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 13) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր հմուտ արհեստական շնորհի՝ հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ (261/6) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձէնջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 12) որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց, այլ ծանոյց ձեզ զանուն իւր սուրբ (265 / 1) Այլ զոր խնդրեցէքդ ի մէնջ զեպիսկոպոսդ Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 6) զի ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս, այլ տանն Աղուանից: (265 / 9) այլ այդ հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է. (265 / 10) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (265 / 20) Նոքա ոչ անսացին հրամանին, այլ անտի գնացեալ բնակեցան ի ձերում Արցախական գաւառս: (268 /15) բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. այլ և Յոյնք և Իտալիա ընդ նոսա: (270 / 7) և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. (270 /18) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային

ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 16) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր.(272 / 2) ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. այսուիկ յոյժ եղեն պարտեալք (272 / 6) Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք զատ յայսցանէ: (273 / 3) յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 7) մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ … Ի ՀԱՅՈՑ …Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 12) Թէպէտ և զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ այլ գայլոցն յափշտակեալ ի նմանէ արս (277 / 19) այլ և ոչ յոլովութեամբ ոխից հրապուրեսցուք. (279 / 6) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քև հանդերձ, Մխիթար, վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 /12) և չէ վերնատամբ, այլ թարբ կապեալ է փայտեայ, և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն (283 / 15) Այլ Գ վանք Աղուանից…անուանքն չեն յայտ: (286 / 5) Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 6) Եւ այլ ինչ բազում աղտեղութիւն աւանդեաց ազգին այնորիկ (289 / 15) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 / 12) Սարգիս Ռոստակայ եպիսկոպոս, Յովհաննէս վարդապետ և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 17) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ Աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 14) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 15) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2) Այլ և յորժամ Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս ասէր. (306 / 5) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր ունիմք ի տեառնէ, այլ և զայս. (306 / 12) Եւ արդ՝ ոչ եթէ մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական, այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 14) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և միթ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ արատաւոր». (308 / 2) Այլ և քահանայքն, որ անարժան

վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 4) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և՛ որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 18) այլ անբիծ և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ (309 / 18) «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». (314 / 9) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ … ԵՒ ԱՅԼ ԶՐՈՑՔ ՊԻՏԱՆԻՔ (317 / 17) այլ ի հասանել Մահմետի յԱսորիս … սատակէր: (318 / 12) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319 / 19) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) Եւ ի ՃՁ թուականին դարձեալ Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց, այլ զկաթողիկոսարանն արևելից ոչ աւերէ (320 / 12) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 15) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 4) մնաց միայն ջրաղացն և այլ ոչ ինչ. (327 / 1) և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ ի սէր համակել (327 / 18) ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 10) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան (328 / 12) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 3) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20) Իսկ երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. այլ նոցա զնզովս Հայոց պատճառեալ: (335 / 1) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին, որ եղև Հայոց. (337 / 4) և երևի ազգ այլ, զոր Դելեմիկք կոչեն (337 / 15) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339 / 17) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից (340 / 13) և միւս որդին Սահակ …առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց, այլ և աւազակապետաց Զորոյգետոյն բովանդակ եղև իշխան (341 / 3) ոչ բերեալ ի լուր, այլ գայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ (342 / 3) և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Զուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (222 / 18) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունսն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ զոլ հոգւոց (49 / 15) ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս, որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 / 11) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ նորին օգնութեամբ և այլոց նախարարաց… քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 7) Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն (306 / 8) Այլ նա … դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հոչակեցուցանել

զզրոյցն (218 / 16) ծածկելով զանուն իւր՝ ընդ *այլսն* աղօթէր: (339 / 12) և եթէ *այլում* չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դնն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1) զի *այլում* վարդապետի ոչ անսամք և հնազանդիմք»: (266 / 6) թողջէ այր զկին իւր, և լինիցի առն *այլում* (289 / 6) եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ *այլում* եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13) և ապա *այլք* ևս եկեալ աղանդոյն զնոյն խոստովանեցան: (54 / 9) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ…Բակուր՝ Կաղանկատուաց նահապետ և *այլք* բազումք… կարգեցաք այսպէս. (90 / 5) Են և *այլք* ոմանք, որ ասեն (125 / 8) *այլք* զհիւանդապաշտս կոփէին: (165 / 17) և բազմութիւն շրջակայիցն յոյժ շեղջակուտեալ. անդ հասանէին քահանայական դասք և *այլք* ի պատուական արանց (209 / 16) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ… Ի ՀԱՅՈՑ…Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ …տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և *այլք* ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 13) նոյնպէս և *այլք* բազումք, որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 8) և յետ նոցա *այլք* տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս (316 / 2) և զոր *այլքն* ասեն ճշմարտութեամբ (92 / 14) Հասին և *այլքն* ի հանդէսն գործակից մեզ. (121 / 7) և *այլքն* կացցեն (339 / 7) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և *ցայլ* ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2)

ԱՅԼԱԴԷՄ - 1

Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսւոյ *այլազէմ,* օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 1)

ԱՅԼԱԶԳԻ - 1

գալ ընդ իս ի բանակն *այլազգւոյն* (159 / 8)

ԱՅԼԱԶՈՒՆ - 1

ի նմին գիշերի մինչդեռ արթնական խնճոյիւքն դեգերէին *այլազուն* իշխանն հանդերձ զօրականօքն (102 / 6)

ԱՅԼԱՁԵԻ - 1

Եւ յայսմ պայմանէ միթ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և *այլաձևս* ինչ առնել. (302 / 8)

ԱՅԼԱՁԵԻԵԼ - 1

զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս միթ անարգեսցուք՝ *այլաձևելով* զհաւատ (278 / 16)

ԱՅԼԱՅԼԵԱԼ - 1

և զբանակս ճգնաւորական կրօնաւորացն *այլայլեալ* շփոթեաց. (299 / 7)

ԱՅԼԱՅԼԵՄ - 2

ապա յետոյ յանհոգանալոյ մերոցս՝ ամենեքեան *այլայլեցան:* (286 / 11) զկարգս եկեղեցւոյ *այլայլեաց.* (305 / 12)

ԱՅԼԱՆԴԱԿ - 1

և յանդիմանէր զկինն թագաւորին վասն այլանդակ պոռնկութեանն: (35 / 12)

ԱՅԼ ԻՄՆ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼ ԻՆՉ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼ ՈՄՆ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼ ՈՔ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼԵԻ - 4

ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր (25 / 5) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռնեցեր: (27 / 18) թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. այլև ամենեցուն երևէր ըղձալի: (173 / 17) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 9)

ԱՅԼ ԵՒ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼԵՒՍ - 1

Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ տեսին և յոլովագոյն այլևս մարդիկ, զորս համբաւաւ գիտէին: (53 / 1)

ԱՅԼ ԵՒՍ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԱՅԼՈՒՐ - 1

որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ … և այլոյր. (289 / 19)

ԱՅՆ - 149

և մնաց միայն ի տեղւոջն առաքելական այն նշխարք (11 / 13) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհին արևելից: (20 / 17) Իսկ այն, որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով զբարի օրէնս (21 / 18) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 15) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (40 / 12) զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ (49 / 9) Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն (50 / 17) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն (54 / 17) դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին.: (59 / 7) տեսանէր ի տեսլեան … իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն (70 / 19) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. (74 /14) Այրն այն Խոճկորիկ անուն … տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 5) «Մեզ նեռն ընտրեցաւ Գրիգորիսն այն»: (82 / 10) և այն երդումն լիցի նմա: (92 / 17) մեծին Աստուծոյ է այն նշանն (99 / 8) հասեալ օրհասականն այն գուժակոհիչ աղմուկ (100 / 4) և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 5) Եւ օրն այն լինէր հոռի ամսոյ, որ օր մի էր: (111 / 13) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր

գետասույզ առնէին (115 / 5) և լինէր այն ի հրամանէ առն միոյ, որում անուն էր Գայշաք (135 / 9) նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով (137 / 14) Եւ ասէ ցայրն այն, որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա. (139 / 8) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 / 18) յաւելաւ առ հարս իւր հայրասպանն այն (149 / 10) Եւ այն ի միում աւուր, ի միում ժամու: (156 / 5) պարտեցաւ այնս հպարտութիւն (169 / 11) յաջողեցաւ նս այն օր նմա ի տեառնէ առնելով զյաղթութիւն: (177 / 15) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր (180 / 3) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց (180 / 12) և նմա ոչ էր փոյթ այն. (184 / 10) Եւ լինէր օրն այն յաւուրս օրհնեալ պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և արծաթոյ: (185 / 5) Եւ զայն օր նս արար յաղթութիւն մեծապէս՝ ասելով առ բարբարոսն այն ազգ. (187 / 2) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէիս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3)Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. (193 / 8) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր…ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207 / 13) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ԵՒ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211 / 2) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 11) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 9; 214 / 9) վաղվաղակի չքնաղն այն քակտէր վայելչութիւնք (221 / 11) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16) սատանայակուր ծառագթի մոլորութեամբն աղճատեալ ազգն այն (240 / 17) Առաջին զնա ասեն լեալ քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն (260 / 6) Ընդ այն իսկ ժամանակս …խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 16)Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 13) զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 / 16) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն (288 / 6) մեծագոյն պատուով զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 14) ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 7) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ (289 / 12) այն ութերորդ ամ էր նորա իշխանութեանն: (290 / 5) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն, և այն ինն տարի Մահմետայ

իշխանութեանն: (290 / 9) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 / 4) մի՛ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 / 9) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 / 17) Եւ այնամ հինգ էր իշխանին կալն ի Հռոմս: (312 / 4) Եւ չարափառն այն այր այսպէս հրամայեաց. (313 / 17) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն (318 / 9) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հռոմոց (321 / 4) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 14) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև ժամանակ ապստամբութեան. (324 / 15) Ընդ այն աւուրս հասանէ վախճան հայրապետին Աղուանից Յովսեփայ (334 / 9) և եղև այն սուգ մեծ իւրայնոցն զարմից: (336 / 6) Եւ էր այրն այն ժպիրն և անաստուած. (336 / 13) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին (337 / 4) անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր (337 / 12) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն Տաճկաց (337 / 15) Եւ յետ մահուան նորա սկսաւ նուազել ազգն այն: (338 / 18) և փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 10) սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 12) զիարդ եղև արժանի այնմ խորհրդոյ: (203 / 8) և մեք այնմ ընդդիմամարտեալ՝ իբրև զլացողս դատապարտիմք. և չէ պարտ հակառակել, գուցէ աստուածամարտք գտանիցիմք. (204 / 1) հռչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով (207 / 7) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին (219 / 19) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր, ջատագով այնմ լինէր խնդրոյ: (220 / 9) Եւ դուք սահմանք էք այնմ վիճակի. (262 / 1) Այնմ և մեք կամակիցք եմք. (266 / 2) և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր (316 / 7) առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 11) և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 13) համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս (141 / 16) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. (154 / 6) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք (205 / 6) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 4) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու: (70 / 6) մարտի՛ր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչինն ընդ մեզ. (114 / 13) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն

(324 / 13) Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 / 6) ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. (147 / 17) վասն այնորիկ ասացաք (58 / 10) Եւ յետ այնորիկ… դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն (102 / 6) նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 14) զոր կացոյց ի վերայ զօրուն այնորիկ (129 / 2) որ ընդ ձեռամբ իւրեանց և լսելի լինէր ամենեցուն ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 / 11) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարսն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս (141 / 17) լսէր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ (147 / 17) սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու, վասն այնորիկ (196 / 16) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. (207 / 10) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ…ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13) և վասն այնորիկ սաստիկ և ահեղ նշանացն, որ երևէին ի վերայ խաչին, ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել (217 / 10) Եւ եղև յետ այնորիկ իբրև մեկնէր տրտմութիւնն, փարատէր սուգն, և փոքր մի տարակուսական աղետիցն լինէր մոռացումն (230 / 22) և ահա սաստիկ ամփոփէր զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ (232 / 10) սակս այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 / 15) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. (239 / 12) Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 13) փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն:(256 / 5) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք (275 / 12) Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տոփանս. և յետ այնորիկ դարձեալ ասէ զՏալբն. «Աստուած հրամայեաց առնուլ զկին քո առ քեզ»: (289 / 11) Եւ այլ ինչ բազում աղտեղութիւն աւանդեաց ազգին այնորիկ (289 / 16) որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 6) վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 / 8) վասն այնորիկ Վայոց Ջոր անուանեցաւ: (322 / 7) վասն այնորիկ տկարացաւ զօրութիւնս մեր. (323 / 6) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասադայ կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 / 11) թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 14) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ …և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ (129 /8) և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132 / 8) մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ (140 / 11) «Զի՞նչ են ձայնք գոչմանցն այնոցիկ»: (147 / 19) որ կարի իմն ախորժելի թուէր

կալանաւորացն և *այնոցիկ,* որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն (149 / 17) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն *այնոցիկ* (156 / 18) Եւ *ի վերայ այնոցիկ* զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 / 7) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն *այնոցիկ* (204 / 13) ոչ բերեալ ի լուր, այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն *այնոցիկ,* որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն *այնոքիկ* (156 / 14) իսկ եթէ *յետ այնր* վնաս ինչ գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93 / 6) Եւ *յետ այնր* որչափ տուգանս տայցէ մարդն…ընդ օրինութեամբ արասցեն: (94 / 7) *վասն այնր* ոչ ինչ փոյթ լինէր նմա: (107 / 15) գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ *այնր* (193 / 1) *Վասն այնր* բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ (214 / 17) վասն *այնր* սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9) Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի *այնր* պատկերին (246 / 2) որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն *յետ այնր* և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 18) *սակս այնր* ոչ գրեցին «ի ծառայէ» (276 / 1) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց աշխարհի և *վասն այնր* բազում գաւառք Հայոց փախեան ի Հոռոմս: (292 / 6) և *յետ այնր* կեցեալ ամս ԺԴ փոխադրիւր ի Քրիստոս: (293 / 17) Եթէ որդիք *այնց* հարցն եմք (279 / 3) Եւ *այնու* եղև խաղաղութիւն (126 / 16) *«Այնու* քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ (131 / 9) *Այնուհետև* անպատասխանիք և պարտեալք լինէին Հայք (273 / 7) Եւ *այնք,* որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին (92 / 5)

ԱՅՆՉԱՓ - 9

Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ *այնչափ* ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 7) և եթէ այլում չկարէ տալ, *այնչափ* նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1) և *այնչափ* հովուեսցէ երէցն, որչափ առաջնորդել կարասցէ: (91 / 18) և *այնչափ* հնարեցայց խելամտութեամբ. մինչև յիւրոցն վճարեսցի»: (139 / 15) և զմիմեամբք դիզանալով *այնչափ* բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 4) Մինչև *այնչափ* յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 10) և ոչ ոք էր, որ զուժկան լինէր *այնչափ* արանց: (169 / 2) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ *այնչափ* զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 17) և *այնչափ* հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա (260 / 6) *մինչև ցայնչափ* զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի (130 / 3)

ԱՅՆՊԷՍ - 21

և *այնպէս* անզբաղապէս կեայր ըստ Աստուծոյ: (17 / 15) *Այնպէս* առնէ տարւոյ տարւոյ»: (54 / 8) Եւ *այնպէս* թագաւորն մեծագոյն բերկրանօք

ողջունեալ սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն (68 / 3) Եւ *այնպէս* օր ըստ օրէ հրամայէր տանջել (76 / 13) և *այնպէս* բազում աւուրս առնէր ընդ առնն, մինչև եկեալ և հող առեալ ի տեղւոյն, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 11) չիք ինչ բնաւ *այնպէս* տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 17) Եւ *այնպէս* ամենեքին այր զընկեր իւր ախոյեան կործանէր. (115 / 4) *այնպէս* ոչ վճարեցաւ (144 / 1) Եւ նա *այնպէս* ի վայրկեան ժամանակի գողացաւ զամենեցուն սիրտ. (146 / 9) *Այնպէս* հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնոքիկ (156 / 14) Եւ *այնպէս* սատակէին և նոքա ընդ չքաւորսն: (164 / 17) Եւ *այնպէս* արքայաբար մտանէ ի կայսերական մարզարանն: (185 / 3) էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ զօրօք *այնպէս* հիածածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 17) Եւ *այնպէս* շքեղաշուք պատուով մուծանէին ի բանակն յոգնահոյլ գուպարից: (194 / 19) *այնպէս* եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 6) Եւ *այնպէս* անցանէին աներկիւղ ընդ կատարն լերինն (239 / 11) *Այնպէս* բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239 / 17) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, *այնպէս* գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան (246 / 7) ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն *այնպէս* փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել (260 / 8) և *այնպէս* ծածկեաց երկիր զչարն զայն: (318 / 16) որ առժամայն եղեւ *այնպէս* (346 / 3)

ԱՅՆՊԻՍԻ - 8

Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին *այնպիսի* ահաւոր բարեաց: (81 / 12) և կին և որդիք *այնպիսւոյն* անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 6) Եւ եթէ ոք տացէ *այնպիսւոյն* ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. զի որ ոչ խոստովանի զտէր Յիսուս մարմնով եկեալ, նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125/14) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ *այնպիսեացն,* որ ունէին. (164 / 16) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին *այնպիսի* հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 8) *այնպիսի* դրութեամբ վարէր եկեղեցի: (273 / 8) *այնպիսիքն* նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 / 10) և մի՛ զհացն և զհասն տալ *այնպիսեացն.* (307 / 14)

ԱՅՆՈՒԱՄԵՆԱՅՆԻ - 1

Եւ *այնուամենայնիւ* գայթակղեցուցանէին և կործանէին զաշխարհն նոցա (254 / 3)

ԱՅՆՈՒՀԵՏԵ - 34

Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և ուտելով զմարմինս զիւրաքանչիւր: (34 / 5) Եւ առեալ *այնուհետև* զքահանայապետութեանն պատիւ՝ եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 4) Հրաման տայր *այնուհետև* Արցախայ ամուր աշխարհին յիւրում ծառայութեան, ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս (47 /13) Եւ զբազում կախարդս *այնուհետև* ... առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան

ճանապարհին: (50 / 5) Եւ *այնուհետեւ* երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ …խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (58 / 17) Եւ *այնուհետեւ* զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ակամբք պատուականօք: (61 / 4) Եւ ապա զայսպիսի հրաման արքային ընկալեալ *այնուհետեւ* ամենայն եպիսկոպոսք …. յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 9) Եւ վստահացեալ *այնուհետեւ* բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 6) Առնոյր *այնուհետեւ* թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ ժողովոյն (68 / 9) Եւ հրամայեալ *այնուհետեւ* զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 17) Եւ *այնուհետեւ* ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր (83 / 2) նա *այնուհետեւ* և ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտադրութիւն: (95 / 8) Եւ *այնուհետեւ* հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 11) Խաղային գնային *այնուհետեւ* ի վերայ պահակին Հոնաց (116 / 4) Ազդ առնէ *այնուհետեւ* ամենեցուն (134 / 19) Ապա *այնուհետեւ* անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն (138 / 3) Ապա *այնուհետեւ* յամին երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս (140 / 15) Ապա *այնուհետեւ* անդ էր տեսանել (156 / 11) լսէր *այնուհետեւ* զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 11) *Այնուհետեւ* դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ (169 / 15) Անդ *այնուհետեւ* ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք: (183 / 1) և *այնուհետեւ* խնդրէր հրաժեշտ ի բարեսէր տեառնէն: (184 / 10) Սկսանէր *այնուհետեւ* զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) Սկսեալ *այնուհետեւ* թողութիւն ծանրաբեռն իւրոյ վիճակին խնդրել հարկաց. (198 / 13) Ապա *այնուհետեւ* յարևելից կողմանէ զփայտաշար յարկն քակէին (205 / 17) Անդ էր *այնուհետեւ* սրտալիր ուրախութիւն (206 / 12) *այնուհետեւ* շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) Գիտացեալ *այնուհետեւ* սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12) Ապա *այնուհետեւ* հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1) այլ *այնուհետեւ* ելեալ արտաքս ի սարաւանդակ վայրսն և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 12) Ծանուցեալ *այնուհետեւ* երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս (220 / 11) *Այնուհետեւ* աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) Որոց անդէն ժողովեալք *այնուհետեւ* տէրունական տունն (242 / 7) Ապա *այնուհետեւ* միխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի (248 / 12)

ԱՅՆՔԱՆ - 2

և հեծեալ ի ձին արշաւէ *այնքան,* մինչև զկայ առնու ձին. (54 / 7) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք *այնքան* ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18)

ԱՅՈ - 1

Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք (201 / 9)

ԱՅՊԱՆԵԼ - 1

«Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի *այպանել* զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 7)

ԱՅՊԱՆԵՄ - 2

Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ *այպանէր* զնա (101 / 6) Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին, *այպանէին,* պիղծ և արուազեղծ կարդային: (140 / 6)

ԱՅՊՆ - 1

արհամարհանօք *այպն* առնէին զհայրապետ (318 / 10)

ԱՅՊՆ ԱՌՆԵՄ - 1

արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ (318 / 10)

ԱՅՍ - 138

Սահմանք Յաբեթի *այս* են (4 / 4) *Այս* է երկիր նոցա (5 / 7) *Այս* են սահմանք Յաբեթի: (6 / 12) և ի կողմն արևմտից երթան հասանեն ազգքս *այս* մինչ ի Տրապիզոնտ: (7/3) *Այս* մինչ ցայս վայր ցուցումն ազգաբանութեանց: (8 / 18) *Այս* եղև վարք նորա: (17 / 17) *Այս* Աստուծոյ միայն է և նմա վայել է. (22 / 15) *Այս* է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս (23 / 11) Եւ *այս* վիճակ ոչ ամենեցուն է (23 / 13) Եւ *այս* լինէր նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ յօրինակ նախամարգարէին Մովսեսի (32 / 5) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս *այս* ի վերայ Պարսից թագաւորին (44 / 18) վարէր չարագործութիւնս *այս* յաշխարհիս Աղուանից:(51 / 17) ուր կային նշխարքս *այս* (56 / 10) *այս* վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն (57 / 1) *այս* է մատակարար բարեաց (63 / 8) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ *այս* յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 /6) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան և բազմազան բարեաց օրինակ երջանիկս *այս:* (83 / 17) *Այս* ձևով գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական (85 / 12) կարգ *այս* լիցի. (90 / 15) «Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ *այս* մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 / 2) Յորժամ *այս* եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) *Այս* եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի (117 / 2) Եհաս որոմնաբոյս արմատս *այս* յաշխարհս Աղուանից: (126 / 12) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ *այս* զի՞նչ»: (131 / 6) «Ընդէ՞ր է *այս* կորուստ զօրաց մերոց.(139 / 5) Ջեբու խաքան է *այս»:* (140 / 4) Եւ ել հրամանս *այս* (163 / 7) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է *այս* ինչ. (165 / 9) Ազդ լինէր ապա Շահվարազայն լուրս *այս* (167 / 14) *այս* կացցէ ի պատշաճն: (172 / 13) Եւ

ոչ ուստեք եղև նմա այս (186 / 6) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց (191 /14) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200 / 17) «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. (203 / 15) և չէ ինչ այս նոր զարմանք (204 / 7) Եւ էր գիրն այս (207 / 3) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս (257 / 10) Եւ պատճէն հրովարտակին էր այս: (262 / 11) զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 / 11) ԱՅՍ ԵՆ (285 / 9) «Գրեցաւ գիրս այս (302 / 14) Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ (305 / 11) այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ յապա: (309 / 17) այս վեցերորդ ամիս է նորա (315 / 6) Նոյնպէս ունիմք զվարդապետաց զասացուածս առ այս. (315 / 9) Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 5) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ (322 / 11) քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր (322 / 13) «Այս են ընծայք աստուածոցդ Ղիոնի»: (323 / 11) Եւ այս յետ չորեք հարիւր ԽԱ ամաց եղև (324 / 6) Եւ եղև այս տանս Աղուանից զրկանք մեծապէս (325 / 2) Իսկ Ջուանշերիկ՝ նորին եղբայր մնաց ժառանգ. այս մինչև ցայս վայր: (325 / 18) Այս Վարազ Տրդատ ի Միհրական տոհմէ էր (326 / 14) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք (328 / 8) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան (328 / 13) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենդանուտ խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 7) Լուրս այս եհաս ի բանակն. (334 / 14) վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին: (125 / 10) իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 9) ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ (209 / 11) գիտակ լինէր այսմ այրն (218 / 6) Արդ՝ հաւանեցարուք այսմ բանի. (258 / 15) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց (260 / 3) Այսմ հաւանեալ բանից մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ լնուին ուրախութեամբ (266 / 10) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն (318 / 8) Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թռուվ ԲՌ փոր գործած. (323 / 7) որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 5) ասէ ցնա. «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես (110 / 5) «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ: (252 / 11) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս (13 / 9) վասն այսորիկ ամենայն ձեռք լքցին. (44 / 1) վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) Յետ այսորիկ գերեցաւ ի Խազրաց աշխարհս Աղուանից. (118 / 18) Ո՛հ դառնութեան ժամանակիս այսորիկ. (164 / 9) Եւ ի լինել այսորիկ Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից (173 /8) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173/13) Յետ այսորիկ առնոյր զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 2) Յետ այսորիկ ճակատ առ

ճակատ պատերազմ խմբեալ. (176 / 13) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12) Փրկեա՛ զիս ի յաւիտենից փորձանաց և փոխանակ տաճարիս այսորիկ, զոր շինեցի անուան քում յերկրի»: (189 / 15) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ Կաւատ. (190 / 2) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն արևելից խաղաղական ողջունիւ հրաժեշտ: (195 / 10) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 11) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թոչունս (197 / 15) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք (200 / 14) Վասն լինելոյ գիւտիս այսորիկ յիմում վիճակիս՝ մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10) վասն այսորիկ անդադար բերանով … զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս … օրհնեցաք (211 / 11) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 3) նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 24) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն (233 / 12) որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ (252 / 3) Վասն այսորիկ Դաւիթ … խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 /4) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց (274 / 5) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու (281 / 16) Այսք ամենեքեան որ գրեցան ի դիւանին Աբդլմէլքի ամիրմոմնւոյ սակս այսորիկ, եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 5) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն (318 / 17) Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև գաւառն Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. (326 / 16) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս (331 / 9) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց (331 / 13) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 12) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ (85 / 7) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ (145 / 4) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս (163 / 9). Այսոցիկ այսպէս եղելոց, մեծավայելուչ փառօք յուղարկիւր ի համաշխարհական մարզարանէն: (195 / 14) յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ՝ (217 / 16) Այսոցիկ այսպէս եղելոց (297 / 12) խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 2) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն Տաճկաց (337 / 15) անուանք են այսոքիկ. (41 / 14) որոց անուանքն են այսոքիկ (119 / 13) որք են այսոքիկ (327 / 10) որք էին այսոքիկ. (330 / 4) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ.(339 / 2) Այսոքիւք ամենեքումբք միաբանեալ՝

խաղայ ի վերայ Աղուանից: (29 / 17) ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն (193 / 13) հաճոյ թուեցաւ զալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից (125 / 18) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղիքն յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 2) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ (256 / 1) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան սուրբքն ամենայն (282 / 14) Եւ վասն այսր իրի զերծեալ Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհն իւր (312 / 4) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ նախագահութենէն զայսր գործք: (12/12) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐԳՈՐՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից (15 / 2) Այսու երկնաւոր բարեօք լցեալ՝ եկն Ուռնայր արքայ (20 / 4) Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի տար աշխարհ: (194 / 11) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն 235 / 13) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր առ ամենեսեան զիւրն աստուածապաշտութիւն: (257 / 8) և այսու հաւատով հզօր յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 7) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 11)այսուիկ յոյժ եղեն պարտեալք (272 / 6) և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14) Եւ այսր ի միում ժամանակի եղեն հրաշք յաստուածուստ: (14 / 10) Այսր ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն (272 / 9) Այսր ամենեքեան … գրեցան ի դիւանին Աբդլմէլքի ամիրմոմնւոյ (305 / 4) այսր ի միում ժամանակի գործեցան: (335 / 18)

ԱՅՍ / գ./ - 2

Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 / 10). զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այս առաքելով ի նոսա. (253 / 13)

ԱՅՍԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 5)

ԱՅՍԱՄԻՏ - 1

Ոմանց սուգ և կոծ, և ոմանց խաղ ըստ այսամիտ սովորութեանն: (241 / 11)

ԱՅՍԻՆՔՆ - 6

Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ, այսինքն՝ /գրքում՝ այս ինքն/ զմեռելոց յիշատակն (91 / 7) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝է առաջին կորզեալ ի հայրենեացն: (111 / 7) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն, այսինքն ամենայն եկեղեցիք Քրիստոսի Աստուծոյ: (123 / 12) այսինքն՝ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարասումն լինել

զսա: (209 / 3) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. (243 / 11) այսինքն ՝զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 2)

ԱՅՍՉԱՓ - 5

Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր (26 / 7) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ (80 / 15) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (137 / 1) Արդ՝ յետ այսչափ մեծապարգև երախտեաց … դարձեալ տայր նմա զաջ իւր (198 / 16)

ԱՅՍՊԷՍ - 67

Եւ այսպէս պսակէր սուրբն (39 / 1) և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր և այսպէս եպիսկոպոսս և երիցունս և սարկաւագունս. (50 / 10) Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար արբանեկաց (52 / 14) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ (85 / 7) Այսպէս փառաւորէ Աստուած զսուրբս իւր: (86 / 12) կարգեցաք այսպէս. (90 / 6) այսպէս հաճոյ թուեցաւ (93 / 10) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան գնդիւն: (105 / 15) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՛ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 / 5) Այսպէս իմա՛ զիրսս: (112 / 5) Եւ այսպէս կացեալ յաղօթս (114 / 15) և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ կարգի իւրեանց: (116 /15) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական ծառայից իւրոց ճրագ (121 / 13) Այսպէս և սուրբ ծնունդն ճանաչի: (124 / 9) Այսպէս հաւատամք և երկրպագեմք (124 / 21) Իսկ զոչ այսպէս խոստովանողսն նզովեցին սուրբ հարքն (125 / 2) զխորհեցողն այսպէս ՝նզովէ Աստուած (125 / 10) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ»: (131 / 10) Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին յամին յայնմիկ (134 / 15) Եղև այսպէս (138 / 6) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. (142 / 17). այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ (143 / 2) Յայնժամ, իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 9) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա, և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159 / 4) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6) Ի ստոյգ և ի բուն օրինակս պատմագրաց այսպէս ծանեաք (170 / 16) Այսպէս եղև նոցայն տիրել Աղուանից: (172 / 8) այսպէս փարէր զորդւովն իւրով՝ զգոյն երեսաց ալեծաղիկ զարդարեալ: (177 / 1) Եւ այսպէս տաճիկք յարձակեցան ի կողմանս հիւսիսոյ և արևելից. (180 / 14) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան

ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 10) *Այսպէս* գերահոչակ հրաճուանօք անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 / 15) Այսոցիկ *այսպէս* եղելոց (195 / 14) *Այսպէս* և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 11) *այսպէս* և ի վերջնումն աստ յոգնաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրինիչ: (199 / 15) Եւ *այսպէս* անտանելի սուգ և անհնարին բեկումն աշխարհիս հասոյց: (224 / 16) և ասէ *այսպէս.* (225 / 5) Եւ *այսպէս* մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն (231 / 10) *Այսպէս* և այսու օրինակաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն (235 / 13) Եւ *այսպէս* բազմօրեայ հանգուցեալ ի վաստակաբեկ աշխատութեանցն, լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն (240 / 8) *Այսպէս* յարգոյ է և պատուական հաւատք և սրբութիւնք: (245 / 6) *այսպէս* ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12) *Այսպէս* հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) *Այսպէս* և այսու օրինակաւ ցուցանէր առ ամենեսեան զիւրն աստուածապաշտութիւն: (257/8) *այսպէս* ասացեալ. (267/6) և գրէ *այսպէս* ի թղթին. (270 / 11) *Այսպէս* զետեղեցին զինն դասս. (275 / 16) և զի *այսպէս* է (278 / 2) *Այսպէս* ուսուցեալ զանուն սուրբ Երրորդութեանն (278 / 10) Եւ *այսպէս* հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282 / 11) *Այսպէս*՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7) Եւ *այսպէս* է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն (289 / 14) Այսոցիկ *այսպէս* եղելոց (297 / 12) Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան կաթողիկոսացս Աղուանից *այսպէս* կանոնեցաք. (302 / 1) *Այսպէս* եղև խաղաղութիւն ամենայն եկեղեցեացս Աղուանից: (305/6) *այսպէս* ասէր. (306/6) *այսպէս* կարգեալ. (308/12) *այսպէս* գրեն զկտակն (309 / 3) *այսպէս* հրամայեցի (310 / 2) Զի *այսպէս* ասեն զօդոց երկրին(311 / 15) յորում կայ գիր *այսպէս.* (313 / 2) Եւ չարափառն այն այր *այսպէս* հրամայեաց. (313 / 17) Տեսաք զտումարն և գտաք *այսպէս.* (315 / 4) յայլ քաղաքս *այսպէս* ասեն (316 / 6) *Այսպէս* զերծեալ Մսլիման ելանէր ընդ Վրաց կողմն: (320 / 5) Ի ժամանակս Ապդանի դատաւորի առաւ Ղիոն *այսպէս.* (322 / 13) *Այսպէս* գազանացեալ Իսմայելեանն Հագարացիքն յինքեանս գրաւեցին զփափկութիւն երկրի (324 / 17) Ստուգաբանութեամբ *այսպէս* ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին (338 / 13)

ԱՅՍՊԻՍԻ - 4

Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն *այսպիսի* աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) ոչ ումեք համբարեցաւ *այսպիսի* մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) *Այսպիսի* օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի (255 / 17) «Մի՛ եկեսցէ և միւք լիցի *այսպիսի* տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 / 4)

ԱՅՍՐ - 7

և մի՛ ևս յաւելուր գալ *այսր* (187 / 3) և լանջացն կարմրանիշագոյն *այսր անդր* տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն (199 / 9) *այսր անդր* ստէպ ստէպ դարձուցանելով (200 / 6) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ *այսր* առեալ առ մեզ հասուցէք (211 / 16) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք *այսր անդր* ճախրելով: (241 / 10) յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք *այսր անդր* (246 / 3) *այսր անդր* ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 / 15)

ԱՅՍՐ ԱՆԴՐ - Տե՛ս ԱՅՍՐ

ԱՅՍՐԷՆ - 3

դարձաւ *այսրէն,* եկն եմուտ յաշխարհին մեր. (112 / 15) Եւ ի գալ միւս ամին և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել *այսրէն* (139/13) Եւ իսկոյն գրեաց, թէ փութով *այսրէն* եկաքյք: (268 /14)

ԱՅՍՈՒՀԵՏԵՒ - 9

արդ՝ *այսուհետև* մի՛ մնասցես յաւիտեան»: (44 / 17) *այսուհետև* շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 / 12) խնայեա՛ *այսուհետև* յանձինս ծառայից քոց (161 / 17) Պարտ և արժան է մեզ *այսուհետև* յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 / 3) Արդ *այսուհետև* պարտ է մեզ փառողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4) և չերկնչիմք *այսուհետև* ի բոցեղէն նետից, (209 / 9) Ի բաթց թողէք *այսուհետև* զպղծութեան պաշտամունսդ (242 / 14) Մերկացարո՛ւք *այսուհետև* զհին մոլորութիւնն (247 / 6) Բայց արդ՝ *այսուհետև* մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ (256 / 7)

ԱՅՍՕՐ - 3

Ահաւադիկ տեսանեմք *այսօր* (243 / 16) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, *այսօր* հատոյ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ (258 / 12) Եւ զդոյն օրէնք վասն եկեղեցեաց ամենայն աշխարհականք ունին և *այսօր* (309 / 3)

ԱՅՏԻ - 1

ապա ապրիք ի ցաւոց և ի հարուածոց *այտի:* (253 / 17)

ԱՅՐ /քարայր/ - 3

գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի *այրեաց* վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 8) և ի նմա է կրկին *այրն*, զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն (284 / 15) Եւ ներքոյ բեմին սուրբ *այրն* և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 16)

ԱՅՐ /տղամարդ/ - 160

Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի, քաջազօր *այր* (14 / 12) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա *այր* մի երանելի (20 / 2) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն

պատուով՝ այր իւրաքանչիւր ի տան իւրում. (44 / 13) որում անուն էր Յակոբ, այր մի աւագաշուք (57 / 2) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին (76 / 9) Այլն այն Խոճկորիկ անուն …տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 6) Այր զերրորդ ազգի կին մի՛ արասցէ և զեղբօր կին մի՛ արասցէ: (92 / 1) Եւ այնպէս ամենեքին այր զընկեր իւր ախոյեան կործանէր. (115 / 4) Եւ անդէն զնոյն այր …արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց (116 / 10) որք աշակերտեալ սրբոյն Գրիգորիսի. և ԳՌ և ԸՃ և Հ այր ընդ նոսա: (119 / 15) տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 5)Եւ երևէր այր մի նոյն ձևով(120 / 12) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում (130 / 12)Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր սուրբ երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից (132 / 14) այր մի … եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) Ապա ասեն այր ցընկեր իւր. (137 / 2) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր հանճարեղ և իմաստուն (141 / 5) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. այր հանճարեղ և իմաստուն (150 / 1) անուն նորա Գադվշնասպ, այր յաղթանդամ և զօրեղ (157 / 3) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրհ և արիւնարբու: (167 / 7) այր առ այր և մարդ առ մարդ զարմացումն յոյժ յառնախէր: (206 / 8; 206 / 9) և յաջորդէ զաթոռ նորին Եղիազար՝ այր բարի և ազնուական: (213 / 5) այր ոմն … արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 4) որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 /8; 241 /8) և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 15) զի ինքն էր բարեմիտ այր յոյժ: (249 / 2) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր հմուտ արհեստական շնորհի (259 / 1) և այնչափ հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա (260 / 6) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և արդար այր զԱբրահամ (269 /3) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն (287 / 9) դառնայցէ առ այր իւր (289 / 5; 289 / 6) ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ: (297 / 12) Եւ չարափառն այն այր այսպէս հրամայեաց. (313 / 17) և տարեալ ի Նախիջեվան քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց,և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց (318 / 7; 318 / 7) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան … իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 9) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ … որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 9) որ և Սևադայ կոչեցաւ, այր քաջ և յաջող, սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341 / 2) Տէր Զաքարիա՝ այր սուրբ, ամս ԺԵ: (343 / 18) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս

(262 / 12) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 /7) Այրն այն Խոճկորիկ անուն … ի հասարակ աւուր ի քուն կայր (78 / 5) Եւ գայր այրն առ արքունիսն (79 / 1) Եւ անդրէն դարձեալ առ այրն, ասէ. (79 / 3) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր (79 / 4) Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանդերձ Բոհիւ քահանայիւ (121 / 5) Եւ անդ մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ … գայր առ նա (178 / 9) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 10) և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց, զոր Մեծիրանցն կոչեն, զարի այրն Յովէլ: (203 / 10) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 15) կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր (207 / 13) իջիւք էր այրն երանելի (213 / 17) Ապա այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն (218 / 6) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդէր տեսիլն (218 / 10) նոյնժամայն գրեն այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 17) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր (231 / 12) և կոչէ առ ինքն զհռչակելի այրն՝ զՍողոմոն (314 / 1)Եւ էր այրն այն ժպիրհ և անաստուած. (336 / 13) Եւ ասէր աբեղայն զայրն. (79 / 5) Եւ ասէ զայրն այն, որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա.(139 / «Եկաքյք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս (234 / 7) Ահա ուսուցիչ պատգամացն Աստուծոյ այրս Իսրայէլ եպիսկոպոս. (260 / 9) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել, իսկ առն թագաւորի, իբրև զքեզ, անհնար է: (25 / 11) Եւ հրամայեաց ապա թագաւորն նմին առն (54 / 10) որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15) և խոսեալ առն ընդ աբեղայսն՝ ասէ. (78 / 7) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2) Եւ տրտնջեալ առն միոյ ի քարակրացն՝ սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9) և լինէր այն ի հրամանէ առն միոյ (135 / 9) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն, այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց, մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան: (178 / 7) յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու, տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. (200 / 2) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ (201 / 15) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ (213 / 15) Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս (220 / 11) ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (233 / 1) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով

պղծեսցի կինն այն»: (289 / 6) վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300 / 3) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 2) և տոփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ ածէ զնա ի Ղիոն քաղաք. (322 / 19) զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 13) Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ. (78 / 11) և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն (82 / 12) Եւ իբրև գիտաց բազմութիւնն զանչափ վատասրտել առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 17) Բայց անսացէք ինձ սակաւիկ մի, և պատմեցից կարճառօտիւ զխորագիտութիւն առնն (146 / 7) զոր նա բերեալ տայր առնն Աստուծոյ: (218 / 11) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 6) և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր ի ձեռս նորա: (257 / 1) Ի նոյն ամի … թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 14) «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ (252/11) սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 14) Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք (10 / 12) հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (104 / 1) Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն (108 / 4) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք կաթողիկոսին: (163 / 10) ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն ի բանակն Հոնաց. (191 / 7) թէ ի՞բր արդեօք կամ զի՞արդ ընկալան, որպիսի՞ արամբք, և կամ ո՞ ուստեք էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7) Եւ ել Խազրաց տէրն ութսուն հազար արամբք և էառ զԱղուանս. (319 / 3) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) գտից ինչ հիւթ յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 8) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին միւթ իշխեսցեն հանել և առնել. միւթ եպիսկոպոսն իշխեսցէ հանել առանց նոցա և առնել: (93 / 17) Եւ խոհուրդ բերեալ ընդ մեծամեծս իւր՝ ասէ. «ՋՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 / 15) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանձիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք և զձեզ ապաշնորհս արձակեսցուք»: (107 / 6) կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 / 12) և ոչ ոք էր, որ գուժկան լինէր

այնչափ արանց: (169 / 2) Արար գլխատումն արանց վաթսնից (172 / 7) Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան և հիպատութեան և ապհիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 3) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 / 19) և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ ինչ նուազ քան զհազար և երկերիւր արանց գերելոց: (191 / 10) ուստի և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց. նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 6) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7) գումարէին արք պատուականք …գլխաւորք և մեծամեծ գործակալք, բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց: (205 / 9) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ(206 / 13) անդ հասանէին քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց (209 / 16) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց (217 / 1) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 3) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին (338 / 13) Եւ երկուցն թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 15) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, նի երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչն ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն (151 / 17) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս (72 / 6) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս, որոց առաջինն՝ Աթանասիոս: (98 / 11) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 12) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա …և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 10) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս (141 / 17) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս (162 / 16) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս (163 / 9) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս (167 / 5) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեաք դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեաք ի վերայ նոցա: (168 / 6) կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 7) դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխաւորացն արս երկոտասանս (172 / 2) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր (174 / 13) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ

ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից (203 / 5) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 15) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն (234 / 15) գայլոցն յափշտակեալ ի նմանէ արս (277 / 20) սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ (291 / 11) և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 9) Եւ կազմեալ նաւս հարիւր՝ արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ (329 / 1) ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն … ետ կապանօք ածել ի Հայս: (269 / 5) արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 14) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն ցերէցն. (57 / 7) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի (78 / 7) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 9) Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 5) և ասէ ցնոսա. «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս (157 / 19) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. արք չառանձնողք քինախնդիր եղեալ (180 / 3) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 14) զումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք (205 / 7) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 /1) զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 /11) Եկեալ նոյն արքն նովին ահաւորագոյն կերպարանօք (58 / 4) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12)

ԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ - 2

Եւ Այրարատեան ազատքն զնա յուղարկեալ … գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 12) և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (236 / 2)

ԱՅՐԵԱԼ - 1

և եկեղեցիս բազումս հրով այրեալ կիզեաց (331 / 11)

ԱՅՐԵԼ - 6

Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց (108 / 12) Եւ տուեալ հրաման Անդոկայ փախչել ամենայն Սիւնեաց և զտունս և զհամբարս այրել: (108 / 14) ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի հուր: (252 / 12). քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2). ԵԻ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ (317 / 16). հրամայէ այրել զեկեղեցին (331 / 15)

ԱՅՐԵՄ - 13

Վառեցան, բորբոքեցան և *այրեցան* իբրև փուշք ի մէջ հրոյ: (22 / 2) Հզօրապէս մարտնչէին, *այրէին* զամուրս արգելանոցաց նոցա (115 / 15) Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ *այրիմ,* (229 / 20). Սիրով քո *այրին* սիրելիք քոյին. Եւ զսէր քո անմոռաց ի մտի ունին. (229 / 25). հատանէ զծառս և ի հուր *այրէ* (253 / 4). որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ *այրեսցէ:* (253 / 8). *այրեսցի* յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) որ ոչ գան ի հաւատս, հրով *այրեցից:* (260 / 20) գործակից իւր գտեալ զԶաքարիա վանաց հայր՝ տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն, միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի *այրեսցէ:* (294 / 4) և տարեալ ի Նախիջեվան քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն *այրեաց,* և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս *այրեաց* (318 / 7; 318 / 8) և զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց *այրեաց* (327 / 1) զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով *այրեսցեն:* (332 / 11)

ԱՅՐԵՑԵԱԼ - 1

այրեցելովք զոհ մատուցանէք (246 / 5)

ԱՅՐԵՑՈՒՄՆ - 1

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ *այրեցմունս,* թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. (241 / 1)

ԱՅՐԸՆՏԻՐ - 1

Իսկ երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ *այրընտիր* յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7)

ԱՅՐԵԻՉԻ - 1

և բազում ևս այլ *այրևձի,* որ ի դրանէ եկին: (112 / 16)

ԱՅՑ - Տե՛ս ԱՅՑ ԱՌՆԵՄ

ԱՅՑ ԱՌՆԵՄ - 5

Այլ յոր ժամանակս *այց* արար Աստուած ազգի մարդկան (14 / 6) մինչև *այց* արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի (43 / 8) *այց* արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 14) յորում *այց* արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17) ողորմութեամբ *այց* արասցես ինձ (189 / 10)

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ անդ սրտառուչ հառաչմամբ ի ծածկագիտէն խնդրէր *այցելութիւն* (194 / 10)

ԱՆԱԳՈՐՈՅՆ - 1

զի *անագորոյնն* այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր (337 / 12)

ԱՆԱՁԳԻ - 1

և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ *անազգի* մուրացիկ առաջի կայսերն: (321 / 6)

ԱՆԱՋԴԱԿ - 1

Ջսոցա *անագդակ* լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 2)

ԱՆԱԿ - Տե՛ս ԱՆԱԿ ՊԱՐԹԵԻ

ԱՆԱԿ ՊԱՐԹԵԻ - 1

ի սպանանել զնա նենգութեամբ *Անակայ* Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի (32 / 3)

ԱՆԱՂՕՏ - 1

Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին *անաղօտ* փայլմամբ (105 / 19)

ԱՆԱՄՕԹԱՑԵԱԼ - 1

Իբրև զգայլս գիշախանձս *անամօթացեալ* դիմեցին ի վերայ նոցա: (136 / 4)

ԱՆԱՆԷ - 1

զոր Վասակ Մանուկ ի ձեռն *Անանէի* եպիսկոպոսին արձակեաց: (117 / 15)

ԱՆԱՆԻԱ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … *Անանիա* և Սահակ … և այլք բազումք …կարգեցաք այսպէս. (90 / 1)

ԱՆԱՆՑ - 1

որ էր *անանց* և անպատմելի բարեացն առիթ (83 / 10)

ԱՆԱՆՑԱԿԱՆ - 1

և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, *անանցական* բարութեամբ յանանց յաւիտեանս: (64 / 11)

ԱՆԱՇԽԱՐՀԻԿ - 2

այլ *անաշխարհիկն* զհոգեցատուրն յեկեղեցին տացէ: (93 / 16) Եւ եթէ ստամբակէ ոք, մահուամբ սատակի, և կին և որդիք այնպիսւոյն *անաշխարհիկ* լիցին»: (113 / 6)

ԱՆԱՉԱՌ - 1

և մերձ է ժամն ահարկու, օրն չար և *անաչառ:* (324 / 17)

ԱՆԱՊԱՏ - 1

գան իբրև մրրիկ ընդ *անապատ* (173 / 3)

ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ - 6

Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և սարկաւագունս, և *անապատականս* .. ողջ լերուք: (66 / 5) Եւ Յովէլ երէց մի *անապատական* ... պատմեաց (73 / 3) տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի *անապատական* (120 /5) գնացի ես Յովսէփ *անապատական* ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 7) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ *ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ* ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ (280 / 2) Իսկ Մխիթար ոմն *անապատական* ...երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 17)

ԱՆԱՊԱՏԱՆԱՄ - 1

Զի մի՛ խոպանացեալ *անապատասցի* երկիրս (162 / 16)

ԱՆԱՊԱՏԱՒՈՐ - 3

Եւ դարձեալ այլ ոմն *անապատաւոր* հիւր եկեալ մեզ (75 / 13) զոր *անապատաւորն* կանգնեաց(76 / 10) և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և սարկաւագօք, և *անապատաւորօք* … զկնի ելանել: (68 / 10)

ԱՆԱՌ - 1

և անտի *անառ,* ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 5)

ԱՆԱՌԱԿ - 2

որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և զտառապեալսն հարկապահանջ և *անառակ* գնացիւք աւերեցին. (280 / 9) զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց *անառակ* ազգաշաղախութեանն: (325 / 3)

ԱՆԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ *անառակութեամբ,* գրածս բերէ յառաջ (309 / 15)

ԱՆԱՍՏԱՍ - 5

Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց *Անաստաս:* (195 / 18). նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի հրամանաւ բարեպաշտ թագաւորացն Հռոմոց՝ Զենոնի և *Անաստասայ:* (270 / 5) ԶՈՐ Ի ԹՂԹՈՅ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ *ԱՆԱՍՏԱՍԱՅ* ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ (285 / 8) զալստեանն առ *Անաստաս* կայսրն (343 / 8) Տէր *Անաստաս* ՝ամս Դ: (345 / 3)

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾ - 2

և *անաստուածքն* զաստուածային շառաւիղդ կամէին յարմատոցն կտրել. (21 / 15) Եւ էր այրն այն ժպիրհ և *անաստուած.* (336 / 14)

ԱՆԱՍՈՒՆ - 10

կարգեցան երեխայրիք եկեղեցւոյ, տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց, անդոց և շտեմարանաց, խաշանց և ամենայն ընտանի *անասնոց:* (20 / 10) սրատես ես քան զարծուի և երագալուր քան զմի ի հանդարտ *անասնոց.* (25 / 5) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս *անասնոց* այրել հրամայեաց (108 / 12) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և *անասնոյ* և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 18) Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ *անասնոց.* (160 / 3) և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և *անասնոյ.* (161 / 14) ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն *անասնոց* (256 / 4) Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ *անասնոց* և ձմեռն աշխարհազիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և *զանասուն* և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6, 320 / 6) կեղեալ հասոյց մահ *անասնոց* և հովուաց բազմաց: (331 / 5)

ԱՆԱՐԱՏ - 5

Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արաի և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 14) որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս (299 / 3) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել: (307 / 8). զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 / 16) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ (308 / 2) և որոց նոքա տան՝ անարատից և ճշմարիտ սուրբ քահանայից (309 / 5) անբիծ և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ (309 / 18) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 17)

ԱՆԱՐԳԱՆՔ - 1

զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածել ի դուռն արքունի (296 / 12)

ԱՆԱՐԳԵԱԼ - 1

Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. (230 / 13)

ԱՆԱՐԳԵԼԱԲԱՐ - 1

զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 / 4)

ԱՆԱՐԳԵՄ - 4

անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 11) ոչ զպաշտօնեայսն պատուել կարեն և ոչ անարգել զթշնամադիրսն իւրեանց (254 / 16). զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ: (278 / 16). Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ __ անարգեսցուք զչարն (307 / 4)

ԱՆԱՐԺԱՆ - 16

տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա (281 / 12) անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 3). և միթ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն… և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 /10; 307 /18). «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և միթ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ արատաւոր». (308 / 3). միթ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ (308 / 4). Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 5) յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն (308 / 10) մի՛ իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ արկանել զեկեղեցի. (308 / 12) «Թէ միթ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 15) Նոյնպէս և քահանայք միթ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից. (308 / 17). եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա տան՝

անարատից և ճշմարիտ սուրբ քահանայից, և ոչ *անարժան* զինուորաց (309 / 6). Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն *անարժանից* մատնել: (309 / 8).վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ, և ոչ զինուորաց և հեծելոց *անարժան* մարդկան: (310 / 9). որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ *անարժանից* և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 17)

ԱՆԱՐԻ - 5

Եւ զօրագլուխն ոմն *անարի* հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 3) եղև նմա լինել առաջի Շապհոյ՝ *անարի* թագաւորին. (118 / 10) երկրպագութիւն եկեալ *անարի,* անբարի անհեդեդ կենդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 3) *անարի,* ոսկիաստեղծ անդրւոյն զոհարան ձօնէր (244 / 14) ելանէ վիշապաձուկն մի *անարի* նման լերին (329 / 17)

ԱՆԱՐՏԵԻԱՆՈՒՆ - 1

Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ *անարտնանուն* բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 1)

ԱՆԲԱԺԱՆԵԼԻ - 1

նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն *անբաժանելի.* (124 / 7)

ԱՆԲԱՐԻ - 1

երկրպագութիւն եկեալ անարի, *անբարի* անհեդեդ կենդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 3)

ԱՆԲԱՒ - 4

գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, *անբաւ* ձիթենիք: (9 / 8) սա դիմեաց գալ *անբաւ* գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ *անբաւ* մեծութիւնն աւարեալ ի բաց բառնային (45 / 6) և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ *անբաւս,* ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11)

ԱՆԲԵՂՈՒՆ - 1

անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. (231 / 14)

ԱՆԲԺՇԿԵԼԻ - 2

անհնարին, *անբժշկելի* բարկութեամբ անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ (44/3) Զորմէ լսելով թէ վնասակար հոգւոյ և մարմնոյ եղեն *անբժշկելի* ցաւք: (123 / 6)

ԱՆԲԻԾ - 1

այլ *անբիծ* և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ (309 / 18)

ԱՆԲՆԱԿ - 1

և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անքնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն: (321 / 6)

ԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼԻ - 1

Նոյն ինքն անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ (124 / 10)

ԱՆԳԱՄ - 37

երկոտասան անգամի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ …պակասընթաց, խաւարատանջ, բազում անգամի թաքուստ մտեալ: (24 / 6; 24 / 8) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ (26 / 15) իսկ արդ և զոսկերսն անգամ զի՞նչ հնար է գտանել զնորա»: (33 / 25) և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 8) իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. (59 / 7) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն Գրիգորիսի (75 / 11) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 6) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7) զոր տեսեալ բազում անգամ անհաւատիցն (96 / 16) որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն (96 / 18) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զնորհուրդ տեսլեանն: (120 / 15) Սակայն և այժմ առ անգամմի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 1) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց …նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս, նաև զչորքոտանիս և զթռչունս մեծամեծս, զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 / 9; 129 / 11) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամմի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (155 / 1) Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, բայց ի զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին. շուրջանակի ասպարափակ, նիզակախիտ զգուշութեամբ: (160 / 10) և հրամայեցին ամենեցուն… երկիր պագանել երիցս անգամ (160 / 16) և ոչ զնշան անգամ հիւանդութեանն իմանային (165 / 14) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց:(176 / 1) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 11) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. (177 / 14) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ, ընդ որ տրապէզիտքն անգամ սոսկացան:(185 / 7) զոր ի նուս բարձեալ բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն (202 / 9)

որ բազում *անգամ* եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից (219 / 13) Եւ երկրորդ *անգամ* անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում *անգամ* մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 / 14) Էր որ թղթովք բազում *անգամ.* դէմ յանդիման ժողովովք կոչեցին մի *անգամ* ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 /15; 271 /15) որոց ողջոյն *անգամ* ոչ տուեալ՝ եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս (282/5) ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս *անգամ* (320 / 2) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ *անգամ* մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս …խնդրեաց յարքունեացն կրկին *անգամ* զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 1) Ի նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ *անգամ* յերկիրն Հայոց (336 / 12)

ԱՆԳԱՐՇ - 1

Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, *անգարշ* որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 2)

ԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 4

գիտութիւն և *անգիտութիւն* յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք (88 / 16) ո՞չ ապաքէն որք *անգիտութեամբ* ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 3) Եւ ես գիտեմ, որ *անգիտութեամբ* արարէք, զոր ինչ արարէքն:(256 / 6) Ի սկզբան լինելութեան երկրի *անգիտութեամբ* խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7)

ԱՆԳԻՐ - 1

որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և *անգիր* օրինօք անձամբ անձանց օրէնք եղեն (18 / 7)

ԱՆԳՈՒՍՏ - 1

Եւ ահա *անգուստ* ուրեմն իրազգած լեալ իրացն եղելոց՝ գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 16)

ԱՆԴ 1/մ./ - 113

անդ առնու վախճան մարտիրոսութեան ի Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10 /4) *անդ* էառ զնահատակութեան պսակն: (11 / 1) և *անդ* տեսանեն ոսկերս յոգունս շեղջակուտեալս. (11 / 9) *անդ* կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց ի Միջագետս. (12 / 15) *Անդ* առնու պատանդս Տրդատիոս (29 / 10) *Անդ* առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ (31 / 6) *անդ* արկանէր հիմն եկեղեցւոյն ի գիւղաքաղաքին Ամարասայ. (35 / 6) և դնէր *անդ* մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի (37 / 14) *Անդ* եղեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ կողմանէ. (39 / 2) *Անդ* գտեալ զերէցն Դանիէլ՝ սպասաւոր սրբոցն (39 / 13) և *անդ* եղեալ ի գերեզմանի, և ինքեանք ի տեղւոջն վանս շինէին. և *անդ* են, ասեն, նշխարք երանելեացն մինչև ցայսօր: (40 / 10;

40 / 10) *Անդ* ի միջի գետոյն ծառ մի կղզւոջ դիպեալ. (52 / 8) և սուրբքն *անդ* են (58 / 6) *անդ* երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 3) Եւ *անդ* զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին զյիշատակ սրբոցն (66 / 12) և առաքեալ *անդ* երիցուն առնոյր առ իւր: (67 / 4) և լինէր *անդ* ցայգապաշտօն: (72 / 4) «Ջոր դու հայցես աղաչանօք, *անդ* երևեցաւ»: (72 / 18) Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. և որ *անդ*, ասէ, երևելոց ումեք իցէ *անդ* մարդոյ: (72 /19; 72 /20) Եւ տեսանէր դարձեալ *անդ* ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն (77 / 3) զի ոմանք ասեն, եթէ աստ է, և ոմանք եթէ *անդ*. (78 / 9) *Անդ* ուրեմն գողացեալ աբեղայի միոյ ի նշխարացն (82 / 6) և *անդ* գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն …ասէր. (84 / 11) գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական և *անդ* հանգուցանէին (85 / 12) զի *անդ* փոխեալ զերանելին մեծարեսցէ յոյժ: (86 / 5) ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի *անդ* (97 / 2) Եւ նախ *անդ* եդեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին (97 / 4) բնակեալ էր *անդ* խաչն տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97 / 8) Առնէին *անդ* աւուրս բազումս (98 / 10) Եւ *անդ* մեծագոյն առեալ պատիւ՝ անդէն մեռանի: (109 /10) Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից և *անդ* ումեմն ի զօրականացն պատահեալ՝ զետեղի: (109 / 12) որք ի ժամուն դիպեցան *անդ*: (111 / 16) *անդ* ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 18) զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի *անդ* ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 11) մնացին անդէն ի քաղաքի *անդ*: (132 / 13) *անդ* էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն (138 / 3) Ապա այնուհետև *անդ* էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 11) որ ի ժամուն *անդ* հանդիպեցան յամրոցին Չարաբերդոյ. (157 / 18) *անդ* տեսաք զբազմոցս նոցա (160 / 1) հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն ի խորանի *անդ*: (161 / 3) յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի *անդ*: (166 / 7) Եւ *անդ* ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն (170 / 6) կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ, և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի *անդ* արեամբ իւրեանց: (172 / 7) *Անդ* առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց (173 / 19) *Անդ* էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) *Անդ* ակն ի վեր եդեալ արին Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ (176 / 3) Եւ եղեալ *անդ* սակաւ ինչ աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա (176 / 9) անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել *անդ* զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի *անդ* բախումն ընդ միմեանս. (177 / 15) և *անդ* դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 4) Եւ *անդ* մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ … գայր առ նա (178 / 9) գային շրջագայութեամբ *անդ* ի Պերոզ Կաւատ քաղաք

(180 / 5) *Անդ* այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից (183 / 1) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ *անդ* զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 4) Եւ *անդ* կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 1) և ուխտեաց *անդ* ուխտ փրկութեան (189 / 19) *անդ* առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն (191 / 8) Որոյ նստեալ *անդ* սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 10) Եւ *անդ* սրտառուչ հառաչմամբ ի ծածկագիտէն խնդրէր այցելութիւն (194 / 9) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ *անդ* իշխանն արևելից: (197 / 2) Իսկ բազմագով տէրն Զուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ *անդ* հասանէր (197 / 3) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն, որ ի թագաւորութենէն Հռոմայեցւոց *անդ* պատգամաւորաց. (197 /9) Յայնժամ լինէր *անդ* համաշխարհական ժողով. և տեսանէաք *անդ* ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 5; 199 / 6) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն *անդ* Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 / 15) *Անդ* կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ (205 / 4) *Անդ* անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (205 / 19) *Անդ* էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և ակնավայելուչ տեսիլ հայեցողացն (206 / 12) գտանէին *անդ* զփրկագործ խաչին մասն (207 / 1) *անդ* հասանէին քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց (209 / 16) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Զուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս *անդ* նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 3) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի *անդ* դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն (213 / 7) ուր կայր դադարեալ *անդ* խաչն Քրիստոսի: (215 / 11) Կայր *անդ* նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ (215 / 17) և զգիշերն ամենայն *անդ* աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 13) որ էր ի հին եկեղեցւոջ *անդ* (218 / 5) Եւ *անդ* զսուրբն տեսեալ հեղինակ՝ Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն (218 / 7) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն *անդ* հասանէին (219 / 4) զի *անդ* պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 / 2) Եւ *անդ* նպաստամատոյց մեծարանս գտեալ ի քաղաքացեացն: (239 / 17) լսէր և տեսանէր *անդ* ամբաստանութիւն (240 / 9) զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և *անդ* ի Թուրքաստանին առ Խազր խաքանին: (249 / 10) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵՕ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՑՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ *ԱՆԴ* ԶԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 12) որպէս ի վեր *անդ* երկնայինքն, նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք (272/7) և հաստատեաց *անդ* աթոռ հայրապետական. (273 / 10) կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից…քարոզեալ *անդ* և եկեղեցիս շինեալ (274 / 17) զմի ամ կացեալ *անդ* շնորհեաց նմա Քրիստոս

ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի (281 / 1) և *անդ* մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց ի նշխարաց Անդրէի ի սպասաւորէն Թումասայ. (281 /6) և զերկրպագութիւն *անդ* կատարեալ՝ մեծաւ տրտմութեամբ դարձայ …եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի՝ լինել *անդ* մասին ի նշխարացն Յովհաննու (282 / 4; 282 / 6) և գտաք *անդ* զսուրբ Մկրտիչն և զԹումաս առաքեալ և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 8) *անդ* սեղան է և պատարագ մատչի: (284 / 4) Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից *անդ* ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 8) որ կան *անդ* (286 / 8) Եւ անդէն և *անդ* հրամայեաց կոտորած առնել. (289 / 3) Եղև *անդ* ամ մի (290 / 3) զի *անդ* ընկալաք զլուսաւորութիւն. (302 / 6) *անդ* արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 14) ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵՒ *ԱՆԴ* ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. (317 / 13) *Անդ* ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս երկոսին (319 / 10) գտանէ *անդ* միայնակեաց զոմն ուղղափառ (321 / 3) և գտեալ *անդ* ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 / 9) և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ *անդ* ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10) *Անդ* ակն ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան (330 / 12) և *անդ* հողմ դժնդակ մրրկեալ շրջապատեաց զնոսա.(331 / 18) Եւ *անդ* վտանգեցուցեալ սաստէին անօրէնքն թողուլ զհաւատս իւրեանց (332 / 5) *անդ* ի դիմի հարկանին նմա զօրքն Տաճկաց (336 / 8) զոր *անդ* ոտնակապեալ զնա տեառն (337 / 13) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից, և կալով նորա *անդ* ամս բազումս: (340 / 14) Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն մեծ, մինչև որ *անդն* կային անկանել յերկիր: (11 / 11) որ *անդն* յայտնեցան: (70 / 8) և ասէ ցորս *անդն* կային (159 / 6)

ԱՆԴ 2/գ./ - 1

տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց, *անդոց* և շտեմարանաց, խաշանց և ամենայն ընտանի անասնոց: (20 / 9)

ԱՆԴԱԴԱՐ - 9

զցայգ և զցերեկ *անդադար* բարեբանէին զԱստուած: (69 / 9) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն *անդադար լինէին* աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք (70 / 1) բարեպաշտ արքայն *անդադար* խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 12) և յորդութիւն անձրևաց *անդադար* հոսմամբք իջանէր յերկիր. (73 / 8) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն *անդադար* խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած: (79 / 11) և *անդադար* փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 10) վասն այսորիկ *անդադար* բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս … օրհնեցաք (211 / 11) սգալի ձայնիւ *անդադար* ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 10) *անդադար* աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 16)

ԱՆԴԱՄ - 5

և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի խեղութիւնս *անդամոց*, ոմանք տարագրեալք յաշխարհս հեռաւորս: (150 / 10) Լուծան յօդք *անդամոց* նոցա (152 /6) վասն որոյ կամեցաք յուշ

առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց *անդամոց* և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 9) տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն *անդամս* (165 / 1) յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական *անդամք.* (299 / 8)

ԱՆԴԱՆՕՐ - 7

Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ (10 / 7) *անդանօր* կան նշխարք մեր»: (58 /14) *Անդանօր* բարեացապարտն Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ (83 / 8) *անդանօր* անբմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 4) *Անդանօր* ապա մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) Եւ փրկչական բանն *անդանօր* կատարիւր (288 / 16) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ *անդանօր* ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2)

ԱՆԴԱՍՏԱՆ - 4

Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թոչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ *անդաստան.* (244 / 3) եկեր զամենայն բոյս և սպառեաց զամենայն պտուղ *անդաստանաց* մերոց: (164 / 5) զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոյսք *անդաստանաց* պտղաւէտք լիցին (188 / 14) ջերմագութ սիրով խնամ տանել *անդաստանացն* (55 / 8)

ԱՆԴԱՐՁ - 1

և *անդարձ* լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213/3)

ԱՆԴԵԱՅՔ - 1

հօտք և *անդեայք ...* գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13)

ԱՆԴԷՆ - 44

և *անդէն* ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն (11 / 2) Թողու *անդէն* զզօրսն և ինքն գնայ յիւր քաղաքն: (13 / 2) և *անդէն* ի տեղւոջն սատակեաց. (16 / 4) և *անդէն* վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն (34 / 9) և նորա հրամայեալ *անդէն* յեկեղեցւոջն բրով սպանանել զնա: (36 /10) եւ *անդէն* ի տղայական տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 / 13). և *անդէն* վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ (36 / 16) և *անդէն* աշակերտէր երիցոյն: (39 / 15) և վաղվաղակի *անդէն* քունն առնոյր և դարձեալ երևէր նոյն տեսիլն (58 / 8) Եւ *անդէն* վաղվաղակի ժողովէր զեպիսկոպոսս (60 / 10) կամեցաւ *անդէն* թողուլ (68 / 14) և *անդէն* ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ (72 / 9) Եւ *անդէն* վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1) Եւ *անդէն* ոգի մոլորութեան գրգռէր զմիտս գազանացեալ բռնակալացն. (96 / 7) Եւ *անդէն* արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի ձեռս նոցա

զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 12) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) Եւ անդէն կատարէին յոդեաց և յայծեաց պատարագս օրինութեան. (102 / 16) Եւ անդ մեծագոյն առեալ պատիւ՝ անդէն մեռանի: (109 / 10) որով անդէն սատակէր զմարդախօշոշ գազանն: (110 / 15) Եւ անդէն զնոյն այր …արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց (116 / 10) այլ թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով, ճանապարհ կազմեալ ընդ աշխարհն Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (131 / 1) Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 7) մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 / 13) և անդէն կալան զքաղաքսն (133 / 9) և զբեկեալսն ի պարսպէն անդէն շինէին և կանգնէին: (139 / 1) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն (144 /15) առաքէր …առ կայսրն Հերակլիոս՝ զետեղանալ նմա անդէն (146 / 14) աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 18) անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) և ալեփարթամ խորոցն ջրայեղց բռնութիւնքն անդէն յինքեանս սուզան (192 / 11) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն Դաւիթ (203 / 10) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 10) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 / 11) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական լինէր: (224 / 2) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հոչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 7) Մտեալ ի քաղաքն, երեկօթս արարեալ՝ անդէն կատարէին զտօնն: (239 / 1) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 7) որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ (271 / 11) և բուն աթոռն մնաց անդէն յԵփեսոս: (273 / 11) Եւ անդէն և անդ հրամայեաց կոտորած առնել. (289 / 2) առ և անդէն ի տեղւոջն հրկիզեաց. (294 / 4) Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն Հայկազնի (336 / 10) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ԱՆԴԻՈՐԴ - 1

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց ի լերինս և անդհորդաց ի փոսս ճարակողաց և արդիւնարարաց ի դաշտս (217 / 2)

ԱՆԴՆԴԱՅԻՆ - 2

Մի եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով *անդնդային,* բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4) Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք *անդնդայինք* ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ (192 / 8)

ԱՆԴՈԿ - 4

Հասանէ չորեքտասաներորդ բարձն *Անդոկայ* Սիւնեաց տեառն: (107 / 14) Իսկ *Անդոկայ* չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի (108 / 3) Եւ տուեալ հրաման *Անդոկայ* փախչել ամենայն Սիւնեաց և զտունս և զհամբարս այրել: (108 / 14) Յայնժամ *Անդոկայ* պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհին: (109 / 9)

ԱՆԴՐ - 18

որ յետոյ փոխեցան *անդր* (5 / 3) և ի վայելն *անդր* ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս (52 / 6) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ ի բեմ *անդր* (59 / 12) զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյն *անդր* ժողովեալ:(66 / 14) Մօտ ի գերեզման *անդր* փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 7) Իսկ ի վաղիւ *անդր* յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 12) Եւ ի վաղիւ *անդր* հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին (82 / 3) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս *անդր* հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) ամենալի բարեօք ի հանգիստ իջևանի իւր և ամենայն եկելոց *անդր:* (187 / 16) Գայր հասանէր *անդր* աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս:(195 / 17) Անտի իջանէր յոստանն *անդր,* որ ցրտային ձմերայնոյն էր հանգիստ: (199/4) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր *անդր* տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն (199 / 9) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր *անդր* (200 / 6) Եւ ի վաղիւ *անդր* ... զմտաւ ածէր զաստուածային բանն (202 / 12) հասանէին ի միջնավայր *անդր* բուրաստանին (222 / 16) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր *անդր* ճախրելով: (241 / 10) յողդողդամիտ և առասպելական մրցանօք յածիք այսր *անդր* ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 3) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր *անդր* ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 / 15)

ԱՆԴՐԱՆԻԿ - 2

Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և *անդրանիկ* եղբայրն իւր. (180 / 3) որ էր դայեակ *անդրանկանն* Խոսրովու (145 / 18)

ԱՆԴՐԷ - 2

Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց *Անդրէ* անուն՝ այր հանճարեղ և իմաստուն (141 / 5) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ *Անդրէ* երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 2) հասանէր ի լեառն Տօրոսի, ի վկայարանս սրբոյն *Անդրէի,* որ բազում ընկերօք վկայեաց ի Սելևկիոսէ

թագաւորէ. և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց ի նշխարաց *Անդրէի* ի սպասաւորէն Թումասայ. (281 / 6; 281 / 7)

ԱՆԴՐԷԱՍ - 1

Եւ յաջորդեաց զաթոռ նորին *Անդրէաս* (280 / 15)

ԱՆԴՐԷՆ - 20

Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել *անդրէն* ի ծառայութիւն, այլ խրամատեաց զպահակն Չողայ և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 6) հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն, զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր, զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր, *անդրէն* առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 / 18) Եւ նորա ձայնեալ *անդրէն* ասէր. (71 / 10) Եւ *անդրէն* դարձեալ առ այրն, ասէ. (79 / 3) Մինչև *անդրէն* դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր (79 / 4) և զգլխաւորն քահանայից զերանելին Աթանաս *անդրէն* նահատակէին (100 / 10) և դարձան *անդրէն* ընդ նոյն դուռն: (134 / 16) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ *անդրէն* զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 / 15) դարձուցին *անդրէն* ի բանակն իւրեանց: (137 / 11) դարձան *անդրէն* ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. (142 / 5) մնացին *անդրէն* ի դրանն (147 / 15) Եւ կրկնեալ *անդրէն* հասին պատգամաւորքն թշնամւոյն (157 / 13) դարձցին *անդրէն* ի բանակս իւրեանց (161 / 7) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ՝ *անդրէն* յետս ընդդէմ որդւովքն իւրովք. (169 / 15) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին, մինչև ողջամբ զհայրն *անդրէն* դարձուցանէին: (180 / 10) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական *անդրէն* ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 8) և ինքեանք ողորմագոչ արտասուօք *անդրէն* դառնային (224 / 9) Եւ ինքեանք *անդրէն* դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) և հաստատիմք *անդրէն* շինել և պաշտել մեհեանս, ևի զբագինս, ևի զանդրիագործ պատկերսն. (252 / 15)և զեղեալ հիմն հաւատոյ *անդրէն* մի քակտեսցի և թողցէ զմեզ որբս (266 / 6)

ԱՆԴՐԻ - 1

ոսկիաստեղծ *անդրւոյն* զոհարան ձօնէր (244 / 15)

ԱՆԴՐԻԱԳՈՐԾ - 1

զպատկերն իւր *անդրիագործ* ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 16)

ԱՆԵՐԿԲԱՅԱԲԱՐ - 1

և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց *աներկբայաբար:* (189 / 6)

ԱՆԵՐԿԻՒՂ - 5

յուսով մերձենամ, և հաւատովք *աներկիւղ* հաստատիմ, և սկսանիմ, ուստի արժանն է սկսանել: (18 / 12) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա *աներկիւղ* զճանապարհս նորա (167 / 8)Ազդ լինէր ապա

Շահվարազայն լուրս այս, եթէ զինչ խորհեցաւ թշնամին և կամ եթէ ուր ձգեցան *աներկիւղ* առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 14) և զուստերս և զդստերս իմ *աներկիւղ* արասցես ի չարէ (189 / 1) Եւ այնպէս անցանէին *աներկիւղ* ընդ կատարն լերինն (239 / 11)

ԱՆԵՐԿԻՒՂԱԲԱՐ - 2

աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ *աներկիւղաբար*՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 14)

ԱՆԵՐԿԵԻԱՆ - 2

այլ ոչ ումեք ի նոցանէ *աներկեան* խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 8) միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ *աներկեան* մտօք, սիրով (243 / 4)

ԱՆԵՐՈՂՈԳԻՍ - 1

Իսկ երանելին Մովսէս և *Աներոդոգիս ...*աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 4)

ԱՆԵՐԵԻՈՅԹ - 7

թագաւորեաց լոյսն *աներևոյթ* (20/8) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ *աներևոյթ* պատերազմիդ (27 / 5) որով խոցոտեալ սատակէր *աներևոյթ* թշնամին: (32 / 12) օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ *աներևոյթ* և երևելի թշնամւոյն: (33 / 4) և նոքա *աներևոյթ* լինէին ի նմանէն: (72 / 10) Եւ Բաբիկ զհետ մտեալ, եղջերուն ի բլրին *աներևոյթ* լինէր. (111 / 10) Եւ յիջանել խորհիջացն՝ լոյսն *աներևոյթ* լինէր (332 / 12) *աներևոյթքն* զերևելիս փոխանորդեն (189 / 7)

ԱՆԵՐԵԻՈՒԹԱՆԱՄ - 1

և ապա ինքն չքացեալ *աներևութանայ:* (54 / 8)

ԱՆՋԱՆԱՋԱՆ - 1

որ ոչ *անզանազան* առաքելոցն են հաւատ (279 / 3)

ԱՆՋԱՆԳԻՏՈՂ - 1

Եւ *անզանգիտող* մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն (178 / 6)

ԱՆՋԱՒԱԿԱՆԱՄ - 1

այլ ես կորեայ և *անզաւակացայ:* (170 / 12)

ԱՆՋԱՒԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո, մարդախողխողդ, անհնարին, անբժշկելի բարկութեամբ *անզաւակեցուցանել* զքեզ յերկրէ (44 / 4)

ԱՆՋԲԱՂԱՊԷՍ - 1

և այնպէս *անզբաղապէս* կեայր ըստ Աստուծոյ: (17 / 16)

ԱՆՋԳԱՅ - 6

Ասէ արքա. «Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. (86 / 15) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 6) անզգայ էր հոգի մարգարէին (87 / 9) մեռեալ մարմինն ո՞չ ապաքէն անզգայ է (87 / 12) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) Ծագեաք զլոյս ճշմարտութեան քո ի սիրտ անզգայ բարբարոսացս. (101 / 15)

ԱՆԶԳԱՅԱՑԵԱԼ - 2

անզգայացեալ հոգին, յայտ է, թէ մեռեալ է»: (87 / 12) անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16)

ԱՆԶԳԱՅԵԱԼ - 1

Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13)

ԱՆԷԾՔ - 5

զմեզ վերստին զերկնողն գՔրիստոս միւթ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ, և միւթ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 16) Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք (226 / 5) և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 5) Զսոցա անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 3) Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր (227 / 21)

ԱՆԻԾԱՆԵՄ - 3

և անէծ զյափշտակողսն ի սրբոյն Գրիգորի հողոյն (330 / 3) Սա անէծ զնախարարս Աղուանից (344 / 3) և անէծ զտեարս Աղուանից (344 / 15)

ԱՆԸՄԲԵՐԵԼԻ - 1

անդանօր անընմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 4)

ԱՆԸՆԴԻՄԱԿԱՑ - 1

Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային (193 / 12)

ԱՆԸՆԴԵԼԱԿԱՆ - 1

Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից, (81 / 8)

ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ - 1

Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ միւթ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 / 17)

ԱՆԸՆՏՐՈՂ - 1

իսկ այժմ … անփորձ և անընտրող գործով եղև և հերձուածեցաւ աշխարհս (302 / 3)

ԱՆԹԱԳԱՒՈՐ - 1

Բնաւին *անթագաւորմիտս* ունելոյ՝ գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5)

ԱՆԹԻՒ - 20

Սակաւ էիր թուով և *անթիւ* եղեր բազմութեամբք. սակաւ էիր յայտնէօք և *անթիւ* եղեր անյայտնեօք. (22 / 9; 22 / 10) Վասն զի Սանեսան բազում և *անթիւ* զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր (39 / 6) Եւ յոյժ *անթիւ* անմեղաց անձինք խողխողեալ լինէին սրով չարին: (42 / 15) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ ռամկօքն, *անթիւ* զօրացն բազմութեամբ: (43 / 15) ընդ որս և զխառնիճաղանճ *անթիւ* զօրացն բազմութիւնս և նոյն ինքն թագաւորն, զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ, սրով խողխողեալ ի մէջ *անթիւ* դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 3; 45 / 5) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք … և՛ *անթիւ* ժողովոց բազմութեամբ (61 / 1) *անթիւ* բազմութիւնք գային խնդացեալք և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 10) Եւ ժողով *անթիւ* արարեալ Շապհոյ (107 / 17) զի *անթիւ* հարուածս բարբարոսականաց թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ:(128 / 3) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ *անթիւ* կարասեաւն (129 / 14) եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց *անթիւ* բազմութիւն յոյժ յոյժ (132 / 19) առաքէ զնա բազում խոստմամբք *անթիւ* և անհամար գանձուց (141 / 7) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու *անթիւ* բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 6) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք *անթիւ* բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) Զորս ողբալ ի սուգ առի աւուրս բազումս ի վերայ *անթիւ* խայտամահացն՝ աղաչելով զամենողորմն Աստուած, զի յանգումն արասցէ անտանելի հարուածոցն: (165 / 21) Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհազիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ *անթիւ* ծառայութեան: (320 / 7) և ժողովեալ *անթիւ* զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ ապականելով զամենայն երկիրն: (323 / 3) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս *անթիւս* սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 3)

ԱՆԻԾԱՆԵՄ - 2

Ահա և Քանան *անիծաւ* յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն Քամայ ըստ բանի պատմութեանն(245 / 7) ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ *ԱՆԻԾԱԻ* ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269 / 15)

ԱՆԻԾԱՆԻԼ - 1

ԽՆԱՄԱԻՈՐԻԼՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՋԳԱՇԱՂԱԽ ԵԻ *ԱՆԻԾԱՆԻԼՆ* (212 / 13)

ԱՆԻԾԵԱԼ - 7

իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) Ի նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ յերկերիւրոցն յԵփեսոս: (118 / 5) «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան մանուկ և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 / 8) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի (113 / 17) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 / 4) բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 7) որ վասն անիծելոյն Ներսիսի եղև (305 / 12)

ԱՆԻՄԱՍՏ - 4

Միթ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3) որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի.(277 14) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. (288 / 5) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 15)

ԱՆԻՐԱՒ - 2

Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, ի Զարիշատայ ունի անիրաւ և չար տաճիկ: (286 / 2) որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս (280 / 8)

ԱՆԼՈՅՍ - 1

Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ (229 / 18)

ԱՆԼՐՈՒԹԻՒՆ - 1

որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան (339 / 14)

ԱՆԼՈՒԱՅ - 1

որով զարգանակսն լափէին և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 7)

ԱՆԽԱՌՆ - 3

ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ (269 / 16) և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 6) որք անխառն յաղանդոյն պահեցան (300 / 7)

ԱՆԽԱՐԴԱԽ - 2

Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 3) և միթ ջուր ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 5)

ԱՆԽԱՓԱՆ - 1

նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել (307 / 8)

ԱՆԽԼԱԲԱՐ - 1

Զայս անխլաբար ընկալեալ զնշան փրկութեան յիւրն բերէ եկեղեցի: (216 / 5)

ԱՆԽՆԱՅ - 3

Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 7) և անխնայ կոտորեցին յանցս և ի փողոցս քաղաքին. (136 / 4) անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 8)

ԱՆԽՆԱՅԱԲԱՐ - 1

և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 13)

ԱՆԽՈՆՋ - 1

Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 5)

ԱՆԽՏԻՐ - 1

Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 12)

ԱՆԽՏՐԱԲԱՐ - 1

Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 1)

ԱՆԿ - 2

որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 9) և նոցա անկ է եպիսկոպոսապետութիւն: (274 / 12)

ԱՆԿԱՆԵԼ - 5

Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն մեծ, մինչն որ անդն կային անկանել յերկիր: (11 / 11) և բազմաց լինի անկանել ի զօրացն Հայոց. (29 / 9) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5) զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ (256 / 12)

ԱՆԿԱՆԻՄ - 31

յայսմ բարձրութենէս անկայ: (170 / 10) Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ խաչին (59 / 5) և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 6) և անկան յամուր գաւառն Արցախայ: (137 / 14) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր (145 / 1) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ (150 / 10) Լուծան յօդք անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա, մատնեցան ի պարտութիւն, անկան յետս ի պարսպէն (152 / 7) Այլ անկան պարտեցան առաջի սակաւաւորացն (168 / 2) և ինքեանք

փախստեայ ի Հայս անկանէին: (39 / 5) որք փախստեայ անկանէին ի մեծ շահաստանն: (115 / 10) Խոնարհէր թագաւորն ծեր, անկանէր և պատէր զոտիւք և զձեռօք սրբոյն Գրիգորի (19 / 8) Եւ փախստեայ եղեալ մանկանն՝ անկանէր ի գետն մեծ Կուր: (52 / 8) նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի. (70 / 9) Ահ մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. (82 / 15) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի դուռն արքունի. (150 / 12) անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 5) Եւ անկանէր ստուեր խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին:(152 / 5) անկանէր ի վերայ երեսաց իւրոց. (199 / 3) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 6) անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (144 / 2) Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով յաղօթս. (187 / 10) փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 3) «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 13) Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին (18 / 1) Յոյժ կասկած ի միտ անկաւ չարաչէր թշնամւոյն (20 / 16) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ (116 / 8) և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 / 15) յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերո՛ւք ի վերայ մեր. (164 / 10) լուծեալ լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. (301 / 13) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 14)

ԱՆԿԱՆԻՄ ՏԱՊԱՍՏ - Տե՛ս ԱՆԿԱՆԻՄ

ԱՆԿԱՆՈՆ - 1

և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն կարգս ունելով և անկանոն խորհուրդս, որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգակնն արդարութեան: (242 / 1)

ԱՆԿԱՇԱՌ - 1

Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183 / 7)

ԱՆԿԱՊՈՒՏ - 1

Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12)

ԱՆԿԱՍԿԱԾ - 1

Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպչէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 6)

ԱՆԿԱՏԱՐ - 1

Եւ զորօրինակ մահն և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն. (315 / 16)

ԱՆԿԱՐԳ - 3

«Զիինչ են *անկարգ* հնչիւնք բարբառոցն»: (147 /22) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք *անկարգ* ժամանակօք (149 / 8) Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ *անկարգ* խօսից (183 / 2)

ԱՆԿԱՐԵԼԻ - 1

անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի խոստումն ածել: (52 / 15)

ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է - Տե՛ս ԱՆԿԱՐԵԼԻ

ԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

որք վասն *անկարութեան* և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132/12)

ԱՆԿԱՐՕՏ - 1

և ամենապայծառ իրք *անկարօտ* էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 / 18)

ԱՆԿԵԱԼ - 18

Եւ յահէ անտի ի բերանս *անկեալ* սարկաւագին (72 / 9) Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ են *անկեալ* ի գիրս հնագիր պատմագրաց (106 / 7) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի *անկեալ* աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ (109 / 8) ուստի *անկեալ* ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած(182 / 17). *անկեալ* աղօթէր … ի վանս մի. (187 / 13) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ *անկեալ* առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ *անկեալ* կային հնազանդեալք (195 / 8) Անդ *անկեալ* ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206/1) և *անկեալ* առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն.(218 / 8) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային *անկեալ* ընդ քնով: (222 / 12) Ապա մեծաւ աղաչանօք *անկեալ* եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր (236 / 9) և ընդ ոտն *անկեալ* կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255/1) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս *անկեալ* դնէին: (257 / 15) Իսկ Ներսեհի *անկեալ* առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր *անկեալք* ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 9) Եւ ի բազմութենէ *անկելոցն* յստակ ջուր գետոյն յարիւն դառնայր. (115 / 6) զանկեալսն փոքր ի շատէ ի ձեռս, զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն *անկելոցն* ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 11) և ոչ սակաւ էր թիւ *անկելոցն* ի մարտի հետևակացն, (139 / 3)

ԱՆԿԵԱԼ ԴՆԻՄ - Տե՛ս ԱՆԿԵԱԼ

ԱՆԿԵԱԼ ԸՆԴ ՔՆՈՎ - Տե՛ս ԱՆԿԵԱԼ

ԱՆԿ Է - Տե՛ս ԱՆԿ

ԱՆԿԻՒՆ - 1

ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 13)

ԱՆԿՈՒԽ - 1

յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհին խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւղէից (246 / 4)

ԱՆԿՐՕՆ - 1

և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն կարգս ունելով և անկանոն խորհուրդս, որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգակնն արդարութեան: (241 / 17)

ԱՆԿՈՒՄՆ - 1

Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 13)

ԱՆՀԱԿԱՌԱԿ - 1

պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս և թէ անհակառակք արդեօք զստեղծեալ հակառակութիւնս (277 / 3)

ԱՆՀԱՄԱՐ - 4

Եւ ել գնաց անհամար զօրօքն ի դիմի հարկանել նոցա: (108 / 1) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 7) Եւ առին զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս (108 / 9) սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփնաց և զայլս անհամարս (115 / 3)

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ - 1

որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր. (197 / 3)

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ - 1

վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք: (211 / 11)

ԱՆՀԱՍՏԱՏ - 1

Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 8)

ԱՆՀԱՏ - 3

և անհատ լեր ի սիրոյն և համբերող լեր ի հաւատս ճշմարտութեան: (26/9) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (68 / 1) խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 8)

ԱՆՀԱԻԱՆ - 1

զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 / 15)

ԱՆՀԱԻԱՏ - 3

զոր երբեմն անհաւան և *անհաւատ* մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 / 15) զոր տեսեալ բազում անգամ *անհաւատիցն* (96 / 16) Զոր տեսեալ *անհաւատիցն* հաւատացին (111 / 16)

ԱՆՀԱԻԱՏԱԼԻ - 2

Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան *անհաւատալի,* հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի, որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 12) Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից *անհաւատալի* իրն թուէր. (214 / 9)

ԱՆՀԱԻԱՏԱՊԷՍ - 1

մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նաղաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել *անհաւատապէս* (278 / 15)

ԱՆՀԱԻԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով *անհաւատութեան* նոցա (271 / 2)

ԱՆՀԵԴԵԴ - 1

երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի *անհեդեդ* կենդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 3)

ԱՆՀԵՏԵՄ - 1

զոր տեսեալ նոցա, *անհետեցին* ի գիշերի (329 / 13)

ԱՆՀԻՇԱՉԱՐ - 1

որովհետև եղեր *անհիշաչար* ծառայի քում բազմամեղի (188 / 5)

ԱՆՀՆԱՋԱՆԴ - 1

որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք *անհնազանդ* եղեն: (327 / 16)

ԱՆՀՆԱՐ - 1

Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել, իսկ առն թագաւորի, իբրև զքեզ, *անհնար* է: (25 / 11)

ԱՆՀՆԱՐԻՆ - 12

«Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել (33 / 22) *անհնարին,* անբժշկելի բարկութեամբ անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ(44 / 3) *անհնարին* տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) Դատապարտիւր *անհնարին* հսկայն (110 / 14) առաջի կայր նմա սուգ *անհնարին* (151 / 10) մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս *անհնարին* էր զահեղ, զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 7) Եւ այսպէս անտանելի սուգ և *անհնարին* բեկումն աշխարհիս հասոյց: (224 / 16) Եւ երկրորդ անգամ *անհնարին* աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն *անհնարին* փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3) Ողբայր և տրտմէր

վասն *անհնարին* չարեացն (240 / 10) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև *անհնարին* և հիացուցանող շարժն Դունայ (333 / 8) ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք *անհնարինք* չարեաց: (233 / 1)

ԱՆՀՈԳ - 1

որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք *անհոգ* և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 11)

ԱՆՀՈԳՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման *անհոգութեան»:* (304 / 3) Եւ ետու զայս *անհոգութիւն* ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 17)

ԱՆՀՈՎԻ - 1

Բայց ապա *անհովիւ* հօտն գոլով՝ եկեղեցին մնացեալ տխուր: (234 / 3)

ԱՆՀՐԱՄԱՆԱԿԱՏԱՐ - 1

Յետ այսորիկ *անհրամանակատար* եղև զաւառն Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. (326 / 16)

ԱՆՀՈՒՆ - 1

Յայնժամ, իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ *անհուն* և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 9)

ԱՆՁԱՄԲ - 5

որք զիրեշտակս ածին ի զարմացումն և անզիր օրինօք *անձամբ* անձանց օրէնք եղեն (18 / 7) ես եկից ելից հասից *անձամբ* իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք (141 / 14) Եւ արդ՝ ոչ եթէ մերով *անձամբ* կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական, այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 13) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱԻԱՅ ՅՈՐԴՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵԻ Ի ՋՕՐԱՅ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՍԱՄՈՒԵԼԻ *ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ* ՊԱՏԻՒ ԵԻ ԳՆԱԼ Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 4) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից, *անձամբ* առեալ սորա զպատիւ, յետոյ լուծեալ ի կարգէն՝ առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 5)

ԱՆՁԱՄԲ ԱՆՁԻՆ - Տե՛ս ԱՆՁԱՄԲ

ԱՆՁԱՄԲ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս ԱՆՁԱՄԲ

ԱՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ - Տե՛ս ԱՆՁԱՄԲ

ԱՆՁԱՆՁՐՈՅԹ - 3

Եւ օր քան զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ *անձանձրոյթ* զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 / 12). և *անձանձրոյթ* կատարէր զյիշատակ սրբոցն՝ յորդորելով զամենեսեան ի

հաւատսն Քրիստոսի. (64 / 10). և միշտ *անձանձրոյթ* էր ի պահս և յաղօթս և ի տուրս աղքատաց: (86 / 7)

ԱՆՁԵՌԱԳՈՐԾ - 1

և ահա կայ պահի քեզ *անձեռագործ* պսակն (25 / 7)

ԱՆՁԿԱԼԻ - 1

Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել *անձկալի* ինձ (28 / 9)

ԱՆՁԿԱՑԵԱԼ - 1

որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի *անձկացեալ* ապաւինեցայ (188 / 17)

ԱՆՁՆ - 38

որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անզիր օրինօք *անձամբ անձանց* օրէնք եղեն (18 / 7) և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն *անձանց* իւրեանց: (77 / 13) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ *անձանց* և հօտիդ (123 / 8) «Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել զքաղաքս զգերեզման *անձանց* մերոց (137 / 3) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ *անձանց* Արեաց աշխարհիս. (145 / 5) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի *անձանց* գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7) Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ ո՞ տայր *անձանց* թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164/15) Հաճոյ թուեսցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր *անձանց* զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 / 12) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք *անձանց* և հօտիդ»: (306 / 5) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ և շարժել զբարկութիւն ի վերայ աշխարհի և *անձանց* իւրեանց: (307 / 20) ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի և համարս տալ վասն ժողովրդեան և *անձանց:* (311 / 3) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի *անձանցն,* որ փակեալն էին ի բերդին: (138 / 4) Իսկ յայսմ վայրի ժամ գտեալ պարապոյ *անձին* իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 13) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց *անձին* իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն (17 / 21) ապստամբի Մեհրուժան Արծրունի՝ զԱքիտոփելին խորհեցեալ զկորուստ *անձին* իւրոյ. (31 / 3) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր *անձին:* (51 / 11) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ *անձին* և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց, մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել *անձին* քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի(130 / 3) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ *անձին* քո

խնդիրս, զոր առնես. (134 / 12) և ողջունեալ զնա՝ ասէ. «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. եթրթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 14) մինչև ցելս անձին իւրոյ ի սուգ անմխիթար մնայր: (319 / 18) տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ (312 / 3) որով կարասցէ գտանել զցանկալին յոյժ բարի անձինն: (65 / 8) ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176 / 10) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և զահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և հանդերձ ոսկեմանեալս և զիւրոյ անձինն մարգարտայեռն պատենիւք սուսեր: (182/1) և երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից (132/16) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ մասն ինչ Ատրպատականու. որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 7) և հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց (163 / 1) և հալածականս արար անձինս իբրև ճԺ հազար: (327 / 3) որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 9) և աղօթիւք իւրովք զերծոյց ի գերութենէ զբազում անձինս. (343 / 19) Եւ յոյժ անթիւ անմեղաց անձինք խողխողեալ լինէին սրով չարին: (42 / 15) գտին անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 15) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով իմով և աղեղամբ, որպէս ցանկայ անձն նորա: (141 / 16) և ողջունեալ զնա՝ ասէ. «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 14) ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց, Անձն քաջին Ջուանշիրի, Որ զամենայն գերչաց փարատէր զյուզմունս: (228 / 18) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում … սատակեցից սրով: (260 / 20) Վասն զի դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ, յամենայն անձնէ և յամենայն զօրութենէ. (27 / 17)

ԱՆՁՆԱԿԱՄԱԿ - 1

Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի …առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 12)

ԱՆՁՆԱՀԱՃ - 2

Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 9) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ (335 / 6)

ԱՆՁՆԱՉԱՓ - 1

Անձնապատի կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 4)

ԱՆՁՆԱՊԱՇՏ - 1

Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ *անձնապաշտ* լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ (83 / 3)

ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ - 1

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ ԶՊԱՐՍԻԿՍ, ԵՒ ՄԱՀՆ ՅԱԶԿԵՐՏԻ ԵՒ *ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ* ԼԻՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿԱՅՍԵՐՆ (177 / 5)

ԱՆՁՆԱՀՈՐՈՒԹԻՒՆ - 2

Տեսանէիս զերից *անձնատրութեանցն* և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն (243 / 8) յերիս *անձնատրութիւնս* անշփոթելիս միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 / 10)

ԱՆՁՐԵՒ - 9

յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի տոթախառն ջերմութեանցն *անձրև* ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 7) և յորդութիւն *անձրևաց* անդադար հոսմամբք իջանէր յերկիր. (73 / 8) Նոյնպէս և ի սաստիկ *անձրևաց* և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10) ընդ Ղովտայ զերծանել ի հրակէզ *անձրևաց* (279 / 9) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ *անձրևաց* լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 15) Յայսմ ամի անչափութիւն *անձրևաց* եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի (333 / 1) քանզի ժամանակն գարնանային էր և յոլովութիւն *անձրևացն* բերման սաստկանայր յերկիր (68 / 15) Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ աղմուկ, նման ցօղացայտ *անձրևի* տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 4) Այլ և երբեմն առ աչօք և ցնորիւք *անձրևս* սաստիկս երևեցուցանէին (254 / 1)

ԱՆՃԱՌ - 1

և մշտնջենաւոր *անճառ* փառաց պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 1)

ԱՆՃԱՌԱԲԱՐ - 1

Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն *անճառաբար* ստանային ի/գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13)

ԱՆՃԱՌԱՊԷՍ - 1

եղև մարդ կատարեալ ամբեղապէս, մարմնացեալ *անճառապէս* ի սուրբ կուսէն (124 / 4)

ԱՆՃԱՌԵԼԻ - 2

դարձուցանէր ի մոլորութենէ և առնէր աստուածածանօթս անճառելի խորհրդոյ խորհրդակից Երրորդութեանն պաշտօնատարս: (75 / 10) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 4)

ԱՆՃՈՂՈՊՐԵԼԻ - 1

Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ աղմուկ, նման ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 5)

ԱՆՃՈՌՆԻ - 1

Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին (241 / 3)

ԱՆՄԱՀ - 6

էիր մահկանացու, և եղեր անմահ: (28 / 6) Ոչ թէ դու միայն ես անմահ, այլ արդ՝ վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 6) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, ի ծագաց հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. ամէն:(105 / 19) «Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեաք մեզ»: (125 / 1) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան, և յաւելուլ ի սուրբ Աստուածդ՝ «անմահ և խաչեցար»: (343 / 4) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 10)

ԱՆՄԱՀԱՑՈՒՑԻՉ - 1

խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 16)

ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ - 1

Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 8)

ԱՆՄԱՍՆ - 2

և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. (91 / 7) և ի շնորհաց հոգւոյն անմասն եղիցին (301 / 11)

ԱՆՄԱՐԴ - 1

և ԻԵ տարի անմարդ, ապալեր կայր երկիրն ամենայն: (108 / 19)

ԱՆՄԱՐԴԻ - 1

որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 2)

ԱՆՄԱՐՄԻՆ - 1

Զի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, երրորդական բարբառով աղաղակեն (243 / 6)

ԱՆՄԱՔՈՒՐ - 2

անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246/6) զոհարանքն *անմաքուր* և պիղծ են (246 / 7)

ԱՆՄԵՂ - 3

Եւ յոյժ անթիւ *անմեղաց* անձինք խողխողեալ լինէին սրով չարին: (42 / 15) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ … և կորստեան հոգւոց *անմեղաց* (43 / 12) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս *անմեղաց* (123 / 5)

ԱՆՄԵՂԱԴԻՐ - 1

Եւ որք կերանն զիս՝ արիւնաբերք եղեն, *անմեղադիր* լերուք»: (312 / 11)

ԱՆՄԵՂՈՒԹԻՒՆ - 1

որոց *անմեղութիւնն* յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ (289 / 18)

ԱՆՄԵՆԱԿԱՏԱՐ - 1

Ուստի *անմենակատար* ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 5)

ԱՆՄԻՏ - 1

Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի թոյլ և յողդողդ խորհուրդս դիւրամոլար *անմիտ* մարդոց (298 / 12)

ԱՆՄԽԻԹԱՐ - 1

մինչև ցելս անձին իւրոյ ի սուգ *անմխիթար* մնայր: (319 / 19)

ԱՆՄՈՌԱՑ - 2

Եւ զսէր քո *անմոռաց* ի մտի ունին. (229 / 26) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից *անմոռաց* յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. ոիոջ լերուք: (265 / 14)

ԱՆՄՌՈՒՆՉ - 1

կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ *անմռնչոց* մատուցանել պաշտօն»: (104 / 17) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային *անմռունչ* ամենեքեան (36 / 1)

ԱՆՄՈՒՏ - 1

Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս *անմուտ* (229 / 16)

ԱՆՅԱԳ - 2

«Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն *անյագ* և անողորմ սրոյն (157 / 21) զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց *անյագ* յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 9)

ԱՆՅԱՂԹԵԼԻ - 1

զի *անյաղթելի* էին զօրութեամբ: (338 / 6)

ԱՆՅԱՅՏ - 5

Եւ *անյայտ* իմն է(11 / 2) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ *անյայտ* արարեալ զպատառուածն, (79 / 8) Սկիզբն *անյայտ* իմն

էր (201 / 19) Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ *անյայտ* կապանօք (253 / 12) Բայց ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց, և կտակարանք և սպասք և տեղիք կալոյ նոցա *անյայտք* մեզ. (342 / 3)

ԱՆՅԱՅՏՆԻ - 1

սակաւ էիր յայտնէօք և անթիւ եղեր *անյայտնեօք.* (22 / 10)

ԱՆՅԱՊԱՂ - 3

յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ *անյապաղ* պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 6) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ *անյապաղ* անդ հասանէր (197 / 3) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն *անյապաղ* ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 2)

ԱՆՅԵՂԱՊԷՍ - 1

եղև մարդ կատարեալ *անյեղապէս* (124 / 4)

ԱՆՅՈՅՍ - 1

զի են իսկ դոքա *անյոյսք* ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 / 10)

ԱՆՅՈՒՇ - 1

Եւ բացին զդրունսն *Անյուշն* բերդի. (147 / 4)

ԱՆՅՕԺԱՐ - 1

Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին և *անյօժար* կամաւորութեամբ հաւանեալ ասեն. (266 / 4)

ԱՆՆՈՒԱՂԵԼԻ - 1

և ետ լոյս փափագողաց սրտի *աննուաղելի* ճառագայթ: (121 / 14)

ԱՆՇԱՐԺ - 2

«Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ *անշարժ* լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 15) զընկալեալ ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ *անշարժ* և հաստատուն ունել. (307 / 7)

ԱՆՇԷՋ - 2

և *անշէջ* հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 16) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն *անշէջ:* (247 / 11)

ԱՆՇՆՉԱՑԵԱԼ - 1

միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ *անշնչացեալ* լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ԱՆՇՓՈԹԵԼԻ - 1

Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս *անշփոթելիս* միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 / 10)

ԱՆՇՔԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

անշքեղացուցանէին զտեսիլ նոցա իբրև զիշուց կաճակրաց: (169 / 9)

ԱՆՈՂՈՐՄ - 9

և զժողովուրդ իմ *անողորմ* կոտորեցեր.(44 / 16) Ապա ի հրամանէ *անողորմ* թագաւորին գունդս գունդս հատանէին (105 / 12) «Աստուածք իմ, դատ արարէիք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ *անողորմ»:* (144 / 20) և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա *անողորմ* սրոյն: (148 / 10) և մերձեցան երկունք հարուածոց *անողորմ* տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 / 20) «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և *անողորմ* սրոյն: (157 / 21) Եւ *անողորմ* խոցոտմամբ վիրաւորեաց զվեհազնն: (227 / 14) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և *անողորմ* և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331/10) Եւ զհետ նոցա հնձողք *անողորմք,* որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. և ոտք իւրեանց կոխէին զդիակունսն (152 / 14)

ԱՆՈՅՇ - 6

զի ախորժ և *անոյշ* իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 8) Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց և ահա եղեր հոտ *անոյշ* ի Քրիստոս (27 / 20) Եւ առեալ լուանային և օծանէին զնշխարս սրբոցն *անոյշ* իւղովք. (60 / 4) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին և ոսկեղէն մաղզմայս բերել *անոյշ* գինւով (82 / 4) Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի աստուածային գանձիւն և հոտ *անոյշ* բուրեալ: (111/13) Ուստի յանկարծակի հոտ *անոյշ* բուրեաց (210 / 1)

ԱՆՈՊԱՅ - 1

Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք, ով *անապայ* մտացիք (246 / 11)

ԱՆՈՐԴԻ - 1

որ *անորդիք* լեալ են (77 / 11)

ԱՆՉԱՓ - 2

Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս *անչափ* պարգևաց (194 / 6) Սա նեղութիւն *անչափ* հասոյց աշխարհի (292 / 5)

ԱՆՉԱՓՈՒԹԻՒՆ - 1

Յայսմ ամի *անչափութիւն* անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի (333 / 1)

ԱՆՊԱՅՄԱՆ - 1

անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 14)

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԻ - 2

Եւ *անպատասխանի* գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 / 4) Այնուիկ *անպատասխանիք* և պարտեալք լինէին Հայք (273 / 7)

ԱՆՊԱՏՄԵԼԻ - 1

որ էր անանց և *անպատմելի* բարեացն առիթ (83 / 10)

ԱՆՊԱՏՈՒՄ - 2

Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, ջերմագոյն փութացելոցն զնորին բարերարութեանցն *անպատում* պարգևս: (86 / 11) որով ծաւալէր շնորհք պարգևաց *անպատում* փառացն Քրիստոսի: (257 / 13)

ԱՆՊԱՐՏ - 1

յոր բազում *անպարտ* արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 14)

ԱՆՊԻՏԱՆ - 2

Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց *անպիտանս* արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) «Մարդք ապականեալք մեղօք, *անպիտանք* ի հաւատս, որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ», և այլուր. (289 / 18)

ԱՆՋՐՊԵՏԵՄ - 1

անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն (157 / 9)

ԱՆՍԱԼ - 1

անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 16)

ԱՆՍԱՄ - 9

զի այլում վարդապետի ոչ *անսամք* և հնազանդիմք»: (266 / 7) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ *անսայր.* (207 / 11) *անսայր* ցնորական տեսլեան (203 / 12) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ *անսայր* նմա (250 / 16) «Եթէ դուք *անսայք* իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 / 17) Բայց *անսացէք* ինձ սակաւիկ մի (146 / 6) Նոքա ոչ *անսացին* հրամանին (268 / 14) որում և ես *անսացից* տեսեալ զօգուտն (158 / 3) Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, *չանսայր,* չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր զլկտի բարբարոսովն. (101 / 6)

ԱՆՍԽԱԼ - 2

«Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ (80 / 14) դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ *անսխալ* գոլով (191 / 18)

ԱՆՍՊԱՌ - 3

Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ *անսպառ* պարգևացն (211 / 10) և գոհութիւն *անսպառ* մատուսջիք ողորմածին Աստուծոյ (310 / 20) որ վասն

սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ *անսպառ* կատարէր (336 / 2)

ԱՆՍՈՒԱՂ - 1

որ սակս այնորիկ *անտուաղ* եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 6)

ԱՆՍՈՒՏ - 2

անտուտ երդմունս կնքէր (17 / 10). զայն *անտուտ* պահեն: (289 / 15)

ԱՆՍՈՒՐԲ - 2

շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով *անսրբով*՝ զշահս և զգլուխս:(298/16) Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախտէն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց *անսրբոց* (164 / 13)

ԱՆՎԱՀԱՆ - 1

Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ *անվահան,* ունելով թուր. (222 / 10)

ԱՆՎԱՒԵՐ - 2

ապա եթէ ոչ՝ *անվաւեր* և ունայն լիցի (302 / 9) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, *անվաւեր* և անհաստատ է (310 / 7)

ԱՆՎԵՀԵՐ - 4

աներկիւղաբար և *անվեհեր* սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց *անվեհեր* քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով(191 / 18) հրամայէր *անվեհեր* բրել. (205 / 15) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և *անվեհեր* ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 11) Էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի *անվեհերն* իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 1)

ԱՆՎԹԱՐ - 1

յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ *անվթար* (218 / 1)

ԱՆՎԿԱՆԴ - 1

այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց *անվկանդն* Ջուանշիր (222 / 18)

ԱՆՎՐԴՈՎ - 2

լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին, և յըղձալի երկրիս անվրդով հանգիցեն: (188 / 15) Եւ աշխարհս Աղուանից անվրդով յայսցանէ մնայր. (267 / 1)

ԱՆՎՐԷՊ - 2

որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 / 16) զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 10)

ԱՆՏԱՆԵԼԻ - 3

զի յանգումն արասցէ անտանելի հարուածոցն: (166 / 1) Եւ այսպէս անտանելի սուգ և անհնարին բեկումն աշխարհիս հասոյց: (224 / 16) Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7)

ԱՆՏԱՌ - 3

և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա (102 / 2) և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 10) մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառ՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր (193 / 1)

ԱՆՏԱՌԱԽԻՏ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք… գալարափող գոչմամբ, անտառախիտ նիզակօք (21 / 12)

ԱՆՏԱՌԱՅԱՐ - 1

Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխոմ անտառայարս և ի մայրաստանիկ աշխարհին Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 / 19)

ԱՆՏԵՂԻ - 2

Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 3) որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 14)

ԱՆՏԵՍ - 1

Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, որպէս խրատել զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ խորթն: (33 / 14)

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ - 2

և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման (322 / 5) սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 3)

ԱՆՏԵՐՈՒՆՉՔ - 1

Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8)

ԱՆՏԻ - 76

Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ (10 / 12) Եւ *անտի* անցեալ ընդ դաշտակն Ջերգունի՝ ի տեղի զոհարանի դիւցամոլ կռապաշտիցն։(10 / 17) Եւ ապա *անտի* փոխեցին ի Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն (12 / 2) *Անտի* զերծեալ անցանէր ընդ մեծ գետն (52 / 10) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս *անտի*, արդ մեռանիս աւաղիկ»։ (57 / 11) Եւ յահէ *անտի* ի բերանս անկեալ սարկաւագին (72 / 8) *Անտի* դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն (95 / 9) Եւ *անտի* դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ բնակէին՝ ղօղեալ ի սպառնալեացն դժնդակ իշխանացն. և *անտի* անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ։ (96 /4; 96 /5) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք *անտի* ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16) Եւ *անտի* անցեալ՝ տային պատերազմ ընդ բերդին։ (109 / 4) Եւ *անտի* վէմս գլեալ ընդ զառիվայրն՝ սատակէին առհասարակ։ (109 / 4) և *անտի* փախչի եղջերու մի (111 / 9) Եւ *անտի* մինչև ցՀայ թիւն ՃԻ ամ լինէր։ (112 / 5) Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր և դարձեալ *անտի* ՝շրջէր աշակերտօքն։ (118 / 2) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և *անտի* դարձեալ՝ կամէր ձմերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց։ (132 / 4) Եւ *անտի* չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական։(133 / 2)զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից ես *անտի* զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 13) Արդ իբրև ել նա յարքունուստ *անտի* և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) և հրամայեաց բառնալ *անտի* զաւարն ամենայն, ինքն չուեալ *անտի* հանդերձ գանձիւքն՝ դառնայ ի տեղի իւր. (153 / 13; 153 / 14) Եւ *անտի* լքեալք, յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին։ (156 / 15) Եւ չուեալ *անտի* ՝գնաց յառաջ ելանել։ (159 / 14) Եւ յարուցեալ յընթրեաց *անտի* ՝հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 11) Այլ յանկանել յախտէ *անտի* անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց (165 / 13) Եւ յարուցեալք աստի *անտի* գոչէին ի վերայ նոցա. (168 / 20) Կամէր *անտի* ևս մտանել ի Խազիրս և յաւելուլ ի թշնամիսն։ (171 / 10) Վասն այսորիկ յորդւոց *անտի* փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի։ (173 / 14) և *անտի* շարժէին զթագաւորն ի Բեկղաղ. (176 / 8) և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի *անտի* շուրջ զնովաւ պարախմբեալք։ (183 / 6) Եւ *անտի* յարուցեալ բազմախումբ կարճառաւն մտանէ ի Գարդման գաւառ. (187 /17) Եւ յետ այսորիկ իջանէ *անտի* աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ Կաւատ.(190 / 2) *Անտի* յարուցեալ ելանէր առ նոսա արքայաչուկազմութեամբ։ (191 / 2) և դարձուցանէր յաւարէ *անտի* հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191/9) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց *անտի* երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր

կատարեաց զերիս ի չորից *անտի,* նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 /16; 191 /17) *Անտի* իջանէր յոստանն անդր (199 / 4) և զխելապատակէ *անտի* ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5) Ապա յարուցեալ *անտի* ՝զուարթանայր (202 / 10) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ *անտի* (202 / 13) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց *անտի* պարկեշտից (203 / 5) Ահա յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ *անտի* հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. (206 / 2) որք երկաքանչիւր աստի և *անտի* միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 / 7) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ *անտի* դառնային յարազուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով։(219 / 8) ի տաճարէ *անտի* ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն (222 / 9) և ինքն չուեալ *անտի* ՝անցանէր գնայր յաշխարհն իւր: (233 / 6) Եւ յուղարկեալ զնոսա *անտի* պիտառականն հրովարտակօք հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. (235 / 1) և առաջէին *անտի* յամսեանն մեհեկանի (238 / 11) Եւ *անտի* գնացեալ անցանէին յաշխարհն Ճղրաց (239 / 1) Որ և *անտի* յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ (239 / 15) որք ի զօրութենէ *անտի* նորա ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240 / 12)*Անտի* դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ ի քաղաքն՝ լուսազգեստ մկրտութեամբն լինէին. (259 / 7) Եւ *անտի* մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 12) Նոքա ոչ անսացին հրամանին, այլ *անտի* գնացեալ բնակեցան ի ձերում Արցախական գաւառս: (268 / 15) և *անտի* ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի ձորն Գեթսեմանի. և *անտի* մինչև ի լեառն Զիթենեաց (284 / 7; 284 / 8) *անտի* երևի Յորդանան գետ և Հովր լեառն և բազում գաւառք: (284 / 11) և *անտի* յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն (284 / 17) եկն ի Գմբէթն Աբրահամու և *անտի* ել յայն շահաստան (290 / 2) եկն ի Մաքա և *անտի* դարձեալ յիւր շահաստանն (290 / 7) որպէս և էրն ի սրբոյն Գրիգորայ *անտի* (302 / 6) *Անտի* յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր (315 / 7) ի հեթանոսաց *անտի* հաւատացեալք էին (316 / 6) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ԶՈՐՍ ԵԻ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵԻ *ԱՆՏԻ*ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵԻ ԱՆԴ ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ *ԱՆՏԻ* ԵԻ ԳԱԼ ԶՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ԶԶՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵԻ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ ԵԻ *ԱՆՏԻ* ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ (317 /12; 317 /14; 317 /16) և *անտի* անցեալ ի Հայս եհար զՀոռոմստայն և զՀայն. (318 / 4) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն և *անտի* յԱսորիս. (319 / 1) առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել *անտի* երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 10) զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և *անտի* փոխեցին ի Թանատաց վանս ի հանգիստ:

(321 / 17) *Անտի* կամէին միւսանգամ նաւել յերկիրն իւրեանց. (324 / 1) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և *անտի* փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս, որ այժմ կոչի Կոստանդնուպօլիս: (324 / 8) Եւ *անտի* ի միւս տարին էանց Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի (326 / 18) *Անտի* դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական (327 / 16) Եւ *անտի* դարձաւ ի բնակութիւն իւր: (330 / 21) Եւ *անտի* դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ (331 / 11)

ԱՆՏԻՈՔ - 1

խոստովան լերուք, եթէ ոխվ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, *Անտիոքայն* Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 12)

ԱՆՏԻՈՔԱՑԻ - 1

Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ *Անտիոքացւոյն* գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 7)

ԱՆՏԻՈՔՈՍ - 1

Եւ *Անտիոքոս* առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (29 / 20)

ԱՆՏՐՏՈՒՄ - 1

անտրտում ուրախութեամբ … հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 18)

ԱՆՏՈՒՍՏ - 1

և *անտուստ* յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին (329 / 16)

ԱՆՑԱՆԵԼ - 10

Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ *անցանել* առ նոքօք (52 / 6) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ *անցանել* ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին Չորայ (113 / 15) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, քանզի *անցանել* զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց *անցանել* ընդ Դկլաթ գետն (176 / 5) աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք *անցանել* ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 8) և յետ վեց ամսոյ *անցանելոյ* փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 7) Արդ յետ *անցանելոյ* ամ մի ի վերայ այնորիկ … ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13) Եւ յետ ՁԷ ամի *անցանելոյ* ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 6) Յետ այսորիկ *անցանելոյ* ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր

շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 9) *Անցանելով* ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս արևելից՝ ի գաւառն Ուտիական: (95 / 11)

ԱՆՑԱՆԵՄ - 49

թագաւորն Ռոսմոսոքեան … ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և *անց* յայս կոյս Կուրական գետոյն՝ տարածեալ յՈւտիացւոց գաւառն: (99 / 9) և նա ի վաղակաւորն յեցեալ՝ *անց* գնաց (118 / 11) «Արիի, ասէ, *անց* ի մէջ, ընտրեաք դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեաք ի վերայ նոցա: (168 / 5) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ *անց* յայնկոյս գետոյն մեծի Կուրայ: (186 / 16) ի գիշերի տեսանիս և ի տուընջեան թափ *անցանեն* ճառագայթք հաւատոց քոց: (25 / 3) *անցանեն* ընդ կողմանս Ասորեստանի (173 / 4) ճեմելով գայ *անցանէ* անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 6) որ ոչն *անցանէ»:* (25 / 10) որ ոչն *անցանէ»:* (101 / 10) և մեծաւ աւարաւ *անցանէ* ի Հռովմայեցւոց աշխարհին: (109 / 9) և փութանակի գայ *անցանէ* ընդ գետն մեծ Կուր (114 / 4) *Անցանէ* ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր (118 / 1) գայ ընդ Հայս և *անցանէ* ընդ գետն Երասխ: (131 / 3) և նա *անցանէ* գայ, առնու զթագաւորութիւնն իւր: (171 / 4) և առեալ երդս իբրև երեսուն հազար՝ *անցանէ* ի կողմանս Աղուանից (171 / 9) գայ *անցանէ* յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (222 / 1) *անցանէ* ասպատակաւ յաշխարհին Ասորեստանեայց (336 / 8) գնայ *անցանէ* ընդ Ասորեստան երկիր (337 / 12) ընդ որ *անցանէին:* (133 / 2) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ *անցանէին* յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 16) *անցանէին* աւուրք խորշակայեղց տօթանացն (221 / 15) Գայիին *անցանէին* լուսաչու փառօք.(237 / 5) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Գաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք *անցանէին* ընդ գետն մեծ Կուր. հատեալ *անցանէին* ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան օր: (238 /13; 238 /13) Եւ անտի գնացեալ *անցանէին* յաշխարհին Ճղրաց (239 / 1) Եւ այնպէս *անցանէին* աներկիւղ ընդ կատարն լերինն՝ հսկայաձիր և դիւցազանցն: (239 / 11) Անտի զերծեալ *անցանէր* ընդ մեծ գետն (52 / 10) Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ *անցանէր* ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 13) գետ փոքրագոյն *անցանէր* ընդ մէջ շինին (74 / 9) այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ *անցանէր* ընդ գետն: (74 / 11) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ *անցանէր* ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 9) և ոչ *անցանէր* մօտ առ նոքօք (130 / 19) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն *անցանէր* արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 17)Եւ դառնացեալ ճեպով *անցանէր* զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 3) *անցանէր* յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9) և ինքն չուեալ անտի՝ *անցանէր* գնայր յաշխարհն իւր: (233 / 6) *անցանէր* ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10) զինչ ինչ անցք *անցանիցեն* ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 13)

որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից (127 / 19) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան (137 / 13) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհին Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2). անցին ընդ ձորս լերանց (159 / 14) Եւ եկեալ հանց ընդ Երասխ գետ (111 / 7) հանց յայնկոյս գետոյնն (181 / 1) ԺԷ արամբք հանց յայն կոյս գետոյն ի բանակն Հոնաց. (191 / 7) Եւ յետ երկուց ամաց հանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) Եւ ի նոյն ամի հանց Աբդլ Ազիզ զԿուր գետով յայն կողմն: (319 / 21) Եւ անտի ի միւս տարին հանց Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի (326 / 18) Եւ ի նոյն ամի հանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն (327 / 13)

ԱՆՑԱԻՈՐ - 1

վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. (207 / 11)

ԱՆՑԵԱԼ - 19

Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտակն Ջերգունի (10 / 17) մառախուղ խաւարային շանթիւք ընդ մէջ անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 / 15) և նա անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիսս յոլովս (30 / 16) և ի լուղ անցեալ ելանէր ի ծառն՝ չգիտելով չարագործացն: (52 / 9) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 13) կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ քարոզէին հաւատս: (96 / 13) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն … փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 11) Եւ անտի անցեալ՝ տային պատերազմ ընդ բերդին: (109 / 4) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 / 6) Եւ անցեալ ընդ գետն Դկլաթ՝ եհաս ի Վեհկաւատ գաւառ.(174 / 3) Այսպէս գերահռչակ հրաճուանօք անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 / 16) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 17) անցեալ զսուտ ինչ օթևանօք առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհին իւր (237 /5) և անտի անցեալ ի Հայս եհար զՀռոմմստայն և զՀայն. (318 / 4) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զխազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն Տաճկաց (337 / 15) և յառաջ անցելոցն ի հողոյ կեանս խոստացաւ: (19 / 13)

ԱՆՑՔ - 4

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՑՄԱՆ ԱՋԳԱՑ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՑ ԵՒ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՑԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՏ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՑ (127 / 3) մոռացայ զկարգ բանին, զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից (127 / 19) Գնայ փախստեամբ

յերեսաց նորա, ըստ չար բարուցն չար կրեալ անցս (117 / 1) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 13)

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս բոլոր տարեկան աւուրց հրճուական անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221 / 4)

ԱՆՑՈՒՑԱՆԵՄ - 8

և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 7) և զկանայս և զհարճս իւր և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս գետոյն Դկլաթու: (144 / 3) և զամն ողջոյն յըղձալի և ի խաղաղաւէտն անցուցանէ հանգիստ: (190 / 4) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն, մինչև տարեալ ընդ շինանիստն անցուցանէր. (85 / 3) հինահալած արշաւանօք տարեալ զնոսա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 5) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. (143 / 4)

ԱՆՈՒԱՆԱԴՐԵԱԼ - 1

և իսկոյն հրամայէ այրել զեկեղեցին, որ սրբոյն Գրիգորի էր անուանադրեալ: (331 / 15)

ԱՆՈՒԱՆԱԿԻՐ - 1

Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 13)

ԱՆՈՒԱՆԵԱԼ - 10

Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն (40 / 10) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 1). որ ի վերուստ եղև նմա ազդումն, ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ (214 / 15) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 / 11) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն Ցրի (56 / 5) յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66/11). Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան (132 / 1). Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ Ասաղայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 / 7) Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. (214 / 3)

ԱՆՈՒԱՆԵԼ - 1

Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի: (83 / 2)

ԱՆՈՒԱՆԵՄ - 18

Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց (289 / 2) և զօրն զայն Աբրահամու անուանեաց. (289 / 3) Եւ աշխարհին յաղագս քաղցրութեան բարուց նորա անուանեցաւ Աղուանք (8 / 13) որոյ զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ (234 / 2) վասն այնորիկ Վայոց Ձոր անուանեցաւ: (322 / 8) զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 13) զոր անուանեցին ցաւ խելագարութեան. (165 / 19) Եւ նախ անդ եղեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին, զոր Հին եկեղեցի տեղւոյն անուանէին, որում Գիսն կոչեն: (97 / 6) Ապա եկեալ հասին զհետ նոցա զօրն Պարսից, զոր Նոր զօր անուանէին: (133 / 4) զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընս կրուկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 6) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք կաթողիկոսին: (163 / 10) Եւ նոքա եկեալ ի նախնականն հասանէին եպիսկոպոսանոցն, որում Տաղձանսն անուանէին: (235 / 7) որք զանձինս իւրեանց պերճացեալ աստուածապաշտ անուանէին (240 / 11) և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. (129 / 18) և փոխէր այլ անուն նմա, Ռոճվեհ անուանէր. (144 / 6) Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէր: (246 / 11) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 9) Եւ սուրբն Սիոնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի (284 / 2)

ԱՆՈՒԱՆԵՑԵԱԼ - 1

և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցեալք: (99 / 3)

ԱՆՈՒԱՆԻ - 2

Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց (249 / 8) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 14)

ԱՆՈՒՂՂԱՅ - 1

լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն (242 / 3)

ԱՆՈՒՆ - 116

որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք և ուրացողք զսուրբ երրորդութիւնն (123 / 2) այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 4) Եկեալ

մեծապանծ *անուամբ* ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից՝ հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 6). Ուստի և մեծապանծ *անուամբ* դադարէր դարձեալ առ սահմանօքն Վրաց: (178 / 8) զի որոյ *անուամբ* մեք պարծիմք (279 / 5) բերին իւրաքանչիւր ոք *անուամբ* և գրով և եդին ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 15) որում *անուան* շինեալ էր դաստակերտ մի: (85 / 15) քանզի վասն նորին իսկ *անուան* ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 15) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի *անուան* Աստուծոյ: (187 / 9) «Այժմ արիի, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի *անուան* քոյ և ի յարկ քոյոյ կենդանուստ փայտիս»: (187 / 11) զոր շինեցի *անուան* քում յերկրի (189 /16) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն *անուանն* Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6) որք վասն *անուանն* Աստուծոյ ցրուեալք և վտնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 1) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ *անուանն* արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 4) ԳԻՐ *ԱՆՈՒԱՆՑ* ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. (41 / 2) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ *անուանց* տոհմից նոցա (159 / 5) ԳԻՐ *ԱՆՈՒԱՆՑ* ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԵԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱԻ ԵԻ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 5) ԿՐԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՇԱՐ *ԱՆՈՒԱՆՑ* ՀԱՄԱՌՕՏԱԲԱՐ (338 / 12) Սակս հայրապետական *անուանց* պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18) և թիւ *անուանցն* յԱռանայ մինչև ցքաջն Վաչագան …չէ յայտ. (41 / 11) *անուանք* են այսոքիկ. (41 / 13) *ԱՆՈՒԱՆՔ* ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ (285 / 7) որոց *անուանք* վերագրեալ են»: (302 / 17) որոց *անուանք* Դաւտն և Շապուհ ճանաչիւր (327 / 5) և *անուանք* նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. (339 / 1) *ԱՆՈՒԱՆՔ* ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (341 / 17) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և *անուանք* հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 2) որոց *անուանքն* են այսոքիկ (119 / 13) որոց *անուանքն* ի թղթիդ են (269 / 6) *անուանքն* չեն յայտ: (286 / 5) որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ *անուն* (7 / 14) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, Առան *անուն* (8 / 11) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ *անուն* ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն (14 / 13) ոմն Ռահաս *անուն* ի Միհրեան տոհմէ. որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն Յազկերտի (16 / 1) Եւ թագաւորեցոյց զիւր սանն, որում *անուն* էր Պերոզ: (16 / 5) Գրեցաւ *անուն* մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն (26 / 5) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս *անուն* ... լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 15) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն

Խոսրովիդուխտ անուն՝քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 22) Եւ սորա երկու որդիք. միումն Յուսիկ անուն՝առաքինասէր և սրբամիտ վարուք (36 / 7) Եւ անուն միւսումն Գրիգորիս յանուն հաւուն. (36 / 11) և թողոյր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 / 16) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս ի վերայ. (51 / 3) որում անուն էր Յակոբ. (57 / 2). «Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝նախարար յԱղուանից աշխարհէն (57 / 4) Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն (63 /10) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 / 3) Եւ հասեալ ի գիւղ մի՝ Արաժանս անուն և սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն (70 / 18; 70 / 18) և երէց մի Նաթան անուն՝եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8; 71 / 9) «Երէց մի Վեկերտու Յոբ անուն՝ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի, որ ունէր և առաքելական շնորհս, քանզի և մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 7; 75 / 9) Այրն այն Խոճկորիկ անուն... ի հասարակ աւուր ի քուն կայր և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 5) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ, զի ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80 / 16) Էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի արքայի (85 / 15) Այլ և յետ բազում ժամանակաց վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց, ի Բագնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 15) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն (111 / 7) և ասէր ցիս անուն իմ: (120 / 6) որոյ բուն անուն իւր Խոռեան կոչէր: (129 / 2) և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (130 / 1) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր սուրբ, որ էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) որում անուն էր Գայշաք (135 / 9) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 / 14) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝այր հանճարեղ և իմաստուն (141 / 5) անուն իւր Ջեբու խաքան (141 / 11) որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 / 10) և փոխէր այլ անուն նմա, Ռոճվեհ անուանէր. (144 /6) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. (150 / 1) որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս, Սեմավշնասպ անուն նորա (154 / 9) անուն նորա Գադվշնասպ (157 / 2) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն (163 / 16) Եւ շինեաց յիւր անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 / 19) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ

նորա անուն՝զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին (195 /1) որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 8) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն (209 /7) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ ի տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ (209 / 14) Եւ անդ զսուրբն տեսեալ հեղինակ՝ Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 7) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ (224 / 17) Եւ ի ծագս աշխարհի ծաւալեցաւ անուն նորա. (226 / 18) որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ (231 / 4) որում Վարդէդրուակ անուն էր: (239 / 9) զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (246 / 1) քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց … զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր (249 / 10) քանզի թագաւոր ոմն եղեալ, ասեն, անուն Կոստանդիանոս, որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 / 4) յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 13) անուն նորա տարածեալ՝ ելից զտիեզերս. (265 / 3) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր … գնացին ի Դունայ (268 / 10) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին …Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն (274 / 16) զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 4) յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել (278 / 11) ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ (285 / 7) այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն:(286 / 4) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ի սուտ մարգարէիցն (287 / 10) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 12) որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՑ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 / 2) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 5) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ (309 / 14) և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 12) Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 5) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն (322 / 3) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն, որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. սոքա են ազգ Հռովմայեցւոց: (324 / 5; 324 / 6) Եւ ի

նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ, որ Աւառանշան *անուն* ճանաչէր, ի սահմանս Հայոց.(326 / 7) եթող զօրավար ոմն *անուն* Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան *անուն* ի ձեռս նորա (329 / 10) որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար *անուն* (337 / 16) Ի նոյն ամի և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ *անուն*, թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 13) և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն *անուն* յանհաւանութեան Հայոց: (344 / 1) և *անունն* լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 15) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ յահեղ *անունն* Աստուծոյ երդնուն, ստեն, և մինչ յառականս կանանց երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 / 14)

ԱՆՈՒՇԱԳՈՅՆ - 1

անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 2)

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ - 1

բազում խնկովք և զանազան *անուշահոտ* ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 3)

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ յանկարծակի եղև բուրումն *անուշահոտութեան* ի տեղւոջն. (121 / 11)

ԱՆՈՒՇԱԻԱՆ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր … *Անուշաւան*, Պարէտ (41 / 5)

ԱՆՈՒՇ - 6

Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ *անուշից* (81 / 8). և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և հեռագոյն ևս գիւղք խաչիւք և զանազան ծաղկօք, և բուրմամբ խնկոց *անուշից*. (85 / 10) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ *անուշից* և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն(202 / 3) Ահա յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ անտի հոտ *անուշից* սաստիկ համեղութեան (206 / 2) բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ *անուշից* սրբութեանց սրբոց: (214 / 4) և մեծագնի իւղովք *անուշիւք* օծանել հրամայէր զնշխարս սրբոցն: (85 / 13)

ԱՆՈՒՇՈՒԹԻՒՆ - 1

Ոչի, թէ խունկ *անուշութեան* Բուրեալ լինէաք քո գերեզմանին: (229 / 27)

ԱՆՓԱՐԱՏ -1

Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ *Անփարատ* ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 19)

ԱՆՓՈՅԹ - 7

Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ *անփոյթ* իսկ արարեալ (51 / 18). և *անփոյթ* արարեալ երիցուն. կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ *անփոյթ* առնէր:

(57 /5; 57 /6) ոչ *անփոյթ* արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80/17) և մի՛ *անփոյթ* արասջիք վասն այդորիկ. (296/2) և *անփոյթ* զիրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 12) Իսկ Ռոստոմայ *անփոյթ* արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1)

ԱՆՓՈՅԹ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ԱՆՓՈՅԹ

ԱՆՓՈՅԹ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԱՆՓՈՅԹ

ԱՆՓՈՐՁ - 1

իսկ այժմ զի *անփորձ* և անընտրող գործով եղև և հերձուածեցաւ աշխարհս (302 / 3)

ԱՆՓՈՓՈԽԵԼԻ - 1

նոյն *անփոփոխելի* Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. (124 / 6)

ԱՆՔԱԿ - 5

Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և *անքակ* ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 / 3) և *անքակ* ունել զմիաբանութիւնն: (116 /11) Յայնժամ խաղաղական և *անքակ* միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս ... աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 / 12) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար *անքակ* սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 15) զի և մեր ընդ ձեզ *անքակ* սէր հաստատեսցի: (263 / 2)

ԱՆՔԱԿՏԵԼԻ - 1

և նուաճէր զմիտս նորա ի հաշտութիւն և ի սէր *անքակտելի:* (233 / 4)

ԱՆՔՆԻՆ - 1

ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ *անքնին* էութիւն (9 / 17)

ԱՆՕԹ - 2

եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր *անօթ* հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և *անօթոց ...* խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 18)

ԱՆՕՍՐՈՒՆՔ - 1

Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս *անօսրունս* խարշեալս ի տապակի: (162 / 9)

ԱՆՕՐԷՆ - 22

և՛ որ *անօրէն* և մարդասպան է (92 / 2) զայս ... ետես զազանամիտ և *անօրէն* թագաւորն բարբարոսաց (103 / 17) Եւ ինքն *անօրէն* նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15) Իսկ *անօրէն* սպանողն զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ

(223 / 4) «*Անօրէն* իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 5) Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն *անօրէն* սպանանել զեղբայրն.(244 / 8) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն *անօրէն* և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 9) Եւ այսպէս է *անօրէն* նոցա օրէնսդրութիւն (289 / 14) և ընթացեալ ի բանակն՝ շփոթեալ զայրն *անօրէն* հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն, որ կոչի Եղջիւր խոյի. (331 / 17) հրաման տայր *անօրէն* ամուսնութեան: (345 / 1) *անօրէնն* Յազկերտ արար բռնութեամբ զնա մոգ: (15 / 12) և *անօրէնն* Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն (113 /11) որոց հարազատք *անօրէնք* ոմանք զննի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 13) Եւ անդ վտանգեցուցեալ սաստէին *անօրէնքն* թողուլ զհաւատս իւրեանց (332 / 5) Սա վաճառեաց *անօրինաց* զԴաստակերտն և զՍահմանախաչն: (345 / 7) Իսկ զայն իբրև լուան *անօրինացն* ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 / 16) զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, շարժեաք և դողացո՛ զգունդ *անօրինացն»:* (114 / 14) և կորուսցէ զիպարտութիւն *անօրինիդ* (44 / 5) Այդ էր *անօրինին* խորհուրդ: (114 / 2) յարձակէր սուսերաւն ի վերայ *անօրինին* (223 / 9) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և *անօրինին* ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 10)

ԱՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի *անօրէնութեան,* որ չարչարեաց զնա. (227 / 20) այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս չարեաց *անօրէնութեան* ձերոյ 256 / 8)

ԱՇԱԿԵՐՏ - 19

Եւ *աշակերտ* նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ և պատմէ զտենչալի նահատակութիւնն առաքելակցացն նորա: (10 / 6) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ *աշակերտ* սուրբ առաքելոյն Թադէոսի (342 / 6) Եւ բարձեալ *աշակերտաց* նորին՝ բերին յԱմարաս գիւղ (65 / 2) զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն *աշակերտաց* (314 / 6) Եւ այսպէս պսակէր սուրբն, զոր բարձեալ *աշակերտացն* բերէին յԱմարաս գիւղաքաղաքն (39 / 1) ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳՍ *ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ* ՍՐԲՈՅՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97 / 11) ԵՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ *ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ* ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ (99 / 7) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՑԵԼՈՑ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ, ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ *ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ* (201 / 16) Ե՛ւ զսուրբ և՛ զցանկալի *աշակերտսն* իւր առաքեաց քարոզս տիեզերաց. (10 / 2) և *աշակերտք* մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն (93 / 1) որոյ ուղղափառութեանդ եղաք *աշակերտք* (301 / 2) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր *աշակերտք* Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել

Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) Ապա եթէ ընկերք և *աշակերտքն* քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 3) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր *աշակերտօք* շուրջ կացեալ զբեժովն (80 / 2) և հանդերձեալ իմ *աշակերտօք* Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 / 1) և այլ բազում *աշակերտօք* ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 18) Անտի դարձեալ *աշակերտօքն,* ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն (95 / 9) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն *աշակերտօքն* միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 11) Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր և դարձեալ անտի՝ շրջէր *աշակերտօքն:* (118 / 2)

ԱՇԱԿԵՐՏԵԱԼ - 4

Սկիզբն առնէ քարոզութեան ի Չողայ և ի տեղիս տեղիս զբազումս *աշակերտեալ* ծանոյց զփրկութիւնն: (10/11) Սոքա որդիք գոլով Խանեսանայ արքային Մասքթաց, որք *աշակերտեալ* սրբոյն Գրիգորիսի. (119 / 14) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին *աշակերտեալքն ...* փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք *աշակերտելովք* (10 / 12)

ԱՇԱԿԵՐՏԵՄ - 1

առնոյր զքրիստոսական կնիքն և անդէն *աշակերտէր* երիցոյն: (39 / 16)

ԱՇԽԱՏԵԱԼ - 2

Եւ յոյժ *աշխատեալք* որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 19) Դէմ եդեալ ակամայ, տարադէմ գնացեալ, լքեալք և *աշխատեալք,* բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 13)

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ այսպէս բազմօրեայ հանգուցեալ ի վաստակաբեկ *աշխատութեանցն,* լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն (240 / 9)

ԱՇԽԱՐԵՄ - 1

և ինքեանք ողորմագոչ արտասուօք անդրէն դառնային, և *աշխարէին* զիշխանն: (224 / 10)

ԱՇԽԱՐՀ - 199

Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար *աշխարհ,* ի դառն ստրկութեան: (42 / 16) որ ունէր և առաքելական շնորհս, քանզի և մեծագոյն *աշխարհ* մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 9) որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր *աշխարհ* և յերկիր ծննդեան: (149 / 18) գայր յիւրն *աշխարհ:* (184 / 13) Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի տար *աշխարհ:* (194 / 12) *աշխարհ* ամենայն եղեն

տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15) որով և աշխարհ եղև: (247 / 5) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 9) և հանդերձեալ էր վարել ի տար աշխարհ (297 / 6) և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 14) Բանս չորեքնիւթեայս աշխարհս կարէ ասել: (23/12) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 / 3) կամէր ձերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4) Ուստի և գիր արարեալ առ իշխանս և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 5) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 / 17) փառաւորեալ լինէր ի մէջ երից աշխարհաց (249 / 13) խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 2) և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132 / 8) Դիմեցին նոքա ի կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) Ապա եթէ ոչ ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 / 2) «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն գաւառաց աշխարհացս (155 / 6) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս Չորայ, Լփնաց և Աղուանից, և ի սոյն կատարեցաւ վկայութեամբ:(342 / 8) Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 11) և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 16) Եթէ ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ, և ամենայն աշխարհաւս հանդերձ, որք յայս ժողովս են, օրհնեալ եղիցին: (94 / 11) և աշխարհդ քո քեզ լիցի»: (17 / 6) «Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա (57 / 4) այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ (190 / 13) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձև (197 / 13) որ առաքեցաւ յիմոյ աշխարհէն (236 / 19) ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս (237 / 19) որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ (5 / 2) Նա բոլոր աշխարհի եղև կեանք և փրկութիւն, և դու

բոլոր *աշխարհի* բացեր զդուռն կենաց և փրկութեան: (25 /14; 25 /15) կամէր բառնալ զամենայն թագաւորութիւնս *աշխարհի* միանգամայն. (42 / 12) և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ *աշխարհի* (84 / 18) Իսկ Անդրկայ չար խորհեալ անձին և *աշխարհի* իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի (108 / 3) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկեղեցւն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր *աշխարհի:* (186 / 6) Եւ ի ծագս *աշխարհի* ծաւալեցաւ անուն նորա. (226 / 18) որ աւանդէ *աշխարհի* զպատգամս հոգւոյն սրբոյ»: (242 / 10) և մինչև ի ծագս *աշխարհի* են խօսք նորա»: (243 / 14) և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս *աշխարհի»:* (255 / 2) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն *աշխարհի,* զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8) Եւ զայլ *աշխարհի* զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին (275 / 11) որոց բարեխօսութեամբն տէր Աստուած *աշխարհի* ողորմեսցի: (282 / 16) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց *աշխարհի* (292 / 6) զի նոցա է հասն և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն *աշխարհի,* զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ և շարժել զբարկութիւն ի վերայ *աշխարհի* (307 /18; 307 /20) սաստկանային սակք հարկահանաց *աշխարհի* (311 / 11) որ լինելոց էր *աշխարհի* (337 / 7) որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս և *աշխարհի* քաղցունք: (340 / 11) Հալածեցան դնք *աշխարհիդ* (20 / 6) Քոյին իսկ *աշխարհիդ* հայրենի հաւատքն պահեցան (25 / 16) զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց *աշխարհիդ* քում: (161 / 6) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս *աշխարհին* իւրոյ: (15 / 2) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն *աշխարհին* աւերեցաւ (17 / 3) զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի և զկեանսն յաւիտենից *աշխարհին* (25 / 10) ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն *աշխարհին* Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին (27 / 15) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … հասեալ սմա մասն ինչ ի Հայաստան *աշխարհին,* լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից *աշխարհին* (31 / 16; 32 / 1) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց *աշխարհին* և ամենայն Արևելից Կողմանց, իբրև նետ մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական *աշխարհին,* որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 10; 32 / 11) Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. և վայելուչ տուեալ քահանայապետ Թորգոմական *աշխարհին* և Ասքանազեան զաւակին: (32 / 14) և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ *աշխարհին* Հայաստանի: (33 / 13) Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր, մինչև մնային կորստեան կենաց *աշխարհին:* (33 / 19) Քանզի զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից *աշխարհին.* (37 / 1) Եւ ասեն. «Հայոց արքային

կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ Հայաստան *աշխարհին* կամին. և ի՞ւ կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և ոչ յափշտակեսցուք»: (38 / 13) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից *աշխարհին* (43 / 15) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս *աշխարհին* (45 / 3) Քանզի զիւրոյ *աշխարհին* նախարարս … յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 11) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց *աշխարհին* միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 8) Հրաման տայր այնուհետև Արցախայ ամուր *աշխարհին* յիւրում ծառայութեան (47 / 13) Յայնժամ նախարարքն *աշխարհին* Աղուանից առեալ զիւրաքանչիւր իշխանութիւնս՝ միաբանեալ առնուն զՎաչագան… և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 1). բնակիչք հեթանոսք էին *աշխարհին* (56 / 7) որ ի Մասքթաց *աշխարհին* էր (56 / 13) յառաջնորդութիւն զնոսա վիճակեցուսցեն *աշխարհին* իւրեանց: (98 / 14) և հրամայէր յերիս առաջս առնել՝ ասպատակել ի վերայ *աշխարհին* Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 13) որ պարունակեալ շրջագայէ զբազմաւորական գաւառս *աշխարհին:* (105 / 11) ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱՇԽԱՐՀԻՆ* (106 / 2) Եւ ժողովեալ *աշխարհին* որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. (108 / 15) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս *աշխարհին* Հոնաց, դարձաւ այսրէն (112 / 15) որ է ի սահմանս Մարաց *աշխարհին:* (132 / 3) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ԶՆԱ ԱՄՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ *ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ* (133 / 14) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղխքն յարուցեալ, զետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց *աշխարհին* (137 / 18) և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային տապախառն ջերմութեան *աշխարհին* Ասորոստանի (139 / 11) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց *աշխարհին* քաղաքին Տփղեաց. (151 / 15) Ածին և զեկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի տոհմէ իշխանութեանն *աշխարհին* Վրաց: (153 / 2) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա *աշխարհին* ընդ առաջ որդւոյ իմոյ (153 / 17) Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն *աշխարհին* հաճեցաւ ի նմա լինել բնաբար: (171 / 18) սրով բառնայ և տիրէ *աշխարհին:* (172 / 2) Եւ անդ մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ՝ իշխան *աշխարհին …*գայր առ նա (178 / 9) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց *աշխարհին* խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան *աշխարհին* (179 / 6) Կոստանդիանոս …եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս *աշխարհին* զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 / 16) յառաջագոյն զգուշանալ և

ամրանալ աշխարհին հրամայեալ լինէր ի նմանէ (190 /10) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 / 6) և ահա սաստիկ ամփոփէր զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ (232 / 10) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 10) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4) «Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին (236 / 18) Որ իբրև լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն, զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, թերևս դարձի հնար գտանել մարթասցէ: (242 / 3) ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին (250 / 13) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 9) և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 7) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 10) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 15) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 6) Եւ ապա գուժէր ձայն աղետաւոր ի տունն Թորգոմայ և առհասարակ աւերանք աշխարհին հասանէր: (337 / 10) հեռացար բնաւ իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար ի Քրիստոս (28 / 3) ԵՒ ԵԿՆ ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՆ Ի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. (31 / 13) և համանման և հաւասար նորուն վարուցն առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 12) «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛ (40 / 3) Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 3) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 13) և կացուցանել մոգս և մոգպետս օրէնսդիրս աշխարհիս: (113 / 5) Յառաջ քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 10) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (120 / 1) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից (121 / 15) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից (132 / 9) որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և իշխան աշխարհիս. որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս (135 / 10; 135 / 12) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ

ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից (142 / 12) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. (145 / 5) յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 9) և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 / 21) որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս (154 / 8) քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 17) զի ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ (157 /2) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս (157 / 17) ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 11) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3) հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 13) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 / 9) էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 17) ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 13) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 / 6) նոյնգունակ եղև արևելեայց աշխարհիս լուսոյ խաչիս երևումն. (216 / 10) բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին (217 / 9) Յայնմ ժամանակի ոչ սակաւ խռովութիւն լինէր աշխարհիս Աղուանից (224 / 13) Եւ այսպէս անտանելի սուգ և անհնարին բեկումն աշխարհիս հասոյց: (224 / 16) հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 / 3) Բեկումն մեծ …եղև արևելից աշխարհիս (225 / 12) յայնժամ տեարք տոհմից, կուսակալք, կողմնակալք, մեծամեծք, նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին և շինութեան աշխարհիս Աղուանից: (230 /24; 231 /1) և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց և ի ծառոցն ձօնելոց շնորհեցին զմարդաշատութիւն աշխարհիս՝ զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 2) որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 / 3) Այլև քրիստոսասէր ամենազով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 15) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝

միաբանութեամբ աշխարհիս՝ որպէս և էրն ի սրբոյն Գրիգորայ անտի (302 / 6) սոքա բնակեալ էին ի Դղմահողսն արքայատուր Աղուանից աշխարհիս: (305 / 4) և ողորմեա Աղուանից աշխարհիս՝ փրկելով յամենայն փորձութեանց (313 / 5) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ զարմանալի մեծ քան զճնճղուկ և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 4) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 17) Եւ աշխարհն յաղագս քաղցրութեան բարուց նորա անուանեցաւ Աղուանք (8 / 13) Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհն Աղուանից ամենագիւտ շահիւք և բարձրաբերձ կոհակօք Կաւկասայ: (9 / 4) դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհն զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 4) Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն (34 / 21) և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց՝ համատոհմին Արշակունեաց:(38 / 2) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց գաւառին. (85 / 7) Եւ եկեալ հասանէին … ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ (98 / 19) և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հոռվմայեցւոց աշխարհն: (109 / 10) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել. և շնորհեալ մնա արքայի՝ մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111 /4) եկն ել ընդ ծով, ճանապարհ կազմեալ ընդ աշխարհն Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (131 / 2) և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հոռվմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրուկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 8) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհն Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2) Եւ առեալ ի նմանէ զիրաման վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց.(142 / 5) յանձն առնոյր վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց: (238 / 9) զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհն Հոնաց, իշխանն և ազատքն ամենայն (250 / 9) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից (261 / 14) «Տարցես զսոսա աշխարհն մեր (281 / 4) և աճապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ մտանէ ի Չոր: (317 / 19) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 / 3) քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 7) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից (42 / 10) և զյոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 9) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ օրինակ զայս: (66 / 4) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ քարոզէին հաւատս: (96 / 13) Յետ

այսորիկ գերեցաւ ի Խազրաց *աշխարհս* Աղուաւից. (118 / 18) որ անցին ընդ *աշխարհս* Աղուանից (127 / 19) ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն *աշխարհս* (141 / 12) և թողեաս ի նա զամենայն *աշխարհս* և զքաղաքս (142 / 19) Եւ էր բարեխորհ, առ ամենայն *աշխարհս* և առ ծառայս իւր. (149 / 2) Եւ ասպատակեցից ես ընդ *աշխարհս*, որ շուրջ զքև և բերեալ հանգուցից զաւարն և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 / 13) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է *աշխարհս* շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) ամենայն *աշխարհս* Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո ի տանս յայսմիկ, (188 / 11) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և *աշխարհս* մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 / 17) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն *աշխարհս* հաւանեալս այսմ հաւատոց և մեծ թագաւորութիւնն Հռովմայեցւոց. (260 / 3) որպէս և զամենայն *աշխարհս* առաւել փառաւորեցաք զմարդասէրն Աստուած (264 / 17) Եւ արդ՝ մեք և *աշխարհս* մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Եւ *աշխարհս* Աղուանից անվրդով յայսցանէ մնայր. (267 / 1) և եդ զամենայն *աշխարհս* իբրև զհող ի կոխումն: (280 / 11) որ զբազում *աշխարհս* Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն (294 / 10) Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական *աշխարհս* հնազանդ ձերոյ տէրութեանդ. (295 / 15) և հերձուածեցաւ *աշխարհս* (302 / 3)

ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՐ - 3

Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան *աշխարհագիր* պատմողի՝ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 / 5) Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն *աշխարհագիրն* Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր, և զդիդրաքմայսն ըստ սովորութեան *աշխարհագրին* Պարսից թագաւորութեանն: (167 / 1)

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զի յսկզբանն *աշխարհագրութեան* մարդկութեանս … չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց: (8 / 3)

ԱՇԽԱՐՀԱԽՈՒՄԲ - 3

Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ համարելով, թէ *աշխարհախումբ* խորհուրդն է վասն իւրոյ սպանմանն: (223 / 2) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և *աշխարհախումբ* բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 8) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ և *աշխարհախումբ* բանակօքն (248 / 7)

ԱՇԽԱՐՀԱԾՈՎ - 1

որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 3)

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ - 5

ՅԱՂԱԳՍ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (149 /13) յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց …անվեհեր քաջութիւնս (191 / 15) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13) ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ (201 / 1) զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1)

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ - 9

աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ (92 / 12) զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս միթ հաղորդիք: (268 / 13) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 7) և նորին տեառն եղբայրն աշխարհական հարցեալ ասէ զնա. (346/1) բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց (89 / 14) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն (310/4) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և մի՛ տայք զսրբութիւնս շանց», որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 18) Եւ զդոյն օրէնք վասն եկեղեցեաց ամենայն աշխարհականք ունին և այսօր (309 / 2)

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՑՏ 1

մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխարհակոյտ ամբոխիւն: (212 / 7)

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՐԾԱՆ - 1

վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն. (282 / 5)

ԱՇԽԱՐՀԱԿՈՒԻ - 1

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս յամենեսին միապէս ըստ ժամագրին սփռեալ զասպատակն աշխարհակուլ: (156 / 9)

ԱՇԽԱՐՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀԱՇԷՆ - 3

Յոյժ բարեմիտ, և՛ բարերար, և՛ *աշխարհաշէն,* և՛ խաղաղասէր գոլով՝ հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47 / 15) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական *աշխարհաշէն* բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 11) Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին *աշխարհաշէն* և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 13)

ԱՇԽԱՐՀԱՍԷՐ - 1

որք *աշխարհասէրք* զպտուղս կապտէին (217 / 3)

ԱՇԽԱՐՀ ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԻ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐ - 2

Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, *աշխարհավար* իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն (193 / 12) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, *աշխարհավար,* կեցեալ անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ (309 / 15)

ԱՇԽԱՐՀԱՏԻԿԻՆ - 2

Եւ Շուշանիկ *աշխարհատիկինն* Աղուանից… զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) Եւ ապա դեսպակ *աշխարհատիկնոջն* և տիկնուկի գունդն զհետ նորա: (62 / 16)

ԱՇԽԱՐՀ ԱՐՑԱԽԱՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀԱԻԵՐ - 2

Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան՝ զմարդախողխող, *աշխարհաւեր,* արիւնարբու գազանն և ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 17) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ *աշխարհաւերն* Տաճիկ … ի սահմանս Հայոց. (326 / 7)

ԱՇԽԱՐՀ ԵԳԵՐԱՑԻՈՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀ ՀԱՅՈՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀ ՀՈՆԱՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀ ՅՈՒՆԱՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇԽԱՐՀ ՎՐԱՑ - Տե՛ս ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇՆԱՆԻ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք, հարաւաբնակ, ձմեռնատանջ, ամառնակէզ, թօնուտ գարնանի և երաշտուտ *աշնանի* (24 / 13)

ԱՇՈՏ - 9

Իսկ *Աշոտ* իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 1) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ *Աշոտ* վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի

վերստին նորոգեաց:(335 / 8) Ապա բարեպաշտն Համամ … նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց, որպէս Աշոտ Բագրատունի՝ զՀայոց թագաւորութիւնն. (335 / 17) Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն Հայկազնի (336 / 10) Յայնժամ վերափոխի մեծ հայրապետն Հայոց և իշխանն Սիւնեաց Աշոտ (337 / 3) զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 7) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յաւուրս Աշոտի Հայոց իշխանի (335 / 7) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 11) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհին Ասորեստանեայց (336 / 7)

ԱՇՈՏ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ - Տե՛ս ԱՇՈՏ

ԱՇՏԱՆԱԿ - 1

և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ դրուանաւ. այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի (209 / 3)

ԱՇՏԱՆԱԿԵՄ - 1

սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 12)

ԱՇՏԱՐԱԿ - 5

«Սա եղիցի քեզ և որդւոց քոց աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 17) Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 13) Պարտաւայ վանք Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285/13) Աշտարակն բանաւոր տապալեցար. (225/18)

ԱՇՏԱՐԱԿԱՇԷՆ - 1

որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 / 10)

ԱՇՈՒՇԱՅ - 1

և ինքն գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 / 4)

ԱՉԱՆԱՄ - 1

յամենայն կողմանց աչացար. (25 / 4)

ԱՉՔ - 18

և ներբողումն գրոցն առնելով՛ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11) և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 6) օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2)

«Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ (262 / 11) և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ, զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: (139 / 19) Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12) որոց տեսութեան աչացն խաւար էր ծածկեալ: (312 / 18) և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 9) և աչք իւրեանց տեսանէին զդիաթաւալն իբրև զհեղեղ կարկտի: (152 / 15) եղկելի են աչք նոցա (164 / 9) Եւ միշտ քաղցեալ կային աչք նոցա յագահել և հանել զընկերին: (164 / 18) Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 23) մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. (53 / 5) մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 3) աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք ճշմարտութեամբ, թէ սա է պարծանք պարծանաց. (208 / 17) Այլ և երբեմն առ աչօք և ցնորիւք անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին (254 / 1) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս (254 / 17) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339 / 17)

ԱՊԱ - 160

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս (8 / 9) Եւ ապա անտի փոխեցին ի Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն (12 / 2) Ապա յղեաց առ Վաչէ թագաւորն Պերոզ. (17 / 5) և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն (23 / 14) Եւ ապա եթէ զդուզնաքեայ ճառագայթս ածցես զմտօքդ, ընդ նմին և զայն գիտասջիր. (24 / 16) Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի, որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 11) Ապա ըստ բարուց չարին Տիրանայ կուրանայ ի Շապհոյ: (30 / 14) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի (33 / 11) ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15) Ապա և զթագաւորն ևս խոնարհեցուցին յիւրեանց ամենաչար կեղծաւորութիւնն: (38 / 14) անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր … ապա բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայ Աղուանից (41 / 15) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 3) և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 17) և ապա ինքն չքացեալ աներևութանայ: (54 / 7) և ապա այլք ևս եկեալ աղանդոյն զնոյն խոստովանեցան: (54 / 9) Եւ հրամայեաց ապա թագաւորն նմին առն (54 / 10) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն (59 / 14) Եւ ապա դեսպակ աշխարհատիկնոջն և տիկնունի գունդն զհետ նորա: (62 / 16) և ապա սպիտակ մեծ խորանն ի վերայ նորա (63 / 1) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս զանազան սպասս արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 / 3) Եւ ապա զայսպիսի հրաման

արքային ընկալեալ այնուհետև ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 8) Եւ *ապա* ողորմութեամբն Աստուծոյ յարևելս կոյս արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 11) և *ապա* քաջալերեալ արքային ճշմարիտ հաւատով՝ ասէր. (80 / 13) *Ապա* նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի (81 / 12) Հեղեալ արտասուս յոյժ, *ապա* գտանէր զառողջութիւն և զյանցանացն թողութիւն: (82 / 13) *Ապա* չուէր բանակն ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն դասուք: (83 / 8) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, *ապա* աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 7) *Ապա* կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15) *ապա* եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90 / 13) *Ապա* եթէ ոչ խոստովանեսցին ճշմարտութեամբ ... պատուհաս դիցեն (92 / 14) *Ապա* եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 3) և *ապա* ըստ կարի տուգանս բերցէ առաջի եպիսկոպոսին: (94 / 7) Ընդ այն ժամանակս *ապա* թագաւորն Ռոսմոսոքեան ... ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 8) և՛ *ապա* բառնային զգլուխ երանելւոյն սուսերաւ: (102 / 3) Եւ նախ ողոքանօք և *ապա* տրտմութեամբ խօսել սկսաւ ընդ նմա (104 / 1) *Ապա* ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի լինէին նոցա զօրքն Հոնաց: (105 / 12) *Ապա* եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել ...զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 4) *Ապա* եկեալ Շապուհ արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն, լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս (108 / 21) Եւ *ապա* խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհին իւր ի նա դարձուցանել. (111 / 4) *Ապա* եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 3) *Ապա* յերկրորդ ամին Խոսրովու ...փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 1) Եւ *ապա* յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս (121 / 2) *Ապա* և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս ... անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 4) *Ապա* սկսաւ տակաւ նուաղել և տկարանալ առաջի արքային Յունաց և ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 7) *Ապա* եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա իբրև զհեթանոսս, և առցին ամուրք նոցա (132 / 7) *Ապա* եկեալ հասին զհետ նոցա զօրն Պարսից (133 / 4) *Ապա* եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ ...կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (133 / 18) Վասն որոյ ասեմ քեզ, միթ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. *ապա* եթէ ոչ, եղիցին կամք քո:(134 / 4) *Ապա* գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս

(134 / 11) *Ապա ...* ետես իշխանն (134 / 17) *ապա* տակաւ տակաւ շարժէին ալիք ընդդէմ մեր: (136 / 10) *Ապա* ասեն այր ցընկեր իւր. (137 / 2) *Ապա* այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն (138 / 3) *Ապա* իբրև լքան վատեցան վաստակեցան զօրք երկոցունց թագաւորացն (139 / 2) *Ապա* այնուհետև յամին երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս (140 / 15) եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ, բայց *ապա* գիտասջիր»: (144 / 14) Եւ *ապա* անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն (144 / 15) *Ապա* յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար մի (145 / 17) *Ապա* և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ (147 / 13) *ապա եթէ ոչ՝* մահու մեռանիցին: (147 /16) *Ապա* եկին հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) *ապա* յամբաստանութենէ բազմաց բարձան և նոքա սրով: (148 / 20) *Ապա* ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն (149 / 15) *ապա* գիտացին և նոքա (152 / 17) *ապա եթէ ոչ* մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր.(154 / 2) *ապա* եկին հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի հրամայեալսն:(154 / 6) *Ապա* ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից (154 / 17) *Ապա եթէ ոչ* ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 / 1) *Ապա* այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. (156 / 11) *Ապա* ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ … հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (156 / 18) *ապա եթէ ոչ*, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ականջ կամօք»: (157 / 14) *ապա* եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց (158 / 17) *ապա* ընթացան ընդ առաջ նորա (160 / 14) *Ապա* հրամայեցաւ նոցա նստել՝ յուտել ընդ ինքեանս. (162 / 6) *Ապա* յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա (162 / 12) *ապա* և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զինդիր իւր (162 / 14) *ապա եթէ ոչ՝* պատիժս մեծամեծս կրեսցեն: (163 / 8) *Ապա* ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին (164 / 5) *Ապա* իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի անդ: (166 / 6) Ազդ լինէր *ապա* Շահվարազայն լուրս այս (167 / 13) *Ապա* յետ բազում ժամանակաց խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 2) *Ապա* գտեալ զառողջութիւն՝ մտանէ առ արքայ (175 / 4) *Ապա* եղև թագաւորին Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190/15) յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, *ապա* ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս (191 / 17) *Ապա* յարուցեալ անտի՝ զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս:

(202 / 10) *Ապա* հրամայեալ եպիսկոպոսացն՝ քարոզ հնչեցուցին ի հանդիսաւոր ժողովրդարանին (205 / 10) *Ապա* այնուհետև յարևելից կողմանէ զփայտաշար յարկն քակէին (205/17) *Ապա* առանձնացեալ եպիսկոպոսացն … բացեալ զննիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն (206 / 18) Բայց *ապա* մինչ զպահսն պնդապէս եղաք երեքօրեայ (209 / 17) *Ապա* հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 7) Ընդ այսոսիկ *ապա* ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, *ապա* յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք (212 /14; 212 /15) *Ապա* այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1) *Ապա* յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ … վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16) *Ապա* զգացեալ Աստուծոյ սպասաւորին, որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ, ծագումն խաչին: (218 / 5) Բայց *ապա* ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին … թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 8) *Ապա …* հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին (222 / 16) *Ապա* առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար (232 / 15) *Ապա* հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր. (233 / 4) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ *ապա* և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) Բայց *ապա* անհովիւ հօտն գոլով՝ եկեղեցին մնացեալ տխուր: (234 / 3) *Ապա* յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն (234 / 14) *Ապա* եկեալ հասեալ նոքա ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս (234 / 16) *Ապա* առեալ զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն գաւառին Մեծ Կողմանց (235 / 4) *Ապա* մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց (236 / 9) *Ապա* ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 / 12) *Ապա* ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 4) *Ապա* իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց (242 / 11) *Ապա* այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի (248 / 12) *Ապա եթէ* դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա … մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա, (253 / 2) և *ապա* քարոզէին նոցա փաստապատիր բանիւք (253 / 13) *ապա* ապրիք ի ցաւոց և ի հարուածոց այտի: (253 / 16) *Ապա* յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 5) *Ապա* սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն

Հոնաց (254 /8) Եւ *ապա* արարեալ զնշան խաչին ի վերայ ծառոցն բարձրագունից (255 / 5) *Ապա* յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման (256 / 15) Բայց *ապա* հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 15) որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և *ապա* ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 18) *Ապա* ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 13) *Ապա* Յեսու անուն քահանայ ևի Թադէոս ևի Գրիգոր … գնացին ի Դունայ (268 / 9) *Ապա* գրեցին նամակ, թէ միի ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) և *ապա* ձեռնադրեցաւ:(269 / 4) *ապա* Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն …ետ կապանօք ածել ի Հայս:(269 / 5) *Ապա* մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 10) Այսք ամենայն միաբանեալ՝ *ապա* կարեն ձեռնադրել զհայրապետն (272 / 10) *Ապա* եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք զատ յայսցանէ: (273 / 3) *Ապա* եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 5) Անդանօր *ապա* մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273/14) *Ապա* Հայք վասն մեծաբանութեանն Յունաց …խորհեցան առնել մետրոպօլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս (275 / 2) *Ապա* տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց … նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 8) զի թէ քարոզելի էր, *ապա* և գրելի էր. (275 / 14) *Ապա* տեառն Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». այդպէս է ստուգութիւն իրացդ: (275 / 17) և *ապա* յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16) *ապա* զնա Աստուած յաւել առ հարս իւր: (280 / 14) *ապա* յետոյ յանհոգանալոյ մերոցս՝ ամենեքեան այլայլեցան: (286 / 10) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, *ապա* առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13) *ապա* արգելին զիշխանութիւնն Ութմանայ. (291 / 6) որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և *ապա* ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ (300 / 16) Եւ յայսմ պայմանէ միի լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. *ապա* եթէ ոչ՝ անվաւեր և ունայն լիցի (302 / 8) *ապա* եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 14) *Ապա* առ փոքր փոքր ածեալ ի լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհն իւրեանց. (312 / 19) *ապա* եթէ յԱղուանից աւանդութեանն էք, դուք գիտէք»: (313 / 18) *Ապա* գնաց ի տուն իւր. (315 / 1) Եւ զորօրինակ մահն և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն. և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և *ապա* ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 17) *Ապա* հարկաւորեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և

կարգել նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ աւուր: (316 / 8) և *ապա* առնու զայն և ի սուր սուսերի արկանէ (318 / 3) *Ապա* կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի (318 / 15) և *ապա* ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 15) *ապա* թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2) Եւ *ապա* այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 4) *Ապա* ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 11) Եւ *ապա* դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց (330 / 1) *Ապա* կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն (332 / 12) *Ապա* ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ (333 / 6) *Ապա* բարեպաշտն Համամ …զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 16) Եւ *ապա* գուժէր ձայն աղետաւոր ի տունն Թորգոմայ (337 / 10) *Ապա* յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 5) Եւ *ապա* տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 /9) *Ապա* ՝յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա (343/12)

ԱՊԱ ԵԹԷ - Տե՛ս ԱՊԱ

ԱՊԱ ԵԹԷ ՈՉ - Տե՛ս ԱՊԱ

ԱՊԱԼԵՐ - 2

և ԻԵ տարի անմարդ, *ապալեր* կայր երկիրն ամենայն: (108 / 19) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր *ապալեր* զերկիրն. (111 / 9)

ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ - 1

և *ապականացուքն* զանապականսդ կամէին կորուսանել (21 / 15)

ԱՊԱԿԱՆԵԱԼ - 1

«Մարդք *ապականեալք* մեղօք, անպիտանք ի հաւատս, որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ» (289 / 17)

ԱՊԱԿԱՆԵԼ - 2

Սկսաւ մրմռել, ելանել, տարածանել, *ապականել* զդաշտս և զլերինս: (21 / 9) ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ *ապականելով* զամենայն երկիրն: (323 / 4)

ԱՊԱԿԱՆԵՄ - 1

ապականեցեր զերկիր իմ (44 / 16)

ԱՊԱԿԱՆԻՉ - 1

Եկն ել գազանն *ապականիչ* հանդերձ արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցելով: (151 / 14)

ԱՊԱԿԵՂԷՆ - 1

և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ (39 / 3)

ԱՊԱԿԻ - 2

Եւ գտանէին ապակի մի ի գերեզմանին նորին Գրիգորիսի ըմպելի (82 / 1) Եւ գտեալ շիշս երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն. (81 / 15)

ԱՊԱՀՈՒՆԻՔ - 1

ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … ի Քրիստափորէ՝ Ապահունեաց եպիսկոպոսէ … և յազատ մարդկանէ … ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 16)

ԱՊԱՇԽԱՐԵՄ - 1

Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ … եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ, և յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 / 14)

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ - 6

ապաշխարութեամբ գտանել ողորմութիւն: (36/6) ապաշխարութեամբ հաստատէր. (47/4) խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 15) և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն (49 / 14) եկա՛յք դարձարո՛ւք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 / 8) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն (93 / 6)

ԱՊԱՇՆՈՐՀ - 1

Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք և զձեզ ապաշնորհս արձակեսցուք»: (107 / 7)

ԱՊԱՌԱԺ - 2

հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 5)

ԱՊԱՌՆԻ - 1

Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք (287 / 6)

ԱՊԱՍՏԱՆ - 4

այլ ապաստան պարտ է լինել ի պահս և յաղօթս (65 / 14) Եւ այնպէս օր ըստ օրէ հրամայէր տանջել, և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ տանջանացն: (77/1) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. (185/17) և միայն ի ձի ապաստանքն փախուցեալ զերծան. (331/19)

ԱՊԱՐԱՆՋԱՆ - 1

ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր ոսկեստրեայն, ապարանջանս բազկացն և պսակ ցանկալի ի գլուխ նորա. (175 / 8)

ԱՊԱՐԱՆՔ - 2

նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 / 2) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 4)

ԱՊԱՒԷՆ - 1

Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. իսկ և իսկ մտանէր ի յարկ ապաւինին իւրոյ: (196 / 2)

ԱՊԱՒԻՆԵԱԼ - 5

Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 12) Եւ նոյնժամայն ապաւինեալ ի վերին օգնականութիւնն ասէ. (110 /7) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն՝ յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց (113 / 13) յոր ապաւինեալ եմ (189 / 10) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 2)

ԱՊԱՒԻՆԵՄ - 1

որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 18)

ԱՊԱՒԻՆՈՒԹԻՆ - 1

և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան (180 / 15)

ԱՊԱՔԷՆ - 10

մեռեալ մարմինն ո՞չ ապաքէն անզգայ է (87 / 12) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան …ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 /10; 145 /11; 145 /13) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն (246 / 13) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ (251 / 4) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց: (252 / 3) Եւ առ նա երանելի մարգարէն առնէր զմարգարէութիւնն. «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»:(289 / 6) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ (339 / 15)

ԱՊԴԱՆ - 1

Ի ժամանակս *Ապդանի* դատաւորի առաւ Ղիոն այսպէս. (322 / 13)

ԱՊՀԻՊԱՔՈՍՈՒԹԻՆ - 1

Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան և հիպատութեան և *ապիւպաքոսութեան* և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 3)

ԱՊՈՂՈՎՆ - 1

յիրաւի սմա Յոյնք *Ապողովն* կարդացին: (24 / 15)

ԱՊՍՏԱՄԲ - 3

Եւ վասն *ապստամբացն* Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս … զի ի տեսիլ ամենայն *ապստամբացն* նշաւակս զնոսա արարից»: (296 /9; 296 /13). Եւ դարձեալ *ապստամբքն* ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու (327 / 8)

ԱՊՍՏԱՄԲԵԱԼ - 3

Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի *ապստամբեալ* յԱղուանից թագաւորէն (39 / 11) և *ապստամբեալ* քո յինէն քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց (104 / 6) Իսկ *ապստամբեալ* Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին (317 / 19)

ԱՊՍՏԱՄԲԵԼ - 1

և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ *չապստամբելոյ* ի նոցանէն: (180 / 16)

ԱՊՍՏԱՄԲԻՄ - 4

որք *ապստամբեցան* յարքայէն Պարսից (150 / 9) Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին, *ապստամբի* և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 10) *ապստամբի* Մեհրուժան Արծրունի (31 / 2) քանզի նոյն չարութիւն *ապստամբին* ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան դրախտէն: (298 / 9)

ԱՊՍՏԱՄԲՈՂ - 1

յանցական գտեալ զնա *ընդ ապստամբողս* մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 8)

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ - 3

զորս ամենապիղծն զրպարտէր *ապստամբութեամբ* պատճառաւ (43 / 4) քանզի վասն նորին իսկ անուան *ապստամբութեան* պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 15) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև ժամանակ *ապստամբութեան.* (324 / 16)

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒՄՆ - 1

Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս *ապստամբմանն* Ջուանշիրի: (177 / 9)

ԱՊՐԵԱԼ - 3

և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենեին *ապրեալ* (115 / 7) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց *ապրեալ* և ոչ մի (152 / 17) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն *ապրելոցն:* (157 / 13)

ԱՊՐԵԼ - 1

և ջանա՛յ *ապրել* ի ձեռաց դոցա. (170 / 11)

ԱՊՐԵՇՈՒՄ - 1

գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, *ապրեշում* և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 / 7)

ԱՊՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

զի *ապրեցուսցէ* զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»: (248 / 10) որ միշտ *ապրեցուցանէ* ի թշնամւոյն: (216 / 4)

ԱՊՐԻՄ - 4

որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա *ապրեսցեն* յետ այնր (258 / 18) «Արա՛ զայդ և *ապրեսցիս* դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157 / 14) ապա *ապրիք* ի ցաւոց և ի հարուածոց այտի: (253 / 17) ոչ մի հոգի *չապրեսցի* յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 9)

ԱՊՐՍԱՄԻԿ - 1

և այլքն կացցեն, որք են Վարազ Փերոժ , Վարազ Տրդատ …Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ Ստեփաննոս և *Ապրսամիկ* քոյր իւր: (340 / 3)

ԱՊՈՒ - 2

սպանաւ *Ապու Ալի* Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 5) Ի նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի *Ապու Մրուան* սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11)

ԱՊՈՒ ԱԼԻ - Տե՛ս ԱՊՈՒ

ԱՊՈՒ ՄՐՈՒԱՆ - Տե՛ս ԱՊՈՒ

ԱՊՈՒԼԻ - 1

յորոց երէց որդին *Ապուլի* սպանանի յազգակցէն Սմբատայ. (341 / 1)

ԱՊՈՒՀԻՊԱՏ - 2

«Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ, *ապուհիպատ* և պռոտոն պատրիկ և արևելից կուսակալ … ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 /8) ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և …*ապուհիպատ* պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10)

ԱՊՈՒ ՄՐՈՒԱՆ - Տե՛ս ԱՊՈՒ

ԱՊՈՒՍԷԹ - 1

Լինին սորա որդիք Գրիգոր և *Ապուսէթ.* (340 / 17)

ԱՋ - 14

զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328 / 7) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս, որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ, ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 10) «Լեզուդ, որ օրհնեաց, միթ խօսեացի, և աջդ չորացի» (346 / 2) համբարձաւ յերկինս, նստաւ ընդ աջմէ հօր, զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 / 18; 124 / 19) և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. (125 / 9) պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 18) Եւ սուրբն Սիոնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի (284 / 1) զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 / 6) Ապա և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս, որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ (128 / 5). Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214/8) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ…առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 13) այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 6) և ի ձեռն հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341 / 15)

ԱՋՈՂԱԿ - 1

և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 3)

ԱՌ /նախդիր/ - օգտագործված է 416 անգամ

Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան և ելանէ առ ափն ծովակին Գեղամայ. (13 / 3) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա և բանակի առ Կուր գետով: (13 / 8) Ապա յղեաց առ Վաչէ թագաւորն Պերոզ. (17 / 5) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա (17 / 11) ԹՈՒՂԹ ԳԻՏԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՍՈՒՐԲՆ ՎԱՉԷ (17 / 19) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 17) և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 / 12) Երանի է քեզ և երանի է, որ մերձ են առ քեզ: (22 / 9) Ասացից առ քեզ և բան ինչ առակաւոր. (25 / 4) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ (26 / 15) վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս (28 / 8) և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից (29 / 19) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (30 / 1) Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 4) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ (30 / 17) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ ի ծառայութենէ եգիպտական տանջանացն: (32 / 7) հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց, այլ ոչ առ ականէ ծառայութեամբ և հնազանդութեամբ (32 / 19) յարուցեալ առ վտանգի հարուածոցն (34 / 1) Հրեշտակ Աստուծոյ

եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. ոչ հեստել և համառել առ խոնարհութեան կարգին (35 / 1; 35 / 2) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս (35 / 14) Անդ եղեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ կողմանէ. (39 / 2) և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. այլ ամենեքեան խողխողեալ սատակեցան յիւր ազգայնոցն սրով: (39 / 8) Եւ լինէր այն առ քաջիւն Վաչէիւ՝ Աղուանից արքայիւ: (40 / 12) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր … Արամ, առ սովաւ Աբրահամ, Արայն Գեղեցիկ առ սովաւ Իսահակ …Փառնակ Սուր, առ սովաւ Յեսու … Պերճ, առ սովաւ Դաւիթ … (41 / 5; 41 / 5; 41 / 6; 41 / 8) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 6) Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ տէրունական ասացեալ բանն (46 /5) առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47/18) ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 16) սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 6) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցուցնն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ (49 / 13) և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել վարուց քրիստոնէութեան, առ ի հաստատել ի հաւատս երրորդութեանն (51 / 1)կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրուջն առ ափն Կուր գետոյ (52 / 4) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք (52 / 6) և հրամայէր ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած խնդրուածովք (52 / 13) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15) և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և զհարիւրաւորս: (55 / 9) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ ունի առ աստուածային կամացն կատարումն (55 / 12) մտեալ պարսիկ մի մոգ, ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 10) «Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն (57 / 3) և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի (57 / 11) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) Եւ նա առ սա չոգաւ՝ պատմել զտեսիլն.: (58 / 16) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան (60 / 6) առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 14) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն (64 / 2) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) բերին յԱմարաս գիւղ և եդին առ եկեղեցւոյն (65 / 3) նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ (65 / 8) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆ ԵԻ

ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՑ ՆՈՑԱ ՁԾԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 /2; 66 /3) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և սարկաւագունս, և անապատականս, և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ՝ ողջոյն. յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 5; 66 / 6; 66 / 7; 66 / 7) զոր ունէր նորին մատանեաւն կնքեալ և առաքեալ անդ երիցունս առնոյր առ իւր: (67 / 5) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (69 / 1) Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր (69 / 9) պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 17) որ առ արքային լինէր (73 / 3) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր (73 / 9) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ, այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 10; 74 / 10) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին (76 / 9) Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն: (77 / 7) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր (79 / 1) Եւ անդրէն դարձեալ առ այրն, ասէ. (79 / 3) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 11) բայց սխալեալ առ կողմամբն առնէին զբրածն. (80 / 10) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան ժաղովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն. և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 / 6) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրին եդեալ սապատ ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 / 12) Եւ գտեալ շիշս երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն.(81 / 15) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82/17) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՋԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՑՆ (88 / 15) Եւ մտեալ բնակէին ի ճախճախուտ տեղիս և ի լօռաբոյս մօրսն՝ առ տեղեաւն, որում Գիսն կոչէն:(95 / 13) յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 3) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին, եթէ զի՛նչ գունակ սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 / 8) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ Աստուած՝ բարբառէր ասելով. (101 / 10) հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 14) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն (103 / 8) հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 19) ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 16) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ (110 / 4) Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր

յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն.(110 / 16) զի առ ժամանակ մի խաբէութեամբ կալցին զնոսա (113 / 8) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ (114 / 17) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 4) գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 18) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. (117 / 5) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս … առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ (117 / 16) Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր (118 / 1) դառնայ ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս (118 / 3) ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս (121 / 2) որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսետու առ ինս Վեհիկս: (121 / 7) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (122 / 1) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 4) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 11; 125 / 12) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ … ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 1) և ոչ անցանէր մօտ առ նոքօք (131 / 1) և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 8) գիր արարեալ առ իշխանս և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 5) և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 / 19)Եւ անտի չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական: (133 / 2) Եւ պատգամատարք առ նոսա Խոսրովու՝ Պարսից արքայի. (133 / 16) մի՛ կրկնել առ ինս վասն դորին ունայն խնդրոյ. (134 / 3) կամէր խօսել առ ամրացեալ բազմութիւնն (136 / 13) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ (137 / 2) և հասեալ ի մասն ինչ առ ստորոտով լերինն (137 / 8) գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 2) խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 3) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 12) և աղաղակէին առ զօրսն և ասէին. (140 / 3) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (141 / 1) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային, որք էին կարգաւորեալք ի մեծի դրանն. այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ

նոցա: (141 / 16; 141 /20; 142 /1) եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 /15; 142 /15) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. (142 / 17) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր (144 / 4) Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և ասէր. (144 / 11) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ ասելով. (144 / 16) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 3) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս (146 / 14) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս (146 / 16) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ (146 / 19) դիմեցին առ Կաւատ (147 / 14) և ամենեքեան ընթանան առ նա. և ահա ճակատեալ է յանդիման քաղաքիս առ եզերբ գետոյն. (148 / 2; 148 / 2) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 / 18) Եւ էր բարեխորհ, առ ամենայն աշխարհս և առ ծառայս իւր. և խնդրեաց զխաղաղութիւն առ թագաւորակիցս իւր: (149 /1; 149 /2; 149 /2) յաւելաւ առ հարս իւր հայրասպանն այն (149 / 10) ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 8) այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 / 16) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեստական և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 1) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13; 152 / 14) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 12) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից … և առ նոյն կաթողիկոսն Աղուանից Վիրոյ, զոր վերագոյնն ասացաք: (154/8; 154/9) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (154 /19; 155/1) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն (155 / 4) ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 15) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս (157 / 15) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն (159 / 1) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 / 13) Եւ ընկալեալ ի ձեռաց նորա և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա, հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա նստել, հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 3; 161 / 3) և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. (161 / 5) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6) Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև

զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ քաղաքակիցս և դրացիս: (162 /3; 162 /3) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն …առ գիշախանձ կորիւնն իւր՝ Շաթ (170 / 7) փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 3) դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխաւորացն արս երկոտասանս (172 / 1) գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 19) նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. (175 / 2) մտանէ առ արքայ (175 / 4) ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա (176 / 10) Ցետ այսորիկ ճակատ առ ճակատ պատերազմ խմբեալ. (176 / 13) առ որ հոգին արծարծեալ. (176 / 24) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 12) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 5) Ուստի և մեծապանծ անուամբ դադարէր դարձեալ առ սահմանօքն Վրաց: (178 / 8) գայր առ նա (178 / 10) զի բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 /18; 178 /19) Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել առանձնակի (179 / 15) ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 2) գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 / 5) ԹՈՒՂԹ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ (181 / 8) և զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր (184 / 1) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ հասանէր յաշխարհն Մարաց առ մեծ կայսրն: (184 / 2) երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ (184 / 9) Եւ Այրարատեան ազատքն զնա յուղարկեալ, որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 13) մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) Եւ զայն օր ևս արար յաղթութիւն մեծապէս՝ ասելով առ բարբարոսն այն ազգ. (187 / 2) և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 / 5) և հրեղէն ջոկքն ի ծագաց երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին (189 / 9) Անտի յարուցեալ ելանէր առ նոսա արքայաչու կազմութեամբ: (191 / 2) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 / 4) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 14) զոր առ կայսրն ունէր Հռոմոց (194 / 2) զի առ նա երթիցէ: (194 / 6) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք.(195 / 5) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ

ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ (196 / 10) առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 6) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգոութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 14) զոր ախորժելով յանձն առ թագաւորն հարաւոյ և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 14) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 10) յորում բոլորատէգ լեզույն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 14) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 6) և մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 / 14) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 9) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ հայրապետին՝ ասէ. (203 / 15) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև դաշտակն առ ափն Տրտուական գետոյն (205 / 2) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն, այր առ այր և մարդ առ մարդ զարմացումն յոյժ յաճախէր: (206 / 8; 206 / 9) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 10) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (210 / 1) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ԵՒ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211 / 2) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 16) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն (214 / 11) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 16) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216 / 16) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախտն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 6) և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 8) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդէր տեսիլն: (218 / 10) և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 1; 219 / 2) նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 17) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս

զարմանագործ տեսմանս, որ երբեմն առ Իսրայէլ քահանայ.(220 / 12) Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 12) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ակամբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 6) ԵՒ ՍՈՐԱ ԱՌ ՆՈՍԱ ԱՌՆԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ (230 / 21) և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 25) ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 / 4; 232 / 7) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն, զոր ունէր առ նա (232 / 15; 232 / 17) ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 2) առ մի նուագ ոչ առնոյր յանձն (234 / 10) զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 / 16) հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. (235 / 1) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին:(235 / 9) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 / 17; 235 / 18) և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (236 / 1; 236 / 2) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն (236 / 16) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 7) Եւ անտի գնացեալ անցանէին յաշխարհն Ճղրաց առ ստորոտով լերինն մեծի: (239 / 2) Թմբուկք և շռինչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 /8; 241 /8; 241 /8) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 9) «Որդեակք, դարձարու՛ք առ տէր և ծաներու՛ք զտէր Աստուած (242 / 13) Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս (244 / 7) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս, եկա՛յք դարձարո՛ւք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 /7; 247 /8) «Արդ՝ հաւատամք ճշմարտութեամբ, եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ

պատերազմաց, /որպէս Ուղումպ ազգք Յունաց հզօր երևեալ առ ամենեսեան/ զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և անդ ի Թուրքաստանին առ Խազր խաքանին: (249 / 9; 249 / 11) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն… ուխտէր առ ամենեսեան զԱսպանդիատայ զզոհարանսն և զայլոց չաստուածոցն խափանել զնուէրս և պաշտել զԱստուած կենդանի (249 /14; 249 /16) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 5) ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին (250 / 13; 250 / 13) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա (252 / 7) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և ծառոցն և ասէ. (252 / 9; 252 / 9; 252 / 9; 252 / 10) փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) Այլ և երբեմն առ աչօք և ցնորիւք անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին (254 / 1) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն, ասէ զնոսա. (254 / 8; 254 / 8) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (254 / 17) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 / 4) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 8) և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև, չորեքկուսի (255 / 14) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 / 3) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր առ ամենեսեան զիւրն աստուածապաշտութիւն: (257 / 8) զոր ունիս առ Աստուած (258 / 12) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵՁ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ՋԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ Ա՛Ր ՆՈՍԱ ՄՆԱՍՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ՋԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 11) Ջայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) Եւ նոքա ի գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն զօրութիւն: (260 / 14) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ սուրբ կաթողիկոսն: (261 / 10; 261 / 10) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից և առ հայրապետն Եղիազար.(261 / 14; 261 / 15) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջո՛յն շատ: (263 / 5) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ:

(263 / 15) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ (264 / 15) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 / 10) որ առ միմեանս է: (266 / 1) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի՛ յապաղեսցի (266 / 5) որ գնաց ի նոցանէ և եկն առ Մովսէս կաթողիկոս (268 / 7) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 8) Եղև խռովութիւն ի գաւառին, և համբաւն եհաս առ Մովսէս հայրապետն: (268 / 14) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ (271 / 6; 271 / 8) և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (274 / 1) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275 / 1) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 9) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2) Արդ՝ քան առ քան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն, զոր Պօղոս վարդապետէ առ Հռոմայեցիսն. «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 5; 278 / 5; 278 / 7; 278 / 9) Արդ ընդէ՞ր տամք տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ, զորս որդին Աստուծոյ ժողովեաց ի մի գաւիթ. մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նադաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս, զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ, և մի՛ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք, քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, Մխիթա՛ր, որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եղեալ է հիմն, զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 / 16; 278 / 19) զի որոյ անուամբ մեք պարծիմք, նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 6) որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և զտառապեալսն հարկապահանջ և անառակ գնացիւք աւերեցին. (280 / 9) եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս Յղերկս առ ձերունի եպիսկոպոսն Միհր: (280 / 12) ապա զնա Աստուած յաւել առ հարս իւր: (280 / 14)ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ, ՋՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՑՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՅ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ, ԱՅՍ ԵՆ (285 / 8) Պարտաւայ վանք

Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7) յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7) Ասէ առ նա Մահմետն. (288 / 1) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) և բողոքէ առ նա, զի մի՛ ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 4) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն (288 / 9) Եւ առ նա երանելի մարգարէն առնէր զմարգարէութիւնն. «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 5; 289 / 6) վասն որոյ յղեալ պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 8) Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տոփանս. և յետ այնորիկ դարձեալ ասէ զՏալբն. «Աստուած հրամայեաց առնուլ զկին քո առ քեզ»: (289 / 10; 289 / 12) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13; 289 / 13) Առ նոսա ասէ օրհնեալն Պօղոս. (289 / 17) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 17) ԹՈՒՂԹ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ ԵՂԻԱ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ (295 / 2) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 13) զոր առ Աստուած կամեցան մեղանչել»: (296 / 4) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) զի մի՛ ծագեսցէ առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա (299 / 14) ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 / 2) Եւ ժողովեցան առ իս հոգևորք և մարմնաւորք (303 / 7) և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 16) այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ յապա, (309 / 17) Ապա առ փոքր փոքր ածեալ ի լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհն իւրեանց (312 / 19) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 10) գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 16) և կոչէ առ ինքն զհոչակելի այրն՝ զՍողոմոն (313 / 19) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ. (314 / 5) Նոյնպէս ունիմք զվարդապետաց զասացուածս առ այս. (315 / 9) ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵՒ ԳԱԼ ՋՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵՒ ՋՋՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ (317 / 14) դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 6) և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ գիտակն գաղտնեաց. (319 / 18) գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ նմա դադարեալ կայ յուսման: (321 / 3) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց, եթէ Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 4; 321 / 5) գրեն թուղթ առ Ղիոնացիսն և առնուն

պատասխանի խստագոյնս: (323 / 1) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 5) և թէ՝ դատաւոր հասեալ է առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու, օրն չար և անաչառ: (324 / 16) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն (325 / 7) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325/11; 325/12; 325/12) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց (334 / 17) զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. (335 / 4) Եւ նոյն ինքն Համամ սակս առ Աստուած մեծապէս յանցանացն, որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր, որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ անօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (335 / 19; 336 / 1; 336 / 1; 336 / 4) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին, և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն: (339 / 11) Իսկ երանելին Սիմէոն առ նա խրախուսեալ ասէր. (339 / 13) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան (343 / 3) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին…և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 7) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 12; 343 / 13) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 17)

ԱՌ /գ./ - 1

Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին (100 / 17)

ԱՌԱԳԱՍՏ - 3

առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական կայմն զպարզողն ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218 / 2) ի ծագաց հիւսիսոյ

յափշտակողք եղեալ անմահ *առագաստին* ընդ ամենայն սուրբս.(105 / 19) *Առագաստք* հարսանց խիստ փոշոտեցան: (230 / 9)

ԱՌԱԹՈՒՐ - 2

մեծամեծս խրոխտանայր՝ *առաթուր* հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4) և *առաթուր* հարեալ ի սպառ սատակեն զնոսա.: (329 / 4)

ԱՌԱՃԵԱԼ - 1

Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն *առաճեալ* կործանեաց (42 / 18)

ԱՌԱԿ -3

Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն *առակ* եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 6) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ *առակաւն*: (88 / 4) Երկայնէր զիօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ *առակս* նոցա. (150 / 6)

ԱՌ ԱԿԱՆԷ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌԱԿԱԻՈՐ - 1

Ասացից առ քեզ և բան ինչ *առակաւոր.* (25 / 4)

ԱՌԱԿՈՂ - 1

բայց ըստ *առակողին* խրատու միւթ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 / 7)

ԱՌԱՆ - 4

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, *Առան* անուն (8 / 11) Ի սոցա ծննդոց կարգեցաւ *Առան* նախագահ Աղուանից. (41 / 11) Ի սորա՝ *Առանայ* ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 14) Առաւել /գրքում՝ առավել/ քան զնախագահելն *Առանայ* ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9/14)

ԱՌ ԱՆԳԱՄ ՄԻ Տե՛ս ԱՌ

ԱՌԱՆՁՆԱԿԻ - 1

Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել *առանձնակի* (179 / 16)

ԱՌԱՆՁՆԱՑԵԱԼ - 1

Ապա *առանձնացեալ* եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. (206 / 18)

ԱՌԱՆՁՆՈՂ - 1

Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. արք *չառանձնողք* (180 / 3)

ԱՌԱՆՑ /նախդիր սեռական հոլովի հետ/ - 19

առանց օրինաց զտէրն ի վեր ծանեան … և *առանց* առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 /8; 18 /9) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան

բարեպաշտն *առանց* թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) Եւ որ զկին թողու *առանց* պատճառանաց և *առանց* պսակ կին առնէ …զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին (92 / 2; 92 / 2) զերէց *առանց* եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. մի՛ եպիսկոպոսն իշխեսցէ հանել *առանց* նոցա և առնել: (93 /17; 94 /1) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, *առանց* եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 / 2) *առանց* յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս (130 / 12) և *առանց* գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 / 6) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն *առանց* երկիւղի (162 / 19) զի ոչ ինչ էք *առանց* իմ (167 / 17) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն *առանց* մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 3) *առանց* կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 1) զի չէ մարթ հօտի *առանց* հովուի լինել: (265 / 7) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ *առանց* թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան (279 / 13) Եւ զորօրինակ մահն և թաղումն անկատար է *առանց* յարութեանն. (315/16) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ … *առանց* գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 13) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և *առանց* կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ գայ յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի (346 / 7)

ԱՌ ԱՉՕՔ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌԱՊԱՐ - 1

շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական *առապարաւն.* (30 / 4)

ԱՌԱՊՈՒՐ - 1

իսկ պաղանաւորքն և *առապուրք* ի լերանց վերայ կորեան. (331 / 20)

ԱՌԱՋ / 1.մկբ. 2.նախադրության բաղադրիչ մաս/ - 21

Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ *ընդ առաջ* մեծին Գրիգորի տանէին՝ (34 / 5) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին *ընդ առաջ* սրբոյն. (34 / 7) *ընդ առաջ* ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ (67 / 7) և մեր *ընդ առաջ* ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) *ընդ առաջ* ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) զի ինքնակամ կամօք ելցեն *ընդ առաջ* նորա (132 / 6) վաղվաղեսցէ ելանել *ընդ առաջ* նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 / 3) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին *ընդ առաջ* որդւոյ իմոյ (153 / 17) ապա ընթացան *ընդ առաջ* նորա (160 / 15) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ *առաջ* նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ (184 / 2) Իսկ թագաւորն Հոնաց *ընդ առաջ* նմա ելեալ (191 / 3) *առաջ* նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա բոց բորբոքեալ:(193 / 6) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ *ընդ առաջ* նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 13) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն *ընդ առաջ* ելանել նմա (194 / 18) ուր *ընդ առաջ* լինէր նմա ի

Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր (195 / 15) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ *առաջ* ելանէին նմա: (236 / 3) ուր ընդ *առաջ* ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն (238 / 14) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ *առաջ* երթացեալ ողջունիւ. (240 / 1) ելի ընդ *առաջ* նոցա. (281 / 10) ընդ *առաջ* մեր եկին: (282 / 11) դիմէ ընդ *առաջ* նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետից (325 / 9)

ԱՌԱՋ /գոյ./ - 1

Եւ մինչդեռ *առաջք* թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 10)

ԱՌԱՋԱՊԱՀ - 3

եհաս իշխանն *առաջապահ* նորա յաշխարհին Հայոց (167 / 11) դաւով *առաջապահ* լինէր (222 / 14) ուր ձգեցան աներկիւղ *առաջապահքն* զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 14)

ԱՌԱՋԵՄ - 1

և *առաջէին* անտի յամսեանն մեհեկանի (238 / 11)

ԱՌԱՋԻ /մկբ., նախդր./ - 136

Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն *առաջի* առնէր նմա … և դնէր *առաջի* նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 6; 19 / 7) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ *առաջի»:* (21 / 6) աղօթք սուրբք խնդրուածոց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս *առաջի* Աստուծոյ: (23 / 7) և զորդիս նոցա *առաջի* նոցա սատակեսցեն … և զկանայս նոցա *առաջի* նոցա խայտառակեսցեն (44 / 8; 44 / 9) Զի նախ զորդիս նորա *առաջի* նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ (45 / 2) Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ *առաջի* նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, *առաջի* բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն *առաջի* բազում արքայական բանակին: (54 / 14) որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի *առաջի* գերգեսացւոյն պարսկի (56 / 15) Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց *առաջի* սուրբ խաչին (59 / 5) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն *առաջի* ամենասուրբ խաչին (61 / 14) յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր *առաջի* ՝սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ (62 / 11) և զպուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ և բազմութիւն պաշտօնէիցն *առաջի* և զկնի դեսպակին՝ խաչ ի ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն:(62 / 14) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ *առաջի* ամենասուրբ վկայիցն Քրիստոսի (63 /12) *առաջի* արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1) և կենարար աւետարանական բանքն ընթերցեալ լինէին *առաջի* յոլովագոյն ժողովրդոցն (64 / 6) և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ ունէր *առաջի:* (71 / 9) և ասէր երկիցս և երիցս *առաջի* բազմաց (75 / 12) Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն

նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, լսելի լինէր նմա: (77 / 14) Եւ հրամայեալ այնուհետեւ զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (81 / 1) զոր հարցեալ արքային, խոստովանեալ եբեր առաջի նորա զխորեալ մասն:(82 / 8) եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ (87 / 8) որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց (90 / 6) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 15) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ, և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 /2; 93 /2) եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ (93 / 8) Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին, և՛ արքայի, և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ, եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 9) և ապա ըստ կարի տուգանս բերցէ առաջի եպիսկոպոսին: (94 / 7) Զայս պայման արարին եպիսկոպոսունք, և՛ քահանայք, և՛ ազատ մարդիկ առաջի արքայի: (94 /9) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին (98 / 8) և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 12) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ և դարձեալ մեծագոյն ունել ի մէնջ շքեղաշուք մեծարանս: (107 / 2) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՝ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ (109 / 8) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. եղև նմա լինել առաջի Շապհոյ՝ անարի թագաւորին. (118 / 9) և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 6) Ապա սկսաւ տակաւ նուաղել և տկարանալ առաջի արքային Յունաց (130 / 7) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 9) ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց:(130 / 15) համարեսցին առաջի նորա իբրև զհեթանոս (132 / 7) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132 / 12) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. (134 / 13) որ առաջի էր մեզ ամենեցուն (135 / 18) դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 2) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս, քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 1) բայց վասն զի չն ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 6) փախստական գնայ առաջի նորա (144 / 2) ինքն գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն

Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9) անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր (145 / 1) և յաջողեցաւ առաջի նորա (150 / 13) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 10) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17) Որք … ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին (153 / 3) բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 9) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա (153 / 10) և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և զամրոցս իւրեանց և զվաճառս առաջի զօրաց իմոց (154 / 1) և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 16) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (155 / 1) հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (157 / 1) այլ գործեցին մեղք մեր առաջի նոցա զդժուարինսն ի դիւրինս (157 / 6) սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 9) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ ամենեցուն եդին առաջի նորա. (158 / 17) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 / 13) Եւ ի հասանել նոցա ի դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. (160 / 1) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա (160 / 10)շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (162 / 2) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ եդեալ առաջի զամանս լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7) և ասէ առաջի արքայորդւոյն. «Որովհետև ծառայք քո եմք, խօսեցայց զօգուտն առաջի քո, տէր իմ: (162 / 14; 162 / 15) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորա (167 / 8) և պահէր առաջի նորա զճանապարհն: (167 / 13) Այլ անկան պարտեցան առաջի սակաւաւորացն (168 / 2) և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 10) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 / 19) ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 13) և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 13) զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար քան զամենեսեան առնէին. (175 / 7) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 11) մատուցաւ հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ կայսերն (181 /15) ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած(182 / 17) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (183 / 1) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 13)

Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով յաղօթս. (187 / 10) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն (190 / 1) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) Լայր առաջի տեառն (191 / 11) զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202 / 11) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 16) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն (210 / 6) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 14) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս (212 / 6) Եւ ի ծագել արեգական մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին ահիւ և երկիւղիւ. (217 / 14) յետ սակաւ ինչ աւուրց … երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հոչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 15) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն.(219 / 10) Զայս ամենայն խօսեցաւ կաթողիկոսն Աղուանից առաջի հիւղականին Հոնաց. (233 / 2) յանդիման ունէին առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235 / 2) մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց (236 / 10) և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 /2) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն, միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն (243 / 4) Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին (246 / 2) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն՝ ըստ գրեցելումն, եթէ՝ «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 7; 246 / 8) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ (251 / 5) Բայց արդ առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253 / 16) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 13) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ (256 / 1) քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց, և զոր դիւացն առաջի ծառոցն մատուցանէիք: (256 / 5) այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ (256 / 7) և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր ի ձեռս նորա: (257 / 1) Մինչդեռ զօրհնութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին (258 / 11) և մատուցին զիրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 6) և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և

իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 / 16) և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է (275 / 15) յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի (284 / 2) առաջի իւր ակնարկեալ սպանողացն: (291 / 11) առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի (293 / 12) և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր.(296 / 11) հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր.(297 / 1) և կացուցեալ զնա ի մէջ բազմամբոխ ատենին առաջի Եղիայի: (297 / 4) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք (301 / 8) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ (302 / 4) «Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և մի՛ ի հասիցն իշխեսցեն ուտել»: (308 / 4) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և մի՛ տայք զսրբութիւնս շանց» (310 / 16) ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 / 3) Անդ ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս երկոսին, որք էին ի տոհմէ ազատաց, առաջի նորա. (319 / 11) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14) և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն: (321 / 7) և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 / 9) Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին (322 / 3) Եւ յինն ժամ աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 9)

ԱՌԱՋԻ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ԱՌԱՋԻ

ԱՌԱՋԻ ԿԱԼ - Տե՛ս ԱՌԱՋԻ

ԱՌԱՋԻ ԿԱՄ - Տե՛ս ԱՌԱՋԻ

ԱՌԱՋԻՆ - 27

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ (3 / 1) Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ. (3 / 5) որ էր առաջին հայրապետ Երուսաղէմի: (10 / 8) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 14) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր (21 / 6) Ապա չուէր բանակն ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն դասուք: (83 / 8) Կատարեցան գիրք առաջին «Պատմութեանս Աղուանից»: (105 / 21) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝ է առաջին կորզեալ ի հայրենեացն: (111 / 7) ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 8) Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն Աղուանից (172 / 11) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 10) և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Առաջին զնա ասեն լեալ քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն (260 / 5) «Հրեշտակ խօսի

ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 / 8) որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փառոցն: (314 / 17) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 / 15) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն Թադէոսի (342/6) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 15) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս, որոց առաջինն՝ Աթանասիոս:(98 / 11) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (274 / 18) և բազմութիւն պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին (69 / 7) որում համեմատ են ո՛չ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5) որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (265 / 1) զորս առաջնոց հարանցն բերեալ էին յուղղափառացն սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 9) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց … ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 13) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197 / 2)

ԱՌԱՋՆՈՐԴ - 22

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս (8 / 10) ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 15) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի (159 / 12) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 7) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 9) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 16) ՈՐ ԵՂԵԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲԱՐԻ (233 / 10) սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից (242 / 9) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 17) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (263 / 1) նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ (297 / 8) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ (306 / 6) որ Մաքենացւոցն սուրբ ուխտին էր առաջնորդ (314 / 1) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 5) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 2) և առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 / 9) Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն (345 / 1) և ի նոցանէ խնդրեսցուք մեզ առաջնորդս. (97 / 19) Ուստի և գիր արարեալ առ իշխանս և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 5) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս

յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 / 16) և վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 / 16) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ (153 / 17)

ԱՌԱՋՆՈՐԴԵԱԼ - 1

Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ. (78 / 11)

ԱՌԱՋՆՈՐԴԵԼ - 3

և այնչափ հովուեսցէ երէցն, որչափ առաջնորդել կարասցէ: (91 / 18) Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 / 1) և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (205 / 1)

ԱՌԱՋՍ ԱՌՆԵԼ - 1

և հրամայէր յերիս առաջս առնել՝ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 13)

ԱՌԱՍՊԵԼ - 1

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 8)

ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՆԵՄ - 1

վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց / 8)

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿՈՇ - 1

յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 3)

ԱՌԱՍՊԵԼԱՅՕԴ - 1

ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18)

ԱՌԱՏԱԲԱՇԽ - 1

Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն (55 / 10)

ԱՌԱՏԱԶՈՒԱՐԹ - 1

մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (336 / 2)

ԱՌԱՏԱՊԷՍ - 2

Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր (48 / 17) և աղքատաց առատապէս առնէր ողորմութիւն (60 / 11)

ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ - 2

«Որ *առատութեամբ* սերմանէ, *առատութեամբ* հնձեսցէ»: (91 / 3; 91 / 3)

ԱՌԱՏՈՒՆ - 1

արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, *առատուսն* փիղն խրոխտաձն (197 / 13)

ԱՌԱԻԵԼ - 43

Առաւել /գրքում՝ առավել/ քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) և զայ լուսազգեստեալ ի հոգւոյն սրբոյ, *առաւել* լուսաւորէ զԱղուանս (14 / 15) Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ *առաւել* քան յաւուրսն Յոբայ արդարոյ: (21 / 2) Յանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, *առաւել* անձկալի ինձ (28/9) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս *առաւել* քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15) զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և *առաւել* տեղեակ բժշկութեան արուեստին (49 / 10) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և *առաւել* հռչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 2) իսկ յորժամ զսա ի բաց դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և *առաւել* զգայուն լինին: (87 / 5) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ *առաւել* քան ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և *առաւել* իմաստուն հոգին: (88 / 4; 88 / 5) արդարև զգայուն են և *առաւել* իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9) Եւ վասն *առաւել* հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 15) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՝ ի նախնւոյն իւրմէ, *առաւել* զուարճացեալ, և ներբողումն գրոցն առնելով՛ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 /11) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս *առաւել* քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (107 / 17) Եւ հաճախէր ևս *առաւել* նոյն տեսիլն (121 / 1) այլ *առաւել* ևս ոգորէր ընդ ծով և ընդ ցամաք, և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 15) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն *առաւել* քան զԱնտիոք քաղաք. (129 / 18) կարող էի ես *առաւել* կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) *առաւել* հպարտացան յանձինս իւրեանց (139 / 16) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զիաւար գիշերոյն *առաւել*, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 11) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարւոյն *առաւել* էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8) մի՞թէ *առաւել* իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի (169 / 19) Եւ յառաջնում նուագին զոմանս հարկանէր, ևս *առաւել* սրայորդոր լինէր (174 / 7) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն *առաւել* ևս անդր հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) զի

բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր *առաւել,* քան, առ սակաւս: (178 / 19) հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր, մանաւանդ զնշանին զամենազօր գալստենէն *առաւել* լինէր գոհացող. (182 / 17) ի նախկին պատիւ ևս *առաւել* արասցէ յաւելուած փառաց. (196 / 14) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ *առաւել* և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) *առաւել* խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ բաջաղանաց. զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են, և Աստուծոյ շնորհք *առաւել* ևս յայտնի: (204 /14; 204 /16) որ *առաւել* քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս (208 / 14) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, *առաւել* ի մեզ ի շնորհս ձերոյ սրբութեանց (211 / 5) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն *առաւել* հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն, որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից, կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 /12) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց *առաւել* քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 8) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, մանաւանդ *առաւել* ի բարեխնամ իշխանէն և յազնուական մեծամեծացն: (240 / 5) Զայս և *առաւել* քան զսոյն խօսեցաւ մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 1) այլ ևս քան զևս *առաւել* պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 13) Եւ նոքա *առաւել* ևս հաստատէին ի հաւատսն (256 / 14) *առաւել* ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 6) որպէս և զամենայն աշխարհս *առաւել* փառաւորեցաք զմարդասէրն Աստուած (264 / 17) զնոյն հրաման *առաւել* տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին (308 /11) սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, *առաւել* կողմանցս արևելից. (311 / 11) որ *առաւել* զարդարեաց սպասիւք զՍուրբ խաչն: (346 / 9)

ԱՌԱԻԵԼԱԳՈՅՆ - 1

Նոյնգունակ և *առաւելագոյն* ևս հիացուցանող պայծառութեամբ զճանապարհն յօրինեաց: (83 / 18)

ԱՌԱԻԵԼԱՊԷՍ - 1

և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ *առաւելապէս* յարդարելով օր ըստ օրէ. (84 / 19)

ԱՌԱԻԵԼԱՍՔԱՆՉ - 1

Ընդ որ թէպէտ *առաւելասքանչ* զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 17)

ԱՌԱԻԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն … ըստ *առաւելութեան* և ըստ խոնարհութեան նոցա (159 / 3)

ԱՌԱԻԵԼ ՔԱՆ - Տե՛ս ԱՌԱԻԵԼ

ԱՌԱԻԵԼ ՔԱՆ Զ - Տե՛ս ԱՌԱԻԵԼ

ԱՌԱԻԵԼ ՔԱՆ ՋԱՌԱԻԵԼ - Տե՛ս ԱՌԱԻԵԼ

ԱՌԱԻԵԼ ԵԻՍ - Տե՛ս ԱՌԱԻԵԼ

ԱՌԱԻԵՂԵԱՆ - 1

Եւ նախարարութիւն *Առաւեղեան* տոհմին յազգէ Սաթինկայ է կարգեալ (13 / 14)

ԱՌԱԻԵՆՔ - 1

Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ *Առաւենից* վանօքն, որ ի շուկամիջին է (286 / 6)

ԱՌԱԻՕՏ - 7

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային *առաւօտու* ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 10) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել *առաւօտուն* (70 / 19) և ընդ լուսանալ *առաւօտուն* դիմեաց զօրն ի ներքս: (108 / 8) և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ *առաւօտուն* ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5) և պաշտէին *մինչև ցառաւօտն:* (59 / 11) և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել *մինչև ցառաւօտն:* (81 / 19) և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին *մինչև ցառաւօտն:* (217 / 13)

ԱՌԱԻՕՏԱԾԻՆ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց …*առաւօտածին,* ծաղկաթարշամ, դալարացամաք (24 / 14)

ԱՌԱՔԵԱԼ /գոյ./ - 29

Մի եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս *առաքեալ* ի ծով անդնդային (18 / 4) Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, *առաքեալ* միանգամայն. (32/13) Բոլորովին քարոզ և *առաքեալ* խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 /3) Յայնժամ շարժեցան ամենայն մեծամիտքն, և ուր *առաքեալ* էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ *առաքեալ* եկեալ յաշխարհն Աղուանից, Եղիշայ անուն (274 / 16) եբաց զտապանակն և գտաք անդ զսուրբ Մկրտիչն և զԹումաս *առաքեալ* և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 9) որով և մերոցս արևելեայցս վիճակեցաւ սուրբ *առաքեալն* Թադէոս: (10 / 3) Եւ *առաքեալն* Պօղոս ասէ (87 / 18) որպէս սուրբ *առաքեալն* ասէ (204 / 10) Զորոյ և *առաքեալն* ամբաստանէ (244 / 5) Որպէս և երանելի *առաքեալն* ասէ (306 / 3) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ *առաքեալսն* (26 / 5) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին …մարգարէք յընթերցուածս, *առաքեալք* ի մխիթարութիւնս (26 / 1) որպէս և յառաջընթաց աւանդեցին մեզ աստուածազան *առաքեալքն* և խոստովանողն Քրիստոսի

Գրիգորիոս (243 / 10) զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին (277 / 15) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին (308 / 11) Ապա հարկատրեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ աւուր: (316 / 8) որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ (275 / 3) Վասն որոյ ամենայն հարկատրութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ (123 / 8) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն Թադէոսի, որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) որպէս հրամայեաց մեզ տէր ի /գրքում «և» է/ ձեռն մարգարէից և առաքելոց և վարդապետաց: (307 / 5) յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել (48 / 18) և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և ի հառաչանս նայելով յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 4) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 / 13) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք (204 / 3) հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք (220 / 7) «Աղանդդ, այդ յետ առաքելոցն երևեցաւ. (267 / 6) որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ (279 / 3) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ. «Եթէ զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց (314 / 6)

ԱՌԱՔԵԱԼ /բայ/ -3

զոր ունէր նորին մատանեաւն կնքեալ և առաքեալ անդ երիցունս առնոյր առ իւր: (67 / 4) Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 / 11) որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և իշխան աշխարհիս. (135 / 10)

ԱՌԱՔԵԼ - 3

Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14) Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 / 16) և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այս առաքելով ի նոսա. (253 / 13)

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ - 12

մնաց միայն ի տեղւոջն առաքելական այն նշխարք (11 / 13) եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհդ Աղուանից, ուսոյց և կատարեաց զնոսա առաքելական կանոնօք: (20 / 5) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 16) և նախանձեալ զբարի նախանձ առաքելական ուղղութեանն. (37 / 5) որ ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 8) ի նոյն ժողովոյն

առնու առաքելական պատիւ (213 / 12) Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն (214 / 11) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 /16) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 11) որ է սուրբ և առաքելական եկեղեցի. (305 / 16) մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական (306 / 14) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական (307 / 1)

ԱՌԱՔԵԼԱԿԻՑ - 1

Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ և պատմէ զտենչալի նահատակութիւնն առաքելակցացն նորա: (10 / 7)

ԱՌԱՔԵԼԱՔԱՐՈՋ - 1

Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն առաքելաբարոզ հարցն մերոց …անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 2)

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 3)

ԱՌԱՔԵՄ - 50

առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ (188 / 6) Ե՛ւ զսուրբ և՛ զցանկալի աշակերտսն իւր առաքեաց քարոզս տիեզերաց. (10 / 2) Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից Հեփթաղական ազգն (43 / 13) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 /6) առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող (142 / 7) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս (163 / 9) առաքեաց լիութիւն յանձինս նոցա. (166 / 8) և առաքեաց գործակալս ի վերայ ազգի ազգի արուեստագործաց (166 / 14) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր (184 / 1) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ գաւազան զօրութեան (184 / 15) առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 9) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս … քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 1) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 16) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա (299 / 14) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 7) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի շէնս և յագարակս, ի բերդս և յաւանս (162 / 16) Հուրն Հերովդի առաքեսցի նմա (228 / 4) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա սակաւ ինչ արծաթով: (155 / 4) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց յանկարծակի զանձինս մեր: (157 / 21) որ առաքեցաւ յիմոյ աշխարհէն (236 / 19) մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա, եթէ յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ (253 / 5) «Եթէ

թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2) Եւ առաքեցար առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 11) և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհին իւր: (111 /5) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս (131 / 8) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 5) Եւ առաքէ զնա որպէս երբեմն զՄովսէս ի Մադիամայ (150 / 21) առաքէ ընդ նմա զօրս բազումս. (171 / 4) Նա իսկ և իսկ առաքէ գիր խոնարհութեան զկնի Միհրանայ. (171 / 13) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն … հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182 / 5) և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի (219 / 1) առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 10) առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 13) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 7) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս (141 / 16) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 / 15) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 5) Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և ասէր. (144 / 11) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս (146 / 13)Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 7) և առաքէր յիւրաքանչիւր տունս: (163 / 15) Առաքէր զնա յառաջագոյն քան զինքն (167 / 7) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց (194 / 6) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 4) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար (232 / 15) և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ գիտակն գաղտնեաց. (319 / 18) և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 4) Ի նոյն ամի և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն, թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 14)

ԱՌԱՔԵՑԵԱԼ - 1

զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի նմանէն զնա կացուցանէր: (144 / 7)

ԱՌԱՔԻՆԱԶԱՐԴ - 1

Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 / 10)

ԱՌԱՔԻՆԱՋՆ - 1

որով սովոր իսկ են առաքինագունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 1)

ԱՌԱՔԻՆԱՍԷՐ - 4

Եւ սորա երկու որդիք. միումն Յուսիկ անուն՝ առաքինասէր և սրբամիտ վարուք (36 / 7) և ուսուցանէ առաքինասէր վարս (47 / 10) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք …օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. (61 /3) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 / 6)

ԱՌԱՔԻՆԻ - 4

եթէ վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց/ճիշտ՝ առաքինեաց/ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. (23 / 5) «Երէց մի Վեկերտու Յոր անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի … ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 8) եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 8) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի … պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 3)

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ - 10

Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 6) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 20) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳադիրովն (26 / 3) և վայելել ի քո շնորհալից վարսդ առաքինութեան: (28/17) և համանման և հաւասար նորուն վարուցն առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 12) և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 3) «Իմաստութիւն կենաց մարդոյ ծնունդ է առաքինութեան. (104 / 9) և առաքինութիւն քաջալաւ բարեօք մայր է աստուածապաշտութեան: (104 / 9) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս (46 / 8) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 2)

ԱՌ ԴՈՒՐՍ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌԵԱԼ - 117

Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս (10 / 9) Իսկ սա հաճեցաւ միայն

զսեպհականն առնուլ բաժին իւր, զոր ի հօրէն էր առեալ հազար երդ: (17 / 14) զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռնեցեր: (27 / 19) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (29 / 20) դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 4) Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և ուտելով զմարմինս զիւրաքանչիւր: (34 / 5) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն. (34 / 7) ի միտ առեալ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս (34 / 17) Եւ առեալ այնուհետև զքահանայապետութեանն պատիւ՝ եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 3) և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 / 17) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր … երթեալ ի Մասքթաց աշխարհին՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (37 / 16) Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 /9) նախարարքն աշխարհին Աղուանից առեալ զիւրաքանչիւր իշխանութիւնս (48 / 1) որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման (49 / 10) գոբողայաբար քակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով. և միաբան առ հասարակ ամենոցուն մեծաձայն հրանայէր կարդալ (51 / 8) Եւ ի միտ առեալ ճանաչէր զմարդիկն: (52 / 9) և բազում գանիւք և չարաչար տանջանօք ի փորձ առեալ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 2) և առեալ զինն մարդոյն զմորթն մատամբքն հանդերձ տեսանէ: (54 / 4) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) Զորս ի բուռն առեալ թագաւորին չարաչար տանջանօք բառնայր յաշխարհէս: (55 / 6) Եւ առեալ լուանային և օծանէին զնշխարս սրբոցն անոյշ իւղովք. (60 / 3) ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն (61 / 16)Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ ի վերայ սեղանոյն դնէր. և իբրև զրաւ լինէր սեղանոյն արքունի ընթրեաց, յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64/3; 64/4) քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 /2) զայսպիսի հրաման արքային ընկալեալ … ամենայն եպիսկոպոսք … և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ …ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 10) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի …առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 20) Եւ մեր ամենեցուն

զիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք, և հիւրոյն յարուցեալ զբաժակն առեալ գնայր. և տարեալ վաճառէր. և զգինսն առեալ ի դպրոց մտանէր և ուսանէր թոշակաւն: (76 / 7; 76 / 8) Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 12; 77 / 13) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 / 6) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2) Եւ առեալ զամենն /ճիշտը՝ զամէնն/ ի դուրս՝ ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. (81 / 18) զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ բարեաց տուեցելումն իւր: (82 / 1) եկեալ և հող առեալ ի տեղւոյն, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Անդանօր բարեացապարտն Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ(83 / 10) Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ (83 /12) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, ևթ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ գնայր. (85 / 1) և զաստուածային առեալ գանձ … եդեալ ի տապանի ծածկէր ի գետնափոր կայենի: (96 / 9) Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին և զգլխաւորն քահանայից զերանելին Աթանաս անդրէն նահատակէին և զմնացեալսն գերի առեալ ի տեղւոջն բակարգել առնէին: (100 / 8; 100 / 10) և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11) Եւ անդ մեծագոյն առեալ պատիւ՝ անդէն մեռանի: (109 / 10) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 15) Եւ նորա յանձն առեալ կատարել զինդիրն: (110 / 6) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն … սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակեր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. յարձակէին ի միմեանս: (110/8; 110/12) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 12) ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ մասն: (121 / 17) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 12) Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5) Եւ առեալ ի նմանէ զհրաման վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. (142 / 4) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. (143 / 18) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ (147 / 14) Եւ ոչ առեալ յանձն Պարսկին. (154 / 10) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ

իւր … զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 11) և առեալ երդս իբրև երեսուն հազար՝ անցանէ ի կողմանս Աղուանից (171 / 8) զոր առեալ ընթերցաւ և լի եղև ուրախութեամբ: (171 / 17) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) Որոյ առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս լինէր: (175 / 14) ուստի և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (176 / 1) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն, մինչև առեալ զթագաւորն ելանէին ի Դաստակերտն Մեծ: (176 / 6) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ՝ գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 / 19) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 / 8) այլ և ձերբակալս ի նոցանէ նի ձիս, նի ջորիս, նի կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 14) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 2)Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 5) Եւ նորա առեալ զփրկութեան արեգակն՝ յանդիման իւր կտրեաց և ետ նմա զայրիչն մեղաց ասելով. (184 / 7) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց յայնկոյս գետոյն մեծի Կուրայ: (186 /16) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն (193 /4) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինլքորս զորացն՝ /ճիշտը՝ զօրացն/ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7) նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ …հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 18) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն … հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 14) Եւ զմի ի տապանակացն առեալ ի պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 /12) մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 /16) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 /9) ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 12) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ … դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա

յասպարն *առեալ* ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 / 10) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն *առեալ* լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին.(224 / 4) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար *առեալ*. (224 / 9) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն … *առեալ* կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 8) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու *առեալ* զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 3) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն *ճախր առեալ* ՝անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր, և ահա սաստիկ ամփոփէր զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ, *աւար առեալ* գերէին զամենայն: (232 / 9; 232 / 10) Յայն ամ խորհուրդ *ի միտ առեալ* բարեպաշտ իշխանին Աղուանից …փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն:(234 / 4) Որոց *առեալ* ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) Ապա *առեալ* զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն գաւառին Մեծ Կողմանց (235 / 4) *Առեալ* զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9) զի նշան խաչին *առեալ* ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. (239 / 8) Նա որոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն *առեալ* ՝նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) որոց զամենայն արարածս ի պաշտօն *էր առեալ*. (269 / 9) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի *չէ առեալ* յառաքելոցն (277 / 19) Եւ նորա մեծաւ փութով *առեալ* զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հոռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 5) ԶՈՐ Ի ԹՂԹՈՅ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՅ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ *ԱՌԵԱԼ* ՈՒՍԱՔ (285 / 8) Եւ Մահմետն առ ինքն *առեալ* զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տոփանս. (289 / 10) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն *առեալ* զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 17) *առեալ* զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 15) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ *առեալ* … դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 12) զորոյ մարմինն *առեալ* բերին յԱրկազեան սենեակն (321 / 16) *գերի առեալ* իբրև ոգիս հազարս (326 / 2) և *յաւարի առեալ* զաշխարհս ամենայն՝ դառնայ ի Սիւնիս (326 / 8) այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց *առեալ* (328 / 13) Եւ *առեալ* զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց …բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 16) *առեալ* զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6) և ի նոյն կենարար փայտէն մասն *առեալ* եդ ի ՃԻ դահեկանի ոսկւոջ (344 / 6) բաժին *առեալ* իւր (344 / 11) *անձամբ առեալ* սորա զպատիւ (346 / 5) Եւ նորա *չառեալ* նս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. (79 / 8)

ԱՌԵԱԼ ՅԱՆՁՆ - Տե՛ս ԱՌԵԱԼ

ԱՌԸՆԹԵՐ - 2

Եւ երթեալ երանելւոյն ի վերայ բլրոյն՝ *առընթեր* խաչին կացեալ. (71 / 8) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր, ճրագն լուցեալ, և աբեղայն *առընթեր* կայր ի տեղւոջն: (79 / 5)

ԱՌԹԵՄ - 1

Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում *առթեցաւ* մահ քո ցաւաբեր. (229 / 14)

ԱՌԺԱՄԱՅՆ - 11

և նոցա ձեռն եդեալ ի վերայ՝ *առժամայն* բժշկէին: (57 / 13) Եւ *առժամայն* կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 14) Ժամանեցին *առժամայն* չարիքն մեր (227 / 1) Կերիցեն *առժամայն* զտիրապսպան մարմին նորա: (228 / 7) հաճեցան *առժամայն* հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2) *առժամայն* ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 /4) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են՝ տարամուտ ազգաց մտեալ յաւուրս գարնանայնոյ *առժամայն* հիւանդանան (311 / 16) որք *առժամայն* հաւանեալ սակս Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3) Եւ իբրև եհաս յաշխարհին Հայոց, *առժամայն* փախստական լինէր թագաւորն Սմբատ:(336 / 16) որ *առժամայն* հասեալ պատուհաս՝ սպառեցան: (344 / 16) որ *առժամայն* եղեւ այնպէս և ոչ բժշկեցաւ մինչև ի մահ նորա: (346 / 2)

ԱՌԻԹ - 3

Թողեր զմեծութիւն երկրային, որ *առիթ* է մեղաց (28 / 2) որ էր անանց և անպատմելի բարեացն *առիթ* (83 / 10) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր *առիթ*, ննջեաց ի Քրիստոս: (97 / 16)

ԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԻ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌ Ի - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌԻԻԾ - 11

Եւ որ ինչ վայրենիք՝ *առիւծ*, ինձ, յովազ, ցիռ: (9 / 9) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և *առիւծ* ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել *առիւծ* զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17; 31 / 1) Յայնժամ, իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս *առիւծ* ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 9) Աճապարէր և նա որպէս *առիւծ* մռնչող (223 / 6) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնքիկ, զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ *առիւծէ* ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին:(156 / 15) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող *առիւծէն*, որ էր նա ինքն Ջեբու խաքան (170 / 6) զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց *առիւծու* (156 / 12) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք

որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 7) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն (151 / 8) Յառնէր ի քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց (228 / 22)

ԱՌԻԻԾԱԲԱՐ - 1

գոչէր առիւծաբար և յարձակէր վարազապէս. (115 / 2)

ԱՌԼՅԵԱԼ - 4

Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն … հրամայէր (101 / 18) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 / 3) և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զյոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս (206 / 2) Ուղփաճեմ, հոգեճաշակ համբուրիւք առլցեալ (208 / 8)

ԱՌՀԱՆԵԱԼ - 1

և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եդեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 13)

ԱՌՀԱՍԱՐԱԿ, ԱՌ ՀԱՍԱՐԱԿ - 27

և առհասարակ տարակուսեցան (11 / 9) Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպչին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 8) և՛ քանցէին մարմինք սրբոյն առհասարակ (102 / 3) Եւ անտի վէմս գլեալ ընդ զառիվայրն՝ սատակէին առհասարակ: (109 / 5) այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. 114 / 11) և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ:(224 / 15) և առհասարակ աւերանք աշխարհին հասանէր: (337 / 10) սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341 / 3) և միաբան առ հասարակ ամենեցուն մեծաձայն հրամայէր կարդալ (51 / 9) հաւատային միաբան և մկրտէին առ հասարակ: (96 / 17) Եւ դէմ եդեալ առ հասարակ ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 4) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 9) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն (152 / 3) Մինչ դեռ նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 2) Եւ իբրև սպառեսցես զամենեսին առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 /13) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5) Ահա յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս, որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց մինչև զարմանալ ամենեցուն առ հասարակ: (206 / 5) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) որ և ունէր առ հասարակ հայ, հոռոմ և ասորի գիր.(215 / 15) զի

հարթ *առ հաստարակ* ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 11) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն *առ հաստարակ* զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 7) Եւ դիմեալ ի ներքս քահանայիցն *առ հաստարակ* կտրեցին զծառսն. և նոյնժամայն հրամայէր բերել ի քաղաքն Վարաչան: (255 / 7) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս … քանդել և այրել զմեհեանսն՝ գործակցելով և քրմապետացն դասուց զդիւցազնեայ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին *առ հաստարակ*: (259 / 3) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ձեր թէ տղայք *առ հաստարակ* վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10) յանձն առին *առ հաստարակ* կատարել զխնդիրսն: (293 / 11) զի *առ հաստարակ* շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան (318 / 9) ի վերայ յարձակեալ *առ հաստարակ* դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5)

ԱՌՋԵՌՆԵՄ - 1

Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն *առձեռնէր* քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 5)

ԱՌ ՅԱՊԱ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌՆԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս … *Առնակ*, Շավարշ… (41 / 7)

ԱՌՆԵԼ - 88

Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է *առնել* (25 / 11) և նա անցեալ ի Բիւթանիա … ոչ կարաց *առնել* ինչ: (30 / 16) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, որպէս խրատել զսիրելի որդի և անտես *առնել* զօտարացեալ խորթն: (3 /14) զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի *առնել* (38 / 5) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս *առնել* վարուց քրիստոնէութեան (51 / 1) հրամայէր ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն *առնել* առ Աստուած խնդրուածովք (52 / 13) Եւս ի ներքս նոյնպէս *առնել* և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ մարդն (53 / 17) որք հեղգային *առնել* զպաշտօնն չարութեան: (55 / 4) Եւ հրամայէր *առնել* խորան փայտեղէն ծալածոյ և շինակարմիր կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք (61 / 5) Եւ քանզի միշտ ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն, հրամայէր դեսպակ *առնել* յանուն սրբոցն (61 / 17) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս *առնել* ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ օրինակ զայս: (66 / 4) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և *առնել* խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) պաշտօն *առնել* և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 7) Ապա կամ եղև արքայի *առնել* ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն,

զերէց առանց եպիսկոպոսին միթ իշխեսցեն հանել և *առնել.* միթ եպիսկոպոսն իշխեսցէ հանել առանց նոցա և *առնել:* (94 /1; 94 /2) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս և հրամայէր յերիս առաջս *առնել* ՝ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 13) Եւ երթեալ սպասաւորքն ստիպէին զնա *առնել* զկամս իշխանին: (101 / 20) յղփութեամբն կամեցաւ *առնել* քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 9) ոչ ինչ կարէին *առնել* (109 / 6) ԵԻ *ԱՌՆԵԼ* ԳԻՐՍ ԵԻ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵԻ ՀԱԻԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈԻԱՆԻՑ (117 / 6) սկսաք զբրածն *առնել* որպէս չափ մարդոյ: (121 /10) զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն *առնել* ժամանակաց և անցից, (127 / 19) զոր սկսաւ *առնել* ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) «Ընդէ՞ր հեղգամբ *առնել* զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց (137 / 3) և սկսան ծաղր *առնել* զերկուս թագաւորսն (138 / 12) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից *առնել* ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»: (143 / 6) Նա և ջանայր ևս *առնել,* զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդէր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս *առնել* ըստ հրամանի նորա, աճապարեա՛ փախչել զերծանել (155 / 14) ապա և նա սկսաւ համարձակապէս *առնել* զինդիր իւր (162 / 14) զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ *առնել* զմիակամ սէր և խաղաղութիւն: (179 / 11) էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին *առնել* առ նոսա պատերազմ (181 / 2) զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար *առնել* տեսչութիւն: (185 / 12) և ետուր ինձ իշխանութեամբս իմով արքայաբար *առնել* տեսչութիւն (189 / 4) ԽՆԱՄՈԻԹԻՒՆ ՋՈԻԱՆՇԻՐԻ ԸՆԴ ՀՈՆՍ ԵԻ *ԱՌՆԵԼ* ՍԷՐ ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (190 / 6) և ի մէջ իւրեանց *առնել* սէր եղբայրական: (190 / 16) որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ *առնել* զայս: (195 / 13) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈԻԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱԻՈՑ ԵԻ ՕԳՆԵԼՆ ՅՈԻՆԱՑ ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈԻԹԵԱՄԲ ԵԻ ԿԻՍԱԿՏՈԻՐ ԶՀԱՐԿՍ *ԱՌՆԵԼ* (196 / 12) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից *առնել* (201 / 1) և թէ զի՞նչ պարտ իցէ քեզ *առնել:* (202 / 9) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն *առնել* մերձ առ սեղանովն: (210/1) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան *առնել* կաթողիկոս: (213 / 9) ԵԻ ՍՈՐԱ ԱՌ ՆՈՍԱ *ԱՌՆԵԼ* ԽԱՂԱՂՈԻԹԻՒՆ (230 / 21)Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ *առնել* յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 3) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս *առնել* և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17) որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն *առնել* քարակոյտս. (245 / 10)

«Զիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել զայդ (250 / 14) Յայնժամ քաւղեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 10) և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն (254 / 16) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 9) յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 / 3) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 4) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 9) «Պարտ է մեզ առնել կաթողիկոս»: (268 /4) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 4; 275 / 5) զոր դիւապատիր Մահմետն առնել սկսաւ մարգարէութիւն: (288 / 17) Եւ անդէն և անդ հրամայեաց կոտորած առնել. (289 / 3) տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս (294 / 2) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 8) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով (296 / 3) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) Եւ յայսմ պայմանէ մի՛ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. (302 / 8) վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 / 13) զոր յայսմհետէ և յառաջ մի՛ ոք իշխեսցէ առնել զայդ այդպէս: (309 / 6) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա, թէ մի՛ յանդգնիր առնել, զի թոռունք էք: (313 / 15) «Թէ մի՛ ոք իշխեսցէ զազգայինս առնել կին. (314 / 8) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 17) զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և զհարիւրաւորս: (55 / 9) ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ (56 / 11) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 10) Եւ զբազում կախարդս այնուհետև, և՛ զդիւթս, և՛ զքուրմս՝ զոմանս խեղելով, և՛ զոմանս շկօթակ առնելով և՛ զոմանս ի ստրկութիւն արկանելով … առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 6) և ներբողումն գրոցն առնելով՝ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք… հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 13) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 16) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146/11) յաջողեցաւ ևս այն օր նմա ի

տեառնէ *առնելով* զյաղթութիւն: (178 / 1) իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա *առնելով* (202 / 4) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ *առնելով* ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ (202 / 13) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդէր տեսիլն՝ *առնելով* ձեռագիր նշան (218 / 11) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ *առնելով* կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զիօրակինն *առնելով* կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց, և պէսպէս կանայս *առնելով* բազում և անկրօն կարգս ունելով և անկանոն խորհուրդս, որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգակնն արդարութեան: (241 / 16; 241 / 17) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն *առնելով* և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7) և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց՝ *փառաւոր առնելով* զամենասուրբ Երրորդութիւնն: (266 / 12) Եւ այս յետ չորեք հարիւր ԽԱ ամաց եղև, յետ *առնլոյն* զՂիմոն: (324 / 7) Այս Վարազ Տրդատ ի Միհրական տոհմէ էր, որք զԱղուանս ժառանգեցին որդի ի հօրէ *առնլով:* (326 / 15) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ *առնլով* են այսոքիկ. (339 / 1)

ԱՌՆԵՄ - 181

անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ եթէ յաշխարհէդ միայն մի՛ զնար, և զոր ինչ ասես, *առնեմ:* (17 / 13) «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ *առնեմք* զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 4) Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ *զոհ առնեն.* (54 / 6) եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս *առնեն* վանս: (93 / 9) Ականջ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոռնենեաց *առնեն:* (230 / 7) ոմանք մկրտութիւն *ոչ առնեն* (267 / 2) յայլ քաղաքս *առնեն* զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 / 5) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս, զոր *առնես.* (134 / 12) Եւ Խոճկորիկայ բուռն հարեալ արգելոյր, եթէ՝ *մի առներ* զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) Սկիզբն *առնէ* քարոզութեան ի Չողայ(10 / 10) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ *առնէ* խաղաղութիւն ընդ Պարսս (30 / 12) Այնպէս *առնէ* տարւոյ տարւոյ»:(54 / 8) թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից և *խնդիր առնէ* տեղւոյս և սուրբ նշխարացս Գրիգորիսի: (75 / 13) և որ որք աւելի քան զայս տացէ սակս հոգւոյն, բարի *առնէ* (91 / 2) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք *առնէ,* և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա (91 / 10) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին *առնէ ...* դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 2) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ *առնէ,* եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ, որչափ և իւր կարողութիւն իցէ: (94 / 5) Եւ որ զայս հրամանաւ *առնէ* և կատարէ, օրհնեալ լիցի. և որ *ոչն առնէ,* հեռի եղիցի յեկեղեցւոյն. (94 / 6; 94 / 6) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ *առնէ* ՝ի

նախնւոյն իւրմէ, առաւել զուարճացեալ (107 / 10) Ազդ *առնէ* այնուհետև ամենեցուն (134 / 19) Եւ պարծանք նոցա յետս ընդդէմ դառնային, զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար *առնէ* զհակառակորդն: (169 / 3) Եւ *առնէ* զնա պռոտոն պատրիկ (182 / 2) ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր *առնէ* (320 / 2) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն *առնէաք* ձեզ: (251 / 11) Եւ ես զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ ինչ փոյթ *առնէի* զիրացն: (120 / 8) նոքա զայլսն *առնէին* (54 / 11) բայց սխալեալ առ կողմամբն *առնէին* զբրածն. (80 / 10) *Առնէին* անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս (98 / 10) և զմնացեալսն գերի առեալ ի տեղւոջն քակարգել *առնէին:* (100 / 11) և *առնէին* ծաղրակատակ խնդութիւն (102 / 7) և սրոյ ճարակ զամենեսեան *առնէին* ընդ երեսս դաշտին. (114 / 16) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասոյզ *առնէին,* քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի:(115 / 5) զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ *առնէին* (115 / 16) որով անվրէպ *առնէին* զբարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 / 16) Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր *առնէին,* այպանէին, պիղծ և արուազեղծ կարդային:(140 / 6) յափշտակէին ի նոցանէ և պատուհասակոծ ևս *առնէին* վասն ընչիցն: (164 / 17) զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար քան զամենեսեան *առնէին.* (175 / 7) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց *առնէին.* (177 / 13) և ընծայաբերս նմա *առնէին* երիվարս ընտիրս (186 / 2) Զի որպէս ջուրք բազումք, որ կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ *առնէին* զերկիր, էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս *առնէին* բազմութիւնս: (192 / 16; 192 / 17) որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս *առնէին* ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 11) որ *առնէին* զԱստուած և ասէին. (248 / 9) և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով *առնէին* իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ *առնէին* պատասխանի զայս: (264 / 8) «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ, և զանց *առնէին* զինև բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9) զի արհամարհանօք այպն *առնէին* զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս (318 / 10) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ *առնէին* կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 6) որք *առնէին* իրաւունս և զտիեզերաց հարկաց վճարմունս: (330 / 8) թափուր և ունայն զամենայնն *առնէին:* (336 / 9) պատուէր *առնէր* զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 / 8) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի *առնէր* նմա (19 / 6) և արժանաւորս *առնէր* զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34/22)

արժանաւորս *առնէր* ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան որդւոյն Աստուծոյ: (47 / 6) տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ *առնէր* ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 7) զի մի դնս կոյր *առնէր,* և միւսն՝ պիսակ, որք հեղգային առնել զպաշտօնն չարութեան: (55 / 3) կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ *առնէր:* (57 / 6) որպէս առն Աստուծոյ *առնէր* ընդունելութիւն: (57 / 16) և աղքատաց առատապէս *առնէր* ողորմութիւն (60 / 11) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն *առնէր* մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69 / 15) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն *առնէր* խնդրուածս: (74 / 13) և *առնէր* աստուածածանօթս անճառելի խորհրդոյ խորհրդակից Երրորդութեանն պաշտօնատարս: (75 / 9) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար *առնէր* զբրածն: (80 / 6) և այնպէս բազում աւուրս *առնէր* ընդ առնն (82 / 12) Յուշ *առնէր* հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, ջերմագոյն փութացելոցն զնորին բարերարութեանցն անպատում պարգևս: (86 / 9) Մի ոմն ի նախեղելոցն վարդապետաց, որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն *առնէր* Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 8) Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան *առնէր* զնոսա ծանօթս:(96 / 4) Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ *առնէր* զլկտի բարբարոսովն. (101 / 6) «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ յամօթ *առնէր* զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 / 11) Իսկ զմուբիւտանն մուբիւտն ի սեղանն արքունի մեծապատիւ *առնէր:* (106 / 13) և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն *առնէր:* (110 / 2) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս *առնէր* ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ *առնէր* զպատասխանին ասելով (141 / 13) և մեծաւ սաստիւ *առնէր* զպատասխանիսն. (143 / 12) և սա *առնէր* զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր (166 / 12) գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ և յանդիման *առնէր* զմանուկն Ջուանշիր: (173 / 20) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ *առնէր:* (178 / 14) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր *առնէր* (178 / 15) բազմամեծար ուրախութիւն զօրն զայն *առնէր* (181 / 16) ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր *առնէր* զԱստուած (182 / 18) և զորդիս նորա *առնէր* պատրկունս զտղայականս: (185 / 9) Եւ վերստին *առնէր* հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ *առնէր* նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք, եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 / 15) խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական
սրբութեանն *առնէր:* (240 / 3) հալածական *առնէր* զորդիսն խաւարի:

(249 / 3) նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (254 / 1) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն (266 / 8) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր կողմանն վարդապետացն (267 / 17) Եւ առ նա երանելի մարգարէն առնէր զմարգարէութիւնն. (289 / 5) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհին Սիւնեաց (331 / 13) խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր: (335 / 1) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 3) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 / 18) «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛ (40 / 4) արդ՝ որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 / 11) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արաք և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ:(101 / 13) «Արաք զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157 / 13) Արաք զսա տուն աղօթից խնդրուածոց (188 / 8) և զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ (188 / 18) Արդ՝ գիտութիւն ձեզ լիցի, և մի՛ անփոյթ արասջիք վասն այդորիկ. (296 /2) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. (91 / 8) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 16) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վասն եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 / 16) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն, որ ի կանոնսն գրեալն է, ընդ օրինութեամբ արասցեն: (94 / 8) անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 20) «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես, մեծագոյն խոստմանց հասանիցես»: (110 / 5) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա (168 / 10) և զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի, և զյարուցեալսն ի վերայ իմ, ի ներքոյ իմ արասցես. և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ (188 / 19; 189 / 1) Իսկ ի համաշխարհական աւուրն յարութեան հասանելոյ … ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 10) Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի, որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 11) որ ոք բագին արասցէ (50 / 1) Այր զերրորդ ազգի կին միւթ արասցէ և զեղբօր կին մի՛ արասցէ: (92 /1; 92 /1) երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 8) եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 5) զի յանգումն արասցէ անտանելի հարուածոցն: (166 / 1) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. (180 / 3) զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ յաւելուած փառաց. (196 / 14) և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր. (296 / 11) Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ տէրունական ասացեալ բանն, եթէ որ արասցէն և ուսուսցէն, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6) «Զի՞նչ մեք արասցուք (97 / 15) արասցուք ըստ կամաց նոցա (158 / 1) և մի՛ ջուր ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 /5) խաղաղութիւն արասցուք յայսմհետէ (323 / 6) Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան (14 / 7) և անօրէնն

Յազկերտ *արար* բռնութեամբ զնա մոգ: (15 / 12) եհար սատակեաց զգունդն և ձերբակալ *արար* զորդին թագաւորին (16 / 3) և բազում վնաս *արար* զօրացն արքունի: (16 / 9) այց *արար* ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի (43 / 8) Զայս իսկ *արար* աստուածասէր արքայն Վաչագան. (46 / 7) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին *արար* ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս *արար* զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54 / 13) Եւ յորժամ խորհուրդ *արար* բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 / 3) յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին *արար* շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) Որոց ի յայտնելն *արար* Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից (121 / 14) զնմանողս նոցին *արար* տարաբնակ ի հեռաւոր վայրս: (126 / 16) այց *արար* Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 14) Սա առ և հրձիգ *արար* զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (129 / 6) Արդ՝ իբրև *արար* և կատարեաց նա ըստ կամս իւր (153 / 13) յորում այց *արար* Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17) և լի *արար* զկարօտեալս բարութեամբ, զի վայելեալք յաւելցեն ի փառաւորութիւն Աստուծոյ: (166 / 9) և հանդէս *արար* զօրուն նորա (168 / 17) զի մեծ *արար* տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ (170 / 3) *Արար* գլխատումն արանց վաթսնից (172 / 7) փայտն կենաց յայտնի *արար* զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 7) Եւ զայն օր ևս *արար* յաղթութիւն մեծապէս (187 / 2) որով *արար* նախամեծար քան զամենայն իշխանսն (198 / 16) «Զնախահրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և զարդարսն փառաւոր *արար»:* (214 / 12) որ *արար* զերկինս և զերկիր, զարեգակն և զլուսին և զաստեղս. (253 / 6) զոր ինչ *արար* Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 5) Եւ նա *արար* հմուտ իրացն ճշմարտապէս՝ այսպէս ասացեալ. և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ *արար* (294 / 9) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի *արար* կին. (313 / 14) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից Միքայէլ *արար* ժողով ուխտի եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 / 19) Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառան և ձերբակալ *արար* զՋագիկ: (320 / 11) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և *արար* փախստականս. (326 / 10) հալածականս *արար* անձինս իբրև ՃԾ հազար: (327 / 3) որ եհան ճաղք գլխոյն մարդկան և հօտիքս *արար.* (339 / 8) ի սորա աւուրս *արար* գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ (342 / 14) զի ի բնէ մոգ էին, և դու քրիստոնեայ *արարեր.* (17 / 6) արասցէ ոք, որպէս և *արարերդ* (25 / 12) «Աստուածք իմ, դատ *արարէք* ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 /19) խորհելով վաղվաղակի *արարէք* ինձ պատասխանի (158 / 3) դուք զայս *արարէք,* զոր ասեմս ձեզ. (158 / 13) Եւ ես գիտեմ, որ անգիտութեամբ *արարէք,* զոր ինչ արարէքն: (256 / 6) Եւ ես գիտեմ, որ անգիտութեամբ արարէք, զոր ինչ *արարէքն:* (256 / 7) որք հարեալ

սատակեցին և համաջինջ *արարին* զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ ռամկօքն (43 / 14) Իսկ յորժամ բերէին զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն *արարին* զբրածն. (70 / 11) Զայս պայման *արարին* եպիսկոպոսունք (94 / 9) Ը օր ցայգապաշտօն արարեալ՝ *արարին* հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. (108 / 17) Եւ անդէն զնոյն այր, որում զդուռնն *յանձն արարին,* արձակեցին դեսպան յաշխարհին Հոնաց (116 / 10) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ *արարին* ըստ բանին ըստ այնմիկ. (154 / 6) «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր *ոչ արարին,* կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) և *արարին* վնաս Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 / 6) ոչ *արարից* ըստ բանիդ ըստ այդմիկ»: (134 / 15) և *արարից* նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 6) և ես *արարից* զամենայն Աղուանս խոստովանութեամբն Քաղկեդոնի»: (293 / 8) զի ի տեսիլ ամենայն ապստամբացն նշաւակս զնոսա *արարից»:* (296 / 13) որ *արարն* զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով (28 / 15)

ԱՌՆԵՄ ԻՐԱՒՈՒՆՍ - Տե՛ս ԱՌՆԵՄ

ԱՌՆԵՄ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ - Տե՛ս ԱՌՆԵՄ

ԱՌՆԵՄ ՇՆՈՐՀՍ - Տե՛ս ԱՌՆԵՄ

ԱՌՆԵՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ - Տե՛ս ԱՌՆԵՄ

ԱՌՆԵՄ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ - Տե՛ս ԱՌՆԵՄ

ԱՌՆՈՒԼ - 30

Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն *առնուլ* բաժին իւր (17 / 14) ԵՒ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՋՕՐՕՔՆ ԵՒ *ԱՌՆՈՒԼ* ԶԱՂՈՒԱՆՍ ԵՒ ԶՀԱՐԿՍՆ (29 / 4) և *առնուլ* կրկին զանանցական պատիւն, որ վասն քահանայապետութեան շնորհի յԱստուծոյ: (35 / 2) և *ոչ առնուլ* ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 7) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԵՒ Ի ՍՄԱՆԷ *ԱՌՆՈՒԼ* ՎԱՀԱԳԱՆԱՅ ՋԻՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 / 2) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի ցրի առ Խոճկորիկ՝ *առնուլ* զմեր նշխարս անտի (57 / 11) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … առաքէր փութապէս *առնուլ* առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 14) որ ասէ. «զբարի հայցումն վաղվաղակի *առնուլ* յառատատուրն Աստուծոյ»: (65 /15) ոչ հաւանէր *առնուլ* յանձն.(68 / 16) և մեղաց թողութիւն հաւատասցուք *առնուլ* յուսով ննջեցելոցն (89 / 8) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ *առնուլ* ի կնութիւն իւր կամեցեալ: (100 / 15) *առնուլ* զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի (130 / 4) ընդ նմին և *առնուլ* ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս (141 / 12) և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն *առնուլ:* (154 / 17) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ *առնուլ,* որ է այս ինչ. (165 / 9) զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ *առնուլ* զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն *առնուլ* կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և

պատանդս *առնուլ* զզաւակս և զկանայս (180 / 15) սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն *առնուլ* զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 15) զամենայն ի միտ *առնուլ* զասացեալսն (202 / 5) խորհէր ընդ միտս իւր՝ *առնուլ* ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից (203 / 4) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն *առնուլ* փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել (255 / 3) ԵՒ ԴԱՌՆԱԼ ՍԻՒՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ *ԱՌՆՈՒԼ* ՉԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՉԷԹ (271 / 10) պատուէր ետ վիճակին իւրում *առնուլ* ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան (274 / 4) «Աստուած հրամայեաց *առնուլ* զկին քո առ քեզ»: (289 / 12) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն, և մի՛ ի շնորհէն *առնուլ* բռնութեամբ. (310 / 5) ԱՌ ՈՐՄ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵՒ ԳԱԼ ՋՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ *ԱՌՆՈՒԼ* (317 / 14) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱՒԱՅ ՅՈՐԴՒՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵՒ Ի ՋՕՐԱՑ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՍԱՄՈՒԵԼԻ ԱՆՁԱՄԲ *ԱՌՆՈՒԼ* ՊԱՏԻՒ ԵՒ ԳՆԱԼ Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 4) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն *առնուլ* ի Հայոց. (335 / 2) ԵՒ ԽՈՑ *ԱՌՆՈՒԼՆ* ՈՒՌՆԱՅՐԻ ՅԱՅՆՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ (30 / 14)

ԱՌՆՈՒԼ ՅԱՆՁՆ - Տե՛ս ԱՌՆՈՒԼ

ԱՌՆՈՒԼ ... ՅԱՒԱՐԻ - Տե՛ս ԱՌՆՈՒԼ

ԱՌՆՈՒՄ - 105

և ինքն զաւետարանն *առ* և ի բաց կամէր գնալ: (17 / 9) *Առ* զայն ի թագաւորէն և նստաւ ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. (17 / 15) Սա *առ* և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (129 / 6) «տէր իմ, *առ* զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. *առ* և անդէն ի տեղւոջն հրկիզեաց. (294 / 4) սա *առ* ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ: (347 / 1) և *առաւ* Դուին ի Տաճկաց (317 / 3) Ի ժամանակս Ապդանի դատաւորի *առաւ* Ղիոն այսպէս. (322 / 13) յոր անուն մեք հրաման *առաք* մկրտել և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ: (278 / 11) մերով անձամբ կամ զօրութեամբ *առաք* զայս իշխանութիւն (306 / 14) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր, և զփոքրս թողեր, զանցաւորս ետուր և զանանցն *առեր* (25 / 6) որ ոչ ի մարդկանէ *առեր* քաջալերութիւն, այլ զյոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 5) և ուրախ եղաք փոխանակ զի *առեր* յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) զոր *առէր* բռնութեամբ քոյով և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա (142 / 19) Եւ նորա ձայնեալ անդրէն սաէր. «Կողքս և զստկունքս աստ են, ի ձեզ *առէք»:* (71 / 11) Բայց արդ *առէք* զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253 / 16) Զորս ողբալ ի սուգ *առի* աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 / 20) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս *առի* զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ

Աղուանից,(303 / 19) բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ *առին* յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 1) Եւ *առին* զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս (108 / 9) յանձն *առին* զերդումն քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն (116 / 13) յանձն *առին* առ հասարակ կատարել զխնդիրսն: (293 / 11) քանզի ի սուղ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց *առին* (302 / 2) և յաւարի *առին* զԱմարաս գաւառ (326 / 2) յանձն *առին* զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7) զոր հերձուածողքն *առին:* (344 / 11) եթէ զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, այլ *ճախր առնոյր:* (30 / 5) Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ *առնոյր* զքրիստոսական կնիքն և անդէն աշակերտէր երիցոյն: (39 / 15) Եւ դարձեալ ննջէր. և վաղվաղակի անդէն քունն *առնոյր* և դարձեալ երևէր նոյն տեսիլն: (58 / 8) և զարթուցեալ յերկիւղ ահագին, դարձեալ քունն *առնոյր* քաղցրագոյն. (58 / 11) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն, զոր ունէր նորին մատանեաւն կնքեալ և առաքեալ անդ երիցունս *առնոյր* առ իւր: (67 / 4) *Առնոյր* այնուհետև թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ ժողովոյն (68 / 8) Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ *առնոյր* փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17) Եւ յարուցեալ աբեղայն *առնոյր* զգինս բաժակին և գնացեալ յԵրուսաղէմ՝ գայր յԱմարաս: (77 / 6) *Առնոյր* և ինքեան մասն, զոր միշտ ի բանակին շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 / 2) Որ վասն երկիւղի հրամանի նորա ակամայ կամաւ յանձն *առնոյր* (144 / 9) Անդ *առնոյր* զօրավարն գյոգնահազարս հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 19) Յետ այսորիկ *առնոյր* զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 2) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր *առնոյր* վէր ի գլուխն (178 / 6) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն *առնոյր* կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին (179 / 5) Եւ ի ծագել Արուսեկին մեծի *առնոյր* զարքունական զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 4) անդ *առնոյր* զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն (191 / 8) յանձն *առնոյր* նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 20) մանաւանդ յորժամ զփորձ ևս *առնոյր* խոհական հանճարամտութեան նորա: (195 / 6) այլ *առնոյր* զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի (207 / 16) *Առնոյր* ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև զարին Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 12) Նա իսկ ոչ *առնոյր* յանձն յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 / 9) *առնոյր* և հրաման ի նոցանէ գործել զամենայն համարձակապէս: (219 /11) Իսկ նա …առ մի նուագ ոչ *առնոյր* յանձն (234 /10) յանձն *առնոյր* վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց: (238 / 8) վաղվաղակի յանձն *առնոյր* աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 / 18) յանձն *առնոյր* զերթալն ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ(266 / 9) և ի ձեռն հայրապետական աջոյն *առնոյր* զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341 / 15)

Աստ սկիզբն *առնու* նախագահութեան Աղուանից. (8 / 3) անդ *առնու* վախճան մարտիրոսութեան ի Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10 / 4) Եւ վասն այսորիկ զօրիդդն Սաթենիկ *առնու* կին Արտաշէս և դառնայ խաղաղութիւն հաստատեալ: (13 / 9) *Առնու* և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ (14 / 14) Անդ *առնու* պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ արային Պարսից: (29 / 10) Եւ Արշակ՝ նորին որդի, *առնու* զթագաւորութիւնն: (30 / 15) Անդ *առնու* խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ (31 / 6) օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ *առնու* յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) և հեծեալ ի ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ *առնու* ձին. (54 / 7) և նա անցանէ գայ, *առնու* զթագաւորութիւնն իւր: (171 / 4) Յայնժամ խաղաղական և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս՝ *առնու* յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց(178 / 12) Յայնժամ *առնու* զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 12) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն *առնու* առաքելական պատիւ (213 / 11) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն *առնու:* (289 / 13) և ապա *առնու* զայն և ի սուր սուսերի արկանէ (318 / 3) Եւ ընդ վաստակոցն *առնու* յարքունեացն վարձս բարիս: (330/18) Զի *առնու* իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից (330 / 18) և ինքն Սամուէլ զանկատարն *առնու* ձեռնադրութիւն յիւրմէ եպիսկոպոսէն:(334 / 14) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն *առնու* ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ (335 / 6) յետոյ լուծեալ ի կարգէն՝ *առնու* զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 6) այլ երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք *առնուին* հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 8) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական *առնուին* զպսակ: (96 / 15) Խաղային գնային այնուհետև ի վերայ պահակին Հոնաց … *առնուին* քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. (116 / 6) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ *առնուին* քև ի տես միակի (230 / 4) Եւ նոքա ոչ *առնուին* յանձն (236 / 12) *առնուին* ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 4) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ *առնուին* Սիւնիք յԱղուանից (274 / 7) և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ *առնուին* ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 10) *առնուիք* և գտանէիք զբարիսն. (251 / 6) միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս յանձն *առնում* (141 / 8) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից… *առնուն* զՎաչագան …և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու (48 / 2) գրեն թուղթ առ Ղիոնացիսն և *առնուն* պատասխանի խստագոյնս: (323 / 1) Եւ յինն ժամ աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման *առնուն* և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 10) որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց *առնուն* գաւազան

(339 / 15) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն(91 / 1) ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն (91 / 13) և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 / 3) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 / 11) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս (134 / 11) զի առցէ յանձն և յայնկոյս գետոյն Ատրպատականացն իշխել: (198 / 9) և առցին ամուրք նոցա (132 / 7) զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս միթ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ, և միթ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 17) անդ էառ զնահատակութեան պսակն: (11 / 1) սա էառ թագ ի Բաբելացւոց թագաւորէն. (41 / 9) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 4) և էառ զթագաւորութիւնն Պարսից: (145/20) որ էառ զմկրտութիւն ի Վիրոյէ՝ Աղուանից կաթողիկոսէ: (172 / 11) էառ իւր Ղամէք երկուս կանայս (244 / 11) Եւ ել Խազրաց տէրն ութսուն հազար արամբք և էառ զԱղուանս. (319 / 3) և նոյնժամայն էառ Բաբան զդուստրն Վասակայ Սիւնեաց տեառն ի կնութիւն: (326 / 11) և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք, թէ սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ զաւանդութիւնն (328 / 9) և էառ զմեծ քաղաքն զԵմովրիայ սրով և գերութեամբ: (330 / 21) իսկ նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ (331 / 10) Սա երաշխի էառ զմեծ քաղաքն Պարտաւ (343 / 18) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 / 16)

ԱՌՆՈՒՄ Ի ՁԵՌՆ - Տե՛ս ԱՌՆՈՒՄ

ԱՌՆՈՒՄ Ի ՄԻՏ - Տե՛ս ԱՌՆՈՒՄ

ԱՌՆՈՒՄ ՅԱՆՁՆ - Տե՛ս ԱՌՆՈՒՄ

ԱՌՆՈՒՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ - Տե՛ս ԱՌՆՈՒՄ

ԱՌՈՂՋ - 3

Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից վարսդ առաքինութեան: (28 / 16; 28 / 16) և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 4)

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ - 1

Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից և քաղցրութիւն առողջական վայրին Կաղսետու: (121 / 15)

ԱՌՈՂՋԱՑՈՒՑԻՉ - 1

և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 15)

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ - 2

անցեալ զսուտ ինչ օթևանօք *առողջութեամբ,* բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհին իւր. (237 / 5) հիւանդաց *առողջութիւն* պարգևէր (251 / 6)

ԱՌ ՈՉԻՆՉ ՀԱՄԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌ ՈՏՆ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌ ՈՏՍ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌ ՍԱԿԱԻ ՍԱԿԱԻ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌ ՏԵՂԵԱԻ - Տե՛ս ԱՌ

ԱՌՏՈՒԵՄ - 1

առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական կայմն զպարզողն ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218 / 1)

ԱՌՈՒԹԻՒՆ - 1

և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և *առութիւն* շնչոյն ընդ խռչափողն արտաքս հոսելով (200 / 7)

ԱՌ ԵՒ ԱՒԱՐ - Տե՛ս ԱՌ/գ./

ԱՍԱԴ - 3

սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ *Ասադ* (327 / 6) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ *Ասադայ* կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 / 11) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ *Ասադայ* ՝ընմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 13)

ԱՍԱՅ - 1

անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր … *Ասայ,* Եսվաղէն, Վաչէ (41 / 14)

ԱՍԱՅԵԱԼ - 13

Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ տէրունական *ասացեալ* բանն (46 / 5) որպէս եղեն *ասացեալ* (53 / 7) Եւ վասն զի ի տեսլեանն *ասացեալ էր* (58 / 1) և *ասացեալ* զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. (59 / 7) որպէս եղևն *ասացեալ* (70 / 16) որպէս եղևն *ասացեալ* (73 / 7) որպէս եղևն *ասացեալ* (87 / 5) Եւ զայս *ասացեալ* ՝զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին (161 / 19) Եւ զայս *ասացեալ* ՝հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4) Զայս ամենայն *ասացեալ* առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 9) Եւ նա արար հմուտ իրացն ճշմարտապէս՝ այսպէս *ասացեալ.* (267 / 6) Զայս և որ նման է սոցին *ասացեալ* ՝զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12) և երանելւոյն Բարսղի վասն սորին գործոյ *ասացեալ:* (314 / 9)

ԱՍԵԼ - 35

չունիմք ինչ *ասել* զստոյգն ի պէտս լսողաց (8 / 4) Բանս չորեքնիւթեայս աշխարհիս կարէ *ասել:* (23 / 12) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ *ասել* (24 / 11) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել *ասել* բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4) և ոչ կարասցեն *ասել* զարժանն

զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 15) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են, չունիմ *ասել:* (41 / 13) և ոչ ոք իշխէր *ասել* զանուն Սիւնեաց (108 / 18) որ լրբաբար յանդգնեցան *ասել* երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 5) մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ բանիւք ողջոյն *ասել* նմա: (125 / 14) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում *ասել* զայն ամենայն զպէսպէս զազրալիս (166 /2) Քանզի սկսայ *ասել* վասն ահագին և սոսկալի հատուցմանն, որ հատուցաւ ի գլուխ թշնամեաց մերոց: (169/18) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է *ասել:* (179 / 3) ձեռնարկեցից և զայն *ասել* (192 / 2) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ *ասել* (200 / 1) զի ոչ է պարտ ի մտաց *ասել* զերևումն (204 / 2) Քաղցր էր զայլս *ասել* ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել:(230/16) ի դեպ է ինձ *ասել* (276 / 8) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ *ասել:* (277 / 2) և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ *ասել* զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն: (321 / 6) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ *ասել* մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան (343/3) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» *ասել,* որպէս և է իսկ: (343 / 10) Զայս ոչ էր սահմանեալ *ասել* Աբաս հայրապետն (343/10) ձայն լսէր ուժգին *ասելով.* (70 / 9) և մեզ պատուիրէր *ասելով* (76/2) Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ Աստուած՝ բարբառէր *ասելով* (101 / 11) յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին *ասելով.* (141/13) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ *ասելով.* (144 / 17) և ետ նմա զայրիչն մեղաց *ասելով.* (184 / 8) օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ *ասելով.* (184 / 15) Եւ զայն օր ևս արար յաղթութիւն մեծապէս՝ *ասելով* առ բարբարոսն այն ազգ. (187 / 2) Զի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, երրորդական բարբառով աղաղակեն՝ *ասելով* (243 / 7) կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն՝ *ասելով.* (293 / 7) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին *ասելով* (308 / 11) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս *ասելով* (323 / 5) զոր ողբերգական կանայք կականէին՝ *ասելով.* (337 / 3)

ԱՍԵՄ - 231

«Ե՛րթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և *ասա* (57 / 4) Արդ՝ աղէ, *ասա,* անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16) «Ե՛րթ, *ասա՛* թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ (143 / 12) Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ *ասաց* զանուն աբեղային (82 / 7) և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, *ասաց* մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 15) զորոց գիրն *ասաց* (210 / 7) *ասաց* մեծ իշխանն Հոնաց (260 / 14) որ արարած

զորդի Աստուծոյ *ասաց.* (288 / 3) ԶԻ տէրն *ասաց.* (310 / 15) Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն *ասաց.* (315/11) որպէս յառաջագոյն *ասացաք* (31 / 15) վասն այնորիկ *ասացաք,* (58/10) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ *ասացաք,* ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն և ի վանաց մի հանցեն. (93 / 5) զոր վերագոյնն *ասացաք* (135 / 6) զոր վերագոյնն *ասացաք:* (154 / 9) Ահա *ասացի* քեզ: (168/14) Քանզի և զարբանեկէն ձերոյ *ասացի* ի կերտողէն հրաժարեալ(277/4) Զայս *ասացին* և զհամատարած ծովն շարժեցին ի վերայ քո: (21 / 7) Եւ որք *ասացին* անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 6) զի *ասացին* Յոյնք, եթէ կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. f(272 / 6) *Ասացից* առ քեզ և բան ինչ առակաւոր. (25 / 4) Բայց ահա կանխաւ *ասացից* քեզ, զոր ինչ ես գործելոց եմ յառաջագոյն. (134/4) Աստանօր և արդ զի՞նչ *ասացից* և կամ զո՞ր խօսեցայց (200 / 12) Եւ մեք գտանէաք, զոր *ասացն:* (71/12) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ *ասեմ՝* չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12) զՀոիփսիմեայն *ասեմ* և զնորին ընկերացն (34 / 12) զամենաչարն զՊերոզէ *ասեմ* (45 / 4) Եւ *ասեմ.* «Ո՞վ ես դու. տէր». (120 / 6) Վասն որոյ *ասեմ* քեզ, մի՛ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. (134 / 3) Արդարև *ասեմ,* եթէ որպէս արջ որդեկոտոր զայրագնեալ գազանանայր: (178 / 2) արդարև *ասեմ* թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 /8) «Լալով իսկ *ասեմ* զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 19) Դարձեալ աղաչեմ և *ասեմ,* զգոյշ կացէք: (311 /4) զոր *ասեմս* ձեզ. (158 / 13) Այսպէս հաւատամք և երկրպագեմք և փառաւորելով *ասեմք.* (124 / 21) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, *ասեն* (8 /14) Եւ ի սորա զաւակէ, *ասեն* (8 /16) «Մի այդպէս, *ասեն,* տագնապեր յանձն քո, ո՛վ քաջդ. (21 /4) Եւ *ասեն.* (38 /12) և անդ են, *ասեն,* նշխարք երանելեացն մինչև ցայսօր: (40 / 11) և *ասեն* ցերէցն … և նոքա *ասեն.* (57/8; 57/10) և *ասեն* ցԽոճկորիկն. (58 / 5) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք …*ասեն.* (58 / 13) Եւ բազումք ի գիւղս, *ասեն,* որ անորդիք լեալ են (77 / 11) ոմանք *ասեն* (78 / 9) Պատասխանի ետուն ամենեքեան և *ասեն* (78 / 10) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ *ասեն.* (84 /15) զոր այլքն *ասեն* ճշմարտութեամբ (92 / 14) «Զի՞նչ մեք արասցուք, *ասեն* (97 / 16) Եւ հրամանաւ արքայի ստիպեն զամենեսեան և *ասեն.* (113 / 2) և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ *ասեն.* (114 / 12) Են և այլք ոմանք, որ *ասեն* (125 / 8) զաղաղակ բարձին և *ասեն* (136 / 17) Ապա *ասեն* այր ցընկեր իւր. (137 / 2) խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և *ասեն.* (139 / 3) սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և *ասեն.* (145 / 4) Եւ նոքա *ասեն.* (148 / 1) Յայնժամ սկսան պատգամաւորքն ստիպել և *ասեն.* (155 / 11) ձայն բարձին միաձայն և *ասեն.* (158 / 6) քանզի թագաւոր ոմն եղեալ, *ասեն,* անուն Կոստանդիանոս, որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 /4) Առաջին զնա *ասեն* լեալ քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն (260 / 5) *Ասեն.* «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265/19) խոռվամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին և անյօժար կամաւորութեամբ

հաւանեալ ասեն. (266 / 5) ասեն ցՄահմետ. (288 / 6) որպէս օրէնքն իսկ ասեն. (308 / 3) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, (311/15) յայլ քաղաքս այսպէս ասեն (316 / 6) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ նորա. (321/15) որ ասենդ ելեալ ի մարմնոյն (87 / 10) և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 / 13) զստոյգն ասես (53 / 12) «Զքոյրդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել (17 /5) Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի նայեցեալ ի կաթողիկէն ասէ. (30 / 5) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել (33 / 23) ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի և ասէ. (34 / 13) «Զո՞ր սրբոցն ասէ»: (34 / 14) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. (35 / 1) Եւ երանելին պատասխանի արարեալ ասէ. (40 / 5) Յարուցից ի վերայ նոցա, ասէ տէր Սաբաւովթ (44 / 12) Ասէ. «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ (53 / 13) և նա ասէ. (57 / 10) և նա ասէ. (65 / 9) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել, և եղեալ ի միտս իւր ասէ. «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն, այլ ապաստան պարտ է լինել ի պահս և յաղօթս, և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն, որ ասէ. (65/11; 65/12; 65/15) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 7) Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. և որ անդ, ասէ, երևելոց ումեք իցէ անդ մարդոյ: (72 /19) և ասէ. «Զիմ տեսիլդ մի՛ ումեք յայտնել». (73/2) Իսկ թագաւորն ասէ. (73 /9) Եւ պատմեաց վանաց երէցն և ասէ. (75 / 7) «Այդր եպիսկոպոս նստէր, ասէ, լուսաւոր զգեստու և ահաւոր կերպարանօք»: (77 /9) և խոսեալ առն ընդ աբեղայսն՝ ասէ. (78 / 7) Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ. (78 / 11) Եւ նա ասէ. (78 / 15) Եւ անդրէն դարձեալ առ այրն, ասէ. (79 / 3) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. (79 /9) Ասէ արքայ. (86 /15) որ ասէ. (87 / 7) «Աստուած, ասէ, կենդանեաց եմ ես և ոչ մեռելոց. (87 / 11) Եւ առաքեալն Պօղոս ասէ, «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ համարիմ». որ և նոյն իսկ կենարար Բանն ասէ ցհայրն. (87 / 18; 87 / 19) որպէս Պաւղոս ասէ. (91 / 2) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7) խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. (104 / 2) և ասէ ցթագաւորն. (104 / 8) Եւ խորհուրդ բերեալ ընդ մեծամեծս իւր՝ ասէ. (106 /14) և ասէ ցնա. (110/5) Եւ նոյնժամայն ապաւինեալ ի վերին օգնականութիւնն ասէ. (110 / 7) և նորա բան խնդրեալ ասէ.(110 /17) և նա ասէ ցիս.(120 / 6) որ ասէ. (125 / 12) ասէ. «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց (127 / 12) Եւ ասէ ցայրն այն (139 / 8) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի (143 / 2) և ասէ. «Աստուածք իմ, դատ արարէք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 / 19) ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. (147 / 17) Դարձեալ ասէ ցնոսա, որ մերձն էին. (147 / 20) ասէ, թէ ելցեն մեծամեծք (153 / 16) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից (154/10) և ասէ ցնոսա. (157 /19) Յայնժամ ասէ ցնոսա. (158 / 12) և ասէ ցորս անդն կային. (159 / 6)

և ասէ. «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք (159 / 11) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև ժամ մի, ասէ. (161 / 4) Յարեաւ կաթողիկոսն և երկրպագեաց նմա և ասէ. (161 / 16) ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զինդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 /14) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 5) և ողջունեալ զնա՝ ասէ. (185 /14) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) որպէս մեծն Դաւիթ ասէ. (194 /10) Եւ ասէ. «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստծոյ յապաղել (203 / 1) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ հայրապետին՝ ասէ. (203 /15) որպէս սուրբ առաքեալն ասէ, թէ զամենայն ինչ փորձեցէք և զբարին ընկալարուք: (204 / 10) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 11) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս վասն երևման խաչին ասէ. (216 / 8) և ասէ այսպէս. (225 / 5) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ (234 /7) «Տո՛ւք, ասէ, ի նշխարաց սրբոյն Գրիգորի»: (236 / 11) և ասէ. «Ահա հարկք, որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց (237/14) սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. (242 /12) Եւ միւս մարգարէն ասէ. (243 /14) Որպէս և ասէ իսկ ի Ծննդոց պատմութեանն (244 /10) այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12) վասն նոցա ասէ Գիր. (247 /15) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 /15) և ասէ. «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն (252 / 10) ասէ զնոսա. (254 / 9) և ասէ. «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ (256 /1) ասէ եպիսկոպոսն ցիշխանն.(258 /11) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 /14) Եւ պատասխանի տուեալ եպիսկոպոսին ասէ. (261 / 3) Եւ եպիսկոպոսն ասէ. (261 / 9) և ասէ. «Պարտ է մեզ առնել կաթողիկոս»: (268 / 4) ասէ. «Վասն զի քաղաք մեծի արքային է»: (273 /11) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8) Քանզի և այժմ ցանգ բարի հովիւն զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10) և ի սպառել նոցա՝ ետ զսուրբսն ցՄխիթար և ասէ. (281 / 3) Եւ նա ասէ. (281 / 11) Իսկ նորա սաստիկ ձայնեալ ասէ. (287 / 14) Ասէ առ նա Մահմետն. (288 / 1) Եւ Մահմետն հայթայթեալ զանձանօթն զիւր ազգ՝ ասէ. (288 / 7) Եւ ի նմին տեղւոջ նստեալ ինքն լրտեսացն ասէ. (288 / 11) Ասէ. «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ, որպէս Հռոմոց գիրն ասէ, թէ՝ «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (288/17; 288/19) և յետ այնորիկ դարձեալ ասէ զՏալբն. (289 / 11) Առ նոսա ասէ օրհնեալն Պօղոս. (289 / 17) Որպէս և երանելի առաքեալն ասէ (306 / 3) և նորա խորամանկեալ ասէ. (312 / 2) Ղուկաս աւետարանիչն ասէ. (315 / 2) զոր դարձեալ ասէ Աստուածաբանն. (315 /18) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն

(316 /4) որպէս *ասէ.* «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ ելցեն, և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316 /11) Յայնժամ գտեալ համարձակութիւն Ստեփաննոսի՝ *ասէ* զկայսրն. (321 / 8) և նորին տեառն եղբայրն աշխարհական հարցեալ *ասէ* զնա. «Ուստի՞ գաս տէր». և նա *ասէ:* «Ի տանէ եղբօր քո». (346 /1; 346 /1) և *ասէ* իշխանն ցԴաւիթ. (346 / 2) և ամենեքին ըմբերանեալ դարձվէին զկինն և *ասէին.* (33/25) մաղթէին զճիղոր մանուկն և *ասէին.* (40 / 3) և *ասէին.* «Երթ ի ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն (57/3) Եւ *ասէին.* «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 9) և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և *ասէին.* (111 / 2) և *ասէին.* «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն (112 / 14) Եւ բերեալ զայն եդին ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա և աղաղակէին առ զօրսն և *ասէին.* (140 / 3) որք օրհնէին զԿաւատ և *ասէին.* (147 / 10) և *ասէին* զմիմեանս. (242 / 8) փառաւոր առնէին զԱստուած և *ասէին.* (248 / 9) և *ասէին.* եթէ՝ «Զիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել զայդ (250 / 14) զոր քաւդեայքն *ասէին* (256 / 11) Եւ երկրորդեալ և երրորդեալ պատգամացն՝ զնոյն *ասէին* բանս: (261 /8) *Ասէին.* «Մեր արուեստս լոյս է (267 / 9) Եւ յառաջն յաղագս ահ արկանելոյ նոցա որպէս *ասէինն.* նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (253 / 18) քանզի նա ի քարոզութեանն *ասէր* զկամս բարերարին Աստուծոյ (38 / 10) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն *ասէր.* (58 / 7) Եւ նորա ձայնեալ անդրէն *ասէր* (71/10) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, *ասէր* զտեղին (71 /13) և եկեալ հնչիւն ձայնի *ասէր.* (72 / 18) և *ասէր* երկիցս և երիցս առաջի բազմաց (75 /11) և *ասէր.* «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ (77 /4) Եւ *ասէր* ցաբեղայն (78/14) Եւ *ասէր* աբեղայն ցայրն. (79 / 5) և ապա քաջալերեալ արքային ճշմարիտ հաւատով՝ *ասէր.* (80 / 14) *ասէր* «Մեզ նեռն ընտրեցաւ Գրիգորիսն այն»: (82 / 10) և *ասէր.* «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառ և գոհութիւն»: (84 / 13) *ասէր.* «Զի՞ է հեղումն արեանս. եկ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109 / 16) և *ասէր* ցիս անուն իմ: (120 / 5) սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի *ասէր* ցիս. (120 / 9) Եւ երևեր այր մի նոյն ձևով և *ասէր* ցիս. (120 / 12) զի դեռ ի նեղի եմք, *ասէր:* (121 /1). որ *ասէր* (127 /19). հիանայր ի միտս իւր և *ասէր.*(131 /5) Եւ առաքեր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդեր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և *ասէր.* (144 / 12) Եւ քարոզն մեծաբարբառ աղաղակեր յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ և *ասէր.* (147 / 2) Եւ *ասէր* ցնոսա. (147 / 6) բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով *ասէր.* (148 / 15) երբեմն *ասէր.* «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն գաւառաց աշխարհացս …և երբեմն *ասէր.* «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 /5; 155 /8) Եւ *ասէր.* «Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից (167 / 16) Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և *ասէր:* (188 / 2) Լայր առաջի տեառն, կարդայր և *ասէր.* (191 / 12) գոհանայր զանպատում պարգևացն Աստուծոյ և *ասէր.* (199 / 3) Վասն որոյ ձայն արկեալ *ասէր.* (234 / 14) Իսկ հայրապետն Աբրահամ *ասէր* (274 / 12) Այլ և

յորժամ Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս *ասէր.* (306 / 6) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ *ասէր.* (308 / 1) Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և *ասէր.* (322 / 4) Իսկ երանելին Սիմէոն առ նա խրախուսեալ *ասէր.* (339 / 13) Եւ *ասի* բան (328 / 5) Ահա նմանութիւն խոտոյ *ասի* մարդ: (333 / 10) Միտ դի՛ր, ո՛վ սիրելի, զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն *ասիցեմք,* չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 17)

ԱՍԻԱԿԱՆ - 1

իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն դառնալ երկիրն *Ասիական.* (323 / 16)

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆ - 6

անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ *Ասորեստան* երկիր (337 /12) յառաջ խաղային առ սահմանօքն *Ասորեստանի.* (98 / 3) և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային տապախառն ջերմութեան աշխարհին *Ասորեստանի* (139/11) անցանեն ընդ կողմանս *Ասորեստանի*(173/4) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին *Ասորեստանի.* (193 /9) որ եհաս ի վերայ *Ասորեստանոյն* (170 / 3)

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԵԱՅՔ - 7

Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն *Ասորեստանեայց:* (131 / 7) հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո, կուսակալդ *Ասորեստանեայց.* (143 / 4) իջանէր յերկիրն *Ասորեստանեայց* (194 /15) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս *Ասորեստանեայց*: (325 / 4) Ի ժամանակի խռովութեանն … զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն *Ասորեստանեայց* միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 7) անցանէ ասպատակաւ յաշխարհն *Ասորեստանեայց* (336 /8) Յետ այսորիկ առնոյր զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն *Ասորեստանեաց:* (174 / 3)

ԱՍՈՐԵՐԷՆ - 1

և ի նմա գրեալ *ասորերէն* և հայերէն գրով: (206 / 7)

ԱՍՈՐԻ - 2

և ի նմա գիր *ասորի* և հայ: (210 / 5) որ և ունէր առ հասարակ հայ, հոռոմ և *ասորի* գիր. (215 / 16)

ԱՍՈՐԻՔ - 6

որք Պարսից և *Ասորեաց* տիրեցին ՄՕԲ ամօք (7 / 7) Զորս առեալ *Ասորեաց* ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 /9) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … յԱբդիշուէ՝ *Ասորեաց* եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 /13) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր *Ասորեաց* եպիսկոպոսն (332 / 13)Եւ ժողով անթիւ արարեալ

Շապիոյ *Ասորւոց,* Խորասանի, Խորազմայ (107 / 17) Ի սորա աւուրս տիրեցին *Ասորւոց* Տաճիկք (317 / 1)

ԱՍՊԱՆԴԻԱՏ - 7

և *Ասպանդիատայ* ումեմն վայրագ սկայի ձիով այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 5) զորս ձօնեալ էին *Ասպանդիատայ* գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 5) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին *Ասպանդիատայ* (251 / 5) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին *Ասպանդիատայ* մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 /1) զորս ձօնեալ էր յանուն *Ասպանդիատայ* գարշելւոյն: (255 /6) որ *Ասպանդիատային* մատուցանեն պաշտօն (246/8) որում պարսիկք *Ասպանդիատն* կոչեն: (241 / 5)

ԱՍՊԱՍՏԱՆ - 2

Եւ մխեալ յընտիր յընտիր երիվարս *ասպաստանացն* Խոսրովու.(147 /11) և յարքունի *ասպաստանէ* ձիս սպիտակս ընտրեալս (62 / 3)

ԱՍՊԱՏԱԿ - 11

Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր *ասպատակ* ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 /15) Եւ *ասպատակ* սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան (131 /19) զի ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ *ասպատակ* ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) և ոչ ևս ելցեն *ասպատակ* սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161 /7) *ասպատակ* սփռեալ յաշխարհն Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 / 7) *ասպատակ* տուեալ յանխնայ գերէին (232 /14) Եղև անդ ամ մի և զողջոյն ամն ի շահաստանէն *ասպատակ* արարեալ. (290 / 4) ընդ նմին և առնուլ *ասպատակաւ* յաւարի զամենայն աշխարհս (141 / 12) անցանէ *ասպատակաւ* յաշխարհն Ասորեստանեայց (336 / 8) որ ետ մեզ յաղթութիւն *ասպատակիս* (104 / 5) Եւ յորժամ ելանէին *ասպատակք* ի նոցանէն, ելանէր և սպարապետն Աղուանից և զյաջողութիւն ցուցանէր արիաբար: (174 / 6)

ԱՍՊԱՏԱԿ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԱՍՊԱՏԱԿ

ԱՍՊԱՏԱԿԱՒՈՐ - 1

սակայն *ասպատակաւորքն* Հոնաց … գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11)

ԱՍՊԱՏԱԿԵԱԼ - 1

Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի *ասպատակեալ* յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16)

ԱՍՊԱՏԱԿԵԼ - 2

և հրամայէր յերիս առաջս առնել՝ *ասպատակել* ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 /13) Սաստիկ ամբոխիւ ելին Խազիրք՝ *ասպատակել* յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 / 15)

ԱՍՊԱՏԱԿԵՄ - 3

Եւ ի նոյն ամի *ասպատակեաց* Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ …ի սահմանս Հայոց. (326 / 7) Եւ *ասպատակեցից* ես ընդ աշխարհս, որ շուրջ զքն (161 / 12) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք *ասպատակէր:* (103 / 10)

ԱՍՊԱՏԱԿ ՍՓՌԵԱԼ - Տե՛ս ԱՍՊԱՏԱԿ

ԱՍՊԱՏԱԿ ՍՓՌԵԼ - Տե՛ս ԱՍՊԱՏԱԿ

ԱՍՊԱՏԱԿ ՏՈՒԵԱԼ - Տե՛ս ԱՍՊԱՏԱԿ

ԱՍՊԱՐ - 1

զինու և *ասպարաւ* քո օգնեա մեզ (114 / 13)

ԱՍՊԱՐԱԽԻՏ - 1

ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 11)

ԱՍՊԱՐԱՓԱԿ - 1

որք զդուռն նորա պահէին. շուրջանակի *ասպարափակ,* նիզակախիտ զգուշութեամբ: (160 / 11)

ԱՍՊԱՐԷԶ - 2

Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով *ասպարիզաւ* բացագոյն ի Յարութենէն (283 / 13) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք *ասպարիզօք* հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն (285 / 1)

ԱՍՊԵՏ - 1

հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ *ասպետի* Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 2)

ԱՍՊՆՋԱԿԱՆ - 1

օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի՝ *ասպնջական* ցանկալի սուրբ հաւատոցն լինելով. (249 / 6)

ԱՍՏ - 13

Աստ կատարին սահմանք Յաբեթի մինչև ցկղզիսն Բրիտանիկեցւոց: (6 / 2) *Աստ* բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց (7 /11) *Աստ* սկիզբն առնու նախագահութեան Աղուանից. (8 / 3) Եթէ զԳրիգորիս խնդրէք, *աստ* է» (71 / 6) «Կողքս և զստկունքս *աստ* են, ի ձեզ առէք»: (71 / 11) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք *աստ* էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. զի ոմանք ասեն, եթէ *աստ* է, և ոմանք եթէ անդ. (78 /8; 78 /9) Թողու *աստ* վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան (117 /17) *Աստ* իմն դարձեալ խաղաղութեամբ գայ ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 10) այսպէս և ի վերջնումն *աստ* յոգնաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրհնիչ: (199 /16) Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք *աստ* մնալ: (230 / 15) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորոստանեայց, նոյնպէս *աստ* յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն (325 / 4) *Աստ* իմն հնարեալ նաւորդացն… յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա (329 / 18)

ԱՍՏԱՆՕՐ - 7

Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն Յաբեթի (4 /3) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82 / 17) Յիշեցաք աստանօր զՇապհոյ՝ Պարսից արքայի Որմզդեան (106 /8) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵԻԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ, ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՑԵՍ (192 / 7) Աստանօր և արդ զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր խօսեցայց (200 / 12) Աստանօր աղմկեալ կրկին ժողով լինի. (267 / 11) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵԻ ԶՍՏՈՅԳՆ ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 3)

ԱՍՏԵՂԱԲԼՈՒՐ - 1

զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 12)

ԱՍՏԵՂԱՆՄԱՆ - 1

Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11)

ԱՍՏԵՂՆ ԲԼՈՒՐ - Տե՛ս ԱՍՏՂ

ԱՍՏԷՆ - 4

զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի (25 / 9) և ես աստէն վախճանեցայ: (60 / 3) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 / 6) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ գայ յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի (346 / 8)

ԱՍՏԻ - 6

յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) Եւ յարուցեալք աստի անտի գոչէին ի վերայ նոցա. (168 /20) և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարախմբեալք: (183 / 6) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 / 7) իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի (302 / 12) Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 5)

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ - Տե՛ս ԱՍՏԻ

ԱՍՏԻ ԵԻ ԱՆՏԻ - Տե՛ս ԱՍՏԻ

ԱՍՏԻՃԱՆ - 2

և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի ձորն Գեթսեմանի. և անտի մինչև ի լեառն Ձիթենեաց, ուստի վերացաւ Քրիստոս, ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 7; 284 / 9)

ԱՍՏՂ - 6

Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 /2) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն քլուք (99 / 1) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին, երբեմն ի նմանութիւն հրոյ,

երբեմն ի նմանութիւն լուսոյ, երբեմն ի տեսիլ *աստեղն,* որ ծագէ յառաւօտուն (216 / 14) ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև *աստեղս:* (102 / 10) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ *աստեղք* ի բազում աւուրս երևէին. (239 / 12) Որքան պայծառ են երկինք *աստեղօք* և երկիրս բուսովք (106 / 5)

ԱՍՏՈՒԱԾ - 301

Այլ յոր ժամանակս այց արար *Աստուած* ազգի մարդկան (14 / 7) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ *Աստուած:* (18 /17) Եւ ապա ամենազօրն *Աստուած* յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի (33 / 11) այց արար ամենողորմն *Աստուած* հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ (43 / 9) յայտնապէս իսկ բերել ի խոստովանութիւն՝ զՔրիստոս *Աստուած* ճշմարիտ գոլ: (48 / 7) և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս և զանապատականս և զամենայն ուխտ եկեղեցւոյ՝ ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ *Աստուած:* (48 / 16) Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և *Աստուած* խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունսն *Աստուած* Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) որ դառնայ առ *Աստուած* յամենայն սրտէ (49 / 13) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն *Աստուած* կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 14) և հրամայէր ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ *Աստուած* խնդրուածովք (52 / 13) ինքն թագաւորն …ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք … և՛ անթիւ ժողովոց բազմութեամբ՝ օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս Քրիստոս՝ զճշմարիտն *Աստուած:*(61/3) և մարդասէրն *Աստուած* ՝այս է մատակարար բարեաց, լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 8) առնել խնդրուածս առ մարդասէրն *Աստուած* առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) տայ ինձ *Աստուած* ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) Եւ դասք եպիսկոպոսաց… երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն *Աստուած* ՝խնդրելով զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 12) պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն *Աստուած:* (70 / 17) յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն *Աստուած:* (72 / 15) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ *Աստուած* (79 / 12) Այսպէս փառաւորէ *Աստուած* զսուրբս իւր: (86 /12) *«Աստուած,* ասէ, կենդանեաց եմ ես և ոչ մեռելոց. (87 /11) և վաղվաղակի ընդունի *Աստուած* զխնդիրս նոցա (88 / 12) Այլ *Աստուած* …ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից: (88 / 17) Եւ տէր *Աստուած* մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 3) Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ *Աստուած* ՝բարբառէր

ասելով. (101 / 11) զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն ճշմարիտդ *Աստուած»:* (101 / 15) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՓԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է *ԱՍՏՈՒԱԾ* (103 /2) անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ *Աստուած* և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 /18) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի *Աստուած* Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (120 /1) Այսպէս արտահայտեաց *Աստուած* սրբական ծառայից իւրոց ճրագ (121 /13) Որոց ի յայտնելն արար *Աստուած* ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից (121 /14) Խոստովանիմք զմի *Աստուած* հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, *Աստուած* ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123 /14; 123 /15) Իսկ ի վախճան յաւիտենից *Աստուած* գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի *Աստուած* մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն *Աստուած*: (124 / 3; 124 / 6; 124 / 9) «Սուրբ *Աստուած,* սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ»: (125 /1) և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ *Աստուած,* այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6) զխորհեցողն այսպէս՝ նզովէ *Աստուած* (125 /10) այց արար *Աստուած* յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 /14) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն *Աստուած,* մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 11) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց *Աստուած* Շաթ և *Աստուած* կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 /4; 162 /5) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն, յորում այց արար *Աստուած* ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17) Զորս ողբալ ի սուգ առի աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն՝ աղաչելով զամենողորմն *Աստուած* (166 /1) Ապա իբրև ետ *Աստուած* կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի անդ: (166 / 6) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ *Աստուած* բարեպաշտութեան քո սէր (182 /12) Արդ՝ որպէս տէր *Աստուած* երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 16) ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՅՈՅՅ *ԱՍՏՈՒԱԾ* ՋՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 /7) Եւ տէր *Աստուած* զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման (210 / 14) «Զնախահրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց *Աստուած* (214 / 12) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ *Աստուած* մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 /9) Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան *Աստուած* (241 /4) «Որդեակք, դարձարու՛ք առ տէր և ծներ ու՛ք զտէր *Աստուած* (242 /13) Այլ

զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ *Աստուած* (242 /18) ած ի վերայ նոցա *Աստուած* զանձրևասաստ պատիժն (245 /2) Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, *Աստուած* կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 / 10) Արդ՝ դուք ծաներուիք և տեսէիք, եթէ տէր *Աստուած,* որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 2) Եւ որդին միածին *Աստուած,* որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247/4) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ *Աստուած* զսաղմոսս զայս. «Յարիցէ *Աստուած,* և ցրուեսցին ամենայն թշնամիք նորա. (255 / 4; 255 /4) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ *Աստուած* (258 / 12) որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն *Աստուած* (259 / 18) Եւ ահա հաւատացաք ի մի *Աստուած* արարիչ երկնի և երկրի: (260 / 2) զիա՞րդ մարթացից թողուլ զիօտն իմ, զոր *Աստուած* շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ *Աստուած* երթալ յաշխարհն իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից (261 / 9) կատարեսցէ *Աստուած* զբանդ զայդ: (261 / 11) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն *Աստուած,* յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8) զոր ինչ արար *Աստուած* ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 5) որպէս և զամենայն աշխարհս առաւել փառաւորեցաք զմարդասէրն *Աստուած* (264 / 17)
կարգաւորեաց *Աստուած* զեկեղեցի ինն դասուք. (272 / 7) ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ *Աստուած:* (278 / 9) Եթէ *Աստուած* է տէր Հիսուս Քրիստոս և սուրբ հոգին»: (278 / 9) զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս *Աստուած* վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (279 / 1) ապա զնա *Աստուած* յաւել առ հարս իւր: (280 / 14) որոց բարեխօսութեամբն տէր *Աստուած* աշխարհի ողորմեսցի: (282/16) *Աստուած* հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289/8) «*Աստուած* հրամայեաց առնուլ զկին քո առ քեզ»: (289 / 12) զոր առ *Աստուած* կամեցան մեղանչել»: (296 /4) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց *Աստուած* զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (300 /18) այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ *Աստուած.* ի ձեր վերայ իշխան *Աստուած* լիցի և ուղղափառ վարդապետք: (303 /16; 303 /17) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն *Աստուած* ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 / 15) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի *Աստուած* կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 15) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն *Աստուած* և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 /14) և կանգնեցին նշան տէրունական, յորում կայ գիր այսպէս. «Քրիստոս *Աստուած,* յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. (313 /3) քանզի երևեցաւ *Աստուած* մարդ ծննդեամբ»: (316 / 1) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող

տէր *Աստուած* Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 12) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս *Աստուած.* (319 / 15)
մաղթանս առ *Աստուած* մատուցանէր: (325 / 12) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, *Աստուած* շնորհեաց կեանս. (325 / 16) Եւ նոյն ինքն Համամ սակս առ *Աստուած* մեծապէս յանցանացն, որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) Զորոյ վրէժն միայն *Աստուած* խնդրեաց զսպանմանն Սմբատայ (337 / 11) «Ո՞վ ես դու. տէր *Աստուած* յայտնեաց զաշխարհակործան քո ամբարշտութիւնդ. (339 /13) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան, և յաւելուլ ի սուրբ *Աստուածդ*՝ «անմահ և խաչեցար»: (343 / 4) Քո գործդ *Աստուածոյ* նմանի: (25 / 14) Իսկ իբրև *Աստուածոյ* յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին … բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս (53 / 7) և ապստամբեալ քո յինէն քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք *աստուածոց* մերոց (104 /6) քանզի կրակաց և ջրոց զոհէին և ճանապարհաց *աստուածոց* ոմանց, երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 / 13) *աստուածոց* նմանեցուցեալ զինքն Նէբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր (245 / 15) համարէին զնա *աստուածոց* փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց: (250 / 9) և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս *աստուածոց* ձերոց: (251 / 4) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն *աստուածոց* մերոց: (252 / 7) «Այս են ընծայք *աստուածոցդ* Ղիոնի»: (323 / 11) Ցայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք *աստուածոցն* իւրոց: (103 / 13) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի *աստուածոցն* մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250/15) փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ *աստուածոցն* մերոց: (253 / 15) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ *աստուածս* ազգի քո (104 / 5) սակայն զբնական *աստուածսն* ձեր … ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 /13) *«Աստուածք* իմ, դատ արարէ՛ք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 /19) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են *աստուածք,* այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 /15) մեծ են *աստուածքդ* Ղիոնի (323 /5) *«աստուածքն,* որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒՄԱՆ *ԱՍՏՈՒԾՈՅ* ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՅՍ ԱՐԵԻԵԼԻՑՍ. (9 /12) որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ ի փառս տեառն *Աստուծոյ* ամենակալի: (12 / 3) Առ զայն ի թագաւորէն և նստաւ ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. և այնպէս անզբաղապէս կեայր ըստ *Աստուծոյ:* (17 / 16) Լի երկնաւոր շնորհօքն *Աստուծոյ,* ողջոյն: (17 / 20) լուաւ զմեծամեծ սքանչելիսն *Աստուծոյ* (18 / 14) Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն *Աստուծոյ* (19 / 11) զերրորդութիւնն *Աստուծոյ* յերկնից յերկիր ածեր քեզ յօգնականութիւն:

(22 / 6) նիզակ քո նիզակ Յեսուայ, և սպառազինութիւնք քո սպառազինութիւնք սպարապետին *Աստուծոյ.* ձայն փողոյ քոյ իբրև զձայն հրեշտակապետին *Աստուծոյ,* որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22/11; 22/12) Այս *Աստուծոյ* միայն է (22 / 15) եթէ նետ ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի *Աստուծոյ:* (23 / 7) Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, *Աստուծոյ* նմանելի (25 / 12) Եւ այս լինէր նախախնամութեամբ մեծին *Աստուծոյ* յօրինակ նախամարգարէին Մովսեսի, որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել զժողովուրդն *Աստուծոյ* ի ծառայութենէ եգիպտական տանջանացն: (32 / 5; 32 / 7) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան *Աստուծոյ* կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 21) չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն *Աստուծոյ.* (34 / 2) որոյ ծունր եղեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն *Աստուծոյ* զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 8) Հրեշտակ *Աստուծոյ* եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. (35 / 1) Եւ եկեալ ի Հաբանդ գաւառ՝ ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն *Աստուծոյ.* (35 / 6) ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին *Աստուծոյ* (35 /16) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն և զմարմնանալն *Աստուծոյ* բանին (38 / 4) քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին *Աստուծոյ* ՝ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ, այլ վաստակել ձեռօք և վայելել մարդաբար և երանելի լինել *Աստուծոյ:* (38/10; 38/12) քանզի սկայաբար հրամանաւն *Աստուծոյ* եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (44 / 19) Յայնժամ լցաւ եկեղեցի *Աստուծոյ* երանութեամբ (45 /12) նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն *Աստուծոյ:* (46 / 6) և արժանաւորս առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան որդւոյն *Աստուծոյ:* (47/6) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին *Աստուծոյ* ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից (48 / 9) բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի *Աստուծոյ,* բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 13) Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին *Աստուծոյ* հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն (55 / 11) որ միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ *Աստուծոյ* (56 / 10) որպէս առն *Աստուծոյ* առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և ի բարեբանութիւն մեծին *Աստուծոյ.* գոհանայր զմեծագոյն տուելոյն զպարգևս: (60 / 9) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս *Աստուծոյ* (63 / 5) հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն *Աստուծոյ* (63 / 12) և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն *Աստուծոյ* ՝յիշեցեալ զտէրունեան զբանն, որ ասէ. «զբարի հայցումն վաղվաղակի առնուլ յառատատուրն *Աստուծոյ»:* (65/15; 65/16) Եւ

զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի … առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն *Աստուծոյ* առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (69 / 1) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի բարերարէն *Աստուծոյ*: (69 / 16) Եւ ապա ողորմութեամբն *Աստուծոյ* յարևելս կոյս արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն *Աստուծոյ*՝ (80 / 14) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն *Աստուծոյ*՝ հաստատեալ գիտեմ (80 / 16) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս *Աստուծոյ,* զգետնեալ յերկրի, դառնայր երեսքն յետս (82 / 11) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս *Աստուծոյ:* (83 / 5) Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն *Աստուծոյ*՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 12) և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն *Աստուծոյ:* (85 / 6) արդ եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն փառօք առաջի *Աստուծոյ. .* (87 / 8) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն *Աստուծոյ* ի դժոխս ի փրկել զնոսա (88 / 8) նոքօք հայցեն զողորմութիւն յառատատուրն *Աստուծոյ* (88 / 11) և անտի անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն *Աստուծոյ:* (96 / 6) մեծին *Աստուծոյ* է այն նշանն (96 / 17) Եւ նախ անդ եդեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի *Աստուծոյ* ի կայարանի խաչին (97 / 5) և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն *Աստուծոյ.* յարազուարճ ցնծութեամբ հրաժարեալք՝ քահանայիքն հանդերձ ուղևորեալ գնային: (98 / 17) և նոքա պատարագս *Աստուծոյ* ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն օրհնութեան քահանայիցն սրբոց խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103 / 15) որք վասն անուանն *Աստուծոյ* ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 2) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն *Աստուծոյ* և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զկորհուրդ տեսլեանն: (120 / 16) ետ փառս *Աստուծոյ* կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 / 3) Եւ նոյնժամայն մեծապէս օրհնաբանութիւն *Աստուծոյ* և գովեստ սրբոցն տուեալ ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ մասն: (121 / 16) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն, այսինքն ամենայն եկեղեցիք Քրիստոսի *Աստուծոյ:* (123 /13) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի *Աստուծոյ* (123 /15) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն *Աստուծոյ*՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս (124 / 3) որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի *Աստուծոյ,* և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին *Աստուծոյ:* (125 / 6; 125 /7) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս

և մեզ՝ յերկրի, ծառայիցս և երկրպագուացս Քրիստոսի *Աստուծոյ* մերոյ. (126 / 2) որ ի ներելն *Աստուծոյ* զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա (126 /9) որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն *Աստուծոյ* (128 / 6) յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն *Աստուծոյ* առաջի նորա (130 / 9) Եւ ի խնամակալութենէն *Աստուծոյ* ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէից: (137 /12) ՅԱՂԱԳՍ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՄԵԾԱՄԵԾ ՎՇՏԱԿՐՈՒԹԵԱՆՆ ԵՒ *ԱՍՏՈՒԾՈՅ* ԽՆԱՄՈՑՆ (149 / 14) «Հայր իմ ես դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ *Աստուծոյ.* (161 / 5) Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց ծառայիցն *Աստուծոյ* ՝բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 9) Եւ շնորհք *Աստուծոյ* էին ընդ նմա. (163 /15) զի վայելեալք յաւելցեն ի փառաւորութիւն *Աստուծոյ:* (166 / 9) որոյ հիացեալ ընդ *Աստուծոյ* ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 13) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն *Աստուծոյ* մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի *Աստուծոյ:* (184 /18; 184 /19) և որ ինչ մարդկան է վայելուչ, և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն *Աստուծոյ* (186 / 1) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան *Աստուծոյ:* (187 / 9) Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին *Աստուծոյ* (192 / 9) գոհանայր զանպատում պարգևացն *Աստուծոյ* (199 /3) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ *ԱՍՏՈՒԾՈՅ* ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ (201/15) Ապա յարուցեալ անտի՝ զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի *Աստուծոյ* գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202 / 11) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զիրամանս *Աստուծոյ* յապաղել, գուցէ իբրև զլացողս դատապարտիմք. այլ զկնի լինելով գործոյս փութապէս կատարեա՛, զի յայտնեսցի *Աստուծոյ* գանձն»: (203/1, 203 / 3) զի ոչ ինչ է ի գանձուց *Աստուծոյ,* որ ծածկեսցի յերկրի. և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ, և զգործ *Աստուծոյ* սատանայի լլկանս համարել (204 / 8; 204 / 9) զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են, և *Աստուծոյ* շնորհք առաւել ևս յայտնի: (204/16) զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն *Աստուծոյ:* (205 / 9) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան *Աստուծոյ* լինէր երևումն (206 / 8) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն *Աստուծոյ,* վասն որոյ օրհնութեամբ մեծաւ գոհանային զանպատում պարգևացն *Աստուծոյ:* (206 /14; 206 /15) Վասն որոյ այրն *Աստուծոյ* Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն (206 /16) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն *Աստուծոյ* լինէր, զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն *Աստուծոյ:* (207/14; 207/15) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն *Աստուծոյ* գտաք

ճշմարտութիւնն (209 / 13) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 /13) մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 13) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ (213 / 15) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ ի ծածուկ: (214 / 17) Ապա այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1) մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս անհնարին էր զահեղ, զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 7) Ապա զգացեալ Աստուծոյ սպասաւորին, որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ, ծագումն խաչին: (218 / 5) զոր նա բերեալ տայր առնն Աստուծոյ: (218 /11) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 10) Զայսոսիկ լուեալ եպիսկոպոսապետին և Ջուանշիրի՝ նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 18) ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին (221 / 9) զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 / 2) որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ: (233 /4) «Կամք Աստուծոյ կատարեսցին»: (234 / 14) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 /1) յանձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ ճանապարհորդէր: (237 / 4) զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1) սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 /7) հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 5) գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան (246 / 7) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն (246 / 14) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 16) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ (247 / 9) Զայս և առաւել քան զսոյն խօսեցաւ մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 1) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդեից (248 / 6) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249/7) Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս և մեծացուցանէր զպատիւ քահանայիցն Աստուծոյ: (250 /4) երկրպագեմք միոյ Աստուծոյ (253 /6) զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 6) զի են իսկ դոքա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 /10) այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝

յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 /11) և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր ի ձեռս նորա: (257 / 1) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին (257 /12 որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա (260 /6) Ահա ուսուցիչ պատգամացն Աստուծոյ այրս Իսրայէլ եպիսկոպոս. (260 / 9) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ թուեսցի, կատարեսցէ Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 /12) Վասն զի խնդրէիք մարմնաւոր խաղաղութիւն ի ձէնջ, և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ (262 / 15) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ (263 / 11) զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ (264 / 15) և եղէք ճշմարիտ երկրպագուք արարչին մերոյ Աստուծոյ: (265/2) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ (265 / 13) հրամայեցին նկարել զպատկերս ի տան Աստուծոյ. (267 / 8) յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 /7) և ամենայն կենցաղով իւրով որոշեսցի յեկեղեցւոյ Աստուծոյ. (271 /3) զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 / 11) Արդ ընդէ՞ր տամք տեղի Ռոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ, զորս որդին Աստուծոյ ժողովեաց ի մի գաւիթ. (278 / 13; 278 / 14) Եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ հաւանեալ նորա՝ եբաց զտապանակն (282 / 8) որ զընթերցուածսն եցոյց ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13) որ արարած զորդի Աստուծոյ ասաց. (288 / 3) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն (289 / 14) որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ» (289 /19) և ի ներել Տեառն Աստուծոյ զօրացեալ տիեզերակործան զեղխ կրօնն Քաղկեդոնի (295 / 5) Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական աշխարհս հնազանդ ձերոյ տէրութեանդ. (295 / 15) «Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան (296 / 8) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ (298 / 16) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 / 12) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 15) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք (301 / 8) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ (302 / 4) զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 /7) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, ի սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք լիցին և յամենայն ծառայից Աստուծոյ ուղղափառաց. իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 /10; 302 /11; 302 /12) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ (302/14) նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ միջնորդութեամբ և մեօք հանդերձ և պայմանեցին

(303 / 11) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել *Աստուծոյ* պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս, զի յերևել Փրկչին մերոյ *Աստուծոյ* ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (306 /18; 307 /3) զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան *Աստուծոյ* վասն մեղաց (307 / 15) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի *Աստուծոյ* ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 /15) ոչ է պարտ *Աստուծոյ* հակառակ լինել: (309 /1) եկեղեցիք *Աստուծոյ* ազատ են (309 /4) Զի հակառակ *Աստուծոյ* պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 /7) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս *Աստուծոյ* վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն *Աստուծոյ* Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի, զի զիրաւունս եկեղեցւոյ *Աստուծոյ* քահանայք կալցեն ճշմարիտք և ուղղափառք (310 / 1; 310 /2) և մի՛ տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի *Աստուծոյ* (310 / 13) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և միթ տայք զսրբութիւնս շանց», որպէս կամ եղև *Աստուծոյ* կոչել սրբութիւն սրբութեանց (310 / 16) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն *Աստուծոյ* և գոհութիւն անսպառ մատուսջիք ողորմածին *Աստուծոյ* (310 /19; 310 /20) Եւ վասն այսր իրի զերծեալ *Աստուծոյ* օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհն իւր (312 / 4) վասն զի միոյ *Աստուծոյ* ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի: (315 / 10) «Բայց այժմ *Աստուծոյ* յայտնութեանս տօն է (315 /19) «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ ելցեն, և բանն *Աստուծոյ* յԵրուսաղէմէ»: (316 / 11) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն *Աստուծոյ,* դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 9) և գերեալքն մնացին խաղաղութեամբ՝ փառս *Աստուծոյ* տալով: (332 /1) աւերէր քանդէր զեկեղեցիս *Աստուծոյ.*(336 /14) որք երկիւղածք *Աստուծոյ* և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս և աշխարհի քաղցունք: (340 / 10) կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն *Աստուծոյ* Աղուանիւք և Հայովք (344 / 10) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար *Աստուծոյն* համարէին: (241 /3) «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք *Աստուծոյն* (252 / 11) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ զպարգևն *ի յԱստուծոյ* ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 / 9)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԵԱԼ - 1

և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն *էր աստուածաբանեալ* տարաբերմամբ: (277 / 17)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ - 1

զոր դարձեալ ասէ *Աստուածաբանն.* (315 / 19)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՐ - 1

«Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 10)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 2

առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 8) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան (83 / 16)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՆ - 3

ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, քաջազնեայ … պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 9) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեցուք տեսուչ (234 / 8) որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն (243 / 9)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՐԴ - 1

Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին (98 / 6)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹ - 1

դարձուցանէր ի մոլորութենէ և առնէր աստուածածանօթս անճառելի խորհրդոյ խորհրդակից Երրորդութեանն պաշտօնատարս: (75 / 10)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ - 2

Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց (18/18) որ ծագեաց յաշխարհիդ ձեր զլոյս աստուածածանօթութեան (264 / 16)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ - 2

Արցախայ վանք Սուրբ Աստուածածին ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 3) Պարտաւայ վանք Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13)

ԱՍՏՈՒԱԾԱԿՈՒՄ - 1

Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց և տեղի աստուածակոմս: (289 / 2)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀԱՍ - 1

զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 / 6)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՐՏ - 1

և չէ պարտ հակառակել, գուցէ աստուածամարտ գտանիցիմք. (204 / 2)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՂԹ - 1

և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ - 1

մերձեալ էր տէրունական տօն *աստուածայայտնութեանն:* (238 / 16)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՋՈՂ - 1

թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ *աստուածայաջող* առնն այնորիկ (341 / 14)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ - 27

և *աստուածային* բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 6) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի *աստուածային* և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ ունի առ *աստուածային* կամացն կատարումն (55 / 12) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին *աստուածային* դատաստանն (86/10) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա *աստուածային* զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 7) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ *աստուածային* պատուոյն. (104 /15) գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի *աստուածային* գանձիւն (111 / 13) որ ունէր նշան *աստուածային* խաչին ընդգրկեալ (120 /5) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի փրկական խաչիս *աստուածային* զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 9) զի *աստուածային* նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 12) առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ *աստուածային* իցէ (204 / 15) Իսկ զայն *աստուածային* նշանն …տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ (207 /4) *Աստուածային* բանին արուեստաւոր հոգի, Յօրինեա՛ իմաստիւ զտխրական երգմունս (225 / 8) փութով հասանել ի կատարումն *աստուածային* խորհրդոյն: (234 /6) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի *աստուածային* բանն (243 /16) այսպէս ասէ վասն նոցա *աստուածային* Գիր (247 /13) Նոյնժամայն հրամանակատար լինէր *աստուածային* պատուիրանին (249 / 3) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս *աստուածային* և զմեծ պատիւս (306 /1) զի *աստուածային* օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանոյն՝ վայելէին. (307 /15) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ *աստուածային* պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 1) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ *աստուածային* պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 7) զդոյն *աստուածային* կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 12) Եւ յայնժամ զօրութիւն *աստուածային* հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 /16) որոյ յաւելեալ և այլ բանս *աստուածայինս* զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 3) և լսել զպատգամս *աստուածայինս:* (242 / 7)

Զօրութեամբ *աստուածայնոյ* նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն հողմոցն (239 / 9) սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց *աստուածայնոց* (242 / 12)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱԼ - 1

«Անօրէն իշխանն յորժամ *աստուածանալ* կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 6)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆՈՐՀ - 2

զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում *աստուածաշնորհ* բարերարութիւն»: (181/14) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ *աստուածաշնորհ* բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի, որ յաստուածուստ պսակօք, պատուեալ փառաւորեցաւ: (201 / 7)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ - 6

եւ անդէն ի տղայական տիոցն վարժէր զինքն *Աստուածաշունչ* գրոց կրթութեամբ (36 / 14) և ուսուցանէր *Աստուածաշունչ* գրոց վկայութեամբ (46 /15) և ունկն դնել *Աստուածաշունչ* գրոց: (61 /15) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս *Աստուածաշունչ* գրովք: (62 /7) յանդիմանեմ զնոսա *Աստուածաշունչ* գրոց վկայութեամբ (87 / 7) Եւ ինքն լի էր հզօր գիտութեամբ և տեղեակ *Աստուածաշունչ* գրոց: (203 / 14)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՀ - 1

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ *աստուածապահ* Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 10)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏ - 1

որք զանձինս իւրեանց պերճացեալ *աստուածապաշտ* անուանէին (240 / 11)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 7

զկարգ *աստուածապաշտութեան* ուսուցանէր (96 / 1) և առաքինութիւն քաջալաւ բարեօք մայր է *աստուածապաշտութեան:* (104 /10) *աստուածապաշտութեան* է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս (220 /12) Շնորհք *աստուածապաշտութեան* Յորդահոս շարժմամբ ի կայլակաց կողիցն Յիսուսի. (229 / 4) և զոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ *աստուածապաշտութեանն* դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 10) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր առ ամենեսեան զիւրն *աստուածապաշտութիւն:* (257 /9) Եւ յառաջ եղիցի նոյն ինքն *աստուածապաշտութիւնն* (261 / 2)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՊՍԱԿԵԱԼ - 1

«Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ, տաց զայնս ձերոյդ *աստուածապսակեալ* անձինդ (312 / 3)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԷՐ - 11

որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և *աստուածասէր* թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 16) յորոց բազումք ի սոցանէ *աստուածասէր* և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 /1) Զայս իսկ արար *աստուածասէր* արքայն Վաչագան. (46 / 7) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և *աստուածասէր* արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ (48 / 12) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն *աստուածասէր* արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 14) Իսկ *աստուածասէր* թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս (60 / 8) Եւ զի մանուկ չէր *աստուածասէր* և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտաւորութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 6) Եւ յորժամ ի գիւղն մտանէր սուրբ և *աստուածասէր* ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 8) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս *աստուածասէր* քահանայս (98 / 11) վաղվաղակի յանձն առնոյր *աստուածասէր* իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 /18) Լաւաց, ճշմարտից, *աստուածասիրաց* սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … ողջոյն (122 / 6)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՏԵՂԾ - 1

Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ. (3 / 5)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱՅԵԼՈՒՅՉ - 1

Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի *աստուածավայելուչ* աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ Կաւատ. (190 / 2)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏԵՍ - 1

առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի *աստուածատեսք* եղեն: (18 / 9)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ - 3

Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ *աստուածարեալ* իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 / 5) Այնուհետև *աստուածարեալ* իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր *աստուածարեալ* իրին (242 / 5)

ԱՍՏՈՒԱԾԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 1

առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական կայմն զպարզողն ի մեզ *աստուածգիտութեանն* առագաստ: (218 / 2)

ԱՍՏՈՒԱԾԵՐԿԻՒՂ - 1

տեսանելով միշտ *աստուածերկիւղս* և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց (275 / 8)

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼ - 4

աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188 /12) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս *աստուածընկալ* խաչիս երևման (210 / 15) վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, *աստուածընկալ* խաչ աշտարակին մեծի (217 / 17) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս *աստուածընկալ* աւազանաւն (243 / 1)

ԱՍՏՈՒԱԾՈՐԴԻ - 4

և կատարէր զհրաման մարմնացեալ *աստուածորդւոյն* (37 / 5) և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ *աստուածորդւոյն* Յիսուսի (46 / 16) և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ *աստուածորդւոյն:* (87 /11) արմատացեալք և հաստատեալք ի փառս *աստուածորդւոյն* խոստովանութեամբ սրբոյ երրորդութեանն հաւատացէք: (243 / 5)

ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ - 8

Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն *աստուածութեան* և մարդկութեան (343 / 4) և ըստ կամաց նորուն *աստուածութեանն* բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 2) միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի *աստուածութեանն* աներկևան մտօք, սիրով (243 /4) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և զմի *աստուածութեանն* Զօրութիւն (243 / 9) սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի *աստուածութեանն* (256 / 4) և մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել ունիմք զՔրիստոսի *աստուածութեանն:* (295 /16) և մշտնջենաւոր անճառ փառաց պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի *աստուածութիւն* և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47/2) դարձին առ ճշմարիտ *աստուածութիւնն:* (49 / 6)

ԱՍՏՈՒՍ - 1

Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3)

ԱՍՈՒՐ - 1

որք էին այսոքիկ . .. Աբդլ *Ասուր* Հարճոյ որդի, և Աբու Ջափր Արածացի. (330 / 5)

ԱՍՔԱՆԱԶ - 1

Եւ որդիք Թիրասայ՝ *Ասքանազ,* և ի նմանէ Սարմատք և Րիփաթ և ի նմանէ Սաւրոմատք. Թորգոմ, և ի նմանէ Հայք: (4 / 10)

ԱՍՔԱՆԱԶԵԱՆ - 1

և վայելուչ տուեալ քահանայապետ Թորգոմական աշխարհին և *Ասքանազեան* զաւակին: (32 / 14)

ԱՏԵԱՆ - 4

Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ *ատեան* յամսեանն մարերի (89 / 15) հրաման լինէր *ատեան* դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 16) և կացուցեալ զնա ի մէջ բազմամբոխ *ատենին* առաջի Եղիայի: (297 / 3)զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ *ատենին* Քրիստոսի (311 / 3)

ԱՏԵԼԻ - 1

փախիցեն *ատելիք* նորա յերեսաց նորա»: (255 / 5)

ԱՏՏԻԿԷ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … *Ատտիկէ,* Աքայիա, Պեղենիս (5 / 11)

ԱՏՐՆԵՐՍԵՀ - 5

Եւ անդ մեծապատիւ այրն *Ատրներսեհ* իշխան աշխարհին … գայր առ նա (178 / 9) և որդին իւր *Ատրներսեհ* հանդիպեցաւ կնոջ զգաստի (340 / 9) Սա *Ատրներսեհ* շինէ զբերդն Հանդու (340 / 12) Եւ իսկոյն գայր *Ատրներսեհ* զերծեալ ի կողմանց Տաճկաց. (340 / 16) բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ *Ատրներսեհի* Սահլի որդւոյ (340 / 8)

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ - 7

Այս է երկիր նոցա՝ *Ատրպատական,* Աղուանք, Ամազոնիա (5 / 8) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից *Ատրպատական* նահանգին (107 /18) զառաջինն տան ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան *Ատրպատական* կողմանն (113 /14) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն *Ատրպատականայ* անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու (12 / 15) զի առցէ յանձն և յայնկոյս գետոյն *Ատրպատականացն* իշխել: (198 /10) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք *Ատրպատականու* մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան (132 / 1) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ մասն ինչ *Ատրպատականու.* (142 / 12)

ԱՏՐՈՒՇԱՆ - 4

և բազում ուխտս *ատրուշանաց* կատարելով յարուցին հալածանս ի վերայ քրիստոնէից: (95 / 6) Եւ զոր իւրեանց *ատրուշանաց* և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց և տեղի աստուածակոխ: (289 /1) և՛ ի տեղիս տեղիս *ատրուշանս* կանգնեալ՝ զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 / 1) հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել *ատրուշանս* (113 / 4)

ԱՐԱԲԱՑԻՔ - 2

զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ *արաբացւոցն* կամեցեալ տիրել, զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի զերկիր, մատնի ի ձեռն *Արաբացւոցն* իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 / 13; 337 / 14)

ԱՐԱԺԱՆ - 1

Եւ հասեալ ի գիւղ մի՝ *Արաժանս* անուն (70 / 18)

ԱՐԱԾԱՅԻ - 1

և Աբդլ Ասուր՝ Հարճոյ որդի, և Աբու Ջափր *Արածացի.* ածան ի Պարտաւ (330 / 5)

ԱՐԱՄ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ…*Արամ* (41 / 5)

ԱՐԱՄԱՅԷԼ - 1

Լինի սորա որդի *Արամայէլ* (172 / 3)

ԱՐԱՄԱՅԻՍ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ, Արամանեակ, *Արամայիս* (41/4)

ԱՐԱՄԱՆԵԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ, *Արամանեակ.* Արամայիս (41 / 4)

ԱՐԱՅ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … *Արայն* Գեղեցիկ (41 / 5)

ԱՐԱՅ ԳԵՂԵՑԻԿ - Տե՛ս ԱՐԱՅ

ԱՐԱՏԱՒՈՐ - 1

«Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և մի՛ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ *արատաւոր».* (308 / 3)

ԱՐԱՐԱԾ - 5

որ *արարած* զորդի Աստուծոյ ասաց. (288 / 3) երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն *արարածոց,* որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 /14) մի՛ մատուցանէք երկրպագութիւն *արարածոց* (242 / 15) որոց զամենայն *արարածս* ի պաշտօն էր առեալ. (269 / 9) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ *արարածք* արարչին Աստուծոյ: (246 / 16)

ԱՐԱՐԵԱԼ - 53

Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ *արարեալ* յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս (10 / 9) և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն *արարեալ* հոգւոյն սրբոյ. (26 / 16) Եւ երանելին պատասխանի *արարեալ* ասէ. (40 / 5) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ իսկ *արարեալ* (52 /1) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, *արարեալ* աթոռ երկաթի ծալածոյ, և ոտք են ոտից մարդոյ նման (54 /1) Եւ զաւազակս և զամենայն վնասակարս բնաջինջ *արարեալ* յաշխարհէն Աղուանից: (55 / 7) և անփոյթ *արարեալ* երիցուն. կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 5) Եւ իբրև գտանէր զԽոճկորիկ, որ էր գործակալ ի քաղաքին և նորա ոչինչ հարցաքնին *արարեալ,* այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր

ընդունելութիւն: (57 / 15) և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն սպաս ունել: (62 / 5) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն (65 / 4) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70/4) Եւ ապա ողորմութեամբն Աստուծոյ յարևելս կոյս արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 / 14) նորա պատասխանի արարեալ՝ (71/3) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն (76 / 1) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն (79 / 8) զի ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80 / 17) և տապան տախտակամած արարեալ՝ ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի անդ (97 / 2) և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր.(106 /12) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ (107 /17) Ը օր ցայգապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. (108 /17) և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց(114 /15) Չու արարեալ Վարդանայ մեծաւ աւարաւն … հասանէր յերկիրն Հայոց (116 /17) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց (130 / 8) Ուստի և գիր արարեալ առ իշխանս և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 5) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145 / 19) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա (153 / 5) ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 15) Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 4) արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 5) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն (223 / 15) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց, ընկալեալ ողջոյն, յանձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ ճանապարհորդէր: (237 /4) Մտեալ ի քաղաքն, երեկօթս արարեալ՝ անդէն կատարէին զտօնն: (239 /1) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և զերկիր և զծով և զամենայն, որ ի նոսա: (247/9) Եւ ապա արարեալ զնշան խաչին ի վերայ ծառոցն բարձրագունից (255 /5) և զոմանս բանտարգելս արարեալ (257/4) քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին, զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն, արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 9) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կոոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 5) Ապա

մեր յայտ *արարեալ* զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն (269 /10) Նմա յանձն *արարեալ* զիս տեառն իմոյ (280 / 16) Եւ նոցա մեծախումբ *արարեալ* ժողով դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն (288 / 13) Եղև անդ ամ մի և զողջոյն ամն ի շահաստանէն ասպատակ *արարեալ*. (290 / 4) խորհուրդ *արարեալ* ընդ կայսրն Յունաց: (295 / 17) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ *ԱՐԱՐԵԱԼ* ԺՈՂՈՎ (313 / 11) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր *արարեալ* լուանայր (319 / 17) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր *արարեալ* (320 / 4) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անվոյթ զհրաման ինքնակալին *արարեալ* դիմէ ի Դուին քաղաք (321 /13) զոր *արարեալ* ունէին (323 /13) Իսկ Ռոստոմայ անվոյթ *արարեալ* զպատուէրն Բաբանայ՝ եւ տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ *արարեալ* զապստամբն Բաբան՝ զմարդախողխող, աշխարհաւեր, արիւնարբու զազանն (330 / 16) և յոգնամեծաք զնա *արարեալ* առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336/4) *չարարեալ* ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս: (34 / 18)

ԱՐԱՐԻՉ - 12

«Արարիչ իրաւանց և արդարութեան, միթ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 / 10) զի նա ինքն է տէր և *արարիչ* ամենայնի: (242 / 14) ինքն է *արարիչ* ամենայնի, որ երևի, և որ ոչն երևի: (247 / 3) Եւ ահա հաւատացաք ի մի Աստուած *արարիչ* երկնի և երկրի: (260 / 2) այլ *արարիչն* և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 /14) զի լուսաւորեսցէ զնոսա օրէնսուսոյց խոհականութեամբ ի բանս *արարչին»:* (234 /9) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս, կուրացեալք ի լուսոյ *արարչին* (241 / 13) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել *արարչին* մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն (246 / 13) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք *արարչին* Աստուծոյ: (246 /16) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն *արարչին* ձերոյ (256 /2) յորմէ իմացաք զբարերարութիւն *արարչին* (264/16) եղէք ճշմարիտ երկրպագուք *արարչին* մերոյ Աստուծոյ: (265 / 2)

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ - 1

Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի *արարչական* զօրութիւնն (38 / 3)

ԱՐԱՐՉԱԿԻՑ - 1

Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ *արարչակից* և հաւասար Երրորդութեանն (123 / 17)

ԱՐԱՐՉՈՒԹԻՒՆ - 1

յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ *արարչութեան* գութ խնամոյ անվթար (218 / 1)

ԱՐԱՑ - 1

որ օր մետասան էր *արաց* ամսոյ (187 / 18)

ԱՐԲԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ…*Արբակ* (41 / 6)

ԱՐԲԱՆԵԱԿ - 3

փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ ինքեան զիւրն *արբանեակ* (202 / 14) Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար *արբանեկաց* (52 / 15) յայնժամ ազդեալ չարին ի միտս չար *արբանեկացն* ՝տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6)

ԱՐԲԵԱԼ - 1

և դեղ մահացու *արբեալ* ի դաւողաց վախճանի: (345 / 6)

ԱՐԲԵՆԱՄ - 1

զոր ի ձեռանէ տեառն *էարբ* զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325 / 10)

ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ - 1

Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ *արբեցութիւնք* կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելչութիւնք: (183 / 2)

ԱՐԲՈՒՆ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ…*Արբուն* (41 / 8)

ԱՐԲՈՒՆ - 1

յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ *արբունս* ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց … անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 16)

ԱՐԲՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Իսկ կանացն քաղաքին հնար իմացեալ՝ բաժակ մահու *արբուցանէին* Ռուզացն (338 / 7) Այլ քանզի աղբիւր ուղիաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց *արբուցանէր* վտակաց (213 / 18)

ԱՐԳԱՆԴԱԿԻՑ - 1

Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր, մինչև զհասակածին և *արգանդակիցս* մանկունս պահանջմամբ թափէր: (178 / 16)

ԱՐԳԵԼԱՆՈՑ - 1

Հզօրապէս մարտնչէին, այրէին զամուրս *արգելանոցաց* նոցա (115 / 15)

ԱՐԳԵԼԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարզի քրիստոնէութեան՝ *արգելավարութեամբ* վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն (85 / 5)

ԱՐԳԵԼԵԱԼ - 8

և զայլսն *արգելեալ* յերկրորդ դրանն (160 / 16) զոր ունին *արգելեալ* ի խորանս իւրեանց (163 / 2) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր *արգելեալ* փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 3) և եթէ յազատաց ոք իցէ, *արգելեալ* յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 /15) հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ *արգելեալ* լինէր ի կայսերէն.(311 /14) և յիշեաց զորս ի խաւարային բերդին էին *արգելեալ* կենդանւոյն. (312 / 17) որք էին ի բազում ժամանակաց *արգելեալք* ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 6) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ *արգելեալք* ՝ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 4)

ԱՐԳԵԼՈՒԼ - 6

«Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է այդ՝ *արգելուլ* զմեզ յաւարէ Հայաստան աշխարհին կամին. (38 /12) Եւ կամեցաւ ոտամբն զպատառուածն ծածկել և զլոյսն *արգելուլ*: (79 / 7) Արդ՝ մի՞թէ *արգելուլ* ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային (104 / 14) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց *արգելուլ* ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 /7) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և մի՛ ոք իշխեսցէ *արգելուլ* կամ թաքուցանել (163 / 8) նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց՝ հանել և *արգելուլ* կարող է յաղագս մարմնական խնամաւորութեանն (194 / 3)

ԱՐԳԵԼՈՒՄ - 13

«տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և *արգել* զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) զի *արգել* տէր զյառնելն քո»: (187 / 3) «Ընդէ՞ր բնաւ *արգելեր* զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 17) Եւ ոչ *արգելին* զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 4) սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», *արգելին* և նոքա «զհոգևորն». (276 /1) ուր զտէրն Քրիստոս *արգելին*. (284 / 4) ապա *արգելին* զիշխանութիւնն Ութմանայ.(291/6) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ *արգելին* զՏաճիկսն ի Դուին (318 /1) Եւ Խոճկորիկայ բուռն հարեալ *արգելոյր*, եթէ՝ մի՛ առներ զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) Եւ ոչ *արգելոյր* ի նմանէ զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա (150 /17) զի *արգելոյր* սուրն, և՛ խեղդէր սովն, և՛ հեղձուցանէր մահն: (164 /8) Եւ հայր նորա *արգելոյր* զնա ի խորհրդոյն և գնայր կամաւորաբար ի թշնամիսն: (181 /3) և ոչ *արգելումբ* զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս (252 / 12)

ԱՐԳԵՍԱՑԻՔ - 1

և եկեալ *Արգեսացիք* ունէին զքաղաքն: (39 / 12)

Արդ ՝ահա յորմէ երկուցեալն էի (18 / 11) Բայց *արդ* ՝զքեզ ի հաւան ածեալ քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ (27/8) *արդ* ՝վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս (28 / 7) Բայց *արդ* աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 /12) *Արդ* մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31/15) *Արդ* ՝սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 /15) իսկ *արդ* և զոսկերսն անգամ զի՞նչ հնար է գտանել զնորա»: (33 / 25) *արդ* ՝այսուհետև մի՛ մնասցես յաւիտեան»: (44 / 16) բայց *արդ* ՝որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 / 11) *արդ* մեռանիս աւադիկ»: (57 / 11) «Բազում գերեզմանք են *արդ* շուրջ զեկեղեցեաւն. (65 / 9) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, *արդ* այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 6) իսկ *արդ* եկեալ Մովսէս չքնաղագգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ (87 / 8) *Արդ* ՝աղէ, ասա (87 / 16) *Արդ* ՝ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) *Արդ* ՝եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 6) *Արդ* ՝եթէ յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 / 10) *Արդ* ՝մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնայինն(104 /13) Եւ *արդ* ՛մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր (107 / 2) *«Արդ* պատրաստ լեր ի դիմի ելանել (114 / 1) *Արդ* է՛ կ երկրպագեաք խաչիս և մի՛ մերձեսցիս ի սա»: (120 / 6) *Արդ* ՝վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց (125 / 17) Եւ *արդ* ՝քանզի ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17) *Արդ* ՝իբրև ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 / 17) *Արդ* ՝իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ *արդ* այս զի՞նչ»: (131 / 6) *Արդ* ՝ահա դարձուցից զերեսանակս նոցա ընդդէմ արևելից (134 / 9) *Արդ* ՝յամին երեսներորդի ութերորդի …եկեալ նոյն ինքն …որ էր նա Ջերու խաքան (135/5) *Արդ* ՝ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) *Արդ* ՝իբրև լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր (136 / 11) Եւ *արդ* ՝որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս, (136 / 19) *Արդ* ՝իբրև զայս լսէր մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 / 10) *Արդ* ՝ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 /15) *Արդ* ՝իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 3) *Արդ* ՝իբրև լսէր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. (147 / 17) Եւ *արդ* ՝ահա եհաս ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք, այլ ոչ

ճշմարտութեամբ»: (148 / 16) *Արդ* իբրև ել նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) *Արդ* ՝իբրև արար և կատարեաց նա ըստ կամս իւր և հրամայեաց բառնալ անտի զաւարն ամենայն (153 /13) *Արդ* ՝եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեա՛ փախչել զերծանել (155 /14) Եւ *արդ* ՝եթէ արասցուք ըստ կամաց նոցա և եթէ ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 /1) իսկ *արդ* գուցէ՞ ոք ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. (158 /7) *Արդ* ՝եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, միթ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 /10) Եւ *արդ* ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6) *Արդ* ՝իբրև եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհն Հայոց, լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 11) և *արդ* դարձայ ընդդէմ արևելից (167 / 17) *Արդ* իբրև լուաւ զայս հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա: (168 / 15) *Արդ* ՝իբրև պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 /11) Եւ *արդ* ՝դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել (170 / 10) *Արդ* ՝զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17) *Արդ* զի՞նչ արասցէ արիին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. (180 /3) *Արդ* իբրև մատուցաւ հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ կայսերն, զուարճանայր, զուարթանայր (181 /15) *Արդ* ՝ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս (192 / 2) *Արդ* ՝իբրև լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն, զոր առ կայսրն ունէր Հռոմոց …անդանօր անըմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 /1) *Արդ* ՝յետ այսչափ մեծապարգև երախտեաց, որով արար նախամեծար քան զամենայն իշխանսն, դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (198 /16) Աստանօր և *արդ* զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր խօսեցայց (200 /12) *Արդ* ՝այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200 /17) *Արդ* երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 13) *Արդ* ՝որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 /16) *Արդ* ՝ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք (205 / 6) *Արդ* այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 3) *Արդ* յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ, սակս նախագուշակ հրամանին …ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 /13) Իսկ *արդ* դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ (227 / 17) *Արդ* ՝այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ

անդաստան. (244 / 2) *Արդ* ՝դուք ծաներուիք և տեսէ՛ք (247 / 2) *«Արդ* ՝հաւատամք ճշմարտութեամբ, եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 9) *Արդ* ՝դուք համարիք ինչ զդա և լսէք բանի դորա. (251 / 2) Բայց *արդ* ...մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն (251 /12) Եւ *արդ* ՝դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա (252 / 6) *Արդ* գիտեմք զայս (252 / 7) *Արդ* ՝եթէ դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա ... հաւատամք ի ձեզ (252 / 13) Բայց *արդ* առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253 /16) Բայց *արդ* ՝այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ (256 /7) *Արդ* ՝հաւանեցարու՛ք այսմ բանի. (258 /15) *Արդ* ՝տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 /16) *Արդ* ՝ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել, մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) Եւ *արդ* խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262 /17) *Արդ* իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց (264 / 4) Եւ *արդ* ՝մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Եւ *արդ* ՝ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումնդ ձեր (265 / 8) *Արդ* ՝ծաներուք զԱստուած կենդանի (265 /11) *Արդ* ՝որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 1) *Արդ* ՝եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան լերուք, եթէ ոիվ է պատրիարքն ձեր (272 / 11) *Արդ* ՝բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. (278 / 5) *Արդ* ընդէ՞ր տամք տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13) *Արդ* ՝գիտութիւն ձեզ լիցի, (296 /1) Եւ *արդ* մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս (301 / 3) *Արդ* ՝որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին (302 / 9) *Արդ* ՝եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 13) Եւ *արդ* ՝ոչ եթէ մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական, այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 13) *Արդ* ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն (307 / 4) *Արդ* այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ...գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 14) *Արդ* ՝ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310/1) *Արդ* պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ (310/19) *Արդ* ՝մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314 / 9) *Արդ* ՝տեսցուք զվեցերորդ ամիսն, թէ ո՛ր իցէ: (315 / 4) *Արդ* ՝ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն (315 / 5) *Արդ* երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339/17) *Արդ* ՝զի՞ առաջին

պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն Թադէոսի (342 / 6)

ԱՐԴԱՐ - 6

Դատաստան *արդար* և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183 / 7) Եւ Նոյ …յարդարացեալ տոհմէն *արդար* գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ (245 / 4) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և *արդար* այր՝ զԱբրահամ (269 / 3) «տե՛ս, տէր, զայս, զի քո են դատաստանքդ *արդար»:* (322 / 4) Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ առաւել քան յաւուրսն Յոբայ *արդարոյ:* (21 /2) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ *արդարս* ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 9)

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏ - 1

և *արդարադատին* Քրիստոսի մատուսցուք բազմապատիկ փառս»: (314 / 11)

ԱՐԴԱՐԱՊԷՍ - 1

Եւ *արդարապէս* յագեցուցին զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն (45 / 8)

ԱՐԴԱՐԱՅՈՒՅԱՆԵՄ - 2

«Զնախահաւրէր կոչեցեալսն *արդարացոյց* Աստուած և զարդարսն փառաւոր արար»: (214 / 11) և քննեալ *արդարացուցին* զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս և (267 / 11)

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ - 7

Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ *արդարութեամբ* էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. (214 / 2) «Հոգին Սուրբ եդ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել *արդարութեամբ.* (306 / 4) Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն *արդարութեան* և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն (9 /16) «Արարիչ իրաւանց և *արդարութեան,* մի՛ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 /11) որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգականն *արդարութեան:* (242 /2) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ *արդարութեան:* (242 /19) որ եղեր վրէժխնդիր թշնամւոյն *արդարութեան:* (301 / 3)

ԱՐԴԱՐԵԻ - 8

Որում *արդարն* երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին (44 / 17) Եւ *արդարն* միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի (64 / 8) *արդարն* զգայուն են և առաւել իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9) *Արդարն* կարեն բարեխօսել հոգիք սրբոցն (88 /11) *Արդարն* ասեմ, եթէ որպէս արջ որդեկոտոր զայրագնեալ զազանանայր: (178 /2) *արդարն* ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200/8) Այո՛, *արդարն* զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք (201/9) *Արդարն* սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209/6)

ԱՐԴԵՆ - 1

Ողբք են ինձ *արդեն /ճիշտ՝ արդէն/* ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. (229 / 9)

ԱՐԴԵՕՔ - 5

զի՞նչ *արդեօք* կարիցէ բովանդակել (128 /3) զիա՛րդ *արդեօք* կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 16) թէ ի՞բր *արդեօք* կամ զի՞արդ ընկալան (202 / 6) թէ մի՛ գուցէ *արդեօք* այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս և թէ անհակառակք *արդեօք* զստեղծեալ հակառակութիւնս (277 / 3)

ԱՐԴԻՒՆԱՆԱՄ - 1

և ծաւալեալ *արդիւնանայ* յանդաստանս սրտից ձերոց որայն բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (243 / 17)

ԱՐԴԻՒՆԱՐԱՐ - 1

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց .. .և *արդիւնարարաց* ի դաշտս (217/2)

ԱՐԵԱՑ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ԱՐԻՔ

ԱՐԵԱՑ ԳՈՒՆԴ - Տե՛ս ԱՐԻՔ

ԱՐԵԳԱԿՆ - 11

Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս արծաթոյ *արեգական:* (23 / 10) Դու *արեգական* նմանեցեր (25 / 1) Եւ ի ծագել *արեգական* մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին աիիւ և երկիւղիւ. (217 / 13) Մի՛ երկրպագէք *արեգական* և լուսնի, այլ Աստուծոյ (247 /9) Զի որք *արեգական* և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 /10) Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման *արեգականն* արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն (9 / 16) Ած ի հաւատս և զելս *արեգականն,* որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ *արեգականն:* (14 /9; 14 /10) Եւ ընդ ծագել *արեգականն* ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 7) ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ *արեգականն* կատարել այնմ աւուր (316 7) Եւ նորա առեալ *զ*փրկութեան *արեգակն* յանդիման իւր կտրեաց և ետ նմա զայրիչն մեղաց (184 / 7)

ԱՐԵԳԱԿՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ - Տե՛ս ԱՐԵԳԱԿՆ

ԱՐԹՆԱԿԱՆ - 1

ի նմին գիշերի մինչդեռ *արթնական* խնճոյիւքն դեզերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն … յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 6)

ԱՐԹՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց, Եւ խորագոյն խոցէիր, որք զքեզ *արթնացուցանէին* (227 / 16)

ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն *արթնութեամբ* Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 / 1)

ԱՐԹՈՒՆ - 1

Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ *արթուն* լերուք, զի ոչ գիտէք զօրն և զժամն: (127 / 15)

ԱՐԺԱՆ - 7

զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ *արժան է* թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15) զինչ իցէ *արժան* գործել: (136 /14) զինչ ինչ *արժան իցէ* գործել: (139 /8) Արդ՝ ոչ էր պարտ և *արժան* քեզ թողուլ զանդամս քո (143 /15) Պարտ և *արժան է* մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 / 3) պարտ և *արժան է* մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 18) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ, և հաւատովք աներկիւղ հաստատիմ, և սկսանիմ, ուստի *արժանն է* սկսանել: (18 / 12)

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ - 2

Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն *արժանաւոր,* նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 16) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և *արժանաւոր* լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2)

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ - 2

և *արժանաւորս* առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34 /22) և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և *արժանաւորս* առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան որդւոյն Աստուծոյ: (47 / 6)

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐԵԼ - 1

յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ *արժանաւորել* մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ անվթար (217 / 18)

ԱՐԺԱՆ Է - Տե՛ս ԱՐԺԱՆ

ԱՐԺԱՆԻ - 11

Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն *արժանի* եղեր (26 /7) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ *արժանի* յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս (34 /18) Եւ ոչ *արժանի* լեալ հաղորդութեան՝ յետին թոշակի քաւութեանն (164 /7) զիարդ եղև *արժանի* այնմ խորհրդոյ: (203 /8) պատուէին զնա ըստ *արժանի* իւրում սրբութեանն: (206 / 17) և զփառացն լուսոյ պատմուճանն *արժանի* լիջիք զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 / 9) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ *արժանի* լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 /4) ըստ *արժանի* սրբոցն հանգուցի զայն օր (281 /10) զորս

պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով՝ ըստ *արժանի* իւրեանց գործոց (296 / 3) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն *արժանի* մտանել յեկեղեցի (309 / 10) զի յաւուր գալստեան քո *արժանի* լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ:(313 / 6)

ԱՐԺԱՆԻ Է - Տե՛ս ԱՐԺԱՆԻ

ԱՐԺԱՆԻ ԼԵԱԼ - Տե՛ս ԱՐԺԱՆԻ

ԱՐԺԱՆԻ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ԱՐԺԱՆԻ

ԱՐԻ - 9

և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս *արի* արանց և քաջ երիվարաց: (115 /12) Իսկ քաջ և *արի* տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր (190 / 17) յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն *արի* ՝սաստիկս վիրաւորեալ (223 / 5) Նախ յառաջ իսկ քան զայս *արի* այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր (231 /12) Յայնժամ *արի* և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց …ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 3) Անդ ակն ի վեր եդեալ *արին* Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 /4) Արդ զի՞նչ արասցէ *արին* այն Ջուանշիր (180 / 3) նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր *արին* Ջուանշիր (190 / 8) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս *արիս* իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 6) որ ձգեալ զճռպան *արւոյն* Տրդատայ (29 / 7)

ԱՐԻԱԲԱՐ - 2

Որոց *արիաբար* կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ (105 / 1) ելանէր և սպարապետն Աղուանից և զյաջողութիւն ցուցանէր *արիաբար:* (174 / 7)

ԱՐԻՈՍ - 3

Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա *Արիոսի* կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 12) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ *Արիոսի* (288 / 3) յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ *Արիոսս* և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 7)

ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ - 1

ուր ստանայր երկուս որդիս՝ *Արիստակէս* և Վրթանես: (32 / 20)

ԱՐԻՔ - 7

Ընդ երկարել խռովութեանն *Արեաց* գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն ի Միհրեան տոհմէ … ձերբակալ արար զորդին թագաւորին … և զմնացեալ զզօրսն ած հաւանեցոյց և միաւորեաց ի գունդն *Արեաց*:(16 /1;16 /5) Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն և ընդդէմ եկաց պատերազմաւ *Արեաց* գնդին (16 /8) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի *Արեացս* գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր *Արեաց* ազատ արանց

շնորհեսցուք (107 /6) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց *Արեաց* աշխարհիս. (145 /5) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս *Արեաց* աշխարհիս»: (168 / 3)

ԱՐԻԻՆ - 19

կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ, և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ *արեամբ* իւրեանց: (172/7) որք *արեամբ* պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202/7) Ստեփաննոս զզոգն *արեամբ* լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3) և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և *արեան* տեառն: (34 /23) և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ *արեան* մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 8) այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման *արեան* սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ (43 / 9) հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և արժանաւորս առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և *արեան* որդւոյն Աստուծոյ: (47 / 6) Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր *արեան* հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ *արեան* եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 20) իբրև թէ վրէժխնդիրք *արեանն* իցեն Ջուանշիրի (232 / 7) «Ջի՞ է հեղումն *արեանս.* (109 /16) Եւ ահ հեղման *արեանց* իւրեանց… տագնապէր զնոսա: (151 /21) Եւ զհետ նոցա հնձողք անողորմք, որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս *արեանց.* (152 /15) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք *արեանցն* այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս.(145 / 4) Վասն այնորիկ փոխանակ *արեանցն* զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 /5). Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական *արենէն* նշխարս (37 /11) որ կոուի և *արիւն* հեղու (91 / 15) և զսուրբ *արիւնն* Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 / 3) բազում անպարտ *արիւնք* երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 14)

ԱՐԻԻՆԱԲԵՐ ԼԻՆԻՄ - 1

Եւ որք կերանն զիս՝ *արիւնաբերք եղեն*, անմեղադիր լերուք»: (312 / 11)

ԱՐԻԻՆԱԶԱՆԳ - 1

Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր *արիւնազանգ* լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 17)

ԱՐԻԻՆԱՀԵՂ - 1

մինչև ցե՞րբ իցեմք յահի և ի դողման *արիւնահեղ* թագաւորիս. (145 / 6)

ԱՐԻԻՆԱՀՈՍ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն *արիւնահոս* գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք (241 / 7)

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ - 8

Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և *արիւնարբու* թագաւորին Պարսից (43 / 13) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս *արիւնարբու* գազանացն: (136 / 18) Եկն ել գազանն ապականիչ հանդերձ *արիւնարբու* կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցելով: (151 / 14) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրի և *արիւնարբու:* (167 / 7) *արիւնարբու* ազգն Տաճկաց սկսաւ զօրանալ (280 / 10) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան՝ զմարդախողխող, աշխարհաւեր, *արիւնարբու* գազանն և ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330/17) զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր *արիւնարբուն* Պերոզ (45 / 10) զորոց զհետ եկեալ *արիւնարբուն* Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ նաւասարդի ամսոյ. (119 / 16)

ԱՐԾԱԹ - 23

Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, *արծաթ,* պղինձ և դեղնախունկ: (9 / 8) և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և *արծաթ* և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 8) և կուտէին *արծաթ* և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 / 12) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և *արծաթ* մեր ի գանձս նորա (145 / 7) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ *արծաթ* և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) Եւ դու, տէր իմ … հաճախեցեր ինձ ոսկի և *արծաթ,* ծառայս և աղախնեայս (189 / 3) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և *արծաթ* բազում յոյժ (200 / 15) *«Արծաթ* նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն (247 /15) որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, *արծաթ,* ականս պատուականս (307 /1) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ *արծաթի* յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս *արծաթի* մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 /13; 63 /14) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի *արծաթի* ժանգառագոյն, հնացեալ (215/15) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս *արծաթիս* քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ (181 / 18) Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս *արծաթոյ* արեգական: (23 / 10) և փայլմունք ոսկւոյ և *արծաթոյ* և պատուական ականց … իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3) Եւ զսպասսն ոսկւոյ և *արծաթոյ* աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին (100 /8) Եւ առին զգանձս ոսկւոյ և *արծաթոյ* անհամարս (108 / 9) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ *արծաթոյ …*կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 1) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա

զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և *արծաթոյ:* (153 / 11) Եւ լինէր օրն այն յաւուրս օրհնեալ պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և *արծաթոյ:* (185 /6) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և *արծաթով* և ակամբք պատուականօք: (61 / 5) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա սակաւ ինչ *արծաթով:* (155 / 5) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և *արծաթով* ՝դնէին ի վերայ սայլից (323/10)

ԱՐԾԱԹԱՀԱԼՈՒԹԻՒՆ - 1

որք զգիտութիւն ոսկեծնութեան, և՛ *արծաթահալութեան,* և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան ունէին: (166 / 15)

ԱՐԾԱԹԱԶՈՅԼ - 1

Կայր անդ նշանն Քրիստոսի *արծաթաձոյլ* (215 / 17)

ԱՐԾԱԹԱՊԱՏ - 1

և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին *արծաթապատ* հրաման տայր քանդակել: (196 / 6)

ԱՐԾԱԹԵՂԷՆ - 9

Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն *արծաթեղէն* ՝ոսկեխաղաց տեսակաւ (95 / 10) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և *արծաթեղէն* սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16) և յերկուս ամփոփեալ *արծաթեղէն* կողոփս ծածկէին յերկրի: (100 / 3) Եւ զբաժակս և զըմպելիս *արծաթեղէն* քանդակունս յոսկի համակեալս, զոր բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. (160 / 5) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ *արծաթեղէն,* վասն նոցա ասէ Գիր.(247 /15) յորում կայր խաչ մի *արծաթեղէն* ՝մասնաւորեալ ի տէրունական խաչէն: (255 /15) Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողոփս երկուս *արծաթեղէնս* ՝կապարի կնիք ի վերայ եդեալ. (206 / 6) որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի՝ կողոփս երկուս *արծաթեղէնս* ՝կապարեայ կնիք ի վերայ պնդեալ հռոմափակ. (210 /4) Ապա … ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, *արծաթեղինաց* և ոսկեղինաց (134 / 18)

ԱՐԾԱՐԾԵԱԼ - 1

Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ հոգին *արծարծեալ.* (177 / 1)

ԱՐԾՐՈՒՆԻ - 2

ապստամբի Մեհրուժան *Արծրունի* (31 /2) Իսկ երանելի ոմն Շապուհ *Արծրունի* և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7)

ԱՐԾՈՒԻ - 3

Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև *արծուի:* (173 / 11) դիմէ ի վերայ որպէս *արծուի* խոյացեալ ի տկար թռչունս (330 / 14) Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, արծաթ … Եւ ի թռչնոց յոլովից՝ *արծուիք* և բազէք և նմանք նոցին: (9 / 9)

ԱՐԿԱՆԵԼ - 16

և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ *արկանել* (26 / 14) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն *արկանել* հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 4) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն *արկանել* ի վերայ երկրին (82 / 3) Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն *արկանել* մատրան (83 / 1) Զոմանս յինքեանս արկին և կամէին յեկեղեցիս ձեռն *արկանել:* (113 /1) և մոռացայ զկարգ բանին, զոր հանդերձեալն էի *արկանել* հիմն (127 /18) և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր *արկանել* ընդ թուով: (135 / 7) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով *արկանել:* (142 / 14) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, կամեցեալ զձեռն ի գործ *արկանել* սուսերաւն (223 / 7) և կամ ի ցաւս ծանրութեան ախտի ինչ *արկանել* (252 / 14) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր *արկանել* (254 / 5) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ *արկանել* վարդապետական բանին (257 / 18) մի՛ իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ *արկանել* զեկեղեցի. (308 / 13) և մի՛ տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ և զքահանայս ընդ ծառայութեամբ *արկանել.* (310 / 14) Եւ յառաջն յաղագս ահ *արկանելոյ* նոցա որպէս ասէինն. (253 / 17) և՛ զոմանս շկօթակ առնելով և՛ զոմանս ի ստրկութիւն *արկանելով,* և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 6)

ԱՐԿԱՆԵԼ ՀԻՄՆ - Տե՛ս ԱՐԿԱՆԵԼ

ԱՐԿԱՆԵՄ - 26

զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի *արկ* զնոսա ի Թ նաւասարդի ամսոյ. (119 / 16) որ *արկ* զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան (320 / 7) և ապա առնու զայն և ի սուր սուսերի *արկանէ,* (318 / 4) Եւ այսպէս կացեալ յաղօթս և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն *արկանէին* և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. փախստականս *արկանէին* յամուր տեղիս մայրեացն (114 /16; 114 /17) և գէշ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի *արկանէին:* (115 /17) զի թողեալ զերկիր աղախնոյն՝ *արկանէին* զաթոռ տէրութեանն ի Դամասկոս: (193 / 10) զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին *արկանէին* զոստովք ծառոցն (250 /6) և զոր կամէին ի ծանր ցաւս *արկանէին* այսս առաքելով ի նոսա. (253 /13) զամենայն վնասն ի հայրն իւր *արկանէր.* (17 / 10) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն *արկանէր* յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին (32 / 21) անդ *արկանէր* հիմն եկեղեցւոյն ի գիւղաքաղաքին Ամարասայ. (35 /6) Այլ

և ձեռն ևս *արկանէր* յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդոն մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 /12) այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ *ի միտս արկանէր* (222 /7) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ *ձեռն արկանէր* և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 /6) սաստկագոյն յանդիմանէր զնոսա և ի նախատինս դպրովանաց *արկանէր:* (258 /1) Եւ կազմեալ նաւս հարիւր՝ *արկանէր* ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ (329 / 1) «Մի՛ *արկանէք* զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից (310 / 15) Զոմանս *յինքեանս արկին* և կամէին յեկեղեցիս ձեռն արկանել: (113 / 1) հանին տարան *արկին* զնա յաշխարհին իւր (133 / 9) Յայնժամ *արկին* զձեռս իւրեանց յարկեղս գանձուցն մթերեալս (153 / 8) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք և *արկին* ընդ *հարկաւ* զեկեղեցիս սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի. (317 / 1) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց *արկին* ի Դամասկոս Ասորեստանեայց (325 / 4) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած, այլ *արկցէ* զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 / 18) և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր սուսերի *հարկ* զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) Եւ անտի ի միւս տարին էանց Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի և *հարկ* ի սուր զբնակիչսն ոգիս իբրև ԺԵ հազարս. (326 / 18)

ԱՐԿԱՆԵՄ ԸՆԴ ՀԱՐԿԱԻ - Տե՛ս ԱՐԿԱՆԵՄ

ԱՐԿԱՆԵՄ ՀԻՄՆ - Տե՛ս ԱՐԿԱՆԵՄ

ԱՐԿԵԱԼ - 12

Եւ զերկոսեանն զսոսա ի կապանս և ի չարչարանս *արկեալ* ՝ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 1) որոց *արկեալ* վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ (111 / 18) զէն *զանձամբ արկեալ* ՝հեծան յարագընթաց երիվարս (180 / 4) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին *հիմն արկեալ* տուն Աստուծոյ (184 /18) Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս *ի գործ արկեալ* ՝նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 4) այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ, *արկեալ* ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 /4) Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս *արկեալ:* (229/19) Վասն որոյ *ձայն արկեալ* ասէր. (234/14) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ *արկեալ* ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 1) որ ընդ ոտն *արկեալ* մանրեսցէ: (251 / 15) ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն *արկեալ* կենդանւոյն այրեաց (318 / 7) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ *տապաստ* դաշտացն *արկեալ* վանէր: (330 / 15)

ԱՐԿՂ - 1

«խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին *արկեղք* սրբոցն». (321 / 9)

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆՔ - 1

զի *արհամարհանօք* այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս, ձանձրացուցանէին և նեղէին զնոսա: (318 / 10)

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԼ - 1

շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս *արհամարհելով* զԽոսրով: (147 / 12)

ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՄ - 1

որք զհրամանս զայս *արհամարհեսցեն»:* (271 / 4)

ԱՐՀԱՒԻՐՔ - 1

Արհաւիրք և բոմբիւնք զարթուցեալք, սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 6)

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ - 2

որ տեղեակ էր *արհեստական* իմաստից (224 / 17) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր հմուտ *արհեստական* շնորհի՝ հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2)

ԱՐՁԱԳԱՆՔ - 1

Լռեցին թևաւորք *արձագանք* խորոց ի հողմուռոյց եռանդանէ (192 / 13)

ԱՐՁԱԿԵԱԼ - 2

և *արձակեալ* զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 15) Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց, զի իբրև ի կապարանէ *արձակեալ* գային: (330 / 2)

ԱՐՁԱԿԵԼ - 6

Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց *արձակել* զմարդագերիսն հրամայէր. (103 /6) և հրամայեա՛ *արձակել* զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 / 1) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական և ի սէր *արձակել* զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց (236 / 1) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ *ԱՐՁԱԿԵԼ* ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 /10) «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և *արձակել* ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 /13) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր *արձակել* և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 3)

ԱՐՁԱԿԵՄ - 19

զոր Վասակ Մանուկ ի ձեռն Անանէի եպիսկոպոսին *արձակեաց:* (117 /15) և նոյնժամայն *արձակեաց* զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ իրագէտ լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121 /4) և *արձակեաց* զամենայն կալանաւորս մեծի բանտին զարգելեալսն ի հրամանէ քումմէ. (148 /3) Եւ *արձակեաց* յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս (149 / 3) բղխեաց, *արձակեաց* եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 /3) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան *արձակեաց* յիւրմէ: (289 /10) և *արձակեաց* զնոսա յաշխարհն իւրեանց. (312 / 19) Ընդ

արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս *արձակես:* (24 /2) *արձակեսցին* ամենայն գերեալքն (163 / 8) զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք և զձեզ ապաշնորհս *արձակեսցուք»:* (107 / 7) համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ *արձակեցին* զնոսա (113 / 8) Եւ անդէն զնոյն այր … *արձակեցին* դեսպան յաշխարհն Հոնաց (116 / 10) առժամայն ընտրեցին և *արձակեցին* մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց (238 / 5) և *արձակեցին* զնա պատուով յաշխարհն իւր: (262 / 3) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և *արձակէին* ի դաշտին Վատնեայ: (38 /15) ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս *արձակէր:* (23 / 9) գրէր թուղթ և *արձակէր* զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ գալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 8) և *արձակէր* գունդս և կարգէր կողմնակալս Աղուանից նահանգիս: (180 / 1) դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւէտ ասքանչ պատուով *արձակէր* զնա: (199 / 2)

ԱՐՁԱՆԱՆԱՄ - 1

Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ *արձանանայր.* (223 / 10)

ԱՐՄԱՅԷԼ - 1

և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, *Արմայէլ,* Վարդ, քաջ Վարդան (339 / 2)

ԱՐՄԱՏ - 3

և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան *արմատ* ի մէջ եկեղեցւոյ սրբոյ իւրոյ: (311 / 1) և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց *արմատ* մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ: (325 / 15) Եհաս որոմնաբոյս *արմատս* այս յաշխարհս Աղուանից: (126 / 11)

ԱՐՄԱՏԱՑԵԱԼ - 1

աներկևան մտօք, սիրով՝ *արմատացեալք* և հաստատեալք ի փառս աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ սրբոյ երրորդութեանն հաւատացէք: (243 / 5)

ԱՐՇԱԿ - 3

Եւ *Արշակ* նորին որդի, առնու զթագաւորութիւնն: (30 / 14) Մեռանի և *Արշակ* (31 / 2) ԵՒ ՄԱՀՆ *ԱՐՇԱԿԱՅ* ԵՒ ՊԱՊԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ. (30 / 10)

ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՔ - 2

և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց՝ համատոհմին *Արշակունեաց:* (38 / 3) որ էր ի մեծ ազգէն *Արշակունեաց,* չէ յայտ. (41 / 12)

ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ - 1

Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր ամբառնայր Արշաւիր *Արշարունի* (115 / 2)

ԱՐՇԱՒԱՆՔ - 7

ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ վասն հինահալած *արշաւանաց* թշնամեաց խաչին Քրիստոսի: (119 / 3) Եւ յետ այսորիկ *արշաւանս* առնէր յաշխարհն Սիւնեաց (331 / 13) Եւ ինքեանք զառօրեայ *արշաւանսն* վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին և զնոցուն համագունդ եղբարսն: (100 / 16) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ *արշաւանք* զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ *արշաւանօք* զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 16) հինահալած *արշաւանօք* տարեալ զնոսա անցուցանէր ընդ գետն (176 /4) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ *արշաւանօք* այսր անդր ճախրելով: (241 / 10)

ԱՐՇԱԻԵԱԼ - 1

Ընդ նոյնն *արշաւեալ* ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (336 / 18)

ԱՐՇԱԻԵՄ - 6

Որ եկեալ՝ *արշաւեաց* ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից (142 / 11) և *արշաւէ* ի միջոցս Հայոց: (30 / 2) և հեծեալ ի ձին *արշաւէ* այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. (54 / 7) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք *արշաւէին* յայս կոյս (147 / 12) Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ *արշաւէին* յերկիրս Աղուանից: (330 /12) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս *արշաւէր* (39 / 6)

ԱՐՇԱԻԻՐ - 1

Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր ամբառնայր *Արշաւիր* Արշարունի (115 / 1)

ԱՐՇԱԻԻՐ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ - Տե՛ս ԱՐՇԱԻԻՐ

ԱՐՇԷՍ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ … *Արշէս,* Վարդան քաջ … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 14)

ԱՐՋ - 3

և պատահիցի նմա *արջ* (156 /12) Արդարև ասեմ, եթէ որպէս *արջ* որդեկոտոր զայրագնեալ գազանանայր: (178 / 3) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնոքիկ, զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող *արջոյ* ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 15)

ԱՐՋԱՌ - 5

Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և *արջառ* կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 /5) և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ *արջառ* է՝ մի *արջառ,* զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91/9; 91/9) տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս, այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս *արջառոց* և զպարկս ծխակերս և զօդս

կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 1) անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և *արջառոց* բազմութիւն (191 / 10)

ԱՐՋՆԱԹՈՅՐ - 1

Ագուցին նմա *արջնաթոյր* ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, մետաքսառէջս՝ ոսկեթեզան փարուազով: (175 / 10)

ԱՐՏԱՋ - 1

Բնակեցուցանէ զգերեալսն ի գաւառին Շաւարշան, որ է *Արտազ* գաւառ: (13 / 14)

ԱՐՏԱՋ ԳԱՒԱՌ - Տե՛ս ԱՐՏԱՋ

ԱՐՏԱՀԱՅՏԵՄ - 1

Այսպէս *արտահայտեաց* Աստուած սրբական ծառայից իւրոց ճրագ (121 / 13)

ԱՐՏԱՀՈՍԵՄ - 1

Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն *արտահոսէր* յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 7)

ԱՐՏԱՃԱՌԵԼ - 1

Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց *արտաճառել* ուսցուք (287 / 6)

ԱՐՏԱՅԱՅՏԵԱԼ - 1

ոչ բերեալ ի լուր, այլ զայս փոքր ի շատէ, *արտայայտեալ* բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4)

ԱՐՏԱՇԱՏ - 1

տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն *Արտաշատ* քաղաքի (33 / 7)

ԱՐՏԱՇԵՍ, ԱՐՏՇԷՍ - 6

Իսկ ի շահատակելն *Արտաշեսի* ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1) Սաստկանայ պատերազմն, ըմբռնի արքայորդին Ալանաց ի ձեռս *Արտաշեսի:* (13 /9) Եւ դայեակն *Արտաշեսի* Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն (13 / 11) Եւ եկեալ *Արտաշէս* միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան (13 / 2) Ժողովէ և *Արտաշէս* զզօրս իւր ընդդէմ նոցա (13 / 7) Եւ վասն այսորիկ զօրիողն Սաթենիկ առնու կին *Արտաշէս* (13 / 9)

ԱՐՏԱՇԻՐ - 3

ԶԱրտաւան սպան *Արտաշիր* ի Սասանեան Ստահրաց (7 / 6) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև զ*Արտաշիր*՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ (7 / 9) Յերկրորդ ամի *Արտաշրի*՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի … իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12)

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵՄ - 2

ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՅՆ Ի ՀԱՅՈՑ *ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ* (126 /7) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն *արտասահմանեաց* զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան դրախտէն: (298 / 9)

ԱՐՏԱՍՈՒԵԼ - 1

և ընտանիքն զհետ *արտասուել* մի՛ իշխեսցեն: (92 / 6)

ԱՐՏԱՍՈՒԵՄ - 1

Ցաւին և ցաւին և դառն *արտասուեն*: (230 / 10)

ԱՐՏԱՍՈՒՔ -9

Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս *արտասուաց:* (229/24) Հեղեալ *արտասուս* յոյժ, ապա գտանէր զառողջութիւն և զյանցանացն թողութիւն: (82 / 13) առաքելոցն յայրեացն *արտասուս* և ի հառաչանս նայելով յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 /4) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ Դաւթի Երանելւոյ իջուցի *արտասուս,* մի բարկութեամբ խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 /13) որոյ ծունր եղեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ *արտասուօք* խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 8) բազում աղօթիւք և *արտասուօք* խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 13) Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և *արտասուօք* դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր:(188 /2) և ինքեանք ողորմագոչ *արտասուօք* անդրէն դառնային, և աշխարէին զիշխանն: (224 /9) և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ *արտասուօք* հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն:(319 /16)

ԱՐՏԱԻԱԶԴ - 2

և *Արտաւազդ*՝ սպարապետն Հայոց Մանդակունին մահանայ: (29 /9) Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն *Արտաւազդայ* ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 14)

ԱՐՏԱԻԱՆ - 1

Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ *մինչև ցԱրտաւան*՝ ԾԴ (7 / 5)

ԱՐՏԱՔԻՆ - 1

Նա և ո՛չ *արտաքնոցն* յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 8)

ԱՐՏԱՔՈՅ - 8

Եւ իբրև մտին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, կայր խաչ *արտաքոյ* դրանն. (59 / 3) *արտաքոյ* բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն (80 / 1) զզօրսն թաքուցանէր *արտաքոյ* քաղաքին (108 / 6) տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն *արտաքոյ* պարսպին ի նախադրան ճանապարհին (200 / 2) *արտաքոյ* է պատուիրանաց (269 /8) Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ

կուսին դագաղսն կալաւ հրեայն *արտաքոյ* քաղաքին՝ չտալ թաղել (284 /5) Եւ յայսմ պայմանէ մի լիցի իշխանութիւն ումեք *արտաքոյ* ելանել և այլաձևս ինչ առնել.(302 /8) որով օրհնութեան իւղն խնկարկեն *արտաքոյ* ամենայն գրոց: (328 / 8)

ԱՐՏԱՔՍ - 20

ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ երանելւոյն զաստուածեղէն խորհուրդն և եկեալ *արտաքս* զարմանայր: (36 / 2) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև *արտաքս* ելանել թագաւորին և հազիւ ուրեմն դադարեցուցանել զդիմեալսն: (81 /7) և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն *արտաքս* հանցեն: (93 / 3) *Արտաքս* պեղէին զհողն ի բլրէն (111 / 12) և կոչեսցես *արտաքս* քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո. (143 / 1) և յախուռն կոչէր *արտաքս* զամենայն կալանաւորս արքային (147 / 5) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ *արտաքս:* (147 / 9) Եւ ածեալ զնա *արտաքս* քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի (148 /12) և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին *արտաքս* (163 / 13) զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ *արտաքս* ճողճայր. (199 / 9) և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն *արտաքս* հոսելով, արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8) այնուհետև ելեալ *արտաքս* ի սարաւանդակ վայրսն և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 12) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար *արտաքս* ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 /15) նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և *արտաքս* ընկեցաք զԿիւրոն (270 /13) յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ *արտաքս* ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) քակէին մասն ինչ ի պարսպէն և ի ժամադրութեանն ելանելոյ *արտաքս,* զոր արարեալ ունէին, ընդ խրամն, զոր հատին (323 / 13). հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր և ընկենու *արտաքս* յերկիր օտարական (323 / 17) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն *արտաքս* պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 4) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ *արտաքս* ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 16) հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն *արտաքս* ակն յայտնի ամենեցուն: (331 / 17)

ԱՐՏԱՔՍԱՆԱՄ - 1

յորժամ *արտաքսանայ* քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 5)

ԱՐՏԱՔՍ ԵԼԱՆԵԼ - Տե՛ս ԱՐՏԱՔՍ

ԱՐՏԱՔՍ ԵԼԱՆԵՄ - Տե՛ս ԱՐՏԱՔՍ

ԱՐՏԵԻԱՆ - 1

նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հռնաց … և զտեղի *արտևանաց* աչացն յօտ մի ծրագրեալ (139 / 19)

ԱՐՏՕՍՐԱՀԱՌԱՉ - 1

Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ *արտօսրահառաչ* ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ (42 / 16)

ԱՐՑԱԽ - 14

և Գարդման և *Արցախ* ընկալան զաւանդութիւնս զայս, զոր այժմ ամենեքեան ունիմք: (343 / 13) Հրաման տայր այնուհետև *Արցախայ* ամուր աշխարհին յիւրում ծառայութեան (47 /13) որ է ի նահանգին *Արցախայ* (67 /2) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՅՈԲԱՅ ՃԳՆԱԻՈՐԻ ՀԱԻԱՏԱՑՈԻՑԱՆԵԼՆ ՋՄԵԾԱԳՈՅՆՆ *ԱՐՑԱԽԱՅ* ԳԱԻԱՌՆ ՊԱՋԿԱՆՑ (75 /6) քանզի և մեծագոյն աշխարհ մի *Արցախայ* Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 9) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … և՛ նահապետք *Արցախայ* … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 /5) Եւ եկեալ հասանէին … ի մայրաստանիկ աշխարհին *Արցախայ* գաւառն Մեծ Կուենից: (98 / 19) «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին *Արցախայ* ի Մխանց տոհմին ի վայրս Կաղսէտու: (120 / 9) աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն *Արցախայ* գաւառին: (137 /5) և անկան յամուր գաւառն *Արցախայ:* (137 /14) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի *Արցախայ* եզր գետոյ ինչ՝ ի տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ (209 / 14) եկի ի գաւառս *Արցախայ* (280 / 12) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական գանձն՝ գայ հասանէ ի կողմանս *Արցախայ* (281 / 9) *Արցախայ* վանք Սուրբ Աստուածածին ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 2)

ԱՐՑԱԽԱԿԱՆ - 3

Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց *Արցախական* ամուր գաւառացն. (157 / 5) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել, և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն *Արցախական* կողմանց (203 / 9) Նոքա ոչ անսացին հրամանին, այլ անտի գնացեալ բնակեցան ի ձերում *Արցախական* գաւառս: (268 / 15)

ԱՐՈՒ - 4

լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ *արու:* (63 / 9) և զմատաղատունկս *արուացն* և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 / 3) և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ *արուի* կամ իգի (136 / 6) մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ *արուի* ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 / 2)

ԱՐՈՒԱԶԵՂԾ - 1

Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին, այպանէին, պիղծ և *արուագեղծ* կարդային: (140 / 6)

ԱՐՈՒԱՍՊԱՆ - 1

զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց *արուսպան* և իգաչար ազգին (151 / 1)

ԱՐՈՒԵՍՏ - 7

զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան *արուեստին* (49/10) Եւ ոչ ինչ կարէին գործել ի սուտ և ի մոլար *արուեստիցն* իւրեանց: (253 / 11) ունէի զայս ամենայն *արուեստս* նյութականաց պատմող (23 / 17) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն *արուեստս* եկեղեցականս: (267 / 9) «Մեր *արուեստս* լոյս է (267 / 10) որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և *արուեստք* գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 16) Բազում նշանք և *արուեստք* լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն Ցրի (56 / 5)

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾ- 1

և առաքեաց գործակալս ի վերայ ազգի ազգի *արուեստագործաց* (166 / 15)

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ - 1

Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս և զամենայն ձայն *արուեստական* (244 / 12)

ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐ - 2

Աստուածային բանին *արուեստաւոր* հոգի, Յօրինեա՛ իմաստիւ զտխրական երգմունս (225 /8) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի *արուեստաւորօքն* խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և մանկանց. (129 / 15)

ԱՐՈՒԹԻՒՆ - 5

Եւ իբրև պատմեցաւ արքայի *արութեան* նորա գործք և կարեվէր խոցոտմունք, նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 /1) զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս *արութեան* ցուցեալ (249 /10) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴՒՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՑՑ *ԱՐՈՒԹԻՒՆ* ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 / 17) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ *արութիւն* կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6) Եւ բազում *արութիւնս* յոլովպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 13)

ԱՐՈՒՃ - 1

և ածէր զնա ի գիւղաքաղաքն իւր *Արուճ:* (195 / 17)

ԱՐՈՒՍԵԱԿ -6

Արուսեակն զվեց ամիս *արուսեակ* է և զվեց ամիս գիշերավար: (24 /2) Դու աւուր աւուր *արուսեակ* և ի վեր քան զարուսեակ: (24 / 3) *Արուսեակն* զվեց ամիս արուսեակ է և զվեց ամիս գիշերավար: (24 / 2) *Արուսեակն* յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի տուընջեան և գիշերի: (24 /3) Ընդ *արուսեկին* կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ

նշոյլս արձակես: (24 /1) Եւ ի ծագել *Արուսեկին* մեծի առնոյր զարքունական զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 4)

ԱՐՓԻ -1

Իսկ արդ դարձաւ *արփին* յայլ ճանապարհ, Եւ խիզախեցին ի վերայ քո որդիք ծառայիցդ: (227 / 17)

ԱՐՓԻԱՓԱՅԼ - 1

Իսկ ծագումն *արփիափայլ* լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 /

ԱՐՔԱՅ - 148

Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից *արքայ,* կանգնեաց սիւն ի գրի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱՐՔԱՅ* ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ *ԱՐՔԱՅ,* ՈՉ ԳՏԱՔ (12 /8; 12 /9) Եւ էր Ուռնայր *արքայ* Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի (14 / 12) Այսու երկնաւոր բարեօք լցեալ՝ եկն Ուռնայր *արքայ,* եմուտ յաշխարհդ Աղուանից (20 / 4) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից *արքայ,* Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 /2) Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց *արքայ,* մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 4) որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից *արքայ:* (40 /16) անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր … ապա բարեպաշտն Վաչագան՝ *արքայ* Աղուանից (41 / 15) Եւ կատարի առ Վաչագան *արքայ* տէրունական ասացեալ բանն (46 / 5) առաքեաց *արքայ* զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհան՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 6) «Եթէ *արքայ* և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 3) Եւ *արքայ* յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, եթէ *արքայ* ի քուն իցէ, և ինքն չիշխէր զարթուցանել: (79 /1) *«Արքայ* ի քուն էր, և ոչ իշխեցի զարթուցանել»: (79 / 3) *«Արքայ* յորժամ զարթիցէ, պատմեսջի՛ր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79 / 9) Ընդ որ յոյժ հիացեալ *արքայ* և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 /11) Անդանօր բարեացապարտն Վաչագան *արքայ* զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ, որ էր անանց և անպատմելի բարեացն առիթ (83 /9) Ասէ *արքայ* (86 /15) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱՐՔԱՅ* ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՑՆ (88 /15) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից *արքայ,* և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (89 / 17) Ապա եկեալ Շապուհ *արքայ* ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն (108 /21) Եւ *արքայ* մեծաւ զարմացմամբ հրամայեաց բառնալ զսանդն ի տեղւոջէն: (111 /3) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ

ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱՐՔԱՅ.* (117 / 5) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր … և Յազկերտ Պարսից *արքայ* (117 / 10) սա է արքայից *արքայ»:* (147 / 4) որք օրհնէին զԿաւատ և ասէին. *«Արքա յ.* յաւիտեան կեա՛ց»: (147 / 10) և ցնծալով ամենեքեան օրհնեն զնա՝ *արքայ* կարդալով»: (148 / 4) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ *արքայ* յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19)որ Պարսիցն էր *արքայ* (172 / 18) Ապա գտեալ զառողջութիւն՝ մտանէ առ *արքայ,* և *արքայ* դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 /4; 175 /4) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱՐՔԱՅԷ* (89 / 12) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ *արքայէ* գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 /16) անդ առնու վախճան մարտիրոսութեան ի Սանատրկոյ *արքայէն* Հայոց: (10 / 5) կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց *արքայէն* կատարեցան: (33 / 10) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ *ԱՐՔԱՅԷՆ* ԵԴԱՆ. (42 /8) Եւ սենեկապանն *արքայի* մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ կատարի: (12 / 5) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ *ԱՐՔԱՅԻ* (14 / 3) Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից *արքայի* (14 /12) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԱՐՔԱՅԻ* (15 / 5) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց *արքայի.* (33 / 22) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից *արքայի* որդւոյ Յազկերտի, եղբօր Վաչէի՝ սրբոյ *արքայի:* (40 /14; 40 /14) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վերջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ Աղուանից *արքայի:* (42 /4) Եւ ի հրամանէ Պերոզի՝ պարսից *արքայի,* շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն (42 /4) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ *արքայի* ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 14) Եւ զարթուցեալ պատմէր զտեսիլն *արքայի:* (71 / 12) և հարցեալ *արքայի* ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 /1) ԵՒ ՊԱՏՄԷ *ԱՐՔԱՅԻ* (78 /4) երթամ, պատմեմ *արքայի* զնշանդ (78 /14) Եւ զարթուցեալ ի քնոյ՝ եկն պատմեաց զայս ամենայն *արքայի:* (79/10) Էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի *արքայի* (85 /15) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից *արքայի* բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց (89 / 13) Ապա կամ եղև *արքայի* առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89/15) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի *արքայի* եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս

եկեղեցիս առնեն վանս: (93 /8) Եւ *արքայի* առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին, և՛ *արքայի,* և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ, եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 /9; 93 /10) Զայս պայման արարին եպիսկոպոսունք, և՛ քահանայք, և՛ ազատ մարդիկ առաջի *արքայի:* (94 / 10) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ *արքայի* հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 12) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից *արքայի* մատանին եդաւ ի վերայ: (94 /16) Յիշեցաք աստանօր զՇապհոյ՛ Պարսից *արքայի* Որմզդեան (106 / 8) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի *արքայի* թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել. և շնորհեալ նմա *արքայի* մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111 / 5) Եւ հրամանաւ *արքայի* ստիպեն զամենեսեան (113 /1) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ, ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց ոմանց Բաղասական *արքայի.* (114 /18) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի *արքայի* ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 /2) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի *արքայի* յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 / 6) Ապա յերկրորդ ամին Խոսրովու՝ արքայից *արքայի* … փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 /1) որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից *արքայի* և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան (119 /12) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից *արքայի:* (128 / 9) Եւ զմթերս գանձուցն, զոր աւերեաց և ետ բերել ի դուռն Պարսից *արքայի:* (129 / 13) Եւ պատգամատարք առ նոսա Խոսրովու՝ Պարսից *արքայի* (133 /16) ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ հնազանդութեամբ Պարսից *արքայի* (141 /13) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից *արքայի* … իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12) Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի *արքայի* հօր Խոսրովու (171 / 1) Եւ իբրև պատմեցաւ *արքայի* արութեան նորա գործք և կարեվէր խոցոտմունք, նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 / 1) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից *արքայի* յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման, Պատրիկ ի Քարոյեան՝ յարքայիցն զարմից, որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ *արքայի* բնակեցան յԱղբերդ գաւառի (304 / 12; 304 / 14) կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից *արքային:* (16 / 16) նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց *արքային* (18 / 14) որ եկեալ էր ընդ Տրդատայ *արքային:* (20 / 3) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ *ԱՐՔԱՅԻՆ* Ի ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 2) Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ *արքային* Պարսից: (29 / 11) եկեալ

յանդիման լինէր Տրդատայ՝ *արքային* Հայոց (32 / 17) Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց *արքային։* (34/5) «Հայոց *արքային* կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ Հայաստան աշխարհին կամին. (38 / 12) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից առնուն զՎաչագան որդի Յազկերտի՝ եղբօր Վաչէի՝ *արքային* Աղուանից …տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ *արքային* Պարսից: (48 /4; 48 /5) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր *արքային* Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ, բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 12) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ *արքային* Վաչագանայ: (50 /11) ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ *ԱՐՔԱՅԻՆ* ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ (50 / 14) մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր *արքային* բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 /14) Անտի զերծեալ անցանէր ընդ մեծ գետն և եկեալ փութապէս պատմէր *արքային։* (52 /11) Եւ զայս լուեալ *արքային* յաղօթս կացեալ գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 /12) ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի ՄԱՍՔՈՒԹՍ Ի ՁԵՌԱՑ ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ *ԱՐՔԱՅԻՆ* ՄԱՍՔԹԱՑ (64 / 16) ԹՈՒՂԹ *ԱՐՔԱՅԻՆ* ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՆ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ (66 2) Եւ ապա զայսպիսի հրաման *արքային* ընկալեալ այնուհետև ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս … յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 /8) որ առ *արքային* լինէր (73 / 3) Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի *արքային,* լսելի լինէր նմա: (77 /15) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵԻ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ *ԱՐՔԱՅԻՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (78 / 3) և ապա քաջալերեալ *արքային* ճշմարիտ հաւատով՝ ասէր. (80 /13) զոր հարցեալ *արքային,* խոստովանեալ երեր առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 /8) Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ *արքային* Վաչագանայ: (83 /13) Շարժի ի տեղւոջէն և ի հետիոտս կացեալ *արքային,* ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 /1) ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ *ԱՐՔԱՅԻՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՋՄԱՏՓԵ ԵՐԷՑ ԳԻՏՆԱԻՈՐ (86 /14) Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ *արքային* Պարսից (109 / 12) Սոքա որդիք գոլով Սանեսանայ *արքային* Մասքթաց (119 / 14) զոր սկսաւ առնել ընդ *արքային* Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) Ապա սկսաւ տակաւ նուաղել և տկարանալ առաջի *արքային* Յունաց (130 /7) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ *ԱՐՔԱՅԻՆ* ՅՈՒՆԱՑ (133 / 12) Արդ՝ իբրև զայս լսէր յաջորդ *արքային* հիւսիսոյ … յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 / 10) որք դիմեալք յանկարծակի ընդ

դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 20) և համառեալ, պնդեալ հասանել ջանայր ի դուռն Պարսից արքային: (143 / 19) և յախուռն կոչէր արտաքս զամենայն կալանաւորս արքային (147 / 5) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր (171 / 11) Նոյնժամայն եղեալ արքային զձեռն ի գլուխ նորա գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) «Վասն զի քաղաք մեծի արքային է»: (273 / 12) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ (110 / 4) Ապա յերկրորդ ամին Խոսրովու՝ արքայից արքայի … փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 1) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 9) զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 4) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 11) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք (338 / 15) Եւ լինէր այն առ քաջիւն Վաչէիւ՝ Աղուանից արքայիւ: (40 / 12) չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8/5) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 10) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն (16 /5) Աճապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից (29 / 19) Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ.(31 / 6) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն և ձեռն տուեալ ի Պարսից արքայն. (39/12) Զայս իսկ արար աստուածասէր արքայն Վաչագան. (46 /7) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից (48 / 10) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 6) խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան (70 / 4) և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 12) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 /10) «Յորժամ զարթնու արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջի՛ր նմա»: (79 / 5) Եւ խոճկորիկայ բուռն հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի առներ զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ:(79/7) զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ բարեաց տուեցելումն իւր: (82 / 2) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս

սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 /3) Եւ զայրագնեալ *արքայն*՝ այլ ևս սաստկացուցանել կամեցեալ զմարտն: (109 / 7) Եւ *արքայն* արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ (110 / 4) այսպէս ասէ *արքայն* հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի (143 / 2) ետես *արքայն* Պարսից (144 /1) Իսկ *արքայն* հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11)

ԱՐՔԱՅԱԲԱՐ - 5

Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ *արքայաբար* շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) Եւ այնպէս *արքայաբար* մտանէ ի կայսերական մարզարանն: (185 / 3) զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն *արքայաբար* առնել տեսչութիւն: (185 / 12) և ետուր ինձ իշխանութեամբս իմով *արքայաբար* առնել տեսչութիւն (189 / 4) Զի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից՝ տիրել իշխանութեամբ ամենեցուն *արքայաբար:* (330 / 19)

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ - 2

Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում *արքայական* բանակին: (54 /15) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ *արքայական* շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6)

ԱՐՔԱՅԱՉՈՒ - 2

Անտի յարուցեալ ելանէր առ նոսա *արքայաչու* կազմութեամբ: (191 /2) տեսանէաք յելս *արքայաչու* կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին (200 / 2)

ԱՐՔԱՅԱՏՈՒՐ - 1

սոքա բնակեալ էին ի Դղմահողն *արքայատուր* Աղուանից աշխարհիս: (305 / 4)

ԱՐՔԱՅԻՑ ԱՐՔԱՅ - Տե՛ս ԱՐՔԱՅ

ԱՐՔԱՅ ԱՐՔԱՅԻՑ - Տե՛ս ԱՐՔԱՅ

ԱՐՔԱՅՈՐԴԻ - 7

Սաստկանայ պատերազմն, ըմբռնի *արքայորդին* Ալանաց ի ձեռս Արտաշեսի: (13 / 8) տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն, ուր նստէր *արքայորդին:* (160 / 17) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ *արքայորդւոյն* հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն (159 / 1) մինչև հասանել նոցա ի դուռն *արքայորդւոյն,* պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 18) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն *արքայորդւոյն* իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 4) և ասէ առաջի *արքայորդւոյն.* (162 / 15) Եւ ել հրամանս այս յերեսաց *արքայորդւոյն* և ամենայն զօրաց իւրոց (163 / 7)

ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ - 4

իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 16) յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել, և միանգամայն փակակալ և իշխան արքայութեանն: (49 / 1) և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 4) և ի շնորհաց հոգւոյն անմասն եղիցին և խոստացեալ արքայութեանն մի հասցեն: (301 / 12)

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - 5

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս...և այլք բազումք...կարգեցաք այսպէս. (89 /17) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս ... ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 /9) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ (271/8) նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, որ կոչի եպիսկոպոսապետ, մետրոպօլիտք և եպիսկոպոսք, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 8) Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 10)

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - 1

ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին և շինութեան աշխարհիս Աղուանից: (230 / 25)

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ - 1

Յուցէ՛ք և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ դասի արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 5)

ԱՐՔԻԴԻԱԿՈՆ - 1

գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207 / 3)

ԱՐՔՈՒԳԵՏ - 1

Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց և գերի վարեալ զԲաղացն սահմանս՝ գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ՝ յաւան մի՝ Արքուգետ կոչեցեալ (331 / 14)

ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ - 7

Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1; 64 /1) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 2) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝

դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13) որ պարունակեալ էր զլայնատարածն արքունական բակին (222 /17) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի սուրբ քառասներորդսն ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն բանակս (257 / 11) ուր և բաղանիք արքունական են: (340 / 13)

ԱՐՔՈՒՆԻ - 36

պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 / 9) և բազում վնաս արար զօրացն արքունի: (16 / 9) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (30 / 1) յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին (61 / 13) և իբրև զրաւ լինէր սեղանոյն արքունի ընթրեաց (64 / 4) յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Եւ ինքն արքունի դրան երիցամբք և յոլովագոյն պաշտօնէիւք: (68 / 13) և բազմութիւն պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին, խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 7) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի բարերարէն Աստուծոյ. (69 / 16) Եւ հասեալ ի գիւղ մի՝ Արաժանս անուն և սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 18) Եւ յորժամ ի գիւղն մտանէր սուրբ և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 9) Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) և զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հարեալ. (79 / 14) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր բերել. (81 / 13) և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 19) զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին (92 / 3) Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 5) Իսկ զմուբիւտանն մուբիւտն ի սեղանն արքունի մեծապատիւ առնէր: (106 / 13) սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 13) հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի (107 / 16) Իսկ Անդրկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՝ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 /3) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 9) և թողութիւն հարկաց արքունի լինի ձեզ: (113 / 3) հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 3) և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 5) Իսկ նա փախստեայ

անկանէր ի դուռն *արքունի.* (150 / 12) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն *արքունի:* (173 / 14) աճապարէր անդէն ի դուռն *արքունի:* (174 / 18) հրամայէր տալ նմա ապարանս, և *արքունի* բժշկաց կալ առ նմա: (175 / 2) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս *արքունի* պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 12) Սա յոլովիւք աւուրբք ժամանեալ՝ յամէր ի դրան *արքունի:* (225 / 2) զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն *արքունի* (296 / 12) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ *արքունի* հրամանին տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 /4) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱՒ ԵԻ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ *ԱՐՔՈՒՆԻ* (304 / 6) Եւ անտի դարձեալ եկն *արքունի* հրամանաւ (331 / 12)

ԱՐՔՈՒՆԻ ԴՈՒՌՆ - Տե՛ս ԱՐՔՈՒՆԻ

ԱՐՔՈՒՆԻՔ - 3

Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս զանազան սպասս *արքունեացն* հարեալ կազմէին: (63 /4) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորոստանեայց, նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ *արքունեացն* և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. (325 /5) Եւ գայր այրն առ *արքունիսն* և թուէր, եթէ արքայ ի քուն իցէ, և ինքն չիշխէր զարթուցանել: (79 / 1)

ԱՐԵԻ - 3

Եւ յետ այնորիկ ոչ *արև* և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. (239 / 12) քեզ *արևդ* շնորհեալ լիցի վասն երդմանն, զոր վկայեցի. (54 / 10) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել *արևուն* նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3)

ԱՐԵԻԵԼԵԱՅՔ - 15

և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ *արևելեայց* աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 /13) ո՛վ աստուածազան *արևելեայց* արքեպիսկոպոս Ուխտանէս… ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 9) նոյնգունակ եղև *արևելեայց* աշխարհիս լուսոյ խաչիս երևումն. (216 / 10) Առաջինն մայր եկեղեցեացն *արևելեայց* Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (274 / 18) և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն *արևելեայց* կողմանցս Աղուանից: (338/15) Սուրբն Շուփհաղիշոյ՝ կաթողիկոս *արևելեայց* յԵրուսաղեմէ եկեալ (342 / 11) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելաղրել զնոյն չարութիւն *արևելեայցն* եկեղեցեաց: (339 / 16) որով և մերոցս *արևելեայցս* վիճակեցաւ սուրբ առաքեալն Թադէոս: (10 / 3) Յայսմ տեղւոջ եղև սկիզբն *արևելեայցս* եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց և լուսաւորութեան տեղի: (10 / 16)

Բայց *արևելեայցս* բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ ցուցանեն զորպէսն: (12 / 12) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան գտող, որ և մեզ *արևելեայցս:* (83 / 16) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս *արևելեայցս* ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (98 / 1) զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և *արևելեայցս* ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 /11) վասն զի *արևելեայցս* մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 2) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս *արևելեացս /ճիշտը՝ արևելեայցս/* ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ *արևելեացս /ճիշտը՝ արևելեայցս/* ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 11)

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ - 1

հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ *Արևելեան:* (151 / 13)

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ԾՈՎ - Տե՛ս ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ

ԱՐԵԻԵԼԻՑ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ԱՐԵԻԵԼՔ

ԱՐԵԻԵԼՔ - 41

Սեմ կալաւ զկողմն *արևելից* երկրին (7 /1) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ *արևելից* հիւսիսոյ (14 / 5) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն *արևելից:* (21 / 1) լուսաւորէր զկողմանս ինչ *Արևելից* աշխարհին (32 / 1) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն *Արևելից* Կողմանց (32 / 10) Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն *արևելից* վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 5) Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս *արևելից* ՝ի գաւառն Ուտիական: (95 / 12) Գտանին զրոյցք *Արևելից* կողմանց (106 / 6) զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս *արևելից:* (129 / 11) Արդ՝ ահա դարձուցից զերեսանակս նոցա ընդդէմ *արևելից* (134 / 9) զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն *Արևելից:* (135 / 17) որ փակեալ ունի զկողմանս *արևելից* հիւսիսոյ. (141 /3) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն *արևելից* (146 / 8) և արդ դարձայ ընդդէմ *արևելից* (167 / 18) Եւ այսպէս տաճիկք յարձակեցան ի կողմանս հիւսիսոյ և *արևելից.* (180 / 14) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ,

ապուհիպատ և պռոտոն պատրիկ և *արեւելից* կուսակալ, ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 9) մինչ զի *արեւելից* և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 18) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան *արեւելից* Ջուանշիր. (193 / 17) հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն *արեւելից* տեսանէր.(195 / 4) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն *արեւելից* խաղաղական ողջունիւ հրաժեշտ: (195 /10) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհոչակելին Ջուանշիր՝ *արեւելից* իշխանն (196 / 14) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն *արեւելից:* (197 /2) զի նա ևս *արեւելից* տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ *արեւելից* լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք (201 / 9) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին *արեւելից* զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին (211 / 19) հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ *արեւելից* աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 /3) Բեկումն մեծ, որ եղև *արեւելից* աշխարհիս, Եւ աղաղակ կործանման հնչեաց ընդ երկիր. (225 /12) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ լինել կողմանն *արեւելից* (233 /13) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր *արեւելից* հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 15) և ընկալեալ զնամակն՝ ի ժողովումն *արեւելից* ըստ կանոնական հրամանի ընկալեալ եղև (293 / 14) Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել կողմանցս *արեւելից.* (311 / 11) և յայնմհետէ ետ զաշխարհս *արեւելից* ի Տաճիկս (312 / 5) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս *արեւելից* ի Տաճիկս տալն եղև: (312/15) զկաթողիկոսարանն *արեւելից* ոչ աւերէ (320 / 13) «Ջսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ *արեւելս* է», որ և եղևն: (70 / 10) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ *արեւելս* և ասէ. (256 / 1) Ծագք երկրի *արեւելք.* (7 / 2) ԳԻՏՏ ՆՇԽԱՐԱՅ *ԱՐԵՒԵԼԻՑ* ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ՝ ՍՐԲՈՅՆ ԵՂԻՇԱՅԻ (11 / 6) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ *ԱՐԵՒԵԼԻՑ* ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ (192 / 6) ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒՄԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՑՍ *ԱՐԵՒԵԼԻՑՄ.* (9 / 13)

ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԿՈՂՄ - Տե՛ս ԱՐԵՒԵԼՔ

ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՄԵԾ ԾՈՎ - Տե՛ս ԱՐԵՒԵԼՔ

ԱՐԵՒԷՍ - 1

Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և *Արևէս* եղբայր նորին. (337 / 1)

ԱՐԵՒՄՏԵԱՅ - 1

Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և՛ զԲագարատ *արևմտեայ* գնդիւն (29 / 16)

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ - 1

ետես քօշն *արևմտեան* (193 / 3)

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ - 8

Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին … և Յաբեթ զկողմն *արևմտից* և հիւսիսոյ (7 / 2) և ի կողմն *արևմտից* երթան հասանեն ազգքս այս մինչ ի Տրապիզոնտ: (7 / 3) զոր կազմեալ էր ընդդէմ *արևմտից* (129 / 2) որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն *արևմտից:* (133 / 18) զոր յօրինեցի ընդդէմ *արևմտից* կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8) տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և *արևմտից* (138 / 14) մինչ զի արևելից և *արևմտից,* հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (192 / 1) աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն *արևմտից:* (193 / 8)

ԱՒԱԳ - 7

հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն *աւագ* (231 / 3) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս *աւագ* ի գլխաւոր նախարարացն (234 /15) Զայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ *աւագ* ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) Աբուբքր Աբուհփայ որդի *աւագ* էր ընկերացն (290 / 9) որ մեծ է քան զայլսն դահճապետաց *աւագ* (330 / 7) *աւագն* շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 /10) յաջակողմն դրանն նստի *շուրտայաց /ճիշտը՝ Շուրտայաց/ աւագն* (330 / 7)

ԱՒԱԳԱԳՈՅՆ - 1

Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս *աւագագոյնս* աբեղայս (72 / 6)

ԱՒԱԳԱՆԻ - 1

և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս *աւագանի* ՝եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2)

ԱՒԱԳԱՇՈՒՔ - 1

այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն … այր մի *աւագաշուք,* լուսաւոր կերպարանօք (57 / 2)

ԱՒԱԴԻԿ - 1

արդ մեռանիս *աւադիկ»:* (57 / 11)

ԱՒԱԶԱԼԻՑ - 1

Նա և զուռուցիկ տիկնն մեծամեծս, քարալիցս, *աւազալիցս,* որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 19)

ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ - 1

սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց, այլ և *աւագակապետաց* Չորոյգետոյն բովանդակ եղև իշխան (341 / 4)

ԱՒԱԶԱՆ - 9

Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց *աւազան* քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 /17) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ *աւազանաւն* (243 /1) Իսկ զբոլոր աշխարհին Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն և լուսաւորէր մկրտութեամբ *աւազանին* փրկութեան. (34 / 22) Եւ որք յետ շնորհի *աւազանին* փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ հաստատէր. և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել *աւազանին* փրկութեամբ (47 /3; 47 /5) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ *աւազանին* լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 /13) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կռոցն մոլորութենէ լուսածնութեամբ *աւազանին* շնորհաց: (219 / 7) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ *աւազանին:* (258 / 5) Եւ սուրբն Սիօնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի … և վէմն, յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի, յորում ոտից տեղն երևի ցարդ ևս. և *աւազանն* ներքոյ նորին (284 / 3)

ԱՒԱՆ - 3

Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայջ *աւան* (132 / 1) և յաւարի առեալ զաշխարհս ամենայն՝ դառնայ ի Սիւնիս, և ամրանայ ի Բերդատեղի *աւանին* Շաղատու (326 / 9) հասանէ Գորայ *աւանն* Խոտայ (111 / 18)

ԱՒԱՆԴ - 1

Զի էր նա նոցա քեռորդի և յառաջ լեալ էր քրիստոնեայ ըստ հայրենական *աւանդին* (15 / 11)

ԱՒԱՆԴԵԱԼ - 2

Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ *աւանդեալ* նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 10) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա *աւանդեալ.* (275 / 1)

ԱՒԱՆԴԵՄ - 9

այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և *աւանդեաց* մօրն: (89 / 3) Եւ այլ ինչ բազում աղտեղութիւն *աւանդեաց* ազգին այնորիկ (289 /16) բազում կարգս ուղղութեան *աւանդեաց* եկեղեցւոյ վրիպելոյ. (297 /14) որ և մեր նախնեացն *աւանդեցաւ* (316 /10) և *աւանդեցին* զնա նոցա: (89 / 6) որպէս և յառաջընծայ *աւանդեցին* մեզ աստուածազան առաքեալքն (243 / 9) Եւ *աւանդէ* նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և ընդ Մամիկոնեանս համապատուել: (111 / 5) որ *աւանդէ* աշխարհի

զպատգամս հոգւոյն սրբոյ»: (242 / 10) զաւուրս քառասունս պահուց *աւանդէին* զանձինս իւրեանց (19 / 14)

ԱԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ - 1

«Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էք, օրհնեալ էք. ապա եթէ յԱղուանից *աւանդութեանն* էք, դուք գիտէք»: (313 /18) Վասն զի զփրկական *աւանդութիւնն* առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 2)

ԱԻԱՌԱՆՇԱՆ - 1

Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ, որ *Աւառանշան* անուն ճանաչէր, ի սահմանս Հայոց. (326 / 7)

ԱԻԱՐ - 17

Եւ Անտիոքոս առեալ *աւար* բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (29 / 20) և զտունս նոցա *աւար* հարկանիցեն (44 / 8) Անդանօր բարեացապարտն Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն *աւար* առեալ (83 / 9) Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ *աւար* առեալ (100 / 8) Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և *աւար* գաւառին և զնոցուն համագունդ եղբարսն: (100 / 17) և զամենայն մեծամեծաց տանց *աւար* առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, *աւար* առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր.(109 / 15) զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, *աւար* հարկանիցեմք»:(139 / 7) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց *աւար* առեալ. (224 / 9) *աւար* առեալ գերէին զամենայն: (232 / 10) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան *աւարացն* մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 17) և դառնայ ինքն մեծաւ *աւարաւ* և բազում գերեօք ի Հայս: (13 / 13) Յայնժամ Անդոկայ պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ *աւարաւ* անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհն: (109 / 9) և մնացեալքն զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհն իւրեանց բազմազան *աւարաւ:* (338 / 10) Չու արարեալ Վարդանայ մեծաւ *աւարաւն,* անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 18) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն *աւարին* և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 / 12) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ *աւարօքն* անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 11)

ԱԻԱՐԱՄԱՍՆ - 1

Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝և / ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 12)

ԱԻԱՐ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս ԱԻԱՐ

ԱԻԱՐԵԱԼ - 1

Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ ի բաց բառնային (45 / 6)

ԱԻԱՐԵԼ - 1

քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ (38 / 10)

ԱԻԱՐԵՄ - 1

և ի՞ւ կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և ոչ յափշտակեսցուք»: (38 / 13)

ԱԻԱՐ ՀԱՐԿԱՆԵՄ - Տե՛ս ԱԻԱՐ

ԱԻԱՐՏԵԼ - 1

Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի: (83 / 2)

ԱԻԱՐՏԵՄ - 1

և ի բարեքաւութեան աւարտէր զառաքինութիւնն: (46 / 10)

ԱԻԵԼԻ - 6

Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ, հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 19) և որ որք աւելի քան զայս տացէ սակս հոգւոյն, բարի առնէ (91 / 2) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ (215 / 14) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք և ոչ ժտել յիրս ինչ աւելի և ոչ քարոզել եպիսկոսապետ զհայրապետն: (275 / 11) զի Ճ աւելի վանք, որ կան անդ, զորոց փոյթ կալեալ իշխանացն Հայոց, Է կենդինար տուեալ թագաւորին Յուստիանոսի (286 / 8) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 2)

ԱԻԵՏԱԲԵՐ - 2

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր ... քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 /9) Աւետաբեր ինչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք (208 / 13)

ԱԻԵՏԱՐԱՆ - 11

Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ և ի ծագս հիւսիսայնոցս քարոզեցաւ աւետարան նորա (263 / 12) և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն ... աւետարանաւ և խաչիւ յոլովութեամբ իւրաքանչիւր դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 11) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ

հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ *աւետարանաւն* Քրիստոսի»: (261 / 8) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան, զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր *աւետարանի* անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 11) «Որ թողցէ վասն *աւետարանին* զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր (25 /8) ոչ ունէին հրաման դատարկաձեռն լինել, և ոչ ինքն թագաւորն ունայնաձեռն երթայր յողջոյն *աւետարանին:* (64 / 8) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք՝ յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ *աւետարանին* պատուեալք (67 / 10) Եւ ձգէր զքարոզութիւն *աւետարանին* յաշխարհին Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, և՛ մինչև ի դուռն Չորայ. (95 / 14) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն *աւետարանին.* ըստ փրկչական բանին ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց(243/12) և որպէս յարութեան *աւետարանն* նախ զնաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315/17) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն, սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ *աւետարանս* ի գիրկս (80 / 3)

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ - 2

Եւ խնդութեամբ ընկալեալ հաւատային *աւետարանական* բանին զառաջինն: (38 / 7) և կենարար *աւետարանական* բանքն ընթերցեալ լինէին առաջի յոլովագոյն ժողովրդոցն (64 / 6)

ԱՒԵՏԱՐԱՆԵՄ - 1

զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս *աւետարանեցին* (277 / 15)

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՉ - 5

որպէս Ղուկաս *աւետարանիչն* ասէ. (315 / 1) Զի յետ առաքելոցն և *աւետարանչացն* քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 / 13) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի.... ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից *աւետարանչացն,* ըստ չորից մովսիսական օրինացն (272 / 15) Յիշեցուցանեմք և զբանն Յովհաննու *աւետարանչի* (125 /12) Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու *աւետարանչի* ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9)

ԱՒԵՏԻՔ - 4

զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. զմեծաց նախապարգև *աւետեացն* քարոզութիւն (202 /6) Ընդ որ հայրապետն Եղիազար հիանայր վասն պարգևական *աւետեացն* (218 /17) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ *աւետեօքն* ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ

Կաւատ. (190 / 2) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, Եբրայեցւոցն նիսանի ի տասն և եօթանն աւետիք կուսին: (315 / 7)

ԱԻԵՐԱԾ - 1

մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ (43 / 9)

ԱԻԵՐԱՆՔ - 1

Եւ ապա գուժէր ձայն աղետաւոր ի տունն Թորգոմայ և առհասարակ աւերանք աշխարհին հասանէր: (337 / 10)

ԱԻԵՐԵԱԼ - 3

Եւ զտուն հօր նորա աւերեալ քանդէին հրդեհաբոց կիզմամբ: (224 / 7) Եւ յերկաքանչիւր կողմանց բռնութենէ թշնամանեաց աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 / 17) և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս (253 / 3)

ԱԻԵՐԵԼ - 6

Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ, այլ շուրջ զամրոցաւն աւերել: (109 / 8) որ եկեալ էր աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113 /16) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 / 16) և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 3) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 / 6) գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն զուր աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 / 10)

ԱԻԵՐԵՄ - 12

գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ՝ եթէ աւերեաց զբազում երկիրս Հայոց: (116 /17) Եւ զմթերս գանձուցն, զոր աւերեաց և ետ բերել ի դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13) քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 8) Եւ զկնի Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի Խազիրս: (320 /1) և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ (17 /3) ԶՈՐ ՅԵԼՄՆ ԻԻՐԵԱՆՑ ԱԻԵՐԵՑԻՆ (118 / 17) որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և զտառապեալսն հարկապահանջ և անառակ գնացիւք աւերեցին, (280 /10) որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ, զմեռեալս յարուցանէ (22 /13) զկաթողիկոսարանն արևելից ոչ աւերէ (320 /13) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն (132 / 3) ուր գնացք ոտից նորա լինէր, աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14)

ԱԻԵՐՈՒՄՆ - 1

Ի ԳՐԵՆՈՑՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱԻԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՑ (322 / 11)

ԱԻՉԻ - 1

Զայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն *Աւչի* (260 / 13)

ԱԻՐ - 61

Դու *աւուր* աւուր արուսեակ և ի վեր քան զարուսեակ: (24 /3; 24 /3) և յերիր *աւուր* յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ (38 / 5) Եւ յորժամ սկիզբն լինէր ցայգապաշտամանն ի նմին *աւուր,* և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 11) Այրն այն Խոճկորիկ անուն …ի հասարակ *աւուր* ի քուն կայր և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն՝ սպիտակ, պճղնաւոր պարեգօտիւք (78 / 6) յերրորդ *աւուր* յարեաւ (124 / 17) Եւ այն ի միում *աւուր,* ի միում ժամու: (156 / 6) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև *աւուր* միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի.(187 /13) նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի *աւուր* ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 17) Եւ ի միում *աւուր* կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 11) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում *աւուր* եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս (311 / 18) ի միում *աւուր* տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 / 15) ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ *աւուր* (316 / 8) Ապա հարկաւորեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ *աւուր:* (316 / 9) Սա յոլովիւք *աւուրքդ* ժամանեալ՝ յամէր ի դրան արքունի: (225 / 2) Եւ ընդ երեկս *աւուրն* սպահապետ գնդին Թորելեան հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին, (101/4) Եւ ի նսեմանալ *աւուրն* ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս (137 / 9) Եւ ի նսեմանալ *աւուրն* զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 10) Իսկ ի համաշխարհական *աւուրն* յարութեան հասանելոյ…ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 7) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն իմ և միւսում *աւուրն* եցոյց. (191 / 7) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին *աւուրն,* եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 / 4) Եւ յինն ժամ *աւուրն* մտանեն առաջի և զվաղորդայն *աւուրն* հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 /9; 330/9) Եւ անդ զերիս *աւուրս* մեծապէս կատարեցին զյիշատակ սրբոցն (66 / 13) և այնպէս բազում *աւուրս* առնէր ընդ առնն (82 / 12) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն *աւուրս* խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84 / 18) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս *աւուրս.* (86 / 7) Առնէին անդ *աւուրս* բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս (98 / 10) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս՝ զետեղանալ նմա անդէն, ուր էրն զօրօքն իւրովք հանդերձ *աւուրս* ինչ: (146/15) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս *աւուրս* երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 19) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարւոյն

առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն *աւուրս* ձմերայնոյն: (165 /9) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև *աւուրս* ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165/13) Զորս ողբալ ի սուգ առի *աւուրս* բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 /20) Եւ եղեալ անդ սակաւ ինչ *աւուրս* ՝ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176/10) ի գեղեցիկ մարգս պերևետեալ յոլովէին *աւուրս* բարեկեցիկ յղփութեամբ: (221/14) զի սուղ ինչ *աւուրս* տևեաց կենդանի (224 /10) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում *աւուրս* երևէին. (239 / 12) բազում *աւուրս* երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 13) վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն *աւուրս* կենաց մերոց: (281 / 13) Ի սորա *աւուրս* էր Հաջաջ Իբն Յուսուփ: (291 / 8) Եւ եղև ի նմին *աւուրս* Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7) Ի սորա *աւուրս* տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք (317 / 1) Ընդ այն *աւուրս* հասանէ վախճան հայրապետին Աղուանից Յովսեփայ (334 / 9) ի սորա *աւուրս* արար գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ (342 / 14) Ընդ *աւուրսն* ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն, որ անդն յայտնեցան: (70 / 6) որ հանդերձեալ է լինել ի յետին *աւուրսն:* (297 / 11) Եւ ընդ *աւուրսն* ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 / 6) յետ սակաւ ինչ *աւուրց* զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Եւ յետ սուղ ինչ *աւուրց* յամսեանն մեհեկանի … երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 /8) սակայն յետ սակաւ ինչ *աւուրց* դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 15) Եւ յետ սուղ ինչ *աւուրց* վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն, որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից, կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս բոլոր տարեկան *աւուրց* հրճուական անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221/4) Որ և անտի յետ *աւուրց* ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ (239 / 15) յորոց ըստ թուոյ *աւուրց* տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 16) Իսկ ի գալ գարնանային *աւուրցն* ՝ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 /1) զի ի ժամ տապակէզ *աւուրցն* առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 /12) զի էին *աւուրք* պահոց քառասներորդացն: (162 / 8) անցանէին *աւուրք* խորշակայեղց տօթանացն (221 /15) Չթուեսցին յամս ժամանակաց *աւուրք* դառնաբեր (229 / 13) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան *աւուրք* քառասներորդացն սրբոց (240 /3) Այնպէս հասին ի վերայ մեր *աւուրքն* այնոքիկ (156/14)

ԱԻՈՒՐ ԱԻՈՒՐ - Տե՛ս ԱԻՐ

ԱՓԱՆ - 1

կալաւ զիշխանութիւնն … Ութման Իբն *Ափան* ամս ԺԱ. (291 / 5)

ԱՓՆ - 5

Պայծառ քո *ափին* էր մեզ լոյս անմուտ (229 /16) և ելանէ առ *ափն* ծովակին Գեղամայ. (13 / 3) Իսկ ի ժամու միում մինչդեռ կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրւոջն առ *ափն* Կուր գետոյ, չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 /4) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ *ափն* Կուրական գետոյն (103 / 8) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև դաշտակն առ *ափն* Տրտուական գետոյն (205 / 2)

ԱՓՐՈԴԻՏԱԿԱՆ - 1

Նոյնօրինակ և *ափրոդիտական* ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զիօրակինն առնելով կանայս (241 / 15)

ԱՓՐՈԴԻՏԷ - 1

Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն *Ափրոդիտեայ* մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն՝ ուռութս և բարբաջմունս իմն յօրինէին: (253 / 9)

ԱՔԱՅԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … Ատտիկէ, *Արապիա* (5 / 11)

ԱՔՈՅԵԱՆ - 2

Այլն քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքոյ /գրքում՝ Ջուանքո/ պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ … Թէոդորոս յԱնաստասեան, Ռոստոմ ի Վարազ *Արոյեան* … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Ռոստոմ ի Վարազ *Արոյեան* (305 / 1)

/ ա - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶԱԲԱՍՆ - 1

և ներբողելով *զաբասան* մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխահակոյտ ամբոխիւն: (212 / 6)

ԶԱԲՐԱՀԱՄ - 4

կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 3) զի մեծ վիհ ընդ մէջ կարել ճանաչել զԱբրահամ: (88 / 8) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և արդար այր՝ զԱբրահամ (269 / 3) կարգեն զԱբրահամ պատրիարք (274 / 10)

ՋԱԲՈՒ ՄՍԼԻՄ- 1

և սպան գաղտուկ զԱբու Մսլիմ (292 / 2)

ՋԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ - 1

Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՛ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 9)

ՋԱԳԻ - 5

և զագիս ձիոցն կարմիր ներկուածով տայր յարմարել (62 / 4) և ձիս սպիտակս կարմիր ներկուածով զագիսն կազմեալ, և զպուրս, և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ պերճացուցեալ (69 / 6; 69 /6) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ ոսկրն մինչև ցկանգուն մի. անշքեղացուցանէին զտեսիլ նոցա իբրև զիշուց կահակրաց: (169 /8) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 /15)

ՋԱՋԱՏ ԱՅՐ - 2

Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ (93 / 8) «ՋՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 / 15)

ՋԱՋԱՏԱՍՈՒՆ - 1

զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւուրին զազատաստուն տոհմն հանդերձ Նամեսական զնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 12)

ՋԱՋԱՏԱՏՈՀՄ - 1

իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 /1)

ՋԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 8)

ՋԱՋԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն Յաբեթի, և զազգաբանութիւն նորին գտցես յիւրում տեղւոջն: (4 / 3)

ՋԱՋԳԱՅԻՆ - 1

«Թէ մի՛ ոք իշխեսցէ զազգային առնել կին. (314 / 8)

ՋԱՋԳ - 4

Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել (170 / 10) և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 / 3) Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն,

սերեալ *զազգս* Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց… (8 /16) բանալ զդրունս Չորայ, հանել *զազգս* ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից (141 / 3)

ԶԱԶԳ ԱԶԳ - Տե՛ս ԱԶԳ

ԶԱԹՈՌ - 19

Եւ ոչ կամեցեալ իւր իսկ ունել *զաթոռ* քահանայապետութեան: (34 / 24) ի սոյն ամի փոխեցին *զաթոռ* հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 /2) զի թողեալ զերկիր աղախնոյն՝ արկանէին *զաթոռ* տէրութեանն ի Դամասկոս: (193 / 10) և յաջորդէ *զաթոռ* նորին Եղիազար՝ այր բարի և ազնուական: (213 / 5) Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ *զաթոռ* քո բարձրագահ ունայն քև հայիմ: (229 / 21) ԵՒ ՎԱԽՃԱՆ ԴԱԻԹԻ՝ ՄԵԾ ԿՈՒԵՆԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ. ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ *ԶԱԹՈՌՆ* ՈՐԻՆ (233 /10) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՑՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ *ԶԱԹՈՌ* ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 12) զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս մերում *զաթոռ* հայրապետական: (260 / 17) Եւ յաջորդեաց *զաթոռ* նորին Անդրէաս (280/15) վերանորոգեցէք *զաթոռ* հայրապետութեանս մերոյ (300 / 3) առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և *զաթոռ* առաքելական (306 /14) Փոխանորդէ *զաթոռ* հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. (313 / 12) և ոչ լինէր պարապ իշխանացն Աղուանից նորոգել *զաթոռ* հայրապետութեան Աղուանից:(334/11) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել *զաթոռ* թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 12) որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց *զաթոռ* հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ (342 / 15) յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և *զաթոռն* (36 /18) որ կալեալ *զաթոռն* ամս ԽԴ (119 / 5) Եւ Ներսէս կալաւ *զաթոռն* ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ: (297/9) ԵՒ ՄԻՔԱՅԵԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ *ԶԱԹՈՌՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԶԿՆԻ ՍԻՄԷՈՆԻ (311 / 9)

ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ - 1

ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵՒ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱՒ *ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ* ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ (118 / 16)

ԶԱԼԻՔ - 2

Դիմեալ որպէս *զալիս* ծովու՝ նախահաս յԱստեղն լինէին բլուր: (100 /5) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և զաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել *զալիս* ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 / 13)

ԶԱԽՏ - 1

Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս, յայտնեաց նոցա *զախտն* չար, որ տանջերն զնա: (21 / 3)

ԶԱԿԱՆԱԿԱՊ - 1

Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, *զականակապ,* զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 12)

ԶԱԿՆ /թանկագին քար/ - 1

և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և *զականցն* պատուականաց (129 / 8)

ԶԱՀ - 7

Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ *զահ* և զերկիւղ … ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 /2) «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, *զահ* և զդողումն անյագ և անողորմ սրոյն (157/20) Եւ եղ *զահ* և զերկիւղ ընդ երեսս երկրի. (166 / 14) Ամենեքեան *զահի* հարան և դողացին՝ ի միաբանութիւն եկեալ, ելս իրացն խնդրեցին (21 / 3) Այս է, որ *զահի* հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս (23 / 11) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ *զահի* հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100/1) Քանզի տեսանելով *զահն* սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես …դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (135/20)

ԶԱՀԱԳԻՆ - 3

և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր *զահագին* վիրագն: (30 / 6) Յուշ առնէր հեղգացելոցն *զահագին* աստուածային դատաստանն (86 / 9) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ *զահագին* գլուխն (109 / 19)

ԶԱՀԵՂ - 2

զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու *զահեղ* որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146/7) որ լոյս անհնարին էր *զահեղ,* զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 7)

ԶԱՂԱՂԱԿ - 1

զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 17)

ԶԱՂԱՂԱԿ ԲԱՌՆԱՄ - 1

զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 17)

ԶԱՂԲԻՒՐ - 2

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, *զաղբիւրս* և զմօրս, զլերինս և զդաշտս (156/8) Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց, Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար *զաղբիւրս* արտասուաց: (229 / 24)

ԶԱՂԵՂՆ - 2

Լարեաց *զաղեղն* իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն (227/9) լարեցին *զաղեղունս* ի վերայ նորա յիրս դառնութեան: (157 /8)

ԶԱՂԷՏ - 2

Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել *զաղէտս* եղկելի անձանցն (138 / 4) Ապա եկեալ Շապուհ արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես *զաղէտսն* (108 / 21)

ԶԱՂԻՍԱՇԱՐ - 1

և ոչ կարէր քակել *զաղիւսաշար* պոյր գմբեթին (97 / 8)

ԶԱՂԽ - 1

Եւ առեալ *զաղխն* իւր ընդ իւր…զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 11)

ԶԱՂՋԻԿ - 1

հրամայեաք արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, *զաղջկունս* և զմանկունս (163 / 2)

ԶԱՂՏԵՂԻ - 1

Հրաման տայր … ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ *զաղտեղի* դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 / 14)

ԶԱՂՈՒԱՆՔ - 7

Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և *զԱղուանից* անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 /7) կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և *զԱղուանիցն*՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 /10) առաւել լուսաւորէ *զԱղուանս* (14 / 15) ԵՒ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՋՕՐՕՔՆ ԵՒ ԱՌՆՈՒԼ *ԶԱՂՈՒԱՆՍ* ԵՒ ԶՀԱՐԿՍՆ (29 / 4) Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, *զԱղուանս* (274 / 12) Եւ ել Խազրաց տէրն ութսուն հազար արամբք և էառ *զԱղուանս.* (319 / 3) որք *զԱղուանս* ժառանգեցին որդի ի հօրէ առնլով: (326 / 14)

ԶԱՂՈՒՀԱՑ - 1

Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան *զաղուհացն,* մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9)

ԶԱՂՕԹՔ - 2

կատարեաց *զաղօթս* (189/18) և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ զոհութեամբ զառաւօտին կատարէր *զաղօթս:* (202 / 11)

ԶԱՄ - 8

որ *զամ* մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 8) և *զամն* ողջոյն յըղձալի և ի խաղաղաւէտն անցուցանէ հանգիստ: (190 / 3) *զամս* կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) *զամս* եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17) զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ նպաստաւորեալ և Բախդանէր դարբին *զամս* երիս (281 / 15) վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ *զամս* ԺԲ (312 /14) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու և կալեալ զգաւառսն *զամս* ԺԲ (327 / 9) և *զամս* Գ կալաւ զՀայս (333 / 5)

ԶԱՄԱՂԷԿ - 1

մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն Մովսեսի ի հարկանելն *զԱմաղէկ* (170 / 1)

ԶԱՄԱՆ - 1

եդեալ առաջի *զամանս* լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7)

ԶԱՄԱՌՆ - 1

Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց *զամառն* մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս (320 / 6)

ԶԱՄԱՐԱՍ - 1

Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին *զԱմարաս* գաւառ (326 / 2)

ԶԱՄԲԱՍՏԱՆԱԿԱՆ - 1

Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ *զամբաստանականս* վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 9)

ԶԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն *զամբաստանութեանն* կտակ ի մէջ բերեալ: (213 / 10)

ԶԱՄԲԱՐԻՇՏ - 1

որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին *զամբարիշտն* իշխանսն Պարսից աշխարհին (43 / 14)

ԶԱՄԲԱՐՇՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ *զամբարշտութեամբ* մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ ի բաց բառնային (45 / 6)

ԶԱՄԵՆԱԶՕՐ - 1

մանաւանդ զնշանին *զամենազօր* գալստենէն առաւել լինէր գոհացող. (182 / 17)

ԶԱՄԵՆԱԿԵՑՈՑՑ - 1

գտաք *զամենակեցոյց* խաչին մասն (210 / 6)

ԶԱՄԵՆԱՅՆ - 89

զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 10) պատմէր *զամենայն* մոլորութիւն հեթանոսաց (19 / 9) Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս … պայծառ և գեղեցիկ քան *զամենայն* հասակակից ընկերս քո: (24 / 10) «Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և *զամենայն* ստացուածս իւր (25 / 9) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես *զամենայն* մենքենայս չարեաց նորա: (26/13) *զամենայն* ինչս և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ տեառն ամենայնի. (27 /17) Եւ տայր ուսանել պահել *զամենայն* տէրունեան պատուիրեալսն (37 / 7) կամէր բառնալ *զամենայն* թագաւորութիւնս աշխարհի միանգամայն. (42 / 11) և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս և զանապատականս և *զամենայն* ուխտ եկեղեցւոյ (48 / 15) Եւ զաւազակս և *զամենայն* վնասակարս բնաջինջ արարեալ յաշխարհէն

Աղուանից։(55 / 7) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժողովս բանակին (80 / 12) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 15) ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 9) Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին (100 / 17) որ լսէր զամենայն խօսս նորա։ (101 /17) զամենայն ոք մեծարեալ ցուցանէր։ (106 /12) զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 /6) և՛ զոր ինչ բառնալն կարացին ի թագաւորական տանէն, և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ։ (108 / 11;108 /11) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց (108 / 12) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք։ (108 /15) կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւրոց (114 / 4) և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ կարգի իւրեանց։ (116 /15) և մեք նզովեմք զամենայն, որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին։ (125 / 10) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 1) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (140/17; 141/1) ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ հնազանդութեամբ Պարսից արքայի (141 /12) «Եթէ ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս, զոր առէր բռնութեամբ քոյով և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա, զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի, զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն, և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո.(142/18; 142/19; 143/2) և յախուռն կոչէր արտաքս զամենայն կալանաւորս արքային (147 / 5) և արձակեաց զամենայն կալանաւորս մեծի բանտին զարգելեալսն ի հրամանէ քումմէ.(148 / 3) Եւ արձակեաց յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս (149 /3) և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն։ (149 / 5) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ։ (149 / 7) Մինչ դեռ նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 /1) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս (157 /16) և հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց (163 / 1) և եկեր զամենայն բոյսս և սպառեաց զամենայն պտուղ անդաստանաց մերոց։ (164 /4; 164 /5) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարոյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն։ (165 / 8) ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր (166 /7) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և

Երասխայ՝ *զամենայն* ճշդիւ պահանջէր (167 / 1) ստուգեաց *զամենայն* բարութիւնս երկրիս (167 / 2) և բովանդակ *զամենայն* կուտեալս բաժանեցին յինքեանս. և, ըստ սովորութեանն իւրեանց, *զամենայն* գեղեցիկ երիվարացն հերձուին զլանջս և զշնչափողսն (169 /6; 169 /7) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան *զամենայն* մեծամեծացն: (185/5) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, *զամենայն* նմա հրամայեաց տալ (185 / 6) գերի վարեալ *զամենայն*ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 14) որ պատուականն ևս է, քան *զամենայն* թոչունս (197 / 16) որով արար նախամեծար քան *զամենայն* իշխանսն (199 / 1) *զամենայն*ի միտ առնուլ զասացեալսն (202 / 5) Զայսոսիկ *զամենայն* լսելով եպիսկոպոսին Դաւթայ … մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. (203 / 3) *զամենայն* ինչ փորձեցէք և զբարին ընկալարուք: (204 / 10) *զամենայն* երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս (210 / 9) առնոյր և հրաման ի նոցանէ գործել *զամենայն* համարձակապէս: (219 /11) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին *զամենայն* ըստ գործոյ տեառն: (219 /16) զայրագնեալ վիրաւորէր *զամենայն* մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223 / 12) Որ *զամենայն* գերչաց փարատէր զյուզմունս: (228 /19) աւար առեալ գերէին *զամենայն:* (232 / 11) զի ասպատակ տուեալ յանխնայ գերէին, քանդէին *զամենայն* (232 /14) Որ լուսաւորեաց իսկ *զամենայն* տիեզերս (243 / 1) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և *զամենայն* մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 6) Յոբաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս և *զամենայն* ձայն արուեստական (244 / 12) որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և զերկիր և զծով և *զամենայն,* որ ի նոսա: (247 /10) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ազարակի և կերիցէ *զամենայն* ամբարիշտս և միթ շիջցի»: (247 /14) Եւ *զամենայն* յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 2) թօթափելով ի բաց *զամենայն* ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8) Օրինակ բերցուք մեզ *զամենայն* աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց (260 /3) և այսու հաւատով հզօր յաղթութեամբ *զամենայն* թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 7) ես Իլութուեր ընդ քեզ և *զամենայն* հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց … պատմելով *զամենայն,* զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 /5) որպէս և *զամենայն* աշխարհս առաւել փառաւորեցաք զմարդասէրն Աստուած (264 /16) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան *զամենայն* արուեստս եկեղեցականս: (267 / 9) որոց *զամենայն* արարածս ի պաշտօն էր առեալ: (269 /9) և եղ *զամենայն* աշխարհս իբրև զհող ի կոխումն: (280/11) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քո հանդերձ, Մխիթար, վստահ

լինիմ ի սպասաւորել *զամենայն* աւուրս կենաց մերոց: (281 /13) այժմ տաճիկ ունի *զամենայն:* (286/3) թափեցին ի բռնութենէ հայրապետացն *զամենայն* վանորայսն. (286 /10) և ես արարից *զամենայն* Աղուանս խոստովանութեամբն Քաղկեդոնի»: (293 / 8) և զեղկելոյն Ներսիսի գրեանն…առեալ *զամենայն* ետ ի գետն Տրտու (297 /15) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք *զամենայն* հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս (301 /3) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և *զամենայն* գործս բարիս (307 / 2) դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց *զամենայն* գլխաւորս Հայոց (318 / 6) Նա և *զամենայն* ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 /16) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ ապականելով *զամենայն* երկիրն: (323 4) որ իբրև զհուր լափեաց *զամենայն* գեղեցկութիւն և զփառս մարդկան. (324 /14) *զամենայն* ստացուածս նորա յափշտակեցին: (326 /13) *զամենայնն* ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 /11) և փախստեամբ դարձուցանեն ի Հայս՝ թափուր և ունայն *զամենայնն* առնէին: (336 / 9)

ԶԱՄԵՆԱՉԱՐ - 1

և նոյն ինքն թագաւորն, *զամենաչարն* զՊերոզէ ասեմ, սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 4)

ԶԱՄԵՆԱՊԱՏԻԿ - 1

յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն *զամենապատիկ* բարձրութեանց պսակն: (36 / 18)

ԶԱՄԵՆԱՍՏԵՂԾ - 1

և ետ մեզ ճանաչել *զամենաստեղծն* Աստուած (259 / 18)

ԶԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ - 11

ցուցին զպատուական և *զամենասուրբ* նշխարս ոսկերացն: (34 / 16) Եւ տարեալ *զամենասուրբ* նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Յրի Աղուանից իշխանութեանն (37 / 13) առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր *զամենասուրբ* նշխարս վկայիցն: (60 / 14) Գտանէր և *զամենասուրբ* նշխարս Գրիգորի (66 /15) զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի *զամենասուրբ* նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) Եւ զինգեսեան *զամենասուրբ* վկայսն Քրիստոսի … առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 18) գտին *զամենասուրբ* նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն *զամենասուրբ* զատիկն: (99 / 4) և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց՝ փառաւոր առնելով *զամենասուրբ* Երրորդութիւնն: (266 /12) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և զերանելին Զաքարիա և *զամենասուրբն* Պանդալիոն … առեալ ի բարեխօսութիւն

մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 19) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և *զամենասուրբն* Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 18)

ԶԱՄԵՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ - 1

Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և *զամենավայելուչ* նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն (40 / 8)

ԶԱՄԵՆԵՔԵԱՆ - 17

լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ *զամենեսեան.* (14 / 5) Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ *զամենեսեան* լնոյր (33 / 18) ձեռնադրութեամբ *զամենեսեան* բժշկէր (36 / 5) Հրամայէր *զամենեսեան* ածել ի տեղի սպանմանն. (53 / 9) օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք *զամենեսեան* կանգնէր: (59 /9) և անձանփրոյթ կատարէր զյիշատակ սրբոցն՝ յորդորելով *զամենեսեան* ի հաւատսն Քրիստոսի. (64 /10) յոյժ տրտմութիւն կալաւ *զամենեսեան:* (70 /11) վասն որոյ նախապատիւ ես քան *զամենեսեան* (104 /4) Ահ կալաւ *զամենեսեան:* (111 /12) Եւ հրամանաւ արքայի ստիպեն *զամենեսեան* և ասեն. (113 / 2) և սրոյ ճարակ *զամենեսեան* առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 16) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին *զամենեսեան* եղեալ հերձուածողսն (125 / 3) զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար քան *զամենեսեան* առնէին. (175/ 7) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ *զամենեսեան* ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 / 7) նուաճեալ ընդ ինքեամբ *զամենեսեան* յարազուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 15) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան *զամենեսեան* լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235/8) Այսք ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն, և հայրապետն *զամենեսեան:* (272 /10) գոհացեալ *զամենեցունց* թագաւորն (84 / 11)

ԶԱՄԵՆԵՔԻՆ - 7

Եւ իբրև սպառեսցես *զամենեսին* առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 / 13) և բերկրեալ զուարճացոյց *զամենեցուն* հոգիս: (28/1) խնդրելով *զամենեցուն* ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 12) հայցել *զամենեցուն* զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 / 2) Եւ նա այնպէս ի վայրկեան ժամանակի գողացաւ *զամենեցուն* սիրտ. (146 /10) ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն *զամենեցուն* սիրտ: (231 / 16) և ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ *զամենեցուն* աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13)

ԶԱՄԵՆ - 2

զտնօրինականն կատարեալ *զամենիցս* (10 / 1) Եւ առեալ *զամենն* ի դուրս՝ ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. (81 / 18)

ԶԱՄԵՆՈՂՈՐՄ - 2

ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել *զամենողորմ* Աստուած: (48 / 16) աղաչելով *զամենողորմն* Աստուած, զի յանգումն արասցէ անտանելի հարուածոցն: (166 / 1)

ԶԱՄԻՍ - 3

և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի *զամիսս* վեց: (176 / 2) ոչ տայր նոցա թոյլ *զամիսս* վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 / 5) և քաջամուխ կացին ի մարտի *զամիսս* ԺԳ: (334 / 9)

ԶԱՄԻՐ ՄՈՄՆԻ - 1

Եւ գիտութիւն իմն զայս ուսաք *զամիր մոմնւոյ* դարապասին (330 / 6)

ԶԱՄՊԱԽՐՈՒՏ - 1

և *զամպախրոխտ* բարձրութիւնս նորա խորք ծածկեցին: (192 / 12)

ԶԱՄՐՈՑ - 2

Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ, այլ շուրջ *զամրոցաւն* աւերել: (109 / 8) Եւ առեալ *զամրոցն* նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք… բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 16)

ԶԱՄՈՒՐ/գ./ - 1

այրէին *զամուրս* արգելանոցաց նոցա (115 / 15)

ԶԱՅԳՈՑ - 2

և ինքն չուեալ *զայգոյ* զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 6) Յառնէր ի քնո իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուծեալ *զայգուն* յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 23)

ԶԱՅԴ - 13

Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել (25 /10) մի՛ առներ *զայդ,* մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) Ապա եթէ կամաւ *զայդ* ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 3) «Արա՛ *զայդ* և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157 /13) «Զիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել *զայդ* (250 /14) և տայք դմա զիշխանութիւնդ *զայդ* հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 /3) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել *զայդ* (261 /4) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ թուեսցի, կատարեսցէ Աստուած զբանդ *զայդ:* (261 /12) Բայց պարտ է ձեզ *զայդ* խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից (261 /14) «Ուստի՞ է քեզ *զայդ* գիտել: (288 / 6) *Զայդ* հրաման ունիմք մեք յԱստուծոյ (309 /1) զոր յայսմհետէ և յառաջ մի՛ոք իշխեսցէ առնել *զայդ* այդպէս: (309 / 7) «Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան *զայդոսիկ* (312 / 3)

ԶԱՅԼ - 20

և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12)Եթէ զայլ ոք մատնեալ կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 /4) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն մի՛ պահեսցէ. (91 /17) և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 /15) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից (210 / 11) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 6) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին (274 / 15) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին (275 /11) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի (278 /1) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 19) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս (166 / 2) և զայլոց չաստուածոցն խափանել զնուէրս (249 /16) սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփնաց և զայլս անհամարս (115 / 3) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 16) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս, որպէս և զայլս ի մարդկանէ մոլորամիտս: (254 / 11) բայց արդ՝ որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54/11) նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնոտն և զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա (126 / 15) և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (130 /1) և զայլսն արգելեալ յերկրորդ դրանն, և փոխեալ ի նոցանէ զօժիտսն ի բազուկս իւրեանց, տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն (160 /16) որ մեծ է քան զայլսն դահճապետաց աւագ (330 / 7)

ԶԱՅԼԱԶԳԻ - 1

և զայլազգի ազգսն…զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (95/15)

ԶԱՅԼ ՈՄՆ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԶԱՅԼ ՈՔ - Տե՛ս ԱՅԼ

ԶԱՅՆ - 64

սակայն հանին, դիզեցին և հսկեցին յաղօթս զգիշերն զայն: (11 /10) Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 9) Առ զայն ի թագաւորէն (17 / 15) ընդ նմին և զայն գիտասջիր. (24 /16) և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել (26 / 14) զայն աւար առեալ (83 / 9) որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն (97 /1) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 /4) Իսկ զայն իբրև լուան անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 /16) Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և

նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից (103 /14) իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 6) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝զարդարէր զհասակ (110 / 9) Զայն օր մեծապէս կատարեցին տօն. (111 / 15) Իսկ նոքա իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին, և ականատեսք լինէին յաջողմանն. (116 /12) տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 6) զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 13) ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ (134 / 17) Եւ բերեալ զայն եդին ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա (140 / 2) Տեսեալ նորա զհրամանն զայն խիստ (144 / 18) տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից (145 / 3) որք տեսին զվիհին զայն մեծ: (164 / 10) և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 5) զուարճանայր, զուարթանայր, բազմամեծար ուրախութիւն զօրն զայն առնէր (181 / 16) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 /3) Եւ զայն օր ևս արար յաղթութիւն մեծապէս (187 /1) Եւ իբրև կատարեաց զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահրաշ տօնին էին պատարագք(189 / 18) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել,եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 2) հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 /12) Թողու զայն յաւելուած փառաց (198 /11) Նորա լուեալ զայն՝ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ (203 /6) Իսկ զայն աստուածային նշանն … տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ (207 /4) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 /11) ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին (232 / 13) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 /6) լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն (242 / 2) և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 5) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 /16) լսէին զայն, թէ հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն (250 / 10) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 15) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) զայն ևս տեսանէր (256 / 11) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 6) և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 13) ըստ

արժանի սրբոցն հանգուցի զայն օր (281 /11) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն (288 / 9) և զօրն զայն Աբրահամու անուանեաց. (289 / 3) զայն անսուտ պահեն: (289 /15) և ցուցին ինձ զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303/8) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 /16) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 / 17) և ապա առնու զայն և ի սուր սուսերի արկանէ, զորս գտանէ ի նմա. (318 / 3) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 /12; 318 /12) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի և այնպէս ծածկեաց երկիր զչարն զայն: (318/16) Եւ լուեալ զայն՝ շիջաւ ցասումն բարկութեան բռնաւորին: (321 /7) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ: (321 / 10) Այս է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս, եթէ զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 / 12) պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35/11) «Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. (114/12) տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ (312 / 3)

ՋԱՅՆՊԻՍԻ - 3

«ընդէ՞ր բնաւ թողէք յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն. (203 / 12) զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 3) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք (125 / 16)

ՋԱՅՆՔԱՆ - 1

Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21)

ՋԱՅՍ - 90

Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց (19 / 3) Զայս ամենայն… լսէր թագաւորն ծեր (19 /13) Զայս ասացին և զհամատարած ծովն շարժեցին ի վերայ քո: (21 /6) ունէի զայս ամենայն արուեստս նյութականաց պատմող (23 / 17) Զայս իսկ արար աստուածասէր արքայն Վաչագան. (46 / 6) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ (48 / 12) Եւ զայս լուեալ արքային յաղօթս կացեալ գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 /12) որ պատմեաց զայս ամենայն (54 / 10) Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս … իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 13) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր ի վերայ տարմալոյն, յորում սուրբքն կային զայս օրինակ. «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 / 1; 60 /1) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան

իւրոյ օրինակ *զայս:* (66 / 5) *զայս* ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային (77 / 14) եկն պատմեաց *զայս* ամենայն արքայի: (79 / 10) և որ որք աւելի քան *զայս* տացէ սակս հոգւոյն, բարի առնէ (91 / 2) Եւ որ *զայս* հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. (94 / 6) *Զայս* պայման արարին եպիսկոպոսունք, ևի քահանայք, ևի ազատ մարդիկ առաջի արքայի: (94 / 9) Եւ *զայս* հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 12) *զայս ...* ետես գազանամիտ և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց (103 / 16) *Զայս* լուեալ զնդին Հայոց (113 / 7) լուան *զայս* ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից (132 / 8) լսէր *զայս* ամենայն պետ և իշխանն մեր (136 / 11) *Զայս* տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց (140 / 7) *զայս* լսէր յաջորդ արքային հիւսիսոյ (141 / 10) լսէր *զայս* ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով (143 / 8) *Զայս* և նման սմին բազում շշնջէին զնմանէն (145 /16) Եւ առնելով *զայս* ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր (146 / 11) լուաւ *զայս* ամենայն աղէտս գուժին (148 / 5) Եւ պատուիրէր նոցա *զայս* ինչ. (153 /16) Մինչ դեռ նոքա *զայս* խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1) Եւ իբրև *զայս* խօսեցաւ, ձայն բարձին միաձայն և ասեն (158 / 6) դուք *զայս* արարէք, զոր ասեմս ձեզ. (158 / 13) Իբրև լուան *զայս,* բազումք յօժարեցան ելանել զհետ նորա (159 / 9) Եւ *զայս* ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին (161 / 19) Եւ *զայս* ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4) Այլ և *զայս* արասցես ընդ նոսա (168 / 10) Արդ իբրև լուաւ *զայս* հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. (168 / 15) *Զայս* կնքեալ խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ դառնայր, և սպարապետն Աղուանից մարբն և եղբարբքն հանդերձ դառնայր յաշխարհին իւր: (179 / 11) գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ *զայս:* (181 / 6) *Զայս* լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 13) և պարգևեցեր ինձ զխաչս *զայս* (188 /6) որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել *զայս:* (195 / 13) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ *զայս* և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201 / 19) *Զայս* ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 9) և զիա՞րդ *զայս* տալ լռութեան մարթիցէ (209 / 1) *Զայս* անխլաբար ընկալեալ զնշան փրկութեան յիւրն բերէ եկեղեցի: (216 / 4) յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս *զայս* ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի (225 / 4) Փութան մերկանալ *զայս* փառք անարգեալ. Քև զանոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 13) Նախ յառաջ իսկ քան *զայս* արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. (231 / 12) *Զայս* ամենայն խօսեցաւ կաթողիկոսն Աղուանից առաջի հիւղականին Հոնաց. (233/1) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս *զայս* յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ

աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 7) զայս ... խորհեցան իշխանքն և նախարարքն (238 /4) Զայս և առաւել քան զսոյն խօսեցաւ մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 /1) Արդ գիտեմք զայս (252 /7) Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք (253 / 12) դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 / 4) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7) զի յայսմ հետէ միթ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուազի փորձէ հոգին սուրբ (258 /13) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 /19) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 17) Լսելով զայս ամենայն յեպիսկոպոսէն՝ կատարեցին զհրամանն և արձակեցին զնա պատուով յաշխարհն իւր: (262 / 3) մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 8) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խոռվամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին (266 / 4) Զայս և որ նման է սոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12) որք զհրամանս զայս արհամարհեսցեն»: (271 / 4) և նա գրով ուսոյց զայս (272 / 5) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 13) ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդ աւազեաց/ճիշտը՝ ընդաւազեաց/: (288 / 10) Զայս իսկ կատարեաց Մահմետն: (289 / 7) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 17) և ետու զայս պայմանի գիր ձեզ. (303 / 20) Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն … նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. (304 / 7) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս (306 / 1) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր ունիմք ի տեառնէ, այլ և զայս. եթէ «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 /11; 306 /12) առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական (306 / 14) և ընկալ զնշանս զայս, զոր ետուր երկիւղածաց քոց. (313 / 4) «տե՛ս, տէր, զայս, զի քո են դատաստանքդ արդար»: (322 / 4) Եւ գիտութիւն իմն զայս ուսաք զամիր մոմնւոյ դարապասին (330 / 6) յայնժամ ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (334 / 16) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 3) այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 /3) Զայս ոչ էր սահմանեալ ասել Աբաս հայրապետն (343/10) և Գարդման և Արցախ ընկալան զաւանդութիւնս զայս (343 /14) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15). ոչ ինչ նուազ գոլով, քան զբռնակալսս զայսոսիկ (201 /3) Զայսոսիկ զամենայն լսելով

եպիսկոպոսին Դաւթայ … մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. (203 / 3) *Զայտսիկ* լուեալ եպիսկոպոսապետին և Զուանշիրի՝ նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 17) *Զայտսիկ* միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12)

ԶԱՅՍ ԻՆՉ - 1

Եւ պատուիրէր նոցա *զայս ինչ*. (153 / 16)

ԶԱՅՍՊԻՍԻ - 2

Եւ ապա *զայսպիսի* հրաման արքային ընկալեալ… յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 /8) Տեսեալ *զայսպիսի* և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 9)

ԶԱՅՍՔԱՆ - 1

Որոյ առեալ *զայսքան* թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս լինէր: (175 / 14)

ԶԱՅՏ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ *զայտիւքն* և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան … (241 / 7)

ԶԱՅՐ - 13

Եւ եցոյց *զայր* և զկին աղանդոյն չարութեան. (54 /8) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ *զայր* հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ (125 /11) ո՞չ ապաքէն *զայր* ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց (145 / 13) Հարեալ սորա *զայր* մի յանդիման ամենեցուն թաւալգլոր՝ խաղացուցանէր: (175 / 16) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն *զայր* ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, *զայր* սուրբ և ճշմարիտ (299 /15) ոչ կարէին *զայրն* Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 7) զարհուրեցուցանել *զայրն* Աստուծոյ (254 /6) շփոթեալ *զայրն* անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն (331 / 17) Եւ եղեն զզօնացեալք իբրև զոչխարս և *իբրև զարս* երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ քաղաքակիցս և դրացիս: (162 /2) հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ *զարս* և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 /2) Ապա յայն աղետիցն *զառն* զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 5) *«Զառնդ* Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան (296 / 8)

ԶԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ - 1

որ *զԱյրարատեան* գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ (190 / 12)

ԶԱՅՐԵՑՈՂ - 1

զայրեցող բնութիւն հրոյն յարարող զօրութիւն սովորեցուցեր (22 / 5)

ԶԱՅՐԵՑՈՒՄՆ- 1

հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր *զայրեցումն* բարձու մեհենիցն (259 / 6)

ԶԱՅՐԻՉ - 1

և ետ նմա *զայրիչն* մեղաց ասելով. (184 / 7)

ԶԱՆԱՆՑ - 1

զանցաւորս ետուր և *զանանցն* առեր (25 / 6)

ԶԱՆԱՆՑԱԿԱՆ - 1

յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին *զանանցական* պատիւն (35 / 3)

ԶԱՆԱՊԱԿ - 1

զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8)

ԶԱՆԱՊԱԿԱՆ - 2

որ շնորհեաց մեզ *զանապականն* պարգևս սուրբ հոգւոյն: (211 / 13) և ապականացուքն *զանապականդ* կամէին կորուսանել (21 / 15)

ԶԱՆԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

զի մեք զգեցցուք *զանապականութիւն.* (124 / 11)

ԶԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆ - 1

և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս և *զանապատականս* (48 / 15)

ԶԱՆԱՊԱՏԱՒՈՐ - 1

Եւ անդէն վաղվաղակի ժողովէր զեպիսկոպոսս և զվանականս և *զանապատաւորս* (60 / 10)

ԶԱՆԱՄՆԱԿԱՆ - 1

զի մեք *զանամնական* բարսն ի բաց դիցուք. (124 / 11)

ԶԱՆԱՍՈՒՆ - 3

լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել զխօսուն և *զանասուն:* (109 / 1) և ահա սաստիկ ամփոփէր զմարդ և *զանասուն* աշխարհին այնորիկ, աւար առեալ գերէին զամենայն: (232 /10) որ արկ զմարդ և *զանասուն* և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7)

ԶԱՆԱՐԱՏ - 1

և *զանարատն* մատուցանէ պատարագ որպէս զարին Ահարոն: (214 / 6)

ԶԱՆԱՐԺԱՆ - 1

Եւ նորա ընկալեալ զիս *զանարժանս* խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 13)

ԶԱՆԱՐԻԻՆ - 1

Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց *զանարիւն* պատարագ: (10 / 16)

ՋԱՆԳԻՏ - 1

Ջանգիւտ կորստեան փորեցին խորխորատ, Ջի հովիւն բարի ընկլուզեսցին ի նա. (226 /9)

ՋԱՆԴԱՄ - 2

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և *զանդամամբքն* արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան… (241 / 7) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ *զանդամս* քո (143 / 16)

ՋԱՆԴԷՆ - 1

որում Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր ի տեառնէ *զանդէն* բնակութիւնն»: (87 / 9)

ՋԱՆԴՐԱՆԻԿ - 1

Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել *զանդրանիկն* Հռաքելի, առ որ հոգին արծարծեալ. (176 / 24)

ՋԱՆԴՐԻԱԳՈՐԾ - 1

հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, և՛ զբագինս, և՛ *զանդրիագործ* պատկերսն. (253 / 1)

ՋԱՆՋԵՂՋ - 2

անպայման ուրախութեամբ գոհացաք *զանզեղջ* պարգևացն Քրիստոսի (264 / 14) Ժամանեցին առժամայն չարիքն մեր, Եւ *զանզեղջ /գրքում՝ զաւզեղջ/* մոլորութիւնն յանդիմանեաց. (227 / 2)

ՋԱՆՋԵՂՋԱԿԱՆ - 1

յորմէ մեծապէս *զանզեղջականէն* գոհացաք զԱստուածոյ (211 / 4)

ՋԱՆԷԾՔ - 1

և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել *զանէծս* առաջնոց հայրապետացն: (325 / 12)

ՋԱՆԹԱՌԱՄ - 1

զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք *զանթառամ* փառաց պսակն: (307 / 3)

ՋԱՆԹԻՒ - 4

որ եթող *զանթիւ* բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 /13) տեսանէին *զանթիւ* բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից (138 /12) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, *զանթիւ* տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 11) կարող էր զթուրքաստանեայց հանել *զանթիւ* զօրսն իւր յօգնականութիւն (193 / 19)

ՋԱՆԻՄԱՑԱԿԱՆ - 1

Ապա գիտասցես և ի միտ առցես *զանիմացական,* զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս (134 / 11)

ՋԱՆԽԱԽՏԵԼԻ - 1

և ողջ պահել *զանխախտելի* սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1)

ԶԱՆՃԱՆՕԹ - 1

Եւ Մահմետն հայթայթեալ *զանճանօթն* զիւր ազգ՝ ասէ. (288 / 7)

ԶԱՆԿԱՏԱՐ - 1

և ինքն Սամուէլ *զանկատարն* առնու ձեռնադրութիւն յիւրմէ եպիսկոպոսէն: (334 / 14)

ԶԱՆԿԵԱԼ - 2

առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասոյզ առնէին, քան *զանկեալսն* սրով ի ցամաքի: (115 / 5) այլ *զանկեալսն* փոքր ի շատէ ի ձեռս … դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 10)

ԶԱՆԿՈՂՈՊՏԵԼԻ - 1

յորոց բազումք կորեան զանմահն մահ՝ թողլով *զանկողոպտելի* գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6)

ԶԱՆՀԱՄԱՐ - 1

Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա *զանհամար,* զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 11)

ԶԱՆՀԱՄԵՄԱՏ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փափաղագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան *զանհամեմատ* նախակրթութիւնն: (209 / 6)

ԶԱՆՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ *զանհամեմատութիւն* երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի (210 / 16)

ԶԱՆՀԵԹԵԹ - 1

և *զանհեթեթ* գեղարդն ի բարձրամայր փայտից, և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 1)

ԶԱՆՀՆԱՐԻՆ - 1

տեսանելով *զանհնարին* տկարանալն կայսերն Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 14)

ԶԱՆՀՐԱՊՈՒՐԵԼԻ - 1

ոչ կարէին հաւանեցուցանել *զանհրապուրելի* Թագուհին

ԶԱՆՁՆ - 18

զէն *զանձամբ* արկեալ՝ հեծան յարագընթաց երիվարս (180 / 4) և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ *զանձդ* ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 / 4) զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին *զանձինս* իւրեանց(19 / 14) և մեծաւ նզովիւք նզովէին *զանձինս* իւրեանց (140 / 9) այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել *զանձինս* իւրեանց. (152 / 10) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց յանկարծակի *զանձինս* մեր:(157 / 22) վասն

որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք *զանձինս* ի վերայ քո»: (158 /12) որք *զանձինս* իւրեանց պերճացեալ աստուածապաշտ անուանէին (240 / 11) միայն թէ *զանձինս* ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն (243 / 4) Ապա այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ *զանձինս* միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի՝ սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին *զանձինս* ի պահս քառասներորդացն (248 /12; 248 /13) այսուհետև մատուցէք *զանձինս* ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ (256 / 7) Եւ ինքեանք իսկ *զանձինս* դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս, դարձան ի հաւատս ճշմարիտս: (258 / 3) որ եղ *զանձն* իւր ի վերայ նոցա (132 / 15) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես փոխանակ դոցա *զանձն* իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 / 11) մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել *զանձն* քո ի վերայ մեր. (158 / 11) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս *զանձն* սիրել.(307 /9) «Եթէ թաքուցանէր *զանձն* ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2)

ՋԱՆՋՐԵՒԱՍԱՍՏ - 1

և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած *զանձրևասաստ* պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 3)

ՋԱՆՋՈՒԿ - 2

Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և լնուլ *զանձուկ* սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 / 9) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր *զանձուկ* սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս սննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 12)

ՋԱՆՃԱՌ - 1

բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և *զանճառ* սուրբ երրորդութիւնն (48 / 14)

ՋԱՆՃԱՌԵԼԻ - 4

և արժանաւորս առնէր *զանճառելի* հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34 / 22) Եւ քարոզէր *զանճառելի* երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն (38 /3) և միաբանութեամբ բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն *զանճառելի* երրորդութիւնն՝ հնչէր երկիրն: (80 /5) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ *զանճառելի* փառսն տեսանել (88 / 1)

ՋԱՆՄԱՀ - 1

յորոց բազումք կորեան *զանմահն* մահ՝ թողլով զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6)

ՋԱՆՄԵՂՈՒԹԻՒՆ - 1

զի *զանմեղութիւն* ընկալցուք. (124 / 13)

ԶԱՆՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ *զանմիաբանութիւնս* երկոցունց (191 / 5)

ԶԱՆՆԻՒԹ - 1

այժմ *զաննիւթոցն* ունիս զնմանութիւն: (23 / 18)

ԶԱՆՈՊԱՅ - 1

Տեսանե՞ս *զանոպայ* չարութիւնն դիւամոլ ազգին Կայենի: (244 / 16)

ԶԱՆՉԱՓ - 1

Եւ իբրև գիտաց բազմութիւնն *զանչափ* վատասրտել առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 17)

ԶԱՆՊԱՏՈՒՄ - 4

զոհանայր *զանպատում* պարգևացն Աստուծոյ (199 / 3) վասն որոյ օրհնութեամբ մեծաւ զոհանային *զանպատում* պարգևացն Աստուծոյ: (206 /15) մեծապէս զոհանայր *զանպատում* պարգևացն Քրիստոսի: (240 / 8) և քարոզեսցի *զանպատում* պարգևացն Քրիստոսի»: (261 / 2)

ԶԱՆՍՈՒՐԲ - 1

Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, ցիր և ցան *զանսրբոցն* հոսեաց զոսկերսն ընդ դաշտ ամենայն. (11 / 12)

ԶԱՆՏԵՂԻ - 1

որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և *զանտեղիս* բացասողք. (276 / 8)

ԶԱՆՏԻՈՔ - 1

Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան *զԱնտիոք* քաղաք. (129 / 18)

ԶԱՆՏԻՈՔՈՍ - 1

Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ *զԱնտիոքոս* յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ զնդիւն, և զՄիհրան Վրաց բդեաշխ: (29 / 15)

ԶԱՆՑԱՒՈՐ - 1

զանցաւորս ետուր և զանանցն առեր (25 / 6)

ԶԱՆՑԵԱԼ - 1

զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն *զանցեալ* ժամանակաց. (202 / 5)

ԶԱՆՑՔ - 4

հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել *զանցս* աղետին (112 / 14) Նա և *զանցս* վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 17) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել *զանցս* ճանապարհին: (239 / 5) և գրեցին ի Հայս *զանցս* աղետիցն: (294 / 16)

ԶԱՆՈՒՆ - 18

լուան ի նմանէն *զանուանս* պսակելոցն (34 / 15) և կորուսից *զանուանս* նոցա յերկրէ և զզարմ և զզաւակ: (44 / 12) զորոց *զանուանս* անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 / 11) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ *զանուանս* մեծամեծացն (159/2) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և *զանուանս* երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 5) *Զանուանս* արքայիցն վերագոյն գրեցաք (338 /15) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի *զանուանս* բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) և *զանուն* թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ գրեալ (61 /19) Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ ասաց *զանուն* աբեղային և զգողանալն (82 /7) *զանուն* տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 12) և ոչ ոք իշխէր ասել *զանուն* Սիւնեաց (108 / 18) և ոչ *զանուն* կաթողիկոսութեան նորա երբարձ ի նմանէն. (150 / 17) Եւ կարդային *զանուն* կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս (162 / 4) այլ փայտն կենաց յայտնի արար *զանուն* նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 7) ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել *զանուն* քո ի տանս յայսմիկ (188 / 11) այլ ծանոյց ձեզ *զանուն* իւր սուրբ (265 /1) Այսպէս ուսուցեալ *զանուն* սուրբ Երրորդութեանն (278 / 10) ծածկելով *զանուն* իւր՝ ընդ այլսն աղօթէր: (339 / 12)

ՋԱՆՈՒՐՋՏԵՍՈՒԹԻՒՆ - 1

և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն *զանուրջտեսութիւն.* (218 / 8)

ՋԱՆՔՆՆԵԼԻ - 1

և մշտնջենաւոր անճառ փառաց պարգևք խոստովանելոց *զանքննելի* երրորդութեանն մի աստուածութիւն (47 / 1)

ՋԱՆՕԹ - 1

այլ պահէր զնա իբրև *զանօթ* ինչ ընտիր (150 / 18)

ՋԱՆՕՐԷՆ - 3

զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 3) գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել *զանօրէն* ամուսնութիւնն: (313 / 16) Սա օրհնեաց *զանօրէն* ամուսնութիւնն Շաքւոյ տեառն (345 / 19)

ՋԱՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ - 2

այսօր հատոյ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով *զանօրէնութիւն* ի ձէնջ (258/13) որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց *զանօրէնութիւնս* մեր (259/18)

ՋԱՇԱԿԵՐՏ - 4

ուր *զաշակերտացն* լուաց զոտսն (284 / 3) Թողու աստ վերակացու *զաշակերտն* իւր Յովնաթան (117 / 17) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն …և զտոմարն Լևոնի,

զՄաքսիմոս և *զաշակերտս* նորա (301 / 6) և ինքն առեալ *զաշակերտսն* իւր… երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (37 / 16)

ԶԱՇԱԿԵՐՏԵԱԼ - 1

որ խօսին թիւրս՝ ձգել զկնի իւրեանց *զաշակերտեալսն.* (278 / 1)

ԶԱՇԽԱՐՀ - 27

զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր *զաշխարհ* իւրեանց (135 / 15) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով *զաշխարհին* իւրոյ զօգուտն:(183 / 4) գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն զուր աւերելոյն *զաշխարհն* Հայոց: (16 / 11) և *զաշխարհն* բովանդակ ի բաց եթող (17 /8) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ *զաշխարհն* Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 /15) և պառակտեցին *զաշխարհն:* (112 / 17) և տացեն ի ձեռս *զաշխարհն* իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն (153/18) որ դեռ ևս ունէր *զաշխարհն* Պաղեստինացւոց: (167 / 9) գայթակղեցուցանէին և կործանէին *զաշխարհն* նոցա (254 / 4) և զերծեալ *զաշխարհն* ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն (257 / 4) վասն զի կամ էր նորա *զաշխարհն* յայնմանէ ուսուցանել: (321 / 13) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել *զաշխարհն* ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14) որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ *զաշխարհս* ամենայն ականելով և կշռելով զբարի օրէնս (21 / 18) որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին *զաշխարհս* և զքաղաքս նորա. (130 / 19) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, կամեցեալ ամրացուցանել *զաշխարհս* մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 / 8) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ նեղեցից *զաշխարհս* և զծառայս նորա. (139 / 14) զի ստացաւ հայր իմ *զաշխարհս* զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15) որով դարձուցանէր իսկ *զաշխարհս* Աղուանից ի կռոցն մոլորութենէ լուսաճնութեամբ աւազանին շնորհաց: (219 /6) Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր *զաշխարհս* ըստ սովորական իւրոյ նախնական տէրութեանն: (231 /17) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն *զաշխարհս* մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 16) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց՝ զնա քարոզէ յաղօթս և *զաշխարհս* ստիպէ, զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (296 / 1) և յայնմհետէ ետ *զաշխարհս* արևելից ի Տաճիկս (312 / 5) և պատճառք հօր նոցա *զաշխարհս* արևելից ի Տաճիկս տալն եղև: (312 / 15) զի *զաշխարհս* յայնմ գրենոյն ի կրօնս դարձուսցեն: (321 / 11) և յաւարի առեալ *զաշխարհս* ամենայն՝ դառնայ ի Սիւնիս (326 / 8) իսկ նորին որդին եկեալ էառ *զաշխարհս* սրով և գերութեամբ (331 / 10) և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին *զաշխարհսն* (37 / 2)

ԶԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ - 1

բարեբաստիկն Ջուանշիր *զաշխարհական* տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 12)

ԶԱՇԽԱՐՀԱԿՈՐԾԱՆ - 1

տէր Աստուած յայտնեաց *զաշխարհակործան* քո ամբարշտութիւնդ. (339 / 14)

ԶԱՇԽԱՐՀԱՏԻԿԻՆ - 1

Եւ *զաշխարհատիկինն ...* կամեցաւ անդէն թողուլ (68 / 14)

ԶԱՉՔ - 4

հրամայեաց փորել *զաչս* նոցա (153 /4) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ *զաչս* նոցա սակաւ ինչ արծաթով: (155 / 4) կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին *զաչս* իւրեանց. (165 / 14) ոչ կարէին *զաչս* ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 5)

ԶԱՊԱԿԱՆԵԱԼ - 1

Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և *զապականեալ* կռապաշտութիւնն (247/6)

ԶԱՊԱՐԱՆՔ - 3

Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու, և *զապարանս* իւր եղեալ ի գիւղն (340 /12) Եւ ածեալ զնա արտաքս քան *զապարանսն* ՝մուծին ի սրահ մի (148 /13) Ապա եկին հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն *շուրջ զապարանսօքն:* (148 /10)

ԶԱՊՈՂԻՆԱՐ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս, զՆոմինոս և զնորին վարդապետն զԱրիոս, զՎաղենտինոս, *զԱպողինար ...* (301 / 5)

ԶԱՊՍՏԱՄԲ - 1

ձերբակալ արարեալ *զապստամբն* Բաբան … ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 16)

ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼ - 1

ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵԻ ԱՆԴ ԼՍԵԼ *ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ* ՀԱՅՈՑ. (317 / 13)

ԶԱՊՈՒՀԻՊԱՏ - 1

որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով *զապուհիպատ* պատրակութեան ստացեալ պատիւ. (231 / 4)

ԶԱՋ - 4

և *զաջ* թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 15) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և *զաջ* իւր (195 / 12) դարձեալ տայր նմա *զաջ* իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (199 / 1) ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել *զաջոյ* ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել, և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 / 15)

ԶԱՌ - 2

զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին (177 / 10) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ *զառ* Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր (182 / 12)

ԶԱՌ Ի - 1

Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել *զառ ի* նա խոստմունսն. (110 / 16)

ԶԱՌԱԾԵԱԼ - 1

Եւ որք յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին *զառաձեալ* ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ հաստատէր. (47 / 4)

ԶԱՌԱՋԻ - 1

Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր *զառաջի* բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2)

ԶԱՌԱՋՆՈՐԴ - 2

Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ *զառաջնորդս* աշխարհաց.(145 /11) «Կոչեցիք զգլխաւորս, *զառաջնորդս* ամենայն գաւառաց աշխարհացս (155 / 6)

ԶԱՌԱՏԱՏՈՒՐ - 1

յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր *զառատատուրն* Աստուած: (72 / 14)

ԶԱՌԱԻԵԼ - 2

և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝ *զառաւելն* ի վերայ յաւելեալ: (130 / 1) որ առաւել քան *զառաւելն* յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս (208 / 14)

ԶԱՌԱԻՕՏԻՆ - 2

Եւ մինչ դեռ *զառաւօտին* կատարէին զպաշտօն յոտնկալեաց, նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի. (70 /8) Ապա յարուցեալ անտի՝ զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ *զառաւօտին* կատարէր զաղօթս: (202 / 11)

ԶԱՌԱԻՕՏՈՒՆ - 1

Իսկ ի վաղիւ անդր յորժամ *զառաւօտուն* կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 12)

ԶԱՌԱՔԵԱԼ - 1

«Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք *զառաքեալդ* ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 / 11)

ԶԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ - 1

Վասն զի երանելին Եղիշայ *զառաքելագործն* մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 4)

ԶԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ - 2

և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց *զառաքելական* հաւատն մեր (300 / 16) բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ

պնդէր *զառաքելականն* յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 11)

ԶԱՌԱՔԻՆԱԶԳԵՍՏ - 2

Եւ դուք *զառաքինազգեստ* և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 /15) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ *զառաքինազգեստ* այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 7)

ԶԱՌԱՔԻՆԻ - 1

ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ *զառաքինին* յուղիղ հաւատոցն Քրիստոսի (33 / 5)

ԶԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ - 1

և ի բարեքաւութեան աւարտէր *զառաքինութիւնն:* (46 / 11)

ԶԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ - 1

կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և *զառժամանակեայս* ընտրել կեանս (104 / 16)

ԶԱՌԺԱՄԵԱՅ - 1

և խաղաղութեամբ *զառժամեայս* լուծանէ կեանս: (340 / 17)

ԶԱՌԻԹ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել *զառիթս* գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4)

ԶԱՌԻԾ - 3

Էր նստեալ որպէս *զառիծ* ի մորւոջ, Եւ լռեալ՝ ի նմանէն սարսեին թշնամիք. (226 / 13) «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև *զառիծ* գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 8) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ *զառիծն* արևելից (146 / 8)

ԶԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ - 7

որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և *զառողջութիւն* ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ (49 /11) Ընկալեալ *զառողջութիւն* և յարուցեալ գնայր ի քաղաքն Յրի: (57/14) Եւ ընկալեալ *զառողջութիւն* տանջանացն՝ գնայր խաղաղութեամբ: (77 /10) և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին *զառողջութիւն* անձանց իւրեանց: (77 /13) Հեղեալ արտասուս յոյժ, ապա գտանէր *զառողջութիւն* և զյանցանացն թողութիւն: (82 / 13) Ապա գտեալ *զառողջութիւն* մտանէ առ արքայ (175 / 4) և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զբաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և *զառողջութիւն* հոգւոց և մարմնոց. (307 / 18)

ԶԱՌՕՐԵԱՅ - 1

Եւ ինքեանք *զառօրեայ* արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին (100 / 16)

ԶԱՍԱՑԵԱԼ - 1

զամենայն ի միտ առնուլ *զասացեալսն* (202 / 5)

ԶԱՍԱՅՈՒԱԾ - 1

Նոյնպէս ունիմք զվարդապետաց *զասացուածս* առ այս. (315 / 9)

ԶԱՍՊԱՆԴԻԱՏ - 1

ուխտէր առ ամենեսեան *զԱսպանդիատայ* զզոհարանսն և զայլոց չաստուածոցն խափանել զնուէրս (249 / 16)

ԶԱՍՊԱՏԱԿ - 1

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս յամենեսին միապէս ըստ ժամագրին սփռեալ *զասպատակն* աշխարհակուլ: (156 / 9)

ԶԱՍՊԱՐ - 1

՝ «տէր իմ, առ զզէն և *զասպար* քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15)

ԶԱՍՏՂ - 2

որ արար զերկինս և զերկիր, զարեգական և զլուսին և *զաստեղս.* (253 / 6) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև *զաստղ* պայծառագոյն լուսով (74 / 7)

ԶԱՍՏԻՃԱՆ - 1

ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց *զաստիճան* և զպատիւ (107 / 3)

ԶԱՍՏՈՒԱԾ - 24

Վասն զի դու ծանեար սիրելով *զԱստուած* յամենայն սրտէ, (27 / 16) և երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ մաղթել *զԱստուած* (61 / 15) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտաւորութեամբ աղաչէր *զԱստուած* ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 7) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով *զԱստուած* զտուողն մեծագոյն պարգևին: (68 /1) խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին *զԱստուած:* (69 /9) «Աղաչելով *զԱստուած* պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 /17) ճանաչել *զԱստուած* զարարիչն երկնի և երկրի (104 / 12) թողլով *զԱստուած* անմոռնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 / 17) փառաւոր առնէր *զԱստուած,* որ ամենայն բարութեանց տուողն է: (182 / 18) և սիրել *զԱստուած,* երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 / 11) փառաւոր առնէին *զԱստուած* և ասէին. (248 /9) և պաշտել *զԱստուած* կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի (250 /1) Արդ՝ ծաներուք *զԱստուած* կենդանի, որ տայն կեանս մարդկան, մեռուցանէ և կեցուցանէ: (265 / 11) նախ սիրել *զԱստուած* ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. (307 / 6) որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել *զԱստուած:* (308 / 9) հաւատայք և պաշտէք *զԱստուածն* (251 / 12) յորմէ մեծապէս զանզեղջականէն գոհացաք *զԱստուածոյ* (211 / 4) և *զաստուածսդ* Ղիոնի ընծայիւք պատուեսցուք: (323 / 7) զոր առեալ

գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ (82 /2) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին՝ գոհանալով զԱստուծոյ (151 / 7) և ի բոլոր սրտէ գոհացող լինէր զԱստուծոյ (207 /6) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211 /9) ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր: (220 /13) Եւ գոհացեալ զԱստուծոյ՝ օրհնեցին և բեկին կերան և հաճեցին զմիտս նոցա: (162 / 10)

ԶԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ - 4

և անաստուածքն զաստուածային շառաւիղդ կամէին յարմատոցն կտրել. (21 / 16) և զաստուածային առեալ գանձ …եդեալ ի տապանի ծածկէր ի գետնափոր կայենի: (96 / 9) և կամ ուր ուրեք զաստուածային ծածկեցին զգանձ. (202/8) Եւ ի վաղիւ անդր… զմտաւ ածէր զաստուածային բանն (202/12)

ԶԱՍՏՈՒԱԾԵՂԷՆ - 3

մինչև կատարեալ երանելւոյն զաստուածեղէն խորհուրդն (36 /1) և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն (50 / 19) Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել (64 / 5)

ԶԱՍՏՈՒԱԾՈՒՐԱՑ - 1

որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն (48 / 6)

ԶԱՏԱՄՆ - 1

կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 14)

ԶԱՏՐՆԵՐՍԵՀ - 2

Գրիգոր ծնանի զՍևադայ, որ Իշխանանուն կոչիւր, և զԱտրներսեհ: (341 / 8) Իշխանանուն ծնանի որդիս Դ՝ զՅովհաննէս, զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և Փիլիպպէ: (341 / 8)

ԶԱՐԱՐԵԱԼ - 1

Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին … եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11)

ԶԱՐԱՐԻՉ - 5

ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 / 12) Բարկացուցաք զարարիչն գործովք մերովք, Եւ մատնեաց ի կորուստ զնախագահ տէրութիւնն: (227 /3) և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի (250 /1) «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո (260 / 15) զոր եցոյց բարձրեալն, ծանեաք զարարիչն մեր (262 / 16)

ԶԱՐԱՐՈՂ - 1

Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի (123 / 14)

ԶԱՐԲԱՆԵԱԿ - 1

Քանզի և *զարբանեկէն* ձերոյ ասացի ի կերտողէն հրաժարեալ (277 / 4)

ԶԱՐԳԱՆԱԿ - 1

որով *զարգանական* լափէին (160 / 6)

ԶԱՐԳԵԼԵԱԼ - 1

և արձակեաց զամենայն կալանաւորս մեծի բանտին *զարգելեալսն* ի հրամանէ քումմէ. (148 / 3)

ԶԱՐԴԱՐ - 1

Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն, թէ՝ «Զնախահիրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և *զարդարսն* փառաւոր արար»: (214 / 12)

ԶԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ - 2

որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք *զարդարութեան* զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 / 15) ժառանգեցեր *զարդարութիւն* հանդերձ երկնային մեծութեամբն. (28 / 2)

ԶԱՐԵԳԱԿՆ - 4

որ քան *զարեգակն* ի վեր գտանիս. (24 / 11) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ *զարեգակն* և զլուսին արարեալ է (247 /9) որ արար զերկինս և զերկիր, *զարեգակն* և զլուսին և զաստեղս. (253 /6) որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ *զարեգակնն* արդարութեան: (242 / 1)

ԶԱՐԵԳԱԿՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ - 1

որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ *զարեգակնն* արդարութեան: (242 / 1)

ԶԱՐԷՍ - 1

Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս *զԱրէսի* ի մէջ աստեղացն (229 / 2)

ԶԱՐԺԱՆԱԺԱՌԱՆԳ - 1

և *զարժանաժառանգ* մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար (294 / 8)

ԶԱՐԺԱՆ - 1

և ոչ կարասցեն ասել *զարժանն* զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 15)

ԶԱՐԻ - 4

Եւ որպէս զքաջ և *զարի* մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն (55 / 7) հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել, և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց, զոր Մեծիրանցն կոչեն, *զարի* այրն Յովէլ (203 /10) և զանարատն մատուցանէ պատարագ որպէս *զարին* Ահարոն: (214 /7) Առնոյր ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև *զարին* Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13)

ԶԱՐԻՈՍ - 2

և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ *զԱրիոս,* զՊաւղոս Սամոսատացի … (125 / 3) Եւ արդ մեք

ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս, զՆոմինոս և զնորին վարդապետն զԱրիոս, զՎաղենտինոս, զԱպողինար… (301 / 4)

ԶԱՐԻԻՆ - 5

որք զկոտորեալ մարքքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136 / 8) քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց (256 / 4) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն (250 / 6) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն։(256 / 6)

ԶԱՐԾԱԹ - 2

Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8) և զպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս ծիրանիս ընդելուզեալ մեծագնի մարգարտով (129 / 8)

ԶԱՐԾՈՒԻ - 2

յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես քան զարծուի (25 / 5) այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով (142 / 1)

ԶԱՐՁԱԿՈՒՄՆ - 1

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն կալանաւորացն, հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 5)

ԶԱՐՄԱՏ - 1

այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13)

ԶԱՐՄԵՆ - 1

իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 1)

ԶԱՐՄԵՆԵԱՆ ԱԶԳ - 1

«Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան (296 / 8)

ԶԱՐՇԱԿՈՒՆԻ - 1

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան գտող (83 / 15)

ԶԱՐՇԱՒԱՆՔ - 2

Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 4) որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 11)

ԶԱՐՋ - 1

և իբրև *զարջ* որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 9)

ԶԱՐՏԱՍՈՒՔ - 1

հեղոյր, յորդէր *զարտասուս.* և կրկնել զծունր թանայր զգետինն: (151 / 6)

ԶԱՐՏԱԻԱՆ - 1

ԶԱրտաւան սպան Արտաշիր ի Սասանեան Ստահիրաց և եբարձ զթագաւորութիւնն Պարթևաց (7 / 6)

ԶԱՐՏԱՔԻՆ - 1

զներքին և *զարտաքին* խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 7)

ԶԱՐՏՕՍՐ - 1

Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան *զարտօսրն* իւր արարեալ՝ լուանայր (319 / 17)

ԶԱՐՈՒՍԵԱԿ - 2

Դու աւուր աւուր արուսեակ և ի վեր քան *զարուսեակ:* (24 / 3) Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան *զարուսեակդ* նշոյլս արձակես: (24 / 1)

ԶԱՐՓԻԱՀՐԱՇ - 1

Ի հինգերորդում պահու գիշերոյն, այդոքիկ ամենեքեան տեսանէին *զարփիահրաշ* սքանչելիսն: (217 / 4)

ԶԱՐՓԻԱՓԱՅԼ - 1

և կամ *զարփիափայլ* լապտեր դնել ընդ գրուանաւ./գրքում՝ դրուանաւ/ (209 / 2)

ԶԱՐՔԱՅ - 2

Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց *զարքայ* ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 2) և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց *զարքային* Իսրայելի երգէր երգս (186 / 14)

ԶԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

«Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ *զարքայութիւն».* (279 / 11)

ԶԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ - 4

Եւ ապա *զարքունական* խորանն և այլ ևս զանազան սպասս արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 / 3) Եւ ի ծագել Արուսեկին մեծի առնոյր *զարքունական* զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 4) և ագուցին նմա *զարքունական* զգեստն: (184 / 5) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն *զարքունական* գօտին ածին ընդ մէջ նորա, (185 / 8)

ԶԱՐԵԻԵԼՔ - 2

զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն

փիղն խրոխտաձև (197 / 11) Եւ վիճակ առեալ իւր *զարնէլս*՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ ընդ Պարսս (10 / 9)

ԶԱՐԵԻՄՏԱԿԱՆ - 1

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան *զարևմտականին* տիրող Կոստանդիանոս կայսր (83 / 14)

ԶԱՐԵԻՄՏԵԱՅ - 1

Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց *զարևմտեայ* կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ: (14 / 7)

ԶԱՐԵԻ - 1

որոց փոխանակ կեանս տալոյ սիրոյն և վաստակոցն *զարևն* հատէք: (16 / 12)

ԶԱԻԱԳ - 1

Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան *զաւագ* եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ գնայր. (85/1)

ԶԱԻԱԶԱԿ - 1

Եւ *զաւազակս* և զամենայն վնասակարս բնաջինջ արարեալ յաշխարհէն Աղուանից: (55 / 6)

ԶԱԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

պատուէր առնէր *զաւազակութիւն* և զմարդադաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 / 9)

ԶԱԻԱՆԴԱՊԱՀ - 1

և զբարենախանձ եպիսկոպոսունս ուղղափառութեան հաւատոյն և *զաւանդապահս* քայքայեաց. (299 / 5)

ԶԱԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ - 3

սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ *զաւանդութիւնն* (328 / 9) և յիշելով զառաջնոց հարցն մերոց *զաւանդութիւնս*՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ (300 / 2) և Գարդման և Արցախ ընկալան *զաւանդութիւնս* զայս (343 / 14)

ԶԱԻԱՆ - 1

որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և *զաւանսն* զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, զՀակարի և զՏափատ: (327 / 7)

ԶԱԻԱՐ - 2

և հրամայեաց բառնալ անտի *զաւարն* ամենայն (153 / 13) և բերեալ հանգուցից *զաւարն* և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 / 13)

ԶԱԻԱՐՏ - 1

մաղթէ օգնել իրացն և առնել *զաւարտն* ի խաղաղութիւն: (334 / 17)

ԶԱԻԵՏԱՐԱՆ - 2

և ինքն *զաւետարանն* առ և ի բաց կամէր գնալ: (17 / 9) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և *զաւետարանն* հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 7)

ԶԱԻԵՏԻՍ - 1

իսկ զՕնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի (315 / 10)

ԶԱԻԵՐ - 1

Այլ օրինակ մերոցն վտրձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3)

ԶԱՒՐ - 8

զի զաւուրն յարութեան բերէ նմանութիւն: (22 /17) զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց (19 /14) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան (147 / 3) Զի զաւուրս տօնի տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 7) որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 6) և զաւուրս քառասուն շարժեցաւ վայրն և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կանդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար.(322 / 6) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 15) և զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ (332 / 9)

ԶԱՔԻՏՈՓԵԼ - 1

ապստամբի Մեհրուժան Արծրունի՝ զԱքիտոփելին խորհեցեալ զկորուստ անձին իւրոյ. (31 / 2)

/ ա - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

-

-

ՅԱԲԴԻՇ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ …յԱբղիշոյէ՝ Ասորեաց եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 13)

ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔ - 1

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ՝ ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՅ (296 / 7)

ՅԱԲԵՂԱՅ - 1

Եւ ինքն իսկ Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս: (71 / 2)

ՅԱԲՐԱՀԱՄ - 2

ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց… ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 14) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց

կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 11)

ՅԱԳԱՀԵԼ - 1

Եւ միշտ քաղցեալ կային աչք նոցա յագահել և հանել զընկերին: (164 / 18)

ՅԱԳԱՐԱԿ - 3

Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 4) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի շէնս և յագարակս, ի տունս և յանցս ճանապարհաց: (156 / 3) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի շէնս և յագարակս, ի բերդս և յաւանս (162 / 17)

ՅԱԴԱՄ - 1

Եւ լինի յԱդամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք ՍՄԽԲ և ազգք Ժ: (3 / 12)

ՅԱՋԱՏ - 5

ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 /17) և եթէ յազատագոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 /14) որ էր յազատացն Հայոց. (312 /16) Իսկ երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 /7) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 / 2)

ՅԱՋԳ - 19

վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 15) զի քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 12) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 10) եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 8) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ (289 / 12) Ի նմին ժամանակի եղև խռովութիւն Շապհոյ յազգացն հիւսիսոյ. (30 / 16) Եւ նախարարութիւն Առաւեղեան տոհմին յազգէ Սաթինկայ է կարգեալ (13 / 14) որ էր յազգէ թագաւորացն Աղուանից: (116 / 7) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 /3) Տեսանեմք զի յազգէ նորա ելեալ Նեբրովթ սկայ (245 / 9) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …Պատրիկ ի Քարոյեան յազգէ թագաւորաց … Զարմիհր ի Վարազ Քուրդաքեան յազգէ թագաւորաց …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 /12; 300 /14) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ (308 / 2) Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, Որպէս յազգին Մովաբու ի գիշերի սատակումն: (227 /12) Եւ Նոյ …յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն

հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ (245 / 4) որք ի տեղիս տեղիս և *յազգս* ազգս գործեցան (127 / 6) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց *յազգս* հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 / 14) զի մի՛ պարծեսցին *յազգս* իւրեանց. եթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. (168 / 8) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից զիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց *յազգս* (185 / 11)

ՅԱԶԳԱԿԻՑ - 1

յորոց երէց որդին Ապուլի սպանանի *յազգակցէն* Սմբատայ. (341 / 2)

ՅԱԶԳՍ ԱԶԳՍ - 1

որք ի տեղիս տեղիս և *յազգս* ազգս գործեցան (127 / 6)

ՅԱԶԴՐ - 2

զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր *յազդէր* իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) որ կապէր զսուր իւր *յազդէր* (169 / 13)

ՅԱԶԴՈՒՄՆ - 2

Անդանօր *յազդմանէ* սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ (10 / 7) նորին աշակերտեալքն … *յազդմանէ* սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14)

ՅԱԶՆՈՒԱԿԱՆ - 2

Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և *յազնուական* սենեկի (86 / 3) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, մանաւանդ առաւել ի բարեխնամ իշխանէն և *յազնուական* մեծամեծացն: (240 / 6)

ՅԱԹԷՆՔ - 1

որք բնակեալ են *յԱթէնս* քաղաքի (5 / 3)

ՅԱԹՈՌ - 13

Քանզի հասեալ *յաթոռ* քահանայապետութեան հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 8) և մինչ ի խաչին էր, չէր *յաթոռ* փառաց. (125 / 9) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր *յաթոռ* թագաւորութեան իւրոյ: (130 /16) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, *յաթոռ* աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ, (234 / 7) Եւ զՀայս Պարսիկք և Յոյնք բաժանեալ էին. և տէր Մովսէս էր *յաթոռ* սրբոյն Գրիգորի ի Դուին, և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին *յաթոռ* զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (273 / 15; 274 / 1) Սա եկեալ *յաթոռ* յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ: (345 / 4) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ *ՅԱԹՈՌՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵՒ ՀՈՆԱՑ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. (230 / 19) կացեալ *յաթոռն* ամ մի և կէս: (297 / 16) բռնակալութեամբ կացեալ էր *յաթոռն* (303 / 9) Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ, յորժամ նստաւ *յաթոռն* ի ժողովումն (305 / 11) Տէր Յոհան, ամս ԻԵ, յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ կոչեցեալ *յաթոռն:* (344 / 2) Եւ սա

յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն թափեաց զհող և զսպաս սրբութեանց (345 / 5)

ՅԱԹՈՌԱԿԻՑ - 1

Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 7)

ՅԱԺԽՈՒԺԱՋՆԵԱՆ - 1

և որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա յաժխուժազնեան յաշխարհէն Գովգայ (232 / 4)

ՅԱԼԱՆՔ - 1

Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլանք /գրքում՝ յԱլան/ և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2)

ՅԱԽՈՐԺ -1

Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 7)

ՅԱԽՏ - 1

Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13)

ՅԱԿՆ - 1

ես տեսի ի նմին տեղւոջ … աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն (73 / 4)

ՅԱԿԱՆՋ - 3

«ընդէ՞ր բնաւ թողէք յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն. (203 / 11) ի բոլոր սրտէ գոհացող լինէր զԱստուծոյ և հաստատեալ ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբասուն՝ հոչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով (207 / 7) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ անդանօր ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2)

ՅԱԿՆԱՐԿԵԼ - 2

Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 4) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն (246 / 13)

ՅԱՀԱԳԻՆ - 1

մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 10)

ՅԱՀԵԱԿ - 5

Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ լինել երկնչիմ: (18 / 3) զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ (110 / 11) Որոյ նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 11) Եւ քարոզն մեծաբարբառ աղաղակէր յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ (147 / 2) և յահեկէ Սիօնի բանտն, ուր զտէրն Քրիստոս արգելին. (284 / 4)

ՅԱՀԵՂ - 2

զի յերեսաց սրոյն, որպէս *յահեղ* առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 14) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ *յահեղ* անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն, և մինչ յառականս կանանց երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 / 14)

ՅԱՀ - 4

Եւ *յահէ* անտի ի բերանս անկեալ սարկաւագին, և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ, և նոքա աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 / 8) որպէս ի չարաթոյն օձից *ի յահէ* տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 17) մինչև ցե՞րբ իցեմք *յահի* և ի դողման արիւնահեղ թագաւորիս. (145 / 5) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, *յահի* լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 10)

ՅԱՂԱԼ - 1

Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ ո՞ տայր անձանց թշուառականացն *յաղալ* և յուտել: (164 / 15)

ՅԱՂԱԽՆՈՒԹԻՒՆ - 2

ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և *յաղախնութիւն* (145 / 14) և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և *յաղախնութիւն:* (154 / 5)

ՅԱՂԱՀԷՋ - 1

Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց և գերի վարեալ զԲաղացն սահմանս՝ գայ իջանէ *յԱղահէջ* գաւառ՝ յաւան մի՝ Արքուգետ կոչեցեալ (331 / 14)

ՅԱՂԱՂԱԿ - 1

Եւ մեր ամենեցուն զհիւրն թողեալ մեկնակ՝ *յաղաղակն* երթայաք (76 / 7)

ՅԱՂԱՆԴ - 4

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ *ՅԱՂԱՆԴԷՆ* (269 / 16) պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր *յաղանդին.* (35 / 11) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից՝ խոտորեալ *յաղանդն* Քաղկեդոնի (344 /9) որք անխառն *յաղանդոյն* պահեցան (300 / 7)

ՅԱՂԱՉԱՆՔ - 1

Եւ եթէ միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝ խոնարհեա՛/ դու մեծամեծօքդ *յաղաչանս* իմ (163 / 1)

ՅԱՂԱՋՈՒՐ - 1

Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. ըստ նմին և սկտեղք, յորում թանային յուտելն իւրեանց *յաղաջուր:* (160 / 4)

ՅԱՂԲԵՐԴ - 1

որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի (304 / 14)

ՅԱՂԵՂՆ - 1

«Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12)

ՅԱՂԻՈՎԻՏ - 1

Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, ի Ջարիշատայ ունի անիրաւ և չար տաճիկ: (286 / 2)

ՅԱՂՈՒԱՆՔ - 29

Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14 / 17) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 /12) «Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա (57 / 4) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ եղեի (89 / 12) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՋՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՅՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 /5) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 / 6) որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. (236 / 15) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից (274 / 7) Ի թագաւորութեանն Հերակլի …և յԱղուանից իշխանութեանն Վարազ Գրիգորի՝ Գարդմանայ տեառն՝ գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 6) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ (285 /7) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Ջիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող (285 / 11) որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8) Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 /7) «Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էք, օրհնեալ էք. ապա եթէ յԱղուանից աւանդութեանն էք, դուք գիտէք»: (313 / 18) որք ամս չորս բնակեալ յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 13) ԵԻ ԵԿՆ ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՍ Ի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. (31 / 13) և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր (50 /9) Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհին Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս (95 /14) որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց (113 / 18) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117/11) Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր. (269 / 4) Ազդէ նախ յԱղուանս, տայ զգիտութիւն և գրէ այսպէս ի թղթին. (270 / 10) ԵԻ ԴԱՌՆԱԼ ՍԻՒՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ՁԷԹ (271 / 10) պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև միասցի

աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274 /4) Ապա տեառն Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ *յԱղուանս* երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (275 / 18) որ *յԱղուանս* էր(303 / 6) եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք *յԱղուանս* ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց *յԱղուանս* և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 10) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորոստանեայց, նոյնպէս աստ *յԱղուանս* նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. (325 / 5) առանց կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ գայ *յԱղուանս* և աստէն ձեռնադրի (346 / 8)

ՅԱՂՈՒԷՆ - 4

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ …և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս *յԱղուէն,* կարգեցաք այսպէս. (90 / 6) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի *յԱղուէն* ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ (304 / 12) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ *ՅԱՂՈՒԷՆՆ* եղեՒ (89 / 12) Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով *յԱղուէնն* բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15)

ՅԱՂՕԹՔ - 20

որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և *յաղօթից* սրբոյ հօրն Իսրայէլի՝ կողոպս երկուս արծաթեղէնս (210 / 3) առհասարակ տարակուսեցան, սակայն հանին, դիզեցին և հսկեցին *յաղօթս* զգիշերն զայն: (11 / 10) Եւ նա կացեալ *յաղօթս* ՝ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր (36 / 4) այլ գաղտ *յաղօթս* և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ (43 / 7) Եւ ինքն ի պահս և *յաղօթս* և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր (48 / 17) Եւ զայս լուեալ արքային *յաղօթս* կացեալ գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 /12) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր *յաղօթս* և ի բարեբանութիւն մեծին Աստուծոյ. (60 / 9) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ *յաղօթս* Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 5) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և *յաղօթս* (64 / 9) ապաստան պարտ է լինել ի պահս և *յաղօթս* (65 / 14) և միշտ անձանձրոյթ էր ի պահս և *յաղօթս* և ի տուրս աղքատաց: (86 / 8) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն *յաղօթս* և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 / 15) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան *յաղօթս* և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 /11) Եւ այսպէս կացեալ *յաղօթս* և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց … և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին: (114 / 15) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր *յաղօթս* մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10) Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով *յաղօթս.* (187 /10) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ *յաղօթս,* մի՛ ի

կերակուրս, մի՛ յրմպելիս (270 /15) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ *յաղօթս* առ Աստուած: (278 / 9) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց՝ զնա քարոզէ *յաղօթս* և զաշխարհս ստիպէ, զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (295 / 18) Եւ ազդեալ ի գաւառն զգալ բարկութեանն՝ բողոքէ կալ *յաղօթս.* (322 / 5)

ՅԱՄ - 9

և *ամ յամէ* ուխտաւորեալ կատարէին զյիշատակս նոցա: (97 / 2) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան *ամ յամէ* առնուին Սիւնիք յԱղուանից (274 / 7) Եւ յետ Ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն *յամի* Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին *յամին* յայնմիկ և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 / 16) Արդ՝ *յամին* երեսներորդի ութերորդի … եկեալ նոյն ինքն … Ջեբու խաքան (135 / 5) Ապա այնուհետև *յամին* երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու եղ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս, թէ զիաթրդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 15) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին *յամս* թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 11) *Յամս* Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց (89 /13) Չթուեսցին *յամս* ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ մահ քո ցաւաբեր. (229 / 13)

ՅԱՄԱՐԱՍ - 13

բերէին *յԱմարաս* գիւղաքաղաքն (39 / 1) Եւ բարձեալ աշակերտաց նորին՝ բերին *յԱմարաս* գիւղ (65 / 3) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին *յԱմարաս,* ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, գիտեմ: (71 / 13) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր *յԱմարաս* յառաջ քան զիւր երթալն. (71 /15) ես *յԱմարաս* երթամ. (72 / 19) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն *յԱմարաս* յղեաց. (73 / 1) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր *յԱմարաս.* (75 / 1) Եւ յարուցեալ աբեղայն առնոյր զգինս բաժակին և գնացեալ յԵրուսաղէմ՝ գայր *յԱմարաս:* (77 / 6) և մեծագոյն ինչ մասն *յԱմարաս* հրամայէր թողուլ ի նշխարացն (82 / 18) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն և *յԱմարաս* գաւառ բնակեցաւ.(327 / 14) որ էր *յԱմարասայ* վանիցն: (82 / 6) Եւ սա *յԱմարասայ* եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և զսպաս սրբութեանց (345 / 5) այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու *յԱմարաստումն* լինել զսա: (209 / 3)

ՅԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻԻՆ - 1

ապա *յամբաստանութենէ* բազմաց բարձան և նոքա սրով: (148 / 20)

ՅԱՄԲԱՐՏԱԻԱՆԵԼ - 1

Վասն որոյ *յամբարտաւանելն* իմում և յայսմ բարձրութենէս անկայ: (170 / 9)

ՅԱՄԲՈԿ - 1

Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 2)

ՅԱՄԵՆԱԶՕՐ - 2

Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին՝ կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (32 / 21) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8)

ՅԱՄԵՆԱԿԱԼ - 2

Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն՝ յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց (113 / 13) Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական աշխարհիս հնազանդ ձերոյ տէրութեանդ. (295 / 15)

ՅԱՄԵՆԱՅԱՋՈՂ - 1

Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 12)

ՅԱՄԵՆԱՅՆ - 26

Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 2) ուրացանն ի սատանայէ և յամենայն գործոց նորա (19 / 16) յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես քան զարծուի և երագալուր քան զմի ի հանդարտ անասնոց. (25 / 4) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ. (26 / 16) Վասն զի դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ, յամենայն անձնէ և յամենայն զօրութենէ. (27 /16; 27 /17; 27 /17) որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ (49 /13) յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 3) Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել (64 / 5) և որպէս եղևն ասացեալ, պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 17) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՅՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (99 / 6) Սրբէին զտեղիսն յամենայն պղծագործ զոհիցն (115 / 17) ապա եթէ ոչ միթ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 / 2) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 / 3) սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի շէնս և յագարակս, ի բերդս և յաւանս, զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի և պահեսցին նոքօք յամենայն բռնութենէ

զօրաց քոց: (162 /17; 162 /19) և յաջողէր *յամենայն* ճանապարհս և ի խորհուրդս իւր: (163 /16) իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ *յամենայն* հրամանս իւր: (166 / 13) և զորս ի քաղաքին կամ *յամենայն* սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 /8) «Օրհնեցից զՏէր *յամենայն* ժամ» (216 /3) զի ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և *յամենայն* սատանայական գնացից»: (248 / 11) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և *յամենայն* քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 /11) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան՝ խորշելով *յամենայն* եղբօրէ, որ յայս ստահակիցէ: (279 / 14) որպէս սովորն է *յամենայն* ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ (298 / 5) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, ի սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք լիցին և *յամենայն* ծառայից Աստուծոյ ուղղափառաց: (302 /11) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ *յամենայն* նեղութեանց: (310 / 15) և ողորմեա Աղուանից աշխարհիս՝ փրկելով *յամենայն* փորձութեանց (313 / 6)

ՅԱՄԵՆԱՊԱՐԿԵՇՏ - 1

և դառնալ ամենիմբ ի սուրբ և *յամենապարկեշտ* քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 16)

ՅԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ - 3

էջ թագաւորն *յամենասուրբ* ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 17) զոր ընդունելոց ես *յամենասուրբ* ձեռացն Քրիստոսի: (25 / 8) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս *յամենասուրբ* անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ (80 / 16)

ՅԱՄԵՆԵՔԵԱՆ - 1

եթէ ձեռք դորա *յամենեսեան,* և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 8)

ՅԱՄԵՆԵՔԻՆ - 5

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս … զլերինս և զդաշտս *յամենեսին* միապէս ըստ ժամագրին սփռեալ զասպատակն աշխարհակուլ: (156/ 9) եթէ ձեռք Իսմայելի *յամենեսին,* և ձեռք ամենեցուն ի դա: (193/5) և վկայեալ *յամենեցունց* կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն Աղուանից: (132 /17) ոչ մի հոգի չապրեսցի *յամենեցունց,* որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 9) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին *յամենեցունց* (240 / 5)

ՅԱՄԵՆՈՂՈՐՄ - 3

որոյ ծունր եդեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր *յամենողորմէն* Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 8) և բազում աղաչանօք խնդրել *յամենողորմէն* Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն (65 /14) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով *յամենողորմէն* Աստուծոյ և ի սուրբ

վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 16)

ՅԱՄԻՍ - 9

«Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք *յամիս* յայսմիկ ի տեղի քո (139 / 9) Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան *յամսեանն* մարերի (89 / 15) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց *յամսեանն* մեհեկանի …երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 8) և առաջէին անտի *յամսեանն* մեհեկանի (238 / 11) եկն ի Գմբէթն Աբրահամու և անտի ել յայն շահաստան, որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ *յամսեանն* սաւփար: (290 / 3) *յամսեանն* շահր ռաբի ղովաղ սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու (290 / 4) Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ *յամսեանն* շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 11) «Գրեցաւ գիրս այս … ՋԵ երորդ ամին Տաճկաց և ի հայ թուականիս ՃԽՀ *յամսեանն* հրոտից: (302 /16) «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և *յամսեանն* վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2)

ՅԱՄՊ - 2

Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և *յամպոց* յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10) որ *յամպսն* լինի. (215 / 10)

ՅԱՄՐՈՑ - 2

Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա *յամրոցացն* սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 7) որ ի ժամուն անդ հանդիպեցան *յամրոցին* Չարաբերդոյ. (157 / 18)

ՅԱՄՈՒՐ - 3

կատարէին զչար գործ մատնահատութեան *յամուր* մայրւոջն առ ափն Կուր գետոյ: (52 / 3) փախստականս արկանէին *յամուր* տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ (114 /17) և անկան *յամուր* գաւառն Արցախայ: (137 / 14) որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին *յամուրս* լերանց Կապկոհի (116 / 2)

ՅԱՄՕԹ - 2

«Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ *յամօթ* առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101/11) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն *յամօթ* եղեն ի տէրունական խաչէն (258/1)

ՅԱՄՕԹԱԼԻՑ - 1

Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4)

ՅԱՅԱՐԱՏԵԱՆ - 1

Գայր հասանէր *յԱյարատեան* գաւառն (195 / 15)

ՅԱՅԳՈՒՆ - 1

Արուսեակն *յայգուն* պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի տուընջեան և գիշերի: (24 / 3)

ՅԱՅԴ - 3

բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (114 / 1) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 9) Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել փոքրագոյն ինչ, և ելեալ ի տեղւոջդ յայդմ ի քուն մտեալ հանգչէր (75 / 15)

ՅԱՅԼ - 9

և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. (74 / 1) ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 / 11) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 /15) Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ, Եւ խիզախեցին ի վերայ քո որդիք ծառայիցդ: (227 / 17) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 16) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն, և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր, վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 /5; 316 / 5) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՛ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 / 6) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ զոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 17)

ՅԱՅԼԱՆԴԱԿ - 1

որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1)

ՅԱՅԼ ՈՔ - 1

ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 / 11)

ՅԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ - 1

և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. (74 / 1)

ՅԱՅՕԻՔ - 2

Եւ անդէն կատարէին յոդեաց/ճիշտը՝ յօդեաց/ և յայծեաց պատարագս օրհնութեան. (102/17) զի մի՛ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278/17)

ՅԱՅՆ - 56

խրամատեաց զպահակն Չողայ և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 7) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 12) և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. (111 / 1) և որք մասին

ցանկան ի սուրբ խաչէս, ընկալցին. և է մասն մի յայն խաչէն և մասն մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 /14) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն (138 / 7) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 12) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 16) ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն ի բանակն Հոնաց. (191 / 7) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 11) յայն իսկ հասանէր իշխանութեանն գահ (231 / 13) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234/4) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս, յայն տեղի, ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս (239 / 14) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 /13) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 /1) ի վերայ եկեղեցւոյն, որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. բոլոր յայն և յայն երկոտասան սիւնք ներքոյ և երկոտասան վերոյ վերնատանն. և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով:(283 /7; 283 /7; 283 /8) և իբրև եղև Հ, եկն ի Գմբէթն Աբրահամու և անտի ել յայն շահաստան, որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) Եւ ի նոյն ամի էանց Աբդլ Ազիզ զԿուր գետով յայն կողմն: (319 / 21) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 5) և յայն կողմն ձգէ զձեռն իւր իշխանութեանն. (340 / 18) ԵԻ ԽՈՑ ԱՌՆՈՒԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ՅԱՅՆՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ (30 / 11) և յայնմ նս դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 5) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր (99 / 1) Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր ամբառնայր Արշաւիր Արշարունի, գոչէր առիւծաբար և յարձակէր վարազապէս. (115 / 1) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 12) Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12) և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ նս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (223 / 1) Յայնմ ժամանակի ոչ սակաւ խռովութիւն լինէր աշխարհիս Աղուանից (224 / 13) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 3) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 4) Եւ յայնմ տեղւոջ … գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց (284 / 5) և մեր

կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 7) Ապա հարկաւորեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ աւուր: (316 / 9) զի զաշխարհս յայնմ գրենոյն ի կրօնս դարձուսցեն: (321 / 11) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ … և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց … մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 3) վասն զի կամ էր նորա զաշխարհին յայնմանէ ուսուցանել: (321 / 13) Եւ զերծեալ յայնմանէ զՔրիստոս փառաւորէին, գոհանալով զնմանէ: (328 / 4) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ (115 / 11) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. (126 / 17) Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին յամին յայնմիկ և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 / 16) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան … և անկան յամուր գաւառն Արցախայ: (137 / 13) ապա եկին հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի հրամայեալսն: (154 / 7) և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 10) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարոյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն (221 / 3) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 4) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 5) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ …զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի … յաշխարհն Հայոց (236 / 5) և ազգք են, որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ (5 / 2) Բայց ապա ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին, զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին, թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 10) համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (222 / 1) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ, ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 / 11)

ՅԱՅՍ - 48

Յայս սակս քաջալերեցայց և յանմուխդ մխեցայց: (18 / 5) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) որք յայս ժողովս են, օրհնեալ եղիցին: (94 /12) ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 9) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք

մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 /18) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147/12) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ (188/ 6) ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ դնեն հարսանեաց. յայս պատճառս, եթէ քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս: (267 /3) Թէպէտ և զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 8) խորշելով յամենայն եղբօրէ, որ յայս ստահակիցէ: (279 / 14) արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) և հերքն և մուրուքն ճողին յայս պատճառս: (311 / 17) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն և յԱմարաս գաւառ բնակեցաւ: (327 / 14) Յայսմ տեղւոջ եղև սկիզբն արևելեայցս եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց և լուսաւորութեան տեղի: (10 / 16) Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 13) Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 10) Իսկ յայսմ վայրի ժամ գտեալ պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 /12) յայսմ ահի և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս (33 /19) ոչ հեստել և համառել առ խոնարհութեան կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 /2) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 /9) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 /13) զորս յայսմ տեղւոջ սատակէր: (115 / 3) զի յայսմ ևս յայտնի լիցի բան մարգարէական (166 / 4) Վասն որոյ յամբարտաւանելն իմում և յայսմ բարձրութենէս անկայ: (170/10) զի յայսմ հետէ միթ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուագի փորձէ հոգին սուրբ, որով և դուք եղերութք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 /13; 258 /14) նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) Յայսմ մաքառմանէ և ի խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք (274 /13) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 / 12) Եւ յայսմ պայմանէ միթ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. (302 / 7) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 15) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց (332 / 3) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի (333 /1) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 /9) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 /10) Եւ եթէ ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո ի տանս յայսմիկ, աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188 / 11) Արդ՝ զամս

եօթն ի պատերազմունս *յայտսիկ* տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17) *Յայտսիկ* նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) *Յայտսիկ* ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (320 / 18) Յաւուրսն *յայտսիկ* ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք (322 /16) *«Յայս* տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 /11) Եւ *յայտ* ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, բայց միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116 / 8) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ *յայտգանէ* զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254/5) ոչ ինչ դիպեալ նմա *յայտգանէ* չար. (256/13) Եւ աշխարհս Աղուանից անվրդով *յայտգանէ* մնայր: (267 /1) Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք զատ *յայտգանէ:* (273 /4) և զյամառեալսն *յայտգանէ* յորդորեսցուք ի նոյնս: (279 / 12) Եւ *յայտու* վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7)

ՅԱՅՍՉԱՓ - 1

որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և *յայսչափ* բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ զուսոյն խարիսխ (26 / 8)

ՅԱՅՊԷՍ - 1

Իսկ եթէ անզգայ էր հոգի մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, ի՞բր գայր ի զգայութիւն և *յայսպէս* վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 10)

ՅԱՅՊԻՍԻ - 1

Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս Յղերկս առ ծերունի եպիսկոպոսն Միհր: (280 / 11)

ՅԱՅՐ - 2

Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ *յառնն* ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն … շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 / 11) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն … այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս մանուկ *յարանց* նոյնպէս ահագին տեսլեամբ. (57 / 3)

ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ - 3

այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և *յԱյրարատեան* կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 /3) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ *ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ* ԳԱՒԱՌ (235 /16) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի … յաշխարհին Հայոց՝ *յԱյրարատեան* գաւառ ի Վաղարշապատ քաղաք (236 /7)

ՅԱՅՐԻ - 2

և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և ի հառաչանս նայելով յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 4) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 3)

ՅԱՆԱՆԻԱՅ - 1

սա առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ: (347 / 2)

ՅԱՆԱՆՑ - 2

և անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, անանցական բարութեամբ յանանց յաւիտեանս: (64 / 12)

ՅԱՆԱՊԱՏ - 10

Ցաւին և ցաւին և դառն արտասուեն, Իւծեալ տառապին, Զերթ ձագամեռ հաւ յանապատ նստին: (230 /12) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 8) Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն (11 /11) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք և հայր Տիրիթ ի Յովհաննու վանից՝ յանապատէն Քարմեղինայ (121 /9) ԵՒ ՄԻԱՆՁՆԱՑԱՒ ՅԱՆԱՊԱՏԻ ՍՈՒՐԲ ՎԱՐՈՒՔ (15 /7) եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ, և յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 / 13) և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա (102 / 2) Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն (288 /14) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն … դիւական ոգւով, վայրագ և աղեղնաւոր, յանապատս կեայր: (287 / 11) Եւ բնակելով յանապատսն, զի կրօնաւորք էին, սկսան ուսուցանել: (268 / 11)

ՅԱՆԱՍՏԱՍԵԱՆ - 1

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Թէոդորոս յԱնաստասեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13)

ՅԱՆԱՍՈՒՆ - 1

«Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 11)

ՅԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 19)

ՅԱՆԱՐԻՔ - 1

մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանօթութիւն: (192 / 1)

ՅԱՆԴԱՄ - 1

Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա, ողջոյն վարեցին զմորթս նոցա *յանդամոց* նոցա. (153 / 6)

ՅԱՆԴԱՍՏԱՆ - 2

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց *յանդաստանս* (199 / 11) և ծաւալեալ արդիւնանայ *յանդաստանս* սրտից ձերոց որպայն բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (243 / 17)

ՅԱՆԴՈՒՆԴ - 2

«Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ *յանդունդս* վարեցաւ. (131 / 6) որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց *յանդունդս* անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 9)

ՅԱՆԵՐԵՒՈՅԹ - 1

Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից քեզ *յաներևոյթ* պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 / 10)

ՅԱՆՋԳԱՅ - 1

որով զարգանակսն լափէին և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխառն *յանզգայս* ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 7)

ՅԱՆԷԾՔ - 1

խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի՝ կապեալ մարմնով և ոգւով *յանէծս* որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք (344 / 10)

ՅԱՆԹԻԻ - 1

ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին *յանթիւ* բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 16)

ՅԱՆԿԱՄԱԿԱՆ - 1

Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին (335 / 5)

ՅԱՆԿԱՆԵԼ - 1

Այլ *յանկանել* յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 12)

ՅԱՆԿԵԼՈՑ - 1

որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ *յանկելոց* տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 4)

ՅԱՆԿՈՂԻՆ - 1

Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք *յանկողնոցն* մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 17)

ՅԱՆՀԱՍՏԱՏԵԼԻ - 1

մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր *յանհաստատելի* կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 13)

ՅԱՆՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

և թողեալ զնա *յանհաւանութեան* գնաց ի Հոռոմս. (321 / 2) և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն անուն *յանհաւանութեան* Հայոց: (344 / 1)

ՅԱՆՀՆԱՐԻՆ - 3

տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս *յանհնարին* խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6) և ազատեցին զեկեղեցիսն *յանհնարին* նեղութենէն: (115 / 18) եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս, թէ զիաթրդ արդեօք կարիցէ բուժել *յանհնարին* տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 16)

ՅԱՆՀՈԳԱՆԱԼ - 1

ապա յետոյ *յանհոգանալոյ* մերոցս՝ ամենեքեան այլայլեցան: (286 / 10)

ՅԱՆՁՆ - 50

մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր *յանձանց* մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 10) զայրագնեալ նոցա փոյթ *յանձին* կալեալ սպանանել զնոսա: (96 / 8) և գայր ելանէր երիս վերս դժնդակս *յանձին* բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. (174 /14) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ *յանձին* իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս …կատարէր (336 /1) որք փոյթ *յանձին* կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4) յոյժ զօրացան *յանձինս* իւրեանց. (138 / 11) առաւել հպարտացան *յանձինս* իւրեանց (139 / 17) խնայեա՛ այսուհետև *յանձինս* ծառայից քոց և դարձո՛ զսուր քո ի մէնջ (161 / 17) Եւ գթացեալ ետ նոցա զխնդրուածս նոցա, առաքեաց լիութիւն *յանձինս* նոցա. (166 /8) զի զթագաւորականի նշան *յանձինս* մեր բարձեալ բերեմք. (209 / 10) որք կապեալ ունեն *յանձինս* իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն (247 / 14) և զփառացն լուսոյ պատմուճանն արժանի լիջիք զգենուլ *յանձինս* ձեր»: (256 / 9) որոց կապեալ ունէին *յանձինս* իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն (257 / 6) «Մի՛ այդպէս, ասեն, տագնապեր *յանձն* քո, ո՛վ քաջդ. (21 / 4) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ *յանձն* արարեալ հոգւոյն սրբոյ. (26 / 16) ոչ հաւանէր առնուլ *յանձն.* (68 / 16) Եւ նորա չառեալ ևս *յանձն,* ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. (79 / 8) Եւ նորա *յանձն* առեալ կատարել զխնդիրն: (110 /6) «Եթէ կամաւ *յանձն* առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2) Եւ անդէն զնոյն այր, որում զդուռնն *յանձն* արարին, արձակեցին դեսպան յաշխարհին Հոնաց(116/10) *յանձն* առին զերդումն քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն (116 / 13) Որոց կամաւ առեալ *յանձն* զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 12) *յանձն* առնում և ես

լնուլ զպասքումն գազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 / 8) Որ վասն երկիւղի հրամանի նորա ակամայ կամաւ *յանձն առնոյր* (144 / 8) Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն կալանաւորացն, հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր *յանձն* իւր. (148 / 6) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր *յանձն* իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) Եւ ոչ առեալ *յանձն* Պարսկին. (154 /10) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր *յանձն* իւր (154 / 14) և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր *յանձն առնուլ*: (154 / 17) Արդ իբրև լուաւ զայս հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ *յանձն* իւր. ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա. (168 / 15) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս *յանձն առեալ*՝ գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 / 19) Ընկալաք զգիր ողջունի … և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր *յանձն* հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) սակայն *յանձն առնոյր* նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 20) սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին *յանձն առնուլ* զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196/15) զի առցէ *յանձն* և յայնկոյս գետոյն Ատրպատականացն իշխել:(198/9) զոր ախորժելով *յանձն* առ թագաւորն հարաւոյ և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 14) Յայնժամ կամաւորութեամբ *յանձն առեալ* զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 /18) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք *յանձն* (208 / 16) Նա իսկ ոչ առնոյր *յանձն* յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 / 9) Իսկ նա թէպէտ և առ մի նուագ ոչ առնոյր *յանձն*, բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան (234 / 10) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց *յանձն* իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9) Եւ նոքա ոչ առնուին *յանձն*, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 / 12) Եւ պարգևեալ նմա զփափազելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց, ընկալեալ ողջոյն, *յանձն արարեալ* շնորհացն Աստուծոյ՝ ճանապարհորդէր: (237/4) *յանձն առնոյր* վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց: (238 / 8) *յանձն առնոյր* աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 /18) *յանձն առնոյր* զերթալն ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել զնորընծայ հօտն Քրիստոսի (266 /9) Նմա *յանձն արարեալ* զիս տեառն իմոյ (280 / 16) *յանձն առին* առ հասարակ կատարել զխնդիրսն: (293 /11) *յանձն առին* զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 /7) որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի

Գրիգորիոս, թէ հայր *յանձնէ* որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 / 10)

ՅԱՆՁՐԵԻԱԲԵՐ - 1

որ ի ջերմին հով ունէր ի սուրբ խորանին, և *յանձրևաբեր* խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 / 12)

ՅԱՆՄԱՀ - 1

սրբական վարուք կեցեալ փոխադրի *յանմահ* կեանսն: (119 / 5)

ՅԱՆՄՈԻԽ - 1

Ցայս սակս քաջալերեցայց և *յանմուիսք* մխեցայց: (18 / 5)

ՅԱՆՆԻԹ - 1

գտից ինչ հիւթ *յաննիւթ* հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6)

ՅԱՆՇԱՐԺԵԼԻ - 1

Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել *յանշարժելի* հաւատս երանելւոյն (33 / 2)

ՅԱՆՇԷՆ - 1

զոր շինեալ էր *յանշէն* վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց (187 / 15)

ՅԱՆՊԱՏՇԱՃ - 1

այլ ձգտեցայ *յանպատշաճ* թագաւորութիւնս (170 / 9)

ՅԱՆՊԱՏՐԱՍՏ - 1

Եւ խորհէր ի միտ իւրում *յանպատրաստ* ունել զմեծ թագաւորն Խոսրով: (131 / 3)

ՅԱՆՊԻՏԱՆ - 1

և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ *յանպիտանս* և յանօգուտս. (136 / 6)

ՅԱՆՋՐԴԻ - 1

Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին *յանջրդի* դիւական յանապատն (288 / 14)

ՅԱՆՍՈԻՐԲ - 1

Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով *յանսուրբ* անասնոց. (160 / 3)

ՅԱՆՏԱՆԵԼԻ - 1

և հրամայեաց թագաւորն հանել զնոսա *յանտանելի* տանջանացն: (312 / 18)

ՅԱՆՏԱՌԱԽԻՏ - 2

մայրիսն դաշտաց: (115 / 7) հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով զային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և *յանտառախիտ* տեղւոջ զառաջին քնովն ղօղեալ: (180 / 6)

ՅԱՆՏԻՈՔ - 3

Եւ բունն մնաց յԱնտիոք: (273 / 12) որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոսատացին ի սուրբ եկեղեցւոյ (314 / 6) Նոյնպէս և զՄատթէոսին փոխեաց յԱնտիոքայ յԵրուսաղէմ. (273 / 11)

ՅԱՆՑ - 3

և անխնայ կոտորեցին յանցս և ի փողոցս քաղաքին. (136 / 5) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի շէնս և յագարակս, ի տունս և յանցս ճանապարհաց: (156 /4) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 / 2)

ՅԱՆՈՅՇ - 1

Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 7)

ՅԱՆՈՒՆ - 14

Եւ անուն միւսումն Գրիգորիս յանուն հաւուն. (36/11) և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոսս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 6) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն (61 /17) Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն յանուն պատերազմող նահատակին Քրիստոսի Պանդալիոնի (63 /10) և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 7) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զինդիր բարւոյն: (80/15) որ ի Դիւտական գեղջն՝ յանուն Պանդալիոնի. (86 / 4) որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 18) զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 9) որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից, ձօնելոցն յանուն դիցն սնոտեաց (250 / 8) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 /5) զորս ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ գարշելւոյն: (255 /6) քարարձան տայր կանգնել և համբուրել յանուն Աբրահամու: (289 /4) Եւ ի ՃՉ թուականին դարձեալ Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց (320 /12)

ՅԱՆՈՒՇԱԿ - 1

քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան դրախտէն: (298 / 10)

ՅԱՆՔԱԿՏԵԼԻ - 1

զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 2)

ՅԱՆՕԳՈՒՏ - 1

ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ յանպիտանս և յանօգուտս. (136 / 6)

ՅԱՆՕՐԷՆ - 6

աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 /6) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 7) Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև գաւառն Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. (326 / 16) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել (336 / 3) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 2) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22)

ՅԱՇԱԿԵՐՏ - 3

Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին(31 /15) Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհն Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն (274 / 17)

ՅԱՇԱԿԵՐՏԵԱԼ - 1

մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 13)

ՅԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և մեք յաշխատութեան և ի բազում հոգս եմք»: (78 / 9)

ՅԱՇԽԱՐՀ - 82

Տուրականն դարձաւ յաշխարհ իւր: (143 / 17) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻԻՐ ԵԻ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻԻՐ (311 / 8) եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհդ Աղուանից (20 / 4) որ եկին յաշխարհդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի (123/2) որ ծագեաց յաշխարհդ ձեր զլոյս աստուածաճանօթութեան (264 /16) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 /16) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 15) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ եթէ յաշխարհէդ միայն մի՛ գնար, և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 /12) Եւ զաւազակս և զամենայն վնասակարս բնաջինջ արարեալ յաշխարհէն Աղուանից: (55 /7) նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. նա և յաշխարհէն բազում ընդունելութիւն: (175 /2) և որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա յաժխուժազնեան յաշխարհէն Գովգայ (232 / 5) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ (46 /4) զի յայտնեսցի չար դիւապաշտութիւնն և բարձցի յաշխարհէս: (52 / 14) բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս (53 / 8) Զորս ի բուռն առեալ

թագաւորին չարաչար տանջանօք բառնայր յաշխարհէս: (55 / 6) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) Ապա յետ բազում ժամանակաց խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 3) որ զպղտորումն Ներսիսի եբարձ յաշխարհէս (297 / 14) նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի (28 / 17) «Երէց մի Վեկերտու Յոր անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի (75 / 8) Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. (214 /3) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 /16) որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 16) եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց … պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 /5) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին ՝ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 3) վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 17) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀԻՄ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 2) և ասէր երկիցս և երիցս առաջի բազմաց, եթէ թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՓԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. ԵԻ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ՋՕՐՕՔՆ ԵԻ ՈՐԴՒՈՎՔՆ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՄ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103/4) զոր ունէին պարսիկք յաշխարհիս Աղուանից:(115/15) եկայք աղաչեսցուք զսա, զի կացցէ յաշխարհիս մերում և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 /10) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կռոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (261 / 1) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս (343 / 11) զանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհն խայլանդրաց: (16 / 15) այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց (19 / 5) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն արևելից: (21 / 1) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհն Մասքթաց. (39 / 9) Եւ եկեալ յաշխարհն Աղուանից՝ խնդրէր հնարս պատճառանաց, որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն (48 / 5) ԶՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՅ (56 /4) Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհն Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, և՛ մինչև ի դուռն Չորայ. (95 /14) մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111 / 5) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. (112 /16) Եւ անդէն զնոյն այր, որում զդուռնն յանձն արարին, արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց (116 / 10) Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 /7) տարան արկին

զնա յաշխարհին իւր (133 / 9) եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհին Հայոց (167 / 4) եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհին Հայոց (167 / 11) և սպարապետն Աղուանից մարբն և եղբարբքն հանդերձ դառնայր յաշխարհին իւր: (179 / 12) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհին Պարսից (183 / 16) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ հասանէր յաշխարհին Մարաց առ մեծ կայսրն: (184 / 2) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. (193/9) Գայր, հասանէր յաշխարհին իւր (199 /2) ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 /7) անցանէր գնայր յաշխարհին իւր: (233 /6) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա …զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհին Հայոց (236 /7) անցեալ զսուղ ինչ օթևանօք առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհին իւր. (237 / 6) Եւ անտի գնացեալ անցանէին յաշխարհին ճղբաց առ ստորոտով լերինն մեծի: (239 / 2) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ սուրբ կաթողիկոսն: (261 / 10) արձակեցին զնա պատուով յաշխարհին իւր: (262 / 4) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն (274 / 16) եկն եհաս յաշխարհին իւր (312 / 5) և արձակեաց զնոսա յաշխարհին իւրեանց. (312 / 20) քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս (322 / 14) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհին Հոռոմոց (330 / 21) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհին Սիւնեաց(331/13) անցանէ ասպատակաւ յաշխարհին Ասորեստանեայց (336/8) Եւ իբրև եհաս յաշխարհին Հայոց, առժամայն փախստական լինէր թագաւորն Սմբատ: (336 /15) և մնացեալքն զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհին իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 10) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհին արևելից: (20 / 17) Յայնժամ հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի, եթէ Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 16) Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս և հնազանդ կալ մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 /10) Եհաս որոմնաբոյս արմատս այս յաշխարհս Աղուանից: (126 /12) Սաստիկ ամբոխիւ ելին Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 /15) «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. (133 /17) և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի խեղութիւնս անդամոց, ոմանք տարագրեալք յաշխարհս հեռաւորս: (150 /12) Այսպէս գերահռչակ

հրճուանօք անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 /16) Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 /12) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 /16) զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 /8) եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց (264 / 4)

ՅԱՇԽԱՐՀԱԾՆՈՒՆԴ - 1

յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249 / 6)

ՅԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ - 1

և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին (329 / 17) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ (91 / 6)

ՅԱՃՔ - 6

զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173 /11) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն (206 /16) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 11) որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 / 14)

ՅԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189 / 15) և տաճար սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն ՝(299 / 9)

ՅԱՊԱՐԱՆՔ - 1

Եւ աճեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի, զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն՝ յապարանսն Մարասպանդ կոչեցելոյ: (148 / 13)

ՅԱՊԱՒԻՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ նախ ժամանէ ի տուն տեառն, զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր ի բերդն Գարդման: (194 / 9)

ՅԱՊՐԻԼ - 1

Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն (315 / 6)

ՅԱՊՈՒՐ - 1

որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր ՝յաւուրս ամարայնոյ. (333 / 3)

ՅԱՋ - 6

Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 3) և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 11)

Որոյ նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 /11) Եւ քարոզն մեծաբարբառ աղաղակէր յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ և ասէր. (147 /2) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն վերնատունն խորհրդոյ և փայտեայ գմբէթ (283 / 16) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն (284 / 16)

ՅԱՋԱԿՈՂՄՆ - 2

Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ … զդատաստանս հատուցանէ՝ ոմանց ի ձախակողմն և ոմանց ի յաջակողմն: (22 / 15) յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց /ճիշտը՝ Շուրտայաց/ աւագն, որ մեծ է քան զայլսն դահճապետաց աւագ (330 / 7)

ՅԱՌ - 1

Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 13)

ՅԱՌԱԳԱՍՏ - 1

որով ի ձեռն սորա ի ներքս յարքայականին գտաք յառագաստումն (209 / 9)

ՅԱՌԱԿԱՆՔ - 1

Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն, և մինչ յառականս կանանց երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 / 15)

ՅԱՌԱՆ - 4

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՑՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՑՏՐԱՍ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 8) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ նախագահութենէն ցայսր գործք: (12 /11) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՑԱՅՏ ԵՆ Ի ՑԱԲԵԹԷ ԵԻ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՑԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 3) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջն Վաչագան … չէ յայտ. (41 / 11)

ՅԱՌԱՆՇԱՀԻԿ - 1

Այլ և յետ բազում ժամանակաց վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7)

ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - 8

Տէր Դաւիթ, ամս Զ. յառաջնորդութենէ Փառիսոսայ վանաց: (346 /10) Տէր Դաւիթ՝ ամս Զ. յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց. սա առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ: (347 / 1) Տէր Մովսէս՝ ամս Զ. յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց: (347/4) զի յառաջնորդութիւն զնոսա վիճակեցուսցեն աշխարհին իւրեանց: (98 /13) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵԻ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՉԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ՁՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 /7) և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 /10) Յայնժամ ոչ կամեցան տալ նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն:(265/19) որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից (299 / 1)

ՅԱՌԱՏԱԲԱՐ - 1

Որ և *յառատաբար* ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր (224 / 19)

ՅԱՌԱՏԱՏՈՒՐ - 2

«զբարի հայցումն վաղվաղակի առնուլ *յառատատուրն* Աստուծոյ»: (65 / 16) և նոքօք հայցեն զողորմութիւն *յառատատուրն* Աստուծոյ (88 / 11)

ՅԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ - 1

որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ *յառարկութեանն* և զանտեղիս բացատղք. (276 / 8)

ՅԱՌԱՒԵԼ - 1

Տիկինն Սպրամ *յառաւել* բարեգործութիւնս յաճախէր (340 / 14)

ՅԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս (104 / 10)

ՅԱՌԱՒՕՏ - 1

Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր *յառաւօտէ* մինչև ցինն ժամն: (110 / 13)

ՅԱՌԱՒՕՏՈՒՆ - 3

Եւ եղև *յառաւօտուն* շարժումն մեծ, մինչև որ անդն կային անկանել յերկիր: (11 / 10) որ ծագէ *յառաւօտուն* (216 / 14) Որոյ պարառաբար յարուցեալ *յառաւօտուն* ՝փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ ի վիճակ Գիսաւան նահանգին: (220 / 4)

ՅԱՌԱՔԵԱԼ - 1

զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ *յառաքելոցն* (277 / 19)

ՅԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ - 1

Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, *յառաքելականն,* յաւետարանականն (23 / 15)

ՅԱՌԱՔԻՆԻ - 1

Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և *յառաքինի* ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 7)

ՅԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ - 1

զտից ինչ հիւթ յաննիւթ հոգեկիր *յառաքինութենէ* արանց քաջաց (18 / 6)

ՅԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ - 1

«Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. ամբիծ և ուղիղ պահեա՛ *յառժամանակեայ* վտանգէս: (101 / 12)

ՅԱՌԻՒԾ - 1

որպէս *յառիւծու* ժանեաց զգերեալսն ի բաց կորզէին: (326 / 6)

ՅԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ - 3

նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12) և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն (49 / 14) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցաց ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան թագաւորացն Պարսից: (132 / 2)

ՅԱՍԻԱ - 2

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս … և մասն մի յԱսիայ, որ կոչի Յովանիա. (6 / 11) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 13)

ՅԱՍՈՐԻՔ - 1

այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 3) ԵԻ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ (317 / 16) այլ ի հասանել Մահմետի յԱսորիս, դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ (318 / 13) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն և անտի յԱսորիս. (319 /1) Եւ ի միւսում ամին զՇիրակայ տէրն տարան յԱսորիս: (319 / 2) Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 11)

ՅԱՍՊԱՐԻՍԱՁԵԻ ԴԱՇՏԱԿ - 1

գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձն /ճիշտը՝ յԱսպարիսաձն, ծն.յասպարիսական/դաշտակն առ ափն Տրտուական գետոյն (205 / 2)

ՅԱՍՊԱՐ - 1

Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 / 9)

ՅԱՍՏԻՔ - 1

որոյ զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ և ի հանդերձեալսն հրանիւթիցն գտաւ հանդիսակից: (234 / 2)

ՅԱՍՏԵՂԱԲԱՇԽԱԿԱՆ - 1

Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն (23 / 14)

ՅԱՍՏԵՂՆ ԲԼՈՒՐ - 2

Դիմեալ որպէս զալիս ծովու՝ նախահաս յԱստեղն լինէին բլուր: (100 / 6) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին և զմնացեալսն գերի վարէին՝ ածելով յԱստեղն բլուր: (101 / 1)

ՅԱՍՏՂ - 1

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ սուրք, և՛ սասանութիւնք, և՛ նշանք յարեգակն, և՛ ի լուսին, և՛ ի յաստեղս. (127 / 14)

ՅԱՍՏԻՃԱՆ - 1

«Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 / 11)

ՅԱՍՏՈՒԱԾ - 34

ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 /6) Եւ ուսեալ ի նոցանէ զփրկութեանն ճանապարհ՝ հաւատաց յԱստուած կենդանի. (102/15) մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260/9) որ վասն քահանայապետութեան շնորհի յԱստուծոյ: (35 / 3) և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր. (44 /1) օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ (59 /8) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ զպարգևսն ի յԱստուծոյ ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 /9) և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 /12) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն զթագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 16) որք կենդանիքս նոցա խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 /9) նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 / 1) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123/15) Եւ երկնչիմք մեք յաստուծոյ մերոյ (155/15) Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ քաղաքակիցս և դրացիս: (162 / 3) «յԱստուծոյ է զօրութիւն իմ և փառք իմ»: (199 / 4) գուցէ յԱստուծոյ իցէ (204 /1) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 12) առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ (204 / 14) զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ ... ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207 / 14) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211 / 9) յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ անվթար (217 / 17) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևէր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու (220 / 2) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան զաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 /7) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 3) յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ (253 /5) Վասն կենսատու փրկութեան հասանելոյ ի մեզ յԱստուծոյ ... անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264/13) «Ոչ է պարտ դմա

զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 /19) «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (289 / 1) և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի (307 /17) Զայդ հրաման ունիմք մեք յԱստուծոյ և ի նորին պատուիրանացն (309 / 1) զի իշխանութիւն ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 / 19) և եթէ յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 5) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ (310 / 8) «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 /3) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵՒ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵՒԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ ԵՒ ՎԱԽՃԱՆ ՆՈՐԻՆ ԵՒ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ (320 / 17)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱԲՆԱԿ - 2

Եւ մտեալ յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ երկիր պագանէին ամենակեցոյց փայտին կենաց: (98 /4) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 / 16)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՆ - 1

Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն ասաց. (315 / 11)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱԽՕՍ - 1

«Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 / 8)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ - 2

Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին (257 / 18) եկայք, եղբարք, յաստուածայինն երթիցուք ի քաղաքն Երուսաղէմ (97 / 17)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 2

Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 / 7) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն… և ուղղել յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց ամբարիշտ հայրունեան ազգս: (51 / 2)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱՍԷՐ - 1

Եւ օր քան զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 / 12)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ - 1

նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. զընկալեալ ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և հաստատուն ունել. (307 / 7)

ՅԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼ - 1

և է մասն մի յայն խաչէն և մասն մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 / 14)

ՅԱՏԵԼԻ - 1

ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելաղրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 / 16)

ՅԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ - 5

գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 / 19) այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 3) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) որք յԱտրպատականու իշխանացն են (304 / 16)

ՅԱՐԱԲԻԱ - 1

ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև (317 / 3)

ՅԱՐԱԳԸՆԹԱՑ - 1

զէն զանձամբ արկեալ՝ հեծան յարագընթաց երիվարս (180 / 4)

ՅԱՐԱԺԱԿԱՆ - 1

որ յԱրաժականի նստէր (213 / 2)

ՅԱՐԱԺԱՆ - 1

Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի … Հոիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 1)

ՅԱՐԱՐԱԾ - 1

որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 5)

ՅԱՐԱՐՈՂ - 1

զայրեցող բնութիւն հրոյն յարարող զօրութիւն սովորեցուցեր (22 / 5)

ՅԱՐԳԱՆԴ - 1

Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. (32 / 12)

ՅԱՐԳԵԼՈՒԼ - 1

մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 / 9)

ՅԱՐԴԱՐԱՑԵԱԼ - 1

Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 4)

ՅԱՐԴԵԱՆ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսնեռութիւն (276 / 9)

ՅԱՐԵԳԱԿՆ - 2

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ սուրք, և՛ սասանութիւնք, և՛ նշանք յարեգակն, և՛ ի լուսին, և՛ ի յաստեղս. (127 / 14) վերացուցեալ զձեռս իւր …յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144/18)

ՅԱՐԵԳԱԿՆԱԿԷՋ - 1

յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 7)

ՅԱՐԺԱՆԱԻՈՐ - 1

«Տարցես զսոսա աշխարհին մեր և յարժանաւոր բնակեցուսցես տեղւոջ»: (281 / 4)

ՅԱՐԻՒՆ - 4

Եւ գտեալ շիշս երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն. ի միում կայր յարենէ Զաքարիայ և ի միում ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի: (81 /16) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189/14) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 14) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր գետոյն յարիւն դառնայր. (115 / 6)

ՅԱՐԻՔ - 1

մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (192 / 1)

ՅԱՐՕԱԹ - 1

մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 17)

ՅԱՐԿԱՋԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿ - 1

զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկագեան սենեակն և անտի փոխեցին ի Թանատաց վանս ի հանգիստ: (321 / 16)

ՅԱՐԿՂ - 3

Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի մաքրագոյն յարկեղս: (122 / 2) Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս գանձուցն մթերեալս (153 / 8) զորս լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք (297 / 15)

ՅԱՐՄԱՏ - 1

և անաստուածքն զաստուածային շառաւիղդ կամէին յարմատոցն կտրել. (21 / 16)

ՅԱՐՇԱԿ - 1

Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7 / 5)

ՅԱՐՇԱԿԱՇԷՆ - 2

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն

Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք (212 / 16)
Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ և գանձուք շինեաց զԳանձակ քաղաքն ՄՂԵ թուին յԱրշակաշէն գաւառի: (331 / 13)

ՅԱՐՇԱԿՈՒՆԻՔ - 1

Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց (7 / 11)

ՅԱՐՇԱՒԱՆՔ - 1

Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 9)

ՅԱՐՏԱՋ - 1

Սա եկեալ ի Հայս՝ յԱրտագ գաւառ. (10 / 4)

ՅԱՐՏԱՇՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄ - 1

Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից, ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական տոհմէ՝ տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ (173 / 9)

ՅԱՐՏԱՇԻՐ - 1

սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՝ ի նախնւոյն իւրմէ (107 / 10)

ՅԱՐՏԱՍՈՒՔ - 1

Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր (325 / 11)

ՅԱՐՑԱԽ - 1

ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՑԱԽԵԻ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ (280 / 2)

ՅԱՐՑԱԽԱԿԱՆ ԳԱՒԱՌ - 1

Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 15)

ՅԱՐՑԱԽՈՒՆԵԱՑ ԳԱՒԱՌ - 1

ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն (224 / 6)

ՅԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾ - 1

և բազումք ի քրիստոնէից և ի հեթանոսաց, յարուեստագործաց բնակչաց քաղաքին … մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 / 11)

ՅԱՐՈՒՀՃԱՆ - 1

Իսկ նա յԱրուհճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին (179 / 5)

ՅԱՐՔԱՅ - 8

որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ անուն (7 / 13) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել.

(111 / 4) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից (150 / 9) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 /13) որ յարքայից Զարմիրհական տոհմէն էր (330/13) կամ թէ ո՛ ոք յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 18) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ…Պատրիկ ի Քարոյեան՝ յարքայիցն զարմից (304 /13)

ՅԱՐՔԱՅԱԲՆԱԿ - 1

զի հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 14)

ՅԱՐՔԱՅԱԿԱՆ - 1

որով ի ձեռն սորա ի ներքս յարքայականին գտաք յառագաստումն (209 / 8)

ՅԱՐՔԱՅԱԿԵՐՊ - 1

Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց (233 / 13)

ՅԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

որ արասցէն և ուսուսցէն, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6)

ՅԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ - 3

և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ շողային (62 / 2) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս և ասէ. (255 / 18) զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն (258 / 9)

ՅԱՐՔՈՒՆԻ - 3

և յարքունի ասպաստանէ ձիս սպիտակս ընտրեալս, որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 3) և՛ երիցունս բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն (62 / 9) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13)

ՅԱՐՔՈՒՆԻՔ - 5

Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց ... ճանապարհորդէր: (237/4) յորոց մի ոմն յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ: (325/6) Եւ ընդ վաստակոցն առնու յարքունեացն վարձս բարիս: (330 /18) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս … խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց:(331/1) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի գանձս նորա (145 / 7)

ՅԱՐԵԻԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

զնշխարսն հրամայէր լուանալ և յարևացուցանել ի վերայ ստորարկեալ վառին: (82 / 4)

ՅԱՐԵԻԵԼՔ - 15

Եհաս լուր առաքինութեան քոյ *յարևելից* մինչև ցԳաղիրովն, ի հարաւոյ մինչև ի հիւսիսի: (26 / 3) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի *յարևելից* կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 /11) Ապա այնուհետև *յարևելից* կողմանէ զփայտաշար յարկն քակէին (205 / 17) և անտի *յարևելից* կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի, և Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմէ *յարևելից* կուսէ, ուր փրկիչն մկրտեցաւ. յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. և լեառն Զիթենեաց Երուսաղէմի *յարևելից* կուսէ լինի: (284 /17; 285 /2; 285 /5) Պանդավանքն …*յարևելից* կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կայ (285 /10) բայց հողմ ուժգին *յարևելից* եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր (323/16) Եւ ապա ողորմութեամբն Աստուծոյ *յարևելս* կոյս արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) իսկ երանելւոյն նշխարքն *յարևելս* կոյս մնայր: (80 / 11) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ *յարևելս* դիմաւ. (81 /3) Արա՛զսա տուն աղօթից խնդրուածոց, որք *յարևելս* ծովեզերեայքս են: (188 / 8) որ է *յարևելս* Մակեդոնի (322 /17) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց *յարևելս:* (338 / 17) ՅԱՂԱԳՄ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ *ՅԱՐԵԻԵԼՍ* ՈՉ ԿԱՅԻՆ (320 / 16)

ՅԱՐԵՒՄՈՒՏՔ - 3

Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ *յարևմտից* կողմանէ: (284 / 13) որ հասեալ մինչև *յարևմուտս* հոչակեալ ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (28 / 1) քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս *յարևմուտս* Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 14)

ՅԱՐԵԻ - 1

և ուխտ եդից քեզ երդմամբ *յարևն* հօր իմոյ Ջերու խաքանայ (161 / 9)

ՅԱՐՕՏ - 1

ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին *յարօտ,* գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13)

ՅԱԻԱՋԱՆ - 1

մինչ չև սրբեալք ելանէին *յաւազանէն* փրկութեան: (34 / 19)

ՅԱԻԱՆ - 6

գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ՝ *յաւան* մի՝ Արքուգետ կոչեցեալ (331 / 14) ուր եդաւ գլուխն *յաւանին* Ուռեկան (12 / 2) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու

կաթողիկոսարան *յԱւանին, /յաւանի/* մօտ առ միմեանս: (268/8) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի *յաւանին* Կաղանկատուաց. (305 / 2) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի շէնս և յագարակս, ի բերդս և *յաւանս* (162 / 17) ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և *յաւանս* Կապաղակայ գաւառին: (232 / 8)

ՅԱԽԱՆԴՈԽԹԻՆ - 2

Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և *յաւանդութեան* սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 13) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք, զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել *յաւանդութենէ* հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9)

ՅԱԽԱՐ - 5

Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից *յառ և յաւար:* (186 / 13) «Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ *յաւարէ* Հայաստան աշխարհին կամին. (38 / 12) և դարձուցանէր *յաւարէ* անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191 / 9) զոր բերեալն էր *յաւարէն* Տփղեաց. (160 / 5) Յայնժամ հրամայէր, զոր ինչ դարձուցեալ էր *յաւարէն,* զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 13)

ՅԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ - 1

այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, *յաւետարանականն* (23 / 15)

ՅԱԻԵՐԵԼ - 1

և ոչ արգելումք զդա *յաւերելոյ* և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի հուր: (252 / 12)

ՅԱԻՐ - 27

«Արծաթ նոցա և ոսկի միք կարասցեն փրկել զնոսա *յաւուր* բարկութեան տեառն (247 /16) քանզի *յաւուր* նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին … արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258/8) որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի *յաւուր* մեծի դատաստանին Աստուծոյ (289 / 18) Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ *յաւուր* երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 10) զի *յաւուր* գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 / 6) Եւ *յաւուրն* յիսներորդի … էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 15) որ իջանէ ընդ նմա *յաւուրն* յարութեան: (22 /12) այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք… կենդանահալած ի ստուերս ի միջօրէի, կիսաբաժին *յաւուրն* ողջունի. (24 / 15) և ոչ միեցաւ ի նա ձեռն *յաւուրն* յայնմիկ: (157/10) Զի տէր հեռացաւ *յաւուրն* չարի Եւ եթող

զնա ի կոխան ժանտից: (227/7) և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց *յաւուրս* երեսուն: (116 /19) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԿԱՅԵԼՈՑՆ Ի ԴԻՋԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ ԵԻ ԵՐԵՒՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ *ՅԱՒՈՒՐՄ* ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ ԱԲԱՍԱՅ (119 / 9) որ *յաւուրս* Փլաւոս Հերակլի քրիստոսասէր կայսերն, որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ *յաւուրս* Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 /12; 128 /13) զի ինքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ նորա և ընկալցին և պաշտեսցեն զնա հանդերձ զօրօքն իւրովք *յաւուրս* ձմերանւոյ: (132 / 6) Եւ ի ժամանակի նեղութեան *յաւուրս* քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 12) Եւ լինէր օրն այն *յաւուրս* օրհնեալ պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և արծաթոյ: (185 /5) որ *յաւուրս* Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 12) Զի այսպէս ասեն զօղոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են՝ տարամուտ ազգաց մտեալ *յաւուրս* գարնանայնոյ առժամայն հիւանդանան (311 /16) *Յաւուրս* սորա լինի խառնակութիւն իշխանացն Աղուանից. (313 / 13) ՈՐ ԻՆՉ *ՅԱՒՈՒՐՄ* ՈՐԴԻՈՅՆ ՀԵՐԱԿԼԻ ԵԻ ԹՈՌԻՆ ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 /14) որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ *յաւուրս* ամարայնոյ. (333 / 3) և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, *յաւուրս* Աշոտի՝ Հայոց իշխանի (335 /6) Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ առաւել քան *յաւուրսն* Յոբայ արդարոյ: (21 / 2) *Յաւուրսն* յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 5) *Յաւուրսն* յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք (322 /16) որ հինն էր *յաւուրցն* առաջին մարդոյն: (20 / 14)

ՅԱՔԱՅԵՑԻՈՑ ԵՐԿԻՐ - 1

քաղաքս այս *յԱքայեցւոց երկրին* էր հուպ յաշխարհն Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 13)

ՅԱՔՍՈՐ - 1

քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան *յաքսորս* ի բազում ժամանակս (154 / 16)

Բ

Բ - 8

ԳԼՈՒԽ *Բ* (4 / 1) *բ.* Քահանայ և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և *Բ* սարկաւագին տացեն: (90 /10; 90 /10) ԳԼՈՒԽ *Բ* (112/6)

ԳԼՈՒԽ *Բ* (291/1) Տէր Մովսէս, ամս *Բ:* (345 / 11) Տէր Ահարոն, ամս *Բ:* (345 / 12) Սևադայ ծնանի *Բ-ս* որդիս՝ զԳրիգոր և զԴաւիթ. (341 / 6)

ԲԱ - 1

«Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. (43 / 17)

ԲԱԲ - 2

աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր տէր Գագիկ, *Բաբ* ի *Հրահատեան* … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) նոյնժամայն իմացաք զսոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … *Բաբ* ի *Հրահատեան* (304 / 15)

ԲԱԲԱՆ - 10

և նոյնժամայն էառ *Բաբան* զդուստրն Վասակայ Սիւնեաց տեառն ի կնութիւն: (326 /11) Եւ անտի ի միւս տարին էանց *Բաբան* ի գաւառն Գեղարքունի (326 /18) Եւ յետ երկուց ամաց եհար *Բաբան* զՏաւուսին (327 /3) Եւ ի միւսում տարին եհար *Բաբան* զԻբրահիմ՝ զորդի Ղեթայ: (327 /4) Եւ ի նոյն ամի էանց *Բաբան* զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն (327 /13) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն *Բաբան* (330/16) Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև գաւառն Բաղաց՝ յանօրէն *Բաբանայ.* (326 / 16) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի *Բաբանայ* դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու (327 /8) Անտի դարձեալ *Բաբանայ* երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն *Բաբանայ* ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1)

ԲԱԲԳԵՆ - 2

Յետ ՃՋ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս *Բաբգենայ* Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 3) Եւ ի *Բաբգենէ* և ի Քուրդոյէ խնդրոյ լինի ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց: (321 / 14)

ԲԱԲԵԼԱՑԻՔ - 2

որ խնդրեաց յարքայէն *Բաբելացւոց* զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից (7 / 13) սա էառ թագ ի *Բաբելացւոց* թագաւորէն. (41 / 9)

ԲԱԲԵԼՈՆ - 5

Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ *Բաբելոնի.* (43 /17) որ մեկնէ ընդ Մարս և ընդ *Բաբելովն:* (4 / 6) եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա ի *Բաբելովն»:* (245 / 13) և յետ դարձի գերութեանն Հրէից ի *Բաբելովնէ* ՄՀ ամաւ: (7 / 8) որ մեկնէ ի մէջ Մարաց և *Բաբելովնի:* (6 / 12)

ԲԱԲԻԿ - 8

Եւ նորին որդին՝ *Բաբիկ* փափագեալ ի հող հայրենի. (109 / 11) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն *Բաբիկ* (110 / 4) Դատապարտիւր անհնարին

հսկայն, և յաղթողանայր քաջն Բաբիկ (110 /14) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել. (111 / 4) Եւ Բաբիկ զհետ մտեալ, եղջերուն ի բլրին աներևոյթ լինէր. (111 / 10) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք. որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն ցանկալի Շաղատ վիճակեցաւ: (111 /17; 111 /18)

ԲԱԲ ՀՐԱՀԱՏԵԱՆ - Տե՛ս ԲԱԲ

ԲԱԳԻՆ - 4

որ ոք բագին արասցէ և դիւթ հարցցէ (49 / 18) ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 2) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և ծառոցն և ասէ. (252 / 10) Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա (252 / 13)

ԲԱԳԻՆՔ - 1

Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց, ի Բագնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12)

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ - 4

Ապա բարեպաշտն Համամ որ և Աղուանից եղև թագաւոր, նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց, որպէս Աշոտ Բագրատունի՝ զՀայոց թագաւորութիւնն. (335/18) սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ (31 / 7) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 /11) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհին Ասորեստանեայց (336 /7)

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻՔ - 3

Ի սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց ի նուաղել մեծագոյն ազգին Յաբեթականի: (7 / 15) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12) Եւ աւանդէ նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և ընդ Մամիկոնեանս համապատուել: (111 / 6)

ԲԱԳՐԵՒԱՆԴ - 1

ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … ի Ստեփաննոսէ՝ Բագրևանդայ եպիսկոպոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ …սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 /15)

ԲԱԴՍՂԻ - 1

Իսկ յետ երից ամաց *Բաղպի* ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց, որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9)

ԲԱԶԷ - 1

Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, արծաթ … Եւ ի թռչնոց յոլովից՝ արծուիք և *բազէք* և նմանք նոցին: (9 / 9)

ԲԱԶԿԱՏԱՐԱԾ - 2

Ապա յարուցեալ անտի՝ զուարթանայր և *բազկատարած* եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202 / 11) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր *բազկատարած* պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9)

ԲԱԶՄԱԲԱՇԽ - 1

որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն *բազմաբաշխ* գանձիւք տայր արձակել և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 3)

ԲԱԶՄԱԲԵՂՈՒՆ - 2

նմանապէս *բազմաբեղուն* ծաղկէր իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն (207 /5) ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որայն *բազմաբեղուն* խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (243 / 17)

ԲԱԶՄԱԳԻՆ - 1

Եւ առին զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և՛ գոհարս ականց պատուականաց, և՛ զշաւառն /գրքում՝ զշաւարն/ *բազմագինս,* և՛ զոր ինչ բառնալն կարացին ի թագաւորական տանէն (108 / 10)

ԲԱԶՄԱԳՈՎ - 1

Իսկ *բազմագով* տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197 / 2)

ԲԱԶՄԱԳՈՒՆԴ - 1

ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և *բազմագունդ* զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց (19 / 4)

ԲԱԶՄԱԴԱՇՆ ԼԵԱԼ - 1

Այլ նա թէպէտ և *բազմադաշն լեալ էր* երդմամբ չպատմել ումեք, սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 14)

ԲԱԶՄԱԶԱՆ - 2

Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան և *բազմազան* բարեաց օրինակ երջանիկս այս: (83 / 16) և մնացեալքն զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհն իւրեանց *բազմազան* աւարաւ: (338 / 10)

ԲԱԶՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆ - 1

Բայց արևելեայցս *բազմազգութիւն* մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ ցուցանեն զորպէսն: (12 / 12)

ԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ - 1

Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և լնուլ զանձուկ սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց *բազմաժամանակեայ* հեռաւորութեանն: (151 / 10)

ԲԱԶՄԱԽՈՒՄԲ - 2

Եւ անտի յարուցեալ *բազմախումբ* կարճառաւն մտանէ ի Գարդման գաւառ. (187 / 17) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի *բազմախումբ* հոլարանին: (212 / 5)

ԲԱԶՄԱՀԱՆՃԱՐ - 1

Եւ նորա *բազմահանճար* խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5)

ԲԱԶՄԱՀՈԳ - 1

Յայնժամ *բազմահոգ* վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր. (193 / 17)

ԲԱԶՄԱՀՈՅԼ - 1

Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 10)

ԲԱԶՄԱՁԱՅՆ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք … *բազմաձայն* փողոք, գալարափող գոչմամբ (21 / 11)

ԲԱԶՄԱՄԲՈՒԽ - 9

Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն *բազմամբոխ* ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15) Խազիրք *բազմամբոխ* գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 16) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան *բազմամբոխ* հոտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13) Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի *բազմամբոխ* զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 /15) ի մէջ *բազմամբոխ* հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 8) Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի *բազմամբոխ* ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն (279 / 8) և կացուցեալ զնա ի մէջ *բազմամբոխ* ատենին առաջի Եղիայի: (297 / 3) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի *բազմամբոխ* ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 /15) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի *բազմամբոխին* արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12)

ԲԱԶՄԱՄԵԾԱՐ - 4

ուստի և զօրավարն Խոռազատ *բազմամեծար* յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (175 / 18) *բազմամեծար* ուրախութիւն զօրն զայն առնէր (181/16) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր *բազմամեծար* զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200/18) Այո՛, արդարև զքեզ ինքն *բազմամեծար* իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք (201 / 9)

ԲԱԶՄԱՄԵՂ - 1

եղեր անհիշաչար ծառայի քում *բազմամեղի* (188 / 5)

ԲԱԶՄԱՆԱԼ - 1

ի յոլովութենէ ամաց *բազմանալոյ* ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 5)

ԲԱԶՄԱՆԱՄ - 1

կաճառ ամբոխ մարդկան *բազմանայր:* (224 / 1)

ԲԱԶՄԱՇՈՒՔ - 1

որով դրունք թագաւորաց ահեղագոյն և *բազմաշուք* զարդարին: (197 / 14)

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ - 4

ետ փառս Աստուծոյ կենդանւոյ *բազմապատիկ* գոհութեամբ. (121 / 4) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և *բազմապատիկ* արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) և արդարադատին Քրիստոսի մատուցցուք *բազմապատիկ* փառս»: (314 /11) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս *բազմապատիկս* (194 / 8)

ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԻ - 1

Այնպէս *բազմապատիւ* ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239 /17)

ԲԱԶՄԱՋԱՆ - 1

ընդ որում և *բազմաջան* հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 5)

ԲԱԶՄԱԻՈՐ - 1

Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման և *բազմաւոր* կենօք խաղաղականօք. (210 / 15)

ԲԱԶՄԱԻՈՐԱԿԱՆ - 1

Արդ՝ բան առ բան *բազմաւորական* և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. (278 / 5)

ԲԱԶՄԻՄԱՍՏ - 1

Իսկ *բազմիմաստս* Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4)

ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ - 69

զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն *բազմութեամբ* զօրացն Հայոց: (19/8) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ ռամկօքն, անթիւ զօրացն *բազմութեամբ:* (43 / 16) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, … և՛ անթիւ ժողովոց *բազմութեամբ* (61 / 1) և *բազմութեամբ* բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 13) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ *բազմութեամբ* ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 / 14). Եւ երթեալ ի նշանակեալ

տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 /13) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147/6) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182/20) և բազմութեամբ ուխտից եկեղեցւոյ գումարեալ հանդէս ժողովոյ՝ նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 /14) Եւ այնպէս թագաւորն մեծագոյն բերկրանօք ողջունեալ սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն, ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն (68 / 4) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն (84 /8) հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա նստել (161 /2) ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 6) Սակաւ էիր թուով և անթիւ եղեր բազմութեամբք: (22 /10) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան ժողովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն. (81 /5) զոր տեսեալ բազմութեան մարդկանն, զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 /12) զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 13) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէիցն: (137 / 12) մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 16) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն (163 /17) Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 /10) ցոլքն լուսոյ մինչ ի Չիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ (216 / 10) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին (232 / 13) Եւ շարժեալ բազմութեանն զկնի նորա (11 /15) գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով.(51/8) Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 1) զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 4) և տուեալ ցեղիցն երկաքանչիւրոցն պայքար յանդիման կաճառախիտ բազմութեանն: (257 /18) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելոյն (65 / 12) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. (74 /1) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր գետոյն յարիւն դառնայր. (115 / 6) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 /16) ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11) թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն (138 / 15) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք, խառնադրոշմն նշանօք (21 / 10) բազմութիւն նոցա սակաւացան: (22 / 8) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել

զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35 / 14) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 8) և բազմութիւն պաշտօնէիցն առաջի և զկնի դեսպակին՝ խաչ ի ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 /14). և բազմութիւն /գրբում՝ բազմաթիւն/ պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին, խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 7) և բազմութիւն սմբակակոխ ձիոցն, յոյժ վարակոխ գործէր զճանապարհն: (73/8) որ ի բազմութիւն խաչերոյն էին կառուցեալ, իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74/4) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 11) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ (80 /15) կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւրոց (114 / 4) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով …և այլ բազմութիւն յոյժ հաւատացելոց: (121 /9) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ (132 / 19) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (137 /1) տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից (138 / 13) և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 9) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 15) և որդիքն Հազարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 /10) անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191/10) գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, …բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց (205 / 8) Եւ ահա համբաւն հռչակէր երթալոյն մերոյ. և բազմութիւն շրջակայիցն յոյժ շեղջակուտեալ. (209 / 15) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն (323 /14) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 / 6) Եւ առեալ զամենն ի դուրս՝ ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. (81 / 18) ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (8 /1) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն, և եպիսկոպոսացն օրհնեալ զխառնիճաղանճ բազմութիւնն՝ հրամայէին գնալ յիւրաքանչիւր տեղիս: (84 / 9) Արդ՝ իբրև լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր…կամէր խօսել առ ամբացեալ բազմութիւնն (136 / 13) Եւ իբրև գիտաց բազմութիւնն զանչափ վատասրտել առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 16) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն գհողն

զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 16) ընդ որս և զխառնիճաղանճ անթիւ զօրացն *բազմութիւնս …* սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ, և զթաղումն և ոչ զիշու թաղեցեալ: (45 / 4) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն *բազմութիւնս* (99 / 13) էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաձաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին *բազմութիւնս:* (192 /17) *բազմութիւնք* խաչիցն և զանազան նշանացն փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 10) անթիւ *բազմութիւնք* գային խնդացեալք (85/10) «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ, և զանց առնէին զինն *բազմութիւնք* գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9)

ԲԱԶՄՈՒՐԱԽ - 1

բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհն իւր. (237 / 6)

ԲԱԶՄՕՐԵԱՅ - 1

Եւ այսպէս *բազմօրեայ* հանգուցեալ ի վաստակաբեկ աշխատութեանցն, լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս ազգին թշուառացելոյ: (240 / 8)

ԲԱԶՈՒԿ[1] - 7

որ բարձեալ ի վերայ *բազկաց* մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին.(160 / 14) ընդ մէջ ածեալ զօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր ոսկեստրեայն, ապարանջանս *բազկացն* և պսակ ցանկալի ի գլուխ նորա. (175 / 9) սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ *բազուկն* առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 12) զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ *բազուկն* է, (328 / 7) փոխեալ ի նոցանէ զօժիտսն *ի բազուկս* իւրեանց (160 /16) եթէ շողայր սուսեր *ի բազուկսդ* առաքինիսդ (23/8) թուլացան *բազուկք* նոցա (152 / 6)

ԲԱԶՈՒԿ[2] - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … Արբուն, *Բազուկ* (41 / 8)

ԲԱԶՈՒՄ - 162

և *բազմաց* լինի անկանել ի զօրացն Հայոց. (29 / 8) Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց *բազմաց* գալ ի յերկիրէ հեռաստանէ. (43 / 18) Եւ այլոց ևս *բազմաց* և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցուսցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) և ասէր երկիցս և երիցս առաջի *բազմաց* (75 / 12) Եւ հարուցեալ ցուցանէր զմարմինն *բազմաց* (76 / 12) և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ *բազմաց* ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 10) ապա յամբաստանութենէ *բազմաց* բարձան և նոքա սրով: (148 / 20) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն *բազմաց* առնէին. (177 / 13) ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն *բազմաց:* (277 / 10) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի …սակս հաւատոյ. և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ի *բազմաց* սերմանեալ յոգիս (303 / 4)

Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 8) կեղեալ հասոյց մահ անասնոց և հովուաց բազմաց: (331 / 6) «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 9) որ կոչի Հոմէնք, բազում ժամանակս: (11 / 4) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 7) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) և դառնայ ինքն մեծաւ աւարաւ և բազում գերեօք ի Հայս: (13 / 13) և բազում վնաս արար զօրացն արքունի: (16 / 8) հանին գունդ բազում ի Հոնաց (16 / 16) դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 17) բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 8) որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց (25 / 13) բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 / 14) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ (26 / 14) բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 /8) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) Աճապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից, թողլով զօր բազում ի քաղաքին Փայտակարան: (29 / 19) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (29 / 20) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելոյն (33 / 1) Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ աճին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր (39 / 6) բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 13) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց (42 /17) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս (46 / 8) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ, բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցուս և զանապատականս և զամենայն ուխտ եկեղեցւոյ՝ ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 /12; 48 /13; 48 /14) և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 3) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ (49 / 11) Քանզի ի բազում ժամանակաց … վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 15) բազում զանիւք և չարաչար տանջանօք ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 1) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս

արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54 / 15) նոյն ձևով և բազում դեղատուս կալեալ՝ հրամայեաց սպանանել.(54 /16) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն Ցրի (56/5) ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք(60/15) «Բազում գերեզմանք են արդ շուրջ զեկեղեցեաւն. (65 / 9) և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն, որ ասէ. (65/14) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք (67 / 8) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 2) յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառաստատուրն Աստուած: (72 / 13) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն Գրիգորիսի (75 / 11) Եւ բազում աղաչանօք տուեալ զգինս բաժակին և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 7) և մեք յաշխատութեան և ի բազում հոգս եմք»: (78 / 9) և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն (82 / 11) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց (89 / 13) ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն (91 / 13) և բազում ուխտս ատրուշանաց կատարելով յարուցին հալածանս ի վերայ քրիստոնէից: (95 / 5) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ քարոզէին հաւատս: (96 / 13) զոր տեսեալ բազում անգամ անհաւատիցն (96 / 16) որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն (96 / 18) յետ բազում ժամանակաց վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 6) բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 / 10) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 7) Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն (105 / 13) Եւ բազում արութիւնս յոլոմպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 13) բազում բժշկութիւնք լինէին (111 / 15) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք. (111 / 17) «Գունդն Պարսից… դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. և բազում ևս այլ այրևձի (112 / 16) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի հոգւոյն սրբոյ բազում մասամբք և բազում օրինակօք կանխաւ դրոշմեցան: (127 /7; 127 /7) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով (128 / 14) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց (135 / 14) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս (137 / 10) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար զանձուց (141 / 6) Եւ յօժարեցուցեալ զոմն բազում մեծարանօք և կարասեաւ (144 / 5) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս

ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145 / 12) Զայս և նման սմին բազում շշնջէին զնմանէն (145 / 16) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 5) քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 16) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց (158 / 18) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. (169 / 19) Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր արեան հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6) Ապա յետ բազում ժամանակաց խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 3) նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. նա և յաշխարհէն բազում ընդունելութիւն: (175/3) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 /11) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր հեղուլ գունդս բազում: (178 / 17) հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 14) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. (185 / 17) բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդելք (195 / 7) քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 9) զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ (200 /15) ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 5) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 / 6) գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն և այլ բազում սրբութեանց (210 / 6) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց…և բազում ճանապարհորդաց բացօթէից: (217 / 3) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողս՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217/5; 217/5) որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից (219 / 13) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. (239 / 12) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 13) և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն կարգս ունելով և անկանոն խորհուրդս, որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգականն արդարութեան: (241 / 17) Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին (246 / 1) զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ (249 / 10) խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 17) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 / 14) Էր որ թղթովք բազում անգամ դէմ յանդիման ժողովովք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 / 15) որ բազում ընկերօք վկայեաց ի Սելևկիոսէ թագաւորէ. (281 / 6) անտի երևի Յորդանան գետ և Հովր լեառն և բազում գաւառք: (284 / 12) Եւ այլ ինչ բազում աղտեղութիւն աւանդեաց ազգին այնորիկ (289 / 15) վասն այնր բազում գաւառք Հայոց փախեան ի

Հռոմս: (292 / 6) ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ *բազում* զօրօք: (296 / 9) և *բազում* կարգս ուղղութեան աւանդեաց եկեղեցւոյ վրիպելոյ. (297 / 14) Քանզի *բազում* և ազգի ազգի չարութեամբ … որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 5) *բազում* աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299/18) վասն *բազում* սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 /15). ըստ *բազում* ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2) ԿԲ հազարս ի Տաճկացն սպանին՝ ածեալ զօր *բազում* ի Հռոմոց: (318 / 2) և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն *բազում* և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 11) Եւ ետ *բազում* ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 4) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք *բազում* հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրինութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 11) *բազում* եղև խռովութիւն իշխանացն Աղուանից. (334 /15) որ ի *բազում* ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335 /12) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդովքն իւրեանց, զկտակարանս և զսպաս սրբութեանց և զխաչն՝ *բազում* գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 18) Եւ սայլ ևս հրամայէր կազմել սպիտակ եզամբք լծելովք, ու զխորան սրբոցն բառնայցէ, և՛ երիցունս *բազումս,* և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն, որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 8) Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից, մինչև ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ ժամս *բազումս* ՝ծածկելով զյոլովիցն խնկարկութեանցն հոտ: (81 / 9) Առնէին անդ աւուրս *բազումս* ՝յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս (98 /11) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ԶՆԱ ԱՄՍ *ԲԱԶՈՒՄՍ* ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 13) Զորս ողբալ ի սուգ առի աւուրս *բազումս* ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 / 21) Եւ նորա փեսայացուցեալ զԽոսրով՝ առաքէ ընդ նմա զօրս *բազումս* (171 / 4) ի *բազումս* պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4) որ առ *բազումս* խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 / 18) և ի նմանէն լսելով հանճարեղ խորհրդականութիւնս *բազումս* հիանայր. (185 / 14) «Լցաւ երկիր գիտութեամբ տեառն, որպէս զջուրս *բազումս,* որ ծածկեն զծովս»: (243 /15) Իսկ որ ջրոց զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս *բազումս:* (247/12) բայց ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ *բազումս* ի չարիս: (279 / 7) և եկեղեցիս *բազումս* հրով այրեալ կիզեաց (331 / 11) և զաւուրս *բազումս* ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ (332 / 9) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից, և կալով նորա անդ ամս *բազումս:* (340 / 14) *բազումք* ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 /1) զոր

բերեալ իսկ տեսաք *բազումք*: (54 / 2) Եւ *բազումք* ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են (77 /11) և այլք *բազումք*, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 5) Եթէ վանաց երիցունք *բազումք* են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք *բազումք* են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 /12; 91 /13) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել, այլ *բազումք* կոտորէին: (109 / 6) *բազումք* այն էին, զոր գետասոյզ առնէին (115 /5) Եւ *բազումք* ի նախարարացն Աղուանից … իբրև տեսին զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց … խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 1) և *բազումք* ի քրիստոնէից և ի հեթանոսաց … մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 /10) Ապա և *բազումք* ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 /13) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից և կորեան անկան *բազումք* ի նոցանէ (150 / 10) իսկ *բազումք* դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց: (152 / 11) *բազումք* յօժարեցան ելանել զհետ նորա (159 / 9) որպէս ջուրք *բազումք …* կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր, էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիածածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 15) *բազումք* ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին (217 / 9) *բազումք* ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւղէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս աննկեալ դնէին: (257 / 14) յորոյ ձեռն գտաք *բազումք* զփրկութիւն յաւիտենից (263 /1) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դադան և Աբիրոն … նոյնպէս և այլք *բազումք*, որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 /8) յորոց *բազումք* կորեան զանմահին մահ (332/6) վասն որոյ *բազումք* խորշակահար և հեղձամղձուկ սատակեցան: (339/9)

ԲԱԶՈՒՄ ԱՆԳԱՄ - Տե՛ս ԲԱԶՈՒՄ

ԲԱԺԱԿ - 6

Իսկ կանացն քաղաքին հնար իմացեալ՝ *բաժակ* մահու արբուցանէին Ռուզացն (338 / 7) մանուկ մի գինի տայր *բաժակաւ* (76 / 6) ըստ զահու նախապատիւս արարեալ *բաժակաւ* և ուռով առաջի իւր. (106 / 12) ի միոյ միոյ *բաժակէ* երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8) Եւ յարուցեալ աբեղայն առնոյր զգինս *բաժակին* (77 / 6) Եւ բազում աղաչանօք տուեալ զգինս *բաժակին* և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 8)

ԲԱԺԱԿԱԳՈՂ - 1

Եւ տեսանէր ի տեսլեանն *բաժակագողն* ՝այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին (76 / 9)

ԲԱԺԱՆԵԱԼ - 5

և բոց ճրագին յերկուս *բաժանեալ* բուրէր ի վեր: (78 / 13) Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս *բաժանեալ* գունդս՝ համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 /2) յերիս *բաժանեալ* զզօրսն Հայոց (113 / 13) Եւ այսպէս *բաժանեալ* զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա (159 / 4) Եւ զՀայս Պարսիկք և Յոյնք *բաժանեալ* էին. (273 / 15)

ԲԱԺԱՆԵԼ - 1

Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս *բաժանելով* նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ (99 / 1)

ԲԱԺԱՆԵՄ,ԻՄ - 10

ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան *բաժանեաց* յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 / 14) *բաժանեաց* զիշխանութիւնն իւր երկուց որդւոց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին *բաժանեսցեն:* (191/14) զի մի՛ քեցեսցին *բաժանեսցին* հարք յորդւոց իւրեանց (163 / 3) *բաժանեցան* Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 6) ոչ ոք ի նմանէն *բաժանեցաւ:* (17 / 4) *բաժանեցին* զզօրս Հայոց (113 / 19) Քանզի *բաժանեցին* վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս (156 / 6) և բովանդակ զամենայն կուտեալս *բաժանեցին* յինքեանս. (169 /6) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս *բաժանէին* ջոկս: (96 / 12)

ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ - 3

Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն *բաժանմամբ* ի նոցանէն. (328 / 12) *ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ* ՎՐԱՅ Ի ՀԱՅՈՑ. (269 / 17) մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ *բաժանումն* լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7)

ԲԱԺԻՆ - 5

Սահմանք Յաբեթի այս են, զոր Նոյ ետ *բաժին.* (4 / 4) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ *բաժին* իւր (17 / 14) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, *բաժին* է նոցա հուրն անշէջ: (247 / 11) *բաժին* առեալ իւր (344 / 11) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա *ի բաժինս* իւրեանց (224 / 12)

ԲԱԽԱՂԱՏ - 1

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ *Բախաղատու* եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 7)

ԲԱԽԴԱՆԷՐ - 1

զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ նպաստաւորեալ և *Բախտանէր* դարբին զամս երիս (281 / 15)

ԲԱԽԵԱԼ - 2

բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 14) Եւ *բախեալ* ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 / 19)

ԲԱԽԵՄ, ԻՄ - 5

յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային և *բախեաց* զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 13) նախ՝ զնա *բախեցին* ալիք ծովուն ծաւալեալ (135 / 19) և ծունգք նորա զմիմեանս *բախէին:* (136 / 16) Քանզի Իմայ և Աիմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս *բախէին* ի կռիւ: (175 / 15) Ընդ նոյն ժամանակս *բախի* ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն: (338 / 1)

ԲԱԽՈՒՄՆ - 2

Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային *բախմունքն* ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ *բախումն* ընդ միմեանս. (177 / 15)

ԲԱԿ - 2

գորովայաբար *բակ առեալ* բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով. (51 / 7) որ պարունակեալ էր զլայնատարածն արքունական *բակին* (222 / 17)

ԲԱԿ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս ԲԱԿ

ԲԱԿԱՐԳԵԼ ԱՌՆԵՄ - 1

և զմնացեալսն գերի առեալ ի տեղւոջն *բակարգել առնէին:* (100 / 11)

ԲԱԿՈՒՐ - 5

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … *Բակուր* Կաղանկատուաց նահապետ և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 5) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար… *Բակուր …* և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 /14) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի *Բակուր* անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 5) ՎԱՍՆ *ԲԱԿՈՒՐԱՅ* ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ (293 / 2) ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն *Բակուրայ:* (303 / 13)

ԲԱՀ - 3

բահ ունիցի յուսն (71 / 1) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և *բահ* ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 /6) աբասուն Իսրայէլի առեալ *բահ* ի ձեռն (205/14)

ԲԱՀԻՐԱՅ - 1

Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն *Բահիրայ.* (287 / 12)

ԲԱՂԱԲԵՐԴ - 1

և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն *ի Բաղաբերդ:* (108 / 12)

ԲԱՂԱՋԱՆԵԱԼ - 1

Զի ոտն ընդ ոտն *բաղազանեալ* կապեցաւ ընդ կնոջն. (297 / 5)

ԲԱՂԱԿԱՆԱՅԻՔ - 1

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին *բաղականացիքն /անվանացանկում՝ բաղականեցիքն/* և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 / 6)

ԲԱՂԱՆԻՔ - 1

ուր և *բաղանիք* արքունական են: (340 / 13)

ԲԱՂԱՍԱԿԱՆ - 2

ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց ոմանց *Բաղասական* արքայի. (114 / 18) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի …Տիմոթէի՝ *Բաղասականու* եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122/8)

ԲԱՂԱՍԱԿԱՆ ԱՐՔԱՅ - Տե՛ս ԲԱՂԱՍԱԿԱՆ

ԲԱՂԲԱՂԱՅՔ - 1

Սկսան դնել *բաղբաղայս* ճշմարիտ վարդապետական բանից երանելւոյն. (38 / 9)

ԲԱՂԴԱՏ - 5

և ըստ երիցութեանն ունել զիշխանութիւն Մահմատայ *ի Բաղդատ* և ի Խորասան. (292 /9) և գնաց *ի Բաղդատ:* (331/11) և տարագրեալք ի տանց իւրեանց՝ յոչ կամաց գային *ի Բաղդատ:* (332 / 5) զիշխանսն ազատ կանամբք խաղացուցանէր *ի Բաղդատ:* (333 / 6) երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ *ի Բաղդատայ* ՝արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 12)

ԲԱՂՁԱՄ - 1

փափագեալ *բաղձայր* հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 12)

ԲԱՂՁԱՑԵԱԼ - 1

որում Պետրոս *բաղձացեալ* խնդրէր ի տեառնէ զանդէն բնակութիւնն»: (87 / 9)

ԲԱՂՔ - 2

Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև գաւառն *Բաղաց* ՝յանօրէն Բաբանայ. և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս *Բաղաց:* (326 / 16; 326 / 17)

ԲԱՄԲԱԿ - 1

գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և *բամբակ,* անբաւ ձիթենիք: (9/7)

ԲԱՄԲԱՍԱՆՔ - 2

աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի *բամբասանս* դնիցէ (92 / 12) զոմանս *բամբասանօք* հալածեաց յօտար երկիր (299 / 5)

ԲԱՅ - 1

Զճշմարտախօս դրուագս *բայից* սակաւ ինչ նուազ գտի զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18)

ԲԱՅՑ - 50

Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ ցուցանեն զորպէսն: (12 / 12) *բայց* եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4) *Բայց* արդ՝ զքեզ ի հաւան ածեալ քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ (27 /8) *Բայց* արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12) *բայց* եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) *բայց* արդ՝ որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 /11) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, *բայց* միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 /6) *բայց* սխալեալ առ կողմամբն առնէին զբրածն. իսկ երանելոյն նշխարքն յարևելս կոյս մնայր: (80 /10) *Բայց* մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) *Բայց* կին մի Թագուհի անուն … ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 /12) *Բայց* դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 12) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, *բայց* միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116/9) նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. *բայց* կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 / 8) *Բայց* ահա կանխաւ ասացից քեզ (134 / 4) *Բայց* հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 12) *բայց* վասն զի չն ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ, *բայց* ապա գիտասջիր»: (144 /14) *Բայց* անսացէք ինձ սակաւիկ մի(146 /6) *Բայց* մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) *Բայց* զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 10) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, *բայց* մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ (157 / 2) *բայց* դուք զայս արարէք, զոր ասեմս ձեզ. (158 / 13) «Իրաւունս

համարիմ ես, *բայց* ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 6) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, և ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, *բայց* ի զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին. (160 / 11) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, *բայց* միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, *բայց* միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197/17) «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. *բայց* զի նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս (203 / 16) *Բայց* ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ (209 / 17) *Բայց* ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (214 / 8) *Բայց* ապա ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին, զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին, թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 8) *բայց* զի զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ (223 / 7) *բայց* ոչ զգացին վասն նախափախուստ լինելոյն հասանել (224 / 5) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, *Բայց* քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 17) *Բայց* ապա անհովիւ հօտն գոլով՝ եկեղեցին մնացեալ տխուր: (234 /3) *բայց* քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 10) *Բայց* արդ՝ թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն (251 / 12) *Բայց* արդ առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253 / 16) *Բայց* արդ՝ այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ (256 / 7) *Բայց* ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 15) *Բայց* պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհին Աղուանից և առ հայրապետն Եղիազար. (261 / 13) *բայց* ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. (275 / 14) *բայց* մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ (277 / 5) *բայց* ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 / 6) *Բայց* մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն (279 / 12) *Բայց* ոչ կային նշխարք սրբոցս ի վայրքս: (280 / 17) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ *բայց* եպիսկոպոսաց (309 /5) «*Բայց* այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է (315 / 19) *բայց* հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն (323 / 16) *Բայց* այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք (328 / 8) *Բայց* զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 1)

ԲԱՅՑ ԱՐԴ - Տե՛ս ԲԱՅՑ

ԲԱՅՑ ԵԹԷ - Տե՛ս ԲԱՅՑ

ԲԱՅՑ Ի - Տե՛ս ԲԱՅՑ

ԲԱՅՑ ՄԻԱՅՆ - Տե՛ս ԲԱՅՑ

ԲԱՆ - 89

Քանզի *բան* ունիմ մտաց գործի (18 / 6) Ասացից առ քեզ և *բան* ինչ առակաւոր. (25 / 4) «Անսխալ լինի *բան* ամենակեցոյցն Աստուծոյ (80 / 14) և նորա *բան* խնդրեալ ասէ. (110 / 17) զի յայսմ ևս յայտնի լիցի *բան* մարգարէական (166 / 4) յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ *բան* հոլովէր: (199 / 14) ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով *բան* (234 / 11) Եւ *բան* Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ (263 / 11) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ *բան* ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) Արդ՝ *բան* առ *բան* բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով: (278 /5; 278 /5) *բան* խաղաղութեան սկսաւ խօսել(327/14) Եւ ասի *բան*(328/5) որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից՝ ըստ *բանի* մարգարէին (127 / 19) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ *բանի* նոցա ցնորք, այլ ոչ ճշմարտութեամբ»: (148 / 16) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ *բանի* հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 /7) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ *բանի* այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 7) Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն Քամայ ըստ *բանի* պատմութեանն (245 / 7) Արդ՝ դուք համարիք ինչ զդա և լսէք *բանի* դորա. (251 / 3) Արդ՝ հաւանեցարու՛ք այսմ *բանի.*(258/15) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ *բանի* հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2) Արդ՝ ըստ քո *բանիդ* անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) ի թողացուցանել ինձ նմա ըստ *բանիդ* քում (134 / 5) ոչ արարից ըստ *բանիդ* ըստ այդմիկ»: (134 / 15) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ *բանիդ* ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»: (143 / 6) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն և զմարմնանալն Աստուծոյ *բանին* (38 / 4) Եւ խնդութեամբ ընկալեալ հաւատային աւետարանական *բանին* զառաջինն: (38 / 7) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական *բանին*: (121 / 12) սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար *բանին* Աստուծոյ: (125 / 7) մոռացայ զկարգ *բանին* (127 / 18) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ *բանին* ըստ այնմիկ.(154/6) Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան *բանին* Աստուծոյ (192 /8) Աստուածային *բանին* արուեստաւոր հոգի, Յօրինեա՛ իմաստիւ զտխրական երգմունս (225 / 8) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. ըստ փրկչական *բանին* ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց (243 /12) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական *բանին* (257 / 19) Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն *բանին* մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք (277 / 17) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն, հնարել և յըստրեալսն կամեցեալ, ըստ *բանին* ՝«եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ»(298 /8) ըստ սրբոյն Պօղոսի *բանին* իմանալի այն եղև ժամանակ ապստամբութեան: (324/15) ունկնդիր լերուք

մտադիւրութեամբ *բանիս,* զոր լսէքդ: (209 /10) Սկսան դնել բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական *բանից* երանելւոյն. (38 / 9) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն *բանից* առնն Աստուծոյ (248 / 6) այլ մոլորական *բանից* դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն (251 / 12) Այսմ հաւանեալ *բանից* մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ լնուին ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց (266 / 11) և ապա յետ սակաւ ինչ *բանից* զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16) Եւ նոցա այսմ *բանից* հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 8) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին *բանիցն* տեառն: (38 / 9) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ *բանիցն* (170 / 3) Որ և յառատաբար ի *բանիցն* պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր (224 / 9) յօժարեցայ պատմող լինել *բանիւ:* (17 / 22) զիարդ կարացից *բանիւ* պատմել զայնմանէ (23 / 11) մարթ էր զայն *բանիւ* ընդ պատմութեամբ արկանել (26 / 14) որ լի հայրենատուր շնորհօք և *բանիւ* վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ (35 / 10) չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ *բանիւն* Աստուծոյ. «Ել ի դուրս, եթէ իցես կենդանի»: (34 / 2) Զնոսա ողոքական *բանիւք* հաւանեցուցանէին գալ ընդ իւրեանս (98 / 12) մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ *բանիւք* ողջոյն ասել նմա: (125 / 14) Այսպէս մեղմ և ողոք *բանիւք* ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր *բանիւք* զհայր նորա (180 /1) վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր *բանիւք* և գործովք (220 / 7) մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր և հրապուրեալ զնա ի պատճառս բղջախոհութեան, փաստապատիր *բանիւք* զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 / 8) և ապա քարոզէին նոցա փաստապատիր *բանիւք* (253 / 14) որ *բանիւք* և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր (259 / 17) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՋՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՍՊԷՍ ԿԱՐՃԱՌՕՏ *ԲԱՆԻՒՔ* (328 / 18) Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ տէրունական ասացեալ *բանն* (46 / 6) որ և նոյն իսկ կենարար *Բանն* ասէ ցհայրն. (87 / 19) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր *բանն* Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միաձինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն *բանն* Աստուած: (124/3; 124/9) Եւ կատարէր *բանն* մարգարէական (165 / 6) Եւ ի վաղիւ անդր իբրև զմտաւ ածէր զաստուածային *բանն* (202 / 12) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային *բանն* (243 / 16)

յիշելով զնահապետական *բանն* առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7) Եւ փրկչական *բանն* անդանօր կատարիւր (288 / 16) «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ *բանն* ՝զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12) «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ ելցեն, և *բանն* Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316 / 11) *Բանս* չորեքնիւթեայս աշխարհս կարէ ասել: (23/12) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել *բանս* մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4) Եւ անդէն զնոյն այր … արձակեցին դեսպան յաշխարհին Հոնաց՝ *բանս* դնել ընդ նոսա և ուխտ հաստատել և անքակ ունել զմիաբանութիւնն: (116 / 11) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի *բանս* ծառային իմոյ (143 / 16) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. այր հանճարեղ և իմաստուն, զօրաւոր ի *բանս* իմաստութեան (150 / 2) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և *բանս* բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 /5) առ նոսա *բանս* խաղաղականս դնէր: (197 /6) որոյ յաւելեալ և այլ *բանս* աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 3) զի լուսաւորեսցէ զնոսա օրէնսուսոյց խոհականութեամբ ի *բանս* արարչին»: (234 / 9) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել *բանս* յեպիսկոպոսէն և ասէին զմիմեանս. «Եկաքյք լուարուքք ի սմանէ *բանս* մխիթարութեան (242 /8; 242 /9) Եւ երկրորդեալ և երրորդեալ պատգամացն՝ զնոյն ասէին *բանս:* (261 / 9) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն դաւող *բանս* (304 / 8) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն *բանս* հաւանականս ասելով (323 / 5) Մարգարտաշարք էին յեռեալ *բանք* բերանոյ նորա (228 / 20) և կենարար աւետարանական *բանքն* ընթերցեալ լինէին առաջի յոլովագոյն ժողովրդոցն: (64 / 6)

ԲԱՆԱԼ - 3

Իսկ ի *բանալ* գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից (81/7) *բանալ* զդրունս Չորայ (141/3) համարձակիցի՞ ոք առաջի քո *բանալ* զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 10)

ԲԱՆԱԿ - 27

մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ *բանակդ* և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 17) Ելանէր ի *բանակէն* (83 / 5) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական *բանակին:* (54 / 15) Եւ յորժամ չու լինէր *բանակին,* յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին (62 / 10) և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնէական *բանակին:* (74 / 8) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժողովս *բանակին* (80/12) Եւ քրիստոսաժողով *բանակին* աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 12) Առնոյր և ինքեան մասն,

զոր միշտ ի *բանակին* շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 / 2) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ *բանակին,* մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) որք դարձան ի *բանակն:* (11 / 16) յորում *բանակն* արքունի ի ներքս մտանէր (61 /13) Ապա չուէր *բանակն* ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն դասուք: (83 / 8) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն *բանակն* (115 / 10) զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի *բանակն* իւրեանց: (137 / 11) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի *բանակն* այլազգւոյն (159 / 7) ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն ի *բանակն* Հոնաց. (191 / 8) Եւ այնպէս շքեղաշուք պատուով մուծանէին ի *բանակն* յոգնահոյլ գուպարից: (195 /1) իշխանն և աշխարհախումբ *բանակն* խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 /8) և ընթացեալ ի *բանակն* ՝շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն (331 /17) Լուրս այս եհաս ի *բանակն.* (334 / 14) զի դարձցին անդրէն ի *բանակս* իւրեանց և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. և ուխտ եդից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու խաքանայ, զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 7) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի *բանակս* նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 13) Եւ ելեալ ի *բանակս* նոցա՝ քննէին և յուզէին ի խորանս և ի վրանս նոցա. (163 / 11) զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի *բանակս* նորա (168 / 12) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի սուրբ քառասներորդսն ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն *բանակս* (257 / 11) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր *բանակօքն* կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 /5) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ և աշխարհախումբ *բանակօքն* (248 / 7)

ԲԱՆԱԿԵԱԼ - 3

Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն *բանակեալ* կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) Եւ *բանակեալ* նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով: (142 / 15) Գտին զնա *բանակեալ* ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ (159 / 18)

ԲԱՆԱԿԵԼ - 1

Եւ յորժամ *բանակել* կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 / 17)

ԲԱՆԱԿԵՏՂՆ - 1

գերի վարեալ զամենայն ի *բանակետղն* ժողովէին: (190 / 14)

ԲԱՆԱԿԻՄ - 8

և *բանակեցան* յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 / 19) Եւ անտի չուեալ *բանակեցան* առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական: (133 / 2) Եւ յայնկոյս Մեռեալն ջրոյ *բանակեցան* ընդդէմ նոցա: (174 / 5) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ *բանակէին* առ ափն Կուրական գետոյն (103 /8) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ *բանակէին* յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 12) Եւ եկեալ *բանակէին* ի նշանաւոր պրակին ի խունաբեր տեղւոջն ի սարաւանդակ վայրի: (205 / 3) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ *բանակէին* ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա և *բանակի* առ Կուր գետով: (13 / 8)

ԲԱՆԱՄ - 9

և դրունք *բանային* (183 / 5) զի *բացան* դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 7) և դու բոլոր աշխարհի *բացեր* զդուռն կենաց և փրկութեան: (25 / 15) Եւ *բացին* զդրունս Ալանաց (16 / 15) Եւ *բացին* զդրունսն Անյուշն բերդի. (147 / 4) «խնդիր է իմ ի քէն, զի *բացցին* արկեղք սրբոցն». և գ (321 / 8) *Եբաց* զբերանն իւր (136 / 14) որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, *եբաց* լուսաւորեաց զիաչս մեր. (211/10) Եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ հաւանեալ նորա՝ *եբաց* զտապանակն (282 / 8)

ԲԱՆ ԱՌ ԲԱՆ - Տե՛ս ԲԱՆ

ԲԱՆԱՒՈՐ -4

Աշտարակն *բանաւոր* տապալեցաւ. (225 / 18) վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս *բանաւոր* հօտի իւրոյ (305 / 16) զանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն *բանաւոր* հօտից ի Քաղաքաղաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6) զոր ի նուս բարձեալ *բանաւորաց* շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2)

ԲԱՆՋԱՐ - 1

այլ և զարմատս *բանջարոց* և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13)

ԲԱՆՍԱՐԿՈՒ - 3

Լարեաց զաղեղն իւր *բանսարկու* թշնամին (227 /9) որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին *բանսարկուին* ուսմանց (244 /18) Ջի որովք զրկեցաւ *բանսարկուն* սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 / 14)

ԲԱՆՏ - 3

և արձակեաց զամենայն կալանաւորս մեծի *բանտին* (148 / 3) կապանօք և *բանտիւք* նեղէր և ակամայ ի մոգութիւն խոնարհեցուցանէր: (43 / 4) և աւազանն ներքոյ նորին, ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն, և յահեկէ Սիոնի *բանտն*, ուր զտէրն Քրիստոս արգելին. (284 / 4)

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՔ

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼՔ - 1

զոմանս *բանտարգելս արարեալ* և զերծեալ զաշխարհին ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն (257 / 3)

ԲԱՇԽԵԱԼ - 1

Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք *բաշխեալ են* նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 / 12)

ԲԱՇԽԵԼ - 1

Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի *բաշխել* վիճակելոց իւրեանց. (82 / 18)

ԲԱՇԽԵՄ - 1

Ունձեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց *բաշխէր:* (228 / 23)

ԲԱՋԱՂԱՆՔ - 1

առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ *բաջաղանաց.* (204/15)

ԲԱՌՆԱԼ - 17

կամէր *բառնալ* զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի միանգամայն. շարժել զեկեղեցիս և *բառնալ* զկարգ քրիստոնէութեան (42 /11; 42 /12) մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային *բառնալ* զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 15) *բառնալ* զչար աղանդն յաշխարհէս (53 /7) Եւ արքայ մեծաւ զարմացմամբ հրամայեաց *բառնալ* զսանդն ի տեղւոջէն: (111 /3) որ կամեցաւ *բառնալ* զհաւատն Քրիստոսի (112 / 2) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա *բառնալ* զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵԻ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵԻ ՀԱԻԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈԻԱՆԻՑ, *ԲԱՌՆԱԼ* ԵԻ ԶՄՆԱՑԵԱԼ ԱՂԱՆԴՍՆ (117 / 8) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ *բառնալ* զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու (145 / 19) հրամայեաց *բառնալ* անտի զաւարն ամենայն (153 / 13) Եւ հրամայեաց կահավարից և սայլից *բառնալ.* (159 / 6) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս *բառնալ* ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 / 5) որ կարողն է *բառնալ* զբեռինս ծանունս զտանջանաց (247 / 16) և՛ զոր ինչ *բառնալն* կարացին ի թագաւորական տանէն (108 / 10) Եւ *յետ բառնալոյ* չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 / 4) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք *բառնալոյ* զնշխարս երանելւոյն (65/4) այսօր հատո՛ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ *ի բաց բառնալով* զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258/12)

ԲԱՌՆԱԼՈՑ - 1

քանզի *բառնալոց էր* թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն (149 / 10)

ԲԱՌՆԱՄ - 29

Եւ *բառնամ* զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ (254 / 14) սրով *բառնայ* և տիրէ աշխարհին: (172 / 2) Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ *ի բաց բառնային* (45 / 6) Այլ և զնոյն

ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ *բառնային* յաշխարհէ: (45 / 16) և՛ ապա *բառնային* զգլուխ երանելւոյն սուսերաւ: (102 /3) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն *բառնային* սրով զգլուխն. (148 /18) Զորս ի բուռն առեալ թագաւորին չարաչար տանջանօք *բառնայր* յաշխարհէս: (55 / 6) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի *բաց բառնայր* ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 11) որ զխորան սրբոցն *բառնայցէ* (62 / 8) և զնոյն ինքն զՄամուն կենազրաւեալ *բառնան* ի միջոյ. (329 / 5) ապա յամբաստանութենէ բազմաց *բարձան* և նոքա սրով: (148 / 20) *«Բարձան* փառք սրբութեան մերոյ (299 / 9) Աստ *բարձաւ* թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց (7 / 11) *բարձաւ* ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 / 17) *բարձաւ* չարն ի միջոյ: (148 / 18) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից, մինչև *բարձաւ* հակառակութիւնն (274 /7). և ձերով քաղցրուսոյց վարդապետութեամբ *բարձէք* զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 / 1) *բարձի* թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 3) զաղաղակ *բարձին* և ասեն (136 / 17) ձայն *բարձին* միաձայն և ասեն. (158 / 6) Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ *բարձին* զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162/9) զի յայտնեսցի չար դիւապաշտութիւնն և *բարձցի* յաշխարհէս: (52 /14) *«Բարձցի* սանդն պղնձի ի դրանէ քումմէ»:(110 /17) և *եբարձ* զթագաւորութիւնն Պարթևաց (7 / 6) և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան նորա *եբարձ* ի նմանէն. (150 / 18) որ զուրացող ժողովն Քաղկեդոնի նախ *եբարձ* նզովիւք, և ապա ձեռնադրեցաւ: (269 / 4) որ զպղտորումն Ներսիսի *եբարձ* յաշխարհէս (297 / 13) զչար որոմն նորա *եբարձ* ի մէնջ (310 / 21) որ զպղտորումն Ներսեսի *եբարձ* յերկրէս. (344 / 13)

ԲԱՍԻՐԱ - 1

«Ես եմ *Բասիրա* ՝ծառայ Քրիստոսի (120 / 12)

ԲԱՍԻԼՔ - 2

ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ *ԲԱՍԼԱՅ* ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 /2) և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. և զթագաւորն *Բասլաց* մարտակից իւր ունելով (29 / 6)

ԲԱՍՂ - 1

որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի *Բասղաց* եկելոյ: (13 / 16)

ԲԱՐԱՒՈՐ - 1

Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի *բարաւորս* դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5)

ԲԱՐԲԱՋՈՒՄՆ - 1

ուռութս և *բարբաջմունս* իմն յօրինէին: (253 / 10)

ԲԱՐԲԱՌ - 7

և չէր, ուր ոչ ելանէր սատակիչ *բարբառ* չար թշնամեացն: (156 / 5) «Ընդ ամենայն երկիր ել *բարբառ* նորա (243 / 13) ըստ նոցին *բարբառոյ* դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 4) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ *բարբառոյ* մարգարէին. (156 / 11) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ *բարբառով* յանդիմանէր զկաթողիկոսն (203 / 10) երրորդական *բարբառով* աղաղակեն՝ ասելով (243/7) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու *բարբառով* (278 / 11) «Զի՛նչ են անկարգ հնչիւնք *բարբառոցն»:* (148 / 1) ներբողականս հնչէին *բարբառս:* (231 / 9)

ԲԱՐԲԱՌԵԱԼ - 1

չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս *բարբառեալ* բանիւն Աստուծոյ. (34 / 2)

ԲԱՐԲԱՌԵԼ - 1

և միաբանութեամբ *բարբառելոյն,* սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն զանճառելի երրորդութիւնն՝ հնչէր երկիրն: (80 / 4)

ԲԱՐԲԱՌԵՄ - 2

Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ Աստուած՝ *բարբառէր* ասելով. (101 /11) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ *բարբառէր* առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4)

ԲԱՐԲԱՐՈՍ - 7

զայս… ետես զազանամիտ և անօրէն թագաւորն *բարբարոսաց* (103 / 17) ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՅ *ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ* (127 / 2) բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս *բարբարոսաց* և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից (141 / 3) Ծագեա՛ զլոյս ճշմարտութեան քո ի սիրտ անզգայ *բարբարոսացս.* (101 /15) Եւ զայն օր ևս արար յաղթութիւն մեծապէս՝ ասելով առ *բարբարոսն* այն ազգ. (187 /2) այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր զկտի *բարբարոսվն.* (101 /7) Թէպէտ և *բարբարոսք* էին, լինէր մեծամեծ բժշկութիւն: (56 / 8)

ԲԱՐԲԱՐՈՍԱԿԱՆ - 4

բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4) գոչիւն *բարբարոսական* ոչ լռէր (156 / 5) զի անթիւ հարուածս *բարբարոսականաց* թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128 / 4) զի՛նչ գունակ սքանչելիս առ *բարբարոսականսն* կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 / 9)

ԲԱՐԳԱՒԱՃԱՆՔ - 1

զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ *բարգաւաճանօք* (222 / 6)

ԲԱՐԳԱՒԱՃԵԱԼ - 1

Աստ իմն դարձեալ խաղաղութեամբ գայ ի տեղի իւր *բարգաւաճեալ* սրտիւ: (191 / 11)

ԲԱՐԳԱՒԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ *բարգաւաճեցուսցուք* (201 / 10)

ԲԱՐԵԱՅԱՊԱՐՏ - 2

Անդանօր *բարեացապարտն* Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ (83 / 9) յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ *բարեացապարտն* Ջուանշիրի (225 / 5)

ԲԱՐԵԲԱՆԵԱԼ - 1

հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով *բարեբանեալ* զկենարար երրորդութիւնն: (73 / 12)

ԲԱՐԵԲԱՆԵԼ - 4

և միաբանութեամբ բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և *բարեբանելոյն* զանճառելի երրորդութիւնն՝ հնչէր երկիրն: (80 / 5) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ *բարեբանելով* զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (68 / 1) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և *բարեբանելով* զմիածինն Աստուած (69 / 12) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային յարազուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն *բարեբանելով:* (219 / 9)

ԲԱՐԵԲԱՆԵՄ - 1

զցայգ և զցերեկ անդադար *բարեբանէին* զԱստուած: (69 / 9)

ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և ի *բարեբանութիւն* մեծին Աստուծոյ. (60 / 9) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս *ի բարեբանութիւնս* Աստուծոյ: (83 / 5)

ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԿ - 2

և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս *բարեբաստիկ* գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221/7) *բարեբաստիկն* Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 12)

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 4

և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ *բարեգործութեամբ* յօրինել հրամայէր: (47 / 3) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ *բարեգործութեան* և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն *բարեգործութիւնս* առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (336 / 1) Տիկինն Սպրամ յառաւել *բարեգործութիւնս* յաճախէր և

մեծածախ տենչմամբ շինէ զՆորավանս ի գաւառին Սոդէից ամենապայծառ զարդուք: (340 / 14)

ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ նովին *բարեզարդութեամբ* գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. (196 / 1)

ԲԱՐԵԼԱՒՈՒԹԻՒՆ - 1

լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի *բարելաւութեանն* (194 / 2)

ԲԱՐԵԽՆԱՄ - 2

և օրհնութիւնք *բարեխնամ* ծնողին զնա ծաղկեցուցին: (186 / 8) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, մանաւանդ առաւել ի *բարեխնամ* իշխանէն (240 / 5)

ԲԱՐԵԽՆԱՄԱԲԱՐ - 1

Վասն այնր *բարեխնամաբար* հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս ամբոխից (214 / 18)

ԲԱՐԵԽՆԱՄՈՂ - 1

ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և *բարեխնամող,* քաջազնեայ, յաւէտաբարգաւաճ զօրավար ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 9)

ԲԱՐԵԽՈՐՀ - 1

Եւ էր *բարեխորհ,* առ ամենայն աշխարհս և առ ծառայս իւր. (149 / 1)

ԲԱՐԵԽՕՍ - 1

զնոյն հաւատն ունող և զաւակ *բարեխօս* առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 / 19)

ԲԱՐԵԽՕՍԵԼ - 1

Արդարև կարեն *բարեխօսել* հոգիք սրբոցն (88 / 11)

ԲԱՐԵԽՕՍՈՒԹԻՒՆ - 5

«Որոց *բարեխօսութեամբ* և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 / 13) որոց *բարեխօսութեամբ* միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (119 / 17) որոց *բարեխօսութեամբն* տէր Աստուած աշխարհի ողորմեսցի: (282 / 15) և այժմ ի մերմէ *բարեխօսութենէ* և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ: (26 / 15) առեալ ի *բարեխօսութիւն* մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 20)

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ - 5

Աստուածածանօթութեամբ և *բարեկամութեամբ* ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց (18/18) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և *բարեկամութեամբ* ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 6) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր

խնամակալ բարեկամութեան. (231 / 13) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յընդելիս, մի՛ ի բարեկամութիւն, մի՛ ի դայեկութիւն. (270 / 16) և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի հին փսխածն (294 / 5)

ԲԱՐԵԿԱՐԳ - 1

և ես վիճակ ունիմ բարեկարգ (261 / 5)

ԲԱՐԵԿԵՑԻԿ - 1

ի գեղեցիկ մարգս պերևետեալ յոլովէին աւուրս բարեկեցիկ յոփութեամբ: (221 / 14)

ԲԱՐԵՄԻՏ - 3

Յոյժ բարեմիտ, և՛ բարերար, և՛ աշխարհաշէն, և՛ խաղաղասէր գոլով՝ հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47/15) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 6) զի ինքն էր բարեմիտ այր յոյժ: (249 / 2)

ԲԱՐԵՅԱՂԹ - 2

Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ (116 / 19) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 / 15)

ԲԱՐԵՊԱՇՏ - 29

Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի (40 / 13) որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 16) յորոց բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 1) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վերջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ Աղուանից արքայի: (42 / 3) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ (48 / 12) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ:(50 /11) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 6) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 / 4) բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 11) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ

կաթողիկոսին … փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 4) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵԻ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 / 18) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (235/19; 236/2) Նոյնժամայն հրամանակատար լինէր աստուածային պատուիրանին՝ կարգելով զինքն բարեպաշտ, հալածական առնէր զորդիսն խաւարի: (249 / 3) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 /19) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ (261 / 10) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ (262 / 8) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի հրամանաւ բարեպաշտ թագաւորացն Հոռոմոց՝ Զենոնի և Անաստասայ: (270 /5) որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս և աշխարհի քաղցունք: (340 / 10) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան … կանգնեաց սիւն ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր … ապա բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայ Աղուանից (41 / 15) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան՝ պատմել զերևումն հրաշիցն: (60 /6) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան … առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) Ապա բարեպաշտն Համամ…զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 16) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 17) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև զբարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք (338 / 16)

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 2

Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր (182 / 12) բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ խոստովանութիւն երանելի նախահարցն: (277 / 5)

ԲԱՐԵՍԷՐ - 6

Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար: (61 / 8) Եւ յորժամ

յընթրիս լինէր, *բարեսէր* թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 /13) Եւ վստահացեալ այնուհետև *բարեսէր* արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 6) Եւ *բարեսէր* և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զինքն մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 7) և այնուհետև խնդրէր հրաժեշտ ի *բարեսէր* տեառնէն: (184 / 11) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն իմոյ, որոյ *բարեսէր* մտօք ամենայնիւ զտեղիս հաստատեալ: (280 / 16)

ԲԱՐԵՎԱՅԵԼՈՒՉ - 1

Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհին Աղուանից ամենագիւտ շահիւք և բարձրաբերձ կոհակօք Կաւկասայ: (9 / 4)

ԲԱՐԵՐԱՐ - 5

Յոյժ բարեմիտ, և՛ *բարերար*, և՛ աշխարհաշէն, և՛ խաղաղասէր գոլով՝ հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47 /15) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով *բարերար* և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 / 14) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի *բարերարէն* Աստուծոյ: (69 / 16) Եւ յորժամ վազեցին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ *բարերարին* Աստուծոյ (35 / 16) քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս *բարերարին* Աստուծոյ (38 / 10)

ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ - 5

որ իւրով *բարերարութեամբն* կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի կռոցն վնասակարութենէ: (104 / 13) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ *բարերարութեանն* ՝ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201/7) աստուածային *բարերարութեանցն* զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, ջերմագոյն փութացելոցն զնորին *բարերարութեանցն* անպատում պարգևս: (86 / 11) զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ *բարերարութիւն»:* (181 / 14)

ԲԱՐԵՔԱԻՈՒԹԻՒՆ - 1

և ի *բարեբաւութեան* աւարտէր զառաքինութիւնն: (46 / 10)

ԲԱՐԻ - 30

և սերմն *բարի* սերմանել և տարածանել (55 / 9) որով կարասցէ գտանել զցանկալին յոյժ *բարի* անձինն: (65 /7) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն *բարի* հայցումն, ասէ. (68 / 7) «Զամենայն *բարի* զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 15) Լուծումն.

«Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ *բարի* յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17) և որ որք աւելի քան զայս տացէ սակս հոգւոյն, *բարի* առնէ (91 /2) որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ *բարի* անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 17) ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի *բարի* (189 / 4) Իսկ թագաւորն հարաւոյ … յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և *բարի* ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր.(195 / 4) զի քեզ *բարի* լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 12) և յաջորդէ զաթոռ նորին Եղիազար՝ այր *բարի* և ազնուական: (213 / 6) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ *բարի* եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 16) Զի հովիւն *բարի* ընկլուզեսցին ի նա. (226 / 10) ՈՐ ԵՂԵԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ *ԲԱՐԻ* (233/10) որոյ զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս *բարի* անուանեցաւ և ի հանդերձեալսն հրանիւթիցն գտաւ հանդիսակից: (234 / 2) և փոխանակ *բարի* խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 2) որ ոչ ինչ իսկ են, և ոչ չար ինչ կամ *բարի* առնել կարեն (254 /16) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ *բարի* և ասէ. (259 / 14) նախանձ *բարի* և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 11) Քանզի և այժմ ցանգ *բարի* հովիւն զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10) Իսկ այժմ զոր կարծէաք գոլ հովիւ *բարի* մեզ զՆերսէս (295 / 7) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ *բարի* և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 19) եկն ժամ *բարի*, որ եղբայրն իմ Սով տիրանայր. (312 / 10) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս *բարիս* (307 / 2) ի վերայ *բարւոյ* գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 /1) «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, *բարւոյ* գործոյ ցանկայ»: (234 / 12) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զինդիր *բարւոյն:* (80 / 15)

ԲԱՐԻԱՏԵԱՅ - 1

որպէս սովորն է յամենայն ժամ *բարիատեաց* թշնամին մեր (298 / 5)

ԲԱՐԻՔ - 17

և մարդասէրն Աստուած՝ այս է մատակարար *բարեաց* (63 / 8) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր *բարեաց:* (81 / 12) զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ *բարեաց* տուեցելումն իւր: (82 / 2) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան և բազմազան *բարեաց* օրինակ երջանիկս այս: (83 / 17) փութային հասանել գործոց *բարեաց:* (97 / 15) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս *բարեաց* ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 / 5) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց *բարեաց* պտուղ փառաւոր: (175 / 13) խորհուրդ *բարեաց* վասն խաղաղութեան խորհէին (231 /1) զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն *բարեաց:* (250 / 10) և գտին զպարգևս *բարեաց* (251 / 1) և դու՝ *բարեաց* ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի

սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 6) որ էր անանց և անպատմելի *բարեացն* առիթ (83 / 10) Այսու երկնաւոր *բարեօք* լցեալ՝ եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից (20 / 4) և առաքինութիւն քաջալաւ *բարեօք* մայր է աստուածապաշտութեան: (104 /10) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ *բարեօք* վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 1) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց, ամենալի *բարեօք* ի հանգիստ իջևանի իւր և ամենայն եկելոց անդր: (187 / 15) Եւ ընդ վաստակոցն առնու յարքունեացն վարձս *բարիս:* (330 / 18)

ԲԱՐԿ - 1

ապա *բարկ* քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 3)

ԲԱՐԿԱՆԱՄ - 1

զի մի՛ սրտմտեալ *բարկասցին* և յանդիմանեսցեն զաշխարհիս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 15)

ԲԱՐԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Բարկացուցաք զարարիչն գործովք մերովք (227 / 3)

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ - 12

զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո, մարդախողխողդ, անհնարին, անբժշկելի *բարկութեամբ* անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 / 3) Յայնժամ դժնդակ *բարկութեամբ* լցեալ մրմռէր թագաւորն (104 /17) մի՛ *բարկութեամբ* խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 / 13) Եւ առաքեաց գաւազան *բարկութեան* բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից Հեփթաղական ազգն (43 /13) քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն *բարկութեան* տեառն: (45 / 1) Եւ արդարապէս յագեցուցին զսրտմտութիւն *բարկութեան* տեառն (45 / 8) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն *բարկութեան* գազանաբարոյ ազգին (162 /1) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն *բարկութեան* իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց (169 /16) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր *բարկութեան* տեառն / 16) Եւ լուեալ զայն՝ շիջաւ ցասումն *բարկութեան* բռնաւորին: (321 / 7) Եւ ազդեալ ի գաւառն զգալ *բարկութեանն* ՝բողոքէ կալ յաղօթս. (322 / 5)

ԲԱՐՁ - 4

թէ որ ազգ և լեզու ունիցի *բարձ* և պատիւ: (106/10) զնախանձիստ *բարձ,* զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107/5) Եւ գտեալ ի նմա գիր տասնեւօթն *բարձի* ՝ սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107/12) Հասանէ չորեքտասաներորդ *բարձն* Անդոկայ Սիւնեաց տեառն: (107 / 13)

ԲԱՐՁԵԱԼ - 11

զոր *բարձեալ* աշակերտացն՝ բերէին յԱմարաս գիւղաքաղաքն (39 / 1) զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն *բարձեալ էր* (47 / 17) Եւ *բարձեալ* աշակերտաց նորին՝ բերին յԱմարաս գիւղ (65 / 2) որ զնշխարիս սրբոցն *բարձեալ* տանէր: (68 / 5) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ ողջունին, որ *բարձեալ* ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 / 14) զոր ի նուս *բարձեալ* բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2) որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր *բարձեալ* ունէին (200 / 4) զի զթագաւորականի նշան յանձինս մեր *բարձեալ* բերեմք. (209 / 10) զճիչ *բարձեալ*, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն (250 / 12) քահանայութիւն *բարձեալ է* յերկրէս: (267 / 4) ի բազում ժամանակաց *էր բարձեալ* պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335 / 13)

ԲԱՐՁՐ - 5

լուիցես դու *ի բարձանց*, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 10) Իսկ դու լիալայն, *բարձր* լուսասարաս, աւետաբեր, հրեշտակակերպ, ուրախարար, քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 9) առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն քաջարութեանց, իմաստուն և վարժ խոհականութեամբ, *բարձր* և վայելուչ հասակաւ (48 / 3) զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն *բարձր* աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն (250 / 12). հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն *բարձու* մեհենիցն (259 / 6)

ԲԱՐՁՐԱԲԵՐՁ - 3

Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհին Աղուանից ամենագիւտ շահիւք և *բարձրաբերձ* կոհակօք Կաւկասայ: (9 / 4) երթեալ հասանէին ի *բարձրաբերձ* կատար լերինն մեծի (105 / 10) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս *բարձրաբերձ* լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 13)

ԲԱՐՁՐԱԳԱՀ - 1

Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո *բարձրագահ* ունայն քև հայիմ: (229 / 21)

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ - 6

Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և *բարձրագոյն* քան զերկինս երկնից և խորագոյնս քան զներքին կիսագունդն: (18 / 1) քան զբոլոր աշխարհս *բարձրագոյն* գտար: (27 / 7) Քանզի ի վարսաւոր ծառոցն կաղնեաց *բարձրագունից*, զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք, զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք ծառոցն, հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն *բարձրագունից*, ձօնելոցն յանուն դիցն սնոտեաց (250 /5; 250 /8) Եւ ոչ ի ծառոցդ *բարձրագունից* մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ

ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 12) Եւ ապա արարեալ զնշան խաչին ի վերայ ծառոցն *բարձրագունից* (255 / 6)

ԲԱՐՁՐԱՄԱՅՐ - 1

Եւ ինքն հոնն…բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն …և զանհեթեթ գեղարդն ի *բարձրամայր* փայտից, և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 2)

ԲԱՐՁՐԱՄՏԵԱԼ - 1

վասն որոյ *բարձրամտեալ* նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 8)

ԲԱՐՁՐԱՆԱՄ - 1

Հալածեցան դնք աշխարհիդ …*բարձրացաւ* ճշմարտութիւնն, թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ (20 / 7)

ԲԱՐՁՐԱՅԵԱԼ - 1

Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի տեառն *բարձրացեալ* բլուրք հարթեալ հաւասարեցան (192 / 10)

ԲԱՐՁՐԱԻԱՆԴԱԿ - 2

Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի *բարձրաւանդակ* լեառնն (212 / 9) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի *բարձրաւանդակ* տեղի հանդէպ կոռցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 4)

ԲԱՐՁՐԵԱԼ - 7

տէր է *բարձրեալն* թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 5) զոր եցոյց *բարձրեալն,* ծանեաք զարարիչն մեր, և ստացաք խաղաղութիւն հոգւոց մերոց: (262 / 16) Եւ նոցա զօրացեալ ի շնորհաց *բարձրելոյն,* կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչին, մտանեն յեկեղեցին (59 / 9) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն *բարձրելոյն* (113 / 13) որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց *բարձրելոյն* (210 / 3) զօրութիւն *բարձրելոյն* հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 7) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս … ընտրեաց աջ *բարձրելոյն* կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 10)

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ - 2

ի ժամանել *բարձրութեան* տօնին մեծի նաւակատեաց խաչին … անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 / 15) Քսան կանգուն էր չափ *բարձրութեան* երիվարացն (323 / 12) յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն զամենապատիկ *բարձրութեանց* պսակն:(36/19) և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն *բարձրութեանցն* զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն զամենապատիկ բարձրութեանց պսակն: (36 / 17) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, լուծեալ լիցի ի պատուոյն և *ի բարձրութենէ* աթոռոյն անկցի.է:

(301 / 13) Վասն որոյ յամբարտաւանելն իմում և յայսմ *բարձրութենէս* անկայ: (170 / 10) որ շինեալ է հարիւր կանգուն *բարձրութիւնն* և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 6) Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ *բարձրութիւնս* վերացար հասեր (26 / 9) և զամպախրոխտ *բարձրութիւնս* նորա խորք ծածկեցին: (192 / 13)

ԲԱՐՍԵՂ - 1

և երանելւոյն *Բարսղի* վասն սորին գործոյ ասացեալ: (314 / 9)

ԲԱՐՔ - 13

զի մեք զանասնական *բարսն* ի բաց դիցուք (124 / 11) Եւ աշխարհին յաղագս քաղցրութեան *բարուց* նորա անուանեցաւ Աղուանք (8 / 13) Ապա ըստ *բարուց* չարին Տիրանայ կուրանայ ի Շապհոյ: (30 / 14) ըստ բնական աշխարհաշէն *բարուց* բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 12) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ *բարուց* Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 9) զի աղու ձայնէին զնա վասն քաղցրութեան *բարուցն:* (8 /14) Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ *բարուցն* վայելչութիւն (55 / 11) Իսկոյն հասանէր նմա վախճան, և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում *բարուցն* միակամի հեթանոսացն: (113 / 12) Գնայ փախստեամբ յերեսաց նորա, ըստ չար *բարուցն* չար կրեալ անցս՝ նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 /1) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ *բարուցն* զիօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 16) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր *բարուցն* առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն (266 / 8) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին *բարուցն* (298 / 7) Մի՛ ոք տղայական *բարուք* և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3)

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ - 7

և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, անանցական *բարութեամբ* յանանց յաւիտեանս: (64 / 12) լի արար զկարօտեալս *բարութեամբ* (166 / 9) «Ո՛վ է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի *բարութեան* (147 / 3) որ ամենայն *բարութեանց* տուողն է: (182 / 18) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած՝ տուողին ամենայն *բարութեանցն:* (79 / 12) Իսկ նա ըստ մեծայոյս *բարութեանցն* ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս (194 / 7) ստուգեաց զամենայն *բարութիւնս* երկրիս (167 / 2)

ԲԱՐՈՒՐՔ - 1

բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ (340 / 7)

ԲԱՑ - 42

աճապարեալ յերիվար իւր՝ *ի բաց* գնաց: (11 / 14) «Ջքոյրդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ *ի բաց* տուր ածել (17 /5) Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն, և զաշխարհին բովանդակ *ի բաց* եթող, և ինքն զաւետարանն առ և *ի բաց* կամէր գնալ: (17 /8; 17/9) Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ *ի բաց* ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց (19 / 1) ə ինքն և ամենայն զօրքն … զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ *ի բաց* հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 / 15) *ի բաց* ընկեցեր զոսկիակուռ թագ թագաւորին (25 / 6) Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ *ի բաց* բառնային (45 / 6) *ի բաց* լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս (47 / 14) Եւ եկեալ յաշխարհին Աղուանից՝ խնդրէր հնարս պատճառանաց, որով մարթասցէ *ի բաց* թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն (48 / 6) իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ *ի բաց* թողուին: (52 / 2) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն *ի բաց* խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել (55 / 8) զհող տեղւոյն *ի բաց* հրամայեմ պեղել (65 / 12) «Մի՛ ոք զխաչդ *ի բաց* հանցէ ի տեղւոյդ (76 / 2) *ի բաց* ընկէց զծանրութիւն զինուցն (87 / 2) իսկ յորժամ զսա *ի բաց* դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5) անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն *ի բաց* հանցեն (91 / 11) պատուհաս դիցեն և *ի բաց* հալածեսցեն ի շինէն. (92 / 15) և ժողովուրդն անիծիւք *ի բաց* հալածեսցեն: (93 / 5) *ի բաց* արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 / 6) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք *ի բաց* գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդահւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) զի մեք զանասնական բարսն *ի բաց* դիցուք. (124 / 11) Ապա եթէ ոչ *ի բաց* գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 /1) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն *ի բաց* բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 11) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան *ի բաց* ընկենուլ (204 / 9) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհող զգեստուք իւրեանց *ի բաց* պեղէին. (205 / 16) զամենայն երկբայութիւն *ի բաց* ընկեցեալ յիմոց մտացս (210 / 9) *Ի բաց* մեկնեցան ի նմանէ պահապանքն (227 / 5) *Ի բա՛ց* թողէք այսուհետև զպղծութեան պաշտամունդ (242 / 14) զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին *ի բաց* քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 17) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով *ի բաց* ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 2) ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և *ի բաց* ընկենուլ (251 / 14) թօթափելով *ի բաց* զամենայն ախտս

չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8) այսօր հատո՛ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի *բաց* բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258 / 12) Եւ ոչ ոք ի նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ հաւատոյն, *բաց* ի յԵնոսայ երանելւոյն (268 / 6) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի *բաց* ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12) զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն՝ ի *բաց* կտրելով սրով հոգւոյն: (270 / 10) անարժան ձեռօք ի *բաց* կործանեաց. (299 / 3) որ յառաջ նզովեալ և ի *բաց* ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8) որպէս յառիւծու ժանեաց զգերեալսն ի *բաց* կորզէին: (326/6) և ի *բաց* կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 / 7) *բաց* աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339 / 17)

ԲԱՑԱԳՈՅՆ - 2

և զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հարեալ. և շուրջ զխորանաւն բէժ ածեալ *բացագոյն* (80 / 1) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ *բացագոյն* ի Յարութենէն (283 / 13)

ԲԱՑԱՅԱՅՏԵՄ - 1

զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ *բացայայտեցաք* առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4)

ԲԱՑԱՍՈՂ - 1

որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս *բացասողք.* (276 / 8)

ԲԱՑԱՓԱՅԼԵԱԼ - 1

Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն *բացափայլեալ* առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 7)

ԲԱՑԵԱԼ - 3

Եւ ապա *բացեալ* գտին զնշխարս երանելեացն (59 / 14) Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ *բացեալ* զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. (207 / 1) Եւ ըստ գրոյն մեր *բացեալ* առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն (210 / 5)

ԲԱՑԸՆԿԵՑԻԿ - 1

Եւ երանելեացն լինէին մարմինք *բացընկեցիկ:* (33 / 10)

ԲԱՑՕԹԵԱԿ- 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց, լեռնականաց և դաշտականաց, յարկաբնակաց և *բացօթեկաց* (135 / 2)

ԲԱՑՕԹԵԱՅ - 1

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց … և բազում ճանապարհորդաց *բացօթէից:* (217 / 3)

ԲԱՒԱԿԱՆ - 5

Ոչ ինչ *բաւական* քեզ բաւեմ ասել (24 / 10) Յայնժամ *բաւական* և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն (55 / 10) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա, որսացաւ և հեղձոյց *բաւական* կորեանց իւրոց. (152 / 2) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ *բաւական* առ ի պատմել: (153 / 12) այլ *բաւական* աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 6)

ԲԱՒԵՄ - 2

Ոչ ինչ բաւական քեզ *բաւեմ* ասել (24 / 10) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ *բաւիցէ* առաջի նոցա. (134 / 13)

ԲԴԵԱՇԽ, ԲԴԵՇԽ - 2

Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ գնդիւն, և զՄիհրան Վրաց *բդեաշխ:* (29 / 16) և ինքն գնայ ի կոչ *բդեշխին* Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 / 4)

ԲԵԴ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Աբիկազ՝ *Բեդայ* երէց … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 3)

ԲԵԹՂԵՀԵՄ - 2

և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի *Բեթղեհեմէ* հովանոցն (285 / 1) Իսկ *Բեթղեհէմ* հեռագոյն ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 12)

ԲԵԺ, ԲԷԺ - 4

Եւ *բէժ* կտաւով զմեծ խորանաւն շուրջ որմափակաբար պատեալ (61 / 12) և շուրջ զխորանաւն *բէժ* ածեալ բացագոյն, և արտաքոյ *բեժին* ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ *զբեժովն* (80 / 1)

ԲԵԿԱՆԵՄ - 2

Եւ գոհացեալ զԱսուածոյ՝ օրհնեցին և *բեկին* կերան և հաճեցին զմիտս նոցա: (162 / 10) Եւ կատարէր բանն մարգարէական, եթէ՝ «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ մի՛ *բեկցի* ի տան ձերում»: (165 / 7)

ԲԵԿԱՆՈՂ - 1

Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնոքիկ, զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս *բեկանող* արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 15)

ԲԵԿԵԱԼ - 2

և զաջ թևն *բեկեալ* զձախոյ կողմամբն արկանէին (114 / 16) Եւ *բեկեալ* իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 8)

ԲԵԿՂԱՂ - 1

և անտի շարժէին զթագաւորն *ի Բեկղադ.* (176 / 8)

ԲԵԿՈՒՄՆ - 7

և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն *բեկման* և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 17) և փոխանակ միոյ *բեկմանն* կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ (161 / 14) և *բեկումն* յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր. (44 / 1) տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս *բեկումն* մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից (145 / 3) և եղև *բեկումն* չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176 / 13) Եւ այսպէս անտանելի սուգ և անհնարին *բեկումն* աշխարհիս հասոյց: (224 / 16) *Բեկումն* մեծ … եղև արևելից աշխարհիս (225 / 12)

ԲԵՀԵՋ - 1

Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ … *բեհեզից* և ծիրանեաց, կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2)

ԲԵՀՄՈՒԹ - 1

արդարև ասեմ թէ իբրև *բեհմութ* ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8)

ԲԵՄ - 4

Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ ի *բեմ* անդր (59 / 11) և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի *բեմէն* ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 / 3) Եւ ներքոյ *բեմին* սուրբ այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 15) Անդ եդեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի *բեմն* ի հիւսիսոյ կողմանէ. (39 / 2)

ԲԵՐԱՆ - 5

յարուցեալ առ վտանգի հարուածոցն, չոգան ի *բերան* վիրապին թերահաւատքն (34 / 2) *Բերան* ամենեցուն կարդայր վա՛յ, վա՛յ. (156 / 4) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ բան ի *բերան* յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի *բերան* սրոյ (323 / 14) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով *բերանոյ* (45 / 2) ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ *բերանոյ* օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 10) շարէր յօրինէր զբարբառ *բերանոյ* իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150 /6) և *բերանոյ* քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. (161 / 8) Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք *բերանոյ* նորա (228 / 20) վասն այսորիկ անդադար *բերանով* և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս … օրհնեցաք (211 / 11) Եւ յահէ անտի ի *բերանս* անկեալ սարկաւագին, և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ, և նոքա աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 / 9)

ԲԵՐԴ - 19

Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, գայ պաշարէ զՍևան ծովապատն *բերդ* ամս Գ. (318 / 3) Եւ բացին զդրունսն Անյուշն *բերդի.* (147 / 5) Եւ անտի անցեալ՝ տային պատերազմ ընդ *բերդին:* (109 / 4) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն

ահագին, կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ *բերդին.* (135 / 9) որք էին ժողովեալ ի մեծ *բերդին* (136 / 13) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն, որ փակեալն էին *ի բերդին:* (138 / 4) և ի բնական գաւառին ի Գարդման *բերդին* հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 /18) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ *Ի ԲԵՐԴԻՆ* ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ (187 / 5) և յիշեաց զորս ի խաւարային *բերդին* էին արգելեալ կենդանւոյն. (312 / 17) և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել *ընդ բերդին*: (327 / 18) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն *ի բերդին:* (328 / 2) Եւ դարձեալ յարձակէին քաջաբար *ի վերայ բերդից* և քաղաքաց (115 / 14) և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, *ի բերդն* հաւաքեաց (108 / 13) զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր *ի բերդն* Գարդման: (194 / 9) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան *ի բերդն* Գորոզու (327 / 9) առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ *ի բերդն* Խաչենայ (340 / 7) Գրիգոր շինէ զՀաւախաղացին *բերդն* (340 / 18) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ ի Քրիստոս, և ոչ շինողն Գարդման *բերդոյ:* (339 / 3) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի շէնս և յագարակս, *ի բերդս* և յաւանս (162 / 17)

ԲԵՐԴԱԿ - 1

Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն *ի Բերդակ* (345 / 16)

ԲԵՐԴԱԿՈՒՐ - 1

որ *Բերդակուրն* կոչի. (297 / 16)

ԲԵՐԴԱՏԵՂ - 1

և ամրանայ ի *Բերդատեղի* աւանին Շաղատու (326 / 9)

ԲԵՐԴԱՔԱՂԱՔ - 1

Իսկ ընդ ժամանակս *ընդ* այն *բերդաքաղաքն* անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 / 11)

ԲԵՐԴԵՑԻՔ - 1

Յայնժամ ապաւինեալ *բերդեցեացն* ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 2)

ԲԵՐԴՈՑ ՎԱՆՔ - 1

Եւ գումարեալ զնոսա ամենեսին ի Շամքոր *ի Բերդոյ վանս* միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 3)

ԲԵՐԵԱԼ - 19

զոր *բերեալ* իսկ տեսաք բազումք: (54 / 2) զոր *էր բերեալ* երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 /3) Եւ *բերեալ* ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) Եւ խորհուրդ *բերեալ* ընդ մեծամեծս իւր՝ ասէ.

(106 / 14) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ *բերեալ* իշխանացն Հայոց Մեծաց՛ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն *բերեալ* ի Շաղատու եկեղեցին. (108 / 15) Եւ *բերեալ* զայն եդին ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա (140 / 2) Յայնժամ *բերեալ* յօժարութեամբ ամենեցուն եդին առաջի նորա. (158 / 17) *բերեալ* հանգուցից զաւարն և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 /13) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն *բերեալ* ընկենոյր զգլուխս: (176 / 12) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ *բերեալ:* (213 / 10) զոր նա *բերեալ* տայր առնն Աստուծոյ: (218 / 11) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ *բերեալ էր* իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ (236 / 5) որք զտկարութիւն *բերեալ* յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացասողք. (276 / 7) զորս առաջնոց հարանցն *բերեալ էին* յուղղափառացն սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 10) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ *բերեալ* ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 10) զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ *բերեալ* ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 /3) *ոչ բերեալ* ի լուր, այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 3) զոր *բերեալն էր* յաւարէն Տփղեաց. (160 / 5)

ԲԵՐԵԼ - 18

և յայտնապէս իսկ *բերել* ի խոստովանութիւն (48 / 7) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ *բերել* և դնել առաջի բրածին: (81 / 1) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր *բերել.* (81 /13) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին և ոսկեղէն մաղզմայս *բերել* անոյշ գինւով (82 / 4) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ *բերել* զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 12) Եւ զմերս գանձուցն, զոր աւարեաց և ետ *բերել* ի դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13) Մինչև այնչափ յաճախել *բերել* առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 10) Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր *բերել* պատրկութեան և հիպատութեան և ապհիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 /2) և նոյնժամայն հրամայէր *բերել* ի քաղաքն Վարաչան: (255 / 8) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք *բերել* անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 10) Եւ ի *բերել* զգրեանն երանելոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 1) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ *ԲԵՐԵԼՆ* ԶԳՐԵԱՆՍՆ (320 / 16) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ

զնացիւք *բերելով* յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս (9 / 5) և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին *բերելով* և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. (174 / 14) հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ *բերելով* գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 5) *բերելով* զուշիմութեան ծաղիկն: (229/3) և ինքն զլիթուերութեանն *բերելով* պատիւ՝ փառաւորեալ լինէր ի մէջ երից աշխարհաց (249/12) որ զշան և զչմարդոյ *բերելով* զբարս (337 / 9)

ԲԵՐԵՄ - 29

որ գլխատեցանն և *բերան* ի Հակու (57 / 1) Անդանօր ապա մերոյս *բերաւ* բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) անշնչացեալ լոկ մարմին *բերաւ* ի հող իւր: (340 / 2) զթագաւորականի նշան յանձինս մեր բարձեալ *բերեմք.* (209 / 10) զի զաւուրն յարութեան *բերէ* նմանութիւն: (22 / 17) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ *բերէ,* կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) Զայս անխլաբար ընկալեալ զնշան փրկութեան յիւրն *բերէ* եկեղեցի: (216 / 5) գրածս *բերէ* յառաջ (309 / 15) Իսկ եթէ գիր ոք *բերէ* յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310/6) զոր բարձեալ աշակերտացն՝ *բերէին* յԱմարաս գիւղաքաղաքն (39 /1) Իսկ յորժամ *բերէին* զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. (70 /10) և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն *բերէին* դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 9) Եւ տանէր *բերէր* զնոսա պատճառս կազդուրելով. (155 / 5) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագումեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ *բերէր.* (272 /3) և զհակառակութեան *բերէր* վճիռ: (274 /11) «Ես Գրիգորիս *բերի* զայս սուրբս (60 / 1) Ընկալեալ իմ Յովսեփայ՝ *բերի* ի նոյն վկայարան. (282 / 10) Եւ բարձեալ աշակերտաց նորին՝ *բերին* յԱմարաս գիւղ և եդին առ եկեղեցւոյն (65 / 2) *Բերին* դդում մի մեծ (139 / 17) բարձին զմիսն և *բերին* եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 9) *բերին* իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և եդին ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 14) զորոյ մարմինն առեալ *բերին* յԱրկազեան սենեակն (321 / 16) և ապա ըստ կարի տուգանս *բերցէ* առաջի եպիսկոպոսին: (94 / 7) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում *բերցէ* արծաթ և ոսկի և հանդերձս.(158 / 14) Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն *բերցէ* ի մէջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն (301 / 10) Օրինակ *բերցուք* մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց և մեծ թագաւորութիւնն Հռովմայեցւոց. (260 / 3) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս *բերցուք* յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) նախանձ երկնաւոր *երեր* ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) զոր հարցեալ արքային, խոստովանեալ *երեր* առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 / 8)

ԲԵՐԿՐԱՆՔ - 4

բազում խնդալից *բերկրանօք* դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ, բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 13) Եւ այնպէս թագաւորն մեծագոյն *բերկրանօք* ողջունեալ սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն (68 / 3) հոգեզուարճ *բերկրանօք* լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 / 18) անտի դառնային յարազուարճ *բերկրանօք* զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219 / 8)

ԲԵՐԿՐԵԱԼ - 2

և *բերկրեալ* զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (28 / 1) և յոյժ *բերկրեալ* ի տեսանելն զնա … հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 2)

ԲԵՐԿՐԻԼ - 1

Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր *բերկրիլ:* (27 / 3)

ԲԵՐԿՐԻՄ - 2

յոյժ *բերկրեցան* ի տեսանել զմիմեանս: (138 /3) ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն *բերկրէին* ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 13)

ԲԵՐՁՈՐ - 1

որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, *Բերձոր,* Սիսական (327 / 10)

ԲԵՐՈՒՄՆ - 5

զի լիապատար *բերմամբ* որթ և թզենի և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 / 14) քանզի ժամանակն գարնանային էր և յոլովութիւն անձրևացն *բերման* սաստկանայր յերկիր (68 / 15) ՅՈՒՅՈՒՄՆ *ԲԵՐՄԱՆՅ* ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (9 / 2) ԵՒ ԵԿՆ ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՍ Ի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻԻՆ ՆՈՐԻՆ ԵՒ *ԲԵՐՈՒՄՆ* ՆՇԽԱՐԱՅՆ (31 /14) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՑԱԽ ԵՒ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵՒ *ԲԵՐՈՒՄՆ* ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՍՐԲՈՑ (280 / 3)

ԲԺԻՇԿ - 4

Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց *բժիշկ* լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս … զի *բժիշկ* այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին (49 /7; 49 /9) որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի *բժիշկ* բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 17) նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի *բժշկաց* կալ առ նմա. (175 / 2)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ - 3

որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց *բժշկական* դեղոց ընկալեալ: (49 / 11) և *բժշկական* դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն (49 / 13) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան

յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի *բժշկականին* (23 / 14)

ԲԺՇԿԵԼ - 1

վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և *բժշկել* զբեկումն մեր: (295 / 9)

ԲԺՇԿԵՄ - 3

որ առժամայն եղեւ այնպէս և *ոչ բժշկեցաւ* մինչև ի մահ նորա: (346 / 3) և նոցա ձեռն եդեալ ի վերայ՝ առժամայն *բժշկէին:* (57 / 13) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան *բժշկէր* (36 / 5)

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ - 4

զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ *բժշկութեան* արուեստին (49 / 10) Թէպէտ և բարբարոսք էին, լինէր մեծամեծ *բժշկութիւն:* (56 / 9) Եւ յոլովիցն լինէր *բժշկութիւն* ի տեղւոջն (97 / 3) ժողովք լեալ և բազում *բժշկութիւնք* լինէին (111 / 15)

ԲԻԲ - 1

Այսպէս և *բիբք* աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12)

ԲԻՈՎՏԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … *Բիովտիա,* Հետաղիա (5 / 11)

ԲԻՐ - 1

և նորա հրամայեալ անդէն յեկեղեցւոջն *բրով* սպանանել զնա: (36 / 10)

ԲԻԶԱՆԴԻԱ - 2

սակս զի ճոխք քաղաքին *Բիւզանդեայ* եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 15) և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի *Բիւզանդիա* Կոստանդիանոս (324 / 9)

ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ - 1

Անցանէ ի *Բիւզանդիոն* առ Թեոդոս թագաւոր (118 / 1)

ԲԻԹԱՆԻԱ - 1

և նա անցեալ ի *Բիւթանիա* ՝նստի ամիսս յոլովս (30 / 16)

ԲԻԻՐ - 4

որ եթող զանթիւ *բիւր* բազում զօրս հրեշտակաց (25 / 13) որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան *բիւր* մարդկան: (333 / 9) և տուժել ընդ միոյ հազարս և ընդ երկուց՝ *բիւրս:* (169 / 17) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն *բիւրուց* խնկոց և ծաղկանց զանազանաց (206 / 4)

ԲԻՒՐԱՒՈՐ - 3

Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն *բիւրաւոր* ժողովս: (173/16) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի սուրբ քառասներորդսն ի *բիւրաւոր* արքունական Հոնաստանեայցն բանակս

(257 / 10) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք *բիւրաւորք* ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 15)

ԲԼՐԻԿ - 1

Մօտ ի գերեզման անդր փոքր *բլրիկ* մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 7)

ԲԼՈՒՐ - 11

Արտաքս պեղէին զհողն ի *բլրէն* (111 / 12) և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն, և պատել սուրբ կտաւովք և ծածկել ի *բլրին:* (102 / 16) Եւ Բաբիլ զհետ մտեալ, եղջերուն ի *բլրին* աներևոյթ լինէր. և ոտք երիվարին խրեցան ի *բլրին.* (111 /10; 111 /11) Եւ երթեալ երանելւոյն ի վերայ *բլրոյն* ՝առընթեր խաչին կացեալ. (71 / 7) որում Աստեղն կոչեն *բլուր* ՝ի հիւսիսոյ կողմանն. (99 / 2) Դիմեալ որպէս զալիս ծովու՝ նախահաս յԱստեղն լինէին *բլուր:* (100 / 6) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին և զմնացեալսն գերի վարէին՝ ածելով յԱստեղն *բլուր:* (101 / 1) և հասեալ ի Շաղատ՝ ելանէ ի *բլուր* մի (111 / 9) Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ *բլուրն* և վիժեալ ճապաղէին (100 / 9) Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ *բլուրք* հարթեալ հաւասարեցան (192 / 10)

ԲՂԽԵՄ - 2

Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. *բղխեաց.* արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 / 3) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ *բղխեցան* միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն (17 / 21)

ԲՂՋԱԽՈՀԱԿԱՆ - 1

Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի մէջ գերելոցն, դիւայորդոր *բղջախոհական* ախտիւն յեղազեղեալ տոփէր ի նա (100 / 14)

ԲՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻՒՆ- 1

և հրապուրեալ զնա ի պատճառս *բղջախոհութեան* (222 / 8)

ԲՃԵ - 1

Սէթ եկեաց ամս *ԲՃԵ* և ծնաւ զԵնովս. (3 / 6)

ԲՆԱԲԱՐ - 2

Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ հաճեցաւ ի նմա լինել *բնաբար:* (171 / 19) Եւ հրամայեցին նմա գիւղաստանեայս *բնաբար* ծառայութեան և գետս ձկանց: (175 / 12)

ԲՆԱԾԻՆ - 1

որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում *բնածին* բարուցն (298 / 7)

ԲՆԱԿԱՆ - 3

զի *բնական* լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (97 / 19) և ի *բնական* գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և

ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 18) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ *բնական* աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 11)

ԲՆԱԿԱՆԱԼ - 1

«Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան *բնականալ* ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6)

ԲՆԱԿԵԱԼ - 6

որք *բնակեալ են* յԱթէնս քաղաքի պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5 / 3) որք ամս չորս *բնակեալ* յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 13) զի *բնակեալ էր* անդ խաչն տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97 /8) և կոտորէին զզօրսն որ *բնակեալ էին* ի ներքս. (116/7) սոքա *բնակեալ էին* ի Դղմահողսն արքայատուր Աղուանից աշխարհիս: (305 / 3) որ զմեծ լերամբն Կաւկասու *բնակեցոյն,* չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց (8 /4)

ԲՆԱԿԵԼ - 3

և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս *բնակել,* ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ *ԲՆԱԿԵԼՆ* ՅԱՐՅԱԽ (280 / 2) Եւ *բնակելով* յանապատսն, զի կրօնաւորք էին, սկսան ուսուցանել: (268 / 11)

ԲՆԱԿԵՄ - 11

Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի *բնակեաց* ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) Նոքա ոչ անսացին հրամանին, այլ անտի գնացեալ *բնակեցան* ի ձերում Արցախական գաւառս: (268 / 15) որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի *բնակեցան* յԱղբերդ գաւառի (304 / 14). որք եկեալ ի Կամբիճան *բնակեցան. (*305 / 1) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից *բնակեցան* յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 2) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն և յԱմարաս գաւառ *բնակեցաւ.* (327 / 14) Եւ մտեալ *բնակէին* ի ճախճախուտ տեղիս (95 / 12) Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ *բնակէին* ՝ղօղեալ ի սպառնալեացն դժնդակ իշխանացն. (96 / 5) ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի *բնակէին* ՝Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 3) յորում զերեքտասան ամ յօձախառն *բնակէր* վայրի (33 / 7) Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ *բնակի* առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 5)

ԲՆԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 3

զոր ածեալ *բնակեցոյց* յերկրին Հայոց մեծաւ պատուով: (7 / 14) «Տարցես զսոսա աշխարհին մեր և յարժանաւոր *բնակեցուսցես* տեղւոջ»: (281 / 4) *Բնակեցուցանէ* զգերեալսն ի գաւառին Շաւարշան, որ է Արտազ գաւառ: (13 / 13)

ԲՆԱԿԻՉ - 13

և *բնակիչք* հեթանոսք էին աշխարհին (56 / 7) Զոր իբրև տեսին *բնակիչք* քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և

կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 / 10) Եւ եղև իբրև լուան *բնակիչք* քաղաքին զլքանել զվատել նոցա (139 / 16) «Ծառայք քո և հօր քոյ եմք ես և ամենայն *բնակիչք* երկրիս. (161 / 17) զի դարձցին *բնակիչք* երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի (162 / 17) և բազումք ի քրիստոնէից և ի հեթանոսաց, յարուեստագործաց *բնակչաց* քաղաքին …մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 / 11) կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և *բնակչաց* քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 /12) Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս *բնակչաց* դրանն Խոսրովու: (146 / 2) Եւ անկանէր ստուեր խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի *բնակչաց* քաղաքին: (152 / 5) Աձին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն *բնակչաց* իւրոց (153 / 2) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն *բնակչաց* քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216 / 16) և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան *բնակչացն* (338 / 6) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց *բնակչօքն* իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից (129 / 16)

ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ - 5

ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ *բնակութեան* ընդ երեսս չարաշուք թշնամեաց»:(145/15) այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի *բնակութեան* իւրոյ (208 / 1) երկիրդ այդ քեզ լիցի ի *բնակութիւն,* որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) Եւ անտի դարձաւ ի *բնակութիւն* իւր: (330 / 22) որում Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր ի տեառնէ զանդէն *բնակութիւնն»:* (87 / 9)

ԲՆԱՇԽԱՐՀԻԿ - 2

կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի *բնաշխարհիկ* ազատաց … ընդ երրուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12) Յայնժամ … զօրավարք և իշխանք, տեարք և *բնաշխարհիկ* ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 6)

ԲՆԱՋԻՆՋ - 3

Եւ զաւազակս և զամենայն վնասակարս *բնաջինջ* արարեալ յաշխարհէն Աղուանից: (55 / 7) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ *բնաջինջ* եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս *բնաջինջ* խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 19)

ԲՆԱՋԻՆՋ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԲՆԱՋԻՆՋ

ԲՆԱՋԻՆՋ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ԲՆԱՋԻՆՋ

ԲՆԱԻ - 6

հեռացար *բնաւ* իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար ի Քրիստոս (28 / 3) Եւ զի չէր *բնաւ* երթեալ սարկաւագին յԱմարաս (71 / 12) չիք ինչ *բնաւ* այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 17) «Ընդէ՞ր *բնաւ* արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 17) «ընդէ՞ր *բնաւ* թողէք յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն. (203 / 11) Եւ ընդէ՞ր իսկ *բնաւ* անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբազինս մեհենաց մերոց (250 / 15)

ԲՆԱԻԻՆ - 1

Բնաւին անթագաւոր միտս ունելոյ՝ գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5)

ԲՆԱԻՈՐԵԱԼ - 2

և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է *բնաւորեալ* յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 16) որք յԱտրպատականաւ իշխանացն են՝ *բնաւորեալք* ի Կապաղակ և ի Կողթ. (304 / 16)

ԲՆԱԻՈՐԻՄ- 1

որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ *բնաւորեցաւ* ի Գարդման (304 / 13)

ԲՆԴՈՅ - 1

Բնդոյ և Վստամ եղբարք … յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու (170 / 16)

ԲՆՈՒԹԻՒՆ - 14

արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով *բնութեամբ,* փառօք և զօրութեամբ (124 / 1) որ ոչ էր ըստ *բնութեան* այլոց ցաւոց: (165 / 11) իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր *բնութեան* մարդոյ: (200 / 9) ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ *բնութեանդ* առաջինն ի հայրենի հաւատոյն (20 / 14) և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց *բնութեանն* լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198/12) Արդ …յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում *բնութեանս* (104/11) յորում բոլորատեզ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային *բնութեանս* խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 14) եղև մարդ կատարեալ ամէնապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի *բնութենէն,* և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն (124 / 5) զայրեցող *բնութիւն* հրոյն յարարող զօրութիւն սովորեցուցեր (22 / 5) զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ *բնութիւն* (33 /17) մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ *բնութիւն,* սոյնպէս և ոգիք: (87 / 2) զի *բնութիւն* էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 / 18) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի *բնութիւն* աստուածութեան և մարդկութեան (343 / 3) որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու *բնութիւնս* և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 5)

ԲՈԼՈՐ - 16

Նա *բոլոր* աշխարհի եղև կեանք և փրկութիւն, և դու *բոլոր* աշխարհի բացեր զդուռն կենաց և փրկութեան: (25 /14; 25 /15) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ *բոլոր* նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 7) *բոլոր* իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 10) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և *բոլոր* բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 /5) և հրաման տայր *բոլոր* եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և սարկաւագօք, և անապատաւորօք և *բոլոր* ուխտիւ եկեղեցւոյ՝ պաշտօնէիւք իւրաքանչիւր, աւետարանաւ և խաչիւ յոլովութեամբ իւրաքանչիւր դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 /9; 68 /10) Եւ ցայգն *բոլոր* ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 10) և ի *բոլոր* սրտէ գոհացող լինէր զԱստուծոյ (207 / 6) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս *բոլոր* տարեկան աւուրց հրճուական անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221 / 4) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ *բոլոր* քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 16) որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն *բոլոր* տիեզերաց: (259 / 16) որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. *բոլոր* յայն և յայն երկոտասան սիւնք ներքոյ և երկոտասան վերոյ վերնատանն. (283 / 7) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս … սրբասէր Քշիկ՝ Ներսմերեհի վանաց տանուտէր *բոլոր* ուխտիւ իւրով … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6) նախ սիրել զԱստուած ի *բոլոր* սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. (307 / 6) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին *բոլոր* աշխարհին: (322 / 15)

ԲՈԼՈՐԱԳՈՒԼ - 1

հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ *բոլորագուլ.* (255 / 9)

ԲՈԼՈՐԱՏԷԳ - 1

յորում *բոլորատէգ* լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13)

ԲՈԼՈՐԵՔԵԱՆ - 2

առանց կամաց խորհրդակցութեան *բոլորեցունց* հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 1) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ *բոլորեցունցն* Աստուած Յիսուս Քրիստոս և ազատել ի դառն ծառայութենէ սատանայի. (49 / 7)

ԲՈԼՈՐԵՔԻՆ - 2

առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և *բոլորեցուն* Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (69 / 1) Իսկ այսչափ բազմութիւն

ժողովելոցս յամենասուրբ անուն *բոլորեցուն* Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ (80 / 16)

ԲՈԼՈՐ - 2

Յայսմ *բոլորից* զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամատրացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք *բոլորիւ* սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 / 4)

ԲՈԼՈՐՈՎԻՄԲ - 3

նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ *բոլորովիմբ.* (124 / 6) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս, զոսկեծայր քստից մարգարտաձև ի վայր կախեալ *բոլորովիմբ:* (199 / 11) և *բոլորովիմբ* եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 7)

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ - 4

Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց…զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի *բոլորովին* ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհն Հայոց (236 /7) թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր *բոլորովին* պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 /17) և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ *բոլորովին* ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ (255 / 11)

ԲՈՀ - 1

Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանդերձ *Բոհիւ* քահանայիւ և Եզեկիէլիւ դպրաւ (121 / 6)

ԲՈՂՈՔԵՄ - 2

և *բողոքէ* առ նա (288 / 4) Եւ ազդեալ ի գաւառն զգալ բարկութեանն՝ *բողոքէ* կալ յաղօթս. (322 / 5)

ԲՈՄԲԻՒՆ - 1

Արհաւիրք և *բոմբիւնք* զարթուցեալք, սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 6)

ԲՈՅԹՆ - 1

չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց *բութոցն* ՝կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4)

ԲՈՅՍ - 3

և եկեր զամենայն *բոյսս*: (164 / 4) ամենայն *բոյսք* անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 / 14) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս *բուսովք* (106 / 5)

ԲՈՍՓՈՐԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք …Կողքիս, Հնդիկք, *Բոսփորիա* Մեծ: (5 /9)

ԲՈՎ - 1

Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի *բովս* գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 / 18)

ԲՈՎԱՆԴԱԿ - 9

Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն, և զաշխարհն *բովանդակ* ի բաց եթող (17 / 8) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն *բովանդակ* ի բեմ անդր (59 / 11) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և *բովանդակ* գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 4) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի *բովանդակ* պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին (98 / 7) և *բովանդակ* զամենայն կուտեալս բաժանեցին յինքեանս. (169 / 6) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ *բովանդակ*, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 6) և որդիք Սիոնի *բովանդակ* մոլորեցան խաբէութեամբ. (299 /8) սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և *բովանդակ* ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ միջնորդութեամբ (303/10) այլ և աւազակապետաց Չորոյգետոյն *բովանդակ* եղև իշխան (341 / 4)

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՊԷՍ - 2

և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, *բովանդակապէս* սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 9) զորս *բովանդակապէս* ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 13)

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԱԼ - 1

Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և *բովանդակեալ* գումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 12)

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵԼ - 1

քանզի տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լսել, եթէ զի՞նչ արդեօք կարիցէ *բովանդակել* (128 / 3)

ԲՈՎԱՆԴԱԿԵՄ - 1

Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, *բովանդակեցաք:* (202/1)

ԲՈՐԱԿ - 1

ապա բարկ քացախ և *բորակ* խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. (53 / 3)

ԲՈՐԲՈՔԵԱԼ - 2

և եթէ առաջ նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա բոց *բորբոքեալ:* (193 /6) Աղեկէզ տոչորմունք *բորբոքեալ* ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրասպան մարմին նորա: (228 / 6)

ԲՈՐԲՈՔԵՄ - 4

Վառեցան, *բորբոքեցան* և այրեցան իբրև փուշք ի մէջ հրոյ: (22 / 1) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, *բորբոքէր* սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) Էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, *բորբոքէր* վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 2) անդանօր անբմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին *բորբոքէր:* (194 / 5)

ԲՈՑ - 3

ետես զքեզ միայն օրինաւոր, թոյլ ետ պատմել շուրջ զքև *բոց* սաստիկ հնոցին: (22 / 1) և *բոց* ճրագին յերկուս բաժանեալ բուրէր ի վեր: (78 / 13) և եթէ առաջ նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա *բոց* բորբոքեալ: (193 / 6)

ԲՈՑԱԳՈՑՆ - 1

սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ *բոցագոյն* երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի աղօթիւք: (31 / 7)

ԲՈՑԱԿԷԶ - 1

գործակցելով և քրմապետացն դասուց զղիւցազնեայ զպղծանոցսն *բոցակէզ* սպառէին առ հասարակ: (259 / 3)

ԲՈՑԱՃԱՃԱՆՉ - 2

Նոյնժամայն նշան զարմանալի լինէր ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից, որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ, որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ *բոցաճաճանչ* ի վերոյ ունել կամարաձև. (215 / 8) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն *բոցաճաճանչ* փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 12)

ԲՈՑԱՆՇԱՆ - 1

և զսուսերն *բոցանշան* ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 2)

ԲՈՑԵՂԷՆ - 1

չերկնչիմք այսուհետև ի *բոցեղէն* նետից (209 / 9)

ԲՌ - 1

կազմեն երիվարս փայտեայս թուով *ԲՌ* փոր գործած. (323 / 8)

ԲՌՆԱԴԱՏԵՄ - 1

Եւ թոյլ տուեալ ոչ զոք *բռնադատէր* (159 / 10)

ԲՌՆԱԶԲՕՍՈՒԹԻՒՆ - 1

որոյ *բռնազբօսութեամբ* կալեալ էր զգաւառն Գեղամայ. (340 / 9)

ԲՌՆԱԿԱԼ - 3

Եւ անդէն ոգի մոլորութեան գրգռէր զմիտս գազանացեալ *բռնակալացն.* (96 / 7) Արդ՝ իբրև լսէր *բռնակալն* հարաւոյ

սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն (194 / 1) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ (196 / 10)

ԲՌՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ - 1

բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն (303 / 9)

ԲՌՆԱԶԳԵԱԼ - 2

ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գուք բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ (277 / 19)

ԲՌՆԱՑԵԱԼ - 1

Վախճանի հայրն Սաթինկայ, և այլ ոմն բռնացեալ թագաւորէ և զեղբայրն նորա հալածէ: (13 / 10)

ԲՌՆԱՒՈՐ - 5

Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից Հեփթաղական ազգն (43 / 13) և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 9) Եւ լուեալ զայն՝ շիջաւ ցասումն բարկութեան բռնաւորին: (321 / 7) Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101 / 18) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 8)

ԲՌՆՈՒԹԻՒՆ - 19

և անօրէնն Յազկերտ արար բռնութեամբ զնա մոգ: (15 /12) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բռնութեամբ, մաղթէին զճիղբ մանուկն (40 / 3) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց՝ և՛ զոմանս բռնութեամբ, և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ իշխանութիւնս ընձեռելով (42 /18) զոր ունէին բռնութեամբ Պարսիկք (116 / 6) զոր հանին բռնութեամբ ի նմանէ: (133 /10) զոր առէր բռնութեամբ քոյով (142 / 19) իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 /13) և որդիքն Հագարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 9) որ կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր (192 / 15) Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ, անուանքն չեն յայտ: (286 / 5) և մի՛ ի շնորհէն առնուլ բռնութեամբ. (310 / 5) և լինէր հանդարտութիւն բռնութեանն: (239 / 10) և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ տանջանացն: (77 / 1) և պահեսցին նոքօք յամենայն բռնութենէ զօրաց քոց: (162 / 19) Եւ յերկաքանչիւր կողմանց բռնութենէ թշնամանեաց աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 / 17) թափեցին ի բռնութենէ հայրապետացն զամենայն վանորայսն. ապա յետոյ յանհոգանալոյ մերոցս՝ ամենեքեան այլայլեցան: (286 / 10) Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն աճել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս

երկրի *բռնութիւն* հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 13) ձմեռնայինն յուզէին ցրտոցն *բռնութիւնք* (246 / 12) և ալեփարթամ խորոցն ջրայեղց *բռնութիւնքն* անդէն յինքեանս սուզան (192 / 11)

ԲՐԱԾ - 3

Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող *բրածին.* (80 / 10) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի *բրածին:* (81 / 2) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի *բրածին* և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2)

ԲՐԴԵՄ - 2

Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ *բրդեցան.* (184 / 10) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ անդանօր ի նախանձ *բրդեցան* ամենեքեան: (323 / 2)

ԲՐԵԼ - 6

և հրամայէր *բրել* զտեղին: (71 / 6) զոր *բրել* հրամայեաց: (72 / 8) ուր Յովէլ սարկաւագի *բրել* հրամայեաց (73 / 4) աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր *բրել.* (205 /15) սկսաւ *բրել* զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13) և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն *բրէին* զտեղին. (71 / 9)

ԲՐԻՉ - 1

Առնոյր ի ձեռն *բրիչ* (215 / 13)

ԲՐԻՏԱՆԻԿԵՑԻՔ - 1

Աստ կատարին սահմանք Յաբեթի մինչև *ցկղզիսն Բրիտանիկեցւոց:* (6 / 3)

ԲՐՏԻ ԱՅՐԵԱՑ ԱՆԱՊԱՏ - 1

գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ *Բրտի* այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 8)

ԲՈՒԺԵԼ - 2

«Չիք հնար *բուժել* քեզ ի տանջանացդ (77 / 4) զիա՛րդ արդեօք կարիցէ *բուժել* յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 16)

ԲՈՒԾԱՆԵԼ - 1

զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի *բուծանել* զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 1)

ԲՈՒԾԱՆԵՄ - 1

կաթամբ *բուծեցաւ,* զի զանմեղութիւն ընկալցուք. (124 / 13)

ԲՈՒՂԱ - 1

Եւ ի միւս տարին եկն *Բուղա* ի Հայս (333 / 4)

ԲՈՒՆ - 10

«Զքոյդդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել, զի ի *բնէ* մոգ էին (17 / 6) զկէսն ի *բուն* եկեղեցին տացեն (93 /13) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց … մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի *բուն* բանակն (115 / 10) որոյ *բուն* անուն իւր Խոռեան կոչէր: (129 / 2) անկանի ի *բուն* թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (144 / 2) Աջին և զեկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի *բուն* բնակչաց իւրոց (153 / 2) Ի ստոյգ և ի *բուն* օրինակս պատմագրաց այսպէս ծանեաք (170 / 16) և *բուն* աթոռն մնաց անդէն յԵփեսոս: (273 / 10) Եւ *բունն* մնաց յԱնտիոք: (273 / 12) և կացցէ մինչև *գբուն* մեք և Աղուանք: (270 / 14)

ԲՈՒՌ - 1

մի՛ ջուր ընդ *բուռ խառնելով* զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 4)

ԲՈՒՌՆ[1] - 1

Ընդ նոսին և Վաչագան առ *բուռն* և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 6)

ԲՈՒՌՆ [2]- 4

Զորս ի *բուռն* առեալ թագաւորին չարաչար տանջանօք բառնայր յաշխարհէս: (55 / 5) Եւ Խոճկորիկայ *բուռն* հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի՛ առներ զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի *բուռն* դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 11) իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և *բուռն* հարեալ զեղջերաց սեղանոյն: (152 / 12)

ԲՈՒՌՆ ՀԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԲՈՒՌՆ

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ - 3

Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն *բուրաստանին* իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք *բուրաստանին*(148/8; 148/8) Ապա…հասանէին ի միջնավայր անդր *բուրաստանին* (222/16)

ԲՈՒՐԴ - 1

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զգաթ *բուրդ* և մի պանիր (91 / 4)

ԲՈՒՐԵԱԼ - 4

բազմութիւնք խաչիցն և զանազան նշանացն փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին *բուրեալ* յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 11) և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի աստուածային գանձիւն և հոտ անոյշ *բուրեալ:* (111 / 13) Ահա յանկարծակի *բուրեալ* ի տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. (206 / 2) Ո՛հ, թէ խունկ անուշութեան *Բուրեալ* լինէաք քո գերեզմանին: (229 / 28)

ԲՈՒՐԵԼ - 1

Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն *բուրել* հոտ անուշից (81 / 8)

ԲՈՒՐԵՄ - 2

Ուստի յանկարծակի հոտ անոյշ *բուրեաց,* յաճախապէս զմեր լցոյց հոտոտելիս. (210 / 1) և բոց ճրագին յերկուս բաժանեալ *բուրէր* ի վեր: (78 / 13)

ԲՈՒՐՈՒՄՆ - 2

և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք … զանազան ծաղկօք, և՛ *բուրմամբ* խնկոց անուշից. (85 / 9) Եւ յանկարծակի եղև *բուրումն* անուշահոտութեան ի տեղւոջն. (121 / 11)

ԲՈՒՐՎԱՌ - 2

և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն, սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն *բուրվառ* ի ձեռս զանազանութեան խունկս ծխել. (80 / 4) և բազմութեամբ *բուրվառաց* խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 13)

ԲԵԻԵՌ - 1

Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս *բևեռօք.* (255 / 14)

ԲԵԻԵՌԱՊԻՆԴ - 1

Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և *բևեռապինդ* սաղաւարտիւ զահագին գլուխն (109 / 18)

ԲԵԻԵՌԵԱԼ - 4

Եւ արդարև միշտ *բևեռեալ* էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի (64 / 8) պարգևեցեր ինձ զխաչս զայս, զորմէ զքեզ *բևեռեալ* կախեցեր յերկրի (188 / 6) գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ եդեալ. զորմէ տախտակ մի ոսկեձոյլ հաստահեղոյս *բևեռեալ.* (206 / 7) զորմէ տախտակ մի ձոյլ ոսկի՝ հաստահեղոյս *բևեռեալ.* և ի նմա գիր ասորի և հայ: (210 / 5)

ԲՕԹ- 2

եհաս յերկիրս Աղուանից *բօթն* ահագին (135 / 8) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր *բօթն* ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն (170 / 6)

/ բ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ԶԲԱԲԱՆ - 2

Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ *զԲաբան* ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. (326 / 10) որ էածն *զԲաբան* (327 / 6)

ԶԲԱԲԻԿ - 1

Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ *զԲաբիկ* առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16)

ԶԲԱԳԱՐԱՏ - 1

Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ գնդիւն (29 / 16)

ԶԲԱԳԻՆ - 3

Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 / 16) հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, և՛ զբագինս, և՛ զանդրիագործ պատկերսն: (253 / 1) և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս (253 / 3)

ԶԲԱԶՄԱԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ - 1

այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 1)

ԶԲԱԶՄԱՄԱՐԴ - 1

որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 15)

ԶԲԱԶՄԱՊԱՅԾԱՌ - 1

Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի և գանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6)

ԶԲԱԶՈՒՄ - 1

Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր՝ շահելով իւր զհոգիսն և զբազմաց զինազանդութիւն (238 / 8)

ԶԲԱԶՄԱՀՈՐԱԿԱՆ - 1

որ պարունակեալ շրջագայէ զբազմատրական գաւառս աշխարհին: (105 / 11)

ԶԲԱԶՄՈՑ - 1

անդ տեսաք զբազմոցս նոցա (160 / 2)

ԶԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ - 9

Իջին ի նա օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց:(21 / 8) և քաւեսցէ զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 / 11) Առնոյր այնուհետև թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ ժողովոյն (68 / 9) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն …տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն (114 / 9) ժողովէին զբազմութիւն աւարին (115 / 12) որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց (135 / 11) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145 / 20) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց (232 / 4) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 6)

ԶԲԱԶՈՒՄ - 13

զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի առնել (38 / 4) Եւ զբազում կախարդս այնուհետեւ, և՛ զդիւթս, և՛ զքուրմս՝ զոմանս խեղելով … զոմանս ի ստրկութիւն արկանելով, և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 5) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ՝ եթէ աւերեաց զբազում երկիրս Հայոց: (116 / 17) և երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: (132 / 16) որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 /12) քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 8) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն (294 / 10) և աղօթիւք իւրովք զերծոյց ի գերութենէ զբազում անձինս. (343 /19) Սկիզբն առնէ քարոզութեան ի Չողայ և ի տեղիս տեղիս զբազումս աշակերտեալ՝ ծանոյց զփրկութիւնն: (10 / 11) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին:(54 / 13) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին (100 / 17) քանզի տեսանեմք զբազումս (128 / 2)

ԶԲԱԺԱԿ - 6

զոր ի ձեռանէ տեառն էարբ զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325 / 10) զբաժակն առեալ գնայր. (76 / 7) ուստի զբաժակն գողացար»: (77 / 5) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ո՛չ ոք կարէ զբաժակն տեառն ըմպել և զբաժակն դիւաց (242 / 16; 242 / 17) Եւ զբաժակս և զըմպելիս արծաթեղէն քանդակունս յոսկի համակեալս … բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. (160 / 4)

ԶԲԱԺԻՆ - 1

«Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ (236 / 17)

ԶԲԱՀ - 1

Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահին՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2)

ԶԲԱՂԱԿԱՆԵՑԻՔ - 1

որ էածն զԲաբան և եհար զԲաղականեցիսն (327 / 7)

ԶԲԱՂՔ - 1

Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց և գերի վարեալ զԲաղացն սահմանս՝ գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ (331 / 14)

ԶԲԱՆ - 14

և լսէին զբան վարդապետութեան նորա: (256 / 15) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ թուեսցի, կատարեսցէ Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 / 12) և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն, որ ասէ. (65 / 15) Յիշեցուցանեմք և զբանն Յովհաննու աւետարանչի, որ ասէ. (125 / 12) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 / 15) Եւ դուք յոյժ

մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) Եւ գումարեալ զբանս իմ ի մի տեղի խօսեցայց. եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 4) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ (123 / 7) ոչ երկարեցից զբանս (129 / 12) և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 10) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր (182/16) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ (277 / 19) երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանն: (58 / 2)

ԶԲԱՆԱԿ - 2

ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2) և զբանակս ճգնաւորական կրօնաւորացն այլայլեալ շփոթեաց. (299 / 6)

ԶԲԱՆԱԻՈՐ - 1

սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8)

ԶԲԱՐԱԿԱՎԱՆԳ - 1

յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13)

ԶԲԱՐԲԱՌ - 3

Արդ՝ իբրև լսէր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. (147 / 17) շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150 / 6) Ազգք և ազինք լուիցեն զբարբառս իմ Եւ երկրաձինքս ամենայն ողբասցեն ընդ իս: (225 / 14)

ԶԲԱՐԵԼԱԻՈԻԹԻՒՆ - 1

Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ հաճեցաւ ի նմա լինել բնաբար: (171 / 18)

ԶԲԱՐԵՅԱՂԹ - 1

որ սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (201 / 1)

ԶԲԱՐԵՆԱԽԱՆՁ - 1

և զբարենախանձ եպիսկոպոսունս ուղղափառութեան հաւատոյն և զաւանդապահս քայքայեաց. (299 / 4)

ԶԲԱՐԵՍԷՐ - 1

և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և զհաւանս հրամանացն Քրիստոսի ... երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (37 / 17)

ԶԲԱՐԵՐԱՐ - 1

վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ *զբարերարն …* օրհնեցաք(211 / 12)

ԶԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

յորմէ իմացաք *զբարերարութիւն* արարչին (264 / 15)

ԶԲԱՐԻ - 8

որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով *զբարի* օրէնս (21 / 19) և նախանձեալ *զբարի* նախանձ առաքելական ուղղութեանն. (37 / 4) որ ասէ. *«զբարի* հայցումն վաղվաղակի առնուլ յառատատուրն Աստուծոյ»:(65 / 15) զամենայն ինչ փորձեցէք և *զբարին* ընկալարուք: (204 / 11) Արդ ընտրեսցուք *զբարին* և մերժեալ անարգեսցուք զչարն(307 / 4)որ դաւանեաց *զբարիոք* դաւանութիւնն Քրիստոսի (37 / 12) որոյ *զբարիոքն* պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ (234 / 2) զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք *զբարիսն.* (251 / 6)

ԶԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ - 1

և շարժել *զբարկութիւն* ի վերայ աշխարհի և անձանց իւրեանց: (307 / 19)

ԶԲԱՐՁՐ - 1

Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք *զբարձր* և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն … ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (109 / 18)

ԶԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ - 1

և *զբարձրութիւն* ամբարտաւանիդ կորացուցեալ՝ յերկիր կործանեսցէ: (44 / 5)

ԶԲԱՐԻՈՔ - 1

և նոյն ինքն *զբարւոք* կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ: (14 /5)

ԶԲԱՐՔ - 1

որ զշան և զչմարդոյ բերելով *զբարս* (337 / 9)

ԶԲԵԺ - Տե՛ս ԲԷԺ

ԶԲԵԿԵԱԼՍ - 1

և *զբեկեալսն* ի պարսպէն անդէն շինէին և կանգնէին: (139 / 1)

ԶԲԵԿՈՒՄՆ - 1

վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել *զբեկումն* մեր: (295 / 9)

ԶԲԵՆԻԱՄԻՆ - 1

և *զԲենիամին* թարգման կոչեալ ի Սիւնեաց (117 / 14)

ԶԲԵՌՆ - 2

ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ *զբեռինս* հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (89 / 1) որ կարողն է բառնալ *զբեռինս* ծանունս (247 / 17)

ԶԲԵՐԱՆ - 4

և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 10) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 /14) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 /14) Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12)

ԶԲԵՐԱՆ ՍՐՈՅ - 1

զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 14)

ԶԲԵՐԴ - 3

Յայնժամ Անդոկայ պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհին: (109 / 9) որ շինեաց զբերդն Գարդմանայ զերիս ամս: (172 / 4) Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու (340 / 12)

ԶԲԵՐԵԱԼ - 1

և զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր յիւրում մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 6)

ԶԲԵՐՁՈՐ - 1

որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ (327 / 7)

ԶԲԵՐՈՒՄՆ - 1

Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի/գրքում՝և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13)

ԶԲԷԺ - 2

և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն /ճիշտը՝ զբէժովն/(80 / 2) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 / 6)

ԶԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ - 2

և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն (34 / 9) Եւ աղաչեալ երիցուն հայցէր զբժշկութիւն. (57 / 12)

ԶԲԻՒՐԱՒՈՐ - 2

կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք ... և զզօրսն իմ՝ զբիւրաւորս և զհազարաւորս զընտիր սպառազէնսն իմ (134 / 7) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զհզօր ազգս լերինն Կաւկասու (12 / 15)

ԶԲԼԹԱԿ - 1

Յառնէր ի քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուծեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 23)

ԶԲԼՈՒՐ - 1

յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս լերանց, զլուրս և զխորս ձորոց. (156 / 2)

ԶԲՂՋԱԽՈՀ - 1

Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տռփանս. (289 / 11)

ԶԲՆԱԿԱՆ - 3

«ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 / 14) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել. (111 / 4) սակայն զբնական աստուածսն ձեր …ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ (251 / 13)

ԶԲՆԱԿԻՉ - 2

Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. (151 / 19) և էարկ ի սուր զբնակիչսն ոգիս իբրև ԺԵ հազարս. (326 / 18)

ԶԲՆԱՇԽԱՐՀԻԿ - 1

սակայն ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ (190 / 12)

ԶԲՆԴՈՅ - 1

կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 7)

ԶԲՆԻԿ - 1

զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր (47 / 17)

ԶԲՆՈՏ - 1

հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնտտն և զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա (126 / 15)

ԶԲՆՈՒԹԻՒՆ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 / 12)

ԶԲՈԼՈՐ - 7

այլ զյոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 /7) Իսկ զբոլոր աշխարհին Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն (34 / 21) և ի ներքոյ դրուագել զհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց կայեանս: (61 /7) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 10) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել՝ զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյն անդր ժողովեալ: (66 / 14) Ռազմ

եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր (114 / 6) նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 10)

ԶԲՈԼՈՐԱՅԻՆՔ - 1

Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 6)

ԶԲՈԼՈՐ - 3

Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբաստս: (210 /8) Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս ամբոխից (214 / 18) որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 / 10)

ԶԲՈՅԹՆ - 1

ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել, և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 / 15)

ԶԲՈՅԺ - 1

և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ տանջանացն: (77 / 2)

ԶԲՈՅՍ - 1

որ զտապ խորշակին զովացուցանէին և զբոյսս և զտունկս դալարեցուցանէին (251 / 8)

ԶԲՈՎԱՆԴԱԿ - 4

Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին (45 / 3) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 7) ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (203 /1) և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 8)

ԶԲՈՑ - 1

որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 15)

ԶԲՌՆԱԿԱԼ - 1

ոչ ինչ նուազ գոլով, քան զբռնակալսս զայսոսիկ (201 / 2)

ԶԲՌՆԱՅԵԱԼ - 1

Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն (13 / 12)

ԶԲՐԱԾ - 5

Իսկ յորժամ բերէին զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրաածն. (70 / 11) Եւ ապա ողորմութեամբն Աստուծոյ յարևելս կոյս արարեալ զբրաածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրաածն: (80 / 6) բայց սխալեալ առ կողմամբն առնէին զբրաածն. (80 / 10) սկսաք զբրաածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10)

ՋԲՈՒԼԽԱՐ - 1

խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 1)

Գ

Գ - 11

ԳԼՈՒԽ Գ (6 / 4) գ. Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն (90 / 12) Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զգաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, որթ մի: (91 / 4) ԳԼՈՒԽ Գ (117 / 4) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ, անուանքն չեն յայտ: (286 / 5) Մահմատ՝ որդի Հարունայ, ամս Գ. (292 / 7) ԳԼՈՒԽ Գ (293 / 1) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 17) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, գայ պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ. (318 / 3) Եւ զկնի Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի Խազիրս: (320 / 1) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս … և զամս Գ կալաւ զՀայս (333 / 5)

ԳԱԲՌ - 1

Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ և մահն տեառն Վասակայ Գաբռին: (333 / 7)

ԳԱԲՐԻԷԼ - 1

և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2)

ԳԱԲՐԻԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿ - Տե՛ս ԳԱԲՐԻԷԼ

ԳԱԳԻԿ - 8

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր տէր Գագիկ.. և այլ ամենայն ազատք

աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ (304 / 11) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի որդիքն՝ Գագիկ և Վարդան … վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 13) որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ …Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ Ստեփաննոս և Ապրսամիկ քոյր իւր: (340/3) Տէր Գագիկ ամս ԺԴ յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ. (346 / 11) շնորհեալ Գագկայ մասն ի կենսատու խաչէն՝ զլոյսն տիեզերաց: (313 /1) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի ոսկերչի մեծի»: (313 /7) որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ…Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ Ստեփաննոս և Ապրսամիկ քոյր իւր: (340 / 3)

ԳԱԴԻՐՈՆ - 3

Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գաղիրովն (6 / 8) Սահմանք Յաբեթի այս են … ի Մարաց մինչև ցԳաղիրովն կողմն հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ (4 / 5) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳաղիրովն (26 / 4)

ԳԱԴՎԾՆԱՍՊ - 1

Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ (157 / 3)

ԳԱԶԱՆ [1] - 2

և մկրտեցան Գոր և Գազանն, որք բազում զօրօք զննի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք. որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէԳորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն ցանկալի Շաղատ վիճակեցաւ: (111 / 18)

ԳԱԶԱՆ [2] - 9

սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց երկնից և զազանաց երկրի արկանէին: (115 /17) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ զազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 9) տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու զազանացն: (136 / 19) որով անդէն սատակէր զմարդախոշոշ զազանն: (110 / 15) Եկն ել զազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցելով: (151 / 14) Յայնժամ գոչեաց զազանն ահագին ի վերայ նոցա (152 / 1) ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան՝ զմարդախողխող, աշխարհաւեր, արիւնարբու զազանն (330 / 17) Եւ զազանք վայրի սպասեսցեն նմա: (228 / 3) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր զազանօք, խառնաղրոշմն նշանօք (21 / 10)

ԳԱԶԱՆԱԲԱՐՈՅ - 2

յանձն առնում և ես լնուլ զպասքումն զազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 / 8) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան զազանաբարոյ ազգին (162 / 1)

ԳԱԶԱՆԱԴԷՄ - 1

և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց զնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս *զազանադէմ* իշխանին Տաճկաց երթալով (337 / 8)

ԳԱԶԱՆԱՄԻՏ - 1

զայս… ետես *զազանամիտ* և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց (103 / 17)

ԳԱԶԱՆԱՆԱՄ - 2

դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա և կինճ վայրենի *զազանանալ* փշրել զեղջիւրս նորա. (193 / 4) Արդարև ասեմ, եթէ որպէս արջ որդեկոտոր զայրագնեալ *զազանանայր:* (178 / 3)

ԳԱԶԱՆԱՑԵԱԼ - 2

Եւ անդէն ոգի մոլորութեան գրգռէր զմիտս *զազանացեալ* բռնակալացն. (96 / 7) Այսպէս *զազանացեալ* Իսմայելեանն Հագարացիքն յինքեանս գրաւեցին զփափկութիւն երկրի (324 / 17)

ԳԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ նա լցեալ վիրագային *զազանութեամբ* զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223/11) Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող *զազանութեանն* զայրագնեալ՝ հրամայէր (101 / 18)

ԳԱԼ -34

սա դիմեաց *գալ* անբաւ զնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ *գալ* առ քեզ (26 / 15) Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ *գալ* ի յերկրէ հեռաստանէ. (43 /19) Եւ *ի գալ* սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք (60 /14) Եւ *ի գալ* մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու (67 / 5) Զնոսա ողոքական բանիւք հաւանեցուցանէին *գալ* ընդ իւրեանս (98 / 12) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, *ի գալ* սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և (122 / 1) հաճոյ թուեցաւ *գալ* ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 18) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ *ԳԱԼ* ԹՂԹՈՑՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 6) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի *գալ* ելանել: (134 / 19) Եւ *ի գալ* միւս ամին և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139 / 12) *ԳԱԼ* ՋՕՐԱՑՆ ՀԻՒՍԻՍՈՑ ՕԳՆԵԼ ՀԵՐԱԿԼԻ (140 / 14) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց *գալ* ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 /7) և զի՞ յամեցեր *գալ* առ իս. (161/5) Եւ *ի գալ* հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. (171 / 17) Իսկ *ի գալ* գարնանային աւուրցն՝ ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 /1) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ *գալ* նմա ի միաբանութիւն (179 / 9) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ *գալ* նմա ի տեսութիւն: (184 / 1) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն Չորայ, և մի՛ ևս յաւելուր *գալ* այսր (187 / 3)

Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 6) գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242/4) երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (265 / 20) ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻԻՐ ԵԻ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻԻՐ (311 / 8) ԵԻ ԳԱԼ ԶՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ (317 / 14) և ի նորին հրամանէ ելանէ ներքինին ի դրանէն Պարտաւայ գալ ի Հայս: (336 / 13) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6) ԵԻ ԽՈՍՐՈՎՈԻ ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻԻՆ ԶՕՐՕՔՆ (29 / 4) Եւ ի գալն իւրում ի գիւղն կատարել զյիշատակս սրբոցն (51 / 6) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) ԿԱՅՍԵՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԳԱԼՆ Ի ՊԱՐՍՍ Ի ԿՈՉԵԼ ԶՋՈՒԱՆՇԻՐ (183/13) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ (209 /13) Եւ նոքա ի գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն զօրութիւն: (260 / 14) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի յապաղեսցի (266 / 5) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ (296 / 15) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ (333 / 7)

ԳԱԼԱՐԱՓՈՂ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք …գալարափող գոչմամբ, անտառախիտ նիզակօք (21 / 12)

ԳԱԼԱՐԵՄ - 1

և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի խանդաղատանս տղայոց (136 / 7)

ԳԱԼԻԱ - 2

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Աղրիակէ, յորմէ ծովն Աղրիական, Գալիա, Սպանւոյ Գալիա, Իբերիա, Սպանիա Մեծ: (6 / 1; 6 / 2)

ԳԱԼՈՑ - 1

Գալոց է միւսանգամ դատել զկենդանիս և զմեռեալս, և չիք վախճան նորա թագաւորութեանն: (124 / 19)

ԳԱԼՈՒՍՏ - 13

զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 / 6) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ (317 / 11) նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 6) և յարագուարճ վասն գալստեանն նորա լինէր: (195 / 4) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՊԱՐՏԱՒ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (319 / 6) և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի (343 /7) մանաւանդ զնշանին զամենազօր գալստենէն առաւել լինէր գոհացող. (182 /17)

Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի *գալուստ* մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ (19 / 11) Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ *գալուստ* քաջին Վարդանայ: (116 /19) *ԳԱԼՈՒՍՏ* ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. (117/5) Զայս լուեալ զնորայն *գալուստ* հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 /14) *ԳԱԼՈՒՍՏ* ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵՁ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՅ(262 /6) Իսկ *գալուստ* Տաճկին ի Հայս … թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 13)

ԳԱՀ - 8

և իբրև յայն իսկ հասանէր իշխանութեանն *գահ*(231 /14) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼ *ԳԱՀ* ԵԻ ՊԱՏԻԻ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233 / 8) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն *գահն* ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ լինել կողմանն արևելից (233 / 12) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և *գահոյս* արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ (181 / 17) Եւ ի ծագել Արուսեկին մեծի առնոյր զարքունական զարդն իւր և նստէր ի *գահոյս* իւր. (183 / 5) նստէր խաղաղացեալ ի *գահոյս* իւր արին Ջուանշիր (190 / 8) և ըստ *գահու* նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. զամենայն ոք մեծարեալ ցուցանէր: (106 / 11) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական *գահուն*՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 11)

ԳԱՀԱԿԱԼԵՄ - 1

որպէս ի վեր անդ երկնայինքն, նոյնպէս *գահակալեցան* ներքին խորանիս պատրիարք (272 / 7)

ԳԱՀԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ - 1

որ երրեակ իշխանութեան *գահերիցութիւն* ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր (178 / 10)

ԳԱՂԱՏԱՑԻՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և *Գաղատացիք*(4 / 7)

ԳԱՂԱՏԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր, Կապադովկիա, *Գաղատիա* (5/9)

ԳԱՂԱՏՈՍ - 1

Եւ ոչ ժամանեալ *գաղատոսն* ի ճանապարհին վախճանէր: (317 / 9)

ԳԱՂՏ - 2

Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն, այլ *գաղտ* յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ (43 / 7) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ *գաղտ* կռոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (261 / 1)

ԳԱՂՏԱԲԱՐ - 1

Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին *գաղտաբար* ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1)

ԳԱՂՏՆԻ - 2

Եւ նոցա *գաղտնի* լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 8) Եւ երեք տասան ամ զմոլորականն իւր քարոզութիւն *գաղտնի* հաստատեաց հաւատ: (290 / 12)

ԳԱՂՏՆԻՔ - 1

և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ գիտակն *գաղտնեաց.* (319 / 18)

ԳԱՂՏՈՒԿ - 1

և սպան *գաղտուկ* զԱբու Մսլիմ (292 / 2)

ԳԱՄ - 129

Եւ գետն մեծ Կուր … ճեմելով *գայ անցանէ* անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 6) և *գայ* լուսազգեստեալ ի հոգւոյն սրբոյ (14 / 15) «Դևն յայտնապէս *գայ* ի կերպարանսն մարդոյ (53 / 14) երիցուն առաջի ոք *գայ* և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս (92 / 10) և ի յայտ *գայ,* որպէս ի կանոնսն է գրեալ (92 / 15) և փութանակի *գայ անցանէ* ընդ գետն մեծ Կուր (114 / 4) Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ, դառնայ ի Սիւնեաց և *գայ* առ Խուրս (118 / 3) *գայ* ընդ Հայս և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (131 / 3) այլ համարձակեալ դիմեալ *գայ* ի վերայ նորա (144 / 1) և նա անցանէ *գայ,* առնու զթագաւորութիւնն իւր: (171 / 4) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ *գայ* յերկիր իւր: (176 / 22) Աստ իմն դարձեալ խաղաղութեամբ *գայ* ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) *գայ անցանէ* յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (222 /1) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական գանձն՝ *գայ* հասանէ ի կողմանս Արցախայ. (281 / 9) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, *գայ* պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ. (318 / 3) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին *գայ* ի Թեսաղոնիկէ քաղաք (322 / 17) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց և գերի վարեալ զԲաղացն սահմանս՝ *գայ* իջանէ յԱղահէջ գաւառ (331 / 14) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ *գայ* յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի (346 / 8) անթիւ բազմութիւնք *գային* խնդացեալք և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85/10) Այս ձևով *գային* հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական (85 / 12) և որք *գային* ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. (111 / 1) *գային* ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. և միաբանեալ կցորդ լինէին նահատակութեան նոցա: (116 / 3) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ *գային* ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 / 9) *գային* շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 5) ի Հնդկաց ևս *գային* առ նա լսել և տեսանել: (186 /4) *գային* հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 19) *Գային* անցանէին լուսաչու փառօք. (237 / 5) *Գային* հասանէին ի քաղաքն Լփնացւոց (238 / 14) *գային* հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239/18) իբրև ի կապարանէ արձակեալ *գային:* (330 / 2) յոչ

կամաց գային ի Բաղդատ: (332 /4) թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց (19 / 5) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր. յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 3) Եւ յարուցեալ աբեղայն առնոյր զգինս բաժակին և գնացեալ յԵրուսաղէմ՝ գայր յԱմարաս: (77 / 6) Եւ գայր այրն առ արքունիսն (79 / 1) ի՞ բր գայր ի զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 /10) գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 1) գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 19) և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. (174 / 14) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 16) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ՝ գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 / 19) գայր առ նա և իւրովի պատէր զվէրս նորա. (178 / 10) որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 13) Այսպէս գերահռչակ հրճուանօք անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 / 16) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ (191 / 3) Գայր հասանէր յԱյարատեան գաւառն (195 / 15) Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 /17) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր. իջանէր ի գաւառն Գարդման. (196 / 1) Գայր. հասանէր յաշխարհին իւր (199 / 2) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն (236 / 16) Ի նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12) Եւ իսկոյն գայր Ատրներսեհ զերծեալ ի կողմանց Տաճկաց. (340 / 16) ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո (188 / 11) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) «Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. խնդան գան միանգամայն և թշնամանեն: (43 /17; 43 /18) խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 / 2) որ ոչ գան ի հաւատս, հրով այրեցից: (260 / 20) «Ուստի՞ գաս տէր». (346 / 1) Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ. «Է՛ կ զկնի իմ (78/11) «Զի՞ է հեղումն արեանս. է՛ կ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109/16) Արդ է՛ կ երկրպագեա՛ խաչիս և մի՛ մերձեսցիս ի սա»: (120/6) եկա՛յք. եղբարք, յաստուածայինն երթիցուք ի քաղաքն Երուսաղէմ. (97 / 17) Եւ ասէր ցնոսա. «Եկա՛յք. ելէք, թշուառականք՝ սրտառուչք ի Խոսրովայ. (147 / 7) «Եկա՛յք. ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 7) Եկա՛յք. մերձաւոր իմք և սիրելիք (237 / 18) «Եկա՛յք լուարու՛ք ի սմանէ բանս մխիթարութեան (242/9) եկա՛յք դարձարո՛ւք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 / 8) եկա՛յք աղաչեսցո՛ւք զսա, զի կացցէ յաշխարհիս մերում և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 / 10) Եւ իսկոյն գրեաց, թէ

փութով այսրէն *եկա՛յր։* (268 / 14) զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա *եկեսցեն։* (296 / 1) զի ի հնազանդութիւն նմա *եկեսցեն* (327 /15) զի եթէ ոչ *եկեսցէ* շքով և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) «Եթէ ոք *եկեսցէ* առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև *եկեսցէ* անդ իշխանն արևելից: (197 / 1) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան *եկեսցէ։* (301 / 15) «Մի՛ *եկեսցէ* և մի՛ լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 /3) ես առ Շապուհ *եկի։* (108 / 7) Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ *եկի* ի գաւառս Արցախայ (280 / 11) որոց ողջոյն անգամ ոչ տուեալ՝ *եկի* ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս: (282 / 6) *Եկի* հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) որք միաբան առաջի իմ *եկին* ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն (90 / 6) եկն եմուտ յաշխարհին մեր. և բազում ևս այլ այրևձի, որ ի դրանէ *եկին։* (112 / 16) որ *եկին* յաշխարհդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի (123 / 2) Ապա *եկին* հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) ապա *եկին* հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի հրամայեալսն: (154 / 6) *Եկին* հասին ի վերայ մեր անէծք (226 / 5) *եկին* հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց (264 / 4) Ընկալեալ իմ Յովսեփայ՝ բերի ի նոյն վկայարան. և մեծապէս լցեալ խնդութեամբ մեր՝ ընդ առաջ մեր *եկին։* (282 / 11) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ *եկին* պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց: (288 / 12) *եկին* հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 / 6) ես *եկից* ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք (141 / 14) «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ *եկիք* յաշխարհս իմ.(133/16) բազում աշակերտօք ձերովք *եկիք* հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 18) Եւ յետ ճ ամի ծննդեան Սեմայ *եկն* ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) Եւ *եկն* հողմ սաստիկ յանապատէն (11 / 11) որ ի թողութիւն *եկն* և ոչ ի դատապարտութիւն (19 / 12) Այսու երկնաւոր բարեօք լցեալ՝ *եկն* Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից (20 / 4) *Եկն* եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց (21 / 9) և *եկն* ի գձուձ կերպարանս մարդկան (25 / 13) ԵՒ *ԵԿՆ* ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՍ Ի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. (31 /13)*եկն* հոչակելին պատերազմողն և երիցս երանելին Գրիգորիոս (32 / 1) Եւ զարթուցեալ ի քնոյ՝ *եկն* պատմեաց զայս ամենայն արքայի: (79 /10) *եկն* եմուտ յաշխարհին մեր. (112 / 15) *եկն* կամաւ ի չարչարանս (124 / 14) Զի *եկն* եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան (127 / 10) թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, *եկն* ել ընդ ծով (131 / 2) *եկն* եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ (132 / 18) *եկն* էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) քանզի *եկն* եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 1) և *եկն* ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) *Եկն* ել գազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցեալով: (151 / 14) զի *եկն* եհաս, եռացոյց ի ներքոյ ոտից մերոց զմուկն ծախող.(164 / 3) Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց

հանդերձեալ *եկն* յաշխարհին Պարսից (183 / 15) զի Քրիստոս Յիսուս *եկն* յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 / 8) *եկն* առ Մովսէս կաթողիկոս (268 /6) *եկն* ի Գմբէթն Աբրահամու (290 / 2) *եկն* ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն: (290/7) *Եկն* Աբլ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ և զօրօք Աբու Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին (291 /13) *եկն* եհաս յաշխարհին իւր (312 / 5) *եկն* ժամ բարի (312 / 9) *եկն* Մահմետն երկրորդ ի Հայս. (317 / 18) *եկն* Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս (319 / 9) Եւ զկնի Գ ամաց *եկն* Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի Խազիրս: (320 / 1) և Կուրայ տանել զնա, ուստի *եկն:* (330 / 1) *եկն* Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 9) Եւ անտի դարձեալ *եկն* արքունի հրամանաւ (331 / 12) Եւ ի միւս տարին *եկն* Բուղա ի Հայս (333 / 4) Սա *եկն* լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից (342 / 7)

ԳԱՄԱԳԻՒՏ ԼԻՆԵԼ - 2

Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց *գամագիւտ* լինել յանշարժելի հաւատս երանելոյն (33 / 2) Եւ իբրև ոչ կարէին *գամագիւտ* լինել բռնութեամբ, մաղթէին զճիղբ մանուկն և ասէին. (40 / 2)

ԳԱՄԵՐ - 2

Եւ որդիք Յաբեթի՝ *Գամեր,* և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. (4 / 7) Գիր անուանց հախագահ կարգելոց … Յաբեթ, *Գամեր,* Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ (41 / 4)

ԳԱՄԻՐՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ *Գամիրք.* Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. (4 / 7)

ԳԱՅԱՆԷ - 5

այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և *Գայանէ* հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ հռչակելոյն Հռիփսիմեայ և *Գայիանեայ* ի Դարահոջ գիւղն (67 / 1) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և *Գայիանեաւ* ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 6) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ *Գայիանեաւ* հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (81 / 1) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հռչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ *Գայիանէիւ* հանդերձ (72 / 3)

ԳԱՅԵԳՈՒՃ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ …Պօղոս՝ *Գայեգուճու* երէց, Շմաւոն՝ Ցրւոյ քորեպիսկոպոս … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 2)

ԳԱՅԹԱԿՂԵԱԼ - 1

որով *գայթակղեալ* և կործանեալ էին ամենեքեան (250 / 11)

ԳԱՅԹԱԿՂԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Եւ այնուամենայնիւ *գայթակղեցուցանէին* և կործանէին զաշխարհն նոցա (254 / 3)

ԳԱՅԹԱԿՂԵՑՈՒՑԻՉ - 1

և զերամ երամ մոգսն *գայթակղեցուցիչս* ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 16)

ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ - 1

առանց *գայթակղութեան* էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 / 6)

ԳԱՅԹԱՆՔ - 1

Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն *գայթանք* առնէ …անարգեսցեն զնա (91/10

ԳԱՅԼ - 3

սա *գայլ* եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8) *գայլոցն* յափշտակեալ ի նմանէ արս (277 / 19) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, եթէ են ոմանք *գայլք* հափշտակողք զգեստուք ոչխարաց (123 / 1)

ԳԱՅՇ - 1

Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն *Գայշ* աւան (132 / 1)

ԳԱՅՇ ԱԻԱՆ - Տե՛ս ԳԱՅՇ

ԳԱՅՇԱՔ - 2

որում անուն էր *Գայշաք* (135 / 10) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ *Գայշաք* անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 / 14)

ԳԱՆ - 2

յայնժամ չարաչար տանջանօք և *զանիւք,* կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4) բազում *զանիւք* և չարաչար տանջանօք ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 2)

ԳԱՆՁ - 30

զանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ *զանձ* յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 3) և զաստուածային առեալ *զանձ …* եղեալ ի տապանի ծածկէր ի գետնափոր կայենի: (96 / 10)այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ *զանձ* սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի աստուածային *զանձիւն* և հոտ անոյշ բուրեալ: (111 /13) *զանձիւք* նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 5) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ *զանձիւք* տայր արձակել և

յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 3) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց … բազում *գանձիւք* խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 /18) ինքն չուեալ անտի հանդերձ *գանձիւքն* դառնայ ի տեղի իւր. (153 / 14) այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր *գանձն,* ուր ուրեք կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 13) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՅԱ ՁԾԱԾԿԵԱԼ *ԳԱՆՁՆ* (66 / 3) և յայտնեցաւ ծածկեալ *գանձն* ըստ փրկչական բանին (121 / 12) զի յայտնեսցի Աստուծոյ *գանձն»:* (203 / 3) և մեծ ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի *գանձն* գտանել: (205 / 17) յայնմ տեղւոջ է *գանձն* անկապուտ: (215 / 12) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի *գանձն* (237 / 3) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական *գանձն* գայ հասանէ ի կողմանս Արցախայ. (281/9) յորոց բազումք կորեան զանմահն մահ՝ թողլով զանկողոպտելի *գանձն* հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի *գանձս* նորա (145 / 7) յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց աւագն … և ձախոյ կողմանն դատաւորն և *գանձու* ամիրայն(330 /8) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար *գանձուց* (141 / 7) ապա եհան և նա բազում ինչս ի *գանձուց* իւրոց: (158 / 18) զի ոչ ինչ է ի *գանձուց* Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի (204/7) ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց *գանձուց* հրամանատարութեան մատակարար: (207 /12) կարևոր համարէին զնախատինս վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն *գանձուցն* հայրենեաց: (105 / 9) Եւ զմթերս *գանձուցն,* զոր աւարեաց և ետ բերել ի դուռն Պարսից արքայի: (129 /13) Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս *գանձուցն* մթերեալս (153 / 8) թողեալ նորա զկահ և զկարասի իւր և զսպաս *գանձուցն* հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (157 /1) Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ և *գանձուք* շինեաց զԳանձակ քաղաքն (331 / 12)*գանձք* երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 3)

ԳԱՌԱԳԵՂ - 1

զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի *գառագեղն* մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7)

ԳԱՌՆ - 1

Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ *գառինս* և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 14)

ԳԱՌՆԻԿ - 1

ի Դիզափայտ լերինն ի Կատարոյ վանս, որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և *Գառնիկայ* Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան (119 / 12)

ԳԱՐԳԱՐԱՅԻՔ - 3

Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց և Ծաւդիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 16) իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 5) Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 17)

ԳԱՐԴՄԱՆ - 28

Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ (118 / 2) Իսկ ի գալ գարնանային աւուրցն՝ ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 / 1) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 18) Եւ անտի յարուցեալ բազմախումբ կարճառաւն մտանէ ի Գարդման գաւառ. (187 / 18) Եւ նախ ժամանէ ի տուն տեառն, զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր ի բերդն Գարդման: (194 /9) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. (196 / 2) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 13) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ ի Քրիստոս, և ոչ շինողն Գարդման բերդոյ: (339 / 3) և Գարդման և Արցախ ընկալան զաւանդութիւնս զայս (343 / 13) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար … Վարդան քաջ, Գարդմանայ տէր … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 14) դառնայ ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս՝ Գարդմանայ իշխան և նովաւ ածէ յուղղութիւն (118 / 3) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. (118 / 9) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի …Յոհաննայ՝ Գարդմանայ եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 /9) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. (171 / 17) որ շինեաց զբերդն Գարդմանայ զերիս ամս: (172 / 4) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ, ապուհիպատ և պռոտոն պատրիկ և արևելից կուսակալ, ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 8) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆՅԱՅ (187 / 5) ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն …ետ կապանօք ածել ի Հայս: (269 / 5) Ի թագաւորութեանն Հերակլի … յեպիսկոպոսութեանն Մաթուսաղայի և յԱղուանից իշխանութեանն Վարազ Գրիգորի՝ Գարդմանայ տեառն՝ գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 7) ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ (293 / 5) նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց … ընդ նմին և զԵղիազար Գարդմանայ եպիսկոպոս: (294 / 11) սա առհասարակ

տիրեաց *Գարդմանայ* և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց: (341 / 3) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս *Գարդմանայ* եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 13) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս *Գարդմանայ* տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 16) Ներսէս՝ յեպիսկոպոսութենէն *Գարդմանայ,* ամս ԺԷ: (344 / 8) Տէր Թէոդորոս, ամս Դ. յեպիսկոպոսութենէն *Գարդմանայ:* (345 / 14) Տէր Գագիկ ամս ԺԴ յեպիսկոպոսութենէն *Գարդմանայ.* (346 / 12) Տէր Պետրոս՝ ամս ԺԸ. յեպիսկոպոսութենէն *Գարդմանայ:* (347 / 3)

ԳԱՐԴՄԱՆԱՑԻՔ - 1

Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, *Գարդմանացւոց* և Ծաւդիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 16)

ԳԱՐԻ - 1

Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Ջ գիւ *գարի* և ԺՋ փաս քաղցու (90 / 15)

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ - 6

քանզի ժամանակն *գարնանային* էր (68 / 15) ժամանակն *գարնանային* էր (73 / 7) Իսկ ի գալ *գարնանային* աւուրցն՝ ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 / 1) Եւ ի փոխանորդել *գարնանային* ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն (184 / 20) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման *գարնանային* առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 10) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են՝ տարամուտ ազգաց մտեալ յաւուրս *գարնանայնոյ* առժամայն հիւանդանան (311 / 16)

ԳԱՐՆԱՆԻ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց … թօնուտ *գարնանի* և երաշտուտ աշնանի, գիշերակուլ, առաւօտածին (24 / 13)

ԳԱՐՇԵԼԻ - 7

դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ *գարշելի* ի մէջ բազում դիականց (44 / 15) մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն *գարշելի* պաշտմամբք (46 / 12) *գարշելի* և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան (246 / 7) *գարշելի* և պիղծ համարելով զհայրենի պաշտամունս (249 / 15) զի երկիր ոչ ընդունէր զնորա *գարշելի* մարմինն: (318 / 15) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ *գարշելոյ* առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 5) զորս ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ *գարշելոյն:* (255 / 7)

ԳԱՒԱԶԱՆ - 6

Եւ առաքեաց *գաւազան* բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից Հեփթաղական ազգն (43 / 13) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ *գաւազան* զօրութեան (184 / 15) որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց

առնուն *գաւազան* (339 / 15) տկար *գաւազանաւն* առաջին մարդոյն յաղթեցեր (21 / 5) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և *գաւազանն* Մովսեսի (159 /12) որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն՝ համատարած սփռեալ զիւր *գաւազանն,* տիրէ Աղուանից, Պարսից և Հայոց (337 /17)

ԳԱՒԱԿ - 1

և ուղղեալ զնիզակն ընդ *գաւակ* ձիոյն յերկիր կործանէր զահազին վիրագն: (30 / 6)

ԳԱՒԱՌ - 103

Սա եկեալ ի Հայս՝ յԱրտազ *գաւառ.* անդ առնու վախճան մարտիրոսութեան ի Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10 / 4) Անտի եկեալ յՈւտի *գաւառ* ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք (10 /12) Բնակեցուցանէ զգերեալսն ի գաւառին Շաւարշան, որ է Արտազ *գաւառ:* (13 / 14) Եւ եկեալ ի Հաբանդ *գաւառ* ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ. (35 / 5) հասանէ յՈւտի *գաւառ* մերձ ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 / 9) Եւ անցեալ ընդ գետն Դկլաթ՝ եհաս ի Վեհկաւատ *գաւառ.* ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4) գայր … յԱտրպատական *գաւառ:* (176 / 19) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն *գաւառ* (178/4) առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն *գաւառ.* (178/13) Եւ անտի յարուցեալ բազմախումբ կարճառաւն մտանէ ի Գարդման *գաւառ.* (187 / 18) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն *գաւառ* (220 / 6) գայ անցանէ յՈւտի *գաւառ* ի Պարտաւ (222 / 1) անցանէր յՈւտի *գաւառ* ընդ գետն Կուր (232 / 9) Ապա՝ եկեալ հասեալ նոքա ի Միջնարցախն *գաւառ* գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս (234 / 16) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ *ԳԱՒԱՌ* (235 / 16) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս … յաշխարհին Հայոց՝ յԱյրարատեան *գաւառ* ի Վաղարշապատ քաղաք (236 / 8) ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս *գաւառ* (326 / 2) որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր *գաւառ* (327 /7) որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր … Մխանք և Տրի *գաւառ:* (327 /11) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն և յԱմարաս *գաւառ* բնակեցաւ. (327 /14) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց …գայ իջանէ յԱղահէջ *գաւառ* (331 /14) որ փակեաց ի ներքս զրազմութիւն շրջակայից *գաւառաց* (135 / 11) «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն *գաւառաց* աշխարհացս (155 / 6) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց *գաւառաց* (187 /15) հրամանաւ թագաւորին պետք *գաւառաց* և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 15) Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և

Ամարաս գաւառաց: (331/7) սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341/ 3) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. (96 /13) նորին աշակերտեալքն, որ ի կողմանս գաւառացն Աղուանից, գումարեալք ի մի վայր …փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց (108 / 12) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 5) այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190/12) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց … ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 /12) յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 3) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 7) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 1) Եւ նստուցին հայրապետ զտէր Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց (119 / 4) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն (236 /6) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 2) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ (35 / 13) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հոռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 / 19) որ է ի նմին յՈւտի գաւառի(137 / 9) եւ իբրև անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի (159 / 15) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ (159 /19) Իսկ ի գալ գարնանային աւուրցն՝ ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 /1) առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին (177 /10) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղճապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք … և յՈւտի գաւառի ի Գիս Վարազ Պերոժի տունն (212/16; 213/1) սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ, որ յՈւտի գաւառի: (214 / 15) որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի (304 /14) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 2) «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ (312 /8) Եւ զմի ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն գաւառի: (321 / 15) Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի

հրամանաւ և գանձուք շինեաց զԳանձակ քաղաքն ՄՂԵ թուին յԱրշակաշէն *գաւառի:* (331/13) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց *գաւառի* (333 / 1) Բնակեցուցանէ զզերեալսն ի *գաւառին* Շաւարշան (13 / 13) որ էր ի *գաւառին* Հաբանդայ: (39 / 2) յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց *գաւառին.* (85 / 8) ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար *գաւառին* (100 / 17) Եւ յետ երկուց ամաց տեսնէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի *գաւառին* Արցախայ (120 / 9) աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ *գաւառին:* (137 / 6) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն *գաւառին* Գարդմանայ. (171 / 17) և ի բնական *գաւառին* ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ (184 / 18) ասպատակ սփռեալ յաշխարհն Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ *գաւառին:* (232 / 8) իշխել ամենայն թագաւորութեանն Աղուանից և Ուտիացւոց *գաւառին* (233/14) յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան *գաւառին* Մեծ Կողմանց կարգեցուք տեսուչ (234 / 8) Ապա առեալ զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն *գաւառին* Մեծ Կողմանց (235 / 5) և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան *գաւառին:* (236 / 3) ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս *գաւառին* Մեծ Կողմանց (238 / 5) Եղև խռովութիւն ի *գաւառին* (268 / 13) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան սուրբքն ամենայն, որ ի *գաւառին* Գեղամայ. (282 / 14) որ է ի *գաւառին* Ծղկաց: (326 / 9) Տիկինն Սպրամ … մեծածախ տենչմամբ շինէ զՆորավանս ի *գաւառին* Սոդէից (340 / 15) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՅՈԲԱՅ ՃԳՆԱԻՈՐԻ ՀԱԻԱՏԱՅՈՒՅԱՆԵԼՆ ՋՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ *ԳԱՒԱՌՆ* ՊԱՋԿԱՆՅ (75 / 6) Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս արևելից՝ ի *գաւառն* Ուտիական: (95 / 12) Եւ եկեալ հասանէին … ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ՝ *գաւառն* Մեծ Կուենից: (98 / 19) ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն՝ տարածեալ յՈւտիացւոց *գաւառն:* (99 / 11) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական *գաւառն* ՝տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 15) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի *գաւառն* ՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն (103 /8) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան … և անկան յամուր *գաւառն* Արցախայ: (137/14) և ինքն եղբարբքն հանդերձ ելանէր ի հայրենի *գաւառն:* (179 / 17) Գայր հասանէր յԱյարատեան *գաւառն* (195 / 15) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի *գաւառն* Գարդման. (196 / 2) հասանէին յՈռստակ *գաւառն* Մեծ Կողմանց (205 / 1) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանակաւն անդրէն ի վերնակողմն *գաւառն* Մեծ Կուենից (212 / 8) քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից *գաւառն* (218 /7) ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց *գաւառն* (224/6) ուղարկէր զնա յիւր *գաւառն:* (235/6) Ապա Յեսու անուն քահանայ ևի Թադէոս ևի Գրիգոր … գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից *գաւառն:* (268 / 11)

եկի ի *գաւառն* իմ Գեղարքունի (282 / 6) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի *գաւառն* Մեծիրանց (294/1) Եւ ազդեալ ի *գաւառն* զգալ բարկութեանն՝ բողոքէ կալ յաղօթս. (322/5) Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև *գաւառն* Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. (326 /16) Եւ անտի ի միւս տարին էանց Բաբան ի *գաւառն* Գեղարքունի (326/18) որ պարունակեալ շրջագայէ զբազմաւորական *գաւառս* աշխարհին: (105 / 11) շրջէր ընդ ամենայն *գաւառս* վիճակելոց իւրոց. (235 / 11) Նոքա ոչ անսացին հրամանին, այլ անտի գնացեալ բնակեցան ի ձերում Արցախական *գաւառս:* (268 / 15) Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի *գաւառս* Արցախայ (280 / 12) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն *գաւառն* ՝իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 13) որպէս քաղցր են ծնողք, նոյն և *գաւառք:* (109 / 11) անտի երևի Յորդանան գետ և Հովր լեառն և բազում *գաւառք:* (284 / 12) բազում *գաւառք* Հայոց փախեան ի Հոռոմս: (292 / 6)

ԳԱՒԱՌԱՊԵՏ - 1

վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, հարիւրաւորաց *գաւառապետք* (205 / 8)

ԳԱԻԹ - 5

ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի *գաւթին* օթել. (217 / 12) Եւ յորժամ վազեցին ի *գաւիթ* եկեղեցւոյն, ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15) Եւ իբրև մտին ի *գաւիթ* եկեղեցւոյն, կայր խաչ արտաքոյ դրանն. (59 / 3) Եւ ի ծագել արեգական մտանէին ի *գաւիթ* եկեղեցւոյն (217/14) զորս որդին Աստուծոյ ժողովեաց ի մի *գաւիթ* (278/14)

ԳԳՈՒԵՄ - 1

և *զգուէին* ի գիրկս որպէս մանուկ ընդոծնի իւրեանց: (168 / 1)

ԳԵԴԷՈՆ - 1

զոր *Գեդէոնն* կոտորեաց (170 / 1)

ԳԵԴԷՈՆԵԱՆ ԴԺՆԻԿ - 1

գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ *Գեդէոնեան դժնկին* ՝էր պատաղիճ (193 / 1)

ԳԵԴՈՒՐ - 1

Եւ իսկոյն եհաս *գեղուր* գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ (178 / 1)

ԳԵԴԵՒՈՒՆ - 1

և երէց մի Նաթան անուն … և միւս ևս երէց *Գեղևուն* անուն բրէին զտեղին. և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ ունէր առաջի: (71 / 9)

ԳԵԹՍԵՄԱՆ - 1

և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի ձորն *Գեթսեմանի.* (284 / 8)

ԳԵՂԱԶԱՆԵԱԼ - 1

Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, *գեղազանեալ* ոսկիազօծ տեսակաւ (215 / 17)

ԳԵՂԱԶԱՐԴԵԱԼ - 1

գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն *գեղազարդեալ* տաճարս (222 / 1)

ԳԵՂԱԶԱՐԴԵՄ - 1

և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս *գեղազարդէ* ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 19)

ԳԵՂԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ - 1

զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ *գեղազարդութեան,* մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 6)

ԳԵՂԱՄ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր ... *Գեղամ,* Հարմա, Արամ (41 / 4)

ԳԵՂԱՄԱՅ - 5

Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան և ելանէ առ ափն ծովակին *Գեղամայ.* (13 / 3) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերք ծովուն *Գեղամայ,* ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ *Գեղամայ* յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 8) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան սուրբքն ամենայն, որ ի գաւառին *Գեղամայ.* (282 / 14) որոյ բռնազբօսութեամբ կալեալ էր զգաւառն *Գեղամայ.* (340 / 9)

ԳԵՂԱՇԱՐԵԱԼ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, *գեղաշարեալ* պատմուճանս (198 / 1)

ԳԵՂԱՊԱՐԵՄ - 1

և լիալիճ աղեղն ի Մահմետէ *գեղապարիւր* մարդոյն: (287 / 13)

ԳԵՂԱՐԴ,ԳԵՂԱՐԴՆ - 5

Եւ առեալ *գեղարդ* ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5) Տուր և առ *գեղարդացն* ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13) և զանհեթեթ *գեղարդն* ի բարձրամայր փայտից, և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 1) և յայն վերնատանն *գեղարդն* և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 / 8) առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի *գեղարդունս:* (130 / 13)

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻ - 2

որոց ողջոյն անգամ ոչ տուեալ՝ եկի ի գաւառն իմ *Գեղարքունի*՝ի Պուհավանս (282 / 6) Եւ անտի ի միւս տարին էանց Բաբան ի գաւառն *Գեղարքունի* (326 / 18)

ԳԵՂԳԵՂԵԱԼ - 1

որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և *գեղգեղեալ* զինուք: (200 / 11)

ԳԵՂԵՑԻԿ - 8

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր …պայծառ և *գեղեցիկ* քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 10) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Ցաբեթ, Գամեր, Թիրաս … Արայն *Գեղեցիկ* առ սովաւ Իսահակ. (41 / 5) և ինքն հեծեալ յերիվար մի *գեղեցիկ* ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան (60 / 6) զի *գեղեցիկ* էր յոյժ: (100 / 15) զամենայն *գեղեցիկ* երիվարացն հերձուին զլանջս և զընչափողոն (169 / 7) ի *գեղեցիկ* մարգս պերևետեալ յոլովէին աւուրս բարեկեցիկ յղփութեամբ: (221 / 14) Տալը ոմն տաճիկ ունէր կին *գեղեցիկ.* (289 / 8) զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, ծիրանիք պատուականք և հանդերձք *գեղեցիկք* (200 / 16)

ԳԵՂԵՑԿԱԲՈՅՍ - 1

ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են, կամ ի ծառն *գեղեցկաբոյս,* որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 / 2)

ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՅՆ - 1

Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ *գեղեցկագոյն* իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13)

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴ - 1

Նոյն օրինակ և սա *գեղեցկազարդ* արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. (214 / 2)

ԳԵՂԵՑԿԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ լինէր օրն այն յաւուրս օրհնեալ պէսպէս *գեղեցկազարդութեամբ* ոսկւոյ և արծաթոյ:(185 / 6)

ԳԵՂԵՑԿԱՀԻՍ - 1

Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ *գեղեցկահիւս* գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10)

ԳԵՂԵՑԿԱՅԱՐՄԱՐ - 1

Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի *գեղեցկայարմար* շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 9)

ԳԵՂԵՑԿԱՏԵՍ - 2

և ոչ խնայէր ակն նոցա ի *գեղեցկատես,* պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ յանպիտանս և յանօգուտս: (136 / 5) եւ իբրև անցին

ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի (159 / 14)

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ- 5

Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս (255/17) և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ, ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 11) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 /4) Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերստաւորեալ և խաչանիշ զարդու յարմարեալ պալարափայլ զորմոցն յօրինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 6) որ իբրև զհուր լափեաց զամենայն գեղեցկութիւն և զփառս մարդկան. (324 / 15)

ԳԵՂԻԿ - 1

Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13)

ԳԵՂՋԵԱՅ - 1

Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 13)

ԳԻՒՂ - 10

զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) Բայց կին մի Թագուհի անուն … ի Բագնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն հեռագոյն ի գեղջէն (67 / 7) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր (65 / 8) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 /1) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն մատրանն, որ ի Դիւտական գեղջն՝ յանուն Պանդալիոնի. (86 / 4) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի մէջ սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. (132 / 20) հասեալ ի մասն ինչ առ ստորոտով լերինն, որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց (137 / 8) հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19)

ԳԵՏ - 62

գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին (74 / 9) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ (111 / 7) անտի երևի Յորդանան գետ (284 / 11) և

Յորդանան *գետ* հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմէ յարևելից կուսէ (285 /2) և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր *գետ* (325 / 18) և *գետն* Դկղաթ, որ մեկնէ ի մէջ Մարաց և Բաբելովնի: (6 / 11) Եւ *գետն* մեծ Կուր հեզասահ գնացիք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս (9 / 5) Եւ փախստեայ եղեալ մանկանն՝ անկանէր ի *գետն* մեծ Կուր: (52 / 8) Անտի զերծեալ անցանէր ընդ մեծ *գետն* և եկեալ փութապէս պատմէր արքային: (52 / 10) ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ *գետն:* (74 / 12) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ *վաստակով* ՝որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն *գետն* (84 / 6) և փութանակի գայ անցանէ ընդ *գետն* մեծ Կուր (114 / 4) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ *գետն* մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 9) գայ ընդ Հայս և անցանէ ընդ *գետն* Երասխ: (131 / 3) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղիքն յարուցեալ, *գետն* յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17) Եւ անցեալ ընդ *գետն* Դկղաթ՝ եհաս ի Վեհկաւատ գաւառ. (174 / 3) հինահալած արշաւանօք տարեալ զնոսա անցուցանէր ընդ գետն և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկղաթ *գետն* (176 / 5,176 / 6) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ *գետն* Կուր (232 / 9) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ *գետն* մեծ Կուր. (238 / 13) առեալ զամենայն ետ ի *գետն* Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 15) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի *գետն* Եփրատ. (332 / 9) զի արք իջեալ ի *գետն* առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: 332 / 11) Սահմանք Յաբեթի այս են … ի Մարաց մինչև ցԳադիրովն կողմն հիւսիսոյ և *ցգետն* Դկղաթ (4 / 6) ուստի մինչև *ցգետն* Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 15) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև *ցգետն* Երասխ: (183 /11) որ ձգին ի Պարգամիդոս *գետոյ* մինչև ի Մատուսիա (6 /8) և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ *գետոյ* լինէր. (32 / 4) կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրուջն առ ափն Կուր *գետոյ* (52/4) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս *գետոյ* (114/18) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խեղս կամրջին Տիգրիս *գետոյ* (146 / 19) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր *գետոյ* ինչ (209 / 14) և եկեալ եպիսկոպոսն յեզր Եփրատ *գետոյ* իջուցանէ խորէջս. (332 / 14) որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ ի *գետոյն* Երասխայ մինչև ցամուրն Հնարակերտ: (8 / 12) Անդ ի միջի *գետոյն* ծառ մի կղզւոջ դիպեալ. (52 / 8) և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական *գետոյն,* ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 2) ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական *գետոյն* տարածեալ յՈւտիացւոց գաւառն: (99 / 10) Եւ երթեալ,

հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական *գետոյն* (103 / 8) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր *գետոյն* յարիւն դառնայր. (115 / 6) և զկանայս և զհարճս իւր և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս *գետոյն* Դկլաթու: (144 / 3) և ահա ճակատեալ է յանդիման քաղաքիս առ եզերբ *գետոյն.* (148 / 3) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս *գետոյն* Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 4) ՎԱՍՆ ԵԼԻՑՆ ԽԱՋՐԱՑ ԵԻ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ *ԳԵՏՈՅՆ* ԿՈՒՐԱՅ (186 / 11) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց յայնկոյս *գետոյն* մեծի Կուրայ: (186 / 16) ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս *գետոյն* Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր *գետոյն* ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 /3) ԺԷ արամբք էանց յայս կոյս *գետոյն* ի բանակն Հոնաց. (191/8) այլ և ստիպէր զնա թագաւորն, զի առցէ յանձն և յայնկոյս *գետոյն* Ատրպատականացն իշխել: (198 / 9) հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև դաշտակն առ ափն Տրտուական *գետոյն* (205/2) տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և Կուր *գետոյն* յայնկոյս տունն Հեջերւոյ (212 / 16) զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ *ի վերայ գետոյն* երևեալ (332 / 10) էանց յայնկոյս *գետոյնն* (181 / 1) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա և բանակի առ Կուր *գետով:* (13 / 8) Եւ ի նոյն ամի էանց Աբդլ Ազիզ զ Կուր *գետով* յայն կողմն: (319 / 21) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զ Կուրական *գետովն* ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս (103 / 11) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ *գետովն* մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 12) սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ *գետովն* Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (142 /1) Եւ բանակեալ նոցա առ *գետովն* Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 / 15) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ *գետոցն* Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր(166/19) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ *գետոցն* ադենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն (272 / 14) ի կից *գետոցն,* զութ հարիւր վրան խաշնարածաց տարաւ (333/2) Եւ հրամայեցին նմա գիւղաստանեայս բնաբար ծառայութեան և *գետս* ձկանց: (175 / 13)

ԳԵՏԱՍՈՒՅԶ ԱՌՆԵՄ - 1

առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր *գետասույզ առնէին,* քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 5)

ԳԵՏԻՆ - 1

զոր առ *գետնովն* շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 6)

ԳԵՏՆԱԿՈՂ - 1

զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և *գետնակոչ* քաւդէից և Ասպանդիատայ ումեմն վայրագ սկայի ձիովք այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 4)

ԳԵՏՆԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ - 1

Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ *գետնակոչութեամբքն*՝ ուռութս և բարբաջմունս իմն յօրինէին: (253 / 10)

ԳԵՏՆԱԿՈՒՐ - 1

Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ *գետնակուր* մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 15)

ԳԵՏՆԱՓՈՐ - 2

և զաստուածային առեալ գանձ … եդեալ ի տապանի՝ ծածկէր ի *գետնափոր* կայենի: (96 / 10) ի վերայ *գետնափոր* կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (97 / 1)

ԳԵՐԱԳՈՅՆ - 3

Կրկնակի ընդ ձեռն Ուռնայրի *գերագոյն* լուսաւորեցան: (14 / 10) արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով *գերագոյն* էր (231 / 12) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս *գերագոյնս* կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 9)

ԳԵՐԱԶԱՆՑԵԱԼ - 1

զոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն *գերազանցեալ* քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 6)

ԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼ - 1

Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն *գերազանցելումն* ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 8)

ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ - 1

և ի նոյն միացեալ հաւասար *գերակատար* գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ (215 / 9)

ԳԵՐԱՀՌՉԱԿ - 3

Այսպէս *գերահռչակ* հրճուանօք անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 / 15) Եւ յետ այսորիկ *գերահռչակ* ևս պատուով ըստ թագաւորին՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 11) եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի *գերահռչակ* քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 7)

ԳԵՐԱՀՐԱՇԱՊԵՏԱԻՈՐ - 1

ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ *գերահրաշապետաւորին* զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 12)

ԳԵՐԱՆՆԱՁԵԻ - 1

որոյ *գերանաձև* սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին (200 / 4)

ԳԵՐԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆ - 1

և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ *գերաստացութեամբ* խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 8)

ԳԵՐԳԵՍԱՑԻ - 1

որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի *գերգեսացւոյն* պարսկի (56 / 15)

ԳԵՐԵԱԼ - 11

Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ *գերեալ* լինէին յօտար աշխարհ (42 / 16) իսկ զկանայս նոցա *գերեալ* մտանեն ի նաւսն դառնալ երկիրն Ասիական. (323 / 15) իսկ *գերեալ* կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն (324 /2) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ *գերեալ* կանայսն: (324 / 4) հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս *գերեալս* ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 / 2) զոր առէր բռնութեամբ քոյով և յուղարկեացես զամենայն *գերեալսն* յերկրէ նորա (142 / 19) արձակեսցին ամենայն *գերեալքն* (163 / 8) և *գերեալքն* մնացին խաղաղութեամբ՝ փառս Աստուծոյ տալով: (332 / 1) որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի *գերելոցն* Հրէից՝ Շամբաթ անուն, (7 / 14) Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի մէջ *գերելոցն*, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տռփէր ի նա (100 / 14) Եւ ի մէջ *գերելոցն* ունէին զերկուս քահանայսն (101 / 1)

ԳԵՐԵԶՄԱՆ - 23

Մօտ ի *գերեզման* անդր փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 7) ուր կայր *գերեզման* սրբոյն: (82 / 12) որ Ադամայ *գերեզման* կոչի. (283 / 11) և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ *գերեզման* կուսին (284 / 8) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս. և որդի նորին Ստեփաննոս կիսօրեայ վախճանեալ. և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ՝ նա եղև *գերեզման* նորա: (325 / 18) «Գուցէ ի բազմութենէ *գերեզմանացն* ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն (65 / 13) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի

լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար *գերեզմանէն.* (283 /5) և անդ եդեալ *ի գերեզմանի,* և ինքեանք ի տեղւոջն վանս շինէին. (40 / 10) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ *ի վերայ* ամենասուրբ *գերեզմանի* երանելւոյն (65 / 13) Ապա նստէր *առ գերեզմանի* սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի (81 / 12) եդաւ *ի գերեզմանի,* զի խորտակեսցէ զնիզս դժոխոց. (124 / 16) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն *ի գերեզմանին* վերայ, թէ ոչ. (65 / 9) Իսկ յորժամ բերէին զտեղի *գերեզմանին* ՝սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. (70 /10) և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր *ի վերայ* սրբոյ *գերեզմանին:* (76 / 11) և պատահէր ամենասուրբ *գերեզմանին* երանելւոյն. (81 / 3) Իսկ ի բանալ *գերեզմանին* և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից: (81 / 8) Եւ գտանէին ապակի մի *ի գերեզմանին* նորին Գրիգորիսի ըմպելի (82 / 1) Եւ *ի վերայ գերեզմանին* հրամայէր հիմն արկանել մատրան (83 / 1) և մինչ *ի գերեզմանին* էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. (125 / 9) Ո՛հ, թէ խունկ անուշութեան Բուրեալ լինէաք քո *գերեզմանին:* (229/28) Եւ իբրև սպառեսցես զամենեսին առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին *Գերեզմանս թշնամեաց:* (168 /13) «Բազում *գերեզմանք* են արդ շուրջ զեկեղեցեաւն. (65 / 9) որ *առ գերեզմանօքն* յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիլ հոլարանին: (241 / 8)

ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԹՇՆԱՄԵԱՑ - 1

Եւ իբրև սպառեսցես զամենեսին առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին *Գերեզմանս թշնամեաց:* (168/13)

ԳԵՐԵԼ - 1

ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, *գերել* զխօսուն և զանասուն: (109 / 1)

ԳԵՐԵԼՈՑ - 1

և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ ինչ նուազ քան զհազար և երկերիւր արանց *գերելոց:* (191 / 10)

ԳԵՐԻՄ - 1

գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132 / 8) որով դժոխք *գերեցան* (129 / 7) Իսկ զթիւ նոցա, որ *գերեցանն* ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) և որք *գերեցանն* ՝ԼԵՌ թուեցան: (317 / 4) Յետ այսորիկ *գերեցաւ* ի Խազրաց աշխարհս Աղուանից. (118 / 18) աւար առեալ *գերէին* զամենայն: (232 / 11) ասպատակ տուեալ յանխնայ *գերէին,* քանդէին զամենայն (232 / 14) Աւերէր, քանդէր, *գերէր* զերկիրն ամենայն (132 / 3)

ԳԵՐԻ - 7

և դառնայ ինքն մեծաւ աւարաւ և բազում *գերեօք* ի Հայս: (13 / 13) և զմնացեալսն *գերի առեալ* ի տեղւոջն բակարգել առնէին: (100 /10) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին և զմնացեալսն *գերի վարէին* (100 / 18) և

զմայրն հանդերձ եղբարբքն *գերի առեալ* վարեցին: (178 / 2) *գերի վարեալ* զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13) և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ և *գերի առեալ* իբրև ոգիս հազարս (326 / 2) և *գերի* վարեալ զԲաղացն սահմանս՝ գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ (331 / 13)

ԳԵՐԻ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս ԳԵՐԻ

ԳԵՐԻ ՎԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԳԵՐԻ

ԳԵՐԻ ՎԱՐԵՄ - Տե՛ս ԳԵՐԻ

ԳԵՐ Ի ՎԵՐՈՅ - 2

ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի *գեր ի վերոյ* գտանէին: (23 / 7) զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն *գեր ի վերոյ*: (152 / 5)

ԳԵՐՄԱՆՈՍԱՆ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար…Խուրս, *Գերմանոսան ...* և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 14)

ԳԵՐԻՉ -1

Որ զամենայն *գերչաց* փարատէր զյուզմունս: (228 / 19)

ԳԵՐՈՒԹԻՒՆ - 15

Բազմահոյլ *գերութեամբ* և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 11) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՅ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ԶՆԱ ԱՄՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ *ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ* ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑՒՈՑ (133 / 13) եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և *գերութեամբ* սպառեսցի: (305/6) էառ զմեծ քաղաքն զԵմովրիայ սրով և *գերութեամբ:* (330 / 21) իսկ նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և *գերութեամբ* (331 / 11) զոր *գերութեամբն* էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ (95 / 15) այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն ծերոց և երիտասարդաց և *գերութեան* կանանց և տղայոց (43 / 11) ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ *գերութեան* աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց (134 / 17) որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄՕԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ դարձի *գերութեանն* Հրէից ի Բաբելովնէ ՄՀ ամաւ: (7 / 8) լցաւ ժամանակ *գերութեանն* Երուսաղեմի (128 / 12) ՎԱՍՆ ՍԱՍՏԿԱՅԵԱԼ ՍՈՎՈՅՆ, ՍՐՈՅՆ ԵՒ *ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ* Ի ՄԻԱՍԻՆ (164 / 2) աղօթիւք իւրովք զերծոյց ի *գերութենէ* զբազում անձինս. (343 / 19) *ի գերութիւն* վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց (129 / 6) ակամայ դիմեալք *ի գերութիւն* (156 / 16) բազում գանձիւք խաղացուցեալ *ի գերութիւն:* (336 / 18)

Գ ԵՒ ԿԷՍ - 1

Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս (297 / 10)

ԳԶԱԹ - 1

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ *զգաթ* բուրդ և մի պանիր (91 / 4)

ԳԷՇ - 2

զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և *գէշ* թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 16) Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի *գէշ* մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13)

ԳԷՈՐԳ - 11

զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն *Գէորգ.* (335 / 4) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց *Գէորգ* ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335/15) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց *Գէորգ* յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 3) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ *Գէորգ* իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337 / 1) զոր նոյն ինքն *Գէորգ* և զսա կրկին ձեռնադրէ: (346 / 8) շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն *Գէորգայ* ի ձեռն հաւատաւորի միոյ՝ Հռոմայ շինացւոյ (281 / 2) յայնժամ ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս տեառն *Գէորգայ* Հայոց կաթողիկոսի: (334 / 16) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ *ի Գէորգայ* Հայոց կաթողիկոսէ (335 / 6) որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ *Գէորգայ* հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 9) առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին *ի Գէորգայ* Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 6) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց կաթողիկոսին *Գէորգայ* գայ յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի (346 / 8)

ԳԷՈՐԳԻՈՍ - 2

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, Մար, Սարգիս, *Գէորգիոս վկայ*, Կոզմաս և Դամիանոս (120 / 11) գործակից իւր կալեալ զմեծ *նահապետն Գէորգիոս* (330 / 14)

ԳԷՈՐԳԻՈՍ ՎԿԱՅ - Տե՛ս ԳԷՈՐԳԻՈՍ

ԳԹԱԼ - 2

Զի կամեցաւ *գթալ* ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 / 14) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ զուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ, կամ *գթալով* ի ծնունդս որովայնի իւրոյ (152 / 9)

ԳԹԱԾ - 1

Այլ՝ որ ողորմածն էր և *գթած,* զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319 / 19)

ԳԹԱՄ - 2

և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս, և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի խանդաղատանս տղայոց (136/7) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (120 / 1)

ԳԹԱՑԵԱԼ - 4

Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 3) Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14) Եւ գթացեալ ետ նոցա զխնդրուածս նոցա (166 / 7) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 13)

ԳԹԵԱԼ - 1

զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա (186 / 17)

ԳԹԵԼ - 1

Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (87 / 1)

ԳԹԵՄ - 1

Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր, զորս աղտեղեալ գթեացն. (319 / 17)

ԳԻՆ - 1

Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա ... և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. միայն գնել ինչ կամ գնոյ տալ որպէս Հրէից: (271 / 1)

ԳԻՆԵԶԻՆԵԱԼ - 1

գինեզինեալ ի խնճոյսն՝ սեղեխաբար վաւաշէր ի կին մի. (118 / 10)

ԳԻՆԻ - 6

գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ (9 / 7) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 14) և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ (76 / 6) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ, և գինի որչափ և կարող է: (91 / 1) որով զարգանական լափէին և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխռոն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8) և ոսկեղէն մաղզմայս բերել անոյշ գինւով՝ զնշխարսն հրամայէր լուանալ և յարևացուցանել ի վերայ ստորարկեալ վառին: (82 / 4)

ԳԻՇԱԽԱՆՁ - 2

որ էր նա ինքն Ջերու խաքան, առ գիշախանձ կորիւնն իւր՝ Շաթ (170 / 7) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա (136 / 4)

ԳԻՇԱՔԱՐՇ - 1

զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս *գիշաքարշս* բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 15)

ԳԻՇԵՐ - 22

Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն *գիշեր:* (101 / 4) Ո՛հ թէ զինչ *գիշեր* խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ (229 / 17) *գիշերաւ* է ծածկեալ, ամպովք է թաքուցեալ (24 / 17) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի տուընջեան և *գիշերի:* (24 / 5) ի *գիշերի* տեսանիս և ի տուընջեան թափ անցանեն ճառագայթք հաւատոց քոց: (25 / 2) որք միշտ ի տուէ և ի *գիշերի* պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 10) Եւ ի տուէ և ի *գիշերի* ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք (70 / 1) Եւ յետ այնորիկ, ի նմին *գիշերի* մինչդեռ արթնական խնճոյիւքն դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն և առնէին ծաղրակատակ խնդութիւն, յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 6) Եւ ի *գիշերի* յայնմիկ անցին ամենեքեան (137 / 13) յայնժամ ի *գիշերի* յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով թուր.(222 / 10) Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, Որպէս յազգին Մովաբու ի *գիշերի* սատակումն: (227 / 12) զոր տեսեալ նոցա, անհետեցին ի *գիշերի* (329 / 13) Ելանէր ի բանակէն, և յերրորդում *գիշերին* (83 / 5) Եւ ի *գիշերին* յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ *գիշերին* հրով տոչորէին զնաւսն (324 / 2) երևէր ի տեսլեան *գիշերոյ* հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 20) յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել տուընջեան և *գիշերոյ* եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն (290 / 7) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան *գիշերոյն* (57 / 2) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար *գիշերոյն* առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 11) մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի … կա՛մ սոսկալի ահ *գիշերոյն,* որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն (170 / 2) ի չորրորդում պահու *գիշերոյն* յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի (202 / 2) Ի հինգերորդում պահու *գիշերոյն,* այդոքիկ ամենեքեան տեսանէին զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 4)

ԳԻՇԵՐԱԳՆԱՑ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ, մանգաղաձև, կիսագունդ, խոնաւալից, կիսալոյս, հիւանդոտ, *գիշերագնաց,* խաւարասէր (24 / 7)

ԳԻՇԵՐԱԿՈՒԼ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք, հարաւաբնակ, ձմեռնատանջ, ամառնակէզ, թօնուտ գարնանի և երաշտուտ աշնանի, *գիշերակուլ,* առաւօտածին (24 / 14)

ԳԻՇԵՐԱՀԷՆ - 1

առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ *գիշերահէն* տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6)

ԳԻՇԵՐԱՊԱՇՏՕՆ - 1

Եւ մինչև նստեալ՝ ի *գիշերապաշտամանն* էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17)

ԳԻՇԵՐԱՎԱՐ - 1

Արուսեակն զվեց ամիս արուսեակ է և զվեց ամիս *գիշերավար:* (24 / 2)

ԳԻՍ - 9

Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի *Գիս* կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10/15) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և յՈւտի գաւառի ի *Գիս* Վարազ Պերոժի տունն (213 / 1) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի *Գիս* անուանեալ գիւղ (214 / 15) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի *Գիս* գիւղ (344 / 6) Եւ կարգ եդ յօր խաչին տօնել ի *Գիս:* (344 / 7) որում *Գիսն* կոչեն: (95 / 13) որում *Գիսն* կոչեն: (97 / 6) ՈՐ Ի *ԳԻՍՆ* ԷՐ (201 / 17) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց *Գիսոյ* եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (275 / 1)

ԳԻՍԱՐՁԱԿ - 1

Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական *գիսարձակս* դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 1)

ԳԻՍԱԻԱՆ - 1

Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ ի վիճակ *Գիսաւան* նահանգին: (220 / 4)

ԳԻՍԱԻՈՐ - 2

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց, լեռնականաց և դաշտականաց, յարկաբնակաց և բացօթեկաց, ծովամխաց և ցամաքայնոց, գլխագերծաց և *գիսաւորաց.* (135 / 2) յանձն առնում և ես լնուլ զպասքումն գազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին *գիսաւորաց:* (141 / 9)

ԳԻՏԱԿ - 3

որում ինքն եղեալ էր *գիտակ* (207 / 14) Վասն որոյ իբրև *գիտակ* լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ *գիտակն* գաղտնեաց. (319 / 18)

ԳԻՏԱՑԵԱԼ - 4

Եւ *գիտացեալ* ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն (72 / 18) Իսկ զօրավարն Պարսից *գիտացեալ* զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ (179 / 7) *Գիտացեալ* այնուհետեւ սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12) և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա *գիտացեալ* աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. (264 / 1)

ԳԻՏԵԼ - 10

Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս *գիտել* Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12) մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ *գիտել* ուստի՞ էր. (88/3) շնորհօք լուսոյն *գիտել,* ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 /11) իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք *գիտել* ՝ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 1) և զայն ոչ մարթէք *գիտել,* թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 6) «Ուստի՞ է քեզ զայդ *գիտել:* (288 / 7) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի *գիտել* թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) Եւ բազում արութիւնս յոլովպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք *գիտելով* զնա: (109 /13) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի, և ոչ *գիտելով* ստուգել և նշմարել զտեղին: (215 / 5) և ի լուտ անցեալ ելանէր ի ծառն՝ *չգիտելով* չարագործացն: (52 / 9)

ԳԻՏԵՄ - 42

ընդ նմին և զայն *գիտասջիր.* (24 / 16) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ, բայց ապա *գիտասջիր»:* (144 / 14) Ապա *գիտասցես* և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս (134 / 11) զի *գիտասցէ* ինքն պատուել կարասեաւն: (159 / 4) զի մի՛ ոք *գիտասցէ* զնորա տեղին: (288 / 5) Եւ իբրև *գիտաց* բազմութիւնն զանչափ վատասրտել առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 16) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, *գիտաց* ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11) և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ ևս *գիտաց* զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (223/1) և ոչ ոք *գիտաց* զնա ի քրիստոնէիցն: (329 /13) Ահա *գիտացաք,* եթէ անուն նորա տարածեալ՝ ելից զտիեզերս. (265 / 3) Եւ իբրև *գիտացին,* եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, զանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհն խայլանդրաց: (16 / 14) որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր օրինօք անձամբ անձանց օրէնք եղեն, և առանց օրինաց զտէրն ի վեր ծանեան և զեղեալսն *գիտացին* ընդ օրինօք (18 / 8) ապա *գիտացին* և նոքա, եթէ յագեցան սուրբք նոցա: (152 / 17) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, *գիտեմ,* թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) «Հաստատուն *գիտեմ,* զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն

Գրիգորիսի»: (68 / 7) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, *գիտեմ:* (71 / 13) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ *գիտեմ* (80 /16) «ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ *գիտեմ* (106 / 15) Եւ ես *գիտեմ,* որ անգիտութեամբ արարէք, զոր ինչ արարէքն: (256 / 6) *«Գիտեմ,* զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա (281 / 12) Եւ ահա եմք ի տարակուսանս, և *ոչ գիտեմք* յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (157 / 22) Արդ *գիտեմք* զայս (252 / 7) և ճշմարտութեամբ *գիտեմք,* թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) Եւ ի սոցանէ, որ *գիտեն* դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք … Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, Հայք, Աղուանք: (6 / 6) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն *գիտեն* ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 7) «Է՞ր աղագաւ մեռանիս, *գիտե՞ս,* եթէ ոչ». (57 / 9) Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ *գիտե՞ք* զատ յայսցանէ: (273 / 4) ԹԷ ՈՐ ԱԶԳ *ԳԻՏԷ* ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ (6 / 5) ուստի *գիտէ* նա զայս ամենայն: (288 / 9) «Երիս ծնունդս մեզ *գիտէ* բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12) ժողովուրդքն *գիտէին* (93 / 4) և ջուր իսկ խնդրել *ոչ գիտէին:* (165 / 15) Եւ երանելին Վարդան *ոչ գիտէր* զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի (113 / 17) ինքն *գիտէր* զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9) զի *գիտէր.* եթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 8) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք, զի *ոչ գիտէք* զօրն և զժամն: (127 /15) «Արք եղբարք, դուք ինքնին *գիտէք* զհարուածս մեծամեծս (157 /19) *ո՞չ գիտէք* եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 3) «Զիարդ մարթէք և իմանայք և *գիտէք* առնել զայդ (250 /14) «Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էք, օրհնեալ էք. ապա եթէ յԱղուանից աւանդութեանն էք, դուք *գիտէք»:* (313 / 18) զորպէսն *չգիտեմք:* (342 / 13)

ԳԻՏՆԱԻՈՐ - 2

ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՋՄԱՏԹԷ ԵՐԷՑ *ԳԻՏՆԱԻՈՐ* (86 / 14) խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս *գիտնաւորաց* և տգիտաց լինէր (266 / 18)

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 12

Եւ ինքն լի էր հզօր *գիտութեամբ* և տեղեակ Աստուածաշունչ գրոց: (203 / 14) «Լցաւ երկիր *գիտութեամբ* տեառն (243 /15) ծաղկէր իւրով սաղարթածաւալ *գիտութեամբն:* (207 / 6) և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար *գիտութեան* ՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 / 5) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի բովս *գիտութեան* և ի խրատ արդարութեան: (242 / 19) Թանց *գիտութեանց* դպրացն ջոկք և ուխտի մանկանցն դասք մնային. (218 / 3) *ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ* ԵՐԵՒՄԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՑՄ ԱՐԵԻԵԼԻՑՄ. (9 / 12) ոչ ունիմ *գիտութիւն* աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 11) զի թէ *գիտութիւն* և

անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք, չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 16) Արդ՝ *գիտութիւն* ձեզ լիցի (296 / 1) Եւ *գիտութիւն* իմն զայս ուսաք զամիր մոմնւոյ դարապասին (330 / 6) ոչ բերեալ ի լուր, այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի *գիտութիւն* այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4)

ԳԻՐ, ԳԻՐՔ - 71

ԳԻՐ ԱՋԳԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱԲԵԹԻ ԾՆՆԴՈՑՆ (4 / 2) *ԳԻՐ* ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. (41 / 2) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և *գիր* ի վերայ տարմալոյն (59 / 15) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՛ ցուցանել զնախնական *գիր,* զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 3) Եւ հրամայեալ ընթեռնուլ և թարգմանել ի պարսիկ *գիր* և լեզու: (107 / 10) Եւ գտեալ ի նմա *գիր* տասնևեօթն բարձի: (107 / 12) Ուստի և *գիր արարեալ* առ իշխանս և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 5) Նա իսկ և իսկ առաքէ *գիր* խոնարհութեան զկնի Միհրանայ. (171 / 13) զորմէ տախտակ մի ձոյլ ոսկի՝ հաստահեղոյս բևեռեալ. և ի նմա *գիր* ասորի և հայ: (210 / 5) որ և ունէր առ հասարակ հայ, հռոմ և ասորի *գիր.* (215 / 16) նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի *գիր* հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի (219 / 1) այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային *Գիր* (247 / 13) վասն նոցա ասէ *Գիր.* (247 / 15) *ԳԻՐ* ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 / 2) և ցուցին ինձ զայն *գիր* (303 / 8) և ետու զայս պայմանի *գիր* ձեզ. (304 /1) *ԳԻՐ* ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (304 / 5) Իսկ եթէ *գիր* ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 6) յորում կայ *գիր* այսպէս. (313 /2) Տէր Երեմիա. ի սորա աւուրս արար *գիր* Աղուանից երանելին Մեսրոպ (342 / 14) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան *գիրդ* ի ժողովոյդ Աղուանից (303 / 20) Եւ էր *գիրն* այս, եթէ՝ «Երուսաղէմեան մասնաւորեալ նշխարք սրբոց են»: (207 / 3) զորոց *գիրն* ասաց, թէ Երուսաղէմեան են մասունք սրբութեանց տեառն: (210 / 7) Քանզի ի ձէնջ *գիրն* ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ, որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 12) որպէս Հոռոմոց *գիրն* ասէ (288 / 18) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից *գիրն* ՝դնէր ի պահեստի. (293 / 17) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին *գիրն* ի նա. (294 / 4) նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն և զորդիս դիւթացն և քրմացն զինքեամբ կացուցանէր. գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց *գիրս,* և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով. (51 / 8) Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ են անկեալ ի *գիրս* հնագիր պատմագրաց (106 / 7) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. ԵԻ ԱՌՆԵԼ *ԳԻՐՍ* ԵԻ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍՏԻՆ ԴՊՐՈՑՍ (117 / 6) Մի՛ *գիրս,* մի՛ պատկերս,

մի՛ նշխարս ի նոցանէ ընդունել: (268 /1) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 14) առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321/11) զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք (89/1) Կատարեցան գիրք առաջին «Պատմութեանս Աղուանից»: (105 / 21) անսայք ցնորական տեսլեան, զոր Գիրք մեզ չհաւանել ուսուցին: (203 / 12) որ վերագոյնդ կան ի գրի (126 / 13) Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (342/1) որք ըստ կարգի կան ի գրիդ (304 / 15) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն (210 / 5) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 16) գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն զուր աւերելոյն զաշխարհն Հայոց: (16 / 10) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և ասէր. (144 / 11) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա, և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159 / 5) և ի նմա գրեալ ասորերէն և հայերէն գրով: (206 / 7) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից (261/14) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 4) և նա գրով ուսոյց զայս (272 / 5) բերին իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և եղին ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 15) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303/10) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն (304 / 8) և գտեալ զոսկերս երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի և կարգեաց յիշատակս գրով: (332 / 15) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 /7) եւ անդէն ի տղայական տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 /15) և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (46 / 15) և ունկն դնել Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 15) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 7) և զկարգս հոգևորս ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. (90 / 8) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց (123 / 10) Եւ ինքն լի էր հզօր գիտութեամբ և տեղեակ Աստուածաշունչ գրոց: (203 / 14) «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. (203 / 15) սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց (242 / 12) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին (257 / 18) մեք ոչ պագանեմք երկիր պատկերաց, զի ոչ ունիմք հրաման ի Գրոց: (269 / 10) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ (277 / 19) Ստեփաննոս Սիւնեցի տիոմք դեռ ևս մանուկ գոլով՝

կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (321 / 1) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321/11) որով օրհնութեան իւղն խնկարկեն արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 8) և ներբողումն գրոցն առնելով՝ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11) ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ԳՐՈՑՄ (106 / 4)

ԳԻՐ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԳԻՐ

ԳԻՐԿ - 4

Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 /4) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն, սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս (80 / 3) Եւ երիցունքն հանելով զնշխարս՝ հաւաքէին ի վեր սպատն, զոր թագաւորն ունէր ի գիրկս իւր: (81 / 15) և զգուէին ի գիրկս որպէս մանուկ ընդոծնի իւրեանց: (168 / 1)

ԳԻՐՔ ՍՈՒՐԲ - Տե՛ս ԳԻՐ, ԳԻՐՔ

ԳԻՒ - 1

դ. Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Ջ գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու (90 / 15)

ԳԻՒՂ - 26

Եւ բարձեալ աշակերտաց նորին՝ բերին յԱմարաս գիւղ (65 / 3) Եւ հասեալ ի գիւղ մի՝ Արաժանս անուն (70 / 18) Եւ հասեալ ի Քարուէճ՝ փոքրագոյն գիւղ մի. (72 / 4) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն (111 / 7) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունզր գիւղ (184 / 3) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ (214 / 15) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի և հասեալ գնացք հեղեղին ի Դաստակերտ գիւղ (333 / 2) Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ (344 / 6) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (217 / 1) Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 / 10) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր (51 / 3) Եւ ի գալն իւրում ի գիւղն կատարել զյիշատակս սրբոցն (51 / 6) և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ հռչակելոյն Հռիփսիմեայ և Գայիանեայ ի Դարահոջ գիւղն (67 / 1) Եւ յորժամ ի գիւղն մտանէր սուրբ և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային:

(74 / 8) Այս ձևով զային հասանէին ի սեպհական *գիւղն* Դիւտական (85 / 12) որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն՝ Գազանայ *գիւղն* ցանկալի Շաղատ վիճակեցաւ: (111 / 19) Եւ անտի չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի *գիւղն* Դիւտական: (133 / 3) Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու, և զապարանս իւր եղեալ ի *գիւղն,* որ կոչի Վայունիք (340 / 12) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր *գիւղս* տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15) Եւ բազումք ի *գիւղս,* ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. (77 / 11) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի *գիւղս* և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 4) Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ, ի *գիւղս* Յղերկս (280 / 12) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և հեռագոյն ևս *գիւղք* խաչիւք և՛ զանազան ծաղկօք, և՛ բուրմամբ խնկոց անուշից. (85 / 9)

ԳԻՒՂԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 3

Եւ հրամայեցին նմա *գիւղաստանեայս* բնաբար ծառայութեան և գետս ձկանց: (175 / 12) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից *գիւղաստանեայք* և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 /10) և կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ ստացուածս այգեստանեացն և *գիւղաստանեացն,* ընդ որ անցանէին: (133 / 2)

ԳԻՒՂԱՔԱՂԱՔ - 4

Յորժամ չուեալ ի Քարուիճէ՝ կանայք յառաջ ելանէին ի *գիւղաքաղաքէն* Ամարասայ: (73 / 7) անդ արկանէր հիմն եկեղեցւոյն ի *գիւղաքաղաքին* Ամարասայ. (35 / 6) Եւ այսպէս պսակէր սուրբն, զոր բարձեալ աշակերտացն՝ բերէին յԱմարաս *գիւղաքաղաքն* (39 / 2) և ածէր զնա ի *գիւղաքաղաքն* իւր Արուճ: (195 / 16)

ԳԻՒՏ[1] 14

*ԳԻՒՏ*ՆՇԽԱՐԱՅ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ՝ ՍՐԲՈՅՆ ԵՂԻՇԱՅԻ (11 / 6) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ ԵԴԱՆ. ԵՒ *ԳԻՒՏ*ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՑ (42 / 8) *ԳԻՒՏ*ՆՇԽԱՐԱՅ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (64 / 14)Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի *գիւտ* նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի *գիւտ* սրբոցն: (69 / 15) ոմանք ոչ ճաշակեցին մինչև ի *գիւտ* սրբոց նշխարացն: (69 / 17) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան ժողովոյն *գիւտ* նշխարաց սրբոյն. (81 / 5) ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ, Ի *ԳԻՒՏ* ՍՐԲՈՅ ԽԱՉԻՆ (201/17) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ ԵՒ *ԳԻՒՏ* ՍՐԲՈՅՆ ԽԱՉԻՆ (213 / 16) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է *գիւտ* խաչի, քան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ

երկայնութիւն: (283 / 9) Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն *գիւտ* ձկանց (330 / 2) ի վերայ բարւոյ *գիւտի* ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 1) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր *գիւտին* այնմիկ (215 /4) Վասն լինելոյ *գիւտիս* այսորիկ յիմում վիճակիս՝ մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10)

ԳԻՏ[2] - 3

Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, *Գիւտ* եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 2) ԹՈՒՂԹ *ԳԻՏՅԱՅ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՍՈՒՐԲՆ ՎԱՉԷ (17 / 19) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … ի *Գիւտայ* Վանանդայ եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 13)

ԳԼԵԱԼ - 1

Եւ անտի վէմս *գլեալ* ընդ զառիվայրն՝ սատակէին առհասարակ: (109 / 5)

ԳԼԽԱԳԵՐՁ - 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց, լեռնականաց և դաշտականաց … *գլխագերձաց* և գիսաւորաց. (135 / 2)

ԳԼԽԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ - 1

յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց *գլխակարգութեանց* զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի (225 / 4)

ԳԼԽԱՏԵԱԼ - 1

Եւ վաղվաղակի սրով *գլխատեալք* ընդունէին զերանութեան զպսակն (40/7)

ԳԼԽԱՏԵՄ - 1

որ *գլխատեցանն* և բերան ի Հակու (57 / 1)

ԳԼԽԱՏՈՒՄՆ - 1

Արար *գլխատումն* արանց վաթսնից (172 / 7)

ԳԼԽԱՒՈՐ - 20

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց *գլխաւոր* ոմն ի Սիսական տոհմէ … Առան անուն (8 / 10) և ի նոյն ինքն *գլխաւոր* եպիսկոպոսն Յովել պատրանս համարէր: (205 / 12) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի *գլխաւոր* նախարարացն (234 / 15) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն *գլխաւոր* քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 16) բազումք ի քրմապետացն և ի *գլխաւոր* կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14) որոց *գլխաւոր* ոմն եղեալ Սալար անուն (337 / 16) Եւ զի բազումք ի *գլխաւորաց* աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին (217/9) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց

և ի գլխատրաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 7) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՁԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ՁՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 / 7) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխատրաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ (262 / 8) դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխատրացն արս երկոտասանս (172 / 2) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխատրացն առ Ջուանշիր՝ գալ նմա ի տեսութիւն: (184 / 1) որում ոչ հաւանեալ գլխատրացն՝ երկուցեալ, թէ մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275/7) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխատրս(157 / 17) սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխատրս տաճկաց արս Կ (291 / 11) դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխատրս Հայոց (318/6) վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, հարիւրաւորաց գաւառապետք, գլխատրք և մեծամեծ գործակալք, (205/8) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխատրք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխատրք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 8) թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխատրօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 / 15)

ԳԼԽԱՒՈՐԱԳՈՅՆ - 1

Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ … առանց գլխատրագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 13)

ԳԼԽՈՅ ՎԱՆՔ - Տե՛ս ԳԼՈՒԽ

ԳԼՈՐԵՄ - 1

Գլորեցաւ վէմն կենդանի և հզօր (225 / 16)

ԳԼՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա (186 / 18)

ԳԼՈՒԽ - 125

զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի (188 / 19) արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 9) սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 3) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ լեառնն՝ ի տեղի մենաստանին իւրոյ ի Գլխոյ վանս: (212 / 9) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 7) Ապա՝ եկեալ հասեալ նոքա ի

Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի *Գլխոյ վանս* (234 / 17) զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր յիւրում մենաստանին ի *Գլխոյ վանս:* (237 / 7) որ եհան ճաղք *գլխոյն* մարդկան և հօտիքս արար. (339 / 8) և առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ *գլխոց* լերանց: (157 / 7) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն *գլխոց,* զի յայսմ ևս յայտնի լիցի բան մարգարէական, եթէ՝ «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն *գլխոց* կնտութիւն (166 4; 166 /5) ԳԼՈՒԽԱ (3/3) ԳԼՈՒԽԲ (4/1) ԳԼՈՒԽԳ (6 / 4) ԳԼՈՒԽԴ (8 /1) ԳԼՈՒԽԵ (9 /1) ԳԼՈՒԽԶ (9 / 11) ԳԼՈՒԽԷ (11 / 5) ԳԼՈՒԽԸ (12 /7) ԳԼՈՒԽԹ (14 / 1) ԳԼՈՒԽԺ (15 /4) ԳԼՈՒԽԺԱ (17 /18) ԳԼՈՒԽԺԲ (29 /1) ԳԼՈՒԽԺԳ (30 / 7) ԳԼՈՒԽԺԴ (31 / 9) ԳԼՈՒԽԺԵ (41 / 1) ԳԼՈՒԽԺԶ (42 / 6) և դարձաւ չարն ի *գլուխ* նորին: (45 /11) ԳԼՈՒԽԺԷ (46 /1) յետ ուրացութեանն կարաց *գլուխ* առաքելոցն լինել (48 /18) ԳԼՈՒԽԺԸ (50 / 13) ԳԼՈՒԽԺԹ (56 / 1) ԳԼՈՒԽԻ (64 /13) ԳԼՈՒԽԻԱ (66 1) ԳԼՈՒԽԻԲ (75 / 4) ԳԼՈՒԽԻԳ (78 / 1) ԳԼՈՒԽԻԴ (86 / 13) ԳԼՈՒԽԻԵ (88 / 13) ԳԼՈՒԽԻԶ (89 / 10) ԳԼՈՒԽԻԷ (95 /1) ԳԼՈՒԽԻԸ (97 /10) ԳԼՈՒԽԻԹ (99 / 5) ԳԼՈՒԽԼ (103 / 1) Եւ հասեալ նոցա ի *գլուխ* լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն (105 / 13) ԳԼՈՒԽԱ (106 /3) ԳԼՈՒԽԲ (112 /6) ԳԼՈՒԽԳ (117 / 4) ԳԼՈՒԽԴ (118 / 13) ԳԼՈՒԽԵ (119 / 7) ԳԼՈՒԽԶ (120 / 2) ԳԼՈՒԽԷ (122 / 3) ԳԼՈՒԽԸ (126 /4) ԳԼՈՒԽԹ (127 /1) ԳԼՈՒԽԺ (128 /10) ԳԼՈՒԽԺԱ (133 /11) ԳԼՈՒԽԺԲ (140 /13) ԳԼՈՒԽԺԳ (146 / 4) ԳԼՈՒԽԺԴ (149 / 12) ԳԼՈՒԽԺԵ (164 / 1) ԳԼՈՒԽԺԶ (166 / 10) որ հատուցաւ ի *գլուխ* թշնամեաց մերոց: (169 / 18) ԳԼՈՒԽԺԷ (170 / 13) ԳԼՈՒԽԺԸ (172 / 14) Նոյնժամայն եդեալ արքային զձեռն ի *գլուխ* նորա գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) Ապա գտեալ զառողջութիւն՝ մտանէ առ արքայ, և արքայ դնէ զձեռն ի *գլուխ* նորա (175 / 4) ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով … և պսակ ցանկալի ի *գլուխ* նորա. (175 / 9) ԳԼՈՒԽԺԹ (177 / 2) ԳԼՈՒԽԻ (181 / 7) ԳԼՈՒԽԻԱ (182 / 6) ԳԼՈՒԽԻԲ (183 / 12) ԳԼՈՒԽԻԳ (186 / 9) ԳԼՈՒԽԻԴ (187 / 4) ԳԼՈՒԽԻԵ (188 / 3) ԳԼՈՒԽԻԶ (190 / 5) ԳԼՈՒԽԻԷ (192 / 5) ԳԼՈՒԽԻԸ (196 / 9) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զտրայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի *գլուխ,* ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 4) ԳԼՈՒԽԻԹ (201 / 14) ԳԼՈՒԽԼ (208 / 5) ԳԼՈՒԽԼԱ (211 / 1) ԳԼՈՒԽԼԲ (212 / 12) ԳԼՈՒԽԼԳ (213 / 14) ԳԼՈՒԽԼԴ (221 / 1) ԳԼՈՒԽԼԵ (225 / 6) ԳԼՈՒԽԼԶ (230 / 18) ԳԼՈՒԽԼԷ (233 / 7) ԳԼՈՒԽԼԸ (235 / 15) ԳԼՈՒԽԼԹ (237 / 8) ԳԼՈՒԽԽ (240 / 13) ԳԼՈՒԽԽԱ (248 / 3) որ *գլուխ* և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից (250 / 7) ԳԼՈՒԽԽԲ (259 / 9) ԳԼՈՒԽԽԳ (262 / 5) ԳԼՈՒԽԽԴ (263 / 3) ԳԼՈՒԽԽԵ (264 / 9) ԳԼՈՒԽԽԶ (266 / 13) ԳԼՈՒԽԽԷ (269 / 14) ԳԼՈՒԽԽԸ

(271 / 5) *ԳԼՈՒԽ*Խթ (276 / 3) որ կացեալ ես *գլուխ* Ամարասայ եկեղեցւոյդ (278 / 18) *ԳԼՈՒԽ*Ծ (280 / 1) *ԳԼՈՒԽ*ԾԱ (283 / 1) զոր եդին կենարարին *ի գլուխ։* (283 / 16) *ԳԼՈՒԽ*ԾԲ (285 / 6) *ԳԼՈՒԽ*Ա (287 / 3) *ԳԼՈՒԽ*Բ (291 / 1) *ԳԼՈՒԽ*Գ (293 / 1) *ԳԼՈՒԽ*Դ (295 / 1) *ԳԼՈՒԽ*Ե (295 / 11) *ԳԼՈՒԽ*Զ (296 / 5) *ԳԼՈՒԽ*Է (296 / 14) *ԳԼՈՒԽ*Ը (298 / 1) *ԳԼՈՒԽ*Թ (303 / 1) *ԳԼՈՒԽ*Ժ (304 / 4) *ԳԼՈՒԽ*ԺԱ (305 / 8) «Յարուցից զքեզ *գլուխ* և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ (306 / 6) *ԳԼՈՒԽ*ԺԲ (311 / 5) *ԳԼՈՒԽ*ԺԳ (313 / 9) *ԳԼՈՒԽ*ԺԴ (314 / 12) *ԳԼՈՒԽ*ԺԵ (316 / 13) *ԳԼՈՒԽ*ԺԶ (317 / 10) *ԳԼՈՒԽ*ԺԷ (319 / 5) *ԳԼՈՒԽ*ԺԸ (320 / 14) *ԳԼՈՒԽ*ԺԹ (322 / 9) *ԳԼՈՒԽ*Ի (324 / 10) *ԳԼՈՒԽ*ԻԱ (328 / 15) *ԳԼՈՒԽ*ԻԲ (334 / 1) *ԳԼՈՒԽ*ԻԳ (338 / 11) *ԳԼՈՒԽ*ԻԴ (341 / 16) և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև *ցգլուխ* (136 / 16)ուր եղաւ *գլուխն* յաւանին Ուռեկան՝ ի ձեռն սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի։ (12 / 2) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին *գլուխն* (110 /1) վազրակերպեան սաղաւարտիւն զգեղեցիկ *գլուխն* հիւսեալ (110 / 10) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր *ի գլուխն* (178 / 6)

ԳԾՈՒՄՆ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս *գծմունք* և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան (241 / 7)

ԳՁՈՒՁ - 1

եկն ի *գձուձ* կերպարանս մարդկան (25 / 13)

ԳՄԲԵԹ, ԳՄԲԷԹ - 8

Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց *ի գմբեթէն* մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են *ի* միջի *գմբեթէն* սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 5) և ոչ կարէր քակել զաղիւսաշար պոյր *գմբեթին* (97 /8) և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար *գմբեթին,* բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 9) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն վերնատունն խորհրդոյ և փայտեայ *գմբէթ* (283 / 16) Եւ յայնմ տեղւոջ … *գմբէթ* կապեալ ի չորից սեանց (284 / 6) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ *Գմբէթ* Աբրահամու անուանեաց և տեղի աստուածակոխ։ (289 / 2) եկն *ի Գմբէթն* Աբրահամու (290 / 2)

ԳՄԲԵԹԱՁԵԻ, ԳՄԲԷԹԱՁԵԻ - 2

Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. և ի վերայ սեանցն *գմբեթաձև,* ի վերայ եկեղեցւոյն, որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 6) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ

գեղեցկահիւս *գմբէթաձև* շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10)

ԳՄԲԷԹ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ - Տե՛ս ԳՄԲԷԹ

ԳՆԱԼ - 14

և ինքն զաւետարանն առ և ի բաց կամէր *գնալ:* (17 / 9) և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն և հաստատէր քրիստոսական հաւատովն *գնալ:* (37/2) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ Խոճկորիկ *գնալ:* (58 / 16) և եպիսկոպոսացն օրհնեալ զխառնիճաղանճ բազմութիւնն՝ հրամայէին *գնալ* յիւրաքանչիւր տեղիս: (84 / 9) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին *գնալ* մի՛ իշխեսցէ: (94 / 3) ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ *գնալ* ի ճանապարհս քո (189 / 5) սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և *գնալ* ի ճանապարհս նորա. (201 / 12) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ *գնալ* մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս (221 / 3) յանձն առնոյր վաղվաղակի ճանապարհորդել *գնալ* ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց: (238 / 9) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն *գնալ* զկնի իւր (317 / 8) ԵՒ ԱՆՏԻ *ԳՆԱԼ* ՅԱՍՈՐԻՍ (317 / 16) ՍԱՄՈՒԵԼԻ ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ ՊԱՏԻՒ ԵՒ *ԳՆԱԼ* Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 4) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի *գնալն* անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) և իւր փախուցեալ *գնալով* հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 3)

ԳՆԱՄ - 48

ազգ. *«Գնա՛, մո՛ւտ* ընդ դուռն Չորայ (187 / 2) Թողու անդէն զզօրսն և ինքն *գնալ* յիւր քաղաքն: (13 / 2) Աճապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և *գնալ* առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից (29 / 19) Երթալ *գնալ* ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից (109 / 12) *Գնալ* փախստեամբ յերեսաց նորա (116 / 20) և ինքն *գնալ* ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 / 4) փախստական *գնալ* առաջի նորա, անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն.(144 / 2) զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, *գնալ* անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ տիրել (337 / 12) Եւ գտեալ զնշխարս սրբոյն՝ *գնային* խնդալով: (71 / 10) յարազուարճ ցնծութեամբ հրաժարեալք՝ քահանայիքն հանդերձ ուղևորեալ *գնային:* (98 / 18) Խաղային *գնային* այնուհետև ի վերայ պահակին Հոնաց (116 / 4) Ընկալեալ զառողջութիւն և յարուցեալ *գնայր* ի քաղաքն Ցրի: (57 / 14) Եւ մեր ամենեցուն զիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք, և հիւրոյն յարուցեալ զբաժակն առեալ *գնայր.* (76 / 7) Եւ ընկալեալ զառողջութիւն տանջանացն՝ *գնայր* խաղաղութեամբ: (77 / 11) Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ *գնայր.* (85 / 1) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր *գնայր* Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 7) Եւ հայր նորա արգելոյր զնա ի խորհրդոյն և *գնայր* կամաւորաբար ի թշնամիսն: (181 / 3) և ինքն չուեալ անտի՝ անցանէր *գնայր* յաշխարհն իւր: (233 /6)

միայն զճանապարհին գնայր (340 / 1) Ապա եթէ ոչ ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 / 1) Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր (227 / 21) «Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց, թողցուք զկահ և զկարասի մեր, ելցուք գնասցուք, թերևս զերծնուլ մարթասցուք»: (137 / 4) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ եթէ յաշխարհէդ միայն մի՛ գնար, և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 / 13) աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) Եւ ել գնաց անհամար զօրօքն ի դիմի հարկանել նոցա: (108 /1) և նա ի վաղակաւորն յեցեալ՝ անց գնաց (118 / 11) Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 7) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին (148 / 8) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) Եւ չուեալ անտի՝ գնաց յառաջ ելանել: (159 /14) որ գնաց ի նոցանէ և եկն առ Մովսէս կաթողիկոս (268 / 6) Ապա գնաց ի տուն իւր (315 / 1) և թողեալ զնա յանհաւանութեան գնաց ի Հռոմս. (321 / 2) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հռոմոց (330 / 20) և գնաց ի Բաղդատ: (331 /11) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ (337 / 7) գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 12) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 /7) և հանդերձեալ իմ աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 / 1) Եւ երկուցն թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 14) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդաիւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 10) Եւ դարձուցեալ զերեսս իւրեանց նովին սպառնալեօք գնացին: (140 / 12) մեծաւ փափագանօք գնացին ի տուն հայրենի: (149 / 19) և ինքեանք գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու՝ որդւոյ Որմզդի (171 / 1) գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) և մնացեալքն զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհն իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 10) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ (191 / 1)

ԳՆԱՑԵԱԼ - 9

Եւ յարուցեալ աբեղայն առնոյր զգինս բաժակին և գնացեալ Երուսաղէմ՝ գայր յԱմարաս: (77 / 6) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. (118 / 9) գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (193 / 1) Եւ անտի գնացեալ անցանէին յաշխարհն Ճղբաց առ ստորոտով լերինն մեծի: (239 /1) Դէմ եդեալ ակամայ, տարաղէմ գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 13) անտի գնացեալ բնակեցան ի ձերում Արցախական գաւառս: (268 / 15) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին

Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 18) գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն (328 / 5) Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10)

ԳՆԱՑԵԼՈՑ - 1

որոց կուրացեալ են միտք ըստ ժամանակաց չարութեամբ գնացելոց (298 / 13)

ԳՆԱՑՔ - 9

ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»: (248 / 11) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից.(9 / 5) զտառապեալսն հարկապահանջ և անառակ գնացիւք աւերեցին. (280 / 10) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1) առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 / 6) եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171/16) Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց (229 / 22) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի և հասեալ գնացք հեղեղին ի Դաստակերտ գիւղ ի կից գետոցն (333 / 2) ուր գնացք ոտից նորա լինէր, աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14)

ԳՆԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս …այր յաղթանդամ և զօրեղ՝ ի տոհմէ գնդապետութեան ազգին իւրոյ. (157/3)

ԳՆԴԻՑ ԳՆԴԻՑ - Տե՛ս ԳՈՒՆԴ

ԳՆԵԼ - 1

Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին միւթ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յըմպելիս … և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. միայն գնել ինչ կամ գնոյ տալ որպէս Հրէից: (271 / 1)

ԳՆԵՄ - 2

զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284/15) զանց առնէին զինն բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9)

ԳՆՈՂ - 1

զանց առնէին զինն բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9)

ԳՆՈՑ ՏԱԼ - Տե՛ս ԳԻՆ

ԳՈԲԱՂԱՑ - 1

և զնոյն Գրիգորէս մանկագոյն ևս քան զնոսա և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գոբաղայիւք (72 / 8)

ԳՈԲՈՂԱՅԱԲԱՐ - 1

զոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով. (51 / 7)

ԳՈԳ - 2

ի *գոգ* մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով (314 / 4) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէի ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան, և զորդի նորին ի մօրն *գոգ* զենին և զամենայն ստացուածս նորա յափշտակեցին: (326 /13)

ԳՈԼ - 9

բերել ի խոստովանութիւն՝ զՔրիստոս Աստուած ճշմարիտ *գոլ:* (48/7) խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ *գոլ* հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 16) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ *գոլ* վարկանիմ (83 / 14) նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր *գոլ:* (207 / 9) և ցուցանէր ի նմա *գոլ* զմասն ի կենդանարմատ փայտէն: (215 /16) և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն՝ ոգւոյն ի ծոցոյն թափիլ *գոլ* վարկանելով տիրասպանին. (223/14) ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ *գոլ* կարծէին: (240 / 19) Իսկ այժմ զոր կարծէաք *գոլ* հովիւ բարի մեզ զՆերսէս, սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 7) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս *գոլոյ* մերոյ փրկութեան (209 / 4)

ԳՈԼՈՎ - 13

Յոյժ բարեմիտ, և՛ բարերար, և՛ աշխարհաշէն, և՛ խաղաղասէր *գոլով* հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47 / 16) «Սիրելի *գոլով* մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 /2) Սոքա որդիք *գոլով* Սանեսանայ արքային Մասքթաց, (119 / 13) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած *գոլով* մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս (124 /3) ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ *գոլով* (191 / 18) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել, ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ, ոչ ինչ նուազ *գոլով,* քան զբռնակալսս զայսոսիկ, այլ յամենայնի վեհ և մեծ *գոլով:* (201 / 2; 201 /3) Բայց ապա ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին …թափուր և ունայն *գոլով* մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց:(221/10) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարազուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր *գոլով* ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 /15) Բայց ապա անհովիւ հօտն *գոլով* եկեղեցին մնացեալ տխուր: (234 / 3) նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն *գոլով /գրքում՝ գուով/* (270 /12) Եւ անպատասխանի *գոլով* եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին

տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 /4) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիոմք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (321 / 1)

ԳՈՀԱՆԱԼ - 3

գոհանալով զքո վերաբերութենէդ …ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 9) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին՝ գոհանալով զԱստուծոյ (151 /7) Եւ զերծեալ յայնմանէ զՔրիստոս փառաւորէին, գոհանալով զնմանէ: (328 / 4)

ԳՈՀԱՆԱՄ - 7

վասն որոյ օրհնութեամբ մեծաւ գոհանային զանպատում պարգևացն Աստուծոյ: (206 /15) Եւ զայս լուեալ արքային յաղօթս կացեալ գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 / 12) գոհանայր զմեծագոյն տուելոյն զպարգևս: (60 /9) զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ բարեաց տուեցելումն իւր: (82 /1) գոհանայր զանպատում պարգևացն Աստուծոյ(199 /3) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ (203 / 6) մեծապէս գոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240/7) յորմէ մեծապէս զանզեղջականէն գոհացաք զԱստուածոյ (211/4) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211/9) անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 14)

ԳՈՀԱՐ - 1

Եւ առին զզանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և՛ գոհարս ականց պատուականաց (108 / 9)

ԳՈՀԱՑԵԱԼ - 3

անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն (84 /11) Եւ գոհացեալ զԱստուծոյ՝ օրհնեցին և բեկին կերան և հաճեցին զմիտս նոցա: (162 / 10) ես իսկ Յովէլ … մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն (210 / 8)

ԳՈՀԱՑՈՂ - 2

Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր, մանաւանդ զնշանին զամենազօր գալստենէն առաւել լինէր գոհացող. (182 / 17) և ի բոլոր սրտէ գոհացող լինէր զԱստուծոյ (207 / 6)

ԳՈՀԱՑՈՂԱԿԱՆ - 1

կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 15)

ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ - 7

Չու արարեալ Վարդանայ մեծաւ աւարաւն, անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց (116 / 18) ետ փառս Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 / 4) Ապա յարուցեալ անտի՝ զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202/11) Քանզի ի

ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ *գոհութեանն* ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ (277 / 12) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և *գոհութիւն»:* (84 / 14) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և *գոհութիւն* եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 /12) *գոհութիւն* անսպառ մատուսջիք ողորմածին Աստուծոյ (310 / 19)

ԳՈՂ - 1

մի՛ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. մի՛ պոռնկորդեաց, մի՛ շնացելոց, մի՛ սպանողաց, մի՛ *գողոց* (307 / 12)

ԳՈՂԱՆԱԼ - 1

քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և *ո՛չ գողանալ* (38 / 11)

ԳՈՂԱՆԱՄ - 2

ուստի զբաժակն *գողացար»:* (77 / 5) Եւ նա այնպէս ի վայրկեան ժամանակի *գողացաւ* զամենեցուն սիրտ. (146 / 10)

ԳՈՂԱՑԵԱԼ - 1

Անդ ուրեմն *գողացեալ* աբեղայի միոյ ի նշխարացն, որ էր յԱմարասայ վանիցն: (82 / 6)

ԳՈՂԳՈԹԱ - 1

Իսկ սուրբ *Գողգոթայի* եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն, որ Ադամայ գերեզման կոչի. (283 / 11)

ԳՈՄ - 4

զոր ի նախավաղն ժամանակի *ոչ գոյր* հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 16) Ընդ այն ժամանակս *ոչ գոյր* թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 15) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ *ոչ գոյր* համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 / 16) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի ջրոցն յուզելոյ, նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն *գոյր:* (332 / 12)

ԳՈՅԺ - 7

Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ *գոյժ* տանէր ի բուն բանակն (115 / 10) Եւ ահա անգուստ ուրեմն իրազգած լեալ իրացն եղելոց՝ *գոյժ* աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 17) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր *գուժի* (178 / 1) այլ համագունդ լեալ *վասն գուժին* այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա, զի առ ժամանակ մի խաբէութեամբ կալցին զնոսա (113 / 7) լուաւ զայս ամենայն աղէտս *գուժին* (148 / 5) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ *գուժին* ահագին (152 / 8) և լցցին տունք նոցա աղաղակաւ և *գուժիւ:* (44 / 9)

ԳՈՅՆ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս

ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծազան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ (198 / 3)

ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ - 1

ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուած: (124 / 9)

ԳՈՉԵԼ - 2

որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային (146 / 8) Եւ ելանէր ձայն գոչելոյ օրհնութեան նոցա յերկինս147 / 9)

ԳՈՉԵՄ - 4

Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա (152 / 1) ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի (298 / 8) Եւ յարուցեալք աստի անտի գոչէին ի վերայ նոցա. (168 / 20) գոչէր առիւծաբար և յարձակէր վարազապէս. (115 / 2)

ԳՈՉԻՒՆ - 2

Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա (152 / 13) գոչիւն բարբարոսական ոչ լռէր (156/4)

ԳՈՉՈՒՄՆ - 4

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք, խառնաղրոշմն նշանօք, բազմաձայն փողօք, գալարափող գոչմամբ, անտառախիտ նիզակօք … թանձր և ստուար մկնդօք: (21 / 12) ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 15) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք՝ հայցել զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 / 2) «Զի՞նչ են ձայնք գոչմանցն այնոցիկ»: (147 / 19)

ԳՈՌԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … Գոռակ, Հրամտ (41 / 7)

ԳՈՌՈՋ - 3

Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 15) որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 / 12) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր … ընդ ազգակից նախարարս իւր (237 / 12)

ԳՈՎԳ - 1

որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա յաժխուժազնեան յաշխարհէն Գովգայ (232 / 5)

ԳՈՎԵՄ - 4

Նոյնժամայն եդեալ արքային զձեռն ի գլուխ նորա գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) ուստի և յետոյ գովեցաւ գործ նորա (132 /17) Զի զինարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 20) ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 / 11)

ԳՈՎԵՍՏ - 3

Եւ նոյնժամայն մեծապէս օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս(121/16) թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 14) խուսափել ջանայր ի մարդկան գովեստից՝ (215 / 1)

ԳՈՎՈՂ - 1

Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 / 15)

ԳՈՎՈՒԹԻՒՆ - 4

զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ ինչ գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 / 13) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից … այր հանճարեղ և իմաստուն, զօրաւոր ի բանս իմաստութեան …և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 3) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ (83 / 14)

ԳՈՐ- 2

Զոր տեսեալ անհաւատիցն՝ հաւատացին, և մկրտեցան Գոր և Գազանն (111 / 16) հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ (111 / 18)

ԳՈՐԻԴՈՒԽՏ - 1

ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի … հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի և մօր իմոյ՝ Գորիդխտոյ (189 / 12)

ԳՈՐԾ - 59

ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՄՈՒԼՈՐՈՒԹԵԱՆ (15 / 6) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 4) կատարէին զչար գործ մատնահատութեան (52 / 3) Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ (92 / 7) ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 /17) ուստի և յետոյ գովեցաւ գործ նորա (132 / 17) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 9) Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք (183 / 2) Եւ ձախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ.

(196/4) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 15) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, կամեցեալ զձեռն ի գործ արկանել սուսերաւն (223 / 7) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (236 / 1) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել (254 / 5) ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 /14) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին (257 / 18) Եւ հարցեալ հայրապետին զգիտնաւորսն իւր, եթէ զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 /16) Քո գործդ Աստուածոյ նմանի: (25 /14) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 /3) նորա է գործդ այդ: (265 /11) կռապաշտից է գործդ այդ (269 / 8) Քանզի բան ունիմ մտաց գործի (18 / 6) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12) և ինքն գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 / 4) ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ (209 / 11) քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 16) «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 12) և երանելւոյն Բարսղի վասն սորին գործոյ ասացեալ: (314 / 9) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 9) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն(135/16) Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 /2) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 / 6) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստուծոյ յապաղել, գուցէ իբրև զլացողս դատապարտիմք. այլ զկնի լինելով գործոյս փութապէս կատարեա՛, զի յայտնեսցի Աստուծոյ գանձն»: (203 / 2) իսկ այժմ … անփորձ և անընտրող գործով եղև և հերձուածեցաւ աշխարհս (302 / 3) որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք քրիստոսատեացք և ուրացողք զսուրբ երրորդութիւնն (123 / 3) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով իմով և աղեղամբ (141 / 15) վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք (220 / 7) Բարկացուցաք զարարիչն գործովք մերովք (227 /3) որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր (259 / 17) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս (241 / 12) Եւ յաւուրն յիսներորդի իբրև ուրացանն ի սատանայէ և յամենայն գործոց նորա (19 / 16) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն (46 / 8) փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 15) Եւ եթէ ոք տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 15) զի ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»:

(248 / 11) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով՝ ըստ արժանի իւրեանց գործոց (296 / 4) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309 / 10) ինքն և ամենայն զօրքն … զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 / 15) զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 / 12) զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ (249 / 10) զի նոր է գործս և կարևոր խորհուրդ»: (262 / 2) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 2) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ նախագահութենէն ցայսր գործք: (12 / 12) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (172 / 15) պատմեցաւ արքայի արութեան նորա գործք և կարեվէր խոցոտմունք (175 / 1) զի գործք նոցա ստութեամբ են: (268 / 1) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՒՈՒՐՍ ՈՐԴՒՈՅՆ ՀԵՐԱԿԼԻ ԵՒ ԹՈՌԻՆ ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 / 14) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻՒՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 12) ԱՆՈՒԱՆՔ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԱՄՔ ԵՒ ԳՈՐԾՔՆՈՑԻՆ (341 / 17) ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 2)

ԳՈՐԾԱԾ - 1

Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 8)

ԳՈՐԾԱԿԱԼ -9

«Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն (57 / 3) որ էր գործակալ ի քաղաքին (57 / 15) Ահ մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. (82 / 15) որ ընդ գործակալին էին (58 / 3) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն, որ էին ընդ գործակալին (59 / 1) որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի (334 / 6) Զի մի՛ խոպանացեալ անապատասցի երկիրս, առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս (162/16) և առաքեաց գործակալս ի վերայ ազգի ազգի արուեստագործաց (166/14) գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, հարիւրաւորաց գաւառապետք, գլխաւորք և մեծամեծ գործակալք (205 / 8)

ԳՈՐԾԱԿԻՑ - 5

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. (121 /7) և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. (263 / 17) գործակից իւր գտեալ զՋաքարիա վանաց հայր (294 / 2) գործակից իւր կալեալ զմեծ նահապետն Գէորգիոս (330 / 13) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն,

և՛ մահն՝ *գործակիցք* նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին (164 / 6)

ԳՈՐԾԱԿՑԵԼ - 1

Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս … հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն՝ *գործակցելով* և քրմապետացն դասուց (259 / 3)

ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ - 1

և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և *գործակցութեան* խնդրոյն այնմիկ (84 / 12)

ԳՈՐԾԵԱԼ - 5

և *գործեալ* բազում և զանազան առաքինութիւնս (46 / 8) Եւ *գործեալ* ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց (106 / 10) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան *գործեալ* ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) և հաց կորստեան *գործեալ* նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 6) և զորս ոչ կարաց ըմբռնել՝ դարան *գործեալ* մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5)

ԳՈՐԾԵԼ - 5

Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր մի՛ նս *գործել* չար ինչ (36 / 5) զինչ իցէ արժան *գործել:* (136 / 14) զինչ ինչ արժան իցէ *գործել:* (139 / 8) առնոյր և հրաման ի նոցանէ *գործել* զամենայն համարձակապէս: (219 / 11) Եւ ոչ ինչ կարէին *գործել* ի սուտ և ի մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11)

ԳՈՐԾԵԼՈՑ - 1

Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր ինչ ես *գործելոց* եմ յառաջագոյն. (134 / 5)

ԳՈՐԾԵՄ - 16

զոր *գործեաց* նա: (129 / 13) զոր *գործեացն* (224 / 2) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր *գործեմ* աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 14) իսկ եթէ յետ այնր վնաս ինչ *գործեսցեն,* կանոնօք դատեսցին: (93 / 7) դարձցին բնակիչք երկրիս և *գործեսցեն* առանց երկիւղի (162 / 18) որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք *գործեցան* յաշխարհին Հայոց (18 / 16) Նոյն աղէտք և ի Հայս *գործեցան* ի նոյն թագաւորէն: (112 / 12) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս *գործեցան* (127 / 6) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, սակայն մահք *ոչ գործեցան.* (165 / 18) այսք ի միում ժամանակի *գործեցան:* (335 / 18) այլ *գործեցին* մեղք մեր առաջի նոցա զդժուարինսն ի դիւրինս (157 / 5) որ ի կիւրակէի գործ ինչ *գործէ* և յեկեղեցի չերթայ (92 / 8) «Վա՛յ, որ *գործէ* զգործս տեառն հեղգութեամբ»: (202 / 12) և փութապէս երկիւղիւ *գործէին* զշինուած սուրբ եկեղեցւոյն: (82 / 15) եթէ

զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, այլ ճախր առնոյր: (30 / 4) և բազմութիւն սմբակակոխ ձիոցն, յոյժ վարակոխ գործէր զճանապարհն: (73 / 9)

ԳՈՐԾԻ - 1

թուլացան բազուկք նոցա, մատնեցան ի պարտութիւն, անկան յետս ի պարսպէն և խուճապեալք որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս որսորդաց (152 / 7)

ԳՈՐԾՕՆ - 1

և կացուցանէր գործօնս հրամանատարս՝ շինել եկեղեցի: (35 / 8)

ԳՈՐԾՕՆԵԱՅ - 1

Ահ մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. 82 / 15)

ԳՈՐՈՋ - 1

Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոգու (327 / 9)

ԳՈՐՈՎԵԱԼ - 1

և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4)

ԳՈ ԵԻ ԸՃ ԵԻ Հ - 1

Սոքա որդիք գոլով Խանեսանայ արքային Մասքթաց, որք աշակերտեալ սրբոյն Գրիգորիսի. և ԳՈ ԵԻ ԸՃ ԵԻ Հ այր ընդ նոսա: (119 / 14)

ԳՏԱՅ ՎԱՆՔ - 1

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս … Գտայ վանաց տանուտէր, Կատարոյ վանաց տանուտէր … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 7)

ԳՏԱՆԵԼ - 18

Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս (12 / 11) ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել (33 / 4) իսկ արդ և զոսկերսն անգամ զի՞նչ հնար է գտանել զնորա»: (33 / 26) ապաշխարութեամբ գտանել ողորմութիւն: (36 / 6) որով կարասցէ գտանել զցանկալին յոյժ բարի անձինն: (65 / 7) և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 4) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զնորին բարւոյն: (80 / 15) ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 /8) Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 9) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն (149 / 15) որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել (165 / 3) Խորհի մեծիմաստն Զուանշիր տեղի հանգստեան տէրունական նշանին գտանել. (184 / 17) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 / 1) և մեծ ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի

գանձն *գտանել:* (205 / 17) և մաղթէր հնարս *գտանել* և յայտնել նմա զիրացն հանգամանս: (218 / 9) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, թերևս դարձի հնար *գտանել* մարթասցէ: (242/4) ՎԱՍՆ …*ԳՏԱՆԵԼՈՅ* ՋՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ (50/15)

ԳՏԱՆԵԼԻ - 1

Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ *գտանելի* գործոցն: (19 / 15)

ԳՏԱՆԵՄ - 64

և ահա *գտայ* ես ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 /10) *ոչ գտանէ* յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 / 1) զորս *գտանէ* ի նմա. (318 / 4) *գտանէ* անդ միայնակեաց զոմն ուղղափառ (321 / 3) Եւ մեք *գտանէաք,* զոր ասացն: (71 / 12) ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ *գտանէին,* քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 / 7) որ ի նմին իսկ տեղւոջն *գտանէին* զնշխարս սրբոյն: (71 / 16) Եւ *գտանէին* ապակի մի ի գերեզմանին նորին Գրիգորիսի ըմպելի (82 / 1) Եւ եկեալ ոչ ինչ *գտանէին* (109 / 2) *գտանէին* զգեղեցկաշէն եկեղեցին (111 / 12) Հզօրապէս մարտնչէին, այրէին զամուրս արգելանոցաց նոցա և զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և *գտանէին,* սրոյ ճարակ առնէին (115 /16) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից *գտանէին,* չարաչար պատժէին: (180 / 8) *գտանէին* անդ զփրկագործ խաչին մասն (207 / 1) *գտանէին* զնա ի Գլխոյ վանս (234 / 16) որք ի զօրութենէ անտի նորա ուրացեալք և օտարք *գտանէին:* (240 / 12) զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և *գտանէիք* զբարիսն. (251 / 6) զորս ի դիւապաշտութեանն *գտանէր* յաղանդին. (35 / 11) *գտանէր* զԽոճկորիկ, որ էր գործակալ ի քաղաքին (57 / 14) *Գտանէր* և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի (66 / 14) Հեղեալ արտասուս յոյժ, ապա *գտանէր* զառողջութիւն և զյանցանացն թողութիւն: (82 / 13) և *ոչ գտանէր* ոք ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց: (115 / 6) և ուր միանգամայն *գտանէր* զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 14) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս *գտանէր* ի նմանէ, և թողութիւն հարկաց արքունի լինի ձեզ: (113 / 2) *գտանի* ի նոսա հաց և զինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 / 7) զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն *գտանի:* (23 /12) *Գտանին* զրոյցք Արևելից կողմանց (106/6) «Ի տան իմում պատուականագոյնք *գտանին* քան զայդոսիկ (312 / 2) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ ասել, որ քան զարեգակն ի վեր *գտանիս.* (24 / 11) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան *գտանիցի* ի գործ (50 / 3) եթէ ոք ի սոցանէ *գտանիցի* երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 5) և չէ պարտ հակառակել, գուցէ աստուածամարտք *գտանիցիմք.* (204 /2) զի ընդ ակնարկել նորա պատերազմ, պատրաստական *գտանիցին:* (135 / 4) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի *գտանիւր* շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար

կենացն լինելով: (249 / 7) և նա ի թաքստի լեալ ոչ *գտանիւր:* (297 /2) զոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն *գտաք:* (27 / 7) Ունէիր ազգականս ի յերկրի, և *գտար* եղբայր Քրիստոսի ի յերկինս. (28 / 5) որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, *գտաւ* մարդ: (25 / 14) և ի հանդերձեալսն հրանիւթիցն *գտաւ* հանդիսակից: (234 / 3) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար *գտաւ* յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 /4) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ *ԳՏԱԻ* ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ (322 /11) Առաւել/գրքում՝ առավել/ քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ *գտաք* մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ *ԳՏԱՔ* (12 / 9) որով ի ձեռն սորա ի ներքս յարքայականին *գտաք* յառագաստումն (209 / 8) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ *գտաք* ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ (209 / 13) որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն *գտաք* զփափագելին (210 / 2) *գտաք* զամենակեցոյց խաչին մասն (210 / 6) յորոյ ձեռն *գտաք* բազումք զփրկութիւն յաւիտենից (263 / 1) և *գտաք* անդ զսուրբ Մկրտիչն և զթուման առաքեալ և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 8) Տեսաք զտոմարն և *գտաք* այսպէս.(315 / 4) Զճշմարտախօս դրուագս բայից սակաւ ինչ նուազ *գտի* զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18) Եւ ապա բացեալ *գտին* զնշխարս երանելեացն (59 / 15) *գտին* զամենասուրբ նշխարս երանելոյն (70 / 12) *գտին* զնա ի տեղւոջն (148 / 12) քանզի *գտին* անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 15) *Գտին* զնա բանակեալ ի նմին գաւառի (159 / 18) *գտին* կողոպս երկուս արծաթեղէնս (206 / 5) և *գտին* զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց և ի ծառոցն ձօնելոց (250 / 18) Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, եթէ *գտից* ինչ հիւթ յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6) Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն Յաբեթի, և զազգաբանութիւն նորին *գտցես* յիւրում տեղւոջն: (4 / 3) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵԻԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ, ԱՍՏԱՆՕՐ *ԳՏՅԵՍ* (192 / 7) ՋՍՏՈՅԳՆ *ԳՏՅԵՍ* ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 3) Եւ եթէ յանդուգն ոք *գտցի,* որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մէջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 / 10) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և՛ որդիքն նոցա յանարժանութեան *գտցին* ՝մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 19) Սա *եգիտ* զսուրբ խաչն (344 / 5)

ԳՏԱՆԻԼ - 1

որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա *գտանիլ:* (214 / 2)

ԳՏԵԱԼ - 24

Իսկ յայսմ վայրի ժամ *գտեալ* պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 12) Եւ *գտեալ* ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 /1) Անդ *գտեալ* զերէցն Դանիէլ՝ սպասաւոր սրբոցն, զոր կարգեաց սուրբն Գրիգորիս, և զմանուկ մի ճիղբ, զոր *գտեալ* երիցուն՝ քրիստոսական կնքովն էր վերծանեալ: (39 / 13; 39 /14) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն *գտեալ* պարգևս համարէր անձին: (51 /11) Եւ *գտեալ* զնշխարս սրբոյն՝ գնային խնդալով: (71 / 10) Եւ *գտեալ* շիշս երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն. (81 /15) Եւ *գտեալ* ի նմա գիր տասնեւօթն բարձի: (107 / 12) Յայնժամ Անդոկայ պարապ *գտեալ* ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհին: (109 / 9) Եւ ոչ ուստեք *գտեալ* օգնականութիւն քաջացն Հայոց (113 / 12) յանցական *գտեալ* զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 8) և ոչ զոք *գտեալ* ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի *գտեալ* սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 /16; 151 / 17) որոց և անմարդի *գտեալ* զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 2) Ապա *գտեալ* զառողջութիւն՝ մտանէ առ արքայ (175 / 4) և անդարձ լեալ ի *գտեալ* չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) զոր *գտեալ էր* ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք (222 / 6) Եւ անդ նպաստամատոյց մեծարանս *գտեալ* ի քաղաքացեացն: (239 / 17) Յայնժամ *գտեալ* տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց և գործակից իւր *գտեալ* զՋաքարիա վանաց հայր՝ տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս (294 / 1; 294 / 2) Յայնժամ *գտեալ* համարձակութիւն Ստեփաննոսի՝ ասէ զկայսրն. «խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». և *գտեալ* անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321/8; 321 /9) և *գտեալ* զոսկերս երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի (332 / 14) Պատուական *գտելոցդ* և վեհ հոչակելոցդ … ի դեպ /ճիշտը՝ դէպ/ է ինձ ասել (276 / 7)

ԳՏՈՂ - 1

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան *գտող* (83 / 15)

ԳՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և միւս որդին Սահակ, որ և Սևադայ կոչեցաւ, այր քաջ և յաջող, սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց, այլ նաւազակապետաց Ջորոյգետոյն բովանդակ եղև իշխան, և խնդրող իսկ *գրագիտութեան.* (341 / 4)

ԳՐԱԾ - 1

գրածս բերէ յառաջ (309 / 15)

ԳՐԱԿԱՐԴԱՅ - 1

և՛ երիցունս բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ *գրակարդացս,* և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն (62 / 9)

ԳՐԱՆԻԿ ՍԱՂԱՐ - 1

զոր *Գրանիկն Սաղար* անուանէին (133 / 6)

ԳՐԱՍՏ - 2

և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարասւոյ կամ *գրաստու* պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 12) զանկեալսն փոքր ի շատէ ի ձեռս, զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և *գրաստուցն* անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 11)

ԳՐԱԻԵԼ - 2

Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և *գրաւել* զաշխարհն ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց և մանաւանդ *գրաւելով* ի համակամ եղբայրութիւնս. 191 / 5)

ԳՐԱԻԵՄ - 1

Այսպէս գազանացեալ Իսմայելեանն Հազարացիքն յինքեանս *գրաւեցին* զփափկութիւն երկրի (324 / 18)

ԳՐԳՌԵԱԼ - 1

Իսկ յունական զորավարացն *գրգռեալ* զնա՝ խնդրել զգաւերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274 / 14)

ԳՐԳՌԵՄ - 3

Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ *գրգռէր* չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Եւ անդէն ոգի մոլորութեան *գրգռէր* զմիտս գազանացեալ բռնակալացն. (96/7) և *ոչ գրգռէր* զնոսա ի մարտ պատերազմի. (131/1)

ԳՐԵԱԼ - 10

Եւ *գրեալ* երկիցս և երիցս հրովարտակս աղաչանաց, ոչ կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ *գրեալ* (62 / 1) որպէս ի կանոնսն *է գրեալ* (92 / 15) Եւ *գրեալ* հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ ցնծութեամբ և ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն. (149/4) և ի նմա *գրեալ* ասորերէն և հայերէն գրով: (206 /7) որպէս և *գրեալ է.* (245 /12) զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ *գրեալ էր* առ մեզ (264 / 15) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն *գրեալ է* (309 / 12) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ *գրեալ* առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն (334 / 17) որ ի կանոնսն *գրեալն է* (94 / 8)

ԳՐԵԱՆ - 4

և *զեղկելոյն* Ներսիսի *գրեանն ...* առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 15) ՋՈՐ ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՍ ԷՐ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ *Ի ԳՐԵԱՆՍՆ* (276 / 6) զի զաշխարհս յայնմ *գրենոյն* ի

կրօնս դարձուսցեն: (321 / 12) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ (322 / 10)

ԳՐԵԼ - 8

Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ (123 / 7) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն (144 / 15) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս (146 / 16) և իսկոյն հրամայէր գրել երդմունս և ունել համամիտ խաղաղութիւն: (181 / 16) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 16) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. (275 / 15) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2)

ԳՐԵԼԻ - 1

զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. (275 / 14)

ԳՐԵԼՈՅ - 2

որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք (265 / 3) զոր ի ձեռանէ տեառն էարբ զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325 / 10)

ԳՐԵՄ - 34

Եւ իսկոյն գրեաց թէ փութով այսրէն եկա՛յք: (268 / 14) որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն (315 / 15) և գրեաց ի վերայ եթէ. «Եղիազարայ է»: (344 / 7) Զայսոսիկ լուեալ եպիսկոպոսապետին և Զուանշիրի՝ նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 17) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275 / 13) այսպէս գրեն զկտակն (309 / 3) գրեն թուղթ առ Ղիոնացիսն և առնուն պատասխանի խստագոյնս: (323 / 1) զոր և դեռևս գրեն: (343 / 17) Ընկալան ամենեքեան զդրոշմն երկնաւոր և գրեցան ի դպրութեան կենացն: (20 / 6) Այսք ամենեքեան … գրեցան ի դիւանին Աբդլմէլքի ամիրմոմնւոյ (305 / 4) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՑՏՐԱՍ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ ԳՐԵՅԱՒ (12 / 9) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն (26 / 5) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՅԱՒ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՅ ԵՒ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵՒ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ (208 / 6) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ: (302 / 14) զոր վերագոյն գրեցաք ի մատենիս (172 / 6) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք (338 / 15) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) Ապա գրեցին նամակ, թէ միթ ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ» (276 /1) և գրեցին ի Հայս զանցս աղետիցն: (294 / 15) Եւ գրեցին թուղթ ժողովելքն

առ Վրացն Թալիլէ. (314 / 5) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ (343 / 3) և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 8) գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 / 5) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 10) գրէ այսպէս ի թղթին. (270 / 11) գրէ իսկ, թէ ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 10) գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 16) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հռոմոց (321 / 4) զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. (335 / 4) և տէրունիք ի Սիւնիս «հոգևոր տէր» գրէին, և նոքա «ի ծառայէ»: (275 / 17) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա (144/16) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից: (154 / 18) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ գալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 8)

ԳՐԵՑԵԱԼ - 2

Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն՝ ըստ գրեցելումն (246 / 8)

ԳՐԹԱԽԱՂԱՑ - 1

Բնաւին անթագաւոր միտս ունելոյ՝ գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5)

ԳՐԹԱՀԱՐԵԼ - 1

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ ՋՊԱՐՍԻԿՍ (177 / 3)

ԳՐԻԳՈՐ - 72

Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 9) Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն Աղուանից,է: (172 / 11) Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից … տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր (195 /16) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջո՛յն շատ: (263 / 5) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր … գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր (273 / 3) զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 4) Գրիգոր եդեալ է հիմն (278 / 18) Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն (286 / 4) Սա էր հայրազիր նորին Կոստանդնի և զանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6) Եւ եդան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 14)

սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ զաւանդութիւնն (328 / 8) Վարդ ծնանի զՎարազ Գրիգոր՝ զառաջին իշխանն Աղուանից (339 / 3) Լինին սորա որդիք Գրիգոր և Ապուսէթ. Գրիգոր շինէ զՇաւախաղացին բերդն (340 / 17; 340 /17) Գրիգոր ծնանի զՍևադայ (341 /7) առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ … Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ…տէր Գրիգոր, տէր Զաքարիա (342 /12) պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ միաբանութեամբ աշխարհիս՝ որպէս և էրն ի սրբոյն Գրիգորայ անտի (302 / 6) Առնու և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ (14 /14) Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15/1) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ… ի Գրիգորէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ… և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 /11) «Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ (236 / 18) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 / 11) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 / 15) Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց և հայրապետութիւնն ի ցեղէ սրբոյն Գրիգորի: (7 / 12) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ (14 / 2) որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 16) Խոնարհէր թագաւորն ծեր, անկանէր և պատէր զոտիւք և զձեռօք սրբոյն Գրիգորի(19 /9) ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (31 / 12) ի սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի (32 / 3) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին (34 / 5) որոյ ծունր եդեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 8) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս: (34 / 17) և անդէն վաղվաղակի զինքեան հատոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 / 17) զոր հիմնարկեալ էր մեծին Գրիգորի: (65 / 3) զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 / 11) Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի (66 / 15) ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու (67 / 5) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի (72 / 2) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝

սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի … Գրիգորի՝ Կապաղակայ եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 7) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի (123 / 10) Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ Փերոժ, Ջուանշիր, Յեզուտ Խոսրով, Վարազման. (172 / 12) ԳՈՐԾՔ ԵԻ ՔԱՋՈՒԹԻԻՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴԻՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ (172 / 16)ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց, մանաւանդ ծաղկեալ ալեօք հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի և մօր իմոյ՝ Գորիդխտոյ (189 / 11) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհին Հայոց՝ յԱյրարատեան գաւառ ի Վաղարշապատ քաղաք՝ հանգուցեալ ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն, զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 7; 236 /9) «Տո՛ւք, ասէ, ի նշխարաց սրբոյն Գրիգորի»: (236 /11) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 /12) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 3) ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս՝ թոռն մեծի Գրիգորի, կաթողիկոս Աղուանից: (239 / 15) և մատուցին զիրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 /7) տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին (273 / 15) հրամանաւ եպիսկոպոսին … պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև միասցի աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274/5) Ի թագաւորութեանն Հերակլի … ի Սիւնեաց տէրութեանն Գրիգորի, յեպիսկոպոսութեանն Մաթուսաղայի և յԱղուանից իշխանութեանն Վարազ Գրիգորի՝ Գարդմանայ տեառն՝ գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 6; 280 / 7) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, զայր սուրբ և ճշմարիտ՝ զուգաթոռ սրբոյն Գրիգորի (299/15) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (301/1) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 5) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 18) Եւ ի նմին ամին եղև զրաւ զարմից սրբոյն Գրիգորի: (318/2) զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328/7) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ, և անէծ զյափշտակողսն ի սրբոյն Գրիգորի հողոյն (330 / 4) հրամայէ այրել զեկեղեցին, որ սրբոյն Գրիգորի էր անուանադրեալ: (331 / 15) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 2) և Գրիգորի լինին որդիք հինգ (341 / 1) Եւ ապա

տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 9) զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 8) հանդերձեալ իմ աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 / 1)

ԳՐԻԳՈՐԻ - 1

Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն (286 / 4)

ԳՐԻԳՈՐԻԿ - 1

յոյժ տենչանօք հայցեցի ի Գրիգորիկայ՝ սպասաւորէն սրբոյն: (282 / 7)

ԳՐԻԳՈՐԻՈՍ - 10

Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ (19 / 11) եկն հռչակելին պատերազմողն և երիցս երանելին Գրիգորիոս (32 / 2) դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32/5) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 15) տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. (35 / 1) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և զերանելին Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զոյժ հռչակաւորս, զպատերազմայաղթս զՀռիփսիմէ և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 18) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (81 /1) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն, որպէս և յառաջընթաց աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 /10) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելոյն Գրիգորիոսի և երանելի նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց (33 / 11)

ԳՐԻԳՈՐԻՍ - 37

Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14 /17) Եւ անուն միւսումն Գրիգորիս յանուն հաւտն. (36/11) Քանզի զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. (37 /1) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 / 15) զոր կարգեաց սուրբն Գրիգորիս (39 / 13) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս (60 / 1) «Զսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ արևելս է» (70 / 9) Եւ ինքն իսկ Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս:

(71/1) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս, և զնոյն *Գրիգորիս /գրքում՝ Գրիգորէս/* (72 / 7) ուր վկայեաց սուրբն *Գրիգորիս՝* թոռն մեծի Գրիգորի, կաթողիկոս Աղուանից: (239 / 15) Եւ ապա տէր սուրբն *Գրիգորիս Պահլաւիկ՝* թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 9) որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն *Գրիգորիսէ* հաստատեալ (300 /17) ՍԱԿԱԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ *ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝* ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ՍՐԲՈՅՆ *ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝* ՈՐԴՒՈՑ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (31 /10; 31 /11) և եդեալ զերկոսեան շիշսն ընդ ամենասուրբ նշխարսն մանկանն *Գրիգորիսի* և ինքեանք փախստեայ ի Հայս անկանէին: (39 / 5) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր, և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն *Գրիգորիսի:* (39 /8) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն *Գրիգորիսի:* (40 /9) ԶՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ *ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ* ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՑ (56 / 4) ԳԻԻՏ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ *ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (64 /14) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն *Գրիգորիսի,* քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն *Գրիգորիսի:* (64 /18; 65 / 2) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն *Գրիգորիսի.* ողջ լերուք: (66 / 8) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն *Գրիգորիսի»:* (68 /8) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային …խնդրելով զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն *Գրիգորիսի:* (69 / 13) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն *Գրիգորիսի:* (70 / 5) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն *Գրիգորիսի* խնդրիցէ: (71 / 1) բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն *Գրիգորիսի* (72 / 12) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն *Գրիգորիսի* և ասէր երկիցս և երիցս առաջի բազմաց, եթէ թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից և խնդիր առնէ տեղւոյս և սուրբ նշխարացս *Գրիգորիսի:* (75 /11; 75 /13) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն *Գրիգորիսի.* (78 / 8) Եւ գտանէին ապակի մի ի գերեզմանին նորին *Գրիգորիսի* ըմպելի (82 /1) Եւ եկեալ *Գրիգորիսի* ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք (82 / 7) և անուանել մատուռն սուրբ *Գրիգորիսի:* (83 / 2) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու

յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն *Գրիգորիսի* տացէ քեզ (84 / 16) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն *Գրիգորիսի* ընդ ամենայն աշխարհին Ուտիացւոց գաւառին. (85 / 7) Եւ եղև յետ վկայութեանն *Գրիգորիսի* Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4) Սոքա որդիք գոլով Խանեսանայ արքային Մասքթաց, որք աշակերտեալ սրբոյն *Գրիգորիսի.* (119 / 14) «Մեզ նեռն ընտրեցաւ *Գրիգորիսն* այն»: (82 / 10)

ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՊԱՀԼԱՒԻԿ - Տե՛ս ԳՐԻԳՈՐԻ

ԳՐԻՉ - 1

Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման երագագիր *գրչի:* (225 / 1)

ԳՐԻՒ - 1

դ. Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ *գրիւ* ցորեան և Ջ գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ, և գինի որչափ և կարող է: (90 / 15)

ԳՐՈՒԱՆ - 2

և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ *գրուանաւ:* (121 /13) և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ *գրուանաւ. /գրթում՝ դրուանաւ/* (209 / 2)

ԳՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Ջի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, *գրութեամբ* ի Կոստանդիանոս վասն երևման խաչին ասէ. (216 / 8)

ԳՈՒԲ - 3

կանգնեաց սիւն ի *գբի* նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 5) գան միախումբ ժողով ի տեղի *գբին*: (11 / 9) և անդէն ի *գուբ* մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն (11 / 3)

ԳՈՒԹ - 3

յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան *գութ* խնամոյ անվթար (218 / 1) ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան *գութ* բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական *գութս* (152 / 10)

ԳՈՒԺԱԿՈՒՉ - 1

Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն *գուժակուչ* աղմուկ, նման ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանաք: (100 / 4)

ԳՈՒԺԱՏԱՐ - 1

Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր *գուժատար* յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 9)

ԳՈՒԺԵՄ - 1

Եւ ապա *գուժէր* ձայն աղետաւոր ի տունն Թորգոմայ (337 / 10)

ԳՈՒԺԿԱՆ - 2

գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ(116 / 16) և ոչ ոք էր, որ *գուժկան* լինէր այնչափ արանց: (169 / 2)

ԳՈՒՃ - 1

անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ *ի գուճ* ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 / 2)

ԳՈՒՄԱՐ - 1

և ի *գումար* տայ բնակութեան ընդ երեսս չարաշուք թշնամեաց»: (145/15)

ԳՈՒՄԱՐԵԱԼ - 7

Եւ *գումարեալ* զբանս իմ ի մի տեղի խօսեցայց. (28 / 4) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և Թոբելական գնդիւն *գումարեալ* ՝ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 9) և բազմութեամբ ուխտից եկեղեցւոյ *գումարեալ* հանդէս ժողովոյ՝ նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 /15) Եւ *գումարեալ* զնոսա ամենեսին ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս՝ միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 2) նորին աշակերտեալքն… *գումարեալք* ի մի վայր … փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) Ապա ի մի վայր *գումարեալք* սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին: (164 / 5) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ *գումարեալք* ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (329 / 19)

ԳՈՒՄԱՐԵԼ - 4

հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր *գումարել* (130 / 10) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ *գումարել* ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 15) Վասն զի *ի գումարելն* նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց ի Միջագետս. (12 / 15) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ (133 / 12)

ԳՈՒՄԱՐԵՄ - 5

Ժողովեաց *գումարեաց* զզօրսն իւր խաւարայինս (21 / 2) ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի *գումարեսցին* (27 / 15) զի և սա *գումարէ* զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից (334 / 7) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ *գումարէին* արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք (205 / 7) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ *գումարէր* ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 12)

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ[1] - 2

Եւ թողեալ ի ձեռս *գումարտակաց* զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. և

զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց:(131/14) և լսելի լինէր ամենեցուն ժամադիր *գումարտակին* այնորիկ: (130 / 11)

ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ² - 2

ետուն նմա զանկապանս մարգարտով և *գումարտակ* նոյնգունակ՝ շուրջ զպարանոցաւն: (175 / 10) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. և ընդ *գումարտակս* սքանչելի պարսպացն, զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 14)

ԳՈՒՄԲԷԹ - 1

Նա մեռաւ ի *Գումբէթն* Աբրահամու: (292 / 4)

ԳՈՒՄԲԷԹ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ - Տե՛ս ԳՈՒՄԲԷԹ

ԳՈՒՆԱԿ - 8

և *գունակ գունակ* կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ շողային (62/2; 62/2) յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով, *գունակ գունակ* կերպասուցն փողփողելով, սպիտակ ձիովք, կարմրազգեացն ընդելուզեալ կերպասուք. (62 /12; 62 /12) և ի յոլովութենէ տէրունեան խաչաձև նշանացն և ի փողփողելոյ նշանարձակ *գունակ գունակ* երանգախառն կերպարանաց, և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց ... իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 2; 74 /2) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին, եթէ զի՛նչ *գունակ* սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 /8) մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն *գունակ* բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7)

ԳՈՒՆԱԿ ԳՈՒՆԱԿ - Տե՛ս ԳՈՒՆԱԿ

ԳՈՒՆԴ - 54

անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի *գնդէն* Դիմաքսենից: (114 / 19 յիւրաքանչիւր *գնդի* նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67 / 9) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն *գնդի* յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4) Ընդ երկարել խռովութեանն Արեաց *գնդին* ոմն Ռահաս անուն ի Միհրեան տոհմէ... դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 1) ընդդէմ եկաց պատերազմաւ Արեաց *գնդին* (16 / 8) Ամենայն ինչ քո *գնդին* կրկին է. (23 / 2) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական *գնդին* Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ *գնդին* Թոբելեան հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին (101 / 4) Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան *գնդին* մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ (103 / 14) Զայս լուեալ *գնդին* Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ

վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) Ռազմ եդեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ *գնդին* Հայոց: (114 / 8) տեսին զմեծ յաղթութիւն *գնդին* Հայոց (116 / 3) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ, զոր Հոնահն կոչէին՝ իշխան *գնդին* տաճկաձիաց. (168 / 5) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան *գնդին* (232 / 13) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս *գնդիս* ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք և զձեզ ապաշնորհս արձակեսցուք»:(107 /5) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս *գնդից* գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 /16; 146 /17) Ապա և բազումք *ի գնդից* գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 /13; 147 /13) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն *ըստ գնդից* գնդից զգաւառս և զշէնս (156 / 6; 156 / 7) սա դիմեաց գալ անբաւ *գնդիւ* իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ *գնդիւն,* և զՄիհրան Վրաց բդեաշխ: (29 / 16) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և *Թոքելական գնդիւն* գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 9) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր *Ազիստոսեան գնդիւն:* (103 / 8) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս՝ որդին սրբոյ զօրավարին Թէոփիլեայ հանդերձ *Ազիստրոսեան գնդիւն* և այլ հաւատացելովք իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ *Ազիստրոսեան գնդիւն:* (105 / 18) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց *գնդիւն* քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ *Նամեսական գնդիւն* ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 13) Եւ ինքն իւրով *յօգնական գնդիւն* ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9) Խազիրք բազմամբոխ *գնդիւք* ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 16) Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … դրօշուք և *գնդիւք* մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք … ասպատակ սփռեալ յաշխարհն Աղուանից (232 / 5) Եւ բացին զդրունս Ալանաց և հանին *գունդ* բազում ի Հոնաց և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 15) Թողոյր երիցունս և սարկաւագունս և յոլովագոյն *գունդ* պաշտօնէից (86 / 6) և զմնացեալ զզօրսն ած հաւանեցոյց և միաւորեաց *ի գունդն* Արեաց: (16 / 5) Եւ ապա դեսպակ աշխարհատիկնոջն և տիկնուն *գունդն* զհետ նորա: (62 / 16) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և

բովանդակ *գունդն* Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 4) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ *գունդն* յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի հիւսիսոյ կողմանն. և *գունդն* երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 /1; 99 /2) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին *գունդն* Պարսից հանդերձ Աթաշխոդախւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) *«Գունդն* Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր (112 / 15) Յայնժամ գրեցին *գունդն* Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) և զերկրորդ *գունդն* տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց (113 / 15) Ապա եկին հասին ի վերայ նորա *գունդն* ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) Եւ ոչ դադարէին հետամուտ լինել *գունդն* Պարսից: (177 / 14) զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական *գունդն:* (328 / 4) Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ *գունդս* համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 2) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին *գունդս գունդս* հատանէին (105 /12; 105 /12) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեաք դու քեզ *գունդս* արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 /6) և արձակէր *գունդս* (180 / 1) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և *գունդք գունդք* յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67 /9; 67 /9) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր հեղուլ *գունդք* բազում: (178 / 17

ԳՈՒՆԴ ԱՐԵԱՑ - Տե՛ս ԳՈՒՆԴ

ԳՈՒՆԴ ԳՈՒՆԴ - Տե՛ս ԳՈՒՆԴ

ԳՈՒՇԱԿԵՄ - 1

բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել *գուշակեցաւ* (277 / 5)

ԳՈՒՊԱՐ - 2

Եւ այնպէս շքեղաշուք պատուով մուծանէին ի բանակն յոգնահոյլ *գուպարից:* (195 / 1) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին *գուպարս* յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր (99 / 1)

ԳՈՒՍԱՆ - 1

Յոգնայորդոր *գուսանօք* ներբողեալ տարփողականն Ջուանշիր … յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 5)

ԳՈՒՑԷ - 10

Մի՛ եթէ *գուցէ* ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային (18 / 3) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ *գուցէ* ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհիս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն արևելից: (20 / 16) *«Գուցէ* ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն (65 / 12) իսկ արդ *գուցէ՞* ոք ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ

ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. (158 / 7) *գուցէ* ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստուծոյ յապաղել, *գուցէ* իբրև զլացողս դատապարտիմք. (203 / 2) *գուցէ* յԱստուծոյ իցէ … *գուցէ* աստուածամարտք գտանիցիմք. (204 / 1; 204 / 2) մի՛ *գուցէ* արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7) մի՛ լիցի լսել, *գուցէ* եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց (279 / 1)

ԳՕՍԱՑԵԱԼ -1

Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ *գօսացեալ՝ /գրքում՝ գօսացեալ/* Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 10)

ԳՕՏԻ - 2

ընդ մէջ ածեալ *գօտի* ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով (175 / 8) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական *գօտին* ածին ընդ մէջ նորա (185 / 8)

/ գ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ԶԳԱՋՐԻԿ - 1

անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից, զՄուշն սպանէին, *զԳազրիկն* վիրաւորեցին: (115 / 1)

ԶԳԱԼ - 9

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան *զգալ* կենարարին մերոյ Քրիստոսի(7/7) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և *զգալ* նորա յօգնականութիւն: (142 / 16) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան *զգալ* նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) Եւ ազդեալ ի գաւառն *զգալ* բարկութեանն՝ բողոքէ կալ յաղօթս. (322 / 5) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում *զգալն* էր պատրաստեալ: (83 / 18) որ յառաջ քան *զգալն* զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (113 / 18) լսէր այնուհետև *զգալն* ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 11) Զորոյ *զգալն* լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ (184 / 2) զորոյ չարափառ ոմանք *զգալն* նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7)

ԶԳԱԼՈՒՍՏ - 2

Զորոյ *զգալուստն* լուեալ մեծի իշխանին Հռոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ. (239 / 19) զորոյ *զգալուստն* լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ (325 / 8)

ԶԳԱՀԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ - 1

Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ խնդրել *զգահերիցութիւնն* ի վերայ Աղուանից. (274 / 15)

ԶԳԱՅԱՆԷ - 1

Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և զերանելին Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զոյժ հռչակաւորս, զպատերազմայաղթս զՀռիփսիմէ և *զԳայանէ./գրբում՝ զԳայիանէ/* առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 20)

ԶԳԱՅԼ - 1

Իբրև *զգայլս* գիշաւանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա (136 / 4)

ԶԳԱՆՁ - 1

և կամ ուր ուրեք զաստուածային ծածկեցին *զգանձ.* (202/8) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և *զգանձդ* շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 15) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ *զգանձն* չոգաւ ընդ Հռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 5) Եւ առին *զգանձս* ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս (108 / 9) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն *զգանձս* և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11)

ԶԳԱՆՁԱԿ - 1

Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ և գանձուք շինեաց *զԳանձակ* քաղաքն (331 / 12)

ԶԳԱՐԳԱՐՔ - 1

և զայլազգի ազգսն, զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ զմեծ լերամբն Կաւկասու, *զԳարգարսն* և զԿամիճիկ Հեփթաղսն դարձուցեալ ի հաւատս՝ զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (95 / 16)

ԶԳԱՒԱԶԱՆ - 1

Իբրև տեսանէր *զգաւազանն* խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (180 / 16)

ԶԳԱՒԱՌԱՊԵՏ - 1

Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս, *զգաւառապետս* և զգիւղապետս … (157 / 17)

ԶԳԱՒԱՌ - 3

որոյ բռնազբօսութեամբ կալեալ էր *զգաւառն* Գեղամայ. (340 / 9) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից *զգաւառս* և զշէնս

(156 / 8) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու և կալեալ զգաւառան զամս ԺԲ (327 / 9)

ԶԳԵՀԵՆ - 1

որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանունս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն մեղաւորաց (247 / 17)

ԶԳԵՂԱՂԷՇ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5)

ԶԳԵՂԱՐԴՆ - 2

և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար (110 / 11) և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զգեղարդունս, նի զսուսերս ոսկիապատս … (169 / 4)

ԶԳԵՂԵՑԻԿ - 2

Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ, և վագրակերպեան սաղաւարտիւն զգեղեցիկ գլուխն հիւսեալ (110 /10) և կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ ստացուածս այգեստանեացն և գիւղաստանեացն, ընդ որ անցանէին: (133 / 1)

ԶԳԵՂԵՑԿԱՇԷՆ - 2

Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին (111 /12) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 16)

ԶԳԵՏ - 4

Նա և զուռուցիկ տիկնն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին.(138 / 19) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 16) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն (327 / 14) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս … (156 / 8)

ԶԳԵՏԻՆ - 1

և կրկնել զծունր թանայր զգետինն: (151 / 6)

ԶԳԵՐԱԳՈՅՆ - 1

Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց (233 / 12)

ԶԳԵՐԱՆԴԻ - 1

Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում, այլ առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 13)

ԶԳԵՐԱՇԽԱՐՀԻԿ - 2

և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 / 17) Անդանօր բարեացապարտն Վաչագան արքայ զիոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ, որ էր անանց և անպատմելի բարեացն առիթ (83 / 9)

ԶԳԵՐԵԱԼ - 3

Բնակեցուցանէ զգերեալսն ի գաւառին Շաւարշան (13 / 13) և որպէս յառիւծու ժանեաց զգերեալսն ի բաց կորզէին: (326 / 6) Սա թափեաց զգերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. (343 / 15)

ԶԳԵՐԵԶՄԱՆ - 3

«Ընդէ՞ր հեղգամք առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց (137 / 3) Եւ զտեղին ցուցեալ զգերեզմանին, եթէ այդր հրամայէր զիս հարկանել: (77 / 10) Զայնն նորա … զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ (22 / 13)

ԶԳԷՏ - 1

Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, և՛ որ անօրէն և մարդասպան է, և՛ կամ զգէտս հարցանէ, զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 3)

ԶԳԷՏՍ ՀԱՐՑԱՆԵՄ - Տե՛ս ԶԳԷՏ

ԶԳԻՆ - 3

Եւ յարուցեալ աբեղայն առնոյր զգինս բաժակին և գնացեալ յԵրուսաղէմ՝ գայր յԱմարաս: (77 / 6) Եւ բազում աղաչանօք տուեալ զգինս բաժակին և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 8) և զգինսն առեալ ի դպրոց մտանէր և ուսանէր թոշակաւն: (76 / 8)

ԶԳԻՇԵՐ - 5

և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի (307 / 17) և առհասարակ տարակուսեցան, սակայն հանին, դիզեցին և հսկեցին յաղօթս զգիշերն զայն: (11 / 10) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել …և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 /11; 217 /13)

ԶԳԻՏՆԱԻՈՐ - 1

Եւ հարցեալ հայրապետին զգիտնաւորսն իւր (268 / 16)

ԶԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 3

Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած (242 / 18) որք զգիտութիւն ոսկեծնութեան, և՛ արծաթահալութեան, և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան ունէին: (166 / 15) Ազդէ նախ յԱղուանս, տայ զգիտութիւն և գրէ այսպէս ի թղթին. (270 / 11)

ԶԳԻՐ - 5

Ընկալաք զգիր ողջունի (182 / 12) ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207 /2) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) «Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան (296 / 8) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10)

ԶԳԻՐ ՍՈՒՐԲ - 1

«Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10)

ԶԳԻՂ - 1

զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. (309 / 3)

ԶԳԻՂԱՊԵՏ - 1

Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս, զգաւառապետս և զգիւղապետս, զերիցուսն և զսարկաւագունս և զդպիրս (157 / 17)

ԶԳԻՂՄՆԱԶԳԻ - 1

Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի /ծն. Դելմնազգի/ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 12)

ԶԳԻՏ - 2

բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 12) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքում՝ և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 14)

ԶԳԼԽԱՒՈՐ - 2

և զգլխաւորն քահանայից զերանելին Աթանաս անդրէն նահատակէին (100 / 9) «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն գաւառաց աշխարհացս (155 / 6)

ԶԳԼՈՒԽ -12

և՛ ապա բառնային զգլուխ երանելւոյն սուսերաւ: (102 /3) Ապա սկսաւ տակաւ նուաղել և տկարանալ առաջի արքային Յունաց և ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 8) զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11/13) սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի աղօթիւք: (31 /8) Եւ մանկանն սկսեալ և զգլուխն ընդ երկիր ածեալ՝ պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 13) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 / 18) և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք ծառոցն (250 / 6) և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց

յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 6) շարժէին զգլուխս իւրեանց (140 / 8) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս լերանց, զբլուրս և զխորս ձորոց. (156 / 2) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 12) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 16)

ԶԳՄԲԷԹ - 1

թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ աննն (290 / 4)

ԶԳՄԲԷԹ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ -1

թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ աննն (290 / 4)

ԶԳՈԳ - 1

Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3)

ԶԳՈԴԵՍՏԱՆ - 1

և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳողեստանս՝ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 19)

ԶԳՈՂԱՆԱԼ - 1

Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ ասաց զանուն աբեղային և զգողանալն (82 / 8)

ԶԳՈՅՆ - 1

այսպէս փարէր զորդւովն իւրով՝ զգոյն երեսաց ալեծաղիկ զարդարեալ: (177 / 1)

ԶԳՈՅՆԱԳՈՅՆ - 1

Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8)

ԶԳՈՎՈՒԹԻՒՆ - 1

և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 15)

ԶԳՈՐԾ - 4

Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն աւարին (115 / 11) և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 /12) և զգործ Աստուծոյ սատանայի լլկանս համարել (204 / 9) «Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ» (202 / 12)

ԶԳՏԵԱԼ - 1

առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ: (212 / 1)

ԶԳՐԵԱԼ - 2

Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 12) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8)

ԶԳՐԵԱՆ - 2

Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք: (321 /12) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 1)

ԶԳՐԵԱՆՔ - 1

ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵԻԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ (320 / 16)

ԶԳՐԻԳՈՐ - 2

Սևադայ ծնանի Բ-ս որդիս՝ զԳրիգոր և զԴաւիթ. (341 / 7) Իշխանանուն ծնանի որդիս Դ՝ զՅովհաննէս, զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և Փիլիպպէ: (341 / 8)

ԶԳՐԻԳՈՐԻՍ - 4

հայցել զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 /2) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 /4) «Եթէ զԳրիգորիս խնդրէք, աստ է» (71 /6) Եւ տրտնջեալ առն միոյ ի քարակրացն՝ սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 10)

ԶԳՐԻՉ - 2

և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150/2) և քննեալ արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս (267 / 12)

ԶԳՈՒՄԱՐՏԱԿ - 1

որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտականն Պարսից արքային (141 / 20)

ԶԳՈՒՆԴ - 5

զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, շարժեա՛ և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114 / 14) եհար սատակեաց զգունդն (16 / 3) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 / 8) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց յայնկոյս գետոյն մեծի Կուրայ: (186 / 16)

ԶԳՈՒՍԱՆ - 1

Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին (92 / 5)

Դ

Դ - 13

ԳԼՈՒԽ Դ (8 / 1) Քահանայ և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և Բ սարկաւագին տացեն: (90 / 10) դ. Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Ջ գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու (90 / 15; 90 / 15) ԳԼՈՒԽ Դ (118 / 13) Մրուան՝ Մահմետայ որդի ամս Դ (291 / 10) ԳԼՈՒԽ Դ (295 / 1) Իսկ յետ Դ ամաց … սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 4) որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 4) Իշխանանուն ծնանի որդիս Դ՝ զՅովհաննէս, զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և Փիլիպպէ: (341 / 8) Տէր Անաստաս՝ ամս Դ: (345/3) Տէր Դաւիթ՝ ամս Դ: (345/4) Տէր Թէոդորոս, ամս Դ. (345 / 14)

ԴԱ - 26

ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ի դա. (193 / 6) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա (252 / 6) և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս, և հատանէ զծառս և ի հուր այրէ, և ոչ ցաւք ինչ հասանեն դմա և ոչ մահ, մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա, եթէ յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ (253 /3; 253 /5; 253 /5) Արդ՝ դուք համարիք ինչ զդա և լսէք բանի դորա. (251 /3) Բայց արդ՝ թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն, զոր դայն քարոզէ ձեզ, սակայն զբնական աստուածսն ձեր …ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ, և մատնել ի ձեռս դորա (251 / 12; 251 / 14) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա (253 / 7) ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ (262 / 12) և ի ձեռն դորա սրբական վարուց և նորահրաշ սքանչելեաց … ծանեաք զարարիչն մեր (262 / 15) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 2) ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 / 11) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղէր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են և ջանա՛յ ապրել ի ձեռաց դոցա. զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 /11; 170 /11) «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախսութեանդ. (254 / 10) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 13) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա (281 / 12) զի են իսկ դորա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 /10) և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել,

քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 3) և կամ մահ իսկ հասուցանել *դմա* (252 / 15) և ոչ ցաւք ինչ հասանեն *դմա* և ոչ մահ (253 / 4) Ասեն. «Ոչ է պարտ *դմա* զհաւատացեալ *դմա* յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. այլ երթալ և գալ *դմա* ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (265 / 19; 265 / 19; 265 /20)

ԴԱԳԱՂՔ - 1

ուր զսուրբ կուսին *դագաղսն* կալաւ (284 / 5)

ԴԱԴԱՆ - 1

և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, *Դաթան* և Աբիրոն (308 / 7)

ԴԱԴԱՐ - 1

և ոչ տաց քեզ դուլ և *դադար* (134 / 10)

ԴԱԴԱՐԵԱԼ - 3

ուր կայր *դադարեալ* անդ խաչն Քրիստոսի: (215 / 11) գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ նմա *դադարեալ* կայ յուսման: (321 / 3) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց *դադարեալ* յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 3)

ԴԱԴԱՐԵՄ - 11

Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ *դադարեաց* (19 / 3) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս… *դադարեաց* ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 19) և ի հրամանէ նորա *դադարեն* զդադարելն (246 / 14) սպառնալիքն նոցա *դադարեցին* (22 / 7) Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ *դադարեցին* յամին յայնմիկ(134 / 16)ու՞ր ուրեք երթեալ *դադարեցին* ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 /12) և ես ոչ *դադարեցից* ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից (139 / 14) Եւ ոչ *դադարէին* հետամուտ լինել գունդն Պարսից: (177 / 14) ոչ *դադարէր* սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա (176 /10) Ուստի և մեծապանծ անուամբ *դադարէր* դարձեալ առ սահմանօքն Վրաց: (178 / 8) գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ *դադարէր* յեզր գետոյն (191 / 3)

ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին և հազիւ ուրեմն *դադարեցուցանել* զդիմեալսն: (81 / 7)

ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՑԵԱԼ - 1

Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց *դադարեցուցեալ* քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8)

ԴԱԴՈՅԻ ՎԱՆՔ - 1

որ կոչի *Դադոյի վանք:* (340 / 5)

ԴԱԼԱՐԱՑԱՍԱՔ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց …*դալարացամաք,* կենդանահալած ի ստուերս ի միջօրէի (24 / 14)

ԴԱԼԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

որ զտապ խորշակին զովացուցանէին և զբոյս և զտունկս *դալարեցուցանէին* (251 /9)

ԴԱԼԱՐԻ - 1

Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել *դալարւոյն* առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8)

ԴԱՀԵԿԱՆ - 2

որ է ՀՌ *դահեկան* (286 / 9) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ և ի նոյն կենարար փայտէն մասն առեալ եդ ի ՃԻ *դահեկանի* ոսկւոջ (344 / 6)

ԴԱՀՃԱՊԵՏ - 1

որ մեծ է քան զայլսն *դահճապետաց* աւագ (330 / 7)

ԴԱՂՄԱՏԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Մակեդոնիա, *Դաղմատիա,* Մովղիս (5/10)

ԴԱՄԱՍԿՈՍ - 2

թողեալ զերկիր աղախնոյն՝ արկանէին զաթոռ տէրութեանն *ի Դամասկոս:* (193 / 10) զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին *ի Դամասկոս* Ասորեստանեայց (325 / 4)

ԴԱՄԻԱՆՈՍ - 1

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս … Կոզմաս և *Դամիանոս* և մասն մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11)

ԴԱՅԵԱԿ - 7

որ էր *դայեակ* կրտսեր որդւոյն Յազկերտի. (16 / 2) որ էր *դայեակ* անդրանկանն Խոսրովու (145 / 18) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ *դայեակ* և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5) Եւ *դայեակն* Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն (13 / 11) *դայեկաց* ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհն զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 4) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած, կամ իշխանաց տալ, կամ նոցին *դայեկաց* ի պարգև: (308 / 16) Հնարելով և առաջնորդելով *դայեկին* իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 / 1)

ԴԱՅԵԿՈՒԹԻՒՆ - 2

ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն *դայեկութեան* իմոյ. (309 / 16) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յըմպելիս, մի՛ ի բարեկամութիւն, մի՛ *ի դայեկութիւն.* (270 / 16)

ԴԱՅՆ - 2

զոր *դայն* քարոզէ ձեզ (251 / 13) զոր *դայն* քարոզէ մեզ. (252 / 11)

ԴԱՆԱԿԱՅԻՏ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և *դանակացիտ* զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան (241 / 7)

ԴԱՆԴԱՂԵԼ - 1

Իսկ թագաւորն ասէ. «Ոչ ինչ *դանդաղել»:* (73 / 9)

ԴԱՆԴԱՆ - 1

յորում բոլորատեգ լեզույն ծայր իբրու *դանդանաց* ցցեալ զբարակավանգ ճռռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13)

ԴԱՆԻԷԼ - 4

և թողոյր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի *Դանիէլ* անուն (37 / 16) Անդ գտեալ զերէցն *Դանիէլ* ՝սպասաւոր սրբոցն (39 / 13) որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն Մովսէս, սուրբն *Դանիէլ,* սուրբն Եղիա: (119 /13) Զմեծագոյնսն պարփակեալ *Դանիէլ* քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 / 18)

ԴԱՇՆ - 1

կնքէր *դաշինս* վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 7)

ԴԱՇՆԱԿԱՒՈՐ - 1

Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և *դաշնակաւոր* նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17)

ԴԱՇՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ունել և հաստատուն զուխտ և զպայման *դաշնաւորութեան* նոցա: (266 / 10)

ԴԱՇՏ - 17

Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, ցիր և ցան զանսրբոցն հոսեաց զոսկերսն ընդ *դաշտ* ամենայն. (11 / 12) և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն *դաշտաց:* (115/7) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ երեսս *դաշտաց* և ճանապարհաց (165 / 6) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս *դաշտացն* ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ *դաշտացն* արկեալ վանէր: (330 / 15) կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ *ի դաշտին* հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի հովիտս, կամ ի խորաձորս՝ զհարաւով մինչև ցմուտս *դաշտին* (8 /6; 8 /8) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին *ի դաշտին* Վատնեայ: (38 / 15) *ի* Վատնեան *դաշտին* յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 / 1) Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն *դաշտին* ի ներքս

փակէր (114 / 6) սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս *դաշտին.* (114 / 17) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս *դաշտին* առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) իջեալ ի *դաշտն* Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 5) անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի *դաշտն* Ուտի գաւառի (159 / 15) ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ *դաշտն* եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց ի լերինս և անդիորդաց ի փոսս ճարակողաց և արդիւնարարաց ի *դաշտս*: (217 / 2) և որ շուրջ զնովաւն են *դաշտք,* գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ (9 / 7)

ԴԱՇՏԱԿ - 2

Եւ անտի անցեալ ընդ *դաշտակն* Զերգունի՝ ի տեղի զոհարանի դիւցամոլ կռապաշտից. (11 / 1) հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև *դաշտակն* առ ափն Տրտուական գետոյն (205 / 2)

ԴԱՇՏԱԿԱՆ - 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն… տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց, լեռնականաց և *դաշտականաց* (135 / 1)

ԴԱՌՆ - 8

Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ, ի *դառն* ստրկութեան: (42 / 16) և անշէջ հրով *դառն* դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս և ազատել ի *դառն* ծառայութենէ սատանայի (49 / 9) և յայնմ ևս *դառն* տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 5) և *դառն* մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 4) Եւ *դառն* չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա (153 / 5) Յաւին և ցաւին և *դառն* արտասուեն (230 / 10) և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ *դառն* և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 15)

ԴԱՌՆԱԲԵՐ - 1

Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք *դառնաբեր* (229 / 13)

ԴԱՌՆԱԼ - 12

վաղվաղակի *դառնալ* սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18/16) և *դառնալ* ամենևիմբ ի սուրբ և յամենապարկեշտ քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 16) և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև *դառնալ* նմա յիրացն հասելոց: (131 /15) որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց *դառնալ* յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149 / 18) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր

թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ *դառնալ* նմա յերկիր իւր. (150 / 16) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր *դառնալ* ի հնազանդութիւն կայսերն Հոռոմոց. (181 /4) ոչ մարթացաք *դառնալ* ընդդէմ ձերոց հրամանացդ (209 / 11) Եւ լռելեայն ի տաճարն կամեցաւ *դառնալ:* (223 / 3) ԵԻ *ԴԱՌՆԱԼ* ՍԻՒՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ ՉԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ՉԷԹ (271 /9) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ *դառնալ* մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 /10) ԱՌ ՈՐՍ *ԴԱՌՆԱԼ* ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ (317 /14) իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն *դառնալ* երկիրն Ասիական. (323 / 15)

ԴԱՌՆԱԼ ԸՆԴԴԷՄ - Տե՛ս ԴԱՌՆԱԼ

ԴԱՌՆԱՄ - 56

Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ *դառնայ* յԵրուսաղէմ (10 / 6) Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս և *դառնայ* խաղաղութիւն հաստատեալ: (13 / 9) և *դառնայ* ինքն մեծաւ աւարաւ և բազում գերեօք ի Հայս: (13 / 12) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ *դառնայ* առ կայսր: (30 /1) որ *դառնայ* առ Աստուած յամենայն սրտէ (49 / 13) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, *դառնայ* ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 /17) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան, և ի տան թագաւորի կարգեալ քահանայս՝ *դառնայ* ի Հայս: (118/1) *դառնայ* ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս՝ Գարդմանայ իշխան (118 / 3) ինքն չուեալ անտի հանդերձ զանձիւքն՝ *դառնայ* ի տեղի իւր. (153 / 14) և յաւարի առեալ զաշխարհս ամենայն՝ *դառնայ* ի Սիւնիս (326 /8) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի փախուստ *դառնային* առաջի նոցա: (168 /19) Եւ պարծանք նոցա յետս ընդդէմ *դառնային* (169 / 2) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ ձիս, և՛ ջորիս, և՛ կապուտս յոլով առեալ *դառնային:* (177/14) միմեանց հոգևոր ողջունիւ համբոյր տուեալ *դառնային* յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 / 4) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք *դառնային* ի նաւահանգիստն: (212/10) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի *դառնային* յարազուարճ բերկրանօք (219/8) և ինքեանք ողորմագոչ արտասուօք անդրէն *դառնային* (224 / 9) *դառնային* խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց (266 /11) Մինչև անդրէն *դառնայր* այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր (79 / 4) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, *դառնայր* երեսքն յետս (82 / 11) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր գետոյն յարիւն *դառնայր.* (115 / 6) Զայս կնքեալ խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ *դառնայր,* և սպարապետն Աղուանից մարբն և եղբարքքն հանդերձ *դառնայր* յաշխարհն իւր: (179 /11; 179 /12) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ *դառնայցէ* առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 6) և արդ *դարձայ* ընդդէմ արևելից: (167 /18) Եւ չոգայ հասի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, և զերկրպագութիւն անդ կատարեալ՝ մեծաւ տրտմութեամբ *դարձայ* (282 / 4) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ

որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 / 4) որք դարձան ի բանակն: (11 /16) և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 / 16) դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհին իւրեանց. (142 / 5) դարձան և նոքա ընդդէմ նորա: (151 / 19) որոց կնքեալ զդաւիլն՝ դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: (191 / 6) դարձան ի հաւատս ճշմարիտս: (258 / 3) դարձան ի Հայոց Զիթգինն Խուրսան և Չաթն խազր (265 /16) Յայսմ մաքառմանէ և ի խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք (274 / 13) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275 / 1) և դարձան նորա ընկերքն ի Մաքա: (290/9) դարձարո՛ւք, երկի՛ր պագէք սմա. (140/4) «Որդեակք, դարձարո՛ւք առ տէր և ծաներո՛ւք զտէր Աստուած (242/12) եկա՛յք դարձարո՛ւք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 / 8) և դարձաւ չարն ի գլուխ նորին: (45 / 11) յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն (87 / 2) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն (112 / 15) Տուրականն դարձաւ յաշխարհ իւր: (143 /17) Դարձաւ ի դառնութիւն խաղաղութիւն մեր (226 /1) Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ (227 / 17) և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի հին փսխածն (294 / 6) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ (318 / 2) Եւ անտի դարձաւ ի բնակութիւն իւր: (330 / 22) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն (339 /11) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 / 9) զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց (161 / 7) զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց (161 /11) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի (162 / 17) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ բանիցն (170 / 3)

ԴԱՌՆԱՇՈՒՆՉ - 2

որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 17) և դառնաշունչ օդն ոչ սակաւ կայր ի վերայ: (239/12)

ԴԱՌՆԱՑԵԱԼ - 2

դիւագրգիռ մոլորութեամբն դառնացեալ, հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս (103 / 18) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 3)

ԴԱՌՆՈՒԹԻՒՆ - 7

Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 / 16) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ նորա յիրս դառնութեան: (157 / 9) Ո՛հ դառնութեան ժամանակիս այսորիկ. եղկելի են աչք նոցա, որք տեսին զվիհն զայն մեծ: (164 /9) Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 8) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17) զոր ի ձեռանէ տեառն էարք

զբաժակ *դառնութեան* (325 / 10) Դարձաւ *ի դառնութիւն* խաղաղութիւն մեր (226 / 1)

ԴԱՍ - 26

Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր և շրջեալ *ընդ դաս դաս* եպիսկոպոսացն և երիցանց՝ կարգել և յարմարագոյնս երթալ (73 / 10; 73 /10) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ *ԴԱՍ* ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 / 7) Բայց մնացեալ *դասն* ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) հրամայէ երիս *դասս* լինել (53 / 14) Եւ *դասս* եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 9) Այսպէս զետեղեցին զինն *դասս.* (275 / 17) հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն…աւետարանաւ և խաչիւ յոլովութեամբ իւրաքանչիւր *դասու,* և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 13) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և *դասու* պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ, ցնծալից ուրախութեամբ, հոգևորական երգով: (210/12) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ *դասու* եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 1) բազմութիւնք խաչիցն և զանազան նշանացն փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր *դասուէն* (67 /11) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս … քանդել և այրել զմեհեանսն՝ գործակցելով և քրմապետացն *դասուց* զղիւցազնեայ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին առ հասարակ: (259 / 3) Ապա չուէր բանակն ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն *դասուք:* (83 / 8) ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ՋՕՐՕՔՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ *ԴԱՍՈՒՔ* ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 3) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք, եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց *դասուք:* (220 / 16) կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն *դասուք.* (272 /7) սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական *դասուքն* և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105/3) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում *դասք դասք* և գունդք գունդք (67 / 8; 67 / 9) Եւ *դասք* եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն Աստուած (69 / 10) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն *դասք դասք* իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն (80 / 2; 80 / 2) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, *դասք դասք* ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145/12; 145/12) անդ հասանէին քահանայական *դասք* և այլք ի պատուական արանց, յորս ոչ սակաւ կայր հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 / 16) Թանց գիտութեանց դպրացն ջոկք և ուխտի մանկանցն *դասք* մնային. (218 / 3)

ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ սակս ինն *դասակարգութեան* գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 8)

ԴԱՍԱՀՈՅԼ - 1

զոր ի նմին գործ *դասահոյլ* մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 15)

ԴԱՍ ԴԱՍ - Տե՛ս ԴԱՍ

ԴԱՍԵԱԼ - 1

զի *դասեալ* լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 / 18)

ԴԱՍԵՄ - 1

Ցուցէ՛ք և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ *դասի* արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 5)

ԴԱՍԻԼ - 1

Տո՛ւր ինձ զքո միտսդ ոչ զեանալն, զուղիղն և *մի՛ դասիլ* ի հակառակող կամս (277 / 11)

ԴԱՍՏԱԿԵՐԱՅՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք՝ *Դաստակերային,* Ճնշմիայն, Մամշեղուն (212 / 16)

ԴԱՍՏԱԿԵՐՏ[1] - 3

որում անուան շինեալ էր *դաստակերտ* մի: (85 / 16) *ի* նմին *դաստակերտին* մեծապէս կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 /1) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց *դաստակերտքն* իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. (93 / 17)

ԴԱՍՏԱԿԵՐՏ[2] - 2

հասեալ գնացք հեղեղին ի *Դաստակերտ* գիւղ (333 / 2) առեալ զթագաւորն ելանէին *ի Դաստակերտն Մեծ:* (176 / 7)

ԴԱՍՏԱԿԵՐՏ ՄԵԾ - 1

առեալ զթագաւորն ելանէին *ի Դաստակերտն Մեծ:* (176 / 7)

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ - 2

և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և *դաստիարակ* թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ *դաստիարակօք* արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15)

ԴԱՏ - 1

«Աստուածք իմ, *դատ արարէ՛ք* ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 / 19)

ԴԱՏԱՊԱՐՏ - 1

վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և *դատապարտ* զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 9)

ԴԱՏԱՊԱՐՏԻՄ - 3

«Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստծոյ յապաղել, գուցէ իբրև զլացողս *դատապարտիմք.* (203 / 2) գուցէ յԱստուծոյ իցէ, և մեք այնմ ընդդիմամարտեալ՝ իբրև զլացողս *դատապարտիմք.* (204 / 1) *Դատապարտիւր* անհնարին հսկայն (110 / 14)

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 2

Զի որ երբեմն *դատապարտութեան* էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 7) որ ի թողութիւն եկն և ոչ *ի դատապարտութիւն* (19 / 12)

ԴԱՏ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ԴԱՏ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ - 6

և անշէջ հրով դառն *դատաստան* յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) *Դատաստան* արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183 / 7) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ *ի դատաստանացն* Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 8) որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի *դատաստանին* Աստուծոյ (289 / 19) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային *դատաստանն* (86 / 11) «տե՛ս, տէր, զայս, զի քո են *դատաստանքդ* արդար»: (322 / 4)

ԴԱՏԱՐԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

«ընդէ՞ր բնաւ թողէք յականջս ձեր զայնպիսի *դատարկաբանութիւն.* (203 / 12)

ԴԱՏԱՐԿԱԶԵՌՆ - 1

ոչ ունէին հրաման *դատարկաձեռն* լինել (64 / 7)

ԴԱՏԱՒՈՐ - 3

ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև ժամանակ ապստամբութեան. և թէ՝ *դատաւոր* հասեալ է առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու, օրն չար և անաչառ: (324 / 16) Ի ժամանակս Ապդանի *դատաւորի* առաւ Ղիոն այսպէս. (322 / 13) յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց աւագն … և ձախոյ կողմանն *դատաւորն* և զանձու ամիրայն (330 / 8)

ԴԱՏԵԼ - 2

Գալոց է միւսանգամ *դատել* զկենդանիս և զմեռեալս (124 / 19) նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ *դատելով* զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 6)

ԴԱՏԵՄ, ԴԱՏԻՄ - 4

«Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. (114 / 12) իսկ եթէ յետ այնր վնաս ինչ գործեսցեն, կանոնօք *դատեսցին:* (93 /7) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ *դատի* զերկիր (337 / 14) «Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ *դատին* զմեզ. (114 / 13)

ԴԱՐ[1] - 1

Ո՛վ սքանչելի պատմութեանս, զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց, որում համեմատ են ո՛չ *դարուցն* առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5)

ԴԱՐ[2] - 1

խստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն *դարիւք* Լուբնաս գետոյ (114 / 17)

ԴԱՐԱՀՈՋ - 3

Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ հռչակելոյն Հռիփսիմեայ և Գայիանեայ ի *Դարահոջ* գիւղն (67 / 1) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն *Դարահոջու* հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն, (70/6) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … Մատթէ՝ *Դարահոջոյ / գրքում՝ Դարահոճոյ/* երէց … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 3)

ԴԱՐԱՆ - 2

Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա *դարան* գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) և զորս ոչ կարաց ըմբռնել՝ *դարան* գործեալ մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5)

ԴԱՐԱՆԱԿԱԼ - 1

ընկճեալ կայր իբրև զօձ ի ճանապարհին *դարանակալ* (167 / 13)

ԴԱՐԱՆԱՂԻ - 1

Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի *Դարանաղեաց* գաւառէն (236 / 6)

ԴԱՐԱՊԱՍ - 1

Եւ գիտութիւն իմն զայս ուսաք զամիր մոմնւոյ *դարապասին* (330 / 6)

ԴԱՐԲԱՆԴ - 1

Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ, որ է մերձ ի *Դարբանդ:* (239/16)

ԴԱՐԲԻՆ - 1

զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ նպաստաւորեալ և Բախդանէր *դարբին* զամս երիս (281 / 15)

ԴԱՐՋ - 4

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ *դարձի* գերութեանն Հրէից ի Բաբելովնէ ՄՀ ամաւ: (7 / 8) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց

բժիշկ լինել *դարձի* առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, թերևս *դարձի* հնար գտանել մարթասցէ: (242 / 4) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ *դարձին* առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 6)

ԴԱՐՁԵԱԼ[1] - 36՛

ՇԱՊՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ԶՏԻՐԱՆ ԵԻ ՓՐԿԵԼՆ Ի ՀԻՍԻԱԿԱՆԱՑՆ ԵԻ *ԴԱՐՁԵԱԼ* ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ԶՏԻՐԱՆ. (30 / 9) Եւ *դարձեալ* նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից (48 / 8) Եւ *դարձեալ* ՚այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 1) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և *դարձեալ* ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 /3) և *դարձեալ* ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 6) Եւ *դարձեալ* ննջէր. և վաղվաղակի անդէն քունն առնոյր և *դարձեալ* երևէր նոյն տեսիլն: (58 /8; 58 /8) *դարձեալ* քունն առնոյր քաղցրագոյն. (58 / 11) Եւ *դարձեալ* ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս (72 /6) Եւ *դարձեալ* այլ ոմն անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ (75 / 13). Եւ տեսանէր *դարձեալ* անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն (77 / 3) Եւ *դարձեալ* եթէ՝ «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ վասն իմ և վասն Դաւթի՝ ծառայի իմոյ»: (87 / 14) ժէ. *Դարձեալ* ՚եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 8) և *դարձեալ* մեծագոյն ունել ի մէնջ շքեղաշուք մեծարանս: (107 / 4) Եւ *դարձեալ* յարձակէին քաջաբար ի վերայ բերդից և քաղաքաց (115 / 14) *Դարձեալ* ասէ ցնոսա, որ մերձն էին. (147 / 20) Եւ *դարձեալ* ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին (151 / 6) Աստ իմն *դարձեալ* խաղաղութեամբ գայ ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) *Դարձեալ* թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհռչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 / 13)Արդ՝ յետ այսչափ մեծապարգև երախտեաց, որով արար նախամեծար քան զամենայն իշխանսն, *դարձեալ* տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (199 / 1) Եւ *դարձեալ* ի կաթողիկոսէն ասէ (204 /11) և յետ այնորիկ *դարձեալ* ասէ զՏալբն. (289 / 11) *Դարձեալ* աղաչեմ և ասեմ, զգոյշ կացէք: (311 / 4) զոր *դարձեալ* ասէ Աստուածաբանն (315 /18) *Դարձեալ* որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն (316 / 4) Եւ ի ՃՁ թուականին *դարձեալ* Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց (320 / 12)

ԴԱՐՁԵԱԼ[2] - 7

Եւ անդրէն *դարձեալ* առ այրն, ասէ. (79 /3) Անտի *դարձեալ* աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն (95 /9) Եւ անտի *դարձեալ* ՚ի Մօրսն երթեալ բնակէին (96 /4) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան *դարձեալ* լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր:

(103 /10) ուր ընդդէմ *դարձեալ* թագաւորազանց ոմանց Բաղասական արքայի.(114 /18) Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր և *դարձեալ* անտի՝ շրջէր աշակերտօքն: (118 / 2) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և անտի *դարձեալ* ՝կամէր ձմերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 /4) Ուստի և մեծապանծ անուամբ դադարէր *դարձեալ* առ սահմանօքն Վրաց: (178/8) Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս *դարձեալ* զբերանովն կռանայր (199 / 12) Եւ նորա *դարձեալ* ի տեղի իւր: (218 / 10) Եւ ինքեանք անդրէն *դարձեալ* բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի *դարձեալ* յիւր շահաստանն: (290 / 7) Եւ *դարձեալ* ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու (327 /8) Անտի *դարձեալ* Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 /16) Եւ անտի *դարձեալ* եկն արքունի հրամանաւ և գանձուք շինեաց զԳանձակ քաղաքն (331 / 12) Անտի *դարձեալք* մեծաւ ուրախութեամբ ի քաղաքն՝ լուսազգեստ մկրտութեամբն լինէին. (259 / 7) զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ *դարձեալք* ի փախուստ: (320 / 5)

ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ - 4

և մի՛ զոք վտանգեալ՝ *դարձուցանել* ի մոգութեան կրօնս: (48 / 11) Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք *դարձուցանել* զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն (105 / 14) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա *դարձուցանել.* (111 / 4) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ *դարձուցանելով* և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով (200 / 6)

ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵՄ - 20

խնայեա՛ այսուհետև յանձինս ծառայից քոց և *դարձո՛* զսուր քո ի մէնջ (161 / 18) *դարձոյց* զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր:(163 / 6) Այնուհետև *դարձոյց* զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ (169 / 15) *դարձոյց* տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա (193 / 3) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց *դարձոյց* ի քրիստոնէութիւն (294 / 11) զի զաշխարհս յայնմ գրենոյն ի կրօնս *դարձուսցեն:* (321 / 12) փախստեամբ *դարձուցանեն* ի Հայս՝ թափուր և ունայն զամենայնն առնէին: (336 / 9) ոչ *դարձուցանես* զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց (142 / 18) որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ, մի՛ *դարձուցաներ* ունայն և ամաչեցեալ. (188 / 18) որ *դարձուցանէ* զգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն (47 / 9) և ընթացեալ ի բանակն՝ շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք *դարձուցանէ* ի փախուստ ընդ սարն (331 / 18) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին, մինչև ողջամբ զհայրն անդրէն *դարձուցանէին:* (180 / 10) և զյոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն *դարձուցանէր* ի պողոտայն (46 / 10) անդրէն առ իւրաքանչիւրսն *դարձուցանէր* զտէրութիւնն: (47 / 18) քանզի և մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, *դարձուցանէր* ի մոլորութենէ (75 / 9) և *դարձուցանէր* յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար

հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191 / 9) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կոոցն մոլորութենէ լուսաճնութեամբ աւազանին շնորհաց: (219 / 6) զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 11) Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 8) Արդ՝ ահա դարձուցից զերեսանակս նոցա ընդդէմ արևելից (134 / 9)

ԴԱՐՁՈՒՑԵԱԼ - 6

այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել փախստեայ: (33/17) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն (46/ 7) և զայլազգի ազգսն … դարձուցեալ ի հաւատս՝ զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (95 / 18) և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրունկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 7) Եւ դարձուցեալ զերեսս իւրեանց նովին սպառնալեօք գնացին: (140 / 12) Յայնժամ հրամայէր, զոր ինչ դարձուցեալ էր յաւարէն, զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 13)

ԴԱՐՄԱՆ - 1

Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց (108 / 12)

ԴԱՐՔՈՒՆԱՆԴ - 1

որոտընդոստ չոփայիցդ շիրիմք Դարբունանդ կոչեցեալ. (258 / 16)

ԴԱՒ - 4

և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (223 / 1) դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխաւորացն արս երկոտասանս (172 / 1) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 14) դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 6)

ԴԱՒԱՃԱՆԵԱԼ - 2

Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա (179 / 17) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (181 / 1)

ԴԱՒԱՃԱՆԵԼ - 1

Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 4)

ԴԱՒԱՃԱՆՈՂ - 2

Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13) Եւ ի նմին ամի դաւաճանողքն ի սէր խաղաղութեան … սրով սպանին զՍտեփաննոս (327 / 5)

ԴԱՒԱՆԵԼ - 1

յորժամ *դաւանել* հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ անվթար (217 / 17)

ԴԱԻԱՆԵՄ - 1

որ *դաւանեաց* զբարիոք դաւանութիւնն Քրիստոսի (37 / 11)

ԴԱԻԱՆՈՒԹԻԻՆ - 1

որ դաւանեաց զբարիոք *դաւանութիւնն* Քրիստոսի (37 / 12)

ԴԱԻԵԱԼ - 1

որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան և յետոյ *դաւեալք* անհնազանդ եղեն: (327 / 16)

ԴԱԻԹԱԿ - 1

որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, *Դաւթակ* անուն կոչեցեալ (224 / 17)

ԴԱԻԻԹ - 33

Զայսոսիկ զամենայն լսելով եպիսկոպոսին *Դաւթայ ...* մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. (203 / 3) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ *Ի ԴԱԻԹԱՅ* ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵԻ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ (208 / 6) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին *Դաւթայ* տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 /5) *ԴԱԻԹԱՅ* ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 /14) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ ... *ի Դաւթայ* Սիւնեաց եպիսկոպոսէ ... և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 15) «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ վասն իմ և *վասն Դաւթի* ծառայի իմոյ»: (87/15) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ *Դաւթի* Երանելւոյ իջուցի արտասուս, մի՛ բարկութեամբ խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 / 13) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զիրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ *Դաւթի* և Յովէլեայ ...գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204/19) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին *Դաւթի* հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 17) զուարթանայր հոգեծաղիկ պայծառութեամբ, յարակցաբար լեալ մարմնաքնարն *Դաւթի* երգոյն, յօրինէր նուագս երաժշտականս. (216 / 2) ՎԱԽՃԱՆ *ԴԱԻԹԻ* ՄԵԾ ԿՈԻԵՆԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ. (233 / 9) Պարտաւայ վանք Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին *Դաւթի,* այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ *վասն Դաւթի* և Յակոբու տօնին աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի (316 / 4) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ...Յաբեթ, Գամեր ... Պերճ, առ սովաւ *Դաւիթ,* Արբուն (41 / 8) Եւ զոր օրինակ *Դաւիթ* զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (87/1) որպէս

մեծն *Դաւիթ* ասէ (194/10) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն *Դաւիթ* (203/11) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և …տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, *Դաւիթ* և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 11) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ *Դաւիթ* և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 13) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի շնորհս ձերոյ սրբութեանց, *Դաւիթ* և Յովէլ եպիսկոպոսունք: (211 / 5) երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ *Դաւիթ* յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) Վասն այսորիկ *Դաւիթ* եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 4) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս … *Դաւիթ* Կաղանկատուաց վանական … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 8) Ի նոյն ամի տէր *Դաւիթ* Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ (330 / 3) որ Յունացն էր մագիստրոս՝ *Դաւիթ* կոչեցեալ անուն (341 / 13) առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ ...եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ … տէր *Դաւիթ*, սուրբն Յովհան… (342/12) Տէր *Դաւիթ* ամս Դ: (345 / 4) Տէր *Դաւիթ*, ամս Թ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից: (345 / 7) Տէր *Դաւիթ*, ամս ԻԸ. յեպիսկոպոսութենէն Կապաղակայ: (345 / 19) Տէր *Դաւիթ*, ամս Զ. յառաջնորդութենէ Փառիսոսայ վանաց: (346 /10) Տէր *Դաւիթ* ամս Է. յեպիսկոպոսութենէն Կապաղակայ: (346 / 13) Տէր *Դաւիթ* ամս Զ. յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց. (347 / 1) և ասէ իշխանն *ցԴաւիթ*. (346 / 2)

ԴԱՒՈՂ - 3

Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն *դաւող* բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն զընդդիմական և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. (304 / 8) և դեղ մահացու արբեալ *ի դաւողաց* վախճանի: (345 / 6) սա դեղօք վախճանեցաւ *ի դաւողաց:* (345 / 10)

ԴԱՒՈՆ - 1

որոց անուանք *Դաւոն* և Շապուհ ճանաչիւր (327 / 5)

ԴԴՈՒՄ - 1

Բերին *դդում* մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց (139 / 17)

ԴԵԳԵՐԻՄ - 2

Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն *դեգերեցան* յուսումնասիրութեանն ի թուականին (23 / 13) ի նմին գիշերի … արթնական խնճոյիւքն *դեգերէին* այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն (102 / 6)

ԴԵԼԵՄԻԿՔ - 1

և երևի ազգ այլ, զոր *Դելեմիկք* կոչեն (337 / 16)

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ - 1

որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 / 5)

ԴԵՂ - 9

և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն (49 / 13) զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել: (54 / 18) և դեղ մահացու արբեալ ի դաւողաց վախճանի: (345 / 6) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 2) և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 14) և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ, նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 /12; 49/12) ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 12) սա դեղօք վախճանեցաւ ի դաւողաց: (345 / 9)

ԴԵՂԱԳԵՂԻՉ - 1

Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 4)

ԴԵՂԱՏՈՒ - 2

Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ քրմաց, և՛ մատնահատաց, և՛ դեղատուաց. (50 / 18) նոյն ձևով և բազում դեղատուս կալեալ՝ հրամայեաց սպանանել. (54 / 16)

ԴԵՂԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ - 1

Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդսն մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 / 13)

ԴԵՂՆԱԳՈՅՆ - 1

զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8)

ԴԵՂՆԱԽՈՒՆԿ - 1

Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: (9 / 8)

ԴԵՆ - 1

որ կամեցաւ բառնալ զհաւատն Քրիստոսի և դենի մազդեզնի հնազանդել: (112 / 2)

ԴԵՆԻ ՄԱԶԴԵԶՆ - Տե՛ս ԴԵՆ

ԴԵՊ - Տե՛ս ԴԷՊ

ԴԵՌ - 16

Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 9) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ (35 / 12) դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. (59 / 7) Եւ մինչ դեռ զառաւօտին կատարէին զպաշտօն յոտնկալեաց, նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի. (70 / 8) Եւ մինչ դեռ զայս

ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, լսելի լինէր նմա: (77 / 14) զի *դեռ* ի նեղի եմք, ասէր: (121 / 1) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ *դեռ* զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) Եւ մինչ *դեռ* նա ակն ունէր պատասխանւոյն ի թագաւորէն, և կամէր հրապուրել պահել ինչ զպատգամաւորսն (155 / 3) Մինչ *դեռ* նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ (156 / 1) որ *դեռ* ևս ունէր զաշխարհին Պաղեստինացւոց: (167 / 9) *Դեռ* ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն (173 / 10) Եւ մինչ *դեռ* ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն (222 /9) Այլ *դեռ* շունչն ի նմա կայր. (224 / 10) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն *դեռ* ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 /15) որ *դեռ* ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս (266 /16) Յայսսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք *դեռ* ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (320 / 18)

ԴԵՌԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … *Դեռիս,* Սարմատիա (5 /9)

ԴԵՌԵԻՍ - 2

որ *դեռևս* կայ ի նմա: (320 / 13) զոր և *դեռևս* գրեն: (343 / 17)

ԴԵՌ ԵԻՍ - Տե՛ս ԴԵՌ

ԴԵՍՊԱԿ - 17

հրամայէր *դեսպակ* առնել յանուն սրբոցն (61 / 16) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն *դեսպակ* ելանէր առաջի (62 / 11) Եւ ապա *դեսպակ* աշխարհատիկնոջն և տիկնունի գունդն զհետ նորա: (62/16) Իսկ *դեսպակ* սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով … երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 / 5) և յորժամ զեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր *դեսպակ* սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) և զագիս ձիոցն կարմիր ներկուածով տայր յարմարել, և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն *դեսպակի* և ձիոցն սպաս ունել: (62 / 6) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի *դեսպակի* սրբոցն (69 /3) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց *դեսպակի* սրբոցն (69 / 11) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր *դեսպակի* երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 13) զոր ի վերայ *դեսպակին* հարեալ կանգնէին (62 / 1) Եւ մի ևս ինչ ունել *դեսպակին,* բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 6) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ *դեսպակին* թագաւորական թագով … և զսուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ և բազմութիւն պաշտօնէիցն առաջի և զկնի *դեսպակին* խաչ ի ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 /12; 62 /14) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և

ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ *դեսպակին* հարեալ(69 / 5) և բազմութիւն /գրքում՝ բազմաթիւն/ պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ *դեսպակին...* զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած։(69 / 8) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով…յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ *դեսպակին* լեալ …երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 /7) Եւ ինքն թագաւորն առ *դեսպակովն* երթայր (69 / 9)

ԴԵՍՊԱՆ - 1

Եւ անդէն զնոյն այր, որում զդուռնն յանձն արարին, արձակեցին *դեսպան* յաշխարհին Հոնաց (116 / 10)

ԴԵՐԱՔՐԻՍՏՈՍ - 1

Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս, նմանեալ *Դերաքրիստոսի* Նեռինն (297 / 10)

ԴԷՄ - 11

Բայց *դէմ* եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 12) Եւ *դէմ* եդեալ առ հասարակ ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137/4) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից *դէմ* եդեալ շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 / 3) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս *դէմ* առ *դէմ* ռազմ պատերազմի: (178 /5; 178 /5) *Դէմ* եդեալ ականայ, տարադէմ գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 13) Էր որ թղթովք բազում անգամ. *դէմ* յանդիման ժողովուք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպոլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպոլիս: (271 / 15) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս *դիմաւ* (81 / 3) Եւ ել գնաց անհամար զօրօքն ի *դիմի* հարկանել նոցա: (108 / 1) «Արդ պատրաստ լեր ի *դիմի* ելանել (114 / 1) անդ ի *դիմի* հարկանին նմա զօրքն Տաճկաց (336 / 8)

ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ - Տե՛ս ԴԷՄ

ԴԷՄ ԵԴԵԱԼ - Տե՛ս ԴԷՄ

ԴԷՄ ՅԱՆԴԻՄԱՆ - Տե՛ս ԴԷՄ

ԴԷՄՔ - 1

որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու *դէմս* ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 5)

ԴԷՆ - 1

որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն *դէն* (48 / 6)

ԴԷՊ - 6

ի *դեպ* է /ճիշտը՝ *դէպ*/ ինձ ասել (276 / 8) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի *դէպ եղև* ճանապարհաւ հուպ անցանել (52/5) ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ Ի *ԴԷՊ* ԳՐՈՑՍ (106/4) և հասեալ ի Շաղատ՝ ելանէ ի բլուր մի, և անտի փախչի եղջերու մի, *դէպ* ելանէ յԵկեղեցաբլուրն: (111 / 9) և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, *ի դէպ էր* ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207/15) Սակս որոյ *ի դէպ էր* առ նա առաքելական ձայնն (214/11)

ԴԷՊ ԼԻՆԻ - 1

Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի *դէպ եղև* ճանապարհաւ հուպ անցանել (52 / 5)

ԴԷՏ - 1

«Դէտ կացուցի զքեզ ի վերայ ժողովրդեան իմոյ. (306 / 9)

ԴԺԿԱՄԱԿ - 1

կարի յոյժ *դժկամակ* այրն Աստուծոյ լինէր (207 / 13)

ԴԺՆԴԱԿ[1] - 15

Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ բնակէին՝ ղօղեալ ի սպառնալեացն *դժնդակ* իշխանացն. (96 / 5) և *դժնդակ* փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա (102 / 2) Յայնժամ *դժնդակ* բարկութեամբ լցեալ մրմռէր թագաւորն (104 / 17) Քանզի եհաս մեզ լուր *դժնդակ* համբաւու (123 / 1) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան *դժնդակ* վէրս յանձն առեալ (176 / 19) և ի *դժնդակ* վիրացն պակասեալ վախճանէր: (224 /12) ողբային զիշխանն կականաւոր և *դժնդակ* գոչմամբ: (224 / 15) Զի սգալի ձայնիւ անդադար ողբասցուք Ի վերայ *դժնդակ* կորստեանս մերոյ: (225 /11) «Ահա հարկք, որ եղան ի վերայ մեր ի *դժնդակ* ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ վտանգեալ տարակուսեսցէ զմեզ: (237/15) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի *դժնդակ* կապանս անկեալ դնէին: (257 /15) *դժնդակ* ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 13) Եւ յետ երկուց ամաց *դժնդակ* եղեալ կարի ձմեռն. (331 / 5) և անդ հողմ *դժնդակ* մրրկեալ շրջապատեաց զնոսա. (331 / 19) և գայր ելանէր երիս վէրս *դժնդակս* յանձին բերելով (174 / 14)

ԴԺՆԴԱԿ[2] - 1

որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ *Դժնդակ* (339 / 7)

ԴԺՆԴԱԿԱԳՈՅՆ - 1

Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն *դժնդակագոյն* (77/3)

ԴԺՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

որ յիւր մարմինն առեալ է *դժնդակութիւն* սրոյ խոցման (49 / 10)

ԴԺՆԻԿ - 2

Ղօղեալ հանգիցէ ընդ հովանեաւ *դժնկի* (228 / 12) գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեղեոնեան *դժնկին* էր պատաղիճ (193 / 1)

ԴԺՈԽՔ - 6

եղաւ ի գերեզմանի, զի խորտակեսցէ զնիզս դժոխոց. (124 / 17) Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան (241 /8) և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 / 4) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 16) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա (88 / 8) որով դժոխք գերեցան (129 / 7)

ԴԺՐՈՂԱԲԱՐ - 1

յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին (218 / 15)

ԴԺՈՒԱՐԻՆ - 1

Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումնդ ձեր (265 / 8)

ԴԻԱԹԱԻԱԼ - 2

յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 / 7) ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5)

ԴԻԱԿՆ - 3

այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 5) Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան (241 / 6)

ԴԻԵՑԻԿ - 1

Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց (167 / 19)

ԴԻԶԱՆԱԼ - 1

զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 4)

ԴԻԶԱՆԱՄ - 1

Եւ ահեղ յոլովութեամբ դիզանայր թշնամին ի վերայ նորա. (176 / 7)

ԴԻԶԱՓԱՅՏ - 3

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԿԱՅԵԼՈՅՆ Ի ԴԻԶԱՓԱՅՏԼԵՐԻՆՆ (119 / 8) ի Դիզափայտ լերինն ի Կատարոյ վանս, որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան, որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119 / 11) Ամենեքեան սոքա ի լեառնն Դիզափայտ աճապարեալ խոտաբուտ կենօք (119 / 15)

ԴԻԶԵՄ - 1

հանին, դիզեցին և հսկեցին յաղօթս զգիշերն զայն: (11 / 10)

ԴԻԵՄ - 1

որք զկոտորեալ մարբքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136 / 8)

ԴԻՄԱԴԱՐՁ - 2

Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու (327 / 8) որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանունս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն մեղաւորաց (247 / 17)

ԴԻՄԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆ - 1

Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 9)

ԴԻՄԱՄԱՐՏ - 2

Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտից հարեալ ընկենոյր (174 / 14) նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8)

ԴԻՄԱՄԱՐՏԵԼ - 1

անդ հասանէին քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց, յորս ոչ սակաւ կայր հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 / 17)

ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ - 1

անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 19)

ԴԻՄԵԱԼ - 13

«Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. (43 / 17) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ (48 /13) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն: (81 / 5) Դիմեալ որպէս զալիս ծովու՝ նախահաս յԱստեղն լինէին բլուր: (100 / 5) համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա (144 /1) խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 /2) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) Եւ դիմեալ ի ներքս քահանայիցն առ հասարակ՝ կտրեցին զծառսն. (255 /7) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով (329 /6) որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 /16) Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրիերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 /1) որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 19) Եւ անտի լքեալք, յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի

չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 16)

ԴԻՄԵՄ - 18

«Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 6) սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին.(16 / 2) և ընդ լուսանալ առաւօտուն դիմեաց զօրն ի ներքս: (108 / 8) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից.(143 / 18) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա (136 / 4) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 9) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 14) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն (152 / 3) իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց (152 /11) Դիմեցին նոքա ի կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն (288 / 13) Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ արքային Պարսից: (29 / 10) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 13) դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 9) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս (330 / 14) որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչին դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղիքն յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16)

ԴԻՄԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 20)

ԴԻՄՈՒՄՆ - 1

ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՍՈՒՍԱԿԱՆԱՑՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (99 / 6)

ԴԻՊԱԿ - 3

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ … ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս (198 / 2) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 8) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8)

ԴԻՊԱՀՈՑ - 4

Եւ արձակեաց յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս, որք էին ի դիպահոջ դրան հօր իւրոյ: (149 / 3) որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն և այնոցիկ, որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն (149 / 17) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 8) կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 / 16)

ԴԻՊԵԱԼ - 3

Անդ ի միջի գետոյն ծառ մի կղզւոջ դիպեալ. (52 / 8) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն (213 / 7) ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 / 13)

ԴԻՊԵԼՈՑ - 1

Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (152 / 1)

ԴԻՊԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 12)

ԴԻՊԻՄ - 4

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. (241 /2) իրերաց դիպեցան և խոստովանեցան երկոքեան զմի պատճառս և պատմէին զտեսիլն իրերաց: (58 / 16) որք ի ժամուն դիպեցան անդ: (111 / 16) Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 6)

ԴԻՏԵԼ - 1

Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 14)

ԴԻՏԵՄ - 1

և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 9)

ԴԻՐ - 1

Եւ ոչ ումեք յայտնի էր դիր նշխարացն սրբոց (56 / 6)

ԴԻՔ - 7

որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի (50 / 1) կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (33 / 1) և՛ ի տեղիս տեղիս ատրուշանս կանգնեալ՝ զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 /2) որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք (46/12) Հրաման տայր …ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 / 14) որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն

բարձրագունից, ձօնելոցն յանուն *դիցն* սնոտեաց (250 / 8) և զտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի *դիցն* մեհենաց (251 / 1)

ԴԻՒԱԳՈՐԾ - 1

առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ ի սնոտի *դիւագործ* պղծութեան պաշտամանցն (258 / 7)

ԴԻՒԱԳՐԳԻՌ - 1

դիւագրգիռ մոլորութեամբն դառնացեալ, հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 17)

ԴԻՒԱԿԱՆ - 3

և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս, և զյոլով աշխարհս ի *դիւական* չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 9) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն, զոր ի Փրկչէն ուսաք, *դիւական* ոգւով, վայրագ և աղեղնաւոր, յանապատս կեայր: (287 / 10) Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին յանջրդի *դիւական* յանապատն (288 / 14)

ԴԻՒԱԿՈՐԾԱՆ - 1

երբեմն երաշտիւք ցամաքեցուցանէին զերկիր *դիւակործան* և սատանայազրգիռ մոլորութեամբն: (254 / 2)

ԴԻՒԱՀԱՐԻՄ - 1

«Եւ դու ուրեմն *դիւահարի՞ս.* (33 / 25)

ԴԻՒԱՄՈԼ - 2

Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց *դիւամոլ* հեթանոսաց (27 / 19) Տեսանե՞ս զանոպայ չարութիւնն *դիւամոլ* ազգին Կայենի: (244 / 16)

ԴԻՒԱՅՈՐԴՈՐ - 1

դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տոփէր ի նա (100 / 14)

ԴԻՒԱՆ - 2

ԵԴ Ի *ԴԻՒԱՆԻ* ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 6) Այսք ամենեքեան … գրեցան ի *դիւանին* Աբդլմէլքի ամիրմոմնւոյ (305 / 4)

ԴԻՒԱՊԱՇՏ - 2

չար և *դիւապաշտ* մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս (35 / 13) որ կամին *դիւապաշտ* կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս (254 / 11)

ԴԻՒԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 6

զորս ի *դիւապաշտութեանն* գտանէր յաղանդին. (35 / 11) և հաստատել կարգել յիւրում իշխանութեանն զմոգութեան *դիւապաշտութիւնն* (42 /13) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն *դիւապաշտութեանն* առածեալ կործանեաց (42 / 18) և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս *դիւապաշտութեանն:* (53 / 12) Եւ այլ ևս աղանդք *դիւապաշտութեանն.* զի մի դևն կոյր առնէր, և միւսն՝ պիսակ,

որք հեղգային առնել զպաշտօնն չարութեան: (55 / 3) զի յայտնեսցի չար *դիւապաշտութիւնն* և բարձցի յաշխարհէս: (52 / 14)

ԴԻԱՊԱՏԻՐ - 1

զոր *դիւապատիր* Մահմետն առնել սկսաւ մարգարէութիւն: (288 / 16)

ԴԻԻԹ - 4

Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր, որ ոք բազին արասցէ և *դիւթ* հարցցէ (50 / 1) ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ *ԴԻԻԹԱՅ* (50 / 15) Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացս, և՛ *դիւթաց* (50 / 18) նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն և զորդիս *դիւթացն* և քրմացն զինքեամբ կացուցանէր. (51 / 7)

ԴԻԻԹՈՒԹԻՒՆ - 1

Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան *դիւթութիւնս* առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 10)

ԴԻՏԱԿԱՆ - 6

և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն *Դիւտական:* (66 / 12) Այս ձևով գային հասանէին ի սեպհական գիւղն *Դիւտական* (85 / 12) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն մատրանն, որ ի *Դիւտական* գեղջն (86 / 4) Եւ անտի չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն *Դիւտական:* (133 / 3) չու արարեալ թագաւորն *ի Դիւտականէ* բազմութեամբ ժողովոյն (70 / 14) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն *Դիւտականու,* ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 6)

ԴԻՐԱԳՈՅՆ - 1

Զայդ աղքատի ումեք *դիւրագոյն* է առնել (25 / 11)

ԴԻՐԱԼՈՒՐ - 1

և *դիւրալուր* ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 10)

ԴԻՐԱՄՈԼԱՐ - 1

Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի թոյլ և յողդողդ խորհուրդս *դիւրամոլար* անմիտ մարդոց (298 / 12)

ԴԻՐԱՒ - 1

Եւ ապա *դիւրաւ* լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց (330 / 2)

ԴԻՐԻՆ - 1

այլ գործեցին մեղք մեր առաջի նոցա զդժուարինսն *ի դիւրինս* (157 / 6)

ԴԻՑԱՉՆ - 2

հրամայէր հատանել զսկայաձիր *դիւցազանց* ծառն (250 / 11) Եւ այնպէս անցանէին աներկիւղ ընդ կատարն լերինն՝ հսկայաձիր և *դիւցազանցն:* (239 / 11)

ԴԻՒՑԱԶՆԱՅԻՆ - 2

Յայնժամ հրաման տայր *դիւցազնային* մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 12) որ *դիւցազնային* կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 / 9)

ԴԻՒՑԱԽԵԼԱՐ - 1

Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի *դիւցախեղաց* կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 5)

ԴԻՒՑԱՄՈԼ - 1

Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտակն Ջերգունի՝ ի տեղի զոհարանի *դիւցամոլ* կռապաշտիցն. (11 / 1)

ԴԼԱՄ - 1

Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ *ոչ դլաց,* և ոչ դադարեաց (19 / 3)

ԴԿԼԱԹ - 3

Եւ անցեալ ընդ գետն *Դկլաթ* ՝եհաս ի Վեհկաւատ գաւառ. (174 / 3) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ *Դկլաթ* գետն (176 / 6) և զկանայս և զիարճս իւր և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս գետոյն *Դկլաթու:* (144 / 3)

ԴԿՂԱԹ - 2

Սահմանք Յաբեթի այս են … ի Մարաց մինչև ցԳադիրովն կողմն հիւսիսոյ և ցգետն *Դկղաթ* (4 / 6) և գետն *Դկղաթ,* որ մեկնէ ի մէջ Մարաց և Բաբելովնի: (6 / 11)

ԴՂԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս…Ընձակ, *Դղակ*: (41/7)

ԴՂՄԱՀՈՂՔ - 1

սոքա բնակեալ էին *ի Դղմահողան* արքայատուր Աղուանից աշխարհիս: (305 / 4)

ԴՂՄՈՒՆՔ - 1

նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ …Ջարմիհր ի Վարազ Քուրդակեան, և Մահմատ ի Շերոյեան՝ *Դղմանցն* տեարցն որդիք. (305 / 3)

ԴՂՈՐԴԵՄ - 1

որ զերկիր շարժէ, զվէմս *դղորդէ,* զգերեզմանս աւերէ (22 / 13)

ԴՆԵԼ - 16

Սկսան *դնել* բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական բանից երանելւոյն. (38 / 9) և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ *դնել* ի

սապատի: (53 / 18) և ունկն *դնել* Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 15) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն *դնել* հրամայէր: (64 /2) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր *դնել:* (66 / 12) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀոիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և *դնել* առաջի բրածին: (81 / 1) հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի ներքս *դնել* (113 / 5) բանս *դնել* ընդ նոսա և ուխտ հաստատել (116 / 11) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և *դնել* ընդ գրուանաւ: (121 / 12) մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ *դնել* զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 11) և կամ զարփիափայլ լապտեր *դնել* ընդ գրուանաւ./գրքում՝ դրուանաւ/ (209 / 2) զի նշան խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր *դնել* ծունր ամենեցուն. (239 / 8) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, *դնել* ծունր և աղօթել (255 /3) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան *դնել* և հրապարակս յօրինել. (257 / 16) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն *դնել* մերձ (277 / 9) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա *դնելոյն:* (273 / 14)

ԴՆԵՄ - 63

Միտ *դիր,* ո՛վ սիրելի (88 / 16) և դառն մահ ի վերայ *դիցեն:* (92 / 4) և պատուհաս ի վերայ *դիցեն* (92 / 6) պատուհաս *դիցեն* և ի բաց հալածեսցեն ի շինէն. (92 / 15) ապաշխարութիւն ի վերայ *դիցեն* (93 / 6) զի մեք զանասնական բարսն ի բաց *դիցուք.* (124 / 11) վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում *դիցուք* զանձինս ի վերայ քո»: (158 / 12) խաղաղութիւն արասցուք յայսմհետէ և սէր *դիցուք* ընդ միմեանս (323 / 7) և զի այսդէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ *դիր* խոստովանութեան ձերում (278 / 3) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ աթոռ երկաթի ծալածոյ, և ոտք են ոտից մարդոյ նման, զոր բերեալ իսկ տեսա բազումք. և հանդերձ ինչ պատուական *դնեն* ի վերայ աթոռոյն: (54 / 3) Եւ այնք, որ կոծ *դնեն,* զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն, և ընտանիքն զհետ արտասուել մի՛ իշխեսցեն: (92 / 5) Եւ աշխարհս Աղուանից անվրդով յայսցանէ մնայր. եհաս համբաւ իմն ի նոսա, եթէ ոմանք պատկերս ոչ ընդունին, ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ *դնեն* հարսանեաց. յայս պատճառս, եթէ քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս: (267 /3) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և *դնէ* ի մաքրագոյն յարկեղս: (122 / 2) և արքայ *դնէ* զձեռն ի գլուխ նորա (175 / 4) և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին *դնէին* առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 9) *Դնէին* առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 / 4) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար

քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ *դնէին:* (257 / 15) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ *դնէին* ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին զկորստական պարգևսն. (323 / 10) զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և *դնէր* առաջի նորա (19 / 7) Եւ *դնէր* ի հանգստարանի՝ ի տեղւոջն, յորում պսակեցան սուրբքն: (34 /19) և *դնէր* անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 14) Եւ *դնէր* անուն մանկանն Պանդալիոն (63 / 10) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն *դնէր.* (64 / 3) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն *դնէր* առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ *դնէր* ի դեսպակի սրբոցն (69 / 3) և ներբողումն գրոցն առնելով՝ *դնէր* ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11) և անդ *դնէր* ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 4) *դնէր* ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց *դնէր* ուխտ (181 / 4) Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք *դնէր* աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 2) առ նոսա բանս խաղաղականս *դնէր:* (197 / 7) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ *դնէր* ի պահեստի. (293 / 17) իսկ յորժամ զսա *ի քաց դնիցեն...* սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5) ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ *դնիցեն* երիցուն (93 / 1) Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս *դնիցէ,* և նոքա խոստովանեսցին, եթէ այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն *դնիցէ* ի վերայ նոցա կարգ (92/12; 92/13) յորում *եղ* զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) որ *եղ* զանձն իւր ի վերայ նոցա (132 / 15) Ապա այնուհետև յամին երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու *եղ ի մտի* իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս (140 / 15) Եւ *եղ* զահ և զերկիւղ ընդ երեսս երկրի. (166 / 14) *եղ ի մտի* իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհին Հայոց (167 / 3) և *եղ* զամենայն աշխարհս իբրև զհող ի կոխումն: (280 / 10) ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԵԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱՒ ԵԻ *ԵԴ* Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 6) «Հոգին Սուրբ *եղ* զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306 / 4) և ի նոյն կենարար փայտէն մասն առեալ *եղ* ի ճԻ դահեկանի ոսկւոջ (344 / 6) Եւ կարգ *եղ* յօր խաչին տօնել ի Գիս: (344 / 7) ԿԵԱՆՔ ԵԻ ՎԱՐՔ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ *ԵԴԱՆ.* (42 / 8) «Ահա հարկք, որ *եղան* ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ վտանգեալ տարակուսեսցէ զմեզ: (237 / 14) Եւ *եղան* պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 13) ուր *եղաւ* գլուխն յաւանին Ուռեկան՝ ի ձեռն սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի: (12 / 1) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին *եղաւ* ի վերայ: (94 /16) *եղաւ* ի մսուր, զի մեք զանասնական բարսն ի բաց դիցուք ... *եղաւ* ի գերեզմանի, զի խորտակեսցէ զնիգս դժոխոց. (124 /11; 124/16) Այս կանոնադրութիւն *եղաւ* ի Սիմէոնէ

Աղուանից կաթողիկոսէ (305 / 11) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս *եղաք* երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 18) բերին յԱմարաս գիւղ և *եղին* առ եկեղեցւոյն (65 / 3) և երդմամբ *եղին* ուխտ օրինօքն իւրեանց (116 / 13) յորում զսկիզբն հայ թուականին *եղին* (119 / 2) Եւ բերեալ զայն *եղին* ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա (140 / 2) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ ամենեցուն *եղին* առաջի նորա. (158 / 17) բերին *եղին* հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 9) և *եղին* յառաջ քան զնկարիչս: (267 / 12) բերին իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և *եղին* ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 15) զոր *եղին* կենարարին ի գլուխ: (283 / 15) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ *եղից* ես փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 / 10) և ուխտ *եղից* քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու խաքանայ (161 / 9)

ԴՆԵՄ Ի ՄՏԻ - Տե՛ս ԴՆԵՄ

ԴՇԽՈՅ - 1

Նաև տիկնացն իւրոց *դշխոյին* հրամայէր (198 / 5)

ԴՈՂԱՄ - 4

որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ *դողային* (146 / 8) Ի ծագաց մինչև ի ծագս *դողային* սահմանքս մեր: (156/10) *դողայր* երկիրն ի բազմութենէն (138/14) Ամենեքեան զահի հարան և *դողացին* (21/3)

ԴՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, շարժեա՛ և *դողացո՛* զգունդ անօրինացն»: (114 / 14) քանզի վերնառաք հրամանն յորժամ հայի յերկիր, *դողացուցանէ* զնա, և ի մերձելն ի լերինս՝ ծխին: (192 / 9)

ԴՈՂԱՑՈՒՑԵԱԼ - 1

որ զամ մի ողջոյն *դողացուցեալ* խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 9)

ԴՈՂՈՒՄՆ - 5

յայսմ ահի և *ի դողման* կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս (33 / 19) մինչև ցե՞րբ իցեմք յահի և *ի դողման* արիւնահեղ թագաւորիս. (145 / 6) *դողումն* կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 2) և *դողումն* կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 15) արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք *դողումն* լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 9)

ԴՈՅՆ - 1

Վասն որոյ ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ իս վասն *դորին* ունայն խնդրոյ. (134 / 3)

ԴՊԻՐ - 3

Թանց գիտութեանց *դպրացն* ջոկք և ուխտի մանկանցն դասք մնային. (218 / 3) սա քրիստոնեայ տաճիկ է, աբրահամեան *դպիր:* (286 / 1) Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանդերձ Բոհիւ քահանայիւ և Եզեկիէլիւ *դպրաւ*: (121 / 6)

ԴՊՐԱՊԵՏ - 2

Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և *դպրապետս* ի վերայ. (51 / 4) և *դպրապետս* ի տան իւրում կարգեաց. (341 / 5)

ԴՊՐՈՑ - 4

և զգինսն առեալ ի *դպրոց* մտանէր (76 / 8) ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՑ *ԴՊՐՈՑՄ* ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ (50 / 14) հրամայէր ի *դպրոցս* ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն (50 /18) ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵՒ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍՏԻՆ *ԴՊՐՈՑՄ* (117 / 6)

ԴՊՐՈՑԱՏՈՒՆ - 1

նստէր ինքն թագաւորն ի *դպրոցատանն* (51 / 7)

ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ - 5

Ընկալան ամենեքեան զդրոշմն երկնաւոր և գրեցան ի *դպրութեան* կենացն: (20 / 6) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն …միանգամայն և ի *դպրութեան* կենացն ի յերկինս: (26 / 7) Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ *դպրութեան* առնէր զնոսա ծանօթս: (96 /4) ԹԷ ՈՐ ԱԶԳ ԳԻՏԷ *ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ* (6 /5) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն *դպրութիւն*՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք (6 / 6)

ԴՌՆԱԿ - 1

և առ ստորևն *դռնակ* մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև (255 / 14)

ԴՌՆԱՊԱՀ - 3

զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և *դռնապահաց* իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 9) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից *դռնապահաց* և թիկնապահաց … դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 13) մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի *դռնապահսն* մինչև ցերկրորդսն (160 / 13)

ԴՍՐՈՎԱՆՔ - 1

և սաստկագոյն յանդիմանէր զնոսա և ի նախատինս *դպրովանաց* արկանէր: (257 / 19)

ԴՍՐՈՎԵՄ - 2

ամենեքին ըմբերանեալ *դպրովէին* զկինն(33 /24) Եւ ինքեանք իսկ զանձինս *դպրովէին*՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս (258 / 3)

ԴՐԱԽՏԷՆ - 2

ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի *դրախտէն* զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան *դրախտէն:* (298 / 11)

ԴՐԱՄ - 1

Քահանայ և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ *դրամ* քահանային և Բ սարկաւագին տացեն: (90 / 10)

ԴՐԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - Տե՛ս ԴՈՒՌՆ

ԴՐԱՆ ԵՐԷՑ - Տե՛ս ԴՈՒՌՆ

ԴՐԱՍՏ - 1

Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և *դրաստս* սնդուսս, մետաքսաառէջս՝ ոսկեթեզան փարուազով: (175 / 11)

ԴՐԱՑԻ - 1

Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ քաղաքակիցս և *դրացիս:* (162 / 3)

ԴՐՈՇ - Տե՛ս ԴՐՕՇ

ԴՐՈՇՄԵԼ - 1

Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ *դրոշմել* ի գրի: (342 / 1)

ԴՐՈՇՄԵՄ - 1

որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի հոգւոյն սրբոյ բազում մասամբք և բազում օրինակօք կանխաւ *դրոշմեցան:* (127 / 7)

ԴՐՈՒԱԳԵԼ - 2

Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք և ի ներքոյ *դրուագել* գհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց կայեանս: (61/7) պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու *դրուագելով* պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 16)

ԴՐՈՒԱԳՍ - 1

Զճշմարտախօս *դրուագս* բայից սակաւ ինչ նուազ գտի զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18)

ԴՐՈՒԱՏԱՅԵՂՑ - 1

յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ *դրուատայեղց,* համաշխարհալուր կատարեաց … անվեհեր քաջութիւնս (191 / 16)

ԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զի այնպիսի *դրութեամբ* վարէր եկեղեցի: (273 / 8)

ԴՐՕՇ - 5

Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին …խաչազարդ յօրինէին զնշանս *դրօշիցն/ ճիշտը՝ գրօշիցն/* իւրեանց: (103 /16) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս *դրօշից* իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 /14) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա, և զիւրն պատմուճան և *դրօշս* երկուս.(185 / 9) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան

կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231/7) Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց …դրօշուր և գնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 5)

ԴՐՕՇԱԿ - 3

Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս արծաթոյ արեգական: (23 / 9; 23 /9) Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, մետաքսառէջս՝ ոսկեթելոյ փարուազով: (175 / 11)

ԴՈՒ - 315

«Զքոյդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր աճել, զի ի բնէ մոգ էին, և դու քրիստոնեայ արարեր. (17 /6) և էիր դու երբեմն նիւթական, այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 17) Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24/1) Դու աւուր աւուր արուսեակ և ի վեր քան զարուսեակ: (24 / 2) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի տուընջեան և գիշերի: (24 /4) Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր, հրեշտակակերպ, ուրախարար, քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 /8) Դու արեգական նմանեցեր (25 /1) դու բոլոր աշխարհի բացեր զդուռն կենաց և փրկութեան: (25 /15) Վասն զի դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ(27 /16) Ոչ թէ դու միայն ես անմահ, այլ արդ՝ վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 /6) Դու եղեր չարչարակից Քրիստոսի (28/13) «Եւ դու ուրեմն դիւահարի՞ս. (33 / 25) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 14) բայց արդ՝ որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 / 11) սուրբք եմք յեկեղեցւոջդ, հանէք դու և նա». (57 / 5) «Արի երթ յեկեղեցին, և սուրբքն անդ են, հանէք դու և երէցդ»: (58 / 6) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 10) «Զոր դու հայցես աղաչանօք, անդ երևեցաւ»: (72 / 18) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 /16) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո … մահապարտ ես դու և զօրականքդ քո ի միասին»: (104 /4; 104 /7) է՛կ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109 /16) Եւ ասեմ. «Ո՞վ ես դու. տէր». (120 / 6) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 /1) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 / 9) և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (143/5) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157 /14) «Հայր իմ ես դու (161 / 4) Եւ դու պատուէր տաջիր ամենայն իշխանութեան քում, զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց161 / 11) Եւ եթէ

միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝ խոնարհեա՛/ դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ (162 /21; 163 /1) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 5) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել (170 / 10) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 10) Եւ դու, տէր իմ, տէր, որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր … ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի (189 / 1) դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց (227 / 15) և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 6) «Ո՞վ ես դու… ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ (339 / 13; 339 / 15) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ (125 / 18) դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. (133 / 16) թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. (154 / 1) «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և անողորմ սրոյն (157 / 19) բայց դուք զայս արարէք, զոր ասեմս ձեզ. (158 /13) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 /13) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 14) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն (246 / 16) Արդ՝ դուք ծաներուիք և տեսէիք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 2) Արդ՝ դուք համարիք ինչ զդա և լսէք բանի դորա. (251 / 2) զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք (251 /13) դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա (252/13) դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա (253 /2) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս (254 /17) որով և դուք եղերու՛ք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 14) Եւ դուք սահմանք էք այնմ վիճակի. (262 / 1) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարու՛ք դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն, որ մտահաւատ լինիմք. (273/1) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց (279/1) «Եթէ դուք անսայք իմոում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 /17) զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք …զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 11) «Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էք, օրհնեալ էք. ապա եթէ յԱղուանից աւանդութեանն էք, դուք գիտէք»: (313 /17; 313 /18) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել (33 /22) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ

մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 6) «Կողքս և զստկունքս աստ են, ի ձեզ առէք»: (71 /11) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 / 14) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր (107 / 2) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ, և թողութիւն հարկաց արքունի լինի ձեզ: (113 / 3) Վասն որոյ ամենայն հարկատրութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ (123 / 7; 123 /7) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 /11; 125 /12) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, միթ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 /13) զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 8) և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 / 5) բայց դուք զայս արարէք, զոր ասեմս ձեզ. (158 / 13) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204/17) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, քաջազնեայ…տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 11) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքումէ և / ձեռն հրովարտակ պատճենիս գիրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 13) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն (243 / 16) Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 2) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. (247 / 7) «Ջիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել զայդ, զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 15) զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 2) յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև աճէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251/8) և զպտուղս պարարեցուցանէին ի վայելումն և ի կերակուր ձեզ: (251/9) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251/11) Բայց արդ՝ թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն, զոր դայն քարոզէ ձեզ. սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 /13; 251 /14) հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, և՛ զբագինս (252 /15) և ապա քարոզէին նոցա փաստապատիր

բանիւք, եթէ պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց և ոչ մատուցէք, փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 /14; 253 /15) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր հատո՛ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258 /12) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 /7) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից և առ հայրապետն Եղիազար. (261 / 14) զի և մեր ընդ ձեզ անքակ սէր հաստատեսցի: (263 / 2) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 3) Վասն կենսատու փրկութեան հասանելոյ ի ձեզ յԱստուծոյ…անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 /13) այլ ծանոյց ձեզ զանուն իւր սուրբ (265 /1) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 /10)«Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 20) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ(266 /2) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 2) այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14) զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) Արդ՝ գիտութիւն ձեզ լիցի, և միթ անփոյթ արասջիք վասն այդորիկ. (296 /1) այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 16) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 17) և ետու զայս պայմանի գիր ձեզ. (304 / 1) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 /5) «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 / 12) Եւ հոգին սուրբ եղիցի ընդ ձեզ. (311 / 4) «Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ, տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ, զի վայել է իսկ ձեզ»: (312 / 3) զի մերձ է օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր. վասն այսորիկ ամենայն ձեռք լքցին. (44 / 1) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75/2) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 / 13) զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 6) որ եկին յաշխարհիդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի (123 / 2) հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ (125 / 17) զի տեսանեմք զհովասնութիւնդ ձեր (139 / 10) «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր, ուր կայս. դարձարո՛ւք, երկի՛ր պագէք սմա. (140 / 4) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. ապա եթէ ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն

հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 /2) և մի՛ ագահեսցեն սիրտք ձեր յինչս ձեր.»: (158/15; 158/15) «ընդէ՞ր բնաւ թողէք յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն. (203/11) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած (242 / 18) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն, միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն (243 / 4) զոր հարքն ձեր կանգնեցին (250 / 17) սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251/13; 251/13) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 14) Բայց արդ՝ այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ և զփառացն լուսոյ պատմուճանն արժանի լիջիք զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 /7; 256 /9) որով և դուք եղերուիք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 15) Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր (263 / 15) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 /3) որ ծագեաց յաշխարհիդ ձեր զլոյս աստուածածանօթութեան (264 /16) մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 7) Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումն ձեր (265 / 8) Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր.(269 / 5)խոստովան լերուք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 / 11) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ նորա մինչև ցայսօր: (273 / 2) Ցուցէ՛ք և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ դասի արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 4; 273 / 5) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2) Թէպէտ և զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան զուտ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8) զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք (301 / 8) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. ի ձեր վերայ իշխան Աստուած լիցի և ուղղափառ վարդապետք: (303 /14; 30 /15; 303/16; 303/16) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից (310 / 15) զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 18) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ

թէ միթ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի *ձէնջ* մնալ: (187 /17) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր հատո՛ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի *ձէնջ* (258 / 13). այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի *ձէնջ* տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 12) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի *ձէնջ* ՝այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 / 12) Վասն զի խնդրէիք մարմնաւոր խաղաղութիւն ի *ձէնջ.* (262 / 14) Եւ արդ խնդրեմք ի *ձէնջ* զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262/17) Քանզի ի *ձէնջ* գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ (277 / 12) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ *քեզ* և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) և աշխարհդ քո *քեզ* լիցի»: (17 / 6) զերրորդութիւնն Աստուծոյ յերկնից յերկիր ածեր *քեզ* յօգնականութիւն: (22 /6) Երանի է *քեզ* և երանի է, որ մերձ են առ *քեզ:* (22 / 9; 22 / 9) իսկ *քեզ* իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 15) Եւ եթէ զլուսին ածից *քեզ* յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. (24 / 5) Ոչ ինչ բաւական *քեզ* բաւեմ ասել, որ քան զարեգակն ի վեր գտանիս. ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն նորա պատմեցից *քեզ.* (24 / 10) Ասացից առ *քեզ* և բան ինչ առակաւոր. (25/4) և ահա կայ պահի *քեզ* անձեռագործ պսակն (25 / 7) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ *քեզ* և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ. տէր ընդ *քեզ* ամէն: (26/15; 26/16) զյոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի *քեզ* յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 6) զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս *քեզ* թուեսցի. (27 /9) զի զնա ընդ *քեզ* հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռշխնեցեր: (27 / 18) փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից *քեզ* յաներևոյթ պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 / 10) որչափ ևս առաւել *քեզ* արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15) *քեզ* արևդ շնորհեալ լիցի վասն երդմանն, զոր վկայեցի. (54 / 10) «Չիք հնար բուժել *քեզ* ի տանջանացդ (77 / 4) «Ե՛կ զկնի իմ, և ցուցից *քեզ* զնշանակեալ տեղին». (78 /11) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ *քեզ* և շնորհեսցէ մեզ լինել *քեզ* ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84/16; 84/18) մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի *քեզ.* (101 / 12) Վասն որոյ ասեմ *քեզ,* միթ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. (134 / 3) Բայց ահա կանխաւ ասացից *քեզ* (134 / 4) և ոչ թողից զքեզ, և ոչ տաց *քեզ* դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 10) և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից *քեզ.* (143 / 5) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ *քեզ* ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խօսեցայ ընդ *քեզ»:* (143 / 6; 143 / 7) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան *քեզ* թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16) այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից *քեզ.* (144 / 13) յայտնեսցուք ահա *քեզ* զխորհուրդ

ծածկեալ իշխանացն մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 13) Եւ երկնչիմք մեք յաստուծոյ մերոյ, և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155/16; 155/16) և ուխտ եղից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու խաքանայ (161 / 9) և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ (161 / 14) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում (161 / 18) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 5) Ահա ասացի քեզ: (168 / 14) թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին քո (171 / 11) «Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն (171/14; 171/15)«Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 8) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) «Սա եղիցի քեզ և որդւոց քոց աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189 / 14) դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 13) զի քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201/12) և թէ զի՞նչ պարտ իցէ քեզ առնել: (202 / 9) Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. Եւ փառք վայելչութեան ընդ քեզ թաղեցաւ: (230 / 2) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 17) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) քանզի ընդ մեզ է ձայնս, և քեզ. Սխիթա՛ր (278 /17) «Ուստի՞ է քեզ զայդ գիտել: (288 / 6) «Աստուած հրամայեաց առնուլ զկին քո առ քեզ»: (289 /12) և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 / 12) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի շէնս և յագարակս, ի բերդս և յաւանս (162 / 16) և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 / 6) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 / 2) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս (201 /10) «խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». (321 / 8) և աշխարհդ քո քեզ լիցի»: (17 / 6) «Մի այդպէս, ասեն, տագնապեր յանձն քո, ո՛վ քաջդ. (21 / 4) Զայս ասացին և զհամատարած ծովն շարժեցին ի վերայ քո: (21 / 7) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց (21 / 9) նիզակ քո նիզակ Յեսուայ, և սպառազինութիւնք քո սպառազինութիւնք սպարապետին Աստուծոյ. (22/10; 22/11) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. (23 / 2) Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս արծաթոյ արեգական: (23/9; 23/10) Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր, հրեշտակակերպ, ուրախարար, քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 /10) Քո գործդ Աստուածոյ նմանի: (25 / 14) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝

գալ առ քեզ: (26 / 15) Լուսաւորեա զիմ տրտմութիւնս *զր* ողջունաբեր թղթով: (28 / 13) նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի *զր* շնորհալից վարդ առաքինութեան: (28 / 17) զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ *զր* (44 / 3) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս *զր* ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 10) և զվախճանն *զր* Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 19) Արդ՝ ըստ *զր* բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) Ծագեա՛ զլոյս ճշմարտութեան *զր* ի սիրտ անզգայ բարբարոսացս. (101 / 14) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի *զր,* որ ետ մեզ յաղթութիւն ասպատակիս, և ապստամբեալ *զր* յինէն քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց, մահապարտ ես դու և զօրականքդ *զր* ի միասին»: (104/5; 104/6; 104/7) զինու և ասպարաւ *զր* օգնեա՛ մեզ (114 / 13) կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս *զր:* (134 / 3) եղիցին կամք *զր:* (134 / 4) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վերայ *զր* (134 / 10) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին *զր* խնդիրս, զոր առնես. (134 / 12) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի *զր.* (139 / 10) «Եթէ ոչ դարձուցանես զերեսս *զր* ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս, զոր առէր բռնութեամբ քոյով և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա, զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի, զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն, և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս *զր.* այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն *զր* և ամենայն թագաւորաց, հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ *զր,* կուսակալդ Ասորեստանեայց. և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս *զր* սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (142/18; 143/2; 143/3; 143/3; 143/5) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս *զր* և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16) «Քանզի կամի թագաւորել փոխանակ *զր* որդի *զր* Կաւատ. (148 /1; 148 /1) մխեցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ *զր»:* (155 / 17) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն *զր* և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ.(157 /14) և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի *զր* բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 9) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, միթ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն *զր* ի վերայ մեր. վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ *զր»:* (158 / 11; 158 / 12) «Հայր իմ ես դու, և տեսիլ *զր* իբրև զտեսիլ Աստուծոյ (161 / 4) Եւ արդ ի գալդ *զր* ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6) և բերանոյ *զր* հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. (161 / 8) և բերեալ հանգուցից զաւարն և զկապուտն ի սահմանս *զր.* (161 / 13) «Ծառայք *զր* և հօր քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս. խնայեաք այսուհետև յանձինս ծառայից քոց և դարձոյ զսուր *զր* ի մէնջ (161/17; 161/18) «Որովհետև ծառայք *զր* եմք, խօսեցայց

զօգուտն առաջի *բո,* տէր իմ: (162/15; 162/15) ստացայք դու և հայր *բո* զերկիրս ի ծառայութիւն (162 / 21) և մի՛ ձգեսցես զսուր *բո* ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց (168 / 7) ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին *բո,* որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս *բո* և յարուցանէ ի վերայ *բո* խռովութիւն: (171 /12; 171 /12; 171 /13) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան *բո* սէր (182 / 12) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս *բո* մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) «Անձն *բո* ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ *բո.* ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 /14; 185 /15) «տէր իմ, առ զզէն և զասպար *բո,* արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն Չորայ, և մի՛ ևս յաւելուր գալ այսր, զի արգել տէր զյառնելն *բո»:* (187 / 3) «Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ *բո,* զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ կենեղուտ փայտիս»: (187 / 11) որք միանգամ պատարագօք զերեսս *բո* պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ (188 / 9) ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն *բո* ի տանս յայսմիկ (188 / 11) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք, ի *բո,* տէր, ամենազօր նշանիս օգնականութիւն …մի՛ դարձուցաներ ունայն և ամաչեցեալ. (188 /16) ընկա՛լ և այժմ զծառայս *բո* ի բարի և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս *բո*(189/4; 189/5) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի *բո,* յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 9) Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ, Եւ խիզախեցին ի վերայ *բո* որդիք ծառայիցդ: (227 / 18)Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ մահ *բո* ցաւաբեր. (229 / 14) Պայծառ *բո* ափին էր մեզ լոյս անմուտ, Ո՛հ թէ զինչ գիշեր խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ *բո* մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 16; 229 / 18)Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ *բո* բարձրագահ ունայն քև հայիմ: (229 / 21) Ռահ մխիթարութեան գնացք *բո* փակեաց, Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 22) Սիրով *բո* այրին սիրելիք քոյին. Եւ զսէր *բո* անմոռաց ի մտի ունին. Ո՛հ, թէ խունկ անուշութեան Բուրեալ լինէաք *բո* գերեզմանին: (229/25; 229 /26; 229 /28) «Ահա զխոստմունս սիրոյ *բո,* զոր ունիս առ Աստուած (258 / 11) «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն *բո* հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 15) Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին *բո:* (289 / 9) «Աստուած հրամայեաց առնուլ զկին *բո* առ քեզ»: (289 / 12) «Եթէ կամ է *բո,* կոչեաւ զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից (293 / 8) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ *բո* կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս, և զմեր պատուհասդ *բո* առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր.(296 /10; 296 /11) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս *բո* ի վերայ սորա (313 / 3) զի յաւուր գալստեան *բո* արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 /6) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի *բո* և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի ոսկերչի մեծի»: (313/7) «տե՛ս, տէր, զայս, զի *բո* են դատաստանքդ արդար»: (322/4) «Ո՞վ ես դու. տէր Աստուած յայտնեաց

զաշխարհակործան *քո* ամբարշտութիւնդ. որ և որդիք *քո* ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան (339/14; 339/14) «Ուստի գաս տէր». և նա ասէ: «Ի տանէ եղբօր *քո».* (346 / 1) Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ ունայն *քև* հայիմ: (229 / 21) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին *քև* ի տես միակի (230 / 4) Րամք թագաւորաց *քև* սուգ զգեցան. (230 / 8) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. *Քև* զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 14) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ *քև հանդերձ*, Մխիթար, վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 12)

ԴՈՒՋՆԱՔԵԱՅ - 1

Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ *դուզնաքեայ* զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ, որ տկարագունի էր նշանակեալ (277 / 12)

ԴՈՒԻՆ - 12

Մովսէս նստէր *ի Դուին* կաթողիկոս. (268 / 7) և տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի *ի Դուին* (273 / 16) և առաւ *Դուին* ի Տաճկաց (317 / 3) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն *ի Դուին* (318 / 1) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ գիրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի *Դուին* քաղաք (321 / 13) ԵՒ ՍԱՄՈՒԵԼԻ ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ ՊԱՏԻՒ ԵՒ ԳՆԱԼ *Ի ԴՈՒԻՆ* (334 / 4) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ *ի Դուին* (335 / 5) առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն *ի Դուին* ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 6) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր …գնացին *ի Դունայ* և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 11) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող շարժն *Դունայ* (333 / 8) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն *Դունայ* ՝ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան (343 / 3) սա էր *Դունայ* եպիսկոպոս Հայոց (346 / 7)

ԴՈՒԼ - 1

և ոչ տաց քեզ *դուլ* և դադար (134 / 10)

ԴՈՒՌՆ -74

և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս՝ հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն *դրամբն* (64 / 9) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն *դրամբն* ՝ասեն. (84 / 15) Եւ զՄանասէ զիւր *դրան* երէցն… առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 /13) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ *դրան* երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 7) Եւ ինքն արքունի *դրան* երիցամբք և յոլովագոյն պաշտօնէիւք: (68 / 13) Իսկ *դրան* երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի բարերարէն Աստուծոյ. (69 / 15) սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա *ի դրան* արքունի, տեսանէր ի տեսլեան … իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 18) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր *դրան* երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) Եւ անդէն վաղվաղակի

զՄանասէ՝ զիւր *դրան* երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …Թոմա՝ թագաւորի *դրան* երէց … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 2) որ վկայեալ էր ի *դրան* նորա քաջութեամբ. (144 / 6) Եւ արձակեաց յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս, որք էին ի դիպահոջ *դրան* հօր իւրոյ: (149 / 4) Սա յոլովիւք աւուրբք ժամանեալ՝ յամէր ի *դրան* արքունի: (225 / 2) սա էր *դրան* եպիսկոպոս սուրբ աթոռոյն (346 / 9) «Բարձցի սանդն պղնձի ի *դրանէ* քումմէ»: (111 /1) որ ի *դրանէ* եկին: (112 / 16) և ի նորին հրամանէ ելանէ ներքինին ի *դրանէն* Պարտաւայ գալ ի Հայս: (336 / 13) Եւ իբրև մտին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, կայր խաչ արտաքոյ *դրանն.* (59 /3) և՛ երիցունս բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի *դրանն* (62 / 9) և բազմութիւն պաշտօնէից արքունի *դրանն* առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին, խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 7) որք էին կարգաւորեալք ի մեծի *դրանն.* (141/22) Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց *դրանն* Խոսրովու: (146 / 2) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի *դրանն* թագաւորութեանն Պարսից (146 / 17) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ՝ ըստ Վեհ Արտաշիր քաղաքէ՝ յանդիման *դրանն* Տիզբոնի (146 / 20) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն *դրանն* Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 13) Եւ որ մնացին անդրէն ի *դրանն,* ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով (147 / 15) որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի *դրանն* (149 / 17) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ *դրանն* Խոսրովու (150 / 8) այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ *դրանն:* (150 / 16) ապա ընթացան ընդ առաջ նորա և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ, և զայլսն արգելեալ յերկրորդ *դրանն* (160 / 16) Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի *դրանն* նորա հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183/7) Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս *դրանն* պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական *դրանն* ընդ արևելս և ասէ. (256 / 1) զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական *դրանն,* արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 9) յաջակողմն *դրանն* նստի շուրտայաց /ճիշտը՝ Շուրտայաց/ աւագն (330 / 7) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի *դրանն* Պարտաւայ (334 / 8) Եւ դէմ եդեալ առ հասարակ ընդ չորս *դրունս* քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 /5) որք դիմեալք

յանկարծակի ընդ *դրունս* Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զզումարտակսն Պարսից արքային (141 / 19) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի *դրունս* Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183/10) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի *դրունս* Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 17) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի *դրունս* արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 11) զի բացան *դրունք* կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147/7) և *դրունք* բանային (183/5) որով *դրունք* թագաւորաց ահեղագոյն և բազմաշուք զարդարին: (197 / 13) Դարձաւ ի դառնութիւն խաղաղութիւն մեր, Եւ *դրունք* հինից տեղասցին ի մեզ. (226 / 2) յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի *դրունս* արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4) Սա եղև *դրունս* լուսոյ աստուածագիտութեան (83 / 16) զայնպիսին կապեալ ի *դրունս* արքունի տարցին (92 / 3) ի *դրունս* արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 5) Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհին Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, և՛ մինչև ի *դրունս* Չորայ. (95 / 15) Յայնժամ հասանէր համբաւ ի *դրունս* արքունի, եթէ Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ *դրունս* Չորայ յաշխարհս մեր: (107/15; 107/16) Երթայ գնայ ի *դրունս* Շապհոյ արքային Պարսից (109 /12) զոր աւարեաց և ետ բերել ի *դրունս* Պարսից արքայի: (129 / 13) և դարձան անդրէն ընդ նոյն *դրունս:* (134 / 16) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ *դրունս* և ելանէին ընդ միւսն (136 / 9) և համառեալ, պնդեալ հասանել ջանայր ի *դրունս* Պարսից արքային: (143 /19) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ *դրունս* բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին (148 / 7) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի *դրունս* արքունի. և յաջողեցաւ առաջի նորա, զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի *դրունս* թագուհւոյն (150 /12; 150 /14) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի *դրունս* արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) Եւ ի հասանել նոցա ի *դրունս* նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. (160 / 1) Եւ ժողովեալ երամ երամ՝ ածէին ի *դրունս* կաթողիկոսին: (163 /13) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի *դրունս* արքունի: (173 /14) Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ հնձեալ, աճապարէր անդէն ի *դրունս* արքունի: (174 /18) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ *դրունս* Չորայ»: (187 / 2) եհաս ի *դրունս* թագաւորին մեծաւ շքով: (194 /17) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի *դրունս* Չորայ, որ է մերձ ի Դարբանդ: (239 /16) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան *դրունս* առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2) անարգանօք ածցէ ի *դրունս* արքունի (296 / 12) ԵՒ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ (317 / 13) Եւ

յոյժ ցասուցեալ թագաւորն՝ խնդրէ զնա ի դուռն. (321 / 6) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին զկորստական պարգևսն. (323 / 10) զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին (323 / 12)

ԴՈՒՌՆ ԱՐՔՈՒՆԻ - Տե՛ս ԴՈՒՌՆ

ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ - Տե՛ս ԴՈՒՌՆ

ԴՈՒՍՏՐ - 6

զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք ի դստերաց (163 / 4) որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 2) վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 15) Էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ հասակաւ (85 / 15) և տռփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ աձէ զնա ի Ղիռն քաղաք. (322 / 19) առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6)

ԴՈՒՐՔ - 6

«Ել ի դուրս, եթէ իցես կենդանի»: (34 / 3) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80/9) Եւ առեալ զամենն ի դուրս ՝ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. (81/18) և թէ՝ դատաւոր հասեալ է առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու (324/16)

ԴԵԻ - 16

ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15) և ո՛չ ոք կարէ զբաժակն տեառն ըմպել և զբաժակն դիւաց, և չիք հնար ի սեղանոյ տեառն վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 /17; 242 /17) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի (32 /20) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին (34 /5) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն. (34 /7) Եւ զերկոսեանն զսոսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 2) Եթէ զայլ ոք մատնեալ կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 /5) և զոր դիւացն առաջի ծառոցն մատուցանէիք: (256 / 5) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն, զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել. (54/17) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ (53 /13) Եւ եկեալ դևն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. (54 / 3) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 /1) զի մի դևն կոյր առնէր, և միսն՝ պիսակ (55 / 3) Հալածեցան դևք աշխարհիդ (20 /6) Նոքին իսկ դևքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 14)

/ դ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶԴԱ - 8

Արդ՝ դուք համարիք ինչ *զդա* և լսէք բանի դորա. (251 / 3) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել *զդա* (252/6) և ոչ արգելումք *զդա* յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս (252/12) դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ *զդա* (252 / 14) դուք ոչ կարէք յանդիմանել *զդա* (253 / 3) և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք *զդա* որպէս պատկեր Աստուծոյ (262 / 15) «Արդ պատրաստ լեր ի դիմի ելանել, զի իսպառ սատակեսցես *զդոսա»:* (114 / 2) ընկալարուք *զդոսա* և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 14)

ԶԴԱԴԱՐԵԼ - 1

Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն, և ի հրամանէ նորա դադարեն *զդադարելն* (246 / 14)

ԶԴԱՅԵԱԿ - 1

Եւ զեկեալն առ ինքն՝ *զդայեակ* արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն (159 / 1)

ԶԴԱՆԻԷԼ - 1

և նոյնժամայն արձակեաց *զԴանիէլ* մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ իրագէտ լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121 / 4)

ԶԴԱՇՏ - 4

որ ժառանգեաց *զդաշտս* և զլերինս Աղուանից՝ ի գետոյն Երասխայ մինչև ցամուրն Հնարակերտ: (8/12) Սկսաւ մրմռել, ելանել, տարածանել, ապականել *զդաշտս* և զլերինս: (21/9) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, *զդաշտս* և զգլուխս լերանց, զբլուրս և զխորս ձորոց. (156 / 2) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս … զլերինս և *զդաշտս* յամենեսին միապէս ըստ ժամագրին սփռեալ զասպատակն աշխարհակուլ: (156 / 8)

ԶԴԱՍՏԱԿԵՐՏ - 1

Սա վաճառեաց անօրինաց *զԴաստակերտն* և զՍահմանախաչն: (345 / 8)

ԶԴԱՏԱՍՏԱՆ - 1

զդատաստանս հատուցանէ՝ ոմանց ի ձախակողմն և ոմանց ի յաջակողմն: (22 / 14)

ԶԴԱՐԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր *զդարանագործութիւն* անիծելոյն Վասակայ ուրացողի (113 / 17)

ԶԴԱՐԲԱՆԴ - 2

Եւ զկնի Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց *զԴարբանդ* և եմուտ ի Խազիրս: (320 / 1) Եւ ի ՃՋ թուականին դարձեալ Մսլիման շինէ *զԴարբանդ* յանուն Տաճկաց (320 / 12)

ԶԴԱԻԱՃԱՆ - 1

Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի *զդաւաճանսն* ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդաւազեաց: /գրքում՝ ընդ աւազեաց/ (288 / 10)

ԶԴԱԻԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

և ոչ ոք իմացաւ *զդաւաճանութիւնն* (293 / 11) որոց իմացեալ *զդաւաճանութիւնն* ՝անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 8)

ԶԴԱԻԹ - 1

Սևադայ ծնանի Բ-ս որդիս՝ զԳրիգոր և *զԴաւիթ.* (341 / 7)

ԶԴԱԻԻԼ - 1

որոց կնքեալ *զդաւիլն* ՝դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: (191 / 6)

ԶԴԴՈՒՄՆ - 1

Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա *զդդումն* ՝զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5)

ԶԴԵՊԱԿ - 2

ոչ հաւանէր *զդեպակ* սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 / 10) և կացուցանել հրամայէր *զդեպակ* սրբոցն: (84 / 6)

ԶԴԵՏԱԿՆ - 1

Յայնմ տեղւոջ *զդետակն* ի վեր ամբառնայր Արշաւիր Արշարունի (115 / 1)

ԶԴԷՄ -1

Եւ մարմին անլոյս *զդէմ* քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 18)

ԶԴԺՈՒԱՐԻՆ - 1

գործեցին մեղք մեր առաջի նոցա *զդժուարինսն* ի դիւրինս (157 / 6)

ԶԴԻԱԹԱԻԱԼ - 1

և աչք իւրեանց տեսանէին *զդիաթաւալն* իբրև զհեղեղ կարկտի: (152 / 16)

ԶԴԻԱԿՆ - 3

Եւ կոխեցաք *զդիակունս* սովամահաց (165 / 5) և ոտք իւրեանց կոխէին *զդիակունսն* (152 / 15) կողոպտեցին *զդիակունսն* և ժողովեցին զզարդս երիվարացն (169 / 4)

ԶԴԻԴՐԱՔՄԱՅ - 1

Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր, և *զդիդրաքմայսն* ըստ սովորութեան աշխարհագրին Պարսից թագաւորութեանն: (167 / 1)

ԶԴԻՄԵԱԼ - 1

և հազիւ ուրեմն դադարեցուցանել *զդիմեալսն:* (81 / 7)

ԶԴԻՈԴՈՐՈՍ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս … *զԴիոդորոս,* զԹէոդորիտոն, զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն Լևոնի … (301 / 5)

ԶԴԻՑԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Հրաման տայր … ի բաց լքանել թողուլ *զդիցապաշտութեանն* զկարգս (47 / 14)

ԶԴԻԱԿԱՆ - 1

Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և *զդիւական* սրակոծութիւնսն (249 / 15)

ԶԴԻԱՄՈԼ - 1

տայր հրաման զսատանայակուր և *զդիւամոլ* ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 16)

ԶԴԻԱՇՈՒՆՉ - 1

և մեծագոյն պատուով *զդիւաշունչն* այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 14)

ԶԴԻԹ - 2

Եւ զկախարդս և *զդիւթս* և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 2) Եւ զբազում կախարդս այնուհետև, և՛ *զդիւթս,* և՛ զքուրմս՝ զոմանս խեղելով, և՛ զոմանս շկօթակ առնելով … և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 5)

ԶԴԻՑԱԶՆԵԱՅ - 1

զդիւցազնեալ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին առ հասարակ: (259 / 3)

ԶԴՇԽՈՅ - 1

Յայնժամ կալեալ օգնական *զդշխոյն* Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց Մեծաց (236 / 14)

ԶԴՈՂՈՒՄՆ - 1

«Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և *զդողումն* անյագ և անողորմ սրոյն, որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ (157 / 21)

ԶԴՈՅՆ - 2

Եւ *զդոյն* օրէնք վասն եկեղեցեաց ամենայն աշխարհականք ունին և այսօր: (309 /2) Այժմ և դուք … *զդոյն* աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 12)

ԶԴՊԻՐ - 1

Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս … զերիցունս և զսարկաւագունս և *զդպիրս …* և ասէ ցնոսա. (157 / 18)

ԶԴՐՈՇՄ - 1

Ընկալան ամենեքեան զդրոշմն երկնաւոր և գրեցան ի դպրութեան կենացն: (20 / 5)

ԶԴՐՈՒԱԳ - 1

Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին ... առեալ զգտեալ զանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 18)

ԶԴՈՒ - 62

և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք և զձեզ ապաշնորհս արձակեսցուք»: (107 /6) յորում եղ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 /2) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ (210 /15) «Որդեակք, դարձարու՛ք առ տէր և ծաներու՛ք զտէր Աստուած, զի ողորմեսցի և կեցուսցէ զձեզ. (242 /13) այլ արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 /18) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն (243 / 3) որպէս և այժմ իսկ ահա տեսանեմք զձեզ (246 / 3) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա, որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ: (253 /6; 253 /7) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261/6; 261/7) և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ (262 / 12) և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. (263 / 17) որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (264 / 17) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 6) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ (265 / 13) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14) հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (266 / 1) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8) «Հոգին Սուրբ եղ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306 / 4) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. (104 /14) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2) ետես զքեզ միայն օրինաւոր (21 /19) Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24 / 1) ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 /11) Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել, իսկ առն թագաւորի, իբրև զքեզ, անհնար է: (25 / 11) Այլ որչափ միտքս իմ այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել,

բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 / 13) Բայց արդ՝ զքեզ ի հաւան ածեալ քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 8) նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի (28 / 16) և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 5) և երկունք կալցին զքեզ իբրև զկանայս ծննդականս. զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո, մարդախողխողդ, անհնարին, անբժշկելի բարկութեամբ անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 /2; 44 /4) թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 /10) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 13) զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն ճշմարիտդ Աստուած»: (101 /15) և ոչ թողից զքեզ, և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 10; 134 / 11) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»: (143 / 6) ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 15) իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. (158 / 9) զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 / 12) զորմէ զքեզ բևեռեալ կախեցեր յերկրի: (188 / 6) Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք, քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ զքեզ ստեղծ, տէր իմ Թէոդորոս, եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201/9; 201/11) Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց, Եւ խորագոյն խոցէիր, որք զքեզ արթնացուցանէին. (227 / 16) Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ մահ քո ցաւաբեր. Եւ չարեօք չորասցի, որ զքեզ չարչարեացն: (229 / 15) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբ Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ականբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 6) «Մի՛ մեղանչեր, որդեա՛կ, զի իբրև զքեզ մարդ եմ»: (288 / 1) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ (306 / 6) «Դէտ կացուցի զքեզ ի վերայ ժողովրդեան իմոյ. (306 /9) Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314 /10) գոհանալով զքո վերաբերութենէդ (27 / 9) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ, զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ (260 / 16) Տո՛ւր ինձ զքո միտդ ոչ զէանալն, զուղիղն (277 / 10) որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան (339 /14) թոյլ ետ պատմել շուրջ զքև բոց սաստիկ հնոցին: (22 / 1) Եւ ասպատակեցից ես ընդ աշխարհս, որ շուրջ զքև և բերեալ հանգուցից զաւարն և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 / 13)

ՋԴՈՒՋՆԱՔԵԱՅ - 1

Եւ ապա եթէ զդուզնաքեայ ճառագայթս ածցես զմտօքդ, ընդ նմին և զայն գիտասջիր. (24 / 16)

ԶԴՈՒՈՆ - 11

փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 5) Եւ բացին զդրունս Ալանաց և հանին գունդ բազում ի Հոնաց (16 /15) բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից(141/3) աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188 / 12) Եւ բացին զդրունսն Անյուշն բերդի. (147 /4) և դու բոլոր աշխարհի բացեր զդուռն կենաց և փրկութեան: (25 /15) և զդուռն տային ի ձեռն Վահանայ ումեմն (116 /7) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս որդւոյն իւրոյ (130 /15) որք զդուռն նորա պահէին. (160 / 11) և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման տայր քանդակել: (196 / 6) Եւ անդէն զնոյն այր, որում զդուռնն յանձն արարին, արձակեցին դեսպան յաշխարհին Հոնաց (116 / 10)

ԶԴՈՒՍՏ - 5

և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ և զօրաւոր պահեսցես յամենայնի: (188 / 20) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին (179 / 5) անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն (191 / 8) Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 12) և նոյնժամայն էառ Բաբան զդուստրն Վասակայ Սիւնեաց տեառն ի կնութիւն: (326 / 11)

Ե

Ե - 5

ԳԼՈՒԽ Ը (9 / 1) Ե. Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ (91 / 6) ԳԼՈՒԽ Ը (119 / 7) ԳԼՈՒԽ Ը (295 / 11)

ԵԲՐԱՅԵՑԻ - 1

Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս երբեմն երթայեցիքն ընդ ծովն Կարմիր, և անկան յամուր գաւառն Արցախայ: (137 / 13)

ԵԲՐԱՅԵՑԻՔ - 2

Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Երթայեցիք. Լատինացիք (6 / 6) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ

հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, *Երրայեցւոցն* նիսանի ի տասն և եօթանն աւետիք կուսին: (315 / 7)

ԵԳԵՐԱՅԻՔ - 2

թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով, ճանապարհ կազմեալ ընդ աշխարհին *Եգերացւոց* գայ ընդ Հայս (131 / 2) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհին Վրաց և *Եգերացւոց* հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2)

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ - 1

որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ ի ծառայութենէ *եգիպտական* տանջանացն: (32 / 8)

ԵԴԵԱԼ - 28

որոյ ծունր *եդեալ* մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 7) Անդ *եդեալ* առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ կողմանէ. և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի *եդեալ* և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. և *եդեալ* զերկոսեան շիշսն ընդ ամենասուրբ նշխարսն մանկանն Գրիգորիսի: (39 /2; 39 /3; 39 /4) և անդ *եդեալ* ի գերեզմանի (40 / 10) և նոցա ձեռն *եդեալ* ի վերայ՝ առժամայն բժշկէին: (57 /13) և *եդեալ* սապատ ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 / 13) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, *ԵԴԵԱԼ* Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ եղեի (89/12) և զաստուածային առեալ գանձ … *եդեալ* ի տապանի՝ ծածկէր ի գետնափոր կայենի: (96 /10) Եւ նախ անդ *եդեալ* հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին (97 / 4) Բայց դէմ *եդեալ* հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 12) Ռազմ *եդեալ* զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր (114 / 6) Եւ դէմ *եդեալ* առ հասարակ ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 4) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ *եդեալ* առաջի զամանս լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7) Նոյնժամայն *եդեալ* արքային զձեռն ի գլուխ նորա գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից դէմ *եդեալ* շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 / 3) Անդ ակն ի վեր *եդեալ* արին Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 3) աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և *եդեալ* համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 /14) գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ *եդեալ*. (206 /6) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն *եդեալ էր* ի պահեստի (219 /6) և առհասնեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ *եդեալ* ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14) Դէմ *եդեալ* ակամայ, տարադէմ գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ

հասանէին կայեանս (239 / 13) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կռոցն՝ *եդեալ* ծունր (259 / 4) և համբաւես, եթէ Գրիգոր *եդեալ* է հիմն (278 / 18) և զապարանս իւր *եդեալ* ի գիւղն, որ կոչի Վայունիք (340 / 12) սա էր սարկաւագապետ աթոռոյն, որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. *եդեալ* կանոնս է տունս: (344 / 13) որում և *եդեալն* է խաղալիկ ի ձեռին (168 / 1) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ *եդեալն* իւր սահման. (329 / 16)

ԵԴԵԱԼ ԾՈՒՆՐ - Տե՛ս ԵԴԵԱԼ

Ե ԵՐՈՐԴ - 1

ի սորա *Ե երորդ* ամին լցաւ Մ ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3)

ԵԶԵԿԻԷԼ - 1

Եւ երազութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանդերձ Բոհիւ քահանայիւ և *Եզեկիէլիւ* դպրաւ (121 / 6)

ԵԶԻԴ - 3

Եզիդ Իբն Մուաւեա ամս Ը: (291 / 7) *Եզիդ* Իբն Աբդլմէլիք ամս Ջ: (291 / 9) Վլիթ Իբն *Եզիդ* ամ մի: (291 / 9)

ԵԶԻԴ ԻԲՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ - Տե՛ս ԵԶԻԴ

ԵԶԻԴ ԻԲՆ ՄՈՒԱԻԵԱ - Տե՛ս ԵԶԻԴ

ԵԶՆ - 2

Եւ սայլ ևս հրամայէր կազմել սպիտակ *եզամբք* լծելովք (62 / 8) աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն *եզն* մի և յերէցն տացէ: (92 / 11)

ԵԶՐ[1] - 2

և ահա ճակատեալ է յանդիման քաղաքիս առ *եզերք* գետոյն. (148 /3) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ *եզր* գետոյ ինչ (209 / 14)

ԵԶՐ[2] - 2

Ի թագաւորութեանն Հերակլի ... ի կաթողիկոսութեանն Հայոց *Եզրի...* գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 /5) Ապա՝ յետոյ առ *Եզրիւ* կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա (343 / 12)

ԵԹ - 3

Արուսեակն յայգուն պահու և *եթ* երևի (24 / 3) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և *եթ* ի գլուխ (201 / 4) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և *եթ*, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201 / 19)

ԵԹԵՐԱՅԱՅՏ - 1

Նոյնպէս և *եթերացայտ* կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 / 9)

ԵԹԷ - 266

Իսկ *եթէ* յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէ Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12) Եւ անյայտ իմն է, *եթէ* յորմէ իմեմնէ եղև ելք իրացն. (11 / 2) գիտացին, *եթէ* ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս (16 / 14) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ *եթէ* յաշխարհէդ միայն մի՛ գնար, և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 / 12) Եւ ոչ յիշեաց ամենևիմբ, *եթէ* թագաւոր լեալ իցէ յառաջ: (17 / 16) Մի՛ *եթէ* գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային, բայց *եթէ* տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 /3; 18 /4) Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, *եթէ* գտից ինչ հիւթ յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, *եթէ* գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից (20 / 16) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. *եթէ* զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. *եթէ* սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ նմին էր և սաղաւարտ փրկութեան. *եթէ* վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. *եթէ* նետ ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածոց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23/2; 23/3; 23/4; 23/6) *եթէ* շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 7) Այս է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս, *եթէ* զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 /11) Եւ *եթէ* զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. (24 /5) Եւ ապա *եթէ* զդուզնաքեայ ճառագայթս ածցես զմտօքդ, ընդ նմին և զայն գիտասջիր. (24 /16) Ապա *եթէ* արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի (25/11) Նա մանաւանդ *եթէ* իսկ ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին, և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 14) *եթէ* էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 5) *եթէ* զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, այլ ճախր առնոյր: (30 /4) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց *եթէ* ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) «Ել ի դուրս, *եթէ* իցես կենդանի»: (34 /3) Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ տէրունական ասացեալ բանն, *եթէ* որ արասցէն և ուսուսցէն, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6) ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ *եթէ* հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 / 15) լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, *եթէ* որ դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս(47 /9) հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, *եթէ* զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 10) Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ յերանելին Պետրոս, *եթէ* յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել(48/18) և կամ *եթէ* զինչ և իցէ(50/1) զքեզ չհրամայեմ սպանանել, *եթէ* զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 11) Եւ *եթէ* չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև

հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 4) որ պատմեաց զայս ամենայն, *եթէ* քեզ արևդ շնորհեալ լիցի վասն երդմանն (54 / 10) և *եթէ* այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1) *Եթէ* զայլ ոք մատնեալ կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55/4) «Է՞ր աղագաւ մեռանիս, գիտե՞ս, *եթէ* ոչ». և նա ասէ. *«Եթէ* ոչ, տեարք».(57 /10; 57 /10) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, *եթէ* Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 /1) «Ոչ *եթէ* վասն այնորիկ ասացաք, *եթէ* ի ժամ վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 /9; 58 /10) քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, *եթէ* ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 /1) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, *եթէ* նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 /8) *«Եթէ* արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 3) *«Եթէ* զԳրիգորիս խնդրէք, աստ է» (71 / 6) և եհարց *եթէ* յայտնեա՞լ ինչ ումեք իցէ: (73 / 2) Եւ Յովէլ երէց մի անապատական … պատմեաց, *եթէ* ես տեսի ի նմին տեղւոջ …աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն (73 / 3) Եւ իմ զարմացեալ՝ *եթէ* յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 5) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ *եթէ* ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, *եթէ* ոչ: (75 /2; 75 /2) ասէր երկիցս և երիցս առաջի բազմաց, *եթէ* թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12) «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ, *եթէ* ոչ երթեալ խոստովանեսցիս ի նմին տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 4) Եւ զտեղին ցուցեալ զգերեզմանին, *եթէ* այդր հրամայէր զիս հարկանել: (77 / 10) զի ոմանք ասեն, *եթէ* աստ է, և ոմանք *եթէ* անդ. և մեք յաշխատութեան և ի բազում հոգս եմք»: (78/9; 78/9) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, *եթէ* արքայ ի քուն իցէ (79 /1)Եւ Խոճկորիկայ բուռն հարեալ արգելոյր, *եթէ* մի առներ զայդ (79 / 7) Իսկ *եթէ* անզգայ էր հոգի մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, ի՞ բր գայր ի զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն:(87/9) Եւ դարձեալ *եթէ* «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ (87 /14) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, *եթէ* առաւել քան ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 4) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա, *եթէ* արդարև զգայուն են և առաւել իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9) Արդ՝ *եթէ* ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89/6) ապա *եթէ* ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90 /13) *Եթէ* ազատ է, *եթէ* շինական և *եթէ* այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ, այս ինքն՝ զմեռելոց յիշասակն, որպէս և կարողն է. և անմասն միւթ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. և մեռեալ մարդոյն *եթէ* ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և *եթէ* արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին

տայցէ: (91/6; 91/6; 91/6; 91/8; 91/9) Վանաց երէց, կամ վանական ոք *էթէ* ի վանացն գայթանք առնէ … անարգեսցեն զնա (91 / 10) *Էթէ* վանաց երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 / 12) *և էթէ* երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) *Էթէ* աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ, և նոքա խոստովանեսցին, *էթէ* այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ, և յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 /12; 92 /13) Ապա *էթէ* ոչ խոստովանեսցին ճշմարտութեամբ, և զոր այլքն ասեն ճշմարտութեամբ և ի յայտ գայ, որպէս ի կանոնսն է գրեալ, պատուհաս դիցեն և ի բաց հալածեսցեն ի շինէն. և *էթէ* մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային, և այն երդումն լիցի նմա: (92 /14; 92 /16) Եւ *էթէ* ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ, և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 / 1) Ապա *էթէ* ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, *էթէ* յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 /3; 93 /4) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն և ի վանաց մի հանցեն. *իսկ էթէ* յետ այնր վնաս ինչ գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93/6) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, *էթէ* ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93/9) Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին, և՛ արքայի, և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ, *էթէ* զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11) Եւ երիցուն *էթէ* յազատէ, կաթմ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94/2) *Էթէ* ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 10) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին, *էթէ* զի՛նչ գունակ սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 / 8) կամ *էթէ* յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել մինչև ի մահ, և փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 9) զի *էթէ* ոչ եկեսցէ շքով և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՓԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, *ԵԹԷ* ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. (103 / 2) Արդ՝ *էթէ* յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի, զմիահաւասարակ սուրբ երրորդութիւնն, որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի կռոցն վնասակարութենէ: (104 / 10) Ապա *էթէ* ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 4) Եւ իմացեալ, *էթէ* սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՛ ի նախնւոյն իւրմէ, առաւել զուարճացեալ, և ներբողումն գրոցն առնելով՛ դնէր ի վերայ աչաց

իւրոց խանդաղատելով: (107 / 10) Յայնժամ հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի, *եթէ* Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107/16) և պակաս վաշտկօք մտեալ ի քաղաքն՝ հարցանէր՝ ի չքմեղս եղեալ, *եթէ* ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել զանցս աղետին *եթէ* մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. (112 / 14) *«Եթէ* կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2) Ապա *եթէ* կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 3) Եւ *եթէ* ստամբակէ ոք, մահուամբ սատակի, և կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 5) *եթէ* բաժանեցին զզօրս Հայոց (113 / 19) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժական հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ՝ *եթէ* աւերեաց զբազում երկիրս Հայոց: (116 / 17) Եւ լուեալ *եթէ* ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ, դառնայ ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս (118 / 2) Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս *եթէ* սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, *եթէ* չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 /12) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, *եթէ* են ոմանք գայլք հափշտակողք զզեստուք ոչխարաց (123 /1) և *եթէ* սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, *եթէ* մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. (125 /8) *«Եթէ* ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) Եւ *եթէ* ոք տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 14) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, *եթէ* արթուն լերուք (127 / 15) որ ասէր, *եթէ* մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (127 / 20) քանզի տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լսել, *եթէ* զի՞նչ արդեօք կարիցէ բովանդակել (128 / 3) Արդ՝ իբրև ետես նա *եթէ* յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 /17) և ոչ էառ ի միտ, *եթէ* տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան (130/4) Տկարքն և հանդարտքն խրախուսէին, *եթէ* հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 13) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, *եթէ* այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 10) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես *եթէ* խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Ապա *եթէ* ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա իբրև զհեթանոսս, և առցին ամուրք նոցա (132 / 7) Եւ պատգամատարք առ նոսա Խոսրովու՝ Պարսից արքայի. *«Եթէ* դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ: (133 / 16) Ապա *եթէ* կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (133 / 18) Վասն որոյ ասեմ քեզ, միթ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. ապա *եթէ* ոչ, եղիցին կամք քո: (134 / 4) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. *եթէ* ոչ արարից ըստ բանիդ ըստ այդմիկ»: (134 / 14) Բայց հայէր տեսանել, *եթէ* զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս

մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 13) որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին, վասն սաստկացեալ ահին, *եթէ* զինչ իցէ արժան գործել: (136 / 14) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, *եթէ* զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139/8) զի *եթէ* ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 /9) *«Եթէ* ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց… հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո, կուսակալդ Ասորեստանեայց. և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. (142 / 17) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ, *եթէ* ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 13) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, *եթէ* և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա, փախստական գնայ առաջի նորա (144 / 1) և ասէր. *«Եթէ* ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. զի *եթէ* ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ, բայց ապա գիտասջիր»: (144 / 12; 144/13) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն, *եթէ* մի՛ երկիցես յերեսաց նոցա, այլ մարտի՛ր և յաղթեա՛… «Զի *եթէ* յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 /15; 144 /17) և պատմեցից կարճառօտիւ զխորագիտութիւն առնն, *եթէ* զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7) *եթէ* բարձաւ ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146/17) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով, ապա *եթէ* ոչ՝ մահու մեռանիցին: (147 / 16) ապա գիտացին և նոքա, *եթէ* յագեցան սուրբք նոցա: (152 / 17) թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. ապա *եթէ* ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 / 2) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, *եթէ* եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր (154 /13) գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, *եթէ* ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (154 / 19) Ապա *եթէ* ոչ ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 / 1) Արդ՝ *եթէ* ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեա՛ փախչել զերծանել (155 / 14) *«Եթէ* զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 12) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. ապա *եթէ* ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 14) Եւ արդ՝ *եթէ* արասցուք ըստ կամաց նոցա և *եթէ* ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 /1; 158 /1) Արդ՝ *եթէ* երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 10) *«Եթէ* միայն տէր հաճեսցի, ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 12)

Եւ էթէ միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝ խոնարհեա՛/ դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ և հրամայեաք արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց (162/19) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և մի՛ ոք իշխեսցէ արգելուլ կամ թաքուցանել, ապա էթէ ոչ՝ պատիժս մեծամեծս կրեսցեն: (163 /8) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, էթէ անկերուք ի վերայ մեր. (164 / 10) Եւ լուայ ի հաւատարիմ մարդոց, էթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 19) Եւ կատարէր բանն մարգարէական, էթէ՝ «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ միւթ բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7) զի յայսմ ևս յայտնի լիցի բան մարգարէական, էթէ՝ «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 5) Ազդ լինէր ապա Շահվարազայն լուրս այս, էթէ զինչ խորհեցաւ թշնամին և կամ էթէ ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167/14; 167/14) զի մի՛ պարծեսցին յազգս իւրեանց. էթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. (168 / 9) զի ոչ էթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 3) գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, էթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 /13) այսպէս ծանեաք, էթէ Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու (170 / 16) և էթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 14) զի գիտէր. էթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 8) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, էթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ (178 / 1) Արդարև ասեմ, էթէ որպէս արջ որդեկոտոր զայրագնեալ գազանանայր: (178 / 2) Եւ էթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 2) և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր երգս, էթէ՝ «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) Եւ էթէ ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո ի տանս յայսմիկ, աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188 / 10) և ուխտեաց անդ ուխտ փրկութեան, էթէ սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (189 / 19) «Ոչ էթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, էթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 2) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու, էթէ ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ի դա. և էթէ առաջ նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա բոց բորբոքեալ: (193 / 5; 193 / 6) զոր առ կայսրն ունէր Հոռոմոց, կամ էթէ նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց (194 / 3) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս …էթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 / 11) որ պատմէր զտեսիլ հօրն, էթէ զիարդ եղև

արժանի այնմ խորհրդոյ: (203/8) Եւ էր գիրն այս, եթէ՝ «Երուսաղէմեան մասնաւորեալ նշխարք սրբոց են»: (207/3) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ, որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ ունել կամարաձև. (215 / 8) Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215/12) վասն երևման խաչին ասէ. «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միւում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 8) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսանս (220 /11) ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 11) մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 /10) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 /12) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244/3) Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն Քամայ ըստ բանի պատմութեանն, «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան մանուկ և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 / 8) որպէս և գրեալ է. «Եթէ եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա ի Բաբելովն»: (245 / 12) լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց, եթէ աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր (245 / 14) գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն՝ ըստ գրեցելումն, եթէ՝ «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 8) Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք … եթէ վեցամսեայ ժամանակաւ … ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 11) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) Արդ՝ դուք ծաներո՛ւք և տեսէ՛ք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 2) այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր, եթէ՝ «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և մի՛ շիջցի»: (247/13) «Արդ՝ հաւատամք ճշմարտութեամբ, եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 9) և ասէին. եթէ՝ «Զիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել զայդ (250 / 14) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա (252 / 7) Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բազնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա … հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, և՛ զբագինս, և՛ զանդրիագործ պատկերսն. (252 /13) Ապա եթէ դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա և զարհուրեցուցանել ինչ, և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս, և հատանէ զծառս և ի հուր այրէ, և ոչ ցաւք ինչ հասանեն դմա և ոչ մահ, մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա, եթէ յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ (253 / 2; 253 / 5) և ապա քարոզէին նոցա փաստապատիր բանիւք, եթէ պարտ էր ձեզ զոհս և

նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 14) Եթէ, - ասաց, - մեծ իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 14) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ թուեսցի, կատարեսցէ Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձէնջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261/12) Ահա գիտացաք, եթէ անուն նորա տարածեալ՝ ելից զտիեզերս. որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի:(265/3; 265/4) եհաս համբաւ իմն ի նոսա, եթէ ոմանք պատկերս ոչ ընդունին, ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ դնեն հարսանեաց. յայս պատճառս, եթէ քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս:(267/2; 267/3) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12) Եւ հարցեալ հայրապետին զգիտնաւորսն իւր, եթէ զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 / 16) ետուն պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց, և եթէ կռապաշտից է գործդ այդ (269/8; 269/8) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 3) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. (272 / 5) զի ասացին Յոյնք, եթէ կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. (272 / 6) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան լերուք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 /11; 272 /11) Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք զատ յայսցանէ: (273 /3) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 5) Եթէ Աստուած է տէր Հիսուս Քրիստոս և սուրբ հոգին»: (278 / 9) որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եղեալ է հիմն (278 / 18) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի (279 / 1) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ, զնոցին ուսուցեալս պինդ կալցուք (279 / 3) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶԾԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵԻ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ ԵՂԵԻ ՍԿԻԶԲՆ (287/5) Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք՝ յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 / 17) Եւ առ նա երանելի մարգարէն առնէր զմարգարէութիւնն. «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 5; 289 / 6) Տալը ոմն տաճիկ ունէր կին գեղեցիկ. վասն որոյ յղեալ պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 8) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու:

(289 / 13) *Եթէ* ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 / 2) կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն՝ ասելով. *«Եթէ* կամ է քո, կոչեա՛ զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից (293 / 7) տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն, միայն *եթէ* տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 3) *«եթէ* ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, *եթէ* զո՞ կլանիցէ» (298 /8; 298 /9) Եւ *եթէ* յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մէջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 / 10) Եւ *եթէ* յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, լուծեալ լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. և *եթէ* ի քահանայից իցէ, զնոյնս կրեսցէ և *եթէ* ի կրօնաւորաց ոք իցէ, նզովեալ հալածեսցի, և *եթէ* յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս միւթ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 /12; 301 /13; 301 /14; 301 /14) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, *եթէ* ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 4) Եւ յայսմ պայմանէ միւթ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. ապա *եթէ* ոչ՝ անվաւեր և ունայն լիցի և միւթ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 / 9) իսկ *եթէ* ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 / 11) և պայմանեցին, *եթէ* կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303/11) Արդ՝ *եթէ* կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. ապա *եթէ* թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 /13; 303 /14) *եթէ* ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305/5) Եւ *եթէ* ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր ունիմք ի տեառնէ, այլ և զայս. *եթէ* «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 / 12) Եւ արդ՝ ոչ *եթէ* մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական, այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 13) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին ասելով, *եթէ* «Հաճոյ թուեցաւ հոգւոյն սրբոյ և մեզ՝ այսպէս կարգեալ. (308 / 11) զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, *եթէ* ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. (309 / 3) և *եթէ* յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 5) Իսկ *եթէ* գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է, և մի՛ ոք ընկալցի ընդ իրաւունս. (310 /6) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, *եթէ* ժանտաբերք են(311/16) վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց *եթէ*. «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ (312 / 8) Եւ չարափառն այն այր այսպէս

հրամայեաց. «Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էք, օրհնեալ էք. ապա եթէ յԱղուանից աւանդութեանն էք, դուք գիտէք»: (313 /17; 313 /18) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ. «Եթէ զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց (314 / 5) և սրբոյն Աթանասի կանոնական հրաման է, «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». (314 / 8) որպէս Ղուկաս աւետարանիչն ասէ. «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ (315 / 2) որ յորում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն, եթէ ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 / 15) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն, և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր, վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 /5; 316 6; 316 /6) «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ ելցեն, և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316 /11) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց, եթէ Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 4) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին (322 / 3) զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն եղև յափշտակեալ (322/20) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով, եթէ մեծ են աստուածքդ Ղիոնի (323 / 5) զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328 / 7) և գրեաց ի վերայ եթէ. «Եղիազարայ է»: (344 / 7)

ԵԹԷ ԵՒ - Տե՛ս ԵԹԷ

ԵԹԷ ԻՍԿ - Տե՛ս ԵԹԷ

ԵԹԷ ՈՉ - Տե՛ս ԵԹԷ

ԵԼԱՆԵԼ - 24

յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն (9 / 16) Սկսաւ մրմռել, ելանել, տարածանել, ապականել զդաշտս և զլերինս: (21 / 8) և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 13) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին (81 / 7) Եւ առաքեալն Պօղոս ասէ, «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ համարիմ». (87 / 18) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. (96 / 13) լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել զխօսուն և զանասուն: (109 / 1) «Արդ պատրաստ լեր ի դիմի ելանել, զի իսպառ սատակեսցես զդոսա»: (114 / 2) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (137 / 1) Եւ ի գալ միւս ամին և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139 13) վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ(147 /3) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց (157 / 2) նա միայն ժամանեաց ելանել ընդ նմա: (157 / 4) Իբրև լուան զայս,

բազումք յօժարեցան *ելանել* զհետ նորա (159 / 9) Եւ չուեալ անտի՝ գնաց յառաջ *ելանել:* (159 / 14) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ *ելանել* նմա (194 / 18) զի յորժամ կամէր յորս ինչ *ելանել* (200 / 1) փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ *ելանել* ի զբօսանս խոհերական: (222 / 8) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց *ելանել* որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 /9) զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս *ելանել* յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) Եւ յայսմ պայմանէ միւթ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ *ելանել* և այլաձևս ինչ առնել. (302 / 8) Ուստի ոչ զօրեաց *ելանել* (320 / 1) զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին՝ քակէին մասն ինչ ի պարսպէն և ի ժամադրութեանն *ելանելոյ* արտաքս (323 / 13)

ԵԼԱՆԵԼ ԱՐՏԱՔՍ - Տե՛ս ԵԼԱՆԵԼ

ԵԼԱՆԵՄ - 80

˜«Ել ի դուրս, եթէ իցես կենդանի»: (34 / 2) Եւ *ել* գնաց անհամար զօրօքն ի դիմի հարկանել նոցա: (108 / 1) եկն *ել* ընդ ծով (131 / 2) Արդ իբրև *ել* նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) Եկն *ել* գազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցեալով: (151 / 14) Եւ *ել* հրամանս այս յերեսաց արքայորդւոյն և ամենայն զօրաց իւրոց (163 / 7) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի *ել* միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 1) *ել* թագաւորն Հոնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 9) Ընդ ամենայն երկիր *ել* համբաւ նորա (226 / 17) «Ընդ ամենայն երկիր *ել* բարբառ նորա (243 / 13) եկն ի Գմբէթն Աբրահամու և անտի *ել* յայն շահաստան, որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) Եւ *ել* Խազրաց տէրն ութսուն հազար արամբք և էառ զԱղուանս. (319 / 3) Եւ ի միւսում ամի *ել* Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ (320 / 11) և *ել* նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն: (326 / 16) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ *ել* տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1) Եւ յայնմ ամի *ել* մարախ ի Խազրաց կուսէ ... և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) Եւ *ել* Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 / 7) *ելանեն* տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 / 4) Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց ամաց *ելանեն* Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12) և *ելանէ* առ ափն ծովակին Գեղամայ. (13 / 3) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ ուստի՞ *ելանէ:* (73 / 6) հասեալ ի Շաղատ՝ *ելանէ* ի բլուր մի, և անտի փախչի եղջերու մի, դէպ *ելանէ* յԵկեղեցաբլուրն: (111/9; 111/10) Իսկ ի գալ գարնանային աւուրցն՝ *ելանէ* ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 / 1) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ *ելանէ* իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 13) և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից *ելանէ* վիշապաձուկն մի անարի նման լերին (329 / 17) հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով *ելանէ* յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16) և ի նորին հրամանէ *ելանէ* ներքինին ի դրանէն Պարտաւայ գալ ի

Հայս: (336 / 13) մինչ չև սրբեալք *ելանէին* յաւազանէն փրկութեան: (34 / 19) ընդ առաջ *ելանէին* ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ (67 / 7) Յորժամ չուեալ ի Քարուիճէ՝ կանայք յառաջ *ելանէին* ի գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 / 6) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ *ելանէին* ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և *ելանէին* ընդ միւսն (136 / 9) Եւ յորժամ *ելանէին* ասպատակք ի նոցանէն, ելանէր և սպարապետն Աղուանից և զյաջողութիւն ցուցանէր արիաբար: (174 / 6) ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն, մինչև առեալ զթագաւորն *ելանէին* ի Դաստակերտն Մեծ: (176 / 7) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով *ելանէին* ՝անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զզհւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ *ելանէին* նմա: (236 / 3) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց *ելանէր* երանելւոյն Գրիգորիոսի (33 / 11) և ի լուղ անցեալ *ելանէր* ի ծառն (52 / 9) չարաչար տանջանօք *ելանէր* ի կենցաղոյս: (56 / 12) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս *ելանէր* առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս *ելանէր* ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք (60 / 15) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ *ելանէր* առաջի (62 / 11) ընդառաջ *ելանէր* թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 6) ես տեսի ի նմին տեղւոջ … աղբիւր *ելանէր* յականէն նրբագոյն (73 / 4) *Ելանէր* ի բանակէն (83 / 5) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ *ելանէր* դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման *ելանէր* յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13) Եւ *ելանէր* ձայն գոչելոյ օրհնութեան նոցա յերկինս (147 / 9) Եւ *ելանէր* գոչիւն հառաչման նոցա (152 /13) և չէր, ուր ոչ *ելանէր* սատակիչ բարբառ չար թշնամեացն: (156 /5) *ելանէր* ճոխութեամբ յերեսաց նորա. (168 / 15) Եւ յորժամ ելանէին ասպատակք ի նոցանէն, *ելանէր* և սպարապետն Աղուանից (174 / 6) և գայր *ելանէր* երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. (174 / 14) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին *ելանէր*: (177 / 9) և ինքն եղբարբքն հանդերձ *ելանէր* ի հայրենի գաւառն: (179 / 17) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն *ելանէր* ի Քունգր գիւղ (184 / 3) Անտի յարուցեալ *ելանէր* առ նոսա արքայաչու կազմութեամբ: (191 / 2) ի տաճարէ անտի *ելանէր* իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն (222 / 9) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս *ելանէր* յիւր երթալով տուն (223 / 15) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի *ելանէր* մահապարտին. (224 / 5) Այսպէս զերծեալ Մսլիման *ելանէր* ընդ Վրաց կողմն: (320 / 5) և սարտուցեալ *ելանիցեն* ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4) «Եկայք, *ելք.* թշուառականք՝ սրտառուչք ի Խոսրովայ. (147 / 7) *ելի* ընդ առաջ նոցա. (281 / 10) Եւ ի սոցանէ *ելին* մեկնեցան կղզիք հեթանոսաց (4 / 15) Սիդոնացիք *ելին* պանդխտեցան (5 / 5) Իսկ ի խառնակել

լեզուացն՝ *ելին* ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան (5 / 6) *ելին* ամենեքեան՝ լցեալ հոգւովն սրբով: (20 / 1) Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք *ելին* ընդ դուռն Չորայ (107 / 16) Սաստիկ ամբոխիւ *ելին* Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 / 15) որք *ելին* ընդ նմա (159 / 11) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր, որ ի Մովսէսի կողմանէն էին, գնացին ի Դունայ և *ելին* ի Սոթից գաւառն: (268 / 11) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց *ելին* գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց (326 / 1) զի ինքնակամ կամօք *ելցեն* ընդ առաջ նորա (132 / 5) *ելցեն* մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ (153 / 16) Եւ արդ ի գալդ քո *ելցեն* հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ, զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց և ոչ ևս *ելցեն* ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161/6; 161/7) մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա *ելցեն:* (185/3) որպէս ասէ, «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ *ելցեն,* և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316/11) թողցուք զկահ և զկարասի մեր, *ելցուք* գնասցուք, թերևս զերծնուլ մարթասցուք»: (137 / 4)

ԵԼԱՆԵՄ ԸՆԴԱՌԱՋ - Տե՛ս ԵԼԱՆԵՄ

ԵԼԵԱԼ - 28

Բազում անգամ յառաջ *ելեալ* վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ (26 / 15) և նոցա զհետ *ելեալ* մանկանն՝ կամէին ունել զնա նս: (52 / 7) Եւ դաձեալ այլ ոմն անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ, և մեր ընդ առաջ *ելեալ* ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել փոքրագոյն ինչ, և *ելեալ* ի տեղւոջդ յայդմ ի քուն մտեալ հանգչէր (75 / 15) Սա մեծապէս *ելեալ* ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին *ելեալ* ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 6) որ ասենդ *ելեալ* ի մարմնոյն (87 / 10) Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին, և ի շրջելն հասին յԵկեղեցաբլուրն Շաղատու և *ելեալ* ի վեր: (109 / 2) Յայնժամ *ելեալ* հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 15) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ *ելեալ* յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. (111 / 8) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ *ելեալ* ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն (115 / 9) և *ելեալ* գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 10) Եւ *ելեալ* հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին (148 / 7) Եւ *ելեալ* ի բանակս նոցա՝ քննէին և յուզէին ի խորանս և ի վրանս նոցա. (163 / 11) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳողեստանս՝ *ելեալ* յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 19) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա *ելեալ* ՝գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 3) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա *ելեալ* զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 13) այլ այնուհետև *ելեալ* արտաքս ի սարաւանդակ վայրսն և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 12) Գային հասանէին ի քաղաքն Լփնացւոց, ուր ընդ առաջ *ելեալ* նմա ամենայն քաղաքացիքն՝ ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի

եպիսկոպոսաց (238 / 14) և նոքօք հանդերձ *ելեալ* ի լեառնն (239 / 8) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ *ելեալ* նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239 / 18) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա *ելեալ* ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) Տեսանեմք զի յազգէ նորա *ելեալ* Նեբրովթ սկայ (245 / 9) Ինքնին եպիսկոպոսն *ելեալ* ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կոոցն՝ եդեալ ծունր (259 / 4) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն *ելեալ* հակառակ բերէր. (272 / 3) և Մայմուն ընդ հակառակս նմա *ելեալ* պատերազմաւ (292 / 9) և ահա գտայ ես *ելեալ* ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 / 10) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ *ելեալք* յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 16)

ԵԼԵԱԼ ԱՐՏԱՔՍ - Տե՛ս ԵԼԵԱԼ

ԵԼԻՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ առնէ զնա պոռտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան և հիպատութեան և ապիհւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և *ելիստութեան* հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 3)

ԵԼՈՂ - 1

Եւ սուրբ հոգին *ելող* ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ (123 / 1)

ԵԼՔ - 7

Եւ առեալ ի նմանէ զհրաման վասն *ելիցն* իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. (142 / 4) ՎԱՍՆ *ԵԼԻՑՆ* ԽԱԶՐԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ ԳԵՏՈՅՆ ԿՈՒՐԱՑ (186 / 10) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով *ելիցն* Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 3) Ամենեքեան զահի հարան և դողացին՝ ի միաբանութիւն եկեալ, *ելս* իրացն խնդրեցին. (21 / 4) զի մի ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև *ելս* իրացն խնդրեսցեն: (113 / 9) *մինչև զելս* անձին իւրոյ ի սուգ անմխիթար մնայր: (319 / 18) Եւ անյայտ իմն է, եթէ յորմէ իմեմնէ եղև *ելք* իրացն. (11 / 2)

ԵԿԱՄՈՒՏ - 1

կոչեաց զվայրենի *եկամուտ* ազգս (8 / 6)

ԵԿԵԱԼ - 92

Սա *եկեալ* ի Հայս՝ յԱրտազ գաւառ. (10 / 4) Անտի *եկեալ* յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք, որոց հարազատք անօրէնք ոմանք *զկնի եկեալ* մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 12; 10 / 13) Իսկ սուրբ հայրապետն *եկեալ* ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 15) Եւ *եկեալ* Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան (13 / 2) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ *եկեալ* զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն (13 / 11) Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ *եկեալ*, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 10) որ *եկեալ* էր

ընդ Տրդատայ արքային: (20 /3) Ամենեքեան զահի հարան և դողացին՝ ի միաբանութիւն եկեալ, ելս իրացն խնդրեցին. (21 / 4) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 16) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. (35 / 1) Եւ առեալ այնուհետև զքահանայապետութեանն պատիւ՝ եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 4) Եւ եկեալ ի Հաբանդ գաւառ՝ ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ.(35 / 5) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ երանելւոյն զաստուածեղէն խորհուրդն և եկեալ արտաքս՝ զարմանայր: (36 / 2) և եկեալ Արգեսացիք ունէին զքաղաքն: (39 / 12) քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (45 /1) Եւ եկեալ յաշխարհն Աղուանից՝ խնդրէր հնարս պատճառանաց (48 /5) Անտի զերծեալ անցանէր ընդ մեծ գետն և եկեալ փութապէս պատմէր արքային: (52 / 10) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի (54 /1) Եւ եկեալ դևն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. (54 / 3) և ապա այլք ևս եկեալ աղանդոյն զնոյն խոստովանեցան: (54 / 9) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն ցերէցն. (57 / 7) Եկեալ նոյն արքն նովին ահաւորագոյն կերպարանօք՝ և ասեն ցԽոճկորիկն. (58 / 4) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) յոր եկեալ սուրբքն մեծաւ զգուշութեամբ …ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 1) գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 13) Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. և եկեալ հնչիւն ձայնի ասէր. (72 / 18) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն Գրիգորիսի (75 /11) Եւ դարձեալ այլ ոմն անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ (75 / 14) Եւ այլ աբեղայ ոմն հիւր եկեալ, և մեք ճաշ հրամայեցաք տալ. (76 / 5) և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 8) Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին.(77 / 12) Իսկ ի վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 13) Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ ասաց զանուն աբեղային և զգողանալն (82 / 6) և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն, մինչև եկեալ և հող առեալ ի տեղւոյն, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82/12) «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ (87 / 8) Եւ եկեալ հասանէին … ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ (98 /18) Ապա եկեալ Շապուհ արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն (108 / 21) Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին (109 / 2) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն

(111 / 7) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ *եկեալ էին՝* երկու եղբարք մեծատունք. (111 / 17) որ *եկեալ էր* աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113 / 16) *եկեալ* երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 10) Եւ նոքա *եկեալ* առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16) զորոց զհետ *եկեալ* արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա (119 / 16) զի որ ոչ խոստովանի զտէր Յիսուս մարմնով *եկեալ* (125 / 15) Ապա *եկեալ* հասին զհետ նոցա զօրն Պարսից (133 /4) և միւս զօրավարն Պարսից *եկեալ* ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրունկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 7) *եկեալ* նոյն ինքն, զոր վերագոյնն ասացաք (135 / 6) Եւ ասէ ցայրն այն, որ *եկեալ* էր յօգնականութիւն նմա. (139 / 8) Որ *եկեալ* արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից (142 / 10) զի *եկեալ* կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեստական և իգաչար ազգին (150 / 22) քանզի ստիպէ զիս *եկեալ* պատգամն. (158 / 4) և որդիքն Հազարու *եկեալ* ի Կատշանէ … ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174/10) *Եկեալ* մեծապանծ անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից՝ հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 6) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի *եկեալ* ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (183/1) այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն *եկեալ էին* յարօտ (190 / 13) եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ *եկեալ* տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 14) սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ *եկեալ էին* յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հազարու (196 / 15) երկրպագութիւն *եկեալ* անարի, անբարի անհեդեդ կենդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 3) որոյ *եկեալ* անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն Դաւիթ (203 / 10) Եւ *եկեալ* բանակէին ի նշանաւոր պրակին ի խունաբեր տեղւոջն ի սարաւանդակ վայրի: (205 /3) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ *եկեալ* ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 12) Եւ *եկեալ* բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 5) բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց *եկեալ էին* ի տօնն տէրունական նշանին (217 / 10) և որ ուստեք ուստեք *եկեալ էին* առ նա յաժխուժազնեան յաշխարհէն Գովգայ (232 / 4) Ապա՝ *եկեալ* հասեալ նոքա ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս (234 / 16) Եւ նոքա *եկեալ* ի նախնականն հասանէին եպիսկոպոսանոցն (235 / 6) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵԻ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՉԿՆԻ *ԵԿԵԱԼ* ԽՆԴՐԵԼՈՎ ՋՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 / 7) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն

աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից (274 / 16) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ: (296 / 18) որք եկեալ ի Կամբիճան բնակեցան. (305 / 1) Եւ նորա եկեալ ետ զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից կաթողիկոս. (313 / 1) և ապա ի զեղջ եկեալ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 15) զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ դարձեալք ի փախուստ: (320 / 4) Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 4) բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր (323 / 16) յորոց մի ոմն յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ: (325 / 6) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ (325 / 14) Իսկ յետ երից ամաց Բաղտղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց, որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9) իսկ նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ (331 / 10) և եկեալ եպիսկոպոսն յեզր Եփրատ գետոյ իջուցանէ խորէջս. (332 / 14) որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ յաւուրս ամարայնոյ. (333 / 3) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337 / 1) որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբանս, ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 / 9) և եկեալ ի Պարտաւ՝ իւրացուցանէ իսկոյն: (337 / 17) Եւ Միրհեանն, որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից, հաստատեցաւ ի նախարարութիւն.(338 / 18) Սուրբն Շուփհաղիշոյ՝ կաթողիկոս արևելեայց յԵրուսաղեմէ եկեալ (342/11) Սա եկեալ յաթոռ յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ: (345 / 4) Եւ նախարարութիւն Առաւեղեան տոհմին յազգէ Սաթինկայ է կարգեալ, որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 16)

ԵԿԵԱԼ ԱՐՏԱՔՍ - Տե՛ս ԵԿԵԱԼ

ԵԿԵԼՈՑ - 5

ամենալի բարեօք ի հանգիստ իջևանի իւր և ամենայն եկելոց անդր: (187 / 16) և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 12) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5) ուստի և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197/5) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7)

ԵԿԵՂԵՑԱԲԱՐ - 1

Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 9)

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ - 4

և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք, *եկեղեցական* ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 /16) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՅ ԻՆՆ ԴԱՍ *ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ* ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 / 7) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք *եկեղեցական* անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 9) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս *եկեղեցականս:* (267 / 9)

ԵԿԵՂԵՑԻ -132

փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք *եկեղեցեաց* իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 5) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և շնորհեաց նմա տեսանել միւսանգամ զյարկս սրբոց *եկեղեցեաց:* (151 / 9) իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս *եկեղեցեաց* (152 /12) Իսկ զզարդուց *եկեղեցեաց,* զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 /12) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ *եկեղեցեաց* և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 17) քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս *եկեղեցեաց* (294 / 8) Եւ զդոյն օրէնք վասն *եկեղեցեաց* ամենայն աշխարհականք ունին և այսօր (309 / 2) որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն *եկեղեցեաց:* (339 / 16) Առաջինն մայր *եկեղեցեացն* արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (274 / 18) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց, և զկղերս *եկեղեցեացն* քաջուսմունս և ուղղափառս յամենայնի, նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 9) Յայսմ տեղւոջ եղև սկիզբն արևելեայցս *եկեղեցեացս* մայրաքաղաքաց և լուսաւորութեան տեղի: (10 / 17) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն *եկեղեցեացս* ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264/12) Այսպէս եղև խաղաղութիւն ամենայն *եկեղեցեացս* Աղուանից: (305 / 6) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ *եկեղեցեաւն* ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 / 9) Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց *եկեղեցի* և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10/16) և կացուցանէր գործօնս հրամանատարս՝ շինել *եկեղեցի:* (35 / 8) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցրի Աղուանից իշխանութեանն՝ շինէր փոքրիկ *եկեղեցի* (37 / 14) Յայնժամ լցաւ *եկեղեցի* Աստուծոյ երանութեամբ (45 / 12) Եւ նախ անդ եդեալ հիմունս՝ հաստատէին *եկեղեցի* Աստուծոյ ի կայարանի խաչին, զոր Հին *եկեղեցի* տեղւոյն անուանէին, որում Գիսն կոչեն: (97 / 5; 97 /5) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ

վայրն՝ ի հինն եկեղեցի (215 / 5) Զայս անխլաբար ընկալեալ զնշան փրկութեան յիւրն բերէ եկեղեցի: (216 / 5) Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք զատ յայսցանէ: (273 / 4) զի այնպիսի դրութեամբ վարէր եկեղեցի: (273 / 8) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի. (285 / 1/ 3) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ (285 /3) որ է սուրբ և առաքելական եկեղեցի. (305 / 16) իսկ զՕնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի (315 /10) և գտեալ զոսկերս երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի և կարգեաց յիշատակս գրով: (332 / 15) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 17) զարարեալ եկեղեցիսն թողեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11) Եւ որ տասնորդս տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 /13; 93 /14) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 /15) վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7) Եւ մտեալ յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ երկիր պագանէին ամենակեցոյց փայտին կենաց: (98 /4) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. (108 / 16) Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի աստուածային գանձիւն (111 / 12) զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 /7) Իսկ նորա հնազանդեալ հայրապետական հրամանին՝ փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին: (219 / 4) Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ (220 / 4) Բայց ապա անհովիւ հօտն գոլով՝ եկեղեցին մնացեալ տխուր: (234 / 4) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (275 / 1) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի … քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն (283 /9) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն (283 /11) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 13) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 / 18) Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. (37 / 3) եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 9) Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս (250 / 3) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14) Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 12) և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել (270 / 17) Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք (272 / 1) քարոզեալ անդ և եկեղեցիս շինեալ (274 /18) և եկեղեցիս բազումս հրով

այրեալ կիզեաց (331/11) մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (336 / 1) եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11) եկեղեցիք շէն մնացին (25 / 16) «Եկեղեցիք Սիւնեաց, օգնեցէ՛ք ինձ»: (110 / 7) հրկէզ եղեն եկեղեցիք և կտակարանք: (119 / 1) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն, այսինքն ամենայն եկեղեցիք Քրիստոսի Աստուծոյ: (123 / 13) որ այժմ լցեալ տիեզերք և պայծառացեալ եկեղեցիք: (204 / 6) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 / 4) կարգեցան երեխայրիք եկեղեցւոյ (20 / 8) այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ. (26 / 16) այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ: (43 /9) ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 8) մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս և զանապատականս և զամենայն ուխտ եկեղեցւոյ ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 /16) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 11) որ միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ: (56 / 10) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և սարկաւագունս, և անապատականս, և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ ողջոյն. (66 / 6) ամենայն եպիսկոպոսք …և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին … յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 10) հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն … և բոլոր ուխտիւ եկեղեցւոյ պաշտօնէիք իւրաքանչիւր … զկնի ելանել: (68 / 11) և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով օր ըստ օրէ. (84 / 18) եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. 108 / 15) զի մի ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն խնդրեսցեն: (113 / 9) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. (126 / 16) Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 / 17) ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 6) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273/6) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ …ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …ըղձամբ աղոթալիր և ուժգին խնդրուածովք … ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել (276 / 13) զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 / 11) բերին իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և

եղին ի նմին *եկեղեցւոյ* (282 / 15). ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ *ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ* ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵՒ ՋՍՏՈՅԳՆ ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 2) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան *եկեղեցւոյ* ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284/10) և զարժանաժառանգ մանկունս *եկեղեցւոյ* զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար (294 / 9) բազմութեամբ ուխտից *եկեղեցւոյ* գումարեալ հանդէս ժողովոյ՝ նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 14) որ զպղտորումն Ներսիսի եբարձ յաշխարհէս, և բազում կարգս ուղղութեան աւանդեաց *եկեղեցւոյ* վրիպելոյ. (297 / 14) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց *եկեղեցւոյ* ըստ իւրում բնածին բարուցն (298 /7) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ *եկեղեցւոյ* վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303 / 10) զի զկարգս *եկեղեցւոյ* այլայլեաց. վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 / 12) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն *եկեղեցւոյ* (307 / 19) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս *եկեղեցւոյ* սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 10) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն *եկեղեցւոյ* ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 8) զի զիրաւունս *եկեղեցւոյ* Աստուծոյ քահանայք կալցեն ճշմարիտք և ուղղափառք (310 / 2) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն *եկեղեցւոյ* ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 6) և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ ի մէջ *եկեղեցւոյ* սրբոյ իւրոյ: (311 / 1) Վասն որոյ զգաստութեամբ տեսչաւորեցէք զպէտս *եկեղեցւոյ* (311 / 2) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից Միքայէլ արար ժողով ուխտի *եկեղեցւոյ* իւրոյ. (313 / 19) որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոստացին ի սուրբ *եկեղեցւոյ* (314 / 7) որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ *եկեղեցւոյդ* (278 / 18) անդ արկանէր հիմն *եկեղեցւոյն* ի գիւղաքաղաքին Ամարասայ. (35 / 6) վազեցին ի գաւիթ *եկեղեցւոյն* (35 / 15) Անդ եդեալ առ *եկեղեցւոյն* ՝հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ կողմանէ. (39 / 2) Եւ զայս լուեալ արքային յաղօթս կացեալ գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի և հրամայէր ուխտի *եկեղեցւոյն* պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած խնդրուածովք (52 / 13) Եւ իբրև մտին ի գաւիթ *եկեղեցւոյն,* կայր խաչ արտաքոյ դրանն. (59 / 3) Եւ բարձեալ աշակերտաց նորին՝ բերին յԱմարաս գիւղ և եդին առ *եկեղեցւոյն* (65 / 3) վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ *եկեղեցւոյն* ոչ ոք կարաց շինել (65 / 11) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել՝ զբոլոր ուխտ *եկեղեցւոյն* անդր ժողովեալ: (66 /14) փութապէս երկիւղիւ գործէին զշինուած սուրբ *եկեղեցւոյն:* (82/16) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն կղերց *եկեղեցւոյն* խոնարհամիտ համբուրիւ (98 / 6) Եւ Ը օր ցայագապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ *եկեղեցւոյն.* (108 / 17) որ էր վանական

Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) Եւ ի ծագել արեգական մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին ահիւ և երկիւղիւ. (217 / 14) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք (220 / 15) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի …ի Վաղարշապատ քաղաք՝ հանգուցեալ ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն: (236 / 8) զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ (248 / 15) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. և ի վերայ սեանցն գմբեթաձև, ի վերայ եկեղեցւոյն (283 /6) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն վերնատունն խորհրդոյ և փայտեայ գմբէթ (283 / 16) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 13) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. (284 / 16) և մի՛ վաճառել իշխեսցեն զժառանգութիւն եկեղեցւոյն. (308 / 18) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ (218 / 5) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի … տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 3) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 13) և նստեալ ի մեծ եկեղեցւոջն՝ հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր. (297 / 1) Եւ եղան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 13)

ԵԿԵՂ - 1

և Կարգեդովնացիք են եկեղ ի Տիւրոսէ: (5 / 6)

ԵՂԱԿԱՐԾ - 1

բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 / 3)

ԵՂԱՆԱԿ - 1

ի միւս ամին լինէ ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն (190 / 9)

ԵՂԱՆԻՄ - 3

և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 /6) Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) որով և դուք եղերուքք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 14)

ԵՂԲԱՅՐ - 57

Ունէիր ազգականս ի յերկրի, և գտար եղբայր Քրիստոսի ի յերկինս. (28 / 5) և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս ևս երէց

Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի *եղբայր:* (162 / 5) *«Եղբայր* իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. (171 / 13) ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար … և սիրելի *եղբայր* մեր Վարազ Տրդատ (262 / 13) Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ Աբսլա, նորին *եղբայր,* ամս ԻԲ: (292 / 3) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Վարդան պատրիկ և նորին *եղբայր* տէր Գագիկ … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին *եղբայր* Գագիկ (304 / 11) նորին *եղբայր* Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ (325 / 17) Իսկ Ջուանշերիկ՝ նորին *եղբայր* մնաց ժառանգ. (325 / 18) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս *եղբայր* նորին. (337 / 1) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ *եղբայրն* իւր. (180 / 3) եկն ժամ բարի, որ *եղբայրն* իմ Սով տիրանայր. (312 / 10) Իսկ *եղբայրն* Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14) և նորին տեառն *եղբայրն* աշխարհական հարցեալ ասէ զնա. (345 / 20) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ *եղբարբն* և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան գնդիւն: (105 / 17) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով *եղբարբք* (121 / 8) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր *եղբարբք* իւրովք և զօրօքն իւրեանց … դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 4) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ *եղբարբքն* գերի առեալ վարեցին: (178 / 2) և սպարապետն Աղուանից մարբն և *եղբարբքն* հանդերձ դառնայր յաշխարհին իւր: (179 / 12) և ինքն *եղբարբքն* հանդերձ ելանէր ի հայրենի գաւառն: (179 / 16) Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի *եղբարս* և առ համաշունչ քաղաքակիցս և դրացիս: (162 / 3) Անդ ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ *եղբարս* երկոսին (319 / 10) Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին և զնոցուն համագունդ *եղբարսն:* (100 / 17) և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է *եղբարց:* (75 / 14) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն *եղբարց* իւրոց (145 / 20) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի … և *եղբարց* իմոց Վարազ Փերոժի և Յեզուտ Խոսրովու և զաւակաց իմոց: (189 / 12) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի *եղբարց* զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 /16) ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց *եղբարց* (241 / 16) «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան մանուկ և եղիցի ծառայ *եղբարց* իւրոց»: (245 / 8) առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և *եղբարց* և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի

(262 / 2) Նոյնպէս և քահանայք մի՛ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ *եղբարց* և որդւոց անարժանից (308 / 17) ԵՒ ՎԱՍՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՐԿՈՒՅ *ԵՂԲԱՐՑ* ՄԱՆԿԱՆՆ ԵՒ ՄԻՐԴԱՋԱՏԱՅ (319 / 7) և երդումն իսկ պահանջեաց *ի մէջ եղբարցն* չզրկել *եղբարցն* զմիմեանս (4/5; 4/5) եկայք, *եղբարք,* յաստուածայինն երթիցուք ի քաղաքն Երուսաղէմ. (97 / 17) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու *եղբարք* մեծատունք. (111 /17) ո՞չ ապաքէն բազում *եղբարք* մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145 / 12) «Արք *եղբարք,* դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս (157 / 19) Բնդոյ և Վստամ *եղբարք* ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու (170 / 16) Վասն որոյ սիրելիք և *եղբարք* իմ պատուականք … պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) Այժմ և դուք, սիրելիք և *եղբարք,* միմեանց աթոռակից եպիսկոպոսունք սուրբ աթոռոյս վիճակեալք՝ զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 11) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ *եղբարքն* և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 18) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի՝ որդւոյ Յազկերտի, *եղբօր* Վաչէի՝ սրբոյ արքայի: (40 /14) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից … միաբանեալ առնուն զՎաչագան … որդի Յազկերտի՝ *եղբօր* Վաչէի՝ արքային Աղուանից. և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 4) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի *եղբօր* և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրինութեամբ ողջոյն (122 / 6) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև *եղբօր* մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) զի զհարազատ *եղբօր* իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 4) որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ՝ որդի Վարազ Փերոժի՝ *եղբօր* Ջուանշիրի (231 /5) զոր ունէր առ նա մտերմաբար իբրև *եղբօր* սիրելւոյ (232 / 17) ձեռնադրեալ ի սրբոյն Յակոբայ՝ *եղբօր* տեառն (274 /17) և նա ասէ: «Ի տանէ *եղբօր* քո». (346 / 1) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան՝ խորշելով յամենայն *եղբօրէ,* որ յայս ստահակիցէ: (279 / 14) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ՝ *եղբօրն* տեառն (10 8) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն և տիրել տայ *եղբօրն* Սաթինկայ հայրենի աթոռոյն (13 /12) «Ե՛րթ, ասա թագաւորին քում և *եղբօրն* մերում խաքանայ (143 /13) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան *եղբօրն* ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս … կատարէր (335 / 20)

ԵՂԲԱՅՐԱԲԱՐ - 1

Իսկ նորա *եղբայրաբար,* սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 6)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ -1

և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 17)

ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ - 4

Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15/3) եղեալ միակամն եղբայրութեան՝ գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 / 5) ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց և մանաւանդ գրաւելով ի համակամ եղբայրութիւնս. (191 / 6)

ԵՂԵԱԼ - 69

Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ կատարի: (12 / 6) Եւ փախստեայ եղեալ մանկանն՝ անկանէր ի գետն մեծ Կուր: (52 / 7) մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. (53 / 5) իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 14) և եղեալ ի միտս իւր ասէ. (65 / 12) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) յոյժ խնդալից եղեալ թագաւորն և ամենեքեան, որ էին ի խորանին: (81/4) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (98 / 1) և ի մեծի աւի եղեալ՝հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 14) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, ի ծագաց հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. ամէն: (105 / 19) և պակաս վաշտկօք մտեալ ի քաղաքն՝ հարցանէր՝ ի չքմեղս եղեալ, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց զնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդահւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն (125 / 3) փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հոռոմոց: (171 / 2) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 11) Եւ եղեալ անդ սակաւ ինչ աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա (176 / 9) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179/2) արք չառանձնողք քինախնդիր եղեալ, զէն զանձամբ արկեալ՝ հեծան յարագընթաց երիվարս …գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 4) եղեալ միակամն եղբայրութեան՝ գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 / 5) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 9) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝կազմէ ընծայս բազմապատիկս (194 / 7) Ապա յարուցեալ անտի՝ զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202 / 11) և մեծ

ջանիւ վաստակաբեկ *եղեալ* ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205 / 16) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ *եղեալ* յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 16) և որում ինքն *եղեալ* էր գիտակ (207 / 14) տեսողք *եղեալ* յաւէտասքանչ ցուցակութեան խաչիս (208 / 16) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք *եղեալ* (212 / 15) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ *եղեալ* սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) Յայնմհետէ մեծարու *եղեալ* քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 10) որ բազում անգամ *եղեալ* էր ի վերայ ծառոցն նոճից (219 / 13) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ *եղեալ* քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 /19) և բոլորովիմբ *եղեալ* յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 7) և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի *եղեալ* ՝ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 /15) Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ *եղեալ* Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 6) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք *եղեալ* առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 9) Որ և նախանձաբեկ *եղեալ* առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս (244 / 7) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի *եղեալ* ի մարտ պատերազմաց (249 / 8) քանզի թագաւոր ոմն *եղեալ*, ասեն, անուն Կոստանդիանոս, որ զԿոստանդնուպոլիսն շինեաց: (260 / 4) և այնչափ հաւատարիմ այր *եղեալ*, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա, և այսու հաւատով հզօր յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 6) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն *եղեալ* զարհուրէին (266 / 4) Եւ *եղեալ* նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 / 6) և անդ մեծահայց *եղեալ* նմա՝ խնդրեաց ի նշխարաց Անդրէի ի սպասաւորէն Թումասայ. (281 / 7) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից *եղեալ* նախաշինող (285 / 11) և չարն *չիք եղեալ* ի տեղւոջն. (287 / 13) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս *եղեալ* սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. (288 / 6) եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում *եղեալ* ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, *ԵՂԵԱԼ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 /3) ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն *եղեալ* եպիսկոպոս Գարդմանայ (293 / 5) Եւ *ունկնդիր եղեալ* նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 9) սա գայլ *եղեալ* ՝օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8) որ սակս այնորիկ անսուաղ *եղեալ* զաւուրս ուր՝ վախճանեցաւ. (297 / 6) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի

յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ *եղեալ* ՝բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 13) եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ *եղեալ* ՝սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 5) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիռվք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց *եղեալ,* հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 1) և *խորասոյզ եղեալ* ընկղմեցան կենդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար.(322/6) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր *եղեալ* ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 8) ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն *եղեալ* եպիսկոպոս Ամարասայ (328 / 5) Եւ յետ երկուց ամաց դժնդակ *եղեալ* կարի ձմեռն. (331 / 5) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց *եղեալ* յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի (333 /1) որ իմաստասէրն կոչիւր խորհրդազգած *եղեալ* ՝առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 12) որոց գլխաւոր ոմն *եղեալ* Սալար անուն՝ համատարած սփռեալ զիւր գաւազանն, տիրէ Աղուանից, Պարսից և Հայոց (337 / 16) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ *եղեալ* յանօրինաց (342 / 2) կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր *եղեալսս:*(124/2) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք *եղեալք* որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 7) Այսոցիկ այսպէս *եղելոյ* և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց գաւառին. (85 / 7) զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ *եղելոյ* եպիսկոպոսէ: (263 / 13) և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ *եղելոյ:* (275 / 16) Յետ այսր *եղելոյ* հաճեցան սուրբքն ամենայն, որ ի գաւառին Գեղամայ. (282 /14) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն *եղելոյ* սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329/15)

ԵՂԵԼՈՑ - 5

Այսոցիկ այսպէս *եղելոց,* մեծավայելուչ փառօք յուղարկիւր ի համաշխարհական մարզարանէն: (195 / 14) Եւ ահա անգուստ ուրեմն իրազգած լեալ իրացն *եղելոց* ՝գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր.(223 / 17) Այսոցիկ այսպէս *եղելոց* ՝ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ (297 / 12) որ նախ *եղելոցն* թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83/10) Եւ իբրև իրազգած եղեն թշնամիքն *եղելոցն* ՝պնդեցան զհետ փախստէից.: (137/7)

ԵՂԻԱ -15

որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն *Եղիա:* (119 / 13) հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն *Եղիա* և զԲնոտն և զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա (126 /15) ԹՈՒՂԹ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ *ԵՂԻԱ* ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ (295 / 2) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց *Եղիա* ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ

(296 / 18) ՉԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ *ԵՂԻԱ*՝ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 2) Ես *Եղիայ*՝Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303/19) Ապա տեառն *Եղիայի* խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». այդպէս է ստուգութիւն իրացդ: (275 / 18) «Տեառն *Եղիայի* Հայոց կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 / 3) ԹՈՒՂԹ *ԵՂԻԱՅԻ* ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 12) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ *ԵՂԻԱՅԻ*՝ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ՝ ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՅ (296 / 6) ԳԱԼՆ *ԵՂԻԱՅԻ*՝ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ (296 / 15) և կացուցեալ զնա ի մէջ բազմամբոխ ատենին առաջի *Եղիայի:* (297 / 4) որոյ ուղղափառութեանդ եղաք աշակերտք և եղիցուք տեառնդ *Եղիայի* Հայոց կաթողիկոսի (301 / 2) ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ *ԵՂԻԱՅԻ*՝ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 / 2) վասն որոյ զգացեալ իմ *Եղիայի*՝Հայոց կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերաեռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6)

ԵՂԻԱԶԱՐ - 18

և յաջորդէ զաթոռ նորին *Եղիազար*՝այր բարի և ազնուական: (213 / 5) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն *Եղիազար* ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 11) Ընդ որ հայրապետն *Եղիազար* հիանայր վասն պարգևական աւետեացն (218 / 17) և վասն զի հայրապետն *Եղիազար* նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք (220 / 7) ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն *Եղիազար*՝խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 25) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն *Եղիազար* (232 /16) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից և առ հայրապետն *Եղիազար.* (261 / 15) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ *Եղիազար* Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս և զկնի նորա՝ *Եղիազար,* և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 17) Տէր *Եղիազար,* ամս Զ, յեպիսկոպոսութենէն Շաքւոյ: (344 / 5) և գրեաց ի վերայ եթէ. *«Եղիազարայ* է»: (344 / 7) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևէր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին *Եղիազարու* (220 / 3) խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին *Եղիազարու* (237 / 14) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն *Եղիազարու* առնել զայդ (261 / 4) այլ այդ հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ *Եղիազարու*՝Աղուանից հայրապետին է. (265 / 11) և կացին առաջի կաթողիկոսին *Եղիազարու* և

իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 / 17) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 4) և ահա գտայ ես ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 / 11)

ԵՂԻԱՅ - Տե՛ս ԵՂԻԱ

ԵՂԻՇԱՅ - 12

Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ (10 / 6) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ (10 / 8) Եւ երկուցն թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 14) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ (14 / 4) զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից, Եղիշայ անուն (274/16) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն Թադէոսի: (342 / 6) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 15) որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ: (300 / 16) ԳԻՒՏ ՆՇԽԱՐԱՅ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ՝ ՍՐԲՈՅՆ ԵՂԻՇԱՅԻ (11 / 6) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա (12/1) բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 5) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (98/1)

ԵՂԻՍԱ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա ... Թարշիշ … և Կիտրիս (4 / 12)

ԵՂԻՍԱԲԵԹ - 1

Ապա գնաց ի տուն իւր, և յղացաւ Եղիսաբեթ կին նորա (315 / 1)

ԵՂԻՍԷՈՍ - 1

որպէս Եղիսէոս ոչ մանկան՝ մեռելոյն լսելով, այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 2)

ԵՂԿԵԼԻ - 4

Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն (138 / 4) Եւ անկանէր ստուեր խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին: (152 / 5) եղկելի են աչք նոցա, որք տեսին զվիհն զայն մեծ: (164 / 9) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 / 4)

ԵՂՆ - 1

և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4)

ԵՂՋԵՐՈՒ - 2

և անտի փախչի եղջերու մի (111 / 9) եղջերուն ի բլրին աներևոյթ լինէր. (111 / 10)

ԵՂՋԻՒՐ - 1

որ կոչի Եղջիւր խոյի. (331 / 18)

ԵՂՋԻՒՐԵՂԷՆ - 1

ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանական լափէին (160 / 6)

ԵՂՋԻՒՐ ԽՈՅԻ - Տե՛ս ԵՂՋԻՒՐ

ԵՂՈՒԿ - 1

«Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. (148 / 15)

ԵՄ /էական բայ և օժանդակ բայ/ - 835

«Աստուած, ասէ, կենդանեաց եմ ես և ոչ մեռելոց. (87 / 11) «Ես եմ Պօղոսիկ: (120 / 6) և ասէր ցիս. «Ես եմ Բասիլոս՝ ծառայ Քրիստոսի (120 / 12) Ո՛վ սքանչելի պատմութեանս, զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 / 4) Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր ինչ ես գործելոց եմ յառաջագոյն. (134 / 5) «Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. (148 / 15) որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք (188 / 16) յոր ապաւինեալ եմ (189 / 10) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) զոր հանդերձեալ եմ ասել (200 / 1) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա (281 / 12) «Մի՛ մեղանչեր, որդեա՛կ, զի իբրև զքեզ մարդ եմ»: (288 / 1) սուրբք եմք յեկեղեցւոջդ (57 / 5) և մեք յաշխատութեան և ի բազում հոգս եմք»: (78 / 9) Եւ ահա ի նմանէ մնացեալ եմք որբք (97 /17) «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի Մխանց տոհմին ի վայրս Կաղսետու: (120 / 9) Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի նեղի եմք, ասէր:(121/1) Տկարքն և հանդարտքն խրախուսէին, եթէ հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 14) Եւ ահա եմք ի տարակուսանս (157 / 22) «Ծառայք քո և հօր քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս. (161 / 17) «Որովհետև ծառայք քո եմք (162 / 15) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 13) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Այնմ և մեք կամակիցք եմք. (266 / 2) զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ (279 / 3) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) որոյ մեք եմք վկայք ճշմարտութեանն: (300 / 3) Սահմանք Յաբեթի այս են (4 / 4) Եւ ի սոցանէ ելին մեկնեցան կղզիք հեթանոսաց, որ են Կիպրացիք: (4 / 15) Ի Կիտիացւոց որդիք Յաբեթի, իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի Աղուանք. և ազգք են, որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ, որ յետոյ փոխեցան անդր, որպէս Այետացիքն, որք բնակեալ են յԱթենս քաղաքի պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5/1; 5/1; 5/2; 5/2; 5/3) Սիդոնացիք ելին պանդխտեցան, որ են ի

Կադմեայ որդւոյ Ագենովրայ. և Կարգեդովնացիք էն եկք ի Տիւրոսէ: (5/5; 5/6) Եւ էն սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գադիրովն (6 / 7) Այս էն սահմանք Յաբեթի: (6 /12) ուր Աղուանք էն և ծովն Կասպից: (7 / 2) և որ շուրջ զնովաւն էն դաշտք (9 /7) Երանի է քեզ և երանի է, որ մերձ էն առ քեզ: (22 /9) «Ու՞ր էն նշխարք սրբոցն»: (34 /13) և անդ էն, ասեն, նշխարք երանելեացն մինչև ցայսօր: (40 / 11) ՈՐՔ ՅԱՅՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵԻ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՑԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 2) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ էն, չունիմ ասել: (41 / 13) անուանք էն այսոքիկ. (41 / 14) քանզի երկոքեան մարդասպանութեան էն աղանդք: (51 / 13) և ոտք էն ոտից մարդոյ նման (54 / 2) սուրբքն անդ էն (58 / 6) «Բազում գերեզմանք էն արդ շուրջ զեկեղեցեաւն. (65 / 9) Եւ նորա ձայնեալ անդրէն սաէր. «Կողքս և զստկունքս աստ էն, ի ձեզ առէք»: (71 / 11) Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ էն և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. (77 / 11) Ասէ արքա. «Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն էն, թէ անզգայ. (86 / 15) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և էն լցեալ իմաստութեամբ (88 / 6) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա, եթէ արդարն զգայուն էն և առաւել իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9) Եւ ոյր ոչխարք էն, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր (91 / 3) Եթէ վանաց երիցունք բազումք էն, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք էն և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ էն: (91/12; 91/13; 91/14) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն միւթ պահեսցէ. և որ մօտ երկու ագարակք էն, մի երէց պահեսցէ (91 / 17) Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ էն, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 2) որք յայս ժողովս էն, օրհնեալ եղիցին: (94 / 12) Որքան պայծառ էն երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՛ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 / 5) Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ էն անկեալ ի գիրս հնագիր պատմագրաց (106 / 6) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի հող հայրենի. որպէս քաղցր էն ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 / 11) Եւ թող զերկոսեան՝ այլ ևս երեք հարիւր վարդապետ աճեալ էն ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 17) որոց անուանքն էն այսոքիկ (119 / 13) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, եթէ էն ոմանք գայլք հափշտակողք զգեստուք ոչխարաց (123 / 1) Էն և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. (125 / 8) որում համեմատ էն ո՛չ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127/5) Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող էն հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 9) որ էն ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 9) Եւ էն պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. (142 / 17) «Զի՞նչ էն ձայնք գոչմանցն այնոցիկ»: (147 / 19) Դարձեալ ասէ ցնոսա, որ մերձն էին. «Զի՛նչ էն անկարգ հնչիւնք բարբառոցն»: (147 / 22) եղկելի էն աչք նոցա, որք տեսին զվիհն զայն մեծ: (164 / 9) Եւ արդ՝ դու մի՛

յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ էն (170 /11) Արա՛ զսա տուն աղօթից խնդրուածոց, որք յարևելս ծովեզերեայքս էն: (188 / 9) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, էն»: (191 / 13) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ էն նշխարք սրբոց. (204 /7) զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ էն (204 / 16) «Երուսաղէմեան մասնաւորեալ նշխարք սրբոց էն»: (207/4) որ համանգամայն ընդ ձեզ էն: (208/11) Երուսաղէմեան էն մասունք սրբութեանց տեառն: (210/7) որով սովոր իսկ էն առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 1) Ողբք էն ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. (229 / 9) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ էն նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 / 12) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն էն մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16) «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և մինչև ի ծագս աշխարհի էն խօսք նորա»: (243 /14) որ էն յօրինիչք կռապաշտութեան և յորդորիչք իգամոլ ախտից.(244 / 12) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ էն, այնպէս գարշելի և պիղծ էն առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն (246 /7; 246 /7) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ էն աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ էն (252 /2) զի էն իսկ դոքա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 / 10) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ, որ ոչ ինչ իսկ էն, և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն (254 / 15) զի գործք նոցա ստութեամբ էն: (268 / 1) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս էն նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12) որոց անուանքն ի թղթիդ էն (269 / 6) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի էն այսու բարբառով (278 / 11) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն էն հաւատ, զնոցին ուսուցեալս պինդ կալցուք (279 / 3) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի էն ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 5) որ էն մարմարիոնք. (284 / 6) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ, ԶՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՑ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ, ԱՅՍ ԵՆ (285 /7; 285 /9) որք էն կարապետք և զօրք Նեռինն և լինելոց էն երկրպագուք նմա և մարտակիցք նորա լինին: (289 /16; 289 /16) որոց կուրացեալ էն միտք ըստ ժամանակաց չարութեամբ գնացելոց (298 / 12) Եւ կնքեցաւ կամօք մերովք և մատանեօք, որոց անուանք վերագրեալ էն»: (302 /17) որք յԱտրպատականու իշխանացն էն՝ բնաւորեալք ի Կապաղակ և ի Կողթ. (304 / 16) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ էն (309 / 4) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք էն՝ տարամուտ ազգաց մտեալ յաւուրս գարնանայնոյ առժամայն հիւանդանան (311 / 16) Իսկ որք թլփատութեան էն, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 10) «տե՛ս, տէր, զայս, զի քո էն դատաստանքդ արդար»: (322 / 4)

մեծ *են* աստուածքդ Ղիոնի (323 / 5) «Այս *են* ընծայք աստուածոցդ Ղիոնի»: (323 / 11) սոքա *են* ազգ Հռովմայեցւոց: (324 / 6) որք *են* այսոքիկ (327 / 9) Բայց այս իսկ *են* զարմանք և սոսկալի իրք (328 / 8) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ *են* այսոքիկ. (339 / 1) որք *են* Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ (339 / 7) ուր և բաղանիք արքունական *են:* (340 / 13) յամենայն կողմանց աչացար սրատես *ես* քան զարծուի (25 / 4) զոր ընդունելոց *ես* յամենասուրբ ձեռացն Քրիստոսի: (25 / 8) Ոչ թէ դու միայն *ես* անմահ, այլ արդ՝ վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 6) Ցանկալի *ես* հրեշտակաց, փափագելի *ես* մարդկան (28 /9; 28 /9) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բազմութեամբ, մաղթէին զճիղը մանուկն և ասէին. «Մերոյ աշխարհիս մարդ *ես,* զմեր կամս արա՛ (40 / 3) վասն որոյ նախապատիւ *ես* քան զամենեսեան (104 / 3) մահապարտ *ես* դու և զօրականքդ քո ի միասին»: (104 / 7) Եւ ասեմ. «Ո՞վ *ես* դու. տէր».(120 / 6) «Ո՞վ *ես,* ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից (154 / 10) «Հայր իմ *ես* դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ Աստուծոյ. (161 / 4) զի դու, տէր, ընդ իս *ես»:* (191 / 1) որ կացեալ *ես* գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ (278 / 18) Ասէ առ նա Մահմետն. «Զի՞ մարդ *ես,* վասն է՞ր կաս ի քարանձաւդ»: (288 / 1) «Ո՞վ *ես* դու. (339 / 13) Այս *է* երկիր նոցա (5 / 7) որ *է* Իլիոն: (6 / 8) Բարեվայելուչ և ցանկալի *է* աշխարհին Աղուանից (9 / 4) Եւ անյայտ իմն *է,* եթէ յորմէ իմեմնէ եղև ելք իրացն. (11 / 2) որ *է* Արտազ գաւառ: (13 /13) Եւ նախարարութիւն Առաւեղեան տոհմին յազգէ Սաթինկայ *է* կարգեալ (13 / 14)ուստի արժանն *է* սկսանել: (18 / 12) կանուխ *է* մոլորութիւնս մեր, քան զճշմարտութիւնն նորա. (21 / 5) Երանի *է* քեզ և երանի *է,* որ մերձ են առ քեզ: (22 / 9; 22 /9) Այս Աստուծոյ միայն *է* և նմա վայել *է.* (22 /15; 22 /15) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին *է.* եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. (23 / 2) Այս *է,* որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս (23 / 11) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն *է* (23 / 13). որ *է* սկիզբն և ընձիւղումն: (23 / 15) Արուսեակն զվեց ամիս արուսեակ *է* և զվեց ամիս գիշերավար: (24 / 2) Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի *է* իմաստնոց. (24 / 6) ընդ նմին և զայն գիտասջիր. գիշերաւ *է* ծածկեալ, ամպովք *է* թաքուցեալ, փոշեաւք *է* մղտացեալ և մրրկօք *է* ալեկոծեալ: (24 /17; 24 /17; 25 /1; 25 /1) Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն *է* առնել, իսկ առն թագաւորի, իբրև զքեզ, անհնար *է:* (25 /11; 25 /11) Թողեր զմեծութիւն երկրային, որ առիթ *է* մեղաց … և մերձեցար ի Քրիստոս, որ *է* նաւահանգիստ խաղաղութեան: (28/2; 28/4)զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան *է* թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան *է* նշանակ (33 / 13) «Անհնարին *է* ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել (33 / 22) «Եւ դու ուրեմն դիւահարի՞ս. իսկ արդ և զոսկերսն անգամ զի՞նչ հնար *է* գտանել զնորա»: (33 / 25) «Հայոց արքային կեղծաւորութիւն *է* այդ (38 / 12) և հասեալ *է* տէր իւրովք սպառազինօք: (43 / 19) Ողբացէք ամենայն պիղծ, չար զաւակքդ, զի մերձ *է* օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ *է* ի վերայ ձեր (44 /1; 44 /1). զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ *է* ի վերայ քո (44 / 3) զի բժիշկ այն իսկ *է* հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին, որ յիւր

մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ, նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49/9; 49/10; 49/12) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. «Ուրեմն, ի ժամ վաղ չոգայ, վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) այս է մատակարար բարեաց (63 / 8) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ (65 / 8) ապաստան պարտ է լինել ի պահս և յաղօթս (65 / 14) որ է ի նահանգին Արցախայ (67 / 1) «Զսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ արևելս է» (70 / 10) «Եթէ զԳրիգորիս խնդրէք, աստ է» (71 / 6) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2) թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12) և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) զի ոմանք ասեն, եթէ աստ է, և ոմանք եթէ անդ. (78 / 9) մեռեալ մարմինն ո՞չ ապաքէն անզգայ է, իսկ անզգայացեալ հոգին, յայտ է, թէ մեռեալ է»: (87 /12; 87 /12; 87 /14) որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից (88 / 18) և որպէս կարգն է, ի տարւոջն եպիսկոպոսին ընծայ տարցի: (90 / 8) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ տացէ. (90 /12; 90 /13) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ, և գինի որչափ և կարող է: (90 /16; 91 /1) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն (91 / 1) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ, այս ինքն՝ զմեռելոց յիշատակն, որպէս և կարողն է և անմասն միւթ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91/6; 91/7; 91/8; 9 /9) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, և՛ որ անօրէն և մարդասպան է (92 / 3) որպէս ի կանոնսն է գրեալ (92 / 15) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն, որ ի կանոնսն գրեալն է, ընդ օրհնութեամբ արասցեն: (94 / 8) որ է խաչն տէրունական (96 / 10) թէ մեծին Աստուծոյ է այն նշանն, հաւատային միաբան (96 /17) ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ (103 / 2) «Իմաստութիւն կենաց մարդոյ ծնունդ է առաքինութեան. և առաքինութիւն քաջալաւ բարեօք մայր է աստուածապաշտութեան: (104 / 9; 104 / 10) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՝ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 / 5) և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց (108 / 13) «Զի՞ է հեղումն արեանս. եկ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109 / 16) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝ է առաջին կորզեալ ի հայրենեացն: (111 / 7) Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ (118 / 2) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ (120 / 10) և է մասն մի յայն խաչէն և մասն մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 / 14) Գալոց է միւսանգամ դատել զկենդանիս և զմեռեալս(124 / 19) նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 16) տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 4) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ.

(131 / 5) որ է ի սահմանս Մարաց աշխարհին: (132 / 3) որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց, որ է ի նմին յՈւտի գաւառի, յորմէ և ես: (137 / 8; 137 / 9) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. (139 / 5) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 /11; 139 /12) Ջերու խաքան է այս»: (140 / 4) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ, զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 2; 147 / 4) և ահա ճակատեալ է յանդիման քաղաքիս առ եզերբ գետոյն. (148 / 2) «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 8) սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 /2) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի (159 / 12) Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 / 3) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. (165 / 9) որում և եղեալն է խաղալիկ ի ձեռին (168 / 1) թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին քո (171 / 11) զի գիտէր. եթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 8) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 3) որ ամենայն բարութեանց տուողն է: (182 / 18) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 /16) և որ ինչ մարդկան է վայելուչ, և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 /18) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189/14) կամ եթէ նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց՝ հանել և արգելուլ կարող է յաղագս մարմնական խնամատարութեանն (194 / 3; 194 / 3) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է քան զամենայն թռչունս, զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 16) «յԱստուծոյ է զօրութիւն իմ և փառք իմ»: (199 / 4) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 / 14) «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. բայց զի նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս … և չէ պարտ հակառակել … զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն (203/15; 203/16; 204/2) և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի, զի ոչ ինչ է ի գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 / 6; 204 / 6; 204 / 7) որ է ի վիճակին Մեծիրանց: (205 / 2) սա է պարծանք պարծանաց. և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ դրուանաւ. այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարաւումն լինել զսա: (209 /1; 209 /2) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: 209 / 6) Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12) Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, գեղազանեալ ոսկիազօծ տեսակաւ, որ յաւէտ է ի

խաչէն Քրիստոսի: (215 / 18) «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ ի կարգին է. վասն շնորհելոյ երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն (218 / 12) աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս (220 / 12) աշխարհախումբ խորհուրդն է վասն իւրոյ սպանմանն: (223 / 3) զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 9) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ, որ է մերձ ի Դարբանդ: (239 / 16) զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից (242 / 9) զի նա ինքն է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 / 13) զի սատանայական է ամենայնդ և կորուսիչ հոգւոց: (242 / 15) լի է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 / 7) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. (243/11; 243/11) Այսպէս յարգոյ է և պատուական հաւատք և սրբութիւնք: (245 /6) որպէս և գրեալ է. (245 /12) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 8) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) Արդ՝ դուք ծաներ՛ք և տեսէ՛ք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. ինքն է արարիչ ամենայնի, որ երևի, և որ ոչն երևի: (247/2; 247/3) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է (247 / 9) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 / 10) որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանուսս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն մեղաւորաց»: (247 /16) սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 / 14) որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 / 3) որով և դուք եղերուիք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 15) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ, զի նորա է այդ իշխանութիւնդ (261 /3; 261 /4) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք (261 /12) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից և առ հայրապետն Եղիազար. որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261/14; 261/16) զի նոր է գործս և կարևոր խորհուրդ»: (262/2) Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. (263 / 17) մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 7) Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումնդ ձեր, սակայն պատճառք կան, զի ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս, այլ տանն Աղուանից: (265 /8; 265 /9) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ, այլ այդ հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է. նորա է գործդ այդ: (265/9; 265/11; 265/11) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ

միմեանս է: (265 /19; 266 /2) քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս: (267 /4) «Մեր արուեստս լոյս է (267 /10) «Պարտ է մեզ առնել կաթողիկոս»: (268 /4) զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 / 16) Ապա գրեցին նամակ, թէ միթ ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) ետուն պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց, և եթէ կռապաշտից է գործդ այդ (269 /8; 269 /8) Զայս և որ նման է ոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12) որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 /8) խոստովան լերուք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272/11) որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 /5) յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273/6) «Վասն զի քաղաք մեծի արքային է»: (273/12) նոցա անկ է եպիսկոպոսապետութիւն: (274 / 12) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է քնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 /14; 275 /15; 275 /16) այդպէս է ստուգութիւն իրացդ: (276 /1) ի դեպ է ինձ ասել (276 / 8) զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 /11) և զի այսպէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 /3) Եթէ Աստուած է տէր Հիսուս Քրիստոս և սուրբ հոգին»: (278 /9) քանզի ընդ մեզ է ձայնս (278 /17) Գրիգոր եդեալ է հիմն (278 /18) որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 6) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 /9) և չէ վերնատամբ, այլ թարբ կապեալ է փայտեայ, և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն, զոր եդին կենարարին ի գլուխ: (283 /15; 283 /15) Եւ յաջմէ եկեղեցւոն վերնատունն խորհրդոյ և փայտեայ գմբէթ, յորում նկարեալ է զընթրեացն խորհուրդ Փրկչին, յորում է սեղան խորհրդոյ և պատարագ մատչի ի վերնայարկն Սիովնի և վերնատուն մի լինի: (283 /16; 283 /17) անդ սեղան է և պատարագ մատչի: (284 / 4) և ի նմա է կրկին այրն, զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284 / 15) Եւ ներքոյ բեմին սուրբ այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 16) Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղեմէ յարևելից կուսէ (285 / 3) սա քրիստոնեայ տաճիկ է, աբրահամեան դպիր: (286 / 1) Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 6) զի ճ աւելի վանք, որ կան անդ, զորոց փոյթ կալեալ իշխանացն Հայոց, Է կենդինար տուեալ թագաւորին Յուստիանոսի, որ է ՀՌ դահեկան, թափեցին ի բռնութենէ հայրապետացն զամենայն վանորայսն. (286 /9; 286 /9) «Ուստի՞ է քեզ զայդ գիտել: (288 / 6) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն (289 / 14) «Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 /20) «Եթէ կամ է քո, կոչեաք զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից (293 / 8) Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ (295 / 17) զի կին մի մեծատուն խորհրդակից է նորա (296 / 2) որ հանդերձեալ է լինել ի յետին աւուրսն: (297 /10) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ

(298 / 5) և ճշմարտութեամբ գիտեմք, թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) և նախնի է սոցա քաջն Վարդան ի Միհրական տոհմէն (304 / 11) որ է սուրբ և առաքելական եկեղեցի. (305 /16) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (306 /18; 307 /1) զի նոցա է հասն (307 /17) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 / 19) Ըստ որում և երջանիկ հարցն մերոց հաստատեալ է. (308 / 14) և ոչ է պարտ Աստուծոյ հակառակ լինել: (309 / 1) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 7) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է, թէ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309/12; 309/13) գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 15) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է ... վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ (310/8; 310 / 9) տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ, զի վայել է իսկ ձեզ»:(312 /3) սրբոյն Աթանասի կանոնական հրաման է. (314 / 8) որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն (314 / 17) այս վեցերորդ ամիս է նորա (315 /7) որ է ինն ամիս (315 /8) Եւ զորօրինակ մահն և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն (315 /16). «Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է, քանզի երևեցաւ Աստուած մարդ ծննդեամբ»: (315 / 19) որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 / 5) «խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». (321 / 8) որ է յարևելս Մակեդոնի (322 /17) և թէ՝ դատաւոր հասեալ է առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու, օրն չար և անաչառ: (324 /16; 324 /16) որ է ի գաւառին Ծղկաց: (326 / 9) զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328 / 7) որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ հայրապետացն (328 / 9) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան, որ խոտեալ իմն է և իրք հերձուածեալք: (328 /13; 328 /14) որ մեծ է քան զայլսն դահճապետաց աւագ (330 / 7) Սա է Աբու Սահակն. (330 / 22) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 /4) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն Թադէոսի (342 / 6) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 10) և գրեաց ի վերայ եթէ. «Եղիազարայ է»: (344 /7) վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 15) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ, և հաւատովք աներկիւղ հաստատիմ (18 / 11) Այս է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս (23 / 11) զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից (127 / 18) կարող էի ես առաւել կրկին

քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) որոց ողջոյն անգամ ոչ տուեալ՝ եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի (282 / 6) Ած ի հաւատս և զելս արեգականն, որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9) Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 10) զի ի բնէ մոգ էին, և դու քրիստոնեայ արարեր. (17 / 6) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. (23 / 2) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին (46 / 12) Եւ որք յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ հաստատէր. և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ (47 /3; 47 /5) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 11) և բնակիչք հեթանոսք էին աշխարհին (56 / 7) Թէպէտ և բարբարոսք էին, լինէր մեծամեծ բժշկութիւն: (56 / 8) երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ երկու ևս երիցամբք, որ ընդ գործակալին էին (58 / 3) որ էին ընդ գործակալին (59 / 1) Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել (64 / 5) որ ի բազմութիւն խաչերոյն էին կառուցեալ (74 / 4) Պատմեցին նոքա, զոր ի Յոբայ ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 / 3) որ էին ի խորանին: (81 / 4) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16) Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 4) զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր, զոր ի վաղնջուց ուսեալն՝ էին մոռացեալ: (96 / 1) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) որք բազում զօրօք զննի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք: (111 / 17) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն.(114 / 11) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 5) որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 2) առնուին քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. (116 / 7) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ (116 / 16) վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ (125 / 18) Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին (135 / 1) որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին (136 / 13) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն, որ փակեալն էին ի բերդին:(138 / 4) որք էին կարգաւորեալք ի մեծի դրանն. (141 / 21) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 5) Դարձեալ ասէ ցնոսա, որ մերձն էին. (147 / 20) Եւ արձակեաց

յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս, որք էին ի դիպահոջ դրան հօր իւրոյ: (149 / 3) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8) որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն (149 / 17) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին՝ (151 / 7) և առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 / 6) պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 18) Եւ ի հասանել նոցա ի դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա.(160 / 1) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, եթ ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: (160 / 10) զի էին աւուրք պահոց քառասներորդացն: (162 / 8) Եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ նմա. (163 / 15) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. (165 / 9) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, սակայն մահք ոչ գործեցան. (165 / 18) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց, յոր յուսացեալն էին (168 / 1) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 / 11) Եւ իբրև կատարեաց զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահիրաշ տօնին էին պատարագք(189 / 18) զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ (190 / 13) որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեղէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 / 19) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195 /10) սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 15) որպիսի՞ արամբք, և կամ ո՞ ուստեք էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7) զի հաւատովք էին վառեալ ի սէր սրբոցն: (206 / 10) Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (214 / 9) բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին (217 / 10) և մերձ էին ի պարոյկ որմոյն (222 / 17) Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ նորա (228 / 20) որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա յաժխուժազնեան յաշխարհէն Գովգայ (232 / 4) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին (238 / 11) և նոքա էին, որք ի զօրութենէ անտի նորա ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240 / 12) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ (248 / 6) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 5) որով գայթակղեալ և կործանեալ էին ամենեքեան (250 / 11) զի մոլորեալք էին և մոլորեցուցանէին զյողդոդդամիտսն: (254 / 4) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր, որ ի Մովսէսի կողմանէն էին, գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) Եւ բնակելով յանապատսն, զի կրօնաւորք էին, սկսան ուսուցանել: (268 / 11) Եւ զՅայս Պարսիկք և Յոյնք բաժանեալ էին. (273 / 15) վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն.

(282 / 5) զորս առաջնոց հարանցն քերեալ էին յուղղափառացն սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 10) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց և տեղի աստուածակոխ: (289 / 2) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 / 2) որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 3) սոքա քնակեալ էին ի Դղմահողսն արքայատուր Աղուանից աշխարհիս: (305 / 3) որք ի Յոյնս էին պատանդք (312 / 13) և յիշեաց զորս ի խաւարային բերդին էին արգելեալ կենդանւոյն. (312 / 17) յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն, և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր (316 / 6; 316 / 7) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև, և ի վեցին Տաճիկք էին ի Հայս (317 / 3) որք էին ի տոհմէ ազատաց (319 / 11) որք էին այսոքիկ: (330 / 4) որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ յաւուրս ամարայնոյ. (333 / 3) զի անյաղթելի էին զօրութեամբ: (338 / 7) որք զերից ազգաց ծնունդս ամուսնացեալ էին (344 / 15) որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն (173 / 5) Սակաւ էիր թուով և անթիւ եղեր բազմութեամբք. սակաւ էիր յայտնէօք և անթիւ եղեր անյայտնեօք. (22 / 9; 22 / 10) և էիր դու երբեմն նիւթական, այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 17) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) Եւ գումարեալ զբանս իմ ի մի տեղի խօսեցայց. եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 5) էիր մահկանացու, և եղեր անմահ: (28 / 6) Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց (227 / 15) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 /2) ուստի ոչն էր մեկնեալ:(10 / 2) որ էր առաջին հայրապետ Երուսաղէմի: (10 / 8) Ոչ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 / 7) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵԻԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱԻ, ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 10) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս (12 / 11) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1) Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի (14 / 12) Զի էր նա նոցա քեռորդի և յառաջ լեալ էր քրիստոնեայ ըստ հայրենական աւանդին (15 / 10; 15 / 11) որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն Յազկերտի. (16 / 1) որում անուն էր Պերոզ: (16 / 5) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս, այլ և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա՝ էր որ կռուով և էր որ չարաչար ախտիւք ծիւրեցան: (17 /2; 17 /2) զոր ի հօրէն էր առեալ հազար երդ: (17 / 14) որ եկեալ էր ընդ Տրդատայ արքային: (20 / 3) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 14) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է …եթէ սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ նմին էր և սաղաւարտ փրկութեան. (23 /4; 23 /4) Այլ որչափ

միտքս իմ այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել (26 / 13) որ էր ի գաւառին Հաբանդայ: (39 / 2) քրիստոսական կնքովն էր վերծանեալ: (39 /14) որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 16) որ էր ի մեծ ազգէն Արշակունեաց (41 / 12) Յոյժ բարեմիտ, և՛ բարերար, և՛ աշխարհաշէն, և՛ խաղաղասէր գոլով՝ հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն, զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր, անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 /17; 47 /18) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 14) Քանզի ի բազում ժամանակաց, որպէս լուեալ էր Վաչէի, վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 15) Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար արբանեկաց, մինչ զի անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի խոստումն ածել: (52 /15; 52 /15) Իսկ իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին …բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 7) որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ (53 / 9) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն (54 / 17) ԶՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՑ (56 / 4) Եւ ոչ ումեք յայտնի էր դիր նշխարացն սրբոց (56 / 6) որ ի Մասքթաց աշխարհին էր (56 / 13) որում անուն էր Յակոբ (57 / 2) որ էր զործակալ ի քաղաքին (57 / 14) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանն: (58 / 1) որ էր յոյժ հաւատարիմ (60 / 13) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի (64 / 8) քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի:(65 /1; 65 /2) զոր հիմնարկեալ էր մեծին Գրիգորի: (65 / 3) զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 / 11) Եւ անդ զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին զյիշատակ սրբոցն, յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել (66 / 14) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 / 3) քանզի ժամանակն գարնանային էր (68 / 15) Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր և երգակից էր սաղմոսաց օրհնութեան: (69 / 10) Մօտ ի գերեզման անդր փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 7) Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն (72 / 17) ժամանակն գարնանային էր (73 / 7) զի կապուտակացեալ էր հարուածովք ահագին տանջանացն: (76 /12) ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. (78 / 4) և տարեալ ի տեղին, զոր ցուցեալն էր յառաջ. և տեսանէի, զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 /12; 78 /13) «Արքայ ի քուն էր (79 / 3) որ էր յԱմարասայ վանիցն: (82 / 6) որ էր անանց և անպատմելի բարեացն առիթ (83 / 10) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 18) էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի արքային, որում

անուան շինեալ էր դաստակերտ մի: (85/15; 85/16) և միշտ անձանձրոյթ էր ի պահս և յաղօթս և ի տուրս աղքատաց: (86 / 7) անզգայ էր հոգի մարգարէին (87 / 9) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (87 /21; 88 /3) որ օր երեքտասան էր ամսոյն: (89/16) յորում ի տէրունեան խաչէն էր մասնաւորեալ: (95/10) զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ (95 / 15) որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն (96 / 18) սակս զի բնակեալ էր անդ խաչն տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97 / 8) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (97/16) որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) զի գեղեցիկ էր յոյժ: (100 /15) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. (108 / 15) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ և զանհեթեթ գեղարդն ի բարձրամայր փայտից, և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (109 / 18)Եւ սանդն էր լի մոխրով հնոցի. (111 / 1) Եւ օրն այն լինէր հոռի ամսոյ, որ օր մի էր: (111 / 14) որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց (112 / 15) որ եկեալ էր աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113 / 16) Այդ էր անօրինին խորհուրդ: (114 / 2) որ ձմերոց էր թագաւորացն Աղուանից: (114 / 5) որ էր յազգէ թագաւորացն Աղուանից: (116 / 7) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր (117 / 9) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ փառաց. և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. (125 / 8; 125/8; 125/9; 125/9; 125/9) զոր կազմեալ էր ընդդէմ արևմտից (129 / 2) զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 / 11) որ էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) Եւ էր զօրագլուխ նոցա Շահապղակն: (133 / 4) որ ամ էր տագնապի և աղետի (135 /5) որ էր նա Ջեբու խաքան (135 / 6) որում անուն էր Գայշաք, որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և իշխան աշխարհիս. (135 / 9; 135 / 10) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 15) որ առաջի էր մեզ ամենեցուն (135 / 18) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն (138 / 4) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չն ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5) ոչ սակաւ էր թիւ անկելոցն ի մարտի հետևակացն (139 /3) որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա. (139 / 8) որ էր երկրորդ թագաւորութեանն նորա (141 / 10) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ (143 / 15) որ վկայեալ էր ի դրան նորա քաջութեամբ. (144 / 6) որ էր դայեակ անդրանկանն Խոսրովու (145 / 18) ուր էր հայրն

նորա Խոսրով (147 / 1) Եւ էր բարեխորհ, առ ամենայն աշխարհս և առ ծառայս իւր. (149 / 1) քանզի բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն (149 / 10) որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան:(149 / 17) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից (150 / 1) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 11) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր զանձուկ սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս ծննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, ինչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 12) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (152 /1) որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս (154 / 8) քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 /15) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. (156 / 11) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր ի պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (158 / 18) զոր բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. (160 / 5) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 13) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարւոյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8) որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 / 11) և ոչ ոք էր, որ զուժկան լինէր այնչափ արանց: (169 / 2)որ էր նա ինքն Ջերու խաքան (170/6) որ ոչն էր ինձ անկ: (170/9) որ Պարսից էր արքայ (172/18) որ օր ծննդեանն էր Քրիստոսի (174 / 9) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) զի բնութիւն էր ի նմա (178 / 18) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հագարացւոց (180 / 12) զոր սակս մահուան ամուսնոյն իւրոյ էր զգեցեալ. (184 / 4) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին և նմա ոչ էր փոյթ այն. (184 / 10) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ, ընդ որ տրապէզիտքն անգամ սոսկացան: (185 / 6 Եւ ոչ էր խորհուրդ կայսերն ծածկեալ ի նմանէ, և ի նմանէն լսելով հանճարեղ խորհրդականութիւնս բազումս հիանայր. և ողջունեալ զնա՝ ասէ. «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. եթրթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 13) և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 / 18) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց (187 / 15) որ օր մետասան էր արաց ամսոյ (187 / 18) զոր ինչ դարձուցեալ էր յաւարէն (191 / 13) էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 16) որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (193 / 1) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի (193 / 8) կարող էր զԹուրքաստանեայց հանել զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն (193 / 19) Եւ նախ ժամանէ ի տուն տեառն, զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր ի բերդն Գարդման: (194 / 9) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 /3) որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան Կոստանդնի (196 / 16) Անտի

իջանէր յոստանն անդր, որ ցրտային ձմերայնոյն էր հանգիստ: (199/5) Տեսանէաք զթագաւորական հաւ, որոյ տեսակն ցանկալի էր. (199 / 8) ՈՐ Ի ԳԻՍՆ ԷՐ (201 / 17) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201/19; 202/1) որ Մեծ կողմանցն էր տեսուչ. (203 / 4) Եւ ինքն լի էր հզօր գիտութեամբ և տեղեակ Աստուածաշունչ գրոց: (203 / 14) ուր կանգնեալ էր սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի տեառն: (205 /18) Անդ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և ակնավայելուչ տեսիլ հայեցողացն (206 / 12) Եւ էր գիրն այս, եթէ՝ «Երուսաղէմեան մասնաւորեալ նշխարք սրբոց են»: (207 / 3) Եւ վասն զի յիւր նահանգին էր նախավիճակեալ վայրն, ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ, (207 /9; 207 /10) որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207/14; 207/15) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 /7) զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. (211 / 3) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ (213 / 6) քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի (213 /17) Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. (214 / 3) Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն (214 /11) և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ ի ծածուկ: (214 / 17) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ (215 / 14) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի զալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս անհնարին էր զահեղ, զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 7) որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ (216 / 7) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216 / 16) զի ի նոցանէ էր ծածկեալ խորհուրդն: (218 / 3) որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ (218 / 5) Այլ նա թէպէտ և բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել ումեք, սակայն … դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 14) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եղեալ էր ի պահեստի (219 / 6) որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից (219 /13) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ … զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք (220 /6; 220 /7) Եւ մինչդեռ հանգուցեալ էր մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն … արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ, որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ, զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք, այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 /3; 222 /6) Եւ ինքն անօրէն նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 /15) Ապա իբրև հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին և մերձ էին ի պարոյկ որմոյն, որ պարունակեալ էր զլայնատարածն արքունական բակին, և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (222 /17; 222 /18) զի մերկ էր ի զրահից: (223/5) զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ

(223 / 7) որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից (224 / 17) էր նստեալ որպէս զառիւծ ի մորւոջ (226 / 13) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր (228 / 16) Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս անմուտ (229 /16) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230/16) որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ. որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ (231 /3; 231 /4) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր (231 / 12) Եւ ի ժամանակս յայնոսիկ քերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ (236 / 5) որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. (236 /15) որ օր ԺԸ էր: (238 / 12) մանաւանդ զի մերձեալ էր տէրունական տօն աստուածայայտնութեանն: (238/16) որում Վարդէդրուակ անուն էր: (239 / 9) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17) զի ինքն էր բարեմիտ այր յոյժ: (249 / 2) որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից (250 / 7) պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 14) զորս ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ գարշելւոյն: (255 / 6) զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն (258 / 9) Եւ պատճէն հրովարտակին էր այս: (262 / 11) զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ (264 / 15) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 14) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա (268 / 9) նոքա զոր վասն Հռոմայականին էր, թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268 / 17) որոց զամենայն արարածս ի պաշտօն էր առեալ. (269 / 9) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս (269 / 19) էր որ թղթովք բազում անգամ. (271 / 14) Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272/1) որ Մաքենացւոցն էր հայր. (272 / 5) Յայնժամ շարժեցան ամենայն մեծամիտքն, և ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13) տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին (273 /15) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. (275 /14; 275 /14) ԶՈՐ ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՆ ԷՐ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ Ի ԳՐԵԱՆՆՆ (276/6) որ տկարագունի էր նշանակեալ (277/13) զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին, և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 17) որ սակս իւր մերձաւորաց էր պահեալ. (281 / 3) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն (283 / 11) «Զի՞ մարդ ես, վասն է՞ր կաս ի քարանձաւդ»: (288 / 1) այն ութերորդ ամ էր նորա իշխանութեանն: (290 / 5) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն (290 / 9) Ի սորա աւուրս էր Հաջաջ Իբն Յուսուփ: (291 / 8) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդւոց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7) հայ թուականն էր ՄՋ: (292 / 12) որ էր ի նոյն աղանդն հետևեալ (293 / 6) որոց զորոմն էր ընկալեալ (294 / 7) և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ

աղանդոյ էր մնացեալ: (295 /7) Զի ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ ընդ կնոջն. և հանդերձեալ էր վարել ի տար աշխարհ (297 /6) զորս լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք (297 /15) որ ցայժմ ոչ էր ստերիւրեալ: (300 /17) որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ. (303/3) որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8) նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն (303 / 9) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 9) Եւ այն ամ հինգ էր իշխանին կալն ի Հռոմս: (312 / 4) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց, որ էր յազատացն Հայոց. (312 /16) որոց տեսութեան աչացն խաւար էր ծածկեալ: (312 / 18) և կոչէ առ ինքն զհռչակելի այրն՝ զՍողոմոն, որ Մաքենացւոցն սուրբ ուխտին էր առաջնորդ, և ըստ ժամանակին Հայաստանեայցն էր պարծանք: (314 /1; 314 /2) որ մի էր ի Նիկիական հարցն (315 / 14) հայ թուականն ՃԺ և մին էր: (317 /5) Սա էր հայրապիր նորին Կոստանդնի (317 / 5) հայ թիւն ՃԾԳ էր: (319 / 1) և էր թիւն Հայոց ՃԾԸ: (319 / 3) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319 / 19) Եւ եղև տարին սով խիստ, որ էր թիւ Հայոց ՃՀԵ: (320 / 9) վասն զի կամ էր նորա զաշխարհին յայնմանէ ուսուցանել: (321 /13) քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 14) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 /16) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն (323 /11) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 /8) Այս Վարազ Տրդատ ի Միհրական տոհմէ էր (326 / 14) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 /15) և էր թուին Հայոց ՄՀՋ: (327 /1) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հռոմս: (328 / 19) որ յարքայից Զարմիրհական տոհմէն էր (330 / 13) հրամայէ այրել զեկեղեցին, որ սրբոյն Գրիգորի էր անուանադրեալ: (331 / 15) որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335 /13) Եւ էր այրն այն ժպիրհ և անաստուած. (336 /13) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին, որ եղև Հայոց. զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 / 5; 337 / 6) Հայ թիւն ՅԿԳ էր: (337 /11) Եւ Միրհեանն, որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից, հաստատեցաւ ի նախարարութիւն: (338 / 18) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ՝ բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ, որ էր ի տոհմէն Հայկայ՝ տէր Սիւնեաց, որոյ բռնազբօսութեամբ կալեալ էր զգաւառն Գեղամայ. (340 /8; 340 /9) և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն (341 /13) Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18) Զայս ոչ էր սահմանեալ ասել Աբաս

հայրապետն(343 / 10) սա էր սարկաւագապետ աթոռոյն (344/12) սա էր սարկաւագ ի Շաքւոյ (344 / 14) որ իւրեանց հովոցաց տեղիք էր (345/17) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց (346 / 7) սա էր դրան եպիսկոպոս սուրբ աթոռոյն (346 / 9) մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. (124 / 5) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս՝ զետեղանալ նմա անդէն, ուր էրն զօրօքն իւրովք հանդերձ աւուրս ինչ: (146 / 14) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ միաբանութեամբ աշխարհիս՝ որպէս և էրն ի սրբոյն Գրիգորայ անտի (302 / 6) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էր. ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի (78 / 8) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց (127 / 12) «Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էր առանց իմ (167 / 17) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էր՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (246 / 16) դուք կարող ինչ էր բազնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա (252 / 13) Եւ դուք սահմանք էր այնմ վիճակի. (262 / 1) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էր. խոստովան լերուք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 /11) յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էր ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 6) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էր ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի (279 / 2) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար կին. և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա, թէ մի՛ յանդգնիր առնել, զի թոռունք էր: (313 /15) «Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էր. օրհնեալ էր. ապա եթէ յԱղուանից աւանդութեանն էր. դուք գիտէք»: (313/17; 313/18; 313/18) մինչև ցե՞րբ իցեմք յահի և ի դողման արիւնահեղ թագաւորիս. (145 / 5) և որ ընդդէմ իցեն (21 / 19) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զգաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, որթ մի: (91/4; 91/4) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. (93 /17) վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի (232 / 7) որ իբրև զհեթանոս իցեն ամբարիշտք»: (247 / 18) իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 / 13) Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 5) որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4) «Ել ի դուրս, եթէ իցես կենդանի»: (34 / 3) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ (339 / 15 Եւ ոչ յիշեաց ամենևիմբ, եթէ թագաւոր լեալ իցէ յառաջ: (17 / 16) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր, որ ոք բազին արասցէ և դիւթ հարցցէ, և կամ եթէ զինչ և իցէ, որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50/1) Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. և որ անդ, ասէ, երևելոց ումեք իցէ անդ մարդոյ: (72 / 19) և եհարց եթէ յայտնեա՞լ

ինչ ումեք *իցէ:* (73 / 2) արքայ ի քուն *իցէ* (79 / 1) Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ, և նոքա խոստովանեսցին, եթէ այդպէս *իցէ,* եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ, և յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 / 13) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ, որչափ և իւր կարողութիւն *իցէ:* (94 / 5) և կամ ո՞ր *իցէ* երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. (134 / 13) եթէ զինչ *իցէ* արժան գործել: (136 / 14) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան *իցէ* գործել: (139 / 8) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ *իցէ* բաւական առ ի պատմել: (153 / 12) մի՞թէ առաւել *իցէ* քան զընկղմելն Փարաւոնի (169 / 19) և թէ զի՞նչ պարտ *իցէ* քեզ առնել:(202 / 9) գուցէ յԱստուծոյ *իցէ* (204 / 1) առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային *իցէ* (204 / 15) հնար ինչ *իցէ* լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 / 10) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք *իցէ,* լուծեալ լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. և եթէ ի քահանայից *իցէ,* զնոյնս կրեսցէ և եթէ ի կրօնաւորաց ոք *իցէ,* նզովեալ հալածեսցի, և եթէ յազատաց ոք *իցէ,* արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս միւթ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 /12; 301 /13; 301 /14; 301 /14) Արդ՝ տեսցուք զվեցերորդ ամիսն, թէ ո՛ր *իցէ:* (315 / 4) և եթէ մեղքն *չէն* յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային (92 /16) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ, անուանքն *չէն* յայտ: (286 / 5) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և *չէն* ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 / 4) որք սակս չար գործոց իւրեանց *չէն արժանի* մտանել յեկեղեցի (309 / 10) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջս Վաչագան …*չէ* յայտ. (41 /12) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ *չէ* այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ *չէ պարտ* թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) և *չէ պարտ* հակառակել (204 / 1) և *չէ* ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի (204 / 7) և *չէ* իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 /8) զի *չէ մարթ* հօտի առանց հովուի լինել: (265 /7) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի *չէ* առեալ յառաքելոցն (277 / 18) և *չէ* վերնատամբ, այլ թարբ կապեալ է փայտեայ, և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն (283 /14) և սրբոյն Աթանասի կանոնական հրաման է, «եթէ *չէ* ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». (314 / 8) *չէաք* մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. (232 / 17) Եւ զի մանուկ *չէր* աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 6) Եւ զի *չէր* բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, գիտեմ: (71 / 12) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ *չէր* աղբիւր ի տեղւոջս (73 / 5) և մինչ ի խաչին էր, *չէր* յաթոռ փառաց. (125 /9) և *չէր,* ուր ոչ ելանէր սատակիչ բարբառ չար թշնամեացն: (156/5) որ *չէր* երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս:(195 / 12) զի *չէր պարտ* ծածկել ճշմարտութեանն:

(218 / 16) Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 13) զի չէր լեալ սովորութիւն: (343 / 11)

ԵՄԷՄԻԿ - 1

որ կոչիւր Եմէմիկ (334 / 6)

ԵՆԻԲ - 2

սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն (214 / 1) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ ...զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13)

ԵՆՈՎՍ - 1

Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և ծնաւ զԿայինան. (3 / 6)

ԵՆՈՎՔ - 2

Յաբէթ եկեաց ամս ՃԿԲ և ծնաւ Ենովք. Ենովք եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՄաթուսաղա. (3/8; 3/8)

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - 192

Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 2) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 2) Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս ... իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 13) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. (75 / 1) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին (76 /9) «Այդր եպիսկոպոս նստէր, ասէ, լուսաւոր զգեստու և ահաւոր կերպարանօք»: (77 /9) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ... Մանասէ՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս, Յունան Հաշուայ եպիսկոպոս, Անանիա և Սահակ, և Ուտոյ Փոդ եպիսկոպոս ... և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 /18; 90 /1; 90 /1) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ (213 / 6) ընտրեացուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս (237 /18) Եւ զայս ահա իբրև խորհեցան իշխանքն և նախարարքն, առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 /5) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 17) Ահա ուսուցիչ պատգամացն Աստուծոյ այրս Իսրայէլ եպիսկոպոս. (260 / 10) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 / 12) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267/4) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 /15) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ (275 / 5)

Եւ նորա խնդրեալ *եպիսկոպոս* երկուս կամ երիս լինել ընդ իւր (275 / 6) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ *եպիսկոպոս,* Սիմէոն՝

Մեծիրանց *եպիսկոպոս …* ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …և այլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ … զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 /12; 276 /12) երբեմն եղեալ *եպիսկոպոս* Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 5) և նոյն ինքն Յովել *եպիսկոպոս* հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15) Եւ նոյնժամայն Յովէլ *եպիսկոպոս* առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 17) տայ նմա խորհուրդ առնել զնա *եպիսկոպոս* և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն (294 / 3) և զՋաքարիա ձեռնադրեաց *եպիսկոպոս* Մեծիրանց. (294/5) և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց … ընդ նմին և զԵղիազար Գարդմանայ *եպիսկոպոս:* (294 / 12) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ *եպիսկոպոս,* Սահակ Ամարասայ *եպիսկոպոս,* Սիմէոն Հոշոյ *եպիսկոպոս* (294 /13; 294 /13; 294 /13) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա….ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն Խոռխոռունեաց *եպիսկոպոս,* Սարգիս Ամատունեաց *եպիսկոպոս,* Սարգիս Ռոստակայ *եպիսկոպոս,* Յովհաննէս վարդապետ (299 / 16; 299 /17; 299 /17) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ *եպիսկոպոս,* Սիմէոն՝ Հոշոյ *եպիսկոպոս,* Սահակ՝ Ամարասայ *եպիսկոպոս,* Խահակ Մեծ Կուենից, *եպիսկոպոս …* և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 /5; 300 /5; 300 /5; 300 /6) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ *եպիսկոպոս,* չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 15) ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ *եպիսկոպոս* Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց (328 / 5) որ և Հռնացն եղև *եպիսկոպոս* տէր հայրապետական շնորհիւ (342 /13) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ *եպիսկոպոս* առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 13) և ձեռնադրեաց *եպիսկոպոս* Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն անուն յանհաւանութեան Հայոց: (344 /1) սա էր Դունայ *եպիսկոպոս* Հայոց (346 / 7) սա էր դրան *եպիսկոպոս* սուրբ աթոռոյն (346 / 9) Եւ դասք *եպիսկոպոսաց* իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն Աստուած (69 / 10) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում *եպիսկոպոսաց* առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82 / 17) Եւ դասս *եպիսկոպոսաց,* և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 /10) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և *եպիսկոպոսաց* (89 / 14) և՛ արքայի, և՛ *եպիսկոպոսաց,* և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ (93 / 10) Եթէ ի մեր *եպիսկոպոսաց,* և՛ յերիցանց,

և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 10) և յայլ ամենայն *եպիսկոպոսաց* Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 /15) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր *եպիսկոպոսաց* երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 19) ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն՝ ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի *եպիսկոպոսաց* (238 / 15) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ ...և յայլ *եպիսկոպոսաց* և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ ... զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 17) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ *եպիսկոպոսաց* և քահանայից հրամայեալ է հոգալ (310 / 9) և հրաման տայր բոլոր *եպիսկոպոսացն ...* զկնի ելանել: (68 /10) և շրջեալ ընդ դաս դաս *եպիսկոպոսացն* և երիցանց՝ կարգել և յարմարագոյնս երթալ (73 / 11) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով *եպիսկոպոսացն* դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն (80 / 2) և *եպիսկոպոսացն* օրհնեալ զխառնիճաղանճ բազմութիւնն՝ հրամայէին գնալ յիւրաքանչիւր տեղիս:(84 / 8) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին *եպիսկոպոսացն* երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ (204 / 18) Ապա հրամայեալ *եպիսկոպոսացն* քարոզ հնչեցուցին ի հանդիսաւոր ժողովրդարանին (205 / 10) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր *եպիսկոպոսացն* յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206 / 14) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի *եպիսկոպոսացն* և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 /16) Ապա առանձնացեալ *եպիսկոպոսացն* Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. (206 / 18) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅՆ* Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ԵԻ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211/2) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ *եպիսկոպոսացն* տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին (211 / 18) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել *եպիսկոպոսացն* Հայոց (268 / 3) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ *եպիսկոպոսէ,* ի Գրիգորէ՝ Մարդպետական *եպիսկոպոսէ,* ի Ստեփաննոսէ՝ Տայոց *եպիսկոպոսէ,* ի Մաշտոցէ՝ Խորխոռունեաց *եպիսկոպոսէ,* ի Գիւտայ՝ Վանանդայ *եպիսկոպոսէ,* յԱբղիշուէ՝ Ասորեաց *եպիսկոպոսէ,* ի Պապայ՝ Ամատունեաց *եպիսկոպոսէ,* ի Քրիստափորէ՝ Ռշտունեաց *եպիսկոպոսէ,* ի Սեկունդոսէ՝ Մոկաց *եպիսկոպոսէ* և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122/11; 122/12; 122/12; 122 /13; 122/ 13; 122/14; 122/14; 122/15; 122/15) զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ *եպիսկոպոսէ:* (263 / 14) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական *եպիսկոպոսէ,* ի Ստեփաննոսէ՝ Բագրեւանդայ *եպիսկոպոսէ,* ի Դաւթայ՝ Սիւնեաց *եպիսկոպոսէ,* ի Մովսիսէ՝ Խոռխոռունեաց *եպիսկոպոսէ,* ի Քրիստափորէ՝ Ապահունեաց *եպիսկոպոսէ* և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ ... զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս

մեզ առ ձեզ ասել: (276/14; 276/15; 276/15; 276/16; 276/16) և ինքն Սամուէլ զանկատարն առնու ձեռնադրութիւն յիւրմէ *եպիսկոպոսէն:* (334 /14) ԹՈՒՂԹ ԳԻՏԱՅ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*ԱՌ ՍՈՒՐԲՆ ՎԱՉԷ (17 / 19) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՅՆ (88 / 14) ի Դիզափայտ լերինն ի Կատարոյ վանս, որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ *եպիսկոպոսի,* յայտնեցան(119 / 12) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու *եպիսկոպոսի,* Գրիգորի՝ Կապաղակայ *եպիսկոպոսի,* Հռոմկայ՝ Ամարասայ *եպիսկոպոսի,* Տիմոթէի՝ Բաղասականու *եպիսկոպոսի,* Ամբակումայ՝
Շաքւոյ *եպիսկոպոսի,* Յոհաննկայ՝ Գարդմանայ *եպիսկոպոսի,* Ղևոնդի՝ Մեծկողմանց *եպիսկոպոսի* … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122/7; 122/8; 12 /8; 122/9; 122/9; 122/9; 122/10) ԵՒ ՎԱԽՃԱՆ ԴԱԻԹԻ՝ ՄԵԾ ԿՈՒԵՆԻՑ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ.* (233 / 9) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԵԼԻ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱԻԱՌ (235 / 16) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*Ի ՀՈՆԱՑ (262 / 6) ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵՒ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266/14) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն *եպիսկոպոսի:* (275 / 5) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՑՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*Ի ՀԱՅՈՑ (276 / 5) ՅԱՂԱԳԱ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ* (320 / 15) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ*ԳՏԱՒ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ (322 / 10) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի *եպիսկոպոսի* և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 9) և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց *եպիսկոպոսի* (343 / 8) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի *եպիսկոպոսիդ* Իսրայէլի: (265 / 5) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն *եպիսկոպոսին* երկիր պագցեն, և զկարգս հոգևորս ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. և որպէս կարգն է, ի տարւոջն *եպիսկոպոսին* ընծայ տարցի: (90 /7; 90 /9) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի *եպիսկոպոսին* և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 /15) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց *եպիսկոպոսին* մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. (94 /1) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց *եպիսկոպոսին* գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 /3) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, *եպիսկոպոսին* հրամանաւ արասցէ (94 / 5) և ապա ըստ կարի տուգանս բերցէ առաջի *եպիսկոպոսին:* (94 / 7) զոր Վասակ Մանուկ

ի ձեռն Անանէի *եպիսկոպոսին* արձակեաց: (117 / 15) և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն *եպիսկոպոսին* ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 16) Զայսոսիկ զամենայն լսելով *եպիսկոպոսին* Դաւթայ … մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. (203 / 3) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ՝ յոյժ զարմացեալ ընդ զրուցատրութիւն *եպիսկոպոսին* (203 /7) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ *եպիսկոպոսին* Դաւթի … տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 17) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ *եպիսկոպոսին* Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց (236 / 9) կատարեցէք զխնդրուածս *եպիսկոպոսին* (236 / 19) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ *եպիսկոպոսին* լինէր խաղաղութիւն հողմոցն (239 / 10) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏՍ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՆՍՆ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ* ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻԻ (240 / 15) ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ* ԻՍՐԱՅԵԼԻ (248 / 4) զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ *եպիսկոպոսին* ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 16) Երագ երագ՝ հնազանդելով հրամանի սրբոյ *եպիսկոպոսին,* վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 / 17) քանզի իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ *եպիսկոպոսին:* (249 /14) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն *եպիսկոպոսին* (257 / 12) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ *եպիսկոպոսին* ի նիւթ հրոյ ծախէին (258 /4) զոր կանգնեալ էր *եպիսկոպոսին* յարքունական դրանն (258/9) Եւ պատասխանի տուեալ *եպիսկոպոսին* ասէ. (261 / 3) Այսմ հաւանեալ բանից մեծաշնորհ *եպիսկոպոսին* լնուին ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց (266 / 11) հրամանաւ *եպիսկոպոսին* իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի … պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 3) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ *եպիսկոպոսին* Մեծիրանց՝ Յովելայ. (293 / 12) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն *եպիսկոպոսն* (77 / 3) *եպիսկոպոսն* դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ (92 /13) մի՛ *եպիսկոպոսն* իշխեսցէ հանել առանց նոցա և առնել: (94 /1) և կոչել նաև զմիւս *եպիսկոպոսն* Արցախական կողմանց (203 /9) և ի նոյն ինքն գլխաւոր *եպիսկոպոսն* Յովել պատրանս համարէր: (205 /13) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր *եպիսկոպոսն* խնդամիտ յոյժ լինէր (240 / 7) հրամայէր *եպիսկոպոսն* հատանել զմի ի նոցանէ (250 / 7) Ապա սկսաւ խօսել *եպիսկոպոսն* սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հոնաց (254 / 8) Յայնժամ հրամայէր *եպիսկոպոսն* քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել (255 / 3) Սկսաւ *եպիսկոպոսն* յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին և սաստկագոյն յանդիմանէր զնոսա (257 / 18) զոր միշտ ի ձեռին ունէր *եպիսկոպոսն* (258 / 2) ասէ *եպիսկոպոսն* ցիշխանն. (258 / 11) Յայնժամ առաքեաց *եպիսկոպոսն* և իշխանն զՄովսէս … քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 1) Ինքնին *եպիսկոպոսն* ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի

հանդէպ կռոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 4) ՋԻ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ* ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՍՅԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ՋԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 11) Զայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ *եպիսկոպոսն* Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) Եւ *եպիսկոպոսն* ասէ. (261 / 9) Եւ երանելի *եպիսկոպոսն* ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն (266 / 8) եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս Յղերկս առ ծերունի *եպիսկոպոսն* Միհր: (280 / 12) զերանելին Իսրայէլ նշանագործ *եպիսկոպոսն* Մեծ Կողմանց հալածեաց (294 / 10) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց *եպիսկոպոսն* (332 / 13) և եկեալ *եպիսկոպոսն* յեզր Եփրատ գետոյ իջուցանէ խորէջս.(332 / 14) Իսկ Մեծկողմանցն *եպիսկոպոսն* Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի … առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 /11) և այսպէս *եպիսկոպոսս* և երիցունս և սարկաւագունս. բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 10) Առ *եպիսկոպոսս* և երիցունս … և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ՝ ողջոյն. (66 / 5) Եւ կարգէր տեղեաց տեղեաց *եպիսկոպոսունս,* և՛ երիցունս, և՛ հայեցողս. (50 / 8) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ *ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆ* ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅՍ (66 /2) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ *եպիսկոպոսունս* և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից … յանձն առին առ հասարակ կատարել զխնդիրսն:(293/10) և զբարենախանձ *եպիսկոպոսունս* ուղղափառութեան հաւատոյն և զաւանդապահս քայքայեաց. (299 / 4) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ *եպիսկոպոսունսն*: (213 / 7) Յայնժամ *եպիսկոպոսունք,* և՛ երիցունք, և՛ նախարարք … կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 8) *եպիսկոպոսունք* և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ (93 / 8) Զայս պայման արարին *եպիսկոպոսունք,* և՛ քահանայք, և՛ ազատ մարդիկ առաջի արքայի: (94 / 9) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս … ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ *եպիսկոպոսունք* ի տէր խնդալ: (208 / 12) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ *եպիսկոպոսունք* ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 13) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի շնորհս ձերոյ սրբութեանց, Դաւիթ և Յովէլ *եպիսկոպոսունք:* (211 / 6) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ… տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ *եպիսկոպոսունք* նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ … և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից … ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յազատ մարդկանէ … զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել (276 / 12) Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք, միմեանց աթոռակից *եպիսկոպոսունք* սուրբ աթոռոյս վիճակեալք՝ զդոյն

աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 /11) ընդ առաջ ելանէին ամենայն *եպիսկոպոսունքն* իւրաքանչիւր իշխանութեամբ (67 /8) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն *եպիսկոպոսունքն* և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303 / 10) ամենայն *եպիսկոպոսք* զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս …յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 9) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք *եպիսկոպոսք* կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 13) գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, որ կոչի եպիսկոպոսապետ,մետրոպօլիտք և *եպիսկոպոսք*,քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 8) Երուսաղէմայ եպիսկոպոսքն մինչև ցԿիւրէղ՝ ԽԲ *եպիսկոպոսք* (316 /2) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն *եպիսկոպոսքն /ճիշտ՝եպիսկոպոսօք/*հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն (83 /3) *եպիսկոպոսքն* հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) Երուսաղէմայ *եպիսկոպոսքն* մինչև ցԿիւրէղ՝ ԽԲ եպիսկոպոսք (316 / 1) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, *եպիսկոպոսօք,* երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 /15) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ *եպիսկոպոսօք* և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 /13) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով իւրովք *եպիսկոպոսօք,* որ վերագոյնդ կան ի գրի, նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 13) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն *եպիսկոպոսօք* և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 5) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ *եպիսկոպոսօք* վերակոչէն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 /15) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա …ձերովք *եպիսկոպոսօք* և վարդապետօք (299 / 16) եկի հանդերձ իմովք *եպիսկոպոսօք* յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ *եպիսկոպոսօքն* ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 14) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հռչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և *եպիսկոպոսօքն* և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 /4) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից *եպիսկոպոսօքն* հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 /19) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ *եպիսկոպոսօքն* և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր

կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 12) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ *եպիսկոպոսօքն* յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 7) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք *եպիսկոպոսօքն* ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ (325 / 14) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք *եպիսկոպոսօքս* առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303 / 19)

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՆՈՑ - 2

առնելով ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ, ճեպով հասանէր յեկեղեցւան *եպիսկոպոսանոցն.* (202 /14) Եւ նոքա եկեալ ի նախնականն հասանէին *եպիսկոպոսանոցն* (235 / 6)

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ - 14

որ կոչի *եպիսկոպոսապետ* (272 / 8) քանզի ձեր ի Կեսարիա *եպիսկոպոսապետ* միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր (273 / 2) Ապա Հայք վասն մեծաբանութեանն Յունաց, որ փոքր կացուցանել ջանային զկայսհանգստեան Թադէոսի առաքելոյ՝ չունել *եպիսկոպոսապետ* և մետրոպօլիտ՝ խորհեցան առնել մետրոպօլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս (275 / 4) և ոչ քարոզել *եպիսկոպոսապետ* զհայրապետն: (275 / 11) Վասն այնորիկ չքարոզեն *եպիսկոպոսապետ* Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց *եպիսկոպոսապետ* (275 /13; 275 /14)Առ սուրբ *եպիսկոպոսապետդ* Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջո՛յն շատ: (263 /5) «Տիեզերակալ Աբդլայի ամիրմոմնոյ. յԵղիայէ՝ Հայոց *եպիսկոպոսապետէ:* (295/14) Զայսոսիկ լուեալ *եպիսկոպոսապետին* և Ջուանշիրի՝ նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 /17) Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ *եպիսկոպոսապետն* Շուփհաղիշոյ գնայր. (85 / 1) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ *եպիսկոպոսապետն* աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 /13) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և *եպիսկոպոսապետն* Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 3) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ *եպիսկոպոսապետն* Եղիազար (232 /15) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն, ընդ հայրապետսն և ընդ *եպիսկոպոսապետսն* (26 / 6)

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս, և նոցա անկ է *եպիսկոպոսապետութիւն:* (274 / 13)

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ - 4

եթէ «որ *եպիսկոպոսութեան* ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 11) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու *եպիսկոպոսութեանն* Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 2) Եւ սա յԱմարասայ *եպիսկոպոսութենէն* կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և զսպաս սրբութեանց (345 / 5) Եւ ի բերել զգրեանն

երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ *եպիսկոպոսութիւնն* Սիւնեաց: (322 / 2)

ԵՌԱՄԱՍՆԵԱՅ - 1

վասն որոյ նախապատիւ ես քան զամենեսեան, *եռամասնեայ* զօրավարութեամբ փառաւորեալդ. (104 / 4)

ԵՌԱՆԴՆ - 1

Լռեցին թևաւորք արձագանք խորոց ի հողմուռոյց *եռանդանէ* (192 / 14)

ԵՌԱՆՇԱՀԻԿ - 3

Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն *Եռանշահիկ:* (172 / 8) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան *Եռանշահիկն* տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք ... զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին: (326 / 4) Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր զնախնական ազգն Հայկազնեանց՝ *Եռանշահիկս ...* կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ (172 / 5)

ԵՌԱՑՈՒՄՆ -1

Ուրկածին ախտիւն *եռացմամբ* զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 10)

ԵՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

զի եկն եհաս, *եռացոյց* ի ներքոյ ոտից մերոց զմուկն ծախող. և եկեր զամենայն բոյս (164 / 4)

ԵՌՕՐԵԱՅ - 3

զի *եռօրեայ* պահք և աղօթք պնդութեամբ կատարեսցին (205 / 11) Եւ ի լնուլ կիտին *եռօրեայ* պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն ... հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 13) Եւ յայնմ տեղւոջ *եռօրեայ* արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ (239 / 4)

ԵՍ - 487

«Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս (60 / 1) և *ես* աստէն վախճանեցայ: (60 / 3) *ես* յԱմարաս երթամ. (72 / 19) *ես* տեսի ի նմին տեղւոջ ... աղբիւր ելանէր (73 / 3) «Աստուած, ասէ, կենդանեաց եմ *ես* և ոչ մեռելոց. (87 / 11) *«Ես* Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս ... և այլք բազումք ... կարգեցաք այսպէս. (89 / 17) եթէ *ես* առ Շապուհ եկի: (108 / 7) եկ մենամարտեսցուք դու և *ես»:* (109 / 16) տեսի *ես* անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) և նա ասէ ցիս. *«Ես* եմ Պօղոսիկ: (120 / 6) Եւ *ես* զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ ինչ փոյթ առնէի զիրացն: (120 / 7) Եւ երկէր այր մի նոյն ձևով և ասէր ցիս. *«Ես* եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի (120 / 12) Եւ *ես* Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ (120 / 15) Եւ ապա յարուցեալ *ես* Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս (121 / 2) կարող էի *ես* առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր ինչ *ես* գործելոց եմ յառաջագոյն. (134 / 4) կոչեցից *ես* յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն (134 / 5) զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից *ես* անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 13) որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց, որ է ի նմին յՈւտի գաւառի, յորմէ

և *Ես:* (137 / 9) զի կատարեսցուք զկամս մեր, և *Ես* ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից (139 / 13) յանձն առնում և *Ես* լնուլ զպաւքումն զազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 / 8) *«Ես* եղէց վրէժխնդիր ընդդէմ թշնամւոյն. *Ես* եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով իմով և աղեղամբ (141/13; 141/14) հաստատեցից և *Ես* զերեսս իմ ի վերայ քո, կուսակալդ Ասորեստանեայց. (143 / 3) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, *Ես* ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13) «Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ *Ես.* (148 / 15) զի՞ եղից *Ես* փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 / 10) այլ *Ես* ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 9) որում և *Ես* անսացից տեսեալ զօգուտն (158 / 3) *Ես* ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 13) «Իրաւունս համարիմ *Ես,* բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 6) Եւ ասպատակեցից *Ես* ընդ աշխարհս (161 / 12) «Ծառայք քո և հօր քոյ եմք *Ես* և ամենայն բնակիչք երկրիս. (161 / 17) *Ես* Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս (166 / 2) փոխանակ զի ոչ կացի *Ես* յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 8) *Ես* կորեայ և անզաւակացայ: (170 / 12) Ընդ որս *Ես* իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս զոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) *«Ես* ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 /9) Եւ *Ես* գիտեմ, որ անգիտութեամբ արարէք, զոր ինչ արարէքն: (256 /6) Եւ յուխտ տեառն մտից *Ես* Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) և *Ես* վիճակ ունիմ բարեկարգ, զիա՞րդ մարթացից թողուլ զհօտն իմ, զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) գնացի *Ես* Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 /7) և *Ես* արարից զամենայն Աղուանս խոստովանութեամբն Քաղկեդոնի»: (293 / 8) *Ես* Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303 / 19) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ *Ես* Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ (304 /9) Արդ՝ *Ես* Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 1) *«Ես* կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ … և ահա գտայ *Ես* ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 /8; 312 /10) «Զքոյդդ *իմ,* ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել, զի ի բնէ մոգ էին, և դու քրիստոնեայ արարեր. (17 /5) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք *իմ* երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 /21) Այլ որչափ միտքս *իմ* այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել, բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 / 13) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց

փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 2) զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 9) Եւ գումարեալ զբանս իմ ի մի տեղի խօսեցայց. եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 4) «Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յազեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. (43 / 17) զի ապականեցեր զերկիր իմ և զժողովուրդ իմ անողորմ կոտորեցեր. (44 /16; 44 /16) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 5) «Եկ զկնի իմ, և ցուցից քեզ զնշանակեալ տեղին». (78 /11) «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ (87 / 7) Եւ դարձեալ եթէ՝ «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ վասն իմ և վասն Դաւթի՝ ծառայի իմոյ»: (87 / 14) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) որք միաբան առաջի իմ եկին (90 / 6) և ասէր ցիս անուն իմ: (120 / 6) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ (120 / 15) քանզի ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 /17; 127 /17) որ ասէր, եթէ մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (128 / 1) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ոչ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 /10; 131 /12)«Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ (133 /17) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք՝ Շահենովն և Քրտիկարինաւն և զզօրսն իմ՝ զբիւրաւորս և զհազարաւորս զընտիր սպառազէնսն իմ (134 /6; 134 /7; 134 / 8) հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո (143 / 3) ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ (144 /13) «Աստուածք իմ, դատ արարէք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 /19; 144 / 19) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 /11) զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք (159 / 11) «Հայր իմ ես դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ Աստուծոյ. (161 / 4) և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. (161 / 8) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 /15) «Որովհետև ծառայք քո եմք, խօսեցայց զօգուտն առաջի քո, տէր իմ: (162 /15) խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝ խոնարհեա՝/ դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ (163 / 1) «Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ (167 / 17) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. (169 / 19) հասին ի վերայ իմ հէնք, և ոչ յաւելուս տեսանել զերեսս իմ. (170 /7; 170 /8) «Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն (171 /13; 171 /15) և ողջունեալ զնա՝ ասէ. «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 /15) «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15; 186 / 15) Տէր իմ, տէր … եղեր անհիշաչար ծառայի քում բազմամեղի (188 / 5) զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի, և զյարուցեալսն ի վերայ իմ, ի ներքոյ իմ արասցես. և

զուստերս և զդստերս *իմ* աներկիւղ արասցես ի չարէ և զօրաւոր պահեսցես յամենայնի: (188 /19; 188 /19; 189 /1) Եւ դու, տէր *իմ,* տէր … ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի (189 / 1) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն *իմ* ի /գրքում՝ և/ միւսում աւուրն եցոյց. (191 /7) «Ոչ եթէ յաղեղն *իմ* յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք *իմ* ի քեզ, տէր, են»: (191 /12; 191 /13) «յԱստուծոյ է զօրութիւն *իմ* և փառք *իմ»:* (199 / 4; 199 / 4) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ զքեզ ստեղծ, տէր *իմ* Թէոդորոս (201 / 11) Եւ ասէ. «Տէրդ *իմ,* մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստուծոյ յապաղել (203 / 1) Ազգք և ազինք լուիցեն զբարբառս *իմ* Եւ երկրածինքս ամենայն ողբասցեն ընդ իս: (225 / 14) Ուստի վշտագին վիրօք աչք *իմ* Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 23) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի *իմ.* (254 / 13) որում ամենայնին իսկ միտք *իմ* ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 / 1) զիա՞րդ մարթացից թողուլ զհօտն *իմ,* զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհն *իմ* առ բարեպաշտ որդեակն *իմ* Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ սուրբ կաթողիկոսն: (261 /10; 261 /10) Եւ ոչ է *իմ* պատիւդ այդ, զոր խոստանայք (261 /12) և կացեալ *իմ* ի սմա ամս երկոտասան. (280 / 13) զորոյ լուեալ զհամբաւն *իմ* Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. (281 /10) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ *իմ* ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու(281 / 16) և հանդերձեալ *իմ* աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 /1) եկի ի գաւառն *իմ* Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս (282 / 6) Ընկալեալ *իմ* Յովսեփայ՝ բերի ի նոյն վկայարան. (282 / 10) և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ *իմ* հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) վասն որոյ զգացեալ *իմ* Եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ:(303 / 6) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ՝ զգուշացուցանել նոցա պահել զպատուիրանս *իմ* (306 / 7) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք *իմ* պատուականք … պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) եկն ժամ բարի, որ եղբայրն *իմ* Սով տիրանայր. (312 / 10) «խնդիր է *իմ* ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». (321 / 8) Լաւ լիցի *ինձ* չարչարանօք մեռանել, քան ուրացութեամբ կեալ: (16 / 12) Եւ ահ անկաւ *ինձ* մեծ և ահագին (18 / 1) Յանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի *ինձ* ՝(28 / 10) «Օգնեա՛ *ինձ».* (30 / 6) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել *ինձ* վասն անուանն Քրիստոսի (40 / 6) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ *ինձ* Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 /7) երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր *ինձ:* (78 / 15) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին *ինձ* և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 / 14) «Քաւ լիցի *ինձ,* ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7) Որպէս շնորհեցեր *ինձ* զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արաք և այժմ անարատ մնալ *ինձ* ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 /13;

101 /14) «Եկեղեցիք Սիւնեաց, օգնեցէ՛ք *ինձ»։* (110 / 8) ի թողացուցանել *ինձ* նմա ըստ բանիդ քում (134 / 5) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց, թէ միայն ձեռնտու լինիցին *ինձ* ի մեծ նախանձուէս (141 / 7) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես *ինձ* զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13) Բայց անսացէք *ինձ* սակաւիկ մի (146 / 6) բարձաւ ի հօրէ իմմէ և *ինձ* տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 /17) «Վա՛յ *ինձ,* եղուկ եմ ես. որպէ՛ս հրապուրեցայ ի կախարդացն, որք ըղձային *ինձ* ի Հնդիկս ի Մարասպան տեղւոջ ըմբռնել: (148 /15; 148 /16) տացեն ի ձեռս զաշխարհին իւրեանց *ինձ* ի ծառայութիւն … թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել *ինձ …* և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք *ինձ* և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (153 /18; 154 /2; 154 /5) «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ *ինձ* բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 9) խորհելով վաղվաղակի արարէք *ինձ* պատասխանի (158 / 3) ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր *ինձ* անկ: (170 / 9) «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել *ինձ* և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) և պարգևեցեր *ինձ* զխաչս զայս (188 / 6) պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր, յաճախեցեր *ինձ* ոսկի և արծաթ, ծառայս և աղախնեայս, և ետուր *ինձ* իշխանութեամբս իմով արքայաբար առնել տեսչութիւն (189/3; 189/3) Իսկ ի համաշխարհական աւուրն յարութեան հասանելոյ… ողորմութեամբ այց արասցես *ինձ* (189 / 10) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել *ինձ* յապականութիւն: (189 / 14) սա եղիցի *ինձ* և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 /1) Ողբք են *ինձ* արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. (229 /9) «Ոչ է *ինձ* իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 3) զիա՞րդ մարթացից թողուլ զիօտն իմ, զոր Աստուած շնորհեաց *ինձ* հովուել: (261 / 6) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ *ինձ* Աստուած երթալ յաշխարհն իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ (261 / 9) այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձէնջ տանջիմ, փառս և պատիւս *ինձ* զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: /գրքում՝ լինելոյ/ (261 / 13) ի դեպ է *ինձ* ասել (276 / 8) Տո՛ւր *ինձ* զքո միտսդ ոչ զեանալն, զուղիղն և մի՛ դասիլ ի հակառակող կամս (277 / 10) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել *ինձ* յաղօթս առ Աստուած: (278 / 9) «Յայսս տեղւոջ հրեշտակ *ինձ* երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 / 12) ցուցին *ինձ* զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8) գրածս բերէ յառաջ, թէ *ինձ* տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309/15) ես *ինձէն* պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 9) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ *իս* իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսետու առ *իս* Վեհիկս: (121 / 7) Վասն որոյ ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ *իս* վասն դորին ունայն խնդրոյ. (134 / 3) «Աստուածք իմ, դատ արարէք ընդ *իս* և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 / 19) զի

միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». (155 / 8) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 15) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7) և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. (161 / 5) և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն (171 / 14) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) Եւ երկրաձինքս ամենայն ողբասցեն ընդ իս: (225 / 15) և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 6) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս (288 / 7) Եւ ժողովեցան առ իս հոգևորք և մարմնաւորք (303 / 7) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառս իմ տեսցեն»: (87 / 20) և ասէր ցիս անուն իմ: (120 /6) և նա ասէ ցիս. (120 / 6) տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 9) Եւ երևէր այր մի նոյն ձևով և ասէր ցիս. (120 / 12) Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 /13) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի (28 /16) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) Եւ դարձեալ այլ ոմն անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ (75 / 14) խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն, և մեզ պատուիրէր ասելով. (76 / 2) «Մեզ նեռն ընտրեցաւ Գրիգորիսն այն»: (82 / 10) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան գտող, որ և մեզ արևելեայցս: (83 / 16) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84 / 16) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն (88 / 8) զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք (89 / 1) և ի նոցանէ խնդրեսցուք մեզ առաջնորդս. (97 / 19) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո, որ ետ մեզ յաղթութիւն ասպատակիս (104 /5) «Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. մարտի՛ր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչինն ընդ մեզ. զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ. շարժեա՛ և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114/14, 114/14) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. (121 / 7) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու (123 / 1) «Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ»: (125 /1) և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 7) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ (125 /18) ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 2) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի

հիմանց տապալեալ: (135 /18) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 /2) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց յանկարծակի զանձինս մեր: (157 / 21) Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 / 3) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ բանիցն, զի մեծ արար տէր գյառնելն իւր ընդ մեզ, և մեք ոչ նայեցաք: (170 / 4) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր, և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182/12; 182/13) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ գաւազան զօրութեան, և սովաւ տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 / 15) զոր Գիրք մեզ չհաւանել ուսուցին: (203 /12) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի շնորհս ձերոյ սրբութեանց (211 / 5) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (125 / 18) որ շնորհեաց մեզ զանապական պարգևս սուրբ հոգւոյն: (211 / 13) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 /16) Ապա յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ՝ իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի, յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ անվթար առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական կայմն զպարզողն ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (217/18; 218/1; 218/2) Դարձաւ ի դառնութիւն խաղաղութիւն մեր, Եւ դրունք հինից տեղասցին ի մեզ. (226 / 2) Զի զաւուրս տօնի տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 8) Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս անմուտ, Ո՛ հ թէ զինչ գիշեր խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 /16; 229 /18) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237/16) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 /2) որպէս և յառաջընթաց աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն (243 / 9) առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10) «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն, զոր դայն քարոզէ մեզ: (252 / 11) յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ (253 / 5) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 / 6) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս, որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած (259 /16; 259 /18) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց և մեծ թագաւորութիւնն Հռովմայեցւոց. (260 / 3) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և

առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (263 /1) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 /15; 263 /16) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) Վասն կենսատու փրկութեան հասանելոյ ի ձեզ յԱստուծոյ, որպէս մեզ պատմեցաւ, անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի և զթուղթ, զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ, տեսաք. (264 /13; 264 /15) Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումնդ ձեր (265 /8) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ, և տնկեսցի սէր և խաղաղութիւն»: (266 / 2) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի յապաղեսցի (266 /5) «Պարտ է մեզ առնել կաթողիկոս»: (268 / 4) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք (269 / 6) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 /12) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2) բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ (277 / 5) Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ (277 / 12) Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք (277 / 17) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2) քանզի ընդ մեզ է ձայնս (278 / 17) զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (279 / 1) «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (288 / 19) Իսկ այժմ զոր կարծէաք գոլ հովիւ բարի մեզ զՆերսէս, սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 7) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14) զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն (304 / 8) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 /14) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306/1; 306/3) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 18) որպէս հրամայեաց մեզ տէր ի /գրքում .«և» է/ ձեռն մարգարէից և առաքելոց և վարդապետաց. (307 / 5) «Հաճոյ թուեցաւ հոգւոյն սրբոյ և մեզ՝ այսպէս կարգեալ. (308 / 12) զի

հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 / 14) զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 / 2) «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12) և կտակարանք և սպասք և տեղիք կալոյ նոցա անյայտք մեզ. (342 / 3) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են և ջանա՛յ ապրել ի ձեռաց դոցա. (170 / 11) Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ. (3 / 5) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) կանուխ է մոլորութիւնս մեր, քան զճշմարտութիւնն նորա. (21 / 5) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն (58 / 10) անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 14) Եւ դաձեալ այլ ոմն անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ, և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) Եւ մեր ամենեցուն զհիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք (76 / 6) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 3) Եթէ ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 /10) Յայնժամ հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի, եթէ Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 16) «Գունդն Պարսից … եկն եմուտ յաշխարհն մեր. (112 / 16) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի (123 / 10) «Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ»: (125 / 1) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 12) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան, զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. ասէ. (127 /10; 127 /10) որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ (128 / 5) Սաստիկ ամբոխիւ ելին Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 / 15) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, կամեցեալ ամբացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 / 8) ապա տակաւ տակաւ շարժէին ալիք ընդդէմ մեր: (136 / 10) լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր (136 / 11) «Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց, թողցուք զկահ և զկարասի մեր, ելցուք գնասցուք, թերևս զերծնուլ մարթասցուք»: (137 / 4) զի կատարեսցուք զկամս մեր (139 / 13) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի գանձս նորա … մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 /6; 145 /7; 145/10) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. ո՞չ

ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145 /11; 145 /12) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8) քանզի գտին անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 15) Ի ծագաց մինչև ի ծագս դողային սահմանքս մեր: (156 / 10) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնոքիկ (156 / 14) այլ գործեցին մեղք մեր առաջի նոցա զդժուարինսն ի դիւրինս (157 / 5) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց յանկարծակի զանձինս մեր: (157 / 22) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր.(158/6; 158/7) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 11) Եւ թոյլ տուեալ ոչ զոք բռնադատէր, այլ օրինեաց զնոսա, որք ելին ընդ նմա և ասէ. «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 /12; 159 /13) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. (164 /11) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս … եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 / 10) որ առաւել քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղ զարմացումն ի մեր միտս (208 / 15) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փառաղագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5) զի զթագաւորականի նշան յանձինս մեր բարձեալ բերեմք. (209 / 10) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ ի տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ (209 / 13) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն և այլ բազում սրբութեանց (210 / 5) որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211 /11; 211 /12) Դարձաւ ի դառնութիւն խաղաղութիւն մեր (226 / 1) Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք (226 / 5) Ժամանեցին առժամայն չարիքն մեր, Եւ զաւզեղջ մոլորութիւնն յանդիմանեաց. (227 / 1) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց (228 / 16) Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. Եւ փառք վայելչութեան ընդ քեզ թաղեցաւ: (230 /1) «Ահա հարկք, որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց (237 / 15) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 / 2) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել

զծառն զայն: (250 / 14) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 /17) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 16) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս, որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած (259 /16; 259 /18) Եթէ, - ասաց,- մեծ իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն:(260/15; 260/15) զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ (260 / 17) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13) զոր եցոյց բարձրեալն, ծանեաք զարարիչն մեր, և ստացաք խաղաղութիւն հոգւոց մերոց: (262 / 16) զի և մեր ընդ ձեզ անքակ սէր հաստատեսցի: (263 / 1) Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 8) նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 11) և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 /15) Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. (263 / 17) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (263 / 17; 264 / 3) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 / 9) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14) հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1) «Մեր արուեստս լոյս է (267 / 10) Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269/10; 269/12) և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել (270 / 17) «Տարցես զսոսա աշխարհին մեր և յարժանաւոր բնակեցուսցես տեղւոջ»: (281 / 4) և մեծապէս լցեալ խնդութեամբ մեր՝ ընդ առաջ մեր եկին: (282 /11; 282 /11) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 6) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 9) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս, և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր. (296 / 11) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ (298 / 6) «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 8) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ

հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն (298 / 10) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 13) եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր Պարտաւ (300 / 1) և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր (300 / 16) ընդ որս և զեղկելին մեր զՆերսէս նզովեցաք (301 / 7) քանզի ի սուտ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2) որ և մեր նախնեացն աւանդեցաւ (316 / 10) և վասն այնորիկ տկարացաւ զօրութիւնս մեր. (323 / 6) և ասա՝ մեք և նմա ցուցանեմք զտեսիլդ. (57 / 4) Եւ մեք գտանէաք, զոր ասացն: (71 / 12) և մեք ճաշ հրամայեցաք տալ. (76 / 5) և մեք յաշխատութեան և ի բազում հոգս եմք»: (78 / 9) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (9 /15) «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի Մխանց տոհմին ի վայրս Կաղսետու: (120/9) Նոյն ինքն անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ, զի մեք զգեցցուք զանապականութիւն. եդաւ ի մսուր, զի մեք զանասնական բարսն ի բաց դիցուք. ի հրեշտակաց փառաւորեցաւ, զի մեք լիցուք նոցա երգակից ... նստաւ ընդ աջմէ հօր, զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 /10; 124 /11; 124 /12; 124 / 18) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն (125 / 2) և մեք նզովեմք զամենայն, որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին: (125 / 10) Տկարքն և հանդարտքն խրախուսէին, եթէ հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 14) Եւ երկնչիմք մեք յաստուծոյ մերոյ (155 / 15) վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158 / 11) տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 19) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ բանիցն, զի մեծ արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ, և մեք ոչ նայեցաք: (170 /3; 170 /4) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) և մեք այնմ ընդդիմամարտեալ՝ իբրև զլացողս դատապարտիմք. (204 /1) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 13) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 /13) զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովովս. (211 / 16) չէաք մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. (232 / 17) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 14) «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն (252 / 10) մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա (253 / 4) մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ (262 / 14) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14) Այնմ և մեք կամակիցք եմք. (266 / 2) մեք ոչ պագանեմք երկիր

պատկերաց, զի ոչ ունիմք հրաման ի Գրոց: (269 / 9) և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հոռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14) Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք: (273 / 1) յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ:(278 / 11) զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ, և մի՛ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 17) զի որոյ անուամբ մեք պարծիմք (279 / 5) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան (279 / 12) և մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել ունիմք զՔրիստոսի աստուածութեանն: (295 / 16) որոյ մեք եմք վկայք ճշմարտութեանն: (300 / 3) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 4) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն (301 / 3) Զայդ հրաման ունիմք մեք յԱստուծոյ և ի նորին պատուիրանացն (309/1) Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314 / 9) որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 5) Աստուծոյ միջնորդութեամբ և մեօք հանդերձ … պայմանեցին, եթէ կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի (303 / 11) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային (104 / 14) և դարձեալ մեծագոյն ունել ի մէնջ շքեղաշուք մեծարանս: (107 / 4) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 19) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 / 7) իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ հմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. (158 / 7) խնայեա՛ այսուհետև յանձինս ծառայից քոց և դարձո՛ զսուր քո ի մէնջ (161 / 18) զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (237 / 1) Վասն զի խնդրէիք մարմնաւոր խաղաղութիւն ի մէնջ (262 / 14) Այլ զոր խնդրեցէքդ ի մէնջ զեպիսկոպոսդ Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 6) մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նադաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս, զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. (278 / 14) զի յայսմհետէ մի՛ ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) զի իշխանութիւն ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 / 19) և մի՛ ի շնորհէն առնուլ բռնութեամբ. և եթէ յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 5) զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ ի մէջ եկեղեցւոյ սրբոյ իւրոյ: (311 / 1)

ԵՍԱՅԻ - 4

Զորս կանխագոյն սպառնայր Եսայի մարգարէն (226 / 6) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 7) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց

զնոսա: (331 / 7) որ շարժեցաւ ի մէջ *Եսայի* ՝որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի (334 / 5)

ԵՍՎԱՂԵՆ, ԵՍՎԱՂԷՆ - 5

Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ *ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ* ՝ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (78 / 3) անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ … *Եսվաղէն* (41 / 15) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ *ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. (117 / 5) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր … և *Եսվաղէն* Աղուանից թագաւոր, եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս … առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն *Եսվաղէն:* (117 / 10; 117 / 12)

ԵՐԱԳ - 2

Երագ երագ ՝հնազանդելով հրամանի սրբոյ եպիսկոպոսին, վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 / 17; 248 / 17)

ԵՐԱԳԱԳԻՐ - 2

այր հանճարեղ և իմաստուն, զօրաւոր ի բանս իմաստութեան, և լեզու նորա իբրև զգրիչ *երագագրի* ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց (150 / 3) Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման *երագագիր* գրչի: (225 / 1)

ԵՐԱԳԱԼՈՒՐ - 1

յամենայն կողմանց աչացար. սրատես ես քան զարծուի և *երագալուր* քան զմի ի հանդարտ անասնոց. (25 / 5)

ԵՐԱԳԱՀԱՍ - 1

Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս *երագահասս* (131 / 8)

ԵՐԱԳԱՔԱՅԼ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա …. և յիսուն և երկուս ձիս *երագաքայլս,* յորս ինքն թագաւորն նստէր: (198 / 4)

ԵՐԱԳ ԵՐԱԳ - Տես ԵՐԱԳ

ԵՐԱԳՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ *երագութեամբ* ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանդերձ Բոհիւ քահանայիւ և Եզեկիէլիւ դպրաւ (121 / 5)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ - 1

յօրինէր նուագս *երաժշտականս.* (216 / 3)

ԵՐԱԽԱՅՐԻՔ - 2

սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ *երախայրիս* առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190/1) կարգեցան *երախայրիք /գրքում՝ ՝երեխայրիք /* եկեղեցւոյ (20/8)

ԵՐԱԽՏԻՔ - 1

Արդ՝ յետ այսչափ մեծապարգև *երախտեաց …*դարձեալ տայր նմա զաջ իւր (198 / 16)

ԵՐԱՄ - 6

և զ*երամ երամ* մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին (115 / 16) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս *երամ երամ,* դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145 /12; 145 /12) Եւ ժողովեալ *երամ երամ* ՝ածէին ի դուռն կաթողիկոսին: (163 /13; 163 /13)

ԵՐԱՄ ԵՐԱՄ - Տե՛ս ԵՐԱՄ

ԵՐԱՆԱԻԷՏ - 2

Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ *երանաւէտ* համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98/14) զի և մեք երկրպագեսցուք *երանաւէտ* համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովովս. (211/16)

ԵՐԱՆԳԱԽԱՌՆ - 1

և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ *երանգախառն* կերպարանաց, և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց … իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3)

ԵՐԱՆԵԱԼ - 1

զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից *երանեալ* ժողովոցն (123 / 10)

ԵՐԱՆԵԼԻ - 75

տեսանէր զնահատակութիւն *երանելեաց* վկայիցն Քրիստոսի և ասէ. (34 / 13) ուր *երանելեաց* վկայից նշխարքն կային (56 / 14) ուր *երանելեաց* վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի *երանելեաց* վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 13) Եւ *երանելեացն* լինէին մարմինք բացընկեցիկ: (33 / 10) և անդ են, ասեն, նշխարք *երանելեացն* մինչև ցայսօր: (40 / 11) Եւ ամբաձածկեալ կային *երանելեացն* վկայից ամենասուրբ նշխարքն (40 / 13) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս *երանելեացն* (59 / 15) միշտ ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս *երանելեացն* (61 / 16) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ *երանելեացն* Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) և գտեալ զոսկերս *երանելեացն* տարաւ յիւրն եկեղեցի և կարգեաց յիշատակս գրով: (332 / 15) և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով *երանելեաւ*(20 / 12) լուսաւորեաց և զՄեծ Հայս *երանելեաւն* Տրդատաւ: (14 / 8) Իսկ *երանելի* այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 / 7) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի *երանելի* ՝ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռովմ քաղաքէ (20 / 2) ՍԱԿԱԻԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵԻ *ԵՐԱՆԵԼԻ* ՈՐԴԻՈՑ ՆՈՐԻՆ. (31 / 11) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի և *երանելի* նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց (33 / 11) Եւ իբրև ոչ

ուրեք ինչ զեկուցեալ վասն *երանելի* կանանցն, որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն (34 / 11) և *երանելի* լինել Աստուծոյ: (38 / 11) յոր բազում անպարտ արիւնք *երանելի* և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 14) յորում *երանելի* վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56 / 6) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն *երանելի* (60 / 3) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և *երանելի* վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 7) Զսոցա անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն *երանելի* հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 3) Այլ քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն *երանելի* ՝ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց (213 / 17) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն *երանելի* եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 / 4) Եւ *երանելի* եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն (266 / 8) բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ խոստովանութիւն *երանելի* նախահարցն: (277 / 6) Եւ առ նա *երանելի* մարգարէն առնէր զմարգարէութիւնն. (289 / 5) Որպէս և *երանելի* առաքեալն ասէ (306 / 3) և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն *երանելի* զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319/12) Եւ *երանելի* հայրապետն Հայոց… ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր (325 / 10) Իսկ *երանելի* ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական (332 /7) Վասն զի *երանելին* Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 4) մինչն եկն հռչակելին պատերազմողն և երիցս *երանելին* Գրիգորիոս (32 / 2) Եւ *երանելին* պատասխանի արարեալ ասէ. (40 / 5) որում ի ՅՀի *երանելին* Զաքարիաս և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 5) Իսկ *երանելին* Մովսէս և Աներողգիս …աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105/4) Եւ *երանելին* Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի (113 / 17) եկեալ *երանելին* Մեսրոպ յԱղուանս … առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 10) Իսկ *երանելին* Սիմէոն առ նա խրախուսեալ ասէր. (339 / 13) ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից *երանելին* Մեսրոպ (342 / 14) յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի, մինչև այլ ևս կանայք ոմանք *երանելիք* Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ *երանելիքն* միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ Դաւթի *Երանելւոյ* իջուցի արտասուս, մի՛ բարկութեամբ խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 / 13) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս *երանելւոյն* (33 /3) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց

ելանէր *երանելւոյն* Գրիգորիոսի և երանելին նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց (33 / 11) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ *երանելւոյն* զաստուածեղէն խորհուրդն և եկեալ արտաքս՝ զարմանայր: (36 / 1) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ *երանելւոյն* առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և զհաւանս հրամանացն Քրիստոսի և զկէս նշխարացն սրբոյն Զաքարիայ և *երանելւոյն* Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (38 / 1) Սկսան դնել բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական բանից *երանելւոյն.* (38 / 10) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵԻ *ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ* ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ (56 / 3) ԳԻԻՏ ՆՇԽԱՐԱՅ *ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ* ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (64 / 14) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս *երանելւոյն* (65 / 4) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի *երանելւոյն* (65 / 13) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս *երանելւոյն* Գրիգորիսի. (66 / 8) և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս *երանելւոյն* Գրիգորիսի: (70 / 4) գտին զամենասուրբ նշխարս *երանելւոյն* ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 13) զնշխարս *երանելւոյն* Գրիգորիսի խնդրիցէ: (71 / 1) Իսկ *երանելւոյն* կալեալ զձեռանէ սարկաւագին և խոնարհեցուցեալ ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 5) Եւ երթեալ *երանելւոյն* ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր խաչին կացեալ. (71 /7) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և *երանելւոյն* Պանդալիոնի (72 /1) Տեսիլ *երանելւոյն* Վաչագանայ (72 / 16) *ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ* ՅՈՐԱՅ ՃԳՆԱՒՈՐԻ ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ԶՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ ԳԱՒԱՌՆ ՊԱԶԿԱՆՑ (75 /5) իսկ *երանելւոյն* նշխարքն յարևելս կոյս մնայր: (80 / 10) և պատահէր ամենասուրբ
գերեզմանին *երանելւոյն.* (81 / 3) *ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ* ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ (88 / 14) Իսկ *երանելւոյն* Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 8) և՛ապա բառնային զգլուխ *երանելւոյն* սուսերաւ: (102 / 3) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ *երանելւոյն* Կոստանդիանոսի (201 / 8) Եւ ոչ ոք ի նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ հաւատոյն, բաց ի յԵնոսայ *երանելւոյն* (268 / 6) ԶՈՐ Ի ԹՂԹՈՅ *ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ* ԱՆԱՍՏԱՍԱՅ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ (285 / 8) Ի վախճանելն *երանելւոյն* Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 4) և *երանելւոյն* Բարսղի վասն սորին գործոյ ասացեալ: (314 / 9) Եւ ի բերել զգրեանն *երանելւոյն* Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու

եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 1)

ԵՐԱՆԻ - 2

Երանի է քեզ և *երանի* է, որ մերձ են առ քեզ: (22 / 9; 22 / 9)

ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Յայնժամ լցաւ եկեղեցի Աստուծոյ *երանութեամբ* (45 / 12)

ԵՐԱՇԽ - 1

Սա *երաշխի* էառ զմեծ քաղաքն Պարտաւ (343 / 18)

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ - 1

երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք *երաշխաւորեալ* զնոսա: (132 / 16)

ԵՐԱՇԽԻ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս ԵՐԱՇԽ

ԵՐԱՇՏ - 2

երբեմն *երաշտիւք* ցամաքեցուցանէին զերկիր դիւակործան և սատանայազգիռ մոլորութեամբն: (254 / 2) հիւանդաց առողջութիւն պարգևէր, չքաւորաց՝ հարստութիւն, յարեգակնակէզ *երաշտոցն* և ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 7)

ԵՐԱՇՏՈՒՏ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ … ձմեռնատանջ, ամառնակէզ, թօնուտ գարնանի և *երաշտուտ* աշնանի (24 / 13)

ԵՐԱՍԱՆԱԿԱԼ - 1

կամ եթէ նա ինքն է *երասանակալ* թուրքաստանեայցն ազգաց (194 / 3)

ԵՐԱՍԽ - 9

և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս *Երասխ* գետոյ լինէր. (32 / 4) Եւ եկեալ էանց ընդ *Երասխ* գետ (111 / 7) անցանէ ընդ գետն *Երասխ:* (131 / 3) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն *Երասխ:* (183 / 11) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն *Երասխ* ի Պարսից յայս կողմն (327 / 14) որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ ի գետոյն *Երասխայ* մինչև ցամուրն Հնարակերտ: (8 / 12) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն *Երասխայ* ՝առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 / 15) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և *Երասխայ* ՝զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 19) ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և զեզերբքն *Երասխայ* … զբնաշխարհիկսն … գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11)

ԵՐԲ - 1

Եւ *երբ* Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 / 8)

ԵՐԲԵՄՆ - 21

և էիր դու *երբեմն* նիւթական, այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 /17) որպէս *երբեմն* եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 13) այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. *երբեմն* Ռոզմի Ոզան և *երբեմն* Շահ Վարազ: (129/4; 129/5) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս *երբեմն* եբրայեցիքն ընդ ծովն Կարմիր (137 / 13) Եւ առաքէ զնա որպէս *երբեմն* զՄովսէս ի Մադիամայ (150 / 21) *երբեմն* ասէր. (155 / 5) և *երբեմն* ասէր. (155 / 8) Այլ որպէս *երբեմն* ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 16) էր *երբեմն* ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 16) զոր *երբեմն* քակտէր. (207 /8) զոր *երբեմն* անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 /15) Զի որ *երբեմն* դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 7) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին, *երբեմն* ի նմանութիւն հրոյ, *երբեմն* ի նմանութիւն լուսոյ, *երբեմն* ի տեսիլ աստեղն (216/13; 216/14; 216/14) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսանես, որ *երբեմն* առ Իսրայէլ քահանայ. (220 / 12) Զի *երբեմն* յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք (253 / 12) Այլ և *երբեմն* առ աչօք և ցնորիւք անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին և *երբեմն* երաշտիւք ցամաքեցուցանէին զերկիր դիւակործան և սատանայագրգիռ մոլորութեամբն: (254/1; 254/2) *երբեմն* եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 5)

ԵՐԲԵՔ, ԵՐԲԷՔ - 3

որ չէր *երբեք* լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 / 12) Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի *երբեք* ումեք աստ մնալ: (230 / 15) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ *երբէք* ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236/12)

ԵՐԳ - 9

զուարթանայր հոգեծաղիկ պայծառութեամբ, յարակցաբար լեալ մարմնաքնարն Դաւթի *երգոյն* (216 / 3) սաղմոսանուագ *երգով* բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73/12) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից… ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ, ցնծալից ուրախութեամբ, հոգևորական *երգով:* (210 / 14) ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ … անթիւ ժողովոց բազմութեամբ՝ օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր *երգովք* ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. (61 /1) սաղմոսանուագ *երգովք* միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62/15) և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ *երգովք* ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 3) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր *երգոցն* քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած

(68 / 1) արքայն եպիսկոպոսքն /ճիշտը՝ եպիսկոպոսօքն/ հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, *երգս* սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83/4) և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր *երգս* (186/14)

ԵՐԳԱԿԻՑ - 3

Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր և *երգակից* էր սաղմոսաց օրհնութեան: (69 / 10) զի մեք լիցուք նոցա *երգակից.* (124 / 12) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ *երգակիցք:* (84 / 4)

ԵՐԳԵԼ - 2

յայնժամ սկսաւ նա *երգել* ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս (225 / 4) զօրհնութիւնսն կամէին *երգել* քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին (258 / 10)

ԵՐԳԵՑԻԿ - 1

Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և *երգեցիկ* ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և մանկանց. (129 / 14)

ԵՐԳԵՄ - 1

և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի *երգէր* երգս (186 / 14)

ԵՐԳՈՒՄՆ -1

Յօրինեա՛ իմաստիւ զտխրական *երգմունս* (225 / 9)

ԵՐԴ - 2

Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր, զոր ի հօրէն էր առեալ հազար *երդ:* (17 / 15) և առեալ *երդս* իբրև երեսուն հազար՝ անցանէ ի կողմանս Աղուանից (171 / 9)

ԵՐԴՄՆԱՊԱՏԻԺ - 1

և *երդմնապատիժ* սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա մի՛ ումեք պատմել: (218 / 13)

ԵՐԴՆՈՒՄ - 3

Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնադրութիւն, որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ *երդնուն,* ստեն, և մինչ յառականս կանանց *երդնուն,* զայն անսուտ պահեն: (289 / 14; 289 / 15) և զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ և *երդուաւ* մեծապէս (53 / 10)

ԵՐԴՈՒՄՆ - 16

և *երդմամբ* եդին ուխտ օրինօքն իւրեանց (116 /13) Բայց մեծաւ *երդմամբ* հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա (150 / 15) և ուխտ եդից քեզ *երդմամբ* յարևն հօր իմոյ Ջեբու խաքանայ161 / 9) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ *երդմամբ* գալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 9) Այլ նա թէպէտ և բազմադաշն լեալ էր *երդմամբ* չպատմել ումեք, սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն

հոչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 14) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ *երդմամբ* կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 10) և զորս ոչ կարաց ըմբռնել՝ դարան գործեալ մեծապէս *երդմամբ,* դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5) և *երդմամբք* և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: (132 / 15) քեզ արևդ շնորհեալ լիցի վասն *երդմանն,* զոր վկայեցի. (54 / 11) անսուտ *երդմունս* կնքէր և տայր տանել առ նա (17 / 10) և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ *երդմունս* մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 9) և իսկոյն հրամայէր գրել *երդմունս* (181 / 17) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր *երդմունս* մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց (194 / 6) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան *երդմունս* կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11) և *երդումն* իսկ պահանջեաց ի մէջ եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն զմիմեանս (4 / 4) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային, և այն *երդումն* լիցի նմա: (92 / 17)

ԵՐԵԽԱՅՐԻՔ - Տե՛ս ԵՐԱԽԱՅՐԻՔ

ԵՐԵԿ - 1

Եւ *ընդ երեկս* աւուրն սպահապետ գնդին Թորելեան հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին (101 / 4)

ԵՐԵԿՈՅ - 2

Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք *մինչև ցերեկոյ* (69 /14) Եւ առեալ զամենն ի դուրս՝ ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև *ցերեկոյ.* և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 18)

ԵՐԵԿՈՒՆ - 1

և այգուն և *երեկուն* աղօթս կատարել և խունկ ծխել (76 / 3)

ԵՐԵԿՕԹՍ ԱՐԱՐԵԱԼ - 1

Մտեալ ի քաղաքն, *երեկօթս արարեալ*՝ անդէն կատարէին զտօնն: (239 / 1)

ԵՐԵԿՕԹՔ - Տե՛ս ԵՐԵԿՕԹՍ ԱՐԱՐԵԱԼ

ԵՐԵՄԻԱ - 3

եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր *Երեմիա* և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Տէր *Երեմիա.* ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ (342 / 13) և տաճար սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն՝ ըստ ողբերգութեան *Երեմիայի.* (299 / 9)

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ - 1

Իսկ ի մտանել ամին *երեսներորդի եօթներորդի* նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 7)

ԵՐԵՍՆԱԻՈՐ - 1

զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և *երեսնաւոր:* (244 / 2)

ԵՐԵՍՆԵԱԿ - 1

սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և *երեսնեակ* զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 3)

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ - 1

Իսկ ի մտանել ամին *երեսներորդի եօթներորդի* նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 7)

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Ապա այնուհետև յամին *երեսներորդի վեցերորդի* Խոսրովու եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս (140 / 15)

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Արդ՝ յամին *երեսներորդի ութերորդի*, որ ամ էր տագնապի և աղետի, սպանման Խոսրովու, եկեալ նոյն ինքն, զոր վերագոյնն ասացաք, որ էր նա Ջերու խաքան, ունելով ընդ իւր և զորդին իւր. (135 / 5)

ԵՐԵՍՈՒՆ - 3

հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս *երեսուն* արամբք: (104 / 1) հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ *երեսուն* ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104 / 19) հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս *երեսուն:* (116 / 19)

ԵՐԵՍՈՒՆ ՀԱԶԱՐ - 3

Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև *երեսուն հազար* և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 2) և առեալ երդս իբրև *երեսուն հազար* ՝անցանէ ի կողմանս Աղուանից (171 / 9) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց յամսեանն մեհեկանի … *երեսուն հազար* հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 9)

ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՀԻՆԳ - 1

մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ *երեսուն և հինգ* ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8)

ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՄԻ -1

և այն *երեսուն և մի* ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց (180 / 12)

ԵՐԵՍՔ - 14

Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան *ի վերայ երեսաց* առաջի սուրբ խաչին 59 / 5) Եւ ի յանդիման լինելն երկիր եպագ կաթողիկոսն *ի վերայ երեսաց* իւրոց. (161 / 1) այսպէս փարէր զորդւովն իւրով՝ զգոյն *երեսաց* ալեծաղիկ

զարդարեալ: (177 / 1) անկանէր ի վերայ *երեսաց* իւրոց. (199 / 3) ուստի անկեալ ի վերայ *երեսացն* առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած (182 / 17) և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ *երեսս* անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102/10) և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ *երեսս* դաշտին. (114 / 16) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ բնակութեան ընդ *երեսս* չարաշուք թշնամեաց»: (145 / 15) զի ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն *երեսս* Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն *երեսս* երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1) Եւ հայեցեալ ընդ *երեսս* կաթողիկոսին իբրև ժամ մի, ասէ. (161 / 4) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ *երեսս* դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 6) Եւ եդ զահ և զերկիւղ ընդ *երեսս* երկրի. (166 / 14) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, դառնայր *երեսքն* յետս (82 / 11)

ԵՐԵՐՈՒՄՆ - 2

Եւ Կայենի *երեսմամբն* վարանեալ շրջեսցի: (227 / 22) վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, *երեսմանց* և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9)

ԵՐԵՔ - 32

որով զարգանակսն լափէին և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ *երեք* երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8; 160 / 8) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի *երեք* տունք (212 / 16) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ *երեք* ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի (285 / 1) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, *երեք* սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. (285 /4) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն *երեքին* սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին, և յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 / 6) և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ *երիս* որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 / 10) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ *երիս* դասս լինել, և մէն *երիս* մարդս ունել և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 14; 53 / 14) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն *զերիս երիս* աւուրս. (86 / 7) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ *երիս* եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 9) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս *երիս* աստուածասէր քահանայս (98 / 11) Եւ անդէն

արս *երիս* ընտրեալ և բովանդակեալ զումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 12) և գայր ելանէր *երիս* վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. (174 / 14) Անդ անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս *երիս* փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս կամ *երիս* լինել ընդ իւր (275 / 6) զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ նպաստաւորեալ և Բախդանէր դարբին զամս *երիս*՝ (281 / 15) *«Երիս* ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 11) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի *երիս* գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 11) Նմանեցար *երից* մանկանցն ի հուր հնոցին (22 / 2) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և *երից* ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զխնդիր բարւոյն: (80 /14) որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր *երից* ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 7) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց *երից* կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125/19) Դիմեցին նոքա ի կիրճս ճանապարհաց *երից* աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) և ինքն զլիթուերութեանն բերելով պատիւ՝ փառաւորեալ լինէր ի մէջ *երից* աշխարհաց (249 / 13) Եւ *երից* ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 9) Իսկ յետ *երից* ամաց Բաղդղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց (329 / 9) Սա եկն լուսաւորիչ *երից* աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից (342 / 8) Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք *երիւք* արամբք աշակերտելովք, որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 12) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք *երիւք:* (137 / 2) Անդ ակն ի վեր եղեալ արին Ջուանշիր՝ *երիւք* հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 4)

ԵՐԵՔԱՄԵԱՅ - 1

և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի *երեքամեայ* ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 6

ԵՐԵՔ ԵՐԵՔ - Տե՛ս ԵՐԵՔ

ԵՐԵՔԿԻՆ - 1

Եւ կրկին և *երեքկին* տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել, այլ բազումք կոտորէին: (109 / 5)

ԵՐԵՔԿՆԵԱԼ - 2

Եւ իբրև կրկնեալ և *երեքկնեալ* զտեսիլն.(34/1) կրկնեալ և *երեքկնեալ* նոյն տեսիլ (57/6)

ԵՐԵՔ ՀԱՋԱՐ - 1

Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև *երիս* հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրի և արիւնարբու: (167 / 5)

ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ - 1

Եւ թող զերկոսեան՝ այլ ևս *երեք հարիւր* վարդապետ ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 16)

ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՎԵՑ - 1

Ի նոյն ժամանակս յ*երեք հարիւր երեսուն և վեց* թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 11)

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆ, ԵՐԵՔ ՏԱՍԱՆ - 2

Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի, որ օր *երեքտասան* էր ամսոյն: (89 / 16) Եւ *երեք տասան* ամ զմոլորականն իւր քարոզութիւն գաղտնի հաստատեաց հաւատ: (290 / 11)

ԵՐԵՔՕՐԵԱՅ - 1

Բայց ապա … զպահսն պնդապէս եդաք *երեքօրեայ*՝ (209 / 18)

ԵՐԷՑ[1] - 2

սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ *երէց* որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) յորոց *երէց* որդին Ապուլի սպանանի յազգակցէն Սմբատայ. (341 / 1)

ԵՐԷՑ[2] - 78

և թողոյր *երէց* մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 / 15) և *երէց* մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս ևս *երէց* Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71/8; 71 /9) Եւ Յովէլ *երէց* մի անապատական … պատմեաց (73 / 3) և հարցեալ արքայի ցվանաց *երէց* գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 1) *«Երէց* մի Վեկերտու Յոբ անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի, որ ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 7) ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՋՄԱՏԹԷ *ԵՐԷՑ* ԳԻՏՆԱՒՈՐ (86 / 14) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … Յովսէփ՝ Կաղանկատուաց *երէց*, Մատթէ՝ Պարտաւայ *երէց*, Թոմա՝ թագաւորի դրան *երէց*, Պօղոս՝ Գայեգուճու *երէց* … Մատթէ՝ Դարահոճոյ *երէց*, Աբիկազ՝ Բեղայ *երէց*, Ուրբաթայր Մանուշէից *երէց* … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90/2; 90/2; 90/2; 90/2; 90/3; 90/3; 90/4) Վանաց *երէց*, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն, (91 / 10) *Երէց*, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն միթ պահեսցէ. և որ մօտ երկու ագարակք են, մի *երէց* պահեսցէ, և այնչափ հովուեսցէ երէցն, որչափ առաջնորդել կարասցէ: (91 / 17; 91 / 18) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից *երէց* հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք (121 / 8) «Արի երթ յեկեղեցին, և սուրբքն անդ են, հանէք դու և *երէցդ»:* (58 / 6) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, *երէցն* Ցրւոյ և ճիրք մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (56 / 16) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն *ցերէցն.* (57 / 8) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, *երէցն* ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 / 2) *երէցն* երթեալ

յեկեղեցւոջն հանգչէր (58 / 2) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և *երէցն* հանէք». (58 / 11) Եւ յարուցեալ *երէցն* յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) Եւ այնուհետև *երէցն* Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (58 / 18) Եւ զՄանասէ զիւր դրան *երէցն* ...առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 /13) Եւ կոչեցեալ զվանաց *երէցն* գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 / 8) առաքեաց արքայ զՄատթէ *երէցն* Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 6) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան *երէցն* և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն.(71 /14) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան *երէցն* յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1) Եւ պատմեաց վանաց *երէցն* և ասէ. (75 / 7) Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց *երէցն* (77 / 7) և այնչափ հովուեսցէ *երէցն*, որչափ առաջնորդել կարասցէ: (91 / 18) Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ …և յեկեղեցի չերթայ, *երէցն* պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 8) *երէցն* առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 2) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ *երէցն* ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ, որ յՈւտի գաւառի: (214 / 14) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ երկու ևս *երիցամբք* (58 / 3)հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և *երիցամբք* և սարկաւագօք … և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 10) Եւ ինքն արքունի դրան *երիցամբք* և յոլովագոյն պաշտօնէիւք: (68 / 14) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, *երիցամբք* և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 / 15) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և *երիցանց* ՝կարգել և յարմարագոյնս երթալ (73 / 11) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ *երիցանց* և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն, սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և *երիցանցն* ՝աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս զանազանութեան խունկս ծխել. (80 / 3) Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ առնոյր զքրիստոսական կնիքն և անդէն աշակերտէր *երիցոյն:* (39 / 16) այս վանաց *երիցու* երևի ի տեսլեան գիշերոյն (57 / 1) Պտուղ ի ժողովրդենէ *երիցու* ՝կարգ այս լիցի. (90 / 15) Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ *երիցու* կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ … եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ: (92 / 12) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ *երիցու* և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 2) զոր գտեալ *երիցուն* ՝քրիստոսական կնքովն էր վերծանեալ: (39 / 14) և անփոյթ արարեալ *երիցուն.* կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 6) Եւ աղաչեալ *երիցուն* հայցէր զբժշկութիւն. (57 / 12) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին ժամուն երիցս

երևեալ *երիցուն:* (58 / 15) զոր էր բերեալ *երիցուն* Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 / 3) ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր *երիցուն* (68 / 4) նիրհ անկանէր *երիցուն* Մատթէի. (70 / 9) և եթէ *երիցուն* առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 /10) Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն *երիցուն* և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 1) Եւ *երիցուն* եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 / 2) և ձեռնադրէր *երիցունս* և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. (37 / 3) Եւ կարգէր տեղեաց տեղեաց եպիսկոպոսունս, և՛ *երիցունս,* և՛ հայեցողս. և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր և այսպէս եպիսկոպոսս և *երիցունս* և սարկաւագունս. (50 /9; 50 /10) և՛ *երիցունս* բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն (62 / 8) Առ եպիսկոպոսս և *երիցունս.* և սարկաւագունս, և անապատականս, և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ՝ ողջոյն. (66 / 5) և առաքեալ անդ *երիցունս* առնոյր առ իւր: (67 / 4) Թողոյր *երիցունս* և սարկաւագունս և յոլովագոյն գունդ պաշտօնէից (86 / 5) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան *երիցունսն* խորհել պատճառս ինչ, որով կարասցէ գտանել զցանկալին յոյժ բարի անձինն: (65 / 7) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ *երիցունք,* և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 8) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … Յովէլ և Պարմիդէ և՛ Յակոբ *երիցունք* ... և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 4) *Երիցունք,* որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7) Եթէ վանաց *երիցունք* բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և *երիցունք* սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 /12; 91 /13) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և *երիցունք* զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 /8) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, *երիցունք,* սարկաւագունք (205 / 7) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ *երիցունքն* ... խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 1) Իսկ դրան *երիցունքն* արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի բարերարէն Աստուծոյ. (69 / 15) Եւ *երիցունքն* հանելով զնշխարս՝ հաւաքէին ի վեր ի սապատն (81 / 14) որոյ *երիցունքն* շատ են: (91 / 14)

ԵՐԹ - 5

զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա *երթն* իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8) ԿՐԿՆԱԿԻ *ԵՐԹՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ (196 / 10) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ ԵԻ *ԵՐԹՆ* ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ (280 / 3) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ

ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ (311 / 7) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ (328 / 16)

ԵՐԹԱԼ - 13

յարմարագոյնս երթալ՝ հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73 / 11) երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 16) երթալ առ նա նստել (161 / 3) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևեր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու, զի մի յապաղեսցէ երթալ օծանել զԽաչն Քրիստոսի: (220 / 3) «Թոյլ տուք այժմ … երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ (261 / 9) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք (265 / 20) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք … մի՛ աղօթիւք երթալ ի խաչն (270 / 16) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71/15) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 /1) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ (320 / 15) Եւ ահա համբաւն հռչակէր երթալոյն մերոյ. (209 / 15) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն (223 / 15) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ կորստեանն իւր և Հայոց զնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 / 8)

ԵՐԹԱՄ - 45

«Երթ ի ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն (57 / 3) «Արի երթ յեկեղեցին (58 / 6) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք».(58 / 10) «Արի երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13) Եւ նա ասէ. «Ե՛րթ և պատմեա՛»: (78 / 15) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին քում (143 / 12) Ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 15) ես յԱմարաս երթամ (72 / 19) երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ (78 / 14) Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից (109 / 12) սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 /15) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին (335 /5) Եւ մեր ամենեցուն զիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք (76 / 7) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն (69 / 11) ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 2) այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն (224 / 6) և ոչ ինքն թագաւորն ունայնաձեռն երթայր յողջոյն աւետարանին: (64 / 7) և ինքն երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 17) Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր (69/9) և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնէական բանակին: (74 / 7) նա այնուհետև և ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտադրութիւն: (95/8) և վերնառաք հրամանն երթայր կործանէր զթագաւորութիւն նոցա: (176 / 14)

քաջայօժար կամաւ *երթայր* ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) Ապա տեառն Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս *երթայր.* սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (276 / 1) Արդ *երթայք* դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 13) և ի կողմն արևմտից *երթան* հասանեն ազգքս այս մինչ ի Տրապիզոնտ: (7 / 3) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից *երթան* և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 8) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ *երթաս* յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 / 16) Արդ *երթաս* յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339 / 17) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին *երթիցեն* յաղօթս և զիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 / 15) զի մի՛ *երթիցեն* ի ստրկութիւն: (324 / 3) զի *երթիցէ* ի քաղաքն և հեշտութեամբ ազգի ի տան իւրում: (162 / 12) զի առ նա *երթիցէ:* (194 / 6) Եւ ահա ի նմանէ մնացեալ եմք որբք, եկայք, եղբարք, յաստուածայինն *երթիցուք* ի քաղաքն Երուսաղէմ. (97 / 17) Եւ ահա եմք ի տարակուսանս, և ոչ գիտեմք յո՞ *երթիցուք,* կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (157 / 23) և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի *չերթայ,* երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 8) «Ուրեմն, ի ժամ վաղ *չոգայ,* վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ *չոգայ* առ սուրբ հայրապետն Աբաս (121 / 2) Եւ *չոգայ* հասի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (282 / 3) *չոգան* ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 1) *չոգան* պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 / 16) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ *չոգար* ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի, արդ մեռանիս աւադիկ»: (57 / 11) «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ վաղ *չոգար,* այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 10) Եւ նա առ սա *չոգաւ* ՝պատմել զտեսիլն. (58 / 16) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ *չոգաւ* ընդ Հոռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 5)

ԵՐԹԱՑԵԱԼ - 1

Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ *երթացեալ* ողջունիւ. (240 / 1)

ԵՐԹԵԱԼ - 25

«Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի *երթեալ* հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) Եւ *երթեալ* ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս, նստուցանել յիւր աթոռ քահանայապետութեան (35 / 8) և *երթեալ* լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն (37 / 1) և *երթեալ* ի Մասքթաց աշխարհին՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (38 / 2) և որք ի տղայութենէ իսկ *երթեալ էին* զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ (47 / 4) այլ *երթեալ* ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 /7) զի փութով *երթեալ* կատարեցից զհրամայեալսն. 57 / 12) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն *երթեալ* յեկեղեցւոջն հանգչէր (58 / 2)

և *երթեալ* միաբանէր ի տեղւոջն, ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) Եւ *երթեալ* երանելւոյն ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր խաչին կացեալ. (71 / 7) Եւ զի չէր բնաւ *երթեալ* սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, գիտեմ: (71 / 13) և *երթեալ* ցուցանէր զնոյն տեղին, որ ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 15) Եւ *երթեալ* ի նշանակեալ տեղին յերկարազոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12) «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ, եթէ ոչ *երթեալ* խոստովանեսցիս ի նմին տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 4) Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն *երթեալ* բնակէին (96 / 4) *երթեալ* հետևողաբար յԵրուսաղէմեան հասանէին քաղաք: (98 / 3) Եւ *երթեալ* սպասաւորքն ստիպէին զնա առնել զկամս իշխանին: (101 / 20) Եւ *երթեալ*, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն (103 / 8) Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ *երթեալ* հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) զի *երթեալ* հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1) ու՞ր ուրեք *երթեալ* դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 12) որոց *երթեալ* նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 17) բազում աւուրս *երթեալք* ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 14) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս *երթելոցն* ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 5)

ԵՐԻՎԱՐ - 20

և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն *երիվար* և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. յարձակէին ի միմեանս: (110 / 12) ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և քաջ *երիվարաց:* (115 / 13) և առանց զայթակղութեան էին գնացք ընթացից *երիվարաց* նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 / 7) հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս *երիվարաց* կոխել զԳոդեստանս (167 / 18) այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս *երիվարաց* քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 9) կողոպտեցին զդիակունսն և ժողովեցին զզարդս *երիվարացն* (169 / 4) ըստ սովորութեանն իւրեանց, զամենայն գեղեցիկ *երիվարացն* հերձուին զլանջս և զշնչափողսն (169 / 7) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան *երիվարացն* (323 / 12) և ոտք *երիվարին* խրեցան ի բլրին. (111 / 11) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ *երիվարին* ՝անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 9) զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն *երիվարն* գլորեցոյց զնա (186 / 17) տայ նմա և զթագ հօր իւրոյ և զնորին *երիվարն:* (341 / 12) աճապարէին յիւրաքանչիւր *երիվարս* ՝փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 6) Եւ մխեալ յընտիր յընտիր *երիվարս* ասպաստանացն Խոսրովու. շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս

արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 11) զէն զանձամբ արկեալ՝ հեծան յերագընթաց *երիվարս* (180 / 4) և ընծայաբերս նմա առնէին *երիվարս* ընտիրս (186 / 2) Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն *երիվարս* փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 8) Իբրև իջանէր յերկիրն Ասորեստանեայց, տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. *երիվարք* պատրաստք, օթևանք կազմք (194 / 16) Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց *երիվարօք* հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն (108 / 5) և քաջընթաց *երիվարօք* աճապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 / 17)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - 2

Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն *երիտասարդ* իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք (322 / 17) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն ծերոց և *երիտասարդաց* (43 / 11)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ - 1

յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի *երիտասարդականաց* մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի… կատարեաց … անվեհեր քաջութիւնս (191 / 16)

ԵՐԻՑԱԽՈՒՄԲ - 1

առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և *երիցախումբ* պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 18)

ԵՐԻՑՍ - 10

Եւ գրեալ երկիցս և *երիցս* հրովարտակս աղաչանաց, ոչ կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) երկիցս և *երիցս* պարտեցան և ոչ ամաչեցին: (21 / 16) եկն հռչակելին պատերազմողն և *երիցս* երանելին Գրիգորիոս (32 / 1) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին ժամուն *երիցս* երևեալ երիցուն: (58 / 15) և ասէր երկիցս և *երիցս* առաջի բազմաց (75 / 11) և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել *երիցս անգամ* (160 / 15) առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին *երիցս* վերաբերելով (231 / 8) զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ *ընդ երիցս* հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 / 12) *Երիցս* թաղեալ վերընկէց լինէր, զի երկիր ոչ ընդունէր զնորա գարշելի մարմինն: (318 / 14) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս … խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս *երիցս* այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 2)

ԵՐԻՑՍ ԱՆԳԱՄ - Տե՛ս ԵՐԻՑՍ

ԵՐԻՑՈՒԹԻՒՆ - 1

և ըստ *երիցութեանն* ունել զիշխանութիւն Մահմատայ ի Բաղդատ և ի Խորասան. (292 / 8)

ԵՐԿԱԲՆԱԿ - 7

որ հաւանեալ եղև երկաբնակ աղանդոյն (301 / 7) և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ի բազմաց սերմանեալ յոգիս (303 / 4) եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305/5) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314/16) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 / 2) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 2) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց (321 / 4)

ԵՐԿԱԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

որ խնդրեաց զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն (310 / 20)

ԵՐԿԱԹԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

որք զգիտութիւն ոսկեծնութեան, և՛ արծաթահալութեան, և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան ունէին: (166 / 17)

ԵՐԿԱԹԵՂԷՆ - 1

և ոտք տառապելոց պարաւանդեալ կապեցան ի շղթայս երկաթեղէնս. (339 / 9)

ԵՐԿԱԹ - 2

Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ. սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի աղօթիւք: (31 / 8) և ետ թաղել զինքն նովին երկաթովք (297 / 7)

ԵՐԿԱԹԻ - 4

Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ աթոռ երկաթի ծալածոյ, և ոտք են ոտից մարդոյ նման (54 / 1) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 9) զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 12) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 15)

ԵՐԿԱԿԻՍԵԼ - 1

և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ (198 / 14)

ԵՐԿԱՅՆ - 2

և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84 / 18) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. (285 / 4)

ԵՐԿԱՅՆԱՄԻՏ - 1

Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս ըստ սովորական իւրոյ նախնական տէրութեանն: (231 / 16)

ԵՐԿԱՅՆԱՄՏԵՄ - 1

Արդ՝ եթէ *երկայնամտեսցէ* մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 10)

ԵՐԿԱՅՆԵՄ - 1

Երկայնէր զխօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. (150 / 5)

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի … քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ *երկայնութիւն:* (283 / 10)

ԵՐԿԱՋՈԿԵԱԼ - 1

Եւ ի կիրճս ճանապարհին *երկաջոկեալ* գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր (99 / 1)

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱԼ - 1

Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 / 9)

ԵՐԿԱՍԻՐԵՄ - 1

զի ընդդէմ Աստուծոյ *երկասիրէր* պատուիրանին (221 / 9)

ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ - 1

և *երկասիրութեամբ* հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 6)

ԵՐԿԱՏԵՍԱԿ - 1

Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին *երկատեսակ* փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 10)

ԵՐԿԱՐԵԼ - 1

Ընդ *երկարել* խռովութեանն Արեաց գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն ի Միհրեան տոհմէ … դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 1)

ԵՐԿԱՐԵՄ - 2

Եւ զի *ոչ երկարեցից* զբանս, քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ *երկարէին /գրքում՝ մերկարէին/* զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4)

ԵՐԿԱՔԱՆՉԻՒՐ - 4

Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, *երկաքանչիւր* ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 13) որք *երկաքանչիւր* աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 / 7) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն *երկաքանչիւրովք* ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 17) և տուեալ ցեղիցն *երկաքանչիւրոցն* պայքար յանդիման կաճառախիտ բազմութեանն: (257 / 17)

ԵՐԿԲԱՅԵԼԻ - 1

ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ և մանաւանդ զի *երկբայելի* մտօք խաբէութիւն զիրսն կարծեցաք: (209 / 12)

ԵՐԿԲԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

զամենայն *երկբայութիւն* ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 9)

ԵՐԿԲԱՅԻԿ - 1

և առ ստորևն դռնակ մի *երկբայիկ* քանդակագործ (255 / 14)

ԵՐԿԵՐԻՒՐ - 1

որ *երկերիւր* սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 5)

ԵՐԿԵՐԻՒՐ ԵՒ ՈՒԹՍՈՒՆ - 1

Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հռոմս: (328 / 19)

ԵՐԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Հողեղէնքն զհոգեղէնսդ *երկեցուցանէին* (21 / 14)

ԵՐԿԻՆ - 3

ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն *երկնի* և երկրի (104 / 12) պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն *երկնի* և երկրի, և զորդին միածին, և զհոգին համազօր: (250 / 1) Եւ ահա հաւատացաք ի մի Աստուած արարիչ *երկնի* և երկրի: (260 / 2)

ԵՐԿԻՆՔ - 10

Իսկ այն, որ նստի յերկնից *երկինս* ... ետես զքեզ միայն օրինաւոր 21 / 18) ընդ *երկինս* ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն (216 / 16) Թուէր թէ երկիրս *երկինք* վերերևիւր: (84 / 5) Որքան պայծառ են *երկինք* աստեղօք և երկիրս բուսովք (106 / 5) Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և բարձրագոյն քան զերկինս *երկնից* և խորագոյնս քան զներքին կիսագունդն: (18 / 1) զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց *երկնից* և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 17) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց *երկնից* թողեալ ի նմա. (136 / 10) ի ցօղոյ *երկնից* և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. ոիոջ լերուք ի Տէր: (210 / 16) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս *երկնից* ՝ելացեալ յայտ յանդիման: (216 / 12) Եւ թռչունք *երկնից* ճախրեսցին ի վերայ նորա. (228 / 1)

ԵՐԿԻՐ - 93

Այս է *երկիր* նոցա (5 / 8) Եւ մանկանն սկսեալ և զգլուխն ընդ *երկիր* ածեալ՝ պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 13) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին *երկիր* պագցեն (90 / 7) Եւ

մտեալ յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ *երկիր պագանէին* ամենակեցոյց փայտին կենաց: (98 / 4) ինքեանք ցրուեցան ընդ ամենայն *երկիր.* (108 / 18) և կամ ո՞ր իցէ *երկիր,* որ բաւիցէ առաջի նոցա. (134 / 13) «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր, ուր կայս. դարձարո՛ւք, *երկի՛ր պագէք* սմա. (140 / 4) զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից *երկիր պագանեն* և փառաւորեն (143 / 1) հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և *երկիր պագանել* երիցս անգամ (160 / 15) Եւ ի յանդիման լինելն *երկիր* եպագ կաթողիկոսն ի վերայ երեսաց իւրոց. (160 / 18) Եւ աղաղակ կործանման հնչեաց ընդ *երկիր.* (225 / 13) Ընդ ամենայն *երկիր* ել համբաւ նորա (226 / 17) Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ *երկիր* (227 / 21) *երկիր պագանէին* լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 / 14) «Սուրբ, սուրբ սուրբ տէր զօրութեանց, լի է ամենայն *երկիր* փառօք նորա»: (243 / 8) Եւ լի է ամենայն *երկիր* փառօք նորա … «Ընդ ամենայն *երկիր* ել բարբառ նորա (243 / 11; 243 / 13) «Լցաւ *երկիր* գիտութեամբ տեառն (243 / 14) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր *երկիր:* (244 / 5) Զի որք արեգական և լուսնի *երկիր պագանեն,* բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 / 10) և *երկիր պագանեմք* ծառոցն (253 / 1) զի որք սովորն էիք *երկիր պագանել* ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն *երկիր պագէք* խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256/2; 256/3) մեք ոչ *պագանեմք երկիր* պատկերաց, զի ոչ ունիմք հրաման ի Գրոց: (269 / 9) ընդ երկուսն ի պարգևականն մտանել *երկիր* ի ՋՌ-սն տապաստելոց. (279 / 9) զոմանս բամբասանօք հալածեաց յօտար *երկիր* (299 / 5) *երկիր* ոչ ընդունէր զնորա գարշելի մարմինն: (318 / 14) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի և այնպէս ծածկեաց *երկիր* զչարն զայն: (318 / 16) գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան *երկիր* ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ տիրել (337 / 13) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, *երկիրդ* այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր *երկիրն.* (74 / 1) զի *երկիրն* պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 12) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, *երկիրն* նոյն պատառեալ կայր (79 / 4) և միաբանութեամբ բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն զանճառելի երրորդութիւնն՝ հնչէր *երկիրն:* (80 / 5) և ԻԵ տարի անմարդ, ապալեր կայր *երկիրն* ամենայն: (108 / 19) թնդայր, դողայր *երկիրն* ի բազմութենէն (138 / 15) և ամենայն *երկիրն* առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 14) Եւ ի վախճանել հայրապետին Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ *երկիրն:* (269 / 2) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ ապականելով զամենայն *երկիրն:* (323 / 4) իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն դառնալ *երկիրն Ասիական.* (323 / 15) Անտի դարձեալ Բաբանայ *երկիրն* իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ումն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) Թուէր թէ *երկիրս* երկինք վերերևիւր: (84 / 5) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և *երկիրս* բուսովք (106 / 5) աւերեաց զբազում *երկիրս* Հայոց:

(116 / 17) Զի մի՛ խոպանացեալ անապատասցի երկիրս (162 / 16) և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս (163 / 4) Եւ յերկաքանչիւր կողմանց բռնութենէ թշնամանեաց աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 / 18) վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) և հրեղէն ջոկքն ի ծագաց երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին (189 / 9) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ ՈՒՆԵԼ ԶԾԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ (287 / 4) Ծագք երկրի արևելք. (7 / 2) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ (14 / 4) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի (81 / 12) ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 /12) և զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 17) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի (126 / 8) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 9) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց (143 / 2) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն (151 / 1) եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157 / 14) զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161 / 8) Եւ եդ զահ և զերկիւղ ընդ երեսս երկրի. (166 / 14) զօդս քաղցրաբերս հրամայեսցես հեղուլ ի վերայ երկրի (188 / 13) Որոյ նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 11) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 6) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 16) Եւ մտաղիւր մտածութեամբ հոգացեալ սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2) և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի, և զորդին միածին (250 / 1) Եւ ահա հաւատացաք ի մի Աստուած արարիչ երկնի և երկրի: (260 /2) Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. (272 / 12) որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 / 16) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 13) Այսպէս գազանացեալ Իսմայելեանն Հագարացիքն յինքեանս գրաւեցին զփափկութիւն երկրի (325 / 1) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 / 4) Սեմ կալաւ զկողմն

արևելից *երկրին* (7 / 1) Նաև զհող *երկրին* ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 / 10) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ *երկրին* (82 / 3) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և *Հայաստանեայց երկրին:* (120 /1) Զի այսպէս ասեն զօղոց *երկրին,* եթէ ժանտաբերք են (311 / 15) քաղաքս այս յԱքայեցւոց *երկրին* էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց *երկրին* Եւրոպայ: (322 /13; 322 /14) զի բնական լուսաւորութեան *երկրիս* արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (98 / 1) Մինչ դեռ նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մեզ և մառախուղ զամենայն երեսս *երկրիս* մերոյ առ հասարակ … և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս *երկրիս* մերոյ (156 /2; 156 /3) «Ծառայք քո և հօր քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք *երկրիս.* (161 /17) զի դարձցին բնակիչք *երկրիս* և գործեսցեն առանց երկիւղի (162 / 17) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս *երկրիս* և հաստատեաց ի միտս իւր զոչ ծածկեալն ի նմանէն, եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհին Հայոց (167 / 2) զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին, և յընձալի *երկրիս* անվրդով հանգիցեն: (188 / 15) զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց *երկրիս* (260 / 19) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորոստանեայց, նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն *երկրիս.* (325 / 5)

ԵՐԿԻՐ ԱՍԻԱԿԱՆ - Տե՛ս ԵՐԿԻՐ

ԵՐԿԻՐ ՊԱԳԱՆԵԼ - Տե՛ս ԵՐԿԻՐ

ԵՐԿԻՐ ՊԱԳԱՆԵՄ - Տե՛ս ԵՐԿԻՐ

ԵՐԿԻՑՍ - 9

Եւ գրեալ *երկիցս* և երիցս հրովարտակս աղաչանաց, ոչ կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) *երկիցս* և երիցս պարտեցան և ոչ ամաչեցին: (21 / 16) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և *երկիցս* խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 3) և ասէր *երկիցս* և երիցս առաջի բազմաց: (75 / 11) և ինքն ի տարւոջն *երկիցս անգամ* կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 6) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, *երկիցս անգամ* ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7) Եւ առաքէր միանգամայն և *երկիցս,* և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով (144 / 11) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և *երկիցս* զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 9) դէմ յանդիման ժողովրդով կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և *երկիցս* ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 / 16)

ԵՐԿԻՑՍ ԱՆԳԱՄ - Տե՛ս ԵՐԿԻՑՍ

ԵՐԿԻՒՂ - 12

Յայնժամ ահ և *երկիւղ* սաստիկ զամենեսեան լնոյր, մինչև մնային կորստեան կենաց աշխարհին: (33 /17) գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին, և կայր ղօղեալ՝ թափեալ ոգի իւր յանկարծ *երկիւղէն.* (148 / 9) Որ վասն *երկիւղի* հրամանի նորա ակամայ կամաւ յանձն առնոյր (144 /8) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց *երկիւղի* (162 / 19) և եղեալ սապատ ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ *երկիւղիւ* սպասէր: (81 / 14) և փութապէս *երկիւղիւ* գործէին զշինուած սուրբ եկեղեցւոյն: (82 / 15) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ *երկիւղիւ:* (100 / 2) Եւ ի ծագել արեգական մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին ահիւ և *երկիւղիւ.* (217 / 14) Տեարք տոհմից և իշխանք ամենայն *Երկիւղիւ* և սիրով հնազանդէին նմա: (226 / 16) հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ *երկիւղիւն* Աստուծոյ (63 / 11) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ *երկիւղիւն* Քրիստոսի (64 / 8) Արդ՝ որք *երկիւղիւն* Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, ի սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք լիցին (302 / 10)

ԵՐԿԻՒՂԱԾ - 5

Ցետ բազում ժամանակաց երևեալ *երկիւղած* արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) վասն շնորհելոյ *երկիւղածաց* իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) զոր ետուր *երկիւղածաց* քոց. (313 / 4) Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս *երկիւղածս* յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս (162 / 3) որք *երկիւղածք* Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս (340 / 10)

ԵՐԿՄԻՏ - 1

Ողբայր և տրտմէր վասն անհնարին չարեացն և *երկմիտ* հաւատոցն. (240 / 11)

ԵՐԿՆԱՅԻՆ - 4

ժառանգեցեր զարդարութիւն հանդերձ *երկնային* մեծութեամբն. (28 / 3) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս *երկնային* (104 / 14) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և զանձք *երկնայինք* ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք (204 / 4) կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. որպէս ի վեր անդ *երկնայինքն,* նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 7)

ԵՐԿՆԱԻՈՐ - 12

Լի *երկնաւոր* շնորհօքն Աստուծոյ, ողջոյն: (17 / 20) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ *երկնաւոր* զօրութեամբն (17 / 21) առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ *երկնաւոր* հրեշտակի աստուածատեաք եղեն: (18 / 9) Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ *երկնաւոր* եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13)

Այսու *երկնաւոր* բարեօք լցեալ՝ եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից (20 / 4) Ընկալան ամենեքեան զդրոշմն *երկնաւոր* (20/5) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն *երկնաւոր»:* (84 /20) Տեսեալ զայսպիսի և *երկնաւոր* պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 /9) որով և դուք եղերու՛ք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր *երկնաւոր* կատարեալ է: (258 / 15) նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ *երկնաւոր* հայրն (279 / 6) իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս *երկնաւորս* (22/16) Դրօշակք քո դրօշակք *երկնաւորք* և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս արծաթոյ արեգական: (23/9)

ԵՐԿՆՉԵԼ - 1

երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 / 11)

ԵՐԿՆՉԻՄ - 9

«Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, *ոչ երկեայց* ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 /1) *մի՛ երկիցես* յերեսաց նոցա, այլ մարտի՛ր և յաղթեա՛ (144 / 15) վարանէր յանձն իւր, կասկածէր, *երկնչէր* ի Պարսից թագաւորէն (154 / 14) փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ լինել *երկնչիմ:* (18 /3) «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և *երկնչիմ* կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 / 9) Եւ *երկնչիմք* մեք յաստուածոյ մերոյ (155 / 15) «*Մի՛ երկնչիր.* հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, *մի՛ երկնչիք* (159/11) և *չերկնչիմք* այսուհետև ի բոցեղէն նետից (209 / 9)

ԵՐԿՇԱԲԱԹ - 1

Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր *երկշաբաթի* յամսեանն շահ ոիաբիալուլ յերկուսն (290 / 10)

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ - 7

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. *երկոտասան* անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ … բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 6) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի … և *երկոտասան* լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (107 / 18) և կացեալ իմ ի սմա ամս *երկոտասան.* (280 / 14) և ի վերայ սեանցն գմբեթաձև, ի վերայ եկեղեցւոյն, որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. բոլոր յայն և յայն *երկոտասան* սիւնք ներքոյ և *երկոտասան* վերոյ վերնատանն. (283 /7; 283 /7) ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ *երկոտասանիցն* մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 /12) դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխաւորացն արս *երկոտասանս,* սրով բառնայ և տիրէ աշխարհին: (172 / 2)

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՀԱԶԱՐ - 1

Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ *երկոտասան հազար* հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 11)

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԲԻԻՐ - 1

Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող շարժն Դունայ, որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև *երկոտասան բիւր* մարդկան: (333 / 9)

ԵՐԿՈՔԵԱՆ - 8

Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն *երկոցունց* ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 /7) Ապա իբրև լքան վատեցան վաստակեցան զօրք *երկոցունց* թագաւորացն …խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 2) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս *երկոցունց* (191 / 5) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն *երկոցունց* Դաւթի և Յովէլեայ … հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 19) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն *երկոցունց* կողմանցն (266 / 8) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ *ի մէջ երկոցունցս:* (302/15) քանզի *երկոքեան* մարդասպանութեան են աղանդք: (51 /13) իրերաց դիպեցան և խոստովանեցան *երկոքեան* զմի պատճառս և պատմէին զտեսիլն իրերաց: (58 / 17)

ԵՐԿՈՔԻՆ - 2

Անդ ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս *երկուսին* (319 / 10) և *երկոքինն* չարաչար մեռանէին ի նմանէ: (337 / 1)

ԵՐԿՊԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

զի ոչ կայր սակաւ ինչ ի նոսա *երկպառակութիւն.* (205 / 12)

ԵՐԿՐԱԾԻՆ - 1

Եւ *երկրածինքս* ամենայն ողբասցեն ընդ իս: (225 / 15)

ԵՐԿՐԱՅԻՆ - 1

Թողեր զմեծութիւն *երկրային* (28 / 2)

ԵՐԿՐԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս բոլոր տարեկան աւուրց հրճուական անցուցանելով *երկրաչափութեամբ:* (221 / 5)

ԵՐԿՐԱՎԱՐ - 1

Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, *երկրավար* քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային (193 / 12)

ԵՐԿՐԱԻՈՐ - 1

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն *երկրաւոր,* շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 8)

ԵՐԿՐՈՐԴ - 15

Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, *երկրորդ* որ ի գոռոզ

վիճակէն: (20 / 15) և գունդն *երկրորդ* յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 2) ՀԱՏՈՐ *ԵՐԿՐՈՐԴ* (106 / 1) որ էր *երկրորդ* թագաւորութեանն նորա՝ անուն իւր Ջեբու խաքան (141 / 10) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ *ԵՐԿՐՈՐԴ* ՈՐԴՒՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ (172 / 16) Եւ *երկրորդ անգամ* անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 16) Կատարեցաւ շարած *երկրորդ* միջակ պատմութեան Աղուանից: (286 / 12) *Երկրորդ* իշխան Տաճկաց զկնի Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ *ԵՐԿՐՈՐԴ* ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ (317 / 11) Ի ՃԽԶ երորդ թուականութեան Հայոց եկն Մահմետն *երկրորդ* ի Հայս. (317 / 18) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ *երկրորդ անգամ* մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) Ի նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն *երկրորդ անգամ* յերկիրն Հայոց (336 / 12) մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահն *մինչև ցերկրորդսն* (160 / 13) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ *երկրորդում* երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) զի *երկրորդումն* օրինացն որիշ համարի: (272 / 15)

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ - Տե՛ս ԵՐԿՐՈՐԴ

ԵՐԿՐՈՐԴԵԱԼ - 2

Որում արդարև *երկրորդեալ* կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին՝ ամենաչարին Պերոզի (44 / 17) Եւ *երկրորդեալ* և երրորդեալ պատգամացն՝ զնոյն ասէին բանս: (261 / 8)

ԵՐԿՐՈՐԴԵՄ - 2

յանկարծակի *երկրորդեաց,* հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 13) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն *երկրորդէր* տեսիլն (218 / 10)

ԵՐԿՐՊԱԳԵԱԼ - 3

անդ *երկրպագեալ* խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ *երկրպագեալ* և փառաւորեալ (123 / 16) Եւ *երկրպագեալք* սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային յարազուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219 / 7)

ԵՐԿՐՊԱԳԵԼ - 2

և խոստովանեցան *երկրպագել* զսուրբ երրորդութիւնն (19 / 16) Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ *երկրպագել* ուսուցանէր: (220 / 11)

ԵՐԿՐՊԱԳԵՄ - 11

Արդ ե՛կ *երկրպագեաք* խաչիս և մի՛ մերձեսցիս ի սա»: (120 / 7) Յարեաւ կաթողիկոսն և *երկրպագեաց* նմա (161 / 16) Այսպէս հաւատամք և *երկրպագեմք* և փառաւորելով ասեմք. (124 / 21) «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և *երկրպագեմք* Աստուծոյն

(252 / 11) յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ և *երկրպագեմք* միոյ Աստուծոյ (253 / 5)հաւատացեալ *երկրպագեմք* միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 16) զի և մեք *երկրպագեսցուք* երանաւէտ համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովրդոյ. (211 /16) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս *երկրպագեցէք* տեառն արարչին ձերոյ (256 /1) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին … Զուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով *երկրպագէ:* (181/11) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ *երկրպագէ* ամենայն սրբութեանցն (280 / 18) Միթ *երկրպագէր* արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ (247 / 9)

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒ - 3

այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի, ծառայիցս և *երկրպագուացս* Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. (126 / 2) և եղէք ճշմարիտ *երկրպագուք* արարչին մերոյ Աստուծոյ: (265 / 2) որք են կարապետք և զօրք Նեռինն և լինելոց են *երկրպագուք* նմա (289 / 16)

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆ - 10

առաջի ամենասուրբ խաչին և երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի *երկրպագութեամբ* մաղթել զԱստուած և ունկն դնել Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 14) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ առաջի ամենասուրբ վկայիցն Քրիստոսի՝ *երկրպագութեամբ* կանխեալ: (63 / 12) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով, յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել և փառս վայելել միով *երկրպագութեամբ:* (278 / 12) Բայց մեք որպէս ընկալաքն *երկրպագութեամբ* պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն (279 / 12) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն *երկրպագութեան* (298 / 15) և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և *երկրպագութիւն* մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 12) *երկրպագութիւն* եկեալ անարի, անբարի անհեդեղ կենդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 3) զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ *երկրպագութիւն:* (222/3)

մի՛ մատուցանէք *երկրպագութիւն* արարածոց(242/15) «Տեառն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոյս Աղուանից *երկրպագութիւն:* (295 / 3)

ԵՐԿՈՒ - 33

և ընդ հակառակս լեալ *երկու* որդիքն նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) Եւ սորա *երկու* որդիք. միումն Յուսիկ անուն (36 / 7) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ *երկու* ևս երիցամբք, որ ընդ գործակալին էին, և Խոճկորիկն *երկու* պատանեօք՝ յիւրն վանսն: (58/3; 58/4) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և *երկու* ևս այլ երիցունքն … և *երկու* պատանիք … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 /1;

59 /2) և որ մօտ *երկու* ագարակք են, մի երէց պահեսցէ (91/17) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ *երկու* եղբարք մեծատունք. (111 /17) որ լրբաբար յանդգնեցան ասել *երկու* բնութիւնս և *երկու* դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125/5; 125/5) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ *երկու* քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 6) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեստական և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և *երկու* ի քաղաքէ: (151 / 3) և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ *երկու երկու* կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160/8; 160/8) Քանզի Իմայ և Ահմատան *երկու* զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 /15) Եւ ահա այս *երկու* ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի … կատարեաց … անվեհեր քաջութիւնս (191 / 14) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵԻ *ԵՐԿՈՒ* ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՋԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ՋՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 /7) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ *երկու* ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 /18) ուր *երկու* եկեղեցի, և պատարագ մատչի (285 / 1) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա *երկու* քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337 / 1) ուր ստանայր *երկուս* որդիս՝ Արիստակէս և Վրթանես: (32 / 19) և *երկուս* արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 14) Եւ գտեալ շիշս *երկուս* ապակիս առ նոյն նշխարացն. (81 / 15) ի շինի *երկուս* կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 9) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ *երկուս* նիզակս ոսկիս և *երկուս* վահանս ոսկեքանդակս (175 /6; 175 /6) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական զօտին ածին ընդ մէջ նորա, և զիւրն պատմուճան և դրօշս *երկուս.* (185 / 9) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ … և յիսուն և *երկուս* ձիս երազաքայլս (198 / 3) Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողոփս *երկուս* արծաթեղէնս (206 / 6) գտաք զփափագելին … կողոփս *երկուս* արծաթեղէնս (210 / 4) էառ իւր Ղամէք *երկուս* կանայս (244 / 11) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և *երկուս* կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս *երկուս* կամ երիս լինել ընդ իւր (275 /6) ընդ *երկուսն* ի պարգևականն մտանել երկիր ի ԶՌ-սն տապաստելոց. (279 / 9) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ *երկուց* և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զխնդիր բարւոյն: (80 / 14) Եւ յետ *երկուց* ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս *երկուց* ամսոց զուր ջանալով ընդ

հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ *երկուց* կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց, և տուժել ընդ միոյ հազարս և *ընդ երկուց* բիւրս: (169 / 17) *երկուց* ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ *երկուց* գաւառաց (187 / 15) զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս *երկուց* աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1) զմի կին ունելով *երկուց* եղբարց (241 / 16) Զի ոչ ոք կարէ *երկուց* տէրանց ծառայել (242 / 16) Հարուն … բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր *երկուց* որդւոց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7) Եւ յետ *երկուց* ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) ՎԱՍՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ *ԵՐԿՈՒՅ* ԵՂԲԱՐՑ՝ ՄԱՆԿԱՆՆ ԵՒ ՄԻՐԴԱԶԱՏԱՅ (319 / 7) Եւ յետ *երկուց* ամաց ի թուականութեանն Հայոց ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս (319 / 9) Եւ յետ *երկուց* ամաց եհար Բաբան զՏաւուսին (327 / 3) Եւ յետ *երկուց* ամաց դժնդակ եղեալ կարի ձմեռն. (331 / 5) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս *երկուց* ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ (331 / 9) Եւ *երկուցն* թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 14) Յետ այսորիկ լինելութեան և *երկուցն* հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12)

ԵՐԿՈՒԱՆԱԼ - 1

Ապա *ընդ երկուանալ* հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս (267 / 13)

ԵՐԿՈՒ ԵՐԿՈՒ - Տե՛ս ԵՐԿՈՒ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՋԱՐ ԵՒ ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐ - 1

բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս *երկու հազար և հինգ հարիւր* (323 / 16)

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ - 1

Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն *երկու հարիւր* կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 13)

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՈՒԹՍՈՒՆ ԵՒ ԵՕԹՆ - 1

Այլ յ*երկու հարիւր ութսուն և եօթն* թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20)

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՔՍԱՆ - 1

Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն ի Յարութենէն *երկու հարիւր քսան* հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 12)

ԵՐԿՈՒՀԱՐԻՒՐ ԵՒ ՅԻՍՈՒՆ - 1

և անտի ցվայր *երկուհարիւր և յիսուն* քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին (284 / 7)

ԵՐԿՈՒՆՔ - 3

Այլ այն ամենայն սկիզբն էր *երկանցն* և տագնապին, որ եղև Հայոց. (337 / 5) և *երկունք* կալցին զքեզ իբրև զկանայս ծննդականս. (44 / 2) և մերձեցան *երկունք* հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 / 20)

ԵՐԿՈՒՅԵԱԼ - 3

Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ *երկուցեալ* այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն (65 / 4) որում ոչ հաւանեալ գլխաւորացն՝ *երկուցեալ*, թէ մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7) Արդ՝ ահա յորմէ *երկուցեալն* էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ (18 / 11)

ԵՐԿՈՒՈՒԹԻՒՆ - 1

նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ *երկուութիւն*, այլ միութիւն անբաժանելի. (124 / 6)

ԵՐԿՈՒ ԵԻ ԵՐԵՔ - 1

«Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ *երկուց* և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զխնդիր բարւոյն: (80 / 14)

ԵՐՋԱՆԻԿ - 10

առաջի ամենասուրբ խաչին և *երջանիկ* վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ մաղթել զԱստուած (61 /14) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս *երջանիկ* եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան զնդիւն: (105 /17) Նմանապէս իսկ *երջանիկ* վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին (211/18) Ծանուցեալ այնուհետև *երջանիկ* առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսանես(220 / 11) ապա և *երջանիկ* հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) Ըստ որում և *երջանիկ* հարցն մերոց հաստատեալ է.(308 / 14) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ *երջանիկն* Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ (32 / 15) Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր *երջանիկն* Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43 /16) Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից *երջանիկն* Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. (313 /12) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածազիտութեան և բազմազան բարեաց օրինակ *երջանիկս* այս: (83 / 17)

ԵՐՐԵԱԿ - 2

որ *երրեակ* իշխանութեան գահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր (178 / 9) հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին *երրեակն* չափուց մասն մի: (198 / 15)

ԵՐՐԵԱԿ ՏԱՍՆԵՐՐԵԱԿ ԵԻ ԵՐԵՔ - 1

Արդ՝ այս *երրեակք տասներրեակք և* տարիք *երեք*, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել, ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ, ոչ ինչ նուազ

գոլով, քան զբռնակալսս զասոսիկ, այլ յամենայնի վեհ և մեծ գոլով: (200 / 17)

ԵՐՐՈՐԴ - 5

Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն *երրորդ* բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի (40 / 13) և եկեալ *երրորդ անգամ* նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) Իսկ *երրորդ* մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 14) *ԵՐՐՈՐԴ* ՀԱՏՈՐ (287 / 1) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՅԱՅՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵԻ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ *ՅԵՐՐՈՐԴՆ* ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 3)

ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ - Տե՛ս ԵՐՐՈՐԴ

ԵՐՐՈՐԴԱԿԱՆ - 1

Զի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, *երրորդական* բարբառով աղաղակեն (243 / 7)

ԵՐՐՈՐԴԵԱԼ - 1

Եւ երկրորդեալ և *երրորդեալ* պատգամացն՝ զնոյն ասէին բանս: (261 / 8)

ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՐԻՒՐ - 1

Եւ ի լնուլն *երրորդ հարիւր* թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 2)

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - 22

Եւ քարոզէր զանճառելի *երրորդութեանն* զմի արարչական զօրութիւնն և զմարմնանալն Աստուծոյ բանին (38 / 3) և մշտնջենաւոր անճառ փառաց պարգևք խոստովանելոց զանքննելի *երրորդութեանն* մի աստուածութիւն (47 / 2) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել վարուց քրիստոնէութեան, առ ի հաստատել ի հաւատս *երրորդութեանն* (51 / 1) քանզի և մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ և առնէր աստուածծանօթս անճառելի խորհրդոյ խորհրդակից *Երրորդութեանն* պաշտօնատարս: (75 / 10) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար *Երրորդութեանն,* կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (124 /1) սիրով՝ արմատացեալք և հաստատեալք ի փառս աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ սրբոյ *երրորդութեանն* հաւատացէք: (243/6) հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ *երրորդութեանն:* (260 / 16) և ապա յետ սակաւ ինչ բանից *զսրբոյ Երրորդութեանն* գլառաջ քան զլաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 /16) և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ *Երրորդութեանն* (278 / 7) Այսպէս ուսուցեալ զանուն *սուրբ Երրորդութեանն* և գրէ իսկ, թէ ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 /10) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, *ի սրբոյ երրորդութենէ* օրհնեալք լիցին (302 / 11) Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի,

որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մեջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ *երրորդութենէն* (301 / 11) խոստովանեցան երկրպագել զսուրբ *երրորդութիւնն* (19 / 17) բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ *երրորդութիւնն.* (48 /14) հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար *երրորդութիւնն:* (73 /12) և միաբանութեամբ բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն զանճառելի *երրորդութիւնն* ՝ինչէր երկիրն: (80 / 5) և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական սուրբ *երրորդութիւնն:* (85 / 11) ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի, զմիահասարակ սուրբ *երրորդութիւնն* (104/12) որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք և ուրացողք զսուրբ *երրորդութիւնն* (123/3) և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց՝ փառաւոր առնելով զամենասուրբ *Երրորդութիւնն:* (266 / 12) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ *Երրորդութիւնն* ՝առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան (279 / 13) որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ *երրորդութիւնն.* (343 / 6)

ԵՐՈՒԱՆԴ - 2

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր … *Երուանդ* Սակաւակեաց, Տիգրան: (41 / 10) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ *Երուանդայ* էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1)

ԵՐՈՒԱՆԴ ՍԱԿԱՒԱԿԵԱՑ - Տե՛ս ԵՐՈՒԱՆԴ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ, ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ - 15

Երուսաղեմայ եպիսկոպոսքն մինչև ցԿիւրէղ՝ ԽԲ եպիսկոպոսք (316 / 1) Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն *Երուսաղեմի …* այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 12) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն *Երուսաղեմի* ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3) և արկին ընդ հարկաւ զեկեղեցիս սրբոյ քաղաքին *Երուսաղեմի.* (317 / 2) և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն *Երուսաղէմ* (77 / 2) Եւ ահա ի նմանէ մնացեալ եմք որբք, եկայք, եղբարք, յաստուածայինն երթիցուք ի քաղաքն *Երուսաղէմ.* (97 / 17) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն *Երուսաղէմ* (129 / 6) Եւ չոգայ հասի ի սուրբ քաղաքն *Երուսաղէմ*: (282 / 3) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ *ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ* ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. (283 / 2) որ էր առաջին հայրապետ *Երուսաղէմի:* (10 / 9) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին *Երուսաղէմի* ՝երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 18) զորս առաջնոց հարանցն բերեալ էին յուղղափառացն սրբոյն *Երուսաղէմի:* (282 / 10) և լեառն Ձիթենեաց *Երուսաղէմի* յարևելից կուսէ լինի: (285 / 5) Այսպէս՝ առ

նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7) Նոյնպէս Մարկոս հայրապետն Երուսաղէմի...յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն (315/14)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑԻ - 2

որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) Եւ այսպէս հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ, որ զընթերցուածսն եցոյց ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԵԱՆ - 3

Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) Եւ էր գիրն այս, եթէ՝ «Երուսաղէմեան մասնաւորեալ նշխարք սրբոց են»: (207 / 3) Երուսաղէմեան են մասունք սրբութեանց տեառն: (210 / 7)

ԵՐԵԻԵԱԼ - 16

Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին ժամուն երիցս երևեալ երիցուն: (58 / 15) Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ ասաց զանուն աբեղային (82 / 7) Յորոց նահատակութեանցն տեղւոջ նշանք լուսեղէնք և հրաշալի սքանչելիք երևեալ. (96 /16) յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 /8) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 / 2) ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի (202 / 2) ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 5) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 / 6) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ, որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ ունել կամարաձև. (215 / 8) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ (215 / 15) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) որպէս Ուղումպ ազգք Յունաց հզօր երևեալ առ ամենեսեան (249 / 9) «Յայսս տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 / 12) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսեսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17) և զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ (332 / 10)

ԵՐԵԻԵԼ - 5

նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 6) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք (203 / 13) և ոչ իշխեն երևել ի ձմեռնային

ժամանակի: (246 / 15) Ակամբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն:(230 / 6) Ապա յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ՝ իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16)

ԵՐԵԻԵԼԻ - 2

օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 4) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 / 19)

ԵՐԵԻԵԼՈՑ - 1

Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. և որ անդ, ասէ, երևելոց ումեք իցէ անդ մարդոյ: (72 / 19)

ԵՐԵԻԵՑՈԻՑԱՆԵՄ - 2

զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն (88 / 4) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) Այլ և երբեմն առ աչօք և ցնորիւք անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին (254 / 2) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին (274 / 16)

ԵՐԵԻՄ - 28

մի՛ ի մէնջ երևեցցին Նադաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս (278 / 14) Եւ ինքն իսկ Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս: (71 / 2) «Զոր դու հայցես աղաչանօք, անդ երևեցաւ»: (72 / 18) Ի նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ: (118 / 5) որ ի միջի մերում երևեցաւ (211 / 10) «Աղանդդ, այդ յետ առաքելոցն երևեցաւ. և պատկերամարտութիւն նախ ի Հոռոմս երևեցաւ (267/6; 267 /7) Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. (290 /1) Խ ամ ունէր, մինչ երևեցաւ և ի վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 /13) «Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է, քանզի երևեցաւ Աստուած մարդ ծննդեամբ»: (315 / 19) որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 4) որ երևէին ի վերայ խաչին (217 / 11) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. (239 / 12) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն (33 / 20) և վաղվաղակի անդէն քունն առնոյր և դարձեալ երևէր նոյն տեսիլն: (58 / 8) զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 13) Եւ երևէր այր մի նոյն ձևով և ասէր ցիս. (120 / 12) ամենեցուն երևէր ըղձալի: (173 / 17) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևէր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու (220 / 2) թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 10) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի (24 / 3) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն, որում անուն էր Յակոբ (57 / 1) և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի (204 / 7) ինքն է արարիչ ամենայնի, որ երևի. և որ ոչն երևի: (247 /3; 247 /3) յորում ոտից տեղն երևի ցարդ ևս. (284 / 3) անտի երևի Յորդանան գետ (284 / 11) և երևի ազգ այլ, զոր Դելեմիկք կոչեն (337 / 15)

ԵՐԵՒՈՒՄՆ - 8

Իսկ ի հասանել ժամանակի *երևման* արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն (9 / 16) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս *երևման* (210 / 15) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս վասն *երևման* խաչին ասէ. (216 / 8) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր *երևումն* (206 /8) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք և ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն *երևումն* և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 14) նոյնգունակ եղև արևելեայց աշխարհիս լուսոյ խաչիս *երևումն*. (216 / 11) ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ *ԵՐԵՒՄԱՆ* ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՅՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑՍ. (9 / 12) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԿԱՅԵԼՈՑՆ Ի ԴԻԶԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ ԵԻ *ԵՐԵՒՈՒՄՆ* ՆՇԽԱՐԱՅՆ (119 / 9)

ԵՓԵՍՈՍ - 1

զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրիա՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, *Եփեսոսին* յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 13)

ԵՓԵՄ - 1

այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց հնացեալս *եփէին* և ուտէին: (165 / 2)

ԵՓՐԱՏ - 3

ուստի մինչև ցգետն *Եփրատ* հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 15) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն *Եփրատ*. (332 / 9) և եկեալ եպիսկոպոսն յեզր *Եփրատ* գետոյ իջուցանէ խորէջս. (332 / 14)

ԵՕԹԱՆԱՍՆԵԱԿ - 1

զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ, *եօթանասնեկին* տուժեցաւ (45 / 10)

ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆ - 2

Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի ... որպէս երբեմն *եօթանասուն* ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով, (128 / 13) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և *եօթանասուն* ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 14)

ԵՕԹԱՆԵՔԻՆ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ /մեծ պաս/ - 1

վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն *զեօթանեսին եօթներորդսն* ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1)

ԵՕԹՆ - 4

Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի *եօթանն* (315 / 6) տեսանէր ի տեսլեան *եօթն* այր յեկեղեցւոջն

(78 / 6) Արդ՝ զամս *հօթն* ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր (176 / 17) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև *զհօթն* անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 15)

ԵՕԹՆ ՀԱՋԱՐ - 1

անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և *հօթն հազար* ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191 / 9)

ԵՕԹՆԵԻՏԱՍՆԵՐՈՐԴ - 1

Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան … *հօթնևտասներորդն* պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 19)

/ ե - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

-

ՋԵԴԵԱԼ - 2

և *զեդեալ* հիմն հաւատոյ անդրէն մի քակտեսցի և թողցէ զմեզ որբս (266 / 5) զի մի՛ ոք յանդգնեսցի թիւրել ինչ *զեդեալ* ուխտադրութիւնդ: (304 / 1)

ՋԵՋՐ - 2

և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն *զեզերք* ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1) սակայն ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և *զեզերբքն* Երասխայ …զբնաշխարհիկսն … գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 /11)

ՋԵԹԵՐԱԿԷՋ - 1

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և *զեթերակէզ* այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1)

ՋԵԼ - 2

Ամենեցուն տեսեալ *զել* և *զէջ* սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216 / 13) Աճ ի հաւատս և *զելս* արեգականն, որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9)

ՋԵԼ ԵՒ ՋԷՋ -1

Ամենեցուն տեսեալ *զել* և *զէջ* սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216 / 13)

ՋԵԿԵԱԼ - 4

Իսկ *զեկեալ* փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8) Եւ *զեկեալն* առ

ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց (159 / 1) Եւ թողեալ ի ձեռս գումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. (131 / 14) «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15)

ՋԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ - 1

որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն ուտել զհասն կամ զհացն: (309 / 11)

ՋԵԿԵՂԵՑԻ - 23

«Բազում գերեզմանք են արդ շուրջ զեկեղեցեաւն. (65 / 10) կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. (272 / 7) Արդ ընդէ՞ր տամք տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 /16) մի՛ իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ արկանել զեկեղեցի. (308 /13) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 /14) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ (310 / 8) և մի՛ տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ (310 / 13) գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 15) և իսկոյն հրամայէ այրել զեկեղեցին (331 /15) կամէր բառնալ զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի միանգամայն. շարժել զեկեղեցիս և բառնալ զկարգ քրիստոնէութեան (42 / 12) որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս (280 / 9) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 13) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9) և արկին ընդ հարկաւ զեկեղեցիս սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի. (317 / 1) աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14) և անտի անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 6) որ եկեալ էր աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113 /16) և ազատեցին զեկեղեցիսն յանհնարին նեղութենէն: (115 / 18) Եւ յայնժամ նորոգեալ զեկեղեցւոյ հաստատէ զհաւատս: (95 / 13) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել …և մի՛ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն …և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307/8; 307/11; 307/14)

ՋԵՂԲԱՅՐ - 9

սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփնաց (115 / 3) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 / 11) և զեղբայրն նորա հալածէ: (13 / 11) Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս

նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել *զեղբայրն.* (244 / 8) «Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և *զեղբարս* և զամենայն ստացուածս իւր (25 / 9) Նոյնպէս և *զեղբարս* իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148/19) և արձակեալ *զեղբարս* իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16) Այր զերրորդ ազգի կին մի՛ արասցէ և *զեղբօր* կին մի՛ արասցէ: (92 / 1)

ՋԵՂԲՕՐՈՐԴԻ - 1

զօրավար կարգեալ *զեղբօրորդին* իւր (142 / 9)

ՋԵՂԵԱԼ - 4

Եւ այժմ *զեղեալ* առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 / 15) և առանց օրինաց զտէրն ի վեր ծանեան և *զեղեալսն* գիտացին ընդ օրինօք (18 / 8) Եւ տեսեալ արանց *զեղեալսն,* յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324/3) զի յառաջագոյն լսել դոցա *զեղեալքս,* վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 / 11)

ՋԵՂԻԱ - 2

Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր *զԵղիա* շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14) «Զառնդ Աստուծոյ *զԵղիայի* զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան, և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հարատարիմ բազում զօրօք: (296 / 8)

ՋԵՂԻԱԶԱՐ - 1

որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն, ընդ նմին և *զԵղիազար* Գարդմանայ եպիսկոպոս: (294 / 11)

ՋԵՂԿԵԼԻ - 3

ընդ որս և *զեղկելին* մեր զՆերսէս նզովեցաք (301 / 7) և *զեղկելոյն* Ներսիսի գրեանն … առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 14) որք *զեղկելոյն* Ներսիսի ոչ ընկալան աղանդս (310 / 3)

ՋԵՂՋԻՒՐ[1] - 1

իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և բուռն հարեալ *զեղջերաց* սեղանոյն: (152 / 12)

ՋԵՂՋԻՒՐ[2] - 1

և կինճ վայրենի գազանանայ փշրել *զեղջիւրս* նորա. (193 / 4)

ՋԵՂՋԻՒՐ ՍԵՂԱՆՈՅ -1

իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և բուռն հարեալ *զեղջերաց* սեղանոյն: (152 / 12)

ՋԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - 9

Այլ զոր խնդրեցէքդ ի մէնջ *զեպիսկոպոսդ* Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր, զի չէ մարթ հօտի առանց հովուի լինել: (265 / 7) որոյ եկեալ անդէն՝

սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն Դաւիթ (203 / 11) արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց (236 / 1) ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 10) խնդրէին հրաժեշտ ի նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265 / 18) Եւ անդէն վաղվաղակի ժողովէր զեպիսկոպոսս և զվանականս և զանապատաւորս, մեծապէս կատարէր զյիշատակ սրբոցն, և աղքատաց առատապէս առնէր ողորմութիւն, և զեպիսկոպոսս և զերիցունս զգեցուցանէր պատուական հանդերձիւք: (60 /10; 60 /12) և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս… ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 15) և խորամանկ չարութեամբն իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. (303 / 5)

ՋԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ զմի ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն գաւառի: (321 / 15) առանց գլխաւորագունին աջոյ տալ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 13)

ՋԵՌԱՆԴՆ - 1

և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց (169 / 16)

ՋԵՌԱՆՇԱՀԻԿ - 1

և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 3)

ՋԵՍ - 43

Եւ զտեղին ցուցեալ զգերեզմանին, եթէ այդր հրամայէր զիս հարկանել: (77 / 10) «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 / 12) քանզի ստիպէ զիս եկեալ պատգամն. (158 / 4) Իսկ զիս զՋուանշիր … մի՛ դարձուցաներ ունայն և ամաչեցեալ. (188 / 16) որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ (189 / 2) Իսկ զիս զՋուանշիր … մի՛ բարկութեամբ խրատեր (189 / 13) Փրկեա՛ զիս ի յաւիտենից փորձանաց (189 / 15) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) «Արարիչ իրաւանց և արդարութեան, մի՛ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 / 11) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս (254/11) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 13) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն իմոյ, որոյ բարեսէր մտօք ամենայնիւ զտեղիս հաստատեալ: (280 / 16) «Եթէ կամ է քո, կոչեա՛ զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից (293 / 8) և զանց առնէին զինն բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9) Եւ որք կերանն զիս՝ արիւնաբերք եղեն (312 / 11) «Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ Հայաստան աշխարհին կամին. (38 / 12) զի ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80/17) որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ

մերժել զմեզ ի չքոտի կռոցն վնասակարութենէ: (104 / 13) կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ (104/16) «Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. (114 / 13) յերրորդ աւուր յարեաւ, զի զմեզ ի կենդանութիւն փոխարկեսցէ. (124 / 17) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 /17; 136 /18) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, զհետ մտեալ և կաթողիկոսին մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթազարակ. (156 /18) յոյժ վտանգեալ տարակուսեսցէ զմեզ: (237/15) զի ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»: (248 / 10) զի կացցէ յաշխարհիս մերում և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 / 11) և թողցէ զմեզ որբս (266 / 6) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 / 11) Թէպէտ և զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 8) զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս միթ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ (278 / 15) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն (298 / 10) և վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 / 15) Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զզուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 8) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 / 15) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) զի անթիւ հարուածս բարբարոսականաց թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128/4) «Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր ի վաղնջուց (259 / 14) յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեզ պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ անվթար (217 / 18) Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ (277 / 12) նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 6)

ԶԵՐԱՋ - 1

Եւ զարթուցեալ պատմէր զերազն. (33 / 24)

ԶԵՐԱՄ - 2

և զերամ երամ մոգն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 16)

ԶԵՐԱՄ ԵՐԱՄ - 1

և զերամ երամ մոգն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 16)

ՁԵՐԱՆԵԼԻ - 9

Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ գնդին Թոբելեան հրամայէր ածել *զերանելի* Թագուհին (101 / 5) Եւ երկուցն թողեալ *զերանելին* Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 14) դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին *զերանելին* Գրիգորիոս: (32 / 5) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել *զերանելին* Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35 /14) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և *զերանելին* Զաքարիա … առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 19) զի անդ փոխեալ *զերանելին* մեծարեսցէ յոյժ: (86 / 5) և զգլխաւորն քահանայից *զերանելին* Աթանաս անդրէն նահատակէին (100 / 10) նախ՝ *զերանելին* Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց (294 / 9) և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և միւսում շշի *զերանելւոյն* Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 / 4)

ՁԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին *զերանութեան* զպսակն (40 / 7)

ՁԵՐԳ - 1

Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան *զերգս* և զքնարս (244 / 11)

ՁԵՐԴՈՒՄՆ - 2

եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս *զերդմունս* ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 4) յանձն առին *զերդումն* քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն (116 / 13)

ՁԵՐԵԱՄ - 1

Եւ յայսու վերայ իբրև *զերեամ* ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7)

ՁԵՐԵՍԱՆԱԿ - 1

Արդ՝ ահա դարձուցից *զերեսանակս* նոցա ընդդէմ արևելից (134 / 9)

ՁԵՐԵՍ - 10

և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին *զերեսս* նորա (102 / 2) Եւ դարձուցեալ *զերեսս* իւրեանց նովին սպառնալեօք գնացին: (140 / 12) ոչ դարձուցանես *զերեսս* քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց (142 / 18) հաստատեցից և ես *զերեսս* իմ ի վերայ քո (143 / 3) Եւ նախ՝ նա հաստատէր *զերեսս* իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց.(151/15) զի կարասցուք ցածուցանել *զերեսս* նոցա պատարագօք»: (158 / 15) Այնուհետև դարձոյց *զերեսս* իւր կատսայն հիւսիսոյ (169 / 15) և ոչ յաւելուս տեսանել *զերեսս* իմ. (170 / 8) Զի որք միանգամ պատարագօք *զերեսս* քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի

բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 9) Ապա եղև թագաւորին Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190 / 15)

ՋԵՐԵՍՆԱԻՈՐ - 1

զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և զհարիւրաւորս: (55 / 9)

ՋԵՐԵՍՈՒՆ - 1

Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9)

ՋԵՐԵՔ - 10

զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15) ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն, որոց անուանքն ի թղթիդ են, ետ կապանօք ածել ի Հայս: (269 / 5) Եւ անդ զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին զյիշատակ սրբոցն (66 / 13) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 7) որ շինեաց զբերդն Գարդմանայ զերիս ամս: (172 / 4) դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի … և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 17) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 2) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն (243 / 8) որք զերից ազգաց ծնունդս ամուսնացեալ էին (344 / 15)

ՋԵՐԵՔԹՋԵԱՆ - 1

և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ (110 / 1)

ՋԵՐԵՔՏԱՍԱՆ - 1

յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի (33 / 7)

ՋԵՐԷՅ[1] - 2

Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս, որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ (341 / 9)

ՋԵՐԷՅ[2] - 7

Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. (93 / 17) Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ (39 / 13) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6) և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս … ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 /15) և զեպիսկոպոսս և զերիցունս զգեցուցանէր պատուական հանդերձիւք: (60 /12) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս … յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 9) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն

գլխաւորս …զգաւառապետս և զգիւղապետս, *զերիգունս* և զսարկաւագունս և զդպիրս (157 / 18)

ՋԵՐԹ - 1

և ոչ ժողովով կամէր *զերթն:* (215 / 4)

ՋԵՐԹԱԼ - 1

յանձն առնոյր *զերթալն* ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ (266 / 9)

ՋԵՐԻՍ ԵՐԻՍ -1

և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն *զերիս* երիս աւուրս. (86 / 7)

ՋԵՐԻՎԱՐ - 5

որ իջեալ յերիվարէն՝ հազիւ ուրեմն քարշէր *զերիվարն:* (111 / 11) և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և *զերիվարն* ի չորս վայրս խոցեալ. (174 / 15) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով *զերիվարս* (194 / 19) Տեսանէաք և *զերիվարս* ածեալս. սիգաւորք, պերճասոսորդք ճեմողք, ճեպողք և ևս ճախրասլացք, (200 / 9) և *զերիվարսն* պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից (323 / 9)

ՋԵՐԿԱՅՆ - 1

և *զերկայն* զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 4)

ՋԵՐԿԵԿԻ - 1

Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, *զերկեկի* հերիւեսութեանցն դաւող բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն զընդդիմակսն և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. (304 / 8)

ՋԵՐԿԻՆՔ - 8

Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և բարձրագոյն քան *զերկինս* երկնից (18 / 1) ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան *զերկինս* առաջի Աստուծոյ: (23 / 7) ոչ միայն *զերկինս* տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր (25 / 5) «աստուածքն, որ *զերկինս* և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և *զերկինս* և զերկիր և զծով և զամենայն, որ ի նոսա: (247 / 10) որ արար *զերկինս* և զերկիր, զարեգակն և զլուսին և զաստեղս. (253 / 6) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև *զերկնից* մեծն տեսեր (25 / 6) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև *զերկնից* զմեծութիւնն առեալ ըմբռնեցեր: (27 / 19)

ՋԵՐԿԻՐ - 19

որ *զերկիր* շարժէ (22 / 13) զի մի յարիցեն և ժառանգեսցեն *զերկիր* և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 11) զի ապականեցեր *զերկիր* իմ և զժողովուրդ իմ անողորմ կոտորեցեր. (44 / 16) իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին *զերկիր:* (74 / 4) որ կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին *զերկիր* (192 / 16) զի թողեալ *զերկիր* աղախնոյն՝ արկանէին զաթոռ

տէրութեանն ի Դամասկոս: (193 / 10) «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ *զերկիր* ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և *զերկիր* և զծով և զամենայն, որ ի նոսա: (247 / 10) որ արար զերկինս և *զերկիր,* զարեգակն և զլուսին և զաստեղս. (253 / 6) և երբեմն երաշտիւք ցամաքեցուցանէին *զերկիր* (254 / 2) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի *զերկիր,* մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 /14) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես *զերկիր* հարց քոց»: (339 / 17) Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին *զերկիրդ* ձեր. (269 / 5) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր *զերկիրն.* (111 / 9) Աւերէր, քանդէր, գերէր *զերկիրն* ամենայն (132 / 3) նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ *զերկիրն* կոխեսցեն: (193 / 18) և էառ աւերեաց *զերկիրն* (326 / 17) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն *զերկիրս,* այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբոշխնեցեր: (27 / 18) միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո *զերկիրս* ի ծառայութիւն (162 / 21)

ՋԵՐԿԻՒՂ - 2

Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և *զերկիւղ,* որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) Եւ եղ զահ և *զերկիւղ* ընդ երեսս երկրի. (166 / 14)

ՋԵՐԿՆՈՂ - 1

զմեզ վերստին*զերկնողն* զՔրիստոս մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ (278/15)

ՋԵՐԿՆՉԵԼ - 1

սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր *զերկնչելն* և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 11)

ՋԵՐԿՈՔԵԱՆ - 8

և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն *զերկոսեան* զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 / 17) և եդեալ *զերկոսեան* շիշսն ընդ ամենասուրբ նշխարսն մանկանն Գրիգորիսի (39/4) Եւ թող *զերկոսեան* ՝այլ ևս երեք հարիւր վարդապետ ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 16) Աճին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի տոհմէ իշխանութեանն աշխարհին Վրաց՝ *զերկոսեան* ունելով: (153 /3) կոտորէ *զերկոսեան* զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 6) Եւ *զերկոսեան* նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 2) Եւ *զերկոսեանն* զսոսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 1) և կենդանւոյն տիկ հանին *զերկոսեանն:* (330 / 6)

ՋԵՐԿՈՔԻՆ - 2

և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն (37/2) Աճին և զերկոսին իշխանսն (153/1)

ՁԵՐԿՐԵԱԼ - 1

ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ/ծն. պրկեալ/ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 3)

ՁԵՐԿՐՈՂ - 6

և ասացեալ զերկրողդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. (59 / 7) և զերկրողդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց (113 / 15) տեսեալ զերկրողդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 9) առնու զերկրողդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 6) «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրողդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12) և զերկրողդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ (335 / 5)

ՁԵՐԿՊԱԳՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98 / 14) Եւ չոգայ հասի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, և զերկրպագութիւն անդ կատարեալ՝ մեծաւ տրտմութեամբ դարձայ (282 / 4) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 5)

ՁԵՐԿՈՒ - 3

Եւ ի մէջ գերելոցն ունէին զերկուս քահանայսն՝ ընկերս Աթանասիոսի վկային: (101 / 1) և սկսան ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն (138 / 12) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր (174 / 13)

ՁԵՐԿՈՒԱՆԱԼ - 1

Իսկ զերկուանալն հայրապետութեանն խոտեցին տեարքն Սիւնեաց (274 / 1)

ՁԵՐՋԱՆԻԿ - 1

«Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 / 2)

ՁԵՐՐՈՐԴ - 3

Այր զերրորդ ազգի կին մի՛ արասցէ և զեղբօր կին մի՛ արասցէ: (92 / 1) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 13)

ՁԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - 1

սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 / 15) զերրորդութիւնն Աստուծոյ յերկնից յերկիր ածեր քեզ յօգնականութիւն: (22 / 6)

ՋԵՐՈՒԱՆԴ - 1

և սոքօք վանէ զԵրուանդ. և ինքն տիրէ Հայաստանեայց: (13 / 4)

ՋԵՐԵԻԵԼԻ - 1

յորժամ աներևոյթքն զերևելիս փոխանորդեն (189 / 7)

ՋԵՐԵՒՈՒՄՆ - 3

և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան՝ պատմել զերևումն հրաշիցն: (60 / 7) ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 15) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն (204 / 3)

ՋԵՕԹԱՆԵՔԻՆ - 1

վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1)

ՋԵՕԹԱՆԵՔԻՆ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ - 1

վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1)

ՋԵՕԹՆ - 1

և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 13)

ՋԵԻՍ - 2

Եւ խառնաձայն փողոցն ևս քան զնս ստիպէին: (147 / 20) այլ ևս քան զնս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 13)

ՋԵԻՏԻՔԷՍ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն … զՄարկիոն, զԵւտիքէս և զՆեստոր (301 / 5)

/ է - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

-

-

ՅԵԶՐ - 3

քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 / 1) Իսկ թագաւորն Հռնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ

նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 3) և եկեալ եպիսկոպոսն յեզր Եփրատ գետոյ իջուցանէ խորէջս. (332 / 14)

ՅԵԹԵՐԱԿԱՆ - 1

Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10)

ՅԵԼԱՆԵԼ - 2

Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի ջրոցն յուզելոյ, նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն գոյր: (332 / 12) Եւ եղեալ անդ սակաւ ինչ աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա (176 / 10)

ՅԵԼՔ - 4

Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 / 6) տեսանէաք յելս արքայաչուս կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 1) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն (257 / 2) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵՒ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱՒ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ ՋՈՐ ՅԵԼՄՆ ԻՒՐԵԱՆՑ ԱՒԵՐԵՑԻՆ (118 / 17)

ՅԵԿԵԱԼ - 1

Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր (263 / 15)

ՅԵԿԵՂԵՑԱԲԼՈՒՐ - 2

Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին, և ի շրջելն հասին յԵկեղեցաբլուրն Շաղատու և ելեալ ի վեր: (109 / 2) և անտի փախչի եղջերու մի, դէպ ելանէ յԵկեղեցաբլուրն: (111 / 10)

ՅԵԿԵՂԵՑԱԻԱՆ - 1

Ճեպով հասանէր յեկեղեցաւան եպիսկոպոսանոցն. (202 / 14)

ՅԵԿԵՂԵՑԻ - 37

Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35 / 12) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ (48 / 13) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն, և զխոստակն յեկեղեցի կալցին: (91 / 11) Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ:(92/8) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309/10) «Արի՛ երթ յեկեղեցին, և սուրբքն անդ են, հանէք դու և երէցդ»: (58 / 6) «Արի՛ երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13) որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչին

դիմէին յեկեղեցին։ (59 / 3) մտանեն յեկեղեցին ՝ի լցեալն պայծառագոյն լուսով (59 / 10) Եւ մտեալ յեկեղեցին ՝կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն (77 / 6) և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 / 9) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. այլ անաշխարհիկն զհոգեցատուրն յեկեղեցին տացէ: (93 / 15; 93 / 16) Զոմանս յինքեանս արկին և կամէին յեկեղեցիս ձեռն արկանել: (113 / 1) որ յեկեղեցիս են նկարեալ (268/12) որ յեկեղեցիս է: (269/1) որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս ՝անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 3) այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 16) և տարեալ ի Նախիջեվան քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց (318 / 7) ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 10) և ամենայն կենցաղով իւրով որոշեսցի յեկեղեցւոյ Աստուծոյ. (271 / 3) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 / 15) այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 / 4) այլ անբիծ և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ (309 / 19) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն (310 / 4) այլ երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 8) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. և որ ոչն առնէ, հեռի եղիցի յեկեղեցւոյն. (94 / 7) այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 / 4) հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16) սուրբք եմք յեկեղեցւոջ (57 /5) և նորա հրամայեալ անդէն յեկեղեցւոջն բրով սպանանել զնա: (36 / 10) երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր (58 / 3) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք».(58 / 10) «Արի՛ երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13) անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) և տեսանէր ի տելեան եօթն այր յեկեղեցւոջն ՝սպիտակ, պճղնաւոր պարեգօտիւք (78 / 6)

ՅԵՂԲԱՅՐ - 1

և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 / 17)

ՅԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ - 1

Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 1)

ՅԵՂԵԳՆ - 4

Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն. (34 / 7) այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել փախստեայ: (33 / 17) Այլ իբրև զհուր

վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն136 / 9) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերբ ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1)

ՅԵՂԻԱԶԱՐ - 1

Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. (263 / 17)

ՅԵՂԻԱ - 1

«Տիեզերակալ Աբղլայի ամիրմոմնոյ. յԵղիայէ՝ Հայոց եպիսկոպոսապետէ: (295 / 14)

ՅԵՆՈՍ - 1

Եւ ոչ ոք ի նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ հաւատոյն, քաց ի յԵնոսայ երանելւոյն (268 / 6)

ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - 7

Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ (294 / 12) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, լուծեալ լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. (301 / 12) և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ քայց յեպիսկոպոսաց (309 / 5) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՑ ԵՒ Ի ՅՈՎԵԼԱՑ ԵՒ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՑՈՑՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 6) քանզի ի սուղ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2) իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 8) Լսելով զայս ամենայն յեպիսկոպոսէն՝ կատարեցին զհրամանն (262 / 3)

ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՆՑ - 1

Եւ զմի ի տապանակացն առեալ ի պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 / 13)

ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 1

կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն Աղուանից: (132 / 18)

ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ - 20

Ի թագաւորութեանն Հերակլի … ի կաթողիկոսութեանն Հայոց Եզրի … յեպիսկոպոսութեանն Մաթուսաղայի … գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 6) Տէր Աբաս … կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (343 / 1) Տէր Յովսէփ ամս ԻԵ. յեպիսկոպոսութենէ Մեծկուենից: (346 / 3) Տէր Յոհան, ամս ԻԵ, յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ կոչեցեալ յաթոռն: (344 / 2) Տէր Եղիազար, ամս Զ, յեպիսկոպոսութենէն Շաքւոյ: (344 / 5) Ներսէս՝ յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ, ամս ԺԷ: (344 / 8) Սա եկեալ յաթոռ յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ: (345 / 4) Տէր Դաւիթ, ամս Թ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից: (345 / 7) Տէր Մատթէոս՝ ամ մի և կէս, յեպիսկոպոսութենէն Կապաղակայ և սա դեղօք վախճանեցաւ ի դաւտղաց: (345 / 9) Տէր Թէոդորոս, ամս Դ. յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ: (345 /14) Տէր Դաւիթ, ամս ԻԸ. յեպիսկոպոսութենէն Կապաղակայ: (345 / 19) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից (346 / 5) Տէր Սահակ ամս

ԺԸ. *յեպիսկոպոսութենէն* Մեծկուենից: (346 /11) Տէր Գագիկ ամս ԺԴ *յեպիսկոպոսութենէն* Գարդմանայ. (346 / 12) Տէր Դաւիթ՝ ամս Է. *յեպիսկոպոսութենէն* Կապաղակայ: (346 / 13) Տէր Պետրոս՝ ամս ԺԸ. *յեպիսկոպոսութենէն* Գարդմանայ: (347 / 3) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ *յեպիսկոպոսութիւն* ի Հռովմ քաղաքէ (20 / 2) զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ *յեպիսկոպոսութիւն* մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին: (37 / 1) Ապա առեալ զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ *յեպիսկոպոսութիւն* գաւառին Մեծ Կողմանց (235 / 5) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս *յեպիսկոպոսութիւն* Սիւնեաց ի Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 5) Եւ ի Բաբգենէ և ի Քուրդոյէ խնդրոյ լինի ձեռնադրեալ *յեպիսկոպոսութիւն* Սիւնեաց: (321 / 14)

ՅԵՍ - 8

մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս *յիմ* սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) և ապստամբեալ քո *յինէն* քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց, (104 / 6) Եւ նորա լուեալ զտեսլեանն *յինէն,* ետ փառս Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 / 3) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և *յինէն* մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 13) ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ *յինէն* ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 15) զի զոր ինչ խնդրեսցես *յինէն,* անվրէպ կատարեցից: (161 / 9) «Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ *յինէն* թշնամութեամբ. (171 /14) «Դէտ կացուցի զքեզ ի վերայ ժողովրդեան իմոյ. զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս *յինէն* դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 10)

ՅԵՐԱԳՀՆԹԱՑ - 1

զէն զանձամբ արկեալ՝ հեծան *յերագընթաց* երիվարս (180 / 4)

ՅԵՐԱՆԵԼԻ - 3

Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի *յերանելեացն* մերձեցուցանել ի մարմինս (34 / 18) Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ *յերանելին* Պետրոս (48 / 18)

ՅԵՐԵԿՈՅ - 1

և *յերեկոյին* լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 14)

ՅԵՐԵՍ - 20

Գնայ փախստեամբ *յերեսաց* նորա (116 / 20) Եւ խոյս տուեալ *յերեսաց* նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 6) խոյս ետ *յերեսաց* նորա թագաւորն Պարսից (131 /18) որ թափառական և փախստական շրջէր *յերեսաց* իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17) սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զդօղելն *յերեսաց* նորա. (143 / 11) մի՛ երկիցես *յերեսաց* նոցա, այլ մարտիկր և յաղթեաի (144 / 15) որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային, և մօտաւորք *յերեսաց* նորա իբրև

զմոմ հալեալ պակասէին: (146 / 9) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 / 16) «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 12) զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 14) Եւ ահա եմք ի տարակուսանս, և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (158 / 1) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6) Եւ ել հրամանս այս յերեսաց արքայորդւոյն և ամենայն զօրաց իւրոց (163 / 7) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳոդեստանս՝ ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 19) ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա. (168 / 17) Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ բլուրք հարթեալ հաւասարեցան (192 / 10) փախիցեն ատելիք նորա յերեսաց նորա»: (255 / 5) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 19) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ոչ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 12) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ կորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 / 8)

ՅԵՐԵՔ - 6

Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս՝ համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 2) և հրամայէր յերիս առաջս առնել՝ ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 /13) յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց (113 / 13) Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 /10) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն (123 / 10) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասնեերեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի … քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 15)

ՅԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՎԵՑ - 1

Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց: (335 / 11)

ՅԵՐԷՑ - 2

և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերկցն տացէ: (92 / 11) ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 10)

ՅԵՐԹԱԼ - 1

«Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի յապաղեսցի (266 / 5)

ՅԵՐԻՎԱՐ - 6

զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան՝ պատմել զերևումն հրաշիցն: (60 / 6) և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 /19) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական լինէր: (224 / 3) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր: (73 / 10) որ իջեալ յերիվարէն՝ հազիւ ուրեմն քարշէր զերիվարն: (111 / 11)

ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - 1

զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն եղև յափշտակեալ (322 / 20)

ՅԵՐԻՐ - 1

և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ (38 / 5)

ՅԵՐԻՑՎԱՆՔ - 1

Ապա տեառն Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». այդպէս է ստուգութիւն իրացդ: (275 / 18)

ՅԵՐԿԱԲՆԱԿ - 1

Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 4)

ՅԵՐԿԱՅՆ - 4

Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց՝ կանգուն մի յերկայնն և կանգուն մի լայնն. (139 / 18) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 14) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս զմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 11) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 14)

ՅԵՐԿԱՔԱՆՉԻՒՐ - 2

Եւ յերկաքանչիւր կողմանց բռնութենէ թշնամանեաց աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 / 17) և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. (264 / 1)

ՅԵՐԿԵՐԻՒՐ - 2

ՈՐ ԻՆՉ *ՅԵՐԿԵՐԻՒՐ* ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11) Ի նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ *յերկերիւրողն* յԵփեսոս: (118 / 5)

ՅԵՐԿԻՂ - 1

որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա *յերկիր* և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 3)

ՅԵՐԿԻՆՔ - 11

ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, թօթափեցան, թեթևացան, թևակոխեցին, թռեան և *յերկինս* ճախրեցին: (19 / 2) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն … միանգամայն և ի դպրութեան կենացն *ի յերկինս:* (26 / 7) Ունէիր ազգականս ի յերկրի, և գտար եղբայր Քրիստոսի *ի յերկինս.* (28 / 6) և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով *ի յերկինս* վերանալ (38 / 5) այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ *յերկինս* զձայնս իւրեանց՝ ասեն. (114 / 12) համբարձաւ *յերկինս,* նստաւ ընդ աջմէ հօր (124 / 18) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, *յերկինս* ոչ էր. (125 / 8) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց *յերկինս* և մեզ՝ յերկրի (126 / 2) Եւ ելանէր ձայն գոչելոյ օրհնութեան նոցա *յերկինս* (147 / 10) որ նստի *յերկնից* երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն (21 / 18) զերրորդութիւնն Աստուծոյ *յերկնից* յերկիր ածեր քեզ յօգնականութիւն: (22 / 6)

ՅԵՐԿԻՐ - 25

Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն մեծ, մինչև որ անդն կային անկանել *յերկիր:* (11 / 11) զերրորդութիւնն Աստուծոյ յերկնից *յերկիր* ածեր քեզ յօգնականութիւն: (22 / 6) և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն *յերկիր* կործանէր զահազին վիրագն: (30 / 6) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր *յերկիր:* (42/15) և զբարձրութիւն ամբարտաւանիդ կորացուցեալ՝ *յերկիր* կործանեսցէ: (44/6) քանզի ժամանակն գարնանային էր և յոլովութիւն անձրևացն բերման սաստկանայր *յերկիր* (68 / 16) և յորդութիւն անձրևաց անդադար հոսմամբք իջանէր *յերկիր.* (73 / 8) որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և *յերկիր* ծննդեան: (149 / 18) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա *յերկիր* իւր.(150 / 16) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ *յերկիր* իւր:(176 / 22) քանզի վերնառաք հրամանն յորժամ հայի *յերկիր,* դողացուցանէ զնա (192 / 9) և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար *յերկիր* ընկենոյր զիւր տէրն (223/13) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, *յերկիր* եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8) և ընկենու արտաքս *յերկիր* օտարական, որ կոչի Իտալիա: (324 / 1) և մեծաւ ամբոխիւ տարածանին *յերկիրն* Հայոց: (13 / 7) գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր *յերկիրն* Հայոց (116 / 19) և իջանէր *յերկիրն* Ասորեստանեաց: (174/3) իջանէր *յերկիրն* Ասորեստանեայց (194 /14) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 10) Անտի կամէին միւսանգամ նաւել յերկիրն իւրեանց. (324 / 1) Ի նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339 / 17) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից (340 / 13) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 / 8) երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 12)

ՅԵՐԿԻՂ - 10

և զարթուցեալ յերկիւղ ահագին, դարձեալ քունն առնոյր քաղցրագոյն. (58 / 11) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 11) կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել մինչև ի մահ (101 / 9) ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 13) որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո (171 / 12) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հոռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 5) և կամ թէ յերկիւղէն հինին ճեպելոյ, և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 5) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ այս զի՞նչ»: (131 / 5) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 / 14) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ (265 / 13)

ՅԵՐԿՆԱՅԻՆ - 1

սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 4)

ՅԵՐԿՆԱԻՈՐ - 1

Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն (20 / 1)

ՅԵՐԿՈՏԱՍԱՆ - 1

հատեալ անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան օր: (238 / 14)

ՅԵՐԿՐԱԿԱՆ - 1

և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 7)

ՅԵՐԿՐԱՉԱՓԱԿԱՆ - 1

այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն (23 / 14)

ՅԵՐԿԻՐ - 24

Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ. (43 / 19) զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո … անհնարին, անբժշկելի բարկութեամբ անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ (44 / 4) և կորուսից զանուանս նոցա յերկրէ և զզարմ և զզաւակ: (44 / 12) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք …զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 /5; 134 /8) և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա (142 / 20) խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ զան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 / 2) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247/2) գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ (116 /16) յայս պատճառս, եթէ քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս: (267 / 4) որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. (344 / 13) Ունէիր ազգականս ի յերկրի, և գտար եղբայր Քրիստոսի ի յերկինս. (28 / 5) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն և զմարմնանալն Աստուծոյ բանին, զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի առնել (38 / 5) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, դառնայր երեսքն յետս (82 / 11) և յերկուս ամփոփեալ արծաթեղէն կողովս ծածկէին յերկրի: (100 / 3) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. (125 / 8) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 2) զորմէ զքեզ բևեռեալ կախեցեր յերկրի (188 / 6) զոր շինեցի անուան քում յերկրի (189 / 16) Կատարեալ ամ մի ի լերինն ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 / 1) զի ոչ ինչ է ի զանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. (204 / 8) զոր ածեալ բնակեցոյց յերկրին Հայոց մեծաւ պատուով: (7 / 14) թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով (131 / 2)

ՅԵՐԿՐՈՐԴ - 5

նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 6) Ապա յերկրորդ ամին Խոսրովու՝ արքայից արքայի …փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 1) և զայլսն արգելեալ յերկրորդ դրանն (160 / 16) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի … իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12)

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՋԿԵՐՏ - 1

Եւ Յերկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 / 6)

ՅԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն և ի հնազանդութիւն թագաւորին: (105 / 14) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն

ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց *գալ յերկրպագութիւն* պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 6) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային *յերկրպագութիւն* սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 15)

ՅԵՐԿՈՒ - 8

Որ և ի Շակաշէն գաւառի *յերկու* իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) և բոց ճրագին *յերկուս* բաժանեալ բուրէր ի վեր: (78 / 13) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ *յերկուս* բաժանէին ջոկս: (96 / 12) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն *յերկուս* բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի հիւսիսոյ կողմանն. (99 / 1) և *յերկուս* ամփոփեալ արծաթեղէն կողովս ծածկէին յերկրի: (100 / 2) Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ *յերկուսն* կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 11) Եւ արդ՝ մի *յերկուց* առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 2) և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք *յերկուցն.* (274 / 2)

ՅԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՈՒԹՍՈՒՆ ԵՒ ԵՕԹՆ - 1

Այլ *յերկու հարիւր ութսուն և եօթն* թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20)

ՅԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ՈՒԹՍՈՒՆ ԵՒ ՎԵՑ -1

Իսկ *յերկու հարիւր ութսուն և վեց* թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 11)

ՅԵՐՐԵԱԿ - 1

Եւ ի բերել զզրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ *յերրեակ* դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 1)

ՅԵՐՐՈՐԴ - 3

յերրորդ աւուր յարեաւ, զի զմեզ ի կենդանութիւն փոխարկեսցէ. (124 / 17) Եւ սորա *յերրորդ* ամին լցաւ թիւս Հայոց Ց: (346 / 4) և *յերրորդում* գիշերին, յորում չորրորդն մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 5)

ՅԵՐՈՒՍԱՂԵՄ - 15

առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ ... Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ ... Սուրբն Շուփհաղիշոյ՝ կաթողիկոս արևելեայց *Յերուսաղեմ* եկեալ ... (342 /11) Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ *Յերուսաղէմ* և պատմէ զտենչալի նահատակութիւնն առաքելակցացն նորա: (10 / 6) նա այնուհետև և ի սուրբն երթայր *Յերուսաղէմ* մատուցանել ուխտադրութիւն: (95 / 9) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչին հանդերձ ... ընդ վերջին

ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 5) որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ (216 / 7) Նոյնպէս և զՄատթէոսին փոխեաց յԱնտիոքայ յԵրուսաղէմ. (273 /11) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ ԵԻ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵԻ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՍՐԲՈՅ (280 / 3) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ (285 / 7) որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս (10 / 9) Եւ յարուցեալ աբեղայն առնոյր զգինս բաժակին և գնացեալ յԵրուսաղէմ՝ գայր յԱմարաս: (77 / 6) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմ եղեալ սկիզբն»: (98 / 1) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմ (261 / 17) և Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմ յարևելից կուսէ (285 / 2) «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ ելցեն, և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմ»: (316 / 12)

ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄԵԱՆ - 1

երթեալ հետևողաբար յԵրուսաղէմեան հասանէին քաղաք: (98 / 4)

ՅԵՐԵԻԵԼ - 3

Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից (81 / 8) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 5) զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (307 / 3)

ՅԵՐԵԻԵՅԵԱԼ - 1

Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ խաչին և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 6)

ՅԵՓԵՍՈՍ - 4

Ի նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ յերկերիւրոցն յԵփեսոս: (118 / 5) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և ՃՕ-իցն ի Կոստանդնուպօլիս, և Մ-իցն յԵփեսոս (123 / 11) և բուն աթոռն մնաց անդէն յԵփեսոս: (273 / 11) որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 6)

ՅԵՕԹՆ - 1

Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ. (78 / 11)

ՅԵՕԹՆԵՐՈՐԴ - 2

որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան Կոստանդնի (196 / 16) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն (314 / 17)

ՅԵԻԹՆԵՐՈՐԴ - 1

Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն *յեւթներորդ* շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխում անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհին Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 / 18)

Զ

Զ /նախդիր/ - Գործածված է 3866 անգամ

Զ - 13

ԳԼՈՒԽ *Զ* (9 / 11) Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և *Զ* գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու (90 / 15) *գ.* Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ … անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 10) ԳԼՈՒԽ *Զ* (120 / 2) մինչդեռ *Զ* օր կայր ի աղկադէէ ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 7) Եզիդ Իբն Աբդլմէլիք ամս *Զ.* (291 / 9) ԳԼՈՒԽ *Զ* (296 / 5) այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ *Զ* ին մինչև ցՅոբնաղիոս (316 / 3) Եւ կացեալ ի նմա ամիսս *Զ.* թափուր և ունայն զքաղաքն թողուին (338/9) Տէր Եղիազար, ամս *Զ.* յեպիսկոպոսութենէն Շաքւոյ: (344/5) Տէր Դաւիթ, ամս *Զ.* յառաջնորդութենէ Փառիսոսայ վանաց: (346 / 10) Տէր Դաւիթ՝ ամս *Զ.* յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց. (347 / 1) Տէր Մովսէս՝ ամս *Զ.* յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց: (347 / 4)

ԶԱԶԻՐ - 2

Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին *զագիր* գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս (241 / 12) հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն *զագիր* մորթովքն հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 6)

ԶԱԶՐԱԼԻ - 1

Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս *զագրային* (166 / 4)

ԶԱԿԻՒՆԹՈՍ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, *Զակինթոս* (6 / 10)

ԶԱՀԻ ՀԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԶԱՀ կամ ԱՀ

ԶԱՀԻ ՀԱՐԿԱՆԻՄ - Տե՛ս ԶԱՀ կամ ԱՀ

ԶԱՅՍ ՕՐԻՆԱԿ - 1

Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր ի վերայ տարմալոյն, յորում սուրբքն կային *զայս* օրինակ. (60 / 1)

ՋԱՅՐԱԳՆԵԱԼ - 5

զայրագնեալ նոցա փոյթ յանձին կալեալ սպանանել զնոսա: (96 / 7) Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն *զայրագնեալ* հրամայէր (101 / 19) Եւ *զայրագնեալ* արքայն՝ այլ ևս սաստկացուցանել կամեցեալ զմարտն: (109 / 6) Արդարև ասեմ, եթէ որպէս արջ որդեկոտոր *զայրագնեալ* գազանանայր: (178 / 3) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ *զայրագնեալ* վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա (223 / 12)

ՋԱՅՐԱՑԵԱԼ - 2

քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ *զայրացեալ* մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն (42 /11) որ անիրաւք *զայրացեալք* առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և զտառապեալսն հարկապահանջ և անառակ գնացիք աւերեցին. (280 / 9)

ՋԱՅՐԱՑՈՒՑԻՉ - 1

զի զչար մանկունս նոցա *զայրացուցիչս* կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 /13)

ՋԱՆԱՋԱՆ - 17

Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն *զանազան* և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի (32 / 20) Բազում և *զանազան* տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն և գործեալ բազում և *զանազան* առաքինութիւնս (46 / 8) ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք … և՛ խնկովք, և՛ *զանազան* ծաղկօք (60 /16) Եւ այնուհետև *զանազան* թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ականբք պատուականօք: (61 / 4) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս *զանազան* սպասս արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 / 4) և *զանազան* նշանացն փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 10) Եւ *զանազան* թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և *զանազան* անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 /2; 69 /3) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի *զանազան* պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր բերել. (81 / 13) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և *զանազան* սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 19) ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և հեռագոյն ևս գիւղք խաչիւք և՛ *զանազան* ծաղկօք (85 / 9) և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և *զանազան* զեռնոց մորթս. (186 / 3) որ և *զանազան* իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 / 6) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ *զանազան* և

հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի (255 / 17) Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին *զանազան* քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 11) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց *զանազանաց* (206 / 4)

ԶԱՆԱԶԱՆԵԱԼ - 2

Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք *զանազանեալ* մտօք (277 / 18) զլուրս ի նմանէ *զանազանեալս* տեղեկացաք (277 / 6)

ԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս *զանազանութեան* խունկս ծխել. (80/4) սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս *զանազանութեան* խունկս ծխել. (80 / 4)

ԶԱՆԳԻՏԱԿԱՆ - 1

որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս *զանգիտականս* ՝մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 3)

ԶԱՆԳԻՏԵԼ - 1

կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ *զանգիտել* մինչև ի մահ (101 / 9)

ԶԱՆԳԻՏԵՄ - 4

զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ *զանգիտեմ* ի մեռանելոյ (144 / 13) «Եթէ միայն տէր հաճեսցի, ես ոչ *զանգիտեմ* յերկիւղէ նոցա. (158 / 13) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ *զանգիտեմ* կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 13) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ *զանգիտէին* առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11)

ԶԱՆԳԻՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցին *զանգիտեցուցանել* զմեզ (104 / 16)

ԶԱՆԳԻՏՈՂ - 1

և մնացեալքն *զանգիտող* ձևով գնացին յաշխարհն իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 10)

ԶԱՆԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Այլ զգիտութեան և *զանգիտութեան* մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած (242 / 18)

ԶԱՆԽԼԱԲԱՐ - 1

և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ *զանխղաբար* արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 15)

ԶԱՆԿԱՊԱՆ - 1

ետուն նմա *զանկապանս* մարգարտով և գումարտակ նոյնգունակ՝ շուրջ զպարանոցան: (175 / 9)

ԶԱՆԶԱՄԲ ԱՐԿԵԱԼ -1

զէն *զանձամբ արկեալ* ՝հեծան յարագընթաց երիվարս (180 / 4)

ԶԱՆՑ - 1

և *զանց* առնէին զինև բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9)

ԶԱՆՑԱՆԵՄ - 1

քանզի անցանել *զանցանէ* զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12)

ԶԱՆՑ ԱՌՆԵՄ - 1

և *զանց* առնէին զինև բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9)

ԶԱՌԱՋԵԱԻ - 1

զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, *զառաջեաւ* իւր հրամայեաց թողուլ (53 / 10)

ԶԱՌԱՋԻՆ - 7

հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և յանտառախիտ տեղւոջ *զառաջին* քնովն ղօղեալ: (180 / 6) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ մոռանալով *զառաջին* որկորստութեանն մոլորութիւնն. (248/15) Եւ զայլ աշխարհի *զառաջին* սովորութիւնն իւրեանց թողին (275 / 12) Վարդ ծնանի զՎարազ Գրիգոր՝ *զառաջին* իշխանն Աղուանից (339 / 3) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ *զառաջինս,* և զմիջինս, և զվերջինս (301 / 3) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և *զառաջնոց* թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 13) և յիշելով *զառաջնոց* հարցն մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ (300 / 2)

ԶԱՌԱՋԻՆՆ, ԶԱՌԱՋԻՆՍՆ - 5

Եւ խնդութեամբ ընկալեալ հաւատային աւետարանական բանին *զառաջինն:* (38 / 7) *զառաջինն* տան ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ատրպատական կողմանն (113 / 14) որում ի վեր քան *զառաջինն* անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր.(197 / 3) Եւ որպէս *զառաջինն* աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորեստանեայց (325 / 3) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա, զի ի սպառել *զառաջինսն* ՝յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա (168 / 11)

ԶԱՌԻՎԱՅՐ - 1

Եւ անտի վէմս գլեալ ընդ *զառիվայրն* ՝սատակէին առհասարակ: (109 / 5)

ԶԱՏ - 1

Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք *զատ* յայսցանէ: (273 / 4)

ԶԱՏԵԱԼ - 1

Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ *զատեալ* մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 12)

ԶԱՏԻԿ - 4

Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ *զատիկն:* (99 / 4) Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յետ*ե*ներորդ շաբաթու պասեքի *զատկին* (98 / 19) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ *զատկին* յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 14) և ինքն չուեալ զայգոյ *զատկին* հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 6)

ԶԱՐԳԱՆԱՄ - 1

զարգացաւ ըստ մարմնոյ ամենակատարն (124 / 13)

ԶԱՐԴ - 8

Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր *զարդ,* զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին (108 / 15) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի *զարդ* յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) ի զէն և ի *զարդ* վառելոց զօրապետաց (232 / 5) Եւ ի ծագել Արուսեկին մեծի առնոյր զարքունական *զարդն* իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 4) Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերստաւորեալ և խաչանիշ *զարդու* յարմարեալ պալարափայլ զորմոցն յօրինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 5) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ *զարդու* դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 /16) շինէ զՆորավանս ի գաւառին Սոդէից ամենապայծառ *զարդուք:* (340 / 16) զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ *զարդուք* զարդարեաց զնա. (341 / 12)

ԶԱՐԴԱՐԵԱԼ - 3

ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ *զարդարեալ* (27 / 2) այսպէս փարէր զորդւովն իւրով՝ զգոյն երեսաց ալեծաղիկ *զարդարեալ:* (177 / 1) իբրև միգով զսա *զարդարեալ* վայելչացո՛: (188 / 8)

ԶԱՐԴԱՐԵՄ - 4

զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք *զարդարեաց* զնա. (341 / 12) որ առաւել *զարդարեաց* սպասիւք զՍուրբ խաչն: (346 /9) սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ *զարդարէին* զանձինս ի պահս քառասներորդացն (248 / 13) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ *զարդարէր* զհասակ (110 / 9)

ԶԱՐԴԱՐԻՄ - 1

որով դրունք թագաւորաց ահեղագոյն և բազմաշուք *զարդարին:* (197 / 14)

ԶԱՐԹՆՈՒՄ - 2

«Արքայ յորժամ *զարթիցէ,* պատմեսջի՛ր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79 / 9) «Յորժամ *զարթնու* արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջի՛ր նմա»: (79 / 5)

ԶԱՐԹՈՒՑԱՆԵԼ - 2

Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, եթէ արքայ ի քուն իցէ, և ինքն չիշխէր *զարթուցանել:* (79 / 2) «Արքայ ի քուն էր, և ոչ իշխեցի *զարթուցանել»:* (79 / 3)

ԶԱՐԹՈՒՑԵԱԼ - 8

Եւ *զարթուցեալ* պատմէր զերազն. (33 / 24) Եւ *զարթուցեալ* ի քնոյն ասէր. (58 / 7) և *զարթուցեալ* յերկիւղ ահագին, դարձեալ քունն առնոյր քաղցրագոյն. (58/11) Եւ *զարթուցեալ* պատմէր զտեսիլն արքային: (71 / 12) Եւ *զարթուցեալ* ի քնոյ՝ եկն պատմեաց զայս ամենայն արքային: (79 / 10) Եւ ես *զարթուցեալ* ի քնոյն՝ ոչ ինչ փոյթ առնէի զիրացն: (120 / 7) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ *զարթուցեալ* այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 9) Արհաւիրք և բոմբիւնք *զարթուցեալք,* սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 7)

ԶԱՐԻՇԱՏ - 1

Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, ի *Զարիշատայ* ունի անիրաւ և չար տաճիկ: (286 / 2)

ԶԱՐՀՈՒՐԱՆՔ - 1

արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ *զարհուրանօք* դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 9)

ԶԱՐՀՈՒՐԵԱԼ - 1

Եւ *զարհուրեալ* յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ խաչին (59 / 5)

ԶԱՐՀՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 5

ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ *զարհուրեցուցանել* (239 / 7) դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք *զարհուրեցուցանել* ինչ զդա (252 / 13) դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա և *զարհուրեցուցանել* ինչ (253 / 3) և *զարհուրեցուցանել* զայրն Աստուծոյ (254 / 6) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն *զարհուրեցուցանել* զիս (254 / 11)

ԶԱՐՀՈՒՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

մառախուղ խաւարային շանթիւք ընդ մէջ անցեալ՝ *զարհուրեցոյց* զնոսա (11 / 16)

ԶԱՐՀՈՒՐԻՄ- 3

Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ *զարհուրէին* (266 / 4) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ *զարհուրէր* (190 / 17) «Ես ոչ ինչ *զարհուրիմ* և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 / 9)

ԶԱՐՄ - 5

առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական *զարմէն* քաջարութեանց …և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 2) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Պատրիկ ի Քարոյեան՝ յարքայիցն *զարմից ...*. Վահան ի Վարազ Յոհաննեան ի Մաղխամացւոցն *զարմից* (304 /14; 304 /17) և եղև այն սուգ մեծ

իւրայնոցն *զարմից:* (336 / 6) Եւ ի նմին ամին եղև զրաւ *զարմիցն* սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2)

ԶԱՐՄԱՅՐ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր …*Զարմայր,* Պերճ … (41 / 8)

ԶԱՐՄԱՆԱԳՈՐԾ - 1

աստուածապաշտութեան է խորհուրդս *զարմանագործ* տեսմանս (220 / 12)

ԶԱՐՄԱՆԱԶԱՆ - 2

ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի, *զարմանազան,* լուսեղէն փայլատակեալ (202 / 3) Ի նոյն ամի և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն, թագ *զարմանազան* և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 13)

ԶԱՐՄԱՆԱԼ - 1

որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց մինչև *զարմանալ* ամենեցուն առ հասարակ: (206 / 5)

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ - 9

Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց *զարմանալի,* Աստուծոյ նմանելի (25 / 12) յանկարծակի նշան *զարմանալի* երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 8) ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և զկաի անգամ շինուածոց *զարմանալի* հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս (129 / 10) մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և *զարմանալի* (130 / 4) Նոյնժամայն նշան *զարմանալի* լինէր ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից (215 /6) երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա *զարմանալի:* (241 /14) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ *զարմանալի* մեծ քան զճնճղուկ և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) Ապա և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և *զարմանալիս,* որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ, և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 5) նշանք *զարմանալիք* լինէին ի ժամ մահու նորա: (319 / 20)

ԶԱՐՄԱՆԱՄ - 1

և եկեալ արտաքս՝ *զարմանայր:* (36 / 2)

ԶԱՐՄԱՆՔ - 5

Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի *զարմանս* եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. «Ուստի՞ է քեզ զայդ գիտել: (288 / 6) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ *զարմանք,* սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 17) և չէ ինչ այս նոր *զարմանք,* որ այժմս երևի (204 / 7) Բայց ահա մեծ *զարմանք* այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (214 / 9) Բայց այս իսկ են *զարմանք* և սոսկալի իրք (328 / 8)

ՋԱՐՄԱՑԵԱԼ - 4

Եւ մարդիկն *զարմացեալ* ասէին. (34 / 14) Եւ իմ *զարմացեալ* ՝եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 5) Ընդ որ յոյժ *զարմացեալ* լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա (197 / 7) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ՝ յոյժ *զարմացեալ* ընդ զրուցատրութիւն եպիսկոպոսին (203 / 7)

ՋԱՐՄԱՑՈՒՄՆ - 5

Եւ արքայ մեծաւ *զարմացմամբ* հրամայեաց բառնալ զսանդն ի տեղւոջէն: (111 / 3) որք զհրեշտակս ածին ի *զարմացումն* (18 / 7) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն, այր առ այր և մարդ առ մարդ *զարմացումն* յոյժ յաճախէր: (206 / 9) որ առաւել քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց *զարմացումն* ի մեր միտս (208 / 15) մեծ և հրաշալի *զարմացումն* լինէր (216 / 6)

ՋԱՐՄԻՀՐ - 3

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … *Զարմիհր* ի Վարազ Քուրդպաբեան յազգէ թագաւորաց … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 14) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … *Զարմիհր* ի Վարազ Քուրդակեան … (305 / 2) Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին *Զարմիհրն* Եռանշահիկ: (172 / 8)

ՋԱՐՄԻՀՐԱԿԱՆ - 1

որ յարքայից *Զարմիհրական /գրքում՝ Զարմիհրհական/* տոհմէն էր (330 / 13)

ՋԱՐՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄ - Տե՛ս ՋԱՐՄԻՀՐԱԿԱՆ

ՋԱՐՄԻՀՐ ԵՌԱՆՇԱՀԻԿ - Տե՛ս ՋԱՐՄԻՀՐ

ՋԱՐՄԻՀՐ ՎԱՐԱԶ ՔՈՒՐԴԱՔԵԱՆ,ՔՈՒՐԴԱԿԵԱՆ - Տե՛ս ՋԱՐՄԻՀՐ

ՋԱՒԱԿ - 15

Ջաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 9) զի շնորհեսցէ նմա *զաւակ …* լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա *զաւակ* արու: (63 /8; 63 /9) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել *զաւակ* ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 1) զնոյն հաւատն ունող և *զաւակ* բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 /19) գուցէ եթէ դուք *զաւակ* Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի (279 /1) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի … և *զաւակաց* իմոց: (189 / 12) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար *զաւակաւն* սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 /15) Եւ ի սորա *զաւակէ,* ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց … (8 /15) Քանզի որ ըմբռնեսցին ի չար *զաւակէն,* ի պարտութիւն մատնեսցին, և ժաղովեալք ի միասին սրով խողխողեսցին (44 / 7) և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝

որդեծնութեան *զաւակի* հասին. (77 / 12) Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. և վայելուչ տուեալ քահանայապետ Թորգոմական աշխարհին և Ասքանազեան *զաւակին:* (32 / 14) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար *զաւակն* և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին (45 / 2) Ողբացէք ամենայն պիղծ, չար *զաւակքդ,* զի մերձ է օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր. (43 /20) ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և *զաւակօքն* հանդերձ (94 / 11)

ՋԱԻԱՆ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս …Արբակ, *Զաւան …* (41 / 6)

ՋԱՔԱՐԻԱ - 17

«Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն *Զաքարիա* ՚զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 /2) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և զերանելին *Զաքարիա* … առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 19) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ *Զաքարիա* և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 17) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն *Զաքարիա* ՚այր սուրբ …էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) առաջին պատճառ լուսորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ …Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ …տէր *Զաքարիա …* (342 / 12) Տէր *Զաքարիա* ՚այր սուրբ, ամս ԺԵ: (343 / 18) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին *Զաքարիայ …* և պսակեցաւ ի Նիկոմիդիա քաղաքի: (37 /10) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն *Զաքարիայ* և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի … և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր … և զկէս նշխարացն սրբոյն *Զաքարիայ* և երանելւոյն Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն (37/ 15; 38 /1) և զսուրբ արիւնն *Զաքարիայ* ի միում ապակեղէն շշի եղեալ և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 /3) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՑ ՍՐԲՈՅՆ *ՋԱՔԱՐԻԱՅ* ՚ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ (56 /2) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ երանելեացն *Զաքարիայ* և Պանդալիոնի: (68 /5) ի միում կայր յարենէ *Զաքարիայ* և ի միում ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի: (81 /16) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի *Զաքարիայ* սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 6) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ *ՋԱՔԱՐԻԱՅ* ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴՌԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ(314 /14) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն … եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն

եղև *Զաքարիայ* մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 19) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն *Զաքարիայի* և երանելւոյն Պանդալիոնի (72 / 1)

ԶԱՔԱՐԻԱՍ - 1

որում ի ցրի երանելին *Զաքարիաս* և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 5)

ԶԲԱՂՈՒՄՆ - 1

Եւ ոչ *զբաղմունք* պագշոտելիք, այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8)

ԶԲՕՍԱՆՔ - 5

հեռացար բնաւ իսկ *ի զբօսանաց* աշխարհիս և մերձեցար ի Քրիստոս (28 / 3) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք, որ է յարևելս Մակեդոնի, ի պատճառս ինչ *զբօսանաց* (322 / 18) յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ *ի զբօսանս* խաղոյ (200 / 1) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն *ի զբօսանս* (221 / 4) փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել *ի զբօսանս* խոհերական: (222 / 9)

ԶԳԱՄ - 4

ոչ ի նստելն իմանայր, և՛ ոչ ի յառնելն *զգայր* ամենևին (148 / 6) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ *զգան* և են լցեալ իմաստութեամբ (88 / 6) Եւ նա *ոչ զգաց* մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) բայց *ոչ զգացին* վասն նախափախուստ լինելոյն հասանել (224 / 5)

ԶԳԱՅՈՒԹԻՒՆ - 3

Իսկ եթէ անզգայ էր հոգի մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, ի՞ր գայր *ի զգայութիւն* (87 / 10) և զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր *ի զգայութիւն:* (183 / 10) և զմարմնական *զգայութիւնս* պահօք և աղօթիւք պարկեշտացուցանէր (36 / 15)

ԶԳԱՅՈՒՆ - 3

«Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ *զգայո՞ւն* են, թէ անզգայ. (86 / 15) իսկ յորժամ զսա ի բաց դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել *զգայուն* լինին: (87 / 6) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա, եթէ արդարև *զգայուն* են և առաւել իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9)

ԶԳԱՍՏ - 2

նախ *զգաստ* լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18) և որդին իւր Ատրներսեհ հանդիպեցաւ կնոջ *զգաստի* (340 / 10)

ԶԳԱՍՏ ԼԻՆԻՄ - 1

նախ *զգաստ* լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18)

ԶԳԱՍՏԱՅԵԱԼ - 1

Զգաստացեալ կրօնաւոր վարուք յառաջադէմ լինէր (235 / 10)

ԶԳԱՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Վասն որոյ *զգաստութեամբ* տեսչաւորեցէք զպէտս եկեղեցւոյ (311 / 2)

ԶԳԱՅԵԱԼ - 3

Զոր *զգացեալ* Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114 / 2) Ապա *զգացեալ* Աստուծոյ սպասաւորին … ծագումն խաչին: (218 / 5) վասն որոյ *զգացեալ* իմ Եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6)

ԶԳԱՅՈՒՑԵԱԼ - 1

Եւ նա հպարտացեալ ոչ ինչ ճաշակեաց և *զգացուցեալ* թագաւորին, վասն այնր ոչ ինչ փոյթ լինէր նմա: (107 / 14)

ԶԳԵՆՈՒԼ - 1

և զփառացն լուսոյ պատմուճանն արժանի լիջիք *զգենուլ* յանձինս ձեր»: (256 / 9)

ԶԳԵՆՈՒՄ - 3

Եւ եկեալ դնն *զգենու* զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. (54 / 3) Րամք թագաւորաց քն սուգ *զգեցան.* Առագաստք հարսանց խիստ փոշոտեցան: (230/8) Նոյն ինքն անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ, զի մեք *զգեցցուք* զանապականութիւն. (124 /10)

ԶԳԵՍ - 12

զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել *զգեստ* ինչ գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 /13) Եւ նոյնժամայն հրամայէր փոխել ի նմանէն զտխրականն *զգեստ* (184 / 4) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր *զգեստիւք* մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ *զգեստն* և զէնքն շաղախիւր: (174 / 17) և ագուցին նմա զարքունական *զգեստն:* (184 / 5) զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ *զգեստս:* (198 / 7) «Այդր եպիսկոպոս նստէր, ասէ, լուսաւոր *զգեստու* և ահաւոր կերպարանօք»: (77 / 9) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զխինձ մատուցեալ թագաւորական *զգեստու* ՝ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 7) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական *զգեստուք* յարմարեալ զպաս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ակամբք պատուականօք: (61 / 4) ինքն թագաւորական *զգեստուք* հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 /11) են ոմանք գայլք հափշտակողք *զգեստուք* ոչխարաց (123 / 1) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն *զգեստուք* իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 16)

ԶԳԵՏՆԵԱԼ - 1

Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, դառնայր երեսքն յետս (82 / 11)

ԶԳԵՏՆԵՄ - 1

Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն (213 / 9)

ԶԳԵՑԵԱԼ - 6

Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (87 /1) Մինչդեռ զգեցեալ զսպառազինութիւն մարմնոյ՝ կան ի ծանրութեան, իսկ յորժամ զսա ի բաց դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 3) «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ (87 / 8) զոր սակս մահուան ամուսնոյն իւրոյ էր զգեցեալ. (184 / 4) և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ ի ծածուկ: (214 / 17) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 5)

ԶԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

և զեպիսկոպոսս և զերիցունս զգեցուցանէր պատուական հանդերձիւք: (60 / 12) Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14)

ԶԳԵՑՈՒՑԵԱԼ - 1

գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ (284 / 6)

ԶԳՈՅՇ - 4

Զգոյշ լեր, սքանչելի (26 / 7) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 /5) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ (310 / 19) Դարձեալ աղաչեմ և ասեմ, զգոյշ կացէք: (311 / 4)

ԶԳՈՅՇ ԼԻՆԻՄ - 1

Զգոյշ լեր, սքանչելի (26 / 7)

ԶԳՈՅՇ ԿԱՄ - 3

վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 /5) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ (310 / 19) Դարձեալ աղաչեմ և ասեմ, զգոյշ կացէք: (311 / 4)

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ - 4

Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ (123 / 8) յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին հրամայեալ լինէր ի նմանէ (190 / 10) Ցայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9)

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

«Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ՝ զգուշացուցանել նոցա պահել զպատուիրանս իմ, ժրացիր և քաջ լեր և մի՛ հեղգասցիս»: (306 / 7)

ՋԳՈՒՇԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 4

Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 8) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք (127 / 15) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 9)

ՋԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ - 15

շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 /14) յոր եկեալ սուրբքն մեծաւ զգուշութեամբ, անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 /2) ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն (68 / 4) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 /13) և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 19) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 /19) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սեռեկի (86 / 3) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ ի կնութիւն իւր կամեցեալ: (100 / 15) և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131 /15) և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և ասէր. (144 / 11) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով (147 / 15) որք զդուռն նորա պահէին. շուրջանակի ասպարափակ, նիզակախիտ զգուշութեամբ: (160 /12) և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 15) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 16) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է ... եթէ սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ նմին էր և սաղաւարտ փրկութեան. (23 / 4)

ՋԳՕՆԱՑԵԱԼ - 1

Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս (162 / 2)

ՋԴԷՄ ՈՒՆԻՄ - 1

Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 18)

ՋԵԽՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս *զեխութեանն* կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 10)

ՋԵԿՈՒՑԱՆԵՄ - 2

յայնժամ ի միաբանութենէ *զեկուցանեն* զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (334 / 15) Եւ վաղվաղակի *զեկուցանէր* զկեալն կենդանի: (34 / 3)

ՋԵԿՈՒՑԵԱԼ - 2

Եւ իբրև ոչ ուրեք ինչ *զեկուցեալ* վասն երանելի կանանցն (34 / 11) Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին *զեկուցեալ* նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 2)

ՋԵՂԽ - 1

և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան *զեղխ* կրօնն Քաղկեդոնի, որ ելից զտիեզերս. (295 / 5)

ՋԵՂԽԵԱԼ - 1

Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն *զեղխեալք* ՝ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 15)

ՋԵՂՋ - 1

և ապա *ի զեղջ* եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 15)

ՋԵՂՈՒՄ - 1

Եւ զմիմեամբք կուտակեալ *զեղումն,* փութային զսրբութեանցն տեսանել զտապանակս (206/9)

ՋԵՄՈՎՐԻԱՅ - 1

և էառ զմեծ քաղաքն Ջեմովրիայ /գրքում՝ *զԵմովրիայ/*սրով և գերութեամբ: (330 / 21)

ՋԵՆԵԱԼ - 1

Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար *զենեալ* առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5)

ՋԵՆՈՒՄ - 1

և զորդի նորին ի մօրն գոգ *զենին* (326 / 13)

ՋԵՆՈՒՄՆ - 1

արարեալ իշխանին *զենմունս* պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 9)

ՋԵՆՈՆ - 1

նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտումարն՝ Լևոնի հրամանաւ բարեպաշտ թագաւորացն Հռոմոց՝ *Ջենոնի* և Անաստասայ: (270 / 5)

ՋԵՆՈՎՍ - 1

Սէթ եկեաց ամս ԲՃԵ և ծնաւ *զԵնովս.*: (3 / 6)

ՋԵՌՈՒՆ - 1

և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան *գեռնոց* մորթս. (186 / 3)

ՁԵՏԵՂԱՆԱԼ - 1

Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս՝ *գետեղանալ* նմա անդէն, ուր էրն զօրօքն իւրովք հանդերձ աւուրս ինչ: (146 / 14)

ՁԵՏԵՂԵՄ - 1

Այսպէս *գետեղեցին* զինն դասս. (275 / 16)

ՁԵՏԵՂԻՄ - 1

Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից և անդ ումեմն ի զօրականացն պատահեալ՝ *գետեղի:* (109 / 13)

ՁԵՐԳՈՒՆԻ - 1

Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտակն *Ջերգունի* ի տեղի զոհարանի դիւցամոլ կռապաշտից. (11 / 1)

ՁԵՐԹ - 1

Ցաւին և ցաւին և դառն արտասուեն, Իւծեալ տառապին, *Ջերթ* ձագամեռ հաւ յանապատ նստին: (230 / 12)

ՁԵՐԾԱՆԵԼ - 4

«Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ *գերծանել* (33 / 23) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին *գերծանել* փախչել առաջի նոցա (132 / 12) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեա՛ փախչել *գերծանել* (155/14) ընդ Ղովտայ *գերծանել* ի հրակէզ անձրևաց (279/9)

ՁԵՐԾԱՆԵՄ - 1

որ *եգերծ* գնա ի ժանեաց առիւծուն (151 / 7)

ՁԵՐԾԱՆԻՄ - 5

և միայն ի ձի ապաստանքն փախուցեալ *գերծան.* (331 / 20) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն *գերծանէր* ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32 / 7) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն *գերծաւ* համօրէն տամբ իւրով (137 / 14) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ *գերծաւ* գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 /12) եկն կամաւ ի չարչարանս, զի ի տանջանաց մեղացն *գերծցուր.* խաչեցաւ (124 / 15)

ՁԵՐԾԵԱԼ - 11

Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր *գերծեալ* ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին (32 / 9) Անտի *գերծեալ* անցանէր ընդ մեծ գետն (52 / 10) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց … մազապուրծ *գերծեալ* գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 9) և *գերծեալ* ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր(156 / 13) և *գերծեալ* զաշխարհն ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն (257 / 4) Եւ վասն այսր իրի *գերծեալ* Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհն իւր (312 / 4) Այսպէս *գերծեալ* Մսլիման ելանէր ընդ Վրաց կողմն: (320 /5) Եւ *գերծեալ* յայնմանէ զՔրիստոս փառաւորէին, գոհանալով զնմանէ:

(328 / 4) Եւ իսկոյն գայր Ատրներսեհ *գերծեալ* ի կողմանց Տաճկաց: (340 /16) Եւ ի նսեմանալ աւուրն *գերծեալքն* ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 11) Չուառացեալ *գերծեալքն* աղերսէին լերանց (164 / 10)

ՋԵՐԾՆՈՒԼ - 1

ելցուք գնասցուք, թերևս *գերծնուլ* մարթասցուք»: (137 / 4)

ՋԵՐԾՈՒԼ - 1

Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր *գերծուլ* և հանել ի նոցանէ (257 / 6)

ՋԵՐԾՈՒՑԱՆԵՄ - 3

և ազգի ազգի հնարիւք *գերծոյց* զբազում անձինս քրիստոնէից (132 / 16) և աղօթիւք իւրովք *գերծոյց* ի գերութենէ զբազում անձինս. (343 / 19) դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին *գերծուցանէին* զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 5)

ՋԷՆ - 12

և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց, և *զէն,* օճառս, և զկազմածս հեծելոց: (108 / 13) արք չառանձնողք քինախնդիր եղեալ, *զէն* զանձամբ արկեալ՝ հեծան յերագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 4) *ի զէն* և ի զարդ վառելոց զօրապետաց (232 / 5) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և *զէնքն* շաղախիւր: (174 / 17) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի *զինէն* ՝զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8) Իսկ նա վառեալ *զինու* զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա (101 / 6) *զինու* և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, շարժեա՛ և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114 / 13) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց *զինու* հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն (115 / 9) իսկ յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն *զինուցն* և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն (87 / 2) եթէ *զինուք* հարկանէին, ոչ գործէր, այլ ճախր առնոյր: (30 / 4) որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ *զինուք:* (200 / 11) և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս *զինուք* իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 9)

ՋԻ - 350

զի յսկզբանն աշխարհագրութեան մարդկութեանս … չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 3) *զի* աղու ձայնէին զնա վասն քաղցրութեան բարուցն: (8 / 13) *զի* Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) *Զի* էր նա նոցա քեռորդի (15 / 10) *զի* ի բնէ մոգ էին, և դու քրիստոնեայ արարեր. (17 / 6) *զի* զաւուրն յարութեան բերէ նմանութիւն: (22/17) *զի* մի՛ վիշապն մեռեալ զտուտնն շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 10) *Զի* թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) *զի* ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի.

(27 / 8) զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից (27 / 11) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռնեցեր: (27 / 18) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 /14) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից վարսդ առաքինութեան: (28 / 15) և ի՞ւ կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և ոչ յափշտակեսցուք»: (38 / 13) զի մերձ է օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր …զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո (43 /20; 44 /2) զի մի յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 10) զի ապականեցեր զերկիր իմ և զժողովուրդ իմ անողորմ կոտորեցեր. (44 / 16) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ (45 / 1) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 12) զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին (49 / 9) զի յայտնեսցի չար դիւապաշտութիւնն և բարձցի յաշխարհէս: (52 / 14) մինչ զի անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի խոստումն ածել: (52 / 15) մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1) զի մի դևն կոյր առնէր, և միւսն՝ պիսակ (55 / 3) զի փութով երթեալ կատարեցից զհրամայեալսն. (57 / 12) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ.: (63 / 6; 63 / 7) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 7) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, գիտեմ: (71/12) զի մեծ սքանչելիս տեսանեմ ի տեղւոջն»: (76 / 4) զի կապուտակացեալ էր հարուածովք ահագին տանջանացն: (76 / 12) զի ոմանք ասեն, եթէ աստ է, և ոմանք եթէ անդ. (78 / 8) և տեսանէի, զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 12) հաստատեալ գիտեմ, զի ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80 / 16) զի անդ փոխեալ զերանելին մեծարեսցէ յոյժ: (86 / 5) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն (88 / 3) զի մեծ վիհ ընդ մէջ կարել ճանաչել զԱբրահամ: (88 / 7) զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք, չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 16) սակս զի բնակեալ էր անդ խաչն տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97/8) զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (97 / 16) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»:(97/19) զի յառաջնորդութիւն զնոսա վիճակեցուսցեն աշխարհին իւրեանց: (98 / 12) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) զի գեղեցիկ էր յոյժ: (100 / 15) զի կատարեսցի ընդ նմա զկամս

վաւաշոտութեանն իւրոյ: (101 / 5) զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն ճշմարիտդ Աստուած»: (101 / 15) զի թարգման կայր ի միջի նոցա (101 / 16) զի եթէ ոչ եկեսցէ շքով և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց (102 / 8) «Զի՞ է հեղումն արեանս. (109 / 16) զի առ ժամանակ մի խաբէութեամբ կալցին զնոսա, զի մի ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն խնդրեսցեն: (113 /8; 113 /9) «Արդ պատրաստ լեր ի դիմի ելանել, զի իսպառ սատակեսցես զդոսա»: (114 / 2) Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի նեղի եմք, ասէր: (121 / 1) Նոյն ինքն անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ, զի մեք զգեցցուք զանապականութիւն. եղաւ ի մսուր, զի մեք զանասնական բարսն ի բաց դիցուք. ի հրեշտակաց փառաւորեցաւ, զի մեք լիցուք նոցա երգակից. ընծայեցաւ ի մոգուց, զի պտղաբերեսցուք զհաւատս. կաթամբ բուծեցաւ, զի զանմեղութիւն ընկալցուք. զարգացաւ ըստ մարմնոյ ամենակատարն, զի ժամանեսցուք ի չափ հասակի լրմանն Քրիստոսի. եկն կամաւ ի չարչարանս, զի ի տանջանաց մեղացն զերծցուք. խաչեցաւ, զի ի կենդանութեան պտղոյն վայելեսցուք. մեռաւ, զի մահուամբն մեռուսցէ զմահ. եղաւ ի գերեզմանի, զի խորտակեսցէ զնիգս դժոխոց. յերրորդ աւուր յարեաւ, զի զմեզ ի կենդանութիւն փոխարկեսցէ. համբարձաւ յերկինս, նստաւ ընդ աջմէ հօր, զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 /10; 124 /11; 124 /12; 124 /12; 124 /13; 124 /14; 124 /15; 124 /15; 124 /16; 124 /16; 124 /17; 124 /18) զի որ ոչ խոստովանի զտէր Յիսուս մարմնով եկեալ, նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 15) զի մի ոք կորիցէ ի հովուաց կամ ի հօտից (125 / 20) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան (127 / 10) զի ոչ գիտէք զօրն և զժամն: (127 / 15) քանզի տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լսել, եթէ զի՞նչ արդեօք կարիցէ բովանդակել, զի անթիւ հարուածս բարբարոսականաց թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128 /2; 128 /3) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 / 6) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 11) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 8) զի ինքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ նորա (132 / 5) Զի թէպէտ և հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհին իւր և անդէն կալան զքաղաքսն (133 /8) զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 /12) զի ընդ ականարկել նորա պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135 / 3) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5) Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 6) և սկսան ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն, զի թէպէտ և տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից, զի ի նմանութիւն լերանց ճակատեալ շուրջ զքաղաքաւն, թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն

(138 /12; 138 /14) զի տեսանեմք զհովասնութիւնդ ձեր (139 /10) զի կատարեսցուք զկամս մեր (139 / 13) զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 / 9) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13) «Զի եթէ յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 / 17) զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 4) զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 7) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն (150 / 13) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուասպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (150 / 22) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151/10) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 / 10) զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». (155 / 6) Յայնժամ սկսան պատգամաւորքն ստիպել և ասեն. «Զի՞ կաս, հի՞մ յապաղես, զի ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 11; 155 / 11) զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 14) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 4) զի կարասցուք ցածուցանել զերեսս նոցա պատարագօք»: (158 / 15) զի գիտասցէ ինքն պատուել կարասեաւն: (159 / 4) զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8) և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 /5; 161 /5) զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. և ուխտ եղից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջեբու խաքանայ, զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 /7; 161 / 9) զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 / 11) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 14) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում (161 / 18) զի էին աւուրք պահոց քառասներորդացն: (162 /8) զի երթիցէ ի քաղաքն և հեշտութեամբ ազգի ի տան իւրում: (162/12) Զի մի՛ խոպանացեալ անապատասցի երկիրս(162 /15) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի (162 / 17) զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք ի դստերաց (163 / 3) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն (163 / 7) զի եկն եհաս, եռացոյց ի ներքոյ ոտից մերոց զմուկն ծախող. (164 / 3) զի արգելոյր սուրն, և՛ խեղդէր սովն, և՛ հեղձուցանէր մահն:

(164 / 8) զի յանգումն արասցէ անտանելի հարուածոցն: (166 / 1) զի յայսմ ևս յայտնի լիցի բան մարգարէական (166 / 4) զի վայելեալք յաւելցեն ի փառաւորութիւն Աստուծոյ: (166/ 9) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորա (167 / 7) զի ոչ ինչ էք առանց իմ (167 / 17) զի մի՛ պարծեսցին յազգս իւրեանց. եթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. (168 / 8)զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին (168 / 11) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 2) զի մեծ արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ (170 / 3) փոխանակ զի ոչ կացի ես յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 8) զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 / 11) զի գիտէր. եթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 8) զի բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 / 18) զի ի հնազանդութեան կացցէ նմա. (180 / 1) զի զհայրն իւր ի նոցանէ ևս թափեսցէ: (181 / 2) զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181 / 13) զի որում ինքն կամեսցի՝ շնորհեսցէ և նա զայն: (182 / 4) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր, և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) մինչ զի և թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. (186 / 1) սակայն ոչ կործանեցաւ, զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (186 /17; 187 /1) և մի՛ ևս յաւելուր գալ այսր, զի արգել տէր զյառնելն քո»: (187 /3) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 9) զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 /13) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189 /14) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 /1) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 14) մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 18) Զի որպէս ջուրք բազումք, որ կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր, էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 /15) մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր(192 / 18) Զի իբրև ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա (193 / 3) զի թողեալ զերկիր աղախնոյն՝ արկանէին զաթոռ տէրութեանն ի Դամասկոս: (193 / 9) զի առ նա երթիցէ: (194 / 6) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 15) զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ յաւելուած փառաց. սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ

զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 /14; 196 /14) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 4) զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) այլ և ստիպէր զնա թագաւորն, զի առցէ յանձն և յայնկոյս գետոյն Ատրպատականացն իշխել: (198 / 9) զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8) զի յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու, տեսանէաք յելս արքայաչուռ կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 1) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 12) զի քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 12) զի յայտնեսցի Աստուծոյ գանձն»: (203 / 3) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 / 13) բայց զի նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս. (203 / 16) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն (204 / 2) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի, զի ոչ ինչ է ի գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. (204 /6; 204 /7) զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են (204 / 15) զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205 / 9) զի եռօրեայ պահք և աղօթք պնդութեամբ կատարեսցին, զի ոչ կայր սակաւ ինչ ի նոսա երկպառակութիւն. (205 /11; 205 /11) զի հաւատովք էին վառեալ ի սէր սրբոցն: (206 / 10) զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ (207 /14) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 7) զի զթագաւորականի նշան յանձինս մեր բարձեալ բերեմք. (209 / 9) և մանաւանդ զի երկբայելի մտօք խաբէութիւն զիրսն կարծեցաք: (209 / 12) զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովովս. (211 / 16) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն (214 / 6) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս վասն երևման խաչին ասէ. (216 / 7) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 11) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց (216 / 15) Եւ զի բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին (217 / 9) զի ի նոցանէ էր ծածկեալ խորհուրդն: (218 / 3) զի չէր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն: (218 / 16) կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 13) զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին:(219 / 18) զի մի՛ յապաղեսցէ երթալ օծանել զխաչն Քրիստոսի: (220 / 3) զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին (221 / 9) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն …ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին

ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 11) զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 /2) զի մերկ էր ի զրահից: (223 / 5) բայց զի զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 7) զի սուղ ինչ աւուրս տևեաց կենդանի (224 / 10) զի կուտեալ զինեալ խուռն կաճառացն … ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 13) Զի սգալի ձայնիւ անդադար ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 10) Զի մեծասքանչ տէրութիւնն կործանեցաւ, Եւ հրաշալի պետութեանն շիջաւ ճառագայթ: (226 / 3) Զի զաւուրս տօնի տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 7) Զանգիւտ կորստեան փորեցին խորխորատ, Զի հովիւն բարի ընկլուզեսցին ի նա.(226 / 10) Զի զինարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 19) Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ եթող զնա ի կոխան ժանտից: (227 / 7) զի ասպատակ տուեալ յանխնայ գերէին, քանդէին զամենայն (232 / 13) զի լուսաւորեսցէ զնոսա օրէնսուսոյց խոհականութեամբ ի բանս արարչին»: (234 / 8) զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 /15) զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (236 /19) Եկա՛յք, մերձաւոր իմք և սիրելիք, զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր, զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (237 /18; 238 /1; 238 /2) մանաւանդ զի մերձեալ էր տէրունական տօն աստուածայայտնութեանն: (238 / 16) զի նշան խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. (239 / 7) զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից (242 / 9) «Որդեակք, դարձարու՛ք առ տէր և ծաներու՛ք զտէր Աստուած, զի ողորմեսցի և կեցուսցէ զձեզ. զի նա ինքն է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 /13; 242 /13) զի սատանայական է ամենայնդ և կորուսիչ հոգւոց: (242 / 15) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել (242 / 16) Զի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, երրորդական բարբառով աղաղակեն՝ ասելով (243 / 6) զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն (243 / 16) զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 2) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 16) Տեսանեմք զի յազգէ նորա ելեալ Նեբրովթ սկայ (245 / 9) զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 3) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան (246 / 6) զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 / 7) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 / 10) զի ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»: (248 / 10) զի ինքն էր բարեմիտ այր յոյժ: (249 / 2) զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց:

(250 / 9) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 15) Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 11) զի մոլորեալք էին և մոլորեցուցանէին զյողդողդամիտսն: (254 /4) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 6) զի են իսկ դոքա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 / 10) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 2) զի յայսմ հետէ մի՛ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն (258 / 13) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵՁ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ԶԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 11) մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) եկայք աղաչեսցուք զսա, զի կացցէ յաշխարհիս մերում և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 / 10) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ, զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ (260 / 16) զի նորա է այդ իշխանութիւնդ (261 / 4) զի նոր է գործս և կարևոր խորհուրդ»: (262 / 2) զի և մեր ընդ ձեզ անքակ սէր հաստատեսցի: (263 / 1) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) զի չէ մարթ հօտի առանց հովուի լինել: (265 / 7) զի ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս (265 / 8) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 2) զի այլում վարդապետի ոչ անսամք և հնազանդիմք»: (266 /6) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ձեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10) զի գործք նոցա ստութեամբ են: (268 / 1) Եւ բնակելով յանապատսն, զի կրօնաւորք էին, սկսան ուսուցանել: (268 /11) զի ոչ ունիմք հրաման ի Գրոց: (269 / 9) զի ասացին Յոյնք, եթէ կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. (272 / 6) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի: (272 / 12) զի երկրորդումն օրինացն որիշ համարի: (272 / 15) զի այնպիսի դրութեամբ վարէր եկեղեցի: (273 / 8) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին, զի միթ ամբոխ ինչ լինիցի: (275 / 12) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր (275 / 14) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8) զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 /11) զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին (277 / 15) և զի այսպէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 2) զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. (278 / 15) զի որոյ անուամբ մեք պարծիմք, նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 5) «Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա (281 / 12) զի Ճ աւելի վանք … փոյթ կալեալ իշխանացն Հայոց (286 / 8) «Մի՛ մեղանչեր, որդեա՛կ, զի իբրև զքեզ մարդ եմ»: (287 / 14) «Զի՞ մարդ ես, վասն է՞ր կաս ի քարանձաւդ»: (288 / 1) զի մի՛ ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 5) միայն եթէ տացէ զնորին

ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 3) զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (296 / 1) զի կին մի մեծատուն խորհրդակից է նորա (296 / 2) զի ի տեսիլ ամենայն ապստամբացն նշաւակս զնոսա արարից»: (296 / 13) Զի ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ ընդ կնոջն. (297 / 5) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ (297 / 7) զի մի՛ ծագեսցէ առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 / 14) զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 8) իսկ այժմ զի անփորձ և անընտրող գործով եղև և հերձուածեցաւ աշխարհս, վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հարապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 /3) զի անդ ընկալաք զլուսաւորութիւն. (302 / 6) զի մի՛ ոք յանդգնեսցի թիւրել ինչ զեղեալ ուխտադրութիւնդ: (304 / 1) զի զկարգս եկեղեցւոյ այլայլեաց. (305 /12) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 / 14) զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (307 / 2) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. զի նոցա է հասն (307 /14; 307 /16) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ ասէր. (307 / 20) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ (308 / 9) զի յորժամ վաճառեն զզիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. (309 / 3) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է… զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 7) զի իշխանութիւն ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 / 19) զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ քահանայք կալցեն ճշմարիտք և ուղղափառք (310 / 2) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 / 14) Զի տէրն ասաց. (310 /15) զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 / 2) զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311/11) զի հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 13) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են (311 / 15) զի վայել է իսկ ձեզ»: (312 / 3) զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 / 6) զի թոռունք էք: (313 / 15) «Եթէ զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց (314 / 5) զի զնոյնաձևն յարմարեսցէ ի պալատանն: (317 / 8) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան, զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս, ձանձրացուցանէին և նեղէին զնոսա: (318 / 9; 318 / 9) Երիցս թաղեալ վերընկէց լինէր, զի երկիր ոչ ընդունէր զնորա գարշելի մարմինն: (318 / 14) «խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». (321 / 8) զի զաշխարհս յայնմ գրենոյն ի կրօնս դարձուսցեն: (321 /11) «տե՛ս, տէր, զայս, զի քո են դատաստանքդ արդար»:

(322 / 4) զի մի՛ երթիցեն ի ստրկութիւն:(324 / 2)զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք (325 / 2) զի ի հնազանդութիւն նմա եկեսցեն (327 / 15) և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ ի սէր համակել, զի հնազանդեսցին: (328 / 1) Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց, զի իբրև ի կապարանէ արձակեալ գային: (330 / 2) Զի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից՝ տիրել իշխանութեամբ ամենեցուն արքայաբար: (330 / 18) զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 / 11) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 7) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն (337 / 5)զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ տիրել (337 / 12) և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել, զի անյաղթելի էին զօրութեամբ: (338 /6) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 1) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ (342 / 6) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին (343 / 5) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 11) Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն, զի հրաման տայր անօրէն ամուսնութեան: (345 / 1)

ՋԻԱՐԴ - 15

ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ՋԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 / 5) զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 / 11) «Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. կամ կենդանիքս ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86/16) զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140/16) Բայց անսացէք ինձ սակաւիկ մի, և պատմեցից կարճառօտիւ զխորագիտութիւն առնն, եթէ զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց (167 / 19) թէ ի՞բր արդեօք կամ զի՞արդ ընկալան (202 / 7) զիարդ եղև արժանի այնմ խորհրդոյ: (203 / 8) և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ (209 / 1) և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 6) Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք … եթէ վեցամսեայ ժամանակաւ …ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 11) «Զիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել զայդ (250 / 14) զիա՞րդ մարթացից թողուլ զհօտն իմ, զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 2) զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 / 16)

ՋԻ ԵՒ - Տե՛ս ՋԻ

ՋԻ՞ Է - Տե՛ս ՋԻ

ՋԻԹԳԻՆ - 2

Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ *Ջիթգինն* Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 9) Իսկ իբրև դարձան ի Հայոց *Ջիթգինն* Խուրսան և Չաթն խազր և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու … ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 / 16)

ՋԻԹԳԻՆ ԽՈՒՐՍԱՆ - Տե՛ս ՋԻԹԳԻՆ

ՋԻՂՋ - 1

Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ *ի զիղջ* եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 9)

ՋԻՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ - 1

դաւով առաջապահ լինէր, պատճառէր ըստ օրինի *զինակրութեան:* (222 / 15)

ՋԻՆԵԱԼ - 5

երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց *զինեալ* ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 9) անդէն վաղագոյն ճեպով *ի վերայ զինեալ* ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) Յայնժամ իշխանին Աղուանից *զինեալ* զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 13) զի կուտեալ *զինեալ* խուռն կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ … ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 14) Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ *զինեալք* և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 7)

ՋԻՆԵՄ - 1

Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ *զինեցաւ* չուել ի տար աշխարհ: (194 / 12)

ՋԻՆՋ - 26

ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ *ՋԻՆՋ*ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 3) իսկ արդ և զոսկերսն անգամ *զի՞նչ* հնար է գտանել զնորա»: (33 / 25) և կամ եթէ *զինչ և իցէ,* որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ:(50/1) Եւ հարցեալ ցսարկաւագն, թէ *Զի՞նչ* խնդրես. (71 / 2) անզգայացեալ հոգւոյն *զի՞նչ* մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16) *«Զի՞նչ* մեք արասցուք, ասեն (97 / 15) *զի՛նչ* գունակ սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 / 8) *զի՞նչ* արդեօք կարիցէ բովանդակել (128 / 3) և ասէր. «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ այս *զի՞նչ»:* (131 / 6) *զինչ ինչ* անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 13) *զինչ* իցէ արժան գործել: (136 / 14) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ *զինչ ինչ* արժան իցէ գործել: (139 / 8) *«Զի՞նչ* են ձայնք գոչմանցն այնոցիկ»: (147 / 19) *«Զի՛նչ* են անկարգ հնչիւնք բարբառոցն»:

(147 / 21) զինչ խորհեցաւ թշնամին (167 / 14) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր.(180 / 3) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ185 / 6) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189 / 14) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն իմ և միւսում աւուրն եցոյց. (191 / 7) որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 2) Աստանօր և արդ զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր խօսեցայց (200 / 12) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս … եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 / 10) և թէ զի՞նչ պարտ իցէ քեզ առնել: (202 / 8) Ո՛հ թէ զինչ գիշեր խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ (229 / 17) ԵՒ ՋՒ՛ ՆՉ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՎԱՍՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (269 / 17) «Է՞ր աղագաւ մեռանիս, գիտե՞ս, եթէ ոչ» (57 / 8)

ՋԻՆՉ ԵՒ ԻՑԷ - Տե՛ս ՋԻՆՉ

ՋԻՆՉ ԻՆՉ - Տե՛ս ՋԻՆՉ

ՋԻՆՈՒՈՐ -14

և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և մի՛ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ արատաւոր». (308 / 2) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, և ո՛չ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, բայց ի զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին.(160 / 11) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 / 19) մի՛ իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ արկանել զեկեղեցի. (308 / 12) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 15) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա տան՝ անարատից և ճշմարիտ սուրբ քահանայից, և ոչ անարժան զինուորաց (309 / 6) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն (310 / 4) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ, և ոչ զինուորաց և հեծելոց անարժան մարդկան: (310 / 9) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և մի՛ տայք զսրբութիւնս շանց», որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 18) և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարախմբեալք: (183 / 5) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 10) սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 3)

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ - 1

և մի՛ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. (307 / 11)

ՋԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Ջի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, երրորդական բարբառով աղաղակեն՝ ասելով. «Սուրբ, սուրբ սուրբ տէր զօրութեանց, լի է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 / 6)

ՋԻՋԱՆԵԼ - 1

զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 12)

ՋԻՋԱՆԻՄ - 1

Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ, (192 / 18)

ՋԻՍ - 1

«Կողքս և զստկունքս աստ են, ի ձեզ առէք»: (71 / 11)

ՋԿԱՅ - 1

և հեծեալ ի ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. (54 / 7)

ՋԿԱՅ ԱՌՆՈՒՄ - 1

և հեծեալ ի ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. (54 / 7)

ՋԿՆԻ - 31

որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 13) Եւ երկուցն թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 14) Եւ շարժեալ բազմութեանն զկնի նորա.(11 / 15) Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14 /16) և զպուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ և բազմութիւն պաշտօնէիցն առաջի և զկնի դեսպականին՝ խաչ ի ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 / 14) և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 13) «Եկ զկնի իմ, և ցուցից քեզ զնշանակեալ տեղին». (78 /11) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի լինէին նոցա զօրքն Հոնաց: (105 / 12) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք. (111 / 17) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ նորա յիրս դառնութեան: (157 / 8) որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 / 14) Նա իսկ և իսկ առաքէ գիր խոնարհութեան զկնի Միհրանայ. (171 / 13) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զխազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թոչունս, զոր ի

նախավաղն ժամանակի ոչ զոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 15) Եւ որոց *զկնի* եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7) այլ *զկնի* լինելով գործոյս փութապէս կատարեա՛ (203 / 2) Եւ *զկնի* ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն *զկնի* ելանէր մահապարտին.(224 / 5) Բնաւին անթագաւոր միտս ունելոյ՝ գրթախաղաց լինէին *զկնի* ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ *զկնի* ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵԻ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱԻՈՐԱՑ *ԶԿՆԻ* ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ԶՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻԻՆ ԻԻՐԵԱՆՑ (262 / 7) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր *զկնի* սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 9) որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս և *զկնի* նորա՝ Եղիազար, և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 17) որ խօսին թիւրս՝ ձգել *զկնի* իւրեանց զաշակերտեալսն. (277 / 20) Երկրորդ իշխան Տաճկաց *զկնի* Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻԻՐ ԵԻ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻԻՐ, ԵԻ ՄԻՔԱՅԵԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԶԿՆԻ* ՍԻՄԷՈՆԻ (311 / 9) Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն Միքայէլ *զկնի* Սիմէոնի. (313 / 12) Եւ *զկնի* նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ *զկնի* իւր (317 / 8) Եւ *զկնի* Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի Խազիրս: (319 / 21) զորմէ *զկնի* եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ դարձեալք ի փախուստ: (320 / 4)

ՋՀԵՏ - 20

որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին *զհետ* կորստեան ճանապարհին (47 / 5) և նոցա *զհետ* ելեալ մանկանն՝ կամէին ունել զնա ևս: (52 / 7) յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի … Եւ ապա դեսպակ աշխարհատիկնոջն և տիկնունի գունդն *զհետ* նորա: (62 / 16) և ընտանիքն *զհետ* արտասուել մի՛ իշխեսցեն: (92 / 6) Եւ Բաբիկ *զհետ* մտեալ, եղջերուն ի բլրին աներևոյթ լինէր. (111 / 10) զորոց *զհետ* եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ նաւասարդի ամսոյ. (119 / 16) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ *զհետ* նորա: (131 / 19) Ապա եկեալ հասին *զհետ* նոցա զօրն Պարսից (133 / 4) Եւ իբրև իրազգած եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան *զհետ* փախստէիցն. (137 / 7) զորս

կոտորեցին և զորս *զհետ* կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 10) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել *զհետ* բազմութեան փախստէիցն: (137 / 12) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն *զհետ* սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 2) Եւ *զհետ* մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 11) Եւ *զհետ* նոցա հնձողք անողորմք, որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. և ոտք իւրեանց կոխէին զդիակունսն, և աչք իւրեանց տեսանէին զդիաթաւալն իբրև զհեղեղ կարկտի: (152 / 14) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, *զհետ* մտեալ և կաթողիկոսին մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն (156 / 18) Իբրև լուան զայս, բազումք յօժարեցան ելանել *զհետ* նորա (159 / 9) Եւ ինքն տակաւ չուեաց *զհետ* նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10) և ինքեանք գնացին *զհետ* քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու (171 / 1) ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք *զհետ* ընթանայր թշնամին: (174 / 16) և որդիքն Հազարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու *զհետ* շարժեալ խաղային: (176 / 9)

ԶՀԵՏ ԵԼԵԱԼ - Տե՛ս ԶՀԵՏ

ԶՀԵՏ ԵԿԵԱԼ - Տե՛ս ԶՀԵՏ

ԶՀԵՏ ՄՏԱԼ - Տե՛ս ԶՀԵՏ

ԶՂՋՈՒՄՆ - 2

Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից *զղջմամբ* և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 2) որ և ժամագիւտ *զղջմամբ* ոմանք հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք անհնազանդ եղեն: (327 / 16)

ԶՄԲԱՂԻՄ - 1

քանզի ընկղմեցան միտք իմ և *զմբաղեցան* խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17)

ԶՄՏԱՒ ԱԾԵԱԼ - 1

Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն *զմտաւ* ինչ աճեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 12)

ԶՄՏԱՒ ԱԾԵՄ - 4

կամ *զմտաւ* աճել զծնողաց զծնողական գութս (152 / 9) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ աճել *զմտաւ* զարհուրէր (190 / 17) *զմտաւ* աճէր զաստուածային բանն (202 / 12) «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ *զմտաւ* ինչ աճեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 / 9)

ԶՆԴԱՆԵԼ - 1

ընդ որ ցասուցեալ Շապհոյ՝ *զնդանել* զնա հրամայեաց. (118 / 11)

ԶՈՀ - 16

Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ *զոհ* առնեն. (54 / 6) և Ասպանդիատայ ումեմն

վայրագ սկայի ձիովք այրեցելովք *գոհ* մատուցանէք. (246 / 5) Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս *գոհից* մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 13) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն *գոհից* զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 / 5) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և *գոհից* էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց և տեղի աստուածակոխ: (289 / 2) Հրաժարեցար *ի գոհիցն* ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց (27 / 19) Սրբէին զտեղիսն յամենայն պղծագործ *գոհիցն* (115 / 17) քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն *գոհիցն* անասնոց (256 / 4) զորս նուիրօքն և *գոհիւք* մեծարէին (33 / 15) Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով *գոհիւք* պաշտօն մատուցանէին (241 / 3) Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք *գոհս* մատուցանէին (246 / 2) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի *գոհս* մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 5) և մատուցանեմք *գոհս* և նուէրս (253 / 2) պարտ էր ձեզ *գոհս* և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 14) Բայց արդ առէք *գոհս* և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253 /16) Հալածեցան դևք աշխարհիդ, խափանեցան *գոհք* և ճենճերք (20 / 6)

ՁՈՀԱՄԱՏՈՅՑ - 1

Հրաման տայր … ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն *գոհամատոյց* պաշտամունս: (47 / 15)

ՁՈՀԱՆՈՑ - 1

և հրաման ետ չորեքկուսի *ի գոհանոցն* աղօթել. (289 / 4)

ՁՈՀԱՐԱՆ - 5

զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն, անարի, ոսկիաստեղծ անդրւոյն *գոհարան* ձօնէր (244 / 15) ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ *ՁՈՀԱՐԱՆԱՅՆ* ԵՒ ԿԱՆԳՆԵԼ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 / 5) Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտակն Ձերգունի՝ ի տեղի *գոհարանի* դիւցամոլ կռապաշտիցն. (11 / 1) Զի որպէս *գոհարանքն* անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն (246 / 6) հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր մորթովքն հանդերձ *գոհարանօքն:* (259 / 6)

ՁՈՀԵՄ - 3

Իսկ որ ջրոց *գոհեն,* իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կռոց *գոհեսցէ,* սատակեցից սրով: (261 / 1) քանզի կրակաց և ջրոց *գոհէին* և ճանապարհաց աստուածոց ոմանց, երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 / 13)

ՁՈՄԱՔԱՏԱԿ - 1

Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն, մերձ ի նաւահանգիստն *Ջոմաքատակ* կամուրջին: (103 / 9)

ԶՈՅԳ - 2

Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա *զոյգ* ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին, և յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 /6) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին, և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի *զոյգ* ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14)

ԶՈՎԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

որ զտապ խորշակին *զովացուցանէին* և զբոյս և զտունկս դալարեցուցանէին (251 / 8)

ԶՈՐԱՎԱՐ - 1

Իսկ յունական *զորավարացն* գրգռեալ զնա՝ խնդրել զգահերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274 / 14)

ԶՈՐՕՐԻՆԱԿ - 4

զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (143 / 5) շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ *զորօրինակ* զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150 / 6) Եւ սա *զորօրինակ* յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 / 15) Եւ *զորօրինակ* մահն և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն. (315 / 16)

ԶՈՐ ՕՐԻՆԱԿ - 2

Եւ *զոր օրինակ* Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և զթել սկսաւ (86 / 18) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում, *զոր օրինակ* ծառայեցաք Սասանականին»: (161 / 18)

ԶՌ - ՍՆ - 1

ընդ երկուսն ի պարգևականն մտանել երկիր ի *ԶՌ-սն* տապաստելոց. (279 / 9)

ԶՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ - 1

«Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա *զրախօսութեանդ.* (254 / 10)

ԶՐԱՀ - 6

Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ *զրահին* պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 2) զի մերկ էր *ի զրահից:* (223 / 5) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ *զրահիւք* (109 / 18) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական *զրահիւք* արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 8) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ *զրահք* էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. (23 / 2; 23 / 2)

ԶՐԱՀԵԱԼ - 1

Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … դրօշուք և գնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց *զրահեալք* և սաղաւարտեալք … ասպատակ սփռեալ յաշխարհն Աղուանից (232 / 6)

ԶՐԱՊԱՐԻՇՏ - 1

Եւ *զրաւապարիշտ* և թշուառական քուրմքն յամօթ եղեն ի տէրունական խաչէն (258 / 1)

ԶՐԱԻ - 2

և իբրև *զրաւ* լինէր սեղանոյն արքունի ընթրեաց, յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 / 3) Եւ ի նմին ամին եղև *զրաւ* զարմից սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2)

ԶՐԿԱՆՔ - 1

Եւ եղև այս տանս Աղուանից *զրկանք* մեծապէս (325 / 2)

ԶՐԿԵԼ -1

և երդումն իսկ պահանջեաց ի մէջ եղբարցն՝ *չզրկել* եղբարցն զմիմեանս (4 / 5)

ԶՐԿԻՄ - 1

Զի որովք *զրկեցաւ* բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 / 14)

ԶՐԿՈՂ - 1

մի՛ *զրկողաց* և չարակն ագահից … մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 12)

ԶՐՈՅՑՔ - 3

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ *ԶՐՈՅՑՔ* ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՑՏՐԱՍ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 8) Գտանին *զրոյգք* Արևելից կողմանց (106 / 6) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ … ԱՅԼ *ԶՐՈՅՑՔ* ՊԻՏԱՆԻՔ (317 / 17)

ԶՐՊԱՐՏԵՄ - 1

զորս ամենապիղծն *զրպարտէր* ապստամբութեամբ պատճառաւ (43 / 4)

ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻԻՆ - 1

զորոյ *զրպարտութեանն* պատճառ Սողոմոն ոմն միանձնեայ, որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 3)

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ - 2

ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ ՍՐԲՈՑՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ *ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ* (97 / 12) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ ԵԻ ԳԻՏ ՍՐԲՈՑՆ ԽԱՉԻՆ՝ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒՄՆ *ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ* (213 / 16)

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻԻՆ - 2

ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ՝ յոյժ զարմացեալ *ընդ զրուցատրութիւն* եպիսկոպոսին (203 / 7) ԵՐԹՆ ՄԱՍՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ *ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ* ՊԷՍՊԷՍ ԿԱՐՃԱՌՕՏ ԲԱՆԻՒՔ (328 / 17)

ՁՑԱՅԳ - 4

Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր *զցայգ* և զգերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն:

(63 / 5) զգայգ և զգերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 8) զգայգ և զգերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 3) պահօք և աղօթիւք զգայգ և զգերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14)

ՁՅԱՅԳ ԵՒ ՁՅԵՐԵԿ - 4

Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զգայգ և զգերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 5) զգայգ և զգերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 8) զգայգ և զգերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 3) պահօք և աղօթիւք զգայգ և զգերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14)

ՁՅԵՐԵԿ - 4

Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զգայգ և զգերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 5) զգայգ և զգերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 8) զգայգ և զգերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 3) պահօք և աղօթիւք զգայգ և զգերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14)

ՁՈՒԱՐԱՓԱԿ - 1

և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և յանտառախիտ տեղւոջ զառաջին քնովն ղօղեալ: (180 / 6)

ՁՈՒԱՐԹԱՄԻՏ - 1

զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (236 / 19)

ՁՈՒԱՐԹԱՆԱՄ - 4

զուարճանայր, զուարթանայր և իսկոյն հրամայէր գրել երդմունս և ունել համամիտ խաղաղութիւն: (181 / 16) զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202 /10) զուարթանայր հոգեծաղիկ պայծառութեամբ (216 / 2) այլ ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր (256 / 13)

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՑ - 1

Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 13)

ՁՈՒԱՐՃԱՆԱՄ - 2

զուարճանայր, զուարթանայր … և իսկոյն հրամայէր գրել երդմունս և ունել համամիտ խաղաղութիւն: (181 / 15) հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր (182 / 16)

ՁՈՒԱՐՃԱՏԵՍԻԼ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս (198 / 2)

ԶՈՒԱՐՃԱՑԵԱԼ - 5

և ինքն *զուարճացեալ* ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին: (51/9) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ *զուարճացեալ* (60 / 8) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն *զուարճացեալ* (84 / 3) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ … առաւել *զուարճացեալ,* և ներբողումն գրոցն առնելով՝ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11) *զուարճացեալք* և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 4)

ԶՈՒԱՐՃԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և բերկրեալ *զուարճացոյց* զամենեցուն հոգիս: (28 / 1)

ԶՈՒԳԱԹՈՌ - 1

առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, զայր սուրբ և ճշմարիտ՝ *զուգաթոռ* սրբոյն Գրիգորի (299 / 15)

ԶՈՒԳԱԿՐՕՆ - 1

Եւ այնուհետև հաւատարիմ և *զուգակրօն* աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 11)

ԶՈՒԳԱԿԻՑ - 1

ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և *զուգակցի* իմոյ Խոսրովանուշի (189 / 10)

ԶՈՒՐ - 3

գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն *զուր* աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 / 10) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և *ի զուր* խողխողմանն ծերոց և երիտասարդաց (43 / 10) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց *զուր* ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20)

ԶՕԴ - 1

այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և *զօդս* կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 2)

ԶՕՇԱՔԱՂ - 1

մի՛ *զօշաքաղաց* և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13)

ԶՕՐ - 120

թողլով *զօր* բազում ի քաղաքին Փայտակարան: (29 / 19) զոր Նոր *զօր* անուանէին: (133 / 4) յառաջ քան զպաշարելն *զօր* փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 7) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ *զօր* ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին և ԿԲ հազարս ի Տաճկացն սպանին՝ ածեալ *զօր* բազում ի Հոռոմոց: (318 / 1) կուտեաց զամենայն բազմութիւն *զօրաց* իւրոց (114 / 4) ինքն իսկ

իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 15) և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132 / 8) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. (139 / 5) վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 / 12) և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և զամրոցս իւրեանց և զվաճառս առաջի զօրաց իմոց (154 /1) մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 /16) և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 / 5) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի և պահեսցին նոքօք յամենայն բռնութենէ զօրաց քոց: (162 / 19) և հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 / 2) Եւ ել հրամանս այս յերեսաց արքայորդւոյն և ամենայն զօրաց իւրոց (163 / 7) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս (167 / 5) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳողեստանս՝ ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 18) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ի զէն և ի զարդ վառելոց զօրապետաց …ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 4) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱՒԱՅ ՅՈՐԴՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵՒ Ի ՋՕՐԱՅ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՍԱՄՈՒԵԼԻ ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ ՊԱՏԻՒ ԵՒ ԳՆԱԼ Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 3) և բազում վնաս արար զօրացն արքունի: (16 / 9) զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 8) և բազմաց լինի անկանել ի զօրացն Հայոց. (29 / 9) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 8) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ ռամկօքն, անթիւ զօրացն բազմութեամբ: (43 / 15) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին, ընդ որս և զխառնիճաղանճ անթիւ զօրացն բազմութիւնս (45 / 4) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 13) լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել զխօսուն և զանասուն: (109 / 1) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 7) Եւ ոչ հարկանէր ընդդէմ զօրացն Պարսից (130 / 18) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) Զի թէպէտ և հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհն իւր (133 / 9) տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից (138 / 13) ԳԱԼ ՋՕՐԱՅՆ ՀԻՒՍԻՍՈՅ ՕԳՆԵԼ ՀԵՐԱԿԼԻ (140 / 14) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր (145 / 1) որ եղև զօրացն Պարսից (145 / 3) և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս

շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 9) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. (154 / 6) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 16) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (162 / 2) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 14) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինկլքորս զօրացն՝/զրքում՝ զորացն/ աճապարէր ընդ ծով (193/7) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հոնաց: (237 / 17) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի բերան սրոյ (323 / 14) Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն Հայկազնի և սակաւք ի զօրացն: (336 / 10) Ի նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) և ընդ լուսանալ առաւօտուն դիմեաց զօրն ի ներքս: (108 / 8) եկն եհաս զօրն Հոռվմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի մէջ սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. (132 / 18) Ապա եկեալ հասին զհետ նոցա զօրն Պարսից, զոր Նոր զօր անուանէին: (133 /4) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) Եւ անդէն և անդ հրամայեաց կոտորած առնել. և զօրն զայն Աբրահամու անուանեաց (289 /3) որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 13) ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 9) գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 3) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 /1) և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո. (143 / 2) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 14) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ, (161 / 6) Եւ նորա փեսայացուցեալ զԽոսրով՝ առաքէ ընդ նմա զօրս բազումս. (171 / 4) ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ ապականելով զամենայն երկիրն: (323 / 3) աղաղակէին առ զօրսն և ասէին. (140 / 3) Եւ թէպէտ և կարող էր զԹուրքաստանեայց հանել զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն, սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 19) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ

զբռնացեալն և տիրել տայ եղբորն Սաթինկայ հայրենի աթոռոյն (13 / 11) Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99/14) որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (113 /18) զոր կացոյց ի վերայ զօրուն այնորիկ (129 / 2) և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7) զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի նմանէն զնա կացուցանէր: (144 / 7) ինքն գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն … ցեղից ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց՝ ըստ առաւելութեան և ըստ խոնարհութեան նոցա (159 / 3) Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10) ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 15) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ, (168 / 4) և հանդէս արար զօրուն նորա (168 / 17) և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176 / 14) անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 /12) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 /1) Ապա իբրև լքան վատեցան վաստակեցան զօրք երկոցունց թագաւորացն … խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 2) որք են կարապետք և զօրք Նեռինն (289 / 16) Զայս ամենայն … լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա (19 / 14) էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 17) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի լինէին նոցա զօրքն Հոնաց: (105 / 13) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա … տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն (114 / 8) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 /11) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր (145 /1) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 /12) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 1) անդ ի դիմի հարկանին նմա զօրքն Տաճկաց (336 / 8) այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց (19 / 4) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 3) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 10) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք. (111 / 17) բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (114 / 1) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 / 9) ես եկից

ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ *զօրօք* իմովք (141/15) Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ *զօրօք* և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 / 15) էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ *զօրօք* այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 17) Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ և *զօրօք* Աբու Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին և սպան զՄրուան (291 / 13) և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում *զօրօք:* (296 / 9) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ *զօրօք* (327 /18) ԵՒ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ *ՋՕՐՕՔՆ* ԵՒ ԱՌՆՈՒԼ ՋԱՂՈՒԱՆՍ ԵՒ ՋՀԱՐԿՍՆ (29 / 4) Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական *զօրօքն* (29 /16) Աճապարէ Սանատրուկ *զօրօքն* Աղուանից և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից (29 / 18) Սանեսան բազում և անթիւ *զօրօքն* Հոնաց ի Հայս արշաւէր (39 / 6) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք *զօրօքն* և Թոբելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 8) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈԲԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ *ՋՕՐՕՔՆ* ԵՒ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 3) Եւ ել գնաց անհամար *զօրօքն* ի դիմի հարկանել նոցա: (108 / 1) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՝ դաւաճանել *զօրօքն* իւրովք: (108 / 4) և ընկալցին և պաշտեսցեն զնա հանդերձ *զօրօքն* իւրովք (132 / 6) Տեսեալ նորա զիրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ *զօրօքն* իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 / 18) ուր էրն *զօրօքն* իւրովք հանդերձ աւուրս ինչ: (146 / 14) ուր էր հայրն նորա Խոսրով՝ պահպանեալ մերձակայ *զօրօքն* իւրովք: (147 /1) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից դէմ եղեալ շարժէին *զօրօքն* հանդերձ: (176 / 3) Եւ վառեալ *զօրօքն* իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին (180 / 9) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ *զօրօքն* իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 4) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և *զօրօքն* իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին: (326 / 4) և ընթացեալ ի բանակն՝ շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ *զօրօքն* իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն (331 / 18)

ՋՕՐԱԳԼՈՒԽ - 4

Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և *զօրագլխաց* իւրոց գյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 9) Եւ էր *զօրագլուխ* նոցա Շահապղակն: (133 / 5) Եւ *զօրագլուխն* ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. 30 / 3) Իսկ *զօրագլուխն* Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա: (179 / 17)

ՋՕՐԱԺՈՂՈՎ - 4

Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց (29 / 5) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 6) զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 6) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ (336 / 7)

ՋՕՐԱԺՈՂՈՎ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՋՕՐԱԺՈՂՈՎ

ՋՕՐԱԿԱՆ - 6

Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից և անդ ումեմն ի զօրականացն պատահեալ՝ զետեղի: (109 / 12) այլ գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 9) և ապստամբեալ քո յինէն քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց, մահապարտ ես դու և զօրականդ քո ի միասին»: (104 / 6; 104 / 7) ի նմին գիշերի …արթնական խնճոյիւքն դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն (102 / 7) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 6)

ՋՕՐԱՆԱԼ - 5

Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 15) մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր աներ և զարմանալի (130 / 3) մանաւանդ արիւնարբու ազգն Տաճկաց սկսաւ զօրանալ (280 / 10) Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի (311 / 10) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրինութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 11)

ՋՕՐԱՆԱՄ - 8

Զօրանայ ազգն Հագարու՝ միաբանեալ իբրև ցեղս տասն. (173 / 1) զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 / 1) իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 13) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 3) այլ ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 14) յոյժ զօրացան յանձինս իւրեանց. (138/11) Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ քաջալերեցար (25/2) որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա (126/9)

ՋՕՐԱՊԵՏ - 7

Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել առանձնակի (179 / 16) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց

Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջո՛յն շատ: (263 / 6) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց …ի զէն և ի զարդ վառելոց զօրապետաց ... ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 5) տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 19) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդաիւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 4) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Յոգնայորդոր գուսանօք ներբողեալ տարփողականն Ջուանշիր՝ զօրապետն տենչահասակ … խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 6)

ՋՕՐԱՎԱՐ - 46

ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 15) զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 8) զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի նմանէն զնա կացուցանէր: (144 / 7) ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, քաջազնեայ, յաւէտաբարգաւաճ զօրավար ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ … Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ: (211 / 7) եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 9) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց (159 / 2) ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 14) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան (175 / 5) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ՋՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 8) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ի զէն և ի զարդ վառելոց զօրապետաց … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 3) Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի մէջ գերելոցն (100 / 14) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՐԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ (103 / 2) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս՝ որդին սրբոյ զօրավարին Թէոփիլեայ հանդերձ Ագիստրոսեան գնդիւն … աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց (113 / 15) զոր սկսաւ առնել ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 12) և քննեսցէ վասն հպարտացեալ զօրավարին Պարսից (167 / 9) լսէր

այնուհետև զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 12) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ (173 / 16) Յետ այսորիկ առնոյր զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 2) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180/8) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 10) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 12) հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 / 3) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234/5) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհն Հայոց (236 / 5) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 / 10) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլոս երեսուն արամբք: (103 /19) Պատասխանի ետ խոստովանողն Քրիստոսի՝ քաջ զօրավարն Թէոփիլէ և ասէ ցթագաւորն. (104 / 8) և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն (104 / 19) և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 8) և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ (133 / 7) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134/6) Անդ առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք (173 / 19) ուստի և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ աճէր: (175 / 17) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից դէմ եղեալ շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 / 2) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն ՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235/4) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 /5) Քանզի Իմայ և Ահմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337/1) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն (164 / 6)

ՋՕՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

վասն որոյ նախապատիւ ես քան զամենեսեան, եռամասնեայ *զօրավարութեամբ* փառաւորեալդ. (104 / 4)

ՋՕՐԱՎԻԳՆ - 1

և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս *զօրավիգն* օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 12)

ՋՕՐԱՑԵԱԼ - 2

Եւ նոցա *զօրացեալ* ի շնորհաց բարձրելոյն (59 / 9) և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ *զօրացեալ* տիեզերակործան զեղխ կրօնն Քաղկեդոնի, որ ելից զտիեզերս. (295 / 5)

ՋՕՐԱՒՈՐ - 6

Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. այր հանճարեղ և իմաստուն, *զօրաւոր* ի բանս իմաստութեան (150 / 2) և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ և *զօրաւոր* պահեսցես յամենայնի: (189 / 1) *զօրաւոր* և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 2)Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, *զօրաւորս* զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 17) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս *զօրաւորս* իբրև երիս հազարս (167 / 5) Եւ կազմեալ նաւս հարիւր՝ արկանէր ի նաւս արս *զօրաւորս* թուով ՃՌ (329 / 1)

ՋՕՐԵԱԼ - 1

որ ձգեալ զճոպան արտոյն Տրդատայ և ոչ *զօրեալ* ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7)

ՋՕՐԵՄ - 2

Ուստի ոչ *զօրեաց* ելանել, ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 1) և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ *զօրեցին.* (59 / 7)

ՋՕՐԵՂ - 2

Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ, այր յաղթանդամ և *զօրեղ* (157 / 3) այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և *զօրեղ* զինքն եցոյց (178 / 7)

ՋՕՐԷՆ - 2

Եւ ի նուազել լուսոյն *զօրէն ճրագի* մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 13) ոչ որպէս *զօրէն թագաւորի* փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ (85 / 3)

ՋՕՐՈՒԹԻՒՆ - 53

Իսկ նա վառեալ զինու *զօրութեամբ* տեառն՝ այպանէր զնա (101 / 6) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և *զօրութեամբ* նախախնամելով զընդհանուր

եղեալսս: (124 / 1) այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միաճինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. (124 / 8) հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց (130 / 10) Եւ յարուցեալ ամենայն զօրութեամբ իւրով՝ ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 14) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վերայ քո (134 / 10) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 18) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան զազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (161 / 19) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 /3) աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188 / 12) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. (210 / 14) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն հողմոցն (239 / 9) ոչ եթէ մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն …այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 14) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենդանուտ խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 /7) զի անյաղթելի էին զօրութեամբ: (338 /7) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 21) յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև ածեաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 8) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 1) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 7) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր (174 / 13) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիոնէ զաւազան զօրութեան, և սովաւ տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 / 16) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 /8) և ոչ կարէր ամբառնալ զզլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 8) հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 / 18) Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ. (43 / 18) «Սուրբ, սուրբ սուրբ տէր զօրութեանց, լի է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 / 7) Վասն զի դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ, յամենայն անձնէ և յամենայն զօրութենէ: (27 /17) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով

ողջոյն: (182 / 9) և նոքա էին, որք ի *զօրութենէ* անտի նորա ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240 / 12) զայրեցող բնութիւն հրոյն յարարող *զօրութիւն* սովորեցուցեր (22 / 5) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն *զօրութիւն* ՝առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և քաղցր հարկանել ծառայութիւն (32/15) և աստուածային բարերարութեանցն *զօրութիւն* տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային *զօրութիւն* կարի յոյժ. (89 / 7) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ *զօրութիւն* բարձրելոյն՝ յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց (113 / 13) և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն *զօրութիւն* իմ. (161 / 8) ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և *զօրութիւն* զօրավարաց: (169 / 14) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց *զօրութիւն* (193 /12) «յԱստուծոյ է *զօրութիւն* իմ և փառք իմ»: (199 / 4) *զօրութիւն* բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ: (223/7) Զի զհնարիմաց *զօրութիւն* նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 19) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն *Զօրութիւն* (243 / 9) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի *զօրութիւն* կախարդութեանն (257 / 3) Եւ նոքա ի գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն *զօրութիւն:* (260 / 14) Եւ յայնժամ *զօրութիւն* աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331/16) զոյժ ահեղ *զօրութիւնն* Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 6) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական *զօրութիւնն* (38 / 4) սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն *զօրութիւնն:* (62 / 15) և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած և զքանչահրաշ նորա *զօրութիւնն* (260 /1) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի *զօրութիւնն* Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական զունդն: (328 / 2) և ի բաց կացեալ վերնոյն *զօրութիւնն* ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց զնաց զճանապարհ (337 / 7) և վասն այնորիկ տկարացաւ *զօրութիւնս* մեր. (323 / 6) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ *զօրութիւնք ...* ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն *զօրութիւնք* նոցա: (254 / 7)

/ զ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶԶԱՆԱԶԱՆ - 2

զբազում և *զզանազան* նշանագործութիւնս յերկրի առնել (38 / 4) այսինքն՝ *զզանազան* առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 2)

ԶԶԱՐԴ - 3

ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և *զզարդս* արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 / 12) և ժողովեցին *զզարդս* երիվարացն, զգեղարդունս, և՛ զսուսերս ոսկիապատս, և՛ զվահանս (169 /4) Իսկ *զզարդուց* եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 11)

ԶԶԱՐՄ - 1

և կորուսից զանուանս նոցա յերկրէ և *զզարմ* և զզաւակ: (44 / 13)

ԶԶԱԻԱԿ - 2

և կորուսից զանուանս նոցա յերկրէ և զզարմ և *զզաւակ:* (44 / 13) և պատանդս առնուլ *զզաւակս* և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 / 15)

ԶԶԱՔԱՐԻԱ - 2

փութայ ի գաւառն Մեծիրանց և գործակից իւր գտեալ *զՋաքարիա* վանաց հայր՝ տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս (294 /2) և *զՋաքարիա* ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Մեծիրանց. (294 / 5)

ԶԶԳԱՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

«Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ *զզգաստութիւն* պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7)

ԶԶԷՆ - 5

Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն *զզէն* և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 8) «տէր իմ, առ *զզէն* և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) և խրեալ *զզէնն* ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն (223 / 10) և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, *զզէնս* և զզարդս արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 / 12) և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ ունէին *զզէնս* իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարսխմբեալք: (183 / 5)

ԶԶՈՀԱՐԱՆ - 1

ուխտէր առ ամենեսեան զԱսպանդիատայ *զզոհարանսն* և զայլոց չաստուածոցն խափանել զնուէրս (249 / 16)

ԶԶՈՀ - 1

Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք *զզոհս* և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն (251 / 5)

ԶԶՐԱՀ - 1

Եւ ինքն անօրէն նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր *զզրահսն* ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15)

ԶԶՐՈՅՑ - 1

երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրույցն (218 / 16)

ԶԶՕՐԱԳԼՈՒԽ - 1

զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա … զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեձելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 9)

ԶԶՕՐԱՎԱՐ - 1

Նոյնպէս և զզօրավարն Հայոց … հաւանեցուցանէր տալ զնշխարիսն (236 / 17)

ԶԶՕՐԱՎԻԳՆ - 1

Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 / 10)

ԶԶՕՐ - 26

քանզի ետես զզօրն ահագին հասեալ ի վերայ իւր: (148 / 7) և որդիքն Հազարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 12) անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց ի Միջագետս. (12 / 16) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա (13 / 7) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից … և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 2) բաժանեցին զզօրս Հայոց (114 / 1) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. (143 / 18) և ելից զմորիս իւր որսով և զզօրս իւր յափշտակութեամբ: (152 / 3) ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵՒ ԳԱԼ ԶՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵՒ ԶԶՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ (317 / 15) զի և սա զումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից (334 / 8) և սոցին ուժով հալածեաց զզօրսն Հռովմայեցւոց: (12 / 17) Թողու անդէն զզօրսն և ինքն գնայ յիւր քաղաքն: (13 / 2) Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան և ելանէ առ ափն ծովակին Գեղամայ. (13 / 3) և զմնացեալ զզօրսն ած հաւանեցոյց և միաւորեաց ի գունդն Արեաց: (16 / 4) և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 7) Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս (21 / 2) հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն և զզօրսն թաքուցանէր արտաքոյ քաղաքին (108 / 6) հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել զանցս աղետին եթէ մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. (112 / 14) յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց (113 / 13) առնուին քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. (116 / 6) Եւ ինքն շարժէր զզօրսն հանդերձ ընտիր սպառազինուք և քաջընթաց երիվարօք (131 / 16) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն … և զզօրսն իմ (134 / 7) Յետ այսորիկ առնոյր զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 2) Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ հնձեալ,

աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 18) Յայնժամ խաղաղական և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս՝ առնու յօգնականութիւն զգօրսն Վրաց (178 / 13) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զգօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուածոյ: (187 / 9)

ԶԶՕՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զգօրութիւն հրոյն շիջուցեր (22 / 2)

Է

Է - 10

ԳԼՈՒԽ Է (11 / 5) Է. Եթէ վանաց երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 / 12) ԳԼՈՒԽ Է (122 / 3) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ Է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 7) ՅԱՌԱՋԻՆ ԺԸ Է ՆԱՀԱՆՋԷՆ. ՍԿԻՋԲՆ ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ (128/11) Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա, տևեալ ամիսս Է. (149/10) Է կենդինար տուեալ թագաւորին Յուստիանոսի (286 / 9) Ումար Իբն Խատաբ Է ամ (291 / 5) կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է. (291 / 14) ԳԼՈՒԽ Է (296 / 14) սա էր սարկաւագապետ աթոռոյն, որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. եղեալ կանոնս Է տունս: (344 / 13) Տէր Դաւիթ՝ ամս Է. յեպիսկոպոսութենէն Կապաղակայ: (346 / 13)

ԷՇ - 1

«թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ միւք բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7)

ԷՋ - 1

Այլ քանզի աղբիւր ուղիաճեմ իջիւք էր այրն երանելի (213 / 17)

ԷՐԷ - 1

Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 11)

ԷՈՒԹԻՒՆ - 3

Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին *էութիւն*, լոյս փառաց և *էութեանն* հօր ծագումն՝ զտնօրինականն կատարեալ զամենիցս, ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս, ուստի ոչն էր մեկնեալ: (9 / 17) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն, որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց *էութենէ:* (243 / 11)

/ է - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՁԷԱՆԱԼ - 1

Տո՛ւր ինձ զքո միտգ ոչ *զէանալն,* զուղիղն և մի՛ դասիլ ի հակառակող կամս (277 / 11)

ՁԷՇ - 2

և զթաղումն և ոչ *զիշու* թաղեցեալ: (45 / 5) անշքեղացուցանէին զտեսիլ նոցա իբրև *զիշուց* կահակրաց: (169 / 9)

ՁԷՋ - 1

Ամենեցուն տեսեալ զել և *զէջ* սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216 / 13)

ՁԷՈՒԹԻՒՆ - 1

զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին, և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս *զէութիւնն* էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16)

/ է - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

ՅԷՈՒԹԻՒՆ - 2

ամենայն եւ *յէութեանն* նստաւ փառս, ուստի ոչն էր մեկնեալ: (10 / 1) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց *յէութենէ,* որով և աշխարհ եղև: (247 / 4)

Ը

Ը - 7

ԳԼՈՒԽ Ը (12 / 7) ը. Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91/15) Եւ Ըօր ցայագապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. (108 / 16) ԳԼՈՒԽ Ը (126 / 4) Եզիդ Իբն Մուաւեա ամս Ը: (291 / 7) ԳԼՈՒԽ Ը (298 / 1)

ԸՂՁԱԼԻ - 2

ամենեցուն երևէր ըղձալի: (173 / 18) Բայց ապա ըղձալի հոչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին … թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 9)

ԸՂՁՈՒՄՆ - 1

ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 17)

ԸՂՁԱՄ - 1

որք ըղձային ինձ ի Հնդիկս ի Մարասպան տեղւոջ ըմբռնել: (148 / 16)

ԸՄԲԵՐԱՆԵԱԼ - 1

և ամենեքին ըմբերանեալ դսրովէին զկինն (33 / 24)

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ - 1

Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտ եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 9)

ԸՄԲՈՇԽՆԵՄ - 1

զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբոշխնեցեր: (27 / 19)

ԸՄԲՌՆԵԱԼ - 6

իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 2) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 13) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 15) ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 / 9) և խուճապեալք որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս որսորդաց (152 / 7)

ԸՄԲՌՆԵԼ - 2

Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ *ըմբռնել* և կամ թէ անփոյթ իսկ արարեալ (51 / 18) որք ըղձային ինձ ի Հնդիկս ի Մարասպան տեղւոջ *ըմբռնել:* (148 / 16) և զորս ոչ կարաց *ըմբռնել* ՝դարան գործեալ մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5)

ԸՄԲՌՆԵՄ - 4

Քանզի որ *ըմբռնեացին* ի չար զաւակէն, ի պարտութիւն մատնեսցին (44 / 6) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ *ըմբռնեցան* ի ձեռս Տաճկաց և տարագրեալք ի տանց իւրեանց՝ յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 4) և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ *ըմբռնի* մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10)

ԸՄՊԵԼ - 1

Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ո՛չ ոք կարէ զբաժակն տեառն *ըմպել* և զբաժակն դիւաց (242 / 16)

ԸՄՊԵԼԻ - 2

Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի *ըմպելի* գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 14) Եւ գտանէին ապակի մի ի գերեզմանին նորին Գրիգորիսի *ըմպելի* (82 / 1)

ԸՄՊԵՄ - 2

և՛ ուտէ, և՛ *ըմպէ* ընդ չար պաշտօնեայսն իւր. (54 / 6) քանզի ուտէիք և *ըմպէիք* զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց (256 / 4)

ԸՆԴ /նխ./ - 520

որ մեկնէ *ընդ* Մարս և *ընդ* Բաբելովն: (4 6; 4/6) որ ձգի ցովկիանոս և հայի *ընդ* հիւսիսի: (5/7) Եւ հային ամենեքեան *ընդ* հիւսիսի:(6/3) Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց *ընդ* կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գադիրովն (6 / 7) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ *ընդ* Պարսս (10 / 9) Եւ անտի անցեալ *ընդ* դաշտակն Ձերգունի՝ ի տեղի զոհարանի դիւցամոլ կռապաշտից. (11 /1) Ոչ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և *ընդ* փակմամբ լինել լուսոյ: (11 / 7) Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, ցիր և ցան զանսրբոցն հոսեաց զոսկերսն *ընդ* դաշտ ամենայն.(11 / 12) մառախուղ խաւարային շանթիւք *ընդ մէջ անցեալ*՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 / 15) Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ *ընդ* Հռովմայեցիսն: (12 / 14) Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից *ընդ* ինքեան (13 / 3) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ *ընդ* ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ *ՀՆԴ* ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14/3) Կրկնակի *ընդ ձեռն* Ուռնայրի գերագոյն լուսաւորեցան: (14/10) ԵՒ ԵՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ *ՀՆԴ* ՊԱՐՍՍ (15 / 7) և *ընդ* հակառակս լեալ երկու որդիքն նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) *Ընդ* երկարել խռովութեանն Արեաց գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն ի

Միհրեան տոհմէ …դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 1) Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն և ընդդէմ եկաց պատերազմաւ Արեաց գնդին և բազում վնաս արար զօրացն արքունի: (16 / 7) Եւ բացին զդրունս Ալանաց և հանին գունդ բազում ի Հոնաց և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 16) և առանց օրինաց զտէրն ի վեր ծանեան և զեղեալսն գիտացին ընդ օրինօք (18 / 8) նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց (19 / 14) էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 17) որ եկեալ էր ընդ Տրդատայ արքային: (20 / 3) Ցոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն արևելից: (20 /16; 20 /17) որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 12) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. եթէ սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ նմին էր և սաղաւարտ փրկութեան. եթէ վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. եթէ նետ ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23/2; 23/4; 23/5; 23/6) եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 8) Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24 /1) ընդ նմին և զայն գիտասջիր. (24 /16) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն, ընդ հայրապետսն և ընդ եպիսկոպոսապետսն, միանգամայն և ի դպրութեան կենացն ի յերկինս: (26 /5; 26 /5; 26 /6; 26 /6) և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել (26 / 14) տէր ընդ քեզ ամէն: (26 / 16) զամենայն ինչս և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ տեառն ամենայնի. զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռշխնեցեր: (27 /18; 27 /18) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 2) և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր զահագին վիրագն: (30 / 6) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս (30 / 12) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն:(30 / 17) ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ (31 / 11) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին (34 / 5) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն … և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն, ընդ նմին և զհոգւոյն լուսաւորութիւն: (34 / 7; 34 / 10) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան (35 / 16) և կատարէր զիրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոսս, մկրտեալ յանուն հօր և

որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 6) և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 7) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 / 15) և եղեալ զերկոսեան շիշսն ընդ ամենասուրբ նշխարսն մանկանն Գրիգորիսի և ինքեանք փախստեայ ի Հայս անկանէին: (39 / 4) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 / 11; 39 /11) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 6) ընդ որս և զխառնիճաղանճ անթիւ զօրացն բազմութիւնս և նոյն ինքն թագաւորն, զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ, սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 3) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 / 5) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 7; 47 / 7) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) Անտի զերծեալ անցանէր ընդ մեծ գետն (52 / 10) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. (53 / 4) Եւ մանկանն սկսեալ և զգլուխն ընդ երկիր ածեալ՝ պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 13) այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել, և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 / 16) և՛ ուտէ, և՛ ըմպէ ընդ չար պաշտօնեայսն իւր. (54 / 6) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) որ ընդ գործակալին էին (58 / 3) որ էին ընդ գործակալին (59 / 1) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր (59 / 11) միշտ ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն (61 / 16) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ (63 / 11) Եւ արդարն միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի 64 / 8) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 6) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ (66 /4) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք՝ յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67/7; 67/9) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհան՝ պաշտօն առնել և

պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն, (70 / 6; 70 / 6) «Զսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ արևելս է» (70 / 9) և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և երիցանց (73 / 10) գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին (74 / 9) այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 11) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. (74 / 14) և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) և խոսեալ առն ընդ աբեղայսն՝ ասէ. (78 / 7) զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 13) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 /11; 81 /11) և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն (82 / 12) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84/18; 84/18) Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ գնայր. (85 / 1) մինչև տարեալ ընդ շինանիստն անցուցանէր. (85 / 3) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց գաւառին. և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 /7; 85 /8) զոր միշտ ի բանակին շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 / 2) և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 11) «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ համարիմ». (87 /19) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) զի մեծ վիհ ընդ մէջ կարել ճանաչել զԱբրահամ: (88/7) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն, որ ի կանոնսն գրեալն է, ընդ օրինութեամբ արասցեն: (94 /8) Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն՝ ոսկեխաղաց տեսակաւ, յորում ի տէրունեան խաչէն էր մասնաւորեալ: (95 / 9) Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս արևելից՝ ի գաւառն Ուտիական: (95 / 11) ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ՀՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97 / 12) Զնոսա ողոքական բանիւք հաւանեցուցանէին գալ ընդ իւրեանս (98 / 12) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և Թոբելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 8) Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին (100 / 9) որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ գնդին Թոբելեան հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին, զի կատարեսցի ընդ նմա զկամս վաւաշոտութեանն իւրոյ: (101/4; 101/5) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց, կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել մինչև ի մահ, և

փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 10) և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 10) Եւ նախ ողոքանօք և ապա տրտմութեամբ խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. (104 / 1) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. (104 / 15) Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, ի ծագաց հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. ամէն: (105 / 19) Եւ խորհուրդ բերեալ ընդ մեծամեծս իւր՝ ասէ. (106 / 14) Յայնժամ հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի, եթէ Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 16) Եւ քաղաքացիքն յոյժ պատուեալ զնա. և ընդ լուսանալ առաւօտուն դիմեաց զօրն ի ներքս: (108 / 8) Եւ Ը օր ցայգապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. և ինքեանք ցրուեցան ընդ ամենայն երկիր. (108 / 18) Եւ անտի անցեալ՝ տային պատերազմ ընդ բերդին: (109 / 4) Եւ անտի վէմս գլեալ ընդ զառիվայրն՝ սատակէին առհասարակ: (109 / 5) սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար (110 / 11) Եւ սանդն էր լի մոխրով հնոցի. և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. «Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ այս մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 /2) Եւ աւանդէ նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և ընդ Մամիկոնեանս համապատուել: (111 /5; 111 /6) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝ է առաջին կորզեալ ի հայրենեացն: (111 / 7) Եւ թող զերկոսեան՝ այլ ևս երեք հարիւր վարդապետ ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 17) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին Չորայ (113 / 15) և փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր (114 / 4) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա, իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց սակաւութիւնն, թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. «Դատեաք, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. մարտիիր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչինն ընդ մեզ. զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, շարժեաք և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114 /8; 114 /13; 114 /13) սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 /16) անցանէր ընդ մեծ գետն (115 / 9) Եւ անդէն զնոյն այր, որում զդուռնն յանձն արարին, արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց՝ բանս դնել ընդ նոսա և ուխտ հաստատել և անքակ ունել զմիաբանութիւնն: (116 /11) յանձն առին զերդումն քրիստնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն (116 /14) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 /8) ընդ որ ցասուցեալ Շապհոյ՝ զնդանել զնա հրամայեաց.(118 / 10) Սոքա որդիք գոլով Խանեսանայ արքային Մասքթաց, որք աշակերտեալ սրբոյն Գրիգորիսի. և ԳՌ և ԸՃ և Հ

այր ընդ նոսա: (119 / 15) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ: (120 /15) չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 13) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի մաքրագոյն յարկեղս: (122 / 1) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (123 / 16; 123 / 16) համբարձաւ յերկինս, նստաւ ընդ աջմէ հօր, զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124/18; 124/18) և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. (125/9) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ՀՆՁ ԳԱԼ ԹՂԹՈՅՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 6) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն (126 / 8) նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնոտն և զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա (126 / 15) որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից (127 / 19) Ապա և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս … և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 4) զոր սկսաւ առնել ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) այլ առաւել ևս ոգորէր ընդ ծով և ընդ ցամաք (129 / 16; 129 / 16) հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց (130 / 10) եկն ել ընդ ծով, ճանապարհ կազմեալ ընդ աշխարհն Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (131 /2; 131 /2; 131 /3; 131 /3) զի ինքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ նորա (132 / 5 ընդ որ անցանէին: (133 / 2) այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրուկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 8) և ոչ թողից զքեզ, և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 11) և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 / 16) Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին … զի ընդ ակնարկել նորա պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135 /1; 135 /4) որ էր նա Ջեբու խաքան, ունելով ընդ իւր և զորդին իւր. և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 /7; 135 /7) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. և ընդ գումարտակս սքանչելի պարսպացն, զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն, զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 /13; 135 /13; 135 /16; 135 /16) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն (136 /9; 136 /9) Եւ դէմ եղեալ առ հասարակ ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս երբեմն եբրայեցիքն ընդ ծովն Կարմիր, և անկան յամուր գաւառն Արցախայ: (137 / 13) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն

քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեձելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 10) նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց, որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 /15) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 /20) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից (139 / 14) որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 9) Արդ՝ իբրև զայս լսէր յաջորդ արքային հիւսիսոյ … և տեսանէր զմեծանեծ պարգևացն խոստմունսն, ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ հնազանդութեամբ Պարսից արքայի, յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 /11; 141 /12) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զզումարտակսն Պարսից արքային, որք էին կարգաւորեալք ի մեծի դրանն. այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (141 /16; 141 /16; 141 /19) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհն Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2; 142 /2) դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց (142 / 5) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ մասն ինչ Ատրպատականու. (142 /12; 142 /12) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 16) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. «Եթէ ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս, զոր առեր բռնութեամբ քոյով և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա, զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի, զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն, և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո. այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց, հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո, կուսակալդ Ասորեստանեայց. և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (142 /20; 143 /4; 143 /5; 143 /6) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խօսեցայ ընդ քեզ»: (143 /6; 143 /7) վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 15) «Աստուածք իմ, դատ արարէ ՛ք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 /19; 144 /19) սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 4) ո՞չ

ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ բնակութեան ընդ երեսս չարաշուք թշնամեաց»: (145 / 15) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145 /19) վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 / 3) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին (148 /7; 148 /8) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ ցնծութեամբ և ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն. և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 /4; 149 /6) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա: (150 /1) Երկայնէր զխօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. (150 /5; 150 /6) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու՝ յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 8) զորս ընդ ինքեան էին՝ գոհանալով զԱստուծոյ (151 / 7) որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 /11) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (152 / 1) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ (153 / 17) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես փոխանակ դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154/11; 154/11) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 11) զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». (155 / 7) «Զի՞ կաս, հի՞մ յապաղես, զի ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց … նա միայն ժամանեաց ելանել ընդ նմա: (157 /2; 157 /4) զոր ունէր ընդ իւր (157 / 9) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7) որք ելին ընդ նմա (159 / 11) եւ իբրև անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի, ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 14; 159 / 16) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 /18; 159 /18) ապա ընթացան ընդ առաջ նորա և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ (160 / 15) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև ժամ մի, ասէ. (161 / 3) զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161 / 8) Եւ ասպատակեցից ես ընդ աշխարհս, որ շուրջ զքև (161 /12) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և

Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 5) Ապա հրամայեցաւ նոցա նստել՝ յուտել ընդ ինքեանս. (162 /6) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 13) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք կաթողիկոսին: (163 / 10) Եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ նմա. (163 / 15) Եւ այնպէս սատակէին և նոքա ընդ չքաւորսն: (164 /17) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ երեսս դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 6) ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165/11) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 /17; 165 /17) Եւ եդ զահ և զերկիւղ ընդ երեսս երկրի. (166 / 14) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳողեստանս՝ ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 18) և մի՛ ճակատեսցիս ընդ նոսա. և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց, զի մի՛ պարծեսցին յազգս իւրեանց. եթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 /7; 168 /9; 168 /9) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա, զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 /11; 168 /12) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 /19) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ ոսկրն մինչև ցկանգուն մի. (169 /8; 169 /9) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց, և տուժել ընդ միոյ հազարս և ընդ երկուց՝ բիւրս: (169 / 6; 169 /17; 169 /17) զի մեծ արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ (170 / 4) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են և ջանա՛յ ապրել ի ձեռաց դոցա. (170 / 10) Եւ նորա փեսայացուցեալ զԽոսրով՝ առաքէ ընդ նմա զօրս բազումս. (171 / 4) Ուստի լեալ փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 14) Զօրանայ ազգն Հագարու՝ միաբանեալ իբրև ցեղս տասն. խրոխտ և ահեղ յոյսվութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ, անցանեն ընդ կողմանս Ասորեստանի և ելանեն տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 /2; 173 /4) Եւ անցեալ ընդ գետն Դկլաթ՝ եհաս ի Վեհկաւատ գաւառ. (174 / 3) զի գիտէր. եթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 8) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր, (174 / 13) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 /16) ընդ մէջ ածեալ զօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով (175 / 7) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) ուստի և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (176 / 1) հինահալած արշաւանօք տարեալ զնոսա

անցուցանէր ընդ գետն ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 /5; 176 /5) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 7) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. (177 /15) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 4) խաղաղական և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս (178 / 12) ընդ որ յաւէժ ուրախ եղեն Սիւնիք: (179 / 6) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 15) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին, և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 6; 180 /8) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հոռոմոց. (181 / 4) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 /14; 182 /14) կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 / 17) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ և ողջամբ ընկալեալ զնա: (184 / 2) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 5) որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 /13) ընդ որ տրապէզիտքն անգամ սոսկացան: (185 / 7) զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 /8) «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 14) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) Եւ ետ ընդ նոսա պատերազմ (186 / 16) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն Չորայ (187 /2) ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՀՆԴ ՀՈՆՍ ԵՒ ԱՌՆԵԼ ՍԷՐ ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (190 / 6) զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ (191 / 2) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 /19; 193 /1) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինլքորս զորացն՝ ածապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 /7; 193 /7) նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 /18) սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (194 /1) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 13) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա (194 / 18) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝

յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3) Վասն զի թէպէտ և բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք, այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր, յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195 /8; 195 /10) ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 / 15) և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. (197 / 5) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա (197 /7) ուստի և ընդ ձեռամբ նորա փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 /8) զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8) Ընդ որ թէպէտ առաւելաւսքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել(199 /16) և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով, արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի, որ յաստուածուստ պսակօք, պատուեալ փառաւորեցաւ: (201 / 6; 201 /6; 201 /7; 201 /8) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 / 3) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ, ձեպով հասանէր յեկեղեցաւան եպիսկոպոսանոցն: (202 / 13) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից: (203 /4; 203 /4) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ՝ յոյժ զարմացեալ ընդ զրուցատրութիւն եպիսկոպոսին (203 / 7) ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 4) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 /8; 204 /8) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր, զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207 /13; 207 /15) որ համանգամայն ընդ ձեզ են (208 /11) և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ գրուանաւ. /գրքում՝ դրուանաւ/ (209 / 2) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն, զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 12)

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216 / 16) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախտուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 5) Ընդ որ հայրապետն Եղիազար հիանայր վասն պարգևական աւետեացն (218 / 17) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 / 7) Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով թուր. որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 9; 222 / 12) Բեկումն մեծ, որ եղև արևելից աշխարհիս, Եւ աղաղակ կործանման հնչեաց ընդ երկիր. Ազգք և ազինք լուիցեն զբարբառս իմ Եւ երկրածինքս ամենայն ողբասցեն ընդ իս: (225 /13; 225 /15) Ընդ ամենայն երկիր ել համբաւ նորա (226 / 17) Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր, Եւ Կայենի երերմամբն վարանեալ շրջեսցի: (227 / 21) Ղօղեալ հանգիցէ ընդ հովանեաւ դժնկի (228 / 12) Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. Եւ փառք վայելչութեան ընդ քեզ թաղեցաւ: (230 / 2)Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 17) թէպէտ և անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 /14) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարագուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 14) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 /1; 234 /1) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 /5; 234 /5) շրջէր ընդ ամենայն գաւառս վիճակելոց իւրոց. (235 /11) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ ելանէին նմա: (236 / 3) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ (237 /9) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 /13; 237 /14) և որք ընդ նմայն էին (238 / 11) հատեալ անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան օր: (238 /13; 238 /13) ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն՝ ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի եպիսկոպոսաց (238 / 14) Եւ այնպէս անցանէին աներկիւղ ընդ կատարն լերինն՝ հսկայաձիր և դիւցազանցն: (239 / 11) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ. (240 / 1) տարածեցաւ ընդ տիեզերս ըստ սաղմոսին ձայնի, թէ՝ «Ընդ ամենայն

երկիր եւ բարբառ նորա (243 /13; 243 /13) որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 2) զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 4) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 9) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 15) ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ, և մատնել ի ձեռս դորա, որ ընդ ոտն արկեալ մանրեսցէ: (251 /15) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա, որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ: (253 /7; 253 / 7) թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս և ասէ. (256 / 1) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր հատո՛ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ, զի յայսմ հետէ մի՛ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուագի փորձէ հոգին սուրբ, որով և դուք եղերու՛ք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 /12; 258 /13) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵՕ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ (259 / 10) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 /13) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ (262 / 12) զի և մեր ընդ ձեզ անքակ սէր հաստատեսցի: (263 / 2) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 20) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ, և տնկեսցի սէր և խաղաղութիւն»: (266 / 2; 266 /2) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին (266 / 4) Ընդ այն իսկ ժամանակս … խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր: (266 / 16) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս, զոր փիլիսոփայապետն կոչէին: (267 /13; 267 /14; 267 /14) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր կողմանն վարդապետացն, և հրամայէր ամենեցին չհաղորդել ընդ Հոռոմսն՝ հնազանդեալսն քաղկեդոնական ժողովոյն չարի (267 /18) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12) Եւ յետ ՁԷ ամի անցանելոյ ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. այլ և Յոյնք և Իտալիա ընդ նոսա: (270 / 7) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա

կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 / 12) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յընդպելիս (270/15) Ցուցէ՛ք և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ դասի արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 /4; 273 /5) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 6; 273 /7; 273 /7) և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք յերկուցն. ի (274 / 2) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից (274 / 6) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275 / 2) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս կամ երիս լինել ընդ իւր (275 / 6) և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 16) նաև նմանողք թուեցեալք – ի դեպ /ճիշտը՝դէպ/ է ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. (276 / 9) և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 /6) քանզի ընդ մեզ է ձայնս(278 / 17) հրամայեսցի կտրել ընդ մէջ և կեղծաւորացն մասն: (279 / 2) և մի՛ ջուր ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 4) բայց ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 /4; 279 / 7) Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն, ընդ Ղովտայ զերծանել ի հրակէզ անձրևաց, ընդ երկուսն ի պարգևականն մտանել երկիր ի ԶՈ-սն տապաստելոց. (279 /7; 279 /8; 279 /9) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ ԵԻ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵԻ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՍՐԲՈՅ (280 / 3) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 5) զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ եկի ընդ առաջ նոցա. (281 / 10) և մեծապէս լցեալ խնդութեամբ մեր՝ ընդ առաջ մեր եկին: (282 / 11) Եւ սուրբն Սիօնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի, և վէմն, յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի, յորում ոտից տեղն երևի ցարդ ևս. (284 / 1) Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է (286 / 6) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն (287 / 9) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 /7; 288 /8) Ի շաւաղ ամսոյ ԺԵ ին կռուեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. (290 / 6) և Մայմուն ընդ հակառակս նմա ելեալ պատերազմաւ՝ մեռանի Մահմատ. (292 / 9) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 /10; 293 /10) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն, ընդ նմին և զԵղիազար Գարդմանայ եպիսկոպոս: (294 / 11) նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 15) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն

է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց՝ զնա քարոզէ յաղօթս և զաշխարհս ստիպէ, զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (295 / 17) Զի ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ ընդ կնոջն. և հանդերձեալ էր վարել ի տար աշխարհ, որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. և ետ թաղել զինքն նովին երկաթովք և նզովեաց զՇերոյ, զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 /5; 297 /5; 297 /8; 297 /8) ընդ որս և զեղկելին մեր զՆերսէս նզովեցաք (301 / 6) և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303 / 12) մի՛ իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ արկանել զեկեղեցի. (308 / 12) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 / 4) և եթէ յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 5) և մի՛ ոք ընկալցի ընդ իրաւունս. (310 /8) և մի՛ տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ և զքահանայս ընդ ծառայութեամբ արկանել. զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 /13; 310 /14) Եւ հոգին սուրբ եղիցի ընդ ձեզ. (311 / 4) Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել կողմանցս արևելից. զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 /10; 311 /12) վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 /6) Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314 / 10) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք և արկին ընդ հարկաւ զեկեղեցիս սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի. (317 / 1) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր (317 / 7) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ԶՈՐՍ ԵՒ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵՒ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՑ ԵՒ ԱՆԴ ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵՒ ԳԱԼ ԶՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵՒ ԶՉՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵՒ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՉԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ ԵՒ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ, ՅՈՐՈՒՄ ՉԱՐԱՉԱՐ ՄԱՀՈՒԱՄԲ ՍԱՏԱԿԵԼ ԵՒ ԱՅԼ ԶՐՈՅՑՔ ՊԻՏԱՆԻՔ (317 /12; 317 /13; 317 /16) և աճապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ մտանէ ի Չոր: (317 / 19) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի և այնպէս ծածկեաց երկիր զչարն զայն: (318 / 15) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319 / 19) Այսպէս զերծեալ Մսլիման ելանէր ընդ Վրաց կողմն: (320 / 5) որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 /14) Կոչեն յօգնականութիւն զշրջակայսն ամենայն. և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի

ամս ԺԵ ապականելով զամենայն երկիրն: (323 / 4) խաղաղութիւն արասցուք յայսմհետէ և սէր դիցուք ընդ միմեանս (323 / 7) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն, զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին՝ քակէին մասն ինչ ի պարսպէն և ի ժամադրութեանն ելանելոյ արտաքս, զոր արարեալ ունէին, ընդ խրամն, զոր հատին (323 /12; 323 /13) ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 4) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 /13; 324 /13) դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 9) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 / 13) և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին (327 / 18) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 2) որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ հայրապետացն (328 / 9) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵԻ ՀՆԴ ՆՄԻՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՍՊԷՍ ԿԱՐՃԱՌՕՏ ԲԱՆԻՒՔ (328 / 17) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 3) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր (329 / 5) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 16) Եւ ընդ վաստակոցն առնու յարքունեացն վարձս բարիս: (330 / 17) Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 /6; 331 /6) շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն, որ կոչի Եղջիւր խոյի. (331 / 18) ընդ որ մախացեալ ամիրի մոմնւոյն՝ տայ հրաման, զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 /10) Ընդ այն աւուրս հասանէ վախճան հայրապետին Աղուանից Յովսեփայ (334 / 9) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի, որ իմաստասէրն կոչիւր խորհրդազգած եղեալ՝ առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 12) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 /9; 335 /9) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (336 / 18) գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր (337 / 12) Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն, որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտա (338 /1; 338 /2) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին (338 / 13) Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ

Ներսեհի՝ անցանէր *ընդ* Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին, ծածկելով զանուն իւր՝ *ընդ* այլսն աղօթէր: (339 / 12) Զնա տարան *ընդ* այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից, և կալով նորա անդ ամս բազումս: (340 / 13) *ընդ* որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 5) և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն *ընդ* ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի (343 / 8) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ *ընդ* նմա. (343 / 13) *Ընդ* որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն, զի հրաման տայր անօրէն ամուսնութեան: (345 / 1)

ԸՆԴԱՂՕՏ - 1

Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև *ընդաղօտ:* (263 / 9)

ԸՆԴԱՄԵՆԱՅՆ - 1

Ընդամենայն ազգք ԺԵ: (4 / 13)

ԸՆԴ ԱՋՄԷ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ԱՋՄԷ ԵՒ ԸՆԴ ԱՀԵԿԷ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴԱՌԱՋ - 3

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր *ընդառաջ* բազում պաշտօնէիւք (60 / 15) *ընդառաջ* ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 6) Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն *ընդառաջ* նորա ելցեն: (185 / 3)

ԸՆԴ ԱՌԱՋ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ԱՌԱՋ ԵԼԱՆԵԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ԱՌԱՋ ԵԼԱՆԵՄ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ԱՌԱՋ ԵԼԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ԱՌԱՋ ԵՐԹԱՑԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ - 1

Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս *ընդարձակ* եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 6)

ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՄ - 3

զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ, և մինչև ցայսօր ժամանակի *ընդարձակեաց* սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 / 14) *ընդարձակեսցեն* զքաղաքս և զամրոցս իւրեանց (153 / 18) Եւ ի գիշերին յայնմիկ *ընդարձակէր* ճանապարհ փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12)

ԸՆԴԱՒԱԶԵՄ

Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զղաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդաւազեաց /գրքում՝ ընդ աւազեաց/: (288 / 10)

ԸՆԴԳՐԿԵԱԼ - 1

որ ունէր նշան աստուածային խաչին ընդգրկեալ. (120 / 5)

ԸՆԴ ԳՐՈՎ ԱՐԿԱՆԵԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴԴԷՄ - 44

Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա և բանակի առ Կուր գետով: (13 / 7) Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն և ընդդէմ եկաց պատերազմաւ Արեաց գնդին (16 / 8) որ ընդդէմ իցեն (21 / 19) և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 12) Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 8) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ, ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց ոմանց Բաղասական արքայի.: (114 / 18) զոր կազմեալ էր ընդդէմ արևմտից (129 / 2) Եւ ոչ հարկանէր ընդդէմ զօրացն Պարսից, (130 / 18) եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ (133 / 12) զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8) Արդ՝ ահա դարձուցից զերեսանակս նոցա ընդդէմ արևելից (134 / 9) և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 / 12) ապա տակաւ տակաւ շարժէին ալիք ընդդէմ մեր: (136 / 10) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղխքն յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 /20) «Ես եղէց վրէժխնդիր ընդդէմ թշնամւոյն. (141 / 14) որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (142 / 1) իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր (143 / 9) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 5) հրապուրելով զնա մղէր, հարկանէր ընդդէմ ալեացն (144 / 7) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 12) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. (151 / 15) դարձան և նոքա ընդդէմ նորա: (151 / 19) և ոչ ոք իշխէր հարկանել ընդդէմ նոցա: (163 / 13) Արդ՝ իբրև եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհին Հայոց, լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 12) ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 15) «Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ, որ վանեցի զորդին Հռոմելայ և արդ

դարձայ *ընդդէմ* արևելից (167 / 18) և հանդէս արար զօրուն նորա և եհաս *ընդդէմ* թշնամւոյն: (168 / 17) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն *ընդդէմ* նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) Եւ պարծանք նոցա յետս *ընդդէմ դառնային* (169 / 2) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ՝ անդրէն յետս *ընդդէմ* որդւովքն իւրովք. (169 / 15) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ *ընդդէմ* օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 7) Եւ յայնկոյս Մեռեալն ջրոյ բանակեցան *ընդդէմ* նոցա: (174 / 5) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց յամսեանն մեհեկանի …երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ *ընդդէմ* նոցա ճակատեցան (174 /10) «Սա եղիցի քեզ և որդւոց քոց աշտարակ հզօր *ընդդէմ* թշնամւոյն»: (184 / 8) ոչ մարթացաք դառնալ *ընդդէմ* ձերոց հրամանացդ (209 / 12) Այլ քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց, սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ *ընդդէմ* Ենիբայ թշնամւոյն, որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր *ընդդէմ* նորա գտանիլ: (214 /1; 214 /2) Բայց ապա ըղձալի հոչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին, զի *ընդդէմ* Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին, թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 9) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և *ընդդէմ* մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն (298 /7) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳԱՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ *ԸՆԴԴԷՄ* ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՀՕՖ (314/16) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչն և զսրբոց նշխարս *ընդդէմ* բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 3) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ *ընդդէմ* եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (336 / 19)

ԸՆԴԴԷՄ ԲԵՐԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴԴԷՄ

ԸՆԴԴԷՄ ԳՏԱՆԻԼ - Տե՛ս ԸՆԴԴԷՄ

ԸՆԴԴԷՄ ԴԱՌՆԱՄ - Տե՛ս ԸՆԴԴԷՄ

ԸՆԴԴԷՄ ԴԱՐՁԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴԴԷՄ

ԸՆԴԴԷՄ ԿԱՄ - Տե՛ս ԸՆԴԴԷՄ

ԸՆԴԴԻՄԱԿԱՅԵԼ - 1

ոչ ուստեք լեալ կարողութիւն *ընդդիմակայել* նոցա (338 / 4)

ԸՆԴԴԻՄԱԿԱՑ - 1

Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի և եկաց *ընդդիմակաց* Հայոց: (29 / 14)

ԸՆԴԴԻՄԱՀԱՐ - 1

Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է … եթէ վահան ունէիր *ընդդիմահար* լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. (23 / 5)

ԸՆԴԻՄԱՄԱՐՏԵԱԼ - 2

և մեք այնմ *ընդդիմամարտեալ* ՝իբրև զլացողս դատապարտիմք. (204 / 1) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ *ընդդիմամարտեալ* արձանանայր. (223 / 10)

ԸՆԴԻՄԱՆԱԼ - 1

ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ Ի ՎԵՐԱՅ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԵՒ *ԸՆԴԻՄԱՆԱԼՆ* ՀԱՅՈՑ (29 / 3)

ԸՆԴԻՄԱՑԵԱԼ - 1

իսկ եթէ ոք *ընդդիմացեալ* թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 / 12)

ԸՆԴԵԼՈՒՋԵԱԼ - 3

Եւ յորժան չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով, գունակ գունակ կերպասուցն փողփողելով, սպիտակ ձիովք, կարմրազգեացն *ընդելուզեալ* կերպասուք. (62 / 13) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց … և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս ծիրանիս *ընդելուզեալ* մեծագնի մարգարտով. (129 / 9) ընդ մէջ ածեալ զօտի ոսկի *ընդելուզեալ* մարգարտով (175 / 8)

ԸՆԴԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

սովորական *ընդելութեամբն* երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 3)

ԸՆԴԷ՞Ր - 11

«Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, *ընդէ՞ր* ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) *ընդէ՞ր* դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո (104 / 4) *«Ընդէ՞ր* բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 17) *«Ընդէ՞ր* հեղգամք առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց137 / 3) *«Ընդէ՞ր* է այս կորուստ զօրաց մերոց. (139 / 4) «Զի եթէ յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել *ընդէ՞ր* ոչ»: (144 / 17) *«Ընդէ՞ր* խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 6) *ընդէ՞ր* ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 11) *«ընդէ՞ր* բնաւ թողէք յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն. (203 / 11) Եւ *ընդէ՞ր* իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 /15) Արդ *ընդէ՞ր* տամք տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13)

ԸՆԴ ՀԱԿԱՌԱԿՍ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ - 1

Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ *ընդհանուր* ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ (14 / 7)

ԸՆԴ ՀՈՒՊ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ՁԵՌՆ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ՄԷՋ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ՄԷՋ ԱՆՑԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ՈՏՆ ԱՆԿԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴ ՈՏՆ ԱՐԿԵԱԼ - Տե՛ս ԸՆԴ

ԸՆԴՈՃԻՆ - 1

և գգուէին ի գիրկս որպէս մանուկ *ընդոծնի* իւրեանց: (168 / 1)

ԸՆԴՈՒՆԱՅՆ - 1

ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 9)

ԸՆԴՈՒՆԵԼ - 7

և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն *ընդունել* շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34 / 23) Հաճոյ թուեսցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով *ընդունել* ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 / 12) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵՒ *ԸՆԴՈՒՆԵԼ* ԳԱՀ ԵՒ ՊԱՏԻՒ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233/8) Մի՛ գիրս, մի՛ պատկերս, մի՛ նշխարս ի նոցանէ *ընդունել:* (268/2) և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա *ընդունել* (270 / 18) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր *ընդունելով* յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա՝ *չընդունելով* զՅոհաննու ձեռնադրեալսն»: (268 / 9)

ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ - 1

և մի՛ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն *ընդունելի:* (302 / 9)

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՑ - 1

զոր *ընդունելոց* ես յամենասուրբ ձեռացն Քրիստոսի: (25 / 8)

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ - 4

Ուստի անմենակատար *ընդունելութեամբ* և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 /5) Զայն պայծառութիւն *ընդունելութեան* և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 / 6) այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր *ընդունելութիւն:* (57 / 16) հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. նա և յաշխարհէն բազում *ընդունելութիւն:* (175 / 3)

ԸՆԴՈՒՆԻՄ - 43

և անդէն վաղվաղակի *ընդունէին* ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն (34 / 9) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք *ընդունէին* զերանութեան զպսակն (40 / 7) և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի *ընդունէին* զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 13) ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ

զյաղթութեանն *ընդունէին* պսակ (105/2) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ *ընդունէին* պարգևս: (217 / 9) Եւ յոգնամեծար ողջունիւ *ընդունէին.* (226 / 23) *ընդունէին* զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի եպիսկոպոսաց (238 / 15) *ընդունէր* զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր (220 / 13) Եւ յետ այսորիկ *ընդունէր* զգերագոյն զահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ լինել կողմանն արևելից (233 /12) քանզի իբրև զպսակ պարծանաց *ընդունէր* զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 / 13) Երիցս թաղեալ վերընկէց լինէր, զի երկիր ոչ *ընդունէր* զնորա գարշելի մարմինն: (318 / 14) Սոյնպէս և մեղուցեալ ոք, որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ, և բժշկական դեղ ապաշխարութեան *ընդունի* յառողջութիւն հոգւոյն (49 /14) և վաղվաղակի *ընդունի* Աստուած զխնդիրս նոցա,- և մեղացն շնորհէ թողութիւն: (88 / 12) Աստուած…լսէ աղօթիցն կենդանեաց, *ընդունի* զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (88 / 18) եհաս համբաւ իմն ի նոսա, եթէ ոմանք պատկերս ոչ *ընդունին,* ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ոչ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ դնեն հարսանեաց. (267 / 2) մի՛ *ընդունիջիք* զնա ի տունս և մի՛ բանիւք ողջոյն ասել նմա: (125 / 14) զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ *ընդունիցիմք* զանթառամ փառաց պսակն: (307 / 3) *ընկա՛լ* և այժմ զծառայս քո ի բարի և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 / 4) և *ընկա՛լ* զնշանս զայս, զոր ետուր երկիւղածաց քոց. (313 / 4) *Ընկալան* ամենեքեան զդրոշմն երկնաւոր և գրեցան ի դպրութեան կենացն: (20 / 5) զոր *ընկալան* հարքն մեր ի Սրբոց գրոց (123 9) զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. զմեծաց նախապարգև աւետեացն քարոզութիւն, թէ ի՞բր արդեօք կամ զի՞արդ *ընկալան* (202 / 7) զոր ուրախութեամբ *ընկալան:* (268 / 7) որք զեղկելոյն Ներսիսի ոչ *ընկալան* աղանդս (310 / 3) և Գարդման և Արցախ *ընկալան* զաւանդութիւնս զայս (343 / 13) զամենայն ինչ փորձեցէք և զբարին *ընկալարուք:* (204 / 11) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, *ընկալարուք* զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 /14) մի յաշակերտելոցն *ընկալաւ* ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10/13) Եւ խնդութեամբ *ընկալաւ* զպարգևսն ի յԱստուծոյ ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 / 9) և մեր ընդ առաջ ելեալ *ընկալաք* զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) *Ընկալաք* զգիր ողջունի (182 / 12) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ *ընկալաք* զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 / 11) զոր *ընկալաք* ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 3) Զորս *ընկալաք* ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք (287 / 6) և *ընկալաք* միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր (300/15) զի անդ *ընկալաք* զլուսաւորութիւն. (302 / 6) Բայց մեք որպէս *ընկալաքն* երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան՝ խորշելով յամենայն եղբօրէ (279 / 12) «Որ թողցէ վասն

աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր, զհարիւրապատիկն աստէն *ընկալցի* և զկեանսն յաւիտենից աշխարհին, որ ոչն անցանէ»: (25 / 10) և մի՛ ոք *ընկալցի* ընդ իրաւունս. (310 / 8) և որք մասին ցանկան ի սուրբ խաչէս, *ընկալցին.* (120 / 14) և *ընկալցին* և պաշտեսցեն զնա հանդերձ զօրօքն իւրովք յաւուրս ձմերանւոյ: (132 / 6) զի զանմեղութիւն *ընկալցուք.* (124 / 13)յո՞ր պատճառս *չընդունիք* զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 / 7)

ԸՆԴՈՒՆԻՉ - 1

Աստուած … *ընդունիչ* է պատարագաց և կատարիչ ուխտից (88 / 18)

ԸՆԴՈՒՆՈՂ - 1

Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ *ընդունողք* լինէին (194 / 14)

ԸՆԹԱՆԱԼ - 1

որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս *ընթանալով* իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 2)

ԸՆԹԱՆԱՄ - 5

ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ *ընթանայր* թշնամին: (174 / 16) և ամենեքեան *ընթանան* առ նա. (148 / 2) և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան *ընթացան* և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 4) ապա *ընթացան* ընդ առաջ նորա և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ (160 / 14) Եւ երագութեամբ *ընթացաւ* այրն հաւատարիմ հանդերձ Բոհիւ քահանայիւ և Եզեկիէլիւ դպրաւ (121 / 5)

ԸՆԹԱՑԵԱԼ - 2

և *ընթացեալ* ի բանակն՝ շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն (331 / 17) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ *ընթացեալք* ի միմեանս խուճապէին (164 / 6)

ԸՆԹԱՑՔ - 1

և առանց գայթակղութեան էին գնացք *ընթացից* երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 / 6)

ԸՆԹԵՌՆՈՒԼ - 1

Եւ հրամայեալ *ընթեռնուլ* և թարգմանել ի պարսիկ գիր և լեզու: (107 / 9)

ԸՆԹԵՌՆՈՒՄ - 2

Ասէին. «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք *ընթեռնուն»:* (267 / 11) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. զոր առեալ *ընթերցաւ* և լի եղև ուրախութեամբ: (171 / 18)

ԸՆԹԵՐՑԵԱԼ - 5

Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել և կենարար աւետարանական բանքն *ընթերցեալ* լինէին առաջի յոլովագոյն ժողովրդոցն (64 / 6) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, *ընթերցեալ* և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 12) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, *ընթերցեալ* զգիր ոսկեձոյլ տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207/2) Եւ *ընթերցեալ* զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 10) Եւ նորա *ընթերցեալ* յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ անդանօր ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2)

ԸՆԹԵՐՑՈՂ - 1

զահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս …քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և *ընթերցողք* և փսաղտք: (272 / 9)

ԸՆԹՐԻՔ - 1

և իբրև զրաւ լինէր սեղանոյն արքունի *ընթեաց,* յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 / 4)

ԸՆԾԱՅ - 11

և որպէս կարգն է, ի տարւոջն եպիսկոպոսին *ընծայ* տարցի: (90 / 9) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր ի պատիւ *ընծայից* նոցա պարգևաց: (159/1) այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական *ընծայիցն* ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 /10) Մինչդեռ զօրհնութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ *ընծայիցն* առաջի խաչին (258 / 11) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի *ընծայիւն* առ հայրապետն Աբաս: (122 / 1) Եւ նպաստամատոյց *ընծայիւք* և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս և ներբողելով զաբասն՝ մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխահակոյտ ամբոխիւն: (212 / 5) և զաստուածսդ Ղիոնի *ընծայիւք* պատուեսցուք: (323 / 7) այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն *ընծայս* ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 10) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ *ընծայս* բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերականին: (194 /7) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին *ընծայս* և պատարագս. (238 / 10) «Այս են *ընծայք* աստուածոցդ Ղիոնի»: (323 / 11)

ԸՆԾԱՅԱԲԵՐ - 2

Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահի իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և *ընծայաբեր* լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 11) և *ընծայաբերս* նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. (186 / 2)

ԸՆԾԱՅԱԿԱՆ - 1

ընծայական թղթովք ուղարկէր զնա յիւր գաւառն: (235 / 5)

ԸՆԾԱՅԵԼ - 1

Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի *ընծայելով* ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (244 / 1)

ԸՆԾԱՅԵՄ - 1

ընծայեցաւ ի մոգուց, (124 / 12)

ԸՆԿԱԼԵԱԼ - 31

Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ *ընկալեալ* զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 6) Եւ խնդութեամբ *ընկալեալ* հաւատային աւետարանական բանին զառաջինն: (38 / 7) զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին, որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց *ընկալեալ,* նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12) *Ընկալեալ* զառողջութիւն և յարուցեալ գնայր ի քաղաքն Ցրի: (57 / 13) Եւ ապա զայսպիսի հրաման արքային *ընկալեալ* այնուհետև ամենայն եպիսկոպոսք …ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 8) Եւ *ընկալեալ* զառողջութիւն տանջանացն՝ գնայր խաղաղութեամբ: (77 / 10) *ընկալեալ* ի նոցանէ լինէին: (98 / 7) Զոր լսելով, նոցա մեծաւ խնդութեամբ *ընկալեալ,* բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 / 10) *Ընկալեալ* ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ (105 / 18) և ի մատուցանել զօժիտս և զընծայս թագաւորական *ընկալեալ,* յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138 / 3) Եւ *ընկալեալ* ի ձեռաց նորա և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա, հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա նստել, հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 2) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ և ողջամբ *ընկալեալ* զնա: (184 / 3) Ուղփաճեմ, հոգեճաշակ համբուրիւք առլցեալ և ի շնորհաց հոգւոյն *ընկալեալ* պարգև, ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս …ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 8) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով *ընկալեալ* զտեսիլ աբասուս: (210 / 10) Որոց *ընկալեալ* զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիս՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4) Զայս անխլաբար *ընկալեալ* զնշան փրկութեան յիւրն բերէ եկեղեցի: (216 / 5) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի, *ընկալեալ* զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 7) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց, *ընկալեալ* ողջոյն, յանձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ ճանապարհորդէր: (237 / 4) *ընկալեալ* զնա մեծաւ

ուրախութեամբ և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 /1) մեծաւ սիրով *ընկալեալ* զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 4) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ *ընկալեալ* ձեռնադրութիւն: (261 / 17) և մեծաւ խնդութեամբ *ընկալեալ* նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 7) Եւ նորա *ընկալեալ* զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 12) Յայնժամ *ընկալեալ* զպատուական գանձն՝ գայ հասանէ ի կողմանս Արցախայ. (281 / 9) *Ընկալեալ* իմ Յովսեփայ՝ բերի ի նոյն վկայարան. (282 / 10) և *ընկալեալ* զնամակն՝ ի ժողովումն արևելից ըստ կանոնական հրամանի *ընկալեալ* եղև. (293 /14; 293 /15) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. առ և անդէն ի տեղւոջն հրկիզեաց. և զԶաքարիա ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Մեծիրանց. և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա *ընկալեալ* դարձաւ ի հին փսխածն (294 / 6) որոց զորոմն էր *ընկալեալ* (294 / 7) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս *ընկալեալ.* (319 / 19) *ընկալեալ* եղև ի մեծամեծաց քաղաքին. (322 / 18)

ԸՆԿԵՆՈՒԼ - 4

և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց *ընկենուլ* (204 / 9) ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց *ընկենուլ* (251 / 14) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր *ընկենուլ* ի յանցս ճանապարհացն (257 / 2) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն *ընկենուլ* ի գետն Եփրատ. (332 / 9)

ԸՆԿԵՆՈՒՄ - 11

Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ *ընկենոյր* (174 /14) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ *ընկենոյր* զգլուխս: (176 / 12) անխնայաբար յերկիր *ընկենոյր* զիւր տէրն (223 / 13) և *ընկենու* արտաքս յերկիր օտարական, որ կոչի Իտալիա: (323 / 17) տարեալ *ընկենուին* զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6) և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց *ընկեցաւ* պատուական նշխարքն (11 / 3) նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս *ընկեցաք* զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն (270 / 13) ի բաց *ընկեցեր* զոսկիակուռ թագ թագաւորին (25 /7) Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց *ընկեցին* զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց(19 / 1) անդ *ընկեցին* ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 19) մերկացեալ ի բաց *ընկէց* զծանրութիւն զինուցն (87 / 2)

ԸՆԿԵՐ - 16

Ապա ասեն այր *զընկեր* իւր. (137 / 2) ՅԱՂԱԳԱՍ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԵՒ *ԸՆԿԵՐԱՅ* ՆՈՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ (95 / 2) Եւ իբրև

ոչ ուրեք ինչ զեկուցեալ վասն երանելի կանանցն, որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին *ընկերացն,* ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 12) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր *ընկերացն* (290 / 9) Ոչ ժամանէր այր *ընկերի* իւրում (130 / 12) Իսկ դու լիալայն …քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից *ընկերս* քո: (24 / 10) Եւ ի մէջ գերելոցն ունէին զերկուս քահանայսն՝ *ընկերս* Աթանասիոսի վկային: (101 / 1) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր *ընկերս* մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան *ընկերս* իւր համահաւանս արարեալ (222 / 5) Եւ եթէ *ընկերք* իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ, և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 / 1) Ապա եթէ *ընկերք* և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 3) և դարձան նորա *ընկերքն* ի Մաքա: (290 / 9) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու *ընկերօք* գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 18) որ բազում *ընկերօք* վկայեաց ի Սելևկիոսէ թագաւորէ. (281 / 6) մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ *ընկերօքն* ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) Յայնժամ դժնդակ բարկութեամբ լցեալ մրմռէր թագաւորն և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն *ընկերօքն* և սրբովք քահանայիւքն: (104 /19)

ԸՆԿԵՑԵԱԼ - 4

և դարձեալ ի վերջ *ընկեցեալ* անփոյթ առնէր: (57 / 6) սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն *ընկեցեալ* և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 11) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս զոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց *ընկեցեալ* յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 9) Եւ ժողովեցան առ իս հոգևորք և մարմնաւորք, և ցուցին ինձ զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և ի բաց *ընկեցեալ* էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8)

ԸՆԿԼՈՒԶԱՆԵՄ - 1

Զանգիւտ կորստեան փորեցին խորխորատ, Զի հովիւն բարի *ընկլուզեսցին* ի նա. (226/10)

ԸՆԿՂՄԵԱԼ - 3

այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան *ընկղմեալ* ախտ, արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 4) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն *ընկղմեալք* ի խոհերս խաւարայինս, կուրացեալք ի լուսոյ արարչին (241 / 12) որ և

անդէն իսկ *ընկղմեալք* ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1)

ԸՆԿՂՄԵՄ - 5

որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և *ընկղմեաց* յանկարծակի զանձինս մեր: (157 / 21) քանզի *ընկղմեցան* միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17) և խորասոյզ եղեալ *ընկղմեցան* կենդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար. (322 / 7) և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ *ընկղմեցաւ* ի Կուր գետ (325 / 17) Մի եթէ գուցէ *ընկղմիցիմ* որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային, բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4)

ԸՆԿՃԵԱԼ - 2

ընկճեալ կայր իբրև զօձ ի ճանապարհին դարանակալ (167 / 12) Եւ անդ *ընկճեալ* վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն (170 / 6)

ԸՆԿՃԵԼ - 1

և զթագաւորն Բասլաց մարտակից իւր ունելով, որ ձգեալ զճռոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ *ընկճել* զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7)

ԸՆՁԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … *Ընձակ…* (41 / 7)

ԸՆՁԵՌԵԼ - 2

«Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ *ընձեռել* անարժանից և զինուորաց (308 / 15) և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ իշխանութիւնս *ընձեռելով* … զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 / 1)

ԸՆՁԵՌԵՄ, ԸՆՁԵՌԻՄ - 2

զամենայնն ի նա *ընձեռեաց* ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 / 11) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ *ընձեռեցաւ* (42 / 3)

ԸՆՁԻՀՂԵԱԼ - 1

վերստին *ընձիւղեալ* վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16)

ԸՆՁԻՀՂՈՒՄՆ - 1

որ է սկիզբն և *ընձիւղումն:* (23 / 16)

ԸՆՏԱՆԻ - 8

Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս *ընտանեաց* ետ խողխողել զնոսա (54 / 16) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ *ընտանեաց* նորա նախարար մի, որ էր դայեակ անդրանկանն Խոսրովու, որ Կաւատն կոչիւր: (145 / 18) Արդ՝ եթէ *ընտանեացն* աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել,

ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 6) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ *ընտանեացն* իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 2) տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց, անդոց և շտեմարանաց, խաշանց և ամենայն *ընտանի* անասնոց: (20 / 10) ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն *ընտանիքն* տացեն: (90 / 14) և *ընտանիքն* զհետ արտասուել մի՛ իշխեսցեն: (92 / 6) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դնն, մինչ զի իւրում *ընտանւոյն* տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1)

ԸՆՏԻՐ - 18

իբրև նետ մի *ընտիր* ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 11) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, *ընտիր* անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Եւ ինքն շարժէր զզօրսն հանդերձ *ընտիր* սպառազինուք և քաջընթաց երիվարօք աճապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 / 16) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր *ընտիր* ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ *ընտիր* և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ *ընտիր* քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150/18; 150/19) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և *ընտիր* ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 /15; 183 /15) որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և *ընտիր* ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 2) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր *ընտիր* կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և *ընտիր* աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) Հաճեցան և ետուն մանկունս *ընտիրս* յուսումն. (117 / 14) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս *ընտիրս,* զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 17) և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս *ընտիրս,* ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. (186 / 2) Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք *ընտիրք:* (112 / 5) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք *ընտիրք* ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1)

ԸՆՏԻՐ ԸՆՏԻՐ - Տե՛ս ԸՆՏԻՐ

ԸՆՏՐԵԱԼ - 7

Զոր *ընտրեալ* յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. (32 / 12) Եւ անդէն արս երիս *ընտրեալ* և բովանդակեալ զումարէր ի ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս և հրամայէր յերիս առաջս առնել՝ ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 12) Զի եկն եհաս ի

վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան, զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127/11) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցաց/ճիշտը՝ամրոցաց/ ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան թագաւորացն Պարսից, որ է ի սահմանս Մարաց աշխարհին: (132 /2) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս: (167 / 5) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8)և յարքունի ասպաստանէ ձիս սպիտակս ընտրեալս (62 / 3)

ԸՆՏՐԵԼ - 4

սպառնալեօք քովք համարեսցին զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմոռնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 / 16) հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 3) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. (247/7) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս (312 / 1)

ԸՆՏՐԵՄ - 11

«Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ք դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 5) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս, որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ, ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 10) Եւ մի՛ ընտրեսցես վասն նոցա տեղի պատերազմի. (168 / 6) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, (308 / 2) ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. (237 / 18) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք նորա (307 / 4) «Մեզ նեռն ընտրեցաւ Գրիգորիսն այն»: (82 / 10) ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ (297 / 12) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 12) առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 4) և ճշմարտութեամբ գիտեմք, թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7)

ԸՍՏ - 177

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 8) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ նախագահութենէն ցայսր գործք: (12 / 11) Զի էր նա նոցա քեռորդի և յառաջ լեալ էր քրիստոնեայ ըստ հայրենական աւանդին (15 /11) և այնպէս անզբաղապէս կեայր ըստ Աստուծոյ: (17 / 16) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց

աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 / 15) Ապա ըստ բարուց չարին Տիրանայ կուրանայ ի Շապհոյ: (30 / 14) Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. (37 / 3) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 15) Եւ որք ըստ կարգի կացին թագաւորք Աղուանից տասն. (41 / 13) և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 2) զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 10) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 13) գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 13) Եւ այնպէս օր ըստ օրէ հրամայէր տանջել (77 / 1) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի, և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով օր ըստ օրէ. (84 / 19) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն, և զկարգս հոգևորս ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. (90 / 8) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 15) և ապա ըստ կարի տուգանս բերցէ առաջի եպիսկոպոսին: (94 / 7) Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3) և անտի անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 6) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 9) ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101 / 18) Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն օրհնութեան քահանայիցն սրբոց խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103/15) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 2) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. զամենայն ոք մեծարեալ ցուցանէր: (106 / 11) սկսաներ ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 12) և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում բարուցն միակամի հեթանոսացն: (113 / 11) և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ կարգի իւրեանց: (116 / 15) Գնայ փախստեամբ յերեսաց նորա, ըստ չար բարուցն չար կրեալ անցս՝ նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 / 1) Որոց կամաւ առեալ յանձն

զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 12) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին (121 / 12) զարգացաւ ըստ մարմնոյ ամենակատարն, զի ժամանեսցուք ի չափ հասակի լրմանն Քրիստոսի. (124 / 14) և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 7) ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 11) որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից՝ ըստ բանի մարգարէին, որ ասէր, եթէ մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (127 / 19) և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից (129 /4) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 /2) և ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 8) ի թողացուցանել ինձ նմա ըստ բանիդ քում, կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 5) եթէ ոչ արարից ըստ բանիդ ըստ այդմիկ»: (134/15; 134/15) եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 4) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»: (143 /6; 143 /6) սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ՝ ըստ Վեհ Արտաշիր քաղաքէ՝ յանդիման դրանն Տիզբոնի (146 / 19) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք, այլ ոչ ճշմարտութեամբ»: (148 / 16) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13) Արդ՝ իբրև արար և կատարեաց նա ըստ կամս իւր (153 / 13) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. ապա եկին հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի հրամայեալսն: (154 /6; 154 /6) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 7) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ (154 /17) ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 9) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեա՛ փախչել զերծանել: (155 / 14) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս յամենեսին միապէս ըստ ժամագրին սփռեալ զասպատակն աշխարհակուլ: (156 /6; 156 / 9) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. (156 / 11) արասցուք ըստ կամաց նոցա (158 / 1) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 /6) վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158 / 12) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և

զօրավարաց, նախարարաց և պետաց, ցեղից ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց՝ ըստ առաւելութեան և ըստ խոնարհութեան նոցա (159 /3; 159 /3) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա, և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159 / 5) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ (159 / 19) անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 / 2) ըստ նմին և սկտեղք, յորում թանային յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160 /3) ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանական լափէին (160 / 5) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ ողջունին, որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 /13) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս (162 / 4) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ եղեալ առաջի զամանս լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7) Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 8) և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6) որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 / 11) մինչդեռ և սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր (166 / 13) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր, և զդիդրաքմայսն ըստ սովորութեան աշխարհագրին Պարսից թագաւորութեաննն: (167 / 1) Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10) ըստ սովորութեաննն իւրեանց, զամենայն գեղեցիկ երիվարացն հերձուին զլանջս և զշնչափողսն (169 / 7) ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական տոհմէ՝ տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 5) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 7) Եւ ըստ կարգի պատուաւորքն մտանէին ահաբեկեալք: (183 / 6) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 14) որ ըստ Գեղէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (193 / 1) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեաննն (193 / 4) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 /7) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 16) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197 / 2) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագաւիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց

աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձն (197 / 11) *Ըստ* նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան … և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծազան գոյնք *ըստ* թուոյ միահամուռ (197 /17; 198 /3) զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ *ըստ* թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) Թողու զայն յաւելուած փառաց և *ըստ* բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 11) յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի *ըստ* մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199/14) և զխելապատակէ անտի *ըստ* չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5) *«Ըստ* Գրոց իմանալի է այս. (203 / 15) օր *ըստ* օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) պատուէին զնա *ըստ* արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 17) *ըստ* իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) Եւ *ըստ* գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն և այլ բազում սրբութեանց (210 / 5) որ իւրով ողորմութեամբն օր *ըստ* օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 5) այն *ըստ* կարգի կատարէր առ նա օր *ըստ* օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 /9; 214 /10) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն *ըստ* գործոյ տեառն: (219 /16) պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին *ըստ* օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 /21) դաւով առաջապահ լինէր, պատճառէր *ըստ* օրինի զինակրութեան: (222 / 14) յայնժամ սկսաւ նա երգել *ըստ* ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի (225 /4) Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս *ըստ* սովորական իւրոյ նախնական տէրութեանն: (231 / 17) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր *ըստ* օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և *ըստ* հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին (238 / 10) ընդունէին զնա խաղաղութեամբ *ըստ* կարգի եպիսկոպոսաց (238 / 15) *ըստ* հիւսիսական ցրտամիտ մորթոսութեանն առասպելայոդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18) Ոմանց սուգ և կոծ, և ոմանց խաղ *ըստ* այսամիտ սովորութեանն: (241/11) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ *ըստ* հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 15) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. *ըստ* փրկչական բանին ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց, որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս *ըստ* սաղմոսին ձայնի, թէ՝ «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և մինչև ի ծագս աշխարհի են խօսք նորա»: (243 /12; 243 /13) Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն Քամայ *ըստ* բանի պատմութեանն, «Եթէ անիծեալ լիցի

Քանան մանուկ և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 / 7) այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն՝ ըստ գրեցելումն, եթէ՝ «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 8) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248/14) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 /6; 261 /7) այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր (265 / 20) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն (266 / 8) նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 13) սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (272 /1) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան լերուք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն, զի երկրորդումն օրինացն որիշ համարի: (272 /13; 272 /14; 272 /14; 272 /15; 272 /15) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 /9) այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 /7; 277 /9) որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին (278 / 1) բայց ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 / 6) ըստ արժանի սրբոցն հանգուցի զայն օր և ի վաղիւն հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 10) ըստ կանոնաց զնոցայն կատարեցաք զյիշատակ: (281/15) և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282/12) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի (284 / 17) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) և ըստ երիցութեանն ունել զիշխանութիւն Մահմատայ ի Բաղդատ և ի Խորասան. (292 / 8) և ընկալեալ զնամակն՝ ի ժողովումն

արևելից ըստ կանոնական հրամանի ընկալեալ եղև. (293 / 14) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով՝ ըստ արժանի իւրեանց գործոց (296 / 3) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 / 4) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն, հնարել և յղտրեալսն կամեցեալ, ըստ բանին՝ «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 /7; 298 /8) որոց կուրացեալ են միտք ըստ ժամանակաց չարութեամբ գնացելոց (298 / 12) և տաճար սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն՝ ըստ ողբերգութեան Երեմիայի. (299 / 9) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱՒ ԵՒ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304/5) որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի և սորա նախնիք՝ քաջն Վաչագան և Վաչէ և որք ըստ կարգի կան ի գրիդ (304 / 15) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում …և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (305 /15; 306 /2) Հստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն: (306 / 8) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) և միաբանութեամբ կրօնաւորել ըստ կանոնական հրամանի (307 /10) Հստ որում և երջանիկ հարցն մերոց հաստատեալ է. (308 / 13) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի (309 / 18) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 1) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 /6; 310 /7) և ըստ ժամանակին Հայաստանեայցն էր պարծանք: (314 / 1) Տեսաք զտոմարն և գտաք այսպէս. ի թշրին ամսոյ քսան և երկուսն լինի ըստ Հոռոմին հոկտեմբեր ամսոյ ինն: (315 / 5) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, Եբրայեցւոցն նիսանի ի տասն և եօթանն աւետիք կուսին: (315 / 6) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև ժամանակ ապստամբութեան. (324 / 15) զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց անառակ ազգաշաղախութեանն: (325 / 3) զոր ի ձեռանէ տեառն էարբ զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325/10) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338/16) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6)

միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ *ըստ* բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ԸՍՏ ԱՅՆՄ - Տե՛ս ԸՍՏ

ԸՍՏ ԱՐԺԱՆԻ - Տե՛ս ԸՍՏ

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ - Տե՛ս ԸՍՏ

ԸՍՏ ՈՐՈՒՄ - Տե՛ս ԸՍՏ

ԸՍՏ ՊԱՏՇԱՃԻ - Տե՛ս ԸՍՏ

ԸՍՏՕՐԱԿ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս *ըստօրակս* (198 / 2)

Ը ԵՒ ԿԷՍ - 1

Տէր Յունան ասմ *Ը և կէս.* (346 / 7)

/ ը - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ԶԸՄՊԵԼԻ - 1

Եւ զբաժակս և *զըմպելիս* արծաթեղէն քանդակուս յոսկի համակեալս (160 / 4)

ԶԸՄՊՈՑ - 1

ըստ նմին և *զըմպոցս* եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանական լափէին (160 / 6)

ԶԸՆԴԻՄԱԿ - 1

Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն դաւող բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն *զընդդիմակսն* և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. (304 / 9)

ԶԸՆԴԻՄԱՄԱՐՏ - 1

Որ ի յառնելն եհար *զընդդիմամարտն:* (187 / 1)

ԶԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ - 1

թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ *զընդհանրական* աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 17)

ԶԸՆԴՀԱՆՈՒՐ - 1

Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ

միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով *զընդհանուր* եղեալսս: (124 / 2)

ԶԸՆԹԱՅ - 2

Այսպէս կատարեալ նոցա *զընթացս* սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան գնդիւն: (105/17) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին *զընթացս* ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 10)

ԶԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾ - 1

որ *զընթերցուածսն* եցոյց ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13)

ԶԸՆԹՐԻՔ - 1

յորում նկարեալ է *զընթրեացն* խորհուրդ Փրկչին (283 / 17)

ԶԸՆԾԱՅ - 2

Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և *զընծայ* ողջունին, որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 / 13) և ի մատուցանել զօժիտս և *զընծայս* թագաւորական ընկալեալ, յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138 / 2)

ԶԸՆԿԱԼԵԱԼ - 1

նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. *զընկալեալ* ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և հաստատուն ունել (307 / 7)

ԶԸՆԿԵՐ - 3

Եւ այնպէս ամենեքին այր *զընկեր* իւր ախոյեան կործանէր. (115 / 4) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան *զընկեր* փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 15) Եւ միշտ քաղցեալ կային աչք նոցա յագահել և հանել *զընկերին:* (164 / 18)

ԶԸՆԿԵՑԵԱԼ - 1

և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն *զընկեցեալ* եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 6)

ԶԸՆԿՂՄԵԼ - 1

մի՞թէ առաւել իցէ քան *զընկղմելն* Փարաւոնի (169 / 20)

ԶԸՆՏԱՆԻ - 1

Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր *զընտանին* խորհել օգուտ: (198 / 12)

ԶԸՆՏԻՐ - 3

կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն … և զզօրսն իմ՝ զբիւրաւորս և զհազարաւորս *զընտիր* սպառազէնսն իմ (134 / 7) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով *զընտիր* ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և *զընտիր* ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8)

ԶԸՆՏԻՐ ԸՆՏԻՐ - 2

Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով *զընտիր* ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145/11) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և *զընտիր* ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8)

ԶԸՆՏՐԵԱԼ - 1

«Եկա՛յք, ասէ, *զընտրեալս* զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեցուք տեսուչ (234 / 7)

/ը- տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

ՅԸՂՁԱԼԻ - 2

զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին, և *յղձալի* երկրիս անվրդով հանգիցեն: (188 / 14) և զամն ողջոյն *յղձալի* և ի խաղաղաւէտն անցուցանէ հանգիստ: (190 / 3)

ՅԸՄՊԵԼԻ - 1

Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ *յըմպելիս*, մի՛ ի բարեկամութիւն, մի՛ ի դայեկութիւն. (270 / 16)

ՅԸՆԴՈՒՆԱՅՆ - 1

որ ոչ եթող զձեզ *յընդունայն* պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (265 / 1)

ՅԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾ - 2

Դարձեալ որ *յընթերցուածին* ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն (316 / 4) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի քահանայութեան, պատարագք ի սեղանս, մարգարէք *յընթերցուածս* (26 / 1)

ՅԸՆԹՐԻՔ - 4

Եւ յարուցեալ *յընթրեաց* անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 11) Եւ իբրև *յընթրեացն* ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր: (58 / 2) Եւ յորժամ *յընթրիս* լինէր ... երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63/13) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. և *յընթրիս* միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. (197 / 5)

ՅԸՆԿԵՐ - 2

Նա մեկնեալ *յընկերացն* միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին, ծածկելով զանուն իւր՝ ընդ այլսն աղօթէր: (339 / 11) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ

յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 / 15)

ՅԸՆՏԻՐ - 3

յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա (138 / 9) Եւ մխեալ յընտիր յընտիր երիվարս ասպաստանացն Խոսրովու. (147/11; 147/11)

ՅԸՆՏԻՐ ՅԸՆՏԻՐ - 1

Եւ մխեալ յընտիր յընտիր երիվարս ասպաստանացն Խոսրովու. (147 / 11)

ՅԸՏՐԵԱԼ - 1

որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն, հնարել և յըտրեալսն կամեցեալ (298 / 8)

Թ

-

Թ - 11

ԳԼՈՒԽ Թ (14 / 1) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) Թ. Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն միթ պահեսցէ. (91 / 17) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ նաւասարդի ամսոյ. (119 / 16) ԳԼՈՒԽ Թ (127 / 1) Երկրորդ իշխան Տաճկաց զկնի Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան և կալաւ զիշխանութիւնն ամս Թ: (291 / 5) Մուաւեա ամս Թ: (291 / 7) Վլիթ՝ Աբդլմէլիքի որդի ամս Թ: (291 / 9) Մահադի, որ կոչի Մահմատ, որդի Աբսլայի ամս Թ: (292 / 4) ԳԼՈՒԽ Թ (303 / 1) Տէր Դաւիթ, ամս Թ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից: (345 / 7)

ԹԱԳ - 11

ի բաց ընկեցեր զոսկիակուռ թագ թագաւորին (25 / 7) սա էառ թագ ի Բաբելացւոց թագաւորէն. (41 / 9) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով (74 / 6) թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 /4) Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. (230/1) թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 13) և զպուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ (62 / 14) և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ շողային (62 / 2) և զպուրս, և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ պերճացուցեալ

(69 / 7) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական *թագով* (62 / 12)

ԹԱԳԱՋԱՐՄ - 1

ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և *թագազարմ* ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 17)

ԹԱԳԱՌԻԿ - 1

Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ *թագառիկն* ՝արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 11)

ԹԱԳԱՒՈՐ - 221

Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ *թագաւոր* Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 13)Եւ ոչ յիշեաց ամենևիմբ, եթէ *թագաւոր* լեալ իցէ յառաջ: (17 / 16) *թագաւոր* հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12) «Տէր տերանց և *թագաւոր* թագաւորաց, մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 /11) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր, և Վռամշապուհ Հայոց *թագաւոր,* և Յազկերտ Պարսից արքայ, և Եսվաղէն Աղուանից *թագաւոր* (117 /9; 117 /10) Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս *թագաւոր* (118 / 2) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ *թագաւոր* և իշխան ի թիկունս կոչէր (146 / 11) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած *թագաւոր* Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր, կամ թէ ո՛ ոք յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն *թագաւոր.* (190 / 18) քանզի *թագաւոր* ոմն եղեալ … որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 / 4) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց *թագաւոր* զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 / 15) Եւ զկնի նորին նստի *թագաւոր* Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) Եւ յորժամ եղև ԽԴ ամ, նստաւ *թագաւոր* ի Հռոմ Փիլիպպոս: (324 / 7) Ապա բարեպաշտն Համամ որ և Աղուանից եղև *թագաւոր* (335 / 16) «Տէր տերանց և թագաւոր *թագաւորաց,* մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 / 11) զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ ի հարցն մերոց *թագաւորաց* և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 2) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն *թագաւորաց* (143 / 3) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց *թագաւորաց* և մեծամեծաց (150 / 4) ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն *թագաւորաց* և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 14) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի *թագաւորաց:* (173 / 13) որով դրունք *թագաւորաց* ահեղագոյն և բազմաշուք զարդարին: (197 / 13) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան

որ *թագաւորաց* զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք (200 / 15) ի չորից ազգաց *թագաւորաց* աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ (201 /1) Րամք *թագաւորաց* քն սուգ գեցան. (230 / 8) Այլև քրիստոսասէր ամենազով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …Պատրիկ ի Քարոյեան յազգէ *թագաւորաց*...Զարմիհր ի Վարազ Քուրդաքեան յազգէ *թագաւորաց* և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 /12; 300 /14) Եւ նախկին *թագաւորացն* Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ իսկ արարեալ (51 / 17) որ նախ եղելոցն *թագաւորացն* նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ունէք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 10) որ ձմերոց էր *թագաւորացն* Աղուանից: (114 / 6) որ էր յազգէ *թագաւորացն* Աղուանից: (116 /8) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցաց ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան *թագաւորացն* Պարսից (132 / 2) զոր բազում ծախիւք *թագաւորացն* Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց (135 / 14) Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ *թագաւորացն* երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 6) լքան վատեցան վաստակեցան զօրք երկոցունց *թագաւորացն* (139 / 2) Զայս տեսեալ և լուեալ *թագաւորացն* ՝քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց (140/7) Եւ որ միանգամ առաջին *թագաւորացն* Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 / 10) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի հրամանաւ բարեպաշտ *թագաւորացն* Հռոմոց՝ Զենոնի և Անաստասայ: (270 / 5) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց *թագաւորացս* արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ունէք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 13) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի … *թագաւորաւն* և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 3) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ *թագաւորաւս* տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 6) և հրեղէն ջոկքն ի ծագաց երկրէ առ ամենակալ *թագաւորդ* հաւաքին (189 / 9) որ բազում ընկերօք վկայեաց ի Սելևկիոսէ *թագաւորէ.* (281 / 6) Առ զայն ի *թագաւորէն* և նստաւ ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. (17 / 15) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից *թագաւորէն* (39 / 12) սա էառ թագ ի Բաբելացւոց *թագաւորէն* (41 / 9) ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ՋՕՐՕՔՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ *ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ* ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103/4) աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն *թագաւորէն.* (105 / 7) Նոյն աղէտք և ի Հայս գործեցան ի նոյն *թագաւորէն:* (112 / 12) ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի *թագաւորէն* Հռովմայեցւոց (142 / 18) Ապա ի գտանել ամենեցուն

զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ *թագաւորէն* Կաւատայ …գնացին ի տուն հայրենի (149 / 15) որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի *թագաւորէն:* (150 / 15) երկնչէր ի Պարսից *թագաւորէն*: (154 / 14) Եւ մինչ դեռ նա ակն ունէր պատասխանւոյն ի *թագաւորէն* (155 / 3) Յայնժամ հրամայի ի *թագաւորէն,* զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) ՈՐ ԻՆՉ Ի *ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ* ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵԻԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵԻ, ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՅԵՍ (192 / 6) ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի *թագաւորէն* Հարաւայնոյ (193 / 14) որոց ի *թագաւորէն* լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197 / 1) գնացեալ ի Հոռոմս և հայցեալ ի *թագաւորէն* մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն (328 / 6) բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ *թագաւորէս* յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 8) Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել, իսկ առն *թագաւորի,* իբրև զքեզ, անհնար է: (25 / 11) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց *թագաւորի* կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) ոչ որպէս զօրէն *թագաւորի* փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ (85 / 4) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Թոմա՝ *թագաւորի* դրան երէց … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 /2) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան, և ի տան *թագաւորի* կարգեալ քահանայս՝ դառնայ ի Հայս: (118 / 1) տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն *թագաւորի.* երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կենդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 3) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հոռոմոց *թագաւորի,* Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց (312 / 16) սա դիմեաց գալ անբաւ զնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ *թագաւորին.* եհար սատակեաց զգունդն և ձերբակալ արար զորդին *թագաւորին* և անդէն ի տեղւոջն սատակեաց. (16 / 3; 16 / 3) Զայն լուեալ *թագաւորին* Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 9) գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր *թագաւորին* Տրդատայ: (19 / 5) ի բաց ընկեցեր զոսկիակուռ թագ *թագաւորին* (25 / 7) զնորին *թագաւորին* զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէզն լինել փախստեայ: (33/16) և յանդիմանէր զկինն *թագաւորին* վասն այլանդակ պոռնկութեանն: (35 / 12) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ *թագաւորին:* (35 / 14) Եւ հարցեալ զպատճառս՝ խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց և զկամս կնոջ *թագաւորին:* (36 / 4) և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ *թագաւորին* Մասքթաց (38 / 2) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան *թագաւորին* յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 7) Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու *թագաւորին* Պարսից Հեփթաղական ազգն (43/13)

Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին՝ ամենաչարին Պերոզի (44 / 18) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 9) Իսկ իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին... բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ աճել ի խոստումն: (53 / 7) Զորս ի բուռն առեալ թագաւորին չարաչար տանջանօք բառնայր յաշխարհէս: (55 / 6) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս (60 / 8) և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ գրեալ (61 / 19) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտաւորութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 6) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 6) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել (66 / 13) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 13) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին և հազիւ ուրեմն դադարեցուցանել զդիմեալսն: (81 / 7) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, նի երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ գնայր. (85 / 1) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին (105 /12) ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն և ի հնազանդութիւն թագաւորին: (105 / 14) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՝ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղոյ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 9) Եւ նա հպարտացեալ ոչ ինչ ճաշակեաց և զգացուցեալ թագաւորին, վասն այնր ոչ ինչ փոյթ լինէր նմա: (107 / 15) սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփնաց (115 / 3) եղև նմա լինել առաջի Շապհոյ՝ անարի թագաւորին. (118 / 10) Եւ ինքն ... աճապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 / 17) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 5) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից (139 / 14) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց (139 / 18) «Ե՛ րթ, ասաք թագաւորին քում (143 / 12) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա (153 / 3) զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». (155 /8) ես ինձէն պատասխանեցից և

յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի *թագաւորին* ձերոյ»: (155 / 10) Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ *թագաւորին,* բայց ի զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին. (160 / 11) զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ *թագաւորին* և ի բանակս նորա (168 / 11) Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից *թագաւորին,* յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու (170 / 17) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ *թագաւորին* զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 11) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից *թագաւորին* նշանի: (184 / 6) Ապա եղև *թագաւորին* Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190 / 15) անդ առնոյր զդուստր *թագաւորին* իւր ի կնութիւն (191 / 8) յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան *թագաւորին* հարաւոյ: (194 / 1) տեսանէր զի ահա հրամանաւ *թագաւորին* պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. երիվարք պատրաստք, օթևանք կազմք, մինչև եհաս ի դուռն *թագաւորին* մեծաւ շքով: (194 /15; 194 /17) Է կենդինար տուեալ *թագաւորին* Յուստիանոսի, որ է ՀՌ դահեկան (286 / 9) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև *թագաւորին* Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս (312 / 1) վասն խռովութեան *թագաւորին* կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) մինչև ցե՞րբ իցեմք յահի և ի դողման արիւնահեղ *թագաւորիս.* (145 / 6) Ապա յղեաց առ Վաչէ *թագաւորն* Պերոզ. (17 / 5) այլ ինքնին մեծ *թագաւորն* մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց (19 / 4) Խոնարհէր *թագաւորն* ձեր … պատմէր զամենայն մոլորութիւն հեթանոսաց (19 / 8) Զայս ամենայն … լսէր *թագաւորն* ձեր (19 / 13) էջ *թագաւորն* յամենասուրբ ջուրն (19 / 17) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ *թագաւորն* Հայոց (29 / 5) Իսկ *թագաւորն* մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն (32 / 20) որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր *թագաւորն* Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 16) քանզի ամենաչար և ամբարիշտ *թագաւորն* Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն (42 / 10) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ …ընդ որս և զխառնիճաղանճ անթիւ զօրացն բազմութիւնս և նոյն ինքն *թագաւորն* (45 / 4) Ընդ որս և բարեպաշտ *թագաւորն* Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) նստէր ինքն *թագաւորն* ի դպրոցատանն (51 / 6) Յայնժամ հրամայեաց *թագաւորն* ունել զմարդիկն (52 / 16) Եւ հրամայեաց ապա *թագաւորն* նմին առն (54 /10) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն *թագաւորն* հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք (60 / 14) յորում պաշտօնեայքն և *թագաւորն* և յոլով ի ժողովոյն կային ի ներքս (61 / 11) Եւ ինքն *թագաւորն* հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 4) և ոչ ինքն *թագաւորն* ունայնաձեռն երթայր յողջոյն աւետարանին: (64 / 7) Եւ ասէ *թագաւորն* (65 / 11) Յայնժամ հրամայէր *թագաւորն* հրովարտակս

առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ օրինակ զայս: (66 / 4) ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 6) Եւ այնպէս թագաւորն մեծագոյն բերկրանօք ողջունեալ սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն (68 / 3) Առնոյր այնուհետեւ թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ ժողովոյն և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն … զկնի ելանել: (68 / 9) Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր (69 / 9) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69 / 15) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն (70 / 14) Իսկ թագաւորն ասէ. (73 / 9) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 / 6) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն ի մեծագոյն հոգս. (80 / 13) յոյժ խնդալից եղեալ թագաւորն և ամենեքեան, որ էին ի խորանին: (81 / 4) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր բերել. (81 / 12) զոր թագաւորն ունէր ի գիրկս իւր: (81 / 15) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82 / 17) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 5) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն (84 / 8) և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 11) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) Եթէ ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 11) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և Թոբելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց (99 / 8) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 9) զայս …ետես գազանամիտ և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց (103 / 17) և ասէ զթագաւորն. (104 / 9) Յայնժամ դժնդակ բարկութեամբ լցեալ մրմռէր թագաւորն (104 / 18) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս … առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 12) այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 14) Եւ խորհէր ի միտ իւրում յանպատրաստ ունել զմեծ թագաւորն Խոսրով: (131 / 4) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին, այպանէին, պիղծ և արուազեղծ կարդային: (140 /6) առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող (142 / 8) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 / 16) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց (143 / 2) լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով (143 / 8) Եւ առաքէր

միանգամայն և երկիցս, և չորրորդեր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և ասէր. (144 / 11) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն (144 / 15) «Աստուածք իմ, դատ արարէիք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 / 19) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զպատառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն: (154/19; 154/19) փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 3) Անդ առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ և յանդիման առնէր զմանուկն Ջուանշիր: (173 / 20) եղեալ միականմն եղբայրութեան՝ գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 / 5) ԹՈՒՂԹ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ (181 / 8) թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. (186 / 1) եւ թագաւորն Հռնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 9) Իսկ թագաւորն Հռնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ (191 / 2) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով զերիվարս, յորս ինքն թագաւորն հեծանէր: (194 / 19) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 2) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 /7) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհոչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 / 13) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, (197 / 7) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 12) յորս ինքն թագաւորն նստէր: (198 / 4) այլ և ստիպէր զնա թագաւորն (198 / 9) զոր ախորժելով յանձն առ թագաւորն հարաւոյ (198 /14) Թագաւորն Յունաց և իշխանն հարաւոյ Տենչանօք խնդրէին տեսանել զտէրն. (226 / 21) և հրամայեաց թագաւորն հանել զնոսա յանտանելի տանջանացն (312 / 18) Ապա առ փոքր փոքր ածեալ ի լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհն իւրեանց. (312 / 19) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հռոմոց (321 / 4) Եւ յոյժ ցասուցեալ թագաւորն խնդրէ զնա ի դուռն. (321 / 5) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց (322 / 15) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհն Ասորեստանեայց (336 / 7) Եւ իբրև եհաս յաշխարհն Հայոց, առժամայն փախստական լինէր թագաւորն Սմբատ: (336 / 16) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 /5). ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 /9) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 5)

զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. (341 / 11) «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր (140 / 4) Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն (16 / 8) և սկսան ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն (138 / 12) Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7/4; 7/4) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 9) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) Եւ որք ըստ կարգի կացին թագաւորք Աղուանից տասն. (41 / 13) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով՝ այր իւրաքանչիւր ի տան իւրում. (44 / 13) թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 16) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 / 17) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ցբարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք (338 / 16) խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 3)

ԹԱԳԱՒՈՐԱԶԳԻ - 1

Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք (90 / 12)

ԹԱԳԱՒՈՐԱՉՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորացինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք (212 / 15)

ԹԱԳԱՒՈՐԱՉՈՒՆ - 2

փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ, ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց ոմանց Բաղասական արքայի. (114 / 18) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս (157 / 17)

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ - 20

առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն …և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 2) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ականբք պատուականօք: (61 / 4) և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով (62 / 12) և զպուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ (62 / 13) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն (69 / 2) և զպուրս, և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ պերճացուցեալ(69 / 6) այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 11) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 7) և

զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 20) Եւ առին զգանձս ուսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և՛ գոհարս ականց պատուականաց, և՛ զշաւարն բազմագինս, և՛ զոր ինչ բառնալն կարացին ի թագաւորական տանէն (108 /10) և ի մատուցանել զօժիտս և զընծայս թագաւորական ընկալեալ, յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138/3) այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 10) Որոյ առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս լինէր: (175 / 14) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 7) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 5) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17) որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335 / 13) թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ և ի ձեռն հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341 /14; 341 /15) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ (185 / 6)

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԻՑ - 1

և խնդրեաց զխաղաղութիւն առ թագաւորակիցս իւր: (149 / 2)

ԹԱԳԱՒՈՐԱՆԻՍ - 4

Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 /14) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 11) անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (144 / 2)

ԹԱԳԱՒՈՐԵԱԼ - 2

Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս (30 / 12) անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում բարուցն միակամի հեթանոսացն: (113 / 11)

ԹԱԳԱՒՈՐԵԼ - 6

«Քանզի կամի թագաւորել փոխանակ քո որդի քո Կաւատ. (148 / 1) ԵԻ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼ Ն ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ Ի ՎԵՐԱՅ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 3) ԵԻ ՄԱՀՆ ԱՐՇԱԿԱՅ ԵԻ ՊԱՊԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼ Ն. (30 / 10) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼ Ն ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ (46 / 2) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 11)

Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9)

ԹԱԳԱՒՈՐԵՄ - 10

թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ (20 / 7) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի (29 / 12) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց (312 / 16) Վախճանի հայրն Սաթինկայ, և այլ ոմն բռնացեալ թագաւորէ և զեղբայրն նորա հալածէ: (13 / 10) Մեռանի և Արշակ, թագաւորէ Պապ. (31 / 2) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 / 4) Յետ ամաց չորից մահուան մեծին Խոսրովու, որ Պարսից էր արքայ, թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (173 / 1) թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 /12) զոր ի մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց թագաւորի (32 / 2) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն (243 /

ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 2

Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146/3) ՇԱՊՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ (30 / 8)

ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Եւ թագաւորեցոյց զիւր սանն, որում անուն էր Պերոզ: (16 / 5) և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 4)

ԹԱԳԱՒՈՐՈՐԴԻ - 1

և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5)

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 49

որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 10) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ և տայ վճիռ թագաւորութեան՝ կնքեալ վարազգիր մատանեաւ (110 / 4) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 6) թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 /17) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ (149 / 4) Նա և ջանայր ևս առնել, զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 8) որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն (173 / 5) որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան Կոստանդնի (196 / 16) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 17) որպէս և գրեալ է. «Եթէ եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա ի Բաբելովն»: (245/12) Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան մահու. (15 / 8) հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47 / 16) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և

յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 11) չիք վախճան նորա թագաւորութեանն: (124 / 20) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (141 / 1) որ էր երկրորդ թագաւորութեանն նորա (141 / 10) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 / 17) Եւ ինքն կալաւ զտեղի Խոսրովու՝ հօր իւրոյ թագաւորութեանն: (149 / 1) Ածին և զեկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից (153 / 1) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր, և զդիդրաքմայսն ըստ սովորութեան աշխարհագրին Պարսից թագաւորութեանն: (167 / 2) յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից (179 /13) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 11) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի …եկն յաշխարհին Պարսից (183 / 14) և իշխել ամենայն թագաւորութեանն Աղուանից և Ուտիացւոց գաւառին (233 / 14) Առաջին գնա ասեն լեալ քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն (260 / 6) Ի թագաւորութեանն Հերակլի և ջախջախ թագաւորութեանն Պարսից Յազկերտի … գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 /4; 280 /4) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն … յանապատս կեայր: (287 / 9) Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից … սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի (311 / 10) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 12) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 / 2) բարձաւ ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 / 18) վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 /4) ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 3) որ երբեակ իշխանութեան զահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր (178 / 10) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն, որ ի թագաւորութենէն Հռոմայեցւոց անդ պատգամաւորաց. (197 / 8) ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 10) Ապա բարեպաշտն Համամ … զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 17) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս … ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 10) Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց (7 / 11) Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև զթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝

Աղուանից արքայի (40 / 13) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԵԻ Ի ՍՄԱՆԷ ԱՌՆՈՒԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՋԻՒՐ *ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 / 3) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ *թագաւորութիւնն,* որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 7) քանզի բառնալոց էր *թագաւորութիւնն* ի տանէ Սասանականացն (149 / 10) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց և մեծ *թագաւորութիւնն* Հռոմվայեցւոց. (260 / 4) Ապա բարեպաշտն Համամ … զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց, որպէս Աշոտ Բագրատունի՝ զՀայոց *թագաւորութիւնն*: (335 / 18) զվաղնջուց խափանեալ *թագաւորութիւնն* տէրն ամենակալ ի ձեռն նորա նորոգեաց (341 / 11) կամէր բառնալ զամենայն *թագաւորութիւնս* աշխարհի միանգամայն. (42 / 11) ձգտեցայ յանպատշաճ *թագաւորութիւնս* (170 / 9)

ԹԱԳՈՒՀԻ[1] - 9

զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ *թագուհեաց* պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 6) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ *թագուհեաւ* ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք (60 / 15) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ *թագուհեաւն* և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 5) և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս՝ հանդերձ *թագուհեաւն* և ամենայն դրամբն (64 / 9) ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ *թագուհեաւն* (67 / 7) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն *հանդերձ* և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 15) Եթէ ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն *թագուհեաւն* և զաւակօքն հանդերձ (94 / 11) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ *թագուհին* զխինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 7) զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն *թագուհւոյն* (150 / 14)

ԹԱԳՈՒՀԻ[2] - 5

Բայց կին մի *Թագուհի* անուն … ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12) աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն *Թագուհի:* (102 / 5) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն *Թագուհի* վկայեաց (102 / 9) Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ գնդին Թոբելեան հրամայէր ածել զերանելի *Թագուհին* (101 / 5) ոչ կարէին հաւանեցուցանել զանհրապուրելի *Թագուհին* (102 / 1)

ԹԱԴԷՈՍ - 5

որով և մերոցս արևելեայցս վիճակեցաւ սուրբ առաքեալն *Թադէոս:* (10 / 3) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ *Թադէոս* անուն … հասեալ սմա մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 15) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ *Թադէոս* և՛ Գրիգոր, որ ի Մովսէսի կողմանէն էին, գնացին ի Դունայ (268 / 10) որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան *Թադէոսի* առաքելոյ՝ չունել

եպիսկոպոսապետ և մետրոպոլիտ (275 / 3) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն *Թադէոսի* (342 / 7)

ԹԱԼԻԼԷ - 2

Իսկ նորա զկորստեան խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ *Թալիլէ՝* Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 16) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն *Թալիլէ.* (314 / 5)

ԹԱԽԱՆՁԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16)

ԹԱԽԾԱԼԻՑ - 1

Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց *թախծալից* զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 2)

ԹԱԿՈՅԿ - 1

Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին *թակոյկ* մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն ... հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13)

ԹԱՂԵԱԼ - 2

Երիցս *թաղեալ* վերընկէց լինէր (318 / 14) մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն *թաղեալ* սատակի: (337 / 14)

ԹԱՂԵԼ - 2

Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ կուսին դագաղսն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ չտալ *թաղել* զմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ (284 / 6) և ետ *թաղել* զինքն նովին երկաթովք (297 / 7)

ԹԱՂԵՄ - 2

Եւ կատարէր բանն մարգարէական, եթէ՝ «թաղումն իշոյ *թաղեսցի,* և հաց սգոյ մի՛ բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7) Եւ փառք վայելչութեան ընդ քեզ *թաղեցաւ:* (230 / 2)

ԹԱՂԵՑԵԱԼ - 1

սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ, և զթաղումն և ոչ զիշոյ *թաղեցեալ:* (45 / 5)

ԹԱՂԻ - 1

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ *թաղեաւ* կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարան.: (30 / 3)

ԹԱՂՈՒՄՆ - 2

Եւ կատարէր բանն մարգարէական, եթէ՝ *«թաղումն* իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ մի՛ բեկցի ի տան ձերում»: (165 /7) Եւ զորօրինակ մահն և *թաղումն* անկատար է առանց յարութեանն. (315 / 16)

ԹԱՄԲ - 2

գ. Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի *թամբօք* և սանձիւք (90 / 13) որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ *թամբօք* և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 11)

ԹԱՄԲԵԱԼ - 1

և ձի *թամբեալ* և սանձեալ կազմ պահեն. (54 / 6)

ԹԱՆԱՄ - 2

Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. ըստ նմին և սկտեղք, յորում *թանային* յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160 / 4) և կրկնել զծունր *թանայր* զգետինն: (151 / 6)

ԹԱՆԱՀԱՏԱՑ ՎԱՆՔ / գրքում ՝ ԹԱՆԱՏԱՑ ՎԱՆՔ/ - 1

զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի փոխեցին ի *Թանատաց* վանս ի հանգիստ: (321 / 17)

ԹԱՆԳՐԻ ԽԱՆ - 1

Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա *Թանգրի խան* Աստուած (241 / 4)

ԹԱՆՁՐ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք … *թանձր* և ստուար մկնդօք: (21 / 13)

ԹԱՆՁՐԱՁԵՒ - 1

ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ *թանձրաձև,* այլ միածինն ի հօրէ. (124 / 8)

ԹԱՆՑ - 1

Թանց գիտութեանց դպրացն ջոկք և ուխտի մանկանցն դասք մնային. (218 / 2)

ԹԱՐԲ - 1

թարբ կապեալ է փայտեայ (283 / 15)

ԹԱՐԳՄԱՆ - 2

զի *թարգման* կայր ի միջի նոցա, որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) և զԲենիամին *թարգման* կոչեալ ի Սիւնեաց (117 / 14)

ԹԱՐԳՄԱՆԵԼ - 1

Եւ հրամայեալ ընթեռնուլ և *թարգմանել* ի պարսիկ գիր և լեզու: (107 / 10)

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Մանաւանդ ի *թարգմանութիւն* լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 7)

ԹԱՐԽԱՆ - 1

Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան *Թարխան* կոչեցեալ (167 / 7)

ԹԱՐԽԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

որ զտուրք *թարխանութեան* ունէր պատիւ (260 / 13)

ԹԱՐՇԻՇ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. *Թարշիշ,* և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. (4 / 12)

ԹԱԻԱԼԳԼՈՐ - 1

Հարեալ սորա զայր մի յանդիման ամենեցուն *թաւալգլոր* ՝խաղացուցանէր: (175 / 16)

ԹԱՓ - 1

ի գիշերի տեսանիս և ի տուընջեան *թափ* անցանեն ճառագայթք հաւատոց քոց: (25/3)

ԹԱՓ ԱՆՑԱՆԵՄ - Տե՛ս ԹԱՓ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ - 1

որ *թափառական* և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17)

ԹԱՓԵԱԼ - 3

և իբրև լուծեալ զխոնջանն, աղիքն ի վայր *թափեալ,* չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 12) մինչև յե՞րբ սարսեալ *թափեալ* կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 10) և կայր ղօղեալ՝ *թափեալ* ոգի իւր յանկարծ երկիւղէն. (148 / 9)

ԹԱՓԵՄ - 10

թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ անն (290 / 4) Սա *թափեաց* զզերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. (343 / 15) Եւ սա յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ *թափեաց* զհող և զսպաս սրբութեանց (345 / 5) զի զհայրն իւր ի նոցանէ ևս *թափեսցէ:* (181 / 3) անցին ընդ ձորս լերանց և *թափեցան* ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի (159 / 14) քանզի *թափեցաւ* սիրտն նորա, և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 15) *թափեցին* ի բռնութենէ հայրապետացն զամենայն վանորայսն. (286 / 10) և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ *թափեցին* յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 5) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և լեալ օգնական Շապհոյ, *թափէ* զնա ի յարձակմանէ հիւսիսայնոցն (30 / 13) մինչև զհասականին և արգանդակիցս մանկունս պահանջմամբ *թափէր:* (178 / 16)

ԹԱՓԻԼ - 1

և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն՝ ոգւոյն ի ծոցոյն *թափիլ* գոլ վարկանելով տիրասպանին. (223 / 14)

ԹԱՓՈՒՐ - 3

թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 10) *թափուր* և ունայն զամենայնն առնէին: (336 / 9) *թափուր* և ունայն զքաղաքն թողուին (338 / 9)

ԹԱՔՉԵԼ - 1

և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ *թաքչել* լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12)

ԹԱՔՉԻՄ - 1

Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և *թաքեաւ* ընդ ծառովք բուրաստանին (148 / 8)

ԹԱՔՈՒՍ - 2

և նա ի *թաքստի* լեալ ոչ գտանիւր: (297 / 2) բազում անգամ ի *թաքուստ* մտեալ: (24 / 8)

ԹԱՔՈՒՑԱՆԵԼ - 1

զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և միթ ոք իշխեսցէ արգելուլ կամ *թաքուցանել* (163 / 8)

ԹԱՔՈՒՑԱՆԵՄ - 3

հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն և զզօրսն *թաքուցանէր* արտաքոյ քաղաքին (108 / 6) «Եթէ *թաքուցանէր* զանձն ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2) Եւ ի նանիր *թաքուցին* զորոգայթն մահու: (226 / 12)

ԹԱՔՈՒՑԵԱԼ - 3

գիշերաւ է ծածկեալ, ամպովք է *թաքուցեալ* (24 / 17) իբրև նետ մի ընտիր ի կապարճս *թաքուցեալ* ի յունական աշխարհին (32 / 11) և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և *թաքուցեալ* յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց: (115 / 7)

ԹԵ - Տե՛ս ԹԷ

ԹԵԲԵԱՑԻՔ - 1

որք բնակեալ են յԱթէնս քաղաքի պատուականն Յունաց և *Թեբեացւոց:* (5 / 4)

ԹԵԹԵԻԱՆԱՄ - 1

Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, թօթափեցան, *թեթևացան,* թևակոխեցին, թռեան և յերկինս ճախրեցին: (19 / 1)

ԹԵԹԵԻԱՑԵԱԼ - 1

իսկ յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և *թեթևացեալ* յիւրն դարձաւ բնութիւն (87 / 2)

ԹԵԹԵԻԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ *թեթևացուցանել* յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 15)

ԹԵԹԵԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և *թեթևացուցանէ* զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (88 / 19)

ԹԵԹԵՒՈՒԹԻՒՆ - 1

որք հողմավար *թեթևութեամբ* զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 11)

ԹԵՈԴՈՍ - Տե՛ս ԹԷՈԴՈՍ

ԹԵՍԱՂԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Մովղիս, *Թեսաղիս* (5 / 10)

ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԷ - 1

Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի *Թեսաղոնիկէ* քաղաք (322 / 17)

ԹԵՏԱԼՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք … Թորբել, և ի նմանէ *թետալք.* (4 / 8)

ԹԵՐԱՀԱՒԱՏ - 1

չոգան ի բերան վիրապին *թերահաւատքն* կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 2)

ԹԵՐԱՀԱՒԱՏԵԱԼ - 1

Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն *թերահաւատեալ* և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2)

ԹԵՐԱՀԱՒԱՏԵԼ - 1

Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց *թերահաւատելոյ* ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան (279 / 13)

ԹԵՐԱՔԱՄԵԱԼ - 1

Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն *թերաքամեալ* ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի (223 / 4)

ԹԵՐԻ - 1

զիմն համբաւեալ, թէ ոչ *թերի,* այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14)

ԹԵՐԵԻՍ - 3

Եւ *թերևս* ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43 / 16) ելցուք գնասցուք, *թերևս* զերծնուլ մարթասցուք»: (137 / 4) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, *թերևս* դարձի հնար գտանել մարթասցէ (242 / 4)

ԹՋԵՆԻ - 1

զի լիապատար բերմամբ որթ և *թզենի* և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 / 14)

Թ, Թ - 122

Եւ ի վաղիւ անդր իբրև զմտաւ ածէր զաստուածային բանն, *թէ* «Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ» (202 / 12) *Թէ* ՈՐ ԱՋԳ ԳԻՏԷ ԴՊՐՈՒԹԻԻՆ (6 / 5) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, *Թէ* ՋԻՆՉ ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 3) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, *Թէ* ՋԻԱՐԴ ՈՒՐԱՅԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 / 5) Զի *թէ* մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ,

գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 /12; 26 /12) Ոչ թէ դու միայն ես անմահ, այլ արդ՝ վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28/6) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 14) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են, չունիմ ասել: (41 / 12) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ իսկ արարեալ, իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (51 / 18) և զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ և երդուաւ մեծապէս, թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 10) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ ունի առ աստուածային կամացն կատարումն, այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն, ուր ուրեք կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 11) և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն և ուշ կալջիր լուսոյն, թէ յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 13) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն և կամ թէ յերկիւղէն հինին ճեպելոյ, և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 /4; 65 /5) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 / 9) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել (65 / 11) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 19) Եւ հարցեալ ցսարկաւագն, թէ Զի՞նչ խնդրես. (71 / 2) Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. (72 / 19) Եւ ասէր ցաբեղայն, որ զնշանն ցուցանէր, թէ երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր ինձ: (78 / 14) Թուէր թէ երկիրս երկինք վերերևիւր: (84 / 5) «Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. (86 / 15) յայտ է, թէ մեռեալ է»: (87 / 13) Միտ դիր, ո՛վ սիրելի, զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք (88 / 16) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն և ի վանաց մի հանցեն. (93 /5; 93 /5) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ, որչափ և իւր կարողութիւն իցէ: (94 / 4) զոր տեսեալ բազում անգամ անհաւատիցն, և ուսեալ, թէ մեծին Աստուծոյ է այն նշանն (96 / 16) կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմոնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 / 15) յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ:

(106 / 9) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3) «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես, մեծագոյն խոստմանց հասանիցես»: (110 / 5) Զորմէ լսելով թէ վնասակար հոգւոյ և մարմնոյ եղեն անբժշկելի ցաւք: (123 / 6) զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 2) Ապա այնուհետև յամին երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս, թէ զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 16) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց, թէ միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս (141 / 7) ասէ, թէ ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ (153 / 16) և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 16) Եւ կրկնեալ անդրէն հասին պատգամաւորքն թշնամւոյն, թէ՝ «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ (157 / 13) թէ հասին ի վերայ իմ հէնք (170 / 7) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր, թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 11) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ մի՛ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 / 16) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր, կամ թէ ո՛ր ոք յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր.(190 / 17) ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա (193 / 3) նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 14) արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8) թէ ի՞բր արդեօք կամ զի՞ արդ ընկալան … և թէ զի՞նչ պարտ իցէ քեզ առնել:(202 /6; 202 /8) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն Դաւիթ, թէ՝ «ընդէ՞ր բնաւ թողէք յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն.(203 / 11) որպէս սուրբ առաքեալն ասէ, թէ զամենայն ինչ փորձեցէք և զբարին ընկալարուք: (204 / 10) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 11) թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ բաջաղանաց. (204 /14; 204 /15) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց մինչև զարմանալ ամենեցուն առ հասարակ: (206 / 3) ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՅՈՅՅ ԱՍՏՈՒԱԾ ՋՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 7) թէ սա է պարծանք պարծանաց. (209 / 1) այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարաստումն լինել զսա: (209 / 2) զորոց գիրն ասաց, թէ Երուսաղէմեան են մասունք սրբութեանց տեառն: (210 / 7) Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն, թէ՝ «Զնախահիրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և զարդարսն փառաւոր արար»: (214 / 11) հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ (215 / 14) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն (218 / 12)

համարելով, թէ աշխարհախումբ խորհուրդն է վասն իւրոյ սպանմանն: (223 / 2) զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 /16) Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս անմուտ, Ո՛հ թէ զինչ գիշեր խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 17) Ո՛հ, թէ խունկ անուշութեան Բուրեալ լինէաք քո գերեզմանին: (229 / 27) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 15) Իբրև թէ վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի (232 / 6) թէ չէաք մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. (232 / 17) թէ՝ «Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ և կատարեցէք զխնդրուածս եպիսկոպոսին (236 / 17) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241/1; 241/2) միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան մտօք, սիրով (243 / 4) թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց Էութենէ: (243 / 10) թէ՝ «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և մինչև ի ծագս աշխարհի են խօսք նորա»: (243 / 13) թէ՝ «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 5) Որպէս և ասէ իսկ ի Ծննդոց պատմութեանն, թէ՝ և էառ իւր Ղամէք երկուս կանայս, թէ՝ և Յոբաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս և զամենայն ձայն արուեստական, որ են յօրինիչք կռապաշտութեան և յորդորիչք իգամոլ ախտից. (244 /11; 244 /11; 244 /12) և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 6) լսէին զայն, թէ հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն (250 / 10) թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն (251 /12) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (254 / 17) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւղեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ, ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար: (256 / 11) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 6) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10) Եւ իսկոյն գրեաց, թէ փութով այսրէն եկա՛յք: (268 / 14) Ապա գրեցին նամակ, թէ մի՛ ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 /7) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269 / 15) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս կամ երիս լինել ընդ իւր, որում ոչ հաւանեալ գլխաւորացն՝ երկուցեալ, թէ մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. (275 / 14) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝

Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 12) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս և թէ անհակառակք արդեօք զստեղծեալ հակառակութիւնս, զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 2) զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14) միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278/3) և գրէ իսկ, թէ ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 10) և ի վաղիւն հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) որպէս Հռոմոց գիրն ասէ, թէ՝ «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (288 / 19) և ճշմարտութեամբ գիտեմք, թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) որպէս օրէնքն իսկ ասեն. «Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և մի՛ ի հասիցն իշխեսցեն ուտել»: (308 / 3) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին մի՛ մերձեսցին՝ մի՛ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և մի՛ ի տեղի քահանայիցն. (308 / 5) Ըստ որում և երջանիկ հարցն մերոց հաստատեալ է. «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 14) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 18) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին, որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն ուտել զհասն կամ զհացն: (309 / 9; 309 /10) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է, թէ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 12) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ … գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 15) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա, թէ մի՛ յանդգնիր առնել, զի թոռունք էք: (313 / 15) «Թէ մի՛ ոք իշխեսցէ զազգայինս առնել կին. (314 / 7) Արդ՝ տեսցուք զվեցերորդ ամիսն, թէ ո՛ր իցէ: (315 / 4) թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա (315 / 6) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ նորա.(321 / 16) և թէ՝ դատաւոր հասեալ է առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու, օրն չար և անաչառ: (324 / 16) Եւ ասի բան, թէ ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս (328 / 5) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք, թէ սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ զաւանդութիւնն (328 / 8) Եւ գիտութիւն իմն զայս ուսաք զամիր մոմնւոյ դարապասին, թէ յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց աւազն (330 / 6) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 11)

Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ *Թեոդոս* թագաւոր (118 / 1) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ *Թէոդոս* կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10)

ԹԷՈԴՈՍԻՈՊՕԼԻՍ - 1

դէմ յանդիման ժողովուք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի *Թէոդոսիոպօլիս:* (271 / 16)

ԹԷՈԴՈՐՈՍ - 9

Յորում ժամանակի՝ *Թէոդորոս* Փոքր Հունաց էր կայսր (117 / 9) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և *Թէոդորոս* նահատակ (120 / 10) Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք, քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ զքեզ ստեղծ, տէր իմ *Թէոդորոս,* եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 / 11) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ *Թէոդորոս* Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 14) Յայնժամ *Թէոդորոս* ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց (268 / 3) Կաղանկատուաց վանք ի նոյն կողմանն, այժմ *Թէոդորոս* ունի. (286 / 1)Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …*Թէոդորոս* յԱնաստասեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13) Տէր *Թէոդորոս,* ամս Դ. յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ: (345 /14) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի *Թէոդորոսէ* Մարդպետական եպիսկոպոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 14)

ԹԷՈԴՈՐՈՍ ՓՈՔՐ - Տե՛ս ԹԷՈԴՈՐՈՍ

ԹԷ ՈՉ - Տե՛ս ԹԷ

ԹԷՈՓԻԼՈՍ , ԹԷՕՓԻԼՈՍ - 4

Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին *Թէոփիլեայ* և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից (103 / 14) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս՝ որդին սրբոյ զօրավարին *Թէոփիլեայ* հանդերձ Ագիստրոսեան գնդիւն և այլ հաւատացելովք իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին *Թէոփիլոսի* ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 / 5) հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն *Թէօփիլոս* երեսուն արամբք: (104 / 1)

ԹԷՈՓԻԼԵԱՆ - 1

և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն *Թէոփիլեան* հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104 / 19)

ԹԷՈՓԻԼԷ - 2

Պատասխանի ետ խոստովանողն Քրիստոսի՝ քաջ զօրավարն *Թէոփիլէ* և ասէ ցթագաւորն. (104 / 8) սուրբ խոստովանողն *Թէոփիլէ* քահանայական

դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 3)

ԹԷՊԷՏ - 25

Եւ *թէպէտ* պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) Եւ *թէպէտ և* ունէի զայս ամենայն արուեստս նյութականաց պատմող, և էիր դու երբեմն նիւթական, այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 17) *Թէպէտ և* բարբարոսք էին, լինէր մեծամեծ բժշկութիւն: (56 / 8) Եւ զաշխարհատիկինն *թէպէտ և* կամեցաւ անդէն թողուլ, քանզի ժամանակն գարնանային էր և յոլովութիւն անձրևացն բերման սաստկանայր յերկիր, ոչ հաւանէր առնուլ յանձն. (68 / 14) Զի *թէպէտ և* հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհն իւր և անդէն կալան զքաղաքսն (133 / 8) *թէպէտ և* տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից (138 / 12) *Թէպէտ և* ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկինչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) *Թէպէտ և* ցաւքն ժանտք էին, սակայն մահք ոչ գործեցան. (165 / 18) *թէպէտ և* յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին հրամայեալ լինէր ի նմանէ (190 / 10) *«Թէպէտ և* գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) Եւ *թէպէտ և* կարող էր զԹուրքաստանեայց հանել զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն, սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 19) *թէպէտ և* բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք (195 / 7) Ընդ որ *թէպէտ* առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 16) *թէպէտ և* կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր (207 / 13) *Թէպէտ և* ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ (209 / 11) Եւ մեք *թէպէտ և* հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 13) Այլ նա *թէպէտ և* բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել ումեք, սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 14) *թէպէտ և* անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 14) Իսկ նա *թէպէտ և* առ մի նուագ ոչ առնոյր յանձն, բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 9) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր *թէպէտ և* մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Այլ *թէպէտ* թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 16) *Թէպէտ և* զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս (277 /6) *Թէպէտ և* նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն

եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303 / 9) Եւ *թէպէտ* կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 11) *թէպէտև* կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 9)

ԹԷՊԷՏԵԻ, ԹԷՊԷՏ ԵԻ - Տե՛ս ԹԷՊԷՏ

ԹԷ ԵԻ - Տե՛ս ԹԷ

ԹԷՕՓԻԼՈՍ - Տե՛ս ԹԷՈՓԻԼՈՍ

ԹԻՋ - 2

Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն *թիզ* մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 1) Եւ իբրև փորեցին *թիզս* տասն, գտին կողովս երկուս արծաթեղէնս (206 / 5)

ԹԻԿՈՒՆՔ - 5

Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ *թիկամբ* ոսկեզօծ (182 / 1) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, ևթ ոչ սպասաւորք ի *թիկանց* կողմանէ: (160 / 10) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի *թիկունս* իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի *թիկունս* կոչէր (146 / 11) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և *թիկունք* նորա իշխանութեանն լինէր. (233 / 5)

ԹԻԿՆԱՊԱՀ - 2

զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց *թիկնապահաց* և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 9) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և *թիկնապահաց* և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 13)

ԹԻՐԱՍ - 3

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք … *Թիրաս* և ի նմանէ թրակացիք. (4 / 9) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, *Թիրաս*, Թորգոմ (41 / 4) Եւ որդիք *Թիրասայ*՝ Ասքանազ …Րիփաթ … Թորգոմ (4 / 10)

ԹԻԻ - 30

և *թիւ* անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջն Վաչագան … չէ յայտ. (41 / 11) ոչ սակաւ էր *թիւ* անկելոցն ի մարտի հետևակացն (139 / 3) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարույն առաւել էր *թիւ* սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8) Եւ եղև տարին սով խիստ, որ էր *թիւ* Հայոց ՃՀԵ: (320 / 9) Եւ անտի մինչև ցՀայ *թիւն* ՃԻ ամ լինէր: (112 / 5) և հայ *թիւն* ՃԾԳ էր: (319 / 1) և էր *թիւն* Հայոց ՃԾԸ: (319 / 3) Եւ հայ *թիւն* ՅԻՋ: (337 / 4) Հայ *թիւն* ՅԿԳ էր: (337 / 11) ի սորա չորրորդ ամին լցաւ *թիւն* Հայոց Ն: (346 / 12) Եւ սորա յերրորդ ամին լցաւ *թիւս* Հայոց Յ: (346 / 4) և էր *թուին* Հայոց ՄՀՋ: (327 / 1) Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի

հրամանաւ և գանձուք շինեաց զԳանձակ քաղաքն ՄՂԵ թուին յԱրշակաշէն գաւառի: (331 / 12) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 11) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծազան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ (198 / 3) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 /1) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 2) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 16) ի սորա Ե երորդ ամին լցաւ Մ ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3) Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 11) Սակաւ էիր թուով և անթիւ եղեր բազմութեամբք. (22 / 9) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 2) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7) Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրհս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 2) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 19) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՀՎ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵՒ ԶՍՏՈՅԳՆ ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 3) Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 /8; 323 /9) Եւ կազմեալ նաւս հարիւր՝ արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ (329 / 2)

ԹԻԻՐ - 1

որ խօսին թիւրս (277 / 20)

ԹԻԻՐԵԼ - 2

զի մի՛ ոք յանդգնեսցի թիւրել ինչ զեղեալ ուխտադրութիւնդ: (304 / 1) թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն՝ մատնել ի յաւիտենական կորուստն: (123 / 5)

ԹԻԻՐԵՄ - 2

իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի (302 / 12) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 14)

ԹԻՒՐԸՆԹԱՑ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, *թիւրընթաց,* կողմնաւոր ստուերաշուք (24 / 12)

ԹԻՒՐՈՒԹԻՒՆ - 1

թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268 / 17)

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆ - 2

յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի *թլփատութենէն* (316 / 7) Իսկ որք *թլփատութեան* են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 9)

ԹԽՊԱՀՈՑ -1

Ո՛հ թէ զինչ գիշեր խաւար *թխպահոց* Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ (229 / 17)

ԹՈՒՂԹ - 16

Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ *թղթի* Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) որոց անուանքն ի *թղթիդ* են (269 / 6) Զորոց ի շրջաբերական *թղթին* վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 9) գրէ այսպէս ի *թղթին.* (270 / 11) որ յիւրում խրատական *թղթին* գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն (315 / 15) ԶՈՐ Ի *ԹՂԹՈՑ* ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՑ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ (285 / 8) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՑՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԵՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ *ԹՂԹՈՑՆ* Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 7) Իբրև լսէր նա զբանս *թղթոյն,* հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր (182 /16) ՊԱՏՃԷՆ *ԹՂԹՈՑՆ,* ՈՐ ԳՐԵՑԱՒ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՑ ԵՒ Ի ՅՈՎԵԼԱՑ ԵՒ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ (208 / 6) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ *ԹՂԹՈՑՆ* ՀՈՆԱՑ (264 / 10) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ *ԹՂԹՈՑՆ* ՄԽԻԹԱՐԱՑ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ (276 / 4) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ *ԹՂԹՈՑՆ* ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ՝ ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՑ (296 / 6) Լուսաւորեա՛զիմ տրտմութիւնս քո ողջունաբեր *թղթով:* (28 / 13) և մեծաւ ժողովով և ընծայական *թղթովք* ուղարկէր զնա յիւր գաւառն: (235 / 5) Էր որ *թղթովք* բազում անգամ. (271 / 14) սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ *թղթոց* «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 17)

ԹՄԲՈՒԿ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն … և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան (241 / 6)

ԹՄՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ամենեքեան ի *թմրութիւն* լեալ ժամս բազումս (81 / 9)

ԹՆԴԱՄ - 1

թնդապր. դողայր երկիրն ի բազմութենէն (138 / 14)

ԹՆԴԻՒՆ - 1

Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս *թնդիւնս* անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք կաթողիկոսին: (163 / 10)

ԹՇՆԱՄԱՆԵՄ - 3

Եւ յերկաքանչիւր կողմանց բռնութենէ *թշնամանեաց* աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 / 17) խնդան գան միանգամայն և *թշնամանեն:* (43 / 18) ոչ զնա *թշնամանեցից* և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 / 11)

ԹՇՆԱՄԻ - 61

Նոքին իսկ դևքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ *թշնամեաց* հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Իսկ մի ոմն ի զօրացն *թշնամեաց* զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 8) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ վասն հինահալած արշաւանաց *թշնամեաց* խաչին Քրիստոսի: (119 / 4) ի *թշնամեաց* հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 10) զի անթիւ հարուածս բարբարոսականաց *թշնամեաց* շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128 / 4) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ բնակութեան ընդ երեսս չարաշուք *թշնամեաց»:* (145 / 15) և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար *թշնամեաց* աշխարհիս Աղուանից: (150 / 21) և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ *թշնամեաց* իւրոց (168 / 8) Եւ իբրև սպառեսցես զամենեսին առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս *թշնամեաց:* (168 / 14) Քանզի սկսայ ասել վասն ահագին և սոսկալի հատուցմանն, որ հատուցաւ ի գլուխ *թշնամեաց* մերոց: (169 / 19) և սովաւ տիրեսցուք մերոց *թշնամեաց»:* (184 / 16) զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս *թշնամեաց* ձերոց: (251 / 2) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ *թշնամեացն* (45 / 14) ուր ոչ ելանէր սատակիչ բարբառ չար *թշնամեացն:* (156 / 5) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին ... անջրպետեաց ի մէջ նորա և *թշնամեացն* (157 / 10) քանզի ստիպէ զիս եկեալ պատգամն. և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս *թշնամեացն* և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան *թշնամեացն* (163 / 17) ՍԱԿՍ ՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ՈՐ ԽՆԴՐԵՑԱԻ ՎՐԷԺ Ի *ԹՇՆԱՄԵԱՅՆ* (166 / 11) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի *թշնամեացն* բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 12) Եւ մինչդեռ առաջք *թշնամեացն* զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 10) մինչև որ միոյ առն մնալ ի *թշնամեացն,* որ ոչ սատակեցան: (178 / 7) աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես

զդրունս թշնամեացն (188 / 12) ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԸՆԴ ՀՈՆՍ ԵՒ ԱՌՆԵԼ ՍԷՐ ԹՇՆԱՄԵԱՅՆ (190 / 7) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 15) որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 12) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 2) զինչ խորհեցաւ թշնամին (167 / 14) ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 16) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 1) Եւ ահեղ յոլովութեամբ դիզանայր թշնամին ի վերայ նորա. (176 / 7) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին (227 / 9) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ (298 / 6) որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո (171 / 12) Կամէր անտի ևս մտանել ի Խազիրս և յաւելուլ ի թշնամիսն: (171 / 10) Եւ հայր նորա արգելոյր զնա ի խորհրդոյն և զնայր կամաւորաբար ի թշնամիսն: (181 / 3)զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց:(260 / 7) Եւ լռեալ՝ ի նմանէն սարսէին թշնամիք. (226 / 14) և ցրուեսցին ամենայն թշնամիք նորա. (255 / 5) Եւ իբրև իրազգած եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ փախստէից (137 / 7) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն (157 / 8) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) Յոյժ կասկած ի միտ անկաւ չարասէր թշնամւոյն (20 / 16) օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 4) փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 18) խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 12) «Ես եղէց վրէժխնդիր ընդդէմ թշնամւոյն. (141 / 14) և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 16) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (154 /19; 155 /1) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա սակաւ ինչ արծաթով: (155 / 4) Եւ անտի լքեալք, յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 17) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն: (157 / 4) Եւ կրկնեալ անդրէն հասին պատգամաւորքն թշնամւոյն (157 / 13) և եհաս ընդդէմ թշնամւոյն: (168 / 17) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 7) «Սա եղիցի քեզ և որդւոց քոց աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն (214 / 1) որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հոռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն (281 / 5) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ, որ ոչ ետ

թոյլ *թշնամւոյն* մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 13) որ եղեր վրէժխնդիր *թշնամւոյն* արդարութեան: (301 / 2)

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆ - 3

«Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն *թշնամութեամբ.* (171 / 14) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս *թշնամութեան* խորհուրդ»: (238 / 2) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի *թշնամութիւն* ի միջոյ մերմէ (266 / 3)

ԹՇՐԻՆ - 3

որ է *թշրին* առաջին օրն՝ տօն փողոցն … եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաններկու նոյն *թշրին* ամսոյ: (314 /17; 314 /20) ի *թշրին* ամսոյ քսան և երկուսն լինի ըստ Հռոմին հոկտեմբեր ամսոյ ինն: (315 / 4)

ԹՇՈՒԱՌԱԿԱՆ - 4

վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր *թշուառական»:* (244 /10) Եւ զրապարիշտ և *թշուառական* քուրմքն յամօթ եղեն ի տէրունական խաչէն (258 / 1) Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ ո՞ տայր անձանց *թշուառականացն* յաղալ և յուտել: (164 / 15) Եւ ասէր ցնոսա. «Եկա՛յք, ելէ՛ք, *թշուառականք՝* սրտառուչք ի Խոսրովայ. (147 / 7)

ԹՇՈՒԱՌԱՑԵԱԼ - 2

որոյ ծունր եղեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն *թշուառացեալ* ազգին. (34 / 8) Եւ այսպէս բազմօրեայ հանգուցեալ ի վաստակաբեկ աշխատութեանցն, լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս ազգին *թշուառացելոյ:* (240 / 10)

ԹՇՈՒԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ *թշուառացուցանէին* զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 3)

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ - 2

Հասեալ ի վերայ նոցա *թշուառութիւն* ի վերայ *թշուառութեանն.* բայց վասն զի չև ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5)

ԹՈՔԵԼ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր … Մադա … *Թոքել* (4 / 8)

ԹՈՔԵԼԱԿԱՆ - 1

թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և *Թոքելական* գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 8)

ԹՈՔԵԼԵԱՆ - 2

Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ գնդին *Թոքելեան* հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին, (101/4) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ *ԹՈՔԵԼԵԱՆ* Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. (103/2)

ԹՈՂ - 1

Եւ *թող* զերկոսեան՝ այլ ևս երեք հարիւր վարդապետ ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 16)

ԹՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 2

ի թողացուցանել ինձ նմա ըստ բանիդ քում, կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 5) և *մի՛ թողացուցանել* և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. (307 / 10)

ԹՈՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. (154 / 1)

ԹՈՂԵԱԼ - 13

Եւ երկուցն *թողեալ* զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և խողխողիչ արանցն: (10 / 14) Եւ մեր ամենեցուն զհիւրն *թողեալ* մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք (76 / 7) Սակայն և այժմ առ անգամ մի *թողեալ* զահ և զերկիւղ … ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 1) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ *թողեալ* ի ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) *թողեալ* զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով (131 / 1) Եւ *թողեալ* ի ձեռս զումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. (131 / 13) ի նոյն ինքն ի հրամանէ Խոսրովու *թողեալ* զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 9) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից *թողեալ* ի նմա. (136 / 10) և *թողեալ* զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 14) *թողեալ* նորա զկահ և զկարասի իւր և զսպաս գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (156 /21) զի *թողեալ* զերկիր աղախնոյն՝ արկանէին զաթոռ տէրութեանն ի Դամասկոս: (193 / 9) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին *թողեալ* ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13) և *թողեալ* զնա յանհաւանութեան գնաց ի Հռոմս. (321 / 2)

ԹՈՂ ԹԷ -1

որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, *թող թէ* զեկեղեցականն ուտել զհասն կամ զհացն: (309 / 10)

ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ - 7

Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ, որ *ի թողութիւն* եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ ի մեռուցանել. (19 / 12) Հեղեալ արտասուս յոյժ, ապա գտանէր զառողջութիւն և զյանցանացն *թողութիւն:* (82 / 13) և մեղացն շնորհէ *թողութիւն:* (88 / 12) և մեղաց *թողութիւն* հաւատացուք առնուլ յուսով ննջեցելոցն, որք կենդանիքս նոցա խնդրեմք *թողութիւն* մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 /7; 89 /9) և *թողութիւն* հարկաց արքունի լինի

ձեզ: (113 / 3) Սկսեալ այնուհետև *թողութիւն* ծանրաբեռն իւրոյ վիճակին խնդրել հարկաց. (198 / 13)

ԹՈՂՈՒԻԼ - 21

և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից, *թողլով* զօր բազում ի քաղաքին Փայտակարան: (29 /19) կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, *թողլով* զԱստուած՝ անմոռնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 / 16) յորոց բազումք կորեան զանմահն մահ՝ *թողլով* զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6) զմարդադաւութիւն *թողուլ* և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 / 9) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է *թողուլ* զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15) Հրաման տայր այնուհետև Արցախայ ամուր աշխարհին յիւրում ծառայութեան, ի բաց լքանել *թողուլ* զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 / 14) որով մարթասցէ ի բաց *թողուլ* զաստուածուրաց մոգութեանն դէն (48 / 6) և զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց *թողուլ* (53 / 10) Եւ զաշխարհատիկինն թէպէտ և կամեցաւ անդէն *թողուլ* ... ոչ հաւանէր առնուլ յանձն. (68 / 15) Իսկ արքայն… ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք *թողուլ* (74 / 11) և մեծագոյն ինչ մասն յԱմարաս հրամայէր *թողուլ* ի նշխարացն (82 / 18) Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ *թողուլ* զհաւատս և հնազանդ կալ մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 / 10) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ *թողուլ* և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 10) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ *թողուլ* զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16) սակայն զբնական աստուածսն ձեր … ոչ է պարտ ձեզ *թողուլ* և ուրանալ (251 / 14) զիա՞րդ մարթացից *թողուլ* զհօտն իմ, զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր *թողուլ* միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 20) Աստուած հրամայեաց *թողուլ* զկին քո: (289 / 9) «Ետու ձեզ իշխանութիւն *թողուլ* զմեղս (306 / 12) վասն այնորիկ ոչ հաւանէին *թողուլ* զտօնն: (316 /8) Եւ անդ վտանգեցուցեալ սաստէին անօրէնքն *թողուլ* զհաւատս իւրեանց (332 / 5)

ԹՈՂՈՒՄ - 37

ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր, և զփոքրս *թողեր* (25 / 6) *Թողեր* զմեծութիւն երկրային (28 / 1) ընդէ՞ր դու *թողեր* զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո (104 /4) «ընդէ՞ր բնաւ *թողէք* յականջս ձեր զայնպիսի դատարկաբանութիւն. (203/11) Ի քա՛ց *թողէք* այսուհետև զպղծութեան պաշտամունդ (242 / 14) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղեգն զեզերբ ծովուն Գեղամայ, ոչ *թողին* ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց *թողին* (275 / 12) և ոչ *թողից* զքեզ, և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 10) Եւ ոչ *թողից* զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»:

(143 / 6) և *թողոյր* երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 / 15) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ *թողոյր* զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2) *Թողոյր* երիցունս և սարկաւագունս և յոլովագոյն գունդ պաշտօնէից (86 / 5) Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն *թողոյր* ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172 / 7) Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին … եթէ զարարեալ եկեղեցիսն *թողցեն* և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11) *թողցես* ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս (142 / 18) «Որ *թողցէ* վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր (25 / 8) և զեդեալ հիմն հաւատոյ անդրէն մի քակտեսցի և *թողցէ* զմեզ որբս (266 / 6) «Եթէ *թողցէ* այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 5) *թողցուք* զկահ և զկարասի մեր, ելցուք գնասցուք, թերևս զերծնուլ մարթասցուք»: (137 / 3) *Թողու* անդէն զզօրսն և ինքն գնայ յիւր քաղաքն: (13 / 2) Եւ որ զկին *թողու* առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ … դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 2) *թողու* զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհն: (109 / 9) *Թողու* աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան (117 / 17) *Թողու* զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 11) ապա *թողու* զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2) և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ *ի բաց թողուին:* (52 / 2) և *ոչ թողուին* զհաշմս կամ զծերս (136 / 6) թափուր և ունայն զքաղաքն *թողուին* (338 / 9) Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն, և զաշխարհն բովանդակ *ի բաց եթող* (17 / 8) որ *եթող* զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 13) Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ *եթող* զնա ի կոխան ժանտից: (227 / 8) որ *ոչ եթող* զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (264 / 17) Եւ *եթող* ամիրայ ի Մաքա զՄէդ՝ Աբուսիդայ որդի (290 / 8) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան *եթող* յաշխարհի: (316 / 16) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն *ոչ եթող* տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 12) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ *եթող* զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս *թողում* ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 2)

ԹՈՄԱ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …*Թոմա*՝ թագաւորի դրան երէց … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 2)

ԹՈՅԼ - 1

Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի *թոյլ* և յողդողդ խորհուրդս դիւրամոլար անմիտ մարդոց (298 / 11)

ԹՈՅԼ ՏԱՄ - 4

թոյլ ետ պատմել շուրջ զքև բոց սաստիկ հնոցին: (22 / 1) և ոչ *տայր* նոցա *թոյլ* զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 / 5) *«Թոյլ տուք* այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից (261 / 9) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ, որ ոչ *ետ թոյլ* թշնամւոյն մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 13)

ԹՈՅԼ ՏՈՒԵԱԼ - 3

Եւ *թոյլ տուեալ* ոչ զոք բռնադատէր, այլ օրհնեաց զնոսա (159 / 10) Եւ *թոյլ տուեալ* ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162/8) Սակայն նորա *թոյլ տուեալ* առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207/15)

ԹՈՅՆ -1

Թոյնք քարբից հեղցին զնովաւ, Եւ սաստկագոյն ուռուցմամբ հերձցեն զնա: (228 / 14)

ԹՈՇԱԿ - 5

երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն *թոշակ* (37 / 10) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և *թոշակաւ* Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 2) և զգինսն առեալ ի դպրոց մտանէր և ուսանէր *թոշակաւն:* (76 / 8) Եւ ոչ արժանի լեալ հաղորդութեան՝ յետին *թոշակի* քաւութեանն (164 / 8) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին *թոշակս* նմա և որք ընդ նմայն էին (238 / 11)

ԹՈՌՆ - 7

ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ *ԹՈՌԻՆ* ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. (31 / 12) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՒՈՒՐՍ ՈՐԴՒՈՅՆ ՀԵՐԱԿԼԻ ԵԻ *ԹՈՌԻՆ* ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 / 14) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս՝ *թոռն* Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 / 14) ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս՝ *թոռն* մեծի Գրիգորի, կաթողիկոս Աղուանից: (239 / 15) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, *թոռն* Վարազմանայ, զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար կին. (313 / 14) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ *թոռն* մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 9) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա, թէ մի՛ յանդգնիր առնել, զի *թոռունք* էք: (313 / 15)

ԹՈՐԳՈՄ - 4

Եւ որդիք Թիրասայ՝ Ասքանազ …Րիփաթ *Թորգոմ* (4 / 10) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, *Թորգոմ.* Հայկ (41 / 4) որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն *Թորգոմայ:* (335/13) Եւ ապա գուժէր ձայն աղետաւոր ի տունն *Թորգոմայ* (337/10)

ԹՈՐԳՈՄԱԿԱՆ - 1

և վայելուչ տուեալ քահանայապետ *Թորգոմական* աշխարհին և Ասքանազեան զաւակին: (32 / 13)

ԹՈՐԳՈՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ԹՈՐԳՈՄԱԿԱՆ

ԹՈՐԴԱՆ - 1

Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց *ի Թորդանայ* ի Դարանաղեաց գաւառէն (236 / 5)

ԹՌՉԻՄ - 2

ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, թօթափեցան, թեթևացան, թևակոխեցին, *թռեան* և յերկինս ճախրեցին: (19 / 2) նետ ի կորովից քոց *թռչէր* ուղղակի (23 / 6)

ԹՌՉՈՒՄՆ - 1

եւ փուշք ագարակի օդասլաց *թռչմամբ* եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 14)

ԹՌՉՈՒՆ - 7

զի՞ հարկաւորիք մահացան *թռչնոյն* մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 3) Եւ *ի թռչնոց* յոլովից՝ արծուիք և բազէք և նմանք նոցին: (9 / 9) և զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և զէշ *թռչնոց* երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 16) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և *թռչնոց* երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 10) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն *թռչունս* (197 / 16) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ *ի* տկար *թռչուն* (330 / 15) Եւ *թռչունք* երկնից ճախրեսցին ի վերայ նորա. (228 / 1)

ԹՐԱԿԱՑԻՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք … Թիրաս և ի նմանէ *թրակացիք.* (4 / 9)

ԹՐԱԿԷ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … *Թրակէ,* Մակեդոնիա (5 / 10)

ԹՈՒԱԿԱՆ - 13

յորում զսկիզբն հայ *թուականին* եդին (119 / 2) Քառասներորդ երրորդ ամ էր *թուականին* Հռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս (269 / 19) Ի լնուլ ԿԵ *թուականին* Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. (290 / 1) Եւ *ի* ՃՋ *թուականին* դարձեալ Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց (320 / 12) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և

եօթն *թուականին* Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհին Հոռոմոց (330 / 20) Եւ ՅԺԸ *թուականին* Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող շարժն Դունայ (333 / 8) ՁԵ երորդ ամին Տաճկաց և ի հայ *թուականիս* ՃԽԸ յամսեանն հրոտից:(302 / 16) որ ի սկզբանն *թուականիս* Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ (342 / 15) հայ *թուականն* էր ՄՋ: (292 / 11) և հայ *թուականն* Ջ լինէր: (317 / 2) և հայ *թուականն* ՃԺ և մին էր: (317 / 5) Երկերիւր և ութսուն էր *թուականն* Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հոռոմս: (328 / 19) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց *թուականն* Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14)

ԹՈՒԱԿԱՆՆ - 1

Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի *թուականին,* յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին (23 / 13)

ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 5

Ի ՃԽԶ երորդ *թուականութեան* Հայոց եկն Մահմետն երկրորդ ի Հայս. (317 / 18) Եւ յետ երկուց ամաց ի *թուականութեանն* Հայոց ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 9) Իսկ ի ՃՀԴ *թուականութեանն* Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին …ի *թուականութեանն* Հայոց ՅԻԶ: (335 / 7) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻՒՐ *ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ* ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11)

ԹՈՒԱՆԻԿ - 1

դ. Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. *թուանիկն* Դ գրիւ ցորեան և Զ գիւ գարի և ԺԶ փաս քաղցու (90 / 15)

ԹՈՒԵՄ - 4

և որք գերեցանն՝ ԼԵՌ *թուեցան:* (317 / 4) Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն ասաց. «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ *թուէ* և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 13) և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս, որ *թուին* լինել ամք ի յարութենէն ցՅոբնաղիոս չորեքհարիւր: (316 / 3) Չ*թուեսցին* յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ մահ քո ցաւաբեր. (229 / 13)

ԹՈՒԵՑԵԱԼ - 2

Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ *թուեցեալ* լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) նաև նմանողք *թուեցեալք* – ի դեպ /ճիշտը՝ դէպ/ է ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. (276 / 8)

ԹՈՒԻՄ - 11

զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ *թուեսցի.* (27 / 9) Հաճոյ *թուեսցի* քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 / 12) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ *թուեսցի,* կատարեսցէ Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) և՛ արքայի, և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ *թուեցաւ* (93 / 10) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ, հաճոյ *թուեցաւ* գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 18) «Հաճոյ *թուեցաւ* հոգւոյն սրբոյ և մեզ՝ այսպէս կարգեալ. (308 / 12) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և *թուէր,* եթէ արքայ ի քուն իցէ, և ինքն չիշխէր զարթուցանել: (79 / 1) *Թուէր* թէ երկիրս երկինք վերերևիւր: (84 / 5) որ կարի իմն ախորժելի *թուէր* կալանաւորացն (149 / 16) Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն *թուէր.* (214 / 9) որ ինչ *թուէր* յաչս նոցա զարմանալի: (241 / 14)

ԹՈՒԼԱՆԱՄ - 1

թուլացան բազուկք նոցա (152 / 6)

ԹՈՒՂԹ - 12

ԹՈՒՂԹ ԳԻՒՏԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՍՈՒՐԲՆ ՎԱՉԷ (17 / 19) *ԹՈՒՂԹ* ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ (66 / 2) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ *ԹՈՒՂԹ* ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՅՆ (88 / 15) *ԹՈՒՂԹ* ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱԻԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 4) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր *թուղթ* ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից (154 / 18) գրէր *թուղթ* և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ գալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 8) *ԹՈՒՂԹ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ (181 / 8) *ԹՈՒՂԹ* ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) *ԹՈՒՂԹ* ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ ԵՂԻԱ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ (295 / 2) *ԹՈՒՂԹ* ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 12) Եւ գրեցին *թուղթ* ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ. (314 / 5) գրեն *թուղթ* առ Ղիոնացիսն (323 / 1)

ԹՈՒՄԱՍ - 1

և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց ի նշխարաց Անդրէի ի սպասաւորէն *Թումասեայ.* (281 / 7)

ԹՈՒՐ - 1

Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով *թուր.* (222 / 11)

ԹՈՒՐՔԱՍՏԱՆ - 1

զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և անդ ի *Թուրքաստանին* առ Խազր խաքանին: (249 / 11)

ԹՈՒՐՔԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 2

թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. (186 / 1) նա ինքն է երասանակալ *թուրքաստանեայցն* ազգաց (194 / 3)

ԹՔԵՄ - 1

և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն *թքէր* զոգին և սատակէր: (318 / 14)

ԹԵԻ - 1

և զաջ *թևն* բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 15)

ԹԵԻԱԿՈԽԵԵՄ - 1

ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, թօթափեցան, թեթևացան, *թևակոխեցին,* թռեան և յերկինս ճախրեցին: (19 / 2)

ԹԵԻԱԻՈՐ - 1

Լռեցին *թևաւորք* արձագանք խորոց ի հողմուռոյց եռանդանէ (192 / 13)

ԹՕԹԱՓԵԼ - 1

այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ *թօթափելով* ի բաց զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8)

ԹՕԹԱՓԵՄ - 1

ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, *թօթափեցան,* թեթևացան, թևակոխեցին, թռեան և յերկինս ճախրեցին: (19 / 1)

ԹՕՆՈՒՏ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց … *թօնուտ* գարնանի և երաշտուտ աշնանի (24 / 13)

/ թ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՁԹԱԳ - 1

տայ նմա և *զթագ* հօր իւրոյ և զնորին երիվարն: (341 / 12)

ՁԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ - 2

Տեսանէաք *զթագաւորական* հաւ (199 / 7) զի *զթագաւորականի* նշան յանձինս մեր բարձեալ բերեմք. (209 / 9)

ԶԹԱԳԱՒՈՐԵԼ - 2

Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 2) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և կարծիս տայր կտրել զշառաւիղս Սասանականին և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 16)

ԶԹԱԳԱՒՈՐ - 12

քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 9) և զթագաւորն Բասլաց մարտակից իւր ունելով … ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 6) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն. (34 / 6) յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 9) Ապա և զթագաւորն ևս խոնարհեցուցին յիւրեանց ամենաչար կեղծաւորութիւնն: (38 / 14) նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժողովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն ի մեծագոյն հոգս. (80 /12) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 15) և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից՝ զիպարտն Խոսրով: (141 / 4) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն, մինչև առեալ զթագաւորն ելանէին ի Դաստակերտն Մեծ: (176 / 7) և անտի շարժէին զթագաւորն ի Բեկղաղ. (176 / 8) և ի նաւակատիս կոչեաց զթագաւորն Հռոմոց (317 / 7)

ԶԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 11

և վերնառաք հրամանն երթայր կործանէր զթագաւորութիւն նոցա: (176 / 15) և եբարձ զթագաւորութիւնն Պարթևաց (7 / 6) լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 14) Եւ Արշակ՝ նորին որդի, առնու զթագաւորութիւնն: (30 / 15) զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր (47 / 17) մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր աներ և զարմանալի (130 / 4) և էառ զթագաւորութիւնն Պարսից: (145 / 20) և նա անցանէ գայ, առնու զթագաւորութիւնն իւր: (171/4) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի (193 / 9) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 / 8) և որդիք նոցա յաջորդեսցեն զթագաւորութիւնս նոցուն. (44 / 14)

ԶԹԱԳՈՒՀԻ - 2

Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն զթագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 15) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց …խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 17)

ԶԹԱԼԻԼԷ - 1

Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն (345 / 1)

ԶԹԱՂՈՒՄՆ - 2

և նոյն ինքն թագաւորն, զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ, սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ, և զթաղումն և ոչ զիշու թաղեցեալ: (45 / 5) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 17)

ԶԹԱՐԲ - 1

այլ թարբ կապեալ է փայտեայ, և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն (283 / 15)

ԶԹԱՔՈՒՑԵԱԼ - 1

և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 11)

ԶԹԷՈԴՈՐԻՏՈՍ - 2

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոստացի, զՄանի և զՄարկիոն, զպիղծն Նեստոր և զԹէոդորիտոս (125 / 4) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն ...զՆեստոր, զԴիոդորոս, զԹէոդորիտոս, /գրբում՝զԹէոդորիտոն/ զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն Լևոնի (301 / 5)

ԶԹԻԻ - 1

Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 13)

ԶԹԻՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Զայս և որ նման է սոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12)

ԶԹՄԲՈՒԿ - 1

Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս (244 / 12)

ԶԹՇՆԱՄԱՆԱԴԻՐ - 1

և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն, և ո՛չ զպաշտօնեայսն պատուել կարեն և ոչ անարգել զթշնամանադիրսն /գրբում՝ զթշնամադիրսն/ իւրեանց (254 / 16)

ԶԹՇՆԱՄԻ - 4

«Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 19) որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ (128 / 5) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի, (329 / 4) Որոյ նշխարքն լուսաճաճանչ փայլմամբ զթշնամիսն հիացուցանէր. (329 / 13)

ԶԹՇՈՒԱՌԱՑԵԱԼ - 1

«Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 7)

ԶԹՈՂՈՒԹԻՒՆ - 2

Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն (149 / 15) և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զբաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն

աշխարհի, *զթողութիւն* մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. (307 / 18)

ԶԹՈՄԱՍ - 1

նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ *զթոմասն* կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնոտն և զԻբաս (126 / 14)

ԶԹՈՌՆԱԿԻՑ - 1

Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, *զթոռնակիցն* իւր զՎարդանուի արար կին. (313 / 14)

ԶԹՌՉՈԻՆ - 1

և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …նաև զչորքոտանիս և *զթռչունս* մեծամեծս (129 / 11)

ԶԹՈԻՂԹ - 1

և *զթուղթ,* զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ, տեսաք. (264 / 14)

ԶԹՈԻՄԱՍ - 1

եբաց զտապանակն և գտաք անդ զսուրբ Մկրտիչն և *զթումաս* առաքեալ և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 9)

ԶԹՈԻՆԱԻՈՐ - 1

զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև *զթունաւոր* օձ (223 / 12)

ԶԹՈԻՐՔԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 2

կարող էր *զթուրքաստանեայց* հանել զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն (193 / 19) կամ թէ ո՛ր յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել *զթուրքաստանեայցն* թագաւոր. (190 / 18)

Ժ

Ժ - 10

Եւ լինի յԱդամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք ՍՄԽԲ և ազգք *Ժ:* (3 / 12) ԳԼՈՒԽ *Ժ* (15 / 4) *ժ.* Այր զերրորդ ազգի կին մի՛ արասցէ և զեղբօր կին մի՛ արասցէ: (92 / 1) ԳԼՈՒԽ *Ժ* (128 / 10) Ի *Ժ* երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս *Ժ:* (290 / 10; 290 / 11) Ումար Աբդլ Ազիզայ որդի ամս *Ժ:* (291 / 9) Իբրայիմ, ամս *Ժ.* (292 / 11) ԳԼՈՒԽ *Ժ* (304 / 4) Զանուանս

արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչն ցբարեպաշտն Վաչագան՝ *Ժ* թագաւորք (338 / 16)

ԺԱ - 7

ԳԼՈՒԽ *ԺԱ* (17 / 18) *ժա.* Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ … զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 /2) ԳԼՈՒԽ *ԺԱ* (133/11) Ութման Իբն Ափան ամս *ԺԱ.* (291 / 6) կալաւ զիշխանութիւնն …Սուլէման Իբն Աբդլմէլիք ամս *ԺԱ* … Աբդլմէլիք Իբն Մրուան ամս *ԺԱ:* (291 / 8) ԳԼՈՒԽ *ԺԱ* (305 / 8) Տէր Սողոմոն, ամս *ԺԱ:* (345 / 15)

ԺԱՄ - 34

Իսկ յայսմ վայրի *ժամ* գտեալ պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 /12) Եւ գտեալ *ժամ* պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 1) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. «Ուրեմն, ի *ժամ* վաղ չոգայ, վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի *ժամ* վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն (58 / 10) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի *ժամ* պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին (61 / 13) Յայնժամ Անդոկայ պարապ գտեալ *ժամ*՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհին: (109 / 9) Եւ արդ՝ եթէ արասցուք ըստ կամաց նոցա և եթէ ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն *ժամ* նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև *ժամ* մի, ասէ. (161 / 4) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև *ժամ* մի հարուստ: (202 / 10) մտախոհ եղև իբրև *ժամ* մի. (203 / 4) «Օրհնեցից զՏէր յամենայն *ժամ*» (216 / 3) զի ի *ժամ* տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 12) Ապա ի հրամանէ նորա *ժամ* լինէր աստուածարեալ իրին (242 / 4) որպէս սովորն է յամենայն *ժամ* բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ, որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 5) եկն *ժամ* բարի, որ եղբայրն իմ Սով տիրանայր. (312 / 9) նշանք զարմանալիք լինէին ի *ժամ* մահու նորա: (319 / 20) Եւ յինն *ժամ* աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 9) Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ մինչև ցինն *ժամն:* (110 / 14) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական *ժամն* յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3) մերձ է *ժամն* ահարկու (324 / 16) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս *ժամս* ի տուընջեան և գիշերի: (24 / 5) մինչև ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ *ժամս* բազումս (81 / 9) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի *ժամս* յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136/18) Իսկ ի *ժամու* միում մինչդեռ

կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրւոջն առ ափն Կուր գետոյ, չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 3) Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ *ժամու* դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 6) Եւ այն ի միում աւուր, ի միում *ժամու:* (156 / 6) և ի նոյն *ժամու* հասանեն Տաճիկք և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով (314 / 3) Ի նմին *ժամու* մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում *ժամու* ի Խորաձորն (340 / 5) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին *ժամուն* երիցս երևեալ երիցուն: (58 / 15) որք ի *ժամուն* դիպեցան անդ: (111 / 16) որ ի *ժամուն* անդ հանդիպեցան յամրոցին Չարաբերդոյ. (157 / 18) Եւ ի *ժամուն* յայնմիկ և ի խառնել դալարւոյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165/8) Եւ ի փոխանորդել գարնանային *ժամուն* հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (184 / 20)

ԺԱՄԱԳԻՐ - 1

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս յամենեսին միապէս ըստ *ժամագրին* սփռեալ զասպատակն աշխարհակուլ: (156 / 9)

ԺԱՄԱԳԻՒՏ - 1

որ և *ժամագիւտ* զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան (327 / 15)

ԺԱՄԱԴԻՐ - 1

և լսելի լինէր ամենեցուն *ժամադիր* գումարտակին այնորիկ: (130 / 11)

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 2

և ի *ժամադրութեանն* ելանելոյ արտաքս, զոր արարեալ ունէին, ընդ խրամն, զոր հատին, մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն (323 / 13) զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի *ժամադրութիւն* նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 / 18)

ԺԱՄԱՆԱԿ - 104

ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի (54 / 1) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և *ժամանակ* յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 /4) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ *ժամանակ* նորին աշակերտեալքն … փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) զի առ *ժամանակ* մի խաբէութեամբ կալցին զնոսա (113 / 8) լցաւ *ժամանակ* գերութեանն Երուսաղեմի (128 / 12) մինչև լցաւ *ժամանակ* կատարածի կենաց նորա: (145 / 17) մինչև լցաւ *ժամանակ* պանդխտութեան նորա (150 / 19) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ *ժամանակ* դաւաճանեալ զնոսա. էանց յայնկոյս գետոյնն (181 / 1) էր երբեմն *ժամանակ,* յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 16)

Ընդ այսոսիկ ապա *ժամանակ* տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) քանզի ի սուղ ինչ *ժամանակ* կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև *ժամանակ* ապստամբութեան.
(324 / 16) Յետ բազում *ժամանակաց* երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) Իսկ յետ բազում *ժամանակաց* բարեպաշտն Վաչագան …կանգնեաց սիւն ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) Քանզի ի բազում *ժամանակաց ...* վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 15) Այլ և յետ բազում *ժամանակաց* վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն … կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 6) զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել *ժամանակաց* և անցից (127 / 19) որ ի բազում *ժամանակաց* յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական (128 / 15) որք էին ի բազում *ժամանակաց* արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 6) Ապա յետ բազում *ժամանակաց* խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 /3) և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա առնելով, զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ *ժամանակաց.* (202/6) Չթուեսցին յամս *ժամանակաց* աւուրք դառնաբեր (229 / 13) զոր ի *ժամանակաց* սպասէր: (294 / 6) որոց կուրացեալ են միտք ըստ *ժամանակաց* չարութեամբ գնացելոց (298 / 12) Եւ ետ բազում *ժամանակաց* զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն (324 / 4) որ ի բազում *ժամանակաց* էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335/13) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց *ժամանակաց* ՝սպառի ազգն այն Տաճկաց, (337 / 15) Զայսու *ժամանակաւ* միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք (13 / 5) Եւ հարուստ *ժամանակաւ* լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11) վեցամսեայ *ժամանակաւ ...* ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 11) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ *ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ* ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269 / 15) վասն զի ի հինախաղաց *ժամանակէն* և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել (65 / 10) Իսկ ի հասանել *ժամանակի* երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն (9 / 16) Եւ այսք ի միում *ժամանակի* եղեն հրաշք յաստուածուստ: (14 / 11) ի նմին *ժամանակի* շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի (20 / 2) Ի նմին *ժամանակի* եղև խռովութիւն Շապհոյ յազգացն հիւսիսոյ. (30 / 15) յորոց բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր *ժամանակի* զվախճան: (42 / 2) Յորում *ժամանակի* ՝Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր (117 / 9) Ի նմին *ժամանակի* երևեցաւ Նեստոր անիծեալ (118 / 5) զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի *ժամանակի* չարչարանացն …մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 /11) Եւ նա այնպէս ի

վայրկեան *ժամանակի* զողացաւ զամենեցուն սիրտ. (146 / 10) Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն *ժամանակի* նեղութեան սովոյն (164 / 3) Եւ ի *ժամանակի* նեղութեան … զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 12) և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման *ժամանակի* նոցա. (176 / 14) յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս *ժամանակի* ՝դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց…անվեհեր քաջութիւնս (191/16) առեալ զլրումն *ժամանակի* ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու (193 / 4) զոր ի նախավաղն *ժամանակի* ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի (197 / 16) և մինչև ցայսօր *ժամանակի* ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 / 14) Յայնմ *ժամանակի* ոչ սակաւ խռովութիւն լինէր աշխարհիս Աղուանից (224 / 13) Յայնմ *ժամանակի* զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց (232 / 3) և ոչ իշխեն երևել ի ձմեռնային *ժամանակի:* (246 /15) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան *ժամանակի* (280 / 8) և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր *ժամանակի* անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 6) Ի *ժամանակի* խռովութեանն … զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 5) այսք ի միում *ժամանակի* գործեցան: (335 / 18) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ *ժամանակի* մատնեաց աստուածահաս պատուհասն (337 / 6) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի *ժամանակին* յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. (126 / 17) մօտ ի վախճան *ժամանակին* կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 10) Եւ եղև ի *ժամանակին* յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն (221 / 3) և կոչէ առ ինքն զհռչակելի այրն՝ զՍողոմոն, որ Մաքենացւոցն սուրբ ուխտին էր առաջնորդ, և ըստ *ժամանակին* Հայաստանեայցն էր պարծանք: (314/2) Ո՛հ դառնութեան *ժամանակիս* այսորիկ. եղկելի են աչք նոցա, որք տեսին զվիհին զայն մեծ: (164 / 9) նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան *ժամանակիս* ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 10) քանզի *ժամանակն* գարնանային էր (68 / 15) *ժամանակն* գարնանային էր (73 / 7) Եւ զի անցեալ *ժամանակն* յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 / 6) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև ևս էր հասեալ *ժամանակն,* որ առաջի կայր: (138 / 5) որ կոչի Հոմէնք, բազում *ժամանակս:* (11 / 4) որ և ի *ժամանակս* մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) Այլ յոր *ժամանակս* այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ (14 / 6) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ

հաւտվքն և հանւտվքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 13) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. (28 / 18) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 / 11) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. (75 / 1) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և Թոքելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց (99 /8) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 / 2) որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան (119 / 11) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի … հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 12) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (141 / 1) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145 /12; 145 /12) և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 6) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդէր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149/7) քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 16) եղ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց (167 / 3) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 4) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4) Ընդ այն իսկ ժամանակս … խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 16) եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 3) ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 6) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 / 16) Ի սոյն ժամանակս զՋուանշիր՝ իշխան Աղուանից սպանին ամեթեղուքն: (320 / 8) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (320 / 18) Ի ժամանակս Ապդանի դատաւորի առաւ Ղիոն այսպէս. (322 / 13) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 15) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ

սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 13) Եւ ասի բան, թէ ի սոյն *ժամանակս* Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն (328 / 5) Ի նոյն *ժամանակս* յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 11) Ընդ նոյն *ժամանակս* բախի ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն, որք ոչ աւելի քան զերիս *ժամանակս* ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 /1; 338 /2) Եւ ի *ժամանակսն* յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն (236 / 5) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և *ժամանակք* և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 2) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ *ժամանակօք,* ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 9)

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳԻՐ - 1

լուաք մեք ի *ժամանակագիր* պատմութենէ ոմանց (245 / 14)

ԺԱՄԱՆԱԿՍ ԺԱՄԱՆԱԿՍ - Տե՛ս ԺԱՄԱՆԱԿ

ԺԱՄԱՆԵԱԼ - 3

Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով *ժամանեալ* գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք (205 / 6) Սա յոլովիւք աւուրբք *ժամանեալ* յամէր ի դրան արքունի: (225 / 2) Եւ ոչ *ժամանեալ* գաղատոսն ի ճանապարհին վախճանէր: (317 / 9)

ԺԱՄԱՆԵԼ - 4

Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին *ժամանել* ի բազում ինչ ի վնաս (137 / 9) ոչ ոք կարելով *ժամանել* ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8) Գայր, հասանէր յաշխարհն իւր, փութայր *ժամանել* ի տուն տեառն. (199 / 2) ի *ժամանել* բարձրութեան տօնին մեծի նաւակատեաց խաչին՝ համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք (221 / 15)

ԺԱՄԱՆԵՄ - 8

նա միայն *ժամանեաց* ելանել ընդ նմա: (157 / 4) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս *ժամանեսցես* փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանաւսն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 10) զի *ժամանեսցուք* ի չափ հասակի լրմանն Քրիստոսի. (124 / 14) *Ժամանեցին* առժամայն չարիքն մեր (227 / 1) Եւ նախ *ժամանէ* ի տուն տեառն (194 / 8) անյապաղ *ժամանէին* ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 2) Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ *ժամանէին* հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 1) Ոչ *ժամանէր* այր ընկերի իւրում (130 / 11)

ԺԱՄ ԳՏԵԱԼ - Տե՛ս ԺԱՄ

ԺԱՆԳԱՀՈՏ - 1

երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, *ժանգահոծ,* մանգաղաձև, կիսագունդ (24 / 6)

ԺԱՆԳԱՌԱԳՈՅՆ - 1

Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ *ժանգառագոյն,* հնացեալ (215 / 15)

ԺԱՆԻՔ - 3

որ եզերծ զնա *ի ժանեաց* առիւծուն (151 / 8) և որպէս յառիւծու *ժանեաց* զգերեալսն ի բաց կորզէին: (326 / 6) *ի ժանիս* սովոյն մատնէին: (156 / 15)

ԺԱՆՏԱԲԵՐ - 1

Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ *ժանտաբերք* են (311 / 16)

ԺԱՆՏԱՏԵՍԻԼ - 1

Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ *ժանտատեսիլ,* ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (135 / 21)

ԺԱՆՏ - 2

Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ եթող զնա ի կոխան *ժանտից:* (227 / 8) Թէպէտ և ցաւքն *ժանտ* էին, սակայն մահք ոչ գործեցան. (165 / 18)

ԺԱՌԱՆԳ - 2

Իսկ Զուանշերիկ՝ նորին եղբայր մնաց *ժառանգ.* (325 / 18) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ *ժառանգօք* մեծահագ հեղինակիդ՝ Զուանշիրի. (210 / 17)

ԺԱՌԱՆԳԱԿԻՑ - 1

զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ *ժառանգակից* նմա լինել. (279 / 1)

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐ - 2

իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և *ժառանգաւորի* արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 16) և եղեն *ժառանգաւորք* մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 4)

ԺԱՌԱՆԳԵԱԼ - 1

և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն *ժառանգեալ* ՝պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 12)

ԺԱՌԱՆԳԵԼ -1

որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց *ժառանգել* զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3)

ԺԱՌԱՆԳԵՄ - 8

որ *ժառանգեաց* զդաշտս և զլերինս Աղուանից (8 / 11) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն *ժառանգեաց* ի մէջ Հայաստանեայցն (14 / 13) զի մի յարիցեն և *ժառանգեսցեն* զերկիր և լցցեն զնա

պատերազմօք: (44 /11) *ժառանգեցեր* զարդարութիւն հանդերձ երկնային մեծութեամբն. (28 /2) որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն *ժառանգեցին* (202 / 8) որք զԱղուանս *ժառանգեցին* որդի ի հօրէ առնլով: (326 / 14) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին *ժառանգէր* երկիր: (244 / 5) զհոյակապ քաջութեանն անուն *ժառանգէր* բազում գործս արութեան ցուցեալ (249 / 10)

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴ - 1

որոց ձայնակիցք և *ժառանգորդք* եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն (123 / 12)

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ - 4

փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր *ժառանգութեանն:* (36 / 13) Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի *ժառանգութենէն.* (308 / 5) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի *ժառանգութենէն.* (308 /19) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական *ժառանգութիւն* յաւիտենական»: (161 / 16)

ԺԲ - 7

ԳԼՈՒԽ *ԺԲ* (29 / 1) *ժբ.* Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 5) ԳԼՈՒԽ *ԺԲ* (140 / 13) ԳԼՈՒԽ *ԺԲ* (311 / 5) վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս *ԺԲ* (312 / 14) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու և կալեալ զգաւառսն զամս *ԺԲ* (327 / 9) Տէր Ուխտանէս, ամս *ԺԲ:* (344 / 3)

ԺԳ - 5

ԳԼՈՒԽ *ԺԳ* (30 / 7) *ժգ.* Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7) ԳԼՈՒԽ *ԺԳ* (146 / 4) ԳԼՈՒԽ *ԺԳ* (313 / 9) և քաջամուխ կացին ի մարտի զամիսս *ԺԳ:* (334 / 9)

ԺԴ - 7

ԳԼՈՒԽ *ԺԴ* (31 / 9) *ժդ.* Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9) ԳԼՈՒԽ *ԺԴ* (149 / 12) և յետ այնր կեցեալ ամս *ԺԴ* փոխադրիւր ի Քրիստոս: (293 /18) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս *ԺԴ* (297 / 9) ԳԼՈՒԽ *ԺԴ* (314 / 12) Տէր Գագիկ ամս *ԺԴ* յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ. (346 / 11)

ԺԵ - 9

Ընդամենայն ազգք *ԺԵ:* (4 / 14) ԳԼՈՒԽ *ԺԵ* (41 / 1) *ժե.* Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ … յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 / 12) ԳԼՈՒԽ *ԺԵ* (164 / 1) Ի շաւաղ ամսոյ *ԺԵ*ին կոռւեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. (290 / 6) ԳԼՈՒԽ *ԺԵ* (316 / 13) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս *ԺԵ* (323 / 4) և էարկ ի սուր

զբնակիչսն ոգիս իբրև ԺԵ հազարս. (326 / 19) Տէր Զաքարիա՝ այր սուրբ, ամս ԺԵ: (343 / 18)

ԺԶ - 5

ԳԼՈՒԽ ԺԶ (42 / 6) Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Զ գիւ գարի և ԺԶ փաս քաղցու (90 / 16) ժզ. Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 1) ԳԼՈՒԽ ԺԶ (166 / 10) ԳԼՈՒԽ ԺԶ (317 / 10)

ԺԷ - 8

ԳԼՈՒԽ ԺԷ (46 / 1) ժէ. Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ (93 / 8) ԳԼՈՒԽ ԺԷ (170 / 13) ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն ի բանակն Հոնաց. (191 / 7) ԳԼՈՒԽ ԺԷ (319 / 5) Ներսէս՝ յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ, ամս ԺԷ: (344 / 8) Տէր Յովսէփ ամս ԺԷ. (345 / 3) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. (346 / 4)

ԺԸ - 9

ԳԼՈՒԽ ԺԸ (50 / 13) ժը. Եւ որ տասնորդս տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93/13) սկսայց յառաջին ԺԸէ նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 7) ՅԱՌԱՋԻՆ ԺԸԷ ՆԱՀԱՆՋԷՆ. ՍԿԻԶԲՆ ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ (128 / 11) ԳԼՈՒԽ ԺԸ (172 / 14) որ օր ԺԸէր: (238 / 12) ԳԼՈՒԽ ԺԸ (320 / 14) Տէր Սահակ ամս ԺԸ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից: (346 / 11) Տէր Պետրոս՝ ամս ԺԸ. յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ: (347 / 3)

ԺԹ - 5

ԳԼՈՒԽ ԺԹ (56 / 1) ժթ. Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն.է: (93 / 15) ԳԼՈՒԽ ԺԹ (177 / 2) թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹանն (290 / 5) Եւ ի նորին ԺԹամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի. (317 / 4) ԳԼՈՒԽ ԺԹ (322 / 9)

ԺՒՐ - 1

Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն (108 / 4)

ԺՈՂՈՎ - 68

Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ զան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն (80 / 1) Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ (107 / 17) Յայնժամ լինէր անդ համաշխարհական ժողով. (199 / 5) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել (203 / 9) որով եղև ժողով վիճակելոցն քահանայից: (234 / 17) և զօրն զայն տօնից

տօն և ժողովոց *ժողով* առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) վասն որոյ *ժողով* մեծ եղև ի Կեսարիա. (267 / 7) Աստանօր աղմկեալ կրկին *ժողով* լինի. (267 / 11) Եւ առնէր *ժողով* Մովսէս իւր կողմանն վարդապետացն (267 / 17) Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ *ժողով* դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն (288 / 13) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ *ԺՈՂՈՎ* (313 / 11) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից Միքայէլ արար *ժողով* ուխտի եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 / 19) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի *ժողովի* անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն (213 / 6) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի …ի մեծ *ժողովն* Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն (67 / 6) ի գիւղն մտանէր սուրբ և աստուածասէր *ժողովն* (74 / 9) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոսատացի …և՛ զսնոտի չար *ժողովն* Քաղկեդոնի (125 / 4) զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի *ժողովն* պարսաւէին: (213 / 8) որ զուրացող *ժողովն* Քաղկեդոնի նախ եբարձ նզովիւք, և ապա ձեռնադրեցաւ: (269 / 3) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ *ԺՈՂՈՎՆ* ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ (269 / 16) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ *ժողովն* Քաղկեդոնի (270 / 4) և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև *ցժողովն* Քաղկեդոնի: (328 / 10) և բազմութեամբ ուխտից եկեղեցւոյ գումարեալ հանդէս *ժողովոյ* նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 15) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի *ժողովոյդ* Աղուանից (303 / 20) յորում պաշտօնեայքն և թագաւորն և յոլով ի *ժողովոյն* կային ի ներքս (61 / 11) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի *ժողովոյն* բարի հայցումն, ասէ. (68 / 7) Առնոյր այնուհետև թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ *ժողովոյն* (68 / 9) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ *ժողովոյն,* եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 / 14) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ *ժողովոյն* առնէր խնդրուածս: (74 / 13) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան *ժողովոյն* գիւտ նշխարաց սրբոյն (81 /5) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի *ԺՈՂՈՎՈՅՆ,* ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ եղեի (89 / 12) Եւ նոյնժամայն մեծապէս օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ *ժողովոյն* ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 16) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի *ժողովոյն* Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն (126 /8) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ *ժողովոյն* զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն *ժողովոյն* առնու

առաքելական պատիւ (213 / 11) և հրամայէր ամենինին չհաղորդել ընդ Հոռոմսն՝ հնազանդեալսն քաղկեդոնական ժողովոյն չարի (267/18) Յետ ՃՁ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2) վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն. (282 / 5) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելեայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի (293 / 12) ԹՈՒՂԹ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ ԵՂԻԱ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ (295 / 2) ԵԻ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ՋՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏՆ ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 / 17) ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ (297 / 12) ՁԵՌՆԱՐԿ, ՁՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 /3) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն (304 / 7). որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 12) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 15) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ (343 / 3) որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 6) «Տեառն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 / 3) Եւ չուեալ յԱրաժանից … թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 /3) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 15) և մեծաւ ժողովով և ընծայական թղթովք ուղարկէր զնա յիւր գաւառն: (235 / 5) միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 3) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն (69 / 11) զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովով. (211 / 17) դէմ յանդիման ժողովովք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 / 15) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք …և՛ անթիւ ժողովոց բազմութեամբ (61 / 1) և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) Յետ ՃՁ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 3) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն (123 / 11) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժողովս բանակին (80 / 12) որք յայս ժողովս են, օրհնեալ եղիցին: (94 / 12) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 /16) և ընկալեալ զնամակն՝ ի ժողովումն արևելից ըստ կանոնական հրամանի

ընկալեալ եղև. (293 / 14) Այս կանոնադրութիւն եդաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ, յորժամ նստաւ յաթոռն ի ժողովումն (305 / 12) ժողովք լեալ և բազում բժշկութիւնք լինէին (111 / 15) Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314 / 10)

ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ - 1

ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՅ ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵԻ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ (208 / 7)

ԺՈՂՈՎԵԱԼ - 20

զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյն անդր ժողովեալ: (66 / 14) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ (108 / 15) որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին (136 / 13) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 /1) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս (157 / 15) Եւ ժողովեալ երամ երամ՝ ածէին ի դուռն կաթողիկոսին: (163 / 13) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16) զի կուտեալ զինեալ խուռն կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224/14) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 16) որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոսատացին ի սուրբ եկեղեցւոյ (314 / 6) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ասս ԺԵ (323 / 3) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (336 / 1) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35/13) և ժողովեալք ի միասին սրով խողխողեսցին (44 /7) յայնժամ տեարք տոհմից, կուսակալք, կողմնակալք, մեծամեծք, նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 24) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 7) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ. (314 / 5) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զխնդիր բարւոյն: (80 / 14) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք՝ հայցել զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 / 1) պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 17) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 11) Իսկ այսչափ

բազմութիւն *ժողովելոցս* յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ (80 / 16)

ԺՈՂՈՎԵԼ - 3

Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր *ժողովել* զմանկունս կախարդացն (50 / 17) Եւ ընդ այգանալն *ժողովել* սկսանէր լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր (59 / 11) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման *ժողովել* եպիսկոպոսացն Հայոց (268 / 3)

ԺՈՂՈՎԵՄ - 21

Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս (21 / 2) *ժողովեաց* զամենայն զօրս Հոնաց (99 / 9) զորս որդին Աստուծոյ *ժողովեաց* ի մի գաւիթ. (278 / 14) դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն *ժողովեաց* զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 6) մինչև ցե՞րբ *ժողովեսցին* ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս (145 / 6) և յոյժ փութով *ժողովեցան* ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Եւ *ժողովեցան* առ իս հոգևորք և մարմնաւորք (303 / 7) Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին *ժողովեցին* զամենայն առ և աւար գաւառին և զնոցուն համագունդ եղբարսն: (100 / 16) կողոպտեցին զդիակունսն և *ժողովեցին* զզարդս երիվարացն, զզեղարդունս (169 / 4) *Ժողովէ* և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա (13 / 7) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ *ժողովէ* զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար (30 / 2) և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, *ժողովէ* զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11) Աճապարեալ ի մի վայր *ժողովէին* զմասունսն նշխարացն ամենայն. (100 / 2) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ *ժողովէին* զբազմութիւն աւարին (115 / 11) իբրև տեսին զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց, գային *ժողովէին* և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 3) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս *ժողովէին* ի սիրտս իւրեանց (140 / 8) գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն *ժողովէին:* (190 / 14) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն *ժողովէր* և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս ի վերայ. (51 / 3) Եւ անդէն վաղվաղակի *ժողովէր* զեպիսկոպոսս և զվանականս և զանապատաւորս (60 / 10) Եւ զպատրաստական զօրն իւր … մօտ առ ինքն *ժողովէր*: (144 / 4) «Արի՛ ե՛րթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն և ուշ կալջիր լուսոյն, թէ յորում տեղւոջ լոյսն *ժողովի,* անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 14)

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ - 4

Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և *ի ժողովրդականաց* առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 /8) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս *ժողովրդականաց* ի տէր խնդալ: (264 / 12) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ…տէր Սիսիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս … և այլք ի *ժողովրդականաց* Աղուանից … ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն

համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 13) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի *ժողովրդականէ* վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 / 2)

ԺՈՂՈՎՐԴԱՐԱՆ - 1

Ապա հրամայեալ եպիսկոպոսացն՝ քարոզ հնչեցուցին ի հանդիսաւոր *ժողովրդարանին* (205 / 10)

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ - 26

Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ *ժողովրդեամբն* հանդերձ: (92 / 8) և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ *ժողովրդեան* իւրոյ ճգնեցաւ: (14 /6) յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա *ժողովրդեան* իւրում ի փրկութիւն: (163 / 18) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ *ժողովրդեան* իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ *ժողովրդեան* իմոյ (306 / 6) «Դէտ կացուցի զքեզ ի վերայ *ժողովրդեան* իմոյ. (306 / 9) զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի և համարս տալ վասն *ժողովրդեան* և անձանց: (311 / 3) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս *ժողովրդեան* իւրոյ՝ անդանօր ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2) ամբաստանողք *ժողովրդեանն* առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 / 2) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ *ժողովրդեանն* առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 5) Պտուղ ի *ժողովրդենէ* երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Ջ գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու (90 / 15) ի բազում *ժողովրդենէն* առցեն և տացեն վանացն (91 / 13) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի… և ամենայն *ժողովրդովք* տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (208 / 1) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն …և՛ խռովութիւնք *ժողովրդոց* ՝որպէս ալեաց ծովու խռովելոյ»: (127 / 14) այր հանճարեղ և իմաստուն …և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և խոնարհախօսութիւն նորա քաղցրալուր ռամկաց և խառնիճաղանճ *ժողովրդոց:* (150 / 5) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ *ժողովրդոց,* ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7) վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք …բազմութիւն *ժողովրդոց* արանց և կանանց (205 / 8) և կենարար աւետարանական բանքն ընթերցեալ լինէին առաջի յոլովագոյն *ժողովրդոցն* (64 / 6) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս *ժողովրդոցն* (206 / 16) մխեցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի *ժողովուրդ* քո»: (155/17) և *ժողովուրդն* անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 5) զոր մատուցանէին *ժողովուրդն* ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց (307 / 15) և թէ սովորական *ժողովուրդն* ամենևին մի՛ մերձեսցին՝ մի՛ ի

պաշտօն, մի՛ի կարգ և մի՛ի տեղի քահանայիցն. (308 / 6) Եթէ վանաց երիցունք բազումք են, և *ժողովուրդք* սակաւք և այլ վանաց *ժողովուրդք* բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 /12; 91 /12) *ժողովուրդքն* գիտէին (93 / 4)

ԺՊԻՐՀ - 3

Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր *ժպիրի* և արիւնարբու: (167 / 7) Եւ էր այրն այն *ժպիրի* և անաստուած. (336 / 13) և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ …Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, *ժպիրիս* (140 / 1)

ԺՊՐՀԵՐԵՍ - 1

Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, *ժպրհերես,* լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (135 / 21)

ԺՊՐՀՈՒԹԻՒՆ - 1

Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս ծաղրական *ժպրհութեանն* Քամայ (245 / 7)

ԺՏԵԼ - 1

և ոչ *ժտել* յիրս ինչ աւելի (275 / 11)

ԺՐԱՆԱՄ - 1

«Ցարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ՝ զգուշացուցանել նոցա պահել զպատուիրանս իմ, *ժրաժիր* և քաջ լե՛ր և մի՛ հեղգասցիս»: (306 / 7)

ԺՈՒԺԵԱԼ - 1

Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ *ժուժեալ* տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14)

ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ - 1

Բայց արդ՝ զքեզ ի հաւան ածեալ քոյով *ժուժկալութեամբդ,* աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 8)

/ ժ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՋԺԱՄԱԴԻՐ - 1

Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու *զժամադիր* մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 6)

ԶԺԱՄ - 1

Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք, զի ոչ գիտէք զօրն և *զժամն:* (127 / 16)

ԶԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ - 1

և մի՛ վաճառել իշխեսցեն *զժառանգութիւն* եկեղեցւոյն. (308 / 18)

ԶԺՈՂՈՎ - 3

առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել *զժողովն* Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 13) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս … *զժողովն* Քաղկեդոնի և զտոմարն Լևոնի (301 / 6) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և *զժողովոյն* Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 / 4)

ԶԺՈՂՈՎՈՒՐԴ - 3

զի ապականեցեր զերկիր իմ և *զժողովուրդ* իմ անողորմ կոտորեցեր. (44 / 16) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել *զժողովուրդ* իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել *զժողովուրդն* Աստուծոյ ի ծառայութենէ եգիպտական տանջանացն: (32 / 7)

Ի

Ի - 1

ԳԼՈՒԽ *Ի* (64 / 13) *ի.* Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. (93 / ԳԼՈՒԽ *Ի* (181 / 7) Հէշմ Իբն Աբդլմէլիք ամս *Ի·* (291 / 9) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս *Ի.* (317 / 4) ԳԼՈՒԽ *Ի* (324 / 10)

Ի /նախդիր, նախադրությունների և բառակապակցությունների բաղադրիչ մաս/ - 3115

Սահմանք Յաբեթի այս են, զոր Նոյ ետ բաժին. և երդումն իսկ պահանջեաց *ի մէջ* եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն զմիմեանս, *ի* Մարաց մինչև ցԳադիրովն կողմն հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ, որ մեկնէ ընդ Մարս և ընդ Բաբելովն: (4 /5; 4 /5) Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և *ի* նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և *ի* նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. Մադա, և *ի* նմանէ Մարք. Յաւան և *ի* նմանէ Հելլենք և Յոյնք. Թոբել, և *ի* նմանէ թետալք. Մոսոք, և *ի* նմանէ Լուրիկացիք. Թիրաս և *ի* նմանէ թրակացիք. Քետին, և *ի* նմանէ Մակեդոնացիք: (4 /7; 4 /7; 4 /7; 4 /8; 4 /8; 4 /8; 4 /9; 4 /9) Եւ որդիք Թիրասայ՝

Ասքանազ, և *ի* նմանէ Սարմատք և Րիփաթ և *ի* նմանէ Սաւրոմատք. Թորգոմ, և *ի* նմանէ Հայք: (4 /10; 4 /10; 4 / 10) Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և *ի* նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և *ի* նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. և Կիտրիս, ուստի և՛ Հոռոմք, և՛ Լատինացիք, և՛ Հռովդացիք: (4 /12; 4 /12) Եւ *ի* սոցանէ ելին մեկնեցան կղզիք հեթանոսաց, որ են Կիպրացիք: (4 / 15) *Ի* Կիտիացւոց որդիք Յաբեթի, իսկ որ *ի* կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի Աղուանք. և ազգք են, որ *ի* Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ, որ յետոյ փոխեցան անդր, որպէս Այետացիքն, որք բնակեալ են յԱթէնս քաղաքի պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5 /1; 5 /1; 5 /2) Սիդոնացիք ելին պանդխտեցան, որ են *ի* Կադմեայ որդւոյ Ագենովրայ. և Կարգեդովնացիք են եկք *ի* Տիւրոսէ: (5 /5; 5 /6) Իսկ *ի* խառնակել լեզուացն՝ ելին *ի* Յաբեթէ ազգք հնգետասան, *ի* Մարաց մինչև ցՍպարիովն, որ ձգի ցովկիանոս և հայի ընդ հիւսիսի: (5 /6; 5 /6; 5 /7) Եւ *ի* սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հոռոմքն վարին, Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, Հայք, Աղուանք: (6 / 6) Եւ են սահմանք սոցա *ի* Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև *ի* Գադիրովն, որ ձգին *ի* Պարգամիդոս գետոյ մինչև *ի* Մատուսիա, որ է Իլիոն: (6 /7; 6 /8; 6 /8; 6 /8) Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և Կիւղադէս, և մասն մի յԱսիայ, որ կոչի Յովանիա. և գետն Դկղաթ, որ մեկնէ *ի մէջ* Մարաց և Բաբելովնի: (6 / 12) Ծագք երկրի արևելք. և *ի* կողմն արևմտից երթան հասանեն ազգքս այս մինչ *ի* Տրապիզոնտ: (7 /2; 7 /3) Իսկ որ *ի* Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7 / 4) ԶԱրտաւան սպան Արտաշիր *ի* Սասանեան Ստահրաց և եբարձ զթագաւորութիւնն Պարթևաց, որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ դարձի գերութեանն Հրէից *ի* Բաբելովնէ ՄՀ ամաւ: (7 /6; 7 /8) Եւ *ի* նոյն Պարթևաց, որք *ի* Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 /8; 7 /9) Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց և հայրապետութիւնն *ի* ցեղէ սրբոյն Գրիգորի: (7 / 11) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ, որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն *ի* գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ անուն, զոր ածեալ բնակեցոյց յերկրին Հայոց մեծաւ պատուով: (7 /14) *Ի* սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց *ի* նուաղել մեծագոյն ազգին Յաբեթականի: (7 /15; 7 /15) Աստ սկիզբն առնու նախագահութեան Աղուանից. զի յսկզբանն աշխարհագրութեան մարդկութեանս, որ զմեծ լերամբն Կաւկասու բնակելոցն, չունիմք ինչ ասել զստոյգն *ի պէտս* լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց, որ *ի* կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ *ի* դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ *ի* հովիտս, կամ *ի* խորաձորս՝ զհարաւով մինչև ցմուտս դաշտին, պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդաղաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 /4; 8 /5; 8 /6; 8 /8; 8 /8) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն *ի* Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, Առան անուն, որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ *ի* գետոյն Երասխայ մինչև ցամուրն Հնարակերտ: (8 /10; 8 /12) *Ի* սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք

անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք *ի* Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 /14; 8 /15) Եւ *ի* սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց և Ծաւդիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 15) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ԶԻՆՉ ՈՒՆԻ *Ի ՊԷՏՍ* ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 3) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի *ի* ծովն Կասպից. և որ շուրջ զնովաւն են դաշտք, գտանի *ի* նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 /6; 9 / 7) Եւ հատանի *ի* լերանցն ոսկի, արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: (9 /8) Եւ *ի* թռչնոց յոլովից՝ արծուիք և բազէք և նմանք նոցին: (9 / 9) Առավել/ճիշտը՝ առաւել/ քան զնախագահելն Առանայ *ի* Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան, որ միանգամայն տիրեաց կողմանցն Աղուանից: (9 /14) Իսկ *ի* հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն՝ զտնօրինականն կատարեալ զամենիցս, ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս, ուստի ոչն էր մեկնեալ: (9 /16) Սա եկեալ *ի* Հայս՝ յԱրտազ գաւառ. անդ առնու վախճան մարտիրոսութեան *ի* Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10 / 4; 10 / 4) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ *ի* ձեռաց սրբոյն Յակովբայ՝ եղբօրն տեառն, որ էր առաջին հայրապետ Երուսաղէմի: (10 / 8) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ *ի* Մասքութս, խոյս տուեալ *ի* Հայաստանեայցն: (10/10; 10/10) Սկիզբն առնէ քարոզութեան *ի* Չողայ և *ի տեղիս տեղիս* զբազումս աշակերտեալ՝ ծանոյց զփրկութիւնն: (10 /11; 10 /11) Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ *ի* Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք, որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ *ի* նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 12; 10 /13) Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ *ի* Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 15) Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտանկն Ջերգունի՝ *ի* տեղի զոհարանի դիւցամոլ կռապաշտից. անդ էառ զնահատակութեան պսակն: (11 / 1) Եւ անյայտ իմն է, եթէ յորմէ իմեմնէ եղև ելք իրացն. և անդէն *ի* գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն և ծածկեցաւ *ի* տեղւոջն, որ կոչի Հոմէնք, բազում ծամանակս: (11 /2; 11 /3) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ զան միախումբ ժողով *ի* տեղի գբին (11 / 8) Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, ցիր և ցան զանսրբոցն հոսեաց զոսկերսն ընդ դաշտ ամենայն. և մնաց միայն *ի* տեղւոջն առաքելական այն նշխարք, զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ *ի միջոյն*, աճապարեալ յերիվար իւր՝ *ի բաց* գնաց: (11 /12; 11 /14; 11 /14) Եւ շարժեալ բազմութեանն զկնի նորա. մառախուղ խաւարային շանթիւք ընդ մէջ անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա, որք դարձան *ի* բանակն: (11 / 16) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա, ուր եղաւ գլուխն յաւանին Ուռեկան՝ *ի ձեռն* սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի: (12 / 2) Եւ ապա անտի փոխեցին *ի* Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն, որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ *ի* փառս տեառն Աստուծոյ ամենակալի: (12 /3; 12 /3) Իսկ յետ բազում ծամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝

Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն *ի* գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 5) Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ *ի վերայ* սեանն՝ կատարի: (12 / 6) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱԻ, ՈՐ ԻՆՉ *Ի ՊԷՏՍ* ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 10) Վասն զի *ի* գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց *ի* Միջագետս. և սոցին ուժով հալածեաց զզօրսն Հռովմայեցւոց: (12 /14; 12 /16) Իսկ *ի* շահատակելն Արտաշեսի *ի վերայ* Երուանդայ էր նա *ի* սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13/1; 13/1; 13/1) Զայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք, մասն ինչ և *ի* Վրաց, և մեծաւ ամբոխիւ տարածանին յերկիրն Հայոց: (13 / 5) Սաստկանայ պատերազմն, ըմբռնի արքայորդին Ալանաց *ի* ձեռս Արտաշեսի: (13 / 8) և դառնայ ինքն մեծաւ աւարաւ և բազում գերեօք *ի* Հայս: (13 / 13) Բնակեցուցանէ զգերեալսն *ի* գաւառին Շաւարշան, որ է Արտազ գաւառ: (13 / 13) Եւ նախարարութիւն Առաւեղեան տոհմին յազգէ Սաթինկայ է կարգեալ, որ և *ի* ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի *ի* Բասղաց եկելոյ: (13 / 15; 13 / 15) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵԻ ՄԿՐՏԵԼՆ *Ի* ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14 / 2) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն *ի* ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ *ի վերայ* ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ: (14 /4; 14 /6) Ած *ի* հաւատս և զելս արեգականն, որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 /8) Եւ այսք *ի* միում ժամանակի եղեն հրաշք յաստուածուստ: (14 / 10) Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի, քաջազօր այր, որ *ի* մեծամեծ պատերազմունս հռչակապ անուն ժառանգեաց *ի մէջ* Հայաստանեայցն, նշան յաղթութեան կանգնեալ: (14 /12; 14 /13) Առնու և զվերստին ծնունդն *ի* սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ, և գայ լուսազգեստեալ *ի* հոգւոյն սրբոյ, առաւել լուսաւորէ զԱղուանս և կայ մնայ որդի մշտնջենական լուսոյն, վախճանէ զմարդկային զկեանս: (14 /14; 14 /15) Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս *ի* կաթողիկոսութիւն իւրեանց, զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց *ի* սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (14/17; 15/1) Յինն և *ի* տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան մահու. և ընդ հակառակս լեալ երկու որդիքն նորա *ի վերայ* տէրութեանն կռուէին: (15 /8; 15 /9) Ընդ երկարել խռովութեանն Արեաց գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն *ի* Միհրեան տոհմէ. որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն Յազկերտի. սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով *ի վերայ* երէց որդւոյ թագաւորին. եհար սատակեաց զգունդն և ձերբակալ արար զորդին թագաւորին և անդէն *ի* տեղւոջն սատակեաց. և զմնացեալ զզօրսն ած հաւանեցոյց և միաւորեաց *ի* գունդն Արեաց: (16 /1; 16 /2; 16 4; 16 /4) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն *ի* ծառայութիւն, այլ խրամատեաց զպահակն Չողայ և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 6) Եւ գրեալ երկիցս և երիցս հրովարտակս աղաչանաց, ոչ կարաց ածել զնա *ի* հաւանութիւն, այլ գրով և

պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն զուր աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 / 10) Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) Եւ բացին զդրունս Ալանաց և հանին գունդ բազում ի Հոնաց և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 16) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս, այլ և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա՝ էր որ կռուով և էր որ չարաչար ախտիւք ծիւրեցան: (17 /1; 17 /2) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ, այլ ոչ ոք ի նմանէն բաժանեցաւ: (17 / 4) Ապա յղեաց առ Վաչէ թագաւորն Պերոզ. «Զքոյդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել, զի ի բնէ մոգ էին, և դու քրիստոնեայ արարեր. և աշխարհդ քո քեզ լիցի»: (17 /5; 17 /6) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 /7) Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն, և զաշխարհն բովանդակ ի բաց եթող, և ինքն զաւետարանն առ և ի բաց կամէր գնալ: (17 /8; 17 /9) Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ եթէ յաշխարհէդ միայն մի՛ գնար, և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 /9; 17 /10) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր, զոր ի հօրէն էր առեալ հազար երդ: (17 /14) Առ զայն ի թագաւորէն և նստաւ ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. և այնպէս անզբաղապէս կեայր ըստ Աստուծոյ: (17 /15; 17 /15) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 /20; 17 /20) Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ լինել երկնչիմ: (18 /2; 18 /2; 18 /2) Մի եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային, բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4) Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, եթէ գտից ինչ հիւթ յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց, որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր օրինօք անձամբ անձանց օրէնք եղեն, և առանց օրինաց զտէրն ի վեր ծանեան և զեղեալսն գիտացին ընդ օրինօք, և առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 /7; 18 /8) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ, և հաւատովք աներկիւղ հաստատիմ, և սկսանիմ, ուստի արժանն է սկսանել: (18 / 11) Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. իբրև լուաւ զմեծամեծ սքանչելիսն Աստուծոյ, որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց, վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18/13; 18 /14; 18/16) Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, թօթափեցան, թեթևացան, թևակոխեցին, թռեան և յերկինս ճախրեցին: (18 / 18) Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց, և ոչ ի ձեռն ծառայական հրեշտակի, այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 3) Քաջալերէր զնա

սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ, որ ի թողութիւն եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ ի մեռուցանել. և յառաջ անցելոցն ի հողոյ կեանս խոստացաւ: (19 / 11; 19 /12; 19 /12; 19 /12; 19 /12; 19 /13) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 / 14) Եւ յաւուրն յիսներորդի իբրև ուրացանն ի սատանայէ և յամենայն գործոց նորա և խոստովանեցան երկրպագել զսուրբ երրորդութիւնն, էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 16) Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն, ելին ամենեքեան՝ լցեալ հոգւովն սրբով: (20 /1; 20 /1) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռոմ քաղաքէ: (20 /2; 20 /2)Ընկալան ամենեքեան զդրոշմն երկնաւոր և գրեցան ի դպրութեան կենացն: (20 / 6) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և հանուովքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 /10; 20 /13) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 /15; 20 /15) Յոյժ կասկած ի միտ անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն արևելից: (20 / 16) Ամենեքեան զահի հարան և դողացին՝ ի միաբանութիւն եկեալ, ելս իրացն խնդրեցին. «Մի այդպէս, ասեն, տագնապէր յանձն քո, ո՛վ քաջդ. կանուխ է մոլորութիւնս մեր, քան զճշմարտութիւնն նորա. տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 3) Զայս ասացին և զհամատարած ծովն շարժեցին ի վերայ քո: (21 / 7) Իջին ի նա օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 /7; 21 /8) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք, խառնադրոշմն նշանօք, բազմաձայն փողօք, գալարափող գոչմամբ անտառախիտ նիզակօք, ճառագայթաւոր սուսերօք, ոսկեկմբեայ վահանօք, թանձր և ստուար մկնդօք: (21 / 9) Վառեցան, բորբոքեցան և այրեցան իբրև փուշք ի մէջ հրոյ: (22 / 2) Նմանեցար երից մանկանցն ի հուր հնոցին, զզօրութիւն հրոյն շիջուցեր, զխոշորութիւն կայծականցն ի կակղութիւն վարդի փոխեցեր, զմղձկութիւն ծխոյն ի սպիտակութիւն շուշանի շրջեցեր, զայրեցող բնութիւն հրոյն յարարող զօրութիւն սովորեցուցեր, զերրորդութիւնն Աստուծոյ յերկնից յերկիր ածեր քեզ յօգնականութիւն: (22 /2; 22 /3; 22 /5) Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ, զմեռեալս յարուցանէ, զինացեալս նորոգէ, զդատաստանս հատուցանէ՝ ոմանց ի ձախակողմն և ոմանց ի յաջակողմն: (22 /14; 22 /15) Որ պարծէր ի չարն, տագնապեցաւ. որ խիզախէր ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ: (23 /1; 23 /1) Ամենայն ինչ քո զնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. եթէ սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ նմին էր և սաղաւարտ փրկութեան. եթէ վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. եթէ նետ ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ նմին

և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի *գեր ի վերոյ* գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 /4; 23 /6; 23 /7) եթէ շողայր սուսեր *ի* բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց *ի մէջ* հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 /8; 23 /8) Այս է, որ զահի հարեալ էի *ի* սկզբան պատմութեանս, եթէ զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ *ի վեր* քան զբանն գտանի: (23 /11; 23/12) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեզերեցան յուսումնասիրութեանն *ի* թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, *ի* բժշկականին և ապա *ի* ծայրս ծագաց հասին *ի* մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն, որ է սկիզբն և ընձիւղումն: (23 /13; 23 /14; 23 /14; 23 /15) Դու աւուր աւուր արուսեակ և *ի վեր* քան զարուսեակ: (24 / 3) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու *ի* քսան և *ի* չորս ժամս՝ *ի* տուընջեան և գիշերի: (24 /4; 24 /5; 24 /5) Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ *ի* տարւոջն վիժած, ժանգահոծ, մանգաղաձև, կիսագունդ, խոնաւալից, կիսալոյս, հիւանդոտ, գիշերագնաց, խաւարասէր, լուսատեաց, չղջանման, պակասընթաց, խաւարատանջ, բազում անգամ *ի* թաքուստ մտեալ: (24 /6; 24 /8) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ ասել, որ քան զարեգակն *ի վեր* գտանիս. ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք, հարաւաբնակ, ձմեռնատանջ, ամառնակէզ, թօնուտ գարնանի և երաշտուտ աշնանի, գիշերակուլ, առաւօտածին, ծաղկաթարշամ, դալարացամաք, կենդանահալած *ի* ստուերս *ի* միջօրէի, կիսաբաժին յաւուրն ողջունի. յիրաւի սմա Յոյնք Ապողովն կարդացին: (24/11; 24/14; 24/15) Դու արեգական նմանեցեր, *ի* հօրէ զօրացար, *ի* յորդւոյ քաջալերեցար, *ի* սուրբ հոգւոյն լուսաւորեցար, *ի* գիշերի տեսանիս և *ի* տուընջեան թափ անցանեն ճառագայթք հաւատոց քոց: (25/1; 25/2; 25/2; 25/2; 25/2) Ասացից առ քեզ և բան ինչ առակաւոր. յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես քան զարծուի և երագալուր քան զմի *ի* հանդարտ անասնոց. ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր, և զփոքրս թողեր, զանցաւորս ետուր և զանանցն առեր, *ի բաց* ընկեցեր զոսկիակուռ թագ թագաւորին և ահա կայ պահի քեզ անձեռագործ պսակն, զոր ընդունելոց ես յամենասուրբ ձեռացն Քրիստոսի: (25 /5; 25 /6) Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի, որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն *ի* գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 13) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք *ի* խաղաղութեան, քահանայք *ի* քահանայութեան, պատարագք *ի* սեղանս, մարգարէք յընթերցուածս, առաքեալք *ի* մխիթարութիւնս, սաղմոսերգուք *ի* յօրհնութիւնս, կուսանք *ի* կուսութեան, կնքաւորք *ի* սրբութեան և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (25 /16; 25 /17; 26 /1; 26 /1; 26 /2; 26 /2; 26 /2) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳաղիրովն, *ի* հարաւոյ մինչև *ի* հիւսիսի: (26 /4; 26 /4) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն, ընդ հայրապետսն և ընդ եպիսկոպոսապետսն, միանգամայն և *ի* դպրութեան կենացն *ի* յերկինս: (26/6; 26/7) Զզոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ *ի* հաստատուն կալ զյուսոյն խարիսխ, և

անհատ լեր *ի* սիրոյն և համբերող լեր *ի* հաւատս ճշմարտութեան, զի մի՛ վիշապն մեռեալ զտուտնն շարժեսցէ *ի վերայ* կենաց քոց: (26 /9; 26 /9; 26 /10; 26 /11) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, *ի չափ հասեալ*, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ և այժմ *ի* մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ. տէր ընդ քեզ ամէն: (26 /15) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, *ի* հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս *ի* տէր բերկրիլ: (27 /1; 27 /2) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ, որ ոչ *ի* մարդկանէ առեր քաջալերութիւն, այլ զոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 /5) Բայց արդ՝ զքեզ *ի հաւան ածեալ* քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. այլ գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ ինչ գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 / 8) Նա մանաւանդ եթէ իսկ ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց *ի* մի տեղի գումարեսցին, և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 /15) Հրաժարեցար *ի* զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց և ահա եղեր հոտ անոյշ *ի* Քրիստոս, որ հասեալ մինչև յարևմուտս՝ հռչակեալ ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (27 /19; 27 /20) Թողեր զմեծութիւն երկրային, որ առիթ է մեղաց, ժառանգեցեր զարդարութիւն հանդերձ երկնային մեծութեամբն. հեռացար բնաւ իսկ *ի* զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար *ի* Քրիստոս, որ է նաւահանգիստ խաղաղութեան: (28 /3; 28 /3) Եւ գումարեալ զբանս իմ *ի* մի տեղի խօսեցայց. եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 /4) Ունէիր ազգականս *ի* յերկրի, և գտար եղբայր Քրիստոսի *ի* յերկինս. էիր մահկանացու, և եղեր անմահ: (28 /5; 28 /6) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս *ի* մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12) Դու եղեր չարչարակից Քրիստոսի, նմանեա նմա ամենայնիւ. զի թէ նա *ի վերայ* խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 14) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել *ի* քո շնորհալից վարսդ առաքինութեան: (28 / 17) Ողջ լինելով *ի* Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ *Ի*ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 /2; 29 /3) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ *ի* դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. և զթագաւորն Բասլաց մարտակից իւր ունելով, որ ձգեալ զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր *ի* նմանէն: (29 / 5; 29 / 8) Եւ վարէ Տրդատիոս զնոսա կոտորմամբ մինչև ցՀոնս. և բազմաց լինի անկանել *ի* զօրացն Հայոց. և Արտաւազդ՝ սպարապետն Հայոց Մանդակունին մահանայ: (29 / 9) Անդ

առնու պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ *ի վերայ* Շապհոյ արքային Պարսից: (29 /10) Իսկ *ի* վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից *ի* Փայտակարան քաղաքի և եկաց ընդդիմակաց Հայոց: (29 /12; 29 /12) Այսոքիւք ամենեքումբք միաբանեալ՝ խաղայ *ի վերայ* Աղուանից: (29 / 18) Աճապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից, թողլով զօր բազում *ի* քաղաքին Փայտակարան: (29 / 19) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ *ի* միջոցս Հայոց: (30 / 2) Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ *ի* տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր *ի մէջ* պատերազմին առ Օշական առապարաւն. եթէ զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, այլ ճախր առնոյր: (30 /3; 30 /3) Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի նայեցեալ *ի* կաթողիկէն ասէ. «Օգնեա ինձ». և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր զահագին վիրագն: (30 / 5) ՇԱՊՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ ԵՒ ՓՐԿԵԼՆ *Ի* ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՅՆ ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՈՒՐԱՅՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ. ԵՒ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆ ՀԻՒՍԻՍԱՅՆՈՅՆ. ԵՒ ՄԱՀՆ ԱՐՇԱԿԱՅ ԵՒ ՊԱՊԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ. ԵՒ ԿՈՐՈՒՍՏՆ ՄԵՀՐՈՒԺԱՆԱՅ. ԵՒ ԽՈՑ ԱՌՆՈՒԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ՅԱՅՆՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ (30 / 8) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և լեալ օգնական Շապհոյ, թափէ զնա *ի* յարձակմանէ հիւսիսայնոցն, որք ամս չորս բնակեալ յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 13) Ապա ըստ բարուց չարին Տիրանայ կուրանայ *ի* Շապհոյ: (30 / 14) *Ի* նմին ժամանակի եղև խռովութիւն Շապհոյ յազգացն հիւսիսոյ. և նա անցեալ *ի* Բիւթանիա՝ նստի ամիսս յոլովս և ոչ կարաց առնել ինչ: (30 / 15; 30 / 16) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ *ի վերայ* մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17) Մեռանի և Արշակ, թագաւորէ Պապ. ապստամբի Մեհրուժան Արծրունի՝ զԱքիտոփելին խորհեցեալ զկորուստ անձին իւրոյ. լինի մեծ պատերազմ *ի մէջ* Պապայ և Մեհրուժանայ: (31 / 3) Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, մեռանի *ի* ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4) Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր *ի* Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ. սատակի և Մեհրուժան *ի* սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի աղօթիւք: (31 /6; 31 /7) ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՑ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, *Ի* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆՒՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. ԵՒ ԵԿՆ ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՆ *Ի* ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ԵՒ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՑՆ (31 / 12; 31/13) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն, որպէս յառաջագոյն ասացաք, հասեալ սմա մասն ինչ *ի* Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին, մինչև եկն հռչակելին պատերազմողն և երիցս երանելին Գրիգորիոս, զոր *ի* մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց թագաւորի, *ի* սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի, և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ *ի* ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. դայեկաց ոմանց առեալ

փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (31/16; 32/2; 32/2; 32/4; 32/4) Եւ այս լինէր նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ յօրինակ նախամարգարէին Մովսեսի, որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ ի ծառայութենէ եգիպտական տանջանացն: (32 /6; 32 /6; 32 /7; 32 /7; 32 /7) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց, իբրև նետ մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 /9; 32 /9; 32 /11; 32 /11) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին՝ կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (32 /20; 33 /1) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամազիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն, այլ օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) Եւ իբրև ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին յուղիղ հաւատոցն Քրիստոսի, յայնժամ ազդեալ չարին ի միտս չար արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի, յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի, մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 /5; 33 /8; 33 /10) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի և երանելին նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց, և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 12) Նոքին իսկ դևքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել փախստեայ: (33 / 15; 33 / 16) Մինչդեռ յայսմ ահի և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս, երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33/19; 33/19; 33/20; 33/20; 33/23; 33/23; 33/23)Եւ իբրև կրկնեալ և երեքկնեալ զտեսիլն. յարուցեալ առ վտանգի հարուածոցն, չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. «Ել ի դուրս, եթէ իցես կենդանի»: (34 /1; 34 /2; 34 /2) Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 /4; 34 /4) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն. որոյ ծունր եդեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն, ընդ նմին և զհոգւոյն լուսաւորութիւն: (34 / 9) Եւ իբրև ոչ ուրեք ինչ զեկուցեալ վասն երանելի կանանցն, որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն, ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն

երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի և ասէ. «Ու՞ր են նշխարք սրբոցն»: (34 / 12) Եւ իբրև լուան *ի* նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա *ի միտ առեալ* ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 /14; 34 /15) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել *ի* մարմինս, մինչ չև սրբեալք ելանէին յաւազանէն փրկութեան: (34 / 18) Եւ դնէր *ի* հանգստարանի՝ *ի* տեղւոջն, յորում պսակեցան սուրբքն: (34 /19; 34 /19) Եւ եկեալ *ի* Հաբանդ գաւառ՝ ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ. անդ արկանէր հիմն եկեղեցւոյն *ի* գիւղաքաղաքին Ամարասայ. և կացուցանէր գործօնս հրամանատարս՝ շինել եկեղեցի: (35/5; 35/6) Եւ երթեալ *ի* Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս, նստուցանել յիւր աթոռ քահանայապետութեան, որ լի հայրենատուր շնորհօք և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս *ի* դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. և յանդիմանէր զկինն թագաւորին վասն այլանդակ պոռնկութեանն: (35 / 8; 35 / 11) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, *ի* Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ *ի* սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35 /12; 35 /14) Եւ յորժամ վազեցին *ի* գաւիթ եկեղեցւոյն, *ի* դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ՝ ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ երանելւոյն զաստուածեղէն խորհուրդն և եկեալ արտաքս՝ զարմանայր: (35/15; 35/15) Եւ անուն միւսումն Գրիգորիս յանուն հաւուն. և համանման և հաւասար նորուն վարուցն առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ *ի* կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 12) եւ անդէն *ի* տղայական տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ և զմարմնական զգայութիւնս պահօք և աղօթիւք պարկեշտացուցանէր, զհոգին սիրոյն հաւատօք լուսաւորէր, և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն զամենապատիկ բարձրութեանց պսակն: (36 / 13) Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր *ի* պաշտօն սրբութեան. և հիշատակ սրբոց կանխեալ հանապազ. և նախանձեալ զբարի նախանձ առաքելական ուղղութեանն. և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 3) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու *ի* պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի, որ դաւանեաց զբարիոք դաւանութիւնն Քրիստոսի և պսակեցաւ *ի* Նիկոմիդիա քաղաքի: (37/11; 37/12) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն *ի* մեծ քաղաքն Ցրի Աղուանից իշխանութեանն՝ շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և *ի* նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. և թողոյր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և զհաւանս հրամանացն Քրիստոսի և զկէս նշխարացն սրբոյն Զաքարիայ և

երանելւոյն Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց՝ համատոհմին Արշակունեաց: (37 /13; 37 /15; 38 /2) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն և զմարմնանալն Աստուծոյ բանին, զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի առնել, զխաչելն և զմեռանելն և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ, նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 5) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ զրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Սկսան դնել բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական բանից երանելւոյն. քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ, այլ վաստակել ձեռօք և վայելել մարդաբար և երանելի լինել Աստուծոյ: (38 / 10) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 / 15) Եւ այսպէս պսակէր սուրբն, զոր բարձեալ աշակերտացն՝ բերէին յԱմարաս գիւղաքաղաքն, որ էր ի գաւառին Հաբանդայ: (39 / 2) Անդ եդեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ կողմանէ. և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. և եդեալ զերկոսեան շիշսն ընդ ամենասուրբ նշխարսն մանկանն Գրիգորիսի և ինքեանք փախստեայ ի Հայս անկանէին: (39 /2; 39 /2; 39 /3; 39 /5) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր, և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 /6; 39 /7) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհն Մասքթաց. այլ ամենեքեան խողխողեալ սատակեցան յիւր ազգայնոցն սրով: (39 /8) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն և ձեռն տուեալ ի Պարսից արքայն. և եկեալ Արգեսացիք ունէին զաղաքն: (39 / 12) Եւ զերկոսեանն զսուսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 /1; 40 /1) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բազմութեամբ, մաղթէին զճիղբ մանուկն և ասէին. «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 5) Եւ երանելին պատասխանի արարեալ սաէ. «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6) Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. և անդ եդեալ ի գերեզմանի, և ինքեանք ի տեղւոջն վանս շինէին. և անդ են, ասեն, նշխարք երանելեացն մինչև ցայսօր: (40 /9; 40 /10; 40 /10) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 /14; 40 /15) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՅԱՅՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵԻ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 2) սա էառ թագ ի Բաբելացւոց թագաւորէն. (41 / 9) Ի սոցա ծննդոց կարգեցաւ Առան նախագահ Աղուանից. և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև զքաջն Վաչագան, որ էր ի մեծ ազգէն Արշակունեաց, չէ յայտ. և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են,

չունիմ ասել: (41 /11; 41 /12) Եւ որք ըստ կարգի կացին թագաւորք Աղուանից տասն. անուանք են այսոքիկ. Ծաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան, Մերհաւան, Սատոյ, Ասայ, Եսվաղէն, Վաչէ, ապա բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայ Աղուանից, յորոց բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 1) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ զանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վեջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ Աղուանից արքայի: (42 / 2) Եւ ի հրամանէ Պերոզի՝ պարսից արքայի, շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն, որ այժմ կոչի Պարտաւ: (42 /4; 42 /4) ԿԵԱՆՔ ԵԻ ՎԱՐՔ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ ԵԴԱՆ. ԵԻ ԳԻՒՏ ՆՇԽԱՐԱՑ ՍՐԲՈՑ (42 / 8) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն, կամէր բառնալ զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի միանգամայն. շարժել զեկեղեցիս և բառնալ զկարգ քրիստոնէութեան և հաստատել կարգել յիւրում իշխանութեանն զմոգութեան դիւապատութիւնն, յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 /9; 42/14) Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ, ի դառն ստրկութեան: (42 / 16) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց՝ և՛ զոմանս բռնութեամբ, և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ իշխանութիւնս ընձեռելով, և՛ ի տեղիս տեղիս ատրուշանս կանգնեալ՝ զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (42 /17; 43 /1) Եւ ազգի ազգի աղանդ չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից, զորս ամենապիղծն զրպարտէր ապստամբութեամբ պատճառաւ, կապանօք և բանտիւք նեղէր և ակամայ ի մոգութիւն խոնարհեցուցանէր: (43 / 6) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն, այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ, մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն ծերոց և երիտասարդաց և գերութեան կանանց և տղայոց և կորստեան հոգւոց անմեղաց, որ մոգութեամբն եղեն հիքացեալ: (43/7; 43/7; 43 /9) Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. «Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. խնդան գան միանգամայն և թշնամանեն: (43 /16; 43 / 7) Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկիրէ հեռաստանէ. և հասեալ է տէր իւրովք սպառազինօք: (43 / 19) Ողբացէք ամենայն պիղծ, չար զաւակքդ, զի մերձ է օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր. վասն այսորիկ ամենայն ձեռք լքցին. և երկունք կալցին զքեզ իբրև զկանայս ծննդականս. զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո, մարդախողխողդ, անհնարին, անբժշկելի բարկութեամբ անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. և կորուսցէ զիպարտութիւն անօրինիդ, և զբարձրութիւն ամբարտաւանիդ կորացուցեալ՝ յերկիր կործանեսցէ: (44 /1; 44 /3; 44 /4) Քանզի որ

ըմբռնեսցին *ի* չար զաւակէն, *ի* պարտութիւն մատնեսցին, և ժողովեալք *ի միասին* սրով խողխողեսցին, և զորդիս նոցա առաջի նոցա սատակեսցեն, և զտունս նոցա աւար հարկանիցեն, և զկանայս նոցա առաջի նոցա խայտառակեսցեն, և լցցին տունք նոցա աղաղակաւ և գուժիւ: (44 /6; 44 /7; 44 /7) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո *ի* սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. զի մի յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 10) Յարուցից *ի վերայ* նոցա, ասէ տէր Սաբաւովթ, և կորուսից զանուանս նոցա յերկրէ և զզարմ և զզաւակ: (44 / 12) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով՝ այր իւրաքանչիւր *ի* տան իւրում. և որդիք նոցա յաջորդեսցեն զթագաւորութիւնս նոցուն. այլ դու անկցիս *ի վերայ* լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի *ի մէջ* բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց *ի* դժոխս, զի ապականեցեր զերկիր իմ և զժողովուրդ իմ անողորմ կոտորեցեր. արդ՝ այսուհետև մի՛ մնասցես յաւիտեան»: (44 /13; 44 /14; 44 /15; 44 /16) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս *ի վերայ* Պարսից թագաւորին՝ ամենաչարին Պերոզի, քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (44 / 18) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին, ընդ որս և զխառնիճաղանճ անթիւ զօրացն բազմութիւնս և նոյն ինքն թագաւորն, զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ, սրով խողխողեալ *ի մէջ* անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ, և զթաղումն և ոչ զիշու թաղեցեալ: (45 / 5) Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ *ի բաց բառնային* և զկանայս նոցա խայտառակէին, և ոչ խնայէին *ի* մանկունս նոցա, և ոչ ողորմէին որբոց նոցա: (45 /6; 45 /7) Եւ արդարապէս յագեցուցին զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն, և հատուցումն չարեաց, զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ, եօթանասնեկին տուժեցաւ, և դարձաւ չարն *ի* գլուխ նորին: (45 / 11) Յայնժամ լցաւ եկեղեցի Աստուծոյ երանութեամբ, զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն, որ չարաչար մահուամբ վերացան *ի* կենցաղոյս: (45 / 15) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԵՒ *Ի*ՍՄԱՆԷ ԱՌՆՈՒԻԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԶԻՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 / 2) Զայս իսկ արար աստուածասէր արքայն Վաչագան. յառաջ զինքն դարձուցեալ *ի* մեղանչական գործոց և *ի* չար ճանապարհէն և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս, և զյոլով աշխարհս *ի* դիւական չարագործ պաշտամանէն *ի* սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր *ի* պողոտայն, և *ի* բարեքաւութեան աւարտէր զառաքինութիւնն: (46 /7; 46 /8; 46 /9; 46 /9; 46 /10; 46 /10) Քանզի զիւրոյ աշխարհին նախարարս, որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք և զմարմինս պղծալից պոռնկութեամբ խեղեշացուցեալ, յորդորական խրատու ածէր *ի* խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի և անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց, և մշտնջենաւոր անճառ փառաց

պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգոնածութեամբ յօրինել հրամայէր: (46 / 13) Եւ որք յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ հաստատէր. և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և արժանաւորս առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան որդւոյն Աստուծոյ: (47 /4; 47 /4) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, եթէ որ դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս, քաւի մեղք նորա, և զիւր հոգին փրկէ ի մահուանէ և քաւեսցէ զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 /8; 47 /9; 47 /10) Հրաման տայր այնուհետև Արցախայ ամուր աշխարհին յիւրում ծառայութեան, ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 /14) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից առեալ զիւրաքանչիւր իշխանութիւնս՝ միաբանեալ առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն քաջարութեանց, իմաստուն և վարժ խոհականութեամբ, բարձր և վայելուչ հասակաւ, որդի Յազկերտի՝ եղբօր Վաչէի՝ արքային Աղուանից. և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 4) Եւ եկեալ յաշխարհին Աղուանից՝ խնդրէր հնարս պատճառանաց, որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն և յայտնապէս իսկ բերել ի խոստովանութիւն՝ զՔրիստոս Աստուած ճշմարիտ գոլ: (48 /6; 48 /7) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. և մի՛ զոք վտանգեալ՝ դարձուցանել ի մոգութեան կրօնս: (48 / 9; 48 / 11) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ, բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսն և զերիցունս և զանապատականս և զամենայն ուխտ եկեղեցւոյ՝ ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 16) Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ յերանելին Պետրոս, եթէ յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել, և միանգամայն փակակալ և իշխան արքայութեանն: (48 / 17) Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 3) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունսն Աստուած Յիսուս Քրիստոս և ազատել ի դառն ծառայութենէ սատանայի. զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին, որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում

պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ, նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 /9; 49 /11) Սոյնպէս և մեղուցեալ ոք, որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ, և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն, և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց և դառնալ ամենևիմբ *ի* սուրբ և յամենապարկեշտ քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 16) Պատուհաս մեծ և տուգան *ի վերայ* ածէր և կարգէր, որ ոք բագին արասցէ և դիւթ հարցցէ, և կամ եթէ զինչ և իցէ, որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (49 / 18) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ *ի* նմին չարութեան գտանիցի *ի* գործ, յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք *ի* դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 /3; 50 /3; 50 /4) Եւ զբազում կախարդս այնուհետև, և՛ զդիւթս, և՛ զքուրմս՝ զոմանս խեղելով, և՛ զոմանս շկօթակ առնելով և՛ զոմանս *ի* ստրկութիւն արկանելով, և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 6) Եւ կարգէր տեղեաց տեղեաց եպիսկոպոսունս, և՛ երիցունս, և՛ հայեցողս. և *ի* Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր և այսպէս եպիսկոպոսս և երիցունս և սարկաւագունս. բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 9) Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ քրմաց, և՛ մատնահատաց, և՛ դեղատուաց. հրամայէր *ի* դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել վարուց քրիստոնէութեան, առ *ի* հաստատել *ի* հաւատս երրորդութեանն և ուղղել յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց ամբարիշտ հայրունեան ազգս: (50 /18; 51 /1; 51 /1) Իսկ զյոլովս *ի* մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս *ի վերայ*. և հրամայէր վարժել և հմուտ լինել կարգի քրիստոնէութեանն: (51 /3; 51 /5) Եւ *ի* գալն իւրում *ի* գիւղն կատարել զյիշատակս սրբոցն՝ նստէր ինքն թագաւորն *ի* դպրոցատանն և զորդիս դիւթացն և քրմացն զինքեամբ կացուցանէր. գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս *ի* ձեռին ունելով. և միաբան առ հասարակ ամենոցուն մեծաձայն հրանայէր կարդալ և ինքն զուարճացեալ *ի մէջ* նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին: (51 /6; 51 /6; 51 /6; 51 /8; 51 /9) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա *ի ձեռն* աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 14) Քանզի *ի* բազում ժամանակաց, որպէս լուեալ էր Վաչէի, վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 15) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ իսկ արարեալ, իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ *ի բաց* թողուին: (52 / 2) Իսկ *ի* ժամու միում մինչդեռ կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրւոջն առ ափն Կուր գետոյ, չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին

կենդանւոյն: (52 / 3) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք և *ի* վայելն անդր *ի ներքս* յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս, և նոցա զհետ ելեալ մանկանն՝ կամէին ունել զնա ևս: (52 /6; 52 /6) Եւ փախստեայ եղեալ մանկանն՝ անկանէր *ի* գետն մեծ Կուր: (52 / 8) Անդ *ի միջի* գետոյն ծառ մի կղզւոջ դիպեալ. և *ի* լուտ անցեալ ելանէր *ի* ծառն՝ չգիտելով չարագործացն: (52 /8; 52 /8; 52 /9) Եւ *ի միտ առեալ* ճանաչէր զմարդիկն: (52 / 9) Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար արբանեկաց, մինչ զի անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ *ի* խոստումն ածել: (52 / 16) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս *ի* խողխողմանն իսկ տեսին և յոլովագոյն այլևս մարդիկ, զորս համբաւաւ գիտէին, և բազում գանիւք և չարաչար տանջանօք *ի* փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն, ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. և յայնմ ևս դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (52 /16; 53 /2) Իսկ իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր *ի ձեռն* թագաւորին, որպէս եղեն ասացեալ, բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել *ի* խոստումն: (53 /7; 53 /8) Հրամայէր զամենեսեան ածել *ի* տեղի սպանմանն. և զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր *ի* նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ և երդուաւ մեծապէս, թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 /9; 53 /9) Ասէ. «Դևն յայտնապէս գայ *ի* կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել, և մէն երիս մարդս ունել և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և *ի* ձախոյ ճկութէն հանել, և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 / 14; 53 / 16) Եւս *ի* ներքս նոյնպէս առնել և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ մարդն, և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել *ի* սապատի: (53 /16; 53 /18) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ աթոռ երկաթի ծալածոյ, և ոտք են ոտից մարդոյ նման, զոր բերեալ իսկ տեսա բազումք. և հանդերձ ինչ պատուական դնեն *ի վերայ* աթոռոյն: (54 / 3) Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի *ի վերայ* աթոռոյն. և առեալ զինն մարդոյն զմորթն մատամբքն հանդերձ տեսանէ: (54 / 3) Եւ եթէ չկարեն ունել զպսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. և՛ ուտէ, և՛ ըմպէ ընդ չար պաշտօնեայսն իւր. և ձի թամբեալ և սանձեալ կազմ պահեն. և հեծեալ *ի* ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. և ապա ինքն չքացեալ աներևութեանայ: (54 / 7) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս *ի* նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54 / 13) Եւ զկէսս *ի* նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա, նոյն ձևով և բազում դեղատուս կալեալ՝ հրամայեաց սպանանել. քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն, զոր դիւին հրամայեալ *ի* տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել. և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (54 /15; 54 /17) Եթէ զայլ ոք մատնեալ կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան *ի վերայ* հասուցանէին: (55 / 5) Զորս *ի բուռն առեալ* թագաւորին չարաչար տանջանօք բառնայր յաշխարհէս:

(55 / 5) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և զհարիւրաւորս: (55 /8; 55 /9) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԻ, ԶՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՅ (56 / 3) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն Յրի՝ ի տեղւոջն, յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56/5; 56/5) Իսկ ամենաչար պարսկաց պապանձական պաշտօնն, որ միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ, մտեալ պարսիկ մի մոգ, ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. և իբրև լուծեալ զխոնջանն, աղիքն ի վայր թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 /11; 56 /11; 56 /12) Զայս նշանագործութիւն Յուսան Յոնաց եպիսկոպոս, որ ի Մասքթաց աշխարհին էր, և յոյժ ճշմարտախօս՝ իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 13) Իսկ ի Հակու, ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Յրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Յրւոյ և ճիրք մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու, այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն, որում անուն էր Յակոբ, այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս մանուկ յարանց նոյնպէս ահագին տեսլեամբ. և ասէին. «Երթ ի Յրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա՝ մեք և նմա ցուցանեմք զտեսիլդ. սուրբք եմք յեկեղեցւոջդ, հանէք դու և նա». և անփոյթ արարեալ երիցուն. կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (56 /14; 56 /15; 57 /1; 57 /1; 57 /3; 57 /6) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7; 57 / 7) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն ցերէցն. «Է՞ր աղագաւ մեռանիս, գիտե՞ս, եթէ ոչ». և նա ասէ. «Եթէ ոչ, տեարք». և նոքա ասեն. «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Յրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի, արդ մեռանիս աւաղիկ»: (57 / 11) Եւ աղաչեալ երիցուն հայցէր զբժշկութիւն. զի փութով երթեալ կատարեցից զհրամայեալսն. և նոցա ձեռն եդեալ ի վերայ՝ առժամայն բժշկէին: (57 / 13) Ընկալեալ զառողջութիւն և յարուցեալ գնայր ի քաղաքն Յրի: (57 / 14) Եւ իբրև գտանէր զԽոճկորիկ, որ էր գործակալ ի քաղաքին և նորա ոչինչ հարցաքնին արարեալ, այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 / 1; 58 / 2) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ երկու ևս երիցամբք, որ ընդ գործակալին էին, և Խոճկորիկն երկու պատանեօք՝ յիւրն վանսն: (58 / 2) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. «Ուրեմն, ի ժամ վաղ չոգայ, վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 /7; 58 /7) Եւ ասէին. «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». և զարթուցեալ յերկիւղ ահագին, դարձեալ քունն առնոյր քաղցրագոյն. և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. «Արի երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն և ուշ կալջիր լուսոյն, թէ յորում

տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 10) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի *ի* նմին ժամուն երիցս երևեալ երիցուն: (58 / 14) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն *ի դուրս* ելանէր առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) Եւ իբրև մտին *ի* գաւիթ եկեղեցւոյն, կայր խաչ արտաքոյ դրանն. անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 3) Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան *ի վերայ* երեսաց առաջի սուրբ խաչին և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 5) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. և *ի* կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) Եւ նոցա զօրացեալ *ի* շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին՝ *ի* լցեալն պայծառագոյն լուսով և պաշտէին մինչև զառաւօտն: (59 /9; 59 /10) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ *ի* բեմ անդր և երթեալ միաբանէր *ի* տեղւոջն, ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 /11; 59 /12) Եւ *ի* նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր *ի վերայ* տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային, մինչև նկատեցին զտեղին: (59 /13; 59 /13) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր *ի վերայ* տարմալոյն, յորում սուրբքն կային զայս օրինակ. «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի, որ վկայեաց *ի* Նիկոմիդիա քաղաքի. և ևս աստէն վախճանեցայ: (59/15; 60/3) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և *ի* բարեբանութիւն մեծին Աստուծոյ. գոհանայր զմեծագոյն տուելոյն զպարգևս: (60 / 9) Եւ *ի* գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ *ի* հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, տէրունեան պայծառացեալ խաչին նշանաւ, և՛ խնկովք, և՛ զանազան ծաղկօք, և՛ անթիւ ժողովոց բազմութեամբ՝ օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք *ի ձեռն* առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս Քրիստոս՝ զճշմարիտն Աստուած: (60 /14; 60 /15; 61 /1) Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք և *ի ներքոյ* դրուագել զհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց կայեանս: (61 / 6) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց *ի* շիկակարմիր խորանի սրբոցն *ի վերայ* հարկանել եկեղեցաբար, յորում պաշտօնեայքն և թագաւորն և յոլով *ի* ժողովոյն կային *ի ներքս*, որ *ի* ջերմին հով ունէր *ի* սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 /9; 61 /9; 61 /11; 61 /11; 61 /11; 61 /11) Եւ բէժ կտաւով զմեծ խորանաւն շուրջ որմափակաբար պատեալ, յորում բանակն արքունի *ի ներքս* մտանէր *ի* ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին և երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ մաղթել զԱստուած և ունկն դնել Աստուածաշունչ գրոց: (61 /13; 61 /13) Եւ քանզի միշտ ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն, հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով *ի վերայ* յարմարեալ, և խաչ ոսկեղէն *ի* պատուականագոյն կազմեալ ականց և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով *ի վերայ* գրեալ,

զոր *ի վերայ* դեսպակին հարեալ կանգնէին, և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ շողային, և յարքունի ասպաստանէ ձիս սպիտակս ընտրեալս, որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին, և զագիս ձիոցն կարմիր ներկուածով տայր յարմարել, և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն սպաս ունել: (61 /18; 61 /18; 62 /1; 62 /1) Եւ սայլ ևս հրամայէր կազմել սպիտակ եզամբք լծելովք, ու զխորան սրբոցն բառնայցէ, և՛ երիցունս բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն, որք միշտ *ի* տուէ և *ի* գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 /9; 62 /10) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ *ի վերայ* դեսպակին՝ թագաւորական թագով, գունակ գունակ կերպասուցն փողփողելով, սպիտակ ձիովք, կարմրազգեացն ընդելուզեալ կերպասուք. և զպուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ և բազմութիւն պաշտօնէիցն առաջի և զկնի դեսպակին՝ խաչ *ի* ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 /11; 62 /14) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի *ի վերայ*. և ապա սպիտակ մեծ խորանն *ի վերայ* նորա, յոր եկեալ սուրբքն մեծաւ զգուշութեամբ, անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք *ի* հանգստարանն մտանէին: (63 /1; 63 /1; 63 /3) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և *ի* փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 5) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած *ի ձեռն* սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. և մարդասէրն Աստուած՝ այս է մատակարար բարեաց, լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր մնա զաւակ արու: (63 / 7) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ զպարգևսն *ի* յԱստուծոյ *ի ձեռն* սրբոց վկայիցն: (63 / 9) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ *ի* սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ *ի վերայ* սեղանոյն դնէր. և իբրև զրաւ լինէր սեղանոյն արքունի ընթրեաց, յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 /2; 64 /3) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ *ի* պահս և յաղօթս՝ հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն դրամբն, և անձանփրոյթ կատարէր զյիշատակ սրբոցն՝ յորդորելով զամենեսեան *ի* հաւատսն Քրիստոսի. և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, անանցական բարութեամբ յանանց յաւիտեանս: (64 /9; 64 /10) ԳԻՒՏ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ *Ի* ՄԱՍՔՈՒԹՍ *Ի* ՁԵՌԱՑ ՍԱՆԵՍԱՆԱՑ ԱՐՔԱՅԻՆ ՄԱՍՔԹԱՑ (64 /15; 64 /16) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից *առ ի* գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի, քանզի տեղեկացեալ էր *ի* հնադարացն պատմութենէ, եթէ *ի* Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (64 /17; 65 /1; 65 /1) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ *ի* տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն և կամ թէ յերկիւղէն հինին ճեպելոյ, և կամ թէ *ի* յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ *ի* մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 /4; 65 /5; 65 /5) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն

հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. և նա ասէ. «Բազում գերեզմանք են արդ շուրջ զեկեղեցեաւն. վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել, զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 /9; 65 /10; 65 /10) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել, և եղեալ ի միտս իւր ասէ. «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն, այլ ապաստան պարտ է լինել ի պահս և յաղօթս, և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն, որ ասէ. «զբարի հայցումն վաղվաղակի առնուլ յառատատուրն Աստուծոյ»: (65 / 2; 65 /12; 65 /12; 65 /13; 65 /14) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆՍ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ ԻՇՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՀԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵՒ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՑԱ ՋՕԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66/3; 66/3) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և սարկաւագունս, և անապատականս, և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ՝ ողջոյն. յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. ողջ լերուք: (66 / 7) Եւ ապա զայսպիսի հրաման արքային ընկալեալ այնուհետև ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12) Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ հռչակելոյն Հռիփսիմեայ և Գայիանեայ ի Դարահոջ գիւղն, որ է ի նահանգին Արցախայ, զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն, զոր ունէր նորին մատանեաւն կնքեալ և առաքեալ անդ երիցունս առնոյր առ իւր: (67 /1; 67 /1; 67 / 3) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն հեռագոյն ի գեղջէն, ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք՝ յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք բազմութիւնք խաչիցն և զանազան նշանացն փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն, ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուտղն մեծագոյն պարգևին: (67 /5; 67 /6; 67 /7) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) Եւ զաշխարհատիկինն թէպէտ և կամեցաւ անդէն թողուլ, քանզի ժամանակն գարնանային էր և յոլովութիւն անձրևացն բերման սաստկանայր յերկիր, ոչ հաւանէր առնուլ յանձն. այլ մեծաւ փափագանօք տենչացեալ, և ինքն երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 17) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և

զերանելին Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զյոյժ հռչակաւորս, զպատերազմայաղթս զՀռիփսիմէ և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 /20; 69 /1; 69 /1) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն, զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ, և ձիս սպիտակս կարմիր ներկուածով զագիսն կազմեալ, և զպուրս, և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ պերճացուցեալ, և բազմութիւն պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին, խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 /3; 69 /4; 69 /4; 69 /5; 69 /8) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն Աստուած՝ խնդրելով զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 11) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69 / 15) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի բարերարէն Աստուծոյ. և ոմանք ոչ ճաշակեցին մինչև ի գիւտ սրբոց նշխարացն: (69 /16; 69 /17) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք՝ հայցել զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 /1; 70 /1) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն, որ անդն յայտնեցան: (70 / 7) Իսկ յորժամ բերէին զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. և իբրև ոչ պատահեաց, յոյժ տրտմութիւն կալաւ զամենեսեան: (70 / 10) Իսկ յորժամ չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ, և որպէս եղևն ասացեալ, պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 14) Եւ հասեալ ի գիւղ մի՝ Արաժանս անուն և սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 /18; 70 /18; 70 /19) Իսկ երանելոյն կալեալ զձեռանէ սարկաւագին և խոնարհեցուցեալ ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. «Եթէ զԳրիգորիս խնդրէք, աստ է», և հրամայէր բերել զտեղին: (71 / 5) Մօտ ի գերեզման անդր փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 /6; 71 /7) Եւ երթեալ երանելոյն ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր խաչին կացեալ. և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ ունէր առաջի: (71 /7; 71 /9) Եւ նորա ձայնեալ անդրէն սաէր. «Կողքս և զստկունքս աստ են, ի ձեզ առէք»: (71 /11) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. և երթեալ ցուցանէր զնոյն տեղին, որ ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 15) Եւ հասեալ ի Քարուէճ՝ փոքրագոյն գիւղ մի. և լինէր անդ ցայգապաշտօն: (72 / 4) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւագագոյնս աբեղայս, և զնոյն Գրիգորէս մանկագոյն ևս քան զնոսա և յոյժ

ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն զոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 6) Եւ յահէ անտի ի բերանս անկեալ սարկաւագին, և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ, և նոքա աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 /8; 72 /9; 72 / 11) Եւ յորժամ սկիզբն լինէր ցայգապաշտամանն ի նմին աւուր, և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի և տեառնագրեալ զինքն տէրունեան խաչի նշանաւն՝ յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 11) Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. և եկեալ հնչիւն ձայնի ասէր. «Զոր դու հայցես աղաչանօք, անդ երևեցար»: (72 / 17) Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. և որ անդ, ասէ, երևելոց ումեք իցէ անդ մարդոյ: (72 / 18) Եւ Յովէլ երէց մի անապատական, որ առ արքային լինէր, պատմեաց, եթէ ես տեսի ի նմին տեղւոջ, ուր Յովէլ սարկաւագի բրել հրամայեաց, աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ խաղացեալ յոյժ յորդագոյն: (73 / 3) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 5) Յորժամ չուեալ ի Քարուիճէ՝ կանայք յառաջ ելանէին ի գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 /6; 73 /6) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և երիցանց՝ կարգել և յարմարագոյնս երթալ՝ հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73 /10; 73 /10) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրստոսի. և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. և ի յոլովութենէ տէրունեան խաչաձև նշանացն և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց, և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց, որ ի բազմութիւն խաչերոյն էին կառուցեալ, իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74/1; 74/1; 74/2; 74/4) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ, յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով, և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնէական բանակին: (74/6; 74/6; 74/7) Եւ յորժամ ի գիւղն մտանէր սուրբ և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 8) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ, այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 10) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12) Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 /2) Պատմեցին նոքա, զոր ի Յոբայ ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 / 2) Եւ պատմեաց վանաց երէցն և ասէ. «Երէց մի Վեկերտու Յոբ անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի, որ ունէր և առաքելական շնորհս, քանզի և մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ և առնէր աստուածածանօթս անճառելի

խորհրդոյ խորհրդակից Երրորդութեանն պաշտօնատարս: (75 / 9) Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել փոքրագոյն ինչ, և ելեալ *ի* տեղւոջդ յայդմ *ի* քուն մտեալ հանգչէր. (75 / 15; 75 / 15) մտեալ հանգչէր. և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր *ի* տեղւոջն, և մեզ պատուիրէր ասելով. «Միթ ոք զխաչդ *ի* բաց հանցէ *ի* տեղւոյդ, այլ մեծագոյն խաչ տուք հարկանել *ի* տեղիդ և այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ ծխել, զի մեծ սքանչելիս տեսանեմ *ի* տեղւոջն»: (76 /1; 76 /2; 76 /2; 76 /3; 76 /4) Եւ այլ աբեղայ ոմն հիւր եկեալ, և մեք ճաշ հրամայեցաք տալ. և մինչ նա հաց ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ, և *ի* շինին ամբոխն իմն լինէր: (76 / 6) Եւ մեր ամենեցուն զհիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք, և հիւրոյն յարուցեալ զբաժակն առեալ գնայր. և տարեալ վաճառէր. և զգինսն առեալ *ի* դպրոց մտանէր և ուսանէր թոշակաւն: (76 / 8) Եւ տեսանէր *ի* տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին, զոր անապատաւորն կանգնեաց՝ սպիտակազգեստ հանդերձիւ և յոյժ ահաւորագոյն տեսլեամբ և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր *ի վերայ* սրբոյ գերեզմանին: (76 /9; 76 /11) Եւ այնպէս օր ըստ օրէ հրամայէր տանջել, և նորա *ի* բռնութենէ տանջանացն ապաստանի *ի* սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ տանջանացն: (77 /1; 77 /1) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ *ի* տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն ևս հարկանել հրամայէր և ասէր. «Չիք հնար բուժել քեզ *ի* տանջանացդ, եթէ ոչ երթեալ խոստովանեսցիս *ի* նմին տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 /3; 77 /4; 77 /5) Եւ բազումք *ի* գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ *ի* տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 /11; 77 /12) Ի ՍՈՑՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. ԵՒ ՊԱՏՄԷ ԱՐՔԱՅԻ (78 / 2) Այրն այն Խոճկորիկ անուն, որում *ի* Ցրի երանելին Զաքարիաս և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան, *ի* հասարակ աւուր *ի* քուն կայր և տեսանէր *ի* տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն՝ սպիտակ, պճղնաւոր պարեգօտիւք և խոսեալ առն ընդ աբեղայսն՝ ասէ. «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. զի ոմանք ասեն, եթէ աստ է, և ոմանք եթէ անդ. և մեք յաշխատութեան և *ի* բազում հոգս եմք»: (78 /5; 78 /6; 78 /6; 78 /6; 78 /9) Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ. «Եկ զկնի իմ, և ցուցից քեզ զնշանակեալ տեղին». և տարեալ *ի* տեղին, զոր ցուցեալն էր յառաջ. և տեսանէի, զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր, և բոց ճրագին յերկուս բաժանեալ բուրէր *ի վեր*: (78 /12; 78 /13) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, եթէ արքայ *ի* քուն իցէ, և ինքն չիշխէր զարթուցանել: (79 / 1) Եւ անդրէն դարձեալ առ այրն, ասէ. «Արքայ *ի* քուն էր, և ոչ իշխեցի զարթուցանել»: (79 / 3) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր, ճրագն լուցեալ, և աբեղայն առընթեր կայր *ի* տեղւոջն: (79 / 5) Եւ զարթուցեալ *ի* քնոյ՝ եկն պատմեաց զայս ամենայն արքային: (79 / 10) Իսկ *ի* վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան *ի* տեղի նշանաւոր խաչին. և զխորանն արքունի *ի վերայ* տեղւոյն հարեալ. և շուրջ զխորանաւն բէժ ածեալ բացագոյն, և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր

աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն, սարկաւագապետացն խաչ *ի* ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս *ի* գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ *ի* ձեռս զանազանութեան խունկս ծխել. և միաբանութեամբ բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն զանճառելի երրորդութիւնն՝ հնչէր երկիրն: (79 /12; 79 /13; 79 /14; 80 /3; 80 /3; 80 /4) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ *ի* ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 / 6) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զխինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ *ի* հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 8) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, նի երիցունք, նի նախարարք, նի կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին *ի դուրս* զհող բրածին. բայց սխալեալ առ կողմամբն առնէին զբրածն. իսկ երանելւոյն նշխարքն յարևելս կոյս մնայր: (80 / 9) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն *ի* մեծագոյն հոգս. և ապա քաջալերեալ արքային ճշմարիտ հաւատով՝ ասէր. «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զինդիր բարւոյն: (80 / 13) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. և պատահէր ամենասուրբ գերեզմանին երանելւոյն. յոյժ խնդալից եղեալ թագաւորն և ամենեքեան, որ էին *ի* խորանին: (81 / 4) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան ժաղովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն. և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն *ի* նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին և հազիւ ուրեմն դադարեցուցանել զդիմեալսն: (81 / 6) Իսկ *ի* բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից, մինչև ամենեքեան *ի* թմրութիւն լեալ ժամս բազումս՝ ծածկելով զյոլովիցն խնկարկութեանցն հոտ: (81 /7; 81 /9) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն *ի վերայ* երկրի և *ի* զանազան պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր բերել. և եդեալ սապատ *ի վերայ* ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 /12; 81 /13; 81 /13) Եւ երիցունքն հանելով զնշխարս՝ հաւաքէին *ի վեր ի* սապատն, զոր թագաւորն ունէր *ի* գիրկս իւր: (81 / 14; 81 /15) Եւ գտեալ շիշս երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն. *ի* միում կայր յարենէ Զաքարիայ և *ի* միում *ի* նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի: (81/16; 81 /16; 81 /16) Եւ առեալ զամենն *ի դուրս* ՝ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 18) Եւ գտանէին ապակի մի *ի* գերեզմանին նորին Գրիգորիսի ըմպելի, զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ բարեաց տուեցելումն իւր: (82 / 1) Եւ *ի վաղիւ* անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել *ի վերայ* երկրին և ոսկեղէն մաղզմայս բերել անոյշ գինւով՝ զնշխարսն հրամայէր լուանալ և յարևացուցանել *ի վերայ* ստորարկեալ վառին: (82/3; 82 /3; 82 /4) Անդ ուրեմն գողացեալ աբեղայի միոյ *ի* նշխարացն, որ էր յԱմարասայ վանիցն: (82 / 6) Եւ եկեալ Գրիգորիսի *ի* տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ ասաց զանուն աբեղային և զգողանալն, զոր հարցեալ արքային, խոստովանեալ երեր առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 / 7) Եւ տրտնջեալ առն միոյ *ի* քարակրացն՝ սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս, ասէր «Մեզ նեռն ընտրեցաւ Գրիգորիսն այն»: (82 / 9) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս

Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, դառնայր երեսքն յետս, և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն, մինչև եկեալ և հող առեալ ի տեղւոյն, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Ահ մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. և փութապէս երկիւղիւ գործէին զշինուած սուրբ եկեղեցւոյն: (82 /15) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. և մեծագոյն ինչ մասն յԱմարաս հրամայէր թողուլ ի նշխարացն, և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 /17; 82 /18) Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի: (83 /1) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 /4; 83 /5) Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի/գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13) Ելանէր ի բանակէն, և յերրորդում գիշերին, յորում չորրորդն մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 /5; 83 /6) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83/17) Շարժի ի տեղւոջէն և ի հետիոտս կացեալ արքային, ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84/1; 84/1) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, ևի ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ, ևի հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 2; 84 /3) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն և կացուցանել հրամայէր զդեսպակ սրբոցն: (84 /5; 84 /6) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, ևի երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառ և գոհութիւն»: (84 / 12) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն զթագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի, և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով օր ըստ օրէ. և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 /16; 84 /18) Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ գնայր. և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն, մինչև տարեալ ընդ շինանիստն անցուցանէր. ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ, այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն, և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 /2; 85 /5) Այս ձևով գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական և անդ

հանգուցանէին՝ կատարելով զյիշատակ նոցա մեծապէս. և մեծագնի իւղովք անուշիւք օծանել հրամայէր զնշխարս սրբոցն: (85 /12) Տայ նմա մասն մի հ սրբոյն նշխարացն և հ նմին դաստակերտին մեծապէս կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (85 /16; 86 /1) Առնոյր և ինքեան մասն, զոր միշտ հ բանակին շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 / 2) Եւ զմնացեալն հ նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել հ սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն մատրանն, որ հ Դիւտական գեղջն՝ յանուն Պանդալիոնի. զի անդ փոխեալ զերանելին մեծարեսցէ յոյժ: (86 /3; 86 /3; 86 /4) Թողոյր երիցունս և սարկաւագունս և յոլովագոյն գունդ պաշտօնէից, և ինքն հ տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. և միշտ անձանձրոյթ էր հ պահս և յաղօթս և հ տուրս աղքատաց: (86 /6; 86 /7; 86 /8) Իսկ որոց հ նշխարացն հրամայեաց տալ, պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 8) Ասէ արքա. «Հոգիք հրաժարեալք հ մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. կամ կենդանիքս ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86 / 15) Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և զթել սկսաւ, իսկ յորժամ մերկացեալ հ բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն, սոյնպէս և ոգիք: (87 / 2) Մինչդեռ զգեցեալ զսպառազինութիւն մարմնոյ՝ կան ի ծանրութեան, իսկ յորժամ զսա հ բաց դնիցեն, որպէս եղևն ասացեալ, սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 /3; 87 /5) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ հ մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ, որ ասէ. «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ Մովսէս չքնաղագեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ, որում Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր հ տեառնէ զանդէն բնակութիւնն»: (87 /6; 87 /9) Իսկ եթէ անզգայ էր հոգի մարգարէին, որ ասեն ելեալ հ մարմնոյն, ի՞րր գայր հ զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 /10; 87 /10) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա, այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա հ սրոյ թշնամւոյն: (87 / 18) Եւ առաքեալն Պօղոս ասէ, «Ելանել հ մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ համարիմ». որ և նոյն իսկ կենարար Բանն ասէ ցհայրն. «Ջորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 18) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին հ տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել քան հ մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 /1; 88 /4) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ հ դժոխս հ փրկել զնոսա, եթէ արդարև զգայուն են և առաւել իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն հ մարմնոյ: (88 /8; 88 /8; 88 /9) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և հ հառաչանս նայելով յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 4) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք հ մեռելութենէ հ կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. և մեղաց թողութիւն հաւատասցուք առնուլ յուսով

ննջեցելոցն, որք կենդանիքս նոցա խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 /6; 89 /6) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ եղեի (89 /11; 89 /12) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և քահանայից, քորեպիսկոպոսաց, ազատաց և ռամկաց: (89 /13) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս, Մանասէ՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս, Յունան Հաշուայ եպիսկոպոս, Անանիա և Սահակ, և Ուտոյ Փող եպիսկոպոս, Յովսէփ՝ Կաղանկատուաց երէց, Մատթէ՝ Պարտաւայ երէց, Թոմա՝ թագաւորի դրան երէց, Պօղոս՝ Գայեգուճու երէց, Շմաւոն՝ Ցրւոյ քորեպիսկոպոս, Մատթէ՝ Դարահոճոյ երէց, Աբիկազ՝ Բեդայ երէց, Ուրբաթայր Մանուշէից երէց, Յովէլ և Պարմիդէ ևթ Յակոբ երիցունք, ևթ ազատ մարդիկ, ևթ նահապետք Արցախայ, Բակուր՝ Կաղանկատուաց նահապետ և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 6; 90 /6; 90 /6) ա. Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն, և զկարգս հոգևորս ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. և որպէս կարգն է, ի տարւոջն եպիսկոպոսին ընծայ տարցի: (90 /7; 90 /7; 90 /8; 90 /8) գ. Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ տացէ. ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90 / 2; 90 /13) դ. Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Ջ գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ, և գինի որչափ և կարող է: (90 / 15) Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, որթ մի: (91 /3; 91 /4) ե. Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ, այս ինքն՝ զմեռելոց յիշասակն, որպէս և կարողն է. և անմասն միւթ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 /6; 91 /8) զ. Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն, և զխոստակն յեկեղեցի կալցին: (91 /10; 91 /10; 91 /11; 91 /11) է. Եթէ վանաց երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 / 13) ժա. Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, ևթ որ անօրէն և մարդասպան է, ևթ կամ զգէտս հարցանէ, զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 /3; 92 /4) ժբ. Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն, և ընտանիքն զհետ արտասուել միւթ իշխեսցեն: (92 /5; 92 /6) ժգ. Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7; 92 / 7) ժդ. Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի

շաբաթ պահեսցէ. և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 9) ժե. Եթէ աշխարհական ոք *ի վերայ* երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ, և նոքա խոստովանեսցին, եթէ այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ *ի վերայ* նոցա կարգ, և յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 /12; 92/13) Ապա եթէ ոչ խոստովանեսցին ճշմարտութեամբբ, և զոր այլքն ասեն ճշմարտութեամբ և *ի յայտ գայ*, որպէս *ի* կանոնսն է գրեալ, պատուհաս դիցեն և *ի* բաց հալածեսցեն *ի* շինէն. և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային, և այն երդումն լիցի նմա: (92 /15; 92 /15; 92 /15; 92 /16) ժզ. Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս *ի վերայ* դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ, և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի *ի* բեմէն *ի վայր* առցեն և *ի* շինէն արտաքս հանցեն: (93 /1; 93 /3; 93 /3; 93 /3) Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք *ի բաց* հալածեսցեն: (93 / 5) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն *ի վերայ* դիցեն և *ի* վանաց մի հանցեն. իսկ եթէ յետ այնր վնաս ինչ գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93 /6; 93 /6) ժէ. Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ *ի* շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 9) Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին, նի արքայի, նի եպիսկոպոսաց, նի ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ, եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ *ի* վասն եկեղեցին տացեն: (93 / 11) ժը. Եւ որ տասնորդս տան ազատ մարդիկ, զկէսն *ի* բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 / 13) ժթ. Կիրակէին տէր և ծառայ *ի* վասն եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. այլ անաշխարհիկն զհոգեցատուրն յեկեղեցին տացէ: (93 /15) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կաթմ *ի* ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ միթ իշխեսցէ: (94 / 2) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն, որ *ի* կանոնսն գրեալն է, ընդ օրհնութեամբ արասցեն: (94 / 8) Եթէ *ի* մեր եպիսկոպոսաց, նի յերիցանց, նի յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ, և ամենայն աշխարհաւս հանդերձ, որք յայս ժողովս են, օրհնեալ եղիցին: (94 / 10) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ *ի վերայ:* (94/16) Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին *ի* դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. և բազում ուխտս ատրուշանաց կատարելով յարուցին հալածանս *ի վերայ* քրիստոնէից: (95 /5; 95 /6) Մի ոմն *ի* նախեղելոցն վարդապետաց, որ *ի* հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. նա այնուհետև և *ի* սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտաւորութիւն: (95 /6; 95 /7; 95 /8) Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն՝ ոսկեխաղաց տեսակաւ, յորում *ի* տէրունեան խաչէն էր մասնաւորեալ: (95 /10) Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել *ի* սահմանս արևելից՝ *ի* գաւառն Ուտիական: (95 /11; 95 /12) Եւ մտեալ բնակէին *ի* ճախճախուտ տեղիս և *ի* լօռաբոյս մօրսն՝ առ տեղեաւն, որում Գիսն կոչեն: (95 /12; 95 /12) Եւ ձգէր

զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհին Ուտիացւոց և յԱղուանս, ևթ Լփինս, ևթ ի Կասպս, և՛ մինչև ի դուռն Չորայ. և զայլազգի ազգսն, զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ զմեծ լերամբն Կաւկասու, զԳարգարսն և զԿամիճիկ Հեփթաղսն դարձուցեալ ի հաւատս՝ զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր, զոր ի վաղնջուց ուսեալն՝ էին մոռացեալ: (95 /15; 95 /15; 95 /18; 96 /1) Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ բնակէին՝ ղօղեալ ի սպառնալեացն դժնդակ իշխանացն. և անտի անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 /4; 96 /5) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն և զաստուածային առեալ գանձ, որ է խաչն տէրունական, եդեալ ի տապանի՝ ծածկէր ի գետնափոր կայենի: (96 /8; 96 /10; 96 /10) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 /11) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ քարոզէին հաւատս: (96 / 12) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն, որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն, ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի և տապան տախտակամած արարեալ՝ ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի անդ և ամ յամէ ուխտաւորեալ կատարէին զյիշատակս նոցա: (96 /18; 97 /1; 97 /2) Եւ յոլովիցն լինէր բժշկութիւն ի տեղւոջն, յորս հաստատեալ նուաճեցան հաւատացեալքն: (97 / 3) Եւ նախ անդ եդեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին, զոր Հին եկեղեցի տեղւոյն անուանէին, որում Գիսն կոչեն: (97 / 5) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն, որ ի կողմանս գաւառացն Աղուանից, գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 /13; 97 /14) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (97 / 16) Եւ ահա ի նմանէ մնացեալ եմք որբք, եկայք, եղբարք, յաստուածայինն երթիցուք ի քաղաքն Երուսաղէմ. և ի նոցանէ խնդրեսցուք մեզ առաջնորդս. զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (97/16; 97/17; 97/17; 98/1) Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս՝ համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. երթեալ հետևողաբար յԵրուսաղէմեան հասանէին քաղաք: (98 /2) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ, ընկալեալ ի նոցանէ լինէին: (98 / 7) Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխմ անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 /18; 98 /19; 98 /19) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի հիւսիսոյ կողմանն. և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (98 /21; 99 /2; 99 /2; 99 /3) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ

զատիկն: (99 / 4) Եւ ածեալ նստուցանէր զղակիշն իւր մերձ *ի* Խաղխաղն քաղաք: (99 / 11) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր *ի* ձեռս նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս և հրամայէր յերիս առաջս առնել՝ ասպատակել *ի վերայ* աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 /12; 99 /13) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ *ի* մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ *ի վերայ* Մեծ Կուենից: (99 / 14; 99 / 15) Ամապարեալ *ի մի վայր* ժողովէին զմասունսն նշխարացն ամենայն. և յերկուս ամփոփեալ արծաթեղէն կողոփս ծածկէին յերկրի: (100 / 2) Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին և զգլխաւորն քահանայից զերանելին Աթանաս անդրէն նահատակէին և զմնացեալսն գերի առեալ *ի* տեղւոջն բակարգել առնէին: (100 / 10) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ *ի* բնաշխարհիկ ազատաց, *ի* Բագնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100/12; 100/12) Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց *ի մէջ* գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տոփէր *ի* նա, զի գեղեցիկ էր յոյժ: (100 /14; 100 /15) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ *ի* կնութիւն իւր կամեցեալ: (100 / 15) Եւ զբազումս *ի* նոցանէ սպանանէին և զմնացեալսն գերի վարէին՝ ածելով յԱստեղն բլուր: (100 / 17) Եւ *ի մէջ* գերելոցն ունէին զերկուս քահանայսն՝ ընկերս Աթանասիոսի վկային: (101 / 1) Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր զլկտի բարբարոսովն. «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց, կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել մինչև *ի* մահ, և փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 9) Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ Աստուած՝ բարբառէր ասելով. «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, միթ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս *ի* քեզ. ամբիծ և ուղիղ պահեաք յառժամանակեայ վտանգէս: (101 / 12) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արաթ և այժմ անարատ մնալ ինձ *ի* մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 14) Ծագեաք զլոյս ճշմարտութեան քո *ի* սիրտ անզգայ բարբարոսացս. զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն ճշմարիտդ Աստուած»: (101 / 15) Իսկ զայն իբրև լուան անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց, զի թարգման կայր *ի միջի* նոցա, որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) Եւ իբրև ոչ կարէին հաւանեցուցանել զանհրապուրելի Թագուհին, կապէին զձեռս նորա *ի* յետս և եդին զվարսից նորա, և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա, և քանցէին մարմինք սրբոյն առհասարակ, և ապա բառնային զգլուխ երանելւոյն սուսերաւ: (102 / 1) Եւ յետ այնորիկ, *ի* նմին գիշերի մինչդեռ արթնական խնճոյիւքն դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն և առնէին ծաղրակատակ խնդութիւն, յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա *ի* տեառնէ: (102 /6; 102 /8) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ *ի* տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց, և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 9) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ *ի* տեղւոջն՝ փարէր *ի վերայ* սրբոցն նահատակացն, զոր տեսեալ բազմութեան մարդկանն, զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև

ցայսօր: (102 /11; 102 /11) Վասն որոյ յաւետասքանչ հրաշիւք հիանայր իշխանն. և *ի* մեծի ահի եղեալ՝ հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 13) Եւ ուսեալ *ի* նոցանէ զփրկութեանն ճանապարհ՝ հաւատաց յԱստուած կենդանի. և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն, և պատել սուրբ կտաւովք և ծածկել *ի* բլրին: (102 /14; 102 /16) Եւ անդէն կատարէին յոդեաց և յայծեաց պատարագս օրհնութեան. և զտէրունական զտօնն մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք *ի* նոցին վկայելոցն: (102 / 18) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՒԲԵԼԵԱՆ *Ի* ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. ԵԻ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ԶՕՐՕՔՆ ԵԻ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 2) *Ի* հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ *ի* սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ *ի քաց* արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 /5; 103 /5; 103 /5) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն, մերձ *ի* նաւահանգիստն Զոմաքատակ կամուրջին: (103 / 9) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն *ի* յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 /11) Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից *ի ձեռն* օրհնութեան քահանայիցն սրբոց խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103 /15) Եւ նախ ողոքանօք և ապա տրտմութեամբ խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ *ի* մերմէ խնամակալութենէս. վասն որոյ նախապատիւ ես քան զամենեսեան, եռամասնեայ զօրավարութեամբ փառաւորեալդ. ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո, որ ետ մեզ յաղթութիւն ասպատակիս, և ապստամբեալ քո յինէն քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց, մահապարտ ես դու և զօրականքդ քո *ի միասին*»: (104 /3; 104 /7) Արդ՝ եթէ յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ *ի* մերում բնութեանս շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի, զմիահասարակ սուրբ երրորդութիւնն, որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ *ի* չքոտի կռոցն վնասակարութենէ: (104 /11; 104 /13) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես *ի* մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմոնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 /14) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի *ի* Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ, սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 2) Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին *ի* բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի, որ պարունակեալ շրջագայէ զբազմաւորական գաւառս աշխարհին: (105 / 10) Ապա *ի* հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի լինէին նոցա զօրքն Հոնաց: (105 / 12) Եւ հասեալ նոցա *ի* գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա

յերկրպագութիւն կռոցն և *ի* հնազանդութիւն թագաւորին: (105 /13; 105 /14) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի *ի* նմին տեղւոջն: (105 / 15) Ընկալեալ *ի* Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, *ի* ծագաց հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. ամէն: (105/18; 105/19) ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ *Ի ԴԷՊ* ԳՐՈՑՍ (106 / 4) Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ են անկեալ *ի* գիրս հնագիր պատմագրաց, զոր պատշաճ վարկաք մակագրել *ի* տառս տաղաչափութեան մերում: (106 /7; 106 /7) Իսկ զմուբիւտանն մուբիւտն *ի* սեղանն արքունի մեծապատիւ առնէր: (106 / 13) Եւ խոհուրդ բերեալ ընդ մեծամեծս իւր՝ ասէ. «ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ, իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ *ի* հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ *ի* մատենագրաց: (107 /1; 107 /2) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ և դարձեալ մեծագոյն ունել *ի* մէնջ շքեղաշուք մեծարանս: (107 / 4) Եւ հրամայեալ ընթեռնուլ և թարգմանել *ի* պարսիկ գիր և լեզու: (107 / 10) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՝ *ի* նախնւոյն իւրմէ, առաւել զուարճացեալ, և ներբողումն գրոցն առնելով՝ դնէր *ի վերայ* աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 /10; 107 /11) Եւ գտեալ *ի* նմա գիր տասնևեօթն բարձի: (107 / 12) սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն *ի* սեղանն արքունի: (107 / 13) Յայնժամ հասանէր համբաւ *ի* դուռն արքունի, եթէ Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 15) Եւ ել գնաց անհամար զօրօքն *ի դիմի հարկանել* նոցա: (108 / 1) Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք հասանէր *ի* քաղաքն Տիզբոն և զզօրսն թաքուցանէր արտաքոյ քաղաքին, և պակաս վաշտկօք մտեալ *ի* քաղաքն՝ հարցանէր՝ *ի չքմեղս եղեալ*, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 /6; 108 /7; 108 /7) Եւ քաղաքացիքն յոյժ պատուեալ զնա. և ընդ լուսանալ առաւօտուն դիմեաց զօրն *ի ներքս:* (108 / 8) Եւ առին զգանձս ուսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, նի զոհարս ականց պատուականաց, նի զշաւարն բազմագինս, նի զոր ինչ բառնալն կարացին *ի* թագաւորական տանէն, և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն *ի* Բաղաբերդ: (108 /10; 108 /11) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց, և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, *ի* բերդն հաւաքեաց, և զէն, օճառս, և զկազմածս հեծելոց: (108 / 13) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ *ի* Շաղատու եկեղեցին. հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք: (108 / 15) Եւ Ը օր ցայգապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր *ի վերայ* եկեղեցւոյն. և ինքեանք ցրուեցան ընդ ամենայն երկիր. և ոչ ոք իշխէր ասել զանուն Սիւնեաց, և ԻԵ տարի անմարդ, ապալեր կայր երկիրն ամենայն: (108 / 17) Ապա եկեալ Շապուհ արքայ *ի* վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն, լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել *ի* Սիւնիս, գերել զխօսուն և զանասուն: (108 / 21; 109 / 1) Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին, և *ի* շրջելն հասին յԵկեղեցաբլուրն Շաղատու և ելեալ *ի վեր*: (109 /2; 109 /2) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք *ի բաց* գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդաիւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) Յայնժամ Անդոկայ պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ

անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհն: (109 / 9) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի հող հայրենի. որպէս քաղցր են ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 /11) Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից և անդ ումեմն ի զօրականացն պատահեալ՝ զետեղի: (109 /12; 109 /12) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. «Զի՞ է հեղումն արեանս. եկ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109 / 15) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ և զանհեթեթ գեղարդն ի բարձրամայր փայտից, և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 2) Եւ նոյնժամայն ապաւինեալ ի վերին օգնականութիւնն ասէ. «Եկեղեցիք Սիւնեաց, օգնեցէք ինձ»: (110 / 7) Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ, և վազրակերպեան սաղաւարտիւն զգեղեցիկ գլուխն հիւսեալ, սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. յարձակէին ի միմեանս: (110 /12; 110 /13) Դատապարտիւր անհնարին հսկայն, և յաղթողանայր քաջն Բաբիկ, ածապարէր ի սուրն միասեռի, որով անդէն սատակէր զմարդախոշոշ զազանն: (110 /14) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. և նորա բան խնդրեալ ասէ. «Բարձցի սանդն պղնձի ի դրանէ քումմէ»: (110 /16; 110 /16; 111 /1) Եւ սանդն էր լի մոխրով հնոցի. և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. «Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ այս մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111/1; 111 /2; 111 /2) Եւ արքայ մեծաւ զարմացմամբ հրամայեաց բառնալ զսանդն ի տեղւոջէն: (111 / 3) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել. և շնորհեալ մնա արքայի՝ մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111 / 4) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝ է առաջին կորզեալ ի հայրենեացն: (111 / 8) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. և հասեալ ի Շաղատ՝ ելանէ ի բլուր մի, և անտի փախչի եղջերու մի, դէպ ելանէ յԵկեղեցաբլուրն: (111 / 9; 111 / 9) Եւ Բաբիկ զհետ մտեալ, եղջերուն ի բլրին աներևոյթ լինէր. և ոտք երիվարին խրեցան ի բլրին. որ իջեալ յերիվարէն՝ հազիւ ուրեմն քարշէր զերիվարն: (111 /10; 111 /11) Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի աստուածային գանձիւն և հոտ անոյշ բուրեալ: (111 /12) Զայն օր մեծապէս կատարեցին տօն. ժողովք լեալ և բազում բժշկութիւնք լինէին, որք ի ժամուն դիպեցան անդ: (111 /15) Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 3) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻԻՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 8) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 /9; 112 /9) Նոյն աղէտք և ի Հայս գործեցան ի նոյն թագաւորէն: (112 /11; 112 /12) Բայց դէմ եղեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել զանցս աղետին եթէ մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. և ասէին. «Գունդն Պարսից,

որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. և բազում ևս այլ այրևձի, որ ի դրանէ եկին: (112 /13; 112 /15; 112 /16) Եւ հրամանաւ արքայի ստիպեն զամենեսեան և ասեն. «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ, և թողութիւն հարկաց արքունի լինի ձեզ: (113 / 2) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի ներքս դնել և կացուցանել մոգս և մոգպետս օրէնսդիրս աշխարհիս: (113 /4; 113 /4) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 /10) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն՝ յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց, զառաջինն տան ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ասրպատական կողմանն, և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին Չորայ, որ եկեալ էր աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113/12; 113/15; 113/16) «Արդ պատրաստ լեր ի դիմի ելանել, զի իսպառ սատակեացես զդոսա»: (114 /1) Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ, այլ կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւոց և փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ Խաղխաղ քաղաքի, որ ձմերոց էր թագաւորացն Աղուանից: (114 /3; 114 /3; 114 /5) Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 /6; 114 /7) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա, իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց սակաւութիւնն, թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. «Դատեաւ, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. մարտիքր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչինն ընդ մոզ. զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, շարժեաւ և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114 / 11) Եւ այսպէս կացեալ յաղօթս և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ, ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց ոմանց Բաղասական արքայի. անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից, զՄուշն սպանէին, զԳազրիկն վիրաւորեցին: (114 /19; 114 /19; 114 /19) Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր ամբառնայր Արշաւիր Արշարունի, գոչէր առիւծաբար և յարձակէր վարազապէս. սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփինաց և զայլս անհամարս, զորս յայսմ տեղւոջ սատակէր: (115 / 1) Եւ այնպէս ամենեքին այր զընկեր իւր ախոյեան կործանէր. առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 5) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր գետոյն յարիւն դառնայր. և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց: (115 /5; 115 /6) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն, որք փախստեայ անկանէին ի մեծ շահաստանն: (115 / 7; 115 /9; 115 /10; 115 /10) Եւ դարձեալ

յարձակէին քաջաբար *ի վերայ* բերդից և քաղաքաց, զոր ունէին պարսիկք յաշխարհիս Աղուանից: (115 / 14) Եւ բազումք *ի* նախարարացն Աղուանից և *ի* շինականաց, որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի, իբրև տեսին զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց, գային ժողովէին և նոքա և խառնէին *ի* զօրս նոցա. և միաբանեալ կցորդ լինէին նահատակութեան նոցա: (116 /1; 116 /1; 116 /3) Խաղային գնային այնուհետև *ի վերայ* պահակին Հոնաց, զոր ունէին բռնութեամբ Պարսիկք, առնուին քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին *ի ներքս*. և զդուռն տային *ի* ձեռն Վահանայ ումեմն, որ էր յազգէ թագաւորացն Աղուանից: (116 /4; 116 /7; 116 /7) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ *ի* նոցանէ, բայց միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116 / 8) Իսկ նոքա իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին *ի* տեղին, և ականատեսք լինէին յաջողմանն. և երդմամբ եդին ուխտ օրինօքն իւրեանց, յանձն առին զերդումն քրիստնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ կարգի իւրեանց: (116 / 12) Եւ մինչդեռ *ի* տեղիսն էին, գուժական հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ՝ եթէ աւերեաց զբազում երկիրս Հայոց: (116 / 16) Այս եղև *ի* ժամանակս Յազկերտի արքայի *ի մէջ* Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 /2; 117 /2) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին, որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր *ի ձեռն* նորա հոգին սուրբ: (117 / 13) Հաճեցան և ետուն մանկունս ընտիրս յուսումն. և զԲենիամին թարգման կոչեալ *ի* Սիւնեաց, զոր Վասակ Մանուկ *ի ձեռն* Անանէի եպիսկոպոսին արձակեաց: (117 /15; 117 /15) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան, և *ի* տան թագաւորի կարգեալ քահանայս՝ դառնայ *ի* Հայս: (117 /18; 118/1) Անցանէ *ի* Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր և դարձեալ անտի՝ շրջէր աշակերտօքն: (118 / 1) Եւ լուեալ եթէ *ի* Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ, դառնայ *ի* Սիւնեաց և գայ առ Խուրս՝ Գարդմանայ իշխան և նովաւ ածէ յուղղութիւն, և ինքն գնայ *ի* կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 /2; 118 /3; 118 /4) *Ի* նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ յերկերիւրոցն յԵփեսոս: (118 / 5) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ *ի* Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 7) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ *ի* Հայս. եղև նմա լինել առաջի Շապհոյ՝ անարի թագաւորին. գինեզինեալ *ի* խնճոյսն՝ սեղեխաբար վաւաշէր *ի* կին մի. ընդ որ ցասուցեալ Շապհոյ՝ զնդանել զնա հրամայեաց. և նա *ի* վաղակաւորն յեցեալ՝ անց գնաց, և ոչ ոք իշխեաց ձգել *ի* նա ձեռն: (118 /9; 118 /10; 118 /10; 118 /11; 118 /12) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *Ի* ՉՈՐԱՅ ԵՒ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ *Ի* ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱՒ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ ԶՈՐ ՅԵԼՍՆ ԻՒՐԵԱՆՑ ԱՒԵՐԵՑԻՆ (118 /15; 118 /15) Յետ այսորիկ գերեցաւ *ի* Խազրաց աշխարհս Աղուաից. հրկէզ եղեն եկեղեցիք և կտակարանք: (118 / 18) Ապա յերկրորդ ամին Խոսրովու՝ արքայից արքայի, յորում զսկիզբն հայ թուականին եդին, *ի* սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից *ի* Չորայ քաղաքէն *ի* մայրաքաղաքն Պարտաւ վասն հինահալած արշաւանաց թշնամեաց խաչին Քրիստոսի: (119 /2; 119 /3;

119 /3) Եւ նստուցին հայրապետ զտէր Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց, որ կալեալ զաթոռն ամս ԽԴ, սրբական վարուք կեցեալ փոխադրի յանմահ կեանսն: (119 / 4) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԿԱՅԵԼՈՅՆ Ի ԴԻՋԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ ԵԻ ԵՐԵՒՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՅԱՒՈՒՐՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ ԱԲԱՍԱՅ (119 / 8) Յառաջ քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. ի Դիզափայտ լերինն ի Կատարոյ վանս, որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան, որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119/10; 119/11; 119 /11; 119 /11) Ամենեքեան սոքա ի լեառնն Դիզափայտ աճապարեալ խոտաբուտ կենօք, զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ նաւասարդի ամսոյ. որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (119 /15; 119 /16; 119 /16) Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն տեառն Աբասայ տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական, որ ունէր նշան աստուածային խաչին ընդգրկեալ. և ասէր ցիս անուն իմ: (120 / 4) Արդ եթէ երկրպագեաք խաչիս և միթ մերձեսցիս ի սա»: (120 / 7) Եւ ես զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ ինչ փոյթ առնէի զիրացն: (120 / 7) Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի Մխանց տոհմին ի վայրս Կաղսէտու: (120 /8; 120 /8; 120 /9; 120 /9; 120 /10) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, Մար, Սարգիս, Գէորգիոս վկայ, Կոզմաս և Դամիանոս և մասն մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11) Եւ երեկր այր մի նոյն ձևով և ասէր ցիս. «Ես եմ Բասիրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի կորնչել նշխարաց իմոց. և որք մասին ցանկան ի սուրբ խաչէս, ընկալցին. և է մասն մի յայն խաչէն և մասն մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 /13; 120 /13; 120 /14) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 16) Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի նեղի եմք, ասէր: (121 / 1) Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանգերձ Բոհիւ քահանայիւ և Եզեկիէլիւ դպրաւ, որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսէտու առ իս Վեհիկս: (121 / 6) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք և հայր Տիրիթ ի Յովհաննու վանից՝ յանապատէն Քարմեղինայ և այլ բազմութիւն յոյժ հաւատացելոց: (121 /7; 121 /8) Եւ յանկարծակի եղև բուրումն անուշահոտութեան ի տեղւոջն. և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 11) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից և քաղցրութիւն առողջական վայրին Կաղսէտու: (121 / 14) Եւ նոյնժամայն մեծապէս օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ մասն: (121 / 17) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի մաքրագոյն յարկեղս: (122/1; 122/2) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ

եպիսկոպոսէ, ի Գրիգորէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ, ի Ստեփաննոսէ՝ Տայոց եպիսկոպոսէ, ի Մաշտոցէ՝ Խորխոռունեաց եպիսկոպոսէ, ի Գիւտայ՝ Վանանդայ եպիսկոպոսէ, յԱբղիշուէ՝ Ասորեաց եպիսկոպոսէ, ի Պապայ՝ Ամատունեաց եպիսկոպոսէ, ի Քրիստափորէ՝ Ռշտունեաց եպիսկոպոսէ, ի Սեկունդոսէ՝ Մոկաց եպիսկոպոսէ և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 /11; 122 /11; 122/12; 122 /12; 122 /13; 122 /14; 122 /14; 122 /15) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, եթէ են ոմանք գայլք հափշտակողք զգեստուք ոչխարաց, որ եկին յաշխարհիդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի, որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք և ուրացողք զսուրբ երրորդութիւնն, զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց՝ թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն՝ մատնել ի յաւիտենական կորուստն: (123 /2; 123 /4; 123 /5) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ, յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան, զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և ՃՁ-իցն ի Կոստանդնուպօլիս, և Մ-իցն յԵփեսոս, որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն, այսինքն ամենայն եկեղեցիք Քրիստոսի Աստուծոյ: (123/10; 123/10; 123/11; 123/11) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123 / 15) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (123 / 16) Իսկ ի վախճան յաւիտենիս Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124/3; 124/4; 124/4; 124/5; 124/8) Նոյն ինքն անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ, զի մեք զգեցցուք զանապականութիւն. եղաւ ի մսուր, զի մեք զանասնական բարսն ի բաց դիցուք. ի հրեշտակաց փառաւորեցաւ, զի մեք լիցուք նոցա երգակից. ընծայեցաւ ի մոգուց, զի պտղաբերեսցուք զհաւատս. կաթամբ բուծեցաւ, զի զանմեղութիւն ընկալցուք. զարգացաւ ըստ մարմնոյ ամենակատարն, զի ժամանեսցուք ի չափ հասակի լրմանն Քրիստոսի. եկն կամաւ ի չարչարանս, զի ի տանջանաց մեղացն զերծցուք. խաչեցաւ, զի ի կենդանութեան պտղոյն վայելեսցուք. մեռաւ, զի մահուամբն մեռուսցէ զմահ. եղաւ ի գերեզմանի, զի խորտակեսցէ զնիգս դժոխոց. յերրորդ աւուր յարեաւ, զի զմեզ ի կենդանութիւն փոխարկեսցէ. համբարձաւ յերկինս, նստաւ ընդ աջմէ հօր, զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 /11; 124 /11; 124 /11; 124 /12;

124 /14; 124 /15; 124 /15; 124 /15; 124 /16; 124 /17) Իսկ զոչ այսպէս խոստովանողսն նզովեցին սուրբ հարքն, նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոստացի, զՄանի և զՄարկիոն, զպիղծն Նեստոր և զԹէոդորիտոս, ևի զսնոտի չար ժողովն Քաղկեդոնի, ևի զհրէական տոմարն Ղևոնի, որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ, և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ փառաց. և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. զկորհեցողն այսպէս՝ նզովէ Աստուած, և մենք նզովենք զամենայն, որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին: (125 /8; 125 /8; 125 /9) Յիշեցուցանեմք և զբանն Յովհաննու աւետարանչի, որ ասէ. «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, միւ ընդունիջիք զնա ի տունս և միւ բանիւք ողջոյն ասել նմա: (125 / 14) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջիք և զմահաբեր վարդապետութիւն նորա ամենևին ոչ լսել»: (125 / 16) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ, հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն, զի մի ոք կորիցէ ի հովուաց կամ ի հօտից, այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի, ծառայիցս և երկրպագուացս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ողջ լերուք ի տէր: (125 /18; 125 /19; 126 /1; 126 /1; 126 /1; 126 /3) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՑՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՅՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 7) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն, որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա, և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 /8; 126 /9; 126 /9) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք, որ վերագոյնդ կան ի գրի, նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնոտն և զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա, զնմանողս նոցին արար տարաբնակ ի հեռաւոր վայրս: (126 /12; 126 /13; 126 /14; 126 /16) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. այլ մարմնաւորական պատերազմունքն կարի յաճախէին: (126 / 16) Ոիվ սքանչելի պատմութեանս, զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց, որում համեմատ են ոիչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց, որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի հոգւոյն սրբոյ բազում մասամբք և բազում օրինակօք կանխաւ դրոշմեցան: (127/4; 127/6; 127/7) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան, զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. ասէ. «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, ևի լինել սովուց յաճախութիւն, ևի սուրք, ևի սասանութիւնք, ևի նշանք յարեգակն,

նի *ի* լուսին, նի *ի* յաստեղս. նի խոռվութիւնք ժողովրդոց՝ որպէս ալեաց ծովու խոռվելոյ»: (127 /10; 127 /10; 127 /11; 127 /14; 127/14) Եւ արդ՝ քանզի ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ *ի* տիեզերական հարուածոցս, և մոռացայ զկարգ բանին, զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից, որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից՝ ըստ բանի մարգարէին, որ սաէր, եթէ մոռացայ ուտել զհաց իմ *ի* ձայնէ հեծութեան իմոյ: (127 / 17; 128 / 1) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, *ի* նոյն կարգն դարձցուք. քանզի տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լինել, եթէ զի՞նչ արդեօք կարիցէ բովանդակել, զի անթիւ հարուածս բարբարոսականաց թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128 / 2) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ *ի* մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ *ի* ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 /7; 128 /8) Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի, որ յաւուրս Փլաւոս Հերակլի քրիստոսասէր կայսերն, որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով, որ *ի* բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 14) Արդ՝ իբրև ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց, զոր սկսաւ առնել ընդ արքային Յունաց *ի ձեռն* զօրավարին իւրոյ, զոր կացոյց *ի վերայ* զօրուն այնորիկ, զոր կազմեալ էր ընդդէմ արևմտից, որոյ բուն անուն իւր Խոռեան կոչէր: (129 /1; 129 /1) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և *ի* գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց, որով դժոխք գերեցան, և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս ծիրանիս ընդելուզեալ մեծագնի մարգարտով. նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս, նաև զչորքոտանիս և զթռչունս մեծամեծս, զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ *ի* կողմանս արևելից: (129 /6; 129 /11) Եւ զմթերս գանձուցն, զոր աւարեաց և ետ բերել *ի* դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և մանկանց. այլ առաւել ևս ոգորէր ընդ ծով և ընդ ցամաք, և զզեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր *ի* կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 17) Նմանապէս ճարտարօք *ի* նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. և զայլսն ամենայն *ի* նոյն օրինակի յիւր անուն՝ զառաւելն *ի վերայ* յաւելեալ: (129/18; 130/1; 130/1) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր *ի* վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց, մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի և *ոչ հառ ի միտ*, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 /2; 130 /4) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա, հրամայէր վաղվաղակի *ի մի վայր* գումարել հանդերձ ամենայն

զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց և լսելի լինէր ամենեցուն ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 / 10) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում, այլ առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց *ի* սուսերս և զզերանդիս իւրեանց *ի* գեղարդունս: (130/ 12; 130 /13) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ *ի* ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130/16) Եւ ոչ հարկանէր ընդդէմ զօրացն Պարսից, որք պատեալ պաշարեալ *ի* հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. և ոչ անցանէր մօտ առ նոքօք, և ոչ գրգռէր զնոսա *ի* մարտ պատերազմի. այլ թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով, ճանապարհ կազմեալ ընդ աշխարհն Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (130 /18; 131 /1) Եւ խորհէր *ի* միտ իւրում յանպատրաստ ունել զմեծ թագաւորն Խոսրով: (131 / 3) Եւ իբրև ազդ լինէր Խոսրովու, հիանայր *ի* միտս իւր և ասէր. «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ այս զի՞նչ»: (131 / 5) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ոչ զմի ոք *ի* մարդոյ մինչև յանասուն *ի* համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 /10; 131 /11) Եւ *ի ձեռն առեալ* զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 /12) Եւ թողեալ *ի* ձեռս գումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն *ի* հնազանդութիւն ծառայութեան. և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131/14; 131/14) Եւ ինքն շարժէր զզօրսն հանդերձ ընտիր սպառազինուք և քաջընթաց երիվարօք աճապարէր հասանել *ի* հրաման թագաւորին: (131 / 17) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց *ի* պնդելոյ զհետ նորա: (131 /19) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբ Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցաց ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան թագաւորացն Պարսից, որ է *ի* սահմանս Մարաց աշխարհին: (132 / 3) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և անտի դարձեալ՝ կամէր ձմերել *ի* կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4) Ապա եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա իբրև զհեթանոսս, և առցին ամուրք նոցա, և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ *ի* զօրաց նորա: (132 / 8) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից, *ի* նոյն ինքն *ի* հրամանէ Խոսրովու թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան *ի* տեղիս տեղիս. և բազումք *ի* քրիստոնէից և *ի* հեթանոսաց, յարուեստագործաց բնակչաց քաղաքին, որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա, մնացին անդէն *ի* քաղաքի անդ: (132/9; 132/9; 132/10; 132 /10; 132 /11; 132 /13) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր սուրբ, որ էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն, հեզ և հանդարտ, որ եդ զանձն իւր *ի վերայ* նոցա, և երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: (132/15) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ *ի մէջ* սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. և կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ ստացուածս այգեստանեացն և գիւղաստանեացն, ընդ որ անցանէին: (132 / 20) Եւ անտի

չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական: (133 / 3) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրունկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 /5; 133 /6; 133 /7) Զի թէպէտ և հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհն իւր և անդէն կալան զքաղաքսն, զոր հանին բռնութեամբ ի նմանէ: (133 / 10) Եւ պատգամատարք առ նոսա Խոսրովու՝ Պարսից արքայի. «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ ականց պատուականաց, կամ ոսկեման մարգարտայեռ հանդերձից, բեհեզից և ծիրանեաց, կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 1) Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր ինչ ես գործելոց եմ յառաջագոյն. ի թողացուցանել ինձ նմա ըստ բանիդ քում, կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք՝ Շահենովն և Քրտիկարինաւն և զզօրսն իմ՝ զբիւրաւորս և զհազարաւորս զընտիր սպառազէնսն իմ, զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 5) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վերայ քո (134 / 10) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս, զոր առնես. զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. եթէ ոչ արարից ըստ բանիդ ըստ այդմիկ»: (134 / 11) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. և լինէր այն ի հրամանէ առն միոյ, որում անուն էր Գայշաք, որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և իշխան աշխարհիս. որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 /8; 135 /9; 135 /10; 135 /10) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. և ընդ զումարտակս սքանչելի պարսպացն, զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն, զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 / 15) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18; 135 / 20) Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական զիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. մանաւանդ ի տեսանել զպնդաքարշ կորովաձիգսն, որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 /1; 136 /1; 136 /2; 136 /3) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա և անխնայ կոտորեցին

յանցս և ի փողոցս քաղաքին. և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ յանպիտանս և յանօգուտս. և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս, և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի խանդաղատանս տղայոց, որք զկոտորեալ մարդքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136/4; 136/5; 136/5; 136/7) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. ապա տակաւ տակաւ շարժէին ալիք ընդդէմ մեր: (136 / 10) Արդ՝ իբրև լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր, որ պահէր և ունէր զքաղաքն Պարտաւ, կամէր խօսել առ ամբացեալ բազմութիւնն, որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին, վասն սաստկացեալ ահին, եթէ զինչ իցէ արժան գործել: (136 / 13) Եւ իբրև գիտաց բազմութիւնն զանչափ վատասրտեալ առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն, «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 /18; 136 /18) Եւ դէմ եղեալ առ հասարակ ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5) Եւ իբրև իրազգած եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ փախստէիցն. և հասեալ ի մասն ինչ առ ստորոտով լերինն, որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց, որ է ի նմին յՈւտի գաւառի, յորմէ և ես: (137 /7; 137 /9) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս, այլ զանկեալսն փոքր ի շատէ ի ձեռս, զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137/9; 137/9; 137/10; 137/10; 137/10; 137/11; 137/11) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէիցն: (137 / 12) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս երբեմն եբրայեցիքն ընդ ծովն Կարմիր, և անկան յամուր գաւառն Արցախայ: (137 / 13) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. և այլ ոչ ևս կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 /15; 137 /15) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. և ի մատուցանել զօժիտս և զընծայս թագաւորական ընկալեալ, յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138 /2; 138 /3) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն, որ փակեալն էին ի բերդին: (138 / 4) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 4; 138 / 5) Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 /7; 138 /8) Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. և սկսան ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն, զի թէպէտ և տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից, զի ի նմանութիւն լերանց ճակատեալ շուրջ զքաղաքաւն, թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն, նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց, որով

անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 /14; 138 /15; 138 /16; 138 /18) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. այլ նոքա ոչ ինչ վատեալք և յոչ մի ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. և զբեկեալսն ի պարսպէն անդէն շինէին և կանգնէին: (139 / 1) Ապա իբրև լքան վատեցան վաստակացան զօրք երկոցունց թագաւորացն, և ոչ սակաւ էր թիւ անկելոցն ի մարտի հետևակացն, խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զհզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 3) Եւ ասէ ցայրն այն, որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա. «Դարձիքր, դու, մոխուտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. զի տեսանեմք զհովասնութիւնդ ձեր, և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային տապախառն ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի, ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 9; 139 /10) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց՝ կանգուն մի յերկայնն և կանգուն մի լայնն. և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ, զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: (139 / 18) Եւ ի գալ միւս ամին և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն, զի կատարեսցուք զկամս մեր, և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ նեղեցից զաշխարհս և զծառայս նորա. և այնչափ հնարեցայց խելամտութեամբ. մինչև յիւրոցն վճարեսցի»: (139 /12; 139 /12) Եւ բերեալ զայն եդին ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա և աղաղակէին առ զօրսն և ասէին. «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր, ուր կայս. դարձարոքիք, երկիքր պագէք սմա. Ջերու խաքան է այս»: (140 / 2) Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 /5; 140 /5) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց, շարժէին զգլուխս իւրեանց և մեծաւ նզովիւք նզովէին զանձինս իւրեանց, զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140/8; 140/11) Ապա այնուհետև յամին երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու եղ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս, թէ զիաթրդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 /15; 140 /17) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր հանճարեղ և իմաստուն, առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց, թէ միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս յանձն առնում և ես լնուլ զպասքումն գազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 /5; 141 /7) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտականս Պարսից արքային, որք էին կարգաւորեալք ի մեծի դրանն. այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (141 /16; 141 /22; 142 /1) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհն Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի.

եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ առեալ ի նմանէ զիրաման վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհին իւրեանց. ոչ ինչ կասկածեալ յումեքէ: (142 / 4) Իսկ ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր, որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 /7; 142/10) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ մասն ինչ Ատրպատականու. որ մաշեաց ի տուր տուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 15) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. «Եթէ ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս, զոր առէր բռնութեամբ քոյով և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա, զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի, զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն, և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո. այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց, հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո, կուսակալդ Ասորեստանեայց. և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (142 /18; 142 /18; 143 /3) Թէպէտ և ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն ր զղօղելն յերեսաց նորա. այլ հպարտութեամբ և մեծաւ սաստիւ առնէր զպատասխանիսն. «Եթրթ, ասաի թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ, եթէ ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 10; 143 /13; 143 /13; 143 /15) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. և համառեալ, պնդեալ հասանել ջանայր ի դուռն Պարսից արքային: (143 /18; 143 /19) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա, փախստական գնայ առաջի նորա, անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. և զկանայս և զհարճս իւր և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս գետոյն Դկլաթու: (144 /1; 144 /2; 144 /3) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) Եւ յօժարեցուցեալ զոմն բազում մեծարանօք և կարասեաւ, որ վկայեալ էր ի դրան նորա քաջութեամբ. և փոխէր այլ անուն նմա, Ռոճվեհ անուանէր. հրապուրելով զնա մղէր, հարկանէր ընդդէմ ալեացն, զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի նմանէն զնա կացուցանէր: (144 /6; 144 /7) Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր

Խոսրով և ասէր. «Եթէ ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ, բայց ապա գիտասջիր»: (144 /13; 144 /13) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն, եթէ միթ երկիցես յերեսաց նոցա, այլ մարտիքր և յաղթեաք, իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ ասելով. «Զի եթէ յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 / 16) Տեսեալ նորա զհրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. «Աստուածք իմ, դատ արարէիք ընդ իս և ընդ թագաւորն իմ անողորմ»: (144 / 18) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր և եղեն իբրև զփոշի, զոր տանի մրրիկ: (145 / 1) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. մինչև ցե՞րբ իցեմք յահի և ի դողման արիւնահեղ թագաւորիս. մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի գանձս նորա, մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145/5; 145/5; 145/7) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան, և ոմանք խորասոյզ իսկ եղեն. ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ բնակութեան ընդ երեսս չարաշուք թշնամեաց»: (145 /12; 145 /12; 145 /13; 145 /14; 145 /15) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար մի, որ էր դայեակ անդրանկանն Խոսրովու, որ Կաւատն կոչիւր: (145 / 17) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 3) Բայց անսացէք ինձ սակաւիկ մի, և պատմեցից կարճառօտիւ զխորագիտութիւն առնն, եթէ զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից, որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային (146 /7; 146 /8) Եւ նա այնպէս ի վայրկեան ժամանակի զողացաւ զամենեցուն սիրտ. և յարեաւ ի վերայ նորա իբրև յորբոյ միոյ: (146 / 9; 146 / 10) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ոչ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ոչ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 11) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից, եթէ բարձաւ ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս, պատրաստական լերուք սակաւ ինչ հեծելովք: (146 / 17) Եւ քարոզն մեծաբարբառ աղաղակէր յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ և ասէր. «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ, զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 3) Եւ բացին զդրունսն Անյուշն բերդի. և յախուռն կոչէր

արտաքս զամենայն կալանաւորս արքային, որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 /5; 147 /6) Եւ ասէր ցնոսա. «Եկայք, ելէք, թշուառականք՝ սրտառուչք ի Խոսրովայ. զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 /7; 147 /8) Եւ մխեալ յընտիր յընտիր երիվարս ասպաստանացն Խոսրովու. շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 11) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 13) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով, ապա եթէ ոչ՝ մահու մեռանիցին: (147 / 15) Արդ՝ իբրև լսէր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. «Զի՞նչ են ձայնք գոչմանցն այնոցիկ»: (147 /17) Եւ նոքա ասեն. «Քանզի կամի թագաւորել փոխանակ քո որդի քո Կաւատ. և ամենեքեան ընթանան առ նա. և ահա ճակատեալ է յանդիման քաղաքիս առ եզերբ գետոյն. և արձակեաց զամենայն կալանաւորս մեծի բանտին զարգելեալսն ի հրամանէ քումմէ. և ցնծալով ամենեքեան օրհնեն զնա՝ արքայ կարդալով»: (148 / 3) Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն կալանաւորացն, հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. ոչ ի նստելն իմանայր, նի ոչ ի յառնելն զգայր ամենևին, քանզի ետես զզօրն ահագին հասեալ ի վերայ իւր: (148 /6; 148 /6; 148 /7) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին, և կայր ղօղեալ՝ թափեալ ոգի իւր յանկարծ երկիւղէն. և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 9) Ապա եկին հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) Եւ զհետ մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12) Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի, զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն՝ յապարանսն Մարասպանդ կոչեցելոյ: (148 / 13) Եւ իբրև եմուտ ստուգեաց զտեղւոջէն և զտանուտեառնէն, բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. «Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպէ՛ս հրապուրեցայ ի կախարդացն, որք ըղձային ինձ ի Հնդիկս ի Մարասպան տեղւոջ ըմբռնել: (148 /15; 148 /16; 148 /16) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. և բարձաւ չարն ի միջոյ: (148 /18; 148 /18) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. ապա յամբաստանութենէ բազմաց բարձան և նոքա սրով: (148 / 19) Եւ արձակեաց յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս, որք էին ի դիպահոջ դրան հօր իւրոյ: (149 / 3) Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա, տնեալ ամիսս Է. յաւելաւ առ հարս իւր հայրասպանն այն, քանզի բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն, և տալ ի ձեռս որդւոցն Իսմայելի: (149 /11; 149 11) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն, որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն և այնոցիկ, որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն, որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149 /15; 149 /15; 149 /17; 149/17) Որք փութանակի յուղարկէին ի հրամանէ նորա, և մեծաւ փափագանօք

գնացին ի տուն հայրենի: (149 / 19) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. այր հանճարեղ և իմաստուն, զօրաւոր ի բանս իմաստութեան, և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և խոնարհախօսութիւն նորա քաղցրալուր ռամկաց և խառնիճաղանճ ժողովրդոց: (150 /2; 150 /3; 150 /3) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու՝ յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի խեղութիւնս անդամոց, ոմանք տարագրեալք յաշխարհս հեռաւորս: (150 /7; 150 /8; 150 /10; 150 /10; 150 /10) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի դուռն արքունի. և յաջողեցաւ առաջի նորա, զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն, որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 /12; 150 /13; 150 /14; 150/14) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 /16) Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա, և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան նորա երբարձ ի նմանէն. այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. մինչև լցաւ ժամանակ խանդխտութեան նորա, և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 /17; 150 /18; 150 /18; 150 /20) Եւ առաքէ զնա որպէս երբեմն զՄովսէս ի Մադիամայ, զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուասպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (150 /21; 150 /22; 151 /1; 151 /1; 151 /3) Արդ իբրև ել նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. և կրկնել զծունր թանայր զգետինն: (151 / 4) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին՝ գոհանալով զԱստուծոյ, որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և շնորհեաց նմա տեսանել միւսանգամ զարկս սրբոց եկեղեցեաց: (151 / 6; 151 /8) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր զանձուկ սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս ծննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, ինչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 12) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 /16; 151 /18) Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. դարձան և նոքա ընդդէմ նորա: (151 / 19) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա, որսացաւ և հեղձոյց բաւական կորեանց իւրոց. և ելից զմորիս իւր որսով և զզօրս իւր յափշտակութեամբ: (152 / 1) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն և զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 /3; 152 /5) Եւ անկանէր ստուեր խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին: (152 / 5) Լուծան յօդք

անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա, մատնեցան ի պարտութիւն, անկան յետս ի պարսպէն և խուճապեալք որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս որսորդաց, ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ, կամ գթալով ի ծնունդս որովայնի իւրոյ, կամ զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական գութս, այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. ոմանք ի վերայ տանեաց և ոմանք ի ներքոյ խողովակաց. իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և բուռն հարեալ զեղջերաց սեղանոյն: (152/6; 152/7; 152/7; 152/8; 152/9; 152/10; 152/11; 152/11) Ածին և զեկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի տոհմէ իշխանութեանն աշխարհին Վրաց՝ զերկոսեան ունելով: (153 /2; 153 /2) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4) Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա, ողջոյն վարեցին զմորթս նոցա յանդամոց նոցա. և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153 / 7) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 12) Արդ՝ իբրև արար և կատարեաց նա ըստ կամս իւր և հրամայեաց բառնալ անտի զաւարն ամենայն, ինքն չուեալ անտի հանդերձ գանձիւքն՝ դառնայ ի տեղի իւր. և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 /14; 153 /15; 153 /16) Եւ պատուիրէր նոցա զայս ինչ. ասէ, թէ ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և ամրոցս իւրեանց և զվաճառս առաջի զօրաց իմոց, թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. ապա եթէ ոչ միթ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (153 /17; 153 /18; 154 /2; 154 /2; 154 /3; 154 /5) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. ապա եկին հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի հրամայեալսն: (154 /6; 154 /7; 154 /7) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր, կասկածէր, երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն, քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 /13; 154 /14; 154 /16) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (154 / 18) Ապա եթէ ոչ ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 /1; 155 /2) Եւ մինչ դեռ նա ակն ունէր պատասխանւոյն ի թագաւորէն, և կամէր հրապուրել պահել ինչ զպատգամաւորսն, որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա

սակաւ ինչ արծաթով: (155 /3; 155 /4) Եւ տանէր բերէր զնոսա պատճառս կազդուրելով. երբեմն ասէր. «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն գաւառաց աշխարհացս, զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». և երբեմն ասէր. «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան, այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 /8; 155 /10) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեաք փախչել զերծանել, քանզի գտին անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 15) Եւ երկնչիմք մեք յաստուածոյ մերոյ, և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 /16; 155 /16; 155 /17) Մինչ դեռ նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս լերանց, զբլուրս և զխորս ձորոց. և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի շէնս և յագարակս, ի տունս և յանցս ճանապարհաց: (156 / 3; 156 / 4) Եւ այն ի միում աւուր, ի միում ժամու: (156 /6; 156 /6) Ի ծագաց մինչև ի ծագս դողային սահմանքս մեր: (156 /9; 156 /10) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 /13; 156 /13) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնոքիկ, զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 /14; 156 /15; 156 /15) Եւ անտի լքեալք, յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 /16; 156 /16; 156 /17) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, զհետ մտեալ և կաթողիկոսին մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. թողեալ նորա զկահ և զկարասի իւր և զսպաս գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (156 /18; 156 /19; 156 /19; 157 /1) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ, այր յաղթանդամ և զօրեղ՝ ի տոհմէ գնդապետութեան ազգին իւրոյ. նա միայն ժամանեաց ելանել ընդ նմա: (157 /2; 157 /3) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. այլ գործեցին մեղք մեր առաջի նոցա զդժուարինսն ի դիւրինս և առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 /6; 157 /7) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ նորա յիրս դառնութեան: (157 / 8) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին, զոր ունէր ընդ իւր, անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն, և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 /10; 157 /10) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 10) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 /11) Եւ ժաղովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս, զգաւառապետս և զգիւղապետս, զերիցունս և զսարկաւագունս և

զդպիրս, որ *ի* ժամուն անդ հանդիպեցան յամրոցին Չարաբերդոյ. և ասէ ցնոսա. «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և անողորմ սրոյն, որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց յանկարծակի զանձինս մեր: (157 / 18) Եւ ահա եմք *ի* տարակուսանս, և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (157 / 22) Եւ արդ՝ եթէ արասցուք ըստ կամաց նոցա և եթէ ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ *ի* ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. խորհելով վաղվաղակի արարէք ինձ պատասխանի, որում և ես անսացից տեսեալ զօգուտն, քանզի ստիպէ զիս եկեալ պատգամն. և սա զի ոչ *ի* ռամկաց, այլ նախարարաց *ի* զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 /2; 158/4; 158 /5) Եւ իբրև զայս խօսեցաւ, ձայն բարձին միաձայն և ասեն. «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. իսկ արդ գուցէ՞ ոք *ի* մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 7) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, միթ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո *ի վերայ* մեր. վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս *ի վերայ* քո»: (158 /11; 158 /12) Յայնժամ ասէ ցնոսա. «Եթէ միայն տէր հաճեսցի, ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. բայց դուք զայս արարէք, զոր ասեմս ձեզ. իւրաքանչիւր ոք *ի* ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. և միթ ագահեսցեն սիրտք ձեր յինչս ձեր. զի կարասցուք ցածուցանել զերեսս նոցա պատարագօք»: (158 / 14) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ ամենեցուն եղին առաջի նորա. ապա եհան և նա բազում ինչս *ի* գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր *ի* պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (158 /18; 158 /18) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ *ի* նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց, ցեղից ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց՝ ըստ առաւելութեան և ըստ խոնարհութեան նոցա, զի գիտասցէ ինքն պատուել կարասեաւն: (159 / 2) Եւ հրամայեաց կահավարից և սայլից բառնալ. և ասէ ցորս անդն կային. «Իրաւունս համարիմ ես, բայց *ի* խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս *ի* բանակն այլազգւոյն, զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ *ի* հնազանդութիւն նոցա»: (159 /6; 159 /7; 159 /8) Եւ թոյլ տուեալ ոչ զոք բռնադատէր, այլ օրհնեաց զնոսա, որք ելին ընդ նմա և ասէ. «Քաջալերեցարուիք, որդեակք իմ, միթ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ *ի* հարկանել զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 / 13) եւ իբրև անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան *ի* գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի, ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 14) Այլ որպէս երբեմն *ի մէջ* Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա *ի* դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 /16; 159 /17) Գտին զնա բանակեալ *ի* նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ *ի* մեծ քաղաքն Պարտաւ՝ *ի մէջ* յորդաբուղխ մօրաջուրցն: (159 /18; 159 /19; 159 /19) Եւ *ի* հասանել նոցա *ի* դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. անդ տեսաք զբազմոցս

նոցա՝ *ի* գուճ *ի վերայ* ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 /1; 160 /1; 160 /2; 160 /2) Եւ զբաժակս և զըմպելիս արծաթեղէն քանդակունս յոսկի համակեալս, զոր բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանականն լափէին և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխառն յանզգայս *ի* միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք *ի* նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև *ի* տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 /7; 160 /8; 160 /9) Ոչ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, ևի ոչ սպասաւորք *ի* թիկանց կողմանէ: (160 / 10) Եթէ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, բայց *ի* զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին. շուրջանակի ասպարափակ, նիզակախիտ զգուշութեամբ: (160 / 11) Եւ իբրև մուծին զնոսա *ի ներքս* ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ ողջունին, որ բարձեալ *ի վերայ* բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. ապա ընթացան ընդ առաջ նորա և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ, և զայլսն արգելեալ յերկրորդ դրանն, և փոխեալ *ի* նոցանէ զօժիտսն *ի* բազուկս իւրեանց, տարան զկաթողիկոսն միայն *ի* ներքսագոյն խորանն, ուր նստէր արքայորդին: (160 /13; 160 /14; 160 /16; 160 /16; 160 /17) Եւ *ի* յանդիման լինելն երկիր եպագ կաթողիկոսն *ի վերայ* երեսաց իւրոց. և մատոյց նմա զպատարագսն. նոյնպէս և մեծամեծացն ամենեցուն: (160 /18; 160 /18) Եւ ընկալեալ *ի* ձեռաց նորա և յոյժ բերկրեալ *ի* տեսանելն զնա, հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա նստել, հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն *ի* խորանի անդ: (161 /2; 161 /2; 161 /3) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև ժամ մի, ասէ. «Հայր իմ ես դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ Աստուծոյ. և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի *ի* զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 / 5) Եւ արդ *ի* գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ, զի դարձցին անդրէն *ի* բանակս իւրեանց և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. և ուխտ եդից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու խաքանայ, զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 /6; 161 /7) Եւ դու պատուէր տացիր ամենայն իշխանութեան քում, զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և *ի* վաստակս իւրեանց և *ի* գործս ձեռաց: (161 /12; 161 /12) Եւ ասատակեցից ես ընդ աշխարհս, որ շուրջ զքև և բերեալ հանգուցից զաւարն և զկապուտն *ի* սահմանս քո. և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ, զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չոբայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 13) Յարեաւ կաթողիկոսն և երկրպագեաց նմա և ասէ. «Ծառայք քո և հօր քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս. խնայեաւ այսուհետև յանձինս ծառայից քոց և դարձոյ զսուր քո *ի* մէնջ, զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում, զոր օրինակ ծառայեցաք Սասանականին»: (161 / 18) Ապա հրամայեցաւ նոցա նստել՝ յուտել ընդ ինքեանս. և իջուցին զնոսա *ի վերայ* ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ եդեալ առաջի զամանս լցեալ *ի* մսոյն պղծոյ. և ոչ կամեցան ճաշակել, զի էին աւուրք պահոց քառասներորդացն: (162 /6; 162 /7) Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս

խարշեալս *ի* տապակի: (162 / 9) Եւ յարուցեալ յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով, զի երթիցէ *ի* քաղաքն և հեշտութեամբ ազգի *ի* տան իւրում: (162 /12; 162 /12) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա *ի* բանակս նոցա՝ *ի* չուել նոցա և *ի* նստել: (162 /13; 162 /13; 162 /13) Եւ իբրև հաստատեցան սիրտք նոցա *ի* նա, ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զինդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. «Որովհետև ծառայք քո եմք, խօսեցայց զօգուտն առաջի քո, տէր իմ: (162 / 14) Զի միթ խոպանացեալ անապատասցի երկիրս, առաքեսցես *ի* քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, *ի* շէնս և յագարակս, *ի* բերդս և յաւանս, զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առաց երկիւղի և պահեսցին նոքօք յամենայն բռնութենէ զօրաց քոց: (162 /16; 162 /17; 162 /17) Եւ եթէ միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս *ի* ծառայութիւն, խոնարհեաթց /ճիշտը՝խոնարհեա՝/ դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ և հրամայեաթ արձակել զամենայն անձինս գերեալս *ի* զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս, զոր ունին արգելեալ *ի* խորանս իւրեանց, զի միթ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք *ի* դստերաց, և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գործովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (162 / 21; 163 /2; 163 /2; 163 /3) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա *ի* խնդիրս իւր: (163 / 7) Եւ առաքեաց *ի վերայ* այսոցիկ արս յայտնիս, *ի* մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք կաթողիկոսին: (163 /9; 163 /9) Եւ ելեալ *ի* բանակս նոցա՝ քննէին և յուզէին *ի* խորանս և *ի* վրանս նոցա. և զթաքուցեալսն *ի ներքոյ* կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս, և ոչ ոք իշխէր հարկանել ընդդէմ նոցա: (163 /11; 163 /11; 163 /11; 163 /12) Եւ ժողովեալ երամ երամ՝ ածէին *ի* դուռն կաթողիկոսին: (163/13) Եւ նա, իբրև հաւ *ի վերայ* ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն, և առաքէր յիւրաքանչիւր տունս: (163 / 14) Եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ նմա. և յաջողէր յամենայն ճանապարհս և *ի* խորհուրդս իւր: (163 / 16) Եւ մեծացաւ անուն նորա *ի* մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն, յորում այց արար Աստուած *ի* ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում *ի* փրկութիւն: (163 /16; 163 /17; 163 /18) ՎԱՍՆ ՍԱՍՏԿԱՑԵԱԼ ՍՈՎՈՅՆ, ՍՐՈՅՆ ԵԻ ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ *Ի ՄԻԱՍԻՆ* (164 / 2) Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն, զի եկն եհաս, եռացոյց *ի ներքոյ* ոտից մերոց զմուկն ծախող. և եկեր զամենայն բոյսս և սպառեաց զամենայն պտուղ անդաստանաց մերոց: (164 / 4) Ապա *ի մի վայր* գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, նի սուրն, նի մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք *ի* միմեանս խուճապէին, և յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 / 5; 164 / 6) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք *ի վերայ* մեր. ահաբեկեալք *ի* նոցանէն *ի* տերևոյ նեթ խարշափելոյ սրտաթափք: (164 /10; 164 /11; 164/11) Եւ *ի* ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ *ի* գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. և ոչ ինչ լինէր օգուտ ուժի ինչ յուտելն: (164 /11; 164 /13) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ *ի մի վայր* դիմէին *ի վերայ* այնպիսեացն, որ ունէին.

յափշտակէին *ի* նոցանէ և պատուհասակոծ ևս առնէին վասն ընչիցն: (164 /16; 164 /16; 164 /16) Եւ լուայ *ի* հաւատարիմ մարդոց, եթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս, այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (164 / 18) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի *ի* Վեսպիանոսէ և *ի* Տիտոսէ: (165 /4; 165 /5) Եւ կատարէր բանն մարգարէական, եթէ՝ «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ միւթ բեկցի *ի* տան ձերում»: (165 / 7) Եւ *ի* ժամուն յայնմիկ և *ի* խառնել դալարտոյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 /7; 165 /8) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին *ի* լսել և *ի միտ առնուլ*, որ է այս ինչ. մօտ *ի* վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս, որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 /9; 165 /9; 165 /10) Զորս ողբալ *ի սուգ առի* աւուրս բազումս *ի վերայ* անթիւ խայտամահացն՝ աղաչելով զամենողորմն Աստուած, զի յանգումն արասցէ անտանելի հարուածոցն: (165 /20; 165 /21) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց, զի յայսմ ևս յայտնի լիցի բան մարգարէական, եթէ՝ «Ածից *ի վերայ* ամենայն հասակաց քարձ և *ի վերայ* ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 /5; 166 /5) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ *ի* ջուրցն հեղեղէ *ի* տապանի անդ: (166 /7; 166 /7) Եւ գթացեալ ետ նոցա զինդրուածս նոցա, առաքեաց լիութիւն յանձինս նոցա. յագեցոյց զքաղցեալս և լի արար զկարօտեալս բարութեամբ, զի վայելեալք յաւելցեն *ի* փառաւորութիւն Աստուծոյ: (166 / 9) ՍԱԿՍ ՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՑՆ ՈՐ ԽՆԴՐԵՑԱՒ ՎՐԷԺ *Ի* ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (166 / 11) Եւ եդ զահ և զերկիւղ ընդ երեսս երկրի. և առաքեաց գործակալս *ի վերայ* ազգի ազգի արուեստագործաց, որք զգիտութիւն ոսկեձնութեան, ևի արծաթահալութեան, ևի երկաթահանութեան, ևի պղնձագործութեան ունէին: (166 /14) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս և հաստատեաց *ի* միտս իւր զոչ ծածկեալն *ի* նմանէն, եդ *ի* մտի իւրում *ի* ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհին Հայոց, և զնոսա ևս սահմանակցօք իւրեանց ածել *ի հնազանդութիւն*: (167 /3; 167 / 3; 167 /3; 167 /3; 167 /4) Եւ ընտրեալ *ի* զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրհ և արիւնարբու: (167 / 5) Արդ՝ իբրև եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհին Հայոց, լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից՝ ընկճեալ կայր իբրև զօձ *ի* ճանապարհին դարանակալ և պահէր առաջի նորա զճանապարհն: (167 / 12) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր *ի մէջ* իւրոց և կարծիս տայր կտրել զշառաւիղս Սասանականին և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 15) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց, յոր յուսացեալն էին, որում և եդեալն է խաղալիկ *ի* ձեռին, և զգուէին *ի* գիրկս որպէս մանուկ ընդոծնի իւրեանց: (168 /1; 168 /1) Այլ անկան պարտեցան առաջի սակաւաւորացն, որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան *ի* սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ, զոր Հոնահն կոչէին՝ իշխան գնդին տաճկաձիաց. «Արիի, ասէ, անց *ի մէջ*, ընտրեաւ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն

հազարս և դիմեաք *ի վերայ* նոցա: (168 /5; 168 /6) Եւ միւք ընտրեսցես վասն նոցա տեղի պատերազմի. և միւք ճակատեսցիս ընդ նոսա. և միւք ձգեսցես զսուր քո *ի* պատենից իբրև վրէժխնդիր *ի վերայ* թշնամեաց իւրոց, զի միւք պարծեսցին յազգս իւրեանց. եթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 /7; 168 /8) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա, զի *ի* սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել *ի* պատերազմ թագաւորին և *ի* բանակս նորա և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 /11; 168 /11; 168 /11) Արդ իբրև լուաւ զայս հպարտն *ի* հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա. և հանդէս արար զօրուն նորա և եհաս ընդդէմ թշնամւոյն: (168 / 15) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ *ի* ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն *ի* փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 / 19) Եւ յարուցեալք աստի անտի գոչէին *ի վերայ* նոցա. և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերք ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին *ի* նոցանէ և ոչ մի. և ոչ ոք էր, որ գուժկան լինէր այնչափ արանց: (168 /20; 169/1) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, գիտաց *ի* միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատասյն հիւսիսոյ՝ անդրէն յետս ընդդէմ որդւովքն իւրովք. և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ *ի վերայ* կորեանց իւրոց, և տուժել ընդ միոյ հազարս և ընդ երկուց՝ բիւրս: (169 / 16) Քանզի սկսայ ասել վասն ահագին և սոսկալի հատուցմանն, որ հատուցաւ *ի* գլուխ թշնամեաց մերոց: (169 / 18) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն Մովսեսի *ի* հարկանելն զԱմաղէկ, կաթմ մեծ, զոր Գեդէոնն կոտորեաց, կաթմ սկայազօր քաջութիւն որդւոյն Յեսսեայ, կաթմ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս *ի վերայ* Ասորեստանոյն և որ սոցին նման: (170 /1; 170 /2) Այլ մեք *ի* նոյն դարձցուք *ի* կարգ բանիցն, զի մեծ արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ, և մեք ոչ նայեցաք: (170 /3; 170 /3) Դիմեցին նոքա *ի* կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին *ի* հիւսիսական օձտող առիւծէն, որ էր նա ինքն Ջերու խաքան, առ գիշախանձ կորիւնն իւր՝ Շաթ, թէ հասին *ի վերայ* իմ հէնք, և ոչ յաւելուս տեսանել զերեսս իմ. փոխանակ զի ոչ կացի ես յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 /6; 170 /7) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղէր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են և ջանա՛յ ապրել *ի* ձեռաց դոցա. զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառելզքեզ. այլ ես կորեայ և անզաւակացայ: (170 / 11) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ *Ի* ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՑԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 14) *Ի*ստոյգ և *ի* բուն օրինակս պատմագրաց այսպէս ծանեաք, եթէ Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան *ի վերայ* Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու, և սպանին զնայ և ինքեանք զնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու՝ որդւոյ Որմզդի, փախստեայք եղեալ *ի* ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին *ի* Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (170 /16; 170 /16;

170 /17; 171 /2; 171 /3) կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 7) Ուստի լեալ փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. և առեալ երդս իբրև երեսուն հազար՝ անցանէ ի կողմանս Աղուանից, հասանէ յՈւտի գաւառ՝ մերձ ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 /9; 171 /9) Կամէր անտի ևս մտանել ի Խազիրս և յաւելուլ ի թշնամիսն: (171 /10; 171 /10) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր, թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 /12; 171 /12) Նա իսկ և իսկ առաքէ գիր խոնարհութեան զկնի Միհրանայ. «Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. զոր առեալ ընթերցաւ և լի եղև ուրախութեամբ: (171 /17; 171 /17) Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ հաճեցաւ ի նմա լինել բնաբար: (171 / 18) Իսկ ի գալ գարնանային աւուրցն՝ ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխաւորացն արս երկոտասանս, սրով բառնայ և տիրէ աշխարհին: (172 /1; 172 /1; 172 /2) Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր զնախնական ազգն Հայկազնեանց՝ Եռանշահիկս, զոր վերագոյն գրեցաք ի մատենիս, կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ, և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 /5; 172 /6; 172 /6; 172 /6; 172 /7) Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172 / 7) Սորա լինի որդի Վարդ. Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն Աղուանից, որ էառ զմկրտութիւն ի Վիրոյէ՝ Աղուանից կաթողիկոսէ: (172 / 11) Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ Փերոժ, Ջուանշիր, Յեզուտ Խոսրով, Վարազման. այս կացցէ ի պատշաճն: (172 / 13) ԳՈՐԾՔ ԵԻ ՔԱՋՈՒԹԻԻՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴՒՈՅՆ ՎԱՐԱԶ ԳՐԻԳՈՐԻ ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՑՑ ԱՐՈՒԹԻԻՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 / 17) Զօրանայ ազգն Հագարու՝ միաբանեալ իբրև ցեղս տասն. խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ, անցանեն ընդ կողմանս Ասորեստանի և ելանեն տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 / 4) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 5) Եւ ի լինել այսորիկ՝ Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից, ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական տոհմէ՝ տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173 /10; 173 /11) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 /12; 173 /12; 173 /13) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն

Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173/15; 173/16) Անդ առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ և յանդիման առնէր զմանուկն Ջուանշիր: (173 / 19) Նոյնժամայն եդեալ արքային զձեռն ի գլուխ նորա գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) Եւ անցեալ ընդ գետն Դկլաթ՝ եհաս ի Վեհկաւատ գաւառ. ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 /3; 174 / 4) Եւ յորժամ ելանէին ասպատակք ի նոցանէն, ելանէր և սպարապետն Աղուանից և զյաջողութիւն ցուցանէր արիաբար: (174 / 6) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց յամսեանն մեհեկանի, որ օր ծննդեանն էր Քրիստոսի, երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան, և որդիքն Հազարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 10) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր, և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 /13; 174 /15) Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ հնձեալ, աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 18) Ապա գտեալ զառողջութիւն՝ մտանէ առ արքայ, և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 /4; 175 /5) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս, զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար քան զամենեսեան առնէին. ընդ մէջ ածեալ զօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր ոսկեստրեայս, ապարանջանս բազկացն և պսակ ցանկալի ի գլուխ նորա. ետուն նմա զանկապանս մարգարտով և գումարտակ նոյնգունակ՝ շուրջ զպարանոցան: (175 / 9) Քանզի Իմայ և Ահմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15) Եւ ինքն որպէս զիմաստուն ոք զնոսա ի խաղաղութիւն վարեաց. ուստի և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (175 /17) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 2) Անդ ակն ի վեր եղեալ արին Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետնն ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն, մինչև առեալ զթագաւորն ելանէին ի Դաստակերտն Մեծ: (176 /3; 176 /4; 176 /7) Եւ ահեղ յոլովութեամբ դիզանայր թշնամին ի վերայ նորա. և անտի շարժէին զթագաւորն ի Բեկղաղ. և որդիքն Հազարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 7; 176 / 8) Յետ այսորին ճակատ առ ճակատ պատերազմ խմբեալ. և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. և վերնառաք հրամանն երթայր կործանէր զթագաւորութիւն նոցա: (176 /13; 176 /14) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ՝ գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 /17; 176 /19) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից

ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 /21) Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ հոգին արծարծեալ. այսպէս փարէր զորդւովն իւրով՝ զգոյն երեսաց ալեծաղիկ զարդարեալ: (176 / 23) Եկեալ մեծապանծ անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից՝ հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 6) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 / 9) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. այլ և ձերբակալս ի նոցանէ ևի ձիս, ևի ջորիս, ևի կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 13) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. յաջողեցաւ ևս այն օր նմա ի տեառնէ առնելով զյաղթութիւն: (177 /15; 177 /15) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 1) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178/4) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն, այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց, մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան: (178 /6; 178 /7) Եւ անդ մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ՝ իշխան աշխարհին, որ երրեակ իշխանութեան գահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր, գայր առ նա և իւրովի պատէր զվէրս նորա. և զմեծ քաջութեան նորա զյաղթութիւն խնդութիւն համարեալ: (178 / 10) Յայնժամ խաղաղական և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս՝ առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 14) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր, մինչև զհասականծին և արգանդակիցս մանկունս պահանջմամբ թափէր: (178 / 15) Իսկ նա ոչ ինչ կասկածէր ի նոցանէ, զի բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 /18; 178 /18) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (178 / 19) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 /2; 179 /3) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ գալ նմա ի միաբանութիւն, զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել զմիակամ սէր և խաղաղութիւն: (179 /7; 179 /8; 179 /9) Զայս կնքեալ խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ դառնայր, և սպարապետն Աղուանից մարբն և եղբարբքն հանդերձ դառնայր յաշխարհն իւր: (179 / 11) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս

արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել առանձնակի, և ինքն եղբարբքն հանդերձ ելանէր ի հայրենի գաւառն: (179 / 17) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա, զի ի հնազանդութեան կացցէ նմա. և արձակէր գունդս և կարգէր կողմնակալս Աղուանից նահանգիս: (180 / 1) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. արք չառանձնողք քինախնդիր եղեալ, զէն զանձամբ արկեալ՝ հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և յանտառախիտ տեղւոջ զառաջին քնովն ղօղեալ: (180 /5; 180 /5) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին, և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 8) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց և տեառն իմոյ Ջուանշիրի հնգետասան ամ: (180 /11; 180 /11; 180 /11) Եւ այսպէս տաճիկք յարձակեցան ի կողմանս հիւսիսոյ և արևելից. և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 /14; 180 /15; 180 /16) Իբրև տեսանէր զզաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ, զի զհայրն իւր ի նոցանէ ևս թափեսցէ: (181 / 2) Եւ հայր նորա արգելոյր զնա ի խորհրդոյն և գնայր կամաւորաբար ի թշնամիսն: (181 /3; 181 /3) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հոռոմոց. եղեալ միակամն եղբայրութեան՝ գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 /4) Հաճոյ թուեսցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181 /12; 181 /13) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն, զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր, հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182 /4; 182 /5) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ, ապուհիպատ և պռոտոն պատրիկ և արևելից կուսակալ, ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգնստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 /9; 182 /10) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր, և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 13) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր, մանաւանդ զնշանին զամենազօր գալստենէն առաւել լինէր գոհացող. ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած, որ ամենայն բարութեանց տուողն է:

(182 / 17) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) Եւ ի ծագել Արուսեկին մեծի առնոյր զարքունական զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարախմբեալք: (183/4; 183/5) Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183 / 7) Եւ ոչ զբաղմունք պագշոտելիք, այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. և զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 /10; 183 /10) ԿԱՅՍԵՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԳԱԼՆ Ի ՊԱՐՍՍ Ի ԿՈՉԵԼ ՋՋՈՒԱՆՇԻՐ (183 /13; 183 /13) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 /14; 183 /16) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ գալ նմա ի տեսութիւն: (184 /1; 184 /1) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ և ողջամբ ընկալեալ զնա: (184 / 3) Եւ նոյնժամայն հրամայէր փոխել ի նմանէն զտխրականն զգեստ, զոր սակս մահուան ամուսնոյն իւրոյ էր զգեցեալ. և ագուցին նմա զարքունական զգեստն: (184 / 4) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 5) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. և նմա ոչ էր փոյթ այն. և այնուհետև խնդրէր հրաժեշտ ի բարեսէր տեառնէն: (184 /10; 184 /11) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ գաւազան զօրութեան, և սովաւ տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 /15; 184 /15) Խորհի մեծիմաստն Ջուանշիր տեղի հանգստեան տէրունական նշանին գտանել. և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184/17; 184 /18; 184 /19; 184 /19) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (184 /20; 185 /1) Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) Եւ այնպէս արքայաբար մտանէ ի կայսերական մարզարանն: (185 / 3) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա, և զիւրն պատմուճան և դրօշս երկուս. և զորդիս նորա առնէր պատրկունս զտղայականս: (185 /7) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 / 11) Եւ ոչ էր խորհուրդ կայսերն ծածկեալ ի նմանէ, և ի նմանէն լսելով հանճարեղ խորհրդականութիւնս բազումս հիանայր. և ողջունեալ զնա՝ ասէ. «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. եթրթ ի խաղաղութիւն»: (185 /13;

185 /13; 185 /15) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 /17) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. և որ ինչ մարդկան է վայելուչ, և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ, մինչ զի և թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յայրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 /1; 186 /1; 186 /4; 186 /4) ՎԱՍՆ ԵԼԻՑՆ ԽԱԶՐԱՑ ԵԻ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ ԳԵՏՈՅՆ ԿՈՒՐԱՑ (186 /10) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր երգս, եթէ՝ «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 /14; 186 / 15) Եւ ետ ընդ նոսա պատերազմ, և ոչ վրիպեցաւ ի խնդրոյն. զի ի խոնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ, զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (186 /17; 186 /17) Որ ի յառնելն եհար զընդդիմամարտն: (187 / 1) ԿԱՏԱՐՈՒԻՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵԻ ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ ՆՈՐԻՆ Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄԱ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 /5; 187 /6; 187 /7) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 /8) Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով յաղօթս. «Այժմ արիի, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ կենդանուտ փայտիս»: (187 /11; 187 /11) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. անկեալ աղօթէր նախ ի վանս մի. զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց, ամենալի բարեօք ի հանգիստ իջևանի իւր և ամենայն եկելոց անդր: (187 /13; 187 /14; 187 /15; 187 /15) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ միթ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 /16; 187 /17) Եւ անտի յարուցեալ բազմախումբ կարճառաւն մտանէ ի Գարդման գաւառ. որ օր մետասան էր արաց ամսոյ, զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի տանն, զոր շինեաց: (187/18; 188/1) Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 1) Տէր իմ, տէր, որովհետև եղեր անհիշաչար ծառայի քում բազմամեղի և պարգևեցեր ինձ զխաչս այս զորմէ զքեզ բևեռեալ կախեցեր յերկրի, առաքեաք ի տաճարս յայս զշնորհիդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացո: (188 /6) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 /9; 188 /10) Եւ եթէ ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո ի տանս յայսմիկ, աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն, և խափամեսցես զմարտիցն հէնս. զոդս քաղցրաբերս հրամայեսցես հեղուլ ի վերայ երկրի, զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին, և յրղձալի երկրիս անվրդով հանգիցեն: (188 /11; 188 /13)

Իսկ զիս զՋուանշիր, որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք, *ի* քո, տէր, ամենազօր նշանիս օգնականութիւն, որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ *ի* բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ, միթ դարձուցաներ ունայն և ամաչեցեալ. և զտուընս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի, և զյարուցեալսն *ի վերայ* իմ, *ի ներքոյ* իմ արասցես. և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես *ի* չարէ և զօրաւոր պահեսցես յամենայնի: (188 /16; 188 /17; 188 /19; 188 /19; 189 /1) Եւ դու, տէր իմ, տէր, որ պահեցեր զիս *ի* մանկութենէ իմմէ և *ի* շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր, հաճախեցեր ինձ ոսկի և արծաթ, ծառայս և աղախնեայս, և ետուր ինձ իշխանութեամբս իմով արքայաբար առնել տեսչութիւն, ընկաճել և այժմ զծառայս քո *ի* բարի և *ի վերայ* ծնողաց իմոց հեթղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ *ի* ճանապարհս քո, և հնազանդ կալ առ *ի* քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 /2; 189 /2; 189 /4; 189 /4; 189 /5; 189 /5) Իսկ *ի* համաշխարհական աւուրն յարութեան հասանելոյ, յորժամ աներևոյթքն զերևելիս փոխանորդեն, և փողագոչ հնչմունքն զննջեցեալսն կոչեն *ի* քնոյ, և հրեղէն ջոկքն *ի* ծագաց երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին, յայնժամ *ի ձեռն* կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց, մանաւանդ ծաղկեալ ալեօք հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի և մօր իմոյ՝ Գորիդխտոյ և եղբարց իմոց Վարազ Փերոժի և Յեզուտ Խոսրովու և զաւակաց իմոց: (189 /7; 189 /8; 189 /8; 189 /9) Փրկեաւ զիս *ի* յաւիտենից փորձանաց և փոխանակ տաճարիս այսորիկ, զոր շինեցի անուան քում յերկրի, պատրաստեաւ մեղուցելոյս հոգւով օթևանս *ի* տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 /15; 189 /16) Եւ իբրև կատարեաց զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահրաշ տօնին էին պատարագք, և ուխտեաց անդ ուխտ փրկութեան, եթէ սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն *ի* քէն: (190 / 2) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն *ի* ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ Կաւատ. և զամն ողջոյն յղղձալի և *ի* խաղաղաւէտն անցուցանէ հանգիստ: (190 /2; 190 /3) Մինչդեռ նստէր խաղաղացեալ *ի* գահոյս իւր արին Ջուանշիր, *ի* միւս ամին լինէ ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն, ել թագաւորն Հոնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 8; 190 / 8) Եւ թէպէտ և յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին հրամայեալ լինէր *ի* նմանէ, սակայն ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և *ի* Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք *ի* ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն *ի* բանակետղն ժողովէին: (190 /10; 190 /12; 190 /13; 190 /14) Ապա եղև թագաւորին Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և *ի մէջ* իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր, կամ թէ ոք ոք յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զթուրքաստանեայցն թագաւոր. այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. «Թէպէտ և գնացից *ի մէջ* ստուերաց մահու, ոչ երկեայց *ի* չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1; 191 / 1) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր *ի* նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր

գետոյն *ի վերայ* նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 /3; 191 /4) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս *բառնալ ի միջոյ* զանմիաբանութիւնս երկոցունց և մանաւանդ գրաւելով *ի* համակամ եղբայրութիւնս. որոց կնքեալ զգալիւն՝ դարձան իւրաքանչիւր տեղիս: (191 /5; 191 /5) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն իմ և միւսում աւուրն եցոյց. ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն *ի* բանակն Հոնաց. անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր *ի* կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ ինչ նուազ քան զհազար և երկերիւր արանց գերելոց: (191 /8; 191 /8) Աստ իմն դարձեալ խաղաղութեամբ գայ *ի* տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) Լայր առաջի տեառն, կարդայր և ասէր. «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ *ի* քեզ, տէր, են»: (191 / 13) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով *ի* տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս *ի* չորից անտի, նախ *ի* Պարսս, ապա *ի* դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով, մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 15; 191/17; 191/17; 191/17) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէիս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա *ի* խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ *ի* հրոյ: (192 /3; 192 /3) ՈՐ ԻՆՉ *Ի* ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ, ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՑԵՍ (192 / 6) Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ, քանզի վերնառաք հրամանն յորժամ հայի յերկիր, դողացուցանէ զնա, և *ի* մերձելն *ի* լերինս՝ ծխին: (192 /9; 192 /10) Լռեցին թևաւորք արձագանք խորոց *ի* հողմուռոյց եռանդանէ, եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան *ի վերայ* մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 /13; 192 /14) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան *ի վայր* ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ, զոր *ի* նուս բարձեալ բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (192 /18; 193 /2) Զի իբրև ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն *ի* սրոյ նորա և կինճ վայրենի գազանանայ փշրել զեղջիւրս նորա. առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու, եթէ ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն *ի* դա. և եթէ առաջ նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա բոց բորբոքեալ: (193 /3; 193 /6) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինլքորս զորացն՝ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել *ի* սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 8) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. զի թողեալ զերկիր աղախնոյն՝ արկանէին զաթոռ տէրութեանն *ի* Դամասկոս: (193 / 10) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային, ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց *ի* թագաւորէն Հարաւայնոյ, որ իբրև զբոց ճարակեաց

զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 14) Արդ՝ իբրև լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն, զոր առ կայսրն ունէր Հոռոմոց, կամ եթէ նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց՝ հանել և արգելուլ կարող է յաղագս մարմնական խնամաւորութեանն, անդանօր անըմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 /2; 194 /4) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց, զի առ նա երթիցէ: (194 / 5) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 7) Եւ նախ ժամանէ ի տուն տեառն, զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր ի բերդն Գարդման: (194 /8; 194 /9) Եւ անդ սրտառուչ հառաչմամբ ի ծածկագիտէն խնդրէր այցելութիւն, որպէս մեծն Դաւիթ ասէ. «Արարիչ իրաւանց և արդարութեան, միթ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 /10; 194 /11) Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի տար աշխարհ: (194 / 12) Իբրև իջանէր յերկիրն Ասորեստանեայց, տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. երիվարք պատրաստք, օթևանք կազմք, մինչև եհաս ի դուռն թագաւորին մեծաւ շքով: (194 / 17) Եւ այնպէս շքեղաշուք պատուով մուծանէին ի բանակն յոգնահոյլ գուպարից: (195 / 1) Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին: (195 /1; 195 /2; 195 /2) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. և յարազուարճ վասն գալստեանն նորա լինէր: (195 / 3) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. մանաւանդ յորժամ զփորձ ևս առնոյր խոհական հանճարամտութեան նորա: (195 / 5) Վասն զի թէպէտ և բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք, այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր, յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195 / 8) Այսոցիկ այսպէս եղելոց, մեծավայելուչ փառօք յուղարկիւր ի համաշխարհական մարզարանէն: (195 / 14) Գայր հասանէր յԱյարատեան գաւառն, ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն և ածէր զնա ի գիւղաքաղաքն իւր Արուճ: (195 /15; 195 /16) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (196 /1; 196 /1) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. իսկ և իսկ մտանէր ի յարկ ապաւինին իւրոյ: (196 /2; 196 /2) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման տայր քանդակել: (196 /4; 196 /5; 196 /5) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհոչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն, զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ

յաւելուած փառաց. սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու, վասն այնորիկ, որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան Կոստանդնի, ինքնաձեռն եղեն ներքինիքն սպանանել զնա. որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (196 / 14; 197 / 1) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր, որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր. զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. ուստի և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 3; 197 /4; 197 /5; 197 /5) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն, որ ի թագաւորութենէն Հռոմայեցւոց անդ պատգամաւորաց. քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 8) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձև, որով դրունք թագաւորաց ահեղագոյն և բազմաշուք զարդարին: (197 / 12) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգոութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 15) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թռչունս, զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 /16; 197 /17) Գայր, հասանէր յաշխարհն իւր, փութայր ժամանել ի տուն տեառն. անկանէր ի վերայ երեսաց իւրոց. գահանայր զանպատում պարգևացն Աստուծոյ և ասէր. «յԱստուծոյ է զօրութիւն իմ և փառք իմ»: (199 /2; 199 /3) Տեսանէաք զթագաւորական հաւ, որոյ տեսակն ցանկալի էր. զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս, զոսկեծայր քստից մարգարտաձև ի վայր կախեալ բոլորովիմբ: (199 / 11) Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր, յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 12) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգնաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրինիչ: (199 /15; 199 /15) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել, զի յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու, տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ, որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին, և զիւելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ, զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և

ուղղորդաձև *ի վեր* կանգնելով և մերթ *ի* յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով, արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ *ի* շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 /1; 200 /2; 200 /4; 200 /5; 200 /6; 200 /7; 200 /8) Աստանօր և արդ զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր խօսեցայց, զի աստուածային նախախնամութեամբ *ի ծնէ* իսկ սա *ի* փառս և *ի* մեծութիւն ստեղծաւ, և մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 /13; 200 /13; 200 /13) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել, *ի* չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ, ոչ ինչ նուազ գոլով, քան զբռնակալսս զասոսիկ, այլ յամենայնի վեհ և մեծ գալով: (201 / 1) Միթ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ *ի* գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201/4) Այոթ, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք, քանզի զինչ խնդրէ *ի* քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ զքեզ ստեղծ, տէր իմ Թէոդորոս, եթէ ոչ՝ հրաժարել *ի* մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել *ի* նմանէ և գնալ *ի* ճանապարհս նորա. զի քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 /10; 201 /11; 201 / 11; 201 /12) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ *Ի ՎԵՐԱՅ* ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ, ԵԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ, *Ի* ԳԻՏՏ ՍՐԲՈՅ ԽԱՉԻՆ, ՈՐ *Ի* ԳԻՄՆ ԷՐ (201 /16; 201 /17; 201 /17) Կատարեալ ամ մի *ի* լերինն ննջէր *ի* յերկրի *ի վերայ* ծնգաց իւրոց. *ի* չորրորդում պահու զիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի, զարմանազան, լուսեղէն փայլատակեալ, և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն, և իմաստութիւն յաւելեալ *ի* նմա՝ խելամուտ նմա առնելով, զամենայն *ի միտ առնուլ* զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. զմեծաց նախապարգև աւետեացն քարոզութիւն, թէ ի՞բր արդեօք կամ զի՞արդ ընկալան, որպիսի՞ արամբք, և կամ ո՞ ուստեք էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին և կամ ուր ուրեք զաստուածային ծածկեցին զգանձ. և թէ զի՞նչ պարտ իցէ քեզ առնել: (202 /1; 202 /1; 202 /1; 202 /2; 202 /4; 202 /5) Եւ *ի վաղիւ* անդր իբրև զմտաւ ածէր զաստուածային բանն, թե՝ «Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ», փութացեալ իջանէր *ի* լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ, ճեպով հասանէր յեկեղեցւան եպիսկոպոսանոցն. և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 /12; 202 /13) Զայսոսիկ զամենայն լսելով եպիսկոպոսին Դաւթայ, որ Մեծ կողմանցն էր տեսուչ. մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս *ի* քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից, և նոքօք հանդերձ պատմեաց հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի: (203/5) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ հայրապետին՝ ասէ. «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. բայց զի նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս, գուցէ յԱստուծոյ իցէ, և մեք այնմ ընդդիմամարտեալ՝ իբրև զլացողս դատապարտիմք. և չէ պարտ հակառակել, գուցէ աստուածամարտք գտանիցիմք. զի ոչ է պարտ *ի մտաց ասել* զերևումն,

որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ *ի ձեռն* մարդկան *ի տեղիս տեղիս* երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և *ի* բազում քաղաքս, որ այժմ լցեալ տիեզերք և պայծառացեալ եկեղեցիք: (204 /2; 204 /4; 204 /4; 204 /5) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս *ի* բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի, զի ոչ ինչ է *ի* գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան *ի բաց* ընկենուլ, և զգործ Աստուծոյ սատանայի լլկանս համարել, այլ ստուգիւ քննել և ճշմարտիւ *ի վերայ* հասանել, որպէս սուրբ առաքեալն ասէ, թէ զամենայն ինչ փորձեցէք և զբարին ընկալարուք: (204 / 6; 204 /7; 204 /9; 204 /10) Եւ դարձեալ *ի* կաթողիկոսէն ասէ, թէ միթ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 11) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար *ի վերայ* հասջիք քննութեամբ, առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ բաջաղանաց. զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են, և Աստուծոյ շնորհք առաւել ևս յայտնի: (204 / 14) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ *ի* տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 /17) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, *ի* Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև դաշտակն առ ափն Տրտուական գետոյն, որ է *ի* վիճակին Մեծիրանց: (205 / 1; 205 / 2) Եւ եկեալ բանակէին *ի* նշանաւոր պրակին *ի* խունաբեր տեղւոջն *ի* սարաւանդակ վայրի: (205 /3; 205 /3; 205 /3) Արդ՝ *ի* լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, հարիւրաւորաց գաւառապետք, գլխաւորք և մեծամեծ գործակալք, բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց, զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205 /6) Ապա հրամայեալ եպիսկոպոսացն՝ քարոզ հնչեցուցին *ի* հանդիսաւոր ժողովրդարանին, զի եռօրեայ պահք և աղօթք պնդութեամբ կատարեսցին, զի ոչ կայր սակաւ ինչ *ի* նոսա երկպառակութիւն. ոմանք հաւանէին, և կէսք չհաւանէին. և *ի* նոյն ինքն գլխաւոր եպիսկոպոսն Յովել պատրանս համարէր: (205 /10; 205 /11; 205 /12) Եւ *ի* լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ *ի* ձեռն և եղեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար *ի* նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. զոր *ի* նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց *ի բաց* պեղէին. և մեծ ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205 /13; 205 /14; 205 /15; 205 /15; 205 /16) Անդ անկեալ *ի* խոյզ և *ի* խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին *ի* ներքոյ սեղանոյն: (206 /1; 206 /1; 206 /1) Ահա յանկարծակի բուրեալ *ի* տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս, որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց մինչև զարմանալ ամենեցուն առ հասարակ: (206 / 2) Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողոպս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի

կնիք *ի վերայ* եդեալ. զորմէ տախտակ մի ոսկեձոյլ հաստահեղոյս բևեռեալ. և *ի* նմա գրեալ ասորերէն և հայերէն գրով: (206 /6; 206 /7) Քանզի որպէս *ի մէջ* բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն, այր առ այր և մարդ առ մարդ զարմացումն յոյժ յաճախէր: (206 / 7) Եւ զմիմեամբք կուտակեալ զեղուին, փութային զսրբութեանցն տեսանել զտապանակս, զի հաւատովք էին վառեալ *ի* սէր սրբոցն: (206 / 10) Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն *ի* սրբութեան տապանակացն. զտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207 / 1) Իսկ զայն աստուածային նշանն իբրև տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ, նմանապէս բազմաբեղուն ծաղկէր իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն և *ի բոլոր սրտէ* գոհացող լինէր զԱստուծոյ և հաստատեալ ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբաւուն՝ հոչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով, զոր երբեմն քակտէր. նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր զոլ: (207 / 6) Եւ վասն զի յիւր նահանգին էր նախավիճակեալ վայրն, ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ, վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. այլ ինքն լինէր իբրև *ի վերայ* իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 11) Եւ զմի *ի* տապանակացն առեալ *ի* պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 /12; 207 /12) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր, զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, *ի դէպ էր* ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207 / 15) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան, այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին *ի* տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք *ի* Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն, և միմեանց հոգևոր ողջունիւ համբոյր տուեալ դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 /1; 208 /3) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՅՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱՒ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ *Ի* ԴԱՒԹԱՅ ԵՒ *Ի* ՅՈՎԵԼԱՅ ԵՒ *Ի* ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՑՈՑՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 /6; 208 /6; 208 /7) Ուղփաճեմ, հոգեճաշակ համբուրիւք առլցեալ և *ի* շնորհաց հոգւոյն ընկալեալ պարգև, ոիվ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, քաջազնեայ, յաւէտաբարգաւաճ զօրավար ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք *ի* տէր խնդալ: (208 /8; 208 /12) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք և ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին, որ առաւել քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն *ի* մեր միտս, զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն, այժմ ահա տեսաք. տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ ցուցակութեան

խաչիս, աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք ճշմարտութեամբ, թէ սա է պարծանք պարծանաց. և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ դրուանաւ. այլ յայտ է, թէ *ի վերայ* կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ *ի* սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարասումն լինել զսա: (208 /15; 209 /2; 209 /3) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. որով *ի ձեռն* սորա *ի ներքս* յարքայականին գտաք յառագաստումն և չերկնչիմք այսուհետև *ի* բոցեղէն նետից, զի զթագաւորականի նշան յանձինս մեր բարձեալ բերեմք. ունկնդիր լերուք մտադիւրութեամբ բանիս, զոր լսէքդ: (209 /8; 209 /8; 209 /9) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն *ի* գալն մեր *ի* հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ *ի* տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ, ուր կայր մատուռն մի: (209 /13; 209 /14; 209 /14) Եւ ահա համբաւն հռչակէր երթալոյն մերոյ. և բազմութիւն շրջակայիցն յոյժ շեղջակուտեալ. անդ հասանէին քահանայական դասք և այլք *ի* պատուական արանց, յորս ոչ սակաւ կայր հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 / 16) Ուստի յանկարծակի հոտ անոյշ բուրեաց, յաճախապէս զմեր լցոյց հոտոտելիս. որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին *ի ձեռն* շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի՝ կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ կնիք *ի վերայ* պնդեալ հոռոմափակ. զորմէ տախտակ մի ձոյլ ոսկի՝ հաստահեղոյս բևեռեալ. և *ի* նմա գիր ասորի և հայ: (210 /3; 210 /4; 210 /5) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն *ի բաց* ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 9) Վասն լինելոյ գիւտիս այսորիկ յիմում վիճակիս՝ մեծաւ ցանկութեամբ զմի *ի* տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ, և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք *ի ձեռն* քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք *ի* տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ, ցնծալից ուրախութեամբ, հոգևորական երգով: (210 /11; 210 /12; 210 /13) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ *ի շնորհս* աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. *ի* ցօղոյ երկնից և *ի* պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք *ի* վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. ոքղջ լերուք *ի* Տէր: (210 /15; 210 /16; 210 /16; 210 /17; 210 /18) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅՆ *Ի* ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ԵԻ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211 / 2) Տառայարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. յորմէ մեծապէս զանզեղջականէն գոհացաք զԱստուածոյ, որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել *ի* մեզ *ի շնորհս* ձերոյ սրբութեանց, Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք: (211 / 5; 211 /5) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան *ի* տէր խնդալ: (211 / 7) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն և վասն սրբոյ խաչիդ, որ *ի միջի* մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և

զպարգևաբաշխն օրինեցաք, որ շնորհեաց մեզ զանապական պարգևս սուրբ հոգւոյն:(211/10) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ, զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովովս. ո՛ղջ լերուք ի Տէր: (211 / 17) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին՝ այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ, վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212/2) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 5) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ լեառնն՝ ի տեղի մենաստանին իւրոյ ի Գլխոյ վանս: (212 /8; 212 /9; 212 /9; 212 /9) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք՝ Դաստակերայն, Ճնշմիայն, Մամշեղուն և Կուր գետոյն յայնկոյս տունն Հեջերւոյ, և յՈւտի գաւառի ի Գիս Վարազ Պերոժի տունն, որ ղաքնար ունէր պատիւ, և Վարաժնու սպասատունն, որ յԱրաժականի նստէր, և Տուերակու տունն: (213 / 1) Զսոցա անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապեսն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ, որ և յետոյ փոխի ի Քրիստոս սուրբ հայրապետն. և յաջորդէ զաթոռ նորին Եղիազար՝ այր բարի և ազնուական: (213 / 4; 213 / 4; 213 /5) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն, զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213/6; 213 /6; 213 /7) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 /10; 213 /10) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ, մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 /11; 213 /13) Այլ քանզի աղբիւր ուղիաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց, սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն, որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (213 / 17) Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 / 3) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ, զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն, որպէս մեծն Պետրոս, և զանարատն մատուցանէ պատարագ

որպէս զարին Ահարոն: (214 / 5) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ *ի* սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) Սակս որոյ *ի դէպ էր* առ նա առաքելական ձայնն, թէ՝ «Զնախահիրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և զարդարսն փառաւոր արար»: (214 / 11) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի *ի վերայ* այնորիկ, սակս նախագուշակ հրամանին, որ *ի վերուստ* եղև նմա ազդումն, ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի *ի* Գիս անուանեալ գիւղ, որ յՈւտի գաւառի: (214 /13; 214 /13; 214 /15) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ *ի ծածուկ:* (214 / 17) Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ *ի* հանդէս ամբոխից և խուսափել ջանայր *ի* մարդկան գովեստից՝ փախչել *ի* փառամոլ և *ի* սնապարծիկ ախտից: (215 /1; 215 /1; 215 /1; 215/2) Վասն այսորիկ զմի ոմն *ի* սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ, և ոչ ժողովով կամէր զերթն: (215 / 3) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր *ի* նախասացեալ վայրն՝ *ի* հինն եկեղեցի, և ոչ գիտելով ստուգել և նշմարել զտեղին: (215 /5; 215 /5) Նոյնժամայն նշան զարմանալի լինէր *ի վերայ* սաղարթապատ ծառոցն նոճից, որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ, որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ *ի վերոյ* <u>ունել</u> կամարաձև. և *ի* նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր *ի* ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. փայլականաբար ցայտէր *ի* ստորադրեալ քարատող և աղիւսաշար պուրակին, ուր կայր դադարեալ անդ խաչն Քրիստոսի: (215 /6; 215 /8; 215 /8; 215 /9; 215 /10) Առնոյր *ի* ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև զարին Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 12) Եւ որպէս վայրապիտէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ, որ և ունէր առ հասարակ հայ, հռոմ և ասորի գիր. և ցուցանէր *ի* նմա գոլ զմասն *ի* կենդանարմատ փայտէն: (215 /16; 215 /16) Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, գեղազանեալ ոսկիազօծ տեսակաւ, որ յաւէտ է *ի* խաչէն Քրիստոսի: (215 / 18) Ապա այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ՝ զուարթանայր հոգեծաղիկ պայծառութեամբ, յարակցաբար լեալ մարմնաքնարն Դաւթի երգոյն, յօրինէր նուագս երաժշտականս. «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ *ի* կարգին է. վասն շնորհելոյ երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ *ի* թշնամւոյն: (216 /3; 216 /4) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և *ի* գալ հասանել *ի* հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս անհնարին էր զահեղ, զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 6; 216 / 6) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ *ի* Կոստանդիանոս վասն երևման խաչին ասէ. «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ *ի* Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ», - նոյնգունակ եղև արևելեայց աշխարհիս լուսոյ խաչիս երևումն. զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 /8; 216 / 9) Ամենեցուն

տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն *ի վերայ* ամենասուրբ խաչին, երբեմն *ի* նմանութիւն հրոյ, երբեմն *ի* նմանութիւն լուսոյ, երբեմն *ի* տեսիլ աստեղն, որ ծագէ յառաւօտուն, զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհի ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 13; 216 /13; 216 /14; 216 /14) Ջի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն *ի* տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց *ի* լերինս և անդիորդաց *ի* փոսս ճարակողաց և արդիւնարարաց *ի* դաշտս, որք աշխարհասէրք զպտուղս կապտէին, և բազում ճանապարհորդաց բացօթէից: (216 / 16; 217 /2; 217 /2; 217 /2) *Ի* հինգերորդում պահու գիշերոյն, այդոքիկ ամենեքեան տեսանէին զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 3) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ *ի* տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս *ի* հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 /6; 217 /6) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի, ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն *ի* նոյն ինքն *ի* տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 /8; 217 /8) Եւ զի բազումք *ի* գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին *ի* տօնն տէրունական նշանին, և վասն այնորիկ սաստիկ և ահեղ նշանացն, որ երևէին *ի վերայ* խաչին, ոչ ոք իշխէրն զգիշերն *ի* յարկսն յայն մտանել կամ *ի* քաղաքի գաւթին օթել. այլ այնուհետև ելեալ արտաքս *ի* սարաւանդակ վայրսն և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 /9; 217 /10; 217 /11; 217 /11; 217 /12; 217 /12) Եւ *ի* ծագել արեգական մտանէին *ի* գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին ահիւ և երկիւղիւ. և իսկոյն յարուցեալ *ի* հսկումն խաչապայծառ տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ *ի վերայ* սեղանոյն: (217 /13; 217 /13; 217 /14; 217 /15) Ապա յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ՝ իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի, յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ անվթար առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական կայմն զպարզողն *ի* մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218 / 2) Թանց գիտութեանց դպրոցն ջոկք և ուխտի մանկանցն դասք մնային. զի *ի* նոցանէ էր ծածկեալ խորհուրդն: (218 / 3) Ապա զգացեալ Աստուծոյ սպասաւորին, որ էր *ի* հին եկեղեցւոջ անդ, ծագումն խաչին: (218 / 5) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր *ի* Մեծ Կուենից գաւառն՝ *ի* Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6; 218 / 7) Եւ նորա դարձեալ *ի* տեղի իւր: (218 / 10) Եւ *ի վաղիւն* առ նոյն այրն նոյն երկրորդեր տեսիլն՝ առնելով ձեռագիր նշան, զոր նա բերեալ տայր առնն Աստուծոյ: (218 / 10) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ *ի վերուստ* է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զիսորհուրդն, և զնոյն ինքն զկենսատու խաչն ցուցանէ և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա միթ ումեք պատմել: (218 /12) Իսկ նորա հնազանդեալ հայրապետական հրամանին՝ փութով հասանէր *ի* սուրբ եկեղեցին: (219 / 3) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին և ակն յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին, զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր *ի* պահեստի, որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս

Աղուանից հ կռոցն մոլորութենէ լուսաճնութեամբ աւազանին շնորհաց: (219 /6; 219 /6) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. առնոյր և հրաման հ նոցանէ գործել զամենայն համարձակապէս: (219/11) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն, որ բազում անգամ եղեալ էր հ վերայ ծառոցն նոճից, կամեցաւ զի հ նուէր նշանին ձօնեսցէ հ պատկեր տեառնանման խաչին: (219 /13; 219 /13; 219 /14) Զայսոսիկ լուեալ եպիսկոպոսապետին և Ջուանշիրի՝ նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ, զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել հ ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 /18) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևեր հ վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու, զի մի յապաղեսցէ երթալ օծանել զխաչն Քրիստոսի: (220 / 2) Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր հ կարգեալ եկեղեցին՝ հ վիճակ Գիսաւան նահանգին: (220 /4; 220 /4) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր հ կողմանս հարաւոյ հ Սիսաւանացն գաւառ, և վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց ինչ ցնորս վրէժխնդրութեամբ վանէր, և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր, ջատագով այնմ լինէր խնդրոյ: (220/6; 220/6) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսանս, որ երբեմն առ Իսրայէլ քահանայ. ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր և առհանեալ մասն հ սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եղեալ հ փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. և կանգնեալ հ մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք, եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 /13; 220 /14; 220 /15) Եւ եղև հ ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի հ կողմանս լեռնականացն հ զբօսանս բոլոր տարեկան աւուրց հրճուական անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221 /3; 221 /3; 221 /4) Բայց ապա ըղձալի հոչակաւորն հ ձեռն խարդաւոնող ախտին, զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին, թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ հ յայնցանէ երևեր փառաց: (221 / 9; 221 / 10) Եւ ահա ամենայն սարդի ոստայն եղև. վաղվաղակի չքնաղն այն քակտէր վայելչութիւնք, զի հ ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն հ հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ, հ գեղեցիկ մարգս պերևետեալ յոլովէին աւուրս բարեկեցիկ յղփութեամբ: (221 /11; 221 /13; 221 /14) Իսկ իբրև անցանէին աւուրք խորշակայեղց տօթանացն՝ հ ժամանել բարձրութեան տօնին մեծի նաւակատեաց խաչին՝ համբարձեալ հ կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ հ Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս, զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք հ հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (221 /15; 221 /16; 222 /1; 222 /2) Եւ մինչդեռ հանգուցեալ էր մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն տարօրէն և վատանշան հ Կայենեան ընկղմեալ ախտ, արկեալ հ հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ, որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ, զոր գտեալ էր հ նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք, այլ մահ խորհեալ հ վերայ նորա խորհուրդ վատ հ միտս

արկանէր և հրապուրեալ զնա ի պատճառս բղջախոհութեան, փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 /4; 222 /4; 222 /6; 222 /7; 222 /7; 222 /7; 222 /8) Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով թուր. որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 /9; 222 /10; 222 /11) Եւ ինքն անօրէն նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահիսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 /15; 222 /15) Ապա իբրև հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին և մերձ էին ի պարոյկ որմոյն, որ պարունակեալ էր զայնատարածն արքունական բակին, և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (222 /16; 222 /17) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ համարելով, թէ աշխարհախումբ խորհուրդն է վասն իւրոյ սպանմանն: (223 / 1) Եւ լռելեայն ի տաճարն կամեցաւ դառնալ: (223 / 3) Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ, զի մերկ էր ի զրահից: (223 / 5) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, կամեցեալ զձեռն ի գործ արկանել սուսերաւն, բայց զի զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 /7; 223 /7; 223 /8) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 /9; 223 /10) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն՝ ոգւոյն ի ծոցոյն թափիլ գոլ վարկանելով տիրասպանին. և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգետս ի տան ննջիցէ: (223 /14; 223 /16) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեզէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. բայց ոչ զգացին վասն նախափախուստ լինելոյն հասանել, այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց քինախնդիր: (224 / 6) Այլ դեռ շունչն ի նմա կայր. զի սուղ ինչ աւուրս տևեաց կենդանի, որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց և ի դժնդակ վիրացն պակասեալ վախճանէր: (224 /10; 224 /11; 224 / 12)Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 17) Որ և յառատաբար ի բանից պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման երագագիր գրչի: (224 / 19) Սա յոլովիւք աւուրբք ժամանեալ՝ յամէր ի դրան արքունի: (225 / 2) Իսկ իբրև հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին, յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս

զայս *ի վերայ* բարեացապարտն Ջուանշիրի և ասէ այսպէս. (225 /2; 225 /4) ՈՂԲՔ *Ի* ՄԱՀՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (225 / 7) Աստուածային բանին արուեստաւոր հոգի, Յօրինեաք իմաստիւ զտխրական երգմունս, Զի սգալի ձայնիւ անդադար ողբասցուք *Ի վերայ* դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 11) Դարձաւ *ի* դառնութիւն խաղաղութիւն մեր, Եւ դրունք հինից տեղասցին *ի* մեզ. Զի մեծասքանչ տէրութիւնն կործանեցաւ, Եւ հրաշալի պետութեանն շիջաւ ճառագայթ: (226 / 1; 226 / 2) Եկին հասին *ի վերայ* մեր անէծք, Զորս կանխագոյն սպառնայր Եսայի մարգարէն, Զի զաւուրս տօնի տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ *ի* սուգ և *ի* լալիւն դառնութեան: (226 /5; 226 /8; 226 /8) Զանգիւտ կորստեան փորեցին խորխորատ, Զի հովիւն բարի ընկլուզեսցին *ի* նա. Հոգի մոլորութեան շնչեաց *ի* նոսա, Եւ *ի* նանիր թաքուցին զորոգայթն մահու: (226 / 10; 226 / 11; 226 / 12) Էր նստեալ որպէս զառիւծ *ի* մուրջ, Եւ լրեալ՝ *ի* նմանէն սարսէին թշնամիք. Տեարք տոհմից և իշխանք ամենայն Երկիւղիւ և սիրով հնազանդէին նմա: (226 /13; 226 /14) Ընդ ամենայն երկիր ել համբաւ նորա, Եւ *ի* ծագս աշխարհի ծաւալեցաւ անուն նորա. Զի գինարիմաց զօրութիւն նորա և գհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 18 Ժամանեցին առժամայն չարիքն մեր, Եւ զաւզեղջ մոլորութիւնն յանդիմանեաց. Բարկացուցաք զարարիչն գործովք մերովք, Եւ մատնեաց *ի* կորուստ զնախագահ տէրութիւնն: (227 / 4) *Ի բաց* մեկնեցան *ի* նմանէ պահապանքն, Եւ օգնութիւնք վերնայինք հրաժարեցան *ի* նմանէ. Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ եթող զնա *ի* կոխան ժանտից: (227 /5; 227 /5; 227 /6; 227 /8) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն, Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց *ի վերայ.* Որպէս յազգին Մովաբու *ի* գիշերի սատակումն: (227 /11; 227 /12) Խրոխտ էիր դու *ի վերայ* ազգաց տիեզերաց, Եւ խորագոյն խոցէիր, որք զքեզ արթնացուցանէին. Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ, Եւ խիզախեցին *ի վերայ* քո որդիք ծառայիցդ: (227 /15; 227 /18) Կապեսցին շաւիղք փախստեան նորա, Եւ թռչունք երկնից ճախրեսցին *ի վերայ* նորա. Ագռաւ ձորոց սլասցին *ի* նա, Եւ գազանք վայրի սպասեսցեն նմա: (228 /1; 228 / 2) Հուրն Հերովդի առաքեսցի նմա, Եւ ծնցին նմա որդունք և մունք. Աղեկէզ տոչորմունք բորբոքեալ *ի* նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրապան մարմին նորա: (228/5; 228/6) Զեռն որ ձգեցաւ *ի* սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ /ճիշտը՝ գօսացեալ/ Յարեսցին *ի* նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 8; 228 / 11) Յառնէր *ի* քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուժեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 22) Նիրհէր *ի* մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի *ի մէջ* աստեղացն, Քաջութեամբ՝ բերելով զուշիմութեան ծաղիկն: (229 /1; 229 /2) Շնորհք աստուածապաշտութեան Յորդահոս շարժմամբ *ի* կայլակաց կողիցն Յիսուսի. Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 5) Սիրով քո այրին սիրելիք քոյին. Եւ զսէր քո անմոռաց *ի* մտի ունին. Ոթի, թէ խունկ անուշութեան Բուրեալ լինէաք քո գերեզմանին: (229 / 26) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև *ի* տես միակի Ականէ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն:

(230 / 4) Եւ մտադիւր մտածութեամբ հոգացեալ սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ, որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ. որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ՝ որդի Վարազ Փերոժի՝ եղբօր Ջուանշիրի, որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 / 6) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հոչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 7; 231 / 8) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. և իբրև յայն իսկ հասանէր իշխանութեանն գահ, թէպէտ և անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 /14; 231 /15) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց, և որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա յաժխուժազնեան յաշխարհէն Գովգայ, ի զէն և ի զարդ վառելոց զօրապետաց, դրօշուք և գնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառադէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք, իբրև թէ վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի՝ ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 /5; 232 /5) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր, և ահա սաստիկ ամփոփէր զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ, աւար առեալ գերէին զամենայն: (232 / 9) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն, զոր ունէր առ նա մտերմաբար իբրև եղբօր սիրելւոյ, թէ չէաք մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (232 /16; 233 / 1) Զայս ամենայն խօսեցաւ կաթողիկոսն Աղուանից առաջի հիւղականին Հոնաց. որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ և նուաճէր զմիտս նորա ի հաշտութիւն և ի սէր անքակտելի: (233 /3; 233 /4; 233 /4) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵԻ ՊԱՏԻԻ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ, ԵԻ ՎԱԽՃԱՆ ԴԱԻԹԻ՝ ՄԵԾ ԿՈՒԵՆԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ. ԵԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌ ՆՈՐԻՆ, ՈՐ ԵՂԵԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲԱՐԻ (233 / 9) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ լինել կողմանն արևելից, և իշխել ամենայն թագաւորութեանն Աղուանից և Ուտիացւոց գաւառին, նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարագուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 /12; 233 /15) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ

հարս իւր, որոյ զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ և ի հանդերձեալսն հրանիւթիցն գտաւ հանդիսակից: (234 / 2) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 4; 234 / 6) «Եկաքյք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեցուք տեսուչ, զի լուսաւորեսցէ զնոսա օրէնսուսոյց խոհականութեամբ ի բանս արարչին»: (234 / 9) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 /12; 234 /13; 234 /13) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 / 15) Ապա՝ եկեալ հասեալ նոքա ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս՝ յիւրում մենաստանին, որով եղև ժողով վիճակելոցն քահանայից: (234 /16; 234/16) Եւ նոքա եկեալ ի նախնականն հասանէին եպիսկոպոսանոցն, որում Տաղձանսն անուանէին: (235 / 6) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235/7; 235/8) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՑ (235 / 17) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (236 /1; 236 /1) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհն Հայոց՝ յԱյրարատեան գաւառ ի Վաղարշապատ քաղաք՝ հանգուցեալ ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն, զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի:(236/4; 236/5; 236/5; 236/8; 236/8) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. «Տուք, ասէ, ի նշխարաց սրբոյն Գրիգորի»: (236 / 11) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի, և ոչ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) Նոյնպէս և զզօրավարի Հայոց՝ զիւր տէրն, հաւանեցուցանէր տալ զնշխարիսն, թէ՝ «Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ և կատարեցէք զխնդրուածս եպիսկոպոսին, որ առաքեցաւ յիմոյ աշխարհէն, զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (236 /18; 237/1) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 /1) Գային անցանէին լուսաչու փառօք. անցեալ զսուղ ինչ օթևանօք առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհն իւր. և զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր

յիւրում մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 7) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու և ասէ. «Ահա հարկք, որ եղան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ վտանգեալ տարակուսեսցէ զմեզ: (237 /12; 237 /14; 237 /15) Եկայք, մերձաւոր իմք և սիրելիք, զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր, զի միթ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (237 / 19; 238 / 1; 238 /2) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր՝ շահելով իւր զհոգիսն և զբազմաց զհնազանդութիւն և զսիրոյն կատարէր պատուիրան, յանձն առնոյր վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց: (238 / 9) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. հատեալ անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան օր: (238 / 12) Գային հասանէին ի քաղաքն Լփնացւոց, ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն՝ ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի եպիսկոպոսաց, մանաւանդ զի մերձեալ էր տէրունական տօն աստուածայայտնութեանն: (238 / 14) Մտեալ ի քաղաքն, երեկօթս արարեալ՝ անդէն կատարէին զտօնն: (239 / 1) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 4) Արհաւիրք և բոմբիւնք զարթուցեալք, սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել, զի նշան խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. և նոքօք հանդերձ ելեալ ի լեառնն, որում Վարդէդրուակ անուն էր: (239 /8; 239 / 8) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. և դառնաշունչ օդն ոչ սակաւ կայր ի վերայ: (239 /12; 239 /13) Դէմ եղեալ ակամայ, տարադէմ գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս, յայն տեղի, ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս՝ թոռն մեծի Գրիգորի, կաթողիկոս Աղուանից: (239 / 14) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ, որ է մերձ ի Դարբանդ: (239 /16; 239 /16) Եւ անդ նպաստամատոյց մեծարանս գտեալ ի քաղաքացեացն: (239 / 17) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան, ի մուտս քառասներորդացն: (239 /18; 239 /18) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, մանաւանդ առաւել ի բարեխնամ իշխանէն և յազնուական մեծամեծացն:(240/5) Եւ այսպէս բազմօրեայ հանգուցեալ ի վաստակաբեկ աշխատութեանցն, լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս ազգին թշուառացելոյ: (240 / 8) Ողբայր և տրտմէր վասն անհնարին չարեացն և երկմիտ հաւատոցն. որք զանձինս իւրեանց պերճացեալ աստուածապաշտ անուանէին, և նոքա էին, որք ի զօրութենէ անտի նորա ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240 / 12) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏՍ ՋՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻ, ԵԻ ՆՈՑԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ՀԵՌՆ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՑՆ ԼՍԵԼ (240 /14; 240 /16) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) Թմբուկք և շռինչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 / 6) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս, կուրացեալք ի լուսոյ արարչին, քանզի կրակաց և ջրոց զոհէին և ճանապարհաց աստուածոց ոմանց, երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 /12; 241 /13) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ, և լսել զպատգամս աստուածայինս: (242/4) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն և ասէին զմիմեանս. «Եկաթյք լուարուքք ի սմանէ բանս մխիթարութեան, զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից, որ աւանդէ աշխարհի զպատգամս հոգւոյն սրբոյ»: (242 / 9) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. «Որդեակք, դարձարուքք առ տէր և ծաներուքք զտէր Աստուած, զի ողորմեսցի և կեցուսցէ զձեզ. զի նա ինքն է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 / 12) Ի բաց թողէք այսուհետև զպղծութեան պաշտամունսդ, միթ մատուցանէք երկրպագութիւն արարածոց, զի սատանայական է ամենայնդ և կորուսիչ հոգւոց: (242 / 14) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ոչ ոք կարէ զբաժակն տեառն ըմպել և զբաժակն դիւաց, և չիք հնար ի սեղանոյ տեառն վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 /17; 242 /17) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր միթ յիշեսցէ Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 /18; 242 /19) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն, միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան մտօք, սիրով՝ արմատացեալք և հաստատեալք ի փառս աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ սրբոյ երրորդութեանն հաւատացէք: (243 /2; 243 /2; 243 /5) Տեսանեխս զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն, որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 /10; 243 /11) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. ըստ փրկչական բանին ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց, որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս ըստ սաղմոսին ձայնի, թէ՝ «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և մինչև ի ծագս աշխարհի են խօսք նորա»: (243 /12; 243 /14) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի

աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որայն բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (243 /16; 244 /1) Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 /2; 244 /3; 244 /4) Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 /7; 244 /7; 244 /8) Որպէս և ասէ իսկ ի Ծննդոց պատմութեանն, թէ՝ և էառ իւր Ղամէք երկուս կանայս, թէ՝ և Յոբաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս և զամենան ձայն արուեստական, որ են յօրինիչք կռապաշտութեան և յորդորիչք իգամոլ ախտից. զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն, անարի, ոսկիաստեղծ անդրտյն զոհարան ձօնէր, նմա նուիրական տօն լինել տեսարանին: (244 /10; 244 /14) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց, որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (244/16; 244/18; 245/1; 245/2) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 4; 245 / 5) Տեսանեմք զի յազգէ նորա ելեալ Նեբրովթ սկայ, որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. և ինքն ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն, որպէս և գրեալ է. «Եթէ եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա ի Բաբելովն»: (245 /12; 245 /13) Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց, եթէ աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր, մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 /14; 246 /1) Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 /10) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն, և ի հրամանէ նորա դադարեն զդադարելն և ոչ իշխեն երևել ի ձմեռնային ժամանակի: (246 /14; 246 /15) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 /4; 247 /4) Մերկացարոիք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարոիք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս, եկաքյք

դարձարոիք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 / 7; 247 /7; 247 /8) Միթ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և զերկիր և զծով և զամենայն, որ ի նոսա: (247 / 10) Իսկ որ ջրոց զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11) Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր, եթէ՝ «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ազարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և միթ շիջցի»: (247 / 13) ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՅ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՀԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵԻ ԿՈՐՇԱՆՈՒՄՆ ՋՈՀԱՐԱՆԱՅՆ ԵԻ ԿԱՆԳՆԵԼ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 /4; 248 /4) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ և աշխարհախումբ բանակօքն, որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն, փառաւոր առնէին զԱստուած և ասէին. «Արդ՝ հաւատամք ճշմարտութեամբ, եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ, զի ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»: (248 /10; 248 /10) Ապա այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի՝ սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ մոռանալով զառաջին որկորստութեանն մոլորութիւնն. զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 /13; 248 /17; 248 /17) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց, /որպէս Ուղումպ ազգք Յունաց հզօր երևեալ առ ամենեսեան/ զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և անդ ի Թուրքաստանին առ Խազր խաքանին: (249 /8; 249 /10) Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան, և ինքն զլիթուերութեանն բերելով պատիւ՝ փառաւորեալ լինէր ի մէջ երից աշխարհաց, քանզի իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 /11; 249 /13; 249 /13) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն՝ գարշելի և պիղծ համարելով զհայրենի պաշտամունս, ուխտէր առ ամենեսեան զԱսպանդիատայ զզոհարանսն և զայլոց չաստուածոցն խափանել զնուէրս և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի, և զորդին միածին, և զհոգին համազօր: (249 / 14) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 /2; 250 /2) Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս և մեծացուցանէր զպատիւ քահանայիցն Աստուծոյ: (250 / 3) Քանզի ի վարսաւոր ծառոցն կաղնեաց բարձրագունից, զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք, զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք ծառոցն, հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից, ձօնելոցն յանուն դիցն սնոտեաց, զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհն Հոնաց, իշխանն և ազատքն ամենայն, զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց:

(250 /4; 250 /5; 250 /7) Եւ իբրև լսէին զայն, թէ հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն, որով գայթակղեալ և կործանեալ էին ամենեքեան զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վիուկքն և քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին և ասէին. եթէ՝ «Զիարդ մարթէք և իմանայք և գիտէք առնել զայդ, զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 12) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհանաց մերոց, զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց և ի ծառոցն ձօնելոց շնորհեցին զմարդաշատութիւն աշխարհիս՝ զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 /1; 251 /1; 251 /1; 251 /2) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. հիւանդաց առողջութիւն պարգևէր, չքաւորաց՝ հարստութիւն, յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն, որ զտապ խորշակին զովացուցանէին և զբոյսս և զտունկս դալարեցուցանէին, և զպտուղս պարարեցուցանէին ի վայելումն և ի կերակուր ձեզ: (251 /7; 251 /9; 251 /9) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10) Բայց արդ՝ թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն, զոր դայն քարոզէ ձեզ, սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ, և մատնել ի ձեռս դորա, որ ընդ ոտն արկեալ մանրեսցէ: (251 /14; 251 /14) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են, կամ ի ծառն գեղեցկաբոյս, որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա, և տունն, և ազգն հատանէր: (252/1; 252/2; 252/3; 252/4; 252/4) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք, այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 8) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վիուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և ծառոցն և ասէ. «Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն, զոր դայն քարոզէ մեզ. և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի հուր: (252 / 12; 252 / 12; 252 /12; 252 /12) Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա, և կամ ի ցաւս ծանրութեան ախտի ինչ արկանել, և կամ մահ իսկ հասուցանել դմա, հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, նի՛ զբագինս, նի՛ զանդրիագործ պատկերսն. և երկիր պագանեմք ծառոցն և մատուցանեմք զոհս և նուէրս, որպէս մինչև ցայժմ: (252 /14; 252 /15) Ապա եթէ դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա և զարհուրեցուցանել ինչ, և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս, և հատանէ զծառս և ի հուր այրէ, և ոչ ցաւք ինչ

հասանեն դմա և ոչ մահ, մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք *ի* դա, եթէ յԱստուծոյ առաքեցաւ դա մեզ և երկրպագեմք միոյ Աստուծոյ, որ արար զերկինս և զերկիր, զարեգակն և զլուսին և զաստեղս. և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից *ի* ձեռս դորա, որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ: (253 /4; 253 /5; 253 /7) Եւ ոչ ինչ կարէին գործել *ի* սուտ և *ի* մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 /11; 253 /11) Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք և զոր կամէին *ի* ծանր ցաւս արկանէին այս առաքելով *ի* նոսա. և ապա քարոզէին նոցա փաստապատիր բանիւք, եթէ պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց և ոչ մատուցէք, փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն *ի* մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 12; 253 /13; 253 /15) Բայց արդ առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. ապա ապրիք *ի* ցաւոց և *ի* հարուածոց այտի: (253 / 17; 253 /17) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ *ի գործ և ի կիր արկանել* և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա, զի կապեցան և փակեցան *ի* նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 5; 254 /5; 254 /6) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հռոնաց և առ մեծամեծսն, ասէ զնոսա. «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. զի են իսկ դոքա անյոյսք *ի* ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ, որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս, որպէս և զայլս *ի* մարդկանէ մոլորամիտս: (254 /10; 254 /11) Եւ ոչ *ի* ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ *ի* կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով *ի շնորհս* սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 /12; 254 /13; 254 /14) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ, որ ոչ ինչ իսկ են, և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն, և ոչ զպաշտօնեայսն պատուել կարեն և ոչ անարգել զթշնամադիրսն իւրեանց, զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի *ի* ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի *ի* գնացս աշխարհի»: (255 /1; 255 /1) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ *ի* ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. «Յարիցէ Աստուած, և ցրուեսցին ամենայն թշնամիք նորա. փախիցեն ատելիք նորա յերեսաց նորա»: (255 / 3) Եւ ապա արարեալ զնշան խաչին *ի վերայ* ծառոցն բարձրագունից, զորս ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ զարշելւոյն: (255 / 6) Եւ դիմեալ *ի ներքս* քահանայիցն առ հասարակ՝ կտրեցին զծառսն. և նոյնժամայն հրամայէր բերել *ի* քաղաքն Վարաչան: (255 /7; 255 /8) Եւ կոչեալ առ ինքն *ի* ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ *ի վերայ* բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ, *ի* ծայրից մինչև *ի խոնապհ* համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 /8; 255 /10; 255 /12; 255 /12) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի *ի վերուստ ի վայր* տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև, չորեքկուսի, յորում կայր խաչ մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ *ի* տէրունական խաչէն: (255 /13; 255 /13; 255 /15) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և

հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և *ի* խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս և ասէ. «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ, զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն, քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց, և զոր դիւացն առաջի ծառոցն մատուցանէիք: (255 / 18) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ *ի* քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 / 6) Բայց արդ՝ այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ *թօթափելով ի բաց* զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ և զփառացն լուսոյ պատմուճանն արժանի լիջիք զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 / 8) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հռնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ *ի* սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա *ի* ծառոցն մեհենից և անկանել *ի* ցաւս ծանունս և հասանել *ի* մահ, ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. այլ ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր *ի* գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 /12; 256 /12; 256 /12; 256 /14) Եւ նոքա առաւել ևս հաստատէին *ի* հաւատսն, և լսէին զբան վարդապետութեան նորա: (256 / 14) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր *ի* ձեռս նորա: (257 / 1) Իսկ նա հրամայէր զոմանս *ի* հուր ընկենուլ *ի* յանցս ճանապարհացն, յելս և *ի* մուտս փողոցացն՝ *առ ի* տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն և զոմանս բանտարգելս արարեալ և զերծեալ զաշխարհն ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն, և հնազանդեալ ամենահեշտ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի: (257 /2; 257 /2; 257 /2; 257 /3) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել *ի* նոցանէ և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 6) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս *ի* սուրբ քառասներորդսն *ի* բիւրաւոր արքունական Հռնաստանեայցն բանակս, կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ *ի ձեռն* եպիսկոպոսին, ազդեցութեամբ հոգւոյն սրբոյ, որով ծաւալէր շնորհք պարգևաց անպատում փառացն Քրիստոսի: (257 /10; 257 /10; 257 /12) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք *ի* քրմապետացն և *ի* գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս *ի* դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14; 257 /14; 257 /5) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն *ի* գործ արկանել վարդապետական բանին և սաստկագոյն յանդիմանէր զնոսա և *ի* նախատինս դսրովանաց արկանէր: (257 /18; 257 /19) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն յամօթ եղեն *ի* տէրունական խաչէն, զոր միշտ *ի* ձեռին ունէր եպիսկոպոսն, պակուցեալ սրտաբեկք լինէին: (258 /1; 258 /2) Եւ ինքեանք իսկ զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս, դարձան *ի* հաւատս ճշմարիտս: (258 / 3) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն *ի* ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին *ի* նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն *ի ձեռն* սրբոյ աւազանին: (258 /4; 258 /4; 258 /5) Իսկ իբրև ետես

իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան *ի* սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ *ի* սնոտի դիւագործ պղծութեան պաշտամանցն, քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին, զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն, արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 /7; 258 /7) Մինչդեռ զօրհնութիւնսն կամէին երգել քահանայքն *ի վերայ* ընծայիցն առաջի խաչին, ասէ եպիսկոպոսն ցիշխանն. «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր հատոյ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ *ի բաց բառնալով* զանօրէնութիւն *ի* ձէնջ, զի յայսմ հետէ միի լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուագի փորձէ հոգին սուրբ, որով և դուք եղերութիք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 /10; 258 /12; 258/13) Արդ՝ հաւանեցարուիք այսմ բանի. որոտընդոստ չոփայիցդ շիրիմք Դարքունանդ կոչեցեալ. նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր *ի ձեռն* խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ, որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 17) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր *ի* ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ *ի* բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կոռոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական՝ հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր մորթովքն հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 4) Անտի դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ *ի* քաղաքն՝ լուսազգեստ մկրտութեամբն լինէին. և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 7) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն *ի* խորհուրդ բարի և ասէ. «Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր *ի վաղնջուց*, որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 /14; 259 /15) Եւ ահա հաւատացաք *ի* մի Աստուած արարիչ երկնի և երկրի: (260 / 2) Առաջին զնա ասեն լեալ քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն, և այնչափ հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր *ի* սպասու նմա, և այսու հաւատով հզօր յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 6) Արդ՝ *ի ձեռն* քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել, մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) Եւ նոքա *ի* գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն զօրութիւն: (260 / 14) Եթէ, - ասաց մեծ իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն, - «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր *ի ձեռն* քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 15) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ, զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով *ի* Վարաչան քաղաքիս մերում զաթոռ հայրապետական: (260 / 17) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ մեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս, և զկախարդասար քաւդեայս, որ ոչ զան *ի* հաւատս, հրով այրեցից: (260 / 20) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք *ի* ձէնջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 12) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից և առ հայրապետն Եղիազար. որ *ի* սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից

հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 /15; 261 /17) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՋԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ՋՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՐԵԱՆՑ (262 / 6) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 8) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 / 12) Վասն զի խնդրէիք մարմնաւոր խաղաղութիւն ի մէնջ, և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ և ի ձեռն դորա սրբական վարուց և նորահրաշ սքանչելեաց. զոր եցոյց բարձեալն, ծանեաք զարարիչն մեր, և ստացաք խաղաղութիւն հոգւոց մերոց: (262 /14; 262 /15) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք, յորոյ ձեռն գտաք բազումք զփրկութիւն յաւիտենից, զի և մեր ընդ ձեզ անքակ սէր հաստատեսցի: (262 / 17) Ոիթղջ լերուք ի տէր»: (263 / 2) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) Իսկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 /9) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 /11) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ և ի ծագս հիւսիսայնոցս քարոզեցաւ աւետարան նորա զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջօէ յԻսրայէլէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 12; 263 /13) Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. ողջ լրուք»: (263 / 16) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և տուեալ ողջոյն՝ պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց, և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց, և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 /5) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 /11; 264 /11; 264 /12; 264/12) Վասն կենաստու փրկութեան հասանելոյ ի ձեզ յԱստուծոյ, որպէս մեզ պատմեցաւ, անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի և զթուղթ, զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ, տեսաք. յորմէ իմացաք զբարերարութիւն արարչին, որ ծագեաց յաշխարհդ ձեր զլոյս աստուածածանօթութեան, որպէս և զամենայն աշխարհս առաւել փառաւորեցաք զմարդասէրն Աստուած, որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց, այլ ծանոյց ձեզ զանուն իւր սուրբ և

եղէք ճշմարիտ երկրպագուք արարչին մերոյ Աստուծոյ: (264 / 13) Ահա գիտացաք, եթէ անուն նորա տարածեալ՝ ելից զտիեզերս. որպէս *ի* ձերոցս գրելոց և *ի* պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ *ի ձեռն* երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 /3; 265/4; 265 /4) Այլ զոր խնդրեցէքդ *ի* մէնջ զեպիսկոպոսդ Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր, զի չէ մարթ հօտի առանց հովուի լինել: (265 / 6) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և *ի* պահպանութիւն պատուիրանաց նորա: (265 /13) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ *ի* մեր եկեղեցիս. ոքղջ լերուք: (265 / 14) Իսկ իբրև դարձան *ի* Հայոց Զիթգինն Խուրսան և Չաթն խազր և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ *ի* մայրաքաղաքն Պարտաւ, խնդրէին հրաժեշտ *ի* նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265 /16; 265 /17; 265 /18) Ասեն. «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ *ի* հաւատս Քրիստոսի և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1) Այնմ և մեք կամակիցք եմք. զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն *ի* միջոյ մերմէ, և տնկեսցի սէր և խաղաղութիւն»: (266 / 3) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խոռվամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին և անյօժար կամաւորութեամբ հաւանեալ ասեն. *«Ի*գալն և յերթալն առ մեզ մի յապաղեսցի, և զեղեալ հիմն հաւատոյ անդրէն մի քակտեսցի և թողցէ զմեզ որբս, զի այլում վարդապետի ոչ անսամք և հնազանդիմք»: (266 /5) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն, յանձն առնոյր զերթալն *ի* Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել զնորընծայ հօտն Քրիստոսի, ունել և հաստատուն զուխտ և զպայման դաշնաւորութեան նոցա: (266 /9) Այսմ հաւանեալ բանից մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ լնուին ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ *ի* տեղի իւրեանց՝ փառաւոր առնելով զամենասուրբ Երրորդութիւնն: (266 / 12) ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ *Ի* ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 /15) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս և զկնի նորա՝ Եղիազար, և խռովութիւն և հերձուած բազում *ի կողմանս կողմանս* գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, մարտ և մրցումն Յոնաց և Հայոց: (266 / 17) Եւ աշխարհս Աղուանից անվրդով յայսցանէ մնայր. եհաս համբաւ իմն *ի* նոսա, եթէ ոմանք պատկերս ոչ ընդունին, ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ոչ աղ օրհնեն, ոչ պսակ դնեն հարսանեաց. յայս պատճառս, եթէ քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս: (267 / 2) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով *ի* Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 5) Եւ նա արար հմուտ իրացն ճշմարտապէս՝ այսպէս ասացեալ. «Աղանդդ, այդ յետառաքելոցն երևեցաւ. և պատկերամարտութիւն նախ *ի* Հռոմս երևեցաւ, վասն որոյ ժողով մեծ եղև *ի* Կեսարիա. հրամայեցին նկարել զպատկերս *ի* տան Աստուծոյ. վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 7; 267 /7; 267 /8) Միթ գիրս, միթ պատկերս, միթ նշխարս *ի* նոցանէ ընդունել: (268 /1) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց,

որ *ի* նորայն կողմանն՝ *ի* Կարնոյ քաղաք, և ասէ. «Պարտ է մեզ առնել կաթողիկոս»: (268 /3; 268 /4) Եւ ոչ ոք *ի* նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ հաւատոյն, քաց *ի* յԵնոսայ երանելւոյն, որ գնաց *ի* նոցանէ և եկն առ Մովսէս կաթողիկոս, զոր ուրախութեամբ ընկալան: (268 /5; 268 /6; 268 /6) Մովսէս նստէր *ի* Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 7) Եւ էր խռովութիւն *ի միջի* նոցա՝ չընդունելով զՅոհաննու ձեռնադրեալսն»: (268 / 9) Ապա Յեսու անուն քահանայ ևի Թադէոս ևի Գրիգոր, որ *ի* Մովսէսի կողմանէն էին, գնացին *ի* Դունայ և ելին *ի* Սոթից գաւառն: (268 /10; 268 /10; 268 / 11) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, *ի քաց* ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս միւթ հաղորդիք: (268 / 12) Եղև խռովութիւն *ի* գաւառին, և համբաւն եհաս առ Մովսէս հայրապետն: (268 / 13) Նոքա ոչ անսացին հրամանին, այլ անտի գնացեալ բնակեցան *ի* ձերում Արցախական գաւառս: (268 / 15) Եւ *ի* վախճանել հայրապետին Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269 / 1) Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր. ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն, որոց անուանքն *ի* թղթիդ են, ետ կապանօք ածել *ի* Հայս: (269 /6; 269 /6) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. ետուն պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց, և եթէ կռապաշտից է գործդ այդ, որոց զամենայն արարածս *ի* պաշտօն էր առեալ. մեք ոչ պագանեմք երկիր պատկերաց, զի ոչ ունիմք հրաման *ի* Գրոց: (269 /9; 269 /10) Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն *ի* խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և *ի* մեր եկեղեցիս: (269 /10; 269 /12) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, ԿԱՄ ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ ՎՐԱՑ *Ի* ՀԱՅՈՑ. ԵՒ ՋԻՒՆՉ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՎԱՍՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (269 /17) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք *ի* հաւատս (270 /1) Յետ ՃՉ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց *ի* ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 3) Եւ յետ ՃԷ ամի անցանելոյ *ի* ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք *ի* Հայոց միաբանութենէ *ի ձեռն* անիծելոյն Կիւրիոնի. այլ և Յոյնք և Իտալիա ընդ նոսա: (270 /6; 270 /6; 270 /7) Զորոց *ի* շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն՝ *ի քաց* կտրելով սրով հոգւոյն: (270 /8; 270 /10) Ազդէ նախ յԱղուանս, տայ զգիտութիւն և գրէ այսպէս *ի* թղթին. «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին *ի վերայ* Հռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 /11; 270 /14) Զնոյնն *ի վերայ* Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին միւթ հաղորդել ընդ նոսա միւթ յաղօթս, մի՛ *ի* կերակուրս, միւթ յըմպելիս, միւթ *ի* բարեկամութիւն, միւթ *ի* դայեկութիւն. միւթ աղօթիւք երթալ *ի* խաչն, որ Մցխիթայի տեղեօքն համբաւի, միւթ *ի* Մանգլեաց խաչն և միւթ *ի* մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ

և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. միայն գնել ինչ կամ գնոյ տալ որպէս Հրէից: (270 /14; 270 /15; 270 /16; 270 /16; 270 /16; 270 /17; 270 /17) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ. ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ՈՐՈՒՄ ՈՉ ՀԱՒԱՆԵԱԼ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. ԵՒ ԴԱՌՆԱԼ ՍԻՒՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՁԷԹ (271 / 10) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 /11; 271 /11) Էր որ թղթովք բազում անգամ. դէմ յանդիման ժողովովք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271/15; 271 /16) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17) Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272 / 1) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. զորոյ զրպարտութեանն պատճառ Սողոմոն ոմն միանձնեայ, որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 3) Նորա հարցեալ զվարդապետն իւր Սողոմոն, որ Մաքենացւոցն էր հայր. և նա զրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. այլ այսուիկ յոյժ եղեն պարտեալք, զի ասացին Յոյնք, եթէ կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. որպէս ի վեր անդ երկնայինքն, նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 /5; 272 /7) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան լերուք, եթէ ոխվ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն, զի երկրորդումն օրինացն որիշ համարի: (272 / 12) Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարուիք դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն, որ մտահաւատ լինիմք. քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ նորա մինչև ցայսօր: (273 /2; 273 /2) Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. և հաստատեաց անդ աթոռ հայրապետական. և բուն աթոռն մնաց անդէն յԵփեսոս: (273 /9; 273 /10) Անդանօր ապա մերոյս քերաւ բան ի քերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) Եւ զՀայս Պարսիկք և Յոյնք բաժանեալ էին. և տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին, և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (273 /15; 273 /16) Իսկ զերկուանալն հայրապետութեանն խոտեցին տեարքն Սիւնեաց, և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք յերկուցն. հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի, որ հասեալ ի վախճան, պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև միասցի աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274 / 3) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս

յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց *ի* Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 6) Յայսմ մաքառմանէ և *ի* խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք և եղեն քաղկեդոնիկ: (274 / 13) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ խնդրել զգահերիցութիւնն *ի վերայ* Աղուանից. որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհն Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն, ձեռնադրեալ *ի* սրբոյն Յակոբայ՝ եղբօր տեառն, քարոզեալ անդ և եկեղեցիս շինեալ նախկին քան *ի* Հայս: (274 /15; 274 /17; 274 /18) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. դարձան *ի* Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275/1) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն *ի* պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ, զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. և զնաչն առաջի ունել *ի* փառս տէրունեան է, և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 13; 275 / 15) Այսպէս զետեղեցին զինն դասս. և տէրունիք *ի* Սիւնիս «հոգևոր տէր» գրէին, և նոքա *«ի* ծառայէ»: (275 /17; 275 /17) Ապա տեառն Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին *«ի* ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». այդպէս է ստուգութիւն իրացդ: (276 / 1) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ *Ի* ՀԱՅՈՑ, ԶՈՐ ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՍ ԷՐ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ *Ի* ԳՐԵԱՆՍՆ (276 /5; 276 /6) Պատուական գտելոցդ և վեհ հոչակելոցդ, որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացասողք. նաև նմանողք թուեցեալք – *ի դէպ է* ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. նորագոյն *ի* լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս *ի մէջ* հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ *ի* մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն, տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք *ի* ժողովրդականաց Աղուանից: (276 /8; 276 /9; 276 /10; 276 /10; 276/13) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, *ի* Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ, *ի* Ստեփաննոսէ՝ Բագրևանդայ եպիսկոպոսէ, *ի* Դաւթայ՝ Սիւնեաց եպիսկոպոսէ, *ի* Մովսիսէ՝ Խոռխոռունեաց եպիսկոպոսէ, *ի* Քրիստափորէ՝ Ապահունեաց եպիսկոպոսէ և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 /14; 276 /14; 276 /15; 276 /15; 276 /16) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս և թէ անհակառակք արդեօք զստեղծեալ հակառակութիւնս, զոր ընկալաք *ի* նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 3) Քանզի և զարբանեկէն ձերոյ ասացի *ի* կերտողէն հրաժարեալ, բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն *ի* կատարեալ խոստովանութիւն երանելի նախահարցն: (277 /4; 277 /5) Թէպէտ և զլուրս *ի* նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին *ի* ճշմարտութենէն

հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 /6; 277 /9) Տոքւր ինձ զքո միտդ ոչ զեանալն, զուղիղն և միթ դասիլ ի հակառակող կամս, զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 / 11) Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ, որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս, զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին, և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 /12; 277 /15) Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք, զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ այլ գայլոցն յափշտակեալ ի նմանէ արս, որ խօսին թիւրս՝ ձգել զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սուսյն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. և զի այսդէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (277 /19; 277 /19; 278 /4) Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներոքիք խորագոյնս քննելով. և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն, զոր Պօղոս վարդապետէ առ Հռոմայեցիսն. «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 /7; 278 /8) Արդ ընդէ՞ր տամք տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ, զորս որդին Աստուծոյ ժողովեաց ի մի գաւիթ. միթ ի մէնջ երևեսցին Նադաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս, զի միթ հրատոչոր լիցուք. զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս միթ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ, և միթ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք, քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, Մխիթարր, որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եդեալ է հիմն, զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. միթ լիցի լսել, գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի, և հրամայեսցի կտրել ընդ մէջ և կեղծաւորացն մասն: (278 / 14; 278 / 14; 278 / 17) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ, զնոցին ուսուցեալս պինդ կալցուք և միթ ջուր ընդ բուռխառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք, զի որոյ անուամբ մեք պարծիմք, նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն, այլ և ո՛չ յոլովութեամբ եխից հրապուրեսցուք. բայց ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 / 7) Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն, ընդ Ղովտայ զերծանել ի հրակէզ անձրևաց, ընդ երկուսն ի պարգևականն մտանել երկիր ի ՋՌ-սն տապաստելոց. Քանզի և այժմ ցանգ բարի հովիւն զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. «Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». և զյամառեալսն յայսցանէ յորդորեսցուք ի նոյնս: (279 /8; 279 /8; 279 /9; 279/9; 279/9; 279/12) Ի թագաւորութեանն Հերակլի և ջախջախ թագաւորութեանն Պարսից

Յազկերտի, *ի* կաթողիկոսութեանն Հայոց Եզրի և *ի* սպարապետութեանն Մուշեղի, *ի* Սիւնեաց տէրութեանն Գրիգորի, յեպիսկոպոսութեանն Մաթուսաղայի և յԱղուանից իշխանութեանն Վարազ Գրիգորի՝ Գարդմանայ տեառն՝ գնացի ես Յովսէփ անապատական *ի* գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի, որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և զտառապեալսն հարկապահանջ և անառակ գնացիւք աւերեցին. մանաւանդ արիւնարբու ազգն Տաճկաց սկսաւ զօրանալ և եդ զամենայն աշխարհս իբրև զհող *ի* կոխումն: (280 /4; 280 /5; 280 /5; 280 /5; 280 /7; 280 /11) Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի *ի* գաւառս Արցախայ, *ի* գիւղս Յերկս առ ծերունի եպիսկոպոսն Միհր: (280 /12; 280 /12) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց *ի* գեղջէիցն զայս տեղի, շինեաց զեկեղեցիս. և կացեալ իմ *ի* սմա ամս երկոտասան. ապա զնա Աստուած յաւել առ հարս իւր: (280 /13; 280 /13) Բայց ոչ կային նշխարք սրբոցս *ի* վայրքս: (280 / 17) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական *ի* Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն և զմի ամ կացեալ անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս *ի* նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ *ի ձեռն* հաւատաւորի միոյ՝ Հռոմայ շինացւոյ, որ սակս իւր մերձաւորաց էր պահեալ. և *ի* սպառել նոցա՝ ետ զսուրբսն ցՄխիթար և ասէ. «Տարցես զսոսա աշխարհին մեր և յարժանաւոր բնակեցուսցես տեղւոջ»: (280 /17; 281 /1; 281 /2; 281/3) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. հասանէր *ի* լեառն Տօրոսի, *ի* վկայարանս սրբոյն Անդրէի, որ բազում ընկերօք վկայեաց *ի* Սելևկիոսէ թագաւորէ. և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց *ի* նշխարաց Անդրէի *ի* սպասաւորէն Թումասայ. հաւանեալ և նա աղաչանացն՝ տայ նմա զխնդիրն: (281 /5; 281 /5; 281 /6; 281 /7; 281 /7) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական գանձն՝ գայ հասանէ *ի* կողմանս Արցախայ. զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. ըստ արժանի սրբոցն հանգուցի զայն օր և *ի վաղիւն* հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 /9; 281 /11) Եւ նա ասէ. «Գիտեմ, զի անարժան եմ *ի* սպասաւորել դոցա, այլ քն հանդերձ, Մխիթար, վստահ լինիմ *ի* սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 /12; 281 /13) Յայնժամ հաւանեալ նորա՝ հանգուցանէ զսուրբսն *ի* վկայարանի, զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ նպաստաւորեալ և Բախդանէր դարբին զամս երիս՝ ըստ կանոնաց զնոցայն կատարեցաք զյիշատակ: (281 / 14) Յետ այսորիկ տնկեցաւ *ի* սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ *ի* նշխարաց սրբոյն Յովհաննու, որ մեծ *ի* ծնունդս կանանց *ի* փրկչէն վկայեալ. և հանդերձեալ իմ աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի *ի* խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (281 /16; 281 /16; 281 /17; 281 /17; 282 /1) Եւ չոգայ հասի *ի* սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, և զերկրպագութիւն անդ կատարեալ՝ մեծաւ տրտմութեամբ դարձայ, վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն. որոց ողջոյն անգամ ոչ տուեալ՝ եկի *ի* գաւառն իմ Գեղարքունի՝ *ի* Պուհավանս, որոյ տեղեակ *ի* մանկութենէ էի՝ լինել անդ մասին *ի* նշխարացն Յովհաննու, և յոյժ տենչանօք հայցեցի *ի* Գրիգորիկայ՝ սպասաւորէն սրբոյն: (282 /3; 282 /6; 282 /6;

282 /6; 282 /7; 282 /7) Ընկալեալ իմ Յովսեփայ՝ բերի ի նոյն վկայարան. և մեծապէս լցեալ խնդութեամբ մեր՝ ընդ առաջ մեր եկին: (282 / 11) Եւ այսպէս հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ, որ զընթերցուածսն եցոյց ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 /12; 282 /13) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան սուրբքն ամենայն, որ ի գաւառին Գեղամայ. բերին իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և եդին ի նմին եկեղեցւոյ, որոց բարեխօսութեամբն տէր Աստուած աշխարհի ողորմեսցի: (282 /14; 282 /15) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵԻ ՁՍՏՈՅԳՆ ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 2) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. և ի վերայ սեանցն գմբեթաձև, ի վերայ եկեղեցւոյն, որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. բոլոր յայն և յայն երկոտասան սիւնք ներքոյ և երկոտասան վերոյ վերնատանն. և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 / 5; 283 / 5; 283 /6) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 /10; 283 /10) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն, որ Աղամայ գերեզման կոչի. ներքոյ և ի վերոյ սեղան խորհրդոյ, յորում խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 /11; 283 /12; 283 /12) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. և չէ վերնատամբ, այլ թարբ կապեալ է փայտեայ, և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն, զոր եդին կենարարին ի գլուխ: (283 /13; 283 /13; 283 /14; 283 /15; 283 /16) Եւ յաջմէ եկեղեցւոն վերնատունն խորհրդոյ և փայտեայ գմբէթ, յորում նկարեալ է զընթերացն խորհուրդ Փրկչին, յորում է սեղան խորհրդոյ և պատարագ մատչի ի վերնայարկն Սիօնի և վերնատուն մի լինի: (283 / 17) Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ կուսին դազաղն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ չտալ թաղել՝ գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ, որ են մարմարիոնք. և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի ձորն Գեթսեմանի. և անտի մինչև ի լեառն Ձիթենեաց, ուստի վերացաւ Քրիստոս, ութ հարիւր աստիճանք: (284 /6; 284 /8; 284 /8) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. անտի երևի Յորդանան գետ և Հովր լեառն և բազում գաւառք: (284 /10; 284 /11) Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 12) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. և ի նմա է կրկին այրն, զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284 /14; 284 /15; 284 /15) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի, և Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի՝

յԵրուսաղեմէ յարևելից կուսէ, ուր խրկիչն մկրտեցաւ. յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. և լեառն Ձիթենեաց Երուսաղէմի յարևելից կուսէ լինի: (284 /17; 285 /1) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ, ԶՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՅ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ, ԱՅՍ ԵՆ (285 / 8) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ Ի Ձիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող, և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝ Աղուան/ քահանայ ունի: (285 / 10) Մրուոյ վանք Սուրբ քառասունքն Ի նոյն կողման, մերձ Ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 /12; 285 /12) Կաղանկատուաց վանք Ի նոյն կողմանն, այժմ Թէոդորոս ունի. սա քրիստոնեայ տաճիկ է, աբրահամեան դպիր: (285 / 14) Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, Ի Զարիշատայ ունի անիրաւ և չար տաճիկ: (286 / 2) Արցախայ վանք Սուրբ Աստուածածին Ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 3) Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւելից վանօքն, որ Ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 /6) Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն Ի վանորայիցն. զի Ճ աւելի վանք, որ կան անդ, զորոց փոյթ կալեալ իշխանացնՀայոց, Է կենդինար տուեալ թագաւորին Յուստիանոսի, որ է ՀՌ դահեկան, թափեցին Ի բռնութենէ հայրապետացն զամենայն վանորայսն. ապա յետոյ յանհոգանալոյ մերոցս՝ ամենեքեան այլայլեցան: (286 /8; 286 /10) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶԾԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵԻ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ ԵՂԵԻ ՍԿԻԶԲՆ (287 /4; 287 /5) Զորս ընկալաք Ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք՝ յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 6) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ Ի սուտ մարգարէիցն, զոր Ի Փրկչէն ուսաք, դիւական ոգւով, վայրագ և աղեղնաւոր, յանապատս կեայր: (287 /10; 287 /10) Եւ Ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի Ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. և չարն չիք եղեալ Ի տեղւոջն. և լիալիճ աղեղն Ի Մահմետէ գեղապարիւր մարդոյն: (287 /11; 287 /11; 287 /13; 287 /13) Ասէ առ նա Մահմետն. «Զի՞ մարդ ես, վասն է՞ր կաս Ի քարանձաւդ»: (288 / 1) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել Ի Հին և Ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի, որ արարած զորդի Աստուծոյ ասաց. և նա, զոր ինչ Ի նմանէ, լինէր ուսեալ Ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. և բողոքէ առ նա, զի միթ ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 2; 288 /2; 288 /3; 288 /3) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն Ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. «Ուստի՞ է քեզ զայդ գիտել: (288 / 6) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ Ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) Եւ Ի նմին տեղւոջ նստեալ ինքն լրտեսացն ասէ. «Յայսս տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 /11) Եւ անդէն և անդ հրամայեաց կոտորած առնել. և զօրն զայն Աբրահամու անուանեաց. և հրաման ետ չորեքկուսի Ի զոհանոցն աղօթել.

քարարձան տայր կանգնել և համբուրել յանուն Աբրահամու: (289 / 4) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ _ի մէջ_ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ _ի_ կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ _ի_ քուն՝ առ ինքն առնու: (289 /13; 289 /13) Առ նոսա ասէ օրինեալն Պօղոս. «Մարդք ապականեալք մեղօք, անպիտանք _ի_ հաւատս, որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ», և այլուր. «Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 18) _Ի_ լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ _ի_ Մեդին շահաստանի. և իբրև եղև Հ, եկն _ի_ Գմբէթն Աբրահամու և անտի ել յայն շահաստան, որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 /1; 290 /1; 290 /2) Եղև անդ ամ մի և զողջոյն ամն _ի_ շահաստանէն ասպատակ արարեալ. յամսեանն շահր ռաբի ղովաղ սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու _ի_ ռամազան ամսոյ ԺԹ անն, այն ութերորդ ամ էր նորա իշխանութեանն: (290 /3; 290 /5; 290 /5) _Ի_ շաւաղ ամսոյ ԺԵ ին կռուեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. յաղկաթ ամսոյ _ի_ հասարակել տուընջեան և զիշերոյ եկն _ի_ Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն, մինչդեռ Զ օր կայր _ի_ աղկադէէ ամսոյ _ի_ նոյն ամին: (290 / 5; 290 /6; 290 /7; 290 /8; 290 /8) Եւ եթող ամիրայ _ի_ Մաքա զՍէդ՝ Աբուսիդայ որդի, և դարձան նորա ընկերքն _ի_ Մաքա: (290 /8; 290 /9) _Ի_ Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 10) Ի ամ ունէր, մինչ երևեցաւ և _ի_ վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 / 13) _Ի_ սորա աւուրս էր Հաջաջ Իբն Յուսուփ: (291 / 7) Եկն Աբլ Աբաս _ի_ Մարաց օգնականութեամբ և զօրօք Աբու Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին և սպան զՄրուան և կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է. և Աբլ Աբաս Աբդլա, Մահմետայ որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, Աբդլ Մուտաղիբայ որդի, որ այժմ ազգաւ կոչի հեշամիկք. և սպան գաղտուկ զԱբու Մսլիմ, յորժամ եհաս յիշխանութիւնն. և յետ նորա սպանմանն և ինքն վախճանեցաւ: (291 / 13) Նա մեռաւ _ի_ Գումբէթն Աբրահամու: (292 / 3) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց աշխարհի և վասն այնր բազում գաւառք Հայոց փախեան _ի_ Հոռոմս: (292 / 6) Մահմատ՝ որդի Հարունայ, ամս Գ. Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդուց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. և ըստ երիցութեանն ունել զիշխանութիւն Մահմատայ _ի_ Բաղդատ և _ի_ Խորասան. և Մայմուն ընդ հակառակս նմա ելեալ պատերազմաւ՝ մեռանի Մահմատ. և Աբդլա, որ և Մայմունն կոչիւր, իշխեաց ամենայնի: (292 / 9; 292 /9) Իբրայիմ, ամս Ժ. Հարուն՝ _Ի_ և Բ երրորդ նստաւ _ի_ Մահմատայ ամիրմոմնի, և հայ թուականն էր ՄՉ: (292 /11; 292 /11) _Ի_ վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 4) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ կնոջ Վարազ Տրդատայ, որ էր _ի_ նոյն աղանդն հետևեալ, կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն՝ ասելով. «Եթէ կամ է քո, կոչեաք զիս _ի_ հայրապետութիւն Աղուանից, և ես արարից զամենայն Աղուանս խոստովանութեամբն Քաղկեդոնի»: (293 /7; 293 /8) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց _ի_ Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. և ընկալեալ զնամակն՝ _ի_ ժողովումն

արևելից ըստ կանոնական հրամանի ընկալեալ եղև. և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչէն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 /13; 293 /14; 293 /16) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. և յետ այնր կեցեալ ամս ԺԴ փոխադրիւր ի Քրիստոս: (293 /17; 293 /18) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց և գործակից իւր գտեալ զԶաքարիա վանաց հայր՝ տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն, միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 1) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. առ և անդէն ի տեղւոջն հրկիզեաց. և զԶաքարիա ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Մեծիրանց. և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի հին փսխածն, զոր ի ժամանակաց սպասէր: (294 /4; 294 /4; 294 /5; 294 /6; 294 /6) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ նորին օգնութեամբ և այլոց նախարարաց, որոց զորումն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց, որում յաղթողն եղև. և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց, որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն, ընդ նմին և զԵղիազար Գարդմանայ եպիսկոպոս: (294/11) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սահակ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն Հոշոյ եպիսկոպոս, Շերոյ՝ մեծ իշխանն Աղուանից հանդերձ իւր ազատօքն, և բազմութեամբ ուխտից եկեղեցւոյ գումարեալ հանդէս ժողովոյ՝ նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս և գրեցին ի Հայս զանցս աղետից: (294 /12; 294 /16) «Տեառն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 / 3) Վասն զի զնի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն, և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան զեղխ կրօնն Քաղկեդոնի, որ ելից զտիեզերս. և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 5) Ողջ լերուք ի Տէր»: (295 / 10) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԵԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՒՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 13) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց՝ զնա քարոզէ յաղօթս և զաշխարհս ստիպէ, զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (295 /17; 296 /1; 296 /1) «Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր մտերմութեան, և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս, և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր. զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի, զի ի տեսիլ ամենայն ապստամբացն նշաւակս զնոսա արարից»: (296 /10; 296 /11; 296 /12; 296/12; 296 /13) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱՒ ԵՒ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ, ԵՒ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏՆ ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 /15; 296 /16) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ, և նստեալ ի մեծ

եկեղեցւոջն՝ հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր. և նա ի թաքստի լեալ ոչ գտանիւր: (296 /18; 297 /1; 297 /1) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. և կացուցեալ զնա ի մէջ բազմամբոխ ատենին առաջի Եղիայի: (297 / 3) Զի ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ ընդ կնոջն. և հանդերձեալ էր վարել ի տաք աշխարհ, որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. և ետ թաղել զինքն նովին երկաթովք և նզովեաց զՇերոյ, զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 /6; 297 /8) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս, նմանեալ Դերաքրիստոսի Նեռինն, որ հանդերձեալ է լինել ի յետին աւուրսն: (297 /9; 297 /11) Այսոցիկ այսպէս եղելոց՝ ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից, որ զպղտորումն Ներսիսի եբարձ յաշխարհէն, և բազում կարգս ուղղութեան աւանդեաց եկեղեցւոյ վրիպելոյ. և զեղկելոյն Ներսիսի գրեանն, զորս լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք, առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. կացեալ յաթոռն ամ մի և կէս: (297 /12; 297 /13; 297 /15) ՁԵՌՆԱՐԿ, ՁՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 3) Քանզի բազում և ազգի ազգի չարութեամբ, որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ, որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն, հնարել և յղտրեալսն կամեցեալ, ըստ բանին՝ «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ», քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան դրախտէն: (298 /7; 298 /9; 298 /10; 298 / 10) Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի թոյլ և յողդողդ խորհուրդս դիւրամոլար անմիտ մարդոց, որոց կուրացեալ են միտք ըստ ծամանակաց չարութեամբ գնացելոց, զի միթ ծագեսցէ առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 /11; 298 /11) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան, շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 /14; 298 / 15) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ, որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից, և խորամանկութեամբն եղև հաւատակորոյս և մոլորեցուցիչ հոգւոց մերոց: (298 /17; 298 /18) Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. և զբարենախանձ եպիսկոպոսունս ուղղափառութեան հաւատոյն և զաւանդապահս քայքայեաց. զոմանս բամբասանօք հալածեաց յօտար երկիր, զոմանս տրտմութեամբ լցեալ վտանգեաց. զպատուական աթոռոսն քակտեաց. և զբանակս ճգնաւորական կրօնաւորացն այլայլեալ շփոթեաց. յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական անդամք. և որդիք Սիոնի

բովանդակ մոլորեցան խաբէութեամբ. և տաճար սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն՝ ըստ ողբերգութեան Երեմիայի. «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի չորեքեզերեան տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ կործանեցաւ»: (299 /3; 299 /10) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ, որ ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 13) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, զայր սուրբ և ճշմարիտ՝ զուգաթոռ սրբոյն Գրիգորի, ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն Խոռխոռունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս Ամատունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս Ռոստակայ եպիսկոպոս, Յովհաննէս վարդապետ և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ, և ձերով քաղցրուսոյց վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. և յիշելով զառաջնոց հարցն մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն, որոյ մեք եմք վկայք ճշմարտութեանն: (299 /13; 300 /1; 300 /2; 300 /3) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ Աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանց իշխան, իշխան Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր տէր Գագիկ, Բաբ ի Հրահատեան, Վախտանգ ի Վարազմանեան, Պատրիկ ի Քարոյեան յազգէ թագաւորաց, Վահան ի Վարագ Յոհաննեան, Թէոդորոս յԱնաստասեան, Ռոստոմ ի Վարազ Աքոյեան, Ջարմիհր ի Վարազ Քուրդաքեան յազգէ թագաւորաց, Մահմատ ի Շերոյեան և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցան և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր, որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ, որ ցայժմ ոչ էր ստերիւրեալ: (300 /11; 300 /12; 300 /12; 300 /13; 300 /13; 300 /14; 300 /14; 300 /16; 300 / 6) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի, որոյ ուղղափառութեանդ եղաք աշակերտք և եղիցուք տեառնդ Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի, որ եղեր վրէժխնդիր թշնամւոյն արդարութեան: (300 /17; 301 /1) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք, զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մէջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս, և ի շնորհաց հոգւոյն անմասն եղիցին և խոստացեալ արքայութեանն մի հասցեն: (301 /10; 301 /11; 301 /11; 301 /11) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, լուծեալ լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. և եթէ ի քահանայից իցէ, զնոյնս կրեսցէ և եթէ ի կրօնաւորաց ոք իցէ, նզովեալ հալածեսցի, և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս միւթ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 /13; 301 /13; 301 /13; 301 /14; 301 /15) Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան կաթողիկոսացս Աղուանից այսպէս կանոնեցաք. քանզի ի սուղ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին, իսկ այժմ զի անփորձ և անընտրող գործով եղև և հերձուածեցաւ աշխարհս, վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ

Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ միաբանութեամբ աշխարհիս՝ որպէս և էրն *ի* սրբոյն Գրիգորայ անտի, զի անդ ընկալաք զլուսաւորութիւն. և ճշմարտութեամբ գիտեմք, թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 /2; 302 /5; 302 / 6) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, *ի* սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք լիցին և յամենայն ծառայից Աստուծոյ ուղղափառաց. իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի *ի* ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 /10; 302 /12) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ *ի մէջ* երկոցունցս: (302 / 15) ՁԵ երորդ ամին Տաճկաց և *ի* հայ թուականիս ՃԽԸ յամսեանն հրոտից: (302 / 16) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ. և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի *ի* բազմաց սերմանեալ յոգիս, և խորամանկ չարութեամբն իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. վասն որոյ զգացեալ իմ Եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս *ի* գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 4; 303 / 6) Եւ ժողովեցան առ իս հոգևորք և մարմնաւորք, և ցուցին ինձ զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և *ի բաց* ընկեցեալ էր զՆերսէս *ի* յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 /8; 303 /8) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ միջնորդութեամբ և մեօք հանդերձ և պայմանեցին, եթէ կամք *ի* նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք *ի* պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303 /11; 303 /12) Արդ՝ եթէ կան *ի* նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն *ի* ձեր *վերայ.* այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. *ի* ձեր *վերայ* իշխան Աստուած լիցի և ուղղափառ վարդապետք: (303 /13; 303 /15; 303 /16) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ *ի* ժողովոյդ Աղուանից, և ետու զայս պայմանի գիր ձեզ. զի միթ ոք յանդգնեսցի թիւրել ինչ զեղեալ ուխտադրութիւնդ: (303 / 20) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու *ի* պահեստի Ներսմերհի ուխտի *ի ձեռն* սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 2; 304 / 2) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱԻ ԵԻ ԵԴ *Ի* ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 /6) Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք *ի* ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն դաւող բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն զընդդիմակսն և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ, Վախտանգ *ի* Վարազմանեան և նախնի է սոցա քաջն Վարդան *ի* Միհրական տոհմէն, որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ *ի* Գարդման, Պատրիկ *ի* Քարոյեան՝ յարքայիցն զարմից, որք *ի* նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի և սորա նախնիք՝ քաջն Վաչագան և Վաչէ և որք ըստ կարգի

կան *ի* գրիդ, Բաբ *ի* Հրահատեան, որք յԱտրպատականու իշխանացն են՝ բնաւորեալք *ի* Կապաղակ և *ի* Կողթ. Վահան *ի* Վարազ Յոհաննեան *ի* Մադիամացւոցն զարմից՝ յակոբիկ հաւատով, որք եկեալ *ի* Կամբիճան բնակեցան. Ռոստոմ *ի* Վարազ Աքոյեան, որք *ի* Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. Զարմիհր *ի* Վարազ Քուրդակեան, և Մահմատ *ի* Շերոյեան՝ Դղմանցն տեարցն որդիք. սոքա բնակեալ էին *ի* Դղմահողսն արքայատուր Աղուանից աշխարհիս: (304 /7; 304 /11; 304 /11; 304 /13; 304 /13; 304 /14; 304 /15; 304 /15; 304 /16; 304 /16; 304 /16; 304 /17; 305 /1; 305 /1; 305 /1; 305 /2; 305 /3; 305 /3) Այսք ամենեքեան որ գրեցան *ի* դիւանին Աբդլմէլքի ամիրմոմնւոյ սակս այսորիկ, եթէ ոք *ի* սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 /4; 305 /5) Այս կանոնադրութիւն եդաւ *ի* Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ, յորժամ նստաւ յաթոռն *ի* ժողովումն, որ վասն անիծելոյն Ներսիսի եղև, զի զկարգս եկեղեցւոյ այլայլեաց. վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 /11; 305 /11) Զի կամեցաւ գթալ *ի* մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում և վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ, որ է սուրբ և առաքելական եկեղեցի. և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգեւեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (305 / 14) Ըստ նմին օրինակի և *ի ձեռն* այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. «Դէտ կացուցի զքեզ *ի վերայ* ժողովրդեան իմոյ. զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին *ի* չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 /8; 306 /9; 306 /10) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա *ի* ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր ունիմք *ի* տեառնէ, այլ և զայս. եթէ «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել *ի* կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 /12; 306 /13) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր *ի* հաճոյս նորա և շինել *ի վերայ* հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս, զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (306 /19; 307 /1) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք նորա, որպէս հրամայեաց մեզ տէր և ձեռն մարգարէից և առաքելոց և վարդապետաց. նախ սիրել զԱստուած *ի* բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. զընկալեալ *ի* ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և հաստատուն ունել. նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, *ի ձեռն* անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս զանձն սիրել. և միաբանութեամբ կրօնաւորել ըստ կանոնական հրամանի, և միթ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. միթ պոռնկորդեաց, միթ շնացելոց, միթ սպանողաց, միթ գողոց, միթ ստոց և սուտերդմանց, միթ զրկողաց և չարակն ագահից, միթ

զօշաքաղաց և միք ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց միք ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն և միք զհարցն և զհասն տալ այնպիսեացն. զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. զի նոցա է հասն և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ և շարժել զբարկութիւն ի վերայ աշխարհի և անձանց իւրեանց: (307 /6; 307 /7; 307 /8; 307 /15; 307 /19) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ ասէր. «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և միք այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ արատաւոր». որպէս օրէնքն իսկ ասեն. «Թէ միք իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և միք ի հասիցն իշխեսցեն ուտել»: (308/4) Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին միք մերձեսցին՝ միք ի պաշտօն, միք ի կարգ և միք ի տեղի քահանայիցն. և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դաղան և Աբիրոն, որք խորասոյզ եղեն, կամ նոյն ինքն Ոզիա, նոյնպէս և այլք բազումք, որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 /5; 308 /6; 308 /6; 308 /6) Ըստ որում և երջանիկ հարցն մերոց հաստատեալ է. «Թէ միք ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած, կամ իշխանաց տալ, կամ նոցին դայեկաց ի պարգև: (308 / 16) Նոյնպէս և քահանայք միք իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից, և միք վաճառել իշխեսցեն զժառանգութիւն եկեղեցւոյն. այլ թէ՝ քահանայքն ևի եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. և որք յանդգնինն, նզովեալ լիցին»: (308 / 19) Զայդ հրաման ունիմք մեք յԱստուծոյ և ի նորին պատուիրանացն, և ոչ է պարտ Աստուծոյ հակառակ լինել: (309 /1) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 8) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին, որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն ուտել զհասն կամ զհացն: (309 /8; 309 /9) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է, թէ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. վասն այդորիկ, սիրելիք, այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ յապա, և միք լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. այլ անբիծ և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ, զի իշխանութիւն ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 /14; 309 /19) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի, զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ

քահանայք կալցեն ճշմարիտք և ուղղափառք, որք զեղկելոյն Ներսիսի ոչ ընկալան աղանդս և միթ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն, և միթ *ի* շնորհէն առնուլ բռնութեամբ. և եթէ յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և *ի* մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 /5; 310 /5) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ և զոհութիւն անսպառ մատուսջիք ողորմածին Աստուծոյ, որ խնդրեաց զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն և զչար որոմն նորա եբարձ *ի* մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ *ի մէջ* եկեղեցւոյ սրբոյ իւրոյ: (310 21; 311 /1) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵՒ ԵՐԹՆ *Ի* ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻՒՐ ԵՒ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻՒՐ, ԵՒ ՄԻՔԱՅԵԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԶԿՆԻ ՍԻՄԷՈՆԻ (311 / 7) Ընդ նուազել *ի սպառ* թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել կողմանցս արևելից. զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 /10) Իսկ խստագոյն նեղութիւն *ի* Հոռվմայեցւոցն հասեալ նմա հանդիպիւր. զի հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր *ի* կայսերէն. և տուեալ *ի* պատանդ զորդիսն՝ և ինքն իշխանն խօթացեալ մնայր: (311 /13; 311 /14; 311 / 14) Եւ *ի* յերկարելն Վարազ Տրդատայ *ի* միում աւուր եղև թագաւորին Հոռվմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. և նորա խորամանկեալ ասէ. «*Ի* տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ, տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ, զի վայել է իսկ ձեզ»: (311 /17; 311 /18; 312 /2) Եւ այն ամ հինգ էր իշխանին կալն *ի* Հոռոմս: (312 / 4) Եւ վասն այսր իրի զերծեալ Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհն իւր, և յայնմհետէ ետ զաշխարհս արևելից *ի* Տաճիկս, և նոցա միայն հարկէր: (312 / 5) Եւ եղև *ի* նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց եթէ. «Ես կորեակ *ի* Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի *ի* վայրին Կակուայ, և զանց առնէին զինև բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. եկն ժամ բարի, որ եղբայրն իմ Սով տիրանայր. և ահա գտայ ես ելեալ *ի* սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 /7; 312 /8; 312 /8; 312 /10) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի որդիքն՝ Գագիկ և Վարդան, որք *ի* Յոյնս էին պատանդք, վասն խռովութեան թագաւորին կացին *ի* մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս արևելից *ի* Տաճիկս տալն եղև: (312 /13; 312 /14; 312 / 15) Եւ *ի* վախճանելն Յուստիանոսի Հոռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց, որ էր յազատացն Հայոց. և յիշեաց զորս *ի* խաւարային բերդին էին արգելեալ կենդանւոյն. և հրամայեաց թագաւորն հանել զնոսա յանտանելի տանջանացն, որոց տեսութեան աչացն խաւար էր ծածկեալ: (312 /15; 312 /17) Ապա առ փոքր փոքր աճեալ *ի* լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհին իւրեանց. շնորհեալ Գագկայ մասն *ի* կենսատու խաչէն՝ զլոյսն տիեզերաց: (312 /19; 313 /1) Եւ նորա եկեալ ետ զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից կաթողիկոս. և կանգնեցին նշան տէրունական, յորում կայ գիր այսպէս. «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո *ի վերայ* սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. և ընկալ զնշանս զայս, զոր

ետուր երկիւղածաց քոց. և ներեա յանցանաց իմոց՝ Միքայէլի՝ Աղուանից կաթողիկոսի. և ողորմեա Աղուանից աշխարհիս՝ փրկելով յամենայն փորձութեանց, զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 / 3) Եւ գումարեալ զնոսա ամենեսին ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս՝ միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով, և զմիւս որդին ձի տարեալ սպան: (314 /2; 314 /2; 314 /3; 314 /4) Եւ գրեցին թուղթ ժողովելքն առ Վրացն Թալիլէ. «Եթէ զի՞ յշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց, որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոստացին ի սուրբ եկեղեցւոյ և սահմանեցին տառս կանոնականս. «Թէ միթ ոք իշխեսցէ զազգայինս առնել կին. և սրբոյն Աթանասի կանոնական հրաման է, «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». և երանելւոյն Բարսղի վասն սորին գործոյ ասացեալ: (314 / 7)Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան. հնգետասաներորդ օր՝ տօն տաղաւարահարացն, եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 19) Ապա գնաց ի տուն իւր, և յղացաւ Եղիսաբեթ կին նորա, որպէս Ղուկաս աւետարանիչն ասէ. «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 1) Տեսաք զտոմարն և գտաք այսպէս. ի թշրին ամսոյ քսան և երկուսն լինի ըստ Հռոմին հոկտեմբեր ամսոյ ինն: (315 / 4) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, Եբրայեցւոցն նիսանի ի տասն և եօթանն աւետիք կուսին: (315 / 5; 315 / 7) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր, որ է ինն ամիս, և ծնունդն նորին Քրիստոսի: (315 / 8) Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն ասաց. «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 11) Նոյնպէս Մարկոս հայրապետն Երուսաղէմի, որ մի էր ի Նիկիական հարցն, որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն, եթէ ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 / 14; 315 / 15; 315 / 15) Եւ զորօրինակ մահն և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն. և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն, նոյնպէս և կատարէ զփրկութիւնն, զոր դարձեալ ասէ Աստուածաբանն. «Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է, քանզի երևեցաւ Աստուած մարդ ծննդեամբ»: (315 / 18) Երուսաղէմայ եպիսկոպոսքն մինչև ցԿիւրէղ՝ ԽԲ եպիսկոպոսք, և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս, որ թուին լինել ամք ի յարութենէն ցՅոբնաղիոս չորեքհարիւր: (316 / 2; 316 / 3) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն, և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր, վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 /6; 316 /6; 316 /7) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն, որ և մեր նախնեացն աւանդեցաւ, նոյնպէս և ունիմք այժմ, որպէս ասէ, «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ

ելցեն, և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316 /10; 316 /11) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք և արկին ընդ հարկաւ զեկեղեցիս սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի. և հայ թուականն Ձ լինէր: (316 / 17) Իսկ Կոստաս սորին որդի՝ ամս ԻԹ. ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև, և ի վեցին Տաճիկք էին ի Հայս, և առաւ Դուին ի Տաճկաց, և որք գերեցանն՝ ԼԵՌ թուեցան: (317 /2; 317 /3; 317 /3; 317 /3) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի, և հայ թուականն ՃԺ և մին էր: (317 /4; 317 /4) Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի և գանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր և ի նաւակատիս կոչեաց զթագաւորն Հոռոմոց, որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր, զի զնոյնաձևն յարմարեսցէ ի պալատանն: (317 /6; 317 /7; 317 /8) Եւ ոչ ժամանեալ գաղատոսն ի ճանապարհին վախճանէր: (317 / 9) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ԶՈՐՍ ԵԻ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵԻ ԱՆԴ ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. ԱՌ ՈՐՄ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ԶՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ԶՋՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵԻ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՅ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ, ՅՈՐՈՒՄ ՉԱՐԱՉԱՐ ՄԱՀՈՒԱՄԲ ՍԱՏԱԿԵԼ ԵԻ ԱՅԼ ԶՐՈՑՑՔ ՊԻՏԱՆԻՔ (317 /11; 317 /16) Ի ՃԽՋ երորդ թուականութեան Հայոց եկն Մահմետն երկրորդ ի Հայս. և աճապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ մտանէ ի Չոր: (317 /18; 317 /18; 317 /19) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին և ԿԲ հազարս ի Տաճկացն սպանին՝ ածեալ զօր բազում ի Հոռոմոց: (318 /1; 318 /1) Եւ ի նմին ամին եղև զրաւ զարմիցն սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, գայ պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ. և ապա առնու զայն և ի սուր սուսերի արկանէ, զորս գտանէ ի նմա. և անտի անցեալ ի Հայս եհար զՀոռոմստայն և զՀայն. և զորս ոչ կարաց ընբռնել՝ դարան գործեալ մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց, և տարեալ ի Նախիջեվան քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց, և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց և զսինլիքորս նոցա սրահար սատակեաց: (318 /3; 318 /4; 318 /4; 318 /4; 318 /6; 318 /8) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան, զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս, ձանձրացուցանէին և նեղէին զնոսա: (318 /9) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. այլ ի հասանել Մահմետի յԱսորիս, դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 12) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն և անտի յԱսորիս. և հայ թիւն ՃԾԳ էր: (319 / 1) Եւ ի միւսում ամին զՇիրակայ տէրն տարան յԱսորիս: (319 / 1) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՊԱՐՏԱՒ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. ԵԻ ՎԱՄՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՐԿՈՒՑ ԵՂԲԱՐՑ՝ ՄԱՆԿԱՆՆ ԵԻ ՄԻՐԴԱԶԱՏԱՅ (319 / 7) Եւ յետ երկուց ամաց ի թուականութեանն Հայոց ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 /9; 319 /10) Անդ ածին

զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս երկոսին, որք էին ի տոհմէ ազատաց, առաջի նորա. և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 /11; 319 /13) Եւ եղան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 13; 319 / 14) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. և ապա ի գեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 15) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր, զորս աղտեղեալ գթեացն. և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ գիտակն գաղտնեաց. մինչև ցելս անձին իւրոյ ի սուգ անմխիթար մնայր: (319 /18; 319 /18) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. նշանք զարմանալիք լինէին ի ժամ մահու նորա: (319 / 20) Եւ ի նոյն ամի էանց Աբդլ Ազիզ զԿուր գետով յայն կողմն: (319 / 21) Եւ զկնի Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի Խազիրս: (320 / 1) Ուստի ոչ զօրեաց ելանել, ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ, և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ, զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ դարձեալք ի փախուստ: (320/ 3; 320 /5) Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) Ի սոյն ժամանակս զՋուանշիր՝ իշխան Աղուանից սպանին ամեթեդուքն: (320 / 8) Եւ ի նոյն ամի մեռաւ Սմբատ՝ Հայոց իշխան: (320 / 8) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ և ձերբակալ արար զՋագիկ: (320 / 10) Եւ ի ՃՋ թուականին դարձեալ Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց, այլ զկաթողիկոսարանն արևելից ոչ աւերէ, որ դեռևս կայ ի նմա: (320 /12; 320 /13) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ՋԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵԻԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆ ՆՈՐԻՆ ԵԻ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ (320 / 15) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. և թողեալ զնա յանհաւանութեան զնաց ի Հռոմս. գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ նմա դադարեալ կայ յուսման: (321 /1; 321 /2) Եւ յոյժ ցասուցեալ թագաւորն՝ խնդրէ զնա ի դուռն. և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն: (321 / 5) Յայնժամ գտեալ համարձակութիւն Ստեփաննոսի՝ ասէ զկայսրն. «խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 / 8) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ, զի զաշխարհս յայնմ գրենոյն ի կրօնս դարձուսցեն: (321 /10; 321 /12) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք, վասն զի կամ էր

նորա զաշխարհին յայնմանէ ուսուցանել: (321 /12; 321 /13) Եւ ի Բաբգենէ և ի Քուրդոյէ խնդրոյ լինի ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց: (321 /14; 321 /14) Եւ զմի ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն զաւառի: (321 / 15) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ նորա. զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի փոխեցին ի Թանատաց վանս ի հանգիստ: (321 /16; 321 /17; 321 /17) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 /1; 322 /1) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. «տեաս, տէր, զայս, զի քո են դատաստանքդ արդար»: (322 /3) Եւ ազդեալ ի գաւառն զգալ բարկութեանն՝ բողոքէ կալ յաղօթս. և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման և զաւուրս քառասուն շարժեցաւ վայրն և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կանդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար. վասն այնորիկ Վայոց Ձոր անուանեցաւ: (322 /4; 322 /5) ՒԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՅ (322 / 10) Ի ժամանակս Ապդանի դատաւորի առաւ Ղիոն այսպէս. քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 13) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 /16) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք, որ է յարևելս Մակեդոնի, ի պատճառս ինչ զբօսանաց. և ընկալեալ եղև ի մեծամեծաց քաղաքին. և տոփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ ածէ զնա ի Ղիոն քաղաք. զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն եղև յափշտակեալ՝ գրեն թուղթ առ Ղիոնացիսն և առնուն պատասխանի խստագոյնս: (322 / 17; 322 /18; 322 /18; 322 /18; 322 /19) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ անդանօր ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2) Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին զկորստական պարգևսն. և քարոզն աղաղակէր. «Այս են ընծայք աստուածոցդ Ղիոնի»: (323 /8; 323 /10; 323 /10) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն, զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին՝ քակէին մասն ինչ ի պարսպէն և ի ժամադրութեանն ելանելոյ արտաքս, զոր արարեալ ունէին, ընդ խրամն, զոր հատին, մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի բերան սրոյ՝ ծերք և տղայք, իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն դառնալ երկիրն Ասիական. բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր և ընկենու արտաքս յերկիր օտարական, որ կոչի Իտալիա: (323 /13; 323 /13; 323 /14; 323 /14; 323 /15) Անտի կամէին միւսանգամ նաւել յերկիրն իւրեանց. իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն՝ մինչև ոչ մնալ և ոչ մի, զի միք երթիցեն ի ստրկութիւն: (324 / 2; 324 / 3) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն, որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. սոքա են ազգ Հռովմայեցւոց: (324 /4; 324 /5) Եւ յորժամ եղև

ԽԴ ամ, նստաւ թագաւոր ի Հռոմ Փիլիպպոս: (324 / 7) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս, որ այժմ կոչի Կոստանդնուպօլիս: (324 / 8) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻՒՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324/12) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորեստանեայց, նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. յորոց մի ոմն յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ: (325 /4; 325 /5; 325 /6) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետից, զոր ի ձեռանէ տեառն էարբ զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325 /8; 325 /9) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 12) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ: (325 / 14) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս. և որդի նորին Ստեփաննոս կիսօրեայ վախճանեալ. և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ՝ նա եղև գերեզման նորա: (325 / 17) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ և գերի առեալ իբրև ոգիս հազարս, և ի Մեծիրանց սահմանի ամրացեալք՝ ի տեղւոջն, որ կոչի Շիկաքար: (326 /1; 326 /1; 326 /1; 326 /2; 326 /3) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին, և որպէս յառիւծու ժանեաց զգերեալսն ի բաց կորզէին: (326 /4; 326 /5; 326 / 6) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ, որ Աւառանշան անուն ճանաչէր, ի սահմանս Հայոց. և յաւարի առեալ զաշխարհս ամենայն՝ դառնայ ի Սիւնիս, և ամրանայ ի Բերդատեղի աւանին Շաղատու, որ է ի գաւառին Ծղկաց: (326 /6; 326 /7; 326 /8; 326 /8; 326 /9) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. և Սիւնեաց տէրն, ի նմին ամի վախճանեցաւ և նոյնժամայն էառ Բաբան զդրուստրն Վասակայ Սիւնեաց տեառն ի կնութիւն: (326 / 10; 326 /10; 326 /11) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան, և զորդի նորին ի մօրն գոգ զենին և զամենայն ստացուածս նորա յափշտակեցին: (326 /12; 326 /12; 326 /12; 326 /13) Այս Վարազ Տրդատ ի Միհրական տոհմէ էր, որք զԱղուանս ժառանգեցին որդի ի հօրէ առնլով: (326 /14; 326 /15) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 /15) Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև գաւառն Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 /16; 326 / 17) Եւ անտի ի միւս տարին էանց

Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի և էարկ ի սուր զբնակիչսն ոգիս իբրև ԺԵ հազարս. և զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց, մնաց միայն ջրաղացն և այլ ոչ ինչ. և էր թուին Հայոց ՄՀՋ: (326 /18; 326 /18; 326 /18) Եւ ի միւսում տարին եհար Բաբան զԻբրահիմ՝ զորդի Ղեթայ: (327 / 4) Եւ ի նմին ամի դաւաճանողքն ի սէր խաղաղութեան, որոց անուանք Դաւոն և Շապուհ ճանաչիւր, սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ, որ էածն զԲաբան և եհար զԲաղականեցիսն, որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, զՀակարի և զՏափատ: (327 /4; 327 /5; 327 /7) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու և կալեալ զգաւառսն զամս ԺԲ, որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, Ամարաս, Պազկանք, Միանք և Տրի գաւառ: (327 /8; 327 /9) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն և յԱմարաս գաւառ բնակեցաւ. բան խաղաղութեան սկսաւ խօսել, զի ի հնազանդութիւն նմա եկեսցեն, որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք անհնազանդ եղեն: (327 /13; 327 /14; 327 /15) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք, և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ ի սէր համակել, զի հնազանդեսցին: (327 /17; 327 /18) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 2) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 /2; 328 /3) Եւ ասի բան, թէ ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն, զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է, որով օրհնութեան իւղն խնկարկեն արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 5; 328 /6; 328 /6; 328 /6) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք, թէ սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ զաւանդութիւնն, որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ հայրապետացն, և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 /8; 328 /10) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան, որ խոտեալ իմն է և իրք հարձուածեալք: (328 /11; 328 /12; 328 / 13) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՋՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՍՊԷՍ ԿԱՐՃԱՌՕՏ ԲԱՆԻՒՔ (328 /16; 328 /17) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հռոմս: (329 / 1) Եւ կազմեալ նաւս հարիւր՝ արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ և վտարեալ զնոսա ի ծով՝ կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս:(329/1; 329/2) Յայնժամ լինի ազդումն հռոմայեցւոցն. և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի, և առաթուր հարեալ ի սպառ սատակեն զնոսա. և զնոյն ինքն զՄամուն կենդանազրաւեալ բառնան ի միջոյ. և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև

չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 /4; 329 /5; 329 /6; 329 /6; 329 / 7) Իսկ յետ երից ամաց Բաղդղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց, որ Ամիր Մոմնի կոչի. և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա, և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 /10; 329 /11; 329 /11; 329 /11) Որոյ նշխարքն լուսաճաճանչ փայլմամբ զթշնամիսն հիացուցանէր. զոր տեսեալ նոցա, անհետեցին ի գիշերի, և ոչ ոք գիտաց զնա ի քրիստոնէիցն: (329 /13; 329 /14) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին, և զորսորդաց ձկունս յորովայն իւր ամայէր, և սնավաստակ մնալ որսորդացն լինէր: (329 / 14) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տոնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (329 /19; 330 /1) Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց, զի իբրև ի կապարանէ արձակեալ զային: (330 / 2) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ, և անէծ զյափշտակողսն ի սրբոյն Գրիգորի հողոյն, որք էին այսոքիկ. Աբդլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի սրով սատակիւր. և Աբդլ Ասուր՝ Հարճոյ որդի, և Աբու Ջափր Արածացի. ածան ի Պարտաւ և կենդանւոյն տիկ հանին զերկոսեանն: (330 /3; 330 /3; 330 / 5) Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 12) Անդ ակն ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան, որ յարքայից Զարմիրհական տոհմէն էր, գործակից իւր կալեալ զմեծ նահապետն Գէորգիոս, դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 /12; 330 /14; 330 /14) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան՝ զմարդախողխող, աշխարհաւեր, արիւնարբու գազանն և ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 /15; 330 /17) Ջի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից՝ տիրել իշխանութեամբ ամենեցուն արքայաբար: (330 / 18) Եւ անտի դարձաւ ի բնակութիւն իւր: (330 / 22) Սա է Աբու Սահակն. ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս, որ Հայոց, Վրաց և Աղուանից եղև տէր, խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (330 / 22) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ զարմանալի մեծ քան զճնճղուկ և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 /7) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. իսկ նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ և եկեղեցիս բազումս հրով այրեալ կիզեաց՝ և գնաց ի Բաղդատ: (331 /9; 331 /10; 331 /11) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն և ընթացեալ ի բանակն՝ շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն, որ կոչի Եղջիւր խոյի. և անդ հողմ դժնդակ մրրկեալ շրջապատեաց զնոսա. և միայն ի ձի ապաստանքն փախուցեալ զերծան. իսկ պաղանաւորքն և

առապուրք ի լերանց վերայ կորեան. և գերեալքն մնացին խաղաղութեամբ՝ փառս Աստուծոյ տալով: (331 /16; 331 /17; 331 /18; 331 /19; 332 /1) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից, որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց և տարագրեալք ի տանց իւրեանց՝ յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 2; 332 /4; 332 /4; 332 /4) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. և զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ, ընդ որ մախացեալ ամիրի մոմնւոյն՝ տայ հրաման, զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 /9; 332 /10; 332 /11) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի ջրոցն յուզելոյ, նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն գոյր: (332 /12; 332 /12) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի և հասեալ գնացք հեղեղին ի Դաստակերտ գիւղ ի կից գետոցն, զութ հարիւր վրան խաշնարածաց տարաւ, որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ յաւուրս ամարայնոյ. և տէր Սուփան վախճանեցաւ ի Վայոց Ձոր ի նոյն ամի: (333 /1; 333 /2; 333 /2; 333 /3; 333 /4; 333 /4) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս, և սպանաւ Սահակ Իսմայելեան ի Տփղիս քաղաքի և զամս Գ կալաւ զՀայս՝ մինչև զիշխանսն ազատ կանամբք խաղացուցանէր ի Բաղդատ: (333 /4; 333 /4; 333 /5; 333 / 6) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ և մահն տեառն Վասակայ Գաբռին: (333 / 6) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱՒԱՅ ՅՈՐԴՒՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵՒ Ի ՋՕՐԱՅ ՀԱՅՈՅ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՍԱՄՈՒԵԼԻ ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ ՊԱՏԻՒ ԵՒ ԳՆԱԼ Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 3; 334 / 4) Ի ժամանակի խռովութեանն, որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի, որ կոչիւր Եմէմիկ, զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի, զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ և քաջամուխ կացին ի մարտի զամիսս ԺԳ: (334 /5; 334 /5; 334 /7; 334 /8; 334 /9) Լուրս այս եհաս ի բանակն. և բազում եղև խռովութիւն իշխանացն Աղուանից. յայնժամ ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (334 /14; 334 /15) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 17) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. այլ նոցա զնզովս Հայոց պատճառեալ: (334 /18; 335 /1) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. որք առժամայն հաւանեալ սակս Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն, զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. և զՍամուէլ հաճեցուցանէր ամենայն Աղուանից կամակցութեամբ: (335 / 2) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յաւուրս Աշոտի՝ Հայոց իշխանի, ի թուականութեանն Հայոց ՅԻԶ: (335 /5; 335 /6; 335 /7) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց, որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն

Թորգոմայ: (335 /11; 335 /12; 335 /12; 335 /13) Իսկ գալուստ Տաճկին *ի* Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր, յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ *ի* կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ *ի* Պարտաւ: (335 /14; 335 /15; 335 /16) Ապա բարեպաշտն Համամ որ և Աղուանից եղև թագաւոր, նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց, որպէս Աշոտ Բագրատունի՝ զՀայոց թագաւորութիւնն. այսք *ի* միում ժամանակի գործեցան: (335 / 18) Իսկ յետ Դ ամաց, յորում տարեմուտն *ի* սրբումն հանդիպիւր Պասեքին օր, սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. և եղև այն սուգ մեծ իւրայնոցն զարմից: (336 / 5) *Ի* նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհն Ասորեստանեայց, անդ *ի* դիմի հարկանին նմա զօրքն Տաճկաց, և փախստեամբ դարձուցանեն *ի* Հայս՝ թափուր և ունայն զամենայնն առնէին: (336 / 6; 336 /8; 336 /9) Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն Հայկազնի և սակաւք *ի* զօրացն: (336 / 10) *Ի* նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) *Ի* նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց, և *ի* նորին հրամանէ ելանէ ներքինին *ի* դրանէն Պարտաւայ գալ *ի* Հայս: (336 /11; 336 /12; 336 /13; 336 /13) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց, զկտակարանս և զսպաս սրբութեանց և զխաչս՝ բազում գանձիւք խաղացուցեալ *ի* գերութիւն: (336 / 18) Ընդ նոյնն արշաւեալ *ի* Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. և երկոքինն չարաչար մեռանէին *ի* նմանէ: (336 /19; 337 /2) Յայնժամ վերափոխի մեծ հայրապետն Հայոց և իշխանն Սիւնեաց Աշոտ, զոր ողբերգական կանայք կականէին՝ ասելով. «Միթ եկեսցէ և միթ լիցի այսպիսի տարի *ի վերայ* երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 / 4) Այլ այն ամենայն սկիզբ էր երկանցն և տագնապին, որ եղև Հայոց. զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. և *ի քաց* կացեալ վերնոյն զօրութիւնն *ի* նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ *ի* յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով, որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբանս, ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, *ի վերայ* փայտի սպանանէր: (337 /7; 337 /7; 337 /8; 337 /9) Եւ ապա գուժէր ձայն աղետաւոր *ի* տունն Թորգոմայ և առհասարակ աւերանք աշխարհին հասանէր: (337 / 10) Զորոյ վրէժն միայն Աստուած խնդրեաց զսպանմանն Սմբատայ, զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ *ի* Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ *ի վերայ* արաբացւոցն կամեցեալ տիրել, զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի զերկիր, մատնի *ի ձեռն* Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 /12; 337 /13; 337 /14) *Ի վերայ* այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն Տաճկաց, և երևի ազգ այլ, զոր Դելեմիկք կոչեն, որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն՝ համատարած սփռեալ զիւր գաւազանն, տիրէ Աղուանից, Պարսից և Հայոց, և եկեալ *ի* Պարտաւ՝ իւրացուցանէ իսկոյն: (337 /14; 337 /17) Ընդ նոյն ժամանակս բախի *ի* կողմանցն հիւսիսոյ այլազէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն, որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն

Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ, ոչ ուստեք լեալ կարողութիւն ընդդիմակայել նոցա, և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել, զի անյաղթելի էին զօրութեամբ: (338 /1; 338 /3; 338 /4) Եւ կացեալ ի նմա ամիսս Զ, թափուր և ունայն զքաղաքն թողուին, և մնացեալքն զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհին իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 9) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին, և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ցբարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք, յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 15) Եւ Միրհեանն, որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից, հաստատեցաւ ի նախարարութիւն. և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ ի Քրիստոս, և ոչ շինողն Գարդման բերդոյ: (338 /18; 338 /18; 339 /1; 339 /1; 339 /2) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. և այլքն կացցեն, որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ, որ եհան ճաղք գլխոյն մարդկան և հօտիքս արար. և ոտք տառապելոց պարաւանդեալ կապեցան ի շղթայս երկաթեղէնս. վասն որոյ բազումք խորշակահար և հեղձամղձուկ սատակեցան: (339 / 6; 339 /9) Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. լինէր օրն կիւրակէ: (339 / 10) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն, որ կոչի Դադոյի վանք: (340 /4; 340 /4; 340 /5) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ՝ բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ, որ էր ի տոհմէն Հայկայ՝ տէր Սիւնեաց, որոյ բռնազբօսութեամբ կալեալ էր զգաւառն Գեղամայ. և որդին իւր Ատրներսեհ հանդիպեցաւ կնոջ զգաստի, որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս և աշխարհի քաղցունք: (340 /7; 340 /8) Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու, և զապարանս իւր եղեալ ի գիւղն, որ կոչի Վայունիք, ուր և բաղանիք արքունական են: (340 /12) Տիկինն Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս յաճախէր և մեծածախ տենչմամբ շինէ զՆորավանս ի գաւառին Սոդէից ամենապայծառ զարդուք: (340 / 15) Եւ իսկոյն գայր Ատրներսեհ զերծեալ ի կողմանց Տաճկաց. և խաղաղութեամբ զառաջամեայս լուծանէ կեանս: (340 / 16) Լինին սորա որդիք Գրիգոր և Ապուսէթ. Գրիգոր շինէ զՀաւախաղացին բերդն, և յայն կողմն ձգէ զձեռն իւր իշխանութեանն. և Գրիգորի լինին որդիք հինգ, յորոց երէց որդին Ապուլի սպանանի յազգակցէն Սմբատայ. և միւս որդին Սահակ, որ և Սևադայ կոչեցաւ, այր քաջ և յաջող, սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց, այլ և աւագակապետաց Զորոյգետոյն բովանդակ եղև

իշխան, և խնդրող իսկ գրագիտութեան. և դպրապետս ի տան իւրում կարգեաց. ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 5; 341 / 6) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս, որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ, ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն տէրն ամենակալ ի ձեռն նորա նորոգեաց, զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. տայ նմա և զթագ հօր իւրոյ և զնորին երիվարն: (341 /10; 341 /11) Ի նոյն ամի և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն, թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ և ի ձեռն հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341 /12; 341 /14; 341 /14; 341 /15; 341 /15) Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (342 / 1) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց, և կտակարանք և սպասք և տեղիք կալոյ նոցա անյայտք մեզ. ոչ բերեալ ի լուր, այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 /1; 342 /3; 342 /3; 342 /4) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝ աշակերտ սուրբ առաքելոյն Թադէոսի, որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից, և ի սոյն կատարեցաւ վկայութեամբ: (342 / 8) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 10) Տէր Երեմիա. ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ, որ և Հայոց և Վրաց ետ զնշանագիր ջանիւ մեծաւ: (342 / 13) Տէր Աբաս, որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ՝ կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (342 /15; 343 /1; 343 /1) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան, և յաւելուլ ի սուրբ Աստուածդ՝ «անմահ և խաչեցար»: (343 /3; 343 /4) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն զալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 /5; 343 /6; 343 /6; 343 /7) Սա թափեաց զգերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս», զոր և դեռևս գրեն: (343 /15; 343 /16; 343 /17) Սա երաշխի էառ զմեծ քաղաքն Պարտաւ և աղօթիւք իւրովք զերծոյց ի գերութենէ զբազում անձինս. և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն անուն յանհաւանութեան Հայոց: (343 / 19) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ և ի նոյն կենարար փայտէն մասն առեալ

եդ *ի* ՃԻ դահեկանի ոսկւոջ, և գրեաց *ի վերայ* եթէ. «Եղիազարայ է»: (344 /6; 344 /6; 344 /6; 344 /6; 344 /7) Եւ կարգ եդ յօր խաչին տօնել *ի* Գիս: (344 / 7) Սա վրիպեալ *ի* մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից՝ խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի՝ կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև *ի* փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք՝ բաժին առեալ իւր, զոր հարձուածողքն առին: (344 /8; 344 /10) Տէր Միքայէլ՝ ամս ԼԵ. սա էր սարկաւագ *ի* Շաքւոյ և սորա կոչեցեալ զՄաքենոցացն հայր Սողոմոն և անէծ զտեարս Աղուանից, որք զերից ազգաց ծնունդս ամուսնացեալ էին, որ առժամայն հասեալ պատուհաս՝ սպառեցան: (344 / 14) Տէր Յովսէփ ամս ԺԷ. *ի* սորա Ե երորդ ամին լցաւ Մ ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3) Եւ սա յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և զսպաս սրբութեանց, և դեղ մահացու արբեալ *ի* դաւողաց վախճանի: (345 / 6) Տէր Մատթէոս՝ ամ մի և կէս, յեպիսկոպոսութենէն Կապաղակայ և սա դեղօք վախճանեցաւ *ի* դաւողաց: (345 / 10) Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն *ի* Բերդակ, որ իւրեանց հովոցաց տեղիք էր, յոր հանաւ *ի* Պարտաւայ: (345 /16; 345 /17) *«Ի* տանէ եղբօր քո». և ասէ իշխանն ցԴաւիթ. «Լեզուդ, որ օրհնեաց, միթ խօսեսցի, և աջդ չորասցի», որ առժամայն եղեւ այնպէս և ոչ բժշկեցաւ մինչև *ի* մահ նորա: (346 /1; 346 /3) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից, անձամբ առեալ սորա զպատիւ, յետոյ լուծեալ *ի* կարգէն՝ առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն *ի* Դուինն *ի* Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 /5; 346 /6; 346 /6) Տէր Գագիկ ամս ԺԴ յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ. *ի* սորա չորրորդ ամին լցաւ թիւն Հայոց Ն: (346 / 12)

ԻԱ - 5

ԳԼՈՒԽ *ԻԱ* (66 /1) *հա.* Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ … եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94/4) ԳԼՈՒԽ *ԻԱ* (182/6) ԳԼՈՒԽ *ԻԱ* (328/15) Տէր Սիմէոն ամս *ԻԱ.* (346/9)

ԻԲ - 5

ԳԼՈՒԽ *ԻԲ* (75 / 4) *իբ.* Զայս պայման արարին եպիսկոպոսունք, և՛ քահանայք, և՛ ազատ մարդիկ առաջի արքայի: (94 / 9) ԳԼՈՒԽ *ԻԲ* (183 / 12) Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ Աբսլա, նորին եղբայր, ամս *ԻԲ:* (292 / 3) ԳԼՈՒԽ *ԻԲ* (334 / 1)

Ի ԲԱՑ - Տե՛ս Ի

Ի ԲԱՑ ԲԱՌՆԱՄ - Տե՛ս Ի

Ի ԲԱՑ ԴՆԵՄ - Տե՛ս Ի

Ի ԲԱՑ ՔԵՐԵԱԼ - Տե՛ս Ի

ԻԲԵՐԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա … *Իբերիա,* Սպանիա Մեծ: (6 / 2)

ԻԲՆ - 9

կալաւ զիշխանութիւնն … Ումար *Իբն* Խատաբ է ամ … Ութման *Իբն* Ափան ամս ԺԱ.…Եզիդ *Իբն* Մուաւեա ամս Ը … Ի սորա աւուրս էր Հաջաջ *Իբն* Յուսուփ…Աբդլմէլիք *Իբն* Մրուան ամս ԺԱ

… Սուլէման *Իբն* Աբդլմէլիք ամս ԺԱ … Եզիդ *Իբն* Աբդլմէլիք ամս Ջ …Հէշմ *Իբն* Աբդլմէլիք ամս Ի…Վլիթ *Իբն* Եզիդ ամ մի: (291/5, 291/5, 291/7, 291/8, 291/9, 291/9, 291/9, 291/9, 291/9)

Ի ԲՆԷ - Տե՛ս Ի

ԻԲՐ - 4

Իսկ եթէ անզգայ էր հոգի մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, *ի՞բր* գայր ի զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 10) թէ *ի՞բր* արդեօք կամ զի՞ արդ ընկալան (202 / 6) Անդ անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ *իբր* կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1) որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն *իբր* անիմաստ, անտեղի. (277 / 14)

ԻԲՐԱՅԻՄ - 1

Իբրայիմ, ամս Ժ. (292 / 11)

ԻԲՐՈՒ - 1

յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր *իբրու* դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13)

ԻԲՐԵԻ /մ.շ. նխ./ - 196

Եւ *իբրև* գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) *իբրև* լուաւ զմեծամեծ սքանչելիսն Աստուծոյ, որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 14) Զայս ամենայն *իբրև* լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց(19 / 13) Եւ յաւուրն յիսներորդի *իբրև* ուրացանն ի սատանայէ …էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 15) Վառեցան, բորբոքեցան և այրեցան *իբրև* փուշք ի մէջ հրոյ: (22 / 2) ձայն փողոյ քոյ *իբրև* զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 12) Այս Աստուծոյ միայն է և նմա վայել է. իսկ քեզ *իբրև* հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 /15) Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք *իբրև* զլարս արծաթոյ արեգական: (23 / 10) Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել, իսկ առն թագաւորի, *իբրև* զքեզ, անհնար է: (25 / 11) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով *իբրև* երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 2) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց, *իբրև* նետ մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 10) Եւ *իբրև* ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին յուղիղ հաւատոցն Քրիստոսի … տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 4) *իբրև* ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Եւ *իբրև* կրկնեալ և երեքկնեալ զտեսիլն. յարուցեալ առ վտանգի

հարուածոցն, չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 1) Եւ *հրդն* ոչ ուրեք ինչ զեկուցեալ վասն երանելի կանանցն … ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 11) Եւ *հրդն* լուան ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 14) Եւ *հրդն* ոչ կարէին գամագիւտ լինել բռնութեամբ, մաղթէին զճիղոր մանուկն և ասէին. (40 / 2) քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր *հրդն* զկատաղեալ շուն (42 / 11) և երկունք կալցին զքեզ *հրդն* զկանայս ծննդականս. (44 / 2) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց *հրդն* զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր *հրդն* մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին: (51 / 11) Իսկ *հրդն* Աստուածոյ յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին, որպէս եղեն ասացեալ, բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 7) Եւ *հրդն* ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ աթոռ երկաթի ծալածոյ, և ոտք են ոտից մարդոյ նման, զոր բերեալ իսկ տեսաք բազումք. (54 / 1) և *հրդն* լուծեալ զխոնջանն, աղիքն ի վայր թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 11) Եւ *հրդն* գտանէր զԽոճկորիկ …որպէս առն Աստուածոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 14) Եւ *հրդն* յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր (58 / 2) Եւ *հրդն* մտին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, կայր խաչ արտաքոյ դրանն. անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 3) և *հրդն* զրաւ լինէր սեղանոյն արքունի ընթրեաց, յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 / 3) և *հրդն* ոչ պատահեաց, յոյժ տրտմութիւն կալաւ զամենեսեան: (70 / 11) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, *հրդն* այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 19) *հրդն* զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 4) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ, յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ *հրդն* զաստղ պայծառագոյն լուսով, և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 / 7) *հրդն* զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն (85 / 4) Իսկ զայն *հրդն* լուան անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 / 16) Եւ *հրդն* ոչ կարէին հաւանեցուցանել զանհրապուրելի Թագուհին, կապէին զձեռս նորա ի յետս ևի քարշէին զվարսից նորա, և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա (101 / 21) և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին *հրդն* աստեղս: (102 / 10) Իսկ զայս *հրդն* ետես գազանամիտ և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց, դիւագրգիռ մոլորութեամբն դառնացեալ, հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 16) *հրդն* զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) *հրդն* տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց սակաւութիւնն, թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն.

(114 / 8) *Իբրև* տեսին զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց, գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 2) Իսկ նոքա *իբրև* զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին, և ականատեսք լինէին յաջողմանն. (116 / 12) *Իբրև* լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի … այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 12) Արդ՝ *իբրև* ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 / 17) Արդ՝ *իբրև* ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) Եւ *իբրև* ազդ լինէր Խոսրովու, հիանայր ի միտս իւր և ասէր. (131 / 5) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս *իբրև* ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Ապա եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա *իբրև* զհեթանոսս (132 / 7) Եւ *իբրև* լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից … ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս (132 / 8) Իսկ *իբրև* եկն եհաս զօրն Հոռվմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 / 18) Ապա *իբրև* ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 17) *Իբրև* եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 / 7) որ *իբրև* զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 / 3) *Իբրև* զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա և անխնայ կոտորեցին յանցս և ի փողոցս քաղաքին. (136 / 4) որք զկոտորեալ մարբքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա *իբրև* զկաթն: (136 / 8) Այլ *իբրև* զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 8) Արդ՝ *իբրև* լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր, որ պահէր և ունէր զքաղաքն Պարտաւ (136 / 11) Եւ *իբրև* գիտաց բազմութիւնն զանչափ վատասրտել առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 16) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ *իբրև* մղոնօք երիւք: (137 / 2) Եւ *իբրև* իրազգած եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ փախստէիցն. (137 / 7) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա…զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա *իբրև* արս հազարս: (138 / 10) Զոր *իբրև* տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացան յանձինս իւրեանց. (138 / 10) Ապա *իբրև* լքան վատեցան վաստակեցան զօրք երկոցունց թագաւորացն … խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 2) Եւ եղև *իբրև* լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել նոցա (139 / 16) Արդ՝ *իբրև* զայս լսէր յաջորդ արքային հիւսիսոյ … յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 / 10) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով *իբրև* հազար մի. (141 / 19) Յայնժամ, *իբրև* լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ *իբրև* զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և *իբրև* զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 /8; 143 /8; 143 /9) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ

և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա, փախստական գնայ առաջի նորա, անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (143 / 19) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր և եղեն իբրև զփոշի, զոր տանի մրրիկ: (145 / 2) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 3) և մօտաւորք յերեսաց նորա իբրև զմոմ հալեալ պակասէին: (146 / 9) և յարեաւ ի վերայ նորա իբրև յորբոյ միոյ: (146 / 10) Արդ՝ իբրև լսեր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. (147 / 17) Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս զուժին … հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 5) Եւ իբրև եմուտ ստուգեաց զտեղւոջէն և զտանուտեառնէն, բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 14) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց (150 / 2) այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 /18; 150 /18) Արդ իբրև ել նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. (151 / 18) և աչք իւրեանց տեսանէին զդիաթաւալն իբրև զհեղեղ կարկտի: (152 / 16) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա (153 / 3) Արդ՝ իբրև արար և կատարեաց նա ըստ կամս իւր և հրամայեաց բառնալ անտի զաւարն ամենայն, ինքն չուեալ անտի հանդերձ զանձիւքն՝ դառնայ ի տեղի իւր. (153 / 13) Եւ իբրև զայս խօսեցաւ, ձայն բարձին միաձայն և ասեն. (158 / 6) Իբրև լուան զայս, բազումք յօժարեցան ելանել զհետ նորա (159 / 9) եւ իբրև անցին ընդ ձորս լերանց … ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 14) զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 9) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն… տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն, ուր նստէր արքայորդին: (160 / 13) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև ժամ մի, ասէ. «Հայր իմ ես դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ Աստուծոյ. (161 4; 161 /4) Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ քաղաքակիցս և դրացիս: (162 /2; 162 /2) Եւ իբրև հաստատեցան սիրտք նոցա ի նա, ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զխնդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 / 13) Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ երեսս դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 6) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 15) և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 6) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի անդ:

(166 / 6; 166 /7) Եւ *իբրև* ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս … եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց (167 / 2) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս *իբրև* երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրհ և արիւնարբու: (167 / 5) Արդ՝ *իբրև* եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհն Հայոց, լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից՝ ընկճեալ կայր *իբրև* զօձ ի ճանապարհին դարանակալ և պահէր առաջի նորա զճանապարհն: (167 /11; 167 /12) Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛դու քեզ գունդս՝ արս արիս *իբրև* տասն հազարս և դիմեա՛ի վերայ նոցա: (168 / 6) Եւ մի՛ ընտրեսցես վասն նոցա տեղի պատերազմի. և մի՛ ճակատեսցիս ընդ նոսա. և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից *իբրև* վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց, զի մի՛ պարծեսցին յազգս իւրեանց. եթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա *իբրև* զփոշի առաջի հողմոյ: (168 /8; 168 /10) Եւ *իբրև* սպառեսցես զամենեսին առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 / 12) Արդ *իբրև* լուաւ զայս հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա. (168 / 15) Եւ *իբրև* եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 /17) Եւ *իբրև* կողոպտեցին զդիակունսն և ժողովեցին զզարդս երիվարացն …և բովանդակ զամենայն կուտեալս բաժանեցին յինքեանս. (169 / 4) անշքեղացուցանէին զտեսիլ նոցա *իբրև* զիշուց կահակրաց: (169 / 9) Արդ՝ *իբրև* պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11) կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ *իբրև* արս վաթսուն: (171 / 7) և առեալ երդս *իբրև* երեսուն հազար՝ անցանէ ի կողմանս Աղուանից, հասանէ յՈւտի գաւառ՝ մերձ ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 / 9) Զօրանայ ազգն Հագարու՝ միաբանեալ *իբրև* ցեղս տասն. խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան *իբրև* մրրիկ ընդ անապատ (173 /1; 173 /2) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց *իբրև* արծուի: (173 / 11) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա *իբրև* զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) Իսկ *իբրև* ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն *իբրև* զխոտ հնձեալ, աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 /17; 174 /18) Եւ *իբրև* պատմեցաւ արքայի արութեան նորա գործք և կարեվէր խոցոտմունք, նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. (175/1) *Իբրև* տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարայնոյն/ճիշտը՝հարաւայնոյն/ Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (180/16) Արդ *իբրև* մատուցաւ հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ կայսերն, զուարճանայր, զուարթանայր (181 /15) *Իբրև* լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր (182 / 16) Եւ նա ոչ *իբրև* զծառայ ոք, այլ *իբրև* զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 /11; 184 / 11) ելանէ *իբրև* աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի.

(187 / 13) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց քոց *իբրև* միգով զսա զարդարեալ վայելչացո՛: (188 / 7) Եւ *իբրև* կատարեաց զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահիաշ տօնին էին պատարագք (189 / 18) Զի *իբրև* ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա և կինճ վայրենի գազանանայ փշրել զեղջիւրս նորա. (193 / 3) որ *իբրև* զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 15) Արդ՝ *իբրև* լսեր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն …անդանօր անընմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 1) *Իբրև* իջանէր յերկիրն Ասորեստանեայց, տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 14) Եւ յայսու վերայ *իբրև* զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, *իբրև* յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7) արդարև ասեմ թէ *իբրև* բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր *իբրև* ժամ մի հարուստ: (202 / 10) Եւ ի վաղիւ անդր *իբրև* զմտաւ ածէր զաստուածային բանն, թե՝ «Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ», փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ (202 / 12) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զիրամանս Աստծոյ յապաղել, գուցէ *իբրև* զլացողս դատապարտիմք. (203 /2) մտախոհ եղև *իբրև* ժամ մի. (203 / 4) և մեք այնմ ընդդիմամարտեալ՝ *իբրև* զլացողս դատապարտիմք. (204 / 1) Եւ *իբրև* փորեցին թիզս տասն, գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ եդեալ. (206 / 5) Իսկ զայն աստուածային նշանն *իբրև* տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ, նմանապէս բազմաբեղուն ծաղկեր իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն (207 /4) այլ ինքն լինէր *իբրև* ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 11) այլ *իբրև* ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ (209 / 11) որ *իբրև* եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ ունել կամարաձև. (215 / 8) Առնոյր ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ *իբրև* զարին Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13) *իբրև* վերստին ընձիւղեալ վերածաղկեր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16) Վասն որոյ *իբրև* գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) ընդունէր զնա *իբրև* զԱստուծոյ սպասաւոր (220 /13) Իսկ *իբրև* անցանէին աւուրք խորշակայեղց տօթանացն՝ ի ժամանել բարձրութեան տօնին մեծի նաւակատեաց խաչին՝ համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 /15) Ապա *իբրև* հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին…որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (222 / 16) Յառաջնում նուագին *իբրև* յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 / 9) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն

մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223 / 12) Իսկ իբրև հասանէր օրհասական 22ուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին, յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի և ասէ այսպէս. (225 / 2) Յառնէր ի քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուժեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 22) Եւ … իբրև մեկնէր տրտմութիւնն, փարատէր սուգն …յայնժամ տեարք տոհմից, կուսակալք, կողմնակալք …ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 22) և իբրև յայն իսկ հասանէր իշխանութեանն գահ …ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 13) իբրև թէ վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի (232 / 6) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 13) զոր ունէր առ նա մտերմաբար իբրև եղբօր սիրելւոյ (232 / 17) Եւ զայս ահա իբրև խորհեցան իշխանքն և նախարարքն, առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 4) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 3) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր և մեծապէս գոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240 / 7) Որ իբրև լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն, զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեանէ: (242/2) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. (242 /11) որ իբրև զհեթանոսս իցեն ամբարիշտք»: (247 / 18) քանզի իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 / 13) իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 2) Եւ իբրև լսէին զայն, թէ հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն … ամենեքեան զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին … և ասէին. (250 / 10) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 6) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 9) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց … և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց, և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 4) Իսկ իբրև դարձան ի Հայոց Զիթգինն Խուրսան և Չաթն խազր և կացին առաջի

կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ, խնդրէին հրաժեշտ ի նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265 / 16) Ջանային *իբրև* զվրիպեալս շահել զնոսա: (271 / 16) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, *իբրև* զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 1) և եդ զամենայն աշխարհիս *իբրև* զհող ի կոխումն: (280 / 11) «Մի՛ մեղանչեր, որդեա՛կ, զի *իբրև* զքեզ մարդ եմ»: (287 / 14) Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. և *իբրև* եղև Հ, եկն ի Գմբէթն Աբրահամու և անտի ել յայն շահաստան, որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 1) «եթէ ոսոխն մեր սատանայ *իբրև* զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ»: (298 / 8) և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կենդանւոյն հոգիք *իբրև* տասն հազար. (322 / 7) որ *իբրև* զհուր լափեաց զամենայն գեղեցկութիւն և զփառս մարդկան. (324 / 14) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ և գերի առեալ *իբրև* ոգիս հազարս (326 / 2) Եւ անտի ի միւս տարին էանց Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի և էարկ ի սուր զբնակիչսն ոգիս *իբրև* ԺԵ հազարս. (326 / 19) Եւ յետ երկուց ամաց եհար Բաբան զՏաւուսին և հալածականս արար անձինս *իբրև* ՃԾ հազար: (327 / 3) Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց, զի *իբրև* ի կապարանէ արձակեալ գային: (330 / 2) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող շարժն Դունայ, որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս *իբրև* երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 9) և զնշան Քրիստոսի ուր և տեսանէր, մանրէր *իբրև* զփոշի: (336 / 15) Եւ *իբրև* եհաս յաշխարհին Հայոց, առժամայն փախստական լինէր թագաւորն Սմբատ: (336 / 15) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով *իբրև* զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 2)

ԻԲՐԵԻ ԱՅՆ ԹԷ - Տե՛ս ԻԲՐԵԻ

ԻԲՐԵԻ ԹԷ - Տե՛ս ԻԲՐԵԻ

Ի ԲՈՒՌՆ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս Ի

ԻԳ - 3

ԳԼՈՒԽ *ԻԳ* (78 / 1) ԳԼՈՒԽ *ԻԳ* (186 / 9) ԳԼՈՒԽ *ԻԳ* (338 / 11)

ԻԳ - 1

և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառազեղ, մանկահասակ արուի կամ *իգի* (136 / 6)

ԻԳԱԿԱՆ - 2

Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև *իգական* գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 1) և զմատաղատունկս արուացն և զազգն *իգականացն* պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 / 3)

ԻԳԱՄՈԼ - 1

որ են յօրինիչք կռապաշտութեան և յորդորիչք *իգամոլ* ախտից. (244 / 13)

ԻԳԱՉԱՐ - 1

զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեսպան և *իգայեար* ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 1)

Ի ԳՈՐԾ ԵՒ Ի ԿԻՐ ԱՐԿԱՆԵԼ - Տե՛ս Ի

ԻԴ - 3

ԳԼՈՒԽ *ԻԴ* (86 / 13) ԳԼՈՒԽ *ԻԴ* (187 / 4) ԳԼՈՒԽ *ԻԴ* (341 / 16)

Ի ԴԷՊ - Տե՛ս Ի

Ի ԴԷՊ Է, Ի ԴԵՊ Է - Տե՛ս Ի

Ի ԴԻՄԻ ԵԼԱՆԵԼ - Տե՛ս Ի

Ի ԴԻՄԻ ՀԱՐԿԱՆԵԼ - Տե՛ս Ի

Ի ԴԻՄԻ ՀԱՐԿԱՆԵՄ - Տե՛ս Ի

Ի ԴՈՒՐՍ - Տե՛ս Ի, կամ ԴՈՒՐՔ

ԻԵ - 8

ԳԼՈՒԽ *ԻԵ* (88 / 13) և *ԻԵ* տարի անմարդ, ապալեր կայր երկիրն ամենայն: (108 / 18) ԳԼՈՒԽ *ԻԵ* (188 / 3) Հարուն՝ Մահադեայ որդի, որ Մահդիւնն կոչէր, ամս *ԻԵ:* (292 / 5) որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս *ԻԵ* շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324 / 6) Տէր Յոհան, ամս *ԻԵ* (344 / 2) Տէր Յովհաննէս, ամս *ԻԵ:* (345 / 16) Տէր Յովսէփ ամս *ԻԵ.* (346 / 3)

ԻԶ - 3

Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ *ԻԶ,* ամք՝ ՈՒ: (7 / 10) ԳԼՈՒԽ *ԻԶ* (89 / 10) ԳԼՈՒԽ *ԻԶ* (190 / 5)

Ի ԶՈՒՐ - Տե՛ս Ի

ԻԷ - 2

ԳԼՈՒԽ *ԻԷ* (95 / 1) ԳԼՈՒԽ *ԻԷ* (192 / 5)

ԻԸ - 3

ԳԼՈՒԽ *ԻԸ* (97 / 10) ԳԼՈՒԽ *ԻԸ* (196 / 9) Տէր Դաւիթ, ամս *ԻԸ.* (345 / 19)

ԻԹ - 3

ԳԼՈՒԽ *ԻԹ* (99 / 5) ԳԼՈՒԽ *ԻԹ* (201 / 14) Իսկ Կոստաս սորին որդի՝ ամս *ԻԹ.* (317 / 2)

ԻԹԱԿԷ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, *Իթակէ,* Կորկիրիա և Կիւղադէս (6 / 11)

ԻԺ - 1

Ղօղեալ հանգիցէ ընդ հովանեաւ դժնկի Եւ կորիւնք *իժից* մեղիցեն նմա. (228 / 13)

Ի ԺԱՄԱՆԱԿՍ ԺԱՄԱՆԱԿՍ - Տե՛ս Ի

ԻԼԻԹՈՒԵՐ, ԻԼՈՒԹՈՒԵՐ - 5

Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ *Իլիթուերու* առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 3) Եւ յուխտ տեառն մտից ես *Իլութուեր* ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց *Իլութուեր* հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262/8) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին *Իլութուերու* ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել: (257 / 16) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ *ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ* ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ (259 / 10)

ԻԼԻՈՆ - 1

Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գադիրովն, որ ձգին ի Պարգամիդոս գետոյ մինչև ի Մատուսիա, որ է *Իլիոն:* (6 / 9)

ԻԼՈՒԹՈՒԵՐ - Տե՛ս ԻԼԻԹՈՒԵՐ

Ի ԽՈՆԱՐՀ - Տե՛ս Ի

Ի ՕԱՕՈՒԿ - Տե՛ս Ի

Ի ՕՆԷ - Տե՛ս Ի

Ի ՕՈՒՆԳՍ ԻՋԵԱԼ - Տե՛ս Ի

Ի ԿԱԽ - Տե՛ս Ի

Ի ԿՈՂՄԱՆՍ ԿՈՂՄԱՆՍ - Տե՛ս Ի

Ի ՀԱՒԱՆ ԱՕԵԱԼ - Տե՛ս Ի

Ի ՁԵՌՆ /նախադր./ - Տե՛ս Ի

ԻՄ - 62

«Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն *իմմէ* յանդունդս վարեցաւ. (131 / 6) զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ *իմմէ:* (134 / 8) բարձաւ ի հօրէ *իմմէ* և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 / 17) պահեցեր զիս ի մանկութենէ *իմմէ* և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր (189 / 2) զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ *իմմէ* իջանել ինձ յապականութիւն: (189 / 14) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին *իմոյ* բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն (17 / 21) ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան *իմոյ* կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 11) Եւ դարձեալ եթէ՝ «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ վասն իմ և վասն Դաւթի՝ ծառայի *իմոյ»:* (87/16) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան *իմոյ* շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7) մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան *իմոյ:* (128 / 1) քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս *իմոյ* գործն (129 / 12) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային *իմոյ* կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16) «Եթէ ոչ միայն մահուն *իմոյ,* այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 / 12) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ *իմոյ* (153 / 17) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան *իմոյ* (161 / 7) և ուխտ

եղից քեզ երդմամբ յարևն հօր *իմոյ* Ջեբու խաքանայ (161 / 9) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց և տեառն *իմոյ* Ջուանշիրի հնգետասան ամ: (180 / 13) «Անձն քո ընդ անձին *իմոյ,* և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 15) արա՛ զսա հովանի գլխոյ *իմոյ* յօր մարտի (188 / 19) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի *իմոյ* Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց, մանաւանդ ծաղկեալ ալեօք հօր *իմոյ* Վարազ Գրիգորի և մօր *իմոյ* Գորիդխտոյ (189 /10; 189 /11; 189 /11) «Տուք զբաժին *իմոյ* աշխարհին և տան հօր *իմոյ* ի մեծէն Գրիգորէ (236 /18; 236 /18) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն *իմոյ,* որոյ բարեսէր մտօք ամենայնիւ զտեղիս հաստատեալ: (280/16) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան *իմոյ* զգուշացուցանել նոցա պահել զպատուիրանս իմ (306 / 7) «Դէտ կացուցի զքեզ ի վերայ ժողովրդեան *իմոյ.* (306 / 9) «Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ *իմոյ* (308 / 4) գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան *իմոյ.* (309 / 16) զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ *իմով* համբարել կարացից (27 / 13) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ *իմով* ի վերայ քո (134 / 10) ես եկից ելից հասից անձամբ *իմով* օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով *իմով* և աղեղամբ (141 /14; 141 /15) և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով *իմով* (143 / 5) և ետուր ինձ իշխանութեամբս *իմով* արքայաբար առնել տեսչութիւն (189 / 4) Եւ զերկոսեան նամակաւդ կնքեալ *իմով* մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 2) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն *իմովք* (134 / 7) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք *իմովք* (141 / 15) եկի հանդերձ *իմովք* եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ *իմովք* եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303 / 19) որ չարչարեցայ ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի կորնչել նշխարաց *իմոց.* (120 / 13) որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց *իմոց* ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն *իմոց* և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 13) և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և զամրոցս իւրեանց և զվաճառս առաջի զօրաց *իմոց* (154 / 1) զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց *իմոց* աշխարհիդ քումմ: (161 / 5) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց *իմոց* առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6) հրամայեմ քաջ զօրաց *իմոց* ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳողեստանս՝ ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 18) և ի վերայ ծննդոց *իմոց* հեթո զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 / 5) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց *իմոց ...* եղբարց *իմոց* Վարազ Փերոժի և Յեզուտ Խոսրովու և զաւակաց *իմոց:* (189 /11; 189 /12; 189 /12) սա եղիցի ինձ և որդւոց *իմոց* տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 / 1) մի՛ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց *իմոց»:* (194 / 11) թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց *իմոց* (255 / 1) առանց կամաց խորհրդակցութեան

բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց *իմոց* այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 2) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն *իմոց* Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 2) և ներեա՛ յանցանաց *իմոց* ՝Միքայէլի՝ Աղուանից կաթողիկոսի. (313 / 5) Վասն որոյ յամբարտաւանելն *իմում* և յայսմ բարձրութենէս անկայ: (170 / 9) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս *իմում,* կամ գաղտ կռոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (261 / 1) «Եթէ դուք անսայք *իմում* մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 / 17) «Ի տան *իմում* պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ (312 / 2) Եկայք, մերձաւոր *իմ* և սիրելիք (237 / 18)

ԻՄԱՅ - 1

Քանզի *Իմայ* և Ահմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15)

ԻՄԱՆԱԼ - 2

ոչ կարէին *իմանալ* նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 15) որոց ոչ կարացեալ նկատել, *իմանալ* զարեգականն արդարութեան: (242 / 1)

ԻՄԱՆԱԼԻ - 3

«Ըստ Գրոց *իմանալի* է այս. (203 / 15) *«Իմանալի* աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ (262 / 11) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին *իմանալի* այն եղև ժամանակ ապստամբութեան. (324 / 15)

ԻՄԱՆԱԼԻ Է - Տե՛ս ԻՄԱՆԱԼԻ

ԻՄԱՆԱՄ - 10

Այսպէս *իմա՛* զիրաս: (112/5) և ոչ զնշան անգամ հիւանդութեանն *իմանային* (165 /15) ոչ ի նստել *իմանայր,* և՛ ոչ ի յառնելն զգայր ամենևին (148 / 6) Եւ զիա՞րդ ոչ *իմանայք,* ով անպայ մտացիք (246 / 11) «Զիարդ մարթէք և *իմանայք* և գիտէք առնել զայդ (250 / 14) Եւ ասէր. «Տեսէք և *իմասջի՛ք* տունդ Պարսից (167 / 17) զոր ծնողաց խնդրեալ *իմացան,* եթէ յերիտասարդէն եղև յափշտակեալ (322 /20) ոչ ոք *իմացաւ* զդաւաճանութիւնն (293 / 10) յորմէ *իմացաք* զբարերարութիւն արարչին (264 / 15) և նոյնժամայն *իմացաք* զստոյգն. (304 / 9)

ԻՄԱՍՏ - 4

Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար *իմաստ,* երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային (193 / 12) որ տեղեակ էր արհեստական *իմաստից* (224 / 17) Աստուածային բանին արուեստաւոր հոգի, Յօրինեա՛ *իմաստիւ* զտխրական երգմունս (225 / 9) Զի զինարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ *իմաստն* Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 19)

ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ - 3

և զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն *իմաստաբար* ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ԵԻ ՕԳՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՅ *ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ* ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵԻ

ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ ԶՀԱՐԿՍ ԱՌՆԵԼ (196 / 11) Եւ նորա *հմաստաբար* ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18)

ԻՄԱՍՏԱԳՈՅՆ - 1

արդարև զգայուն են և առաւել *հմաստագոյն* հոգիք հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9)

ԻՄԱՍՏԱԿԻՐ - 2

և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր *հմաստակիր* քաջութեամբ: (221 / 8) այլ նա ի ձեռն *հմաստակիր* և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 15)

ԻՄԱՍՏԱՅԵՂՑ - 1

այլով ամենայնիւ էր *հմաստայեղց* անվկանդն Ջուանշիր (222 / 18)

ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ - 1

որ *հմաստասէրն* կոչիւր (334 / 12)

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ - 1

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, *հմաստասիրական* յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 9)

ԻՄԱՍՏՆԱԳՈՅՆ - 1

իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ *հմաստնագոյն* քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. (158 / 8)

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ - 8

զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ *հմաստութեամբ* իմով համբարել կարացից (27 / 13) *հմաստութեամբ* խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 8) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ *հմաստութեամբ* (88 / 7) Վասն զի ողջախոհ վարուք և *հմաստութեամբ* հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 6) այր հանճարեղ և իմաստուն, զօրաւոր ի բանս *հմաստութեան* (150 / 2) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր *հմաստութեան* իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6) *«Հմաստութիւն* կենաց մարդոյ ծնունդ է առաքինութեան. (104 / 9) և *հմաստութիւն* յաւելեալ ի նմա (202 / 4)

ԻՄԱՍՏՈՒՆ - 8

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է *հմաստնոց.* (24 / 6) Երկայնէր զխօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս *հմաստնոց* և ընդ առակս նոցա. (150 / 5) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից.... միաբանեալ առնուն զՎաչագան ... *հմաստուն* և վարժ խոհականութեամբ, բարձր և վայելուչ հասակաւ, որդի Յազկերտի ... և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 3) լինի քաջատես և առաւել *հմաստուն* հոգին: (88 / 5) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր հանճարեղ և *հմաստուն* (141 / 5) այր հանճարեղ և *հմաստուն,* զօրաւոր ի բանս իմաստութեան (150 / 2) Եւ նոյն

իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր *իմաստուն,* ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 9) *Իմաստունք* նոցա յիմարեցան (22 / 7)

ԻՄԱՑԵԱԼ - 5

Եւ *իմացեալ,* եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՛ ի նախնւոյն իւրմէ (107 / 10) զի *իմացեալ* Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 6) Իսկ զայս *իմացեալ* Մահմետի զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդաւազեաց: /գրքում՝ ընդ աւազեաց/ (288 / 10) Իսկ կանացն քաղաքին հնար *իմացեալ* բաժակ մահու արբուցանէին Ռուզացն, որոց *իմացեալ* զդաւաճանութիւնն՝ անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 7; 338 / 8)

Ի ՄԵՋ/մկ./ - Տես Ի

Ի ՄԷՋ /նախադր./ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻԱՍԻՆ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻՈՅ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻՋԻ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻ ՎԱՅՐ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻՏ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻՏ ԱՌՆՈՒԼ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻՏ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս Ի

Ի ՄԻՏ ԱՐԿԱՆԵՄ - Տե՛ս Ի

ԻՄՆ - 26

Եւ անյայտ իմն է, եթէ յորմէ *իմեմնէ* եղև ելք իրացն. (11 / 2) Եւ անյայտ *իմն* է, եթէ յորմէ իմեմնէ եղև ելք իրացն. և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն և ծածկեցաւ ի տեղւոջն, որ կոչի Հոմէնք, բազում ծամանակս: (11 / 2) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան *իմն* կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (31 / 1) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն *իմն* գտեալ պարգևս համարէր անձին: (51 / 11) և մինչ նա հաց ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ, և ի շինին ամբոխն *իմն* լինէր: (76 / 6) Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական *իմն* բուրել հոտ անուշից, (81 / 8) որ կարի *իմն* ախորժելի թուէր կալանաւորացն (149 / 16) մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ *իմն* ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 10) կոչէ որպէս ի սէր *իմն* ի ճաշ (172 / 6) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու *իմն* պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) Աստ *իմն* դարձեալ խաղաղութեամբ գայ ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) Սկիզբն անյայտ *իմն* էր (201 / 19) բայց զի նոր *իմն* և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս (203 / 16) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ *իմն* ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 / 2) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և

զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ *իմն,* զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 /2) Յայնժամ քաւղեայքն և կախարդքն …ուռութս և բարբաջմունս *իմն* յօրինէին: (253 / 11) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն *իմն* լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13) եհաս համբաւ *իմն* ի նոսա (267 / 2) մի՛ գուցէ արդեօք այլ *իմն* գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 7) Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ *իմն* ՝եկի ի գաւառս Արցախայ (280 / 11) այլ այս օտար *իմն* է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան, որ խոտեալ *իմն* է և իրք հերձուածեալք: (328 /13; 328 /14) Աստ *իմն* հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա (329 / 18) Եւ գիտութիւն *իմն* զայս ուսաք զամիր մոմնւոյ դարապասին (330 / 6) Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ *իմն,* զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 1) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք *իմն* լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 12)

Ի ՄՏԱՑ ԱՍԵԼ - Տե՛ս Ի

Ի ՅԱՅՏ ԳԱՄ - Տե՛ս Ի

Ի ՅԱՅՏ ԵԼԱՆԵՄ - Տե՛ս Ի

Ի ՆԱՆԻՐ /մակբայ/ - Տե՛ս Ի

Ի ՆԵՐՔՈՑ /նախադր.,մակբայ/ - Տե՛ս Ի

Ի ՆԵՐՔՍ - Տե՛ս Ի

ԻՆԾ - 1

Եւ որ ինչ վայրենիք՝ առիւծ, *ինձ,* յովազ, ցիռ: (9 / 9)

ԻՆՆ - 7

Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ *մինչև ցինն* ժամն: (110 / 13) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ *ԻՆՆ* ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 / 7) կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի *ինն* դասուք. (272 / 7) Եւ սակս *ինն* դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 8) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն, և այն *ինն* տարի Մահմետայ իշխանութեանն: (290 / 10) ի թշրին ամսոյ քսան և երկուսն լինի ըստ Հռոմին հոկտեմբեր ամսոյ *ինն:* (315 / 5) որ է *ինն* ամիս (315 / 8)

ԻՆՆՍՈՒՆ - 1

Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն *իննսուն* սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 14)

ԻՆՉ - 170

չունիմք *ինչ* ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 4) Եւ որ *ինչ* վայրենիք՝ առիւծ, ինձ, յովազ, ցիռ: (9 / 8) Առավել /ճիշտը՝ առաւել/ քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից *այլ ինչ* ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) ՈՐ *ԻՆՉ* Ի ՊԷՏՍ

ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 9) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ *ինչ* յԱռանայ նախագահութենէն ցայսր գործք: (12 / 11) Զայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք, մասն *ինչ* և ի Վրաց, և մեծաւ ամբոխիւ տարածանին յերկիրն Հայոց: (13/5) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս *ինչ* արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 5) Ած ի հաւատս և զելս արեգականն, որ սակաւ *ինչ* ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9) և զոր *ինչ* ասես, առնեմ: (17 / 13) Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, եթէ գտից *ինչ* հիւթ յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6) Ամենայն *ինչ* քո գնդին կրկին է. (23 / 2) Ոչ *ինչ* բաւական քեզ բաւեմ ասել (24 / 10) Ասացից առ քեզ և բան *ինչ* առակաւոր. (25 / 4) զի և ոչ նիւթ *ինչ* ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ *ինչ* գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 /12; 27 /13) և նա անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիս յոլովս և ոչ կարաց առնել *ինչ:* (30 / 17) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … հասեալ սմա մասն *ինչ* ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս *ինչ* Արևելից աշխարհին (31 /16; 32 /1) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ *ինչ* կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) ոչ ուրեք *ինչ* զեկուցեալ վասն երանելի կանանցն, որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն»: (34 / 11) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք *ինչ* արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս (34 / 18) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր մի՛ ևս գործել չար *ինչ* (36 / 5) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն *ինչ* յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 14) Սակայն ոչ *ինչ* ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) և հանդերձ *ինչ* պատուական դնեն ի վերայ աթոռոյն: (54 / 2) Եւ մի ևս *ինչ* ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 6) և որ *ինչ* ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 2) Եւ ոչ նշան *ինչ* արարեալ ի տեղւոջն (65 / 3) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն խորհել պատճառս *ինչ* (65 / 7) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան *ինչ* ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 / 8) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ *ինչ* ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ (69 / 14) Եւ յահէ անտի ի բերանս անկեալ սարկաւագին, և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել *ինչ* (72 / 9) և եհարց եթէ յայտնեա՞լ *ինչ* ումեք իցէ: (73 / 2) Իսկ թագաւորն ասէ. «Ոչ *ինչ* դանդաղել»: (73 / 9) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան *ինչ* տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2) Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել փոքրագոյն *ինչ*, և ելեալ ի տեղւոջդ յայդմ ի քուն մտեալ հանգչէր (75 / 15) Պատասխանի ետուն ամենեքեան և ասեն, «Նշան *ինչ* ո՞չ տեսեր». (78 / 10) և մեծագոյն *ինչ* մասն յԱմարաս հրամայէր թողուլ ի նշխարացն (82 /18) զորոյ գովութիւնն ոչ *ինչ* նուազ գոլ վարկանիմ (83 / 14) «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և

կամ այլ *ինչ* բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17) Միտ դիր, ո՛վ սիրելի, զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք, չիք *ինչ* բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 17) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ *ինչ* հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, *ինչ* կարողութիւն է իւր՝ տացէ. (90 / 12; 90 / 13) Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ *ինչ* գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7) իսկ եթէ յետ այնր վնաս *ինչ* գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93 / 6) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս *ինչ* բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ *ինչ* աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ *ինչ* անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն … փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց, կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց *ինչ* զանգիտել մինչև ի մահ, և փոխանակել զոչ *ինչ* կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 /9; 101 /10) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ *ինչ* կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային (104 / 14) Եւ նա հպարտացեալ ոչ *ինչ* ճաշակեաց և զգացուցեալ թագաւորին, վասն այնր ոչ *ինչ* փոյթ լինէր նմա: (107 /14; 107 /15) Եւ առին զգանձս ուսկւոյ և արծաթոյ անհամարս … և՛ զոր *ինչ* բառնալն կարացին ի թագաւորական տանէն (108 / 10) և զոր *ինչ* ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց (108 / 13) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ *ինչ* եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. (108 / 15) Եւ եկեալ ոչ *ինչ* գտանէին (109 / 2) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ *ինչ* կարէին առնել (109 / 6) ՈՐ *ԻՆՉ*ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ՋՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 7) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ *ինչ* լքեալք, այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ *ինչ* զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11) Եւ ես զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ *ինչ* փոյթ առնէի զիրացն: (120 / 7) ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական *ինչ* տեղարանս՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ մասն: (121 / 17) Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր *ինչ* ես գործելոց եմ յառաջագոյն. (134 / 4) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ *ինչ* անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 13) և հասեալ ի մասն *ինչ* առ ստորոտով լերինն (137 / 8) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում *ինչ* ի վնաս (137 / 10) այլ նոքա ոչ *ինչ* վատեալք և յոչ մի *ինչ* իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 /20; 138 /20) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ *ինչ* արժան իցէ գործել: (139 / 8) դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. ոչ *ինչ* կասկածեալ յումեքէ: (142 / 5) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ մասն *ինչ* Ատրպատականու. (142 / 12) ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել *ինչ* (145 / 17) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս՝ զետեղանալ նմա անդէն, ուր էրն զօրօքն իւրովք հանդերձ աւուրս *ինչ:* (146 / 15) բարձաւ ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն

թագաւորութեանս, պատրաստական լերուք սակաւ *ինչ* հեծելովք: (146 / 18) պահէր զնա իբրև զանօթ *ինչ* ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար *ինչ* ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 18; 150 / 19) Եւ պատուիրէր նոցա զայս *ինչ.* (153 / 16) կամէր հրապուրել պահել *ինչ* զպատգամաւորսն, որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա սակաւ *ինչ* արծաթով: (155 /4; 155 /5) «Ոչ *ինչ* է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 8) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ *ինչ* պատշաճ էր ի պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (158 / 18) զի զոր *ինչ* խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 9) և ոչ *ինչ* լինէր օգուտ ուժի *ինչ* յուտելն: (164 /14; 164 /14) որ է այս *ինչ*: (165 / 9) զի ոչ *ինչ* էք առանց իմ (167 / 17) ոչ *ինչ* համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 13) Եւ յետ սուղ *ինչ* աւուրց յամսեանն մեհեկանի … երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 8) Եւ եղեալ անդ սակաւ *ինչ* աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176 / 9) Իսկ նա ոչ *ինչ* կասկածէր ի նոցանէ (178 / 18) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր *ինչ* ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (180 / 17) և որ *ինչ* մարդկան է վայելուչ (185 / 18) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ *ինչ* ածել զմտաւ զարհուրէր (190 / 17) և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ *ինչ* նուազ քան զհազար և երկերիւր արանց գերելոց: (191 / 10) Յայնժամ հրամայէր, զոր *ինչ* դարձուցեալ էր յաւարէն, զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 13) ՈՐ *ԻՆՉ* Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ (192 / 6) Սկսանէր այնուհետև զոր *ինչ* ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգոութենէ *ինչ* կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 /15) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ…և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ *ինչ* մեծազան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ (198 / 3) զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր *ինչ* կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8) զի յորժամ կամէր յորս *ինչ* ելանել կամ ի զբօսանս խաղու, տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. (200 / 1) որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն *ինչ* ի վեր բարձեալ ունէին (200 / 4) Վասն այսորիկ ոչ *ինչ* նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, ծիրանիք պատուականք և հանդերձք գեղեցիկք և ականք պատուականք և լուսափայլ մարգարիտք ոչ սակաւք. նաև ամենայն *ինչ* լի և պատարուն: (200 /14; 200 /17) ոչ *ինչ* նուազ գոլով, քան զբռնակալսս զայսոսիկ (201 / 2) Զճշմարտախօս դրուագս բայից սակաւ *ինչ* նուազ գտի զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ *ինչ* խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201 / 19) և չէ *ինչ* այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի, զի ոչ *ինչ* է ի գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. (204 /7; 204 /7) զամենայն *ինչ* փորձեցէք և զբարին ընկալարուք: (204 / 11) առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ

աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ *ինչ* բաջաղանաց. (204 / 15) զի ոչ կայր սակաւ *ինչ* ի նոսա երկպառակութիւն. (205 / 11) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան *ինչ* կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. (207 / 11) զի որ *ինչ* նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ (207 / 14) գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ *ինչ* ՚ի տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ (209 / 14) որով և յետ սուղ *ինչ* վաստակոցն գտաք զփափագելին (210 / 2) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի *ինչ* ՚յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ (215 / 14) սակայն յետ սակաւ *ինչ* աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 15) Եւ յետ սուղ *ինչ* աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն…կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց *ինչ* ցնորս վրէժխնդրութեամբ վանէր, և զոր *ինչ* ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր (220 / 8; 220 / 8) զի սուղ *ինչ* աւուրս տևեաց կենդանի (224 / 10) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ *ինչ* խորհրդական (236 / 1) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս *ինչ* ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4) հնար *ինչ* իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զինդրուածս նորա. 236 / 10) Գային անցանէին լուսաչու փառօք. անցեալ զսուղ *ինչ* օթևանօք առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհին իւր. (237 / 5) Որ և անտի յետ աւուրց *ինչ* հասանէին ի դուռն Չորայ (239 / 15) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ *ինչ* նիւթեղինաց. (241 / 2) որ *ինչ* թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 /14) Արդ՝ դուք համարիք *ինչ* զդա և լսէք բանի դորա. (251 / 3) զոր *ինչ* խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 5) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից *ինչ*, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս *ինչ* իւրեանց (252 /4; 252 /4) Արդ՝ եթէ դուք կարող *ինչ* էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել *ինչ* զդա, և կամ ի ցաւս ծանրութեան ախտի *ինչ* արկանել …հաւատամք ի ձեզ (252 /13; 252 /14; 252 /14) Ապա եթէ դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա և զարհուրեցուցանել *ինչ*, և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս, և հատանէ զծառս և ի հուր այրէ, և ոչ ցաւք *ինչ* հասանեն դմա և ոչ մահ, մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա (253 / 3; 253 / 4) Եւ ոչ *ինչ* կարէին գործել ի սուտ և ի մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի *ինչ* ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 5) «Ես ոչ *ինչ* զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ *ինչ* ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 / 9; 254 / 9) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ *ինչ* ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 12) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ, որ ոչ *ինչ* իսկ են, և ոչ չար *ինչ* կամ բարի առնել կարեն (254 / 15; 254 / 15) Եւ ես գիտեմ, որ անգիտութեամբ արարէք, զոր *ինչ* արարէքն: (256 / 7) զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել *ինչ* նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս

ծանուսս և հասանել ի մահ, ոչ *ինչ* դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 / 12; 256 / 13) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և տուեալ ողջոյն՝ պատմելով զամենայն, զոր *ինչ* արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 5) միայն գնել *ինչ* կամ գնոյ տալ որպէս Հրէից: (271 / 1) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք և ոչ ժտել յիրս *ինչ* աւելի (275 / 11) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին, զի մի՛ ամբոխ *ինչ* լինիցի: (275 /12) զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին, և ապա յետ սակաւ *ինչ* բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16) և նա, զոր *ինչ* ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել.(288 / 3) Եւ այլ *ինչ* բազում աղտեղութիւն աւանդեաց ազգին այնորիկ (289 / 15) քանզի ի սուղ *ինչ* ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2) Եւ յայսմ պայմանէ մի՛ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս *ինչ* առնել. (302 / 8)զի մի՛ ոք յանդգնեսցի թիւրել *ինչ* զեղեալ ուխտադրութիւնդ: (304 / 1) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ *ինչ* բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ (306 / 1) ՈՐ *ԻՆՉ*ՅԱԻՈՒՐՍ ՈՐԴԻՈՅՆ ՀԵՐԱԿԼԻ ԵԻ ԹՈՌԻՆ ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 / 14) որ է յարևելս Մակեդոնի, ի պատճառս *ինչ* զբօսանաց. (322 / 18) քակէին մասն *ինչ* ի պարսպէն (323 / 13) ՈՐ *ԻՆՉ*ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՑԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11) և զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց, մնաց միայն ջրաղացն և այլ ոչ *ինչ*. (327 /1) հայցեալ ի թագաւորէն մասն *ինչ* ի նշխարաց սրբոց (328 / 6) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ …և եկեր զմասն *ինչ* Աղուանից աշխարհիս: (331 / 4) և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ *ինչ* կարէր վնասել (338 / 6) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ *ինչ* լսէր պատասխանի. (340 / 1) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ *ինչ* կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 6)

ԻՆՉՔ - 7

զամենայն *ինչս* և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ տեառն ամենայնի. (27 / 17) յափշտակեալ զբազում *ինչս* յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ զնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) ապա եհան և նա բազում *ինչս* ի գանձուց իւրոց (158 / 18) յափշտակէին ի նոցանէ և պատուհասակոծ ևս առնէին վասն *ընչիցն:* (164 / 17) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն *ընչիւք* (200 / 15) ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն *ընչիւք* և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին *ինչք* և ստացուածք մեր յարքունիս (145 / 6)

ԻՆՔՆ - 146

նուաճեալ ընդ *ինքեամբ* զամենեսեան (233 / 14) Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ *ինքեան* և ելանէ առ ափն ծովակին Գեղամայ. (13 / 3) յորում *ինքեան* իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել (66 / 13) և եդեալ սապատ ի վերայ *ինքեան* ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 / 14) Եւ առեալ թագաւորին ընդ *ինքեան* զաւագ եպիսկոպոսապետն Շուփհաղիշոյ

գնայր. (85 / 1) Առնոյր և *ինքեան* մասն, զոր միշտ ի բանակին շրջեցուցանէր ընդ *ինքեան*։ (86 /2; 86 /2) Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ *ինքեան* ունելով զխաչն արծաթեղէն (95 / 9) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ *ինքեան* էին (151 / 7) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ *ինքեան* զիւրն արբանեակ (202 /13) զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով *ինքեան* նկարագրին։ (246 / 1) ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ *ԻՆՔԵԱՆ* Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ. (317 / 16) Եւ թող զերկոսեան՝ այլ ևս երեք հարիւր վարդապետ ածեալ են ընդ *ինքեանս* և պառակտեցին զաշխարհին։ (112 / 17) Ապա հրամայեցաւ նոցա նստել՝ յուտել ընդ *ինքեանս.* (162 / 6) դարձան ի Հայոց առ *ինքեանս*՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ։ (275 / 2) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ *ինքեանց* կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 5) և *ինքեանք* փախստեայ ի Հայս անկանէին։ (39 / 5) և *ինքեանք* ի տեղւոջն վանս շինէին. (40 / 10) և *ինքեանք* հաւատարիմ են (93 / 1) Եւ *ինքեանք* զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին և զնոցուն համագունդ եղբարսն։ (100/16) և *ինքեանք* ցրուեցան ընդ ամենայն երկիր. (108 / 17) սպանին զնայ և *ինքեանք* գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու (171 / 1) և *ինքեանք* ողորմագոչ արտասուօք անդրէն դառնային, և աշխարէին զիշխանն։ (224 / 9) Եւ *ինքեանք* անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց։ (232 / 11) Եւ *ինքեանք* իսկ զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս (258 / 2) *ինքեանք* բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 11) Թողու անդէն զզօրսն և *ինքն* գնայ յիւր քաղաքն։ (13 / 2) և *ինքն* տիրէ Հայաստանեայց։ (13 / 4) և դառնայ *ինքն* մեծաւ աւարաւ և բազում գերեօք ի Հայս։ (13 / 12) և նոյն *ինքն* զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ։ (14 / 5) և *ինքն* զաւետարանն առ և ի բաց կամէր գնալ։ (17 / 8) և *ինքն* խոստովան լինէր վասն տգիտագործ մեղացն յանցանաց։ (19 / 10) *ինքն* և ամենայն զօրքն …զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն։ (19 / 13) *ինքն* լինի միջակտուր ի նմանէն։ (29 / 7) *ինքն* իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ականջն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 /12) և *ինքն* առեալ զաշակերտսն իւր …երթեալ ի Մասքթաց աշխարհին՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (37 / 16) և նոյն *ինքն* թագաւորն …սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 4) Այլ և զնոյն *ինքն* զպիղծն հանդերձ չար զաւական սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ։ (45 /15) Եւ *ինքն* յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր (47 /7) Եւ *ինքն* ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր (48 /17) նստէր *ինքն* թագաւորն ի դպրոցատանն … և *ինքն* զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին։ (51/6; 51/9) և ապա *ինքն* չքացեալ աներևութանայ։ (54 / 7) և *ինքն* հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան (60 / 5) Եւ ի

գալ սրբոցն՝ *ինքն* թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ (60 / 14) Եւ *ինքն* թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 4) և ոչ *ինքն* թագաւորն ունայնաձեռն երթայր յողջոյն աւետարանին: (64 / 7) *ինքն* մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն, որ զնշխարիս սրբոցն բարձեալ տանէր: (68 / 4) Եւ *ինքն* արքունի դրան երիցամբք և յոլովագոյն պաշտօնէիւք: …/երթայր/ (68/13) և *ինքն* երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68/17) Եւ *ինքն* թագաւորն առ դեսպակովն երթայր (69 / 9) Եւ *ինքն* թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69/15) Եւ *ինքն* իսկ Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս: (71 / 1) Եւ *ինքն* անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 12) այլ *ինքն* թագաւորական զգեստուք հանդերձ իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 11) Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ *ինքն* զվանաց երէցն (77 / 7) և *ինքն* չիշխէր զարթուցանել: (79 / 1) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք *ինքն* իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 19) Եւ *ինքն* իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 5) և *ինքն* ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 6) որ նոյն *ինքն* ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) և ի մեծի ահի եղեալ՝ հրամայէր առ *ինքն* կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 14) և *ինքն* չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 6) Եւ *ինքն* իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 9) հրամայէր առ *ինքն* կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 19) Եւ *ինքն* հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք (109 / 17) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ *ինքն* Բաբիկ (110 / 4) և *ինքն* գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ (118 / 4) Նոյն *ինքն* անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ (124/10) նա *ինքն* իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 16) Եւ նոյն *ինքն* տէրն զզուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք (127 / 15) *ինքն* իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 14) Եւ *ինքն* շարժէր զզօրսն հանդերձ ընտիր սպառազինուք և քաջընթաց երիվարօք աճապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 / 16) ի նոյն *ինքն* ի հրամանէ Խոսրովու թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 9) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս *ինքն* իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) եկեալ նոյն *ինքն …* որ էր նա Ջերու խաքան (135 / 6) Իսկ ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն *ինքն* Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող (142 / 7) Թէպէտ և *ինքն* միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զոզոելն յերեսաց նորա. (143 / 10) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ *ինքն* ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) այլ *ինքն* գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց *ինքն* և զօրքն իւր: (145 / 1) Եւ *ինքն* կալաւ զտեղի Խոսրովու՝ հօր իւրոյ թագաւորութեանն: (149 / 1) *ինքն* չուեալ անտի հանդերձ գանձիւքն՝

դառնայ ի տեղի իւր. (153 / 14) Եւ ժողովեալ առ *ինքն* կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս, զգաւառապետս և զգիւղապետս, զերիցունս և զսարկաւագունս և զդպիրս (157 / 15) Եւ զեկեալն առ *ինքն* զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն (159 / 1) զի գիտասցէ *ինքն* պատուել կարասեաւն: (159 / 4) հրամայեաց նմա մերձ առ *ինքն* ի խորանի անդ: (161 / 3) Եւ *ինքն* տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ *ինքն* (169 / 16) որ էր նա *ինքն* Ջերու խաքան (170 / 7) դաւով առ *ինքն* կոչէ ի գլխաւորացն արս երկոտասանս (172/1) Եւ *ինքն* որպէս զիմաստուն ոք զնոսա ի խաղաղութիւն վարեաց. (175 / 16) հանդիսացուցանէ ընդ *ինքն* զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 7) Առ որ սրահար ճարակմամբ *ինքն* և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 12) և *ինքն* եղբարբքն հանդերձ ելանէր ի հայրենի գաւառն: (179 / 16) զի որում *ինքն* կամեսցի՝ շնորհեսցէ և նա զայն: (182 / 4) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա *ինքն* ելանէր ի Քունգր գիւղ (184 / 3) Եւ Այրարատեան ազատքն զնա յուղարկեալ, որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ *ինքն* լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184/13) կամ եթէ նա *ինքն* է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց (194 / 3) յորս *ինքն* թագաւորն հեծանէր: (194 / 19) յորս *ինքն* թագաւորն նստէր: (198 / 4) Այո՛, արդարև զքեզ *ինքն* բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք (201 / 9) Եւ *ինքն* լի էր հզօր գիտութեամբ և տեղեակ Աստուածաշունչ գրոց: (203 / 14) և ի նոյն *ինքն* գլխաւոր եպիսկոպոսն Յովել պատրանս համարէր: (205 / 12) այլ *ինքն* լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 11) և որում *ինքն* եղեալ էր գիտակ (207 / 14) Եւ վասն զի *ինքն* առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 16) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն *ինքն* ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8) և զնոյն *ինքն* զկենսատու խաչն ցուցանէ (218 / 13) Եւ *ինքն* անօրէն նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15) Եւ *ինքն* իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 8) և *ինքն* չուեալ անտի՝ անցանէր զնայր յաշխարհին իւր: (233 / 5) զի նա *ինքն* է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 / 13) վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր *ինքն* և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244/10) և *ինքն* ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 10) *ինքն* է արարիչ ամենայնի (247 / 3) զի *ինքն* էր բարեմիտ այր յոյժ: (249 / 2) Այլ և *ինքն* ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց … զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր (249 / 8) և *ինքն* զլիթուերութեանն բերելով պատիւ՝ փառաւորեալ լինէր ի մէջ երից աշխարհաց(249 / 12) և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն *ինքն* ի դիցն մեհենաց (251 / 1) Եւ կոչեալ առ *ինքն* ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 8) և *ինքն* իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7) Եւ յառաջ եղիցի նոյն *ինքն* աստուածապաշտութիւնն և

քարոզեսցի զանպատում պարգևացն Քրիստոսի»: (261 / 2) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն *ինքն* զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262 / 17) Յայնժամ կոչեցեալ առ *ինքն* զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) Եւ ի նմին տեղւոջ նստեալ *ինքն* լրտեսացն ասէ. (288 / 11) Եւ Մահմետն առ *ինքն* առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տռփանս. (289 / 10) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ *ինքն* առնու: (289 / 13) և յետ նորա սպանմանն և *ինքն* վախճանեցաւ: (292 / 3) և նոյն *ինքն* Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչէն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ *ինքն* առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 17) *ինքն* տացէ Աստուծոյ պատասխանի (302 / 12) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ *ինքն* և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 3) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դադան և Աբիրոն, որք խորասոյզ եղեն, կամ նոյն *ինքն* Ոզիա (308 / 8) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և մի՛ տայք զսրբութիւնս շանց», որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն *ինքն* անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 17) և տուեալ ի պատանդ զորդիսն՝ և *ինքն* իշխանն խօթացեալ մնայր: (311 / 15) և կոչէ առ *ինքն* զհռչակելի այրն՝ զՍողոմոն (313 / 19) դաւով և խաբէութեամբ առ *ինքն* ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 6) և *ինքն* ոչ կարաց օրինել ձէթ (328 / 10) և զնոյն *ինքն* զՄամուն կենազրաւեալ բառնան ի միջոյ. (329 / 5) և *ինքն* Սամուէլ զանկատարն առնու ձեռնադրութիւն յիւրմէ եպիսկոպոսէն: (334 / 13) Եւ նոյն *ինքն* Համամ սակս առ Աստուած մեծապէս յանցանացն, որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) զի նոյն *ինքն* զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն (337 / 5) և նոյն *ինքն* Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել (338 / 6) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ գայ յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի, զոր նոյն *ինքն* Գէորգ և զսա կրկին ձեռնադրէ: (346 / 8)

ԻՆՔՆԱԿԱԼ - 1

Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման *ինքնակալին* արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 13)

ԻՆՔՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս *ինքնակալութիւնս* և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14)

ԻՆՔՆԱԿԱՄ -1

ինքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ նորա (132 / 5)

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ - 2

Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ *ինքնաձեռն* լինէր հարկանել անդ զզիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) *ինքնաձեռն* եղեն ներքինիքն սպանանել զնա. (196 / 17)

ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ԻՆՔՆԱՁԵՌՆ

ԻՆՔՆԻՆ - 4

այլ *ինքնին* մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց (19 / 4) «Արք եղբարք, դուք *ինքնին* գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և անողորմ սրոյն (157 / 19) Եւ *ինքնին* մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին (219 / 4) *Ինքնին* եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կռոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 4)

ԻՆՔՆ ԻՍԿ - Տե՛ս ԻՆՔՆ

ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ - 1

նա միայն է *ինքնութեամբ,* և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 2)

ԻՇԽԱՆ - 174

Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ յերանելին Պետրոս, եթէ յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել, և միանգամայն փակակալ և *իշխան* արքայութեանն: (49 / 1) վեհազգի ոմն *իշխան* Վարազ Փերոժ անուն … կամեցաւ նորոգել զիին եկեղեցին (97 / 6) Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ, դառնայ ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս՝ Գարդմանայ *իշխան* և նովաւ ածէ յուղղութիւն (118 / 3) որում անուն էր Գայշաք, որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և *իշխան* աշխարհիս. (135 / 10) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և *իշխան* ի թիկունս կոչէր (146 / 11) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և *իշխան* նոցա Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրհ և արիւնարբու: (167 / 5) զոր Հոնահն կոչէին՝ *իշխան* գնդին տաճկաձիաց. (168 / 5) Եւ անդ մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ՝ *իշխան* աշխարհին …գայր առ նա (178 / 9) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար *իշխան.* Ջուանշիր սպարապետ և *իշխան* Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 /10; 181 /10) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ *իշխան* արևելից Ջուանշիր. (193 /17) ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, քաջազնեայ, յաւէտաբարգաւաճ զօրավար ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից *իշխան,* ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և *իշխան* ի տէր խնդալ: (211 / 7) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ *ԻՇԽԱՆ* ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (230 / 19) յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն *իշխան* ՝անուն Աւչի (260 / 12) և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սքրելի եղբայր մեր

Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ *իշխան* Աղուանից: (262 / 14) Երկրորդ *իշխան* Տաճկաց զկնի Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից *իշխան,* ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297/2) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից *իշխան, իշխան* Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 10; 300 /10) ի ձեր վերայ *իշխան* Աստուած լիցի և ուղղափառ վարդապետք: (303 / 17) նոյնժամայն իմացաք զտոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից *իշխան* և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ (304 / 10) զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից *իշխան* զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 3) Ի սոյն ժամանակս զՋուանշիր՝ *իշխան* Աղուանից սպանին ամեթեդուքն: (320 / 8) Եւ ի նոյն ամի մեռաւ Սմբատ՝ Հայոց *իշխան:* (320 / 9) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ *իշխան* և Արևէս եղբայր նորին. (337 / 1) այլ և աւազակապետաց Զորոյգետոյն բովանդակ եղև *իշխան* (341 / 4) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և *իշխան* Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 16) յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն *իշխանաց* աշխարհիս Աղուանից. (150 / 9) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ *իշխանաց* և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց (159 / 2) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած, կամ *իշխանաց* տալ (308 / 16) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ *իշխանաց* քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք (322 / 17) Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ բնակէին՝ ղօղեալ ի սպառնալեացն դժնդակ *իշխանացն.* (96 / 5) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ *իշխանացն* Հայոց Մեծաց՝ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ ծածկեալ *իշխանացն* մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 13) Զայս ամենայն լուեալ *իշխանացն* խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին (266 / 4) զորոց փոյթ կալեալ *իշխանացն* Հայոց (286 / 9) որք յԱտրպատականս *իշխանացն* են (304 / 16) Յաւուրս սորա լինի խառնակութիւն *իշխանացն* Աղուանից. (313 / 13) Եւ ի լսուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ *իշխանացն* Հայոց և Աղուանից (332 / 3) ոչ լինէր պարապ *իշխանացն* Աղուանից նորոգել զաթոռ հայրապետութեան Աղուանից: (334 / 10) բազում եղև խռովութիւն *իշխանացն* Աղուանից. (334 / 15) Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար *իշխանդ* արևելից՝ լծորդեալ բարգաւաճեցուսցուք (201 / 9) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով *իշխանդ* Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263 / 5) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց *իշխանէ,* և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 / 12) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ *իշխանէն* Տաճկաց սահմանակալ լինել կողմանն արևելից (233 / 13) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ

ԳԱԻԱՌ Ի ՄԵԾ *ԻՇԽԱՆԷՆ* ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՑ (235 / 17) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, մանաւանդ առաւել ի բարեխնամ *իշխանէն* (240 / 5) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին *իշխանէն* Աղուանից: (326 / 15) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից *իշխանի* ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 / 13) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է, թէ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից *իշխանի,* տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից *իշխանի* վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 16) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԻՇԽԱՆԻ* ԵՒ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ (311 / 6) և ահա գտայ ես ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ *իշխանի* և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 / 11) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից *իշխանի* որդիքն՝ Գագիկ և Վարդան, որք ի Յոյնս էին պատանդք, վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 13) Ի ժամանակի խռովութեանն, որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի, որ կոչիւր Եմէմիկ, զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի *իշխանի* (334 / 7) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յաւուրս Աշոտի՝ Հայոց *իշխանի* (335 / 7) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից *իշխանիդ* ... մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 8) Իսկ այն իբրև լուան անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին *իշխանին* իւրեանց (101 / 16) Եւ երթեալ սպասաւորքն ստիպէին զնա առնել զկամս *իշխանին:* (101 / 20) Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ *իշխանին* Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 / 5) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ *ԻՇԽԱՆԻՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (172 / 15) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր *իշխանին* Սիսականեան աշխարհին (179 / 5) Յայնժամ *իշխանին* Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 13) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՑ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼԻՑ *ԻՇԽԱՆԻՆ* ԵՂԵՒ (192 / 7) լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ *իշխանին* ի ծայրափառելի բարելաւութեանն (194 / 2) Զնա տեսեալ մեծահաւատ *իշխանին* հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 / 18) նոյնժամայն կամաւ *իշխանին* Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի (219 / 1) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և *իշխանին* և յաչս մեծամեծացն. (219 / 11) ՄԱՀ ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ *ԻՇԽԱՆԻՆ* (221 / 2) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի *իշխանին* Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս (221 / 3) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի *իշխանին,* զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին (224 / 4) ՈՂՔՔ Ի ՄԱՀՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ *ԻՇԽԱՆԻՆ* (225 / 7) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և

մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց …իբրև թէ վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի՝ ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 /3) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 4) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ (236 /5) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ (237 / 9) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ. (240 / 1) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 15) քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին, զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն, արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 9) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻԻՐ (259 / 10) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեկն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ սուրբ կաթողիկոսն: (261 / 10) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 6; 264 / 7) և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 / 17) Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ և զօրօք Աբու Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին և սպան զՄրուան (291 / 13) Եւ այն ամ հինգ էր իշխանին կալն ի Հոռոմս: (312 / 4) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՊԱՐՏԱՒ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (319 / 6) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ (328 / 16) Իսկ յետ երից ամաց Բադպղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց, որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ կորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 / 8) այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգնաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրհնիչ: (199/16) ի նմին գիշերի…արթնական խնճոյիւքն դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն (102 / 7) Վասն որոյ յաւետասքանչ հրաշիւք հիանայր իշխանն. (102 / 13) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 /17) լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր (136 / 11) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 / 14) Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց: (153 / 1) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 8) իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր:

(166 / 13) եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհին Հայոց (167 / 11) Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն Աղուանից (172 / 11) Եւ ի լինել այսորիկ՝ Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից … տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ զալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 8) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (185 / 1) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն արևելից խաղաղական ողջունիւ հրաժեշտ: (195 / 10) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 8) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհոչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 /14) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197 /2) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 11) յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (201 / 1) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 3) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս (212 / 6) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին (219 / 4) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ (220 /6) ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն (222 / 9) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 2) Թագաւորն Յունաց և իշխանն հարաւոյ Տենչանօք խնդրէին տեսանել զտէրն. (226 / 21) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 13) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար (232 / 15) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր. (233 / 5) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 / 15) Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի պիտառականն հրովարտակօք հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. (235 / 1) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱԻԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵԻ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՑ (235 / 18) արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (236 / 2) իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 7) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 5) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ

Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 6) յանձն առնոյր աստուածասէր *իշխանն* իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1) զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհին Հոնաց, *իշխանն* և ազատքն ամենայն (250 / 9) աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ *իշխանն* Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին (250 / 13) Յայնժամ պատասխանեալ *իշխանն* Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն … ասէ. (252 / 9) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ *իշխանն* Հոնաց և առ մեծամեծսն (254 / 8) Իսկ բարեպաշտ *իշխանն* Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) Իսկ իբրև ետես *իշխանն* զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 6) ասէ եպիսկոպոսն *զիշխանն.* (258 / 11) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ *իշխանն* Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և *իշխանն* զՄովսէս՝ այր հմուտ արհեստական շնորհի՝ հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 1) և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով առնէին *իշխանն* և մեծամեծքն: (259 / 8) Մտանէ մեծ *իշխանն* Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) ասաց մեծ *իշխանն* Հոնաց (260 / 14) Մեծ և բարեպաշտ *իշխանն* Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262/8) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապադակայ եպիսկոպոս … Շերոյ՝ մեծ *իշխանն* Աղուանից (294 / 14) զի *իշխանն* Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 / 12) և ինքն *իշխանն* խօթացեալ մնայր: (311 / 15) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից *իշխանն* ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն (318 / 17) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց *իշխանն* ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) Եւ յետ երկուց ամաց ի թուականութեանն Հայոց ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ *իշխանն* Տաճկաց յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 9) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ *իշխանն* Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 17) Իսկ Աշոտ՝ *իշխանն* Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 1) զոր մեծ *իշխանն* Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. (335 / 4) Եւ նոյն *իշխանն* Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8) սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից *իշխանն* Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 /5) Անդէն մեռանէր Աշոտ *իշխանն* Հայկազնի (336 / 10) Ի նմին ժամու մեծ *իշխանն* Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) Յայնժամ վերափոխի մեծ հայրապետն Հայոց և *իշխանն* Սիւնեաց Աշոտ (337 / 2) Վարդ ծնանի զՎարազ Գրիգոր՝ զառաջին *իշխանն* Աղուանից (339 / 3)և ասէ *իշխանն* ցԴաւիթ. (346 / 2) Ուստի և գիր արարեալ առ *իշխանս* և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 5) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ

արարին զամբարիշտն *իշխանսն* Պարսից աշխարհին (43 / 15) Ածին և զերկոսին *իշխանսն*՝ (153 / 1) որով արար նախամեծար քան զամենայն *իշխանսն* (199 / 1) Զնա տարան ընդ այլ *իշխանսն* յերկիրն Պարսից (340 / 13) լուան զայս ամենայն պետք և *իշխանք* աշխարհիս Աղուանից (132 / 9) զօրավարք և *իշխանք,* տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 6) Տեարք տոհմից և *իշխանք* ամենայն Երկիւղիւ և սիրով հնազանդէին նմա: (226 / 15) մեծամեծք, նախարարք և ամենայն *իշխանք* աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 24) որք սրտայօժար կամակցութեամբ *իշխանք* աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 / 5) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և *իշխանք,* և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 / 17) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն *իշխանք* տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 15) Եւ զայս ահա … խորհեցան *իշխանքն* և նախարարքն (238 / 4) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ *իշխանօքն* Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 8)

ԻՇԽԱՆԱՆԱՄ - 1

Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ *իշխանացաւ* ամենայնի: (327 / 13)

ԻՇԽԱՆԱՆՈՒՆ - 3

Իսկ զերէց որդին *Իշխանանոյ* զՅովհաննէս, որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ, ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 9) Գրիգոր ծնանի զՍևադայ, որ *Իշխանանուն* կոչիւր, և զԱտրներսեհ: (341 / 7) *Իշխանանուն* ծնանի որդիս Դ՝ զՅովհաննէս, զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և Փիլիպպէ: (341 / 8)

ԻՇԽԱՆԱՍԱՍՏ - 1

իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա (234 / 10)

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ - 60

ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր *իշխանութեամբ* և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք: (67 / 8) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան *իշխանութեամբ* ճոխանալ: (198/11) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով *իշխանութեամբ* (221 / 7) յայնժամ մեծասաստ *իշխանութեամբ* տայր հրաման (256 / 15) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք *իշխանութեամբ:* (275 / 2) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ *իշխանութեամբ* ձերով (296 / 3) մի՛ իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ *իշխանութեամբ* արկանել զեկեղեցի. (308 / 13) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք *իշխանութեամբ* բայց յեպիսկոպոսաց: (309 / 5) որ ընդ Հռոմայեցւոցն է *իշխանութեամբ* հայրապետացն (328 / 9) Զի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից՝ տիրել *իշխանութեամբ* ամենեցուն արքայաբար: (330 /19) և ետուր ինձ *իշխանութեամբս* իմով արքայաբար առնել տեսչութիւն (189 / 3) ամենայն

եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 9) Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա (150 / 17) Եւ դու պատուէր տաջիր ամենայն իշխանութեան քում (161 / 11) որ երրեակ իշխանութեան գահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր (178 / 9) Եւ մտադիւր մտածութեամբ հոգացեալ սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցրի Աղուանից իշխանութեանն (37 / 14) բառնալ զկարգ քրիստոնէութեան և հաստատել կարգել յիւրում իշխանութեանն զմոգութեան դիւապաշտութիւնն (42 / 13) որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 / 10) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. (150 / 1) Աճին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի տոհմէ իշխանութեանն աշխարհին Վրաց (153 / 2) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր. (193 / 17) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն (231 / 10) և իբրև յայն իսկ հասանէր իշխանութեանն գահ (231 /14) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր. (233 / 5) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի (237 / 12) Ի թագաւորութեանն Հերակլի… յեպիսկոպոսութեանն Մաթուսաղայի և յԱղուանից իշխանութեանն Վարազ Գրիգորի՝ Գարդմանայ տեառն՝ գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 6) այն ութերորդ ամ էր նորա իշխանութեանն: (290 / 5) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն, և այն ինն տարի Մահմետայ իշխանութեանն: (290 / 10) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 9) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորեստանեայց, (325 / 4) Գրիգոր շինէ զՀաւախաղացին բերդն, և յայն կողմն ձգէ զձեռն իւր իշխանութեանն. (341 / 1) զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 5) Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց և Ծաւդիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 17) և այլ ոչ ևս կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 16) բարձաւ ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 / 18) ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 13) ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 14) ուստի և ընդ ձեռամբ նորա փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 / 9) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն (214 / 6) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի

հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 3) այլ այդ հրաման և *իշխանութիւն* աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է. (265/10) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ *իշխանութիւն* ազգիս մերոյ հասանէ, որպէս Հոռոմոց գիրն ասէ, թէ՝ «մեզ *իշխանութիւն* վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (288 /18; 289 /1) Ութման ետ *իշխանութիւն* Աբդլայի պատիւ՝ քրքմել զհերս և զմօրուս: (291 / 6) Եւ յայսմ պայմանէ մի՛ լիցի *իշխանութիւն* ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. (302 / 8) կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի *իշխանութիւն* ի ձեր վերայ. (303 / 15) «Ետու ձեզ *իշխանութիւն* թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 / 12) առաք զայս *իշխանութիւն* և զպատիւ (306 / 14) և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել *իշխանութիւն* ... և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ *իշխանութիւն* (307 /11; 307 /14) «Թէ մի՛ ումեք լիցի *իշխանութիւն* զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 14) զի *իշխանութիւն* ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 /19) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել *իշխանութիւն* (310 / 4) Զի առնու *իշխանութիւն* ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից (330 / 18) զի նորա է այդ *իշխանութիւնդ* (261 / 4) զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ *իշխանութիւնն* բարձեալ էր (47 / 17) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց՝ և՛ զոմանս բռնութեամբ, և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ *իշխանութիւնս* ընձեռելով (43 / 1) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից առեալ զիւրաքանչիւր *իշխանութիւնս* միաբանեալ առնուն զՎաչագան (48 / 1)

ԻՇԽԵԼ - 4

Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն *իշխել* առանձնակի (179 / 16) զի առցէ յանձն և յայնկոյս գետոյն Ատրպատականացն *իշխել:* (198 /10) և *իշխել* ամենայն թագաւորութեանն Աղուանից և Ուտիացւոց գաւառին (233 / 13) մի *իշխել* զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ արկանել զեկեղեցի. (308 / 12)

ԻՇԽԵՄ - 27

և ոչ ոք *իշխեաց* ձգել ի նա ձեռն: (118 / 12) և Աբդլա, որ և Մայմունն կոչիւր, *իշխեաց* ամենայնի: (292 / 10) և ի հրամանէ նորա դադարեն զդադարելն և ոչ *իշխեն* երևել ի ձմեռնային ժամանակի: (246 / 15) և ընտանիքն զհետ արտասուել մի՛ *իշխեսցեն:* (92 / 6) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ *իշխեսցեն* հանել և առնել. (94 / 1) «Թէ մի՛ *իշխեսցեն* անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և մի՛ ի հասիցն *իշխեսցեն* ուտել»: (308 /3; 308 /4) Նոյնպէս և քահանայք մի՛ *իշխեսցեն* զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից, և մի՛ վաճառել *իշխեսցեն* զժառանգութիւն եկեղեցւոյն.(308 /16; 308 /17) այլ անբիծ և անարատ քահանայքն *իշխեսցեն* յեկեղեցւոյ վերայ (309 / 18) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և

առնել. միք եպիսկոպոսն *իշխեսցէ* հանել առանց նոցա և առնել: (94 / 1) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ *իշխեսցէ:* (94 / 3) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և մի՛ ոք *իշխեսցէ* արգելուլ կամ թաքուցանել (163 / 8) Այլ և ո՞վ *իշխեսցէ* իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1) Ապա գրեցին նամակ, թէ մի՛ ոք *իշխեսցէ* խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) զի յայսմհետէ մի՛ ոք *իշխեսցէ* ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք *իշխեսցէ* տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13) զոր յայսմհետէ և յառաջ մի՛ ոք *իշխեսցէ* առնել զայդ այդպէս: (309 / 6) «Թէ մի՛ ոք *իշխեսցէ* զազգայինս առնել կին. «Եթէ զի՞ *իշխեցեր* լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց (314 / 5) «Արքայ ի քուն էր, և ոչ *իշխեցի* զարթուցանել»: (79 / 3) և ոչ ոք *իշխէր* ասել զանուն Սիւնեաց (108 / 18) ոչ ոք *իշխէր* համարձակապէս խօսել ինչ145 / 16) ոչ ոք *իշխէր* հարկանել ընդդէմ նոցա: (163 / 13) ոչ ոք *իշխէրն* զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 11) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր *չիշխէին* կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 10) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, եթէ արքայ ի քուն իցէ, և ինքն *չիշխէր* զարթուցանել: (79 / 1)

ԻՇԽԵՑՈՂ - 1

զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի զերկիր, մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն *իշխեցողի* և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 / 14)

Ի ՇՆՈՐՀՍ - Տե՛ս Ի

Ի ՉԱՓ ՀԱՍԵԱԼ - Տե՛ս Ի

Ի ՊԱՏՃԱՌՍ - Տե՛ս Ի

Ի ՊԷՏՍ - Տե՛ս Ի

ԻՋԱՆԵԼ - 1

զի զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ *իջանել* ինձ յապականութիւն: (189 / 14)

ԻՋԱՆԵՄ - 16

էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 17) եկն *էջ* ընդդէմ նորա. (133 / 6) որ *իջանէ* ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 12) Եւ յետ այսորիկ *իջանէ* անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ Կաւատ. (190 / 2) գայ *իջանէ* յԱղահէջ գաւառ՝ յաւան մի՝ Արքուգետ կոչեցեալ (331 / 14) յորդութիւն անձրևաց անդադար հոսմամբք *իջանէր* յերկիր. (73 / 8) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն *իջանէր* (73 / 10) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, *իջանէր* թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) առնոյր զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և *իջանէր* յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 3) *իջանէր* յերկիրն Ասորեստանեայց (194 / 14) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, *իջանէր* ի գաւառն Գարդման. (196 / 2) Անտի *իջանէր* յոստանն անդր (199 / 4) փութացեալ *իջանէր* ի լեռնէ անտի (202 / 13) *Իջին* ի նա օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց:(21 / 7) Իսկ պատկերամարտքն, որ *իջին* յԱղուանս,

պղտորեցին զերկիրդ ձեր. (269 / 4) Իսկ որ ջրոց զոհեն, *հջգեն* որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11)

ԻՋԵԱԼ - 6

և *հջեալ* ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 5) և Յովէլ ի ծունգս *հջեալ* ՝շալակ ունէր առաջի: (71 / 9) այլ ինքն թագաւորական զգեստուք հանդերձ *հջեալ* անցանէր ընդ գետն: (74 / 11) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ *հջեալ* բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն (103 / 8) որ *հջեալ* յերիվարէն՝ հազիւ ուրեմն քարշէր զերիվարն: (111 / 11) զի արք *հջեալ* ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 / 11)

ԻՋԵԼՈՑ - 1

այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և *հջելոց* ի դժոխս (44 / 15)

ԻՋՈՒՄՆ - 1

Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ *հջումն* Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա (88 / 8)

ԻՋՈՒՑԱՆԵԼ - 1

և *հջուցանել* հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 / 4)

ԻՋՈՒՑԱՆԵՄ - 3

և եկեալ եպիսկոպոսն յեզր Եփրատ գետոյ *հջուցանէ* խորէջս. (332 / 14) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ Դաւթի Երանելւոյ *հջուցի* արտասուս, մի՛ բարկութեամբ խրատեր (189 / 13) և *հջուցին* զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց (162 / 6)

ԻՋԵՒԱՆԻՄ - 1

զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց, ամենալի բարեօք ի հանգիստ *հջևանի* իւր և ամենայն եկելոց անդր: (187 / 16)

ԻՍԱՀԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ …Արայն Գեղեցիկ առ սովաւ *Իսահակ.* (41 / 5)

ԻՍԿ /շ.,եղ.բառ կամ թարմատար/ - 263

և երդումն *իսկ* պահանջեաց ի մէջ եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն զմիմեանս (4 / 4) *իսկ* որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն (5 / 1) *Իսկ* ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, ի Մարաց մինչև ցՍպարիովն (5 / 6) *Իսկ* կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս (6 / 10) *Իսկ* որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ (7 / 4) *Իսկ* եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ (7 / 12) *Իսկ* ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն (9 / 16) *Իսկ* սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 15) *Իսկ* յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գրի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) *Իսկ* ի շահատակելն

Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1) Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց: (14 / 16) Իսկ յայսմ վայրի ժամ գտեալ պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 12) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն (16 / 5) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր (17 / 7) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր (17 / 14) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 5) Իսկ այն, որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով զբարի օրէնս (21 / 18) Իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 15) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, Իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի տուընջեան և գիշերի: (24 / 3) Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր … պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 8) Զայդ աղքատի ումեք դիւրագոյն է առնել, Իսկ առն թագաւորի, իբրև զքեզ, անհնար է: (25 / 11) Քոյին Իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան (25 / 15) Նա մանաւանդ եթէ Իսկ ամենայն հոետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին, և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 14) հեռացար քնաւ Իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար ի Քրիստոս, որ է նաւահանգիստ խաղաղութեան: (28 / 3) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի և եկաց ընդդիմակաց Հայոց: (29 / 12) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի (32 / 20) Նոքին Իսկ դնքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 14) Իսկ արդ և զոսկերսն անգամ զի՞նչ հնար է գտանել զնորա»: (33 /25) ինքն Իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 12) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց Իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն (34 / 17) Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն (34/21) Եւ ոչ կամեցեալ իւր Իսկ ունել զաթոռ քահանայապետութեան: (34 / 24) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 / 11) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) Զայս Իսկ արար աստուածասէր արքայն Վաչագան. (46 /7) և որք ի տղայութենէ Իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ (47 / 4) որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն և յայտնապէս Իսկ բերել ի խոստովանութիւն (48 / 7) զի բժիշկ այն Իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին (49 / 9) բոլոր Իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 10) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն

ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս ի վերայ. (51 / 2) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ *իսկ* արարեալ, *իսկ* անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (51 /18; 52 /1) *Իսկ* ի ժամու միում մինչդեռ կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրւոջն առ ափն Կուր գետոյ, չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 3) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն *իսկ* տեսին (53 / 1) *Իսկ* իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին …բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 7) զոր բերեալ *իսկ* տեսաք բազումք. (54 / 2) *Իսկ* ամենաչար պարսկաց պապանձական պաշտօնն, որ միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ, մտեալ պարսիկ մի մոգ, ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 9) Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս … իւր *իսկ* ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 14) *Իսկ* ի Հակու … երանելեաց վկայից նշխարքն կային (56/14) *Իսկ* աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս (60 / 8) յորում ինքեան *իսկ* թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել (66 / 13) *Իսկ* դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և խնդրէին ի բարերարէն Աստուծոյ. (69 / 15) *Իսկ* յորժամ բերէին զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. (70 / 10) *Իսկ* յորժամ չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ … պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 14) Եւ ինքն *իսկ* Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս: (71 / 1) *իսկ* նորա պատասխանի արարեալ (71 / 3) *Իսկ* երանելւոյն կալեալ զձեռանէ սարկաւագին … հրամայէր բերել զտեղին: (71 / 4) և երթեալ ցուցանէր զնոյն տեղին, որ ի նմին *իսկ* տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 /15) *Իսկ* թագաւորն ասէ. (73 / 9) *Իսկ* դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով … երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 / 5) *Իսկ* արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 /10) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով *իսկ* ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն (76/1) *Իսկ* ի վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 12) *Իսկ* առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 / 6) *իսկ* երանելւոյն նշխարքն յարևելս կոյս մնայր: (80 / 10) *Իսկ* այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ հաստատեալ գիտեմ (80 / 15) *Իսկ* ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից (81 / 7) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր *իսկ* վառն արկանել ի վերայ երկրին (82 / 3) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն *իսկ* սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 19) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր *իսկ* նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից

փողփողելոց օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք *իսկ* երգակիցք: (84 / 3) Եւ ինքն *իսկ* թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 5) *Իսկ* որոց ի նշխարացն հրամայեաց տալ, պատուէր տայր մեծապէս կատարել զիշատակ սրբոցն: (86 / 8) *իսկ* յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն (87 /1) Մինչդեռ զգեցեալ զսպառազինութիւն մարմնոյ՝ կան ի ծառայութեան, *իսկ* յորժամ զսա ի բաց ղնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 4)*իսկ արդ* եկեալ Մովսէս չքնաղագգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ (87 / 8) *Իսկ եթէ* անզգայ էր հոգի մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, ի՞ր գայր ի զգայութիւն (87 / 9) *իսկ* անզգայացեալ հոգին, յայտ է, թէ մեռեալ է»: (87 / 12) որ և նոյն *իսկ* կենարար Բանն ասէ ցհայրն. (87 / 19) *Իսկ* որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն (91 / 1) *իսկ եթէ* յետ այնր վնաս ինչ գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93 / 6) *Իսկ* երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 8) *Իսկ* մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն (96 / 18) *Իսկ* երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 14) *Իսկ* նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր *իսկ* առնէր զկնտի բարբարոսովն. (101 / 5; 101 / 6) *Իսկ* զայն իբրև լուան անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 / 16) Եւ ինքն *իսկ* մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 9) *Իսկ* զայս իբրև ետես գազանամիտ և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց … հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 16) *Իսկ* երանելին Մովսէս և Աներողոգիս …իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 4) *Իսկ* զմուրիւտանն մուրիւտն ի սեղանն արքունի մեծապատիւ առնէր: (106 / 12) *իսկ* զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել (107 / 1) *Իսկ* Անդրկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) *Իսկ* քաջն Վարդան և զօրքն …իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց սակաւութիւնն, թէպէտև կարի *իսկ* նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 8; 114 / 10) *Իսկ* մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն (115 / 7) *Իսկ* նոքա իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին (116 / 11) *Իսկ* ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս (124 / 3) *Իսկ* զոչ այսպէս խոստովանողսն նզովեցին սուրբ հարքն (125 / 1) նա ինքն *իսկ* է Նեռն մոլորեցուցիչ: (125 / 16) ինքն *իսկ* իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 14) *իսկ* արդ այս զի՞նչ»: (131 / 6) *Իսկ* կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) *Իսկ* իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 / 18) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն *իսկ* իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) *Իսկ* ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն

հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող (142 / 7) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 13) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. (143 / 18) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա (143 / 19) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ ասելով. «Զի եթէ յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 /16; 144 /17) և ոմանք խորասոյզ իսկ եղեն. (145 / 13) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի դուռն արքունի. (150 / 12) իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց (152 / 11) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 11) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր … քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս և (154 /13; 154 /15) իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ.(158 / 7) ջուր իսկ խնդրել ոչ գիտէին: (165 / 15) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր (171 / 10) Նա իսկ և իսկ առաքէ գիր խոնարհութեան զկնի Միհրանայ. (171 /13; 171 /13) Իսկ ի գալ գարնանային աւուրցն՝ ելանէ ի վերկոյս Գարդման գաւառի. (172 / 1) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր (174 / 13) Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ հնձեալ, աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 17) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 1) որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 11) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) Իսկ նա ոչ ինչ կասկածէր ի նոցանէ (178 / 18) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին (179 / 5) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա (179 / 17) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս …եկն յաշխարհն Պարսից (183 /14) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք …միւթ դարձուցաներ ունայն և ամաչեցեալ. (188 / 16) Իսկ ի համաշխարհական աւուրն յարութեան հասանելոյ…ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 7) Իսկ զիս զՋուանշիր … մի՛ բարկութեամբ խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 / 12) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր (190 / 17) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ (191 / 2) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս (194 / 7) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին

(194 / 12) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արեւուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արեւելից տեսանէր. (195/2) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. իսկ և իսկ մտանէր ի յարկ ապաւինին իւրոյ: (196 /2; 196 /2) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197 / 2) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 13) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց … և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 /6; 204 /8) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207 / 2) Իսկ զայն աստուածային նշանն … տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ (207 / 4) նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 / 16) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 6) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս … զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբաւուս: (210 / 8) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին…առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 18) որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 1) Նա իսկ ոչ առնոյր յանձն յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 / 9) Իսկ նորա հնազանդեալ հայրապետական հրամանին՝ փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին: (219 / 3) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր ի պահեստի, որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կռոցն մոլորութենէ (219/6; 219 /6) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 /6; 221 /6) Իսկ իբրև անցանէին աւուրք խորշակայեղց տօթանացն՝ ի ժամանել բարձրութեան տօնին մեծի նաւակատեաց խաչին՝ համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 / 15) Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ (223 / 3) Իսկ իբրև հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին, յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի (225 / 2) Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ (227 / 17) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր (231 / 12) և իբրև յայն իսկ հասանէր իշխանութեանն գահ (231 / 13) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 13) Իսկ նա թէպէտ և առ մի նուագ ոչ առնոյր յանձն, բայց քանզի իշխանասաստ

հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 9) Ընդ այն *իսկ* ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (235 / 19) որ և նա *իսկ* յԱղուանից նահանգէն էր. (236 / 14) Որ լուսաւորեաց *իսկ* զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն (243 / 1) Որպէս և ասէ *իսկ* ի Ծննդոց պատմութեանն (244 / 10) որ և անդէն *իսկ* ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1) որպէս և այժմ *իսկ* ահա տեսանեմք (246 / 2) Որով յայտ *իսկ* է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) *Իսկ* որ ջրոց զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11) *Իսկ* որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12) *Իսկ* որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 14) Եւ ընդէ՞ր *իսկ* բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 / 15) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ *իսկ* մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1) այլ և մահուամբ *իսկ* յանդիմանէր զնոսա, և տունն, և ազգն հատանէր: (252 / 5) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք, այլ և ի կենաց *իսկ* հանէ զնա»: (252 / 8) և կամ մահ *իսկ* հասուցանել դմա (252 / 15) զի են *իսկ* դոքա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 / 10) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ, որ ոչ ինչ *իսկ* են (254 / 15) *Իսկ* բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) *Իսկ* նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն (257 / 1) *Իսկ* ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 13) Եւ ինքեանք *իսկ* զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս, դարձան ի հաւատս ճշմարիտս: (258 / 2) *Իսկ* իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 6) որում ամենայնին *իսկ* միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 / 1) *Իսկ* զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8) *Իսկ* իբրև դարձան ի Հայոց Զիթգինն Խուրսան և Չաթն խազր և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ, խնդրէին հրաժեշտ ի նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265/16) Ընդ այն *իսկ* ժամանակս … խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 16) *Իսկ* պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր. (269 / 4) *Իսկ* Աղուանք ոչ քակտեցան յուղղափառութենէ և միաբանութենէ Հայոց: (270 / 7) *Իսկ* ի թագաւորելն Յուստինոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9) *Իսկ* զերկուանալն հայրապետութեանն խոտեցին տեարքն Սիւնեաց,

և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք յերկուցն. (274 / 1) Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս (274 / 11) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ խնդրել զգահերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274 / 14) Իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 1) և գրէ Իսկ, թէ ամենայն առաքելական Գտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 10) նա Իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 5) Իսկ Միխթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 17) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 9) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն (283 / 10) Իսկ սուրբ Սիոնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 12) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10) Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 12) Իսկ նորա սաստիկ ձայնեալ ասէ. (287 / 13) Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդաւազեաց:/զրքում՝ ընդ աւազեաց/ (288 / 9) Զայս Իսկ կատարեաց Մահմետն: (289 / 7) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) «Լալով Իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 19) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. (293 / 11) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ (294 / 12) Իսկ այժմ զոր կարծէաք գոլ հովիւ բարի մեզ զՆերսէս, սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 7) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց (295 /16) Իսկ այժմ …ձեռնադրութիւն հարապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 3) Իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի (302 / 11) որպէս օրէնքն Իսկ ասեն. (308 / 3) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 6) Իսկ խստագոյն նեղութիւն ի Հռովմայեցւոցն հասեալ նմա հանդիպիւր. (311 / 13) զի վայել է Իսկ ձեզ»: (312 / 3) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի որդիքն …վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ (312 / 13) Իսկ նորա զկորստեան խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 /15) Իսկ զԾնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի (315 / 9) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 9) Իսկ Կոստաս սորին որդի՝ ամս ԻԹ. (317 / 2) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին (317 / 19) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14) Իսկ ի ՃՀԴ

թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհազիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) *Իսկ* երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց (321 / 3) *Իսկ* նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 12) *Իսկ* միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն (322 / 2) *իսկ* զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն դառնալ երկիրն Ասիական. (323 / 15) *իսկ* գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն (324 / 2) *Իսկ* Ջուանշերիկ՝ նորին եղբայր մնաց ժառանգ. (325 / 18) *Իսկ* ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1) *Իսկ* Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1) Բայց այս *իսկ* են զարմանք և սոսկալի իրք (328 / 8) *Իսկ* յետ երից ամաց Բադպղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց, որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9) *Իսկ* ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 14) *Իսկ* յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 11) *իսկ* նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ և եկեղեցիս բազումս հրով այրեալ կիզեաց (331 / 10) *իսկ* պաղանաւորքն և առապուրք ի լերանց վերայ կորեան. (331 / 20) *Իսկ* երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 6) *Իսկ* Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի, որ իմաստասէրն կոչիւր խորհրդազգած եղեալ՝ առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334/11) *Իսկ* Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 1) *Իսկ* գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհն ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 13) *Իսկ* յետ Դ ամաց …սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 4) *Իսկ* կանացն քաղաքին հնար իմացեալ՝ բաժակ մահու արբուցանէին Ռուզացն, որոց իմացեալ զդաւաճանութիւնն՝ անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 7) *Իսկ* երանելին Սիմէոն առ նա խրախուսեալ ասէր. (339 / 13) *Իսկ* Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (339 / 17) սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց, այլ և աւագակապետաց Զորոյգետոյն բովանդակ եղև իշխան, և խնդրող *իսկ* գրագիտութեան. (341 / 4) *Իսկ* զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս … ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 9) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է *իսկ:* (343 / 10)

ԻՍԿ ԱՐԴ - Տե՛ս ԻՍԿ

ԻՍԿ ԵԹԷ - Տե՛ս ԻՍԿ

Ի ՍԿԶԲԱՆԷ - Տե՛ս Ի

ԻՍԿՈՅՆ - 15

Եւ *իսկոյն* հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ (82 / 10) Եւ *իսկոյն* հասեալ օրհասականն այն գուժակոիչ աղմուկ (100 / 4) *Իսկոյն* հասանէր նմա վախճան (113 / 10) Իսկ նոքա իբրև զայն լուան, *իսկոյն* հասին ի տեղին (116 / 12) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ *իսկոյն* ի փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 / 19) Եւ *իսկոյն* եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ (178 / 1) և *իսկոյն* հրամայէր գրել երդմունս և ունել համամիտ խաղաղութիւն: (181 / 16) և *իսկոյն* յարուցեալ ի հսկումն խաչապայծառ տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 14) Եւ *իսկոյն* աճապարեալ ունէր զհոչակաւոր մայրաքաղաքն Պարտաւ: (232 / 1) Եւ *իսկոյն* գրեաց, թէ փութով այսրէն եկա՛յք: (268 / 14) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր *իսկոյն* (294 / 1) և *իսկոյն* աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 3) և *իսկոյն* հրամայէ այրել զեկեղեցին (331 / 15) և եկեալ ի Պարտաւ՝ իւրացուցանէ *իսկոյն:* (337 / 17) Եւ *իսկոյն* գայր Ատրներսեհ զերծեալ ի կողմանց Տաճկաց. (340 / 16)

ԻՍԿ ԵՒ ԻՍԿ - Տե՛ս ԻՍԿ

ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ - 3

ՆԱԽ ՍԱԿՍ *ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ* ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶՕԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ (287 / 4) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս, և սպանաւ Սահակ *Իսմայելեան* ի Տփղիս քաղաքի (333 / 5) Այսպէս գազանացեալ *Իսմայելեանն* Հագարացիքն յինքեանս գրաւեցին զփափկութիւն երկրի: (324 / 17)

ԻՍՄԱՅԵԼ, ԻՍՄԱՅԷԼ - 2

քանզի բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն, և տալ ի ձեռս որդւոցն *Իսմայելի:* (149 / 11) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու, եթէ ձեռք *Իսմայելի* յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ի դա. (193 / 5) յիշելով զնահապետական բանն առ *Իսմայէլ* մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7)

ԻՍՊԱՌ - 1

«Արդ պատրաստ լեր ի դիմի ելանել, զի *հսպառ* սատակեսցես զդոսա»: (114 / 2)

Ի ՍՊԱՌ - Տե՛ս Ի

ԻՍՐԱՅԵԼ, ԻՍՐԱՅԷԼ - 36

և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային *Իսրայելի* երգէր երգս (186 / 14) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ *ԻՍՐԱՅԵԼԻ* Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ (201 / 15) Զճշմարտախօս դրուագս բայից սակաւ ինչ նուազ գտի զմիայնանալոյն *Իսրայելի:* (201/18) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ *ԻՍՐԱՅԵԼԻ* ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ (213 /15) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ *ԻՍՐԱՅԵԼԻ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ (235 /16) ԳԱԼՈՒՍՏ *ԻՍՐԱՅԵԼԻ* ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ (262 / 6) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և մի՛ այլ ազգացն *Իսրայելի* զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ արատաւոր». (308 / 2) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ

սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայելիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 2) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն (206 / 16) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 15) Եւ անդ զսուրբն տեսեալ հեղինակ՝ Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 7) և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի (219 / 1) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 /10) նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 18) աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս, որ երբեմն առ Իսրայէլ քահանայ. (220 / 12) յանդիման ունէին առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235 / 2) և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց (236 /1) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՄՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՄՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 10) որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 6) Զայս և առաւել քան զսոյն խօսեցաւ մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 2) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՄՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՑՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ԶԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 11) Ահա ուսուցիչ պատգամացն Աստուծոյ այրս Իսրայէլ եպիսկոպոս. (260 / 10) Զայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 /10) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 / 12) Այլ զոր խնդրեցէքդ ի մէնջ զեպիսկոպոսդ Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 7) և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց (294 / 10) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 14) որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի (210 / 3) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵԻ ՊԱՏԻԻ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ, ԵԻ ՎԱԽՃԱՆ ԴԱՒԹԻ՝ ՄԵԾ ԿՈՒԵՆԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ. ԵԻ ԻՄՐԱՅԷԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌ ՆՈՐԻՆ (233 / 10) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զինդրուածս նորա. (236 / 10) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱՒԱՏՍ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՄՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻԻ (240 / 15) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՄՐԱՅԵԼԻ ԵԻ ԿՈՐՅԱՆՈՒՄՆ ԶՈՀԱՐԱՆԱՑՆ ԵԻ ԿԱՆԳՆԵԼ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 / 4) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն

Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն *Իսրայէլի* պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 9) եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ *Իսրայէլի:* (265 /5) Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն *Իսրայէլիւ* հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. (206 / 18)

ԻՍՐԱՅԷԼԱՑԻՔ - 1

Մովսէս տօնս կարգեաց *Իսրայէլացւոցն* յեօթներորդում ամսեանն (314 / 17)

Ի ՍՈՒԳ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս Ի

Ի ՍՈՒՐ ՍՈՒՍԵՐԻ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԱՂԻՒ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԱՂՆՋՈՒՅ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԱՂՆՋՈՒՅ ՀԵՏԷ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԱՅՐ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԱՅՐ ԻՋԱՆԵՄ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԵՐ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԵՐԱՅ նախադր./ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԵՐԱՅ /մկ./ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԵՐՋ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԵՐՍՏԻՆ - Տե՛ս Ի

Ի ՎԵՐՈՒՍ - Տե՛ս Ի

ԻՏԱԼԻԱ - 3

Յոյնք և ամենայն *Իտալիա,* Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 3) բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. այլ և Յոյնք և *Իտալիա* ընդ նոսա: (270 / 7) որ կոչի *Իտալիա:* (324 / 1)

Ի ՏԵՂԻՍ ՏԵՂԻՍ - Տե՛ս Ի

Ի ՏԷՐ ԽՆԴԱԼ - Տե՛ս Ի

ԻՐ - 26

այլ նոքա ոչ ինչ վատեալք և յոչ մի ինչ *իրաց,* այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 / 20) Եւ յաղագս նորին *իրաց* հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել (203 / 8) այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին *իրաց* քինախնդիր: (224 / 6) այդպէս է ստուգութիւն *իրացդ:* (276 / 2) Եւ անյայտ իմն է, եթէ յորմէ իմեմնէ եղև ելք *իրացն.* (11 / 2) ելս *իրացն* խնդրեցին. (21 / 4) Նոցա անկասկած լինելով *իրացն* յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 6) ելս *իրացն* խնդրեսցեն: (113 / 9) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն *իրացն* չառնուաք յանձն (208 / 16) Եւ ահա անգուստ ուրեմն իրազգած լեալ *իրացն* եղելոց՝ գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 17) Որոյ ուրումն մի եղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս *իրացն,* զոր գործեացն (224 / 2) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառս *իրացն:* (267 / 5) Եւ նա արար

հմուտ *հրացն* ճշմարտապէս (267 / 5) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել *հրացն* և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 17) նմին *հրի* իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8) Եւ վասն այսր *հրի* զերծեալ Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհին իւր (312 / 4) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ *հրին* և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հռնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ, (242 / 5) Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի *հրն* թուէր. (214 / 9) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ *հրսն* եղեալ զարհուրէին (266 / 4) և որ ինչ մարդկան է վայելուչ, և ամենապայծառ *հրք* անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 / 18) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր *հրք.* բովանդակեցաք: (202 / 1) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի *հրք* (203 / 13) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս *հրք* եղեն փրկութեան. (209 / 8) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի *հրք* (328 / 8) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան, որ խոտեալ իմն է և *հրք* հերձուածեալք: (328 / 14) քանզի բազում *հրօք* և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 9)

ԻՐԱԳԷՏ - 1

և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ *հրագէտ* լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121 / 5)

ԻՐԱԶԳԱԾ - 2

Եւ իբրև *հրազգած* եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ փախստէիցն. (137 / 7) Եւ ահա անգուստ ուրեմն *հրազգած* լեալ իրացն եղելոց՝ գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 16)

ԻՐԱԶԳԱԾ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ԻՐԱԶԳԱԾ

ԻՐԱԶԷԿ - 1

Եւ իբրև եղեն *հրազէկ* թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18)

ԻՐԱԻՈՒՆՔ - 8

«Արարիչ *հրաւանց* և արդարութեան, մի՛ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 / 11) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական *հրաւանց ...* անվաւեր և անհաստատ է (310 / 7) *«Հրաւունս* համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 6) և մի՛ ոք ընկալցի ընդ *հրաւունս.* (310 / 8) զդոյն աստուածային կանոնական *հրաւունս* պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 12) որք առնէին *հրաւունս* և զտիեզերաց հարկաց վճարմունս: (330 / 8) Դատաստան արդար և *հրաւունք* անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183 / 7) այս *հրաւունք* կացցեն յայսմհետէ և առ յապա (309 / 17)

ԻՐԵՐԱՑ - 2

հրեշտաց դիպեցան և խոստովանեցան երկոքեան զմի պատճառս և պատմէին զտեսիլն *հրեշտաց:* (58 / 16; 58 / 17)

Ի ՓԱԽՈՒՍՏ ԴԱՌՆԱՄ - Տե՛ս Ի

Ի ՓՈՐՁ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս Ի

ԻԻ - 1

և *ի՞ւ* կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և ոչ յափշտակեսցուք»: (38 / 13)

ԻԻԾԵԱԼ - 1

Ցաւին և ցաւին և դառն արտասուեն, *Իւծեալ* տառապին, Ձերթ ձագամեռ հաւ յանապատ նստին:(230 / 11)

ԻԻՂՆ - 5

որով օրինութեան *իւղն* խնկարկեն արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 7) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրինութեան *իւղոյն* բաժանմամբ ի նոցանէն: (328 / 12) օծանէր զխաչն *իւղովն* օրինութեան. (220 / 14) Եւ առեալ լուանային և օծանէին զնշխարս սրբոցն անոյշ *իւղովք.* (60 / 4) և մեծագնի *իւղովք* անուշիւք օծանել հրամայէր զնշխարս սրբոցն: (85 / 13)

ԻԻՐ - 439

Ե՛ւ զսուրբ և՛ զցանկալի աշակերտսն *իւր* առաքեաց քարոզս տիեզերաց. (10 / 2) Եւ վիճակ առեալ *իւր* զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս (10 / 9) աճապարեալ յերիվար *իւր* ի բաց գնաց: (11 / 14) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս *իւր* ընդդէմ նոցա (13 / 7) Միաբանեաց ընդ *իւր* և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն (16 / 7) զամենայն վնասն ի հայրն *իւր* արկանէր. (17 / 10) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին *իւր* (17 / 14) Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն *իւր* խաւարայինս (21 / 2) «Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս *իւր* (25 / 9) և զթագաւորն Բասլաց մարտակից *իւր* ունելով, որ ձգեալ զճռպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7) և *իւր* փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (34 / 24) Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ *իւր* զորդին՝ զՎրթանէս, նստուցանել յիւր աթոռ քահանայապետութեան(35 / 9) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ *իւր* վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) և ինքն առեալ զաշակերտսն *իւր ...* երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (37 / 16) ցաւակից և աղօթակից լինել *իւր* առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 16) Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս *իւր* չար արբանեկաց (52 / 15) և զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ *իւր* հրամայեաց թողուլ (53 / 10) և՛ ուտէ, և՛ ըմպէ ընդ չար պաշտօնեայսն *իւր.* (54 /6) կամէր զպէտս *իւր* վճարել. (56 / 11) Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս …*իւր* իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 14) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … առաքէր փութապէս առնուլ առ *իւր* զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 14) քանզի միշտ ընդ *իւր* առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն (61 / 16) որ *իւր* յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 3) և եղեալ ի միտս *իւր* ասէ. (65 / 12) և առաքեալ

անդ երիցունս առնոյր առ իւր: (67 / 5) զոր թագաւորն ունէր ի գիրկս իւր: (81 / 15) զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ բարեաց տուեցելումն իւր: (82 / 2) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) Այսպէս փառաւորէ Աստուած զսուրբս իւր: (86 / 12) և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր ՝տացէ. (90 / 13) Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն … երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 1) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կաթս նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ, որչափ և իւր կարողութիւն իցէ: (94 / 5) Եւ ածեալ նստուցանէր զղակիշն իւր մերձ ի Խաղխաղն քաղաք: (99 / 11) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ ի կնութիւն իւր կամեցեալ: (100 / 16) Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ Աստուած՝ բարբառէր ասելով. (101 / 10) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 12) Եւ խորհուրդ բերեալ ընդ մեծամեծս իւր ՝ասէ. (106 / 14) Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհին իւր ի նա դարձուցանել. և շնորհեալ նմա արքայի՝ մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհին իւր: (111 /4; 111 /5) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել զանցս աղետին եթէ մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. (112 / 14) Եւ այնպէս ամենեքին այր զընկեր իւր ախոյեան կործանէր. (115 / 4) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան (117 / 18) որոյ բուն անուն իւր Խոռեան կոչէր: (129 / 2) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց, մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի (130 / 2; 130 / 4) և ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 8) թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) հիանայր ի միտս իւր և ասէր. (131 / 5) և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 8) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա … եդ զանձն իւր ի վերայ նոցա (132 / 15) սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհին իւր (133 / 9) որ էր նա Ջեբու խաքան, ունելով ընդ իւր և զորդին իւր. (135 / 7; 135 / 7) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 / 14) Ապա ասեն այր ցընկեր իւր. (137 / 3) գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 2) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ (138 / 9) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (141 / 1) անուն իւր Ջեբու խաքան (141 / 11) զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 10) Թէպէտ և ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) Տուրականն դարձաւ յաշխարհ իւր: (143 / 17) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր ՝դիմեաց ի կողմանս Պարսից. (143 / 18) անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր ՝ի մեծ Տիզբոն. և

զկանայս և զհարճս *իւր* և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս գետոյն Դկլաթու: (144 /2; 144 /3) Եւ զպատրաստական զօրն *իւր,* որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն *իւր* Խոսրով և ասէր. (144 / 11) Տեսեալ նորա զիրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս *իւր* հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. 144 / 18) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն *իւր* (145 / 1) «Ո՛վ է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս *իւր* ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 / 3) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս *իւր* դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 9) Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին …հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն *իւր.* ոչ ի նստելն իմանայր, և՛ ոչ ի յառնելն զգայր ամենևին, քանզի ետես զզօրն ահագին հասեալ ի վերայ *իւր:* (148 /6; 148 /7) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին, և կայր ղօղեալ՝ թափեալ ոգի *իւր* յանկարծ երկիւղէն. և դիտէին աչք *իւր* վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 9; 148 / 9) բախեալ զկուրծս *իւր* հեծեծելով ասէր. (148 / 14) Նոյնպէս և զեղբարս *իւր* Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) Եւ էր բարեխորհ, առ ամենայն աշխարհս և առ ծառայս *իւր.* և խնդրեաց զխաղաղութիւն առ թագաւորակիցս *իւր:* (149 /2; 149 /3) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր *իւր* յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) յաւելաւ առ հարս *իւր* հայրասպանն այն (149 / 10) Երկայնէր զխօսս *իւր* համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. (150 / 5) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն *իւր* թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր *իւր.* (150 /15; 150 /16) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս *իւր* ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. (151 / 15) և ելից զմորիս *իւր* որսով և զզօրս *իւր* յափշտակութեամբ: (152 /2; 152 /3) և խուճապեալք որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս որսորդաց, ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն *իւր* ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն *իւր:* (152 / 14) Արդ՝ իբրև արար և կատարեաց նա ըստ կամս *իւր* և հրամայեաց բառնալ անտի զաւարն ամենայն, ինքն չուեալ անտի հանդերձ զանձիւքն՝ դառնայ ի տեղի *իւր.* (153 /13; 153 /14) Եւ առեալ զաղխն *իւր* ընդ *իւր,* յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154/11; 154/12) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց *իւր* միայն, վարանէր յանձն *իւր,* կասկածէր, երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն (154 / 14; 154 / 14) եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն *իւր* առաջի կալով: (155 / 1) «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն *իւր* և յեցուցեալ զձեռս *իւր* յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 /13; 156 /13) թողեալ նորա զկահ և զկարասի *իւր* և զպաս զանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (157 /1) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին, զոր ունէր ընդ *իւր,* անջրպետեաց ի մէջ նորա

և թշնամեացն (157 / 9) և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 10) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15) ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զինդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 / 14) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 7) Եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ նմա. և յաջողէր յամենայն ճանապարհս և ի խորհուրդս իւր: (163 / 16) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի անդ: (166 / 7) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի, մինչդեռ և սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր, իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 /13; 166 /14) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս և հաստատեաց ի միտս իւր զոչ ծածկեալն ի նմանէն, եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց (167 / 3) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և կարծիս տայր կտրել զշառաւիղս Սասանականին և իւր զթագաւորելն: (167 / 16) Արդ իբրև լուաւ զայս հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. (168 / 15) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 /11; 169 /13) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ (169 / 15) զի մեծ արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ (170 / 4) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն, որ էր նա ինքն Ջերու խաքան, առ գիշախանձ կորիւնն իւր Շաթ (170 / 7) և նա անցանէ գայ, առնու զթագաւորութիւնն իւր: (171 / 5) կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր զԲնդոյ և զՎստամ (171 / 7) միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր (171 / 11) Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր զնախնական ազգն Հայկազնեանց՝ Եռանշահիկս … կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ (172 / 5) Նա և զվայրաստուն ազգն Կաւկասու հնազանդեցոյց իւր: (172 / 9) Եւ ի լինել այսորիկ՝ Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից, ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական տոհմէ՝ տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173/8; 173/9) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 12) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14) ուստի և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (176 / 1) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 / 8) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 12) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 4) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի

գլուխն, այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 6) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր (178 / 15) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7) և սպարապետն Աղուանից մարբն և եղբարքքն հանդերձ դառնայր յաշխարհին իւր: (179 / 12) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. (180 / 3) Էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ, զի զհայրն իւր ի նոցանէ ևս թափեսցէ: (181 /1; 181 /2) զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր (182 / 5) Եւ ի ծագել Արուսեկին մեծի առնոյր զարքունական զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 /5; 183 /5) եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 / 17) Եւ նորա առեալ զփրկութեան արեգակն՝ յանդիման իւր կտրեաց և ետ նմա զայրիչն մեղաց ասելով. (184 / 7) Այսպէս գերահոչակ հրճուանօք անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 / 16) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. (185 / 17) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց յայնկոյս գետոյն մեծի Կուրայ: (186 / 16) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց, ամենալի բարեօք ի հանգիստ իջևանի իւր և ամենայն եկելոց անդր: (187 / 16) Մինչդեռ նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր, ի միւս ամին լինէ ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն, ել թագաւորն Հոնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 8) և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16) կամ թէ ո՛ր յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 18) անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն (191 / 8) Աստ իմն դարձեալ խաղաղութեամբ գայ ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) Եւ թէպէտ և կարող էր զԹուրքաստանեայց հանել զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն (193 / 19) զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր ի բերդն Գարդման: (194 / 9) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 12) և աձէր զնա ի գիւղաքաղաքն իւր Արուճ: (195 / 16) և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. (197 / 5) դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (199 / 1) Գայր, հասանէր յաշխարհին իւր (199 / 2) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից (203 / 4; 203 / 5) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 5) Եւ նորա դարձեալ ի տեղի իւր: (218 / 10) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր ի պահեստի (219 / 6) արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 5) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական լինէր: (224 / 3) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին (227 / 9) և ինքն չուեալ անտի՝ անցանէր գնայր յաշխարհին իւր: (233 / 6) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 2) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9) անցեալ զսուղ ինչ օթևանօք առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհին իւր.(237/6) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ

ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ (237 / 9) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր (237 / 14) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր՝ շահելով իւր զհոգիսն և զբազմաց զինազանդութիւն (238 / 7) վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 10) Էառ իւր Ղամէք երկուս կանայս (244 / 11) զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 16) Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 12) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 / 6) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ (259 / 10) և այսու հաւատով հզօր յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 7) արձակեցին զնա պատուով յաշխարհին իւր: (262 / 4) այլ ծանոյց ձեզ զանուն իւր սուրբ (265 / 1) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 20) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր կողմանն վարդապետացն (267 / 17) Եւ հարցեալ հայրապետին զգիտնաւորսն իւր (268 / 16) Նորա հարցեալ զվարդապետն իւր Սողոմոն, որ Մաքենացւոցն էր հայր. (272 / 4) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս կամ երիս լինել ընդ իւր (275 / 6) ապա զնա Աստուած յաւել առ հարս իւր: (280 / 14) որ սակս իւր մերձաւորաց էր պահեալ. (281 / 2) զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան (281 / 14) Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդաւազեաց:/գրքում՝ընդ աւազեաց/ (288 / 10) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 6; 289 / 6) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) Եւ երեք տասան ամ զմոլորականն իւր քարոզութիւն գաղտնի հաստատեաց հաւատ: (290 / 12) սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ՝ զսպանողսն Վլիթայ ամիրայի, առաջի իւր ակնարկեալ սպանողացն: (291 / 11) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդուց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց և գործակից իւր գտեալ զԶաքարիա վանաց հայր՝ տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն (294 /1; 294 /2) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս … Շերոյ՝ մեծ իշխանն Աղուանից հանդերձ իւր ազատօքն (294 / 14) հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր. (297 / 1) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (301 / 1) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵՒ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻՒՐ ԵՒ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻՒՐ (311 / 7; 311 / 8) եկն եհաս

յաշխարհին *իւր* (312 / 5) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, զթոռնակիցն *իւր* զՎարդանուհի արար կին. (313 / 14) Ապա գնաց ի տուն *իւր* (315 / 1) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի *իւր* (317 / 8) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն *իւր* արարեալ՝ լուանայր (319 / 17) Ուստի ոչ զօրեաց ելանել, ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս *իւր* առնէ, և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ *իւր* արարեալ (320 /2; 320 /4) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն *իւր* ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն *իւր* սահման. (329 / 16) և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին, և զորսորդաց ձկունս յորովայն *իւր* ամայէր (329 / 18) գործակից *իւր* կալեալ զմեծ նահապետն Գէորգիոս (330 / 13) Եւ անտի դարձաւ ի բնակութիւն *իւր:* (330 / 22) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ … առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն *իւր* Միսայելի. (334 / 13) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն *իւր* և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 / 7) ծածկելով զանուն *իւր* ընդ այլսն աղօթէր: (339 / 12) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող *իւր:* (340 / 2) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնելով՝ են այսոքիկ. Միհր … Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ Ստեփաննոս և Ապրսամիկ քոյր *իւր:* (340 / 3) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի *իւր* Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 4) առեալ զմնացեալ դուստրն *իւր* Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6) և որդին *իւր* Ատրներսեհ հանդիպեցաւ կնոջ զգաստի (340 / 9) Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու, և զապարանս *իւր* եդեալ ի գիւղն, որ կոչի Վայունիք (340 / 12) Գրիգոր շինէ զՀաւախաղացին բերդն, և յայն կողմն ձգէ զձեռն *իւր* իշխանութեանն. (340 / 18) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս *իւր:* (341 / 6) բաժին առեալ *իւր,* զոր հերձուածողքն առին: (344 / 11) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՛ ի նախնւոյն *իւրմէ* (107 / 11) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն *իւրմէ* կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 /12) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ *իւրմէ* և կեալ: (306 / 10) կամեցեալ *իւրն* ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (32 / 22) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս *իւրն* է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան *իւրոյ* ճգնեցաւ: (14 / 6) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին *իւրոյ:* (15 / 2) Իսկ յայսմ

վայրի ժամ գտեալ պարապոյ անձին *հւրոյ* ՝լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 13) սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ *հւրոյ* ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) ապստամբի Մեհրուժան Արծրունի՝ զԱքիտոփելին խորհեցեալ զկորուստ անձին *հւրոյ.* (31 / 3) Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր *հւրոյ* և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. և վայելուչ տուեալ քահանայապետ Թորգոմական աշխարհին և Ասքանազեան զաւակին: (32 / 12) հրաման տայր ամենայն կողմանց *հւրոյ* թագաւորութեանն (47 / 16) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ *հւրոյ* դրան երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 6) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան *հւրոյ* օրինակ զայս: (66 / 5) զի կատարեսցի ընդ նմա զկամս վաւաշոտութեանն *հւրոյ:* (101 / 5) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն *հւրոյ* ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. (111 / 8) զոր սկսաւ առնել ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին *հւրոյ* (129 / 1) Եւ զդուռն պալատանն *հւրոյ* թողեալ ի ձեռս որդւոյն *հւրոյ,* թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան *հւրոյ:* (130 /15; 130 /16; 130 /17) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան *հւրոյ,* գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 1) Նա և զամենայն ժամանակս *հւրոյ* թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (141 / 1) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր *հւրոյ* Խոսրովու (145 / 19) Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին *հւրոյ* ՝հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 / 1) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն *հւրոյ* Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր *հւրոյ:* (146 /3; 146 /3) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն *հւրոյ* ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146/12) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին *հւրոյ* ՝գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին (148 / 8) Եւ ինքն կալաւ զտեղի Խոսրովու՝ հօր *հւրոյ* թագաւորութեանն: (149 / 1) որք էին ի դիպահոջ դրան հօր *հւրոյ:* (149 / 4) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան *հւրոյ* ՝ցնծութեամբ և ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն. և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս *հւրոյ* տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 /4; 149 /6) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան *հւրոյ:* (149 / 8) Երկայնէր զխօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ *հւրոյ* զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150/6) Արդ իբրև ել նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան *հւրոյ,* փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց *հւրոյ* վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 4; 151 /5) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր զանձուկ սիրոյ *հւրոյ* ի տեղիս տեղիս ծննդեան *հւրոյ,* յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 /12; 151 /12) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ զուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ *հւրոյ,* կամ գթալով ի ծնունդս որովայնի *հւրոյ,* կամ զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական

գութս, այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 / 9; 152 / 9) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն *իւրոյ* Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն *իւրոյ* առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 7) անուն նորա Գադվշնասպ, այր յաղթանդամ և զօրեղ՝ ի տոհմէ գնդապետութեան ազգին *իւրոյ.* (157 / 3) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան *իւրոյ,* դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6) Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն *իւրոյ:* (167 / 10) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն *իւրոյ* (168 / 4) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան *իւրոյ* ի վերայ կորեանց իւրոց (169 / 16) Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր արեան հօր *իւրոյ* Որմզդի. (171 / 6) դնէր ի մտի զիշխանութեանն *իւրոյ* վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 15) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին *իւրոյ* զօգուտն: (183 / 4) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն *իւրոյ* Կոստանդիանոս …եկն յաշխարհին Պարսից (183 / 14) զոր սակս մահուան ամուսնոյն *իւրոյ* էր զգեցեալ. (184 / 4) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն *իւրոյ* Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 / 8) Յայնժամ բազմահոգ վասն *իւրոյ* իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր. (193 / 17) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. իսկ և իսկ մտանէր ի յարկ ապաւինին *իւրոյ:* (196 / 2) զի զհարազատ եղբօր *իւրոյ* ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 4) Սկսեալ այնուհետև թողութիւն ծանրաբեռն *իւրոյ* վիճակին խնդրել հարկաց. (198/13) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան *իւրոյ* (208 / 1) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից … ի տեղի մենաստանին *իւրոյ* ի Գլխոյ վանս: (212 / 9) որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր *իւրոյ,* զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք, այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 6) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ համարելով, թէ աշխարհախումբ խորհուրդն է վասն *իւրոյ* սպանմանն: (223 / 3) զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն *իւրոյ:* (223 / 8) Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս ըստ սովորական *իւրոյ* նախնական տէրութեանն: (231 / 17) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն *իւրոյ* աշխարհին: (235 / 10) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն *իւրոյ,* հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 5) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս *իւրոյ* տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն *իւրոյ* զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ (261 / 6) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց

Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին հրով Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 9) Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին հրով տոփանս. (289 / 11) վասն բազում սիրոյն հրով կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի հրով (305 /15; 305 /16) «Հոգին Սուրբ եդ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի հրով հովուել արդարութեամբ. (306 / 4) զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ ի մէջ եկեղեցւոյ սրբոյ հրով: (311 / 1) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից Միքայէլ արար ժողով ուխտի եկեղեցւոյ հրով. (313 / 19) մինչև ցելս անձին հրով ի սուգ անմխիթար մնայր: (319 / 18) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան հրով՝ անդանօր ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2) որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և հրով գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի (334 / 5) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն հրով ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 12) տայ նմա և զթագ հօր հրով և զնորին երիվարն: (341 / 12) և կնքէր Խոճկորիկն հրով մատանեաւ. (60 / 4) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ հրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն (76 / 1) տացէ հրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք (90 / 12) որ հրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի կռոցն վնասակարութենէ: (104 / 12) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն հրով և Մարկոս քահանայ հրով եղբարբք (121 /8; 121 /8) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն հրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 16) Եւ յարուցեալ ամենայն զօրութեամբ հրով՝ (130 / 14) Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ հրով էին (135 / 1) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ հրով (137 / 15) Եկն ել գազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու կորեամբն հրով՝ Շաթն կոչեցեալով: (151 / 14) զի ոչ եթէ հրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 3) այսպէս փարէր զորդւովն հրով՝ զգոյն երեսաց ալեծաղիկ զարդարեալ: (177/1) յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն հրով ... դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հռոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 15) նմանապէս բազմաբեղուն ծաղկէր հրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն (207 / 5) որ հրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 4) Առնոյր ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև զարին Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին հրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ հրով իշխանութեամբ (221 / 7) Եւ ինքն հրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՌւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 8) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ հրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն (243 / 3) յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն հրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ հրով առաջնորդ կենաց զայս

եպիսկոպոս (259 / 16) և ամենայն կենցաղով *իւրով* որոշեսցի յեկեղեցւոյ Աստուծոյ. (271 / 3) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս …սրբասէր Քշիկ՝ Ներսմերհի վանաց տանուտէր բոլոր ուխտիւ *իւրով* … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 7) և խորամանկ չարութեամբն *իւրով* վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. (303 / 5) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն *իւրով* բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 / 14) այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն *իւրով:* (306 / 3) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր *իւրովն* զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) և հասեալ է տէր *իւրովք* սպառազինօք: (43 / 19) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … հանդերձ *իւրովք* պաշտօնէիւք առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 13) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան *իւրովք* զօրօքն և Թորբելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց (99 / 8) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք *իւրովք* ասպատակէր: (103 / 10) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն *իւրովք:* (108 / 4) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով *իւրովք* եպիսկոպոսօք … նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 13) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն *իւրովք* հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից (129 / 17) և պաշտեսցեն զնա հանդերձ զօրօքն *իւրովք* յաւուրս ձմերանւոյ: (132 / 6) և երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք *իւրովք* երաշխաւորեալ զնոսա: (132 / 16) վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ զօրօքն *իւրովք* յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 / 18) ուր էրն զօրօքն *իւրովք* հանդերձ աւուրս ինչ: (146 / 14) ուր էր հայրն նորա Խոսրով՝ պահպանեալ մերձակայ զօրօքն *իւրովք:* (147 / 1) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ՝ անդրէն յետս ընդդէմ որդւովքն *իւրովք.* (169 / 16) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն *իւրովք* ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 13) և ինքն *իւրովք* ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7) զի հանդերձ որդւովք *իւրովք* յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 14) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն *իւրովք* յետոյ իւր արարեալ (320 / 4) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս *իւրովք* եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 / 13) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք *իւրովք* և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 4) և ընթացեալ ի բանակն՝ շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն *իւրովք* դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն (331 / 18) աղօթիւք *իւրովք* զերծոյց ի գերութենէ զբազում անձինս. (343 /19) և քաւեսցէ

զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 / 11) Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 13) և ներբողումն գրոցն առնելով՝ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց (108 / 12) այլ կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւրոց (114 / 4) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական ծառայից իւրոց ճրագ և ետ լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի ճառագայթ: (121 / 13) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 17) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 9) ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 15) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 9) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր հանճարեղ և իմաստուն (141 / 5) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145 /20) Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և լնուլ զանձուկ սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 / 9) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա, որսացաւ և հեղձոյց բաւական կորեանց իւրոց. (152 / 2) Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց (153 / 2) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց (157 / 2) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց (158 / 18) Եւ ի յանդիման լինելն երկիր եպագ կաթողիկոսն ի վերայ երեսաց իւրոց. (161 / 1) Եւ ել հրամանս այս յերեսաց արքայորդւոյն և ամենայն զօրաց իւրոց (163 / 7) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց (163 / 10) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս (167 / 5) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց (167 / 15) և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց (168 / 8) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց (169 / 17) և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր երգս (186 / 14) Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 1) Նաև տիկնացն իւրոց դշխոյին հրամայէր (198 / 5) անկանէր ի վերայ երեսաց իւրոց. (199 / 3) Կատարեալ ամ մի ի լերինն ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 / 2) այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 11) Այլ քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց (213 / 17) «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ ի կարգին է. վասն շնորհելոյ երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր (220 / 9) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր

զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց (232 / 4) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարազուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 15) Զգաստացեալ կրօնաւոր վարուք յառաջադէմ լինէր, շրջէր ընդ ամենայն գաւառս վիճակելոց իւրոց. (235 / 11) «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան մանուկ և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 / 8) առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 2) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդւոց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 8) արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 16) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 / 16) լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 / 14) որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս … հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 / 5) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 16) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով՝ այր իւրաքանչիւր ի տան իւրում. (44 / 14) Եւ ի գալն իւրում ի գիւղն կատարել զյիշատակս սրբոցն (51 / 6) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում բարուցն միակամի հեթանոսացն: (113 / 11) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում (130 / 12) այլ թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով, ճանապարհ կազմեալ ընդ աշխարհն Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս (131 / 2) Եւ խորհէր ի միտ իւրում յանպատրաստ ունել զմեծ թագաւորն Խոսրով: (131 / 3) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս (140 /15) սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 11) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից (154 / 18) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) զի երթիցէ ի քաղաքն և հեշտութեամբ ազգի ի տան իւրում: (162 / 12) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն, յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 18) եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհին Հայոց (167 / 3) Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172 / 8) Զայս կնքեալ խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ դառնայր (179 / 11) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ծողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 17) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16)

Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն *իւրում:* (233 / 12) այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի *իւրում* հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (265 / 20) պատուէր ետ վիճակին *իւրում* առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 4) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ *իւրում* բնածին բարուցն (298 / 7) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան *իւրում* առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա (299 / 14) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն *իւրում* (305 / 15) ըստ բազում ողորմութեան *իւրում* կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2) դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից *իւրում* տարժանելի աղետից (325 / 9) Պսակողին *իւրում* միայն մնայ յայտնութեան: (329 / 14) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին *իւրում* մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (336 / 1) բարուրս խորհեալ տան *իւրում* ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ (340 / 7) և դպրապետս ի տան *իւրում* կարգեաց. (341 / 5) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող *իւրումն* միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 4)

ԻԻՐԱՅԻՆ - 3

Եւ յարուցեալ յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ *իւրայնովքն* մեծաւ պատուով (162 / 11) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր *իւրայնովքն* հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 5) և եղև այն սուգ մեծ *իւրայնոցն* զարմից: (336 / 6)

ԻԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և եկեալ ի Պարտաւ՝ *իւրացուցանէ* իսկոյն: (337 / 17)

ԻԻՐԱՔԱՆՉԻՒՐ - 25

Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով՝ այր *իւրաքանչիւր* ի տան իւրում. (44 / 13) զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ *իւրաքանչիւր* ախորժելոյ կամացն. (48 / 11) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն *իւրաքանչիւր* իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք (67 / 8) Առնոյր այնուհետև թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ ժողովոյն և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և սարկաւագօք, և անապատաւորօք և բոլոր ուխտիւ եկեղեցւոյ՝ պաշտօնէիւք *իւրաքանչիւր,* աւետարանաւ և խաչիւ յոլովութեամբ *իւրաքանչիւր* դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 11; 68 / 12) Եւ դասք եպիսկոպոսաց *իւրաքանչիւր* հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն (69 / 10) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք *իւրաքանչիւր* աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն (80 /2) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն *իւրաքանչիւր* զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով համբուրէին *իւրաքանչիւր* ոք: (108 / 16) եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն

Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 4) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 8) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. (160 / 3) Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել առանձնակի (179 / 16) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 /14) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 16) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7) բերին իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և եդին ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 15) սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 13) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 18) և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ:(325/15) անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 / 18) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82 / 17) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11) որոց կնքեալ զդաւիվն՝ դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: (191 / 6)

ԻԻՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՈՔ - Տե՛ս ԻԻՐԱՔԱՆՉԻՒՐ

ԻԻՐԵԱՆՔ - 117

Եւ տայր ուսանել պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ (37 / 7) Զնոսա ողոքական բանիւք հաւանեցուցանէին գալ ընդ իւրեանս (98/12) Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (15 / 1) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն … զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ (19 / 14) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս, մինչ չև սրբեալք ելանէին յաւազանէն փրկութեան: (34 / 17) Եւ հարցեալ զպատճառս՝ խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց (36 / 4) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 10) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 13) ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 6) և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 14) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82 / 18) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. (91 / 8) Ազատ

արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին միւթ իշխեսցեն հանել և առնել. (93 / 17) զի յառաջնորդութիւն զնոսա վիճակեցուսցեն աշխարհին իւրեանց: (98 / 14) Իսկ զայն իբրև լուան անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 / 16) և խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103 / 16) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդաիւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 4) այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ասեն. (114 / 12) և երդմամբ եդին ուխտ օրինօքն իւրեանց, յանձն առին զերդումն քրիստնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ կարգի իւրեանց: (116 / 13; 116 / 16) ԶՈՐ ՅԵԼՄՆ ԻՒՐԵԱՆՑ ԱԻԵՐԵՑԻՆ (118 / 17) հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց (130 / 11) այլ առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 /12; 130 /13) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա, մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 / 12) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 15) դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 11) Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացան յանձինս իւրեանց.: (138 / 12) Եւ եղև իբրև լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել նոցա, առաւել հպարտացան յանձինս իւրեանց և սկսան զպատճառ կորստեան իւրեանց զխաղն խաղալ: (139 /17; 139 /17) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց, շարժէին զգլուխս իւրեանց և մեծաւ նզովիւք նզովէին զանձինս իւրեանց (140 /8; 140 /8; 140 /9) Եւ դարձուցեալ զերեսս իւրեանց նովին սպառնալեօք գնացին: (140 / 12) Եւ առեալ ի նմանէ զհրաման վասն ելիցն իւրեանց՝դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. (142 /5; 142 /5) որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 / 10) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն (142 / 16) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 11; 147 / 11) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 14) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն, որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն …որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149 /15; 149 /18) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (151 / 21) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն (152 / 3) այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 / 10) Եւ զհետ նոցա

հնձողք անողորմք, որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. և ոտք իւրեանց կոխէին զդիակունսն, և աչք իւրեանց տեսանէին զդիաթաւալն իբրև զհեղեղ կարկտի: (152 / 14; 152 /15; 152 /15) Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս զանձուցն մթերեալս, և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 8; 153 / 9) թէ ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և զամրոցս իւրեանց և զվաճառս առաջի զօրաց իմոց, թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. (153 /18; 154 /1) հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց, ցեղից ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց՝ ըստ առաւելութեան և ըստ խոնարհութեան նոցա (159 / 3) պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 18) յորում թանային յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160 / 4) և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխառն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 9) և զայլսն արգելեալ յերկրորդ դրանն, և փոխեալ ի նոցանէ զօժիտսն ի բազուկս իւրեանց (160 / 17) զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց (161 / 7) զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 / 12) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս (162 / 4) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ (162 / 7) զոր ունին արգելեալ ի խորանս իւրեանց, զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք ի դստերաց, և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 /3; 163 /3; 163 /5) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց (165 /14; 165 /14) և զնոսա ևս սահմանակցօք իւրեանց ածել ի հնազանդութիւն: (167 / 4) և կամ եթէ ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 15) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց, յոր յուսացեալն էին, որում և եդեալն է խաղալիկ ի ձեռին, և զգուէին ի գիրկս որպէս մանուկ ընդոծնի իւրեանց: (167 /19; 168 /2) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3) զի մի՛ պարծեսցին յազգս իւրեանց, եթէ սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. (168 /8; 168 /9) ըստ սովորութեանն իւրեանց, զամենայն գեղեցիկ երիվարացն հերձուին զլանջս և զշնչափողոսն (169 / 7) և սպանին զնայ և ինքեանք զնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու (171 / 2) կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ, և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 7) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց զնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 5) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին (180 / 9) և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ

պարախմբեալք: (183 / 5) և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. (193 / 9) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 16) կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 12) որք զանձինս իւրեանց պերճացեալ աստուածապաշտ անուանէին (240 / 11) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 14) առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 4) Եւ ոչ ինչ կարէին գործել ի սուտ և ի մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11) և ո՛չ զպաշտօնեայսն պատուել կարեն և ոչ անարգել զթշնամադիրսն իւրեանց (254 / 17) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257/6) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ԶԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ԶՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻԻՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 / 7) և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց՝ (266 / 12) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի …պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 3) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին (275 / 12) ձգել զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. (278 / 1) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց և տեղի աստուածակոխ: (289 / 1) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով՝ ըստ արժանի իւրեանց գործոց (296 / 4) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ և շարժել զբարկութիւն ի վերայ աշխարհի և անձանց իւրեանց: (307 / 20) որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 9) զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. (309 / 3) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309 / 10) և արձակեաց զնոսա յաշխարհին իւրեանց. (312 / 20) և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 9) Անտի կամէին միւսանգամ նաւել յերկիրն իւրեանց. (324 / 1) զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց անառակ ազգաշաղախութեանն: (325/3) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորեստանեայց (325 / 4) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն.(325 / 7) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 4) որք ... տարագրեալք ի տանց իւրեանց՝ յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 4) Եւ անդ վտանգեցուցեալ սաստէին անօրէնքն թողուլ զհաւատս իւրեանց (332 / 5) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց ...բազում զանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 17) և մնացեալքն զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհին իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 10) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի

միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 4) որ *իւրեանց* հովոցաց տեղիք էր, յոր հանաւ ի Պարտաւայ: (345 / 16)

ԻԻՐՈՎԻ - 4

Եւ յարուցեալ ամենայն զօրութեամբ իւրով՝ ինքն իսկ *իւրովի* զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 15) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ *իւրովի* գալ ելանել: (134 / 19) և սկսաւ ոգորել *իւրովի* ընդ ինքն (169 / 16) գայր առ նա և *իւրովի* պատէր զվէրս նորա. (178 / 10)

Ի ԵԻ Բ ԵՐՐՈՐԴ - 1

Հարուն՝ *Ի և Բ երրորդ* նստաւ ի Մահմատայ ամիրմոմնի (292 / 11)

/ ի - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶԻԲԱՍ - 1

նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնոտն և *զԻբաս* (126 / 15)

ԶԻԲՐԱՀԻՄ - 1

Եւ ի միւսում տարին եհար Բաբան *զԻբրահիմ*՝ զորդի Ղեթայ: (327 / 4)

ԶԻՄ - 4

Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել *զիմ* հեղգութիւնս: (28 / 12) Լուսաւորեա *զիմ* տրտմութիւնս քո ողջունաբեր թղթով: (28 / 13) որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ *զիմ* հեղգութիւնս: (28 / 15) և ասէ. *«Զիմ* տեսիլդ մի՛ ումեք յայտնել». (73 / 2)

ԶԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

ճանաչել *զիմաստութիւն* և զխրատ. (158 / 9)

ԶԻՄԱՍՏՈՒՆ - 2

Եւ ինքն որպէս *զիմաստուն* ոք զնոսա ի խաղաղութիւն վարեաց. (175 / 17) առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք *զիմաստուն* և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 5)

ԶԻՄՆ - 1

զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս, զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին (277 / 14)

ԶԻՆՆ - 2

Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. և առեալ զինն մարդոյն զմորթն մատամբքն հանդերձ տեսանէ: (54 / 4) Այսպէս զետեղեցին զինն դասս (275 / 16)

ՋԻՆՉՔ - 1

Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա, և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159 / 5)

ՋԻՆՔՆ - 30

նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն և զորդիս դիւթացն և քրմացն զինքեամբ կացուցանէր. (51/7) և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 / 16) առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (69 / 1) որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) Եւ նոցա զօրացեալ ի շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին (59 / 9) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267/9) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (275 / 1) և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն: (321 / 6) եւ անդէն ի տղայական տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 / 13) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս (46 / 7) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) և տեառնագրեալ զինքն տէրունեան խաչի նշանաւն՝ յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 12) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին … և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր ի վերայ սրբոյ գերեզմանին: (76 / 11) և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 / 11) և այլ ոչ ևս կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 15) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր (151 / 7) Առաքէր զնա յառաջագոյն քան զինքն (167 / 7) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 13) այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 7) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 13) հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (196 / 1) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ

իշխանն Ջուանշիր: (196 / 8) նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 9) ընկալեալ զնա մեծաւ ուրախութեամբ և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 /2) աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր (245 / 15) Նոյնժամայն հրամանակատար լինէր աստուածային պատուիրանին՝ կարգելով զինքն բարեպաշտ, հալածական առնէր զորդիսն խաւարի: (249 / 3) և ետ թաղել զինքն նովին երկաթովք (297 / 7) Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 2) և զանց առնէին զինն բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9)

ՋԻՇԽԱՆ - 9

զթագաւորութիւնն և զիշխանաց գհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր (47 / 17) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 4) յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ (223 / 5) և ինքեանք ողորմազոչ արտասուօք անդրէն դառնային, և աշխարէին զիշխանն: (224 / 10) ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 15) և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (312 / 1) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18) մինչև զիշխանսն ազատ կանամբք խաղացուցանէր ի Բաղդատ: (333 / 6)

ՋԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ - 11

և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 15) և ըստ երիցութեանն ունել զիշխանութիւն Մահմատայ ի Բաղդատ և ի Խորասան. (292 / 8) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 / 19) և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց:(251/3) սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր (166 / 13) որ կալաւ զիշխանութիւնն ամս մետասան: (280 / 15) Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 11) Երկրորդ իշխան Տաճկաց զննի Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան և կալաւ զիշխանութիւնն ամս Թ: (291 / 5) ապա արգելին զիշխանութիւնն Ութմանայ. (291 / 6) և կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է. (291 / 14) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդւոց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7)

ՋԻՍՐԱՅԷԼ - 3

«Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեցուք տեսուչ (234 / 7) Յայնժամ ոչ կամեցան տալ նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն: (265 / 19) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262 / 17)

ՋԻՐ - 5

Եւ ես զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ ինչ փոյթ առնէի զիրացն: (120 / 8) և մաղթէր հնարս գտանել և յայտնել նմա զիրացն հանգամանս: (218 / 9) Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն, սկսանէր լալով խոստովանել զիրսն: (77 / 7) և մանաւանդ զի երկբայելի մտօք խաբէութիւն զիրսն կարծեցաք: (209 / 12) Այսպէս իմա՛ զիրսս: (112 / 5)

ՋԻՐԱԻՈՒՆՔ - 1

զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ քահանայք կալցեն ճշմարիտք և ուղղափառք (310 / 2)

ՋԻՒՂ - 1

Ընդ նմին և զիւղն օծութեան աւ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից (274 / 6)

ՋԻՒՐ/անձն.դ./ - 5

տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 /16) ուղղել յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց ամբարիշտ հայրունեան ազգս: (51 / 2) Եւ ինքեանք իսկ զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս (258 / 3) որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս և աշխարհի քաղցունք: (340 /10) Որոյ նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 11)

ՋԻՒՐ /ստ. դ./ - 28

Եւ թագաւորեցոյց զիւր սանն (16 / 5) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԵՒ Ի ՍՄԱՆԷ ԱՌՆՈՒԻԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՋԻՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 / 3) և զիւր հոգին փրկէ ի մահուանէ և քաւեսցէ զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 / 10) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … հանդերձ իւրովք պաշտօնէիւք առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 12) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 /14; 71 /15) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1; 73 / 1) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին (82 / 3) ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176 / 10) և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 14) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 8) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն (235 / 13) Նոյնպէս և զզօրավարն Հայոց՝ զիւր տէրն, հաւանեցուցանէր տալ զնշխարիսն (236 / 17) Եւ Մահմետն հայթայթեալ զանծանօթն զիւր ազգ՝ ասէ. (288 / 7) որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն՝ համատարած սփռեալ զիւր գաւազանն, տիրէ Աղուանից, Պարսից և Հայոց (337 / 16) անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի

մէնջ պատմել (128 / 7) և *զիւրն* նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա, և *զիւրն* պատմուճան և դրօշս երկուս. (185 / 9) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ ինքեան *զիւրն* արբանեակ, ճեպով հասանէր յեկեղեցաւան եպիսկոպոսանոցն. (202 / 13) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն նորա *զիւրն* հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն: (232 / 16) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր առ ամենեսեան *զիւրն* աստուածապաշտութիւն: (257 / 8) *զիւրոյ* աշխարհին նախարարս…յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 11) Եւ առեալ *զիւրոյ* զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 8) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և հանդերձ ոսկեմանեալս և *զիւրոյ* անձինն մարգարտայեռն պատենիւք սուսեր: (182/1) յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ *զիւրոյ* արարչութեան գութ խնամոյ անվթար (218 / 1)

ՋԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ - 5

Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և ուտելով զմարմինս *զիւրաքանչիւր:* (34 / 6) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից առեալ *զիւրաքանչիւր* իշխանութիւնս՝ միաբանեալ առնուն զՎաչագան…և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 1) հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ *զիւրաքանչիւր* օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48/10) ամենայն եպիսկոպոսք *զիւրաքանչիւր* իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 9) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր, *զիւրաքանչիւր* տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 3)

/ ի - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

-

-

ՅԻՄ - 4

որ առաքեցաւ *յիմոյ* աշխարհէն (236 / 19) զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ *յիմոց* մտացս (210 / 9) Վասն լինելոյ գիւտիս այսորիկ *յիմում* վիճակիս՝ մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10) «Եթէ դուք *յիմում* խոստովանութեանս էք, օրհնեալ էք. (313 / 17)

ՅԻՆՆ - 1

Եւ յինն ժամ աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 9)

ՅԻՆՆ ԵԻ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ - 2

Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան մահու. (15 / 8) Իսկ յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս…եկն յաշխարհն Պարսից (183 / 14)

ՅԻՆՉՔ - 1

և մի՛ ագահեսցեն սիրտք ձեր յինչս ձեր. (158 / 15)

ՅԻՆՔՆ - 12

Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 5) Եւ զմի ի տապանակացն առեալ ի պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 /13) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս (98 / 11) Զոմանս յինքեանս արկին և կամէին յեկեղեցիս ձեռն արկանել: (113 / 1) և բովանդակ զամենայն կուտեալս բաժանեցին յինքեանս. (169 / 7) և ալեփարթամ խորոցն ջրայեղց բռնութիւնքն անդէն յինքեանս սուզան (192 / 11) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 /7) Այսպէս գազանացեալ Իսմայելեանն Հագարացիքն յինքեանս գրաւեցին զփափկութիւն երկրի (324 / 17) և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 5) և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 7) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231/16)

ՅԻՇԽԱՆ - 3

ԵԻ ԳԱԼ ԶՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ԶԶՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵԻ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ (317 / 15) զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց անառակ ազգաշաղախութեանն: (325 /2) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ԵԻ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211 / 2)

ՅԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

և սպան գաղտուկ զԱբու Մսլիմ, յորժամ եհաս յիշխանութիւնն. (292 / 2)

ՅԻՋԱՆԵԼ - 1

Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր (332 / 11)

ՅԻՐ - 3

և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա *յիրացն* հասելոց: (131 / 16) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ նորա *յիրս* դառնութեան: (157 / 8) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք և ոչ ժտել *յիրս* ինչ աւելի և ոչ քարոզել եպիսկոսապետ զհայրապետն: (275 / 11)

ՅԻՒՐ - 34

Թողու անդէն զզօրսն և ինքն գնայ *յիւր* քաղաքն: (13 / 2) Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս, նստուցանել *յիւր* աթոռ քահանայապետութեան (35 / 9) ամենեքեան խողխողեալ սատակեցան *յիւր* ազգայնոցն սրով: (39 / 10) որ *յիւր* մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման (49 / 10) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն *յիւր* սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր (51 / 3) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն *յիւր* հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 6) Եւ ազատ մարդ ոք *յիւր* եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի *յիւր* անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (130 / 1) Եւ շինեաց *յիւր* անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 / 19) վասն զի *յիւր* նահանգին էր նախավիճակեալ վայրն, ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ (207 / 9) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր *յիւր* երթալով տուն (223 / 15) և մեծաւ ժողովով և ընծայական թղթովք ուղարկէր զնա *յիւր* գաւառն: (235 / 6) որ այժմ կոչի *յիւր* անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ *յիւր* շահաստանն (290 / 7) առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու *յիւր* հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 16) որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք *յիւր* անուն Հռոմ. (324 / 6) ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ԶՕՐՕՔՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ *ՅԻՒՐՄԷ* ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 3) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն … հանեալ *յիւրմէ* առաքէ նմա: (182 / 5) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց *յիւրմէ:* (289 / 10) և ինքն Սամուէլ զանկատարն առնու ձեռնադրութիւն *յիւրմէ* եպիսկոպոսէն: (334 / 14) Իսկ յետ Դ ամաց … սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի *յիւրմէ* հարազատէն Սմբատայ. (336 / 6) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երեցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր …և Խոճկորիկն երկու պատանեօք՝ *յիւրն* վանսն: (58 / 4) Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և զթել սկսաւ, իսկ յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ *յիւրն* դարձաւ բնութիւն (87 / 2) գայր *յիւրն* աշխարհ: (184 / 13) Զայս անխլաբար ընկալեալ զնշան փրկութեան *յիւրն* բերէ եկեղեցի: (216 / 5) և գտեալ զոսկերս երանելեացն տարաւ *յիւրն* եկեղեցի (332 / 15) Ի նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի *յիւրոց* զօրացն: (336/11) և այնչափ հնարեցայց խելամտութեամբ. մինչև *յիւրոցն* վճարեսցի»: (139/15) Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն Յաբեթի, և զազգաբանութիւն նորին գտցես *յիւրում* տեղւոջն: (4 / 4) և հաստատել կարգել *յիւրում* իշխանութեանն զմոգութեան դիւապաշտութիւնն

(42 / 13) Հրաման տայր այնուհետև Արցախայ ամուր աշխարհին *յիւրում* ծառայութեան (47 /13) որ *յիւրում* տէրութեան հպարտացեալ՝ յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 9) գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս՝ *յիւրում* մենաստանին (234 / 17) և զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր *յիւրում* մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 7) որ *յիւրում* խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն, եթէ ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 / 14)

ՅԻՒՐԱԿԱՆ - 1

գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք *յիւրականն* գեղազարդեալ տաճարս (222 / 1)

ՅԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ - 18

Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի քահանայութեան …կնքաւորք ի սրբութեան և ամենայն ոք *յիւրաքանչիւր* կարգի: (26 / 3) յորոց բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին *յիւրաքանչիւր* ժամանակի զվախճան: (42 /1) Եւ զկէսս ի նոցանէ *յիւրաքանչիւր* գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15) *յիւրաքանչիւր* գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67 / 9) ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ *յիւրաքանչիւր* դասուէն (67 / 11) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն, և եպիսկոպոսացն օրհնեալ զխառնիճաղանճ բազմութիւնն՝ հրամայէին գնալ *յիւրաքանչիւր* տեղիս: (84 / 9) աճապարէին *յիւրաքանչիւր* երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 6) Եւ արձակեաց *յիւրաքանչիւր* տեղիս զամենայն կալանաւորս (149 / 3)որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ *յիւրաքանչիւր* աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149/18) զի դարձցին *յիւրաքանչիւր* տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161/12) և առաքէր *յիւրաքանչիւր* տունս: (163/15) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն *յիւրաքանչիւր* աշխարհի: (186 / 6) որոց կնքեալ զդաւիլն՝ դարձան *յիւրաքանչիւր* տեղիս: (191 / 6) և միմեանց հոգևոր ողջունիւ համբոյր տուեալ դառնային *յիւրաքանչիւր* տեղիս: (208 / 4) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ *յիւրաքանչիւր ոք* դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա *յիւրաքանչիւր* կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք *յիւրաքանչիւր* վիճակի (310 / 12) ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս՝ *յիւրաքանչիւրոցն* առեալ մասն: (121 / 17)

ՅԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՈՔ - Տե՛ս ՅԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ

ՅԻՒՐԵԱՆՔ - 5

Ապա և զթագաւորն ևս խոնարհեցուցին *յիւրեանց* ամենաչար կեղծաւորութիւնն: (38 / 14) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից …

առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն … և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 2) Եւ որ տասնորդս տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 / 14) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա, իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց սակաւութիւնն (114 / 9) և մեծագոյն պատուով զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 15)

Լ

Լ - 2

ԳԼՈՒԽ Լ (103 / 1) ԳԼՈՒԽ Լ (208 / 5)

ԼԱ - 1

ԳԼՈՒԽ ԼԱ (211 / 1)

ԼԱԼԻՔ - 1

Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան յալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն (249 / 15)

ԼԱԼԻՒ - 1

Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի յալիւն դառնութեան: (226 / 8)

ԼԱԼ - 3

սկսանէր յալով խոստովանել զիրսն: (77 / 7) հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և յալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք: (108 / 16) « Ալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 19)

ԼԱՄ - 1

Ալր առաջի տեառն, կարդայր և ասէր. (191 / 11)

ԼԱՅՆ - 6

Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի յայն՝թուով մազից պերևեշտիցն (140 / 2) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ յայն. (285 / 4) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց՝ կանգուն մի յերկայնն և կանգուն մի յայնն. (139 / 19) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի յայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 14) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի յայնն. (284 / 11)

Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 14)

ԼԱՅՆԱԴԷՄ - 1

Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրիերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 1)

ԼԱՅՆԱՏԱՐԱԾ - 1

եւ փուշք ագարակի օղասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 15)

ԼԱՅՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 4) որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 7)

ԼԱՆՋՔ - 4

Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է… եթէ վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. (23 / 5) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 9) այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 9) այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել (53 / 16)

ԼԱՊՏԵՐ - 2

և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ գրուանաւ./գրքում՝ դրուանաւ/ (209 / 2) և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 2)

ԼԱՏԻՆԱՅԻՔ - 2

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. և Կիտրիս, ուստի և՛ Հռոմք, և՛ Լատինացիք, և՛ Հռովդացիք: (4 / 13) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք (6 / 6)

ԼԱՐԵՄ - 2

Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին (227 / 9) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ նորա յիրս դառնութեան: (157 / 8)

ԼԱՒ - 8

լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 13) Լաւ լիցի ինձ չարչարանօք մեռանել, քան ուրացութեամբ կեալ: (16 / 12) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 5)

Եւ առաքեալն Պօղոս ասէ, «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ *յաւ* համարիմ». (87 / 19) *յաւ* համարել հալածել վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. (105 / 7) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն *յաւ* համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 12) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան *յաւ* ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 8) *Լաւաց,* ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 6)

ԼԱԻԱԳՈՅՆ - 1

զորս բովանդակապէս ուսաք ի *յաւագոյն* առնէ միջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 13)

ԼԱՓԵՄ - 2

որ իբրև զհուր *յափեաց* զամենայն գեղեցկութիւն և զփառս մարդկան. (324 /14) որով զարգանական *յափէին* (160 / 6)

ԼԲ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԼԲ* (212 / 12)

ԼԳ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԼԳ* (213 / 14)

ԼԴ - 2

ԳԼՈՒԽ *ԼԴ* (221 / 1) Տէր Վիրոյ, ամս *ԼԴ։* (343 / 15)

ԼԵ - 4

Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի *ԼԵ* ամին Խոսրովու Յորմզդեան (128 / 8) ԳԼՈՒԽ *ԼԵ* (225 / 6) և կեցեալ ամս *ԼԵ։* (313 / 13) Տէր Միքայէլ՝ ամս *ԼԵ.* (344 / 14)

ԼԵԱԼ - 29

և ընդ հակառակս *լեալ* երկու որդիքն նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) Զի էր նա նոցա քեռորդի և յառաջ *լեալ* քրիստոնեայ ըստ հայրենական աւանդին (15 / 11) Եւ ոչ յիշեաց ամենևիմբ, եթէ թագաւոր *լեալ* իցէ յառաջ: (17 / 16) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և *լեալ* օգնական Շապհոյ (30 / 12) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին *լեալ* իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով (74 / 7) Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք *լեալ* են (77 / 11) մինչև ամենեքեան ի թմրութիւն *լեալ* ժամս բազումս (81 / 9) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ *լեալ* արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 / 3) և անտի անառ, ծածուկ *լեալ* օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 5) ժողովք *լեալ* և բազում բժշկութիւնք լինէին, որք ի ժամուն դիպեցան անդ: (111 / 15) համագունդ *լեալ* վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ

արձակեցին զնոսա (113 / 7) եւ յանդիման *լեալ* մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ ոչ արժանի *լեալ* հաղորդութեան՝ յետին թոշակի քաւութեանն (164 / 8) Ուստի *լեալ* փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն: (171 / 7) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ *լեալ* զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր, (174 / 13) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ *լեալ* զգետն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 17) որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն *լեալ* գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 13) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք *լեալ* էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 / 11) որ չէր երբեք *լեալ* սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 / 12) և անդարձ *լեալ* ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) յարակցաբար *լեալ* մարմնաքնարն Դաւթի երգոյն, յօրինէր նուագս երաժշտականս. (216 / 2) բազմադաշն *լեալ* էր երդմամբ չպատմել ումեք (218 / 14) Եւ ահա անգուստ ուրեմն իրազգած *լեալ* իրացն եղելոց՝ գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 16) Առաջին զնա ասեն *լեալ* քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն (260 / 5) և նա ի թաքստի *լեալ* ոչ գտանիւր: (297 / 2) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ *ԼԵԱԼ* Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 12) Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս *լեալ* ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 12) ոչ ուստեք *լեալ* կարողութիւն ընդդիմակայել նոցա (338 / 4) զի չէր *լեալ* սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 11)

ԼԵԱՌՆ - 44

զոր փակեցին աղխեցին ընդ *լեառն* Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 /16) զոր կոչեալ յօգնականութիւն, խրամատել զմեծ *լեառն* Կաւկասու (141 / 2) հասանէր ի *լեառն* Տօրոսի (281 / 5) և անտի մինչև ի *լեառն* Զիթենեաց … ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 8) անտի երևի Յորդանան գետ և Հովր *լեառն* և բազում գաւառք: (284 / 12) և *լեառն* Զիթենեաց Երուսաղէմի յարևելից կուսէ լինի: (285 / 4) Ամենեքեան սոքա ի *լեառնն* Դիզափայտ աճապարեալ խոտաբուտ կենօք (119 / 15) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանակաւն անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ *լեառնն* (212 / 9) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց *լեառնն* ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) Արհաւիրք և բոմբիւնք զարթուցեալք, սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ և նոքօք հանդերձ ելեալ ի *լեառնն*, որում Վարդէդրուակ անուն էր: (239 / 8) փութացեալ իջանէր ի *լեռնէ* անտի՝ առնելով ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ (202 /13) զի յսկզբանն աշխարհազրութեան մարդկութեանս, որ զմեծ *լերամբն* Կաւկասու բնակելոցն, չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց (8 / 4) զոր գերութեամբն էր աճեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ զմեծ *լերամբն* Կաւկասու (95 /16) և զորս առ *լերամբն* Կովկասու

զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր ի զգայութիւն։(183 /9) Տիբերական ծոցք Լիբանոս *լերամբք* Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի (230 / 3) այլ դու անկցիս ի վերայ *լերանց* իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս *լերանց* Կապկոհի, (116 / 2) և սկսան ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն, զի թէպէտ և տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից, զի ի նմանութիւն *լերանց* ճակատեալ շուրջ զքաղաքաւն (138 / 14) Մինչ դեռ նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս *լերանց,* զբլուրս և զխորս ձորոց. (156 /2) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք *լերանց* Արցախական ամուր գաւառացն. այլ գործեցին մեղք մեր առաջի նոցա զդժուարինսն ի դիւրինս և առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց *լերանց:* (157 /5; 157 /7) անցին ընդ ձորս *լերանց* (159 / 14) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին *լերանց,* եթէ անկերուք ի վերայ մեր. (164 / 10) իսկ պաղանաւորքն և առապուրք ի *լերանց* վերայ կորեան. (332 / 1) Եւ հատանի ի *լերանցն* ոսկի, արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: (9 / 8) հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ *լերանցն* ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 /19) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ *լերանցն* բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 /13) և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման *լերին,* (329 /17) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զհզօր ազգս *լերինն* Կաւկասու (12 / 15) երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար *լերինն* մեծի (105 / 10) Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ *լերինն* ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն և ի հնազանդութիւն թագաւորին: (105 /13) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի …Հայոց, Վրաց և Աղուանից և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց *լերինն* Կովկասու: (108 /1) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԿԱՅԵԼՈՑՆ Ի ԴԻԶԱՓԱՅՏ *ԼԵՐԻՆՆ* (119 / 8) ի Դիզափայտ *լերինն* ի Կատարոյ վանս, որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան, որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119 / 11) և հասեալ ի մասն ինչ առ ստորոտով *լերինն,* որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց (137/8) Կատարեալ ամ մի ի *լերինն* ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202/1) ասպատակ սփռեալ յաշխարհն Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ *լերինն* Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 / 8) Եւ անտի գնացեալ անցանէին յաշխարհն Ճղբաց առ ստորոտով *լերինն* մեծի: (239 / 2) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ *լերինն* Կաւկասու: (239 / 4) Եւ այնպէս անցանէին աներկիւղ ընդ կատարն *լերինն* հսկայաձիր և դիւցազանցն: (239 / 11) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Ձիթենեաց *լերինն* կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող (285 / 10) և ի մերձելն ի *լերինս* ծխին: (192 / 10) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ

շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց ի լերինս և անդիորդաց ի փոսս ճարակողաց և արդիւնարարաց ի դաշտս (217 / 2) Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ (192 / 8)

ԼԵԳԷՈՆ - 1

Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4)

ԼԵՋՈՒ [1] - 13

թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 10) Եւ հրամայեալ ընթեռնուլ և թարգմանել ի պարսիկ գիր և լեզու: (107 / 10) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 2) Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման երազագիր գրչի: (225 / 1) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (108 / 1) Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան (5 / 6) յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 14) վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211 / 11) Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 17) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 7) Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272/2) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. (74 / 1) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17)

ԼԵՋՈՒ [2] - 2

և ասէ իշխանն ցԴաւիթ. «Լեզուդ, որ օրհնեաց, մի՛ խօսեսցի, և աջդ չորասցի» (346 / 2) յորում բոլորատէգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռռուղումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13)

ԼԵՌ - 1

որք գերեցանն՝ ԼԵՌ թուեցան: (317 / 4)

ԼԵՌՆԱԿԱՆ - 3

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց, լեռնականաց և դաշտականաց (135 / 1) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն (221 / 4) Ջայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք (13 / 5)

ԼԵՌՆԱԿՈՂՄՆ - 1

Եւ դէմ եդեալ առ հասարակ ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի *լեռնակողմն* Արցախայ գաւառին: (137 / 5)

ԼԵՌՆԱՎԱՅՐ - 1

Լինէր միւս անգամ ի *լեռնավայրի* անդ բախումն ընդ միմեանս. (177 / 15)

ԼԵՐԿ - 1

Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն *լերկս,* ժպիրիս (140 / 1)

ԼՋ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԼՋ* (230 / 18)

ԼԷ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԼԷ* (233 / 7)

ԼԸ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԼԸ* (235 / 15)

ԼԹ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԼԹ* (237 / 8)

ԼԻ - 17

Լի երկնատր շնորհօքն Աստուծոյ, ողջոյն: (17/20) որ *լի* հայրենատուր շնորհօք և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 / 9) *լի* ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել զխօսուն և զանասուն: (109 / 1) Եւ սանդն էր *լի* մոխրով հնոցի. (111 / 1) Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ *լի* աստուածային զանձիւն և հոտ անոյշ բուրեալ: (111 / 13) և *լի* արար զկարօտեալս բարութեամբ (166 / 8) զոր առեալ ընթերցաւ և *լի* եղև ուրախութեամբ: (171 / 18) նաև ամենայն ինչ *լի* և պատարուն: (200 / 15; 200 / 17) Եւ ինքն *լի* էր հզօր գիտութեամբ (203 / 14) և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք *լի* եղեալ (224 / 15) *լի* է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 / 7) Եւ *լի* է ամենայն երկիր փառօք նորա (243 / 11) զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ *լի* նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14) ամենայն առաքելական Կտակարանքն *լի* են այսու բարբառով (278 / 11) զորս լցեալ էր յարկեղս *լի* հերձուածովք (297 / 15) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ *լի* ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3)

ԼԻԱԼԱՅՆ - 1

Իսկ դու *լիալայն,* բարձր լուսասարաս …պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 9)

ԼԻԱԼԻՃ - 1

և *լիալիճ* աղեղն ի Մահմետէ գեղապարիւր մարդոյն: (287 / 13)

ԼԻԱՊԱՏԱՐ - 1

զի *լիապատար* բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 / 13)

ԼԻԲԱՆՈՍ - 1

Տիբերական ծոցք *Լիբանոս* լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի (230 / 3)

ԼԻՆԵԼ - 93

Ոչ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ *լինել* լուսոյ: (11 / 7) ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ *ԼԻՆԵԼ* (12 / 10) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն *լինել* եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 2) յօժարեցայ պատմող *լինել* բանիւ: (17 / 22) փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ *լինել* երկնչիմ: (18 / 3) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց զամազիւտ *լինել* յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն *լինել* փախստեայ: (33 / 17) քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ, այլ վաստակել ձեռօք և վայելել մարդաբար և երանելի *լինել* Աստուծոյ: (38 / 12) Եւ սա կամէր խելամուտ *լինել* վարուց քրիստոնէութեան: (39 / 16) Եւ զերկոսեանն զսոսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին *լինել* մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 /1) ոչ կարէին զամազիւտ *լինել* բռնութեամբ (40 / 2) և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն … և զամենայն ուխտ եկեղեցւոյ՝ ցաւակից և աղօթակից *լինել* իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 16) յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն *լինել* (49 / 1) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ *լինել* դարձի առ բոլորեցունսն Աստուած Յիսուս Քրիստոս (49 / 7) և հրամայէր վարժել և հմուտ *լինել* կարգի քրիստոնէութեանն: (51 / 5) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս *լինել* (53 / 14) ոչ ունէին հրաման դատարկաձեռն *լինել* (64 / 7) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել, և եղեալ ի միտս իւր ասէ. այլ ապաստան պարտ է *լինել* ի պահս և յաղօթս (65 / 14) և շնորհեսցէ մեզ *լինել* քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84 / 17) Եւ որք ասացին անզգայ *լինել* զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 6) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու *լինել* քաղաքին նորա, այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու *լինել* քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 /17; 87 /18) «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի *լինել* լաւ համարիմ». (87 / 19) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն *լինել* կամ զանճառելի փառսն տեսանել (88 / 1) իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական *լինել* յանօրէն թագաւորէն. (105 / 6) եղև նմա *լինել* առաջի Շապհոյ՝ անարի թագաւորին. (118 / 9) և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ իրագէտ *լինել* մեծասքանչ խորհրդոյն: (121/5) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից *լինել* ձեզ (123 / 7) և՛ *լինել* սովուց յաճախութիւն (127 / 13) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հաստ *լինել* և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ *ԼԻՆԵԼ* Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՅԵՂԷՆ ԵԻ *ԼԻՆԵԼ* ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 /14; 170 /15) Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝

հաճեցաւ ի նմա *լինել* բնաբար: (171 /19) Եւ ի *լինել* այսորիկ՝ Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից …տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր *լինել* նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 12) Եւ ոչ դադարէին հետամուտ *լինել* գունդն Պարսից: (177 / 14) դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք *լինել* ընդ ձեռամբ: (179 /15) և մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր *լինել* առ ամենայն ամենափառ: (200 / 14) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ *լինել* (203 /9) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ *լինել* պարտ է»: (203 / 14) Արդ՝ ի *լինել* համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք …բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց, զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205/6) այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարասումն *լինել* զսա: (209 /3) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ *ԼԻՆԵԼ* ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (230 / 19) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ *լինել* կողմանն արևելից (233 / 13) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառսն կոչէր ի կռապաշտութիւն, անարի, ոսկիաստեղծ անդրւոյն զոհարան ձօնէր, նմա նուիրական տօն *լինել* տեսարանին: (244 / 15) զօրաւոր և յաղթող *լինել* ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251/2) Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ *լինել* (260 / 8) զի հաւանեսցիս *լինել* մեր տեսուչ և վարդապետ (260 / 17) զի չէ մարթ հօտի առանց հովուի *լինել:* (265 / 7) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն *լինել* նմա առ ձեզ հանապազ (265/10) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և *լինել* ընդ ձեզ. (265 / 20) ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԼԻՆԵԼ* ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ (271 / 8) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող *լինել,* սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 18) Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր *լինել* յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս (274 / 12) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս կամ երիս *լինել* ընդ իւր (275 / 6) նոցա ետուն զպատիւ *լինել* մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10) ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից *լինել* ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 /9) զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա *լինել.* (279/1) Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք *լինել* ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն (279 / 8) եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս …*լինել* անդ մասին ի նշխարացն Յովհաննու (282/6) որ հանդերձեալ է *լինել* ի յետին աւուրսն: (297 / 11) և ոչ է պարտ Աստուծոյ հակառակ *լինել:* (309 / 2) զի ամենեցուն մեզ յանդիման *լինել* կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 / 2) որ թուին *լինել* ամք ի յարութենէն ցՅորնաղիոս չորեքհարիւր: (316 / 3) դիմէ ընդ առաջ նորա *լինել* կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 9) Եւ ի յանդիման *լինելն* երկիր եպագ կաթողիկոսն ի վերայ երեսաց իւրոց. (160 /18) ԵՒ ՄԱՀՆ ՅԱՋԿԵՐՏԻ

ԵԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼ ՅՈՒՆԱՑ ԿԱՅՍԵՐՆ (177 /5) ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական տոհմէ (173 / 8) նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8) Վասն լինելոյ գիւտիս այսորիկ յիմում վիճակիս՝ մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձենջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ /գրքում՝ լինելոյ/: (261 /13) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 15) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ … (306 / 2) բայց ոչ զգացին վասն նախափախուստ լինելոյն հասանել, այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց քինախնդիր: (224 / 5) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3) յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 15) Նոցա անկասած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 6) այլ զկնի լինելով գործոյս փութապէս կատարեա՛ (203 / 2) հոչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով (207 / 8) մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 18) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թոչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244/2) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի՝ ասպնջական ցանկալի սուրբ հաւատոցն լինելով. յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249/6; 249/7) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 13) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 / 5) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 2) Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 2) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275 / 2) Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 / 10)

և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ *լինելոց* և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 / 16) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն *լինելոց էր*: (151 / 11) որք են կարապետք և զօրք Նեռինն և *լինելոց են* երկրպագուք նմա (289 / 16) որ *լինելոց էր* աշխարհի. (337 / 6)

ԼԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ - 2

Յետ այսորիկ *լինելութեան* և երկուցն հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12) Ի սկզբան *լինելութեան* երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7)

ԼԻՆԻՄ - 415

որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք *եղաք* ուղղափառ նոցա հաւատոյն (123 / 12) և ուրախ *եղաք* փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 /13) որոյ ուղղափառութեանդ *եղաք* աշակերտք (301 /1) Եւ այսք ի միում ժամանակի *եղեն* հրաշք յաստուածուստ: (14 / 11) որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր օրինօք անձամբ անձանց օրէնք *եղեն ...* և առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք *եղեն:* (18 /8; 18 /10) Եւ յորժամ վազեցին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, ի դիւաց պինդ կապեալ *կաշկանդեալք եղեն* հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 /15) որ մոգութեամբն *եղեն* հիքացեալ: (43/12) և *եղեն* ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 4) Իսկ իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին, որպէս *եղեն* ասացեալ, բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 7) եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի *եղեն* տրտունջ (93 / 8) հրկէզ *եղեն* եկեղեցիք և կտակարանք: (118 / 18) Զորմէ լսելով թէ վնասակար հոգւոյ և մարմնոյ *եղեն* անբժշկելի ցաւք: (123 / 6) հարուածք մեծամեծք *եղեն* զօրացն Պարսից (133 / 8) Եւ իբրև *իրազգած եղեն* թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ փախստէից. (137 /7) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր և *եղեն* իբրև զփոշի, զոր տանի մրրիկ: (145 / 1) և ոմանք խորասոյզ իսկ *եղեն.* (145 / 13) Եւ *եղեն* զգօնացեալք իբրև զոչխարս (162 / 2) Եւ իբրև *եղեն իրազէկ* թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 17) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին, ընդ որ յաւէժ ուրախ *եղեն* Սիւնիք: (179 / 6) *ինքնաձեռն եղեն* ներքինիքն սպանանել զնա. (197/1) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք *եղեն* փրկութեան. (209 / 8) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն *եղեն* տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15) ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի *եղեն* ոճիրք անհնարինք չարեաց: (233 /1) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն յամօթ *եղեն* ի տէրունական խաչէն (258 / 1) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. այլ այսուիկ յոյժ *եղեն* պարտեալք (272 / 6) Յայսմ մաքառմանէ և ի

խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք և *եղեն* քաղկեդոնիկ: (274 / 14) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ *ԵՂԵՆ* ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 /3) յորմէ ցրուեալ *եղեն* Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական անդամք. (299 / 7) որք *խորասոյզ եղեն* (308 /8) Եւ որք կերանն զիս՝ *արիւնաքերք եղեն,* անմեղաղիր լերուք»: (312 / 11) որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք *անհնազանդ եղեն:* (327 / 16) որք *եղեն սատակեալք:* (344 / 4) Սակաւ էիր թուով և անթիւ *եղեր* բազմութեամբք. սակաւ էիր յայտնէօք և անթիւ *եղեր* անյայտնեօք. (22 /9; 22 /10) Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն *արժանի եղեր* (26 / 8) և ահա *եղեր* հոտ անոյշ ի Քրիստոս (27 / 20) եթէ էիր մարդ, և *եղեր* հրեշտակ: (28 / 5) էիր մահկանացու, և *եղեր* անմահ: (28 / 6) Դու *եղեր* չարչարակից Քրիստոսի (28/13) *եղեր* անհիշաչար ծառայի քում բազմամեղի և պարգևեցեր ինձ զխաչս զայս (188 / 5) որ *եղեր վրէժխնդիր* թշնամւոյն արդարութեան: (301 / 2) «վերակացու *եղէց* քաղաքիդ այդմիկ (87 / 14) «Ես *եղէց վրէժխնդիր* ընդդէմ թշնամւոյն. (141 / 13) *եղէր* ճշմարիտ երկրպագուք արարչին մերոյ Աստուծոյ: (265 / 2) և որ ոչն առնէ, հեռի *եղիցի* յեկեղեցւոյն. (94 / 6) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ *եղիցի* ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 1) «Սա *եղիցի* քեզ և որդւոց քոց աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) սա *եղիցի* ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն (190 / 1) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ *եղիցի* (201 / 6) «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան մանուկ և *եղիցի* ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 / 8) Եւ յառաջ *եղիցի* նոյն ինքն աստուածապաշտութիւնն (261 / 1) և *եղիցի* յազգ մեծ: (287 / 8) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն *եղիցի* Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 /12) և որ ոք յանդգնեսցի, *նզովեալ եղիցի»:* (308 / 13) և եթէ յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ *եղիցի:* (310 / 6) Եւ հոգին սուրբ *եղիցի* ընդ ձեզ. ամէն»: (311 / 4) որք յայս ժողովս են, օրհնեալ *եղիցին:* (94 / 12) ապա եթէ ոչ, *եղիցին* կամք քո: (134 / 4) և *եղիցին* խաւարաբնակք և յաւիտենից հրոյն կերակուր (271 / 3) այնպիսիքն նզովեալ *եղիցին* ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս, և ի շնորհաց հոգւոյն անմասն *եղիցին* (301 /11; 301 /12) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ *եղիցուք»:* (182 / 15) որոյ ուղղափառութեանդ եղաք աշակերտք և *եղիցուք* տեառնդ Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի (301 / 2) Յայսմ տեղւոջ *էին* սկիզբն արևելեայցս եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց (10 / 16) Եւ անյայտ իմն է, եթէ յորմէ իմեմնէ *էին* ելք իրացն. (11 / 2) Եւ *էին* յառաւօտուն շարժումն մեծ (11 / 10) Այս *էին* վարք նորա: (17 / 17) գուցէ ընդ որս *էին* մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից (20 / 16) Նա բոլոր աշխարհի *էին* կեանք և փրկութիւն (25 / 14) Ի նմին ժամանակի *էին* խռովութիւն Շապհոյ յազգացն հիւսիսոյ. (30 / 15) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ *էին* ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք (52 / 5) Եւ որպէս խոստումն *էին,* նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54/13) Սա *էին* դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան (83 / 16) Ապա կամ *էին* արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15) Եւ *էին* յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի

դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4) Այս *էղև* ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 / 2) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. *էղև* նմա լինել առաջի Շապհոյ՝ անարի թագաւորին. (118 9) Եւ յանկարծակի *էղև* բուրումն անուշահոտութեան ի տեղւոջն. (121 /11) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ *էղև* մարդ կատարեալ անյեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն (124 / 3) Եւ այնու *էղև* խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. (126 /16) *Էղև* այսպէս (138 / 6) Եւ *էղև* իբրև լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել նոցա, առաւել հպարտացան յանձինս իւրեանց (139 /16) տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ *էղև* զօրացն Պարսից (145 / 3) զոր առեալ ընթերցաւ և լի *էղև* ուրախութեամբ: (171 /18) Այսպէս *էղև* նոցայն տիրել Աղուանից: (172 /8) և *էղև* բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176 / 13) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ *էղև* տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 /11) Եւ ոչ ուստեք *էղև* նմա այս (186 /6) Ապա *էղև* թագաւորին Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190/15) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս *էղև* փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 6) մտախոհ *էղև* իբրև ժամ մի. (203 / 4) որ պատմէր զտեսիլ հօրն, եթէ զիարդ *էղև* արժանի այնմ խորհրդոյ: (203 / 8) որ ի վերուստ *էղև* նմա ազդումն (214 / 14) Ապա այնուհետև հրճուալից *էղև* յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1) նոյնգունակ *էղև* արևելեայց աշխարհիս լուսոյ խաչիս երևումն. (216 / 10) Եւ *էղև* ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն (221 / 3) Եւ ահա ամենայն սարդի ոստայն *էղև.* (221 / 11) Բեկումն մեծ, որ *էղև* արևելից աշխարհիս, Եւ աղաղակ կործանման հնչեաց ընդ երկիր. (225 / 12) Եւ *էղև* յետ այնորիկ իբրև մեկնէր տրտմութիւնն, փարատէր սուգն (230 / 22) որով *էղև* ժողով վիճակելոցն քահանայից: (234 / 17) սակս այնորիկ *էղև* ձեռնտու նմա: (236/15) Եւ *էղև* իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն (240 / 3) որպէս և գրեալ է. «Եթէ *էղև* սկիզբն թագաւորութեան նորա ի Բաբելովն»: (245 / 12) որով և աշխարհ *էղև:* (247 / 5) փոխանակ այնորիկ *էղև* այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) վասն որոյ ժողով մեծ *էղև* ի Կեսարիա. (267 / 7) Եւ ոչ ոք ի նոցանէ *էղև* խնդրող ուղղափառ հաւատոյն (268 / 6) *Էղև* խռովութիւն ի գաւառին (268 / 13) *էղև* հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2) որ և յետոյ Հայոց *էղև* կաթողիկոս: (272 / 4) և իբրև *էղև* Հ, եկն ի Գմբէթն Աբրահամու (290 /2) *Էղև* անդ ամ մի և զողջոյն ամն ի շահաստանէն ասպատակ արարեալ. (290/3) Զնա սպանին, և շփոթումն *էղև* տաճկաց: (291 /10) և ընկալեալ զնամակն՝ ի ժողովումն արևելից ըստ կանոնական հրամանի ընկալեալ *էղև.* (293 /15) որում յաղթողն *էղև.* (294/8) զի նա *էղև* առաջնորդ չարի նորա (297/7) և խորամանկութեամբն *էղև* հաւատակորոյս և մոլորեցուցիչ հոգւոց մերոց: (299 / 1) և տաճար սրբութեան մերոյ *էղև* յապականութիւն՝ ըստ ողբերգութեան Երեմիայի. (299 /9) որ հաւանեալ *էղև* երկաբնակ աղանդոյն

(301 / 7) իսկ այժմ … անփորձ և անընտրող գործով *էին* և հերձուածեցաւ աշխարհս (302 /3) Այսպէս *էին* խաղաղութիւն ամենայն եկեղեցեացս Աղուանից: (305 / 6) որ վասն անիծելոյն Ներսիսի *էին,* զի զկարգս եկեղեցւոյ այլայլեաց. վասն որոյ հարկ *էին* վերստին առնել ուղղութիւն: (305 /12; 305 /13) ի միում աւուր *էին* թագաւորին Հոռվմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս (311 / 18) Եւ *էին* ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս տալն *էին:* (312 /15) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան …. եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն *էին* Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 19) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն *էին* (317 / 3) Եւ ի նմին ամին *էին* զրաւ զարմիցն սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ *էին* այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան (318 / 9) Եւ *էին* տարին սով խիստ (320 / 9) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց *էին* մահ նորա. (321 / 16) ընկալեալ *էին* ի մեծամեծաց քաղաքին. (322 / 18) զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն *էին* յափշտակեալ (322 / 20) Եւ այս յետ չորեք հարիւր ԽԱ ամաց *էին,* յետ առնլոյն զՂիոն: (324 / 7) Եւ յորժամ *էին* ԽԴ ամ, նստաւ թագաւոր ի Հռոմ Փիլիպպոս: (324 / 7) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն *էին* ժամանակ ապստամբութեան. (324 / 15) և ծով և ցամաք ունկնդիր *էին* կարապետաց Նեռինն՝ որդւոցն կորստեան: (325 / 1) Եւ *էին* այս տանս Աղուանից զրկանք մեծապէս (325 /1) նա *էին* գերեզման նորա: (325/18) Յետ այսորիկ անհրամանակատար *էին* գաւառն Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. (326 /16) Այս *էին* մեծ զօրութեամբ կենդանուտ խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 7) որ Հայոց, Վրաց և Աղուանից *էին* տէր (331 / 1) Ապա ի չորրորդում ամին *էին* գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ (333 / 6) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց *էին* անհնարին և հիացուցանող շարժն Դունայ (333 / 8) և բազում *էին* խռովութիւն իշխանացն Աղուանից. (334 / 15) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին *էին* Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 /11) Ապա բարեպաշտն Համամ որ և Աղուանից *էին* թագաւոր, նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 16) և *էին* այն սուգ մեծ իւրայնոցն զարմից: (336 / 6) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին, որ *էին* Հայոց.(337/5) այլ և աւազակապետաց Զորոյգետոյն բովանդակ *էին* իշխան (341 / 4) որ և Հոնացն *էին* եպիսկոպոս (342 / 12) կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ *էին* ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք՝ բաժին առեալ իւր, զոր հարձուածողքն առին: (344 / 10) «Զսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ արևելս է», որ և *էին:* (70 /10) և որպէս *էին* ասացեալ, պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 15) Եւ, որպէս *էին* ասացեալ, ժամանակն գարնանային էր (73 / 7) որպէս *էին* ասացեալ, սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5) ՈՐ ՅԱՂՈՒԵՆՆ *ԷՂԵՒ* (89 / 12) ՈՐ *ԵՂԵՒ* ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 /3) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ *ԵՂԵՒ,* ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՑԵՍ (192 / 7) ՈՐ *ԵՂԵՒ* ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲԱՐԻ (233 / 10) ԵՒ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ ՍՈՒՏ

ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ *ԵՂԵՒ* ՍԿԻԶԲՆ (287 / 5) որ առժամայն *եղեւ* այնպէս և ոչ բժշկեցաւ մինչև ի մահ նորա: (346 / 3) Զգոյշ *լեր,* սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ զյուսոյն խարիսխ, և անհատ *լեր* ի սիրոյն և համբերող *լեր* ի հաւատս ճշմարտութեան (26 /7; 26 /9; 26 /10) «Արդ պատրաստ *լեր* ի դիմի ելանել (114 /1) ժրացիր և քաջ *լեր* և մի՛ հեղգասցիս»: (306 /7) ողջ *լերուք:* (66 /8) ողջ *լերուք* ի տէր: (126 / 3) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն *լերուք* (127 /15) պատրաստական *լերուք* սակաւ ինչ հեծելովք: (146 /18) ունկնդիր *լերուք* մտադիւրութեամբ բանիս, զոր լսէքդ: (209 / 10) ո՛ղջ *լերուք* ի Տէր: (210 /18) ո՛ղջ *լերուք* ի Տէր: (211 / 17) Ո՛ղջ *լերուք* ի տէր»: (263 /2) ողջ *լերուք»:* (264 /3) ո՛ղջ *լերուք:* (265 /15) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան *լերուք,* եթէ ոխվ է պատրիարքն ձեր (272 / 11) Ո՛ղջ *լերուք* ի Տէր»: (295 / 9) Եւ որք կերանն զիս՝ արիւնաբերք եղեն, անմեղադիր *լերուք»:* (312 / 12) ի միւս ամին *ինէ* ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն (190/8) Ո՛հ, թէ խունկ անուշութեան Բուրեալ *ինէաք* քո գերեզմանին: (229 / 28) բազում մագաղաթի ծախք *ինէին:* (26 / 14) Եւ երանելեացն *ինէին* մարմինք բացընկեցիկ: (33 /10) Եւ յոյժ անթիւ անմեղաց անձինք խողխողեալ *ինէին* սրով չարին: (42 / 15) Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ *ինէին* յօտար աշխարհ (42 / 16) Բազում նշանք և արուեստք *ինէին* ի քաղաքին՝ անուանեալն Ցրի (56 / 5) կենարար աւետարանական բանքն ընթերցեալ *ինէին* առաջի յոլովագոյն ժողովրդոցն: (64 / 6) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար *ինէին* աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք՝ հայցել զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 / 1) և որպէս եղևն ասացեալ, պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն *ինէին* առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 17) և նոքա աներևոյթ *ինէին* ի նմանէն: (72 / 11) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն *ինէին* ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց (89 / 13) ընկալեալ ի նոցանէ *ինէին:* (98 / 7) եթէ զի՛նչ գունակ սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ *ինէին* ուղղութիւնք: (98 / 9) Դիմեալ որպէս զալիս ծովու՝ նախահաս յԱստեղն *ինէին* բլուր: (100 /6) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի *ինէին* նոցա զօրքն Հոնաց: (105 /12) ժողովք լեալ և բազում բժշկութիւնք *ինէին* (111 /15) և միաբանեալ կցորդ *ինէին* նահատակութեան նոցա: (116 / 4) Իսկ նոքա իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին, և ականատեսք *ինէին* յաջողմանն. (116 /12) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով *ինէին* կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 6) ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն *ինէին* ՝հարկանել զզօրն Պարսից: (174/12) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք *ինէին* մեծազարդ պատուին: (183 / 1) Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց *ինէին* շնորհակալ: (183 / 8) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք *ինէին,* և մեծապատիւ շքով յուղարկիչք *ինէին:* (194 /14; 194 /14) Իբրև իջանէր յերկիրն Ասորեստանեայց, տեսանէր զի ահա

հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք *լինէին.* (194 /16) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր *լինէին* նորոգ նորա տէրութեանն: (231 /11) զուարճացեալք և պատուեալք *լինէին* յամենեցունց (240 / 5) Բնաւին անթագաւոր միտս ունելոյ՝ գրթախաղաց *լինէին* զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5) պակուցեալ սրտաբեկք *լինէին:* (258 / 2) Անտի դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ ի քաղաքն՝ լուսազգեստ մկրտութեամբն *լինէին.* (259 /7) Այնուիկ անպատասխանիք և պարտեալք *լինէին* Հայք (273 / 8) նշանք զարմանալիք *լինէին* ի ժամ մահու նորա: (319 /20) այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման *լինէր* հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 /5) և ինքն խոստովան *լինէր* վասն տգիտագործ մեղացն յանցանաց: (19 / 10) և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ *լինէր.* (32 / 4) Եւ այս *լինէր* նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ յօրինակ նախամարգարէին Մովսեսի (32 / 5) առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման *լինէր* Տրդատայ (32 /16) և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհին՝ յանդիման *լինէր* Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց՝ համատոհմին Արշակունեաց: (38 / 2) Եւ *լինէր* այն առ քաջիւն Վաչէիւ՝ Աղուանից արքային: (40 /12) սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն *լինէր* կորուսեալ (45 / 5) Թէպէտ և բարբարոսք էին, *լինէր* մեծամեծ բժշկութիւն: (56 / 8) Եւ յորժամ չու *լինէր* բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ (62 / 10) Եւ յորժամ յընթրիս *լինէր ...* երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13) և իբրև զրաւ *լինէր* սեղանոյն արքունի ընթրեաց, յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 / 3) և *լինէր* անդ ցայգապաշտօն: (72 / 4) սկիզբն *լինէր* ցայգապաշտամանն ի նմին աւուր (72 / 11) որ առ արքային *լինէր* (73 / 3) և ի շինին ամբոխն իմն *լինէր:* (76 / 6) Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, լսելի *լինէր* նմա: (77 /15) Եւ ազդումն *լինէր* բազմութեան ժողովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն. (81 / 5) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս մեծատունն քաջատես *լինէր* (88 / 7) Եւ յոլովիցն *լինէր* բժշկութիւն ի տեղւոջն (97 / 3) Որպէս սուրբ տիկնոջն Հռիփսիմէի՝ *լինէր* մարտն, և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ *լինէր* մեծն այն Թագուհի: (102 /4; 102 /5) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ *լինէր.* ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 10) Եւ նա հպարտացեալ ոչ ինչ ճաշակեաց և զգացուցեալ թագաւորին, վասն այնր ոչ ինչ փոյթ *լինէր* նմա: (107 / 15) եղջերուն ի բլրին աներևոյթ *լինէր.* (111 / 10) Եւ օրն այն *լինէր* հոռի ամսոյ, որ օր մի էր: (111 / 13) Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ *լինէր* քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) Եւ անտի մինչև ցՀայ թիւն ՃԻ ամ *լինէր:* (112 / 5) և լսելի *լինէր* ամենեցուն ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 / 11) ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ *լինէր* առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 15) Եւ իբրև ազդ *լինէր* Խոսրովու, հիանայր ի միտս իւր և

ասէր. «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ այս զի՞նչ»: (131 / 5) և *լինէր* այն ի հրամանէ առն միոյ (135 / 9) Ազդ *լինէր* և մեծի կայսերն Հերակլիոսի: (137 / 19) թողեալ նորա զկահ և զկարասի իւր և զսպաս գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական *լինէր* առաջի նոցա: (157 / 1) զի ոչ *լինէր* այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 / 5) և ոչ ինչ *լինէր* օգուտ ուժի ինչ յուտելն: (164 / 14) Ազդ *լինէր* ապա Շահվարազայն լուրս այս (167 /13) Յայնժամ և նա հրապարակախօս *լինէր* ի մէջ իւրոց (167 /15) և ոչ ոք էր, որ գուժկան *լինէր* այնչափ արանց: (169 /2) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ *լինէր* յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) Եւ յառաջնում նուագին զոմանս հարկանէր, ևս առաւել սրայորդոր *լինէր* (174/8) Որոյ առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս *լինէր:* (175 /14) Անդ ակն ի վեր եդեալ արին Զուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց *լինէր* ի վերայ (176 / 4) Վասն որոյ յոյժ խնդութիւն քաջախնամող հօրն *լինէր:* (176 / 23) անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն *լինէր* հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) *Լինէր* միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. (177 / 14) որ առ բազումս խիզախող *լինէր* առաւել, քան, առ սակաւս: (178 / 19) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր, մանաւանդ զնշանին զամենազօր գալստենէն առաւել *լինէր* գոհացող. (182 / 17) Անդ այնուհետև ոչ *լինէր* գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք:(183 / 2) Եւ *լինէր* օրն այն յաւուրս օրհնեալ պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և արծաթոյ: (185 /5) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկեղեցն *լինէր* հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 6) յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին հրամայեալ *լինէր* ի նմանէ (190 / 10) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն *լինէր* մեծ իշխան արևելից Զուանշիր. նախ զգաստ *լինէր,* թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 /17; 193 /18) և յարագուարճ վասն գալստեանն նորա *լինէր:* (195 / 5) ուր ընդ առաջ *լինէր* նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 / 15) որոց ի թագաւորէն *լինէր* հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197 / 1) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ *լինէր* թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ *լինէր* շնորհակալութիւն (197 /7; 197 /8) Յայնժամ *լինէր* անդ համաշխարհական ժողով. (199 / 5) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն *լինէր* գովող. (199 / 15) արդարև ասեմ թէ իբրև բեհեմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն *լինէր* բնութեան մարդոյ: (200 / 9) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի *լինէր* իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 10) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ *լինէր* երևումն (206 / 8) ուր և ցնծութիւն և խնդութիւն *լինէր* հանապազ: (206 / 13) և ի բոլոր սրտէ գոհացող *լինէր* զԱստուծոյ (207 / 6) այլ ինքն *լինէր* իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 /11) Այլ ընդ այն … կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ *լինէր* (207 /14) Նոյնժամայն նշան զարմանալի *լինէր* ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից (215 / 6) մեծ և

հրաշալի զարմացումն *լինէր* (216 / 6) Վասն որոյ …գիտակ *լինէր* այսմ այրն (218 / 6) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր, ջատագով այնմ *լինէր* խնդրոյ: (220 / 9) դաւով առաջապահ *լինէր* (222 /14) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ *լինէր* (223 / 2) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական *լինէր:* (224 / 3) Յայնմ ժամանակի ոչ սակաւ խռովութիւն *լինէր* աշխարհիս Աղուանից (224 /13) և փոքր մի տարակուսական աղետիցն *լինէր* մոռացումն: (230 / 23) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն *լինէր.* (233 / 5) Զգաստացեալ կրօնաւոր վարուք յառաջադէմ *լինէր* (235 / 11) Ընդ այն իսկ ժամանակս *լինէր* խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ *լինէր* հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր (237 / 13) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին *լինէր* խաղաղութիւն հողմոցն, և *լինէր* հանդարտութիւն բռնութեանն: (239 /10; 239 /10) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ *լինէր* (240 / 7) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ *լինէր* աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն … գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 4) վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց *լինէր* հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել *լինէր* ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 /18) հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ *լինէր* իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 5) Նոյնժամայն հրամանակատար *լինէր* աստուածային պատուիրանին (249 /2) և ինքն զլիթուերութեանն բերելով պատիւ՝ փառատրեալ *լինէր* ի մէջ երից աշխարհաց (249 / 13) հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման *լինէր* ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 16) խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց *լինէր* (266 / 18) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, *լինէր* ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն (288 / 3) զի հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ *լինէր* ի կայսերէն. (311 / 14) և հայ թուականն Ձ *լինէր:* (317 / 2) Երիցս թաղեալ վերընկէց *լինէր* (318 / 14) և սնավաստակ մնալ որսորդացն *լինէր:* (329 / 18) Եւ ապա դիւրաւ *լինէր* որսորդացն գիւտ ձկանց (330 / 2) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ *լինէր* (332 / 12) և ոչ *լինէր* պարապ իշխանացն Աղուանից նորոգել զաթոռ հայրապետութեան Աղուանից: (334 / 10) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ *լինէր,* յորոյ ձեռն ընկճոնեալ *լինէր* հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 /15; 335 /15) ուր գնացք ոտից նորա *լինէր,* աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14) Եւ իբրև եհաս յաշխարհին Հայոց, առժամայն փախստական *լինէր* թագաւորն Սմբատ: (336 /16) *լինէր* օրն կիւրակէ: (339 / 11) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ

հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն *լինէր* քննութեան այսորիկ: (343 / 12) Եւ *լինի* յԱդամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք ՍՄԽԲ և ազգք Ժ: (3 / 11) *Լինի* զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. և զթագաւորն Բասլաց մարտակից իւր ունելով, որ ձգեալ զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն *լինի* միջակտուր ի նմանէն: (29 /5; 29 /7) և բազմաց *լինի* անկանել ի զօրացն Հայոց. (29 / 9) *լինի* մեծ պատերազմ ի մէջ Պապայ և Մեհրուժանայ: (31 / 3) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ *լինի*, արարեալ աթոռ երկաթի ծալածոյ (54 / 1) «Անսխալ *լինի* բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ (80 / 14) *լինի* քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 /5) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ *լինի*, անարգեսցեն զնա (91 / 10) և թողութիւն հարկաց արքունի *լինի* ձեզ: (113 / 3) Ազդ *լինի* Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ (116 /19) Յետ բազում ամաց *լինի* վրէժխնդիր արեան հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6) *Լինի* սորա որդի Արամայէլ, որ ծնաւ զՎարդ. (172 / 3) Սորա *լինի* որդի Վարդ. (172 / 10) որ յամպսն *լինի*. (215 /10) Աստանօր աղմկեալ կրկին ժողով *լինի*. (267 / 11) նա իսկ չարախօս *լինի* զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 5) և վերնատուն մի *լինի*: (284 / 1) և լեառն Ձիթենեաց Երուսաղէմի յարևելից կուսէ *լինի*: (285 / 5) Յաւուրս սորա *լինի* խառնակութիւն իշխանացն Աղուանից. (313 / 13) ի թշրին ամսոյ քսան և երկուսն *լինի* ըստ Հռոմին հոկտեմբեր ամսոյ ինն: (315 / 5) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և *լինի* յապրիլի եօթանն (315 / 6) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի *լինի* ՄՀ օր (315 / 8) Եւ ի Բաբգենէ և ի Քուրդոյէ խնդրոյ *լինի* ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց: (321/14) Եւ զմի ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ *լինի* ի Մոզն գաւառի: (321 /15) Յայնժամ *լինի* ազդումն հռոմայեցւոցն. (329 / 3) զօրաժողով *լինի* որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 6) Ի նմին ամի զօրաժողով *լինի* թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ (336 /7) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քև հանդերձ, Մխիթար, վստահ *լինիմ* ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 /12) Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարուքք դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն, որ մտահաւատ *լինիմք*. (273 / 2) սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն *լինին:* (87 / 6) Երիցունք, որ ի շէնս *լինին*, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7) Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով *լինին*, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 /4) Իսկ արքային Խոսրովու *լինին* մեղադիր պատուաւորքն իւր (171 /11) Վարազ Գրիգորի *լինին* որդիք չորք (172 /12) և մարտակիցք նորա *լինին:* (289 / 17) որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք *լինին* (302 / 10) *Լինին* սորա որդիք Գրիգոր և Ապուսէթ … և Գրիգորի *լինին* որդիք հինգ (340 /17; 341 /1) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կաթմ ի ժողովրդականէ վտանգ *լինիցի*, առանց եպիսկոպոսին գնալ միթ իշխեսցէ: (94 / 2) և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ *լինիցի* սուրբ: (246 / 6) առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ *լինիցի* (262 /2) մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն

գունակ բաժանումն *ինձի* միապետեալ աթոռոյն: (275 /7) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին, զի մի՛ ամբոխ ինչ *ինձի:* (275 /12) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և *ինձի* առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 6) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց, թէ միայն ձեռնտու *ինձինն* ինձ ի մեծ նախանձուէս (141 / 7) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ *ինձինն* մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 3) զփառացն լուսոյ պատմուճանն արժանի *ինձիք* զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 /9) Լաւ *ինձի* ինձ չարչարանօք մեռանել, քան ուրացութեամբ կեալ: (16 /12) և աշխարհիդ քո քեզ *ինձի»:* (17 / 6) «Լաւ *ինձի* յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 5) քեզ արևդ շնորհեալ *ինձի* վասն երդմանն, զոր վկայեցի. (54 / 10) ուշ *ինձի* ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 /6) կարգ այս *ինձի.* (90 /15) և այն երդումն *ինձի* նմա: (92 / 17) Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ *ինձի.* (94 /6) ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ *ինձի* թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ (94 / 10) «Քաւ *ինձի* ինձ, ասէ (101 / 7) «Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ այս մոխիր ի վայր *ինձի.* և կեանքն և խորհուրդն»: (111 /2) Եւ եթէ ոք տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ *ինձի* չար գործոց նորա. (125 /15) զի հաւատարմագոյն *ինձի* յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8) և բերանոյ քո հնազանդ *ինձի* ամենայն զօրութիւն իմ. (161 / 8) զի յայսմ ևս յայտնի *ինձի* բան մարգարէական (166 / 4) մի՛ *ինձի* քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ *ինձի* ի բնակութիւն (171 /14; 171 /15) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ մի՛ ևս *ինձի* անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 /17) զի քեզ բարի *ինձի* և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 /12) զի մի՛ *ինձի* յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 /2) «Եթէ անպիծեալ *ինձի* Քանան մանուկ և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 / 8) զի յայսմ հետէ մի՛ *ինձի* խէթ և խութ ընդ ոտն (258 / 13) մի՛ *ինձի* լսել, գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի (279 / 1) որոց անմեղութիւնն յայտնի *ինձի* յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ (289 / 18) Արդ՝ գիտութիւն ձեզ *ինձի.* և մի՛ անփոյթ արասջիք վասն այդորիկ. (296 / 2) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, լուծեալ *ինձի* ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. (301 /13) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն *ինձի* (302 / 5) Եւ յայսմ պայմանէ մի՛ *ինձի* իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. ապա եթէ ոչ՝ անվաւեր և ունայն *ինձի* և մի՛ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 /8; 302 /9) ի ձեր վերայ իշխան Աստուած *ինձի* և ուղղափառ վարդապետք: (303 / 17) «Թէ մի՛ ումեք *ինձի* իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 /14) և մի՛ *ինձի* ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 /17) և մի՛ *ինձի* զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն, (310 / 4) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ *ինձի* այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 /3)

Եւ եթէ ստամբակէ ոք, մահուամբ սատակի, և կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկ *լիցին»:* (113 / 6) զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք *լիցին* (188 /14) ի սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք *լիցին* (302 /11) այլ թէ՝ քահանայքն նի եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ *լիցին* ի ժառանգութենէն. և որք յանդգնինն, նզովեալ *լիցին»:* (308 /19; 308 /20) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ *լիցիս* մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) զի մեք *լիցուք* նոցա երգակից … զի դասեալ *լիցուք* և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 /12; 124 / 18) զի մի՛ հրատոչոր *լիցուք.* (278 /15) զի յաւուր գալստեան քո արժանի *լիցուք* կալ ընդ աջմէ քումմէ: (313 /6) և յայնմ ևս դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ *չլինէին* խոստուկ: (53 / 6) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն *չլինէր* զումեքէ ամբաստան (207 / 16)

ԼԻՆԻՄ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ - Տե՛ս ԼԻՆԻՄ

ԼԻՆԻՄ ՄԵՂԱԴԻՐ - Տե՛ս ԼԻՆԻՄ

ԼԻՆԻՄ ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ - Տե՛ս ԼԻՆԻՄ

ԼԻՈՒԹԻՒՆ - 2

նոյն լոյսն ի *լուսեան* ջրոցն գոյր: (332 / 12) Եւ գթացեալ ետ նոցա զխնդրուածս նոցա, առաքեաց *լուսիւն* յանձինս նոցա. (166 / 8)

ԼԼԿԱՆՔ - 1

և զգործ Աստուծոյ սատանայի *լկանս* համարել (204 / 9)

ԼՕԵԼ - 1

Եւ սայլ ևս հրամայէր կազմել սպիտակ եզամբք *լծելովք* (62 / 8)

ԼՕՈՐԴԵԱԼ - 1

Այո՛, արդարև զքեզ ինքն բազմամեծար իշխանդ արևելից՝ *լծորդեալ* բարգաւաճեցուսցուք (201 / 10)

ԼՆՈՒԼ - 10

Յետ ՃՋ ամի *լնլոյ* հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 1) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ *լնլով* սահմանացն (209 / 18) յանձն առնում և ես *լնուլ* զպասքումն գազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 / 8) Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և *լնուլ* զանձուկ սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 / 9) Եւ ի *լնուլ* կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 13) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ *լնուլ* զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 /10) Ի *լնուլ* ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. (290 / 1) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք *լնուլ* զվեց ամիսն (315 / 6) Իսկ ի *լնուլ* ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1) Եւ ի *լնուլն* երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան

սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 2)

ԼՆՈՒՄ - 20

Արդ՝ իբրև *ելից* յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) ես եկից *ելից* հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք (141 / 14) և *ելից* զմորիս իւր որսով և զզօրս իւր յափշտակութեամբ: (152 / 2) որ *ելից*, տարածեցաւ ընդ տիեզերս (243 / 12) Ահա գիտացաք, եթէ անուն նորա տարածեալ՝ *ելից* զտիեզերս. (265 / 3) Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն՝ *ելից* զբղջախոհ ախտին իւրոյ տոփանս. (289 / 11) որ *ելից* զտիեզերս. (295 /6) Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան *լնոյր* (33 / 18) Այսմ հաւանեալ բանից մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ *լնուին* ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց (266 / 11) Վասն զի տարժանեալք յոյժ՝ *լցան* տարակուսանօք յաղագս սատանայական պատերազմին: (239 /6) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ *լցան* սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 /2) Յայնժամ *լցաւ* եկեղեցի Աստուծոյ երանութեամբ (45 / 12) Իբրև *լցաւ* ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի … այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով: (128 /12) ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ, մինչև *լցաւ* ժամանակ կատարածի կենաց նորա: (145/17) մինչև *լցաւ* ժամանակ պանդխտութեան նորա (150 /19) *«Լցաւ* երկիր գիտութեամբ տեառն, որպէս զջուրս բազումս, որ ծածկեն զծովս»: (243 / 14) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ *լցաւ* ճայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 15) ի սորա Ե երորդ ամին *լցաւ* Մ ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3) Եւ սորա յերրորդ ամին *լցաւ* թիւս Հայոց Յ: (346 / 4) ի սորա չորրորդ ամին *լցաւ* թիւն Հայոց Ն: (346 /12) Ուստի յանկարծակի հոտ անոյշ բուրեաց, յաճախապէս զմեր *լցոյց* հոտոտելիս. (210 / 2) զի մի յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և *լցցեն* զնա պատերազմօք: (44 / 11) և *լցցին* տունք նոցա աղաղակաւ և գուժիւ: (44 / 9)

ԼՈԿ - 5

և յերեկոյին *լոկ* սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 14) և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և *լոկ* տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 7) և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն *լոկ* խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 15) այլ այս օտար իմն է *լոկ* սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան, որ խոտեալ իմն է և իրք հերձուածեալք: (328 / 13) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ *լոկ* մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ԼՈՑՍ - 43

յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, *լոյս* փառաց և էութեանն հօր ծագումն (9 / 17) «Արի երթ յեկեղեցին և տեսանես *լոյս* մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13) հայեցեալ տեսին *լոյս* սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին *լոյս* սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն (102 / 8) Եւ հարուստ ժամանակաւ *լոյս* աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝

փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11) և ետ լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի ճառագայթ: (121 / 14) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3) որ լոյս անհնարին էր զահեղ, զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 6) Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս անմուտ (229 / 16) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. (243 / 3) «Մեր արուեստս լոյս է (267 / 10) զի մի՛ ծագեսցէ առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) Ապա առ փոքր փոքր ածեալ ի լոյս՝ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհին իւրեանց. (312 /19) թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ (20 / 7) յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 14) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր (59 / 11) ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ (207 / 10) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի ջրոցն յուզելոյ, նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն գոյր: (332 /11; 332 /12) Ոչ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 /7) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան (83 / 16) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 13) Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 / 5) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի տանն, զոր շինեաց: (187 / 18) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ», - նոյնգունակ եղև արևելեայց աշխարհիս լուսոյ խաչիս երևումն. (216 /8; 216 /11) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին, երբեմն ի նմանութիւն հրոյ, երբեմն ի նմանութիւն լուսոյ (216 / 14) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս, կուրացեալք ի լուսոյ արարչին (241 / 13) զփառացն լուսոյ պատմուճանն արժանի լիջիք զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 / 9) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 13) և զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ (332 / 10) և կայ մնայ որդի մշտնջենակալ լուսոյն (14 /16) և ուշ կալջիր լուսոյն, թէ յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի (58 /13) և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 /6) Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 13) շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի, զմիահասարակ սուրբ երրորդութիւնն (104 /11) Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով յաղօթս. (187/10) Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝զինեցաւ չուել ի տար աշխարհ: (194 / 12) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 4) զի հարթ առ

հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն *յուսոյն* բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 /11) մտանեն յեկեղեցին՝ ի լցեալն պայծառագոյն *յուսով* (59 / 0) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն *յուսով* (74 / 7)

ԼՌԵԱԼ - 1

Եւ *լռեալ*ի նմանէն սարսէին թշնամիք. (226 / 14)

ԼՌԵԼԵԱՅՆ - 1

Եւ *լռելեայն* ի տաճարն կամեցաւ դառնալ: (223 / 3)

ԼՌԵՄ - 3

Եւ նոքա *լռեցին* (147 / 19) *Լռեցին* թևաւորք արձագանք խորոց ի հողմուռոյց եռանդանէ (192 / 13) գոչիւն բարբարոսական ոչ *լռէր* (156 / 5)

ԼՌՈՒԹԻՒՆ - 1

և զիա՞րդ զայս տալ *լռութեան* մարթիցէ (209 / 1)

ԼՍԵԼ - 18

Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք և զմահաբեր վարդապետութիւն նորա ամենևին ոչ *լսել»:* (125 / 17) զի կան և կամին *լսել* (128 /3) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի *լսել* և ի միտ առնուլ (165 / 9) զի յառաջագոյն *լսել* դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 / 11) մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա *լսել* և տեսանել: (186 /4) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻԻ, ԵԻ ՆՈՅԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ՁԵՌՆ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ *ԼՍԵԼ* (240 /16) և *լսել* զպատգամս աստուածայինս: (242 / 6) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին *լսել* բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 8) մի՛ լիցի *լսել,* գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի (279 / 1) ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵԻ ԱՆԴ *ԼՍԵԼ* ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. (317 /13) զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք, որպէս Եղիսէոս ոչ մանկան՝ մեռելոյն *լսելով,* այլ մօրն աղաչանաց *լսելով*ի կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 2; 89 / 2) Զոր *լսելով,* նոցա մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ, բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 / 9) Զորմէ *լսելով* թէ վնասակար հոգւոյ և մարմնոյ եղեն անբժշկելի ցաւք: (123 / 6) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց *լսելով* ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 /19) և ի նմանէն *լսելով* հանճարեղ խորհրդականութիւնս բազումս հիանայր. (185 / 13) Զայսոսիկ զամենայն *լսելով* եպիսկոպոսին Դաւթայ … մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. (203 / 3) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ *լսելով* զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) *Լսելով* զայս ամենայն յեպիսկոպոսէն՝ կատարեցին զիրամանն (262 / 3)

ԼՍԵԼԻ - 2

Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, *լսելի լինէր* նմա: (77 / 15) և *լսելի լինէր* ամենեցուն ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 / 11)

ԼՍԵԼԻ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ԼՍԵԼԻ

ԼՍԵԼԻՔ - 2

զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ *լսելեաց* ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 11) զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել *ի լսելիս* տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 / 4)

ԼՍԵԼՈՑ - 1

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց (127 / 12)

ԼՍԵՄ - 42

Վասն որոյ *լսեմ* ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 8) Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից, *լսէ* աղօթիցն կենդանեաց (88 / 18) Եւ իբրև *լսէին* զայն, թէ հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն (250 / 10) և *լսէին* զբան վարդապետութեան նորա: (256 / 15) սակայն ըստ նմին և պատասխանիս *լսէին:* (272 / 1) Զայս ամենայն …*լսէր* թագաւորն ծեր (19 / 13) Սա *լսէր* հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ առնոյր զքրիստոսական կնիքն և անդէն աշակերտէր երիցոյն: (39 / 14) ձայն *լսէր* ուժգին ասելով. «Զսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ արևելս է» (70 / 9) որ *լսէր* զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) *լսէր* զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր (136 / 11) զայս *լսէր* յաջորդ արքային հիւսիսոյ (141 / 10) *լսէր* զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով (143 / 8) Արդ՝ իբրև *լսէր* Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ (147 /17) *լսէր* այնուհետև զզալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 11) Իբրև *լսէր* նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր (182 / 16) *լսէր* բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն (194/1) *լսէր* և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն (240 / 9) *լսէր* և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն (242 /2) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև *լսէր* զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 /10) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ *լսէր* պատասխանի. (340 /1) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և *լսէք* քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 /16) Արդ՝ դուք համարիք ինչ զդա և *լսէք* բանի դորա. (251 / 3) ունկնդիր լերուք մտադիւրութեամբ բանիս, զոր *լսէքդ:* (209 /10) Եւ *լուայ* ի հաւատարիմ մարդոց, եթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 18) Եւ իբրև *լուան* ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 14) Իսկ զայն իբրև *լուան* անօրինացն ջոկք, չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 /16) Իսկ նոքա իբրև զայն *լուան,* իսկոյն հասին ի տեղին (116 / 12) Եւ իբրև *լուան* զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից … ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 8) Եւ եղև իբրև *լուան* բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել նոցա, առաւել հպարտացան յանձինս իւրեանց և սկսան զպատճառ կորստեան իւրեանց զխաղն խաղալ: (139 /16) Իբրև *լուան* զայս, բազումք յօժարեցան ելանել զհետ նորա, և սակաւք սրտաբեկեալք յետս կացին: (159 /9) «Եկա՛յք *լուարո՛ւք* ի սմանէ բանս մխիթարութեան (242 / 9) իբրև *լուաւ* զմեծամեծ սքանչելիսն Աստուծոյ (18 /14)

Իբրև *լուաւ* զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն կալանաւորացն (148 / 5) որպէս *լուաւ,* եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն (154 / 13) Արդ իբրև *լուաւ* զայս հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա. (168 / 15) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ *լուաւ,* թէ առ ի մեծարգոութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 14) Իբրև *լուաւ* զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) *լուաք* մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 14) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց *լուաք* իբրև ընդաղօտ: (263 /9) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս *լուաք* (265 / 4) Ազգք և ազինք *լուիցեն* զբարբառս իմ (225 / 14) *լուիցես* դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 10)

ԼՍՆԱԳՈՅՆ - 1

ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն *լսնագոյն* եղեալ շրջէին համայն. (53 / 5)

ԼՍՈՂ - 3

չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս *լսողաց* մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 5) նորագոյն ի *լսողս* և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր *լսողս* տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսնեռութիւն (276 / 9; 276 / 10)

ԼՐԲԱԲԱՐ - 1

որ *լրբաբար* յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 5)

ԼՐԲՈՒԹԻՒՆ - 1

Զսոցա անազդակ *լրբութիւնն* և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 2)

ԼՐՋՄՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Որում մեծաւ *լրջմտութեամբ* քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն (219 / 19)

ԼՐՏԵՍ - 2

Եւ նոցա գաղտնի *լրտես* կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 8) Եւ ի նմին տեղւոջ նստեալ ինքն *լրտեսացն* ասէ. (288 / 11)

ԼՐՈՒՄՆ - 2

և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի *լրման* ժամանակի նոցա. (176 / 14) զի ժամանեսցուք ի չափ հասակի *լրմանն* Քրիստոսի. (124 / 14)

ԼՑԵԱԼ - 21

ելին ամենեքեան՝ *լցեալ* հոգւովն սրբով: (20 / 1) Այսու երկնաւոր բարեօք *լցեալ* ՝եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից (20 / 4) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և *լցեալ* սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 /18) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն *լցեալ* արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս *լցեալ* արքունական հացիւ՝

հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 /14; 64 /1) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս մեծատունն քաջատես լինէր (88 / 6) Յայնժամ դժնդակ բարկութեամբ լցեալ մրմռէր թագաւորն (104 /17) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16) և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153 /7) Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. (160 / 3) եդեալ առաջի զամանս լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 / 18) որ այժմ լցեալ տիեզերք և պայծառացեալ եկեղեցիք: (204/5) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի, ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ գյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 /7) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223 /11) զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (236 /19) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ (263 / 11) և մեծապէս լցեալ խնդութեամբ մեր՝ ընդ առաջ մեր եկին: (282 / 11) զորս լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք (297 / 15) զոմանս բամբասանօք հալածեաց յօտար երկիր, զոմանս տրտմութեամբ լցեալ վտանգեաց. (299 /6) կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին՝ ի լցեալն պայծառագոյն լուսով (59 /10)

ԼՈՒԱՆԱՄ - 4

զնշխարսն հրամայէր լուանալ: (82 / 4) Եւ առեալ լուանային և օծանէին զնշխարս սրբոցն անոյշ իւղովք. (60 / 4) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 / 17) ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն (284 / 3)

ԼՈՒԱՑԵԱԼ - 1

Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել փոքրագոյն ինչ, և ելեալ ի տեղւոջդ յայդմ ի քուն մտեալ հանգչէր (75 / 15)

ԼՈՒԲՆԱՍ - 1

փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ(114 / 18)

ԼՈՒԵԱԼ - 26

Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 9) Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց (19 / 3) լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, եթէ որ դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս, քաւի մեղք նորա (47 / 8) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ …բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 12) Քանզի ի բազում ժամանակաց, որպէս լուեալ էր Վաչէի, վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 /15) Եւ զայս լուեալ արքային յաղօթս կացեալ գոհանայր

զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 / 12) լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 8) Պատմեցին նոքա, զոր ի Յոբայ ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 /3) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ (118 / 2) Եւ նորա լուեալ զտեսլեանն յինէն, ետ փառս Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 /3) զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 / 11) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 /13) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային (140 /7) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ (184 /2) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով (184 / 13) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ (203 /6) Զայսոսիկ լուեալ եպիսկոպոսապետին և Ջուանշիրի՝ նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 /17) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ.(239 / 19) որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն, փառաւոր առնէին զԱստուած և ասէին. (248 / 8) Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 /15) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին (266 / 4) զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. (281 /10) Եւ լուեալ զայն՝ շիջաւ ցասումն բարկութեան բռնաւորին: (321 /7) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 8)

ԼՈՒԾ - 6

Ապա այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի՝ սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն պահօք (248 /12) և հնազանդեալ ամենահեշտ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի: (257/5) սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (194 /1) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14) եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն (154 / 13) հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 14)

ԼՈՒԾԱՆԵԼ - 4

և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել, և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 /15; 53 /16) «Եթէ զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց (314 / 5) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ

ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի *լուծանել* զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 12)

ԼՈՒԾԱՆԵՄ - 5

Լուծան յօդք անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա (152 /6) վաղվաղակի պատառեալ *ելոյծ* զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 /12) *լուծանէ* և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 /14) և խաղաղութեամբ զառժամեայս *լուծանէ* կեանս: (340 /17) այլ ծիւրէին սևացեալ, հալէին մարմինք նոցա և *լուծանէին* յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 20)

ԼՈՒԾԵԱԼ - 3

և իբրև *լուծեալ* զխոնջանն, աղիքն ի վայր թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 11) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, *լուծեալ* լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. (301 /12) անձամբ առեալ սորա զպատիւ, յետոյ *լուծեալ* ի կարգէն՝ առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 5)

ԼՈՒԾՈՒՄՆ - 1

Լուծումն. «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17)

ԼՈՒՂ - 1

և ի *լուղ* անցեալ ելանէր ի ծառն՝ չգիտելով չարագործացն: (52 / 9)

ԼՈՒՍԱԶԳԵՍՏ - 2

Անտի դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ ի քաղաքն՝ *լուսազգեստ* մկրտութեամբն լինէին. (259 / 7) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն *լուսազգեստք.* յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12)

ԼՈՒՍԱԶԳԵՍՏԵԱԼ - 1

և գայ *լուսազգեստեալ* ի հոգւոյն սրբոյ, առաւել լուսաւորէ զԱղուանս (14 / 15)

ԼՈՒՍԱԾՆՈՒԹԻՒՆ - 1

որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կռոցն մոլորութենէ *լուսածնութեամբ* աւազանին շնորհաց: (219 / 7)

ԼՈՒՍԱՃԱՃԱՆՉ - 1

Որոյ նշխարքն *լուսաճաճանչ* փայլմամբ զթշնամիսն հիացուցանէր. (329 / 12)

ԼՈՒՍԱՆԱԼ - 2

և ընդ *լուսանալ* առաւօտուն դիմեաց զօրն ի ներքս: (108 / 8) ի *լուսանալ* առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5)

ԼՈՒՍԱՉՈՒ - 1

Գային անցանէին *լուսաչու* փառօք. (237 / 5)

ԼՈՒՍԱՍԱՐԱՍ - 1

Իսկ դու լիալայն, բարձր *լուսասարաս* … պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 9)

ԼՈՒՍԱՏԵԱՑ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած … *լուսատեաց.* չղջանման, պակասընթաց, խաւարատանջ, բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 7)

ԼՈՒՍԱՏՈՒ - 3

Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն *լուսատու* տիեզերաց (129 / 7) այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի *լուսատու* յԱմարաւումն լինել զսա: (209 / 3) զայն ևս շնորհօք *լուսատու* խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 16)

ԼՈՒՍԱՒՈՐ - 3

այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան զիշերոյն … այր մի աւազաշուք, *լուսաւոր* կերպարանօք (57 / 2) «Այդր եպիսկոպոս նստէր, ասէ, *լուսաւոր* զգեստու և ահաւոր կերպարանօք»: (77 / 9) քանզի իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի *լուսաւոր* վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 / 14)

ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼ - 2

և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր *լուսաւորել* աւազանին փրկութեամբ (47 / 5) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՋԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ *ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ* ԸՆԴ ՋԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14 / 3)

ԼՈՒՍԱՒՈՐԵՄ - 16

Լուսաւորեա՛ զիմ տրտմութիւնս քո ողջունաբեր թղթով: (28 /13) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ *լուսաւորեաց* զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 /5) *լուսաւորեաց* և զՄեծ Հայս երանելեաւն Տրդատաւ: (14 /8) *լուսաւորեաց* զխաչս մեր. (211 / 11) Որ *լուսաւորեաց* իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն (243/1) զի *լուսաւորեսցէ* զնոսա օրէնսուսոյց խոհականութեամբ ի բանս արարչին»: (234 / 9) նոյնպէս և զձեզ *լուսաւորեսցէ* իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն (243 /3) զի կացցէ յաշխարհիս մերում և *լուսաւորեսցէ* զմեզ»: (260 / 11) Կրկնակի ընդ ձեռն Ուռնայրի գերագոյն *լուսաւորեցան:* (14 / 10) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ *լուսաւորեցան* Հայք ի հաւատս (269 /19) Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ քաջալերեցար, ի սուրբ հոգւոյն *լուսաւորեցար* (25 /2) և գայ լուսազգեստեալ ի հոգւոյն սրբոյ, առաւել *լուսաւորէ* զԱղուանս 14 / 15) *լուսաւորէր* զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 16) Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն և *լուսաւորէր* մկրտութեամբ աւազանին փրկութեան. (34 / 22) Եւ առեալ այնուհետև զքահանայապետութեանն պատիւ՝ եկեալ *լուսաւորէր* և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 4) զհոգին սիրոյն հաւատօք *լուսաւորէր* (36 / 16)

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ - 5

Սա եկն *լուսաւորիչ* երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից (342 / 8) Առնու և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց *Լուսաւորչէ* (14/14)

ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ *ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ* ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. (31 /10) ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՑ ԱՐԵՒԵԼԻՑ *ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ* ՍՐԲՈՅՆ ԵՂԻՇԱՅԻ (11 /6) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց *լուսաւորչին* երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 10)

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 8

Յայսմ տեղւոջ եղև սկիզբն արևելեայցս եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց և *լուսաւորութեան* տեղի: (10 / 17) զի բնական *լուսաւորութեան* երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (97 /19) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ *լուսաւորութեան* մերոյ է սուրբն Եղիշայ (342 /6) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ *լուսաւորութեանն* էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (97 /16) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս, և Աղուանից *լուսաւորութեանն* ՄՀ ամ յառաջ: (270 / 1) ընդ նմին *լուսաւորութիւն* հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 8) ԵՒ ԵԿՆ ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՍ Ի *ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ* ԱՇԽԱՐՀԻՍ. (31 / 13) և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն, ընդ նմին և զհոգւոյն *լուսաւորութիւն:* (34 / 10)

ԼՈՒՍԱՓԱՅԼ - 2

զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, ծիրանիք պատուականք և հանդերձք գեղեցիկք և ականք պատուականք և *լուսափայլ* մարգարիտք ոչ սակաւք. (200 / 16) Այսպէս հաւատացեալ *լուսափայլ* վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5)

ԼՈՒՍԵՂԷՆ - 4

ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի, զարմանազան, *լուսեղէն* փայլատակեալ (202 / 3) և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ դրուանաւ. այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց *լուսեղէն* աշտանակի (209 / 2) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն *լուսեղէն* խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13) Յորոց նահատակութեանցն տեղւոջ նշանք *լուսեղէնք* և հրաշալի սքանչելիք երևեալ. (96 / 15)

ԼՈՒՍԻՆ - 5

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ սուրք, և՛ սասանութիւնք, և՛ նշանք յարեգակն, և՛ ի *լուսին,* և՛ ի յաստեղս. և՛ խռովութիւնք ժողովրդոց՝ որպէս ալեաց ծովու խռովելոյ»: (127 /14) Տեսեալ նորա զհրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և *ի լուսին* աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 /18) երկիր պագանէին *լուսնի* և ամենայն արարածոց (241 /14) Մի՛ երկրպագէք արեգական և *լուսնի,* այլ Աստուծոյ (247 /9) Զի որք արեգական և *լուսնի* երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 / 10)

ԼՈՒՐ - 8

Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳադիրովն, ի հարաւոյ մինչև ի հիւսիսի: (26 / 3) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց գաւառին. (85 / 7) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու (123 /1) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 / 5) յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 /9) ոչ բերեալ ի լուր, այլ զայս փոքր ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 /3) Ազդ լինէր ապա Շահվարազայն լուրս այս (167 /14) Լուրս այս եհաս ի բանակն. (334 / 14)

ԼՈՒՐԻԿԱՑԻՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք … Մոսոք, և ի նմանէ Լուրիկացիք. Թիրաս և ի նմանէ թրակացիք. (4 / 9)

ԼՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 13)

ԼՈՒՑԵԱԼ - 2

զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 13) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր, ճրագն լուցեալ, և աբեղայն առընթեր կայր ի տեղւոջն: (79 / 4) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցեալովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 2)

ԼՓԻՆՔ - 7

Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհն Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս (95 / 15) սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփնաց: (115 / 3) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 2) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 12) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից (342 / 8) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 3)

ԼՓՆԱՑԻՔ - 1

Գային հասանէին ի քաղաքն Լփնացւոց (238 / 14)

ԼՔԱՆԵԼ - 1

ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 / 14)

ԼՔԱՆԵՄ - 2

Ապա իբրև *լրան* վատեցան վաստակեցան զօրք երկոցունց թագաւորացն … խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 2) վասն այսորիկ ամենայն ձեռք *լրցին.* (44 / 2)

ԼՔԵԱԼ - 3

Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ *լրեալք,* այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) Եւ անտի *լրեալք,* յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն (156 / 16) Դէմ եղեալ ակամայ, տարադէմ գնացեալ, *լրեալք* և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 /13)

ԼԵԻՈՆ - 2

Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ *Լևոնի* (270 / 5) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն …զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն *Լևոնի* (301 / 6)

ԼՕՌԱԲՈՅՍ - 1

Եւ մտեալ բնակէին ի ճախճախուտ տեղիս և ի *լօռաբոյս* մօրսն (95 / 12)

/ լ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ԶԼԱՅՆ - 1

Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և *զլայն* հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն (109 / 18)

ԶԼԱՅՆԱՏԱՐԱԾ - 1

որ պարունակեալ էր *զլայնատարածն* արքունական բակին (222 / 17)

ԶԼԱՆՋ - 1

զամենայն գեղեցիկ երիվարացն հերձուին *զլանջս* և զշնչափողսն (169 / 8)

ԶԼԱՐ - 1

Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև *զլարս* արծաթոյ արեգական: (23 / 10)

ԶԼԱՑՈՂ - 2

«Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստուծոյ յապաղել, զուցէ իբրև *զլացողս* դատապարտիմք.(203 / 2) և մեք այնմ ընդդիմամարտեալ՝ իբրև *զլացողս* դատապարտիմք. (204 / 1)

ԶԼԱԻ - 1

Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ *զլաւն.* (247 / 7)

ԶԼԵԱՌՆ - 5

որոյ գերանաձև սրունք որպէս *զհառն* ինչ ի վեր բարձեալ ունէին (200 / 4) որ ժառանգեաց զդաշտս և *զերինս* Աղուանից (8 / 12) Սկսաւ մրմռել, ելանել, տարածանել, ապականել զդաշտս և *զերինս:* (21 / 9) բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, *զերինս* և զդաշտս (156 / 8) Քանզի և այժմ ցանգ բարի հովիւն *զերինս* հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10)

ԶԼԵԶՈՒ - 1

Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ո՛չ ազգս և *զեզուս* հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 11)

ԶԼԵՌՆՈՐԴԵԱՅՔ - 1

Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն *զլեռնորդեայսն* (16 / 8)

ԶԼԻԹՈՒԵՐՈՒԹԻՒՆ - 1

և ինքն *զլիթուերութեանն* բերելով պատիւ՝ փառաւորեալ լինէր ի մէջ երից աշխարհաց (249 / 12)

ԶԼԻՈՒԹԻՒՆ - 1

և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ *զլիութիւն* մարդոյ և անասնոյ (161 / 14)

ԶԼԿՏԻ - 1

Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր *զլկտի* բարբարոսովն. (101 / 7)

ԶԼՈՅՍ - 9

Ծագեա՛ *զլոյս* ճշմարտութեան քո ի սիրտ անզգայ բարբարոսացս. (101 / 14) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան *զլոյս* տուընջեան: (157 /11) եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ *զլոյս* աշխարհաց ընդ իւր ունելով:(183 / 16) որ ծագեաց յաշխարհիդ ձեր *զլոյս* աստուածածանօթութեան (264 / 16) Եւ կամեցաւ ոտամբն զպատառուածն ծածկել և *զլոյսն* արգելուլ: (79 / 6) և զդուռն սեւեկին՝ *զլոյսն* տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման տայր քանդակել: (196 / 6) որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան *զլոյսն* բոլոր տիեզերաց: (259 / 15) Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք *զլոյսն* առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. (278 / 5) շնորհեալ Գագկայ մասն ի կենսատու խաչէն՝ *զլոյսն* տիեզերաց: (313 / 1)

ԶԼՐՈՒՄՆ - 1

առեալ *զլրումն* ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն (193 / 4)

ԶԼՈՒԾ - 2

սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 15) Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց (19 / 1)

ԶԼՈՒՍԱՊԱՅՃԱՌ - 1

Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4)

ԶԼՈՒՍԱՒՈՐ - 1

իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 4)

ԶԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զի անդ ընկալաք զլուսաւորութիւն. (302 / 6)

ԶԼՈՒՍԻՆ - 3

զլուսին ածից քեզ յօրինակ (24 / 5) որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է (247 / 9) որ արար զերկինս և զերկիր, զարեգակն և զլուսին և զաստեղս. (253 / 6)

ԶԼՈՒՐ - 2

ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք (277 / 6)

ԶԼՔԱՆԵԼ - 1

Եւ եղև իբրև լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել նոցա, առաւել հպարտացան յանձինս իւրեանց (139 / 16)

ԶԼԵՒՈՆ - 1

առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 13)

Խ

Խ - 3

ԳԼՈՒԽ Խ (240 / 13) Խ ամ ունէր, մինչ երևեցաւ և ի վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 /12) և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 9)

ԽԱ - 2

ԳԼՈՒԽ ԽԱ (248 / 3)

ԽԱԲԵԼ - 1

իբրև զպարզամիտս *խաբելոյ* կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2)

ԽԱԲԷՈՒԹԻՒՆ - 8

զի առ ժամանակ մի *խաբէութեամբ* կալցին զնոսա (113 /8) զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհին *խաբէութեամբ* կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 4) և որդիք Սիոնի բովանդակ մոլորեցան *խաբէութեամբ.* (299 /8) դաւով և *խաբէութեամբ* առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 6) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ *խաբէութեան* ի բաց ընկենուլ (204 / 9) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար *խաբէութենէ* կռոցն երկրպագութեան (298 / 14) Թէպէտ և ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ, այլ իբրև ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ և մանաւանդ զի երկբայելի մտօք *խաբէութիւն* զիրսն կարծեցաք: (209 / 12) զի սատանայի փորձանք և մարդկան *խաբէութիւնք* յայտ են (204 / 16)

ԽԱԶԻՐՔ - 16

Կամէր անտի ևս մտանել ի *Խազիրս* և յաւելուլ ի թշնամիսն: (171 /10) Եւ զկնի Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի *Խազիրս:* (320 /1) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառահ երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի *Խազիրս:* (320 / 10) *Խազիրք* բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն Չորայ յաշխարհս մեր: (107 / 16) Սաստիկ ամբոխիւ ելին *Խազիրք* ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 /15) ելանեն *Խազիրք* յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12) զորմէ զկնի եկեալ *Խազիրքն* պարտեցան՝ դարձեալք ի փախուստ: (320 /4) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵՒ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱՒ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ ՍԱԿՍ *ԽԱԶՐԱՅ* ՀԻՆԻՆ (118 /16) Յետ այսորիկ գերեցաւ ի *Խազրաց* աշխարհս Աղուանից.(118 /18) ՎԱՍՆ ԵԼԻՑՆ *ԽԱԶՐԱՅ* ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ ԳԵՏՈՅՆ ԿՈՒՐԱՅ (186 / 10) և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն *Խազրաց* կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 /9) որ զբազում աշխարհս *Խազրաց* և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն (294 /11) զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ *Խազրաց.* Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 /12) Եւ ել *Խազրաց* տէրն ութսուն հազար արամբք և էառ զԱղուանս. (319/ 3) Եւ ի միւսում ամի ել *Խազրաց* տեառնորդին և սպան զՋառահ (320 / 11) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի *Խազրաց* կուսէ …և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3)

ԽԱԶՐ - 5

զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և անդ ի Թուրքաստանին առ *Խազր* խաբանին: (249 /11) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն *Խազր* զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262/9) դարձան ի Հայոց Զիթգինն Խուրսան և Չաթն *խազր* (265 / 16) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց

եկն *Խազր Փատգոս* այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 9) Սա թափեաց զգերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ *Խազրէ.* (343 / 16)

ԽԱԶՐ ՓԱԹԳՈՍ - Տե՛ս ԽԱԶՐ

ԽԱԾԱՆԵՄ - 1

որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն *խածանէին:* (156 / 17)

ԽԱԾԱՆՈՂ - 2

Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ *խածանող* և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101 /18) և *խածանող* սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 12)

ԽԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ - 1

Ապա տեառն Եղիայի *խակագործութեան* յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (275 / 18)

ԽԱՂ - 2

Ոմանց սուգ և կոծ, և ոմանց *խաղ* ըստ այսամիտ սովորութեանն: (241 / 11) յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս *խաղու* (200 / 1)

ԽԱՂԱԼ - 2

և սկսան զպատճառ կորստեան իւրեանց զխաղն *խաղալ:* (139/17) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ *խաղալ գնալ* մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս (221 / 3)

ԽԱՂԱԼԻԿ - 1

որում և եղեալն է *խաղալիկ* ի ձեռին (168 / 1)

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ - 7

Ապա յետ բազում ժամանակաց *խաղաղական* կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 3) Յայնժամ *խաղաղական* և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս …աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 / 12) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս *խաղաղական* և մեծ սիրով ողջոյն: (182 /10) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն արևելից *խաղաղական* ողջունիւ հրաժեշտ: (195/10) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս *խաղաղականս* բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 /4) առ նոսա բանս *խաղաղականս* դնէր: (197 / 7) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք *խաղաղականօք.* (210 / 16)

ԽԱՂԱՂԱՍԷՐ - 2

Յոյժ բարեմիտ, և՛ բարերար, և՛ աշխարհաշէն, և՛ *խաղաղասէր* գոլով՝ հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն …անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 / 15) և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս *խաղաղասէր* ընդ աշխարհի (84 / 18)

ԽԱՂԱՂԱՑԵԱԼ - 2

ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման *խաղաղացեալ* ծովու երթային: (84 /2) նստէր *խաղաղացեալ* ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր (190 / 8)

ԽԱՂԱՂԱԻԷՏ - 1

և զամն ողջոյն յրղձալի և *ի խաղաղաւէտն* անցուցանէ հանգիստ: (190 / 3)

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻԻՆ - 38

Եւ ընկալեալ զառողջութիւն տանջանացն՝ գնայր *խաղաղութեամբ:* (77 / 11) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ *խաղաղութեամբ* զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 / 9) Եւ սա մեռանի *խաղաղութեամբ:* (172 /10) Աստ իմն դարձեալ *խաղաղութեամբ* գայ ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) Եւ յուղարկեալք *խաղաղութեամբ* ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. (238 / 12) ընդունէին զնա *խաղաղութեամբ* ըստ կարգի եպիսկոպոսաց (238 / 15) դառնային *խաղաղութեամբ* ի տեղի իւրեանց (266 / 12) և գերեալքն մնացին *խաղաղութեամբ* ՝փառս Աստուծոյ տալով: (332 / 1) և *խաղաղութեամբ* զառժամեայս լուծանէ կեանս: (340 / 16) եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի *խաղաղութեան* (25/17) որ է նաւահանգիստ *խաղաղութեան:* (28 / 4) շրջեալ ի սէր *խաղաղութեան.* (179 / 8) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ *ի խաղաղութեան:* (185/17) Ճրագ ճշմարիտ *խաղաղութեան* էր նա մեր (228 / 16) խորհուրդ բարեաց վասն *խաղաղութեան* խորհէին և շինութեան աշխարհիս Աղուանից: (231 /1) զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ *խաղաղութեան.* (237 / 19) Եւ ի նմին ամի դաւաճանողքն ի սէր *խաղաղութեան ...*սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 5) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր *խաղաղութեան,* քեռորդի Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12) բան *խաղաղութեան* սկսաւ խօսել (327 / 15) Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս և դառնայ *խաղաղութիւն* հաստատեալ:(13/10) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ *խաղաղութիւն* ընդ Պարսս (30 / 12) Եւ այնու եղև *խաղաղութիւն* ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. (126 / 16) զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել զմիակամ սէր և *խաղաղութիւն:* (179 / 11) և իսկոյն հրամայէր գրել երդմունս և ունել համամիտ *խաղաղութիւն:* (181/17) ե՛րթ ի *խաղաղութիւն»:* (185/15) մինչ զի և թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և *խաղաղութիւն.* (186 / 2) Դարձաւ ի դառնութիւն *խաղաղութիւն* մեր (226 / 1) ԵՒ ՍՈՐԱ ԱՌ ՆՈՍԱ ԱՌՆԵԼ *ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ* (230 / 21) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին լինէր *խաղաղութիւն* հողմոցն (239 / 10) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն *խաղաղութիւն* առնէաք ձեզ: (251/11) Վասն զի խնդրէիք մարմնաւոր *խաղաղութիւն* ի մէնջ (262 /14) և ստացաք *խաղաղութիւն* հոգւոց մերոց: (262 / 17) բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ, և տնկեսցի սէր և *խաղաղութիւն»:* (266 / 3) Այսպէս եղև *խաղաղութիւն* ամենայն եկեղեցեացս Աղուանից:

(305 / 6) *խաղաղութիւն* արասցուք յայսմհետէ և սէր դիցուք ընդ միմեանս (323 / 6) մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն *ի խաղաղութիւն:* (334 / 17) *խաղաղութիւն* ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18)

ԽԱՂԱՄ - 9

Այսոքիւք ամենեքումբք միաբանեալ՝ *խաղայ* ի վերայ Աղուանից: (29 /18) համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ *խաղային* առ սահմանօքն Ասորեստանի. երթեալ հետևողաբար յԵրուսաղէմեան հասանէին քաղաք: (98 / 3) *Խաղային* գնային այնուհետև ի վերայ պահակին Հոնաց (116 / 4) և որդիքն Հազարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ շարժեալ *խաղային:* (176 / 9) Զխաղս *խաղային* և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարային, կուրացեալք ի լուսոյ արարչին (241 / 11) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ *խաղայր* գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103/7) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և *խաղաց* ի Միջագետս. (12 / 6) և *խաղացից* ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ *խաղացեր* դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (143 /5, 143 /5)

ԽԱՂԱՑԵԱԼ - 3

ես տեսի ի նմին տեղւոջ ... աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ *խաղացեալ* յոյժ յորդագոյն: (73 / 5) և որդիքն Հազարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ *խաղացեալ* նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 11) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս *խաղացեալ* դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 3)

ԽԱՂԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 3

և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ *խաղացուցանէր* ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 /17) Հարեալ սորա զայր մի յանդիման ամենեցուն թաւալգլոր՝ *խաղացուցանէր:* (175/16) զիշխանսն ազատ կանամբք *խաղացուցանէր* ի Բաղդատ: (333 / 6)

ԽԱՂԱՑՈՒՑԵԱԼ - 1

Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց, զկտակարանս և զսպաս սրբութեանց և զխաչս՝ բազում գանձիւք *խաղացուցեալ* ի գերութիւն: (336 / 18)

ԽԱՂԹ - 1

Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ *Խաղթի* որդւոյ (333 / 7)

ԽԱՂԽԱՂ - 2

և փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ *Խաղխաղ* քաղաքի (114 / 5) Եւ ածեալ նստուցանէր զղակիշն իւր մերձ ի *Խաղխաղն* քաղաք: (99 / 11)

ԽԱՂՈՂ - 1

Այլ և զչոր խիզ *խաղողոյ* ո՞ տայր անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 / 15)

ԽԱՅԼԱՆԴՈՒՐՔ - 1

Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին *խալչանդրաց:* (16 / 15)

ԽԱՅՏԱՄԱՀ - 1

Զորս ողբալ ի սուգ առի աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ *խայտամահացն* ՝(165 / 21)

ԽԱՅՏԱՌԱԿԵՄ - 2

և զկանայս նոցա առաջի նոցա *խայտառակեսցեն* (44 / 9) և զկանայս նոցա *խայտառակէին* (45 / 7)

ԽԱՅՏԱՌԱԿ - 1

Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և *խայտառակք* ՝ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 17)

ԽԱՅՐԻ - 1

Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն *խայրի* ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (244 / 1)

ԽԱՆ - 1

Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի *խան* Աստուած (241 / 4)

ԽԱՆԳԱՐԵՄ - 1

Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի *խանգարեցին* զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7)

ԽԱՆԴԱՂԱՏԱՆՔ - 2

Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և լնուլ զանձուկ սիրոյ *խանդաղատանաց* իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 / 9) և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի *խանդաղատանս* տղայոց (136 / 7)

ԽԱՆԴԱՂԱՏԵԼ - 1

և ներբողումն գրոցն առնելով՝ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց *խանդաղատելով:* (107 / 12)

ԽԱՆՁԱՐՐԱՊԱՏԻՄ - 1

Նոյն ինքն անբովանդակելին *խանձարրապատեցաւ,* (124 / 10)

ԽԱՇՆ - 1

տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց, անդոց և շտեմարանաց, *խաշանց* և ամենայն ընտանի անասնոց: (20 / 9)

ԽԱՇՆԱՐԱԾ - 1

զութ հարիւր վրան *խաշնարածաց* տարաւ, (333 / 3)

ԽԱՉ - 120

Եւ իբրև մտին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, կայր *խաչ* արտաքոյ դրանն. (59 / 3) *խաչ* ոսկեղէն ի պատուականագոյն կազմեալ ականց (61 / 18) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի *խաչ* ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով …և բազմութիւն պաշտօնէիցն առաջի և զննի դեսպակին՝ *խաչ* ի ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62/11; 62/14) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և *խաչ* ոսկի ի վերայ. (63 / 1) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի *խաչ* ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ … և բազմութիւն պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին, *խաչ* ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 /4; 69 /8) Մօտ ի գերեզման անդր փոքր բլրիկ մի էր և *խաչ* ի վերայ: (71 / 7) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ *խաչ* արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն, և մեզ պատուիրէր ասելով. «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ մեծագոյն *խաչ* տուք հարկանել ի տեղիդ (76 /1; 76 /3) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ կացեալ զբեժովն, սարկաւագապետացն *խաչ* ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս զանազանութեան խունկս ծխել. (80 / 3) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն *խաչ* ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս (192 /3) Ապա յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ՝ իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ *խաչ* աշտարակին մեծի (217 / 17) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա *խաչ* պայծառակշիռ բոլորագուլ: (255 / 9) յորում կայր *խաչ* մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ ի տէրունական խաչէն: (255/15) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա *խաչ* և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 5) գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի *խաչ* զգեցուցեալ (284 / 6) որ ի բազմութիւն *խաչերոյն* էին կառուցեալ (74 / 4) յորում ի տէրունեան *խաչէն* էր մասնաւորեալ: (95 /10) և է մասն մի յայն *խաչէն* և մասն մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 /14) Եւ որ ի կենեղուտ *խաչէն* Քրիստոսի մասն …հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182 /4) որ յաւէտ է ի *խաչէն* Քրիստոսի: (215 / 18) ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր և առհանեալ մասն ի սրբոյ *խաչէն* Մաշտոցի նորին կամաւ եղեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 13) յորում կայր խաչ մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ ի տէրունական *խաչէն:* (255 / 16) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն յամօթ եղեն ի տէրունական *խաչէն* (258/1) շնորհեալ Գագկայ մասն ի կենսատու *խաչէն* ՝զլոյսն տիեզերաց: (313 /1) և որք մասին ցանկան ի սուրբ *խաչէս,* ընկալցին. (120 / 14) և տեառնագրեալ զինքն տէրունեան *խաչի* նշանաւն՝ յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 13) «Ես եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի *խաչի* (120 / 13) զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն *խաչի* (142 / 20) յայնժամ ի ձեռն կարապետի *խաչի* քո, յոր

ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի (189 / 9) որ է գիւտ *խաչի* (283 / 9) և վասն սրբոյ *խաչիդ,* որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. (211 / 10) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ *խաչիդ:* (211 / 14) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք *խաչիդ* (256 /3) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից *խաչին,* ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 /1) անդ երկրպագեալ *խաչին* հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ *խաչին* (59 / 5) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, տէրունեան պայծառացեալ *խաչին* նշանաւ (60 / 16) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ *խաչին* (61 / 14) և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն *խաչին* նշանք փողփողեալ շողային (62 / 2) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ *խաչին* առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 10) Եւ երթեալ երանելոյն ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր *խաչին* կացեալ: (71 / 8) յոյժ պատուական թագ *խաչին* նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ (74 / 6) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ *խաչին* (76 / 9) Իսկ ի վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօնն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր *խաչին.* (79 / 13) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի *խաչին* յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի *խաչին* շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (97 / 1) Եւ նախ անդ եդեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի *խաչին* (97 / 5) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ վասն հինահալած արշաւանաց թշնամեաց *խաչին* Քրիստոսի: (119 / 4) որ ունէր նշան աստուածային *խաչին* ընդգրկեալ. (120 / 5) մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի *խաչին* էր, չէր յաթոռ փառաց. (125 / 9) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ *խաչին …* անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն (157 / 9) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ *խաչին* Քրիստոսի (159 / 13) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն *խաչին* շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (161 / 19) ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական *խաչին* փառաւոր առնէր զԱստուած (182 / 18) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵԻ ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ ՆՈՐԻՆ Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄԱ *ԽԱՉԻՆ* ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 / 7) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական *խաչին,* ասէ. (190 / 19) ԵԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ, Ի ԳԻՒՏ ՍՐԲՈՑ *ԽԱՉԻՆ,* ՈՐ Ի ԳԻՄՆ ԷՐ (201 / 17) գտանէին անդ զփրկագործ *խաչին* մասն (207 / 2) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքում՝ և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն *խաչին* (208/14) գտաք զամենակեցոյց *խաչին* մասն (210/6) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն *խաչին* նուէրս և ներբողելով զաբասն՝ մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխահակոյտ ամբոխիւն: (212 / 6) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ ԵԻ ԳԻՒՏ ՍՐԲՈՅՆ *ԽԱՉԻՆ* ՎԻՊԱՍԱՆՈՒՄՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (213 / 16) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս վասն երևման *խաչին* ասէ. (216 / 8) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ *խաչին* (216 / 13) որ երևէին ի վերայ *խաչին* (217 / 11) Եւ ի ծագել արեգական մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի *խաչին* աւիւ և երկիւղիւ. (217 / 14) Ապա զգացեալ Աստուծոյ սպասաւորին, որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ, ծագումն *խաչին:* (218 /5) կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման *խաչին:* (219/14) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան *խաչին* քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 /15) զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ *խաչին:* (219 / 19) Իսկ իբրև անցանէին աւուրք խորշակայեղց տօթանացն՝ ի ժամանել բարձրութեան տօնին մեծի նաւակատեաց *խաչին* համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ (221 /16) Առեալ զնշան *խաչին* պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9) զի նշան *խաչին* առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. (239 /7) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի *խաչին* և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն հողմոցն (239 / 9) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ԵԻ ԿՈՐՑԱՆՈՒՄՆ ԶՈՀԱՐԱՆԱՑՆ ԵԻ ԿԱՆԳՆԵԼ *ԽԱՉԻՆ* ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 / 5) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ *խաչին* ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 /7) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ *խաչին* Քրիստոսի: (254 / 14) Եւ ապա արարեալ զնշան *խաչին* ի վերայ ծառոցն բարձրագունից (255 / 6) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական *խաչին:* (257 / 8) քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի *խաչին …* արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 8) Մինչդեռ զօրհնութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի *խաչին,* ասէ եպիսկոպոսն ցիշխանն. (258 / 11) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կոռոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան *խաչին* տէրունական (259 / 5) «Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց *խաչին* Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 19) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն *խաչին* Քրիստոսի (329 / 4) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենեղուտ *խաչին* Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 7) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր

սուրբ *խաչին,* ծածկելով զանուն իւր՝ ընդ այլսն աղօթէր: (339 /12) Եւ կարգ եդ յօր *խաչին* տօնել ի Գիս: (344 / 7) Արդ է՛կ երկրպագեաք *խաչիս* (120 / 7) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի փրկական *խաչիս* աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 9) աստուածընկալ զօրութեամբ *խաչիս* աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188 /12) տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ ցուցակութեան *խաչիս* (208 / 17) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ *խաչիս* երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. (210 / 15) նոյնգունակ եղև արևելեայց աշխարհիս լուսոյ *խաչիս* երևումն. (216 / 11) Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ *Խաչիս* ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) բազմութիւնք *խաչիցն* և զանազան նշանացն փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 10) հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն … աւետարանաւ և *խաչիւ* յոլովութեամբ իւրաքանչիւր դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 11) Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու *խաչիւն* (34 / 21) որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ *խաչիւն* դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) Եւ նոցա զօրացեալ ի շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան *խաչիւն,* մտանեն յեկեղեցին (59 / 10) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ *խաչիւն* ի վերայ կառուցեալ (74 / 6) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ *խաչիւն* հանդերձ …ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 3) և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն լոկ *խաչիւն* և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 15) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և հեռագոյն ևս գիւղք *խաչիւք* ևի զանազան ծաղկօք, ևի բուրմամբ խնկոց անուշից. (85 / 9) Եւ բազում աղաչանօք տուեալ զգինս բաժակին և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր *խաչն* կայր: (77 8) որ է *խաչն* տէրունական (96/10) բնակեալ էր անդ *խաչն* տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97 / 8) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի *խաչն* Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս (194 / 7) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն *խաչն,* այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 7) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի *խաչն* (214 / 15) ուր կայր դադարեալ անդ *խաչն* Քրիստոսի: (215 / 11) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ *խաչն* Քրիստոսի (217 / 7) և զնոյն ինքն զկենսատու *խաչն* ցուցանէ (218 / 13) և ակն յայտնի զնորոգափայլ *խաչն* Քրիստոսի տեսանէին (219 / 5) մի՛ աղօթիւք երթալ ի *խաչն,* որ Մցխիթայի տեղեօքն համբաւի, մի՛ ի Մանգլեաց *խաչն* և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել (270 /16; 270 /17) Սա եգիտ զսուրբ *խաչն* ՝ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ (344 / 5) որ առաւել զարդարեաց սպասիւք զՍուրբ *խաչն:* (346 / 10) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն *խաչս* մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13)

ԽԱՉԱՋԱՐԴ - 2

և *խաչազարդ* յօրինէին զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103 /16) պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի *խաչազարդ* պայծառութեանն: (220 / 1)

ԽԱՉԱՀԱՆՈՒ - 1

զի թէ նա ի վերայ *խաչահանուացն* աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 14)

ԽԱՉԱՁԵՒ - 1

և ի յոլովութենէ տէրունեան *խաչաձև* նշանացն և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց, և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ …իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74/2)

ԽԱՉԱՆԻՇ - 2

Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերտաւորեալ և *խաչանիշ* զարդու յարմարեալ պալարափայլ զորմոցն յօրինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 5) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց *խաչանիշ* մեծարանօք (275 / 10)

ԽԱՉԱՆՄԱՆ - 2

մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ *խաչանման* ձեռացն Մովսեսի ի հարկանելն զԱմաղէկ (170 / 1) յորում եկեղեցի սագաշէն *խաչանման* յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն (285 / 3)

ԽԱՉԱՊԱՅԾԱՌ - 2

Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա *խաչապայծառ* տապանակաւն անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 8) և իսկոյն յարուցեալ ի հսկումն *խաչապայծառ* տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 15)

ԽԱՉԵՄ - 5

որ *խաչեցար* վասն մեր (125 / 1) և յաւելուլ ի սուրբ Աստուածդ՝ «անմահ և *խաչեցար»:* (343 / 4) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ *խաչեցար»* ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 10) *խաչեցաւ,* զի ի կենդանութեան պտղոյն վայելեսցուք. (124 / 15) յորում *խաչեցաւ* Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 / 12)

ԽԱՉԵՆԱՅ ԲԵՐԴ - 1

առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի քերդն *Խաչենայ*՝ (340 / 7)

ԽԱՌՆԱԴՐՈՇՄՆ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք, *խառնադրոշմն* նշանօք, բազմաձայն փողօք (21 / 10)

ԽԱՌՆԱԿԵԼ - 1

Իսկ ի *խառնակել* լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան (5 / 6)

ԽԱՌՆԱԿԵՄ - 1

որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին *խառնակեցան* ընդ դստերս նզովից. (245 / 1)

ԽԱՌՆԱԿՈՒՄՆ - 1

Սա անէծ զնախարարս Աղուանից վասն ազգաշաղախ *խառնակման* նոցին, (344 / 4)

ԽԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆ - 2

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն *խառնակութեամբ* գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) Յաւուրս սորա լինի *խառնակութիւն* իշխանացն Աղուանից. (313 / 13)

ԽԱՌՆԱՁԱՅՆ - 1

Եւ *խառնաձայն* փողոցն ևս քան զևս ստիպէին: (147 / 20)

ԽԱՌՆԱՂԱՆՃ - 2

Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ *խառնաղանճ* բազմութիւն քաղաքիս (137 / 1) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի *խառնաղանճ* ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7)

ԽԱՌՆԱՓՆԴՈՐ - 1

Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և *խառնափնդոր* լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 14)

ԽԱՌՆԵԱԼ - 2

ապա բարկ քացախ և բորակ *խառնեալ* և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 3) զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար *խառնեալ* արտաքս ճողճայր. (199 / 8)

ԽԱՌՆԵԼ - 2

Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի *խառնել* դալարւոյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 /8). մի՛ ջուր ընդ բուռ *խառնելով*՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 4)

ԽԱՌՆԵՄ - 2

և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ *խառնեսցի* մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 / 15) գային ժողովէին և նոքա և *խառնէին* ի զօրս նոցա. (116 / 3)

ԽԱՌՆԻՃԱՂԱՆՃ - 3

որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ *խառնիճաղանճ* ռամկօքն (43 / 15) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և խոնարհախօսութիւն նորա քաղցրալուր ռամկաց և *խառնիճաղանճ* ժողովրդոց: (150 /5) Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն *խառնիճաղանճն* ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին: (195 / 2)

ԽԱՌՆԻՄ - 1

կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ *խառնիմք* ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303 / 12)

ԽԱՏԱԲ - 1

Ուսմամբ Իբն *Խատաբ* է ամ (291 / 5)

ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ - 2

արկեալ ի հրապոյրս *խարդախութեան* ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 5) ածեալ ի հրապուրանս *խարդախութեան* զԳայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 8)

ԽԱՐԴԱԻԱՆՈՂ - 1

Խարդաւանող խորհրդովք տարեալ մեկուսի, Եւ անողորմ խոցոտմամբ վիրաւորեաց զվեհազնն: (227 / 13)

ԽԱՐԴԱՒՈՆՈՂ - 1

Բայց ապա ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն *խարդաւոնող* ախտին … թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 9)

ԽԱՐԻՍԽ - 1

Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ զյուսոյն *խարխսխ* (26 / 9)

ԽԱՐՇԱՓԵԼ - 1

ահաբեկեալք ի նոցանէն ի տերևոյ ևեթ *խարշափելոյ* սրտաթափք: (164 / 11)

ԽԱՐՇԵԱԼ - 1

բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս *խարշեալս* ի տապակի: (162 / 9)

ԽԱՒԱՐ -9

Ո՛հ թէ զինչ գիշեր *խաւար* թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ (229 /17) *«Խաւար* ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր ի վաղնջուց (259/14) Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ *խաւար* ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. (278 / 5) որոց տեսութեան աչացն *խաւար* էր ծածկեալ: (312 / 18) և ի վերուստ *խաւար* անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման (322 / 5) որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա *ի խաւարէ* լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3) և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր *խաւարի* կորստեան մատնեցան: (126 / 11) հալածական առնէր զորդիսն *խաւարի:* (249 /4) թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ, մերժեցաւ կամակոր *խաւարն* (20 / 8)

ԽԱՒԱՐԱԲՆԱԿ - 1

և եղիցին *խաւարաբնակք* և յաւիտենից հրոյն կերակուր (271 / 3)

ԽԱՒԱՐԱՅԻՆ - 6

մառախուղ *խաւարային* շանթիւք ընդ մէջ անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 / 15) Եւ անկանէր ստուեր *խաւարային* և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին: (152 / 5) զի ապրեցուսցէ զմեզ ի *խաւարային* գործոց և յամենայն սատանայական գնացից»: (248 / 11) և յիշեաց զորս ի *խաւարային* բերդին էին արգելեալ կենդանւոյն. (312 / 17) Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն

իւր *խաւարային* (21 / 2) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս *խաւարային* (241 / 12)

ԽԱԻԱՐԱՍԷՐ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած … *խաւարասէր,* լուսատեաց … բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 7)

ԽԱԻԱՐԱՏԱՆՋ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ … *խաւարատանջ,* բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 8)

ԽԱԻԱՐԵԱԼՔ - 1

Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ *խաւարեալք* մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7)

ԽԱԻԱՐՉԱԿԱՆ - 1

Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի *խաւարչական* ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. (243 / 2)

ԽԱՓԱՆԵԱԼ - 1

զվաղնջուց *խափանեալ* թագաւորութիւնն տէրն ամենակալ ի ձեռն նորա նորոգեաց (341 / 10)

ԽԱՓԱՆԵԼ - 2

Առ սակաւ սակաւ ջանայր *խափանել* ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն (249 / 14) զայլոց չաստուածոցն *խափանել* զնուէրս և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի (249 / 17)

ԽԱՓԱՆԵՄ - 3

և *խափանեսցես* զմարտիցն հէնս. (188 / 12) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի՛ *խափանեսցէ* (91 / 7) Հալածեցան դնք աշխարհիդ, *խափանեցան* զոհք և ճենճերք (20 / 6)

ԽԱՔԱՆ - 8

որ էր նա Ջերու *խաբան* (135 / 6) Ջերու *խաբան* է այս»: (140 / 4) անուն իւր Ջերու *խաբան* (141 /11) որ էր նա ինքն Ջերու *խաբան* (170 / 7) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին քում և եղբօրն մերում *խաբանայ* (143 / 13) և ուխտ եղից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու *խաբանայ* (161 / 9) Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր նորա *խաբանայ* տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 11) զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և անդ ի Թուրքաստանին առ Խազր *խաբանին:* (249 / 11)

ԽԲ - 2

ԳԼՈՒԽ *ԽԲ* (259 / 9) Երուսաղէմայ եպիսկոպոսքն մինչև ցԿիւրէղ՝ *ԽԲ* եպիսկոպոսք (316 / 1)

ԽԳ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԽԳ* (262 / 5)

ԽԴ - 5

Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչն ցՏիգրան՝ թագաւորք *ԽԴ* (7 / 4) որ կալեալ զաթոռն ամս *ԽԴ,* սրբական վարուք կեցեալ փոխադրի յանմահ կեանսն: (119 / 5) ԳԼՈՒԽ *ԽԴ* (263 / 3) Եւ յորժամ եղև *ԽԴ* ամ, նստաւ թագաւոր ի Հռոմ Փիլիպպոս: (324/7) Տէր Աբաս …կացեալ ամս *ԽԴ* յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (343 /1)

ԽԵ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԽԵ* (264 / 9)

ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զոր անուանեցին ցաւ *խելագարութեան.* (165 / 19)

ԽԵԼԱՄՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և այնչափ հնարեցայց *խելամտութեամբ.* մինչև յիւրոցն վճարեսցի»: (139 / 15)

ԽԵԼԱՄՈՒՏ - 2

Եւ սա կամէր *խելամուտ* լինել վարուց քրիստոնէութեան: (39 / 16) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն, և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ *խելամուտ* նմա առնելով (202 / 4)

ԽԵԼԱՄՈՒՏ ԱՌՆԵԼ - Տե՛ս ԽԵԼԱՄՈՒՏ

ԽԵԼԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ԽԵԼԱՄՈՒՏ

ԽԵԼՔ ԿԱՄՐՋԻ - 1

Եւ կացուցանէր զնոսա առ *խելս* կամրջին Տիգրիս գետոյ (146 / 19)

ԽԵՂԱՅԵՂ - 1

զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան *խեղայեղ* կաճառսն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 14)

ԽԵՂԴԵՄ - 1

զի արգելոյր սուրն, և՛ *խեղդէր* սովն, ևի հեղձուցանէր մահն: (164 / 8)

ԽԵՂԵԼ - 1

զոմանս *խեղելով,* և՛ զոմանս շկօթակ առնելով …և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 6)

ԽԵՂՈՒԹԻՒՆ - 2

կամէր *խեղութեամբ* շնորհել նոցա կեանս. (148/20) և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի *խեղութիւնս* անդամոց, ոմանք տարագրեալք յաշխարհս հեռաւորս: (150/10)

ԽԵՆԵՇԱՅՈՒՑԵԱԼ - 1

Քանզի զիւրոյ աշխարհին նախարարս, որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտամամբք և զմարմինս պղծալից պոռնկութեամբ *խենեշացուցեալ,* յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն: (46 / 13)

ԽԵՌԵՄ - 1

Խեռեցաւ Վրացն, որում Կիւրոն կոչէին, և զհակառակութեան բերէր վճիռ: (274 / 11)

ԽԵՑԱՅԱՐԿ - 1

Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և *խեցայարկ* վերտաւորեալ (205 / 4)

ԽԵՅԲԵԿԱԳՈՅՆ - 1

Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, *խեցբեկագունի* լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 17)

ԽՋ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԽՋ* (266 / 13)

ԽԷ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԽԷ* (269 / 14)

ԽԷԹ - 2

զի մի՛ լիցի յայսմհետէ *խէթ* իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 / 2) զի յայսմ հետէ մի՛ լիցի *խէթ* և խութ ընդ ոտն (258 / 13)

ԽԸ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԽԸ* (271 / 5)

ԽԹ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԽԹ* (276 / 3)

ԽԺԱԿԱՆ - 1

Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, *խժական,* խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 17)

ԽԻՋ - 1

Այլ և զչոր *խիզ* խաղողոյ ո՞ տայր անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 / 15)

ԽԻՋԱԽԵՄ -3

Եւ *խիզախեցին* ի վերայ քո որդիք ծառայիցդ: (227 / 18) որ *խիզախէր* ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ: (23 / 1) *Խիզախէր* և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել առանձնակի (179 / 15)

ԽԻՋԱԽՈՂ - 1

որ առ բազումս *խիզախող* լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 / 18)

ԽԻՍ - 4

Տեսեալ նորա զհրամանն զայն *խիստ* (144 /18) Առագաստք հարսանց *խիստ* փոշոտեցան: (230/9) Եւ եղև տարին սով *խիստ* (320 /9) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի *խիստ* և կսկծանող (324 / 14)

ԽԼԵԼ - 2

և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և *ի խլելոյ* և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի հուր: (252 / 12) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն *ի բաց խլելով* և սերմն բարի սերմանել (55 / 8)

ԽԼԵՄ - 2

զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ *խլեցին* յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք (325 / 2) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ *խլեցից* յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 19)

ԽԼՐՏԱԼ - 1

և *խլրտալ* անգամ ոչ կարէին: (193 / 2)

ԽՄԲԵԱԼ - 2

Յետ այսորիկ ճակատ առ ճակատ պատերազմ *խմբեալ.* և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176 / 13) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն *խմբելոցն* հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 6)

ԽՄԲԵՄ - 1

Եւ անդէն կատարէին յոդեաց և յայծեաց պատարագս օրհնութեան. և զտէրունական զտօնն մեծապայծառ *խմբէին* յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102 / 18)

ԽՆԱՄ - 4

Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով *խնամ տանել* անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել (55 / 8) յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ *խնամոյ* անվթար (218/1) որ ի հոգւոյն սրբոյ *խնամոցն* նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95/7) ՅԱՂԱԳԱՄ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՄԵԾԱՄԵԾ ՎՇՏԱԿՐՈՒԹԵԱՆՆ ԵԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ *ԽՆԱՄՈՅՆ* (149 / 14)

ԽՆԱՄ ՏԱՆԵԼ - Տե՛ս ԽՆԱՄ

ԽՆԱՄԱԿԱԼ - 1

Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր *խնամակալ* բարեկամութեան. (231 / 13)

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ *ի խնամակալութենէն* Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէից: (137/12) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ *խնամակալութենէս.* (104 / 3)

ԽՆԱՄԱԻՈՐԻԼ - 2

Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց *խնամատրիլ* Միհրական տոհմին (338 /13) *ԽՆԱՄԱԻՈՐԻԼՆ* ՆԱԽԱՐԱՐԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱԶԳԱՇԱՂԱԽ ԵԻ ԱՆԻՇԱՆԻԼՆ (212 / 13)

ԽՆԱՄԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

հանել և արգելուլ կարող է յաղագս մարմնական *խնամատրութեանն* (194 / 4)

ԽՆԱՄԵՆԱՄ - 1

որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ *խնամեցաւ* ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15)

ԽՆԱՄՈՎ - 1

Զոր լսելով, նոցա մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ, բազում մեծարանս ցուցանէին *խնամով:* (98 / 10)

ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ - 3

վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք *ի խնամութիւն:* (143 / 15) *ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԸՆԴ ՀՈՆՍ ԵԻ ԱՌՆԵԼ ՍԷՐ ԹԾՆԱՄԵԱՑՆ (190 /6) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՑ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ *ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ* ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 10)

ԽՆԱՅԵԼ - 1

այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք *ոչ խնայելով* (142 / 1)

ԽՆԱՅԵՄ - 5

խնայեաք այսուհետև յանձինս ծառայից քոց և դարձոյ զսուր քո ի մէնջ (161 / 17) ապա եթէ ոչ *մի՛ խնայեցէ* ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 / 2) և *ոչ խնայէին* ի մանկունս նոցա (45 / 7) և *ոչ խնայէր* ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, (136 / 5) և *խնայէր* ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 18)

ԽՆԴԱԼ - 4

ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և … տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք *ի տէր խնդալ:* (208 / 12) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան *ի տէր խնդալ:* (211 / 8) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ … և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց *ի տէր խնդալ:* (264 / 12) Եւ գտեալ զնշխարս սրբոյն՝ գնային *խնդալով:* (71 / 10)

ԽՆԴԱԼԻՑ - 3

Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում *խնդալից* բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ (48 / 13) Եւ արքայ յոյժ *խնդալից* եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) յոյժ *խնդալից* եղեալ թագաւորն և ամենեքեան, որ էին ի խորանին: (81 / 4)

ԽՆԴԱԼԻՑ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ԽՆԴԱԼԻՑ

ԽՆԴԱՄ - 1

«Բա՛ դիմեալ զան հսկայք յազեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. *խնդան* զան միանգամայն և թշնամանեն: (43 / 18)

ԽՆԴԱՄԻՑ - 4

Զնա տեսեալ կայսերն՝ *խնդամիտ* համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 4) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր

համբուրիւ երանելիքն միմեանց *խնդամիտ* յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) *խնդամիտ* յոյժ լինէր և մեծապէս գոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240 /7) այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձէնջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն *խնդամիտ* յոյժ լինելոյ: (261 / 13)

ԽՆԴԱՅԵԱԼ - 1

անթիւ բազմութիւնք գային *խնդացեալք* և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 10)

ԽՆԴԻՐ - 20

Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն *խնդիր* և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 7) և ինքն երթայր *ի խնդիր* սրբոցն: (68 / 18) և *խնդիր առնէ* տեղւոյս և սուրբ նշխարացս Գրիգորիսի: (75 / 12) Անդ անկեալ ի խոյզ և ի *խնդիր* իբր կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1) Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր *խնդիր.* (264 / 2) Յայսմ մաքառմանէ և *ի խնդիր* ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք և եղեն քաղկեդոնիկ: (274 / 13) գնացի *ի խնդիր* Կարապետին (282 / 1) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ *ԽՆԴԻՐ* ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆԶՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ (314 / 14) *«խնդիր* է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». (321 / 8) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո *խնդիրս,* զոր առնես. (134 / 12) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա *ի խնդիրս* իւր: (163 / 7) Եւ մինչդեռ յայսմ *խնդրի* էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 14) Վասն որոյ ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն *խնդրոյ.* (134 / 4) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր, ջատագով այնմ լինէր *խնդրոյ:* (220 / 9) Եւ ի Բաբգենէ և ի Քուրդոյէ *խնդրոյ* լինի ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց: (321 / 14) որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ *խնդրոյ:* (342 / 5) և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան *խնդրոյն* այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 13) Եւ ետ ընդ նոսա պատերազմ, և ոչ վրիպեցաւ ի *խնդրոյն.* զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ, զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (186 / 17) Զի նոցա ուսեալ *ի խնդրոյն* Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին (343 / 5) և վասն իւրաքանչիւրոցն *խնդրոց* արմատ մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ: (325 / 15)

ԽՆԴՐԱԿ - 1

Եւ զհետ մտեալ *խնդրակքն* գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12)

ԽՆԴՐԵԱԼ - 4

և նորա բան *խնդրեալ* ասէ. «Բարձցի սանդն պղնձի ի դրանէ քումմէ»: (110 / 17) Եւ ի սրբոյ հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ *խնդրեալ է* մեր.

(263 / 17) Եւ նորա *խնդրեալ* եպիսկոպոս երկուս կամ երիս լինել ընդ իւր (275 / 6) զոր ծնողաց *խնդրեալ* իմացան (322 / 19)

ԽՆԴՐԵԼ - 15

և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի *խնդրել* զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ *խնդրել* զչար աղանդսն մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 / 12) և բազում աղաչանօք *խնդրել* յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ զտէրունեան զբանն, որ ասէ. (65 / 14) և ջուր իսկ *խնդրել* ոչ գիտէին: (165 / 15) Սկսեալ այնուհետև թողութիւն ծանրաբեռն իւրոյ վիճակին *խնդրել* հարկաց. (198/13) *խնդրել* զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ (214/14) և *խնդրել* զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 /10) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ *խնդրել* զգաւերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274 / 14) բայց մեզ բարեպաշտութիւն *խնդրել* գուշակեցաւ (277 / 5) և *խնդրել* յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, (307 / 17) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ *խնդրելոյ* զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 /4) *խնդրելով* զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 12) և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ *խնդրելով* զբոյժ տանջանացն: (77 /2) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ *խնդրելով* յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 15) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵԻ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ԶԿՆԻ ԵԿԵԱԼ *ԽՆԴՐԵԼՈՎ* ԶՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻԻՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 / 7)

ԽՆԴՐԵՄ - 54

որ *խնդրեաց* յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից (7 / 13) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր *խնդրեաց* ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 /1) և *խնդրեաց* զխաղաղութիւն առ թագաւորակիցս իւր: (149 / 2) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, *խնդրեաց* գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 4) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ *խնդրեաց* ի գեղջէիցն զայս տեղի (280 / 13) և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ *խնդրեաց* ի նշխարաց Անդրէի ի սպասաւորէն Թումասայ. (281 / 7) առաջի մեծախումբ ժողովոյն *խնդրեաց* ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի (293 / 13) ՁԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ *ԽՆԴՐԵԱՅ* ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 2) որ *խնդրեաց* զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն (310 / 20) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս … *խնդրեաց* յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 1) Զորոյ վրէժն միայն Աստուած *խնդրեաց* զպանմանն Սմբատայ (337 / 11) և սա *խնդրեաց* ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 16)

«Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս *խնդրեմք* և ոչ կարացաք գտանել» (71 / 4) որք կենդանիքս նոցա *խնդրեմք* թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 / 8) Եւ արդ *խնդրեմք* ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262 / 17) Ջքեզ միշտ *խնդրեն* (230 / 6) Եւ հարցեալ ցսարկաւագն, թէ Զի՞նչ *խնդրես.* (71 / 3) առաւել *խնդրեսջիք* յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ բաջաղանաց. (204 / 14) զի մի ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն *խնդրեսցեն:* (113 / 9) «Զամենայն բարի զոր *խնդրեսցես* դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 16) զի զոր ինչ *խնդրեսցես* յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 9) մինչև *խնդրեսցի* վրէժ նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 / 11) և ի նոցանէ *խնդրեսցուք* մեզ առաջնորդս. (97 / 18) Իսկ զկնի մահուանն սորա *խնդրեցաւ* յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14 / 17) ՍԱԿՍ ՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ՈՐ *ԽՆԴՐԵՅԱՒ* ՎՐԷԺ Ի ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (166 / 11) զոր *խնդրեցաք* ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն (304 / 7) Այլ զոր *խնդրեցէքդ* ի մէնջ զեպիսկոպոսդ Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 6) «Ես եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի խաչի և *խնդրեցի* ի փրկչէն մի կորնչել նշխարաց իմոց. (120 / 13) Ամենեքեան զաւի հարան և դողացին՝ ի միաբանութիւն եկեալ, ելս իրացն *խնդրեցին.* (21 / 4) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց *խնդրեցից»:* (306 /11) զինչ *խնդրէ* ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս …եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 / 10) Եւ յոյժ ցասուցեալ թագաւորն՝ *խնդրէ* զնա ի դուռն. (321 / 5) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին և *խնդրէին* ի բարերարէն Աստուծոյ. (69 / 16) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք *խնդրէին* զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 11) Թագաւորն Յունաց և իշխանն հարաւոյ Տենչանօք *խնդրէին* տեսանել զտէրն. (226 / 22) իշխանն և աշխարհախումբ բանակն *խնդրէին* լսել բանս յեպիսկոպոսէն և ասէին զմիմեանս. (242 / 8) *խնդրէին* հրաժեշտ ի նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265 / 18) զոր ինչ *խնդրէիք,* առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 6) Վասն զի *խնդրէիք* մարմնաւոր խաղաղութիւն ի մէնջ (262 / 14) որոյ ծունր եղեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք *խնդրէր* յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 8) Եւ եկեալ յաշխարհն Աղուանից՝ *խնդրէր* հնարս պատճառանաց (48 / 5) բարեպաշտ արքայն անդադար *խնդրէր* յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 12) որում Պետրոս բաղձացեալ *խնդրէր* ի տեառնէ զանդէն բնակութիւնն»: (87 / 9) Եւ ապա *խնդրէր* Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհն իւր ի նա դարձուցանել. (111 / 4) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ *խնդրէր* ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 5) և այնուհետև *խնդրէր* հրաժեշտ ի բարեսէր տեառնէն: (184 / 11) թուրքաստանեայց թագաւորն *խնդրէր* ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. (186 / 1) Եւ անդ սրտառուչ հառաչմամբ ի ծածկագիտէն *խնդրէր* այցելութիւն (194 / 10) Եւ յետ այսորիկ *խնդրէր* իշխանն արևելից խաղաղական ողջունիւ հրաժեշտ: (195 / 10) զցայգ և զցերեկ *խնդրէր* յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 3) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց *խնդրէր* զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 2) «Զսուրբ

Գրիգորիս *խնդրէ՞ր.* ընդ արևելս է» (70 /9) «Եթէ զԳրիգորիս *խնդրէր.* աստ է» (71/6) և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի *խնդրիցէ:* (71 / 1)

ԽՆԴՐԵՄ ՎՐԷԺ Տե՛ս ԽՆԴՐԵՄ

ԽՆԴՐՈՂ - 2

Եւ ոչ ոք ի նոցանէ եղև *խնդրող* ուղղափառ հաւատոյն (268 / 6) այլ և աւազակապետաց Զորոյգետոյն բովանդակ եղև իշխան, և *խնդրող* իսկ գրագիտութեան. (341 / 4)

ԽՆԴՐՈՒԱԾ - 13

ընդ նմին և աղօթք սուրբք *խնդրուածաց* քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին (23 / 7) հրամայէր ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած *խնդրուածովք,* (52 / 13) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց *խնդրուածովք* ՝սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին *խնդրուածովք* սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277/1) Արա՛զսա տուն աղօթից *խնդրուածոց* (188/8) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի *խնդրուածոց* տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս (255 / 18) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եղաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ *խնդրուածոցն* իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 18) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել *խնդրուածս* առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր *խնդրուածս:* (74 / 13) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար *խնդրուածս* և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 11) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի *խնդրուածս* ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 12) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և *խնդրուածք* ուժգին գոչմամբք՝ հայցել զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 / 1) պահք և աղօթք և *խնդրուածք* յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 17)

ԽՆԴՈՒԹԻՒՆ - 12

Եւ *խնդութեամբ* ընկալեալ հաւատային աւետարանական բանին զառաջինն: (38 / 7) Եւ *խնդութեամբ* ընկալաւ զպարգևսն ի յԱստուծոյ ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 / 9) Զոր լսելով, նոցա մեծաւ *խնդութեամբ* ընկալեալ, բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 / 10) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի *խնդութեամբ* զուարճանայր (182 / 16) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից *խնդութեամբ* ընդունողք լինէին (194 / 13) և մեծաւ *խնդութեամբ* ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 7) և մեծապէս լցեալ *խնդութեամբ* մեր՝ ընդ առաջ մեր եկին: (282 / 11) Բազում *խնդութեամբք* ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34/4) և առնէին ծաղրակատակ *խնդութիւն* (102/7) Վասն որոյ յոյժ *խնդութիւն* քաջախնամող

հօրն լինէր: (176/23) և զմեծ քաջութեան նորա զյաղթութիւն *խնդութիւն* համարեալ: (178 / 11) ուր և ցնծութիւն և *խնդութիւն* լինէր հանապազ: (206 / 13)

ԽՆԿԱՐԿԵՄ - 1

որով օրհնութեան իւղն *խնկարկեն* արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 7)

ԽՆԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ- 2

Ապա այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի *խնկարկութեամբ* այրն Աստուծոյ (216 / 1) ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ ժամս բազումս՝ ծածկելով զյոլովիցն *խնկարկութեանցն* հոտ: (81 / 9)

ԽՆԿԵԼ - 1

ծուխ *խնկելոցն* ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 11)

ԽՆՃՈՅՔ - 4

Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ *խնճոյիւք* աստուածոցն իւրոց: (103 / 13) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս *խնճոյիւք* (220 / 15) ի նմին գիշերի մինչդեռ արթնական *խնճոյիւքն* դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն… յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 6) գինեզինեալ ի *խնճոյն* սեղեխաբար վաւաշէր ի կին մի. (118 / 10)

ԽՆՉԻԿ - 1

Էր դուստր մի *Խնչիկ* անուն՝ տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի արքային: (85/15)

ԽՈՋԱԲԱՐՈՅ - 1

«Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և *խոզաբարոյ* հեթանոսաց (101 / 9)

ԽՈՋ - 2

այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի *խոզի* դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել փախստեայ: (33 / 16) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի *խոզից* (310 / 16)

ԽՈԿՈՒՄՆ - 1

Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի *խոկումն* գրոց եղեալ (321 / 1)

ԽՈՀԱԿԱՆ - 1

մանաւանդ յորժամ զփորձ ևս առնոյր *խոհական* հանճարամտութեան նորա: (195 / 7)

ԽՈՀԱԿԱՆԱՊԷՍ - 1

և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ *խոհականապէս* դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 5)

ԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 3

միաբանեալ առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն քաջարութեանց, իմաստուն և վարժ *խոհականութեամբ* … տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 /3) որ և զանազան իսկ *խոհականութեամբ* նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով

իշխանութեամբ (221 / 6) զի լուսաւորեսցէ զնոսա օրէնսուսոյց *խոհականութեամբ* ի բանս արարչին»: (234 / 9)

ԽՈՀԵՐԱԿԱՆ - 1

փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս *խոհերական:* (222 / 9)

ԽՈՀԵՐ - 1

Զխաղս խաղային և զկաքաւան յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք *ի խոհերս* խաւարային (241 / 12)

ԽՈՂԽՈՂԵԱԼ - 3

ամենեքեան *խողխողեալ* սատակեցան յիւր ազգայնոցն սրով: (39 / 9) Եւ յոյժ անթիւ անմեղաց անձինք *խողխողեալ լինէին* սրով չարին: (42 / 15) սրով *խողխողեալ* ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 5)

ԽՈՂԽՈՂԵԼ - 1

Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ *խողխողել* զնոսա (54 / 16)

ԽՈՂԽՈՂԵՄ - 1

և ժողովեալք ի միասին սրով *խողխողեսցին* (44 / 7)

ԽՈՂԽՈՂԻՉ - 1

Եւ երկուցն թողեալ զերանելին Եղիշայ գնացին զկնի ամբարիշտ և *խողխողիչ* արանցն: (10 / 15)

ԽՈՂԽՈՂՈՒՄՆ - 2

մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր *խողխողմանն* ծերոց և երիտասարդաց … որ մոգութեամբն եղեն հիքացեալ: (43 / 11) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս *ի խողխողմանն* իսկ տեսին (53 / 1)

ԽՈՂՈՎԱԿ- 1

այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. ոմանք ի վերայ տանեաց և ոմանք ի ներքոյ *խողովակաց.* (152 / 11)

ԽՈՃԿՈՐԻԿ - 10

«Ե՛րթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին *Խոճկորիկ* անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա (57 / 4) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ *Խոճկորիկ* առնուլ զմեր նշխարս անտի (57 / 11) Եւ յարուցեալ երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ *Խոճկորիկ* գնալ: (58/16) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն *Խոճկորիկ* անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 1) Այրն այն *Խոճկորիկ* անուն … ի հասարակ աւուր ի քուն կայր և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 5) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ *Խոճկորիկայ* նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 /1) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ *ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ* ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (78 / 2) Եւ *Խոճկորիկայ* բուռն հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի առներ զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) երէցն երթեալ

յեկեղեցւոջն հանգչէր …և *խոճկորիկն* երկու պատանեօք՝ յիւրն վանսն: (58 / 4) և կնքէր *խոճկորիկն* իւրով մատանեաւ. (60 / 4) Եկեալ նոյն արքն նովին ահաւորագոյն կերպարանօք՝ և ասեն *զխոճկորիկն.* (58 / 6)

ԽՈՅ - 1

որ կոչի Եղջիւր *խոյի.* (331 / 18)

ԽՈՅԱՆԱՄ - 1

խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 12)

ԽՈՅԱՑԵԱԼ - 1

դիմէ ի վերայ որպէս արծուի *խոյացեալ* ի տկար թռչունս (330 / 14)

ԽՈՅՋ - 1

Անդ անկեալ ի *խոյզ* և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1)

ԽՈՅՍ ՏԱՄ - 1

Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ *խոյս ետ* յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18)

ԽՈՅՍ ՏՈՒԵԱԼ - 3

Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս, *խոյս տուեալ* ի Հայաստանեայցն: (10 / 10) Եւ *խոյս տուեալ* յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 6) Յայսպիսի նեղութեանց *խոյս տուեալ* իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ (280 / 11)

ԽՈՅՏԱ - 1

խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, *Խոյտա,* Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 1)

ԽՈՆԱՐՀ - 1

ի ծայրից մինչև ի *խոնարհ* համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 12)

ԽՈՆԱՐՀԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ - 1

և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և *խոնարհախօսութիւն* նորա քաղցրալուր ռամկաց և խառնիճաղանճ ժողովրդոց: (150 / 4)

ԽՈՆԱՐՀԱՄԻՏ - 2

Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն *խոնարհամիտ* համբուրիւ (98 / 6) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և *խոնարհամիտ* սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5)

ԽՈՆԱՐՀԵԱԼ - 1

Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ *խոնարհեալ* յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 11)

ԽՈՆԱՐՀԻՄ - 2

Եւ եթէ միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, *խնարհեա՛ /գրբում՝ խնարհեաց/* դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ (163 / 1) որպէս ահագին փառք տէրութեանն Պարսից *խնարհեցան* (192 / 12) *Խնարհէր* թագաւորն ծեր (19 / 8)

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

կապանօք և բանտիւք նեղէր և ակամայ ի մոգութիւն *խնարհեցուցանէր:* (43 / 6) Ապա և զթագաւորն ևս *խնարհեցուցին* յիւրեանց ամենաչար կեղծաւորութիւնն: (38 / 14)

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈՒՑԵԱԼ - 3

Իսկ երանելւոյն կալեալ զձեռանէ սարկաւագին և *խնարհեցուցեալ* ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 5) *խնարհեցուցեալ* զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 /19) և *խնարհեցուցեալ* զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 / 2)

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ - 4

ոչ հեստել և համառել առ *խնարհութեան* կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 / 2) հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց, ցեղից ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց՝ ըստ առաւելութեան և ըստ *խնարհութեան* նոցա (159 / 4) Նա իսկ և իսկ առաքէ գիր *խնարհութեան* զկնի Միհրանայ. (171 / 13) զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ *խնարհութեանս* մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181 / 14)

ԽՈՆԱՒ - 1

որ ի ջերմին հով ունէր ի սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր *խնաւէն* ցամաք պահէր: (61 / 12)

ԽՈՆԱՒԱԼԻՑ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ, մանգաղաձև, կիսագունդ, *խնաւալից,* կիսալոյս (24 / 7)

ԽՈՊԱՆԱՑԵԱԼ - 1

Զի մի՛ *խոպանացեալ* անապատասցի երկիրս (162 / 16)

ԽՈՌԱՋԱՏ - 2

ուստի և զօրավարն *Խոռազատ* բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (175 / 17) Յայնժամ զօրավարն *Խոռազատ* և սպարապետն Աղուանից դէմ եղեալ շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 / 2)

ԽՈՌԵԱՆ - 1

որոյ բուն անուն իւր *Խոռեան* կոչէր: (129 / 2)

ԽՈՌԽՈՌՈՒՆԻՔ - 2

ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ…ի Մովսիսէ՝ *Խոռխոռունեաց* եպիսկոպոսէ …և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել:

(276/16) ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն *Խոռխոռունեաց* եպիսկոպոս, Սարգիս Ամատունեաց եպիսկոպոս … և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 16)

ԽՈՍԵԱԼ - 1

և *խոսեալ* առն ընդ աբեղայսն՝ ասէ. (78 / 7)

ԽՈՍԿԷՆ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար … *Խոսկէն,* Փիրոգ նահապետ և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 15)

ԽՈՍՏԱՆԱՄ - 2

Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր *խոստանայք* (261 / 12) և յառաջ անցելոցն ի հողոյ կեանս *խոստացաւ:* (19 / 13)

ԽՈՍՏԱՑԵԱԼ - 2

Զի ուխտիւք *խոստացեալ* էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99/4) և ի շնորհաց հոգւոյն անմասն եղիցին և *խոստացեալ* արքայութեանն մի հասցեն: (301/12)

ԽՈՍՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

և բազում զանիւք և չարաչար տանջանօք ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին *խոստացուցանել* զչարագործսն (53 / 2)

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱԿԱՆ - 1

սա նորին *խոստովանական* վարուքն կատարեալ պսակէր: (36 / 8)

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԱԼ - 4

Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած *խոստովանեալ* կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49/2) զոր հարցեալ արքային, *խոստովանեալ* երեր առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 / 8) *խոստովանեալ* զիւրեանց մեղս, դարձան ի հաւատս ճշմարիտս: (258 /3) ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ… մշտնջենաւոր անճառ փառաց պարգևք *խոստովանելոց* զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն (47 / 1)

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼ - 1

Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն, սկսաւէր լալով *խոստովանել* զիրսն: (77 / 7)

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՄ, ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ -12

նոքա *խոստովանեսցին* (92 /13) ոչ *խոստովանեսցին* ճշմարտութեամբ (92 /14) «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ, եթէ ոչ երթեալ *խոստովանեսցիս* ի նմին տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 5) *խոստովանեցան* երկրպագել զսուրբ երրորդութիւնն (19 / 16) և ապա այլք ևս եկեալ աղանդոյն զնոյն *խոստովանեցան:* (54 /9) *խոստովանեցան* երկոքեան զմի պատճառս (58 / 17) ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք *խոստովանեցին:* (273 / 14) Եւ հարցեալ զպատճառս՝ *խոստովանէին* զչար խորհուրդն իւրեանց (36 / 2) բազում

աղօթիւք և արտասուօք *խոստովանէր* զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 14) որ *ոչ խոստովանի* զտէր Յիսուս մարմնով եկեալ (125 /15) *Խոստովանիմք* զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի (123 / 14) Եւ թէ *խոստովանին,* թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն (93 / 5)

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԼԻՆԻՄ - 2

և ինքն *խոստովան լինէր* վասն տգիտագործ մեղացն յանցանաց: (19 / 10) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, *խոստովան լերուք*, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 / 11)

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՂ - 9

այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն *խոստովանող* քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 17) ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ … անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ *խոստովանողաց* և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 18) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի *խոստովանողի* (279 /2) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս *խոստովանողին* Քրիստոսի (236 /6) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն *խոստովանողին* Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի:(237/2) Պատասխանի ետ *խոստովանողն* Քրիստոսի՝ քաջ զօրավարն Թէոփիլէ (104 / 8) սուրբ *խոստովանողն* Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 3) որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և *խոստովանողն* Քրիստոսի Գրիգորիոս (243 /10) Իսկ զոչ այսպէս *խոստովանողսն* նզովեցին սուրբ հարքն (125 / 2)

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ - 12

և նովին կենսաբեր դեղով՝ *խոստովանութեամբ* և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 15) և զվախճանն քո Քրիստոսի *խոստովանութեամբ* կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 19) արմատացեալք և հաստատեալք ի փառս աստուածորդւոյն՝ *խոստովանութեամբ* սրբոյ երրորդութեանն հաւատացէք: (243 / 5) և ես արարից զամենայն Աղուանս *խոստովանութեամբն* Քաղկեդոնի»: (293 / 9) միտ դիք *խոստովանութեան* ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 3) այլ զաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի *խոստովանութեանն* կանխէր հանապազ: (43 / 8) «Եթէ դուք յիմում *խոստովանութեանս* էք (313 / 17) յորդորական խրատու ածէր ի *խոստովանութիւն* Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 /14) որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն և յայտնապէս իսկ բերել ի *խոստովանութիւն* զՔրիստոս Աստուած ճշմարիտ գոլ: (48 / 7) բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ *խոստովանութիւն* երանելի նախահարցն: (277/6) զի զզրեալսն ձեր համառօտ *խոստովանութիւն* հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8) Զայս սուրբ հաւատոյ *խոստովանութիւն,* զոր խնդրեցաք

ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն դաւող բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն զընդդիմական (304 / 7)

ԽՈՍՏՈՒԿ - 2

և յայնմ ևս դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին *խոստուկ:* (53 / 6) Եւ որպէս *խոստուկն* եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54 / 13)

ԽՈՍՏՈՒԿ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ԽՈՍՏՈՒԿ

ԽՈՍՏՈՒՄՆ - 9

առաքէ զնա բազում *խոստմամբք* անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 7) «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես, մեծագոյն *խոստմանց* հասանիցես»: (110 / 6) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և *խոստմանցն* Աբրահամու (193 / 5) և փոխանակ բարի *խոստմանցն* ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 2) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և *խոստմունս* անչափ պարգևաց (194 / 6) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա *խոստմունսն.* (110 / 17) և տեսանէր զմեծամեծ պարգևացն *խոստմունսն* (141 / 11) մինչ զի անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի *խոստումն* ածել: (52 /16) իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի *խոստումն:* (53 / 8)

ԽՈՍՐՈՎ - 45

Խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. (118 /9) այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն *Խոսրով* (128 / 14) Եւ խորհէր ի միտ իւրում յանպատրաստ ունել զմեծ թագաւորն *Խոսրով:* (131 / 4) բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից՝ զիպարտն *Խոսրով:* (141 / 4) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն *Խոսրով* ՝յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 16) լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն *Խոսրով* ՝(143 / 8) և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր *Խոսրով* և ասէր. (144 / 12) ուր էր հայրն նորա *Խոսրով*: (147 / 1) Արդ՝ իբրև լսէր *Խոսրով* զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ (147 /17) Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ Փերոժ, Ջուանշիր, Յեզուտ *Խոսրով,* Վարազման. (172 / 13) որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ *Խոսրով* և զՎարազման: (339 / 4) Եւ *Խոսրովայ* ՝որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն (29 / 14) զոր ի մեռանելն *Խոսրովայ* ՝Հայոց թագաւորի (32 / 2) որ առաքեալն էր ի *Խոսրովայ* պետ և իշխան աշխարհիս. (135 / 10) «Եկայք, ելէք, թշուառականք՝ սրտառուչք ի *Խոսրովայ.* (147 / 7) սա խնդրեաց ի *Խոսրովայ* արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 16) որ և ի ժամանակս մեծին *Խոսրովու* ՝հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) ԵՒ *ԽՈՍՐՈՎՈՒ* ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՋՕՐՕՔՆ (29 / 4) Ապա յերկրորդ ամին *Խոսրովու* ՝արքայից արքայի …

փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 1) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին *Խոսրովու* Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8) Եւ իբրև ազդ լինէր *Խոսրովու,* հիանայր ի միտս իւր և ասէր. (131 / 5) ի հրամանէ *Խոսրովու* թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 9) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ *ԽՈՍՐՈՎՈՒ* ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ (133 / 12) Եւ պատգամատարք առ նոսա *Խոսրովու* Պարսից արքայի. «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. (133 / 16) որ ամ էր տագնապի և աղետի, սպանման *Խոսրովու* (135 / 6) զի իմացեալ *Խոսրովու* զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 6) Ապա այնուհետև յամին երեսներորդի վեցերորդի *Խոսրովու* եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս (140 / 15) Իսկ ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն *Խոսրովու* առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող (142 / 7) այլ ինքն գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն *Խոսրովու* առաջի կայսերն: (144 / 9) որ էր դայեակ անդրանկանն *Խոսրովու,* որ Կաւատն կոչիւր: (145 / 18) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ *Խոսրովու* և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145 / 19) Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն *Խոսրովու:* (146 / 2) ՍՊԱՆՈՒՄՆ *ԽՈՍՐՈՎՈՒ* (146 / 5) Եւ մխեալ յընտիր յընտիր երիվարս ասպաստանացն *Խոսրովու.* շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 11) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն *Խոսրովու* առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 14) Եւ ինքն կալաւ զտեղի *Խոսրովու* հօր իւրոյ թագաւորութեանն: (149 /1) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն *Խոսրովու* (150 / 8) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ *ԽՈՍՐՈՎՈՒ* ՅԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 15) Բնդոյ և Վստամ եղբարք … յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր *Խոսրովու,* և սպանին զնայ և ինքեանք գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց *Խոսրովու* որդւոյ Որմզդի (171 /1; 171 /2) Ուստի լեալ փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին *Խոսրովու,* միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) Իսկ արքային *Խոսրովու* լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր (171 /11) Յետ ամաց չորից մահուան մեծին *Խոսրովու,* որ Պարսիցն էր արքայ, թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (172 / 18) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի … և եղբարց իմոց Վարազ Փերոժի և Յեզուտ *Խոսրովու* և զաւակաց իմոց: (189/12) Եւ ի վախճանել հայրապետին Մովսէսի և տիրել *Խոսրովու* Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269/2)

ԽՈՍՐՈՎԱԴՈՒԽՏ - 1

երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն *Խոսրովատուխտ* /գրքում՝ Խոսրովիդուխտ/ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 22)

ԽՈՍՐՈՎԱՆՈՒՇ - 1

ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ *Խոսրովանուշի* (189 / 10)

ԽՈՏԱԲՈՒՏ - 1

Ամենեքեան սոքա ի լեառնն Դիզափայտ աճապարեալ *խոտաբուտ* կենօք (119 / 15)

ԽՈՏ[1] - 2

Ահա նմանութիւն *խոտոյ* ասի մարդ: (333 / 10) և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա *խոտով* ՝կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153 / 7)

ԽՈՏ[2] - 1

որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն *Խոտայ* (111 / 18)

ԽՈՏԵԱԼ - 1

որ *խոտեալ* իմն է և իրք հերձուածեալք: (328 / 14)

ԽՈՏԵԼ - 1

Ապա գրեցին նամակ, թէ մի՛ ոք իշխեսցէ *խոտել* զնկարս (269 / 1)

ԽՈՏԵՄ - 1

Իսկ զերկուանալն հայրապետութեանն *խոտեցին* տեարքն Սիւնեաց (274 / 2)

ԽՈՏՈՐԵԱԼ - 2

խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 6) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից՝ *խոտորեալ* յաղանդն Քաղկեդոնի (344 / 9)

ԽՈՏՈՐԵԼ - 1

Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և *խոտորել* ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16)

ԽՈՏՈՐԵՄ- 1

Եւ *խոտորեաց* յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 2)

ԽՈՐ - 6

տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին *խոր* վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6) ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի *խոր* վիրապէն»: (33 / 24) ինքն իսկ ի *խոր* վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 12) Լռեցին թևաւորք արձագանք *խորոց* ի հողմուռոյց եռանդանէ (192 / 13) և հեծեծանս ի *խորոց* սրտին առաքէր առ գիտակն գաղտնեաց. (319 / 18) և ալեփարթամ *խորոցն* ջրայեղց բռնութիւնքն անդէն յինքեանս սուզան (192 /11) և զամպախրոխտ բարձրութիւնս նորա *խորք* ծածկեցին: (192 / 13)

ԽՈՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 4

Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ *խորագիտութեան* նորա (197 / 8) Եւ վասն մղելոյ նորա և

յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ *խորագիտութեանն* Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 4) ըստ *խորագիտութեանն* իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 11) Ապա ըստ *խորագիտութեանն* իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից (154 / 17)

ԽՈՐԱԳՈՅՆ - 4

փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ *խորագոյն* դարիւք Լուբնաս գետոյ (114 / 17) Եւ *խորագոյն* խոցէիր, որք զքեզ արթնացուցանէին. (227 / 16) Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և բարձրագոյն քան զերկինս երկնից և *խորագոյնս* քան զներքին կիսագունդն: (18 / 1) Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք *խորագոյնս* քննելով. (278 / 6)

ԽՈՐԱՁՄ - 1

Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, *Խորազմայ* (107 / 17)

ԽՈՐԱԽՈՒԽՈՄ - 1

Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի *խորախոխում* անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհին Արցախայ (98 / 19)

ԽՈՐԱՁՈՐ[1] - 1

կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի հովիտս, կամ ի *խորաձորս* զհարաւով մինչև ցմուտս դաշտին (8 / 8)

ԽՈՐԱՁՈՐ[2] - 1

Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի *Խորաձորն,* որ կոչի Դադոյի վանք: (340 / 5)

ԽՈՐԱՄԱՆԿ - 1

և *խորամանկ* չարութեամբն իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. (303 / 4)

ԽՈՐԱՄԱՆԿԵԱԼ - 1

և նորա *խորամանկեալ* ասէ. (312 / 2)

ԽՈՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ - 1

և *խորամանկութեամբն* եղև հաւատակորոյս և մոլորեցուցիչ հոգւոց մերոց: (299 / 1)

ԽՈՐԱՄՈՒԽ - 1

փախչել ոչ կարեմ և *խորամուխ* լինել երկնչիմ: (18 / 3)

ԽՈՐԱՆ - 19

Եւ հրամայէր առնել *խորան* փայտեղէն ծալածոյ (61 / 5) Եւ բէժ կտաւով զմեծ *խորանաւն* շուրջ որմափակաբար պատեալ (61 / 12) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից … զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր *խորանի* սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար

(61 / 9) հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն ի *խորանի* անդ: (161 / 3) որ ի ջերմին հով ունէր ի սուրբ *խորանին,* և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 /11) որ էին ի *խորանին:* (81/4) Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի *խորանին* նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 10) Եւ սուրբն Սիօնի ընդ աջմէ *խորանին* Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի (284 / 1) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս *խորանին* ՝ասէր. (308 / 1) որպէս ի վեր անդ երկնայինքն, նոյնպէս գահակալեցան ներքին *խորանիս* պատրիարք (272 /8) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից …զիւր մեծագոյն *խորանն* հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր *խորանն* և խաչ ոսկի ի վերայ. և ապա սպիտակ մեծ *խորանն* ի վերայ նորա (63 /1; 63 /1) Եւ ապա զարքունական *խորանն* և այլ ևս զանազան սպասս արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 /3) տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն *խորանն,* ուր նստէր արքայորդին: (160 / 17) Զի էր օրինակ *խորանն* և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ (308 / 9) սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին *խորանս:* (105 / 4) զոր ունին արգելեալ ի *խորանս* իւրեանց (163 / 3) Եւ ելեալ ի բանակս նոցա՝ քննէին և յուզէին ի *խորանս* և ի վրանս նոցա. (163 / 11)

ԽՈՐԱՍԱՆ - 3

և ըստ երիցութեանն ունել զիշխանութիւն Մահմատայ ի Բաղդատ և ի *Խորասան.* (292 / 9) Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ և զօրօք Աբու Մսլիմայ *Խորասանայ* իշխանին (291 / 13) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, *Խորասանի,* Խորազմայ (107 / 17)

ԽՈՐԱՍՈՅՔ - 4

և ոմանք *խորասոյգ* իսկ եղեն. (145 / 13) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և *խորասոյգ* ջրոյն: (191 / 4) որք *խորասոյգ* եղեն (308 / 8) և *խորասոյգ* եղեալ ընկղմեցան կենդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար. (322 / 6)

ԽՈՐԱՍՈՅՔ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ԽՈՐԱՍՈՅՔ

ԽՈՐԱՍՈՅՔ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ԽՈՐԱՍՈՅՔ

ԽՈՐԱՍՈՒՔԵՄ - 1

որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ *խորասուզեաց* յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 9)

ԽՈՐԷՋ - 2

և եկեալ եպիսկոպոսն յեզր Եփրատ գետոյ իջուցանէ *խորէջս.* (332 / 14) Եւ յիջանել *խորիջացն* ՝յոյսն աներևոյթ լինէր (332 / 11)

ԽՈՐԹ - 1

Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, որպէս խրատել զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ *խորթն:* (33 / 14)

ԽՈՐԽՈՌՈՒՆԻՔ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … ի Մաշտոցէ՝ *խորխոռունեաց* եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 13)

ԽՈՐԽՈՐԱՏ - 2

Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին՝ կամեցեալ իւրն ծառայել ի *խորխորատ* կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (33 /1) Զանգիւտ կորստեան փորեցին *խորխորատ* (226 / 9)

ԽՈՐՀԵԱԼ - 5

Իսկ Անդրկայ չար *խորհեալ* անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) այլ մահ *խորհեալ* ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 7) Զայսոսիկ միաբանութեամբ *խորհեալ* ՝յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) Իսկ նորա զկորստեան *խորհեալ* զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 /16) բարուրս *խորհեալ* տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ (340 / 7)

ԽՈՐՀԵԼ - 5

Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն *խորհել* պատճառս ինչ (65 / 7) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին *խորհել* օգուտ: (198 /12) *խորհելով* վաղվաղակի արարէք ինձ պատասխանի (158 / 3) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր *խորհելով* զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն *խորհելով* կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 16)

ԽՈՐՀԻՄ - 13

խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 /3) Եւ զայս ահա … *խորհեցան* իշխանքն և նախարարքն (238 / 4) *խորհեցան* առնել մետրոպօլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 /4) իմաստութեամբ *խորհեցաւ* ածել ի խոստումն: (53 / 8) *խորհեցաւ* ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) Ազդ լինէր ապա Շահվարազայն լուրս այս, եթէ զինչ *խորհեցաւ* թշնամին (167 / 14) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել *խորհէին.* (96 / 13) *խորհէին* ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան *խորհէին* (231 / 1) Եւ *խորհէր* ի միտ իւրում յանպատրաստ ունել զմեծ թագաւորն Խոսրով: (131 / 3) Եւ *խորհէր* հանգչել սակաւ մի (151 / 9) *խորհէր* ընդ միտս իւր (203 / 4) *Խորհի* մեծիմաստն Ջուանշիր տեղի հանգստեան տէրունական նշանին գտանել. (184 / 17)

ԽՈՐՀԵՑԵԱԼ - 1

ապստամբի Մեհրուժան Արծրունի՝ զԱքիտոփելին *խորհեցեալ* զկորուստ անձին իւրոյ. (31 / 3)

ԽՈՐՀՐԴԱԲԱՐ - 1

Զայս կնքեալ *խորհրդաբար* ի մտի իւրում՝ դառնայր (179 / 11)

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ - 1

Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի, որ իմաստասէրն կոչիւր *խորհրդազգած* եղեալ՝ առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 12) նորին աշակերտեալքն … գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ սուրբ հոգւոյն *խորհրդազգածք* լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 15)

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾ

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ - 1

ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱԻ ԱՆԻԾԱԻ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269 / 15)

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ - 2

Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ *խորհրդական* (236 / 1) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից *խորհրդականաց* և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 3)

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ նորա բազմահանճար *խորհրդականութիւնն* և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5) և ի նմանէն լսելով հանճարեղ *խորհրդականութիւնս* բազումս հիանայր. (185 / 14)

ԽՈՐՀՐԴԱԿԻՑ - 2

և առնէր աստուածածանօթս անճառելի խորհրդոյ *խորհրդակից* Երրորդութեանն պաշտօնատարս: (75 / 10) զի կին մի մեծատուն *խորհրդակից* է նորա (296 / 2)

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ - 3

«Ոչ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն *խորհրդակցութեան* (155/9) ՎԱՍՆ *ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ* ԻՇԽԱՆ ԻՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՄՆ (237 / 9) առանց կամաց *խորհրդակցութեան* բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 1)

ԽՈՐՀՈՒՐԴ - 63

չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս *խորհրդեամբ* կնոջ թագաւորին: (35 / 14) և առնէր աստուածածանօթս անճառելի *խորհրդոյ* խորհրդակից Երրորդութեանն պաշտօնատարս:(75 / 10) զիարդ եղև արժանի այնմ *խորհրդոյ*:(203 / 8)այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին *խորհրդոյ* վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) ներքոյ և ի վերոյ սեղան *խորհրդոյ*, յորում խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 / 12) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն

վերնատունն *խորհրդոյ* և փայտեայ գմբէթ, յորում նկարեալ է զընթրեացն խորհուրդ Փրկչին, յորում է սեղան *խորհրդոյ* (283 /16; 283 /17) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան *խորհրդոյ,* և պատարագ մատչի. (285 / 4) և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ իրագէտ լինել մեծասքանչ *խորհրդոյն:* (121 /5) Եւ հայր նորա արգելոյր զնա *ի խորհրդոյն* (181 /3) ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան *խորհրդոյն* եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 /15) փութով հասանել ի կատարումն աստուածային *խորհրդոյն:* (234 /6) որ ինչ *խորհրդոյս* էր իրք, բովանդակեցաք: (201 / 19) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ *խորհրդով* փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ *խորհրդովք* տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7) Խարդաւանող *խորհրդովք* տարեալ մեկուսի, Եւ անողորմ խոցոտմամբ վիրաւորեաց զվեհազնն: (227 / 13) մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր *խորհուրդ*: (35 / 13) *Խորհուրդ* կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 6) Եւ յորժամ *խորհուրդ* արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 / 2) Ի ՍՈՅՆ *ԽՈՐՀՈՒՐԴ* ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (78 / 2) Եւ *խորհուրդ* բերեալ ընդ մեծամեծս իւր՛ ասէ. (106 / 14) Եւ նոյնժամայն *խորհուրդ* բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՛ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) Այդ էր անօրինին *խորհուրդ:* (114 / 2) *Խորհուրդ* արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու (145 / 19) Եւ ոչ էր *խորհուրդ* կայսերն ծածկեալ ի նմանէ (185 / 13) այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան *խորհուրդ* որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 9) զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ *խորհուրդ* ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. (202 / 5) Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ *խորհուրդ* ի հանդէս ամբոխից (215 / 1) այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա *խորհուրդ* վատ ի միտս արկանէր (222 / 7) *խորհուրդ* բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (231 / 1) Յայն ամ *խորհուրդ* ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 4) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր *խորհուրդ* բարեպաշտ իշխանին Վարազ Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) *խորհուրդ* լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 / 13) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան *խորհուրդ»:* (238 / 3) *ԽՈՐՀՈՒՐԴ* ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ (259 / 10) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի *խորհուրդ* բարի (259 / 14) Բայց պարտ է ձեզ զայդ *խորհուրդ* մտածութեան

գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհին Աղուանից (261 / 14) զի նոր է գործս և կարևոր *խորհուրդ»:* (262 / 2) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ *ԽՈՐՀՈՒՐԴ* ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) մեծ է այդ *խորհուրդ* ձեր (265 / 7) յորում նկարեալ է զընթրեացն *խորհուրդ* Փրկչին (283 / 17) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ *խորհուրդ* բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 9) տայ նմա *խորհուրդ* առնել զնա եպիսկոպոս (294 / 2) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ *ԽՈՐՀՈՒՐԴ* (295 / 13) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, *խորհուրդ* արարեալ ընդ կայսրն Յունաց (295 / 17) Եւ ապա այլ *խորհուրդ* մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 4) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի *խորհուրդ* եկեալ (325 / 14) Ի նոյն *խորհուրդ* գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 /10) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ երանելւոյն զաստուածեղէն *խորհուրդն* (36 /2) Եւ հարցեալ զպատճառս՝ խոստովանէին զչար *խորհուրդն* իւրեանց (36 / 4) Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն *խորհուրդն* հանդերձեալ էին կատարել (64 / 5) կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր *խորհուրդն:* (83 / 7) «Միւնեաց տէրութիւնն ընդ այս մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և *խորհուրդն»:* (111 / 3) զի ի նոցանէ էր ծածկեալ *խորհուրդն:* (218 / 4) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ համարելով, թէ աշխարհախումբ *խորհուրդն* է վասն իւրոյ սպանմանն: (223 / 3) զներքին և զարտաքին *խորհուրդս* մերկանայր և դնէր առաջի նորա (19 / 7) և յաջողէր յամենայն ճանապարհս և ի *խորհուրդս* իւր: (163 / 16) Դնէին առ միմեանս *խորհուրդս* խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 /4) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է *խորհուրդս* զարմանագործ տեսմանս (220/12) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց, և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն կարգս ունելով և անկանոն *խորհուրդս* (242 / 1) Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի թոյլ և յողդողդ *խորհուրդս* դիւրամոլար անմիտ մարդոց (298/11) ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան *խորհուրդք* իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17) ընդունայն կորեան *խորհուրդք* նորա: (149 / 9)

ԽՈՐՇԱԿ - 1

որ զտապ *խորշակին* զովացուցանէին (251 / 8)

ԽՈՐՇԱԿԱՀԱՐ - 1

վասն որոյ բազումք *խորշակահար* և հեղձամղձուկ սատակեցան: (339 / 9)

ԽՈՐՇԱԿԱՅԵՂՑ - 1

անցանէին աւուրք *խորշակայեղց* տօթանացն (221 / 15)

ԽՈՐՇԵԼ - 1

Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան՝ *խորշելով* յամենայն եղբօրէ (279 / 14)

ԽՈՐՏԱԿԵՄ - 3

եղաւ ի գերեզմանի, զի *խորտակեսցէ* զնիգս դժոխոց. (124 / 17) Եւ պարիսպն ամրութեան *խորտակեցաւ.* (225 / 17) և ինքն իւրովք ձեռօքն *խորտակէր* յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7)

ԽՈՐՏԻԿ - 1

յամենայն *խորտկացն* առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 3)

ԽՈՑ - 2

ԵԻ *ԽՈՑ* ԱՌՆՈՒԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ՅԱՅՆՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ (30 / 10) Անդ առնու *խոց* մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ. (31 / 6)

ԽՈՑԵԱԼ - 1

և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս *խոցեալ.* (174 / 15)

ԽՈՑԵԼ - 1

և մի՛ *խոցել,* և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 15)

ԽՈՑԵՄ - 1

Եւ խորագոյն *խոցէիր,* որք զքեզ արթնացուցանէին. (227 / 16)

ԽՈՑՈՒՄՆ - 1

որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ *խոցման* (49 / 11)

ԽՈՑՈՏԵԱԼ - 1

որով *խոցոտեալ* սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 11)

ԽՈՑՈՏՈՒՄՆ - 7

Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ *խոցոտմամբ* կենազրաւէր: (179 /2) և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր *խոցոտմամբ* անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 13) Չարաչար *խոցոտմամբ* հասոյց ի վերայ (227 /11) Եւ անողորմ *խոցոտմամբ* վիրաւորեաց զվեհազնն: (227 / 14) Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ *խոցոտմամբ:* (228 / 11) Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ *խոցոտման* սրոյ առհասարակ: (100 /8) Եւ իբրև պատմեցաւ արքայի արութեան նորա գործք և կարեվէր *խոցոտմունք,* նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. (175 / 1)

ԽՌՆԵԼ - 1

զի *ի խռնել* պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա (186 / 17)

ԽՌՈՎ - 1

Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ *խռով* էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 4)

ԽՌՈՎԱՄԻՏ - 1

Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ *խռովամիտ* ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին (266 / 4)

ԽՌՈՎԵԼ - 1

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց …և՛ խռովութիւնք ժողովրդոց՝ որպէս ալեաց ծովու *խռովելոյ»:* (127 / 15)

ԽՌՈՎԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր *խռովեցոյցն:* (319 / 16)

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ - 17

Մինչ դեռ նոքա յայսմ *խռովութեան* էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 10) գոյժ աղմկի *խռովութեան* հնչէր. կաճառ անբոխ մարդկան բազմանայր: (224 / 1) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ *խռովութեան* ալեաց (228 / 17) վասն *խռովութեան* թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) Ընդ երկարել *խռովութեանն* Արեաց գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն ի Միհրեան տոհմէ … դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 /1) Ի ժամանակի *խռովութեանն …* զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 5) որում համեմատ են ո՛չ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և *խռովութեանց* (127 / 6) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ *խռովութեանցն* խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 11) ՇԱՊՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ ԵՒ ՓՐԿԵԼՆ Ի ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՑՆ ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ. ԵՒ *ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ* ՀԻՒՍԻՍԱՅՆՈՑՆ. (30 /9) Ի նմին ժամանակի եղև *խռովութիւն* Շապհոյ յազգացն հիւսիսոյ. (30 /15) և յարուցանէ ի վերայ քո *խռովութիւն:* (171 / 13) Յայնմ ժամանակի ոչ սակաւ *խռովութիւն* լինէր աշխարհիս Աղուանից (224 / 13) և *խռովութիւն* և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, (266 / 17) Եւ էր *խռովութիւն* ի միջի նոցա՝ չընդունելով զՅոհաննու ձեռնադրեալսն»: (268 / 9) Եղև *խռովութիւն* ի գաւառին (268 / 13) և բազում եղև *խռովութիւն* իշխանացն Աղուանից. (334 /15) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց … և՛ *խռովութիւնք* ժողովրդոց՝ որպէս ալեաց ծովու խռովելոյ»: (127 / 14)

ԽՌՉԱՓՈՂ - 1

և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ *խռչափողն* արտաքս հոսելով (200 / 8)

ԽՍՏԱԳՈՅՆ - 2

Իսկ *հաստագոյն* նեղութիւն ի Հռովմայեցւոցն հասեալ նմա հանդիպիւր. (311 / 13) գրեն թուղթ առ Ղիոնացիսն և առնուն պատասխանի *հաստագոյնս:* (323 / 1)

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Իբրև տեսանէր զգաւազանն *հաստութեան* հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (180 / 16)

ԽՐԱԽՍԱՑԵԱԼ - 1

և *խրախացեալ* միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, անանցական բարութեամբ յանանց յաւիտեանս: (64 / 11)

ԽՐԱԽՃԱՆԱԿԱՆ - 1

Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորօքն *խրախճանականաց* փափկասուն աղջկանց և մանկանց. (129 / 15)

ԽՐԱԽՃԱՆԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ - 1

Եւ մերձաւորք և հեռաւորք *խրախճանակիցք* ընդ այն *լինելով* ՝ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8)

ԽՐԱԽՈՒՍԵԱԼ - 1

Իսկ երանելին Սիմէոն առ նա *խրախուսեալ* ասէր. (339 / 13)

ԽՐԱԽՈՒՍԵՄ - 1

Տկարքն և հանդարտքն *խրախուսէին,* եթէ հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 13)

ԽՐԱՄ - 3

Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, *խրամ* հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց, և Ն այր ի *Խրամ* /ճիշտը՝փոքրատառ/ նոյնպէս այրեաց (318 / 8) և ի ժամադրութեանն ելանելոյ արտաքս, զոր արարեալ ունէին, ընդ *խրամն,* զոր հատին, մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն (323 / 14)

ԽՐԱՄԱՏԵԱԼ -1

Եւ ցանկն շինութեան *խրամատեալ* քակտեցաւ: (225 / 19)

ԽՐԱՄԱՏԵԼ - 1

զոր կոչեալ յօգնականութիւն, *խրամատել* զմեծ լեառն Կաւկասու (141 / 2)

ԽՐԱՄԱՏԵՄ - 1

խրամատեաց զպահակն Չողայ և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 6)

ԽՐԱՏ - 6

արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի *խրատ* արդարութեան: (242 / 19) և տուեալ նմա *խրատ* միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն: (321/6) որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց *խրատն,* փառաւոր առնէին զԱստուած (248 / 8) յորդորական *խրատու* ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 13) զայն ևս շնորհօք լուսատու *խրատու* սրբոյ

եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 16) բայց ըստ առակողին *խրատու* մի՛ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 / 7)

ԽՐԱՏԱԿԱՆ - 1

որ յիւրում *խրատական* թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն (315 / 15)

ԽՐԱՏԵԼ - 3

Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, որպէս *խրատել* զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ խորթն: (33 / 14) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս *խրատելոյ* և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 3) զոմանս շկօթակ առնելով և՛ զոմանս ի ստրկութիւն արկանելով, և զյոլովս *խրատելով* ՝տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 7)

ԽՐԱՏԵՄ - 5

Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ Դաւթի Երանելւոյ իջուցի արտասուս, մի՛ բարկութեամբ *խրատեր,* և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 / 14) Իսկ զբոլոր աշխարհին Հայոց ուսուցանէր և *խրատէր* և կնքէր կենսատու խաչիւն (34 /21) ուսուցանէր և *խրատէր* պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ. (35 / 5) պատուհասէր և *խրատէր* զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 /10) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և *խրատէր* մի՛ ևս գործել չար ինչ, այլ ապաշխարութեամբ գտանել ողորմութիւն: (36 / 5)

ԽՐԵԱԼ - 1

և *խրեալ* զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 / 10)

ԽՐԻՄ - 1

և ոտք երիվարին *խրեցան* ի բլրին. (111 / 11)

ԽՐՈԽՏ - 3

խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 / 2) տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր *խրոխտ* և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 9) *Խրոխտ* էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց (227 / 15)

ԽՐՈԽՏԱԲԱՐ - 1

և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ *խրոխտաբար* յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 8)

ԽՐՈԽՏԱՉԵՒ - 1

զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն *խրոխտաձն* (197 / 13)

ԽՐՈԽՏԱՆԱՄ - 1

ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս *խրոխտանայր* ՝առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4)

ԽՐՈԽՏԱՑԵԱԼ - 1

իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ *խրոխտացեալ* գրէր առ նա (144 / 16)

ԽՈՒԹ - 1

զի յայսմ հետէ մի՛ լիցի խէթ և *խութ* ընդ ոտն (258 / 13)

ԽՈՒԺԱԴՈՒԺ - 4

Բոլորովին քարոզ և առաքեալ *խուժադուժ* Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի … և երկոտասան լեզուաց *խուժադուժ* ազգաց լերինն Կովկասու: (108 / 1) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս *խուժադուժ* ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) հրամայէր նմա զնոյն *խուժադուժ* ազգին տաճկաց պատմել. (288 / 4)

ԽՈՒԺԱՍՏԱՆ - 1

Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ *խուժաստանս* և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 7)

ԽՈՒՃԱՊԵԱԼ - 1

մատնեցան ի պարտութիւն, անկան յետս ի պարսպէն և *խուճապեալք* որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս որսորդաց (152 / 7)

ԽՈՒՃԱՊԵՄ - 1

Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս *խուճապէին* (164 / 7)

ԽՈՒՄԲ - 1

Եւ այսպէս կացեալ յաղօթս և *խումբ* արաբեալ յարձակէին քաջքն Հայոց (114 / 15)

ԽՈՒՄԲ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ԽՈՒՄԲ

ԽՈՒՆԱԲԵՐ - 1

Եւ եկեալ բանակէին ի նշանաւոր պրակին ի *խունաբեր* տեղւոջն ի սարաւանդակ վայրի: (205 / 3)

ԽՈՒՆԿ - 8

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք … *խնկովք,* և՛ զանազան ծաղկօք (60 / 16) բազում *խնկովք* և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 2) անուշագոյն *խնկովքն* ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 2) և բազմութեամբ բուրվառաց *խնկոց* ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 13) ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և հեռագոյն ևս գիւղք խաչիւք և՛ զանազան ծաղկօք, և՛ բուրմամբ *խնկոց* անուշից. (85 / 10) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց *խնկոց* և ծաղկանց զանազանաց (206 / 4) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ մեծագոյն խաչ տուք հարկանել ի տեղիդ և այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և *խունկ* ծխել (76 /3) Ո՛հ, թէ *խունկ* անուշութեան Բուրեալ լինէաք քո գերեզմանին: (229 /27)

սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս զանազանութեան *խունկս ծխել.* (80 / 4)

ԽՈՒՆԿ ԾԽԵԼ - Տես ԽՈՒՆԿ

ԽՈՒՌՆ - 1

զի կուտեալ զինեալ *խուռն* կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 14)

ԽՈՒՍԱՓԵԼ - 1

և *խուսափել* ջանայր ի մարդկան գովեստից՝ փախչել ի փառամոլ և ի սնապարծիկ ախտից: (215 / 1)

ԽՈՒՐՄ - 2

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար … *Խուրս,* Գերմանոսան, Խոսկէն, Փիրոգ նահապետ և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 14) և գայ առ *Խուրս* Գարդմանայ իշխան (118 / 3)

ԽՈՒՐՍԱՆ,ԽՈՒՐՍՈՒՆ - 2

դարձան ի Հայոց Զիթգինն *Խուրսան* և Չաթն խազր (265 / 16) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն *Խուրսունաց* և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ: (262 / 9)

ԽՕԹԱՑԵԱԼ - 1

և ինքն իշխանն *խօթացեալ* մնայր: (311 / 15)

ԽՕՍԵԼ - 7

ի՞բր գայր ի զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս *խօսել* ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 11) Եւ նախ ողոքանօք և ապա տրտմութեամբ *խօսել* սկսաւ ընդ նմա (104 / 1) Արդ՝ իբրև լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր … կամէր *խօսել* առ ամբացեալ բազմութիւնն (136 / 13) այլ ոչ ոք իշխէր համարձակապէս *խօսել* ինչ (145 / 16) և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և *խօսել* զբանս հանճարոյ: (158 / 10) Ապա սկսաւ *խօսել* եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն (254 / 8) բան խաղաղութեան սկսաւ *խօսել* (327 / 15)

ԽՕՍԻՄ - 16

«Լեզուդ, որ օրհնեաց, *մի՛ խօսեսցի,* և աջդ չորասցի» (346 / 2) զոր *խօսեցայ* ընդ քեզ»: (143 / 7) Եւ գումարեալ զբանս իմ ի մի տեղի *խօսեցայց.* եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 5) «Որովհետև ծառայք քո եմք, *խօսեցայց* զօգուտն առաջի քո, տէր իմ: (162 / 15) Աստանօր և արդ զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր *խօսեցայց* (200 / 12) Եւ իբրև զայս *խօսեցաւ,* ձայն բարձին միաձայն և ասեն. (158 / 6) Զայս ամենայն *խօսեցաւ* կաթողիկոսն Աղուանից առաջի հիւղականին Հոնաց. (233/2) Զայս և առաւել քան զսոյն *խօսեցաւ* մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 1) Մինչ դեռ նոքա զայս *խօսէին,* յանկարծակի պատեաց մեզ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ (156 / 1) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս *խօսէին* և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 17) զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի

չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 12) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 / 5) Որպէս և երանելի առաքեալն ասէ, որով Քրիստոս խօսէր. (306 / 4) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 6) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 /7) որ խօսին թիւրս՝ ձգել զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. (277 / 20)

ԽՕՍՔ - 7

և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 3) Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք: (183 / 2) յորում բոլորատեզ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռռողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 14) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 15) որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) իսկ զայլ խօսսն ... իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 1) «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և մինչև ի ծագս աշխարհի են խօսք նորա»: (243 / 14)

/ խ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

-

ԶԽԱԶԻՐՔ - 1

Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8)

ԶԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ - 2

և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ ի մէջ եկեղեցւոյ սրբոյ իւրոյ: (311 / 1) և խնդրեաց զխաղաղութիւն առ թագաւորակիցս իւր: (149 / 2)

ԶԽԱՂ - 2

և սկսան զպատճառ կորստեան իւրեանց զխաղն խաղալ: (139/17) Զխաղս խաղային (241/11)

ԶԽԱՉ - 13

«Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ (76 / 2) ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն՝ ոսկեխաղաց տեսակաւ (95 / 10) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց (129 / 7) զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի տանն, զոր շինեաց: (187 / 18) և նոյնժամայն կամաւ

իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ *զխաչն* Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 2) զի մի՛ յապաղեսցէ երթալ օծանել *զխաչն* Քրիստոսի: (220 / 3) օծանէր *զխաչն* իւղովն օրհնութեան. (220 / 14) և *զխաչն* առաջի ունել ի փառս տէրունեան է (275 / 15) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ *զխաչն* և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 17) և պարգևեցեր ինձ *զխաչս* զայս (188 / 6) որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց *զխաչս* մեր. (211 / 11) *զխաչս* և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 3) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց … և *զխաչս* ՝բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 18)

ՋԽԱՉԵԼ - 1

Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն… *զխաչելն* և զմեռանելն և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ (38 / 5)

ՋԽԱՌՆԻՃԱՂԱՆՃ - 2

ընդ որս և *զխառնիճաղանճ* անթիւ զօրացն բազմութիւնս … սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 3) և եպիսկոպոսացն օրհնեալ *զխառնիճաղանճ* բազմութիւնն՝ հրամայէին գնալ յիւրաքանչիւր տեղիս: (84 / 9)

ՋԽԱԻԱՐ - 1

Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին *զխաւար* գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 11)

ՋԽԵԼԱՊԱՏԱԿ - 1

և *զխելապատակէ* անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ: (200 / 4)

ՋԽԻՆՁ - 1

Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին *զխինձ* մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 7)

ՋԽՄԲՈՒՄՆ - 1

Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս՝ պատմելով նմա *զխմբումն* մեծապայծառ վկայիցն: (121 / 2)

ՋԽՆԴԻՐ - 7

«Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել *զխնդիր* բարւոյն: (80 / 15) ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել *զխնդիր* իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 / 14) Եւ նորա յանձն առեալ կատարել *զխնդիրն:* (110 / 6) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն և աղաչէր կատարել *զխնդիրն* (236 / 16) հաւանեալ և նա աղաչանացն՝ տայ նմա *զխնդիրն:* (281 / 8) և վաղվաղակի ընդունի Աստուած *զխնդիրս* նոցա (88 / 12) յանձն առին առ հասարակ կատարել *զխնդիրսն:* (293 / 11)

ՋԽՆԴՐՈՒԱԾ - 4

Եւ գթացեալ ետ նոցա *զխնդրուածս* նոցա, առաքեաց լիութիւն յանձինս նոցա. (166 / 8) և տացես *զխնդրուածս* նոցա: (188 / 10) հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և *զխնդրուածս* նորա. (236 / 11) կատարեցէք *զխնդրուածս* եպիսկոպոսին (236 / 18)

ԶԽՈՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն *զհոհականութիւն* դիցն գարշելի պաշտմամբք (46 / 12)

ԶԽՈՃԿՈՐԻԿ - 1

Եւ իբրև գտանէր *զխոճկորիկ ...*որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 14)

ԶԽՈՅԱԿ - 1

ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և *զհոյակս* կճեայս (129 / 10)

ԶԽՈՆՋԱՆ - 1

և իբրև լուծեալ *զխոնջանն,* աղիքն ի վայր թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 11)

ԶԽՈՇՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զխոշորութիւն կայծականցն ի կակղութիւն վարդի փոխեցեր (22 / 3)

ԶԽՈՍՏԱԿ - 1

և *զխոստակն* յեկեղեցի կալցին: (91 / 11)

ԶԽՈՍՏԱՑԵԱԼ - 1

առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ *զխոստացեալ* զօրն պատերազմող (142 / 8)

ԶԽՈՍՏՈՒՄՆ - 1

«Ահա *զխոստմունս* սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած (258 / 11)

ԶԽՈՍՐՈՎ - 3

շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով *զԽոսրով:* (147 / 12) ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել *զԽոսրով* (147/16) Եւ նորա փեսայացուցեալ *զԽոսրով* ՝առաքէ ընդ նմա զօրս բազումս. (171/4)

ԶԽՈՏ - 1

Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև *զխոտ* հնձեալ, աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 18)

ԶԽՈՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ - 1

պատմեցից կարճառօտիւ *զխորագիտութիւն* առնն (146 / 6)

ԶԽՈՐ - 1

յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս լերանց, զբլուրս և *զխորս* ձորոց. (156 / 2)

ԶԽՈՐԱՆ - 5

որ *զխորան* սրբոցն բառնայցէ (62 / 8) և շուրջ *զխորանաւն* բէժ ածեալ բացագոյն (80 / 1) Եւ հարեալ *զխորանն* արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր

զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) և *զխորանն* արքունի ի վերայ տեղւոյն հարեալ. (79 / 14) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և *զխորանն* (81 / 6)

ԶԽՈՐԵԱԼ - 1

խոստովանեալ եբեր առաջի նորա *զխորեալ* մասն: (82 / 8)

ԶԽՈՐՀԵՑՈՂ - 1

զխորհեցողն այսպէս՝ նզովէ Աստուած (125 / 9)

ԶԽՈՐՀՈՒՐԴ - 10

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ *զխորհրդոյդ* զսևեռութիւն (276 / 11) Եւ նոքա ի գալն առ նա՝ պատմեն *զխորհրդոյն* զօրութիւն: (260 / 14) պատմէր *զխորհուրդ* չար աղանդոյն: (53 / 13) ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել *զխորհուրդ* տեսլեանն: (120 / 17) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել *զխորհուրդ* պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս (141 /17) յայտնեացուք ահա քեզ *զխորհուրդ* ծածկեալ իշխանացն մերոց(155 / 13) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ *զխորհուրդ* ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) Իսկ նորա զկորստեան խորհեալ *զխորհուրդ,* գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 /16) Նա իսկ ոչ առնոյր յանձն յայտնել նմա *զխորհուրդն:* (218 / 10) յայտնէ նմա *զխորհուրդն* (218 / 12)

ԶԽՈՓ - 1

առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին *զխուիս* իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 12)

ԶԽՐԱՏ - 2

իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և *զխրատ.* (158 / 9) քանզի իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր *զխրատն* ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 / 13)

ԶԽՕՍՔ - 1

Երկայնէր *զխօսս* իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. (150 / 5)

ԶԽՕՍՈՒՆ - 1

լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել *զխօսուն* և զանասուն: (109 / 1)

Ծ

Ծ - 1

ԳԼՈՒԽ *Ծ* (280 / 1)

ԾԱ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԾԱ* (283 / 1)

ԾԱԳ - 10

Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն *ի ծագաց* երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 /4) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, երկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս *ծագաց* հասին ի մարգարէականն 3/14) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, *ի ծագաց* հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. (105 / 19) *Ի ծագաց* մինչև ի ծագս դողային սահմանքս մեր: (156 / 9) և հրեղէն ջոկքն *ի ծագաց* երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին(189 / 8) և ոչ թողից զքեզ, և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ *ընդ ծագս* տիեզերաց: (134/11) Ի ծագաց *մինչև ի ծագս* դողային սահմանքս մեր: (15/10) Եւ *ի ծագս* աշխարհի ծաւալեցաւ անուն նորա. (226/18) «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և *մինչև ի ծագս* աշխարհի են խօսք նորա»: (243 / 14) և *ի ծագս* հիւսիսայնոցս քարոզեցաւ աւետարան նորա (263 / 12) *Ծագք* երկրի արևելք. (7 / 2)

ԾԱԳԵԱԼ - 2

Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ *ծագեալ* ի տեղւոջն (102 /9) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման *ծագեալ* ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11)

ԾԱԳԵԼ - 5

Եւ *ընդ ծագել* արեգականն ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 6) Եւ *ի ծագել* Արուսեկին մեծի առնոյր զարքունական զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 4) Իսկ թագաւորն հարաւոյ *ընդ ծագել* արևուն … յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 /3) Եւ *ի ծագել* արեգական մտանէին ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին ահիւ և երկիւղիւ. (217/13) *ծագելով* ի նոսա զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. (243/2)

ԾԱԳԵՄ, ԾԱԳԻՄ - 7

Ծագեաք զլոյս ճշմարտութեան քո ի սիրտ անզգայ բարբարոսացս. (101/14) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէիս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ *ծագեաց* նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (19 /3) և վասն սրբոյ խաչիդ, որ ի միջի մերում երևեցաւ, *ծագեաց*, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. (211/10) յորմէ իմացաք զբարերարութիւն արարչին, որ *ծագեաց* յաշխարհիդ ձեր զլոյս աստուածածանօթութեան (264 /16) զի մի՛ *ծագեսցէ* առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) Եւ եղև իբրև պայծառապէս *ծագեցան* աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 3) որ *ծագէ* յառաւօտուն (216 / 14)

ԾԱԳՈՒՄՆ - 4

յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր *ծագումն* (10 / 1) որ իբրև եթէ *ծագումն* երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ ունել կամարաձև. (215 / 8) Ապա զգացեալ Աստուծոյ սպասաւորին, որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ, *ծագումն* խաչին: (218/5) Իսկ *ծագումն* արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 13)

ԾԱԼԱԾՈՅ - 2

Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ աթոռ երկաթի *ծալածոյ,* և ոտք են ոտից մարդոյ նման (54 / 1) Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն *ծալածոյ* (61 / 6)

ԾԱԽԵՄ - 1

Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ *ծախէին* (258 / 4)

ԾԱԽԻՉ - 1

և եթէ առաջ նորա հուր *ծախիչ,* և վերջ նորա բոց բորբոքեալ: (193 / 6)

ԾԱԽ - 3

զոր բազում *ծախիւք* թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց (135 / 14) Եւ *ծախս* մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 4) բազում մագաղաթի *ծախք* լինէին: (26 / 14)

ԾԱԽՈՂ - 1

զի եկն եհաս, եռացոյց ի ներքոյ ոտից մերոց զմուկն *ծախող.* (164 / 4)

ԾԱԾԿԱԲԱՐ - 2

Այլ առաքէր միայն *ծածկաբար* առ կայսրն Հերակլիոս (146 / 14) Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զդաւաճանսն *ծածկաբար* զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդ աւազեաց: /ճիշտը՝ ընդաւազեաց/ (288 / 10)

ԾԱԾԿԱԳԷՏ - 1

Եւ անդ սրտառուչ հառաչմամբ *ի ծածկագիտէն* խնդրէր այցելութիւն (194 / 10)

ԾԱԾԿԵԱԼ - 15

ընդ նմին և զայն գիտասջիր. գիշերաւ *է ծածկեալ,* ամպովք է թաքուցեալ: (24 / 17) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր *ծածկեալ* գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 /3) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով *ծածկեալ* (62 / 11) իբրև զլուսաւոր ամպ *ծածկեալ* ունէին զերկիր: (74 / 4) «Մեք եմք նշխարք *ծածկեալ* ի գաւառին Արցախայ (120 / 9) և յայտնեցաւ *ծածկեալ* գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ *ծածկեալ* իշխանացն մերոց (155 / 13) Եւ *ոչ էր* խորհուրդ կայսերն *ծածկեալ* ի նմանէ (185 / 13) ուր կենսատու լոյսն *էր ծածկեալ* (207 / 10) զի ի նոցանէ *էր ծածկեալ* խորհուրդն: (218 / 3) «Ես

կորեակ ի Շակաշէն գաւառի *ծածկեալ* կայի ի վայրին Կակուայ (312 / 8) որոց տեսութեան աչացն խաւար էր *ծածկեալ:* (312 / 19) և հաստատեաց ի միտս իւր զոչ *ծածկեալն* ի նմանէն (167 /3) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ *ծածկեալն* ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ (344 /5) գանձք երկնայինք *ծածկեալք* ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 4) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք և ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ *ծածկելոցն* երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 14)

ԾԱԾԿԵԼ - 9

Ոչ էր պարտ *ծածկել* ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 / 7) Եւ կամեցաւ ոտամբն զպատառուածն *ծածկել* և զլոյսն արգելուլ: (79 / 6) և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն, և պատել սուրբ կտաւովք և *ծածկել* ի բլրին: (102 / 16) այլ պակուցեալք՝ ջանային *ծածկել* զանձինս իւրեանց. (152 / 10) Ապա ի *ծածկել* զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, զհետ մտեալ և կաթողիկոսին մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 /18) զի չէր պարտ *ծածկել* ճշմարտութեանն: (218 / 16) մինչև ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ ժամս բազումս՝ *ծածկելով* զյոլովիցն խնկարկութեանցն հոտ: (81 / 9) և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին *ծածկելով* գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ, ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 /11) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին, *ծածկելով* զանուն իւր՝ ընդ այլսն աղօթէր: (339 / 12)

ԾԱԾԿԵՄ - 8

Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի և այնպէս *ծածկեաց* երկիր զչարն զայն: (318 / 16) «Լցաւ երկիր գիտութեամբ տեառն, որպէս զջուրս բազումս, որ *ծածկեն* զծովս»: (243 /15) որ *ծածկեսցի* յերկրի: (204 /8) և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն և *ծածկեցաւ* ի տեղւոջն (11 / 3) և զամպախրոխտ բարձրութիւնս նորա խորք *ծածկեցին:* (192 / 13) և կամ ուր ուրեք զաստուածային *ծածկեցին* զգանձ. (202 / 8) և յերկուս ամփոփեալ արծաթեղէն կողոփս *ծածկէին* յերկրի: (100 / 3) և զաստուածային առեալ գանձ … եդեալ ի տապանի՝ *ծածկէր* ի գետնափոր կայենի: (96 / 10)

ԾԱԾՈՒԿ - 5

յոյժ բազում աղաչանօք՝ *ծածուկ* սրտիւ հայցէր զառաստատուրն Աստուած: (72 / 13) և անտի անառ, *ծածուկ* լեալ օր ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 5) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի *ծածուկ* առ թագաւորն Պարսից (154 /18) և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ ի *ծածուկ:* (214 /17) Եւ ինքն անօրէն նենգաւորն վառեալ ի *ծածուկ* ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15)

ԾԱԿՈՏԵՄ - 1

Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ *ծակոտէին* յանդիման նոցա զդդումն (140 / 5)

ԾԱՂԻԿ - 6

Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել *ծաղիկ* ի հրոյ: (192 / 3) Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն, Քաջութեամբ՝ բերելով զուշիմութեան *ծաղիկն:* (229 /3) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և *ծաղկանց* (206 / 4) ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք… և՛ զանազան *ծաղկօք* (61 / 1) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ *ծաղկօք* հանդերձ (69 / 3) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք …զանազան *ծաղկօք,* և՛ բուրմամբ խնկոց անուշից. (85 / 9)

ԾԱՂԿԱԲԵՐ - 1

ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (183 / 1)

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ - 1

զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի *ծաղկազարդ* ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 3)

ԾԱՂԿԱԹԱՐՇԱՄ - 1

զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց… *ծաղկաթարշամ,* դալարացամաք (24 / 14)

ԾԱՂԿԱՏԵՍԱԿ - 1

ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին *ծաղկատեսակ* հանգստեամբ (221 / 13)

ԾԱՂԿԵԱԼ - 1

ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի … մանաւանդ *ծաղկեալ* ալեօք հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի (189 / 11)

ԾԱՂԿԵԼ - 1

Դեռ ևս կամէր *ծաղկել* և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն (173 / 10)

ԾԱՂԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր *ծաղկեցոյց* զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ (14 / 7) և օրհնութիւնք բարեխնամ ծնողին զնա *ծաղկեցուցին:* (186 / 8)

ԾԱՂԿԵՄ - 2

նմանապէս բազմաբեղուն *ծաղկէր* իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն (207 / 5) և զոր ինչ ճշմարտութիւն *ծաղկէր,* պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր (220 / 8)

ԾԱՂԿՈՑԱՑՆ - 1

ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար *ծաղկոցացն* (222 / 10)

ԾԱՂՐ - 4

ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի *ծաղր* առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 11) այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, *ծաղր* իսկ առնէր զլկտի բարբարոսվն. (101 / 6) և սկսան *ծաղր* առնել զերկուս թագաւորսն (138 / 12)

Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, *ծաղր առնէին*, այպանէին, պիղծ և արուազեղծ կարդային: (140 / 6)

ԾԱՂՐԱԿԱՆ - 1

Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս *ծաղրական* ժպրհութեանն Քամայ (245 / 7)

ԾԱՂՐԱԿԱՏԱԿ - 1

և առնէին *ծաղրակատակ* խնդութիւն (102 / 7)

ԾԱՂՐ ԱՌՆԵԼ - Տե՛ս ԾԱՂՐ

ԾԱՂՐ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ԾԱՂՐ

ԾԱՄԵՄ - 1

և զծայրս ոստոցն *ծամէին.* (164 / 14)

ԾԱՅՐ - 5

յորում բոլորատեգ լեզուոյն *ծայր* իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13) *ի ծայրից* մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 12) և ապա *ի ծայրս* ծագաց հասին ի մարգարէականն (23 / 14) և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք *ի ծայրս,* առաքինութեան ընթացան (49 / 3) և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր *ի ծայրս* ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի.: (215 / 9)

ԾԱՅՐԱԼԻՐ - 1

լցաւ *ծայրալիր* հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 15)

ԾԱՅՐԱՅԱՊԱՒԻՉ - 1

Մի՛ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, *ծայրայապաւիչ* թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 4)

ԾԱՅՐԱՓԱՌԵԱԼ - 1

զարևելից իշխանն *ծայրափառեալ* թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել… զայն (197/12)

ԾԱՅՐԱՓԱՌԵԼԻ - 1

լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի *ծայրափառելի* բարելաւութեանն, զոր առ կայսրն ունէր Հոռոմոց (194 / 2)

ԾԱՆՐ - 4

և զոր կամէին ի *ծանր* ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 12) Եւ արդ՝ *ծանր* և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումդ ձեր (265 / 8) որ կարողն է բառնալ զբեռինս *ծանրս* զտանջանաց (247 / 17) և անկանել ի ցաւս *ծանրս* և հասանել ի մահ (256 / 12)

ԾԱՆՐԱԲԵՌՆ - 2

անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց *ծանրաբեռն* ուղտուց: (160 /3) Սկսեալ այնուհետև թողութիւն *ծանրաբեռն* իւրոյ վիճակին խնդրել հարկաց. (198 / 13)

ԾԱՆՐԱԲԵՌՆԵԱԼ - 1

որ *ծանրաբեռնեալս* եմ յանցանօք (188 / 16) և *ծանրաբեռնեալք* ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 8)

ԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆ - 2

Մինչդեռ զգեցեալ զսպառազինութիւն մարմնոյ՝ կան *ի ծանրութեան* (87 / 4) եհաս լուծ *ծանրութեան* ի պարանոց իւր միայն (154 / 13) ի ցաւս *ծանրութեան* ախտի ինչ արկանել (252 / 14)

ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼ - 2

Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով *ծանուցանել* առ համօրէն աշխարհին Աղուանից (261 / 14) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով *ծանուցանել* մեզ զճշմարտութիւնն (304 / 8)

ԾԱՆՈՒՑԱՆԵՄ - 4

Սկիզբն առնէ քարոզութեան ի Չողայ և ի տեղիս տեղիս զբազումս աշակերտեալ՝ *ծանոյց* զփրկութիւնն: (10 / 11) այլ *ծանոյց* ձեզ զանուն իւր սուրբ (265 / 1) Քանզի ի ձէնջ գիրն *ծանոյց* մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ, որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 12) վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն *ծանուցից* քեզ. (144 / 13)

ԾԱՆՈՒՑԵԱԼ - 2

որ սակաւ ինչ *ծանուցեալ* էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9) *Ծանուցեալ* այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս (220 / 11)

ԾԱՆՕԹ - 1

Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա *ծանօթս:* (96 / 4)

ԾԱՆՕԹԱՆԱԼ - 1

ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ *ծանօթանալոյն* բազմաց: (277 / 10)

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ - 1

մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց *ծանօթութիւն: /գրբում՝ ծանոթութիւն/* (192 / 2)

ԾԱՌ - 27

Անդ ի միջի գետոյն *ծառ* մի կղզւոջ դիպեալ (52 / 8) և ի լուղ անցեալ ելանէր *ի ծառն* ՝չգիտելով չարագործացն: (52 / 9) հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց *ծառն* (250 / 11) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել … *ի ծառն* գեղեցկաբոյս, որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 / 2) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել *ծառոյդ* այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ,

սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256/2) որք անգիտութեամբ ի *ծառոյն* յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ … առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 3) գնաց և թաքեաւ ընդ *ծառովք* բուրաստանին (148 / 8) Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բագնօք և մեհենօք և *ծառովքն* ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա …հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս (252 / 13) որ ընդ նոյն *ծառովքն* և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ: (253 / 7) այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս *ծառոց* հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13) պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և *ծառոց* (253 / 14) Եւ ոչ ի *ծառոցդ* բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 /12) Նոյնժամայն նշան զարմանալի լինէր ի վերայ սաղարթապատ *ծառոցն* նոճից (215 / 6) բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս *ծառոցն* նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 9) որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ *ծառոցն* նոճից (219 / 13) Քանզի ի վարսաւոր *ծառոցն* կաղնեաց բարձրագունից, զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք, զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք *ծառոցն,* հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն *ծառոցն* բարձրագունից, ձօնելոցն յանուն դիցն սնոտեաց (250 / 4; 250 /7; 250 /8) և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց և ի *ծառոցն* ձօնելոց շնորհեցին զմարդաշատութիւն աշխարհիս (251 / 1) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի *ծառոցն* յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 5) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հռնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և *ծառոցն* և ասէ. (252 / 10) և երկիր պագանեմք *ծառոցն* և մատուցանեմք զոհս և նուէրս, որպէս մինչև ցայժմ: (253 / 2) Բայց արդ առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի *ծառոցն* և մեհենացն. (253 /16) Եւ ապա արարեալ զնշան խաչին ի վերայ *ծառոցն* բարձրագունից, զորս ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ գարշելւոյն: (255 /6) քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց, և զոր դիւացն առաջի *ծառոցն* մատուցանէիք: (256 / 5) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի *ծառոցն* մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանուսս և հասանել ի մահ (256 /12) Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր *ծառս* նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12)

ԾԱՌԱԳՈԹԻ - 1

սատանայակուր *ծառագոթի* մոլորութեամբն աղճատեալ ազգն այն (240 / 17)

ԾԱՌԱՅ - 26

«Մովսէս *ծառայ* իմ վախճանեցաւ (87 / 7) Կիրակէին տէր և *ծառայ* ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 / 15) «Ես եմ Բասիլրա՝ *ծառայ* Քրիստոսի (120 / 12) «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան մանուկ և եղիցի *ծառայ* եղբարց իւրոց»: (245 / 8) և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ *ծառայդ* մեր. (296 / 11) և տէրունիք ի Սիւնիս «հոգևոր տէր» գրէին, և նոքա «ի *ծառայէ»:* (275 /17) սակս այնր ոչ գրեցին «ի *ծառայէ»* (276 /1)

իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ *ծառայի* և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 16) Եւ դարձեալ եթէ՝ «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ վասն իմ և վասն Դաւթի՝ *ծառայի* իմոյ»: (87/16) եղեր անհիշաչար *ծառայի* քում բազմամեղի (188 / 5) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ *ծառայի* քո և քեռ սորա Մարիամայ (313 / 7) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս *ծառային* իմոյ (143 / 16) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական *ծառայից* իւրոց ճրագ և ետ լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի ճառագայթ: (121/13) խնայեա՛ այսուհետև յանձինս *ծառայից* քոց և դարձո՛զսուր քո ի մէնջ (161 / 18) ի սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք լիցին և յամենայն *ծառայից* Աստուծոյ ուղղափառաց. (302 /11) Եւ խիզախեցին ի վերայ քո որդիք *ծառայիցդ:* (227/18) զոր նորընծայ *ծառայիցդ* Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ (264 /15) Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց *ծառայիցն* Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եղին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 9) ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի, *ծառայիցս* և երկրպագուացս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. (126 /2) Վասն որոյ ամենանուաստ *ծառայիցս* ընդարձակ եղիցի (201 /6) Եւ էր բարեխորհ, առ ամենայն աշխարհս և առ *ծառայս* իւր. (149 /2) և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, *ծառայս* և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. (186 / 2) Եւ դու, տէր իմ, տէր … յաճախեցեր ինձ ոսկի և արծաթ, *ծառայս* և աղախնեայս (189 /3) *«Ծառայք* քո և հօր քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս (161 /17) «Որովհետև *ծառայք* քո եմք (162 / 15) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ *ծառայք* պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 18)

ԾԱՌԱՅԱԿԱՆ - 2

Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց, և ոչ ի ձեռն *ծառայական* հրեշտակի, այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 3 Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս *ծառայական* աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 11)

ԾԱՌԱՅԵԼ - 5

հեզագոյն քաջութեամբ *ծառայել* տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 /18) կամեցեալ իւրն *ծառայել* ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (33 / 1) թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և *ծառայել* ինձ. (154 /2) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց *ծառայել* (242 /16) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք *ծառայելոյն* մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի (279 / 2)

ԾԱՌԱՅԵՄ - 2

զի քեզ *ծառայեացուք* և հօր քում, զոր օրինակ *ծառայեցաք* Սասանականին»: (161/18, 161/19)

ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ - 18

հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց, այլ ոչ առ ականէ *ծառայութեամբ* և հնազանդութեամբ (32 / 19) և մի՛ տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ և զքահանայս ընդ *ծառայութեամբ* արկանել. (310 / 14) Հրաման տայր այնուհետև Արցախայ ամուր աշխարհին յիւրում *ծառայութեան,* ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս (47 /14) Եւ թողեալ ի ձեռս գումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն *ծառայութեան.* (131/15) Եւ հրամայեցին նմա գիւղաստանեայս բնաբար *ծառայութեան* և գետս ձկանց: (175 /13) սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով *ծառայութեան* թագաւորին հարաւոյ: (194 / 1) որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ *ծառայութեան:* (320 / 7) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհն ընդ լծով *ծառայութեան* հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335/14) Ապա այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ *ծառայութեանն* Քրիստոսի (248 / 13) հնազանդեալ ամենահեշտ լծոյ *ծառայութեանն* Քրիստոսի: (257 / 5) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ *ի ծառայութենէ* եգիպտական տանջանացն: (32 /8) և ազատել *ի* դառն *ծառայութենէ* սատանայի. (49 /9) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն *ի ծառայութիւն* (16 /6) առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և քաղցր հարկանել *ծառայութիւն* (32 / 17) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս *ի ծառայութիւն* և յաղախնութիւն (145 /14) և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ *ի ծառայութիւն* (153 /18) և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ *ի ծառայութիւն* և յաղախնութիւն: (154 / 5) միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս *ի ծառայութիւն* (162 / 21)

ԾԱԻԱԼԱՍՈՅՋ - 1

որ կոհակաշարժ բռնութեամբ *ծաւալաստղ* առնէին զերկիր (192 / 16)

ԾԱԻԱԼԱՍՈՅՋ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ԾԱԻԱԼԱՍՈՅՋ

ԾԱԻԱԼԵԱԼ - 4

Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն *ծաւալեալ* և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 20) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս *ծաւալեալ* ծովուն առաջի մեր»: (159 /13) և ընդ նմին *ծաւալեալ* հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 /3) զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և *ծաւալեալ* արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (243 / 16)

ԾԱԻԱԼԵՄ - 3

որ հասեալ մինչև յարևմուտս՝ հոչակեալ *ծաւալեցաւ* և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս:(28 /1) Եւ ի ծագս աշխարհի *ծաւալեցաւ* անուն նորա.

(226 /18) որով *ծաւալէր* շնորհք պարգևաց անպատում փառացն Քրիստոսի: (257 / 12)

ԾԱԻԴԻԱՑԻՔ - 1

Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց և *Ծաւդիացւոց* և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 16)

ԾԲ - 1

ԳԼՈՒԽ *ԾԲ* (285 / 6)

ԾԴ - 1

և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ *ԾԴ* և ամք ՆԾ: (7 / 5)

ԾԵԾԵՄ - 1

և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին *ծեծէին* զերեսս նորա (102 / 2)

ԾԵՐ - 5

Խոնարհէր թագաւորն *ծեր* (19 / 8) Զայս ամենայն… լսէր թագաւորն *ծեր* (19 /13) «Մեր արուեստս լոյս է, զի *ծեր* թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս *ծերոյն* ՝ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն *ծերոց* և երիտասարդաց (43 / 11)

ԾԵՐՈՒՆԻ - 1

Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս Յղերկս առ *ծերունի* եպիսկոպոսն Միհր: (280 / 12) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին *ծերք* և տղայք, արք և կանայք (85 /8) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի բերան սրոյ՝ *ծերք* և տղայք (323 / 15)

ԾԻԾԱՂԵԼԻ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ *ծիծաղելի* է իմաստնոց. (24 / 6)

ԾԻՆ - 1

զի աստուածային նախախնամութեամբ *ի ծնէ* իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 13)

ԾԻՐԱՆԻ - 5

Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ … բեհեզից և *ծիրանեաց,* կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 /2) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս *ծիրանիս* ընդելուզեալ մեծագնի մարգարտով.(129/9) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ … և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ *ծիրանիս* (198/2) Ի նոյն ամի…թագ զարմանազան և *ծիրանիս* թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող

առնն այնորիկ (341 /14) զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, *ծիրանիք* պատուականք և հանդերձք գեղեցիկք (200 / 16)

ԾԻՒՐԻՄ - 2

հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա՝ էր որ կոռւով և էր որ չարաչար ախտիւք *ծիւրեցան:* (17 / 3) այլ *ծիւրէին* սևացեալ, հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 19)

ԾԽԱԿԻՐ - 1

այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս *ծխակիրս /գրբում՝ ծխակերս/* և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 2)

ԾԽԵԼ - 2

այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ *ծխել* (76 / 4) սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս զանազանութեան խունկս *ծխել.* (80 / 4)

ԾԽԵԼՈՑ - 1

հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն … բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց *ծխելոց* զկնի ելանել: (68 / 13)

ԾԽԵՑԵԱԼ - 1

անուշագոյն խնկովքն *ծխեցեալովք* և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 2)

ԾԽԻՄ - 1

և ի մերձելն ի լերինս՝ *ծխին:* (192 / 10)

ԾԾԵԼ - 2

Որոյ նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ *ծծել* զուղիղ երկրի: (193 / 11) և *ծծել* զպարարտութիւն երկրիս. (325 / 5)

ԾՂԻԿ - 1

որ է ի գաւառին *Ծղկաց:* (326 / 9)

ԾՆԱՆԻՄ - 20

Վարդ *ծնանի* զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր (172 / 10) Վարդ *ծնանի* զՎարազ Գրիգոր՝ զառաջին իշխանն Աղուանից (339 / 3) Սևադայ *ծնանի* Բ-ս որդիս՝ զԳրիգոր և զԴաւիթ. Գրիգոր *ծնանի* զՍևադայ, որ Իշխանանուն կոչիւր, և զԱտրներսեհ: (341/6; 341 /7) Իշխանանուն *ծնանի* որդիս Դ՝ զՅովհաննէս, զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և Փիլիպպէ: (341 /8) Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՃԼ և *ծնաւ* զՍէթ. Սէթ եկեաց ամս ԲՃԵ և *ծնաւ* զԵնովս. Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և *ծնաւ* զԿայինան. Կայինան եկեաց ամս ՃՀ և *ծնաւ* զՄաղաղայէլ. Մաղաղայէլ եկեաց ամս ՃԿԵ և *ծնաւ* զՅաբէթ. Յաբէթ եկեաց ամս ՃԿԲ և *ծնաւ* Ենովք. Ենովք եկեաց ամս ՃԿԵ և *ծնաւ* զՄաթուսաղա. Մաթուսաղա եկեաց ամս ՃԿԵ և *ծնաւ* զՂամէք. Ղամէք եկեաց ամս ՃՁԸ և *ծնաւ* զՆոյ. և Նոյ եկեաց ամս Շ և *ծնաւ* երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 /5; 3 /6; 3 /6; 3 /7; 3 /7; 3 /8; 3 /8; 3/9; 3/9; 3 /10) և եթէ սուրբ կոյսն *ոչ ծնաւ* Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6) Լինի սորա որդի Արամայէլ, որ *ծնաւ* զՎարդ.

Վարդ *ծնաւ* զքաջն Վարդան (172 /4; 172 /4) որ *ծնաւ* Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4) Եւ *ծնցին* ի նմա որդունք և մունք. (228 / 5)

ԾՆԵԱԼ - 3

Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, *ծնեալ* ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123/15) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ *ծնեալ,* և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 / 4) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի *ծնեալ* մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 3)

ԾՆՆԴԱԿԱՆ - 1

և երկունք կալցին զքեզ իբրև զկանայս *ծննդականս* (44 / 2)

ԾՆՈՂ - 3

զոր *ծնողաց* խնդրեալ իմացան (322 / 19) և օրհնութիւնք բարեխնամ *ծնողին* զնա ծաղկեցուցին: (186 / 8) որպէս քաղցր են *ծնողք,* նոյն և գաւառք: (109 / 11)

ԾՆՈՒՆԴ - 33

«Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է, քանզի երևեցաւ Աստուած մարդ *ծննդեամբ»:* (316 / 1) Եւ յետ Ճ ամի *ծննդեան* Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր *ծննդեան:* (149 / 18) եկն ի սահմանս երկրի *ծննդեան* իւրոյ. (151 /4) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր զանձուկ սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս *ծննդեան /գրքում՝ սննդեան/* իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 12) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ՋԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ *ԾՆՆԴԵԱՆ* ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314 / 15) յետ նոցա այլք տօն *ծննդեան* և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս (316 /2) որ օր *ծննդեանն* էր Քրիստոսի (174 /9) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին *ծննդեանն* ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 /5) Ի սորա՝ Առանայ *ծննդոց,* ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 14) Ի սոցա *ծննդոց* կարգեցաւ Առան նախագահ Աղուանից.(41 /11) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի *ծննդոց* իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) և ի վերայ *ծննդոց* իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 /5) ԳԻՐ ԱՋԳԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱԲԵԹԻ *ԾՆՆԴՈՅՆ* (4 /2) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական *ծննդոցն* կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, Առան անուն (8 / 11) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ *ծնունդ* քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն (20 /14) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն *ծնունդ* և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն արևելից: (20 /17) «Իմաստութիւն կենաց մարդոյ *ծնունդ* է առաքինութեան. (104 /9)

յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի *ծնունդ* միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս (104 /11) *Ծնունդ* չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. (227 /19) վասն զի միոյ Աստուծոյ *ծնունդ* հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի: (315 / 10) «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի *ծնունդ* թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 /13) ի հեթանոսութեանն սովոր էին *ծնունդ* արեգականն կատարել այնմ աւուր (316 / 7) Առնու և զվերստին *ծնունդն* ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ (14 / 14) Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին *ծնունդն* ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն (20 /1) Այսպէս և սուրբ *ծնունդն* ճանաչի: (124 / 9) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր, որ է ինն ամիս, և *ծնունդն* նորին Քրիստոսի: (315 /8) Ապա հարկաւորեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա զՔրիստոսի *ծնունդն* յայնմ աւուր: (316 /9) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ, կամ գթալով ի *ծնունդս* որովայնի իւրոյ …այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 /9) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ *ծնունդս* քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 /14) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու, որ մեծ ի *ծնունդս* կանանց ի փրկչէն վկայեալ. (281 /17) «Երիս *ծնունդս* մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315/12) որք զերից ազգաց *ծնունդս* ամուսնացեալ էին (344/15)

ԾՆՈՒՆԴՔ - 1

Որպէս և ասէ իսկ ի *Ծննդոց* պատմութեանն (244 / 10)

ԾՆՕՏ - 2

Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց *ծնօտէն* խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 2) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի *ծնօտսն* տէգ մօրուացն (173 / 10)

ԾՈՎ - 31

Մի եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի *ծով* անդնդային, բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4) այլ առաւել ևս ոգորէր ընդ *ծով* և ընդ ցամաք, (129 /16) այլ թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ *ծով* (131 / 2) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս *ծով* զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) աճապարէր ընդ *ծով* եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7) և *ծով* և ցամաք ունկնդիր եղև կարապետաց Նեռինն՝ որդւոցն կորստեան: (325 / 1) և վտարեալ զնոսա ի *ծով* կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի *ծով* զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 6) որ հեռագոյն ի *ծովէն* մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324 / 5) և անտուստ յաշխարհական *ծովէն* Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին (329 /17) Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Ադրիակէ, յորմէ *ծովն* Ադրիական (6 / 1) ուր Աղուանք են

և *ծովն* Կասպից: (7 / 2) ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի *ծովն* Կասպից. (9 / 6) Զայս ասացին և զհամատարած *ծովն* շարժեցին ի վերայ քո: (21 / 7) զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ *ծովն* Արևելից: (135 / 17) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս երբեմն երթայեցիքն ընդ *ծովն* Կարմիր (137/13) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհին Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ *ծովն* մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 /2) ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ *ծովու* երթային: (84 / 2) Դիմեալ որպէս զալիս *ծովու* նախահաս յԱստեղն լինէին բլուր: (100 / 5) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց … և՛ խռովութիւնք ժողովրդոց՝ որպէս ալեաց *ծովու* խռովելոյ»: (127/15) և որդիքն Հագարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց *ծովու* զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 9) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ *ծովու* և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) ի Վատնեան դաշտին յեզր *ծովուն* մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 /1) որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս *ծովուն* արևմտից: (133 / 17) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք *ծովուն* ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 20) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս ծաւալեալ *ծովուն* առաջի մեր»: (159 /13) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր *ծովուն*, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերք *ծովուն* Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1) եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած *ծովուն:* (192 / 15) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն *ծովուն* արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 /3) Լերինք մշտնջենաւորք և *ծովք* անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ (192 / 8)

ԾՈՎԱԿ - 2

և ելանէ առ ափն *ծովակին* Գեղամայ. և սոքօք վանէ զԵրուանդ. և ինքն տիրէ Հայաստանեայց: (13 / 3) Ապա սիւն առ *ծովակին* կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17)

ԾՈՎԱԿ ԳԵՂԱՄԱՅ - Տե՛ս ԾՈՎԱԿ

ԾՈՎԱՄՈՒԽ - 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց … *ծովամխաց* և ցամաքայնոց, գլխագերծաց և գիսաւորաց. (135 / 2)

ԾՈՎԱՅԻՆ - 1

Ապա ի ծածկել զմեզ *ծովային* ալեացն այնոցիկ, զհետ մտեալ և կաթողիկոսին մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն (156 / 18)

ԾՈՎԱՆԱԼ - 1

լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս *ծովանալ* ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 16)

ԾՈՎԱՊԱՏ - 2

ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ *ԾՈՎԱՊԱՏ* ԿՂՋԻՆ ԱՌՆՈՒԼ (317 / 14) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, գայ պաշարէ զՍևան *ծովապատն* բերդ ամս Գ. (318 / 3)

ԾՈՎԱՍԱՐԱՍ -1

Ծոց *ծովասարաս* զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 / 6)

ԾՈՎ ԳԵՂԱՄԱՅ - Տե՛ս ԾՈՎ

ԾՈՎԵՋԵՐԵԱՅ - 1

Արա՛զսա տուն աղօթից խնդրուածոց, որք յարևելս *ծովեզերեայսն* են: (188 / 9)

ԾՈՎ ԿԱՍՊԻՑ - Տե՛ս ԾՈՎ

ԾՈՎ ԿԱՐՄԻՐ - Տե՛ս ԾՈՎ

ԾՈՐԵՄ - 1

Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ *Ծորեն* յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 24)

ԾՈՑ - 4

զոր միշտ *ի ծոց* իւր կրէր (182 /5) *Ծոց* ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 /6) խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն՝ ոգւոյն *ի ծոցոյն* թափիլ գոլ վարկանելով տիրասպանին. (223 /14) Տիբերական *ծոցք* Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի (230 / 3)

ԾՐԱԳՐԵԱԼ - 1

և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի *ծրագրեալ* (139 / 19)

ԾՈՒԼՈՒԹԻՒՆ - 1

Այլ նոքա հեղգական *ծուլութեամբն* ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 1)

ԾՈՒԽ - 2

զմղձկութիւն *ծխոյն* ի սպիտակութիւն շուշանի շրջեցեր (22/5) և զանազան նշանացն փողփողելով *ծուխ* խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 11)

ԾՈՒՆԳ,ԾՈՒՆԿ - 8

անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ *ի վերայ ծնգաց* ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 /2) և իջուցին զնոսա *ի վերայ ծնգաց* ըստ օրինին իւրեանց (162 /6) Կատարեալ ամ մի ի լերինն ննջէր

ի յերկրի ի վերայ *ծնգաց* իւրոց. (202 /1) և Յովէլ ի *ծունգս* իջեալ՝ շալակ ունէր առաջի: (71 /9) և *ծունգք* նորա զմիմեանս բախէին: (136 /16) և կացեալ ի վերայ *ծնկաց* իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր երգս (186 /14) Եւ անդ կացեալ ի վերայ *ծնկաց* իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 /1) և եղեալ սապատ ի վերայ ինքեան *ծնկացն*՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 / 14)

ԾՈՒՆԿ - Տե՛ս ԾՈՒՆԳ

ԾՈՒՆՐ - 5

որոյ *ծունր* եդեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 / 7) և եդեալ համօրէն *ծունր* ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (239/8) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել *ծունր* և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 / 3) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կռոցն՝ եդեալ *ծունր* (259 / 5)

ԾՈՒՆՐ ԵԴԵԱԼ - Տե՛ս ԾՈՒՆՐ

ԾՈՒՆՐ ԴՆԵԼ - Տե՛ս ԾՈՒՆՐ

ԾՈՒՆՐԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն *ծունրդրութեամբ* թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12)

/ ծ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶԾԱԳԵԼ - 1

տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան *զծագել* առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն (70 / 19)

ԶԾԱԳ - 1

ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ *ԶԾԱԳՍ* ՏԻԵԶԵՐԱՅ (287 / 5)

ԶԾԱԳՈՒՄՆ - 1

որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին *զծագումն* փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9)

ԶԾԱԾԿԵԱԼ - 3

այսուհետև շնորհեաց նմա *զծածկեալ* հոգևոր գանձն (55 / 12) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵՒ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՑԱ *ԶԾԱԾԿԵԱԼ* ԳԱՆՁՆ (66 / 3) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ *զծածկեալն* սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ (214 / 15)

ԶԾԱԾՈՒԿ - 1

Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս ամբոխից: (214 / 18)

ԶԾԱՂԿԱԶԱՐԴ - 1

որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն, փառաւոր առնէին զԱստուած և ասէին. (248 / 8)

ԶԾԱՅՐ - 1

զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 14)

ԶԾԱՆՐԱՏԱՂՏՈՒԿ - 1

Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց (19 / 1)

ԶԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆ - 1

իսկ յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն, սոյնպէս և ոգիք: (87 / 2)

ԶԾԱՌԱԳՈՒԹԻ - 1

Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ (254 / 15)

ԶԾԱՌԱՅ - 4

Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 / 11) և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ նեղեցից զաշխարհս և զծառայս նորա. (139 / 15) ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի (189 / 4)

ԶԾԱՌԱՅԱԿԱՆ - 1

Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական աշխարհս հնազանդ ձերոյ տէրութեանդ. (295 / 15)

ԶԾԱՌ - 6

զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 /15) և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի հուր: (252 /12) Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5) զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն (250 /6) և հատանէ զծառս և ի հուր այրէ (253 /4) Եւ դիմեալ ի ներքս քահանայիցն առ հասարակ՝ կտրեցին զծառսն. (255 / 7)

ԶԾԵՐ - 1

և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս (136 / 7)

ԶԾՆՈՂ - 1

կամ զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական գութս (152 / 9)

ԶԾՆՈՂԱԿԱՆ - 1

կամ զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական գութս (152 / 10)

ԶԾՆՈՒՆԴ - 4

Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 13) իսկ զԾնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի (315 /9) ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 /16) յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 / 5)

ՋԾՈՎ - 3

որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և զերկիր և զծով և զամենայն, որ ի նոսա: (247 /10) յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 /13) «Լցաւ երկիր գիտութեամբ տեառն, որպէս զջուրս բազումս, որ ծածկեն զծովս»: (243 / 15)

ՋԾՈՒՆՐ - 1 և կրկնել զծունր թանայր զգետինն: (151 / 6)

Կ

Կ - 1

սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ (291 / 11)

ԿԱԴՄՈՍ - 1

որ են ի Կադմեայ որդւոյ Ագենովրայ. (5 / 5)

ԿԱԶԴՈՒՐԵԼ - 2

Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 /10) Եւ տանէր բերէր զնոսա պատճառս կազդուրելով. (155 / 5)

ԿԱԶՄ - 2

և ձի թամբեալ և սանձեալ կազմ պահեն. (54 / 6) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. երիվարք պատրաստք, օթևանք կազմք (194 / 17)

ԿԱԶՄԱԾ - 1

Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով … ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74/5)

ԿԱԶՄԵԱԼ - 10

հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ, և խաչ ոսկեղէն ի պատուականագոյն կազմեալ ականց և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ գրեալ (61 / 17; 61 / 19) և զպուրս թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ (62 / 14) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ, և ձիս սպիտակս կարմիր ներկուածով զագիսն կազմեալ (69 / 4; 69 /6) գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 /9) զոր կազմեալ էր ընդդէմ արևմտից (129 /2) եկն ել ընդ ծով,

ճանապարհ *կազմեալ* ընդ աշխարհին Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս (131 / 2) Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն *կազմեալ* (205 / 4) Եւ *կազմեալ* նաւս հարիւր՝ արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ (329 / 1)

ԿԱԶՄԵԼ - 3

և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ *կազմել*, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 18) Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր *կազմել* մորթով և սպիտակ կտաւովք (61 / 6) Եւ սայլ ևս հրամայէր *կազմել* սպիտակ եզամբք լծելովք (62 / 8)

ԿԱԶՄԵՄ - 10

Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ *կազմեն* երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 8) Յայնժամ հանդերձեցան *կազմեցան* յերիս բաժանեալ գունդս (98 /2) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, *կազմեցաւ* մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն (184 /20) *կազմեցաւ*, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին (257/11) *կազմէ* ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194/7) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս զանազան սպասս արքունեացն հարեալ *կազմէին:* (63 / 4) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ *կազմէր* ոսկւով և արծաթով և ակամբք պատուականօք: (61/5) Յայնժամ հանդերձէր *կազմէր* զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր հանճարեղ և իմաստուն (141 / 4) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, *կազմէր*, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ *կազմէր* ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ (262 / 8) ապա թողու զբանակ *կազմն* ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2)

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ - 6

Անտի յարուցեալ ելանէր առ նոսա արքայաչու *կազմութեամբ:* (191 / 2) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին *կազմութեամբ* անյապաղ անդ հասանէր (197 /3) այլ գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ *կազմութեան* պատրաստութեան. (27 /11) պատրաստական յօրինէր զպէտս *կազմութեան* նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 /20) և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն *կազմութեան* բնակչացն (338 / 5) տեսանէաք յելս արքայաչու *կազմութեանն* արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին (200 / 2)

ԿԱԹՆ - 3

կաթամբ բուծեցաւ, զի զանմեղութիւն ընկալցուք. (124 / 13) մի՛ ջուր ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ *կաթին* արասցուք (279 /5) իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ *կաթինն* փափագէր: (250 / 3)

ԿԱԹՈՂԻԿԷ - 2

Իսկ եկեղեցին *կաթողիկէ ...* քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն (283 / 9) Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի նայեցեալ *ի կաթողիկէն* ասէ. (30 / 5)

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ - 91

ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ* (122 / 5) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած *կաթողիկոս* (162 / 5) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ *կաթողիկոս* թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 2) Ուխտանէս՝ նուաստ *կաթողիկոս* և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ: (211 / 7) զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել *կաթողիկոս:* (213 / 9) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս, յայն տեղի, ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս ... *կաթողիկոս* Աղուանից: (239 /15) և ասէ. «Պարտ է մեզ առնել *կաթողիկոս»:* (268 / 4) և եկն առ Մովսէս *կաթողիկոս* (268 /7) Մովսէս նստէր ի Դուին *կաթողիկոս.* (268 /7) որ և յետոյ Հայոց եղև *կաթողիկոս:* (272 / 4) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293/3) ԹՈՒՂԹ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ ԵՂԻԱ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ* (295 / 2) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է *կաթողիկոս* նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց (295 /17) ՁԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ* Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 2) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց *կաթողիկոս* (299 /15) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից *կաթողիկոս,* Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս...և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 4) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, *կաթողիկոս* կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 /15) Ես Եղիայ՝ Հայոց *կաթողիկոս* հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303 /19) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից *կաթողիկոս* ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 /1) Եւ նորա եկեալ ետ զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից *կաթողիկոս.* (313 / 2) Իսկ նորա զկորստեան խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց *կաթողիկոս,* օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 16) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի *կաթողիկոս* Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի. (317 / 4) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից *կաթողիկոս* իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 / 13) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց *կաթողիկոս* վախճանեցաւ (330 / 3)Սուրբն Շուփհաղիշոյ՝ *կաթողիկոս* արևելեայց յԵրուսաղեմէ եկեալ (342 / 10) Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան *կաթողիկոսացս* Աղուանից այսպէս կանոնեցաք. (302/1) մեծարէր *կաթողիկոսաւն* և ամենայն աշխարհակոյտ ամբոխիւն: (212 / 7) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց *կաթողիկոսէ,* յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ ...և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 11) որ էառ զմկրտութիւն ի Վիրոյէ՝

Աղուանից *կաթողիկոսէ:* (172 /12) Ի Սահակայ Հայոց *կաթողիկոսէ* և յամենայն քահանայական ուխտէ … և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 /11) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց *կաթողիկոսէ …* և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 14) Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից *կաթողիկոսէ* (305 / 11) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց *կաթողիկոսէ* (335 / 6) առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց *կաթողիկոսէ:* (346 / 6) սա առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց *կաթողիկոսէ:* (347 / 2) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց *կաթողիկոսէն* (67 / 4) Եւ դարձեալ ի *կաթողիկոսէն* ասէ (204 / 11) ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* (64 / 15) Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից *կաթողիկոսի,* բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱԻԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 4) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից *կաթողիկոսի,* Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 7) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից *կաթողիկոսի* յոյզ քննութեան առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք, որ վերագոյնդ կան ի գրի, նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 /12) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, ԿԱՄ ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ ՎՐԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ. ԵՒ ՋԻՆՋ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ՎԱՍՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (269 / 17) Յետ ճՁ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց *կաթողիկոսի:* (270 / 3) Եւ յետ ՁԷ ամի անցանելոյ ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց *կաթողիկոսի,* բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 /6) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից *կաթողիկոսի,* ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293/4) «Տեառն Եղիայի Հայոց *կաթողիկոսի* ի միաբան ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295/3) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 /12) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՅ (296/6) ԳԱԼԸՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* Ի ՊԱՐՏԱԻ (296 /15) որոյ ուղղափառութեանդ եղաք աշակերտք և եղիցուք տեառնդ Եղիայի Հայոց *կաթողիկոսի,* որ եղեր վրէժխնդիր թշնամւոյն արդարութեան: (301 / 2) ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 /2) վասն որոյ զգացեալ իմ

Եղիայի՝ Հայոց *կաթողիկոսի,* եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) ԿԱՆՈՆՔ ՏԵԱՌՆ ՍԻՄԷՈՆԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ՅԵՏ ԿՈՐՃԱՆՄԱՆՆ ՆԵՐՍԻՍԻ (305 / 9) և ահա գտայ ես ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու *կաթողիկոսի:* (312 /11) և ներեա յանցանաց իմոց՝ Միքայէլի՝ Աղուանից *կաթողիկոսի.* (313 /5) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ* ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 /11) յայնժամ ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց *կաթողիկոսի:* (334 / 16) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփինաց և Չորայ *կաթողիկոսի:* (343 / 3) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, զհետ մտեալ և *կաթողիկոսին* մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 18) Հասին զկնի *կաթողիկոսին* թշնամիքն (157 / 8) Եւ ժողովեալ առ ինքն *կաթողիկոսին* զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս (157 / 15) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ ողջունին, որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի *կաթողիկոսին.* (160 / 14) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս *կաթողիկոսին* իբրև ժամ մի, ասէ. (161 / 4) զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի *կաթողիկոսին:* (162 / 2) Եւ կարդային զանուն *կաթողիկոսին* ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս (162 / 4) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք *կաթողիկոսին:* (163/10) Եւ ժողովեալ երամ երամ՝ ածէին ի դուռն *կաթողիկոսին:* (163 / 14) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ *կաթողիկոսին ...*անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (211 /19) յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի *կաթողիկոսին* և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 16) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի *կաթողիկոսին* և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 /10) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ *կաթողիկոսին* ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 /5) Ապա առեալ զնա *կաթողիկոսին* ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն գաւառին Մեծ Կողմանց (235 /4) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի *կաթողիկոսին* և զօրավարին Հայոց, մաղթէր (236 / 10) խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ *կաթողիկոսին* Եղիազարու (237 /14) և կացին առաջի *կաթողիկոսին* Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ, խնդրէին հրաժեշտ ի նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265 /17) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց *կաթողիկոսին* Գէորգայ գայ յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի (346 /7) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ *կաթողիկոսիւ* գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 12) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՋՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝

ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ* ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՑՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 6) Ընդ որս էր և *կաթողիկոսն* մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. (150 / 1) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից, որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս, Սեմավշնասպ անուն նորա և առ նոյն *կաթողիկոսն* Աղուանից Վիրոյ (154 / 9) Եւ ի յանդիման լինելն երկիր եպազ *կաթողիկոսն* ի վերայ երեսաց իւրոց. (160 / 18) Յարեաւ *կաթողիկոսն* և երկրպագեաց նմա և ասէ. (161 /16) Յայնժամ *կաթողիկոսն* Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 / 19) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր *կաթողիկոսն* ժողով մեծ լինել (203 /9) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և *կաթողիկոսն* ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 / 6) Զայս ամենայն խօսեցաւ *կաթողիկոսն* Աղուանից առաջի հիւղականին Հոնաց. (233 /2) Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի պիտառականն հրովարտակօք հասանէին առ *կաթողիկոսն* և իշխանն Աղուանից. (235 /1) և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ *կաթողիկոսն* Հայոց (236 /2) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ *կաթողիկոսն* (236 /16) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ սուրբ *կաթողիկոսն:* (261 / 11) Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց *կաթողիկոսն,* այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 13)

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ - 1

պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու *կաթողիկոսարան* յԱւանին (268 / 8)

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ, ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ - 8

և ոչ զանուն *կաթողիկոսութեան* նորա եբարձ ի նմանէն. (150 /17) ՅԱՂԱԳՍ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (149 / 13) *ի կաթողիկոսութեանն* Հայոց Եզրի …գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 5) որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս *ի* յԱղուանից *կաթողիկոսութենէն:* (303 / 9) Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս *ի կաթողիկոսութիւն* իւրեանց (14 / 17) ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի *ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (31 /12) ի սուղ ինչ ժամանակ *կաթողիկոսքս* մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 /2) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի *կաթուղիկոսութեան* Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 / 12)

ԿԱԼ[1] - 26

պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ *կալ:* (8 / 9) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս *կալ* առաջի»: (21 /6) Զգոյշ լեր,

սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն *կալ* զյուսոյն խարիսխ (26 / 9) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք *կալ* ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն (65 /13) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն *կալ* և պաշտել՝ զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյն անդր ժողովեալ: (66/14) Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս և հնազանդ *կալ* մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112/11) և բնակչաց քաղաքին *կալ* ընդդէմ նոցա: (135 / 12) այլ *կալ* մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 /16) և *կալ* առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 16) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին *կալ* ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 6) հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և *կալ* առաջի թագաւորաց: (173/13) և արքունի բժշկաց *կալ* առ նմա. (175/2) և հնազանդ *կալ* առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 /5) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ *կալ* նոցա յուղղափառ հաւատս պատուիրանին պահպանութեան: (235 / 12) այլ *կալ* ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 16) «Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն *կալ* առաջի սեղանոյ իմոյ և մի՛ ի հասիցն իշխեսցեն ուտել»: (308 /4) յոր չիշխէին *կալ* անարժանքն կամ զինուորքն. (308 /10) զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք *կալ* ընդ աջմէ քումմէ: (313 / 6) Եւ ազդեալ ի գաւառն զգալ բարկութեանն՝ բողոքէ *կալ* յաղօթս. (322 / 5) նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ *կալ* արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. (325 / 5) Եւ այն ամ հինգ էր իշխանին *կալն* ի Հոռոմս: (312 / 4) Բայց ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց, և կտակարանք և սպասք և տեղիք *կալոյ* նոցա անյայտք մեզ. (342 / 3) հաճեսցէ առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի *կալով:* (155 / 1) Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն *կալով* յաղօթս. (187 /10) ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց *կալով* իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 /13) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից, և *կալով* նորա անդ ամս բազումս: (340 / 14)

ԿԱԼ[2] - 1

տասանորդեցան պտուղք *կալոց* և հնձանաց, անդոց և շտեմարանաց, խաշանց և ամենայն ընտանի անասնոց: (20 / 9)

ԿԱԼԱՆԱՒՈՐ - 5

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն *կալանաւորացն,* հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 5) որ կարի իմն ախորժելի թուէր *կալանաւորացն* (149 / 16) և յախուռն կոչէր արտաքս զամենայն *կալանաւորս* արքային (147 / 5) և արձակեաց զամենայն *կալանաւորս* (148 / 3) Եւ արձակեաց յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն *կալանաւորս* (149 / 3)

ԿԱԼ ԱՌԱՋԻ - Տե՛ս ԿԱԼ

ԿԱԼ ԸՆԴԴԷՄ - Տե՛ս ԿԱԼ

ԿԱԼ ՄՆԱԼ - Տե՛ս ԿԱԼ

ԿԱԼԵԱԼ - 25

Յայնժամ *կալեալ* զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 /15) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս *կալեալ* հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45/ 4) Քանզի սատանայի այսպէս *կալեալ էր* զմիտս իւր չար արբանեկաց (52 /15) և յայնմ ևս դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ *կալեալ* ՝չլինէին խոստուկ: (53 / 6) նոյն ձևով և բազում դեղատուս *կալեալ* ՝հրամայեաց սպանանել. Խորհուրդ *կալեալ* թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 6) Իսկ երանելւոյն *կալեալ* զձեռանէ սարկաւագին և խոնարհեցուցեալ ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 5) զայրագնեալ նոցա փոյթ յանձին *կալեալ* սպանանել զնոսա: (96 /8) որ *կալեալ* զաթոռն ամս ԽԴ (119 /5) Ճանապարհ *կալեալ* ընդ աշխարհն Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 /2) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ *կալեալ* զաչս նոցա սակաւ ինչ արծաթով: (155 / 4) Եւ առժամայն *կալեալ* վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 14) Ականջ *կալեալ* զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 5) Յայնժամ *կալեալ* օգնական զդշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց Մեծաց (236 /14) ապա Գարդմանայ տէրն *կալեալ* զերեսին արսն…ետ կապանօք ածել ի Հայս: (269 / 5) զորոց փոյթ *կալեալ* իշխանացն Հայոց 286 / 8) Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ *կալեալ* զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 11) Ապա *կալեալ* շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի (318 / 15) Եւ զմի ամ *կալեալ* զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն գաւառի: (321 / 15) և օթեվանս առ նմա *կալեալ* ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր (325 / 11) ամրացան ի բերդն Գորոզու և *կալեալ* զգաւառսն զամս ԺԲ (327 /9) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասադայ *կալեալ* մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 /11) գործակից իւր *կալեալ* զմեծ նահապետն Գէորգիոս (330 / 14) որոյ բռնազբօսութեամբ *կալեալ էր* զգաւառն Գեղամայ. (340 /9) որք փոյթ յանձին *կալեալ* իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4)

ԿԱԼՈՒՄ - 1

զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ քահանայք *կալցեն* ճշմարիտք և ուղղափառք (310 / 3)

ԿԱԼՈՒԱԾ - 1

զոր Աբրահամ գնեաց *ի կալուածս* շիրմացն: (284 / 15)

ԿԱԽ - 1

և պսակ փշոյն կայ *ի կախ* զթարբէն (283 / 15)

ԿԱԽԱՐԴԱՍԱՐ - 2

զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ *կախարդասար* վհկաց և գետնակոչ քաւդէից

(246 / 4) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր *կախարդասար* քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14)

ԿԱԽԱՐԴ - 7

հրամայէր ժողովել զմանկունս *կախարդացն* (50 / 17) «Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպէ՛ս հրապուրեցայ *ի կախարդացն* (148 / 15) տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ *կախարդացն* և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256/16) Եւ զբազում *կախարդս* այնուհետև …առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 5) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հռնաց առ քաւդեայսն և *առ կախարդսն* ... ասէ. (252/9) զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին *կախարդքն* և քաւդեայքն (250 /12) Յայնժամ քաւդեայքն և *կախարդքն* և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 9)

ԿԱԽԱՐԴՈՒԹԻՒՆ - 5

Եթէ զայլ ոք մատնեալ *կախարդութեամբ* չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 /4) որ դիւցազնային *կախարդութեամբ* զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 /9) Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան *կախարդութեամբն* սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253/9) որ կամին դիւապաշտ *կախարդութեամբն* զարհուրեցուցանել զիս (254/11) յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն *կախարդութեանն* (257 / 3)

ԿԱԽԵԱԼ - 2

զոսկեծայր քստից մարգարտաձև ի վայր *կախեալ* բոլորովիմբ: (199 / 11) և զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս *կախեալ* ձևանայր պատիճ (200 / 5)

ԿԱԽԵՄ - 2

զորմէ զքեզ բևեռեալ *կախեցեր* յերկրի (188 / 6) և պրկեալ, հազնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ *կախեցին* ի վերուստ զպարսպէն: (153 / 7)

ԿԱԿԱՆԱՒՈՐ - 1

ողբային զիշխանն *կականաւոր* և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 15)

ԿԱԿԱՆԵՄ - 1

զոր ողբերգական կանայք *կականէին* ՝ասելով. (337 / 3)

ԿԱԿՂՈՒԹԻՒՆ - 1

զխոշորութիւն կայծականցն *ի կակղութիւն* վարդի փոխեցեր (22 / 3)

ԿԱԿՈՒ - 1

«Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին *Կակուայ* (312 / 9)

ԿԱՀ - 2

զորս կոտորեցին և զորս զհետ *կահուց*, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 /11) Եւ մետաքսառէչ և

զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 9)

ԿԱՀԱԿԻՐ - 1

անշքեղացուցանէին զտեսիլ նոցա իբրև զիշուց կահակրաց: (169 / 10)

ԿԱՀԱՎԱՐ - 1

Եւ հրամայեաց կահավարից և սայլից բառնալ. (159 / 6)

ԿԱՀՓԵԱՆ - 1

Երկրորդ իշխան Տաճկաց զկնի Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4)

ԿԱՂ - 2

չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 /2; 34 /2)

ԿԱՂԱԼ - 1

Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (87 / 1)

ԿԱՂԱՆԿԱՏՈՒՔ - 7

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ …Յովսէփ՝ Կաղանկատուաց երէց …Բակուր՝ Կաղանկատուաց նահապետ և այլք բազումք …կարգեցաք այսպէս. (90 /1; 90 /5) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի մէջ սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. (133 / 1) որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց (137 /8) Կաղանկատուաց վանք ի նոյն կողմանն, այժմ Թէոդորոս ունի. (285 / 14) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս … Դաւիթ՝ Կաղանկատուաց վանական … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 8) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 2)

ԿԱՂՆԻ - 1

ի վարսաւոր ծառոցն կաղնեաց բարձրագունից…հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ (250 / 4)

ԿԱՂՍԵՏ - 3

«Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի Մխանց տոհմին ի վայրս Կաղսետու: (120 / 10) որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսետու առ իս Վեհիկս: (121 / 7) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից և քաղցրութիւն առողջական վայրին Կաղսետու: (121 / 15)

ԿԱՂՍ Ի ԿԱՂՍ - Տե՛ս ԿԱՂ

ԿԱՃԱՌ - 5

Եւ անտի յարուցեալ բազմախումբ կաճառաւն /գրբում՝ կարճառաւն,ծն. ՝կաճառովն,ճիշտը՝ կաճառաւն/ մտանէ ի Գարդման գաւառ. (187 / 17) կաճառ ամբոխ մարդկան բազմանայր: (224 /1) զի կուտեալ զինեալ խուռն կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ (224 /14) Եւ

յոգնայեղց *կաճառացն* ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 9) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ *կաճառան* կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 14)

ԿԱՃԱՌԱԽԻՏ - 1

և տուեալ ցեղիցն երկաքանչիւրոցն պայքար յանդիման *կաճառախիտ* բազմութեանն: (257 / 17)

ԿԱՃԵԱՅ - 1

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ *կաճեայ* շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 3)

ԿԱՄ /գ./ - 4

Մեր *կամ* է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 / 9) «Եթէ *կամ* է քո, կոչեա՛զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից (293 / 8) որպէս *կամ* եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 16) վասն զի *կամ* էր նորա զաշխարհն յայնմանէ ուսուցանել: (321 / 13)

ԿԱՄ /բ./ - 99

Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն և *ընդդէմ եկաց* պատերազմաւ Արեաց գնդին (16 / 8) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի և *եկաց* ընդդիմակաց Հայոց: (29/14) Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ *ոչ եկաց* ի կողմանս Չորայ (114 /3) ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ *եկաց մնաց* որ էրն. (124 / 5) առաւել լուսաւորէ զԱղուանս և *կայ* մնայ որդի մշտնջենական լուսոյն: (14 / 15) և ահա *կայ* պահի քեզ անձեռագործ պսակն (25 / 7) մինչդեռ կենդանի *կայ* մարդն (53 / 17) Եւ արդ՛ մի յերկուց առաջի *կայ* ձեզ նախարարացդ Հայոց՛ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 2) և պսակ փշոյն *կայ* ի կախ զթարբէն (283 / 15) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Չիթենեաց լերինն *կայ,* Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող (285 / 10) զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել *կայ* առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 / 3) յորում *կայ* գիր այսպէս. (313 / 2) որ դեռևս *կայ* ի նմա: (320 / 13) գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ նմա դադարեալ *կայ* յուսման: (321 / 3) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ *կայի* ընդ միտս իմ (120 / 15) «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ *կայի* ի վայրին Կակուայ (312 / 8) Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն մեծ, մինչև որ անդն *կային* անկանել յերկիր: (11 / 11) յայսմ ահի և ի դողման *կային* ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս (33 / 19) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք *կային* անմռունչ ամենեքեան(36/1) Եւ ամրածածկեալ *կային* երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն (40 /12) յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն *կային:* (56 / 6) երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն *կային:* (56 / 8) ուր *կային* նշխարքս այս (56 / 10) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն *կային* (56 / 15) ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի

ամենասուրբ նշխարքն *կային:* (59 / 13) ուր սուրբ նշխարքն *կային* (59 / 14) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր ի վերայ տարմալոյն, յորում սուրբքն *կային* զայս օրինակ. (60 / 1) յորում պաշտօնեայքն և թագաւորն և յոլով ի ժողովոյն *կային* ի ներքս (61 / 11) ուր *կային* նշխարք սրբոյն. (71 / 5) Արդ՝ իբրև լսեր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն *կային.* (147 / 18) և ասէ ցորս անդն *կային.* (159 / 6) Եւ միշտ քաղցեալ *կային* աչք նոցա յագահել և հանել զընկերին: (164 / 18) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ *կային:* (168 / 19) բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ *կային* հնազանդեալք (195 /8) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն *կային* անկեալ ընդ քնով: (222 / 12) Բայց ոչ *կային* նշխարք սրբոցս ի վայրքս: (280 / 17) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵՒ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵՒԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ (320 / 16) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք *կային* յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 11) «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր, ուր *կայս.* դարձարո՛ւք, երկի՛ր պագէք սմա. Ջեբու խաքան է այս»: (140 / 4) ուր ուրեք *կայր* նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 13) որ միշտ հակառակ *կայր* եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 10) Եւ իբրև մտին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, *կայր* խաչ արտաքոյ դրանն. (59 / 3) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ *կայր* յԱմարաս. (75 / 1) ուր խաչն *կայր:* (77 / 8) ի հասարակ աւուր ի քուն *կայր* (78 / 6) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ *կայր.* ճրագն լուցեալ, և աբեղայն առընթեր *կայր* ի տեղւոջն: (79 / 4; 79 / 5) ի միում *կայր* յարեալ Զաքարիայ (81 / 16) ուր *կայր* գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ *կայր* իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) զի թարգման *կայր* ի միջի նոցա, որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) և ԻԵ տարի անմարդ, ապալեր *կայր* երկիրն ամենայն: (108 / 19) բայց վասն զի չև ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի *կայր:* (138 / 6) և *կայր* դողեալ՝ թափեալ ոգի իւր յանկարծ երկիւղէն. (148 / 8) Բայց զի առաջի *կայր* նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 /10) ընկճեալ *կայր* իբրև զօձ ի ճանապարհին դարանակալ (167 /12) Անդ *կայր* մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ (205 / 4) զի ոչ *կայր* սակաւ ինչ ի նոսա երկպառակութիւն. (205 /11) ուր *կայր* մատուռն մի: (209/14) յորս ոչ սակաւ *կայր* հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 / 17) ուր *կայր* դադարեալ անդ խաչն Քրիստոսի: (215 / 11) *Կայր* անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ (215 /17) Այլ դեռ շունչն ի նմա *կայր.* (224/10) և դառնաշունչ օդն ոչ սակաւ *կայր* ի վերայ: (239 / 12) որում *կայր* խաչ մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ ի տէրունական խաչէն: (255 / 15) որ հրեշտակ Աստուծոյ *կայր* ի սպասու նմա (260 / 6) յորոյ վերայ *կայր* փրկիչն առաջի Պիղատոսի (284 / 2) մինչդեռ Զ օր *կայր* ի աղկադէէ ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 8) մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ *կայցեն* կիրճք ճանապարհաց (145 / 7) մեր նշխարքն *կան* յեկեղեցւոջն … «Արի երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն և ուշ կալջիր լուսոյն, թէ յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր *կան* նշխարք մեր»: (58 /10; 58 /14) Մինչդեռ զգեցեալ զսպառազինութիւն մարմնոյ՝ *կան* ի ծանրութեան (87 / 3) որ վերագոյնդ *կան* ի

գրի (126 /13) զի կան և կամին լսել (128 / 3) մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 10) Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ (192 / 8) սակայն պատճառք կան (265 / 8) զի ճ աւելի վանք …կան անդ (286 / 8) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 13) որք ըստ կարգի կան ի գրիդ (304 / 15) «Ջի՞ կաս, հի՞մ յապաղես (155 /11) Ասէ առ նա Մահմետն. «Ջի՞ մարդ ես, վասն է՞ր կաս ի քարանձաւդ»: (288 / 1) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 / 5) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ (310 /19) Դարձեալ աղաչեմ և ասեմ, զգոյշ կացէք: (311 / 4) փոխանակ զի ոչ կացի ես յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 8) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 / 2) Եւ որք ըստ կարգի կացին թագաւորք Աղուանից տասն. (41 / 13) Իբրև լուան զայս, բազումք յօժարեցան ելանել զհետ նորա, և սակաւք սրտաբեկեալք յետս կացին: (159 /10) և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 / 16) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին (272 / 12) վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) և քաջամուխ կացին ի մարտի զամիսս ԺԳ: (334 / 9) այս իրաւունք կացեն յայսմհետէ և առ յապա (309 /17) և այլքն կացեն (339 /7) երէցն առաջի սեղանոյն կացէ (93 / 2) այս կացէ ի պատշաճն: (172 / 13) զի ի հնազանդութեան կացէ նմա. (180 /1) զի կացէ յաշխարհիս մերում և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 / 10) և կացէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14)

ԿԱՄ/շ./ - 104

կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի հովիտս, կամ ի խորաձորս (8/6; 8/8; 8/8) և առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 / 9) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր, որ ոք բագին արասցէ և դիւթ հարցցէ, և կամ եթէ զինչ և իցէ, որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի (50 / 1) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ իսկ արարեալ. (51 / 18) Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն և կամ թէ յերկիւղէն հինին ճեպելոյ, և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 /4; 65 /5) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան գտող (83 / 15) կամ կենդանիքս ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86 /15) Լուծումն. «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի

տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 /1; 88 /1; 88 /3) Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն մարերի (89 / 15) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա (91 / 10) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, նի որ անօրէն և մարդասպան է, և՛ կամ զգէտս հարցանէ, զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին (92 / 3) Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ, և նոքա խոստովանեսցին, եթէ այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ (92 / 12) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 /9) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կաթի՛ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 /2) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կաթի՛ նշխարս ինչ բերէ, կաթի՛ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 /4; 94 /4) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց, կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել մինչև ի մահ (101 / 9) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ (104 / 14; 104 /15) որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին: (125 / 10) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն, զի մի ոք կորիցէ ի հովուաց կամ ի հօտից (125 /19; 126 /1) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ ականց պատուականաց, կամ ոսկեման մարգարտայեռ հանդերձից, բեհեզից և ծիրանեաց, կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 /1; 134 /1; 134 /1) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. (134 / 13) և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ յանպիտանս և յանօգուտս. և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս, և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի խանդաղատանս տղայոց (136/6; 136/6; 136/7) իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց (143 / 9) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ, կամ գթալով ի ծնունդս որովայնի իւրոյ, կամ զմտաւ ածել զծնողաց զծնողական գութս (152 / 9; 152 / 9) և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (158 / 1) և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր (158 / 9) և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 /8; 160 /8) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և միթ ոք իշխեսցէ արգելուլ կամ թաքուցանել (163 / 8) և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարաստւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին,

աճէին արտաքս (163 /12) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց (165 / 13) զինչ խորհեցաւ թշնամին և կամ եթէ ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 14) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն Մովսեսի ի հարկանելն զԱմաղէկ, կամ մեծ, զոր Գեդէոնն կոտորեաց, կամ սկայազօր քաջութիւն որդւոյն Յեսսեայ, կամ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ սոցին նման: (169 /20; 170 /1; 170 /2; 170 /2) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. այլև ամենեցուն երևէր ըղձալի: (173 / 17) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 8) Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք: (183 /2; 183 /2) կամ թէ ո՛ր յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 17) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէիս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 /2; 192 /3) կամ եթէ նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց (194 / 2) յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու (200 /1) Աստանօր և արդ զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր խօսեցայց (200 /12) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201/6) զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. զմեծաց նախապարգև աւետեացն քարոզութիւն, թէ ի՞ր արդեօք կամ զի՞արդ ընկալան, որպիսի՞ արամբք, և կամ ո՞ ուստեք էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին և կամ ուր ուրեք զաստուածային ծածկեցին զգանձ. (202 /6; 202 /7; 202 /8) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. (207 / 11) և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ գրուանաւ./գրքում՝ դրուանաւ/ (209 /1) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի (215 /14) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միւս կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 12) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 /12) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 5) մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (246 / 1) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 15) կամ ի ծառն գեղեցկաբոյս, որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ

ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 2; 252 / 4) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա, և *կամ* աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 / 6) Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բազնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա, և *կամ* ի ցաւս ծանրութեան ախտի ինչ արկանել, և *կամ* մահ իսկ հասուցանել դմա, հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս (252 /14; 252 /14) «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ *կամ* զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 /9) որ ոչ ինչ իսկ են, և ոչ չար ինչ *կամ* բարի առնել կարեն (254 /5) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, *կամ* գաղտ կոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (261 / 1) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, *ԿԱՄ* ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ ՎՐԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ. (269 /17) և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. միայն գնել ինչ *կամ* գնոյ տալ որպէս Հրէից: (271 / 1) հնազանդեցարու՛ք դուք միում ի նոցանէ *կամ* ամենեցուն (273 / 2) Եւ նորա խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս *կամ* երիս լինել ընդ իւր (275/6) և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և *կամ* միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 10) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն *կամ* ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս *կամ* եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 /15) Եւ արդ՝ ոչ եթէ մերով անձամբ *կամ* զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն… այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 3) և ոչ անարժանից *կամ* զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 / 19) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և մի՛ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր *կամ* անարժան յանցաւոր ոք *կամ* արատաւոր». (308 /2; 308 /3) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դաթան և Աբիրոն …*կամ* նոյն ինքն Ոզիա (308 /8) յոր չիշխէին կալ անարժանքն *կամ* զինուորքն. (308 / 10) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, *կամ* վաճառել որպէս զստացուած, *կամ* իշխանաց տալ, *կամ* նոցին դայեկաց ի պարգև: (308/15; 308/15; 308/16) Նոյնպէս և քահանայք մի՛ իշխեսցեն զհասն *կամ* զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից (308 /17) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն ուտել զհասն *կամ* զհացն: (309 /11)

ԿԱՄԱԿԻՑ - 2

Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ *կամակից* լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 2) Այնմ և մեք *կամակիցք* եմք. (266 / 2)

ԿԱՄԱԿՈՐ - 1

թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ, մերժեցաւ *կամակոր* խաւարն (20 / 8)

ԿԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ - 4

առնոյր զմնացեալ տապանակն *կամակցութեամբ* եպիսկոպոսին Դաւթի (207 /17) որք սրտայօժար *կամակցութեամբ* իշխանք աշխարհին և

կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 /5) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա *կամակցութեամբ* նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 /13) և զՍամուէլ հաճեցուցանէր ամենայն Աղուանից *կամակցութեամբ:* (335 / 5)

ԿԱՄԱՐԱԿԱՊ - 2

Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք *կամարակապօք.* (283 / 14) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ *կամարակապօք.* (284 / 14)

ԿԱՄԱՐԱՁԵԻ - 1

որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ ունել *կամարաձև.* (215 / 8)

ԿԱՄԱԻ - 11

Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց *կամաւ* յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 12) «Եթէ *կամաւ* յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2) Ապա եթէ *կամաւ* զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 3) Որոց *կամաւ* առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 12) ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց *կամաւ* և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. (124 / 8) եկն *կամաւ* ի չարչարանս (124 / 15) Որ վասն երկիւղի հրամանի նորա ակամայ *կամաւ* յանձն առնոյր (144 / 8) Թէպէտ և ոչ *կամաւ* յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ, այլ իբրև ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ (209 / 11) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար *կամաւ* երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) և նոյնժամայն *կամաւ* իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 1) և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին *կամաւ* եդեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14)

ԿԱՄԱՒՈՐԱԲԱՐ - 1

գնայր *կամաւորաբար* ի թշնամիսն: (181 / 3)

ԿԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 3

Յայնժամ *կամաւորութեամբ* յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 18) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին և անյօժար *կամաւորութեամբ* հաւանեալ ասեն. (266 / 5) յանձն առնոյր զերթալն ի Հոնս քաջայօժար *կամաւորութեամբ* (266 / 9)

ԿԱՄԲԷՃՍ - 1

Եւ կարգէր տեղեաց տեղեաց եպիսկոպոսունս, և՛ երիցունս, և՛ հայեցողս. և ի *Կամբէձա* և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր և այսպէս եպիսկոպոսս և երիցունս և սարկաւագունս. բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 9)

ԿԱՄԲԻՃԱՆ - 1

որք եկեալ ի *Կամբիճան* /անվանացանկում՝ Կամբէճան/ բնակեցան. (305 / 1)

ԿԱՄԵԼ - 1

Իսկ նա վասն *չկամելոյ* զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22)

ԿԱՄԵՑԵԱԼ - 8

կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (32/22) Եւ ոչ *կամեցեալ* իւր իսկ ունել զաթոռ քահանայապետութեան: (34 / 24) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ ի կնութիւն իւր *կամեցեալ:* (100 /16) Եւ զայրագնեալ արքայն՝ այլ ևս սաստկացուցանել *կամեցեալ* զմարտն: (109 / 7) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, *կամեցեալ* ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 / 8) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, *կամեցեալ* զձեռն ի գործ արկանել սուսերաւն (223 /6) հնարել և յըստրեալսն *կամեցեալ,* ըստ բանին՝ «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 8) գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն *կամեցեալ* տիրել (337 / 13)

ԿԱՄԻՄ - 65

զի որում ինքն *կամեսցի* ՝շնորհեսցէ և նա զայն: (182 / 4) *կամեցան* յառնել և ոչ կարացին. (59 / 6) և ոչ *կամեցան* ճաշակել (162 / 7) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ *կամեցան* առնել կաթողիկոս: (213 / 9) Յայնժամ ոչ *կամեցան* տալ նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն: (265 / 18) զոր առ Աստուած *կամեցան* մեղանչել»: (296 / 4) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ *կամեցաւ* նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն (16 / 6) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած *կամեցաւ* յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51/14) Եւ զաշխարհատիկինն… *կամեցաւ* անդէն թողուլ (68/14) Եւ *կամեցաւ* ոտամբն զպատառուածն ծածկել և զլոյսն արգելուլ: (79 / 6) *կամեցաւ* նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7) որ իւրով բարերարութեամբն *կամեցաւ* մերժել զմեզ ի չքոտի կոռոցն վնասակարութենէ: (104/13) որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՝ յոխութեամբն *կամեցաւ* առնել քննութիւն (106 / 9) որ *կամեցաւ* բառնալ զհաւատն Քրիստոսի (112 / 2) *կամեցաւ* զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 13) Եւ լռելեայն ի տաճարն *կամեցաւ* դառնալ: (223 /3) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ *կամեցաւ* ՝ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 6) շահել *կամեցաւ* այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 15) Զի *կամեցաւ* գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և

մարդասէր ամենակալն Աստուած (305 / 14)և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հոռոմս: (328 / 19) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից՝ խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի (344 / 8) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 /8)Հողեղենքն զհոգեղէնսդ երկեցուցանէին, և ապականացուքն զանապականսդ կամէին կորուսանել, և անաստուածքն զաստուածային շառաւիղդ կամէին յարմատոցն կտրել. (21 /15; 21 /16) և նոցա զհետ ելեալ մանկանն՝ կամէին ունել զնա ևս: (52 / 7) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 / 17) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 / 6) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 12) Մինչդեռ զօրինութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին (258 / 10) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 /9) Անտի կամէին միւսանգամ նաւել յերկիրն իւրեանց. (324 / 1) Զոմանս յինքեանս արկին և կամէին յեկեղեցիս ձեռն արկանել: (113 /1) և ինքն զաւետարանն առ և ի բաց կամէր գնալ: (17 9) Եւ սա կամէր խելամուտ լինել վարուց քրիստոնէութեան: (39 / 16) կամէր բառնալ զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի միանգամայն. (42 / 11) կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 11) և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ (72 / 9) և անտի դարձեալ՝ կամէր ձմերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4) և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 / 11) կամէր խօսել առ ամբացեալ բազմութիւնն (136 / 13) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ:(154/17) և կամէր հրապուրել պահել ինչ զպատգամաւորսն (155 / 3) Կամէր անտի ևս մտանել ի Խազիրս (171 / 10) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն (173 / 10) յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու (200 / 1) և ոչ ժողովով կամէր զերթն: (215 /4) կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 /9; 91 /9) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 6) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ, զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 3) «Քանզի կամի թագաւորել փոխանակ քո որդի քո Կաւատ.

(148 / 1) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87/20) «Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ Հայաստան աշխարհին կամին. (38 / 13) զի կան և կամին լսել (128 / 3) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս (254 / 11) և ի վաղիւն հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 /11) ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 7) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամիցի՞ս ընդ աստուածային պատուոյն. (104 / 15) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեա՛ փախչել զերծանել (155 / 14)

ԿԱՄ Ի ՍՊԱՍՈՒ - Տե՛ս ԿԱՄ /բ./

ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ - 1

Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 5)

ԿԱՄՈՒՐՋ - 3

Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ (146 / 19) գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 9) իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն, մերձ ի նաւահանգիստն Զոմաքատակ կամուրջին: (103 / 9)

ԿԱՄՔ - 29

Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17/21) և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 2) Եւ արդ՝ եթէ արասցուք ըստ կամաց նոցա և եթէ ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 1) Եւ թոյլ տուեալ ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 8) առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց հարց և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 1) բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ խոստովանութիւն երանելի նախահարցն: (277 / 5) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 3) յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 4) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ գայ յԱղուանս և աստէն ձեռնադրի (346 /7) զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 /11) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ ունի առ աստուածային կամացն կատարումն (55 / 12) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 /21) «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 /3) արար և կատարեաց նա ըստ կամս իւր: (153 / 13) ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր (166 / 7) մինչդեռ և սա առնէր

զիշխանութիւնն ըստ *կամս* իւր (166 /13) մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի *կամս* Աստուծոյ: (213 /13) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի *կամս* իւր: (341 /6) ապա եթէ ոչ, եղիցին *կամք* քո: (134 /4) *«Կամք* Աստուծոյ կատարեսցին»: (234 / 14) *կամք* ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303 /11) զի ինքնակամ *կամօք* ելցեն ընդ առաջ նորա (132 / 5) ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ *կամօք»:* (157 / 15) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ *կամօք* տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին (257 /11) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ *կամօք* ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 /9) Պատուական գտելոցդ և վեհ հոչակելոցդ, որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացասողք. նաև նմանողք թուեցեալք – ի դեպ է ինձ ասել – *կամօք* հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. (276 / 9) ԵՒ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏՆ *ԿԱՄՕՔ* ԺՈՂՈՎՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 /17) Եւ կնքեցաւ *կամօք* մերովք և մատանեօք, որոց անուանք վերագրեալ են»: (302 / 16)

ԿԱՅԱՐԱՆ - 1

Եւ նախ անդ եղեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի *կայարանի* խաչին (97 / 5)

ԿԱՅԵԱՆ - 5

Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք և ի ներքոյ դրուագել զհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց *կայեանս:* (61 / 7) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին *կայեանս* (239 / 14) և զաստուածային առեալ գանձ …եղեալ ի տապանի՝ ծածկէր ի գետնափոր *կայենի:* (96 / 10) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ *կայենի* խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն …ի վերայ գետնափոր *կայենի* խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (97 / 1)

ԿԱՅԵՆԵԱՆ - 1

այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի *Կայենեան* ընկղմեալ ախտ, արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 4)

ԿԱՅԵՆ - 2

Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր, Եւ *Կայենի* երերմամբն վարանեալ շրջեսցի: (227 / 22) Տեսանե՞ս զանոպայ չարութիւնն դիւամոլ ազգին *Կայենի:* (244 / 16)

ԿԱՅԻՆԱՆ - 1

Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և ծնաւ զԿայինան. *Կայինան /անվանացանկում՝ Կայնան/* եկեաց ամս ՃՀ և ծնաւ զՄաղաղայէլ. (3 / 6)

ԿԱՅԼԱԿ - 2

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ *կապակաց* յանդաստանս(199/10) Շնորհք աստուածապաշտութեան Յորդահոս շարժմամբ ի *կապակաց* կողիցն Յիսուսի. (229/5)

ԿԱՅԾԱԿՆ - 2

Նոյնպէս և եթերացայտ *կայծականց,* որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 /10) զխոշորութիւն *կայծականցն* ի կակղութիւն վարդի փոխեցեր (22 / 3)

ԿԱՅՄ - 1

առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական *կայմն* զպարզողն ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218/2)

ԿԱՅՊԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս… *Կայպակ,* Սկայորդի. (41 / 8)

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ - 3

Եւ այնպէս արքայաբար մտանէ ի *կայսերական* մարզարանն: (185 / 3) ուստի և եկելոցն ի *կայսերական* քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 6) որ մեծարեալն էր *կայսերական* պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ. (231 / 3)

ԿԱՅՍՐ - 37

Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն *կայսեր* ի սենեակսն լինէր գովող.(199 / 15) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի *կայսեր,* այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 7) Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ *կայսերքն* Կոստանդիանոսիւ (14 / 8) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի *կայսերէ* զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 6) զի հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր ի *կայսերէն.* (311 / 14) Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի, որ յաւուրս Փլաւոս Հերակլի քրիստոսասէր *կայսերն* (128/13) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ *կայսերն* ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց գյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 9) Ազդ լինէր և մեծի *կայսերն* Հերակլիոսի: (137 / 19) եւ յանդիման լեալ մեծի *կայսերն* Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ *կայսերն* (142 /16) Իսկ *կայսերն* առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. (143 /18) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ *կայսերն:* (144 /5) այլ ինքն գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով տկար զօրուն Խոսրովու առաջի *կայսերն:* (144 / 10) ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ ՋՊԱՐՍԻԿՍ, ԵՒ ՄԱՀՆ ՅԱՋԿԵՐՏԻ ԵՒ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼՆ

ՅՈՒՆԱՑ *ԿԱՅՍԵՐՆ* (177 / 5) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն *կայսերն* Հռոմոց. (181 / 5) Արդ իբրև մատուցաւ հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ *կայսերն,* զուարճանայր, զուարթանայր, բազմամեծար ուրախութիւն զօրն զայն առնէր (181 / 15) *ԿԱՅՍԵՐՆ* ՅՈՒՆԱՑ ԳԱԼՆ Ի ՊԱՐՍՍ Ի ԿՈՉԵԼ ՋՋՈՒԱՆՇԻՐ (183/13) Զնա տեսեալ *կայսերն* խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 /4) Եւ ոչ էր խորհուրդ *կայսերն* ծածկեալ ի նմանէ (185 /13) ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո, և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ *կայսերն* Յունաց աներկբայաբար: (189 / 6) Յայնժամ առեալ *կայսերն* Հռոմոց զսինլքորս զօրացն՝/գրքում՝ զորացն/ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7) տեսանելով զանհնարին տկարանալն *կայսերն* Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 14) և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի *կայսերն:* (321 / 7) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և զհարկն արքունի՝ դառնայ առ *կայսր:* (30 / 1) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս *կայսր* (83 /15) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս *կայսր* օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր *կայսր* (117 / 9) «Ահաւասիկ *կայսր* թագաւորս ձեր, ուր կայս. դարձարո՛ւք, երկի՛ր պագէք սմա. (140 / 3) Իսկ *կայսրն* մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ *կայսրն* Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139 / 8) եդ ի մտի իւրում *կայսրն* օգոստոսական՝ հնարել հնարս, թէ զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 15) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ *կայսրն* Հերակլիոս՝ զետեղանալ նմա անդէն (146 / 14) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ հասանէր յաշխարհն Մարաց առ մեծ *կայսրն:* (184 / 2) զոր առ *կայսրն* ունէր Հռոմոց (194 / 2) խորհուրդ արարեալ ընդ *կայսրն* Յունաց (295 / 17) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ *կայսրն* զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 10) և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս *կայսրն* ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 8)

ԿԻՆ - 19

«Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ *կանամբք* և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 18) մինչև զիշխանսն ազատ *կանամբք* խաղացուցանէր ի Բաղդատ: (333 / 6) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զիօրակինն առնելով *կանայս* և զմի կին ունելով երկուց եղբարց, և պէսպէս *կանայս* առնելով բազում և անկրօն կարգս ունելով

և անկանոն խորհուրդս (241 /16; 241 /17) էառ իւր Ղամէք երկուս *կանայս* (244 /11) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս *կանայս* առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 /17) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ *կանայսն:* (324 / 4) մինչև այլ ևս *կանայք* ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) Այլ և *կանայք* տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ (42 / 15) Յորժամ չուեալ ի Քարուիճէ՝ *կանայք* յառաջ ելանէին ի գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 / 6) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, ևի երիցունք, ևի նախարարք, ևի *կանայք* նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և *կանայք* (85 / 9) զոր ողբերգական *կանայք* կականէին՝ ասելով. (337 / 3) իսկ գերեալ *կանայքն* ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն՝ մինչև ոչ մնալ և ոչ մի (324 / 2) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն ծերոց և երիտասարդաց և գերութեան *կանանց* և տղայոց և կորստեան հոգւոց անմեղաց (43 / 11) զումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք … բազմութիւն ժողովրդոց արանց և *կանանց* (205 / 9) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և *կանանց* (217 / 1) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու, որ մեծ ի ծնունդս *կանանց* ի փրկչէն վկայեալ. (281 / 17) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն, և մինչ յառականս *կանանց* երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 / 15) Եւ իբրև ոչ ուրեք ինչ զեկուցեալ վասն երանելի *կանանցն,* որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն (34 /11) Իսկ *կանացն* քաղաքին հնար իմացեալ՝ բաժակ մահու արբուցանէին Ռուզացն (338 / 7)

ԿԱՆԱՉՈՒԹԻՒՆ - 1

զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ *կանաչութիւն* համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8)

ԿԱՆԳՆԵԱԼ - 6

որ ի մեծամեծ պատերազմունս հռչակապ անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն, նշան յաղթութեան *կանգնեալ:* (14 / 14) Ապա սիւն առ ծովակին *կանգնեալ* և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով (30 /17) և՛ ի տեղիս տեղիս ատրուշանս *կանգնեալ* զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 /1) ուր *կանգնեալ էր* սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի տեառն: (205 /18) և *կանգնեալ* ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հռչակաւոր հանդիսիւք, եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 / 15) զոր *կանգնեալ էր* եպիսկոպոսին յարքունական դրանն (258 / 8)

ԿԱՆԳՆԵԼ - 5

ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՅ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ԿՈՐՑԱՆՈՒՄՆ ՋՈՀԱՐԱՆԱՅՆ ԵՒ ԿԱՆԳՆԵԼ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 / 5) քարարձան տայր կանգնել և համբուրել յանուն Աբրահամու: (289 / 4) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵՒ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵՒ ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ ՆՈՐԻՆ Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄԱ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 / 7) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խռչափողն արտաքս հոսելով (200 / 7) զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս մերում զաթոռ հայրապետական: (260 / 17)

ԿԱՆԳՆԵՄ - 12

Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 15) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 5) զոր անապատաւորն կանգնեաց (76 / 10) զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (187 / 1) զոր հարքն ձեր կանգնեցին (250 / 17) և կանգնեցին նշան տէրունական, յորում կայ գիր այսպէս. (313 / 2) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) զոր ի վերայ դեսպակին հարեալ կանգնէին (62 / 1) և զբեկեալսն ի պարսպէն անդէն շինէին և կանգնէին: (139 /1) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 /9) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն (76 /1) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի (255 / 18)

ԿԱՆԳՈՒՆ - 11

Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց՝ կանգուն մի յերկայնն և կանգուն մի լայնն. (139 /18; 139 /19) որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 6) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 9) Իսկ սուրբ Սիոնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 13) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 11) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 13) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն (285 4) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն (323 /11) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ ոսկրն մինչև ցկանգուն մի. (169 / 9) Անդ անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1)

ԿԱՆԽԱԳՈՅՆ - 1

Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք, Զորս *կանխագոյն* սպառնայր Եսայի մարգարէն (226 / 6)

ԿԱՆԽԱՍԱՑ - 1

առեալ զլրումն ժամանակի ըստ *կանխասաց* մարգարէութեանն (193 / 4)

ԿԱՆԽԱՒ - 3

որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի հոգւոյն սրբոյ բազում մասամբք և բազում օրինակօք *կանխաւ* դրոշմեցան: (127 / 7) Բայց ահա *կանխաւ* ասացից քեզ (134 /4) *կանխաւ* առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից (274 / 16)

ԿԱՆԽԵԱԼ - 2

և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. և հիշատակ սրբոց *կանխեալ* հանապազ. (37 / 4) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ առաջի ամենասուրբ վկայիցն Քրիստոսի՝ երկրպագութեամբ *կանխեալ:* (63 / 12)

ԿԱՆԽԵՄ - 4

այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն *կանխէր* հանապազ (43 / 8) Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս *կանխէր* ՝(48 /17) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ *կանխէր* յաղօթս և ի բարեբանութիւն մեծին Աստուծոյ. (60 / 8) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն *կանխէր* զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 5)

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Այս *կանոնադրութիւն* եդաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ (305 / 11)

ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ - 7

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ *ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ* Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ ԵՂԵՒ (89 / 11) և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ *կանոնական* հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 /13) և ընկալեալ զնամակն՝ ի ժողովումն արևելից ըստ *կանոնական* հրամանի ընկալեալ եղև. (293 /14) և միաբանութեամբ կրօնաւորել ըստ *կանոնական* հրամանի (307 /10) զդոյն աստուածային *կանոնական* իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 /12) սրբոյն Աթանասի *կանոնական* հրաման է, «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». (314 / 8) Եւ նորա *կանոնական* սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 16) և սահմանեցին տառս *կանոնականս.* (314 / 7)

ԿԱՆՈՆ - 11

ըստ *կանոնաց* զնոցայն կատարեցաք զյիշատակ: (281 / 15) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և *կանոնաց,* անվաւեր և անհաստատ է (310 / 7) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և *կանոնացն* այսպէս հրամայեցի (310 / 2) Որք և այսու *կանոնիւ* կացին աշխարհս Հայոց և

Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 /2) Եւ զնոյն *կանոնս* առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք (301 /8) եդեալ *կանոնս* է տունս: (344 /13) որպէս *ի կանոնսն* է գրեալ (92 /15) որ *ի կանոնսն* գրեալն է (94 /8) *ԿԱՆՈՆՔ* ՏԵԱՌՆ ՍԻՄԷՈՆԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԵՏ ԿՈՐՑԱՆՄԱՆՆ ՆԵՐՍԻՍԻ (305 / 9) եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից, ուսոյց և կատարեաց զնոսա առաքելական *կանոնօք:* (20 /5) իսկ եթէ յետ այնր վնաս ինչ գործեսցեն, *կանոնօք* դատեսցին: (93 / 7)

ԿԱՆՈՆԵՄ- 1

Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան կաթողիկոսացս Աղուանից այսպէս *կանոնեցաք* (302 /

ԿԱՆՈՒԽ - 1

կանուխ է մոլորութիւնս մեր, քան զճշմարտութիւնն նորա. (21 / 5)

ԿԱՇԱՌ - 1

իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ *կաշառօք* կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 2)

ԿԱՇԿԱՆԴԵԱԼ - 1

ի դիւաց պինդ կապեալ *կաշկանդեալք* եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15)

ԿԱՊԱԴՈՎԿԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք …Հայք Մեծ և Փոքր, *Կապադովկիա* (5 / 8)

ԿԱՊԱՂԱԿ - 9

որք յԱտրպատականու իշխանացն են՝ բնաւորեալք *ի Կապաղակ* և ի Կողթ. (304/16) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ…Մանասէ՝ *Կապաղակայ* եպիսկոպոս … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 / 18) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի…Գրիգորի՝ *Կապաղակայ* եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 8) ասպատակ սփռեալ յաշխարհն Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս *Կապաղակայ* գաւառին: (232 / 8) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս *Կապաղակայ* եպիսկոպոս, Սահակ Ամարասայ եպիսկոպոս (294 / 12) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ *Կապաղակայ* եպիսկոպոս … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 5) Տէր Մատթէոս՝ ամ մի և կէս, յեպիսկոպոսութենէն *Կապաղակայ* (345 / 9) Տէր Դաւիթ, ամս ԻԸ. յեպիսկոպոսութենէն *Կապաղակայ:* (345/19) Տէր Դաւիթ՝ ամս Է. յեպիսկոպոսութենէն *Կապաղակայ:* (346 / 13)

ԿԱՊԱՆՔ - 9

«Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 /13) Եւ զերկոսեանն զսուսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 1) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 15) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ աճաւ ի Պարտաւ: (335 / 15) զորս… կապանօք և բանտիւք նեղէր և ակամայ ի մոգութիւն խոնարհեցուցանէր: (43 / 4) յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4) Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 12) ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն … ետ կապանօք աճել ի Հայս: (269 / 6) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 9)

ԿԱՊԱՐԱՆ - 2

Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ ձկանց, զի իբրև ի կապարանէ արձակեալ գային: (330 / 2) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 3)

ԿԱՊԱՐԵԱՅ - 1

գտաք …կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ կնիք ի վերայ պնդեալ հոռոմափակ. (210 / 4)

ԿԱՊԱՐ - 1

Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ եդեալ. (206 / 6)

ԿԱՊԱՐՃ - 1

իբրև նետ մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 11)

ԿԱՊԵԱԼ - 14

ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15) չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4) և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր ի վերայ սրբոյ գերեզմանին: (76 / 11) զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 3) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 /7) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 14) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա, որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ: (253 / 6) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 5) այլ

թարր կապեալ է փայտեայ (283 /15) գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ (284 /6) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց (332 /3) կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք (344 / 9) Յիշեցուցանէր և զմահ նախարարացն և զչարչարանս կապելոցն (16 / 11)

ԿԱՊԵԼ - 1

տայր հրաման զաստանայակուր և զղիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (257 / 1)

ԿԱՊԵՄ -12

Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 /5) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) Կապեսցին շաւիղք փախստեան նորա, Եւ թռչունք երկնից ճախրեսցին ի վերայ նորա. (227 / 23) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 6) և ոտք տառապելոց պարաւանդեալ կապեցան ի շղթայս երկաթեղէնս. (339 / 9) Զի ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ ընդ կնոջն. (297 / 5) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն (38 / 15) կապէին զձեռս նորա ի յետս և՛ քարշէին զվարսից նորա, և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա (102 / 1) Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 12) որ կապէր զսուր իւր յազդեր (169 /13) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 6) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5)

ԿԱՊԵՐՏ - 1

Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8)

ԿԱՊԻՃԱՆ - 1

Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 4)

ԿԱՊԿՈՂ - 1

որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 2)

ԿԱՊՃԵԱԼ - 1

ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան (36 / 1)

ԿԱՊՊԱԹԱ - 1

որ Կապպաթա անուանի (284 / 2)

ԿԱՊՏԵՄ - 1

որք աշխարհասէրք զպտուղս կապտէին (217 / 3)

ԿԱՊՈՒՏ - 1

Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ ձիս, և՛ ջորիս, և՛ *կապուտս* յոլով առեալ դառնային: (177 / 13)

ԿԱՊՈՒՏԱԿԱՑԵԱԼ - 1

զի *կապուտակացեալ էր* հարուածովք ահագին տանջանացն: (76 / 12)

ԿԱՌՈՒՑԵԱԼ - 2

որ ի բազմութիւն խաչերոյն *էին կառուցեալ* (74 / 4) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ *կառուցեալ* (74 / 6)

ԿԱՍԿԱԾ - 1

Յոյժ *կասկած* ի միտ անկաւ չարասէր թշնամւոյն (20 / 16)

ԿԱՍԿԱԾԵԱԼ - 1

դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. ոչ ինչ *կասկածեալ* յումեքէ: (142 / 5)

ԿԱՍԿԱԾԵՄ - 2

Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր, *կասկածէր,* երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն (154 / 14) Իսկ նա ոչ ինչ *կասկածէր* ի նոցանէ (178 / 18)

ԿԱՍՊԻՑ ԾՈՎ - 4

ուր Աղուանք են և *ծովն Կասպից:* (7 / 2) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի *ի ծովն Կասպից.* (9 / 6) և անտուստ յաշխարհական *ծովէն Կասպից* ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին (329 / 17)

ԿԱՍՊԻՑ ԱՇԽԱՐՀԱԾՈՎ - 1

որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած *աշխարհածով* ելիցն *Կասպից* յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 3)

ԿԱՍՊՔ - 1

Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհն Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի *Կասպս,* և՛ մինչև ի դուռն Չորայ. (95 / 15)

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ - 1

Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ *կատակերգութիւնք* (183 / 2)

ԿԱՏԱՐ - 2

Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ *կատար* լերինն մեծի (105 / 10) Եւ այնպէս անցանէին աներկիւղ ընդ *կատարն* լերինն (239 / 11)

ԿԱՏԱՐԱԾ - 5

ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ, մինչև լցաւ ժամանակ *կատարածի* կենաց նորա: (145 / 17) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս

աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20) մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 /10) և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 /3) Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 20)

ԿԱՏԱՐԵԱԼ - 17

յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն՝ զտնօրինականն կատարեալ զամենիցս, ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս (10 / 1) և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ: (14 / 6) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ երանելոյն զաստուածեղէն խորհուրդն (36/1) որ և սա նորին խոստովանական վարուքն կատարեալ պսակէր: (36 /8) պատմէին … եթէ զի՛նչ գունակ սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 / 9) Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98 /14) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 /1) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան զնդիւն: (105 / 16) և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ կարգի իւրեանց: (116 /15) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (124 /1) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անեղապէս, (124 / 4) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին.(156 /11) Կատարեալ ամ մի ի լերինն ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 / 1) որով և դուք եղերուքք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258/15) բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ խոստովանութիւն երանելի նախահարցն: (277 / 5) Եւ չոգայ հասի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, և զերկրպագութիւն անդ կատարեալ՝ մեծաւ տրտմութեամբ դարձայ (282 /4) որով և դուք եղերու՛ք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 14)

ԿԱՏԱՐԵԼ - 23

Եւ ի գալն իւրում ի գիւղն կատարել զյիշատակս սրբոցն՝ նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն (51 / 6) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել (64 / 5) այլ մեծագոյն խաչ տուք հարկանել ի տեղիդ և այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ ծխել (76 / 3) Ելանէր ի բանակէն, և յերրորդում գիշերին, յորում չորրորդն մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6) պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ

սրբոցն: (86 / 9) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս *կատարել* ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) Եւ նորա յանձն առեալ *կատարել* զխնդիրն: (110 /6) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի *կատարել* զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16) ետ Աստուած *կատարել* զամենայն կամս իւր (166 / 6) Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով *կատարել* առ ամենեսեան զպատուիրանն և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ ի ծածուկ: (214 /16) և աղաչէր *կատարել* զխնդիրն (236 / 16) վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ *կատարել.* (249 / 2) և զհայցումն մեր *կատարել* ախորժեսջիք (263/15) աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ *կատարել* զմեր հոգևոր խնդիր. (264 / 1) յանձն առին առ հասարակ *կատարել* զխնդիրսն: (293 / 11) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի *կատարել* զկամս իւր իսկոյն (294 / 1) և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն *կատարել* այնմ աւուր (316 / 7) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն *կատարելոյ* ըստ խորագիտութեանն Պարսից (129 / 3) Այս ձևով գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական և անդ հանգուցանէին՝ *կատարելով* զյիշատակ նոցա մեծապէս. (85 / 13) և բազում ուխտս ատրուշանաց *կատարելով* յարուցին հալածանս ի վերայ քրիստոնէից: (95 / 6) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց *կատարելով* զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն աւարին: (115 / 11) Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ *չկատարել* զհայեցումնդ ձեր (265 / 8)

ԿԱՏԱՐԵՄ / ն. չ./ - 63

այլ զկնի լինելով գործոյս փութապէս *կատարեա՛* (203 / 2) Եւ *կատարեաց* զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն (19 / 18) Այսու երկնաւոր բարեօք լցեալ՝ եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից, ուսոյց և *կատարեաց* զնոսա առաքելական կանոնօք: (20 / 5) Արդ՝ իբրև արար և *կատարեաց* նա ըստ կամս իւր և հրամայեաց բառնալ անտի զաւարն ամենայն (153 / 13) Եւ իբրև *կատարեաց* զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահրաշ տօնին էին պատարագք (189/18) դրուատայեղց, համաշխարհալուր *կատարեաց* զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 17) Զայս իսկ *կատարեաց* Մահմետն: (289 /7) որք *կատարեն* զյիշատակ սրբոցն (88/10) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին *կատարեն* (316 / 10) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ թուեսցի, *կատարեսցէ* Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև *կատարեսցի* հիմնարկութիւն մատրանն (86 / 4) Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ գնդին Թոբելեան հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին, զի *կատարեսցի* ընդ նմա զկամս վաւաշոտութեանն իւրոյ: (101 / 5) զի եռօրեայ պահք և աղօթք պնդութեամբ *կատարեսցին* (205 / 11) Վասն որոյ ձայն արկեալ ասէր. «Կամք Աստուծոյ *կատարեսցին»:* (234 / 14) զի *կատարեսցուք* զկամս մեր (139 / 13) մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ

երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 10) Կատարեցան գիրք առաջին «Պատմութեանս Աղուանից»: (105 / 21) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան (127 / 10) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին (44 / 17) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ (263 / 12) Կատարեցաւ շարած երկրորդ միջակ պատմութեան Աղուանից: (286 /12) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից, և ի սոյն կատարեցաւ վկայութեամբ: (342 /8) ըստ կանոնաց զնոցայն կատարեցաք զյիշատակ: (281 /15) և կատարեցէք զխնդրուածս եպիսկոպոսին (236 /18) Եւ անդ զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին զյիշատակ սրբոցն (66 / 13) Զայն օր մեծապէս կատարեցին տօն. (111 /15) կատարեցին զհրամանն և արձակեցին զնա պատուով յաշխարհն իւր: (262 /3) զի փութով երթեալ կատարեցից զհրամայեալսն. (57 / 12) զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 /11) Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. (94 / 6) իսկ զՕնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի (315 / 10) նոյնպէս և կատարէ զփրկութիւնն (315 / 18) կատարէին զչար գործ մատնահատութեան (52 / 3) Եւ մինչ դեռ զառաւօտին կատարէին զպաշտօն յոտնկալեաց, նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի (70 / 8) Իսկ ի վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 13) կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6) ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի անդ և ամ յամէ ուխտաւորեալ կատարէին զյիշատակս նոցա: (97 / 3) Եւ անդէն կատարէին յոդեաց և յայծեաց պատարագս օրհնութեան. (102 / 17) և իսկոյն յարուցեալ ի հսկումն խաչապայծառ տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 /15) Մտեալ ի քաղաքն, երեկօթս արարեալ՝ անդէն կատարէին զտօնն: (239 / 1) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 10) և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Ջ ին մինչև ցՅորնաղիս (316/2) ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ (35 /13) և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 /5) անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47/13) մեծապէս կատարէր զյիշատակ սրբոցն (60 / 11) և անձանձրոյթ կատարէր զյիշատակ սրբոցն (64 / 10) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն Գրիգորիսի (75 / 11) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 7) Եւ կատարէր բանն մարգարէական (165 / 6) զուարթանայր և բազկատարած եղեալ առաջի Աստուծոյ գոհութեամբ զառաւօտին կատարէր զաղօթս: (202 / 11) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս (212 / 6) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ

հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր՝ շահելով իւր զհոգիսն և զբազմաց գինազանդութիւն և զսիրոյն *կատարէր* պատուիրան (238 / 8) նոյնպէս առնէր և *կատարէր* սատանայ: (254 / 1) մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ *կատարէր* (336 / 2) Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ *կատարի:* (12 / 6) Եւ *կատարի* առ Վաչագան արքայ տէրունական ասացեալ բանն (46 /5) և ի նմին դաստակերտին մեծապէս *կատարի* յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 / 1) որ յանուն նոցա *կատարի:* (86 / 18) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց *կատարի* գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 /9) վասն զի միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն *կատարի:* (315 /11) Աստ *կատարին* սահմանք Յաբեթի մինչև ցկղզիսն Բրիտանիկեցւոց: (6/2) Եւ փրկչական բանն անդանօր *կատարիւր* յառնել սուտ մարգարէի (288 / 16)

ԿԱՏԱՐԻՉ - 2

Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և *կատարիչ* ուխտից, լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (88 / 18) որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս *կատարիչք* լինին (302 / 10)

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ - 5

ՎԱՍՆ *ԿԱՏԱՐՄԱՆ* ԵՐԿՈՒՅՑ ԵՂԲԱՐՑ՝ ՄԱՆԿԱՆՆ ԵՒ ՄԻՐԴԱՋԱՏԱՅ (319 / 7) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ ունի առ աստուածային կամացն *կատարումն* (55 / 12) *ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ* ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ (187 / 5) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել *ի կատարումն* գործոյն: (231 / 6) փութով հասանել *ի կատարումն* աստուածային խորհրդոյն: (234 / 6)

ԿԱՏԱՐՈՅ ՎԱՆՔ - 2

Յառաջ քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. ի Դիզափայտ լերինն ի *Կատարոյ վանս* (119 / 11) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս … *Կատարոյ վանաց* տանուտէր …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 7)

ԿԱՏՇԱՆ - 1

և որդիքն Հազարու եկեալ *ի Կատշանէ՝* բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 10)

ԿԱՏՍԱՅ - 1

Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր *կատսայն* հիւսիսոյ՝ անդրէն յետս ընդդէմ որդւովքն իւրովք. (169 / 15)

ԿԱՐԱՊԵՏ - 3

և ծով և ցամաք ունկնդիր եղև *կարապետաց* Նեռինն՝ որդւոցն կորստեան: (325 / 1) յայնժամ ի ձեռն *կարապետի* խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց (189 / 9) որք են *կարապետք* և զօրք Նեռինն (289 / 16)

ԿԱՐԱՊԵՏ - 1

և հանդերձեալ իմ աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր *Կարապետին* (282 / 2)

ԿԱՐԱՍԻ - 4

Եւ յօժարեցուցեալ զոմն բազում մեծարանօք և *կարասեաւ* (144 / 5) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ *կարասեաւն,* (129 / 14) զի գիտասցէ ինքն պատուել *կարասեաւն:* (159 / 4) և զթաքուցեալսն ի ներքոյ *կարասւոյ* կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 12)

ԿԱՐԱՑԵԱԼ - 5

ոչինչ *կարացեալ* պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին յուղիղ հաւատոցն Քրիստոսի (33 / 4) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ *կարացեալ* ըմբռնել և կամ թէ անփոյթ իսկ արարեալ (51 / 18) Եւ ոչ *կարացեալ* հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի ի նմին տեղւոջն: (105 / 15) որոց ոչ *կարացեալ* նկատել, իմանալ զարեգականն արդարութեան: (242 / 1) Ապա յայնժամ ոչ *կարացեալ* յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 5)

ԿԱՐԳ - 37

և հաստատեալ կալաւ *կարգ* ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 / 11) Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ *կարգ* այս լիցի. (90 / 15) եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա *կարգ* (92 / 13) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի *կարգ* բանիցն (170 / 3) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի *կարգ* ուղղութեան եկեսցէ: (301 / 15) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին մի՛ մերձեսցին՝ մի՛ ի պաշտօն, մի՛ ի *կարգ* և մի՛ ի տեղի քահանայիցն. (308 / 6) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ *կարգ* ուղղութեան, որ խոտեալ իմն է և իրք հարձուածեալք: (328 / 13) Եւ *կարգ* եդ յոր խաչին տօնել ի Գիս: (344 / 7) Յոյժ ցանկալի էր *ըստ կարգաց* գտանել զպատմածս (12 / 11) Շինէր և եկեղեցիս *ըստ կարգաց* և քաղաքաց. (37 / 3) սա է պարծանք պարծանաց. և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ դրուանաւ. այլ յայտ է, թէ *ի վերայ կարգաց* լուսեղէն աշտանակի (209 / 2) անձամբ առեալ սորա զպատիւ, յետոյ լուծեալ *ի կարգէն* առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուինի ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 6) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն *կարգի* հրամանաւ Վաղարշակայ (8 / 11) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵԻԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱԻ, ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 8) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան,

քահանայք ի քահանայութեան …և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր *կարգի:* (26 / 3) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ *կարգի*: (40 / 15) Եւ որք ըստ *կարգի* կացին թագաւորք Աղուանից տասն. (41 / 13) և հրամայէր վարժել և հմուտ լինել *կարգի* քրիստոնէութեանն: (51 /5) ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ, այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ *կարգի* քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն (85 /4) մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ *կարգի* քրիստոսական կրօնից (103 /15) և այսպէս կատարեալ զամենայն ըստ *կարգի* իւրեանց: (116 /15) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, քանզի անցանել զանցանէ զչափ *կարգի* տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12) Եւ ըստ զօրավարաց *կարգի* տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 5) Եւ ըստ *կարգի* պատուաւորքն մտանէին ահաբեկեալք: (183 / 6) այն ըստ *կարգի* կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 9) ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ *կարգի* եպիսկոպոսաց (238 / 15) որք ըստ *կարգի* կան ի գրիդ (304 / 15) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ *կարգի* զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) ոչ հեստել և համառել առ խոնարհութեան *կարգին* (35 / 2) «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ *ի կարգին* է. (216 / 3) և որպէս *կարգն* է, ի տարւոջն եպիսկոպոսին ընծայ տարցի: (90 / 8) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ … *ի* նոյն *կարգն* դարձցուք. (128 / 2) ոչ ամուսնացեալ *ի կարգս* աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36/12) Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար *կարգս* բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 /1) և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն *կարգս* ունելով (242 /1) և բազում *կարգս* ուղղութեան աւանդեաց եկեղեցւոյ վրիպելոյ. (297 /14) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ *կարգս* անխափան պահել (307 / 8)

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Ապա չուէր բանակն ամենայն առաջին *կարգադրութեամբն* և սրբոցն դասուք: (83 / 8)

ԿԱՐԳԱՒ - 1

յանդիման ունէին առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ *կարգաւ:* (235 / 3)

ԿԱՐԳԱՒՈՐԵԱԼ - 1

որք էին *կարգաւորեալք* ի մեծի դրանն. (141 / 22)

ԿԱՐԳԱՒՈՐԵՄ - 1

կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. (272 / 6)

ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 3

ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ *ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ* (271/7) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն *կարգաւորութիւնս* ի սուրբ քառասներորդսն ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն բանակս (257/10) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԵՒ *ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (42/7)

ԿԱՐԳԵԱԼ - 10

Եւ նախարարութիւն Առաւելեան տոհմին յազգէ Սաթինկայ է *կարգեալ* (13 / 14) և ի Կամբէձս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից *կարգեալ* հաստատէր և այսպէս եպիսկոպոսս և երիցունս և սարկաւագունս. (50 / 9) ՈՐ ԷՐ *ԿԱՐԳԵԱԼ* ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. (78 / 4) և ի տան թագաւորի *կարգեալ* քահանայս՝ դառնայ ի Հայս: (118 / 1) Իսկ ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար *կարգեալ* զեղբօրորդին իւր (142 / 8) Եւ հրաման *կարգեալ* ի վերայ թէ մի՛ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 / 16) զոր շարաքերեալ և *կարգեալ* էր (211 / 3) Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի *կարգեալ* եկեղեցին՝ ի վիճակ Գիսաւան նահանգին: (220 / 4) Այսպիսի օրինակաւ *կարգեալ* և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս (255 / 17) «Հաճոյ թուեցաւ հոգւոյն սրբոյ և մեզ՝ այսպէս *կարգեալ*. (308 / 12)

ԿԱՐԳԵԴՈՎՆԱՑԻՔ - 1

և *Կարգեդովնացիք* են եկք ի Տիւրոսէ: (5 / 6)

ԿԱՐԳԵԼ - 9

և հաստատել *կարգել* յիւրում իշխանութեանն զմոգութեան դիւապաշտութիւնն (42 / 13) և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և երիցանց՝ *կարգել* և յարմարագոյնս երթալ (73 / 11) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. ԵԻ ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵԻ *ԿԱՐԳԵԼ* ՎԵՐՍՏԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵԻ ՀԱԻԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (117 / 6) և այլ ոչ ևս կարաց *կարգել* զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 15) Ապա հարկաւորեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և *կարգել* նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ աւուր:(316 / 9) *ԿԱՐԳԵԼ Ն* ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ՁՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (8 /2) որ ի *կարգելն* իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս (8 /5) ՎԱՍՆ *ԿԱՐԳԵԼՈՑ* ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ (50 / 14) Նոյնժամայն հրամանակատար լինէր աստուածային պատուիրանին՝ *կարգելով* զինքն բարեպաշտ, հալածական առնէր զորդիսն խաւարի: (249 / 3)

ԿԱՐԳԵԼՈՑ - 1

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ *ԿԱՐԳԵԼՈՑ.* (41 / 2)

ԿԱՐԳԵՄ - 24

Ապա *կարգեաց* նոցա առաջնորդ և վերակացուս (8 / 10) զոր *կարգեաց* սուրբն Գրիգորիս (39 / 13) և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում և վասն բազում սիրոյն իւրոյ *կարգեաց* զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 / 15) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած *կարգեաց* զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) Մովսէս տօնս *կարգեաց* Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն (314 / 17) և զտեալ զոսկերս երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի և *կարգեաց* յիշատակս գրով:

(332 / 15) դպրապետս ի տան իւրում կարգեաց. (341 / 5) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք (274/9) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 8) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 15) մերժեցաւ կամակոր խաւարն, կարգեցան երեխայրիք եկեղեցւոյ (20 / 8) Ի սոցա ծննդոց կարգեցաւ Առան նախագահ Աղուանից. (41 / 11) վկայեալ յամենեցունց կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն Աղուանից: (132/18) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի սուրբ քառասներորդսն ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն բանակս (257/10) որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից (298 / 18) Եւ ի բերել զզրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 2) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 6) կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282 / 12) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր (49 / 18) Եւ կարգէր տեղեաց տեղեաց եպիսկոպոսունս, և՛ երիցունս, և՛ հայեցողս. (50 / 8) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս ի վերայ. (51 /3) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139/7) և արձակէր գունդս և կարգէր կողմնակալս Աղուանից նահանգիս: (180 / 1) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224/11)

ԿԱՐԳԸՆԿԷՑ - 1

Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 12)

ԿԱՐԴԱԼ - 4

և միաբան առ հասարակ ամենեցուն մեծաձայն հրամայէր կարդալ (51 / 9) և ցնծալով ամենեքեան օրհնեն զնա՝ արքայ կարդալով»: (148 / 4) Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 4) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 / 4)

ԿԱՐԴԱՄ - 7

Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին, այպանէին, պիղծ և արուազեղծ կարդային: (140 / 7) որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 / 10) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս

(162 / 4) Բերան ամենեցուն *կարդայր* վա՛յ, վա՛յ. (156 /4) Լայր առաջի տեառն, *կարդայր* և ասէր. (191/12) «Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ *կարդացի* զգիր մտերմութեան (296 / 8) յիրաւի սմա Յոյնք Ապողովն *կարդացին։* (24 / 15)

ԿԱՐԴԱՑԵԱԼ - 1

Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած *կարդացեալ* ՝փրկիչ անուանէք: (246 / 10)

ԿԱՐԵԼ - 2

զի մեծ վիհ ընդ մէջ *կարել* ճանաչել զԱբրահամ: (88 / 7) ոչ ոք *կարելով* ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8)

ԿԱՐԵԿԻՑ - 2

Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք *կարեկից* լինել ձեզ (123 / 7) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել *կարեկից* իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 9)

ԿԱՐԵՄ - 79

և ոչ *կարասցեն* ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 15) «Արծաթ նոցա և ոսկի *միւք կարասցեն* փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն (247 / 16) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ *կարասցես* ի մէնջ զշնորհս երկնային (104 / 14) «Զի եթէ յաղթել ոչ *կարասցես,* իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 / 17) որով *կարասցէ* գտանել զցանկալին յոյժ բարի անձինն: (65 / 7) և այնչափ հովուեսցէ երէցն, որչափ առաջնորդել *կարասցէ։* (91 /18) զի *կարասցուք* ցածուցանել զերեսս նոցա պատարագօք»: (158 / 15) ոչ *կարաց* ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) և նա անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիսս յոլովս և ոչ *կարաց* առնել ինչ: (30 / 16) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ *կարաց* գամազիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) եթէ յետ ուրացութեանն *կարաց* գլուխ առաքելոցն լինել (48 / 18) վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք *կարաց* շինել (65 / 11) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ *կարաց* (136 / 15) և այլ ոչ ևս *կարաց* կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 15) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ *կարաց* արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 /7) որ մեծաւ ջանիւ *կարաց* գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) Եւ ոչ ոք *կարաց* ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց (157 /1) կամ թէ ո՛ր ոք յարքայիցն Պարսից որ *կարաց* յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 18) և զորս ոչ *կարաց* ըմբռնել՝ դարան գործեալ մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ *կարաց* մտանել: (319 /2) և ինքն ոչ *կարաց* օրհնել ձէթ (328 / 10) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ *կարաց* ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341/6) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ *կարացաք* գտանել»: (71 /4) իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին

նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 1) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին: (59 / 7) Եւ առին զգանձս ուսկւոյ և արծաթոյ անհամարս … նի զոր ինչ բառնալն կարացին ի թագաւորական տանէն (108 /10) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132 / 12) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս (137 / 9) զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 / 11) զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ ինչ գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 / 13) փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ լինել երկնչիմ: (18 / 3) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն (65 / 13) «Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. կամ կենդանիքս ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86 / 16) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել (165 / 3) Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) Արդարև կարեն բարեխօսել հոգիք սրբոցն (88 / 11) և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն, և ո՛չ զպաշտօնեայսն պատուել կարեն (254 /16; 254 /16) Այսք ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն, և հայրապետն զամենեսեան: (272 /10) բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 8) Բանս չորեքնիութեայս աշխարհս կալէ ասել: (23/12) և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 15) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ո՛չ ոք կարէ զբաժակն տեառն ըմպել և զբաժակն դիւաց (242 /16; 242 /16) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 / 6) որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 /15) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բռնութեամբ, մաղթէին զճիղբ մանուկն և ասէին. (40 / 2) ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (59 /5) Եւ իբրև ոչ կարէին հաւանեցուցանել զանհրապուրելի Թագուհին, կապէին զձեռս նորա ի յետս (102 / 1) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել, այլ բազումք կոտորէին: (109 / 6) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 15) զոր ի նուս բարձեալ բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2) և մեծ ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205 / 17) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 5) սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 7) Եւ ոչ ինչ կարէին գործել ի սուտ և ի մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11) զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին (323 / 12) և ոչ կարէր քակել զաղիւսաշար պոյր գմբեթին (97 / 7) և ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 7) և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7) զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: (139 / 19) Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և

զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 2) Այլ ոչ կարէր ստէպ ստէպ զնա յաղթահարել սրով: (223 / 5) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենինի: (223 /10) և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել (338 / 6) ոչ կարէր ակն յայտնի Արեացս զնդիս ցուցանել (107 / 4) և ահա ոչ կարէր տոկալ (139 / 10) Ապա եթէ դուք ոչ կարէք յանդիմանել զդա և զարհուրեցուցանել ինչ …մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա (253 /2) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (136 / 19) քանզի տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լսել, եթէ զի՞նչ արդեօք կարիցէ բովանդակել (128 / 3) զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 16) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4) և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 16) Եւ եթէ չկարէն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն.: (54 / 4) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 6) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1)

ԿԱՐԵՎԷՐ - 2

Եւ իբրև պատմեցաւ արքայի արութեան նորա գործք և կարեվէր խոցոտմունք, նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս: (175 / 1) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 8)

ԿԱՐԻ[1] - 4

և ապա ըստ կարի տուգանս բերցէ առաջի եպիսկոպոսին: (94 / 7) վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158 / 12) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (265 / 20)

ԿԱՐԻ[2] - 4

Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 7) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 9) այլ մարմնաւորական պատերազմունքն կարի յաճախէին: (126 / 18) որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն (149 / 16) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր (207 / 13) Եւ յետ երկուց ամաց դժնդակ եղեալ կարի ձմեռն. (331 / 5)

ԿԱՐԻՆ - 2

Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 14) Յայնժամ Թէոդորոս ետ

հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց, որ ի նորայն կողմանն՝ ի *Կարնոյ* քաղաք (268 / 4)

ԿԱՐԾԵԼ - 1

մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և *կարծել* անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի (130 / 3)

ԿԱՐԾԵՄ - 3

երկբայելի մտօք խաբէութիւն զիրսն *կարծեցաք:* (209 / 13) Իսկ այժմ զոր *կարծէաք* գոլ հովիւ բարի մեզ զՆերսէս, սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8) ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ *կարծէին:* (240 / 19)

ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ - 1

և *կարծեցեալ* կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 14)

ԿԱՐԾԻՔ - 2

Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և *կարծիս* տայր կտրել զշառաւիղս Սասանականին և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 16) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել *կարծիս,* թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 16)

ԿԱՐԿԱՌՈՒՄ - 1

բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն *կարկառուցու* յօգնականութիւն: (18 / 5)

ԿԱՐԿԱՓԵԱԼ - 1

Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց *կարկափեալք* կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13)

ԿԱՐԿՈՒՏ - 1

և աչք իւրեանց տեսանէին զդիաթաւալն իբրև զհեղեղ *կարկտի:* (152 / 16)

ԿԱՐՃ - 1

հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և *կարճ* բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 5)

ԿԱՐՃԱՌՕՏ - 1

ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵՒ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՋՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՍՊԷՍ *ԿԱՐՃԱՌՕՏ* ԲԱՆԻՔ (328 / 18)

ԿԱՐՃԱՌՕՏԻՒ - 1

Բայց անսացէք ինձ սակաւիկ մի, և պատմեցից *կարճառօտիւ* զխորագիտութիւն առնն (146 / 6)

ԿԱՐՃԵՄ - 1

Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա (149 / 9)

ԿԱՐՄԻՐ - 2

և զագիս ձիոցն *կարմիր* ներկուածով տայր յարմարել (62 / 4) և ձիս սպիտակս *կարմիր* ներկուածով զագիսն կազմեալ (69 / 6)

ԿԱՐՄԻՐ ԾՈՎ - 2

Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս երբեմն եբրայեցիքն ընդ *ծովն Կարմիր* (137/13) Այլ որպէս երբեմն *ի մէջ Կարմիր ծովուն,* նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159/17)

ԿԱՐՄՐԱՋԳԵԱՅ - 1

Եւ յորժան չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով, գունակ գունակ կերպասուցն փողփողելով, սպիտակ ձիովք, *կարմրագգեացն* ընդելուզեալ կերպասուք. (62 / 13)

ԿԱՐՄՐԱՆԻՇԱԳՈՅՆ - 1

և լանջացն *կարմրանիշագոյն* այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 9)

ԿԱՐՈՂ - 9

նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն *կարող* է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ, և գինի որչափ և *կարող* է: (91 / 1) Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն *կարող* են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 9) *կարող* էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) Եւ թէպէտ և *կարող* էր զԹուրքաստանեայց հանել զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն, սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 /19) հանել և արգելուլ *կարող* է յաղագս մարմնական խնամաւորութեանն (194 / 3) Արդ՝ եթէ դուք *կարող* ինչ էք բագնօք և մեհենօք և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա… հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս (252 / 13) որպէս և *կարողն* է. (91 / 7) որ *կարողն* է բառնալ զբեռինս ծանունս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն մեղաւորաց (247 / 16)

ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ - 3

ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ *կարողութիւն* է իւր՝ տացէ. (90 / 13) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ, որչափ և իւր *կարողութիւն* իցէ: (94 / 5) ոչ ուստեք լեալ *կարողութիւն* ընդդիմակայել նոցա (338 / 4)

ԿԱՐԵԻՈՐ - 4

կարևոր համարէին զնախատինս վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 / 8) Եւ մանաւանդ որք *կարևոր* էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. (165 / 9) զի նոր է գործս և *կարևոր* խորհուրդ»: (262 / 2) և ի *կարևոր* բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի հին փսխածն (294 / 5)

ԿԱՐՕՏԱԳՈՅՆ - 1

որպէս *կարօտագոյն* ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 17)

ԿԱՐՕՏԵԱԼ - 1

որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն *կարօտեալս* և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (336 / 2)

ԿԱՐՕՏԻՄ - 1

Ապա եթէ *կարօտեցար* դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ ականց պատուականաց … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 1)

ԿԱՐՕՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ մեք *կարօտութեամբ* սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14)

ԿԱՑԵԱԼ - 25

Եւ նա *կացեալ յաղօթս՝* ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր (36 / 4) յորոց բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք *կացեալ՝* առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 1) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի *կացեալ* աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) Եւ զայս լուեալ արքային *յաղօթս կացեալ* գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 / 12) Եւ սարկաւագ մի *յոտն կացեալ* առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 /2) Եւ երթեալ երանելւոյն ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր խաչին *կացեալ.* (71 / 8) և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ *կացեալ* զնոյն տեղեօքն գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 /8) և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք շուրջ *կացեալ* զբեժովն (80 / 2) Շարժի ի տեղւոջէն և ի հետիոտս *կացեալ* արքային, ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 1) Եւ այսպէս *կացեալ* յաղօթս և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց (114 / 15) Սոքօք հանդերձ *կացեալ* մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 /10) և *կացեալ* ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր երգս (186 /14) Եւ անդ *կացեալ* ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 1) որ *կացեալ ես* գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ (278 / 18) և *կացեալ* իմ ի սմա ամս երկոտասան. (280 / 13) և զմի ամ *կացեալ* անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի (281 / 1) *կացեալ* յաթոռն ամ մի և կէս: (297 / 16) բռնակալութեամբ *կացեալ էր* յաթոռն (303 / 9) և զեօթն ամիս յոգեհանս *կացեալ՝* հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 /13) և *ի քաց կացեալ* վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 /7) Եւ *կացեալ* ի նմա ամիս Ջ, թափուր և ունայն զքաղաքն թողուին (338 / 9) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք *կացեալ* ի նոյն աթոռ: (342 / 10) Տէր Աբաս …*կացեալ* ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (343 / 1) Եւ սա յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն *կացեալ* յաթոռն՝ թափեաց զհող և զսպաս սրբութեանց (345 / 5) «Յառաջագոյն քան զմեզ *կացեալքն* յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 / 11):

ԿԱՑԵԱԼ ՅԱՂՕԹՍ - Տե՛ս ԿԱՑԵԱԼ

ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 3

Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն և *կացուցանել* հրամայէր զդեսպակ սրբոցն: (84 / 6) և *կացուցանել* մոգս և մոգպետս օրէնսդիրս աշխարհիս: (113 /5) որ փոքր *կացուցանել* ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ: (275 / 3)

ԿԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 8

զոր *կացոյց* ի վերայ զօրուն այնորիկ (129 /1) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց *կացուցանեն*՝ Հռոմելոս անուն (324 /5) առեալ *կացուցանէին* զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 /8) ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան *կացուցանէին* (326 / 6) և *կացուցանէր* զործօնս հրամանատարս՝ շինել եկեղեցի: (35 / 7) զորդիս դիւթացն և քրմացն զինքեամբ *կացուցանէր.* (51 / 7) զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի նմանէն զնա *կացուցանէր:* (144 / 8) Եւ *կացուցանէր* զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ (146 / 19) «Դէտ *կացուցի* զքեզ ի վերայ ժողովրդեան իմոյ. (306 / 9)

ԿԱՑՈՒՑԵԱԼ - 3

Եւ նոցա գաղտնի լրտես *կացուցեալ* առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ *կացուցեալ* վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 10) և *կացուցեալ* զնա ի մէջ բազմամբոխ ատենին առաջի Եղիայի: (297 / 3)

ԿԱԻԱՏ - 19

դիմեցին առ *Կաւատ*՝ որդի նորա: (147 / 14) կամի թագաւորել փոխանակ քո որդի քո *Կաւատ.* (148 /2) Նոյնպէս և զեղբարս իւր *Կաւատ* արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ *Կաւատ* և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 2) հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ *Կաւատ* քաղաք (180 / 5) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ *Կաւատ* քաղաքի. (187 / 13) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ *Կաւատ.*: (190 / 3) անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ *Կաւատ* (212 / 2) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ *Կաւատ* քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 9) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ *Կաւատ* քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. (238 / 12) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ *Կաւատայ*՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 3) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց *Կաւատայ* առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 / 16) Եւ քարոզն մեծաբարբառ աղաղակէր յաջմէ և յահեկէ *Կաւատայ* և ասէր. «Ով է

մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 /2; 147 /4) զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 /8) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զխոսրով, ապա եթէ ոչ՝ մահու մեռանիցին: (147 /15) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն (149 / 16) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի … իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12) որ Կաւատն կոչիւր: (145 / 18)

ԿԱԻԿԱՍ, ԿՈՎԿԱՍ - 13

զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 / 16) Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհին Աղուանից ամենագիւտ շահիւք և բարձրաբերձ կոհակօք Կաւկասայ: (9 / 5) որք եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ յաւուրս ամարայնոյ (333 / 3) զի յսկզբանն աշխարհագրութեան մարդկութեանս, որ զմեծ լերամբն Կաւկասու բնակելոցն, չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց, որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի հովիտս, կամ ի խորաձորս՝ զհարաւով մինչև ցմուտս դաշտին (8 /4; 8 /7) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զհզօր ազգս լերինն Կաւկասու (12 / 16) զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ զմեծ լերամբն Կաւկասու (95 / 16) զոր կոչեալ յօգնականութիւն, խրամատել զմեծ լեառն Կաւկասու (141 / 2) Նա և զվայրասուն ազգն Կաւկասու հնազանդեցոյց իւր: (172 / 9) ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու (232 / 8) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 /4) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի…Հայոց, Վրաց և Աղուանից և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (108 1) և զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9)

ԿԲ ՀԱՋԱՐ - 1

Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին և ԿԲ հազարս ի Տաճկացն սպանին (318 / 1)

ԿԵ - 1

Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. (290 / 1)

ԿԵԱԼ - 6

Լաւ լիցի ինձ չարչարանօք մեռանել, քան ուրացութեամբ կեալ: (16 / 13) լաւ համարել հալածել վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. (105 / 8) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ ցնծութեամբ և

ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն.(149 / 5) թողացուցէք և դուք նոցա կեալ և ծառայել ինձ. (154 / 1) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 17) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 10)

ԿԵԱՄ - 13

Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ. Սէթ եկեաց ամս ԲՃԵ և ծնաւ զԵնովս. Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և ծնաւ զԿայինան. Կայինան եկեաց ամս ՃՀ և ծնաւ զՄաղաղայէլ. Մաղաղայէլ եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՅաբէթ. Յաբէթ եկեաց ամս ՃԿԲ և ծնաւ Ենովք. Ենովք եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՄաթուսաղա. Մաթուսաղա եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՂամէք. Ղամէք եկեաց ամս ՃՁԸ և ծնաւ զՆոյ. և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 /5; 3 /6; 3 /6; 3 /7; 3 /7; 3 /8; 3 /8; 3 /9; 3 /9; 3 /10) և այնպէս անզբաղապէս կեայր ըստ Աստուծոյ: (17 / 16) դիւական ոգւով, վայրագ և աղեղնաւոր, յանապատս կեայր: (287 / 11) որք օրհնէին զԿաւատ և ասէին. «Արքա՛յ, յաւիտեան կեաց»: (147 / 10) և ի՞ւ կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և ոչ յափշտակեսցուք»: (38 / 13)

ԿԵԱՆՔ - 43

Յիշեցուցանէր և զմահ նախարարացն և զչարչարանս կապելոցն, որոց փոխանակ կեանս տալոյ սիրոյն և վաստակոցն զարևսն հատէք: (16 / 12) և յառաջ անցելոցն ի հողոյ կեանս խոստացաւ: (19 / 13) և փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 /10) կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմոռնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 / 16) լաւ համարել հալածել վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. (105 / 7) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 20) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս (173 / 12) Արդ՝ ծաներ՛ուք զԱստուած կենդանի, որ տայն կեանս մարդկան, մեռուցանէ և կեցուցանէ: (265 / 12) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս. (325 / 16) և խաղաղութեամբ զառժամեայս լուծանէ կեանս: (340 / 17) սրբական վարուք կեցեալ փոխադրի յանմահ կեանն: (119 / 6) Նա բոլոր աշխարհի եղև կեանք և փրկութիւն (25 / 14) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԵՒ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (42 / 7) Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ նորա, Եւ մաքրափայլ կեանք վարուց նորին: (228 / 21) «Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ այս մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 / 2) ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհին արևելից: (20 /16) և դու բոլոր աշխարհի բացեր զդուռն կենաց և փրկութեան: (25 /15) զի մի՛ վիշապն մեռեալ զտունն շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 11) Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր, մինչև մնային կորստեան կենաց աշխարհին: (33 / 19) Եւ մտեալ

յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ երկիր պագանէին ամենակեցոյց փայտին կենաց: (98 / 5) «Իմաստութիւն կենաց մարդոյ ծնունդ է առաքինութեան. (104 / 9) ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց (129 /7) ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ, մինչև լցաւ ժամանակ կատարածի կենաց նորա: (145 / 17) զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 7) Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա (149 / 9) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 16) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20) փայտն կենաց յայտնի արար զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 7) այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 8) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 17) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քո հանդերձ, Մխիթար, վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 13) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն (298 /10) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 / 16) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ նորա. (321 / 16) Եւ յետ Ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) Ընկալան ամենեքեան զդրոշմն երկնաւոր և գրեցան ի դպրութեան կենացն: (20 / 6) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակն… միանգամայն և ի դպրութեան կենացն ի յերկինս: (26 / 7) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249 / 7) զի են իսկ դոքա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 /10) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) Ամենեքեան սոքա ի լեառնն Դիզափայտ աճապարեալ խոտաբուտ կենօք (119 /15) Ապա յետ բազում ժամանակաց խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 3) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. (210 / 15)

ԿԵՂ - 1

չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 5)

ԿԵՂԵԱԼ - 1

կեղեալ հասոյց մահ անասնոց և հովուաց բազմաց: (331 / 5)

ԿԵՂԾ - 1

Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 12)

ԿԵՂԾԱԻՈՐ - 1

նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն *կեղծաւոր* ... զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա (126 / 15) և հրամայեսցի կտրել ընդ մէջ և *կեղծաւորացն* մասն: (279 / 3)

ԿԵՂԾԱՒՈՐԵԱԼ - 1

և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխղաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ *կեղծաւորեալ* ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 15)

ԿԵՂԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 3

իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ *կեղծաւորութեան* դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2) «Հայոց արքային *կեղծաւորութիւն* է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ Հայաստան աշխարհին կամին. (38 / 12) Ապա և զթագաւորն ևս խոնարհեցուցին յիւրեանց ամենաչար *կեղծաւորութիւնն:* (38 / 14)

ԿԵՂՏՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ *Կեղտք* և Գաղատացիք. (4 / 7)

ԿԵՂԵԻ - 1

Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ *կեղև* հրամայէ հանել (54 / 5)

ԿԵՆԱԶՐԱՒԵԱԼ - 1

և զնոյն ինքն զՄամուն *կենագրաւեալ* բառնան ի միջոյ. (329 / 5)

ԿԵՆԱԶՐԱՒԵԼ - 1

հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ *կենագրաւել* զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան (104 / 18)

ԿԵՆԱԶՐԱՒԵՄ - 1

Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ *կենագրաւէր:* (179 / 2)

ԿԵՆԱՐԱՐ - 12

լուեալ ի *կենարար* պատուիրանէն (47 / 9) որոց տեառնագրեալ զինքեանս *կենարար* նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) և *կենարար* աւետարանական բանքն ընթերցեալ լինէին առաջի յոլովագոյն ժողովրդոցն (64 / 6) որ և նոյն իսկ *կենարար* Բանն ասէ ցհայրն. (87 / 19) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր *կենարար* կենացն լինելով: (249 / 7) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ *կենարար* գերեզմանէն. (283 / 5) և ի նոյն *կենարար* փայտէն մասն առեալ եդ ի ճԻ դահեկանի ոսկւոջ (344 / 6) որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ *կենարարին* մերոյ Քրիստոսի (7 / 7) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն *կենարարին* վաղվաղակի գտանել զխնդիր բարւոյն: (80 / 15) Անձնաչափ *կենարարին* Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 4) զոր եդին *կենարարին* ի գլուխ: (283 / 15) և զվախճանն

քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 20)

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ - 1

և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց: (255 / 10)

ԿԵՆԴԱՆԱՀԱԼԱԾ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց … կենդանահալած ի ստուերս ի միջօրէի, կիսաբաժին յաւուրն ողջունի. (24 / 14)

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՍԱԿ - 1

Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հոչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 7)

ԿԵՆԴԱՆԱՐՄԱՏ - 1

և ցուցանէր ի նմա գոլ զմասն ի կենդանարմատ փայտէն: (215 / 16)

ԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 3)

ԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՑԻՉ - 1

հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և արժանաւորս առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան որդւոյն Աստուծոյ: (47 / 6)

ԿԵՆԴԱՆԻ[1] - 2

երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեղեղ կենդանին՝ (200 / 3) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի … ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն ադենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն (272 / 14)

ԿԵՆԴԱՆԻ[2] - 24

«Աստուած, ասէ, կենդանեաց եմ ես և ոչ մեռելոց. (87 / 11) Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից, լսէ աղօթիցն կենդանեաց (88 / 18) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ՋԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱԻ ՋՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 / 6) «Ել ի դուրս, եթէ իցես կենդանի»: (34 / 3) Եւ վաղվաղակի զեկուցանէր զկեալն կենդանի: (34 / 3) Եւս ի ներքս նոյնպէս առնել և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ մարդն, և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 17) այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) Եւ ուսեալ ի նոցանէ զփրկութեանն ճանապարհ՝ հաւատաց յԱստուած կենդանի. (102 / 15) զի սուղ ինչ աւուրս տևեաց կենդանի (224 / 10) Գլորեցաւ վէմն կենդանի և հզօր (225 / 16) և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի (250 / 1) մեք զի՞ հեղգացուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 9) Արդ՝ ծաներ ուք զԱստուած կենդանի, որ տայն կեանս մարդկան, մեռուցանէ և կեցուցանէ:

(265 / 12) Հարուն մինչ *կենդանի* էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդուց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 /7) և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան *կենդանւոյն* հոգիք իբրև տասն հազար. (322 / 7) կամ *կենդանիքս* ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86 / 15) որք *կենդանիքս* նոցա խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 / 8) ետ փառս Աստուծոյ *կենդանւոյ* բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 / 3) չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին *կենդանւոյն:* (52 / 5) յիշեաց զորս ի խաւարային բերդին էին արգելեալ *կենդանւոյն.* (312 / 17) և տարեալ ի Նախիջեվան քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ *կենդանւոյն* այրեաց (318 /7) ածան ի Պարտաւ և *կենդանւոյն* տիկ հանին զերկոսեանն: (330 /5) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա *կենդանւոյն* ընկենուլ ի գետն Եփրատ: (332 /9) և *կենդանւոյն* թաղեալ սատակի: (337 /14)

ԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ - 6

ապա եթէ *ի կենդանութեանն* չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90 / 14) խաչեցաւ, զի ի *կենդանութեան* պտղոյն վայելեսցուք. (124 / 15) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի *կենդանութեանն* ՝ձի թամբօք և սանձիւք (90 / 13) ապա եթէ ի *կենդանութեանն* չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90/14) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ *ի կենդանութիւն* գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 /6) յերրորդ աւուր յարեաւ, զի զմեզ *ի կենդանութիւն* փոխարկեսցէ. (124 /17)

ԿԵՆԴԻՆԱՐ - 1

Է *կենդինար* տուեալ թագաւորին Յուստիանոսի, որ է ՀՌ դահեկան (286/9)

ԿԵՆԵՂՈՒՏ - 3

Եւ որ ի *կենեղուտ* խաչէն Քրիստոսի մասն, զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր, հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182 /4) «Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ *կենեղուտ* փայտիս»: (187 / 11) Այս եղև մեծ զօրութեամբ *կենեղուտ* խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 7)

ԿԵՆՍԱԲԵՐ - 2

և նովին *կենսաբեր* դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 14) զոր փրկիչն մեր ի *կենսաբեր* աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 10)

ԿԵՆՍԱՏՈՒ - 6

Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր *կենսատու* խաչիւն և լուսաւորէր մկրտութեամբ աւազանին փրկութեան. և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ *կենսատու* մարմնոյ և արեան տեառն: (34 /21; 34 /23) ուր *կենսատու* լոյսն էր ծածկեալ (207 / 10) Վասն *կենսատու* փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211 / 9) Վասն *կենսատու* փրկութեան հասանելոյ ի ձեզ

յԱստուծոյ … անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 /13) շնորհեալ Գագկայ մասն ի կենսատու խաչէն՝ զլոյսն տիեզերաց: (313 / 1)

ԿԵՆՍԱՏՈՒՐ - 1

Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8)

ԿԵՆՑԱՂ - 4

որ չարաչար մահուամբ վերացան ի կենցաղոյս: (45 / 15) և իբրև լուծեալ զխոնջանն, աղիքն ի վայր թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 12) և ամենայն կենցաղով իւրով որոշեսցի յեկեղեցւոյ Աստուծոյ. (271 / 3) մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 13)

ԿԵՍԱՐԻԱ - 4

վասն որոյ ժողով մեծ եղև ի Կեսարիա. (267 / 7) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր (273 / 2) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք, թէ սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ զաւանդութիւնն, որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ հայրապետացն, և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 9; 328 / 10)

ԿԵՐԱԿՐԵՄ - 1

Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 15)

ԿԵՐԱԿՈՒՐ - 5

և զպտուղս պարարեցուցանէին ի վայելումն և ի կերակուր ձեզ: (251 /9) որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258/18) և եղիցին խաւարաբնակք և յաւիտենից հրոյն կերակուր (271 / 4) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր. (329 / 6) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յրմպելիս (270 / 15)

ԿԵՐՊ - 3

Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 13)

ԿԵՐՊԱԳՐԵԱԼ - 1

զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 12)

ԿԵՐՊԱՍ - 3

և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ շողային (62 / 2) և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական

թագով, գունակ գունակ կերպասուցն փողփողելով, սպիտակ ձիովք, կարմրազգեացն ընդելուզեալ կերպասուք. (62 / 12; 62 / 13)

ԿԵՐՊԱՍԱԳՈՐԾԵԱԼ - 1

Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5)

ԿԵՐՊԱՐԱՆԵԱԼ - 1

Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ (287 / 11)

ԿԵՐՊԱՐԱՆՔ - 10

և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց, և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց …իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3) որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 13) Եւ ինքն իսկ Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս: (71 / 2) ի՞բր գայր ի զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 11) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ (53 / 13) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն, որում անուն էր Յակոբ, այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս մանուկ յարանց նոյնպէս ահագին տեսլեամբ. (57 /2) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն ցերէցն. (57 /8) Եկեալ նոյն արքն նովին ահաւորագոյն կերպարանօք՝ և ասեն ցԽոճկորիկն. (58 /5) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) «Այդր եպիսկոպոս նստէր, ասէ, լուսաւոր զգեստու և ահաւոր կերպարանօք»: (77 / 9)

ԿԵՐՊ Ի ԿԵՐՊՍ - 1

Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 13)

ԿԵՐՏՈՂ - 1

Քանզի և զարբանեկէն ձերոյ ասացի ի կերտողէն հրաժարեալ (277 / 4)

ԿԵՑԵԱԼ - 6

որ լի հայրենատուր շնորհօք և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 / 10) «Երէց մի Վեկերտու Յոր անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի, որ ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 8) որ կալեալ զաթոռն ամս ԽԴ, սրբական վարուք կեցեալ փոխադրի յանմահ կեանսն: (119 / 5) և յետ այնր կեցեալ ամս ԺԴ փոխադրիւր ի Քրիստոս: (293 / 17) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 15) Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. և կեցեալ ամս ԼԵ: (313 / 13)

ԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

որ ի թողութիւն եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ ի մեռուցանել. (19 / 12)

ԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

զի ողորմեսցի և կեցուսցէ զձեզ. (242 / 13) Արդ՝ ծաներուք զԱստուած կենդանի, որ տայն կեանս մարդկան, մեռուցանէ և կեցուցանէ: (265 / 12)

ԿԵՑՈՒՑԻՉ - 2

զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց: (250 / 10) որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 / 3)

ԿԵՓԱԶԵՆԻԱ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և Կիւղադէս (6 / 10)

ԿԷՍ - 12

Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 4) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս (297 / 10) կացեալ յաթոռն ամ մի և կէս: (297 / 16) Տէր Սիմէոն ամ մի և կէս. (344 / 12) Տէր Մատթէոս՝ ամ մի և կէս (345 / 9) Տէր Սողոմոն, կէս ամ: (345 / 13) Տէր Մովսէս, կէս ամ: (345 / 18) Տէր Յունան ամս Ը և կէս. (346 / 7) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. (96 / 12) կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) ոմանք հաւանէին, և կէսք չհաւանէին. (205 / 12) կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ քարոզէին հաւատս: (96 / 13)

ԿԷՍՍԱՐԿԱՒԱԳ - 1

գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, որ կոչի եպիսկոպոսապետ, մետրոպօլիտք և եպիսկոպոսք, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 9)

ԿԷՏ - 1

Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա (149 / 9)

ԿԻԶԵՄ - 1

և եկեղեցիս բազումս հրով այրեալ կիզեաց՝ (331 / 11)

ԿԻԶՈՒՄՆ - 1

Եւ զտուն հօր նորա աւերեալ քանդէին հրդեհաբոց կիզմամբ: (224 / 7)

ԿԻԹԵՐԱ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և Կիւղադէս (6 / 10)

ԿԻՆ -31

Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս (13 / 9) Այր զերրորդ ազգի կին մի՛ արասցէ և զեղբօր կին մի՛ արասցէ: (92 /1; 92 /1) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ … զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 2) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց, ի

Բազնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12) և *կին* և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 6) գինեզինեալ ի խնճոյսն՝ սեղեխաբար վաւաշէր ի *կին* մի. (118 / 10) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ *կին* դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա *կին:* (179 / 5) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր *կին* զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին (179/5) ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի *կին* ունելով երկուց եղբարց (241 / 16) այժմ ունի *կին* ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի *կին* մի Գրիգորի անուն (286 / 4) Տալը ոմն տաճիկ ունէր *կին* գեղեցիկ. (289 / 8) զի *կին* մի մեծատուն խորհրդակից է նորա (296 / 2) զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար *կին.*: (313 / 14) «Թէ մի՛ ոք իշխեսցէ զազգայինս առնել *կին.* (314/8) Ապա գնաց ի տուն իւր, և յղացաւ Եղիսաբեթ *կին* նորա (315 / 1) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր *կինն* զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի *կինն* այն»: (289/7) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ *կնոջ* ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 22) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ *կնոջ* թագաւորին: (35 /14) Եւ հարցեալ զպատճառս՝ խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց և զկամս *կնոջ* թագաւորին: (36 / 4) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ *կնոջ* Վարազ Տրդատայ, որ էր ի նոյն աղանդն հետևեալ, կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն՝ ասելով. (293 / 6) և որդին իւր Ատրներսեհ հանդիպեցաւ *կնոջ* զգաստի (340 / 10) ո՞չ ապաքէն զայր ի *կնոջէ* և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 / 14) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ *կնոջէն* իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 /12) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ *կնոջն* խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 9) Զի ոտն ընդ ոտն բաղազանեալ կապեցաւ ընդ *կնոջն* (297 /5) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս *կնոջն* և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 11) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն *կնոջն* սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6)

ԿԻՆՃ - 1

Զի իբրև ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա և *կինճ* վայրենի գազանանայ փշրել զեղջիւրս նորա. (193 / 3)

ԿԻՊՐԱՑԻՔ - 1

որ են *Կիպրացիք:* (4 / 15)

ԿԻՍԱԲԱԺԻՆ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց …կենդանահալած ի ստուերս ի միջօրէի, կիսաբաժին յաւուրն ողջունի. (24 / 15)

ԿԻՍԱԳՈՒՆԴ - 2

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ, մանգաղաձև, կիսագունդ, խոնաւալից, կիսալոյս (24 / 7) Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և բարձրագոյն քան զերկինս երկնից և խորագոյնս քան զներքին կիսագունդն: (18 / 2)

ԿԻՍԱԼՈՅՍ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ, մանգաղաձև, կիսագունդ, խոնաւալից, կիսալոյս (24 / 7)

ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ - 1

ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ԵԻ ՕԳՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵԻ ԿԻՍԱԿՏՈՒՐՋՀԱՐԿՍ ԱՌՆԵԼ (196 / 12)

ԿԻՍԱՄԱՀ - 1

և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն (223 / 15)

ԿԻՍՕՐԵԱՅ - 1

և որդի նորին Ստեփաննոս կիսօրեայ վախճանեալ. (325 / 17)

ԿԻՏԻԱՑԻՔ - 2

Ի Կիտիացւոց որդիք Յաբեթի, իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի Աղուանք. և ազգք են, որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ, որ յետոյ փոխեցան անդր, որպէս Այետացիքն: (5 / 1)

ԿԻՏ - 1

Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եղեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 13)

ԿԻՏՐԻՍ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա … Թարշիշ … և Կիտրիս (4 / 13)

ԿԻՐ - 1

ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել (254 / 5)

ԿԻՐԱԿԷ - 1

Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 / 15)

ԿԻՐԹ - 2

Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 / 11) կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (321 / 1)

ԿԻՐՃՍ - 3

Եւ ի *կիրճս* ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ (98 / 21) Դիմեցին նոքա ի *կիրճս* ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն *կիրճք* ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 / 8)

ԿԻՑ - 1

ի *կից* գետոցն, զութ հարիւր վրան խաշնարածաց տարաւ (333 / 2)

ԿԻՒՂԱԴԷՍ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և *Կիւրադէս* (6 / 11)

ԿԻՒՐԱԿԷ - 3

լինէր օրն *կիւրակէ:* (339 / 11) Եւ յամենայն *կիւրակէի,* զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել (64 / 5) և որ ի *կիւրակէի* գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7)

ԿԻՒՐԻՈՆ, ԿԻՒՐՈՆ - 3

բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն *Կիւրիոնի.* (270 / 7) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն *Կիւրիոնի* դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 9) որում *Կիւրոն* կոչէին (274 / 11)

ԿԻՒՐԷՂ - 3

Երուսաղէմայ եպիսկոպոսքն մինչև *ցԿիւրէղ* ՚ԽԲ եպիսկոպոսք: (316 / 1) Զի որպէս *Կիւրղի,* որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս վասն երևման խաչին ասէ. (216 / 7) Եւ այսպէս հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի *Կիւրղի* Երուսաղէմացւոյ (282 / 12)

ԿԻՒՐԷՂ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑԻ Տե՛ս ԿԻՒՐԷՂ

ԿԻՒՐՈՆ - Տե՛ս ԿԻՒՐԻՈՆ

ԿԻՒՐՈՍ - 1

Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի, որ յաւուրս Փլաւոս Հերակլի քրիստոսասէր կայսերն, որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս *Կիւրոսի* պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 13)

ԿԼԱՆԵՄ - 2

Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և *եկուլ* որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ *կլանիցէ»* (298 / 9)

ԿԿԵԼ - 1

զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ *կկել* զգեստ ինչ գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 / 13)

ԿՂԵՐ - 2

Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ *կղերս* եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ Խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273/6) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն *կղերց* եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ (98 / 6)

ԿՂՋԻ - 7

աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր *կղզեացն* արևմտից: (193 / 8) ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ *ԿՂՋԻՆ* ԱՌՆՈՒԼ (317 / 14) որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի *կղզիս* ծովուն արևմտից: (133 / 17) Աստ կատարին սահմանք Յաբեթի մինչև *ցկղզիսն* Բրիտանիկեացւոց: (6 / 3) Եւ ի սոցանէ ելին մեկնեցան *կղզիք* հեթանոսաց (4 / 15) Իսկ *կղզիք*՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակիւնթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիւրիա և Կիւղադէս (6 / 10) Անդ ի միջի գետոյն ծառ մի *կղզւոջ* դիպեալ. (52 / 8)

ԿՃԵԱՅ - 1

Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց … նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս *կճեայս* (129 / 10)

ԿՆԻՔ - 7

Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի *կնիք* ի վերայ եդեալ. (206 / 6) գտաք … կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ *կնիք* ի վերայ պնդեալ հռոմափակ. (210 / 4) առնոյր զքրիստոսական *կնիքն* և անդէն աշակերտէր երիցոյն: (39 / 15) տուեալ զքրիստոնէական *կնիքն*՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 7) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական *կնքով* կնքեալ: (83 / 1) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և *կնքով* (303 / 10) զոր գտեալ երիցուն՝ քրիստոսական *կնքովն* էր վերծանեալ: (39 / 14)

ԿՆՏՈՒԹԻՒՆ - 1

՝ «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց *կնտութիւն* (166 / 6)

ԿՆՈՒԹԻՒՆ - 6

Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա *կնութեան* (249 / 12) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի *կնութենէ*, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ ի *կնութիւն* իւր կամեցեալ: (100 / 16) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի *կնութիւն:* (176 / 22) անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի *կնութիւն* (191 / 8) նոյնժամայն էառ Բաբան զդուստրն Վասակայ Սիւնեաց տեառն ի *կնութիւն:* (326 / 12)

ԿՆՔԱՒՈՐ - 1

եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի քահանայութեան … *կնքաւորք* ի սրբութեան և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 2)

ԿՆՔԵԱԼ - 10

կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն (59 / 9) զոր ունէր նորին մատանեաւն *կնքեալ* (67 / 4) և *կնքեալ* արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 18) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով *կնքեալ:* (83 / 1) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն *կնքեալ* մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի (86 / 3) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ և տայ վճիռ թագաւորութեան՝ *կնքեալ* վարազագիր մատանեաւ (110 /4) Զայս *կնքեալ* խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ դառնայր (179 / 11) որոց *կնքեալ* զդաւիլն՝ դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: (191 / 6) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս *կնքեալ* տայր նմա և զաջ իւր (195 / 12) Եւ զերկոսեան նամակսդ *կնքեալ* իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 2)

ԿՆՔԵՄ - 8

Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա, և գրով նշանակեալ *կնքեաց:* (159/5) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ *կնքեսցէ* կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 20) Եւ *կնքեցաւ* կամօք մերովք և մատանեօք, որոց անուանք վերագրեալ են»: (302 / 16) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ *կնքէին* նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) անսուտ երդմունս *կնքէր* և տայր տանել առ նա (17 / 10) Իսկ զբոլոր աշխարհին Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և *կնքէր* կենսատու խաչիւն (34 / 21) և *կնքէր* Խոճկորիկն իւրով մատանեաւ. (60/4) *կնքէր* դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293/7)

ԿՇՌԵԼ - 1

որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և *կշռելով* զբարի օրէնս (21 / 18)

ԿՇՌԵՄ - 1

Ընդ արուսեկին *կշռեցից* զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24 / 1)

ԿՇՏԱՄԲԵԱԼ - 1

որ բանիւք և գործովք *կշտամբեալ* յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր (259 / 17)

ԿՈՁՄԱՍ - 1

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, Մար, Սարգիս, Գէորգիոս վկայ, *Կոզմաս* և Դամիանոս և մասն մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11)

ԿՈՒԽԱՆ - 1

Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ եթող զնա ի *կոխան* ժանտից: (227 / 8)

ԿՈՒԽԵԼ - 1

և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց *կոխել* զԳողեստանս (167 / 18)

ԿՈՒԽԵՄ - 9

Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն *կոխես* զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն *կոխեսցեն:* (193 / 18) այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց *կոխեսցես* զնոսա (168 / 10) ընդ ոտն անկեալ *կոխեսցի* ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1) Եւ *կոխեցաք* զդիակունս սովամահաց (165 / 5) և *կոխեցին* քանդեցին զգեղեցիկ ստացուածս այգեստանեացն և գիւղաստանեացն, ընդ որ անցանէին: (133 / 1) Զեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ *կոխեցին* զհրաշագեղ պատկերն (228 / 9) որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն *կոխեցին* զեկեղեցիս (280 / 9) և ոտք իւրեանց *կոխէին* զդիակունսն (152 / 15)

ԿՈՒԽՈՒՄՆ - 1

և եղ զամենայն աշխարհս իբրև զհող ի *կոխումն:* (280 / 11)

ԿՈՇ - 3

Եւ այնք, որ *կոծ* դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 5) Այլ զորդւոցն համբարուց *կոծ* կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 /11) Ոմանց սուգ և *կոծ,* և ոմանց խաղ ըստ այսմիտ սովորութեանն: (241 / 11)

ԿՈՇԵՄ - 1

Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս *կոծէին.* (165 / 17)

ԿՈԿՈՐԴԱԽՕՍ - 1

Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս *կոկորդախօս,* աղխազուր, խժական, խեցբեկազունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16)

ԿՈՀԱԿ - 1

Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհն Աղուանից ամենագիւտ շահիւք և բարձրաբերձ *կոհակօք* Կաւկասայ: (9 / 5)

ԿՈՀԱԿԱՇԱՐԺ - 1

որ *կոհակաշարժ* բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր (192 / 15)

ԿՈՂ - 2

Շնորհք աստուածապաշտութեան Յորդահոս շարժմամբ ի կայլակաց *կողիցն* Յիսուսի. (229 / 5) Եւ նորա ձայնեալ անդրէն ասէր. *«Կողս* և զտկունքս աստ են, ի ձեզ առէք»: (71 / 10)

ԿՈՂԹ - 2

որք յԱտրպատականու իշխանացն են՝ բնաւորեալք ի Կապաղակ և ի *Կողթ.* (304 /16) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն *Կողթայ* տեառն տուն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք (212 / 15)

ԿՈՂԹԱԳԱՐԱԿ - 1

որ կոչի *Կողթագարակ.* (156 / 20)

ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ - Տե՛ս ԿՈՂՄՆ

ԿՈՂՄՆ - 101

բայց սխալեալ առ *կողմամբն* առնէին զբրածն. (80 / 10) և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ *կողմամբն* արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 16) Մրուոյ վանք Սուրբ քառասունքն ի նոյն *կողման,* մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 12) Անդ եղեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ *կողմանէ.* (39 / 3) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ *կողմանէ* (159 / 19) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, և՛ ոչ սպասաւորք ի թիկանց *կողմանէ:* (160 / 10) Ապա այնուհետև յարևելից *կողմանէ* զփայտաշար յարկն քակէին (205 / 17) Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ *կողմանէ* հարկանէր զիշխանն արի (223 / 4) Նոյն օրինակ և յաջող *կողմանէ* գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13) Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից *կողմանէ:* (284 / 13) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու *կողմանէ* երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի (285 / 1) Պանդավանքն, որ յարևելից *կողմանէ* ի Չիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող, և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝ Աղուան/ քահանայ ունի: (285 / 10) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն *կողմանէ* սրով մինչև սատակիլ նմա (330 / 1) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր, որ ի Մովսէսի *կողմանէն* էին, գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) որում Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի հիւսիսոյ *կողմանն.* (99 / 2) և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական *կողմանն* ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 /3) զառաջինն տան ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ատրպատական *կողմանն* (113 / 14) որ է յանդիման գեղջն մեծի *կողմանն* Կաղանկատուաց (137 / 8) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ լինել *կողմանն* արևելից (233 / 13) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր *կողմանն* վարդապետացն (267 / 17) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց, որ ի նորայն *կողմանն* ՝ի Կարնոյ քաղաք (268 /3) Կաղանկատուաց վանք ի նոյն *կողմանն,* այժմ Թէոդորոս ունի. (285 / 14) յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց աւագն, որ մեծ է քան զայլսն դահճապետաց աւագ, և ձախոյ *կողմանն* դատաւորն և գանձու ամիրայն (330 / 8) իսկ որ ի *կողմանս* հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն (5 / 1) նորին աշակերտեալքն, որ ի *կողմանս* գաւառացն Աղուանից,

գումարեալք ի մի վայր…փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. (112 / 15) Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114 / 3) զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 / 11) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 17) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և անտի դարձեալ՝ կամէր ձմերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 / 15) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. (143 / 18) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէս աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) և առեալ երդս իբրև երեսուն հազար՝ անցանէ ի կողմանս Աղուանից (171 / 9) անցանեն ընդ կողմանս Ասորեստանի և ելանեն տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 / 4) Եւ այսպէս տաճիկք յարձակեցան ի կողմանս հիւսիսոյ և արևելից. (180 / 14) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ (220 / 6) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս բոլոր տարեկան աւուրց հրճուական անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221 /3) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ սահմանօքն Լփնաց: (232 / 11) և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 /17; 266 /18) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական գանձն՝ գայ հասանէ ի կողմանս Արցախայ. (281 / 9) Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7 /4) Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 2) յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես քան զարծուի և երագալուր քան զմի ի հանդարտ անասնոց. (25 / 4) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 /10) հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն (47 / 16) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն Աստուած (69 / 11) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. (96 / 12) Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ են անկեալ ի գիրս հնագիր պատմագրաց (106 / 6) մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց, (145/9; 145/9) զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 /6; 173 /6) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել, և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց (203 /9) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (205 / 1) Եւ զի բազումք ի

գլխաւորաց աշխարհիս *կողմանց* կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին: (217 /10; 217 / 10) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵՒ ՊԱՏԻՒ *Ի ԿՈՂՄԱՆՅ ԿՈՂՄԱՆՅ* (233 /9; 233 /9) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ *Կողմանց* կարգեցուք տեսուչ (234 / 8) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր *կողմանց* զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 /4) Ապա առեալ զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն գաւառին Մեծ *Կողմանց* (235 / 5) Եւ յերկաքանչիւր *կողմանց* բռնութենէ թշնամանեաց աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 /17) առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ *Կողմանց,* որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 6) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ *ԿՈՂՄԱՆՅ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՅ (262 / 6) ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ *ԿՈՂՄԱՆՅ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՅ ԵՒ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՅ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՅ (266 / 14) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ *Կողմանց,* խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 4) զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ *Կողմանց* հալածեաց (294 / 10) Եւ իսկոյն գայր Ատրներսեհ զերծեալ *ի կողմանց* Տաճկաց. (340 / 16) զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միոջէ յԻսրայելէ Մեծ *Կողմանցդ* եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 13) որ միանգամայն տիրեաց *կողմանցն* Աղուանից: (9 /15) Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք *կողմանցն* արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95/5) Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս՝ համբարձեալ *ի կողմանցն* Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 2) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց… և զսպասսն ամենայն սրբութեանց *կողմանցն* այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց (129 / 8) Խիզախէր և առ Պարսիցն զօրապետ իւրաքանչիւր *կողմանցն* իշխել առանձնակի (179 / 16) այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան *կողմանցն* և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական *կողմանցն* միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10) որ Մեծ *կողմանցն* էր տեսուչ. (203 / 4) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք *կողմանցն* այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 /13) համբարձեալ *ի կողմանցն* յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 / 16) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց *կողմանցն* (266 /8) զօրաժողով լինի որդին Շեխայ *ի կողմանցն* Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 /7) Ընդ նոյն ժամանակս բախի *ի կողմանցն* հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն …իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհաձով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 1) նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս *ի մէջ* հիւսիսական *կողմանցս* տօղավարողք զբոլոր լսողս

տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսեռութիւն (276 /10) սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել *կողմանցս* արևելից. (311 / 11) և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց *կողմանցս* Աղուանից: (338 / 15) և մեր *կողմանքս* մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 6) Սահմանք Յաբեթի այս են …ի Մարաց մինչև ցԳաղիրովն *կողմն* հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ, որ մեկնէ ընդ Մարս և ընդ Բաբելովն: (4 / 6) Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ *կողմն* հիւսիսոյ մինչև ի Գաղիրովն (6 / 7) և ի *կողմն* արևմտից երթան հասանեն ազգքս այս մինչ ի Տրապիզոնտ: (7 / 2) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ *Կողմն* աշխարհին աւերեցաւ (17 / 3) և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ *կողմն* հանին: (114 / 1) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց *կողմն* ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 3) և ի *կողմն* Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (273 / 16) Եւ ի նոյն ամի էանց Աբդլ Ազիզ զԿուր գետով յայն *կողմն:* (319 / 21) Այսպէս զերծեալ Մսլիման ելանէր ընդ Վրաց *կողմն:* (320 / 5) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս *կողմն* (327 / 14) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ *կողմն* ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 3) Գրիգոր շինէ զՀաւախաղացին բերդն, և յայն *կողմն* ձգէ զձեռն իւր իշխանութեանն. (340 / 18)

ԿՈՂՄՆԱԿԱԼ - 5

Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ *կողմնակալ* թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց (153 / 1) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի *կողմնակալաց* երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 5) և կարգէր *կողմնակալս* Աղուանից նահանգիս: (180 / 2) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան *կողմնակալք* բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 15) յայնժամ տեարք տոհմից, կուսակալք, *կողմնակալք …*ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 24)

ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ - 1

ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ *ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ.* (78 / 4)

ԿՈՂՄՆԱՒՈՐ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, *կողմնաւոր* ստուերաշուք (24 / 12)

ԿՈՂՈՊՏԵՄ - 1

կողոպտեցին զդիակունսն և ժողովեցին զզարդս երիվարացն (169 / 4)

ԿՈՂՈՓ - 3

և յերկուս ամփոփեալ արծաթեղէն *կողոփս* ծածկէին յերկրի: (100 / 3) Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին *կողոփս* երկուս արծաթեղէնս (206 / 5) գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի՝ *կողոփս* երկուս արծաթեղէնս (210 / 3)

ԿՈՂՔԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր, Կապադովկիա, Գաղատիա, *Կողբիս,* Հնդիկք (5 / 9)

ԿՈՅՍ[1] - 21

Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ *կոյս* մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ (14 / 7) և անցոյց յայն *կոյս* զզօրսն Մասքթաց: (16 / 7) Եւ ապա ողորմութեամբն Աստուծոյ յարևելս *կոյս* արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 /12) իսկ երանելւոյն նշխարքն յարևելս *կոյս* մնայր: (80 / 11) Կէսն ի *կոյս* կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. (96 / 12) ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս *կոյս* Կուրական գետոյն (99 / 9) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն *կոյս* յանդիման նոցա: (103 / 12) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն *կոյս* ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 /19) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս *կոյս,* յայն *կոյս* արհամարհելով զԽոսրով: (147 /12; 147 /12) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին *կոյս* նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 /10) ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր *կոյս* Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 /13) ԺԷ արամբք էանց յայն *կոյս* գետոյն ի բանակն Հոնաց. (191 /7) Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր *կոյս* դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12) որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին, և զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր *կոյս* կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հոռոմս *կոյս* յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 5) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից *կուսէ* բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 11) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. և անտի յարևելից *կուսէ* ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի, և Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմէ յարևելից *կուսէ,* ուր փրկիչն մկրտեցաւ. յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. և լեառն Զիթենեաց Երուսաղէմի յարևելից *կուսէ* լինի: (284/17; 285/2; 285/5) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց *կուսէ* զարմանալի մեծ քան զճնճղուկ և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3)

ԿՈՅՍ[2] - 6

և եթէ սուրբ *կոյսն* ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ ամբեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ *կուսէն* (124 / 4) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին … *կուսանք* ի կուսութեան, կնքաւորք ի սրբութեան և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի:

(26 /2) Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ կուսին դագաղն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ չտալ թաղել՝ գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ, որ են մարմարիոնք. և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի ձորն Գեթսեմանի. (284/5; 284 /8) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, Եբրայեցւոցն նիսանի ի տասն և եօթանն աւետիք կուսին: (315 / 7)

ԿՈՅՏ - 2

Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս գանձուցն մթերեալս, և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 10; 153 /10)

ԿՈՅՐ - 3

զի մի դնն կոյր առնէր, և միւսն՝ պիսակ (55 / 3) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 7)

ԿՈՆՔ - 1

Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. (160 / 3)

ԿՈՉ - 1

և ինքն գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 / 4)

ԿՈՉԱՐԱՆ - 1

այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարաստումն լինել զսա: (209 / 3)

ԿՈՉԵԱԼ - 4

և զԲենիամին թարգման կոչեալ ի Սիւնեաց (117 /15) զոր կոչեալ յօգնականութիւն (141 / 2) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 8) և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (312 / 1)

ԿՈՉԵԼ - 10

Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (31 1) հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 14) հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 19) ԿԱՅՍԵՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԳԱԼՆ Ի ՊԱՐՍՍ Ի ԿՈՉԵԼ ԶՋՈՒԱՆՇԻՐ (183 / 13) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել, և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց (203 / 9) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 16) այլ զոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 6) Եւ շինեաց յիւր անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 / 19) աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր, մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին:

(246 / 1) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ զՅովհաննէս … ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 10)

ԿՈՉԵՄ - 67

«Եթէ կամ է քո, կոչեա՛ զիս ի հայրապետութիւն Աղուանից(293 / 8) կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ (8 / 6) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զհզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց (12 / 15) և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 /1) և ի նաւակատիս կոչեաց զթագաւորն Հոռոմոց (317 / 7) որում Գիսն կոչեն: (95 /13) որում Գիսն կոչեն: (97 / 6) որում Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի հիւսիսոյ կողմանն. (99 / 2) զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն՝ (148 / 13) և փողագոչ հնչմունքն զննջեցեալսն կոչեն ի քնոյ (189 / 8) զոր Մեծիրանցն կոչեն (203 /10) որում պարսիկք Ասպանդիատն կոչեն: (241 /5) Կոչեն յօգնականութիւն զշրջակայսն ամենայն. (323/3) զոր Դելեմիկք կոչեն (337 /16) զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 2) և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո (143 /1) կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 / 13) որ արասցէն և ուսուսցէն, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6) Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ Աբսլա, նորին եղբայր, ամս ԻԲ: (292 / 3) որ և Սևադայ կոչեցաւ: (341 / 2) որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ (341 /9) դէմ յանդիման ժողովրդովք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 / 15) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն (134 /5) «Կոչեցից զգլխաւորս, զառաջնորդս ամենայն գաւառաց աշխարհացս (155 / 5) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ (110 / 4) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16) դաւով առ ինքն կոչէ ի գլխաւորացն արս երկոտասանս (172 / 2) կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ: (172 /6) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա (179 / 17) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհռչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 /13) և կոչէ առ ինքն զհռչակելի այրն՝ զՍողոմոն (313 / 19) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն (332 / 13) զոր Հոնահն կոչէին՝ իշխան գնդին տաճկաձիաց. (168 / 5) զոր փիլիսոփայապետն կոչէին: (267 / 15) որում Կիւրոն կոչէին (274 / 11) կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 13) Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն (77 /7) որոյ բուն անուն իւր Խոռեան կոչէր: (129 /2) ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր (146 / 11) և յախտէն կոչէր արտաքս զամենայն կալանաւորս արքային (147 / 5) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 14) որ Մահդիւնն կոչէր (292 / 5) որ կոչի Յովանիա. (6 / 11) որ կոչի Հոմէնք (11 / 3) որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ ի փառս տեառն Աստուծոյ ամենակալի: (12/3) որ այժմ կոչի Պարտաւ: (42/5) որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19) որ կոչի եպիսկոպոսապետ (272 / 8) որ Ադամայ գերեզման կոչի. (283 / 11) որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) Մահադի, որ կոչի Մահմատ (292 / 4) որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 16) որ կոչի Իտալիա: (324 / 1) որ այժմ կոչի Կոստանդնուպօլիս: (324 / 9) որ կոչի Շիկաքար:

(326 / 3) որ Ամիր Մոմնի *կոչի.* (329 / 10) որ *կոչի* Եղջիւր խոյի. (331 / 18) որ *կոչի* Դաղոյի վանք: (340 / 5) որ *կոչի* Վայունիք (340 / 12) որ անուամբ աղքատասէրք *կոչին* և գործովք՝ քրիստոսատեացք և ուրացողք զսուրբ երրորդութիւնն (123 / 3) որ այժմ ազգաւ *կոչին* հեշամիկք. (292 / 1) որ Կաւատն *կոչիւր:* (145 / 19) որում Իսրայէլ *կոչիւր:* (238 / 6) որ և Մայմունն *կոչիւր* (292 / 10) որ *կոչիւր* Եմէմիկ (334/6) որ իմաստասէրն *կոչիւր* (334/2) որ Իշխանանուն *կոչիւր* (341/7)

ԿՈՉԵՑԵԱԼ - 16

Եւ *կոչեցեալ* զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 / 8) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն *կոչեցեալ* ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 / 3) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա Չորպան Թարխան *կոչեցեալ* ՝այր ժպիրի և արիւնարբու: (167/7) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ …Դաւթակ անուն *կոչեցեալ,* հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 17) Արդ՝ հաւանեցարուք այսմ բանի. որոտընդոստ չոփայիցդ շիրիմք Դարքունանդ *կոչեցեալ.* նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) Յայնժամ *կոչեցեալ* առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ՝ յաւան մի՝ Արքուգետ *կոչեցեալ* (331 / 14) որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ *կոչեցեալ* անուն (341 / 13) Տէր Աբաս …կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց *կոչեցեալ:* (343 /2) Տէր Յոհան, ամս ԻԵ, յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ *կոչեցեալ* յաթոռն: (344 / 2) սորա *կոչեցեալ* զՄաքենոցացն հայր Սողոմոն և անէծ զտեարս Աղուանից (344 /14) «Զնախահիրաւէր *կոչեցեալսն* արդարացոյց Աստուած և զարդարսն փառաւոր արար»: (214 / 11) Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի, զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն՝ յապարանսն Մարասպանդ *կոչեցելոյ:* (148 / 14) փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն *կոչեցելոյ* ՝անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 3) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ զտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ ի տեղի մի Չղախ անուն *կոչեցելոյ* (209 / 14) Եկն ել գազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն *կոչեցելով:* (151 / 14)

ԿՈՉՈՒՄՆ - 1

Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ *կոչմանն* ընդ այլ եպիսկոպոսունսն, զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7)

ԿՈՌՆԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագան կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր … *Կոռնակ,* Փաւոս (41 / 10)

ԿՈՍՏԱՆԴԻԱՆՈՍ - 7

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող *Կոստանդիանոս* կայսր (83 / 15) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի

թագաւորութեանն իւրոյ *Կոստանդիանոս …* եկն յաշխարհին Պարսից (183 / 14) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի *Կոստանդիանոս* վասն երևման խաչին ասէ. (216 /8) քանզի թագաւոր ոմն եղեալ, ասեն, անուն *Կոստանդիանոս,* որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 /5) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա *Կոստանդիանոս,* որ այժմ կոչի Կոստանդնուպօլիս: (324 / 9) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելոյն *Կոստանդիանոսի* (201 /8) Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն *Կոստանդիանոսիւ* (14 / 8)

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ - 5

ԹՈՒՂԹ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՅՈՒՆԱՑ *ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ* (181 / 8) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս *Կոստանդին* ՝ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա *Կոստանդին* ՝ամս Գ: (316 / 17) որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան *Կոստանդնի* (196 / 16) Սա էր հայրագիր նորին *Կոստանդնի* (317 / 5)

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ - 6

զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և ՃՕ-իցն ի *Կոստանդնուպօլիս,* և Մ-իցն յԵփեսոս (123 / 11) դէմ յանդիման ժողովովք կոչեցին մի անգամ ի *Կոստանդնուպօլիս,* և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271/15) Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի *Կոստանդնուպօլիս.* (273 / 10) որ այժմ կոչի *Կոստանդնուպօլիս:* (324 / 9) կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն *Կոստանդնուպօլիս:* (329 / 2) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի *Կոստանդնուպօլսի* հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 5)

ԿՈՍՏԱՍ - 1

Իսկ *Կոստաս* սորին որդի՝ ամս ԻԹ. (317 / 2)

ԿՈՎԿԱՍ - Տե՛ս ԿԱԻԿԱՍ

ԿՈՏՈՐԱԾ - 1

Եւ անդէն և անդ հրամայեաց *կոտորած* առնել.: (289 / 3)

ԿՈՏՈՐԵԼ - 1

ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂՋԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ՋՋՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ *ԿՈՏՈՐԵԼ* (317 / 15)

ԿՈՏՈՐԵԼՈՑ - 1

այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց *կոտորելոց* սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15)

ԿՈՏՈՐԵՄ - 11

զոր Գեդէոնն *կոտորեաց* (170 / 1) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և *կոտորեաց* զնոսա: (331 / 8) զի ապականեցեր զերկիր իմ և զժողովուրդ իմ անողորմ *կոտորեցեր.* (44 / 16) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա և անխնայ *կոտորեցին* յանցս և ի փողոցս քաղաքին. (136 / 4) զորս *կոտորեցին* և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 10) որ ի սուր նիզակաց *կոտորեցին* զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց (327 / 7) *կոտորէ* զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ (171 / 6) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել, այլ բազումք *կոտորէին:* (109 / 6) առնուին քանդէին զպահակն և *կոտորէին* զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. (116 / 6) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում, այլ առանց յապաղելոյ փութանակի *կոտորէին* զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 12) որոց իմացեալ զդաւաճանութիւնն՝ անխնայ *կոտորէին* զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 8)

ԿՈՏՈՐՈՒՄՆ - 1

Եւ վարէ Տրդատիոս զնոսա *կոտորմամբ* մինչև ցՀոնս. (29 / 8)

ԿՈՐԱՑՈՒՑԵԱԼ - 1

և զբարձրութիւն ամբարտաւանիդ *կորացուցեալ* յերկիր կործանեսցէ: (44 / 6)

ԿՈՐԵԱԿ - 1

«Ես *կորեակ* ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ (312 / 8)

ԿՈՐՁԵԱԼ - 1

Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝ է առաջին *կորզեալ* ի հայրենեացն: (111 / 8)

ԿՈՐՁԵԼ - 1

եկն յաշխարհն Պարսից՝ *կորզել* ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 / 16)

ԿՈՐՁԵՄ - 2

զի եկեալ *կորզեսցէ,* հանցէ ի ձեռաց արուսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (150/22) և որպէս յառիւծու ժանեաց զգերեալսն ի բաց *կորզէին:* (326 / 6)

ԿՈՐԻԻՆ - 6

Եկն ել զազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու *կորեամբն* իւրով՝ Շաթն կոչեցելով: (151 / 14) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա, որսացաւ և հեղձոյց բաւական *կորեանց* իւրոց. (152 / 2) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ *կորեանց* իւրոց: (169 / 17) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն, որ էր նա ինքն Ջերու խաքան, առ գիշախանձ *կորինն* իւր՝ Շաթ, թէ հասին ի վերայ իմ հէնք, և ոչ յաւելուս տեսանել զերեսս իմ. (170 / 7) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք

որպէս *կորիւնք* առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 7) Ղօղեալ հանգիցէ ընդ հովանեաւ դժնկի Եւ *կորիւնք* իժից մեղիցեն նմա. (228 / 13)

ԿՈՐԽ - 1

և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս *Կորխն,* Դադան և Աբիրոն (308 / 7)

ԿՈՐԾԱՆԵԱԼ - 1

որով գայթակղեալ և *կործանեալ* էին ամենեքեան (250 / 11)

ԿՈՐԾԱՆԵԼ - 1

Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, *կործանել* զբազինս մեհենաց մերոց (250 / 16)

ԿՈՐԾԱՆԵՄ - 13

Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ *կործանեաց* (42 / 18) և այսու հաւատով հզօր յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր *կործանեաց:* (260 / 7) Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց *կործանեաց.* (299 / 4) և զբարձրութիւն ամբարտաւանիդ կորացուցեալ՝ յերկիր *կործանեսցէ:* (44/6) բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս *կործանեցան.* (95 /5) զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ *կործանեցաւ* (186/18) Զի մեծասքանչ տէրութիւնն *կործանեցաւ* (226 /3) «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի չորեքեզերեան տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ *կործանեցաւ»:* (299 / 11) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասադայ կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար *կործանեցին:* (327 /12) Եւ այնուամենայնիւ գայթակղեցուցանէին և *կործանէին* զաշխարհն նոցա (254 / 3) և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր *կործանէր* զահագին վիրագն: (30 / 6) Եւ այնպէս ամենեքին այր զընկեր իւր ախոյեան *կործանէր.* (115 / 4) և վերնառաք հրամանն երթայր *կործանէր* զթագաւորութիւն նոցա: (176 / 14)

ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ -4

Բեկումն մեծ, որ եղև արևելից աշխարհիս, Եւ աղաղակ *կործանման* հնչեաց ընդ երկիր. (225 / 13) Նա և յետ այնորիկ յետ *կործանման* աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 /13) ԿԱՆՈՆՔ ՏԵԱՌՆ ՍԻՄԵՈՆԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԵՏ *ԿՈՐԾԱՆՄԱՆՆ* ՆԵՐՍԻՍԻ (305 / 10) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵԻ *ԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ* ԶՈՀԱՐԱՆԱՑՆ ԵԻ ԿԱՆԳՆԵԼ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 / 5)

ԿՈՐԿԻՐԻԱ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս … Իթակէ, *Կորկիրիա* և Կիւղադէս (6 / 11)

ԿՈՐՆՉԵԼ - 1

«Ես եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի *կորնչել* նշխարաց իմոց. (120 / 13)

ԿՈՐՆՉԻՄ - 7

այլ ես *կորեայ* և անզաւակացայ: (170 /12) ընդունայն *կորեան* խորհուրդք նորա: (149 / 9) և *կորեան* անկան բազումք ի նոցանէ (150 / 10) իսկ պաղանաւորքն և առապուրք ի լերանց վերայ *կորեան.* (332 / 1) յորոց բազումք *կորեան* զանմահն մահ՝ թողլով զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, *կորիցեն* յերկրէ»: (247 /1) զի մի ոք *կորիցէ* ի հովուաց կամ ի հօտից (125 / 20)

ԿՈՐՈՎԱԶԻԳ - 2

Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս *կորովագիգս* թուով իբրև հազար մի. (141 / 19) մանաւանդ ի տեսանել զպնդաքարշ *կորովագիգսն,* որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 / 2)

ԿՈՐՈՎ - 1

նետ ի *կորովից* քոց թռչէր ուղղակի (23 / 6)

ԿՈՐՈՎԻ - 1

զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ *կորովի* աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ …դարձեալք ի փախուստ: (320/3)

ԿՈՐՈՒՍԱՆԵԼ - 2

Հողեղենքն զհոգեղէնսդ երկեցուցանէին, և ապականացուքն զանապականսդ կամէին *կորուսանել* (21 / 15) զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից *կորուսանել* և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8)

ԿՈՐՈՒՍԱՆԵՄ - 2

և *կորուսից* զանուանս նոցա յերկրէ և զզարմ և զզաւակ: (44 / 12) և *կորուսցէ* զիպարտութիւն անօրինիդ (44 / 5)

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ - 2

սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր *կորուսեալ* (45 / 5) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս *կորուսելոցն* (214 / 6)

ԿՈՐՈՒՍԻՉ - 2

զի սատանայական է ամենայնդ և *կորուսիչ* հոգւոց: (242 / 15) Զքուէս *կորուսիչ* հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 / 4)

ԿՈՐՈՒՍ - 20

Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր, մինչև մնային *կորստեան* կենաց աշխարհին: (33 / 19) այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ … և գերութեան կանանց և տղայոց և *կորստեան* հոգւոց անմեղաց (43 / 11) որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ *կորստեան* ճանապարհին

(47 / 5) և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի *կորստեան* մատնեցան: (126 / 11) և սկսան զպատճառ *կորստեան* իւրեանց զխաղն խաղալ: (139/17) վասն *կորստեան* զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 / 12) և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և *կորստեան* աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 / 17) և հաց *կորստեան* գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 6) Զանգիւտ *կորստեան* փորեցին խորխորատ (226 / 9) և ծով և ցամաք ունկնդիր եղև կարապետաց Նեռինն՝ որդւոցն *կորստեան:* (325 / 1) որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն *կորստեան* տառապելոց առնուն գաւազան (339 / 15) կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ *կորստեանն* դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (33 / 1) Եւ այսմ *կորստեանն* նոցա պատճառ եղև այն (318 / 8) Զի սգալի ձայնիւ անդադար ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ *կորստեանս* մերոյ: (225 / 11) «Ընդէ՞ր է այս *կորուստ* զօրաց մերոց. (139 / 5) Եւ մատնեաց ի *կորուստ* զնախագահ տէրութիւնն: (227 / 4) որոց կատարածն *կորուստ* է»: (289 / 20) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և *կորուստ* հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 7) ԵԻ ՄԱՀՆ ԱՐՇԱԿԱՅ ԵԻ ՊԱՊԱՅ ԹԱԳԱԻՈՐԵԼՆ. ԵԻ *ԿՈՐՈՒՍՏՆ* ՄԵՀՐՈՒԺԱՆԱՅ. (30 /10) թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն՝ մատնել ի յաւիտենական *կորուստն:* (123 / 5)

ԿՈՓԵՄ - 1

և որք գային ի տեղին յայն՝ *կոփէին* ի նմա և ասէին. (111 / 2)

ԿՌԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ - 1

բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար *կռամոլութիւնս* կործանեցան. (95 / 5)

ԿՌԱՆԱՄ - 1

Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն *կռանայր* (199 / 13)

ԿՌԱՊԱՇՏ - 2

ետուն պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց, և եթէ *կռապաշտից* է գործդ այդ (269 / 8) Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտակն Զերգունի՝ ի տեղի զոհարանի դիւցամոլ *կռապաշտիցն.* անդ էառ զնահատակութեան պսակն: (11 / 1)

ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ -4

Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս և հնազանդ կալ մոգական աղանդոյն՝ *կռապաշտութեան:* (112 / 11) որ են յօրինիչք *կռապաշտութեան* և յորդորիչք իգամոլ ախտից. (244 / 13) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառն կոչէր ի *կռապաշտութիւն* (244 / 14) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ *կռապաշտութիւնն* (247 / 6)

ԿՌԻԻ - 3

Քանզի Իմայ և Աիմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 16) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև (317 / 3) էր որ կռուով և էր որ չարաչար ախտիւք ծիւրեցան: (17 / 2)

ԿՌՈՒԻՄ -5

Եւ բացին զդրունս Ալանաց և հանին գունդ բազում ի Հոնաց և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 16) Ի շաւաղ ամսոյ ԺԵ ին կռուեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. (290 / 6) և ընդ հակառակս լեալ երկու որդիքն նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 / 7) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 15)

ԿՌՓԵՄ - 1

այլք զհիւանդապաշտս կռփէին: (165 / 18)

ԿՍԿԾԱԳԻՆ -1

Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 11)

ԿՍԿԾԱՆՈՂ - 1

Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 14)

ԿՏԱԿ - 1

Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 / 10)

ԿՏԱԿԱՐԱՆ - 7

Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ ցուցանեն զորպէսն: (12 / 12 Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք և ի ներքոյ դրուագել զհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց կայեանս: (61 / 7) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և ՃՕ-իցն ի Կոստանդնուպօլիս, և Մ-իցն յԵփեսոս (123 / 10) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) հրկէզ եղեն եկեղեցիք և կտակարանք: (119 / 1) և կտակարանք և սպասք և տեղիք կալոյ նոցա անյայտք մեզ. (342 / 2) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 / 11)

ԿՏԱՒ - 6

Եւ բէժ կտաւով զմեծ խորանաւն շուրջ որմափակաբար պատեալ (61 / 12) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ (61 / 18) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ (62/11) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ (69 / 4) Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր

կազմել մորթով և սպիտակ *կտաւուվք* (61 6) և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն, և պատել սուրբ *կտաւուվք* և ծածկել ի բլրին: (102/16)

ԿՏՐԵԼ - 6

և անաստուածքն զաստուածային շառաւիղդ կամէին յարմատոցն *կտրել* (21 /16) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և կարծիս տայր *կտրել* զշառաւիղս Սասանականին և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 16) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և *կտրել* զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252/6) և հրամայեսցի *կտրել* ընդ մէջ և կեղծաւորացն մասն: (279 / 2) և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և *ի կտրելոյ* զծառն և այրել ի հուր: (252 /12) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն՝ ի բաց *կտրելով* սրով հոգւոյն: (270 / 10)

ԿՏՐԵՄ - 3

Եւ նորա առեալ զփրկութեան արեգակն՝ յանդիման իւր *կտրեաց* և ետ նմա զայրիչն մեղաց ասելով. (184 / 7) Եւ դիմեալ ի ներքս քահանայիցն առ հասարակ՝ *կտրեցին* զծառսն. (255 / 7) *կտրէին* և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն (169 / 8)

ԿՏՐԻՃ - 1

Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ *կտրճին* Հռովմայեցւոց»: (143 / 16)

ԿՏՈՒՑ - 1

Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև *կտցոյն* փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12)

ԿՐԱԿԱԼՈՅՑ - 1

զօրանայր *կրակալոյց* պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 / 2)

ԿՐԱԿ - 2

քանզի *կրակաց* և ջրոց զոհէին և ճանապարհաց աստուածոց ոմանց (241 / 13) հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական *կրակն* ի ներքս դնել (113 / 4)

ԿՐԵԱԼ - 1

Գնայ փախստեամբ յերեսաց նորա, ըստ չար բարուցն չար *կրեալ* անցս՝ (117 / 1)

ԿՐԵՄ - 8

յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս *կրեսցեն:* (50 / 5) ապա եթէ ոչ՝ պատիժս մեծամեծս *կրեսցեն:* (163 / 9) և եթէ ի քահանայից իցէ, զնոյնս *կրեսցէ* (301 / 14) Եւ թէպէտ *կրեցին* Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 11) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք *կրէին* ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) Եւ քանզի միշտ ընդ իւր առեալ *կրէր* զնշխարս երանելեացն (61 / 16) Եւ բարեսէր և յոյժ

հաւատացեալ թագուհին զխինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 8) զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր (182 / 5)

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ - 1

եւ անդէն ի տղայական տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 / 15)

ԿՐԿԻՆ - 10

Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. (23 / 2) ոչ հեստել և համառել առ խոնարհութեան կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 /2) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել (109 / 5) կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. (143 / 4) և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ (161 / 14) Աստանօր աղմկեալ կրկին ժողով լինի. (267 / 11) և ի նմա է կրկին այրն, զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284 / 15) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս, որ Հայոց, Վրաց և Աղուանից եղև տէր, խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 /1) զոր նոյն ինքն Գէորգ և զսա կրկին ձեռնադրէ: (346 / 8)

ԿՐԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

ԿՐԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՋԳԱՇԱՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՀԱՄԱՌՕՏԱԲԱՐ (338 / 12)

ԿՐԿՆԱԿԻ - 2

Կրկնակի ընդ ձեռն Ուռնայրի գերագոյն լուսաւորեցան: (14 / 10) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՑ ԵԻ ՕԳՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵԻ ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ ՋՀԱՐԿՍ ԱՌՆԵԼ (196 / 10)

ԿՐԿՆԵԱԼ - 3

Եւ իբրև կրկնեալ և երեքկնեալ զտեսիլն. (34 / 1) կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ: (57 / 6) Եւ կրկնեալ անդրէն հասին պատգամաւորքն թշնամւոյն (157 / 13)

ԿՐԿՆԵԼ - 3

Վասն որոյ ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. (134 / 3) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 / 15) և կրկնել զծունր թանայր զգետինն: (151 / 6)

ԿՐՏՍԵՐ - 2

որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն Յազկերտի. (16 / 2) որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն Գազանայ գիւղն ցանկալի Շաղատ վիճակեցաւ: (111/18)

ԿՐՏՍԵՐԱԳՈՅՆ - 1

Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգոութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 15)

ԿՐՈՒԿ - 1

և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ *կրունկն* և վարեցին ընդ աշխարհին Սիւնեաց: (133 / 8)

ԿՐՕՆ - 10

մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական *կրօնից* ի ձեռն օրհնութեան քահանայիցն սրբոց (103 / 15) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո *կրօնիցդ* առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) Եւ ածին զՅոհան ոմն սիւնական, ձեռնադրեցին և հնազանդեցան քաղկեդոնական *կրօնիցն:*(268/5) ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ *կրօնիւք* զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18) Վասն զի զնի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն, և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան զեղխ *կրօնն* Քաղկեդոնի (295 / 5) և մի՛ զոք վտանգեալ՝ դարձուցանել ի մոգութեան *կրօնս:* (48 / 12) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան *կրօնս:* (112 /10) լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և *կրօնս* մարդահաճոյս ազգին թշուառացելոյ: (240 / 9) զի զաշխարհս յայնմ գրեթոյն ի *կրօնս* դարձուսցեն: (321 / 12) Սոքա և ուղղափառքս աղարտէին զՀոռոմոց ամենայն *կրօնսն:* (267 / 16)

ԿՐՕՆԱՒՈՐ - 5

Զգաստացեալ *կրօնաւոր* վարուք յառաջադէմ լինէր (235 / 10) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ *կրօնաւորաց:* (282 / 3) և եթէ ի *կրօնաւորաց* ոք իցէ, նզովեալ հալածեսցի (301 / 14) և զբանակս ճգնաւորական *կրօնաւորացն* այլայլեալ շփոթեաց. (299 / 7) զի *կրօնաւորք* էին, սկսան ուսուցանել: (268 / 11)

ԿՐՕՆԱՒՈՐԱԶԳԵՍՏ - 1

յանդիման ունէին առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ *կրօնաւորազգեստ* կարգաւ: (235 / 2)

ԿՐՕՆԱՒՈՐԵԼ - 1

և միաբանութեամբ *կրօնաւորել* ըստ կանոնական հրամանի (307 / 10)

ԿՑՈՐԴ - 2

և միաբանեալ *կցորդ* լինէին նահատակութեան նոցա: (116 / 4) Եւ եթէ ոք տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, *կցորդ* լիցի չար գործոց նորա. (125 / 15)

ԿՑՐԵՄ - 1

Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք *կցրէին* զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13)

ԿՈՒՌՔ - 7

Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ *կռոց* զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (261 / 1) որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի *կռոցն* վնասակարութենէ: (104 / 13) Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա

յերկրպագութիւն *կռոցն* (105 / 14) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի *կռոցն* մոլորութենէ լուսաճնութեամբ աւազանին շնորհաց: (219 / 7) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ *կռոցն* ՝եղեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 4) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ *կռոցն* երկրպագութեան (298 / 14) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ *կուռս* համերս (254 / 17)

ԿՈՒՍԱԿԱԼ - 5

Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ *կուսակալ* իշխանն Պարսից (154 / 8) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ, ապուհիպատ և պռոտոն պատրիկ և արևելից *կուսակալ*, ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 9) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց, հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո, *կուսակալդ* Ասորեստանեայց. (143 / 3) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ *կուսակալս* աշխարհիս» (343 /17) յայնժամ տեարք տոհմից, *կուսակալք*, կողմնակալք, մեծամեծք, նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 23)

ԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ - 1

Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին … կուսանք ի *կուսութեան*, կնքաւորք ի սրբութեան և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 2)

ԿՈՒՏԱԿԵԱԼ - 1

Եւ զմիմեամբք *կուտակեալ* զեղուին, փութային զսրբութեանցն տեսանել զտապանակս (206 / 9)

ԿՈՒՏԵԱԼ - 2

զի *կուտեալ* զինեալ խուռն կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 13) և բովանդակ զամենայն *կուտեալս* բաժանեցին յինքեանս. (169 / 6)

ԿՈՒՏԵՄ - 2

կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւրոց (114 / 3) ժողովէին զբազմութիւն աւարին և *կուտէին* արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և քաջ երիվարաց: (115 / 12)

ԿՈՒՐ - 16

Եւ գետն մեծ *Կուր* հեզասահ գնացիք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանուսն՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 5) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ նոցա և բանակի առ *Կուր* գետով: (13 / 8) կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրուջն առ ափն *Կուր* գետոյ (52 / 4) Եւ փախստեայ եղեալ մանկանն՝ անկանէր ի գետն

մեծ *Կուր:* (52 / 8) կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւոց և փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ *Կուր* (114 / 4) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք և *Կուր* գետոյն յայնկոյս տունն Հեջերւոյ (212 / 16) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն *Կուր* (232 / 10) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ *Կուր.* (238 / 13) և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի *Կուր* գետ (325 / 18) սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն *Կուրայ*՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (142 /1) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն *Կուրայ* և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 19) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն *Կուրայ* ի Կապիճանն գաւառ (178 / 4) ՎԱՍՆ ԵԼԻՑՆ ԽԱԶՐԱՑ ԵԻ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ ԳԵՏՈՅՆ *ԿՈՒՐԱՅ* (186 / 11) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց յայնկոյս գետոյն մեծի *Կուրայ:* (186 / 16) սակայն ասպատակաւորքն Հոնաց յայսկոյս գետոյն *Կուրայ* և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և *Կուրայ* տանել զնա, ուստի եկն: (330 / 1)

ԿՈՒՐԱԿԱՆ - 2

թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և Թոբելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս *Կուրական* գետոյն (99 / 9) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն *Կուրական* գետոյն (103 / 8)

ԿՈՒՐԱՆԱՄ - 1

Ապա ըստ բարուց չարին Տիրանայ *կուրանայ* ի Շապհոյ: (30 / 14)

ԿՈՒՐԱՑԵԱԼ - 3

իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք *կուրացեալ* ի բաց թողուին: (52 / 2) որոց *կուրացեալ* են միտք ըստ ժամանակաց չարութեամբ գնացելոց (298 / 12) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարային, *կուրացեալք* ի լուսոյ արարչին (241 / 12)

ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

ՇԱՊՂՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ ԵԻ ՓՐԿԵԼՆ Ի ՀԻՍԻՍԱԿԱՆԱՑՆ ԵԻ ԴԱՐՁԵԱԼ *ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ* ՋՏԻՐԱՆ. (30 / 9)

ԿՈՒՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զնոյն աղէտս *կուրութեան* և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 / 5)

ԿՕՇԻԿ - 1

այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս *կօշկաց* հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 2)

/ կ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ԶԿԱԶՄԱԾ - 1

և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց, և զէն, օճառս, և *զկազմածս* հեծելոց: (108 / 13)

ԶԿԱԹՆ - 2

որք զկոտորեալ մարքքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև *զկաթն:* (136 / 8) զանապակ գինին կամ *զկաթն* ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8)

ԶԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ - 2

զկաթողիկոսարանն արևելից ոչ աւերէ (320 / 13) Սա փոխեաց *զկաթողիկոսարանն* ի Բերդակ (345 / 16)

ԶԿԱԹՈՂԻԿՈՍ - 4

տարան *զկաթողիկոսն* միայն ի ներքսագոյն խորանն (160 / 17) Եւ յարուցեալ յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել *զկաթողիկոսն* հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 11) Յայնժամ առնու *զկաթողիկոսն* հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 12) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր *զկաթողիկոսն* (203 / 11)

ԶԿԱԽԱՐԴ - 1

Եւ *զկախարդս* և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 2)

ԶԿԱԽԱՐԴԱՍԱՐ - 1

և *զկախարդասար* քաւդեայս, որ ոչ գան ի հաւատս, հրով այրեցից: (260 / 19)

ԶԿԱՀ - 3

ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և *զկահ* անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս (129 / 9) «Ընդէ՞ր հեղգամք առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց, թողցուք *զկահ* և զկարասի մեր, ելցուք գնասցուք, թերևս զերծնուլ մարթասցուք»: (137 / 3) թողեալ նորա *զկահ* և զկարասի իւր և զսպաս գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (156 / 21)

ԶԿԱՄԱՒ - 1

որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբանս, ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 / 9)

ԶԿԱՄԱՒՈՐ - 1

«Քրիստոս Աստուած, յիշեա՛ զկամաւորդ չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. (313 / 3)

ԶԿԱՄԻՃԻԿ - 1

և զայլազգի ազգսն, զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ զմեծ լերամբն Կաւկասու, զԳարգարսն և զԿամիճիկ Հեփթաղսն դարձուցեալ ի հաւատս՝ զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (95 / 18)

ԶԿԱՍՔ - 8

Եւ հարցեալ զպատճառս՝ խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց և զկամս կնոջ թագաւորին: (36/4) քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ (38 /10) զի կատարեսցի ընդ նմա զկամս վաւաշոտութեանն իւրոյ: (101 / 5) Եւ երթեալ սպասաւորքն ստիպէին զնա առնել զկամս իշխանին: (101 / 20) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) զի կատարեսցուք զկամս մեր (139 / 13) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս (277 / 2) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց (294 / 1)

ԶԿԱՅԷՆ - 1

ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 8)

ԶԿԱՅԻՆԱՆ - 1

Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և ծնաւ զԿայինան. (3 / 6)

ԶԿԱՅՔ - 1

որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ (275 / 3)

ԶԿԱՅՍՐ - 2

Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (185 /1) Յայնժամ գտեալ համարձակութիւն Ստեփաննոսի՝ ասէ զկայսրն. (321 / 8)

ԶԿԻՆ - 9

և երկունք կալցին զքեզ իբրև զկանայս ծննդականս. (44 / 2) և զկանայս նոցա առաջի նոցա խայտառակեսցեն (44 / 8) և զկանայս նոցա խայտառակէին (45 / 6) և զկանայս և զհարճս իւր և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս գետոյն Դկլաթու: (144 /3) և հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 / 2) և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 /16) իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն դառնալ երկիրն Ասիական.

(323 / 15) և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 8)

ԶԿԱՆՈՆԵԱԼ - 1

«Եթէ զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն սուրբ առաքելոցն աշակերտաց (314 / 5)

ԶԿԱՇԻ - 1

զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք ծառոցն (250 / 6)

ԶԿԱՊԱՆՔ - 1

և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ: (325 / 14)

ԶԿԱՊՈՒՏ - 1

և բերեալ հանգուցից զաւարն և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 / 13)

ԶԿԱՌՆԱԿԱՇ - 1

որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, զՀակարի և զՏափատ: (327 / 8)

ԶԿԱՌՔ - 1

Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 / 2)

ԶԿԱՏԱՂԵԱԼ - 1

քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն (42 / 11)

ԶԿԱՐԱՍԻ - 2

թողցուք զկահ և զկարասի մեր, ելցուք գնասցուք (156 / 21)

ԶԿԱՐԳ - 12

և բառնալ զկարգ քրիստոնէութեան (42 / 12) և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 /3) զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (96 / 1) և մոռացայ զկարգ բանին (127 / 18) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 9) ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 12) քանզի ի սուղ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2) Հրաման տայր … ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս (47 /14) որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50 / 2) և զկարգս հոգևորս ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. (90 / 8) զի զկարգս եկեղեցւոյ այլայլեաց. (305 / 12)

ԶԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 2)

ԶԿԱՐԹԸՆԿԷՑ - 1

Նա և զանցս վաճառաց և *զկարթընկէցս* ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 18)

ԶԿԱՐԾԻՔ - 1

Եւ բառնամ *զկարծիս* սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ (254 / 15)

ԶԿԱՐԿՈՒՏ - 1

որ իբրև *զկարկուտ* սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 / 3)

ԶԿԱՐՕՏԱՆՔ - 1

եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ *զկարօտանս* սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 / 11)

ԶԿԱՐՕՏԵԱԼ - 2

յագեցոյց զքաղցեալս և լի արար *զկարօտեալս* բարութեամբ (166 / 9) զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր *զկարօտեալսն* (163 / 15)

ԶԿԱՒԱՏ - 1

որք օրհնէին *զԿաւատ* և ասէին. (147 / 10)

ԶԿԱՔԱԻՔ - 1

Զխաղս խաղային և *զկաքաւսն* յորդորէին զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս, կուրացեալք ի լուսոյ արարչին (241 / 12)

ԶԿԵԱԼ - 1

Եւ վաղվաղակի զեկուցանէր *զկեալն* կենդանի: (34 / 3)

ԶԿԵԱՆՔ - 6

և կայ մնայ որդի մշտնջենակալ լուսոյն, վախճանէ զմարդկային *զկեանս:* (14 / 16) «Ով է մարդ, որ սիրէ *զկեանս* և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ(147 / 4) որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի *զկեանս* նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ *զկեանս* սնոտիս: (332 /8) որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին *զկեանս* և աշխարհի քաղցունք: (340 / 10) «Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր, զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի և *զկեանսն* յաւիտենից աշխարհին, որ ոչն անցանէ»: (25 / 10)

ԶԿԵՂԵՒ - 1

այլ և զարմատս բանջարոց և *զկեղևս* ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13)

ԶԿԵՆԱՐԱՐ - 1

սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ *զկենաւարար* երրորդութիւնն: (73 / 12)

ԶԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ - 1

կատարէին զտէրունեան և *զկենդանական* ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6)

ԶԿԵՆԴԱՆԻ - 2

նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով *զկենդանիս* և զմեռեալս: (38 /6) Գալոց է միւսանգամ դատել *զկենդանիս* և զմեռեալս (124 / 19)

ԶԿԵՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

բազում մահկանացուաց կարես տալ *զկենդանութիւն:* (28 / 9)

ՁԿԵՆՍԱՏՈՒ - 1

և զնոյն ինքն զկենսատու խաչն ցուցանէ (218 / 13)

ՁԿԵՐՊԱՍԱՆԻՒԹ - 1

Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8)

ՁԿԵՐՊԱՐԱՆՔ - 1

այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել փախստեայ: (33 / 16)

ՁԿԷՍ - 7

և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր … և զկէս նշխարացն սրբոյն Զաքարիայ և երանելւոյն Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն (38 / 1) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ (91 / 1) Եւ որ տասնորդս տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 /13; 93 /13) Պարտաւայ վանք Խուրբ Աստուածածինն … այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի, և զկէսն տաճիկ ունի: (285 / 14) Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն, և զկէսն ունի տաճիկ: (286 / 4) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15)

ՁԿԻՆ - 12

Եւ եցոյց զայր և զկին աղանդոյն չարութեան. (54 /8) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ …զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 2) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289 / 6) Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 9) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) «Աստուած հրամայեաց առնուլ զկին քո առ քեզ»: (289 / 12) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի քուն՝ առ ինքն առնու: (289 / 13) Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն (17 / 8) և ամենեքին ըմբերանեալ դսրովէին զկինն և ասէին. (33 /25) և յանդիմանէր զկինն թագաւորին վասն այլանդակ պոռնկութեանն: (35 / 11) Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տոփանս. (289 / 11) զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածէ ի դուռն արքունի (296 / 12)

ՁԿԻՐԹ - 1

այլ հբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն, և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 4)

ՁԿԻՒՐՈՆ - 1

և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն (270 / 13)

ՁԿՂԵՐ - 1

Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց, և զկղեր եկեղեցեացն քաջուսմունս և ուղղափառս յամենայնի, նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց (275 / 9)

ԶԿՆԻՔ - 1

Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. (207 / 1)

ԶԿՆՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 4)

ԶԿՈՂՄՆ - 10

Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու (132 / 1) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 3) լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (32 / 1) որ փակեալ ունի զկողմանս արևելից հիւսիսոյ. (141 / 3) Ուստի լեալ փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 / 16) Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին, և Քամ՝ զկողմն հարաւոյ, և Յաբեթ զկողմն արևմտից և հիւսիսոյ (7/1; 7/1; 7/1) որ պատէ զկողմն քաղաքին (138/19)

ԶԿՈՉԱՐԱՆ - 1

որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 / 7)

ԶԿՈՉԵՑԵԱԼ - 1

սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 6)

ԶԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ - 1

որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 / 5)

ԶԿՈՏՈՐԵԱԼ - 1

որք զկոտորեալ մարքքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136 / 8)

ԶԿՈՏՈՐՈՒՄՆ - 1

Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Ցագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ականբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոռնենաց առնեն: (230 / 7)

ԶԿՈՐԻՆ - 1

Ցառնէր ի քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուժեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 22)

ԶԿՈՐԾԱՆԵԱԼ - 1

նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 17)

ԶԿՈՐԾԱՆՈՒՄՆ - 2

Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ *զկործանումն,* որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 11) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և *զկործանումն* զօրացն շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7)

ԶԿՈՐՍՏԱԿԱՆ - 1

և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին *զկորստական* պարգևսն. (323 / 10)

ԶԿՈՐՈՒՍՏ - 3

Իսկ նորա *զկորստեան* խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313/15) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ *զկորստեանն* իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ (337 /7) ապստամբի Մեհրուժան Արծրունի՝ զԱքիտոփելին խորհեցեալ *զկորուստ* անձին իւրոյ. (31 / 3)

ԶԿՌԱԿՈՐԾԱՆ - 1

լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն *զկռակործան* անուղղայ սովորութիւննն (242 / 2)

ԶԿՏԱԿԱՐԱՆ - 1

Եւ առեալ զամրոցն նորա … *զկտակարանս* և զսպաս սրբութեանց և զխաչ՝ բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 17)

ԶԿՏԱԿ - 1

այսպէս գրեն *զկտակն* (309 / 3)

ԶԿՐՕՆԱՒՈՐ - 2

և խորամանկ չարութեամբն իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և *զկրօնաւորս.* (303 / 5) զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և *զկրօնաւորս* (318 / 10)

ԶԿՈՒՍԱԿԱԼ - 1

նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և *զկուսակալս* աշխարհին (45 / 3)

ԶԿՈՒՐ - 2

Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ *զԿուր,* որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 19) Եւ ի նոյն ամի էանց Աբդլ Ազիզ *զԿուր* գետով յայն կողմն: (319 / 21)

ԶԿՈՒՐԱԿԱՆ - 1

Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ *զԿուրական* գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 11)

ԶԿՈՒՐԻՇԻԿ - 1

սա սպան *զԿուրիշիկս՝ /գրբում՝զԿուրիիշկս/* գլխաւորս տաճկաց արս Կ (291 / 11)

ԶԿՈՒՐԾՔ - 1

Եւ իբրև եմուտ ստուգեաց զտեղւոջէն և զտանուտեառնէն, բախեալ *զկուրծս* իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 14)

Հ

Հ - 1

Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. և իբրև եղև *Հ,* եկն ի Գմբէթն Աբրահամու (290 / 2)

ՀԱԲԱՆԴ - 3

Եւ եկեալ ի *Հաբանդ* գաւառ՝ ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ. (35 / 5) որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, *Հաբանդ,* Ամարաս (327 /10) որ էր ի գաւառին *Հաբանդայ:* (39 / 2)

ՀԱԳԱՐԱՑԻՔ - 2

Այսպէս գազանացեալ Իսմայելեանն *Հագարացիքն* յինքեանս գրաւեցին զփափկութիւն երկրի (324 /17) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն *Հագարացւոց* (180 / 12)

ՀԱԳԱՐ - 4

Զօրանայ ազգն *Հագարու* (173 / 1) և որդիքն *Հագարու* եկեալ ի Կատշանէ …ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 10) և որդիքն *Հագարու* յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 8) սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն *Հագարու*: (196 / 16)

ՀԱԳՆԵԱԼ - 1

և պրկեալ, *հագնեալ,* լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153 / 7)

ՀԱԶԱՐ - 5

զոր ի հօրէն էր առեալ *հազար* երդ: (17 / 14) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև *հազար մի*. (141 / 19) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեձելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս *հազարս:* (138 /10) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց

իւրոց, և տուժել ընդ միոյ *հազարս* և ընդ երկուց՝ բիւրս: (169 / 17) և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ և գերի առեալ իբրև ոգիս *հազարս*,(326 / 2)

ՀԱԶԱՐԱՊԵՏ - 2

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ *հազարապետ ...* և ամենայն ազատք Աղուանից: (94/13) Բայց դէմ եդեալ *հազարապետն* Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 12)

ՀԱՋԱՐ ԵՐԿԵՐԻՒՐ , ՀԱՋԱՐ ԵՒ ԵՐԿԵՐԻՒՐ - 2

Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան հիպատութեան և ապիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան *հազար երկերիւր* արանց պատիւ. զի որում ինքն կամեսցի՝ շնորհեսցէ և նա զայն: (182 / 3) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն իմ և միւսում աւուրն եցոյց. ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն ի բանակն Հոնաց. անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ ինչ նուազ քան զ*հազար և երկերիւր* արանց գերելոց: (191 / 10)

ՀԱՋԱՐ ԵՒ ԵՕԹՆ ՀԱՐԻՒՐ - 1

Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն (108 / 4)

ՀԱՋԻԻ - 4

և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին և *հազիւ* ուրեմն դադարեցուցանել զդիմեալսն: (81 /7) որ իջեալ յերիվարէն՝ *հազիւ* ուրեմն քարշէր զերիվարն: (111 /11) զոր *հազիւ* ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել զմիակամ սէր և խաղաղութիւն: (179/9) և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ *հազիւ* ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318/13)

ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ - 2

Նոյնժամայն հրամանակատար լինէր աստուածային պատուիրանին՝ կարգելով զինքն բարեպաշտ, *հալածական* առնէր զորդիսն խաւարի: (249 /3) Եւ յետ երկուց ամաց եհար Բաբան զՏաւուսին և *հալածականս* արար անձինս իբրև ՃԾ հազար: (327 / 3)

ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ

ՀԱԼԱԾԱՆՔ - 1

և բազում ուխտս ատրուշանաց կատարելով յարուցին *հալածանս* ի վերայ քրիստոնէից: (95 / 6)

ՀԱԼԱԾԵԱԼ - 1

և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս *հալածեալ* տարաբնակ արար (294 / 9)

ՀԱԼԱԾԵԼ - 1

լաւ համարել *հալածել* վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. (105 / 7)

ՀԱԼԱԾԵՄ - 10

և սոցին ուժով *հալածեաց* զզօրսն Հռովմայեցւոց: (12 /16) նոքօք հանդերձ *հալածեաց* ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 14) նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց *հալածեաց* (294 / 10) զոմանս բամբասանօք *հալածեաց* յօտար երկիր (299 / 5) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց *հալածեսջիք* (125 / 16) որպէս ի կանոնսն է գրեալ, պատուհաս դիցեն և ի բաց *հալածեսցեն* ի շինէն. (92/16) և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց *հալածեսցեն:* (93 /5) և եթէ ի կրօնաւորաց ոք իցէ, նզովեալ *հալածեսցի* (301 / 14) *Հալածեցան* դևք աշխարհիդ (20 / 6) Վախճանի հայրն Սաթինկայ, և այլ ոմն բռնացեալ թագաւորէ և զեղբայրն նորա *հալածէ:* (13 / 11)

ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ - 1

ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՑՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ (126 / 5)

ՀԱԼԵԱԼ - 1

և մօտաւորք յերեսաց նորա իբրև զմոմ *հալեալ* պակասէին: (146 / 9)

ՀԱԼԵՄ - 1

այլ ծիւրէին սևացեալ, *հալէին* մարմինք նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 19)

ՀԱԿԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ- 2

զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն *հակաճառութեանն* որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297/8) յորս ոչ սակաւ կայր *հակաճառութիւն* դիմամարտելոյ: (209 / 17)

ՀԱԿԱՌԱԿ - 5

որ միշտ *հակառակ* կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 /10) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ *հակառակ* բերէր. (272 / 3) և տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին, և ի կողմն Յունաց *հակառակ* նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (273 / 16) ոչ է պարտ Աստուծոյ *հակառակ* լինել: (309 /2) Զի *հակառակ* Աստուծոյ պատուիրանացն է … զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 7) և ընդ *հակառակս* լեալ երկու որդիքն նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) և Մայմուն ընդ *հակառակս* նմա ելեալ պատերազմաւ՝ մեռանի Մահմատ. (292 / 9)

ՀԱԿԱՌԱԿԵԼ - 2

և չէ պարտ *հակառակել* (204 / 2) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա *հակառակել* Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 1)

ՀԱԿԱՌԱԿՈՂ - 1

Տո՛ւր ինձ զքո միտսդ ոչ զէանալն, զուղիղն և մի՛ դասիլ ի *հակառակող* կամս (277 / 11)

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴ - 2

զոր *հակառակորդն* մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 /14) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան *հակառակորդն* սատանայ (298 / 6)

ՀԱԿԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ - 4

ինքեանք բազում *հակառակութեամբ* և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 11) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում *հակառակութիւն* լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և քահանայից, քորեպիսկոպոսաց, ազատաց և ռամկաց: (89 / 13) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից, մինչև բարձաւ *հակառակութիւնն*: (274 / 7) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս և թէ անհակառակք արդեօք զստեղծեալ *հակառակութիւնս,* (277 / 3)

ՀԱԿՈՒ - 3

Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի *Հակու* անուանեալ գիւղն. (40 / 9) Իսկ ի *Հակու ...* երանելեաց վկայից նշխարքն կային (56 / 14) որ գլխատեցանն և բերան ի *Հակու* (57 / 1)

ՀԱՂՈՐԴ - 1

չէաք մեք *հաղորդ* սպանմանն Ջուանշիրի. (232 / 17)

ՀԱՂՈՐԴԵԼ - 2

Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ *հաղորդել* ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յըմպելիս (270 / 15) և հրամայէր ամենևին *չհաղորդել* ընդ Հոռոմսն՝ հնազանդեալսն քաղկեդոնական ժողովոյն չարի, զի գործք նոցա ստութեամբ են: (267 / 17)

ՀԱՂՈՐԴԻՄ - 4

Արդ՝ որ ոք անխտրաբար *հաղորդեսցի* կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 2) զի և նոքա *հաղորդեսցին* հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 / 18) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և *հաղորդեցաւ* ընդ նմա. (343 / 13) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս միք *հաղորդիք:* (268 / 13)

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ ոչ արժանի լեալ *հաղորդութեան* յետին թոշակի քաւութեանն (164 / 8) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի *հաղորդութիւն»:* (246 / 9)

ՀԱՃԵԼ - 1

կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա *հաճել* զմիտս քո: (134 / 3)

ՀԱՃԵՄ - 3

եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, *հաճեսցէ* առ անգամ մի զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (155 / 1) զի երթեալ *հաճեսցէ* շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և *հաճեցից* զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով իմով և աղեղամբ (141 / 15)

ՀԱՃԻՄ - 9

«Եթէ միայն տէր *համեսցի,* ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 13) *Համեցան* և ետուն մանկունս ընտիրս յուսումն. (117 / 14) *համեցան* առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2) *համեցան* սուրբքն ամենայն (282 / 14) և եթէ ոչ *համեցար* ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 14) Իսկ սա *համեցաւ* միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր (17 / 14) Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ *համեցաւ* ի նմա լինել բնաբար: (171 / 18) զի *համեցաւ* հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 /11) Եւ գոհացեալ զԱստուծոյ՝ օրհնեցին և բեկին կերան և *համեցին* զմիտս նոցա: (162 / 10)

ՀԱՃԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և զՍամուէլ *համեցուցանէր* ամենայն Աղուանից կամակցութեամբ: (335 / 4)

ՀԱՃՈՅ - 6

և՛ արքայի, և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս *համոյ* թուեցաւ (93 / 10) *համոյ* թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125/18) *Համոյ* թուեսցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 /12) Եթէ Աստուծոյ և նոցա *համոյ* թուեսցի, կատարեսցէ Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) զոր դուք ընտրէք, *համոյ* Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին ասելով, եթէ *«Համոյ* թուեցաւ հոգւոյն սրբոյ և մեզ՝ այսպէս կարգեալ. (308 / 11)

ՀԱՃՈՅ Է - Տե՛ս ՀԱՃՈՅ

ՀԱՃՈՅ ԹՈՒԻ - Տե՛ս ՀԱՃՈՅ

ՀԱՃՈՅՔ - 2

այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ *համոյից* իւրոց: (306 / 16) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի *համոյս* նորա (306 / 19)

ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ - 1

Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս *համաբարբառ* այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 11)

ՀԱՄԱԳԱՀ - 1

Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր *համագահ* յանդիման Պարսից: (184 / 12)

ՀԱՄԱԳՈՒՆԴ - 2

Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին և զնոցուն *համագունդ* եղբարսն: (100 / 17) Զայս լուեալ զնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ *համագունդ* լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7)

ՀԱՄԱԶԱՍՊ - 1

Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին *Համազասպայ* ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 10)

ՀԱՄԱԶՕՐ - 1

և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի, և զորդին միածին, և զհոգին *համազօր:* (250 / 2)

ՀԱՄԱԽՄԲԵԱԼ - 1

Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ *համախմբեալ* ի ճանապարհին: (195 / 2)

ՀԱՄԱԽՈՀ - 1

զՆերսէս և զկինն *համախոհ* նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 12)

ՀԱՄԱԽՈՀԱԿ - 1

Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ …տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս … և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին *համախոհակք* սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից … ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ…զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 13)

ՀԱՄԱԿԱՄ - 2

Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից *համակամ* եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 / 3)
Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց և մանաւանդ գրաւելով ի *համակամ* եղբայրութիւնս. (191 / 5)

ՀԱՄԱԿԵԱԼ - 1

Եւ զբաժակս և զըմպելիս արծաթեղէն քանդակունս յոսկի *համակեալս,* զոր բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. (160 / 5)

ՀԱՄԱԿԵԼ - 1

և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ ի սէր *համակել,* զի հնազանդեսցին: (327 / 18)

ՀԱՄԱՀԱՒԱՆԵԱԼ - 1

սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով *համահաւանեալ* արամբն: (215 / 14)

ՀԱՄԱՀԱՒԱՆ - 1

արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր *համահաւանս* արարեալ (222 / 5)

ՀԱՄԱՁԱՅՆ - 1

«Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ *համաձայն* գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն (270 / 12)

ՀԱՄԱՄ - 2

Ապա բարեպաշտն *Համամ…* զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 16) Եւ նոյն ինքն *Համամ …* մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19)

ՀԱՄԱՄԻՏ - 1

հրամայէր գրել երդմունս և ունել *համամիտ* խաղաղութիւն: (181 / 17)

ՀԱՄԱՅՆ - 1

ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին *համայն.* (53 / 5)

ՀԱՄԱՆԳԱՄԱՅՆ - 1

որ *համանգամայն* ընդ ձեզ են (208 / 11)

ՀԱՄԱՆՄԱՆ - 2

և *համանման* և հաւասար նորուն վարուցն առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 11) ի ծայրից մինչև ի խոնարհ *համանման* դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 12)

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԼՈՒՐ - 1

յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, *համաշխարհալուր* կատարեաց … անվեհեր քաջութիւնս (191/17)

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ - 4

Իսկ ի *համաշխարհական* աւուրն յարութեան հասանելոյ…ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 7) Այսոցիկ այսպէս եղելոց, մեծավայելուչ փառօք յուղարկիւր ի *համաշխարհական* մարզարանէն: (195 /14) Յայնժամ լինէր անդ *համաշխարհական* ժողով. (199 / 5) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի *համաշխարհականն* յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 16)

ՀԱՄԱՇՈՒՆՉ - 1

Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ *համաշունչ* քաղաքակիցս և դրացիս: (162 / 3)

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒԵԼ - 1

Եւ աւանդէ նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և ընդ Մամիկոնեանս *համապատուել:* (111 / 6)

ՀԱՄԱՋԻՆՉ - 1

որք հարեալ սատակեցին և *համաջինչ* արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին (43 / 14)

ՀԱՄԱՌԵԱԼ - 1

և *համառեալ,* պնդեալ հասանել ջանայր ի դուռն Պարսից արքային: (143 / 18)

ՀԱՄԱՌԵԼ - 1

ոչ հեստել և *համառել* առ խոնարհութեան կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 / 2)

ՀԱՄԱՌՕՏ - 1

զի զգրեալսն ձեր *համառօտ* խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8)

ՀԱՄԱՌՕՏԱԲԱՐ - 1

ԿՐԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ԱՋԳԱՇԱՐ ԱՆՈՒԱՆՑ *ՀԱՄԱՌՕՏԱԲԱՐ* (338 / 12)

ՀԱՄԱՍՓԻՒՌ - 1

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ *համասփիւռ* և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (217 / 1)

ՀԱՄԱՎԱՐ - 1

զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն *համավար* խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8)

ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ - 3

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և *համատարած* ամենայն գիւղից և քաղաքաց (217 / 1) որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն՝ *համատարած* սփռեալ զիւր գաւազանն, տիրէ Աղուանից, Պարսից և Հայոց (337 /16) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ *համատարած* աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 3)

ՀԱՄԱՏՈՀՄ - 1

և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց՝ *համատոհմին* Արշակունեաց: (38 / 3)

ՀԱՄԱՐ - 1

զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի և *համարս* տալ վասն ժողովրդեան և անձանց: (311 / 3)

ՀԱՄԱՐԵԱԼ - 4

լաւ *համարեալ* մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 13) որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ *համարեալ* զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 20) և զմեծ քաջութեան նորա զյաղթութիւն խնդութիւն *համարեալ:* (178 / 11) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ *համարեալ* հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 14)

ՀԱՄԱՐԵԼ - 4

լաւ *համարել* հալածել վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. (105 / 7) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ, և զգործ Աստուծոյ սատանայի լլկանս *համարել* (204 / 9) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ *համարելով,* թէ աշխարհախումբ խորհուրդն է վասն իւրոյ սպանմանն: (223 / 2) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ

մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն՝ գարշելի և պիղծ *համարելով* զհայրենի պաշտամունս (249 / 15)

ՀԱՄԱՐԻՄ - 17

ապա եթէ ոչ՝ անվաւեր և ունայն լիցի և մի՛ *համարեսցի* ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 / 9) Ապա եթէ ոչ՝ *համարեսցին* առաջի նորա իբրև զհեթանոսս (132 / 7) կամ թէ սպառնալեօք քովք *համարեսցիս* զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմոնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 /16) կարևոր *համարէին* զնախատինս վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 / 8) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն *համարէին:* (241 / 3) զի *համարէին* զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց: (250 / 9) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս *համարէր* անձին: (51 / 11) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ *համարէր* զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173/14) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ *համարէր* զընտանին խորհել օգուտ: (198 /12) և ի նոյն ինքն գլխաւոր եպիսկոպոսն Յովել պատրանս *համարէր:* (205 / 13) եթէ ոչ ինչ *համարի* առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 13) զի երկրորդումն օրինացն որիշ *համարի:* (273 / 1) «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ *համարիմ».* (87 / 19) «Իրաւունս *համարիմ* ես, բայց ի խառնաղանճ ժողովրդոց, ձեզ ամենեցուն յայտնի անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 6) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձենջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն *համարիմ* վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 13) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով *համարիմք.* թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 6) Արդ՝ դուք *համարիք* ինչ զդա և լսէք բանի դորա. (251 / 3)

ՀԱՄԱՐՁԱԿԱՊԷՍ - 4

ոչ ոք իշխէր *համարձակապէս* խօսել ինչ (145 / 16) ապա և նա սկսաւ *համարձակապէս* առնել զինդիր իւր (162 / 14) առնոյր և հրաման ի նոցանէ գործել զամենայն *համարձակապէս:* (219 /12) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն *համարձակապէս* մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1)

ՀԱՄԱՐՁԱԿԵԱԼ - 1

այլ *համարձակեալ* դիմեալ գայ ի վերայ նորա (144 / 1)

ՀԱՄԱՐՁԱԿԵԼ - 1

Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ *համարձակել* ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4)

ՀԱՄԱՐՁԱԿԵԼՈՑ - 1

«Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն *ի համարձակելոցդ* յերեսս իմ»: (131 / 12)

ՀԱՄԱՐՁԱԿԻՄ - 1

և կամ *համարձակիցի՞* ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ: (158 / 9)

ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ - 5

առաքելական և քաջալերական *համարձակութեամբ* եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 16 վասն զի *համարձակութիւն* ունիս առ Քրիստոս (28 / 8) Ընդ որս առեալ *համարձակութիւն* ՝խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 /5) մի՛ տայք *համարձակութիւն* նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ (310 /13) Յայնժամ գտեալ *համարձակութիւն* Ստեփաննոսի՝ ասէ զկայսրն. (321 / 8)

ՀԱՄԲԱՌՆԱՄ - 1

համբարձաւ յերկինս, նստաւ ընդ աջմէ հօր (124 / 18)

ՀԱՄԲԱՐ -1

Այլ զորդւոցն *համբարուց* կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 11)

ՀԱՄԲԱՐԵԼ - 1

զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով *համբարել* կարացից (27 / 13)

ՀԱՄԲԱՐԵՄ - 1

որ էր անանց և անպատմելի բարեացն առիթ, որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք *համբարեցաւ* այսպիսի մեծասքանչ պարգեւք: (83 / 11)

ՀԱՄԲԱՐՁԵԱԼ - 3

Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս՝ *համբարձեալ* ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 2) Եւ *համբարձեալ* զձեռս իւր առ Աստուած՝ բարբառէր ասելով. (101 / 10) *համբարձեալ* ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 / 16)

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ - 1

Իսկ ի տեղւոջն *Համբարձմանն* ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10)

ՀԱՄԲԱՒ -10

Յայնժամ հասանէր *համբաւ* ի դուռն արքունի (107 / 15) Ընդ ամենայն երկիր ել *համբաւ* նորա (226 / 17) եհաս *համբաւ* իմն ի նոսա (267 / 2) զորս *համբաւաւ* գիտէին (53 / 1) Եւ ահա *համբաւն* հոչակէր երթալոյն մերոյ. (209/15) և *համբաւն* եհաս առ Մովսէս հայրապետն: (268 / 13) Արդ՝ ի լինել *համբաւոյն* այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք (205 /6) «Լսելոց էք պատերազմունս և *համբաւս* պատերազմաց (127 /13) Զայն հէն *համբաւու* լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) եհաս մեզ լուր դժնդակ *համբաւու* (123 / 1)

ՀԱՄԲԱՒԵԱԼ - 1

զիմն *համբաւեալ,* թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14)

ՀԱՄԲԱՒԵՄ - 4

զոր *համբաւեն,* եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է, որով օրհնութեան իւղն խնկարկեն արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 7) որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և *համբաւեա,* եթէ Գրիգոր եղեալ է հիմն (278 / 18) Այլ Հայք *համբաւէին* զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 2) մի՛ աղօթիւք երթալ ի խաչն, որ Մցխիթայի տեղեօքն *համբաւի* (270 / 17)

ՀԱՄԲԵՐՈՂ - 1

և անհատ լեր ի սիրոյն և *համբերող* լեր ի հաւատս ճշմարտութեան (26 / 10)

ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ընդ նմին ունէիր և զվահանն *համբերութեան* հաւատոց. (23 / 5)

ՀԱՄԲՈՅՐ - 7

և միմեանց հոգևոր ողջունիւ *համբոյր* տուեալ դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208/3) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ *համբուրիւ* (98 / 7) Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ *համբուրիւ* ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98 / 15) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ *համբուրիւ* յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 /4) զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ *համբուրիւ* հանդերձ տիեզերական ժողովովս. (211 / 17) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր *համբուրիւ* երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 /10) Ուղփաճեմ, հոգեճաշակ *համբուրիւք* աղցեալ…ոքվ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և …տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան. ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 8)

ՀԱՄԲՈՒՐԵԼ - 2

քարարձան տայր կանգնել և *համբուրել* յանուն Աբրահամու: (289 / 4) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն *համբուրելով* զսուրբ խաչն Քրիստոսի (217 / 7)

ՀԱՄԲՈՒՐԵՄ - 1

հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով *համբուրէին* իւրաքանչիւր ոք: (108 / 16)

ՀԱՄԵՂՈՒԹԻՒՆ - 1

Ահա յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ *համեղութեան.* (206 / 2)

ՀԱՄԵՄԱՏ - 2

որում *համեմատ* են ո՛չ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր *համեմատ* նմա ի վերայ երկրի: (322 / 16)

ՀԱՄԵՄԱՏԵԱԼ - 1

Երկայնէր զխօսս իւր՝ *համեմատեալ* ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. (150 / 5)

ՀԱՄԵՄԱՏԵԼ - 1

Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ *համեմատել* զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. (104 / 14)

ՀԱՄՐ - 1

զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս *համեղս* (254 / 17)

ՀԱՄՕՐԷՆ - 6

Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ *համօրէն* տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 /15) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի *համօրէն* ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 11) Գայր հասանէր յԱյարատեան գաւառն, ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր *համօրէն* ազատօքն և ածէր զնա ի գիւղաքաղաքն իւր Արուճ: (195 / 16) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եղեալ *համօրէն* ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 14) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ *համօրէն* աշխարհին Աղուանից և առ հայրապետն Եղիազար. (261 / 14) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի *համօրէն* եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 / 12)

ՀԱՅ - 11

յորում զսկիզբն *հայ* թուականին եդին (119 / 2) և ի նմա գիր ասորի և *հայ:* (210 / 5) որ և ունէր առ հասարակ *հայ,* հոռոմ և ասորի գիր. (215 / 16) և *հայ* թուականն էր ՄԶ: (292 / 11) ՁԵ երորդ ամին Տաճկաց և ի *հայ* թուականիս ՃԽԸ յամսեանն հրոտից: (302 / 16) և *հայ* թուականն Զ լինէր: (317 / 2) և *հայ* թուականն ՃԺ և մին էր: (317 / 5) և *հայ* թիւն ՃԾԳ էր: (319 /1) Եւ *հայ* թիւն ՅԽԶ: (337 /4) *Հայ* թիւն ՅԿԳ էր: (337 /11) Եւ անտի մինչև *ցՀայ* թիւն ՃԻ ամ լինէր: (112 / 5)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - 7

Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … հասեալ սմա մասն ինչ ի *Հայաստան* աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 16) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ *Հայաստան* նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32/9) «Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ *Հայաստան* աշխարհին կամին. (38/13) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր, և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ *Հայաստան* նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) Անցանելով ընդ *Հայաստան* ՝ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս արևելից՝ ի գաւառն Ուտիական: (95 / 11) Քանզի նորոգ էր ի *Հայաստան* եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272 / 1) և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին *Հայաստանի:* (33 / 13)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 12

և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336/4) և ինքն տիրէ Հայաստանեայց: (13/4) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ (112 /13) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (120 / 1) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 16) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 12) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս, խոյս տուեալ ի Հայաստանեայցն: (10 / 10) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն (14 / 13) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 9) որ Մաքենացւոցն սուրբ ուխտին էր առաջնորդ, և ըստ ժամանակին Հայաստանեայցն էր պարծանք: (314 / 2) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 6) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 11)

ՀԱՅԵԼ - 1

Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 10)

ՀԱՅԵՐԷՆ - 1

և ի նմա գրեալ ասորերէն և հայերէն գրով: (206 / 7)

ՀԱՅԵՑԵԱԼ - 5

Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ յերանելին Պետրոս (48 / 17) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն (55 / 11) անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև ժամ մի, ասէ. (161 / 3)

ՀԱՅԵՑՈՂ - 2

Անդ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և ակնավայելուչ տեսիլ հայեցողացն (206 / 12) Եւ կարգէր տեղեաց տեղեաց եպիսկոպոսունս, և՛ երիցունս, և՛ հայեցողս. (50 / 9)

ՀԱՅԹԱՅԹԵԱԼ - 1

Եւ Մահմետն հայթայթեալ զանծանօթն զիւր ազգ՝ ասէ. (288 / 7)

ՀԱՅԻՄ - 5

Բայց *հայէր* տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 12) որ ձգի ցովկիանոս և *հայի* ընդ հիւսիսի: (5 / 7) քանզի վերնառաք հրամանն յորժամ *հայի* յերկիր, դողացուցանէ զնա, և ի մերձելն ի լերինս՝ ծխին: (192 / 9) տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ ունայն քև *հայիմ:* (229 / 21) Եւ *հային* ամենեքեան ընդ հիւսիսի: (6 / 3)

ՀԱՅԿ - 3

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, *Հայկ,* Արամանեակ (41 / 4) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի *Հայկայ* (7 / 13) որ էր ի տոհմէն *Հայկայ* տէր Սիւնեաց (340 / 8)

ՀԱՅԿԱԶՆԵԱՆ - 1

Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր զնախնական ազգն *Հայկազնեանց* Եռանշահիկս … կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ (172 / 5)

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ, ՀԱՅԿԱԶՆԻ - 2

Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն *Հայկազնի* և սակաւք ի զօրացն: (336 / 10)

սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն *Հայկազունի* յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 6)

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ, ՀԱՅԿԱԶԻՆՔ - 2

Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ *Հայկազանց* արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին (338 /13) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ *Հայկազինս* (339 / 6

ՀԱՅԿԱԶՆԻ - Տե՛ս ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱԶԻՆՔ - Տե՛ս ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ

ՀԱՅԿԱԿ -4

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր …*Հայկակ,* Ամբակ, Առնակ…միւս *Հայկակ,* Երուանդ Սակաւակեաց, Տիգրան: (41 /7; 41 /10)

ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՍ- 1

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ, ԶՈՐ *ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՍ* ԷՐ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ Ի ԳՐԵԱՆՍՆ (276 / 6)

ՀԱՅՀՈՅԵԼ - 1

սկսաւ *հայհոյել* զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9)

ՀԱՅՐ - 102

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով ….*հայր* Տիրիթ ի Յովհաննու վանից՝ յանապատէն Քարմեղինայ (121 / 8) Խոստովանիմք զմի Աստուած *հայր* ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի (123 /14) նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ *հայր* մարմնազգեաց, այլ որդի. (124 / 7) *«Հայր* իմ ես դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ Աստուծոյ. (161 / 4) զի ստացաւ *հայր* իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15) ստացայք դու և *հայր* քո զերկիրս ի ծառայութիւն

(162 / 21) Եւ *հայր* նորա արգելոյր զնա ի խորհրդոյն (181 /3) որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ *հայր* յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 / 10) վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր *հայր* ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 10) *«Հայր* մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 /15) որ Մաքենացւոցն էր *հայր.* (272 / 5) զի հաճեցաւ *հայր* ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) գործակից իւր գտեալ զՋաքարիա վանաց *հայր* (294 / 2) առաքեաց առ մեզ զպատուական *հայր* զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ *հայր* վանից տանուտեառն գրեալ է (309 / 12) սորա կոչեցեալ զՄաքենոցացն *հայր* Սողոմոն (344 / 14) Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ *հայրն* մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ. (3 / 5) Վախճանի *հայրն* Սաթինկայ (13 / 10) զամենայն վնասն ի *հայրն* իւր արկանէր. (17 / 10) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին *հայրն* երկնաւոր»: (84 / 20) ուր էր *հայրն* նորա Խոսրով (147 /1) Իսկ զայն աստուածային նշանն… տեսանէր Մեծիրանց *հայրն* հովուապետն Յովէլ (207 / 4) որով և դուք եղերու՛ք կատարեալք որպէս և *հայրն* ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 15) նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր *հայրն* (279 / 6) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ *հայրն* մեր զմեզ ի կենաց փայտէ (298 / 10) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր *հայրն* Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին (339 / 11) որ և նոյն իսկ կենարար Բանն ասէ *ցհայրն.* (87 / 20) զորս առաջնոց *հարանցն* բերեալ էին յուղղափառացն սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 10) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և *հարքն* քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և հանուվքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 12) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ *հարքն* ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 /8) յաւելաւ առ *հարս* իւր հայրապանն այն (149 / 10) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ *հարս* իւր (234 / 2) ապա զնա Աստուած յաւել առ *հարս* իւր: (280 / 14) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ *հարսն* ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) առանց կամաց խորհրդակցութեան բոլորեցունց *հարց* և եղբարց և աթոռակցաց իմոց այդ զիա՞րդ լինիցի (262 / 1) նաև նմանողք թուեցեալք…կամօք հաւասար ընդ *հարց* ջանի աթենականաց. (276/9) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր *հարց* քոց»: (339/17) իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՛ ոչ ի *հարցն* մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 2) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին *հարցն* մերոց, և դուք մեզ (125 / 18) որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս *հարցն* ձերոց առաջնոց (265 / 1) և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի *հարցն* (270 / 14) Եթէ որդիք այնց *հարցն* եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ (279 / 3) Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն

առաքելաքարոզ *հարցն* մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 2) և յիշելով զառաջնոց *հարցն* մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300 / 2) զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ *հարցն* մերոց և ձերոց: (301 / 9) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ *հարցն,* ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 14) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. զընկալեալ ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ *հարցն* մերոց՝ անշարժ և հաստատուն ունել. (307 / 7) Ըստ որում և երջանիկ *հարցն* մերոց հաստատեալ է. «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 14) որ մի էր ի Նիկիական *հարցն* (315 / 14) զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին *հարք* յորդւոց իւրեանց (163 / 3) զոր ընկալան *հարքն* մեր ի Սրբոց գրոց (123 / 9) Իսկ զոչ այսպէս խոստովանողսն նզովեցին սուրբ *հարքն* (125 / 2) Արդ՝ վասն զի *հարքն* ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց (125 / 17) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբազինս մեհանաց մերոց, զոր *հարքն* ձեր կանգնեցին (250 / 16) Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով *հարքն* մեր ննջեցին: (263 / 8) Վասն զի զմի հաւատ ունող *հարքն* մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) որ երկերիւր սուրբ *հարքն* յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 6) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ *հոր* իւրոյ: (146 /3) Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն *հօր* ծագումն՝ զտնօրինականն կատարեալ զամենիցս, ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս, ուստի ոչն էր մեկնեալ: (10 / 1) և կատարէր զիրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոսս, մկրտեալ յանուն *հօր* և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 6) Եւ սուրբ հոգին ելոյ ի հօրէ՝ ընդ *հօր* և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (123 / 16) նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնագզեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և *հօր* զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 / 8) համբարձաւ յերկինս, նստաւ ընդ աջմէ *հօր* (124 /18) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ փառաց. և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ *հօր.* (125 / 9) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ զյիշատակ *հօր* իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145 / 19) Եւ ինքն կալաւ զտեղի Խոսրովու՝ *հօր* իւրոյ թագաւորութեանն: (149 / 1) որք էին ի դիպահոջ դրան *հօր* իւրոյ: (149 / 4) և ուխտ եդից քեզ երդմամբ յարևն *հօր* իմոյ Ջերու խաքանայ, զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 9) «Ծառայք քո և *հօր* քոյ եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս.

խնայեա՛ այսուհետև յանձինս ծառայից քոց և դարձո՛ զսուր քո ի մէնջ, զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում (161 /17; 161 /18) Ի ստոյգ և ի բուն օրինակս պատմագրաց այսպէս ծանեաք, եթէ Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու, և սպանին զնայ (171 / 1) Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր արեան հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173 / 11) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց, մանաւանդ ծաղկեալ ալեօք հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի և մօր իմոյ՝ Գորիդխտոյ (189 / 11) Փրկեա՛ զիս ի յաւիտենից փորձանաց և փոխանակ տաճարիս այսորիկ, զոր շինեցի անուան քում յերկրի, պատրաստեա՛ մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 16) Եւ զտուն հօր նորա աւերեալ քանդէին հրդեհաբոց կիզմամբ: (224 / 7) «Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ (236 / 18) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 3) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս տալն եղև: (312 / 15) տայ նմա և զթագ հօր իւրոյ և զնորին երիվարն: (341 / 12) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 10) Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ քաջալերեցար, ի սուրբ հոգւոյն լուսաւորեցար (25 / 1) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123 / 15) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (123/16) նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 / 8) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից, եթէ բարձաւ ի հօրէ իմմէ և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 / 17) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն, որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդւոյ ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 / 10) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 / 4) որք զԱղուանս ժառանգեցին որդւոյ ի հօրէ առնլով: (326 / 15) և անուանք նոցա որդւոյ ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան (339 / 1) զոր ի հօրէնէր առեալ հազար երդ: (17 / 14) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) զոր ի մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց

թագաւորի, ի սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի՝ *հօրն* Գրիգորի, և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 3) Քանզի հասեալ յաթոռ քահանայապետութեան *հօրն* յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 9) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր *հօրն* մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ *ՀՕՐՆ* ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԻ (56 / 4) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի *հօրն* իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 7) Վստահ եղեալ *հօրն* յամենայաջողն Զուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 11) Վասն որոյ յոյժ խնդութիւն քաջախնամող *հօրն* լինէր: (176 / 23) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ՝ յոյժ զարմացեալ ընդ զրուցատրութիւն եպիսկոպոսին, որ պատմէր զտեսիլ *հօրն* (203 / 8) գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ *հօրն* Իսրայէլի՝ կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ կնիք ի վերայ պնդեալ հռոմափակ. (210 / 3) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի *հօրն* Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ՀԱՅՐԱԳԻՐ - 1

Սա էր *հայրագիր* նորին Կոստանդնի (317 / 5)

ՀԱՅՐԱՊԵՏ - 57

որ էր առաջին *հայրապետ* Երուսաղէմի: (10 / 8) Եւ նստուցին *հայրապետ* զտէր Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց (119 / 4) որ յԵրուսաղէմ էր *հայրապետ* (216 / 8) ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ *հայրապետ* և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262/13) Եւ նստուցին *հայրապետ* ճշմարիտ և արդար այր՝ զԱբրահամ (269 / 3) որ է *հայրապետ,* և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 8) թափեցին ի բռնութենէ *հայրապետացն* զամենայն վանորայսն. (286 / 10) ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց *հայրապետացն:* (325 / 13) որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ *հայրապետաձի* (328 / 9)

ԱՆՈՒԱՆՔ *ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՅՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (341 / 17)

Եւ ի սրբոյ *հայրապետէդ* Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. (263 / 16) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅՆ *Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ* ԵՒ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211 / 2) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի Զաքարիայ սուրբ *հայրապետէն* Աղուանից: (274 /6) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու *հայրապետէն* և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար»

ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 7) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ *հայրապետի* վերստին նորոգեաց: (335 / 9) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ *հայրապետին*՝ տուեալ ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ, ընկալեալ ի նոցանէ լինէին: (98 / 6) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ *հայրապետին* (98 / 8) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան մեծի *հայրապետին* և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ *հայրապետին* Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 14) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից, և նոքօք հանդերձ պատմեաց *հայրապետին* Աղուանից Ուխտանիսի: (203 / 6) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ *հայրապետին*՝ ասէ. (203/15) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս *հայրապետին* եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ (204 / 18) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի *հայրապետին* Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 4) այդ հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից *հայրապետին* է. (265 / 11) Եւ հարցեալ *հայրապետին* զգիտնաւորսն իւր, եթէ զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 / 16) Եւ ի վախճանել *հայրապետին* Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269 / 2) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ* ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴՂԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314/13) Ընդ այն աւուրս հասանէ վախճան *հայրապետին* Աղուանից Յովսեփայ (334 /10) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի *հայրապետին*, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 5) Իսկ սուրբ *հայրապետն* եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 15) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ *հայրապետն* մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ *հայրապետն* Աբաս (121 /2) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ *հայրապետն* Աբաս: (122 / 1) Իսկ *հայրապետն* Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր, կասկածէր, երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն (154 / 13) Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն *հայրապետն* Հայոց Անաստաս: (195 /17) Զսոցա անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի *հայրապետն* Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 3) որ և յետոյ փոխի ի Քրիստոս սուրբ *հայրապետն*. (213 / 5) Ընդ որ *հայրապետն* Եղիազար հիանայր վասն պարգևական աւետեացն (218 / 17) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ *հայրապետն* ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին (219 / 4) վասն զի *հայրապետն* Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց ինչ ցնորս վրէժխնդրութեամբ վանէր (220 / 7) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և

երջանիկ *հայրապետն* Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱԻԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ *ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ* ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵԻ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՑ (235 / 17) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից և *առ հայրապետն* Եղիազար. (261 / 15) Եղև խռովութիւն ի գաւառին, և համբաւն եհաս *առ* Մովսէս *հայրապետն:* (268 / 14) Այսք ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն, և *հայրապետն* զամենեսեան: (272 / 10) Իսկ *հայրապետն* Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս (274 / 11) Եկեալ հասանէ մեծ *հայրապետն* Հայոց Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ (296 / 18) Յայնժամ *հայրապետն* Աղուանից Միքայէլ արար ժողով ուխտի եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 / 18) Մարկոս *հայրապետն* Երուսաղէմի …մի էր ի Նիկիական հարցն (315 / 14) Եւ երանելի *հայրապետն* Հայոց … ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 11) զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ *առ հայրապետն* Գէորգ. (335 / 4) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր *հայրապետն* Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 15) որ և զմեծ *հայրապետն* Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել (336 / 2) Յայնժամ վերափոխի մեծ *հայրապետն* Հայոց (337 / 2) Զայս ոչ էր սահմանեալ ասել Աբաս *հայրապետն* (343 / 11) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն, ընդ *հայրապետսն* և ընդ եպիսկոպոսապետսն (26 / 6) Այսպէս՝ առ նախանձու *հայրապետքն* Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7)

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ - 9

ՓՈԽՈՒՄՆ *ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ* ԱԹՈՌՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՑ (118 /14) Իսկ նորա հնազանդեալ *հայրապետական* հրամանին՝ փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին: (219 / 3) ընկալեալ զնա մեծաւ ուրախութեամբ և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ *հայրապետական* սրբութեանն առնէր: (240 / 3) զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս մերում զաթոռ *հայրապետական:* (260 /18) և հաստատեաց անդ աթոռ *հայրապետական.* (273 / 10) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչէն զնա ի *հայրապետական* շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 /16) ի ձեռն *հայրապետական* աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341 / 15) Սակս *հայրապետական* անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18) որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր *հայրապետական* շնորհիւ (342 /13)

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 14

ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՍՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ԶԱԹՈՌ *ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ* (259 / 12) և ոչ լինէր պարապ իշխանացն

Աղուանից նորոգել զաթոռ *հայրապետութեան* Աղուանից: (334 / 11) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ *հայրապետութեանն* Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 2) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԿԱՅԵԼՈՅՆ Ի ԴԻԶԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ ԵՒ ԵՐԵՒՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՅԱՒՈՒՐՍ *ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ* ԱԲԱՍԱՅ (119/9) Յառաջնումն ամի *հայրապետութեանն* տեառն Աբասայ տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) Ապա ընդ երկուանալ *հայրապետութեանն* Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 /14) Իսկ զերկուանալն *հայրապետութեանն* խոտեցին տեարքն Սիւնեաց (274/1) Փոխանորդէ զաթոռ *հայրապետութեանն* Աղուանից երջանիկն Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. (313 / 12) որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ *հայրապետութեանն* ի Չորայ ի Պարտաւ (343/1) վերանորոգեցէք զաթոռ *հայրապետութեանս* մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300/3) ձեռնադրութիւն *հայրապետութեանս* Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 5) «Եթէ կամ է քո, կոչեա՛ զիս *ի հայրապետութիւն* Աղուանից (293 / 8) և ձեռնադրեցին զնա *ի հայրապետութիւն* Աղուանից (297 /13) Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց և *հայրապետութիւնն* ի ցեղէ սրբոյն Գրիգորի: (7 / 11)

ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ - 1

յաւելաւ առ հարս իւր *հայրասպանն* այն (149 / 10)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ - 2

Զի էր նա նոցա քեռորդի և յառաջ լեալ էր քրիստոնեայ ըստ *հայրենական* աւանդին (15 / 11) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն *հայրենական* գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 11)

ՀԱՅՐԵՆԱՏՈՒՐ - 1

որ լի *հայրենատուր* շնորհօք և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 / 10)

ՀԱՅՐԵՆԻ - 11

կարևոր համարէին զնախատինս վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն *հայրենեաց:* (105 / 9) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն, այսինքն՝ է առաջին կորզեալ ի *հայրենեացն:* (111 / 8) յաշխարհածնունդ *հայրենեացն* որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249 / 7) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն և տիրել տայ եղբօրն Սաթինկայ *հայրենի* աթոռոյն (13 / 12) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի *հայրենի* հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 15) Քոյին իսկ աշխարհիդ *հայրենի* հաւատքն պահեցան (25 / 16) փափագեալ բաղձայր *հայրենի* հոգևոր ժառանգութեանն: (36/13) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից…առնուն զՎաչագան յիւրեանց *հայրենի* թագաւորական զարմէն …և տարեալ

թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 2) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի հող *հայրենի.* (109 / 11)մեծաւ փափագանօք գնացին ի տուն *հայրենի:* (149 / 19) և ինքն եղբարբքն հանդերձ ելանէր ի *հայրենի* գաւառն: (179 / 17)

ՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ - 1

վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ *հայրութեանդ,* եթէ ձեռնադրութիւն հարապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 4)

ՀԱՅՐՈՒՆԵԱՆ - 1

և ուղղել յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց ամբարիշտ *հայրունեան* ազգս: (51 / 2)

ՀԱՅՑԵԱԼ - 1

ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հոռոմս և *հայցեալ* ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց (328 / 6)

ՀԱՅՑԵԼ - 1

Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք ուժգին գոչմամբք՝ *հայցել* զամենեցուն զցանկալին՝ զԳրիգորիս: (70 / 2)

ՀԱՅՑԵՄ - 5

Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն, մեծարեալ պատարագօք աղաչեն զհոգիս նոցա և նոքօք *հայցեն* զողորմութիւն յառատատուրն Աստուծոյ: (88 / 11) «Զոր դու *հայցես* աղաչանօք, անդ երևեցաւ»: (72 / 18) և յոյժ տենչանօք *հայցեցի* ի Գրիգորիկայ՝ սպասաւորէն սրբոյն: (282 / 7) Եւ աղաչեալ երիցուն *հայցէր* զբժշկութիւն. (57 / 12) յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ *հայցէր* զառատատուրն Աստուած: (72 / 13)

ՀԱՅՑՈՒԱԾ - 1

ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՄՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ *ՀԱՅՑՈՒԱԾ*Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 / 15)

ՀԱՅՑՈՒՄՆ - 2

որ ասէ. «զբարի *հայցումն* վաղվաղակի առնուլ յառատատուրն Աստուծոյ»: (65 / 15) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի *հայցումն,* ասէ. (68 / 7)

ՀԱՅՔ - 221

կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և *Հայովք*՝ բաժին առեալ իւր, զոր հարձուածողքն առին: (344 / 10) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք *Հայոց*՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 9) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր *Հայոց,* որդի Հայկայ, որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ անուն, զոր ածեալ բնակեցոյց յերկրին *Հայոց* մեծաւ պատուով: (7 /13; 7 /14) չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի

պէտս լսողաց մինչև ցվաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 5) անդ առնու վախճան մարտիրոսութեան ի Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10 / 5) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՑ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՑՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱԻ, ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 9) Զայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք, մասն ինչ և ի Վրաց, և մեծաւ ամբոխիւ տարածանին յերկիրն Հայոց: (13 / 7) Առնու և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ (14 / 14) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 /3) գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն զուր աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 / 11) Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. իբրև լուաւ զմեծամեծ սքանչելիսն Աստուծոյ, որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց, վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 /14; 18 /16) այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 5) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա, զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն թագմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 8) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԵԻ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ Ի ՎԵՐԱՅ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԵԻ ԸՆԴԻՄԱՆԱԼՆ ՀԱՅՈՑ, ԵԻ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻԻՆ ԶՕՐՕՔՆ ԵԻ ԱՌՆՈՒԼ ԶԱՂՈՒԱՆՍ ԵԻ ԶՀԱՐԿՍՆ (29 / 3) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 5) և բազմաց լինի անկանել ի զօրացն Հայոց. և Արտաւազդ՝ սպարապետն Հայոց Մանդակունին մահանայ: (29 /9; 29 /9) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի և եկաց ընդդիմակաց Հայոց: (29 / 14) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30/ 2) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս (30 / 12) ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵԻ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. (31/10) զոր ի մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց թագաւորի … դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 2) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 10) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 17) մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 10) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան

Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 22) Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) Իսկ զբոլոր աշխարհին Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն և լուսաւորէր մկրտութեամբ աւազանին փրկութեան. (34 / 21) Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս (35 / 8) «Հայոց արքային կեղծաւորութիւն է այդ՝ արգելուլ զմեզ յաւարէ Հայաստան աշխարհին կամին. (38 / 12) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց (42 / 17) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 / 3) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան գտող (83 / 15) Մի ոմն ի նախեղելոցն վարդապետաց, որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 8) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՑՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (99 / 6) և հրամայէր… ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 14) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր (107 /3) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՝ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (107 / 18) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՅ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 8) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն՝ յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց, զառաջինն տան ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ասպատական կողմանն, և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին Չորայ (113/12; 113/13; 113/15) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի, որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (113 /18; 114 /1) Ռազմ եդեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 8) Եւ այսպէս կացեալ յաղօթս և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 15) անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 19) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ (115 / 11) Եւ բազումք ի

նախարարացն Աղուանից և ի շինականաց …իբրև տեսին զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 3) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ՝ եթէ աւերեաց զբազում երկիրս Հայոց: (116 /16; 116 /17) Չու արարեալ Վարդանայ մեծաւ աւարաւն, անտրտում ուրախութեամբ, զոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 19) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 /2) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր, և Վռամշապուհ Հայոց թագաւոր 117 / 9) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին սուրբ: (117 / 13) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 4) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 /11) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՑՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՑՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 7) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և անտի դարձեալ՝ կամէր ձմերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132/4) եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց (167 / 4) Արդ՝ իբրև եհաս իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհն Հայոց. լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ նորա զօրավարին Պարսից (167 / 11) Դիմեցին նոքա ի կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց. Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 9) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 12) Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 / 17) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱԻԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵԻ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 / 17) ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց (236 / 2) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհն Հայոց յՅայրարատեան գաւառ ի Վաղարշապատ քաղաք՝ հանգուցեալ ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն (236 /5; 236 /7) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց. մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 / 10) Յայնժամ կալեալ օգնական զդշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց Մեծաց (236 / 14) Նոյնպէս և

զզօրավարն Հայոց՝ զիւր տէրն, հաւանեցուցանէր տալ զնշխարսն (236 / 17) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 /4) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263 /5; 263 /6) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և տուեալ ողջոյն՝ պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց, և մատուցին զիրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 4; 264 /7) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 /11, 264 /11) դարձան ի Հայոց Ջիթգինն Խուրսան և Չաթն խազր (265 / 16) և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, մարտ և մրցումն Յոնաց և Հայոց: (267 / 1) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 5) Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 13) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 14) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց (268 / 3) Եւ ի վախճանել հայրապետին Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269 / 2) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱՇՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻՇԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, ԿԱՄ ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ ՎՐԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ. (269 / 17) Յետ ՃՋ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 /2; 270 /3) Եւ յետ ՃԷ ամի անցանելոյ ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 /6; 270 /7) Իսկ Աղուանք ոչ քակտեցան յուղղափառութենէ և միաբանութենէ Հայոց: (270 / 8) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՁԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ՈՐՈՒՄ ՈՉ ՀԱՒԱՆԵԱԼ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. ԵՒ ԴԱՌՆԱԼ ՍԻՒՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՁԷԹ (271 /8; 271 /10) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 / 14) որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 4) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275 / 1) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275 /13) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ (276 /5) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ… և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 14) ի կաթողիկոսութեանն Հայոց Եզրի …գնացի ես Յովսէփ անապատական ի

գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 5) զորոց փոյթ կալեալ իշխանացն *Հայոց* (286 / 9) Ի լնուլ ԿԵ թուականին *Հայոց* երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. (290 / 1) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց աշխարհի և վասն այնր բազում գաւառք *Հայոց* փախեան ի Հոռոմս: (292 / 6) ԹՈՒՂԹ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՌ ԵՂԻԱ *ՀԱՅՈՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ (295/2) «Տեառն Եղիայի *Հայոց* կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 / 3) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ *ՀԱՅՈՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 12) «Տիեզերակալ Աբդլայի ամիրմոմնոյ. յԵղիայէ՝ *Հայոց* եպիսկոպոսապետէ: (295 / 14) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ *ՀԱՅՈՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ՝ ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՑ (296 / 6) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ *ՀԱՅՈՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱՒ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ՋՆԵՐՍԷՍ (296 / 15) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն *Հայոց* Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ (296 /18) ՁԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ *ՀԱՅՈՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ *ՀԱՅՈՑ* ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 /2; 298 /4) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ *Հայոց* կաթողիկոս (299 / 15) որոյ ուղղափառութեանդ եղաք աշակերտք և եղիցուք տեառնդ Եղիայի *Հայոց* կաթողիկոսի (301 / 2) ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ *ՀԱՅՈՑ* ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 / 2) վասն որոյ զգացեալ իմ Եղիայի՝ *Հայոց* կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) Ես Եղիայ՝ *Հայոց* կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303 / 19) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց, որ էր յազատացն *Հայոց*: (312 / 17) Եւ ի նորին ժԹ ամին նստի կաթողիկոս *Հայոց* տէր Ներսէս ամս Ի. (317 / 4) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ԶՈՐՍ ԵԻ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵԻ ԱՆԴ ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ *ՀԱՅՈՑ.* ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ԶՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ԶԶՕՐՍ *ՀԱՅՈՑ* ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ (317 /13; 317 /15) Ի ՃԽԶ երորդ թուականութեան *Հայոց* եկն Մահմետն երկրորդ ի Հայս. (317 / 18) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս *Հայոց* տէր Ներսէս ամս Ի. (317 / 4) Իսկ ապստամբեալ *Հայոց* ՝արգելին զՏաճիկսն ի Դուին (318 / 1) դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս *Հայոց* (318 / 6) և էր թիւն *Հայոց* ՃԾԸ: (319 / 4) Եւ յետ երկուց ամաց ի թուականութեանն *Հայոց* ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 9) Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն *Հայոց* զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) Եւ ի նոյն ամի մեռաւ Սմբատ՝ *Հայոց* իշխան: (320 / 9) որ էր թիւ *Հայոց* ՃՀԵ: (320 / 9) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիրովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի *Հայոց* երկաբնակի առն. (321 / 2) Եւ ի բերել զգրեանն

երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 /2) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 11) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց (326 /1) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ … ի սահմանս Հայոց. (326 / 8) և էր թուին Հայոց ՄՀՋ: (327 / 2) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց. յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հռոմս: (328 / 19) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ, (330 / 3) Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 11) Զի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց. Վրաց և Աղուանից (330 / 18) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հռոմոց (330 / 20) որ Հայոց. Վրաց և Աղուանից եղև տէր (330 / 23) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 /2; 332 /3) Իսկ երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 /7) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող շարժն Դունայ (333 / 8) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱԻԱՅ ՅՈՐԴԻՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵԻ Ի ՋՕՐԱՑ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (334 / 3) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 8) յայնժամ ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի:(334 /16) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 17) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. այլ նոցա զնզովս Հայոց պատճառեալ: (335 / 1) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 1; 335 /3) զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. (335 / 4) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յաւուրս Աշոտի՝ Հայոց իշխանի, ի թուականութեանն Հայոց ՅԻԶ: (335 /6; 335 /7; 335 /7) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհն ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 /14) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 15) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել (336 / 3) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհն Ասորեստանեայց (336 /7) Ի նոյն ամի գայր

հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն *Հայոց* (336 /12) Եւ իբրև եհաս յաշխարհին *Հայոց,* առժամայն փախստական լինէր թագաւորն Սմբատ: (336 / 15) Յայնժամ վերափոխի մեծ հայրապետն *Հայոց* և իշխանն Սիւնեաց Աշոտ (337 / 2) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին, որ եղև *Հայոց.* (337 / 5) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և *Հայոց* գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով (337 /7) զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ *ի Հայոց,* գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ տիրել (337 / 12) որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն՝ համատարած սփռեալ զիւր գաւազանն, տիրէ Աղուանից, Պարսից և *Հայոց* (337 / 17) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն *Հայոց* Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 5) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի *Հայոց* լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342/9) որ և *Հայոց* և Վրաց ետ զնշանագիր ջանիւ մեծաւ: (342 14) որ ի սկզբանն թուականիս *Հայոց* փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ (342 / 15) Սա թափեաց զգերեալսն *Հայոց,* Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. (343 / 15) և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն անուն յանհաւանութեան *Հայոց:* (344 / 1) ի սորա Ե երորդ ամին լցաւ Մ ամ թուոյ *Հայոց:* (345 / 4) Եւ սորա յերրորդ ամին լցաւ թիւս *Հայոց* Յ: (346 /4) Տէր Սամուէլ … առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ *Հայոց* կաթողիկոսէ: (346 / 6) սա էր Դունայ եպիսկոպոս *Հայոց* (346 / 7) ի սորա չորրորդ ամին լցաւ թիւն *Հայոց* Ն: (346 /12) սա առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ *Հայոց* կաթողիկոսէ: (347 / 2) Սա եկեալ *ի Հայս* ՝յԱրտազ գաւառ. (10 / 4) և դառնայ ինքն մեծաւ աւարաւ և բազում գերեօք *ի Հայս:* (13 / 13) լուսաւորեաց և զՄեծ *Հայս* երանելեաւն Տրդատաւ: (14 / 8) և ինքեանք փախստեայ *ի Հայս* անկանէին: (39 / 5) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց *ի Հայս* արշաւէր (39 / 6) Նոյն աղէտք և *ի Հայս* գործեցան ի նոյն թագաւորէն: (112 / 11) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան, և ի տան թագաւորի կարգեալ քահանայս՝ դառնայ *ի Հայս:* (118 / 1) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ *ի Հայս.* (118 / 9) գայ *ընդ Հայս* և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (131 /3) ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն … ետ կապանօք ածել *ի Հայս:* (269 /6) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ *ՀԱՅՍ* ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271/6) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն, ձեռնադրեալ ի սրբոյն Յակոբայ՝ եղբօր տեառն, քարոզեալ անդ և եկեղեցիս շինեալ նախկին *քան ի Հայս:* (274 / 18) և գրեցին *ի Հայս* զանցս աղետից: (294 / 16) որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց *ի Հայս* յաղագս մկրտութեանն (315 / 15) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև, և ի վեցին Տաճիկք էին *ի Հայս*: (317 / 3) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի *ՀԱՅՍ* ԶՈՐՍ ԵԻ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ (317 / 11) Ի ՃԽԶ երորդ թուականութեան Հայոց եկն Մահմետն երկրորդ ի *Հայս.* (317 / 18) և անտի անցեալ *ի Հայս* եհար զՀոռոմստայն և զՀայն. (318 / 4) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա *ի Հայս* (333 / 5) Իսկ գալուստ Տաճկին *ի Հայս* և գրաւել

զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14) և փախստեամբ դարձուցանեն ի *Հայս* ՝թափուր և ունայն զամենայնն առնէին: (336 / 9) և ի նորին հրամանէ ելանէ ներքինին ի դրանէն Պարտաւայ գալ ի *Հայս:* (336 / 13) Եւ որդիք Թիրասայ՝ Ասքանազ, և ի նմանէ Սարմատք և Րիփաթ և ի նմանէ Սաւրոմատք. Թորգոմ, և ի նմանէ *Հայք:* (4 / 11) Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, *Հայք* Մեծ և Փոքր (5 / 8) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն վարին, Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, *Հայք,* Աղուանք: (6 /7) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան *Հայք* ի հաւատս (270 / 1) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, *Հայք* և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 3) Այլ *Հայք* համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 2) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան *Հայք* ի հաւատոյ մասին. (272 /5) Այնուիկ անպատասխանիք և պարտեալք լինէին *Հայք* (273 / 8) Ապա *Հայք* վասն մեծաբանութեանն Յունաց …խորհեցան առնել մետրոպօլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս (275 / 2) և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ *Հայք* մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 10)

ՀԱՅՔ ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ - Տե՛ս ՀԱՅՔ

ՀԱՆԱՆԻՄ - 1

Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ, որ իւրեանց հովոցաց տեղիք էր, յոր *հանաւ* ի Պարտաւայ: (345 / 17)

ՀԱՆԱՊԱՋ - 7

Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. և հիշատակ սրբոց կանխեալ *հանապազ* (37 /4) այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր *հանապազ* (43 / 8) և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ *հանապազ* առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1) և ջերմախանդ սիրով փութայր *հանապազ* ի պահս և յաղօթս (64 / 9) ուր և ցնծութիւն և խնդութիւն լինէր *հանապազ:* (206 / 13) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ *հանապազ* (265 / 10) և *հանապազ* անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. (303 / 16)

ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ - 1

և մաղթէր հնարս գտանել և յայտնել նմա զիրացն *հանգամանս:* (218 / 9)

ՀԱՆԳԻՍՏ - 10

«Այժմ արի՛, տէր, *ի հանգիստ* քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ կենդանուտ փայտիս»: (187 / 11) անկեալ աղօթէր նախ ի վանս մի. զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց, ամենալի բարեօք *ի հանգիստ* իջևանի իւր և ամենայն եկելոց անդր: (187 / 16) և զամն ողջոյն յղղձալի և ի խաղաղաւէտն անցուցանէ *հանգիստ:* (190 /4) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս *ի հանգիստ* նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 4) Անտի իջանէր յոստանն անդր, որ ցրտային ձմերայնոյն էր *հանգիստ:* (199 / 5) Եւ տուեալ նմա *հանգիստ* ՝շնորհէին նմա յամել

ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4) զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի փոխեցին ի Թանատաց վանս ի *հանգիստ:* (321 / 17) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ *հանգստեամբ* (221 /14) Խորհի մեծիմաստն Ջուանշիր տեղի *հանգստեան* տէրունական նշանին գտանել. (184 /17) որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս *հանգստեան* Թադէոսի առաքելոյ (275 / 3)

ՀԱՆԳՈՅՆ/մ., նխ./ - 2

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են *հանգոյն* այսմ գտանել: (127 / 9) Տէր իմ, տէր … առաքեաի ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և *հանգոյն* Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացոյ: (188 / 7)

ՀԱՆԳՉԵԼ - 1

Եւ խորհէր *հանգչել* սակաւ մի և լնուլ զանձուկ սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 / 9)

ՀԱՆԳՉԻՄ - 4

զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին, և յըղձալի երկրիս անվրդով *հանգիցեն:* (188 / 15) Ղօղեալ *հանգիցէ* ընդ հովանեաւ դժնկի Եւ կորիւնք իժից մեղիցեն նմա. (228 / 12) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն *հանգչէր* (58 / 3) ի քուն մտեալ *հանգչէր.* (76 / 1)

ՀԱՆԳՍՏԱԿԱՆ - 1

այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի *հանգստական* փափկութիւնն, և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 5)

ՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ - 4

Եւ բերեալ *ի հանգստարան* սրբոցն դնէր առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) Եւ դնէր *ի հանգստարանի* ՝ի տեղւոջն, յորում պսակեցան սուրբքն: (34 / 19) անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք *ի հանգստարանն* մտանէին: (63 / 3) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել *ի հանգստարանն* ՝մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 6)

ՀԱՆԳՈՒՑԱՆԵՄ - 10

զխաչն լուսոյ տարեալ *հանգուցանէ* ի տանն, զոր շինեաց: (188 / 1) Յայնժամ հաւանեալ նորա՝ *հանգուցանէ* զսուրբսն ի վկայարանի (281 / 13) գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական և անդ *հանգուցանէին* ՝կատարելով զյիշատակ նոցա մեծապէս. (85 / 12) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ *հանգուցանէին* զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 2) և

զբերեալ սրբութիւնսն *հանգուցանէր* յիւրում մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 7) Եւ այսպէս *հանգուցաք* ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282 / 12) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական զանձն՝ գայ հասանէ ի կողմանս Արցախայ. զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. ըստ արժանի սրբոցն *հանգուցի* զայն օր և ի վաղիւն հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 10) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան *հանգուցին* զնշխարս նորա (12 /1) զի ուր տարայց, *հանգուցից*, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 12) և բերեալ *հանգուցից* զաւարն և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 / 13)

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ[1] - 4

և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ *հանգուցեալ* ընդ սուրբս: (118/8) *հանգուցեալ էր* մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր (222 / 3) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհն Հայոց՝ յԱյրարատեան գաւառ ի Վաղարշապատ քաղաք՝ *հանգուցեալ* ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն (236 /8) Եւ այսպէս բազմօրեայ *հանգուցեալ* ի վաստակաբեկ աշխատութեանցն, լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս ազգին թշուառացելոյ: (240 / 8)

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ[2] - 1

Միտ դիր, ո՛վ սիրելի, զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք, չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ *հանգուցեալքն:* (88 / 17)

ՀԱՆԴԱՐՏ - 4

յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես քան զարծուի և երագալուր քան զմի ի *հանդարտ* անասնոց. (25 /5) ամենայն բազմութիւնն *հանդարտ* և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 1) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր սուրբ … հեզ և *հանդարտ …* եդ զանձն իւր ի վերայ նոցա (132 / 15) Տկարքն և *հանդարտքն* խրախուսէին, եթէ հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 13)

ՀԱՆԴԱՐՏԻԿ - 1

հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73 / 11)

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և լինէր *հանդարտութիւն* բռնութեանն: (239 / 10)

ՀԱՆԴԵՐՁ /գ./ - 12

և *հանդերձ* ինչ պատուական դնեն ի վերայ աթոռոյն: (54 / 2) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և *հանդերձ* ոսկեմանեալս և զիւրոյ անձինն մարգարտայեռն պատենիւք սուսեր: (182 / 1) ուր ցրեալ պատառած *հանդերձի* նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 9) Ապա եթէ կարօտեցար դու

ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ …կամ ոսկեման մարգարտայեռ *հանդերձից.* բեհեզից և ծիրանեաց, կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և *հանդերձից* պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 18) Եւ զանազան թագաւորական *հանդերձիւ* պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 2) Եւ ինքն իսկ Գրիգորիս երևեցաւ սպիտակ *հանդերձիւ* յաբեղայի կերպարանս: (71 / 2) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին …սպիտակազգեստ *հանդերձիւ* և յոյժ ահաւորագոյն տեսլեամբ (76 / 10) և զեպիսկոպոսս և զերիցուս զգեցուցանէր պատուական *հանդերձիւք:* (60/12) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն *հանդերձիւքն* չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս (34 / 18) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և *հանդերձս.* (158 / 14) զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, ծիրանիք պատուականք և *հանդերձք* գեղեցիկք և ականք պատուականք (200 / 16)

ՀԱՆԴԵՐՁ /նխ./ - 108

Առ զայն ի թագաւորէն և նստաւ ի նմա միայնակեցօք *հանդերձ.* և այնպէս անզբաղապէս կեայր ըստ Աստուծոյ: (17 / 15) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա, զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ *հանդերձ* սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն թագմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 7) ժառանգեցեր զարդարութիւն *հանդերձ* երկնային մեծութեամբն. (28 / 2) մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ *հանդերձ* երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) Այլ և կանայք տղայովք *հանդերձ* արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ, ի դառն ստրկութեան: (42 / 16) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին *հանդերձ* խառնիճաղանճ ռամկօքն, անթիւ զօրացն բազմութեամբ: (43 / 15) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն *հանդերձ* չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 / 15) և առեալ զինն մարդոյն զմորթն մատամբքն *հանդերձ* տեսանէ: (54 / 4) երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ *հանդերձ* երկու ևս երիցամբք (58 / 3) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … *հանդերձ* իւրովք պաշտօնէիւք առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 13) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն *հանդերձ* թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք (60 / 15) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն *հանդերձ* այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 7) Եւ ինքն թագաւորն *հանդերձ* թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 4) ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս՝ *հանդերձ* թագուհեաւն և ամենայն դրամբն (64 /9) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր

իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ *հանդերձ* տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 /10) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի *հանդերձ* պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն *հանդերձ* թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն (67 /5; 67 /6) Եւ այնպէս թագաւորն մեծագոյն բերկրանօք ողջունեալ սրբոցն *հանդերձ* բազմութեամբն, ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն (68 / 3) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք *հանդերձ* դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 3) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր *հանդերձ* մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն (69 / 10) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ *հանդերձ* եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ունեք մինչն ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 13) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ *հանդերձ* պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 6) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հոչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ *հանդերձ* (72 / 3) այլ ինքն թագաւորական զգեստուք *հանդերձ* իջեալ անցանէր ընդ գետն: (74 / 11) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն *հանդերձ* եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 13) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հոչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ *հանդերձ* բերել և դնել առաջի բրածին: (81 / 1) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսօքն */գրքում՝ եպիսկոխոսքն/* *հանդերձ* ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 /3) Եւ նոցա միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն *հանդերձ* և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 15) երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն *հանդերձ:* (92 /8) Եթէ ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ օրհնեալ լիցի թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն *հանդերձ,* և
ամենայն աշխարհաւս *հանդերձ,* որք յայս ժողովս են, օրհնեալ եղիցին: (94 /11; 94 /11) յարազուարճ ցնծութեամբ հրաժարեալք՝ քահանայիւքն *հանդերձ* ուղևորեալ գնային: (98 / 17) դեգերէին այլազուն իշխանն *հանդերձ* զօրականօքն և առնէին ծաղրակատակ խնդութիւն (102 / 7) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին *հանդերձ* քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 /6) հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենդազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան *հանդերձ* երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104 /19) սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն *հանդերձ* յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 4) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներոդոգիս՝ որդին սրբոյ զօրավարին

Թէոփիլեայ *հանդերձ* Ագիստրոսեան գնդիւն և այլ հաւատացելովք իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից *հանդերձ* Աթաշխոդախւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու *հանդերձ* ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 9). Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ *հանդերձ* Բոհիւ քահանայիւ և Եզեկիէլիւ դպրաւ (121 / 6) Սոքօք *հանդերձ* կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10) նոքօք *հանդերձ* հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 13) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով *հանդերձ* Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 /16) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք *հանդերձ* խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 17) հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել *հանդերձ* ամենայն զօրութեամբ (130 / 10) Եւ ինքն շարժէր զզօրսն *հանդերձ* ընտիր սպառազինուք (131 / 16) և պաշտեսցեն զնա *հանդերձ* զօրօքն իւրովք յաւուրս ձմերանւոյ: (132 / 6) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն *հանդերձ* երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 6) որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ *հանդերձ* մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 / 11) Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ *հանդերձ* յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 /11) զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով *հանդերձ* փայտիւն խաչի (142 / 20) վերացուցեալ զձեռս իւր *հանդերձ* զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 /18) ուր էրն զօրօքն իւրովք *հանդերձ* աւուրս ինչ: (146 / 15) Եկն ել գազանն ապականիչ *հանդերձ* արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցելով: (151 / 14) ինքն չուեալ անտի *հանդերձ* գանձիւքն՝ դառնայ ի տեղի իւր. և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ *հանդերձ* դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153/14; 153/15) զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք *հանդերձ* ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 /8) *հանդերձ* բազմութեամբն երթալ առ նա նստել (161 / 2) Եւ յարուցեալ յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն *հանդերձ* իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 11) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից դէմ եղեալ շարժէին զօրօքն *հանդերձ:* (176 / 3) Եւ առեալ զգունդն իւր *հանդերձ* հարքն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 / 8) և զմայրն *հանդերձ* եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 2) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս *հանդերձ* իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) և սպարապետն Աղուանից մարքն և եղբարբքն *հանդերձ* դառնայր յաշխարհն իւր: (179 / 12) և

ինքն եղբարբքն *հանդերձ* ելանէր ի հայրենի գաւառն: (179 / 16) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Զուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից *հանդերձ* արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181/10) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր, և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն *հանդերձ* արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն *հանդերձ* և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 / 19) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ *հանդերձ* բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 14) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն *հանդերձ* եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 12) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն *հանդերձ* ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 / 13) և նոքօք *հանդերձ* պատմեաց հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի: (203 / 5) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն, որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն *հանդերձ* և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք (204 / 3) Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիս *հանդերձ* և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն (206 / 18) այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի *հանդերձ* քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207/17) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց *հանդերձ* սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ, զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ համբուրիւ *հանդերձ* տիեզերական ժողովրդովս. ոչ ոք լերուք ի Տէր: (211 /15; 211 /17) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն *հանդերձ* Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) Եւ նովաւ *հանդերձ* հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի (215 / 5) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ զերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն *հանդերձ* Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 12) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն *հանդերձ* փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 6) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն *հանդերձ:* (235 / 4) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն *հանդերձ* յաշխարհին Հայոց (236 / 7)

և նոքօք *հանդերձ* ելեալ ի լեառնն (239 / 8) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն *հանդերձ* ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 /5) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն *հանդերձ* և աշխարհախումբ բանակօքն … փառաւոր առնէին զԱստուած և ասէին. (248 / 7) ամենեքեան զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն *հանդերձ* ռամկօքն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին և ասէին. (250 / 13) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն *հանդերձ* յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն *հանդերձ* ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 17) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն *հանդերձ* առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 /6) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր հմուտ արհեստական շնորհի՝ *հանդերձ* այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2) հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր մորթովքն *հանդերձ* զոհարանօքն: (259 / 6) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քև *հանդերձ*, Մխիթար, վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 12) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս *հանդերձ* այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս … Շերոյ՝ մեծ իշխանն Աղուանից *հանդերձ* իւր ազատօքն (294 /14) եկի *հանդերձ* իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 6) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ միջնորդութեամբ և մեօք *հանդերձ* և պայմանեցին (303 / 11) Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս *հանդերձ* իմովք եպիսկոպոսօքս առի զմիաւորութեան գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից (303 / 19) զի *հանդերձ* որդւովք իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 13) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն *հանդերձ* տարան ի Տարօն և անտի յԱսորիս: (318 / 17) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն *հանդերձ* զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ, զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ դարձեալք ի փախուստ: (320 / 4) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի *հանդերձ* եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 7) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ *հանդերձ* զօրօք (327 /18) շփոթեալ զայրն անօրէն *հանդերձ* զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն (331 / 18) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց *հանդերձ* իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 8) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին *հանդերձ* տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց,

զկտակարանս և զսպաս սրբութեանց և զխաչս՝ բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 17)

ՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ - 10

Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն *հանդերձեալ* էին կատարել (64 / 5) և խրախացեալ միշտ յօրանայր *հանդերձեալ* յուսովն Քրիստոսի: (64 / 11) զոր *հանդերձեալ* եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 / 4) Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց *հանդերձեալ* եկն յաշխարհն Պարսից (183 /15) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր *հանդերձեալ* եմ ասել (199 / 17) Յայնժամ *հանդերձեալ* պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. (238 / 10) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր *հանդերձեալ* կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 8) և *հանդերձեալ* իմ աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 / 1) և *հանդերձեալ* էր վարել ի տար աշխարհ (297 / 6) որ *հանդերձեալ* է լինել ի յետին աւուրսն: (297 / 10) զոր *հանդերձեալն* էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից (127 / 18) և ի *հանդերձեալսն* հրանիւթիցն գտաւ հանդիսակից: (234 / 3)

ՀԱՆԴԵՐՁԵՄ - 2

Յայնժամ *հանդերձէր* կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր հանճարեղ և իմաստուն, առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 4) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր *հանդերձէր* ի նաւ (191 / 3)

ՀԱՆԴԵՐՁԻՄ - 3

Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն *հանդերձաւ*, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (184 / 20) Յայնժամ *հանդերձեցան* կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս (98 / 2) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և *հանդերձի* նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 8)

ՀԱՆԴԷՊ - 2

և փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց *հանդէպ* Խաղխաղ քաղաքի (114 /5) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի *հանդէպ* կոտցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 4)

ՀԱՆԴԷՍ - 12

որք միաբան առաջի իմ եկին *ի հանդէս* ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն (90 / 6) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի *հանդէս* առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) և *հանդէս* արար զօրուն նորա (168 / 17) Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ *ի հանդէս* ամբոխից (215 / 1) Յետ ՃՁ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց

յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև *հանդէս* ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2) և բազմութեամբ ուխտից եկեղեցւոյ գումարեալ *հանդէս* ժողովոյ՝ նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 15) Հասին և այլքն ի *հանդէսն* գործակից մեզ. (121 / 7) Սա մեծապէս ելեալ ի *հանդէսս* յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն *հանդիսի* ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 2) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի *հանդիսի* յօթարձակ տեսարանին:(217/6) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր *հանդիսիւ* ՝մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր *հանդիսիւք,* եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 / 16)

ՀԱՆԴԻ - 1

Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն *Հանդու* (340 / 12)

ՀԱՆԴԻՊԵԼ - 1

Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ *հանդիպել* նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (185 / 1)

ՀԱՆԴԻՊԻՄ - 8

Եւ *հանդիպեցան* հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին (98 / 5) որ ի ժամուն անդ *հանդիպեցան* յամրոցին Չարաբերդոյ. (157 / 18) և որդին իւր Ատրներսեհ *հանդիպեցաւ* կնոջ զգաստի (340 / 9) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր, որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս *հանդիպէր.*: (197 / 4)Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, *հանդիպի* նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 1) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին տարժանելի վիրաց *հանդիպիւր:* (297 / 5) Իսկ խստագոյն նեղութիւն ի Հռովմայեցւոցն հասեալ նմա *հանդիպիւր.* (311 / 13) Իսկ յետ Դ ամաց, յորում տարեմուտն ի սրբումն *հանդիպիւր* Պասեքին օր, սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 5)

ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՑ - 1

և ի հանդերձեալսն հրանիւթիցն գտաւ *հանդիսակից:* (234 / 3)

ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

Աւետաբեր հնչմամբ *հանդիսացուցանել* ձեզ պարտիմք ի /զրքում՝և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 13)

ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Եկեալ մեծապանծ անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից՝ *հանդիսացուցանէ* ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 7)

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ - 3

Ապա հրամայեալ եպիսկոպոսացն՝ քարոզ հնչեցուցին ի *հանդիսաւոր* ժողովրդարանին (205 /10) զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի *հանդիսաւոր* տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 /2) Զի զհնարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն *Հանդիսաւոր* հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 20)

ՀԱՆԴՈՒՐԺԵԼ - 1

զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, *ըստ հանդուրժելոյ* լսելեաց ընտրեալ երկոտասանից մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 11)

ՀԱՆԵԱԼ - 3

զորոց չարին Պերոզի *հանեալ էր* (47 / 17) *հանեալ* զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն, զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր, *հանեալ* յիւրմէ առաքէ նմա: (182 / 5) այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց *հանեալք* և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 14)

ՀԱՆԵԼ - 15

այլ ողջոյն *հանել* զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն *հանել,* և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 /15; 53 /16) զծառոյ կեղև հրամայէ *հանել* (54 / 5) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն *հանել* և առնել. մի՛ եպիսկոպոսն իշխեսցէ *հանել* առանց նոցա և առնել: (94 /1; 94 /1) բանալ զդրունս Չորայ, *հանել* զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից՝ զիպարտսն Խոսրով: (141 / 3) Եւ միշտ քաղցեալ կային աչք նոցա յագահել և *հանել* զընկերին: (164 / 18) Եւ թէպէտ և կարող էր զԹուրքաստանեայց *հանել* զանթիւ զօրսն իւր յօգնականութիւն, սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 19) *հանել* և արգելուլ կարող է յաղագս մարմնական խնամատարութեանն (194 / 3) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր *հանել* զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 / 10) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն *հանել* մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ *հանել,* աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 3) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և *հանել* ի նոցանէ (257 / 6) և հրամայեաց թագաւորն *հանել* զնոսա յանտանելի տանջանացն (312 /18) Եւ երիցունքն *հանելով* զնշխարս՝ հաւաքէին ի վեր ի սապատն (81 / 14)

ՀԱՆԵՄ - 24

ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ *ետան* բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 / 14) ապա *ետան* և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց (158 / 17) Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ *ետան* զերգս և զքնարս (244 / 11) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ

կացուցեալ վկայս՝ *եհան* արձակեաց յիւրմէ: (289 / 10) որ *եհան* ճաղք գլխոյն մարդկան և հօտիքս արար. (339 / 8) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք, այլ և ի կենաց իսկ *հանէ* զնա»: (252 / 8) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ *ի վեր հանէր* զբանսն: (58 / 2) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ *հանէք* զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) «Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա՝ մեք և նմա ցուցանեմք զտեսիլդ. սուրբք եմք յեկեղեցւոջդ, *հանէք* դու և նա». (57 / 5) «Արի երթ յեկեղեցին, և սուրբքն անդ են, *հանէք* դու և երէցդ»: (58 / 6) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն *հանէք».* (58 /11) և անդ տեսանեն ոսկերս յոգունս շեղջակուտեալս. և առհասարակ տարակուսեցան, սակայն *հանին,* դիզեցին և հսկեցին յաղօթս զգիշերն զայն: (11 / 10) Եւ բացին զդրունս Ալանաց և *հանին* գունդ բազում ի Հոնաց և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 15) բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն *հանին:* (114 / 1) Զի թէպէտ և հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն *հանին* տարան արկին զնա յաշխարհն իւր և անդէն կալան զքաղաքսն, զոր *հանին* բռնութեամբ ի նմանէ: (133 /9; 133 /10) ածան ի Պարտաւ և կենդանւոյն տիկ *հանին* զերկոսեանն: (330 / 6) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վարայ քո, և ոչ թողից զքեզ, և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչն *հանից* զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 11) զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ *հանից* ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 13) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց *հանցեն* (91 / 11) և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի շինէն արտաքս *հանցեն:* (93 / 3) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն և ի վանաց *մի հանցեն* (93 / 6) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց *հանցէ* ի տեղւոյդ (76 / 2) զի եկեալ կորզեսցէ, *հանցէ* ի ձեռաց արուասպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (150 / 22)

ՀԱՆԻ - 2

Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ *հանւոյն* զարքունական զօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 / 8) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և *հանւովքն* մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 13)

ՀԱՆՃԱՐ - 2

և կամ համարձակիցի՞ ոք առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս *հանճարոյ:* (158 / 10) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց *հանճարով* գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. (231 / 12)

ՀԱՆՃԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ - 1

մանաւանդ յորժամ զփորձ ևս առնոյր խոհական *հանճարամտութեան* նորա: (195 / 7)

ՀԱՆՃԱՐԵՂ - 3

Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն՝ այր *հանճարեղ* և իմաստուն (141 / 5) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. այր *հանճարեղ* և իմաստուն (150/2) և ի նմանէն լսելով *հանճարեղ* խորհրդականութիւնս բազումս հիանայր. (185 / 13)

ՀԱՇՏ - 1

զի զնա ընդ քեզ *հաշտ* ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռնեցեր: (27 / 18)

ՀԱՇՏԵՄ - 1

զի *հաշտեսցի* ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 / 14)

ՀԱՇՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 2

և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսն և զերիցուս և զանապատականս և զամենայն ուխտ եկեղեցւոյ՝ ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ *ի հաշտեցուցանել* զամենողորմ Աստուած: (48 / 16) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր հատոյ տեառն *հաշտեցուցանել* զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258 / 12)

ՀԱՇՏԵՑՈՒՑԱՆԵՄ- 1

և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք *հաշտեցոյց* զոր խռովեցոյցն: (319 / 16)

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 3

ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ *ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ* (237 / 11) և նուաճէր զմիտս նորա *ի հաշտութիւն* և ի սէր անքակտելի: (233 / 4) զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց *ի հաշտութիւն* և յանքակտելի սէր (238 / 1)

ՀԱՇՈՒ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … Յունաց *Հաշուայ* եպիսկոպոս … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 / 18)

ՀԱՉԵՄ - 1

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն կալանաւորացն, *հաչէր* հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 6)

ՀԱՉԵՄ ՀԱՌԱՉԵՄ - Տե՛ս ՀԱՉԵՄ

ՀԱՋԱՋ - Տե՛ս ՀԱՋԱՋ ԻԲՆ ՅՈՒՍՈՒՓ

ՀԱՋԱՋ ԻԲՆ ՅՈՒՍՈՒՓ - 1

Ի սորա աւուրս էր *Հաջաջ Իբն Յուսուփ:* (291 / 8)

ՀԱՌԱՉԱՆՔ - 1

և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և *ի հառաչանս* նայելով յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 4)

ՀԱՌԱՋԵՄ - 1

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, մանաւանդ զարձակումն կալանաւորացն, հաչէր *հառաչէր,* վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 6)

ՀԱՌԱՋՈՒՄՆ - 2

Եւ անդ սրտառուչ *հառաչմամբ* ի ծածկագիտէն խնդրէր այցելութիւն (194 /10)Եւ ելանէր գոչիւն *հառաչման* նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152/13)

ՀԱՍ - 3

«Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և մի՛ ի *հասից* իշխեսցեն ուտել»: (308 / 4) տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի *հասն* (294 / 3) զի նոցա է *հասն* (307 / 17)

ՀԱՍԱԿ - 6

ապա եթէ ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն *հասակ* արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 / 2) «Ածից ի վերայ ամենայն *հասակաց* քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 5) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից… միաբանեալ առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն քաջարութեանց, իմաստուն և վարժ խոհականութեամբ, բարձր և վայելուչ *հասակաւ …*և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 3) Էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ *հասակաւ,* յոյժ սիրելի արքայի (85 / 15) զարգացաւ ըստ մարմնոյ ամենակատարն, զի ժամանեսցուք ի չափ *հասակի* լրմանն Քրիստոսի. (124 / 14) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն *հասակն* և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ (109 / 18)

ՀԱՍԱԿԱԿԻՑ - 1

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր, հրեշտակակերպ, ուրախարար, քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն *հասակակից* ընկերս քո: (24 / 10)

ՀԱՍԱՆԵԼ - 24

Իսկ ի *հասանել* ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն (9 / 16) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր *հասանել* առ բարեպաշտն Վաչագան (60 /6) Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ *հասանել* ի սահմանս արևելից՝ ի գաւառն Ուտիական: (95 / 11) յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային *հասանել* գործոց բարեաց: (97 / 15) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ *հասանել* և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 /10) Եւ ինքն… աճապարէր *հասանել* ի հրաման թագաւորին: (131/17) և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի *հասանել* ամառնային տապախառն ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի (139 / 10) և համառեալ, պնդեալ *հասանել* ջանայր ի դուռն Պարսից արքային: (143 / 19)

մինչև *հասանել* նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) Եւ ի *հասանել* նոցա ի դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. (160 / 1) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր *հասանել* ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 16) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ, և զգործ Աստուծոյ սատանայի լլկանս համարել, այլ ստուգիւ քննել և ճշմարտիւ ի վերայ *հասանել* (204 / 10)Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ *հասանել* ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 6) զի և նոքա հաղորդեսցին *հասանել* ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 / 18) Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին *հասանել* յամբոկ գործոյն: (220 / 1) բայց ոչ զգացին վասն նախափախուստ լինելոյն *հասանել*, այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց քինախնդիր: (224/6) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով *հասանել* ի կատարումն գործոյն: (231 /6) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով *հասանել* ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 6) և *հասանել* ի մահ (256 / 12) Եւ ի *հասանել* փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (300 / 17) այլ ի *հասանել* Մահմետի յԱսորիս, դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 12) Ի *հասանելն* ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 /5) Իսկ ի համաշխարհական աւուրն յարութեան *հասանելոյ* ... ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 7) Վասն կենսատու փրկութեան *հասանելոյ* ի ձեզ յԱստուծոյ ...անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 13)

ՀԱՍԱՆԵՄ - 106

Եկն *հասս* ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց (21 / 9) *Հասս* լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳադիրովն, ի հարաւոյ մինչև ի հիւսիսի: (26 /3) *Հասս* հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից (112 / 10) Քանզի *հասս* մեզ լուր դժնդակ համբաւու (123 / 1) *Հասս* որոմնաբոյս արմատս այս յաշխարհս Աղուանից: (126 /11) Զի եկն *հասս* ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան (127 / 10) եկն *հասս* զօրն Հոռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ (132 / 18) *հասս* յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին (135 / 8) քանզի եկն *հասս* ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 2) Եւ արդ՝ ահա *հասս* ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք (148 / 16) եթէ *հասս* լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն (154 / 13) զի ահա *հասս* օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) զի եկն *հասս*, եռացոյց ի ներքոյ ոտից մերոց զմուկն ծախող. (164 / 4) *հասս* իշխանն առաջապահ նորա յաշխարհին Հայոց (167 / 11) և հանդէս արար զօրուն նորա և *հասս* ընդդէմ թշնամւոյն: (168 / 17) որ *հասս* ի վերայ Ասորեստանոյն (170 / 2) Եւ անցեալ ընդ գետն

Դկլաթ՝ *հհաս* ի Վեհկաւատ գաւառ. (174 / 3) Եւ իսկոյն *հհաս* գեղուր գուժի (178 / 1) մինչև *հհաս* ի դուռն թագաւորին մեծաւ շքով: (194 / 17) *հհաս* համբաւ իմն ի նոսա (267 / 1) Եղև խռովութիւն ի գաւառին, և համբաւն *հհաս* առ Մովսէս հայրապետն: (268 / 13) և սպան գաղտուկ զԱբու Մսլիմ, յորժամ *հհաս* յիշխանութիւնն. (292/2) Եւ վասն այսր իրի զերծեալ Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն *հհաս* յաշխարհին իւր (312 / 5) Լուրս այս *հհաս* ի բանակն. (334 /14) Եւ իբրև *հհաս* յաշխարհին Հայոց, առժամայն փախստական լինէր թագաւորն Սմբատ: (336 / 15) և ի կողմն արևմտից երթան *հասանեն* ազգքս այս մինչ ի Տրապիզոնտ: (7 / 3) Բայց դէմ եղեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ *հասանեն* ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 13) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և *հասանեն* գնացք ոտից քոց»: (171 / 16) և ոչ ցաւք ինչ *հասանեն* դմա և ոչ մահ (253 / 4) և ի նոյն ժամու *հասանեն* Տաճիկք և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով (314 / 3) Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի *հասանէ* նմա վախճան մահու. (15/8) *Հասանէ* չորեքտասաներորդ բարձն Անդոկայ Սիւնեաց տեառն: (107 /13) որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ *հասանէ* Գորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն ցանկալի Շաղատ վիճակեցաւ: (111 / 18) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի *հասանէ* մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 / 18) *հասանէ* յՈւտի գաւառ՝ մերձ ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 / 9) ուր հրովարտակդ իմ *հասանէ*, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական գանձն՝ գայ *հասանէ* ի կողմանս Արցախայ. (281 /9) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ *հասանէ* (288 / 18) Եկեալ *հասանէ* մեծ հայրապետն Հայոց Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ (296 / 18) Ընդ այն աւուրս *հասանէ* վախճան հայրապետին Աղուանից Յովսեփայ (334 / 9) Այս ձևով գային *հասանէին* ի սեպհական գիւղն Դիւտական (85 / 12) երթեալ հետևողաբար յԵրուսաղէմեան *հասանէին* քաղաք: (98 / 4) Եւ եկեալ *հասանէին* ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխամ անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհին Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 / 18) երթեալ *հասանէին* ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105/10) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով *հասանէին* յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (205 /1) անդ *հասանէին* քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց (209 / 16) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ *հասանէին* (219 / 5) Ապա իբրև *հասանէին* ի միջնավայր անդր բուրաստանին և մերձ էին ի պարոյկ որմոյն (222/16) Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի պիտառականն հրովարտակօք *հասանէին* առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. (235 / 1) Եւ նոքա եկեալ ի նախնականն *հասանէին* եպիսկոպոսանոցն (235 / 6) Գային *հասանէին* ի քաղաքն Լփնացւոց (238 / 14) Դէմ եղեալ ակամայ, տարադէմ գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ *հասանէին* կայեանս (239 / 14) Որ և անտի յետ աւուրց

ինչ *հասանէին* ի դուռն Չորայ (239 / 16) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային *հասանէին* ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239 / 18) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ *հասանէին* ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 3) ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր *հասանէր* յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 5) Յայնժամ *հասանէր* համբաւ ի դուռն արքունի (107 / 15) Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք *հասանէր* ի քաղաքն Տիզբոն (108 / 6) Իսկոյն *հասանէր* նմա վախճան (113 / 10) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժկան *հասանէր* յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ (116 / 16) Չու արարեալ Վարդանայ մեծաւ աւարաւն, անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն *հասանէր* յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 19) գայր վաղվաղակի *հասանէր* առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 2) սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ *հասանէր* ընդդէմ նոցա: (142 / 1) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի *հասանէր* բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն (170 / 6) Անդ առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց, գայր *հասանէր* ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 19) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ *հասանէր* յաշխարհն Մարաց առ մեծ կայսրն: (184 / 2) Գայր *հասանէր* յԱյարատեան գաւառն (195 / 15) Գայր *հասանէր* անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 / 17) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ *հասանէր*, որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր. (197 / 3) Գայր, *հասանէր* յաշխարհն իւր, փութայր ժամանել ի տուն տեառն. (199 / 2) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի՝ առնելով ընդ ինքեան զիւրն արբանեակ, ճեպով *հասանէր* յեկեղեցաւան եպիսկոպոսանոցն. (202 / 14) Եւ նովաւ հանդերձ *հասանէր* ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի (215 / 5) Իսկ նորա հնազանդեալ հայրապետական հրամանին՝ փութով *հասանէր* ի սուրբ եկեղեցին: (219 /3) Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս *հասանէր* ի կարգեալ եկեղեցին (220 / 4) *հասանէր* օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 / 2) իբրև յայն իսկ *հասանէր* իշխանութեանն գահ … ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 /13) բազմուրախ և հոգեզուարճ *հասանէր* յաշխարհին իւր. (237 / 6) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև *հասանէր*, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14) *հասանէր* ի լեառն Տօրոսի, ի վկայարանս սրբոյն Անդրէի (281 / 5) Ի նոյն ամի գայր *հասանէր* ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12) և առհասարակ աւերանք աշխարհին *հասանէր:* (337 / 11) «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես, մեծագոյն խոստմանց *հասանիցես»:* (110 / 6) այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս, և ի շնորհաց հոգւոյն անմասն եղիցին և խոստացեալ արքայութեանն մի՛ *հասցեն:* (301 / 12)

ՀԱՍԱՐԱԿ - 22

Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ *հասարակ* ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 8) և միաբան առ *հասարակ* ամենեցուն մեծաձայն հրամայէր կարդալ (51 / 9) Այրն այն Խոճկորիկ անուն … ի *հասարակ* աւուր ի քուն կայր և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 6) հաւատային միաբան և մկրտէին առ *հասարակ:* (96 / 17) Եւ դէմ եդեալ առ *հասարակ* ընդ չորս դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ *հասարակ* արտաքս: (147 / 9) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ *հասարակ* դիմեցին ի պարիսպն (152 / 3) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ *հասարակ* (156 / 2) Եւ իբրև սպառեսցես զամենեսին առ *հասարակ,* կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168/13) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ *հասարակ* եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց մինչև զարմանալ ամենեցուն առ *հասարակ:* (206 / 5) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ *հասարակ* բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) որ և ունէր առ *հասարակ* հայ, հոռոմ և ասորի զիր. (215 / 16) զի հարթ առ *հասարակ* ամենեցուն տեսեալ զասստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 /11) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ *հասարակ* զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 /7) Եւ դիմեալ ի ներքս քահանայիցն առ *հասարակ* կտրեցին զծառոն. (255 / 7) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս … հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն՝ գործակցելով և քրմապետացն դասուց զղիւցազնեայ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին առ *հասարակ:* (259 /4) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ *հասարակ* վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 /10) զի առաքեալքն և վարդապետքն *հասարակ* և միապէս աւետարանեցին (277 / 15) յանձն առին առ *հասարակ* կատարել զխնդիրսն: (293 /11) զի առ *հասարակ* շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան (318 / 9) և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ *հասարակ* դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5)

ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ - 3

Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա *հասարակաց* լինէին շնորհակալ: (183 / 7) ուստի չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս *հասարակաց* կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 /13) Քանզի բազում և ազգի ազգի չարութեամբ, որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և *հասարակաց* փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ, որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 6)

ՀԱՍԱՐԱԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ի միւս ամին լինէ ձմեռնային եղանակի *հասարակաւորութիւն* (190 / 9)

ՀԱՍԱՐԱԿԵԼ - 1

յաղկաթ ամսոյ *ի հասարակել* տուընջեան և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն (290 / 6)

ՀԱՍԵԱԼ - 32

Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, *ի չափ հասեալ*, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) որ *հասեալ* մինչև յարևմուտս՝ հռչակեալ ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (27 / 20) *հասեալ* սմա մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին (31 / 16) իբրև ի վերայ թշնամեաց *հասեալ* տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Քանզի *հասեալ* յաթոռ քահանայապետութեան հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 8) և *հասեալ է* տէր իւրովք սպառազինօք: (43 / 19) և բեկումն յԱստուծոյ *հասեալ է* ի վերայ ձեր. (44 / 1) զի ահաւասիկ օր տեառն *հասեալ է* ի վերայ քո (44 / 3) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն *հասեալ* յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) Եւ *հասեալ* ի գիւղ մի՝ Արաժանս անուն (70 / 18) Եւ *հասեալ* ի Քարուէճ՝ փոքրագոյն գիւղ մի. (72 / 4) Եւ իսկոյն *հասեալ* նմա պատուհաս Աստուծոյ (82 / 10) Իսկ երրորդ մասն զօրուն *հասեալ* ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 14) Եւ իսկոյն *հասեալ* օրհասականն այն գուժակոհիչ աղմուկ, նման ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 4) Եւ երթեալ, *հասեալ* յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն (103 / 8) Եւ *հասեալ* նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն և ի հնազանդութիւն թագաւորին: (105 / 13) և *հասեալ* ի Շաղատ՝ ելանէ ի բլուր մի (111 / 9) և *հասեալ* ի մասն ինչ առ ստորոտով լերինն (137 / 7) *Հասեալ* ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև ևս էր *հասեալ* ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 /4; 138 /5) քանզի ետես զզօրն ահագին *հասեալ* ի վերայ իւր: (148 /7) Եւ նոյնգունակ *հասեալ* շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր (178 / 14) Ապա՝ եկեալ *հասեալ* նոքա ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս (234 /16) հողմն ուժգին սաստկապէս *հասեալ* վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր մորթովքն հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 5) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի, որ *հասեալ* ի վախճան, պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 3) Իսկ խստագոյն նեղութիւն ի Հռովմայեցւոցն *հասեալ* նմա հանդիպիւր. (311 / 13) և թէ՝ դատաւոր *հասեալ է* առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու (324 / 16) և *հասեալ* նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային *հասեալ* հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16) և *հասեալ* գնացք հեղեղին ի Դաստակերտ գիւղ (333 /2) որք զերից ազգաց ծնունդս ամուսնացեալ էին, որ առժամայն *հասեալ* պատուհաս՝

սպառեցան: (344 /16) Վասն կենսատու փրկութեանդ *հաստլոյ* մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211 / 9)

ՀԱՍԵԼՈՑ - 1

և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն *հաստլոց:* (131 / 16)

ՀԱՍՏԱՀԵՂՈՅՍ - 3

Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողովս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ եդեալ. զորմէ տախտակ մի ոսկեձոյլ *հաստահեղոյս* բևեռեալ. (210 / 5) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր *հաստահեղոյս* բևեռօք. (255 / 14)

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ - 12

Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս և դառնայ խաղաղութիւն *հաստատեալ:* (13 / 10) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և *հաստատեալ* կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 /10) Իսկ այսչափ բազմութիւն ժողովելոցս յամենասուրբ անուն բոլորեցուն Աստուծոյ՝ *հաստատեալ* գիտեմ (80 / 16) Եւ յոլովիցն լինէր բժշկութիւն ի տեղւոջն, յորս *հաստատեալ* նուաճեցան հաւատացեալքն: (97/4) Յայնժամ խաղաղական և անքակ միաբանութիւն *հաստատեալ* ընդ միմեանս՝ առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 / 12) Իսկ զայն աստուածային նշանն իբրև տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ, նմանապէս բազմաբեղուն ծաղկէր իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն և ի բոլոր սրտէ գոհացող լինէր զԱստուծոյ և *հաստատեալ* ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբասուն: (207 / 6) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և *հաստատեալ են* (252 / 2) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն իմոյ, որոյ բարեսէր մտօք ամենայնիւ զտեղիս *հաստատեալ:* (280 / 16) որ անարատ ձեռօք *հաստատեալ էին* յեկեղեցիս (299 / 3) և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր, որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ *հաստատեալ* (300 / 17) Ըստ որում և երջանիկ հարցն մերոց *հաստատեալ է.* (308 / 14) արմատացեալք և *հաստատեալք* ի փառս աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ սրբոյ երրորդութեանն հաւատացէք: (243 / 5)

ՀԱՍՏԱՏԵԼ - 9

բառնալ զկարգ քրիստոնէութեան և *հաստատել* կարգել յիւրում իշխանութեանն զմոգութեան դիւապաշտութիւնն (42 / 13) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել վարուց քրիստոնէութեան, առ ի *հաստատել* ի հաւատս երրորդութեանն (51/1) Եւ անդէն զնոյն այր … արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց՝ բանս դնել ընդ նոսա և ուխտ *հաստատել* և անքակ ունել զմիաբանութիւնն: (116 / 11) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. ԵԻ ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵԻ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍՏԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵԻ ՀԱԻԱՏՍ *ՀԱՍՏԱՏԵԼ* ՏԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (117 / 7) Յայնժամ առաքէր ընդ

նախարարն ընդ այնմիկ առ ի *հաստատել* զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 /17) ՋԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՍՑԷ *ՀԱՍՏԱՏԵԼ* ԱՆԴ ՋԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 12) այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք *հաստատել* զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգաղրութիւն սրբոյն Գրիգորի *հաստատել* և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 2) *ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ* Ի ՀԱՒԱՏՍ ԶՀՈՆՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻՒ (240 / 14)

ՀԱՍՏԱՏԵՄ - 25

զոր Ուռնայր *հաստատեաց* (15 / 11) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս և *հաստատեաց* ի միտս իւր զոչ ծածկեալն ի նմանէն, եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց (167 / 3) և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս *հաստատեաց* (255 / 10) և *հաստատեաց* անդ աթոռ հայրապետական. (273 / 10) Եւ երեք տասան ամ զմոլորականն իւր քարոզութիւն գաղտնի *հաստատեաց* հաւատ: (290 / 12) եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ *հաստատեն* առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն *հաստատեսցէ* զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց նորա: (265 / 13) զի և մեր ընդ ձեզ անքակ սէր *հաստատեսցի:* (263 / 2) Եւ իբրև *հաստատեցան* սիրտք նոցա ի նա, ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զխնդիր իւր (162 /13) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ *հաստատեցան* ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3) ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս *հաստատեցան* ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 7) Եւ Միրհեանն, որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից, *հաստատեցաւ* ի նախարարութիւն. (339 /1) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն *հաստատեցին* զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 12) *հաստատեցից* և ես զերեսս իմ ի վերայ քո (143 / 3) Եւ յայնժամ նորոգեալ զեկեղեցւոյ *հաստատէ* զհաւատս: (95 / 13) Եւ նախ անդ եդեալ հիմունս՝ *հաստատէին* եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին (97 / 5) Եւ նոքա առաւել ևս *հաստատէին* ի հաւատսն (256 / 14) և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն և *հաստատէր* քրիստոսական հաւատովն գնալ: (37 / 2) Եւ որք յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ *հաստատէր.* (47 / 4) և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ *հաստատէր* (50 / 10) և անտի անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ օրէ *հաստատէր* զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 6) Բայց մեծաւ երդմամբ *հաստատէր* յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) Եւ նախ՝ նա *հաստատէր* զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. (151 / 15) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ *հաստատէր* ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի

թագաւորաց: (173 /12) և *հաստատէր* զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա յուղղափառ հաւատս պատուիրանին պահպանութեան: (235 / 11)

ՀԱՍՏԱՏԻՄ - 2

Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ, և հաւատովք աներկիւղ *հաստատիմ,* և սկսանիմ, ուստի արժանն է սկսանել: (18 / 12) հաւատամք ի ձեզ և *հաստատիմք* անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, ևի զբազինս, ևի զանդրիագործ պատկերսն. (252 / 15)

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ - 6

Եւ վասն առաւել *հաստատութեան* գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 16) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ *ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ* (122 / 5) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն *հաստատութեան* երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11) ՋԵՌՆԱՐԿ, ՋՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ *ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ* ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298/4) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն *հաստատութեան* հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 15) կամք ի նոյն *հաստատութեանս* (303 / 12)

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ - 9

Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի *հաստատուն* կալ զյուսոյն խարիսխ (26 / 9) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս *հաստատուն* պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 10) որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և *հաստատուն* ոչ պահեսցէ: (50 / 2) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր *հաստատուն* հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. «*Հաստատուն* գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 /6; 68 /6) յանձն առին զերդումն քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ նոսա *հաստատուն* միաբանութիւն (116 /15) յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ *հաստատուն* ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 /9) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն, յանձն առնոյր զերթալն ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել զնորընծայ հօտն Քրիստոսի, ունել և *հաստատուն* զուխտ և զպայման դաշնաւորութեան նոցա: (266 / 10) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. զընկալեալ ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և *հաստատուն* ունել. (307 / 7)

ՀԱՍՏԻՉ - 1

այլ արարիչն և *հաստիչն* ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ հովուել զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15)

ՀԱՍՈՒ - 1

Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ *հաստ լինել* և ընդ գրով արկանել: (142 / 14)

ՀԱՍՈՒ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ՀԱՍՈՒ

ՀԱՍՈՒՑԱՆԵԼ - 2

և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա *հաստուցանել:* (219 / 2) և կամ մահ իսկ *հաստուցանել* դմա (252 / 15)

ՀԱՍՈՒՑԱՆԵՄ - 10

Եւ այսպէս անտանելի սուգ և անհնարին բեկումն աշխարհիս *հաստոյց:* (224 / 16) Չարաչար խոցոտմամբ *հաստոյց* ի վերայ (227 /11) Սա նեղութիւն անչափ *հաստոյց* աշխարհի (292 / 5) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ *հաստոյց* Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (300 / 17) կեղեալ *հաստոյց* մահ անասնոց և հովուաց բազմաց: (331 / 5) զի փութով առ նա *հաստուցեն:* (234 / 16) զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ *հաստուցանէին:* (55 / 5) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն *հաստուցանէին* (180 / 10) և պատուհաս մեծ *հաստուցանէր* ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 12) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ *հաստուցէք* մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 16)

ՀԱՍՈՒՑԵԱԼ - 1

յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի *հաստուցեալ* մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4)

ՀԱՏԱՆԵԼ - 3

հրամայէր եպիսկոպոսն *հատանել* զմի ի նոցանէ (250 / 7) հրամայէր *հատանել* զսկայաձիր դիւցազանց ծառն (250 / 10) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ *հատանել* զծառն զայն: (250 / 15)

ՀԱՏԱՆԵՄ - 8

և *հատանէ* զծառս և ի հուր այրէ (253 / 4) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս *հատանէին* (105 / 12) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ *հատանէր* տանն արքունի՝ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) և տունն, և ազգն *հատանէր:* (252 / 6) որոց փոխանակ կեանս տալոյ սիրոյն և վաստակոցն զարևսն *հատէք:* (16 / 12) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհն Վրաց և Եգերացւոց՝ *հատին* անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2) զոր *հատին* ի վերայ Հռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն, զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին՝ քակէին մասն ինչ ի պարսպէն և ի ժամադրութեանն ելանելոյ արտաքս, զոր արարեալ ունէին, ընդ խրամն, զոր *հատին* (323 / 14)

ՀԱՏԱՆԻՄ - 2

Եւ յորժամ *հատան* ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և նոքա, եթէ յագեցան սուրբք նոցա: (152 / 16) Եւ *հատանի* ի լերանցն ոսկի, արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: (9 / 8)

ՀԱՏԵԱԼ - 2

Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. կիսոցն բազում աշխարհս *հատեալ* անցեալ քարոզէին հաւատս: (96 / 13) *հատեալ* անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան օր: (238 / 13)

ՀԱՏՈՐ - 3

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ (3 /1) *ՀԱՏՈՐ* ԵՐԿՐՈՐԴ (106 /1) ԵՐՐՈՐԴ *ՀԱՏՈՐ* (287 /1)

ՀԱՏՈՒ - 1

Արդ՝ բան առ բան բազմատրական և *հատու* պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. (278 / 5)

ՀԱՏՈՒՑԱՆԵՄ - 6

«Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր *հատո՛ւ* տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258 / 12) զդատաստանս *հատուցանէ՛* ոմանց ի ձախակողմն և ոմանց ի յաջակողմն: (22 / 14) զոր ամենայն ազգաց *հատուցանէր* արիւնարբուն Պերոզ (45 / 10) որ *հատուցաւ* ի գլուխ թշնամեաց մերոց: (169 / 18) և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին *հատուցից* քեզ. (143 / 4) և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին *հատուցից* քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ (161 / 14)

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ - 2

Քանզի սկսայ ասել վասն ահագին և սոսկալի *հատուցմանն,* որ հատուցաւ ի գլուխ թշնամեաց մերոց: (169 / 18) և *հատուցումն* չարեաց, զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ, եօթանասնեկին տուժեցաւ (45 / 8)

ՀԱՐԱՋԱՏ - 6

«Եղբայր իմ և *հարազատ,* մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. (171 / 14) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ *հարազատ* զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին ամենայն եպիսկոպոսօք և նախարարօքն հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 5) Թէպէտ և զլուրս ի նմանէ զանազանեալս տեղեկացաք, այլ ըստ նախնեացն ձեր *հարազատ* եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) Որոյ ուրումն մի յեղբայրական *հարազատաց* վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 2) սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ *հարազատէն* Սմբատայ. (336 / 6) Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք, որոց *հարազատք* անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 13)

ՀԱՐԱՒ - 19

Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին, և Քամ՝ զկողմն *հարաւոյ* (7/1) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳադիրովն, *ի հարաւոյ* մինչև ի հիւսիսի: (26 / 4) Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս *հարաւոյ* երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով, մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և *հարաւոյ,* յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանօթութիւն: (192 / 1) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ *ՀԱՐԱՒՈՅ* ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ,

ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՑԵՍ (192 / 6) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր. նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն *հարաւոյ* ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 /18) սակայն յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին *հարաւոյ:* (194/1) լսէր բռնակալն *հարաւոյ* սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն, զոր առ կայսրն ունէր Հոռոմոց (194 /1) Իսկ թագաւորն *հարաւոյ* ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3) Իսկ արքայն *հարաւոյ* վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն *հարաւոյ* զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196/8) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ *ՀԱՐԱՒՈՅ* (196 / 10) Դարձեալ թագաւորն *հարաւոյ* կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհոչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն, (196 / 13) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն *հարաւոյ* հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 12) զոր ախորժելով յանձն առ թագաւորն *հարաւոյ* (198 / 14) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս *հարաւոյ* ի Սիսաւանացն գաւառ (220/6) Թագաւորն Յունաց և իշխանն *հարաւոյ* Տենչանօք խնդրէին տեսանել զտէրն. (226/21) Արցախայ վանք Սուրբ Աստուածածնին ի *հարաւոյ* սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 3) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի *ՀԱՐԱՒՈՅ* ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶՕԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵԻ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ ԵՂԵՒ ՍԿԻԶԲՆ (287 / 4)

ՀԱՐԱՒԱԲՆԱԿ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք, *հարաւաբնակ,* ձմեռնատանջ, ամառնակէզ (24 / 13)

ՀԱՐԱՒԱԿԱՆ - 1

և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի *հարաւական* կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 3)

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ - 7

Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին *հարաւային* Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել կողմանցս արևելից. (311 / 10) տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն *Հարաւայնոյ* (193 / 15) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի *հարաւայնոյ* իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու և ասէ. (237 / 12) Այն վեցերորդ ամ էր *հարաւայնոցն* փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. (193 / 9) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն *հարաւայնոցն* ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 14) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան *հարաւայնոյն /գրբում՝ հարաւյնոյն /* Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (180 / 17)

ՀԱՐԵԱԼ - 18

Այս է, որ զահի *հարեալ* էի ի սկզբան պատմութեանս (23 / 11) որք *հարեալ* սատակեցին: (43 / 14) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա *հարեալ* սատակեցին սրով բերանոյ: (45 / 2) զոր ի վերայ դեսպակին *հարեալ* կանգնէին: (62 / 1) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս զանազան սպասս արքունեացն *հարեալ* կազմէին: (63 /4) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին *հարեալ* (69 /5) Եւ *հարեալ* զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 /13) Եւ Խոճկորիկայ բուռն *հարեալ* արգելոյր, եթէ՝ մի առներ զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ *հարեալ* զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. (79 / 8) և զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն *հարեալ*. և շուրջ զխորանաւն բէժ ածեալ բացագոյն (79 / 14) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի *հարեալ* մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և բուռն *հարեալ* զեղջերաց սեղանոյն: (152 /12) Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն *հարեալ* ընկենոյր (174 / 14) *Հարեալ* սորա զայր մի յանդիման ամենեցուն թաւալգլոր՝ խաղացուցանէր: (175 /16) որով գայթակղեալ և կործանեալ էին ամենեքեան զճիչ բարձեալ, զօձիսն *հարեալ* ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն (250 / 12) զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս *հարեալ* ՝անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 12) և առաթուր *հարեալ* ի սպառ սատակեն զնոսա. (329 / 4) Անդ ակն ի վերայ *հարեալ* Սահլի Սմբատեան (330 / 13)

ՀԱՐԹ - 2

անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, *հարթ* հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի զաւառի (159 / 15) զի *հարթ* առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զասստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 11)

ՀԱՐԹԵԱԼ - 1

Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ բլուրք *հարթեալ* հաւասարեցան (192 / 11)

ՀԱՐԻՒՐ - 7

որ շինեալ է *հարիւր* կանգուն բարձրութիւնն և *հարիւր* լայնութիւնն. (283 6; 283 /6) Իսկ սուրբ Սիոնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, *հարիւր* կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք (283 /13) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն *հարիւր* կանգուն յերկայնն և *հարիւր* ի լայնն. (284 / 11; 284 / 11) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու_հարիւր_կանգուն յերկայնն և *հարիւր* ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 14) Եւ կազմեալ նաւս *հարիւր* ՝արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ և

վտարեալ զնոսա ի ծով՝ կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպոլիս: (329 / 1)

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ - 2

Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն *հարիւրաւոր,* վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (244 / 1) վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, *հարիւրաւորաց* գաւառապետք, գլխաւորք և մեծամեծ գործակալք, բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց (205 / 8)

ՀԱՐԻՒՐ ԵՒ ՔՍԱՆ ՀԱՋԱՐ - 1

անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի *հարիւր և քսան հազար* հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191 / 9)

ՀԱՐԿ[1] - 9

պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ և *հարկաց* արքունի հնազանդ կալ: (8 / 9) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ, և թողութիւն *հարկաց* արքունի լինի ձեզ: (113 / 3) Սկսեալ այնուհետև թողութիւն ծանրաբեռն իւրոյ վիճակին խնդրել *հարկաց.* (198 /13) որք առնէին իրաւունս և զտիեզերաց *հարկաց* վճարմունս: (330 / 9) Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան *հարկաց* թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք և արկին ընդ *հարկաւ* զեկեղեցիս սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի. (317 / 1) որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ *հարկաւ* անթիւ ծառայութեան: (320 / 7) և զամենայն *հարկս* և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 5) «Ահա *հարկք,* որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց (237 / 14)

ՀԱՐԿ[2] - 1

վասն որոյ *հարկ* եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 / 13)

ՀԱՐԿԱՀԱՆԱՑ - 1

Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք *հարկահանաց* աշխարհի, առաւել կողմանցս արևելից. (311 / 11)

ՀԱՐԿԱՆԵԼ - 13

առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և քաղցր *հարկանել* ծառայութիւն (32 / 17) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ *հարկանել* եկեղեցաբար (61 / 9) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ մեծագոյն խաչ տուք *հարկանել* ի տեղիդ և այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ ծխել (76 / 3) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն ևս *հարկանել* հրամայէր և ասէր. (77 / 3) Եւ

զտեղին ցուցեալ զգերեզմանին, եթէ այդր հրամայէր զիս *հարկանել:* (77 / 10) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին *հարկանել* զբէժն և զխորանն (81 / 6) Եւ ել գնաց անհամար զօրօքն ի դիմի *հարկանել* նոցա: (108/2) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ *ի հարկանել* զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 / 13) և ոչ ոք իշխէր *հարկանել* ընդդէմ նոցա: (163 / 13) ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր *հարկանել* զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4) ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ *հարկանել* զզօրն Պարսից: (174 / 12) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր *հարկանել* անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն Մովսեսի *ի հարկանելն* զԱմաղէկ (170 / 1)

ՀԱՐԿԱՆԵՄ - 20

ետար սատակեաց զգունդն և ձերբակալ արար զորդին թագաւորին (16 / 3) Որ ի յառնելն *ետար* զընդդիմամարտն: (187 / 1) և անտի անցեալ ի Հայս *ետար* զՀոռոմստայն և զՀայն. (318 / 4) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ *ետար* զնոսա և արար փախստականս. (326 / 10) Եւ յետ երկուց ամաց *ետար* Բաբան զՏաւրուսին (327 / 3) Եւ ի միւսում տարին *ետար* Բաբան զԻբրահիմ՝ զորդի Ղեթայ: (327 / 4) որ էածն զԲաբան և *ետար* զԲաղականեցիսն (327 / 6) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ *հարին* ոչ զբաքի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 14) և *հարկանեն* զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 8) եթէ զինուք *հարկանէին,* ոչ գործէր, այլ ճախր առնոյր: (30/4) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ *հարկանէին* սրովն սուսերի ի նմին տեղւոջն: (105 /15) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս *հարկանէին* զպարսկական գունդն: (328 / 3) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն *հարկանէր* շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 /17) Եւ ոչ *հարկանէր* ընդդէմ զօրացն Պարսից (130 /18) հրապուրելով զնա մղէր, *հարկանէր* ընդդէմ ալեացն (144 / 7) Եւ յառաջնում նուագին զոմանս *հարկանէր,* ևս առաւել սրայորդոր լինէր (174 / 7) Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ *հարկանէր* զիշխանն արի (223/5) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար *հարկանիցեմք»:* (139 / 7) և զտունս նոցա աւար *հարկանիցեն* (44 / 8) և *հարկանիցէ* զնա օձ»: (156 / 13)

ՀԱՐԿԱՆԵՄ…ԶՔԱՐԻ - Տե՛ս ՀԱՐԿԱՆԵՄ

ՀԱՐԿԱՆԻՄ - 2

Ամենեքեան զահի *հարան* և դողացին՝ ի միաբանութիւն եկեալ, ելս իրացն խնդրեցին. (21 / 3) անդ ի դիմի *հարկանին* նմա զօրքն Տաճկաց (336 / 8)

ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՔ - 1

որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և զտառապեալսն *հարկապահանջ* և անառակ գնացիւք աւերեցին (280 / 9)

ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼ - 1

ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ (311 / 6)

ՀԱՐԿԱՏՐՈՒԹԻՒՆ - 1

սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ *հարկատրութեան* որդւոցն Հազարու: (196 / 15)

ՀԱՐԿԱՒՈՐԵԱԼ - 1

Վասն որոյ *հարկաւորեալ* ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 11)

ՀԱՐԿԱՒՈՐԵՄ - 2

Ապա *հարկաւորեցան* առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ աւուր: (316 /8) Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ *հարկաւորիք* մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 2)

ՀԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Վասն որոյ ամենայն *հարկաւորութեամբ* փութացաք կարեկից լինել ձեզ

ՀԱՐԿԵՄ - 2

զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս *հարկէր* Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 / 12) Եւ վասն այսր իրի զերծեալ Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհն իւր, և յայնմհետէ ետ զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս, և նոցա միայն *հարկէր:* (312 / 6)

ՀԱՐԿ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՀԱՐԿ²

ՀԱՐՃ - 1

որք էին այսոքիկ. Աբդլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի սրով սատակիւր. և Աբդլ Ասուր՝ *Հարճոյ* որդի (330 / 5)

ՀԱՐՄԱ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ, Արամանեակ, Արամայիս, Ամասիա, Գեղամ, *Հարմա,* Արամ (41 / 5)

ՀԱՐՄԱՐԵԱԼ - 1

Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և *հարմարեալ* զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս և ասէ. (255 / 17)

ՀԱՐՍԱՆԻՔ - 1

ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ դնեն *հարսանեաց.* (267 / 3)

ՀԱՐՍՆ - 2

Առագաստք *հարսանց* խիստ փոշոտեցան: (230 / 9)

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ - 2

Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ *հարստութեանն* քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց (249 / 8) հիւանդաց առողջութիւն պարգևէր, չքաւորաց՝ *հարստութիւն* (251 / 7)

ՀԱՐՅԱՆԵԼ - 1

Եւ յահէ անտի ի բերանս անկեալ սարկաւագին, և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր *հարցանել* ինչ, և նոքա աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 / 9)

ՀԱՐՅԱՆԵՄ - 7

և *եհարց* եթէ յայտնեա՞լ ինչ ումեք իցէ: (73 / 2) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, և՛ որ անօրէն և մարդասպան է, և՛ կամ զգէտս *հարցանէ,* զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 3) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն *հարցանէր* (65 / 8) և պակաս վաշտկօք մտեալ ի քաղաքն՝ *հարցանէր*՝ ի չքմեղս եղեալ, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ *հարցաք* (269 / 7) և ի վաղիւն *հարցի* զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր, որ ոք բագին արասցէ և դիւթ *հարցցէ* (50 / 1)

ՀԱՐՅԱՔՆԻՆ ԱՐԱՐԵԱԼ - 1

Եւ իբրև գտանէր զխոճկորիկ, որ էր գործակալ ի քաղաքին և նորա ոչինչ *հարցաքնին արարեալ*, այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15)

ՀԱՐՑԵԱԼ - 8

Եւ *հարցեալ* զպատճառս՝ խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց և զկամս կնոջ թագաւորին: (36 / 2) Եւ *հարցեալ* ցսարկաւագն, թէ Զի՞նչ խնդրես. (71 / 2) և *հարցեալ* արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 1) զոր *հարցեալ* արքային, խոստովանեալ եբեր առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 / 8) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն *հարցեալ* և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն (159 / 1) Եւ *հարցեալ* հայրապետին զգիտնաւորսն իւր, եթէ զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. (268 / 15) Նորա *հարցեալ* զվարդապետն իւր Սողոմոն, որ Մաքենացւոցն էր հայր. (272 / 4) և նորին տեառն եղբայրն աշխարհական *հարցեալ* ասէ զնա. (346 / 1)

ՀԱՐՑՈՒՄՆ - 1

ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԶՄԱՏԹԷ ԵՐԷՑ ԳԻՏՆԱԻՈՐ (86 / 14)

ՀԱՐՈՒԱԾ - 14

զի կապուտակացեալ էր *հարուածովք* ահագին տանջանացն: (76 / 12) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար *հարուածովք:* (251 / 16) և մերձեցան երկունք *հարուածոց* անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 / 20) Բայց արդ առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. ապա ապրիք ի ցաւոց և ի *հարուածոց* այտի: (253 / 17) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, *ի հարուածոցդ* զերծանել (33 / 23) Եւ իբրև կրկնեալ և երեքկնեալ զտեսիլն. յարուցեալ առ վտանգի *հարուածոցն,* չոգան ի բերան վիրապին

թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 1) զի յանգումն արասցէ անտանելի *հարուածոցն:* (166 /1) քանզի ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական *հարուածոցս* (127/18) անթիւ *հարուածս* բարբարոսականաց թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128 / 3) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց *հարուածս* մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին (180/9) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի *հարուածս* սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 3) այլ և *հարուածք* մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա (17 / 2) Զի թէպէտ և *հարուածք* մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհին իւր և անդէն կալան զքաղաքսն (133 /8) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենդուտ խաչին Քրիստոսի *հարուածք* մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 8)

ՀԱՐՈՒՆ - 4

Հարուն Մահադեայ որդի, որ Մահդիւնն կոչէր, ամս ԻԵ: (292 / 5) *Հարուն* մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդուց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7) *Հարուն* Ի և Բ երրորդ նստաւ ի Մահմատայ ամիրմոմնի, և հայ թուականն էր ՄՋ: (292 / 11) Մահմատ՝ որդի *Հարունայ,* ամս Գ. (292 / 7)

ՀԱՐՈՒՍՏ - 2

Եւ *հարուստ* ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 10) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի *հարուստ:* (202 / 10)

ՀԱՐՈՒՅԵԱԼ - 1

Եւ *հարուցեալ* ցուցանէր զմարմինն բազմաց (76 / 11)

ՀԱՐԵՒԱՆՅԻ - 1

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ *ՀԱՐԵՒԱՆՅԻ* ԳՐԵՑԱՒ (12 / 9)

ՀԱՑ - 8

գտանի ի նոսա *հաց* և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 / 7) մինչ նա *հաց* ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ (76 / 5) «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և *հաց* սգոյ մի՛ բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7) և *հաց* կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 6) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական *հացիւ* հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ *հացիւ* զօրանալ: (69 / 14) և որ տառապեալն է *հացոյ* զկէսն տացէ, և գինի որչափ և կարող է: (90 / 16) և բերին եդին *հացս* սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 9)

ՀԱՑԻԻ - 1

Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ *Հացիւն* գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10)

ՀԱՒ[1] - 4

և անդէն վաղվաղակի զինքեան *հաւոյն* զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 /16) և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ *հաւովքն* և հանւովքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 12) Եւ անուն միւսումն Գրիգորիս յանուն *հաւուն.* (36 / 11) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ *հաւուն* իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 / 8)

ՀԱՒ[2] - 3

Եւ նա, իբրև *հաւ* ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14) Տեսանէաք զթագաւորական *հաւ,* որոյ տեսակն ցանկալի էր. (199/7) Ցաւին և ցաւին և դառն արտասուեն, Իւծեալ տառապին, Ջերթ ձագամեռ *հաւ* յանապատ նստին: (230 / 12)

ՀԱՒԱՆ - 5

Բայց արդ՝ զքեզ ի *հաւան* ածեալ քոյով ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի. (27 / 8) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի *հաւան* զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18) Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի *հաւանս,* գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի *հաւանս* (17 / 2) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և *հաւանս* պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց …նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 8)

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ - 2

Ապա *հաւանական* մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր. (233 / 4) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս *հաւանականս* ասելով (323 / 5)

ՀԱՒԱՆԵԱԼ - 17

առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և քաղցր հարկանել ծառայութիւն, պաւղոսեան *հաւանեալ* ձայնի՝ հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 /18) «Մեք *հաւանեալ* հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն (252 / 10) մեք նոյնպէս *հաւանեալ* հաւատամք ի դա (253 / 5) Զայս ամենայն լուեալ իշխանացն՝ խռովամիտ ընդ իրսն եղեալ զարհուրէին և անյօժար կամաւորութեամբ *հաւանեալ* ասեն. (266 / 5) Այսմ *հաւանեալ* բանից մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ լնուին ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց (266 / 11) ՈՐՈՒՄ ՈՉ *ՀԱՒԱՆԵԱԼ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (271 / 9) որում ոչ *հաւանեալ* Աղուանից (274 / 15) որում ոչ *հաւանեալ* գլխաւորացն՝

երկուցեալ, թէ միթ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275 / 6) *հաւանեալ* և նա աղաչանացն՝ տայ նմա զխնդիրն: (281 / 8) Յայնժամ *հաւանեալ* նորա՝ հանգուցանէ զսուրբսն ի վկայարանի (281 / 13) վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և *հաւանեալ* աշխարհակործան ժողովոյն. (282/5) Եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ *հաւանեալ* նորա՝ եբաց զտապանակն (282 / 8) ընդ որս և զեղկելին մեր զՆերսէս նզովեցաք, որ *հաւանեալ* եղև երկաբնակ աղանդոյն (301 / 7) Եւ նոցա այսմ բանից *հաւանեալ* կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 8) որք առժամայն *հաւանեալ* սակս Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս *հաւանեալս* այսմ հաւատոց (260 / 3) Յետ որոյ նոցին *հաւանեալքն* բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 / 14)

ՀԱԻԱՆԵԼ - 2

Ապա հարկաւորեցան առաքեալքն *հաւանել* նոցա (316 / 9) զոր Գիրք մեզ *չհաւանել* ուսուցին: (203 / 12)

ՀԱԻԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 3

Եւ իբրև ոչ կարէին *հաւանեցուցանել* զանհրապուրելի Թագուհին, կապէին զձեռս նորա ի յետս և՛ քարշէին զվարսից նորա (102 / 1) Եւ ոչ կարացեալ *հաւանեցուցանել* զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի ի նմին տեղւոջն: (105 / 15) քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր *հաւանեցուցանել* զմիտս: (197 / 10)

ՀԱԻԱՆԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 11

և զմնացեալ զզօրսն ած *հաւանեցոյց* և միաւորեաց ի գունդն Արեաց: (16 / 4) Զնոսա ողոքական բանիւք *հաւանեցուցանէին* գալ ընդ իւրեանս (98 / 12) զոր հազիւ ուրեմն *հաւանեցուցանէր* միջնորդն՝ առնել զմիակամ սէր և խաղաղութիւն: (179/9) փաստապատիր բանիւք զնա *հաւանեցուցանէր* ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 / 8) Նոյնպէս և զզօրավարն Հայոց՝ զիւր տէրն, *հաւանեցուցանէր* տալ զնշխարհսն (236 / 17) ոմանք *հաւանէին,* և կէսք չհաւանէին. (205 / 12) վասն այնորիկ *ոչ հաւանէին* թողուլ զտօնն: (316 / 8) Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ *հաւանէր* մոգութեանն (43 / 7) *ոչ հաւանէր* առնուլ յանձն. (68 / 16) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, *ոչ հաւանէր* զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ, (74 / 10) Իսկ նա *ոչ հաւանէր* տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10)

ՀԱԻԱՆԻՄ - 8

զի *հաւանեսցիս* լինել մեր տեսուչ և վարդապետ (260 / 16) որք այսմ *հաւանեցան* կամ հաւանին:(125 / 10) և *ոչ հաւանեցան* ընդ մի ոք յերկուցն. (274 / 2) Արդ՝ *հաւանեցարուք* այսմ բանի. (258 / 15) որք այսմ հաւանեցան կամ *հաւանին:* (125 / 11) որք *հաւանին:* (301 / 8) ոմանք հաւանէին, և կէսք *չհաւանէին.* (205 / 12) այպանէր զնա, չանսայր, *չհաւանէր,* ծաղր իսկ առնէր զլկտի բարբարոսովն. (101 / 6)

ՀԱԻԱՆՈՒԹԻՒՆ - 5

հաճեցան առժամայն *հաւանութեամբ* ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 3). Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր *հաւանութեամբ* Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու և ասէ. (237 / 13) Բայց ապա *հաւանութեամբ* իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 15) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և *հաւանութեամբ* ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 /2) Եւ գրեալ երկիցս և երիցս հրովարտակս աղաչանաց, ոչ կարաց ածել զնա *ի հաւանութիւն* (16 / 10)

ՀԱԻԱՍԱՐ - 5

և համանման և *հաւասար* նորուն վարուցն առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 11) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և *հաւասար* Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (124 / 1) եւ իբրև անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ *հաւասար* յատթի դաշտն Ուտի գաւառի, ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին (159 / 15) և ի նոյն միացեալ *հաւասար* գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 9) որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացատողք. նաև նմանողք թուեցեալք – ի դեպ է ինձ ասել – կամօք *հաւասար* ընդ հարց ջանի աթենականաց. (276 / 9)

ՀԱԻԱՍԱՐԵԼ - 3

Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ *հաւասարել* ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 8) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս *հաւասարել* զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 13) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց *հաւասարել* նոցին: (271 / 14)

ՀԱԻԱՍԱՐԻՄ - 1

Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ բլուրք հարթեալ *հաւասարեցան* (192 / 11)

ՀԱԻԱՍՏԵԱՒ - 2

ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ *հաւաստեաւ* լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 / 16) զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և *հաւաստեաւ* ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 12)

ՀԱՒԱՏ - 75

Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի *հաւատ* ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ

արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 3) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ, զնոցին ուսուցեալս պինդ կալցուք (279 / 4) Եւ երեք տասան ամ զմոլորականն իւր քարոզութիւն գաղտնի հաստատեաց հաւատ: (290 / 12) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 /4) և մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել ունիմք զՔրիստոսի աստուածութեանն: (295 /16) զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (296 / 1) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ (88 / 8) քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, Մխիթա՛ր, որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եղեալ է հիմն, զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 / 19) և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր (300 / 16) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. (23 / 3) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 5) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի յապաղեսցի, և զեդեալ հիմն հաւատոյ անդրէն մի քակտեսցի (266 / 6) վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 13) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. (272 / 6) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան լերուք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 / 11) Յայսմ մաքառմանէ և ի խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք և եղեն քաղկեդոնիկ: (274 / 13) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել(277 / 8) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 15) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ. (303 / 3) Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն …նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. (304 / 7) վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 /11) և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 /9) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 /11) յորոց բազումք կորեան զանմահն մահ՝ թողլով զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 15) Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ առնոյր զքրիստոսական կնիքն և անդէն աշակերտէր երիցոյն: (39 / 15) Եւ վստահացեալ այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 6) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց՝ թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն՝ մատնել ի յաւիտենական կորուստն: (123 /5) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն (123 / 12) Եւ ոչ

ոք ի նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ *հաւատոյն* (268 /6) և զբարենախանձ եպիսկոպոսունս ուղղափառութեան *հաւատոյն* և զաւանդապահս քայքայեաց. (299 / 4) «մեզ իշխանութիւն վասն *հաւատոյս* մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (289 / 1) և ապա քաջալերեալ արքային ճշմարիտ *հաւատով*՝ ասէր. (80 / 14) զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և *հաւատով* ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 9) և այսու *հաւատով* հզօր յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 7) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ…Վահան ի Վարազ Յոհաննեան ի Մադիամացւոցն զարմից՝ յակոբիկ *հաւատով* (304 / 17) և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն և հաստատէր քրիստոսական *հաւատովն* գնալ: (37 / 2) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ, և *հաւատովք* աներկիւղ հաստատիմ, և սկսանիմ, ուստի արժանն է սկսանել: (18 / 11) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց *հաւատովք* և սրբութեամբ: (101 / 14) զի *հաւատովք* էին վառեալ ի սէր սրբոցն: (206 / 10) ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան *հաւատոց.* (23 / 6) եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն *հաւատոց* քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 /8) Դու արեգական նմանեցեր … ի գիշերի տեսանիս և ի տուընջեան թափ անցանեն ճառագայթք *հաւատոց* քոց: (25 / 3) զի սա է առաջնորդ սուրբ *հաւատոց* քրիստոնէից (242 / 9) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ *հաւատոց* (260 / 3) տէր Քրիստոս …տացէ ձեզ ըստ *հաւատոց* ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 /7) սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական *հաւատոցն* զօրութիւն(32/15) ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին յուղիղ *հաւատոցն* Քրիստոսի (33 /5) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ *հաւատոցն* առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 6) Ողբայր և տրտմէր վասն անհնարին չարեացն և երկմիտ *հաւատոցն.* (240 / 11) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի՝ ասպնջական ցանկալի սուրբ *հաւատոցն* լինելով. (249 / 6) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր *հաւատոցն* Քրիստոսի (258 / 7) Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական *հաւատոցն* այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել, մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) և սակս *հաւատոցն,* որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 / 11) Ած ի *հաւատս* և զելս արեգականն (14 / 9) և անհատ լեր ի սիրոյն և համբերող լեր ի *հաւատս* ճշմարտութեան (26 / 10) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի *հաւատս* երանելոյն (33 /3) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել վարուց քրիստոնէութեան, առ ի հաստատել ի *հաւատս* երրորդութեանն (51 / 1) և զայլազգի ազգսն, զոր զերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ… դարձուցեալ ի *հաւատս* զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (96 /1)

Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ քարոզէին *հաւատս:* (96 / 14) ԵՒ ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵՒ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵՒ *ՀԱՒԱՏՍ* ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (117 / 7) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա յուղղափառ *հաւատս* պատուիրանին պահպանութեան: (235/12) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի *ՀԱՒԱՏՍ* ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻ (240 / 14) Եւ ինքեանք իսկ զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս, դարձան *ի հաւատս* ճշմարիտս: (258 / 3) և զկախարդասար քաւդեայս, որ ոչ գան *ի հաւատս,* հրով այրեցից: (260 / 20) այլ երթալ և գալ դմա ըստ կարի իւրում հրամայեմք հաստատել զձեզ *ի հաւատս* Քրիստոսի (266 /1) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք *ի հաւատս* (270 / 1) զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք *ի հաւատս* (277 / 15) Առ նոսա ասէ օրինեալն Պօղոս. «Մարդք ապականեալք մեղօք, անպիտանք *ի հաւատս,* որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ» (289 / 18) և անձանձրոյթ կատարէր զյիշատակ սրբոցն՝ յորդորելով զամենեսեան *ի հաւատսն* Քրիստոսի. (64 /10) Եւ նոքա առաւել ևս հաստատէին *ի հաւատսն* (256 / 14) Այսպէս յարգոյ է և պատուական *հաւատք* և սրբութիւնք: (245 / 6) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի *հաւատքն* պահեցան(25/16) զհոգին սիրոյն *հաւատօք* լուսաւորէր (36/16)

ՀԱԻԱՏԱԼ - 6

Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել, մեք զի՞ հեղգասցուք *հաւատալ* յԱստուած կենդանի: (260 / 9) *ՀԱՒԱՏԱԼՆ* ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14 / 2) *ՀԱՒԱՏԱԼՆ* ՄԵԾԻ ՁՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՌԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. (103 /2) *ՀԱՒԱՏԱԼՆ* ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ(248 / 4) և զմեր նմա *հաւատալն* իբր անիմաստ, անտեղի. (277/14) Յետ ՃՁ ամի լնլոյ *հաւատալոյն* Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2)

ՀԱԻԱՏԱԿԻՑ - 2

Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր *հաւատակից* էին հարցն մերոց (125 / 18) և զձեզ գործակից և *հաւատակից* նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. (264 / 1)

ՀԱԻԱՏԱԿՈՐՈՅՍ - 1

և խորամանկութեամբն եղև *հաւատակորոյս* և մոլորեցուցիչ հոգւոց մերոց: (299 / 1)

ՀԱԻԱՏԱՄ - 17

Այսպէս *հաւատամք* և երկրպագեմք և փառաւորելով ասեմք. (124 / 21) «Արդ՝ *հաւատամք* ճշմարտութեամբ, եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 9) *հաւատամք* ի ձեզ և

հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, ևթ զբագինս, ևթ զանդրիագործ պատկերսն. (252 /15) մեք նոյնպէս հաւանեալ *հաւատամք* ի դա (253 / 5) Եւ խնդութեամբ ընկալեալ *հաւատային* աւետարանական բանին զառաջինն: (38 / 7) *հաւատային* միաբան և մկրտէին առ հասարակ: (96 / 17) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ միթ ամենայն հոգւոյ *հաւատայք,* այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 12) այլ մոլորական բանից դորա *հաւատայք* և պաշտէք զԱստուածն (251 / 12) և մեղաց թողութիւն *հաւատացուք* առնուլ յուսով ննջեցելոցն (89 / 8) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ *ՀԱՒԱՏՅ* ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ (15 / 6) Եւ ուսեալ ի նոցանէ զփրկութեանն ճանապարհ՝ *հաւատաց* յԱստուած կենդանի. (102 / 15) զի որ ինչ նմայն *հաւատացաւ* յԱստուծոյ (207 / 14) յորժամ դաւանել *հաւատացաւ* յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ (217 /17) Մեք հաւանեալ *հաւատացաք* առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն (252 / 10) Եւ ահա *հաւատացաք* ի մի Աստուած արարիչ երկնի և երկրի: (260 / 2) միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան մտօք, սիրով՝ արմատացեալք և հաստատեալք ի փառս աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ սրբոյ երրորդութեանն *հաւատացէք:* (243 / 6) Զոր տեսեալ անհաւատիցն՝ *հաւատացին,* և մկրտեցան Գոր և Գազանն (111 / 16)

ՀԱԻԱՏԱՐԻՄ - 17

իսկ քեզ իբրև *հաւատարիմ* ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 16) որ էր յոյժ *հաւատարիմ* (60 / 13) և ինքեանք *հաւատարիմ* են (93 / 2) Եւ այնուհետև *հաւատարիմ* և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 /11) Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն *հաւատարիմ* հանդերձ Բոհիւ քահանայիւ և Եզեկիէլիւ դպրաւ (121 / 6) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր *հաւատարիմ*՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 /11) Եւ ի *հաւատարիմ* նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 /5) Ապա յարեաւ ոմն մի ի *հաւատարիմ* ընտանեաց նորա նախարար մի (145 /17) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և *հաւատարիմ* դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5) Եւ լուայ ի *հաւատարիմ* մարդոց, եթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 19) Ուստի ի ձեռն *հաւատարիմ* պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց (194 / 5) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն *հաւատարիմ* խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 /7) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն *հաւատարիմ* սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 4) և այնչափ *հաւատարիմ* այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա

(260 / 6) և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս (162 / 16) ի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 14)

ՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ - 1

զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն նոցա»: (159 / 8)

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ - 1

Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն (232 / 16)

ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ - 17

Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ առնոյր զքրիստոսական կնիքն և անդէն աշակերտէր երիցոյն: (39 / 15) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար, (61 / 8) ասէր երկիցս և երիցս առաջի բազմաց, եթէ թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զնինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 /7) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) որում ամենայնին իսկ միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 / 2) հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 15) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 3) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ ի Քրիստոս, և ոչ շինողն Գարդման բերդոյ: (339 / 2) ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին (316 / 6) Եւ յոլովիցն լինէր բժշկութիւն ի տեղւոջն, յորս հաստատեալ նուաճեցան հաւատացեալքն: (97 / 4) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 7) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս…հանդերձ Ագիստրոսեան գնդիւն և այլ հաւատացելովք իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք և հայր Տիրիթ ի Յովհաննու վանից՝ յանապատէն Քարմեղինայ և այլ բազմութիւն յոյժ հաւատացելոց: (121/9) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք, եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 /16) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 8)

ՀԱՒԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՅՈԲԱՅ ՃԳՆԱԻՈՐԻ ՀԱԻԱՏԱՅՈՒՅԱՆԵԼԻՆ ՋՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ ԳԱԻԱՌՆ ՊԱՋԿԱՆՅ (75 / 5)

ՀԱԻԱՏԱԻՈՐ - 1

և զմի ամ կացեալ անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի ձեռն հաւատաւորի միոյ (281 / 2)

ՀԱԻԱՔԵՄ - 4

Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց, և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց: (108 / 13) Եւ երիցունքն հանելով զնշխարս՝ հաւաքէին ի վեր ի սապատն (81 / 14) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք:(108 / 16)և հրեղէն ջոկքն ի ծագաց երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին (189 / 9)

ՀԱԻԱՔՈՒՄՆ - 1

Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 13)

ՀԱԻԵՐԺԱՀԱՐՄՆ - 1

Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. (229 / 9)

ՀԱԻՆԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս …Հաւնակ, Վաշտակ (41 / 6)

ՀԱՓՇՏԱԿՈՂ - 1

Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, եթէ են ոմանք գայլք հափշտակողք զգեստուք ոչխարաց (123 / 1)

ՀԵԶ - 1

Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր սուրբ, որ էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն, հեզ և հանդարտ (132 / 15)

ՀԵԶԱԳՈՅՆ - 1

հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 / 18)

ՀԵԶԱՍԱՀ - 1

Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 5)

ՀԵԶՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս ըստ սովորական իւրոյ նախնական տէրութեանն: (231 / 16) ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային (193 / 12)

ՀԵԹԱՆՈՍԱԲԱՐ - 1

Եւ անձն որ *հեթանոսաբար* շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կռոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (260 / 20)

ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ - 4

Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է *հեթանոսական* աղանդ, դառնայ ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս (118/3) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ *հեթանոսական* վայրենամիտ բարուցն՝ զիօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 15) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն *հեթանոսական* ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 6) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն *հեթանոսական* պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 19)

ՀԵԹԱՆՈՍԱՄԻՏ - 1

Եւ անիմաստ, *հեթանոսամիտ* և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. (288 / 5)

ՀԵԹԱՆՈՍ- 16

Եւ ի սոցանէ ելին մեկնեցան կղզիք *հեթանոսաց,* որ են Կիպրացիք: (4 / 15) Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն *հեթանոսաց* (19 / 1) պատմէր զամենայն մոլորութիւն *հեթանոսաց* (19 / 10) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց *հեթանոսաց*՝ (21 / 10) Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ *հեթանոսաց* (27 / 20) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ *հեթանոսաց* (101 / 9) և բազումք ի քրիստոնէից և *ի հեթանոսաց ...* մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 /11) Նա և վասն հրէից և *հեթանոսաց,* ուստի և յետոյ գովեցաւ գործ նորա և վկայեալ յամենեցունց կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն Աղուանից: (132 / 17) որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև *հեթանոսաց:* (142 / 13) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն *հեթանոսաց*՝ (243 / 2) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. ըստ փրկչական բանին ի վկայութիւն ամենայն *հեթանոսաց* (243 / 12) յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ *ի հեթանոսաց* անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն (316 / 6) և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում բարուցն միակամի *հեթանոսացն:* (113 / 12) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն … տեսին զբազմութիւն *հեթանոսացն* (114 / 9) և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն *հեթանոս* (37 / 6) և բնակիչք *հեթանոս* էին աշխարհին (56 / 7)

ՀԵԹԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆ - 1

և ի *հեթանոսութեանն* սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր (316 / 7)

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ - 1

Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 18)

ՀԵԼԼԵՆՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. Մադա, և ի նմանէ Մարք. Յաւան և ի նմանէ Հելլենք և Յոյնք. (4 / 8)

ՀԵԾԱՆԻՄ - 2

հեծան յերազընթաց երիվարս (180 / 4) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով զերիվարս, յորս ինքն թագաւորն հեծանէր: (194 / 19)

ՀԵԾԵԱԼ - 18

և հեծեալ ի ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. (54 / 7) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան (60 / 6) հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (157 / 1) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական լինէր: (224 / 3) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 17) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 12) և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս, պատրաստական լերուք սակաւ ինչ հեծելովք: (146 / 18) ել թագաւորն Հոնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 9) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել հրամայեաց, և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց, և զէն, օճառս, և զկազմածս հեծելոց: (108/13) Անդ առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 19) երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան, և որդիքն Հագարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 /9; 174 /10) Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … դրօշուք և զնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք … ասպատակ սփռեալ յաշխարհն Աղուանից (232 / 6) և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ, և ոչ զինուորաց և հեծելոց անարժան մարդկան: (310/9) Իսկ յերկու հարիւր ութսուն և վեց թուոյն Հայոց՝ երկոտասան հազար հեծելոց յանկարծահաս լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330/11) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա …և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 9)

ՀԵՇԵԼ - 1

Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 16)

ՀԵՇԵԼԱԿ - 1

Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 14)

ՀԵՇԵՇԱՆՔ - 1

և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ գիտակն գաղտնեաց. (319 / 18)

ՀԵՇԵՇԵԼ - 1

Եւ իբրև եմուտ ստուգեաց զտեղւոջէն և զտանուտեառնէն, բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 15)

ՀԵՇՈՒԹԻՒՆ - 1

մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (128 / 1)

ՀԵՂԱՅՍ/ՀԵՂԱՍ/ - 1

Ի Կիտիացւոց որդիք Յաբեթի, իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի Աղուանք. և ազգք են, որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ (5 / 2)

ՀԵՂԳԱԿԱՆ - 1

Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 1)

ՀԵՂԳԱՄ - 5

«Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց (137 / 3) որք հեղգային առնել զպաշտօնն չարութեան: (55 / 4) ժրացիր և քաջ լեր և մի՛ հեղգասցիս»: (306 / 8) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստուծոյ յապաղել (203 / 1) մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 9)

ՀԵՂԳԱՅԵԱԼ - 1

Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն (86 / 9)

ՀԵՂԳՈՒԹԻՒՆ - 4

«Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ» (202 / 13) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15)

ՀԵՂԵԱԼ - 1

Հեղեալ արտասուս յոյժ, ապա գտանէր զառողջութիւն և զյանցանացն թողութիւն: (82 / 13)

ՀԵՂԵՂ - 2

Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն *հեղեղէ* ի տապանի անդ: (166 / 7) և հասեալ գնացք *հեղեղին* ի Դաստակերտ գիւղ (333 / 2)

ՀԵՂԵՂԱՏ - 3

Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ երեսս դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս *հեղեղատի:* (165 / 6) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի *առ հեղեղատովն* (132 / 20) Եւ անտի չուեալ բանակեցան *առ հեղեղատովն* Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական: (133 / 2)

ՀԵՂԻՆԱԿ - 4

անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն *հեղինակ* զօրուն: (177 / 12) Եւ անդ զսուրբն տեսեալ *հեղինակ* Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218/7) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահազ *հեղինակիդ* Ջուանշիրի. (210 /18) բազում տեարք և յոլով ազգաց *հեղինակք* ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք (195 / 8)

ՀԵՂԻՆԷ - 1

Յայնժամ կալեալ օգնական զդշխոյն *Հեղինէ* զտիկինն Հայոց Մեծաց (236 / 14)

ՀԵՂԱՄԱՀ ԱՐԱՐԵԱԼ - 1

Եւ դառն չարչարանօք *հեղձամահ արարեալ* զնոսա, ողջոյն վարեցին զմորթս նոցա յանդամոց նոցա. (153 / 5)

ՀԵՂՁԱՄՂՁՈՒԿ - 2

և իւր փախուցեալ գնալով՝ *հեղձամղձուկ* ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 3) վասն որոյ բազումք խորշակահար և *հեղձամղձուկ* սատակեցան: (339 / 9)

ՀԵՂՁՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա, որսացաւ և *հեղձոյց* բաւական կորեանց իւրոց. (152 / 2) Եւ ոչ արժանի լեալ հաղորդութեան՝ յետին թոշակի քաւութեանն, զի արգելոյր սուրն, և՛ խեղդէր սովն, և՛ *հեղձուցանէր* մահն: (164 / 9)

ՀԵՂՈՒԼ - 2

Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր *հեղուլ* գունդք բազում: (178 / 17) զօդս քաղցրաբերս հրամայեսցես *հեղուլ* ի վերայ երկրի (188 / 13)

ՀԵՂՈՒՄ - 7

և ի վերայ ծննդոց իմոց *հե՛ղ* զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 / 5) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն *հեղոյր* յերկիր: (42 / 14) և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, *հեղոյր,* յորդէր զարտասուս. (151 / 6) Թոյնք քարբից *հեղցին* զնովաւ, Եւ սաստկագոյն ուռուցմամբ հերձցեն զնա: (228 / 14) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն *հեղու,* տարցի առաջի եպիսկոպոսին և

ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91/15) որոց ձեռք իւրեանց *հեղուին* զվտակս արեանց. (152/15) զորոց զարիւնն *հեղուին* զծառովքն (250 / 6)

ՀԵՂՈՒՄՆ - 2

մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած *հեղման* արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ (43 / 9) Եւ ահ *հեղման* արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (151 / 20) «Զի՞ է *հեղումն* արեանս. եկ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109 / 16)

ՀԵՇԱՄԻԿ - 1

որ այժմ ազգաւ կոչին *հեշամիկք.* (292 / 1)

ՀԵՇՏԱԼԻ - 1

քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի *հեշտալի* փափկութեան դրախտէն: (298 / 10)

ՀԵՇՏՈՒԹԻՒՆ - 1

զի երթիցէ ի քաղաքն և *հեշտութեամբ* ազգի ի տան իւրում: (162 / 12)

ՀԵՋԵՐԻ ՏՈՒՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք՝ Դաստակերայն, Ճնշմիայն, Մամշեղուն և Կուր գետոյն յայնկոյս տունն *Հեջերոյ*: (212 / 17)

ՀԵՌԱԲՆԱԿ - 1

յանձն առնոյր վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի *հեռաբնակ* աշխարհն Հոնաց: (238 / 9)

ՀԵՌԱԳՈՅՆ - 6

ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն *հեռագոյն* ի գեղջէն (67 / 7) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և *հեռագոյն* ևս գիւղք խաչիւք և զանազան ծաղկօք (85 / 9) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն *հեռագոյն* սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 3) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն *հեռագոյն* ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 10) Իսկ Բեթղեհէմ *հեռագոյն* ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 12) որ *հեռագոյն* ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324/5)

ՀԵՌԱՆԱԼ - 3

«Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ *հեռանալ* յինէն թշնամութեամբ. (171 / 14) այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ *հեռանալ.* (271 / 1) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի ճշմարտութենէն *հեռանալ* (277 / 10)

ՀԵՌԱՆԱՄ - 3

Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ *հեռացին* ի ժառանգութենէն. (308 / 5) *հեռացար* բնաւ իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար ի Քրիստոս (28 / 3) Զի տէր *հեռացաւ* յաւուրն չարի Եւ եթող զնա ի կոխան ժանտից: (227 / 7)

ՀԵՌԱՍՏԱՆ - 2

Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ *հեռաստանէ.* (43 / 19) խրոխտ և աներ յոլովութեամբ յերկրէ *հեռաստանէ* դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 / 2)

ՀԵՌԱՑԵԱԼ - 4

մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ *հեռացեալ* ի բնութենէն (124 / 4) բայց զի զօրութիւն բարձրելոյն *հեռացեալ* էր ի նմանէ (223 / 7) առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ *հեռացեալ* ի սնոտի դիւագործ պղծութեան պաշտամանցն (258 / 7) Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ *հեռացելոյս,* չլինելոյս մարտակից քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 / 10)

ՀԵՌԱՒՈՐ - 9

զնմանողս նոցին արար տարաբնակ ի *հեռաւոր* վայրս: (126/16) Հաճոյ թուեսցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի *հեռաւոր* անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 / 12) Ցայնժամ առեալ կայսերն՝ Հռոմոց զսինկլքորս զորացն՝ /պետք է լինի՝ զօրացն/ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս *հեռաւոր* կղզեացն արևմտից: (193 / 8) զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և *հեռաւորաց* (127 / 5) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս *հեռաւորս* ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 / 14) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ոչ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ոչ ազգս և զլեզուս *հեռաւորս* զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 12) և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի խեղութիւնս անդամոց, ոմանք տարագրեալք յաշխարհս *հեռաւորս:* (150 / 12) որ ի գոչելն միայն ազգք *հեռաւորք* սարսեալ դողային (146 / 8) Եւ մերձաւորք և *հեռաւորք* խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 7)

ՀԵՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 2

Ցայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ *հեռաւորութեան* ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին: (238 / 10) Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և լնուլ զանձուկ սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ *հեռաւորութեանն:* (151 / 10)

ՀԵՌԻ - 7

Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. և որ ոչն առնէ, *հեռի* եղիցի յեկեղեցւոյն. (94 / 6) Եւ մեք թէպէտ և *հեռի* եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 13) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով *հեռի* եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Անձնաչափ կենաբարին

Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս *հեռի* են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 5) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ *հեռի* էր ի Յարութենէն (283 / 11) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք *հեռի* ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի (285 / 1) և Յորդանան գետ հինգ հրասախ *հեռի* է Յերուսաղէմէ յարևելից կուսէ, ուր փրկիչն մկրտեցաւ. (285 / 2)

ՀԵՍՏԵԱԼ - 1

«Վասն զի *հեստեալ* յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի, արդ մեռանիս աւադիկ»: (57 / 10)

ՀԵՍՏԵԼ - 1

Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. *ոչ հեստել* և համառել առ խոնարհութեան կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն: (35 / 2)

ՀԵՏԱՂԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք…*Հետաղիա,* Ատտիկէ (5/11)

ՀԵՏԱՄՈՒՏ - 1

Եւ ոչ դադարէին *հետամուտ* լինել գունդն Պարսից: (177 / 14)

ՀԵՏԱՄՈՒՏ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ՀԵՏԱՄՈՒՏ

ՀԵՏԷ - 3

ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 13) Ապա *յայնմ* օրէ *հետէ* էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 13) զի *յայսմ հետէ* միթ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն (258 / 13)

ՀԵՏԻՈՏՍ - 3

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ *ի հետիոտս* ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, տէրունեան պայծառացեալ խաչին նշանաւ, և՛ խնկովք, և՛ զանազան ծաղկօք, և՛ անթիւ ժողովոց բազմութեամբ՝ օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս Քրիստոս՝ զճշմարիտն Աստուած: (60 / 15) Շարժի ի տեղւոջէն և *ի հետիոտս* կացեալ արքային, ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84/1) Եւ ելեալ *հետիոտս* ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին, և կայր ղօղեալ՝ թափեալ ոգի իւր յանկարծ երկիւղէն. և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 7)

ՀԵՏԵԻԱԿ - 4

և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և *հետևակ* սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար *հետևակաց* զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան, և որդիքն Հագարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար *հետևակաց* ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 /9; 174 /11) և ոչ սակաւ էր թիւ անկելոցն ի մարտի *հետևակացն* (139 / 3)

ՀԵՏԵԻԵԱԼ - 1

որ էր ի նոյն աղանդն *հետևեալ* (293 / 7)

ՀԵՏԵԻՈՂ - 1

Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց *հետևող* իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ, և ոչ ժողովով կամէր զերթն: (215 / 4)

ՀԵՏԵԻՈՂԱԲԱՐ - 1

երթեալ *հետևողաբար* յԵրուսաղէմեան հասանէին քաղաք: (98 / 3)

ՀԵՐ - 2

այլ ծիւրէին սևացեալ, հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք *հերացն* և մօրուացն: (165 / 20) և *հերքն* և մուրուքն ճողին յայս պատճառս: (311 / 17)

ՀԵՐԱԿԼ - 8

Բարեյաղթ *Հերակլ* Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 / 15) Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի, որ յաւուրս Փլաւոս *Հերակլի* քրիստոսասէր կայսերն, որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 12) Սաստիկ ամբոխիւ ելին Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ *Հերակլի:* (133 / 15) ԳԱԼ ՋՕՐԱՅՆ ՀԻՒՍԻՍՈՅ ՕԳՆԵԼ *ՀԵՐԱԿԼԻ* (140 /14) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս՝ թոռն *Հերակլի* բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն Յունաց հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 /15) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ *Հերակլի* և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական զօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 /8) Ի թագաւորութեանն *Հերակլի* … գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 4) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՒՈՒՐՍ ՈՐԴՒՈՅՆ *ՀԵՐԱԿԼԻ* ԵՒ ԹՈՌԻՆ ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 / 14)

ՀԵՐԱԿԼԷՍ - 1

եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն *Հերակլեայ* հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3)

ՀԵՐԱԿԼԻՈՍ - 4

Իսկ կայսրն մեծ *Հերակլիոս* իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն *Հերակլիոս,* եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139 / 8) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն *Հերակլիոս* զետեղանալ նմա անդէն, ուր էրն զօրօքն իւրովք հանդերձ աւուրս ինչ: (146/14) Ազդ լինէր և մեծի կայսերն *Հերակլիոսի:* (138/1)

ՀԵՐԹԻ - 1

Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն *Հերթի,* որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7)

ՀԵՐԻԵՍՈՒԹԻՒՆ - 1

Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի *հերիետութեանցն /ճիշտը՝ հերիսութեանցն, կամ հերեսիութեանցն, կամ հերետութեանցն/* դաւող բանս… նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. (304 / 8)

ՀԵՐՁԱՆԵՄ -1

Թոյնք քարբից հեղցին զնովաւ, Եւ սաստկագոյն ուռուցմամբ *հերձցեն* զնա: (228 / 15)

ՀԵՐՁՈՒԱԾ - 1

և խռովութիւն և *հերձուած* բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 17)

ՀԵՐՁՈՒԱԾԵԱԼ - 1

որ խոտեալ իմն է և իրք *հերձուածեալք:* (328 / 14)

ՀԵՐՁՈՒԱԾԻՄ - 1

և *հերձուածեցաւ* աշխարհս (302 / 3)

ՀԵՐՁՈՒԱԾ - 4

Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ *հերձուածին* չէր յայտնեալ: (267 / 13) Ապա ի զօրանալ *հերձուածին* ՝ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 11) զորս լցեալ էր յարկեղս լի *հերձուածովք* (297 / 15) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ *հերձուածք* կային յաշխարհիս (343 / 11)

ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂ - 8

Ստեփաննոս *հերձուածող* եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 /) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ *ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ* ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ (126 / 5) նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն *հերձուածողս* (294 / 15) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ *հերձուածողսն* (125 / 3) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն *հերձուածողսն* ՝զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս (301 / 3). Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն *հերձուածողսն* (314 / 10) յայտնի է՝ խոտորեալ *հերձուածողք* էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: 273 / 6) բաժին առեալ իւր, զոր *հերձուածողքն* առին: (344 / 11)

ՀԵՐՁՈՒՄ - 1

և, ըստ սովորութեանն իւրեանց, զամենայն գեղեցիկ երիվարացն *հերձուին* զլանջս և զընչափողսն (169 / 7)

ՀԵՐՈՎԴԷՍ - 2

Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում մանկանց սպանելոցն ի *Հերովդէէ* նշխարք պահին. (284 / 17) Հուրն *Հերովդի* առաքեսցի նմա, Եւ ծնցին ի նմա որդունք և մունք. (228 / 4)

ՀԵՐՔԵԼ - 1

Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց *հերքելով* ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 2)

ՀԵՓԹԱՂ - 1

և զայլազգի ազգսն, զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ զմեծ լերամբն Կաւկասու, զԳարգարսն և զԿամիճիկ *Հեփթաղսն* դարձուցեալ ի հաւատս՝ զկարգ աստուածապաշտութեան ուսուցանէր (95 / 18)

ՀԵՓԹԱՂԱԿԱՆ - 2

Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից *Հեփթաղական* ազգն (43 / 14) քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ *Հեփթաղական* ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (45 / 1)

ՀՋՕՐ - 11

«Սուրբ Աստուած, սուրբ և *հզօր,* սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ»: (125 / 1) Ապա և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս, որով զթշնամիս մեր պարտեաց *հզօր* և մարդասէր աջն Աստուծոյ, և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 5) Տկարքն և հանդարտքն խրախուսէին, եթէ *հզօր* և պատերազմող եմք մեք: (130 / 14) «Ամենայաղթ տէր, *հզօր* և ողորմած թագաւոր Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) «Սա եղիցի քեզ և որդւոց քոց աշտարակ *հզօր* ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) Եւ ինքն լի էր *հզօր* գիտութեամբ և տեղեակ Աստուածաշունչ գրոց: (203 / 14) Գլորեցաւ վէմն կենդանի և *հզօր,* Եւ պարիսպն ամրութեան խորտակեցաւ. (225 / 16) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի *հզօր* և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց սահմանակալ լինել կողմանն արևելից, և իշխել ամենայն թագաւորութեանն Աղուանից և Ուտիացւոց գաւառին, նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարազուարճ ցնծութեամբ յաղթող և *հզօր* գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 12; 233 / 15) /որպէս Ուղումպ ազգք Յունաց *հզօր* երևեալ առ ամենեսեան/ (249 / 9) և այսու հաւատով *հզօր* յաղթութեամբ զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 7)

ՀՋՕՐԱՊԷՍ - 1

Հզօրապէս մարտնչէին, այրէին զամուրս արգելանոցաց նոցա (115 / 15)

ՀՋՕՐԵՂ - 1

Ապա յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ՝ իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր *հզօրեղ,* աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16)

ՀԷՆ - 6

Զայն *հէն* համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1) և խափանեսցես զմարտիցն *հէնս.* (188 / 13) հասին ի վերայ իմ *հէնք* (170 / 7) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն և կամ թէ յերկիւղէն *հինին* ճեպելոյ (65 / 5) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵԻ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱԻ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ *ՀԻՆԻՆ* (118 / 16) Դարձաւ ի դառնութիւն խաղաղութիւն մեր, Եւ դրունք *հինից* տեղասցին ի մեզ. (226 / 2)

ՀԷՇՄ - Տե՛ս ՀԷՇՄ ԻՔՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ

ՀԷՇՄ ԻՔՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ - 1

ՀԷշմ Իքն Աբդլմէլիք ամս Ի: (291 / 9)

ՀԻԱԾԱԾՈՒԿ - 1

յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս *հիաճածուկ* զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 17)

ՀԻԱՆԱՄ - 4

Վասն որոյ յաւետասքանչ հրաշիւք *հիանայր* իշխանն. (102 /13) Եւ իբրև ազդ լինէր Խոսրովու, *հիանայր* ի միտս իւր և ասէր. (131/5) և ի նմանէն լսելով հանճարեղ խորհրդականութիւնս բազումս *հիանայր.* (185 / 14) Ընդ որ հայրապետն Եղիազար *հիանայր* վասն պարգևական աւետեացն (218 / 17)

ՀԻԱՑԵԱԼ - 4

Ընդ որ յոյժ *հիացեալ* արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) Եւ ես Վեհիկ *հիացեալ* կայի ընդ միտս իմ (120 / 15) որոյ *հիացեալ* ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 13) որ յաւէժ *հիացեալ* ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր (317 / 7)

ՀԻԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Որոյ նշխարքն լուսաճաճանչ փայլմամբ զթշնամիսն *հիացուցանէր.* (329 / 13)

ՀԻԱՑՈՒՑԱՆՈՂ - 3

Նոյնգունակ և առաւելագոյն ևս *հիացուցանող* պայծառութեամբ զճանապարհն յօրինեաց: (83 /18) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկեղեցն լինէր *հիացուցանող* պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186/6) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և *հիացուցանող* շարժն Դունայ (333/8)

ՀԻ՞Մ - 1

Յայնժամ սկսան պատգամաւորքն ստիպել և ասեն. «Ջի՞ կաս, *հի՞մ* յապաղես (155 / 11)

ՀԻՄՆ - 9

պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ *հիմանն* առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 1) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ

առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի *հիմանց* տապալեալ: (135 /20) անդ արկանէր *հիմն* եկեղեցւոյն ի գիւղաքաղաքին Ամարասայ. (35 / 6) Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր *հիմն* արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի: (83 /1) զոր հանդերձեալն էի արկանել *հիմն* և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից (127 / 18) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին *հիմն* արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 18) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի յապաղեսցի, և զեղեալ *հիմն* հաւատոյ անդրէն մի քակտեսցի և թողցէ զմեզ որբս (266 / 6) որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եղեալ է *հիմն* (278 /18) Եւ նախ անդ եղեալ *հիմունս* հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին: (97 / 4)

ՀԻՄՆԱԴՐԵԱԼ - 2

Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին *հիմնադրեալ* և զինքեանս նմա աւանդեալ. (275 / 1) որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ *հիմնադրեալ* և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ: (300 / 16)

ՀԻՄՆԱԴՐԵԼ - 1

ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵՒ ՉԱՓՈՎ *ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ.* ԵՒ ՋՍՏՈՅԳՆ ԳՏՅԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 3)

ՀԻՄՆ ԱՐԿԱՆԵԼ - Տե՛ս ՀԻՄՆ

ՀԻՄՆ ԱՐԿԵԱԼ - Տե՛ս ՀԻՄՆ

ՀԻՄՆԱՐԿԵԱԼ - 2

զոր *հիմնարկեալ էր* մեծին Գրիգորի: (65 / 3) զոր մեծին Գրիգորի *հիմնարկեալ էր*»: (65 / 11)

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ - 2

վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն *հիմնարկութենէ* եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել (65 / 10) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի *հիմնարկութիւն* մատրանն (86 / 4)

ՀԻՆ - 7

Եւ նախ անդ եղեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին, զոր *Հին* եկեղեցի տեղւոյն անուանէին, որում Գիսն կոչեն: (97 / 5) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ *Հին* և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի (123 / 10) Ապա զգացեալ Աստուծոյ սպասաւորին, որ էր ի *հին* եկեղեցւոջ անդ, ծագումն խաչին: (218 / 5) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի *Հին* և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի *հին* փսխածն (294 / 6) Վիշապն, որ *հինն* էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20/14) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի *հինն* եկեղեցի (215/5)

ՀԻՆԱԽԱՂԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿ - 1

վասն զի ի *հինախառաց ժամանակէն* և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել (65 / 10)

ՀԻՆԱՀԱԼԱԾ ԱՐՇԱՒԱՆՔ - 3

ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ *վասն հինահալած արշաւանաց* թշնամեաց խաչին Քրիստոսի: (119 / 3) ուստի մինչև ցգետն Եփրատ *հինահալած* արարեալ՝ *արշաւանօք* զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 15) *հինահալած արշաւանօք* տարեալ զնոսա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 4)

ՀԻՆԳ - 6

Եւ որպէս վայրապիտոէր, *հինգ* էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ (215 / 14) և Յորդանան գետ *հինգ* հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմէ յարևելից կուսէ, ուր փրկիչն մկրտեցաւ. (312 / 4) «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս *հինգ*, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2) ի սորա *հինգ* ամին յԱրաբիա կռիւն եղև (317 / 2) և Գրիգորի լինին որդիք *հինգ*, (341 / 1) Անտի յառաջ մինչև ի *հինգն* յունուարի լինի ՄՀ օր, որ է ինն ամիս, և ծնունդն նորին Քրիստոսի: (315 / 8)

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ - 1

Ի *հինգերորդում* պահու գիշերոյն, այդոքիկ ամենեքեան տեսանէին զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 4)

ՀԻՆ ... ԿՏԱԿԱՐԱՆ - Տե՛ս ՀԻՆ

ՀԻՇԱՏԱԿ - 2

Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. և *հիշատակ* սրբոց կանխեալ հանապազ. (37 / 4) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին *հիշատակ* (122 / 2)

ՀԻՇԵԼ - 1

Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, *չհիշել* զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12)

ՀԻՊԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան և *հիպատութեան* և ապիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 2)

ՀԻՍՈՒՍ - 2

Եթէ Աստուած է տէր *Հիսուս* Քրիստոս և սուրբ հոգին»: (278 / 9) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն *Հիսուսի* Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8)

ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ - Տե՛ս ՀԻՍՈՒՍ

ՀԻՒԱՆԴ - 2

որպէս կարօտագոյն ոք *հիւանդ* ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 17) *հիւանդաց* առողջութիւն պարգևէր (251 / 6)

ՀԻԱՆԴԱՆԱՄ - 1

Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են՝ տարամուտ ազգաց մտեալ յաւուրս գարնանայնոյ առժամայն *հիւանդանան* (311 / 17)

ՀԻԱՆԴՈՏ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած … կիսալոյս, *հիւանդոտ …* բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 7)

ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ - 1

մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտ *հիւանդութեան* տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 10) և ոչ զնշան անգամ *հիւանդութեանն* իմանային (165 / 14)

ՀԻՒԹ - 1

Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, եթէ գտից ինչ *հիւթ* յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6)

ՀԻՂԱԿԱՆ - 1

Զայս ամենայն խօսեցաւ կաթողիկոսն Աղուանից առաջի *հիւղականին* Հոնաց. (233 / 2)

ՀԻՄՆ - 2

Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս *հիւսանց* (219 / 15) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ *հիւսանց* քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 9)

ՀԻՄԵԱԼ - 1

և վագրակերպեան սաղաւարտիւն զգեղեցիկ գլուխն *հիւսեալ* (110 / 10)

ՀԻՄԻՍԱԿԱՆ - 7

Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի *հիւսիսական* օձտող առիւծէն (170 / 6) ըստ *հիւսիսական* ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18) նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ *հիւսիսական* կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսնեռութիւն, տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս (276 / 10) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից *հիւսիսականաց* միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 16) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ *հիւսիսականացն* սաստիկ պատերազմաւ.(29 / 6)ՇԱՊՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ԶՏԻՐԱՆ ԵՒ ՓՐԿԵԼՆ Ի *ՀԻՄԻՍԱԿԱՆԱՅՆ* ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ԶՏԻՐԱՆ. ԵՒ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄԻՍԱՅՆՈՑՆ. (30 / 8) ԴԻՄՈՒՄՆ *ՀԻՄԻՍԱԿԱՆԱՅՆ* ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (99 / 6)

ՀԻՄԻՍԱԿՈՂՄՆ - 1

Իսկ յորժամ բերէին զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի *հիւսիսակողմն* արարին զբրածն. (70 / 10)

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ - 5

հնչեաց հողմն *հիւսիսային* և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151/13) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն *հիւսիսային* բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3) ՇԱՊՂՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՅԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ ԵՒ ՓՐԿԵԼՆ Ի ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՅՆ ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՈՒՐԱՑՈՒՅԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ. ԵՒ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ *ՀԻՒՍԻՍԱՅՆՈՅՆ*.. (30 / 9) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և լեալ օգնական Շապհոյ, թափէ զնա ի յարձակմանէ *հիւսիսայնոցն*, (30 / 13) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ և ի ծագս *հիւսիսայնոցս* քարոզեցաւ աւետարան նորա (263 / 12)

ՀԻՒՍԻՍ ,ՀԻՒՍԻՍԻ - 27

Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, ի Մարաց մինչև ցՍպարիովն, որ ձգի ցովկիանոս և հայի *ընդ հիւսիսի:* (5 / 7) Եւ հային ամենեքեան *ընդ հիւսիսի:* (6 / 3) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳադիրովն, ի հարաւոյ *մինչև ի հիւսիսի:* (26 / 4) Սահմանք Յաբեթի այս են, զոր Նոյ ետ բաժին … ի Մարաց մինչև ցԳադիրովն կողմն *հիւսիսոյ* և ցգետն Դկղաթ: (4 / 6) իսկ որ ի կողմանս *հիւսիսոյ* են, ազգակից են Կիտիացւոցն (5 / 1) Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն *հիւսիսոյ* մինչև ի Գադիրովն (6 / 8) Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին, և Քամ՝ զկողմն հարաւոյ, և Յաբեթ զկողմն արևմտից և *հիւսիսոյ,* ուր Աղուանք են և ծովն Կասպից: (7 / 2) որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին *հիւսիսոյ* (8 / 6) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից *հիւսիսոյ,* այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 5) Ի նմին ժամանակի եղև խռովութիւն Շապհոյ յազգացն *հիւսիսոյ.* (30 / 16) Անդ եդեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի *հիւսիսոյ* կողմանէ. (39 / 3) որում Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի *հիւսիսոյ* կողմանն. (99 / 2) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, ի ծագաց *հիւսիսոյ* յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. ամէն: (105 / 19) տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն *հիւսիսոյ* և արևմտից (138/13) ԳԱԼ ՋՕՐԱՅՆ *ՀԻՒՍԻՍՈՅ* ՕԳՆԵԼ ՀԵՐԱԿԼԻ (140 / 14) որ փակեալ ունի զկողմանս արևելից *հիւսիսոյ.* (141 / 3) Արդ՝ իբրև զայս լսէր յաջորդ արքային *հիւսիսոյ* ...մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141/10) Իսկ ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն *հիւսիսոյ* զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 8) այսպէս ասէ արքայն *հիւսիսոյ* ՝տէրն ամենայն երկրի (143 / 2) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ *հիւսիսոյ* կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ (159 / 19) իշխանն *հիւսիսոյ* զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 13) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳոդեստանս՝ ելեալ յերեսաց *հիւսիսոյ:* (167 /19) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն *հիւսիսոյ* ՝անդրէն յետս ընդդէմ որդւովքն իւրովք. (169 / 15) Եւ այսպէս տաճիկք յարձակեցան ի կողմանս *հիւսիսոյ* և արևելից. (180 / 14) մինչ զի արևելից և արևմտից, *հիւսիսոյ* և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս

հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (192 / 1) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ականբ կալեալ զօձիսն հողմոյն *հիւսիսոյ* Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հռնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 5) Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն *հիւսիսոյ* այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 1)

ՀԻՄՆ - 1

զոր շինեաց փոքրիկ *հիւսն* և որդի իւր Յոհան (281 / 14)

ՀԻՐ - 3

Եւ դարձեալ այլ ոմն անապատաւոր *հիւր* եկեալ մեզ (75 / 13) Եւ այլ աբեղայ ոմն *հիւր* եկեալ, և մեք ճաշ հրամայեցաք տալ. (76 / 5) և *հիւրոյն* յարուցեալ զբաժակն առեալ գնայր. (76 / 7)

ՀԻՔԱՑԵԱԼ - 1

որ մոգութեամբն եղեն *հիքացեալ:* (43 / 12)

ՀԼՈՒՍ - 1

Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և *հլուս* և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց …նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 8)

ՀՄԱՅՔ - 1

Զքուէս կորուսիչ *հմայիցն* ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 / 4)

ՀՄՏԱՆԱԼ - 1

Թէպէտ և ոչ կամաւ յօժարեցաք *հմտանալ* այսմ գործոյ, այլ իբրև ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ և մանաւանդ զի երկբայելի մտօք խաբէութիւն զիրսն կարծեցաք: (209 / 11)

ՀՄՏԱՑԵԱԼ - 1

և երկասիրութեամբ *հմտացեալ* հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 6)

ՀՄՏԱՀՈՐԵԱԼ - 1

Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ *հմտաւորեալ* թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 / 12)

ՀՄՈՒՏ - 5

զի բժիշկ այն իսկ է *հմուտ* և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին (49 / 9) և հրամայէր վարժել և *հմուտ* լինել կարգի քրիստոնէութեանն: (51 /5) իբրև զկիրթ և յոյժ *հմուտ* կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն, և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 4) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր *հմուտ* արհեստական շնորհի՝ հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2) Եւ նա արար *հմուտ* իրացն ճշմարտապէս՝ այսպէս ասացեալ. (267 / 5)

ՀՆԱԳԻՐ - 1

Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ են անկեալ ի գիրս *հնագիր* պատմագրաց (106 / 7)

ՀՆԱԴԱՐ - 1

քանզի տեղեկացեալ էր ի *հնադարացն* պատմութենէ (65 / 1)

ՀՆԱԶԱՆԴ - 5

պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի *հնազանդ* կալ: (8 / 9) Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս և *հնազանդ* կալ մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 / 11) և բերանոյ քո *հնազանդ* լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. (161 / 8) և *հնազանդ* կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 /5) Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական աշխարհս *հնազանդ* ձերոյ տէրութեանդ. (295 / 15)

ՀՆԱԶԱՆԴԵԱԼ - 5

Լերինք մշտնջենաւորք և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք *հնազանդեալ* կան բանին Աստուծոյ (192 / 8) Իսկ նորա *հնազանդեալ* հայրապետական հրամանին՝ փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին: (219 / 3) *հնազանդեալ* ամենահեշտ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի: (257 / 4) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր կողմանն վարդապետացն, և հրամայէր ամենեցին չհաղորդել ընդ Հոռոմսն՝ *հնազանդեալսն* քաղկեդոնական ժողովոյն չարի (267/18) բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային *հնազանդեալք* (195 /8)

ՀՆԱԶԱՆԴԵԼ - 2

որ կամեցաւ բառնալ զհաւատն Քրիստոսի և դենի մազդեզնի *հնազանդել:* (112 / 3) Երագ երագ՝ *հնազանդելով* հրամանի սրբոյ եպիսկոպոսին, վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 / 17)

ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

ՅԱՂԱԳԱ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ԶՈՐՍ ԵԻ *ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ* ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, (317 / 12)

ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Նա և զվայրասուն ազգն Կաւկասու *հնազանդեցոյց* իւր: (172 /9) Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն *հնազանդեցուցանէր* զաշխարհս ըստ սովորական իւրոյ նախնական տէրութեանն: (231 / 17)

ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԵԱԼ - 1

Ապա այնուհետև մխիթարութեամբ *հնազանդեցուցեալ* զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի (248 / 12)

ՀՆԱԶԱՆԴԻՄ - 7

ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ ի սէր համակել, զի *հնազանդեսցին:* (328 / 1) Եւ ածին զՅոհան ոմն սիւնական, ձեռնադրեցին և *հնազանդեցան* քաղկեդոնական կրօնիցն: (268 / 5) որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք *հնազանդեցան* և յետոյ դաւեալք անհնազանդ եղեն: (327 / 16) Եւ մեք

ամենեցուն հնազանդիմք, *հնազանդեցարո՛ւ բ* դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն (273 / 1) Տեարք տոհմից և իշխանք ամենայն Երկիւղիւ և սիրով *հնազանդէին* նմա: (226 / 16) զի այլում վարդապետի ոչ անսամք և *հնազանդիմք»:* (266 / 7) Եւ մեք ամենեցուն *հնազանդիմք* (273 / 1)

ՀՆԱԶԱՆԴ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՀՆԱԶԱՆԴ

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆ - 12

հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց, այլ ոչ առ ականէ ծառայութեամբ և *հնազանդութեամբ* (32 / 19) ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ *հնազանդութեամբ* Պարսից արքայի (141 / 12) որք պատեալ պաշարեալ *ի հնազանդութեան* ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. (130 / 18) զի *ի հնազանդութեան* կացցէ նմա. (180 / 1) Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն և *ի հնազանդութիւն* թագաւորին: (105 / 14) Եւ թողեալ ի ձեռս գումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն *ի հնազանդութիւն* ծառայութեան. (131 / 15) զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս նոցա երթն իմ ձեօք հանդերձ *ի հնազանդութիւն* նոցա»: (159 / 9) և զնոսա ևս սահմանակցօք իւրեանց ածել *ի հնազանդութիւն:* (167 / 5) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ *ի հնազանդութիւն* կայսերն Հռոմոց. (181 / 5) և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ *ի հնազանդութիւն.* (182/14) զի *ի հնազանդութիւն* նմա եկեսցեն (327 / 15) Հաճոյ թուեցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ *հնազանդութիւնս.* (181 / 13)

ՀՆԱՄԵՆԻ - 1

Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց *հնամենից* տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 11)

ՀՆԱՐ - 7

իսկ արդ և զոսկերսն անգամ զի՞նչ *հնար է* գտանել զնորա»: (33 / 25) «*Չիք հնար* բուժել քեզ ի տանջանացդ (77 / 4) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր *հնար* յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 16) *հնար* ինչ *իցէ* լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 / 10) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, թերևս դարձի *հնար* գտանել մարթասցէ: (242 / 4) և *չիք հնար* ի սեղանոյ տեառն վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 / 17) Իսկ կանացն քաղաքին *հնար* իմացեալ՝ բաժակ մահու արբուցանէին Ռուզացն (338 / 7)

ՀՆԱՐ Է - Տե՛ս ՀՆԱՐ

ՀՆԱՐԱԳԻՏԱԿԱՆ - 1

որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, *հնարագիտական* վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 18)

ՀՆԱՐԱԿԵՐՏ - 1

որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ ի գետոյն Երասխայ մինչև ցամուրն *Հնարակերտ:*(8 / 12)

ՀՆԱՐԱԻՈՐ - 1

Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա *հնարաւոր* ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 12)

ՀՆԱՐԵԱԼ - 1

Աստ իմն *հնարեալ* նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տոնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (329 / 18)

ՀՆԱՐԵԼ - 4

եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ *հնարել* հնարս, թէ զիաթրդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 / 16) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն, *հնարել* և յըստբեալսն կամեցեալ, ըստ բանին՝ «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 7) *հնարելով* ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 /15) *Հնարելով* և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (145 / 20)

ՀՆԱՐԻՄ - 2

և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ նեղեցից զաշխարհս և զծառայս նորա. և այնչափ *հնարեցայց* խելամտութեամբ. մինչև յիւրոցն վճարեսցի»: (139 / 15) քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին *հնարէր* հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 10)

ՀՆԱՐԻՄԱՑ - 1

Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ *հնարիմաց* հանճարով գերագոյն էր (231 / 12)

ՀՆԱՐՔ - 8

որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն *հնարից* և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ (49 / 11) ազգի ազգի *հնարիւք* զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: (132 / 15) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և *հնարիւք* ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 /12) ընդ որում և բազմաջան *հնարիւք* թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (34 /5) Եւ եկեալ յաշխարհն Աղուանից՝ խնդրէր *հնարս* պատճառանաց (48/5) թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն, նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի *հնարս* յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 /16) եդ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել *հնարս,* թէ զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140/16) և մաղթէր *հնարս* գտանել և յայտնել նմա զիրացն հանգամանս: (218/8)

ՀՆԱՑԵԱԼ - 3

և իջուցանել *հնացեալ* չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 / 4) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, *հնացեալ* (215 /15) այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց *հնացեալս* եփէին և ուտէին: (165 / 2)

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆ - 3

Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք *հնգետասան,* ի Մարաց մինչև ցՍպարիովն (5/7) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հագարացւոց և տեառն իմոյ Ջուանշիրի *հնգետասան* ամ: (180 / 13) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև *հնգետասան* հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 16)

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԱՄԵԱՆ - 1

ապա եթէ ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի *ի հնգետասանամենից* ի վեր. (154 / 3)

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ - 1

Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան. *հնգետասաներորդ* օր՝ տօն տաղաւարահարացն (314 / 18)

ՀՆԴԻԿՔ - 1

«Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպե՞ս հրապուրեցայ ի կախարդացն, որք ըղձային ինձ *ի Հնդիկս* ի Մարասպան տեղւոջ ըմբռնել: (148 / 16) Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր, Կապադովկիա, Գաղատիա, Կողքիս, *Հնդիկք* (5 / 9) մինչև *ի Հնդկաց* ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ *ի Հնդկաց* աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձն (197 / 12)

ՀՆԴԿԱՑ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ՀՆԴԻԿՔ

ՀՆԴՈՒԿ - 1

Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի, զոր *Քատակի Հնդուկն* կոչեն՝ յապարանսն Մարասպանդ կոչեցելոյ: (148 / 13)

ՀՆՁԱՆ - 1

թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ, մերժեցաւ կամակոր խաւարն, կարգեցան երեխայրիք եկեղեցւոյ, տասանորդեցան պտուղք կալոց և *հնձանաց,* անդոց և շտեմարանաց, խաշանց և ամենայն ընտանի անասնոց: (20 / 9)

ՀՆՁԵԱԼ - 1

Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ *հնձեալ,* աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 18)

ՀՆՁԵՄ - 1

«Որ առատութեամբ սերմանէ, առատութեամբ *հնձեսցէ»:* (91 / 3)

ՀՆՁՈՂՔ - 1

Եւ զհետ նոցա *հնձողք* անողորմք, որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. (152 / 14)

ՀՆՈՑ - 3

Եւ սանդն էր լի մոխրով *հնոցի.* (111 / 1) թոյլ ետ պատմել շուրջ զքև բոց սաստիկ *հնոցին:* (22 / 1) Նմանեցար երից մանկանցն ի հուր *հնոցին,* զզօրութիւն հրոյն շիջուցեր (22 / 2)

ՀՆՉԵՄ - 6

հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 13) Բեկումն մեծ, որ եղև արևելից աշխարհիս, Եւ աղաղակ կործանման *հնչեաց* ընդ երկիր. (225 / 13) ներբողականս *հնչէին* բարբառս: (231/9) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն *հնչէր* երկիրն. (74 / 1) և միաբանութեամբ բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն զանճառելի երրորդութիւնն՝ *հնչէր* երկիրն: (80 / 5) Եւ ահա անգուստ ուրեմն իրազգած լեալ իրացն եղելոց՝ գոյժ աղմկի խռովութեան *հնչէր.* կաճառ անբոխ մարդկան բազմանայր: (224 / 1)

ՀՆՉԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 2

զոր հանդերձեալ եմ *հնչեցուցանել* ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 / 4) Քանզի և այժմ ցանգ բարի հովիւն զլերինս *հնչեցուցանելով* ասէ. (279 / 10)

ՀՆՉԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Ապա հրամայեալ եպիսկոպոսացն՝ քարոզ *հնչեցուցին* ի հանդիսաւոր ժողովրդարանին (205 / 10)

ՀՆՉԻՒՆ - 3

և եկեալ *հնչիւն* ձայնի ասէր. «Զոր դու հայցես աղաչանօք, անդ երևեցաւ»: (72 / 18) Եւ *ի հնչիւն* ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 1) Դարձեալ ասէ ցնոսա, որ մերձն էին. «Զիքինչ են անկարգ *հնչիւնք* բարբառոցն»: (148 / 1)

ՀՆՉՈՒՄՆ - 6

ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն *հնչմամբ* անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (68 /1) Աւետաբեր *հնչմամբ* հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքում՝ և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 13) Զի զինարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր *հնչմամբ* գովեցին տիեզերք: (226 / 20) Եւ ապա ողորմութեամբն Աստուծոյ յարևելս կոյս արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի *հնչմանն:* (70 /13) Եւ ի քաղցրաձայն *հնչմանցն,* և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 2) և փողագոչ *հնչմունքն* զննջեցեալսն կոչեն ի քնոյ (189 / 8)

ՀՈԳ - 2

և մեք յաշխատութեան և ի բազում *հոգս* եմք»: (78 / 9) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն ի մեծագոյն *հոգս.* (80 / 13)

ՀՈԳԱԼ - 1

վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է *հոգալ* (310 / 9)

ՀՈԳԱՄ - 2

Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց *հոգային* զհոգւոցն փրկութիւն (295 /4) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ *հոգասցէ,* աճեցուսցէ և օրհնեսցէ (261 / 6)

ՀՈԳԱՅԵԱԼ - 2

Վասն այնր բարեխնամաբար *հոգացեալ* զբոլորիցն օգուտ (214/18) Եւ մտադիւր մտածութեամբ *հոգացեալ* սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2)

ՀՈԳԵԶՈՒԱՐԾ - 5

Եւ հանդիպեցան *հոգեզուարճ* աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ, ընկալեալ ի նոցանէ լինէին: (98 /5) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ *հոգեզուարճ* հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 14) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ *հոգեզուարճ* բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 / 18) բազմուրախ և *հոգեզուարճ* հասանէր յաշխարհն իւր. (237 / 6) Զորս ընկալաք ի *հոգեզուարճ* վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք՝ յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 6)

ՀՈԳԵԼԻՑ - 1

և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում *հոգելից* յաղթութեանդ: (27 / 16)

ՀՈԳԵԽԱՌՆ - 2

Տէր իմ, տէր … առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին *հոգեխառն* ամպով փառաց քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացո՛: (188 / 7) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան *հոգեխառն* ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1)

ՀՈԳԵԾԱՂԻԿ - 2

ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն *հոգեծաղիկ* տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Զուանշիրի. ո՛ղջ լերուք ի Տէր: (210 / 17) Ապա այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ՝ զուարթանայր *հոգեծաղիկ* պայծառութեամբ (216 / 2)

ՀՈԳԵԿԻՐ - 1

Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, եթէ գտից ինչ հիւթ յանհիւթ *հոգեկիր* յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6)

ՀՈԳԵՀԱՆ - 1

դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս *հոգեհանս/գրքում՝ յոգեհանս/* կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 13)

ՀՈԳԵՃԱՇԱԿ - 1

Ուղփաճեմ, *հոգեճաշակ* համբուրիւք առլցեալ և ի շնորհաց հոգւոյն ընկալեալ պարգև, ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, … ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 8)

ՀՈԳԻ - 88

Իսկ եթէ անզգայ էր *հոգի* մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, ի՞ր գայր ի զգայութիւն և յայսպէս վայելուչ կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 10) ոչ մի *հոգի* չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 /9) Աստուածային բանին արուեստաւոր *հոգի,* Յօրինեա՛ իմաստիւ զտխրական երգմունս (225 / 8) *Հոգի* մոլորութեան շնչեաց ի նոսա, Եւ ի նանիր թաքուցին զորոգայթն մահու: (226 / 11) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա *հոգի* մոլորութեան (318 / 9) և զիւր *հոգին* փրկէ ի մահուանէ (47 / 10) իսկ անզգայացեալ *հոգին,* յայտ է, թէ մեռեալ է»: (87 / 12) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն *հոգին* ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել քան ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն *հոգին:* (88 /1; 88 /5) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա *հոգին* սուրբ: (117 /14) յորում եդ զձեզ *հոգին* սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) Եւ սուրբ *հոգին* ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն (123 /16) մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ *հոգին* մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միաձինն ի հօրէ. (124 / 7) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, միթ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է *հոգին* սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի (159 / 12) Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ *հոգին* արծարծեալ. (176 / 24) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ *հոգին:* (204 / 12) որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, *հոգին* սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 / 10) Եւ որդին միաձին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և *հոգին* սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 / 4) զի յայսմ հետէ մի՛ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուագի փորձէ *հոգին* սուրբ, որով և դուք եղերու՛ք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 14) Եթէ

Աստուած է տէր Հիսուս Քրիստոս և սուրբ *հոգին»:* (278 /10) Իսկ ամենակար *հոգին* սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 12) *«Հոգին* Սուրբ եդ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306 / 4) Եւ *հոգին* սուրբ եղիցի ընդ ձեզ. ամէն»: (311 / 4) որ հասեալ մինչև յարևմուտս՝ հռչակեալ ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն *հոգիս:* (28 / 1) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն *ի հոգիս* անմեղաց (123 / 4) Ընդ ութ *հոգիսն* տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն: (279 / 7) *«Հոգիք* հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. կամ կենդանիքս ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86 / 15) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց *հոգիք,* այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս մեծատունն քաջատես լինէր (88 / 6) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա, եթէ արդարև զգայուն են և առաւել իմաստագոյն *հոգիք* հրաժարելոցն ի մարմնոյ: (88 / 9) Արդարև կարեն բարեխօսել *հոգիք* սրբոցն (88 / 11) և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման և զաւուրս քառասուն շարժեցաւ վայրն և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կանդանւոյն *հոգիք* իբրև տասն հազար. (322 / 7) և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց *հոգիքն* մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 11) այլ յաղագս կենդանի *հոգւոյ* մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ *հոգւոյ* մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն (90 / 12) Զորմէ լսելով թէ վնասակար *հոգւոյ* և մարմնոյ եղեն անբժշկելի ցաւք: (123 / 6) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն *հոգւոյ* հաւատայք (204 / 12) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ *հոգւոյ* և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 /7) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ *հոգւոյդ* (188 / 7) Անդանօր յազդմանէ սուրբ *հոգւոյն* ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ՝ եղբօրն տեառն, որ էր առաջին հայրապետ Երուսաղէմի: (10 / 7) Առնու և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ, և գայ լուսազգեստեալ *ի հոգւոյն* սրբոյ (14 / 15) Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ քաջալերեցար, *ի* սուրբ *հոգւոյն* լուսաւորեցար: (25 / 2) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ զալ առ քեզ և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ *հոգւոյն* սրբոյ. (26 / 16) և արժանաւորս առնէր զանճառելի *հոգւոյն* ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34 / 23) և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և *հոգւոյն* սրբոյ: (37 / 6) Սոյնպէս և մեղուցեալ ոք, որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ, և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն *հոգւոյն* (49 / 14) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ *հոգւոյն* զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն, և որ որք աւելի քան զայս տացէ սակս *հոգւոյն,* բարի առնէ (91 / 2) որ ի *հոգւոյն* սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝

Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 7) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի *հոգւոյն* սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 8) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն …գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ սուրբ *հոգւոյն* խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ *հոգւոյն* սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ *հոգւոյն.* այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 / 8) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի *հոգւոյն* սրբոյ բազում մասամբք և բազում օրինակօք կանխաւ դրոշմեցան: (127 / 7) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ ողջոյն՝ գային *հոգւոյն* սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (205 / 1) Ուղիփաճեմ, հոգեճաշակ համբուրիւք առլցեալ և ի շնորհաց *հոգւոյն* ընկալեալ պարգև, ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս …ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 8) որ շնորհեաց մեզ զանապական պարգևս սուրբ *հոգւոյն:* (211 / 13) Յետուստ ուրեմն յակնարկել *հոգւոյն* սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ, զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն (214 / 4) Նիրհէր ի մարմին, այլ *հոգւոյն* արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 / 1) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ *հոգւոյն* բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 6) զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից, որ աւանդէ աշխարհի զպատգամս *հոգւոյն* սրբոյ»: (242 /10) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին, ազդեցութեամբ *հոգւոյն* սրբոյ (257 / 12) Եւ նոյն շնորհք սուրբ *հոգւոյն* հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց նորա: (265 / 13) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն՝ ի բաց կտրելով սրով *հոգւոյն:* (270 /10) և զի այսդէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի *հոգւոյն* սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 4) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով *հոգւոյն* պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8) որ ներողութեամբն *Հոգւոյն* Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից (298 / 18) այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն … և ի շնորհաց *հոգւոյն* անմասն եղիցին (301 / 11) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ *հոգւոյն* և պատուիրանօք նորա (307 / 4) «Հաճոյ թուեցաւ *հոգւոյն* սրբոյ և մեզ՝ այսպէս կարգեալ. (308 / 12) Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս

ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 14) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 / 18) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից վարդ առաքինութեան: (28 /15; 28 /17) Փրկեա՛զիս ի յաւիտենից փորձանաց … պատրաստեաք մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 16) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 14) Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 2) Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն, ելին ամենեքեան՝ լցեալ հոգւովն սրբով: (20 /1) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն ծերոց և երիտասարդաց և գերութեան կանանց և տղայոց և կորստեան հոգւոց անմեղաց (43 / 12) և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 16) Եւ ոչ զբաղմունք պագշոտելիք, այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 9) մի՛ մատուցանէք երկրպագութիւն արարածոց, զի սատանայական է ամենայնդ և կորուսիչ հոգւոց: (242 / 16) զոր եցոյց բարձրեալն, ծանեաք զարարիչն մեր, և ստացաք խաղաղութիւն հոգւոց մերոց: (262 / 17) և խորամանկութեամբն եղև հաւատակորոյս և մոլորեցուցիչ հոգւոց մերոց: (299 / 2) և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. (307/18) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 6) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) Միտ դիր, ո՛վ սիրելի, զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք, չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 16) Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից, լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (89 / 1)

ՀՈԳԻ ՍՈՒՐԲ - Տե՛ս ՀՈԳԻ

ՀՈԳԵՒՈՐ - 18

փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 13) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8) Սակայն ոչ ինչ ունէք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 / 13) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք …և՛ անթիւ ժողովոց բազմութեամբ՝ օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն

Քրիստոսի. (61 / 1) ձայնք սաղմոսանուագ *հոգևոր* երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած (68 / 1) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ *հոգևոր* իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6) և միմեանց *հոգևոր* ողջունիւ համբոյր տուեալ դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 / 3) Եւ ողջոյն տուեալ *հոգևոր* համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ *հոգևոր* նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14) և մեք *հոգևոր* ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ (262 /14) զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր *հոգևոր* խնդիր. (264 /1) տէրունիք ի Սիւնիս *«հոգևոր* տէր» գրէին, և նոքա «ի ծառայէ»: (275 / 17) վասն զի միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ *հոգևոր* փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի: (315 / 10) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ *հոգևոր* հայրն Սիմէոն (339 / 11) և ընկալաք միաբանութեամբ *հոգևորաց* և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր (300 / 15) և զկարգս *հոգևորս* ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. (90 / 8) Եւ ժողովեցան առ իս *հոգևորք* և մարմնաւորք (303 / 7)

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ - 1

և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ, ցնծալից ուրախութեամբ, *հոգևորական* երգով: (210 / 14)

ՀՈԼԱՆԵԱԼ - 1

Իսկ առաքինասէր թագաւորն *հոլանեալ* և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80 / 6)

ՀՈԼԱՐԱՆ - 2

Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ *հոլարանին:* (212 / 5) որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ *հոլարանին:* (241 / 9)

ՀՈԼՈՎԵԱԼ - 2

Բայց զի ի սկզբանցն *հոլովեալ* նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 1) Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն *հոլովելոց* ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12)

ՀՈԼՈՎԵՄ - 1

յորում բոլորատեզ լեզույն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան *հոլովէր:* (199 / 14)

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ - 1

ի թշրին ամսոյ քսան և երկուսն լինի ըստ Հռոմին *հոկտեմբեր* ամսոյ ինն: (315 / 5)

ՀՈՂ - 10

երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին *հող* յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 8) Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և *հող* առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք *հող* առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 /12; 77 /13) և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն, մինչև եկեալ և *հող* առեալ ի տեղւոյն, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի *հող* հայրենի. որպէս քաղցր են ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 /11) անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի *հող* իւր: (340 / 2) որ ի թողութիւն եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ ի մեռուցանել. և յառաջ անցելոցն ի *հողոյ* կեանս խոստացաւ: (19 / 13) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զնիձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի *հողոյն* կրէր փութապէս: (80 / 8) զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ *հողոյն.* (309 /4) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ, և անէծ զյափշտակողսն ի սրբոյն Գրիգորի *հողոյն*: (330 / 4)

ՀՈՂԱԲԼՈՒՐ - 1

Եւ Ը օր ցայագապաշտօն արարեալ՝ արարին *հողաբլուր* ի վերայ եկեղեցւոյն. (108 / 17)

ՀՈՂԵՂԷՆ - 2

Հողեղէնքն զհոգեղէնսդ երկեցուցանէին (21 / 13) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի *հողեղէն* չորեքկուսի (97 / 1)

ՀՈՂՄ - 10

Եւ եկն *հողմ* սաստիկ յանապատէն (11 / 11) բայց *հողմ* ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր (323 / 16) և անդ *հողմ* դժնդակ մրրկեալ շրջապատեաց զնոսա. (331 / 19) հնչեաց *հողմն* հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 13) *հողմն* ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր մորթովքն հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 5) և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի *հողմոյ:* (168 / 10) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ակամբ կալեալ զօձիսն *հողմոյն* հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնեննեաց առնեն: (230 / 5) Յայնժամ ձմեռային *հողմոցն* հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն *հողմոցն* (239 /10) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ *հողմս* կոծէին. (165 / 17)

ՀՈՂՄԱՎԱՐ - 1

որք *հողմավար* թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 10)

ՀՈՂՄՈՒՌՈՑՑ - 1

Լռեցին թևաւորք արձագանք խորոց ի *հողմուռոյց* եռանդանէ (192 / 13)

ՀՈՄԷՆՔ - 1

որ կոչի *Հոմէնք,* բազում ժամանակս: (11 / 4)

ՀՈՅ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց…Յաբեթ, Գամեր…*Հոյ,* Յուսակ (41/8)

ՀՈՅԱԿԱՊ - 4

որ ի մեծամեծ պատերազմունս *հոյակապ* անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն (14 / 13) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի *հոյակապ* մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս: (129 / 10) Վասն որոյ ի *հոյակապ* նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին: (195 / 1) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի *հոյակապ* քաղաքն Վարաչան (239 / 18)

ՀՈՅԼՔ - 2

Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն *հոյլս հոյլս* ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 6; 217 / 6)

ՀՈՅԼՍ ՀՈՅԼՍ - Տե՛ս ՀՈՅԼՔ

ՀՈՆ - 2

Յայնժամ ելեալ *հոնն* ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 15) Եւ ինքն *հոնն* վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք (109 / 18)

ՀՈՆԱԳՈՒՐ - 1

Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ *Հոնագուր* անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 15)

ՀՈՆԱՀՆ - 1

զոր *Հոնահն* կոչէին (168 / 5)

ՀՈՆԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 1

Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն *Հոնաստանեայց* յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 6) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի սուրբ քառասներորդսն ի բիւրաւոր արքունական *Հոնաստանեայցն* բանակս (257 / 11)

ՀՈՆՔ - 52

Եւ բացին զդրունս Ալանաց և հանին գունդ բազում ի *Հոնաց* և կռուեցան զմի ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 / 16) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն *Հոնաց* ի Հայս արշաւէր (39 / 6) Ընդ այն ժամանակս ապա թագաւորն Ռոսմոսոքեան իւրովք զօրօքն և Թոքելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս *Հոնաց* և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն (99 / 9) Զնա տեսեալ զօրավարին *Հոնաց* ի մէջ գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տոփէր ի նա (100 / 14) Քանզի մեծ

զօրավարն Հռնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի լինէին նոցա զօրքն Հռնաց: (105 / 13) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հռնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ յղեալ առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 15) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհիս Հռնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. (112 / 15) Խաղային գնային այնուհետև ի վերայ պահակին Հռնաց (116/5) արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հռնաց (116/11) Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ, և միաբանութիւն Հռնաց և Աղուանից: (116 / 20) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հռնաց (139 / 18) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հռնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 10) Մինչդեռ նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր, ի միւս ամին լինէ ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն, ել թագաւորն Հռնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 9) ասպատակաւորքն Հռնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11) Ապա եղև թագաւորին Հռնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190 / 15) Իսկ թագաւորն Հռնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ (191 / 2) ԺԷ արամբք էանց յայն կոյս գետոյն ի բանակն Հռնաց. (191 / 8) դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հռնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 18) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ականբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հռնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 7) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵԻ ՀՌՆԱՅ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻԻՆ ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. (230 / 20) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և մեծի իշխանին Հռնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232/3) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հռնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար (232 /15) Զայս ամենայն խօսեցաւ կաթողիկոսն Աղուանից առաջի հիւղականին Հռնաց. (233 / 2) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հռնաց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր. (233 / 5) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ՋԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՌՆԱՅ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 11) Եւ երկրորդ անգամ անհնարին աղէտք այն են մեզ՝ ամի ամի ասպատակեալ յաշխարհս մեր զօրացն Հռնաց: (237 / 17) յանձն առնոյր վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հռնաց: (238 / 9) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հռնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ. (240/1) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՀՌՆԱՅ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՋԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ (248 / 4) զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհին Հռնաց. իշխանն և ազատքն ամենայն (250 / 9) աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հռնաց և առ մեծամեծսն

աշխարհին և ասէին. (250 / 13) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն *Հռնաց* առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և ծառոցն և ասէ. (252 / 9) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն *Հռնաց* և առ մեծամեծսն (254 / 8) Իսկ բարեպաշտ իշխանն *Հռնաց* իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն *Հռնաց,* ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ ի սնոտի դիւագործ պղծութեան պաշտամանցն (258/6) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն *Հռնաց,* փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ *ՀՌՆԱՑ* ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ (259 / 10) Մտանէ մեծ իշխանն *Հռնաց* ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) Եթէ, - ասաց մեծ իշխանն *Հռնաց* և ամենայն մեծամեծքն, - «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 14) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց *Հռնաց* երկրիս, և զկախարդսասար քաւդեայս, որ ոչ գան ի հաւատս, հրով այրեցից: (260 / 19) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ *Ի ՀՌՆԱՑ* (262 / 6) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն *Հռնաց* Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 8) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ *ՀՌՆԱՑ* Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և տուեալ ողջոյն՝ պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին *Հռնաց,* և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին *Հռնաց* առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 /5; 264 /6) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ *ՀՌՆԱՑ* (264 / 10) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և *Հռնաց* դարձոյց ի քրիստոնէութիւն (294 / 11) որ և *Հռնացն* եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական շնորհիւ (342 / 12) ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԸՆԴ *ՀՌՆՄ* ԵՒ ԱՌՆԵԼ ՍԷՐ ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (190 / 6) յանձն առնոյր զերթալն *ի Հռնս* քաջայօժար կամաւորութեամբ (266 / 9) Եւ վարէ Տրդատիոս զնոսա կոտորմամբ մինչև *ցՀռնս.* (29 / 8)

ՀՈՇ - 2

Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սահակ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն *Հոշոյ* եպիսկոպոս (294 / 13) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ *Հոշոյ* եպիսկոպոս … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 5)

ՀՈՌԻ - 1

Եւ օրն այն լինէր *հոռի* ամսոյ, որ օր մի էր: (111 / 13)

ՀՈՌՈՄ - 1

որ և ունէր առ հասարակ հայ, *հոռոմ* և ասորի գիր. (215 / 16)

ՀՈՌՈՄ - 2

նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հոռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14)

Տեսաք զտոմարն և գտաք այսպէս. ի թշրին ամսոյ քսան և երկուսն լինի ըստ Հոռոմին հոկտեմբեր ամսոյ ինն: (315 / 5)

ՀՈՌՈՄԱՓԱԿ - 1

գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի՝ կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ կնիք ի վերայ պնդեալ հոռոմափակ. (210 / 4)

ՀՈՌՈՄՔ - 29

փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հոռոմոց: (171 / 3) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հոռոմոց. (181 / 5) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) Էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հոռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիածածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 16) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինկլքորս զորացն՝ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7) տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 14) լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն, զոր առ կայսրն ունէր Հոռոմոց (194 /2) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս (269 / 19) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի հրամանաւ բարեպաշտ թագաւորացն Հոռոմոց Զենոնի և Անաստասայ: (270 / 5) որպէս Հոռոմոց գիրն ասէ, թէ՝ «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (288 / 18) զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 /12) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հոռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց (312 / 16) և ի նաւակատիս կոչեաց զթագաւորն Հոռոմոց (317 / 7) ԳԱԼ ԶՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵՒ ԶԶՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ (317 / 15) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին և ԿԲ հազարս ի Տաճկացն սպանին՝ ածեալ զօր բազում ի Հոռոմոց: (318 / 2) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց, եթէ Ստեփաննոս հարձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 4) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհին Հոռոմոց (330 / 21) «Աղանդդ, այդ յետառաքելոցն երևեցաւ. և պատկերամարտութիւն նախ ի Հոռոմս երևեցաւ (267 / 7) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հոռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն.

(281 / 5) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց աշխարհի և վասն այնր բազում գաւառք Հայոց փախեան ի *Հոռոմս:* (292 / 6) Եւ այն ամ հինգ էր իշխանին կալն ի *Հոռոմս:* (312 / 4) ՅԱՂԱԳԱՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ *Ի ՀՈՌՈՄՄ* (320 /15) և թողեալ զնա յանհաւանութեան գնաց *ի Հոռոմս.* (321 / 2) ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ *ի Հոռոմս* և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց (328 / 6) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՑ *Ի ՀՈՌՈՄՄ* (328 / 16) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել *ի Հոռոմս:* (329 / 1) և հրամայէր ամենեին չհաղորդել *ընդ Հոռոմսն* (267 / 18) Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. և Կիտրիս, ուստի և՛ *Հոռոմք,* և՛ Լատինացիք, և՛ Հռովդացիք: (4 / 13) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և *Հոռոմքն* վարին, Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, Հայք, Աղուանք: (6 / 6)

ՀՈՍԵԼ - 1

և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խռչափողն արտաքս *հոսելով,* արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8)

ՀՈՍԵՄ - 3

Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, ցիր և ցան զանսրբոցն *հոսեաց* զոսկերսն ընդ դաշտ ամենայն. (11 / 12) «Մինչև ցե՞րբ *հոսեսցեն* վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. (145 / 4) և *հոսեսցես* զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 10)

ՀՈՍՈՒՄՆ - 2

Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր *հոսմամբ* գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 15) յորդութիւն անձրևաց անդադար *հոսմամբք* իջանէր յերկիր. (73 / 8)

ՀՈՎ - 2

որ ի ջերմին *հով* ունէր ի սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 / 11) առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր *հովոյ* տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 16)

ՀՈՎԱՆԻ - 2

գնացեալ յարեցան *ընդ հովանեաւ* այնր (193 / 1) Ղօղեալ հանգիցէ *ընդ հովանեաւ* դժնկի Եւ կորիւնք իժից մեղիցեն նմա. (228 / 12) և զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա *հովանի* գլխոյ իմոյ յօր մարտի (188 / 19)

ՀՈՎԱՆՈՑ - 1

և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ *հովանոցն* (285 / 1)

ՀՈՎԱՄՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցաց /ճիշտը՝ ամրոցաց/ ամսոց

ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն *հովասնութեան* թագաւորացն Պարսից (132 / 2)

ՀՈՎԻՏ - 5

Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի *հովիտ* մի Արցախայ (209 /14) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան *հովիտն* յասպարիսաձև դաշտակն առ ափն Տրտուական գետոյն (205 / 2) որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի *հովիտս*: (8/8) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն տոհմն հանդերձ Նամեսական զնդիւն ի *հովիտս* բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 13) Եւ ինքն իւրով յօգնական զնդիւն ի *հովիտս* դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9)

ՀՈՎԻՒ - 11

Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս *հովիւ* քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 11) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց *հովիւ* տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 / 7) Իսկ այժմ զոր կարծէաք գոլ *հովիւ* բարի մեզ զՆերսէս, սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 7) Զանգիւտ կորստեան փորեցին խորխորատ, Զի *հովիւն* բարի ընկլուզեսցին ի նա. (226 / 10) Քանզի և այժմ ցանգ բարի *հովիւն* զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10) վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ *հովիւս,* տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 /16) «Հոգին Սուրբ եդ զձեզ *հովիւս,* տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306 / 4) զի մի ոք կորիցէ ի *հովուաց* կամ ի հօտից (126 / 1) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և *հովուաց* ի լերինս և անդիորդաց ի փոսս ճարակողաց և արդիւնարարաց ի դաշտս (217 / 2) Եւ յետ երկուց ամաց դժնդակ եղեալ կարի ձմեռն. կեղեալ հասոյց մահ անասնոց և *հովուաց* բազմաց: (331 / 6) զի չէ մարթ հօտի առանց *հովուի* լինել: (265 / 7)

ՀՈՎՈՑ - 2

որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի *հովոց*՝ի տեղւոջս յԱղուէն (90 / 6) Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ, որ իւրեանց *հովոցաց* տեղիք էր (345 / 17)

ՀՈՎԻՏ - 1

և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ *հովտի* պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 3)

ՀՈՎՐ - 1

անտի երևի Յորդանան գետ և *Հովր* լեառն և բազում գաւառք: (284 / 12)

ՀՈՎՐ ԼԵՌ - Տե՛ս ՀՈՎՐ

ՀՈՎՈՒԱՊԵՏ - 1

զայն աստուածային նշանն … տեսանէր Մեծիրանց հայրն *հովուապետն* Յովէլ (207 / 5)

ՀՈՎՈՒԵԼ - 3

զոր Աստուած շնորհեաց ինձ *հովուել:* (261 / 6) «Հոգին Սուրբ եդ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ *հովուել* արդարութեամբ. (306 / 4) արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի՝ *հովուել* զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15)

ՀՈՎՈՒԵՄ - 1

և այնչափ *հովուեսցէ* երէցն, որչափ առաջնորդել կարասցէ: (91 / 18)

ՀՈՏ - 8

Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց և ահա եղեր *հոտ* անոյշ ի Քրիստոս (27 / 20) Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել *հոտ* անուշից, մինչև ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ ժամս բազումս՝ ծածկելով զյոլովիցն խնկարկութեանցն *հոտ:* (81 /8; 81 /10) Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին՝ լի աստուածային գանձիւն և *հոտ* անոյշ բուրեալ: (111 / 13) և ընդ նմին ծաւալեալ *հոտ* անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 / 3) Ահա յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ անտի *հոտ* անուշից սաստիկ համեղութեան. (206 / 2) Ուստի յանկարծակի *հոտ* անոյշ բուրեաց (210 / 1) և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս, որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական *հոտն* բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց (206 / 4)

ՀՈՏՈՏԵԼԻՔ -3

Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն *հոտոտելեաց* զհոտ անմահութեան: (229 / 8) Ուստի յանկարծակի հոտ անոյշ բուրեաց, յաճախապէս զմեր լցոյց *հոտոտելիս.* (210 / 2) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա *հոտոտելիսն* (202 / 4)

ՀՈՐԴՈՐԵՄ - 1

Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. և ձեռնադրէր երիցունս և *հորդորէր* ի պաշտօն սրբութեան. (37 / 3)

ՀՊԱՏԱԿԵՄ - 1

և երկասիրութեամբ հմտացեալ *հպատակէր* պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 6)

ՀՊԱՐՏԱՆԱԼ - 1

Արդ՝ իբրև եկից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց, մինչև ցայնչափ զօրանալ և *հպարտանալ* և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի (130 / 3)

ՀՊԱՐՏԱՆԱՄ - 2

լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց, եթէ աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ *հպարտանայր* (245 / 15)

Եւ եղև իբրև լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել նոցա, առաւել *հպարտացան* յանձինս իւրեանց և սկսան զպատճառ կորստեան իւրեանց զխաղն խաղալ: (139 / 16)

ՀՊԱՐՏԱՅԵԱԼ - 4

ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ *հպարտացեալ,* այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն (85 / 4) որ յիւրում տէրութեան *հպարտացեալ՝* յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 9) Եւ նա *հպարտացեալ* ոչ ինչ ճաշակեաց և զգացուցեալ թագաւորին (107 / 14) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորա և քննեսցէ վասն *հպարտացեալ* զօրավարին Պարսից (167 / 8)

ՀՊԱՐՏ - 2

Արդ իբրև լուաւ զայս *հպարտն* ի *հպարտէն,* պանծացեալ յանձն իւր. ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց նորա. (168 /15, 168 /15)

ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 3

այլ *հպարտութեամբ* և մեծաւ սաստիւ առնէր զպատասխանիսն. (143 /12) Եւ զայս ասացեալ՝ *հպարտութեամբ* բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն ևս *հպարտութիւն,* գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11)

ՀՊԵԼ - 2

Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, *հպել* և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ *հպել,* մօտել և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 / 6)

ՀՌ - 1

որ է *ՀՌ* դահեկան (286 / 9)

ՀՌԱՔԵԼ - 1

Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն *Հռաքելի* (176 / 24)

ՀՌԵՏՈՐԱԿԱՆ - 1

ամենայն *հռետորական* փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին (27 / 14)

ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՔ - 1

Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի և երանելի նահատակացն՝ սրբոցն *Հռիփսիմեանց* (33 / 12)

ՀՌԻՓՍԻՄԷ - 4

Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ հռչակելոյն *Հռիփսիմեայ* և Գայիանեայ ի Դարահոջ գիւղն (67 /1) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հռչակելեացն պատերազմողին *Հռիփսիմեայ* Գայիանէիւ հանդերձ,

թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 2) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն 67 / 5) ինչն այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) Որպէս սուրբ տիկնոջն Հռիփսիմէի ՝լինէր մարտն, և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4)

ՀՌՈՄ, ՀՌՈՎՄ - 12

Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք (321 / 10) որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324 / 6) նստաւ թագաւոր ի Հռոմ Փիլիպպոս: (324 / 8) նորինեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի ձեռն հաւատաւորի միոյ՝ Հռոմայ շինացւոյ (281/3) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 12) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ ՝յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322 / 1) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱՒ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՅ (322 / 12) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս, որ այժմ կոչի Կոստանդնուպօլիս: (324 / 8) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն ՝Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 13) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 /16) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռովմ քաղաքէ (20 / 3) և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրունկն (133 / 7)

ՀՌՈՄԱՅԱԿԱՆ - 1

Եւ հարցեալ հայրապետին զգիտնաւորսն իւր, եթէ զիա՞րդ է այն մարդկան գործ. նոքա զոր վասն Հռոմայականին էր, թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268 / 17)

ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՔ, ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՔ - 25

և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն, զոր Պօղոս վարդապետ առ Հռոմայեցիսն. (278 /8) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն, որ ի թագաւորութենէն Հռոմայեցւոց անդ պատգամաւորաց. (197 / 9) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 11) Բայց այս իսկ են զարմանք և սոսկալի իրք, թէ սուրբ Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ

զաւանդութիւնն, որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ հայրապետացն (328 / 9) Յայնժամ լինի ազդումն հռոմայեցւոցն. և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի(329/3) Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 14) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 8) և սոցին ուժով հալածեաց զզօրսն Հռովմայեցւոց: (12 / 17) Յայնժամ Անդոկայ պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհին: (109 / 10) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 16) Եւ թողեալ ի ձեռս գումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131 / 14) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 / 19) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ԶՆԱ ԱՄՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱԵՑԻՈՅ (133 / 14) թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն, նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց, որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 /16) «Եթէ ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց ... հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո (142 /18) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 16) Եւ իբրև կողոպտեցին զղիակունսն և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զզեղարդունս, ևթ զսուսերս ոսկիապատս, ևթ զվահանս, ևթ զհանդերձս պատուականս՝ Հռովմայեցւոց ճարտարաց ներկեալ և յօրինեալ, և բովանդակ զամենայն կուտեալս բաժանեցին յինքեանս. (169 / 5) որ երրեակ իշխանութեան գահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր (178 / 10) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց և մեծ թագաւորութիւնն Հռովմայեցւոց. (260 / 4) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (312 / 1) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 / 15) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) սոքա են ազգ Հռովմայեցւոց: (324 / 6) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 17) Իսկ խստագոյն նեղութիւն ի Հռովմայեցւոցն հասեալ նմա հանդիպիւր. (311 / 13)

ՀՌՈՄԵԼ - 1

«Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ, որ վանեցի զորդին Հռոմելայ և արդ դարձայ ընդդէմ արևելից (167 / 17)

ՀՌՈՄԵԼՈՍ - 1

Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ *Հռոմելոս* անուն (324 / 5)

ՀՌՈՄԻԿ - 1

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի …*Հռոմկայ՝* Ամարասայ եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 8)

ՀՌՈՎԴԱՅԻՔ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. և Կիտրիս, ուստի և՛ Հռոմք, և՛ Լատինացիք, և՛ *Հռովդացիք:* (4 / 13)

ՀՌՈՎՄ - Տե՛ս ՀՌՈՄ

ՀՌՈՎՄԱՅԵԼԵԱՅ /ՏՈՒՆ/ - 1

Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն *Հռովմայելեայ* (141 / 1)

ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՔ - Տե՛ս ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՔ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ - 5

և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, *հռչակաւոր* մեծ քաղաքն Տփղիս: (137 / 18) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ շնորհս *հռչակաւոր* հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, *հռչակաւոր* հանդիսիւք, եկեղեցական ուխտիւ և հաւատացելոց դասուք: (220 / 16) Բայց ապա ըղձալի *հռչակաւորն* ի ձեռն խարդաւոնող ախտին … թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 /9) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և զերանելին Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զոյժ *հռչակաւորս,* զպատերազմայաղթս զՀռիփսիմէ և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 19)

ՀՌՉԱԿԵԱԼ - 5

որ հասեալ մինչև յարևմուտս՝ *հռչակեալ* ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (28 / 1) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ *հռչակեալ* լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհս Ուտիացւոց գաւառին. (85 /7) Եւ տեսեալ զայնքան *հռչակեալ* նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ *հռչակեալ* ՝առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 8) Պատուական գտելոցդ և վեհ *հռչակելոցդ ...* ի դեպ է ինձ ասել (276 / 7)

ՀՌՉԱԿԵԼ - 1

Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ *հռչակելով* զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս ամբոխից և խուսափել ջանայր ի մարդկան գովեստից՝ փախչել ի փառամոլ և ի սնապարծիկ ախտից: (214 / 18)

ՀՌՉԱԿԵԼԻ - 4

Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել *հռչակելեացն* պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 2) մինչև եկն *հռչակելին* պատերազմողն և երիցս երանելին Գրիգորիոս (32 / 1) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ *հռչակելին* Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (81 / 1) Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ *հռչակելոյն* Հռիփսիմեայ և Գայիանեայ ի Դարահոջ գիւղն (67 / 1)

ՀՌՉԱԿԵՄ - 1

Եւ ահա համբաւն *հռչակէր* երթալոյն մերոյ. (209 / 15)

ՀՌՉԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն *հռչակեցուցանել* զզրոյցն (218 / 16)

ՀՌՉԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և հաստատեալ ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբասուն՝ *հռչակեցուցանէր* յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով, զոր երբեմն քակտէր. (207 / 7)

ՀՍԿԱՅ - 3

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի *հսկայ* ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 /3) Դատապարտիւր անհնարին *հսկայն,* և յաղթողանայր քաջն Բաբիկ (110/14) «Բա՛ դիմեալ գան *հսկայք* յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. (43 / 17)

ՀՍԿԱՅԱՋՕՐ - 1

ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց յանդիման լինէր *հսկայազօր* թագաւորին Տրդատայ: (19 / 5)

ՀՍԿԱՅԱՋԻՐ - 1

Եւ այնպէս անցանէին աներկիւղ ընդ կատարն լերինն՝ *հսկայաձիր* և դիւցազանցն: (239 / 11)

ՀՍԿԵՄ - 1

և *հսկեցին* յաղօթս զգիշերն զայն: (11 / 10)

ՀՍԿՈՒՄՆ - 1

և իսկոյն յարուցեալ *ի հսկումն* խաչապայծառ տօնին կատարէին զոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 14)

ՀՐԱԺԱՐԵԱԼ - 6

Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Զուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ՝ գայր *հրաժարեալ* ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 / 19) Եւ այսու մտօք *հրաժարեալ* մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի տար աշխարհ: (194 / 12) զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ *հրաժարեալ* յուղարկեսցի ի մէնջ»: (237 / 1) Քանզի և զարբանեկէն ձերոյ ասացի ի կերտողէն *հրաժարեալ* (277 / 4) «Հոգիք *հրաժարեալք* ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. (86 / 15)յարազուարճ ցնծութեամբ *հրաժարեալք* քահանայիքն հանդերձ ուղևորեալ գնային: (98 / 17)

ՀՐԱԺԱՐԵԼ - 2

քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ զքեզ ստեղծ, տէր իմ Թէոդորոս, եթէ ոչ՝ *հրաժարել* ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 / 11) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց *հրաժարելով* յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 / 15)

ՀՐԱԺԱՐԵԼՈՑ - 1

Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա, եթէ արդարև զգայուն են և առաւել իմաստագոյն հոգիք *հրաժարելոցն* ի մարմնոյ: (88 / 9)

ՀՐԱԺԱՐԵՄ - 2

Ի բաց մեկնեցան ի նմանէ պահապանքն, Եւ օգնութիւնք վերնայինք *հրաժարեցան* ի նմանէ. (227 / 6)*Հրաժարեցար* ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց (27 / 19)

ՀՐԱԺԵՇՏ - 3

և այնուհետև խնդրէր *հրաժեշտ* ի բարեսէր տեառնէն: (184 / 11) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն արևելից խաղաղական ողջունիւ *հրաժեշտ:* (195 / 11) խնդրէին *հրաժեշտ* ի նոցանէ տալ զեպիսկոպոսն: (265 / 18)

ՀՐԱԿԷՋ - 1

Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն, ընդ Դովտայ զերծանել ի *հրակէզ* անձրևաց (279 / 9)

ՀՐԱՀԱՏԵԱՆ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Բաք ի *Հրահատեան …* և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 12) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ …Բաք ի *Հրահատեան* (304 / 15)

ՀՐԱՄԱՅԵԱԼ - 11

և նորա *հրամայեալ* անդէն յեկեղեցւոջն բրով սպանանել զնա: (36 / 10) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն, զոր դիւին *հրամայեալ* ի տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել. (54 /17) Եւ *հրամայեալ* այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 17) Եւ *հրամայեալ* ընթեռնուլ և թարգմանել ի պարսիկ գիր և լեզու: (107 / 9) յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին *հրամայեալ* լինէր ի նմանէ (190 / 10) Յայնժամ *հրամայեալ* մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով զերիվարս (194 /18) Ապա *հրամայեալ* եպիսկոպոսացն՝ քարոզ հնչեցուցին ի հանդիսաւոր ժողովրդարանին (205 /10) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութեանէս *հրամայեալ* եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 /10) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց *հրամայեալ* է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 /19) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից *հրամայեալ* է հոգալ (310 / 9) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. ապա եկին հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի *հրամայեալսն:* (154 / 7)

ՀՐԱՄԱՅԵԼ - 1

ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին, *հրամայել* սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ (152 / 8)

ՀՐԱՄԱՅԵՄ - 113

հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 / 1) Յայնժամ *հրամայեաց* թագաւորն ունել զմարդիկն (52 / 16) և զմի ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր *հրամայեաց* թողուլ (53 / 10) Եւ *հրամայեաց …* թագաւորն նմին առն (54 / 9) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա, նոյն ձևով և բազում դեղատուս կալեալ՝ *հրամայեաց* սպանանել. (54 /16) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն *հրամայեաց* ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 9) զոր բրել *հրամայեաց:* (72 / 8) ուր Յովէլ սարկաւագի բրել *հրամայեաց* (73 / 4) Եւ ի վաղիւ անդր *հրամայեաց* զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին (82 / 3) Իսկ որոց ի նշխարացն *հրամայեաց* տալ, պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 8) Եւ զամենայն գաւառացն իւրոց դարմանս անասնոց այրել *հրամայեաց* (108 / 12) Եւ արքայ մեծաւ զարմացմամբ *հրամայեաց* բառնալ զսանդն ի տեղւոջէն: (111 /3) ընդ որ ցասուցեալ Շապհոյ՝ զնդանել զնա *հրամայեաց.* (118 /11) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ *հրամայեաց* փորել զաչս նոցա (153 /3) և *հրամայեաց* բառնալ անտի զաւարն ամենայն (153 / 13) Եւ *հրամայեաց* կահավարից և սայլից բառնալ. (159 / 5) *հրամայեաց* նմա մերձ

առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 3) Եւ յարուցեալ յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 11) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ (185 / 7) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձև (197 / 12) և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 14) Եւ անդէն և անդ հրամայեաց կոտորած առնել. (289 /3) Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 /9) «Աստուած հրամայեաց առնուլ զկին քո առ քեզ»: (289 /12) որպէս հրամայեաց մեզ տէր ի /գրքում՝ և / ձեռն մարգարէից և առաքելոց և վարդապետաց. (307 / 5) և հրամայեաց թագաւորն հանել զնոսա յանտանելի տանջանացն (312 /17) Եւ չարափառն այն այր այսպէս հրամայեաց. (313 / 17) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն և նմա հրամայեաց յուզել զնշխարս նոցա. (332 / 13) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել (65 /12) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳոդեստանս (167 /18) թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 10) հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (265 /21) զորս պատուհասակոծ հրամայեաջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով (296 /3) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեացեն մատուցանել քահանային (92 /16) զօդս քաղցրաբերս հրամայեացես հեղուլ ի վերայ երկրի (188 / 13) և հրամայեացի կտրել ընդ մէջ և կեղծաւորացն մասն: (279 / 2) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 14) Ապա հրամայեցաւ նոցա նստել՝ յուտել ընդ ինքեանս. (162 / 6) Եւ այլ աբեղայ ոմն հիւր եկեալ, և մեք ճաշ հրամայեցաք տալ. (76 / 5) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք (270 / 15) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 2) և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ (160 / 15) Եւ հրամայեցին նմա գիւղաստանեայս բնաբար ծառայութեան և գետս ձկանց: (175 / 12) հրամայեցին նկարել զպատկերս ի տան Աստուծոյ. (267 /8) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել (53 / 14) զծառոյ կեղև հրամայէ հանել (54 / 5) և նստեալ ի մեծ եկեղեցւոջն՝ հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր. (297 / 1) և իսկոյն հրամայէ այրել զեկեղեցին (331 /15) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն, և եպիսկոպոսացն օրհնեալ զխառնիճաղանճ բազմութիւնն՝ հրամայէին գնալ յիւրաքանչիւր տեղիս: (84/9) և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 3) և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ (47 / 5) Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ քրմաց, և՛ մատնահատաց, և՛

դեղատուաց. *հրամայէր* ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն (50 /17; 50 /18) և *հրամայէր* վարժել և հմուտ լինել կարգի քրիստոնէութեանն: (51 /5) և միաբան առ հասարակ ամենեցուն մեծաձայն *հրամայէր* կարդալ (51/9) և *հրամայէր* ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած (52 / 13) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել *հրամայէր* ընդ ունչսն (53 / 4) *Հրամայէր* զամենեսեան ածել ի տեղի սպանմանն. (53 / 8) Եւ *հրամայէր* առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ (61 / 5) *հրամայէր* դեսպակ առնել յանուն սրբոցն (61 / 16) Եւ սայլ ևս *հրամայէր* կազմել սպիտակ եզամբք լծելովք (62 / 7) և *հրամայէր* սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ (63 /11) և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել *հրամայէր:* (64 /2) Յայնժամ *հրամայէր* թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ օրինակ զայս: (66 / 4) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ *հրամայէր* դնել: (66 / 12) և *հրամայէր* բրել զտեղին: (71 / 6) Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն *հրամայէր* զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել *հրամայէր* ի վերայ սրբոյ գերեզմանին: (76 / 11) Եւ այնպէս օր ըստ օրէ *հրամայէր* տանջել (77 / 1) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն ևս հարկանել *հրամայէր* և ասէր. (77 / 4) Եւ զտեղին ցուցեալ զգերեզմանին, եթէ այդր *հրամայէր* զիս հարկանել: (77 / 10) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ սպասուց արքունի *հրամայէր* բերել. (81 / 13) և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ *հրամայէր* մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն:(81 /19) զնշխարսն *հրամայէր* լուանալ (82/4) Աստանօր *հրամայէր* թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. և մեծագոյն ինչ մասն յԱմարաս *հրամայէր* թողուլ ի նշխարացն (82 /17; 82 /18) Եւ ի վերայ գերեզմանին *հրամայէր* հիմն արկանել մատրան (83 / 1) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն և կացուցանել *հրամայէր* զդեսպակ սրբոցն: (84 / 6) և մեծագնի իւղովք անուշիւք օծանել *հրամայէր* զնշխարս սրբոցն: (85 / 13) և *հրամայէր* յերիս առաջս առնել՝ ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 13) *Հրամայէր* պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ ի կնութիւն իւր կամեցեալ: (100 / 15) Եւ ընդ երեկս աւուրն սպահապետ զնդին Թոբելեան *հրամայէր* ածել զերանելի Թագուհին (101/4) Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ *հրամայէր* (101 / 19) և ի մեծի ահի եղեալ՝ *հրամայէր* առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 14) և *հրամայէր* ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն (102 / 15) Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն *հրամայէր.* (103 / 6) *հրամայէր* առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 19) և *հրամայէր* վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենդանւոյ զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան (104 /18) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի

նորա, հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ (130 /10) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն (144 / 15) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս (146 / 16) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ … երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 16) նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 / 2) և իսկոյն հրամայէր գրել երդմունս և ունել համամիտ խաղաղութիւն: (181 / 16) Եւ նոյնժամայն հրամայէր փոխել ի նմանէն զտխրականն զգեստ (184 / 3) Յայնժամ հրամայէր, զոր ինչ դարձուցեալ էր յաւարէն, զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 13) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր, և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. ուստի և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197/5; 197/6) Նաև տիկնացն իւրոց դշխոյին հրամայէր, զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 /7) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել (203 / 8) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 15) զի նշան խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. (239 /8) զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 17) հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից (250 / 7) հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն (250 /10) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 /3) Եւ դիմեալ ի ներքս քահանայիցն առ հասարակ՝ կտրեցին զծառսն. և նոյնժամայն հրամայէր բերել ի քաղաքն Վարաչան: (255 / 8) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 9) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 / 2) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 6) հրամայէր ամենևին չհաղորդել ընդ Հռոմոսն (267 / 17) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288 / 4) Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զտոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 10)

Տէր զօրութեանց *հրաման* ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ. (43/18) *Հրաման* տայր այնուհետև Արցախայ ամուր աշխարհին յիւրում ծառայութեան, ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 / 13) *հրաման* տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն, զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր, զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր, անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 / 16) *հրաման* տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 9) և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն *հրամանս* սաստից կարգեալ հաստատէր (50 / 9) Եւ այսպէս առեալ *հրամանս* յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա ըստ օրինակին իւրեանց: (54 /12) Եւ յամենայն կիւրակէի, զաստուածեղէն խորհուրդն հանդերձեալ էին կատարել և կենարար աւետարանական բանքն ընթերցեալ լինէին առաջի յոլովագոյն ժողովրդոցն, ոչ ունէին *հրամանս* դատարկաձեռն լինել (64 / 7) Եւ ապա զայսպիսի *հրամանս* արքային ընկալեալ այնուհետև ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 8) և *հրաման* տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և սարկաւագօք, և անապատաւորօք և բոլոր ուխտիւ եկեղեցւոյ՝ պաշտօնէիւք իւրաքանչիւր, աւետարանաւ և խաչիւ յոլովութեամբ իւրաքանչիւր դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 9) Եւ *հրաման* տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 13) Եւ զայս *հրամանս* մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ (94 /12) Յայնժամ *հրաման* տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 /12) Եւ տուեալ *հրաման* Անդրկայ փախչել ամենայն Սիւնեաց և զտունս և զհամբարս այրել: (108 /14) լի ցասմամբ ետ *հրաման* ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել զխօսուն և զանասուն: (109/1) Եհաս *հրաման* սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս և հնազանդ կալ մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 / 10) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, *հրաման* ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 /4) Եւ ինքն շարժէր զզօրսն հանդերձ ընտիր սպառազինուք և քաջընթաց երիվարօք աճապարէր հասանել ի *հրաման* թագաւորին: (131 / 17) Եւ *հրաման* կարգեալ ի վերայ թէ մի՛ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 / 16) և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ *հրաման* տայր քանդակել: (196 / 6) որոց ի թագաւորէն լինէր *հրաման* մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197 /1) Ապա *հրաման* տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 7) առնոյր և *հրաման* ի նոցանէ գործել զամենայն համարձակապէս: (219 /11) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր *հրաման* զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել

ոտիւք և ձեռօք. (256 / 16) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ *հրամանի* լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 16) այլ այդ *հրամանի* և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է.(265/10) Յայնժամ Թէոդորոս ետ *հրամանի* ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց (268 / 3) զի ոչ ունիմք *հրամանի* ի Գրոց: (269 / 10) յոր անուն մեք *հրամանի* առաք մկրտել և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ: (278 / 11) և *հրամանի* ետ չորեքկուսի ի զոհանոցն աղօթել. (289 / 3) զնոյն *հրամանի* առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին (308 / 11) Զայդ *հրամանի* ունիմք մեք յԱստուծոյ և ի նորին պատուիրանացն (309 / 1) սրբոյն Աթանասի կանոնական *հրամանի* է (314 / 8) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ *հրամանի* շինողացն գնալ զկնի իւր (317 / 8) և ետ *հրամանի* նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ ի սէր համակել, զի հնազանդեսցին: (327 / 18) Եւ յինն ժամ աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն *հրամանի առնուն* և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 9) Յայնժամ տայր *հրամանի* բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. և զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ, ընդ որ մախացեալ ամիրի մոմնւոյն՝ տայ *հրամանի*, զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 /8; 332 /10) Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն, զի *հրամանի* տայր անօրէն ամուսնութեան: (345 / 1) ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց *հրամանացդ* (209 / 12) և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և զհաւանս *հրամանացն* Քրիստոսի…երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (38 / 1) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն կարգի *հրամանաւ* Վաղարշակայ, Առան անուն (8 / 11) *հրամանաւ* Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից (30 / 1) ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն *հրամանաւ* բարերարին Աստուծոյ (35 / 16) ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ *հրամանաւ* աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 / 16) եպիսկոպոսին *հրամանաւ* արասցէ (94 / 5) Եւ որ զայս *հրամանաւ* առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. (94 / 6) Եւ նորին *հրամանաւ* յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 15) Եւ *հրամանաւ* արքայի ստիպեն զամենեսեան և ասեն. (113 / 1) Սաստիկ ամբոխիւ ելին Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր *հրամանաւ* Հերակլի: (133 / 15) դուք ո՞յր *հրամանաւ* եկիք յաշխարհս իմ. (133 / 16) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս *հրամանաւ* նորա վճարեցան (145 / 13) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ *հրամանաւ* զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 8) *հրամանաւ* թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 /15) իշխանասաստ *հրամանաւ* ստիպէին զնա (234 / 10) *հրամանաւ* Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 5) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի *հրամանաւ* բարեպաշտ

թագաւորացն Հռոմոց՝ Զենոնի և Անաստասայ: (270 / 5) Այլ թէպէտ թագաւորական *հրամանաւ* յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17) *հրամանաւ* եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի …պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 2) գնացի ի խնդիր Կարապետին, *հրամանաւ* և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և Մխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 2) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն *հրամանաւ* փրկչին (308 / 11) Իսկ յետ երից ամաց Բաղսղի ոմն ամիրայ եկեալ *հրամանաւ* իշխանին Տաճկաց (329 / 9) Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի *հրամանաւ* և գանձուք շինեաց զԳանձակ քաղաքն: (331 / 12) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես փոխանակ դոցա զանձն իմ *ընդ հրամանատ* ընդ այդուիկ»: (154 /11) քանզի սկայաբար *հրամանաւն* Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (44 / 19) Եւ *ի հրամանէ* Պերոզի՝ պարսից արքայի, շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն, որ այժմ կոչի Պարտաւ: (42 / 4) Ապա *ի հրամանէ* անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին (105 / 12) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից, ի նոյն ինքն *ի հրամանէ* Խոսրովու թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 9) և լինէր այն *ի հրամանէ* առն միոյ, որում անուն էր Գայշաք (135 / 9) մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին *հրամանէ* նորա: (145 / 10) և արձակեաց զամենայն կալանաւորս մեծի բանտին զարգելեալսն *ի հրամանէ* քումմէ. (148 / 4) Որք փութանակի յուղարկէին *ի հրամանէ* նորա (149 /19) Ապա *ի հրամանէ* նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 4) և *ի հրամանէ* նորա դադարեն զդադարելն (246 / 14) որք *ի* նորին *հրամանէ* Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի (304 / 14) և *ի* նորին *հրամանէ* ելանէ ներքինին ի դրանէն Պարտաւայ գալ ի Հայս: (336 / 13) Որ վասն երկիւղի *հրամանի* նորա ակամայ կամաւ յանձն առնոյր (144 / 8) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով *ընդ հրամանի* կատարածի կենաց իւրեանց: (151 /20) զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս *հրամանի* թագաւորին ձերոյ». (155 / 8) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել *ըստ հրամանի* նորա, աճապարեաք փախչել զերծանել (155/14) Երագ երագ՝ հնազանդելով *հրամանի* սրբոյ եպիսկոպոսին, վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 / 17) նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական *հրամանի* հարցն (270 / 13) Եւ այսպէս հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք գյիշատակ սոցա *ըստ հրամանի* Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282 / 12) և ընկալեալ զնամակն՝ ի ժողովումն արևելից ըստ կանոնական *հրամանի* ընկալեալ եղև. (293 / 14) և միաբանութեամբ կրօնաւորել *ըստ* կանոնական *հրամանի* (307 / 10) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու

Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն *հրամանի.* այլ անբիծ և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ: (309 / 18) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր *հրամանին* բանիցն տեառն: (38 / 9) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական *հրամանին:* (177 / 8) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ, սակս նախագուշակ *հրամանին,* որ ի վերուստ եղև նմա ազդումն, ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 /13) Իսկ նորա հնազանդեալ հայրապետական *հրամանին* ՝փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին: (219 / 3) Նոքա ոչ անսացին *հրամանին*: (268 / 15) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի *հրամանին* տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 / 4) և վերնառաք *հրամանն* երթայր կործանէր զթագաւորութիւն նոցա: (176 / 14) քանզի վերնառաք *հրամանն* յորժամ հայի յերկիր, դողացուցանէ զնա, և ի մերձելն ի լերինս՝ ծխին: (192 / 9) Եւ ել *հրամանս* այս յերեսաց արքայորդւոյն և ամենայն զօրաց իւրոց (163 / 7) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի, մինչդեռ և սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր, իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն *հրամանս* իւր: (166 / 14) Եւ վերստին առնէր *հրամանս* ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա *հրամանն* և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 12) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն *հրամանք* յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ (161 / 6)

ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՆ - 1

նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր *հրամանական* առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 1)

ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՏԱՐ - 1

Նոյնժամայն *հրամանակատար* լինէր աստուածային պատուիրանին՝ կարգելով զինքն բարեպաշտ, հալածական առնէր զորդիսն խաւարի: (249 / 2)

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ - 3

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի *հրամանատար,* Միրհօրիկ՝ հազարապետ (94 / 13) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և *հրամանատար* ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) և կացուցանէր գործօնս *հրամանատարս* ՝շինել եկեղեցի: (35 / 8)

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ վասն զի յիւր նահանգին էր նախավիճակեալ վայրն, ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ, վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց *հրամանատարութեան* մատակարար: (207 / 12)

ՀՐԱՄԱՆ ՏԱՄ - Տե՛ս ՀՐԱՄԱՆ

ՀՐԱՄԱՆ ՏՈՒԵԱԼ - Տե՛ս ՀՐԱՄԱՆ

ՀՐԱՆԻԹ - 1

որոյ զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ և ի հանդերձեալսն *հրանիւթիցն* գտաւ հանդիսակից: (234 / 3)

ՀՐԱՆՏ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս ... *Հրանտ,* Ընձակ (41 / 7)

ՀՐԱՇԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս *հրաշաբանութեանն* ՝՝ ասեն ցՄահմետ. (288 / 6)

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾԵՄ - 1

որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ *հրաշագործէ* յարարածս իւր (211 / 5)

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 1

Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի *հրաշագործութեան* Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 8)

ՀՐԱՇԱԼԻ - 6

Յորոց նահատակութեանցն տեղւոջ նշանք լուսեղէնք և *հրաշալի* սքանչելիք երևեալ. (96 / 16) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, *հրաշալի* խնդութեամբ զուարճանայր (182 / 16) ի չորրորդում պահու զիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ *հրաշալի,* զարմանազան, լուսեղէն փայլատակեալ (202 / 2) մեծ և *հրաշալի* զարմացումն լինէր (216 / 6)Զի մեծասքանչ տէրութիւնն կործանեցաւ, Եւ *հրաշալի* պետութեանն շիջաւ ճառագայթ: (226 / 4) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և *հրաշալի* գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի (255 / 17)

ՀՐԱՇԱՆԱՄ - 1

Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս *հրաշանայր* ՝(238 / 7)

ՀՐԱՇԱՊԱՃՈՅՃ - 1

զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս *հրաշապաճոյճ* գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 6)

ՀՐԱՇՔ - 5

և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան՝ պատմել զերևումն *հրաշիցն:* (60 / 7) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել *հրաշիցն* և մեծամեծ սքանչելեացն ... կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) Ապա յետ երևելոյ *հրաշիցս* այսոցիկ՝ իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16) Վասն որոյ յաւետասքանչ *հրաշիւք* հիանայր իշխանն. (102 / 13) Եւ այսք ի միում ժամանակի եղեն *հրաշք* յաստուածուստ: (14 / 11)

ՀՐԱՋԵԱՅ - 2

Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր *Հրաչեայ*՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 13) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս … Պարոյր, *Հրաչեայ* (41 / 9)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ - 1

Յայնժամ և նա *հրապարակախօս* լինէր ի մէջ իւրոց (167 / 15)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՒՈՐ - 1

Եւ եղեալ անդ սակաւ ինչ աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն *հրապարակաւոր* ցուցանել քաջութիւն (176 / 11)

ՀՐԱՊԱՐԱԿ - 4

Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ *հրապարակին* այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 8) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ *ի մէջ հրապարակին*՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ *հրապարակս* և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 15) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և *հրապարակս* յօրինել. (257 / 16)

ՀՐԱՊՈՅՐՔ - 1

այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ, արկեալ *ի հրապոյրս* խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 5)

ՀՐԱՊՈՒՐԱՆՔ - 1

Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ *ի հրապուրանս* խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 8)

ՀՐԱՊՈՒՐԵԱԼ - 2

և *հրապուրեալ* զնա ի պատճառս բղջախոհութեան, փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 /7) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն *հրապուրեալ* ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 11)

ՀՐԱՊՈՒՐԵԼ - 2

և կամէր *հրապուրել* պահել ինչ զպատգամաւորսն (155 /3) *հրապուրելով* զնա մղէր, հարկանէր ընդդէմ ալեացն (144 / 7)

ՀՐԱՊՈՒՐԵՄ - 1

Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ *հրապուրեաց,* պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 / 1) զի որոյ անուամբ մեք պարծիմք, նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն, այլ և ո՛չ յոլովութեամբ ոխից *հրապուրեցուր.* (279 / 6) «Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես.

որպէ՛ս հրապուրեցայ ի կախարդացն (148 / 15) Տեսանեմք զի յազգէ նորա ելեալ Նեբրովթ սկայ, որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 / 10)

ՀՐԱՍԱԽ - 3

Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն ի Յարութենէն երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 13) և Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմէ յարևելից կուսէ (285 / 2) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 16)

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԻՈՐ - 1

մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (192 / 1)

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ - 1

Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման երազագիր գրչի: (225 / 1)

ՀՐԱՏԵՍԱԿ - 1

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1)

ՀՐԱՏՈՉՈՐ - 1

զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. (278 / 15)

ՀՐԱԻԻՐԱՆ - 1

Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհռչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 / 13)

ՀՐԱԻԻՐԵԼ - 1

զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 14)

ՀՐԴԵՀԱԲՈՑ - 1

Եւ զտուն հօր նորա աւերեալ քանդէին հրդեհաբոց կիզմամբ: (224 / 7)

ՀՐԴԵՀԻՄ - 1

Յառաջ քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 11)

ՀՐԵԱՅ - 1

Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ կուսին դագաղսն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ չտալ թաղել՝ գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ, որ են մարմարիոնք. (284 / 5)

ՀՐԵՂԷՆ - 1

և հրեղէն ջոկքն ի ծագաց երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին (189 / 8)

ՀՐԵՇՏԱԿ - 19

Եւ գումարեալ զբանս իմ ի մի տեղի խօսեցայց. եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 5) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 20) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. (35 / 1) և այնչափ հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա (260 / 6) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 / 7) «Յայսս տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 / 11) «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315/3) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 3) եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 9) Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի, որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 12) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 1) Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ (28 / 9) ի հրեշտակաց փառաւորեցաւ (124 /12) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 /2) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (196 / 1) և առանց առաջնորդի և մարգարէի ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 / 9) Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց, և ոչ ի ձեռն ծառայական հրեշտակի, այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 4) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին (315 / 6)

ՀՐԵՇՏԱԿԱԿԵՐՊ - 1

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր, հրեշտակակերպ, ուրախարար, քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 9)

ՀՐԵՇՏԱԿԱՇՈՒՔ - 1

Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն ցերէցն. (57 / 8)

ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏ - 1

ձայն փողոյ քոյ իբրև զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 12)

ՀՐԷԱՅՔ 4

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ դարձի գերութեանն *Հրէից* ի Բաբելովնէ ՄՀ ամաւ: (7 / 8) որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն *Հրէից* ՝Շամբաթ անուն (7 / 14) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա …ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից … Նա և վասն *հրէից* և հեթանոսաց (132 / 17) և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. միայն գնել ինչ կամ գնոյ տալ որպէս *Հրէից:* (271 / 1)

ՀՐԿԷՋ - 2

Յետ այսորիկ գերեցաւ ի Խազրաց աշխարհս Աղուանից. *հրկէզ* եղեն եկեղեցիք և կտակարանք: (118 / 18) Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք *հրկէզ* եղեալ յանօրինաց (342 / 2)

ՀՐԿԷՋ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ՀՐԿԷՋ

ՀՐԿԷՋ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՀՐԿԷՋ

ՀՐԿԻՋԵՄ - 1

Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. առ և անդէն ի տեղւոջն *հրկիզեաց.* (294 / 4)

ՀՐԿԻՋՈՒԹԻՒՆ - 1

Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց *հրկիզութիւնք* ամբոխեալ ցուցանեն զորպէսն: (12 / 13)

ՀՐՁԻԳ - 1

Սա առ և *հրձիգ* արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (129 / 6)

ՀՐՁԻԳ ԱՌՆԵՄ Տե՛ս ՀՐՁԻԳ

ՀՐՃՈՒԱԼԻՑ - 2

Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ *հրճուալից* մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3) Ապա այնուհետև *հրճուալից* եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1)

ՀՐՃՈՒԱԿԱՆ - 1

Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս բոլոր տարեկան աւուրց *հրճուական* անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221 / 4)

ՀՐՃՈՒԱՆՔ - 2

և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի *հրճուանս* և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 19) Այսպէս գերահռչակ *հրճուանօք* անցեալ գայր յաշխարհս իւր: (185 / 15)

ՀՐՃՈՒԵԱԼ - 1

Ընդ որ յոյժ *հրճուեալ* նորա, ի զալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի մաքրագոյն յարկեղս: (122 / 1)

ՀՐՈՎԱՐՏԱԿ - 14

Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքում՝ և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զիրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 13) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. (171 / 17) ՊԱՏՃԷՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻՆ (182 / 7) Եւ պատճէն հրովարտակին էր այս: (262/11) Տառայարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. (211/3) Արդ իբրև մատուցաւ հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ կայսերն, զուարճանայր, զուարթանայր (181 / 15) Եւ գրեալ երկիցս և երիցս հրովարտակս աղաչանաց, ոչ կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ օրինակ զայս: (66 / 4) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 / 16) Եւ գրեալ հրովարտակ ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ ցնծութեամբ և ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն. (149 /4) Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի պիտառականն հրովարտակօք հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. (235 / 1)

ՀՐՈՏԻՑ - 1

«Գրեցաւ գիրս այս …ՉԵ երորդ ամին Տաճկաց և ի հայ թուականիս ՃԽԸ յամսեանն հրոտից: (302/16)

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 1

և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 10)

ՀՈՑՆՔ - 1

Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր (117 / 9)

ՀՈՒՊ - 5

Անդ եդեալ առ եկեղեցւոյն՝ հուպ ի բեմն ի հիւսիսոյ կողմանէ. (39 / 2) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք (52 / 5) քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհն Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 14) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 11) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (152 / 1)

ՀՈՒՊԻՐԻՍՏԻՄ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա … Հուպիրիստիմ (6 / 1)

ՀՈՒՐ - 22

Վառեցան, բորբոքեցան և այրեցան իբրև փուշք ի մէջ հրոյ: (22 / 2) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 4) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին, երբեմն ի նմանութիւն հրոյ, երբեմն ի նմանութիւն լուսոյ (216 / 14) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝

արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 / 4)Նմանեցար երից մանկանցն ի հուր հնոցին, զզօրութիւն *հրոյն* շիջուցեր, զխոշորութիւն կայծականցն ի կակղութիւն վարդի փոխեցեր, զմղձկութիւն ծխոյն ի սպիտակութիւն շուշանի շրջեցեր, զայրեցող բնութիւն *հրոյն* յարարող զօրութիւն սովորեցուցեր (22 /3; 22 /5) և եղիցին խաւարաբնակք և յաւիտենից *հրոյն* կերակուր, որք զհրամանս զայս արհամարհեսցեն»: (271 / 4) և անշէջ *հրով* դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) և զկախարդասար քաւդեայս, որ ոչ գան ի հաւատս, *հրով* այրեցից: (260 / 20) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին *հրով* տոչորէին զնաւսն՝ մինչև ոչ մնալ և ոչ մի (324 / 2) և եկեղեցիս բազումս *հրով* այրեալ կիզեաց (331 / 11) զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և *հրով* այրեսցեն: (332 / 11) Նմանեցար երից մանկանցն ի *հուր* հնոցին, զզօրութիւն հրոյն շիջուցեր (22 / 2) և շուրջ պատեալ որպէս *հուր* յեղէգն զեզերբ ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 /1) և եթէ առաջ նորա *հուր* ծախիչ, և վերջ նորա բոց բորբոքեալ: (193 /6) *«Հուր* վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և միթ շիջցի»: (247 / 13) և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի *հուր:* (252 / 13) և հատանէ զծառս և ի *հուր* այրէ (253 / 4) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի *հուր* ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն (257 / 2) մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նադաբ և Աբիուդ զօտար *հուր* մատուցանել անհաւատապէս, զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. (278 / 14) *Հուրն* Հերովդի առաքեսցի նմա, Եւ ծնցին ի նմա որդունք և մունք. (228 / 4) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա *հուրն* անշէջ: (247 / 11)

ՀՕՏ - 15

«Մի՛ երկնչիր, *հօտ* փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) զի չէ մարթ *հօտի* առանց հովուի լինել: (265 / 7) վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր *հօտի* իւրոյ (305 / 16) «Հոգին Սուրբ եդ զձեզ հովիւս, տեսուչս *հօտի* իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306/4) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և *հօտիդ,* յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և *հօտիդ»:* (306 / 5) հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն, զի մի ոք կորիցէ ի հովուաց կամ ի *հօտից* (126 / 1) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ *հօտից* մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13) և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար *հօտից* և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն (191 / 9) Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի և գանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր *հօտից* ի Քաղաքաղաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց *հօտիւն* իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք (121 / 8) Բայց ապա անհովիւ *հօտն* գոլով՝ եկեղեցին մնացեալ

տխուր: (234 / 3) յանձն առնոյր զերթալն ի Հռնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել զնորընծայ *հօտն* Քրիստոսի (266 / 10) սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր *հօտս* Քրիստոսի: (295 / 8) սակայն ասպատակաւորքն Հռնաց յայսկոյս գետոյն Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն *հօտք* և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13)

ՀՕՏԻՔ - 1

որ եհան ճաղք գլխոյն մարդկան և *հօտիքս* արար. (339 / 8)

ՀՕՐԵՂԲԱՅՐ - 1

Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ *հօրեղբայր* նորա ընդ նորա: (46 / 5)

ՀՕՐՈՑ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ …*Հօրոյ* (41 / 8)

/ հ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

-

ԶՀԱՋԱՐ ԵՒ ԵՐԿԵՐԻՒՐ - 1

և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ ինչ նուազ քան *զհազար և երկերիւր* արանց գերելոց: (191 / 10)

ԶՀԱՋԱՐԱՒՈՐ - 2

կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն… և զզօրսն իմ՝ զբիւրաւորս և *զհազարաւորս* զընտիր սպառազէնսն իմ (134 / 7) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս *զհազարաւորս* հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1)

ԶՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴ - 1

զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ *զհակառակորդն:* (169 / 3)

ԶՀԱԿԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

Խեռեցաւ Վրացն, որում Կիւրոն կոչէին, և *զհակառակութեան* բերէր վճիռ: (274 / 11)

ԶՀԱԿԱՐԻ - 1

որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, *զՀակարի* և զՏափատ: (327 / 8)

ԶՀԱՄԱՅՆԱԺՈՂՈՎ - 1

Եւ այնուհետեւ ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն … հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն (83 / 4)

ԶՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ - 1

և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 3)

ԶՀԱՄԱՏԱՐԱԾ - 1

Զայս ասացին և զհամատարած ծովն շարժեցին ի վերայ քո: (21 / 7)

ԶՀԱՄԱՐ - 1

և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7)

ԶՀԱՄԲԱԿԱԿԱՆ - 1

Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 12)

ԶՀԱՄԲԱՐ - 1

Եւ տուեալ հրաման Անդոկայ փախչել ամենայն Սիւնեաց և զտունս և զհամբարս այրել: (108 / 14)

ԶՀԱՄԲԱՒ - 1

զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. (281 / 10)

ԶՀԱՄԲՈՅՐ - 1

Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 / 6)

ԶՀԱՅԵՑՈՒԱԾ - 1

և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 7)

ԶՀԱՅԵՑՈՒՄՆ - 1

Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումն ձեր (265 / 8)

ԶՀԱՅ - 1

և անտի անցեալ ի Հայս եհար զՀոռոմստայն և զՀայն. (318 / 5)

ԶՀԱՅՔ - 5

Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7) զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց, որպէս Աշոտ Բագրատունի՝ զՀայոց թագաւորութիւնն. (335 / 18) որք ամս չորս բնակեալ յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 14) Եւ զՀայս Պարսիկք և Յոյնք բաժանեալ էին. (273 /15) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս … և զամս Գ կալաւ զՀայս (333 / 5)

ԶՀԱՅՐ - 8

«Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր (25 / 8) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝

զՊանդալիոն երանելի (60 / 2) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց (145 / 14) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա (180 / 1) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին, մինչև ողջամբ զհայրն անդրէն դարձուցանէին: (180 / 10) զի զհայրն իւր ի նոցանէ ևս թափեսցէ: (181 / 2) և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ (222 / 6) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս (37 / 10)

ՁՀԱՅՐԱՊԵՏ - 4

զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս (318/10) Այսք ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն (272/10) և ոչ քարոզել եպիսկոպոսապետ զհայրապետն: (275/11) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 7)

ՁՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ - 1

և միապետեաց Աբրահամ զհայրապետական աթոռն: (274 / 8)

ՁՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 1

որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս (266 / 16)

ՁՀԱՅՐԵՆԻ - 3

զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր, զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր (47 / 17) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 3) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն՝ գարշելի և պիղծ համարելով զհայրենի պաշտամունս (249 / 16)

ՁՀԱՅՑՈՒՄՆ - 1

Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զսքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 / 15)

ՁՀԱՆԳԱՄԱՆՔ - 1

զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 12)

ՁՀԱՆԳՍՏԱՐԱՆ - 1

և ի ներքոյ դրուագել զհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց կայեանս: (61 / 7)

ՁՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ - 1

ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8)

ՁՀԱՆԴԵՐՁ - 3

Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. (54 / 3) ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …և զհանդերձս ծիրանիս ընդելուզեալ մեծագնի մարգարտով. (129 / 9) կողոպտեցին զդիակունսն և ժողովեցին զզարդս երիվարացն … և՛ զհանդերձս պատուականս՝ Հռովմայեցւոց ճարտարաց ներկեալ և յօրինեալ (169 / 5)

ԶՀԱՆԵԼ - 1

Եւ հաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի նեղի եմք, ասէր: (121 / 1)

ԶՀԱՆՃԱՐ - 1

և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 / 5)

ԶՀԱՆՃԱՐԵՂ -1

Զի զինարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 19)

ԶՀԱՇՄ - 1

և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս (136 / 6)

ԶՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի (307 / 17)

ԶՀԱՍ - 5

Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին … եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վասն եկեղեցին տացեն: (93 / 11) Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա (150 / 17) և մի՛ զհացն և զհասն տալ այնպիսեացն. (307 / 14) Նոյնպէս և քահանայք մի՛ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից (308 / 17) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն ուտել զհասն կամ զհացն: (309 / 11)

ԶՀԱՍԱԿ - 1

Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 9)

ԶՀԱՍԱԿԱԾԻՆ - 1

Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր, մինչև զհասակածին և արգանդակիցս մանկունս պահանջմամբ թափէր: (178 / 15)

ԶՀԱՏԱԿ - 1

փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 5)

ԶՀԱՐԱՋԱՏ - 1

զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 4)

ԶՀԱՐԱՒ - 1

որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի հովիտս, կամ ի խորաձորս՝ *զհարաւով* մինչև ցմուտս դաշտին (8 / 8)

ԶՀԱՐԱԻՅԻՆ - 1

Եւ անցեալ ընդ գետն Դկլաթ՝ եհաս ի Վեհկաւատ գաւառ. ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել *զհարաւային* ամենայն: (174 / 5)

ԶՀԱՐԻՒՐԱՊԱՏԻԿ - 1

«Որ թողէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր, *զհարիւրապատիկն* առնէ ընկալցի և զկեանսն յաւիտենից աշխարհին, որ ոչն անցանէ»: (25 / 9)

ԶՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ - 1

և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և *զհարիւրաւորս:* (55 / 10)

ԶՀԱՐԿ - 4

և հրամայեաց երկակիսել *զհարկացն* լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 14) Եւ Անտիոքոս առեալ աւար բազում և *զհարկն* արքունի՝ դառնայ առ կայսր: (29 / 20) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՒ ՕԳՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ *ԶՀԱՐԿՍ* ԱՌՆԵԼ (196 / 12) ԵՒ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԳԱԼՆ ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԶՕՐՕՔՆ ԵՒ ԱՌՆՈՒԼ ԶԱՂՈՒԱՆՍ ԵՒ *ԶՀԱՐԿՄՆ* (29 / 4)

ԶՀԱՐՁ - 2

և զկանայս և *զհարճս* իւր և զորդիս անցուցանէ յայնկոյս գետոյն Դկլաթու: (144 / 3) ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և *զհարճս* անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2)

ԶՀԱՐՈՒԱԾ - 2

Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն *զհարուածն* զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 11) «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք *զհարուածս* մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և անողորմ սրոյն (157 / 19)

ԶՀԱՑ - 4

մոռացայ ուտել *զհաց* իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (128 / 1) և մի՛ *զհացն* և զհասն տալ այնպիսեացն. (307 / 14) Նոյնպէս և քահանայք միթ իշխեսցեն զհասն կամ *զհացն* տալ եղբարց և որդւոց անարժանից (308 / 17) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն ուտել զհասն կամ *զհացն:* (309 / 11)

ԶՀԱՒԱԽԱՂԱՑԻ ԲԵՐԴ - 1

Գրիգոր շինէ *զհաւախաղացին բերդն*

ԶՀԱՒԱՆ - 1

և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և *զհաւանս* հրամանացն Քրիստոսի… և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (37 / 17)

ԶՀԱՒԱՏ - 8

զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով *զհաւատ* (278 / 16) որ կամեցաւ բառնալ *զհաւատն* Քրիստոսի և դենի մազդեզնի հնազանդել: (112 / 2) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա *զհաւատոյ* ճշմարտութեան լոյս. (243 / 2) Եւ յայնժամ նորոգեալ զեկեղեցւոյ հաստատէ *զհաւատս:* (95 / 14) Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ *զհաւատս* և հնազանդ կալ մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 / 11) յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով *զհաւատս* ուղղափառութեան (123 / 9) ընծայեցաւ ի մոգուց, զի պտղաբերեսցուք *զհաւատս.* (124 / 13) Եւ անդ վտանգեցուցեալ սաստէին անօրէնքն թողուլ *զհաւատս* իւրեանց (332 / 5)

ԶՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ - 1

«Ոչ է պարտ դմա *զհաւատացեալ* դմա յԱստուծոյ զիօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 19)

ԶՀԶՋ - 1

Զի այն, որ արարն *զհեզ* ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 15)

ԶՀԹԱՆՈՍ - 2

Ապա եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա իբրև *զհեթանոսս* (132 / 7) որ իբրև *զհեթանոսս* իցեն ամբարիշտք»: (247 / 18)

ԶՀԹԱՆՈՍԱԿԱՆ - 2

ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ *ԶՀԹԱՆՈՍԱԿԱՆ* ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 / 5) ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայոդ և ստապաճոյճ կրօնիւք *զհեթանոսական* պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 19)

ԶՀԵՂԵՂ - 2

իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև *զհեղեղ* անհուն (143 / 8) և աչք իւրեանց տեսանէին զդիաթաւալն իբրև *զհեղեղ* կարկտի: (152 / 16)

ԶՀԵՂԵՂԱՏ - 1

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, *զհեղեղատս* և զգետս (156 / 8)

ԶՀԵՐԱԿԼԻՈՍ - 1

և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ *զՀերակլիոսն* ընդ կրունկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 7)

ԶՀԵՐ - 1

և Ութման ետ իշխանութիւն Աբդլայի պատիւ՝ քրքմել *զհերս* և զմօրուս: (291 / 7)

ԶՀԶՕՐ - 2

անդ կոչեաց *զհզօր* ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց (12 / 15) ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք *զհզօրն,* զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5)

ԶՀԻՆ - 3

կամեցաւ նորոգել *զհին* եկեղեցին (97 / 7) նմանապէս և մեք նզովեմք *զհին* զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն (125 /2) Մերկացարո՛ւք այսուհետև *զհին* մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն (247 / 6)

ԶՀԻՇԱՏԱԿ - 1

Եւ օր քան զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ *զհիշատակս* սրբոցն կատարէր: (47 / 12)

ԶՀԻԱՆԴԱՊԱՇՏ - 1

այլք *զհիւանդապաշտս* կոփէին: (165 / 18)

ԶՀԻՍԻՍԱՅԻՆ - 2

որ ի կարգելն իւրում *զհիւսիսայինսն,* կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս (8 / 5) Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ *զհիւսիսայինսն* դիմէ ի վերայ Շապհոյ արքային Պարսից: (29 / 10)

ԶՀԻՐ - 1

Եւ մեր ամենեցուն *զհիւրն* թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք (76 / 6)

ԶՀԻՔԱՑԵԱԼ - 1

Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին *զհիքացեալ* մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 3)

ԶՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆ - 1

շահելով իւր զհոգիսն և զբազմաց *զհնազանդութիւն* (238 / 8)

ԶՀՆԱՐԻՄԱՑ -1

Զի *զհնարիմաց* զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 / 19)

ԶՀՆԱՑԵԱԼ - 1

Զայնն նորա …զգերեզմանս աւերէ, զմեռեալս յարուցանէ, *զհնացեալս* նորոգէ (22 / 14)

ԶՀՆԳԵՔԵԱՆ - 1

Եւ *զհնգեսեան* զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի…առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 18)

ԶՀՆԳԵՏԱՍԱՆ - 1

զհնգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. (36 / 19)

ԶՀՈԳԵԶՈՒՐԶ - 1

Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն դատող բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն զընդդիմական (304 / 9)

ԶՀՈԳԵՂԷՆ - 1

Հողեղէնքն զհոգեղէնսդ երկեցուցանէին (21 / 13)

ԶՀՈԳԵՅԱՏՈՒՐ - 1

այլ անաշխարհիկն զհոգեցատուրն յեկեղեցին տացէ: (93 / 16)

ԶՀՈԳԻ - 9

զհոգին սիրոյն հաւատոք լուսաւորէր (36 / 16) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 6) և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի, և զորդին միածին, և զհոգին համազօր: (250 / 2) Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն, մեծարեալ պատարագօք աղաչեն զհոգիս նոցա և նոքօք հայցեն զողորմութիւն յառատատուրն Աստուծոյ (88 / 10) շահելով իւր զհոգիսն և զբազմաց զինազանդութիւն (238 / 7) և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն, ընդ նմին և զհոգւոյն լուսաւորութիւն: (34 /10) Ծոց ծովասարսա զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց զհոտ անմահութեան: (229 /6) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ (277 / 9) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4)

ԶՀՈԳԵՒՈՐ - 2

Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 14) սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (276 / 1)

ԶՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ - 1

Անդանօր բարեացապարտն Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ (83 / 9)

ԶՀՈՂ - 8

Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց (20 / 10) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել, (65/12) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս զնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 5) և եդ զամենայն աշխարհս իբրև զհող ի կոխումն: (280 / 11) Եւ սա յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և զսպաս սրբութեանց (345 / 5) Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն (111/12) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 16)

ԶՀՈՅԱԿԱՊ - 1

զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր (249 / 9)

ԶՀՈՆԱՍՏԱՆ - 1

ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏ *ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻԻ, ԵԻ ՆՈՅԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ՁԵՌՆ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ԼՍԵԼ (240 / 14)

ԶՀՈՌՈՄՔ - 1

Սոքա և ուղղափառքս աղարտէին *զհոռոմոց* ամենայն կրօնսն: (267 / 15)

ԶՀՈՌՈՄՍՏԱՅՆ - 1

և անտի անցեալ ի Հայս եհար *զհոռոմստայն* և զՀայն. (318 / 5)

ԶՀՈՎԱՍՆՈՒԹԻԻՆ - 1

զի տեսանեմք *զհովասնութիւնդ* ձեր (139 / 10)

ԶՀՈՏ - 2

բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս *զհոտ* անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 / 4)Ծոց ծովասարաս զհոգւոյն առակ եղեալ Յանուշիցն արտահոսէր յախորժացն Հոտոտելեաց *զհոտ* անմահութեան: (229 / 8)

ԶՀՊԱՐՏ - 1

բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից՝ *զհպարտն* Խոսրով: (141 / 4)

ԶՀՊԱՐՏՈՒԹԻԻՆ - 1

և կորուսցէ *զհպարտութիւն* անօրինիդ (44 / 5)

ԶՀՌԻՓՍԻՄԷ - 3

Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և *զհռիփսիմեայ* Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (81 / 1) *զհռիփսիմեայն* ասեմ և զնորին ընկերացն (34 / 12) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս… զպատերազմայաղթս *զհռիփսիմէ* և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 20)

ԶՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՔ - 1

Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ *զհռովմայեցւոց* տէրութիւնն: (31 / 1)

ԶՀՌՉԱԿԱՒՈՐ - 1

Եւ իսկոյն աճապարեալ ունէր *զհռչակաւոր* մայրաքաղաքն Պարտաւ: (232 / 1)

ԶՀՌՉԱԿԵԼԻ - 2

և կոչէ առ ինքն *զհռչակելի* այրն՝ զՍողոմոն (314 / 1) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարզևախոստ հրաւիրանաւ *զհռչակելին* Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 / 13)

ԶՀՐԱՄԱՅԵԱԼ - 1

զի փութով երթեալ կատարեցից *զհրամայեալսն.* (57 / 13)

ԶՀՐԱՄԱՆ - 9

և կատարէր *զհրաման* մարմնացեալ աստուածորդւոյն: (37 / 5) Եւ առեալ ի նմանէ *զհրաման* վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհին իւրեանց. (142 / 4) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ *զհրաման* ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք (321 / 12) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին *զհրամանն,* ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 12) Տեսեալ նորա *զհրամանն* զայն խիստ (144 / 17) կատարեցին *զհրամանն* և արձակեցին զնա պատուով յաշխարհին իւր: (262 / 3) «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք *զհրամանս* Աստուծոյ յապաղել, (203 / 1) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ *զհրամանս* հայրապետին… զային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204/18) և եղիցին խաւարաբնակք և յաւիտենից հրոյն կերակուր, որք *զհրամանս* զայս արհամարհեսցեն»: (271 / 4)

ԶՀՐԱՇԱԳԵՂ - 1

Զեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին *զհրաշագեղ* պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեզ խոցոտմամբ: (228 / 9)

ԶՀՐԱՇԱՓԱՌ - 1

Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքում՝ և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս *զհրաշափառ* ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 14)

ԶՀՐԵՇՏԱԿ - 1

որք *զհրեշտակս* ածին ի զարմացումն (18 / 7)

ԶՀՐԷԱԿԱՆ - 1

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն… և՛ *զհրէական* տոմարն Ղևոնի (125 /5)

ԶՀՐՈՎԱՐՏԱԿ - 1

և մատուցին *զհրովարտակն* մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 6)

ԶՀՈՒՐ - 2

Այլ իբրև *զհուր* վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն (136 / 8) որ իբրև *զհուր* լափեաց զամենայն գեղեցկութիւն և զփառս մարդկան. (324 / 14)

ԶՀՕՏ - 2

զիա՞րդ մարթացից թողուլ *զհօտն* իմ, զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ *զհօտն* իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 20)

ԶՀՕՐԱԿԻՆ - 1

ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ *զհօրակինն* առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 16)

Զ

Զ - 1

և հայ թուականն Զ լինէր: (317 / 2)

ԶԱԳ - 1

Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14)

ԶԱԳԱՄԵՌ -1

Զերթ ձագամեռ հաւ յանապատ նստին: (230 / 12)

ԶԱԽ - 2

և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել (53 / 16) յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց աւագն … և ձախոյ կողմանն դատաւորն և գանձու ամիրայն, (330 / 8)

ԶԱԽԱԿՈՂՄՆ - 1

Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ, զմեռեալս յարուցանէ, զինացեալս նորոգէ, զդատաստանս հատուցանէ՝ ոմանց ի ձախակողմն և ոմանց ի յաջակողմն: (22 / 15)

ԶԱՂԵՄ - 2

որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 /11) Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին, այպանէին, պիղծ և արուազեղծ կարդային: (140 / 6)

ԶԱՅՆ - 35

ձայն փողոյ քոյ իբրև զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 11) ձայն լսէր ուժգին ասելով. (70 / 9) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսօքն /գրքում՝ եպիսկոպոսքն/ հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 / 4) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել քան ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 4) Ձայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն, որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա (126/8) Եւ ելանէր ձայն գոչելոյ օրհնութեան նոցա յերկինս (147 / 9) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8) Եւ իբրև զայս

խօսեցաւ, *ձայն* բարձին միաձայն և ասեն. (158 / 6) Զայս լուեալ զնորայն զալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա *ի ձայն* մեծ ասելով. (184 / 15) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, *ի ձայն* փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 8) Վասն որոյ *ձայն* արկեալ ասէր. (234 / 14) Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս և զամենայն *ձայն* արուեստական (244 /12) *ի ձայն* բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին և ասէին. (250 / 12) Եւ ապա գուժէր *ձայն* աղետաւոր ի տունն Թորգոմայ (337 / 10) մոռացայ ուտել զհաց իմ *ի ձայնէ* հեծութեան իմոյ: (128 / 1) պաւղոսեան հաւանեալ *ձայնի* հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 /18) գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ *ձայնի* հնչմանն: (70 / 13) և եկեալ հնչիւն *ձայնի* ասէր. (72 / 18) յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճոռոդումն *ձայնի* ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 14) որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս ըստ սաղմոսին *ձայնի*, թէ՝ «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա (243 / 13) Եւ ի հնչիւն *ձայնից* վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 1) որ *ի ձայնից* որոտմանց փայլատակէ (246 / 10) և *ի* բազմութենէ *ձայնիցն* պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. (74 / 1) Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ *ձայնիւ* գերեալ լինէին յօտար աշխարհ (42 / 16) հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր *ձայնիւ*, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73 / 12) Զի սգալի *ձայնիւ* անդադար ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 10) Զի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց *ձայնիւ*, երրորդական բարբառով աղաղակեն՝ ասելով (243 / 6) *Զայնն* նորա … զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ (22 / 13) Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական *ձայնն* (214 / 11) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով *ձայնս* զմետասան խեղայեղ կաճառսն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 14) քանզի ընդ մեզ է *ձայնս* (278 / 17) *ձայնք* սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (67 / 11) «Զի՞նչ են *ձայնք* գոչմանցն այնոցիկ»: (147 / 19) Եւ յորժամ հատան *ձայնք* ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի (152 / 16) ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և *ձայնք* որոտմանցն: (246 / 13)

ՁԱՅՆԱԿԻՑ - 1

որոց *ձայնակիցք* և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն (123 / 12)

ՁԱՅՆԵԱԼ - 2

Եւ նորա *ձայնեալ* անդրէն ասէր. (71 / 10) Իսկ նորա սաստիկ *ձայնեալ* ասէ. (287 / 14)

ՁԱՅՆԵՄ - 1

զի աղու *ձայնէին* զնա վասն քաղցրութեան բարուցն: (8 / 13)

ՉԱՆՉՐԱՅԵԱԼ - 1

Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև *ձանձրացեալ* հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 10)

ՉԱՆՉՐԱՅՈՒՅԱՆԵՄ - 1

զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս, *ձանձրացուցանէին* և նեղէին զնոսա: (318 / 11)

ՉԳԵԱԼ - 1

որ *ձգեալ* զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7)

ՉԳԵԼ - 2

և ոչ ոք իշխեաց *ձգել* ի նա ձեռն: (118 / 12) այլ գայլոցն յափշտակեալ ի նմանէ արս, որ խօսին թիւրս՝ *ձգել* զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. (277 / 20)

ՉԳԵՄ - 8

և մի՛ *ձգեսցես* զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց (168 / 7) Ազդ լինէր ապա Շահվարազայն լուրս այս, եթէ զինչ խորհեցաւ թշնամին և կամ եթէ ուր *ձգեցան* աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 / 14) Զեռն որ *ձգեցաւ* ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեզ խոցոտմամբ: (228 / 8) միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր *ձգէ* և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 3) Գրիգոր շինէ զՇաւախաղացին բերդն, և յայն կողմն *ձգէ* զձեռն իւր իշխանութեանն. (340/18) Եւ *ձգէր* զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհն Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, և՛ մինչև ի դուռն Չորայ. (95 / 14) Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, ի Մարաց մինչև ցՍպարիովն, որ *ձգի* ցովկիանոս և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7) Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գադիրովն, որ *ձգին* ի Պարգամիդոս գետոյ մինչև ի Մատուսիա, որ է Իլիոն: (6/8)

ՉԳՈՂ - 1

Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ *ձգողացն* և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն: (279/8)

ՉԳՏԻՄ - 1

փոխանակ զի ոչ կացի ես յակաստանի, այլ *ձգտեցայ* յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 8)

ՉԵ ԵՐՈՐԴ - 1

«Գրեցաւ գիրս այս ...*ՉԵ երորդ* ամին Տաճկաց և ի հայ թուականիս ՃԽԸ յամսեանն հրոտից: (302 / 15)

ՉԵՌԱԳԻՐ - 1

Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդեր տեսիլն՝ առնելով *ձեռագիր* նշան (218 / 11)

ՉԵՌՆ - 168

ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14 / 3) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն, և մեզ պատուիրէր ասելով. (76 / 1) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ տացէ. (90 / 12) հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց և լսելի լինէր ամենեցուն ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 /11) Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին (135 /1) զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի (142 /20) և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 15) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեղէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 /19) բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդելք (195/8) ուստի և ընդ ձեռամբ նորա փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 / 8) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր ի պահեստի (219 / 6) զոր ի ձեռանէ տեառն էարբ զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325 / 10) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ (10 / 8) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ (14 /2) Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32 / 7) ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի ՄԱՍՔՈՒԹՍ Ի ՁԵՌԱՑ ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ ՄԱՍՔԹԱՑ (64 / 16) և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 / 16) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (150 / 22) քանզի գտին անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 15) Եւ ընկալեալ ի ձեռաց նորա և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա (161 / 2) զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 /12) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն, յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են և ջանա՛յ ապրել ի ձեռաց դոցա. (170 /11) փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 2) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) զոր ընդունելոց

ես յամենասուրբ *ձեռացն* Քրիստոսի: (25 / 8) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա *ձեռացն* հեղոյր յերկիր: (42 / 14) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման *ձեռացն* Մովսեսի ի հարկանելն զԱմաղէկ (170 / 1) գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի *ձեռին* ունելով. (51 / 8) որում և եդեալն է խաղալիկ ի *ձեռին* (168 / 1) զոր միշտ ի *ձեռին* ունէր եպիսկոպոսն (258 / 2) այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ *ձեռինն* զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել (53 / 15) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա, ուր եդաւ գլուխն յաւանին Ուռեկան՝ ի *ձեռն* սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի: (12/2) Կրկնակի ընդ *ձեռն* Ուռնայրի գերագոյն լուսաւորեցան: (14/10) Մի եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային, բայց եթէ տէր Յիսուս *ձեռն* կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 /4) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի *ձեռն* սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ, և հաւատովք աներկիւղ հաստատիմ, և սկսանիմ (18 / 11) որ ի *ձեռն* սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 14) Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց, և ոչ ի *ձեռն* ծառայական հրեշտակի, այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք …գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19/3) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ *ձեռն* արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին (32 / 21) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի *ձեռն* սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի *ձեռն* սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն (34 / 9) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն և *ձեռն* տուեալ ի Պարսից արքայն. (39 / 12) և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի *ձեռն* Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 5) որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի *ձեռն* հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ (49 / 11) Այլ և *ձեռն* ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդս մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 /12) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի *ձեռն* աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 /14) Իսկ իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր ի *ձեռն* թագաւորին … բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 7) և նոցա *ձեռն* եդեալ ի վերայ՝ առժամայն բժշկէին: (57 / 13) օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի *ձեռն* առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս Քրիստոս՝ զճշմարիտն Աստուած: (61 / 2) վանականաց ուխտաւորութեամբ աղաչէր զԱստուած ի *ձեռն* սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 7) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ զպարգևսն ի յԱստուծոյ ի *ձեռն* սրբոց վկայիցն: (63 /10) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի *ՁԵՌՆ* ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՑԱ ՋԾԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 / 3) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի *ձեռն* մեծիս

Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի …առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին:(69/1) խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 /8) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ քաջաբար առնէր զբրածն: (80/6) Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 16) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (98 / 1) մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն օրհնութեան քահանայիցն սրբոց (103 / 15) Զոմանս յինքեանս արկին և կամէին յեկեղեցիս ձեռն արկանել: (113 / 1) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց (113 / 15) և զդուռն տային ի ձեռն Վահանայ ումեմն (116 / 7) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին սուրբ: (117 / 13) զոր Վասակ Մանուկ ի ձեռն Անանէի եպիսկոպոսին արձակեաց: (117 / 15) և ոչ ոք իշխեաց ձգել ի նա ձեռն: (118 / 12) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի (123 / 10) զոր սկսաւ առնել ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 12) Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն ՝ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 /5) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զզալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 15) և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150/20) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ … երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15) և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 10) զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (187 / 1) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց (189 / 9) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց (194 / 5) ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և զանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 4) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն … հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 14) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր, զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207 /15) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք ի /գրքում՝ և/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 13) որով ի ձեռն սորա ի ներքս յարքայականին գտաք

յառագաստումն (209 / 8) գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի (210 /3) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից (210 / 12) Առնոյր ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև զարին Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին (215 / 12) Բայց ապա ըղձալի հռչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին … թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 9) Ձեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեզ խոցոտմամբ: (228 / 8) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 15) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ (232 /16) այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (233 / 1) զի նշան խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. (239/8) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏՍ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻՒ, ԵԻ ՆՈՅԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ՁԵՌՆ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ԼՍԵԼ (240 / 16) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (244 / 1) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244 / 6) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245/4) եկա՛յք դարձարո՛ւք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 / 8) ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ (248 / 4) առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել (255 / 3) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի սուրբ քառասներորդսն ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն բանակս, կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին (257 /12) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին (257 / 18) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 /4; 258 /5) նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 /17) Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել, մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) Եթէ, - ասաց մեծ իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն, - «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 15) և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ (262 / 12) Վասն զի խնդրէիք մարմնաւոր խաղաղութիւն ի ձէնջ, և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ և ի ձեռն դորա սրբական վարուց և նորահրաշ սքանչելեաց. (262 /15) յորոյ ձեռն գտաք բազումք զփրկութիւն

յաւիտենից (263 / 1) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և տուեալ ողջոյն՝ պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի *ձեռն* նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 5) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի *ձեռն* երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 / 4) բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի *ձեռն* անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 7) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի *ձեռն* տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8) շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի *ձեռն* հաւատաւորի միոյ (281/2) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի *ձեռն* անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 15) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի *ձեռն* Ներսեսի ամբարշտեցելոյ (298 / 18) և յիշելով զառաջնոց հարցն մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի *ձեռն* սրբասնեալ առն (300 / 3) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի *ձեռն* փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (301 / 1) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի *ձեռն* սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 3) Ըստ նմին օրինակի և ի *ձեռն* այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 8) որպէս հրամայեաց մեզ տէր ի /գրքում «և» է/ *ձեռն* մարգարէից և առաքելոց և վարդապետաց. նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա.(307 / 5) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի *ձեռն* անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս զանձն սիրել. (307 /8) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի *ձեռն* անարժանից մատնել: (309 / 8) յորոյ *ձեռն* ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 15) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի զերկիր, մատնի ի *ձեռն* Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 /14) զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն տէրն ամենակալ ի *ձեռն* նորա նորոգեաց (341 / 11) ի *ձեռն* հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341/15) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ *ձեռն* Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի (343 / 8) Սաստկանայ պատերազմն, ըմբռնի արքայորդին Ալանաց ի *ձեռս* Արտաշեսի: (13/9) և բազմութիւն պաշտօնէիցն առաջի և զննի դեսպակին՝ խաչ ի *ձեռս,* սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 / 14) սարկաւագապետացն խաչ ի *ձեռս,* և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի *ձեռս* զանազանութեան խունկս ծխել. (80 /3; 80 /4) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի *ձեռս* նոցա զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 /12) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի *ձեռս* որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ

թագաւորութեան իւրոյ: (130 /16) Եւ թողեալ ի ձեռս գումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. (131 /14) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 18) այլ զանկեալսն փոքր ի շատէ ի ձեռս, զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 10) շղթայք իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով:(147/11) քանզի բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն, և տալ ի ձեռս որդւոցն Իսմայելի: (149 / 11) և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն (153 / 17) սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 5) և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան (180 / 15) «Արարիչ իրաւանց և արդարութեան, մի՛ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 /11) զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 8) սակայն զբնական աստուածսն ձեր … ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ, և մատնել ի ձեռս դորա (251 / 14) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա (253 / 7) և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր ի ձեռս նորա: (257 / 1) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 11) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան …ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 17) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց (332 / 4) վասն այսորիկ ամենայն ձեռք լքցին. (44 / 1) որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. (152 / 14) մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 16) առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու, եթէ ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ի դա. (193 /5; 193 /5) եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7) այլ վաստակել ձեռօք և վայելել մարդաբար և երանելի լինել Աստուծոյ: (38 / 11) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա (253 / 7) տայր հրաման զաստանայակուր և զղիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (257 / 1) Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299/3; 299/3) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 / 7)

ՁԵՌՆԱԴՐԵԱԼ - 5

ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռովմ քաղաքէ (20 / 2) Քանզի

զինգետասան ամօք *ձեռնադրեալ* յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. (36 /19) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհն Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն, *ձեռնադրեալ* ի սրբոյն Յակոբայ (274 / 17) Եւ ի Բաբգենէ և ի Քուրդոյէ խնդրոյ *վինի ձեռնադրեալ* յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց: (321 / 14) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա՝ չընդունելով զՅոհաննու *ձեռնադրեալսն»:* (268 / 9)

ՁԵՌՆԱԴՐԵԼ - 1

Այսք ամենայն միաբանեալ՝ ապա կարեն *ձեռնադրել* զհայրապետն (272 / 10)

ՁԵՌՆԱԴՐԵՄ - 15

և զԶաքարիա *ձեռնադրեաց* եպիսկոպոս Մեծիրանց. (294 /5) և *ձեռնադրեաց* եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն անուն յանհաւանութեան Հայոց: (344 / 1) Քահանայ և սարկաւագ յորժամ *ձեռնադրեն,* Դ դրամ քահանային և Բ սարկաւագին տացեն: (90 / 10) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և արդար այր՝ զԱբրահամ, որ զուրացող ժողովն Քաղկեդոնի նախ եբարձ նզովիւք, և ապա *ձեռնադրեցաւ:* (269 / 4) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն *ձեռնադրեցաւ* սուրբն Գրիգոր (273 / 3) Վասն այսորիկ *ձեռնադրեցաւ* Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 5) որ *ձեռնադրեցաւ* յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) Եւ ածին զՅոհան ոմն սիւնական, *ձեռնադրեցին* և հնազանդեցան քաղկեդոնական կրօնիցն:(268/5) և *ձեռնադրեցին* զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 13) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ *ձեռնադրէ* (214/5) Ապա առեալ զնա կաթողիկոսին՝ *ձեռնադրէ* յեպիսկոպոսութիւն գաւառին Մեծ Կողմանց (235 / 4) և զսա կրկին *ձեռնադրէ:* (346 / 8) և *ձեռնադրէր* երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. (37 / 3) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն *ձեռնադրի* Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ (10 / 7) սա էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց և առանց կամաց կաթողիկոսին Գէորգայ գայ յԱղուանս և աստէն *ձեռնադրի* (346 / 8)

ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 14

Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ *ձեռնադրութեամբ* զամենեսեան բժշկէր (36 / 5) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ *ձեռնադրութեամբն* լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 2) Նոյնպէս և վասն *ձեռնադրութեան* կաթողիկոսացս Աղուանից այսպէս կանոնեցաք. (302 / 1) ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ *ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ* ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. (31 / 11) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ *ձեռնադրութիւն:* (261 / 17) ԵԻ ԴԱՌՆԱԼ ՍԻՒՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ *ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ* ԵԻ ՁԷԹ (271 /10) պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ *ձեռնադրութիւն* յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան (274 /4) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ

առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի:

(275 / 5) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 4) և ինքն Սամուէլ զանկատարն առնու ձեռնադրութիւն յիւրմէ եպիսկոպոսէն: (334 / 14) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ (335/6) առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 /6) սա առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ: (347/1) և մի՛ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302/9)

ՁԵՌՆԱՍՈՒՆ - 1

բայց զի զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 8)

ՁԵՌՆԱՐԿ - 3

առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 13) ՁԵՌՆԱՐԿ, ՋՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 2) միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 3)

ՁԵՌՆ ԱՐԿԱՆԵԼ - Տե՛ս ՁԵՌՆ

ՁԵՌՆ ԱՐԿԱՆԵՄ - Տե՛ս ՁԵՌՆ

ՁԵՌՆԱՐԿԵՄ - 2

զի մի՝ ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն խնդրեսցեն: (113/9) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 2)

ՁԵՌՆՏՈՒ - 2

միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս (141 / 7) Յայնժամ կալեալ օգնական զդշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց Մեծաց, որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. սակս այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 / 15)

ՁԵՌՆ ՏՈՒԵԱԼ - Տե՛ս ՁԵՌՆ

ՁԵՌՆՏՈՒ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՁԵՌՆՏՈՒ

ՁԵՌՆՏՈՒՈՒԹԻՒՆ - 1

Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 8)

ՁԵՐԲԱԿԱԼ - 5

սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. եհար սատակեաց զգունդն և ձերբակալ արար զորդին թագաւորին և անդէն ի տեղւոջն սատակեաց. (16 / 3) Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ և ձերբակալ արար զՋագիկ: (320 / 11) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան … և ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 16) այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ ձիս, և՛ ջորիս, և՛ կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 13) Որք իբրև

ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա (153 / 3)

ՁԵՐԲԱԿԱԼ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՁԵՐԲԱԿԱԼ

ՁԵՐԲԱԿԱԼ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ՁԵՐԲԱԿԱԼ

ՁԵՐ - 35

այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 1) զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ».(155 / 8) այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 10) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի շնորհս ձերոյ սրբութեանց (211 / 5) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ (256 / 2) Բայց արդ՝ այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8) Քանզի և զարբանեկէն ձերոյ ասացի ի կերտողէն հրաժարեալ, բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ խոստովանութիւն երանելի նախահարցն: (277/4) Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական աշխարհս հնազանդ ձերոյ տէրութեանդ. (295 / 15) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հարապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 4) «Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ, տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակել անձինդ, զի վայել է իսկ ձեզ»: (312 / 3) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով՝ (296 / 3) և ձերով քաղցրութեամբ վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 / 1) և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և հանուվքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 12) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (254 /17) ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք …և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299/15; 299 /18) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք (125 / 16) Թէպէտ և ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ, այլ իբրև ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ: (209 / 12) Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց (243 / 17) զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 3) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. (247 / 7) զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 2) և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 4) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ(254/ 5) տէր Քրիստոս ըստ

մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ …և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 / 7) որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (265 / 1) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 9) զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 / 3) Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ մի՛ բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7) անտի գնացեալ բնակեցան ի ձերում Արցախական գաւառս: (268 / 15) միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278/3) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295/9)

ՁԷ - 1

Եւ յետ ՁԷ ամի անցանելոյ ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 5)

ՁԷԹ - 3

ԵԻ ԴԱՌՆԱԼ ՍԻՆԵԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ՁԷԹ (271 / 10) և ինքն ոչ կարաց օրինել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 10; 328 / 10)

ՁԻ - 29

և ձի թամբեալ և սանձեալ կազմ պահեն. (54 / 6) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք (90 / 13) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի …յեկեղեցին տայցէ: (91 /8; 91 /8) հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (157 / 1) և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով, և զմիւս որդին ձի տարեալ սպան: (314/4) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16) և միայն ի ձի ապաստանքն փախուցեալ զերծան. (331 / 19) և հեծեալ ի ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. (54 /7; 54 /7) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 / 15) անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 19) և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր զահագին վիրագն: (30 / 6) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով … ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 / 5) Եւ յորժան չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ …սպիտակ ձիովք, կարմրազգեացն ընդելուզեալ կերպասուք.

(62 / 13) և Ասպանդիատայ ումեմն վայրագ սկայի *ձիով* այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 5) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա *ձիով* (250 / 6) զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և *ձիոց* անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 9) և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար *ձիոց* և արջառոց բազմութիւն (191 / 9) և զագիս *ձիոցն* կարմիր ներկուածով տայր յարմարել, և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և *ձիոցն* սպաս ունել: (62 /4; 62 /6) և զպուրս թագաւորական *ձիոցն* կազմեալ թագաւ (62 / 13) և ձիս սպիտակս կարմիր ներկուածով զագիսն կազմեալ, և զպուրս, և զագիսն թագաւորական *ձիոցն* թագիւ պերճացուցեալ (69 / 6) և բազմութիւն սմբակակոխ *ձիոցն,* յոյժ վարակոխ գործէր զճանապարհն: (73 / 9) և յարքունի ասպաստանէ *ձիս* սպիտակս ընտրեալս, որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 3) և *ձիս* սպիտակս կարմիր ներկուածով զագիսն կազմեալ, և զպուրս, և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ պերճացուցեալ (69 / 5) այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ *ձիս,* և՛ ջորիս, և՛ կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 /13) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ … և յիսուն և երկուս *ձիս* երագաքայլս (198 / 3) Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր *ձիք* ի տան իցեն, մին յովանակ (91 / 4)

ՁԻԱԽՈՐՈՎ - 1

Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ *ձիախորով* զոհիւք պաշտօն մատուցանէին (241 / 3)

ՁԻԱՐՁԱԿ - 2

Եւ յոգնայեղոց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս *ձիարձակ* արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 10) Եւ ընդ ծագել արեգականն *ձիարձակք* եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 7)

ՁԻԱՐՁԱԿ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ՁԻԱՐՁԱԿ

ՁԻԹԱՍՏԱՆԵԱՑ ԼԵԱՌՆ - 1

«Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ *ի Ձիթաստանեաց լեառնն* ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9)

ՁԻԹԵՆԵԱՑ ԼԵԱՌՆ - 3

և անտի մինչև *ի լեառն Ձիթենեաց,* ուստի վերացաւ Քրիստոս, ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 8) և *լեառն Ձիթենեաց* Երուսաղէմի յարևելից կուսէ լինի: (285 / 5) Պանդավանքն … յարևելից կողմանէ *ի Ձիթենեաց լերինն* կայ (285 / 10)

ՁԻԹԵՆԻ - 1

և որ շուրջ զնովաւն են դաշտք, գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ *ձիթենիք:* (9 / 8)

ՁԻԻՆԱԽԱՌՆ - 1

Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն *ձիւնախառն* անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3)

ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԻՒՆ - 1

Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս *ձկնորսութեան* մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 19)

ՁՄԵՌԱՅԻՆ - 1

Յայնժամ *ձմեռային* հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3)

ՁՄԵՌՆ - 2

Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և *ձմեռն* աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) Եւ յետ երկուց ամաց դժնդակ եղեալ կարի *ձմեռն.* (331 / 5)

ՁՄԵՌՆԱՀԱՆԳԻՍՏ - 2

Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ *ձմեռնահանգիստ* քաղաքին իւր առնէր (178 /15) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի *ձմեռնահանգիստ* քաղաքն Պերոզ Կաւատ. (190 / 3)

ՁՄԵՌՆԱՃԱՇԱԿ - 1

ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի *ձմեռնաճաշակ* դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13)

ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ - 3

ի միւս ամին լինէ *ձմեռնային* եղանակի հասարակաւորութիւն (190 / 9) և ոչ իշխեն երևել ի *ձմեռնային* ժամանակի: (246 / 15) յորժամ *ձմեռնայինն* յուզէին ցրտոցն բռնութիւնք, ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 12)

ՁՄԵՌՆԱՏԱՆՋ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք, հարաւաբնակ, *ձմեռնատանջ,* ամառնակէզ (24 / 13)

ՁՄԵՐԱՅԻՆ - 2

Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարտյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, քան զամենայն աւուրս *ձմերայնոյն:* (165 / 9) Անտի իջանէր յոստանն անդր, որ ցրտային *ձմերայնոյն* էր հանգիստ: (199 / 5)

ՁՄԵՐԱՆԻ - 1

զի յնքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ նորա և ընկալցին և պաշտեսցեն զնա հանդերձ զօրօքն իւրովք յաւուրս *ձմերանոյ:* (132 / 6)

ՁՄԵՐԵԼ - 1

Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և անտի դարձեալ՝ կամէր *ձմերել* ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4)

ՁՄԵՐՈՑ - 1

որ *ձմերոց* էր թագաւորացն Աղուանից: (114 / 5)

ՁՈՅԼ - 1

զորմէ տախտակ մի *ձոյլ* ոսկի՝ հաստահեղոյս բևեռեալ. և ի նմա գիր ասորի և հայ: (210 / 5)

ՁՈՐ - 6

վասն այնորիկ Վայոց *Ձոր* անուանեցաւ: (322 /7) և տէր Սուփան վախճանեցաւ ի Վայոց *Ձոր* ի նոյն ամի: (333 / 4) և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի *ձորն* Գեթսեմանի. (284 / 8) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս լերանց, զբլուրս և զխորս *ձորոց.* (156 /2) Ագռաւ *ձորոց* սլացին ի նա, Եւ գազանք վայրի սպասեսցեն նմա: (228 / 2) անցին ընդ *ձորս* լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի (159 / 14)

ՁՈՐԱԽԻՏ - 1

Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, *ձորաձիտ* ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 5)

ՁՈՐՈՅԳԵՏ - 1

այլ և աւազակապետաց *Ձորոյգետոյն* բովանդակ եղև իշխան (341 / 4)

ՁՈՒԼԱԾՈՅ - 1

Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական *ձուլածոյսն,* հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 6)

ՁՈՒԿՆ - 4

Եւ հրամայեցին նմա գիւղաստանեայս բնաբար ծառայութեան և գետս *ձկանց:* (175 / 13) Եւ ապա դիւրաւ լինէր որսորդացն գիւտ *ձկանց* (330 / 2) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան *ձկունս* մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 5) և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին, և զորսորդաց *ձկունս* յորովայն իւր ամայէր (329 / 18)

ՁԵՒ - 9

Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն *ձև* օրինակի նստուցանէր (129 / 18) Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրիերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի *ձև* իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 1) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի *ձև* էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 11) Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ *ձևոյ* գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10) նոյն *ձևով* և բազում դեղատուս կալեալ՝ հրամայեաց սպանանել. (54 / 16) Այս *ձևով* գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական (85 / 12) Եւ երևէր այր մի նոյն *ձևով* և ասէր ցիս. (120 /12) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և *ձևով* անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 16) և մնացեալքն զանգիտող *ձևով* գնացին յաշխարհն իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 10)

ՉԵԻԱՆԱՄ - 1

և զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ *ձևանայր* պատիճ (200 / 5)

ՉՕՆԵԱԼ - 4

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. *ձօնեալ* իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) զորս *ձօնեալ էին* Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 5) զորս *ձօնեալ էր* յանուն Ասպանդիատայ գարշելւոյն: (255 / 6)Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բազնօք և մեհենօք և ծառովքն *ձօնելովք* զարհուրեցուցանել ինչ զդա, և կամ ի ցաւս ծանրութեան ախտի ինչ արկանել, և կամ մահ իսկ հասուցանել դմա, հաւատամք ի ձեզ (252 / 13)

ՉՕՆԵԼ - 1

Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն *ձօնել* նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 13)

ՉՕՆԵԼՈՑ - 2

և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց և ի ծառոցն *ձօնելոց* շնորհեցին զմարդաշատութիւն աշխարհիս (251 / 1) հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից, *ձօնելոցն* յանուն դիցն սնոտեաց (250 / 8)

ՉՕՆԵՄ - 1

Իսկ որ *ձօնեն* զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն, որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից, կամեցաւ զի ի նուէր նշանին *ձօնեսցէ* ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219/14) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն, անարի, ոսկիաստեղծ անդրւոյն զոհարան *ձօնէր* (244/15)

ՉՕՆԻ

Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական *ձօնիւք* զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին (246 / 2)

/ ձ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

-

ՋՋԱԳԻԿ - 1

Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ և ձերբակալ արար *զՋագիկ:* (320 / 11)

ՋՁԱԽ - 2

և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 / 16) և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 16)

ՋՁԱՅՆ - 2

ձայն փողոյ քոյ իբրև զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 /12) այլ առհասարակ միաբանեցին և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. (114 / 12)

ՋՁԵՌՆ - 11

Իսկ երանելւոյն կալեալ զձեռանէ սարկաւագին և խոնարհեցուցեալ ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 5) Նոյնժամայն եղեալ արքային զձեռն ի գլուխ նորա գովեաց (174 / 1) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա (175 / 4) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, կամեցեալ զձեռն ի գործ արկանել սուսերաւն: (223 / 7) Գրիգոր շինէ զՇաւախաղացին բերդն, և յայն կողմն ձգէ զձեռն իւր իշխանութեանն. (340 / 18) Եւ համբարձեալ զձեռս իւր առ Աստուած՝ բարբառէր ասելով. (101 / 10) կապէին զձեռս նորա ի յետս (102 /1) վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 /18) Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս զանձուցն մթերեալս (153 / 8) «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 13) Խոնարհէր թագաւորն ծեր, անկանէր և պատէր զոտիւք և զձեռօք սրբոյն Գրիգորի, պատմէր զամենայն մոլորութիւն հեթանոսաց (19 / 9)

ՋՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգաղրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 2)

Ղ

ՂԱԶԱՐ - 1

առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ …Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ … տէր Ղազար, տէր Գրիգոր… (342/12)

ՂԱՄԵՔ - 3

Ղամէք եկեաց ամս ՃՁԸ և ծնաւ զՆոյ. (3 / 9) և էառ իւր Ղամէք երկուս կանայս (244 / 11) Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս (244 / 11)

ՂԱՔՆԱՐ - 1

որ ղաքնար ունէր պատիւ (213 / 1)

ՂԵԹ - 1

Եւ ի միւսում տարին եհար Բաբան զԻբրահիմ՝ զորդի *Ղեթայ:* (327 / 4)

ՂԵԿՔ - 1

Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ *Ղեկաց* արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4)

ՂԵՍԲՈՍ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, *Ղեսբոս,* Կիթերա (6 / 10)

ՂԻՈՆ - 8

Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ *ՂԻՈՆ* ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՅ (322 / 11) Ի ժամանակս Ապդանի դատաւորի առաւ *Ղիոն* այսպէս. (322 / 13) Եւ *Ղիոն* էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 / 16) և տռփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ աձէ զնա ի *Ղիոն* քաղաք. (322 / 19) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ *Ղիոնի* ամս ԺԵ ապականելով զամենայն երկիրն: (323 / 4) մեծ են աստուածքդ *Ղիոնի,* և վասն այնորիկ տկարացաւ զօրութիւնս մեր. խաղաղութիւն արասցուք յայսմհետէ և սէր դիցուք ընդ միմեանս, և զաստուածսդ *Ղիոնի* ընծայիւք պատուեսցուք: (323/5; 323 /7) «Այս են ընծայք աստուածոցդ *Ղիոնի»:* (323 / 11)

ՂԻՈՆԱՑԻՔ - 1

զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն եղև յափշտակեալ՝ գրեն թուղթ առ *Ղիոնացիսն* և առնուն պատասխանի խստագոյնս: (323 / 1)

ՂԻՈՒՐԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … *Ղիուրիա,* Ղիքնիտիս (6 / 1)

ՂԻՔՆԻՏԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … Ղիուրիա, *Ղիքնիտիս* (6 / 1)

ՂՈԿՐԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … *Ղոկրիս,* Բիովտիա (5 / 10)

ՂՈՎԱՂ - 1

յամսեանն *ջահր ռաբի ղովաղ* սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ անն (290 / 4)

ՂՈՎՏ - 1

Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն, ընդ *Ղովտայ* զերծանել ի հրակէզ անձրևաց (279 / 8)

ՂՈՒԿԱՍ - 2

որպէս *Ղուկաս* աւետարանիչն ասէ. (315 / 1) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ *Ղուկասուն,* Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 13)

ՂԵԻՈՆԴ - 1

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի …*Ղևոնդի՝* Մեծկողմանց եպիսկոպոսի: Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 10)

ՂԵԻՈՆ - 1

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն … և՛ զնոտի չար ժողովն Քաղկեդոնի, և՛ զիրէական տոմարն *Ղևոնի* (125 /5)

ՂԵԻՏ - 1

«Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն *Ղևտայ* (308 / 2)

ՂՕՂԵԱԼ - 4

Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ բնակէին՝ *դօղեալ* ի սպառնալեացն դժնդակ իշխանացն. (96 / 5) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին, և կայր *դօղեալ* թափեալ ոգի իւր յանկարծ երկիւղէն. (148 / 8) հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և յանտառախիտ տեղւոջ զառաջին քնովն *դօղեալ:* (180 / 6) *Ղօղեալ* հանգիցէ ընդ հովանեաւ դժնկի Եւ կորիւնք իժից մեղիցեն նմա. (228 / 12)

ՂՕՂԻՄ - 1

Իմաստունք նոցա յիմարեցան, քաջքն նոցա վատեցան, սպառնալիքն նոցա դադարեցին, նահատակք նոցա *դօղեցան,* բազմութիւն նոցա սակաւացան: (22 / 8)

/ ղ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ՋՂԱՋԱՐ - 1

կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և *զՂազար* տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 3)

ՋՂԱԿԻՇՆ - 2

Եւ ածեալ նստուցանէր *զդակիշն* իւր մերձ ի Խաղխաղն քաղաք: (99 / 11) երթան և հարկանեն *զդակիշն* ի դրանն Պարտաւայ (334 / 8)

ՋՂԱՄԷՔ - 1

Մաթուսաղա եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ *զՂամէք.* (3 / 9)

ՋՂԻՈՆ - 1

Եւ այս յետ չորեք հարիւր ԽԱ ամաց եղև, յետ առնլոյն *զՂհոն:* (324 / 7)

ՋՂՕՂԵԼ - 1

ակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և *զղօղելն* յերեսաց նորա. (143 / 11)

ճ

ճ - 2

Եւ յետ *ճ*ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) *ճ*աւելի վանք … կան անդ (286 / 8)

ՃԱԽՃԱԽՈՒՏ - 1

Եւ մտեալ բնակէին ի *ճախճախուտ* տեղիս և ի լօռաբոյս մօրսն (95 / 12)

ՃԱԽՐ - 2

եթէ զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, այլ *ճախր* առնոյր: (30 / 5) Եւ ինքն իւրով յօգնական գնդիւն ի հովիտս դաշտացն *ճախր* առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9)

ՃԱԽՐ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս ՃԱԽՐ

ՃԱԽՐ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս ՃԱԽՐ

ՃԱԽՐԱՍԼԱՑ - 1

Տեսանէաք և զերիվարս ածեալս. սիգաւորք, պերճասոսորդք ճեմողք, ճեպողք և ևս *ճախրասլացք* (200 / 10)

ՃԱԽՐԵԼ - 1

Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր *ճախրելով:* (241 / 10)

ՃԱԽՐԵՄ -2

Եւ թռչունք երկնից *ճախրեսցին* ի վերայ նորա. (228 / 1) Աստուածածանօթութեամբ և բարեկամութեամբ ի բաց ընկեցին զծանրատաղտուկ զլուծն հեթանոսաց, թօթափեցան, թեթևացան, թևակոխեցին, թռեան և յերկինս *ճախրեցին:* (19 / 2)

ՃԱԿԱՏ[1] - 2

Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն և զերեքթզեան *ճակատն* պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ (110 / 1) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և *ճակատուցն* (169 / 8)

ՃԱԿԱՏ[2] - 2

Յետ այսորիկ *ճակատ* առ *ճակատ* պատերազմ խմբեալ և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176/13; 176/13)

ՃԱԿԱՏ ԱՌ ՃԱԿԱՏ - Տե՛ս ՃԱԿԱՏ

ՃԱԿԱՏԵԱԼ - 3

զի թէպէտ և տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից, զի ի նմանութիւն լերանց *ճակատեալ* շուրջ զքաղաքաւն (138 / 14) և ահա *ճակատեալ է* յանդիման քաղաքիս առ եզերբ գետոյն. (148 / 2) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա *ճակատեալ* կային: (168 / 19)

ՃԱԿԱՏԻՄ - 2

և *մի՛ ճակատեսցիս* ընդ նոսա. (168 / 7) երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա *ճակատեցան* (174 / 10)

ՃԱՂ - 1

որ եհան *ճաղը* գլխոյն մարդկան և հօտիքս արար. (339 / 8)

ՃԱՃԱՆՉԱՒՈՐ - 1

Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և *ճաճանչաւոր* մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 8)

ՃԱՅԹԻՒՆ - 1

Տուր և առ գեղարդացն *ճայթիւն* որոտման ելանէր յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13)

ՃԱՆԱՉԵԼ - 6

զի մեծ վիհ ընդ մէջ կարել *ճանաչել* զԱբրահամ: (88 /7) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման *ճանաչել* զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 13) *ճանաչել* զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 / 11) զոր և թէ կարէր ոք *ճանաչել:* (140 / 2) իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ *ճանաչել* զիմաստութիւն և զխրատ. (158 / 9) որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր և ետ մեզ *ճանաչել* զամենաստեղծն Աստուած (259 / 18)

ՃԱՆԱՉԵՄ - 15

և առանց օրինաց զտէրն ի վեր *ծանեան* (18 / 8) Վասն զի դու *ծանեար* սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ, յամենայն անձնէ և յամենայն զօրութենէ. (27 / 16) Ի ստոյգ և ի բուն օրինակս պատմագրաց այսպէս *ծանեար* (170 / 16) «Հայր մեր *ծանեար* զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո (260 / 15) *ծանեար* զարարիչն մեր (262 /16) Ստուգաբանութեամբ այսպէս *ծանեար* ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին (338 / 13) «Որդեակք, դարձարո՛ւք առ տէր և *ծաներո՛ւք* զտէր Աստուած (242 / 13) Արդ՝ դուք *ծաներո՛ւք* և տեսէ՛ք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 /2) Արդ՝ *ծաներո՛ւք* զԱստուած կենդանի (265 / 11) Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար *ծաներո՛ւք* խորագոյնս քննելով. 278 /6) զի և սոքա *ծանիցեն* զքեզ, միայն ճշմարիտդ Աստուած»: (101 /15) Եւ ի միտ առեալ *ճանապէր* զմարդիկն: (52 / 9) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ, որ

Աւառանշան անուն *ճանապէր,* ի սահմանս Հայոց. (326 / 7) Այսպէս և սուրբ ծնունդն *ճանապի:* (124/9) որոց անուանք Դաւտն և Շապուհ *ճանապիւր* (327/5)

ՃԱՆԱՊԱՐՀ - 36

Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ *ճանապարհ* արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս (10 / 9) Եւ ուսեալ ի նոցանէ զփրկութեանն *ճանապարհ* ՝հաւատաց յԱստուած կենդանի (102 / 15) եկն ել ընդ ծով, *ճանապարհ* կազմեալ ընդ աշխարհին Եգերացւոց՝ գայ ընդ Հայս և անցանէ ընդ գետն Երասխ: (131 / 2) *Ճանապարհ* կալեալ ընդ աշխարհին Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2) դարձան անդրէն ընդ նոյն *ճանապարհ* աշխարհին իւրեանց. ոչ ինչ կասկածեալ յումեքէ: (142 / 5) զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա *ճանապարհ* ի դուռն թագուհւոյն (150 / 13) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր *ճանապարհ* փրկութեան մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) ելանէ իբրև աւուր միոյ *ճանապարհ* ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 13) ելանէր իշխանն ընդ *ճանապարհ* պարտիզայար ծաղկոցացն (222 / 9) Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ *ճանապարհ,* Եւ խիզախեցին ի վերայ քո որդիք ծառայիցդ: (227 /17) Այնպէս բազմապատիւ *ճանապարհ* ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239 / 18) մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք *ճանապարհաց* ՝յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 / 9) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի շէնս և յագարակս, ի տունս և յանցս *ճանապարհաց:* (156 / 4) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ երեսս դաշտաց և *ճանապարհաց* իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 6) Դիմեցին նոքա ի կիրճս *ճանապարհաց* երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) քանզի կրակաց և ջրոց զոհէին և *ճանապարհաց* աստուածոց ոմանց, երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 /13) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս *ճանապարհացն* (257 / 2) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև *ճանապարհաւ* հուպ անցանել առ նոքօք և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս (52 /5) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար *ճանապարհէ* իւրմէ և կեալ: (306 / 10) դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան *ճանապարհէն* և ուսուցանէ առաքինասէր վարս (47 /9) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար *ճանապարհէն* և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս: (46 / 8) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար *ճանապարհին* առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 /17) և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան *ճանապարհին,* հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ (47/5) և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան *ճանապարհին:* (50/8) Եւ ի կիրճս *ճանապարհին* երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր (98 / 21) ընկճեալ կայր իբրև զօձ ի *ճանապարհին* դարանակալ (167 /12) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի *ճանապարհին* ՝կէսն

ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի *ճանապարհին:* (195 /2) տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան *ճանապարհին* (200 / 2) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան *ճանապարհին* թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին (238 / 11) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս *ճանապարհին:* (239 /5) Եւ ոչ ժամանեալ գաղատոսն ի *ճանապարհին* վախճանէր: (317 / 9) յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ *ճանապարհն* խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 4) և յաջողէր յամենայն *ճանապարհս* և ի խորհուրդս իւր: (163/16) և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի *ճանապարհս* քո (189 /5) սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և գնալ ի *ճանապարհս* նորա. (201/12)

ՃԱՆԱՊԱՐՀ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ՃԱՆԱՊԱՐՀ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴ - 1

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց … և բազում *ճանապարհորդաց* բացօթէից: (217 / 3)

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԵԼ - 1

յանձն առնոյր վաղվաղակի *ճանապարհորդել* գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց: (238 / 9)

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԵՄ - 2

Անցանելով ընդ Հայաստան՝ *ճանապարհորդէ* հասանել ի սահմանս արևելից՝ ի գաւառն Ուտիական: (95 / 11) յանձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ *ճանապարհորդէր:* (237 / 4)

ՃԱՇ - 4

Եւ այլ աբեղայ ոմն հիւր եկեալ, և մեք *ճաշ* հրամայեցաք տալ. (76 / 5) Եւ գործեալ *ճաշ* մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 10) կոչէ որպէս ի սէր իմն ի *ճաշ,* և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի *ճաշի* անդ արեամբ իւրեանց: (172 /6; 172 /7)

ՃԱՇԱԿԵԼ - 3

Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ *ճաշակել* ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 14) Եւ լուացեալ զոտս *ճաշակել* փոքրագոյն ինչ (75 / 15) և ոչ կամեցան *ճաշակել* (162 / 8)

ՃԱՇԱԿԵԼԻՔ - 1

բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից *ճաշակելիս* զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 / 4)

ՃԱՇԱԿԵՄ - 3

Եւ նա հպարտացեալ ոչ ինչ *ճաշակեաց* (107 / 14) որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և *ճաշակեսցեն* կերակուր: (258 /18) և ոմանք *ոչ ճաշակեցին* մինչև ի գիւտ սրբոց նշխարացն: (69 / 17)

ՃԱՇԱԿՈՒՄՆ - 2

և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և *ճաշակմամբ* կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34 / 23) և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և արժանաւորս առնէր *ճաշակման* կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան որդւոյն Աստուծոյ: (47 / 6)

ՃԱՊԱՂԵՄ - 1

Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ *ճապաղէին* (100 / 9)

ՃԱՌ - 4

Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան *ճառ* զմարդոյ (277 / 13) *Ի ճառս* սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 20) Երկայնէր զխօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ *ճառս* իմաստնոց և ընդ առակս նոցա. (150/5) Եւ յուլին միտք իմ բազում *ճառօր* ածել օրինակս. (169 /19)

ՃԱՌԱԳԱՅԹ - 5

Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական ծառայից իւրոց ճրագ և ետ լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի *ճառագայթ:* (121 /14) Զի մեծասքանչ տէրութիւնն կործանեցաւ, Եւ հրաշալի պետութեանն շիջաւ *ճառագայթ:* (226 / 4) այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեաց *ճառագայթից:* (216 / 15) Եւ ապա եթէ զդուզնաքեայ *ճառագայթս* ածցես զմտօքդ, ընդ նմին և զայն գիտասջիր. (24 / 16) և ի տուընջեան թափ անցանեն *ճառագայթք* հաւատոց քոց: (25 / 3)

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱԱՐՁԱԿ - Տե՛ս ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՐՁԱԿ

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՐՁԱԿ - 2

նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով *ճառագայթաարձակ* շնորհօքն (243 / 3) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի *ճառագայթարձակ* նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 3)

ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՒՈՐ - 2

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք … *ճառագայթաւոր* սուսերօք, ոսկեկմբեայ վահանօք, թանձր և ստուար մկնդօք: (21 / 12) Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո *ճառագայթաւորք* իբրև զլարս արծաթոյ արեգական: (23 / 10)

ՃԱՌԱԳԱՅԹԵՄ - 1

և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ *ճառագայթէր* ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ (215 / 9)

ՃԱՌԵԼ - 2

զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք *ճառել* իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 / 16) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ *ճառել* նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. (242 / 12)

ՃԱՐԱԿ - 3

և սրոյ *ճարակ* զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 16) և զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ *ճարակ* առնէին (115 / 16) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ *ճարակ* առնէր: (178 / 14)

ՃԱՐԱԿ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՃԱՐԱԿ

ՃԱՐԱԿԻՄ - 1

որ իբրև զբոց *ճարակեաց* զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 15)

ՃԱՐԱԿՈՒՄՆ - 1

Առ որ սրահար *ճարակմամբ* ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 12)

ՃԱՐԱԿՈՂ - 1

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց ի լերինս և անդիորդաց ի փոսս *ճարակողաց* (217 / 2)

ՃԱՐՏԱՍԱՆ - 1

Յայնժամ *ճարտասան* ումն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 16)

ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾ - 1

Եւ կոչեալ առ ինքն ի *ճարտարագործ* հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 8)

ՃԱՐՏԱՐԱԽՕՍ - 1

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական *ճարտարախօս* առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 8)

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ - 2

Ահաւադիկ տեսանեմք այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն *ճարտարապետ* մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (244 / 1) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել *ճարտարապետս* և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 15)

ՃԱՐՏԱՐ /գ., ա./ - 6

Եւ իբրև կողոպտեցին զդիակունսն և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զզեղարդունս, և՛ զսուսերս ոսկիապատս, և՛ զվահանս, և՛ զհանդերձս պատուականս՝ Հռովմայեցւոց *ճարտարաց* ներկեալ և յօրինեալ, և բովանդակ զամենայն կուտեալս բաժանեցին յինքեանս. (169/6) զպատկերն իւր անդրիազործ *ճարտարաց* ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարձաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 16) թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն, նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց *ճարտարացն* Հռովմայեցւոց, որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 /16) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս *ճարտարս* հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 /15) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ *ճարտարքն* Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 /17) Նմանապէս *ճարտարօք* ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. (129 / 18)

ՃԱՐՏԱՐԵԱԼ - 1

զի և ոչ նիւթ ինչ *ճարտարեալ* իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ ինչ գովութեան քում ազնուականութեանդ: (27 / 13)

ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս *ճարտարութեամբ* նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման երազագիր գրչի: (224 / 19)

ՃԳՆԱՒՈՐ - 4

«Երէց մի Վեկերտու Յոբ անուն՝ *ճգնաւոր* և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի …ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 7) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն *ճգնաւոր* յԱղուանից եղեալ նախաշինող, և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝ Աղուան/ քահանայ ունի: (285 / 10) Պատմեցին նոքա, զոր ի Յոբայ *ճգնաւորէ* լուեալ էին: (75/3) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՅՈԲԱՅ *ՃԳՆԱՒՈՐԻ* ՀԱՒԱՏԱՅՈՒՅԱՆԵԼՆ ԶՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ ԳԱՒԱՌՆ ՊԱԶԿԱՆՅ (75 /5)

ՃԳՆԱՒՈՐԱԿԱՆ - 1

և զբանակս *ճգնաւորական* կրօնաւորացն այլայլեալ շփոթեաց. (299 / 7)

ՃԳՆԻՄ - 1

և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ *ճգնեցաւ:* (14 / 6)

ՃԵՂԱՆԱԿ - 1

Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և *ճեղանակս.* (198/8)

ՃԵՄԵԼ - 1

Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ *ճեմելով* գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 /6)

ՃԵՄՈՂ - 1

Տեսանէաք և զերիվարս ածեալս. սիգաւորք, պերճասոսորդք ճեմողք, ճեպողք և ևս ճախրասլացք, (200 / 10)

ՃԵՆՃԵՐ - 2

Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց (27 /19) Հալածեցան դևք աշխարհիդ, խափանեցան զոհք և ճենճերք (20 / 7)

ՃԵՊԵԼ - 1

Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն և կամ թէ յերկիւղէն հինին ճեպելոյ (65 / 5)

ՃԵՊԵՄ - 1

Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի նեղի եմք, ասէր: (121 / 1)

ՃԵՊԻՄ - 4

Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով (147 /15) Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին։(195/2) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 /6) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան (60 / 6)

ՃԵՊՈՂ - 1

Տեսանէաք և զերիվարս ածեալս. սիգաւորք, պերճասոսորդք ճեմողք, ճեպողք և ևս ճախրասլացք (200 / 10)

ՃԵՊՈՎ - 9

Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 /10; 177 /11) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 /3) ճեպով հասանէր յեկեղեցաւան եպիսկոպոսանոցն. (202 /14) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք…բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց, զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205 /6) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 /5) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 /15) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16)

ՃԵՐՄԱԿ - 1

Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի *ճերմակ* ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16)

ՃԺ ԵՒ ՄԻՆ - 1

և հայ թուականն *ՃԺ և մին* էր: (317 / 5)

ՃԻ - 2

Եւ անտի մինչև ցՀայ թիւն *ՃԻ*ամ լինէր: (112 / 5) ի նոյն կենարար փայտէն մասն առեալ եդ ի *ՃԻ*դահեկանի ոսկւոջ (344 / 6)

ՃԻՂԲ, ՃԻՐԲ - 2

Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ՝ սպասաւոր սրբոցն … և զմանուկ մի *ճիղբ* (39 / 14) Իսկ ի Հակու, ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Ցրւոյ և *ճիղբ*մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (56 / 16)

ՃԻՐԲ - Տե՛ս ՃԻՂԲ

ՃԻՂԲՔ - 2

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ՋԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԻ, ՋՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ *ՃՂԲԱՅ* (56 / 4) Եւ անտի գնացեալ անցանէին *յաշխարհն Ճղբաց*առ ստորոտով լերինն մեծի: (239 / 2)

ՃԽՋ ԵՐՈՐԴ - 1

Ի *ՃԽՋ երորդ* թուականութեան Հայոց եկն Մահմետն երկրորդ ի Հայս. և աճապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ մտանէ ի Չոր: (317 / 18)

ՃԽԸ - 1

«Գրեցաւ գիրս այս … ՋԵ երորդ ամին Տաճկաց և ի հայ թուականիս *ՃԽԸ*յամսեանն հրոտից: (302 / 16)

ՃՕ - 1

զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և *ՃՕ-իցն* ի Կոստանդնուպօլիս, և Մ-իցն յԵփեսոս (123 / 11)

ՃՕԳ - 1

և հայ թիւն *ՃՕԳ* էր: (319 / 1)

ՃՕԸ - 1

և էր թիւն Հայոց *ՃՕԸ:* (319 / 4)

ՃՕ ՀԱՋԱՐ - 1

Եւ յետ երկուց ամաց եհար Բաբան զՏաւուսին և հալածականս արար անձինս *իբրև ՃՕ հազար:* (327 / 3)

ՃԿ - 1

Եւ յետ երկուց ամաց ի թուականութեանն Հայոց *ՃԿ* եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս (319 / 9)

ՃԿԲ - 1

Յաբէթ եկեաց ամս *ՃԿԲ* և ծնաւ Ենովք. (3 / 8)

ՃԿԵ - 3

Մաղաղայէլ եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՅաբէթ … Ենովք եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՄաթուսաղա. Մաթուսաղա եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՂամէք. (3 /7; 3 /8; 3 /9)

ՃԿՈՅԹ - 2

և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ Ճկոյթէնհանել, և լուծանել զձախ Ճկոյթն: (53 / 16)

ՃՀ - 1

Կայինան եկեաց ամս ՃՀ և ծնաւ զՄաղաղայէլ. (3 / 7)

ՃՀԴ - 1

Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն մահ անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6)

ՃՀԵ - 1

Եւ եղև տարին սով խիստ, որ էր թիւ Հայոց ՃՀԵ: (320 / 9)

ՃՁ - 2

Յետ ՃՁամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 1) Եւ ի ՃՁ թուականին դարձեալ Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց (320 / 12)

ՃՁԸ - 1

Ղամէք եկեաց ամս ՃՁԸ և ծնաւ զՆոյ. (3 / 9)

ՃՂ - 1

Ենովս եկեաց ամս ՃՂ և ծնաւ զԿայինան. (3 / 6)

ՃՂԲԱՑ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ՃԻՂԲՔ

ՃՆՃՂՈՒԿ - 1

անկան յետս ի պարսպէն և խուճապեալք որպէս Ճնճղուկսընբռնեալս ի գործիս որսորդաց (152 / 7)

ՃՆՇՄԻԱՅՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք՝ Դաստակերայն, ՃնշմիայնՄամշեղուն (212 / 16)

ՃՇԳՐՏԱՊԷՍ - 2

և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից Ճշգրտապէսաղեղանդ (215 / 10) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան Ճշգրտապէսհրաշանայր (238 / 7)

ՃՇԳՐՏԵԱԼ - 2

որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց (206 / 4) և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ (255/11)

ՃՇԳՐՏԻ - 1

և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (203 / 1)

ՃՇԴԻԻ - 3

Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (167 / 1) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ Դաւթի Երանելւոյ իջուցի արտասուս, մի՛ բարկութեամբ խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 / 14) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն (209 / 13)

ՃՇՄԱՐԻՏ - 27

ԳԻՏՈՒԹԻԻՆ ԵՐԵՒՄԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՅՍ ԱՐԵՒԵԼԻՑՍ. ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՃՇՄԱՐԻՏ (9 / 13) Ած ի հաւատս և զելս արեգականն, որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 10) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 17) Սկսան դնել բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական բանից երանելւոյն. (38 /9) որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն և յայտնապէս իսկ բերել ի խոստովանութիւն՝ զՔրիստոս Աստուած ճշմարիտ գոլ: (48 / 7) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 /6; 49 /6) և ապա քաջալերեալ արքային ճշմարիտ հաւատով՝ ասէր. (80/13) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն (88 / 4) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա (88 / 8) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ (123 / 15) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց (228 /16) զի են իսկ դոքա անյոյսք ի ճշմարիտ կենացն Աստուծոյ (254 / 10) և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած և զսքանչահրաշ նորա զօրութիւնն, որում ամենայնին իսկ միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 /1) և եղէք ճշմարիտ երկրպագուք արարչին մերոյ Աստուծոյ: (265 /2) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և արդար այր՝ զԱբրահամ (269 /3) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, զայր սուրբ և ճշմարիտ (299 / 15) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 18) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. զընկալեալ

ի *ճշմարիտ* և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և հաստատուն ունել. (307 / 7) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա տան՝ անարատից և *ճշմարիտ* սուրբ քահանայից, և ոչ անարժան զինուորաց (309 / 5) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս *ճշմարիտ* հաւատոյ (321 / 11) զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն *ճշմարիտդ* Աստուած»: (101 / 15) Եւ ինքեանք իսկ զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս, դարձան ի հաւատս *ճշմարիտս:* (258 / 3) զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ քահանայք կալցեն *ճշմարիտք* և ուղղափառք (310 / 3) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ *ճշմարտէ* (123/15) Լաւաց, *ճշմարտից,* աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 6) այլ ստուգիւ քննել և *ճշմարտիւ* ի վերայ հասանել (204 / 10)

ՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍ - 1

Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս … յոյժ *ճշմարտախօս* իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 14)

ՃՇՄԱՐՏԱՊԷՍ - 2

Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և *ճշմարտապէս* ցուցանել զիսորհուրդ տեսլեանն: (120 / 16) Եւ նա արար հմուտ իրացն *ճշմարտապէս* յայսպէս ասացեալ. (267 / 6)

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 22

Ապա եթէ ոչ խոստովանեսցին *ճշմարտութեամբ*, և զոր այլքն ասեն *ճշմարտութեամբ* և ի յայտ գայ, որպէս ի կանոնսն է գրեալ, պատուհաս դիցեն և ի բաց հալածեսցեն ի շինէն. (92 / 15) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք, այլ ոչ *ճշմարտութեամբ»:* (148 /17) և հաստատեալ *ճշմարտութեամբ* զտեսիլ աբասուն՝ հոչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն շինող այնմ լինելով (207 /7) տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ ցուցակութեան խաչիս, աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք *ճշմարտութեամբ,* թէ սա է պարծանք պարծանաց. (208 / 18) «Արդ՝ հաւատամք *ճշմարտութեամբ,* եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 /9) և *ճշմարտութեամբ* գիտեմք, թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 /7) և անհատ լեր ի սիրոյն և համբերող լեր ի հաւատս *ճշմարտութեան*: (26 /10) Ծագեա՛ զլոյս *ճշմարտութեան* քո ի սիրտ անզգայ բարբարոսացս. (101 /14) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ *ճշմարտութեան* և գաւազանն Մովսեսի (159 / 12) և մերժեալ զմէզ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա զհաւատոյ *ճշմարտութեան* լոյս.: (243 / 3) Ոչ էր պարտ ծածկել *ճշմարտութեանն* և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 /7) գուցէ ընդ որս եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և

մուտ *ճշմարտութեանն* յաշխարհին արևելից: (21 /1) յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի *ճշմարտութեանն* (46 / 15) Ի հասանելն *ճշմարտութեանն* լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 /5) զի չէր պարտ ծածկել *ճշմարտութեանն:* (218/17) վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն, որոյ մեք եմք վկայք *ճշմարտութեանն:* (300 /4) իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի *ճշմարտութենէ* աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 / 12) և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի *ճշմարտութենէն* հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 9) և զոր ինչ *ճշմարտութիւն* ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր (220 / 8) Հալածեցան դևք աշխարհիդ … բարձրացաւ *ճշմարտութիւնն,* թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ (20 / 7) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք *ճշմարտութիւնն* (209 / 13)

ՃՈԽ - 2

տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և *ճոխք* քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 15) սակս զի *ճոխք* քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 15)

ՃՈԽԱՆԱԼ - 1

Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ *ճոխանալ:* (198 / 11)

ՃՈԽՈՒԹԻՒՆ - 2

ելանէր *ճոխութեամբ* յերեսաց նորա. (168 / 16) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան *ճոխութեամբ* եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 10)

ՃՈՂԻՄ - 1

այլ ծիւրէին սևացեալ, հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին յօղքն և *ճողէին* մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 20) և հերքն և մուրուքն *ճողին* յայս պատճառս: (311 / 17)

ՃՈՂՃԱՄ - 1

զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս *ճողճայր.* (199 / 9)

ՃՌ - 1

Եւ կազմեալ նաւս հարիւր՝ արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով *ՃՌ* և վտարեալ զնոսա ի ծով՝ կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2)

ՃՌՈՒՈՂՈՒՄՆ - 1

յորում բոլորատէգ լեզույն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ *ճռուտղումն* ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 14)

ՃՐԱԳ - 6

զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած *մրագ* լուցեալ էր և երևէր (78 /13) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական ծառայից իւրոց *մրագ* և ետ լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի ճառագայթ։(121 /13) *Մրագ* ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր (228 / 16) Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն *մրագի* մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 13) և բոց *մրագին* յերկուս բաժանեալ բուրէր ի վեր։ (78 / 13) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր, *մրագն* լուցեալ, և աբեղայն առընթեր կայր ի տեղւոջն։ (79 / 4)

/ ճ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՁՃԱԿԱՏ - 1

Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ *զճակատն* պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից (129 / 3)

ՁՃԱՆԱՊԱՐՀ - 6

և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց *զճանապարհ* (337 / 8) և բազմութիւն սմբակակոխ ձիոցն, յոյժ վարակոխ գործէր *զճանապարհն։* (73 / 9) Նոյնգունակ և առաւելագոյն ևս հիացուցանող պայծառութեամբ *զճանապարհն* յօրինեաց։ (83 / 19) և պահէր առաջի նորա *զճանապարհն։* (167 / 13) միայն *զճանապարհն* գնայր (340 /1) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ *զճանապարհս* նորա (167 / 8)

ՁՃԱՇԱԿ - 1

և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զյոլովիցն քաղցրացուցանէր *զճաշակս* (206 / 3)

ՁՃԱՌԱԳԱՅԹԱԻԷՏ - 1

եկն յաշխարհին Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին *զճառագայթաւէտ* զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով։ (183 / 16)

ՁՃԻՂԲ - 1

Եւ իբրև ոչ կարէին զամագիւտ լինել բռնութեամբ, մաղթէին *զճիղբ* մանուկն և ասէին. (40 / 3)

ՁՃԻՉ - 1

զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն (250 / 11)

ՁՃՆՃՂՈՒԿ - 1

Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ զարմանալի մեծ քան *զճնճղուկ* և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս։ (331 / 3)

ՁՃՇՄԱՐԻՏ - 2

հաճոյ թուեցաւ զալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման *զճշմարիտ* վարդապետութիւնն (125 / 19) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում

պաշտօնէիւք …օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս Քրիստոս՝ *զճշմարիտն* Աստուած: (61 / 3)

ԶՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍ - 1

Զճշմարտախօս դրուագս բայից սակաւ ինչ նուազ գտի զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18)

ԶՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 4

և չէ իսկ պարտ *զճշմարտութիւն* ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 / 8) կանուխ է մոլորութիւնս մեր, քան *զճշմարտութիւնն* նորա. (21 / 5) և զգեցեալ էր *զճշմարտութիւնն* Աստուծոյ ի ծածուկ: (214 / 17) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ *զճշմարտութիւնն* (304 / 8)

ՁՃՈՊԱՆ - 1

որ ձգեալ *զճոպան* արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7)

Մ

Մ - 2

ի սորա Ե երորդ ամին լցաւ *Մ*ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և ՃՁ-իցն ի Կոստանդնուպօլիս, և *Մ-իցն* յԵփեսոս (123 / 11)

ՄԱԳԱՂԱԹ - 1

բազում *մագաղաթի* ծախք լինէին: (26 / 14)

ՄԱԳԻԼ - 1

զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի *մագիլս* գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 15)

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ - 1

որ Յունացն էր *մագիստրոս* Դաւիթ կոչեցեալ անուն (341 / 13)

ՄԱԳՈԳ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. *Մագոգ,* և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. (4 / 7)

ՄԱԴԱ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. *Մադա,* և ի նմանէ Մարք. (4 / 7)

ՄԱԴԻԱՄ - 1

Եւ առաքէ զնա որպէս երբեմն զՄովսէս ի *Մադիամայ* (150 / 22)

ՄԱԴԻԱՄԱՑԻՔ - 1

նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ … Վահան ի Վարազ Յոհաննեան ի *Մադիամացւոցն* զարմից՝ յակոբիկ հաւատով (304 / 17)

ՄԱԴԻԱՄԱՑԻՈՑ ԶԱՐՄ - Տե՛ս ՄԱԴԻԱՄԱՑԻՔ

ՄԱՁ - 2

և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ …Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով *մազից* պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 2) ճողէին *մազք* հերացն և մօրուացն: (165 / 20)

ՄԱՁԱՊՈՒՐԾ - 1

Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն *մազապուրծ* զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 9)

ՄԱՁԴԵՁՆ - 1

որ կամեցաւ բառնալ զհաւատն Քրիստոսի և դենի *մազդեզնի* հնազանդել: (112 / 3)

ՄԱԹՈՒՍԱՂԱ - 2

Մաթուսաղա եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՂամէք. (3 / 9) Ի թագաւորութեանն Հերակլի և ջախջախ թագաւորութեանն Պարսից Յազկերտի …յեպիսկոպոսութեանն *Մաթուսաղայի…* գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 6)

ՄԱԽԱՅՈՐԴՈՐ - 1

անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի *մախայորդոր* տոհմակցացն. (231 / 14)

ՄԱԽԱՆՔ - 1

Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի *մախանս* նախաստեղծին (244 / 7)

ՄԱԽԱՑԵԱԼ - 1

ընդ որ *մախացեալ* ամիրի մոմնւոյն՝ տայ հրաման: (332 / 10)

ՄԱԿԱԳՐԵԼ - 1

զոր պատշաճ վարկաք *մակագրել* ի տառս տաղաչափութեան մերում: (106 / 7)

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻ - 1

զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի *Մակեդոնացւոյ* և նստուցեալ զմեծ լերամբն Կաւկասու (95 / 16)

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՔ - 2

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք …. Քետին, և ի նմանէ *Մակեդոնացիք:* (4 /9) քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս յարևմուտս *Մակեդոնացւոց* երկրին Եւրոպայ: (322 / 14)

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՈՑ ԵՐԿԻՐ - Տե՛ս ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՔ

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ - 2

որ է յարևելս *Մակեդոնի* (322 / 17) Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Թրակէ, *Մակեդոնիա* (5 / 10)

ՄԱՀ - 14

Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ *ի մահ:* (57 / 7) և դառն *մահ* ի վերայ դիցեն: (92 / 4) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց, կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել *մինչև ի մահ* (101 / 9) *ՄԱՀ* ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (221 / 2) այլ *մահ* խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 6) Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ *մահ* քո ցաւաբեր. (229 / 14) և կամ *մահ* իսկ հասուցանել դմա (252 / 14) և ոչ ցաւք ինչ հասանեն դմա և ոչ *մահ* (253 / 4) և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել *ի մահ* (256/12) Իսկ ի ՃՀԴ թուականութեանն Հայոց զամառն *մահ* անասնոց և ձմեռն աշխարհագիրն Հերթի, որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 6) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև *մահ* նորա. (321 / 16) Եւ յետ երկուց ամաց դժնդակ եղեալ կարի ձմեռն. կեղեալ հասոյց *մահ* անասնոց և հովուաց բազմաց: (331 / 5) յորոց բազումք կորեան զանմահն *մահ* թողլով զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 6) և ոչ բժշկեցաւ *մինչև ի մահ* նորա: (346 / 3)

ՄԱՀԱԴԻ - 2

Հարուն՝ *Մահադեայ* որդի, որ Մահդիւնն կոչէր, ամս ԻԵ: (292 / 5) *Մահադի,* որ կոչի Մահմատ, որդի Աբսլայի ամս Թ: (292 / 4)

ՄԱՀԱՆԱՄ - 1

և Արտաւազդ՝ սպարապետն Հայոց Մանդակունին *մահանայ:* (29 / 10)

ՄԱՀԱՊԱՐՏ - 3

մահապարտ ես դու և զօրականքդ քո ի միասին»: (104 / 7) և անդէն ի գուբ մի *մահապարտաց* ընկեցաւ պատուական նշխարքն և ծածկեցաւ ի տեղւոջն, որ կոչի Հոմէնք (11 / 3) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր *մահապարտին.* (224 / 5)

ՄԱՀԱՑԱՆ - 1

Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք *մահացան* թոչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 2)

ՄԱՀԱՑՈՒ - 1

և դեղ *մահացու* արբեալ ի դաւողաց վախճանի: (345 / 6)

ՄԱՀԴԻՒՆ - 1

Հարուն՝ Մահադեայ որդի, որ *Մահդիւնն* կոչէր, ամս ԻԵ: (292 / 5)

ՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒ - 2

էիր *մահկանացու,* և եղեր անմահ: (28 / 6) բազում *մահկանացուաց* կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 8)

ՄԱՀՄԱՏ - 10

Մահաղի, որ կոչի *Մահմատ,* որդի Աբսլայի ամս Թ: (292 /4) *Մահմատ՝* որդի Հարունայ, ամս Գ. (292 / 6) և Մայմուն ընդ հակառակս նմա ելեալ պատերազմաւ՝ մեռանի *Մահմատ.*(292/10) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան… Զարմիհր ի Վարազ Քուրդաքեան յազգէ թագաւորաց, *Մահմատ ի Շերոյեան* և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 14) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ …Զարմիհր ի Վարազ Քուրդակեան, և *Մահմատ ի Շերոյեան՝* Դղմանցն տեարցն որդիք. (305 / 3) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին *Մահմատայ* խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 / 12) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդուց իւրոց՝ *Մահմատայ* և Մայմունայ. և ըստ երիցութեանն ունել զիշխանութիւն *Մահմատայ* ի Բաղդատ և ի Խորասան. (292 /8; 292 /9) Հարուն՝ Ի և Բ երրորդ նստաւ *ի Մահմատայ* ամիրմոմնի (292 / 11) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն *Մահմատայ՝* Խաղթի որդւոյ (333 / 7)

ՄԱՀՄԵՏ - 25

Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի *Մահմետ* անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն (287 / 10) և մեծագոյն պատուով գդիւաշունչն այն *Մահմետ* ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 14) Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն *Մահմետ* ի Մեդին շահաստանի. (290/1) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն *զՄահմետ.*: (288 / 6) որ այժմ կոչի յիւր անուն *Մահմետայ* յամսեանն սաւիար: (290/3) Աբուբքր Աբուփխայ որդի աւագ էր ընկերացն, և այն ինն տարի *Մահմետայ* իշխանութեանն: (290 / 10) Մրուան՝ *Մահմետայ* որդի ամս Դ (291 / 10) և կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է. և Աբլ Աբաս Աբդլա, *Մահմետայ* որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, Աբդլ Մուտաղիբայ որդի, որ այժմ ազգաւ կոչի հեշամիկք. (291 / 15) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ *ՄԱՀՄԵՏԱՅ* Ի ՀԱՅՍ (317 / 11) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ՋՕԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵՒ ԵԹԷ *Ի ՄԱՀՄԵՏԷ* ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ ԵՂԵՒ ՍԿԻԶԲՆ (287/5) և լիալիճ աղեղն *ի Մահմետէ* գեղապարիւր մարդոյն: (287 /13) Իսկ զայս իմացեալ *Մահմետի* զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդ աւազեաց: /ճիշտը՝ ընդաւազեաց/ (288 / 10) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ *ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝* ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 / 2) Երկրորդ իշխան Տաճկաց զկնի *Մահմետի* նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած *Մահմետի* զվրէժն զայն. այլ ի հասանել *Մահմետի* յԱսորիս, դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 /12; 318 /12) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն *Մահմետի* և այնպէս ծածկեաց երկիր զչարն զայն: (318 /15) Ի ժամանակի խռովութեանն, որ

շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին *Մահմետի* ՝որդւոյ Աբլվահդի, որ կոչիւր Եմէմիկ, զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միակամութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 6) Ասէ առ նա *Մահմետն.* (288 / 1) Եւ *Մահմետն* հայթայթեալ զանձանօթն զիւր ազգ՝ ասէ. (288 / 7) զոր դիւապատիր *Մահմետն* առնել սկսաւ մարգարէութիւն: (288 / 17) Զայս իսկ կատարեաց *Մահմետն:* (289 / 7) Եւ *Մահմետն* առ ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ տոփանս. (289 /10) Ի ՃԽԶ երորդ թուականութեան Հայոց եկն *Մահմետն* երկրորդ ի Հայս. (317/18) Եւ դարձաւ *Մահմետն* ի Չորայ (318/3)

ՄԱՀ - 33

ԵԻ *ՄԱՀՆ* ԱՐՇԱԿԱՅ ԵԻ ՊԱՊԱՅ ԹԱԳԱԻՈՐԵԼՆ. (30 / 9) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ *մահն* ՝գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին, և յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 / 6) Եւ ոչ արժանի լեալ հաղորդութեան՝ յետին թոշակի քաւութեանն, զի արգելոյր սուրն, և՛ խեղդէր սովն, և՛ հեղձուցանէր *մահն:* (164 /9) ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ ՋՊԱՐՍԻԿՍ, ԵԻ *ՄԱՀՆ* ՅԱՋԿԵՐՏԻ ԵԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿԱՅՍԵՐՆ (177 / 4) ՈՂԲՔ Ի *ՄԱՀՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (225 / 7) Եւ զորօրինակ *մահն* և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն. (315 /16) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ և *մահն* տեառն Վասակայ Գաբռին: (333 / 7) Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան *մահու.* (15 /8) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն *մահու* զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս *մահու* անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 /6) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զխոսրով, ապա եթէ ոչ՝ *մահու* մեռանիցին: (147 /16) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց *մահու,* ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) Հոգի մոլորութեան շնչեաց ի նոսա, Եւ ի նանիր թաքուցին զորոգայթն *մահու:* (226 / 12) ի հասանել Մահմետի յԱսորիս, դժնդակ ախտ *մահու* զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 13) նշանք զարմանալիք լինէին ի ժամ *մահու* նորա: (319 /20) Իսկ կանացն քաղաքին հնար իմացեալ՝ բաժակ *մահու* արբուցանէին Ռուզացն (338 / 7) որ չարաչար *մահուամբ* վերացան ի կենցաղոյս: (45 /14) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար *մահուամբ* յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 /4) և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր *մահուամբ* կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104/18) Եւ եթէ ստամբակէ ոք, *մահուամբ* սատակի, և կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 6) չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և *մահուամբ* իսկ յանդիմանէր զնոսա, և տուն, և ազգն հատանէր: (252 / 5) ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ՋՋՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵԻ ՋՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ

ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ, ՅՈՐՈՒՄ ՉԱՐԱՉԱՐ *ՄԱՀՈՒԱՄԲ* ՍԱՏԱԿԵԼ (317 / 17) մեռաւ, զի *մահուամբն* մեռուսցէ զմահ. (124 / 16) սակայն օր *մահուան* մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) Յետ ամաց չորից *մահուան* մեծին Խոսրովու …թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (172 /18) զոր սակս *մահուան* ամուսնոյն իւրոյ էր զգեցեալ. (184 / 4) Եւ յետ *մահուան* նորա սկսաւ նուազել ազգն այն: (338/17) և զիւր հոգին փրկէ ի *մահուանէ* (47 / 10) Իսկ զկնի *մահուանն* սորա խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14 / 16) ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ *մահուանն* ընտանիքն տացեն: (90 / 14) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵԻ ՀՈՆԱՅ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ *ՄԱՀՈՒԱՆՆ.* (230 /20) «Եթէ ոչ միայն *մահուն* իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 / 12) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, սակայն *մահք* ոչ գործեցան. (165 / 18)

ՄԱՂԱՂԱՅԷԼ - 1

Մաղաղայէլ եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ զՅաբէթ. (3 / 7)

ՄԱՂԶՄԱՅ - 1

Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին և ոսկեղէն *մաղզմայս* բերել անոյշ գինւով (82 / 4)

ՄԱՂԹԱՆՔ - 1

մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր (325 / 12)

ՄԱՂԹԵԼ - 1

երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ *մաղթել* զԱստուած և ունկն դնել Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 14)

ՄԱՂԹԵՄ - 5

Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ *մաղթէ* օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334/17) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բռնութեամբ, *մաղթէին* զճիղոր մանուկն և ասէին. (40 / 3) և *մաղթէր* բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն և զերիցունս … ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 14) և *մաղթէր* հնարս գտանել և յայտնել նմա զիրացն հանգամանս: (218 / 8) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, *մաղթէր,* եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 / 10)

ՄԱՄԱՍ - 1

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, *Մամաս,* Մար (120 / 11)

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ - 4

ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի *Մամիկոնեան* տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 / 16) ՋՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՑՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՑ ԱՌ ՎԱՀԱՆ *ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ* ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ (285 / 8) Եւ աւանդէ նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և *ընդ Մամիկոնեանս* համապատուել: (111 / 6) Անդ

առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ *Մամիկոնենէ*՝ Վասակայ որդւոյ. (31 / 6)

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆՔ - 1

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ *ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՅՆ (88 / 14)

ՄԱՄՇԵՂՈՒՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք՝ Դաստակերայն, Ճնշմիայն, *Մամշեղուն* (212 / 16)

ՄԱՄՈՒՆ - 2

Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ *Մամուն* տաճիկ շահատակել ի Հոռոմս: (328 / 19) ԵՐԹՆ *ՄԱՄՈՒՆԱՅ* ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՑ Ի ՀՈՌՈՄՍ (328 / 16)

ՄԱՅՄՈՒՆ - 3

և *Մայմուն* ընդ հակառակս նմա ելեալ պատերազմաւ (292 / 9) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդւոց՝ Մահմատայ և *Մայմունայ.* (292 / 8) և Աբդլա, որ և *Մայմունն* կոչիւր, իշխեաց ամենայնի: (292 / 10)

ՄԱՅՐ - 13

և առաքինութիւն քաջալաւ բարեօք *մայր* է աստուածապաշտութեան: (104 / 10) Առաջինն *մայր* եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (274/18) հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և *մայրն* էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից (250 / 7) Զայս կնքեալ խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ դառնայր, և սպարապետն Աղուանից *մարքն* և եղբարքքն հանդերձ դառնայր յաշխարհն իւր: (179 / 12) որք զկոտորեալ *մարքքն* փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136 / 8) զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և *մարք* ի դստերաց (163 / 3) Զոր ընտրեալ յորովայնէ *մօր* իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ (32 / 12) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ գառինս և *մօր* առ մանուկն իւր: (152 / 14) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց, մանաւանդ ծաղկեալ ալեօք հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի և *մօր* իմոյ՝ Գորիդխտոյ (189 / 11) այլ *մօրն* աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց *մօրն:* (89 /2; 89 /3) և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի գոգ *մօրն* փողոտեն զորդի նորա սրով (314 / 4) և զորդի նորին ի *մօրն* գոգ զենին և զամենայն ստացուածս նորա յափշտակեցին: (326 / 13)

ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻ - 2

ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ *ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՅ* (266 /15) Այլ Հայք

համբաւէին զՅոհաննու *Մայրագոմեցւոյ,* եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 2)

ՄԱՅՐԱՍՏԱՆԻԿ - 1

Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխոմ անտառայար և ի *մայրաստանիկ* աշխարհին Արցախայ (98 / 19)

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ - 10

Եւ *մայրաքաղաք* ունի զմեծն Պարտաւ: (9 / 10) Յայսմ տեղւոջ եղև սկիզբն արևելեայցս եկեղեցեացս *մայրաքաղաքաց* և լուսաւորութեան տեղի: (10 / 17) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ *մայրաքաղաքաց* (129/10) կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ *մայրաքաղաքին* Պարտաւայ բերդին.(135/9) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի *մայրաքաղաքն* Պարտաւ (119/ 3) Եւ իսկոյն աճապարեալ ունէր զհոչակաւոր *մայրաքաղաքն* Պարտաւ: (232 / 1) և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի *մայրաքաղաքն* Պարտաւ (265 / 17) և զմեծ *մայրաքաղաքն* Մաքենացւոց այրեաց (327 / 1) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի *մայրաքաղաքն* Աղուանից Պարտաւ (338/3) և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի *մայրաքաղաքս* մեր՝ Պարտաւ (300 / 1)

ՄԱՅՐԻ - 3

փախստականս արկանէին յամուր տեղիս *մայրեացն* առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ (114 / 17) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր գետոյն յարիւն դառնայր. և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ *մայրիսն* դաշտաց: (115 / 7) Իսկ ի ժամու միում մինչդեռ կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր *մայրւոջն* առ ափն Կուր գետոյ, չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 3)

ՄԱՅՐՈԼՈՐՏ - 1

և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի *մայրոլորտ* հովտի պուրակի բնակէին (99 / 3)

ՄԱՆԱՍԷ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս, *Մանասէ* Կապաղակայ եպիսկոպոս … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 / 18)

ՄԱՆԱՒԱՆԴ - 17

Նա *մանաւանդ* եթէ իսկ ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին (27 / 14) *մանաւանդ* ի տեսանել զպնդաքարշ կորովաձիգսն, որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 / 2)

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին, *մանաւանդ* զարձակումն կալանաւորացն, հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 5) *Մանաւանդ* ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 7) Եւ *մանաւանդ* որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ (165 /9) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր, *մանաւանդ* զնշանին զամենազօր գալստենէն առաւել լինէր գոհացող.(182/16) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և նախահարց իմոց, *մանաւանդ* ծաղկեալ ալեօք հօր իմոյ Վարազ Գրիգորի և մօր իմոյ՝ Գորիդխտոյ (189 /11) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց և *մանաւանդ* գրաւելով ի համակամ եղբայրութիւնս. (191 / 5) *մանաւանդ* յորժամ զփորձ ևս առնոյր խոհական հանճարամտութեան նորա: (195/6) *մանաւանդ* զի երկբայելի մտօք խաբէութիւն զիրսն կարծեցաք: (209/12) *մանաւանդ* զի մերձեալ էր տէրունական տօն աստուածայայտնութեանն: (238 / 16) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, *մանաւանդ* առաւել ի բարեխնամ իշխանէն և յազնուական մեծամեծացն: (240 / 5) Յորաւ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, *մանաւանդ* թէ զփողս և զտաւիղս և զթմբուկս և զամենայն ձայն արուեստական (244 / 12) զի յայսմ հետէ միթ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, *մանաւանդ* զայս քրմապետունս յայսմ նուագի փորձէ հոգին սուրբ (258 / 13) *մանաւանդ* արիւնարբու ազգն Տաճկաց սկսաւ զօրանալ (280 / 10) Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ *մանաւանդ* ի թոյլ և յողդողդ խորհուրդս դիւրամոլար անմիտ մարդոց (298 / 11) նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի *մանաւանդն* սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 11)

ՄԱՆԱՒԱՆԴ ՋԻ - Տե՛ս ՄԱՆԱՒԱՆԴ

ՄԱՆԱՒԱՆԴ ԹԷ - Տե՛ս ՄԱՆԱՒԱՆԴ

ՄԱՆԳԱՂԱՋԵԻ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած, ժանգահոծ, *մանգաղաձև* (24 / 6)

ՄԱՆԳԼԻՍ - 1

մի՛ աղօթիւք երթալ ի խաչն, որ Մցխիթայի տեղեօքն համբաւի, մի՛ ի *Մանգլեաց* խաչն և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել (270 / 17)

ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ - 2

և Արտաւազդ՝ սպարապետն Հայոց *Մանդակունին* մահանայ: (29 / 9) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ *Մանդակունւոյ*՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 / 3)

ՄԱՆԿԱԳՈՅՆ - 3

Այլ ումեմն *մանկագոյն* պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս (52 / 5) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւագագոյնս աբեղայս, և զնոյն Գրիգորէս *մանկագոյն* ևս քան զնոսա և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն

գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 7) և զմի ոմն, որ *մանկագոյնն* էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ: (53 / 9)

ՄԱՆԿԱՀԱՍԱԿ - 1

և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, *մանկահասակ* արուի կամ իգի (136 / 6)

ՄԱՆԿԻԿ - 2

ԵԻ ՎԱՍՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՐԿՈՒՑ ԵՂԲԱՐՑ՝ *ՄԱՆԿԱՆՆ* ԵԻ ՄԻՐԴԱՋԱՏԱՑ (319 / 8) և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ *Մանկիկն* երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 12)

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ դու, տէր իմ, տէր, որ պահեցեր զիս ի *մանկութենէ* իմմէ և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր: (189 / 2) եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ տեղեակ ի *մանկութենէ* էի (282 / 6)

ՄԱՆՐ - 1

Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և *մանունս* ՝ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9/6)

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԱԲԱՐ - 1

ճեպով հասանէր յեկեղեցաւան եպիսկոպոսանոցն. և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց *մանրամասնաբար* զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 15)

ՄԱՆՐԵԱԼ - 1

զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս *մանրեալ* փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1)

ՄԱՆՐԵՄ - 2

սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ, և մատնել ի ձեռս դորա, որ ընդ ոտն արկեալ *մանրեսցէ:* (251 / 15) և զնշան Քրիստոսի ուր և տեսանէր, *մանրէր* իբրև զփոշի: (336 / 15)

ՄԱՆՈՒԿ - 38

զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք, որպէս Եղիսէոս ոչ *մանկան* ՝մեռելոյն լսելով, այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 2) և եղեալ զերկոսեան շիշսն ընդ ամենասուրբ նշխարսն *մանկանն* Գրիգորիսի և ինքեանք փախստեայ ի Հայս անկանէին: (39 / 5) Վասն զի Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր, և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան *մանկանն* սրբոյն Գրիգորիսի: (39 /8) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն *մանկանն* Գրիգորիսի: (40 / 9) և նոցա զհետ ելեալ *մանկանն* ՝կամէին ունել զնա ևս: (52 / 7) Եւ փախստեայ եղեալ *մանկանն* ՝անկանէր ի գետն մեծ Կուր: (52 / 8) Եւ *մանկանն* սկսեալ և

զգլուխն ընդ երկիր ածեալ՝ պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 12) ԶՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ *ՄԱՆԿԱՆՆ* ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՅ (56 / 4) Եւ դնէր անուն *մանկանն* Պանդալիոն (63 / 10) ԳԻՒՏ ՆՇԽԱՐԱՅ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ *ՄԱՆԿԱՆՆ* ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (64 / 14) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ *մանկանն* Գրիգորիսի (64/18) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և *մանկանց* (129 / 15) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում *մանկանց* սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. (284 / 17) որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել *մանկանց* եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն (298 / 7) Նմանեցար երից *մանկանցն* ի հուր հնոցին: (22 / 2) ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ *ՄԱՆԿԱՆՅՆ* ԴԻՒԹԱՅ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼՈՅ ԶՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆԻ ՆՈՅՈՒՆ (50 / 15) Իսկ զյոլովս ի *մանկանցն* յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր (51 / 3) Թանց գիտութեանց դպրացն ջոկք և ուխտի *մանկանցն* դասք մնային. (218 / 3) և ոչ խնայէին ի *մանկունս* նոցա (45 / 7) զի զչար *մանկունս* նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 12) Հաճեցան և ետուն *մանկունս* ընտիրս յուսումն. (117 /14) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր, մինչև զհասակածին և արգանդակիցս *մանկունս* պահանջմամբ թափէր: (178/16) և զարժանաժառանգ *մանկունս* եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար (294 / 9) և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ *մանկունսն* նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 12) չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ *մանուկ* մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն … այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս *մանուկ* յարանց նոյնպէս ահագին տեսլեամբ. (57 / 3) Եւ զի *մանուկ* չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտաղրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 6) և մինչ նա հաց ուտէր, և *մանուկ* մի գինի տայր բաժակաւ (76 / 6) և զգուէին ի գիրկս որպէս *մանուկ* ընդոծնի իւրեանց: (168 /1) «Եթէ անիծեալ լիցի Քանան *մանուկ* և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 /8) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ *մանուկ* անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 /3) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիրոջ դեռ ևս *մանուկ* գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (320 / 18) և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի *մանուկ* մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10) Իսկ զկնի մահուանն սորա խնդրեցաւ յԱղուանից *մանուկն* Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14/17) Քանզի զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն *մանուկն* Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. (37 /1) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բռնութեամբ, մաղթէին զճիղբ *մանուկն* և ասէին. (40 / 3) Իսկ ի Հակու, ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն

պարսկի, երէցն Յրւոյ և ճիրք *մանուկն,* որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (57 / 1) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ *մանուկն* իւր: (152 / 14)

ՄԱՆՈՒԿ - 1

Հաճեցան և ետուն մանկունս ընտիրս յուսումն. և զԲենիամին թարգման կոչեալ ի Սիւնեաց, զոր Վասակ *Մանուկ* ի ձեռն Անանէի եպիսկոպոսին արձակեաց: (117 / 15)

ՄԱՆՈՒՇԷ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Ուրբաթայր *Մանուշէից* երէց …և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 4)

ՄԱՇԵԱԼ - 1

զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից *մաշեալ էր* զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 14)

ՄԱՇԵՄ - 1

որ *մաշեաց* ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13)

ՄԱՇՏՈՑ - 9

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … *ի Մաշտոցէ՝* Խորխոռունեաց եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 12) Իսկ երանելւոյն *Մաշտոցի* ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 8) ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ ՍՐԲՈՑՆ *ՄԱՇՏՈՑԻ* ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97 / 11) Յետ սրբոյն *Մաշտոցի* սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն … գումարեալք ի մի վայր … փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) Եւ զջան քրտանցն *Մաշտոցի* բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին (98 / 7) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ *ՄԱՇՏՈՑԻ* ՍՐԲՈՑ (201 / 16) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն *Մաշտոցի* ի Գիս անուանեալ գիւղ (214 / 15) զոր սրբոյն *Մաշտոցի* իւր իսկ ձեռամբն եղեալ էր ի պահեստի (219 / 5) և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն *Մաշտոցի* նորին կամաւ եղեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14)

ՄԱՌԱԽԼԱՊԱՏ - 1

Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք *մառախլապատ* միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7)

ՄԱՌԱԽՈՒՂ - 2

մառախուղ խաւարային շանթիւք ընդ մէջ անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 / 15) յանկարծակի պատեաց մէգ և *մառախուղ* զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1)

ՄԱՍԱՄԲ - 2

նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ *մասամբ,* այլ բոլորովիմբ. (124 / 6) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի հոգւոյն սրբոյ բազում *մասամբք* և բազում օրինակօք կանխաւ դրոշմեցան: (127 / 7)

ՄԱՍՆ - 37

և որք *մասին* ցանկան ի սուրբ խաչէս, ընկալցին. (120 / 13) Յայնժամ հրամայէր, զոր ինչ դարձուցեալ էր յաւարէն, զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ *մասին* բաժանեսցեն: (191 / 14) ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ *մասին.* այլ այսուիկ յոյժ եղեն պարտեալք (272 / 6) և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ *մասին* ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 9) եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի՝ լինել անդ *մասին* ի նշխարացն Յովհաննու: (282 / 7) տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն *մասին:* (309 / 14) Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և Կիւղադէս, և *մասն* մի յԱսիայ, որ կոչի Յովանիա. (6 / 11) Զայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք, *մասն* ինչ և ի Վրաց, և մեծաւ ամբոխիւ տարածանին յերկիրն Հայոց: (13 / 5) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … հասեալ սմա *մասն* ինչ ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 16) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ *մասն* ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 14) զոր հարցեալ արքային, խոստովանեալ երեր առաջի նորա զխորեալ *մասն:* (82 / 8) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ *մասն* իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. և մեծագոյն ինչ *մասն* յԱմարաս հրամայէր թողուլ ի նշխարացն (82 /17; 82 /18) Տայ նմա *մասն* մի ի սրբոյն նշխարացն (85 /16) Առնոյր և ինքեան *մասն,* զոր միշտ ի բանակին շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 /2) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ *մասն* է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ տացէ. (90 / 12) Իսկ երրորդ *մասն* զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 14) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս …և *մասն* մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 /11) և է *մասն* մի յայն խաչէն և *մասն* մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 /14; 120 /14) ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ *մասն:* (121 / 17) և հասեալ ի *մասն* ինչ առ ստորոտով լերինն, որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց (137 / 8) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ *մասն* ինչ Ատրպատականու. (142 / 12) Եւ որ ի կենդուստ խաչէն Քրիստոսի *մասն* … հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182 / 5) և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց *մասն* մի: (198 / 15) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին *մասն* (207 / 2) գտաք զամենակեցոյց խաչին *մասն* և այլ բազում սրբութեանց (210 / 6) և առհասնեալ *մասն* ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եղեալ ի

փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220/13) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել *մասն* ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ *մասն* յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 /2) մի՛ լիցի լսել, գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի, և հրամայեսցի կտրել ընդ մէջ և կեղծաւորացն *մասն:* (279 /3) շնորհեալ Գագկայ *մասն* ի կենսատու խաչէն՝ զլոյսն տիեզերաց: (313 / 1) քակէին *մասն* ինչ ի պարսպէն (323 / 13) ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն *մասն* ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա *մասն,* զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328 /6; 328 /6) և ի նոյն կենարար փայտէն *մասն* առեալ եդ ի ՃԻ դահեկանի ոսկւոջ (344 /6) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն և այլ բազում սրբութեանց, զորոց գիրն ասաց, թէ Երուսաղէմեան են *մասունք* սրբութեանց տեառն: (210 / 7)

ՄԱՍՆԱԻՈՐԵԱԼ - 3

յորում ի տէրունեան խաչէն էր *մասնաւորեալ:* (95 / 11) Եւ էր գիրն այս, եթէ՝ «Երուսաղէմեան *մասնաւորեալ* նշխարք սրբոց են»: (207 / 3) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև, չորեքկուսի, յորում կայր խաչ մի արծաթեղէն՝ *մասնաւորեալ* ի տէրունական խաչէն: (255 / 15)

ՄԱՍՆԱԻՈՐԻՄ - 1

զի *մասնաւորեացին* ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205 / 9)

ՄԱՍՔՈՒԹՔ - 9

և անցոյց յայն կոյս զզօրսն *Մասքթաց:* (16 / 7) և երթեալ ի *Մասքթաց* աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին *Մասքթաց* համատոհմին Արշակունեաց: (38 /2; 38 /2) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին *Մասքթաց.* (39 / 9) որ ի *Մասքթաց* աշխարհին էր (56 / 13) ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի ՄԱՍՔՈՒԹՍ Ի ՁԵՌԱՑ ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ *ՄԱՍՔԹԱՑ* (64 /16) Սոքա որդիք գոլով Սանեսանայ արքային *Մասքթաց* (119 / 14) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի *Մասքութս* (10 / 10) ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի *ՄԱՍՔՈՒԹՍ* Ի ՁԵՌԱՑ ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ ՄԱՍՔԹԱՑ (64 / 15)

ՄԱՏԱԿ - 2

Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ *մատակ* ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և *մատակ* զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17; 31 / 1)

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ - 2

և մարդասէրն Աստուած՝ այս է *մատակարար* բարեաց, լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 8) այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան *մատակարար:* (207 / 12)

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵԱԼ - 1

զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և *մատակարարեալ* սրբութեանն Աստուծոյ: (207 / 15)

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵՄ - 2

Եւ յինն ժամ աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն *մատակարարեն:* (330 / 10) յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ *մատակարարէր* աղքատաց: (64 / 4)

ՄԱՏԱՆԵՄ - 1

Եւ զայս հրաման *մատանեցին* Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 12)

ՄԱՏԱՆԻ - 9

Եւ առեալ լուանային և օծանէին զնշխարս սրբոցն անոյշ իւղովք. և կնքէր Խոճկորիկն իւրով *մատանեաւ.* (60 / 5) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ և տայ վճիռ թագաւորութեան՝ կնքեալ վարազագիր *մատանեաւ* (110 / 5) առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին *մատանեաւ*: (293 / 14) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով *մատանեաւ* ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 /2) զոր ունէր նորին *մատանեաւն* կնքեալ և առաքեալ անդ երիցունս առնոյր առ իւր: (67 /4) և կնքեալ արքունի *մատանեաւն* հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81/19) Եւ կնքեցաւ կամօք մերովք և *մատանեօք* (302/16) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի *մատանին* եդաւ ի վերայ: (94 / 16) բացեալ զկնիք *մատանւոյն* ի սրբութեան տապանակացն. գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն (207/1)

ՄԱՏԵԱՆ - 3

և գտեալ անդ ոսկետիպ մի *մատեան* սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 / 9) զոր վերագոյն գրեցաք *ի մատենիս* (172 / 6) Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն *մատենից* և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ ցուցանեն զորպէսն: (12 / 12)

ՄԱՏԵՆԱԳԻՐ - 1

իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՛ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ *ի մատենագրաց:* (107 / 2)

ՄԱՏԹԷ - 4

զոր էր բերեալ երիցուն *Մատթէ* անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 /3) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս…*Մատթէ* Պարտաւայ երէց, Թոմա՝ թագաւորի դրան երէց …*Մատթէ* Դարահոճոյ երէց … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 /2; 90 /3) նիրհ անկանէր երիցուն *Մատթէի.* (70 / 9)

ՄԱՏԹԷՈՍ - 3

առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ … Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ … տէր *Մատթէոս,* տէր Սահակ, տէր Մովսէս

(342 / 11) Տէր *Մատթէոս* ՝ամ մի և կէս, յեպիսկոպոսութենէն Կապադակայ (345/9) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ *Մատթէոսին,* Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 13)

ՄԱՏՆ - 1

Եւ եկեալ դևն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. և առեալ զինն մարդոյն զմորթն *մատամբքն* հանդերձ տեսանէ: (54 / 4)

ՄԱՏՆԱՀԱՏ - 1

Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ քրմաց, և՛ *մատնահատաց,* և՛ դեղատուաց. (50 / 18)

ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ - 3

ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼՈՅ ՋՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ *ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ* ԵՒ ՎԱԽՃԱՆԻ ՆՈՑՈՒՆ (50 /16) Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդսն *մատնահատութեան* և դեղատուութեան (51/12) կատարէին զչար գործ *մատնահատութեան* յամուր մայրւոջն առ ափն Կուր գետոյ (52/3)

ՄԱՏՆԵԱԼ - 2

Եթէ զայլ ոք *մատնեալ* կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 / 4) և ի սուր սուսերի *մատնեալ* զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 5)

ՄԱՏՆԵԼ - 4

զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց՝ թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն՝ *մատնել* ի յաւիտենական կորուստն: (123 / 5) սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ, և *մատնել* ի ձեռս դորա (251 / 14) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից *մատնել:* (309 / 8) զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ *մատնելով* զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 8)

ՄԱՏՆԵՄ, ՄԱՏՆԻՄ -10

Բարկացուցաք զարարիչն գործովք մերովք, Եւ *մատնեաց* ի կորուստ զնախագահ տէրութիւնն: (227 / 4) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի *մատնեաց* աստուածահաս պատուհասն (337 / 6) Քանզի որ ըմբռնեսցին ի չար զաւակէն, ի պարտութիւն *մատնեսցին* (44 / 7) և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան *մատնեցան:* (126 / 11) Լուծան յօդք անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա, *մատնեցան* ի պարտութիւն (152 / 6) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ *մատնեցից* ի ձեռս դորա (253 / 7) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնոքիկ, զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս

սովոյն *մատնէին:* (156 / 15) *մի՛ մատներ* զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 / 11) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և *մատնի* քաղաքն ի բերան սրոյ (323 / 14) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի զերկիր, *մատնի* ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 / 14)

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ - 4

Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և *մատոյց* զանարիւն պատարագ: (10 / 16) և *մատոյց* նմա զպատարագսն. (161/1) Եւ իբրև կատարեաց զաղօթս, *մատոյց* և զայն, որ յաղագս նորահրաշ տօնին էին պատարագք (189 / 18) և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ *մատոյց* առաջի նորա: (321 / 9)

ՄԱՏՉԻ - 5

յորում է սեղան խորհրդոյ և պատարագ *մատչի* ի վերնայարկն Սիոնի (283 / 17) անդ սեղան է և պատարագ *մատչի:* (284 / 4) Եւ ներքոյ բեմին սուրբ այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ *մատչի:* (284 / 16) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ *մատչի,* և Յորդանան գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղեմէ յարևելից կուսէ, ուր փրկիչն մկրտեցաւ. յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ *մատչի.* (285 / 2; 285 / 4)

ՄԱՏՌՈՒԱԿ - 1

Ո՛չ օրինաւոր *մատռուակք* էին առաջի նոցա, և՛ ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: (160 / 10)

ՄԱՏՈՒՌՆ - 8

Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել *մատրան* և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի: (83 / 1) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն *մատրանն* (86 / 4) և անուանել *մատուռն* սուրբ Գրիգորիսի: (83 / 2) ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ *մատուռն* մի հողեղէն չորեքկուսի (97 / 1) Անդ կայր *մատուռն* մի փայտեղէն կազմեալ (205 / 4) ուր կայր *մատուռն* մի: (209 / 15) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ *Մատուռն* անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 9) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն *մատուռն,* յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. (284 / 16)

ՄԱՏՈՒՍԻԱ - 1

Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գաղիրովն, որ ձգին ի Պարգամիդոս գետոյ մինչև ի *Մատուսիա,* որ է Իլիոն: (6 / 8)

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼ - 11

Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս *մատուցանել* յանուն սրբոցն (70 / 7) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն *մատուցանել* քահանային (92 /16) նա այնուհետև և ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ *մատուցանել* ուխտադրութիւն: (95/9) կամ թէ

սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմռնչոց *մատուցանել* պաշտօն»: (104 /17) և *ի մատուցանել* զօժիտս և զընծայս թագաւորական ընկալեալ, յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138 / 2) պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս *մատուցանել* մեհենացն և ծառոց (253 /14) մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նադաբ և Աբիուդ զօտար հուր *մատուցանել* անհաւատապէս, զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. (278 /15) այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս *մատուցանել* առ Աստուած. (303 / 16) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս *մատուցանելոյ* նմա ձիովք (250 / 5) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած *մատուցանելով* վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 10) Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա *մատուցանելով* (247 / 12)

ՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ - 26

միայն թէ զանձինս ձեր *մատուսջիք* առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան մտօք, սիրով (243 / 4) և գոհութիւն անսպառ *մատուսջիք* ողորմածին Աստուծոյ (310 / 20) Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ *մատուսցէ,* և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 4) զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ *մատուսցէ* երկրպագութիւն: (222 / 2) և արդարադատին Քրիստոսի *մատուսցուք* բազմապատիկ փառս»: (314 / 11) և երկիր պագանեմք ծառոցն և *մատուցանեմք* զոհս և նուէրս, որպէս մինչև ցայժմ: (253 / 2) գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն *մատուցանեն* պաշտօն և զանարատն *մատուցանէ* պատարագ որպէս զարին Ահարոն: (214 / 7) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս *մատուցանէին* առ Աստուած (79 / 11) Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ *մատուցանէին* և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից (103 / 14) Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն *մատուցանէին* կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 4) Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք զոհս *մատուցանէին* առաջի այնր պատկերին (246 / 2) զոր *մատուցանէին* ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց (307 / 15) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և *մատուցանէիք* զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 4) քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց, և զոր դիւացն առաջի ծառոցն *մատուցանէիք:* (256 / 5) և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ *մատուցանէր* և ասէր. (84 / 13) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց …ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած *մատուցանէր* առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 /12) և ապստամբեալ քո յինէն քոյովք զօրականօքդ՝ պաշտօն *մատուցանէք* աստուածոց մերոց (104 /6) Ի բա՛ց թողէք այսուհետև

զպղծութեան պաշտամունսդ, մի՛ *մատուցանէք* երկրպագութիւն արարածոց (242 /15) և Ասպանդիատայ ումեմն վայրագ սկայի ձիովք այրեցելովք զոհ *մատուցանէք.* (246 /5) Արդ իբրև *մատուցաւ* հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ կայսերն, զուարճանայր, զուարթանայր (181 / 15) պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց և *ոչ մատուցէք.* փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) Բայց արդ առէք զոհս և նուէրս և *մատուցէք* առաջի ծառոցն և մեհենացն. ապա ապրիք ի ցաւոց և ի հարուածոց այտի: (253 / 16) Բայց արդ՝ այսուհետև *մատուցէք* զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս չարեաց անօրէնութեան ձերոյ (256 / 7) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՛ *մատուցին* առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107/8) և *մատուցին* զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 5)

ՄԱՏՈՒՑԱՆՈՂ - 1

զայն քահանայքն, անարատք *մատուցանողք* և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 / 16)

ՄԱՏՈՒՑԵԱԼ - 2

Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զխինձ *մատուցեալ* թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 /7) և երկրպագութիւն *մատուցեալ* և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 12)

ՄԱՐ - 1

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, *Մար ...* և մասն մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11)

ՄԱՐԱԽ - 1

Եւ յայնմ ամի էլ *մարախ* ի Խազրաց կուսէ ...և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3)

ՄԱՐԱՍՊԱՆ, ՄԱՐԱՍՊԱՆԴ - 1

«Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպե՞ս հրապուրեցայ ի կախարդացն, որք ըղձային ինձ ի Հնդիկս ի *Մարասպան /հավանաբար դ-ը տառը բաց է թողնված/* տեղւոջ ըմբռնել: (148 / 16) Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի, զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն՝ յապարանսն *Մարասպանդ* կոչեցելոյ: (148 / 13)

ՄԱՐԱՑ ԱՇԽԱՐՀ - Տե՛ս ՄԱՐՔ

ՄԱՐԳ - 1

զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն ... ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ, ի գեղեցիկ *մարգս* պերևետեալ յոլովէին աւուրս բարեկեցիկ յղփութեամբ: (221 / 14)

ՄԱՐԳԱՐԷ - 16

ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱԻՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ՋՕԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵՒ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ

ՍՈՒՏ *ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ* ԵՂԵՒ ՍԿԻԶԲՆ (287 / 5) և առանց առաջնորդի և *մարգարէի* ուրուք և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 / 9) Եւ փրկչական բանն անդանօր կատարիւր՝ յառնել սուտ *մարգարէի,* զոր դիւապատիր Մահմետն առնել սկսաւ մարգարէութիւն: (288 / 16) անզգայ էր հոգի *մարգարէին* (87 / 10) այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ *մարգարէին* արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից, որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից՝ ըստ բանի *մարգարէին,* որ ասէր, եթէ մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (127 / 19) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ *մարգարէին.* (156 / 11) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ *ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ* ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 / 3) Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց *մարգարէից* և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 8) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք նորա, որպէս հրամայեաց մեզ տէր ի /գրքում «և» է/ ձեռն *մարգարէից* և առաքելոց և վարդապետաց. (307 / 5) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ *մարգարէիցն* (287 / 10) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին *մարգարէիցն»:* (288 / 8) Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք, Ջորս կանխագոյն սպառնայր Եսայի *մարգարէն* (226 / 6) Եւ միւս *մարգարէն* ասէ. (243 / 14) Եւ առ նա երանելի *մարգարէն* առնէր զմարգարէութիւնն. (289 / 5) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան …*մարգարէք* յընթերցուածս … և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 1)

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆ - 4

ինքն իսկ ի խոր վիրապին *մարգարէական* ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 12) Եւ կատարէր բանն *մարգարէական* (165/7) զի յայսմ ևս յայտնի լիցի բան *մարգարէական* (166/5) և ապա ի ծայրս ծագաց հասին *ի մարգարէականն,* յառաքելականն, յաւետարանականն, որ է սկիզբն և ընձիւղումն: (23 / 15)

ՄԱՐԳԱՐԷԱՆԱՄ - 1

Եւ թերևս ի վերայ սորա *մարգարէանայր* երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43 / 16)

ՄԱՐԳԱՐԷԱՑԵԱԼ - 1

Ջորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք՝ յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ *մարգարէացեալ,* եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7)

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ - 4

առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց *մարգարէութեանն* և խոստմանցն Աբրահամու, եթէ ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ի դա. (193 / 5) «Եթէ դուք անսայք իմում *մարգարէութեանս* և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 / 17) զոր դիւապատիր

Մահմետն առնել սկսաւ *մարգարէութիւն:* (288 /17) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ *մարգարէութիւնս* այս ի վերայ Պարսից թագաւորին՝ ամենաչարին Պերոզի (44 / 18)

ՄԱՐԳԱՐԻՏ - 4

զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ … և լուսափայլ *մարգարիտք* ոչ սակաւք. (200 / 17) ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց, որով դժոխք գերեցան, և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս ծիրանիս ընդելուզեալ մեծագնի *մարգարտով.* (129 / 9) ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ *մարգարտով,* և սուսեր ոսկեստրեայն, ապարանջանս բազկացն և պսակ ցանկալի ի գլուխ նորա. ետուն նմա զանկապանս *մարգարտով* և գումարտակ նոյնգունակ՝ շուրջ զպարանոցաւն: (175 /8; 175 /9)

ՄԱՐԳԱՐՏԱԿԱՆ - 1

Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր *մարգարտական* զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 8)

ՄԱՐԳԱՐՏԱՀՈԾ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, *մարգարտահոծ,* գեղաշարեալ պատմուճանս (198 / 1)

ՄԱՐԳԱՐՏԱՉԵՒ - 1

զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս, զոսկեծայր քստից *մարգարտաձև* ի վայր կախեալ բոլորովիմբ: (199 / 11)

ՄԱՐԳԱՐՏԱՅԵՌ - 2

Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ ականց պատուականաց, կամ ոսկեման *մարգարտայեռ* հանդերձից, … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2) Եւ պարզևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և հանդերձ ոսկեմանեալս և զիւրոյ անձինն *մարգարտայեռն* պատենիւք սուսեր: (182 / 1)

ՄԱՐԳԱՐՏԱՇԱՐ - 1

Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ նորա, Եւ մաքրափայլ կեանք վարուց նորին: (228 / 20)

ՄԱՐԴ - 84

որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ *մարդ:* (25 /14) էիր *մարդ,* և եղեր հրեշտակ: (28 / 5) «Մերոյ աշխարհիս *մարդ* ես, զմեր կամս արա՛ (40 /3) Քրիստոնեայ *մարդ,* որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 15) Եւ ազատ *մարդ* ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) Իսկ ի վախճան յաւիտենիս Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև *մարդ* կատարեալ անյեղապէս (124 / 3) և եթէ սուրբ կոյսն ոչ

ծնաւ Աստուած, այլ՝ *մարդ* սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6) «Ով է *մարդ,* որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան (147 / 2) «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու *մարդ* յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ, և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի տուն իւր և յեցուցեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 12) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր *մարդ,* այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 /3) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն, այր առ այր և *մարդ* առ *մարդ* զարմացումն յոյժ յաճախէր: (206 /9; 206 /9) «Մի՛ մեղանչեր, որդեա՛կ, զի իբրև զքեզ *մարդ* եմ»: (288 /1) «Զի՞ *մարդ* ես, վասն է՞ր կաս ի քարանձաւդ»: (288/1) «Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է, քանզի երևեցաւ Աստուած *մարդ* ծննդեամբ»: (316 /1) Ահա նմանութիւն խոտոյ ասի *մարդ:* (333 /10) չար և դիւապաշտ *մարդիկ* ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35 /13) Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ *մարդիկ* աշխարհիս Աղուանից (43 / 3) անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն *մարդիկ* ի խոստումն ածել: (52 /16) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ տեսին և յոլովագոյն այլևս *մարդիկ,* զորս համբաւաւ գիտէին (53/1) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … և՛ ազատ *մարդիկ,* և՛ նահապետք Արցախայ … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 /4) Եւ արքայի առաջի ազատ *մարդիկ* պայմանեցին (93 / 10) Եւ որ տասնորդս տան ազատ *մարդիկ,* զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 /13) Զայս պայման արարին եպիսկոպոսունք, և՛ քահանայք, և՛ ազատ *մարդիկ* առաջի արքայի: (94 /9) «Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն *մարդիկ* մեղօք կապէր: (244 /6) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ *մարդիկ* և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 13) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր *մարդիկ* ունին (309 / 9) Եւ *մարդիկն* զարմացեալ ասէին. (34 /14) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ՋԻՆՋ ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ *ՄԱՐԴԿԱՆ* (9 /3) Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի *մարդկան* ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ, լուսաւորեաց և զՄեծ Հայս երանելեաւն Տրդատաւ: (14 /7) Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, *մարդկան* անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի, որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գետս կերպարանս *մարդկան,* գտաւ մարդ: (25/12; 25/14) Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես *մարդկան* (28/9) տէր է բարձրեալն թագաւորութեան *մարդկան* և ում կամի, տայ զայն: (130 / 6) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. և որ ինչ *մարդկան* է վայելուչ, և ամենապայծառ իրք

անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 / 18) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն, որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և զանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն *մարդկան* ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 4) զի սատանայի փորձանք և *մարդկան* խաբէութիւնք յայտ են (204 / 15) զոր ի նմին գործ դասահոյլ *մարդկան* բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 15) և խուսափել ջանայր ի *մարդկան* գովեստից՝ փախչել ի փառամոլ և ի սնապարծիկ ախտից: (215 /1) կաճառ ամբոխ *մարդկան* բազմանայր: (224 / 1) Արդ՝ ծաներուք զԱստուած կենդանի, որ տայն կեանս *մարդկան,* մեռուցանէ և կեցուցանէ: (265 / 12) Եւ հարցեալ հայրապետին զգիտնաւորսն իւր, եթէ զիա՞րդ է այն *մարդկան* գործ. (268 / 16) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ, որ ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն *մարդկան* յառաջել ի սպառ: (299 / 13) և մի՛ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական *մարդկան* զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. (307 / 11) և մի՛ ամենևին զինուոր *մարդկան* հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ, և ոչ զինուորաց և հեծելոց անարժան *մարդկան:* (310 / 10) որ իբրև զհուր լափեաց զամենայն գեղեցկութիւն և զփառս *մարդկան.* (324 /15) և *մարդկան* զօգտակարն մատակարարեն: (330/10) որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր *մարդկան:* (333 / 9) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ *մարդկան* է»: (337 /4) որ եհան ճաղք գլխոյն *մարդկան* և հօտիքս արար. (339 / 8) որ ոչ ի *մարդկանէ* առեր քաջալերութիւն (27/5) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս, որպէս և զայլս ի *մարդկանէ* մոլորամիտս: (254/12) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ *մարդկանէ.* ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 17) որսալ զպարզամիտս ի *մարդկանէ* (298 / 7) զոր տեսեալ բազմութեան *մարդկանն,* զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 12) Աստուածաստեղծ *մարդն* առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՄԼ և ծնաւ զՍէթ: (3 / 5) Եւս ի ներքս նոյնպէս առնել և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ *մարդն,* և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 17) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ *մարդն,* որ ի կանոնսն գրեալն է, ընդ օրհնութեամբ արասցեն: (94 / 8) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն *մարդոյ* (53 / 14) և ոտք են ոտից *մարդոյ* նման (54 /2) զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում *մարդոյ* տալ /դեղ/ և սպանանել. (54 / 18) Եւ գիտացեալ ի տեսլեանն, որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. և որ անդ, ասէ, երևելոց ումեք իցէ անդ *մարդոյ:* (72 / 20) Ազատ *մարդոյ* և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ տացէ. (90 / 12) «Իմաստութիւն կենաց *մարդոյ* ծնունդ է առաքինութեան. (104 / 9) և զոր ինչ ուտելի է *մարդոյ,* ի բերդն հաւաքեաց (108 / 13) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝

սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ *մարդոյ:* (121 /11) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք *ի մարդոյ* մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 /11) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն *մարդոյ* և անասնոյ … խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 17) և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն *մարդոյ* և անասնոյ (161 / 14) արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան *մարդոյ:* (200 / 9) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ *մարդոյ* դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1) Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի *մարդոյ.* (306 / 9) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին *մարդոյն,* ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 14) տկար գաւազանաւն առաջին *մարդոյն* յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 6) Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. և առեալ զինն *մարդոյն* զմորթն մատամբքն հանդերձ տեսանէ: (54 / 4) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. և մեռեալ *մարդոյն* եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 / 8) Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն *մարդոյն,* թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) և լիալիճ աղեղն ի Մահմետէ գեղապարիւր *մարդոյն:* (287 / 13) Եւ լուայ *ի* հաւատարիմ *մարդոց,* եթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 19) Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի թոյլ և յողդողդ խորհուրդս դիւրամոլար անմիտ *մարդոց* (298 / 12) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ *մարդոց* պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զզլուխս: (298 / 15) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել, և մէն երիս *մարդս* ունել և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել (53 / 14) Առ նոսա ասէ օրհնեալն Պօղոս. *«Մարդք* ապականեալք մեղօք, անպիտանք ի հաւատս, որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ» (289 / 17)

ՄԱՐԴԱԲԱՐ - 1

այլ վաստակել ձեռօք և վայելել *մարդաբար* և երանելի լինել Աստուծոյ: (38 / 11)

ՄԱՐԴԱԽՈՂԽՈՂԴ - 1

զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո, *մարդախողխողդ,* անհնարին, անբժշկելի բարկութեամբ անզաւակեցուցանել զքեզ յերկրէ (44 / 3)

ՄԱՐԴԱՀԱՃՈՅ - 2

Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և *մարդահաճոյ* ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. (288 / 5) լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս *մարդահաճոյս* ազգին թշուառացելոյ: (240 / 10)

ՄԱՐԴ ԱՌ ՄԱՐԴ - Տե՛ս ՄԱՐԴ

ՄԱՐԴԱՍԷՐ - 9

որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և *մարդասէր* աջն Աստուծոյ (128 / 5) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և *մարդասէր* ամենակալն Աստուած ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում (305 / 14) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, *մարդասէրն* Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 14) և *մարդասէրն* Աստուած ... լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 8) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ *մարդասէրն* Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) և որպէս եղևն ասացեալ, պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ *մարդասէրն* Աստուած: (70 / 17) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ *մարդասէրն* Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 10) զի հաշտեսցի ընդ մեզ *մարդասէրն* Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց:(310/14) Եւ *մարդասիրին* Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 1)

ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Այլ տէր Քրիստոս ըստ *մարդասիրութեանն* իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ (261 / 6)

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ - 1

Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, և՛ որ անօրէն և *մարդասպան* է, և՛ կամ զգէտս հարցանէ, զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 3)

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

քանզի երկոքեան *մարդասպանութեան* են աղանդք: (51 / 13)

ՄԱՐԴԻԿ - Տե՛ս ՄԱՐԴ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ - 3

Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին *մարդկային* անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 / 19) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն *մարդկային* (193 / 13) յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռռուղումն ձայնի ըստ *մարդկային* բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 14)

ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և *մարդկութեան* (343/4) զի յսկզբանն աշխարհագրութեան *մարդկութեանս* ... չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 4)

ՄԱՐԴԿՕՐԷՆ - 1

ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն *մարդկօրէնս* զիջանելով խօսէր. (127 / 12)

ՄԱՐԴՊԵՏԱԿԱՆ - 2

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ, ի Գրիգորէ՝ *Մարդպետական* եպիսկոպոսէ ...և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122/12) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ *Մարդպետական* եպիսկոպոսէ ...և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 14)

ՄԱՐԴՊԵՏԱԿԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - Տե՛ս ՄԱՐԴՊԵՏԱԿԱՆ

ՄԱՐԵՐԻ - 1

Ապա կամ եղև արքայի առնել ժողով յԱղուէնն բազմամբոխ ատեան յամսեանն *մարերի* (89 / 16)

ՄԱՐԶԱՐԱՆ - 2

Այսոցիկ այսպէս եղելոց, մեծավայելուչ փառօք յուղարկիւր ի համաշխարհական *մարզարանէն:* (195/15) Եւ այնպէս արքայաբար մտանէ ի կայսերական *մարզարանն:* (185 / 4)

ՄԱՐԶՊԱՆ - 4

որ էր *մարզպան* Աղուանից աշխարհիս (154 / 8) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ *մարզպանին* Չորայ (113 / 16) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի, որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ *մարզպանին* Պարսից (113 / 18) իսկ անիծեալ և չար պարսիկ *մարզպանքն* շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1)

ՄԱՐԹ - Տե՛ս ՄԱՐԹ Է

ՄԱՐԹԵՄ - 9

որով *մարթասցէ* ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն (48 / 6) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, թերևս դարձի հնար գտանել *մարթասցէ:* (242 / 4) «Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել զքաղաքս զզերեզման անձանց մերոց, թողցուք զկահ և զկարասի մեր, ելցուք գնասցուք, թերևս զերծնուլ *մարթասցուք».* (137 / 4) այլ իբրև *ոչ մարթացաք* դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ (209 /11) զիա՞րդ *մարթացից* թողուլ զիօտն իմ, զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող *մարթէ* լինել (260 / 8) և զայն ոչ *մարթէք* գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 6) «Զիարդ *մարթէք* և իմանայք և գիտէք առնել զայդ (250 / 14) և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան *մարթիցէ* (209 / 1)

ՄԱՐԹ Է - 3

և *մարթ էր* զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել (26 / 13) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս *մարթ էր* ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) զի *չէ մարթ* հօտի առանց հովուի լինել: (265 / 7)

ՄԱՐԻԱՄ - 2

Պարտաւայ վանք Խուրբ Աստուածածինն … այժմ ունի կին ոմն *Մարիամ* անուն Շամքորեցի, և զկէսն տաճիկ ունի: (285 /13) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա *Մարիամայ* (313 / 7)

ՄԱՐԿԻԱՆՈՍ - 2

և անօրէնն *Մարկիանոս* թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն (113 / 11) Ի թագաւորելն չարագլուխն *Մարկիանոսի* Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ, վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 11)

ՄԱՐԿՈՍ - 3

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և *Մարկոս* քահանայ իւրով եղբարբք (121 / 8) Նոյնպէս *Մարկոս* հայրապետն Երուսաղէմի …որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն (315 / 14) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ *Մարկոսի* աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. (272 / 12)

ՄԱՐՄԱՐԻՈՆ - 2

Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք *մարմարիոնովք,* քարեայ կամարակապօք. (284 / 14) որ են *մարմարիոնք.* (284 / 7)

ՄԱՐՄԻՆ - 40

«Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ *մարմին* զգեցեալ (87 / 8) Աղեկէզ տոչորմունք բորբոքեալ ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրասպան *մարմին* նորա: (228 / 7) Նիրհէր *ի մարմին,* այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 / 1) Եւ *մարմին* անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 18) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ *մարմին* բերաւ ի հող իւր: (340 / 2) որ յիւր *մարմինն* առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման (49 / 10) մեռեալ *մարմինն* ո՞չ ապաքէն անզգայ է (87 / 12) երկիր ոչ ընդունէր զնորա գարշելի *մարմինն:* (318 / 15) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ *մարմինն* Մահմետի (318 / 15) զորոյ *մարմինն* առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի փոխեցին ի Թանատաց վանս ի հանգիստ: (321 / 16) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել *ի մարմինս*: (34 / 18) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն *մարմինս* նորա իբրև զթունաւոր օձ (223 / 12) Նոքին իսկ դևքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց *մարմինսն.* (33 / 16) Եւ երանելեացն

լինէին *մարմինք* բացընկեցիկ: (33 / 10) և՛ քանցէին *մարմինք* սրբոյն առհասարակ, և ապա բառնային զգլուխ երանելւոյն սուսերաւ: (102 / 3) հալէին *մարմինք* նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 19) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել քան ի *մարմնի,* յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 4) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք *մարմնոյ,* ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. (23 / 2) և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու *մարմնոյ* և արեան տեառն: (34 / 23) և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և արժանաւորս առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ *մարմնոյ* և արեան որդւոյն Աստուծոյ: (47 / 6) «Հոգիք հրաժարեալք ի *մարմնոյ* զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. (86 / 15) Մինչդեռ զգեցեալ զսպառազինութիւն *մարմնոյ* ՝կան ի ծանրութեան (87 / 3) արդարև զգայուն են և առաւել իմաստագոյն հոգիք հրաժարելոցն ի *մարմնոյ:* (88 / 9) Զորմէ լսելով թէ վնասակար հոգւոյ և *մարմնոյ* եղեն անբժշկելի ցաւք: (123 /6) զարգացաւ ըստ *մարմնոյ* ամենակատարն (124 / 14) յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի սուրբ *մարմնոյ* պատուական անդամք. (299 /8) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և *մարմնոյ* ՝զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 7) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի *մարմնոյն,* յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 6) որ ասենդ ելեալ ի *մարմնոյն* (87 / 10) «Ելանել ի *մարմնոյս* և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ համարիմ». (87 / 19) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ *մարմնով* և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեացէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և *մարմնով* տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից վարդ առաքինութեան: (28 /16; 28 /17) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն և զմարմնանալն Աստուծոյ բանին, զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի առնել, զխաչելն և զմեռանելն և յերիր աւուր յառնել և նովին *մարմնով* ի յերկինս վերանալ (38 / 5) զի որ ոչ խոստովանի զտէր Յիսուս *մարմնով* եկեալ, նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 15) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք *մարմնով* ՝մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 14) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և *մարմնով* հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 5) Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և *մարմնով.* և ամենայն կենցաղով իւրով որոշեսցի յեկեղեցւոյ Աստուծոյ. (271 /2) կապեալ *մարմնով* և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք՝ (344 / 10) նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ զոլ հոգւոց և անմահացուցիչ *մարմնոց* (49 / 16) և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և *մարմնոց.* (307 / 18)

ՄԱՐՄՆԱԶԳԵԱՅ - 1

այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր *մարմնազգեաց,* այլ որդի. (124 / 7)

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ - 3

և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն *մարմնական* տանջանացն, ընդ նմին և զհոգւոյն լուսաւորութիւն: (34 / 10) նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց՝ հանել և արգելուլ կարող է յաղագս *մարմնական* խնամատուրութեանն: (194 / 4) վասն այնր սպանութեան ամենայն *մարմնական* ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9)

ՄԱՐՄՆԱՆԱԼ - 1

Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն ասաց. «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն *մարմնանալով* և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12)

ՄԱՐՄՆԱՑԵԱԼ - 4

և կատարէր զիրաման *մարմնացեալ* աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 5) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ ամէեղապէս, *մարմնացեալ* անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած *մարմնացեալ* ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին *մարմնացեալ* թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 /4; 124 /6; 124 /7)

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐ - 5

հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց *մարմնաւոր* տերանց (32 / 18) Վասն զի խնդրէիք *մարմնաւոր* խաղաղութիւն ի մէնջ (262 / 14) Իսկ եթէ զիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ *մարմնաւոր* աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է(310/6) և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և *մարմնաւորաց* զառաքելական հաւատն մեր (300 / 15) Եւ ժողովեցան առ իս հոգևորք և *մարմնաւորք* (303 / 7)

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐԱԿԱՆ - 1

այլ *մարմնաւորական* պատերազմունքն կարի յաճախէին: (126 / 17)

ՄԱՐՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 2

Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ *մարմնաւորութեան* որդւոյն Աստուծոյ (19 /11) եղև մարդ կատարեալ ամյեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի *մարմնաւորութիւն,* այլ եկաց մնաց որ էրն. (124 / 5)

ՄԱՐՄՆԱՔՆԱՐ - 1

յարակցաբար լեալ *մարմնաքնարն* Դաւթի երգոյն, յօրինէր նուագս երաժշտականս. (216 / 2)

ՄԱՐՏ - 13

Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն *մարտ* բարեօք վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 1) Ռազմ եդեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի *մարտ* պատերազմի ընդդէմ զնդին Հայոց: (114 / 8) և ոչ անցանէր մօտ առ նոքօք, և ոչ գրգռէր զնոսա ի *մարտ* պատերազմի. (131 / 1) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի *մարտ* պատերազմաց (249 / 8) խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, *մարտ* և մրցումն Յոնաց և Հայոց: (266 / 18) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ *մարտ* ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 14) յաջողեցաւ գործ *մարտի* պատերազմաց: (128 / 17) ոչ սակաւ էր թիւ անկելոցն ի *մարտի* հետևակացն (139 / 3) Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա, և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան նորա եբարձ ի նմանէն. այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր *մարտի* և պատերազմի. (150 / 19) և զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր *մարտի* (188 /19) և քաջամուխ կացին ի *մարտի* զամիսս ԺԳ: (334 / 9) Եկեալ մեծապանծ անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն *մարտից* ՝հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ տունն Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177 / 6) Որպէս սուրբ տիկնոջն Հռիփսիմէի՝ լինէր *մարտն,* և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4)

ՄԱՐՏԱԿԻՑ - 3

Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս *մարտակից* քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 / 10) և զթագաւորն Բասլաց *մարտակից* իւր ունելով, որ ձգեալ զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 6) որք են կարապետք և զօրք Նեռինն և լինելոց են երկրպագուք նմա և *մարտակիցք* նորա լինին: (289 / 17)

ՄԱՐՏԱՏԵՍԻԿ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ *մարտատեսիկ* հոլարանին: (241 / 9)

ՄԱՐՏԻՐՈՍ - 2

Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և *մարտիրոսին* Զաքարիայ …և պսակեցաւ ի Նիկոմիդիա քաղաքի: (37/10) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ *մարտիրոսս* ընկալեալ. (319 / 19)

ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԱՆ - 1

Իսկ երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ *մարտիրոսական* և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 /8)

ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆ - 3

անդ առնու վախճան *մարտիրոսութեան* ի Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10/4) Գրեցաւ անուն *մարտիրոսութեան* քոյ յոսկի տախտակսն (26/5) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ, ըստ *մարտիրոսութեանն* հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105/2)

ՄԱՐՏՆՋԵԼ - 1

Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ *մարտնչել,* նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. (151 / 18)

ՄԱՐՏՆՋԻՄ - 4

մարտի՛ր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչինն ընդ մեզ. (114 /13) մի՛ երկիցես յերեսաց նոցա, այլ *մարտի՛ր* և յաղթեա՛ (144 / 16) Հզօրապէս *մարտնչէին,* այրէին զամուրս արգելանոցաց նոցա (115 / 15) մարտի՛ր ընդ այնոսիկ, որ *մարտնչինն* ընդ մեզ. (114 / 13)

ՄԱՐՏՈՒՑԵԱԼ - 2

Սա և *մարտուցեալ* ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 /16) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ *մարտուցեալ* ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 6)

ՄԱՐՈՒԹ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ, ազգապետք՝ *Մարութ,* Տիրազդ … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 13)

ՄԱՐՔ - 11

Սահմանք Յաբեթի այս են … *ի Մարաց* մինչև ցԳադիրովն կողմն հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ, որ մեկնէ ընդ Մարս և ընդ Բաբելովն: (4 / 5) Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, *ի Մարաց* մինչև ցՍպարիովն, որ ձգի ցովկիանոս և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7) Եւ են սահմանք սոցա *ի Մարաց* ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գադիրովն … Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս … և գետն Դկղաթ, որ մեկնէ ի մէջ *Մարաց* և Բաբելովնի: (6/7, 6/12) Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն *Մարաց* գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 7) որ է ի սահմանս *Մարաց* աշխարհին: (132 / 3) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ հասանէր յաշխարհին *Մարաց* առ մեծ կայսրն: (184 / 2) Եկն Աբլ Աբաս *ի Մարաց* օգնականութեամբ և զօրօք Աբու Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին (291 / 13) Սահմանք Յաբեթի այս են … ի Մարաց մինչև ցԳադիրովն կողմն հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ, որ մեկնէ ընդ *Մարս* և ընդ Բաբելովն: (4 / 6) Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. Մադա, և ի նմանէ *Մարք.* (4 / 8) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն վարին, Սպանիացիք, Յոյնք, *Մարք,* Հայք, Աղուանք: (6 / 7)

ՄԱՔԱ - 3

յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ եկն ի *Մաքա* և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն (290 / 7) Եւ եթող ամիրայ ի *Մաքա* զՍէդ՝ Աբուսիդայ որդի, և դարձան նորա ընկերքն ի *Մաքա:* (290 / 8; 290 / 9)

ՄԱՔԱՌՈՒՄՆ- 1

Յայսմ *մաքառմանէ* և ի խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք և եղեն քաղկեդոնիկ: (274 / 13)

ՄԱՔԵՆԱՑԻՔ - 3

զմեծ մայրաքաղաքն *Մաքենացւոց* այրեաց (327 / 1) որ *Մաքենացւոցն* էր հայր. (272 / 5) որ *Մաքենացւոցն* սուրբ ուխտին էր առաջնորդ (314 / 1)

ՄԱՔԻ - 1

Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ նմանութեան բազմամբոխ հօտից *մաքեաց* առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13)

ՄԱՔՍԱՊԵՏ - 1

մի՛ զօշաքաղաց և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և *մաքսապետաց* մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13)

ՄԱՔՍԻՄՈՍ - 1

Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և *Մաքսիմոսի* ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17)

ՄԱՔՐԱԳՈՅՆ - 1

Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի *մաքրագոյն* յարկեղս: (122 / 2)

ՄԱՔՐԱՓԱՅԼ - 1

Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ նորա, Եւ *մաքրափայլ* կեանք վարուց նորին: (228 / 21)

ՄԱՔՐԵՄ - 1

Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ *մաքրեաց* զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5)

ՄԵԴԻՆ - 1

Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի *Մեդին* շահաստանի. (290 / 1)

ՄԵԼԻՔ - 1

Աբդլ *Մելիք* Ջահաբայ որդի սրով սատակիւր. (330 / 4)

ՄԵԾ - 262

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք *Մեծ* և Փոքր … Իբերիա, Սպանիա *Մեծ:* (5 /8; 6 /2) Եւ գետն *մեծ* Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 /5) Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն *մեծ,* մինչև որ անդն կային անկանել յերկիր: (11 / 11) Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ

կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ (14 / 7) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ (17 / 3) Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին (18 /1) այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 4) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 /6) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 5) լինի մեծ պատերազմ ի մէջ Պապայ և Մեհրուժանայ: (31 / 3) Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ. (31 / 6) և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 12) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցրի Աղուանից իշխանութեանն՝ շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 /13; 37 /14) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև զքաջն Վաչագան, որ էր ի մեծ ազգէն Արշակունեաց, չէ յայտ. (41 /12) Եւ ի հրամանէ Պերոզի՝ պարսից արքայի, շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն, որ այժմ կոչի Պարտաւ: (42 / 4) որ արասցէն և ուսուսցէն, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 /6) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր (49 / 18) Եւ փախստեայ եղեալ մանկանն՝ անկանէր ի գետն մեծ Կուր: (52 /8) Անտի զերծեալ անցանէր ընդ մեծ գետն և եկեալ փութապէս պատմէր արքային: (52 / 10) «Արի երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. և ապա սպիտակ մեծ խորանն ի վերայ նորա (63 / 1) բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 /12) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն հեռագոյն ի գեղջէն (67 / 6) զի մեծ սքանչելիս տեսանեմ ի տեղւոջն»: (76 / 4) Ահ մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. (82 / 14) զի մեծ վիհ ընդ մէջ կարել ճանաչել զԱբրահամ: (88 / 7) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն միթ պահեսցէ. (91 /17) Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխոմ անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 / 20) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 15) Քանզի մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն Ռոսմոսոքեան դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 9) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդախւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 /3) «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես, մեծագոյն խոստմանց հասանիցես»: (110 / 5) այլ կուտեաց զամենայն բազմութիւն զօրաց իւոց և

փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր (114 / 4) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն, որք փախստեայ անկանէին ի մեծ շահաստանն: (115 /9; 115 /10) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵԻ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱՒ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ ԶՈՐ ՅԵԼՍՆ ԻՐԵՐԱՆՑ ԱՒԵՐԵՑԻՆ (118 /15) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 /15) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 /8) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ (131 / 9) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 /18) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից, ի նոյն ինքն ի հրամանէ Խոսրովու թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 /10) Իբրև եհաս յերկիրս Աղուանից բօթն ահագին, կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 / 8) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 /13) զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 / 16) որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին (136 / 13) և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ քաղաքն Տփղիս: (137 / 18) Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 6) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զզետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 19) Յայնժամ կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139 /7) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 12) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց (139 / 18) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց, թէ միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս (141 / 7) այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով(142 /1) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհին Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 /15) Յայնժամ, իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 8) այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա, փախստական զնայ առաջի նորա, անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (144 / 3) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 3) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. (150 /1) յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 13) Գտին զնա բանակեալ ի նմին

գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի *մեծ* քաղաքն Պարտաւ (159 / 19) եղկելի են աչք նոցա, որք տեսին զվիհն զայն *մեծ:* (164 /10) ՍԱԿՍ *ՄԵԾ* ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՑՆ ՈՐ ԽՆԴՐԵՑԱԻ ՎՐԷԺ Ի ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (166 / 11) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն Մովսեսի ի հարկանելն զԱմաղէկ, կա՛մ *մեծ,* զոր Գեդէոնն կոտորեաց, կա՛մ սկայազօր քաջութիւն որդւոյն Յեսսեայ (170 / 1) զի *մեծ* արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ, և մեք ոչ նայեցաք: (170 / 3) անցանէ ի կողմանս Աղուանից, հասանէ յՈւտի գաւառ՝ մերձ ի քաղաքն *մեծ* Պարտաւ: (171 / 10) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն, մինչև առեալ զթագաւորն ելանէին *ի* Դաստակերտն *Մեծ:* (176 / 7) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն *մեծ* թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ունեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 /13) զի ի *մեծ* վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181/13) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ…ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և *մեծ* սիրով ողջոյն: (182 /10) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ հասանէր յաշխարհն Մարաց առ *մեծ* կայսրն: (184 / 2) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ *մեծ* բրդեցան. (184/10) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա ի ձայն *մեծ* ասելով. (184 / 15) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր *մեծ* իշխան արևելից Ջուանշիր. (193 / 17) այլ յամենայնի վեհ և *մեծ* գոլով: (201 / 3) որ *Մեծ* կողմանցն էր տեսուչ. (203 / 4) Եւ յաղագս նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով *մեծ* լինել (203 / 9) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն *Մեծ* Կողմանց (205 / 1) և *մեծ* ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205 / 16) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՑ ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՑ ԵԻ Ի *ՄԵԾ* ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՑՈՑՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 7) անյապաղ ժամանէին ի *մեծ* քաղաքն Պերոժ Կաւատ, վասն զի արևելեայցս *մեծ* իշխանն Ջուանշիր և Եպիսկոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 /2; 212 /3) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանակաւն անդրէն ի վերնակողմն գաւառն *Մեծ* Կուենից (212 / 8) Բայց ահա *մեծ* զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (214 / 9) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ *մեծ* և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 6) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի *Մեծ* Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանացն եկեղեցին: (218 / 6) Եւ ինքնին *մեծ* իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին և ակն յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 4) Քանզի յայնժամ իշխանն *մեծ* չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ (220 / 6) Բեկումն *մեծ,* որ եղև արևելից աշխարհիս, Եւ աղաղակ կործանման հնչեաց ընդ երկիր. (225 / 12) յայնժամ

տեարք տոհմից … նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ *մեծ* արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 25) ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով *մեծ* լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 / 8) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵՒ ՊԱՏԻՒ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ, ԵՒ ՎԱԽՃԱՆ ԴԱՒԹԻ՝ *ՄԵԾ* ԿՈՒԵՆԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ. (233 /9) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն *Մեծ* Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին *Մեծ* Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 8) Ապա առեալ զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն գաւառին *Մեծ* Կողմանց (235 /5) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի *ՄԵԾ* ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ *ՄԵԾ* ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 /17; 235 /17) և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ *մեծ* կաթողիկոսն Հայոց և առ բարեպաշտ իշխանն Այրարատեան գաւառին: (236 / 1) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին *մեծ* զօրավարին Հայոց ի Թորդանայ՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն (236 / 5) Եւ զայս ահա իբրև խորհեցան իշխանքն և նախարարքն, առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին *Մեծ* Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 5) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն *մեծ* Կուր. (238 /13) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք *մեծ* եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն հողմոցն (239 /10) Քանզի սատանայակուր ծառագոթի մոլորութեամբն աղճատեալ ազգն այն, ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն *մեծ* գոլ կարծէին: (240 / 19) Զայս և առաւել քան զսոյն խօսեցաւ *մեծ* քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 1) ԽՈՐՀՈՒՐԴ *ՄԵԾ* ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ (259 / 10) Մտանէ *մեծ* իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) Օրինակ բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց և *մեծ* թագաւորութիւնն Հռովմայեցւոց. (260 / 3) Եթէ, - ասաց *մեծ* իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն, - «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 /14) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ *ՄԵԾ* ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՉԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ԶՆԱ ՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 / 6) *Մեծ* և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 8) և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից *մեծ* հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13) զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջէ

յԻսրայելէ *Մեծ* Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 13) *մեծ* է այդ խորհուրդ ձեր (265 /7) Մեր կամ է և *մեծ* յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 / 9) ԴԱԻԹԱՅ՝ *ՄԵԾ* ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 / 14) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս *Մեծ* Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 4) վասն որոյ ժողով *մեծ* եղև ի Կեսարիա. (267 / 7) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր *մեծ* մարտ ընդ Մովսէս և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 / 14) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու, որ *մեծ* ի ծնունդս կանանց ի փրկչէն վկայեալ. (281 / 17) Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք՝ յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ *մեծ:* (287 / 8) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, *մեծ* իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 /18) և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ տարաբնակ արար նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն *Մեծ* Կողմանց հալածեաց (294 / 10) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս … Շերոյ՝ *մեծ* իշխանն Աղուանից հանդերձ իւր ազատօքն (294 /13) զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել *մեծ* իշխանութեամբ ձերով՝ ըստ արժանի իւրեանց գործոց (296 / 3) Եկեալ հասանէ *մեծ* հայրապետն Հայոց Եղիա ի *մեծ* քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ, և նստեալ ի *մեծ* եկեղեցւոջն՝ հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր. (296 18; 296/18; 297 /1) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս … Սահակ՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սահակ *Մեծ* Կուենից, եպիսկոպոս …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6) Եւ եղան պատուական նորա նշխարք ի *մեծ* եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 13) և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և *մեծ* արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 16) Եւ Ղիոն էր քաղաք *մեծ,* որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 /16) *մեծ* են աստուածքդ Ղիոնի (323 / 5) Այս եղև *մեծ* զօրութեամբ կենեղուտ խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 7) որ *մեծ* է քան զայլսն դահճապետաց աւագ (330 / 7) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ զարմանալի *մեծ* քան զձնճղուկ և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) զոր *մեծ* իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. (335 / 3) և եղև այն սուգ *մեծ* իւրայնոցն զարմից: (336 / 6) Ի նմին ժամու *մեծ* իշխանն Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) Յայնժամ վերափոխի *մեծ* հայրապետն Հայոց և իշխանն Սիւնեաց Աշոտ (337 / 2) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ *Մեծաց Հայոց* փրկութեան գտող, որ և մեզ արևելեայցս: (83 / 15) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն *Հայոց Մեծաց* մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 /8) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց *մեծաց* աշխարհիս, զգաւառապետս և զգիւղապետս …և ասէ

ցնոսա. (157 / 17) Յայնժամ կալեալ օգնական զդշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց *Մեծաց,* որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. սակս այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 / 14) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց *ՄԵծաց* Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263 / 5) զոր ածեալ բնակեցոյց յերկրին Հայոց *մեծաւ* պատուով: (7 / 14) և *մեծաւ* ամբոխիւ տարածանին յերկիրն Հայոց: (13 / 7) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու *մեծաւ*՝ վանէ զբռնացեալսն … և դառնայ ինքն *մեծաւ* աւարաւ և բազում գերեօք ի Հայս: (13/11; 13/12) յոր եկեալ սուրբքն *մեծաւ* զգուշութեամբ, անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 2) ինքն *մեծաւ* զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն (68 / 4) այլ *մեծաւ* փափագանօք տենչացեալ …երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 16) Եւ ինքն անցեալ *մեծաւ* զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 13) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք … *մեծաւ* փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր *մեծաւ* զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 19) և զայլն *մեծաւ* զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 19) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ *մեծաւ* զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի (86 / 3) Զոր լսելով, նոցա *մեծաւ* խնդութեամբ ընկալեալ, բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 / 9) Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ *մեծաւ* երկիւղիւ: (100 /1) Հրամայէր պահել զնա *մեծաւ* զգուշութեամբ: (100 / 15) և *մեծաւ* աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհն: (109 / 9) Եւ լցեալ Շապուհ *մեծաւ* ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16) Եւ արքայ *մեծաւ* զարմացմամբ հրամայեաց բառնալ զսանդն ի տեղւոջէն: (111 / 3) և շնորհեալ նմա արքայի՝ *մեծաւ* պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111 /5) *մեծաւ* տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. (112 / 14) Չու արարեալ Վարդանայ *մեծաւ* աւարաւն, անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 18) և *մեծաւ* նզովիւք նզովէին զանձինս իւրեանց (140 / 8) յայնժամ *մեծաւ* յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 /13) այլ հպարտութեամբ և *մեծաւ* սաստիւ առնէր զպատասխանիսն. (143 / 12) և *մեծաւ* փափագանօք գնացին ի տուն հայրենի: (149 / 19) որ *մեծաւ* ջանիւ կարաց գտանել ի պարզևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) Բայց *մեծաւ* երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) Եւ յարուցեալ յընթերաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն *մեծաւ* պատուով (162 / 12) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց *մեծաւ* երդմամբ գալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 9) եհաս ի դուռն թագաւորին *մեծաւ* շքով: (194 /17) և մտեալ *մեծաւ* զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 14) վասն որոյ օրհնութեամբ *մեծաւ* գոհանային զանպատում պարգևացն Աստուծոյ: (206 / 15) *մեծաւ* ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10) Եւ դուք

զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 16) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն (219 / 19) Եւ մինչդեռ հանգուցեալ էր մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ, արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ, որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ, զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք, այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 /3; 222 /6) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231/6) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 10) և մեծաւ ժողովով և ընծայական թղթովք ուղարկէր զնա յիւր գաւառն: (235 / 5) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ ելանէին նմա: (236 / 3) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զինդրուածս նորա. (236 / 9) Եւ զայս ահա իբրև խորհեցան իշխանքն և նախարարքն, առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց (238 / 5) ընկալեալ զնա մեծաւ ուրախութեամբ և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 / 1) մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 /4) Անտի դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ ի քաղաքն՝ լուսազգեստ մկրտութեամբն լինէին. (259 / 7) և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 7) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 4) Եւ չոգայ հասի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, և զերկրպագութիւն անդ կատարեալ՝ մեծաւ տրտմութեամբ դարձայ (282 / 4) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հռոմոց (330 / 21) ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ, որ և Հայոց և Վրաց ետ զնշանագիր ջանիւ մեծաւ: (342 / 15) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 / 14) փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) «Տուք զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ և կատարեցէք զինդրուածս եպիսկոպոսին (236 /18) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ (33 / 13) ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 / 1) և ի մեծի ահի եղեալ՝ հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 /14) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵՇԻ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՓԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. (103 /2) Յայնժամ չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 10) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին՝ ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին

արծաթ և ոսկի յոյժ (115 / 11) որ է յանդիման գեղջն *մեծի* կողմանն Կաղանկատուաց (137 / 8) Ազդ լինէր և *մեծի* կայսերն Հերակլիոսի: (137 / 19) որք էին կարգաւորեալք ի *մեծի* դրանն. (141 / 22) եւ յանդիման լեալ *մեծի* կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս գնդից գնդից *մեծի* դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146 /17) և արձակեաց զամենայն կալանաւորս *մեծի* բանտին (148 / 3) որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի *մեծի* դրանն (149 / 17) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ փրկութեան *մեծի* հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ *ՄԵԾԻ* ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (172 / 15) Եւ ի ծագել Արուսեկին *մեծի* առնոյր զարքունական զարդն իւր և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 4) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց յայնկոյս գետոյն *մեծի* Կուրայ: (186 /16) իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին *մեծի* (217 / 17) ՄԱՀ ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ *ՄԵԾԻ* ԻՇԽԱՆԻՆ (221 / 2) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ *մեծի* իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն (221 / 3) ի ժամանել բարձրութեան տօնին *մեծի* նաւակատեաց խաչին՝ համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 / 16) հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման *մեծի* զօրավարին (225 / 3) ՈՂՔՔ Ի ՄԱՀՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ *ՄԵԾԻ* ԻՇԽԱՆԻՆ (225 / 7) Յայնմ ժամանակի զօրավարի և *մեծի* իշխանին Հոնաց՝ Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց …դրօշուք և գնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք, իբրև թէ վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի՝ ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 3) Եւ անտի գնացեալ անցանէին յաշխարհին Ճաղբաց առ ստորոտով լերինն *մեծի:* (239 / 2) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս, յայն տեղի, ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս՝ թոռն *մեծի* Գրիգորի (239 / 15) Զորոյ զգալուստն լուեալ *մեծի* իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ. (240 / 1) նախ՝ նա այրեացի յայսմ *մեծի* աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց *մեծի* հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 3) և մատուցին զհրովարտակն *մեծի* իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 /6) «Վասն զի քաղաք *մեծի* արքային է»:(273/12) որոց անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր *մեծի* դատաստանին Աստուծոյ (289 / 18) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ *մեծի* ողորմութեանն իւրում (305 / 15) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի ոսկերչի *մեծի»:* (313 / 8) և տռփեալ ի դուստր առն միոյ *մեծի* պատրեալ աճէ զնա ի Ղիոն քաղաք. (322 / 19) որ և ի ժամանակս *մեծին* Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ *ՄԵԾԻՆ* ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. (31 / 12) Եւ այս լինէր նախախնամութեամբ *մեծին* Աստուծոյ յօրինակ նախամարգարէին Մովսեսի (32 / 5) Այնուհետեւ դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ *մեծին* Գրիգորի տանէին (34/5) որոյ ծունր եդեալ *մեծին* սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34/7) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ *մեծին* Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից (48 / 9) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և ի բարեբանութիւն *մեծին* Աստուծոյ. զոհանայր զմեծագոյն տուելոյն զպարգևս: (60 / 9) Եւ բարձեալ աշակերտաց նորինէ բերին յԱմարաս գիւղ և եդին առ եկեղեցւոյն, զոր հիմնարկեալ էր *մեծին* Գրիգորի: (65 / 3) զոր *մեծին* Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 / 11) Եւ ի գալ *մեծին* Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67/5) առեալ ի բարեխօսութիւն *մեծին* և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (69 / 1) *մեծին* Աստուծոյ է այն նշանն (96 / 17) Յետ ամաց չորից մահուան *մեծին* Խոսրովու, որ Պարսիցն էր արքայ, թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (172 / 18) զոր *մեծին* Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 8) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ *մեծին* Գրիգորի: (237 / 2) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն *մեծին* Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 9) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն *մեծիս* Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից *մեծն* տեսեր (25 / 6) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ *մեծն* Գրիգորիոս՝ ասէ ցնա. (35 / 1) և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր *մեծն* այն Թագուհի: (102 / 5) որպէս *մեծն* Դաւիթ ասէ. (194 / 10) Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ սիւնն եկեղեցւոյ՝ *մեծն* հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 /17) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն, որպէս *մեծն* Պետրոս (214 / 6) Եւ ծախս *մեծս* արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 4)

ՄԵԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Ապա Հայք վասն *մեծաբանութեանն* Յունաց … խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս: (275 / 2)

ՄԵԾԱԲԱՐԲԱՌ - 1

Եւ քարոզն *մեծաբարբառ* աղաղակէր յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ և ասէր. (147 / 2)

ՄԵԾԱԳԱՀ - 1

Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն *մեծագահ* Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 7)

ՄԵԾԱԳՆԻ - 2

և *մեծագնի* իւղովք անուշիւք օծանել հրամայէր զնշխարս սրբոցն: (85 / 13) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս ծիրանիս ընդելուզեալ *մեծագնի* մարգարտով. (129 / 9)

ՄԵԾԱԳՈՅՆ - 19

Ի սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց ի նուաղել *մեծագոյն* ազգին Յաբեթականի: (7 / 15) յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ *մեծագոյն* պատուհաս կրեսցեն: (50 / 5) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև *մեծագոյն* իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին:(51/11) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր *մեծագոյն* խորանն հրամայեաց ի շինակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի *մեծագոյն* սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1) վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի *մեծագոյն* հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել (65 / 10) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուտղն *մեծագոյն* պարգևին: (68 /2) Եւ այնպէս թագաւորն *մեծագոյն* բերկրանօք ողջունեալ սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն, ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն (68 / 3) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ *մեծագոյն* ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն Աստուած (69 / 11) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս *մեծագոյն* հնչէր երկիրն. (74 / 1) քանզի և *մեծագոյն* աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 9) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ *մեծագոյն* խաչ տուք հարկանել ի տեղիդ և այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ ծխել (76 / 3) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն ի *մեծագոյն* հոգս. (80 / 13) և *մեծագոյն* ինչ մասն յԱմարաս հրամայէր թողուլ ի նշխարացն (82 / 18) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ և դարձեալ *մեծագոյն* ունել ի մէնջ շքեղաշուք մեծարանս: (107 / 4) Եւ անդ *մեծագոյն* առեալ պատիւ՝ անդէն մեռանի: (109 / 10) «Թէ մեծ քինուս այսմիկ յանգումն արասցես, *մեծագոյն* խոստմանց հասանիցես»: (110 / 6) և *մեծագոյն* պատուով զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 14) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում *մեծագոյն* բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (336 / 1)

ՄԵԾԱԳՈՎ - 1

Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և *մեծագով* իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263 / 5)

ՄԵԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագործութիւնք. (195 / 6)

ՄԵԾԱՁԱՆ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծագան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ (198 / 3)

ՄԵԾԱՁԱՐԴ - 1

Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծագարդ պատուին: (183 / 1)

ՄԵԾԱԽՈՒՄԲ - 2

Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն (288 / 13) առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 12)

ՄԵԾԱԾԱԽ - 1

Տիկինն Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս յաճախէր և մեծածախ տենչմամբ շինէ զՆորավանս ի գաւառին Սոդէից ամենապայծառ զարդուք: (340 / 15)

ՄԵԾԱՀԱԳ - 1

ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 17)

ՄԵԾԱՀԱՅՑ - 2

Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10) և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց ի նշխարաց Անդրէի ի սպասաւորէն Թումասայ. (281 / 7)

ՄԵԾԱՀԱՒԱՏ - 4

և մնաց միայն ի տեղւոջն առաքելական այն նշխարք, զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 13) և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ իրագէտ լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121 / 4) Ջնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 / 18) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 2)

ՄԵԾԱՀՌՉԱԿ - 1

Եւ մինչդեռ հանգուցեալ էր մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն … մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 3)

ՄԵԾԱՁԱՅՆ - 2

և միաբան առ հասարակ ամենեցուն մեծաձայն հրամայէր կարդալ (51 / 9) Տեսեալ նորա զհրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 / 19)

ՄԵԾԱՄԵԾ - 66

որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն (14 / 13) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և հանուվքն (20 / 12) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առաձեալ կործանեաց՝ և՛ զոմանս բռնութեամբ, և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ իշխանութիւնս ընձեռելով (43 /1) Թէպէտ և բարբարոսք էին, լինէր մեծամեծ բժշկութիւն: (56 /9) ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ նախարարօքն հեռագոյն ի գեղջէն (67 /7) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման նոցա: (103 / 11) ՅԱՂԱԳՍ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՄԵԾԱՄԵԾ ՎՇՏԱԿՐՈՒԹԵԱՆՆ ԵԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՆԱՄՈՅՆ (149 / 14) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 /19) վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք, հարիւրաւորաց գաւառապետք, գլխաւորք և մեծամեծ գործակալք, բազմութիւն ժողովրդոց արանց և կանանց (205 / 8) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն … կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) Յայնմ ժանանակի ոչ սակաւ խռովութիւն լինէր աշխարհիս Աղուանից, զի կուտեալ զինեալ խուռն կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 14) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 16) «Յայսս տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 / 12) զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. (341 / 12) յայսմ ահի և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս (33 /20) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 10) և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11) որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 / 12) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 4) և ընկալեալ եղև ի մեծամեծաց քաղաքին. (322 / 18) Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ զյուսոյն խարիսխ (26 / 7) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և

հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու՝ յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 9) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց (159 / 2) և մատոյց նմա զպատարագսն. նոյնպէս և մեծամեծացն ամենեցուն: (161 / 1) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 5) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով զերիվարս (194 / 18) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 11) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, մանաւանդ առաւել ի բարեխնամ իշխանէն և յազնուական մեծամեծացն: (240 / 6) քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին … արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 10) Եւ գետն մեծ Կուր հեզասահ գնացիւք բերելով յինքեան ձկունս մեծամեծս և մանունս՝ ճեմելով գայ անցանէ անկանի ի ծովն Կասպից. (9 / 6) Եւ խորհուրդ բերեալ ընդ մեծամեծս իւր՝ ասէ. (106 / 14) Ապա և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս, որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ (128 / 5) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս, նաև զչորքոտանիս և զթռչունս մեծամեծս (129 /11) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 /9) Նա և զուռուցիկ տիկնս մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 18) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս (146 / 16) «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և անողորմ սրոյն (157 /19) ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանակսն լափէին (160 / 6) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և միթ ոք իշխեսցէ արգելուլ կամ թաքուցանել, ապա եթէ ոչ՝ պատիժս մեծամեծս կրեսցեն: (163 /9) հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 13) ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին, մինչև ողջամբ զհայրն անդրէն դարձուցանէին: (180 / 9) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր (181 / 17) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց (194 / 6) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195 / 9) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 10) աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և

քրմապետքն հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հռնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին և ասէին. (250 / 13) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հռնաց և առ մեծամեծսն (254 / 9) հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա (17 / 2) հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից (133 / 8) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն (153 / 17) Եւ ի հասանել նոցա ի դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. (160 / 1) զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) յայնժամ տեարք տոհմից … մեծամեծք, նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 24) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենդանուտ խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 8) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ (109 / 7) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 7) և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) Եթէ, - ասաց մեծ իշխանն Հռնաց և ամենայն մեծամեծքն, - «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 15) այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 / 4) որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 /18) Եւ եթէ միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝խոնարհեա՛/ դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ և հրամայեաք արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց (163 / 1) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին և ակն յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 4) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 7) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հռնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10)

ՄԵԾԱՄԻՏ - 1

Յայնժամ շարժեցան ամենայն մեծամիտքն, և ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13)

ՄԵԾԱՅԱՂԹ - 1

Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի տար աշխարհ: (194 / 12)

ՄԵԾԱՅՈՅՍ - 1

Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 7)

ՄԵԾԱՇՆՈՐՀ - 1

Այսմ հաւանեալ բանից *մեծաշնորհ* եպիսկոպոսին՝ լնուին ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց: (266 / 11)

ՄԵԾԱՇՈՒՔ - 1

Եւ *մեծաշուք* մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 7)

ՄԵԾԱՊԱՅԾԱՌ - 3

և զտէրունական զտօնն *մեծապայծառ* խմբէին յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102 / 18) Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս՝ պատմելով նմա զխմբումն *մեծապայծառ* վկայիցն: (121 /3) այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք *մեծապայծառ* սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15)

ՄԵԾԱՊԱՆԾ - 2

Եկեալ *մեծապանծ* անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից (177 / 6)Ուստի և *մեծապանծ* անուամբ դադարէր դարձեալ առ սահմանօքն Վրաց: (178 / 8)

ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ - 4

Իսկ զմուբիւտանն մուբիւտն ի սեղանն արքունի *մեծապատիւ* առնէր: (106 / 13) Եւ անդ *մեծապատիւ* այրն Ատրներսեհ … գայր առ նա և իւրովի պատէր զվէրս նորա. և զմեծ քաջութեան նորա զյաղթութիւն խնդութիւն համարեալ: (178 /9) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին, և *մեծապատիւ* շքով յուղարկիչք լինէին: (194/14) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ *մեծապատիւ* շքեղութեամբ յարքունեաց… ճանապարհորդէր: (237 /3)

ՄԵԾԱՊԱՐԳԵԻ - 1

Արդ՝ յետ այսչափ *մեծապարգև* երախտեաց … դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (198 / 16)

ՄԵԾԱՊԷՍ - 22

և երդուաւ *մեծապէս,* թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 10) *մեծապէս* կատարէր զյիշատակ սրբոցն (60 / 11) Եւ անդ զերիս աւուրս *մեծապէս* կատարեցին զյիշատակ սրբոցն (66 / 13) յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն *մեծապէս* պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67 / 9) Սա *մեծապէս* ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) Այս ձևով գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական և անդ հանգուցանէին՝ կատարելով զյիշատակ նոցա *մեծապէս.* (85 / 13) Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն և ի նմին դաստակերտին *մեծապէս* կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 / 1) պատուէր տայր *մեծապէս* կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 9) Եւ գործեալ ճաշ *մեծապէս* ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 10) Զայն օր *մեծապէս* կատարեցին տօն. (111 / 15) Եւ նոյնժամայն *մեծապէս* օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ

ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 16) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ *մեծապէս* գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 18) Եւ զայն օր ևս արար յաղթութիւն *մեծապէս* ՝ասելով առ բարբարոսն այն ազգ. (187 / 2) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, *մեծապէս* գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) յորմէ *մեծապէս* զանզեղջականէն գոհացաք զԱստուածոյ (211 / 4) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս *մեծապէս* խնճոյիւք (220 / 15) Եւ փառօք պսակեալ պատուէին *մեծապէս:* (226/24) *մեծապէս* գոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240 /7) և *մեծապէս* լցեալ խնդութեամբ մեր՝ ընդ առաջ մեր եկին: (282 /11) և զորս ոչ կարաց ըմբռնել՝ դարան գործեալ *մեծապէս* երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5) Եւ եղև այս տանս Աղուանից զրկանք *մեծապէս* (325/2) Եւ նոյն ինքն Համամ սակս առ Աստուած *մեծապէս* յանցանացն …մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (335/19)

ՄԵԾԱՍԱՍՏ - 1

Ապա յայնժամ *մեծասաստ* իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 15)

ՄԵԾԱՍՔԱՆՉ - 4

ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի *մեծասքանչ* պարգևք: (83 / 11) և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիոյ իրագէտ լինել *մեծասքանչ* խորհրդոյն: (121 / 5) և ընդ գումարտակս սքանչելի պարսպացն, զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս *մեծասքանչ* գործոյն (135 / 16) Զի *մեծասքանչ* տէրութիւնն կործանեցաւ (226 / 3)

ՄԵԾԱՎԱՅԵԼՈՒՉ - 3

Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան *մեծավայելուչ* փառօք (82 / 7) Այսոցիկ այսպէս եղելոց, *մեծավայելուչ* փառօք յուղարկիւր ի համաշխարհական մարզարանէն: (195 / 14) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր *մեծավայելուչ* իշխանն Ջուանշիր: (196 / 8)

ՄԵԾԱՎԱՍՏԱԿ - 1

եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ *մեծավաստակ,* ընտիր անօթ հոգւոյն սրբոյ, առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11)

ՄԵԾԱՏՈՒՆ - 5

կամ մեռեալ *մեծատանն* հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 /1) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց, ի Բագնաց գեղջէ՝ *մեծատուն* յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ:

(100 / 13) զի կին մի *մեծատուն* խորհրդակից է նորա (296 / 2) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս *մեծատունն* քաջատես լինէր (88 / 7) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք *մեծատունք.* (111 / 17)

ՄԵԾԱՐԱՆՔ - 11

բազում *մեծարանս* ցուցանէին խնամով: (98 / 10) և դարձեալ մեծագոյն ունել ի մէնջ շքեղաշուք *մեծարանս:* (107 / 4) քանզի գտին անձինք մեր *մեծարանս* և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 15) որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ *մեծարանս* և պատիւս հանդիպէր. (197 / 4) Եւ անդ նպաստամատոյց *մեծարանս* գտեալ ի քաղաքացեացն: (239 / 17) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ *մեծարանք* էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 16) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ *ՄԵԾԱՐԱՆՔ* ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ, ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՑԵՍ (192 / 6) Եւ յօժարեցուցեալ զոմն բազում *մեծարանօք* և կարասեաւ (144 / 5) զի անդ պարգևաձիր *մեծարանօք* ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 / 2) Եւ մեծաշուք *մեծարանօք* յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 7) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց …նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ *մեծարանօք* (275 / 10)

ՄԵԾԱՐԳԻ - 2

Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ *մեծարգի* ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 /18) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ *մեծարգի* իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (185 / 1)

ՄԵԾԱՐԳՈՒԹԻՒՆ - 1

Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի *մեծարգութենէ /գրքում՝ մեծարգոութենէ/* ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 15)

ՄԵԾԱՐԵԱԼ - 6

Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն, *մեծարեալ* պատարագօք աղաչեն զհոգիս նոցա և նոքօք հայցեն զողորմութիւն յառատատուրն Աստուծոյ (88/10) զամենայն ոք *մեծարեալ* ցուցանէր: (106/12) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին քում… եթէ ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն *մեծարեալ* և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և *մեծարեալ* մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց …ճանապարհորդէր: (237 / 3) որ *մեծարեալն* էր կայսերական պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ. (231 / 3) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ *մեծարեալք* և յարգելք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 11)

ՄԵԾԱՐԵԼ - 1

ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և *մեծարել* յոյժ (201 / 2)

ՄԵԾԱՐԵՄ - 4

զի անդ փոխեալ զերանելին մեծարեսցէ յոյժ: (86 / 5) քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 / 3) զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին (33 /15) մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխարհակոյտ ամբոխիւն: (212 / 7)

ՄԵԾԱՐՈՅ - 2

«Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 4) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 16)

ՄԵԾԱՐՈՒ - 1

Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 10)

ՄԵԾԱՆԱՄ - 1

Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն (163 / 16)

ՄԵԾԱՅՈՒՑԱՆԵՄ - 1

Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս և մեծացուցանէր զպատիւ քահանայիցն Աստուծոյ: (250 / 4)

ՄԵԾԱՒ - Տե՛ս ՄԵԾ

ՄԵԾԻՄԱՍՏ - 1

Խորհի մեծիմաստն Ջուանշիր տեղի հանգստեան տէրունական նշանին գտանել. (184 / 17)

ՄԵԾԻՐԱՆՔ - 11

Եւ նստուցին հայրապետ զտէր Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց (119 / 5) որ է ի վիճակին Մեծիրանց: (205 / 3) Իսկ զայն աստուածային նշանն … տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ (207 / 4) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս…և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել:(276 / 12) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց Յովելայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 12) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց (294 / 2) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. առ և անդէն ի տեղւոջն հրկիզեաց. և զՋաքարիա ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Մեծիրանց (294 /5) և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ և գերի առեալ իբրև ոգիս հազարս, և ի Մեծիրանց սահմանի ամրացեալք՝ ի տեղւոջն, որ կոչի Շիկաքար: (326 /2) Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ յանկարծազեղ ի Մեծիրանց գաւառի (333/1) Տէր Աբաս… կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (343/2) զոր Մեծիրանցն կոչեն (203/10)

ՄԵԾԿՈՂՄԱՆՔ - 2

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի ... Ղևոնդի՝ *Մեծկողմանց* եպիսկոպոսի: Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ ...և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 10) Իսկ *Մեծկողմանցն* եպիսկոպոսն Սամուէլ ...առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 11)

ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՔ - Տե՛ս ՄԵԾ

ՄԵԾ ԿՈՂՄՆ - Տե՛ս ՄԵԾ

ՄԵԾ ԿՈՒԵԱՆՔ - Տե՛ս ՄԵԾ

ՄԵԾԿՈՒԵՆՔ - 4

Տէր Դաւիթ, ամս Թ. յեպիսկոպոսութենէն *Մեծկուենից:* (345 / 7) Տէր Յովսէփ ամս ԻԵ. յեպիսկոպոսութենէ *Մեծկուենից:* (346 / 4) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. յեպիսկոպոսութենէն *Մեծկուենից* (346 / 5) Տէր Սահակ ամս ԺԸ. յեպիսկոպոսութենէն *Մեծկուենից:* (346 / 11)

ՄԵԾ ԿՈՒԵՆՔ - 7

Եւ եկեալ հասանէին ... ի մայրաստանիկ աշխարհին Արցախայ՝ գաւառն *Մեծ Կուենից:* (98 / 21) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ *Մեծ Կուենից:* (99 / 15) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն *Մեծ Կուենից*: (212 / 9) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի *Մեծ Կուենից* գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) ԵՒ ՎԱԽՃԱՆ ԴԱՒԹԻ՝ *ՄԵԾ ԿՈՒԵՆԻՑ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ. (233 / 9) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ ապա և երջանիկ հայրապետն *Մեծ Կուենից* Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 /1) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս ...Սահակ *Մեծ Կուենից,* եպիսկոպոս ... և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6)

ՄԵԾ ՀԱՅՔ - 4

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ *Մեծաց Հայոց* փրկութեան գտող, որ և մեզ արևելեայցս: (83 / 15) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն *Հայոց Մեծաց՝* մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) Յայնժամ կալեալ օգնական զղշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն *Հայոց Մեծաց,* որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. սակս այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 / 14) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ *Հայոց ՄԵծաց* Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263 / 5)

ՄԵԾՈՒԹԵԻՒՆ - 8

ժառանգեցեր զարդարութիւն հանդերձ երկնային *մեծութեամբն.* (28 / 3) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ *մեծութեան:* (201 / 5) Չափ *մեծութեան* եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք (284 /13) և ինքն ամբարտաւանեալ

ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 11) Ռազմ եդեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 6) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. (197 / 18) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 13) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. (275 / 14) Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ ի բաց բառնային (45 / 6) Որոյ առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս լինէր: (175 / 14)

ՄԵԿՆԱԿ - 1

Եւ մեր ամենեցուն զիւրն թողեալ մեկնակ՝ յաղաղակն երթայաք (76 / 7)

ՄԵԿՆԵԱԼ - 3

ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս, ուստի ոչն էր մեկնեալ: (10 / 2) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. (154 / 6) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին (339 / 11)

ՄԵԿՆԵՄ - 2

որ մեկնէ ընդ Մարս և ընդ Բաբելովն: (4 / 6) որ մեկնէ ի մէջ Մարաց և Բաբելովնի: (6 / 12) Եւ եղև յետ այնորիկ իբրև մեկնէր տրտմութիւնն, փարատէր սուգն (230 / 22)

ՄԵԿՆԻՄ - 3

Եւ ի սոցանէ ելին մեկնեցան կղզիք հեթանոսաց, որ են Կիպրացիք: (4 / 15) Ի բաց մեկնեցան ի նմանէ պահապանքն (227 / 5)

ՄԵԿՈՒՍԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 4)

ՄԵԿՈՒՍԻ - 1

Խարդաւանող խորհրդովք տարեալ մեկուսի, Եւ անողորմ խոցոտմամբ վիրաւորեաց զվեհազնն: (227 / 13)

ՄԵՀԵԱՆ - 11

հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս (253 / 1) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 2) և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց (251 / 1) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 / 16) պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 14) Բայց արդ առէք զոհս և նուէրս և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253 /16) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 12) զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից (256 / 12) հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն (259 / 6) Արդ՝ եթէ դուք կարող ինչ էք բագնօք

և *մեհենօք* և ծառովքն ձօնելովք զարհուրեցուցանել ինչ զդա … հաւատամք ի ձեզ (252 / 13) որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ *մեհենօքն* զձեզ այրեսցէ: (253 / 7)

ՄԵՀԵԿԱՆ - 3

Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի *մեհեկանի* ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց յամսեանն *մեհեկանի …* երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 8) և առաջէին անտի յամսեանն *մեհեկանի,* որ օր ԺԸ էր: (238 / 11)

ՄԵՀԵՆԱԶԱՐԴ - 1

Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից *մեհենազարդ* խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 13)

ՄԵՀՐՈՒԺԱՆ - 4

Մեռանի և Արշակ, թագաւորէ Պապ. ապստամբի *Մեհրուժան* Արծրունի (31/2) սատակի և *Մեհրուժան* ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ (31/7) ՇԱՊՒՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ … ԵՒ ՄԱՀՆ ԱՐՇԱԿԱՅ ԵՒ ՊԱՊԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ. ԵՒ ԿՈՐՈՒՍՏՆ *ՄԵՀՐՈՒԺԱՆԱՅ.* (30/10) լինի մեծ պատերազմ ի մէջ Պապայ և *Մեհրուժանայ:* (31/3)

ՄԵՀՐՈՒԺԱՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻ - Տե՛ս ՄԵՀՐՈՒԺԱՆ

ՄԵՂԱԴԻՐ - 1

Իսկ արքային Խոսրովու լինին *մեղադիր* պատուաւորքն իւր (171 / 11)

ՄԵՂԱՆՉԱԿԱՆ - 1

յառաջ զինքն դարձուցեալ ի *մեղանչական* գործոց և ի չար ճանապարհէն (46 / 7)

ՄԵՂԱՆՉԵԼ - 1

զոր առ Աստուած կամեցան *մեղանչել»:* (296 / 4)

ՄԵՂԱՆՉԵՄ - 4

Իսկ նորա սաստիկ ձայնեալ ասէ. «Մի՛ *մեղանչեր,* որդեա՛կ, զի իբրև զքեզ մարդ եմ»: (287 / 14) Եւ սատանայ ի սկզբանէ *մեղանչէ* (298 / 11) Ծնունդ չար, որ *մեղաւ* նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. (227 / 19) Ղօղեալ հանգիցէ ընդ հովանեաւ դժնկի Եւ կորիւնք իժից *մեղիցեն* նմա. (228 / 13)

ՄԵՂԱՒՈՐ - 4

«Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս *մեղաւորաց»:* (40 / 7) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և *մեղաւորաց* զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս մեծատունն քաջատես լինէր (88 / 6) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն, որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանունս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն *մեղաւորաց* (247 / 17) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ *մեղաւորին* և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 10)

ՄԵՂՄ - 1

Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6)

ՄԵՂՍԱՍԷՐ - 1

Քանզի հասեալ յաթոռ քահանայապետութեան հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 9)

ՄԵՂՍԱՔԱԻԻՉ - 1

ուր կանգնեալ էր սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի տեառն: (205 / 18)

ՄԵՂՈՒՑԵԱԼ - 3

Սոյնպէս և մեղուցեալ ոք ... դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ (49 / 13) և այլ ևս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 3) Փրկեա՛զիս ի յաւիտենից փորձանաց և փոխանակ տաճարիս այսորիկ ... պատրաստեաք մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 16)

ՄԵՂՔ - 26

Թողեր զմեծութիւն երկրային, որ առիթ է մեղաց (28 / 2) Զաւակ չար, պատրաստեա՛ զորդիս քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 10) և զիւր հոգին փրկէ ի մահուանէ և քաւեսցէ զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 / 11) և մեղաց թողութիւն հաւատասցուք առնուլ յուսով ննջեցելոցն, որք կենդանիքս նոցա խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 /7; 89 /9) արա՛և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 14) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ (157 / 21) և ետ նմա զայրիչն մեղաց ասելով. (184 / 8) եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 / 11) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի (279 / 2) «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 / 13) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. զի նոցա է հասն և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. (307 /15; 307 /18) և ինքն խոստովան լինէր վասն տգիտագործ մեղացն յանցանաց: (19/10) և մեղացն շնորհէ թողութիւն: (88/12) զի ի տանջանաց մեղացն զերծցուք. (124 / 15) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան սահմանեալ մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 2) Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 1) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛յիշեսցէ Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 / 18) Եւ ինքեանք իսկ զանձինս դսրովէին՝ խոստովանեալ զիւրեանց մեղս, դարձան ի հաւատս ճշմարիտս: (258 / 3) քաւի մեղք նորա (47 / 10) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8) այլ գործեցին մեղք մեր առաջի

նոցա զդժուարինսն ի դիւրինս (157 / 5) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային (92 / 16)«Անօրէն իշխանն յորժամ աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244/6) Առ նոսա ասէ օրհնեալն Պօղոս. «Մարդք ապականեալք մեղօք, անպիտանք ի հաւատս (289 / 18)

ՄԵՆԱԿԵԱՅ - 1

Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ կատարի: (12 / 5)

ՄԵՆԱՄԱՐՏԵՄ - 1

«Զի՞ է հեղումն արեանս. եկ մենամարտեսցուք դու և ես»: (109 / 16)

ՄԵՆԱՍՏԱՆ - 4

և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 /13) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանակաւն անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ լեառնն՝ ի տեղի մենաստանին իւրոյ ի Գլխոյ վանս: (212 / 9) Ապա՝ եկեալ հասեալ նոքա ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս՝ յիւրում մենաստանին (234 / 17) և զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր յիւրում մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 7)

ՄԵՆԱՅԵԱԼ -1

Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 12)

ՄԵՆՔԵՆԱՅ - 1

Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 13)

ՄԵՈՎՏԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր ... Մեովտիս (5 / 9)

ՄԵՌԱՆԵԼ - 7

Իսկ յայսմ վայրի ժամ գտեալ պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 /13) Լաւ լիցի ինձ չարչարանօք մեռանել, քան ուրացութեամբ կեալ: (16 / 13) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6) «Զի եթէ յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 / 17) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 17) զոր ի մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց թագաւորի ... դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 2) ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 14)

ՄԵՌԱՆԻՄ - 15

և երկոքինն չարաչար մեռանէին ի նմանէ: (337 / 2)Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն Հայկազնի և սակաւք ի զօրացն: (336 / 10) Մեռանի և Արշակ,

թագաւորէ Պապ. (31 / 2) Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, *մեռանի* ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4) Եւ անդ մեծագոյն առեալ պատիւ՝ անդէն *մեռանի:* (109 /10) Եւ սա *մեռանի* խաղաղութեամբ: (172 / 10) և Մայմուն ընդ հակառակս նմա ելեալ պատերազմաւ՝ *մեռանի* Մահմատ. (292 / 10) «Է՞ր աղագաւ *մեռանիս,* գիտե՞ս, եթէ ոչ». և նա ասէ. «Եթէ ոչ, տեարք». և նոքա ասեն. «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի, արդ *մեռանիս* աւադիկ»: (57 /8; 57 /11) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով, ապա եթէ ոչ՝ մահու *մեռանիցին:* (147 / 16) *մեռաւ,* զի մահուամբն մեռուսցէ զմահ. (124 / 16) Ի Ժ երորդ ամին *մեռաւ* յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ ռիաբիալուլ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 10) Խ ամ ունէր, մինչ երևեցաւ և ի վաթսուն և երրորդ ամին *մեռաւ:* (290 / 13) Նա *մեռաւ* ի Գումբէթն Աբրահամու: (292 / 3) Եւ ի նոյն ամի *մեռաւ* Սմբատ՝ Հայոց իշխան: (320 / 9)

ՄԵՌԵԱԼ - 11

զի մի՛ վիշապն *մեռեալ* զտուտնն շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 10) *մեռեալ* մարմինն ո՞չ ապաքէն անզգայ է, իսկ անզգայացեալ հոգին, յայտ է, թէ *մեռեալ է*»: (87 /12; 87 /14) կամ *մեռեալ* մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 1) և *մեռեալ* մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 / 8) զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք, որպէս Եղիսէոս ոչ մանկան՝ *մեռելոյն* լսելով, այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 2) և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն *մեռելոց* հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 /16) «Աստուած, ասէ, կենդանեաց եմ ես և ոչ *մեռելոց* (87 /12) Աստուած … լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն *մեռելոց* յուսով ննջեցելոց. (89 / 1) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, *մեռելոց* յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 6) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել *ի վերայ մեռելոցն* զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն (249 / 15)

ՄԵՌԵԱԼ ՋՈՒՐ - 1

Եւ յայնկոյս *Մեռեալն ջրոյ* բանակեցան ընդդէմ նոցա: (174 / 5)

ՄԵՌԵԼՈՏԻ - 1

Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ *մեռելոտեաց* անսրբոց (164 / 13)

ՄԵՌԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի *մեռելութենէ* ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 6)

ՄԵՌՈՒՑԱՆԵԼ - 1

որ ի թողութիւն եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ *ի մեռուցանել.* (19 / 12)

ՄԵՌՈՒՑԱՆԵՄ - 2

զի մահուամբն *մեռուսցէ* զմահ. (124 / 16) Արդ՝ ծաներուք զԱստուած կենդանի, որ տայն կեանս մարդկան, *մեռուցանէ* և կեցուցանէ: (265 / 12)

ՄԵՍՐՈՊ - 8

եկեալ երանելին *Մեսրոպ* յԱղուանս (117 / 10) Եւ նոքա եկեալ առ *Մեսրոպ* (117 / 16) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն *Մեսրոպ* ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 7) ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից երանելին *Մեսրոպ* (342 / 14) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲՈՅՆ *ՄԵՍՐՈՊԱՅ* ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ ՆՈՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ (95 /2) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՅՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. ԵՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ *ՄԵՍՐՈՊԱՅ* (99 / 7) ԳԱԼՈՒՍՏ *ՄԵՍՐՈՊԱՅ* ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. (117 / 5) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն *ի Մեսրոպայ* ի Գիս գիւղ (344 / 6)

ՄԵՏԱՍԱՆ - 3

Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր *մետասան* դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 18) որ օր *մետասան* էր արաց ամսոյ (187 / 18) որ կալաւ զիշխանութիւնն ամս *մետասան:* (280 / 15)

ՄԵՏԱՔՍԱՌԷՉ, ՄԵՏԱՔՍԱՌԷՋ - 3

Եւ *մետաքսառէչ* և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 7) զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, *մետաքսառէջ* և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 6) Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, *մետաքսառէջս* ՝ոսկեթեզան փարուազով: (175 / 12)

ՄԵՏԱՔՍԱՌԷՋ - Տե՛ս ՄԵՏԱՔՍԱՌԷՉ

ՄԵՏՐՈՊՈԼԻՏ, ՄԵՏՐՈՊՕԼԻՏ /ճիշտը՝ ՄԵՏՐԱՊՕԼԻՏ/ - 5

Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն *մետրոպոլիտ:* (274 / 10) նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, որ կոչի եպիսկոպոսապետ, *մետրոպօլիտք* և եպիսկոպոսք … (272 / 8) Ապա Հայք վասն մեծաբանութեանն Յունաց, որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ՝ չունել եպիսկոպոսապետ և *մետրոպօլիտ* խորհեցան առնել *մետրոպօլիտ* զՄարդպետականն եպիսկոպոս (275 /4; 275 /4) նոցա ետուն զպատիւ լինել *մետրոպօլիտ* Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10)

ՄԵՏՐՈՊՕԼԻՏ - Տե՛ս ՄԵՏՐՈՊՈԼԻՏ

ՄԵՐԱՅԻՆ - 1

Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ ողջունին, որ բարձեալ ի վերայ բազկաց *մերայնոցն* զկնի կաթողիկոսին. (160 / 14)

ՄԵՐԹ - 3

Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային, մինչև նկատեցին զտեղին: (59 /13; 59 /13) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 7)

ՄԵՐԺԵԱԼ - 4

Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. (243 /1) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք նորա (307 /4) Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 5) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308/19)

ՄԵՐԺԵԼ - 1

որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի կռոցն վնասակարութենէ: (104 / 13)

ՄԵՐԺԵՄ - 1

զի ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80 / 17)

ՄԵՐԺԻՄ - 1

Հալածեցան դնք աշխարհիդ …բարձրացաւ ճշմարտութիւնն, թագաւորեաց լոյսն աներևոյթ, մերժեցաւ կամակոր խաւարն (20 / 8)

ՄԵՐԿ - 3

և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր ի վերայ սրբոյ գերեզմանին: (76 / 11) Բայց ապա ըղձալի հոչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին … թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221 / 10) զի մերկ էր ի զրահից: (223 / 5) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 17)

ՄԵՐԿԱՆԱԼ - 1

Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. (230 / 13)

ՄԵՐԿԱՆԱՄ - 3

զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 /7) Ելանէր ի բանակէն, և յերրորդում գիշերին, յորում չորրորդն մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զիին մոլորութիւնն (247 / 6)

ՄԵՐԿԱՆԴԱՄ - 1

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան (241 / 7)

ՄԵՐԿԱՑԵԱԼ - 1

իսկ յորժամ *մերկացեալ* ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն, սոյնպէս և ոգիք: (87 / 2)

ՄԵՐՀԱԻԱՆ - 1

անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան, *Մերհաւան* (41 / 14)

ՄԵՐՁ /նխ.,մ./ - 20

Երանի է քեզ և երանի է, որ *մերձ* են առ քեզ: (22 / 9) զի *մերձ* է օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր. (43 / 20) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս *մերձ* ի մահ: (57 / 7) Եւ ածեալ նստուցանէր զղակիշն իւր *մերձ* ի Խաղխաղն քաղաք: (99 / 11) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն, *մերձ* ի նաւահանգիստն Զոմաքատակ կամուրջին: (103 / 9) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, *մերձ* ի մեծ քաղաքն Պարտաւ՝ ի մէջ յորդաբուղխ մօրաջուրցն: (159 / 19) հրամայեաց նմա *մերձ* առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 3) հասանէ յՈւտի գաւառ՝ *մերձ* ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 / 9) սկսանէաք զփորուածն առնել *մերձ* առ սեղանովն: (210 / 1) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ *մերձ* համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 / 14) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր *մերձ* առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216 / 16) հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին և *մերձ* էին ի պարոյկ որմոյն (222 /16) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին *մերձ* ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 4) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ, որ է *մերձ* ի Դարբանդ: (239 / 16) Եւ զՀայս Պարսիկք և Յոյնք բաժանեալ էին. և տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին, և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն *մերձ* առ նա: (274 / 1) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել *մերձ* ՚ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 9) Մրուոյ վանք Սուրբ քառասունքն ի նոյն կողման, *մերձ* ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 12) և թէ՝ դատաւոր հասեալ է առ դուրս և *մերձ* է ժամն ահարկու, օրն չար և անաչառ: (324 / 16) և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ *մերձ* օր սրբոյ պասեքին: (329 /12) Դարձեալ ասէ ցնոսա, որ *մերձն* էին. (147 / 20)

ՄԵՐՁԱԿԱՅ - 4

ուր էր հայրն նորա Խոսրով՝ պահպանեալ *մերձակայ* զօրօքն իւրովք: (147 / 1) մխեցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի *մերձակայ* բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 17) Յայնժամ հրամայեալ *մերձակայ* մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա (194/18) յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց *մերձակայիւքն* զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1)

ՄԵՐՁԱԻՈՐ - 5

Եկայք, *մերձաւոր* իմք և սիրելիք, զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. (237 / 18) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ *մերձաւոր* կենարար կենացն լինելով: (249 / 7) որ սակս իւր *մերձաւորաց* էր պահեալ. (281 / 3) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասադայ կալեալ *մերձաւորացն* չարաչար կործանեցին: (327/11) Եւ *մերձաւորք* և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 7)

ՄԵՐՁԵԱԼ - 1

մանաւանդ զի *մերձեալ* էր տէրունական տօն աստուածայայտնութեանն: (238 / 16)

ՄԵՐՁԵԼ - 1

և *ի մերձելն* ի լերինս՝ ծխին: (192 / 10)

ՄԵՐՁԵՆԱԼ - 1

Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և *մերձենալ* ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1)

ՄԵՐՁԵՆԱՄ - 6

Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով *մերձենամ,* և հաւատովք աներկիւղ հաստատիմ (18 / 11) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և *մերձեսցի* առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք (252 / 7) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին մի՛ *մերձեսցին* մի՛ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և մի՛ ի տեղի քահանայիցն. (308 / 6) Արդ ե՛կ երկրպագեաւ խաչիս և մի՛ *մերձեսցիս* ի սա»: (120 / 7) և *մերձեցան* երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 / 20) հեռացար բնաւ իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և *մերձեցար* ի Քրիստոս (28 / 3)

ՄԵՐՁԵՑԵԱԼ - 1

Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր *մերձեցեալ* ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 13)

ՄԵՐՁԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն *մերձեցուցանել* ի մարմինս (34 / 18)

ՄԵՐՁԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ *մերձեցուցանէր* զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ (233 /3)

ՄԵՐ - 102

Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ զալ առ քեզ և այժմ *ի մերմէ* բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ.(26/15) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ *ի մերմէ* խնամակալութենէս. (104 / 3) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս *մերմէ* զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս

քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 11) և ի մերմէ օգնստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 /10) զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. (237 / 19) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 3) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 /10) և ձերով քաղցրուսոյց վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 /2) այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 /11) որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի (7 / 8) ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒՄԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՑՍ ԱՐԵԻԵԼԻՑՍ. (9 /12) Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին Էութիւն (9 / 17) «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 3) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (97 /16) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, միթ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի, ծառայիցս և երկրպագուացս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. (126/3) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 /8) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ ծածկեալ իշխանացն մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 13) Եւ երկնչիմք մեք յաստուածոյ մերոյ (155 /15) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ, զդաշտս և զգլուխս լերանց, զբլուրս և զխորս ձորոց. և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ. ի շէնս և յագարակս, ի տունս և յանցս ճանապարհաց: (156 /2; 156 /3) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, զհետ մտեալ և կաթողիկոսին մերոյ (156 / 18) սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) Արդ՝ իբրև լսէր բռնակալն հարաւոյ սակս մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի բարելաւութեանն …անդանօր անըմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 2) այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգնաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրինիչ: (199 /16) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փաստողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4) Եւ ահա համբաւն հոչակէր երթալոյն մերոյ. (209 / 15) Զի սգալի ձայնիւ անդադար ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 11) զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. (237 / 19) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն (246 / 14) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ (263/11) եղէք ճշմարիտ երկրպագուք արարչին մերոյ Աստուծոյ: (265 / 2) այլ այդ հրաման և իշխանութիւն աթոռակցին մերոյ՝ Եղիազարու՝ Աղուանից հայրապետին է. (265 / 10) որ զընթերցուածսն եցոյց ի փառս Քրիստոսի

Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 /5) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և քարոզութեանս և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ, որպէս Հոռոմոց գիրն ասէ, թէ՝ «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (288 /18; 289 /1) և տաճար սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն՝ ըստ ողբերգութեան Երեմիայի. «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ (299 /9; 299 /10) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 /12) վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300 / 3) որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին (302 / 10) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 /1) զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (307 /3) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. (313 / 3) վասն զի միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի: (315 / 11) զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ (342 /6) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 / 2) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 6) ոչ եթէ մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն …այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 13) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 18) տեսողք եղեալ յաւետասքանչ ցուցակութեան խաչիս, աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք ճշմարտութեամբ, թէ սա է պարծանք պարծանաց. (208 / 17) Բարկացուցաք զարարիչն գործովք մերովք, Եւ մատնեաց ի կորուստ զնախագահ տէրութիւնն: (227 / 3) Եւ կնքեցաւ կամօք մերովք և մատանեօք (302 / 16) պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց (104 / 6) իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 2) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ (125 / 18) և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 6) «Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել զքաղաքս զգերեզման անձանց մերոց (137 / 3) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց, (139 / 5) մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 10) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ ծածկեալ իշխանացն մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 13) Եւ երկնչիմք մեք յաստուծոյ մերոյ, և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 16) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ (157 / 21) սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց, (158 / 2) զի եկն եհաս, եռացոյց ի ներքոյ ոտից մերոց զմուկն

ծախող. և եկեր զամենայն բոյսս և սպառեաց զամենայն պտուղ անդաստանաց մերոց: (164 /4; 164 /5) Քանզի սկսայ ասել վասն ահագին և սոսկալի հատուցմանն, որ հատուցաւ ի գլուխ թշնամեաց մերոց: (169 / 19) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ զաւազան զօրութեան, և սովաւ տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 / 16) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 15) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անասյք նմա և լսէք քանդել և աւերել, կործանել զբազինս մեհենաց մերոց (250 / 16) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 /7) փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 /16) զոր եցոյց բարձրեալն, ծանեաք զարարիչն մեր, և ստացաք խաղաղութիւն հոգւոց մերոց: (262 / 17) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 9) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քև հանդերձ, Մխիթար, վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 13) և խորամանկութեամբն եղև հաւատակորոյս և մոլորեցուցիչ հոգւոց մերոց: (299 / 2) Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ ... անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 3) «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի չորեքեզերեան տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ կործանեցաւ»: (299 /10) և յիշելով զառաջնոց հարցն մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300 / 2) զի յայսմհետէ մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) քանզի ի սուղ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. զընկալեալ ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և հաստատուն ունել. (307 / 7) Ըստ որում և երջանիկ հարցն մերոց հաստատեալ է. (308 /14) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել (165 / 3) ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒՄԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՅ ՄԵՐՈՅՍ ԱՐԵԻԵԼԻՑՍ. (9 / 12) որով և մերոցս արևելեայցս վիճակեցաւ սուրբ առաքեալն Թադէոս: (10 / 3) ապա յետոյ յանհոգանալոյ մերոցս՝ ամենեքեան այլայլեցան: (286 / 11) «Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, զմեր կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 5) յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 / 11) զոր պատշաճ վարկաք մակագրել ի տառս տաղաչափութեան մերում:(106/8) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 6) «Ե՛րթ, ասաի թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ, եթէ ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143/13) վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158/12) զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181 / 14)

որ ի միջի *մերում* երևեցաւ (211 / 10) եկայք աղաչեսցուք զսա, զի կացցէ յաշխարհիս *մերում* և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 / 10) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ, զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս *մերում* զաթոռ հայրապետական: (260 / 17) սակայն պատճառք կան, զի ոչ է նա վիճակեալ *մերում* աթոռոյս, այլ տանն Աղուանից: (265 / 9) Սակս որոյ և ի միջի *մերում* երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17)

ՄԵՐՍԵԲՈՒԽՏ - 2

որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ *Մերսեբուխտայ* (113/19) Զոր զգացեալ *Մերսեբուխտայ* զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114/3)

ՄԷԳ - 1

յանկարծակի պատեաց *մէգ* և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1)

ՄԷՆ - 1

«Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել, և *մէն* երիս մարդս ունել և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 14)

ՄԷՋ /գոյ./ - **3**

և վագրակերպեան սաղաւարտիւն զգեղեցիկ գլուխն հիւսեալ, սուսէր ընդ *մէջ*, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ … խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110/11) ընդ *մէջ* աճեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր ոսկեստրեայն, ապարանջանս բազկացն և պսակ ցանկալի ի գլուխ նորա. (175 / 7) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւտն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին աճին ընդ *մէջ* նորա (185 / 8)

ՄԷՋ / մ. նախադր. բաղադրիչ մաս/ - 65

և երդումն իսկ պահանջեաց ի *մէջ* եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն զմիմեանս (4 / 5) և գետն Դկղաթ, որ մեկնէ ի *մէջ* Մարաց և Բաբելովնի: (6 / 12) մառախուղ խաւարային շանթիւք ընդ *մէջ* անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 / 15) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն ժառանգեաց ի *մէջ* Հայաստանեայցն, նշան յաղթութեան կանգնեալ: (14 / 13) Վառեցան, բորբոքեցան և այրեցան իբրև փուշք ի *մէջ* հրոյ: (22 / 2) եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի *մէջ* հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 8) Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի *մէջ* պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 4) լինի մեծ պատերազմ ի *մէջ* Պապայ և Մեհրուժանայ: (31 / 3) որ ի պրտուեայ տապանակին ի *մէջ* ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32 / 6) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի *մէջ* բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) սրով խողխողեալ ի *մէջ* անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 5) և ինքն զուարճացեալ ի *մէջ* նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս

համարէր անձին: (51 / 10) և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի *մէջ* քրիստոնէական բանակին: (74 / 8) Եւ յորժամ ի գիւղն մտանէր սուրբ և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ *մէջ* շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 9) զի մեծ վիհ ընդ *մէջ* կարել ճանաչել զԱբրահամ: (88 /7) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի *մէջ* աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և քահանայից, քորեպիսկոպոսաց, ազատաց և ռամկաց: (89 / 13) Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի *մէջ* գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տռփէր ի նա (100 / 14) Եւ ի *մէջ* գերելոցն ունէին զերկուս քահանայսն՝ ընկերս Աթանասիոսի վկային: (101 / 1) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի *մէջ* Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 /2) եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի *մէջ* սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. (132 /20) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին … անջրպետեաց ի *մէջ* նորա և թշնամեացն (157 / 10) Այլ որպէս երբեմն ի *մէջ* Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 16) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ՝ ի *մէջ* յորդաբուղխ մօրաջուրցն: (159 / 19) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի *մէջ* բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն (163 / 16) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի *մէջ* իւրոց (167/15) «Արի՛, ասէ, անց ի *մէջ*, ընտրեաք դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 /5) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի *մէջ* երկուց գաւառաց (187 / 15) թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի *մէջ* իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16) «Թէպէտ և գնացից ի *մէջ* ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, (191 / 1) Քանզի որպէս ի *մէջ* բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 7) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի *մէջ* բերեալ: (213 / 10) և կանգնեալ ի *մէջ* եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք (220 / 15) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի *մէջ* անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224/17) Վարէր զկառս զԱրէսի ի *մէջ* աստեղացն (229/2) և ինքն զլիթուերութեանն բերելով պատիւ՝ փառաւորեալ լինէր ի *մէջ* երից աշխարհաց (249 / 13) նաև նմանողք թուեցեալք – ի դեպ է ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի *մէջ* հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 10) գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի, և հրամայեսցի կտրել ընդ *մէջ* և կեղծաւորացն մասն: (279 / 3) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի *մէջ* հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9) և կացուցեալ զնա ի *մէջ* բազմամբոխ ատենին առաջի Եղիայի: (297 / 3) Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի *մէջ՝ /գրքում՝ մէջ/* այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301/10)

«Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 15) զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ ի մէջ եկեղեցւոյ սրբոյ իւրոյ: (311 / 1) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն (324 / 2) որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի (334 / 5) խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. 335 / 1) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 12) Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն և մեծագոյն պատուով զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 15) Անդ ի միջի գետոյն ծառ մի կղզւոջ դիպեալ. (52 / 8) զի թարգման կայր ի միջի նոցա (101 / 17) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) որ ի միջի մերում երևեցաւ (211 /10) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա (268 / 9) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 5) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17) և բարձաւ չարն ի միջոյ: (148 / 18) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 /11) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 / 5) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 3) և ձերով քաղցրուսոյց վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 / 2) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն (324 / 4) և զնոյն ինքն զՄամուն կենազրաւեալ բառնան ի միջոյ. (329 / 5) զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14)

ՄԹԱՅՈՒՅԻՉ - 1

«Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր ի վաղնջուց (259 / 14)

ՄԹԵՐԵԱԼ - 4

Եւ զամբարշտութեամբ մթերեալ անբաւ մեծութիւնն աւարեալ ի բաց բառնային (45 / 6) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց (140 / 7) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17) Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս գանձուցն մթերեալս, և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին շեղջս շեղջս և կոյտս կոյտս: (153 / 8)

ՄԹԻՆ - 1

որք ի Յոյնս էին պատանդք, վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14)

ՄԻ /թվական/ - 190

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և Կիւղադէս, և մասն մի յԱսիայ (6 / 11) Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք, որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 13) և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն և ծածկեցաւ ի տեղւոջն, որ կոչի Հոմէնք (11 / 3) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 17) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռովմ քաղաքէ (20 / 2) Նա մանաւանդ եթէ իսկ ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին, և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 15) Եւ գումարեալ զբանս իմ ի մի տեղի խօսեցայց. եթէ էիր մարդ, և եղեր հրեշտակ: (28 / 4) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն …հասեալ սմա մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 15) իբրև նետ մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 10) և թողոյր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 / 15) Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ՝ սպասաւոր սրբոցն, զոր կարգեաց սուրբն Գրիգորիս, և զմանուկ մի ճիղբ, զոր գտեալ երիցուն՝ քրիստոսական կնքովն էր վերծանեալ: (39 / 14) և մշտնջենաւոր անճառ փառաց պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 2) լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, եթէ որ դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս, քաւի մեղք նորա: (47 / 9) չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4) Անդ ի միջի գետոյն ծառ մի կղզւոջ դիպեալ (52 / 8) զի մի դնն կոյր առնէր, և միւսն՝ պիսակ (55 / 3) մտեալ պարսիկ մի մոգ, ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 10) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն … այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս մանուկ յարանց նոյնպէս ահագին տեսլեամբ. (57/2; 57/2) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. (59 / 6) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան՝ պատմել զերևումն հրաշիցն: (60 /6) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 6) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 2) Եւ

հասեալ ի գիւղ մի՝ Արաժանս անուն և սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 /18; 70 /18) Մօտ ի գերեզման անդր փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 /7) և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8) Եւ հասեալ ի Քարուէճ՝ փոքրագոյն գիւղ մի. և լինէր անդ ցայգապաշտօն: (72 / 4) Եւ Յովէլ երէց մի անապատական … պատմեաց (73 / 3) «Երէց մի Վեկերտու Յոբ անուն … մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 7; 75 / 9) և մինչ նա հաց ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ (76 / 6) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին (76 /9) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. ԵՒ ՊԱՏՄԷ ԱՐՔԱՅԻ (78 /2) Եւ մի յեօթանցն առաջնորդեալ առնն և ասէ.(78 / 11)Եւ գտանէին ապակի մի ի գերեզմանին նորին Գրիգորիսի ըմպելի (82 / 1) էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի արքայի, որում անուան շինեալ էր դաստակերտ մի: (85 /15; 85 /16) Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն (85 / 16) Եւ այր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և այր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և այր պախրէք իցեն, որք մի: (91 /3; 91 /4; 91 /5) և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 /8; 91 /9) և որ մօտ երկու ազարակք են, մի երէց պահեսցէ (91 /17) Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9) աւազն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 11) Մի ոմն ի նախեղելոցն վարդապետաց, որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. նա այնուհետև և ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտադրութիւն: (95 / 6) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (96 / 18) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 /9) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (96 /22; 97 /1) գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) Աճապարեալ ի մի վայր ժողովէին զմասունսն նշխարացն ամենայն. (100 /2) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց, ի Բագնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ, որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 12) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 2) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և շինեալ գիւղ մի Ակորզ անուն (111 / 7) և հասեալ ի Շաղատ՝ ելանէ ի բլուր մի, և անտի փախչի եղջերու մի, դէպ ելանէ յԵկեղեցաբլուրն: (111 /9; 111 /9) Եւ օրն այն լինէր հոռի ամսոյ, որ օր մի էր: (111 /13) զի առ ժամանակ մի խաբէութեամբ կալցին զնոսա (113 / 8) գինեզինեալ ի խնճոյսն՝ սեղեխաբար վաւաշէր ի կին մի. (118 /10) տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 5) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և

Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, Մար … և մասն *մի* ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11) Եւ երևէր այր *մի* նոյն ձևով և ասէր ցիս. (120 / 12) և որք մասին ցանկան ի սուրբ խաչէս, ընկալցին. և է մասն *մի* յայն խաչէն և մասն *մի* յաստուածընկալ նշանէն»: (120 /14; 120 /14) Սակայն և այժմ առ անգամ *մի* թողեալ զահ և զերկիւղ … ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 /1) հրամայէր վաղվաղակի ի *մի* վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ (130 / 10) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր *մի,* զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) այլ նոքա ոչ ինչ վատեալք և յոչ *մի* ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 / 20) Բերին դդում *մի* մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց՝ կանգուն *մի* յերկայնն և կանգուն *մի* լայնն. և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ *մի* ծրագրեալ, զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ *մի* լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (139/18; 139/18; 139/19; 139/19) (140/1) զի եթէ ոչ *մի* հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 9) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով հիւրն հազար *մի.* (141 / 19) Ապա յարեաւ ոմն *մի* ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար *մի,* որ էր դայեակ անդրանկանն Խոսրովու, որ Կաւատն կոչիւր: (145 /17; 145 /18) Բայց անսացէք ինձ սակաւիկ *մի,* և պատմեցից կարճառօտիւ զխորագիտութիւն առնն (146 / 6) Եւ աճեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ *մի* (148 / 13) Եւ առաքէ զնա որպէս երբեմն զՄովսէս ի Մադիամայ, զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուասպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ *մի* յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 3) Եւ խորհէր հանգչել սակաւ *մի* և լնուլ զանձուկ սիրոյ խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 /9) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ *մի* (152 / 17) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ *մի* զմիտս թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (155 / 1) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ *մի* ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 / 3) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց *մի* ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ (157 / 2) Իւրաքանչիւր կոնք *մի* լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. (160 / 3) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ *մի* դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն (160 / 13) Եւ հայեցեալ ընդ երեսս կաթողիկոսին իբրև ժամ *մի,* ասէ. (161 / 4) Ապա ի *մի* վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն (164 / 5) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի *մի* վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ *մի* ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4) ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ *մի.* (169 / 1) զամենայն գեղեցիկ երիվարացն հերձուին զլանջս և զշնչափողսն, կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ ոսկրն մինչև ցկանգուն *մի.* (169 / 9) Իսկ *մի* ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն (115 /7) Եւ շինեաց յիւր

անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 /19) Հարեալ սորա զայր մի յանդիման ամենեցուն թաւալգլոր՝ խաղացուցանէր: (175 / 16) անկեալ աղօթէր նախ ի վանս մի. (187/15) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 /5) հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 15) Կատարեալ ամ մի ի լերինն ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 / 1) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 /9; 202 /10) Զայսոսիկ զամենայն լսելով եպիսկոպոսին Դաւթայ … մտախոհ եղև իբրև ժամ մի. (203 / 4) Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ (205 / 4) գտին կողոպս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ եդեալ. զորմէ տախտակ մի ոսկեձոյլ հաստահեղոյս բևեռեալ. (206 / 6) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ ի տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ, ուր կայր մատուռն մի: (209 /14; 209 /14; 209 /15) զորմէ տախտակ մի ձոյլ ոսկի՝ հաստահեղոյս բևեռեալ. (210 / 4) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ … ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ, որ յՈւտի գաւառի: (214 / 13) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի (215 /15) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 /15) Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն (224 /1) և փոքր մի տարակուսական աղետիցն լինէր մոռացումն (230 /22) Իսկ նա թէպէտ և առ մի նուագ ոչ առնոյր յանձն, բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր (234 /10) Եկայք, մերձաւոր իմք և սիրելիք, զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. (237 /18) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զննի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև, չորեքկուսի, յորում կայր խաչ մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ ի տէրունական խաչէն: (255 /13; 255 /14; 255 /15) Եւ ահա հաւատացաք ի մի Աստուա ծ արարիչ երկնի և երկրի: (260 / 2) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 3) Էր որ թղթովք բազում անգամ. դէմ յանդիման ժողովրդ կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 /15) Իսկ զերկուանալն հայրապետութեանն խոտեցին տեարքն Սիւնեաց, և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք յերկուցն. (274 /2) զորս որդին Աստուծոյ ժողովեաց ի մի գաւիթ. (278 / 14) և վերնատուն մի լինի: (284 /1) Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն, և զկէսն ունի տաճիկ: (286 / 4) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէից (287 / 9) զի կին մի մեծատուն խորհրդակից է նորա (296 / 2) իսկ զՕնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի, վասն զի

միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի։(315/10; 315/11) Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն ասաց. «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն։ (315 / 12) որ մի էր ի Նիկիական հարցն (315 / 14) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի (318 / 15) և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա։ (321 / 9) Անտի կամէին միւսանգամ նաւել յերկիրն իւրեանց. իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն՝ մինչն ոչ մնալ և ոչ մի (324 / 2) յորոց մի ոմն յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ։ (325 / 6) և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ։ (325 / 15) մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի։ (329 / 7) և հասեալ նորա ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10) և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի նման լերին (329 / 17) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա (329 / 19) գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ՝ յաւան մի 'Արքուգետ կոչեցեալ (331/14) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 16) որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան։ (333 / 8) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան (343 /3) զամենայն ինչս և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ տեառն ամենայնի. (27 / 18) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2) Անդ ուրեմն գողացեալ աբեղայի միոյ ի նշխարացն (82 / 6) Եւ տրտնջեալ առն միոյ ի քարակրացն՝ սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9) որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 6) և լինէր այն ի հրամանէ առն միոյ, որում անուն էր Գայշաք (135 / 9) և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. (143 / 4) և յարեաւ ի վերայ նորա իբրև յորբոյ միոյ։ (146 / 10) և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին։ (160 /7; 160 /7) և փոխանակ միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ (161 / 14) Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և յեղուին զաչս իւրեանց. (165 / 13) և տուժել ընդ միոյ հազարս և ընդ երկուց՝ բիւրս։ (169 / 17) մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան։ (178 / 7) ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 13) այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց։ (233 / 1) և երկրպագեմք միոյ Աստուծոյ (253 / 5) զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն։ (277 / 3) շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի ձեռն հաւատաւորի միոյ 'Հռոմայ շինացւոյ (281 / 2) վասն զի միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի։ (315 / 10) և տռփեալ ի դուստր

առն միոյ մեծի պատրեալ ածէ զնա ի Ղիոն քաղաք. (322 / 19) զորս բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 13) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ (124 / 1) յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ: (278 / 12) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն (283 / 13) Եւ այսք ի միում ժամանակի եղեն հրաշք յաստուածուստ: (14 / 11) և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 / 3) Իսկ ի ժամու միում մինչդեռ կատարէին զչար գործ մատնահատութեան յամուր մայրուջն առ ափն Կուր գետոյ, չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 3) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն, զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել. (54 / 17) ի միում կայր յարեւէ Զաքարիայ և ի միում ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի: (81 /16; 81 /16) Եւ այն ի միում աւուր, ի միում ժամու: (156 /6; 156 /6) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Ջիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 /9) Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարու՛ք դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն (273 / 1) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 11) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (311 / 18) ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315/15) այսք ի միում ժամանակի գործեցան: (335 / 18) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 5) Եւ սորա երկու որդիք. միումն Յուսիկ անուն (36 / 7)

անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ եթէ յաշխարհէդ միայն մի՛ գնար, և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 / 13) Մի՛ եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային, բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 3) «Մի՛ այդպէս, ասեն, տագնապեր յանձն քո, ո՛վ քաջդ. (21 / 4) զի մի՛ վիշապն մեռեալ զտունն շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 10) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր մի՛ ևս գործել չար ինչ, այլ ապաշխարութեամբ գտանել ողորմութիւն: (36 / 5) զի մի՛ յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 10) արդ՝ այսուհետև մի՛ մնասցես յաւիտեան»: (44 / 17) և մի՛ զոք վտանգեալ՝ դարձուցանել ի մոգութեան կրօնս: (48 / 11) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել, և մէն երիս մարդս ունել և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 14; 53 / 15) և ասէ. «Զիմ տեսիլդ մի՛ ումեք յայտնել». (73 / 2) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ (76 / 2) Եւ Խոճկորիկայ բուռն հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի՛ առներ զայդ, մինչև արքայն ևս տեսցէ: (79 / 7) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն

(91 / 1) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի՛ խափանեսցէ (91 / 7) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն ի վաստակոց իւրեանց. (91 / 7) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն մի՛ պահեսցէ. (91 / 17) Այր զերբորդ ազգի կին մի՛ արասցէ և զեղբօր կին մի՛ արասցէ: (92 /1; 92 /1) և ընտանիքն զհետ արտասուել մի՛ իշխեսցեն: (92 / 6) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն և ի վանաց մի՛ հանցեն. (93 / 6) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. մի՛ եպիսկոպոսն իշխեսցէ հանել առանց նոցա և առնել: (94 /1; 94 /1) Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ վտանգ լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 / 3) «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ յամօթ առնէր /ճիշտը՝ առներ/ զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. ամբիծ և ուղիղ պահեաւթ յառժամանակեայ վտանգէս: (101 /11) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի՛ ևս տալ պատերազմ, այլ շուրջ զամրոցսն աւերել: (109 / 8) զի մի՛ ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն խնդրեսցեն: (113 / 9) Արդ ե՛կ երկրպագեաթ խաչիս և մի՛ մերձեսցիս ի սա»: (120 / 7) «Ես եմ Բասիրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի՛ կորնչել նշխարաց իմոց. (120 / 13) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ բանիւք ողջոյն ասել նմա: (125 /14; 125 /14) զի մի՛ ոք կորիցէ ի հովուաց կամ ի հօտից (125 / 20) Վասն որոյ ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. ապա եթէ ոչ, եղիցին կամք քո: (134 / 3) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն, եթէ մի՛ երկիցես յերեսաց նոցա, այլ մարտի՛ր և յաղթեա՛ (144 /15) զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) ապա եթէ ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 /2) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 /11) և մի՛ ագահեսցեն սիրտք ձեր յինչս ձեր. (158 /14) «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք (159 / 11) Զի մի՛ խոպանացեալ անապատասցի երկիրս (162 / 15) զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք ի դստերաց (163 / 3) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և մի՛ ոք իշխեսցէ արգելուլ կամ թաքուցանել (163 / 8) «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ մի՛ բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7) Եւ մի՛ ընտրեսցես վասն նոցա տեղի պատերազմի. և միւք ճակատեսցիս ընդ նոսա. և միւք ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց, զի միւք պարծեսցին յազգս իւրեանց. (168 /6; 168 /7; 168 /7; 168 /8) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել (170 /10) «Եղբայր իմ և հարազատ, մի՛ լիցի քեզ հեռանալ յինէն թշնամութեամբ. (171 / 14) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն Չորայ, և մի՛ ևս յաւելուր գալ այսր (187 / 3) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ միւք ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 / 16) մի՛ դարձուցաներ ունայն և ամաչեցեալ. (188 / 18) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ օրինակ Դաւթի Երանելւոյ իջուցի արտասուս, մի՛ բարկութեամբ խրատեր, և մի՛ ճշդիւ պահանջեր. (189 /13;

189 /14) Եւ անդ սրտառուչ հառաչմամբ ի ծածկագիտէն խնդրէր այցելութիւն, որպէս մեծն Դաւիթ ասէ. «Արարիչ իրաւանց և արդարութեան, մի՛ մատներ զիս ի ձեռս նեղչաց իմոց»: (194 /11) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս (201 / 3) Եւ ասէ. «Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զիրամանս Աստուծոյ յապաղել (203 / 1) մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք (204 / 11) և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա մի՛ ումեք պատմել: (218 /14) զի մի՛ յապաղեսցէ երթալ օծանել զիաչն Քրիստոսի: (220 / 3) զի մի՛ վհցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238/2) Ի բա՛ց թողէք այսուհետև զպղծութեան պաշտամունսդ, մի՛ մատուցանէք երկրպագութիւն արարածոց (242 / 14) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր մի՛ յիշեսցէ Աստուած (242 /18) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ (247 / 9) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և մի՛ շիջցի»: (247 /14) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն (247 / 16) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 15) զի յայսմ հետէ մի՛ վհցի խէթ և խութ ընդ ոտն (258 / 13) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի՛ յապաղեսցի, և զեղեալ հիմն հաւատոյ անդրէն մի՛ քակտեսցի և թողցէ զմեզ որբս (266 /5; 266 /6) Մի՛ գիրս, մի՛ պատկերս, մի՛ նշխարս ի նոցանէ ընդունել: (268 /1; 268 /1; 268 /1) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 /13) Ապա գրեցին նամակ, թէ մի՛ ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յրմպելիս, մի՛ ի բարեկամութիւն, մի՛ ի դայեկութիւն. մի՛ աղօթիւք երթալ ի խաչն, որ Մցխիթայի տեղեօքն համբաւի, մի՛ ի Մանգլեաց խաչն և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. (270/15; 270/15; 270/15; 270/15; 270/16; 270/16; 270/6; 270/17; 270/17) որում ոչ հաւանեալ գլխաւորացն՝ երկուցեալ, թէ մի՛ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի միապետեալ աթոռոյն: (275/7) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին սովորութիւնն իւրեանց թողին, զի մի՛ ամբոխ ինչ լինիցի: (275 / 12) Տո՛ւր ինձ զքո միտդ ոչ զեանալն, զուղիղն և մի՛ դասիլ ի հակառակող կամս (277 /11) մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նաղաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս, զի մի՛ հրատոչոր վհցուք. զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ, և մի՛ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք, քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, Մխիթաքր, որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եդեալ է հիմն, զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. մի՛ վհցի լսել, գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի (278 /14; 278 / 5; 278 /16; 278 /16; 279 /1) և մի՛ ջուր ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 4) բայց ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ բազումս ի չարիս: (279 /4; 279 /7) «Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն». (279 / 10) «Մի՛ մեղանչեր, որդեա՛կ, զի իբրև զքեզ մարդ եմ»:

(287 / 14) զի *մի՛* ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 5) Արդ՝ գիտութիւն ձեզ լիցի, և *մի՛* անփոյթ արասջիք վասն այդորիկ. (296 / 2) զի *մի՛* ծագեսցէ առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) զի յայսմհետէ *մի՛* ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) և խոստացեալ արքայութեանն *մի՛* հասցեն: (301 / 12) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս *մի՛* խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 / 15) Եւ յայսմ պայմանէ *մի՛* լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. ապա եթէ ոչ՝ անվաւեր և ունայն լիցի և *մի՛* համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 /8; 302 /9) զի *մի՛* ոք յանդգնեսցի թիւրել ինչ զեղեալ ուխտադրութիւնդ: (304 /1) ժրացիր և քաջ լե՛ր և *մի՛* հեղգասցիս»: (306 / 7) և *մի՛* թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. *մի՛* պոռնկորդեաց, *մի՛* շնացելոց, *մի՛* սպանողաց, *մի՛* գողոց, *մի՛* ստոց և սուտերդմանց, *մի՛* զրկողաց և չարակն ագահից, *մի՛* զօշաքաղաց և *մի՛* ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց *մի՛* ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն և *մի՛* զհացն և զհասն տալ այնպիսեացն. (307/10; 307/11; 307/11; 307/12; 307/12; 307/12; 307/12; 307/12; 307/13; 307/13; 307 /14) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և *մի՛* այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր ոք կամ արատաւոր». որպէս օրէնքն իսկ ասեն. «Թէ *մի՛* իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և *մի՛* ի հասիցն իշխեսցեն ուտել»: (308 /2; 308 /3; 308 /4) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին *մի՛* մերձեսցին՝ *մի՛* ի պաշտօն, *մի՛* ի կարգ և *մի՛* ի տեղի քահանայիցն. (308 /6; 308 /6; 308 /6; 308 /6) *մի՛* իշխել զինուորաց և անարժանից ընդ իշխանութեամբ արկանել զեկեղեցի. (308 /12) «Թէ *մի՛* ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 14) Նոյնպէս և քահանայք *մի՛* իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից, և *մի՛* վաճառել իշխեսցեն զժառանգութիւն եկեղեցւոյն. (308 /16; 308 /17) զոր յայսմհետէ և յառաջ *մի՛* ոք իշխեսցէ առնել զայդ այդպէս: (309 / 6) և *մի՛* լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 / 17) և *մի՛* լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն, և *մի՛* ի շնորհէն առնուլ բռնութեամբ. (310 /4; 310 /5) և *մի՛* ոք ընկալցի ընդ իրաւունս. (310 / 8) և *մի՛* տայք համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ և զքահանայս ընդ ծառայութեամբ արկանել. (310 /13) *«Մի՛* արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և *մի՛* տայք զսրբութիւնս շանց» (310 /15; 310 /16) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա, թէ *մի՛* յանդգնիր առնել, զի թոռունք էք: (313/15) «Թէ *մի՛* ոք իշխեսցէ զազգայինս առնել կին. (314 / 7) զի *մի՛* երթիցեն ի ստրկութիւն: (324 / 2) *«Մի՛* եկեսցէ և *մի՛* լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337/ 3; 337 /3) «Լեզուդ, որ օրհնեաց, *մի՛* խօսեսցի, և աջդ չորասցի» (346 / 2)

ՄԻԱԲԱՆ - 13

ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ՄԻԱԲԱՆ* ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԱՐՔԱՅԻ (14 / 3) և *միաբան* առ հասարակ ամենեցուն մեծաձայն հրամայէր

կարդալ (51 / 9) սաղմոսանուագ երգովք *միաբան* փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 / 15) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա *միաբան* տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) Եւ նոցա *միաբան* օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 14) որք *միաբան* առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 6) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն *միաբան* յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 11) զոր տեսեալ բազում անգամ անհաւատիցն, և ուսեալ, թէ մեծին Աստուծոյ է այն նշանն, հաւատային *միաբան* և մկրտէին առ հասարակ: (96/17) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի *միաբան* յուխտ Հայաստանեայց (112 / 13) Եւ այսպէս *միաբան* սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին յամին յայնմիկ և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 / 15) Եւ եթէ ամենայն աշխարհս Աղուանից *միաբան* գայցեն փառաւորել զանուն քո ի տանս յայսմիկ, աստուածընկալ զօրութեամբ խաչիս աղխեսցես զդրունս թշնամեացն (188/11) «Տեառն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի ի *միաբան* ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 / 3) Եւ գումարեալ զնոսա ամենեսին ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս՝ *միաբան* ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 3)

ՄԻԱԲԱՆԵԱԼ - 8

Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս և *միաբանեալ* զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ արքային Պարսից: (29 / 10) Այսոքիւք ամենեքումբք *միաբանեալ* խաղայ ի վերայ Աղուանից: (29 / 18) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից առեալ զիւրաքանչիւր իշխանութիւնս՝ *միաբանեալ* առնուն զՎաչագան …և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 /2) և *միաբանեալ* կցորդ լինէին նահատակութեան նոցա: (116 / 4) Զօրանայ ազգն Հագարու՝ *միաբանեալ* իբրև ցեղս տասն. (173 / 1) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք *միաբանեալ* նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի: (270 / 4) Այսք ամենայն *միաբանեալ* ապա կարեն ձեռնադրել զհայրապետն, և հայրապետն զամենեսեան: (272 / 9) Թէպէտ և ինքն *միաբանեալս* և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10)

ՄԻԱԲԱՆԵԼ - 1

և կամ *միաբանել* յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 10)

ՄԻԱԲԱՆԵՄ - 5

Միաբանեաց ընդ իւր և զմետասան թագաւորսն զլեռնորդեայսն և ընդդէմ եկաց պատերազմաւ Արեաց գնդին (16 / 7) Եւ եկեալ Արտաշէս *միաբանէ* զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան (13 / 2) Ուստի լեալ փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, *միաբանէ* ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսաներ լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր և երթեալ *միաբանէր* ի տեղւոջն, ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) Նա և զամենայն

ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն *միաբանէր* առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (141 / 1)

ՄԻԱԲԱՆԻՄ - 4

զի *միաբանեսցին* և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». (155 / 6) այլ առհասարակ *միաբանեցին* և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. (114 / 12) Զայսու ժամանակաւ *միաբանին* Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք (13 / 5) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն *միաբանին,* իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 1)

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 21

Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին *միաբանութեամբ* հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 8) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ *միաբանութեամբ* և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Իսկ ի վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ *միաբանութեամբ* ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79/13) և *միաբանութեամբ* բարբառելոյն, սաղմոսելոյն և բարեբանելոյն զանճառելի երրորդութիւնն՝ հնչէր երկիրն: (80 / 4) և կամէր պնդել զինքն *միաբանութեամբ* հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 / 11) Զայսոսիկ *միաբանութեամբ* խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) և ընկալաք *միաբանութեամբ* հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր (300 / 15) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ *միաբանութեամբ* աշխարհիս (302 / 5) «Գրեցաւ գիրս այս *միաբանութեամբ* և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 /14) և *միաբանութեամբ* կրօնաւորել ըստ կանոնական հրամանի (307 / 9) ՁԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ *ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ* ԵՒ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 3) բաժանեցան Վիրք ի Հայոց *միաբանութենէ* ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 7) Իսկ Աղուանք ոչ քակտեցան յուղղափառութենէ և *միաբանութենէ* Հայոց: (270 / 8) յայնժամ *ի միաբանութենէ* զեկուցանեն զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (334 / 15) այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ *միաբանութենէս* (301 / 11) Ամենեքեան զահի հարան և դողացին՝ *ի միաբանութիւն* եկեալ, ելս իրացն խնդրեցին. (21 / 4) յանձն առին զերդումն քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն *միաբանութիւն* (116 / 15) Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ, և *միաբանութիւն* Հոնաց և Աղուանից: (116 / 20) Յայնժամ խաղաղական և անքակ *միաբանութիւն* հաստատեալ ընդ միմեանս … աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 / 12) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ գալ

նմա ի միաբանութիւն (179 / 9) զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (296 / 1)

ՄԻԱԲՈԻՆ - 1

սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 / 15)

ՄԻԱԽՈԻՄԲ - 1

Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8)

ՄԻԱԾԻՆ - 3

Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 / 4) պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի, և զորդին միածին, և զհոգին համազօր: (250 / 1) ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. (124 / 8)

ՄԻԱԿ - 1

Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի (230 / 4)

ՄԻԱԿԱՄ - 1

եղեալ միականն եղբայրութեան՝ գրէ առ թագաւորն Յունաց օրինակ զայս: (181 / 5)

ՄԻԱԿԱՄԻՄ - 1

Իսկոյն հասանէր նմա վախճան, և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն, այլ ըստ իւրում բարուցն միականի հեթանոսացն: (113 / 12)

ՄԻԱԿԱՄՈԻԹԻՒՆ- 2

Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միականութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 /2) զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց՝ միականութեամբ Աշոտի իշխանի (334 / 7)

ՄԻԱՀԱՄՈԻՌ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան … ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս,/ճիշտը՝ առանց ստորակետի/ ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծազան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ (198 / 3)

ՄԻԱՀԵԾԱՆ - 2

Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 10) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10)

ՄԻԱՁԱՅՆ - 1

Եւ իբրև զայս խօսեցաւ, ձայն բարձին միաձայն և ասեն. (158 / 6)

ՄԻԱՄԻՏ - 1

Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն, զոր ունէր առ նա (232 / 16)

ՄԻԱՄՏՈՒԹԻՒՆ - 3

առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և քաղցր հարկանել ծառայութիւն (32 / 17) Եւ եթէ միամտութեամբ ստացայք դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝ խոնարհեա՛/ դու մեծամեծօքդ յաղաչանս իմ (162 / 20) այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի՝ սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն պահօք (248 / 12)

ՄԻԱՅՆ - 49

և մնաց միայն ի տեղւոջն առաքելական այն նշխարք, զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 /12; 11 /13) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա՝ եթէ յաշխարհէդ միայն մի՛ գնար, և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 / 12) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր (17 / 14) ետես զքեզ միայն օրինաւոր (21 / 19) Այս Աստուծոյ միայն է և նմա վայել է. (22 / 15) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր, և զփոքրս թողեր (25 / 5) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռնչնեցեր: (27 / 18) Ոչ թէ դու միայն ես անմահ, այլ արդ՝ վասն զի համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 /6) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 6) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս մեծատունն քաջատես լինէր (88 / 6) զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն ճշմարիտդ Աստուած»: (101 / 15) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, բայց միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116 / 9) ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուած: (124 / 9) թէ միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս (141 / 7) «Եթէ ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 /12) որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային (146 / 8) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս (146 / 13) որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն (149 / 17) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր, կասկածէր, երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն (154 / 14) նա միայն ժամանեաց ելանել ընդ նմա: (157 / 3) «Եթէ միայն տէր հաճեսցի, ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 12) տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն (160 / 17) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3) զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես

մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 / 12) Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ:(172 / 7) ոչ միայն զընաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, զերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 12) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թոչունս, զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 17) Յայնժամ լինէր անդ համաշխարհական ժողով. և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 4) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216/16) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն, միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն (243 / 4) Արդ՝ դուք ծաներու՛ք և տեսէ՛ք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 2) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 16) և մի՛ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել, այլ և ամուսնութեամբ ամենևիմբ հեռանալ. միայն գնել ինչ կամ գնոյ տալ որպէս Հրէից: (271 / 1) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. (272 / 12) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր (273 / 3) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 5) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց: (288 / 12) տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն, միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 3) և յայնմհետէ ետ զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս, և նոցա միայն հարկէր: (312 / 6) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց, այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 / 15) և զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց, մնաց միայն ջրաղացն և այլ ոչ ինչ. (327 / 1) Պասկողին իւրում միայն մնայ յայտնութեան: (329 / 14) և միայն ի ձի ապաստանքն փախուցեալ զերծան. (331 / 19) Զորոյ վրէժն միայն Աստուած խնդրեաց զսպանմանն Սմբատայ (337 / 11) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 17) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին (339 / 11) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն վախճանեալ … անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 1)

ՄԻԱՅՆԱԿԵԱՑ - 6

Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 2) գտանէ անդ միայնակեաց զոմն ուղղափառ (321 / 3) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ

սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 12) Իսկ երկաբնակն այն Սմբատ գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց, եթէ Ստեփաննոս հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 5) և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքենէ անբնակ անազգի մուրացիկ առաջի կայսերն:(321 / 6) Առ զայն ի թագաւորէն և նստաւ ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. (17 / 15)

ՄԻԱՆԳԱՄ - 5

որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք (46 / 11) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 3) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 10) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 9) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 / 19)

ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ - 12

որ միանգամայն տիրեաց կողմանցն Աղուանից: (9 / 15) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց (21 / 9) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն …միանգամայն և ի դպրութեան կենացն ի յերկինս: (26 /6) Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. (32 / 13) կամէր բառնալ զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի միանգամայն. (42 / 12) Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. «Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. խնդան գան միանգամայն և թշնամանեն: (43 / 18) յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել, և միանգամայն փակակալ և իշխան արքայութեանն: (49 / 1) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան (127 / 10) Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և չորրորդէր գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով և ասէր. (144 / 11) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173/5) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 14) «Ոչ է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զիօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 20)

ՄԻԱՆՁՆԱՆԱՄ - 1

ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. ԵՒ ԵՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴ ՊԱՐՍՍ ԵՒ ՄԻԱՆՁՆԱՅԱՒ ՅԱՆԱՊԱՏԻ ՍՈՒՐԲ ՎԱՐՈՒՔ (15 / 7)

ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԱԼ - 1

ՏԵՍԻԼ *ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ* ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ (201 / 15)

ՄԻԱՆՁՆԵԱՅ - 1

զորոյ զրպարտութեանն պատճառ Սողոմոն ոմն *միանձնեայ,* որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 4)

ՄԻԱՊԵՏԵԱԼ - 1

որում ոչ հաւանեալ գլխաւորացն՝ երկուցեալ, թէ միթ գուցէ արդեօք այլ իմն գունակ բաժանումն լինիցի *միապետեալ* աթոռոյն: (275 / 8)

ՄԻԱՊԵՏԵՄ- 1

և *միապետեաց* Աբրահամ զհայրապետական աթոռն: (274 / 7)

ՄԻԱՊԷՍ - 2

Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս յամենեսին *միապէս* ըստ ժամագրին սփռեալ զասպատակն աշխարհակուլ: (156 / 9) զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և *միապէս* աւետարանեցին (277 / 15)

ՄԻԱՍԵՌԻ - 1

Դատապարտիւր անհնարին հսկայն, և յաղթողանայր քաջն Բաբիկ, աճապարէր ի սուրն *միասեռի,* որով անդէն սատակէր զմարդախոշոշ գազանն: (110 / 15)

ՄԻԱՍԻՆ - 3

Քանզի որ ըմբռնեսցին ի չար զաւակէն, ի պարտութիւն մատնեսցին, և ժողովեալք *ի միասին* սրով խողխողեսցին (44 / 7) մահապարտ ես դու և զօրականքդ քո *ի միասին»:* (104 / 7) ՎԱՍՆ ՍԱՍՏԿԱՑԵԱԼ ՍՈՎՈՅՆ, ՍՐՈՅՆ ԵԻ ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ *Ի ՄԻԱՍԻՆ* (164 / 2)

ՄԻԱՆԱՄ - 1

պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև *միասցի* աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274 / 5)

ՄԻ՛ ... ԱՐԴԵՕՔ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻԱՑԵԱԼ - 1

և ի նոյն *միացեալ* հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ (215 / 8)

ՄԻԱԻՈՐԵՄ - 1

և զմնացեալ զզօրսն ած հաւանեցոյց և *միաւորեաց* ի գունդն Արեաց: (16 / 4)

ՄԻԱԻՈՐԻՄ- 2

Արդ՝ եթէ յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ *միաւորեցաւ* ի մերում բնութեանս շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած (104 / 11) Եւ ի վախճանել հայրապետին Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ *միաւորեցաւ* երկիրն: (269 / 2)

ՄԻՋԱԿ - 1

յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև *ցմիջակ* արբունս ժամանակի… քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: /ճիշտը՝ ծանօթութիւն/ (191 / 16)

ՄԷԳ - 2

առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց քոց իբրև *միգով* զսա զարդարեալ վայելչացո՛: (188 / 7) Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ *միգով* հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7)

ՄԻ՛ ԵԹԷ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ՛ ԵՂԻՑԻ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ՛ ԵՐԲԷՔ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ ՁՄԻ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ՞ԹԷ - 2

Արդ՝ *մի՞թէ* արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային (104 / 13) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. *մի՞թէ* առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի (169 / 19)

ՄԻ ԻՆՉ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ՛ ԼԻՑԻ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻՀՐ - 1

Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս Յղերկս առ ծերունի եպիսկոպոսն *Միհր:* (280 / 12)

ՄԻՀՐԱԿԱՆ - 4

ՎԱՍՆ *ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝* ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՅԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 14) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան … Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ, Վախտանգ ի Վարազմանեան և նախնի է սոցա քաջն Վարդան ի *Միհրական* տոհմէն (304 / 12) Այս Վարազ Տրդատ ի *Միհրական* տոհմէ էր (326 / 14) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ *Միհրական* տոհմին (338 / 14)

ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄ - Տե՛ս ՄԻՀՐԱԿԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ - 3

Ուստի լեալ փախստական *Միհրանայ* ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 8) թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն *Միհրանայ* ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 12) Նա իսկ և իսկ առաքէ զիր խոնարհութեան զկնի *Միհրանայ.* (171 / 13)

ՄԻՀՐԱՒԱՆ - 1

Եւ շինեաց յիւր անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա *Միհրաւան:* (171 / 19)

ՄԻՀՐԵԱՆ - 1

Ընդ երկարել խռովութեանն Արեաց գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն ի *Միհրեան* տոհմէ. որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն Յազկերտի. սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 1)

ՄԻՀՐԵԱՆ ՏՈՀՄ - Տե՛ս ՄԻՀՐԵԱՆ

ՄԻՄԵԱՆՑ - 22

Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) յարձակէին ի միմեանս: (110 / 13) խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 3) եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 4) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. (142 / 17) վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 15) սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 4) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին (164 / 7) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 / 19) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. (177 / 15) Յայնժամ խաղաղական և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս՝ առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 /12) Դնէին առ միմեանս խորհուրդս խաղաղականս բառնալ ի միջոյ զանմիաբանութիւնս երկոցունց (191 / 4) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուաճեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս, զոսկեծայր քստից մարգարտաձև ի վայր կախեալ բոլորովիմբ: (199 / 10) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 /10) և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 /2) պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 9) խաղաղութիւն արասցուք յայսմհետէ և սէր դիցուք ընդ միմեանս (323 / 7) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին ջոկս: (96 / 12) Եւ մեկնեալ ի միմեանց զօրացն՝ արարին ըստ բանին ըստ այնմիկ. (154 /6) և միմեանց հոգևոր ողջունիւ համբոյր տուեալ դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 / 3) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք, միմեանց աթոռակից եպիսկոպոսունք սուրբ աթոռոյս վիճակեալք՝ զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 /11)

ՄԻ ՄԻ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻՆ - 1

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, որթ մի: (91 / 4)

ՄԻՆՉ / նախ., մ.,շ./ - 28

Ծագք երկրի արևելք. և ի կողմն արևմտից երթան հասանեն ազգքս այս մինչ ի Տրապիզոնտ: (7 / 3) Այս մինչ ցայս վայր ցուցումն ազգաբանութեանց: (8 / 18) Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին,

ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 9) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա (26 / 12) մինչ չև սրբեալք ելանէին յաւազանէն փրկութեան: (34 / 19) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս (35 / 12) մինչ զի անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի խոստումն ածել: (52 / 15) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1) Եւ մինչ դեռ զառաւօտին կատարէին զպաշտօն յոտնկալեաց, նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի. (70 / 8) և մինչ նա հաց ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ, և ի շինին ամբոխն իմն լինէր: (76 / 5) Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, լսելի լինէր նմա: (77 / 14) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ փառաց. և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. (125 /8; 125 /8; 125 /9) Եւ մինչ դեռ նա ակն ունէր պատասխանւոյն ի թագաւորէն, և կամէր հրապուրել պահել ինչ զպատգամաւորսն (155 / 3) Մինչ դեռ նոքա զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1) մինչ զի և թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. (186 / 1) մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 18) մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեղէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 / 18) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 /17) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Չիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 9) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց …և բազում ճանապարհորդաց բացօթէից: (216 / 16) Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով թուր. (222 / 9) Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ ունայն քև հայիմ: (229 / 21) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն, և մինչ յառականս կանանց երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 /14; 289 /15) Խ ամ ունէր, մինչ երևեցաւ և ի վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 / 12) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց որդւոց իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 7)

ՄԻՆՉ ԴԵՌ - Տե՛ս ՄԻՆՉ

ՄԻՆՉԴԵՌ - 15

Մինչդեռ յայսմ ահի և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս, երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 19) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի

ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51/13) Իսկ ի ժամու միում *մինչդեռ* կատարէին զչար գործ մատնահատութեան …չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 3) Եւս ի ներքս նոյնպէս առնել և զոտիցն, *մինչդեռ* կենդանի կայ մարդն (53 / 17) *Մինչդեռ* զգեցեալ զսպառազինութիւն մարմնոյ՝ կան ի ծանրութեան (87 / 3) ի նմին գիշերի *մինչդեռ* արթնական խնճոյիւքն դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն … յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 6) Եւ *մինչդեռ* ի տեղիսն էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ (116 / 16) Եւ *մինչդեռ* սփռեալ էր զանձուկ սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս ծննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային (151 / 12) *մինչդեռ* և սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր, իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12) Եւ *մինչդեռ* առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 10) *Մինչդեռ* նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր …ել թագաւորն Հոնաց յոգնահազար հեծելովք: (190/8) *մինչդեռ* բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 12) Եւ *մինչդեռ* հանգուցեալ էր մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ, արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 3) *Մինչդեռ* զօրինութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին, ասէ եպիսկոպոսն ցիշխանն. (258 / 10) *մինչդեռ* Զ օր կայր ի աղկադէէ ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 7)

ՄԻՆՉ ՉԵՒ - 1

մինչ չև սրբեալք ելանէին յաւազանէն փրկութեան: (34 / 19)

ՄԻՆՉԵՒ /նխ.,մ.,շ./ - 135

Եւ լինի յԱդամայ *մինչև* ցջրհեղեղն ամք ՍՄԽԲ և ազգք Ժ: (3 / 12) Սահմանք Յաբեթի այս են … ի Մարաց *մինչև* ցԳադիրովն կողմն հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ (4 / 5) Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, ի Մարաց *մինչև* ցՍպարիովն (5 / 7) Աստ կատարին սահմանք Յաբեթի *մինչև* ցկղզիսն Բրիտանիկեցւոց: (6 / 2) Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ *մինչև* ի Գադիրովն, որ ձգին ի Պարգամիդոս գետոյ *մինչև* ի Մատուսիա (6 /8; 6 /8) Իսկ որ ի Յաբեթէ *մինչև* ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ *մինչև* ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7 /4; 7 /5) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ *մինչև* ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻՋ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 9) չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց *մինչև* ցՎաղարշակ արքայն Հայոց, որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս …զհարաւով *մինչև* ցմուտս դաշտին (8 /5; 8 /8) որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ ի գետոյն Երասխայ *մինչև* ցամուրն Հնարակերտ: (8 / 12) Առավել քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք *մինչև* ցքաջն Վաչագան (9 / 15) Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն մեծ, *մինչև* որ անդն կային

անկանել յերկիր: (11 / 11) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 / 3) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք … մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20/13) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև ցԳաղիրովն, ի հարաւոյ մինչև ի հիւսիսի: (26 /3; 26 /4) Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց և ահա եղեր հոտ անոյշ ի Քրիստոս, որ հասեալ մինչև յարևմուտս՝ հռչակեալ ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (27 /20) Եւ վարէ Տրդատիոս զնոսա կոտորմամբ մինչև ցՀոնս. (29 / 8) հասեալ սմա մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին, մինչև եկն հռչակելին պատերազմողն և երիցս երանելին Գրիգորիոս (32 / 1) յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի, մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 7) Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր, մինչև մնային կորստեան կենաց աշխարհին: (33 / 19) Մինչդեռ յայսմ ահի և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի փոքունս, երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 20) ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան, մինչև կատարեալ երանելւոյն զաստուածեղէն խորհուրդն և եկեալ արտաքս՝ զարմանայր: (36 / 1) և անդ են, ասեն, նշխարք երանելեացն մինչև ցայսօր: (40 / 11) Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ (40 / 13) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջն Վաչագան …չէ յայտ. (41 / 11) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ, մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ (43 / 8) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. (53 / 5) և հեծեալ ի ձին արշաւէ այնքան, մինչև զկայ առնու ձին. (54 / 7) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) և պաշտէին մինչև ցառաւօտն: (59 / 11) Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային, մինչև նկատեցին զտեղին: (59 /14) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 14) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69 / 15) և ոմանք ոչ ճաշակեցին մինչև ի գիւտ սրբոց նշխարացն: (69 / 17) Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17) Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր, ճրագն լուցեալ (79 / 3) Եւ Խոճկորիկայ բուռն հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի առներ զայդ, մինչև արքայն ևս

տեսցէ: (79 / 7) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն ի մեծագոյն հոգս. (80 / 12) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին և հազիւ ուրեմն դադարեցուցանել զդիմեալսն: (81 / 6) Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել նշխարացն՝ անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից, մինչև ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ ժամս բազումս՝ ծածկելով զյոլովիցն խնկարկութեանցն հոտ: (81 / 8) Եւ առեալ զամենն ի դուրս՝ ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 /18; 81 /19) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, դառնայր երեսքն յետս, և այնպէս բազում աւուրս առնէր ընդ առնն, մինչև եկեալ և հող առեալ ի տեղւոյն, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, նի երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 /11) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն, մինչև տարեալ ընդ շինանիստն անցուցանէր. (85 /3) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն մատրանն (86 / 4) Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհն Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, և՛ մինչև ի դուռն Չորայ. (95 / 15) կամ եթէ յերկիւղէ տանջանաց ինչ զանգիտել մինչև ի մահ (101 / 9) զոր տեսեալ բազմութեան մարդկանն, զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 13) Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13) Եւ անտի մինչև ցՀայ թիւն ՃԻ ամ լինէր: (112 / 5) զի մի ձեռնարկեսցեն յուխտ եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն խնդրեսցեն: (113 / 9) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն:(120 / 15)Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց, մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր ահեղ և զարմանալի (130 / 3) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 11) և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131 / 15) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան (132 / 1) և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 10) և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 16) և այնչափ հնարեցայց խելամտութեամբ. մինչև յիւրոցն վճարեսցի»: (139 / 15) զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 / 11) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհին Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 3) «Մինչև ցե՞րբ հոսեցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց

աշխարհիս. մինչև ցե՛րբ իցեմք յահի և ի դողման արիւնահեղ թագաւորիս. մինչև ցե՛րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի գանձս նորա, մինչև յե՛րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. մինչև յե՛րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145/4; 145/5; 145/6; 145/7; 145 /9) Զայս և նման սմին բազում շշնջէին զնմանէն, այլ ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ, մինչև լցաւ ժամանակ կատարածի կենաց նորա: (145 / 17) մինչև լցաւ ժամանակ պանդխտութեան նորա (150 /19) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 /10; 153 /10) Ի ծագաց մինչև ի ծագս դողային սահմանքս մեր: (156 / 10) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն (160 / 13) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն, յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 /17) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ ոսկրն մինչև ցկանգուն մի. (169 / 9) ուստի մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 15) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն, մինչև առեալ զթագաւորն ելանէին ի Դաստակերտն Մեծ: (176 / 6) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն, այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց, մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան: (178 /7) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր, մինչև զհասակածին և արգանդակիցս մանկունս պահանջմամբ թափէր: (178 / 15) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին, մինչև ողջամբ զհայրն անդրէն դարձուցանէին: (180 / 10) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 15) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 /10; 183 /11) մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 /4) յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց … անվեհեր քաջութիւնս (191 / 16) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. երիվարք պատրաստք, օթևանք կազմք, մինչև եհաս ի դուռն թագաւորին մեծաւ շքով: (194 / 17) նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197 /1) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ (197 / 14) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ, և մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 /13) զի քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 12) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական

հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց մինչև զարմանալ ամենեցուն առ հասարակ: (206 / 4) զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 / 13) հատեալ անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան օր: (238 / 13) «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ նորա, և մինչև ի ծագս աշխարհի են խօսք նորա»: (243 / 14) աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր, մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս (245 / 16) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 / 17) և երկիր պագանեմք ծառոցն և մատուցանեմք զոհս և նուէրս, որպէս մինչև ցայժմ: (253 / 2) ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 12) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ (261 / 9) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 / 15) Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 12) և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հոռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ նորա մինչև ցայսօր: (273 / 3) որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 5) պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև միասցի աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274 / 4)Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից, մինչև բարձաւ հակառակութիւնն (274 / 7) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան (279/13) և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին …և անտի մինչև ի լեառն Ձիթենեաց … ութ հարիւր աստիճանք: (284 /7; 284 /8) և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 6) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս միւթ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 / 15) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան …. եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 19) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր (315 /8) Երուսաղէմայ եպիսկոպոսքն մինչև ցԿիւրէղ՝ ԽԲ եպիսկոպոսք, և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս (316 /1; 316 /3) մինչև ցելս անձին իւրոյ ի սուգ անմխիթար մնայր: (319 / 18) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն՝ մինչև ոչ մնալ և ոչ մի (324 / 2) Իսկ Ջուանշերիկ՝ նորին եղբայր մնաց ժառանգ. այս մինչև ցայս վայր: (325 / 19) և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 10) զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 /7) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ

արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329 / 15) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տմնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (330 / 1) և զամս Գ կալաւ զՀայս՝ մինչև զիշխանսն ազատ կանամբք խաղացուցանէր ի Բաղդատ: (333 / 5) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև զբարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք (338 / 16) և ոչ բժշկեցաւ մինչև ի մահ նորա: (346 / 3) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 /8) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՅԱՑՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԵ ԵՒ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41/3)

ՄԻՆՉԵՒ Ի - Տե՛ս ՄԻՆՉԵՒ

ՄԻՆՉԵՒ ՅԵՐԲ - Տե՛ս ՄԻՆՉԵՒ

ՄԻՆՉԵՒ Ց - Տե՛ս ՄԻՆՉԵՒ

ՄԻՆՉԵՒ ՑԵՐԲ - Տե՛ս ՄԻՆՉԵՒ

ՄԻՇՏ - 23

որ միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 9) Եւ … միշտ ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն (61 / 16) որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 9) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ առաջի ամենասուրբ վկայիցն Քրիստոսի՝ երկրպագութեամբ կանխեալ: (63 / 12) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի … և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, անանցական բարութեամբ յանանց յաւիտեանս: (64 /8; 64 /11) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 /14) Առնոյր և ինքեան մասն, զոր միշտ ի բանակին շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 /2) և միշտ անձանձրոյթ էր ի պահս և յաղօթս և ի տուրս աղքատաց: (86 / 7) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (120 / 1) Եւ միշտ քաղցեալ կային աչք նոցա յագահել և հանել զընկերին: (164 / 18) զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար քան զամենեսեան առնէին. (175 / 7) զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր (182 / 5) և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. (197 / 5) սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն (213 / 18) որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216/4) յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ (217 /18) Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 / 10) Ակամբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ (230 / 6) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 16) զոր միշտ ի ձեռին ունէր եպիսկոպոսն (258 / 2) հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260/16) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց …նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 8)

ՄԻՈՅ ՄԻՈՅ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ ՈՄՆ - Տե՛ս ՄԻ

ՄԻ՝ ՈՔ - Տե՛ս Մ՝Ի

ՄԻՋԱԳԵՏՔ - 2

Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ *Միջագետաց* եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել (343 / 8) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց *ի Միջագետս.* (12 / 16)

ՄԻՋԱԿ - 1

Կատարեցաւ շարած երկրորդ *միջակ* պատմութեան Աղուանից: (286 / 12)

ՄԻՋԱԿՏՈՒՐ - 1

և զթագաւորն Բասլաց մարտակից իւր ունելով, որ ձգեալ զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի *միջակտուր* ի նմանէն: (29 / 8)

ՄԻՋԱՄՈՒԽ - 1

Իսկ սպարապետն Աղուանից ընդ արս զօրութեան *միջամուխ* լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր (174 / 13)

ՄԻՋԱՄՈՒԽ ԼԵԱԼ - Տե՛ս ՄԻՋԱՄՈՒԽ

ՄԻՋԱՒՈՐԵԱԼ - 1

րք երկաքանչիւր աստի և անտի *միջաւորեալ* ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 / 7)

ՄԻՋՆԱՎԱՅՐ - 1

հասանէին *ի միջնավայր /ծն՝. միջավայր /* անդր բուրաստանին (222 / 16)

ՄԻՋՆԱՐՑԱԽ - 1

Ապա՝ եկեալ հասեալ նոքա ի *Միջնարցախն* գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս (234 / 16)

ՄԻՋՆՈՐԴ - 2

զի լինելով դորա *միջնորդ* ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ (266 / 2) զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր *միջնորդն* ՝առնել զմիաբամ սէր և խաղաղութիւն: (179 / 10)

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - 2

«Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ *միջնորդութեամբ* վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 14) սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ *միջնորդութեամբ* և մեօք հանդերձ (303 / 11)

ՄԻՋՈՑ - 1

և արշաւէ *ի միջոցս* Հայոց: (30 / 2)

ՄԻՋՕՐԵԱՅ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք … կենդանահալած ի ստուերս ի միջօրէի, կիսաբաժին յաւուրն ողջունի. (24 / 15)

ՄԻՍ - 4

Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7) Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ եդեալ առաջի զամանս լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7) Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. (160 / 3)

ՄԻՍԱՅԵԼ - 3

Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի … առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 /12; 334 /13) որք առժամայն հաւանեալ սակս Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3)

ՄԻՏ, ՄԻՏՔ - 60

Յոյժ կասկած ի միտ անկաւ չարասէր թշնամւոյն (20 / 16) Եւ իբրև լուան ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15) Եւ ի միտ առեալ ճանաչէր զմարդիկն: (52 / 9) Միտ դիր, ո՛վ սիրելի (88 / 16) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 4) Եւ խորհէր ի միտ իւրում յանպատրաստ ունել զմեծ թագաւորն Խոսրով:(131 /3) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս, զոր առնես. (134 / 11) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. (165 / 9) զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն (202 / 5) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից ընդ հարազատ զօրավարին և ընդ կաթողիկոսին …փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 4) և զի այսդէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 3) յայնժամ ազդեալ չարին ի միտս չար արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 5) Եւ դարձեալ նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 9) և եղեալ ի միտս իւր ասէ. (65 / 12) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ (120 / 15) Եւ իբրև ազդ լինէր Խոսրովու, հիանայր ի միտս իւր և ասէր. (131 / 5) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս և հաստատեաց ի միտս իւր զոչ ծածկեալն ի նմանէն (167 /3) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս

հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 12) անդանօր անըմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 4) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից, և նոքօք հանդերձ պատմեաց հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի: (203 / 4) որ առաւել քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս (208 / 15) այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 7) անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. (231 / 14) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս ՝զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 12) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 /2) Բնաւին անթագաւոր միտս ունելոյ՝ գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5) որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) Տո՛ւր ինձ զքո միտսդ ոչ զէանալն, զուղիղն և մի՛ դասիլ ի հակառակող կամս (277 / 10) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն (17 / 21) քանզի ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. (169 /19) որում ամենայնին իսկ միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 /1) որոց կուրացեալ են միտք ըստ ժամանակաց չարութեամբ գնացելոց (298 /12) Այլ որչափ միտքս իմ այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել, բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 /13) Քանզի բան ունիմ մտաց գործի, եթէ գտից ինչ հիւթ յաննիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց քաջաց (18 / 6) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն (204 /2) զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 17) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց (250 /2) Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին (335 /5)Սա վրիպեալ ի մտաց ՝կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից (344 /8) Արդ՝ այդչափ քաջապտղութիւն ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 /3) զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 9) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12) խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 19) Ապա այնուհետև յամին երեսներորդի վեցերորդի Խոսրովու եղ ի մտի իւրում կայսրն օգոստոսական՝ հնարել հնարս, թէ զիաթրդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն (140 / 15) եղ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց, և զնոսա ևս սահմանակցաք իւրեանց ածել ի հնազանդութիւն: (167 / 3) Զայս կնքեալ խորհրդաբար ի մտի իւրում՝ դառնայր, և սպարապետն Աղուանից մարբն և եղբարբքն հանդերձ դառնայր յաշխարհն իւր: (179 /11) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ ղնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14)

Սիրով քո այրին սիրելիք քոյին. Եւ զսէր քո անմոռաց ի *մտի* ունին. (229 / 26) Եւ այսու *մտօք* հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի տար աշխարհ: (194 / 11) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն … յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից *մտօք* և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 4) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ *մտօք* ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 /15) և մանաւանդ զի երկբայելի *մտօք* խաբէութիւն զիրսն կարծեցաք: (209 /12) Ապա հաւանական *մտօք* իշխանն Հռոմոց օգնական և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր. (233 /5) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն, միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան *մտօք,* սիրով (243/4) Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ *մտօք* (277/18) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն իմոյ, որոյ բարեսէր *մտօք* ամենայնիւ զտեղիս հաստատեալ: (280 / 16)

ՄԻՏ ԴՆԵՄ - Տե՛ս ՄԻՏ

ՄԻՏԵԼ - 1

բայց ըստ առակողին խրատու *մի՛ միտել* ընդ բազումս ի չարիս: (279 / 7)

ՄԻՐԴԱԶԱՏ - 2

Իսկ եղբայրն *Միրդազատ* ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14) ՎԱՍՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՐԿՈՒՑ ԵՂԲԱՐՑ՝ ՄԱՆԿԱՆՆ ԵՒ *ՄԻՐԴԱԶԱՏԱՅ* (319 / 8)

ՄԻՐՀ - 1

և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. *Միրհ,* Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան (339 / 2)

ՄԻՐՀԵԱՆ - 1

Եւ *Միրհեանն,* որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից, հաստատեցաւ ի նախարարութիւն. (338 / 18)

ՄԻՐՀՕՐԻԿ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, *Միրհօրիկ* հազարապետ (94 / 13)

ՄԻՒ - 22

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … *միւս* Հայկակ, Երուանդ Սակաւակեաց, Տիգրան: (41 / 10) և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և *միւս* ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8) և *միւս* զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրուկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 7) Եւ ի գալ *միւս* ամին և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139 / 12) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի էլ *միւս անգամ* թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 1) Լինէր *միւս անգամ* ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. (177 / 14) ի *միւս* ամին լինէ ձմեռնային եղանակի հասարակաւորութիւն (190 / 8) Եւ *միւս* մարգարէն ասէ. (243 /14) *Միւս* ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 5) Եւ անտի ի *միւս* տարին էանց Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի (326 /18) Իսկ երանելի

ոմն Շապուհ Արծրունի և *միւս* այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7) Եւ ի *միւս* տարին եկն Բուղա ի Հայս (333 / 4) և *միւս* որդին Սահակ, որ և Սևադայ կոչեցաւ, այր քաջ և յաջող, սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341 / 2) զի մի դևն կոյր առնէր, և *միւսն* պիսակ (55 / 3) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին *ընդ միւսն* գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 9) և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և *միւսում* շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 / 3) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն իմ և *միւսում* աւուրն եցոյց. (191 /7) Եւ ի *միւսում* ամին զՇիրակայ տէրն տարան յԱսորիս: (319 / 1) Եւ ի *միւսում* ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ (320 /10) Եւ ի *միւսում* տարին եհար Բաբան զԻբրահիմ՝ զորդի Ղեթայ: (327 / 4) Իսկ ի *միւսում* ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եդեալն իւր սահման. (329/14) Եւ անուն *միւսումն* Գրիգորիս յանուն հաւուն. (36/11)

ՄԻԻՍ ԱՆԳԱՄ - Տե՛ս ՄԻԻՍ

ՄԻԻՍԱՆԳԱՄ - 4

Գալոց է *միւսանգամ* դատել զկենդանիս և զմեռեալս (124 / 19) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և շնորհեաց նմա տեսանել *միւսանգամ* զարկս սրբոց եկեղեցեաց: (151 / 8) Եւ ի փոխանորդել զարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից *միւսանգամ* տեսանել զկայսրն (185 / 1) Անտի կամէին *միւսանգամ* նաւել յերկիրն իւրեանց. (324 / 1)

ՄԻՈՒԹԻՒՆ - 1

նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ *միութիւն* անբաժանելի. (124 / 7)

ՄԻՔԱՅԷԼ - 9

Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն *Միքայէլ* զկնի Սիմէոնի. (313 / 12) տէր *Միքայէլ* տարագրեաց զնա (313 / 15) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից *Միքայէլ* արար ժողով ուխտի եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 / 19) Տէր *Միքայէլ* ամս ԼԵ. (344 / 14) Եւ նորա եկեալ ետ զմեծ պարգևն *ցՄիքայէլ* Աղուանից կաթողիկոս. (313 / 2) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻՒՐ ԵԻ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻՒՐ, ԵԻ *ՄԻՔԱՅԷԼԻ /գրքում՝ Միքայելի/* ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԶԿՆԻ ՍԻՄԷՈՆԻ (311 / 8) և ներեա յանցանաց իմոց՝ *Միքայէլի* Աղուանից կաթողիկոսի. (313 / 5) ՎԱՍՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՑ ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ *ՄԻՔԱՅԷԼԻ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 10) ՆՈՐԻՆ *ՄԻՔԱՅԷԼԻ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՋՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314 / 13)

ՄԻ ԵԻ ԿԷՍ -1

կացեալ յաթոռն ամ *մի և կէս:* (297 / 16) Տէր Սիմէոն ամ *մի և կէս.* (344 / 12) Տէր Մատթէոս՝ ամ *մի և կէս* (345 / 9)

ՄԼ - 1

Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս *ՄԼ* և ծնաւ զՍէթ. (3 / 5)

ՄԽԱՆՔ - 2

«Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի *Միանց* տոհմին ի վայրս Կաղսետու: (120 / 9) որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, Ամարաս, Պազկանք, *Միանք* և Տրի գաւառ: (327 / 10)

ՄԽԵԱԼ - 2

Եւ *միեալ* ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր (145 / 1) Եւ *միեալ* յընտիր յընտիր երիվարս ասպաստանացն Խոսրովու. (147 / 10)

ՄԽԵԼ - 1

զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես *միել* ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա (168 / 11)

ՄԽԵՄ - 3

միեացին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 / 16) Յայս սակս քաջալերեցայց և յանմուխդ *միեցայց:* (18 / 5) և ոչ *միեցաւ* ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 10)

ՄԽԻԹԱՐ - 7

Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր *Միխիթար* Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս …ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ… և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զսէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 11) քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, *Միխիթա՛ր,* որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ (278 / 17) Իսկ *Միխիթար* ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 17) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քն հանդերձ, *Միխիթար,* վստահ լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 12) և ի սպառել նոցա՝ ետ զսուրբսն *ցՄիխիթար* և ասէ. (281 / 3) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ *ՄԽԻԹԱՐԱՅ* ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ (276 / 4) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց Յովհաննու և *Միխիթարայ* կրօնաւորաց: (282 / 3)

ՄԽԻԹԱՐԵՄ - 1

Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և *միխիթարէր,* զորս ընդ ինքեան էին (151 / 7)

ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ - 5

Ապա այնուհետև *միխիթարութեամբ* հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի (248 / 12) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս *միխիթարութեան* յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27/4) Ռահ *միխիթարութեան* գնացք քո

փակեաց, Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 /22) «Եկա՛յք լուարուիք ի սմանէ բանս *մխիթարութեան* (242 / 9) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին … մարգարէք յընթերցուածս, առաքեալք *ի մխիթարութիւնս …* և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 1)

ՄԾԲ - 1

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին *ՄԾԲ* ամօք (7 / 7)

ՄԿԱՆՈՒՆՔ - 1

եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան *ի վերայ մկանանց* լայնատարած ծովուն: (192 / 15)

ՄԿՆԴԱԶԳԵՍՏ - 1

Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … դրօշուք և գնդիւք *մկնդազգեստ* աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 6)

ՄԿՈՒՆԴ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք ... ոսկեկմբեայ վահանօք, թանձր և ստուար *մկնդօք:* (21 / 13)

ՄԿՐՏԵԱԼ - 1

և կատարէր զիրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոսս, *մկրտեալ* յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 6)

ՄԿՐՏԵԼ - 2

յոր անուն մեք հրաման առաք *մկրտել* և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ: (278 / 12) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ *ՄԿՐՏԵԼՆ* Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ (14 / 2)

ՄԿՐՏԵՄ - 4

Արդ՝ հաւանեցարուիք այսմ բանի. որոտընդոստ չոփայիցդ շիրիմք Դարքունանդ կոչեցեալ. նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ, որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և *մկրտեսցին* և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 18) Զոր տեսեալ անհաւատիցն՝ հաւատացին, և *մկրտեցան* Գոր և Գազանն (111 / 16) ուր փրկիչն *մկրտեցաւ.* (285 / 3) զոր տեսեալ բազում անգամ անհաւատիցն, և ուսեալ, թէ մեծին Աստուծոյ է այն նշանն, հաւատային միաբան և *մկրտէին* առ հասարակ: (96 / 17)

ՄԿՐՏԻՉ - 1

եբաց զտապանակն և գտաք անդ զսուրբ *Մկրտիչն* և զԹումաս առաքեալ և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 9)

ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ - 5

Իսկ զբոլոր աշխարհին Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն և լուսաւորէր *մկրտութեամբ* աւազանին փրկութեան. (34 / 22) «Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և *մկրտութեամբ,* և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12) Անտի դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ ի քաղաքն՝

լուսազգեստ *մկրտութեամբն* լինէին. (259/7) որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս *մկրտութեանն* (315/15) ոմանք *մկրտութիւն* ոչ առնեն, ոչ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ դնեն հարսանեաց. (267/2)

ՄՀ - 4

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ դարձի գերութեանն Հրէից ի Բաբելովնէ *ՄՀ* ամաւ: (7 / 8) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս, և Աղուանից լուսաւորութեանն *ՄՀ* ամ յառաջ: (270 /1) Անտի յառաջ մինչն ի հինգն յունուարի լինի *ՄՀ* օր (315/8) Իսկ ի լնուլ *ՄՀ* թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1)

ՄՀՋ - 1

և էր թուին Հայոց *ՄՀՋ:* (327 / 2)

ՄՁ - 1

և հայ թուականն էր *ՄՁ:* (292 / 12)

ՄՂԵ - 1

Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ և գանձուք շինեաց զԳանձակ քաղաքն *ՄՂԵ* թուին յԱրշակաշէն գաւառի: (331 / 12)

ՄՂԵԼ - 1

Եւ վասն *մղելոյ* նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 3)

ՄՂԵՄ - 1

հրապուրելով զնա *մղէր,* հարկանէր ընդդէմ ալեացն (144 / 7)

ՄՂՈՆ - 3

բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ *մղոնս* երկու հազար և հինգ հարիւր (323 / 16) որ հեռագոյն ի ծովէն *մղոնս* ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324 / 6) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև *մղոնօք* երիւք: (137 / 2)

ՄՂՏԱՑԵԱԼ - 1

գիշերաւ է ծածկեալ, ամպովք է թաքուցեալ, փոշեաւք է *մղտացեալ* և մրրկօք է ալեկոծեալ: (25 / 1)

ՄՆԱԼ - 11

Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ *մնալ* ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 14) այլ կալ *մնալ* նմա ի դիպահոջն (150 / 16) «Ոչ ինչ է պիտոյ յամել *մնալ* ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 9) մինչն որ միոյ առն *մնալ* ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան: (178 / 7) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ մի՛ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ *մնալ:* (187 / 17) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման *մնալ* մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197/1) Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք

աստ *մնալ:* (230 / 15) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն՝ մինչև ոչ *մնալ* և ոչ մի (324 / 2) և զորսորդաց ձկունս յորովայն իւր ամայէր, և սնավաստակ *մնալ* որսորդացն լինէր: (329 / 18) ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ՄՆԱԼ Ն* ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ (269 / 16) մինչև *չմնալ* ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 7)

ՄՆԱՄ - 24

առաւել լուսաւորէ զԱղուանս և կայ *մնալ* որդի մշտնջենական լուսոյն (14 / 15) Պսակողին իւրում միայն *մնալ* յայտնութեան: (329 / 14) Յայնժամ աի և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր, մինչև *մնային* կորստեան կենաց աշխարհին: (33 / 19) Թանց գիտութեանց դպրացն ջոկք և ուխտի մանկանցն դասք *մնային.* (218 / 3) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ *մնայր* գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 / 9) իսկ երանելոյն նշխարքն յարևելս կոյս *մնայր:* (80 / 11) Եւ աշխարհս Աղուանից անվրդով յայսցանէ *մնայր.* (267 / 1) և տուեալ ի պատանդ զորդիսն՝ և ինքն իշխանն խօթացեալ *մնայր:* (311 / 15) մինչև ցելս անձին իւրոյ ի սուգ անմխիթար *մնայր:* (319 / 19) արդ՝ այսուհետև մի՛ *մնասցես* յաւիտեան»: (44 /17) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ *ՄՆԱՍՅԻ* ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ԶԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 11) և *մնաց* միայն ի տեղւոջն առաքելական այն նշխարք (11 /12) ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց *մնաց* որ էրն. (124 / 5) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք *մնաց* ապրեալ և ոչ մի (152 / 17) և ոչ ուրեք *մնաց* և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 / 3) և բուն աթոռն *մնաց* անդէն յԵփեսոս: (273 / 10) Եւ բունն *մնաց* յԱնտիոք: (273 / 12) և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի *մնաց* տիկնոջն վշտագնելոյ: (325 / 15) Իսկ Ջուանշերիկ՝ նորին եղբայր *մնաց* ժառանգ. (325 / 18) և զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց, *մնաց* միայն ջրաղացն և այլ ոչ ինչ. (327 /1) եկեղեցիք շէն *մնային* (25 /16) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա, *մնային* անդէն ի քաղաքի անդ: (132/13) Եւ որ *մնային* անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով (147/15) և գերեալքն *մնային* խաղաղութեամբ՝ փառս Աստուծոյ տալով: (332 / 1)

ՄՆԱՑԵԱԼ - 8

Բայց *մնացեալ* դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Եւ ահա ի նմանէ *մնացեալ* եմք որքք (97 / 17) Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման *մնացեալ է* հեթանոսական աղանդ (118 / 2) Բայց ապա անհովիւ հօտն գոլով՝ եկեղեցին *մնացեալ* տխուր: (234 / 4) և մեր կողմանքս մինչև ցայսօր ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ *էր մնացեալ:* (295 / 7) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ *մնացեալսն* մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 2) և *մնացեալքն* զանգիտող ձևով գնացին յաշխարհին իւրեանց բազմազան աւարաւ: (338 / 9) Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ *մնացելոցդ* քաղաք մենացեալ: (229 / 12)

ՄՆԱՑՈՐԴ - 2

այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի *մնացորդաց* առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան (328 / 13) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն *մնացորդք* երկրի քոյ. (157 / 14)

ՄՇԱԿ - 2

Եւ որպէս զքաջ և զարի *մշակ* ՝ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն (55 / 8) զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որպէս բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ *մշակացն* հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (244 / 1)

ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ - 2

այլ ևս քան զնս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ *մշակութեանն* Քրիստոսի: (256 / 14) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն *մշակութիւն* ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 4)

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱԼ - 1

առաւել լուսաւորէ զԱղուանս և կայ մնայ որդի *մշտնջենական* լուսոյն (14 / 16)

ՄՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ - 6

և *մշտնջենաւոր* անճառ փառաց պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն: (47 / 1) և եղեն ժառանգաւորք *մշտնջենաւոր* և վայելչական արքայութեանն: (49 / 4) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած գոլով *մշտնջենաւոր* բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս (124 / 3) և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ *մշտնջենաւոր* խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 11) Եւ նորա յարուցեալ անկանի առաջի *մշտնջենաւոր* լուսոյն կալով յաղօթս. (187 / 10) Լերինք *մշտնջենաւորք* և ծովք անդնդայինք ալեկոծեալք հնազանդեալ կան բանին Աստուծոյ (192 / 8)

ՄՈԳ - 6

և անօրէնն Յազկերտ արար բռնութեամբ զնա *մոգ:* (15/12) զի ի բնէ *մոգ* էին, և դու քրիստոնեայ արարեր. (17 / 6) մտեալ պարսիկ մի *մոգ,* ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 10) հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի ներքս դնել և կացուցանել *մոգս* և մոգպետս օրէնսդիրս աշխարհիս: (113 / 5) Հզօրապէս մարտնչէին, այրէին զամուրս արգելանոցաց նոցա և զերամ երամ *մոգսն* գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին (115 / 16) ընծայեցաւ *ի մոգուց,* զի պտղաբերեսցուք զհաւատս. (124 / 12)

ՄՈԳԱԿԱՆ - 1

Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս և հնազանդ կալ *մոգական* աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 / 11)

ՄՈԳՊԵՏ - 1

հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի ներքս դնել և կացուցանել մոգս և *մոգպետս* օրէնսդիրս աշխարհիս: (113 / 5)

ՄՈԳՈՒԹԻՒՆ - 8

որ *մոգութեամբն* եղեն հիքացեալ: (43 / 12) որ միանգամ *մոգութեամբն* աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք (46 / 11) և մի՛ զոք վտանգեալ՝ դարձուցանել *ի մոգութեան* կրօնս: (48 / 11) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր *մոգութեանն* (43 / 7) որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց *մոգութեանն* դէն և յայտնապէս իսկ բերել ի խոստովանութիւն՝ զՔրիստոս Աստուած ճշմարիտ գոլ: (48 / 6) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից *ի մոգութիւն* դիւապաշտութեանն առաձեալ կործանեաց (42 /17) և ականայ *ի մոգութիւն* խոնարհեցուցանէր: (43 / 6) Եւ որք յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին զառածեալ *ի մոգութիւն.* ապաշխարութեամբ հաստատէր. (47 / 4)

ՄՈՋ - 1

Եւ զմի ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի *Մոգն* գաւառի: (321 / 15)

ՄՈԼԱՐ - 4

վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց *մոլար* ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 17) Եւ ոչ ինչ կարէին գործել ի սուտ և ի *մոլար* արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի *մոլար* խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 / 14) Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ *մոլարն* Մահմետ ի Մեդին շահաստանի. (290 / 1)

ՄՈԼԵԳԻՆ - 1

Եւ ոմանք իբրև *մոլեգին* վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 15)

ՄՈԼԵԳՆԵԱԼ - 1

Իսկ թագաւորն *մոլեգնեալ* ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի (32 / 20)

ՄՈԼԵԳՆԵԼ - 2

Նոքին իսկ դնքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա *մոլեգնել* և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ *մոլեգնելով* և ուտելով զմարմինս զիւրաքանչիւր: (34 / 6)

ՄՈԼԵԳՆԻՄ - 1

քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ *մոլեգնէր* իբրև զկատաղեալ շուն (42 / 11)

ՄՈԼԵԿԱՆ - 3

Յայնժամ *մոլեկան* սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101 / 17) Յայնժամ

քաւեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ *մոլեկան* կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 9) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ *մոլեկան* մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ

ՄՈԼՈՐԱԿԱՆ - 1

թէ և այլ *մոլորական* բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն … սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ (251 / 12)

ՄՈԼՈՐԱՄԻՏ - 2

Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, *մոլորամիտ* ազգին Տաճկաց: (288 / 13) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս, որպէս և զայլս ի մարդկանէ *մոլորամիտս:* (254 / 12)

ՄՈԼՈՐԵԱԼ - 3

Եւ դուք յոյժ *մոլորեալ էք* (246 / 16) Որոց բազում ազգք *մոլորեալք* նուիրական ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին, (246/1) զի *մոլորեալք էին* և մոլորեցուցանէին զյողդողդամիտսն: (254 / 4)

ՄՈԼՈՐԻՄ - 1

և որդիք Սիոնի բովանդակ *մոլորեցան* խաբէութեամբ. (299 / 8)

ՄՈԼՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

զի մոլորեալք էին և *մոլորեցուցանէին* զյողդողդամիտսն: (254 / 4)

ՄՈԼՈՐԵՑՈՒՑԻՉ - 2

նա ինքն իսկ է Նեռնն *մոլորեցուցիչ:* (125 / 16) և խորամանկութեամբն եղև հաւատակորոյս և *մոլորեցուցիչ* հոգւոց մերոց: (299 / 2)

ՄՈԼՈՐՈՒԹԻՒՆ - 20

Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային *մոլորութեամբն* ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 13) Իսկ զայս իբրև ետես գազանամիտ և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց, դիւագրգիռ *մոլորութեամբն* դառնացեալ, հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս (103 /17) Քանզի սատանայակուր ծառագոթի *մոլորութեամբն* աղճատեալ ազգն այն (240 /17) երբեմն երաշտիւք ցամաքեցուցանէին զերկիր դիւակործան և սատանայագրգիռ *մոլորութեամբն:* (254 / 3) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱԻ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ *ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ* ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 / 6) որ դարձուցանէ ոգի մի ի *մոլորութեան* ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս (47 / 9) Եւ անդէն ոգի *մոլորութեան* գրգռէր զմիտս գազանացեալ բռնակալացն. (96 / 7) Հոգի *մոլորութեան* շնչեաց ի նոսա, Եւ ի նանիր թաքուցին զորոգայթն մահու: (226 / 11) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա հոգի *մոլորութեան* (318 /9) Բնաւին անթագաւոր միտս ունելոյ՝ գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն *մոլորութեանցն:* (241 /6) դարձուցանէր *ի մոլորութենէ* և

առնէր աստուածածանօթս անճառելի խորհրդոյ խորհրդակից Երրորդութեանն պաշտօնատարս: (75 /9) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կռոցն *մոլորութենէ* լուսաւնութեամբ աւազանին շնորհաց: (219 / 7) պատմէր զամենայն *մոլորութիւն* հեթանոսաց (19 / 9) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի *մոլորութիւնդ* (254 / 15) Հալածեցան դևք աշխարհիդ, խափանեցան զոհք և ճենճերք, ամաչեաց *մոլորութիւնն,* բարձրացաւ ճշմարտութիւնն (20 / 7) Որ պարծէր ի չարն, տագնապեցաւ. որ խիզախէր ի *մոլորութիւնն,* յիմարեցաւ: (23 /1) Ժամանեցին առժամայն չարիքն մեր, Եւ զաւզեղջ *մոլորութիւնն* յանդիմանեաց. (227 / 2) Մերկացարոիքաք այսուհետև զհին *մոլորութիւնն* (247 / 6) փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ մոռանալով զառաջին որկորստութեանն *մոլորութիւնն.* (248 / 16) կանուխ է *մոլորութիւնս* մեր (21 / 5)

ՄՈԽԻՐ - 2

«Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ այս *մոխիր* ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 / 2) Եւ սանդն էր լի *մոխրով* հնոցի. (111 / 1)

ՄՈԽՐԱՊԱՇՏ - 1

ստիպէին լինել *մոխրապաշտ* դիւացն աղտեղութեան: (40 / 2)

ՄՈԿՔ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … ի Սեկունդոսէ՝ *Մոկաց* եպիսկոպոսէ և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 15)

ՄՈՄԵՂԷՆ- 1

և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և *մոմեղինօք* վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 2)

ՄՈՄՀԱՐԵԱՅՔ - 1

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ *Մոմհարէից* երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք (121 / 8)

ՄՈՄՆԻ - 6

որ Ամիր *Մոմնի* կոչի. (329 / 10) Այլ յերկու հարիւր ութսուն և եօթն թուականին Հայոց Աբրահամ ամիր *մոմնի* գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց (330 / 20) Ապա կոչէ ամիր *մոմնին* զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն (332 / 13) Եւ գիտութիւն իմն զայս ուսաք զամիր *մոմնոյ* դարապասին (330 / 6) և ետ ի ձեռս ամիր *մոմնոյ:* (330 / 17) ընդ որ մախացեալ ամիրի *մոմնոյն* ՝տայ հրաման (332 / 10)

ՄՈՌԱՆԱԼ - 1

փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ *մոռանալով* զառաջին որկորստութեանն մոլորութիւնն. (248 / 15)

ՄՈՌԱՆԱՄ - 2

և *մոռացայ* զկարգ բանին (127 / 18) *մոռացայ* ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (127 / 20)

ՄՈՌԱՑԵԱԼ - 2

զոր ի վաղնջուց ուսեալն՝ էին *մոռացեալ:* (96 / 2) որոց *մոռացեալ էր* յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149 / 17)

ՄՈՌԱՑՈՒՄՆ - 2

և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ *ի մոռացումն* զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 5) և փոքր մի տարակուսական աղետիցն լինէր *մոռացումն* (230 / 23)

ՄՈՍՈՔ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք … *Մոսոք,* և ի նմանէ Լուրիկացիք. (4 / 8)

ՄՈՎԱԲՈՒ -1

Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, Որպէս յազգին *Մովաբու* ի գիշերի սատակումն: (227/12)

ՄՈՎՂԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք …*Մովղիս,* Թեսաղիս (5 / 10)

ՄՈՎՍԷՍ - 27

Եւ այս լինէր նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ յօրինակ նախամարգարէին *Մովսեսի* (32/6) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, *Մովսեսի* ՝Բախաղատու եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 7) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն *Մովսեսի,* շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի (159 / 12) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն *Մովսեսի* ի հարկանելն զԱմաղէկ (170 /1) Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն *Մովսէս* զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12/14) *«Մովսէս* ճառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ *Մովսէս* չքնաղազգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ (87 /7; 87 /8) Իսկ երանելին *Մովսէս* և Աներողոգիս … իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 4) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն *Մովսէս* երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան գնդիւն: (105 / 17) որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն *Մովսէս,* սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119 /13) Ապա ընդ երկուանալ հայրապետութեանն Հայոց էր մեծ մարտ ընդ *Մովսէս* և ընդ Թէոդորոս՝ Կարնոյ եպիսկոպոս (267 /14) Եւ առնէր ժողով *Մովսէս* իւր կողմանն վարդապետացն (267 / 17)որ գնաց ի նոցանէ և եկն առ *Մովսէս* կաթողիկոս (268 / 7) *Մովսէս* նստէր ի Դուին կաթողիկոս. (268 / 7) Եղև խռովութիւն ի գաւառին, և համբաւն եհաս առ *Մովսէս* հայրապետն: (268 / 14) և տէր *Մովսէս* էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին (273 / 15) *Մովսէս* տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն (314 / 17) Սուրբն Շուփհաղիշոյ՝ կաթողիկոս արևելեայց յԵրուսաղեմէ եկեալ, տէր Մատթէոս, տէր Սահակ, տէր *Մովսէս,* տէր Պանդ, տէր Ղազար, տէր Գրիգոր, տէր

Զաքարիա, տէր Դաւիթ, սուրբն Յովհան, որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական շնորհիւ, զորպէսն չգիտեմք: (342 / 11) Տէր *Մովսէս,* ամս Բ: (345 / 11) Տէր *Մովսէս,* կէս ամ: (345 / 18) Տէր *Մովսէս* ՝ամս Ջ. (347 / 4) Եւ անտի մինչև *ցՄովսէս* ՝Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 12) Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր, որ ի *Մովսէսի* կողմանէն էին, գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) Եւ ի վախճանել հայրապետին *Մովսէսի* և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269 / 2) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …ի *Մովսիսէ* ՝Խոռխոռունեաց եպիսկոպոսէ … և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 15) Այլ և յորժամ *Մովսիսի* պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս ասէր. (306 / 5) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր *Մովսիսի* յաղագս խորանին՝ ասէր. (308 / 1)

ՄՈՎՍԻՍԱԿԱՆ - 1

զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի …ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից *մովսիսական* օրինացն (272 / 15)

ՄՈՐԹԵՄ - 1

չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և *մորթէին* կենդանւոյն: (52 / 5)

ՄՈՐԹ - 8

Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել *մորթով* և սպիտակ կտաւովք (61 / 6) զոր շիկակարմիր *մորթով* կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ (69 / 4) այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և *մորթովն* տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել (53 / 16) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր *մորթով* կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ (61 /17) հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր *մորթովքն* հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 6) այլ և զբազմաժամանակեայ *մորթս* արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 1) և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց *մորթս.* (186 / 3) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ *մորթսն* և ընդ ոսկրն մինչև ցկանգուն մի. (169 / 9)

ՄՈՐՈՍՈՒԹԵԱՆՆ - 1

Քանզի սատանայակուր ծառագոթի մոլորութեամբն աղճատեալ ազգն այն, ըստ հիւսիսական ցրտամիտ *մորոսութեանն* առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18)

ՄՈՐԻ - 1

Էր նստեալ որպէս զառիւծ ի *մորւոջ,* Եւ լռեալ՝ ի նմանէն սարսէին թշնամիք. (226 / 13)

ՄՌՆՉՈՒՄՆ - 1

և ուժգնակի *մռնչմամբ* զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խռչափողն արտաքս հոսելով (200 / 7)

ՄՌՆՉՈՂ - 1

Աճապարէր և նա որպէս առիւծ *մռնչող,* կամեցեալ զձեռն ի գործ արկանել սուսերաւն (223 / 6)

ՄՍԼԻՄ - 2

և սպան գաղտուկ զԱբու *Մսլիմ* (292 / 2) Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց օգնականութեամբ և զօրօք Աբու *Մսլիմայ* Խորասանայ իշխանին և սպան զՄրուան (291 / 13)

ՄՍԼԻՄԱՆ - 3

Եւ զկնի Գ ամաց եկն *Մսլիման* աւերեաց զԴարբանդ և եմուտ ի Խազիրս: (320 / 1) Այսպէս զերծեալ *Մսլիման* ելանէր ընդ Վրաց կողմն: (320 / 5) Եւ ի ՃՋ թուականին դարձեալ *Մսլիման* շինէ զԴարբանդ յանուն Տաճկաց (320 / 12)

ՄՍՈՒՐ - 2

եղաւ *ի մսուր,* զի մեք զանասնական բարսն ի բաց դիցուք. (124 / 11) Եւ ներքոյ բեմին սուրբ այրն և *մսուրն,* ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 16)

ՄՏԱԲԵՐԵԱԼ - 1

Եւ ապա այլ խորհուրդ *մտաբերեալ* յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 4)

ՄՏԱԴԻՐ - 1

Եւ *մտադիր* մտածութեամբ հոգացեալ սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2)

ՄՏԱԴԻՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ունկնդիր լերուք *մտադրութեամբ* բանիս, զոր լսէքդ: (209 / 10)

ՄՏԱԽՈՀ - 1

Ջայսոսիկ զամենայն լսելով եպիսկոպոսին Դաւթայ … *մտախոհ* եղև իբրև ժամ մի. (203 / 4)

ՄՏԱԽՈՀ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՄՏԱԽՈՀ

ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ մտադիր *մտածութեամբ* հոգացեալ սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան *մտածութեամբ,* սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 3) Բայց պարտ է ձեզ զայդ խորհուրդ *մտածութեան* գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից (261 / 14)

ՄՏԱՀԱՒԱՏ - 1

Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարու՛ք դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն, որ *մտահաւատ /հավանաբար՝ միահաւատ/* լինիմք. (273 / 2)

ՄՏԱՆԵԼ - 9

և յոր գիւղ կամէին *մտանել* սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) Իսկ *ի մտանել* ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 7) Կամէր անտի ևս *մտանել* ի Խազիրս և յաւելուլ ի թշնամիսն: (171 / 10) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն *մտանել* կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217/1) նդ երկուսն ի պարգևականն *մտանել* երկիր ի ՋՌ-սն տապաստելոց. (279 / 9) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի *մտանել* յեկեղեցի (309 / 10) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ՋՈՐՍ ԵԻ ՀՆԱՁԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, *ՄՏԱՆԵԼ* ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ ՉՈՐԱՅ ԵԻ ԱՆԴ ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. (317 / 13) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց *մտանել:* (319 / 3) Ի նոյն խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ *մտանել* յԱսորիս. (339 / 10)

ՄՏԱՆԵՄ - 31

եկն Ուռնայր արքայ, *եմուտ* յաշխարհիդ Աղուանից (20 / 4) եկն *եմուտ* յաշխարհին մեր. (112 / 15) Եւ իբրև *եմուտ* ստուգեաց զտեղւոջէն և զտանուտեառնէն, բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 14) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա *եմուտ* (289 / 13) Եւ զկնի Գ ամաց եկն Մսլիման աւերեաց զԴարբանդ և *եմուտ* ի Խազիրս: (320 / 1) *մտանեն* յեկեղեցին ... և պաշտէին մինչև զառաւօտն: (59 / 10) իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ *մտանեն* ի նաւսն դառնալ երկիրն Ասիական. (323 / 15) Եւ յինն ժամ աւուրն *մտանեն* առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 9) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ *մտանէ* ի Մասքութս, խոյս տուեալ ի Հայաստանեայցն: (10 / 10) Ապա գտեալ զառողջութիւն՝ *մտանէ* առ արքայ, և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 / 4) Եւ այնպէս արքայաբար *մտանէ* ի կայսերական մարզարանն: (185 / 3) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ *մտանէ* առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 13) Եւ անտի յարուցեալ բազմախումբ կարճառաւն *մտանէ* ի Գարդման գաւառ. (187 / 18) *Մտանէ* մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) և աճապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ *մտանէ* ի Չոր: (317 / 19) Եւ երից ամաց այլ անցելոց Ջառաի երկրորդ անգամ *մտանէ* ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10) *մտանէ* բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի բերան սրոյ (323 / 14) առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ զիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ *մտանէ* ի բերդն Խաչենայ (340/7) և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն *մտանէին:* (63 / 3) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ *մտանէին* ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 9) Եւ ըստ կարգի

պատուաւորքն *մտանէին* ահաբեկեալք: (183 / 6) Եւ ի ծագել արեգական *մտանէին* ի գաւիթ եկեղեցւոյն առաջի խաչին ահիւ և երկիւղիւ. (217 / 13) յորում բանակն արքունի ի ներքս *մտանէր* ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին (61 / 13) Եւ յորժամ ի գիւղն *մտանէր* սուրբ և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 8) և զգինսն առեալ ի դպրոց *մտանէր* և ուսանէր թոշակաւն: (76 / 8) *մտանէր* ի յարկ ապաւինին իւրոյ: (196 / 2) Եւ իբրև *մտին* ի գաւիթ եկեղեցւոյն, կայր խաչ արտաքոյ դրանն. (59 / 3) *մտին* զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 1) Եւ յուխտ տեառն *մտից* ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) «Դարձի՛ր, դու, *մո՛ւտ* խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 / 9) «Գնա՛, *մո՛ւտ* ընդ դուռն Չորայ, և մի՛ ևս յաւելուր գալ այսր (187 / 2)

ՄՏԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ - 1

և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և *ի մտավարժութիւն* գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 3)

ՄՏԱՅԻ - 1

Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք, ով անոպայ *մտացիք*, եթէ վեցամսեայ ժամանակաւ, յորժամ ձմեռնայինն յուզէին ցրտոցն բռնութիւնք, ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 11)

ՄՏԵԱԼ - 16

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. երկոտասան անգամ ի տարւոջն վիժած …խաւարատանջ, բազում անգամ ի թաքուստ *մտեալ*: (24 / 8) Եւ մինչ դեռ *մտեալ* յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս (35 / 12) Իսկ ամենաչարն սատանայ *մտեալ* ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) *մտեալ* պարսիկ մի մոգ, ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 10) և ելեալ ի տեղւոջդ յայդմ *ի քուն մտեալ* հանգչէր. (76 / 1) Եւ *մտեալ* յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն (77 / 6) Եւ *մտեալ* բնակէին ի ճախճախուտ տեղիս (95 / 12) Եւ *մտեալ* յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ երկիր պագանէին ամենակեցոյց փայտին կենաց: (98 / 4) և պակաս վաշտկօք *մտեալ* ի քաղաքն՝ հարցանէր՝ ի չքմեղս եղեալ, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7) Եւ Բաբիկ *զհետ մտեալ* եղջերուն ի բլրին աներևոյթ լինէր. (111 / 10) Եւ *զհետ մտեալ* խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 11) Ապա ի ծածկել զմեզ ծովային ալեացն այնոցիկ, *զհետ մտեալ* և կաթողիկոսին մերոյ, հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 18) և դրունք բանային, և զինուորքն *մտեալ* ՝ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարախմբեալք: (183 /5) և *մտեալ* մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն ցուցակութեան խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 14) *Մտեալ* ի քաղաքն, երեկօթս արարեալ՝

անդէն կատարէին զտօնն: (238 / 16) Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են՝ տարամուտ ազգաց *մտեալ* յաւուրս գարնանայնոյ առժամայն հիւանդանան (311 / 16)

ՄՏԵՐՄԱԲԱՐ - 2

վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո *մտերմաբար* անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) զոր ունէր առ նա *մտերմաբար* իբրև եղբօր սիրելւոյ, թէ չէաք մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (232 / 17)

ՄՏԵՐՄՈՒԹԻՒՆ - 1

«Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի ջաթլկիդ կարդացի զգիր *մտերմութեան,* և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հարատարիմ բազում զօրօք: (296 / 8)

ՄՐՄՌԵԼ - 1

Սկսաւ *մրմռել,* ելանել, տարածանել, ապականել զդաշտս և զլերինս: (21 / 8)

ՄՐՄՌԵՄ - 1

Յայնժամ դժնդակ բարկութեամբ լցեալ *մրմռէր* թագաւորն (104 / 18)

ՄՐՄՌՈՂ - 1

Յայնժամ մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և *մրմռող* գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101 / 18)

ՄՐՐԻԿ - 3

Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր և եղեն իբրև զփոշի, զոր տանի *մրրիկ:* (145 /2) խրոխտ և ահեղ յոլովութեամբ յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև *մրրիկ* ընդ անապատ (173 / 2) ընդ նմին և զայն գիտասջիր. գիշերաւ է ծածկեալ, ամպովք է թաքուցեալ, փոշեաւք է մղտացեալ և *մրրկօք* է ալեկոծեալ: (25 / 1)

ՄՐՐԿԱԾԻՆ - 1

Իջին ի նա օդք *մրրկածինք,* շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 / 7)

ՄՐՐԿԵԱԼ - 1

և անդ հողմ դժնդակ *մրրկեալ* շրջապատեաց զնոսա. (331 / 19)

ՄՐՑԱՆԱԿ - 2

այլ օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան *մրցանակն* ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան յաղթանակ *մրցանակն* ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8)

ՄՐՑԱՆՔ - 1

որպէս և այժմ իսկ ահա տեսանեմք, /ստորակետ պետք չէ/ զձեզ զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ *մրցանօք* յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 3)

ՄՐՑԵԱԼ - 1

այլ օր քան զօր քաջաբար *մրցեալ* առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3)

ՄՐՑԵԼ - 1

որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ *մրցել* մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն (298 / 7)

ՄՐՑԻՄ - 3

Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ *մրցեցան* վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 / 14) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն *մրցէր:* (17 / 8) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ *մրցէր* քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17)

ՄՐՑՈՒՄՆ - 2

Եւ անզանգիտող *մրցմամբն* իւր առնոյր վէր ի գլուխն (178 / 6) և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, մարտ և *մրցումն* Յոնաց և Հայոց: (267 / 1)

ՄՐՈՒԱՆ - 4

Աբդլմէլիք Իբն *Մրուան* ամս ԺԱ: (291 / 8) *Մրուան* Մահմետայ որդի ամս Դ (291 / 10) Եւ յետ երկուց ամաց էանց *Մրուան* Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) Ի նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու *Մրուան* սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11)

ՄՐՈՒՈՑ ՎԱՆՔ - 1

Մրուոյ վանք Սուրբ քառասունքն ի նոյն կողման, մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 11)

ՄՑԽԷԹ- 1

մի՛ աղօթիւք երթալ ի խաչն, որ *Մցխիթայի* տեղեօքն համբաւի (270 / 17)

ՄՈՒԱԻԵԱ - 2

Մուաւեա ամս Թ: (291 / 7) Եզիդ Իբն *Մուաւեա* ամս Ը: (291 / 7)

ՄՈՒԲԻՏ - 1

Իսկ զմուբիւտանն *մուբիւտն* ի սեղանն արքունի մեծապատիւ առնէր: (106 / 13)

ՄՈՒԾԱՆԵԼ - 1

զորս ոչ կարէին *մուծանել* ընդ դուռն քաղաքին (323 / 12)

ՄՈՒԾԱՆԵՄ - 4

և *մուծանեն* ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 8) Եւ այնպէս շքեղաշուք պատուով *մուծանէին* ի բանակն յոգնահոյլ գուպարից: (195/1) Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ *մուծին* ի սրահ մի, զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն (148 / 13) Եւ…*մուծին* զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն (160 / 13)

ՄՈՒԾԻԿ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին *Մուծիկ* ՝արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ (94 / 12)

ՄՈՒՆ - 1

Հուրն Հերովդի առաքեսցի նմա, Եւ ծնցին ի նմա որդունք և *մունք.* (228 / 5)

ՄՈՒՇ - 1

Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, բայց միայն *Մուշն,* որ նահատակեցաւն: (116 / 9)

ՄՈՒՇԵՂ - 2

Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի *Մուշեղէ* Սամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ. (31 / 6) ի կաթողիկոսութեանն Հայոց Եզրի և ի սպարապետութեանն *Մուշեղի …* գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 5)

ՄՈՒՇԵՂ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ - Տե՛ս ՄՈՒՇԵՂ

ՄՈՒՍԷ - 3

Մուսէ ամ մի: (292 / 4) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու *Մուսէ* ՝այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու *Մուսէ* ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 / 7)

ՄՈՒՏ, ՄՈՒՏՔ - 7

Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ որս եղև *մուտ* կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և *մուտ* ճշմարտութեանն յաշխարհին արևելից: (20 /16; 20 /17) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի *մուտ* գատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 / 14) զի՞ հարկաւորիք մահացան թոչնոյն *մուտ* առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 3) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան, ի *մուտս* քառասներորդացն: (239 / 18) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի *մուտս* փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 /2) կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս …զհարաւով մինչև *զմուտս* դաշտին (8 / 8)

ՄՈՒՏԱՂԻԲ - 1

կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է. / յետոյ/ … Աբլ Աբաս Աբդլա, Մահմետայ որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, Աբդլ *Մուտաղիբայ* որդի, որ այժմ ազգաւ կոչի հեշամիկք. (292 / 1)

ՄՈՒՐԱՑԻԿ - 1

և տուեալ նմա խրատ միայնակեցին՝ ասել զինքեանէ անբնակ անազգի *մուրացիկ* առաջի կայսերն: (321 / 6)

ՄՈՒՐՀԱԿ - 1

Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ *մուրհակ* կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3)

ՄՈՒՐՈՒՔ - 1

և հերքն և *մուրուքն* ճողին յայս պատճառս: (311 / 17)

ՄՕՏ/ նխ. մ./ - 9

Մօտ ի գերեզման անդր փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 6) և որ *մօտ* երկու ագարակք են, մի երէց պահեսցէ, և այնչափ հովուեսցէ երէցն (91 / 17) և ոչ անցանէր *մօտ* առ նոքօք, և ոչ գրգռէր զնոսա ի մարտ պատերազմի. (130 / 19) Եւ անտի չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ *մօտ* ի գիւղն Դիւտական: (133 / 3) քանզի եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին *մօտ* առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 2) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, *մօտ* առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) *մօտ* ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 10) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ *մօտ* առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, *մօտ* առ միմեանս: (268 / 8) Արդ՝ իբրև լսէր Խոսրով զբարբառ աղաղակին այնորիկ, ասէ ցայնոսիկ, որ ի *մօտն* կային. (147 / 17)

ՄՕՏԱԿԱՅ - 1

Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի *մօտակայից* իւրոց (163 / 10)

ՄՕՏԱԿԱՅ - 1

վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով *մօտակաց* մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (249 / 1)

ՄՕՏԱՀՈՐ - 2

զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, *մօտաւորաց* և հեռաւորաց (127 / 5) որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային, և *մօտաւորք* յերեսաց նորա իբրև զմոմ հալեալ պակասէին: (146 / 9)

ՄՕՏԵԼ - 3

Արդ՝ ի *մօտել* տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ *մօտել*, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, *մօտել* և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 / 6)

ՄՕՏ Ի - Տե՛ս ՄՕՏ

ՄՕՏԻՄ - 1

Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ *մօտիմ*, և յուսով մերձենամ (18 / 11)

ՄՕՐ - 1

Եւ մտեալ բնակէին ի ճախճախուտ տեղիս և ի լօռաբոյս *մօրսն* ՝առ տեղեաւն, որում Գիսն կոչեն: (95 / 13)

ՄՕՐԱՋՈՒՐՔ - 1

Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ՝ ի մէջ յորդաբուղխ *մօրաջուրցն:* (159 / 20)

ՄՕՐԻԿ - 1

փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ *Մօրիկ* թագաւորն Հոռոմոց: (171 / 3)

ՄՕՐՔ - 1

Եւ անտի դարձեալ՝ ի *Մօրսն* երթեալ բնակէին՝ ղօղեալ ի սպառնալեացն դժնդակ իշխանացն. (96 / 4)

ՄՕՐՈՒՔ - 3

և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ … Նոյնպէս և զտեղի *մօրուացն* լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 1) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, սակայն մահք ոչ գործեցան … այլ ծիւրէին սևացեալ, հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և *մօրուացն:* (165/20) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ *մօրուացն* (173/10)

/ մ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶՄԱԹՈՒՍԱՂԱ - 1

Ենովք եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ *զՄաթուսաղա.* (3 / 8)

ԶՄԱԿԵՐԵՒՈՒՄՆ - 1

Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց *զմակերևումն* ապառնեաց արտաճառել ուսցուք (287 / 6)

ԶՄԱՀ - 4

Յիշեցուցանէր և *զմահ* նախարարացն և զչարչարանս կապելոցն (16 / 11) մեռաւ, զի մահուամբն մեռուսցէ *զմահ.* (124 / 16) յանձն առին *զմահ* մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 8) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ *զմահու* դեղն: (55 / 2)

ԶՄԱՀԱԲԵՐ - 1

Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք և *զմահաբեր* վարդապետութիւն նորա ամենևին ոչ լսել»: (125 / 17)

ԶՄԱՂԱՂԱՅԷԼ - 1

Կայինան եկեաց ամս ՃՀ և ծնաւ *զՄաղաղայէլ.* (3 / 7)

ԶՄԱՄՈՒՆ - 1

և զնոյն ինքն զՄամուն կենազրաւեալ բառնան ի միջոյ. (329 / 5)

ԶՄԱՅՐ - 3

«Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր, զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի (25 / 9) Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն (17 / 8) և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 2)

ԶՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ - 1

զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց անառակ ազգաշաղախութեանն: (325 / 2)

ԶՄԱՆԱՍԷ - 3

Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … հանդերձ իւրովք պաշտօնէիւք առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 /12) զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1)

ԶՄԱՆԻ - 2

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոստացի, զՄանի և զՄարկիոն (125 / 3) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս, զՆոմինոս և զնորին վարդապետն զԱրիոս, զՎաղենտինոս, զԱպողինար, զՄանի, զՄարկիոն: (301 / 5)

ԶՄԱՆԿԻԿ - 1

Անդ ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս երկոսին (319 / 10)

ԶՄԱՆՈՒԿ - 9

Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ քրմաց, և՛ մատնահատաց, և՛ դեղատուաց. (50 / 17) և հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց՝ զարս և զկանայս, զաղջկունս և զմանկունս (163 / 2) և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) որոց իմացեալ զդաւաճանութիւնն՝ անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 8) Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ … և զմանուկ մի ճիղր (39 / 14) Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագտյն և արձակէին ի դաշտին Վատնեայ: (38 / 15) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ (63 / 11) այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 3) գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ և յանդիման առնէր զմանուկն Ջուանշիր: (173 / 20)

ԶՄԱՌԱԽՈՒՂ - 1

Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի նոսա զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. (243 / 2)

ԶՄԱՍՆ - 5

Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ *զմասն* յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 6) և ցուցանէր ի նմա գոլ *զմասն* ի կենդանարմատ փայտէն: (215 /16) և եկեր *զմասն* ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) լուսաւորեաց *զմասունս* ինչ արևելից հիւսիսոյ (14 / 5) Ածապարեալ ի մի վայր ժողովէին *զմասունսն* նշխարացն ամենայն. (100 / 2)

ԶՄԱՏԱԹԻԱՅ - 1

Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս *զՄատաթիայն* պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 11)

ԶՄԱՏԱՂ - 1

և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարաւտոյ կամ գրաստու պատանաց *զմատաղ* մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 12)

ԶՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆԿ - 1

և *զմատաղատունկս* արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 / 3)

ԶՄԱՏԹԷ - 2

առաքեաց արքայ *զՄատթէ* երէցն Դարահոջու … ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 6) ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՃԱԳԱՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ԶՄԱՏԹԷ* ԵՐԷՑ ԳԻՏՆԱՒՈՐ (86 / 14)

ԶՄԱՏԹԷՈՍ - 2

Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ *զՄատթէոս* քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 /11) Նոյնպէս և *զՄատթէոսին* փոխեաց յԱնտիոքայ յԵրուսաղէմ. (273 / 11)

ԶՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ առ նա երանելի մարգարէն առնէր *զմարգարէութիւնն.* (289 / 5)

ԶՄԱՐԳԱՐԻՏ - 2

շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ *զմարգարիտ* ոք յոսկի յեռուցու: (150 / 6) «Մի՛ արկանէք *զմարգարիտս* ձեր առաջի խոզից (310 / 15)

ԶՄԱՐԳԱՐՏԱՅԵՌ - 1

Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, *զմարգարտայեռ* սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 12)

ԶՄԱՐԴ - 4

և ահա սաստիկ ամփոփէր *զմարդ* և զանասուն աշխարհին այնորիկ, աւար առեալ գերէին զամենայն: (232 / 10) որ արկ *զմարդ* և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7) Քանզի ի ձէնջ զիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ *զմարդոյ* (277 / 13) թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի *զմարդոյն* եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 11)

ԶՄԱՐԴԱԳԵՐԻ - 1

ի բաց արձակել *զմարդագերիսն* հրամայէր. (103 / 6)

ԶՄԱՐԴԱԴԱՒՈՒԹԻՒՆ - 1

պատուէր առնէր զաւազակութիւն և *զմարդապատութիւն* թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 / 9)

ԶՄԱՐԴԱԽՈՂԽՈՂ - 2

Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան՝ *զմարդախողխող,* աշխարհաւեր, արիւնարբու գազանն և ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 16) և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր *զմարդախողխողացն* ոճիրս (52 / 6)

ԶՄԱՐԴԱԽՈՇՈՇ - 1

որով անդէն սատակէր *զմարդախոշոշ* գազանն: (110 / 15)

ԶՄԱՐԴԱՇԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և ի ծառոցն ձօնելոց շնորհեցին *զմարդաշատութիւն* աշխարհիս՝ զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 1)

ԶՄԱՐԴԱՍԷՐ - 2

որպէս և զամենայն աշխարհս առաւել փառաւորեցաք *զմարդասէրն* Աստուած (264 / 17) Եւ զայս լուեալ արքային յաղօթս կացեալ գոհանայր *զմարդասիրէն* Քրիստոսի (52 / 12)

ԶՄԱՐԴԻԿ - 5

Զի երբեմն յառաջ քան զայս կապէին *զմարդիկ* անյայտ կապանօք և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 12) «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց *զմարդիկ»:* (306 / 13) Այնուհետև դիւացն առեալ *զմարդին* ականայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և ուտելով զմարմինս զիւրաքանչիւր: (34 / 5) Եւ ի միտ առեալ ճանաչէր *զմարդին:* (52 /10) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել *զմարդին* (52 / 16)

ԶՄԱՐԴԿԱՅԻՆ - 1

և գայ լուսազգեստեալ ի հոգւոյն սրբոյ, առաւել լուսաւորէ զԱղուանս և կայ մնայ որդի մշտնջենական լուսոյն, վախճանէ *զմարդկային* զկեանս: (14 / 16)

ԶՄԱՐԴՊԵՏԱԿԱՆ - 1

խորհեցան առնել մետրոպոլիտ *զՄարդպետականն* եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 4)

ԶՄԱՐԿԻՈՆ - 2

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոսատացի, զՄանի և *զՄարկիոն*: (125 / 4) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս … զՄանի, *զՄարկիոն* (301 / 5)

ԶՄԱՐՄԻՆ - 5

Եւ հարուցեալ ցուցանէր *զմարմինն* բազմաց (76 / 12) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել քան ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան *զմարմինն,* լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 5) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ականայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և ուտելով *զմարմինս* զիւրաքանչիւր:

(34/6) և *զմարմինս* պղծալից պոռնկութեամբ խեղեշացուցեալ (46 /12) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ *զմարմնոց* սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 4)

ԶՄԱՐՄՆԱԿԱՆ - 1

և *զմարմնական* զգայութիւնս պահօք և աղօթիւք պարկեշտացուցանէր (36 / 15)

ԶՄԱՐՄՆԱՆԱԼ - 1

Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն և *զմարմնանալն* Աստուծոյ բանին (38 / 4)

ԶՄԱՐՄՆԱՑԵԱԼ - 1

Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք *զմարմնացելոյ* Աստուծոյ զպատկերն. (269 / 7)

ԶՄԱՐՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ յետ յոլովից *զմարմնաւորութիւնն* բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք (277 / 17)

ԶՄԱՐՏ - 3

և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ *զմարտ* ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ: (14/6) և խափանեսցես *զմարտիցն* հէնս. (188/13) Եւ զայրագնեալ արքայն՝ այլ ևս սաստկացուցանել կամեցեալ *զմարտն:* (109 / 7)

ԶՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԱՆ - 2

Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց *զմարտիրոսական* առնուին զպսակ: (96 / 15) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ *զմարտիրոսական* պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ (105 / 18)

ԶՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆ - 1

յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և *զմարտիրոսութեանն* զամենապատիկ բարձրութեանց պսակն: (36 / 18)

ԶՄԱՔԵՆՈՑԱՑ ՀԱՅՐ - 1

և սորա կոչեցեալ *զՄաքենոցացն հայր* Սողոմոն (344 / 14)

ԶՄԱՔՍ - 1

և զամենայն հարկս և *զմաքս* արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 5)

ԶՄԱՔՍԻՄՈՍ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն… *զՄաքսիմոս* և զաշակերտս նորա (301 / 6)

ԶՄԵԾ - 32

զի յսկզբանն աշխարհագրութեան մարդկութեանս, որ *զմեծ* լերամբն Կաւկասու բնակելոցն, չունիմք ինչ ասել զստոյգն (8 / 4) լուսաւորեաց և *զՄեծ Հայս* երանելեաւն Տրդատաւ: (14 / 8) երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, *զմեծ* քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս (37 /10) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր

Յովհաննու և *զմեծ* վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 / 2) Եւ բէժ կտաւով *զմեծ* խորանաւն շուրջ որմափակաբար պատեալ (61 /12) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, *զմեծ* և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 18) զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և նստուցեալ *զմեծ* լերամբն Կաւկասու (95 /16) իբրև տեսին *զմեծ* յաղթութիւն գնդին Հայոց, գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա (116 / 2) Եւ խորհէր ի միտ իւրում յանպատրաստ ունել *զմեծ* թագաւորն Խոսրով: (131 / 4) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող *զմեծ* զօրավարն իմ Շահ Վարազն … և զզօրսն իմ (134 / 6) խրամատել *զմեծ* լեառն Կաւկասու (141 / 2) և *զմեծ* քաջութեան նորա զյաղթութիւն խնդութիւն համարեալ: (178 / 11) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ *զմեծ* պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն ՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7) և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա առնելով, զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, *զմեծ* խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. (202 / 5) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՅՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՅ ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵԻ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՅՈՅՑ ԱՍՏՈՒԱԾ *ՉՄԵԾ* ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 7) մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս անհնարին էր զահեղ, *զմեծ* փառացն Աստուծոյ: (216 / 7) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց *զմեծ* եպիսկոպոսապետն Եղիազար (232 / 15) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և *զմեծ* պատիւս (306 / 1) Եւ նորա եկեալ ետ *զմեծ* պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից կաթողիկոս. (313 /1) և *զմեծ* մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց (327 / 1) կամէր պաշարել *զմեծ* քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 /2) գործակից իւր կալեալ *զմեծ* նահապետն Գէորգիոս (330 /14) և էառ *զմեծ* քաղաքն զԵմովրիայ /ճիշտը՝ Զեմովրիայ/ սրով և գերութեամբ: (330 / 21)որ և *զմեծ* հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 2) զի նոյն ինքն *զմեծ* թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 / 5) Սա երաշխի էառ *զմեծ* քաղաքն Պարտաւ (343 / 18) և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա առնելով, զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. *զմեծաց* նախապարգև աւետեացն քարոզութիւն (202 / 6) և անդէն վաղվաղակի զինքեան հատոյն՝ *զմեծին* Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 /16) Եւ մայրաքաղաք ունի *զմեծն* Պարտաւ: (9 /10) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ *զմեծն* Գրիգորիոս և զերանելին Զաքարիա …. առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 18) այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ *զմեծն* Խոսրով (128 / 14) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա *զմեծն* քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 5)

ՉՄԵԾԱԳԱՀ - 1

գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ զալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 8)

ԶՄԵԾԱԳՈՅՆ - 3

գոհանայր զմեծագոյն տուելոյն զպարգևս: (60 / 9) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՅՈԲԱՅ ՃԳՆԱԻՈՐԻ ՀԱԻԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ԶՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ ԳԱԻԱՌՆ ՊԱՋԿԱՆՑ (75 / 6) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 / 18)

ԶՄԵԾԱՄԵԾ - 2

լուաւ զմեծամեծ սքանչելիսն Աստուծոյ (18 / 14) և տեսանէր զմեծամեծ պարգևացն խոստմունսն (141 / 11) Իսկ իբրև ետես զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ հնձեալ, աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 17)

ԶՄԵԾԱՅԱՐՄԱՐ - 1

Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 / 1)

ԶՄԵԾ ՀԱՅՔ - 1

լուսաւորեաց և զՄեծ Հայս երանելեաւն Տրդատաւ: (14 / 8)

ԶՄԵԾՈՒԹԻՒՆ - 4

Թողեր զմեծութիւն երկրային, որ առիթ է մեղաց, ժառանգեցեր զարդարութիւն հանդերձ երկնային մեծութեամբն. (28 / 2) կարևոր համարէին զնախատինս վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 / 9) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռշխնեցեր: (27/19) զամենայն ինչս և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ տեառն ամենայնի. (27 / 17)

ԶՄԵԿՆԻՉ - 1

Աստանօր աղմկեալ կրկին ժողով լինի. և քննեալ արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս և եդին յառաջ քան զնկարիչս: (267 / 12)

ԶՄԵՀԵԱՆ - 6

և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 4) և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս (252 / 12) և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս (253 / 3) Եւ արդ՝ դա կարէ՞ հպել, մօտել և կտրել զդա, և կամ աւերել զմեհեանսն աստուածոց մերոց: (252 / 7) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (259 / 1) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր հմուտ արհեստական շնորհի՝ հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2)

ԶՄԵՂԱԻՈՐ - 1

զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 / 8)

ԶՄԵՂՔ - 2

զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել *զմեղս,* որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28/14) «Ետու ձեզ իշխանութիւն թողուլ *զմեղս* և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 / 13)

ԶՄԵՌԱՆԵԼ - 1

զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի առնել, զխաչելն և *զմեռանելն* և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ (38 / 5)

ԶՄԵՌԵԱԼ - 7

այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև *զմեռեալ* գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44/15) Զայնն նորա…*զմեռեալս* յարուցանէ (22 / 14) նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և *զմեռեալս:* (38 / 6) Գալոց է միւսանգամ դատել զկենդանիս և *զմեռեալս* (124 / 19) և անմասն մի՛ արասցեն *զմեռեալսն* ի վաստակոց իւրեանց. (91 /8) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ, այս ինքն՝ *զմեռելոց* յիշատակն, որպէս և կարողն է. (91 / 7) տեսաք մեք զոմանս յուտել *զմեռելոցն* անդամս (165 / 1)

ԶՄԵՌԵԼՈՏԻ - 1

Որ *զմեռելոտի* ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7)

ԶՄԵՏԱՍԱՆ - 3

Միաբանեաց ընդ իւր և *զմետասան* թագաւորսն զլեռնորդեայսն (16 / 7) գումարէր ի ձեռս նոցա *զմետասան* զօրացն բազմութիւնս (99 / 12) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս *զմետասան* խեղայեղ կաճառսն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 14)

ԶՄԵՐ - 6

«Մերոյ աշխարհիս մարդ ես, *զմեր* կամս արա՛, և մեծարոյ առնեմք զքեզ ի մերում իշխանութեանս»: (40 / 3) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ *զմեր* նշխարս անտի, արդ մեռանիս աւադիկ»: (57/11) Ուստի յանկարծակի հոտ անոյշ բուրեաց, յաճախապէս *զմեր* լցոյց հոտոտելիս. (210 / 2) աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել *զմեր* հոգևոր խնդիր. (264 / 1) որ տկարագունի էր նշանակեալ և *զմեր* նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 13) և *զմեր* պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր. (296 / 11)

ԶՄԵՐԿ - 1

Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր *զմերկսն* և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14)

ԶՄԵՔԵՆԱՅ - 1

նա և ընդ նմին *զմեքենայսն* և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց, որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 / 15)

ԶՄԷԳ - 1

Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն և մերժեալ *զմէգ* և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց (243 / 1)

ԶՄԹԵՐ - 1

Եւ *զմթերս* գանձուցն, զոր աւերեաց և ետ բերել ի դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13)

ԶՄԻ - 24

որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց *զմի* ոմն ի գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ անուն (7 / 13) և կռուեցան *զմի* ամ ընդ Աղուանից արքային: (16 /16) յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես քան զարծուի և երագալուր քան *զմի* ի հանդարտ անասնոց. (25 / 5) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն *զմի* արարչական զօրութիւնն (38 / 3) և *զմի* ոմն, որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ (53 / 9) Եւ նա առ սա չոգաւ՝ պատմել զտեսիլն. իրերաց դիպեցան և խոստովանեցան երկոքեան *զմի* պատճառս և պատմէին զտեսիլն իրերաց: (58 / 17) Խոստովանիմք *զմի* Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և *զմի* տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ (123/14; 123/14) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ *զմի* ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 10) Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ *զմի* իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի տոհմէ իշխանութեանն աշխարհին Վրաց՝ զերկոսեան ունելով: (153 / 1) Յայնժամ առաքեաց *զմի* ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ գալ նմա ի տեսութիւն: (184 / 1) Եւ *զմի* ի տապանակացն առեալ ի պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 /12) մեծաւ ցանկութեամբ *զմի* ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) Վասն այսորիկ *զմի* ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 3) ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և *զմի* կին ունելով երկուց եղբարց (241 /16) Տեսանե՛ս զերից անձնաւորութեանցն և *զմի* աստուածութեանն Զօրութիւն (243 / 8) հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել *զմի* ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից (250 / 7) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ *զմի* ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 5) *զմի* հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) և *զմի* ամ կացեալ անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ (281 / 1). Վասն զի *զմի* հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) և մեք և Աղուանք *զմի* հաւատ պաշտել ունիմք զՔրիստոսի աստուածութեանն: (295 / 16) Եւ *զմի* ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն գաւառի: (321 / 15) Եւ ետ բազում ժամանակաց *զմի* ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 4) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի *զմիոյ* զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13)

ԶՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

և ուխտ հաստատել և անքակ ունել *զմիաբանութիւնն:* (116 / 11)

ԶՄԻԱԾԻՆ - 1

Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով *զմիածինն* Աստուած (69 / 12)

ԶՄԻԱԿԱՄ - 1

զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել *զմիակամ* սէր և խաղաղութիւն: (179 / 11)

ԶՄԻԱՀԱՍԱՐԱԿ - 1

ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի, *զմիահաւասարակ* սուրբ երրորդութիւնն (104 / 12)

ԶՄԻԱՄՕՐ - 1

Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց *զմիամօր* որդի նորա. (89 / 4)

ԶՄԻԱՅՆԱՆԱԼ - 1

Զճշմարտախօս դրուագս բայից սակաւ ինչ նուազ գտի *զմիայնանալոյն* Իսրայելի: (201 / 18)

ԶՄԻԱՍՆԱԿԱՆ - 1

անթիւ բազմութիւնք գային խնդացեալք և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին *զմիասնական* սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 11)

ԶՄԻԱՒՈՐԵԼ - 1

առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով *զմիաւորելն* իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 16)

ԶՄԻԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Ես Եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօքս առի *զմիաւորութեան* գիրդ ի ժողովոյդ Աղուանից, և ետու զայս պայմանի գիր ձեզ. (303 / 20)

ԶՄԻ ԻՆՉ - Տե՛ս ԶՄԻ

ԶՄԻՀՐԱՆ - 1

Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ գնդիւն, և *զՄիհրան* Վրաց բղեաշխ: (29 / 16)

ԶՄԻՄԵԱՆՑ - 11

Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն և *զմիմեամբք* դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 4) Եւ *զմիմեամբք* կուտակեալ զեղուին, փութային զսրբութեանցն տեսանել զտապանակս (206 / 9) և երդումն իսկ պահանջեաց ի մէջ եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն *զմիմեանս* (4 / 5) և ծունգք նորա *զմիմեանս* բախէին: (136 /16) յոյժ բերկրեցան ի տեսանել *զմիմեանս:* (138 / 3) այլ քաջալերէին *զմիմեանս* (139 / 1) Քանզի Իմայ և Աիմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ *զմիմեանս* բախէին ի կռիւ: (175 /15) և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել *զմիմեանս* (190 / 16) և ասէին *զմիմեանս.* (242 / 8) զեկեղեցւոյ սրբոյ

կարգս անխափան պահել …*զմիմեանս* որպէս զանձն սիրել. (307/9) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր *զմիմեանց* հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4)

ԶՄԻՆ - 1

«Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ *զմին* փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12)

ԶՄԻ ՈՄՆ - Տե՛ս ԶՄԻ

ԶՄԻՋԻՆ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և *զմիջինս,* և զվերջինս (301 / 4)

ԶՄԻՍ - 2

քանզի ուտէիք և ըմպէիք *զմիս* և զարիւն զոհիցն անասնոց (256 / 4) բարձին *զմիսն* և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 9)

ԶՄԻՏ - 5

կամ *զմտաւ* ածել զծնողաց զծնողական գութս (152/9) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել *զմտաւ* զարհուրէր (190/17) *զմտաւ* ածէր զաստուածային բանն (202 /12) «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ *զմտաւ* ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 / 9) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն *զմտաւ* ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 12)

ԶՄԻՏՔ - 10

Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր *զմիտս* իւր չար արբանեկաց (52 / 15) Եւ անդէն ոգի մոլորութեան գրգռէր *զմիտս* գազանացեալ բռնակալացն. (96 / 7) կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել *զմիտս* քո: (134 / 3) և հաճեցից *զմիտս* նորա գործովք պատերազմաց (141 / 15) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ զսպառնալիս թշնամւոյն, եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն, հաճեսցէ առ անգամ մի *զմիտս* թշնամւոյն իւր առաջի կալով: (155 /1) Եւ գոհացեալ զԱսուծոյ՝ օրհնեցին և բեկին կերան և հաճեցին *զմիտս* նոցա: (162 / 10) քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել *զմիտս:* (197 /10) և նուաճէր *զմիտս* նորա ի հաշտութիւն և ի սէր անքակտելի: (233/4) զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ *զմիտս* երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1) Եւ ապա եթէ զդուզնաքեայ ճառագայթս ածցես *զմտօքդ,* ընդ նմին և զայն գիտասջիր.(24 / 16)

ԶՄԻՐԴԱԶԱՏ - 1

Անդ ածին զՄանկիկ և *զՄիրդազատ* եղբարս երկոսին (319 / 10)

ԶՄԻՒՌՈՆ - 1

պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և *զմիւռոնն* օրհնութեան (274 / 4)

ԶՄԻՍ - 5

Նոյնպէս և *զմիւս* թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին (140 / 6) շնորհելով *զմիւս* ևս պարգևսն (149 /16) և կոչել նաև *զմիւս* եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց (203/9) և *զմիւս* որդին ձի տարեալ սպան: (314/4) Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և *զմիւսն* ի բուն բնակչաց իւրոց (153 / 2)

ԶՄԽԻԹԱՐ - 1

և ի վաղիւն հարցի *զՄխիթար,* թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11)

ԶՄԽԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

առաքեաց տէր ի ձեռն սորա *զմխիթարութիւն* շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10)

ԶՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ - 2

որ էառ *զմկրտութիւն* ի Վիրոյէ՝ Աղուանից կաթողիկոսէ: (172 / 11) ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և *զմկրտութիւնն:* (315 / 16)

ԶՄՂՁԿՈՒԹԻՒՆ - 1

զմղձկութիւն ծխոյն ի սպիտակութիւն շուշանի շրջեցեր (22 / 4)

ԶՄՆԱՑԵԱԼ - 7

և *զմնացեալ* զզօրսն ած հաւանեցոյց և միաւորեաց ի գունդն Արեաց: (16 / 4) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. ԵԻ ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵԻ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍՏԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵԻ ՀԱՒԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԲԱՌՆԱԼ ԵԻ *ԶՄՆԱՑԵԱԼ* ԱՂԱՆԴՍՆ (117 / 8) առնոյր *զմնացեալ* տապանակն … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 17) առեալ *զմնացեալ* դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6) Եւ *զմնացեալն* ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի (86 / 2) և *զմնացեալսն* գերի առեալ ի տեղւոջն բակարգել առնէին: (100 /10) և *զմնացեալսն* գերի վարէին՝ ածելով յԱստեղն բլուր: (100 / 18)

ԶՄՆԱՑՈՐԴ - 1

Եւ առեալ այնուհետև զքահանայապետութեանն պատիւ՝ եկեալ լուսաւորէր և *զմնացորդս* Աղուանից և Վրաց: (35 / 4)

ԶՄՇՏՆՋԵՆԱԻՈՐ - 1

բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր *զմշտնջենաւոր* և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 14)

ԶՄՈԳՈՒԹԻՒՆ - 1

և հաստատել կարգել յիւրում իշխանութեանն *զմոգութեան* դիւապաշտութիւնն (42 / 13)

ԶՄՈՋԱՆ - 1

և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ *զՄոզանն* սահման (322 / 6)

ԶՄՈԼԵԿԱՆ - 1

Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն *զմոլեկան* լալիսն (249 / 15)

ԶՄՈԼՈՐԱԿԱՆ - 1

Եւ երեք տասան ամ *զմոլորականն* իւր քարոզութիւն գաղտնի հաստատեաց հաւատ: (290 / 12)

ԶՄՈՄ - 1

որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային, և մօտաւորք յերեսաց նորա իբրև *զմոմ* հալեալ պակասէին: (146 / 9)

ԶՄՈՎՍԷՍ - 2

Եւ առաքէ զնա որպէս երբեմն *զՄովսէս* ի Մադիամայ (150 /21) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն *զՄովսէս* ՝այր հմուտ արհեստական շնորհի՝ հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 1)

ԶՄՈՎՍԻՍԱԿԱՆ - 1

Ապա մեր յայտ արարեալ *զմովսիսականն* ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 10)

ԶՄՈՐԹ - 4

այլ ողջոյն հանել *զմորթն* (53 / 15) և ապա սպանանել և *զմորթն* սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 18) և առեալ զինն մարդոյն *զմորթն* մատամբքն հանդերձ տեսանէ: (54 / 4) Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա, ողջոյն վարեցին *զմորթս* նոցա յանդամոց նոցա. (153 / 5)

ԶՄՈՐԻ - 1

և ելից *զմորիս* իւր որսով և զզօրս իւր յափշտակութեամբ: (152 / 2)

ԶՄՏԱԴԻՒՐ - 1

Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և *զմտադիւր* ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց (242 / 11)

ԶՄՐՐԻԿ - 1

որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև *զմրրիկ* ընդ համատարած աշխարհաձով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 2)

ԶՄՐՈՒԱՆ - 1

և սպան *զՄրուան* (291 / 14)

ԶՄՈՒԲԻՏԱՆ ՄՈՒԲԻՏ - 1

Իսկ *զմուբիւտանն* մուբիւտն ի սեղանն արքունի մեծապատիւ առնէր: (106 / 13)

ԶՄՈՒԿՆ - 1

զի եկն եհաս, եռացոյց ի ներքոյ ոտից մերոց *զմուկն* ծախող. (164 / 4)

ԶՄՈՒՇ - 1

անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից, *զՄուշն* սպանէին, զԳազրիկն վիրաւորեցին: (114 / 19)

ԶՄՕՏԱԿԱՑ - 1

Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ *զմօտակացս* նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 3)

ՋՄՕՐ - 1

բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և *զմօրս,* զլերինս և զդաշտս (156 / 8)

ՋՄՕՐՈՒՔ - 1

և Ութման ետ իշխանութիւն Աբդլայի պատիւ՝ քրքմել զհերս և *զմօրուս:* (291 / 7)

Յ

Յ - 1

Եւ սորա յերրորդ ամին լցաւ թիւս Հայոց *Յ:* (346 / 4)

Յ /նախդիր/ - Գործածված է 1385 անգամ

ՅԱԲԵԹ, ՅԱԲԷԹ - 13

Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին, և Քամ՝ զկողմն հարաւոյ, և *Յաբէթ* զկողմն արևմտից և հիւսիսոյ (7 / 1) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց… *Յաբէթ.* Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … (41 /4) ելին *Յաբէթէ* ազգք հնգետասան (5/6) *ի Յաբէթէ* մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ (7/4) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՅԱՅՏ ԵՆ Ի *ՅԱԲԵԹԷ* ԵԻ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՑԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41 /2) ԳԻՐ ԱՋԳԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ *ՅԱԲԵԹԻ* ԾՆՆԴՈՑՆ (4 / 2) Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն *Յաբէթի* (4 / 3) Սահմանք *Յաբէթի* այս են (4 /4) Եւ որդիք *Յաբէթի* ՝Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք … (4 /6) Ի Կիտիացւոց որդիք *Յաբէթի,* իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի Աղուանք. (5 / 1) Աստ կատարին սահմանք *Յաբէթի* մինչև ցկղզիսն Բրիտանիկեցւոց: (6 / 2) Այս են սահմանք *Յաբէթի:* (6 /12) *Յաբէթ* եկեաց ամս ՃԿԲ և ծնաւ Ենովք. (3 / 7)

ՅԱԲԵԹԱԿԱՆ - 2

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ *Յաբէթական* ծննդոցն կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, Առան անուն (8 / 11) Ի սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց ի նուաղել մեծագոյն ազգին *Յաբէթականի:* (7 / 16)

ՅԱԲԷԹ - Տե՛ս ՅԱԲԵԹ

ՅԱԳԵՆԱՄ - 2

Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և նոքա, եթէ յագեցան սուրբք նոցա: (152 / 17) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և մանկանց. (129 / 14)

ՅԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 2

«Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. (43/17) քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (45 / 1)

ՅԱԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

յագեցոյց զքաղցեալս և լի արար զկարօտեալս բարութեամբ (166/8) Եւ արդարապէս յագեցուցին զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն (45 / 8)

ՅԱԳՈՒՐՏ - 1

Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի (230 / 4)

ՅԱՋԿԵՐՏ - 18

և անօրէնն Յազկերտ արար բռնութեամբ զնա մոգ: (15 12) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր, և Վռամշապուհ Հաոց թագաւոր, և Յազկերտ Պարսից արքայ, և Եսվաղէն Աղուանից թագաւոր (117 / 10) Յետ ամաց չորից մահուան մեծին Խոսրովու … թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ:(173/1) Անդ առնոյր զօրավարն զյոգնահազարս հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 20) Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 3) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 /7) Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան մահու (15 /8) որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն Յազկերտի. (16 /2) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի՝ որդւոյ Յազկերտի (40 /14) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից … առնուն զՎաչագան…որդի Յազկերտի՝ եղբօր Վաչէի՝ արքային Աղուանից. և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 4) Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 /2) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 /9) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 / 2) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 /6) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի եղ միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 1) ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ ԶՊԱՐՍԻԿՍ, ԵՒ ՄԱՀՆ ՅԱՋԿԵՐՏԻ ԵՒ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿԱՅՍԵՐՆ (177/4) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 11) Ի թագաւորութեանն Հերակլի և ջախջախ

թագաւորութեանն Պարսից *Յազկերտի*…գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280/4)

ՅԱԽՈՒՌՆ - 4

Եւ բացին զդրունսն Անյուշն բերդի. և *յախուռն* կոչէր արտաքս զամենայն կալանաւորս արքային (147 / 5) և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն /գրքում՝ *յաբխառն, ծն.յախուռն/*յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 /7) Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն *յախուռն,* անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 12) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես *յախուռն* խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 6)

ՅԱԾԻՄ - 2

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն *յածին* այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 / 8) զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք *յածիք* այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վիկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 3)

ՅԱԿԱՄԱՅ - 1

Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին *յակամայ* հաւանէր մոգութեանն (43 / 7)

ՅԱԿԱՍՏԱՆԻ - 1

փոխանակ զի ոչ կացի ես *յակաստանի,* այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 8)

ՅԱԿՈԲ - 9

որում անուն էր *Յակոբ* (57 / 2) Եւ այնուհետև երէցն *Յակոբ* և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (58 / 18) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Յովէլ և Պարմիդէ և՛ *Յակոբ* երիցունք, և՛ ազատ մարդիկ … կարգեցաք այսպէս. (90 / 4) Նմանեալ նահապետին *Յակոբայ* ՝ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի (176 / 23) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն *Յակոբայ* ՝յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261/17) ձեռնադրեալ ի սրբոյն *Յակոբայ* ՝եղբօր տեառն (274/17) որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն *Յակոբայ:* (342 / 7) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին… և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն *Յակոբայ* Միջագետաց եպիսկոպոսի (343 / 8) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և *Յակոբու տօնին* աւուրն (316 / 4)

ՅԱԿՈԲԻԿ - 1

նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ ... Վահան ի Վարազ Յոհաննեան ի Մաղխամացւոցն զարմից՝ *յակոբիկ* հաւատով (304 / 17)

ՅԱԿՈՎԲ - 1

Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն *Յակովբայ* եղբօրն տեառն, որ էր առաջին հայրապետ Երուսաղէմի: (10 / 8)

ՅԱՂԱԳ - 29

Իսկ եթէ *յաղագս* Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12) Եւ աշխարհին *յաղագս* քաղցրութեան բարուց նորա անուանեցաւ Աղուանք (8 /13) այլ *յաղագս* կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն *յաղագս* հոգւոցն ննջեցելոցն ասիցեմք, չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 16) *ՅԱՂԱԳՍ* ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԵԻ ԸՆԿԵՐԱՑ ՆՈՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ (95 / 2) ՇԱՐԱԳՐԱԾ *ՅԱՂԱԳՍ* ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97/11) ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ *ՅԱՂԱԳՍ* ՅԱՐՈՒՑՄԱՆ ԱԶԳԱՑ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՑ ԵԻ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՑԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵԾ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵԻ ԱՇԽԱՐՀԱՑ (127/2) *ՅԱՂԱԳՍ* ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (149 /13) որ *յաղագս* նորահրաշ տօնին էին պատարագք (189 / 18) կամ եթէ նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց՝ հանել և արգելուլ կարող է *յաղագս* մարմնական խնամատուրութեանն (194 / 4) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն *յաղագս* տրամախոհ խորագիտութեան նորա (197 / 7) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս *յաղագս* ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 4) Եւ *յաղագս* նորին իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել (203 / 8) Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն *յաղագս* մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209/5) *ՅԱՂԱԳՍ* ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ ԵԻ ԳԻՒՏ ՍՐԲՈՅՆ ԽԱՉԻՆ՝ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒՄՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (213/15) Վասն զի տարժանելք յոյժ՝ լցան տարակուսանօք *յաղագս* սատանայական պատերազմին: (239 / 6) Ահա և Քանան անիծաւ *յաղագս* ծաղրական ժպրիութեանն Քամայ ըստ բանի պատմութեանն (245 / 7) և ինքն ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ *յաղագս* յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 11) Եւ յառաջն *յաղագս* ահ արկանելոյ նոցա որպէս ասէինն. նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (253 / 17) «Ես ոչ ինչ զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ *յաղագս* դոցա զրախօսութեանդ. (254 /9) Յետ ՃՋ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց *յաղագս* տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև

հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2) *ՅԱՂԱԳՍ*ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 /6) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ *յաղագս* մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 1) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի *յաղագս* խորանին՝ ասէր. (308 / 1) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ *ՅԱՂԱԳՄ* ՊԱՊԱՆՋՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՑՆ (314 / 14) որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս *յաղագս* մկրտութեանն (315 / 15) *ՅԱՂԱԳՄ* ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՑ Ի ՀԱՅՍ (317 / 11) *ՅԱՂԱԳՄ* ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՑ Ի ՊԱՐՏԱԻ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (319/6) *ՅԱՂԱԳՄ* ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՆՆ, ՈՐ ՅԱՐԵԻԵԼՍ ՈՉ ԿԱՑԻՆ (320 / 15)

ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԱԼ - 1

որ ի բազում ժամանակաց *յաղթահարեալ* վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 15)

ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼ - 4

Այլ ոչ կարէր ստէպ ստէպ զնա *յաղթահարել* սրով: (223 / 6) ՎԱՍՆ ԵԼԻՑՆ ԽԱԶՐԱՑ ԵԻ *ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ* Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՑՍ ԳԵՏՈՑՆ ԿՈՒՐԱՑ (186 /10) *Ի յաղթահարելն* Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 /8) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՑ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵԻ *ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ* ԶՆԱ ԱՄՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵԻ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 13)

ՅԱՂԹԱՆԱԿ - 1

Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ նահատակութեան *յաղթանակ* մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8)

ՅԱՂԹԱՆԴԱՄ - 3

Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ *յաղթանդամ* և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 / 11) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ, այր *յաղթանդամ* և զօրեղ (157/3) և ինքն ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ յաղագս *յաղթանդամ* տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 11)

ՅԱՂԹԵԱԼ - 1

Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և *յաղթեալ* նմա (254 / 6)

ՅԱՂԹԵԼ - 1

«Զի եթէ *յաղթել* ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 / 17)

ՅԱՂԹԵՄ - 3

Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել զպատասխանիսն, եթէ միթ երկիցես յերեսաց նոցա, այլ մարտի՛ր և *յաղթեա՛* (144 /16) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն *յաղթեցեր.* մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 6) Զի թէ մինչ տղայն էիր, *յաղթեցեր* նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12)

ՅԱՂԹՈՂ - 8

Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին *յաղթող* նահատակ, առաքեալ միանգամայն: (32 /12) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ *յաղթող* երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104/2) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարագուարճ ցնծութեամբ *յաղթող* և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233/15) զօրաւոր և *յաղթող* լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 /2) Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս փառաւոր և *յաղթող* մարթէ լինել, մեք զի՞ հեղգասցուք հաւատալ յԱստուած կենդանի: (260 / 8) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ *յաղթող* լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 /18) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս միսիթարութեան *յաղթողիդ* աներևոյթ պատերազմիդ: (27/4) որում *յաղթողն* եղև. (294 / 8)

ՅԱՂԹՈՂԱՆԱՄ - 1

Դատապարտիւր անհնարին հսկայն, և *յաղթողանայր* քաջն Բաբիկ (110 / 14)

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ - 9

և այսու հաւատով հզօր *յաղթութեամբ* զամենայն թշնամիսն իւր կործանեաց: (260 / 7) ելից *յաղթութեամբն* ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն, նշան *յաղթութեան* կանգնեալ: (14 / 14) օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու *յաղթութեան* մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) և ընդ նոյն *յաղթութեան* դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 6) և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից *յաղթութեանդ:* (27 / 16) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո, որ ետ մեզ *յաղթութիւն* ասպատակիս (104 / 5) իբրև տեսին զմեծ *յաղթութիւն* գնդին Հայոց, գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 3) Եւ զայն օր ևս արար *յաղթութիւն* մեծապէս (187 / 2)

ՅԱՂԿԱԹ - 1

յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն (290 / 6)

ՅԱՃԱԽԱՊԷՍ - 1

Ուստի յանկարծակի հոտ անոյշ բուրեաց, *յաճախապէս* զմեր լցոյց հոտոտելիս. (210 / 2)

ՅԱՃԱԽԵԼ - 1

Մինչև այնչափ *յաճախել* բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 10)

ՅԱՃԱԽԵՄ -6

որ առաւել քան զառաւելն *յաճախեաց* յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս (208 / 15) որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ … *յաճախեցեր* ինձ ոսկի և արծաթ, ծառայս և աղախնեայս (189 / 3) մարմնաւորական պատերազմունքն կարի *յաճախին:* (126 /18) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն, այր առ այր և մարդ առ մարդ զարմացումն յոյժ *յաճախէր:* (206 / 9) Եւ *յաճախէր* ևս առաւել նոյն տեսիլն (121 / 1) Տիկինն Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս *յաճախէր* (340 / 15)

ՅԱՃԱԽՈՒԹԻՒՆ - 1

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց *յաճախութիւն,* և՛ սուրք, և՛ սասանութիւնք (127 / 13)

ՅԱՄԱՌԵԱԼ - 2

ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 11) Արդ գիտեմք զայս, եթէ *յամառեալ* պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք, այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 7)

ՅԱՄԱՌԵՄ - 1

«Վասն զի հեստեալ *յամառեցեր* և ոչ չոգար ի ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի (57 / 10)

ՅԱՄԵԼ - 2

«Ոչ ինչ է պիտոյ *յամել* մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 /8) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա *յամել* ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4)

ՅԱՄԵՄ - 4

Եւ որ սպուժեալ *յամեսցի* ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12) և զի՞ *յամեցեր* գալ առ իս. (161 / 5) Եւ ոչ թողից զքեզ և *ոչ յամեցից* առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»: (143/6) Սա յոլովիւք աւուրբք ժամանեալ՝ *յամէր* ի դրան արքունի: (225 / 2)

ՅԱՄԵՆԱՅՆԻ - 3

և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ և զօրաւոր պահեսցես *յամենայնի:* (189 / 1)այլ *յամենայնի* վեհ և մեծ գոլով: (201 / 2) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս… և զկղերս եկեղեցեացն քաջուսմունս և ուղղափառս *յամենայնի,* նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10)

ՅԱՄՕԹ ԱՌՆԵՄ - 1

«Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ *յամօթ առնէր* զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 / 11)

ՅԱՄՕԹ ԼԻՆԻՄ - 1

Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն *յամօթ եղեն* ի տէրունական խաչէն (258 / 1)

ՅԱՅՆԺԱՄ - 90

Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի նայեցեալ ի կաթողիկէն ասէ. (30 / 5) *Յայնժամ* քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4) *յայնժամ* ազդեալ չարին ի միտս չար արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 5) *Յայնժամ* ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր (33 / 17) *Յայնժամ* կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն (38 / 14) *Յայնժամ* լցաւ եկեղեցի Աստուծոյ երանութեամբ (45 / 12) *Յայնժամ* նախարարքն աշխարհին Աղուանից … առնուն զՎաչագան… և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 /1) *յայնժամ* չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4) *Յայնժամ* հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ տեսին (52 / 16) *Յայնժամ* բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն (55 / 10) *յայնժամ* առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 / 4) *Յայնժամ* հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ օրինակ զայս: (66/4) *Յայնժամ* եպիսկոպոսունք, ևի երիցունք, ևի նախարարք, ևի կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 8) *Յայնժամ* յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն (80 / 12) Ահ մեծ *յայնժամ* անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. (82 / 14) Եւ *յայնժամ* նորոգեալ զեկեղեցւոյ հաստատէ զհաւատս: (95 / 13) *Յայնժամ* հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս՝ համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98/2) *Յայնժամ* մոլեկան սրտմտութեամբ առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101/17) *Յայնժամ* հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 12) *Յայնժամ* դժնդակ բարկութեամբ լցեալ մրմռէր թագաւորն (104 / 17) *Յայնժամ* չուեալ նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) *Յայնժամ* հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի (107 /15) *Յայնժամ* ամենայմ մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ (109 / 7) *Յայնժամ* Անդրկայ պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհն: (109 / 9) *Յայնժամ* ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից (109 / 15) *Յայնժամ* գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 9) *Յայնժամ* կարգէր, յօրինէր նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139 / 7) *Յայնժամ* հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ

անուն …առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 4) յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 / 13) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 16) Յայնժամ, իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 8) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա (152 / 1) Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս գանձուցն մթերեալս (153 / 8) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 7) Յայնժամ սկսան պատգամաւորքն ստիպել և ասեն. (155 / 11) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին, զոր ունէր ընդ իւր, անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն (157 / 9) Յայնժամ ասէ ցնոսա. (158/12) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ ամենեցուն եդին առաջի նորա. (158/17) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց (167 / 15) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 /5) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից դէմ եդեալ շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 /2) Յայնժամ խաղաղական և անքակ միաբանութիւն հաստատեալ ընդ միմեանս՝ առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 / 11) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (182 /19) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ գալ նմա ի տեսութիւն: (183 / 17) Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 13) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 /12) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 9) Յայնժամ հրամայէր, զոր ինչ դարձուցեալ էր յաւարէն, զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 13) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինլքորս զորացն՝ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7) Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր. (193/17) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով զերիվարս, յորս ինքն թագաւորն հեծանէր: (194 / 18) Յայնժամ լինէր անդ համաշխարհական ժողով. (199 / 5) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ հայրապետին՝ ասէ. (203 / 15) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 18) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն

զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 / 9) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևեր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու (220 / 2) յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ (220 / 6) Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով թուր. (222 / 10) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ …Դաւթակ անուն կոչեցեալ (224 / 16) յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի (225/3) յայնժամ տեարք տոհմից, կուսակալք, կողմնակալք, մեծամեծք, նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 23) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234/14) Յայնժամ կալեալ օգնական զդշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց Մեծաց (236 / 14) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. (238 / 9) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն … ասէ. (252/9) Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 9) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել (254 / 5) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծուխր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 / 3) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 15) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս… հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 /1) Յայնժամ ոչ կամեցան տալ նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն: (265 / 18) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց (268 /3) Յայնժամ շարժեցան ամենայն մեծամիտքն (273 / 12) Յայնժամ ընկալեալ զպատուական գանձն՝ գայ հասանէ ի կողմանս Արցախայ. (281 / 9) Յայնժամ հաւանեալ նորա՝ հանգուցանէ զսուրբսն ի վկայարանի (281 / 13) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց (294 / 1) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 2) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից Միքայէլ արար ժողով ուխտի եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 /18) Յայնժամ գտեալ համարձակութիւն Ստեփաննոսի՝ ասէ զկայսրն. (321 / 7) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 /3) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և

զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 /2) *Յայնժամ* լինի ազդումն հռոմայեցւոցն. (329 / 3) Եւ *յայնժամ* զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն յայտնի ամենեցուն (331 / 15) *Յայնժամ* տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 8) *յայնժամ* ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս տեառն Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (334 /15) *Յայնժամ* վերափոխի մեծ հայրապետն Հայոց և իշխանն Սիւնեաց Աշոտ (337 / 2)

ՅԱՅՆԿՈՅՍ - 9

և գունդն երկրորդ *յայնկոյս* Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 2) և զկանայս և զհարճս իւր և զորդիս անցուցանէ *յայնկոյս* գետոյն Դկլաթու: (144 / 3) Եւ *յայնկոյս* Մեռեալն ջրոյ բանակեցան ընդդէմ նոցա: (174 / 5) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս *յայնկոյս* գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 4) էանց *յայնկոյս* գետոյնն (181 / 1) ՎԱՍՆ ԵԼԻՑՆ ԽԱԶՐԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ *ՅԱՅՆԿՈՅՍ* ԳԵՏՈՅՆ ԿՈՒՐԱՅ (186 / 11) Եւ առեալ զգունդն իւր՝ անց *յայնկոյս* գետոյն մեծի Կուրայ: (186 / 16) զի առցէ յանձն և *յայնկոյս* գետոյն Ատրպատականացն իշխել: (198 /9) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և Կուր գետոյն *յայնկոյս* տունն Հեջերւոյ (212 / 17)

ՅԱՅՆՄՀԵՏԷ - 2

Յայնմհետէ մեծարու եղեալ քահանայն Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 10) և *յայնմհետէ* ետ զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս (312 / 5)

ՅԱՅՍԿՈՅՍ - 2

սակայն ասպատակաւորքն Հոնաց *յայսկոյս* գետոյն Կուրայ և զեզերբքն Երասխայ … զբնաշխարհիկսն … գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և *յայսկոյս* խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 3)

ՅԱՅՍՄՀԵՏԷ - 5

զի մի՛ լիցի *յայսմհետէ* խէթ իմն ունել մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 / 2) զի *յայսմհետէ* մի ոք իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) զոր *յայսմհետէ* և յառաջ մի՛ ոք իշխեսցէ առնել զայդ այդպէս: (309 / 6) այս իրաւունք կացցեն *յայսմհետէ* և առ յապա (309 / 17) խաղաղութիւն արասցուք *յայսմհետէ* և սէր դիցուք ընդ միմեանս (323 / 6)

ՅԱՅՍՄ ՀԵՏԷ - 1

զի *յայսմհետէ* մի՛ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն (258 / 13)

ՅԱՅՏ - 18

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ *ՅԱՅՏ ԵՆ* Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵՒ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 2) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջն Վաչագան …*չէ յայտ.* (41 / 12) և պաշտակս *յայտ* արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն սպաս ունել: (62 / 4) և յորժամ գեղջ ուրեք *ի յայտ* ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) իսկ անզգայացեալ հոգին, *յայտ է*, թէ մեռեալ է»: (87 / 12) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ *յայտ* լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 10) Ապա եթէ ոչ խոստովանեսցին ճշմարտութեամբ, և զոր այլքն ասեն ճշմարտութեամբ և *ի յայտ գայ,* որպէս ի կանոնսն է գրեալ, պատուհաս դիցեն և ի բաց հալածեսցեն ի շինէն. և եթէ մեղքն *չեն յայտ,* պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային, և այն երդումն լիցի նմա: (92 /15; 92 /16) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ *յայտ* առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ նորա յօգնականութիւն: (142 / 16) զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք *յայտ են* (204 / 16) այլ *յայտ է,* թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարաւումն լինել զսա: (209 / 2) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ *յայտ* յանդիման: (216 / 12) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ *յայտ* առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11) Որով *յայտ* իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) այլ ևս *յայտ* յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254/13) Ապա մեր *յայտ* արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 10) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ, անուանքն *չեն յայտ:* (286 / 5) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ *յայտ* առ Հայկազինսն: (339 / 6)

ՅԱՅՏ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ՅԱՅՏ

ՅԱՅՏ ԱՌՆԵԼ - Տե՛ս ՅԱՅՏ

ՅԱՅՏ Է - Տե՛ս ՅԱՅՏ

ՅԱՅՏ ՅԱՆԴԻՄԱՆ - Տե՛ս ՅԱՅՏ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ - 3

Աստանօր *յայտարարութիւն* սահմանացն Յաբեթի (4 /3) ՍԱԿԱՒԻԿ *ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ* ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. (31 /10) *ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ* ՎԿԱՅԵԼՈՑՆ Ի ԴԻՋԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ ԵՒ ԵՐԵՒՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՅԱՒՈՒՐՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ ԱԲԱՍԱՅ (119 / 8)

ՅԱՅՏՆԱՊԷՍ - 3

որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն և *յայտնապէս* իսկ բերել ի խոստովանութիւն՝ զՔրիստոս Աստուած ճշմարիտ

գոլ: (48 / 7) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ (53 / 13) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել քան ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 4)

ՅԱՅՏՆԵԱԼ - 4

Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա: (12/1) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 3)և եհարց եթէ յայտնեա՞լ ինչ ումեք իցէ: (73 / 2) Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 13)

ՅԱՅՏՆԵԼ - 5

Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 /14) և ասէ. «Զիմ տեսիլդ մի՛ ումեք յայտնել». (73 / 2) և մաղթէր հնարս գտանել և յայտնել նմա զիրացն հանգամանս: (218 / 9) Նա իսկ ոչ առնոյր յանձն յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 / 9) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից (121 / 14)

ՅԱՅՏՆԵՄ - 13

Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարային, յայտնեաց նոցա զախտն չար, որ տանջերն զնա: (21 / 3) «Ո՞վ ես դու. տէր Աստուած յայտնեաց զաշխարհակործան քո ամբարշտութիւնդ. (339 / 13) զի յայտնեսցի չար դիւապաշտութիւնն և բարձցի յաշխարհէս: (52 / 14) զի յայտնեսցի Աստուծոյ գանձն»: (203 /3) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ ծածկեալ իշխանացն մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 13) և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն, որ անդն յայտնեցան: (70 / 8) որում ի ցրի երանելին Զաքարիաս և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 6) որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան, (119 / 12) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 / 12) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զհաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն, նոյնպէս և կատարէ զփրկութիւնն (315 /17) սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 11)

ՅԱՅՏՆԻ - 15

սակաւ էիր յայտնէօք և անթիւ եղեր անյայտնեօք. (22 / 10) Եւ ոչ ումեք յայտնի էր դիր նշխարացն սրբոց (56 / 6) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց (102 / 8) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 5) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 /3) «Իրաւունս համարիմ ես, բայց ի խառնաղանճ

ժողովրդոց ձեզ ամենեցուն *յայտնի* անձանց գալ ընդ իս ի բանակն այլազգւոյն (159 / 7) զի յայսմ ևս *յայտնի* լիցի բան մարգարէական (166 / 4) փայտն կենաց *յայտնի* արար զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 7) զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են, և Աստուծոյ շնորհք առաւել ևս *յայտնի:* (204 / 16) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն *յայտնի* ցուցեալ» (216 / 10) և ակն *յայտնի* զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 5) *յայտնի* է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 /6) որոց անմեղութիւնն *յայտնի* լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ (289 /18) Եւ յայնժամ զօրութիւն աստուածային հասեալ՝ հեծեալ մի ի ձի ճերմակ ճեպով ելանէ յեկեղեցւոյն արտաքս ակն *յայտնի* ամենեցուն (331/ 17) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս *յայտնիս* (163/9)

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ - 6

Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն *յայտնութեան* տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 7) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ *ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ* ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314 / 15) յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և *յայտնութեան* կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս (316 / 2) Պսակողին իւրում միայն մնայ *յայտնութեան:* (329/14) «Բայց այժմ Աստուծոյ *յայտնութեանս* տօն է (315 /19) *ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ* ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ (56 / 2)

ՅԱՅՑ - 3

և *յայց* ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն (9 / 16) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած *յայց* ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի և երանելի նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց, և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 11) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում *յայց* ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 9)

ՅԱՅՑ ԵԼԱՆԵԼ - Տե՛ս ՅԱՅՑ

ՅԱՅՑ ԵԼԱՆԵՄ - Տե՛ս ՅԱՅՑ

ՅԱՆԳԷՏՍ - 1

և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ *յանգէտս* ի տան ննջիցէ: (223 / 16)

ՅԱՆԳՈՒՄՆ - 2

«Թէ մեծ քինուս այսմիկ *յանգումն* արասցես, մեծագոյն խոստմանց հասանիցես»: (110/5) զի *յանգումն* արասցէ անտանելի հարուածոցն: (166/1)

ՅԱՆԴԳՆԻՄ - 8

զի մի՛ ոք *յանդգնեսցի* թիւրել ինչ զեդեալ ուխտադրութիւնդ: (304 / 1) և որ ոք *յանդգնեսցի,* պատուհասեալ սատակեսցի (308 /7) և որ ոք *յանդգնեսցի,* նզովեալ եղիցի»: (308 / 13) որ լրբաբար *յանդգնեցան* ասել

երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 5) որք քան զկարգ իւրեանց *յանդգնեցան* պաշտել զԱստուած: (308 / 9) և եթէ *յանդգնի* ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 5) և որք *յանդգնինն,* նզովեալ լիցին»: (308 / 19) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա, թէ մի՛ *յանդգնիր* առնել, զի թոռունք էք: (313 / 15)

ՅԱՆԴԻՄԱՆ - 26

ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց *յանդիման* լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19/5) Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ *յանդիման* լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 16) և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհին՝ *յանդիման* լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (38 / 2) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս *յանդիման* նոցա: (103 / 12) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ, հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ *յանդիման* զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 19) որ է *յանդիման* գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց (137 / 8) Եւ բերեալ զայն եդին ի վերայ պարսպին *յանդիման* նոցա (140 / 3) Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին *յանդիման* նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5) եւ *յանդիման* լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդումնս ըստ իւրաքանչիւր օրինաց: (142 / 3) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ՝ ըստ Վեհ Արտաշիր քաղաքէ՝ *յանդիման* դրանն Տիզբոնի (146 / 20) և ահա ճակատեալ է *յանդիման* քաղաքիս առ եզերբ գետոյն. (148 / 2) Եւ ի *յանդիման* լինելն երկիր եպագ կաթողիկոսն ի վերայ երեսաց իւրոց. (160 / 18) գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ և *յանդիման* առնէր զմանուկն Ջուանշիր: (173 / 20) Հարեալ սորա զայր մի *յանդիման* ամենեցուն թաւալգլոր՝ խաղացուցանէր: (175 / 16) Եւ նորա առեալ զփրկութեան արեգակն՝ *յանդիման* իւր կտրեաց և ետ նմա զայրիչն մեղաց ասելով. (184 / 7) Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ *յանդիման* Պարսից: (184 / 12) կամ թէ ո՛ր յարքայիցն Պարսից որ կարաց *յանդիման* իւր տեսանել զթուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 18) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ *յայտ յանդիման:* (216 / 12) *յանդիման* ունէին առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235/2) այլ ևս *յայտ յանդիման* ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 13) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր *յանդիման* ամենեցուն առնելով և զայս նշան տէրունական խաչին: (257 /7) և տուեալ ցեղիցն երկաքանչիւրոցն պայքար *յանդիման* կաճառախիտ բազմութեանն: (257 / 17) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թեպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ *յանդիման* տեսաք զձեզ: (265 / 6) Եւ եղեալ նոցա *յանդիման* մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն.

(269 / 6) դէմ *յանդիման* ժողովովք կոչեցին մի անգամ ի Կոստանդնուպօլիս, և երկիցս ի Թէոդոսիոպօլիս: (271 / 15) զի ամենեցուն մեզ *յանդիման* լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի (311 / 2)

ՅԱՆԴԻՄԱՆ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՅԱՆԴԻՄԱՆ

ՅԱՆԴԻՄԱՆ ԼԵԱԼ - Տե՛ս ՅԱՆԴԻՄԱՆ

ՅԱՆԴԻՄԱՆ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ՅԱՆԴԻՄԱՆ

ՅԱՆԴԻՄԱՆ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՅԱՆԴԻՄԱՆ

ՅԱՆԴԻՄԱՆԵԼ - 3

այց արար Աստուած *յանդիմանել* զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 14) դուք ոչ կարէք *յանդիմանել* զդա (253 / 3) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւղեայքն ասէին *յանդիմանել* ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ, ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 / 12)

ՅԱՆԴԻՄԱՆԵՄ - 11

Ժամանեցին առժամայն չարիքն մեր, Եւ զաւզեղջ մոլորութիւնն *յանդիմանեաց.* (227 /2) որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ *յանդիմանեաց* զանօրէնութիւնս մեր (259 / 17) *յանդիմանեմ* զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87/6) զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և *յանդիմանեսցեն* զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 16) գրով և պատգամաւ *յանդիմանէր* զնա՝ վասն զուր աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 /10) և *յանդիմանէր* զկինն թագաւորին վասն այլանդակ պոռնկութեանն: (35/11) Քանզի հասեալ յաթոռ քահանայապետութեան հօրն՝ *յանդիմանէր* զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 /9) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով *յանդիմանէր* զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն Դաւիթ (203 / 11) չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ *յանդիմանէր* զնոսա: (252 /5) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին և սաստկագոյն *յանդիմանէր* զնոսա (257/19) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, *յանդիմանի* չարաչար ցաւովք (252/8)

ՅԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

փոխանակ այնորիկ եղև այդ առ ձեզ *յանդիմանութիւն* ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15)

ՅԱՆԴՈՒԳՆ - 2

առ յոյժ *յանդուգն* յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 4) Եւ եթէ *յանդուգն* ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մէջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն (301 / 10)

ՅԱՆԽՆԱՅ - 2

և *յանխնայ* վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 /7) զի ասպատակ տուեալ *յանխնայ* գերէին, քանդէին զամենայն (232 / 14)

ՅԱՆԿԱՐԾ - 2

և կայր դօղեալ՝ թափեալ ոգի իւր *յանկարծ* երկիւղէն. (148 / 9) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ *յանկարծ* հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ: (338 / 3)

ՅԱՆԿԱՐԾԱԶԵՂ - 1

Յայսմ ամի անչափութիւն անձրևաց եղեալ *յանկարծագետ* ի Մեծիրանց գաւառի և հասեալ գնացք հեղեղին ի Դաստակերտ գիւղ ի կից գետոցն (333 / 1)

ՅԱՆԿԱՐԾԱԺՈՂՈՎ - 1

այլ ինքն գիտէր զպարտելն *յանկարծաժողով* տկար զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9)

ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ - 12

յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 7) Եւ *յանկարծակի* եղև բուրումն անուշահոտութեան ի տեղւոջն. (121 / 11) Զի *յանկարծակի* ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց գյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 8) որք դիմեալք *յանկարծակի* ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 19) Եւ խոտորեաց *յանկարծակի* զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 2) *յանկարծակի* երկրորդեաց, ինչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 13) *յանկարծակի* պատեաց մէզ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց *յանկարծակի* զանձինս մեր: (157 / 22) Ահա *յանկարծակի* բուրեալ ի տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. (206 /2) Ուստի *յանկարծակի* հոտ անոյշ բուրեաց (210 / 1) Եւ որպէս վայրապուսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ *յանկարծակի* երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ (215/15) *յանկարծակի* յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի (223/4)

ՅԱՆԿԱՐԾԱՀԱՍ - 2

հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս *յանկարծահաս* սպանման մեծի զօրավարին (225 / 3) երկոտասան հազար հեծելոց *յանկարծահաս* լեալ ի Բաղդատայ՝ արշաւէին յերկիրս Աղուանից: (330 / 12)

ՅԱՆԿՈՒՑԱՆԵՄ - 1

այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և *յանկուցանէր* յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 16)

ՅԱՆՁԱՆՁԵԼ - 1

յանձն առնոյր զերթալն ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և *յանձանձել* զնորընծայ հօտն Քրիստոսի (266 / 9)

ՅԱՆՁԻՆ ԿԱԼԵԱԼ - Տե՛ս ՅԱՆՁՆ

ՅԱՆՁՆ ԱՌԵԱԼ - Տե՛ս ՅԱՆՁՆ

ՅԱՆՁՆ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՅԱՆՁՆ

ՅԱՆՁՆ ԱՌՆՈՒԼ - Տե՛ս ՅԱՆՁՆ

ՅԱՆՁՆ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս ՅԱՆՁՆ

ՅԱՆՁՆ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ՅԱՆՁՆ

ՅԱՆՑԱԿԱՆ - 1

անցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 8)

ՅԱՆՑԱՆՔ - 5

և ինքն խոստովան լինէր վասն տգիտագործ մեղացն *յանցանաց:* (19 / 10) ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն *յանցանաց* իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ (149 / 15) և ներեա *յանցանաց* իմոց՝ Միքայէլի՝ Աղուանից կաթողիկոսի. (313 /4) Եւ նոյն ինքն Համամ սակս առ Աստուած մեծապէս *յանցանացն,* որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (335 /19) որ ծանրաբեռնեալ եմ *յանցանօք* (188 / 16)

ՅԱՆՑԱԻՈՐ - 3

լաւ համարել հալածել վասն Քրիստոսի, քան *յանցաւոր* կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. (105 / 7) վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ *յանցաւոր* և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և մի՛ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան *յանցաւոր* ոք կամ արատաւոր». (308 / 3)

ՅԱՊԱ - 1

այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ *յապա* (309 / 17)

ՅԱՊԱԵԿԱՑ - 1

Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն *յապաեկաց* աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ (157 / 2)

ՅԱՊԱՂԵԼ - 1

«Տէրդ իմ, մի՛ հեղգասցուք զհրամանս Աստուծոյ *յապաղել* (203 / 1) առանց *յապաղելոյ* փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 12)

ՅԱՊԱՂԵՄ - 5

«Զի՞ կաս, հի՞մ *յապաղես,* զի ահա եհաս օրս սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 11) զի մի *յապաղեսցէ* երթալ օծանել զխաչն Քրիստոսի: (220 / 3) «Ի գալն և յերթալն առ մեզ մի *յապաղեսցի* (266 / 5) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ *յապաղեր* որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 /11) Եւ արդ՝ դու մի՛ *յապաղեր* զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են (170 / 10)

ՅԱՋՈՂ - 2

Նոյն օրինակ և *յաջող* կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 12) և միւս որդին Սահակ, որ և Սևադայ կոչեցաւ, այր քաջ և *յաջող* (341 / 2)

ՅԱՋՈՂԱԿ - 1

Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ … Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 18)

ՅԱՋՈՂԵԱԼ - 1

Իսկ իբրև Աստուածոյ յաջողեալ էր ի ձեռն թագաւորին …բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս, իմաստութեամբ խորհեցաւ ածել ի խոստումն: (53 / 7)

ՅԱՋՈՂԻՄ - 4

ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 / 17) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի դուռն արքունի. և յաջողեցաւ առաջի նորա (150 /13) յաջողեցաւ ևս այն օր նմա ի տեառնէ առնելով զյաղթութիւն: (177 /15) Եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ նմա. և յաջողէր յամենայն ճանապարհս և ի խորհուրդս իւր:(163 / 16)

ՅԱՋՈՂՈՒՄՆ - 1

Իսկ նոքա իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին, և ականատեսք լինէին յաջողմանն. (116 / 12)

ՅԱՋՈՐԴ - 1

զայս լսէր յաջորդ արքային հիւսիսոյ (141 / 10)

ՅԱՋՈՐԴԵԱԼ - 1

Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 13)

ՅԱՋՈՐԴԵՄ - 3

Եւ յաջորդեաց զաթոռ նորին Անդրէաս (280 / 15) և յաջորդէ զաթոռ նորին Եղիազար՝ այր բարի և ազնուական: (213 / 5)

ՅԱՌԱՋ - 38

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի (7 / 7) Զի էր նա նոցա քեռորդի և յառաջ լեալ էր քրիստոնեայ ըստ հայրենական աւանդին (15 / 11) Եւ ոչ յիշեաց ամենևիմբ, եթէ թագաւոր լեալ իցէ յառաջ: (17 / 17) Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 3) և յառաջ անցելոցն ի հողոյ կեանս խոստացաւ: (19 / 12) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ (26 / 15) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս (46 / 7) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի (62 / 10) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 / 17) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն (70 / 19) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 15) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1) աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ խաղացեալ յոյժ յորդագոյն: (73 / 5) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 5) Յորժամ չուեալ ի Քարուիճէ՝ կանայք յառաջ ելանէին ի

գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 / 6) և տարեալ ի տեղին, զոր ցուցեալն էր *յառաջ.* (78 / 12) Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ *յառաջ* քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92/9) Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն քինով լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ *յառաջ* խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 4) համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից *յառաջ* խաղային առ սահմանօքն Ասորեստանի. (98 / 3) Յորժամ այս եղանիւր, քան ամաւ *յառաջ* լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) որ *յառաջ* քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ (113 / 18) *Յառաջ* քան զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 10) զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, *յառաջ* քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 7) Եւ չուեալ անտի՝ գնաց *յառաջ* ելանել: (159 / 14) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, *յառաջ* քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) ասպարախիտ շարժմամբք *յառաջ* խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 11) Նախ *յառաջ* իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. (231 / 12) *յառաջ* քան զնա չիք ոք. (247 / 3) Զի երբեմն *յառաջ* քան զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253/12) Եւ *յառաջ* եղիցի նոյն ինքն աստուածապաշտութիւնն (261/1) և քննեալ արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս և եղին *յառաջ* քան զնկարիչս: (267 / 12) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս, և Աղուանից լուսաւորութեանն ՄՀ ամ *յառաջ:* (270 / 1) որ *յառաջ* նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8) զոր յայսմհետէ և *յառաջ* մի՛ ոք իշխեսցէ առնել զայդ այդպէս: (309 / 6) գրածս բերէ *յառաջ* (309 / 15) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ *յառաջ* վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 6) Արդ՝ ի տասնէն *յառաջ* սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն (315/5) Անտի *յառաջ* մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր (315 / 7)

ՅԱՌԱՋԱԳԱՀ - 1

Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ *յառաջագահ* անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 4)

ՅԱՌԱՋԱԳՈՅՆ - 10

Որպէս *յառաջագոյն* սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 12) որպէս *յառաջագոյն* ասացաք (31 / 15) «Լաւ լիցի *յառաջագոյն* քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի (40 / 6) Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր ինչ ես գործելոց եմ *յառաջագոյն.* (134 / 5) վասն կորստեան զօրաց քոց *յառաջագոյն* ծանուցից քեզ. (144 / 12) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ *յառաջագոյն* ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս (156 / 6) Առաքէր զնա *յառաջագոյն* քան զինքն (167 / 7)

զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 / 11) յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին հրամայեալ լինէր ի նմանէ (190 / 10) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն

ՅԱՌԱՋԱԴԷՄ - 3

Որոյ առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս լինէր: (175/14) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ ...Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 18) Զգաստացեալ կրօնաւոր վարուք յառաջադէմ լինէր (235 / 10)

ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ - 1

ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵԻ ՊԱՏԻԻ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233 / 8)

ՅԱՌԱՋԱՀԱՒԱՏ - 1

Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս (274 / 12)

ՅԱՌԱՋԱՏԵՄ - 1

Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 /11)

ՅԱՌԱՋԵԼ - 1

Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ, որ ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 13)

ՅԱՌԱՋԵՄ - 2

զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա (168 / 11) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15)

ՅԱՌԱՋԸՆԾԱՅ - 1

որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս (243 / 9)

ՅԱՌԱՋԻՆ -11

Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն ... զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 / 15) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. (111 / 8) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 / 6) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 7) ՅԱՌԱՋԻՆ ԺԸ Է ՆԱՀԱՆՋԷՆ. ՍԿԻՋԲՆ ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ (128 / 11) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն (151 / 17) և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն

լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 15) Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, ունելով թուր. (222 / 10) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 /15) Եւ յառաջնում նուագին զոմանս հարկանէր, ևս առաւել սրայորդոր լինէր (174 /7) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին (223 / 9)

ՅԱՌԱՋԱԳՈՅՆ ՔԱՆ Տե՛ս ՅԱՌԱՋԱԳՈՅՆ

ՅԱՌԱՋՆ - 2

որ յառաջն և այժմ (198 / 3) Եւ յառաջն յաղագս ահ արկանելոյ նոցա որպէս ասէինն. նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (253 / 17)

ՅԱՌԱՋՆՈՒՄՆ - 1

Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն տեառն Աբասայ տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4)

ՅԱՌԱՋ ՔԱՆ - Տե՛ս ՅԱՌԱՋ

ՅԱՌՆԵԼ - 6

Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն ... զխաչելն և զմեռանելն և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ (38 / 5) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. (59 / 7) Եւ փրկչական բանն անդանօր կատարիւր՝ յառնել սուտ մարգարէի (288 / 16) ոչ ի նստելն իմանայր, և՛ ոչ ի յառնելն զգայր ամենևին (148 / 6) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր (151 / 6) Որ ի յառնելն եհար զընդդիմամարտն: (187 / 1)

ՅԱՌՆԵԼՈՑ - 1

թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից (75 / 12)

ՅԱՌՆԵՄ - 15

«Արի երթ յեկեղեցին, և սուրբքն անդ են (58 / 6) «Արի երթ յեկեղեցին և տեսանես լոյս մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 5)«տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) «Այժմ արիք, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ կենեղուտ փայտիս»: (187 / 10) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր (58 / 2) Յառնէր ի քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուժեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 22) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վերայ քո (134 / 9) Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու, և սպանին զնայ (170 / 17) յերրորդ աւուր յարեաւ, զի զմեզ ի կենդանութիւն փոխարկեսցէ. (124 /17) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար մի (145 / 17) և յարեաւ ի վերայ նորա իբրև յորբոյ միոյ: (146 / 10) Յարեաւ կաթողիկոսն և երկրպագեաց նմա և ասէ. (161 / 16) զի մի յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 10) «Յարիցէ Աստուած, և ցրուեսցին ամենայն թշնամիք նորա. (255 / 4)

ՅԱՐԳՈՅ - 1

Այսպէս *յարգոյ* է և պատուական հաւատք և սրբութիւնք: (245 / 6)

ՅԱՍՏՈՒԱԾՈՒՍ - 4

Եւ այսք ի միում ժամանակի եղեն հրաշք *յաստուածուստ:* (14 /11) *Յաստուածուստ* պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն (50 /17) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա *յաստուածուստ* պարգևին (117/13) որ *յաստուածուստ* պսակօք, պատուեալ փառաւորեցաւ: (201/8)

ՅԱՐ - 1

Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց, Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն *յար* զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 24)

ՅԱՐԱՋՈՒԱՐՃ - 4

յարագուարճ ցնծութեամբ հրաժարեալք՝ քահանայիքն հանդերձ ուղևորեալ գնային: (98 / 17) և *յարագուարճ* վասն գալստեանն նորա լինէր: (195 /4) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային *յարագուարճ* բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219 / 8) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ *յարագուարճ* ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 15)

ՅԱՐԱԿԻՐԹ - 1

Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ *յարակիրթ* ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17)

ՅԱՐԱԿՑԱԲԱՐ - 1

յարակցաբար լեալ մարմնաքնարն Դաւթի երգոյն, յորինէր նուագս երաժշտականս. (216 / 2)

ՅԱՐԱՎԱՅԵԼՈՒՉ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, *յարաւայելուչ,* չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5)

ՅԱՐԱՎԱՐԺ - 1

Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և *յարաւարժ* ի խոկումն գրոց եղեալ (321 / 1)

ՅԱՐԳԱՆՔ - 1

ուստի և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար *յարգանօք* ընդ իւր առեալ ածէր: (176 / 1)

ՅԱՐԳԵԱԼ - 1

բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և *յարգեալք* էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 11)

ՅԱՐԴԱՐԵԼ - 2

սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 12) և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով օր ըստ օրէ. (84 / 19)

ՅԱՐԵԱԼ - 1

և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս (52 / 6)

ՅԱՐԵԼ - 1

Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս (98 / 11)

ՅԱՐԻՄ - 2

Ձեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 11) մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ: (193 / 1)

ՅԱՐԿ - 7

«Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ կենեղուտ փայտիս»: (187 / 11) Եւ նովին բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. իսկ և իսկ մտանէր ի յարկ ապաւինին իւրոյ: (196 / 2) Ապա այնուհետև յարևելից կողմանէ զփայտաշար յարկն քակէին (205 / 18) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 /7) բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և բուռն հարեալ զեղջերաց սեղանոյն: (152 / 11) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա … զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի … յաշխարհն Հայոց … հանգուցեալ ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն (236 / 8) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 11)

ՅԱՐԿԱԲՆԱԿ - 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց… յարկաբնակաց և բացօթեկաց, ծովամխաց և ցամաքայնոց, գլխագերծաց և գիսաւորաց. (135 / 2)

ՅԱՐՁԱԿԵԱԼ - 1

ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5)

ՅԱՐՁԱԿԻՄ - 6

Եւ այսպէս տաճիկք յարձակեցան ի կողմանս հիւսիսոյ և արևելից. (180 / 14) յարձակէին ի միմեանս: (110 / 12) յարձակէին քաջքն Հայոց … և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 15) Եւ դարձեալ յարձակէին քաջաբար ի վերայ բերդից և քաղաքաց (115 / 14) գոչէր առիւծաբար և յարձակէր վարազապէս. (115 / 2) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 / 9)

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆ - 1

թափէ զնա ի յարձակմանէ հիւսիսայնոցն (30 / 13) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասոյզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 4) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ՋՕԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ (287 / 4)

ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ - 1

Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և երիցանց՝ կարգել և յարմարագոյնս երթալ (73 / 11)

ՅԱՐՄԱՐԱԿԱՆ - 1

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 8)

ՅԱՐՄԱՐԵԱԼ - 5

Եւ այնուհետեւ զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ակամբք պատուականօք: (61 / 4) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ (61 / 18) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ (69 / 4) Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերտաւորեալ և խաչանիշ զարդու յարմարեալ պալարափայլ զորմոցն յորինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 5) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ ՝ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն (285 / 3)

ՅԱՐՄԱՐԵԼ - 1

և զագիս ձիոցն կարմիր ներկուածով տայր յարմարել (62 / 4)

ՅԱՐՄԱՐԵՄ - 1

զի զնոյնաձևն յարմարեսցէ ի պալատանն: (317 / 8)

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ[1] - 9

«Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 13) որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 13) զի զաւուրն յարութեան բերէ նմանութիւն: (22 / 17) Իսկ ի համաշխարհական աւուրն յարութեան հասանելոյ …ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 /7) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 17) Եւ զորօրինակ մահն և թաղումն անկատար է առանց յարութեանն. (315 / 17) տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս, որ թուին լինել ամք ի յարութենէն ցՅոբնաղիոս չորեքհարիւր: (316/3) և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 / 16) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 7)

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ[2] - 5

Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ *Յարութեան* եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի … քսան կանգուն հեռագոյն *ի Յարութենէն,* վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 10) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր *ի Յարութենէն* (283 / 11) Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն *ի Յարութենէն,* հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 13) Իսկ Բեթղեհէմ հեռագոյն *ի Յարութենէն* երկու հարիւր քսան հրասախ յարևմտից կողմանէ: (284 / 12)

ՅԱՐՈՒՑԱՆԵՄ - 8

Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ *յարոյց* զմիամօր որդի նորա. (89 / 4) Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ…զմեռեալս *յարուցանէ,* զնացեալս նորոգէ (22 / 14) որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և *յարուցանէ* ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 12) և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և ի հառաչանս նայելով *յարուցին* զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 5) և բազում ուխտս ատրուշանաց կատարելով *յարուցին* հալածանս ի վերայ քրիստոնէից: (95 / 6) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս *յարուցին* մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու:(239 / 4) *Յարուցից* ի վերայ նոցա (44/12) *«Յարուցից* զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ (306/6)

ՅԱՐՈՒՑԵԱԼ - 22

յարուցեալ առ վտանգի հարուածոցն, չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 1) Ընկալեալ զառողջութիւն և *յարուցեալ* գնայր ի քաղաքն Ցրի: (57 / 14) Եւ *յարուցեալ* երէցն յեկեղեցւոյն ի դուրս ելանէր առ Խոճկորիկ գնալ: (58 / 15) Եւ յահէ անտի ի բերանս անկեալ սարկաւագին, և անդէն ի վեր *յարուցեալ* կամէր հարցանել ինչ, և նոքա աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 / 9) և *յարուցեալ* վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն (76 / 1) և հիւրոյն *յարուցեալ* զբաժակն առեալ գնայր. (76 / 7) Եւ *յարուցեալ* աբեղայն առնոյր զգինս բաժակին (77 / 5) Եւ ապա *յարուցեալ* ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս (121 / 2) Եւ *յարուցեալ* ամենայն զօրութեամբ իւրով՝ ինքն իսկ իւրովի զօրավար և առաջնորդ լինէր առաջի զօրաց իւրոց: (130 / 14) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղխքն *յարուցեալ,* գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17) Յայնժամ, իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ *յարուցեալ* իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 8) Եւ *յարուցեալ* յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 11) Եւ նորա *յարուցեալ* անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով յաղօթս. (187 / 10) Եւ անտի *յարուցեալ* բազմախումբ կարճառաւն մտանէ ի Գարդման գաւառ. (187 / 17) Անտի *յարուցեալ* ելանէր առ նոսա արքայաչուս կազմութեամբ: (191 / 2) Իսկ թագաւորն հարաւոյ… *յարուցեալ* ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 /3) Ապա *յարուցեալ* անտի՝

զուարթանայր (202 /10) և իսկոյն յարուցեալ ի հսկումն խաչապայծառ տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 14) Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ ի վիճակ Գիսաւան նահանգին: (220 / 4) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն և աղաչէր կատարել զխնդիրն (236 / 15) Թէպէտ և ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն ր զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) Եւ յարուցեալք աստի անտի գոչէին ի վերայ նոցա. (168 / 20)

ՅԱՐՈՒՅՈՒՄՆ - 1

ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՅ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ ԵՒ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՑԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՕ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 / 2)

ՅԱՐՔՈՒՆՈՒՍ - 1

Արդ իբրև ել նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4)

ՅԱՒԱՆ - 2

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք .... Յաւան և ի նմանէ Հելլենք և Յոյնք. (4 / 8) Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. (4 / 12)

ՅԱՒԱՐԻ ԱՌԵԱԼ - 1

և յաւարի առեալ զաշխարհս ամենայն՝ դառնայ ի Սիւնիս (326 / 8)

ՅԱՒԱՐԻ ԱՌՆՈՒԼ - 1

և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս (141 / 12)

ՅԱՒԱՐԻ ԱՌՆՈՒՄ - 1

և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ և գերի առեալ իբրև ոգիս հազարս (326 / 2)

ՅԱՒԵԼ - 1

ապա զնա Աստուած յաւել առ հարս իւր: (280 / 14)

ՅԱՒԵԼԱԴՐԵԼ - 1

ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 / 16)

ՅԱՒԵԼԵԱԼ - 3

և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (130 / 1) և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա առնելով (202 /4) որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 2)

ՅԱՒԵԼԻՄ - 6

Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա, տևեալ ամիսս Է. յաւելաւ առ հարս իւր հայրապապանն այն (149 / 10) որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո (171 / 12) երջանիկ հայրապետն Մեծ Կուենից՝ Դաւիթ յաւելաւ առ հարս իւր (234 / 1) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէից: (137/12) զի վայելեալք յաւելցեն ի փառաւորութիւն

Աստուծոյ: (166 / 9) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13)

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ - 3

զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ յաւելուած փառաց. (196 / 14) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 11) Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 2)

ՅԱԻԵԼՈՒԼ - 2

Կամէր անտի ևս մտանել ի Խազիրս և յաւելուլ ի թշնամիսն: (171 / 10) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան, և յաւելուլ ի սուրբ Աստուածդ՝ «անմահ և խաչեցար»: (343 / 4)

ՅԱԻԵԼՈՒՄ - 2

և ոչ յաւելուս տեսանել զերեսս իմ. (170 / 8) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն Չորայ, և մի՛ ևս յաւելուր գալ այսր, զի արգել տէր զյառնելն քո»: (187 / 3)

ՅԱՒԷԺ - 3

ընդ որ յաւէժուրախ եղեն Սիւնիք: (179 / 6) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ ընդվզով սահմանացն և յաւէժխնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 18) որ յաւէժհիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր, զի զնոյնաձևն յարմարեսցէ ի պալատանն: (317 / 7)

ՅԱՒԷՏ - 1

Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, գեղազանեալ ոսկիազօծ տեսակաւ, որ յաւէտ է ի խաչէն Քրիստոսի: (215 / 18)

ՅԱՒԷՏԱԲԱՐ - 1

և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զյոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս (206 / 3)

ՅԱՒԷՏԱԲԱՐԳԱՒԱՃ - 1

ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, քաջազնեայ, յաւէտաբարգաւաճզօրավար ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան … Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10)

ՅԱՒԷՏԱՊԷՍ - 1

Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211 / 9)

ՅԱՒԷՏԱՍՔԱՆՉ - 3

Վասն որոյ յաւէտասքանչ /գրքում՝ յաւետասքանչ / հրաշիւք հիանայր իշխանն. (102 / 13) դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչպատուով արձակէր զնա: (199/1) տեսողք եղեալ յաւէտասքանչցուցակութեան խաչիս (208 / 17)

ՅԱՒԻՏԵԱՆ - 7

արդ՝ այսուհետև մի՛ մնասցես յաւիտեան»: (44 / 17) որք օրհնէին զԿաւատ և ասէին. «Արքա՛յ, յաւիտեան կեա՛ց»: (147 / 10) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 /15) Զորմէ յաւիտեան որ մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգոութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 14) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան՝ խորշելով յամենայն եղբօրէ, որ յայս ստահակիցէ: (279 / 13) և անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) Իսկ ի վախճան յաւիտենիս Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. (124 / 3)

ՅԱԻԻՏԵԱՆՍ - 2

և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի, անանցական բարութեամբ յանանց յաւիտեանս: (64 / 12) զի քեզ բարի լիցի և որդւոց քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 13)

ՅԱԻԻՏԵՆԱԿԱՆ - 2

թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն՝ մատնել ի յաւիտենական կորուստն: (123 / 5) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 16)

ՅԱԻԻՏԵՆԻՑ - 7

«Որ թողէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր, զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի և զկեանսն յաւիտենից աշխարհին, որ ոչն անցանէ»: (25 / 10) և անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184/6) Փրկեա՛ զիս ի յաւիտենից փորձանաց (189/15) որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանունս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն մեղաւորաց (247 / 17) յորոյ ձեռն գտաք բազումք զփրկութիւն յաւիտենից (263 / 1) և եղիցին խաւարաբնակք և յաւիտենից հրոյն կերակուր, որք զհրամանս զայս արհամարհեսցեն»: (271 / 4)

ՅԱԻՉԱԳԱՆ - 1

անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան, Մերհաւան … (41 / 14)

ՅԱՓՇՏԱԿԵԱԼ - 4

զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) Եւ առեալ զաղխն իւր ընդ իւր, յափշտակեալ զբազում ինչս յաշխարհէն աստի՝ զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 12) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ

զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ այլ գայլոցն *յափշտակեալ* ի նմանէ արս, որ խօսին թիւրս՝ ձգել զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. (277/19) զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն եղև *յափշտակեալ* (323 / 1)

ՅԱՓՇՏԱԿԵԼ - 1

քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ *յափշտակել* և ո՛չ գողանալ (38 / 11)

ՅԱՓՇՏԱԿԵՄ - 5

և ի՞ւ կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և *ոչ յափշտակեսցուք»:* (38 / 13) և զորդի նորին ի մօրն գոգ զենին և զամենայն ստացուածս նորա *յափշտակեցին:* (326 / 14) *յափշտակէին* ի նոցանէ և պատուհասակոծ ևս առնէին վասն ընչիցն: (164 / 16) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն *յափշտակէին* (180 / 7) Յառնէր ի քնոյ իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուծեալ զայգուն *յափշտակէր* և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 23)

ՅԱՓՇՏԱԿՈՂ - 1

ի ծագաց հիւսիսոյ *յափշտակողք* եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. (105 / 19)

ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

և ելից զմորիս իւր որսով և զզօրս իւր *յափշտակութեամբ:* (152 / 3)

ՅԵԶՈՒՏ ԽՈՍՐՈՎ - 2

Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ Փերոժ, Ջուանշիր, *Յեզուտ Խոսրով*, Վարազման.(172/13) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ…և եղբարց իմոց Վարազ Փերոժի և *Յեզուտ Խոսրովու* և զաւակաց իմոց: (189/12)

ՅԵՂԱԶԵՂԵԱԼ - 1

Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի մէջ գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն *յեղաշեղեալ* տոփէր ի նա (100 / 14)

ՅԵՂԱԿԱՐԾ - 1

Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ *յեղակարծ* ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 / 6)

ՅԵՂԱԿԱՐԾՈՒՄՆ - 1

ի չորրորդում պահու գիշերոյն *յեղակարծումն* երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի (202 / 2)

ՅԵՂՈՒՄ - 1

Այլ յանկանել յախտէ անտի անզգայեալք իբրև աւուրս ամսոյ միոյ կամ երկուց կարկափեալք կցրէին զատամունս իւրեանց և *յեղուին* զաչս իւրեանց. (165 / 14)

ՅԵՌԵԱԼ - 1

Մարգարտաշարք էին *յեռեալ* բանք բերանոյ նորա, Եւ մաքրափայլ կեանք վարուց նորին: (228 / 20)

ՅԵՌՈՒՄ - 1

շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յետուցու: (150 / 7)

ՅԵՍՈՒ - 4

Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի … կա՛մ սկայազօր քաջութիւն որդւոյն Յեսսեայ … և որ սոցին նման: (170 / 2) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց… Յաբեթ, Գամեր … Փառնակ Սուր, առ սովաւ Յետու, Հաւնակ, Վաշտակ … (41 /6) Ապա Յետու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր, որ ի Մովսէսի կողմանէն էին, գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) նիզակ քո նիզակ Յետուայ, և սպառազինութիւնք քո սպառազինութիւնք սպարապետին Աստուծոյ. (22 / 11)

ՅԵՏ /նխ., մ./ - 80

Եւ յետ Ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի և յետ դարձի գերութեանն Հրէից ի Բաբելովնէ ՄՀ ամաւ: (7 / 8) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գրին (11 / 7) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գրի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ (46 / 4) Եւ որք յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. (47 / 3) յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել (48 / 18) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 3) ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90 / 14) իսկ եթէ յետ այնր վնաս ինչ գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93 / 6) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն …ընդ օրինութեամբ արասցեն: (94/7) Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Այլ և յետ բազում ժամանակաց վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն … կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին:(97 /6) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն…յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) Եւ յետ այնորիկ … յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 6) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 7) Յետ այսորիկ գերեցաւ ի Խազրաց աշխարհս Աղուանից. (118 / 18) Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղիքն յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137/17) Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր արեան հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6) Ապա յետ բազում ժամանակաց խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 2) Յետ ամաց չորից մահուան մեծին Խոսրովու …թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (172 / 18) Յետ այսորիկ առնոյր

զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 2) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց յամսեանն մեհեկանի …երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 8) Յետ այսորիկ ճակատ առ ճակատ պատերազմ խմբեալ. (176 / 13) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179/2) Յետ այսորիկ լինելութեան և երկուցն հոլովելոց ամաց ելանեն Խազիրք յաշխարհս Աղուանից յառ և յաւար: (186 / 12) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն Պերոզ Կաւատ. (190 / 2) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն արևելից խաղաղական ողջունիւ հրաժեշտ: (195 / 10) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն … առատուսն փիղն խրոխտաձև (197 / 11) Արդ՝ յետ այսչափ մեծապարգև երախտեաց … դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (198 / 16) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք (203 / 13) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ … ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք (204 / 3) որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն (210 / 2) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ … ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13) Ապա յետ երևելոյ հրաշիցս այսոցիկ…վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16) սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հոչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 15) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն … կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) Եւ եղև յետ այնորիկ իբրև մեկնէր տրտմութիւնն, փարատէր սուգն … խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին և շինութեան աշխարհիս Աղուանից: (230 / 22) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց (233 / 12) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. (239 / 11) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ (239 /15) Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց, եթէ աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր (245 /13; 245 /13) որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 18) «Աղանդդ, այդ յետ առաքելոցն երևեցաւ. (267 / 6) Յետ ՃՋ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց (270 / 1) Եւ յետ ՋԷ ամի անցանելոյ ի ժամանակս Աբրահամու … բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 5) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 / 13) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ նորա մինչև ցայսօր: (273 / 3) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) և առ նմին զհոգւոյն

սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 10) Քանզի ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ, որ տկարագունի էր նշանակեալ (277 / 12) և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն գյառաջ քան գյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16) Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք (277 / 17) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու (281 / 16) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան սուրբքն ամենայն, որ ի գաւառին Գեղամայ. (282 / 14) և յետ այնորիկ դարձեալ ասէ զՏալբն. (289 / 11) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 / 2) և յետ նորա սպանմանն և ինքն վախճանեցաւ: (292 / 2) և յետ այնր կեցեալ ամս ԺԴ փոխադրիւր ի Քրիստոս: (293 / 17) ԿԱՆՈՆՔ ՏԵԱՌՆ ՍԻՄԷՈՆԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԵՏ ԿՈՐՑԱՆՄԱՆՆ ՆԵՐՍԻՍԻ (305 / 10) և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Ջ ին մինչև ցՅորնաղիոս (316 / 2) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն և անտի յԱսորիս. (318 / 17) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան (319 / 2) Եւ յետ երկուց ամաց … եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 9) Եւ յետ /գրքում՝ ետ/ բազում ժամանակաց զմի ոմն ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 4) Եւ այս յետ չորեք հարիւր ԽԱ ամաց եղև, յետ առնլոյն զՂիոն: (324 /6; 324 /7) Յետ այսորիկ անհրամանակատար եղև գաւառն Բաղաց՝ յանօրէն Բաբանայ. (326 / 16) Եւ յետ երկուց ամաց եհար Բաբան զՏաւուսին (327 / 3) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասաղայ կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 / 11) Իսկ յետ երից ամաց Բաղտղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց, որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9) Եւ յետ երկուց ամաց դժնդակ եղեալ կարի ձմեռն. (331 / 5) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331/9) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհն Սիւնեաց (331 / 13) Իսկ յետ Դ ամաց … սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 4) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 / 6) Եւ յետ մահուան նորա սկսաւ նուազել ազգն այն: (338 / 17)

ՅԵՏԻՆ - 2

Եւ ոչ արժանի լեալ հաղորդութեան՝ յետին թոշակի քաւութեանն (164 / 8) որ հանդերձեալ է լինել ի յետին աւուրսն: (297 / 11)

ՅԵՏՈՅ - 12

որ յետոյ փոխեցան անդր (5 / 2) այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2) ուստի և յետոյ գովեցաւ գործ նորա (132 / 17) որ և յետոյ փոխի ի Քրիստոս սուրբ հայրապետն. (213 / 5) որ և յետոյ Հայոց եղև

կաթողիկոս: (272 / 4) ապա յետոյ յանհոգանալոյ մերոցս՝ ամենեքեան այլայլեցան: (286 / 10) և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 15) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 4) որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք անհնազանդ եղեն: (327 / 16) որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն (343 / 6) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 /12) յետոյ լուծեալ ի կարգէն՝ առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուինի ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346 / 5)

ՅԵՏՍ - 9

Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ, զգետնեալ յերկրի, դառնայր երեսքն յետս (82 / 11) կապէին զձեռս նորա ի յետս և՛ քարշէին զվարսից նորա (102 / 1) անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 /6; 128 /6) որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին.(138 /20) Լուծան յօդք անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա, մատնեցան ի պարտութիւն, անկան յետս ի պարսպէն (152 / 7) և սակաւք սրտաբեկեալք յետս կացին: (159 /10) Եւ պարծանք նոցա յետս ընդդէմ դառնային (169 / 2) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ՝ անդրէն յետս ընդդէմ որդւովքն իւրովք. (169 / 15)

ՅԵՏՍ ՅԵՏՍ - Տե՛ս ՅԵՏՍ

ՅԵՏՈՒՍ - 2

Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 4) յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ (223 / 4)

ՅԵՐԲ - 2

մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 7; 145 / 9)

ՅԵՐԿԱՐԱԳՈՅՆ - 1

Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12)

ՅԵՐԿԱՐԵԼ - 2

Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ, այլ ոչ ոք ի նմանէն բաժանեցաւ: (17 / 3) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (311 / 17)

ՅԵՑԵԱԼ - 1

և նա ի վաղակաւորն յեղեալ՝ անց գնաց (118 / 11)

ՅԵՅՈՒՅԵԱԼ - 1

և յեղուզեալ զձեռս իւր յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 13)

ՅԺԸ - 2

զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ–իցն ի Նիկիա, և ՃԾ-իցն ի Կոստանդնուպօլիս, և Մ-իցն յԵփեսոս (123 / 11) Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող շարժն Դունայ (333 / 8)

ՅԻԶ - 1

Յանկամական մտաց չուեալ երթայ ի Դուին և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն Սամուէլ ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յաւուրս Աշոտի՝ Հայոց իշխանի, ի թուականութեանն Հայոց ՅԻԶ: (335 / 7)

ՅԻՄԱՐԱՆԱՄ - 2

Իմաստունք նոցա յիմարեցան, քաջքն նոցա վատեցան (22 /7) Որ պարծէր ի չարն, տագնապեցաւ. որ խիզախէր ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ: (23 / 1)

ՅԻՇԱՏԱԿ - 8

Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն և ի նմին դաստակերտին մեծապէս կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 / 1) և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 16) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 /15) Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (342 /1) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի՛ խափանեսցէ, այս ինքն՝ զմեռելոց յիշատակն, որպէս և կարողն է. (91 / 7) և գտեալ զոսկերս երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի և կարգեաց յիշատակս գրով: (332 /15) «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 18) և զտէրունական զտօնն մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102 / 18)

ՅԻՇԱՏԱԿԵԼ - 2

Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 12) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել (277 / 8)

ՅԻՇԵԱԼ - 1

որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ (222 / 5)

ՅԻՇԵԼ - 5

Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 / 3) բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան, եթէ «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234/11) Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք՝ յիշելով զնահապետական բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի

յազգ մեծ: (287/7) և *յիշելով* զառաջնոց հարցն մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300 / 2) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր *չյիշել* զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 14)

ՅԻՇԵՄ - 8

«Քրիստոս Աստուած, *յիշեա* զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա (313 / 3) Եւ *ոչ յիշեաց* ամենևիմբ, եթէ թագաւոր լեալ իցէ յառաջ: (17 / 16) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, *յիշեաց* իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի անդ: (166 /7) և *յիշեաց* զորս ի խաւարային բերդին էին արգելեալ կենդանւոյն. (312 / 17) Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով *յիշեսջիք* առաջի նորագիւտ խաչիդ: (211 /14) Այլ զգիտութեան և զանգիտութեան մեղս ձեր *մի՛ յիշեսցէ* Աստուած, այլ արկցէ զձեզ ի բովս գիտութեան և ի խրատ արդարութեան: (242 /18) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց *յիշեացուք* զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14) *Յիշեցաք* աստանօր զՇապհոյ՛ Պարսից արքայի Որմզդեան, որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՛ յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 8)

ՅԻՇԵՑԵԱԼ - 2

և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ *յիշեցեալ* զտէրունեան զբանն, որ ասէ. (65 / 15) *յիշեցեալ* զնուագելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից (179 / 13)

ՅԻՇԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ *յիշեցուցանելով* ձեզ զբանս սրբոյ առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հօտիդ (123 / 7)

ՅԻՇԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Յիշեցուցանեմք և զբանն Յովհաննու աւետարանչի, որ ասէ. (125 / 12) *Յիշեցուցանէր* և զմահ նախարարացն և զչարչարանս կապելոցն (16 / 11)

ՅԻՍԱՅԻ - 1

Եւ *Յիսայի* անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, քեռորդի Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12)

ՅԻՍՆԱՆԻԹԵԱՅ - 1

Եւ ինքն հոնն վառեալ էր *յիսնանիւթեայ* զրահիւք (109 / 18)

ՅԻՍՆԵԱԿ - 1

Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի *յիսնեակսն* զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 5)

ՅԻՍՆԵՐՈՐԴ - 1

Եւ յաւուրն *յիսներորդի* իբրև ուրացանն ի սատանայէ և յամենայն գործոց նորա և խոստովանեցան երկրպագել զսուրբ երրորդութիւնն (19 / 15)

ՅԻՍՈՒՆ - 1

Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև *յիսուն* արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7)

ՅԻՍՈՒՆ ԵԻ ԵՐԿՈՒ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ … և *յիսուն և երկուս* ձիս երագաքայլս (198 / 3)

ՅԻՍՈՒՍ - 13

տէր *Յիսուս* ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած *Յիսուս Քրիստոս* և ազատել ի դառն ծառայութենէ սատանայի. (49 / 8) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր *Յիսուս Քրիստոս*՝ որդի Աստուծոյ (123 / 14) զի որ ոչ խոստովանի զտէր *Յիսուս* մարմնով եկեալ, նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 15) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր *Յիսուս Քրիստոս*, որ զքեզ ստեղծ, տէր իմ Թէոդորոս, եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 / 10) վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր *Յիսուս Քրիստոս*՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211/12) զի *Քրիստոս Յիսուս* եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 / 7) Արդ՝ տէր մեր *Յիսուս* Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 16) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է *Յիսուս Քրիստոսի*՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 1) և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն *Յիսուսի* (46 / 16) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ *Յիսուսի Քրիստոսի* ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ բանիւք ողջոյն ասել նմա: (125 / 13) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ *Յիսուսի Քրիստոսի* մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8) Շնորհք աստուածապաշտութեան Յորդանոս շարժմամբ ի կայլակաց կողիցն *Յիսուսի.* (229 / 5)

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ - Տե՛ս ՅԻՍՈՒՍ

ՅԻՐԱՒԻ - 2

յիրաւի սմա Յոյնք Ապողովն կարդացին: (24 / 15) Ջեռնում *յիրաւի.* տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ ունայն քև հայիմ: (229 / 20)

ՅԽԲ - 1

Իսկ գալուստ Տաճկին ի Հայս և գրաւել զաշխարհն ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց *ՅԽԲ* լինէր (335 / 15)

ՅԽՋ - 1

Եւ հայ թիւն *ՅԽՋ:* (337 / 4)

ՅԿԳ - 1

Հայ թիւն *ՅԿԳ* էր: (337 / 11)

ՅՂԱՆԱՄ - 1

Ապա գնաց ի տուն իւր, և *յղացաւ* Եղիսաբեթ կին նորա (315 / 1)

ՅՂԵԱԼ - 4

Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից՝ *յղեալ* առ Շապուհ՝ ասէր. (109 / 16) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով *յղեալ* զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 / 15) Տալը ոմն տաճիկ ունէր կին գեղեցիկ. վասն որոյ *յղեալ* պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 /8) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն *յղեալ* առ նա առաքեն. (325 / 7)

ՅՂԵՄ - 4

Ապա *յղեաց* առ Վաչէ թագաւորն Պերոզ. (17 / 5) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս *յղեաց.* (73 / 2) *յղեն* առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 / 12) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ *յղեն* առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 5)

ՅՂԵՐԿ - 1

Յայսպիսի նեղութեանց խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս *Յղերկս* առ ծերունի եպիսկոպոսն Միհր: (280 / 12)

ՅՂՓՈՒԹԻՒՆ - 2

ի գեղեցիկ մարգս պերևետեալ յոլովէին աւուրս բարեկեցիկ *յղփութեամբ:* (221/14) որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՝ *յղփութեամբն* կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 9)

ՅՈ - 1

Եւ ահա եմք ի տարակուսանս, և ոչ գիտեմք *յո՞* երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (157 / 22)

ՅՈԲ - 4

«Երէց մի Վեկեբտու *Յոբ* անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի …ունէր և առաքելական շնորհս (75/7) Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ առաւել քան յաւուրսն *Յոբայ* արդարոյ: (21 / 2) Պատմեցին նոքա, զոր ի *Յոբայ* ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 / 3) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ *ՅՈԲԱՅ* ՃԳՆԱԻՈՐԻ ՀԱԻԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ ԳԱԻԱՌՆ ՊԱՋԿԱՆՑ (75 / 5)

ՅՈԲԱՂ - 1

Յոբաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս (244 / 11)

ՅՈԲՆԱՂԻՈՍ - 2

և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև *ցՅոբնաղիոս,* որ թուին լինել ամք ի յարութենէն *ցՅոբնաղիոս* չորեքհարիւր: (316 / 3; 316 / 3)

ՅՈԳՆԱԲԱՍՏԻԿ - 1

Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեկան լինէր գովող. այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգնաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրհնիչ: (199 / 16)

ՅՈԳՆԱՀԱՋԱՐՔ - 2

և որդիքն Հազարու յոգնահազար /ճիշտ՝ յոգնահազարք/ բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 8) Մինչդեռ նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր … ել թագաւորն Հոնաց յոգնահազար /ճիշտը՝ յոգնահազարք/ հեծելովք: (190 / 9)

ՅՈԳՆԱՀՈՅԼ - 1

Եւ այնպէս շքեղաշուք պատուով մուծանէին ի բանակն յոգնահոյլ գուպարից: (195 / 1)

ՅՈԳՆԱՄԵԾԱՐ - 2

Եւ յոգնամեծար ողջունիւ ընդունէին. Եւ փառօք պսակեալ պատուէին մեծապէս: (226 / 23) և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 4)

ՅՈԳՆԱՅԵՂՑ - 2

որ առաւել քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս (208 / 15) Եւ յոգնայեղց կաճառացն ըմբշամարտք եղեալ առ միմեանս զեխութեանն կատարէին զընթացս ձիարձակ արշաւանօք այսր անդր ճախրելով: (241 / 9)

ՅՈԳՆԱՅՈՐԴՈՐ - 1

Յոգնայորդոր գուսանօք ներբողեալ տարփողականն Ջուանշիր՝ զօրապետն տենչահասակ … խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 5)

ՅՈԳՆԱՎԱՅԵԼՈՒՉ - 1

Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 5)

ՅՈԳՆ - 3

զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհն Հոնաց, իշխանն և ազատքն ամենայն (250/8) և անդ տեսանեն ոսկերս յոգունս շեղջակուտեալս. (11/9) Այլ քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց (213 / 17)

ՅՈԼՈՎ - 13

յորում պաշտօնեայքն և թագաւորն և յոլով ի ժողովոյն կային ի ներքս: (61 / 11) այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ ձիս, և՛ ջորիս, և՛ կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 13) Վասն զի թէպէտ և բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք, այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 7) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9) Եւ ի թոչնոց յոլովից՝ արծուիք և բազէք և նմանք նոցին: (9 / 9) բղխեաց, արձակեաց

եղակարծ ի *յոլովից* ճաշակելիս զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214 / 3) Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին սքանչելեաց, որ *յոլովից* անհաւատալի իրն թուէր. (214 /9) Եւ յետ *յոլովից* զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք (277 / 17) Եւ *յոլովիցն* լինէր բժշկութիւն ի տեղւոջն, յորս հաստատեալ նուաճեցան հաւատացեալքն: (97 / 3) Սա *յոլովիւք* աւուրբք ժամանեալ՝ յամէր ի դրան արքունի: (225 / 1) և նա անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիսս *յոլովս* և ոչ կարաց առնել ինչ: (30 / 16) և այլ ևս բազում և *յոլովք* մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 3) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն *յոլովք* սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206 / 14)

ՅՈԼՈՎԱԳՈՅՆ - 5

Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ տեսին և *յոլովագոյն* այլևս մարդիկ, զորս համբաւաւ գիտէին (53 / 1) և կենարար աւետարանական բանքն ընթերցեալ լինէին առաջի *յոլովագոյն* ժողովրդոցն (64 / 6) Եւ ինքն արքունի դրան երիցամբք և *յոլովագոյն* պաշտօնէիւք:(զնաց) (68 / 14) Եւ չուեալ յԱրաժանից … թագաւորաւն և *յոլովագոյն* ժողովով (72 /3) Թողոյր երիցունս և սարկաւագունս և *յոլովագոյն* գունդ պաշտօնէից, և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 6)

ՅՈԼՈՎԱԿԻ - 1

Ապա այնուհետև հրճուալից եղև *յոլովակի* խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ (216 / 1)

ՅՈԼՈՎԵԱԼ - 1

Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն սատանայի *յոլովեալ* թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 3)

ՅՈԼՈՎԵՄ - 1

ի գեղեցիկ մարգս պերևետեալ *յոլովէին* աւուրս բարեկեցիկ յոլփութեամբ: (221 / 14)

ՅՈԼՈՎՈՒԹԻՒՆ - 8

և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն …աւետարանաւ և խաչիւ *յոլովութեամբ* հւրաքանչիւր դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: (68 / 11) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք *յոլովութեամբ* (70 / 15) խրոխտ և ահեղ *յոլովութեամբ* յերկրէ հեռաստանէ դիմեալ գան իբրև մրրիկ ընդ անապատ (173 / 2) Եւ ահեղ *յոլովութեամբ* դիզանայր թշնամին ի վերայ նորա. (176 / 7) այլ և ո՛չ *յոլովութեամբ* ոխից հրապուրեսցուք. (279 / 6) և կամ թէ ի *յոլովութենէ* ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 5) և ի *յոլովութենէ* տէրունեան խաչաձև նշանացն … և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց …իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 2) քանզի ժամանակն գարնանային էր և *յոլովութիւն* անձրևացն բերման սաստկանայր յերկիր (68 / 15)

ՅՈՀԱՆ - 6

զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ (281 / 14) անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10) Տէր Յոհան, ամս Իե, յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ կոչեցեալ յաթոռն: (344 / 2) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն (67 /3) ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 / 15) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 8)

ՅՈՀԱՆԵԱՆ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …Վահան ի Վարազ Յոհանեան և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Վահան ի Վարազ Յոհանեան ի Մաղիամացւոցն զարմից (304 / 17)

ՅՈՀԱՆԻԿ - 1

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի … Յոհանկայ՝ Գարդմանայ եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեանբ ողջոյն(122 / 9)

ՅՈՀԱՆ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻ - Տե՛ս ՅՈՀԱՆ

ՅՈՀԱՆ ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ - Տե՛ս ՅՈՀԱՆ

ՅՈՀԱՆՆԷՍ - 1

Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 5)

ՅՈՂՌՈՂԴ - 1

Եւ սատանայ ի սկզբանէ մեղանչէ՝ մանաւանդ ի թոյլ և յողդողդ խորհուրդս դիւրամոլար անմիտ մարդոց (298 / 11)

ՅՈՂՌՈՂԴԱՄԻՏ - 1

զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից (246 / 3)

ՅՈՅՋ - 1

Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով …հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա … (126 / 12)

ՅՈՅԺ - 88

Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ նախագահութենէն ցայսր գործք: (12 / 11) Յոյժ կասկած ի միտ անկաւ չարասէր թշնամւոյն (20 / 16) Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ, յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. (24 / 5) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս (35 / 14) երանելւոյն

առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) Եւ յոյժ անթիւ անմեղաց անձինք խողխողեալ լինէին սրով չարին: (42/15) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 /7) Յոյժ բարեմիտ, և՛ բարերար, և՛ աշխարհաշէն, և՛ խաղաղասէր գոլով՝ հրաման տայր ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն, զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր, զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր, անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 / 15) գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով. և միաբան առ հասարակ ամենոցուն մեծաձայն հրանայէր կարդալ (51/8) Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս … և յոյժ ճշմարտախօս՝ իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 14) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ խաչին և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 5) Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և ի բարեբանութիւն մեծին Աստուծոյ. (60 / 8) որ էր յոյժ հաւատարիմ, (60 / 13) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 8) որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 3) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) որով կարասցէ գտանել զցանկալին յոյժ բարի անձինն: (65 / 7) յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Գտանէր և զամենասուրբ նշխարս Գրիգորի և յոյժ հոչակելոյն Հռիփսիմեայ և Գայիանեայ ի Դարահոջ գիւղն (67 / 1) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն պահէին (69 /16) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 / 4) յոյժ տրտմութիւն կալաւ զամենեսեան: (70 / 11) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հոչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ (72/1) և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 7) յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 13) ես տեսի ի նմին տեղւոջ … աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ խաղացեալ յոյժ յորդագոյն: (73 / 5) և բազմութիւն սմբակակոխ ձիոցն, յոյժ վարակոխ գործէր զճանապարհն: (73 / 9) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր (73 / 10) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով (74 / 6) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ

(74 / 10) «Երէց մի Վեկերտու Յոբ անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի …ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 7) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին … սպիտակազգեստ հանդերձիւ և յոյժ ահաւորագոյն տեսլեամբ (76 / 10) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զինինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս: (80 / 7) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժողովս բանակին (80 / 12) յոյժ խնդալից եղեալ թագաւորն և ամենեքեան, որ էին ի խորանին: (81 / 3) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) և եղեալ սապատ ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 / 14) Հեղեալ արտասուս յոյժ, ապա գտանէր զառողջութիւն և զյանցանացն թողութիւն:(82 /13) այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն, և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 4) և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհին Ուտիացւոց գաւառին. (85 /7) Էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի արքայի, որում անուան շինեալ էր դաստակերտ մի: (85 / 15) զի անդ փոխեալ զերանելին մեծարեսցէ յոյժ: (86 / 5) Արդ՝ եթէ ընտանեացն աղօթք ի մեռելութենէ ի կենդանութիւն գիտեն ածել, ապա աստուածային զօրութիւն կարի յոյժ. (89 / 7) Բայց կին մի Թագուհի անուն՝ յՈւտի գաւառէ ի բնաշխարհիկ ազատաց, ի Բագնաց գեղջէ՝ մեծատուն յոյժ. որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100/13) զի գեղեցիկ էր յոյժ: (100/15) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 / 3) Եւ քաղաքացիքն յոյժ պատուեալ զնա. (108 / 8) և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասոյզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 4) ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ (115 / 12) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք և … և այլ բազմութիւն յոյժ հաւատացելոց: (121 / 9) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ (122 / 1) եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն (132 /19; 132 /19) յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138 / 3) յոյժ զօրացան յանձինս իւրեանց. (138 /11) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ ասելով. (144 / 16) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 /6; 147 /6) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 19) և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա (161 /2) Վասն որոյ յոյժ խնդութիւն քաջախնամող հօրն լինէր: (176 / 23) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա (197 / 7) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ (200 / 15) ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց

պատուել և մեծարել յոյժ (201 / 2) Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ՝ յոյժ զարմացեալ ընդ զրուցատրութիւն եպիսկոպոսին (203/ 7) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն, այր առ այր և մարդ առ մարդ զարմացումն յոյժ յաճախէր: (206 / 9) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206 / 14) Վասն որոյ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն (206 / 16) կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր (207 / 13) Եւ ահա համբաւն հռչակէր երթալոյն մերոյ. և բազմութիւն շրջակայիցն յոյժ շեղջակուտեալ. (209 / 15) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 /14) արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. (231 / 12) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 14) «Ահա հարկք, որ եղան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ վտանգեալ տարակուսեցէ զմեզ: (237/15) Վասն զի տարժանելք յոյժ՝ լցան տարակուսանօք յաղագս սատանայական պատերազմին: (239/6) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 / 7) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (246 /16) Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 6) զի ինքն էր բարեմիտ այր յոյժ: (249 / 2) այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձէնջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 13) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. այլ այսուհիկ յոյժ եղեն պարտեալք, զի ասացին Յոյնք, եթէ կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. (272 /6) և յոյժ տենչանօք հայցեցի ի Գրիգորիկայ (282 /7) Եւ յոյժ ցասուցեալ թագաւորն՝ խնդրէ զնա ի դուռն. (321 / 5)

ՅՈՅՆ - 1

Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272 / 2)

ՅՈՅՆՔ - 34

փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 3) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ (311 / 7) որք ի Յոյնս էին պատանդք (312 /13) Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մագոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք. Մադա, և ի նմանէ Մարք. Յաւան և ի նմանէ Հելլենք և Յոյնք. (4 / 8) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն վարին, Սպանիացիք, Յոյնք. Մարք, Հայք, Աղուանք: (6 /7) յիրաւի սմա Յոյնք Ապողովն կարդացին: (24 /15) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 4) Եւ յետ ՁԷ ամի անցանելոյ ի

ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. այլ և *Յոյնք* և Իտալիա ընդ նոսա: (270 / 7) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ ոչ պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. այլ այսուիկ յոյժ եղեն պարտեալք, զի ասացին *Յոյնք,* եթէ կարգաւորեաց Աստուած զեկեղեցի ինն դասուք. (272 / 6) Եւ զՀայս Պարսիկք և *Յոյնք* բաժանեալ էին. (273 /15) որք բնակեալ են յԱթէնս քաղաքի պատուականն *Յունաց* և Թեբեացւոց: (5/3) Նա մանաւանդ եթէ իսկ ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին *Յունաց* ի մի տեղի գումարեսցին, և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 /15) դայեկաց ոմանց առեալ փախստեայ ի *Յունաց* աշխարհն զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 4) զոր սկսաւ առնել ընդ արքային *Յունաց* ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) Ապա սկսաւ տակաւ նուաղել և տկարանալ առաջի արքային *Յունաց* (130 / 7) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ *ՅՈՒՆԱՑ* ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ՋՆԱ ԱՄՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 12) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն *Յունաց* ինքն և զօրքն իւր (145 / 1) ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ ՋՊԱՐՍԻԿՍ, ԵՒ ՄԱՀՆ ՅԱՋԿԵՐՏԻ ԵՒ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼՆ *ՅՈՒՆԱՑ* ԿԱՅՍԵՐՆ (177 / 5) գրէ առ թագաւորն *Յունաց* օրինակ զայս: (181 /6) ԹՈՒՂԹ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԹԱԳԱՒՈՐՆ *ՅՈՒՆԱՑ* ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ (181/8) ԿԱՅՍԵՐՆ *ՅՈՒՆԱՑ* ԳԱԼՆ Ի ՊԱՐՍՍ Ի ԿՈՉԵԼ ՋՋՈՒԱՆՇԻՐ (183 /13) Իսկ յինն և ի տասաներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ Կոստանդիանոս …բազմամբոխ զօրօք և ընտիր ընտիր գլխաւորօքն *Յունաց* հանդերձեալ եկն յաշխարհն Պարսից (183 / 15) Եւ դու, տէր իմ … ի վերայ ծննդոց իմոց հեթող զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո, և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն *Յունաց* աներկբայաբար: (189 / 6) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՑ ԵՒ ՕԳՆԵԼՆ *ՅՈՒՆԱՑ* ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ ՋՀԱՐԿՍ ԱՌՆԵԼ (196/11) Թագաւորն *Յունաց* և իշխանն հարաւոյ Տենչանօք խնդրէին տեսանել զտէրն. (226 / 21) որպէս Ուղումպ ազգք *Յունաց* հզօր երևեալ առ ամենեսեան (249 / 9) ՅԱՂԱԳՍ *ՅՈՒՆԱՑ* ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՅ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 / 6) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն *Յունաց* վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 /17) Այլ Հայք համբաւէին զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ, եթէ ի *Յունաց* կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 3) և ի կողմն *Յունաց* հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (273 / 16) Ապա Հայք վասն մեծաբանութեանն *Յունաց …* խորհեցան առնել մետրոպօլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 2) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն *Յունաց* ՝զնա քարոզէ յաղօթս և զաշխարհս ստիպէ, զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (295 / 17) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն *Յունաց,* այլ միայն իշխանք տիրէին բոլոր աշխարհին: (322 /15) որ *Յունացն* էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն (341 / 13)

ՅՈՅՍ - 7

որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149 / 17) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 6) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ, և յուսով մերձենամ (18 / 11) Այլ Աստուած … լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (89/1) և մեղաց թողութիւն հաւատասցուք առնուլ յուսով ննջեցելոցն (89 / 8) և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի (64 / 11) և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց յաւուրս երեսուն: (116 / 18)

ՅՈՆՔ - 2

Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս …իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 /13) և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, մարտ և մրցումն Յոնաց և Հայոց: (267 / 1)

ՅՈՎԱՋ - 1

Եւ որ ինչ վայրենիք՝ առիւծ, ինձ, յովազ, ցիռ: (9 / 9)

ՅՈՎԱՆԱԿ - 1

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, որթ մի: (91 / 4)

ՅՈՎԱՆԻԱ - 1

որ կոչի Յովանիա. (6 / 11)

ՅՈՎԵԼ, ՅՈՎԷԼ - 18

ոմանք հաւանէին, և կէսք չհաւանէին. և ի նոյն ինքն գլխաւոր եպիսկոպոսն Յովել պատրանս համարէր: (205 / 13) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՅՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅՆ Ի ԴԱԻԹԱՅ ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵԻ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՅՈՅՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 6) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտումարն զԼևոնի (293 / 12) սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 18) և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ ունէր առաջի: (71 / 9) Եւ Յովէլ երէց մի անապատական, որ առ արքային լինէր, պատմեաց, եթէ ես տեսի ի նմին տեղւոջ, ուր Յովէլ սարկաւագի բրել հրամայեաց, աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ խաղացեալ յոյժ յորդագոյն: (73 /3; 73 /4) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Յովէլ և Պարմիդէ և՛ Յակոբ երիցունք … և այլք բազումք …կարգեցաք այսպէս. (90/4) հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել, և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց, զոր Մեծիրանցն կոչեն, զարի այրն Յովէլ (203/10) Իսկ զայն աստուածային նշանն… տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ (207/5) ո՛վ

աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և … պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէ՛ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 11) Ընդ որս ես իսկ Յովէ՛ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս զոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէ՛ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 /13) յորմէ մեծապէս զանզեղջականէն զոհացաք զԱստուածոյ, որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի շնորհս ձերոյ սրբութեանց, Դաւիթ և Յովէ՛ եպիսկոպոսունք: (211 /6) Եւ նոյնժամայն Յովէ՛ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 16) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէ՛այ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւագագոյնս աբեղայս (72 / 6) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէ՛եայ և տուեալ ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 19)

ՅՈՎԷԼ - Տե՛ս ՅՈՎԵԼ

ՅՈՎՀԱՆ - 1

սուրբն Յովհան, որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական շնորհիւ (342 / 12)

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - 16

Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սահակ Ամարասայ եպիսկոպոս … (294/12) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս …ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն Խոռխոռունեաց եպիսկոպոս … Յովհաննէս վարդապետ (299 / 17) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՛ Կապաղակայ եպիսկոպոս …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 4) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս … խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (330 /22) Տէր Յովհաննէս, ամս ԻԵ: (345 / 16) Ի Յովհաննիսէ՛ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 11) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՛ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122/4) երանելոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի (37 / 11) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ (56 / 2) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 /2) Յիշեցուցանեմք և զբանն Յովհաննու աւետարանչի, որ ասէ. (125/12) Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի

Կոստանդնուպօլիս. (273/9) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն *Յովհաննու*(281 /16) գնացի ի խնդիր Կարապետին, հրամանաւ և թոշակաւ Անդրէ երիցու և հաւանութեամբ ընտանեացն իմոց *Յովհաննու* և Միխիթարայ կրօնաւորաց: (282 / 3) որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի՝ լինել անդ մասին ի նշխարացն *Յովհաննու* (282 / 7) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ *Յովհաննուն.* (272 / 13)

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՎԱՆՔ - 1

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս քահանայ իւրով եղբարբք և հայր Տիրիթ *ի Յովհաննու վանից* (121 / 9)

ՅՈՎՆԱԹԱՆ - 1

Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր *Յովնաթան* (117 / 18)

ՅՈՎՍԵՓ, ՅՈՎՍԷՓ - 8

ՎԱՍՆ *ՅՈՎՍԵՓԱՅ* ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ ԵՒ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵՒ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՑՆ ՍՐԲՈՑ (280 / 2) զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ *Յովսեփայ*՝ելի ընդ առաջ նոցա. (281 / 10) Ընկալեալ իմ *Յովսեփայ*՝բերի ի նոյն վկայարան.(282 / 10) Ընդ այն աւուրս հասանէ վախճան հայրապետին Աղուանից *Յովսեփայ* (334/10) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …*Յովսէփ*՝Կաղանկատուաց երէց … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 1) գնացի ես *Յովսէփ* անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 7) Տէր *Յովսէփ* ամս ԺԷ. (345 / 3) Տէր *Յովսէփ* ամս ԻԵ. յեպիսկոպոսութենէ Մեծկուենից: (346 / 3)

ՅՈՎՍԵՓԱՅ ՎԱՆՔ - 2

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս … Գտայ վանաց տանուտէր, Կատարոյ վանաց տանուտէր, *Յովսեփայ վանաց* տանուտէր … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 8) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ *Յովսեփայ վանից* տանուտեառն: (303 / 18)

ՅՈՎՍԷՓ - Տե՛ս ՅՈՎՍԵՓ

ՅՈՏՆ ԿԱԼ - 1

յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր *յոտն կալ* և պաշտել (66 / 14)

ՅՈՏՆԿԱԼԵԱՅ - 1

Եւ մինչ դեռ զառաւօտին կատարէին զպաշտօն *յոտնկայեաց/ճիշտ՝ յոտնկեցեաց/* նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի.(70 / 8)

ՅՈՏՆ ԿԱՑԵԱԼ - 1

Եւ սարկաւագ մի *յոտն կացեալ* առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 2)

ՅՈՐԴ - 1

Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս *յորդ* ուստի՞ ելանէ: (73 / 6)

ՅՈՐԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական *յորդաբանութեամբ* յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 18)

ՅՈՐԴԱԲՈՒՂԽ - 1

Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ՝ ի մէջ *յորդաբուղխ* մօրաջուրցն: (159 / 19)

ՅՈՐԴԱԳՈՅՆ - 3

աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ խաղացեալ յոյժ *յորդագոյն:* (73 / 5) հանդարտիկ և *յորդագոյն* քաղցր ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73 /11) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն…ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն *յորդագոյնս* ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 / 4)

ՅՈՐԴԱՀՈՍ - 2

Այլ քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի *յորդահոս* քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց (213 /17) Շնորհք աստուածապաշտութեան *Յորդահոս* շարժմամբ ի կայլակաց կողիցն Յիսուսի. (229 / 5)

ՅՈՐԴԱՆԱՆ - 3

անտի երևի *Յորդանան* գետ և Հովր լեառն և բազում գաւառք: (284 / 11) և *Յորդանան* գետ հինգ հրասախ հեռի է յԵրուսաղէմէ յարևելից կուսէ (285 / 2) և անտի յարևելից կուսէ ըստ *Յորդանանու* կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, ուր երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի (284 / 18)

ՅՈՐԴԵՄ - 2

զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա *յորդեցին* նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն (150 / 13) փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, *յորդէր* զարտասուս. (151 / 6)

ՅՈՐԴՈՐԱԿԱՆ - 1

յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 13)

ՅՈՐԴՈՐԵԱԼ - 2

Քանզի *յորդորեալ* էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղութուէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 6) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ *յորդորեալ* ի սէր և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 / 10)

ՅՈՐԴՈՐԵԼ - 3

Եւ օր քան զօր *յորդորելով* յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 /12) և անձանձրոյթ կատարէր զյիշատակ

սրբոցն՝ *յորդորելով* զամենեսեան ի հաւատսն Քրիստոսի. (64 / 10) Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային *յորդորելով* ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 7)

ՅՈՐԴՈՐԵՄ - 2

և զյամառեալսն յայսցանէ *յորդորեսցուք* ի նոյնս: (279 /12) Զխաղս խաղային և զկաքաւսն *յորդորէին* զազիր գործովքն ընկղմեալք ի խոհերս խաւարայինս (241 / 12)

ՅՈՐԴՈՐԻՉ - 1

որ են յօրինիչք կռապաշտութեան և *յորդորիչք* իգամոլ ախտից. (244 / 13)

ՅՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - 1

ժամանակն գարնանային էր, և *յորդութիւն* անձրևաց անդադար հոսմամբք իջանէր յերկիր. (73 / 8)

ՅՈՐՁԱՄ - 42

Եւ *յորժամ* վազեցին ի գաւիթ եկեղեցւոյն, ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15) Եւ *յորժամ* չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի (62 / 10) Եւ *յորժամ* բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 / 16) Եւ *յորժամ* յընթրիս լինէր … երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 13) Եւ *յորժամ* խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 /2) Իսկ *յորժամ* բերէին զտեղի գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. (70 /10) Իսկ *յորժամ* չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն … պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70 / 14) Եւ *յորժամ* սկիզբն լինէր ցայգապաշտամանն ի նմին աւուր, և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 11) *Յորժամ* չուեալ ի Քարուիճէ՝ կանայք յառաջ ելանէին ի գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 / 6) Եւ *յորժամ* ի գիւղն մտանէր սուրբ և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 8) «Օրինեալ արք, *յորժամ* դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի.(78 / 8) *«Յորժամ* զարթնու արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջի՛ր նմա»: (79 / 5) «Արքայ *յորժամ* զարթիցէ, պատմեսջիր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79/9) Իսկ ի վաղիւ անդր *յորժամ* զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 12) և *յորժամ* գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) իսկ *յորժամ* մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն (87 /1) իսկ *յորժամ* զսա ի բաց դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5) առաւել քան ի մարմնի, *յորժամ* արտաքսանայ քան զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 / 5) Քահանայ և սարկաւագ *յորժամ* ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և Բ սարկաւագին

տացեն: (90 / 10) *Յորժամ* այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) զի ուր տարայց, հանգուցից, *յորժամ* հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 12) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն *յորժամ* կապիցեմք զիզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5) Եւ *յորժամ* հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և նոքա, եթէ յագեցան սուրբք նոցա: (152 / 16) Եւ *յորժամ* ելանէին ասպատակք ի նոցանէն, ելանէր և սպարապետն Աղուանից և զաջողութիւն ցուցանէր արիաբար: (174 /5) *յորժամ* աներևոյթքն զերևելիս փոխանորդեն …յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո … ողորմութեամբ այց արասցես ինձ (189 / 7) քանզի վերնառաք հրամանն *յորժամ* հայի յերկիր, դողացուցանէ զնա, և ի մերձելն ի լերինս՝ ծխին: (192 /9) էր երբեմն ժամանակ, *յորժամ* թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիաճաճուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 16) մանաւանդ *յորժամ* զփորձ ևս առնոյր խոհական հանճարամտութեան նորա: (195 / 6) զի *յորժամ* կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու, տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 1) *յորժամ* դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք պահպանութեամբ պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ (217 / 17) «Անօրէն իշխանն *յորժամ* աստուածանալ կամեցաւ՝ ձեռն արկանէր և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր: (244/5) *յորժամ* ձմեռնայինն յուզէին ցրտոցն բռնութիւնք, ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 /12) Ո՞չ ապաքէն *յորժամ* պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 4) Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հռոմոց, *յորժամ* լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս (269 / 19) Ապա տեառն Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, *յորժամ* յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (275 / 18) և սպան գաղտուկ զԱբու Մսլիմ, *յորժամ* եհաս յիշխանութիւնն. (292 / 2) Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ, *յորժամ* նստաւ յաթոռն ի ժողովումն (305 / 11) Այլ և *յորժամ* Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս ասէր. (306 / 5) Զի տէրն փառաց *յորժամ* պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ ասէր. (308 / 1) զի *յորժամ* վաճառեն զզիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն (324 /7) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, *յորժամ* կամեցաւ Մամուն տաճիկ շահատակել ի Հռոմս: (328 / 19)

ՅՈՐՁԱՆՈՒՏ - 1

Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղխքն յարուցեալ, գետն *յորձանուտ* ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17)

ՅՈՐՁՈՐՁԵԱԼ - 1

երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս *յորջորջեալ:* (293 / 6)

ՅՈՐՁՈՐՁԵՄ - 1

այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 4)

ՅՍՏԱԿ - 2

Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 6) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ ջուր գետոյն յարիւն դառնայր. (115 / 6)

ՅՈՒԴԱՅ - 1

գուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի (279 / 2)

ՅՈՒԶԵԼ - 3

Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդոն մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 / 12) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն և նմա հրամայեաց յուզել զնշխարս նոցա. (332 / 13) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի ջրոցն յուզեալ, նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն գոյր: (332 / 12)

ՅՈՒԶԵՄ - 3

Իջին ի նա օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 / 8) Եւ ելեալ ի բանակս նոցա՝ քննէին և յուզէին ի խորանս և ի վրանս նոցա. (163 / 11) յորժամ ձմեռնայինն յուզէին ցրտոցն բռնութիւնք, ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 12)

ՅՈՒԼԱՆԱՄ - 1

Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. (169 / 19)

ՅՈՒՂԱՐԿԵԱԼ - 5

Եւ Այրարատեան ազատքն զնա յուղարկեալ, որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 12) այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 2) Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի պիտառականն հրովարտակօք հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. (234 / 18) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98/15) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. (238 / 12)

ՅՈՒՂԱՐԿԵԼ - 2

Եւ յարուցեալ յընթրեաց անտի՝ հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 /11) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 8)

ՅՈՒՂԱՐԿԵՄ - 5

և յուղարկեացես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա (142 / 19) զի լցեալ նորա փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեացի ի մէնջ»: (237 / 1) և զայլ

սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 12) Որք փութանակի յուղարկէին ի հրամանէ նորա (149 / 19) Այսոցիկ այսպէս եղելոց, մեծավայելուչ փառօք յուղարկիւր ի համաշխարհական մարզարանէն: (195 / 14)

ՅՈՒՂԱՐԿԻՉ - 1

և մեծապատիւ շքով յուղարկիչք լինէին: (194 / 14)

ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ - 1

ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱԻԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵԻ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 / 16)

ՅՈՒՆԱԿԱՆ - 3

Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ գնդիւն, և զՄիհրան Վրաց բդեաշխ: (29 / 16) իբրև նետ մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 11) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ խնդրել զգահերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274 / 14)

ՅՈՒՆԱՆ - 3

Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս…իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 13) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … Յունան Հաշուայ եպիսկոպոս … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 / 18) Տէր Յունան ամս Ը և կէս. (346 / 7)

ՅՈՒՆՈՒԱՐ - 3

Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր (315 / 8) այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիոս (316 / 2) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 10)

ՅՈՒՇ - 3

յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 6) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն (86 /9) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 8)

ՅՈՒՇ ԱՌՆԵԼ - Տե՛ս ՅՈՒՇ

ՅՈՒՇ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՅՈՒՇ

ՅՈՒՌԹԻ - 1

անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի (159 / 15)

ՅՈՒՍԱԼ - 1

այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ *յուսալով* ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 14)

ՅՈՒՍԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … *Յուսակ …* (41 / 8)

ՅՈՒՍԱՅԵԱԼ - 2

«Ոչ եթէ յաղեղն իմ *յուսացեալ* եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) յոր *յուսացեալն* էին (167 / 20)

ՅՈՒՍԻԿ - 1

Եւ սորա երկու որդիք. միումն *Յուսիկ* անուն՝ առաքինասէր և սրբամիտ վարուք (36 / 7)

ՅՈՒՍՏԻԱՆՈՍ - 3

Իսկ ի թագաւորելն *Յուստիանոսի* փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9) Է կենդինար տուեալ թագաւորին *Յուստիանոսի,* որ է ՀՌ դահեկան (286 / 9) Եւ ի վախճանելն *Յուստիանոսի* Հոռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց (312 / 16)

ՅՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ- 1

Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան *յուսումնասիրութեանն* ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն, որ է սկիզբն և ընձիւղումն: (23 / 13)

ՅՈՒՍՈՒՓ - 1

Ի սորա աւուրս էր Հաջաջ Իբն *Յուսուփ:* (291 / 8)

ՅՕԴ - 2

Լուծան *յօդք* անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա (152 / 6) հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին *յօդսն* և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 20)

ՅՕԴԱԼՈՅԾ - 1

Եւ անտի լքեալք, *յօդալոյծք,* սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խաճանէին: (156 / 16)

ՅՕԹԱՐՁԱԿ - 1

Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեառղն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի *յօթարձակ* տեսարանին: (217 / 6)

ՅՕԺԱՐԻՄ - 3

Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ *յօժարեցայ* պատմող լինել բանիւ: (17 / 21) Իբրև լուան զայս, բազումք *յօժարեցան* ելանել զհետ նորա (159 / 9) ոչ կամաւ *յօժարեցաք* հմտանալ այսմ գործոյ (209 / 11)

ՅՕԺԱՐԵՑՈՒՑԵԱԼ - 1

Եւ յօժարեցուցեալ զոմն բազում մեծարանօք և կարասեաւ, որ վկայեալ էր ի դրան նորա քաջութեամբ. (144 / 5)

ՅՕԺԱՐՈՒԹԻՒՆ - 4

յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 /13) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ ամենեցուն եղին առաջի նորա. (158 /17) որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացատողք. (276 / 7) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 / 9)

ՅՕՇԵՄ - 1

յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա (329 / 19)

ՅՕՏ - 1

և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ (139 / 19)

ՅՕՐԱՆԱՄ - 3

և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր (51 / 11) և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի (64 / 11) և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 8)

ՅՕՐԱՑԵԱԼ - 1

ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ (85 / 4)

ՅՕՐԻՆԵԱԼ - 5

և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ (110 / 1) նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 / 16) և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զգեղարդունս, և՛ զսուսերս ոսկիապատս, և՛ զվահանս, և՛ զհանդերձս պատուականս՝ Հռովմայեցւոց ճարտարաց ներկեալ և յօրինեալ (169 / 6) Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերտաւորեալ և խաչանիշ զարդու յարմարեալ պալարափայլ զորմոցն յօրինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 5) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 15)

ՅՕՐԻՆԵԼ - 6

և ըստ կամաց նորուն աստուածութեանն՝ բարեգործութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 /3) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 /3) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. (197 / 5) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17) Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր քաղաքայնոցն՝ հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 17) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն

պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 3)

ՅՕՐԻՆԵՄ - 11

Աստուածային բանին արուեստաւոր հոգի, *Յօրինեա՛* իմաստիւ զտխրական երգմունս (225 /9) Նոյնգունակ և առաւելագոյն ևս հիացուցանող պայծառութեամբ զճանապարհին *յօրինեաց:* (83 / 19) զոր *յօրինեցի* ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8) այլ ես ինձէն պատասխանեցից և *յօրինեցից* ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 9) և խաչազարդ *յօրինէին* զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103 / 16) Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն՝ ուռութս և բարբաջմունս իմն *յօրինէին:* (253/11) *յօրինէր* զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն զամենապատիկ բարձրութեանց պսակն: (36/17) Յայնժամ կարգէր, *յօրինէր* նախանձախնդիր մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139/7) շարէր *յօրինէր* զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150 / 6) *յօրինէր* նուագս երաժշտականս. (216/3) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական *յօրինէր* զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 20)

ՅՕՐԻՆԻՉ - 1

որ են *յօրինիչք* կռապաշտութեան և յորդորիչք իգամոլ ախտից. (244 / 13)

ՅՕՐԻՆՈՒԱԾ - 2

և *յօրինուածովք* նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց (255/10) Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական *յօրինուածքն* կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 9)

/ յ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ՋՅԱԲԷԹ - 2

Մաղաղայէլ եկեաց ամս ՃԿԵ և ծնաւ *զՅաբէթ* ... և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և *զՅաբէթ:* (3 /7; 3 /10)

ՋՅԱՂԹՈՂ - 1

կոչեցից ես յերկրէ նորա *զյաղթող* զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 6)

ՉՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ - 5

ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ *զաղթութեանն* ընդունէին պսակ (105 / 2) զհանդերձեալ վայելուչ *զաղթութեանն* առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 9) յաջողեցաւ ևս այն օր նմա ի տեառնէ առնելով *զաղթութիւն:* (178 /1) և զմեծ քաջութեան նորա *զաղթութիւն* խնդութիւն համարեալ: (178 / 11) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և *զաղթութիւնսն* կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 3)

ՉՅԱՄԱՌԵԱԼ - 1

և *զամառեալսն* յայսցանէ յորդորեսցուք ի նոյնս: (279 / 11)

ՉՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ - 1

իսկ զԾնունդն և *զՅայտնութիւնն* և զԱւետիսն մի տօն կատարէ եկեղեցի (315 / 9)

ՉՅԱՆՑԱՆՔ - 1

Հեղեալ արտասուս յոյժ, ապա գտանէր զառողջութիւն և *զանցանացն* թողութիւն: (82 / 13)

ՉՅԱՋՈՂԵԼ - 1

Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց *զյաջողելն* Աստուծոյ առաջի նորա (130 / 9)

ՉՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ - 1

ելանէր և սպարապետն Աղուանից և *զյաջողութիւն* ցուցանէր արիաբար: (174 / 6)

ՉՅԱՌԱՋ - 1

զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին, և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն *զյառաջ* քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16)

ՉՅԱՌՆԵԼ - 2

զի մեծ արար տէր *զյառնելն* իւր ընդ մեզ (170 / 4) զի արգել տէր *զյառնելն* քո»: (187 / 3)

ՉՅԱՐԿ - 1

որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և շնորհեաց նմա տեսանել միւսանգամ *զյարկս* սրբոց եկեղեցեաց: (151 / 8)

ՉՅԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ *զյարութիւնն* (315 / 18)

ՉՅԱՐՈՒՑԵԱԼ - 1

և *զյարուցեալսն* ի վերայ իմ, ի ներքոյ իմ արասցես. (188 / 19)

ՉՅԱՒԻՏԵԱՆ - 1

զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին, և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն

զյառաջ *քան զյաւիտեանս* զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16)

ՋՅԱՓՇՏԱԿՈՂ - 1

Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ, և անէծ *զյափշտակողսն* ի սրբոյն Գրիգորի հողոյն (330 / 3)

ՋՅԵՋՈՒՏ ԽՈՍՐՈՎ - 1

որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, զՋուանշիր, *զՅեզուտ* Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4)

ՋՅԻՇԱՏԱԿ - 14

մեծապէս կատարէր *զյիշատակ* սրբոցն (60 / 11) և անձանձրոյթ կատարէր *զյիշատակ* սրբոցն. (64 /10) Եւ անդ զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին *զյիշատակ* սրբոցն (66 / 13) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ *զյիշատակ* սրբոյն Գրիգորիսի (75 / 11) Այս ձևով զային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական և անդ հանգուցանէին՝ կատարելով *զյիշատակ* նոցա մեծապէս. (85 / 13) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր *զյիշատակ* սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 7) պատուէր տայր մեծապէս կատարել *զյիշատակ* սրբոցն: (86 / 9) որք կատարեն *զյիշատակ* սրբոցն (88 / 10) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վսամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և *զյիշատակ* յեկեղեցին արասցեն. (93 / 15) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ ետ բառնալ *զյիշատակ* հօր իւրոյ Խոսրովու և զբազմութիւն եղբարց իւրոց. (145/19) ըստ կանոնաց զնոցայն կատարեցաք *զյիշատակ:* (281 / 15) և կարգեցաք *զյիշատակ* նոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282 / 12) Եւ ի գալն իւրում ի գիւղն կատարել *զյիշատակս* սրբոցն (51 / 6) ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի անդ և ամ յամէ ուխտաւորեալ կատարէին *զյիշատակս* նոցա: (97 / 3)

ՋՅԻՍՈՒՍ - 1

զՅիսուս Քրիստոս՝ զճշմարիտն Աստուած: (61 / 3)

ՋՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ - 1

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք …օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. *զՅիսուս Քրիստոս*՝ զճշմարիտն Աստուած: (61 / 3)

ՋՅՈԳՆԱՀԱՋԱՐՔ - 1

Անդ առնոյր զօրավարն *զյոգնահազարս* հեծելոց, գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք (173 / 19)

ՋՅՈԼՈՎ - 5

և *զյոլով* աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 8) ամենեքեան ի թմրութիւն լեալ ժամս բազումս՝ ծածկելով *զյոլովիցն* խնկարկութեանցն հոտ: (81 / 9) և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար *զյոլովիցն* քաղցրացուցանէր զճաշակս (206 / 3) և *զյոլովս* խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս

աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 7) Իսկ *զոլովս* ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր (51 / 2)

ՋՅՈՀԱՆ - 3

Եւ ածին *զՅոհան* ոմն սիւնական, ձեռնադրեցին և հնազանդեցան քաղկեդոնական կրօնիցն: (268 / 4) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա՝ չընդունելով *զՅոհաննու* ձեռնադրեալսն»: (268 /9) Այլ Հայք համբաւէին *զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ*, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 2)

ՋՅՈՀԱՆ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻ - 1

Այլ Հայք համբաւէին *զՅոհաննու Մայրագոմեցւոյ*, եթէ ի Յունաց կողմն ելեալ հակառակ բերէր. (272 / 2)

ՋՅՈՂԴՈՂԴԱՄԻՏ - 1

զի մոլորեալք էին և մոլորեցուցանէին *զողդողդամիտսն:* (254 / 4)

ՋՅՈՅԺ - 3

այլ *զոյժ* ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն զերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27/5) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս …*զոյժ* հռչակաւորս, զպատերազմայաղթս զՀռիփսիմէ և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 19) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և *զոյժ* հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 18)

ՋՅՈՅՍ - 1

Զգոյշ լեր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ *զուսոյն* խարիսխ (26 / 9)

ՋՅՈՎՀԱՆ - 1

և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ *զՅովհան* ոմն մերձ առ նա: (274 / 1)

ՋՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - 2

Իշխանանուն ծնանի որդիս Դ՝ *զՅովհաննէս,* զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և Փիլիպպէ: (341 / 8) Իսկ զերէց որդին Իշխանաննոյ *զՅովհաննէս,* որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ, ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. (341 / 9)

ՋՅՈՒՋՈՒՄՆ - 1

Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց, Անձն քաջին Ջուանշիրի, Որ զամենայն գերչաց փարատէր *զուզմունս:* (228 / 19)

ՋՅՈՒՍԱՑԵԱԼ - 1

մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ *զուսացեալս* ի քեզ. (101 / 12)

ՋՅՕԺԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Ապա իբրև տեսանէր *զօժարամտութիւն* նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց (242 / 11)

ՋՅՕԺԱՐ - 1

յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա … *զօժարն* և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ (138 / 8)

Ն

Ն - 2

և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց (318 / 7) ի սորա չորրորդ ամին լցաւ թիւն Հայոց Ն: (346 / 12)

ՆԱ - 1022

Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր *նա* ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1) Զի էր *նա* նոցա քեռորդի (15 / 10) Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել *նա* ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ *նա* (17 / 11) Իջին ի *նա* օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 / 7) Նա բոլոր աշխարհի եղև կեանք և փրկութիւն (25 / 14) Նա մանաւանդ եթէ իսկ ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին, և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 /14) զի թէ *նա* ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 14) և *նա* անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիսս յոլովս և ոչ կարաց առնել ինչ: (30 / 16) Եւ *նա* կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր (36/4) քանզի *նա* ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ ւաարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ (38 / 10) Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ տէրունական ասացեալ բանն, եթէ որ արասցէն և ուսուսցէն, *նա* մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6) հանէք դու և *նա».* (57 / 5) Եւ *նա* ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) և *նա* ասէ. (57 / 10) Եւ *նա* առ սա չոգաւ՝ պատմել զտեսիլն. (58 / 16) և *նա* ասէ. (65 / 9) և մինչ *նա* հաց ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ (76 / 5) Եւ *նա* ասէ. (78 / 15) *նա* այնուհետև և ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտադրութիւն: (95 / 8) Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի մէջ գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տոփէր ի *նա* (100 / 15) Իսկ *նա* վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա (101 / 5) ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՓԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. (103 / 2) Եւ *նա* հպարտացեալ ոչ ինչ ճաշակեաց (107 / 14) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի *նա* խոստմունսն. (110 / 16)

Եւ ապա խնդրէր Բաբիկ յարքայէն զբնական աշխարհին իւր ի նա դարձուցանել. (111 / 4) և նա ի վաղակաւորն յեցեալ՝ անց գնաց, և ոչ ոք իշխեաց ձգել ի նա ձեռն: (118 /11; 118 /12) և նա ասէ ցիս. (120 / 6) նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 16) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով (128 /15) Արդ՝ իբրև ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 / 17) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս, նաև զչորքոտանիս և զթռչունս մեծամեծս (129 / 9) զոր գործեաց նա: (129 / 13) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ այս զի՞նչ»: (131 / 5) որ էր նա Ջերու խաքան (135 / 6) և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս (142/18) զոր ընդ նա անցուցեր (143 / 4) այսպէս և նա: (143 /9) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ասելով. (144 / 16) Եւ նա այնպէս ի վայրկեան ժամանակի գողացաւ զամենեցուն սիրտ. (146/9) և ամենեքեան ընթանան առ նա. (148/2) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի դուռն արքունի. և յաջողեցաւ առաջի նորա, զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն, որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 12) և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 18) Արդ իբրև ել նա յարքունուստ անտի և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 /4; 151 /5) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. (151 / 15) արար և կատարեաց նա ըստ կամս իւր (153 / 13) քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 /15) Եւ մինչ դեռ նա ակն ունէր պատասխանւոյն ի թագաւորէն, և կամէր հրապուրել պահել ինչ զպատգամաւորսն, որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա սակաւ ինչ արծաթով: (155 /3; 155 /4) նա միայն ժամանեաց ելանել ընդ նմա: (157 /3) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին … անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն, և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 10) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց (158 / 17) հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա նստել (161 / 3) Եւ իբրև հաստատեցան սիրտք նոցա ի նա, ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զինդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 /14; 162 /14) Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն (163 / 14) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց (167 / 15) որ էր նա ինքն Ջերու խաքան (170 / 7) և նա անցանէ գայ, առնու զթագաւորութիւնն իւր: (171 / 4) Նա իսկ և իսկ առաքէ զիր խոնարհութեան զկնի Միհրանայ. (171 /13) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) գայր առ նա և իւրովի պատէր զվէրս նորա. (178 / 10) Իսկ նա ոչ ինչ կասկածէր ի նոցանէ (178 / 18) Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին (179 / 5) զի որում ինքն կամեսցի՝ շնորհեսցէ և նա զայն: (182 / 4) Իբրև լսէր նա զբանս թղթոյն, հրաշալի խնդութեամբ զուարճանայր (182 /16) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր

պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 9) Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 / 11) զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 11) մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) նա ինքն է երասանակալ թուրքաստանեայցն ազգաց (194 / 3) զի առ նա երթիցէ: (194 / 6) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 7) զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10) Զայս ամենայն ասացեալ առ նա մի անգամ և երկիցս՝ զարթուցեալ այրն, յահի լինէր իբրև ժամ մի հարուստ: (202 / 9) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ հայրապետին՝ ասէ. (203 / 15) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Սակս որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն, թէ՝ «Զնախահիրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և զարդարսն փառաւոր արար»: (214 / 11) Նա իսկ ոչ առնոյր յանձն յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 / 9) զոր նա բերեալ տայր առնն Աստուծոյ: (218 /11) Այլ նա թէպէտ և բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել ումեք, սակայն յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 14) և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 /2) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, կամեցեալ զձեռն ի գործ արկանել սուսերաւն (223 /6) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223/11) յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալիափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի և ասէ այսպէս. (225 / 4) Զանգիւտ կորստեան փորեցին խորխորատ, Զի հովիւն բարի ընկլուզեսցին ի նա. (226 / 10) Ագռաւ ձորոց սլասցին ի նա, Եւ գազանք վայրի սպասեսցեն նմա: (228 / 2) Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 11) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց (228 / 16) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 15) որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա (232 / 4) զոր ունէր առ նա մտերմաբար իբրև եղբօր սիրելւոյ (232 / 17) Իսկ նա թէպէտ և առ մի նուագ ոչ առնոյր յանձն, բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր (234 / 9) զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 /16) որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. (236 /14) զի նա ինքն է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 /13) նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 /2) զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս, եկաքյք դարձարո՛ւք առ նա ի ձեռն ապաշխարութեան: (247 / 8) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն (257 / 1) Արդ՝ հաւանեցարուք այսմ բանի. որոտընդոստ չոփայիցդ շիրիմք Դարքունանդ կոչեցեալ. նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն

խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) Եւ նոքա ի գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն զօրութիւն: (260 / 14) զի ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս (265 / 9) Եւ նա արար հմուտ իրացն ճշմարտապէս՝ այսպէս ասացեալ. (267 / 5) և նա գրով ուսոյց զայս (272 / 5) և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (274 / 1) նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 5) հաւանեալ և նա աղաչանացն՝ տայ նմա զխնդիրն: (281 / 8) Եւ նա ասէ. (281 / 11) Մրուոյ վանք Սուրբ քառասունքն ի նոյն կողման, մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 12) Ասէ առ նա Մահմետն. (288 / 1) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. և բողոքէ առ նա, զի մի՛ ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 3; 288 /5) ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) Եւ առ նա երանելի մարգարէն առնէր զմարգարէութիւնն. (289 /5) Տալը ոմն տաճիկ ունէր կին գեղեցիկ. վասն որոյ յղեալ պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 8) Նա մեռաւ ի Գումբէթն Աբրահամու: (292 /3) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. (294 /4) և նա ի թաքստի լեալ ոչ գտանիւր: (297 / 1) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 7; 297 / 8) և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն (303 / 9) զի իշխանութիւն ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 / 19) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 /7) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 / 14) և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ՝ նա եղև գերեզման նորա: (325 / 18) և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն (326 / 16) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր սուրբ խաչին (339 / 11) Իսկ երանելին Սիմէոն առ նա խրախուսեալ ասէր. (339 / 13) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 13) և նա ասէ: (346 /1) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ գնա. (35/1) և ասէ գնա (110/5) Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա վախճան մահու. (15 / 8) Առ զայն ի թագաւորէն և նստաւ ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. (17 / 15) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 7) Զայս ամենայն …լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա (19 / 14) էջ թագաւորն յամենասուրբ ջուրն և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 /17) որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 /12) Այս Աստուծոյ միայն է և նմա վայել է. (22 / 15) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա (26 / 12) Դու եղեր չարչարակից Քրիստոսի, նմանեա նմա ամենայնիւ. (28 / 14) այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 / 12) և ասա՝ մեք և նմա ցուցանեմք զտեսիլդ. (57 / 4) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63/8) և մարդասէրն Աստուած՝ այս է մատակարար բարեաց, լուեալ աղօթից նորա՝ շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 9) ԹՈՒՂԹ

ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՅԱ ՋՕԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 /3) Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, լսելի լինէր նմա: (77 /15) Եւ ասէր աբեղայն ցայրն. «Յորժամ զարթնու արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջիիր նմա»: (79 / 6) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ (82 / 10) Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն (85 / 16) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային, և այն երդումն լիցի նմա: (92 / 17) զի կատարեսցի ընդ նմա զկամս վաւաշոտութեանն իւրոյ: (101 / 5) Եւ նախ ողոքանօք և ապա տրտմութեամբ խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. (104 / 2) Եւ գտեալ ի նմա զիր տասնևեօթն բարձի: (107 / 12) վասն այնր ոչ ինչ փոյթ լինէր նմա: (107 / 15) և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. (111 / 2) և շնորհեալ նմա արքայի՝ մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111/5) Եւ աւանդէ նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և ընդ Մամիկոնեանս համապատուել: (111 / 5) Իսկոյն հասանէր նմա վախճան (113 / 11) և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ Խաղխաղ քաղաքի, որ (114 / 5) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա, իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն … ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 8) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 /13) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. եղև նմա լինել առաջի Շապհոյ՝ անարի թագաւորին. (118 / 9) Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս՝ պատմելով նմա զխմբումն մեծապայծառ վկայիցն: (121/2) մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ բանիւք ողջոյն ասել նմա: (125 / 14) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131 / 15) ի թողացուցանել ինձ նմա ըստ բանիդ քում (134 / 5) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 10) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 10) Եւ ասէ ցայրն այն, որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա. (139 / 9) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք (141 / 14) և փոխէր այլ անուն նմա, Ռոճվեհ անուանէր. (144 / 6) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ետ բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու (145 / 19) Այլ առաքէր միայն ծածկաբար առ կայսրն Հերակլիոս՝ զետեղանալ նմա անդէն, ուր էրն զօրօքն իւրովք հանդերձ աւուրս ինչ: (146 / 14) Եւ նոքա լռեցին, քանզի պատկառէին պատմել նմա: (147 / 19) զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն (150 / 13) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 /16; 150 /16) որ եզերծ զնա ի ժանեաց

առիւծուն և շնորհեաց *նմա* տեսանել միւսանգամ զյարկս սրբոց եկեղեցեաց: (151 / 8) Բայց զի առաջի կայր *նմա* սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 10) Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի *նմա.* (151 / 19) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել *նմա* զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 11) եթէ ներեսցէ *նմա* թագաւորն (154 / 19) և պատահիցի *նմա* արջ (156 / 12) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ *նմա* ելանել ի սպասաւորաց իւրոց (157 / 2) նա միայն ժամանեաց ելանել ընդ *նմա:* (157 / 4) այլ օրհնեաց զնոսա, որք ելին ընդ *նմա* (159 / 11) և մատոյց *նմա* զպատարագսն. (161 / 1) հրամայեաց *նմա* մերձ առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 3) Յարեաւ կաթողիկոսն և երկրպագեաց *նմա* և ասէ. (161 / 16) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ *նմա* սիրելի եղբայր: (162 / 5) Եւ շնորհք Աստուծոյ էին ընդ *նմա.* (163 /16) «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից *նմա* իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 6) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա, զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ *նմա:* (168 / 12) Եւ նորա փեսայացուցեալ զԽոսրով՝ առաքէ ընդ *նմա* զօրս բազումս. (171 / 4) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի *նմա* ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. (171 / 17) Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ հաճեցաւ ի *նմա* լինել բնաբար: (171 / 19) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել *նմա* հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս և կալ առաջի թագաւորաց: (173 / 12) զի գիտէր. եթէ տէր ընդ *նմա* է: (174 / 8) նոյնժամայն հրամայէր տալ *նմա* ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ *նմա.* (175 /2; 175 /2) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր *նմա* նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (157 /2) ետուն *նմա* զանկապանս մարգարտով և գումարտակ նոյնգունակ՝ շուրջ զպարանոցաւն: (175 / 9) Ագուցին *նմա* արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, մետաքսառէջս՝ ոսկեթեզան փարուազով: (175 /10) Եւ հրամայեցին *նմա* գիւղաստանեայս բնաբար ծառայութեան և գետս ձկանց: (175 / 12) յաջողեցաւ ևս այն օր *նմա* ի տեառնէ առնելով զյաղթութիւն: (177 / 15) զի բնութիւն էր ի *նմա,* որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 /18) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ *նմա* կին: (179 / 5) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն Սիւնեաց մեծաւ երդմամբ գալ *նմա* ի միաբանութիւն (179 / 9) զի ի հնազանդութեան կացցէ *նմա.* (180 / 1) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն, զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր, հանեալ յիւրմէ առաքէ *նմա:* (182 / 5) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ գալ *նմա* ի տեսութիւն: (184 / 1) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ *նմա* ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ (184 / 3) և ագուցին *նմա* զարքունական զգեստն: (184 / 5) Եւ նորա առեալ զփրկութեան արեգակն՝ յանդիման իւր կտրեաց և ետ *նմա* զայրիչն մեղաց ասելով. (184 /7) և *նմա* ոչ էր փոյթ այն. (184 / 10) կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից

միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (185 /1) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ (185 / 7) և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 / 18) և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. (186 / 2) Եւ ոչ ուստեք եղև նմա այս, այլ փայտն կենաց յայտնի արար զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 6) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵԻ ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ ՆՈՐԻՆ Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄՄ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 / 7) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 3) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէիս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային (193 / 11) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 /13) Յայնժամ հրամայեալ մերձակայ մեծամեծացն ընդ առաջ ելանել նմա՝ ածելով զերիվարս, յորս ինքն թագաւորն հեծանէր: (194 / 18) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195/9) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 12) Գայր հասանէր յԱյարատեան գաւառն, ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 / 15) զի զհարազատ եղբօր իւրոյ ապարանս ի հանգիստ նմա յօրինել հրամայէր. և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. ուստի և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 /5; 197 / 6) Եւ յետ այսորիկ գերահոչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 12) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. (198 / 1) դարձեալ տայր նմա զաջ իւր (199 /1) ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի (202 / 2) և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա առնելով (202 /4; 202 /4) և ի նմա գրեալ ասորերէն և հայերէն գրով: (206 / 7) և ի նմա գիր ասորի և հայ: (210 / 5) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն (214 / 5) որ ի վերուստ եղև նմա ազդումն (214 / 14) և ցուցանէր ի նմա գոլ զմասն ի կենդանարմատ փայտէն: (215 / 16) և մաղթէր հնարս գտանել և յայտնել նմա զիրացն հանգամանս: (218 / 9) Նա իսկ ոչ առնոյր յանձն յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 / 9) յայտնէ նմա զխորհուրդն, և զնոյն ինքն զկենսատու խաչն ցուցանէ և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա միթ ումեք պատմել: (218 /12; 218 /14) Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 2) Այլ դեռ շունչն ի նմա կայր. (224 /10) Տեարք տոհմից և իշխանք ամենայն Երկիւղիւ և սիրով հնազանդէին նմա: (226 / 16) Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. (227 / 19) Եւ զազանք վայրի սպասեսցեն նմա: (228 / 3) Հուրն Հերովդի առաքեսցի նմա, Եւ

ծնցին ի նմա որդունք և մունք. Աղեկէզ տոչորմունք բորբոքեալ ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրասպան մարմին նորա: (228 /4; 228 /5; 228 /6) Ղօղեալ հանգիցէ ընդ հովանեաւ դժնկի Եւ կորիւնք իժից մեղիցեն նմա. (228 /13) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն (231 / 10) անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ումանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. (231 / 14) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 /13) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 /3) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ ելանէին նմա: (236 / 3) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 /3; 236 /4) սակս այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 / 15) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց, ընկալեալ ողջոյն (237 /3) նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին (238 / 11) ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն՝ ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի եպիսկոպոսաց (238 / 14) Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241/4) նմա նուիրական տօն լինել տեսարանին: (244/15) Վասն որոյ հարկատրեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 12) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք (250 / 6) Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անասյք նմա (250 / 16) Ապա յայնժամ ոչ կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 6) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ, ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 /12; 256 /13) և այնչափ հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա (260 / 7) և զձեզ գործակից և հաւատակից նմա գիտացեալ աղերսեմք յերկաքանչիւրոցդ կատարել զմեր հոգևոր խնդիր. (264 / 1) Մեր կամ է և մեծ յօժարութիւն լինել նմա առ ձեզ հանապազ (265 / 10) և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (274 / 1) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին նորին հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (275 /1) խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 /5) որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 13) քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, Մխիթա՛ր, որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եղեալ է հիմն, զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (279 / 1) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն իմոյ, որոյ բարեսէր մտօք ամենայնիւ զտեղիս հաստատեալ: (280 /15) շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի ձեռն հաւատաւորի միոյ՝ Հռոմայ շինացւոյ (281 / 1) և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց ի նշխարաց Անդրէի ի սպասաւորէն Թումասայ.

հաւանեալ և նա աղաչանացն՝ տայ *նմա* զխնդիրն: (281 / 7; 281 / 8) և ի *նմա* է կրկին այրն, զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284 / 15) հրամայէր *նմա* զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288 / 4) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ *նմա* զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) որք են կարապետք և զօրք Նեռինն և լինելոց են երկրպագուք *նմա* (289 / 17) և Մայմուն ընդ հակառակս *նմա* ելեալ պատերազմաւ (292 / 9) Եւ ունկնդիր եղեալ *նմա* չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից …յանձն առին առ հասարակ կատարել զխնդիրսն: (293 / 9) փութայ ի գաւառն Մեծիրանց և գործակից իւր գտեալ զՋաքարիա վանաց հայր՝ տայ *նմա* խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ *նմա* զտէրունի հասն, միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 /2; 294 /3) զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն *նմա* եկեսցեն: (296/1) Իսկ խստագոյն նեղութիւն ի Հռովմայեցւոցն հասեալ *նմա* հանդիպիւր. (311 / 13) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր *նմա.* (312 / 2) գայ պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ. և ապա առնու զայն և ի սուր սուսերի արկանէ, զորս գտանէ ի *նմա.* (318 / 4) որ դեռևս կայ ի *նմա:* (320 /13) հանդիպի *նմա* հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 1) գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ *նմա* դադարեալ կայ յուսման: (321 /3) և տուեալ *նմա* խրատ միայնակեցին (321 / 6) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ *նմա* ի վերայ երկրի: (322 /16) Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ *նմա* կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր (325 /11) զի ի հնազանդութիւն *նմա* եկեսցեն (327 / 15) և ետ հրաման *նմա* ոչ պատերազմել ընդ բերդին (327 / 18) ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց *նմա* մասն (328 /6) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տոնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ *նմա* և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (330 / 1) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն և *նմա* հրամայեաց յուզել զնշխարս նոցա. (332 / 13) անդ ի դիմի հարկանին *նմա* զօրքն Տաճկաց (336 / 8) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ *նմա* երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337 / 1) Եւ կացեալ ի *նմա* ամիսս Զ, թափուր և ունայն զքաղաքն թողուին (338 / 9) տայ *նմա* և զթագ հօր իւրոյ և զնորին երիվարն: (341/12) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց Ստեփաննոս Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ *նմա.* (343 / 13) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ *նմայն* էին: (195 /10) զի որ ինչ *նմայն* հաւատացաւ յԱստուծոյ (207 /14) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ *նմայն* էին (238 / 11) Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի *նմանէ* Գամիրք. Մագոգ, և ի *նմանէ* Կեղտք և Գաղատացիք. Մադա, և ի *նմանէ* Մարք. Յաւան և ի *նմանէ* Հելլենք և Յոյնք. Թորել, և ի *նմանէ* թետալք. Մոսոք, և ի *նմանէ* Լուրիկացիք. Թիրաս և ի *նմանէ* թրակացիք. Քետին, և ի *նմանէ* Մակեդոնացիք: (4 / 7; 4 /8; 4 /8;

4 /8; 4 /9; 4 /9) Եւ որդիք Թիրասայ՝ Ասքանազ, և ի *նմանէ* Սարմատք և Րիփաթ և ի *նմանէ* Սաւրոմատք. Թորգոմ, և ի *նմանէ* Հայք: (4 / 10; 4 /10; 4 /11) Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի *նմանէ* Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի *նմանէ* Վիրք և Տիւրենացիք. (4 / 12; 4 /12) Եւ ահա ի *նմանէ* մնացեալ եմք որբք (97 / 16) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի *նմանէ* (113 / 3) զոր հանին բռնութեամբ ի *նմանէ:* (133 /10) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի *նմանէ* ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ ականց պատուականաց … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 1) Եւ առեալ ի *նմանէ* զհրաման վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհին իւրեանց. (142 / 4) Եւ ոչ արգելոյր ի *նմանէ* զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա (150 /17) և զերծեալ ի *նմանէ* անկանիցի ի տուն իւր (156 /13) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի *նմանէ* զանուանս մեծամեծացն (159 / 2) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի *նմանէ* (179 / 7) Եւ ոչ էր խորհուրդ կայսերն ծածկեալ ի *նմանէ* (185 / 13) մինչ զի և թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի *նմանէ* սէր և խաղաղութիւն. (186 / 1) յառաջագոյն զգուշանալ և ամրանալ աշխարհին հրամայեալ լինէր ի *նմանէ* (190 / 10) օրհնեցաւ ի *նմանէ* որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (196 / 1) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս …եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել ի *նմանէ* և գնալ ի ճանապարհս նորա. (201 /12) զոր գտեալ էր ի *նմանէ* մեծաւ բարգաւաճանօք (222 / 6) զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի *նմանէ* (223 / 7) Ի բաց մեկնեցան ի *նմանէ* պահապանքն, Եւ օգնութիւնք վերնայինք հրաժարեցան ի *նմանէ.* (227 /5; 227 /6) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի *նմանէ* և տալ քեզ: (236 / 13) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի *նմանէ,* առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 4) զլուրս ի *նմանէ* զանազանեալս տեղեկացաք (277 / 6) այլ գայլոցն յափշտակեալ ի *նմանէ* արս, որ խօսին թիւրս՝ ձգել զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. (277 / 20) և նա, զոր ինչ ի *նմանէ,* լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288/3) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի *նմանէ* (294 /12) և երկոքինն չարաչար մեռանէին ի *նմանէ:* (337 /2) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի *նմանէ* զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ (337 / 7) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ, այլ ոչ ոք ի *նմանէն* բաժանեցաւ: (17 / 4) ինքն լինի միջակտուր ի *նմանէն:* (29 / 8) Եւ իբրև լուան ի *նմանէն* զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15) և նոքա աներևոյթ լինէին ի *նմանէն:* (72 / 11) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն, և զկարգս հոգևորս ուսցին ի *նմանէն* ըստ Գրոց. (90 / 8) զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի *նմանէն* զնա կացուցանէր: (144 /8) և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան նորա եբարձ ի *նմանէն.* (150 / 18) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս և հաստատեաց ի միտս իւր զոչ ծածկելն ի *նմանէն,* եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհին Հայոց (167 / 3) Եւ նոյնժամայն հրամայէր փոխել ի *նմանէն* զտխրականն զգեստ (184 /4) և ի *նմանէն* լսելով հանճարեղ

խորհրդականութիւնս բազումս հիանայր. (185 / 13) Էր նստեալ որպէս զառիւծ ի մորւոջ, Եւ լռեալ՝ ի *նմանէն* սարսէին թշնամիք. (226 / 14) և որ շուրջ զնովաւն են դաշտք, գտանի ի *նոսա* հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ (9 / 7) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ *նոսա* ըստ օրինակին իւրեանց: (54 / 12) Եւ անդէն զնոյն այր … արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց՝ բանս դնել ընդ *նոսա* և ուխտ հաստատել և անքակ ունել զմիաբանութիւնն: (116/11) յանձն առին զերդումն քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ *նոսա* հաստատուն միաբանութիւն (116 / 15) Սոքա որդիք գոլով Խանեսանայ արքային Մասքթաց, որք աշակերտեալ սրբոյն Գրիգորիսի. և ԳՌ և ԸՃ և Հ այր ընդ *նոսա:* (119 / 15) հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա …և զայլսն ընդ *նոսա,* զնմանողս նոցին արար տարաբնակ ի հեռաւոր վայրս: (126 / 15) Եւ պատգամատարք առ *նոսա* Խոսրովու՝ Պարսից արքայի. «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 16) ապա եթէ ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի *նոսա* յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 / 2) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ *նոսա* ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 13) և մի՛ ճակատեսցիս ընդ *նոսա.* (168 / 7) Այլ և զայս արասցես ընդ *նոսա* (168 / 11) Սա և մարտուցեալ ընդ *նոսա* ՝գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 16) Եւ եղեալ անդ սակաւ ինչ աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ *նոսա* և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176 / 10) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ և անդ դնէր ընդ *նոսա* ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 5) բորբոքէր վերստին առնել առ *նոսա* պատերազմ (181 / 2) Եւ ետ ընդ *նոսա* պատերազմ (186 / 16) Անտի յարուցեալ ելանէր առ *նոսա* արքայաչու կազմութեամբ: (191 / 2) նմա հրամայէր, առ *նոսա* բանս խաղաղականս դնէր:(197 / 6) զի ոչ կայր սակաւ ինչ ի *նոսա* երկպառակութիւն. (205 / 11) Հոգի մոլորութեան շնչեաց ի *նոսա,* Եւ ի նանիր թաքուցին զորոգայթն մահու: (226 / 11) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵՒ ՀՈՆԱՑ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. ԵՒ ՍՈՐԱ ԱՌ *ՆՈՄԱ* ԱՌՆԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ (230 / 21) և մերժեալ զմէգ և զմառախուղ ի խաւարչական ազգացն հեթանոսաց՝ ծագելով ի *նոսա* զհաւատոյ ճշմարտութեան լոյս. (243 /2) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և զերկիր և զծով և զամենայն, որ ի *նոսա:* (247 / 10) եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ *նոսա,* յանդիմանի չարաչար ցաւովք ա»: (252 / 8) և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի *նոսա.* (253 / 13) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ *ՆՈՄԱ* ՄՆԱՍՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ԶԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 11) եհաս համբաւ իմն ի *նոսա* (267 / 2) բաժանեցան Վիրք ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. այլ և Յոյնք և Իտալիա ընդ *նոսա:* (270 / 7) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին միւթ հաղորդել ընդ *նոսա* միւթ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս,

մի՛ յըմպելիս, մի՛ ի բարեկամութիւն, մի՛ ի դայեկութիւն. (270 / 15) Առ *նոսա* ասէ օրինեալն Պօղոս. (289 / 17) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել *առ նոսա* ուղղութիւնս (296 / 10) զի մի՛ ծագեսցէ *առ նոսա* լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ *ի նոսա* հոգի մոլորութեան (318 / 9) Եւ ասէր *ցնոսա.* (147 / 7) Դարձեալ ասէ *ցնոսա,* որ մերձն էին. (147 / 20) և ասէ *ցնոսա.* (157 / 19) Յայնժամ ասէ *ցնոսա.* (158 / 12) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ *նովաւ* վճարի: (110 / 3) և գայ առ Խուրս՝ Գարդմանայ իշխան և *նովաւ* ածէ յուղղութիւն (118 / 3) Եւ *նովաւ* հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի, և ոչ գիտելով ստուգել և նշմարել զտեղին: (215 / 5) և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք *ընդ նովաւ* եղելոյ: (275 /16) Եւ աշխարհին յաղագս քաղցրութեան բարուց *նորա* անուանեցաւ Աղուանք (8 /13) Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ և պատմէ զտենչալի նահատակութիւնն առաքելակցացն *նորա:* (10/7) Եւ շարժեալ բազմութեանն *զկնի նորա.* (11 / 15) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս *նորա* (12 / 1) Վասն զի ի գումարելն *նորա* զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց ի Միջագետս. (12 / 15) Վախճանի հայրն Սաթինկայ, և այլ ոմն բռնացեալ թագաւորէ և զեղբայրն *նորա* հալածէ: (13 / 11) և ընդ հակառակս լեալ երկու որդիքն *նորա* ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք *նորա,* սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) Այս եղև վարք *նորա:* (17 / 17) Իսկ *նորա* եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա, զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր *առաջի նորա* հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 /6; 19 /7) Եւ յաւուրն յիսներորդի իբրև ուրացանն ի սատանայէ և յամենայն գործոց *նորա* և խոստովանեցան երկրպագել զսուրբ երրորդութիւնն (19 /16) «Մի՛ այդպէս, ասեն, տագնապէր յանձն քո, ո՛վ քաջդ. կանուխ է մոլորութիւնս մեր, քան զճշմարտութիւնն *նորա.* (21/5) Իջին ի նա օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին *ի վերայ նորա* զբազմութիւն ալեաց: (21/8) Զայնն *նորա …* զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ (22 / 13) ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն *նորա* պատմեցից քեզ. (24 / 12) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց *նորա:* (26 /13) ԵՒ ԵԿՆ *ՆՈՐԱ* ՅԱՂՈՒԱՆՍ Ի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. (31 / 13) և *նորա* հրամայեալ անդէն յեկեղեցւոջն բրով սպանանել զնա: (36 /10) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից *նորա* ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 /14) Զի նախ զորդիս *նորա առաջի նորա* հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ (45 /2; 45 /2) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր *նորա ընդ նորա:* (46 / 5; 46 /5) ուսուցանէ առաքինասէր վարս, քաւի մեղք *նորա* (47 / 10) Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար

զենեալ առաջի նորա՝զոհ առնեն. (54 / 5) և նորա ոչինչ հարցաքնին արարեալ, այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15) Եւ ապա դեսպակ աշխարհատիկնոջն և տիկնուհի գունդն գնետ նորա: (62 / 16) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. և ապա սպիտակ մեծ խորանն ի վերայ նորա (63 / 1) և մարդասէրն Աստուած … լուեալ աղօթից նորա՝շնորհէր նմա զաւակ արու: (63 / 9) սարկաւագ մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70/18) իսկ նորա պատասխանի արարեալ (71 / 3) Եւ նորա ձայնեալ անդրէն ասէր. (71/10) և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (77 / 1) նորա պատասխանեալ՝ ոչ: (78 / 10) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. (79 / 8) զոր հարցեալ արքային, խոստովանեալ երեր առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 / 8) և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և շնորհիս եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ՝ մատուցանէր և ասէր. (84 / 12) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա (87 / 17) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 4) զի թարգման կայր ի միջի նոցա, որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) Եւ իբրև ոչ կարէին հաւանեցուցանել զանհրապուրելի Թագուհին, կապէին զձեռս նորա ի յետս նի քարշէին զվարսից նորա, և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա: (102 /1; 102 /2; 102 /2) և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 10) Եւ նորա յանձն առեալ կատարել զխնդիրն: (110 / 6) և նորա բան խնդրեալ ասէ. (110 / 17) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 /9) Գնայ փախստեամբ յերեսաց նորա (117 / 1) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին, որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին սուրբ: (117 /12; 117 /13) Եւ նորա լուեալ զտեսլեանն յինէն, ետ փառս Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 / 3) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ: (122 / 1) զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 / 19) և չիք վախճան նորա թագաւորութեանն: (124 / 19) Եւ եթէ ոք տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 15) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք և զմահաբեր վարդապետութիւն նորա ամենևին ոչ լսել»: (125 / 17) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա.(129 / 3) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա (130 /9) որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. (130 / 19) Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 6) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն

Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ *նորա:* (131 /18; 131 /19) զի ինքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ *նորա* (132 / 6) Ապա եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի *նորա* իբրև զհեթանոսս, և առցին ամուրք նոցա, և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց *նորա:* (132 /7; 132 /8) գովեցաւ գործ *նորա* (132 / 17) եկն էջ ընդդէմ *նորա.* (133 / 7) կոչեցից ես յերկրէ *նորա* զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134/6) զի ընդ ակնարկել *նորա* պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135 / 4) և զհամար զօրուն *նորա* ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7) քանզի թափեցաւ սիրտն *նորա,* և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ, և ծունգք *նորա* զմիմեանս բախէին: (136 /15; 136 /16) Ժողովեալ և *նորա* զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 1) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, զտուն *նորա,* որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ նեղեցից զաշխարհս և զծառայս *նորա.* (139 / 15) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին *ի վերայ նորա* զպատկեր թագաւորին Հոնաց (139 / 18) Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր *նորա:* (140 / 6) զայս լսէր յաջորդ արքային հիւսիսոյ, որ էր երկրորդ թագաւորութեանն *նորա* ՝անուն իւր Ջեբու խաքան (141 / 10) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս *նորա* գործովք պատերազմաց, սրով իմով և աղեղամբ, որպէս ցանկայ անձն *նորա:* (141 /15; 141 /16) Եւ բանակեալ նոցա առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յայտ առնելով զմիաւորելն իւրեանց ընդ կայսերն և զգալ *նորա* յօգնականութիւն: (142 /16) և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ *նորա* (142 / 20) և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս *նորա* զամենայն զօրս քո (143 / 2) և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս *նորա:* (143 / 6) Թէպէտ և ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկննչելն և զղօղելն յերեսաց *նորա.* (143 / 11) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ *ի վերայ նորա,* փախստական գնայ *առաջի նորա,* անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (144/2; 144/2) Եւ յօժարեցուցեալ զոմն բազում մեծարանօք և կարասեաւ, որ վկայեալ էր ի դրան *նորա* քաջութեամբ. (144 / 6) Որ վասն երկիւղի հրամանի *նորա* ակամայ կամաւ յանձն առնոյր (144 / 8) Տեսեալ *նորա* զհրամանն զայն խիստ (144 / 17) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի գանձս *նորա ...* մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ *նորա:* (145 /7; 145 /10) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ *նորա* վճարեցան (145 / 13) Զայս և նման սմին բազում շշնջէին զնմանէն, այլ ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ, մինչև լցաւ ժամանակ կատարածի կենաց *նորա:* (145 /17) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց *նորա* նախարար մի (145 / 18) որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային, և մօտաւորք յերեսաց *նորա* իբրև զմոմ հալեալ պակասէին:

(146 / 9) և յարեաւ ի վերայ *նորա* իբրև յորբոյ միոյ: (146 / 10) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ոչ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ոչ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ *նորա* պատրաստէր: (146 / 12) ուր էր հայրն *նորա* Խոսրով (147 / 1) զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ *նորա* Կաւատայ»: (147 / 8) Ապա և բազումք … դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի *նորա:* (147 / 14) և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ *նորա* անողորմ սրոյն: (148 / 9) Ապա եկին հասին ի վերայ *նորա* գունդն ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) Այլ քանզի վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք *նորա:* (149 / 9) Կարճեցաւ կէտ կենաց *նորա,* տնեալ ամիսս Է. (149 / 9) Որք փութանակի յուղարկէին ի հրամանէ *նորա* (149 /19) Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն *նորա.* այր հանճարեղ և իմաստուն, զօրաւոր ի բանս իմաստութեան, և լեզու *նորա* իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և խոնարհախօսութիւն *նորա* քաղցրալուր ռամկաց և խառնիճաղանճ ժողովրդոց: (150/1; 150 /2; 150 /4) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ *նորա* ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 7) Իսկ նա փախստեայ անկանէր ի դուռն արքունի. և յաջողեցաւ առաջի *նորա,* զի շնորհք սրբոյ նշանի *նորա* յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն, որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս *նորա* ի թագաւորէն: (150/13; 150/13; 150/14) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն վասն *նորա* զամս կենաց *նորա* ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 /15; 150 /16) Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ գհաս իշխանութեան աթոռոյ *նորա,* և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան *նորա* եբարձ ի նմանէն. այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. մինչև լցաւ ժամանակ պանդխտութեան *նորա,* և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 /17; 150 /18; 150 /20) դարձան և նոքա ընդդէմ *նորա:* (151 / 19) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր *նորա* ի նախատել նոցա զնա: (153 /4) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի *նորա,* մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 /10) որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս, Սեմավշնասպ անուն *նորա* (154 / 9) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի *նորա,* աճապարեաք փախչել զերծանել (155 /14) թողեալ *նորա* զկահ և զկարասի իւր և զսպաս գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (156 / 21) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն *նորա* Գադվշնասպ (157 / 2) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ *նորա* յիրս դառնութեան: (157 / 8) Յայնժամ սքանչելի շնորհք սուրբ խաչին, զոր ունէր ընդ իւր, անջրպետեաց ի մէջ *նորա* և թշնամեացն (157 /10) Յայնժամ բերեալ յօժարութեամբ ամենեցուն եդին առաջի *նորա.* (158 /17) Իբրև լուան զայս, բազումք յօժարեցան

ելանել զհետ *նորա* (159 / 9) Եւ ի հասանել նոցա ի դուռն *նորա* էին մեծամեծք և նախարարք առաջի *նորա.* (160 /1; 160 /1) որք զդուռն *նորա* պահէին. (160 /11) ապա ընթացան ընդ առաջ *նորա* (160 / 15) Եւ ընկալեալ ի ձեռաց *նորա* և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա, հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա նստել (161 / 2) Եւ մեծացաւ անուն *նորա* ի մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն (163 / 16)Առաքէր զնա յառաջագոյն քան զինքն, զի պատրաստեսցէ առաջի *նորա* աներկիւղ զճանապարհս *նորա* (167 / 8; 167 / 8) Եւ ինքն տակաւ չուեաց զհետ *նորա* ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10) Արդ՝ իբրև եհաս իշխանն առաջապահ *նորա* յաշխարհին Հայոց, լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ *նորա* զօրավարին Պարսից՝ ընկճեալ կայր իբրև զօձ ի ճանապարհին դարանակալ և պահէր առաջի *նորա* զճանապարհն: (167 /11; 167 /12; 167 /13) ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ *նորա:* (167 / 15) Այլ և զայս արասցես ընդ նոսա, զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես միսել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս *նորա* (168 / 12) ելանէր ճոխութեամբ յերեսաց *նորա.* և հանդէս արար զօրուն *նորա* և եհաս ընդդէմ թշնամւոյն: (168 /17; 168 /17) Եւ *նորա* փեսայացուցեալ զԽոսրով՝ առաքէ ընդ նմա զօրս բազումս. (171 / 3) Յետ ամաց չորից մահուան մեծին Խոսրովու …թագաւորէ որդի *նորա* Յազկերտ: (173 / 1) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս *նորա* իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) Նոյնժամայն եղեալ արքային զձեռն ի գլուխ *նորա* գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) Եւ իբրև պատմեցաւ արքայի արութեան *նորա* գործք և կարեվէր խոցոտմունք, նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 / 1) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ *նորա* (175 / 4) ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր ոսկեստրեայն, ապարանջանս բազկացն և պսակ ցանկալի ի գլուխ *նորա.* (175 / 9) Եւ ահեղ յոլովութեամբ դիզանայր թշնամին ի վերայ *նորա.* (176 / 8) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ *նորա* անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Եւ անդ մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ՝ իշխան աշխարհին … գայր առ նա և իւրովի պատէր զվէրս *նորա.* և զմեծ քաջութեան *նորա* զյաղթութիւն խնդութիւն համարեալ: (178 /11; 178 /11) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր *նորա,* զի ի հնազանդութեան կացցէ նմա. (180 / 1) Եւ հայր *նորա* արգելոյր զնա ի խորհրդոյն (181 / 3) Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն *նորա* հասարակաց լինէին շնորհակալ: (183 / 7) Եւ *նորա* առեալ զփրկութեան արեգակն՝ յանդիման իւր կտրեաց և ետ նմա զայրիչն մեղաց ասելով. (184 / 7) Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ *նորա* ելցեն: (185 / 3) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական զօտին ածին ընդ մէջ *նորա …* և զորդիս *նորա* առնէր պատրկունս զտղայականս: (185/9; 185/9) Եւ *նորա* բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5) Եւ ոչ ուստեք եղև նմա այս, այլ փայտն կենաց յայտնի արար զանուն *նորա* ամենայն տիեզերաց (186 / 7) Եւ *նորա* յարուցեալ անկանի առաջի մշտնջենաւոր լուսոյն կալով յաղօթս. (187 / 10) որպէս

ահագին փառք տէրութեանն Պարսից խոնարհեցան, և զամպախրոխտ բարձրութիւնս *նորա* խորք ծածկեցին: (192 / 13) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ *նորա* էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր (192 / 19) Զի իբրև ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ *նորա* և կինճ վայրենի գազանանայ փշրել զեղջիւրս *նորա.* առեալ զլրումն ժամանակի ըստ կանխասաց մարգարէութեանն և խոստմանցն Աբրահամու, եթէ ձեռք Իսմայելի յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն ի դա. և եթէ առաջ *նորա* հուր ծախիչ, և վերջ *նորա* բոց բորբոքեալ: (193/3; 193/4; 193/6; 193/6) որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս *նորա* սրով: (193 / 15) Վասն որոյ ի հոյակապ *նորա* անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին (195 / 1) և յարագուարճ վասն գալստեանն *նորա* լինէր: (195 /5) մանաւանդ յորժամ զփորձ ևս առնոյր խոհական հանճարամտութեան *նորա:* (195 /7) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան *նորա* (197 / 8) ուստի և ընդ ձեռամբ *նորա* փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 / 8) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս …հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած, երկնչել ի նմանէ և գնալ ի ճանապարհս *նորա.* (201 / 12) *Նորա* լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր զտեառնէ (203 / 6) Սակայն *նորա* թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 15) զորոյ չարափառ ոմանք զգալն *նորա* ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7) որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ *նորա* գտանիլ: (214 / 2) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ *նորա* առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) Եւ անդ զսուրբն տեսեալ հեղինակ՝ Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս *նորա* ՝պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 10) Իսկ *նորա* հնազանդեալ հայրապետական հրամանին՝ փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին: (219 / 3) որ ոչ զսէր *նորա* յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ, զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք, այլ մահ խորհեալ ի վերայ *նորա* խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 /5; 222 /7) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, *նորա* յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 /9) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս *նորա* (223 / 12) Եւ զտուն հօր *նորա* աւերեալ քանդէին հրդեհաբոց կիզմամբ: (224 / 7) Ընդ ամենայն երկիր ել համբաւ *նորա,* Եւ ի ծագս աշխարհի ծաւալեցաւ անուն *նորա.* Զի զինարիմաց զօրութիւն *նորա* և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին տիեզերք: (226 /17; 226 /18; 226 /19) Կապեսցին շաւիղք փախստեան *նորա,* Եւ թռչունք երկնից ճախրեսցին ի վերայ *նորա.* (227 / 23; 228 /1) Աղեկէզ տոչորմունք բորբոքեալ ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրասպան մարմին *նորա:* (228 / 7) Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ *նորա,* Եւ մաքրափայլ կեանք վարուց նորին: (228 / 20) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ *նորա* տէրութեանն: (231 / 11) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն

Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ ցուցանելով ի ձեռն *նորա* զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն, զոր ունէր առ նա (232 / 16) և նուաճէր զմիտս *նորա* ի հաշտութիւն և ի սէր անքակտելի: (233 / 4) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց օգնական և թիկունք *նորա* իշխանութեանն լինէր. (233 / 5) Ապա մեծաւ աղաչանօք անկեալ եպիսկոպոսին Իսրայէլի առաջի կաթողիկոսին և զօրավարին Հայոց, մաղթէր, եթէ հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զինդրուածս *նորա.* (236 / 11) զի լցեալ *նորա* փափագն՝ զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (236 / 19) ընկալեալ զնա մեծաւ ուրախութեամբ և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի *նորա,* պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 / 2) և նոքա էին, որք ի զօրութենէ անտի *նորա* ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240 / 12) Ապա ի հրամանէ *նորա* ժամ լինէր աստուածարեալ իրին (242 / 4) «Սուրբ, սուրբ սուրբ տէր զօրութեանց, լի է ամենայն երկիր փառօք *նորա»:* (243 / 8) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք *նորա* (243 / 11) «Ընդ ամենայն երկիր ել բարբառ *նորա,* և մինչև ի ծագս աշխարհի են խօսք *նորա»:* (243 / 14; 243 /14) Տեսանեմք զի յազգէ *նորա* ելեալ Նեբրովթ սկայ (245 / 9) «Եթէ եղև սկիզբն թագաւորութեան *նորա* ի Բաբելովն»: (245 / 13) և ի հրամանէ *նորա* դադարեն զդադարելն (246 /14) որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ *նորա* վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն, փառաւոր առնէին զԱստուած և ասէին. (248 / 8) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան *նորա* օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր *նորա* խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 11) «Յարիցէ Աստուած, և ցրուեսցին ամենայն թշնամիք *նորա.* փախիցեն
ատելիք *նորա* յերեսաց *նորա»:* (255 / 5; 255 / 5; 255 / 5) Եւ նոքա առաւել ևս հաստատէին ի հաւատսն, և լսէին զբան վարդապետութեան *նորա:* (256 / 15) և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ տայր ի ձեռս *նորա:* (257 / 1) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով տայր ի ձեռս *նորա* քանդել զմեհեանսն: (259 / 1) և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած և զաքանչահրաշ *նորա* զօրութիւնն (260 / 1) զի *նորա* է այդ իշխանութիւնդ (261/4) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ և ի ծագս հիւսիսայնոցս քարոզեցաւ աւետարան *նորա* (263 / 12) զի սակս *նորա* լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն *նորա* յաշխարհին Հոնաց (264 / 5) *նորա* է գործդ այդ: (265 / 11) եթէ անուն *նորա* տարածեալ՝ ելից զտիեզերս. (265 / 3) Եւ նոյն շնորհիք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց *նորա:* (265 / 14) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս և զկնի *նորա* Եղիազար (266 /17) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն *նորա* գրէ յազգ ամենայն (270 / 10) *Նորա* հարցեալ զվարդապետն իւր Սողոմոն, որ Մաքենացւոցն էր հայր. (272 / 4) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ *նորա* մինչև ցայսօր: (273 / 3) Եւ *նորա* խնդրեալ եպիսկոպոս երկուս կամ երիս լինել ընդ իւր (275 / 6) Եւ *նորա* ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի

(280 / 12) Եւ *նորա* մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 4) Յայնժամ հաւանեալ *նորա* հանգուցանէ զսուրբսն ի վկայարանի (281 /13) Եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ հաւանեալ *նորա* եբաց զտապանակն (282 / 8) Իսկ *նորա* սաստիկ ձայնեալ ասէ. (287 / 13) և մարտակիցք *նորա* լինին: (289 / 17) այն ութերորդ ամ էր *նորա* իշխանութեանն: (290 / 5) և դարձան *նորա* ընկերքն ի Մաքա: (290 / 9) և յետ *նորա* սպանմանն և ինքն վախճանեցաւ: (292 / 2) Ու *նորա* տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. (294 / 4) զի կին մի մեծատուն խորհրդակից է *նորա* (296 / 2) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս *նորա* սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 3) զի նա եղև առաջնորդ չարի *նորա* և Սպրամայ (297 / 8) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս …զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն Լևոնի, զՄաքսիմոս և զաշակերտս *նորա* (301 / 6) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց *նորա,* պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս *նորա* (306 /18; 306 /19) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք *նորա* (307 / 5) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս *նորա.* (307 / 6) և զչար որոմն *նորա* եբարձ ի մէնջ (310 / 21) և *նորա* խորամանկեալ ասէ. (312 / 2) Եւ *նորա* եկեալ ետ զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից կաթողիկոս. (313 /1) Իսկ *նորա* զկորստեան խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրինել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 15) և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի զոգ մօրն փողոտեն զորդի *նորա* սրով (314 / 4) Ապա գնաց ի տուն իւր, և յղացաւ Եղիսաբեթ կին *նորա* (315 / 1) այս վեցերորդ ամիս է *նորա* (315 / 7) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱԻՈՒՐՄ ՈՐԴԻՈՅՆ ՀԵՐԱԿԼԻ ԵԻ ԹՈՌԻՆ *ՆՈՐԱ* ԳՈՐԾՔ (316 / 14) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի *նորա* Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի և գանձիւք *նորա* շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 5) Անդ ածին զՄանկիկ և զՄիրդազատ եղբարս երկոսին … առաջի *նորա.* (319 / 11) Եւ եդան պատուական *նորա* նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 13) նշանք զարմանալիք լինէին ի ժամ մահու *նորա:* (319 / 20) և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի *նորա:* (321 / 10) Իսկ *նորա* զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին քաղաք, վասն զի կամ էր *նորա* զաշխարհին յայնմանէ ուսուցանել: (321 /12; 321 /13) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ *նորա.* (321 / 16) Եւ *նորա* ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ անդանօր ի նախանձ բրդեցան ամենեքեան: (323 / 1) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ … դիմէ ընդ առաջ *նորա* լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 9) և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ՝ նա եղև գերեզման *նորա:* (325 /18) և զամենայն ստացուածս *նորա* յափշտակեցին: (326 /13) և հասեալ *նորա* ի Նախճաւան քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս *նորա* (329/10; 329/11) Եւ *նորա* կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 16)

Եւ *նորա* իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18) ուր գնացք ոտից *նորա* լինէր, աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14) Եւ առեալ զամրոցն *նորա* և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց, զկտակարանս և զսպաս սրբութեանց և զխաչս՝ բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 16) ըմբռնեալ *նորա* զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 / 9) Եւ յետ մահուան *նորա* սկսաւ նուազել ազգն այն: (338 / 17) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից, և կալով *նորա* անդ ամս բազումս: (340 / 14) զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն տէրն ամենակալ ի ձեռն *նորա* նորոգեաց (341 / 11) և ոչ բժշկեցաւ մինչև ի մահ *նորա:* (346 / 3) զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց *նորայն* երիվարն գլորեցոյց զնա (186 / 17) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց, որ ի *նորայն* կողմանն՝ ի Կարնոյ քաղաք, և ասէ. (268 / 3) Այս է երկիր *նոցա* Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … (5 / 8) Ապա կարգեաց *նոցա* առաջնորդ և վերակացուս (8 / 10) Ժողովէ և Արտաշէս զզօրս իւր ընդդէմ *նոցա*: (13 / 7) Զի էր նա *նոցա* քեռորդի (15 / 10) այլ և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ *նոցա* (17 / 2) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ *նոցա* այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռովմ քաղաքէ (20 / 2) Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս, յայտնեաց *նոցա* զախտն չար, որ տանջէրն զնա: (21 / 3) Իմաստունք *նոցա* յիմարեցան, քաջքն *նոցա* վատեցան, սպառնալիքն *նոցա* դադարեցին, նահատակք *նոցա* ղօղեցան, բազմութիւն *նոցա* սակաւացան: (22 /7; 22 /7; 22 /7; 22 /8; 22 /8) Նոքին իսկ դևքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային *նոցա* մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս *նոցա* զգրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) և զորդիս *նոցա* առաջի *նոցա* սատակեսցեն, և զտունս *նոցա* աւար հարկանիցեն, և զկանայս *նոցա* առաջի *նոցա* խայտառակեսցեն, և լցցին տունք *նոցա* աղաղակաւ և գուժիւ: (44/8; 44 /8; 44 /8; 44 /9; 44 /9; 44 /9) Յարուցից ի վերայ *նոցա …* և կորուսից զանուանս *նոցա* յերկրէ և զզարմ և զզաւակ: (44 /12; 44 /12) և որդիք *նոցա* յաջորդեսցեն զթագաւորութիւնս նոցուն. (44 / 14) և զկանայս *նոցա* խայտառակէին, և ոչ խնայէին ի մանկունս *նոցա,* և ոչ ողորմէին որբոց *նոցա:* (45 /7; 45 /7; 45 /7) զի զչար մանկունս *նոցա* զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 12) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ *նոցա* յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին: (51 / 10) և *նոցա* զհետ ելեալ մանկանն՝ կամէին ունել զնա ևս: (52 / 7) և *նոցա* ձեռն եդեալ ի վերայ՝ առժամայն բժշկէին: (57 / 13) Եւ *նոցա* զօրացեալ ի շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին (59 / 9) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ *ՆՈՅԱ* ՁՕԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 / 3) առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն *նոցա* զինքեան փափագելին: (69 / 1) Եւ *նոցա* միաբան օրհնեալ զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 / 14) Այս ձևով գային հասանէին ի

սեպհական գիւղն Դիւտական և անդ հանգուցանէին՝ կատարելով գլխաւոր *նոցա* մեծապէս. (85 / 13) որ յանուն *նոցա* կատարի: (86 / 18) Եւ որք կատարեն գլխաւոր սրբոցն, մեծարեալ պատարագօք աղաչեն զհոգիս *նոցա* (88 / 10) և վաղվաղակի ընդունի Աստուած զխնդիրս *նոցա* (88 / 12) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և ի հառաչանս նայելով յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա *նոցա:* (89 / 6) և մեղաց թողութիւն հաւատասցուք առնուլ յուսով ննջեցելոցն, որք կենդանիքս *նոցա* խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 / 8) եթէ այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ *նոցա* կարգ (92 / 13) Ազատ արանց, որչափ իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. մի՛ եպիսկոպոսն իշխեսցէ հանել առանց *նոցա* և առնել: (94 / 2) զայրագնեալ *նոցա* փոյթ յանձին կալեալ սպանանել զնոսա: (96 / 8) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն …ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի և տապան տախտակամած արարեալ՝ ամփոփէր զնշխարս *նոցա* ի տապանի անդ և ամ յամէ ուխտաւորեալ կատարէին գլխաւորակս *նոցա:* (97 /2; 97 /3) Զոր լսելով, *նոցա* մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ, բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 / 9) Եւ կատարեալ *նոցա* զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98 / 14) Եւ անդէն արս երիս ընտրեալ և բովանդակեալ գումարէր ի ձեռս *նոցա* զմետասան զօրացն բազմութիւնս (99 / 12) *Նոցա* անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման սրոյ առհասարակ: (100 /6) զի թարգման կայր ի միջի *նոցա,* որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ *նոցա* ի տեառնէ: (102 / 8) Բազմահոյլ գերութեամբ և մեծամեծ աւարօքն անցեալ զԿուրական գետովն ի յարևելից կուսէ բանակէին յայն կոյս յանդիման *նոցա:* (103 / 12) Յայնժամ չուեալ *նոցա* ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) Ապա ի հրամանէ անողորմ թագաւորին գունդս գունդս հատանէին, և զկնի լինէին *նոցա* զօրքն Հոնաց: (105 / 12) Եւ հասեալ *նոցա* ի գլուխ լերինն ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն և ի հնազանդութիւն թագաւորին: (105 / 13) Այսպէս կատարեալ *նոցա* զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան գնդիւն: (105 / 17) Եւ ել գնաց անհամար զօրօքն ի դիմի հարկանել *նոցա:* (108 / 2) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել *նոցա* ի մեծի վտանգին: (113 / 10) Հզօրապէս մարտնչէին, այրէին զամուրս արգելանոցաց *նոցա* (115 / 15) գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս *նոցա.* և միաբանեալ կցորդ լինէին նահատակութեան *նոցա:* (116 /3; 116 /4) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ *նոցա* հաւատոյն (123 / 12) ի հրեշտակաց փառաւորեցաւ, զի մեք լիցուք *նոցա* երգակից. (124 /12) որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն *նոցա* (126 / 10) Ապա եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա իբրև զհեթանոսս, և առցին ամուրք *նոցա,* և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132 / 7) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի *նոցա* (132 / 12) որ եդ զանձն իւր ի վերայ *նոցա* (132 / 15) Ապա եկեալ հասին զհետ *նոցա* զօրն Պարսից

(133 / 4) Եւ էր զօրագլուխ *նոցա* Շահապղակն: (133 / 5) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի *նոցա ...* եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 6) Արդ՝ ահա դարձուցից զերեսանակս *նոցա* ընդդէմ արևելից (134 / 9) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի *նոցա.* (134 / 14) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն *նոցա* զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ … խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 17) և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ *նոցա:* (135 / 12) դողումն կալաւ զնոսա առաջի *նոցա.*(136 / 2) որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ *նոցա:* (136 /2; 136 /3) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ *նոցա* և անխնայ կոտորեցին յանցս և ի փողոցս քաղաքին. և ոչ խնայէր ակն *նոցա* ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ յանպիտանս և յանօգուտս. և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս, և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք *նոցա* ի խանդաղատանս տղայոց, որք զկոտորեալ մարբքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց *նոցա* իբրև զկաթն: (136 /4; 136 /5; 136/7; 136 /8) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի *նոցա* այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (137 / 1) Հասեալ ի վերայ *նոցա* թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. (138 / 4) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն *նոցա* (138 / 8) Եւ եղև իբրև լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել զվատել *նոցա,* առաւել հպարտացան յանձինս իւրեանց (139 / 16) Եւ բերեալ զայն եդին ի վերայ պարսպին յանդիման *նոցա* և աղաղակէին առ զօրսն և ասէին. (140 / 3) Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման *նոցա* զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5) որ են ընդ թագաւորութեամբ *նոցա* (140 / 11) որ հասանէր ընդդէմ *նոցա:* (142 /1) Իսկ զթիւ *նոցա,* որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 13) Եւ բանակեալ *նոցա* առ գետովն Երասխայ՝ առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 / 15) մի՛ երկիցես յերեսաց *նոցա,* այլ մարտի՛ր և յաղթեա՛ (144 / 16) Եւ ելանէր ձայն գոչելոյ օրհնութեան *նոցա* յերկինս (147 / 10) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ բանի *նոցա* ցնորք (148 / 17) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել *նոցա* կեանս. (148 / 20) Երկայնէր զխօսս իւր՝ համեմատեալ ընդ ճառս իմաստնոց և ընդ առակս *նոցա.* (150 / 6) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց *նոցա,* տագնապէր զնոսա: (152 / 1) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ *նոցա* (152 / 2) Լուծան յօդք անդամոց *նոցա,* թուլացան բազուկք *նոցա,* մատնեցան ի պարտութիւն (152 / 6; 152 / 6) Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման *նոցա* ըստ նմանութեան բազմամբոխ հոտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13) Եւ զհետ *նոցա* հնձողք անողորմք, որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. (152 / 14) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և նոքա, եթէ յագեցան սուրբք *նոցա:* (153 / 1) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս *նոցա* փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել *նոցա* զնա: (153 /4; 153 /4) Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա, ողջոյն վարեցին զմորթս *նոցա* յանդամոց *նոցա.* (153 /5; 153 /7) Եւ պատուիրէր *նոցա* զայս ինչ. ասէ, թէ ելցեն մեծամեծք,

առաջնորդք *նոցա* աշխարհին ընդ առաջ որդւոյ իմոյ և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն (153 /16; 153 /17) թողացուցէք և դուք *նոցա* կեալ և ծառայել ինձ. (154 / 1) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս *նոցա* սակաւ ինչ արծաթով: (155 / 4) հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի *նոցա:* (157 / 1) այլ գործեցին մեղք մեր առաջի *նոցա* զդժուարինսն ի դիւրինս և առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց *նոցա* ի վերայ գլխոց լերանց: (157 /6; 157 /7) Եւ ահա եմք ի տարակուսանս, և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց *նոցա:* (158 / 1) Եւ արդ՝ եթէ արասցուք ըստ կամաց *նոցա* և եթէ ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս *նոցա* յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց.(158 /1; 158 /2) ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ *նոցա.* (158 / 13) զի կարասցուք ցածուցանել զերեսս *նոցա* պատարագօք»: (158 / 15) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր ի պատիւ ընծայից *նոցա* պարգևաց: (159 / 1) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց … ըստ առաւելութեան և ըստ խոնարհութեան *նոցա* (159 / 4) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից *նոցա,* և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159 / 5) զի հաւատարմագոյն լիցի յաչս *նոցա* երթն իմ ձեօք հանդերձ ի հնազանդութիւն *նոցա»:* (159 / 8; 159 / 9) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել *նոցա* ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 / 17) Եւ ի հասանել *նոցա* ի դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. անդ տեսաք զբազմոցս *նոցա* ՝ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 /1; 160 /2) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի *նոցա,* և՛ ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: (160 /10) Ապա հրամայեցաւ *նոցա* նստել՝ յուտել ընդ ինքեանս. (162 / 6) Եւ գոհացեալ զԱսուծոյ՝ օրհնեցին և բեկին կերան և հաճեցին զմիտս *նոցա:* (162 / 10) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս *նոցա* ՝ի չուել *նոցա* և ի նստել: (162 /13; 162 /13) Եւ իբրև հաստատեցան սիրտք *նոցա* ի նա, ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զխնդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 /14) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս *նոցա* ի խնդիրս իւր: (163 / 6) Եւ ելեալ ի բանակս *նոցա* ՝քննէին և յուզէին ի խորանս և ի վրանս *նոցա.* և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն *նոցա* քարշէին, ածէին արտաքս, և ոչ ոք իշխէր հարկանել ընդդէմ *նոցա:* (163/11; 163/11; 163 /12; 163 /13) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն մինչև յօրն, յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց *նոցա* ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք *նոցա* զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին (164 / 6) եղկելի են աչք *նոցա,* որք տեսին զվիհն զայն մեծ: (164 / 9) Եւ միշտ քաղցեալ կային աչք *նոցա* յագահել և հանել զընկերին: (164 / 18) հալէին մարմինք *նոցա* և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 19) Եւ գթացեալ ետ *նոցա* զխնդրուածս *նոցա,* առաքեաց լիութիւն յանձինս *նոցա.* (166 /8; 166 /8; 166 /8) Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան *նոցա* Չորպան Թարխան կոչեցեալ՝ այր ժպիրհ և արիւնարբու:

(167 / 6) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեաք դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 6) Եւ մի՛ ընտրեսցես վասն նոցա տեղի պատերազմի. (168 / 7) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ քան զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168/18; 168 /19) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի փախուստ դառնային առաջի նոցա: (168 / 20) Եւ յարուցեալք աստի անտի գոչէին ի վերայ նոցա. (168 / 20) Եւ պարծանք նոցա յետս ընդդէմ դառնային, զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 2) անշքեղացուցանէին զտեսիլ նոցա իբրև զիշուց կահակրաց: (169 / 9) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն ևս հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 13) և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 6) Եւ յայնկոյս Մեռեալն ջրոյ բանակեցան ընդդէմ նոցա: (174 / 5) երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 10) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 /5; 176 /5) Յետ այսորին ճակատ առ ճակատ պատերազմ խմբեալ. և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. և վերնառաք հրամանն երթայր կործանէր զթագաւորութիւն նոցա: (176 /14; 176 /16) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 10) քանզի բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 9) յանդիման ունէին առաջի նոցա զսրբասնելն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235 /2) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա յուղղափառ հաւատս պատուիրանին պահպանութեան: (235 / 12) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237/1) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան, ի մուտս քառասներորդացն: (239 / 18) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏՍ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻԻ, ԵԻ ՆՈՅԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ՁԵՌՆ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՑՆ ԼՍԵԼ (240 / 15) քանզի կրակաց և ջրոց զոհէին և ճանապարհաց աստուածոց ոմանց, երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241/14) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. «Որդեակք, դարձարու՛ք առ տէր և ծառերու՛ք զտէր Աստուած, զի ողորմեսցի և կեցուսցէ զձեզ. զի նա ինքն է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 /11; 242 /12) և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 2) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 / 11) Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 /12; 247 /13) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. «Արծաթ նոցա և ոսկի միթ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան

տեառն (247 /15; 247 /15) զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 17) հիւանդաց առողջութիւն պարգևէր, չքաւորաց՝ հարստութիւն, յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի տոթախառն ջերմութեանցն անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 /8) և ապա քարոզէին նոցա փաստապատիր բանիւք (253/13) Եւ յառաջն յաղագս ահ արկանելոյ նոցա որպէս ասէինն. նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (253/17) Եւ այնուամենայնիւ գայթակղեցուցանէին և կործանէին զաշխարհին նոցա (254 / 4) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 7) Եթէ Աստուծոյ և նոցա հաճոյ թուեսցի, կատարեսցէ Աստուած զբանդ զայդ: (261 / 11) և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 7) Յայնժամ ոչ կամեցան տալ նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն: (265 / 18) յանձն առնոյր զերթալն ի Հռնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել զնորընծայ հօտն Քրիստոսի, ունել և հաստատուն զուխտ և զպայման դաշնաւորութեան նոցա: (266 / 10) զի գործք նոցա ստութեամբ են: (268 / 1) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա՝ չընդունելով զՅոհաննու ձեռնադրեալսն»: (268 / 9) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 / 6) Զայս և որ նման է սոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12) և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն (270 / 12) Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 2) Անդանօր ապա մերոյս բերաւ բան ի բերան յետ զկարգ նոցա դնելոյն: (273 / 14) Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս, և նոցա անկ է եպիսկոպոսապետութիւն: (274/12) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10) և ի սպառել նոցա՝ետ զսուրբսն ցՄխիթար և ասէ. (281 / 3) զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. (281 / 10)Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 8) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց: (288 / 12) Եւ նոցա մեծախումբ արարեալ ժողով դիմեցին յանջրդի դիւական յանապատն և մեծագոյն պատուով զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 / 13) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ (289 / 12) Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն (289 / 14) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ՝ զգուշացուցանել նոցա պահել զպատուիրանս իմ (306/ 7) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 9) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) զի նոցա է հասն (307 / 17) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 18) և յայնմհետէ ետ զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս, և նոցա միայն հարկէր: (312 / 6) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս տալն եղև: (312 / 15) և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅոբնաղիտս (316 / 2) Ապա հարկաւորեցան

առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա զՔրիստոսի ծնունդն յայնմ աւուր: (316 / 9; 316 / 9) և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց և զսինլիքորս նոցա սրահար սատակեաց: (318 / 8) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան (318 /9) Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 7) իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի նաւսն դառնալ երկիրն Ասիական. (323 /15) զոր տեսեալ նոցա, անհետեցին ի գիշերի (329 / 13) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 / 8) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի ջրոցն յուզելոյ, նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն գոյր: (332 /12) Ապա կոչէ ամիր մոմնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն և նմա հրամայեաց յուզել զնշխարս նոցա. (332 / 14) Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. այլ նոցա զնզովս Հայոց պատճառեալ: (335 /1; 335 /1) ոչ ուստեք լեալ կարողութիւն ընդդիմակայել նոցա (338/4) որոց իմացեալ զդաւաճանութիւնն՝ անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 9) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան (339 / 1) Բայց ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց, և կտակարանք և սպասք և տեղիք կալոյ նոցա անյայտք մեզ. (342 / 3) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին (343 / 5) Այսպէս եղև նոցայն տիրել Աղուանից: (172 / 8) որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 13) որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ (53 / 9) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15) և ի նոցանէ խնդրեսցուք մեզ առաջնորդս. (97 / 18) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ, ընկալեալ ի նոցանէ լինէին: (98 / 7) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին (100 / 17) Եւ ուսեալ ի նոցանէ զփրկութեանն ճանապարհ՝ հաւատաց յԱստուած կենդանի. (102 / 14) և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց:(115/6) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ (116 / 8) որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 / 11) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ (150 / 10) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 18) և փոխեալ ի նոցանէ զօժիտսն ի բազուկս իւրեանց, տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն (160 / 16) յափշտակէին ի նոցանէ և պատուհասակոծ ևս առնէին վասն ընչիցն: (164 / 17) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերբ ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169/1) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ՝ գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ:(176/19) այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ ձիս, և՛ ջորիս, և՛ կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 13) Իսկ նա ոչ ինչ կասկածէր ի նոցանէ (178 / 18) զի զհայրն իւր ի նոցանէ ևս թափեսցէ:(181 /2) այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան

խորհուրդ որպէս Զուանշիրի տայր (195 / 8) զի ի *նոցանէ* էր ծածկեալ խորհուրդն: (218 / 3) առնոյր և հրաման ի *նոցանէ* գործել զամենայն համարձակապէս: (219 / 11) հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի *նոցանէ* (250 / 7) Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի *նոցանէ* (257 / 7) խնդրէին հրաժեշտ ի *նոցանէ* տալ զեպիսկոպոսն: (265 / 18) Մի՛ գիրս, մի՛ պատկերս, մի՛ նշխարս ի *նոցանէ* ընդունել: (268 / 1) Եւ ոչ ոք ի *նոցանէ* եղև խնդրող ուղղափառ հաւատոյն, բաց ի յԵնոսայ երանելւոյն, որ գնաց ի *նոցանէ* և եկն առ Մովսէս կաթողիկոս (268 /5; 268 /6) Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարուքք դուք միում ի *նոցանէ* կամ ամենեցուն, որ մտահաւատ լինիմք. (273 / 2) զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի *նոցանէ* և ոչ մի: (329 / 7) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի *նոցանէն* այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի *նոցանէն* առաջի բազում արքայական բանակին: (54/13) որով զարգանական լափէին և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի *նոցանէն* զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. ահաբեկեալք ի *նոցանէն* ի տերևոյ նեթ խարշափելոյ սրտաթափք: (164 / 11) Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի *նոցանէն* զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172 / 8) Եւ յորժամ ելանէին ասպատակք ի *նոցանէն,* ելանէր և սպարապետն Աղուանից և զյաջողութիւն ցուցանէր արիաբար: (174/6) և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի *նոցանէն:* (180 /16) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի *նոցանէն.* (328 / 12) Մինչ դեռ *նորա* յայսմ խռովութեան էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 9) բայց արդ՝ որպէս *նորա* զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 / 11) և *նորա* ասեն. (57 / 10) և *նորա* աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 / 9) Պատմեցին *նորա,* զոր ի Յոբայ ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 / 2) և *նորա* խոստովանեսցին, եթէ այդպէս իցէ (92 / 12) մատուցանէին և *նորա* պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից (103 / 15) իբրև տեսին զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց, գային ժողովէին և *նորա* և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 3) Իսկ *նորա* իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին, (116 / 12) Եւ *նորա* եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16) այլ *նորա* ոչ ինչ վատեալք և յոչ մի ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 / 20) որ ձաղեցանն *նորա* ի նոցանէ: (140 / 11) Եւ *նորա* լռեցին, քանզի պատկառէին պատմել նմա: (147 / 19) Եւ *նորա* ասեն. (148 / 1) ապա յամբաստանութենէ բազմաց բարձան և *նորա* սրով: (148 / 20) դարձան և *նորա* ընդդէմ նորա: (151 / 19) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և *նորա,* եթէ յագեցան սուրբք նոցա: (152/17) զի միաբանեսցին և *նորա* ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի

թագաւորին ձերոյ». (155 / 6) Մինչ դեռ *նորա* զայս խօսէին, յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1) Եւ այնպէս սատակէին և *նորա* ընդ չքաւորսն: (164 / 17) Դիմեցին *նորա* ի կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 / 5) զի և *նորա* հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 / 18) Այլ *նորա* հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 1) Ապա՝ եկեալ հասեալ *նորա* ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս (234 / 16) Եւ *նորա* եկեալ ի նախնականն հասանէին եպիսկոպոսանոցն, որում Տաղձանսն անուանէին: (235 / 6) Եւ *նորա* ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 / 12) և *նորա* էին, որք ի զօրութենէ անտի նորա ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240 /12) Եւ *նորա* առաւել ևս հաստատէին ի հաւատսն (256 / 14) Եւ *նորա* ի գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն զօրութիւն: (260 / 14) եկին հասին *նորա* յաշխարհս Աղուանից և Հայոց (264 / 4) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. պատշաճեցան և *նորա* Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 8) *Նորա* ոչ անսացին հրամանին (268 / 14) *նորա* զոր վասն Հռոմայականին էր, թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268 / 16) Այսպէս զետեղեցին զինն դասս. և տէրունիք ի Սիւնիս «հոգևոր տէր» գրէին, և *նորա* «ի ծառայէ»: (275 / 17) սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և *նորա* «զհոգևորն». (276 / 1) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց *նորա* տան՝ անարատից և ճշմարիտ սուրբ քահանայից (309 /5) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ *նորօք* (52 / 6) Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն, մեծարեալ պատարագօք աղաչեն զհոգիս նոցա և *նորօք* հայցեն զողորմութիւն յառատատուրն Աստուծոյ (88 / 10) Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և *նորօք* ստեղծ զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16) *նորօք* հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 13) և ոչ անցանէր մօտ առ *նորօք* (131 / 1) և *նորօք* վանել զթագաւորն Պարսից՝ զհպարտն Խոսրով: (141 / 4) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի և պահեսցին *նորօք* յամենայն բռնութենէ զօրաց քոց: (162 / 19) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի *նորօք* յողջոյն տիեզերականին: (194 / 8) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից, և *նորօք* հանդերձ պատմեաց հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի: (203 / 5) և *նորօք* հանդերձ ելեալ ի լեառնն (239 / 8) ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ *ՆՈՔՕՔ* ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ՈՐՈՒՄ ՈՉ ՀԱՒԱՆԵԱԼ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (271 / 8)

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐ - 1

զոր և *Նաբուգոդոնոսոր* յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 13)

ՆԱԴԱԲ - 1

մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նաղաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս (278 / 14)

ՆԱԹԱՆ - 1

և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս ևս երէց Գեդևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8)

ՆԱԽ - 23

Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ (45 / 1) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 /10; 83 /11) Եւ նախ անդ եդեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին (97 / 4) Եւ նախ ողոքանօք և ապա տրտմութեամբ խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. (104 / 1) նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. (151 /15) անկեալ աղօթէր նախ ի վանս մի. (187 / 14) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի՝ դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով, մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 /17) նախ զգաստ լինէր, թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ ոտս առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18) Եւ նախ ժամանէ ի տուն տեառն (194/8) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղճապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք (212 / 15) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. (231 /11) Արդ՝ հաւանեցարուք այսմ բանի. որոտընդոստ չոփայիցդ շիրիմք Դարքունանդ կոչեցեալ. նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) և պատկերամարտութիւն նախ ի Հոռոմս երևեցաւ (267 / 7) զուրացող ժողովն Քաղկեդոնի նախ եբարձ նզովիւք (269 / 3) Ազդէ նախ յԱղուանս, տայ զգիտութիւն և գրէ այսպէս ի թղթին. (270 / 10) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱԻՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶԾԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ (287 / 4) նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց (294 /9) որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ (300 / 16) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ (304 /9) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. (307 /6) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 /17)

ՆԱԽԱԳԱՀ - 5

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. (41 / 2) Ի սոցա ծննդոց կարգեցաւ Առան նախագահ Աղուանից. (41 / 11) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՅԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ

ՏԱՆՍ (170 /15) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ *նախագահ* իշխանութեանն հայրենական գահուն: (231 / 10) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն *նախագահ* եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 13)

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ - 2

Աստ սկիզբն առնու *նախագահութեան* Աղուանից. (8 / 3) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ *նախագահութենէն* ցայսր գործք: (12 / 11)

ՆԱԽԱԳՈՒՇԱԿ - 1

սակս *նախագուշակ* հրամանին …ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13)

ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԻՒՆ - 1

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ *ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ* ՋՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱԻ ԵՒ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 5)

ՆԱԽԱԴՈՒՌՆ - 1

տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին *ի նախադրան* ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ(200 / 2)

ՆԱԽԱԽՆԱՄԵԼ - 1

Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, փառօք և զօրութեամբ՝ *նախախնամելով* զընդհանուր եղեալսս: (124 / 2)

ՆԱԽԱԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ այս լինէր *նախախնամութեամբ* մեծին Աստուծոյ յօրինակ նախամարգարէին Մովսեսի (32 / 5) Եւ դարձեալ *նախախնամութեամբ* մեծին Աստուծոյ ազդեալ ի միտս թագաւորին՝ հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48/9) զի աստուածային *նախախնամութեամբ* ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 13)

ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողազոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ *նախակրթութիւնն:* (209 / 6)

ՆԱԽԱՀԱՅՐ - 4

ո՞չ գիտէք եթէ *նախահայրն* մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) Դիմեալ որպէս զալիս ծովու՝ *նախահաս* յԱստեղն լինէին բլուր: (100/5) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի և *նախահարց* իմոց (189/11) Քանզի և զարբանեկէն ձերոյ

ասացի ի կերտողէն հրաժարեալ, բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել զուշակեցաւ և կամաց շարժութիւն ի կատարեալ խոստովանութիւն երանելի *նախահարցն:* (277 / 6)

ՆԱԽԱՁԵՌՆ - 1

և որդիքն Հագարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ *նախաձեռն* լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 11)

ՆԱԽԱՄԱՐԳԱՐԷ - 1

Եւ այս լինէր նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ յօրինակ *նախամարգարէին* Մովսեսի (32 / 6)

ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ - 3

զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և *նախամեծար* քան զամենեսեան առնէին. (175/7) որով *արար նախամեծար* քան զամենայն իշխանսն (198/16) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից *նախամեծար* պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 3)

ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ

ՆԱԽԱՆՁ - 9

Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, *նախանձ* երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) և նախանձեալ զբարի *նախանձ* առաքելական ուղղութեանն. (37 /4) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ *ի նախանձ* մեծ բրդեցան. (184/10) անդանօր անըմբերելի *նախանձ* ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 4) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ *նախանձ* բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 11) Եւ նորա ընթերցեալ յականջս ժողովրդեան իւրոյ՝ անդանօր *ի նախանձ* բրդեցան ամենեքեան: (323 / 2) Այսպէս՝ *առ նախանձու* հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն ի վանորայիցն. (286 / 7) թէ միայն ձեռնտու լինիցին ինձ *ի* մեծ *նախանձուէս* (141 / 8) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր *նախանձուն* այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14)

ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿ - 1

Որ և *նախանձաբեկ եղեալ* առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 7)

ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ՆԱԽԱՆՁԱԲԵԿ

ՆԱԽԱՆՁԱԽՆԴԻՐ - 1

Յայնժամ կարգէր, յօրինէր *նախանձախնդիր* մեծ կայսրն Հերակլիոս, եթէ զինչ ինչ արժան իցէ գործել: (139 / 7)

ՆԱԽԱՆՁ ԲԵՐԵՄ - Տե՛ս ՆԱԽԱՆՁ

ՆԱԽԱՆՁԵԱԼ - 1

և *նախանձեալ* զբարի նախանձ առաքելական ուղղութեանն. (37 / 4)

ՆԱԽԱՇԱԻԻՂ - 1

Բայց զի ի սկզբանցն հոլովեալ *նախաշաւիղ* առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342 / 1)

ՆԱԽԱՇԻՆՈՂ - 1

Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ *նախաշինող* (285 / 11)

ՆԱԽԱՊԱՏԻԻ - 2

վասն որոյ *նախապատիւ* ես քան զամենեսեան, եռամասնեայ զօրավարութեամբ փառաւորեալդ. (104 / 3) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու *նախապատիւս* արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 11)

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ - 1

իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին *նախապատուութիւն* ոչ կարացաք գիտել՝ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 / 1)

ՆԱԽԱՊԱՐԳԵԻ - 1

և իմաստութիւն յաւելեալ ի նմա՝ խելամուտ նմա առնելով, զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. զմեծաց *նախապարգև* աւետեացն քարոզութիւն (202 / 6)

ՆԱԽԱՍԱՑԵԱԼ - 1

Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի *նախասացեալ* վայրն՝ ի հինն եկեղեցի: (215 / 5)

ՆԱԽԱՍՏԵՂԾ - 1

Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս *նախաստեղծին* ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 7)

ՆԱԽԱՎԱՂ - 1

զոր ի *նախավաղն* ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 16)

ՆԱԽԱՎԻՃԱԿԵԱԼ - 1

Եւ վասն զի յիւր նահանգին էր *նախավիճակեալ* վայրն (207 / 10)

ՆԱԽԱՎԿԱՅ - 2

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս (120 / 10) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն և ընդ *նախավկայսն* (26 / 6)

ՆԱԽԱՏԱՆՔ - 3

զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ *նախատանացն* այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 / 11) զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի *նախատանացն:* (140 / 17) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն,

տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 18)

ՆԱԽԱՏԵԼ - 1

Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4)

ՆԱԽԱՏԻՆՔ - 2

և ի նախատինս դսրովանաց արկանէր: (257 / 19) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ (131 / 9)

ՆԱԽԱՐԱՐ - 49

«Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա (57 / 4) խոսրով ոմն՝ Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. (118 / 9) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար մի, որ էր դայեակ անդրանկանն Խոսրովու (145 / 18) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 /4) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 8) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 11) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 5) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց Անդրէ անուն … առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 5) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց (159 / 2) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ նորին օգնութեամբ և այլոց նախարարաց, որոց զորոմն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց, որում յաղթողն եղև. (294 / 7) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (304 / 5) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՝ ցուցանել զնախնական գիր (107/3) Յիշեցուցանէր և զմահ նախարարացն և զչարչարանս կապելոցն (16 / 11) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 9) և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 9) անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 19) Եւ բազումք ի նախարարացն Աղուանից և ի շինականաց … գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 1) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (162/1)

Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան.(184/9) ԽՆԱՄԱԻՈՐԻԼՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱԶԳԱՇԱՂԱԽ ԵՒ ԱՆԻԾԱՆԻԼՆ (212 / 13) զի կուտեալ զինեալ խուռն կաճառացն, և մեծամեծ նախարարացն ժողովեալ և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ՝ ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 14) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 / 15) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 5) զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 3) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն … և երկու պատանիք, որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 1) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 16) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առաքեալ կործանեաց (42 / 17) Քանզի զիւրոյ աշխարհին նախարարս … յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 11) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու և ասէ. (237 /14) ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ ԻԼՈՒԹՈՒԵՐՈՒ ԸՆԴ ՆԱԽԱՐԱՐՍ ԻՒՐ ԶԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ԱՌ ՆՈՍԱ ՄՆԱՍՑԷ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԱՆԴ ԶԱԹՈՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (259 / 10) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ տէրութեանն ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին (45 /3) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ ՝ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 /10) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ փափագանօք կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 / 8) Եւ ի հասանել նոցա ի դուռն նորա էին մեծամեծք և նախարարք առաջի նորա. (160 / 1) յայնժամ տեարք տոհմից … նախարարք և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ ժողովեալք առ մեծ արքեպիսկոպոսն Եղիազար՝ խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 /24) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից … միաբանեալ առնուն զՎաչագան … և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 1) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 3) խորհեցան իշխանքն և նախարարքն (238 / 4) այլ ինքնին մեծ թագաւորն

մեծամեծօք *նախարարօք* և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց (19 / 4) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և … պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն *նախարարօքդ,* որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 /11) ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն մեծամեծ *նախարարօքն* հեռագոյն ի գեղջէն (67 / 7) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն *նախարարօքն* իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 12) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն *նախարարօքն* հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին (194 /13) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն *նախարարօքն:* (212 / 4) Յայն ամ խորհուրդ ի միտ առեալ բարեպաշտ իշխանին Աղուանից …ամենայն եպիսկոպոսօք և *նախարարօքն* հանդերձ՝ փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն: (234 / 6) Որոց առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն *նախարարօքն* հանդերձ: (235 / 4)

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ - 2

Եւ *նախարարութիւն* Առաւեղեան տոհմին յազգէ Սաթինկայ է կարգեալ (13 / 14) Եւ Միրհեանն … հաստատեցաւ *ի նախարարութիւն.* (339 / 1)

ՆԱԽԱՐՇԱՒ - 1

առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր *նախարշաւ* յՈւտիականն գաւառ. (178 / 13)

ՆԱԽԱՓԱԽՈՒՍ - 1

բայց ոչ զգացին վասն *նախապահպանուտ* լինելոյն հասանել, այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց քինախնդիր: (224 / 5)

ՆԱԽԱՓԱԽՈՒՍ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ՆԱԽԱՓԱԽՈՒՍ

ՆԱԽԵՂԵԱԼ - 1

Մի ոմն ի *նախեղելոցն* վարդապետաց … ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 7)

ՆԱԽԵՐԳԱՆ - 1

ՆԱԽԵՐԳԱՆ ՍԱԿՍ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (3 / 4)

ՆԱԽԸՆԹԱՑ - 1

Անդ ակն ի վեր եդեալ արին Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք *նախընթաց* լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 4)

ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ, ՆԱԽՃԱՒԱՆ - 3

ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵՒ ԳԱԼ ՋՍԵՒԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵՒ ՋՋՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵՒ ՋՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ *Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ* ԱՅՐԵԼ (317 / 16) և տարեալ ի *Նախիջեվան* քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց (318 / 7) և հասեալ նորա ի *Նախճաւան* քաղաք՝ անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10)

ՆԱԽԿԻՆ - 3

Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել (51 / 17) զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ յաւելուած փառաց. (196 / 14) կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհին Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն, ձեռնադրեալ ի սրբոյն Յակոբայ՝ եղբօր տեառն, քարոզեալ անդ և եկեղեցիս շինեալ նախկին քան ի Հայս: (274 / 18)

ՆԱԽՃԱԻԱՆ - Տե՛ս ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ

ՆԱԽՆԱԳԱՆ - 2

Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս ըստ սովորական իւրոյ նախնական տէրութեանն: (232 /1) Եւ նոքա եկեալ ի նախնականն հասանէին եպիսկոպոսանոցն (235 / 6)

ՆԱԽՆԻ,ԻՔ - 10

որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) «Ե՛րթ, ասաւ թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ, եթէ ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 13) այլ ըստ նախնեացն ձեր հարազատ եղբայրութեան գութ բռնաձգեալ էած զմեզ յայս. (277 / 7) որ և մեր նախնեացն աւանդեցաւ (316 /10) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 / 12) և նախնի է սոցա քաջն Վարդան ի Միհրական տոհմէն (304 / 11) զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք (251 / 13) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան … Պատրիկ ի Քարոյեան՝ յարքայիցն զարմից, որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի և սորա նախնիք՝ քաջն Վաչագան և Վաչէ (304 /15) Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՝ ի նախնւոյն իւրմէ (107 / 10)

ՆԱԽՔԱՆ - 2

Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3)

ՆԱԽ ՔԱՆ - 1

որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11)

ՆԱՀԱՆԳ - 6

որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. (236 /15) որ է ի նահանգին Արցախայ (67 /1) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից (107 / 18) յիւր նահանգին էր նախավիճակեալ վայրն, ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ (207 / 9) Որոյ պարառաբար յարուցեալ

յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ ի վիճակ Գիսաւան նահանգին: (220 / 5) և արձակէր գունդս և կարգէր կողմնակալս Աղուանից նահանգիս: (180 / 2)

ՆԱՀԱՆՋ - 2

Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի (128 / 7) ՅԱՌԱՋԻՆ ԺԸ Է ՆԱՀԱՆՋԷՆ. ՍԿԻՋԲՆ ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ (128 / 11)

ՆԱՀԱՊԵՏ - 5

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … և՛ ազատ մարդիկ, և՛ նահապետք Արցախայ, Բակուր՝ Կաղանկատուաց նահապետ և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 /5) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ … Փիրոգ նահապետ և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 15) Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ հոգին արծարծեալ. (176 / 23) Անդ ակն ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան … գործակից իւր կալեալ զմեծ նահապետն Գէորգիոս (330 / 14) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ … և՛ ազատ մարդիկ, և՛ նահապետք Արցախայ, Բակուր՝ Կաղանկատուաց նահապետ և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 5)

ՆԱՀԱՏԱԿ - 8

Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. (32 /13) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս (120 / 10) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի և երանելի նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց (33 /12) օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. (61 / 3) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 12) Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն յանուն պատերազմող նահատակին Քրիստոսի Պանդալիոնի (63 / 11) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի (32 /21) Իմաստունք նոցա յիմարեցան… նահատակք նոցա ղօղեցան, բազմութիւն նոցա սակաւացան: (22 / 8)

ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ - 1

ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ԶՕՐՕՔՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 3)

ՆԱՀԱՏԱԿԻՄ - 4

Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 3) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, բայց միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116/9) և զգլխաւորն քահանայից զերանելին Աթանաս անդրէն նահատակէին և զմնացեալսն զերի առեալ ի տեղւոջն բակարգել առնէին: (100 / 10) և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն (329 / 11)

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ - 7

Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն և զամենավայելուչ *նահատակութեան* յաղթանակ մրցանակն ընդ իւրեանց հոգևոր հօրն մանկանն Գրիգորիսի: (40 / 8) և միաբանեալ կցորդ լինէին *նահատակութեան* նոցա: (116 / 4) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՑ, ԵՒ *ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ* ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ, Ի ԳԻՒՏ ՍՐԲՈՑ ԽԱՉԻՆ, ՈՐ Ի ԳԻՄՆ ԷՐ (201 / 16) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գրի *նահատակութեանն* Եղիշայի: (12 / 5) Յորոց *նահատակութեանցն* տեղւոջ նշանք լուսեղէնք և հրաշալի սքանչելիք երևեալ. (96 / 15) ԵՒ *ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ* ՆՈՐԻՆ ԵՒ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ (31 / 14) Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ և պատմէ զտենչալի *նահատակութիւնն* առաքելակցացն նորա: (10 / 7)

ՆԱՄԱԿ - 3

Ապա գրեցին *նամակ* (269 /1) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ *նամակին* արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին (211 / 19) Եւ զերկոսեան *նամակաւ* կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 2)

ՆԱՄԵՍԱԿԱՆ - 2

զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ զերահրաշապետաւուրին զազատասուն տոհմն հանդերձ *Նամեսական* գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 13) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր *Նամեսականն* առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4)

ՆԱՅԵԼ - 2

և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և ի հառաչանս *նայելով* յարուցին զՏաբիթայն և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 4) Յայսոսիկ *նայելով* նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4)

ՆԱՅԵՑԵԱԼ - 1

Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի *նայեցեալ* ի կաթողիկէն ասէ. (30 / 5)

ՆԱՅԻՄ - 2

Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա … *նայեցան* և յիւրեանց սակաւութիւնն … և ամբարձեալ յերկինս զձայնս իւրեանց՝ ասեն. (114 / 9) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ բանիցն, զի մեծ արար տէր զյառնելն իւր ընդ մեզ, և մեք *ոչ նայեցաք:* (170 / 4)

ՆԱՆԻՐ - 1

Հոգի մոլորութեան շնչեաց ի նոսա, Եւ *ի նանիր* թաքուցին զորոգայթն մահու: (226 / 12)

ՆԱՐՄԱՇԱՐԺ - 1

Իսկ թագաւորն Հռնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ *նարմաշարժ* և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 4)

ՆԱՒ - 5

Իսկ թագաւորն Հռնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի *նաւ* և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 / 3) Եւ կազմեալ *նաւս* հարիւր՝ արկանէր ի *նաւս* արս զօրաւորս թուով ՃՌ և վտարեալ զնոսա ի ծով՝ կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 /1; 329 /1) իսկ զկանայս նոցա գերեալ՝ մտանեն ի *նաւսն* դառնալ երկիրն Ասիական. (323 /15) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի *նաւսն,* զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 6)

ՆԱՒԱԿԱՏԻՔ - 6

զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն *նաւակատեաց* նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 / 18) ի ժամանել բարձրութեան տօնին մեծի *նաւակատեաց* խաչին՝ համբարձեալ ի կողմանցն յայնցանէ՝ գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (221 / 16) քանզի յաւուր *նաւակատեաց* նորոգազարդ նշանի խաչին … արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 8) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր *նաւակատիս* մեծապէս խնճոյիւք (220 / 15) և ի *նաւակատիս* կոչեաց զթագաւորն Հռոմոց (317 / 7) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ *ՆԱՒԱԿԱՏԻՔՆ* ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ (187 / 6)

ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏ - 3

որ է *նաւահանգիստ* խաղաղութեան: (28 / 4) Եւ երթեալ, հասեալ յՈւտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն, մերձ ի *նաւահանգիստն* Զոմաքատակ կամուրջին: (103 / 9) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի *նաւահանգիստն:* (212 / 11)

ՆԱՒԱՊԵՏ - 1

Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ *նաւապետ* ցածուցիչ խռովութեան ալեաց (228 / 17)

ՆԱՒԱՍԱՐԴ - 2

Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն Սահակ յելս *նաւասարդի* ամսոյ. (118 / 6) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ *նաւասարդի* ամսոյ. (119 / 16)

ՆԱՒԵԼ - 1

Անտի կամէին միւսանգամ *նաւել* յերկիրն իւրեանց. (324 / 1)

ՆԱՒԹ - 1

գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, *նաւթ* և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 / 7)

ՆԱՒՈՐԴ - 1

Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա (329 / 19)

ՆԱԵԻ - 8

Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 / 10) նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 / 1) ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս, նաև զչորքոտանիս և զթռչունս մեծամեծս (129 / 10) որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13) Նաև տիկնացն իւրոց դշխոյին հրամայէր (198 / 5) զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ … նաև ամենայն ինչ լի և պատարուն: (200 / 17) և կոչել նաև զմիւս եպիսկոպոսն Արցախական կողմանց (203 / 9) նաև նմանողք թուեցեալք – ի դեպ է ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. (276 / 8)

ՆԱ ԵԻ - 13

Նա և ոչ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 7) Նա և վասն հրէից և հեթանոսաց, ուստի և յետոյ գովեցաւ գործ նորա և վկայեալ յամենեցունց կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն Աղուանից: (132 / 16) նա և ընդ նմին զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 / 15) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 18) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն տունն Հռովմայելեայ (140 / 17) Նա և ջանայր ևս առնել, զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 6) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և խոնարհախօսութիւն նորա քաղցրալուր ռամկաց և խառնիճաղանճ ժողովրդոց: (150 / 4) Նա և զվայրասուն ազգն Կաւկասու հնազանդեցոյց իւր: (172 / 9) նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս, և արքունի բժշկաց կալ առ նմա. նա և յաշխարհէն բազում ընդունելութիւն: (175 / 2) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 17) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1) Նա և յետ այնորիկ յետ կործանման աշտարակին աշխարհաշէն և խառնափնդոր լեզուացն, լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 / 13) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան քաւութեան զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր (319 / 16)

ՆԵԲՐՈՎԹ - 2

Տեսանեմք զի յազգէ նորա ելեալ Նեբրովթ սկայ (245 / 9) աստուածոց նմանեցուցեալ զինքն Նեբրովթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր (245 / 15)

ՆԵՂ - 1

Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի *նեղի* եմք, ասէր: (121 / 1)

ՆԵՂԵԼ - 2

պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, *նեղել* զբնակիչսն (151/18) մի՛ տայք համարձակութիւն *նեղել* զեկեղեցի Աստուծոյ (310 / 13)

ՆԵՂԵՄ - 5

և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ *նեղեցից* զաշխարհս և զծառայս նորա. (139 / 14) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և լեալ օգնական Շապհոյ, թափէ զնա ի յարձակմանէ հիւսիսայնոցն, որք ամս չորս բնակեալ յԱղուանս *նեղէին* զՀայս: (30 / 14) զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և զքահանայս և զկրօնաւորս, ձանձրացուցանէին և *նեղէին* զնոսա: (318/11) զորս ամենապիղծն զրպարտէր ապստամբութեամբ պատճառաւ, կապանօք և բանտիւք *նեղէր* և ականայ ի մոգութիւն խոնարհեցուցանէր: (43 /5) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ *նեղէր* դնն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55 / 1)

ՆԵՂԻՄ - 1

Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …*նեղացաւ* յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 14)

ՆԵՂԻՉ - 1

«Արարիչ իրաւանց և արդարութեան, միթ մատներ զիս ի ձեռս *նեղչաց* իմոց»: (194 / 11)

ՆԵՂՈՒԹԻՒՆ - 8

Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի *նեղութեան* սովոյն (164 / 3) Եւ ի ժամանակի *նեղութեան* յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 /12) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար *նեղութեան* ժամանակի (280 / 8) Յայսպիսի *նեղութեանց* խոյս տուեալ իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ, ի գիւղս Յղերկս (280 / 11) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն *նեղութեանց:* (310 / 15) Սրբէին զտեղիսն յամենայն պղծագործ զոհից և ազատեցին զեկեղեցիսն յանհնարին *նեղութենէն:* (115 / 18) Սա *նեղութիւն* անչափ հասոյց աշխարհի (292 / 5) Իսկ խստագոյն *նեղութիւն* ի Հռովմայեցւոցն հասեալ նմա հանդիպիւր. (311 / 13)

ՆԵՆԳԱՒՈՐ - 1

Եւ ինքն անօրէն *նենգաւորն* վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15)

ՆԵՆԳԵԱԼ - 1

Եւ *նենգեալ* ի սիրտ իւր զնախնական ազգն Հայկազնեանց՝ Եռանշահիկս (172 / 5)

ՆԵՆԳԵԼ - 1

Եւ երկնչիմք մեք յաստուածոյ մերոյ, և չկարեմք *նենգել* քեզ (155 / 16)

ՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ - 1

ի սպանանել զնա *նենգութեամբ* Անակայ Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի (32 / 3)

ՆԵՌՆ - 5

որք են կարապետք և զօրք *Նեռինն* (289 / 16) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս, նմանեալ Դերաքրիստոսի *Նեռինն* (297 / 10) և ծով և ցամաք ունկնդիր եղև կարապետաց *Նեռինն*՝ որդւոցն կորստեան: (325 / 1) «Մեզ *նեռն* ընտրեցաւ Գրիգորիսն այն»: (82 / 10) նա ինքն իսկ է *Նեռնն* մոլորեցուցիչ: (125 / 16)

ՆԵՍՏՈՐ - 4

Ի նմին ժամանակի երևեցաւ *Նեստոր* անիծեալ (118/5) և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս …զպիղծն *Նեստոր* և զԹէոդորիտոս (125 / 4) զչար որոմն անիծելոյն *Նեստորի* և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 / 4) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն *Նեստորի* և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17)

ՆԵՍՏՈՐԱԿԱՆ - 1

Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց *նեստորականէ,* վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 12)

ՆԵՏ - 3

եթէ *նետ* ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 / 6) իբրև *նետ* մի ընտիր ի կապարճս թաքուցեալ ի յունական աշխարհին, որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 10) և չերկնչիմք այսուհետև ի բոցեղէն *նետից* (209 / 9)

ՆԵՐԲՈՂԱԿԱՆ - 1

ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 9)

ՆԵՐԲՈՂԵԱԼ - 1

Յոգնայորդոր գուսանօք *ներբողեալ* տարփողականն Ջուանշիր՝ զօրապետն տենչահասակ, որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 / 5)

ՆԵՐԲՈՂԵԼ - 1

և *ներբողելով* զաբասն՝ մեծարէր կաթողիկոսաւն և ամենայն աշխահակոյտ ամբոխիւն: (212 / 6)

ՆԵՐԲՈՂՈՒՄՆ - 1

և *ներբողումն* գրոցն առնելով՝ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 / 11)

ՆԵՐԳՈՅ - 1

ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳԱ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՄ ՋՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97 / 12)

ՆԵՐԵԼ - 2

և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան զեղխ կրօնն Քաղկեդոնի (295 /5) որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա (126 / 9)

ՆԵՐԵՄ - 2

և ներեա՛ յանցանաց իմոց՝ Միքայէլի՝ Աղուանից կաթողիկոսի.(313 / 4) եթէ ներեսցէ նմա թագաւորն (154 / 19)

ՆԵՐԿԵԱԼ - 3

և դիւրալուր ունկնդրութեամբն ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 10) և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զգեղարդունս, և՛ զսուսերս ոսկիապատս, և՛ զվահանս, և՛ զհանդերձս պատուականս՝ Հռովմայեցւոց ճարտարաց ներկեալ և յօրինեալ (169 / 6) վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն. (282 / 5)

ՆԵՐԿՈՒԱԾ - 2

և զգիս ձիոցն կարմիր ներկուածով տայր յարմարել (62 / 4) և ձիս սպիտակս կարմիր ներկուածով զգիսն կազմեալ (69 / 6)

ՆԵՐՀԱԿԱՅԻՆ - 1

Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 7)

ՆԵՐՇԱՊՈՒՀ - 1

զառաջինն տան գՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ատրպատական կողմանն (113 / 14)

ՆԵՐՇԱՊՈՒՀ ՌՄԲՈՍԵԱՆ - Տե՛ս ՆԵՐՇԱՊՈՒՀ

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ - 3

որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից (298 / 18) որք կենդանիքս նոցա խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 / 9) Եւ Այրարատեան ազատքն զնա յուղարկեալ, որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 13)

ՆԵՐՈՆ - 1

Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 / 15)

ՆԵՐՍԵՀ, ՆԵՐՍԷՀ, - 7

որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ (339 / 7) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 / 15) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն, որ կոչի Դադոյի վանք: (340 / 4) Ի նոյն

խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ … Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ Ստեփաննոս և Ապրսամիկ քոյր իւր: (340 / 3) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 / 12)

ՆԵՐՍԵՀ ԴԺՆԴԱԿ - Տե՛ս ՆԵՐՍԵՀ

ՆԵՐՍԵՀ ՓԻԼԻՊԵԱՆ - Տե՛ս ՆԵՐՍԵՀ

ՆԵՐՍԷՀ ՓՂԻՊԵԱՆ - Տե՛ս ՆԵՐՍԵՀ

ՆԵՐՍԵՍ, ՆԵՐՍԷՍ - 18

սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի աղօթիւք: (31 / 8) որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. (344 / 12) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսեսի կատարել զկամս իւր իսկոյն (294 / 1) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսեսի ամբարշտեցելոյ (298 / 18) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՄԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 / 2) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293 / 5) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ (297 / 9) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի. (317 /4) Ներսէս՝ եպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ, ամս ԺԷ: (344 / 8) առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 13) զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 9) որ զպղտորումն Ներսիսի եբարձ յաշխարհէս (297 / 13) և զեղկելոյն Ներսիսի գրեանն, զորս լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք, առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն, որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 15) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ.(303 / 3) ԿԱՆՈՆՔ ՏԵԱՌՆ ՍԻՄԵՈՆԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԵՏ ԿՈՐԾԱՆՄԱՆՆ ՆԵՐՄԻՍԻ (305 / 10) որ վասն անիծելոյն Ներսիսի եղև (305 / 12) որք զեղկելոյն Ներսիսի ոչ ընկալան աղանդս (310 / 3) գոհութիւն անսպառ մատուսջիք ողորմածին Աստուծոյ, որ խնդրեաց զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ (310 / 21)

ՆԵՐՍՄԵՀՐ, ՆԵՐՍՄԻՀՐ - 5

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս… Քշիկ՝ Ներսմեհրի/գրքում՝ Ներսմերհի/վանաց տանուտէր բոլոր ուխտիւ իւրով …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմեհրի/գրքում՝ Ներսմերհի/վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 /18) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմեհրի/գրքում՝ Ներսմերհի/ուխտի

ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 /2) Եւ ապա անտի փոխեցին ի *Ներսմիհրայ* սուրբ ուխտն, որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ ի փառս տեառն Աստուծոյ ամենակալի: (12/3) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ *Ներսմիհրի* ՝հայր վանից տանուտեառն գրեալ է, թէ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309/12)

ՆԵՐՔԻՆ - 1

նոյնպէս գահակալեցան *ներքին* խորանիս պատրիարք, որ է հայրապէտ, և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 8)

ՆԵՐՔԻՆԻ - 3

ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ՋՈՐ *ՆԵՐՔԻՆԻՆ* ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱԻ ԵԻ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 6) Ի նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց, և ի նորին հրամանէ ելանէ *ներքինին* ի դրանէն Պարտաւայ գալ ի Հայս: (336 /13) ինքնաձեռն եղեն *ներքինիքն* սպանանել զնա. (197 / 1)

ՆԵՐՔՈՅ /մկբ.,նախադր./ - 12

Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք և *ի ներքոյ* դրուագել զհանգստարան սրբոցն և զբոլոր կտակարանաց կայեանս: (61 / 6) այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. ոմանք ի վերայ տանեաց և ոմանք *ի ներքոյ* խողովակաց: (152 / 11) և զթաքուցեալսն *ի ներքոյ* կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 12) զի եկն եհաս, եռացոյց *ի ներքոյ* ոտից մերոց զմուկն ծախող. (164 / 4) և զյարուցեալսն ի վերայ իմ, *ի ներքոյ* իմ արասցես. (188 / 19) Անդ անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին *ի ներքոյ* սեղանոյն: (206 / 1) Եւ ինքն անօրէն նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահսն *ի ներքոյ* պատմուճանին:(222 / 16) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. և ի վերայ սեանցն գմբեթաձև, ի վերայ եկեղեցւոյն, որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. բոլոր յայն և յայն երկոտասան սիւնք *ներքոյ* և երկոտասան վերոյ վերնատանն. (283 / 7) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և *ի ներքոյ* երկայնութիւն: (283 / 10) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն, որ Ադամայ գերեզման կոչի. *ներքոյ* և *ի* վերոյ սեղան խորհրդոյ, յորում խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 /12) և աւազանն *ներքոյ* նորին, ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն(284/3) Եւ *ներքոյ* բեմին սուրբ այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284/15)

ՆԵՐՔՍ - 14

Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք և ի վայելն անդր *ի ներքս* յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն

ոճիրս (52 / 6) Եւս ի *ներքս* նոյնպէս առնել և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ մարդն, և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 17) յորում պաշտօնեայքն և թագաւորն և յոլով ի ժողովոյն կային ի *ներքս,* որ ի ջերմին հով ունէր ի սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 /11) յորում բանակն արքունի ի *ներքս* մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին (61 / 13) և ընդ լուսանալ առաւօտուն դիմեաց զօրն ի *ներքս:* (108 / 8) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի *ներքս* դնել (113 / 4) Ռազմ եդեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի *ներքս* փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ զնդին Հայոց: (114 / 6) առնուին քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի *ներքս.* (116 / 7) որ փակեաց ի *ներքս* զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց (135 / 10) և ոչ զոք գտեալ ի *ներքս* յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի *ներքս* ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ ողջունին, որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 / 13) որով ի ձեռն սորա ի *ներքս* յարքայականին գտաք յառագաստումն (209 / 8) Եւ դիմեալ ի *ներքս* քահանայիցն առ հասարակ՝ կտրեցին զծառսն. (255 / 7) և մուծանեն ի *ներքս* արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 9)

ՆԵՐՔՍԱԳՈՅՆ - 1

տարան զկաթողիկոսն միայն ի *ներքսագոյն* խորանն (160 / 17)

ՆԵՑՈՒԿ - 1

առտուեաց մեզ տէրն *նեցուկ* զփրկական կայմն զպարզողն ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218 / 1)

ՆԶՈՎ - 4

վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և *նզովից* սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9) որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս *նզովից.* (245 / 2) շարժէին զգլուխս իւրեանց և մեծաւ *նզովիւք* նզովէին զանձինս իւրեանց (140 / 8) որ զուրացող ժողովն Քաղկեդոնի նախ եբարձ *նզովիւք* (269 / 4)

ՆԶՈՎԵԱԼ - 5

այնպիսիքն *նզովեալ* եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն (301 / 10) և եթէ ի կրօնաւորաց ոք իցէ, *նզովեալ* հալածեսցի (301 / 14) որ յառաջ *նզովեալ* և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8) և որ ոք յանդգնեսցի, *նզովեալ* եղիցի»: (308 / 13) և որք յանդգնինն, *նզովեալ* լիցին»: (308 / 19)

ՆԶՈՎԵԼ - 2

առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ *նզովել* զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 13) որոց երթեալ *նզովելով* նզովեսցեն (258 / 17)

ՆԶՈՎԵՄ - 18

և նզովեաց զՇերոյ, զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ (297 / 7) և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն (125 / 2) և մեք նզովեմք զամենայն, որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին: (125 /10) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն (301 / 3) որոց երթեալ նզովելով նզովեսցեն (258 / 17) Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 /2) Ի նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ յերկերիւրոցն յԵփեսոս: (118 / 5) և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն (270 / 13) ընդ որս և զեղկելին մեր զՆերսէս նզովեցաք: (301 /7) Արդ՝ մեք ուղղափառութեան ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314 / 10) Իսկ զոչ այսպէս խոստովանողսն նզովեցին սուրբ հարքն (125 / 2) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն՝ Լևոնի (270 / 4) նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 15) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303 / 10) Եւ զումարեալ զնոսա ամենեսին ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս՝ միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 3) Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն (345 / 1) զխորհեցողն այսպէս՝ նզովէ Աստուած (125 / 10) շարժէին զգլուխս իւրեանց և մեծաւ նզովիւք նզովէին զանձինս իւրեանց (140 / 8)

ՆԻՋԱԿ - 6

Սակաւ էիր թուով և անթիւ եղեր բազմութեամբք. սակաւ էիր յայտնէօք և անթիւ եղեր անյայտնեօք. նիզակ քո նիզակ Յեսուայ, և սպառազինութիւնք քո սպառազինութիւնք սպարապետին Աստուծոյ. (22 /10; 22 /10) որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, զՀակարի և զՏափատ: (327 / 7) Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և տէգք նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս արծաթոյ արեգական: (23 / 10) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 6) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք …գալարափող գոչմամբ, անտառախիտ նիզակօք (21 / 12)

ՆԻՋԱԿԱԽԻՏ - 1

Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, բայց ի զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին. շուրջանակի ասպարափակ, նիզակախիտ զգուշութեամբ: (160 / 12)

ՆԻՋԱԿԱԿԻՑ - 1

գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138 / 2)

ՆԻԿԻԱ - 1

զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի և յերից երանեալ ժողովոցն՝ ՅԺԸ –իցն ի Նիկիա, և ՃՕ-իցն ի Կոստանդնուպօլիս, և Մ-իցն յԵփեսոս (123 / 11)

ՆԻԿԻԱԿԱՆ - 1

որ մի էր ի Նիկիական հարցն (315 / 14)

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ - 3

որ դաւանեաց զբարիոք դաւանութիւնն Քրիստոսի և պսակեցաւ ի *Նիկոմիդիա* քաղաքի: (37 / 12) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի *ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ* ՔԱՂԱՔԻ (56 / 3) որ վկայեաց ի *Նիկոմիդիա* քաղաքի. (60 / 3)

ՆԻՍԱՆԻ - 1

Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, Եբրայեցւոցն *նիսանի* ի տասն և եօթանն աւետիք կուսին: (315 / 7)

ՆԻՍՏ - 1

Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ *ի նիստ* երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն (115 / 9)

ՆԻՐՀ - 2

նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի. (70 / 8)

Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, *նիրհ* առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17)

ՆԻՐՀ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս ՆԻՐՀ

ՆԻՐՀԵՄ - 1

Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն (229 / 1)

ՆԻՒԹ - 4

զի և ոչ *նիւթ* ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից (27 / 11) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին *ի նիւթ* հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 / 4) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՝ յայլոց *նիւթոց* պարազարդեալ: (106 / 6) հնարելով ազգի ազգի *նիւթս* ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն (135 / 15)

ՆԻՒԹԱԿԱՆ - 2

Եւ թէպէտ և ունէի զայս ամենայն արուեստս *նիւթականաց* /գրքում՝ նիւթականաց/ պատմող, և էիր դու երբեմն *նիւթական,* այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 18)

ՆԻՒԹԵՂԷՆ - 2

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ *նիւթեղինաց.* ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական *նիւթեղինացն* էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3)

ՆՕ - 1

Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ՃԴ և ամք *ՆՕ:* (7 / 5)

ՆԿԱՏԵԱԼ - 1

Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եղեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 15)

ՆԿԱՏԵԼ - 2

որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգականն արդարութեան: (242 / 1) որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 / 15)

ՆԿԱՏԵՄ - 1

Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային, մինչև նկատեցին զտեղին: (59 / 14)

ՆԿԱՐ - 1

մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 16)

ՆԿԱՐԱԳԻՐ - 1

մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (246 / 1)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 / 15)

ՆԿԱՐԱԿԵՐՊ - 1

և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց (255 / 10)

ՆԿԱՐԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 11)

ՆԿԱՐԵԱԼ - 3

սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12) յորում նկարեալ է զընթրեացն խորհուրդ Փրկչին (283 / 16)

ՆԿԱՐԵԼ - 1

հրամայեցին նկարել զպատկերս ի տան Աստուծոյ. (267 / 8)

ՆԿԱՐԵՄ - 3

Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա:

(153 / 4) Բերին դդում մի մեծ, *նկարէին* ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հռնաց (139 / 18)

ՆԿԱՐԻՉ - 1

վասն որոյ բարձրամտեալ *նկարչաց* զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 8)

ՆՄԱՆ - 11

և ոտք են ոտից մարդոյ *նման* (54 / 2) *նման* խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 2) Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ աղմուկ, *նման* ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 4) Զայս և *նման* սմին բազում շշնջէին զնմանէն (145 / 16) մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի … կա՛մ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ սոցին *նման:* (170 / 3) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուաճեալ *նման* գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 10) Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով *նման* երագագիր գրչի: (225 /1) Զայս և որ *նման* է սոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12) զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի *նման* ձեզ եմք ի հաւատս (277 /14) և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ վիշապաձուկն մի անարի *նման* լերին (329 / 17) Եւ ի թռչնոց յոլովից՝ արծուիք և բազէք և *նմանք* նոցին: (9 / 9)

ՆՄԱՆԱԿԻՐ - 1

և վասն զի հայրապետն Եղիազար *նմանակիր* առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց ինչ ցնորս վրէժխնդրութեամբ վանէր (220 / 7)

ՆՄԱՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ *նմանահանութեամբն* ճշգրտեալ, ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 11)

ՆՄԱՆԱՊԷՍ - 5

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն (125 / 2) *Նմանապէս* ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. (129 /17) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել *նմանապէս* կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. (156 / 11) Իսկ զայն աստուածային նշանն իբրև տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ, *նմանապէս* բազմաբեղուն ծաղկէր իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն (207/5) *Նմանապէս* իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին…առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211/18)

ՆՄԱՆԵՄ, ՆՄԱՆԻՄ - 4

Դու եղեր չարչարակից Քրիստոսի, *նմանեա՛* նմա ամենայնիւ. (28 / 14) *Նմանեցար* երից մանկանցն ի հուր հնոցին, զզօրութիւն հրոյն

շիջուցեր (22 /2) Դու արեգական *նմանեցեր,* ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ քաջալերեցար, ի սուրբ հոգւոյն լուսաւորեցար: (25/1) որպէս թէ ճշգրտեալ *նմանիւր* ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց (206 / 4)

ՆՄԱՆԵԱԼ - 3

և որդիքն Հագարու յոգնահազար բռնութեամբ *նմանեալ* ալեաց ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 9) *Նմանեալ* նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ հոգին արծարծեալ. (176 / 23) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի չարափառութեանն ամս Գ և կէս, *նմանեալ* Դերաքրիստոսի Նեռինն (297 / 10)

ՆՄԱՆԵԼԻ - 1

Ապա եթէ արասցէ ոք, որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ *նմանելի,* որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 / 13)

ՆՄԱՆԵՑՈՒՑԵԱԼ - 2

Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն *նմանեցուցեալ* արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) աստուածոց *նմանեցուցեալ* զինքն Ներոնվթայ՝ ամբարտաւանեալ հպարտանայր (245 / 15)

ՆՄԱՆԻ - 1

Քո գործդ Աստուածոյ *նմանի:* (25 / 14)

ՆՄԱՆՈՂ - 1

նաև *նմանողք* թուեցեալք – ի դեպ է ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց ջանի աթենականաց. (276 / 8)

ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ - 8

Եւ ելանէր գոչիւն հառաչման նոցա ըստ *նմանութեան* բազմամբոխ հոտից մաքեաց առ գառինս և մօր առ մանուկն իւր: (152 / 13) անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ *նմանութեան* փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 / 2) և զիսելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն *նմանութեան* ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5) զի զաւուրն յարութեան բերէ *նմանութիւն:* (22 / 17) զի ի *նմանութիւն* լերանց ճակատեալ շուրջ զքաղաքաւն, թնդայր, դողայր երկիրն ի բազմութենէն (138 / 14) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին, երբեմն ի *նմանութիւն* հրոյ, երբեմն ի *նմանութիւն* լուսոյ (216 /13; 216 /14) Ահա *նմանութիւն* խոտոյ ասի մարդ: (333 / 10)

ՆՆՋԵՄ - 6

«Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, *ննջեաց* ի Քրիստոս: (97 / 16) Ամենայն թագաւորք ազգաց *ննջեացեն* պատուով՝ այր իւրաքանչիւր ի տան իւրում. (44 / 13) Ի սկզբան լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր *ննջեցին:* (263 / 8) Եւ դարձեալ *ննջէր.* (58 / 8) Կատարեալ

ամ մի ի լերինն *ննջէր* ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 /1) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան *ննջիցէ:* (223 /16)

ՆՆՋԵՑԵԱԼ - 5

Աստուած…լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի զպատարագսն և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով *ննջեցելոց.* (89 / 1) Ասէ արքա. «Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ զգայո՞ւն են, թէ անզգայ. կամ կենդանիքս *ննջեցելոցն* զիա՞րդ կարեմք օգնել»: (86 / 16) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՅՆ (88 / 15) Միտ դիր, ո՛վ սիրելի, զի թէ գիտութիւն և անգիտութիւն յաղագս հոգւոցն *ննջեցելոցն* ասիցեմք, չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 16) և մեղաց թողութիւն հաւատասցուք առնուլ յուսով *ննջեցելոցն* (89 / 8)

ՆՇԱՆ - 51

որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն, *նշան* յաղթութեան կանգնեալ: (14 / 13) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ *նշան* իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (31 / 1) Եւ ոչ *նշան* ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն (65 / 3) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ *նշան* ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 / 8) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր *նշան* ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2) Պատասխանի ետուն ամենեքեան և ասեն, *«Նշան* ինչ ո՞չ տեսեր». նորա պատասխանեալ՝ ոչ: (78 / 10) յանկարծակի *նշան* զարմանալի երևեալ նոցա ի տեառնէ: (102 / 7) որ ունէր *նշան* աստուածային խաչին ընդգրկեալ. և ասէր ցիս անուն իմ: (120 /5) չերկնչիմք այսուհետև ի բոցեղէն նետից, զի զթագաւորականի *նշան* յանձինս մեր բարձեալ բերեմք. (209 /9) Նոյնժամայն *նշան* զարմանալի լինէր ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից (215 /6) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդէր տեսիլն՝ առնելով ձեռագիր *նշան* (218 / 11) Արհաւիրք և բոմբիւնք զարթուցեալք, սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել, զի *նշան* խաչին առեալ ի ձեռն հրամայէր դնել ծունր ամենեցուն. (239 /7) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս *նշան* տէրունական խաչին: (257 /7) և կանգնեցին *նշան* տէրունական, յորում կայ գիր այսպէս. (313 / 2) բազմութիւնք խաչիցն և զանազան *նշանացն* փողփողելով ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն, ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (67 / 10) և ի յոլովութենէ տէրունեան խաչաձև *նշանացն* և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց …իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 2) և վասն այնորիկ սաստիկ և ահեղ *նշանացն,* որ երևէին ի վերայ խաչին, ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 11) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն …և

երկու պատանիք, որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) Եւ նոցա զօրացեալ ի շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին (59 / 10) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, տէրունեան պայծառացեալ խաչին նշանաւ(60/16) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ տէրունեան նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 10) և տեառնագրեալ զինքն տէրունեան խաչի նշանաւն՝ յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 13) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 7) և է մասն մի յայն խաչէն և մասն մի յաստուածընկալ նշանէն»: (120 / 15) զի շնորհք սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն (150 / 13) Ընդ որս առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի:(184/6) Զօրութեամբ աստուածայնոյ նշանի խաչին և աղօթիւք մեծ եպիսկոպոսին լինէր խաղաղութիւն հողմոցն (239/9) քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին…արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 8) Խորհի մեծիմաստն Զուանշիր տեղի հանգստեան տէրունական նշանին գտանել. (184 /17) Յայնժամ իշխանին Աղուանից զինեալ զինքն՝ մտանէ առաջի ամենայաղթ նշանին. (186 / 14) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր (216 / 6) բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն տէրունական նշանին (217 / 10) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային յարագուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219 / 8) կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 14) զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն սրբոյ խաչին: (219 / 19) ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եդեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14)Զի զաւուրս տօնի տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 7) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք, ի քո, տէր, ամենազօր նշանիս օգնականութիւն, որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 16) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք տեառն արարչին ձերոյ (256 / 1) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 15) մեծին Աստուծոյ է այն նշանն (96 / 17) Իսկ զայն աստուածային նշանն իբրև տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ, նմանապէս բազմաբեղուն ծաղկէր իւրով սաղարթաճաւալ գիտութեամբն (207 /4) Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ (215 / 17) որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 16) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն Ցրի (56 /5) և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ

շողային (62 /2) յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67/9) Յորոց նահատակութեանցն տեղւոջ նշանք լուսեղէնք և հրաշալի սքանչելիք երևեալ. (96 / 15) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ սուրք, և՛ սասանութիւնք, և՛ նշանք յարեգակն, և՛ ի լուսին, և՛ ի յաստեղս. (127 / 14) նշանք զարմանալիք լինէին ի ժամ մահու նորա: (319 / 20) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք, խառնադրոշմն նշանօք, բազմաձայն փողոք (21 / 10)

ՆՇԱՆԱԳԻՐ - 3

որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 7) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին սուրբ: (117 / 13) որում համեմատ են ոիչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5)

ՆՇԱՆԱԳՈՐԾ - 1

նախ՝ զերանելին Իսրայէլ նշանագործ եպիսկոպոսն Մեծ Կողմանց հալածեաց (294 / 10)

ՆՇԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 3

Զայս նշանագործութիւն Յունան Յոնաց եպիսկոպոս …իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 13) Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն …զբազում և զզանազան նշանագործութիւնս յերկրի առնել, զխաչելն և զմեռանելն (38 / 4) Եւ մինչ դեռ զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային, լսելի լինէր նմա: (77 / 14)

ՆՇԱՆԱԿ - 2

Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ (33 / 13) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս (175 / 6)

ՆՇԱՆԱԿԵԱԼ - 3

Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց տոհմից նոցա, և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159 / 5) որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 13)

ՆՇԱՆԱՐՁԱԿ - 2

և ի յոլովութենէ տէրունեան խաչաձև նշանացն և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց …իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74/2) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով (74 / 6)

ՆՇԱՆԱՒՈՐ - 3

եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 13) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ

և *նշանաւոր* քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 16) Եւ եկեալ բանակէին ի *նշանաւոր* պրակին ի խունաբեր տեղւոջն ի սարաւանդակ վայրի: (205 / 3)

ՆՇԱՒԱԿ - 1

զի ի տեսիլ ամենայն ապստամբացն *նշաւակս* զնոսա արարից»: (296 / 13)

ՆՇԽԱՐ - 76

ԳԻԻՏ *ՆՇԽԱՐԱՅ* ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ՝ ՍՐԲՈՅՆ ԵՂԻՇԱՅԻ (11 / 6) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ …և ի *նշխարաց* սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 15) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ ԵԴԱՆ. ԵՒ ԳԻԻՏ *ՆՇԽԱՐԱՅ* ՍՐԲՈՅ (42 / 8) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ *ՆՇԽԱՐԱՅ* ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ (56 / 2) ԳԻԻՏ *ՆՇԽԱՐԱՅ* ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ (64 / 14) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ *նշխարաց* սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 18) և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին *նշխարաց* սրբոյն: (65 / 6) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի *նշխարաց* սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան ժողովոյն գիւտ *նշխարաց* սրբոյն. (81 / 5) ի միում կայր յարենէ Զաքարիայ և ի միում ի *նշխարաց* սրբոյն Պանդալիոնի: (81 / 16) «Ես եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի կորնչել *նշխարաց* իմոց. (120 / 13) «Տո՛ւք, ասէ, ի *նշխարաց* սրբոյն Գրիգորի»: (236 / 11) և զմի ամ կացեալ անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս ի *նշխարաց* սրբոյն Ստեփաննոսի (281 / 1) և անդ մեծահայց եղեալ նմա՝ խնդրեաց ի *նշխարաց* Անդրէի ի սպասաւորէն Թումասայ. (281 / 7) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի *նշխարաց* սրբոյն Յովհաննու (281 / 16) և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի *նշխարաց* սրբոց (328 / 6) ԵՒ ԵԿՆ ՆՈՐԱ ՅԱՂՈՒԱՆՆ Ի ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ. ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ԵՒ ԲԵՐՈՒՄՆ *ՆՇԽԱՐԱՅՆ* (31 / 14) և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր … և զկէս *նշխարացն* սրբոյն Զաքարիայ և երանելւոյն Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր Սանեսանայ թագաւորին Մասքթաց (38 / 1) Եւ ոչ ումեք յայտնի էր դիր *նշխարացն* սրբոց (56 / 6) և ոմանք ոչ ճաշակեցին մինչև ի գիւտ սրբոց *նշխարացն:* (69 / 17) Իսկ ի բանալ գերեզմանին և յերևել *նշխարացն* ՝անընդելական իմն բուրել հոտ անուշից (81 / 8) Եւ գտեալ շիշս երկուս ապակիս առ նոյն *նշխարացն.* (81 / 16) Անդ ուրեմն գողացեալ աբեղայի միոյ ի *նշխարացն,* որ էր յԱմարասայ վանից: (82 / 6) և մեծագոյն ինչ մասն յԱմարաս հրամայէր թողուլ ի *նշխարացն* (82 / 19) Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն *նշխարացն* (86 / 1) Եւ զմնացեալն ի *նշխարացն* կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի: (86 / 3) Իսկ որոց ի *նշխարացն* հրամայեաց տալ, պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 8) Աճապարեալ ի մի վայր ժողովէին զմասունսն *նշխարացն* ամենայն. (100 /2) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԿԱՅԵԼՈՅՆ Ի ԴԻՋԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ ԵՒ ԵՐԵՒՈՒՄՆ *ՆՇԽԱՐԱՅՆ* ՅԱՒՈՒՐՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ ԱԲԱՍԱՅ (119 /9) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն և աղաչէր կատարել զխնդիրն, որ վասն *նշխարացն:* (236 / 16) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ

ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ ԵԻ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵԻ ԲԵՐՈՒՄՆ *ՆՇԽԱՐԱՅՆ* ՍՐԲՈՑ (280 / 3) եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի՝ լինել անդ մասին *ի նշխարացն* Յովհաննու (282 / 7) թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից և խնդիր առնէ տեղւոյս և սուրբ *նշխարացս* Գրիգորիսի: (75 / 13) Եւ իբրև լուան ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ *նշխարս* ոսկերացն: (34 /17) երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն *նշխարս* և սրբոյն Պանդալիոնի (37 / 11) Եւ տարեալ զամենասուրբ *նշխարս* վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցրի Աղուանից իշխանութեանն (37 / 13) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր *նշխարս* անտի, արդ մեռանիս աւադիկ»: (57 / 11) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն, որ էր յոյժ հաւատարիմ, հանդերձ իւրովք պաշտօնէիւք առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ *նշխարս* վկայիցն: (60 / 14) Գտանէր և զամենասուրբ *նշխարս* Գրիգորի (66 / 15) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ *նշխարս* սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 8) Եւ դասք եպիսկոպոսաց …երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն սաղմոսելով և բարեբանելով զմիածինն Աստուած՝ խնդրելով զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ *նշխարս* սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 12) գտին զամենասուրբ *նշխարս* երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն *ի նշխարս* սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 / 6) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ *նշխարս* ինչ բերէ, կաթ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) ցիր և ցան զսրբութեանցն *նշխարս* ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին (100 / 9) և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ *նշխարս* սրբոցն (102 / 16) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական *նշխարս* խոստովանողին Քրիստոսի (236 /6) Մի՛ գիրս, մի՛ պատկերս, մի՛ *նշխարս* ի նոցանէ ընդունել: (268 / 1) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց *նշխարս* ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 /3) և եղեալ զերկոսեան շիշսն *ընդ* ամենասուրբ *նշխարսն* մանկանն Գրիգորիսի և ինքեանք փախստեայ ի Հայս անկանէին: (39 /5) և մնաց միայն ի տեղւոջն առաքելական այն *նշխարք* (11 / 13) «Ու՞ր են *նշխարք* սրբոցն»: (34 / 14) և ինքեանք ի տեղւոջն վանս շինէին. և անդ են, ասեն, *նշխարք* երանելեացն մինչև ցայսօր: (40 / 11) ուր ուրեք կայր *նշխարք* սրբոց վկայից: (55 / 13) ուր *նշխարք* սրբոցն կային: (56 / 8) յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր կան *նշխարք* մեր»: (58 / 14) ուր կային *նշխարք* սրբոյն. (71 / 6) սակս զի բնակեալ էր անդ խաչն տէրունական և *նշխարք* վկայիցն: (97 / 9) «Մեք եմք *նշխարք* ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ (120 / 9) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են *նշխարք* սրբոց. (204 / 7) Եւ էր գիրն այս, եթէ՝ Երուսաղէմեան մասնաւորեալ *նշխարք* սրբոց են»:

(207 / 4) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 / 12) Բայց ոչ կային նշխարք սրբոցս ի վայրքս: (280 / 17) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. (284 / 17) Եւ եդան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 /13) և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն (11 / 3) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի (40 / 13) յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56 / 6) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային (56 / 15) մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն (58 / 10) ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 13) ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 14) իսկ երանելոյն նշխարքն յարևելս կոյս մնայր: (80 / 10) Որոյ նշխարքն լուսաճաճանչ փայլմամբ զթշնամիսն հիացուցանէր. (329 / 12) ուր կային նշխարքս այս (56 / 10) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16)

ՆՇԿԱՀԵՄ - 1

Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ (294 / 12)

ՆՇՄԱՐԵԼ - 4

և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ, զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: (140 / 1) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 15) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի, և ոչ գիտելով ստուգել և նշմարել զտեղին: (215 / 6) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 5)

ՆՇՈՅԼ - 2

Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24 /2) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ (84 / 3)

ՆՈՃ - 3

Նոյնժամայն նշան զարմանալի լինէր ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից (215 / 7) և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 10) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն, որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից, կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 13)

ՆՈՅ - 5

և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 / 9) Սահմանք Յաբեթի այս են, զոր Նոյ ետ բաժին. (4 / 4) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245/3) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի

փրկչին և ասէր. (322 / 3) Եւ յետ Ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն *Նոյի:* (3 / 11)

ՆՈՅՆ - 233

ի *նմին* ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի (20 / 2) Ամենայն ինչ քո զնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ *նմին* և զրահքն հաւատոյ. եթէ սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ *նմին* էր և սաղաւարտ փրկութեան. եթէ վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ *նմին* ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. եթէ նետ ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ *նմին* և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 /2; 23 /4; 23 /5; 23 /6) եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ *նմին* լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 /8) Եւ ապա եթէ զդուզնաքեայ ճառագայթս ածցես զմտօքդ, ընդ *նմին* և զայն գիտասջիր. (24 / 16) Ի *նմին* ժամանակի եղև խոռվութիւն Շապհոյ յազգացն հիւսիսոյ. (30 / 15) ԵԻ ԸՆԴ *ՆՄԻՆ* ՉԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. (31 / 11) և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն, ընդ *նմին* և զհոգւոյն լուսաւորութիւն: (34 / 10) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի *նմին* չարութեան գտանիցի ի գործ: (50 / 3) Եւ հրամայեաց ապա թագաւորն *նմին* առն, որ պատմեաց զայս ամենայն (54 / 10) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի *նմին* ժամուն երիցս երևեալ երիցուն: (58 /15) և երթեալ ցուցանէր զնոյն տեղին, որ ի *նմին* իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 15) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի *նմին* տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս (72/6) Եւ յորժամ սկիզբն լինէր ցայգապաշտամանն ի *նմին* աւուր, և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 11) ես տեսի ի *նմին* տեղւոջ, ուր Յովէլ սարկաւագի բրել հրամայեաց, աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն (73 / 3) «Չիք հնար բռւժել քեզ ի տանջանացդ, եթէ ոչ երթեալ խոստովանեսցիս ի *նմին* տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 5) և ի *նմին* դաստակերտին մեծապէս կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 /1) ի *նմին* գիշերի… արթնական խնճոյիւքն դեգերէին այլազուն իշխանն հանդերձ զօրականօքն և առնէին ծաղրակատակ խնդութիւն (102 /6) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի ի *նմին* տեղւոջն: (105 / 15) Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի *նմին* Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 3) Ի *նմին* ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ յերկերիւրոցն յԵփեսոս: (118 / 5) Ապա և ընդ *նմին* զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս, որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ, և անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128 / 4) որ է ի *նմին* յՈւտի գաւառի (137 / 9) նա և ընդ *նմին* զմեքենայսն և զչորեքանիւսն և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 / 15) ընդ *նմին* և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ հնազանդութեամբ Պարսից արքայի (141 / 11) Գտին զնա բանակեալ ի *նմին* գաւառի ըստ

հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ (159 /19) Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. ըստ նմին և սկտեղք, յորում թանային յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160 / 3) ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանական լափէին և նովին պարարտական սառոյց (160 / 5) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. (197 / 17) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 / 3) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 15) նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր զոլ: (207 /8) այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց քինախնդիր: (224 /6) սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (272 /1) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից (274 / 6) և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ վարդապետութիւնն դնել մերձ՝ ըստ մասին ի ճշմարտութենէն հեռանալ և կամ միաբանել յետ ծանօթանալոյն բազմաց: (277 / 9) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՑԱԽ ԵԻ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵԻ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՍՐԲՈՑ (280 /3) բերին իւրաքանչիւր ոք անուամբ և գրով և եդին ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 15) Եւ ի նմին տեղւոջ նստեալ ինքն լրտեսացն ասէ. (288 /11) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն, ընդ նմին և զԵղիազար Գարդմանայ եպիսկոպոս: (294 /11) զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 12) ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 12) Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 8) Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7) Եւ ի նմին ամին եղև զրաւ զարմից սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 /13) և Սիւնեաց տէրն, ի նմին ամի վախճանեցաւ (326 /10) Եւ ի նմին ամի դաւաճանողքն ի սէր խաղաղութեան … սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 4) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՍՊԷՍ ԿԱՐՃԱՌՕՏ ԲԱՆԻՒՔ (328 /17; 328 / 7) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 10) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ (336 / 7) Ի նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու Սրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 8) և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ: (14 / 5) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց (20 / 10) նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 /16) և նոյն ինքն թագաւորն, զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ, սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 4) նոյն ձևով և բազում դեղատուս կալեալ՝ հրամայեաց սպանանել. (54 / 16) կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 6) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և

ահաւոր կերպարանօք և ասեն ցերէցն. (57 /7) Եկեալ նոյն արքն նովին ահաւորագոյն կերպարանօք՝ և ասեն ցԽոճկորիկն. (58 / 4) և դարձեալ երեկէր նոյն տեսիլն: (58 / 8) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին ժամուն երիցս երևեալ երիցուն: (58 / 14) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս (72 / 6) Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր, ճրագն լուցեալ, և աբեղայն առընթեր կայր ի տեղւոջն: (79 / 4) Եւ գտեալ շիշս երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն. (81 / 15) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) որ և նոյն իսկ կենարար Բանն ասէ ցհայրն. (87 / 19) որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի հող հայրենի. որպէս քաղցր են ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 / 11) Նոյն աղէտք և ի Հայս գործեցան ի նոյն թագաւորէն: (112 /11; 112 /12) Եւ երևէր այր մի նոյն ձևով և ասէր ցիս. (120 / 12) Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն տեսիլն (121 / 1) նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. (124 / 5) Նոյն ինքն անբովանդակելին խանձարրապատեցաւ (124 / 10) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի … հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 12) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք, զի ոչ գիտէք զօրն և զժամն: (127 / 15) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (129 /18; 130 /1) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից, ի նոյն ինքն ի հրամանէ Խոսրովու թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 9) Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին յամին յայնմիկ և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 /16) եկեալ նոյն ինքն ... որ էր նա Ջեբու խաքան, ունելով ընդ իւր և զորդին իւր. (135 / 6) և այլ ոչ ևս կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 16) Եւ առեալ ի նմանէ զհրաման վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. (142 / 5) Իսկ ի մտանել ամին երեսներորդի եօթներորդի նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 / 7) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից …և առ նոյն կաթողիկոսն Աղուանից Վիրոյ (154 / 9) Այլ մեք ի նոյն դարձցուք ի կարգ բանիցն (170 / 3) կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 7) և ի նոյն ինքն գլխաւոր եպիսկոպոսն Յովել պատրանս համարէր: (205/12) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 11) Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. (214/2) և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 8) ընկալեալ զշնորհս և

զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդեր տեսիլն՝ առնելով ձեռագիր նշան, զոր նա բերեալ տայր առնն Աստուծոյ: (218 /10; 218 /10) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին: (238 / 10) և գտին զպարգևս բարեաց ի նոյն ինքն ի դիցն մեհենաց և ի ծառոցն ձօնելոց շնորհեցին զմարդաշատութիւն աշխարհիս (251 / 1) որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ: (253 / 7) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 12) Եւ յառաջ եղիցի նոյն ինքն աստուածապաշտութիւնն (261 / 1) ԹՈՒՂԹ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՀԱՅՈՑ (263 / 4) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց նորա:(265 /12) Ընկալեալ իմ Յովսեփայ՝ բերի ի նոյն վկայարան. (282 / 11) Մրուոյ վանք Սուրբ քառասունքն ի նոյն կողման, մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 12) Կաղանկատուաց վանք ի նոյն կողմանն, այժմ Թէոդորոս ունի. (285 / 14) մինչդեռ Զ օր կայր ի աղկադէէ ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 8) որ էր ի նոյն աղանդն հետևեալ (293 / 7) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15) ԹՈՒՂԹ ԵՂԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ Ի ՆՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (295 / 13) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան դրախտէն: (298 / 9) Թէպէտ և նա բռնակալութեամբ կացեալ էր յաթոռն, սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ միջնորդութեամբ և մեօք հանդերձ և պայմանեցին, եթէ կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի (303 /9; 303 /11) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդրսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 /13) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի … կամ նոյն ինքն Ոզիա, նոյնպէս և այլք բազումք, որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 8) և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով (314 / 3) եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 20) Եւ ի նոյն ամի էանց Աբդլ Ազիզ զԿուր գետով յայն կողմն: (319 / 21) Եւ ի նոյն ամի մեռաւ Սմբատ՝ Հայոց իշխան: (320 / 8) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ (326 / 6) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 / 12) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն (327 / 13) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 5) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ (330 / 3) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան (330 /15; 330 /15) նոյն լոյսն ի լիութեան ջրոցն գոյր: (332 / 12) և տէր Սուփան վախճանեցաւ ի Վայոց Ձոր

ի *նոյն* ամի: (333 / 4) Եւ *նոյն* իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8) Ի *նոյն* ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 11) Եւ *նոյն* ինքն Համամ … մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (335 / 18) Ի *նոյն* ամի գայր հասանէր ամպարիշտ Տաճիկն երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12) զի *նոյն* ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն: (337 / 5) Ընդ *նոյն* ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն: (338 / 1) և *նոյն* ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել, զի անյաղթելի էին զօրութեամբ: (338 / 6) Ի *նոյն* խորհուրդ գնացեալ Ներսեհի՝ անցանէր ընդ Հացիւն գիւղ մտանել յԱսորիս. (339 / 10) Ի *նոյն* ամի և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն, թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 13) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի *նոյն* աթոռ: (342 / 10) և ի *նոյն* կենարար փայտէն մասն առեալ եդ ի ՃԻ դահեկանի ոսկւոջ (344 / 6) զոր *նոյն* ինքն Գէորգ և զսա կրկին ձեռնադրէ: (346 /8) Ընդ *նոյնն* արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (336 / 18) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն, և ոչ զբանս գրոց ի *նոյնս* բռնաձգեալ (277 / 19) և զյամառեալսն յայսցանէ յորդորեսցուք ի *նոյնս:* (279 / 12) Ընդ *նոսին* և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 6) և *նովին* մարմնով ի յերկինս վերանալ (38 /5) *նովին* դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12) և *նովին* կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 14) Եկեալ նոյն արքն *նովին* ահաւորագոյն կերպարանօք՝ և ասեն ցԽոճկորիկն. (58/4) Եւ դարձուցեալ զերեսս իւրեանց *նովին* սպառնալեօք գնացին: (140 / 12) որով զարգանական լափէին և *նովին* պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 7) Եւ *նովին* բարեզարդութեամբ գայր, իջանէր ի գաւառն Գարդման. (196 /1) առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ *նովին* մատանեաւ. (293 /13) և ետ թաղել զինքն *նովին* երկաթովք (297/7) և զազգաբանութիւն *նորին* գտցես յիւրում տեղւոջն: (4 / 3) Եւ աշակերտ *նորին* սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ (10 / 6) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ *նորին* սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) Եւ Արշակ՝ *նորին* որդի, առնու զթագաւորութիւնն: (30 / 15) ՍԱԿԱԻԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ *ՆՈՐԻՆ.* (31 / 11) ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ *ՆՈՐԻՆ* ԵՒ

ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ (31 / 14) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր *նորին* Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 10) մինչև այլ ևս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի *նորին* ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33/9) որ և սա *նորին* խոստովանական վարուքն կատարեալ պսակէր: (36 / 8) դարձաւ չարն ի գլուխ *նորին:* (45 / 11) Եւ բարձեալ աշակերտաց *նորին* ՝ բերին յԱմարաս գիւղ և եդին առ եկեղեցւոյն (65 /2) զոր ունէր *նորին* մատանեաւն կնքեալ (67 / 4) Եւ գտանէին ապակի մի ի գերեզմանին *նորին* Գրիգորիսի ըմպելի (82 / 1) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և *նորին* հայրն երկնաւոր»: (84 /20) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԵԻ ԸՆԿԵՐԱՅ *ՆՈՐԻՆ* ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ (95/2) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ *նորին* աշակերտեալքն ….յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) Եւ *նորին* հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 15) Եւ *նորին* որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի հող հայրենի. (109 / 10) Չու արարեալ Վարդանայ մեծաւ աւարաւն, անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ Աստուած և *նորին* յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց (116 / 18) և ինքն գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն *նորին* գործոյ: (118 / 4) քանզի վասն *նորին* իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 15) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս *նորին* գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 10) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵԻ ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ *ՆՈՐԻՆ* Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄԱ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 / 6) Եւ յաղագս *նորին* իրաց հրամայէր կաթողիկոսն ժողով մեծ լինել (203 / 8) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ տախտակին *նորին* իսկ Արքիդիակոն /գրքում՝ արքիդիակոն/ քորեպիսկոպոսին: (207 / 2) Այլ ընդ այն թէպէտ և կարի յոյժ դժկամակ այրն Աստուծոյ լինէր, զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ *նորին* ձեռն և մատակարարեալ սրբութեանն Աստուծոյ: (207 / 15) և յաջորդէ զաթոռ *նորին* Եղիազար՝ այր բարի և ազնուական: (213 / 5) և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի *նորին* կամաւ եդեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220/14) Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ նորա, Եւ մաքրափայլ կեանք վարուց *նորին:* (228 /21) Քև զնոտութիւն *նորին* նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 14) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵԻ ՀՈՆԱՅ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻԻՆ *ՆՈՐԻՆ* ՄԱՀՈՒԱՆՆ. (230/20) ԵԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ՋԱԹՈՌ *ՆՈՐԻՆ* (233 /10) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի *նորին* բանսարկուին ուսմանց (244 / 18) «Յառաջագոյն քան զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և *նորին* աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք

զԿիւրոն: (270 / 12) Առաջինն մայր եկեղեցեացն արևելեայց Գիսոյ եկեղեցին *նորին* հիմնադրեալ և զինքեանս նմա աւանդեալ. (275 /1) Եւ յաջորդեաց զաթոռ *նորին* Անդրէաս (280 / 15) և աւազանն ներքոյ *նորին,* ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն (284 / 3) Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ Աբսլա, *նորին* եղբայր, ամս ԻԲ: (292 / 3) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ *նորին* օգնութեամբ և այլոց նախարարաց, որոց զորոմն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց, որում յաղթողն եղև. (294 / 7) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱՒ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ, ԵԻ Ի ՏԵՂԻ *ՆՈՐԻՆ* ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏՆ ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 / 16) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Վարդան պատրիկ և *նորին* եղբայր տէր Գագիկ … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և *նորին* եղբայր Գագիկ (304 / 10) որք ի *նորին* հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի: (304 / 14) Զայդ հրաման ունիմք մեք յԱստուծոյ և ի *նորին* պատուիրանացն (309 /1) *ՆՈՐԻՆ* ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՋՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314 / 13) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր, որ է ինն ամիս, և ծնունդն *նորին* Քրիստոսի: (315 / 8) Եւ զկնի *նորին* նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) Եւ ի *նորին* ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի. (317 / 4) Սա էր հայրագիր *նորին* Կոստանդնի (317 / 5) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵԻԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆ *ՆՈՐԻՆ* ԵԻ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՑ (320 / 17) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս. և որդի *նորին* Ստեփաննոս կիսօրեայ վախճանեալ. և *նորին* եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ՝ նա եղև գերեզման նորա: (325 /16; 325 /17) Իսկ Ջուանշերիկ՝ *նորին* եղբայր մնաց ժառանգ. (325 / 18) և զորդի *նորին* ի մօրն գոգ զենին: (326 / 13) իսկ *նորին* որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ և եկեղեցիս բազումս հրով այրեալ կիզեաց (331 / 10) և ի *նորին* հրամանէ ելանէ ներքինին ի դրանէն Պարտաւայ գալ ի Հայս: (336 /12) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր *նորին.* (337 /1) և *նորին* տեառն եղբայրն աշխարհական հարցեալ ասէ զնա. (345 / 20) և համանման և հաւասար *նորուն* վարուցն առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս (36 / 11) և ըստ կամաց *նորուն* աստուածութեանն՝ բարեգոնծութեամբ յօրինել հրամայէր: (47 / 2) և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր *նորուն* սարկաւագին, և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8) Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի. արծաթ …Եւ ի թռչնոց յոլովից՝ արծուիք և բազէք և նմանք *նոցին:* (9 / 9) Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ *նոցին* բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3) և զտէրունական զտօնն մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք ի *նոցին* վկայելոցն: (102 /18) զնմանողս *նոցին* արար տարաբնակ ի հեռաւոր

վայրս: (126 / 15) Յետ որոյ *նոցին* հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել *նոցին:* (271 /13; 271 / 14) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք *նոցին* համախոհակք սրբոյ եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից…ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ… և յայլ եպիսկոպոսաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 12) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած, կամ իշխանաց տալ, կամ *նոցին* դայեկաց ի պարգև: (308 / 16) ԱՆՈՒԱՆՔ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԱՄՔ ԵԻ ԳՈՐԾՔ *ՆՈՅԻՆ* (341 / 17) Սա անէծ զնախարարս Աղուանից վասն ազգաշաղախ խառնակման *նոցին* (344 / 4) և որդիք նոցա յաջորդեսցեն զթագաւորութիւնս *նոցուն.* (44 / 14) ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼՈՅ ԶՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆԻ *ՆՈՅՈՒՆ* (50 /16) որպէս և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի *նոցունց* էութենէ: (243 / 11) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի *նոցունց* յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 / 4) *Նոքին* իսկ դնքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 14)

ՆՈՅՆԳՈՒՆԱԿ - 4

Նոյնգունակ և առաւելագոյն ևս հիացուցանող պայծառութեամբ զճանապարհն յօրինեաց: (83 / 18) ետուն նմա զանկապանս մարգարտով և գումարտակ *նոյնգունակ* շուրջ զպարանոցաւն: (175/10) Եւ *նոյնգունակ* հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր (178 / 14) *նոյնգունակ* եղև արևելեայց աշխարհիս լուսոյ խաչիս երևումն. (216 / 10)

ՆՈՅՆԺԱՄԱՅՆ - 15

Եւ *նոյնժամայն* խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՛ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն ցանկալի: (107 / 8) Եւ *նոյնժամայն* ապաւինեալ ի վերին օգնականութիւնն ասէ. (110 / 7) և *նոյնժամայն* արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն Տրիռոյ իրագէտ լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121/4) Եւ *նոյնժամայն* մեծապէս օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ մասն: (121 /16) *Նոյնժամայն* եղեալ արքային զձեռն ի գլուխ նորա գովեաց և կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 / 1) *նոյնժամայն* հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 /1) Եւ *նոյնժամայն* հրամայէր փոխել ի նմանէն զտխրականն զգեստ (184 / 3) *Նոյնժամայն* նշան զարմանալի լինէր ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից (215 / 6) և *նոյնժամայն* կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (218/18) Ջայսոսիկ լուեալ

եպիսկոպոսապետին և Ջուանշիրի՝ *նոյնժամայն* գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 17) *Նոյնժամայն* հրամանակատար լինէր աստուածային պատուիրանին (249 / 2) և *նոյնժամայն* հրամայէր բերել ի քաղաքն Վարաչան: (255 / 8) Եւ *նոյնժամայն* Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 16) *նոյնժամայն* իմացաք զստոյգն. (304 / 9) և *նոյնժամայն* էառ Բաբան զդուստրն Վասակայ Սիւնեաց տեառն ի կնութիւն: (326 / 11)

ՆՈՅՆՊԷՍ - 38

Եւ զթագաւորն *նոյնպէս* յեղեգանէն առեալ դիւացն ածէին ընդ առաջ սրբոյն. (34 / 6) *նոյնպէս* և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 6) Եւս ի ներքս *նոյնպէս* առնել և զոտիցն (53 / 17) դու *նոյնպէս* արա զնոսա: (54 / 11) *նոյնպէս* արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54 / 13) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն, որում անուն էր Յակոբ, այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս մանուկ յարանց *նոյնպէս* ահագին տեսլեամբ. (57 / 3) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ *նոյնպէս* ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 / 1) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և *նոյնպէս* շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ (61 / 17) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, *նոյնպէս* և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) Եւ *նոյնպէս* և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 / 14) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ զպատկեր թագաւորին Հոնաց …. և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ … *Նոյնպէս* և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 /1) *Նոյնպէս և* զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին (140 / 6) *Նոյնպէս և* զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, *նոյնպէս և* սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159/17) և մատոյց նմա զպատարագսն. *նոյնպէս և* մեծամեծացն ամենեցուն: (161 / 1) *Նոյնպէս և* սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206/13) *Նոյնպէս և* զզօրավարն Հայոց՝ զիւր տէրն, հաւանեցուցանէր տալ զնշխարհսն (236/16) *Նոյնպէս* սկայի ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 3) *նոյնպէս և* զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ շնորհօքն (243 / 3) Ջի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, *նոյնպէս և* երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17) *Նոյնպէս և* եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 / 9) *Նոյնպէս և* ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10) Այլ *նոյնպէս* պաշտեցէք, զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն

զաշխարհիս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251/15) մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա (253 / 4) նոյնպէս առնէր և կատարէր սատանայ: (254/1) նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք (272 / 7) Նոյնպէս և զՄատթէոսին փոխեաց յԱնտիոքայ յԵրուսաղէմ. (273 / 11) Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան կաթողիկոսացս Աղուանից այսպէս կանոնեցաք. (302 / 1) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել (307 / 8) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի … կամ նոյն ինքն Ոզիա, նոյնպէս և այլք բազումք, որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 8) Նոյնպէս և քահանայք միթ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից (308 / 16) Նոյնպէս ունիմք զվարդապետաց զասացուածս առ այս. (315 / 8) Նոյնպէս Մարկոս հայրապետն Երուսաղէմի …յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն, եթէ ի միում աւուր տօնեմք զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 / 14) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն, նոյնպէս և կատարէ զփրկութիւնն (315 / 18) Իսկ որք թլփաութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն, որ և մեր նախնեացն աւանդեցաւ, նոյնպէս և ունիմք այժմ (316 / 11) և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց (318/8) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորոստանեայց, նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. (325 /4) Ապա բարեպաշտն Համամ որ և Աղուանից եղև թագաւոր, նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց (335 / 17)

ՆՈՅՆՊԷՍ ԵՒ - Տե՛ս ՆՈՅՆՊԷՍ

ՆՈՅՆՊԻՍԻ - 1

Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին ժամուն երիցս երևեալ երիցուն: (58 / 14)

ՆՈՅՆՕՐԻՆԱԿ - 1

Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զիօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 15)

ՆՈՐ - 9

Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի (123 / 10) զոր Նոր զօր անուանէին: (133 /4) նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս (203 / 16) և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի: (204 / 7) Քև զանոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 14) զի նոր է գործս և կարևոր խորհուրդ»: (262 / 2) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 10)

ՆՈՐԱԳԻՒՏ - 1

Եւ մեք թէպէտ և հեռի եմք մարմնով՝ մերձ համարեալ հոգւով յիշեսջիք առաջի *նորագիւտ* խաչիդ: (211 / 14)

ՆՈՐԱԳՈՅՆ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսնեռութիւն (276 / 9)

ՆՈՐԱՀԱՒԱՏ - 1

Իսկ մի ոմն *ի նորահաւատիցն,* որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն, ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (96 / 18)

ՆՈՐԱՀՐԱՇ - 4

Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ խաչին և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ *նորահրաշ* լուսոյն: (59 / 6) որ յաղագս *նորահրաշ* տօնին էին պատարագք (189 / 18) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել *նորահրաշ* գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) և ի ձեռն դորա սրբական վարուց և *նորահրաշ* սքանչելեաց …ծանեաք զարարիչն մեր (262 / 16)

ՆՈՐԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ - 1

շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ *նորաձայնութեամբ* և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 16)

ՆՈՐԱՅՐ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … Շավարշ, *Նորայր* (41 / 7)

ՆՈՐԱՇԷՆ - 1

հանգուցեալ ի *նորաշէն* յարկս եկեղեցւոյն (236 / 8)

ՆՈՐԸՆԾԱՅ - 3

զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի *նորընծայ* թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 8) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի *նորընծայ* թագաւորէն Կաւատայ (149 / 15) զոր *նորընծայ* ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ, տեսաք. (264 / 15)

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ - Տե՛ս ՆՈՐ

ՆՈՐՈԳ - 3

«Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ *նորոգ* թագաւորութեանս Կաւատայ (147 / 3) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահի իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին *նորոգ* նորա տէրութեանն: (231 / 11) Քանզի *նորոգ* էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք (272 / 1)

ՆՈՐՈԳԱԶԱՐԴ - 1

քանզի յաւուր նաւակատեաց *նորոգազարդ* նշանի խաչին … արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 8)

ՆՈՐՈԳԱՇԷՆ - 1

և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եդեալ ի փայտակերտ *նորոգաշէն* նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14)

ՆՈՐՈԳԵԱԼ - 1

Եւ յայնժամ *նորոգեալ* զեկեղեցւոյ հաստատէ զհաւատս: (95 / 13)

ՆՈՐՈԳԵԼ - 2

վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ *նորոգել* զհին եկեղեցին (97 / 7) և ոչ լինէր պարապ իշխանացն Աղուանից *նորոգել* զաթոռ հայրապետութեան Աղուանից: (334 / 10)

ՆՈՐՈԳԵՄ - 5

Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ …ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին *նորոգեաց:* (335 / 10) Ապա բարեպաշտն Համամ …զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից *նորոգեաց*: (335/17) զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն տէրն ամենակալ ի ձեռն նորա *նորոգեաց* (341 / 11) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և *նորոգեցարո՛ւք* ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. (247 / 7) Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ, զմեռեալս յարուցանէ, զհնացեալս *նորոգէ* (22 / 14)

ՆՈՐՈԳԻՉ - 1

և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և *նորոգիչ* գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 15)

ՆՈՐՈԳՈՒՄՆ - 2

Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ *նորոգման* ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 13) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի *նորոգումն* սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. (247 / 7)

ՆՈՐ ՔԱՂԱՔ - Տե՛ս ՆՈՐ

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ - 2

Եւ *նպաստամատոյց* ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս (212 / 5) Եւ անդ *նպաստամատոյց* մեծարանս գտեալ ի քաղաքացեացն: (239 / 17)

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐԵԱԼ - 1

զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ *նպաստաւորեալ* և Բախդանէր դարբին զամս երիս (281 / 14)

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐԵՄ - 1

Սակայն յայսմ վայրի *նպաստատուրէ* մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 13)

ՆՊԵՐՏ - 1

Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ *նպերտ* բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 9)

ՆՌՆԵՆԻ - 1

Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ականբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն *նռնենեաց* առնեն: (230 / 7)

ՆՍԵՄԱՆԱԼ - 2

Եւ *ի նսեմանալ* աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս (137 / 9) Եւ *ի նսեմանալ* աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս տուընջեան: (157 / 10)

ՆՍՏԵԱԼ - 7

Եւ մինչև *նստեալ* ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս *նստեալ* աթոռով առ խաչին (76 / 9) Որոյ *նստեալ* անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 10) Էր *նստեալ* որպէս զառիւծ ի մորւոջ (226 / 13) Եւ ի նմին տեղւոջ *նստեալ* ինքն լրտեսացն ասէ. (288 / 11) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս *նստեալ* ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց (և *նստեալ* ի մեծ եկեղեցւոջն՝ հրամայէ ածել զՆերսէս առաջի իւր. (297 / 1)

ՆՍՏԵԼ - 5

Եւ ընկալեալ ի ձեռաց նորա և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա, հանդերձ բազմութեամբն երթալ առ նա *նստել* (161 / 3) Ապա հրամայեցաւ նոցա *նստել* յուտել ընդ ինքեանս. (162 / 6) Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և *ի նստել:* (162 / 13) և յընթրիս միշտ ընդ իւր *նստել* ի սեղանն. (197 / 5 ոչ ի *նստելն* իմանայր, և՛ ոչ ի յառնելն զգայր ամենևին (148 / 6)

ՆՍՏԻՄ - 29

Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն՝ զտնօրինականն կատարեալ զամենիցս, ամենայն եւ յէութեանն *նստաւ* փառս, ուստի ոչն էր մեկնեալ: (10 / 1) Առ զայն ի թագաւորէն և *նստաւ* ի նմա միայնակեցօք հանդերձ. (17 / 15) համբարձաւ յերկինս, *նստաւ* ընդ աջմէ հօր, զի դասեալ լիցուք և մեք ընդ աջմէ նորա: (124 / 18) Երկրորդ իշխան Տաճկաց զկնի Մահմետի *նստաւ* Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4) Հարուն՝ Ի և Բ երրորդ *նստաւ* ի Մահմատայ ամիրմոմնի (292 /11) Այս կանոնադրութիւն եդաւ ի Սիմէոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ, յորժամ *նստաւ* յաթոռն ի ժողովումն (305 /11) Եւ յետ երկուց ամաց ի թուականութեանն Հայոց ՃԿ եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն Տաճկաց յԱղուանս և *նստաւ* ի Պարտաւ: (319 / 10) Եւ յորժամ եղև ԽԴ ամ, *նստաւ* թագաւոր ի

Հռոմ Փիլիպպոս: (324 / 7) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ տեղւոջ, որում Աստեղն կոչեն բլուր (99 /1) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 3) նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն (51 /6) «Այդր եպիսկոպոս նստէր (77 / 9) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր ստրջացեալ թագաւորն ի մեծագոյն հոգս. (80 / 13) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի (81 / 12) Եւ նստէր թագաւորն ամենայն բազմութեամբն (84 / 8) Եւ զհետ մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12) ուր նստէր արքայորդին: (160 / 17) և նստէր ի գահոյս իւր. (183 / 5) Մինչդեռ նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր … ել թագաւորն Հոնաց յոգնահազար հեծելովք: (190 / 8) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ … և յիսուն և երկուս ձիս երազաքայլս, յորս ինքն թագաւորն նստէր: (198 / 4) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և Վարաժնու սպասատունն, որ յԱրաժականի նստէր, և Տուերակու տունն: (213 / 2) Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. (268 / 7) որ նստի յերկինս երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով զբարի օրէնս (21 / 18) և նա անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիսս յոլովս և ոչ կարաց առնել ինչ: (30 / 16) Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. (54 / 3) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի. (317 / 4) յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց /ճիշտը՝ Շուրտայաց/ աւագն (330 / 7) Ցաւին և ցաւին և դառն արտասուեն, Իւծեալ տառապին, Զերթ ձագամեռ հաւ յանապատ նստին: (230 / 12)

ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ - 4

Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս, նստուցանել յիւր աթոռ քահանայապետութեան (35 / 9) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՑ ԵԻ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱԻ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ ԶՈՐ ՅԵԼՍՆ ԻՐԵԱՆՑ ԱԻԵՐԵՑԻՆ (118 /15) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ՉՆԵՐՍԷՍ, ԵԻ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱԻԱԳԱՊԵՏՆ ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 / 16) Ի նոյն ժամանակս յերեք հարիւր երեսուն և վեց թուին եղև Աշոտի Բագրատունւոյ նստուցանել զաթոռ թագաւորութեանն իւրոյ ի մէջ Հայաստանեայց (335 / 12)

ՆՍՏՈՒՑԱՆԵՄ - 7

Եւ ածեալ նստուցանէր զղակիշն իւր մերձ ի Խաղխաղն քաղաք: (99 / 11) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. (129 / 18) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) Եւ նստուցին հայրապետ զտէր Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց (119 / 4) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և արդար

այր՝ զԱբրահամ (269 / 2) և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա *նստուցին* յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (274 /1) նոյնպէս աստ յԱղուանս *նստուցին* ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. (325 / 5)

ՆՍՏՈՒՑԵԱԼ - 1

զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ և *նստուցեալ* զմեծ լերամբն Կաւկասու (95 / 16)

ՆՐԱՆԱԿՈՏՈՐ - 2

և խածանող սրտմտութեամբ *նրանակոտոր* և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 13) Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և *նրանակոտոր* և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 / 6)

ՆՐԲԱԳՈՅՆ - 1

ես տեսի ի նմին տեղւոջ ... աղբիւր ելանէր յականէն *նրբագոյն* և յառաջ խաղացեալ յոյժ յորդագոյն: (73 / 4)

ՆՈՒԱԳ - 9

Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի *նուագ,* ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) Իսկ նա թէպէտ և առ մի *նուագ* ոչ առնոյր յանձն, բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան (234 / 10) մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ *նուագի* փորձէ հոգին սուրբ (258 / 14) իսկ ի վերջնում *նուագին* յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ ասելով. (144 / 16) Եւ յառաջնում *նուագին* զոմանս հարկանէր (174 / 7) Իսկ բազմազով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում *նուագին* կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197 / 2) Յառաջնում *նուագին* իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 / 9) յօրինէր *նուագս* երաժշտականս. (216 / 3) Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր *նուագս* յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17)

ՆՈՒԱԳԵՄ - 1

Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ *նուագէր,* քաջապէս հրատարակող լեզու ունելով նման երագագիր գրչի: (225 / 1)

ՆՈՒԱՋ - 6

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ *նուագ* գոլ վարկանիմ (83 / 14) անդ առնոյր զդուստր թագաւորին իւր ի կնութիւն և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից ... և ոչ ինչ *նուագ* քան զհազար և երկերիւր արանց գերելոց: (191 / 10) Վասն այսորիկ ոչ ինչ *նուագ,* քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք (200 / 15) ոչ ինչ *նուագ* գոլով, քան զբռնակալսս զայսոսիկ, այլ յամենայնի վեհ և մեծ գոլով: (201 /2) Զճշմարտախօս դրուագս բայից սակաւ ինչ *նուագ* գտի զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18) թէպէտև կարի

իսկ *նուագք* էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11)

ՆՈՒԱԶԱԳՈՅՆ - 1

այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ *նուազագունի* եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (233 / 1)

ՆՈՒԱԶԵԼ - 5

Եւ ի *նուազել* լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 13) Եւ ի գալ միւս ամին և ի *նուազել* ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139/12) Ընդ *նուազել* թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն (287/9) Ընդ *նուազել* ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի (311/10) Եւ յետ մահուան նորա սկսաւ *նուազել* ազգն այն: (338/18)

ՆՈՒԱՂԵԼ - 2

Ի սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց ի *նուաղել* մեծագոյն ազգին Յաբեթականի: (7 / 15) Ապա սկսաւ տակաւ *նուաղել* և տկարանալ առաջի արքային Յունաց (130 / 7)

ՆՈՒԱՃԵԱԼ - 1

նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարագուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 14)

ՆՈՒԱՃԵԼ - 3

Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ *նուաճել* անդրէն ի ծառայութիւն (16 / 6) և ուրախ եղաք փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւք *նուաճել* մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) յանձն առնոյր *նուաճել* ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 20)

ՆՈՒԱՃԵՄ - 4

Եւ յոլովիցն լինէր բժշկութիւն ի տեղւոջն, յորս հաստատեալ *նուաճեցան* հաւատացեալքն: (97 / 4) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ *նուաճէր* իսկ զամենեսեան ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 / 6) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից *նուաճէր* և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ:(231 / 15) և *նուաճէր* զմիտս նորա ի հաշտութիւն և ի սէր անքակտելի: (233 / 4)

ՆՈՒԱՍՏ - 3

ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և …տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ *նուաստ* եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 11) Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ *նուաստ* եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) Ուխտանէս՝ *նուաստ* կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ: (211 / 7)

ՆՈՒԱՍՏԱԲԱՐ - 1

Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ *նուաստաբար* ողջունելով երկրպագէ: (181 / 11)

ՆՈՒԷՐ - 8

կամեցաւ զի ի *նուէր* նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 13) Յայնժամ հրաման տայր դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել *նուէրս* զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103 / 13) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին *նուէրս* (212 / 6) Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ *նուէրս* նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12) և երկիր պագանեմք ծառոցն և մատուցանեմք զոհս և *նուէրս,* որպէս մինչև ցայժմ: (253 / 2) և ապա քարոզէին նոցա փաստապատիր բանիւք, եթէ պարտ էր ձեզ զոհս և *նուէրս* մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 14) Բայց արդ առէք զոհս և *նուէրս* և մատուցէք առաջի ծառոցն և մեհենացն. (253/16) զորս *նուիրօքն* և զոհիւք մեծարէին (33 /15)

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ - 3

Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան *նուիրական* տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 20) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն, անարի, ոսկիաստեղծ անդրւոյն զոհարան ձօնէր, նմա *նուիրական* տօն լինել տեսարանին: (244 / 15) Որոց բազում ազգք մոլորեալք *նուիրական* ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին (246 / 2)

ՆՈՒԻՐԵԱԼ - 1

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ *նուիրեալ* Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2)

ՆՈՒՍ - 1

զոր ի *նուս* բարձեալ բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2)

/ ն - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

-

-

ՋՆԱ - 218

զի աղու ձայնէին *զնա* վասն քաղցրութեան բարուցն: (8 / 14) և անօրէնն Յազկերտ արար բռնութեամբ *զնա* մոգ: (15 / 12) ոչ կարաց աճել *զնա* ի

հաւանութիւն, այլ գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝վասն զուր աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 /10; 16 /10) սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս, այլ և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա (17 / 1) Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ (19 / 11) Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս, յայտնեաց նոցա զախտն չար, որ տանջէրն զնա: (21 / 3) ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից, այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 / 11) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռշխնեցեր: (27 / 18) որ ձգեալ զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7) թափէ զնա ի յարձակմանէ հիւսիսայնոցն (30 / 13) զոր ի մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց թագաւորի, ի սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի, և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 2) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) և նորա հրամայեալ անդէն յեկեղեցւոջն բրով սպանանել զնա: (36 / 10) զի մի յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 11) և նոցա զհետ ելեալ մանկանն՝ կամէին ունել զնա նս: (52 / 7) և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 6) անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 11) Զնա տեսեալ զօրավարին Հոնաց ի մէջ գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ տռփէր ի նա (100 / 13) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ՝ առնուլ ի կնութիւն իւր կամեցեալ: (100 / 15) Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա (101 / 6) զի եթէ ոչ եկեսցէ շքով և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101/20) Եւ երթեալ սպասաւորքն ստիպէին զնա առնել զկամս իշխանին: (101 / 20) Եւ քաղաքացիքն յոյժ պատուեալ զնա. (108 / 8) Եւ բազում արութիւնս յոլոմպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 14) մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհին իւր: (111 / 5) զնդանել զնա հրամայեաց. (118 / 11) մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ բանիւք ողջոյն ասել նմա: (125 / 14) այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 4) զի ինքնակամ կամօք ելցեն ընդ առաջ նորա և ընկալցին և պաշտեսցեն զնա հանդերձ զօրօքն իւրովք յաւուրս ձմերանւոյ: (132 / 6) սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհին իւր (133 / 9) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՑ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՑ ՋՆԱ ԱՄՍ ԲԱՋՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 13) կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 3) զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 15) առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց (141 / 5) հրապուրելով զնա մղէր, հարկանէր ընդդէմ ալեացն, զօրավար զօրուն առաքեցելոցն ի նմանէն զնա կացուցանէր: (144 /7; 144 /8) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝

առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 3) և ցնծալով ամենեքեան օրհնեն զնա՝ արքայ կարդալով»: (148 / 4) Եւ զհետ մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12) Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի (148 / 12) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 / 18) յանցական գտեալ զնա ընդ ապստամբողս մեծամեծացն իշխանաց աշխարհիս Աղուանից. (150 / 8) այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 18) Եւ առաքէ զնա որպէս երբեմն զՄովսէս ի Մադիամայ (150 / 21) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն (151 / 8) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4) և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 13) հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի (159 / 18) և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա ... հրամայեաց նմա մերձ առ ինքն ի խորանի անդ: (161 / 2) Առաքէր զնա յառաջագոյն քան զինքն (167 / 7) Եւ շինեաց յիւր անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 / 19) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14) կոչեաց զնա սպարապետ Աղուանից: (174 /1) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Եւ հայր նորա արգելոյր զնա ի խորհրդոյն և գնայր կամաւորաբար ի թշնամիսն: (181 / 3) Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ (182 / 2) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ և ողջամբ ընկալեալ զնա: (184 / 3) Եւ Այրարատեան ազատքն զնա յուղարկեալ, որոյ հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 /12) օրհնեաց զնա ի ձայն մեծ ասելով. (184/15) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 4) և ողջունեալ զնա՝ ասէ. (185 / 14) և օրհնութիւնք բարեխնամ ծնողին զնա ծաղկեցուցին: (186 / 8) զի ի խռնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ, զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (186 /18; 187 /1) և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 / 16) քանզի վերնառաք հրամանն յորժամ հայի յերկիր, դողացուցանէ զնա (192 /9) և ածէր զնա ի գիւղաքաղաքն իւր Արուճ: (195 / 16) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 /18) ինքնաձեռն եղեն ներքինիքն սպանանել զնա. (197 / 1) ստիպէր զնա թագաւորն (198 / 9) դարձեալ տայր նմա զաջ իւր և յաւետասքանչ պատուով արձակէր զնա: (199 / 2) պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 /17) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 /8) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 /10) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 /4)

ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր (220 /13) և հրապուրեալ զնա ի պատճառս բղջախոհութեան, փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 /7; 222 / 8) Այլ ոչ կարէր ստէպ ստէպ զնա յաղթահարել սրով: (223 / 6) բայց զի զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 8) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն (223 / 15) Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ եթող զնա ի կոխան ժանտից: (227 / 8) Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր, Եւ Կայենի երերմամբն վարանեալ շրջեսցի: (227 / 20) Թոյնք քարբից հեղցին զնովաւ, Եւ սաստկագոյն ուռուցմամբ հերձցեն զնա: (228 / 15) առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 8) որոյ յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիր և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 3) իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա (234 / 10) գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս՝ յիւրում մենաստանին (234 / 16) Ապա առեալ զնա կաթողիկոսին՝ ձեռնադրէ յեպիսկոպոսութիւն գաւառին Մեծ Կողմանց և մեծաւ ժողովով և ընծայական թղթովք ուղարկէր զնա յիւր գաւառն: (235 /4; 235 /6) ընդունէին զնա խաղաղութեամբ ըստ կարգի եպիսկոպոսաց (238/15) ընկալեալ զնա մեծաւ ուրախութեամբ… պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 /1) մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց, (240 /4) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 3) զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց: (250 / 9) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք, այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 8) հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 9) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս և ասէ. (255 / 18) այսօր հատոյ տեառն հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258 / 12) Առաջին զնա ասեն լեալ քրիստոնեայ թագաւորութեանն այն (260 / 5) և արձակեցին զնա պատուով յաշխարհն իւր: (262 / 3) ԳԱԼՈՒՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀՈՆԱՑ ԵԻ ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐԱՑ ՉԿՆԻ ԵԿԵԱԼ ԽՆԴՐԵԼՈՎ ՉՆԱՅԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՒՐԵԱՆՑ (262 / 7) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա խնդրել զգահերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274 / 14) ապա զնա Աստուած յաւել առ հարս իւր: (280 /14) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 /12) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց: (288 / 12) Ումար Իբն Խատաբ Է ամ, զնա սպանին: (291 / 5) Զնա սպանին, և շփոթումն եղև տաճկաց: (291 / 9) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից:

(293 / 16) տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն (294 / 3) և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի հին փսխածն (294 / 5) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ նորին օգնութեամբ և այլոց նախարարաց, որոց զորոմն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց, որում յաղթողն եղև. (294 / 6) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ, խորհուրդ արարեալ ընդ կայսրն Յունաց՝ զնա քարոզէ յաղօթս և զաշխարհս ստիպէ, զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (295 /18) և կացուցեալ զնա ի մէջ բազմամբոխ ատենին առաջի Եղիայի: (297 / 3) և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 13) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա (313 / 15) դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 /13) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319 /19) և թողեալ զնա յանհաւանութեան գնաց ի Հոռոմս. (321 /2) Եւ յոյժ ցասուցեալ թագաւորն՝ խնդրէ զնա ի դուռն. (321 / 5) և տռփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ ածէ զնա ի Ղիոն քաղաք. (322 / 19) և ոչ ոք գիտաց զնա ի քրիստոնէիցն: (329 / 13) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (329 /19; 330 /1) և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 4) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն…մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 /13) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից (340 /13) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 6) զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. (341 / 12) և նորին տեառն եղբայրն աշխարհական հարցեալ ասէ զնա. (346 / 1) և սպանին զնայ և ինքեանք գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու (171 / 1) Ապա յայնժամ շեշտակի ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 /15) Եւ զերծեալ յայնմանէ զՔրիստոս փառաւորէին, զոհանալով զնմանէ: (328 / 4) Զայս և նման սմին բազում շշնջէին զնմանէն (145 / 16) և արքայ դնէ զձեռն ի գլուխ նորա և բանս բարեաց ի լուր ամենեցուն զնմանէն խօսէր: (175 / 5) մառախուղ խաւարային շանթիւք ընդ մէջ անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 / 16) Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն (19 / 18) ուսոյց և կատարեաց զնոսա առաքելական կանոնօք:(20 / 5) Եւ վարէ Տրդատիոս զնոսա կոտորմամբ մինչև ցՀոնս. (29 / 8) իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 / 12) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 16) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս, և զնոյն Գրիգորէս մանկագոյն ևս զան զնոսա և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գորաղայիւք (72 / 7) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87/7) այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 18) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա (88 / 8)

Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 4)զայրագնեալ նոցա փոյթ յանձին կալեալ սպանանել զնոսա: (96 / 8) Զնոսա ողոքական բանիւք հաւանեցուցանէին զալ ընդ իւրեանս, զի յառաջնորդութիւն զնոսա վիճակեցուսցեն աշխարհին իւրեանց: (98 /12; 98 /13) ջանային բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն (105 /14) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի ի նմին տեղւոջն: (105/15) համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա, զի առ ժամանակ մի խաբէութեամբ կալցին զնոսա (113 /8; 113 /9) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա ի Թ նաւասարդի ամսոյ. (119 / 16) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի … սերմանեն ի հոգիս անմեղաց՝ թիւրելով զնոսա յուղղափառ հաւատոյն (123 / 5) և ոչ գրգռէր զնոսա ի մարտ պատերազմի. այլ թողեալ զնոսա անդէն յերկրին իւրում, եկն ել ընդ ծով (131 /1; 131 /1) և երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: (132 / 16) դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (136 / 2) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ (146 /19) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով (147 / 15) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (152 / 1) և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153 /5; 153 /7) Եւ տանէր բերէր զնոսա պատճառս կազդուրելով. (155 / 5) այլ օրհնեաց զնոսա, որք ելին ընդ նմա (159 / 11) մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահն մինչև ցերկրորդսն (160 / 13) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց (162 / 6) և զնոսա ևս սահմանակցօք իւրեանց ածել ի հնազանդութիւն: (167 /4) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց (167 / 19) սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա.: (168 / 9) ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 /10; 168 /10) Եւ ինքն որպէս զիմաստուն ոք զնոսա ի խաղաղութիւն վարեաց. (175 / 17) հինահալած արշաւանօք տարեալ զնոսա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 5) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. էանց յայնկոյս գետոյնն (181 / 1) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11) զի լուսաւորեսցէ զնոսա օրէնսուսոյց խոհականութեամբ ի բանս արարչին»: (234 / 9) Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի պիտառականն հրովարտակօք հասանէին առ կաթողիկոսն (235 / 1) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա յուղղափառ հաւատս պատուիրանին պահպանութեան: (235 /11) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն (247 / 16) չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 5) ասէ զնոսա. (254 /9) և սաստկագոյն յանդիմանէր զնոսա (257 / 19) մի՛ ի Մանգլեաց խաչն և մի՛ ի մեր եկեղեցիս զնոսա ընդունել (270 / 17) Ջանային իբրև զվրիպեալս շահել զնոսա: (271 / 16) զի ի տեսիլ ամենայն ապստամբացն

նշաւակս զնոսա արարից»: (296/13) և հրամայեաց թագաւորն հանել զնոսա յանտանելի տանջանացն (312 / 18) և արձակեաց զնոսա յաշխարհին իւրեանց. (312 /19) Եւ գումարեալ զնոսա ամենեսին ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս՝ միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 2) ձանձրացուցանէին և նեղէին զնոսա: (318 / 11) ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. (326 / 10) և վտարեալ զնոսա ի ծով՝ կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2) և առաթուր հարեալ ի սպառ սատակեն զնոսա. (329 / 5) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 / 8) և անդ հողմ դժնդակ մրրկեալ շրջապատեաց զնոսա. (331 / 19) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 9) և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել (338 /6) և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարախմբեալք: (183 /6) Թոյնք քարբից հեղցին զնովաւ, Եւ սաստկագոյն ուռուցմամբ հերձցեն զնա: (228 / 14) և որ շուրջ զնովաւն են դաշտք, գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 / 7) իսկ արդ և զոսկերսն անգամ զի՞նչ հնար է գտանել զնորա»: (33 / 26) և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 / 4) զի մի՛ ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 5) Երիցս թաղեալ վերընկէց լինէր, զի երկիր ոչ ընդունէր զնորա գարշելի մարմինն: (318 /15) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի՝ հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա (184 / 14) ըստ կանոնաց զնոցայն կատարեցաք զյիշատակ: (281 / 15)

ԶՆԱԽԱԳԱՀ -1

Եւ մատնեաց ի կորուստ զնախահացն տէրութիւնն: (227 / 4)

ԶՆԱԽԱԳԱՀԵԼ - 1

Առավել քան զնախահացհելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14)

ԶՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ - 1

ԿԱՐԳԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԶՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (8 / 2)

ԶՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

«ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 / 15)

ԶՆԱԽԱՀՐԱՒԷՐ - 1

«Զնախահրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և զարդարսն փառաւոր արար»: (214 / 11)

ԶՆԱԽԱՆԻՍՏ - 1

Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 5)

ՁՆԱԽԱՍՏԵՂԾ - 1

քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց *զնախաստեղծ* հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն (298 / 10)

ՁՆԱԽԱՎԿԱՅ - 1

եբաց զտապանակն և գտաք անդ զսուրբ Մկրտիչն և զթումաս առաքեալ և *զնախավկայն* Ստեփաննոս (282 / 9)

ՁՆԱԽԱՏԻՆՔ - 1

կարևոր համարէին *զնախատինս* վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 / 8)

ՁՆԱԽԱՐԱՐ - 2

հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել *զնախարար* ոմն աւագ (231 / 3) Սա անէծ *զնախարարս* Աղուանից վասն ազգաշաղախ խառնակման նոցին (344 / 3)

ՁՆԱԽՆԱԿԱՆ - 2

ցուցանել *զնախնական* գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 3) Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր *զնախնական* ազգն Հայկազնեանց՝ Եռանշահիկս … կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ (172 / 5)

ՁՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ - 1

յիշելով *զնահապետական* բանն առ Իսմայէլ մարգարէացեալ, եթէ ձեռք դորա յամենեսեան, և եղիցի յազգ մեծ: (287 / 7)

ՁՆԱՀԱՏԱԿ - 1

սկսաւ հայհոյել *զնահատակն* Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9)

ՁՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ - 5

անդ էառ *զնահատակութեան* պսակն: (11 / 2) որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ *զնահատակութեանն* վախճան: (10 / 14) Որոց արիաբար կատարեալ *զնահատակութեանն* մարտ բարեօք վկայութեամբ, ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 1) ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր *զնահատակութիւն* երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 13) քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր *զնահատակութիւն* սուրբն Գրիգորիսի: (65 / 2)

ՁՆԱՄԱԿ - 1

և ընկալեալ *զնամակն* ՚ի ժողովումն արևելից ըստ կանոնական հրամանի ընկալեալ եղև. (293 / 14)

ՁՆԱՅ - Տե՛ս ՁՆԱ

ՁՆԱՒ - 2

բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր *զնաւսն* ՚մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր (323 / 16) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին *զնաւսն* ՚մինչև ոչ մնալ և ոչ մի (324 / 2)

ՁՆԵՆԳԻՉ - 1

Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր *զնենգիչ* սիրոյն (227 / 10)

ԶՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ - 1

գիտաց *զնենգութիւն* սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (223 / 1)

ԶՆԵՍՏՈՐ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն … զԵւտիքէս և *զՆեստոր,* զԴիոդորոս (301 / 5)

ԶՆԵՐԿՈՒՄՆ - 1

«Զշարժումն չարափառին Ներսիսի …և *զներկումն* երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ... խորամանկ չարութեամբն իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. (303 / 3)

ԶՆԵՐՍԷՍ - 8

նզովեցին *զՆերսէս* ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 15) զոր կարծէաք գոլ հովիւ բարի մեզ *զՆերսէս* (295 / 7) *զՆերսէս* և զկինն համախոհ նմին ի շղթայս երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 11) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ *ԶՆԵՐՍԷՍ* (296 / 16) հրամայէ ածել *զՆերսէս* առաջի իւր. (297 / 1) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել *զՆերսէս.* (297 / 3) ընդ որս և զեղկելին մեր *զՆերսէս* նզովեցաք (301 / 7) և ցուցին ինձ զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր *զՆերսէս* ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 8)

ԶՆԵՐՔԻՆ - 2

Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և բարձրագոյն քան զերկինս երկնից և խորագոյնս քան *զներքին* կիսագունդն: (18 / 2) *զներքին* և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա (19 / 7)

ԶՆԶՈՎ - 2

Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ *զնզովից* գիրն՝ դնէր ի պահեստի. (293 / 17) այլ նոցա *զնզովս* Հայոց պատճառեալ: (335 / 1)

ԶՆԻԳ - 1

եդաւ ի գերեզմանի, զի խորտակեսցէ *զնիգս* դժոխոց. (124 / 17)

ԶՆԻԶԱԿ - 1

և ուղղեալ *զնիզակն* ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր զահագին վիրագն: (30 / 6)

ԶՆԻԿԻՏԱ - 1

Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և *զՆիկիտայ* հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 / 8)

ԶՆԻՍՏ - 1

սկսանէր ըստ այնմ յարդարել *զնիստ* իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 13)

ԶՆԿԱՏԵԱԼ - 1

Առնոյր ի ձեռն բրիչ … սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13)

ԶՆԿԱՐ - 1

Ապա գրեցին նամակ, թէ մի՛ ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1)

ԶՆԿԱՐԻՉ - 1

և քննեալ արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս և եղին յառաջ քան զնկարիչս: (267 / 12)

ԶՆՄԱՆԵՑՈՒՑԵԱԼ - 1

Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5)

ԶՆՄԱՆՈՂ - 1

և զայլսն ընդ նոսա, զնմանողս նոցին արար տարաբնակ ի հեռաւոր վայրս: (126 / 15)

ԶՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (24 / 1) և մի՛ջուր ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 4)

ԶՆՆՋԵՑԵԱԼ - 1

և փողագոչ հնչմունքն զննջեցեալսն կոչեն ի քնոյ (189 / 8)

ԶՆՇԱՆ - 18

և ոչ զնշան անգամ հիւանդութեանն իմանային (165 /14) Զայս անխլաբար ընկալեալ զնշան փրկութեան յիւրն բերէ եկեղեցի: (216 / 5) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 /15) ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց… առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 7) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9) արարեալ զնշան խաչին ի վերայ ծառոցն բարձրագունից (255 / 6) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կռոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 / 5) և զնշան Քրիստոսի ուր և տեսանէր, մանրէր իբրև զփոշի: (336 / 14) երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր ինձ: (78 / 14) «Արքայ յորժամ զարթիցէ, պատմեսջի՛ր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79 /9) մանաւանդ զնշանին զամենազօր գալստենէն առաւել լինէր գոհացող. (182 / 16) Եւ ասէր ցաբեղայն, որ զնշանն ցուցանէր (78 /14) որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն (96/18) վասն շնորհելոյ երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) և խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրօշիցն իւրեանց: (103 / 16) Ապա և ընդ նմին զնշանս մեծամեծս և զարմանալիս … անկան տապաստ առաջի աչաց մերոց: (128/4) առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147/14) և ընկալ զնշանս զայս, զոր ետուր երկիւղածաց քոց. (313/4)

ՁՆՇԱՆԱԳԻՐ - 2

որ և Հայոց և Վրաց ետ *զնշանագիր* ջանիւ մեծաւ: (342 / 14) Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք ստեղծ *զնշանագիրս* կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16)

ՁՆՇԱՆԱԿԵԱԼ - 1

«Ե՛կ զկնի իմ, և ցուցից քեզ *զնշանակեալ* տեղին». (78 / 11)

ՁՆՇԽԱՐՀ - 22

և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի *զնշխարիս.* (39 / 4) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ *զնշխարիս* երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) որ *զնշխարիս* սրբոցն բարձեալ տանէր: (68 / 4) Նոյնպէս և զզօրավարն Հայոց՝ զիւր տէրն, հաւանեցուցանէր տալ *զնշխարիսն* (236 / 17) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին *զնշխարս* նորա (12 / 1) Եւ ապա բացեալ գտին *զնշխարս* երանելեացն և գիր ի վերայ տարմալոյն (59 / 15) Եւ առեալ լուանային և օծանէին *զնշխարս* սրբոցն անոյշ իւղովք. (60 / 4) միշտ ընդ իւր առեալ կրէր *զնշխարս* երանելեացն: (61 / 16) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ *զնշխարս* երանելւոյն…և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 4) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ *զնշխարս* սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 2) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն Վաչագան՝ և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ *զնշխարս* երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 / 4) և *զնշխարս* երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (71 / 1) Եւ գտեալ *զնշխարս* սրբոյն՝ գնային խնդալով: (71 / 10) որ ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին *զնշխարս* սրբոյն: (71 /16) Եւ երիցունքն հանելով *զնշխարս* ՝հաւաքէին ի վեր ի սապատն (81 / 14) և մեծազնի իւղովք անուշիւք օծանել հրամայէր *զնշխարս* սրբոցն: (85 / 14) ամփոփէր *զնշխարս* նոցա ի տապանի անդ և ամ յամէ ուխտաւորեալ կատարէին զյիշատակս նոցա: (97 / 2) հաւաքէին և *զնշխարս* սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք: (108 / 16) Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց *զնշխարս* սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9) Ապա կոչէ ամիր մումնին զՋափր Ասորեաց եպիսկոպոսն և նմա հրամայեաց յուզել *զնշխարս* նոցա. (332 / 13) *զնշխարսն* հրամայէր լուանալ(82 / 4) ամփոփեցին *զնշխարսն* ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 17)

ՁՆՈՄԻՆՈՍ - 1

Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն …*զՆոմինոս* և զնորին վարդապետն զԱրիոս (301 / 4)

ՁՆՈՅ - 3

Ղամէք եկեաց ամս ՃՋԸ և ծնաւ *զՆոյ.* (3 / 9) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև *զՆոյ* ի ջուրցն հեղեղէ ի

տապանի անդ: (166 / 7) և միթ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 16)

ՋՆՈՅՆ - 39

Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւական սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 / 15) և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր (50 / 9) և ապա այլք ևս եկեալ աղանդոյն զնոյն խոստովանեցան: (54 / 9) զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 / 5) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69 / 15) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. և երթեալ ցուցանէր զնոյն տեղին, որ ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71/14; 71/15) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւագագոյնս աբեղայս, և զնոյն Գրիգորէս մանկագոյն ևս քան զնոսա և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գորաղայիւք (72 /7; 72 /8) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն (77 / 3) Եւ անդէն զնոյն այր … արձակեցին դեսպան յաշխարհին Հոնաց (116 / 10) և զնոյն ինքն զկենսատու խաչն ցուցանէ (218 / 13) Եւ երկրորդեալ և երրորդեալ պատգամացն՝ զնոյն ասէին բանս: (261 / 8) և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 10) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262 /17) Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 11) զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 /19) հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288 / 4) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 /15) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք (301 / 8) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին ասելով (308 / 10) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 /17) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ …ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 13) և զնոյն ինքն զՄամուն կենազրաւեալ բառնան ի միջոյ. (329 / 5) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 / 16) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 8) զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 / 16) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք (270 / 14) և եթէ ի քահանայից իցէ, զնոյնս կրեսցէ (301 / 13) այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղեգն լինել փախստեայ: (33 /16) զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն (34 / 12) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, ջերմագոյն փութացելոցն զնորին բարերարութեանցն անպատում պարգևս: (86 / 11) միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 3) Եւ արդ մեք

ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն … զՆոմինոս և *զնորին* վարդապետն զԱրիոս (301 / 4) տայ նմա և զթագ հօր իւրոյ և *զնորին* երիվարն: (341/12) իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և *զնոցին* նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել (107 / 1) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ *զնոցին* հիշատակ (122 / 2) *զնոցին* ուսուցեալս պինդ կալցուք (279 / 4) Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին և *զնոցուն* համագունդ եղբարսն: (100 / 17)

ՋՆՈՅՆԱՋԵՒ - 1

զի *զնոյնաձևն* յարմարեսցէ ի պալատանն: (317 / 8)

ՋՆՈՐ - 1

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և *զնորս* ՝զԱրիոս (125 / 3)

ՋՆՈՐԱՋԵՒՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին *զնորաձևութիւն* բերցէ ի մեջ՝/ճիշտը՝ մէջ/ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն (301 / 10)

ՋՆՈՐԱՎԱՆ - 1

մեծածախ տենչմամբ շինէ *զՆորավանս* ի գաւառին Սոդէից (340 / 15)

ՋՆՈՐԸՆԾԱՅ - 2

Հաճոյ թուեցի քրիստոսասէր տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց *զնորընծայ* հնազանդութիւնս. (181 / 13) Եւ երանելի եպիսկոպոսն …յանձն առնոյր զերթալն ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել *զնորընծայ* հօտն Քրիստոսի (266 / 9)

ՋՆՈՐՈԳԱՓԱՅԼ - 1

Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին և ակն յայտնի *զնորոգափայլ* խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 5)

ՋՆՍՏԵԼ - 1

Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ *զնստելն* առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185 / 4)

ՋՆՈՒԱՋԵԼ - 1

յիշեցեալ *զնուագելն* մեծ թագաւորութեանն Պարսից (179 / 13)

ՋՆՈՒԷՐ - 2

և զայլոց չաստուածոցն խափանել *զնուէրս* և պաշտել զԱստուած կենդանի (250 / 1) և մատուցանէիք զզոհս և *զնուէրս* առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ (251 / 5)

Շ

Շ - 1

և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 / 10)

ՇԱԲԱԹ - 2

Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացան, մի շաբաթ պահեսցէ. (92/9) Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յետներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխոմ անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 / 18)

ՇԱԹ - 9

որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 / 10) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 4) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն, որ էր նա ինքն Ջերու խաքան, առ գիշախանձ կորիւնն իւր՝ Շաթ (170 / 7) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք քաջօք, երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ ծածկեալ իշխանացն մերոց և տեառն մերոյ Շաթայ: (155 / 13) քանզի ստիպէ զիս եկեալ պատգամն. և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորդւոյն Շաթայ»: (158 / 5) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 16) Սա թափեաց զգերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. (343/15) Եկն ել գազանն ապականիչ հանդերձ արիւնարբու կորեամբն իւրով՝ Շաթն կոչեցեալով: (151 / 14)

ՇԱԹ ԽԱԶՐ - Տե՛ս ՇԱԹ

ՇԱԼԱԿ - 1

և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ ունէր առաջի: (71 / 9)

ՇԱԿԱՇԷՆ - 2

Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (178 / 19) «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի վայրին Կակուայ (312 / 8)

ՇԱՀ - 4

այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. երբեմն Ռոզմի Ոզան և երբեմն Շահ Վարազ: (129/5) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 8) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 6)

ՇԱՀԱՊՂԱԿ - 1

Եւ էր զօրագլուխ նոցա *Շահապդակն:* (133 / 5)

ՇԱՀԱՍՏԱՆ - 5

և իբրև եղև Հ, եկն ի Գմբէթն Աբրահամու և անտի ել յայն *շահաստան* (290 / 2) Եղև անդ ամ մի և զողջոյն ամն ի *շահաստանէն* ասպատակ արարեալ. (290 / 3) Ի լնուլ ԿԵ թուականին Հայոց երևեցաւ մոլարն Մահմետ ի Մեդին *շահաստանի.* (290 / 1) որք փախստեայ անկանէին ի մեծ *շահաստանն:* (115 / 10) յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել տուընջեան և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր *շահաստանն* (290 / 7)

ՇԱՀԱՏԱԿԵԼ - 2

Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն տաճիկ *շահատակել* ի Հռոմս: (329 / 1) Իսկ ի *շահատակելն* Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1)

ՇԱՀԱՏԱԿԵՄ - 1

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ *շահատակէր* ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30/3)

ՇԱՀԵԼ - 4

զի կալցի իշխանութիւն *շահել* զոգիս կորուսելոցն (214 / 6) Ջանային իբրև զվրիպեալս *շահել* զնոսա: (271/16) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան, *շահել* կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 /15) Վասն զի ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր՝ *շահելով* իւր զհոգիսն և զբազմաց զինազանդութիւն (238 / 7)

ՇԱՀԵՆ - 1

կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք՝ *Շահենովն* և Քրտիկարինաւն (134/7)

ՇԱՀ - 1

Բարեվայելուչ և ցանկալի է աշխարհն Աղուանից ամենագիւտ *շահիւք* և բարձրաբերձ կոհակօք Կաւկասայ: (9 / 4)

ՇԱՀ ՌԱԲԻԱԼՈՒԼ - 1

Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն *շահ ռաբիալուլ* /գրքում՝ ռիաբիալուլ/ յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 /11)

ՇԱՀ ՎԱՐԱՋ - Տե՛ս ՇԱՀ

ՇԱՀՎԱՐԱՋ - 1

Ազդ լինէր ապա *Շահվարազայն* լուրս այս (167 / 13)

ՇԱՀՐ ՌԱԲԻ ՂՈՎԱՂ - 1

յամսեանն *շահր ռաբի դովաղ* սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ անն (290 / 4)

ՇԱՂԱԽԵՄ - 1

Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն *չաղախիւր:* (174 / 17)

ՇԱՂԱՏ - 5

և հասեալ ի *Շաղատ* ՝ելանէ ի բլուր մի (111 / 9) որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն ցանկալի *Շաղատ* վիճակեցաւ: (112 / 1) զամենայն բերեալ ի *Շաղատու* եկեղեցին. (108 /15) Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին, և ի շրջելն հասին յԵկեղեցաբլուրն *Շաղատու* (109 /2) և յաւարի առեալ զաշխարհս ամենայն՝ դառնայ ի Սիւնիս, և ամրանայ ի Բերդատեղի աւանին *Շաղատու* (326 / 9)

ՇԱՄԱ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ, ազգապետք՝ Մարութ, Տիրազդ, Սպարակոս, *Շամա,* Բակուր

ՇԱՄԲԱԹ - 1

որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից՝ *Շամբաթ* անուն (7 / 14)

ՇԱՄՇՈՏ - 1

Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր *շամշոտ* և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 9)

ՇԱՄՓՐԵՄ - 1

Ապա կալեալ շուն մի *շամփրեցին* ընդ մարմինն Մահմետի և այնպէս ծածկեաց երկիր զչարն զայն: (318 / 15)

ՇԱՄՔՈՐ - 1

Եւ գումարեալ զնոսա ամենեսին *ի Շամքոր* ի Բերդոյ վանս՝ միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 2)

ՇԱՄՔՈՐԵՑԻ - 1

այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն *Շամքորեցի* (285 / 14)

ՇԱՆԱԶԳԻ - 1

«Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ *շանազգի* և խոզաբարոյ հեթանոսացէ»: (101 / 8)

ՇԱՆԹ - 2

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ *շանթիցն* ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1) մառախուղ խաւարային *շանթիւք* ընդ մէջ անցեալ՝ զարհուրեցոյց զնոսա (11 /15)

ՇԱՊՈՒՀ - 18

Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր *Շապհոյ* Պարսից արքայի (14 /12) Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ *Շապհոյ* արքային Պարսից: (29 / 11) հրամանաւ *Շապհոյ* ժողովէ զզօրս Աղուանից …և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 1) *ՇԱՊՀՈՅ* ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ (30 / 8) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և լեալ օգնական *Շապհոյ* (30 / 13) Ապա ըստ բարուց չարին Տիրանայ

կուրանայ ի *Շապհոյ:* (30 /14) Ի նմին ժամանակի եղև խռովութիւն *Շապհոյ* յազգացն հիւսիսոյ. (30 / 15) Եւ ժողով անթիւ արարեալ *Շապհոյ* Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ (107 /17) Երթայ գնայ ի դուռն *Շապհոյ* արքային Պարսից (109 / 12) եղև նմա լինել առաջի *Շապհոյ* ՝անարի թագաւորին. (118/9) ընդ որ ցասուցեալ *Շապհոյ* ՝զնդանել զնա հրամայեաց. (118 /11) Աճապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և գնայ առ *Շապուհ* ՝արքայն Պարսից (29/19) ես առ *Շապուհ* եկի: (108/7) Ապա եկեալ *Շապուհ* արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն (108 / 21) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհին Պարսից՝ յղեալ առ *Շապուհ* ՝ասէր. (109 / 16) Եւ լցեալ *Շապուհ* մեծաւ ցնծութեամբ՝ կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16) որոց անուանք Դաւտն և *Շապուհ* ճանաչիւր (327 / 5) Իսկ երանելի ոմն *Շապուհ* Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7)

ՇԱՊՈՒՀ ԱՐԾՐՈՒՆԻ - Տե՛ս ՇԱՊՈՒՀ

ՇԱՌԱՎԻՂ - 1

զոր ի նուս բարձեալ բանաւորաց՝ *շառաւիղքն /ճիշտը ՝ շառաւիղքն/* և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2)

ՇԱՌԱԻԻՂ - 1

և անաստուածքն զաստուածային *շառաւիղդ* կամէին յարմատոցն կտրել. (21 / 16)

ՇԱՎԱՐՇ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս ... Առնակ, *Շավարշ* ... (41 / 7)

ՇԱՏ - 7

գտանի ի նոսա հաց և գինի *շատ,* նաւթ և աղ (9 / 7) իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն *շատ* անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) որոյ երիցունքն *շատ* են: (91 / 14) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջո՛յն *շատ:* (263 / 6) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս, այլ զանկեալսն փոքր ի *շատէ* ի ձեռս (137/10) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի *շատէ,* մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4) այլ զայս փոքր ի *շատէ,* արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 3)

ՇԱՏԱՆԱՄ - 1

Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ *շատացաւ* անթիւ կարասեաւն (129 / 14)

ՇԱՐԱԳՐԱԾ - 1

ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97 / 11)

ՇԱՐԱԾ - 1

Կատարեցաւ *շարաժ* երկրորդ միջակ պատմութեան Աղուանից: (286 / 12)

ՇԱՐԱՔԵՐԵԱԼ - 1

Տառայարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր *շարաքերեալ* և կարգեալ էր, տեսաք. (211 / 3)

ՇԱՐԵԱԼ - 1

Ի սոցանէ զերէց որդւոյն *շարեալ* ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6)

ՇԱՐԵՄ - 1

շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150 / 6)

ՇԱՐԺ - 1

Եւ ՅԺԸ թուականին Հայոց եղև անհնարին և հիացուցանող *շարժն* Դունայ (333 / 8)

ՇԱՐԺԵԱԼ - 3

Եւ *շարժեալ* բազմութեանն զկնի նորա. (11 /15) և որդիքն Հազարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ *շարժեալ* խաղային: (176 /9) Եւ քաջքն Պարսից *շարժեալ* գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 / 9)

ՇԱՐԺԵԼ - 3

շարժել զեկեղեցիս և բառնալ զկարգ քրիստոնէութեան և հաստատել կարգել յիւրում իշխանութեանն զմոգութեան դիւապատութիւնն (42 / 12) և *շարժել* զբարկութիւն ի վերայ աշխարհի և անձանց իւրեանց: (307 / 19) արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի *շարժելոյն* գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 8)

ՇԱՐԺԵՄ - 14

զինու և ասպարաւ քո օգնեա մեզ, *շարժեա՛* և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114 / 14) Յայնժամ *շարժեցան* ամենայն մեծամիտքն, և ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 12) և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման և զաւուրս քառասուն *շարժեցաւ* վայրն և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կանդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար. 322 / 6) Ի ժամանակի խռովութեանն, որ *շարժեցաւ* ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի … զօրաժողով լինի որդին Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց (334 / 5) Զայս ասացին և զհամատարած ծովն *շարժեցին* ի վերայ քո: (21 / 7) Իջին ի նա օդք մրրկածինք, *շարժեցին* և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 /8) Զայնն նորա … զերկիր *շարժէ*, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ (22 /13) ապա տակաւ տակաւ *շարժէին* ալիք ընդդէմ մեր: (136 / 10) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային … *շարժէին* զգլուխս իւրեանց և մեծաւ նզովիւք նզովէին զանձինս իւրեանց (140 / 8) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և սպարապետն Աղուանից դէմ եղեալ *շարժէին* զօրօքն հանդերձ: (176 / 3) և անտի *շարժէին* զթագաւորն ի Բեկղաղ. (176 /8) Եւ ինքն *շարժէր* զզօրսն հանդերձ ընտիր սպառազինուք /ծն. սպառազինօք/ և քաջընթաց երիվարօք աճապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 /16) *Շարժի* ի տեղւոջէն և ի հետիոտս կացեալ արքային,

ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 1) զի մի՛ վիշապն մեռեալ զտուտնն *շարժեսցէ* ի վերայ կենաց քոց: (26 / 11)

ՇԱՐԺՈՒԹԻՒՆ - 1

բայց մեզ բարեպաշտութիւն խնդրել գուշակեցաւ և կամաց *շարժութիւն* ի կատարեալ խոստովանութիւն երանելի նախահարցն: (277 / 5)

ՇԱՐԺՈՒՄՆ - 4

Շնորհք աստուածապաշտութեա Յորդանոս *շարժմամբ* ի կայլակաց կողիցն Յիսուսի. (229 /5) և որդիքն Հագարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ *շարժմամբք* յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 /11) Եւ եղև յառաւօտուն *շարժումն* մեծ (11 / 10) *Շարժումն* մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդախի՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3)

ՇԱՒԱՂ - 1

Ի *շաւաղ* ամսոյ ԺԵ ին կռուեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. (290 / 6)

ՇԱՒԱՐՇԱՆ - 1

Բնակեցուցանէ զգերեալսն ի գաւառին *Շաւարշան,* որ է Արտազ գաւառ: (13 / 13)

ՇԱՒԻՂ - 2

Կապեսցին *շաւիղք* փախստեան նորա, Եւ թռչունք երկնից ճախրեսցին ի վերայ նորա. (227 / 23) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում *շաւղաց* մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 17)

ՇԱՔԻ - 5

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի…Ամբակումայ՝ *Շաքւոյ* եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 9) Սա էր եպիսկոպոս ի *Շաքւոյ* (213 /6) Տէր Եղիազար, ամս Ջ, յեպիսկոպոսութենէն *Շաքւոյ:* (344 / 5) սա էր սարկաւագ ի *Շաքւոյ* (344 /14) Սա օրհնեաց զանօրէն ամուսնութիւնն *Շաքւոյ* տեառն (345 / 20)

ՇԵԽ - 3

ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱԻԱՅ ՅՈՐԴԻՈՅՆ *ՇԵԽԱՅ* (334 / 2) Ի ժամանակի խռովութեանն, որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն *Շեխայ,* և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի, որ կոչիւր Եմէմիկ, զօրաժողով լինի որդին *Շեխայ* ի կողմանցն Ասորեստանեայց Գ: (334 / 5; 334 / 7)

ՇԵՂԱԳՆԱՑ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. *շեղագնաց,* թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք (24 / 12)

ՇԵՂՋԱԿՈՒՏԵԱԼ - 2

և բազմութիւն շրջակայիցն յոյժ *շեղջակուտեալ.* (209 / 16) և անդ տեսանեն ոսկերս յոգունս *շեղջակուտեալս.* (11 / 9)

ՇԵՂՋ - 2

Յայնժամ արկին զձեռս իւրեանց յարկեղս գանձուցն մթերեալս, և ծանրաբեռնեալք ամենայն բազմութիւն զօրացն բերէին դնէին առաջի իւրեանց բռնաւորին *շեղջս շեղջս* և կոյտս կոյտս: (153 / 9; 153 / 9)

ՇԵՂՋՍ ՇԵՂՋՍ - Տե՛ս ՇԵՂՋ

ՇԵՇՏԱԿԻ - 2

այնուհետև *շեշտակի* ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) Ապա յայնժամ *շեշտակի* ճեպով յղեալ զնմանէ իշխանն արս աւագ ի գլխաւոր նախարարացն, զի փութով առ նա հասուսցեն: (234 / 15)

ՇԵՐԳԻՐ - 1

Յայնժամ քաջն *Շերգիր* Ղեկաց արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4)

ՇԵՐՈՅ - 4

Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս … *Շերոյ* մեծ իշխանն Աղուանից հանդերձ իւր ազատօքն (294 / 13) Յայնժամ մեծահաւատն *Շերոյ* Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 2) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ *Շերոյ* պատրիկ և Աղուանից իշխան …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300/10) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես *Շերոյ* Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ (304 / 10)

ՇԵՐՈՅԵԱՆ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ … Մահմատ ի *Շերոյեան* և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 14) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ …Զարմիհր ի Վարազ Քուրդակեան, և Մահմատ ի *Շերոյեան* Դղմանցն տեարցն որդիք. (305 / 3)

ՇԷՆ[1] - 3

Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ *շէն* մի՛ պահեսցէ. (91 / 17) Երիցունք, որ ի *շէնս* լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7) յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ … և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի *շէնս* և յագարակս, ի տունս և յանցս ճանապարհաց: (156/3) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս, ի *շէնս* և յագարակս, ի բերդս և յաւանս (162 / 17) պատուհաս դիցեն և ի բաց հալածեսցեն ի *շինէն.* (92/16) և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն ի վայր առցեն և ի *շինէն* արտաքս հանցեն: (93 / 3) եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ

արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի *շինի* երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 9) գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ *շինին* (74 / 9) և մինչ նա հաց ուտէր, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ, և ի *շինին* ամբոխն իմն լինէր: (76 / 6) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն *շինոյն* կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 11)

ՇԷՆ[2] - 1

եկեղեցիք *շէն* մնացին (25 / 16)

ՇԻԿԱԿԱՐՄԻՐ - 5

Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և *շիկակարմիր* կազմել մորթով և սպիտակ կտաւովք (61 / 6) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից …զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի *շիկակարմիր* խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 9) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս *շիկակարմիր* մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ: (61 / 17) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր *շիկակարմիր* խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 / 17) զոր *շիկակարմիր* մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ (69 / 3)

ՇԻԿԱՔԱՐ - 1

որ կոչի *Շիկաքար:* (326 / 3)

ՇԻՆԱԿԱՆ - 2

Եթէ ազատ է, եթէ *շինական* և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի՛ խափանեսցէ (91 / 6) Եւ բազումք ի նախարարացն Աղուանից և ի *շինականաց …* գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 1)

ՇԻՆԱՆԻՍ - 1

և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն, մինչև տարեալ ընդ *շինանիստն* անցուցանէր. (85 / 3)

ՇԻՆԱՑԻ - 1

շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ ի ձեռն հաւատաւորի միոյ՝ Հռոմայ *շինացւոյ* (281 / 2)

ՇԻՆԵԱԼ - 10

որում անուան *շինեալ* էր դաստակերտ մի: (85 / 16) Եւ եկեալ էանց ընդ Երասխ գետ և *շինեալ* գիւղ մի Ակորզ անուն (111 / 7) Եւ իւր *շինեալ* բազում ապաստանս. (185 / 17) զոր *շինեալ էր* յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց (187 / 15) Եւ նախ ժամանէ ի տուն տեառն, զոր յապաւինութիւն իւր *շինեալ էր* ի բերդն Գարդման: (194 / 9) զոր մեծին Ներսիսի *շինեալ է* յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 9) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն *շինեալ* և հաստատեալ են (252 /2) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհն Աղուանից, Եղիշայ անուն … քարոզեալ անդ և եկեղեցիս *շինեալ* նախկին

քան ի Հայս: (274 / 18) որ *շինեալ է* հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 6) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ *ՇԻՆԵԱԼ* ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ (285 / 7)

ՇԻՆԵԼ - 8

և կացուցանէր գործօնս հրամանատարս՝ *շինել* եկեղեցի: (35 / 8) վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց *շինել*, զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 / 11) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս *շինել* ատրուշանս (113 / 4) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ *շինել*, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 17) հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն *շինել* և պաշտել մեհեանս (253 / 1) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և *շինել* ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի (306 / 19) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵԻ *ՇԻՆԵԼՆ* ՀՌՈՄԱՅ (322 / 12) Եւ երբ Ռ ամ էր Հռոմայ *շինելոյն* և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 / 8)

ՇԻՆԵՄ - 24

Եւ *շինեաց* յիւր անուն քաղաք մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 / 19) որ *շինեաց* զբերդն Գարդմանայ զերիս ամս: (172 / 4) զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի տանն, զոր *շինեաց:* (188 /1) քանզի թագաւոր ոմն եղեալ, ասեն, անուն Կոստանդիանոս, որ զԿոստանդնուպօլիսն *շինեաց:* (260 / 5) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս տեղի, *շինեաց* զեկեղեցիս. (280 / 13) զոր *շինեաց* փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան՝ նպաստաւորեալ և Բախդանէր դարբին զամս երիս՝ ըստ կանոնաց զնոցայն կատարեցաք զյիշատակ: (281 / 14) Սա էր հայրապիր նորին Կոստանդնի և զանձիւք նորա *շինեաց* զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6) Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ և զանձուք *շինեաց* զԳանձակ քաղաքն (331 / 12) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան *շինեաց* յարևելս: (338/17) Եւ ի հրամանէ Պերոզի՝ պարսից արքայի, *շինեցաւ* ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն (42 / 4) «Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ քո, զոր *շինեցի* անուան քոյ (187 / 11) և զտունս զոր *շինեցի*, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի (188 / 18) զոր *շինեցի* անուան քում յերկրի (189 / 16) ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին *շինէ* մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (97 / 1) Եւ ի ՃՋ թուականին դարձեալ Մսլիման *շինէ* զԴարբանդ յանուն Տաճկաց (320 / 12) որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ *շինէ* քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324 / 6) Սա Ատրներսեհ *շինէ* զբերդն Հանդու (340 / 12) Տիկինն Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս յաճախէր և մեծածախ տենչմամբ *շինէ* զՆորավանս (340 / 15) Գրիգոր *շինէ* զՀաւախաղացին բերդն (340 / 17) և ինքեանք ի տեղւոջն վանս *շինէին.* (40 / 10) և զբեկեալսն ի պարսպէն անդէն *շինէին* և կանգնէին: (139 / 1) *Շինէր* և եկեղեցիս ըստ կարգաց և քաղաքաց. (37 / 2) *շինէր* փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի

նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 14) *Շինէր* ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս (250 / 3)

ՇԻՆՈՂ - 3

և հաստատեալ ճշմարտութեամբ զտեսիլ աբասուն՝ հոչակեցուցանէր յականջս ամենեցուն *շինող* այնմ լինելով (207 / 7) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման *շինողացն* գնալ զկնի իւր (317 / 8) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրի, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ ի Քրիստոս, և ոչ *շինողն* Գարդման բերդոյ: (339 / 2)

ՇԻՆՈՒԱԾ - 5

Իսկ ի տեղւոջն Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև *շինուածն* հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն: (284 / 11) որ յաւէժ հիացեալ ընդ *շինուածն* ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր (317 / 7) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …նա և զկահ անգամ *շինուածոց* զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս (129 / 9) և հնարելով ազգի ազգի նիւթս *ի շինուածս* մեծասքանչ գործոյն (135 / 16) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ *ՇԻՆՈՒԱԾՔ* ԹՈՒՈՎ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵՒ ԶՍՏՈՅԳՆ ԳՏՅԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 2)

ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ ցանկն *շինութեան* խրամատեալ քակտեցաւ: (225 / 19) խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին և *շինութեան* աշխարհիս Աղուանից: (231 / 1) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ քաղցր բարուցն՝ առնէր *շինութիւն* երկոցունց կողմանցն (266 / 8)

ՇԻՆՈՒՄՆ - 1

Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար *շինումն* տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 9)

ՇԻՇ - 4

Եւ գտեալ *շիշ* երկուս ապակիս առ նոյն նշխարացն. (81 / 15) և եդեալ զերկոսեան *շիշսն* ընդ ամենասուրբ նշխարսն մանկանն Գրիգորիսի (39 / 4) և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն *շշի* եդեալ և միւսում *շշի* զերանելոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 / 3; 39 / 3)

ՇԻՋԱՆԻՄ - 5

Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին *շիջաւ* ցասումն բարկութեան զազանաբարոյ ազգին (162 / 1) Զի մեծասքանչ տէրութիւնն կործանեցաւ, Եւ հրաշալի պետութեանն *շիջաւ* ճառագայթ: (226 / 4) Եւ լուեալ զայն՝ *շիջաւ* ցասումն բարկութեան բռնաւորին: (321 / 7) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և մի՛ *շիջցի»:* (247 / 14) Նմանեցար երից մանկանցն ի հուր հնոցին, զզօրութիւն հրոյն *շիջուցեր* (22 / 3)

ՇԻՋԵԱԼ - 1

և ի չորեքեզերեան տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց *շիջեալ* կործանեցաւ»: (299 / 11)

ՇԻՐԻՄ - 2

Արդ՝ հաւանեցարուք այսմ բանի. որոտընդոստ չոփայիցդ *շիրիմք* Դարքունանդ կոչեցեալ. նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16) զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս *շիրմացն:* (284 / 15)

ՇԿՕԹԱԿ ԱՌՆԵՄ - 1

Եւ զբազում կախարդս այնուհետև, և՛ զդիւթս, և՛ զքուրմս՝ զոմանս խեղելով, և՛ զոմանս *շկօթակ* առնելով և՛ զոմանս ի ստրկութիւն արկանելով, և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 6)

ՇՂԹԱՅ - 3

զՆերսէս և զկինն համախոհ նմին ի *շղթայս* երկաթիս հարեալ՝ անարգանօք ածցէ ի դուռն արքունի (296 / 12) և ոտք տառապելոց պարաւանդեալ կապեցան ի *շղթայս* երկաթեղէնս. (339 /9) *շղթայք* իւրեանց ի ձեռս իւրեանց հեծեալք արշաւէին յայս կոյս, յայն կոյս արհամարհելով զԽոսրով: (147 / 11)

ՇՄԱՒՈՆ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս ...*Շմաւոն* Յրւոյ քորեպիսկոպոս ... և այլք բազումք ... կարգեցաք այսպէս. (90 / 3)

ՇՆԱՅԵԱԼ - 1

մի՛ պոռնկորդեաց, մի՛ *շնացելոց,* մի՛ սպանողաց, մի՛ գողոց ... և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 11)

ՇՆՈՐՀ - 49

Եւ նոցա զօրացեալ ի *շնորհաց* բարձրելոյն (59 / 9) և ի *շնորհաց* հոգւոյն ընկալեալ պարգև (208 / 8) որով և յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն *շնորհաց* բարձրելոյն (210/3) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնեալդ Իսրայէլ և զգանձդ *շնորհաց* հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 15) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կռոցն մոլորութենէ լուսածնութեամբ աւազանին *շնորհաց:* (219 / 7) «Արդ՝ հաւատամք ճշմարտութեամբ, եթէ առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն *շնորհաց* իւրոց առ մեզ (248 / 10) և ի *շնորհաց* հոգւոյն անմասն եղիցին (301 / 11) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ *շնորհացն* ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216 / 13) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց, ընկալեալ ողջոյն, յանձն արարեալ *շնորհացն* Աստուծոյ՝ ճանապարհորդէր: (237 / 4) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր *շնորհացն* Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249 / 7) Բայց արդ՝ այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ *շնորհացն* Աստուծոյ (256 /8) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն, և մի՛ ի *շնորհէն* առնուլ բռնութեամբ. (310 / 5) Եւ որք յետ *շնորհի* աւազանին

փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ հաստատէր. (47/3) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս՝ այր հմուտ արհեստական *շնորհի* հանդերձ այլ քահանայիւք քանդել և այրել զմեհեանսն (259 / 2) և անդ գոհացեալ զամենեցունց թագաւորն և երկրպագութիւն մատուցեալ և *շնորհիս* եկելոցն ի նորա հրամանսն և գործակցութեան խնդրոյն այնմիկ (84 / 12) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏ ՋՀՈՆԱԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ *ՇՆՈՐՀԻ* (240 /15) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն *շնորհիւ* սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք նորա (307 / 4) որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական *շնորհիւ* (342 /13) Սակայն ճշդիւ քննեալ *շնորհիւն* Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն (209 / 13) զի երթեալ հաճեսցէ *շնորհիւն* Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի սէր (238 / 1) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա *շնորհիւն* Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14) այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ *շնորհիւն* իւրով: (306 / 3) Արդ՝ ես Սիմէոն *շնորհիւն* Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 1) իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ *շնորհս* երկնաւորս (22 / 16) և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել *շնորհս* և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան տեառն: (34 / 23) որ ունէր և առաքելական *շնորհս* (75 / 8) այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին աբաւ *շնորհս* վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 17) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի *շնորհս* աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. (210 / 15) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի *շնորհս* ձերոյ սրբութեանց (211 / 5) Որոց ընկալեալ զլուսապայծառ *շնորհս* հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին /ճիշտը՝ յերկարէին/ զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի *շնորհս* սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 14) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական *շնորհս* սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 16) և ի *շնորհս* քեզ առաքեցի զծառայ իմ հաւատարիմ բազում զօրօք: (296 / 9) զի *շնորհք* սրբոյ նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն (150 /13) Յայնժամ սքանչելի *շնորհք* սուրբ խաչին… անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն, և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 9) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, *շնորհք* սուրբ խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159 / 12) Եւ *շնորհք* Աստուծոյ էին ընդ նմա. (163 / 15) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ *շնորհք* և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգնստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 10) զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են, և Աստուծոյ *շնորհք* առաւել ևս յայտնի:(204 /16) *Շնորհք* աստուածապաշտութեան Յորդանոս շարժմամբ ի

կայլակաց կողիցն Յիսուսի. (229 / 4) որով ծաւալէր *շնորհք* պարգևաց անպատում փառացն Քրիստոսի: (257 / 12) Եւ նոյն *շնորհք* սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց նորա: (265 /12) որ լի հայրենատուր *շնորհօք* և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 /10) *շնորհօք* լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի (104 / 11) և հաստատէր զնոսա վարդապետական *շնորհօք* (235 / 12) զայն ևս *շնորհօք* լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 / 16) Լի երկնաւոր *շնորհօքն* Աստուծոյ, ողջոյն: (17 / 20) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս *շնորհօքն* Աստուծոյ (210 / 13) նոյնպէս և զձեզ լուսաւորեսցէ իւրով ճառագայթաարձակ *շնորհօքն* (243 / 3)

ՇՆՈՐՀԱԼԻՑ - 1

և վայելել ի քո *շնորհալից* վարսդ առաքինութեան: (28 / 17)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ - 1

Դատաստան արդար և իրաւունք անկաշառ ի դրանն նորա հասարակաց լինէին *շնորհակալ:* (183 / 8)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ - 1

որում և ոչ սակաւ լինէր *շնորհակալութիւն* (197 / 8)

ՇՆՈՐՀԱՏՈՒ - 1

որպէիս կամ զինչ պատճառաւ *շնորհատուն* այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3)

ՇՆՈՐՀԵԱԼ - 6

քեզ արևդ *շնորհեալ* լիցի վասն երդմանն, զոր վկայեցի. (54 / 10) և *շնորհեալ* նմա արքայի՝ մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհն իւր: (111 / 4) և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն *շնորհեալ* ամենեցուն: (149 / 6) և *շնորհեալ* նմա զտէրունի հասն (294 / 3) և *շնորհեալ* մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս (305 / 17) *շնորհեալ* Գագկայ մասն ի կենսատու խաչէն՝ զլոյսն տիեզերաց: (312 / 20)

ՇՆՈՐՀԵԼ - 9

ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի *ՇՆՈՐՀԵԼ* ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՑ ՆՈՑԱ ՁՕԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 / 3) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի *շնորհել* մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66 / 7) կամէր խեղութեամբ *շնորհել* նոցա կեանս. (148 / 20) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց *շնորհել* նմա զայն (197 /12) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր *շնորհել* յումեքէ աննայր. այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար:

(207 /11) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի …առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի *շնորհելոյ* ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (69 /1) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ *շնորհելոյ* նմա յաստուածուստ պարգևին (117 /13) յօրինէր նուագս երաժշտականս. «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ ի կարգին է. վասն *շնորհելոյ* երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝ *շնորհելով* զմիւս ևս պարգևսն (149 / 16)

ՇՆՈՐՀԵՄ - 25

այսուհետև *շնորհեաց* նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 / 12) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և *շնորհեաց* նմա տեսանել միւսանգամ զյարկս սրբոց եկեղեցեաց:(151 / 8) որ *շնորհեաց* մեզ զանապական պարգևս սուրբ հոգւոյն: (211 / 13) զիա՞րդ մարթացից թողուլ զհօտն իմ, զոր Աստուած *շնորհեաց* ինձ հովուել: (261 / 6) *շնորհեաց* նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի (281/1) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած *շնորհեաց* կեանս. (325 / 16) Սերոբ ոմն… գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ *շնորհեաց* նմա մասն (328 / 6) նոյն և *շնորհեսցէ* մեզ (28 / 16) զի *շնորհեսցէ* նմա զաւակ. (63 / 8) և *շնորհեսցէ* մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի (84 / 16) զի որում ինքն կամեսցի՝ *շնորհեսցէ* և նա զայն: (182 / 4) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև *շնորհեսցէ* ինձ Աստուած երթալ յաշխարհն իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից (261 / 9) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց *շնորհեսցուք* (107 / 6) ի նմին ժամանակի *շնորհեցաւ* նոցա այր մի երանելի (20 / 2) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգութենէ ինչ կրտսերագունից *շնորհեցաւ:* (197 / 15) Որպէս *շնորհեցեր* ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արաթ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 13) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ *շնորհեցէք* (263 / 1) *շնորհեցին* զմարդաշատութիւն աշխարհիս՝ զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 1) և վաղվաղակի ընդունի Աստուած զխնդիրս նոցա,- և մեղացն *շնորհէ* թողութիւն: (88 / 12) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ *շնորհէին* նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236/4) *շնորհէր* նմա զաւակ արու: (63 / 9) Եւ պարգևս մեծամեծս *շնորհէր* (181 / 17) պարգևս մեծամեծս *շնորհէր* նմա (195 / 9) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն *շնորհէր* նմա. (198 / 1) այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն, որ վասն քահանայապետութեան *շնորհի* յԱստուծոյ: (35 / 3)

ՇՆՈՐՀՈՂ - 1

«Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ *շնորհողին* Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 / 14)

ՇՆՉԱՌՈՒ - 1

և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ …Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի *շնչառու* քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտից, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 1)

ՇՆՉԱԻՈՐ - 1

Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, *շնչաւոր,* իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 8)

ՇՆՉԵԱԼ - 1

Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ *շնչեալ* ի նոսա հոգի մոլորութեան, (318 / 9)

ՇՆՉԵՄ -1

Հոգի մոլորութեան *շնչեաց* ի նոսա, Եւ ի նանիր թաքուցին զորոգայթն մահու: (226 / 11)

ՇՆՈՒԹԻՒՆ - 1

որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի *շնութիւն* (245 / 1)

ՇՇՆՋԵՄ - 1

Զայս և նման սմին բազում *շշնջէին* զնմանէն (145 / 16)

ՇՇՈՒԿ - 1

հասանէր օրհասական *շշուկն* ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 / 2)

ՇՈՂԱՄ - 2

և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք փողփողեալ *շողային* (62 / 2) եթէ *շողայր* սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 8)

ՇՈՐՈՄԱՁԵԻՍ - 1

ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և *շորոմաձևս* փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանական լափէին (160 / 6)

ՇՈՒՉ - 1

Թմբուկք և *շուչք /ճիշտը՝ շուինչք. ծն. սուիչք, սուիճք/* ի վերայ դիականցն (241 / 6)

ՇՏԱՊ - 2

և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. զի ոչ լինէր այդ *շտապ* տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 / 5) Եւ նոյնգունակ հասեալ *շտապ* տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր (178 / 15)

ՇՏԱՊԻՄ - 1

Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ առաւել քան յաւուրսն Յորայ արդարոյ: (21 / 1)

ՇՏԵՄԱՐԱՆ - 1

տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց, անդոց և *շտեմարանաց,* խաշանց և ամենայն ընտանի անասնոց: (20 / 9)

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ - 1

Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն (270 / 9)

ՇՐՋԱԳԱՅԵՄ - 1

որ պարունակեալ շրջագայէ զբազմաւորական գաւառս աշխարհին: (105 / 10)

ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 5)

ՇՐՋԱԿԱՅ - 3

Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց (217 / 1) որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց (135 / 11) Եւ ահա համբաւն հռչակէր երթալոյն մերոյ. և բազմութիւն շրջակայիցն յոյժ շեղջակուտեալ. (209 / 15)

ՇՐՋԱՊԱՏԵԱԼ - 1

Եւ դու, տէր իմ … պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր (189 / 2)

ՇՐՋԱՊԱՏԵՄ - 1

և անդ հողմ դժնդակ մրրկեալ շրջապատեաց զնոսա. (331 / 19)

ՇՐՋԵԱԼ - 3

և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոսս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 6) և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և երիցանց՝ կարգել և յարմարագոյնս երթալ (73 / 10) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 8)

ՇՐՋԵԼ - 1

Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին, և ի շրջելն հասին յԵկեղեցաբլուրն Շաղատու և ելեալ ի վեր: (109 / 2)

ՇՐՋԵՄ - 1

զմղձկութիւն ծխոյն ի սպիտակութիւն շուշանի շրջեցեր (22 / 5)

ՇՐՋԻՄ - 1

Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր, Եւ Կայենի երերմամբն վարանեալ շրջեսցի: (227 / 22) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. (53 / 5) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. (111 / 8) Անցանէ ի Բիւզանդիոն առ Թեոդոս թագաւոր և դարձեալ անտի՝ շրջէր աշակերտօքն: (118 / 2) «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17) շրջէր ընդ ամենայն գաւառս վիճակելոց իւրոց. (235 / 11) «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 8) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կոռց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (260 / 20)

ՇՐՋԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

զոր միշտ առաջի *շրջեցուցանէին* և նախամեծար քան զամենեսեան առնէին.(175 / 7) Առնոյր և ինքեան մասն, զոր միշտ ի բանակին *շրջեցուցանէր* ընդ ինքեան: (86 / 2)

ՇՐՋՇՐՋԵԼ - 1

զոր առ գետնովն *շրջշրջելով* այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 6)

ՇՈՒԿԱՄԷՋ - 1

Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ *ի շուկամիջին* է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 6)

ՇՈՒՆ - 3

«Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և մի՛ տայք զսրբութիւնս *շանց*» (310 / 16) քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր *իբրև զկատաղեալ շուն* (42 / 11) Ապա կալեալ *շուն* մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի (318 / 15)

ՇՈՒՆՉ - 2

և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն *շնչոյն* ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 8) Այլ դեռ *շունչն* ի նմա կայր. (224 / 10)

ՇՈՒՇԱՆ - 1

զմղձկութիւն ծխոյն ի սպիտակութիւն *շուշանի* շրջեցեր (22 / 5)

ՇՈՒՇԱՆԱՁԵԻ - 1

և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, *շուշանաձև,* չորեքկուսի (255 / 15)

ՇՈՒՇԱՆԻԿ - 1

Եւ *Շուշանիկ* աշխարհատիկինն Աղուանից ... զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 7)

ՇՈՒՐՋ - 17

և որ *շուրջ* զնովաւն են դաշտք, գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ (9 / 6) Եւ յամենայն կողմանց *շուրջ* պաշարեաց զինև ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ լինել երկնչիմ: (18 / 2) թոյլ ետ պատմել *շուրջ* զքև բոց սաստիկ հնոցին: (22 / 1) Եւ բէժ կտաւով զմեծ *խորանաւն շուրջ* որմափակաբար պատեալ (61 / 12) «Բազում գերեզմանք են արդ *շուրջ* զեկեղեցեաւն. (65 / 9) և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ *շուրջ* կացեալ զնոյն տեղեօքն գորաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 8) և *շուրջ* զխորանաւն բէժ ածեալ բացագոյն, և արտաքոյ բեժին ամենայն ժողով եպիսկոպոսացն դասք դասք իւրաքանչիւր աշակերտօք *շուրջ* կացեալ զբեժովն (80 /1; 80/2) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս տալ պատերազմ, այլ *շուրջ* զամրոցաւն աւերել: (109 / 8) զի ի նմանութիւն լերանց

ճակատեալ *շուրջ* զքաղաքաւն (138 / 14) Ապա եկին հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն *շուրջ* զապարանօքն: (148/10) Եւ ասպատակեցից ես ընդ աշխարհս, որ *շուրջ* զքն (161 / 13) և *շուրջ* պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերք ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (168 / 20) ետուն նմա զանկապանս մարգարտով և գումարտակ նոյնգունակ՝ *շուրջ* զպարանոցաւն: (175 / 10) և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի *շուրջ* զնովաւ պարախմբեալք: (183 / 6) Որոյ նստեալ անդ սկսանէր *շուրջ* զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 11) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր *շուրջ* զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 9)

ՇՈՒՐՋԱՆԱԿԻ - 2

զի անթիւ հարուածս բարբարոսականաց թշնամեաց *շուրջանակի* զմեօք պատեալ: (128 / 4) Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, բայց ի զինուորաց, որք զդուռն նորա պահէին. *շուրջանակի* ասպարափակ, նիզակախիտ զգուշութեամբ: (160 / 11)

ՇՈՒՐՋ ԿԱՑԵԱԼ - Տե՛ս ՇՈՒՐՋ

ՇՈՒՐՋ ՊԱՏԵԱԼ - Տե՛ս ՇՈՒՐՋ

ՇՈՒՐՏԱՅԱՑ ԱԽԱԳ - 1

յաջակողմն դրանն նստի *շուրտայաց /ճիշտը՝ Շուրտայաց/ աւագն* (330 / 7)

ՇՈՒՓՀԱՂԻՇՈՅ - 3

Եւ առեալ թագաւորին ընդ ինքեան զաւագ եպիսկոպոսապետն *Շուփհաղիշոյ* գնայր. (85 /1)«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և *Շուփհաղիշոյ* Պարտաւայ արքեպիսկոպոս…և այլք բազումք… կարգեցաք այսպէս. (89/17) Սուրբն *Շուփհաղիշոյ* կաթողիկոս արևելեայց յԵրուսաղեմէ եկեալ (342 / 10)

ՇՈՒՔ - 6

Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից, և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար *շուք* դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ունեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 14) զի եթէ ոչ եկեսցէ *շրով* և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) Իսկ զօրավարին Հայոց ամենայն նախարարօքն հանդերձ ընդ առաջ նմա ելեալ զուարճալից խնդութեամբ ընդունողք լինէին, և մեծապատիւ *շրով* յուղարկիչք լինէին: (194 / 14) եհաս ի դուռն թագաւորին մեծաւ *շրով:* (194 /17) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական *շրով* պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) զոր թագաւորն Պարսից *շրով* և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. (341 / 11)

ՇՓՈԹ - 1

Ձայն *շփոթ* աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի (126 / 8)

ՇՓՈԹԵԱԼ - 1

և ընթացեալ ի բանակն՝ *շփոթեալ* զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ սարն: (331 / 17)

ՇՓՈԹԵՄ - 1

և զբանակս ճգնաւորական կրօնաւորացն այլայլեալ *շփոթեաց.* (299 / 7)

ՇՓՈԹՈՒՄՆ - 1

և *շփոթումն* եղև տագնապաց: (291 / 10)

ՇՔԵՂԱՇՈՒՔ - 2

Եւ արդ՛ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՛ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ և դարձեալ մեծագոյն ունել ի մէնջ *շքեղաշուք* մեծարանս: (107 / 4) Եւ այնպէս *շքեղաշուք* պատուով մուծանէին ի բանակն յոգնահոյլ գուպարից: (195 / 1)

ՇՔԵՂԱՏԵՍԱԿ - 1

Յայնժամ արի և *շքեղատեսակն* Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 3)

ՇՔԵՂԱՅԵԱԼ - 2

և ուժգին *շքեղացեալ* փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնէական բանակին: (74 / 7) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք *շքեղացեալք* և ասեն. (58 / 12)

ՇՔԵՂՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ *շքեղութեամբ* յարքունեաց (237 / 3)

/ շ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՋՇԱՀ - 2

մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ *զշահս* վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 / 9) շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ *զշահս* և զգլուխս: (298 / 16)

ՋՇԱՊՈՒՀ - 1

Յիշեցաք աստանօր *զՇապհոյ՝* Պարսից արքայի Որմզդեան, որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՝ յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 8)

ՋՇԱՌԱԻՂ - 1

Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և կարծիս տայր կտրել *զշառաւիղս* Սասանականին և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 16)

ՋՇԱՐԺՈՒՄՆ - 1

«Ջարժումն չարափառին Ներսիսի … և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ի բազմաց սերմանեալ յոգիս (303 / 3)

ՋՇԱՐՀԱՊԱՂ - 1

յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա … զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ (138 / 9)

ՋՇԱՒԱՌՆ - 1

Եւ առին զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և՛ գոհարս ականց պատուականաց, և՛ զշաւառն/գրբում՝ զշաւարն/ բազմագինս (108 / 10)

ՋՇԵՐՈՅ - 2

և նզովեաց զՇերոյ (297 / 7) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն (318 / 17)

ՋՇԷՆ - 2

Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն մի՛ պահեսցէ. (91 / 17) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս (156 / 8)

ՋՇԻՆՈՒԱԾ - 1

և փութապէս երկիւղիւ գործէին զշինուած սուրբ եկեղեցւոյն: (82 / 15)

ՋՇԻՐԱԿ - 1

Եւ ի միւսում ամին զՇիրակայ տէրն տարան յԱսորիս: (319 / 1)

ՋՇՂԹԱՅ - 1

Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր ուրուք զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 9)

ՋՇՆՈՐՀ - 3

առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհս սուրբ հոգւոյդ (188 / 6) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային (104 / 14) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8)

ՋՇՆՋԱՓՈՂ - 1

զամենայն գեղեցիկ երիվարացն հերձուին զլանջս և զշնչափողսն (169 / 8)

ՋՇՐՋԱԿԱՅ - 1

Կոչեն յօգնականութիւն զշրջակայսն ամենայն. (323 / 3)

ՋՇՈՒՆ - 1

որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբարս (337 / 8)

ՋՇՈՒՇԻԿ - 1

Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն Աղուանից (172 / 11)

Ո

Ո - 10

Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, *ո՞ր* կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 / 14) Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ *ո՞ր* տայր անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 /15) կամ թէ *ո՛ր* որ յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր (190 /17) և կամ *ո՞ր* ուստեք էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7) Եւ *որք* ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զգաթ բուրդ և մի պանիր և *որք* ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և *որք* պախրէք իցեն, որթ մի: (91 /3; 91 /4; 91 /4) «Եթէ դուք *ո՞ր* հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. (133 /16) ԵԹԷ *ՈՅՔ* ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 /2) իսկ եթէ ոք ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ *որ* և իցեն: (302 / 12)

ՈԳԻ - 10

լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, եթէ որ դարձուցանէ *ոգի* մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս (47 / 9) Եւ անդէն *ոգի* մոլորութեան գրգռէր զմիտս գազանացեալ բռնակալացն. (96 / 7) Եւ ելեալ հետիոտս ընդ դուռն բուրաստանին իւրոյ՝ գնաց և թաքեաւ ընդ ծառովք բուրաստանին, և կայր ղօղեալ՝ թափեալ *ոգի* իւր յանկարծ երկիւղէն. (148 / 9) և գերի առեալ իբրև *ոգիս* հազարս (326 / 2) և էարկ ի սուր զբնակիչսն *ոգիս* իբրև ԺԵ հազարս. (326 / 19) յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն, սոյնպէս և *ոգիք:* (87 / 3) և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն՝ *ոգւոյն* ի ծոցոյն թափիլ գոլ վարկանելով տիրասպանին. (223 / 14) վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն … դիւական *ոգւով,* վայրագ և աղեղնաւոր, յանապատս կեայր: (287 / 10) կապեալ մարմնով և *ոգւով* յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք (344 / 10) «Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ *ոգւոց* զմեօք պարփակեալ ունէր ի վաղնջուց (259 / 14)

ՈԳՈՐԵԼ - 2

և ես ոչ դադարեցից *ոգորել* ընդ թագաւորին Պարսից (139 / 14) և սկսաւ *ոգորել* իւրովի ընդ ինքն (169 / 16)

ՈԳՈՐԻՄ - 1

այլ առաւել ևս *ոգորէր* ընդ ծով և ընդ ցամաք (129 / 16)

Ո - ԵՐՈՐԴ - 1

Եւ յետ Ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի *Ո-երորդի* կենացն Նոյի: (3 / 11)

ՈՋԱՆ - 1

այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. երբեմն Ռոզմի *Ոզան* և երբեմն Շահ Վարազ: (129 / 5)

ՈՋԻԱ - 1

և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դադան և Աբիրոն, որք խորասոյզ եղեն, կամ նոյն ինքն *Ոզիա* (308 / 8)

ՈՒ - 1

Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻՋ, ամք՝ *ՈՒ:* (7 / 10)

ՈԼՈՐՏ - 1

Ձայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ *ոլորտս* երկրի (126 / 8)

ՈՒ -2

այլ և ո՛չ յոլովութեամբ *ոխից* հրապուրեսցուք. (279 / 6) *ոխս* մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց (140 / 7)

ՈՀ - 3

Ո՛հ դառնութեան ժամանակիս այսորիկ. (164 / 9) Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս անմուտ, *Ոքհ* թէ զինչ զիշեր խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ (229 / 17) *Ոքհ.* թէ խունկ անուշութեան Բուրեալ լինէաք քո գերեզմանին: (229 / 27)

ՈՂԲ - 3

հատան ձայնք *ողբոց* և վայիցն (152 /16) *ՈՂԲՔ* Ի ՄԱՀՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (225 / 7) *Ողբք* են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. (229 / 9)

ՈՂԲԱԼ - 1

Զորս *ողբալ* ի սուգ առի աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 / 20)

ՈՂԲԱՄ - 5

ողբային զիշխանն կականաւոր և դժնդակ գոչմամբ: (224 / 15) *Ողբայր* և տրտմէր վասն անհնարին չարեացն և երկմիտ հաւատոցն. (240 / 10) Ազգք և ազինք լուիցեն զբարբառս իմ Եւ երկրածինքս ամենայն *ողբասցեն* ընդ իս: (225 / 15) Զի սգալի ձայնիւ անդադար *ողբասցուք* Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 10) *Ողբացէք* ամենայն պիղծ, չար զաւակքդ (43 / 19)

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ - 1

զոր *ողբերգական* կանայք կականէին՝ ասելով. (337 / 3)

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ - 1

և տաճար սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն՝ *ըստ ողբերգութեան* Երեմիայի. (299 / 9)

ՈՂԻԲԷՐՈՆ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, *ողիբէրոն* և զուարճատեսիլ ծիրանիս (198 / 2)

ՈՂՈՐՄԱԳՈՉ - 1

և ինքեանք *ողորմագոյ* արտասուօք անդրէն դառնային (224 / 9)

ՈՂՈՐՄԱԾ - 4

«Ամենայաղթ տէր, հզօր և *ողորմած* թագաւոր Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն *ողորմածին* Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն վայելչութիւն … շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 / 10) և գոհութիւն անսպառ մատուսջիք *ողորմածին* Աստուծոյ (310/20) Այլ՝ որ *ողորմածն* էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319/19)

ՈՂՈՐՄԵԱԼ - 2

Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և *ողորմեալ* ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և *ողորմեալ* փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 / 14)

ՈՂՈՐՄԻՄ - 5

«Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, *ողորմեա՛* մեզ»: (125 / 1) և *ողորմեա՛* Աղուանից աշխարհիս՝ փրկելով յամենայն փորձութեանց (313 / 5) «Որդեակք, դարձարո՛ւք առ տէր և ծաներո՛ւք զտէր Աստուած, զի *ողորմեսցի* և կեցուսցէ զձեզ. (242 / 13) որոց բարեխօսութեամբն տէր Աստուած աշխարհի *ողորմեսցի:* (282 / 16) և ոչ *ողորմէին* որբոց նոցա: (45 / 7)

ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ - 15

Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ *ողորմութեամբ* տեառն ամենակալի (126 /17) Իսկ ի համաշխարհական աւուրն յարութեան հասանելոյ … *ողորմութեամբ* այց արասցես ինձ (189 / 10) Եւ ապա *ողորմութեամբն* Աստուծոյ յարևելս կոյս արարեալ զբրածն՝ գտին զամենասուրբ նշխարս երանելւոյն ըստ եկեալ ձայնի հնչմանն: (70 / 12) որ իւրով *ողորմութեամբն* օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 4) Եւ *ողորմութեամբն* Աստուծոյ՝ հաւանեալ նորա՝ եբաց զտապանակն (282 / 8) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի *ողորմութեան* է նշանակ (33 /13) երևեր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ *ողորմութեան* Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 20) այլ ըստ բազում *ողորմութեան* իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 2) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ քաղցրութեամբն իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած ըստ մեծի *ողորմութեանն* իւրում (305 /15) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր մի՛ ևս գործել չար ինչ, այլ ապաշխարութեամբ գտանել *ողորմութիւն:* (36 / 6) և աղքատաց առատապէս առնէր *ողորմութիւն (*60 / 11) նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ *ողորմութիւն:* (117 / 1) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած *ողորմութիւն* աշխարհիս Աղուանից (121 / 15) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ …ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և *ողորմութիւն,* և ի մերմէ

օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 10) և գտանել *ողորմութիւն* ի քէն: (190 / 2)

ՈՂՈՔ - 1

Այսպէս մեղմ և *ողոր* բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6)

ՈՂՈՔԱԿԱՆ - 1

Զնոսա *ողոքական* բանիւք հաւանեցուցանէին գալ ընդ իւրեանս (98 / 12)

ՈՂՈՔԱՆՔ - 2

Եւ նախ *ողոքանօք* և ապա տրտմութեամբ խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. (104 / 1) Եւ հասեալ նոցա ի գլուխ լերինն ջանային բազում *ողոքանօք* դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն (105 / 13)

ՈՂՋ - 3

Զի այն, որ արարն զհեզ *ողջ* հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 15) *Ողջ* լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) և *ողջ* պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1)

ՈՂՋ ԼԵՐՈՒՔ - 8

ո՛ղջ լերուք: (66 / 8) *ո՛ղջ* լերուք ի տէր: (126 / 3) *ո՛ղջ* լերուք ի Տէր: (210 / 18) *ո՛ղջ* լերուք ի Տէր: (211 / 17) *Ո՛ղջ* լերուք ի տէր»: (263 / 2) *ո՛ղջ* լերուք »: (264 /3) *ո՛ղջ* լերուք: (265 /14) *Ո՛ղջ* լերուք ի Տէր»: (295 / 9)

ՈՂՋԱԽՈՀ - 1

Վասն զի *ողջախոհ* վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 6)

ՈՂՋԱՄԲ - 2

Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին, մինչև *ողջամբ* զհայրն անդրէն դարձուցանէին: (180 / 10) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ և *ողջամբ* ընկալեալ զնա: (184 / 3)

ՈՂՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Արդ՝ եթէ *ողջամտութեան* հաւատոյ էք, խոստովան լերո՛ւք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 / 11)

ՈՂՋՈՅՆ/գ./ - 24

Լի երկնաւոր շնորհօքն Աստուծոյ, *ողջոյն:* (17 / 20) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և սարկաւագունս, և անապատականս, և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ՝ *ողջոյն.* (66 /6) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ տուեալ *ողջոյն* կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ, ընկալեալ ի նոցանէ լինէին: (98 / 6) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ… և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ *ողջոյն:* (122/16) մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս և մի՛ բանիւք *ողջոյն* ասել նմա: (125 / 14) Եւ եթէ ոք տացէ այնպիսւոյն *ողջոյն.* կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 15) «Քեզ տեառնդ

Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ … մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով *ողջոյն:* (182 / 11) Յայնժամ կամաւորութեամբ յանձն առեալ զհրամանս հայրապետին եպիսկոպոսացն երկոցունց՝ Դաւթի և Յովէլեայ և տուեալ *ողջոյն* ՝գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 19) Եւ *ողջոյն* տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 /9) Եւ պարգևեալ նմա զփափագելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց, ընկալեալ *ողջոյն,* յանձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ ճանապարհորդէր: (237 / 4) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ *ողջո ՛յն* շատ: (263 / 6) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և տուեալ *ողջոյն* ՝պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 /4) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ …և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն *ողջոյն* համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1) որոց *ողջոյն* անգամ ոչ տուեալ՝ եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս (282 / 5) զի ախորժ և անոյշ իմ *ողջոյնս* քեզ թուեսցի. (27 /9) այլ ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ *ողջունի* թագաւորին ձերոյ»: (155 / 10) Ընկալաք զգիր *ողջունի,* որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր (182 / 12) Եւ իբրև մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահսն մինչև ցերկրորդսն, և զընծայ *ողջունին,* որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 / 14) Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն …յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի *ողջունիւ* զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 /4) Եւ յետ այսորիկ խնդրէր իշխանն արևելից խաղաղական *ողջունիւ* հրաժեշտ: (195 / 10) և միմեանց հոգևոր *ողջունիւ* համբոյր տուեալ դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 / 3) Եւ յոգնամեծար *ողջունիւ* ընդունէին. Եւ փառօք պսակեալ պատուէին մեծապէս: (226/23) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ *ողջունիւ.* (240/1) և մեք հոգևոր *ողջունիւ* տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ (262/15)

ՈՂՋՈՅՆ /ած.,մ./ - 7

այլ *ողջոյն* հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել, և լուծանել զձախ ճկոյթն: (53 / 15) Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա, *ողջոյն* վարեցին զմորթս նոցա յանդամոց նոցա. (153 / 5) Եւ ոչ զբաղմունք պագշոտելիք, այլ զօրն *ողջոյն* աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8) և զամն *ողջոյն* յղձալի և ի խաղաղաւէտն անցուցանէ հանգիստ: (190 / 3) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ *ողջոյն* հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7) որ զամ մի *ողջոյն* դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333/9) այլ զբնութիւն նորա պատմեցից

քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք … կենդանահալած ի ստուերս ի միջօրէի, կիսաբաժին յաւուրն *ողջունի.* (24 / 15)

ՈՂՋՈՅՆ ՏՈՒԵԱԼ - Տե՛ս ՈՂՋՈՅՆ/գ./

ՈՂՋՈՒՆԱԲԵՐ - 1

Լուսաւորեա՛ զիմ տրտմութիւնս քո *ողջունաբեր* թղթով: (28 / 13)

ՈՂՋՈՒՆԵԱԼ - 2

թագաւորն մեծագոյն բերկրանօք *ողջունեալ* սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն, ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն (68 / 3) և *ողջունեալ* զնա՝ ասէ. (185 / 14)

ՈՂՋՈՒՆԵԼ - 1

«Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին … Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար *ողջունելով* երկրպագէ: (181 / 11)

ՈՂՋՈՒՆԵՄ - 3

և ընդ դորա ձեռն *ողջունեմք* զձեզ (262 / 12) Եւ առեալ զամենն /ճիշտը՝ զամէնն/ ի դուրս՝ *ողջունէին* ամենայն բազմութիւնն մինչև ցերեկոյ. (81/18) Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ *ողջունէին* զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98/15)

ՈՃԻՐ - 2

Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն *ոճիրս* (52 / 7) այլ ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն *ոճիրք* անհնարինք չարեաց: (233 / 1)

ՈՄՆ - 65

Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ … խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի *ումն* ի գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ անուն (7 / 14) յորոց գլխաւոր *ումն* ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, Առան անուն (8 / 10) զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւասա *ումն* Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 /13) Վախճանի հայրն Սաթինկայ, և այլ *ումն* բռնացեալ թագաւորէ և զեղբայրն նորա հալածէ: (13 / 10) *ումն* Ռահաս անուն ի Միհրեան տոհմէ … դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16/1) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ *ումն* թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի (29 / 12) Եւ զօրագլուխն *ումն* անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 /3) Արդ մի *ումն* յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … հասեալ սմա մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 / 15) Եւ դարձեալ՝ այլ *ումն* յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 1) և զմի *ումն,* որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ, զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ (53 / 9) Եւ դարձեալ այլ *ումն* անապատաւոր հիւր եկեալ մեզ (75 /13) Եւ այլ աբեղայ *ումն* հիւր եկեալ (76 / 5) Մի *ումն* ի նախեղելոցն

վարդապետաց…ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտադրութիւն: (95 / 6) Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (96 / 18) վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 6) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց զինու հանդերձ ելեալ ի նիստ երիվարին՝ անցանէր ընդ մեծ գետն (115 / 7) խոսրով ոմն՝Գարդմանայ նախարար գնացեալ ի Հայս. (118 / 9) Եւ քահանայ ոմն՝անուն Զաքարիա … երդմամբք և ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից (132 / 14) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար մի (145 / 17) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գադվշնասպ (157 /2) Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն քաջարանց զօրուն իւրոյ (168 / 4) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զզիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 12) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ գալ նմա ի տեսութիւն: (184 / 1) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ: (215 / 3) այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ, արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 / 4) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4) Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ (224 / 17) Եւ մտադիւր մտածութեամբ հոգացեալ սակս իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 3) քանզի թագաւոր ոմն եղեալ, ասեն, անուն Կոստանդիանոս, որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 / 4) Զայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի (260 /12) Եւ ածին զՅոհան ոմն սիւնական, ձեռնադրեցին և հնազանդեցան քաղկեդոնական կրօնիցն:(268/4) զորոյ զրպարտութեանն պատճառ Սողոմոն ոմն միանձնեայ, որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 4) և ի կողմն Յունաց հակառակ նմա նստուցին յաթոռ զՅովհան ոմն մերձ առ նա: (274 / 1) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին (274 / 15) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 17) Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Ձիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող, և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝Աղուան/ քահանայ ունի: (285 / 10) Պարտաւայ վանք Խուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) Տալը ոմն տաճիկ ունէր կին գեղեցիկ. (289 /8) Ի վախճանելն երանելւոյն Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ: (293/4) Որպէս ոմն ի

յաստուածազան վարդապետացն ասաց. (315 / 11) Իսկ միայնակեաց *ումն* Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3) Յաւուրսն յայսոսիկ *ումն* երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք (322 /16) Եւ ետ բազում ժամանակաց զմի *ումն* ի միջոյ ժողովրդեանն առաջնորդ ինքեանց կացուցանեն՝ Հռոմելոս անուն (324 / 4) յորոց մի *ումն* յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ: (325 / 6) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար *ումն* անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17) ի տոյն ժամանակս Սերոբ *ումն* եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ (328 / 5) Իսկ յետ երից ամաց Բադտղի *ումն* ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին Տաճկաց (329 / 9) Իսկ երանելի *ումն* Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 7) որոց գլխաւոր *ումն* եղեալ Սալար անուն (337 / 16) Սա երաշխի էառ զմեծ քաղաքն Պարտաւ և աղօթիւք իւրովք զերծոյց ի գերութենէ զբազում անձինս. և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս *ումն* անուն յանհաւանութեան Հայոց: (344 / 1) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ *ումեմն* առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ *ումեմն* Խոսրովադուխտ անուն՝ քեռ Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 22) Այլ *ումեմն* մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք (52 / 5) Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ փառօք, *ումեմն* երևեալ ասաց զանուն աբեղային և զգողանալն (82 / 7) Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից և անդ *ումեմն* ի զօրականացն պատահեալ՝ զետեղի: (109 / 12) և զդուռն տային ի ձեռն Վահանայ *ումեմն* (116 / 7) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր *ումեմն* տալ (198 / 7) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի *ումեմն* կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 / 15) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի *ումեմն* ... այլ…ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելոյն Կոստանդիանոսի (201 / 6) Նոյնպէս սկայի *ումեմն* վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 3) և Ասպանդիատայ *ումեմն* վայրագ սկայի ձիովք այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 5) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի *ումեմն* անուն Բահիրայ. (287 /12) Որոյ *ուրումն* մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 1) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ *ՈՒՐՈՒՄՆ* ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 / 2)

Ո ՈՔ - 1

կամ թէ *ո՛ր* յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զթուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 17)

ՈՔ - 24

Զայդ աղքատի *ումեք* դիւրագոյն է առնել (25 / 10) Սակայն ոչ ինչ *ումեք* ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) մինչ զի անկարելի *ումեք* էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի

խոստումն ածել: (52 /15) Եւ ոչ *ումեք* յայտնի էր դիր նշխարացն սրբոց (56 /6) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել *ումեք* մինչև ցերեկոյ (69 / 14) և որ անդ, ասէ, երևելոց *ումեք* իցէ անդ մարդոյ: (72 / 19) և ասէ. «Զիմ տեսիլդ մի՛ *ումեք* յայտնել». և եհարց եթէ յայտնեա՞լ ինչ *ումեք* իցէ: (73 /2; 73/2) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ *ումեք* համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ *ումեք* լինել ընդ ձեռամբ: (179/15) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ մի՛ ևս լիցի անընդունելի *ումեք* ի ձէնջ մնալ: (187 / 17) այլ ոչ *ումեք* ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Զուանշիրի տայր: (195 /8) և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա մի՛ *ումեք* պատմել: (218/14) Այլ նա… բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել *ումեք* (218 / 15) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք *ումեք* աստ մնալ: (230/15) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ *ումեք* իշխանութեամբ: (275 / 2) Եւ յայսմ պայմանէ մի՛ լիցի իշխանութիւն *ումեք* արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. (302 / 8) «Թէ մի՛ *ումեք* լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց (308 / 14) և առանց առաջնորդի և մարգարէի *ուրուք* և կամ երկնաւոր հրեշտակի աստուածատեսք եղեն: (18 / 9) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիքն չարարեալ *ուրուք* ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս (34 / 18) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն՝ երկուցեալ այլ *ուրուք* բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն (65 / 4) Եւ բեկեալ իւրաքանչիւր *ուրուք* զշղթայս իւր՝ դիմեցին առ հասարակ արտաքս: (147 / 8) և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ *ուրուք* ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 16) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ *ուրուք* իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 / 4)

ՈՉ - 461

Առավել քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ *ոչ* գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) *Ոչ* էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 / 7) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՑՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, *ՈՉ* ԳՏԱՔ (12 / 9) Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ *ոչ* զամենեսեան. (14 / 5) Իսկ արքայն Աղուանից *ոչ* կամեցաւ նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն (16 / 6) Եւ գրեալ երկիցս և երիցս հրովարտակս աղաչանաց, *ոչ* կարաց ածել զնա ի հաւանութիւն (16 / 9) Եւ իբրև գիտացին, եթէ *ոչ* բռնութիւն և *ոչ* սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհն խայլանդրաց: (16 /14; 16 /14) սակայն զնա *ոչ* կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) *ոչ* ոք ի նմանէն բաժանեցաւ: (17/3) Իսկ երանելի այրն *ոչ* ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17 / 7) Եւ *ոչ* յիշեաց ամենևիմբ, եթէ թագաւոր լեալ իցէ յառաջ: (17 / 16) փախչել *ոչ* կարեմ և խորամուխ լինել երկնչիմ: (18 / 3) Զայս լուեալ քաջին Ուռնայրի՝ *ոչ* դլաց, և *ոչ* դադարեաց, և *ոչ* ի ձեռն ծառայական հրեշտակի, այլ ինքնին մեծ թագաւորն մեծամեծօք նախարարօք և բազմագունդ զօրօք գայր հասանէր յաշխարհն Հայոց

յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին Տրդատայ: (19 /3; 19 /3; 19 /3) որ ի թողութիւն եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ ի մեռուցանել. (19 / 12; 19 / 12) երկիցս և երիցս պարտեցան և ոչ ամաչեցին: (21 / 16) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է (23 / 13) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ ասել, որ քան զարեգակն ի վեր գտանիս. ոչ զնա թշնամանեցից և զքեզ գովեցից (24 /10; 24 /11) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր (25 / 5) ոչ ի մարդկանէ առեր քաջալերութիւն (27 / 5) ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. զի և ոչնիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից (27 /11; 27 /11) և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն քում հոգելից յաղթութեանդ: (27 / 15) զի զնա ընդ քեզ հաշտ ունելով՝ ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռշխնեցեր: (27 / 18) Ոչ թէ դու միայն ես անմահ …բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 6) և ոչ զօրեալ ընկճել զնա (29 / 7) եթէ զինուք հարկանէին, ոչ գործէր, այլ ճախր առնոյր: (30 / 4) և նա անցեալ ի Բիւթանիա՝ նստի ամիսս յոլովս և ոչ կարաց առնել ինչ: (30 / 16) հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց, այլ ոչ առ ականէ ծառայութեամբ և հնազանդութեամբ (32 / 19) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ (33 / 13) Եւ իբրև ոչ ուրեք ինչ զեկուցեալ վասն երանելի կանանցն … ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի և ասէ. (34 / 11) Եւ ոչ կամեցեալ իւր իսկ ունել զաթոռ քահանայապետութեան: (34 / 23) ոչ հեստել և համառել առ խոնարհութեան կարգին, այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 / 1) ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 12) և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 7) քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ոչ՛ աւարել և ոչ՛ յափշտակել և ոչ՛ գողանալ (38/10; 38 /11; 38 /11) և ի՞ւ կեցցուք, զի ոչ աւարեսցուք և ոչ յափշտակեսցուք»: (38 /13; 38 /13) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհին Մասքթաց. (39 /9) Եւ իբրև ոչ կարէին գամագիւտ լինել բռնութեամբ, մաղթէին զճիղր մանուկն և ասէին. (40 / 2) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) սրով խողխողեալ ի մէջ անթիւ դիականցն լինէր կորուսեալ, և զթաղումն և ոչ զիշու թաղեցեալ: (45 / 5) և ոչ խնայէին ի մանկունս նոցա, և ոչ ողորմէին որբոց նոցա: (45 /7; 45 /7) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 14) և անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 /17) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47/7) զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50 / 2) Եւ նախկին թագաւորացն Աղուանից ոչ կարացեալ ըմբռնել (51 / 18) ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 2) Եւ ոչ ումեք յայտնի էր դիր նշխարացն

սրբոց (56 / 6) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) «Է՞ր աղագաւ մեռանիս, գիտե՞ս, եթէ ոչ». և նա ասէ. «Եթէ ոչ, տեարք». և նոքա ասեն. «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի Ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի (57 /10; 57 /10; 57 /10) Եւ ասէին. «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 9) և ոչ կարէին ամբառնալ զգլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 5) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. (59 /7; 59 /7) ոչ ունէին հրաման դատարկաձեռն լինել, և ոչ ինքն թագաւորն ունայնաձեռն երթայր յողջոյն աւետարանին: (64 /6; 64 /7) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ ի տեղւոջն (65 / 3) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. և նա ասէ. «Բազում գերեզմանք են արդ շուրջ զեկեղեցեաւն. վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել (65 /9; 65/11) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելւոյն (65 / 13) ոչ հաւանէր առնուլ յանձն. (68 /16) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ (69 / 14) և ոմանք ոչ ճաշակեցին մինչև ի գիւտ սրբոց նշխարացն: (69 /16) և իբրև ոչ պատահեաց, յոյժ տրտմութիւն կալաւ զամենեսեան: (70 /11) «Եթէ արքայ և ամենայն պաշտօնեայք և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 / 4) Իսկ թագաւորն ասէ. «Ոչ ինչ դանդաղել»: (73 / 9) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 /10) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 /1; 75 /2) «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ, եթէ ոչ երթեալ խոստովանեսցիս ի նմին տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 4) «Օրհնեալ արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) Պատասխանի ետուն ամենեքեան և ասեն, «Նշան ինչ ո՞չ տեսեր». նորա պատասխանեալ՝ ոչ: (78/10; 78/11) «Արքայ ի քուն էր, և ոչ իշխեցի զարթուցանել»: (79 / 3) զի ոչ անփոյթ արարեալ մերժեսցէ զմեզ ամօթով: (80 / 16) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 / 11) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր (83/14) ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ (85 / 3) «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն փառօք առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ (87 /8) «Աստուած, ասէ, կենդանեաց եմ ես և ոչ մեռելոց. մեռեալ մարմինն ո՞չ ապաքէն անզգայ է, իսկ անզգայացեալ հոգին, յայտ է, թէ մեռեալ է»: (87 /12; 87 /12) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ (88 / 5) որպէս Եղիսէոս ոչ մանկան՝ մեռելոյն լսելով, այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 2) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն (92 / 14) և ոչ կարէր քակել զաղիւսաշար պոյր գմբեթին (97 / 7) զի եթէ ոչ եկեսցէ շքով

և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) ոչ կարէին հաւանեցուցանել զանհրապուրելի Թագուհին (101 / 21) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի ի նմին տեղւոջն: (105 / 14) որ ոչ են անկեալ ի գիրս հնագիր պատմագրաց (106 / 6) իսկ զԱրմենու զազատատոհմ և զնոցին նախապատուութիւն ոչ կարացաք գիտել՛ ոչ ի հարցն մերոց թագաւորաց և ոչ ի մատենագրաց: (107 /1; 107 /1; 107 /2) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս զնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք և զձեզ ապաշնորհս արձակեսցուք»: (107 / 4) Եւ նա հպարտացեալ ոչ ինչ ճաշակեաց և զգացուցեալ թագաւորին, վասն այնր ոչ ինչ փոյթ լինէր նմա: (107 /14; 107 /15) և ոչ ոք իշխէր ասել զանուն Սիւնեաց (108 / 18) Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին (109 / 2) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել, այլ բազումք կոտորէին: (109 / 6) Եւ բազում արութիւնս յոլովպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 13) Ապա եթէ կամաւ զայդ ոչ առնէք, հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի ներքս դնել (113 / 3) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր զուխտն (113 /11) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն (113 / 12) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի (113 / 17) Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114 / 3) թէպէտև կարի իսկ նուազք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 11) և ոչ գտանէր ոք ի նոցանէ ամենինի ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց: (115 / 6) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ (116 / 8) նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 / 1) և ոչ ոք իշխեաց ձգել ի նա ձեռն: (118 /12) Եւ ես զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ ինչ փոյթ առնէի զիրացն: (120 /7) Իսկ ի վախճան յաւիտենից Աստուած զոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ ամէնապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի սուրբ կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ սուրբ հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և սուրբ հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 /4; 124 /5; 124 /6; 124 /6; 124 /7; 124 /7) և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած (125 / 6) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ փառաց. և մինչ ի գերեզմանին էր, ոչ էր ընդ աջմէ հօր. (125 /8; 125 /9) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, միթ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) զի որ ոչ խոստովանի զտէր Յիսուս մարմնով եկեալ, նա ինքն իսկ է Նեռնն մոլորեցուցիչ: (125 / 15) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջիք և զմահաբեր վարդապետութիւն նորա ամենինի ոչ լսել»: (125 / 17) որում

համեմատ են ոքչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127/5) Նա և ո՛չ արտաքնոցն յարմարական ճարտարախօս առասպելացն երկրաւոր, շնչաւոր, իմաստասիրական յօրինուածքն կարող են հանգոյն այսմ գտանել: (127 / 7) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք, զի ոչ գիտէք զօրն և զժամն: (127 / 15) զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 / 11) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 11) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և մանկանց. (129 /14; 129 /14) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 / 4) և ոչ կարէր ամբառնալ զգլուխ իւր ըստ առաջին զօրութեանն: (130 / 7) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում (130 / 11) Եւ ոչ հարկանէր ընդդէմ զօրացն Պարսից, որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. և ոչ անցանէր մօտ առ նոքօք, և ոչ գրգռէր զնոսա ի մարտ պատերազմի. (130 /18; 130 /19; 131 /1) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. (131 / 5) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանաւսն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 /10; 131 /10) Ապա եթէ ոչ՝ համարեսցին առաջի նորա իբրև զհեթանոսս, և առցին ամուրք նոցա, և գերեսցին սահմանք աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132/7) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132 / 12) Վասն որոյ ասեմ քեզ, միթ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. ապա եթէ ոչ, եղիցին կամք քո: (134 / 4) և ոչ թողից զքեզ, և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 /10; 134 /10) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. եթէ ոչ արարից ըստ բանիդ ըստ այդմիկ»: (134 / 14) և զհամար զօրուն նորա ոչ ոք կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7) և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառազեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի, և ոչ յանպիտանս և յանօգուտս. և ոչ թողուին զհաշմս կամ զծերս, և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի խանդաղատանս տղայոց, որք զկոտորեալ մարբքն փարէին և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136 /5; 136 /6; 136/6; 136 /7) Եբաց զբերանն իւր և յերկիւղէն մեծէ անդրէն զբանն կրկնել ոչ կարաց (136 /15) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի վնաս (137 / 9) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէից: (137 / 12) և այլ ոչ ևս կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 15) այլ նոքա ոչ ինչ վատեալք և յոչ մի ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 / 20) և ոչ սակաւ էր թիւ անկելոցն ի մարտի հետևակացն (139 / 2) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, զտուն նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5) և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային տապախառն ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի (139 / 10) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից (139 / 13) զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: (139 / 19) զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ(140 / 9) սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ

գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (142 / 1) դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհին իւրեանց. ոչ ինչ կասկածեալ յումեքէ: (142 / 5) ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց (142 / 17) Եւ ոչ թողից զքեզ և ոչ յամեցից առնել ընդ քեզ ըստ բանիդ ըստ այդմիկ, զոր խոսեցայ ընդ քեզ»: (143 /6; 143 /6) սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 11) Արդ՝ ոչ էր պարտ և արժան քեզ թողուլ զանդամս քո (143 / 15) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա (144 / 1) «Եթէ ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ, բայց ապա գիտասջիր»: (144 /12; 144 /13; 144/13) «Զի եթէ յաղթել ոչ կարասցես, իսկ մեռանել ընդէ՞ր ոչ»: (144 /17; 144 /17) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան, և ոմանք խորասոյզ իսկ եղեն. ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ բնակութեան ընդ երեսս չարաշուք թշնամեաց»: (145 /10; 145 /11; 145 /13) այլ ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ (145 / 16) Եւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 /11; 146 /11) ապա եթէ ոչ՝ մահու մեռանիցին: (147 / 16) ոչ ի նստելն իմանայր, և՛ ոչ ի յառնելն զգայր ամենինին (148 /6; 148 /6) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ բանի նոցա ցնորք, այլ ոչ ճշմարտութեամբ»: (148 /17) զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 16) Եւ ոչ արգելոյր ի նմանէ զհաս իշխանութեան աթոռոյ նորա, և ոչ զանուն կաթողիկոսութեան նորա եբարձ ի նմանէն. (150 /17; 150 /17) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 15) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և նոքա, եթէ յագեցան սուրբք նոցա: (152 /17; 152/17) ապա եթէ ոչ մի՛ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. (154 /2) Եւ ոչ առեալ յանձն Պարսկին. (154 / 9) Ապա եթէ ոչ ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155 /1) «Ո՞չ ինչ է պիտոյ յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 8) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեաք փախչել զերծանել (155 / 14) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 /2; 156 /3) Բերան ամենեցուն կարդայր վա՛յ, վա՛յ. գոչիւն բարբարոսական ոչ լռէր, և չէր, ուր ոչ ելանէր սատակիչ բարբառ չար թշնամեացն: (156 /5; 156 /5) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց (157 / 1) Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն վիմախառն, ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 4) և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 10) ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն ունել ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 / 14) Եւ ահա եմք ի տարակուսանս, և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք (157 / 22) Եւ արդ՝

եթէ արասցուք ըստ կամաց նոցա և եթէ ոչ, սակայն օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158/1) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 / 4) ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 13) Եւ թոյլ տուեալ ոչ զոք բռնադատէր (159/10) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 15) Ոչ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, և՛ ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: Ե՛ւ ոչ անգամ որդւոյ թագաւորին, (160 /9; 160 /10; 160 /10) և զի՞ յամեցեր գալ առ իս. զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քումմ: (161 / 5) զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161 /7) և ոչ կամեցան ճաշակել, զի էին աւուրք պահոց քառասներորդացն: (162 / 7) ապա եթէ ոչ՝ պատիժս մեծամեծս կրեսցեն: (163 /9) և ոչ ոք իշխէր հարկանել ընդդէմ նոցա: (163 / 13) Եւ ոչ արժանի լեալ հաղորդութեան՝ յետին թոշակի քաւութեանն (164 /7) և ոչ ինչ լինէր օգուտ ուժի ինչ յուտելն: (164 / 14) Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3) ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս, որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 / 11) և ոչ զնշան անգամ հիւանդութեանն իմանային, և ջուր իսկ խնդրել ոչ գիտէին: (165/14; 165/15) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, սակայն մահք ոչ գործեցան. (165 / 18) զի ոչ ինչ էք առանց իմ (167 / 17) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց (167 / 19) ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. և ոչ ոք էր, որ գուժկան լինէր այնչափ արանց: (169 /1; 169 /1; 169 /1) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 2) եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 13) և մեք ոչ նայեցաք: (170 / 4) թէ հասին ի վերայ իմ հէնք, և ոչ յաւելուս տեսանել զերեսս իմ. փոխանակ զի ոչ կացի ես յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 /7; 170 /8) թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ վասն Միհրանայ ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 /11) և եթէ ոչ հաճեցար ընդ իս բնակել, ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն (171 / 14) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 / 5) Եւ եղեալ անդ սակաւ ինչ աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176 / 10) Եւ ոչ դադարէին հետամուտ լինել գունդն Պարսից: (177 /14) և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 /5) մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան: (178 / 7) Իսկ նա ոչ ինչ կասկածէր ի նոցանէ (178 /18) դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 /15) Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք: (183 / 2) Եւ ոչ զբաղմունք պագշոտելիք, այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8) և նմա ոչ էր փոյթ այն. (184 / 10) Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (18 /11) Եւ ոչ էր խորհուրդ կայսերն ծածկեալ ի նմանէ, և ի նմանէն լսելով հանճարեղ խորհրդականութիւնս բազումս

հիանայր. (185 /13) Եւ ոչ ուստեք եղև նմա այս, այլ փայտն կենաց յայտնի արար զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 6) Եւ ետ ընդ նոսա պատերազմ, և ոչ վրիպեցաւ ի խնդրոյն. (186 /17) սակայն ոչ կործանեցաւ (186 /18) ոչ միայն զբնաշխարհիկսն, այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր(190 / 17) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191/1) և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից … և ոչ ինչ նուազ քան զհազար և երկերիւր արանց գերելոց: (191 / 10) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 /12) զոր ի նուս բարձեալ բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193/2) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 5) այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 8) որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն (197 / 8) Զորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ (197 / 14) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի (197 / 16) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 17) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ … և հանդերձք գեղեցիկք և ականք պատուականք և լուսափայլ մարգարիտք ոչ սակաւք. (200 /14; 200 /17) ոչ ինչ նուազ գոլով, քան զբռնակալսս զայսոսիկ, այլ յամենայնի վեհ և մեծ գոլով: (201 / 2) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 4) Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 6) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս … տէր իմ Թէոդորոս, եթէ ոչ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 / 11) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 /13; 203 / 13) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն (204 / 2) զի ոչ ինչ է ի գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. (204 / 7) զի ոչ կայր սակաւ ինչ ի նոսա երկպառակութիւն. (205 / 11) և մեծ ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205/17) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անասյր. այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 10) Թէպէտ և ոչ կամաւ յօժարեցաք հմտանալ այսմ գործոյ, այլ իբրև ոչ մարթացաք դառնալ ընդդէմ ձերոց հրամանացդ (209 /11; 209 /11) յորս ոչ սակաւ կայր հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 /17) ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս ամբոխից և խուսափել ջանայր ի մարդկան գովեստից (214 / 18)

Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ, և ոչ ժողովով կամէր զերթն: (215 / 4) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի, և ոչ գիտելով ստուգել և նշմարել զտեղին: (215 / 5) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 /9) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 14) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց (216 / 16) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 11) Նա իսկ ոչ առնոյր յանձն յայտնել նմա զխորհուրդն: (218 /9) Այլ նոքա հեղգական ծուլութեամբն ոչ ժամանէին հասանել յամբոկ գործոյն: (220 / 1) որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ (222 /5; 222 /6) Այլ ոչ կարէր ստէպ ստէպ զնա յաղթահարել սրով: (223 / 5) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 /10) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 16) բայց ոչ զգացին վասն նախափախուստ լինելոյն հասանել (224 / 5) Յայնմ ժամանակի ոչ սակաւ խռովութիւն լինէր աշխարհիս Աղուանից (224 / 13) Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. (229 / 9) Ականբ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ (230 / 6) Իսկ նա թէպէտ և առ մի նուագ ոչ առնոյր յանձն, բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան (234 /10; 234 /10) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի, և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 /12; 236 /12; 236 /12) Եւ յայնմ տեղւոջ եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 5) սակայն ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 7) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. և դառնաշունչ օդն ոչ սակաւ կայր ի վերայ: (239 / 2; 239 /12; 239 /12) որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգականն արդարութեան: (242 /1) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ոչիչ ոք կարէ զբաժակն տեառն ըմպել և զբաժակն դիւաց (242 /16; 242 /16) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 /3) և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 6) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 / 9) Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք … ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 /11) Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն, և ի հրամանէ նորա դադարեն զդադարելն և ոչ իշխեն երևել ի ձմեռնային ժամանակի: (246 /13; 246 /15) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) Եւ դուք յոյժ մոլորեալ էք՝ ոչ լսելով զբանն զայն, եթէ «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 /1;

247 /1; 247 / 1) *Ո՛չ ապաքէն* յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 /4) սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, *ոչ* է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 /14) *ո՛չ ապաքէն* որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց … առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 3) և *ոչ* արգելումք զդա յաւերելոյ և ի քանդելոյ զմեհեանս, և ի խլելոյ և ի կտրելոյ զծառն և այրել ի հուր: (252 /11) Ապա եթէ դուք *ոչ* կարէք յանդիմանել զդա և զարհուրեցուցանել ինչ, և դա աւերեալ քանդէ զբագինս և զմեհեանս, և հատանէ զծառս և ի հուր այրէ, և *ոչ* ցաւք ինչ հասանեն դմա և *ոչ* մահ, մեք նոյնպէս հաւանեալ հաւատամք ի դա (253 /2; 253 /4; 253 /4) Եւ *ոչ ինչ* կարէին գործել ի սուտ և ի մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11) եթէ պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց և *ոչ* մատուցէք (253 / 14) Ապա յայնժամ *ոչ* կարացեալ յայսցանէ զմի ինչ ի գործ և ի կիր արկանել և զարհուրեցուցանել զայրն Աստուծոյ և յաղթեալ նմա (254 / 5) «Ես *ոչ ինչ* զարհուրիմ և երկնչիմ կամ զմտաւ ինչ ածեմ յաղագս դոցա զրախօսութեանդ. (254 /9) Եւ *ոչ* ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. (254 / 12) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց և զծառագոթի մոլորութիւնդ, որ *ոչ* ինչ իսկ են, և *ոչ* չար ինչ կամ բարի առնել կարեն, և *ո՛չ* զպաշտօնեայսն պատուել կարեն և *ոչ* անարգել զթշնամադիրսն իւրեանց (254 /15; 254 /15; 254 /16; 254 /16) Եւ զայն ևս տեսանէր, թէ *ոչ* յայնցանէ, զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ, *ոչ ինչ* դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 /11; 256 /12) որով նկատել ուրեմն *ոչ* կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 / 15) և զկախարդասար քաւդեայս, որ *ոչ* գան ի հաւատս, հրով այրեցից: (260 /20) *«Ոչ* է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 /3) Եւ *ոչ* է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք (261 / 12) որ *ոչ* եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (264 / 17) զի *ոչ* է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս, այլ տանն Աղուանից: (265 / 9) Յայնժամ *ոչ* կամեցան տալ նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն: (265 / 18) Ասեն. *«Ոչ* է պարտ դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 /19) զի այլում վարդապետի *ոչ* անսամք և հնազանդիմք»: (266 /6) եհաս համբաւ իմն ի նոսա, եթէ ոմանք պատկերս *ոչ* ընդունին, ոմանք մկրտութիւն *ոչ* առնեն, *ո՛չ* աղ օրհնեն, *ո՛չ* պսակ դնեն հարսանեաց. (267 /2; 267 /2; 267 /3; 267 /3) Եւ *ոչ ոք* ի նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ հաւատոյն (268 / 5) Նոքա *ոչ* անսացին հրամանին (268 / 14) մեք *ոչ* պագանեմք երկիր պատկերաց, զի *ոչ* ունիմք հրաման ի Գրոց: (269 /9; 269 /9) Իսկ Աղուանք *ոչ* քակտեցան յուղղափառութենէ և միաբանութենէ Հայոց: (270 / 8) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՅ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ *ՈՉ* ՈՒՆԵԼՈՅ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. ԵԻ ՀԱՅՈՑ ՋԱՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ՈՐՈՒՄ *ՈՉ* ՀԱՒԱՆԵԱԼ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (271 /7; 271 /9) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ *ոչ* պարտեցան Հայք ի հաւատոյ մասին. (272 /5) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և *ոչ* զայլ կղերս

եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»:(273 /6) և ոչ հաւանեցան ընդ մի ոք յերկուցն. (274 / 2) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին (274 /15) տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 5) որում ոչ հաւանեալ գլխաւորացն (275 / 6) նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք և ոչ ժտել յիրս ինչ աւելի և ոչ քարոզել եպիսկոպոսապետ զհայրապետն: (275 /10; 275 /11) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ, զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. և զխաչն առաջի ունել ի փառս տէրունեան է, և անունն լոկ խաչիւն և քարոզովն է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275/13; 275/14; 275/15; 275 /16) սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (276 /1) Տո՛ւր ինձ զքո միտսդ ոչ զեանալն, զուղիղն և մի՛ դասիլ ի հակառակող կամս, զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 /10; 277 /11) զիմն համբաւեալ, թէ ոչ թերի, այլ լի նման ձեզ եմք ի հաւատս (277 / 14) և ոչ զբանս գրոց ի նոյնս բռնաձգեալ (277 / 19) որք ոչ ըստ սուսյն միաբանին (278 / 1) մի՛ լիցի լսել, զուցէ եթէ դուք զաւակ Քանանու էք ծառայելոյն մեղաց և ո՛չ Յուդայի խոստովանողի (279 / 2) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ, զնոցին ուսուցեալս պինդ կալցուք (279/3) այլ և ո՛չ յոլովութեամբ ոխից հրապուրեսցուք. (279 / 6) Բայց ոչ կային նշխարք սրբոցս ի վայրքս: (280 / 17) որոց ողջոյն անգամ ոչ տուեալ՝ եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս (282 / 5) «Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՛չ ապաքէն պղծելով պղծեսցի կինն այն»: (289/6) և ոչ ոք իմացաւ զդաւաճանութիւնն (293 / 10) և նա ի թաքստի լեալ ոչ գտանիւր: (297/2) որ ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 12) որ ցայժմ ոչ էր ստերիւրեալ: (300 / 17) ապա եթէ ոչ՝ անվաւեր և ունայն լիցի և մի՛ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 / 9) եթէ կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303 / 12) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ (306/1) Եւ եթէ ոչ զգուշացուցանիցէք զարիւն նոցա ի ձեռաց ձերոց խնդրեցից»: (306 / 11) Եւ արդ՝ ոչ եթէ մերով անձամբ կամ զօրութեամբ առաք զայս իշխանութիւն և զպատիւ և զաթոռ առաքելական, այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս տեղի (306 / 13) և մի՛ թողացուցանել և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. (307/10) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 / 18) և ոչ է պարտ Աստուծոյ հակառակ լինել: (309 / 1) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա տան՝ անարատից և ճշմարիտ սուրբ քահանայից, և ոչ անարժան զինուորաց: (309 / 6) զի իշխանութիւն ոչ ունի նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 / 19; 309 /19) որք զեղկելոյն Ներսիսի ոչ ընկալան աղանդս (310 / 3) Իսկ եթէ զիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 7) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից

հրամայեալ է հոգալ, և ոչ զինուորաց և հեծելոց անարժան մարդկան: (310 /9) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից, և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 17) և զանց առնէին զինն բազմութիւնք գնողաց և ոչ գնէին զիս. (312 / 9) ՎԱՍՆ ՈՀԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 /10) յայլ քաղաքս այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն, և ի հեթանոսութեանն սովոր էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր, վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 /6; 316 /8) Եւ ոչ ժամանեալ գաղատոսն ի ճանապարհին վախճանէր: (317 / 8) և զորս ոչ կարաց ըմբռնել՝ դարան գործեալ մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 12) զի երկիր ոչ ընդունէր զնորա գարշելի մարմինն: (318 / 14) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան Տաճկաց իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14) Ուստի ոչ զօրեաց ելանել (320 / 1) այլ զկաթողիկոսարանն արևելից ոչ աւերէ (320 / 13) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵՒ ԲԵՐԵԼՆ ՋԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵՒԵԼՍ ՈՀԿԱՅԻՆ ԵՒ ՎԱԽՃԱՆ ՆՈՐԻՆ ԵՒ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ (320 /16) Ընդ այն ժամանակս ոչ գոյր թագաւորն Յունաց (322 /15) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 / 16) զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին (323 / 12) իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով տոչորէին զնաւսն՝ մինչև ոչ մնալ և ոչ մի (324 /2; 324 /2) և զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց, մնաց միայն ջրաղացն և այլ ոչ ինչ. (327 / 1) և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին (327 / 18) և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ (328 /10) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան (328 / 13) զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 /7) և ոչ ոք գիտաց զնա ի քրիստոնէիցն: (329 / 13) Իսկ երանելի ոմն Շապուհ Արծրունի և միւս այլ այրընտիր յազատացն Հայոց՝ յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս սնոտիս: (332 / 8) և ոչ լինէր պարապ իշխանացն Աղուանից նորոգել զաթոռ հայրապետութեան Աղուանից: (334 / 10) որք ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ, ոչ ուստեք լեալ կարողութիւն ընդդիմակայել նոցա, և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել (338 /2; 338 /4; 338 /6) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ ի Քրիստոս, և ոչ շինող Գարդման բերդոյ: (339/2) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ (339 / 15) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց քոց»: (339 /17) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս

իւր: (341 / 6) *ոչ* բերեալ ի լուր (342 / 3) Զայս *ոչ* էր սահմանեալ ասել Աբաս հայրապետն, զի չէր լեալ սովորութիւն և *ոչ* հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 /10; 343 /11) և *ոչ* բժշկեցաւ մինչև ի մահ նորա: (346 /3) ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս, ուստի *ոչն* էր մեկնեալ: (10 / 2) զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի և զկեանսն յաւիտենից աշխարհին, որ *ոչն* անցանէ»: (25 / 10) Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. և որ *ոչն* առնէ, հեռի եղիցի յեկեղեցւոյն. (94 / 6) և փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ *ոչն* անցանէ»: (101 / 10) այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ *ոչն* էր ինձ անկ: (170 / 9) ինքն է արարիչ ամենայնի, որ երևի, և որ *ոչն* երևի: (247 / 3)

Ո՞Չ ԱՊԱՔԷՆ - Տե՛ս ԱՊԱՔԷՆ

ՈՉ ԵԹԷ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ԵՐԲԷՔ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ԵԻՍ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ԹԷ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ԻՆՉ /ժխտական մասնիկ բայի մոտ/ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ԻՆՉ/ժխտական դերանուն/ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉԻՆՉ - 4

ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել (33 / 4) և նորա *ոչինչ* հարցաքնին արարեալ (57 / 15) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն *ոչինչ* ի վեր հանէր զբանսն: (58 /2) առ *ոչինչ* համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 20)

ՈՉԽԱՐ - 5

Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ *ոչխար* զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5) Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ *ոչխար* մի և Գ զգաթ բուրդ և մի պանիր (91 / 3) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, եթէ են ոմանք գայլք հափշտակողք զգեստուք *ոչխարաց* (123 / 2)Յառնէր ի քնո իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուժեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս *ոչխարաց* բաշխէր: (228 / 23) Եւ ոյր *ոչխարք* են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զգաթ բուրդ և մի պանիր (91 / 3)

ՈՉ ՄԻ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ՄԻԱՅՆ ... ԱՅԼ ԵԻ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ՄԻ ՀՈԳԻ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ՈՔ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ՍԱԿԱԻ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ՈՒՍՏԵՔ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՉ ՈՒՐԵՔ - Տե՛ս ՈՉ

ՈՍԿԵԳՈՐԾ - 1

և զանուն թագաւորին *ոսկեգործ* քանդակով ի վերայ գրեալ (62 / 1)

ՈՍԿԵՋՕԾ - 1

Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ *ոսկեզօծ,* և հանդերձ ոսկեմանեալս և զիւրոյ անձինն մարգարտայեռն պատենիւք սուսեր: (182 / 1)

ՈՍԿԵԹԵԶԱՆ - 1

Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, մետաքսառէջս՝ *ոսկեթեզան* փարուազով: (175 / 12)

ՈՍԿԵԽԱՂԱՅ - 1

Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն՝ *ոսկեխաղաց* տեսակաւ, յորում ի տէրունեան խաչէն էր մասնաւորեալ: (95 / 10)

ՈՍԿԵԽՆԶՈՐ - 1

Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն *ոսկեխնձոր* դաւով առաջապահ լինէր (222 / 14)

ՈՍԿԵՕՆՈՒԹԻՒՆ - 1

որք զգիտութիւն *ոսկեծնութեան,* և՛ արծաթահալութեան, և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան ունէին: (166 / 15)

ՈՍԿԵԿՄԲԵԱՅ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք … *ոսկեկմբեայ* վահանօք, թանձր և ստուար մկնդօք: (21 / 13)

ՈՍԿԵՀԱՆԳՈՅՑ - 1

Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն … առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ *ոսկեհանգոյց* վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 8)

ՈՍԿԵՀԻՍԱԿ - 1

զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և *ոսկեհիւսակ* զգեստս: (198 / 6)

ՈՍԿԵՀՈՒՌ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, *ոսկեհուռս* ըստօրակս և դիպակս, /ստորակետն ավելորդ է/ ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս (198 / 2)

ՈՍԿԵՁՈՅԼ - 2

զորմէ տախտակ մի *ոսկեձոյլ* հաստահեղոյս բևեռեալ. և ի նմա գրեալ ասորերէն և հայերէն գրով: (206 / 6) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր *ոսկեձոյլ* տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207 / 2)

ՈՍԿԵՂԷՆ - 5

և խաչ *ոսկեղէն* ի պատուականագոյն կազմեալ ականց և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ գրեալ (61 / 18) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին և *ոսկեղէն* մաղզմայս բերել անոյշ գինւով (82 / 3) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի *ոսկեղէն* և

արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին *ոսկեղէն* կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 15) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ… *ոսկեղինաց* և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 18)

ՈՍԿԵՄԱՆ - 1

Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ … կամ *ոսկեման* մարգարտայեռ հանդերձից … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 2)

ՈՍԿԵՄԱՆԵԱԼ - 1

Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և հանդերձ *ոսկեմանեայս* (182 / 1)

ՈՍԿԵՊԱՏԵԱՆ - 1

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, *ոսկեպատեան,* մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս (198 / 1)

ՈՍԿԵՍԱՆՁ - 1

որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին *ոսկեսանձ* թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 11)

ՈՍԿԵՍԷՐ - 1

յանձն առնում և ես լնուլ զպասքումն գազանաբարոյ *ոսկեսէր* ազգին գիսաւորաց: (141 / 8)

ՈՍԿԵՍԱՐԵԱՆ - 1

ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր *ոսկեսարեան,/ գրքում՝՝ ոսկեստրեայն/* (175 / 8)

ՈՍԿԵՏԻՊ - 1

և գտեալ անդ *ոսկետիպ* մի մատեան սակս հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 / 9)

ՈՍԿԵՐԻՉ - 1

Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի *ոսկերչի* մեծի»: (313 / 7)

ՈՍԿԵՔԱՆԴԱԿՍ - 1

Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս *ոսկեքանդակս* (175 / 6)

ՈՍԿԻ - 26

Եւ հատանի ի լերանցն *ոսկի,* արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: (9 / 8) և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս *ոսկի* և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 7) յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և *ոսկի* խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով (62 / 11) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ *ոսկի* ի վերայ. (63 / 1) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ

կտաւով ի վերայ յարմարեալ և *ոսկի* խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ (69 / 4) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակագգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, *ոսկի* ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ … երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 / 5) և կուտէին արծաթ և *ոսկի* յոյժ (115 / 12) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, *ոսկի* և արծաթ մեր ի գանձս նորա, (145 / 7) իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և *ոսկի* և հանդերձս. (158 / 14) ընդ մէջ ածեալ գօտի *ոսկի* ընդելուզեալ մարգարտով, (175 / 8) Եւ դու, տէր իմ … պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր, յաճախեցեր ինձ *ոսկի* և արծաթ (189 / 3) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, *ոսկի* և արծաթ բազում յոյժ (200/15) զորմէ տախտակ մի ձոյլ *ոսկի* ՝հաստահեղոյս բևեռեալ. (210 / 5) «Արծաթ նոցա և *ոսկի* մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն (247 / 16) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ *ոսկի,* արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 1) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս *ոսկիս* և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 6) և փայլմունք *ոսկւոյ* և արծաթոյ և պատուական ականց … իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3) Եւ զսպասսն *ոսկւոյ* և արծաթոյ աւար առեալ (100 / 8) Եւ առին զգանձս *ոսկւոյ* և արծաթոյ անհամարս (108 / 9) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ *ոսկւոյ* կամ արծաթոյ … կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 1) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ *ոսկւոյ* և արծաթոյ: (153 / 11) Եւ լինէր օրն այն յաւուրս օրհնեալ պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ *ոսկւոյ* և արծաթոյ: (185 / 6) և ի նոյն կենարար փայտէն մասն առեալ եդ ի ՃԻ դահեկանի *ոսկւոջ* (344 /7) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր *ոսկւով* և արծաթով և ակամբք պատուականօք: (61 / 5) և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ *ոսկւով:* (283/9) և զերիվարսն պատեալ *ոսկւով* և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին զկորստական պարգևսն»: (323 / 10)

ՈՍԿԻԱՁՕՁ - 1

Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, գեղազանեալ *ոսկիազօծ* տեսակաւ (215 / 17)

ՈՍԿԻԱՊԱՃՈՅՃ - 1

մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց *ոսկիապաճոյճ* նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 16)

ՈՍԿԻԱՊԱՏ - 1

և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զզեղարդունս, և՛ զսուսերս *ոսկիապատս,* և՛ զվահանս (169 / 5)

ՈՍԿԻԱՍՏԵՂԾ - 1

զոր և Նաբուգոդոնոսոր… անարի, *ոսկիաստեղծ* անդրւոյն զոհարան ձօնէր, նմա նուիրական տօն լինել տեսարանին: (244 / 15)

ՈՍԿՐ - 4

Եւ իբրև լուան ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս *ոսկերացն:* (34 /17) և անդ տեսանեն *ոսկերս* յոգունս շեղջակուտեալս. (11 / 9) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա … զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն *ոսկերօքն* հանդերձ յաշխարհին Հայոց (236/7) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ *ոսկրն* մինչև ցկանգուն մի. (169 / 9)

ՈՍՈՒ - 1

«եթէ *ոսոխն* մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 8)

ՈՍՏ - 1

այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս *ոստոցն* ծամէին: (164 / 14)

ՈՍՏԱՅՆ - 1

Եւ ահա ամենայն սարդի *ոստայն* եղև. (221 / 11)

ՈՍՏԻԿԱՆԱԲԱՐ - 1

Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր *ոստիկանաբար* ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 14)

ՈՎ / դեր./ - 8

Եւ ասեմ. *«Ո՞վ* ես դու. տէր». (120 / 6) *«Ո՞վ* է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 /2) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն *ո՞վ* իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 12) *«Ո՞վ* ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից (154 / 10) Այլ և *ո՞վ* իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 /1) Արդ՝ եթէ ողջամտութեան հաւատոյ էք, խոստովան լերուք, եթէ *ո՞վ* է պատրիարքն ձեր (272 / 11) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ *ո՞վ* պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288/9) *«Ո՞վ* ես դու. (339/13) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և *ում* կամի, տայ զայն: (130/6)

ՈՎ / ձայնարկություն/ - 7

«Մի այդպէս, ասեն, տագնապեր յանձն քո, *ո՛վ* քաջդ. (21 /4) այլ գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, *ո՛վ* զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 9) Միտ դիր, *ոքվ* սիրելի (88 / 16) *Ո՛վ* սքանչելի պատմութեանս, զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 /4) *ո՛վ* աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս (208 /9)

Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք, *ո՛վ* անոպայ մտացիք (246 /11) և զի այսդէս է, *ո՛վ* պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում (278 / 3)

ՈՎԿԻԱՆՈՍ - 1

որ ձգի *ցովկիանոս* և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7)

ՈՏԱՆԱՒՈՐ - 1

Եւ այնուհետև *ոտանաւոր* տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 / 2)

ՈՏՆ - 31

ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն (79 / 8) Եւ կամեցաւ *ոտամբն* զպատառուածն ծածկել և զլոյսն արգելուլ: (79 / 6) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի *ոտին* յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի շէնս և յագարակս, ի տունս և յանցս ճանապարհաց: (156 / 3) և ոտք են *ոտից* մարդոյ նման (54 / 2) զի եկն եհաս, եռացոյց ի ներքոյ *ոտից* մերոց զմուկն ծախող. (164 / 4) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք *ոտից* քոց»: (171 / 16) յորում *ոտից* տեղն երևի ցարդ ևս. (284 / 2) ուր գնացք *ոտից* նորա լինէր, աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14) և զձեզ կապեալ *ոտիւք* և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա (253 / 7) տայր հրաման զսատանայակուր և զղիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել *ոտիւք* և ձեռօք. (257 / 1) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ *ոտիւքն* ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (31 / 1) Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ *ոտն* կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) ապա ընթացան ընդ առաջ նորա և հրամայեցին ամենեցուն փոխել *ոտն* ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ (160 /15; 160 /15) որ ընդ *ոտն* արկեալ մանրեսցէ: (251 /15) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ *ոտն* անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1) զի յայսմ հետէ մի՛ լիցի խէթ և խութ ընդ *ոտն* (258 / 13) Զի *ոտն* ընդ *ոտն* բաղազանեալ կապեցաւ ընդ կնոջն. (297 / 5; 297 / 5) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ *ոտս* կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 /6) Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին *ոտս:* (98 / 15) և հրամայեմ քաջ զօրաց իմոց ընդ *ոտս* երիվարաց կոխել զԳոդեստանն՝ ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 18) այլ ընդ *ոտս* և ընդ լանջս երիվարաց քոց կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 9) թէ գուցէ ամբոխն հարաւոյ ընդ *ոտս* առեալ զերկիրն կոխեսցեն: (193 / 18) և անկեալ առ *ոտս* նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 /8) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ *ոտս* ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) որ անիրաւք զայրացեալք առ *ոտսն* կոխեցին զեկեղեցիս (280 / 9) և *ոտք* են ոտից մարդոյ նման (54 / 2) և *ոտք* երիվարին խրեցան ի բլրին. (111 / 10) և *ոտք* իւրեանց կոխէին զղիակունսն, (152 /15) Եւ *ոտք ...* կոխեցին

զհրաշագեղ պատկերն (228 / 9) և ոտք տառապելոց պարաւանդեալ կապեցան ի շղթայս երկաթեղէնս. (339 / 8)

ՈՏՆԱԿԱՊԵԱԼ - 1

զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն (337 / 13)

ՈՏՆ ԸՆԴ ՈՏՆ - Տե՛ս ՈՏՆ

ՈՏՆ ՈՏՆ - Տե՛ս ՈՏՆ

ՈՐ /հարաբ. դեր., շ./ - 917

որ մեկնէ ընդ Մարս և ընդ Բաբելովն: (4 / 6) Եւ ի սոցանէ ելին մեկնեցան կղզիք հեթանոսաց, որ են Կիպրացիք: (4 / 15) Ի Կիտիացւոց որդիք Յաբեթի, իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, ուստի Աղուանք. և ազգք են, որ ի Հեղայս աշխարհի են յայնցանէ, որ յետոյ փոխեցան անդր, որպէս Այետացիքն (5/1; 5/2; 5/2) որ են ի Կադմեայ որդւոյ Ագենովրայ. (5 / 5) որ ձգի ցովկիանոս և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7) ԹԷ ՈՐ ԱԶԳ ԳԻՏԷ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ (6 / 5) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք (6 / 6) որ ձգին ի Պարգամիդոս գետոյ մինչև ի Մատուսիա, որ է Իլիոն: (6 / 8; 6 /8) Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Ջակինթոս, Կեփազենիա, Իթակէ, Կորկիրիա և Կիւղադէս, և մասն մի յԱսիայ, որ կոչի Յովանիա. և գետն Դկղաթ, որ մեկնէ ի մէջ Մարաց և Բաբելովնի: (6 /11; 6 /11) Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ (7 / 4) որ խնդրեաց յարքայէն Բաբելացւոց զմի ոմն ի գերելոցն Հրէից՝ Շամբաթ անուն (7/13) զի յսկզբանն աշխարհագրութեան մարդկութեանս, որ զմեծ լերամբն Կաւկասու բնակելոցն, չունիմք ինչ ասել զտոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց, որ ի կարգելն իւրում զհիւսիսայինսն, կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ զստորոտովն Կաւկասու, կամ ի հովիտս, կամ ի խորաձորս՝ զհարաւով մինչև ցմուտս դաշտին, պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ և հարկաց արքունի հնազանդ կալ: (8 /4; 8 /5; 8 /6; 8 /6) որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ ի գետոյն Երասխայ մինչև ցամուրն Հնարակերտ: (8 / 11) և որ շուրջ զնովաւն են դաշտք, գտանի ի նոսա հաց և գինի շատ, նաւթ և աղ, ապրեշում և բամբակ, անբաւ ձիթենիք: (9 / 6) Եւ որ ինչ վայրենիք՝ առիւծ, ինձ, յովազ, ցիռ: (9 / 8) որ միանգամայն տիրեաց կողմանցն Աղուանից: (9 / 15) որ էր առաջին հայրապետ Երուսաղէմի: (10/8) որ կոչի Հոմէնք, բազում ժամանակս: (11 / 3) Եւ եղև յառաւօտուն շարժումն մեծ, մինչև որ անդն կային անկանել յերկիր: (11 / 11) որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ ի փառս տեառն Աստուծոյ ամենակալի: (12 / 3) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱԻ, ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 9) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռաջայ նախագահութենէն ցայսր գործք: (12 / 11) Բնակեցուցանէ զգերեալսն ի գաւառին Շաւարշան, որ է Արտազ գաւառ: (13 / 13) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) Աձ ի հաւատս և զելս արեգականն, որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հռչակաւոր անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն (14 / 12) որ էր դայեակ կրտսեր որդւոյն

Յազկերտի. (16 / 1) այլ և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա՝ էր որ կոռուով և էր որ չարաչար ախտիւք ծիւրեցան: (17 /2; 17 /2) իբրև լուաւ զմեծամեծ սքանչելիսն Աստուծոյ, որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 /14) որ ի թողութիւն եկն և ոչ ի դատապարտութիւն, ի կեցուցանել և ոչ ի մեռուցանել. (19 /12) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց՝ ի բաց հրաժարելով յառաջին ըստ գտանելի գործոցն: (19 /14) որ եկեալ էր ընդ Տրդատայ արքային: (20 / 3) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 /14; 20 /15) Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս, յայտնեաց նոցա զախտն չար, որ տանջերն զնա: (21 /3) Իսկ այն, որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով զբարի օրէնս, և որ ընդդէմ իցեն, ետես զքեզ միայն օրինաւոր, թոյլ ետ պատմել շուրջ զքև բոց սաստիկ հնոցին: (21 /18; 21 /19) Երանի է քեզ և երանի է, որ մերձ են առ քեզ: (22 / 9) ձայն փողոյ քոյ իբրև զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 /12) Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ…զդատաստանս հատուցանէ՝ ոմանց ի ձախակողմն և ոմանց ի յաջակողմն: (22 / 13) Որ պարծէր ի չարն, տագնապեցաւ. որ խիզախէր ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ:(23/1; 23/1) Այս է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս, եթէ զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 /11; 23 /12) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ քաջն դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն, որ է սկիզբն և ընձիւղումն: (23 /13; 23 / 15) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ ասել, որ քան զարեգակն ի վեր գտանիս. (24 / 11) «Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր, զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի և զկեանսն յաւիտենից աշխարհին, որ ոչն անցանէ»: (25 /8; 25 / 10) որ եթող զանթիւ բիւր բազում զօրս հրեշտակաց և եկն ի գձուձ կերպարանս մարդկան, գտաւ մարդ: (25 /13) Զգոյշ լե՛ր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր (26/7) որ ոչ ի մարդկանէ առեր քաջալերութիւն, այլ զոյժ աւետ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 /5) որ հասեալ մինչև յարևմուտս՝ հռչակեալ ծաւալեցաւ և բերկրեալ զուարճացոյց զամենեցուն հոգիս: (27 / 20) Թողեր զմեծութիւն երկրային, որ առիթ է մեղաց, ժառանգեցեր զարդարութիւն հանդերձ երկնային մեծութեամբն. հեռացար բնաւ իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար ի Քրիստոս, որ է նաւահանգիստ խաղաղութեան: (28 /2; 28 /4) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 15) որ ձգեալ զճոպան արւոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 /7) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32/6) որ պսակեցանն (34/11) որ վասն քահանայապետութեան շնորհի յԱստուծոյ: (35/3) որ լի հայրենատուր շնորհօք և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր

զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 /9) որ և սա նորին խոստովանական վարուքն կատարեալ պսակէր: (36 / 7) որ դաւանեաց զբարիոք դաւանութիւնն Քրիստոսի (37 /11) որ էր ի գաւառին Հաբանդայ: (39 / 2) որ էր ի մեծ ազգէն Արշակունեաց, չէ յայտ. (41 / 12) որ այժմ կոչի Պարտաւ: (42 / 5) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ ԵԴԱՆ. (42 / 8) որ մոգութեամբն եղեն հիքացեալ: (43 / 12) Քանզի որ ըմբռնեսցին ի չար զաւակէն, ի պարտութիւն մատնեսցին (44 / 6) որ չարաչար մահուամբ վերացան ի կենցաղոյս: (45 / 14) եթէ որ արասցէն և ուսուսցէն, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6) Քանզի զիւրոյ աշխարհին նախարարս, որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք և զմարմինս պղծալից պոռնկութեամբ խեղեշացուցեալ, յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 11) լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, եթէ որ դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս, քաւի մեղք նորա (47 / 9) զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին, որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման (49 /10) Սոյնպէս և մեղուցեալ ոք, որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ (49 / 13) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր, որ ոք բագին արասցէ և դիւթ հարցցէ, և կամ եթէ զինչ և իցէ, որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (49 /18; 50 /1) որ մանկագոյնն էր ի նոցանէ (53 / 9)որ պատմեաց զայս ամենայն (54 / 10) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԻ, ԶՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՅ (56 /3) որ միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 9) որ ի Մասքթաց աշխարհին էր (56 / 13) որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (57 / 1) որ էր գործակալ ի քաղաքին (57 / 14) որ ընդ գործակալին էին (58 / 3) որ էին ընդ գործակալին և երկու պատանիք (59 /1) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի, որ վկայեաց ի Նիկոմիդիա քաղաքի. (60 / 3) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն, որ էր յոյժ հաւատարիմ, հանդերձ իւրովք պաշտօնէիւք առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 13) որ ի ջերմին հով ունէր ի սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 / 11) որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 3) որ զխորան սրբոցն բառնայցէ (62 / 8) և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 /2) ԳԻՏ ՆՇԽԱՐԱՅ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՄԱՍՔՈՒԹՍ Ի ՁԵՌԱՅ ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ ՄԱՍՔԹԱՅ (64/15) որ ասէ. (65/15) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12) որ է ի նահանգին Արցախայ (67 / 1) որ զնշխարիս սրբոցն բարձեալ տանէր: (68 / 4) որ անդն յայտնեցան: (70 / 7) որ և եղևն: (70 / 10) որ ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 15) և որ անդ, ասէ, երևելոց ումեք իցէ անդ մարդոյ: (72 / 19) որ առ արքային լինէր (73 / 3) որ ի բազմութիւն խաչերոյն էին կառուցեալ (74 / 3) որ ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 8) Եւ

բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին.: (77 / 11) ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. (78 / 4) Եւ ասէր ցաբեղայն, որ զնշանն ցուցանէր, թէ երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր ինձ: (78 / 14) որ էին ի խորանին: (81 / 4) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց:(81/11; 81/11) որ էր յԱմարասայ վանիցն: (82 / 6) Անդանօր բարեացապարտն Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ, որ էր անանց և անպատմելի բարեացն առիթ, որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 /10; 83 /10) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց փրկութեան գտող, որ և մեզ արևելեայցս: (83 / 16) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի, մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն մատրանն, որ ի Դիւտական գեղջն՝ յանուն Պանդալիոնի. (86 / 4) որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 18) որ ասէ. (87 / 7) որ ասենդ ելեալ ի մարմնոյն (87 / 10) որ և նոյն իսկ կենարար Բանն ասէ ցհայրն. (87 / 19) Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից, լսէ աղօթիցն կենդանեաց (88 / 17) ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ ԵղԵՒ (89 / 12) որ օր երեքտասան էր ամսոյն: (89 / 16) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է (90 /12) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ (90 / 16) և որ որք աւելի քան զայս տացէ սակս հոգւոյն, բարի առնէ, որպէս Պաւղոս ասէ. «Որ առատութեամբ սերմանէ, առատութեամբ հնձեսցէ»: (91 /1; 91 /2) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 15) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն միւ պահեսցէ. և որ մօտ երկու ագարակք են, մի երէց պահեսցէ (91 / 17; 91 / 17) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ, նի որ անօրէն և մարդասպան է, նի կամ զգէտս հարցանէ, զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 2; 92 / 2) Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 5) Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և ի քառասներորդսն միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 /7; 92 /7; 92 /7) Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9) Եւ որ տասնորդս տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 / 13) Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, օրհնեալ լիցի. և որ ոչն առնէ, հեռի եղիցի յեկեղեցւոյն. (94 /6; 94 /6) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն, որ ի կանոնսն գրեալն է, ընդ օրհնութեամբ արասցեն: (94 / 8) որ ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 7) որ է խաչն տէրունական (96 /10) որ բազում անգամ տեսեալ էր զնշանն զայն (96 / 18) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն, որ ի կողմանս գաւառացն Աղուանից, գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ սուրբ հոգւոյն

խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի Քրիստոս: (97 / 16) որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 / 13) և փոխանակել զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 10) որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 17) որ ետ մեզ յաղթութիւն ասպատակիս (104 / 5) որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի կոռոցն վնասակարութենէ: (104/12) որ պարունակեալ շրջագայէ զբազմաւորական գաւառս աշխարհիս: (105 / 10) Գտանին զրոյցք Արևելից կողմանց, որ ոչ են անկեալ ի գիրս հնագիր պատմագրաց (106 / 6) որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՝ յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106/9; 106/9) Եւ ժողովեալ աշխարհին որ ինչ եկեղեցւոյ էր զարդ, զամենայն բերեալ ի Շաղատու եկեղեցին. հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք: (108 /15) որ իջեալ յերիվարէն՝ հազիւ ուրեմն քարշէր զերիվարն: (111 / 11) Եւ օրն այն լինէր հոռի ամսոյ, որ օր մի էր: (111 / 13) որ կամեցաւ բառնալ զհաւատն Քրիստոսի (112 / 2) Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 3) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 /7) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. և բազում ևս այլ այրևձի, որ ի դրանէ եկին: (112 /15; 112 /16) որ եկեալ էր աւերել զեկեղեցիսն Աղուանից: (113 /16) որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (113 /18) որ ձմերոց էր թագաւորացն Աղուանից: (114 /5) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա, իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց սակաւութիւնն …ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 /8) «Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. մարտիքր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչինն ընդ մեզ. (114 /13; 114 /13) առնուին քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. և զդուռն տային ի ձեռն Վահանայ ումեմն, որ էր յազգէ թագաւորացն Աղուանից: (116 /6; 116 / 7) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, բայց միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116 / 9) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին սուրբ: (117 / 13) Ի նմին ժամանակի երևեցաւ Նեստոր անիծեալ, որ նզովեցաւ յերկերիւրոցն յԵփեսոս: (118 / 5) ընդ որ ցասուցեալ Շապհոյ՝ զնդանել զնա հրամայեաց. (118 / 10) որ կալեալ զաթոռն ամս ԽԴ (119 /5) որ ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան (119 / 11) որ ունէր նշան աստուածային խաչին ընդգրկեալ. (120 / 5) «Ես եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ չարչարեցայ ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի կորնչել նշխարաց իմոց. (120 / 13) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի մաքրագոյն յարկեղս: (122 / 1) որ եկին յաշխարհդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի, որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք (123 /2; 123 /2) այլ եկաց մնաց որ էին. (124 / 5) «Սուրբ Աստուած, սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ»: (125 / 1) որ յրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և

երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 5) Են և այլք ոմանք, որ ասեն (125 / 8) որ ասէ. (125 / 12) զի որ ոչ խոստովանի զտէր Յիսուս մարմնով եկեալ (125 / 15) որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա (126 /9) որ վերագոյնդ կան ի գրի (126 / 13) ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՅԱՂԱԳԱ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՅ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ ԵՒ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՅԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՏ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 / 3) որ անցին ընդ աշխարհս Աղուանից՝ ըստ բանի մարգարէին, որ ասէր, եթէ մոռացայ ուտել զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (127 /19; 127 /20) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) Իբրև լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի, որ յաւուրս Փլաւոս Հերակլի քրիստոսասէր կայսերն, որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով, որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 /12; 128 /14) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա, հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց և լսելի լինէր ամենեցուն ժամադիր գումարտակին այնորիկ: (130 / 10) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. (131 / 5) որ է ի սահմանս Մարաց աշխարհին: (132 / 3) որ էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132/14) որ եդ զանձն իւր ի վերայ նոցա (132 /15) Իսկ իբրև եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի մէջ սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. և կոխեցին քանդեցին զզեղեցիկ ստացուածս այգեստանեացն և գիւղաստանեացն, ընդ որ անցանէին: (132 /20; 133 / 2) որ թափառական և փախստական շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17) և կամ ո՞ր իցէ երկիր, որ բաւիցէ առաջի նոցա. (134/13; 134/13) Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին (134 / 20) որ ամ էր տագնապի և աղետի (135 / 5) որ էր նա Ջերու խաքան (135 / 6) որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և իշխան աշխարհիս. որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց (135 /10; 135 /10) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 / 3) որ պահէր և ունէր զքաղաքն Պարտաւ (136 / 11) և հասեալ ի մասն ինչ առ ստորոտով լերինն, որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց, որ է ի նմին յՈւտի գաւառի, յորմէ և ես: (137 /8; 137 /9) Ապա այնուհետև անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն, որ փակեալն էին ի բերդին: (138 /4) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չն ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 /5) որ պատէ զկողմն քաղաքին (138 /19) Եւ ասէ ցայրն այն, որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա. (139/8) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 12) զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև խնդրեսցի վրէժ նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ:

(140 /9; 140 /11) խրամատել զմեծ լեառն Կաւկասու, որ փակեալ ունի զկողմանս արևելից հիւսիսոյ. (141 / 2) Արդ՝ իբրև զայս լսէր յաջորդ արքային հիւսիսոյ, որ էր երկրորդ թագաւորութեանն նորա՝ անուն իւր Ջեբու խաքան, և տեսանէր զմեծանեծ պարգևացն խոստմունսն, ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ հնազանդութեամբ Պարսից արքայի, յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր զպատասխանին ասելով. (141 /10; 141 /12) այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (142 /1) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից և ընդ մասն ինչ Ատրպատականաւ. որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 /10; 142/12) Իսկ զթիւ նոցա, որ գերեցանն ի նոցանէ, ո՞ կարիցէ հասու լինել և ընդ գրով արկանել: (142 /14) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 /4) որ վկայեալ էր ի դրան նորա քաջութեամբ. (144 / 6) Որ վասն երկիւղի հրամանի նորա ակամայ կամաւ յանձն առնոյր (144 / 8) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 3) Ապա յարեաւ ոմն մի ի հաւատարիմ ընտանեաց նորա նախարար մի, որ էր դայեակ անդրանկանն Խոսրովու, որ Կաւատն կոչիւր: (145 /18; 145 /18) որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք սարսեալ դողային (146 / 8) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ (147 /2) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատզամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զԽոսրով (147 / 14) ասէ ցայնոսիկ, որ ի մօտն կային. (147 / 17) Դարձեալ ասէ ցնոսա, որ մերձն էին. (147 / 20) որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն (149 / 16) որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) այլ կալ մնալ նմա ի դիպահոջն, որ առ դրանն: (150 / 16) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն (151 / 7) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 11) Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. (151 / 19) Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց, որ ընդ հուպն էր դիպելոց նոցա, տագնապէր զնոսա: (152 / 1) որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս (154 / 8) որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19) որ ի ժամուն անդ հանդիպեցան յամրոցին Չարաբերդոյ. (157 / 18) որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ և ընկղմեաց յանկարծակի զանձինս մեր: (157 / 21) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր ի պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (158 / 18) ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 16) որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զննի կաթողիկոսին. (160 / 14) Եւ ասպատակեցից ես ընդ աշխարհս, որ շուրջ զքև (161 / 13) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս, որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց ցաւոց: (165 / 9; 165 / 11) ՍԱԿՍ ՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ՈՐ ԽՆԴՐԵՅԱԻ ՎՐԷԺ Ի ԹՇՆԱՄԵԱՅՆ (166 / 11) որ դեռ ևս

ունէր զաշխարհին Պաղեստինացւոց: (167 /9) «Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ, որ վանեցի զորդին Հռոմելայ և արդ դարձայ ընդդէմ արևելից (167 / 17) և ոչ ոք էր, որ գուժկան լինէր այնչափ արանց: (169 / 2) որ կապէր զսուր իւր յազդեր (169 / 13) որ հատուցաւ ի գլուխ թշնամեաց մերոց: (169 / 18) կա՛մ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ սոցին նման: (170 /2; 170 /3) որ էր նա ինքն Ջեբու խաքան (170 /6) այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 / 9) Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն սատակել, որ ընդ մեզդ են (170 / 10) որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո (171 / 12) Լինի սորա որդի Արամայէլ, որ ծնաւ զՎարդ. Վարդ ծնաւ զքաջն Վարդան, որ շինեաց զբերդն Գարդմանայ զերիս ամս: (172 /4; 172 /4) որ էառ զմկրտութիւն ի Վիրոյէ՝ Աղուանից կաթողիկոսէ: (172 / 11) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴՒՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ ՀՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՑՑ ԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 /17) որ Պարսիցն էր արքայ (172 /18) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք … օրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 5) որ օր ծննդեանն էր Քրիստոսի (174 / 8) Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ հոգին արծարծեալ. (176 / 24) Առ որ սրահար ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 12) մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ ոչ սատակեցան: (178/7; 178/7) որ երրեակ իշխանութեան գահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն ունէր (178 / 9) զի բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, առ սակաւս: (178 / 18) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (178 / 19) ընդ որ յաւէժ ուրախ եղեն Սիւնիք: (179 / 6) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն … հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182/4) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր (182 / 12) որ ամենայն բարութեանց տուողն է: (182 / 18) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ, ընդ որ տրապէզիտքն անգամ սոսկացան: (185 / 7) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և սահմանք լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 10) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. և որ ինչ մարդկան է վայելուչ (185 / 17) Որ ի յառնելն եհար զընդդիմամարտն: (187 / 1) որ օր մետասան էր արաց ամսոյ (187 / 18) որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք (188 / 16) որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ (189 / 1) որ օրինակ Դաւթի Երանելւոյ իջուցի արտասուս (189 / 13) որ յաղագս նորահրաշ տօնին էին պատարագք (189 / 18) այլ որ զԱյրարատեան գաւառացն և ի Սիւնեստանեայց աշխարհէն հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 12) կամ թէ ո՛ոք յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զթուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 18) ՈՐ ԻՆՉ Ի ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԻՇԽԱՆԻՆ ԵՂԵՒ, ԱՍՏԱՆՕՐ ԳՏՑԵՍ (192/6) որ կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր (192 / 15) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ

զօրութիւնք այնքան ի վայր ցնդեալ՝ զիջան, մինչ զի որ միանգամ ընդ ձեռամբ նորա էին մարդկային անտառք՝ գնացեալ յարեցան ընդ հովանեաւ այնր, որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (192 /19; 193 /1) որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 /15) որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 /12) որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան Կոստանդնի (196 / 16) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն, որ ի թագաւորութենէն Հռոմայեցւոց անդ պատգամաւորաց. (197 /7; 197 /8) զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձն (197 / 12) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թռչունս (197 / 15) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան … ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծազան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ, որ յառաջն և այժմ (198 /3; 198 /3) Անտի իջանէր յոստանն անդր, որ ցրտային ձմերայնոյն էր հանգիստ: (199 / 4) որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 16) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ (200 / 15) որ յաստուածուստ պսակօք, պատուեալ փառաւորեցաւ: (201 / 8) որ զքեզ ստեղծ (201 / 10) ՈՐԻ ԳԻՍՆ ԷՐ (201 / 17) Սկիզբն անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201/19) «Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ» (202 / 12) որ Մեծ կողմանցն էր տեսուչ. (203 / 3) որ պատմէր զտեսիլ հօրն (203 / 7) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն, որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և զանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս, որ այժմ լցեալ տիեզերք և պայծառացեալ եկեղեցիք: (204 /3; 204 /5) և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի, զի ոչ ինչ է ի գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. (204 /7; 204 /7) զի ոչ ինչ է ի գանձուց Աստուծոյ, որ ծածկեսցի յերկրի. (204 / 8) Եւ դարձեալ ի կաթողիկոսէն ասէ, թէ մի՛ ամենայն հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք, որ յԱստուծոյ հոգին: (204 / 12) որ է ի վիճակին Մեծիրանց: (205 /2) զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ (207 / 14) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՅՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՅ ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵԻ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՅՈՅՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ՋՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 /6) որ համանգամայն ընդ ձեզ են (208 /11) որ առաւել քան զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս (208 / 14) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն փրկութեան. (209 / 7) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 4) որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. (211 / 10) որ շնորհեաց մեզ զանապական պարգևս սուրբ հոգւոյն: (211 / 13) որ ղաքնար ունէր պատիւ (213 / 1) որ յԱրաժականի նստէր (213 / 2) որ և յետոյ փոխի ի Քրիստոս սուրբ հայրապետն. (213 / 5) Սա

էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի վախճանելն Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն (213 /6) որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (214 /9) սակս նախագուշակ հրամանին, որ ի վերուստ եղև նմա ազդումն, ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ, որ յՈւտի գաւառի: (214 /13; 214 /15) որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ ունել կամարաձև. և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս սահեալ ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 /8; 215 /10) որ և ունէր առ հասարակ հայ, հոռոմ և ասորի գիր. (215 / 15) որ յաւէտ է ի խաչէն Քրիստոսի: (215 / 18) «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ ի կարգին է. վասն շնորհելոյ երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: /ճիշտը՝վերջակետից առաջ պետք է լինի չակերտ/ (216 /3; 216 /4) Յաւուրսն յայնոսիկ յերևել նշանին և ի գալ հասանել ի հանգստարանն՝ մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս անհնարին էր զահեղ, զմեծ փառացն Աստուծոյ: (216 / 6) որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ (216 / 7) որ ծագէ յառաւօտուն (216 / 14) որ երևէին ի վերայ խաչին (217 /11) որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ (218 / 5) Ընդ որ հայրապետն Եղիազար հիանայր վասն պարգևական աւետեացն (218 / 17) որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից (219 / 13) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսանես, որ երբեմն առ Իսրայէլ քահանայ. (220 / 12) որ և զանազան իսկ խոհականութեամբ նուաճէր իսկ զամենեսեան ընդ իւրով իշխանութեամբ (221 / 6) որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ (222 / 5) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222/11) որ պարունակեալ էր զլայնատարածն արքունական բակին (222 / 17) որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից (224 / 17) Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր (224 / 18) Բեկումն մեծ, որ եղև արևելից աշխարհիս, Եւ աղաղակ կործանման հնչեաց ընդ երկիր. (225 / 12) Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. (227 /19; 227 /20) Զեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն (228 /8; 228 /9) Որ զամենայն գերչաց փարատէր զյուզմունս: (228 / 19) Եւ չարեօք չորասցի, որ զքեզ չարչարեացն: (229 / 15) որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ. (231 / 3) և որ ուստեք ուստեք եկեալ էին առ նա (232 / 4) ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲԱՐԻ (233 / 10) «որ եպիսկոպոսութեան ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ»: (234 / 11) որ և նա իսկ յԱղուանից նահանգէն էր. սակս այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 / 14) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն և աղաչէր կատարել զխնդիրն, որ վասն նշխարացն: (236 / 16) և կատարեցէք զխնդրուածս եպիսկոպոսին, որ առաքեցաւ յիմոյ աշխարհէն (236 / 19) «Ահա հարկք, որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց (237 / 14) որ օր ԺԸ էր: (238 / 12) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն Չորայ, որ է մերձ ի Դարբանդ: (239 /15; 239 /16) որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ

հոլարանին: (241 / 8) որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 / 14) Որ իբրև լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն, զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 2) որ աւանդէ աշխարհի զպատգամս հոգւոյն սրբոյ»: (242 / 10) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն տիեզերս աստուածընկալ աւազանաւն (243 / 1) որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս (243 / 12) «Լցաւ երկիր գիտութեամբ տեառն, որպէս զջուրս բազումս, որ ծածկեն զծովս»: (243 / 15) Որ և նախանձաբեկ եղեալ առ ի մախանս նախաստեղծին՝ ի ներհակային յորդորելով ախտս, ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն սպանանել զեղբայրն. (244 / 6) որ են յօրինիչք կռապաշտութեան և յորդորիչք իգամոլ ախտից. (244 / 12) որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1) որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 / 9) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն (246 / 7) որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ (246 / 10) «աստուածքն, որ զերկինս և ոչ զերկիր ոչ արարին, կորիցեն յերկրէ»: (247 / 1) Արդ՝ դուք ծաներուիք և տեսէիք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. ինքն է արարիչ ամենայնի, որ երևի, և որ ոչն երևի: (247 /2; 247/3; 247 /3) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 /4; 247 /4) Մի՛ երկրպագէք արեգական և լուսնի, այլ Աստուծոյ, որ զարեգակն և զլուսին արարեալ է և զերկինս և զերկիր և զծով և զամենայն, որ ի նոսա: (247 / 9; 247 /10) Իսկ որ ջրոց զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 /11) Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն, որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանունս զտանջանաց և զգեհենին յաւիտենից դիմադարձացն մեղաւորաց, որ իբրև զիեթանոսս իցեն ամբարիշտք»: (247 /16; 247 /17) որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից, ձօնելոցն յանուն դիցն սնոտեաց (250 / 7) որ զտապ խորշակին զովացուցանէին և զբոյս և զտունկս դալարեցուցանէին (251 / 8) որ ընդ ոտն արկեալ մանրեսցէ: (251 / 15) որ պահիչ և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 /2) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 4) որ արար զերկինս և զերկիր, զարեգակն և զլուսին և զաստեղս. (253 6) և զձեզ կապեալ ոտիւք և ձեռօք՝ մատնեցից ի ձեռս դորա, որ ընդ նոյն ծառովքն և ընդ մեհենօքն զձեզ այրեսցէ:(253/7) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս (254 / 10) որ ոչ ինչ իսկ են, և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն (254 / 15) Եւ ես գիտեմ, որ անգիտութեամբ արարէք, զոր ինչ արարէքն: (256 / 6) որ բանիւք և գործովք կշտամբեալ յանդիմանեաց զանօրէնութիւնս մեր (259 / 17) որ զԿոստանդնուպոլիսն շինեաց: (260 / 5) և այնչափ հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի սպասու նմա (260 / 6) որ զտուրք թարխանութեան ունէր պատիւ (260 / 13) որ ոչ գան ի

հաւատս, հրով այրեցից: (260 / 20) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կռոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (260 / 20) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 15) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10) որ ծագեաց յաշխարհիդ ձեր զլոյս աստուածածանօթութեան (264 /16) որ ոչ եթող զձեզ (264 / 17) Արդ՝ ծաներ՛ուք զԱստուած կենդանի, որ տայն կեանս մարդկան, մեռուցանէ և կեցուցանէ: (265 / 12) և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1) որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս և զկնի նորա՝ Եղիազար (266/16) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց, որ ի նորայն կողմանն՝ ի Կարնոյ քաղաք, և ասէ. (268 / 3) որ գնաց ի նոցանէ և եկն առ Մովսէս կաթողիկոս (268 / 6) որ ի Մովսէսի կողմանէն էին (268 / 10) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս միւթ հաղորդիք: (268 / 12) Ապա գրեցին նամակ, թէ միւթ ոք իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է: (269 / 1) Եւ նստուցին հայրապետ ճշմարիտ և արդար այր՝ զԱբրահամ, որ զուրացող ժողովն Քաղկեդոնի նախ եբարձ նզովիւք, և ապա ձեռնադրեցաւ: (269 / 3) Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր. (269 / 4) Զայս և որ նման է սոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12) մի՛ աղօթիւք երթալ ի խաչն, որ Մցխիթայի տեղեօքն համբաւի (270 / 16) Արդ՝ որ ոք անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 1) Էր որ թղթովք բազում անգամ. (271 / 14) որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272/4) որ Մաքենացւոցն էր հայր. (272/5) որպէս ի վեր անդ երկնայինքն, նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, որ կոչի եպիսկոպոսապետ (272/8; 272/8). Եւ մեք ամենեցուն հնազանդիմք, հնազանդեցարուք դուք միում ի նոցանէ կամ ամենեցուն, որ մտահաւատ /ճիշտը՝ միահաւատ, ծն. մի հաւատ/ լինիմք. (273 / 3) որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 /5) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 5) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի, որ հասեալ ի վախճան, պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 3) որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ՝ չունել եպիսկոպոսապետ և մետրոպոլիտ (275 / 3) որ տկարագունի էր նշանակեալ և զմեր նմա հաւատալն իբր անիմաստ, անտեղի. (277 / 13) որ խօսին թիւրս՝ ձգել զկնի իւրեանց զաշակերտեալսն. (277 /20) որ կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ (278 / 18) Եթէ որդիք այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ (279 / 3) խորշելով յամենայն եղբօրէ, որ յայս ստահակիցէ: (279 / 14) որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս (280 / 8) որ կալաւ զիշխանութիւնն ամս մետասան: (280 / 15) որ սակս իւր մերձաւորաց էր պահեալ. (281 / 2) որ բազում ընկերօք վկայեաց ի Սելևկիոսէ թագաւորէ. (281 / 6) որ մեծ ի ծնունդս կանանց ի փրկչէն վկայեալ.

(281 / 17) որ զընթերցուածսն եցոյց ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան սուրբքն ամենայն, որ ի գաւառին Գեղամայ. (282 / 14) ՎԱՍՆ ՀՐԻ ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵԻ ԶՍՏՈՅԳՆ ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 2) որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. (283 / 6) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն (283 / 9; 283 / 9) որ Ադամայ գերեզման կոչի. (283 / 11) որ Կապպաթա անուանի (284 / 1) և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ, որ են մարմարիոնք. և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին, որ ի ձորն Գեթսեմանի. (284 /6; 284 /8) որ յարևելից կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կայ (285 / 10) Պարտաւայ վանք Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) որ ի շուկամիջին է (286 / 6) զի ճ աւելի վանք, որ կան անդ, զորոց փոյթ կալեալ իշխանացն Հայոց, Է կենդինար տուեալ թագաւորին Յուստիանոսի, որ է ՀՌ դահեկան, թափեցին ի բռնութենէ հայրապետացն զամենայն վանորայսն. (286 /8; 286 /9) որ արարած զորդի Աստուծոյ ասաց. (288 /3) որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն (289 / 14) որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն սաւփար: (290 / 2) որ այժմ ազգաւ կոչին հեշամիկք. (292 / 1) Աբու Ջափր, որ կոչեցաւ Աբսլա, նորին եղբայր, ամս ԻԲ: (292 /3) Մահադի, որ կոչի Մահմատ, որդի Աբսլայի ամս Թ: (292 /4) Հարուն՝ Մահադեայ որդի, որ Մահդիւնն կոչէր, ամս ԻԵ: (292 / 5) և Աբդլա, որ և Մայմունն կոչիւր, իշխեաց ամենայնի: (292 / 10) որ էր ի նոյն աղանդն հետևեալ (293 / 6) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի քրիստոնէութիւն (294 / 10) որ ելից զտիեզերս. (295 / 6) որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ (295 / 17) որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 6) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 8) որ հանդերձեալ է լինել ի յետին աւուրսն: (297 / 10) որ զպղտորումն Ներսիսի եբարձ յաշխարհէն (297 / 13) որ Բերդակուրն կոչի. (297 / 16) որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն տանս Աղուանից (298/18) որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս (299 / 3) որ ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 12) որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ, որ ցայժմ ոչ էր ստերիւրեալ: (300 /16; 300 /17) որ եղեր վրէժխնդիր թշնամւոյն արդարութեան: (301 / 2) որ հաւանեալ եղև երկաբնակ աղանդոյն (301 / 7) Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մեջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 / 10) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր (303 / 3) և ցուցին ինձ զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 /8) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 12) որ գրեցան ի դիւանին Աբդլմէլքի ամիրմոմնւոյ (305 / 4) որ վասն անիծելոյն Ներսիսի եղև (305 / 12) որ է սուրբ և առաքելական եկեղեցի.

(305 / 16) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 1) Այլ և քահանայքն, որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 5) և որ որ յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի (308/7) և որ որ յանդգնեսցի, նզովեալ եղիցի»: (308/13) որ խնդրեաց զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ (310 / 20) եկն ժամ բարի, որ եղբայրն իմ Սով տիրանայր. (312 / 10) որ էր յազատացն Հայոց. (312 / 16) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. (313 / 3) որ Մաքենացւոցն սուրբ ուխտին էր առաջնորդ (314 / 1) որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն (314 / 17) Արդ՝ տեսցուք զվեցերորդ ամիսն, թէ ո՛ր իցէ: (315 / 4) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր, որ է ինն ամիս (315 / 8) Նոյնպէս Մարկոս հայրապետն Երուսաղէմի, որ մի էր ի Նիկիական հարցն, որ յիւրում խրատական թղթին գրեաց ի Հայս յաղագս մկրտութեանն (315 /14; 315 /14) որ թուին լինել ամք ի յարութենէն ցՅորնաղիոս չորեքհարիւր: (316 / 3) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 /4; 316 /5) որ և մեր նախնեացն աւանդեցաւ (316 / 10) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՒՈՒՐՍ ՈՐԴՒՈՅՆ ՀԵՐԱԿԼԻ ԵՒ ԹՈՌԻՆ ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 /14) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն ետ հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր (317 / 7) Այլ՝ որ ողորմածն էր և գթած, զնա ընդ մարտիրոսս ընկալեալ. (319 / 19) որ արկ զմարդ և զանասուն և զսահմանս երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7) Եւ եղև տարին սով խիստ, որ էր թիւ Հայոց ՃՀԵ: (320 / 9) որ դեռևս կայ ի նմա: (320 / 13) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵԻԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆ ՆՈՐԻՆ ԵԻ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ (320 /16; 320 /17) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 /16) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք, որ է յարևելս Մակեդոնի (322 /17) որ կոչի Իտալիա: (324 / 1) որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ քաղաք յիւր անուն Հռոմ. (324 / 5) որ այժմ կոչի Կոստանդնուպօլիս: (324 / 9) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11) որ իբրև զհուր լափեաց զամենայն գեղեցկութիւն և զփառս մարդկան. (324/14) որ կոչի Շիկաքար: (326/3) որ Աւառանշան անուն ճանաչէր (326/7) որ է ի գաւառին Ծղկաց: (326/9) սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ, որ էածն զԲաբան և եհար զԲաղականեցիսն, որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց (327 /6; 327 /7) որ և ժամագիւտ զղջմամբ ոմանք հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք անհնազանդ եղեն: (327 / 15) որ ընդ Հռոմայեցւոցն է իշխանութեամբ հայրապետացն (328 / 9) որ խոտեալ իմն է և իրք հերձուածեալք: (328 / 13) որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9) և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն (329 /9; 329 /11) որ մեծ է քան զայլսն դահճապետաց աւագ (330 / 7)որ յարքայից Զարմիրհական տոհմէն էր (330 / 13) որ Հայոց, Վրաց և

Աղուանից եղև տէր (330 / 22) որ սրբոյն Գրիգորի էր անուանադրեալ: (331 / 15) որ կոչի Եղջիւր խոյի. (331 / 18) ընդ որ մախացեալ ամիրի մոմնւոյն՝ տայ հրաման, զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332 / 10) որ զամ մի ողջոյն դողացուցեալ խորասուզեաց յանդունդս անձինս իբրև երկոտասան բիւր մարդկան: (333 / 8) որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի, որ կոչիւր Եմէմիկ (334/5; 334/6) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի, որ իմաստասէրն կոչիւր խորհրդազգած եղեալ՝ առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 12) որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335 / 12) որ և Աղուանից եղև թագաւոր (335 / 16) որ վասն սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր, որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել (335 /19; 336 /2) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին, որ եղև Հայոց. զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի.(337 /5; 337 /6) որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբարս (337 / 8) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն, որ դատի զերկիր, մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի (337 /13) որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից (338 / 18) որ հաւատացեալ ի Քրիստոս (339 / 2) որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4) որ եհան ճաղք գլխոյն մարդկան և հօտիքս արար. (339 / 7)«Ո՞վ ես դու. տէր Աստուած յայտնեաց զաշխարհակործան քո ամբարշտութիւնդ. որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան, ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 /14; 339 /15) որ կոչի Դադոյի վանք: (340 /5) որ էր ի տոհմէն Հայկայ՝ տէր Սիւնեաց (340 / 8) որ կոչի Վայունիք (340 / 12) որ և Սևադայ կոչեցաւ (341 /2) որ Իշխանանուն կոչիւր (341 / 7) որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ (341 /9) Ի նոյն ամի և որ Յունացն էր մագիստրոս՝ Դաւիթ կոչեցեալ անուն, թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 13) որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական շնորհիւ (342 /12) որ և Հայոց և Վրաց ետ զնշանագիր ջանիւ մեծաւ:(342 / 14) որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ (342 / 15) որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 5) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 10) որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. (344 / 12) որ առժամայն հասեալ պատուհաս՝ սպառեցան: (344 / 15) որ իւրեանց հովոցաց տեղիք էր (345/16) «Լեզուդ, որ օրհնեաց, մի՛ խօսեսցի, և աջդ չորասցի», որ առժամայն եղեւ այնպէս և ոչ բժշկեցաւ մինչև ի մահ նորա: (346 /2; 346 /2) սա էր դրան եպիսկոպոս սուրբ աթոռոյն, որ առաւել զարդարեաց սպասիւք զՍուրբ խաչն:

(346 / 9) *որոյ* ծունր եդեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. (34 /7) Իսկ *որոյ* վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն (91 / 1) *որոյ* երիցունքն շատ են: (91 /14) Վասն *որոյ* յաւետասքանչ հրաշիւք հիանայր իշխանն. (102 / 13) վասն *որոյ* նախապատիւ ես քան զամենեսեան (104 /3) Վասն *որոյ* ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ (123 / 6) *որոյ* բուն անուն իւր Խոռեան կոչէր: (129 / 2) Վասն *որոյ* ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ իս վասն դորին ունայն խնդրոյ. (134 / 3) վասն *որոյ* ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 14) վասն *որոյ* և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158 / 11) Վասն *որոյ* յամբարտաւանելն իմում և յայսմ բարձրութենէս անկայ: (170 / 9) *Որոյ* առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 /14) *Որոյ* առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ ևս լինէր: (175 / 14) *որոյ* բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 11) Վասն *որոյ* յոյժ խնդութիւն քաջախնամող հօրն լինէր: (176 / 23) վասն *որոյ* մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) *որոյ* հիացեալ ընդ Աստուծոյ ներողութիւնն առ ինքն լեալ՝ գայր յիւրն աշխարհ: (184 / 12) *Որոյ* նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 /10) Վասն *որոյ* ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին:(195 / 1) Տեսանէաք զթագաւորական հաւ, *որոյ* տեսակն ցանկալի էր. (199 /7) *որոյ* գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին (200 /4) Վասն *որոյ* ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 6) *որոյ* եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն (203 / 10) վասն *որոյ* օրհնութեամբ մեծաւ գոհանային զանպատում պարգևացն Աստուծոյ: (206 / 14) Վասն *որոյ* այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 15) Սակս *որոյ* ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն (214 / 10) Վասն *որոյ* իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) *Որոյ* զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 / 11) *Որոյ* պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ ի վիճակ Գիսաւան նահանգին: (220 /3) *Որոյ* ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 1) *որոյ* անուն էր Վարազ Տրդատ (231 /4) *որոյ* յաւելեալ և այլ բանս աստուածայինս զանգիտականս՝ մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և ի սէրն Աստուծոյ (233 / 2) *որոյ* զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ (234 / 2) Վասն *որոյ* ձայն արկեալ ասէր. (234 / 14) Վասն *որոյ* հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 11) վասն *որոյ* ժողով մեծ եղև ի

Կեսարիա.(267 / 7) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 8) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան վասն Հայոց հաւասարել նոցին: (271 /13) որոյ անուամբ մեք պարծիմք (279 / 5) որոյ բարեսէր մտօք ամենայնիւ զտեղիս հաստատեալ: (280 /16) որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի՝ լինել անդ մասին ի նշխարացն Յովհաննու (282 / 6) վասն որոյ յղեալ պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 8) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 8) Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 16) որոյ մեք եմք վկայք ճշմարտութեանն: (300 / 3) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս… և այլ ամենայն ազատք աշխահիս օրհնեցաք (300/4) վասն որոյ զգացեալ իմ Եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս (303 / 5) վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 / 12) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 / 5) Վասն որոյ ... պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 8) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է (309 / 12) Վասն որոյ զգաստութեամբ տեսչատրեցէք զպէտս եկեղեցւոյ (311 / 1) վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց (312 / 8) Որոյ նշխարքն լուսաճաճանչ փայլմամբ զթշնամիսն հիացուցանէր. (329 /12) վասն որոյ բազումք խորշակահար և հեղձամղձուկ սատակեցան: (339 / 9) որոյ բռնազբօսութեամբ կալեալ էր զգաւառն Գեղամայ. (340 / 8) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն վարին (6 / 6) որով և մերոցս արևելեայցս վիճակեցաւ սուրբ առաքեալն Թադէոս: (10 / 3) որով խոցոտեալ սատակէր աներևոյթ թշնամին: (32 / 11) որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն (48 / 6) որով կարասցէ գտանել զցանկալին յոյժ բարի անձինն: (65 / 7) որով անդէն սատակէր զմարդախոշոշ գազանն: (110/15) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ, ծնեալ ի հօրէ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, որով ամենայն: (123 / 15) որով զթշնամիս մեր պարտեաց հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ (128 / 5) որով դժոխք գերեցան (129 / 7) որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 / 16) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 19) եթէ զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7) որով զարգանակսն լափէին (160 / 6) որով դրունք թագաւորաց ահեղագոյն և բազմաշուք զարդարին: (197 / 13) որով արար նախամեծար քան զամենայն իշխանսն (198/16) որով ի ձեռն սորա ի ներքս յարքայականին գտաք յառագաստումն (209 / 8) որով և յետ սուղ ինչ

վաստակոցն գտաք զփափագելին (210 / 2) որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 1) որով դարձուցանէր իսկ զաշխարհս Աղուանից ի կռոցն մոլորութենէ (219 / 6) որով եղև ժողով վիճակելոցն քահանայից: (234 / 17) Որով յայտ իսկ է, եթէ ոչ են աստուածք, այլ արարածք արարչին Աստուծոյ: (246 / 15) որով և աշխարհ եղև: (247 / 4) որով գայթակղեալ և կործանեալ էին ամենեքեան (250 / 11) որով ծաւալէր շնորհք պարգևաց անպատում փառացն Քրիստոսի: (257 /12) որով և դուք եղերո՛ւք կատարեալք որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 14) որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 / 15) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269/15) Ցուցէ՛ք և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ դասի արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 4) Որպէս և երանելի առաքեալն ասէ, որով Քրիստոս խօսէր. (306 / 3) որով օրհնութեան իւղն խնկարկեն արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 7) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 /14) որոց հարազատք անօրէնք ոմանք զկնի եկեալ՝ մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն վախճան: (10 / 12) որոց փոխանակ կեանս տալոյ սիրոյն և վաստակոցն զարևսն հատէք: (16 / 11) որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 15) որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 / 13) Իսկ որոց ի նշխարացն հրամայեաց տալ, պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 /8) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր քահանայս, որոց առաջինն՝ Աթանասիոս: (98/11) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ (105 / 1) որոց արկեալ վիճակ Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ, և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն ցանկալի Շաղատ վիճակեցաւ: (111/17) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 12) որոց անուանքն են այսոքիկ՝ սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119 / 12) որոց բարեխօսութեամբ միշտ գթասցի Աստուած Աղուանից աշխարհիս և Հայաստանեայց երկրին: (119 /17) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից և քաղցրութիւն առողջական վայրին Կաղսէտու: (121 /14) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն (123 / 11) որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149/17) որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. (152/14) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 2) որոց կնքեալ զդաւիլն՝ դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: (191 / 6) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195 / 9) որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (197 / 1) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն տալ, իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7) Որոց ընկալեալ

զլուսապայծառ շնորհս հոչակաւոր հանդիսիւ՝ մերկարէին զերկրպագութիւնն ի բազմախումբ հոլարանին: (212 / 4) *Որոց* առեալ ամենեցուն զգիր գովութեան՝ մուրհակ կնքէին նմա յիւրաքանչիւր կողմանց զօրավարն նախարարօքն հանդերձ: (235 / 3) *Որոց* մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ ելանէին նմա: (236 / 3) *որոց* ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգականն արդարութեան: (242 / 1) *Որոց* անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 7) *Որոց* բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին (246 /1) *որոց* ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն, փառաւոր առնէին զԱստուած (248 /7) Քանզի ոմանց, *որոց* կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 5) *որոց* երթեալ նզովելով նզովեսցեն և ապա ապրեսցեն յետ այնր և մկրտեսցին և ճաշակեսցեն կերակուր: (258 / 17) *որոց* անուանքն ի թղթիդ են (269 / 5) *որոց* զամենայն արարածս ի պաշտօն էր առեալ. (269 /8) *որոց* ողջոյն անգամ ոչ տուեալ՝ եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս (282 /5) *որոց* բարեխօսութեամբն տէր Աստուած աշխարհի ողորմեսցի: (282 / 15) «մարդք ապականեալք մեղօք, անպիտանք ի հաւատս, *որոց* անմեղութիւնն յայտնի լիցի յաւուր մեծի դատաստանին Աստուծոյ», և այլուր. Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, *որոց* կատարածն կորուստ է»: (289 /18; 289 /20) *որոց* զորոմն էր ընկալեալ (294 /7) *որոց* կուրացեալ են միտք ըստ ժամանակաց չարութեամբ գնացելոց (298 / 12) Եւ կնքեցաւ կամօք մերովք և մատանեօք, *որոց* անուանք վերագրեալ են»: (302 / 17) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և *որոց* նոքա տան (309 / 5) *որոց* տեսութեան աչացն խաւար էր ծածկեալ: (312/18) *որոց* անուանք Դաւոն և Շապուհ ճանաչիւր (327 / 5) *որոց* գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն (337 / 16) *որոց* իմացեալ զդաւաճանութիւնն՝ անխնայ կոտորէին զկանայսն և զմանկունս նոցա: (338 / 8) Յոյժ կասկած ի միտս անկաւ չարասէր թշնամւոյն, եթէ գուցէ ընդ *որս* եղև մուտ կենաց յաշխարհս Աղուանից՝ ընդ այն ծնունդ և մուտ ճշմարտութեանն յաշխարհն արևելից: (20 / 16) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին, ընդ *որս* և զխառնիճաղանճ անթիւ զօրացն բազմութիւնս (45 /3) Ընդ *որս* և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) Ընդ *որս* էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ Վիրոյ անուն նորա. (150 / 1) և ասէ *զորս* անդն կային. (159 / 6) Ընդ *որս* առեալ համարձակութիւն՝ խնդրէր ի կայսերէ զմասն յաւիտենից թագաւորին նշանի: (184 / 5) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ *որս* իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) Ընդ *որս* ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 8) ընդ *որս* և զեղկելին մեր զՆերսէս նզովեցաք (301 / 6) ԱՌ *ՈՐՄ* ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂՋԻՆ (317 / 14) Ընդ *որս* և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն

(345 / 1) *որում* անուն էր Պերոզ: (16 / 5) *Որում* արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին (44 / 17) *որում* անուն էր Յակոբ (57 / 2) *որում* ի Ցրի երանելին Զաքարիաս և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 5) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ *որում* զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) *որում* անուան շինեալ էր դաստակերտ մի: (85 / 15) *որում* Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր ի տեառնէ զանդէն բնակութիւնն»: (87 / 9) *որում* Գիսն կոչեն: (95 / 13) *որում* Գիսն կոչեն: (97 / 6) *որում* Աստեղն կոչեն բլուր՝ ի հիւսիսոյ կողմանն. (99 / 1) Եւ անդէն զնոյն այր, *որում* զդուռնն յանձն արարին, արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց (116 / 10) *որում* համեմատ են ոչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 / 5) *որում* անուն էր Գայշաք (135 / 9) *որում* ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142 / 10) *որում* և ես անսացից տեսեալ զօգուտն (158 / 3) *որում* և եդեալն է խաղալիկ ի ձեռին, և զգուէին ի գիրկս որպէս մանուկ ընդոծնի իւրեանց: (168 / 1) զի *որում* ինքն կամեսցի՝ շնորհեսցէ և նա զայն: (182 / 4) *որում* ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր. (197 / 3) *որում* և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն (197 /8) և *որում* ինքն եղեալ էր գիտակ (207 /14) *Որում* մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 19)*որում* Տաղանսն անուանէին: (235 /7) *որում* Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 6) *որում* Վարդէդրուակ անուն էր: (239 / 9) *որում* պարսիկք Ասպանդիատն կոչեն: (241 / 4) *որում* ամենայնին իսկ միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 / 1) *ՈՐՈՒՄ* ՈՉ ՀԱՒԱՆԵԱԼ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (271 / 9) *որում* Կիւրոն կոչէին (274 /11) *որում* ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին (274 / 15) *որում* ոչ հաւանեալ գլխաւորացն (275 / 6) ՎԱՍՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, *ՈՐՈՒՄ* ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293 / 2) *որում* յաղթողն եղև. (294 / 8) Ըստ *որում* և երջանիկ հարցն մերոց հաստատեալ է. (308 / 13) ընդ *որում* և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 5) *որք* բնակեալ են յԱթէնս քաղաքի պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5 / 3) *որք* Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի (7 / 7) Եւ ի նոյն Պարթևաց, *որք* ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 9) *որք* դարձան ի բանակն: (11 / 16) *Որք* և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ մինչև ցայսօր: (15 / 2) *որք* զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր օրինօք անձամբ անձանց օրէնք եղեն (18 / 7) *որք* ամս չորս բնակեալ յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 13) *ՈՐՔ* ՅԱՅՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵԻ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՑԵՐՐՈՐԴՆ ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 2) Եւ *որք* ըստ կարգի կացին թագաւորք Աղուանից տասն. (41 / 13) *որք* հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին (43 / 14) Եւ *որք* յետ շնորհի աւազանին փրկութեան էին զառածեալ ի մոգութիւն. ապաշխարութեամբ հաստատէր. և *որք* ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ

(47 /3; 47 /4) որք հեղգային առնել զպաշտօնն չարութեան: (55 / 3) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Ցրւոյ և ճիրբ մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (56 / 15) որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 9) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ, որ ասէ. (87 /6) Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն (88 / 9) որք կենդանիքս նոցա խնդրեմք թողութիւն մեղաց, յԱստուծոյ ներողութենէն: (89 / 8) որք միաբան առաջի իմ եկին (90 / 5) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն, և որ որք աւելի քան զայս տացէ սակս հոգւոյն, բարի առնէ (91 / 1) որք յայս ժողովս են (94 / 11) և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. (111 / 1) որք ի ժամուն դիպեցան անդ: (111 / 15) որք բազում զօրօք զկնի Բաբկայ եկեալ էին՝ երկու եղբարք մեծատունք. (111 / 17) որք փախստեայ անկանէին ի մեծ շահաստանն: (115 / 10) որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 1) Սոքա որդիք գոլով Խանեսանայ արքային Մասքթաց, որք աշակերտեալ սրբոյն Գրիգորիսի. (119 / 14) և որք մասին ցանկան ի սուրբ խաչէս, ընկալցին. (120 / 13) որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսետու առ իս Վեհիկս: (121 / 6) որք այսմ հաւանեցան կամ հաւանին: (125 / 10) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան (127 / 6) որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. (130 / 18) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132 / 11) որք զկոտորեալ մարբքն փարէին (136 / 7) որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին (136 / 13) որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 19) որք էին կարգաւորեալք ի մեծի դրանն. (141 / 20) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի ստուերս մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 5) որք օրհնէին զԿաւատ և ասէին. (147 / 10) որք ըղձային ինձ ի Հնդիկս ի Մարասպան / ճիշտը՝ Մարասպանդ/ տեղւոջ ըմբռնել: (148 / 15) որք էին ի դիպահոջ դրան հօր իւրոյ: (149 / 3) որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն (149 / 17) Որք փութանակի յուղարկէին ի հրամանէ նորա (149 /18) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից (150 / 9) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա (153 / 3) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա սակաւ ինչ արծաթով: (155 / 4) այլ օրհնեաց զնոսա, որք ելին ընդ նմա և ասէ. (159 / 11) որք զդրւոն նորա պահէին. (160 / 11) որք տեսին զվիհն զայն մեծ: (164 / 9) Եւ մանաւանդ որք կարևոր էին ի լսել և ի միտ առնուլ, որ է այս ինչ. (165 / 9) որք զգիտութիւն ոսկեծնութեան, և՛ արծաթահալութեան, և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան ունէին: (166 / 15) Արա՛ զսա տուն աղօթից խնդրուածոց, որք յարևելս ծովեզերեայքս են: (188 / 8) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 9) որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 10) որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 / 7) որք աշխարհասէրք զպտուղս կապտէին (217 / 3)

Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց, Եւ խորագոյն խոցէիր, որք զքեզ արթնացուցանէին. (227 / 16) որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 /5) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն օրինակ և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա և որք ընդ նմայն էին (238 / 11) Ողբայր և տրտմէր վասն անհնարին չարեացն և երկմիտ հաւատոցն. որք զանձինս իւրեանց պերճացեալ աստուածապաշտ անուանէին, և նոքա էին, որք ի զօրութենէ անտի նորա ուրացեալք և օտարք գտանէին: (240/11; 240/12) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր պագանեն, բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247/10) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 /14) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 3) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 2) և եղիցին խաւարաբնակք և յաւիտենից հրոյն կերակուր, որք զհրամանս զայս արհամարհեսցեն»: (271 / 4) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ նորա մինչև ցայսօր: (273 /3) որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացասողք. (276 / 7) որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին (278 / 1) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ (285 / 7) որք են կարապետք և զօրք Նեռինն (289 / 16) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 /2) որք անխառն յաղանդոյն պահեցան (300 / 7) ընդ որս և զեղկելին մեր զՆերսէս նզովեցաք, որ հաւանեալ եղև երկաբնակ աղանդոյն և որք հաւանին: (301/7) որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին (302 /10) որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի (304 /14) որք ըստ կարգի կան ի գրիդ (304 / 15) որք յԱտրպատականու իշխանացն են (304 /15) որք եկեալ ի Կամբիճան բնակեցան. (304 / 17) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 /1) որք խորասոյզ եղեն (308 / 8) որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 8) և որք յանդգնինն, նզովեալ լիցին»: (308 / 19) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309 / 10) որք զեղկելոյն Ներսիսի ոչ ընկալան աղանդս (310 / 3) Եւ որք կերանն զիս՝ արիւնաբերք եղեն, անմեղադիր լերուք»: (312 / 11) որք ի Յոյնս էին պատանդք (312 / 13) որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոստացին ի սուրբ եկեղեցւոյ (314 / 6) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 9) և որք գերեցանն՝ ԼԵՌ թուեցան: (317 / 3) որք էին ի տոհմէ ազատաց (319 /10) որք զԱղուանս ժառանգեցին որդի ի հօրէ առնլով: (326 / 14) որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական … (327 / 9) որք էին այսոքիկ. Աբդլ Մելիք …Աբդլ Ասուր՝ Հարճոյ որդի, և Աբու Ջափր Արաճացի. (330 /4) որք առնէին իրաւունս և զտիեզերաց հարկաց վճարմունս: (330 / 8) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ

ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց (332 / 3) *որք* եկեալ էին ի Կաւկասայ յապուր՝ յաւուրս ամարայնոյ. (333 / 3) *որք* առժամայն հաւանեալ սակս Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3) *որք* ոչ աւելի քան զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 2) *որք* են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ (339 / 7) *որք* երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս (340 / 10) *որք* փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4) *որք* զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 8) *որք* եղեն սատակեալք: (344 / 4) *որք* զերից ազգաց ծնունդս ամուսնացեալ էին (344 / 15)

ՈՐԱՅ - 1

և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց *որայն* բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, վաթսնաւոր և երեսնաւոր: (243 / 17)

ՈՐԲ - 3

և ոչ ողորմէին *որբոց* նոցա: (45 / 7) և զեղեալ հիմն հաւատոյ անդրէն մի քակտեսցի և թողցէ զմեզ *որբս* (266 / 6) Եւ ահա ի նմանէ մնացեալ եմք *որբք* (97 / 17)

ՈՐԴԵԱԿ - 5

Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ *որդեակ* իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 /2) «Մի՛ մեղանչեր, *որդեա՛կ*, զի իբրև զքեզ մարդ եմ»: (287 /14) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ *որդեակն* իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ սուրբ կաթողիկոսն: (261 / 10) «Քաջալերեցարո՛ւք, *որդեակք* իմ, մի՛ երկնչիք (159 / 11) *«Որդեակք*, դարձարո՛ւք առ տէր և ծաներո՛ւք զտէր Աստուած (242 / 12)

ՈՐԴԵԳՐՈՒԹԻՒՆ - 2

Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում *որդեգրութեանն* արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ (28 / 16) Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր *որդեգրութիւնն* (20 / 1)

ՈՐԴԵԾՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ ի տեղւոյս՝ *որդեծնութեան* զաւակի հասին. (77 / 12)

ՈՐԴԵԿՈՏՈՐ - 2

Յայնժամ, իբրև լսեր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ *որդեկոտոր*, այսպէս և նա: (143 / 9) Արդարև ասեմ, եթէ որպէս արջ *որդեկոտոր* զայրագնեալ գազանանայր: (178 / 3)

ՈՐԴԻ - 129

Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻՋ, ամք՝ ՈՒ: (7 /9) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 /12; 7 /13) առաւել լուսաւորէ զԱղուանս և կայ մնայ որդի մշտնջենական լուսոյն (14 /15) Եւ Արշակ՝ նորին որդի, առնու զթագաւորութիւնն: (30 /15) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, որպէս խրատել զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ խորթն: (33/14) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից … միաբանեալ առնուն զՎաչագան … որդի Յազկերտի՝ եղբօր Վաչէի՝ արքային Աղուանից. և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 4) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 4) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ (123 /15) նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի.: (124 /7) Ապա և բազումք ի գնդից գնդից դռնապահաց և թիկնապահաց և անուանակրացն դրանն Խոսրովու առեալ զնշանս դրօշից իւրեանց՝ դիմեցին առ Կաւատ՝ որդի նորա: (147 / 14) «Քանզի կամի թագաւորել փոխանակ քո որդի քո Կաւատ. (148 / 1) Լինի սորա որդի Արամայէլ (172 / 3) Սորա լինի որդի Վարդ. (172 / 10) Յետ ամաց չորից մահուան մեծին Խոսրովու … թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (173 / 1) Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. (227 / 20) որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ՝ որդի Վարազ Փերոժի՝ եղբօր Ջուանշիրի (231 / 4) թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 /10) յաշխարհածնունդ հայրենեացն որդի գտանիւր շնորհացն Աստուծոյ մերձաւոր կենարար կենացն լինելով: (249 / 7) զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան (281 / 14) Եւ եթող ամիրայ ի Մաքա զՍէդ՝ Աբուսիդայ որդի, և դարձան նորա ընկերքն ի Մաքա: (290 / 8) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն (290 / 9) կալաւ զիշխանութիւնն … Վլիթ՝ Աբսլմէլիքի որդի ամս Թ … Ումար Աբդլ Ազիզայ որդի ամս Ժ: Մրուան՝ Մահմետայ որդի ամս Դ (291 /8; 291 /10; 291/13) և կալաւ զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է. և Աբլ Աբաս Աբդլա, Մահմետայ որդի, Աղայի որդի, Աբդլայի որդի, Աբասայ որդի, Աբդլ Մուտաղիբայ որդի, որ այժմ ազգաւ կոչի հեշամիկք. (291 /15; 291 /15; 292 /1; 292 /1; 292/1) Մահադի, որ կոչի Մահմատ, որդի Աբսլայի ամս Թ: (292 / 4) Հարուն՝ Մահադեայ որդի, որ Մահդիւնն կոչէր, ամս ԻԵ: (292 / 5) Մահմատ՝ որդի Հարունայ, ամս Գ. (292 / 6) Ըստ նմին օրինակի և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 9) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար կին. (313 / 14) Եւ զկնի նորին նստի թագաւոր Հռովմայեցւոց որդի նորա Կոստանդին՝ ամս Գ: (316 / 16) Իսկ Կոստաս սորին որդի՝ ամս ԻԹ. (317 / 2) և որդի նորին Ստեփաննոս կիսօրեայ վախճանեալ. (325 / 16) Այս Վարազ Տրդատ ի Միհրական տոհմէ էր, որք զԱղուանս ժառանգեցին որդի ի հօրէ առնլով: (326 / 15) որք էին այսոքիկ. Աբդլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի սրով սատակիւր. և Աբդլ Ասուր՝ Հարճոյ որդի (330 /4; 330 /5) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց Սմբատ՝ որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ

(336 / 7) և անուանք նոցա *որդի ի հօրէ* առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան… Սորա *որդի* Վարդ … Ներսեհի *որդի* Գագիկ, Գագկայ *որդի* Ստեփաննոս և Ապրսամիկ քոյր իւր: (339 /1; 339 /3; 340 /3; 340 /3) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս՝ *որդին* սրբոյ զօրավարին Թէոփիլեայ… աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 4) Եւ նորին *որդին* Բաբիկ փափագեալ ի հող հայրենի. որպէս քաղցր են ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 / 11) տեսեալ զերկրորդ *որդին* իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 9) Յորդոր՝ *որդին* Դամեքայ եհան զերգս և զքնարս (244 / 11) Եւ *որդին* միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին սուրբ, որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247 / 3) զորս *որդին* Աստուծոյ ժողովեաց ի մի գաւիթ. (278 / 13) և զմիւս *որդին* Ձի տարեալ սպան: (314 /4) իսկ նորին *որդին* եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ (331 / 10) զօրաժողով լինի *որդին* Շեխայ ի կողմանցն Ասորեստանեայց (334 / 6) և *որդին* իւր Ատրներսեհ հանդիպեցաւ կնոջ զգաստի (340 / 9) յորոց երէց *որդին* Ապուլի սպանանի յազգակցէն Սմբատայ. և միւս *որդին* Սահակ … առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341 /1; 341 /2) Իսկ զերէց *որդին* Իշխանաննոյ զՅովհաննէս … ընտրեաց աջ բարձրելոյն՝ կոչելով ի թագաւորութիւն. զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն տէրն ամենակալ ի ձեռն նորա նորոգեաց, զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. տայ նմա և զթագ հօր իւրոյ և զնորին երիվարն: (341 / 9) և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս *որդիս* զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 / 10) ուր ստանայր երկուս *որդիս* Արիստակէս և Վրթանես: (32 / 20) որ ծնաւ Դ *որդիս* (339 / 4) Սևադայ ծնանի Բ-ս *որդիս* զԳրիգոր և զԴաւիթ. (341 / 7) Իշխանանուն ծնանի *որդիս* Դ (341 / 8) Եւ *որդիք* Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք. Մազոգ, և ի նմանէ Կեղտք և Գաղատացիք … (4 / 6) Եւ *որդիք* Թիրասայ՝ Ասքանազ, և ի նմանէ Սարմատք և Րիփաթ և ի նմանէ Սաւրոմատք. Թորգոմ, և ի նմանէ Հայք: (4 / 9) *Որդիք* Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք … (4 / 12) Ի Կիտիացւոց *որդիք* Յաբեթի (5 / 1) Եւ սորա երկու *որդիք.* (36 / 7) և *որդիք* նոցա յաջորդեսցեն զթագաւորութիւնս նոցուն. (44 / 14) Եւ եթէ ստամբակէ ոք, մահուամբ սատակի, և կին և *որդիք* այնպիսւոյն անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 6) Սոքա *որդիք* գոլով Սանեսանայ արքային Մասքթաց (119 / 13) մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան *որդիք* մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 10) Վարազ Գրիգորի լինին *որդիք* չորք (172 / 12) վասն որոյ մեք և *որդիք* մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 14) Եւ խիզախեցին ի վերայ քո *որդիք* ծառայիցդ: (227 / 18) Եթէ *որդիք* այնց հարցն եմք, որ ոչ անզանազան առաքելոցն են հաւատ (279 / 3) և *որդիք* Սիոնի բովանդակ մոլորեցան խաբէութեամբ. (299 / 8) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Զարմիհր ի Վարազ Քուրդակեան, և Մահմատ ի Շերոյեան՝ Դղմանցն տեարցն *որդիք.* (305 / 3) որ և *որդիք* քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան (339 / 14) Լինին սորա *որդիք* Գրիգոր և Ապուսէթ …և Գրիգորի լինին *որդիք* հինգ

(340 /17; 341 /1) և ընդ հակառակս լեալ երկու *որդիքն* նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) և *որդիքն* Հագարու եկեալ ի Կատշանէ … ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 10) և *որդիքն* Հագարու յոգնահազար բռնութեամբ նմանեալ ալեաց ծովու զհետ շարժեալ խաղային: (176 / 8) այլ թէ՝ քահանայքն և՛ եղբարքն և *որդիքն* նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 18) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի *որդիքն* Գագիկ և Վարդան … վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 13) որ են ի Կաղմեայ *որդւոյ* Ագենովրայ. (5 / 5) սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց *որդւոյ* թագաւորին. (16 / 3) Եւ Խոսրովայ՝ *որդւոյ* Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն (29 / 14) Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ *որդւոյ.* (31 / 6) ԵՒ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ *ՈՐԴՒՈՅ* ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (31 / 12) և կատարէր զհրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոսս, մկրտեալ յանուն հօր և *որդւոյ* և հոգւոյն սրբոյ: (37 / 6) Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի՝ *որդւոյ* Յազկերտի: (40 / 14) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ *որդւոյ* երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ (123/16) ելցեն մեծամեծք, առաջնորդք նոցա աշխարհին ընդ առաջ *որդւոյ* իմոյ և տացեն ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն (153 / 17) Ոչ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, և ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: Եթէ ոչ անգամ *որդւոյ* թագաւորին (160 / 10) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ *որդւոյ* Կաւատայ, Պարսից արքայի … իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12) և ինքեանք գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու՝ *որդւոյ* Որմզդի, փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հոռոմոց: (171 / 2) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ Վարազմանայ *որդւոյ,* Աստուած շնորհեաց կեանս. (325 / 16) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի *որդւոյ* (333 / 7) որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ որդւոյն Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ *որդւոյ* Աբլվահդի (334 / 6) բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի *որդւոյ* (340 / 8) որ էր դայեակ կրտսեր *որդւոյն* Յազկերտի. (16 / 2) Քաջալերէր զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան *որդւոյն* Աստուծոյ (19 / 11) Եւ եկեալ ի Հաբանդ գաւառ՝ ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս *Որդւոյն* Աստուծոյ. (35 / 6) և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին փրկութեամբ և արժանաւորս առնէր ճաշակման կենդանացուցիչ մարմնոյ և արեան *որդւոյն* Աստուծոյ: (47 / 6) Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս *որդւոյն* իւրոյ … նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն *որդւոյն* իւրոյ Շաթայ … երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15) Եւ յուլին միտք իմ

բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի …կա՛մ սկայազօր քաջութիւն *որդւոյն* Յեսսեայ … և որ սոցին նման: (170 / 2) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ *ՈՐԴՒՈՅՆ* ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՑՑ ԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 / 16) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՒՈՒՐՍ *ՈՐԴՒՈՅՆ* ՀԵՐԱԿԼԻ ԵՒ ԹՈՌԻՆ ՆՈՐԱ ԳՈՐԾՔ (316 / 14) որ շարժեցաւ ի մէջ Եսայի՝ *որդւոյն* Շեխայ, և իւրոյ գործակալին Մահմետի՝ որդւոյ Աբլվահդի (334 / 5) Ի սոցանէ զերէց *որդւոյն* շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի՝ կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի փառաց *որդւոյն* Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք (344 / 10) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և *որդւովք* մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 / 18) զի հանդերձ *որդւովք* իւրովք յարքայաբնակ քաղաքի անդ արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 14) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՒԲԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ՋՕՐՕՔՆ ԵՒ *ՈՐԴՒՈՎՔՆ* ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103/3) Այնուհետև դարձոյց զերեսս իւր կատսայն հիւսիսոյ՝ անդրէն յետս ընդդէմ *որդւովքն* իւրովք. (169 / 15) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և *որդւովքն* իւրեանց, զկտակարանս և զսպաս սրբութեանց և զնաչս՝ բազում զանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 /17) ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ *ՈՐԴՒՈՑ* ՆՈՐԻՆ. (31 / 11) «Սա եղիցի քեզ և *որդւոց* քոց աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) սա եղիցի ինձ և *որդւոց* իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 / 1) զի քեզ բարի լիցի և *որդւոց* քոց ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 12) *որդւոց* իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և զպատիւ յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց: (224 / 11) Հարուն մինչ կենդանի էր, բաժանեաց զիշխանութիւնն իւր երկուց *որդւոց* իւրոց՝ Մահմատայ և Մայմունայ. (292 / 8) Նոյնպէս և քահանայք մի՛ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և *որդւոց* անարժանից (308 / 17) և տալ ի ձեռս *որդւոցն* Իսմայելի: (149 / 11) ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան *որդւոցն* Հագարու (196/15) և ծով և ցամաք ունկնդիր եղև կարապետաց Նեռինն՝ *որդւոցն* կորստեան: (325/1)

ՈՐԴԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ - Տե՛ս ՈՐԴԻ

ՈՐԴԻ Ի ՀՕՐԷ - Տե՛ս ՈՐԴԻ

ՈՐԴՆ - 1

Հուրն Հերովդի առաքեսցի նմա, Եւ ծնցին ի նմա *որդունք* և մունք. (228/5)

ՈՐԹ - 2

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, *որթ* մի: (91 / 5) զի լիապատար բերմամբ *որթ* և թզենի և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին, և յղղձալի երկրիս անվրդով հանգիցեն: (188 / 14)

ՈՐ ԻՆՉ - Տե՛ս ՈՐ

ՈՐԻՇ - 1

զի երկրորդումն օրինացն *որիշ* համարի: (273 / 1)

ՈՐԿՈՐՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ մոռանալով զառաջին *որկորստութեանն* մոլորութիւնն. (248 / 16)

ՈՐՄԱՓԱԿԱԲԱՐ - 1

Եւ բէժ կտաւով զմեծ խորանաւն շուրջ *որմափակաբար* պատեալ (61 / 13)

ՈՐՄՋԴԵԱՆ - 1

Յիշեցաք աստանօր զՇապհոյ՛ Պարսից արքայի *Որմզդեան* (106 / 8)

ՈՐՄԻՋԴ - 3

Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ *Որմզդի* արքայի՝ հօր Խոսրովու, և սպանին զնայ և ինքեանք գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու՝ որդւոյ *Որմզդի* (171/1; 171/2) Յետ բազում ամաց լինի վրէժխնդիր արեան հօր իւրոյ *Որմզդի.* (171/6)

ՈՐՄ - 2

հասանէին ի միջնավայր /ծն. միջավայր/ անդր բուրաստանին և մերձ էին ի պարոյկ *որմոյն* (222 / 17) Եւ ոմանք իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ *որմս* խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 17)

ՈՐՈՄՆ - 2

զչար *որոմն* անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 / 3) և զչար *որոմն* նորա եբարձ ի մէնջ (310 / 21)

ՈՐՈՄՆԱԲՈՅՍ - 1

Եհաս *որոմնաբոյս* արմատս այս յաշխարհս Աղուանից: (126 / 11)

ՈՐՈՇԵԱԼ - 1

խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի՝ կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս *որոշեալ* եղև ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք (344 / 10)

ՈՐՈՇԵՄ - 1

և ամենայն կենցաղով իւրով *որոշեսցի* յեկեղեցւոյ Աստուծոյ. (271 / 3)

ՈՐՈՎԱՅՆ - 1

գթալով ի ծնունդս *որովայնի* իւրոյ (152 / 9)

ՈՐՈՎՀԵՏԵԻ - 2

«Որովհետև ծառայք քո եմք, խօսեցայց զօգուտն առաջի քո, տէր իմ: (162 / 15) Տէր իմ, տէր, *որովհետև* եղեր անհիշաչար ծառայի քում բազմամեղի և պարգևեցեր ինձ զխաչս զայս … առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհիդ սուրբ հոգւոյդ (188 / 5)

ՈՐՈՏԸՆԴՈՍ - 3

Նա *որոտընդոստ* հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց *որոտընդոստ* խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 11) Արդ՝ հաւանեցարո՛ւք այսմ բանի. *որոտընդոստ* չոփայիցդ շիրիմք Դարքունանդ կոչեցեալ. նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող քրմապետացդ այդոցիկ (258 / 16)

ՈՐՈՏՈՒՄՆ - 3

Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն *որոտման* ելանէր յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13) Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից *որոտմանց* փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246/10) ո՞ւր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք *որոտմանցն:* (246 / 13)

ՈՐ ՈՔ - Տե՛ս ՈՐ

ՈՐՉԱՓ - 10

Այլ *որչափ* միտքս իմ այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել, բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 / 13) *որչափ* ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 /14) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, *որչափ* ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 7) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն տացէ, և գինի *որչափ* և կարող է: (91 / 1) և այնչափ հովուեսցէ երէցն, *որչափ* առաջնորդել կարասցէ: (91/18) Ազատ արանց, *որչափ* իւրեանց դաստակերտքն իցեն, զերէց առանց եպիսկոպոսին մի՛ իշխեսցեն հանել և առնել. (93 / 17) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ, *որչափ* և իւր կարողութիւն իցէ: (94 / 5) Եւ յետ այնր *որչափ* տուգանս տայցէ մարդն …ընդ օրինութեամբ արասցեն: (94 / 7) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, *որչափ* և հասանեն գնացք ոտից քոց»: (171 / 15) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, *որչափ* ազգ մարդկան է»: (337 / 4)

ՈՐՉԱՓ ԵՒ - Տե՛ս ՈՐՉԱՓ

ՈՐՉԱՓ ԵՒՍ ԱՌԱՒԵԼ - Տե՛ս ՈՐՉԱՓ

ՈՐՊԷՍ /նխ. շ., մ. / - 135

որպէս Այետացիքն, որք բնակեալ են յԱթէնս քաղաքի պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5 / 3) Մի եթէ զուցէ ընկղմիցիմ *որպէս* Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային (18 / 4) *Որպէս* յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 12) Ապա եթէ արասցէ ոք, *որպէս* և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի (25 / 12) *որպէս* յառաջագոյն ասացաք (31 / 15) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, *որպէս* խրատել զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ խորթն: (33 / 13) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի

աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վերջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ Աղուանից արքայի: (42 / 3) Քանզի ի բազում ժամանակաց, որպէս լուեալ էր Վաչէի, վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 15) որպէս եղեն ասացեալ (53 / 7) բայց արդ՝ որպէս նոքա զայլսն առնէին, դու նոյնպէս արա զնոսա: (54 / 11) Եւ որպէս խոստուկն եղև, նոյնպէս արար զբազումս ի նոցանէն առաջի բազում արքայական բանակին: (54 / 13) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն (55 / 7) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ ունի առ աստուածային կամացն կատարումն (55 / 11) այլ որպէս առն Աստուծոյ առնէր ընդունելութիւն: (57 / 15) և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) և որպէս եղևն ասացեալ (70 / 15) որպէս պատմեացն (72 / 19) Եւ, որպէս եղևն ասացեալ, ժամանակն գարնանային էր (73 / 7) և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս սովորութիւն է եղբարց: (75 / 14) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 5) ոչ որպէս զօրէն թագաւորի փափկութեամբ յօրացելոյ հպարտացեալ, այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն (85 / 3) որպէս եղևն ասացեալ (87 / 5) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 / 21) որպէս մեծատունն քաջատես լինէր (88 / 7) որպէս Եղիսէոս ոչ մանկան՝ մեռելոյն լսելով, այլ մօրն աղաչանաց լսելով՝ կենդանացոյց զմանուկն և աւանդեաց մօրն: (89 / 2) և որպէս կարգն է, ի տարւոջն եպիսկոպոսին ընծայ տարցի: (90 / 8) որպէս Պաւղոս ասէ. (91 / 2) որպէս և կարողն է. (91 / 7) որպէս ի կանոնսն է գրեալ (92 / 15) Դիմեալ որպէս զալիս ծովու՝ նախահաս յԱստեղն լինէին բլուր: (100 / 5) Որպէս շնորհեցեր ինձ զծնունդ աւազանին լուսոյ նորոգման ճանաչել զքեզ, արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և սրբութեամբ: (101 / 12) Որպէս սուրբ տիկնոջն Հռիփսիմէի՝ լինէր մարտն, և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4) որպէս քաղցր են ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 / 11) Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 /11) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց … և՛ խռովութիւնք ժողովրդոց՝ որպէս ալեաց ծովու խռովելոյ»: (127 / 14) որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի (128 / 13) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (136 / 19) Եւ ի գիշերի յայնմիկ անցին ամենեքեան, որպէս երբեմն եբրայեցիքն ընդ ծովն Կարմիր (137 / 13) որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 6) որպէս ցանկայ անձն նորա: (141 / 16) այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (141 / 22) որպէս առիւծ ընդդէմ որսորդաց և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 9) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 11) «Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպէ՛ս հրապուրեցայ ի կախարդացն (148 / 15) Եւ առաքէ

զնա որպէս երբեմն զՄովսէս ի Մադիամայ (150 / 21) Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր ջանալով ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 19) անկան յետս ի պարսպէն և խուճապեալք որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս որսորդաց (152 / 7) որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն (154 / 13) որպէս յահեղ առիւծէ ի մազիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 14) որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 16) Արդ՝ եթէ երկայնամտեցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 11) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և սահմանք անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 /16) զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք ի դստերաց, և սարտուցեալ ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4) և զգուէին ի գիրկս որպէս մանուկ ընդոծնի իւրեանց: (168 / 1) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերք ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1) կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ (172 / 6) Եւ ինքն որպէս զիմաստուն ոք զնոսա ի խաղաղութիւն վարեաց. (175 / 17) Արդարև ասեմ, եթէ որպէս արջ որդեկոտոր զայրագնեալ գազանանայր: (178 / 2) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու զքաղաքն յափշտակէին (180 / 7) «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. եթրթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 15) որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 17) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 2) Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի տեառն բարձրացեալ բլուրք հարթեալ հաւասարեցան … որպէս ահագին փառք տէրութեանն Պարսից խոնարհեցան (192 /10; 192/12) Զի որպէս ջուրք բազումք, որ կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր, էր երբեմն ժամանակ, յորժամ թագաւորք Հռոմոց ամբոխեալ զօրօք այնպէս հիածածուկ զընդհանրական աշխարհիս առնէին բազմութիւնս: (192 / 15) որպէս մեծն Դաւիթ ասէ. (194 /10) այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 9) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (196 / 1) տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեղեղ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ, որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին (200 /2; 200 /4) որպէս սուրբ առաքեալն ասէ (204 / 10) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 16) որպէս թէ ճշգրտեալ նմանիւր ազնուական հոտն բիւրուց խնկոց և ծաղկանց զանազանաց (206 / 3) Քանզի որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 7) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 10) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՅՆ, ՈՐ

ԳՐԵՅԱՒ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱՒԹԱՅ ԵՒ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵՒ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ *ՈՐՊԷՍ* ԵՅՈՅՅ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 7) Եւ անդէն վիճակադրեալ *որպէս* զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 11) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն, *որպէս* մեծն Պետրոս, և զանարատն մատուցանէ պատարագ *որպէս* զարին Ահարոն: (214 / 6; 214 / 7) Եւ *որպէս* վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի (215 / 14) Զի *որպէս* Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս վասն երևման խաչին ասէ. (216 / 7) և *որպէս* այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Զուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (222 / 17) Աճապարէր և նա *որպէս* առիւծ մռնչող (223 / 6) էր նստեալ *որպէս* զառիւծ ի մորւոջ, Եւ լռեալ՝ ի նմանէն սարսեին թշնամիք. (226 / 13) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց *որպէս* զսուր զնենգիչ սիրոյն, Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, *Որպէս* յազգին Մովաբու ի գիշերի սատակումն: (227 / 10; 227 /12) *որպէս* և յառաջընծայ աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն (243 /9) Եւ միւս մարգարէն ասէ. «Լցաւ երկիր գիտութեամբ տեառն, *որպէս* զջուրս բազումս, որ ծածկեն զծովս»: (243 / 15) *Որպէս* և ասէ իսկ ի Ծննդոց պատմութեանն (244 / 10) Զի *որպէս* սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 16) *որպէս* և գրեալ է. (245 / 12) *որպէս* և այժմ իսկ ահա տեսանեմք (246 / 2) Զի *որպէս* զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն (246 / 6) Իսկ որ ջրոց զոհեն, իջցեն *որպէս* վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11) /*որպէս* Ուղումպ ազգք Յունաց հզօր երևեալ առ ամենեսեան/ (249 / 9) և երկիր պագանեմք ծառոցն և մատուցանեմք զոհս և նուէրս, *որպէս* մինչև ցայժմ: (253 / 2) Եւ յառաջն յաղագս ահ արկանելոյ նոցա *որպէս* ասէինն. (253 /17) որ կամին դիւապաշտ կախարդութեամբն զարհուրեցուցանել զիս, *որպէս* և զայլս ի մարդկանէ մոլորամիտս: (254 / 11) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ *որպէս* մանրեալ փշրեսցի ի ձեռաց իմոց և ընդ ոտն անկեալ կոխեսցի ի գնացս աշխարհի»: (255 / 1) որով և դուք եղերուիք կատարեալք *որպէս* և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է: (258 / 15) և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա *որպէս* պատկեր Աստուծոյ (262 / 15) *որպէս* մեզ պատմեցաւ (264 /13) յորմէ իմացաք զբարերարութիւն արարչին, որ ծագեաց յաշխարհիդ ձեր զլոյս աստուածածանօթութեան, *որպէս* և զամենայն աշխարհս առաւել փառաւորեցաք զմարդասէրն Աստուած (264 / 16) *որպէս* ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամատրացս լուաք, եթէ *որպէս* դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 /3; 265 /4) միայն գնել ինչ կամ գնոյ տալ *որպէս* Հրէից: (271 /1) *որպէս* ի վեր անդ երկնայինքն, նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 7) բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, *որպէս* ոչ գրելն. (275 / 15) միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և *որպէս* մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 3) Բայց մեք *որպէս* ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց

թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան (279 / 12) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի ոք յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 / 8) որպէս Հոռոմոց գիրն ասէ (288 / 18) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 9) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ (298/5) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ միաբանութեամբ աշխարհիս՝ որպէս և էրն ի սրբոյն Գրիգորայ անտի (302 / 6) ընկալարո՛ւք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 14) Որպէս և երանելի առաքեալն ասէ, որով Քրիստոս խօսէր. (306 / 3) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306/10) որպէս հրամայեաց մեզ տէր և /ճիշտը՝ ի/ ձեռն մարգարէից և առաքելոց և վարդապետաց. (307 / 5)նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս զանձն սիրել. (307 /9) որպէս օրէնքն իսկ ասեն. (308 / 3) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի՝ որպէս Կորխն, Դաթան և Աբիրոն (308 / 7) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած (308 / 15) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ քահանայից (310 / 16) որպէս Ղուկաս աւետարանիչն ասէ. (315 /1) Որպէս ոմն ի յաստուածազան վարդապետացն ասաց. (315 /11) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 17) որպէս ասէ, «Եթէ Օրէնքն ի Սիոնէ ելցեն, և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316 / 11) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորեստանեայց, նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. (325 / 3) և որպէս յառիւծու ժանեաց զգերեալսն ի բաց կորզէին: (326 / 6) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս (330 /14) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8) Ապա բարեպաշտն Համամ որ և Աղուանից եղև թագաւոր, նոյնպէս զկործանեալ թագաւորութիւն տանս Աղուանից նորոգեաց, որպէս Աշոտ Բագրատունի՝ զՀայոց թագաւորութիւնն. (335 / 17) որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 10)

ՈՐՊԷՍ ԹԷ - Տե՛ս ՈՐՊԷՍ

ՈՐՊԷՍՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2)

ՈՐՊԷՍ ԵՒ - Տե՛ս ՈՐՊԷՍ

ՈՐՊԻՍԻ - 1

որպիսի՞ արամբք, և կամ ո՞ ուստեք էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7)

ՈՐՄ - 1

և ելից զմորիս իւր *որսով* (152 / 2)

ՈՐՍԱԼ - 1

Քանզի բազում և ազգի ազգի չարութեամբ … *որսալ* զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 6)

ՈՐՍԱՄ - 1

Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա, *որսացաւ* և հեղձոյց բաւական կորեանց իւրոց. (152 / 2)

ՈՐՍՈՐԴ - 5

իբրև լսէր զայս ամենայն մեծ թագաւորն Խոսրով՝ յարուցեալ իբրև զհեղեղ անհուն և կամ որպէս առիւծ ընդդէմ *որսորդաց* և իբրև զարջ որդեկոտոր, այսպէս և նա: (143 / 9) անկան յետս ի պարսպէն և խուճապեալք որպէս ճնճղուկս ըմբռնեալս ի գործիս *որսորդաց* (152 / 7) և զորսորդաց ձկունս յորովայն իւր ամայէր, և սնավաստակ մնալ *որսորդացն* լինէր: (329 / 18) Եւ ապա դիւրաւ լինէր *որսորդացն* գիւտ ձկանց (330 / 2) զիա՞րդ կամ որո՞վ օրինակաւ կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ *որսորդն*՝ զառիւծն արևելից (146 / 8)

ՈՐՔԱՆ - 1

Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՝ յայլոց նիւթոց պարազարդեալ: (106 / 5)

ՈՐ ԵՒ - Տե՛ս ՈՐ

ՈՔ - 121

խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս *ոմանս* ի քորեպիսկոպոսաց (203 / 5) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց *ոմանց* տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) Զայնն նորա, որ զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ, զմեռեալս յարուցանէ, զինացեալս նորոգէ, զդատաստանս հատուցանէ՝ *ոմանց* ի ձախակողմն և *ոմանց* ի յաջակողմն: (22 /14; 22 /15) դայեկաց *ոմանց* առեալ փախստեայ ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 4) Զորս առեալ Ասորեաց *ոմանց* աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 / 9) գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և *ոմանց* գիրս, և *ոմանց* պնակիտս ի ձեռին ունելով. (51 /8; 51 /8) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ, ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց *ոմանց* Բաղասական արքայի. (114 / 18) *Ոմանց* սուգ և կոծ, և *ոմանց* խաղ ըստ այսամիտ սովորութեանն: (241/11; 241/11) քանզի կրակաց և ջրոց զոհէին և ճանապարհաց աստուածոց *ոմանց* (241 /13) լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ *ոմանց* (245 / 14) Քանզի *ոմանց*, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 5) որոց հարազատք անօրէնք *ոմանք* զկնի եկեալ (10 / 13) կանայք *ոմանք* երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 8) և *ոմանք* ոչ ճաշակեցին մինչև ի գիւտ սրբոց նշխարացն: (69 / 16) զի *ոմանք* ասեն, եթէ աստ է, և *ոմանք* եթէ անդ. (78 / 8; 78 / 9) Քանզի եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու, եթէ են *ոմանք* գայլք հափշտակողք զգեստուք ոչխարաց (123 / 1)

Են և այլք *ոմանք,* որ ասեն (125 /8) *ոմանք* խորասոյզ իսկ եղեն. (145 /13) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ *ոմանք* ի սուր և *ոմանք* ի խեղութիւնս անդամոց, *ոմանք* տարագրեալք յաշխարհս հեռաւորս: (150 /10; 150 /10; 150 /11) պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. *ոմանք* ի վերայ տանեաց և *ոմանք* ի ներքոյ խողովակաց. (152 /10; 152 /11) Եւ *ոմանք* իբրև մոլեգին վարսամնահարք՝ ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 15) *ոմանք* հաւանէին, և կէսք չհաւանէին. (205 / 12) զորոյ չարափառ *ոմանք* զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7) անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա *ոմանք* ի մախայորդոր տոհմակցացն: (231 /14) *ոմանք* պատկերս ոչ ընդունին, *ոմանք* մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ օրհնեն, ոչ պսակ դնեն հարսանեաց. (267 /2; 267 /2) Իսկ *ոմանք* յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ (294 / 12) որ և ժամագիւտ զղջմամբ *ոմանք* հնազանդեցան և յետոյ դաւեալք անհնազանդ եղեն: (327 / 16) որ և որդիք քո *ոմանք* զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան (339 / 14) Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Գողմն աշխարհին աւերեցաւ, այլ ոչ *որ* ի նմանէն բաժանեցաւ: (17 / 3) Ապա եթէ արասցէ *որ,* որպէս և արարերդ, մարդկան անհաւատալի, հրեշտակաց զարմանալի, Աստուծոյ նմանելի (25 / 11) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան …կնքաւորք ի սրբութեան և ամենայն *որ* յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 3) Սոյնպէս և մեղուցեալ *որ,* որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ … խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց ևս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց (49 / 13) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր, որ *որ* բագին արասցէ և դիւթ հարցցէ (49 / 18) Եթէ զայլ *որ* մատնեալ կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 / 4) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ *որ* զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) վասն զի ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ *որ* կարաց շինել, զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 / 11) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի *որ,* մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ *որ* թողուլ (74 /11) «Մի՛ *որ* զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ (76 / 2) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ *որ* յաշխարհականաց ի տարւոջն զպատարագն մի խափանեսցէ (91 / 6) Վանաց երէց, կամ վանական *որ* եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 /10) և եթէ երիցուն առաջի *որ* գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) Եթէ աշխարհական *որ* ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ, և նոքա խոստովանեսցին, եթէ այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ (92 / 12) Եւ ազատ մարդ *որ* յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կաթ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 /4) զամենայն *որ* մեծարեալ ցուցանէր: (106 / 12) հաւաքէին և զնշխարս

սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր որ: (108 / 16) և ոչ որ իշխէր ասել զանուն Սիւնեաց (108 / 18) Եւ բազում արութիւնս յոլոմպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ որ գիտելով զնա: (109 / 13) Եւ եթէ ստամբակէ որ, մահուամբ սատակի, և կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 5) և ոչ գտանէր որ ի նոցանէ ամենևին ապրեալ և թաքուցեալ յանտառախիտ մայրիսն դաշտաց: (115 / 6) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ որ անկաւ ի նոցանէ (116/8) և ոչ որ իշխեաց ձգել ի նա ձեռն: (118 /12) «Եթէ որ եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) Եւ եթէ որ տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 14) զի մի որ կորիցէ ի հովուաց կամ ի հօտից (125 / 20) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ոչ զմի որ ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 10) և զհամար զօրուն նորա ոչ որ կարէր արկանել ընդ թուով: (135 / 7) զոր ոչ որ կարէր նշմարել: (139 / 19) զոր և թէ կարէր որ ճանաչել: (140 / 2) այլ ոչ որ իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ (145 / 16) զի մի՛ որ կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ որ յոսկի յեռուցու: (150 / 6) ոչ որ կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8) և ոչ որ մնաց ապրեալ և ոչ մի (152 / 17) Եւ ոչ որ կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց (157 / 1) իսկ արդ գուցէ՞ որ ի մէնջ իմաստնագոյն քան զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. և կամ համարձակիցի՞ որ առաջի քո բանալ զբերան իւր և խօսել զբանս հանճարոյ:(158 /7; 158 /9) իւրաքանչիւր որ ի ձէնջ ըստ կարի իւրում բերցէ արծաթ և ոսկի և հանդերձս. (158 / 14) և մի՛ որ իշխեսցէ արգելուլ կամ թաքուցանել (163 / 8) և ոչ որ իշխէր հարկանել ընդդէմ նոցա: (163 / 13) և ոչ որ էր, որ գուժկան լինէր այնչափ արանց: (169 / 1) Եւ ինքն որպէս զիմաստուն որ զնոսա ի խաղաղութիւն վարեաց. (175 / 17) Եւ նա ոչ իբրև զծառայ որ, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 / 11) որպէս կարօտագոյն որ հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 17) կամ թէ ո՛ր որ յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 / 17) զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր որ ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 14) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի որ ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 5) Զորմէ յաւիտեան որ մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 /14) Մի՛ որ տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3) Եւ ողջոյն տուեալ հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր որ դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) զոր ոչ մի որ, այլ աշխարհի ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15) ոչ որ իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 11) Զի ոչ որ կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ո՛չ որ կարէ զբաժակն տեառն ըմպել և զբաժակն դիւաց (242 /16; 242 /16) և յառաջ քան զնա չիք որ. (247 / 3) Եւ ոչ որ ի նոցանէ եղև խնդրող ուղղափառ

հաւատոյն (268 / 5) Ապա գրեցին նամակ, թէ մի՛ որ իշխեսցէ խոտել զնկարս, որ յեկեղեցիս է:(269 / 1) Արդ՝ որ որ անխտրաբար հաղորդեսցի՝ կամակից լինելով անհաւատութեան նոցա, նզովեսցի հոգւով և մարմնով. (271 / 1) Ապա եթէ այլ որ եկեղեցի ուղղափառ գիտե՞ք զատ յայսցանէ: (273 / 3) և ոչ հաւանեցան ընդ մի որ յերկուցն. (274 / 2) բերին հրաբանչիւր որ անուամբ և գրով և եդին ի նմին եկեղեցւոյ (282 / 15) զի մի՛ որ գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 5) «Հրեշտակ խօսի ընդ իս, որպէս ընդ մի որ յաստուածախօս առաջին մարգարէիցն»: (288 / 8) և ոչ որ իմացաւ զդաւաճանութիւնն (293 / 10) զի յայսմհետէ մի՛ որ իշխեսցէ ի մէնջ արտաքս ելանել յաւանդութենէ հարցն մերոց և ձերոց: (301 / 9) Եւ եթէ յանդուգն որ գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մեջ՝ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 / 10) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց որ իցէ, լուծեալ լիցի ի պատուոյն և ի բարձրութենէ աթոռոյն անկցի. և եթէ ի քահանայից իցէ, զնոյնս կրեսցէ և եթէ ի կրօնաւորաց որ իցէ, նզովեալ հալածեսցի, և եթէ յազատաց որ իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս միւթ խառնեսցի մինչև ի կարգ ուղղութեան եկեսցէ: (301 /12; 301 /14; 301 /14) իսկ եթէ որ ընդդիմացեալ թիւրեսցի ի ճշմարտութենէ աստի, ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի՝ ոյք և իցեն: (302 /11) ապա եթէ թիւրեսցի որ յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 /15) զի մի՛ որ յանդգնեսցի թիւրել ինչ զեղեալ ուխտադրութիւնդ:(304 /1) եթէ որ ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 5) և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ որ իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 13) «Զքահանայս սուրբս և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ, և միւթ այլ ազգացն Իսրայելի զինուոր կամ անարժան յանցաւոր որ կամ արատաւոր». (308 /3) և որ որ յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի (308 /7) և որ որ յանդգնեսցի, նզովեալ եղիցի»: (308 / 13) զոր յայսմհետէ և յառաջ մի՛ որ իշխեսցէ առնել զայդ այդպէս: (309 / 6) և եթէ յանդգնի որ, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 5) Իսկ եթէ գիր որ բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է, և մի՛ որ ընկալցի ընդ իրաւունս. (310/6; 310/8) «Թէ մի՛ որ իշխեսցէ զազգայինս առնել կին. (314/7) և ոչ որ գիտաց զնա ի քրիստոնէիցն: (329/13)

/ n - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ՋՈ՞ - 1

«եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 9)

ՋՈԳԻ - 3

և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 14) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն (214/6) որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտամբք (46 / 12)

ՋՈՒԽ - 1

և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17)

ՋՈՂԲ - 1

յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի (225 / 4)

ՋՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 12) Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն, մեծարեալ պատարագօք աղաչեն զհոգիս նոցա և նոքօք հայցեն զողորմութիւն յառատատուրն Աստուծոյ (88 /11) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8)

ՋՈՂՋՈՅՆ - 1

Եղև անդ ամ մի և զողջոյն ամն ի շահաստանէն ասպատակ արարեալ. (290 / 3)

ՋՈՃԻՐ - 1

Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 2)

ՋՈՄՆ - 18

Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց՝ և՛ զոմանս բռնութեամբ, և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ իշխանութիւնս ընձեռելով (42 /18; 42 /18) Եւ զբազում կախարդս այնուհետև, և՛ զդիւթս, և՛ զքուրմս՝ զոմանս խեղելով, և՛ զոմանս շկօթակ առնելով և՛ զոմանս ի ստրկութիւն արկանելով, և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50/6; 50/6; 50/6) Զոմանս յինքեանս արկին և կամէին յեկեղեցիս ձեռն արկանել: (112 / 17) տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 19) Եւ յառաջնում նուագին զոմանս հարկանէր (174 / 7) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն …և զոմանս բանտարգելս արարեալ (257 /2; 257/3) զոմանս բամբասանօք հալածեաց յօտար երկիր, զոմանս տրտմութեամբ լցեալ վտանգեաց. (299 / 5; 299 / 5) ԵՒ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ (317 / 15) անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից (114 / 19) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. (129 /18) Յայնժամ հանդերձէր կազմէր զոմն ի նախարարաց իւրոց

Անդրէ անուն … առաքէ զնա բազում խոստմամբք անթիւ և անհամար գանձուց, թէ միայն ձեռնտու լինիցին ինձ ի մեծ նախանձուէս: (141 /5) Եւ յօժարեցուցեալ *զոմն* բազում մեծարանօք և կարասեաւ, որ վկայեալ էր ի դրան նորա քաջութեամբ. (144/5) գտանէ անդ միայնակեաց *զոմն* ուղղափառ (321 /3)

ԶՈՉ - 5

և յայնմ ևս դառն տանջանսն *զոչ* և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 5) չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան *զոչ* հանգուցեալքն: (88 / 17) և փոխանակել *զոչ ինչ* կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 10) Իսկ *զոչ* այսպէս խոստովանողսն նզովեցին սուրբ հարքն (125 /1) և հաստատեաց ի միտս իւր *զոչ* ծածկեալն ի նմանէն (167 / 3)

ԶՈՉԽԱՐ - 1

Եւ եղեն զզօնացեալք իբրև *զոչխարս* (162 / 2)

ԶՈՍԿԵՁԱՅՐ - 1

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման զարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս, *զոսկեծայր* քստից մարգարտաձև ի վայր կախեալ բոլորովիմբ: (199 / 11)

ԶՈՍԿԵՂԷՆ - 1

Քանզի ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց *զոսկեղէն* հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ և հանել ի նոցանէ (257 / 6)

ԶՈՍԿԻ - 2

Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս *զոսկի* և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և սպասուց աւար առեալ. (224 / 8) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ *զոսկւոյ* և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց և զհանդերձս ծիրանիս ընդելուզեալ մեծագնի մարգարտով. (129 / 8)

ԶՈՍԿԻԱԿԱՊ - 1

սուսէր ընդ մէջ, *զոսկիակապ* վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար (110 / 11)

ԶՈՍԿԻԱԿՈՒՆ - 1

ի բաց ընկեցեր *զոսկիակուռ* թագ թագաւորին (25 / 7)

ԶՈՍԿՐ - 4

և գտեալ *զոսկերս* երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի և կարգեաց յիշատակս գրով: (332 / 14) Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, ցիր և ցան զանսրբոցն հոսեաց *զոսկերսն* ընդ դաշտ ամենայն. (11 / 12) իսկ արդ և *զոսկերսն* անգամ զի՞նչ հնար է գտանել զնորա»: (33 / 25) զի արք իջեալ ի գետն առցեն *զոսկերսն* և հրով այրեսցեն: (332 / 11)

ԶՈՍՏ - 1

զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք ծառոցն (250 / 6)

ՋՈՏՆ - 4

Եւս ի ներքս նոյնպէս առնել և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ մարդն, և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 17) Խոնարհէր թագաւորն ծեր, անկանէր և պատէր զոտիւք և զձեռօք սրբոյն Գրիգորի (19 / 9) Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել փոքրագոյն ինչ (75 / 15) ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն (284 / 3)

ՋՈՐ - 265

Սահմանք Յաբեթի այս են, զոր Նոյ ետ բաժին. (4 / 4) զոր ածեալ բնակեցոյց յերկրին Հայոց մեծաւ պատուով: (7 / 14) զոր Ուռնայր հաստատեաց (15 / 11) և զոր ինչ ասես, առնեմ: (17 / 13) զոր ի հօրէն էր առեալ հազար երդ: (17 / 14) զոր ընդունելոց ես յամենասուրբ ձեռացն Քրիստոսի: (25 / 7)զոր ի մեռանելն Խոսրովայ՝ Հայոց թագաւորի, ի սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի, և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 2) Ջոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ (32 / 12) Եւ մարդիկն զարմացեալ ասէին. «Ջո՞ր սրբոցն ասէ»: (34 / 14) զոր բարձեալ աշակերտացն՝ բերէին յԱմարաս գիւղաքաղաքն (39 / 1) Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ՝ սպասաւոր սրբոցն, զոր կարգեաց սուրբն Գրիգորիս, և զմանուկ մի ճիղբ, զոր գտեալ երիցուն՝ քրիստոսական կնքովն էր վերծանեալ: (39 /13; 39 /14) Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43/16) զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ (45 / 9) զոր բերեալ իսկ տեսաք բազումք. (54 /2) զոր վկայեցի. (54 / 11) զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել. (54 /17) ՋՈՐ ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՑ (56 / 4) զոր ի վերայ դեսպակին հարեալ կանգնէին (62 / 1) զոր հիմնարկեալ էր մեծին Գրիգորի: (65 / 3) զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65/11) զոր էր բերեալ երիցուն Մատթէ անուն կոչեցեալ ի Յոհաննէ Մանդակունւոյ՝ Հայոց կաթողիկոսէն, զոր ունէր նորին մատանեաւն կնքեալ և առաքեալ անդ երիցունս առնոյր առ իւր: (67 /3; 67 / 4) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ (69 / 3) Եւ մեք գտանէաք, զոր ասացն: (71 / 12) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, գիտեմ: (71 / 13) զոր բրել հրամայեաց: (72 / 8) «Ջոր դու հայցես աղաչանօք, անդ երևեցաւ»: (72 / 18) զոր առ սուրբսն ունէր (74 / 10) Պատմեցին նոքա, զոր ի Յորայ ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 /2) զոր անապատաւորն կանգնեաց՝ սպիտակազգեստ հանդերձիւ և յոյժ ահաւորագոյն տեսլեամբ (76 / 9) զոր ցուցեալն էր յառաջ. (78 /12) զոր ցուցեր ինձ: (78/14) «Յորժամ զարթնու արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջի՛ր նմա»: (79/5) «Արքայ յորժամ զարթիցէ, պատմեսջի՛ր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79 / 9) զոր թագաւորն ունէր ի գիրկս իւր: (81 / 15) զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ (82 / 1) զոր հարցեալ արքային, խոստովանեալ եբեր առաջի նորա զխորեալ մասն: (82 / 8) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 16) Առնոյր և ինքեան մասն, զոր միշտ ի բանակին

շրջեցուցանէր ընդ ինքեան: (86 / 2) Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (86 / 18) զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք սուրբք (89 / 1) տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ տացէ. (90 / 13) և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 /8; 91 /9) և զոր այլքն ասեն ճշմարտութեամբ և ի յայտ գայ … պատուհաս դիցեն և ի բաց հալածեսցեն ի շինէն. (92 / 14) զոր գերութեամբն էր ածեալ Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ (95 / 15) զոր ի վաղնջուց ուսեալն՝ էին մոռացեալ: (96 / 1) զոր տեսեալ բազում անգամ անհաւատիցն, և ուսեալ, թէ մեծին Աստուծոյ է այն նշանն, հաւատային միաբան և մկրտէին առ հասարակ: (96 / 16) զոր Հին եկեղեցի տեղւոյն անուանէին, որում Գիսն կոչեն: (97 / 5) Զոր լսելով, նոցա մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ, բազում մեծարանս ցուցանէին խնամով: (98 /9) զոր տեսեալ բազմութեան մարդկանն, զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 12) զոր պատշաճ վարկաք մակագրել ի տառս տաղաչափութեան մերում: (106 / 7) և՛ զոր ինչ բառնալն կարացին ի թագաւորական տանէն, և զամենայն մեծամեծաց տանց աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 10) և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց (108 / 13) Զոր տեսեալ անհաւատիցն՝ հաւատացին (111 / 16) Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114 / 2) բազումք այն էին, զոր գետասոյզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 5) զոր ունէին պարսիկք յաշխարհիս Աղուանից: (115 / 14) զոր ունէին բռնութեամբ Պարսիկք (116 / 6) զոր Վասակ Մանուկ ի ձեռն Անանէի եպիսկոպոսին արձակեաց: (117 / 15) ՋՈՐ ՅԵԼՄՆ ԻԻՐԵԱՆՑ ԱԻԵՐԵՑԻՆ (118 / 17) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց (123 / 9) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՅՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՋՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՑՆ Ի ՀԱՅՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 / 5) զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 /4) զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 /10) զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և սկիզբն առնել ժամանակաց և անցից (127 / 18) զոր սկսաւ առնել ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ, զոր կացոյց ի վերայ զօրուն այնորիկ, զոր կազմեալ էր ընդդէմ արևմտից (129/1; 129/1; 129 /2) քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12)զոր աւերեաց և ետ բերել ի դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13) զոր Նոր զօր անուանէին: (133 / 4) զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, (133 / 6) զոր հանին բռնութեամբ ի նմանէ: (133 / 10) Բայց ահա կանխաւ ասացից քեզ, զոր ինչ ես գործելոց եմ յառաջագոյն. (134 / 4) զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և ջնջել զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8) Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, զտրտմեցուցիչ անձին քո խնդիրս, զոր առնես. (134 / 12) զոր վերագոյնն ասացաք (135 / 6) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց՝ գումարել ճարտարապետս և հնարելով ազգի ազգի նիւթս ի շինուածս մեծասքանչ գործոյն, զոր փակեցին աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և

ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 /14; 135 /16) Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացան յանձինս իւրեանց. (138 / 10) զոր ոչ ոք կարէր նշմարել: (139 / 19) զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 2) զոր կոչեալ յօգնականութիւն (141 / 2) «Եթէ ոչ դարձուցանես զերեսս քո ի թագաւորէն Հռովմայեցւոց և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և զքաղաքս, զոր առէր բռնութեամբ քոյով և յուղարկեսցես զամենայն գերեալսն յերկրէ նորա, զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի, զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և փառաւորեն, և կոչեսցես արտաքս քան զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո. (142/19; 142/20; 142 /20) և փոխանակ միոյ չարեացն, զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. (143 / 4) զոր խօսեցայ ընդ քեզ»: (143 / 7) զոր տանի մրրիկ: (145 / 2) զոր Քատակի Հնդուկն կոչեն (148/13) զոր վերագոյնն ասացաք: (154 /9) «Եթէ զոր օրինակ փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ (156 / 12) զոր ունէր ընդ իւր (157 / 9) զոր ասեմս ձեզ. (158 / 13)զոր բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. (160 / 5) զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 9) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում, զոր օրինակ ծառայեցաք Սասանականին»: (161 /18) զոր ունին արգելեալ ի խորանս իւրեանց (163 /2) զոր անուանեցին ցաւ խելագարութեան. (165 /18) զոր Հոնահն կոչէին՝ իշխան գնդին տաճկաձիաց. (168 / 4) զոր Գեդէոնն կոտորեաց (170 / 1) զոր առեալ ընթերցաւ և լի եղև ուրախութեամբ: (171 / 17) զոր վերագոյն գրեցաք ի մատենիս (172 / 5) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 16) զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար քան զամենեսեան առնէին. (175 / 7) զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել զմիակամ սէր և խաղաղութիւն: (179 / 9) զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր (182 / 5) զոր սակս մահուան ամուսնոյն իւրոյ էր զգեցեալ. (184 / 4) զոր շինեցի անուան քոյ (187 /11) զոր շինեալ էր յանշէն վայրս ի մէջ երկուց գաւառաց (187 / 15) զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի տանն, զոր շինեաց: (188 / 1) և զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի (188 /18) զոր շինեցի անուան քում յերկրի (189 / 16) Յայնժամ հրամայէր, զոր ինչ դարձուցեալ էր յաւարէն, զի արք հաւատարիմք առ իւրաքանչիւր ոք ըստ մասին բաժանեսցեն: (191 / 13) զոր ի նուս բարձեալ բանաւորաց՝ շառավիղքն և խլրտալ անգամ ոչ կարէին: (193 / 2) զոր առ կայսրն ունէր Հռոմոց (194 / 2) զոր յապաւինութիւն իւր շինեալ էր ի բերդն Գարդման: (194 / 9) Սկսանէր այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 / 3) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի (197 / 16) զոր ախորժելով յանձն առ թագաւորն հարաւոյ և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 13) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, սակայն ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 17) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 5) Աստանօր և արդ զի՞նչ ասացից և կամ զո՞ր խօսեցայց (200 / 12) զոր Մեծիրանցն կոչեն

(203 / 10) զոր Գիրք մեզ չհաւանել ուսուցին: (203 / 12) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 15) զոր երբեմն քակտէր. (207 / 8) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208 / 15) ունկնդիր լերուք մտադիւրութեամբ բանիս, զոր լսէքդ: (209 / 10) Տառայարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. (211 / 3) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 14) զոր նա բերեալ տայր առնն Աստուծոյ: (218 / 11) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր ի պահեստի (219 / 5) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր, ջատագով այնմ լինէր խնդրոյ: (220 /8) զոր գտեալ էր ի նմանէ մեծաւ բարգաւաճանօք (222 / 6) Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն, անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական լինէր: (224 / 2) զոր ունէր առ նա մտերմաբար իբրև եղբօր սիրելւոյ (232 / 16) զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 / 8) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառոն կոչէր ի կռապաշտութիւն (244 / 13) զոր պաշտէին յոգումբք աշխարհն Հոնաց, իշխանն և ազատքն ամենայն (250 / 8) զոր հակառակորդն մեր և թշնամի աստուածոցն մերոց ասէ ընդ ձեզ հատանել զծառն զայն: (250 / 14) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 / 16) զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 5) զոր դայն քարոզէ ձեզ, սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 /12; 251 /13) զոր դայն քարոզէ մեզ. (252 / 11) և զոր կամէին ի ծանր ցաւս արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 / 12) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս (254 / 17) քանզի ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց, և զոր դիւացն առաջի ծառոցն մատուցանէիք: (256 / 5) Եւ ես գիտեմ, որ անգիտութեամբ արարէք, զոր ինչ արարէքն: (256 / 7) զոր քաւեայքն ասէին (256/11) զոր միշտ ի ձեռին ունէր եպիսկոպոսն (258/2) զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն (258 / 8) զոր ունիս առ Աստուած (258 / 11) զոր Աստուած շնորհեաց ինձ հովուել: (261 / 5) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք (261 / 12) զոր եցոյց բարձրեալն (262 / 16) զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 5) զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ, տեսաք. (264 / 14) Այլ զոր խնդրեցէքդ ի մէնջ զեպիսկոպոսդ Իսրայէլ, մեծ է այդ խորհուրդ ձեր (265 / 6) զոր փիլիսոփայապետն կոչէին: (267 / 15) զոր ուրախութեամբ ընկալան: (268 / 7) նոքա զոր վասն Հռոմայականին էր, թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268 /16) և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ, ՋՈՐ ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՍ ԷՐ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ Ի ԳՐԵԱՆՍՆ (276 / 6) զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ Սիւնեցւոյ Գրիգոր անուն: (277 / 3) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) զոր Պօղոս վարդապետէ առ

Հռոմայեցիսն. (278 / 7) զոր շինեաց փոքրիկ հիւսն և որդի իւր Յոհան (281 /14) զոր եղին կենարարին ի գլուխ: (283 / 15) զոր Աբրահամ գնեաց ի կալուածս շիրմացն: (284 /15) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ, ՋՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՑՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՑ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ, ԱՅՍ ԵՆ (285 / 8) զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 12) զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ (286 / 5) զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 6) զոր ի Փրկչէն ուսաք (287 / 10) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288/3) զոր դիւապատիր Մահմետն առնել սկսաւ մարգարէութիւն: (288 / 16) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց (289 / 1) զոր ի ժամանակաց սպասէր: (294 / 6) Իսկ այժմ զոր կարծէաք գոլ հովիւ բարի մեզ զՆերսէս, սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 /7) զոր առ Աստուած կամեցան մեղանչել»: (296/4) ՁԵՌՆԱՐԿ, ՋՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 2) և ճշմարտութեամբ գիտեմք, թէ զոր դուք ընտրէք, հաճոյ Աստուծոյ է և մեզ: (302 / 7) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ՋՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱԻ ԵԻ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 6) զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն (304 /7) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 /15) զոր յայսմհետէ և յառաջ մի՛ ոք իշխեսցէ առնել զայդ այդպէս: (309 /6) զոր ետուր երկիւղածաց քոց. (313 / 4) զոր դարձեալ ասէ Աստուածաբանն. (315 / 18) և ապա ի զեղջ եկեալ՝ յետոյ դառն և մեծ արտասուօք հաշտեցոյց՝ զոր խռովեցոյցն: (319 / 16) զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան (322 / 19) քակէին մասն ինչ ի պարսպէն և ի ժամադրութեանն ելանելոյ արտաքս, զոր արարեալ ունէին, ընդ խրամն, զոր հատին, մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն (323/13; 323 /14) զոր ի ձեռանէ տեառն էարբ զբաժակ դառնութեան (325/9) զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328 / 6) և ընդ նոյն յաղթութեան դիմեալ ի ծով, զոր ի նաւսն, զբազմութիւն սրոյ և ջրոյ առնէին կերակուր (329 / 6) զոր տեսեալ նոցա, անհետեցին ի գիշերի (329 / 13) զոր մեծ իշխանն Հայոց գրէ առ հայրապետն Գէորգ. (335 / 3) զոր ողբերգական կանայք կականէին՝ ասելով. (337/3) զոր անդ ոտնակապեալ զնա տեառն …մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 / 13) զոր Դելեմիկք կոչեն (337 / 15) զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 2) զոր թագաւորն Պարսից շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. (341 / 11) զոր այժմ ամենեքեան ունիմք: (343/14) զոր և դեռևս գրեն: (343 /17) զոր հերձուածողքն առին: (344 / 11) զոր նոյն ինքն Գէորգ և զսա կրկին ձեռնադրէ: (346 / 8) Ջորմէ լսելով թէ վնասակար հոգւոյ և մարմնոյ եղեն անբժշկելի ցաւք: (123 / 6) զորմէ զքեզ բևեռեալ կախեցեր յերկրի (188 / 6) Ջորմէ յաւիտեան ոք մինչև ցայսօր ոչ լուաւ, թէ առ ի մեծարգութենէ ինչ կրտսերագունից շնորհեցաւ: (197 / 14) զորմէ տախտակ մի ոսկեձոյլ հաստահեղոյս բևեռեալ.

(206 / 6) զորմէ տախտակ մի ձոյլ ոսկի՝ հաստահեղոյս բևեռեալ. և ի նմա գիր ասորի և հայ: (210 /4) զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ դարձեալք ի փախուստ: (320 / 4) զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 13) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր (83 / 14) Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի Քունգր գիւղ և ողջամբ ընկալեալ զնա: (184 / 2) զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7) Զորոյ զգալուստն լուեալ մեծի իշխանին Հոնաց՝ ընդ առաջ երթացեալ ողջունիւ. (239 / 19) Զորոյ և առաքեալն ամբաստանէ (244 / 5) զորոյ զրպարտութեանն պատճառ Սողոմոն ոմն միանձնեայ (272 / 3) զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. (281 / 9) զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն (321 / 16) զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն Վարդանուհեայ՝ կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 8) Զորոյ վրէժն միայն Աստուած խնդրեաց զսպանմանն Սմբատայ (337 /11) զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր (47 / 16) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա (119 / 16) զորոց զանուանս անգամ ոչ էր լուեալ ի կողմանս արևելից: (129 /11) զորոց գիրն ասաց, թէ Երուսաղէմեան են մասունք սրբութեանց տեառն: (210 /7) զորոց զարիւնն հեղուին զծառովքն և զգլուխն և զկաշին արկանէին զոստովք ծառոցն (250 /6) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն՝ ի բաց կտրելով սրով հոգւոյն: (270 /8) զորոց փոյթ կալեալ իշխանացն Հայոց (286 /8) զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին (33/14) զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 / 11) Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 /9) զորս ամենապիղծն զրպարտէր ապստամբութեամբ պատճառաւ (43 /4) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ տեսին և յոլովագոյն այլևս մարդիկ, զորս համբաւաւ գիտէին (52 /16; 53 /1) Զորս ի բուռն առեալ թագաւորին չարաչար տանջանօք բառնայր յաշխարհէս: (55 / 5) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) զորս յայսմ տեղւոջ սատակէր: (115 / 3) զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 /10; 137 /10) Եւ դարձեալ ի յառնելն քաջալերէր զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին (151 / 7) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք սպասաւորօք կաթողիկոսին: (163 /10) Զորս ողբալ ի սուգ առի աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 /20) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 2) զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 /7) զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9) Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք, Զորս կանխագոյն սպառնայր Եսայի մարգարէն (226 / 6) զորս ձօնեալ էին Ասպանդիատայ գարշելւոյ առ ի զոհս մատուցանելոյ նմա ձիովք

(250 / 5) *զորս* ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ գարշելւոյն: (255 / 6) *զորս* բովանդակապէս ուսաք ի լաւագոյն առնէ միոջէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 / 12) *զորս* որդին Աստուծոյ ժողովեաց ի մի գաւիթ. (278 / 13) *զորս* առաջնոց հարանցն բերեալ էին յուղղափառացն սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 9) *Զորս* ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք (287/6) *զորս* պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով (296 / 3) *զորս* լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք (297 / 15) և յիշեաց *զորս* ի խաւարային բերդին էին արգելեալ կենդանւոյն. (312 / 17) ՅԱՂԱԳԱ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ *ԶՈՐՄ* ԵԻ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ(317 / 12) *զորս* գտանէ ի նմա. (318 / 4) և *զորս* ոչ կարաց ըմբռնել՝ դարան գործեալ մեծապէս երդմամբ, դաւով և խաբէութեամբ առ ինքն ժողովեաց զամենայն գլխաւորս Հայոց (318 / 5) *զորս* աղտեղեալ գթեացն. (319 / 17) *զորս* ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն քաղաքին (323 / 12)

ԶՈՐԴԻ - 24

Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ *զորդի.* այլև ամենեցուն երևէր ըղձալի: (173 / 17) իբրև *զորդի* ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն փափագէր: (250 / 3) որ արարած *զորդի* Աստուծոյ ասաց. (288 / 3) և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի զոգ մօրն փողոտեն *զորդի* նորա սրով (314 /4) և *զորդի* նորին ի մօրն զոգ զենին (326 /13) Եւ ի միւսում տարին եհար Բաբան զԻբրահիմ՝ *զորդի* Ղեթայ: (327 / 4) Զայս Վարազ Տրդատ և *զորդի* իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 4) եհար սատակեաց զգունդն և ձերբակալ արար *զորդին* թագաւորին (16 /3) Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր *զորդին* զՎրթանէս (35 /9) որ էր նա Զեբու խաքան, ունելով ընդ իւր և *զորդին* իւր. (135 /7) որ վանեցի *զորդին* Հռոմելայ և արդ դարձայ ընդդէմ արևելից (167 / 17) և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի, և *զորդին* միածին, և զհոգին համազօր: (250 / 1) և *զորդիս* նոցա առաջի նոցա սատակեսցեն (44 / 8) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա *զորդիս* քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 10) Զի նախ *զորդիս* նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ (45 /2) նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն և *զորդիս* դիւթացն և քրմացն զինքեամբ կացուցանէր. (51 / 7) և զկանայս և զհարճս իւր և *զորդիս* անցուցանէ յայնկոյս գետոյն Դկլաթու: (144 /3) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, *զորդիս* թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս …և ասէ ցնոսա. (157/17) և *զորդիս* նորա առնէր պատրկունս զտղայականս:(185 9) հալածական առնէր *զորդիսն* խաւարի: (249/3) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ *ԶՈՐԴԻՄՆ* ԻԻՐ ԵԻ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻԻՐ (311 / 7) և տուեալ ի պատանդ *զորդիսն* և ինքն իշխանն խօթացեալ մնայր: (311 / 15) այսպէս փարէր *զորդւովն* իւրով (177 /1) Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. Այլ *զորդւոցն* համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229/11)

ԶՈՐՄ - 1

Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերտաւորեալ և խաչանիշ զարդու յարմարեալ պալարափայլ *զորմոցն* յօրինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 5)

ԶՈՐՈԳԱՅԹ - 1

Հոգի մոլորութեան շնչեաց ի նոսա, Եւ ի նանիր թաքուցին *զորոգայթն* մահու: (226 / 12)

ԶՈՐՈՄՆ - 2

Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և *զորոմն* ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել (55 / 8) որոց *զորոմն* էր ընկալեալ (294 / 7)

ԶՈՐՈՏԸՆԴՈՍՏ - 1

Նա և *զորոտընդոստ* հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1)

ԶՈՐՊԷՍ - 2

Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ ցուցանեն *զորպէսն:* (12 /13) *զորպէսն* չգիտեմք: (342 /13)

ԶՈՐՍՈՐԴ- 1

և *զորսորդաց* ձկունս յորովայն իւր ամայէր (329 / 17)

ԶՈՔ - 6

և մի՛ *զոր* վտանգեալ՝ դարձուցանել ի մոգութեան կրօնս: (48 / 11) և ոչ *զոր* գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 15) Եւ թոյլ տուեալ ոչ *զոր* բռնադատէր (159 / 10) Իսկ նա վասն չկամելոյ *զոր* յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) և ուր միանգամայն գտանէր *զոր* ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 14) ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր *զումեքէ* ամբաստան (207 / 16)

/ ո - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

ՅՈԳԻ - 1

«Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ. և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ի բազմաց սերմանեալ *յոգիս* (303 / 4)

ՅՈԼՈՄՊԻԱԴ - 1

Եւ բազում արութիւնս *յոլոմպիադս* Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 13)

ՅՈԼՈՐՏ - 1

Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոյնոստս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 13)

ՅՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ յերանելին Պետրոս (48 / 17)

ՅՈՂՋԱԽՈՋ - 1

զի՞ հարկաւորիք մահացան թչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 3)

ՅՈՂՋՈՅՆ - 2

և ոչ ինքն թագաւորն ունայնաձեռն երթայր յողջոյն աւետարանին: (64 /7) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 8)

ՅՈՄՆ - 1

Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի Աղուանից սահմանս. վասն որոյ առասպելաբանիւր յոմանց եթէ … (312 / 8)

ՅՈՉ - 3

այլ նոքա ոչ ինչ վատեալք և յոչ մի ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս.(138 / 20) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 3) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց և տարագրեալք ի տանց իւրեանց՝ յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 4)

ՅՈՍԿԻ - 3

Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն (26 / 5) շարէր յօրինէր զբարբառ բերանոյ իւրոյ զորօրինակ զմարգարիտ ոք յոսկի յեռուցու: (150/7) Եւ զբաժակս և զըմպելիս արծաթեղէն քանդակունս յոսկի համակեալս, զոր բերեալն էր յաւարէն Տփղեաց. (160 / 5)

ՅՈՍՏԱՆ - 1

Անտի իջանէր յոստանն անդր, որ ցրտային ձմերայնոյն էր հանգիստ: (199 / 4)

ՅՈՏՆ - 4

և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 16) Նոյնպէս և զեղբարս իւր Կաւատ արքայ յոտից և ի ձեռաց անպիտանս արարեալ՝ կամէր խեղութեամբ շնորհել նոցա կեանս. (148 / 19) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 /2) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել (66 / 14)

ՅՈՐ - 64

Այլ յոր ժամանակս այց արար Աստուած ազգի մարդկան՝ ընդհանուր ծաղկեցոյց զարևմտեայ կոյս մեծ կայսերբն Կոստանդիանոսիւ, լուսաւորեաց և զՄեծ Հայս երանելեաւն Տրդատաւ: (14 / 6) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 /13) յոր եկեալ սուրբքն մեծաւ զգուշութեամբ, անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն

մտանէին: (63 / 1) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) յոր յուսացեալն էին (167 / 20) յոր ապաւինեալ եմ (189 / 9) յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200 / 18) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 / 7) յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ: (278/11) յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 /10) Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ, որ իւրեանց հովոցաց տեղիք էր, յոր հանաւ ի Պարտաւայ: (345 /17) Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Ադրիակէ, յորմէ ծովն Ադրիական (6 / 1) Եւ անյայտ իմն է, եթէ յորմէ իմեմնէ եղև ելք իրացն. (11 / 2) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն սիրոյ մօտիմ (18 / 11) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են, չունիմ ասել: (41 / 12) որ է ի նմին յՈւտի գաւառի, յորմէ և ես: (137/9) յորմէ մեծապէս զանզեղջականէն գոհացաք զԱստուածոյ (211/4) յորմէ իմացաք զբարերարութիւն արարչին (264 / 15) յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական անդամք. (299 / 7) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա (195 / 9) յորոյ ձեռն գտաք բազումք զփրկութիւն յաւիտենից (263 /1) յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի (284 / 2) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 15) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ… Առան անուն (8 /10) յորոց բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (41 / 15) Յորոց նահատակութեանցն տեղւոջ նշանք լուսեղէնք և հրաշալի սքանչելիք երևեալ. (96 /15) յորոց մի ոմն յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ: (325 / 5) յորոց բազումք կորեան զանմահն մահ՝ թողլով զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ սրբոյ: (332 / 5) յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338/16) յորոց երէց որդին Ապուլի սպանանի յազգակցէն Սմբատայ. (341/1) Եւ յոլովիցն լինէր բժշկութիւն ի տեղւոջն, յոր հաստատեալ նուաճեցան հաւատացեալքն: (97 / 4) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յոր՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. (111/8) յոր աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի… քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 15) յոր ինքն թագաւորն հեծանէր: (194 /19) յոր ինքն թագաւորն նստէր: (198 /4) անդ հասանէին քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց, յոր ոչ սակաւ կայր հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 /16) յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի (33 / 7) Եւ դնէր ի հանգստարանի՝ ի տեղւոջն, յորում պսակեցան սուրբքն: (34 /20) յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56 /5) յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 14) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր ի վերայ տարմալոյն, յորում սուրբքն կային զայս օրինակ. (60 / 1) յորում պաշտօնեայքն և թագաւորն և յոլով ի ժողովոյն կային ի ներքս (61 /9) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին (61 /13) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել՝ զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյն անդր ժողովեալ: (66 / 13)

Ելանէր ի բանակէն, և յերրորդում գիշերին, *յորում* չորրորդն մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83/5) Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն՝ ոսկեխաղաց տեսակաւ, *յորում* ի տէրունեան խաչէն էր մասնաւորեալ: (95 /10) *Յորում* ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր, և Վռամշապուհ Հայոց թագաւոր (117 / 9) *յորում* զսկիզբն հայ թուականին եդին (119 / 1) *յորում* եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) *յորում* թանային յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160/4) *յորում* այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17) *յորում* բոլորատէգ լեզույն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13) Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, *Յորում* առթեցաւ մահ քո ցաւաբեր. (229 / 14) *յորում* կայր խաչ մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ ի տէրունական խաչէն: (255 / 15) *յորում* խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 / 12) *յորում* նկարեալ է զընթրեացն խորհուրդ Փրկչին, *յորում* է սեղան խորհրդոյ (283 /16; 283 /17) *յորում* ոտից տեղն երևի ցարդ ևս. (284 / 2) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, *յորում* մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. (284 /16) *յորում* եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. (285 / 3) *յորում* կայ գիր այսպէս. (313 / 2) ԵՒ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ, *ՅՈՐՈՒՄ* ՉԱՐԱՉԱՐ ՄԱՀՈՒԱՄԲ ՍԱՏԱԿԵԼ (317/16) *յորում* տարեմուտն ի սրբումն հանդիպիւր Պասեքին օր (336 / 4)

ՅՈՐԲ - 1

և յարեաւ ի վերայ նորա իբրև *յորբոյ* միոյ: (146 / 10)

ՅՈՐԴԻ - 6

Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, *ի յորդւոյ* քաջալերեցար (25 / 2) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր *յորդւոյ* եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն (145 / 14) զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ *յորդւոյ* նորա Կաւատայ»: (147 / 8) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱՒԱՅ *ՅՈՐԴՒՈՅՆ* ՇԵԽԱՅ (334 /2) զի մի՛ քեցեսցին բաժանեսցին հարք *յորդւոց* իւրեանց (163 / 3) Վասն այսորիկ *յորդւոց* անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14)

ՅՈՐԹ - 1

որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց *յորթուց* իւրեանց»: (163 / 5)

ՅՈՐՄՋԴԵԱՆ - 1

Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու *Յորմզդեան* Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8)

ՅՈՐՄ - 1

և յեցուցեալ զձեռս իւր *յրմն,* և հարկանիցէ զնա օձ»: (156 / 13)

ՅՈՐՈՇՈՂ - 1

և մի՛ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 17)

ՅՈՐՈՎԱՅՆ - 3

և զորսորդաց ձկունս յորովայն իւր ամայէր (329 / 18) Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. (32 / 12) զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 9)

ՅՈՐՍ - 1

զի յորժամ կամէր յորս ինչ ելանել կամ ի զբօսանս խաղու, տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեղեղ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 1)

ՅՈՐՍՈՐԴ - 1

որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4)

ՅՈՔ - 3

այլ սլացեալք որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոր ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (142 / 1) Եւ առեալ ի նմանէ զհրաման վասն ելիցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. ոչ ինչ կասկածեալ յումեքէ: (142 / 6) վասն այնորիկ ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անասայր. (207 / 11)

Չ

Չ - 70

Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր զլկտի բարբարոսովն. (101 / 6) և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 /16) ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա (140 / 9) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. արք չառանձնողք (180 /3) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. (79 / 8) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ վասն իրացն չառնուաք յանձն (208/16) չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս: (34 / 18) և ի լուռ անցեալ ելանէր ի

ծառն՝ յգիտելով չարագործացն: (52 / 9) զորպէսն յգիտեմք: (342 /13) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային (92 /16) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ, անուանքն չեն յայտ: (286 / 5) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց (309 /4) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309 /10) և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 8) և չերկնչիմք այսուհետև ի բոցեղէն նետից (209 / 9) և երդումն իսկ պահանջեաց ի մէջ եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն զմիմեանս (4 / 5) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջն Վաչագան …չէ յայտ. (41 / 12) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) և չէ պարտ հակառակել (204 / 1) և չէ ինչ այս նոր զարմանք, որ այժմս երևի (204 / 7) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 / 8) զի չէ մարթ հօտի առանց հովուի լինել: (265 / 7) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) և չէ վերնատամբ, այլ թարբ կապեալ է փայտեայ, և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն (283 / 14) և սրբոյն Աթանասի կանոնական հրաման է, «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». (314 / 8) չէաք մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. (232 / 17) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 6) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ զտեղին, զոր եցոյց, գիտեմ: (71 / 12) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս (73 / 5) և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ փառաց. (125 / 9) և չէր, ուր ոչ ելանէր սատակիչ բարբառ չար թշնամեացն: (156 / 5) որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 / 12) զի չէր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն: (218 /16) Եւ անտի մինչև ցՄովսէս՝ Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 /13) զի չէր լեալ սովորութիւն: (343 /11) Եւ էր խռովութիւն ի միջի նոցա՝ չընդունելով զՅոհաննու ձեռնադրեալսն»: (268 / 9) յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 /7) Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ մահ քո ցաւաբեր. (229 /13) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 10) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, եթէ արքայ ի քուն իցէ, և ինքն չիշխէր զարթուցանել:(79/1) դարձան ի Հայոց առ ինքեանս՝ չլինել ընդ ումեք իշխանութեամբ: (275/2) Յանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 / 10) և յայնմ ևս դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 6) Սակայն նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) Իսկ նա վասն չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումնդ ձեր (265 / 8) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան

յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27 / 4) և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեսցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ և ի մերձակայ բանակդ և ի ժողովուրդ քո»: (155 /16) Եւ եթէ չկարեն ունել զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն: (54/4) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 6) և եթէ այլուս չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր տալ զմահու դեղն: (55/1) և հրամայէր ամենևին չհաղորդել ընդ Հռոմսն՝ հնազանդեալսն քաղկեդոնական ժողովոյն չարի, զի գործք նոցա ստութեամբ են: (267 / 17) զոր Գիրք մեզ չհաւանել ուսուցին: (203 /12) ոմանք հաւանէին, և կէսք չհաւանէին. (205 / 12) այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր զլկտի բարբարոսովն. (101 / 6) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 /12) թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 /10) մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 7) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ ևս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 /14) բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել ումեք (218 /14) Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ կուսին դագաղսն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ չտալ թաղել՝ գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց (284 / 5) ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90 / 14) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 /12) որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ՝ չունել եպիսկոպոսապետ և մետրոպօլիտ (275 / 3) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 15) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 15) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են, չունիմ ասել: (41 /13) չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8/4) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275/13)

ՉԱԹԿԱՍԱՐ - 1

յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւշի, որ զտուրք թարխանութեան ունէր պատիւ, և զսենեկապետն *Չաթկասար:* (260 / 13)

ՉԱԹ - Տե՛ս ՉԱԹ ԽԱՉՐ

ՉԱԹ ԽԱՉՐ - 1

դարձան ի Հայոց Զիթգինն Խուրսան և *Չաթն խաչր* (265 / 16)

ՉԱՍՏՈՒԱԾ - 1

և զայլոց *չաստուածոցն* խափանել զնուէրս (249 / 17)

ՉԱՐ - 46

յայտնեաց նոցա զախտն *չար,* որ տանջերն զնա: (21 / 3) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ *չար* վիշապին (32 /22) յայնժամ ազդեալ չարին ի միտս *չար* արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի

(33 /5) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս (35 / 13) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր միթ ևս գործել չար ինչ (36 / 5) Ողբացէ՛ք ամենայն պիղծ, չար զաւակքդ, զի մերձ է օր տեառն (43/20) Քանզի որ ըմբռնեսցին ի չար զաւակէն, ի պարտութիւն մատնեսցին (44 /6) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 /10) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 /15) յառաջ զինքն դարձուցեալ ի մեղանչական գործոց և ի չար ճանապարհէն և գործեալ բազում և զանազան առաքինութիւնս (46 / 8) իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) զի յայտնեսցի չար դիւապաշտութիւնն և բարձցի յաշխարհէս: (52 / 14) Քանզի սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար արբանեկաց (52 / 15) Եւ մանկանն սկսեալ և զգլուխն ընդ երկիր ածեալ՝ պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 /13) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի, արարեալ աթոռ երկաթի ծալածոյ, և ոտք են ոտից մարդոյ նման (54 / 1) և՛ ուտէ, և՛ ըմպէ ընդ չար պաշտօնեայսն իւր. (54 / 6) Եթէ զայլ ոք մատնեալ կախարդութեամբ չար դիւացն, զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 /4) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր տանն արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) Գնայ փախստեամբ յերեսաց նորա, ըստ չար բարուցն չար կրեալ անցս՝ նաև ոչ գտանէ յԱստուծոյ ողորմութիւն: (117 /1; 117 /1) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն… և՛ զսնոտի չար ժողովն Քաղկեդոնի (125 /4) Եւ եթէ ոք տացէ այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 15) և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ տանջանաց ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից: (150 / 21) և չէր, ուր ոչ ելանէր սատակիչ բարբառ չար թշնամեացն: (156 / 5) և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176 / 13) Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. (227 / 19) և ոչ չար ինչ կամ բարի առնել կարեն (254 / 15) ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. (256 /13) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269 / 16) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 8) Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, ի Զարիշատայ /վանքեր բառը պակասւմ է/ ունի անիրաւ և չար տաճիկ: (286 /2) և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար վարդապետութիւնն Բակուրայ: (303 /12) դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 10) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309 /10) և թէ՝ դատաւոր հասեալ է առ դուրս և մերձ է ժամն ահարկու, օրն չար և անաչառ: (324 / 17) և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ և զօրաւոր պահեսցես յամենայնի: (189 / 1) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ ստուերաց մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 2) Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի Եւ եթող զնա ի կոխան ժանտից: (227/7) և հրամայէր ամենևին չհաղորդել ընդ Հոռոմսն՝

հնազանդեալսն քաղկեդոնական ժողովոյն *չարի* (268 / 1) զի նա եղև առաջնորդ *չարի* նորա և Սպրամայ (297 / 8) Ապա ըստ բարուց *չարին* Տիրանայ կուրանայ ի Շապհոյ: (30 / 14) յայնժամ ազդեալ *չարին* ի միտս չար արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 5) Եւ յոյժ անթիւ անմեղաց անձինք խողխողեալ լինէին սրով *չարին:* (42 / 15) Եւ յետ բառնալոյ *չարին* Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 / 4) զորոց *չարին* Պերոզի հանեալ էր, զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր (47 / 16)

ՉԱՐԱԲԱՐՈՅ - 1

Առեալ *չարաբարոյն* Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դատով առաջապահ լինէր (222 / 13)

ՉԱՐԱԲԵՐԴ - 1

որ ի ժամուն անդ հանդիպեցան յամրոցին *Չարաբերդոյ.* (157 / 19)

ՉԱՐԱԳԼՈՒԽ - 1

Ի թագաւորելն *չարագլուխն* Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ (271 / 11)

ՉԱՐԱԳՈՐԾ - 3

և զյոլով աշխարհս ի դիւական *չարագործ* պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 9) անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից ուրացողաց և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ *չարագործաց* (47 / 1) և ի լուռ անցեալ ելանէր ի ծառն՝ չգիտելով *չարագործացն:* (52 / 9)

ՉԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 2

Քանզի հասեալ յաթոռ քահանայապետութեան հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր *չարագործութեանն.* (36 /10) վարէր *չարագործութիւնս* այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 17)

ՉԱՐԱԹՈՅՆ - 2

որպէս ի *չարաթոյն* օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 16) որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին, և զխելապատակէ անտի ըստ *չարաթոյն* սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5)

ՉԱՐԱԽՈՂ - 1

Եւ ազգի ազգի աղանդք *չարախոհն* սատանայի յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից: (43 / 2)

ՉԱՐԱԽՕՍ - 1

նա իսկ *չարախօս* լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 5)

ՉԱՐԱՇՆՈՒՆԴ - 1

ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ *ՉԱՐԱՇՆՈՒՆԴ* ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ (50 / 15)

ՉԱՐԱԿԵՂ - 1

Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք *չարակեղ* խոցոտմամբ: (228 / 11)

ՉԱՐԱԿՆ - 1

մի՛ զրկողաց և *չարակն* ագահից, մի՛ զօշաքաղաց և միւթ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 12)

ՉԱՐԱՄԱՀ - 3

Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող *չարամահ* դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 / 16) զի եթէ ոչ եկեսցէ շքով և պատուով, անհնարին տանջանօք *չարամահ* արասցեն զնա: (101 / 20) *չարամահ* տանջանօք ի ձէնջ տանջիմ (261 / 12)

ՉԱՐԱՆԱԼ - 1

Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր *չարանալ* ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8)

ՉԱՐԱՇՈՒՔ - 1

ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար տայ բնակութեան ընդ երեսս *չարաշուք* թշնամեաց»: (145 / 15)

ՉԱՐԱՉԱՐ - 16

հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա՝ էր որ կռուով և էր որ *չարաչար* ախտիւք ծիւրեցան: (17 / 2) որ *չարաչար* մահուամբ վերացան ի կենցաղոյս: (45 /14) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի *չարաչար* մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 /4) յայնժամ *չարաչար* տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 /4) և բազում գանիւք և *չարաչար* տանջանօք ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 2) Զորս ի բուռն առեալ թագաւորին *չարաչար* տանջանօք բառնայր յաշխարհէս: (55 /6) *չարաչար* տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 12) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, *չարաչար* պատժէին: (180 /9) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն, *Չարաչար* խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, Որպէս յազգին Մովաբու ի գիշերի սատակումն: (227 / 11) Այլ նոյնպէս պաշտեցէք, զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և *չարաչար* հարուածովք: (251 / 16) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, *չարաչար* կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 5) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի *չարաչար* ցաւովք, այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 8) ԵՒ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ, ՅՈՐՈՒՄ *ՉԱՐԱՉԱՐ* ՄԱՀՈՒԱՄԲ ՍԱՏԱԿԵԼ ԵՒ ԱՅԼ ԶՐՈՅՑՔ ՊԻՏԱՆԻՔ (317 / 17) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասաղայ կալեալ մերձաւորացն՝ *չարաչար* կործանեցին: (327 / 11) և սակս

հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, *չարաչար* տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն (329 / 11) և երկոքինն *չարաչար* մեռանէին ի նմանէ: (337 / 2)

ՉԱՐԱՍԷՐ - 1

Յոյժ կասկած ի միտ անկաւ *չարասէր* թշնամւոյն (20 / 16)

ՉԱՐԱՐՄԱՏ - 1

Սակս որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ *չարարմատ* դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 17)

ՉԱՐԱՓԱՌ - 6

զորոյ *չարափառ* ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 7) Եւ ունկնդիր եղեալ նմա *չարափառ* կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293 / 9)Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն *չարափառաց* պղտորմանէն (126 /9) «Զշարժումն *չարափառին* Ներսիսի, որ յԱղուանս էր (303 /3) Եւ *չարափառն* այն այր այսպէս հրամայեաց. (313 / 17) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ *չարափառս»:* (273 / 7)

ՉԱՐԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ և ի *չարափառութեանն* ամս Գ և կէս (297 / 10)

ՉԱՐԻՔ - 16

Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս *չարեաց* նորա: (26 / 13) Եւ արդարապէս յագեցուցին զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն, և հատուցումն *չարեաց* (45 /8) ի ձեռն վատանշան առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք *չարեաց:* (233 /1) Որ իբրև լսէր և տեսանէր զայն ևս *չարեաց* պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն, զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան (242 / 2) Եւ զամենայն յաւելուածս *չարեաց* հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց (250 / 2) այսուհետև մատուցէք զանձինս ձեր առաջի աթոռոյ շնորհացն Աստուծոյ՝ թօթափելով ի բաց զամենայն ախտս *չարեաց* անօրէնութեան ձերոյ (256 / 8) և փոխանակ միոյ *չարեացն,* զոր ընդ նա անցուցեր, կրկին հատուցից քեզ. (143 / 4) և անդարձ լեալ ի գտեալ *չարեացն* ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ սատակեցան ի յերկրէ (213 / 4) Ողբայր և տրտմէր վասն անհնարին *չարեացն* և երկմիտ հաւատոցն (240 / 10) Եւ *չարեօք* չորասցի, որ զքեզ չարչարեացն: (229 / 15) բայց ըստ առակողին խրատու մի՛ միտել ընդ բազումս ի *չարիս:* (279 / 7) Ժամանեցին առժամայն *չարիքն* մեր, Եւ զաւզեղջ /ծն. անզեղջ / մոլորութիւնն յանդիմանեաց. (227 / 1) Որ պարծէր ի *չարն,* տագնապեցաւ. որ խիզախէր ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ: (23 / 1) և դարձաւ *չարն* ի գլուխ նորին: (45 / 11) և բարձաւ *չարն* ի միջոյ: (148 / 18) և *չարն* չիք եղեալ ի տեղւոջն. (287 / 12)

ՉԱՐՉԱՐԱԿԻՑ - 2

Վկայդ Քրիստոսի, *չարչարակից* խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 1) Դու եղեր *չարչարակից* Քրիստոսի, նմանեա նմա ամենայնիւ. (28 / 13)

ՉԱՐՉԱՐԱՆՔ - 6

Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և կատարեցան, զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի *չարչարանացն,* ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս զիջանելով խօսէր. (127 / 11) Եւ զերկոսեանն զոսսա ի կապանս և *ի չարչարանս* արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 1) եկն կամաւ *ի չարչարանս* (124 / 15) Քրիստոս Աստուած, յիշեա՛ զկամաւոր *չարչարանս* քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. (313 / 3) Լաւ լիցի ինձ *չարչարանօք* մեռանել, քան ուրացութեամբ կեալ: (16/13) Եւ դառն *չարչարանօք* հեղձամահ արարեալ զնոսա, ողջոյն վարեցին զմորթս նոցա յանդամոց նոցա. (153 / 5)

ՉԱՐՉԱՐԵԱԼ - 1

Բազում և զանազան տանջանօք *չարչարեալ* զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2)

ՉԱՐՉԱՐԵՄ - 3

Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ *չարչարեաց* զնա. (227 / 20) Եւ չարեօք չորասցի, որ զքեզ *չարչարեացն:* (229 / 15) «Ես եմ Բասիրա՝ ծառայ Քրիստոսի, որ *չարչարեցայ* ի խաչի և խնդրեցի ի փրկչէն մի կորնչել նշխարաց իմոց. (120 / 13)

ՉԱՐՈՒԹԻՒՆ - 13

և իջուցանել հնացեալ *չարութեամբ* զանձդ ի դժոխս սրախողխող տրտմութեամբ. (44 / 4) բազում և ազգի ազգի *չարութեամբ* ... որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 5) որոց կուրացեալ են միտք ըստ ժամանակաց *չարութեամբ* գնացելոց (298 / 12) Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն սկզբնատիպ *չարութեամբն* ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 / 14) և խորամանկ *չարութեամբն* իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. (303 / 5) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ *չարութեան* թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 7) Եւ զկախարդս և զդիւթս և զքուրմս յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին *չարութեան* գտանիցի ի գործ (50 / 3) Եւ եցոյց զայր և զկին աղանդոյն *չարութեան.* (54 / 9) որք հեղգային առնել զպաշտօնն *չարութեան:* (55 / 4) քանզի նոյն *չարութիւն* ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն (298 / 9) որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ *չարութիւն* կորստեան տառապելոց առնուն գաւազան, ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս Քրիստոսի՝ յաւելադրել զնոյն *չարութիւն* արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 /15; 339 /16) Տեսանե՞ս զանոպայ *չարութիւնն* դիւամոլ ազգին Կայենի: (244 / 16)

ՉԱՓ - 8

Զի թէ մինչ տղայն էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 11) զի ժամանեսցուք ի չափ հասակի լրմանն Քրիստոսի. (124 /14) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284/13) Քսան կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն (323 /12) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 6) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. (283 / 3) և հրամայեաց երկակիսել զհարկացն լուծ թեթևացուցանել յառաջին երրեակն չափուց մասն մի: (198 / 15)

ՉԱՓԱԻՈՐ - 1

Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ աննկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր վայելմունք: (183 / 2)

ՉԱՓԵՄ - 1

զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 9)

ՉԻՔ - 6

«Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ (77 / 4) չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար քան զոչ հանգուցեալքն: (88 /17) և չիք վախճան նորա թագաւորութեանն: (124 / 19) և չիք հնար ի սեղանոյ տեառն վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 / 17) և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 3) և չարն չիք եղեալ ի տեղւոջն. (287 / 13)

ՉՂԱԽ - 2

Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ ի տեղի մի Չղախ անուն կոչեցելոյ (209 / 14) և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 3)

ՉՂԱԽԱԿԱՆ - Տե՛ս ՉՂԱԽԱԿԱՆ ԳՈՒՆԴ

ՉՂԱԽԱԿԱՆ ԳՈՒՆԴ - 1

Զայն հէն համբաւու լուեալ Չղախական գնդին Երուսաղէմեան՝ զահի հարեալ մեծաւ երկիւղիւ: (100 / 1)

ՉՂԱԽԵԱՆ - Տե՛ս ՉՂԱԽԵԱՆ ՀՈՎԻՏ

ՉՂԱԽԵԱՆ ՀՈՎԻՏ - 1

գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց, ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև դաշտակն: (205 / 1)

ՉՂՋԱՆՄԱՆ - 1

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ յօրինակ …գիշերագնաց, խաւարասէր, լուսատեաց, չղջանման, պակասընթաց: (24 / 8)

ՉՈԲԻՆ - 1

փախստեայք եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ *Չոբինն* կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հոռոմոց: (171 / 2)

ՉՈՂ - 2

Սկիզբն առնէ քարոզութեան ի *Չորայ* (10 / 11) Իսկ արքայն Աղուանից ոչ կամեցաւ նուաճել անդրէն ի ծառայութիւն, այլ խրամատեաց զպահակն *Չորայ* և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 7)

ՉՈՐ - 19

և աճապարեալ ընդ աշխարհն Աղուանից՝ մտանէ ի *Չոր:* (317 / 19) Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհն Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, և՛ մինչև ի դուռն *Չորայ.* (95 / 15) Յայնժամ հասանէր համբաւ ի դուռն արքունի, եթէ Խազիրք բազմամբոխ գնդիւք ելին ընդ դուռն *Չորայ* յաշխարհս մեր: (107 / 16) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին *Չորայ* (113 / 16) ոչ եկաց ի կողմանս *Չորայ* (114 / 3) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի *ՉՈՐԱՅ* (118 / 15) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի *Չորայ* քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 3) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին *Չորայ.* (135 / 13) բանալ զդրունս *Չորայ.* հանել զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից՝ զիպարտն Խոսրով: (141 /3) որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս *Չորայ* ՝առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զզումարտակսն Պարսից արքային (141 /20) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և *Չորայ* իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 /15) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և *Չորայ* կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 2) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն *Չորայ* (187 / 3) Որ և անտի յետ աւուրց ինչ հասանէին ի դուռն *Չորայ* (239 / 16) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՀՄԵՏԱՅ Ի ՀԱՅՍ ԶՈՐՍ ԵՒ ՀՆԱԶԱՆԴԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ԵՒ ԱՆՏԻ ԸՆԴ ԱՂՈՒԱՆՍ ԱՃԱՊԱՐԵԼ, ՄՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԴՈՒՌՆ *ՉՈՐԱՅ* ԵՒ ԱՆԴ ԼՍԵԼ ԶԱՊՍՏԱՄԲԵԼՆ ՀԱՅՈՑ. (317 / 13) Եւ դարձաւ Մահմետն ի *Չորայ.* զայ պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ (318 /3) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ *Չորայ.* Լփնաց և Աղուանից (342 /8) որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի *Չորայ* ի Պարտաւ: (343 / 1) Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և *Չորայ* կաթողիկոսի: (343 / 3)

ՉՈՐԱՆԱՄ -2

Եւ չարեօք *չորասցի,* որ զքեզ չարչարեացն: (229 / 15) «Լեզուդ, որ օրհնեաց, մի՛ խօսեսցի, և աջդ *չորասցի»* (346 / 2)

ՉՈՐԵՔԵԱՆ - 1

Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի *չորեքունց* կողմանց դեսպակի սրբոցն (69 / 11)

ՉՈՐԵՔԵՋԵՐԵԱՆ - 1

«Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի *չորեքեզերեան* տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ կործանեցաւ»: (299 / 10)

ՉՈՐԵՔԿԵՐՊԵԱՆ - 3

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատռղագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, *չորեքկերպեան* զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5) խոստովան լերուք, եթէ ոիվ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ *չորեքկերպեան* տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ *չորեքկերպեան* կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն, զի երկրորդումն օրինացն որիշ համարի: (272 / 13; 272 / 14)

ՉՈՐԵՔԿՈՒՍԻ - 3

Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն ... ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն *չորեքկուսի* (97 / 1) և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև, *չորեքկուսի* (255 / 15) և հրաման ետ *չորեքկուսի* ի զոհանոցն աղօթել. (289 / 4)

ՉՈՐԵՔՀԱՐԻՒՐ - 1

որ թուին լինել ամք ի յարութենէն ցՅոբնաղիոս *չորեքհարիւր:* (316 / 4)

ՉՈՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ - 1

Եւ այս յետ *չորեք հարիւր* ԽԱ ամաց եղև, յետ առնլոյն զՂիոն: (324 / 6)

ՉՈՐԵՔՆԻՒԹԵԱՅ - 1

Բանս *չորեքնիւթեայս աշխարհս* կարէ ասել: (23 / 12)

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ - 1

Եւ որ *ի չորեքշաբթի /ճիշտը՝ չորեքշաբաթի, ծն. չորեքշաբաթու/* և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9)

ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ - 1

Հասանէ *չորեքտասաներորդ* բարձն Անդոկայ Սիւնեաց տեառն: (107 / 13)

ՉՈՐՊԱՆ - Տե՛ս ՉՈՐՊԱՆ ԹԱՐԽԱՆ

ՉՈՐՊԱՆ ԹԱՐԽԱՆ - 1

Եւ ընտրեալ ի զօրաց իւրոց արս զօրաւորս իբրև երիս հազարս և իշխան նոցա *Չորպան Թարխան* կոչեցեալ (167 / 6)

ՉՈՐՔ - 16

Յետ ամաց *չորից* մահուան մեծին Խոսրովու ... թագաւորէ որդի նորա Յազկերտ: (172 / 18) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց ... դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս *ի չորից* անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հռնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 /17) ուստի չորիւքս այսոքիւք և *չորից* անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 /13) Արդ՝ այս երբեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից

առնել, ի *չորից* ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ (201 /1) խոստովան լերո՛ւք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ *չորից* աւետարանչացն, ըստ *չորից* մովսիսական օրինացն (272 /15; 272 /15) գմբէթ կապեալ ի *չորից* սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ (284/6) *չորիւք* ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 /4) Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս *չորիւք* դրօշակօք (175 / 10) ուստի *չորիւրս* այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 13) որք ամս *չորս* բնակեալ յԱղուանս նեղէին զՀայս: (30 / 13) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս *չորս* աւագագոյնս աբեղայս (72 / 6) Եւ դէմ եղեալ առ հասարակ ընդ *չորս* դրունս քաղաքին՝ աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5) և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի *չորս* վայրս խոցեալ. (174 / 15) Վարազ Գրիգորի լինին որդիք *չորք* ՝ (172 / 12) զի *չորք* միայն կացին ի վերայ երկրի. (272 / 12)

ՉՈՐՐՈՐԴ - 4

ի սորա *չորրորդ* ամին լցաւ թիւն Հայոց Ն: (346 /12) և յերրորդում գիշերին, յորում *չորրորդն* մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 5) ի *չորրորդում* պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի (202 /2) Ապա ի *չորրորդում* ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ (333 / 6)

ՉՈՐՐՈՐԴԵՄ - 1

Եւ առաքէր միանգամայն և երկիցս, և *չորրորդէր* գրով զգուշութեամբ առ թագաւորն իւր Խոսրով (144 / 11)

ՉՈՓԱՅ - 1

որոտընդոստ *չոփայիցդ* շիրիմք Դարքունանդ կոչեցեալ. (258 / 16)

ՉՈՒ - 3

Եւ յորժամ *չու* լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի (62 / 10) *չու* արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն պաշտօնէիւք յոլովութեամբ (70 / 14) *Չու* արարեալ Վարդանայ մեծաւ աւարաւն (116 / 17)

ՉՈՒԱՌԱՑԵԱԼ - 1

Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. (164 / 10)

ՉՈՒ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ՉՈՒ

ՉՈՒԵԱԼ - 10

Եւ *չուեալ* յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հոչակելեացն պատերազմողին

Հոիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովազոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 1) Յորժամ *չուեալ* ի Քարուիճէ՝ կանայք յառաջ ելանէին ի գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 /6) և ինքն *չուեալ* զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ազիստոսեան գնդիւն: (103 / 6) Յայնժամ *չուեալ* նոցա ընդ կողմանս հարաւոյ՝ երթեալ հասանէին ի բարձրաբերձ կատար լերինն մեծի (105 / 9) Եւ անտի *չուեալ* բանակեցան առ հեղեղատովն Տրտուայ՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական: (133 / 2) ինքն *չուեալ* անտի հանդերձ գանձիւքն՝ դառնայ ի տեղի իւր. (153 / 14) Եւ *չուեալ* անտի՝ գնաց յառաջ ելանել: (159 / 13) Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ *չուեալ էր* ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ (220 / 6) և ինքն *չուեալ* անտի՝ անցանէր գնայր յաշխարհին իւր: (233 / 5) Յանկամական մտաց *չուեալ* երթայ ի Դուին (335 / 5)

ՉՈՒԵԼ - 2

Ապա յայնմ օրէ հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ *ի չուել* նոցա և ի նստել: (162 / 13) Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ *չուել* ի տար աշխարհ: (194 / 12)

ՉՈՒԵՄ - 2

Եւ ինքն տակաւ *չուեաց* զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10) Ապա *չուէր* բանակն ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն դասուք: (83 / 8)

ՉՔԱՑԵԱԼ - 1

և ապա ինքն *չքացեալ* աներևութանայ: (54 / 7)

ՉՔԱՒՈՐ - 3

հիւանդաց առողջութիւն պարգևէր, *չքաւորաց* հարստութիւն (251/6) մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և *չքաւորս* առատագուարթ անսպառ կատարէր (336 / 2) Եւ այնպէս սատակէին և նոքա ընդ *չքաւորսն:* (164 / 18)

ՉՔՄԵՂՍ - 1

և պակաս վաշտկօք մտեալ ի քաղաքն՝ հարցանէր՝ *ի չքմեղս* եղեալ, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7)

ՉՔՆԱՂ - 2

բայց զի նոր իմն և *չքնաղ* է պատմութիւն տեսլեանս (203 / 16) վաղվաղակի *չքնաղն* այն քակտէր վայելչութիւնք (221 / 11)

ՉՔՆԱՂԱԳԵՂ - 1

տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգադաճեմ, *չքնաղագեղ* ունելով տիպ: (173 / 10)

ՉՔՆԱՂԱՋԳԵՍՏ - 1

իսկ արդ եկեալ Մովսէս *չքնաղազգեստն* փառօք առաջի Աստուծոյ (87 / 8)

ՉՔՈՏԻ - 1

որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի *չքոտի* կոծոյն վնասակարութենէ: (104 / 13)

ՉԵԻ ԵԻՍ - 1

Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5)

/ չ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

-

-

ՉՉԱԹ - 1

Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 9)

ՉՉԱՐ - 14

Եւ հարցեալ զպատճառս՝ խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց (36 / 3) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին սրով բերանոյ, զչար զաւակսն և զբովանդակ նախարարսն և զկուսակալս աշխարհին (45 /2) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45 / 12) Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդսն մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 / 12) մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել սմա ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 / 15) կատարէին զչար գործ մատնահատութեան (52 / 3) անկարելի ումեք էր զչար աղանդոյն մարդիկ ի խոստումն ածել: (52 / 15) բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէս (53 / 8) զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 / 3) Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդ աւազեաց:/ճիշտը՝ ընդաւազեաց/ (288 /10) և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ (310 /21) և ձերով քաղցրուսոյց վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 / 2) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն (307 / 4) Ապա կալեալ շուն մի շամփրեցին ընդ մարմինն Մահմետի և այնպէս ծածկեաց երկիր զչարն զայն: (318 / 16)

ՉՉԱՐԱԳՈՐԾ - 2

ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 3) ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 3)

ՉՉԱՐԱՓԱՌ - 1

Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 4)

ՉՉԱՐՉԱՐԱՆՔ - 1

Յիշեցուցանէր և զմահ նախարարացն և *զպարսպարանս* կապելոցն (16 / 11)

ԶՉԱՓ - 1

քանզի անցանել զանցանէ *զպատի* կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12)

ԶՉՄԱՐԴ - 1

որ զշան և *զմարդոյ* բերելով զբարս (337 / 8)

ԶՉՈՐ - 1

Այլ և *զոր* խիզ խաղողոյ ո՞ տայր անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 / 14)

ԶՉՈՐԵՔԻՆ - 1

չորիւք ցցովք պրկելով *զչորեքունց* բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4)

ԶՉՈՐԵՔԱՆԻԻ - 1

նա և ընդ նմին զմեքենայսն և *զչորեքանիւսն* և զայլ ազգի ազգի հնարս յօրինեալ ի ձեռաց ճարտարացն Հռովմայեցւոց (138 / 15)

ԶՉՈՐՔՈՏԱՆԻ - 1

ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց …նաև *զչորքոտանիս* և զթռչունս մեծամեծս (129 / 10)

ԶՉՈՓԱՅ - 1

հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն և *զչափայսն* զազիր մորթովքն հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 6)

ԶՉՔՆԱՂ - 1

ետես *զչքնաղ* ծնունդ քոյոյ բնութեանդ (20 / 14)

ԶՉՔՆԱՂԱԳԻՒՏ - 1

զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 2)

Պ

ՊԱԳԱՆԵԼ - 2

և հրամայեցին ամենեցուն փոխել ոտն ոտն և երկիր *պագանել* երիցս անգամ (160 / 15) զի որք սովորն էիք երկիր *պագանել* ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ (256 / 2)

ՊԱԳԱՆԵՄ - 9

Եւ ի յանդիման լինելն երկիր *եպագ* կաթողիկոսն ի վերայ երեսաց իւրոց. (160 / 18) և երկիր *պագանեմք* ծառոցն և մատուցանեմք զոհս և նուէրս(253 / 1) մեք *ոչ պագանեմք* երկիր պատկերաց (269 / 9) զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր *պագանեն* և փառաւորեն (143 / 1) Զի որք արեգական և լուսնի երկիր *պագանեն,* բաժին է նոցա հուրն անշէջ: (247 /11) Եւ մտեալ

յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ երկիր պագանէին ամենակեցոյց փայտին կենաց: (98 / 5) երկիր պագանէին լուսնի և ամենայն արարածոց, որ ինչ թուէր յաչս նոցա զարմանալի: (241 /14) երկի՛ր պագէք սմա. (140 / 4) սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 3) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի տարւոջն եպիսկոպոսին երկիր պագցեն (90 / 7)

ՊԱԳԱՆԵՄ ԵՐԿԻՐ - Տե՛ս ՊԱԳԱՆԵՄ

ՊԱԳՇՈՏԵԼԻ - 1

Եւ ոչ զբաղմունք պագշոտելիք. այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8)

ՊԱԶԿԱՆՔ - 3

ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՅՈԲԱՅ ՃԳՆԱԻՈՐԻ ՀԱԻԱՏԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՄԵԾԱԳՈՅՆՆ ԱՐՑԱԽԱՅ ԳԱԻԱՌՆ ՊԱԶԿԱՆՅ (75 / 6) մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 9) որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, Ամարաս, Պազկանք. Մխանք և Տրի գաւառ: (327 / 10)

ՊԱԼԱՏՆ - 4

Եւ զդուռն պալատանն իւրոյ թողեալ ի ձեռս որդւոյն իւրոյ, թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր փոխանակ իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 15) Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և վեհանձունքն ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 2) զի զնոյնաձևն յարմարեսցէ ի պալատանն: (317 / 8) հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 3)

ՊԱԼԱՐԱՓԱՅԼ - 1

Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերտաւորեալ և խաչանիշ զարդու յարմարեալ պալարափայլ զորմոցն յօրինեալ գեղեցկութիւն: (205 / 5)

ՊԱԽՐԷ - 1

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր և ոյր ձիք ի տան իցեն, մին յովանակ, և ոյր պախրէք իցեն, որթ մի: (91 / 4)

ՊԱԿԱՍ - 3

և զզօրսն թաքուցանէր արտաքոյ քաղաքին, և պակաս վաշտկօք մտեալ ի քաղաքն(108 / 6) և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (114 / 1) Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց … դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ ի Պարսս, ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 15)

ՊԱԿԱՍԵԱԼ - 1

և ի դժնդակ վիրացն պակասեալ վախճանէր: (224 / 12)

ՊԱԿԱՍԻՄ - 3

Եւ թէպէտ պակասեցան և ցրուեցան զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) Եւ յերկաքանչիւր կողմանց բռնութենէ թշնամանեաց

աւերեալ պակասեցաւ երկիրս: (237 /18) և մօտաւորք յերեսաց նորա իբրև զմոմ հալեալ պակասէին: (146 / 9)

ՊԱԿԱՍԸՆԹԱՑ - 1

զլուսին ածից քեզ յօրինակ …գիշերագնաց, խաւարասէր, լուսատեաց, չղջանման, պակասընթաց, խաւարատանջ, բազում անգամ ի թաքուստ մտեալ: (24 / 8)

ՊԱԿՈՒՑԵԱԼ - 3

Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 2) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն … պակուցեալ սրտաբեկք լինէին: (258 / 2) այլ պակուցեալք՝ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 / 10)

ՊԱՀ - 4

Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի տուընջեան և գիշերի: (24 /3) ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի: (202 /2) Ի հինգերորդում պահու գիշերոյն, այդքիկ ամենեքեան տեսանէին զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 4) Եւ մինչ դեռ ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝անվահան, ունելով թուր. (222 / 10)

ՊԱՀԱԿ - 1

Խաղային գնային այնուհետև ի վերայ պահակին Հոնաց (116 / 5)

ՊԱՀԱՆՋԵՄ - 4

և երդումն իսկ պահանջեաց ի մէջ եղբարցն՝ չզրկել եղբարցն զմիմեանս (4 / 5) և մի՛ ճշդիւ պահանջէր: (189 / 14) անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 / 7) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (167 / 1)

ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆ - 1

մինչև զհասակածին և արգանդակիցս մանկունս պահանջմամբ թափէր: (178 / 16)

ՊԱՀԱՊԱՆ - 5

զառաջինն տան ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ատրպատական կողմանն (113 /14) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 11)Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 13) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. (23 /2) Ի բաց մեկնեցան ի նմանէ պահապանքն (227 / 5)

ՊԱՀԵԱԼ - 3

Եւ պահեալ գնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 / 18) հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 5) որ սակս իւր մերձաւորաց էր պահեալ. (281 / 3)

ՊԱՀԵԼ - 16

ուսուցանէր և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ. (35 / 5) Եւ տայր ուսանել պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն (37 / 7) և հրամայէր ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած խնդրուածովք (52 / 13) յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66/7) հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 19) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սեռեկի (86 / 3) Հրամայէր պահել զնա մեծաւ զգուշութեամբ (100 /15) յանձն առին զերդումն քրիստոնէութեան՝ պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն (116 / 13) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ տալ զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 /18) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զխոսրով (147 / 16) որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն և այնոցիկ, որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն (149 / 17) և կամէր հրապուրել պահել ինչ զպատգամաւորսն (155 /3) և ողջ պահել զանխախտելի սէր մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ՝ զգուշացուցանել նոցա պահել զպատուիրանս իմ (306 / 7) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա … նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել (307 / 6; 307 / 8)

ՊԱՀԵՄ[1] - 26

«Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. ամբիծ և ուղիղ պահեաք յառժամանակեայ վտանգէս: (101 / 12) և ձի թամբեալ և սանձեալ կազմ պահեն. (54 / 7) որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, ստեն, և մինչ յառականս կանանց երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 / 15) զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 10) և զուստերս և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ և զօրաւոր պահեսցես յամենայնի: (189 / 1) զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50 / 2) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ, զայլ շէն մի՛ պահեսցէ: և որ մօտ երկու ագարակք են, մի երէց պահեսցէ (91 /17; 91 /18) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի և պահեսցին նոքօք յամենայն բռնութենէ զօրաց քոց: (162 / 19) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան (25/16) որք անխառն յաղանդոյն պահեցան (300 /7) որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ (189 /2) և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 /4) զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 12) Երէց, որ զշէն մեծ պահէ (91 / 17) որք զդուռն նորա պահէին. (160 /11) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 10) և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 / 12) և՛ երիցունս բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն (62 /9) Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում

եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան սպասուք ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ *պահէր* թագաւորական կնքով կնքեալ: (82/20) Իսկոյն հասանէր նմա վախճան, և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ *ոչ պահէր* զուխտն (113 / 11) որ *պահէր* և ունէր զքաղաքն Պարտաւ (136 / 11) այլ *պահէր* զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 18) ընկճեալ կայր իբրև զօձ ի ճանապարհին դարանակալ և *պահէր* առաջի նորա զճանապարհն: (167 / 13) ի բաց ընկեցեր զոսկիակուռ թագ թագաւորին և ահա կայ *պահի* քեզ անձեռագործ պսակն (25 / 7) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն մատուռն, յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք *պահին.* (284 / 17)

ՊԱՀԵՄ² - 2

Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ *պահեսցէ* (92 / 10) Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ ջերմագոյն *պահէին* (69 / 16)

ՊԱՀԵՍՏ - 3

զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր *ի պահեստի* (219 / 6) Եւ նոյնժամայն Յովէլ եպիսկոպոս առ ինքն առեալ զնզովից գիրն՝ դնէր *ի պահեստի.* (293 / 17) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու *ի պահեստի* Ներսմերհի /ճիշտը՝ Ներսմեհրի/ ուխտի (304 / 2)

ՊԱՀԻՉ - 1

որ *պահիչ* և կեցուցիչ է աշխարհիս այսորիկ. (252 / 2)

ՊԱՀԼԱԻԻԿ¹ - 1

Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս *Պահլաւիկ* ՝թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 9)

ՊԱՀԼԱԻԻԿ² - 1

«ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական *Պահլաւիկս /ճիշտը՝պահլաւիկս /*և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 / 15)

ՊԱՀՊԱՆԵԱԼ - 1

ուր էր հայրն նորա Խոսրով՝ *պահպանեալ* մերձակայ զօրօքն իւրովք: (147 / 1)

ՊԱՀՊԱՆԵՄ - 1

Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ *պահպանեսցէ* ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. (210 / 15)

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ - 4

յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեւք *պահպանութեամբ* պարունակեալ զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ (217/18) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա յուղղափառ հաւատս պատուիրանին *պահպանութեան:* (235 / 13) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի *պահպանութիւն* քաղաքին (138 / 8) Եւ նոյն շնորհք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և *ի պահպանութիւն* պատուիրանաց նորա: (265 / 13)

ՊԱՀՔ - 16

զի էին աւուրք պահոց քառասներորդացն: (162 / 8) Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս քառասներորդացն պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց, այլ և զարմատս բանջարոց և զկեղևս ծառոց հանեալք և զծայրս ոստոցն ծամէին. (164 / 12) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 /13) այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ (43 / 7) Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր (48 / 17) և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս (64 / 9) այլ ապաստան պարտ է լինել ի պահս և յաղօթս (65 / 14) և միշտ անձանձրոյթ էր ի պահս և յաղօթս և ի տուրս աղքատաց: (86 / 7) Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին (98/ 8) սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն (248 /14) Զայս ամենայն իբրև լսէր թագաւորն ծեր, ինքն և ամենայն զօրքն, որ ընդ նմա, զաւուրս քառասունս պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց (19 / 14) և որպէս եղևն ասացեալ, պահք և աղօթք և խնդրուածք յամենայն ժողովելոցն լինէին առ մարդասէրն Աստուած: (70/17) զի եռօրեայ պահք և աղօթք պնդութեամբ կատարեսցին (205 / 11) եւ անդէն ի տղայական տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ և զմարմնական զգայութիւնս պահօք և աղօթիւք պարկեշտացուցանէր (36 /15) Լուծումն. «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 / 17) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 14)

ՊԱՂԱՆԱՒՈՐՔ - 1

իսկ պաղանաւորքն և առապուրք ի լերանց վերայ կորեան. (331 / 20)

ՊԱՂԱՏԱՆՔ - 3

ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅՆՈՑԱ ՁԾԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 /3) Եւ ցայգն բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 11) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9)

ՊԱՂԱՏՆ - 1

որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն /ծն. պալատանն/կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 12)

ՊԱՂԵՍՏԻՆ - 1

որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 16)

ՊԱՂԵՍՏԻՆԱՅԻՔ - 2

Եւ թողեալ ի ձեռս զումարտակաց զքաղաքսն Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. (131 / 14) որ դեռ ևս ունէր զաշխարհին Պաղեստինացւոց: (167 / 9)

ՊԱՃԱՐԱՆՔ - 2

որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ (49 / 11) ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել (33 / 4)

ՊԱՃՈՅՃ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ …Պաճոյճ … (41 / 10)

ՊԱՃՈՅՃ- 1

Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր (224 / 19)

ՊԱՃՈՒՃԵԱԼ - 1

ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 12)

ՊԱՅԾԱՌ - 4

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր … պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 10) և եկեալ երրորդ անգամ նոյն արքն լուսազգեստք, յոյժ պայծառ կերպարանօք շքեղացեալք և ասեն. (58 / 12) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՛ յայլոց նիւթոց պարազարդեալ: (106 / 5) Պայծառ քո ափին էր մեզ լոյս անմուտ, Ո՛հ թէ զինչ գիշեր խաւար թխպահոծ Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 16)

ՊԱՅԾԱՌԱԳԵՂ - 1

և ոչ խնայէր ակն նոցա ի գեղեցկատես, պայծառագեղ, մանկահասակ արուի կամ իգի (136 / 5)

ՊԱՅԾԱՌԱԳՈՅՆ - 3

Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն քան զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24 / 1) Եւ նոցա զօրացեալ ի շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ տէրունեան խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին՝ ի լցեալն պայծառագոյն լուսով և պաշտէին մինչև զառաւօտն: (59 / 10) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով (74 / 7)

ՊԱՅԾԱՌԱԿՇԻՌ - 1

Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց քաղաքին՝ հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 9)

ՊԱՅԾԱՌԱՆԱՄ - 2

և պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի: (235 /14) օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5)

ՊԱՅԾԱՌԱՊԷՍ - 1

Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն (240 / 3)՝

ՊԱՅԾԱՌԱՑԵԱԼ - 3

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, տէրունեան պայծառացեալ խաչին նշանաւ (60 / 16) որ այժմ լցեալ տիեզերք և պայծառացեալ եկեղեցիք: (204 /6) այլ ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 13)

ՊԱՅԾԱՌԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս զանձն սիրել. (307 / 9)

ՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆ - 4

Նոյնգունակ և առաւելագոյն ևս հիացուցանող պայծառութեամբ զճանապարհն յօրինեաց: (83 / 18) Ապա այնուհետև հրճուալից եղև յոլովակի խնկարկութեամբ այրն Աստուծոյ՝ զուարթանայր հոգեծաղիկ պայծառութեամբ (216/2) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի
խաչազարդ պայծառութեանն: (220/1) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 / 6)

ՊԱՅՄԱՆ - 8

Զայս պայման արարին եպիսկոպոսունք, և՛ քահանայք, և՛ ազատ մարդիկ առաջի արքայի: (94 /9) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի/ճիշտը՝Ներսմեհրի/ ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 3) Եւ յայսմ պայմանէ միթ լիցի իշխանութիւն ումեք արտաքոյ ելանել և այլաձևս ինչ առնել. (302 / 8) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 15) ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 / 2) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան սուրբ հարցն, ընկալարուք զդրսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 13) և ետու զայս պայմանի գիր ձեզ. (304 / 1) Յայնժամ առաքէր ընդ նախարարն ընդ այնմիկ առ ի հաստատել զխորհուրդ պայմանին այնորիկ արս հեծեալս ընտիրս, զօրաւորս զօրութեամբ, աղեղնաւորս կորովաձիգս թուով իբրև հազար մի. (141 / 17)

ՊԱՅՄԱՆԵՄ - 4

Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր սրբութեանդ պայմանեցաք (301 / 8) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ (302 / 4)

Եւ արքայի առաջի ազատ մարդիկ պայմանեցին (93 / 10) և պայմանեցին, եթէ կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի (303 / 11)

ՊԱՅՔԱՐ - 1

և տուեալ ցեղիցն երկաքանչիւրոցն պայքար յանդիման կաճառախիտ բազմութեանն: (257 / 17)

ՊԱՆԴ - 1

առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ … Եւ ապա … տէր Մովսէս, տէր Պանդ, տէր Ղազար (342 / 11)

ՊԱՆԴԱԼԻՈՆ - 14

Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն (63 /10) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս և զերանելին Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զոյժ հռչակաւորս, զպատերազմայաղթս զՀռիփսիմէ և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 19) որում ի Ցրի երանելին Զաքարիաս և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 5) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 18) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի (37 / 11) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի (37 /15) և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և զհաւանս հրամանացն Քրիստոսի և զկէս նշխարացն սրբոյն Զաքարիայ և երանելւոյն Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն (38 / 1) և զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ և միւսում շշի զերանելւոյն Պանդալիոնի զնշխարիս. (39 /4) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ (56/3) Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն յանուն պատերազմող նահատակին Քրիստոսի Պանդալիոնի (63/11) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 6) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի (72 / 1) ի միում կայր յարենէ Զաքարիայ և ի միում ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի: (81 / 17) մինչև կատարեսցի հիմնարկութիւն մատրանն, որ ի Դիւտական գեղջն՝ յանուն Պանդալիոնի (86 / 5)

ՊԱՆԴԱՎԱՆՔ - 1

Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Ձիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող (285 / 10)

ՊԱՆԴԽՏԵԱԼ - 1

քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 15)

ՊԱՆԴԽՏԻՄ - 1

Սիդոնացիք ելին պանդխտեցան, որ են ի Կադմեայ որդւոյ Ագենովրայ. և Կարգեդովնացիք են եկք ի Տիւրոսէ: (5/5)

ՊԱՆԴԽՏՈՒԹԻՒՆ - 1

մինչև լցաւ ժամանակ պանդխտութեան նորա (150 / 20)

ՊԱՆԻՐ - 1

Եւ ոյր ոչխարք են, ի տանէ ոչխար մի և Գ զզաթ բուրդ և մի պանիր (91 / 4)

ՊԱՆԾԱՑԵԱԼ - 1

Արդ իբրև լուաւ զայս հպարտն ի հպարտէն, պանծացեալ յանձն իւր. (168 / 15)

ՊԱՆՈՆ - 1

Պանդավանքն, որ յարևելից կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կայ, Պանոն ոմն ճգնաւոր յԱղուանից եղեալ նախաշինող (285 / 10)

ՊԱՇԱՐԵԱԼ - 3

որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. (130 / 18) դժնդակ ախտ մահու զնա պաշարեալ և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և սատակէր: (318 / 13) և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել (338 / 6)

ՊԱՇԱՐԵԼ - 1

կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2)

ՊԱՇԱՐԵՄ - 6

Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 2) Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. (151 / 18) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 2) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 4) գայ պաշարէ զՍևան ծովապատն բերդ ամս Գ. (318 /3) և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ քաղաքն Տփղիս: (137 / 18)

ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ - 2

Եւ յերկարել պաշարմանն՝ Մեծ Կողմն աշխարհին աւերեցաւ (17 / 3) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱԻԱՅ ՅՈՐԴԻՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵԻ Ի ՋՕՐԱՅ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (334 / 2)

ՊԱՇՏԱԿ - 1

և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն սպաս ունել: (62 / 4)

ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ - Տե՛ս ՊԱՇՏՕՆ

ՊԱՇՏԵԱԼ - 1

որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 10)

ՊԱՇՏԵԼ - 6

յուշ լիցի ամենեցուն ձեզ անյապաղ պաշտել և պահել և առնել խնդրուածս առ մարդասէրն Աստուած առ ի շնորհել մեզ զնշխարիս երանելւոյն Գրիգորիսի. (66/6) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ

և պաշտել (66 / 14) և պաշտել զԱստուած կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի (250 / 1) հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս (253 /1) և մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել ունիմք զՔրիստոսի աստուածութեանն: (295/16) որք քան զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308 / 9)

ՊԱՇՏԵՄ - 11

«Մեք հաւանեալ հաւատացաք առնս այսմիկ և պաշտեմք և երկրպագեմք Աստուծոյն, (252 / 11) և ընկալցին և պաշտեսցեն զնա հանդերձ զօրօքն իւրովք (132 / 6) որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ (188 / 9) Այլ նոյնպէս պաշտեցէք, զի մի՛ սրտմտեալ բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 15) զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին մինչև ցայժմ (250 / 17) զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք (251 / 14) և պաշտէին մինչև ցառաւօտն: (59 / 11) զոր պաշտէին յոգւովքք աշխարհն Հոնաց, իշխանն և ազատքն ամենայն (250 /8) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր քաջին Ասպանդիատայ, զոր ինչ խնդրէիք, առնուիք և գտանէիք զբարիսն. (251 / 4) ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83/4) թէ և այլ մոլորական բանից դորա հաւատայք և պաշտէք զԱստուածն (251/12)

ՊԱՇՏԵՑԵԱԼ - 1

Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին: (59 / 6)

ՊԱՇՏՕՒՄՆ - 1

որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք (46 / 12)

ՊԱՇՏՕՆ - 34

խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 /8) գալ յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 6) և զյոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 9) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին՝ կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (33 / 1) Եւ իբրև ժամանակ չար պաշտամանն եկեալ լինի (54 / 1) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն (54 / 17) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին և երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ մաղթել զԱստուած և ունկն դնել Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 13) և յերրորդում գիշերին, յորում չորրորդն մերկանայր տիւ ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6) և ի բազմութենէ ձայնիցն պաշտամանց յայլ և այլ լեզուս մեծագոյն հնչէր երկիրն. (74/1) և

զերծեալ զաշխարհին ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն (257 / 4) առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ ի սնոտի դիւագործ պղծութեան պաշտամանցն (258 / 8) Եւ օր քան զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 /12) ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս՝ զաղտեղի դիցն զոհամատոյց պաշտամունս: (47 / 15) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն՝ գարշելի և պիղծ համարելով զհայրենի պաշտամունս (249 / 16) Եւ յուխտ տեառն մտից ես Իղութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 19) որ ոչ եթող զձեզ յընդունայն պաշտամունս հարցն ձերոց առաջնոց (265 /1) Ի բա՛ց թողէք այսուհետև զպղծութեան պաշտամունսդ (242 / 14) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար վիշապին՝ կամեցեալ իւրն ծառայել ի խորխորատ կորստեանն դիցն աղտեղութեան պաշտամանն: (32/21) ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 19) լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն (242 /2) և՛ ի տեղիս տեղիս ատրուշանս կանգնեալ՝ զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 / 2) և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. (37 /3) և դառնալ ամենևիմբ ի սուրբ և յամենապարկեշտ քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 17) որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի և զկարգս քրիստոնէութեան ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50 / 1) և հրամայէր ուխտի եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած խնդրուածովք (52 / 13) առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհան՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 7) պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց (104/6) կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ և զառժամանակեայս ընտրել կեանս, թողլով զԱստուած՝ անմռնչոց մատուցանել պաշտօն»: (104 /17) Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 2) Նոյնպէս սկայի ումեմն վայրագի անճոռնուոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 4) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն (246 / 8) որոց զամենայն արարածս ի պաշտօն էր առեալ. (269 / 9) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին միւթ մերձեսցին՝ միւթ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և միւթ ի տեղի քահանայիցն. (308 / 6) Իսկ ամենաչար պարսկաց պապանձական պաշտօնն ... միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 9)

ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ - 1

և առնէր աստուածածանօթս անճառելի խորհրդոյ խորհրդակից Երրորդութեանն *պաշտօնատարս:* (75 / 10)

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ - 18

և թողոյր երէց մի սպասակալ և *պաշտօնեայ* վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 /16) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ *պաշտօնեայս* բագնացն և ծառոցն և ասէ: (252 /10) և՛ ուտէ, և՛ ըմպէ ընդ չար *պաշտօնեայսն* իւր. (54 / 6) «Եթէ արքայ և ամենայն *պաշտօնեայք* և բովանդակ գունդն Աղուանից զԳրիգորիս խնդրեմք և ոչ կարացաք գտանել»: (71 /3) յորում *պաշտօնեայքն* և թագաւորն և յոլով ի ժողովոյն կային ի ներքս (61 / 10) և բազմութիւն *պաշտօնէից* արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին (69 / 7) Թողոյր երիցունս և սարկաւագունս և յոլովագոյն գունդ *պաշտօնէից* (86/6) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու *պաշտօնէից* մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ: (210 /12) և բազմութիւն *պաշտօնէիցն* առաջի և զկնի դեսպակին՝ խաչ ի ձեռս, սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 /14) սարկաւագապետացն խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և *պաշտօնէիցն* բուրվառ ի ձեռս զանազանութեան խունկս ծխել. (80 / 3) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն … հանդերձ իւրովք *պաշտօնէիւք* առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 13) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում *պաշտօնէիւք* (60 / 15) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և *պաշտօնէիւք* բազում դասք դասք և գունդք գունդք (67 / 8) և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և սարկաւագօք, և անապատաւորօք և բոլոր ուխտիւ եկեղեցւոյ՝ *պաշտօնէիւք* իւրաքանչիւր, աւետարանաւ և խաչիւ յոլովութեամբ իւրաքանչիւր դասու, և բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զկնի ելանել: Եւ ինքն արքունի դրան երիցամբք և յոլովագոյն *պաշտօնէիւք:* (68 /11; 68 /14) Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ *պաշտօնէիւք* ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 7) չու արարեալ թագաւորն ի Դիւտականէ բազմութեամբ ժողովոյն, եպիսկոպոսօք, երիցամբք և ամենայն *պաշտօնէիւք* յոլովութեամբ (70 / 15) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի …թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և *պաշտօնէիւք:* (72 / 4) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ *պաշտօնէիւք* տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 18)

ՊԱՇՏՕՆ ՏԱՆԻՄ - Տե՛ս ՊԱՇՏՕՆ

ՊԱՊ - 4

Մեռանի և Արշակ, թագաւորէ *Պապ.* (31 / 2) ՄԱՀՆ ԱՐՇԱԿԱՅ ԵԻ *ՊԱՊԱՅ* ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ. (30/10) լինի մեծ պատերազմ *ի մէջ Պապայ* և Մեհրուժանայ: (31 / 3) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … *ի Պապայ* Ամատունեաց եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրինութեամբ ողջոյն: (122 / 14)

ՊԱՊԱՆՁԱԿԱՆ - 1

Իսկ ամենաչար պարսկաց պապանձական պաշտօնն …միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 9)

ՊԱՊԱՆՁՈՒՄՆ - 2

ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿՉԻՆ ԸՆԴԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314 / 14) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան. հնգետասաներորդ օր՝ տօն տաղաւարահարացն, եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 19)

ՊԱՌԱԿՏԵՄ - 1

և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 17)

ՊԱՌԱԿՏՈՂ - 1

շահել կամեցաւ այժմ զնոյն ի ձեռն անիմաստ մարդոց պառակտողաց զեկեղեցի Աստուծոյ նորաձայնութեամբ և ձևով անսրբով՝ զշահս և զգլուխս: (298 / 15)

ՊԱՍԵՔ - 4

Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս քառասնորդացն յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխոմ անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 /18) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 /13) և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 /12) Իսկ յետ Դ ամաց, յորում տարեմուտն ի սրբումն հանդիպիւր Պասեքին օր, սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 5)

ՊԱՏԱՀԵԱԼ - 1

Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից և անդ ումեմն ի զօրականացն պատահեալ՝ զետեղի: (109 / 13)

ՊԱՏԱՀԵՄ/ԻՄ/ - 6

և իբրև ոչ պատահեաց յոյժ տրտմութիւն կալաւ զամենեսեան: (70 / 11) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 6) և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ Խաղխաղ քաղաքի (114 / 5) և պատահէր ամենասուրբ գերեզմանին երանելւոյն. (81 / 3) Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա ի սարոտն գաւառին Գարդմանայ. (171/17) և պատահիցի նմա արջ (156 / 12)

ՊԱՏԱՂԱՀԻԹ - 1

Եւ ծախս մեծս արարեալ դեղագեղիչս ի գործ արկեալ՝ նկարեաց ի գմբեթէն մինչև ի բարաւորս դրանն պատաղահիւթ կերպասագործեալ. (196 / 5)

ՊԱՏԱՂԻՃ - 1

որ ըստ Գեդէոնեան դժնկին՝ էր պատաղիճ (193 / 2)

ՊԱՏԱՆ - 1

և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարասւոյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա քարշէին, ածէին արտաքս (163 / 12)

ՊԱՏԱՆԴ - 5

ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, ՏԱԼ ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻԻՐ ԵԻ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻԻՐ (311 / 7) և տուեալ ի պատանդ զորդիսն՝ և ինքն իշխանն խօթացեալ մնայր: (311 /15) Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս (29 / 10) և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 /15) որք ի Յոյնս էին պատանդք (312 / 14)

ՊԱՏԱՆԵԱԿ - 1

Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք (52 / 5)

ՊԱՏԱՆԻ - 2

երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ երկու ևս երիցամբք, որ ընդ գործակալին էին, և Խոճկորիկն երկու պատանեօք յիւրն վանսն: (58 / 4) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու ևս այլ երիցունքն … և երկու պատանիք … խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2)

ՊԱՏԱՌԱԾ - 1

և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 9)

ՊԱՏԱՌԵԱԼ - 2

Մինչև անդրէն դառնայր այրն, երկիրն նոյն պատառեալ կայր (79/4) վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 12)

ՊԱՏԱՌԵԼ - 2

զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 /12) Արդ ընդէ՞ր տամք տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13)

ՊԱՏԱՌԵՄ - 1

և տեսանէի, զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 12)

ՊԱՏԱՌՈՏՈՒՆ - 1

Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս (34 / 17)

ՊԱՏԱՌՈՒԱԾ - 1

և տեսանէի, զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 13)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԱԼ - 3

նորա պատասխանեալ ՝ոչ: (78 / 10) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա սրբոյ հայրապետին՝ ասէ. (203 /15) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և ծառոցն և ասէ. (252 / 9)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՄ - 1

ես ինձէն պատասխանեցից (155 / 9)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ - 20

Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներո՛ւք խորագոյնս քննելով. (278/5) Եւ երանելին պատասխանի արարեալ ասէ. (40 / 5) իսկ նորա պատասխանի արարեալ (71/3) Պատասխանի ետուն ամենեքեան և ասեն (78 / 10) Պատասխանի ետ խոստովանողն Քրիստոսի՝ քաջ զօրավարն Թէոփիլէ և ասէ ցթագաւորն. (104 / 8) խորհելով վաղվաղակի արարէք ինձ պատասխանի (158 / 3)
Եւ պատասխանի տուեալ եպիսկոպոսին ասէ. (261 / 3) և մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ նոցա և ամենայն աշխարհին՝ առնէին պատասխանի զայս: (264 / 8) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՀՈՆԱՑ (264 /10) ետուն պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց (269 /8) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ (276 /4) ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ՝ ՅԱԲԴԼՄԷԼԻՔԷ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՈՑ (296 / 6) ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի ՝ոյք և իցեն: (302 /12) և առնուն պատասխանի խստագոյնս: (323 / 1) Իսկ Ներսեհի անկեալ առ ոտս ծերոյն՝ ոչ ինչ լսէր պատասխանի. (340 / 1) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275 / 13) զի միաբանեսցին և նոքա ընդ իս ի պատասխանիս հրամանի թագաւորին ձերոյ». (155 / 8) սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (272/1) ԱՌ ԱՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅՆ Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ԵՒ ՅԻՇԽԱՆԷՆ (211 /2) ակն ունէր պատասխանւոյն ի թագաւորէն (155 / 3)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԱՐԱՐԵԱԼ - Տե՛ս ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ՏԱՄ - Տե՛ս ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ՏՈՒԵԱԼ - Տե՛ս ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

ՊԱՏԱՐԱԳ - 25

Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 16) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել քահանային (92 / 16) քահանայն պատարագ մատուսցէ (93 / 4) Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կա՛մ նշխարս ինչ բերէ, կա՛մ պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 5) և զանարատն մատուցանէ պատարագ որպէս զարին Ահարոն: (214 / 7) և իսկոյն յարուցեալ ի հսկումն խաչապայծառ տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 15) և պատարագ մատչի ի վերնայարկն Սիոնի (283 /17) անդ սեղան է և պատարագ մատչի: (284 / 4) Եւ ներքոյ բեմին սուրբ այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 16)

և պատարագ մատչի (285 / 2) և պատարագ մատչի. (285 / 4) Այլ Աստուած, որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ ուխտից, լսէ աղօթիցն կենդանեաց (88 / 18) քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին … արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 /9) ուր կանգնեալ էր սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի տեառն: (205 / 18) և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 /7) Եւ անդէն կատարէին յոդեաց և յայծեաց պատարագս օրինութեան. (102 /17) մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից (103 / 15) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. (238 / 10) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին …քահանայք ի քահանայութեան, պատարագք ի սեղանս (26 /1) Եւ իբրև կատարեաց զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահրաշ տօնին էին պատարագք (189 /19) Լուծումն. «Աղաչելով զԱստուած պահօք և աղօթիւք և պատարագօք և կամ այլ ինչ բարի յիշատակօք, որ յանուն նոցա կատարի: (86 /17) Եւ որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն, մեծարեալ պատարագօք աղաչեն զհոգիս նոցա (88 / 10) զի կարասցուք ցածուցանել զերեսս նոցա պատարագօք»: (158 /16) որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի տեղւոջս յայսմիկ (188 / 9) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս (212 / 6)

ՊԱՏԱՐՈՒՆ - 1

Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ … նաև ամենայն ինչ լի և պատարուն: (200 / 17)

ՊԱՏԳԱՄ -12

Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հոնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար (232 / 15) վասն որոյ յղեալ պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 8) առաքէր ի ձեռն պատգամաց առ մեծ թագաւորն Խոսրով (142 / 15) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. (142 / 17) և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն վասն բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն առնուլ: (154 /16) Ահա ուսուցիչ պատգամացն Աստուծոյ այրս Իսրայէլ եպիսկոպոս. (260 / 9) Եւ երկրորդեալ և երրորդեալ պատգամացն՝ զնոյն ասէին բանս: (261 / 8) այլ գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ վասն զուր աւերելոյն զաշխարհն Հայոց: (16 / 10) Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին յամին յայնմիկ (134 / 15) քանզի ստիպէ զիս եկեալ պատգամն. (158 / 4) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 7) զգուշացուցէք նոցա պատգամս որպէս յինէն՝ դառնալ մեղաւորին և անօրինին ի չար ճանապարհէ իւրմէ և կեալ: (306 / 10)

ՊԱՏԳԱՄԱՏԱՐ - 2

Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ (262/10) Եւ պատգամատարք առ նոսա Խոսրովու՝ Պարսից արքայի. «Եթէ դուք ո՞յր հրամանաւ եկիք յաշխարհս իմ. (133 / 16)

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ - 6

Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց(194 / 5) Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս տրամախոհ խորագիտութեան նորա, որում և ոչ սակաւ լինէր շնորհակալութիւն, որ ի թագաւորութենէն Հռոմայեցւոց անդ պատգամաւորաց (197 / 9) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք (265 / 4) Եւ որ մնացին անդրէն ի դրանն, ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ ունել պահել զխոսրով (147 / 15) Յայնժամ սկսան պատգամաւորքն ստիպել և ասեն. (155/11) Եւ կրկնեալ անդրէն հասին պատգամաւորքն թշնամւոյն, թէ՝ «Արա՛զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157/13)

ՊԱՏԵԱԼ - 9

Եւ բէժ կտաւով զմեծ խորանաւն շուրջ որմափակաբար պատեալ (61 / 13) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն ... դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 / 2) քանզի տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լինել, եթէ զի՞նչ արդեօք կարիցէ բովանդակել, զի անթիւ հարուածս բարբարոսականաց թշնամեաց շուրջանակի զմեօք պատեալ: (128 / 4) որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և զքաղաքս նորա. (130 /18) և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ քաղաքն Տփղիս: (137 /18) և շուրջ պատեալ որպէս հուր յեղէգն զեզերբ ծովուն Գեղամայ, ոչ թողին ի նոցանէ և ոչ մի. (169 / 1) և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 /8) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին (323 / 9) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին Քրիստոսի (329 / 4)

ՊԱՏԵԼ - 1

և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն, և պատել սուրբ կտաւովք և ծածկել ի բլրին:

ՊԱՏԵՄ - 1

յանկարծակի պատեաց մէգ և մառախուղ զամենայն երեսս երկրիս մերոյ առ հասարակ (156 / 1) (102 / 16)

ՊԱՏԵԱՆ - 2

և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց (168 / 8) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և հանդերձ ոսկեմանեալս և զիւրոյ անձինն մարգարտայեռն պատենիւք սուսեր: (182 / 1)

ՊԱՏԵՐԱԶՄ - 50

ՎԱՍՆ ՎԱՉԷի ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. ԵՒ Ե�տ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴ ՊԱՐՍՍ (15 / 7) լինի մեծ պատերազմ ի մէջ Պապայ և Մեհրուժանայ: (31 / 3) Եւ անտի անցեալ՝ տային պատերազմ ընդ բերդին: (109 / 4) Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել (109 / 6) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի

ևս տալ պատերազմ (109 /8) զի ընդ ակնարկել նորա պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135/4) զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես մխել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 / 11) Յետ այսորիկ ճակատ առ ճակատ պատերազմ խմբեալ. (176 / 13) բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 2) Եւ ետ ընդ նոսա պատերազմ (186 / 16) սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն (214 / 1) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 2) որում համեմատ են ոչ դարուցն առաջնոց նշանագիրք ազգի ազգի պատերազմաց և խռովութեանց (127 /6) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց (127 /13) ետես նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 / 17) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և գյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 3) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց (141 / 15) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց (249 / 9) լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 13) և ընդդէմ եկաց պատերազմաւ Արեաց գնդին (16 / 8) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 /6) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. (145 / 5) և Մայմուն ընդ հակառակս նմա ելեալ պատերազմաւ՝: (292 / 10) Եւ դարձեալ ապստամբքն ի Բաբանայ դիմադարձ պատերազմաւ ամրացան ի բերդն Գորոզու (327 / 9) ԵՒ ԽՈՑ ԱՌՆՈՒԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ՅԱՅՆՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ (30 / 11) Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 8) և ոչ գրգռէր զնոսա ի մարտ պատերազմի. (131 / 1) և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 19) Եւ մի՛ ընտրեսցես վասն նոցա տեղի պատերազմի. (168 / 7) և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 5) Յամօթալից հեղգութենէ չկարեմ համարձակել ասել բանս մխիթարութեան յաղթողիդ աներևոյթ պատերազմիդ (27/5) Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ ամենաչար սատանայի: (28 /10) Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 4) Ապա եկեալ Շապուհ արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն (108 / 21) Եւ յայնմիկ զօրքն Հայոց կատարելով զգործ մեծի պատերազմին ժողովէին զբազմութիւն աւարին (115 / 11) և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 / 12) կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 / 13) զի ի խոնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ (186 / 17) Վասն զի տարժանեալք յոյժ՝ լցան

տարակուսանօք յաղագս սատանայական պատերազմին: (239 /6) և ժողովեալ անթիւ զօրս՝ պատերազմին ընդ Ղիոնի ամս ԺԵ ապականելով զամենայն երկիրն: (323/3) Սաստկանայ պատերազմն (13/8) Եւ մխեալ ի պատերազմն՝ անկան առաջի զօրացն Յունաց ինքն և զօրքն իւր (145 / 1) որ ի մեծամեծ պատերազմունս հոյակապ անուն ժառանգեաց ի մէջ Հայաստանեայցն (14 /13) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց (127 /12) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ՝ գայր հրաժարեալ ի նոցանէ յԱտրպատական գաւառ: (176 / 17) Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց զնդիւն քաջավրիժակ խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 1) զօրաւոր և յաղթող լինել ձեզ ի պատերազմունս թշնամեաց ձերոց: (251 / 2) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 / 15) այլ մարմնաւորական պատերազմունքն կարի յաճախէին: (126/18) զի մի՛ յարիցեն և ժառանգեսցեն զերկիր և լցցեն զնա պատերազմօք: (44 / 11)

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԻՑ - 3

Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 5) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 9) Զոր իբրև տեսին բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 / 11)

ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԱԼ - 2

որոյ զբարիոքն պատերազմեալ՝ յաստեացս բարի անուանեցաւ և ի հանդերձեալսն հրանիւթիցն գտաւ հանդիսակից: (234 / 2) որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7)

ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼ - 2

և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին (327 / 18) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼ Ն ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 2)

ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՂ - 9

Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն յանուն պատերազմող նահատակին Քրիստոսի Պանդալիոնի (63 / 10) Տկարքն և հանդարտքն խրախուսէին, եթէ հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 14) զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա … զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեծելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 8) նոյն ինքն Խոսրովու առաքեաց թագաւորն հիւսիսոյ զխոստացեալ զօրն պատերազմող՝ զօրավար կարգեալ զեղբօրորդին իւր (142 /8) գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 12) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին

Գրիգորի և առաւել հռչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 2) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն … լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին, մինչև եկն հռչակելին պատերազմողն և երիցս երանելին Գրիգորիոս (32 / 1) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ …երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15) և մուծանեն ի ներքս արս պատերազմողս զինուք իւրեանց թուով Խ հազար. (323 / 9)

ՊԱՏԵՄ - 4

որ պատէ զկողմն քաղաքին (138 / 19) Խոնարհէր թագաւորն ծեր, անկանէր և պատէր զոտիւք և զձեռօք սրբոյն Գրիգորի (19 / 9) Եւ առեալ Գրիգորի՝ պատէր իւրեանց իսկ պատառոտուն հանդերձիւքն չարարեալ ուրուք ինչ արժանի յերանելեացն մերձեցուցանել ի մարմինս: (34 / 17) Եւ անդ մեծապատիւ այրն Ատրներսեհ՝ իշխան աշխարհին … գայր առ նա և իւրովի պատէր զվէրս նորա. (178 / 10)

ՊԱՏԺԵԼ - 1

ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ (296 / 16)

ՊԱՏԺԵՄ - 1

և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 9)

ՊԱՏԻԺ - 3

և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն (245 /3) զի արձակեսցին ամենայն գերեալքն և մի՛ ոք իշխեսցէ արգելուլ կամ թաքուցանել, ապա եթէ ոչ՝ պատիժս մեծամեծս կրեսցեն: (163/9) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ ԲԵՐԵԼՆ ԶԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵԻԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆ ՆՈՐԻՆ ԵԻ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ (320/17)

ՊԱՏԻՃ - 1

և զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5)

ՊԱՏԻԻ - 47

Եւ առեալ այնուհետև զքահանայապետութեանն պատիւ ՝եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 4) կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 10) Եւ անդ մեծագոյն առեալ պատիւ ՝անդէն մեռանի: (109 / 10) Եւ աւանդէ նմա պատիւ ընդ Բագրատունիս և ընդ Մամիկոնեանս համապատուել: (111 / 5) որում ի պատիւ իշխանութեանն իւրեանց Շաթ անուն կարդային: (142/10) ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ պատշաճի թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 / 10) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր ի պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (159 / 1) Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել

պատրկութեան և հիպատութեան և ապիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 4) զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ յաւելուած փառաց. (196 / 14) Եւ զմի ի տապանակացն առեալ ի պատիւ ՝յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 / 12) որ ղաքնար ունէր պատիւ (213 / 1) ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 12) որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ. (231 /4) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵՒ ՊԱՏԻՒ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233 / 8)պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 / 2) և ինքն զլիթուերութեանն բերելով պատիւ ՝փառաւորեալ լինէր ի մէջ երից աշխարհաց (249 / 12) որ զտուրք թարխանութեան ունէր պատիւ (260 / 13) տալ նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 5) և Ութման ետ իշխանութիւն Աբդլայի պատիւ ՝քրքմել զհերս և զմօրուս: (291 / 7) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱՒԱՅ ՅՈՐԴՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵՒ Ի ՋՕՐԱՅ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ՍԱՄՈՒԵԼԻ ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ ՊԱՏԻՒ ԵՒ ԳՆԱԼ Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 4) որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի տանէն Թորգոմայ: (335 / 13) թագ զարմանազան և ծիրանիս թագաւորական առաքէր ի պատիւ և ի գովեստ աստուածայաջող առնն այնորիկ (341 / 14) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս /ճիշտը՝ կամիցի՞ս/ ընդ աստուածային պատուոյն. (104 / 15) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք (261 / 12) այլ յայսմ քաջանալ և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 / 3) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2) որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր. (197 / 4) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձենջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 13) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ, այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 / 1) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս», զոր և դեռևս գրեն: (343 /16) Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և օրհնաբանիչք լինէին մեծազարդ պատուին: (183 / 1) Մի՛ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 5) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր վայրկենի պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. (104 / 15) Եւ եթէ յեպիսկոպոսաց ոք իցէ, լուծեալ լիցի ի պատուոյն (301 /13) զոր ածեալ բնակեցոյց յերկրին Հայոց մեծաւ պատուով: (7 / 15) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով ՝այր իւրաքանչիւր ի տան իւրում. (44 / 13) յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67 / 9) Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն և ի նմին

դաստակերտին մեծապէս կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 / 1) զի եթէ ոչ եկեսցէ շքով և պատուով, անհնարին տանջանօք չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) և շնորհեալ նմա արքայի՝ մեծաւ պատուով առաքէ զնա յաշխարհին իւր: (111/5) հրամայեաց յուղարկել զկաթողիկոսն հանդերձ իւրայնովքն մեծաւ պատուով (162 / 12) Եւ այնպէս շքեղաշուք պատուով մուծանէին ի բանակն յոգնահոյլ գուպարից: (195 / 1) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ ևս պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն (197 / 11) տայր նմա զաջ իւր և յաւէտասքանչ պատուով արձակէր զնա: (199 / 1) որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան ստացեալ պատիւ.(231/3) արձակեցին զնա պատուով յաշխարհին իւր: (262/4) և մեծագոյն պատուով զդիւաշունչն այն Մահմետ ածին յիւրեանց մէջն: (288 /14)

ՊԱՏԿԱՌԵՄ - 1

Եւ նոքա լռեցին, քանզի պատկառէին պատմել նմա: (147 / 19)

ՊԱՏԿԵՐ - 11

Եւ առեալ գեղարդ ի ձեռն՝ ծակոտէին յանդիման նոցա զդդումն՝ զնմանեցուցեալն ի պատկեր նորա: (140 / 5) կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 14) և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ (262 / 15) ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԱՍՆ ՊԱՏԿԵՐԱՅ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 / 14) մեք ոչ պագանեմք երկիր պատկերաց, զի ոչ ունիմք հրաման ի Գրոց: (269 / 9) սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 / 4) Որոց բազում ազգք մոլորեալք նուիրական ձօնիւք զոհս մատուցանէին առաջի այնր պատկերին (246 / 2) Ձեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեզ խոցոտմամբ: (228 / 9) եհաս համբաւ իմն ի նոսա, եթէ ոմանք պատկերս ոչ ընդունին, ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն (267 / 2) Մի՛ գիրս, մի՛ պատկերս, մի՛ նշխարս ի նոցանէ ընդունել: (268/1) հաւատամք ի ձեզ և հաստատիմք անդրէն շինել և պաշտել մեհեանս, և՛ զբագինս, և՛ զանդրիագործ պատկերսն. (253 / 1)

ՊԱՏԿԵՐԱԳՈՐԾ - 1

և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ (255 / 11)

ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՐՏ - 1

Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր. (269 / 4)

ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և պատկերամարտութիւն նախ ի Հոռոմս երևեցաւ (267 / 7)

ՊԱՏՃԱՌ/Ք/ - 18

զորոյ զրպարտութեանն պատճառ Սողոմոն ոմն միանձնեայ, որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 3) Եւ այսմ կորստեանն նոցա պատճառ եղև այն, զի առ հասարակ շնչեալ ի նոսա հոգի մոլորութեան (318 / 9) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ (342 / 6) Եւ եկեալ յաշխարհին Աղուանից՝ խնդրէր հնարս պատճառանաց (48 / 6) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ … զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին (92/2) զորս ամենապիղծն զրպարտէր ապստամբութեամբ պատճառաւ (43 / 4) Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3) իրերաց դիպեցան և խոստովանեցան երկոքեան զմի պատճառս (58 / 17) Խորհուրդ կալեալ թագաւորին ընդ իւրոյ դրան երիցունսն խորհել պատճառս ինչ (65 / 7) Եւ տանէր բերէր զնոսա պատճառս կազդուրելով. (155 /5) և հրապուրեալ զնա ի պատճառս բղջախոհութեան, փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 / 8) յայս պատճառս, եթէ քահանայութիւն բարձեալ է յերկրէս: (267 / 3) թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268 / 17) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ զպատկերն. (269 / 7) և հերքն և մուրուքն ճողին յայս պատճառս: (311 /17) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին զայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք … ի պատճառս ինչ զբօսանաց. (322 / 18) սակայն պատճառք կան (265 / 8) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս տալն եղև: (312 / 15)

ՊԱՏՃԱՌԱԻՈՐ - 1

Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւորք բանիւք զհայր նորա (179 / 17)

ՊԱՏՃԱՌԵԱԼ - 1

նոցա զնզովս Հայոց պատճառեալ: (335 / 1)

ՊԱՏՃԱՌԵՄ - 1

պատճառէր ըստ օրինի զինակրութեան: (222 / 14)

ՊԱՏՃԵՆ, ՊԱՏՃԷՆ - 6

Եւ պատճեն հրովարտակին էր այս: (262 / 11) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք և /ճիշտը՝ ի/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 /13) ՊԱՏՃԷՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻՆ (182/7) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱԻ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱԻԹԱՑ ԵԻ Ի ՅՈՎԵԼԱՑ ԵԻ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՑՈՑՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 6) Տառայարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. (211 / 3) Եւ են պատճէնք պատգամացն առ միմեանս այսպէս. (142 / 17)

ՊԱՏՃԷՆ - Տե՛ս ՊԱՏՃԵՆ

ՊԱՏՄԱԳԻՐ - 2

որ ոչ են անկեալ ի գիրս հնագիր պատմագրաց (106 / 7) Ի ստոյգ և ի բուն օրինակս պատմագրաց այսպէս ծանեաք (170 / 16)

ՊԱՏՄԵԼ - 13

թոյլ ետ պատմել շուրջ զքև բոց սաստիկ հնոցին: (22 / 1) եթէ զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր քան զբանն գտանի: (23 / 12) Եւ նա առ սա չոգաւ՝ պատմել զտեսիլն. (58 / 16) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն Վաչագան՝ պատմել զերևումն հրաշիցն: (60 / 6) հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել զանցս աղետին (112 / 13) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել (128 / 7) Եւ նոքա լռեցին, քանզի պատկառէին պատմել նմա: (147 / 19) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ սպասուցն ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 /12) և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա մի՛ ումեք պատմել: (218 /14) հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288 /4) չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս՝ պատմելով նմա զխմբումն մեծապայծառ վկայիցն: (121 / 2) եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց … պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 4) բազմադաշն լեալ էր երդմամբ չպատմել ումեք (218 / 14)

ՊԱՏՄԵՄ - 35

Եւ նա ասէ. «Ե՛րթ և պատմեա՛»: (79 / 1) որ պատմեաց զայս ամենայն (54 / 10) իւր իսկ ականատես եղեալ պատմեաց: (56 / 14) Եւ Յովէլ երէց մի անապատական, որ առ արքային լինէր, պատմեաց (73 /3) Եւ պատմեաց վանաց երէցն և ասէ. (75 / 7) Եւ զարթուցեալ ի քնոյ՝ եկն պատմեաց զայս ամենայն արքայի: (79 / 10) պատմեաց հայրապետին Աղուանից Ուխտանիսի: (203 / 5) որպէս պատմեացն (72 / 19) Եւ ասէր ցաբեղայն, որ զնշանն ցուցանէր, թէ երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր ինձ: (78 / 14) Եւ նոքա ի գալն առ նա՝ պատմեն զխորհրդոյն զօրութիւն: (260 /14) «Յորժամ զարթնու արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջի՛ր նմա»: (79 / 6) «Արքայ յորժամ զարթիցէ, պատմեսջի՛ր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79 / 9) Եւ իբրև պատմեցաւ արքայի արութեան նորա գործք և կարեվէր խոցոտմունք, նոյնժամայն հրամայէր տալ նմա ապարանս (175 / 1) որպէս մեզ պատմեցաւ (264 / 13) Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2) Եւ յետ յոլովից զմարմնաւորութիւնն բանին մեզ պատմեցէք զանազանեալ մտօք, զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) Պատմեցին նոքա, զոր ի Յորայ ճգնաւորէ լուեալ էին: (75 / 2) չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց, զի թարգման կայր ի միջի նոցա, որ լսէր զամենայն խօսս նորա: (101 / 16) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց:(288 / 12) զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. (24 /12) և պատմեցից կարճառօտիւ զխորագիտութիւն առնն (146 / 6) Եւ աշակերտ նորին սուրբն Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ և պատմէ զտեսչալի նահատակութիւնն առաքելակցացն նորա: (10 /6) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. ԵԻ ՊԱՏՄԷ ԱՐՔԱՅԻ (78 / 4) Եւ նոցա գաղտնի լրտես կացուցեալ առ ի գիտել թէ ով պատմէ նմա զայն կամ ուստի գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) «Յայսս տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 / 12) և պատմէին զտեսիլն իրերաց:

(58 / 17) զայս ամենայն նշանագործութիւնս պատմէին առաջի արքային (77 / 14) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին (98 / 8) պատմէր զամենայն մոլորութիւն հեթանոսաց (19 / 9) Եւ զարթուցեալ պատմէր զերազն. (33 / 24) և եկեալ փութապէս պատմէր արքային: (52 / 10) պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 13) Եւ զարթուցեալ պատմէր զտեսիլն արքայի: (71 / 12) որ պատմէր զտեսիլ հօրն (203 / 7) և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 8)

ՊԱՏՄԻՉ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 9)

ՊԱՏՄՈՂ - 3

յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 22) Եւ թէպէտ և ունէի զայս ամենայն արուեստս նյութականաց պատմող, և էիր դու երբեմն նիւթական, այլ այժմ զաննիւթոցն ունիս զնմանութիւն: (23 / 17) Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՝ յայլոց նիւթոց պարազարդեալ: (106 / 6)

ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ - 1

ՅԱՌԱՋԻՆ ԺԸ Է ՆԱՀԱՆՋԷՆ. ՍԿԻԶԲՆ ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ (128 / 11)

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ - 22

և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել (26 / 14) ՆԱԽԵՐԳԱՆ ՍԱԿՍ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (3 / 4) Կատարեցաւ շարած երկրորդ միջակ պատմութեան Աղուանից: (286 / 12) Որպէս և ասէ իսկ ի Ծննդոց պատմութեանն (244 / 10) Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն Քամայ ըստ բանի պատմութեանն (245 / 8) ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՄ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (3 / 2) Այս է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս (23 / 11) Կատարեցան գիրք առաջին «Պատմութեանս Աղուանից»: (105 /21) ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՇԽԱՐՀԻՆ (106 / 2) Ո՛վ սքանչելի պատմութեանս, զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 / 4) ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՄ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (287 /2) քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ (65 /1) լուաք մեք ի ժամանակագիր պատմութենէ ոմանց (245 /14) ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒՄԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵՐՈՑ ՄԵՐՈՑՍ ԱՐԵԻԵԼԻՑՍ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՃՇՄԱՐԻՏ (9 /13) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ ՆՈՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ (95 / 3) ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ԳՐՈՑՍ (106 /4) ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՅ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ ԵՒ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՑԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՃ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 /2) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ սէրն առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 6) «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. բայց զի նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն տեսլեանս (203 /16)

Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ *ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ* ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՑ (322 / 11) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՝ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ *Պատմութիւնն* ցանկալի: (107 / 9) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի *պատմութիւնս* խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց (150 / 3)

ՊԱՏՄՈՒՃԱՆ - 5

Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանուոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա, և զիւրն *պատմուճան* և դրօշս երկուս. (185 / 9) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց *պատմուճանաւ* զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 1) Եւ ինքն անօրէն նենգաւորն վառեալ ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահան ի ներքոյ *պատմուճանին:* (222 / 16) և զփառացն լուսոյ *պատմուճանն* արժանի լիջիք զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 / 9) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ *պատմուճանս* (198 / 2)

ՊԱՏՇԱՃ - 6

զոր *պատշաճ* վարկաք մակագրել ի տառս տաղաչափութեան մերում: (106 / 7) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ *պատշաճ* էր ի պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (158 /18) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր *պատշաճ* համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14) Սակս հայրապետական անուանց պարտ և *պատշաճ* վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18) ես ինձէն պատասխանեցից և յօրինեցից ըստ *պատշաճի* թագաւորական ընծայիցն ընծայս ի պատիւ ողջունի թագաւորին ձերոյ»: (155 /10) այս կացցէ ի *պատշաճն:* (172 / 13)

ՊԱՏՇԱՃԱԲԱՐ - 1

Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և *պատշաճաբար* յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 15)

ՊԱՏՇԱՃԻՄ - 1

Մովսէս նստէր ի Դուին կաթողիկոս. *պատշաճեցան* և նոքա Հռովմայեցիքն Յոհաննու կաթողիկոսարան յԱւանին, մօտ առ միմեանս: (268 / 8)

ՊԱՏՐԱԿՈՒԹԻՒՆ - Տե՛ս ՊԱՏՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՐԱՆՔ - 1

և ի նոյն ինքն գլխաւոր եպիսկոպոսն Յովել *պատրանս* համարէր: (205 / 13)

ՊԱՏՐԱՍՏ - 3

«Արդ *պատրաստ* լե՛ր ի դիմի ելանել (114 / 1) Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, *պատրաստ* ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173/11) երիվարք *պատրաստք,* օթևանք կազմք, մինչև եհաս ի դուռն թագաւորին մեծաւ շքով: (194 / 16)

ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ - 3

զի ընդ ակնարկել նորա պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135 /4) պատրաստական լերո՛ւք սակաւ ինչ հեծելովք: (146 /18) պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 20)

ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ - 1

Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 18)

ՊԱՏՐԱՍՏԵՄ - 7

Զաւակ չար, պատրաստեա՛ զորդիս քո ի սպանումն վասն մեղաց հօրդ իւրեանց. (44 / 10) պատրաստեա՛ մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 /16) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորա (167 /8) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին (257 /11) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 /16) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. (238 / 10) և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 12)

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

այլ գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 11)

ՊԱՏՐԵԱԼ - 1

և տռփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ աճէ զնա ի Ղիոն քաղաք. (322 / 19)

ՊԱՏՐԻԱՐՔ - 7

նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 8) Ապա եթէ պատրիարք որ ունիք, և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 5) Յայնժամ շարժեցան ամենայն մեծամիտքն, և ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13) Եւ սակս ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք (274 / 10) Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98 / 15) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևէր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու (220 / 2) ո՛վ է պատրիարքն ձեր (272 / 11)

ՊԱՏՐԻԿ - 9

Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան և հիպատութեան և ապիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 2) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ, ապուհիպատ և

պռոտոն *պատրիկ* և արևելից կուսակալ … մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 9) ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս… ապուհիպատ *պատրիկ* տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10) Յայնժամ *պատրիկ* ոմն՝ քեռորդի իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ *պատրիկ* և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքո *պատրիկ*՝ Աղուանից սպարապետ, Վարդան *պատրիկ* և նորին եղբայր տէր Գագիկ, Բաբ ի Հրահատեան, Վախտանգ ի Վարազմանեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300/10; 300/11; 300/11) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան *պատրիկ* և նորին եղբայր Գագիկ (304 /10) և զորդիս նորա առնէր *պատրկունս* զտղայականս: (185 / 9)

ՊԱՏՐԻԿԵԱՆ - 1

և զԵռանշահիկն զվաչագան ի *Պատրիկեան* Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 3)

ՊԱՏՐԻԿ ՔԱՐՈՅԵԱՆ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ … *Պատրիկ ի Քարոյեան* յազգէ թագաւորաց … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 12) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ … *Պատրիկ ի Քարոյեան*՝ յարքայիցն զարմից (304 / 13)

ՊԱՏՐԿՈՒԹԻՒՆ - 2

որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիպատ *պատրկութեան / գրբում՝ պատրակութեան, ծն. պատրկութեան/* ստացեալ պատիւ. (231 / 4) Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել *պատրկութեան* և հիպատութեան և ապհիպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 2)

ՊԱՏՐՈՒԱԿ - 1

Առ սովաւ կալան սովորութիւն գրել *ի պատրուակ* թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2)

ՊԱՏՐՈՒԱԿ ԹՂԹԻ - Տե՛ս ՊԱՏՐՈՒԱԿ

ՊԱՏՈՒԱԾԵԱԼ - 1

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս *պատուածեալ* նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 10)

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ - 31

և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ *պատուական* նշխարքն (11 / 3) Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին

Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի (37 /11) և հանդերձ ինչ պատուական դնեն ի վերայ աթոռոյն: (54 / 3) և զեպիսկոպոսս և զերիցունս զզեցուցանէր պատուական հանդերձիւք: (60 /12) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ (61 / 18) և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց, որ ի բազմութիւն խաչերոյն էին կառուցեալ, իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3) յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով (74 / 6) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 /10) ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 17) ուստի և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 6) անդ հասանէին քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց (209 / 16) Այսպէս յարգոյ է և պատուական հաւատք և սրբութիւնք: (245 / 6) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … ի դեպ /ճիշտը՝ դէպ/ է ինձ ասել (276 / 7) յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական անդամք. (299 / 8) Եւ եղան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի սուրբն Գրիգոր: (319 / 13) Եւ առին զզանձս ոսկւոյ և արծաթոյ անհամարս, և՛ գոհարս ականց պատուականաց (108 /9) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … և զսպասսն ամենայն սրբութեանց կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց (129 / 8) Ապա եթէ կարօտեցար դու ի նմանէ ոսկւոյ կամ արծաթոյ, կամ ականց պատուականաց ... կարող էի ես առաւել կրկին քան զնա հաճել զմիտս քո: (134 / 1) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց և հանդերձից պատուականաց, խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 18) որք բնակեալ են յԱթէնս քաղաքի պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5 / 3) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թոչունս (197 /16) կողոպտեցին զդիակունսն և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զզեղարդունս, և՛ զսուսերս ոսկիապատս, և՛ զվահանս, և՛ զհանդերձս պատուականս՝ (169 / 5) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 2) Եւ ի յերկարելն Վարազ Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (312 /1) որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 /3) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, ծիրանիք պատուականք և հանդերձք գեղեցիկք և ականք պատուականք (200 /16; 200 /16) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին

արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք (205/7) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք...պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) և զի այսդէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 3) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զպաս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ականբք պատուականօք: (61 / 5)

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆ - 4

Յայսմ բոլորից զգուշանալով՝ երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի (37 /10) և խաչ ոսկեղէն ի պատուականագոյն կազմեալ ականց և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ գրեալ (61 /18) և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ (69 / 5) «Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ, տաց զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ (312 / 2)

ՊԱՏՈՒԱՍՏԵԱԼ - 1

վասն որոյ ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 15)

ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին, և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14)

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ - 4

Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիս հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. (206 / 18) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 3) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր (171/11) Եւ ըստ կարգի պատուաւորքն մտանէին ահաբեկեալք: (183 / 6)

ՊԱՏՈՒԵԱԼ - 8

Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր բերել. (81 / 13) Եւ քաղաքացիքն յոյժ պատուեալ զնա. (108 / 8) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 7) որ յաստուածուստ պսակօք, պատուեալ փառաւորեցաւ: (201 /9) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ ելանէին նմա: (236 /3) յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուեալք (67/10) զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 5)

ՊԱՏՈՒԵԼ - 4

զի գիտասցէ ինքն պատուել կարասեաւն: (159 / 4) ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ (201 / 2) և ո՛չ զպաշտօնեայսն պատուել կարեն և ոչ անարգել զթշնամադիրսն իւրեանց (254/16) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն (279 / 12)

ՊԱՏՈՒԵՄ - 3

և զաստուածդ Ղիոնի ընծայիւք պատուեսցո՛ւք: (323 / 7) պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 17) Եւ յոգնամեծար ողջունիւ ընդունէին. Եւ փառօք պսակեալ պատուէին մեծապէս: (226 /24)

ՊԱՏՈՒԷՐ - 7

պատուէր առնէր զաւազակութիւն և զմարդադաւութիւն թողուլ (8/8) պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 8) Եւ դու պատուէր տացիր ամենայն իշխանութեան քում, զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռացն:(161 /11) և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր տայր նմա մի՛ ումեք պատմել: (218 /13) և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 / 2) պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև միասցի աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274 / 3) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր ունիմք ի տեառնէ (306 / 12)

ՊԱՏՈՒԷՐ ՏԱՄ - Տե՛ս ՊԱՏՈՒԷՐ

ՊԱՏՈՒԻՋ - 1

տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիջք լինէին. (194 / 16)

ՊԱՏՈՒԻՐԱՆ - 16

և զսիրոյն կատարէր պատուիրան (238 / 8) Եւ նոյն շնորհիք սուրբ հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց նորա: (265 / 13) ետուն պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց (269 / 8) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց …նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 9) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 18) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ վասն եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 /7) և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 /6) Զայդ հրաման ունիմք մեք յԱստուծոյ և ի նորին պատուիրանացն: (309 / 1) Զի հակառակ Աստուծոյ պատուիրանացն է և կորուստ հոգւոյ և մարմնոյ՝ զազատութիւն եկեղեցւոյ ի ձեռն անարժանից մատնել: (309 / 7) Արդ՝ ես Սիմէոն շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 2) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ (310 / 19)

լուեալ ի կենարար պատուիրանէն, եթէ որ դարձուցանէ ոգի մի ի մոլորութեան ճանապարհէն և ուսուցանէ առաքինասէր վարս, քաւի մեղք նորա (47 / 9) զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին (221 / 10) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա յուղղափառ հաւատս պատուիրանին պահպանութեան։(235/12) Նոյնժամայն հրամանակատար լինէր աստուածային պատուիրանին (249 / 3) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ սուրբ հոգւոյն և պատուիրանօք նորա (307 / 5)

ՊԱՏՈՒԻՐԵԱԼ - 1

Եւ տայր ուսանել պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն (37 / 7)

ՊԱՏՈՒԻՐԵՄ - 7

վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 / 5) Արդ պատուիրեմ ամենեցուն՝ զգոյշ կացէք պատուիրանացն Աստուծոյ (310 / 19) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն, և մեզ պատուիրէր ասելով. (76 / 2) և զգուշութեամբ պատուիրէր ունել մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131 / 15) Եւ պատուիրէր նոցա զայս ինչ. (153 / 16) Այլ և յորժամ Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս ասէր. (306 / 5) Զի տէրն փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ ասէր. (308 / 1)

ՊԱՏՈՒՀԱՍ - 16

և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 12) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր (49 / 18) յայնժամ չարաչար տանջանօք և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 5) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12) Եւ իսկոյն հասեալ նմա պատուհաս Աստուծոյ (82 / 11) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 /16) Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 /6) երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 8) պատուհաս դիցեն և ի բաց հալածեսցեն ի շինէն. (92 / 15) որ առժամայն հասեալ պատուհաս ՝սպառեցան: (344 /16) և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր. (296/11) հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 6) Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն (279 / 8) Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ (33 / 13) և եթէ յանդգնի ոք, յԱստուծոյ և ի մէնջ ընդ պատուհասիւ եղիցի: (310 / 6) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն: (337 / 6)

ՊԱՏՈՒՀԱՍԱԿՈՑ ԱՌՆԵԼ - 1

զորս պատուհասակոծ հրամայեսջիք առնել մեծ իշխանութեամբ ձերով՝ ըստ արժանի իւրեանց գործոց (296 / 3)

ՊԱՏՈՒՀԱՍԱԿՈՑ ԱՌՆԵՄ - 1

և պատուհասակոծ ևս առնէին վասն ընչիցն: (164 / 17)

ՊԱՏՈՒՀԱՍԵԱԼ - 1

և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ սատակեսցի (308 / 7)

ՊԱՏՈՒՀԱՍԵՄ - 1

պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 / 10)

ՊԱՐԱԶԱՐԴԵԱԼ - 1

Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և ջան աշխարհագիր պատմողի՛ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 / 6)

ՊԱՐԱԽՄԲԵԱԼ - 1

և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ ունէին զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ զնովաւ պարախմբեալք: (183 / 6)

ՊԱՐԱՆՈՑ - 2

եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն (154 / 14) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն (169 / 8)

ՊԱՐԱՊ - 4

Յայնժամ Անդոկայ պարապ գտեալ ժամ՝ թողու զբերդն և մեծաւ աւարաւ անցանէ ի Հռովմայեցւոց աշխարհն: (109 / 9) և ոչ լինէր պարապ իշխանացն Աղուանից նորոգել զաթոռ հայրապետութեան Աղուանից: (334 / 10) Իսկ յայսմ վայրի ժամ գտեալ պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 12) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ Սանատրկոյ՝ հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 1)

ՊԱՐԱՊԵԱԼ - 1

Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. (28 / 18)

ՊԱՐԱՊԵՄ - 1

Եւ ոչ զբաղմունք պազշոտելիք, այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 9)

ՊԱՐԱՊ ԺԱՄ - Տե՛ս ՊԱՐԱՊ

ՊԱՐԱՊ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՊԱՐԱՊ

ՊԱՐԱՌԱԲԱՐ - 2

Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին (220 / 3) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն և աղաչէր կատարել զխնդիրն (236 / 15)

ՊԱՐԱՐԵՄ - 1

և ընդ նմին ծաւալեալ հոտ անուշից և առլցեալ պարարէր զնորա հոտոտելիսն (202 / 4)

ՊԱՐԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և զպտուղս պարարեցուցանէին ի վայելումն և ի կերակուր ձեզ: (251 / 9)

ՊԱՐԱՐՏԱԿԱՆ - 1

և նովին պարարտական սառոյց, անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 7)

ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 3

ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ՋԻՆՉ ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 2) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 16) և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զյոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս (206 / 3)

ՊԱՐԱՒԱՆԴԵԱԼ - 2

որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս Տաճկաց (332 / 3) և ոտք տառապելոց պարաւանդեալ կապեցան ի շղթայս երկաթեղէնս. (339 / 8)

ՊԱՐԳԱՄԻԴՈՍ - 1

Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գաղիրովն, որ ձգին ի Պարգամիդոս գետոյ մինչև ի Մատուսիա, որ է Իլիոն: (6 / 8)

ՊԱՐԳԵՒ - 32

Ուղփաճեմ, հոգեճաշակ համբուրիւք առլցեալ և ի շնորհաց հոգւոյն ընկալեալ պարգև, ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս … ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 8) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած, կամ իշխանաց տալ, կամ նոցին դայեկաց ի պարգև: (308 / 16) ապա եհան և նա բազում ինչս ի գանձուց իւրոց, որ ինչ պատշաճ էր ի պատիւ ընծայից նոցա պարգևաց: (159 / 1) Ուստի ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց (194 / 6) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային յարագուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219/8) որով ծաւալէր շնորհք պարգևաց անպատում փառացն Քրիստոսի: (257/13) և տեսանէր զմեծամեծ պարգևացն խոստմունսն (141 / 11) գոհանայր զանպատում պարգևացն Աստուծոյ (199 /3) վասն որոյ օրհնութեամբ մեծաւ գոհանային զանպատում պարգևացն Աստուծոյ: (206 /15) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն: (211 / 10) և մեծապէս գոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240 / 8) և քարոզեսցի զանպատում պարգևացն Քրիստոսի»: (261 / 2) անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 14) որ մեծաւ ջանիւ կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (68/2) Որոց կամաւ առեալ յանձն զվարդապետութիւնն նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 13) Եւ նորա եկեալ

ետ զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից կաթողիկոս. (313 / 1) և ինքն զուարճացեալ ի մէջ նոցա յօրանայր իբրև մեծագոյն իմն գտեալ պարգևս համարէր անձին: (51/11) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, ջերմագոյն փութացելոցն զնորին բարերարութեանցն անպատում պարգևս: (86 / 11) «Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր (181 / 17) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 9) յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա (195 / 9) զի նա ևս արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 6) որ շնորհեաց մեզ զանապական պարգևս սուրբ հոգւոյն: (211 / 13) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 9) Ապա առ փոքր փոքր ածեալ ի լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհին իւրեանց. (312 / 19) շնորհելով զմիւս ևս պարգևսն (149 / 16) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին զկորստական պարգևիսֆ (323 /11) և մշտնջենաւոր անճառ փառաց պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն (47 / 1) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ քան զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգևք: (83 /11) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց՝ և՛ զոմանս բռնութեամբ, և՛ զոմանս պարգևօք մեծամեծ իշխանութիւնս ընձեռելով (42 / 19)

ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՍ - 1

Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհոչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 / 13)

ՊԱՐԳԵՒԱԿԱՆ - 2

Ընդ որ հայրապետն Եղիազար հիանայր վասն պարգևական աւետեացն (218 / 17) ընդ երկուսն ի պարգևականն մտանել երկիր ի ՋՌ-սն տապաստելոց. (279 / 9)

ՊԱՐԳԵՒԱՁԻՐ - 1

զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր տօնին Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 / 2)

ՊԱՐԳԵՒԱՏՈՒ - 1

Ընդ որս ես իսկ Յովէլ՝ նուաստ եպիսկոպոս, մեծապէս գոհացեալ զբոլորից պարգևատուէն, զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ զտեսիլ աբասուս: (210 / 9)

ՊԱՐԳԵՒԵԱԼ - 1

Եւ պարգևեալ նմա զփափազելի գանձն և մեծարեալ մեծապատիւ շքեղութեամբ յարքունեաց (237 / 3)

ՊԱՐԳԵՒԵՄ - 3

այլ ըստ բազում ողորմութեան իւրում կամեցաւ ինքն և պարգևեաց մեզ շնորհիւն իւրով: (306 /3) պարգևեցեր ինձ զխաչս զայս (188 / 5) հիւանդաց առողջութիւն պարգևէր, չքաւորաց՝ հարստութիւն (251 / 6)

ՊԱՐԳԵԻՄ - 1

զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեսցի (181 / 13)

ՊԱՐԵԳՕՏ - 1

և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն՝ սպիտակ, պճղնաւոր պարեգօտիւք (78 / 7)

ՊԱՐԵԳՕՏԵԱԼ - 1

Առնոյր ի ձեռն բրիչ՝ պարեգօտեալ իբրև զարին Աբրահամ, սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13)

ՊԱՐԷՏ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … Պարէտ, Արբակ (41 / 6)

ՊԱՐԹԵԻ - 2

Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 15) ի սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի: (32 / 3)

ՊԱՐԹԵԻՔ - 2

ՋԱրտաւան սպան Արտաշիր ի Սասանեան Ստահրաց և եբարձ զթագաւորութիւնն Պարթևաց (7/7) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 9)

ՊԱՐԻՍՊ - 10

մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 /18) Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 /20) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն (152 / 4) Գլորեցաւ վէմն կենդանի և հզօր, Եւ պարիսպն ամրութեան խորտակեցաւ. (225 / 17) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. և ընդ գումարտակս սքանչելի պարսպացն (135 / 14) և զբեկեալսն ի պարսպէն անդէն շինէին և կանգնէին: (139 /1) Լուծան յօդք անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա, մատնեցան ի պարտութիւն, անկան յետս ի պարսպէն (152 / 7) քակէին մասն ինչ ի պարսպէն (323 / 13) Եւ բերեալ զայն եղին ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա(140 / 3) տեսանէաք յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ(200 / 2)

ՊԱՐՇԱՆՔ - 10

սա է պարծանք պարծանաց. (209 / 1) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր (220 / 9) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով վասն իւրոյ աշխարհին: (235 / 9) քանզի իբրև

զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 /13) «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի չորեքեզերեան տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ կործանեցաւ»: (299 / 10) Եւ պարծանք նոցա յետս ընդդէմ դառնային (169 / 2) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 13) սա է պարծանք պարծանաց. (209 / 1) «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի չորեքեզերեան տիեզերս պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ կործանեցաւ»: (299 / 10) որ Մաքենացւոցն սուրբ ուխտին էր առաջնորդ, և ըստ ժամանակին Հայաստանեայցն էր պարծանք: (314 / 2)

ՊԱՐԾԵՑԵԱԼ - 1

ի բազումս պարծեցեալ զօրս՝ մեծամեծս խրոխտանայր՝ առաթուր հարկանել զհարաւայինսն ամենայն: (174 / 4)

ՊԱՐԾԻՄ - 3

զի մի՛ պարծեսցին յազգս իւրեանց. (168 / 8) Որ պարծէր ի չարն, տագնապեցաւ. որ խիզախէր ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ: (23 / 1) զի որոյ անուամբ մեք պարծիմք, նա իսկ չարախօս լինի զմէնջ առ երկնաւոր հայրն (279 / 5)

ՊԱՐԾՈՂ - 1

անդանօր անընմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 5)

ՊԱՐԿ - 1

Եւ տայր ուսանել պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 8)

ՊԱՐԿԵՇՏ - 4

առժամայն ընտրեցին և արձակեցին մեծաւ աղաչանօք զիմաստուն և պարկեշտ եպիսկոպոս գաւառին Մեծ Կողմանց, որում Իսրայէլ կոչիւր: (238 / 5) ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և սուրբ և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 12) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից (203/5) Եւ անդէն վիճակադրեալ որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213/11)

ՊԱՐԿԵՇՏԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և զմարմնական զգայութիւնս պահօք և աղօթիւք պարկեշտացուցանէր (36 / 15)

ՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԻՒՆ - 2

սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն (248 / 13) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7)

ՊԱՐՄԻԴԷ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս… Յովէլ և Պարմիդէ և՛ Յակոբ երիցունք …և այլք բազումք,

որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 4)

ՊԱՐՈՅԿ - 1

հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին և մերձ էին ի պարոյկ որմոյն (222 / 17)

ՊԱՐՈՅՐ - 2

Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի Սկայորդւոյ, կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … Պարոյր, Հրաչեայ (41 / 9)

ՊԱՐՍԱԻԵՄ - 1

զորոյ չարափառ ոմանք զգալն նորա ի ժողովն պարսաւէին: (213 / 8)

ՊԱՐՍԻԿ - 14

իսկ անիծեալ և չար պարսիկ մարզպանքն շատ անգամ ըմբռնեալ զնոսա՝ կաշառօք կուրացեալ ի բաց թողուին: (52 / 1) մտեալ պարսիկ մի մոգ, ուր կային նշխարքս այս՝ առ ի ծաղր առնելոյ, կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 10) Եւ հրամայեալ ընթեռնուլ և թարգմանել ի պարսիկ գիր և լեզու: (107 / 10) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻԻՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴԻՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՅՑ ԱՐՈՒԹԻԻՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 / 17) Եւ դարձեալ յարձակէին քաջաբար ի վերայ բերդից և քաղաքաց, զոր ունէին պարսիկք յաշխարհիս Աղուանից: (115 / 14) Խաղային զնային այնուհետև ի վերայ պահակին Հոնաց, զոր ունէին բռնութեամբ Պարսիկք (116 / 6) որում պարսիկք Ասպանդիատն կոչեն: (241 / 4) Եւ զՀայս Պարսիկք և Յոյնք բաժանեալ էին. (273 / 15) Իսկ ամենաչար պարսկաց պապանձական պաշտօնն … միշտ հակառակ կայր եկեղեցւոյ Աստուծոյ (56 / 9) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ (179 / 3) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Ցրւոյ և ճիրք մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (56 / 15) որպէս երբեմն եօթանասուն ամացն՝ յաւուրս Կիւրոսի պարսկի, այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 13) Ի շաւաղ ամսոյ ԺԵ ին կոռւեցաւ ընդ Րեփ պարսկի. (290 / 6) Եւ ոչ առեալ յանձն Պարսկին. (154 / 10)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ - 1

Եկեալ մեծապանծ անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից (177 / 6)

ՊԱՐՍՔ -103

Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև ցԱրտաւան՝ ԾԴ և ամք ՆԾ: (7 / 4) որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի (7 / 7) Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի (14 / 12) Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 9) Անդ առնու

պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ արքային Պարսից: (29 / 11) Ածապարէ Սանատրուկ զօրօքն Աղուանից և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից (29 / 19) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն և ձեռն տուեալ ի Պարսից արքայն. (39 / 12) Եւ ի հրամանէ Պերոզի՝ պարսից արքային, շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն (42 / 4) քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն (42 / 10) Եւ առաքեաց գաւազան բարկութեան բռնաւոր և արիւնարբու թագաւորին Պարսից Հեփթաղական ազգն, որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ ռամկօքն, անթիւ զօրացն բազմութեամբ: (43 /13; 43 /15) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին (44 / 18) և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 5) հրաման տայր Վաղարշակ արքայն պարսից եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (4 /10) Յիշեցաք աստանօր զՇապհոյ՝ Պարսից արքայի Որմզդեան, որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՝ յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 8) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից տոհմից ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 11) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից (107 / 18) Շարժումն մեծ եղեալ ահացեալք ի բաց գնացին գունդն Պարսից հանդերձ Աթաշխոդաիւ՝ զօրապետիւն իւրեանց: (109 / 3) Երթայ գնայ ի դուռն Շապհոյ արքային Պարսից (109 / 12) Եւ բազում արութիւնս յոլովպիադս Պարսից ցուցանէ՝ ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 13) Յայնժամ ելեալ հոնն ի Հոնաց՝ Հոնագուր անուն, աւար առեալ զաշխարհն Պարսից (109 / 15) «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն (112 / 15) որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց (113/18) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր, և Վռամշապուհ Հայոց թագաւոր, և Յազկերտ Պարսից արքայ (117 / 10) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8) այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 14) Եւ վասն մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. երբեմն Ռոզմի Ոզան և երբեմն Շահ Վարազ: (129 / 4) Եւ զմթերս գանձուցն, զոր աւարեաց և ետ բերել ի դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 17) Եւ ոչ հարկանէր ընդդէմ զօրացն Պարսից (130 / 18) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին

զիրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցաց ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովանութեան թագաւորացն Պարսից (132 /3) Ապա եկեալ հասին զհետ նոցա զօրն Պարսից, զոր Նոր զօր անուանէին: (133 / 4) և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրուկն և վարեցին ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 7) Զի թէպէտ և հարուածք մեծամեծք եղեն զօրացն Պարսից, սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհն իւր և անդէն կալան զքաղաքսն (133 / 9) Եւ պատգամատարք առ նոսա Խոսրովու՝ Պարսից արքայի. (133 /16) զոր բազում ծախիւք թագաւորացն Պարսից մաշեալ էր զաշխարհ իւրեանց (135 / 14) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 /15) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 / 12) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և վտանգեալ նեղեցից զաշխարհս և զծառայս նորա. (139 / 14) բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք վանել զթագաւորն Պարսից՝ զհպարտն Խոսրով: (141 / 4) ընդ նմին և առնուլ ասպատակաւ յաւարի զամենայն աշխարհս, որ ընդ հնազանդութեամբ Պարսից արքայի (141 / 12) որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ զքաղաքապահսն և զզումարտակսն Պարսից արքային (141 / 20) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից և համառեալ, պնդեալ հասանել ջանայր ի դուռն Պարսից արքային: (143 /18; 143 /19) Իսկ իբրև ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա (144 / 1) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 /3; 145 /3) և էառ զթագաւորութիւնն Պարսից: (145 / 20) Եւ հրամայէր գրել հրովարտակս յերեսաց Կաւատայ առ մեծամեծս և առաջնորդս զնդից զնդից մեծի դրանն թագաւորութեանն Պարսից (146/17) Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու(150 / 7) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից (150 / 9) Աձին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց (153 / 2) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից (154 / 8) զերծաւ գնաց անկաւ ի կողմանս Պարսից: (154 / 13) վարանէր յանձն իւր, կասկածէր, երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն (154 / 14) Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից (154 /19) Յերկրորդ ամի Արտաշրի՝ որդւոյ Կաւատայ, Պարսից արքայի … իշխանն հիւսիսոյ զօրանայր բռնութեամբ յամենայն հրամանս իւր: (166 / 12) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր, և զդիդրաքմայսն ըստ սովորութեան աշխարհագրին Պարսից թագաւորութեանն: (167 / 2) և քննեսցէ վասն հպարտացեալ զօրավարին Պարսից (167 / 9) լսէր այնուհետև զգալն ընդդէմ

նորա զօրավարին Պարսից (167 / 12) «Տեսէք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից զի ոչ ինչ էք առանց իմ (167 / 17) Բնդոյ և Վստամ եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի (170 / 17) և ելանեն տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 / 5) Յայնժամ, որ միանգամայն ի ձեռս թագաւորութեան Պարսից էինն, զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 5) Յետ այսորիկ առնոյր զզօրսն ամենայն զօրավարին Պարսից և իջանէր յերկիրն Ասորեստանեաց: (174 / 2) և որդիքն Հազարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և քսան հազար հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 12) և եղև բեկումն չար ի տեառնէ Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա. (176 / 14) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 /9) Եւ ոչ դադարէին հետամուտ լինել գունդն Պարսից: (177 / 14) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ վարեցին: (178 / 1) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 14) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7) Եւ ահա յիշեցեալ զնուազելն մեծ թագաւորութեանն Պարսից և զառաջնոց թագաւորացս արևելեացս ինքնակալութիւնս և զիւրն նմանեցուցեալ արքայաբար շուք՝ դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ վիճակ ոչ ունեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 / 13) Իսկ զօրագլուխն Պարսից դաւաճանեալ կոչէ պատճառաւոր բանիւք զհայր նորա, զի ի հնազանդութեան կացցէ նմա: (179 / 17) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 8) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 12) եկն յաշխարհն Պարսից՝ (183 / 16) և այնուհետև խնդրէր հրաժեշտ ի բարեսէր տեառնէն: Եւ նա ոչ իբրև զծառայ ոք, այլ իբրև զեղբայր համագահ՝ յանդիման Պարսից: (184 / 12) Իսկ քաջ և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր, կամ թէ ո՛ոք յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զթուրքաստանեայցն թագաւոր. (190/18) որպէս ահագին փառք տէրութեանն Պարսից խոնարհեցան (192 / 12) Ի թագաւորութեանն Հերակլի և ջախջախ թագաւորութեանն Պարսից Յազկերտի … գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 4) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն … յանապատս կեայր: (287 / 9) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 2) Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել կողմանցս արևելից. (311 / 10) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. (326 / 10) և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն (326 / 17) Եւ ի նոյն ամի էանց Բաբան զգետովն Երասխ ի Պարսից յայս կողմն (327 /14) համատարած սփռեալ զիւր

գաւազանն, տիրէ Աղուանից, *Պարսից* և Հայոց (337 / 17) Եւ Միրհեանն, որ ի Սասանեան տոհմէն էր եկեալ *ի Պարսից,* հաստատեցաւ ի նախարարութիւն. (339 /1) Ջնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն *Պարսից* (340 / 14) զոր թագաւորն *Պարսից* շքով և մեծամեծ զարդուք զարդարեաց զնա. (341 / 11) որ *Պարսիցն* էր արքայ (172 / 18) Խիզախէր և առ *Պարսիցն* զօրապետ իւրաքանչիւր կողմանցն իշխել առանձնակի (179 / 15)Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս *Պարսիցն* հասուցանէին (180 / 9) Եւ վիճակ առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ ընդ *Պարսս* ՝մտանէ ի Մասքութս (10 / 10) ԵԻ ԵՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴ *ՊԱՐՍՍ* (15 / 7) Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ *Պարսս* (30 /12) ԿԱՅՍԵՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԳԱԼՆ *Ի ՊԱՐՍՍ* Ի ԿՈՉԵԼ ԶՋՈՒԱՆՇԻՐ (183 /13) դրուատայեղց, համաշխարհալուր կատարեաց զերիս ի չորից անտի, նախ *ի Պարսս,* ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր քաջութիւնս՝ անսխալ գոլով (191 / 17) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր *ի Պարսս* յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն Ռոստոմ հանդերձ զօրօք (327 / 17)

ՊԱՐՏ Է - 20

Ոչ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 / 7) ապաստան *պարտ է* լինել ի պահս և յաղօթս (65 / 14) և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ փրկչական բանին, եթէ *չէ պարտ* թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) Արդ՝ *ոչ էր պարտ և արժան* քեզ թողուլ զանդամս քո և խոտորել ի բանս ծառային իմոյ՝ կտրճին Հռովմայեցւոց»: (143 / 15) *Պարտ և արժան է* մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 / 3) զի՞նչ *պարտ իցէ* քեզ առնել: (202 / 9) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն քարոզելոյ ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել *պարտ է*»: (203 / 14) և *չէ պարտ* հակառակել, գուցէ աստուածամարտք գտանիցիմք. զի *ոչ է պարտ* ի մտաց ասել զերևումն (204 /2; 204 /2) և *չէ* իսկ *պարտ* զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 / 8) Արդ այսուհետև *պարտ է* մեզ փաստողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4) զի *չէր պարտ* ծածկել ճշմարտութեանն: (218 / 16) *ոչ է պարտ* ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 / 14)*պարտ էր* ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 14) Բայց *պարտ է* ձեզ զայդ խորհուրդ մտածութեան գրով ծանուցանել առ համօրէն աշխարհն Աղուանից (261 /14) «*Ոչ է պարտ* դմա զհաւատացեալ դմա յԱստուծոյ զհօտն իւր թողուլ միանգամայն և լինել ընդ ձեզ. (265 / 19) և ասէ. *«Պարտ է* մեզ առնել կաթողիկոս»: (268 / 4) *պարտ և արժան է* մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 18) և *ոչ է պարտ* Աստուծոյ հակառակ լինել: (309 / 1) Սակս հայրապետական անուանց *պարտ և պատշաճ* վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18)

ՊԱՐՏԱԻ -40

Եւ մայրաքաղաք ունի զմեծն *Պարտաւ:* (9 / 10) որ այժմ կոչի *Պարտաւ:* (42 / 5) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵԻ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ *ՊԱՐՏԱՒ* ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ (118 / 15) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի

մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 3 թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 10) որ պահէր և ունէր զքաղաքն Պարտաւ (136 / 12) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ քաղաքն Պարտաւ (159 / 19) հասանէ յՈւտի գաւառ՝ մերձ ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 / 10) գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (222 /1) Եւ իսկոյն աճապարեալ ունէր զհոչակաւոր մայրաքաղաքն Պարտաւ: (232 / 2) և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին Վարազ Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 / 17) Իսկ այժմ որ Աղուանիցն է կաթողիկոս նստեալ ի Պարտաւ (295 / 17) և զմեր պատուհասդ քո առաջի ի Պարտաւ արասցէ ծառայդ մեր. (296 / 11) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱՒ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ (296 / 15) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց Եղիա ի մեծ քաղաքն Աղուանից՝ Պարտաւ (297 / 1) և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (300 / 1) եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 7) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՊԱՐՏԱՒ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (319 / 7) և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 10) զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից Տաճիկք ըստ իւրեանց անառակ ազգաշաղախութեանն: (325/2) Եւ որպէս զառաջինն աթոռ իշխանութեանն իւրեանց արկին ի Դամասկոս Ասորոստանեայց, նոյնպէս աստ յԱղուանս նստուցին ի Պարտաւ կալ արքունեացն՝ և ծծել զպարարտութիւն երկրիս. յորոց մի ոմն յարքունեացն եկեալ ի Պարտաւ: (325 /5; 325 /6) ածան ի Պարտաւ և կենդանւոյն տիկ հանին զերկոսեանն: (330 / 5) յորոյ ձեռն ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 16) և եկեալ ի Պարտաւ իւրացուցանէ իսկոյն: (337 / 17) հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ (338 / 4) որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ (343 / 1) Սա երաշխի էառ զմեծ քաղաքն Պարտաւ (343 / 18) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Մատթէ՝ Պարտաւայ երէց … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 /17; 90 /2) որ էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) կամեցեալ ամրացուցանել զաշխարհս մեր ի մեծ մայրաքաղաքին Պարտաւայ բերդին. (135 /9) Պարտաւայ վանք Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի, և զկէսն տաճիկ ունի: (285 /12) Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն (304 / 7) Եւ եղան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ ի սուրբն Գրիգոր: (319 /14) Իսկ ի լնուլ ՄՀ թուոյ հայոց ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի Տաճկաց և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1) ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱՒԱՅՑՈՐԴԻՈՑՆ ՇԵԽԱՑ ԵԻ Ի ԶՕՐԱՑ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (334 /2) զի և սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 9) և ի նորին հրամանէ ելանէ ներքինին ի

դրանէն *Պարտաւայ* գալ ի Հայս: (336 / 13) Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ, որ իւրեանց հովոցաց տեղիք էր, յոր հանաւ *ի Պարտաւայ:* (345 / 17)

ՊԱՐՏԵԱԼ - 2

այլ այսուիկ յոյժ եղեն *պարտեալք* (272 / 6) Այնուիկ անպատասխանիք և *պարտեալք* լինէին Հայք (273 / 8)

ՊԱՐՏԵԼ - 1

Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ *պարտելն* իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ ի սէր խաղաղութեան. (179 / 7)

ՊԱՐՏԵՄ - 6

որով զթշնամիս մեր *պարտեաց* հզօր և մարդասէր աջն Աստուծոյ (128 / 5) երկիցս և երիցս *պարտեցան* և ոչ ամաչեցին: (21 / 16) Այլ անկան *պարտեցան* առաջի սակաւաւորացն (168 / 2) և նա գրով ուսոյց զայս, եթէ *ոչ պարտեցան* Հայք ի հաւատոյ մասին. (272 / 5) զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն *պարտեցան* դարձեալք ի փախուստ: (320 / 5) Արդ՝ իբրև *պարտեցաւ* այն ևս հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդեր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11)

ՊԱՐՏԻԶԱՅԱՐ - 1

ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ *պարտիզայար* ծաղկոցացն (222 / 10)

ՊԱՐՏԻՄ - 1

Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ *պարտիմք* և /ճիշտը՝ ի/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 13)

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 2

Քանզի որ ըմբռնեսցին ի չար զաւակէն, *ի պարտութիւն* մատնեսցին (44 / 7) Լուծան յօդք անդամոց նոցա, թուլացան բազուկք նոցա, մատնեցան *ի պարտութիւն* (152 / 6)

ՊԱՐՏ ԵՒ ԱՐԺԱՆ Է - Տե՛ս ՊԱՐՏ Է

ՊԱՐՏ ԵՒ ՊԱՏՇԱՃ - Տե՛ս ՊԱՐՏ Է

ՊԱՐՈՒՆԱԿԵԱԼ - 3

որ *պարունակեալ* շրջագայէ զբազմաւորական գաւառս աշխարհին: (105 / 10) յորժամ դաւանել հաւատացաւ յԱստուծոյ արժանաւորել մեզ միշտ զմեք պահպանութեամբ *պարունակեալ* զիւրոյ արարչութեան գութ խնամոյ (218 /1) որ *պարունակեալ* էր զլայնատարածն արքունական բակին (222 / 17)

ՊԱՐՈՒՐԵԱԼ - 1

Անիծիւք *պարուրեալ* գնասցէ ընդ երկիր, Եւ Կայենի երերմամբն վարանեալ շրջեսցի: (227 / 21)

ՊԱՐՓԱԿԵԱԼ - 3

Զմեծագոյնսն *պարփակեալ* Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 / 18) «Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք *պարփակեալ* ունէր ի վաղնջուց (259 / 15) յորոյ ձեռն

ըմբռնեալ լինէր հայրապետն Հայոց Գէորգ ի կապանս երկաթիս պարփակեալ ածաւ ի Պարտաւ: (335 / 16)

ՊԱՀՂՈՍ - 1

որպէս Պաւղոս ասէ. (91 / 2)

ՊԱՀՂՈՍԵԱՆ - 1

առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և քաղցր հարկանել ծառայութիւն, պաւղոսեան հաւանեալ ձայնի՝ հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 / 17)

ՊԵՂԵԼ - 1

Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող տեղւոյն ի բաց հրամայեմ պեղել (65 / 12)

ՊԵՂԵՄ - 2

Արտաքս պեղէին զհողն ի բլրէն և գտանէին զգեղեցկաշէն եկեղեցին (111 / 12) զոր ի նմին գործ դասահոյլ մարդկան բազմութիւնն զհողն զգեստուք իւրեանց ի բաց պեղէին. (205 / 16)

ՊԵՂԵՆԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Պեղենիս. Ակարնէս, Հուպիրիստիմ (5 / 11)

ՊԵՏ - 6

որ առաքեալն էր ի Խոսրովայ պետ և իշխան աշխարհիս. (135 / 10) լսէր զայս ամենայն պետ և իշխանն մեր: (136 / 11) Աձին և զեկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց (153 / 1) Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց (159 / 3) Եւ իբրև լուան զայս ամենայն պետք և իշխանք աշխարհիս Աղուանից … թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 9) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւ սահմանս պատուիչք լինէին. (194 /15)

ՊԵՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 12)

ՊԵՏՐՈՍ - 10

Մի եթէ գուցէ ընկղմիցիմ որպէս Պետրոս առաքեալ ի ծով անդնդային (18 / 4) Եւ ինքն ի պահս և յաղօթս և յողորմութիւնս աղքատաց առատապէս կանխէր՝ հայեցեալ յերանելին Պետրոս (48 / 18) որում Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր ի տեառնէ զանդէն բնակութիւնն»: (87 / 9) զի կալցի իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն, որպէս մեծն Պետրոս (214 / 6) և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝ Աղուան/ քահանայ ունի: (285 /11) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս... Պետրոս Տկռակերտոյ վանական … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 9) Տէր Պետրոս ամս ԺԸ. յեպիսկոպոսութենէն Գարդմանայ: (347/3) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի

Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպատուրեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի *Պետրոսէ* Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 7) որ եկին յաշխարհիդ ձեր ի վանաց պղծոյն *Պետրոսի* (123 / 2) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն *Պետրոսի ...*պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան (274 / 3)

ՊԵՏՐՈՍ ԱՆՏԻՈՔԱՑԻ - Տե՛Ս ՊԵՏՐՈՍ

ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Զի մեծապանչ տէրութիւնն կործանեցաւ, Եւ հրաշալի *պետութեանն* շիջաւ ճառագայթ: (226 / 4)

ՊԵՐՃ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց....Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ...*Պերճ* (41 / 8)

ՊԵՐՃԱՍՈՍՈՐԴ - 1

Տեսանէաք և զերիվարս ածելս. սիգաւորք, *պերճասոսորդք* ճեմողք, ճեպողք և նս ճախրասլացք (200 / 10)

ՊԵՐՃԱՑԵԱԼ - 1

որք զանձինս իւրեանց *պերճացեալ* աստուածապաշտ անուանէին (240 / 11)

ՊԵՐՃԱՑՈՒՑԵԱԼ - 1

և զպուրս, և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ *պերճացուցեալ* (69 / 7)

ՊԵՐՈԶ, ՊԵՐՈԺ - 17

որում անուն էր *Պերոզ:* (16 / 5) Ապա յղեաց առ Վաչէ թագաւորն *Պերոզ.* (17 / 5) քանզի ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից *Պերոզ* զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն (42 / 10) Եւ արդարապէս յագեցուցին զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն, և հատուցումն չարեաց, զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն *Պերոզ* (45 / 10) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի *Պերոզ* Կաւատ (178 / 1) հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի *Պերոզ* Կաւատ քաղաք (180 / 5) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ քաղաքն *Պերոզ* Կաւատ. (190/3) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ *Պերոզ* Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 9) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի *Պերոզ* Կաւատ քաղաքէ՝ վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. (238 / 12) Զայն լուեալ թագաւորին Պարսից *Պերոզի* ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 9) Եւ ի հրամանէ *Պերոզի* պարսից արքայի, շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն: (4 /4) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին՝ ամենաչարին *Պերոզի* (44 / 18) Եւ յետ բառնալոյ չարին *Պերոզի* չարաչար

մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ Վաղարշակ՝ հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 / 4) զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր (47 / 16) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի. (187 / 13) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 2) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք … և յՈւտի գաւառի ի Գիս Վարազ Պերոժի տունն (213 / 1)

ՊԵՐՈԶԱՊԱՏ - 2

Եւ ի հրամանէ Պերոզի՝ պարսից արքայի, շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն (42 / 4) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 / 8)

ՊԵՐՈԶ ԿԱԻԱՏ - Տե՛ս ՊԵՐՈԶ, ՊԵՐՈԺ

ՊԵՐՈԺ - Տե՛ս ՊԵՐՈԶ, ՊԵՐՈԺ

ՊԵՐՈԺ ԿԱԻԱՏ - Տե՛ս ՊԵՐՈԶ, ՊԵՐՈԺ

ՊԵՐԵԻԵՇՏՔ - 1

նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց … և զտեղի արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ … Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 2)

ՊԵՐԵԻԵՏԵԱԼ - 2

և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 7) ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ, ի գեղեցիկ մարգս պերևետեալ յոլովէին աւուրս բարեկեցիկ յղփութեամբ: (221 / 14)

ՊԷՍՊԷՍ - 5

Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն և ի նմին դաստակերտին մեծապէս կատարի յիշատակ պէսպէս պատուով: (86 / 1) ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՅ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ ԵԻ ՊԷՄՊԷՍ ԱՆՅԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՃ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵԻ ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 / 3) Եւ լինէր օրն այն յաւուրս օրհնեալ պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և արծաթոյ: (185 / 5) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զիօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց, և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն կարգս ունելով և անկանոն խորհուրդս, որոց ոչ կարացեալ նկատել, իմանալ զարեգականն արդարութեան: (241 /17) ԵՐԹՆ ՍԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԷՄՊԷՄ ԿԱՐՃԱՌՕՏ ԲԱՆԻՒՔ (328 / 18)

ՊԷՍ ՊԷՍ - 2

ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145/12) և

յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ (255 / 10)

ՊԷՏՔ - 5

չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցվաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 5) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ԶԻՆՉ ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 3) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵՒԱՆՑԻ ԳՐԵՑԱՒ, ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, ՏԵՂԵԱԿ ԼԻՆԵԼ (12 / 10) ո՞չ ապաքէն որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ փայտից ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց, չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա (252 / 4) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր քննութեան այսորիկ: (343 / 11)

ՊԻՂԱՏՈՍ - 2

Եւ սուրբն Սիօնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի, և վէմն, յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի, յորում ոտից տեղն երևի ցարդ ևս. (284 / 1; 284 / 2)

ՊԻՂՕ - 14

Ողբացէ՛ք ամենայն պիղծ, չար զաւակդ (43 / 19) Նոյնպէս և զմիւս թագաւորն ձաղէին, ծաղր առնէին, այպանէին, պիղծ և արուազեղծ կարդային: (140 / 6) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 / 10) Զի որպէս զոհարանքն անմաքուր և պիղծ են, այնպէս գարշելի և պիղծ են առաջի Աստուծոյ ամենեքեան, որ Ասպանդիատայն մատուցանեն պաշտօն՝ ըստ գրեցելումն, եթէ՝ «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246 /7; 246 /7; 246 /8) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն՝ գարշելի և պիղծ համարելով զհայրենի պաշտամունս (249 / 15) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288 / 3) և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի (303 / 12) Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ նորա. (321 /16) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց՝ եդեալ առաջի զամանս լցեալ ի մսոյն պղծոյ. (162 / 7) որ եկին յաշխարհիդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի (123 / 2) Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ (271 / 11) որ խնդրեաց զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն (310 / 21)

ՊԻՆԴ - 2

ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15) զնոցին ուսուցեալս պինդ կալցուք (279 / 4)

ՊԻՍԱԿ - 1

զի մի դևն կոյր առնէր, և միսն՝ պիսակ (55 / 3)

ՊԻՍԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

զնոյն աղէտս կուրութեան և *պիսակութեան* ի վերայ հասուցանէին: (55 / 5)

ՊԻՏԱԿԱՀՈՅԼ - 1

յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին *պիտակահոյլ* դաւոյն: (223 / 1)

ՊԻՏԱՆԻ - 1

ԵԻ ԱՅԼ ԶՐՈՑՔ *ՊԻՏԱՆԻՔ* (317 / 17)

ՊԻՏԱՌԱԿԱՆ - 1

Եւ յուղարկեալ զնոսա անտի *պիտառականն* հրովարտակօք հասանէին առ կաթողիկոսն և իշխանն Աղուանից. յանդիման ունէին առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235 / 1)

ՊԻՏԱՌԱՊԷՍ - 1

տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ ցուցակութեան խաչիս, աչօք մերովք *պիտառապէս* վկայեմք ճշմարտութեամբ (208 / 17)

ՊԻՏՈՅ Է - 1

«Ոչ ինչ է *պիտոյ* յամել մնալ ինձ բազմացն խորհրդակցութեան (155 / 8)

ՊԻՏՈՅՔ - 1

Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ *պիտոյից* գործոյն (96 / 9)

ՊՂԻՆՁ - 3

Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, արծաթ, *պղինձ* և դեղնախունկ: (9 / 8) և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և *պղինձ* և պարկ, անգամ և ցուպ: (37 / 8) մինչև զպատկերն իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի *պղինձս* անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (246 / 1)

ՊՂՃԱԳՈՐԾ - 1

Սրբէին զտեղիսն յամենայն *պղծագործ* զոհիցն (115 / 17)

ՊՂՃԱԼԻՑ - 3

Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և *պղծալից* պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի (32 / 21) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի *պղծալից* նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 /14) որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք և զմարմինս *պղծալից* պոռնկութեամբ խեղեշացուցեալ (46 / 13)

ՊՂՃԵԼ - 1

«Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն *պղծելով* պղծեսցի կինն այն»: (289 / 6)

ՊՂՃԵՄ - 1

«Եթէ թողցէ այր զկին իւր, և լինիցի առն այլում, եթէ դառնայցէ առ այր իւր, ո՞չ ապաքէն պղծելով *պղծեսցի* կինն այն»: (289 / 7)

ՊՂՃՈՒԹԻՒՆ - 1

առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ ի սնոտի դիւագործ *պղծութեան* պաշտամանցն (258 / 7)

ՊՂՆՁԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 1

որք զգիտութիւն ոսկեծնութեան, և՛ արծաթահալութեան, և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան ունէին: (166 / 17)

ՊՂՆՁԵԱՆ - 1

Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք ... և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ (110 / 1)

ՊՂՆՁԻ - 2

«Բարձցի սանդն պղնձի ի դրանէ քումմէ»: (111/1) Եւ յայնմ տեղւոջ... զմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ (284 / 6)

ՊՂՏՈՐ - 1

ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 19)

ՊՂՏՈՐԵՄ - 2

Հնարելով և առաջնորդելով դայեկին իւրոյ՝ հրապուրեաց, պղտորեաց զմեծայարմար կարգս բնակչաց դրանն Խոսրովու: (146 /1) Իսկ պատկերամարտքն, որ իջին յԱղուանս, պղտորեցին զերկիրդ ձեր. (269 / 5)

ՊՂՏՈՐՈՒՄՆ - 2

Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն (126 / 9) որք առժամայն հաւանեալ սակս Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3)

ՊՃՂՆԱՒՈՐ - 1

և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն՝ սպիտակ, պճղնաւոր պարեգօտիւք (78 / 7)

ՊՃՆԵԱԼ - 1

և տեսանէաք անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199 / 7)

ՊՃՆՈՂ - 1

այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 4)

ՊՆԱԿԻՏ - 1

գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին ունելով. և միաբան առ հասարակ ամենոցուն մեծաձայն հրանայէր կարդալ (51 / 8)

ՊՆԴԱՊԷՍ - 1

զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ (209 / 17)

ՊՆԴԵԱԼ - 3

և համառեալ, պնդեալ հասանել ջանայր ի դուռն Պարսից արքային: (143 / 18) մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 / 7) կողոպս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ կնիք ի վերայ պնդեալ հոռոմափակ. (210 / 4)

ՊՆԴԵԼ - 3

և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց քաղաքին կալ ընդդէմ նոցա: (135 /11) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէիցն: (137 /12) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 19)

ՊՆԴԵՄ - 4

Եւ իբրև իրազգած եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ փախստէիցն. (137 / 7) բայց քանզի իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա, ոչ յամառեալ պնդէր զառաքելականն յիշելով բան (234 / 11)Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 14) Արդ գիտեմք զայս, եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար ցաւովք (252 / 7)

ՊՆԴՈՒԹԻՒՆ - 2

զի եռօրեայ պահք և աղօթք պնդութեամբ կատարեսցին (205 / 11) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց (249 / 8)

ՊՈՂՈՊԱՆԻՍ - 1

քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 14)

ՊՈՂՈՎԱՏԻԿ - 2

Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ (198 / 1) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 14)

ՊՈՂՈՏԱՅ - 2

գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 10) և զյոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 10)

ՊՈՂՔԵՐԵԱ - 1

Ի թագաւորելն չարագլուխն Մարկիանոսի Հռոմայեցւոց անդէն հրապուրեալ ի պղծոյն Պողքերայ կնոջէն իւրմէ՝ կարգընկէց նեստորականէ (271 / 12)

ՊՈՅՐ - 1

և ոչ կարէր քակել զաղիւսաշար պոյր գմբեթին (97 / 8)

ՊՈՌՆԿՈՐԴԻ - 2

մի՛ պոռնկորդեաց, մի՛ շնացելոց …և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 /11) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (78 / 3)

ՊՈՌՆԿՈՒԹԻՒՆ - 3

որ միանգամ մոգութեամբն աղտեղացուցեալ էին զոգւոցն զխոհականութիւն դիցն գարշելի պաշտմամբք և զմարմինս պղծալից պոռնկութեամբ խենեշացուցեալ (46/13) և յանդիմանէր զկինն թագաւորին վասն այլանդակ պոռնկութեանն: (35/12) «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն». (314 / 9)

ՊՌՈՏՈՆ - 2

Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ (182 / 2) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ, ապուհիպատ և պռոտոն պատրիկ և արևելից կուսակալ, ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն, և ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 9)

ՊՍԱԿ - 13

Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ … զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին, և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92/2) ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի ի Քրիստոսէ զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 3) ընդ մէջ ածեալ զօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և սուսեր ոսկեստրեայն, ապարանջանս բազկացն և պսակ ցանկալի ի գլուխ նորա. (175 / 9) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր (220 / 9) եհաս համբաւ իմն ի նոսա, եթէ ոմանք պատկերս ոչ ընդունին, ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ օրհնեն, ո՛չ պսակ դնեն հարսանեաց. (267 / 3) և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն (283 /15) անդ էառ զնահատակութեան պսակն: (11 / 2) և ահա կայ պահի քեզ անձեռագործ պսակն, զոր ընդունելոց ես յամենասուրբ ձեռացն Քրիստոսի: (25 / 7) յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն զամենապատիկ բարձրութեանց պսակն: (36 / 19) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ (105 / 18) զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (307 / 3) որ յաստուածուստ պսակօք պատուեալ փառաւորեցաւ: (201 / 8) և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4)

ՊՍԱԿԱԲԱՂՁԻԿ - 1

զի ի մեծ վայելչութենէ փառացդ պարգևեացի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181 / 14)

ՊՍԱԿԵԱԼ - 7

սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն սրբոյն Ներսեսի աղօթիւք: (31 / 7) և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 5) Եւ փառօք պսակեալ պատուէին մեծապէս: (226 / 24) Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ քրմաց, և՛ մատնահատաց, և՛

դեղատուաց. (50 / 17) և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 / 6) Եւ ի գալ մեծին Գրիգորի հանդերձ պատերազմակից պսակելովքն Հռիփսիմեաւ և Գայիանեաւ ի մեծ ժողովն Դիւտականու, ընդառաջ ելանէր թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն (67 / 5) Եւ իբրև լուան ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ ցուցին զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15)

ՊՍԱԿԵՄ - 6

Եւ դնէր ի հանգստարանի՝ ի տեղւոջն, յորում պսակեցան սուրբքն: (34 / 20) որ պսակեցանն (34 / 11) որ դաւանեաց զբարիոք դաւանութիւնն Քրիստոսի և պսակեցաւ ի Նիկոմիդիա քաղաքի: (37 / 12) Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 13) որ և սա նորին խոստովանական վարուքն կատարեալ պսակէր: (36 / 8) Եւ այսպէս պսակէր սուրբն (39 / 1)

ՊՍԱԿՈՂ - 1

Պսակողին իւրում միայն մնայ յայտնութեան: (329 / 14)

ՊՏՂԱԲԵՐ - 1

և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և զհարիւրաւորս: (55 / 9)

ՊՏՂԱԲԵՐԵԼ - 1

պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա: (306 / 18)

ՊՏՂԱԲԵՐԵՄ - 1

ընծայեցաւ ի մոգուց, զի պտղաբերեսցուք զհաւատս. (124 / 13)

ՊՏՂԱԻԷՏ - 1

զի լիապատար բերմամբ որթ և թզենի և ամենայն բոյսք անդաստանաց պտղաւէտք լիցին (188 / 14)

ՊՏՈՒՂ - 6

խաչեցաւ, զի ի կենդանութեան պտղոյն վայելեսցուք. (124 / 16) Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի.(90/15) և եկեր զամենայն բոյս և սպառեաց զամենայն պտուղ անդաստանաց մերոց: (164 / 5) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 14) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 19) տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց, անդոց և շտեմարանաց, խաշանց և ամենայն ընտանի անասնոց: (20 / 9)

ՊՐԱԿ - 1

Եւ եկեալ բանակէին ի նշանաւոր պրակին ի խունաբեր տեղւոջն ի սարաւանդակ վայրի: (205 / 3)

ՊՐԿԵԱԼ - 1

և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153 / 7)

ՊՐԿԵԼ - 1

չորիւք ցցովք պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4)

ՊՐՈԿՂ - 1

Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին (343 / 5)

ՊՐՏՈՒԵԱՅ - 1

որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32 / 6)

ՊՈՒՀԱՎԱՆՔ - 1

եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս (282 / 6)

ՊՈՒՐԱԿ - 2

և գունդն երկրորդ յայնկոյս Տրտուական գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին՝ Չղախն անուանեցելոյ: (99 / 3) փայլակնաբար ցայտէր ի ստորադրեալ քարատող և աղիւսաշար պուրակին (215 / 11)

ՊՕՂՈՍ - 6

Եւ առաքեալն Պօղոս ասէ (87 / 18) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …Պօղոս՝Գայեգուճու երէց … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 2) զոր Պօղոս վարդապետէ առ Հռոմայեցիսն. (278 / 7) Առ նոսա ասէ օրհնեալն Պօղոս. (289 / 17) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս …Պօղոս՝Աղածոբայ վանական և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք(300 / 9) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև ժամանակ ապստամբութեան. (324 / 15)

ՊՕՂՈՍԻԿ - 1

և նա ասէ ցիս. «Ես եմ Պօղոսիկ: (120 / 6)

/ պ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ՋՊԱՀԱԿ - 2

խրամատեաց զպահակն Չողայ և անցոյց յայն կոյս զզօրսն Մասքթաց: (16 / 6) առնուին քանդէին զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. (116 / 6)

ՋՊԱՀՔ - 1

Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 17)

ՋՊԱՅՄԱՆ - 1

ունել և հաստատուն զուխտ և *զպայման* դաշնաւորութեան նոցա: (266 / 10)

ԶՊԱՆԴԱԼԻՈՆ - 1

«Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ *զՊանդալիոն* երանելի (60 / 2)

ԶՊԱՇԱՐԵԼ - 1

յառաջ քան *զպաշարելն* զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա (138 / 7)

ԶՊԱՇՏՕՆ - 3

Եւ մինչ դեռ զառաւօտին կատարէին *զպաշտօն* յոտնկալեաց, նիրհ անկանէր երիցուն Մատթէի. (70 / 8) Իսկ ի վաղիւ անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին *զպաշտօն* ՝եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 / 13) որք հեղգային առնել *զպաշտօնն* չարութեան: (55 / 4)

ԶՊԱՇՏՕՆԵԱՅ - 1

և ո՛չ *զպաշտօնեայսն* պատուել կարեն և ոչ անարգել զթշնամադիրսն իւրեանց (254 / 16)

ԶՊԱՊԿԱՅ - 1

Զկնի այսորիկ և *զպապկայն,* որ պատուականն ևս է, քան զամենայն թռչունս (197 / 15)

ԶՊԱՍՔՈՒՄՆ - 1

յանձն առնում և ես լնուլ *զպասքումն* գազանաբարոյ ոսկեսէր ազգին գիսաւորաց: (141 / 8)

ԶՊԱՏԱՌՈՒԱԾ - 2

Եւ կամեցաւ ոտամբն *զպատառուածն* ծածկել և զլոյսն արգելուլ: (79 / 6) Եւ նորա չառեալ ևս յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ *զպատառուածն,* ասէ. (79 / 9)

ԶՊԱՏԱՍԽԱՆԻ - 3

յայնժամ մեծաւ յօժարութեամբ առնէր *զպատասխանին* ասելով. (141 / 13) հպարտութեամբ և մեծաւ սաստիւ առնէր *զպատասխանիսն.* (143/12) Եւ ապա անդէն հրամայէր թագաւորն գրել *զպատասխանիսն* (144/15)

ԶՊԱՏԱՐԱԳ - 3

Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի տարւոջն *զպատարագն* մի՛ խափանեսցէ, (91/6) Աստուած…լսէ աղօթիցն կենդանեաց, ընդունի *զպատարագսն* և թեթևացուցանէ զբեռինս հոգւոցն մեռելոց՝ յուսով ննջեցելոց. (88/19) և մատոյց նմա *զպատարագսն.* (161/1)

ԶՊԱՏԳԱՄ - 2

և լսել *զպատգամս* աստուածայինս: (242/6) զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից, որ աւանդէ աշխարհի *զպատգամս* հոգւոյն սրբոյ»: (242 / 10)

ԶՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ - 1

և կամէր հրապուրել պահել ինչ *զպատգամաւորսն* (155 / 4)

ՋՊԱՏԵՐԱԶՄԱՅԱՂԹ - 1

Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի՝ զմեծն Գրիգորիոս … *զպատերազմայաղթս* զՀռիփսիմէ և զԳայիանէ, առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 20)

ՋՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼ - 1

Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս *զպատերազմելն* Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 14)

ՋՊԱՏԻԻ - 11

յօրինէր զքահանայապետութեան *զպատիւ* և զաթոռն (36 /18) ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և *զպատիւ* (107 / 4) զնախանիստ բարձ, *զպատիւ,* և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 5) որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ *զպատիւ* տան զհօր իւրոյ (222 / 6) որդւոց իւրոց իւրաքանչիւրումն զգանձս և *զպատիւ* յայտ առնելով՝ կարգէր զնոսա ի բաժինս իւրեանց (224 / 11) Եւ այսպէս մեծաւ ուրախութեամբ աւանդեալ նմա *զպատիւ* նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 10) Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս և մեծացուցանէր *զպատիւ* քահանայիցն Աստուծոյ: (250 / 4) նոցա ետուն *զպատիւ* լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10) առաք զայս իշխանութիւն և *զպատիւ* և զաթոռ առաքելական (306 / 14) անձամբ առեալ սորա *զպատիւ,* յետոյ լուծեալ ի կարգէն՝ առնու զերկրորդ ձեռնադրութիւն ի Դուին ի Գէորգայ Հայոց կաթողիկոսէ: (346/5) և անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան *զպատիւսն* առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 / 17)

ՋՊԱՏԿԵՐ - 7

Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա *զպատկեր* թագաւորին Հոնաց (139 / 18) հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ փոխանակ զի կոյր նկարեցին *զպատկեր* նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց *զպատկեր* վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 /15) *զպատկերն* իւր անդրիագործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք քանդակել հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս (245 / 16) Եւ եղեալ նոցա յանդիման մեզ՝ հարցաք, թէ յո՞ր պատճառս չընդունիք զմարմնացելոյ Աստուծոյ *զպատկերն.* (269 / 7) հրամայեցին նկարել *զպատկերս* ի տան Աստուծոյ. (267 /8) Եթէ *զպատկերս,* որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12)

ՋՊԱՏՃԱՌ - 3

և սկսան *զպատճառ* կորստեան իւրեանց զխաղն խաղալ: (139 / 17) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց *զպատճառ* իրացն: (267 / 5) Եւ հարցեալ *զպատճառս* խոստովանէին զչար խորհուրդն իւրեանց (36 / 2)

ՋՊԱՏՄԱԾ - 1

Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել *զպատմածս* (12 / 11)

ԶՊԱՏՐԱՆՔ - 1

և վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ *զպատրանաց* ինչ ցնորս վրէժխնդրութեամբ վանէր (220 / 8)

ԶՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ - 1

Եւ *զպատրաստական* զօրն իւր, որ էին փոքր ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 / 4)

ԶՊԱՏՐԻԱՐՔ - 1

Յուցէ՛ք և *զպատրիարքն* ձեր (273 / 4)

ԶՊԱՏՈՒԱԿԱՆ - 5

ցուցին *զպատուական* և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, *զպատուական* նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի …ի Վաղարշապատ քաղաք (236/6) Յայնժամ ընկալեալ *զպատուական* գանձն՝ գայ հասանէ ի կողմանս Արցախայ. (281 /9) *զպատուական* աթոռոն քակտեաց. (299 / 6) առաքեաց առ մեզ *զպատուական* հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս (299 / 14)

ԶՊԱՏՈՒԷՐ - 1

Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ *զպատուէրն* Բաբանայ՝ ել տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1)

ԶՊԱՏՈՒԻՐԱՆ - 4

Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան *զպատուիրանն* և զգեցեալ էր զճշմարտութիւնն Աստուծոյ ի ծածուկ: (214 / 17) ուսուցանէր և խրատէր պահել *զպատուիրանս* Որդւոյն Աստուծոյ. (35 / 5) «Յարուցից զքեզ գլուխ և առաջնորդ ժողովրդեան իմոյ՝ զգուշացուցանել նոցա պահել *զպատուիրանս* իմ (306 / 7) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել *զպատուիրանս* նորա. (307 / 6)

ԶՊԱՐԱՆՈՑ - 2

ետուն նմա զանկապանս մարգարտով և գումարտակ նոյնգունակ՝ *շուրջ զպարանոցաւն:* (175 / 10) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր *շուրջ զպարանոցաւն* առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 9)

ԶՊԱՐԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և ծծել *զպարարտութիւն* երկրիս. (325 / 5)

ԶՊԱՐԳԵՒ - 3

գոհանայր զմեծագոյն տուելոյն *զպարգևս:* (60 / 9) և գտին *զպարգևս* բարեաց (250 / 18) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ *զպարգևսն* ի յԱստուծոյ ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 / 9)

ԶՊԱՐԳԵՒԱԲԱՇԽ - 1

վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և *զպարգևաբաշխն* օրհնեցաք (211 / 12)

ԶՊԱՐԶԱՄԻՏ - 2

իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև *զպարզամիտս* խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2) որսալ *զպարզամիտս* ի մարդկանէ (298 / 6)

ԶՊԱՐԶՈՂ - 1

առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ զփրկական կայմն *զպարզողն* ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218 / 2)

ԶՊԱՐԹԵԻՔ - 1

«ԶՊարսից և *զՊարթևաց* զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 / 14)

ԶՊԱՐԻՍՊ - 3

որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել *զպարիսպն* քարամբք մեծամեծօք: (138 / 18) և զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային բան *զպարիսպն* գեր ի վերոյ: (152/4) և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ *զպարսպէն:* (153/7)

ԶՊԱՐԿ - 1

զպարկս ծխակիրս /գրքում՝ ծխակերս/ և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և ուտէին: (165 / 1)

ԶՊԱՐՍԻԿ - 1

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵՒ ԳՐԹԱՀԱՐԵԼՆ *ԶՊԱՐՍԻԿՍ* (177 / 4)

ԶՊԱՐՍԿԱԿԱՆ - 1

Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին *զպարսկական* զունդն: (328 / 4)

ԶՊԱՐՍՔ - 2

«ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն քաջ գիտեմ (106 /14) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ *զՊարսս* և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (31 / 1)

ԶՊԱՐՏ - 1

որ վասն սնոտի այս կենացս *զպարտ* արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 20)

ԶՊԱՐՏԵԼ - 1

ինքն գիտէր *զպարտելն* յանկարծաժողով տկար զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9)

ԶՊԱՒՂՈՍ - 1

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոսատացի, զՄանի և զՄարկիոն (125 / 3)

ԶՊԱՀՂՈՍ ՍԱՄՈՍՏԱՑԻ - Տե՛ս ԶՊԱՀՂՈՍ

ԶՊԵՏ - 1

Եւ նորա իմաստաբար ածեալ ի հաւան զպետս և զիշխանս Աղուանից՝ խաղաղութիւն ի մէջ նոցա առնէր. (334 / 18)

ԶՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամատրիլ Միհրական տոհմին, և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ ունել զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14)

ԶՊԵՐՈՋ - 1

զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ (45 / 4)

ԶՊԷՍՊԷՍ - 2

Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166/3) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316/15)

ԶՊԷՏՔ - 3

կամէր զպետս իւր վճարել. (56 / 11) պատրաստական յօրինէր զպետս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն:(219 / 20) Վասն որոյ զգաստութեամբ տեսչաւորեցէք զպետս եկեղեցւոյ (311 / 2)

ԶՊԻՂԾ - 4

ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻԻԹԱՑ ԵԻ ԳՏԱՆԵԼՈՅ ԶՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՎԱԽՃԱՆԻ ՆՈՑՈՒՆ (50 / 15) հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և զփսաղտն Եղիա և զԲնոտն և զԻբաս և զայլսն ընդ նոսա (126 /14) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն սրախողխող չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 /15) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս Սամոսատացի, զՄանի և զՄարկիոն, զպիղծն Նեստոր (125 / 4)

ԶՊՂԾԱՆՈՑ - 1

զդիւցազնեալ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին առ հասարակ: (259 / 3)

ԶՊՂԾՈՒԹԻՒՆ - 1

Ի բա՛ց թողէք այսուհետև զպղծութեան պաշտամունսդ: (242 / 14)

ԶՊՂՏՈՐՈՒՄՆ - 2

որ զպղտորումն Ներսիսի եբարձ յաշխարհէս (297 / 13)
որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. (344 / 12)

ԶՊՆԴԱՔԱՐՇ - 1

մանաւանդ ի տեսանել զպնդաբարշ կորովաձիգսն (136 / 2)

ՋՊՍԱԿ - 3

յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին *զպսակ:* (96 / 15)

քանզի իբրև *զպսակ* պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 / 13) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան *զպսակն* (40 / 7)

ՋՊՏՈՒՂ - 3

և *զպտուղ* և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին տացեն: (93 / 11) որք աշխարհասէրք *զպտուղս* կապտէին (217/3) և *զպտուղս* պարարեցուցանէին ի վայելումն և ի կերակուր ձեզ: (251 / 9)

ՋՊՈՒՐ - 2

և *զպուրս* թագաւորական ձիոցն կազմեալ թագաւ (62/13) և *զպուրս,* և զագիսն թագաւորական ձիոցն թագիւ պերճացուցեալ (69 / 6)

ՋՊՕՂՈՍ - 1

որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին *զՊօղոս* Սամոստացին ի սուրբ եկեղեցւոյ (314 / 6

Ջ

ՋԱԹԼԿԻԴ - 1

«Զառնդ Աստուծոյ զԵղիայի զԱրմենեան ազգի *ջաթլկիդ* կարդացի զգիր մտերմութեան, և ի շնորհս քեզ առաքեցի զծառայ իմ հարատարիմ բազում զօրօք: (296 / 8)

ՋԱԽՋԱԽ - 1

Ի թագաւորութեանն Հերակլի և *ջախջախ* թագաւորութեանն Պարսից Յազկերտի …գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 4)

ՋԱՀԱԲ - 1

Աբդլ Մելիք՝ *Ջահաբայ* որդի սրով սատակիւր. (330 / 4)

ՋԱՀ - 1

և զաւուրս բազումս *ջահիլ* լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ (332 / 10)

ՋԱՄԲՈՅԵԱԼ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս *ջամբոցեալ* զխորհրդոյդ զսնեռութիւն (276 / 11)

ՋԱՅԼԱՆՔ - 1

Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի *ջայլեմանց./ճիշտը՝ ջայլանաց/* Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ քաղաք մենացեալ: (229 / 10)

ՋԱՆ - 7

Որքան պայծառ են երկինք աստեղօք և երկիրս բուսովք, այսպէս է և *ջան* աշխարհագիր պատմողի՛ յայլոց նիւթոց պարագարդեալ: (106 /5) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ, որք զտկարութիւն բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացատողք. նաև նմանողք թուեցեալք – ի դեպ է ինձ ասել – կամօք հաւասար ընդ հարց *ջանի* աթենականաց. (276 / 9) որ մեծաւ *ջանիւ* կարաց գտանել ի պարգևի զկեանս նորա ի թագաւորէն: (150 / 14) և մեծ *ջանիւ* վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205/16) որ և Հայոց և Վրաց ետ զնշանագիր *ջանիւ* մեծաւ: (342 / 15) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, *ջանք* և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 10) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՑ ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. ԵՒ ՀԱՅՈՑ *ՋԱՆՔ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԼԻՆԵԼ ԱՌ ՆՈՔՕՔ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ (271 / 8)

ՋԱՆԱԼ - 1

Եւ յոյժ աշխատեալք որպէս աւուրս երկուց ամսոց զուր *ջանալով* ընդ հրամանի կատարածի կենաց իւրեանց: (151 / 20)

ՋԱՆԱՄ - 10

և *ջանա՛յ* ապրել ի ձեռաց դոցա. (170 / 11) *ջանային* բազում ողոքանօք դարձուցանել զնոսա յերկրպագութիւն կռոցն (105 / 13) այլ պակուցեալք՝ *ջանային* ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 /10) *Ջանային* իբրև զվրիպեալս շահել զնոսա: (271 /16) որ փոքր կացուցանել *ջանային* զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ (275 / 3) Իսկ կայսերն առեալ զզօրս իւր՝ դիմեաց ի կողմանս Պարսից. և համառեալ, պնդեալ հասանել *ջանայր* ի դուռն Պարսից արքային: (143 / 19) Նա և *ջանայր* ևս առնել (149 / 7) և խուսափել *ջանայր* ի մարդկան գովեստից (215 / 1) Առ սակաւ սակաւ *ջանայր* խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն (249 /14) Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ *ջանասցուք* լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն (279 / 8)

ՋԱՌԱՀ - 1

Եւ երից ամաց այլ անցելոց *Ջառահ* երկրորդ անգամ մտանէ ընդ Աբխազս ի Խազիրս: (320 / 10)

ՋԱՏԱԳՈՎ - 1

և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց վարկանէր, *ջատագով* այնմ լինէր խնդրոյ: (220 / 9)

ՋԱՐԴՈՒՄՆ - 1

Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար *ջարդմունս* պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 3)

ՋԱՓՐ - 2

Աբու *Ջափր,* որ կոչեցաւ Աբսլա, նորին եղբայր, ամս ԻԲ: (292 / 3) որք էին այսոքիկ. Աբդլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի … և Աբդլ Ասուր՝ Հարճոյ որդի, և Աբու *Ջափր* Արաճացի. ածան ի Պարտաւ և կենդանւոյն տիկ հանին զերկոսեանն: (330 / 5)

ՋԵԲՈՒ - Տե՛ս ՋԵԲՈՒ ԽԱՔԱՆ

ՋԵԲՈՒ ԽԱՔԱՆ - 5

որ էր նա *Ջեբու* խաքան (135 / 6) *Ջեբու* խաքան է այս»: (140 / 4) անուն իւր *Ջեբու* խաքան (141 / 11) և ուխտ եդից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ *Ջեբու* խաքանայ (161 / 9) որ էր նա ինքն *Ջեբու* խաքան (170 / 7)

ՋԵՌՆՈՒՄ - 1

Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ ունայն քև հայիմ: (229 / 20)

ՋԵՐՄ - 1

որ *ի ջերմին* հով ունէր ի սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 / 11)

ՋԵՐՄԱԳՈՅՆ - 2

Իսկ դրան երիցունքն արքունի յոյժ *ջերմագոյն* պահէին և խնդրէին ի բարերարէն Աստուծոյ. (69 / 16) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, *ջերմագոյն* փութացելոցն զնորին բարերարութեանցն անպատում պարգևս: (86 / 11)

ՋԵՐՄԱԳՈՒԹ - 1

Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ *ջերմագութ* սիրով խնամ տանել անդաստանացն (55 / 8)

ՋԵՐՄԱԽԱՆԴ - 1

Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի և *ջերմախանդ* սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս (64 / 8)

ՋԵՐՄՆՈՏ, ՋԵՐՄՈՏ - 2

այլ երթեալ *ջերմնոտք* և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 /7) և ամենայն *ջերմոտք* և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 13)

ՋԵՐՄՈՏ - Տե՛ս ՋԵՐՄՆՈՏ

ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ - 4

Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի ամուանեալն Գայշ աւան՝ տեղի ամարոցացամսոց *ջերմութեան* ընտրեալ յառողջութիւն հովանութեան թագաւորացն Պարսից (132 / 2) և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային տապախառն *ջերմութեան* աշխարհին Ասորեստանի (139 / 11) Եւ ի գալ միւս ամին և ի նուազել ամսոցն *ջերմութեան* վաղվաղեսցես ելանել այսրէն (139 / 13)

ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ - 1

յարեգակնակէզ երաշտոցն և *ի* տոթախառն *ջերմութեանցն* անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 7)

ՋՆՋԵԼ - 1

զոր յօրինեցի ընդդէմ արևմտից կորուսանել և *ջնջել* զնա յերկրէ իմմէ: (134 / 8)

ՋՆՋԵՄ - 1

Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց *ջնջեցեք* և ընդ աշխարհական քահանայս մի՛ հաղորդիք: (268 / 12)

ՋՈԿ - 7

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և *ջոկ* առ *ջոկ* մարտատեսիկ հոլարանին: (241 /8; 241 /9) Եւ այնուհետև հաւատարիմ և զուգակրօն աշակերտօքն միաբան յաղօթս և ի խնդրուածս ապաւինեալ՝ միմեանց կամաւ յերկուս բաժանէին *ջոկս:* (96 / 12) Իսկ զայն իբրև լուան անօրինացն *ջոկք,* չոգան պատմեցին իշխանին իւրեանց (101 / 16) Թանց գիտութեանց դպրացն *ջոկք* և ուխտի մանկանցն դասք մնային. (218 / 3) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն *ջոկք* անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 11) հրեղէն *ջոկքն* ի ծագաց երկրէ առ ամենակալ թագաւորդ հաւաքին (189 / 8)

ՋՈԿ ԱՌ ՋՈԿ - Տե՛ս ՋՈԿ

ՋՈՐԻ - 1

այլ և ձերբակալս ի նոցանէ և՛ ձիս, և՛ *ջորիս,* և՛ կապուտս յոլով առեալ դառնային: (177 / 13)

ՋՐԱՀԵՂՋ - 2

հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի *ջրահեղձ* պատուհասէն: (245 /5) և ալեփարթամ խորոցն *ջրայեղձ /գրբում՝ ջրահեղց/* բռնութիւնքն անդէն յինքեանս սուզան (192 / 11)

ՋՐԱՀԵՂՁՈՑՑ - 1

Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի *ջրահեղձոյցն* պատուհասէն (279 / 8)

ՋՐԱՂԱՑ - 1

զմեծ մայրաքաղաքն Մաքենացւոց այրեաց, մնաց միայն *ջրաղացն* և այլ ոչ ինչ. (327 / 1)

ՋՐԱՅԵՂՑ - Տե՛ս ՋՐԱՀԵՂՋ

ՋՐՀԵՂԵՂ - 2

Եւ յետ ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն *ջրհեղեղն* յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11) Եւ լինի յԱդամայ մինչև *ջրհեղեղն* ամք ՍՄԽԲ (3 / 12)

ՋՐՎՇՏԻԿ - 1

որ այժմ կոչի *Ջրվշտիկ* (12 / 3)

ՋՈՒԱՆՇԵՐԻԿ - 1

Իսկ *Ջուանշերիկ* նորին եղբայր մնաց ժառանգ. (325 / 18)

ՋՈՒԱՆՇԻՐ - 52

Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ Փերոժ, *Ջուանշիր,* Յեզուտ Խոսրով, Վարազման. (172 / 13) տեսեալ զերկրորդ որդին

իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 /9) Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս (173 / 12) գայր հասանէր ի Տիզբոն քաղաք առ թագաւորն Յազկերտ և յանդիման առնէր զմանուկն Ջուանշիր: (174 /1) Անդ ակն ի վեր եղեալ արին Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 4) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17) Եկեալ մեծապանծ անուամբ ամենապայծառն Ջուանշիր ի Պարսկաստանացն մարտից (177 / 6) Արդ զի՞նչ արասցէ արին այն Ջուանշիր և անդրանիկ եղբայրն իւր. (180/3) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարաւայնոյն /գրքում՝ հարաւյնոյն/ Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (180 / 17) Իսկ բազմիմաստն Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 10) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ գալ նմա ի տեսութիւն: (184 /1) Խորհի մեծիմաստն Ջուանշիր տեղի հանգստեան տէրունական նշանին գտանել. (184 / 17) նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր արին Ջուանշիր (190 /8)Յայնժամ բազմահոգ վասն իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր. (193 / 17) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 8) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհռչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն (196 / 13) Իսկ բազմագով տէրն Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197/2) ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և…տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 10) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ: (211 / 7) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 3) բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213/12) Յոգնայորդոր գուսանօք ներբողեալ տարփողականն Ջուանշիր՝ զօրապետն տենչահասակ (221 / 5) Եւ մինչդեռ հանգուցեալ էր մեծաւ ուրախութեամբ մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ … մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր: (222 / 4) և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (222 / 18) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 3) ՎԱՍՆ ԵԼԻՅՆ ԽԱԶՐԱՑ ԵԻ

ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ ԳԵՏՈՅՆ ԿՈՒՐԱՅ (186 / 10) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵՒ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ (187 / 6) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻԻՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (172 / 15)

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (177 / 3) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 /10) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց և տեառն իմոյ Ջուանշիրի հնգետասան ամ: (180 / 13) ԹՈՒՂԹ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ (181 / 8) «Քեզ տեառնդ Ջուանշիրի Գարդմանայ տեառնդ և Աղուանից իշխանիդ…մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 8) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զննի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8) ԱՂՕԹՔ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (188 / 4) ԽՆԱՄՈՒԹԻԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԸՆԴ ՀՈՆՍ ԵՒ ԱՌՆԵԼ ՍԷՐ ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (190 / 6)Ապա եղև թագաւորին Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190 / 15) ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 9) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՑ (196 / 10) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 18) և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի (219 / 1) Զայսոսիկ լուեալ եպիսկոպոսապետին և Ջուանշիրի նոյնժամայն գրեն առ այրն Աստուծոյ Իսրայէլ (219 / 17) ՄԱՀ ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (221/2) Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն (221/3) յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի և ասէ այսպէս. (225 / 5) ՈՂԲՔ Ի ՄԱՀՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (225 /7) ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց, Անձն քաջին Ջուանշիրի, Որ զամենայն գերչաց փարատէր զյուզմունս: (228/18) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (230 / 19) որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ՝ որդի Վարազ Փերոժի՝ եղբօր Ջուանշիրի (231 /5) իբրև թէ վրէժխնդիրք արեանն իցեն Ջուանշիրի (232 / 7) չէաք մեք հաղորդ սպանմանն Ջուանշիրի. (232 / 18)

ՋՈՒԱՆՔՈ, ՋՈՒԱՆՔՈՅ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանշո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 10) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանշոյ Աղուանից սպարապետ (304 / 10)

ՋՈՒՐ - 16

Եւ յայնկոյս Մեռեալն *ջրոյ* բանակեցան ընդդէմ նոցա: (174/5) զբազմութիւն սրոյ և *ջրոյ* առնէին կերակուր (329 / 6) Իսկ թագաւորն Հռնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ *ջրոյն:* (191 / 4) քանզի կրակաց և *ջրոց* զոհէին (241 / 13) Իսկ որ *ջրոց* զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11) Եւ յիջանել խորիջացն՝ լոյսն աներևոյթ լինէր, և յելանել նոցա ի *ջրոցն* յուզելոյ, նոյն լոյսն ի լիութեան *ջրոցն* գոյր: (332/12; 332/12) Եւ ի բազմութենէ անկելոցն յստակ *ջուր* գետոյն յարիւն դառնայր. (115 /6) և *ջուր* իսկ խնդրել ոչ գիտէին: (165/15) մի՛ *ջուր* ընդ բուռ խառնելով՝ զնմանութիւն անխարդախ կաթին արասցուք (279 / 4) էջ թագաւորն յամենասուրբ *ջուրն* և ամենայն զօրքն ընդ նմա: (19 / 17) և իւր փախուցեալ գնալով՝ հեղձամղձուկ ի *ջուրս* Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 4) Իսկ որ ջրոց զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի *ջուրս* բազումս: (247 / 11) որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ *ջուրցն* զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32 / 6) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի *ջուրցն* հեղեղէ ի տապանի անդ: (166 / 7) որպէս *ջուրք* բազումք … կոհակաշարժ բռնութեամբ ծաւալասոյզ առնէին զերկիր (192 / 15)

/ ջ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ՋՋԱՆ - 1

Եւ *զջան* քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին (98 / 7)

ՋՋԱՌԱՀ - 1

Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան *զՋառահ* և ձերբակալ արար զՋագիկ: (320 / 11)

ՋՋԱՓՐ - 1

Ապա կոչէ ամիր մոմնին *զՋափր* Ասորեաց եպիսկոպոսն (332 / 13)

ՋՋՈՒԱՆՇԻՐ - 5

ԿԱՅՍԵՐՆ ՅՈՒՆԱՑ ԳԱԼՆ Ի ՊԱՐՍՍ Ի ԿՈՉԵԼ *ՋՋՈՒԱՆՇԻՐ* (183 / 13)

Իսկ զիս *զՋուանշիր …* մի՛ դարձուցաներ ունայն և ամաչեցեալ. (188 / 16) Իսկ զիս *զՋուանշիր …* մի՛ բարկութեամբ խրատեր (189 / 13) Ի սոյն ժամանակս *զՋուանշիր* իշխան Աղուանից սպանին ամեթեդուքն: (320 / 8) որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, *զՋուանշիր,* զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4)

ՋՋՈՒՐ - 2

զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ *զջուր,* և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 6) «Լցաւ երկիր գիտութեամբ տեառն, որպէս *զջուրս* բազումս, որ ծածկեն զծովս»: (243 / 15)

Ռ

Ռ - 1

Եւ երբ *Ռ*ամ էր Հռոմայ շինելոյն՝ և անտի փոխեաց զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 / 8)

ՌԱԲԻ - 1

յամսեանն շահր *ռաբի* ղովաղ սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ անն (290 / 4)

ՌԱԲԻԱԼՈՒԼ - 1

Ի Ժ երորդ ամին մեռաւ յաւուր երկշաբաթի՝ յամսեանն շահ *ռաբիալուլ/ գրբում՝ ռիաբիալուլ/*յերկուսն՝ կալեալ զիշխանութիւնն ամս Ժ: (290 / 11)

ՌԱԶՄ - 2

Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և վառեալք ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 6) և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ վարկպարազի, այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ *ռազմ* պատերազմի: (178 / 5)

ՌԱՀ - 1

Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց, Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 22)

ՌԱՀԱՍ - 1

ոմն *Ռահաս* անուն ի Միհրեան տոհմէ … դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրով ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 1)

ՌԱՄԱԶԱՆ - 1

յամսեանն շահր ռաբի ղովաղ սկսեալ թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի *ռամազան* ամսոյ ԺԹ անն (290 / 5)

ՌԱՄԻԿ - 6

Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և քահանայից, քորեպիսկոպոսաց, ազատաց և *ռամկաց:* (89 / 15) և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց … նա և խոնարհախօսութիւն նորա քաղցրալուր *ռամկաց* և խառնիճաղանճ ժողովրդոց: (150/4) և սա զի ոչ *ի ռամկաց,* այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158 /4) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և *ռամկացն* Հոնաստանեայց յերկրպագութիւն պաշտաման սրբոյ եկեղեցւոյ (242 / 5) որք հարեալ սատակեցին և համաջինջ արարին զամբարիշտն

իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ *ռամկօքն* (43 / 15) ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և քրմապետքն հանդերձ *ռամկօքն* առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն աշխարհին (250 / 13)

ՌԱՏԱՆ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ… *Ռատան, /գրքում՝ Առատան/* Արշէս, Վարդան քաջ … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 14)

ՌԿՋ - 1

Որ և սուրբքն Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ *ՌԿՋ* արք ընտիրք: (112 / 4)

ՌՄԲՈՍԵԱՆ - 1

յերիս բաժանեալ զզօրսն Հայոց … զառաջինն տան ցՆերշապուհ *Ռմբոսեան* պահապան Ատրպատական կողմանն (113 / 14)

ՌՇՏՈՒՆԻՔ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … ի Քրիստափորէ՝ *Ռշտունեաց* եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 14)

ՌՈԴՈՍ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, *Ռոդոս,* Քիոս, Ղեսբոս, Կիթերա, Զակինթոս … (6 / 10)

ՌՈՁՄԻ ՈՁԱՆ - 1

այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. երբեմն *Ռոճմի Ոզան* և երբեմն Շահ Վարազ: (129 / 5)

ՌՈՁՄԻ - Տե՛ս ՌՈՁՄԻ ՈՁԱՆ

ՌՈՃԻԿ - 1

Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր և կարգէր *ռոճիկս* և դպրապետս ի վերայ. (51 / 3)

ՌՈՃՎԵՀ - 1

և փոխէր այլ անուն նմա, *Ռոճվեհ* անուանէր. (144 / 6)

ՌՈՍՄՈՍՈՔԵԱՆ - 2

ապա թագաւորն *Ռոսմոսոքեան* իւրովք զօրօքն և Թորելական գնդիւն գումարեալ՝ ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց (99 / 8) Եւ ինքն իսկ մեծ թագաւորն *Ռոսմոսոքեան* դարձեալ լինէր, ամենայն զօրօք իւրովք ասպատակէր: (103 / 10)

ՌՈՍՏԱԿ - 1

Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա …ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն Խոռխոռունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս Ամատունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս *Ռոստակայ* եպիսկոպոս (299 / 17)

ՌՈՍՏՈՄ - 5

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … *Ռոստոմի* Վարազ Աբոյեան, Զարմիհր ի Վարազ Քուրդաքեան յազգէ թագաւորաց, Մահմատ ի Շերոյեան և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … *Ռոստոմի* Վարազ Աբոյեան (305 / 1) Անտի դարձեալ Բաբանայ երկիրն իւր ի Պարսս յԱտրպատական՝ եթող զօրավար ոմն անուն *Ռոստոմ* հանդերձ զօրօք (327 / 17) Զոր տեսեալ զօրավարին *Ռոստոմայ* թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 / 17) Իսկ *Ռոստոմայ* անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ եւ տալ պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1)

ՌՈՍՏՈՄ ՎԱՐԱԶ ԱՔՈՅԵԱՆ - Տե՛ս ՌՈՍՏՈՄ

ՌՈՒԶԻԿ - 1

Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսոյ այլադէմ, օտարանշան ազգ իմն, զոր *Ռուզիկ* կոչեն (338 / 2)

ՌՈՒԶՔ - 1

Իսկ կանացն քաղաքին հնար իմացեալ՝ բաժակ մահու արբուցանէին *Ռուզացն* (338 / 8)

ՌՈՒՏԱԿ - 1

Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն *Ռուտակ* անուն ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս ի վերայ. (51 / 3)

/ ռ - տառով սկսվող բառ, որը բառասկզբում ունի յ-ը նախդիր /

ՅՌՈՍՏԱԿ - 1

գայիւն հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին *յՌոստակ* գաւառն Մեծ Կողմանց (205 / 1)

Ս

Սա եկեալ ի Հայս՝ յԱրտազ գաւառ. (10 / 3) սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր (17/14) որ և սա նորին խոստովանական վարուքն կատարեալ պսակէր: (36/7) Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ առնոյր զքրիստոսական կնիքն և անդէն աշակերտէր երիցոյն: (39 /14) Եւ սա կամէր խելամուտ լինել վարուց քրիստոնէութեան: (39 / 16) սա էառ թագ ի Բաբելացւոց թագաւորէն. (41 / 9) Եւ նա առ սա չոգաւ՝ պատմել զտեսիլն. (58 / 16) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն Գրիգորիսի (75/11) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան և բազմազան բարեաց օրինակ երջանիկս այս: (83 / 16) Սա մեծապէս ելեալ ի հանդէսս յայս, դառնայ ըստ որում զգալն էր պատրաստեալ: (83 / 17) Արդ ե՛կ երկրպագեա՛ խաչիս և միթ մերձեսցիս ի սա»: (120 / 7) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (129 / 6) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս վարեցաւ. իսկ արդ այս զի՞նչ»: (131 / 5) զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 4) և սա զի ոչ ի ռամկաց, այլ նախարար ի զօրս թշնամեացն և հաւատարիմ դայեակ և դաստիարակ թագաւորորդւոյն Շաթայ»: (158/4) սա առնէր զիշխանութիւնն ըստ կամս իւր (166 / 12) Եւ սա մեռանի խաղաղութեամբ: (172 / 10) Սա և մարտուցեալ ընդ նոսա՝ գայր և զգետովն անցանէր արիւնազանգ լեալ՝ զգեստն և զէնքն շաղախիւր: (174 / 16) «Սա եղիցի քեզ և որդւոց քոց աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (189 / 19) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեակսն լինէր գովող. (199 /14) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ, (200 / 13) սա է պարծանք պարծանաց. (209 / 1) Արդարև սա իսկ է քրիստոնէից յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 6) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ (213 / 6) Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի. 214 / 2) Սա յոլովիւք աւուրքք ժամանեալ՝ յամէր ի դրան արքունի: (225 / 1) զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց քրիստոնէից (242 / 9) սա քրիստոնեայ տաճիկ է, աբրահամեան դպիր: (286 / 1) սա սպան զԿուրիիշկս (291 / 10) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց աշխարհի (292 /5) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ կնոջ Վարազ Տրդատայ (293 / 6) սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 7) Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի (317 /5) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 / 15) Սա է Աբու Սահակն. (330 / 22) սա գումարէ զզօրս Հայոց հանդերձ իշխանօքն Աղուանից երթան և հարկանեն զղակիշն ի դրանն Պարտաւայ (334 / 7) Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու (340 /12) սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341/2) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից (342 / 7) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան (343 / 3) Սա թափեաց զզերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս», (343 /15; 343 /16) Սա երաշխի էառ զմեծ քաղաքն Պարտաւ

(343 / 18) *Սա* անէծ զնախարարս Աղուանից վասն ազգաշաղախ խառնակման նոցին (344 / 3) *Սա* եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ (344 / 5) *Սա* վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զեպիսկոպոսութիւնս Աղուանից (344 / 8) *սա* էր սարկաւագապետ աթոռոյն (344 / 12) *սա* էր սարկաւագ ի Շաքւոյ (344 / 14) *Սա* եկեալ յաթոռ յեպիսկոպոսութենէն Ամարասայ: (345/4) Եւ *սա* յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և զպաս սրբութեանց (345 / 4) *Սա* վաճառեաց անօրինաց զԴաստակերտն և զՍահմանախաչն: (345 / 7) և *սա* դեղօք վախճանեցաւ ի դաւադաց: (345 / 9) *Սա* փոխեաց զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ (345 / 16) *Սա* օրհնեաց զանօրէն ամուսնութիւնն Շաքւոյ տեառն (345 / 19) *սա* էր Դունայ եպիսկոպոս Հայոց (346 /7) *սա* էր դրան եպիսկոպոս սուրբ աթոռոյն (346 / 9) *սա* առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ: (347 /1) յիրաւի *սմա* Յոյնք Ապողովն կարդացին: (24 / 15) Արդ մի ոմն յաշակերտացն տեառն՝ Թադէոս անուն, որպէս յառաջագոյն ասացաք, հասեալ *սմա* մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին (31 / 16) Եւ մինչդեռ յայսմ խնդրի էր, մարդասէրն Աստուած կամեցաւ յայտնել *սմա* ի ձեռն աստուածասէր արքային բառնալ զչար աղանդն յաշխարհէ: (51 /14) «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր, ուր կայս. դարձարուք, երկիր պագէք *սմա.* Ջերու խաքան է այս»: (140 /4) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն ստեղծաւ, և մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց *սմա* տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 / 14) և կացեալ իմ ի *սմա* ամս երկոտասան. (280 / 14) Ի *սմանէ* սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց (7 / 15) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԵԻ Ի *ՍՄԱՆԷ* ԱՌՆՈՒԻԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՋԻԻՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 /2) «Եկա՛յք լուարո՛ւք ի *սմանէ* բանս մխիթարութեան (242 / 9) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ *սոսայն* միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 1) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր …Արամ, առ *սովաւ* Աբրահամ, Արայն Գեղեցիկ առ *սովաւ* Իսահակ … Սուր, առ *սովաւ* Յեսու … Պերճ, առ *սովաւ* Դաւիթ, Արբուն, Բազուկ … (41 /5; 41 /5; 41 /6; 41 /8) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ գաւազան զօրութեան, և *սովաւ* տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 / 16) Առ *սովաւ* կալան սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) Ի *տրա* ՝Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 14) Եւ ի *տրա* զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց և Ծաւդիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 /15) Իսկ զկնի մահուանն *տրա* խնդրեցաւ յԱղուանից մանուկն Գրիգորիս ի կաթողիկոսութիւն իւրեանց (14 / 16) Եւ *տրա* երկու որդիք. (36 / 7) Եւ թերևս ի վերայ *տրա* մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43 / 16) Լինի *տրա* որդի Արամայէլ (172 / 3) *Տրա* լինի որդի Վարդ. (172 / 10) Հարեալ *տրա* զայր մի յանդիման ամենեցուն թաւալգլոր՝ խաղացուցանէր: (175 / 16) որով ի ձեռն *տրա* ի ներքս յարքայականին գտաք յառագաստումն (209 / 8) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵԻ ՀՈՆԱՅ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. ԵԻ *ՍՈՐԱ* ԱՌ ՆՈՍԱ ԱՌՆԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ (230 / 21) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս *տրա* ելեալ ի

դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10) Ի սորա աւուրս էր Հաջաջ Իբն Յուսուփ: (291/7) նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ… Պատրիկ ի Քարոյեան՝ յարքայիցն զարմից …և սորա նախնիք՝ քաջն Վաչագան և Վաչէ (304 / 14) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա՛ զվամատր չարչարանս քո ի վերայ սորա (313 / 3) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի ոսկերչի մեծի»: (313 /7) Յաւուրս սորա լինի խառնակութիւն իշխանացն Աղուանից. (313 / 13) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք (316 / 17) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև (317 / 2) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնելով՝ են այսոքիկ. Միհր … քաջ Վարդան …Սորա որդի Վարդ. (339 / 3) Լինին սորա որդիք Գրիգոր և Ապուսէթ. (340 / 17) ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ (342 / 13) սա էր սարկաւագ ի Շաքւոյ և սորա կոչեցեալ զՄաքենոցացն հայր Սողոմոն (344 / 14) ի սորա Ե երորդ ամին լցաւ Մ ամ թուոյ Հայոց: (345 / 3) Եւ սորա յերրորդ ամին լցաւ թիւս Հայոց Յ: (346 / 4) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից, անձամբ առեալ սորա զպատիւ (346 / 5) ի սորա չորրորդ ամին լցաւ թիւն Հայոց Ն: (346 / 12) Եւ են սահմանք սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գաղիրովն (6 / 7) վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 16) Ի սոցա ծննդոց կարգեցաւ Առան նախագահ Աղուանից. (41 / 11) Եւ այսպէս հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա ըստ հրամանի Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ (282 / 12) և նախնի է սոցա քաջն Վարդան ի Միհրական տոհմէն (304 / 11) Եւ ի սոցանէ ելին մեկնեցան կղզիք հեթանոսաց (4 / 15) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք (6 / 6) բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 1) եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 5) Ի սոցանէ զերէց որդւոյն շարեալ ըստ կարգի զանուանս բերցուք՝ յայտ առ Հայկազինսն. (339 / 6) զի և սոքա ծանիցեն զքեզ, միայն ճշմարիտդ Աստուած»: (101 / 15) Սոքա որդիք գոլով Սանեսանայ արքային Մասքթաց, (119 / 13) Ամենեքեան սոքա ի լեառնն Դիզափայտ աճապարեալ խոտաբուտ կենօք (119 /15) Սոքա և ուղղափառքս աղարտէին զՀոռոմոց ամենայն կրօնսն: (267 / 15) սոքա բնակեալ էին ի Դղմահողն արքայատուր Աղուանից աշխարհիս:(305/3) սոքա են ազգ Հոռվմայեցւոց: (324/6) և սոքօք վանէ զԵրուանդ. և ինքն տիրէ Հայաստանեայց: (13 / 3) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ սկսաք զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10)

ՍԱԲԱԻՈՎԹ - 1

Յարուցից ի վերայ նոցա, ասէ տէր Սաբաւովթ (44 / 12)

ՍԱԳԱՇԷՆ - 1

յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն (285 / 3)

ՍԱԹԵՆԻԿ - 4

Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն *Սաթենիկ* առնու կին Արտաշէս (13 / 9) Վախճանի հայրն *Սաթինկայ* (13 / 10) վանէ զբռնացեալն և տիրել տայ եղբօրն *Սաթինկայ* հայրենի աթոռոյն (13 / 12) Եւ նախարարութիւն Առաւեղեան տոհմին յազգէ *Սաթինկայ* է կարգեալ (13 / 14)

ՍԱԼԱՐ - 2

որոց գլխաւոր ոմն եղեալ *Սալար* անուն (337 / 16) և նոյն ինքն *Սալարն* պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր վնասել (338 / 6)

ՍԱԿ - 1

սաստկանային *սակք* հարկահանաց աշխարհի: (311 / 11)

ՍԱԿԱՅՆ - 24

և առհասարակ տարակուսեցան, *սակայն* հանին, դիզեցին և հսկեցին յաղօթս զգիշերն զայն: (11 / 10) *Սակայն* յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 /13) *սակայն* զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) *Սակայն* ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ (42 / 2) *Սակայն* և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս ունի, ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 1) *Սակայն* ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն (129 / 14) *սակայն* հանին տարան արկին զնա յաշխարհն իւր և անդէն կալան զքաղաքսն (133 / 9) *սակայն* ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) *սակայն* օր մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) Թէպէտ և ցաւքն ժանտք էին, *սակայն* մահք ոչ գործեցան. (165 / 18) երիվարն գլորեցոյց զնա, *սակայն* ոչ կործանեցաւ (186 / 18) *սակայն* ասպատակաւորքն Հոնաց …գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 11) *սակայն* յանձն առնոյր նուաճել ընդ լծով ծառայութեան թագաւորին հարաւոյ: (193 / 20) Ընդ որ թէպէտ առաւելասքանչ զարմանք, *սակայն* ոչ այնչափ զոր հանդերձեալ եմ ասել (199 / 17) *Սակայն* նորա թոյլ տուեալ առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 15) *Սակայն* ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն (209 / 13) *սակայն* յետ սակաւ ինչ աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հոչակեցուցանել զզրոյցն (218 /15) *սակայն* ոչ կարէին զայրն Աստուծոյ զարհուրեցուցանել (239 / 7) *սակայն* զբնական աստուածսն ձեր …ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և ուրանալ և ի բաց ընկենուլ (251 / 13) Եւ արդ՝ ծանր և դժուարին է մեզ չկատարել զհայեցումնդ ձեր, *սակայն* պատճառք կան, զի ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս, այլ տանն Աղուանից: (265 / 8) *սակայն* ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (272 / 1) Այլ *սակայն* յայսմ վայրի օրինութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 / 12) *սակայն* նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով, Աստուծոյ միջնորդութեամբ և մեօք հանդերձ (303 / 9) *սակայն* ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 12)

ՍԱԿԱՒ - 29

Աճ ի հաւատս և զելս արեգականն, որ *սակաւ ինչ* ծանուցեալ էին զծագումն փրկութեան ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9) *Սակաւ* էիր թուով և անթիւ եղեր

բազմութեամբք. *սակաւ* էիր յայտնէօք և անթիւ եղեր անյայտնեօք: (22 /9; 22 /10) և յերեկոյին լոկ *սակաւ* հացիւ զօրանալ: (69 / 14) Բայց մնացեալ դասն ի տեղւոջ կայենի խաչին՝ յետ *սակաւ ինչ* աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) և ոչ *սակաւ* էր թիւ անկելոցն ի մարտի հետևակացն (139 / 2) պատրաստական լերուք *սակաւ ինչ* հեծելովք: (146 / 18) Եւ խորհէր հանգչել *սակաւ մի* (151 / 9) որք առաքեցանն առ նա ի թշնամւոյն՝ կալեալ զաչս նոցա *սակաւ ինչ* արծաթով: (155 / 4) Եւ եղեալ անդ *սակաւ ինչ* աւուրս՝ ոչ դադարէր սպարապետն Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն (176 / 9) որում և ոչ *սակաւ* լինէր շնորհակալութիւն (197 / 8) Զճշմարտախօս դրուագս բայից *սակաւ ինչ* նուազ գտի զմիայնանալոյն Իսրայելի: (201 / 18) զի ոչ կայր *սակաւ ինչ* ի նոսա երկպառակութիւն. (205 / 11) անդ հասանէին քահանայական դասք և այլք ի պատուական արանց, յորս ոչ *սակաւ* կայր հակաճառութիւն դիմամարտելոյ: (209 / 17) սակայն յետ *սակաւ ինչ* աւուրց դժրողաբար ուխտազանցեալ երթայ առաջի կաթողիկոսին և այլոցն ամենեցուն հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 /15) Յայնմ ժամանակի ոչ *սակաւ* խռովութիւն լինէր աշխարհիս Աղուանից (224 /13) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. և դառնաշունչ օդն ոչ *սակաւ* կայր ի վերայ: (239 /12) Առ *սակաւ սակաւ* ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն (249 /14; 249 /14) և ապա յետ *սակաւ ինչ* բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277/16) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն Սմբատ յետ *սակաւ* ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 / 6) և բերին եղին հացս *սակաւս* անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 /9) զի բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, քան, *առ սակաւս:* (178 / 19) Եթէ վանաց երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք *սակաւք* և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և երիցունք *սակաւք.* ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 /12; 91 /13) Իբրև լուան զայս, բազումք յօժարեցան ելանել զհետ նորա, և *սակաւք* սրտաբեկեալք յետս կացին: (159 /10) զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ, ծիրանիք պատուականք և հանդերձք գեղեցիկք և ականք պատուականք և լուսափայլ մարգարիտք ոչ *սակաւք.* (200 / 17) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս *սակաւք* ընթեռնուն»: (267 /11) Անդէն մեռանէր Աշոտ իշխանն Հայկազնի և *սակաւք* ի զօրացն: (336 / 10)

ՍԱՒԱՒ ԻՆՉ - Տե՛ս ՍԱՒԱՒ

ՍԱՒԱՒ ՄԻ - Տե՛ս ՍԱՒԱՒ

ՍԱՒԱՒ ՍԱՒԱՒ - Տե՛ս ՍԱՒԱՒ

ՍԱԿԱՒԱԿԵԱՑ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … Երուանդ *Սակաւակեաց,* Տիգրան: (41 / 10)

ՍԱԿԱՒԱՆԱՄ - 1

բազմութիւն նոցա *սակաւացան:* (22 / 8)

ՍԱԿԱՒԱՒՈՐ - 1

Այլ անկան պարտեցան առաջի *սակաւաւորացն* (168 / 2)

ՍԱԿԱԻԻԿ - 2

ՍԱԿԱԻԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. (31 / 10) Բայց անսացէք ինձ *սակաւիկ մի* (146 / 6)

ՍԱԿԱԻԻԿ ՄԻ - Տե՛ս ՍԱԿԱԻԻԿ

ՍԱԿԱՒՈՒԹԻԻՆ - 1

Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա, իբրև տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն, նայեցան և յիւրեանց *սակաւութիւնն* (114 / 9)

ՍԱԿՍ - 41

ՆԱԽԵՐԳԱՆ *ՍԱԿՍ* ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (3/4) Յայս *սակս* քաջալերեցայց և յանմուխդ մխեցայց: (18 / 5) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ *ՍԱԿՍ* ՆՆՋԵՑԵԼՈՑՆ (88 / 15) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն, և որ որք աւելի քան զայս տացէ *սակս* հոգւոյն, բարի առնէ (91 / 2) *սակս* զի բնակեալ էր անդ խաչն տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97 /8) ՓՈՒԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՑ ԵՒ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐՏԱՒ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆ *ՍԱԿՍ* ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ ԶՈՐ ՅԵԼՍՆ ԻՒՐԵԱՆՑ ԱՒԵՐԵՑԻՆ (118 /16) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ *ՍԱԿՍ* ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 /5) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս *սակս* առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17) *ՍԱԿՍ* ՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՑՆ ՈՐ ԽՆԴՐԵՑԱՒ ՎՐԷԺ Ի ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (166 / 11) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս *սակս* ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177/9) զոր *սակս* մահուան ամուսնոյն իւրոյ էր զգեցեալ. (184/4) լսէր բռնակալն հարաւոյ *սակս* մերոյ իշխանին ի ծայրափառելի քարելաւութեաննն (194 / 1) *սակս* զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 14) *Սակս* որոյ ի դէպ էր առ նա առաքելական ձայնն (214 /10) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ, *սակս* նախագուշակ հրամանին, որ ի վերուստ եղև նմա ազդումն, ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13) հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս *սակս* յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 / 3) Եւ մտադիւր մտածութեամբ հոգացեալ *սակս* իշխանութեան երկրի, հաճեցան առժամայն հաւանութեամբ ընտրել զնախարար ոմն աւագ (231 / 2) *սակս* այնորիկ եղև ձեռնտու նմա: (236 /15) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ՋԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ *ՍԱԿՍ* ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 11) ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ *սակս* սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4) զի *սակս* նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ

ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 2) Եւ *սակս* ինն դասակարգութեան գլխաւորք եկեղեցական անձնահաճ կամօք ըստ նպերտ բարուց՝ Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք (274 / 8) *սակս* այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ» (276 / 1) նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն *սակս* ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 11) որ *սակս* իւր մերձաւորաց էր պահեալ. (281 / 2) ՆԱԽ *ՍԱԿՍ* ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ (287 /4) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ *սակս* հրաշաբանութեանն՝ ասեն ցՄահմետ. (288 / 6) որ *սակս* այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 6) *Սակս* որոյ և ի միջի մերում երևեալ այժմ չարարմատ դառնութեան աղանդոյն Նեստորի և Մաքսիմոսի ի ձեռն Ներսէսի ամբարշտեցելոյ (298 / 16) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, *սակս* հաւատոյ. (303 / 3) Այսք ամենեքեան որ գրեցան ի դիւանին Աբղլմէլքի ամիրմոմնւոյ *սակս* այսորիկ, եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 5) որք *սակս* չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի (309 / 10) Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն *սակս* հոգւոյն մասին: (309 / 14) և գտեալ անդ ոսկետիպ մի մատեան *սակս* հաւատոյ՝ մատոյց առաջի նորա: (321 / 9) Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն զՄտեփաննոս ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց *սակս* ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 11) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ *ՍԱԿՍ* ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՑ (322/11) Եւ Հայաստանեայք *սակս* աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց զտէր Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 6) և *սակս* հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 / 11) որք առժամայն հաւանեալ *սակս* Սամուէլի և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3) Եւ նոյն ինքն Համամ *սակս* առ Աստուած մեծապէս յանցանացն …մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) *Սակս* հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18)

ՍԱԿՍ ՋԻ - Տե՛ս ՍԱԿՍ

ՍԱՀԱԿ - 14

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Անանիա և *Սահակ …* և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 1) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի սուրբն *Սահակ* յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 /6) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ *ՍԱՀԱԿ* ԵՒ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ

ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 / 18) Առ սուրբ եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց *Սահակ* և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263/5) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս, *Սահակ* Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն Հոշոյ եպիսկոպոս (294 / 13) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Հոշոյ եպիսկոպոս, *Սահակ* Ամարասայ եպիսկոպոս, Սահակ Մեծ Կուենից, եպիսկոպոս … և այլ ամենայն ազատք աշխահիս օրհնեցաք (300 / 5; 300 /5) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս, և սպանաւ *Սահակ* Իսմայելեան ի Տփղիս քաղաքի: (333 /5) միւս որդին *Սահակ,* որ և Սևադայ կոչեցաւ (341 / 2) առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ … Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ … տէր *Սահակ,* տէր Մովսէս… (342/11) Տէր *Սահակ* ամս ԺԸ. յեպիսկոպոսութենէն Մեծկուենից: (346 / 11) և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն *Սահակայ* և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 6) Ի *Սահակայ* Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 / 11) Սա է Աբու *Սահակն.* (330 / 22)

ՍԱՀԱԿ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ - Տե՛ս ՍԱՀԱԿ

ՍԱՀԱՌ - 1

Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի *Սահառն* քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք

ՍԱՀԵԱԼ - 1

և ի նոյն միացեալ հաւասար գերակատար գմբեթին, բովանդակապէս *սահեալ* ճառագայթէր ի ծայրս ծառոցն նոճից ճշգրտապէս աղեղանդ, որ յամպսն լինի. (215 / 9)

ՍԱՀԼ - 1

բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ *Սահլի* որդւոյ (340 / 8)

ՍԱՀԼԻ - 3

Յայնժամ արի և շքեղատեսակն *Սահլի* Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 4) Անդ ակն ի վերայ հարեալ *Սահլի* Սմբատեան … դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 / 13) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն *Սահլի* Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան … ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 16)

ՍԱՀԼԻ ՍՄԲԱՏԵԱՆ - Տե՛ս ՍԱՀԼԻ

ՍԱՀԼԻ ՍՄԲԱՏԵԱՆ ԵՌԱՆՇԱՀԻԿ - Տե՛ս ՍԱՀԼԻ

ՍԱՀՄԱՆ - 50

և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն *սահման* (322 / 6) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ

եղեալն իւր սահման. (329 / 16) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք (125 / 16) Ապա եթէ ոչ ի բաց գնասցէ ի սահմանաց աշխարհացս: (155/2) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարազուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 15) Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն Յաբեթի (4 / 3) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ՋԻՆՋ ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 /2) Եւ խոյս տուեալ յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհին Ասորեստանեայց: (131 / 7) և բանակեցան յՈւտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի մէջ սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. (132 / 20) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 10) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 18) և գերի առեալ իբրև ոգիս հազարս, և ի Մեծիրանց սահմանի ամրացեալք՝ ի տեղւոջն, որ կոչի Շիկաքար: (326 / 3) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1) Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս արևելից՝ ի գաւառն Ուտիական: (95 / 11) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՍԻԱԿԱՆԱՅՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՎՐԱՑ. (99 / 6) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին Չորայ (113 / 15) և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ Խաղխաղ քաղաքի (114 / 5) որ է ի սահմանս Մարաց աշխարհին: (132 / 3) Որ եկեալ՝ արշաւեաց ընդ ամենայն սահմանս աշխարհիս Աղուանից (142 / 12) և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա:(143 / 5; 143 / 6) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ ցնծութեամբ և ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն. (149 / 4) և եկն ի սահմանս երկրի ծննդեան իւրոյ. (151 / 4) երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 16) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 / 3) և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161 / 8) Եւ ասատակեցից ես ընդ աշխարհս, որ շուրջ զքև և բերեալ հանգուցից զաւարն և զկապուտն ի սահմանս քո. (161 /13) մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 11) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի վիճակին իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ (178 / 4) և զորս ի քաղաքին կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 8) աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 /8) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին (194 / 16) հատեալ անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից (238 / 13) և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 7) Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻՒՐ

ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ ՅԱՅՍՐ ԳՈՐԾՔ ԼԵԱԼ, *Ի ՍԱՀՄԱՆՍ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 12) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն Տաճիկ … *ի սահմանս* Հայոց. (326 / 8) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհին Սիւնեաց և գերի վարեալ զԲաղացն *սահմանս* ՝գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ (331 / 14) *Սահմանք* Յաբեթի այս են (4 / 4) Աստ կատարին *սահմանք* Յաբեթի մինչև ցկղզիսն Բրիտանիկեցւոց: (6 / 2) Եւ են *սահմանք* սոցա ի Մարաց ընդ կողմն հիւսիսոյ մինչև ի Գադիրովն (6 / 7) Այս են *սահմանք* Յաբեթի: (6 / 12) և գերեսցին *սահմանք* աշխարհացն այնոցիկ ի զօրաց նորա: (132 / 8) Այլ որպէս երբեմն ի մէջ Կարմիր ծովուն, նոյնպէս և *սահմանք* անթիւ բանակին, մինչև հասանել նոցա ի դուռն արքայորդւոյն, պարիսպ էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իւրեանց: (159 /17) Եւ որ միանգամ առաջին թագաւորացն Աղուանից գիւղաստանեայք և *սահմանք* լեալ էին, զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս (185 / 11) Եւ դուք *սահմանք* էք այնմ վիճակի. (262 / 1) Ի ծագաց մինչև ի ծագս դողային *սահմանքս* մեր: (156 / 10) Յայնժամ հանդերձեցան կազմեցան յերիս բաժանեալ գունդս՝ համբարձեալ ի կողմանցն Աղուանից յառաջ խաղային առ *սահմանօքն* Ասորեստանի. (98 / 3) Ուստի և մեծապանծ անուամբ դադարէր դարձեալ առ *սահմանօքն* Վրաց: (178/8) Եւ ինքեանք անդրէն դարձեալ բանակէին ի կողմանս դաշտին առ *սահմանօքն* Լփնաց: (232/12)

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 4

և երդմնապատիժ *սահմանադրութեամբ* պատուէր տայր նմա միթ ումեք պատմել: (218 / 13) Եւ նորա կանոնական *սահմանադրութեամբ* գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ օգնել իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 16) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ *սահմանադրութեանս* կատարիչք լինին (302 / 10) *ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ* ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ ԵՂԵՒ (89 / 11)

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱԼ - 1

Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն Տաճկաց *սահմանակալ* լինել կողմանն արևելից (233 / 13)

ՍԱՀՄԱՆԱԿԻՑ - 1

և զնոսա ևս *սահմանակցօք* իւրեանց ածել ի հնազանդութիւն: (167 / 4)

ՍԱՀՄԱՆԵԱԼ - 3

զի ահա եհաս օրս *սահմանեալ* սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) Եւ ի լնուլն երրորդ հարիւր թուոյ Հայոց՝ լցան *սահմանեալ* մեղացն տուգանք հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 2) Զայս ոչ էր *սահմանեալ* ասել Աբաս հայրապետն (343 / 10)

ՍԱՀՄԱՆԵՄ - 2

և *սահմանեցին* տառս կանոնականս. (314 / 7) որք զնոյն *սահմանեցին* ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 9)

ՍԱՂԱՐ - 1

զոր Գրանիկն *Սաղար* անուանէին (133 / 6)

ՍԱՂԱՐԹԱԾԱԻԱԼ - 1

բազմաբեղուն ծաղկեր իւրով *սաղարթածաւալ* գիտութեամբն (207 / 5)

ՍԱՂԱՐԹԱՊԱՏ - 1

Նոյնժամայն նշան զարմանալի լինէր ի վերայ *սաղարթապատ* ծառոցն նոճից (215 / 6)

ՍԱՂԱԻԱՐՏ - 4

Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է …եթէ *սաղաւարտ* էր ի զգուշութիւն սուսերի, ընդ նմին էր և *սաղաւարտ* փրկութեան. (23 /4; 23 /4) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիւթեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ *սաղաւարտիւ* զահագին գլուխն և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան տախտակաւ յօրինեալ (109/19) և վագրակերպեան *սաղաւարտիւն* զգեղեցիկ գլուխն հիւսեալ (110 / 9)

ՍԱՂԱԻԱՐՏԵԱԼ - 1

Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց …դրօշուք և գնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառազէն հեծելոց զրահեալք և *սաղաւարտեալք* … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 6)

ՍԱՂՄՈՍ - 6

Եւ պաշտեցեալ *սաղմոս* մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. (59 / 6) Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր և երգակից էր *սաղմոսաց* օրհնութեան: (69/10) ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն քաղցր, երգս *սաղմոսացն* յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83/4) որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս ըստ *սաղմոսին* ձայնի (243 / 13) և *սաղմոսիւք* և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 1) և ասացեալ զերկրորդ *սաղմոսն,* դեռ ևս այն անգամ ոչ զօրեցին. (59 / 7)

ՍԱՂՄՈՍԱՆՈՒԱԳ - 4

սաղմոսանուագ երգովք միաբան փառաւորէին զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 /15) և քաղցրաձայն *սաղմոսանուագ* երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 3) ձայնք *սաղմոսանուագ* հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (67 /11) հանդարտիկ և յորդագոյն քաղցր ձայնիւ, *սաղմոսանուագ* երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73 / 12)

ՍԱՂՄՈՍԵԼ - 2

և միաբանութեամբ բարբառելոյն, *սաղմոսելոյն* և բարեբանելոյն զանճառելի երրորդութիւնն՝ հնչէր երկիրն: (80 / 5) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն *սաղմոսելով* և բարեբանելով զմիածինն Աստուած (69 / 11)

ՍԱՂՄՈՍԵՐԳՈՒ - 1

Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան …*սաղմոսերգուք* ի յօրհնութիւնս…և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26/2)

ՍԱՄՈՍՏԱՑԻ - 2

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն և զնորս՝ զԱրիոս, զՊաւղոս *Սամոստացի,* զՄանի … (125 / 3) որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս *Սամոստացին* ի սուրբ եկեղեցւոյ և սահմանեցին տառս կանոնականս. (314 / 7)

ՍԱՄՈԻԵԼ - Տե՛ս ՍԱՄՈՒԷԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ - 6

ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ՊԱՐՏԱԻԱՅ ՅՈՐԴԻՈՅՆ ՇԵԽԱՅ ԵԻ Ի ՋՕՐԱՑ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ *ՍԱՄՈՒԷԼԻ /գրքում՝ Սամուելի/* ԱՆՁԱՄԲ ԱՌՆՈՒԼ ՊԱՏԻՒ ԵԻ ԳՆԱԼ Ի ԴՈՒԻՆ (334 / 3) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն *Սամուէլ* անձնակամակ ընդ Միսայելի քահանայի, որ իմաստասէրն կոչիւր խորհրդազգած եղեալ՝ առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. և ինքն *Սամուէլ* զանկատարն առնու ձեռնադրութիւն յիւրմէ եպիսկոպոսէն: (334 /11; 334 /13) և զերկրորդն առնու ձեռնադրութիւն անձնահաճն *Սամուէլ* ի Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ (335 / 6) Տէր *Սամուէլ,* ամս ԺԷ. (346 / 4) որք առժամայն հաւանեալ սակս *Սամուէլի* և Միսայելի պղտորմանն (335 / 3)

ՍԱՅԼ - 4

Եւ *սայլ* ևս հրամայէր կազմել սպիտակ եզամբք լծելովք (62 / 7) Եւ հրամայեաց կահավարից և *սայլից* բառնալ. (159 / 6) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին *ի վերայ սայլից* (323 / 10) այլ զանկեալսն փոքր ի շատէ ի ձեռս, զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, *սայլիցն* և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 11)

ՍԱՆԱՏՐՈՒԿ - 5

անդ առնու վախճան մարտիրոսութեան *ի Սանատրկոյ* արքայէն Հայոց: (10 / 4) ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ *ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ* Ի ՎԵՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 3) Եւ գտեալ ժամ պարապոյ *Սանատրկոյ* հրամանաւ Շապհոյ ժողովէ զզօրս Աղուանից՝ թուով իբրև երեսուն հազար և արշաւէ ի միջոցս Հայոց: (30 / 1) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ *Սանատրուկ* ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի (29 / 12) Ածապարէ *Սանատրուկ* զօրօքն Աղուանից և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից (29 / 18)

ՍԱՆԴ - 2

«Բարձցի *սանդն* պղնձի ի դրանէ քումմէ»: (110 / 17) Եւ *սանդն* էր լի մոխրով հնոցի. (111 / 1)

ՍԱՆԵՍԱՆ - 5

Վասն զի *Սանեսան* բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր (39 / 6) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն *Սանեսան* ի սուր սուսերի արկ զնոսա (119 / 16) և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն՝ յանդիման լինէր *Սանեսանայ* թագաւորին Մասքթաց՝ համատոհմին Արշակունեաց: (38 /2) ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՑ Ի ՄԱՍՔՈՒԹՍ Ի ՁԵՌԱՑ *ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ* ԱՐՔԱՅԻՆ ՄԱՍՔԹԱՑ (64 / 16) Սոքա որդիք գոլով *Սանեսանայ* արքային Մասքթաց (119 / 14)

ՍԱՆՁ - 1

Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, տացէ իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և *սանձիւք* (90 / 13)

ՍԱՆՁԵԱԼ - 1

և ձի թամբեալ և *սանձեալ* կազմ պահեն. (54 / 6)

ՍԱՆ - 3

Եւ թագաւորեցոյց զիւր *սանն,* որում անուն էր Պերոզ: (16 / 5) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ *սանուն* իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 3) և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն օգնականութեան *սանուն* իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 12)

ՍԱՊԱՏ - 3

և եդեալ *սապատ* ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 / 13) և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի *սապատի:* (53 / 18) Եւ երիցունքն հանելով զնշխարս՝ հաւաքէին ի վեր *սապատն,* զոր թագաւորն ունէր ի գիրկս իւր: (81 / 15)

ՍԱՌՈՅՑ - 1

ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս փայտեղէնս մեծամեծս, որով զարգանական լափէին և նովին պարարտական *սառոյց,* անլուայ աղտեղեաւքն յաբխոռն յանզգայս ի միոյ միոյ բաժակէ երկու երկու կամ երեք երեք ի նոցանէն զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 7)

ՍԱՍԱՆԱԿԱՆ - 4

Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից *սասանական* ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն (287 / 9) քանզի բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ *Սասանականացն* (149 /11) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում, զոր օրինակ ծառայեցաք *Սասանականին»:* (161 / 19) Յայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և կարծիս տայր կտրել զշառաւիղս *Սասանականին* և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 16)

ՍԱՍԱՆԵԱՆ - 3

ԶԱրտաւան սպան Արտաշիր ի *Սասանեան* Ստահրաց և եբարձ զթագաւորութիւնն Պարթևաց (7 / 6) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի *ՍԱՍԱՆԵԱՆ* ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՑԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 14) Եւ Միրհեանն, որ ի *Սասանեան* տոհմէն էր եկեալ ի Պարսից, հաստատեցաւ ի նախարարութիւն. (338 / 18)

ՍԱՍԱՆԵԱՆ ՍՏԱՀՐԱՑԻ ԱՐՏԱՇԻՐ - Տե՛ս ՍԱՍԱՆԵԱՆ

ՍԱՍԱՆԵԱՆ ՏՈՀՄ - Տե՛ս ՍԱՍԱՆԵԱՆ

ՍԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

«Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ սուրք, և՛ *սասանութիւնք* (127 / 13)

ՍԱՍՏ - 2

և ի Կամբէճս և յԱղուանս զնոյն հրաման սաստից կարգեալ հաստատէր (50 / 9) այլ հպարտութեամբ և մեծաւ սաստիւ առնէր զպատասխանիսն. (143 / 12)

ՍԱՍՏԵՄ - 2

Եւ անդ վտանգեցուցեալ սաստէին անօրէնքն թողուլ զհաւատս իւրեանց (332 / 5) Յայնժամ մեծահաւատն Շերոյ՝ Աղուանից իշխան, ըմբռնեալ զմօտակացս նորա՝ սաստէր ածել զՆերսէս. (297 / 3)

ՍԱՍՏԻԿ - 22

Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն (11 / 11) Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ սէր կարեն ածել նա ի հաւանս, գանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհն խայլանդրաց: (16 / 14) թոյլ ետ պատմել շուրջ զքն բոց սաստիկ հնոցին: (22 / 1) Լինի զօրաժողով Տրդատիոս՝ մեծ թագաւորն Հայոց և իջեալ ի դաշտն Գարգարացւոց՝ պատահէ հիւսիսականացն սաստիկ պատերազմաւ. (29 / 6) Յայնժամ ահ և երկիւղ սաստիկ զամենեսեան լնոյր (33 / 17) Ընդ նոսին և Վաչագան առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 6) անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ տեսին լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց (102 / 8) Սաստիկ ամբոխիւ ելին Խազիրք՝ ասպատակել յաշխարհս մեր հրամանաւ Հերակլի: (133 / 15) Քանզի Իմայ և Ահմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15) Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն, այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 7) որոյ եկեալ անդէն՝ սաստիկ բարբառով յանդիմանէր զկաթողիկոսն և զեպիսկոպոսն Դաւիթ (203 / 10) Ահա յանկարծակի բուրեալ ի տեղւոջէ անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. (206 / 2) և վասն այնորիկ սաստիկ և ահեղ նշանացն, որ երևէին ի վերայ խաչին, ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 10) և ահա սաստիկ ամփոփէր զմարդ և զանասուն աշխարհին այնորիկ, աւար առեալ գերէին զամենայն: (232 / 10) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10) Իսկ նորա սաստիկ ձայնեալ ասէ. (287 / 14) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս քառասուն եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 15) որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 / 3) Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ (223 / 5) Այլ և երբեմն առ աչօք և ցնորիւք անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին (254/1) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն Քրիստոսի՝ զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 3)

ՍԱՍՏԿԱԳՈՅՆ - 4

Եւ կրկին և երեքկին տուեալ սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել (109 / 6) Եհաս հրաման սաստկագոյն յաշխարհս Աղուանից՝ թողուլ զհաւատս

և հնազանդ կալ մոգական աղանդոյն՝ կռապաշտութեան: (112 / 10) Թոյնք քարբից հեղցին զնովաւ, Եւ *սաստկագոյն* ուռուցմամբ հերձցեն զնա: (228 / 15) և *սաստկագոյն* յանդիմանէր զնոսա (257 / 19)

ՍԱՍՏԿԱՆԱՄ - 3

Մաստկանալ պատերազմն (13 / 8) *սաստկանային* սակք հարկահանաց աշխարհի (311 / 11) և յոլովութիւն անձրևացն բերման *սաստկանայր* յերկիր (68 / 16)

ՍԱՍՏԿԱՊԷՍ - 1

հողմն ուժգին *սաստկապէս* հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն (259 / 5)

ՍԱՍՏԿԱՑԵԱԼ - 4

Քանզի տեսանելով զահն *սաստկացեալ* ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (135 / 20) կամէր խօսել առ ամբացեալ բազմութիւնն, որք էին ժողովեալ ի մեծ բերդին, վասն *սաստկացեալ* ահին, եթէ զինչ իցէ արժան գործել: (136 / 14) ՎԱՍՆ *ՍԱՍՏԿԱՑԵԱԼ* ՍՈՎՈՑՆ, ՍՐՈՑՆ ԵԻ ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ Ի ՄԻԱՍԻՆ (164 / 2) *սաստկացեալ* ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն (213 / 18)

ՍԱՍՏԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

Եւ զայրագնեալ արքայն՝ այլ ևս *սաստկացուցանել* կամեցեալ զմարտն: (109 / 7)

ՍԱՏԱԿԵԱԼ - 2

Սա անէծ զնախարարս Աղուանից վասն ազգաշաղախ խառնակման նոցին, որք եղեն *սատակեալք:* (344 / 4) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարւոյն առաւել էր թիւ *սատակելոցն,* քան զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8)

ՍԱՏԱԿԵԼ - 2

Եւ արդ՝ դու մի՛ յապաղեր զազգդ ամենայն *սատակել* (170 / 10) ԱՌ ՈՐՍ ԴԱՌՆԱԼ ԱՆՏԻ ԵԻ ԳԱԼ ՋՍԵԻԱՆ ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂՋԻՆ ԱՌՆՈՒԼ ԵԻ ՋՋՕՐՍ ՀԱՑՈՑ ԵԻ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵԻ ՋՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ ԵԻ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ, ՅՈՐՈՒՄ ՉԱՐԱՉԱՐ ՄԱՀՈՒԱՄԲ *ՄԱՏԱԿԵԼ* (317 / 17)

ՍԱՏԱԿԵՄ - 27

եհար *սատակեաց* զգունդն և ձերբակալ արար զորդին թագաւորին և անդէն ի տեղւոջն *սատակեաց.* (16 /3; 16 /4) և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց և զսինլիքորս նոցա սրահար *սատակեաց:* (318 /8) և առաթուր հարեալ ի սպառ *սատակեն* զնոսա. (329 / 5) և զորդիս նոցա առաջի նոցա *սատակեացեն* (44 / 8) «Արդ պատրաստ լեր ի դիմի ելանել, զի իսպառ *սատակեացես* զդոսա»: (114 / 2) և որ ոք յանդգնեսցի, պատուհասեալ *սատակեսցի*՝ (308 / 7) այլ ամենեքեան խողխողեալ *սատակեցան* յիւր ազգայնոցն սրով: (39 / 10) մինչև որ միոյ առն մնալ ի թշնամեացն, որ *ոչ սատակեցան:* (178 / 8) և անդարձ լեալ ի գտեալ չարեացն ամենքին առ հասարակ բնաջինջ եղեալ *սատակեցան* ի յերկրէ (213 / 4) վասն որոյ բազումք խորշակահար և

հեղձամղձուկ *սատակեցան:* (339 / 10) և ի նմին ամի *սատակեցաւ.* (331 /10) որք հարեալ *սատակեցին* և համաջինջ արարին զամբարիշտն իշխանսն Պարսից աշխարհին հանդերձ խառնիճաղանճ ռամկօքն, անթիւ զօրացն բազմութեամբ: (43 /14) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ *սատակեցին* սրով բերանոյ (45 / 2) սրով իւրեանց *սատակեցին* զնոսա. (168 /9) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կռոց զոհեսցէ, *սատակեցից* սրով: (261 /1) Եւ անտի վէմս գլեալ ընդ զառիվայրն՝ *սատակէին* առհասարակ: (109 /5) Եւ այնպէս *սատակէին* և նոքա ընդ չքաւորսն: (164 / 17) որով խոցոտեալ *սատակէր* աներևոյթ թշնամին: (32 / 11) որով անդէն *սատակէր* զմարդախոշոշ գազանն: (110/15) *սատակէր* զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփինաց և զայլս անհամարս, զորս յայսմ տեղւոջ *սատակէր:* (115 /2; 115 /3) հազիւ ուրեմն թքէր զոգին և *սատակէր:* (318 /14) *սատակի* և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ (31 / 7) Եւ եթէ ստամբակէ ոք, մահուամբ *սատակի* (113 / 6) մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ *սատակի:* (337 / 14) Աբդլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի սրով *սատակիւր.* (330 / 4)

ՍԱՏԱԿԻԼ - 1

Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև *սատակիլ* նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (330 / 1)

ՍԱՏԱԿԻՉ - 2

քանզի եկն եհաս ահա *սատակիչ* թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 2) և չէր, ուր ոչ ելանէր *սատակիչ* բարբառ չար թշնամեացն: (156 / 5)

ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ - 2

Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն, Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, Որպէս յազգին Մովաբու ի գիշերի *սատակումն:* (227 / 12) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵԻ Ի ՆՄԻՆ *ՍԱՏԱԿՈՒՄՆ* (328 / 17)

ՍԱՏԱՆԱՅ - 15

Իսկ ամենաչարն *սատանայ* մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր *սատանայ* ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) նոյնպէս առնէր և կատարէր *սատանայ:* (254 / 1) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ *սատանայ* (298 / 6) «եթէ ոսոխն մեր *սատանայ* իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ» (298 / 8) Եւ *սատանայ* ի սկզբանէ մեղանչէ (298 / 11) Եւ յաւուրն յիսներորդի … ուրացանն *ի սատանայէ* և յամենայն գործոց նորա (19 / 16) Զի որպէս սպանումն *ի սատանայէ* էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 17) Ցանկալի ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ՝ հեռացելոյս, չլինելոյս մարտակից քեզ յաներևոյթ պատերազմիդ

ամենաչար *սատանայի:* (28 / 11) Եւ ազգի ազգի աղանդք չարախոհն *սատանայի* յոլովեալ թշուառացուցանէին զհիքացեալ մարդիկ աշխարհիս Աղուանից (43 / 3) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս և ազատել ի դառն ծառայութենէ *սատանայի.* (49 / 9) Քանզի *սատանայի* այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար արբանեկաց (52 / 14) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ ստութեան և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ, և զգործ Աստուծոյ *սատանայի* լլկանս համարել (204 / 9) զի *սատանայի* փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են (204 / 15) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ *սատանայի* ի ձև էրէոյ վայրւոյ դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 11)

ՍԱՏԱՆԱՅԱԳՐԳԻՌ - 1

և երբեմն երաշտիւք ցամաքեցուցանէին զերկիր դիւակործան և *սատանայագրգիռ* մոլորութեամբն: (254 / 3)

ՍԱՏԱՆԱՅԱԿԱՆ - 3

Վասն զի տարժանեալք յոյժ՝ լցան տարակուսանօք յաղագս *սատանայական* պատերազմին: (239 / 6) զի *սատանայական* է ամենայնդ և կորուսիչ հոգւոց: (242 / 15) զի ապրեցուսցէ զմեզ ի խաւարային գործոց և յամենայն *սատանայական* գնացից»: (248 / 11)

ՍԱՏԱՆԱՅԱԿՈՒՐ - 1

Քանզի *սատանայակուր* ծառագոթի մոլորութեամբն աղճատեալ ազգն այն, ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 17)

ՍԱՏՈՅ - 1

անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան, Մերհաւան, *Սատոյ* (41 / 14)

ՍԱՐ - 1

շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի փախուստ ընդ *սարն,* որ կոչի Եղջիւր խոյի. (331 / 18)

ՍԱՐԱՒԱՆԴԱԿ - 3

Եւ եկեալ բանակէին ի նշանաւոր պրակին ի խունաբեր տեղւոջն ի *սարաւանդակ* վայրի: (205 /4) այլ այնուհետև ելեալ արտաքս ի *սարաւանդակ* վայրսն և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև ցառաւօտն: (217 /12) Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին փոթորիկս յարուցին մերձ ի *սարաւանդակ* լերինն Կաւկասու: (239 / 4)

ՍԱՐԳԻՍ - 4

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, Մար, *Սարգիս ...*և մասն մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա … ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն Խոռխոռունեաց եպիսկոպոս, *Սարգիս* Ամատունեաց եպիսկոպոս, *Սարգիս* Ռոստակայ եպիսկոպոս (299 /16; 299 /17) և

հանդերձեալ իմ աշակերտօք՝ Քրիստոսատրով և Գրիգորով և *Սարգսով,* գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 / 1)

ՍԱՐԴ - 1

Եւ ահա ամենայն *սարդի* ոստայն եղև. (221 / 11)

ՍԱՐԿԱԻԱԳ - 22

Եւ *սարկաւագ* մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 2) *սարկաւագ* մի՝ Յովէլ անուն նորա ի դրան արքունի, տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 18) Քահանայ և *սարկաւագ* յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և Բ սարկաւագին տացեն: (90/10) սա էր *սարկաւագ* ի Շաքւոյ (344/14) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ *սարկաւագի* ի նմին տեղւոջ արս չորս աւագագոյնս աբեղայս (72 / 6) ես տեսի ի նմին տեղւոջ, ուր Յովէլ *սարկաւագի* բրել հրամայեաց, աղբիւր ելանէր (73 / 4) Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ *սարկաւագի* բամբասանս դնիցէ …եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ (92 / 12) յայնժամ առեալ *սարկաւագին* մատակարարէր աղքատաց: (64 / 4) Իսկ երանելւոյն կալեալ զձեռանէ *սարկաւագին* և խոնարհեցուցեալ ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 5) և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն *սարկաւագին,* և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. (71 / 8) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ *սարկաւագին* յԱմարաս (71 / 13) Եւ յահէ անտի ի բերանս անկեալ *սարկաւագին,* և անդէն ի վեր յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ, և նոքա աներևոյթ լինէին ի նմանէն: (72 / 9) Քահանայ և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և Բ *սարկաւագին* տացեն: (90 / 10) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն *սարկաւագն* առաքէր յԱմարաս յառաջ քան զիւր երթալն. (71 / 14) Եւ հարցեալ *զսարկաւագն,* թէ Զի՞նչ խնդրես. (71 / 2) և այսպէս եպիսկոպոսս և երիցունս և *սարկաւագունս.* բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 /10) և՛ երիցունս բազումս, և՛ *սարկաւագունս,* և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն (62/9) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և *սարկաւագունս,* և անապատականս, և առ ամենայն ուխտս եկեղեցւոյ՝ ողջոյն. (66 / 5) Թողոյր երիցունս և *սարկաւագունս* և յոլովագոյն գունդ պաշտօնէից, և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 6) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, *սարկաւագունք* (205 / 7) գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս …քահանայք և *սարկաւագունք,* կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 9) և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և *սարկաւագօք,* և անապատաւորօք և բոլոր ուխտիւ եկեղեցւոյ … զկնի ելանել: (68 / 10)

ՍԱՐԿԱԻԱԳԱՊԵՏ - 3

սա էր *սարկաւագապետ* աթոռոյն (344 / 12) *սարկաւագապետացն* խաչ ի ձեռս, և երիցանցն՝ աւետարանս ի գիրկս, և պաշտօնէիցն բուրվառ ի ձեռս զանազանութեան խունկս ծխել. (80/3) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ, ԵԻ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ *ՍԱՐԿԱԻԱԳԱՊԵՏՆ* ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 / 17)

ՍԱՐՄԱՏԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … *Սարմատիա,* Տաւրինիս … (5 / 9)

ՍԱՐՄԱՏՔ - 1

Եւ որդիք Թիրասայ՝ Ասքանազ, և ի նմանէ *Սարմատք* և Րիփաթ և ի նմանէ Սաւրոմատք. Թորգոմ, և ի նմանէ Հայք: (4 / 10)

ՍԱՐՈՍՏԱՆԵԱՑՔ - 1

Բոլորովին քարոզ և առաքեալ խուժադուժ *Սարոստանեացն* լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3)

ՍԱՐՈՏՆ - 1

Եւ ի գալ հրովարտակին՝ պատահի նմա *ի սարտոն /ծն. ստորոտ, ստորոյն/* գաւառին Գարդմանայ. զոր առեալ ընթերցաւ և լի եղև ուրախութեամբ: (171 / 17)

ՍԱՐՍԵԱԼ - 2

մինչև յե՞րբ *սարսեալ* թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 9) որ ի գոչելն միայն ազգք հեռաւորք *սարսեալ* դողային (146 / 8)

ՍԱՐՍԵՄ - 1

Էր նստեալ որպէս զառիւծ ի մորւոջ, Եւ լռեալ՝ ի նմանէն *սարսէին* թշնամիք. (226 / 14)

ՍԱՐՏՈՒՑԵԱԼ - 1

և *սարտուցեալ* ելանիցեն ըստ երկիրս, որպէս եղինք գորովեալք յորսորդաց յորթուց իւրեանց»: (163 / 4)

ՍԱՒՐՈՄԱՏԷՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր … *Սաւրոմատէս,* Սկիւթիա, Թրակէ … (5 / 10)

ՍԱՒՐՈՄԱՏՔ - 1

Եւ որդիք Թիրասայ՝ Ասքանազ, և ի նմանէ Սարմատք և Րիփաթ և ի նմանէ *Սաւրոմատք.* Թորգոմ, և ի նմանէ Հայք: (4 / 10)

ՍԱՒՈՒՂ - 1

Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն *Սաւուղայ* կաղալ և գթել սկսաւ (87 / 1)

ՍԱՓԱՐ - 1

որ այժմ կոչի յիւր անուն Մահմետայ յամսեանն *սաւփար:* (290 / 3)

ՍԳԱԼԻ -1

Զի *սգալի* ձայնիւ անդադար ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 10)

ՍԵԱՒ - 1

սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 12)

ՍԵԹԵԱՆ ԱԶԳ - 1

որ և անդէն իսկ ընկղմեալք ի շնութիւն և յայլանդակ միտս Սեթեան ազգին խառնակեցան ընդ դստերս նզովից. (245 / 1)

ՍԵԼԵՒԿԻՈՍ - 1

որ բազում ընկերօք վկայեաց ի Սելևկիոսէ թագաւորէ. (281 / 6)

ՍԵԿՈՒՆԴՈՍ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ …ի Սեկունդոսէ՝ Մոկաց եպիսկոպոսէ և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 15)

ՍԵՂԱՆ - 28

Եւ ազատ մարդ ոք յիւր եկեղեցւոջ թէ սեղան կանգնէ, կաթս նշխարս ինչ բերէ, կաթս պատարագ առնէ, եպիսկոպոսին հրամանաւ արասցէ (94 / 4) ներքոյ և ի վերոյ սեղան խորհրդոյ, յորում խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 / 12) յորում է սեղան խորհրդոյ (283 / 17) անդ սեղան է և պատարագ մատչի: (284 / 4) Եւ ներքոյ բեմին սուրբ այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 16) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ ութսուն կանգուն երկայն, ութսուն՝ լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, և պատարագ մատչի. (285 / 4) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 /3) Իսկ զմուրիւտանն մուրիւտն ի սեղանն արքունի մեծապատիւ առնէր: (106 / 13) սկսանէր ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն արքունի: (107 / 13) և յընթրիս միշտ ընդ իւր նստել ի սեղանն. (197 / 5) ուր կանգնեալ էր սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի տեառն: (205 / 18) և ահա գտայ ես ելեալ ի սեղանն Վարազ Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 / 10) և չիք հնար ի սեղանոյ տեառն վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 /17; 242 /17) «Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ (308 / 4) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1) Եւ սարկաւագ մի յոտն կացեալ առ արքունական սեղանոյն, և որ ինչ ի սեղանն գայր, յամենայն խորտկացն առեալ՝ ի վերայ սեղանոյն դնէր. և իբրև զրաւ լինէր սեղանոյն արքունի ընթրեաց, յայնժամ առեալ սարկաւագին՝ մատակարարէր աղքատաց: (64 /2; 64 /3; 64 /4) Եւ եթէ ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն և ինքեանք հաւատարիմ են, երէցն առաջի սեղանոյն կացցէ (93 / 2) իսկ բազումք դիմեցին ի սուրբ յարկս եկեղեցեաց և բուռն հարեալ զեղջերաց սեղանոյն: (152 / 12) Անդ անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս փորեցին ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1) և իսկոյն յարուցեալ ի հսկումն խաչապայծառ տօնին կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 /15) Բայց ապա մինչ զպահսն պնդապէս եդաք երեքօրեայ՝ լնլով սահմանացն և յաւէժ

խնդրուածոցն իւրաքանչիւրոցն լինելով՝ սկսանէաք զփորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (210 / 1) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի քահանայութեան, պատարագք ի սեղանս ... և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 1) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (64 / 1) քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 8) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանոյն՝ վայելէին. (307 / 16)

ՍԵՂԵԽԱԲԱՐ - 1

գինեզինեալ ի խնճոյսն՝ սեղեխաբար վաւաշէր ի կին մի. (118 / 10)

ՍԵՄ - 2

Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին (7 / 1) Եւ յետ ճ ամի ծննդեան Սեմայ եկն ջրհեղեղն յամի Ո-երորդի կենացն Նոյի: (3 / 11)

ՍԵՄԱՎՇՆԱՍՊ - 1

որ էր մարզպան Աղուանից աշխարհիս, Սեմավշնասպ անուն նորա (154 / 8)

ՍԵՆԵԱԿ - 4

Ասեն, թէ ի պիղծ կենաց եղև մահ նորա. զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի փոխեցին ի Թանատաց վանս ի հանգիստ: (321 / 16) Եւ սա զորօրինակ յառաջինսն անդ Ներոնի ումեմն կայսեր ի սենեական լինէր գովող. (199 / 15) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի (86 / 3) և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման տայր քանդակել: (196 / 6)

ՍԵՆԵԿԱՊԱՆ - 1

Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ կատարի: (12 / 5)

ՍԵՆԵՔԵՐԻՄ - 1

որ և Սենեքերիմ կոչեցաւ (341 / 9)

ՍԵՊՀԱԿԱՆ - 6

և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 11) Այս ձևով գային հասանէին ի սեպհական գիւղն Դիւտական (85 / 12) զի ստացաւ հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 15) մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից, ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական տոհմէ՝ տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, եթէ ուրոյն յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. (309 / 3)

ՍԵՌ - 1

և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 / 10)

ՍԵՌՆ - 1

Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11)

ՍԵՐԵԱԼ - 1

Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս Ուտէացւոց, Գարդմանացւոց և Ծաւղիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 16)

ՍԵՐԻՄ - 1

Ի սմանէ սերեցաւ ազգն Բագրատունեաց ի նուաղել մեծազոյն ազգին Յաբեթականի: (7 / 15)

ՍԵՐՄԱՆԵԱԼ - 1

«Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ. և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ի բազմաց սերմանեալ յոգիս (303 / 4)

ՍԵՐՄԱՆԵԼ - 1

Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել (55 / 9)

ՍԵՐՄԱՆԵՄ - 2

զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 /4) «Որ առատութեամբ սերմանէ, առատութեամբ հնձեսցէ»: (91 / 3)

ՍԵՐՄՆ - 2

վասն այնր սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել (55 / 9)

ՍԵՐՈԲ - 1

ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հոռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն (328 / 5)

ՍԵՐՏ - 1

Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11)

ՍԵՓԱԿԱՆ - 1

Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր: (51 / 3)

ՍԷԹ - 1

Սէթ եկեաց ամս ԲՃԵ և ծնաւ զԵնովս. (3 / 5)

Եւ իբրև գիտացին, եթէ ոչ բռնութիւն և ոչ *սէր* կարեն ածել նա ի հաւանս, զանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհին խայլանդրաց: (16 / 14) կոչէ որպէս *ի սէր* իմն ի ճաշ (172 / 6) Իսկ զօրավարն Պարսից գիտացեալ զմեծ պարտելն իւր ի նմանէ և զկործանումն զօրացն՝ շրջեալ *ի սէր* խաղաղութեան. (179 / 8) զոր հազիւ ուրեմն հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել *զմիակամ սէր* և խաղաղութիւն: (179 / 11) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ եցոյց մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո *սէր* (182 / 12) թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ *սէր* և խաղաղութիւն. (186/1) ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԸՆԴ ՀՈՆՍ ԵԻ ԱՌՆԵԼ *ՍԷՐ* ԹՇՆԱՄԵԱՑՆ (190/6) և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել *սէր* եղբայրական: (190 /16) զի հաւատովք էին վառեալ *ի սէր* սրբոցն: (206 /10) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն *սէր* խնամակալ բարեկամութեան. (231 / 13) և նուաճէր զմիտս նորա ի հաշտութիւն և *ի սէր* անքակտելի: (233 / 4) *ի սէր* արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց (236 /1) զի երթեալ հաճեսցէ շնորհիւն Աստուծոյ զմիտս երկուց աշխարհակալաց ի հաշտութիւն և յանքակտելի *սէր* (238 / 2) Վասն որոյ հարկաւորեալ *ի սէր* նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 11) Իսկ բարեպաշտ իշխանն Հոնաց իբրև լսէր զայն մեծամեծօքն հանդերձ՝ յորդորեալ *ի սէր* և յերկիւղ Աստուծոյ: (256 /10) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան *ի սէր* հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 7) զի և մեր ընդ ձեզ անքակ *սէր* հաստատեսցի: (263 / 2) և ողջ պահել *զանխախտելի սէր* մեր, որ առ միմեանս է: (266 / 1) զի լինելով դորա միջնորդ ընդ մեզ և ընդ ձեզ, բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ, և տնկեսցի *սէր* և խաղաղութիւն»: (266 / 3) խաղաղութիւն արասցուք յայսմհետէ և *սէր* դիցուք ընդ միմեանս (323 /6) Եւ ի նմին ամի դաւաճանողքն *ի սէր* խաղաղութեան …սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 5) և ետ հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին, այլ *ի սէր* համակել, զի հնազանդեսցին: (327 / 18) Որպէս յառաջագոյն *սէրն* Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի, նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 12) Եւ նորա բազմահանճար խորհրդականութիւնն և խոնարհամիտ *սէրն* առ հասարակ եկելոցն լինէր հիացուցանող պատմութիւն յիւրաքանչիւր աշխարհի: (186 / 5) մերձեցուցանէր զնա յերկիղ և *ի սէրն* Աստուծոյ (233 / 3) Ի ճառս սուրբ *սիրոյ* քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 20) Արդ՝ ահա յորմէ երկուցեալն էի, ի ձեռն *սիրոյ* մօտիմ (18 / 11) Եւ խորհէր հանգչել սակաւ մի և լնուլ զանձուկ *սիրոյ* խանդաղատանաց իւրոց բազմաժամանակեայ հեռաւորութեանն: (151 / 9) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր զանձուկ *սիրոյ* իւրոյ ի տեղիս տեղիս ծննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, հնչեաց հողմն հիւսիսային (151 / 12) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵԻ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ *ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ* (235 / 18) «Ահա զխոստմունս *սիրոյ* քո,

զոր ունիս առ Աստուած (258 /11) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ և խնդրել զնոյն Իսրայէլ յառաջնորդութիւն Հունաստանեայցն: (262 / 10) որոց փոխանակ կեանս տալոյ սիրոյն և վաստակոցն զարևսն հատէք: (16 / 12) և անհատ լեր ի սիրոյն և համբերող լեր ի հաւատս ճշմարտութեան (26 / 10) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն ՝գալ առ քեզ (26 / 15) զհոգին սիրոյն հաւատոք լուսաւորէր (36 / 16) Իսկ արքայն առ ի յոյժ սիրոյն, զոր առ սուրբսն ունէր, ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ: (74 / 10) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն (227 / 10) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 / 7) և վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 / 15) Իսկ նորա եղբայրաբար, սիրով և բարեկամութեամբ ընկալեալ՝ զբոլորայնովքն առաջի առնէր նմա (19 / 6) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն (55 / 8) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս (64 / 9) ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 11) վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 15) Տեարք տոհմից և իշխանք ամենայն Երկիւղիւ և սիրով հնազանդէին նմա: (226 / 16) Սիրով քո այրին սիրելիք քոյին. Եւ զսէր քո անմոռաց ի մտի ունին. (229 / 25) Որոց մեծաւ սիրով պատուեալ ընդ առաջ ելանէին նմա: (236 / 3) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց, մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 4) միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան մտօք, սիրով (243 / 4) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 6) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. (28 / 18) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն և պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի:(235 14) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 6)

ՍԻԳԱՒՈՐ - 1

Տեսանէաք և զերիվարս ածեալս. սիգաւորք, պերճասոսորդք ճեմողք, ճեպողք և ևս ճախրասլացք (200 / 10)

ՍԻԳՈՂԱՃԵՄ - 1

տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 9)

ՍԻԴՈՆԱՑԻՔ - 1

Սիդոնացիք ելին պանդխտեցան (5 / 5)

ՍԻԿԻԼԱՑԻՔ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ *Սիկիլացիք* և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. (4 / 12)

ՍԻԿԻԼԻԱ - 1

Իսկ կղզիք՝ *Սիկիլիա.* Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս … (6 / 10)

ՍԻՄԷՈՆ - 16

Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … ի դեպ է ինձ ասել … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, *Սիմէոն* Մեծիրանց եպիսկոպոս… և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 12) Իսկ ոմանք յեպիսկոպոսաց նշկահեցին ի նմանէ՝ Յովհաննէս Կապաղակայ եպիսկոպոս, Սահակ Ամարասայ եպիսկոպոս, *Սիմէոն* Հոշոյ եպիսկոպոս …(294 / 13) ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն *Սիմէոն* այր պարկեշտ և սուրբ և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 12) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա …ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ *Սիմէոն* Խոռխոռունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս Ամատունեաց եպիսկոպոս …(299 / 16) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ *Սիմէոն* Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս, *Սիմէոն* Հոշոյ եպիսկոպոս …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 /4; 300 /5) Արդ՝ ես *Սիմէոն* շնորհիւն Աստուծոյ Աղուանից կաթողիկոս ըստ աստուածային պատուիրանացն և կանոնացն այսպէս հրամայեցի (310 / 1) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն *Սիմէոն* սպասաւոր սուրբ խաչին (339 / 12) Իսկ երանելին *Սիմէոն* առ նա խրախուսեալ ասէր. (339/13) Տէր *Սիմէոն* ամ մի և կէս. (344/12) Տէր *Սիմէոն* ամս ԻԱ. (346 / 9) Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի *Սիմէոնէ* Աղուանից կաթողիկոսէ (305 /11) ԿԱՆՈՆՔ ՏԵԱՌՆ *ՍԻՄԷՈՆԻ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԵՏ ԿՈՐՑԱՆՄԱՆՆ ՆԵՐՍԻՍԻ (305/9) ԵԻ ՄԻՔԱՅԵԼԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ ԶԱԹՈՌՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԶԿՆԻ *ՍԻՄԷՈՆԻ* (311 /9) Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն Միքայէլ զկնի *Սիմէոնի.* (313 / 12) և անդէն վախճանեալ ըստ բանի հօրն *Սիմէոնի* անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ՍԻՈՆ - Տե՛ս ՍԻՕՆ

ՍԻՕՆ - 7

որպէս ասէ, «Եթէ Օրէնքն *ի Սիոնէ* ելցեն (316 / 11) և որդիք *Սիոնի /գրքում՝ Սիոնի/* բովանդակ մոլորեցան խաբէութեամբ. (299 / 8) «Ահա առաքեաց մեզ տէր *ի Սիոնէ* գաւազան զօրութեան, և սովաւ տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 / 15) Իսկ սուրբ *Սիոնի* եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 13) յորում է սեղան խորհրդոյ և պատարագ մատչի ի վերնայարկն *Սիոնի* (284 / 1) Եւ սուրբն *Սիոնի* ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի, և վէմն, յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի, յորում ոտից տեղն երևի ցարդ ևս. և աւազանն ներքոյ

նորին, ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն, և յահեկէ Սիօնի բանտն, ուր զտէրն Քրիստոս արգելին. (284 / 1; 284 / 4)

ՍԻՍԱԿԱՆ - 2

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ …Առան անուն (8/10) որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, Ամարաս, Պազկանք, Մխանք և Տրի գաւառ: (327 / 10)

ՍԻՍԱԿԱՆԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀ - 1

Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին /ծն. անվանացանկուն՝ Սիսական/, ընդ որ յաւէրժ ուրախ եղեն Սիւնիք: (179 / 6)

ՍԻՍԱՆ - 1

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան /ճիշտը՝ Սիսուան/, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331 / 7)

ՍԻՍՈՒԱՆԱՑ ԳԱՒԱՌ - 1

Քանզի յայնժամ իշխանն մեծ չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսուանացն գաւառ / գրքում՝ Սիսաւանաց/, ծն. անվանացանկում՝ Սիսուան/ (220 / 6)

ՍԻՐԵԼ - 4

հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 /11) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա… նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս զանձն սիրել. (307 /6; 307 /9) Վասն զի դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ (27 / 16)

ՍԻՐԵԼԻ - 19

որ իւր յոյժ սիրելի և պատուականք երևէին (62 / 3) էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ տղայ հասակաւ, յոյժ սիրելի արքայի (85 /15) Միտ դիր, ո՛վ սիրելի (88 / 16) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, քաջութեամբ յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 /2) Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի … Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոցկաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 6) Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ քաղաքակիցս և դրացիս: (162 / 3) Եւ կարդային զանուն կաթողիկոսին ըստ անուանն արքայորդւոյն իւրեանց Աստուած Շաթ և Աստուած կաթողիկոս և զանուանս երթելոցն ընդ նմա՝ սիրելի եղբայր: (162 / 5) և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13) Սիրով քո այրին սիրելիք քոյին. Եւ զսէր քո անմոռաց ի մտի ունին. (229 / 25) Եկայք, մերձաւոր իմք և սիրելիք, զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս վասն մերոյ խաղաղութեան. (237 / 18) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք … պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի

և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) վասն այդորիկ, սիրելիք, այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ յապա, (309 / 16) Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք …զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 11) իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն ետ շնորհս երկնաւորս (22 / 16) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ, եթէ ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին, հրամայել սիրելւոյ ամուսնոյ իւրոյ, կամ գթալով ի ծնունդս որովայնի իւրոյ …այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. (152 / 8) «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 6) զոր ունէր առ նա մտերմաբար իբրև եղբօր սիրելւոյ (232 / 17) բայց զի զօրութիւն բարձրելոյն հեռացեալ էր ի նմանէ՝ մատնելով զնա ի ձեռս ձեռնասուն սիրելւոյն իւրոյ: (223 / 8)

ՍԻՐԵՄ - 3

Այլ որչափ միտքս իմ այժմ զքեզ սիրեն, և մարթ էր զայն բանիւ ընդ պատմութեամբ արկանել, բազում մագաղաթի ծախք լինէին: (26 / 13) ընկալարո՛ւք զդոսա և սիրեցի՛ր որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 /14) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան (147 / 2)

ՍԻՐԵՑԵԱԼ - 1

Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173 / 10)

ՍԻՐՈՂ - 1

և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի սուրբ: (246 / 6)

ՍԻՐՏ - 34

Ծագեա՛ զլոյս ճշմարտութեան քո ի սիրտ անզգայ բարբարոսացս. (101 / 15) Ի հասանելն ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին Թէոփիլոսի՝ ի բաց արձակել զմարդագերիսն հրամայէր. (103 / 5) Եւ նա այնպէս ի վայրկեան ժամանակի գողացաւ զամենեցուն սիրտ. (146/10) Եւ նենգեալ ի սիրտ իւր զնախնական ազգն Հայկազնեանց՝ Եռանշահիկս … կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ (172 / 5) էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 1) «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. ե՛րթ ի խաղաղութիւն»: (185 / 15) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 5) այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և քաղցրահամբոյր խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 16) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 1) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու

(281 /16) քանզի թափեցաւ սիրտն նորա, և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 15) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն տեառն: (38 / 8) Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց (140 / 8) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել զփառս Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3) և մի՛ ազահեսցեն սիրտք ձեր յինչս ձեր. (158 / 15) Եւ իբրև հաստատեցան սիրտք նոցա ի նա, ապա և նա սկսաւ համարձակապէս առնել զխնդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 /14) Վասն զի դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ, յամենայն անձնէ և յամենայն զօրութենէ. (27 / 16) որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ (49 / 13) և ի բոլոր սրտէ գոհացող լինէր զԱստուծոյ: (207 / 6) նախ սիրել զԱստուած ի բոլոր սրտէ և պահել զպատուիրանս նորա. (307/6) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական ծառայից իւրոց ճրագ և ետ լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի ճառագայթ: (121 / 14) զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 11) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 /5) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 /1) հնար ինչ իցէ լնուլ զկարօտանս սրտին և զխնդրուածս նորա. (236 /11) և հեծեծանս ի խորոց սրտին առաքէր առ գիտակն գաղտնեաց. (319 / 18) զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց (243/17) Մերկացարո՛ւք այսուհետև զհին մոլորութիւնն և զապականեալ կռապաշտութիւնն և նորոգեցարո՛ւք ի նորոգումն սրտից ձերոց առ ի ընտրել ձեզ զլաւն. (247 / 7) Եւ բառնամ զկարծիս սրտից ձերոց (254 / 15) Եւ մեք կարօտութեամբ սրտից անմոռաց յիշեսցուք զձեզ ի մեր եկեղեցիս. (265 / 14) յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 13) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի փրկչական խաչին, ասէ. (190 / 19) Աստ իմն դարձեալ խաղաղութեամբ գայ ի տեղի իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191/11) որպէս ի ձերոցս գրելոց և ի պատգամաւորացս լուաք, եթէ որպէս դարձայք բոլորիւ սրտիւ ի ձեռն երանելի եպիսկոպոսիդ Իսրայէլի: (265 / 4)

ՍԻՒՆ - 9

Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 14) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, քարեայ կամարակապօք. (284 / 14) Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ կատարի: (12 / 6) գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ (284 /6; 284 /6) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. և ի վերայ սեանցն գմբեթաձև (283/5) Իսկ յետ բազում

ժամանակաց բարեպաշտն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, կանգնեաց *սիւն* ի գբի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 5) Ապա *սիւն* առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ *սիւն* վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 10)

ՍԻՒՆԱԿԱՆ - 1

Եւ ածին զՅոհան ոմն *սիւնական,* ձեռնադրեցին և հնազանդեցան քաղկեդոնական կրօնիցն: (268 / 5)

ՍԻՒՆԻՔ -34

Հասանէ չորեքտասաներորդ բարձն Անդոկայ *Միւնեաց* տեառն:(107 / 14) Եւ տուեալ հրաման Անդոկայ փախչել ամենայն *Միւնեաց* և զտունս և զհամբարս այրել: (108 / 14) և ոչ ոք իշխէր ասել զանուն *Միւնեաց* (108 / 18) «Եկեղեցիք *Միւնեաց,* օգնեցէ՛ք ինձ»: (110 / 7) *«Միւնեաց* տէրութիւնն ընդ այս մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 / 2) և զԲենիամին թարգման կոչեալ ի *Միւնեաց* (117 / 15) Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ, դառնայ ի *Միւնեաց* և գայ առ Խուրս (118 / 3) և միւս զօրավարն Պարսից եկեալ ի Հռովմայ և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրունկն և վարեցին ընդ աշխարհին *Միւնեաց:* (133 / 8) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն *Միւնեաց* և սպարապետն Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) գրէր թուղթ և արձակէր զմեծագահ իշխանն *Միւնեաց* մեծաւ երդմամբ գալ նմա ի միաբանութիւն (179 / 8) ԵՒ ԴԱՌՆԱԼ *ՄԻՒՆԵԱՅ* Ի ՀԱՅՈՑ ՅԱՂՈՒԱՆՍ ԱՌՆՈՒԼ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՁԷԹ (271 / 9) Իսկ զերկուանալն հայրապետութեանն խոտեցին տեարքն *Միւնեաց* (274/2) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն *Միւնեաց* ի Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 6) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն *Միւնեաց…* նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 9) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …ի Դաւթայ՝ *Միւնեաց* եպիսկոպոսէ …և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276/15) Ի թագաւորութեանն Հերակլի …ի *Միւնեաց* տէրութեանն Գրիգորի…գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 5) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ *ՄԻՒՆԵԱՅ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ (320 / 15) Եւ ի Բաբգենէ և ի Քուրդոյէ խնդրոյ լինի ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն *Միւնեաց:* (321 / 15) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն Ստեփաննոսի ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն *Միւնեաց:* (322 2) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ *ՄԻՒՆԵԱՅ* ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱՒ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՅ (322 /10) Եւ Վասակ *Միւնեաց* տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. և *Միւնեաց* տէրն, ի նմին ամի վախճանեցաւ և նոյնժամայն էառ Բաբան զդուստրն Վասակայ *Միւնեաց* տեառն ի կնութիւն: (326 /9; 326 /10; 326 /11) Եւ յետ

այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհին *Միւնեաց* (331 /13) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն *Միւնեաց* ՝որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8) Յայնժամ վերափոխի մեծ հայրապետն Հայոց և իշխանն *Միւնեաց* Աշոտ (337 / 3) և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս *Միւնեաց* զՎրթանէս ոմն անուն յանհաւանութեան Հայոց: (344 / 1) Ապա եկեալ Շապուհ արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն, լի ցասմամբ ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել *ի Միւնիս,* գերել զխօսուն և զանասուն: (109 / 1) և տէրունիք *ի Միւնիս* «հոգևոր տէր» գրէին, և նոքա «ի ծառայէ»: (275/17) և յաւարի առեալ զաշխարհս ամենայն՝ դառնայ *ի Միւնիս* (326 / 8) ընդ որ յաւէժ ուրախ եղեն *Միւնիք:* (179 / 6) Ընդ նմին և զիւղն օծութեան ամ յամէ առնուին *Միւնիք* յԱղուանից (274 / 7) Վասն այնորիկ չքարոզեն եպիսկոպոսապետ *Միւնիք* և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275/13) որ էր ի տոհմէն Հայկայ՝ տէր *Միւնեաց* (340 / 8)

ՍԻՒՆԵՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՇԽԱՐՀ - 1

որ զԱյրարատեան գաւառացն և *ի Միւնեստանեայց աշխարհէն* հօտք և անդեայք ի ձմեռնաճաշակ դաշտն եկեալ էին յարօտ, գերի վարեալ զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 12)

ՍԻՒՆԵՑԻ - 2

Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս *Միւնեցի* տիովք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (320 / 18) զոր ընկալաք ի նախարարէ միոյ *Միւնեցւոյ* Գրիգոր անուն: (277 / 4)

ՍԻՒՆ - 2

Գայր հասանէր անդր աղաւնին սուրբ՝ *սիւնն* եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 / 17) որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. բոլոր յայն և յայն երկոտասան *սիւնք* ներքոյ և երկոտասան վերոյ վերնատանն. (283 / 7)

ՍԼԱՆԱՄ -1

Ագռաւ ձորոց *սլասցին* ի նա, Եւ գազանք վայրի սպասեսցեն նմա: (228/2)

ՍԼԱՑԵԱԼ - 2

զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զասաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ *սլացեալ* յայտ յանդիման: (216 / 12) այլ *սլացեալք* որպէս զարծուիս առ ի մեծ գետովն Կուրայ՝ յոք ոչ խնայելով, որ հասանէր ընդդէմ նոցա: (141 / 22)

ՍԽԱԼԵԱԼ - 2

Իսկ յորժամ բերէին զտեղի գերեզմանին՝ *սխալեալ* ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. (70 / 10) բայց *սխալեալ* առ կողմամբն առնէին զբրածն. իսկ երանելւոյն նշխարքն յարևելս կոյս մնայր: (80 / 10)

ՍԽՐԱՑԵԱԼ - 1

Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք *սխրացեալք* յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206 / 14)

ՍԿԱՅ - 3

Տեսանեմք զի յազգէ նորա ելեալ Նեբրովթ *սկայ* (245 / 9) Նոյնպէս *սկայի* ումեմն վայրագի անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 3) և Ասպանդիատայ ումեմն վայրագ *սկայի* ձիով այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 5)

ՍԿԱՅԱԲԱՐ - 1

քանզի *սկայաբար* հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (44 / 19)

ՍԿԱՅԱԶՕՐ - 4

Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի … կա՛մ *սկայազօր* քաջութիւն որդւոյն Յեսսեայ, կա՛մ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ սոցին նման: (170 / 2) և ինքն ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ տեսակին և *սկայազօր* մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 11) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն *սկայազօր* քաջին Ասպանդիատայ (251 / 5) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր *սկայազօրին* Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1)

ՍԿԱՅՈՐԴԻ - 2

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … *Սկայորդի* … (41 /9) Իսկ եթէ յաղագս Բագրատունեացն կամիցիս գիտել՝ Պարոյր՝ որդի *Սկայորդւոյ,* կոչէր Հրաչեայ՝ թագաւոր Հայոց, որդի Հայկայ (7 / 12)

ՍԿԱՒԱՌԱԿ - 1

և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և *սկաւառակն* Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 / 8)

ՍԿԶԲՆԱՏԻՊ - 1

Զի որովք զրկեցաւ բանսարկուն *սկզբնատիպ* չարութեամբն ի մոլար խաբէութենէ կռոցն երկրպագութեան (298 / 14)

ՍԿԻԶԲՆ - 19

Այս է, որ զահի հարեալ էի *ի սկզբան* պատմութեանս (23 / 11) *Ի սկզբան* լինելութեան երկրի անգիտութեամբ խաւարեալք մառախլապատ միգով հարքն մեր ննջեցին: (263 / 7) Եւ սատանայ *ի սկզբանէ* մեղանչէ (298 / 11) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին *ի սկզբանն* արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի փափկութեան դրախտէն: (298 / 9) որ *ի սկզբանն* թուականիս Հայոց փոխեաց զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ՝ կացեալ ամս ԽԴ յեպիսկոպոսութեանն Մեծիրանց կոչեցեալ: (342 / 15) Բայց զի *ի սկզբանցն* հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց (342/1) Աստ *սկիզբն առնու* նախագահութեան Աղուանից.

(8 / 3) *Սկիզբն առնէ* քարոզութեան ի Չողայ և ի տեղիս տեղիս զբազումս աշակերտեալ՝ ծանոյց զփրկութիւնն: (10/10) Յայսմ տեղւոջ եղև *սկիզբն* արևելեայցս եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց և լուսաւորութեան տեղի: (10 / 16) որ է *սկիզբն* և ընձիւղումն: (23 / 15) *սկիզբն* լինէր ցայգապաշտամանն ի նմին աւուր (72 / 11) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ *սկիզբն»:* (98 / 1) *սկիզբն* յԱրտաշրէ առնէ՛ ի նախնւոյն իւրմէ (107 / 10) զոր հանդերձեալն էի արկանել հիմն և *սկիզբն առնել* ժամանակաց և անցից (127 / 18) ՅԱՌԱՋԻՆ ԺԸ Է ՆԱՀԱՆՋԷՆ. *ՍԿԻՋԲՆ* ՊԱՏՄՈՂԱԲԱՐ (128 / 11) *Սկիզբն* անյայտ իմն էր, այլ զայս և եթ, որ ինչ խորհրդոյս էր իրք, բովանդակեցաք: (201/19) Եթէ եղև *սկիզբն* թագաւորութեան նորա ի Բաբելովն»: (245 / 12) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶՕԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵԻ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ ԵՂԵԻ *ՍԿԻՋԲՆ* (287 / 5) Այլ այն ամենայն *սկիզբն* էր երկանցն և տագնապին, որ եղև Հայոց. (337 / 5)

ՍԿԻՋԲՆ ԱՌՆԵԼ - Տե՛ս ՍԿԻՋԲՆ

ՍԿԻՋԲՆ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՍԿԻՋԲՆ

ՍԿԻՋԲՆ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս ՍԿԻՋԲՆ

ՍԿԻԹԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և Փոքր …*Սկիւթիա,* Թրակէ, Մակեդոնիա … (5 / 10)

ՍԿՍԱՆԵԼ - 1

սկսանիմ, ուստի արժանն է *սկսանել:* (18 / 12)

ՍԿՍԱՆԻՄ - 41

Քանզի *սկսայ* ասել վասն ահագին և սոսկալի հատուցմանն, որ հատուցաւ ի գլուխ թշնամեաց մերոց: (169 / 18) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, *սկսայց* յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 7) *Սկսան* դնել բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական բանից երանելւոյն. (38 / 9) և *սկսան* ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն (138 / 12) և *սկսան* զպատճառ կորստեան իւրեանց զխաղն խաղալ: (139 / 17) *սկսան* քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 4) Յայնժամ *սկսան* պատգամաւորքն ստիպել և ասեն. (155 / 11) Եւ յետ այսորիկ *սկսան* յԱտրպատականացն առաւել ևս անդր հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) Յայնժամ քաւղեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն *սկսան* դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253/10) Եւ բնակելով յանապատսն, զի կրօնաւորք էին, *սկսան* ուսուցանել: (268 / 11) *սկսանէաք* զվորուածն առնել մերձ առ սեղանովն: (209 / 19) Եւ ընդ այգանալն ժողովել *սկսանէր* լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր (59 / 11) *սկսանէր* լալով խոստովանել զիրսն: (77 / 7) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և *սկսանէր* զկողմանէ յարևելս դիմաւ. և պատահէր ամենասուրբ գերեզմանին երանելւոյն. յոյժ խնդալից եղեալ թագաւորն և ամենեքեան, որ էին ի խորանին: (81 / 2) *սկսանէր* ըստ այնմ յարդարել զնիստ իւրաքանչիւրոցն ի սեղանն

արքունի: (107 / 12) Որոյ նստեալ անդ *սկսանէր* շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել զուղիղ երկրի: (193 / 11) *Սկսանէր* այնուհետև զոր ինչ ազնուական նիւթեղինացն էր, առ ի զարդ յօրինել նորահրաշ գեղեցկութեանն անճառելի լուսոյն: (196 /2) *սկսանիմ,* ուստի արժանն է սկսանել: (18 / 12) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ *սկսանիմք* լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն (315 / 6) *Սկսաւ* մրմռել, ելանել, տարածանել, ապականել զդաշտս և զլերինս: (21 /8) *սկսաւ* հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9) Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել *սկսաւ* (87 / 1) Եւ նախ ողոքանօք և ապա տրտմութեամբ խօսել *սկսաւ* ընդ նմա և ասէ. (104 / 1) զոր *սկսաւ* առնել ընդ արքային Յունաց ի ձեռն զօրավարին իւրոյ (129 / 1) Ապա *սկսաւ* տակաւ նուաղել և տկարանալ առաջի արքային Յունաց (130 / 7) Եւ իբրև պաշարեաց զքաղաքն և *սկսաւ* մարտնչել, նեղել զբնակիչսն, որ ի նմա. (151 / 18) ապա և նա *սկսաւ* համարձակապէս առնել զինդիր իւր և ասէ առաջի արքայորդւոյն. (162 / 14) և *սկսաւ* ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց (169 / 16) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր *սկսաւ* տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200 / 18) *սկսաւ* բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 /13) յայնժամ *սկսաւ* նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի և ասէ այսպէս. (225 /4) *սկսաւ* ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. (242 / 11) Ապա *սկսաւ* խօսել եպիսկոպոսն սուրբ օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն (254 / 8) *Սկսաւ* եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին (257 / 18) արիւնարբու ազգն Տաճկաց *սկսաւ* զօրանալ (280 / 10) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ *սկսաւ* ուսուցանել ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի, որ արարած զորդի Աստուծոյ ասաց. (288 / 2) զոր դիւապատիր Մահմետն առնել *սկսաւ* մարգարէութիւն: (288 / 17) սա գայլ եղեալ՝ օձտել *սկսաւ* զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8) բան խաղաղութեան *սկսաւ* խօսել (327 / 15) Եւ յետ մահուան նորա *սկսաւ* նուազել ազգն այն: (338 / 18) Սոքօք հանդերձ կացեալ մեր յաղօթս մեծահայց խնդրուածովք՝ *սկսաք* զբրածն առնել որպէս չափ մարդոյ: (121 / 10)

ՍԿՍԵԱԼ - 4

Վասն զի երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի *սկսեալ* լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 4) Եւ մանկանն *սկսեալ* և զգլուխն ընդ երկիր ածեալ՝ պատմէր զխորհուրդ չար աղանդոյն: (53 / 12) *Սկսեալ* այնուհետև թողութիւն ծանրաբեռն իւրոյ վիճակին խնդրել հարկաց. (198 / 13) յամսեանն շահր ռաբի ղովաղ *սկսեալ* թափեաց զԳմբէթն Աբրահամու ի ռամազան ամսոյ ԺԹ անն (290 / 4)

ՍԿՈՒՏԵՂ - 1

Իւրաքանչիւր կոնք մի լցեալ մսով յանսուրբ անասնոց. ըստ նմին և *սկտեղք,* յորում թանային յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160 / 4)

ՍՄԲԱԿԱԿՈՒԽ - 1

և բազմութիւն *սմբակակոխ* ձիոցն, յոյժ վարակոխ գործէր զճանապարհն: (73 / 8)

ՍՄԲԱՏ - 12

Եւ դայեակն Արտաշեսի *Սմբատ* եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն և տիրել տայ եղբորն Սաթինկայ հայրենի աթոռոյն (13 / 11) Եւ ի նոյն ամի մեռաւ *Սմբատ* Հայոց իշխան: (320 / 9) Իսկ երկաբնակն այն *Սմբատ* գրէ առ թագաւորն Հոռոմոց, եթէ Ստեփաննոս հարձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 4) Ի նմին ամի զօրաժողով լինի թագաւորն Հայոց *Սմբատ* որդի Աշոտոյ Բագրատունւոյ՝ անցանէ ասպատակաւ յաշխարհին Ասորեստանեայց (336 /7) Եւ իբրև եհաս յաշխարհին Հայոց, առժամայն փախստական լինէր թագաւորն *Սմբատ:* (336 / 16) զի նոյն ինքն զմեծ թագաւորն *Սմբատ* յետ սակաւ ժամանակի մատնեաց աստուածահաս պատուհասն, որ լինելոց էր աշխարհի. (337 / 6) ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց *Սմբատ* մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց ստերիւրել զնա ի կամս իւր: (341 / 6) սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն *Սմբատայ Բագրատունւոյ* (31 /7) հանդիպի նմա հակառակել *Սմբատայ* ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. (321 / 1) սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն *Սմբատայ.* (336 / 6) Զորոյ վրէժն միայն Աստուած խնդրեաց զսպանմանն *Սմբատայ* (337 / 12) և Գրիգորի լինին որդիք հինգ, յորոց երէց որդին Ապուլի սպանանի յազգակցէն *Սմբատայ.* (341 / 2)

ՍՄԲԱՏ ԲԱԿՐԱՏՈՒՆԻ - Տե՛ս ՍՄԲԱՏ

ՍՄԲԱՏԵԱՆ - 3

Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի *Սմբատեան* Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 4) Անդ ակն ի վերայ հարեալ Սահլի *Սմբատեան* ... դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 / 13) Եւ ի նոյն ամին նոյն տէրն Սահլի *Սմբատեան* ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան ...ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 16)

ՍՄԽԲ - 1

Եւ լինի յԱդամայ մինչև ցջրհեղեղն ամք *ՍՄԽԲ* և ազգք Ժ: (3 / 12)

ՍՆԱՊԱՐԾԻԿ - 1

և խուսափել ջանայր ի մարդկան գովեստից՝ փախչել ի փառամոլ և ի *սնապարծիկ* ախտից: (215 / 2)

ՍՆԱՎԱՍՏԱԿ - 1

և զորսորդաց ձկունս յորովայն իւր ամայէր, և *սնավաստակ* մնալ որսորդացն լինէր: (329 / 18)

ՍՆԴՈՒՍ - 1

Ագուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս *սնդուսս,* մետաքսառէջս՝ ոսկեթելոյ փարուազով: (175 / 11)

ՍՆԵԱԼ - 1

Արդ՝ *անեալ* և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 15)

ՍՆՈՏԻ - 5

հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ, որ գլուխ և մայրն էր ամենայն ծառոցն բարձրագունից, ձօնելոցն յանուն դիցն *անտեաց* (250 / 8) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի *անտի* և ունայն չարափառաց պղտորմանէն (126 /9) առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ ի *անտի* դիւագործ պղծութեան պաշտամանցն (258 / 7) որ վասն *անտի* այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատազուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) յանձն առին զմահ մարտիրոսական և ոչ զկեանս *անտիս:* (332 / 8)

ՍՆՈՒՑԱՆԵԼ - 2

և ապա սպանանել և զմորթն *անուցանել* և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53/18) և հրամայէր *անուցանել* զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ (63/11)

ՍՈԴՔ - Տե՛ս ՍՈԹՔ

ՍՈԹՔ - 2

Ապա Յեսու անուն քահանայ և՛ Թադէոս և՛ Գրիգոր, որ ի Մովսէսի կողմանէն էին, գնացին ի Դունայ և ելին ի *Սոթից* գաւառն: (268 / 11) Տիկինն Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս յաճախէր և մեծածախ տենչմամբ շինէ զՆորավանս ի գաւառին *Սոթէից /գրքում՝ Սողից/* ամենապայծառ զարդուք: (340 / 15)

ՍՈՂՈՄՈՆ - 8

զորոյ զրպարտութեանն պատճառ *Սողոմոն* ոմն միանձնեայ, որ և յետոյ Հայոց եղև կաթողիկոս: (272 / 3) Նորա հարցեալ զվարդապետն իւր *Սողոմոն* (272 / 5) Ընդ նմին և տէր *Սողոմոն* Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ և նա զկապանս աթոռակալացն իւրոց (325 / 13) սա էր սարկաւագ ի Շաքւոյ և սորա կոչեցեալ զՄաքենոցացն հայր *Սողոմոն* (344 /15) Տէր *Սողոմոն,* կէս ամ: (345/13) Տէր *Սողոմոն,* ամս ԺԱ: (345 / 15) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն *Սողոմոնի* տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացո՛: (188 / 7) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ *Սողոմոնի* եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 9)

ՍՈՂՈՒՆ - 1

և զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն *սողնոյն* նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5)

ՍՈՅՆ - 12

Զայս և նման *սմին* բազում շշնջէին զնմանէն, այլ ոչ ոք իշխէր համարձակապէս խօսել ինչ (145 / 16) Ի *ՍՈՅՆ* ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵՒ

ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. (78 /2) ի *սոյն* ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 2) Ի *սոյն* ժամանակս զՋուանշիր՝ իշխան Աղուանից սպանին ամեթեղուքն: (320 / 8) ի *սոյն* ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն (328 / 5) ի *սոյն* ամի տերանց տէրն Յովհաննէս, որ Հայոց, Վրաց և Աղուանից եղև տէր, խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (330 / 22) և ի *սոյն* կատարեցաւ վկայութեամբ: (342 / 8) և երանելւոյն Բարսղի վասն *սորին* գործոյ ասացեալ: (314 / 9) Իսկ Կոստաս *սորին* որդի՝ ամս Իթ. (317 / 2) և *սոցին* ուժով հալածեաց զզօրսն Հռովմայեցւոց: (12 / 16) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի …կա՛մ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ *սոցին* նման: (170 / 3) Զայս և որ նման է *սոցին* ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա ուղղեցաք: (269 / 12)

ՍՈՅՆՊԷՍ - 3

Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 9) *Սոյնպէս* և մեղուցեալ ոք …դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ, և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն (49 / 13) Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և զթել սկսաւ, իսկ յորժամ մերկացեալ ի բաց ընկէց զծանրութիւն զինուցն և թեթևացեալ յիւրն դարձաւ բնութիւն, *սոյնպէս* և ոգիք: (87 / 3)

ՍՈՆՔԱՋԵԻ - 1

Այսպէս և բիբք աչացն, որ և *սոնքաձև* կտցոյն փողորտաձգութիւն ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12)

ՍՈՍԿ - 1

և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ *սոսկ* ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 / 6)

ՍՈՍԿԱԼԻ - 5

Ապա ի մի վայր գումարեալք *սոսկալի* զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն (164 / 5) Քանզի սկսայ ասել վասն ահագին և *սոսկալի* հատուցմանն (169 / 18) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի…կա՛մ *սոսկալի* ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ սոցին նման: (170 / 2) Զայս ահագին և *սոսկալի* պատուէր ունիմք ի տեառնէ (306 / 12) Բայց այս իսկ են զարմանք և *սոսկալի* իրք (328 / 8)

ՍՈՍԿԱՄ - 1

Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ, ընդ որ տրապէզիտքն անգամ *սոսկացան:* (185 / 7)

ՍՈՍՆՁԵԱԼ - 1

և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և *սոսնձեալ* ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ (255 / 10)

ՍՈՎ - 10

Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ *սով* անտանելի յԱղուանից սահմանս.(312/7) եկն ժամ բարի, որ եղբայրն իմ *Սով* տիրանայր. (312/10) Եւ եղև տարին *սով* խիստ (320 / 9) Ապա ի մի վայր գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ *սովն,* և՛ սուրն, և՛ մահն (164 / 6) զի արգելոյր սուրն, և՛ խեղդէր *սովն,* և՛ հեղձուցանէր մահն: (164 / 8) զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս *սովոյն* մատնէին: (156/15) ՎԱՍՆ ՍԱՍՏԿԱՑԵԱԼ *ՍՈՎՈՅՆ,* ՍՐՈՑՆ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ Ի ՄԻԱՍԻՆ (164 / 2) Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել վասն ժամանակի նեղութեան *սովոյն* (164 / 3) մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի *սովոյն* այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165/10) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել *սովուց* յաճախութիւն (127 / 13)

ՍՈՎԱԲԵԿ - 1

Եւ անտի լքեալք, յօդալոյծք, *սովաբեկք,* ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 16)

ՍՈՎԱԾ - 1

Եւ բազմութիւն *սովածացն* ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16)

ՍՈՎԱՄԱՀ - 1

Եւ կոխեցաք զդիակունս *սովամահաց* (165 / 5)

ՍՈՎՈՐ - 4

որով *սովոր* իսկ են առաքինազունքն ախոյեան քաջ և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 1) և ի հեթանոսութեանն *սովոր* էին ծնունդ արեգականն կատարել այնմ աւուր, վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 / 7) զի որք *սովորն* էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, սովորական ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ (256 / 2) որպէս *սովորն* է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ, որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ (298 / 5)

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ - 4

և տեսանէաք անդ ոչ միայն *սովորական* չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199/6) Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս ըստ *սովորական* իւրոյ նախնական տէրութեանն: (231 /17) զի որք սովորն էիք երկիր պագանել ծառոյդ այդմիկ մոլեկան մտածութեամբ, *սովորական* ընդելութեամբն երկիր պագէք խաչիդ և անտեսանելւոյ պատկերի աստուածութեանն (256 /3) և թէ *սովորական* ժողովուրդն ամենևին մի՛ մերձեսցին՝ մի՛ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և մի՛ ի տեղի քահանայիցն. (308 / 6)

ՍՈՎՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

զայրեցող բնութիւն հրոյն յարարող զօրութիւն *սովորեցուցեր* (22 / 6)

ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ - 12

Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր, և զդիդրաքմայսն ըստ *սովորութեան* աշխարհագրին Պարսից թագաւորութեանն: (167 / 1) ըստ *սովորութեանն* իւրեանց, զամենայն գեղեցիկ երիվարացն հերձուին զլանջս և զշնչափողսն (169 / 7) Ոմանց սուգ և կոծ, և ոմանց խաղ ըստ այսամիտ *սովորութեանն:* (241 / 11) Եւ անդ զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին զյիշատակ սրբոցն, յորում ինքեան իսկ թագաւորին *սովորութիւն* էր յոտն կալ և պաշտել (66 / 14) և մեր ընդ առաջ ելեալ ընկալաք զնա որպէս *սովորութիւն* է եղբարց: (75 / 14) որ չէր երբեք լեալ *սովորութիւն* տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 / 12) զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է *սովորութիւն:* (277 / 12) այլ այս օտար իմն է լոկ *սովորութիւն* ի մնացորդաց առեալ (328 / 13) Առ սովաւ կալան *սովորութիւն* գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) զի չէր լեալ *սովորութիւն* (343 / 11) լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ *սովորութիւնն* (242 / 3) Եւ զայլ աշխարհի զառաջին *սովորութիւնն* իւրեանց թողին, զի մի՛ ամբոխ ինչ լինիցի: (275 / 12)

ՍՊԱՀԱՊԵՏ - 1

Եւ ընդ երեկս աւուրն *սպահապետ* գնդին Թոբելեան հրամայէր ածել զերանելի Թագուհին (101 / 4)

ՍՊԱՆԱՆԵԼ - 12

ի սպանանել զնա նենգութեամբ Անակայ Պարթևի՝ հօրն Գրիգորի (32 / 2) Եւ մինչ դեռ մտեալ յեկեղեցի, ի Տարօն գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ՝ չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ *ի սպանանել* զերանելին Վրթանէս (35 / 14) և նորա հրամայեալ անդէն յեկեղեցւոջն բրով *սպանանել* զնա: (36 / 10) զքեզ չհրամայեմ *սպանանել,* եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ ցուցանես զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 10) և մի՛ *սպանանել,* այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 15) և ապա *սպանանել* և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 17) նոյն ձևով և բազում դեղատուս կալեալ՝ հրամայեաց *սպանանել.* քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն, զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում մարդոյ տալ /դեղ/ և *սպանանել* (54 /17; 55 /1) զայրագնեալ նոցա փոյթ յանձին կալեալ *սպանանել* զնոսա: (96 /8) վասն այնորիկ … ինքնաձեռն եղեն ներքինիքն *սպանանել* զնա. (197 /1) Ձեռն որ ձգեցաւ *ի սպանանել* զտէրն, Եւ ոտք, որ կոխեցին զիրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեզ խոցոտմամբ: (228 /8) ածեալ ի հրապուրանս խարդախութեան զԿայէնն անօրէն *սպանանել* զեղբայրն. (244 / 8)

ՍՊԱՆԱՆԵՄ - 21

ՁԱրտաւան *սպան* Արտաշիր ի Սասանեան Ստահրաց (7 / 6) սա *սպան* զԿուրիիշկս (291 / 10) Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց …

և սպան զՄրուան (291 / 14) և սպան գաղտուկ զԱբու Մսլիմ (292 / 2) և զմիւս որդին ձի տարեալ սպան: (314 / 4) Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց տեառնորդին և սպան զՋառահ: (320 / 11) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 / 12) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 4) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին (100 / 18) որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբանս, ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 / 9) Ի նմին ժամու մեծ իշխանն Վասպուրականի Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11) և Գրիգորի լինին որդիք հինգ, յորոց երէց որդին Ապուլի սպանանի յազգակցէն Սմբատայ. (341 /1) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս, և սպանաւ Սահակ Իսմայելեան ի Տփղիս քաղաքի (333 / 5) սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի յիւրմէ հարազատէն Սմբատայ. (336 / 5) անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից, զՄուշն սպանէին, զԳազրիկն վիրաւորեցին: (115 / 1) և սպանին զնայ և ինքեանք գնացին զհետ քեռորդւոյն իւրեանց Խոսրովու (171 / 1) Ումար Իբն Խատաբ է ամ, զնա սպանին: (291 / 5) Զնա սպանին, և շփոթումն եղև տաճկաց: (291 / 10) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին և ԿԲ հազարս ի Տաճկացն սպանին (318 / 1) Ի սոյն ժամանակս զՋուանշիր՝ իշխան Աղուանից սպանին ամեթեդուքն: (320 / 8) սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 6)

ՍՊԱՆԴԱՐԱՏԱՅ - Տե՛ս ՍՊԱՆԴԱՐԱՏ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԴԱՐԱՏ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ - 1

Յայնժամ քաջն Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31 / 4)

ՍՊԱՆԵԱԼ - 3

Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդ աւազեաց: /ճիշտը՝ ընդաւազեաց/ (288 / 10) Եւ զմի ամ կալեալ զեպիսկոպոսութիւնն՝ սպանեալ լինի ի Մոզն գաւառի: (321 / 15) Ապա յայն աղետիցն զառն զգեցեալ արութիւն կնոջն սպանելոյ՝ առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6)

ՍՊԱՆԵԼՈՑ - 1

յորում մանկանց սպանելոցն ի Հերովդէէ նշխարք պահին. (284 / 17)

ՍՊԱՆԻԱ - Տե՛ս ՍՊԱՆԻԱ ՄԵԾ

ՍՊԱՆԻԱ ՄԵԾ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա … Սպանիա Մեծ: (6 / 2)

ՍՊԱՆԻԱՑԻՔ - 1

Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն վարին, Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, Հայք, Աղուանք: (6 / 7)

ՍՊԱՆՈՒՄՆ - 9

Արդ՝ յամին երեսներորդի ութերորդի, որ ամ էր տագնապի և աղետի, *սպանման* Խոսրովու, եկեալ նոյն ինքն … ունելով ընդ իւր և զորդին իւր. (135 / 5) հասանէր օրհասական շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս *սպանման* մեծի զօրավարին (225 / 3) Հրամայէր զամենեսեան աձել ի տեղի *սպանմանն.* (53 / 9) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ համարելով, թէ աշխարհախումբ խորհուրդն է վասն իւրոյ *սպանմանն:* (223 / 3) չէաք մեք հաղորդ *սպանմանն* Զուանշիրի. (232 / 17) և յետ նորա *սպանմանն* և ինքն վախճանեցաւ։(292/2) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո ի *սպանումն* վասն մեղաց հօրդ իւրեանց.(44 / 10) *ՍՊԱՆՈՒՄՆ* ԽՈՍՐՈՎՈՒ(146 / 5) Զի որպէս *սպանումն* ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին ուսմանց (244 / 16)

ՍՊԱՆՈՂ - 4

մի՛ պոռնկորդեաց, մի՛ շնացելոց, մի՛ *սպանողաց,* մի՛ գողոց …մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 12) սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ՝ զսպանողսն Վլիթայ ամիրայի, առաջի իւր ակնարկեալ *սպանողացն:* (291 / 12) յայնմ ևս գիտաց զնենգութիւն *սպանողին* պիտակահոյլ դաւոյն: (223 / 1) Իսկ անօրէն *սպանողն* զսուսերն թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս վիրաւորեալ, զի մերկ էր ի զրահից: (223 / 4)

ՍՊԱՆԻՈՅ ԳԱԼԻԱ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք … Գալիա, *Սպանոյ Գալիա,* Իբերիա, Սպանիա Մեծ: (6 / 2)

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

վասն այնր *սպանութեան* ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 9)

ՍՊԱՌ - 3

որ ոչ ետ թոյլ թշնամւոյն մարդկան յառաջել *ի սպառ:* (299 / 13) Ընդ նուազել *ի սպառ* թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային Տաճկաց՝ սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի (311 / 10) և առաթուր հարեալ *ի սպառ* սատակեն զնոսա. (329 / 4)

ՍՊԱՌԱԶԷՆ - 1

Ալփ Իլիթուերու առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … դրօշուք և զնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և *սպառազէն* հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք … ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 6)

ՍՊԱՌԱԶԷՆՔ - 3

կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք՝ Շահենովն և Քրտիկարինաւն և զզօրսն իմ՝ զբիւրաւորս և զհազարաւորս զընտիր *սպառազէնսն* իմ (134 / 8) Եւ ինքն շարժէր զզօրսն հանդերձ ընտիր *սպառազինուք* (131 / 16) Տէր զօրութեանց

հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ. և հասեալ է տէր իւրովք սպառազինօք: (43 / 19)

ՍՊԱՌԱԶԻՆԵԱԼ - 1

որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222 / 11)

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ - 3

Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173 /11) նիզակ քո նիզակ Յեսուայ, և սպառազինութիւնք քո սպառազինութիւնք սպարապետին Աստուծոյ. (22 / 11; 22 / 11)

ՍՊԱՌԵԼ - 2

զի ի սպառել զառաջինսն՝ յառաջեսցես միել ի պատերազմ թագաւորին և ի բանակս նորա և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 / 11) և ի սպառել նոցա՝ ետ զսուրբսն ցՄխիթար և ասէ. (281 / 3)

ՍՊԱՌԵՄ - 7

Եւ իբրև սպառեսցես զամենեսին առ հասարակ, կոչեսցես զտեղի պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 / 13) Ո՞չ ապաքէն սպառեաց և եկուլ որպէս ծով զընտիր ընտիր ընկերս մեր՝ զառաջնորդս աշխարհաց. (145 / 10) և սպառեաց զամենայն պտուղ անդաստանաց մերոց: (164 / 4) եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 6) որք զերից ազգաց ծնունդս ամուսնացեալ էին, որ առժամայն հասեալ պատուհաս՝ սպառեցան: (344 / 16) և քրմապետացն դասուց զդիւցազնեայ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին առ հասարակ: (259 / 3) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն Տաճկաց (337 / 15)

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ - 6

Եւ այսպէս միաբան սպառնալեաց պատգամաւ դադարեցին յամին յայնմիկ և դարձան անդրէն ընդ նոյն դուռն: (134 / 15) Եւ անտի դարձեալ՝ ի Մօրսն երթեալ բնակէին՝ ղօղեալ ի սպառնալեացն դժնդակ իշխանացն. (96 / 5) կամ թէ սպառնալեօք քովք համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ (104 / 15) Եւ դարձուցեալ զերեսս իւրեանց նովին սպառնալեօք գնացին: (140 / 12) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 /9) Իմաստունք նոցա յիմարեցան, քաջքն նոցա վատեցան, սպառնալիքն նոցա դադարեցին (22 / 7)

ՍՊԱՌՆԱՄ - 1

Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք, Զորս կանխագոյն սպառնայր Եսայի մարգարէն (226 / 6)

ՍՊԱՍ[1] - 10

Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ (185 / 6) Եւ յորժամ յընթրիս լինէր, բարեսէր թագաւորին թակոյկ մի մեծ արծաթի յարքունի սպասէն լցեալ արքայի ըմպելի գինի և երկուս արծաթի մեծագոյն սեղանս լցեալ արքունական հացիւ՝ հանապազ առաջի արքունական սեղանոյն դնել հրամայէր: (63 / 14) սա էր դրան եպիսկոպոս

սուրբ աթոռոյն, որ առաւել զարդարեաց *սպասիւք* զՍուրբ խաչն: (346 / 10) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ ևս զանազան *սպասս* արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 /4) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ *սպասուց* արքունի հրամայէր բերել. (81 /13) Եւ մետաքսառէչ և զկերպասանիւթ դիպակս և զգոյնագոյն կապերտս զոսկի և զարծաթ և զընտիր ընտիր կահուց և *սպասուց* աւար առեալ. (224 / 9) Իսկ զզարդուց եկեղեցեաց, զականակապ, զմարգարտայեռ *սպասուցն* ո՞վ իցէ բաւական առ ի պատմել: (153 / 12) և զայլն մեծաւ զգուշութեամբ և զանազան *սպասուք* ինքն իսկ սպասաւորեալ՝ պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 19) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն *սպասուք* և բազում նշխարօք յամենայն սրբութեանցն Աստուծոյ. (98 / 16) Բայց ի սկզբանցն հոլովեալ նախաշաւիղ առաջնորդաց գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց, և կտակարանք և *սպասք* և տեղիք կալոյ նոցա անյայտք մեզ. (342 / 3)

ՍՊԱՍ² - 3

և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն *սպաս* ունել: (62 / 6) որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ *սպաս* ունէին սրբոցն: (62 / 10) և այնչափ հաւատարիմ այր եղեալ, որ հրեշտակ Աստուծոյ կայր ի *սպասու* նմա (260 / 7)

ՍՊԱՍԱԿԱԼ - 1

և թողոյր երէց մի *սպասակալ* և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 / 15)

ՍՊԱՍԱՏՈՒՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա … և Վարաժնու *սպասատունն* (213 / 2)

ՍՊԱՍԱՒՈՐ - 12

Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ՝ *սպասաւոր* սրբոցն (39 / 13) ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ *սպասաւոր*: (220 / 13) դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ *սպասաւոր* սուրբ խաչին (339 / 12) խնդրեաց ի նշխարաց Անդրէի ի *սպասաւորէն* Թումասայ. (281 /7) և յոյժ տենչանօք հայցեցի ի Գրիգորիկայ՝ *սպասաւորէն* սրբոյն: (282/7) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի *սպասաւորաց* իւրոց (157/2) զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և *սպասաւորաց* պայծառացուցանել (307 / 9) Ապա զգացեալ Աստուծոյ *սպասաւորին*, որ էր ի հին եկեղեցւոջ անդ, ծագումն խաչին: (218 / 5) Ո՛չ օրինաւոր մատռուակք էին առաջի նոցա, և՛ ոչ *սպասաւորք* ի թիկանց կողմանէ: (160 / 10) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և *սպասաւորք* սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 / 16) Եւ երթեալ *սպասաւորքն* ստիպէին զնա առնել զկամս իշխանին: (101 / 20) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս, ի մօտակայից իւրոց, զորս թնդիւնս անուանէին ընդ արամբք *սպասաւորօք* կաթողիկոսին: (163 / 10)

ՍՊԱՍԱՒՈՐԵԱԼ - 1

և զանազան սպասուք ինքն իսկ *սպասաւորեալ* պահէր թագաւորական կնքով կնքեալ: (82 / 20)

ՍՊԱՍԱՒՈՐԵԼ - 2

«Գիտեմ, զի անարժան եմ *ի սպասաւորել* դոցա, այլ քև հանդերձ, Մխիթար, վստահ լինիմ *ի սպասաւորել* զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 12; 281 / 13)

ՍՊԱՍԱՒՈՐԵՄ - 3

ինքն մեծաւ զգուշութեամբ *սպասաւորէր* երիցուն (68 /4) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ *սպասաւորէր* դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 /13) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ *սպասաւորէր* սրբոցն: (85 / 3)

ՍՊԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է, թէ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս *ի սպասաւորութիւն* սակս հոգւոյն մասին: (309 / 14)

ՍՊԱՍԵՄ -3

Եւ գազանք վայրի *սպասեցեն* նմա: (228 / 3) և եդեալ սապատ ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ *սպասէր:* (81 / 14) զոր ի ժամանակաց *սպասէր:* (294 / 6)

ՍՊԱՍ ՈՒՆԵԼ - Տե՛ս ՍՊԱՍ²

ՍՊԱՍ ՈՒՆԻՄ - Տե՛ս ՍՊԱՍ²

ՍՊԱՐԱԿՈՍ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ, ազգապետք՝ Մարութ, Տիրազդ, *Սպարակոս,* Շամա, Բակուր … (94 / 13)

ՍՊԱՐԱՊԵՏ - 13

և կոչեաց զնա *սպարապետ* Աղուանից: (174 / 2) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու և ցամաքի աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր *սպարապետ* և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181/10) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից *սպարապետ* ... և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից *սպարապետ,* Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ … (304/10) սատակի և Մեհրուժան *ի սպարապետէն* Սմբատայ Բագրատունւոյ (31/7) նիզակ քո նիզակ Յեսուայ, և սպառազինութիւնք քո սպառազինութիւնք *սպարապետին* Աստուծոյ. (22 / 11) և Արտաւազդ՝ *սպարապետն* Հայոց Մանդակունին մահանայ: (29 / 9) Որոյ առեալ զգունդն ի հօրէն՝ նախքան զիշխանն Սիւնեաց և *սպարապետն* Հայոց յառաջէր հասանել ի համաշխարհականն յայն բիւրաւոր ժողովս: (173 / 15) ելանէր և *սպարապետն* Աղուանից և զյաջողութիւն ցուցանէր արիաբար:

(174 /6) Իսկ *սպարապետն* Աղուանից ընդ արս զօրութեան միջամուխ լեալ՝ զերկուսն ի դիմամարտիցն հարեալ ընկենոյր (174 /13) Յայնժամ զօրավարն Խոռազատ և *սպարապետն* Աղուանից դէմ եդեալ շարժէին զօրօքն հանդերձ: (176 / 3) ոչ դադարէր *սպարապետն* Աղուանից յելանելոյ առ նոսա և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել քաջութիւն(176/10) և *սպարապետն* Աղուանից մարբն և եղբարքքն հանդերձ դառնայր յաշխարհն իւր: (179 / 12)

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 3

Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից տասներեկաց, յորս աշխարհակալ *սպարապետութեամբն* իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի …քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 15) Ի թագաւորութեանն Հերակլի …և *ի սպարապետութեանն* Մուշեղի … գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 5) *ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (177 / 3)

ՍՊԱՐԻՈՆ - 1

Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, ի Մարաց մինչև *ցՄպարիովն,* որ ձգի ցովկիանոս և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7)

ՍՊԻՏԱԿ - 10

Եւ հրամայէր առնել խորան փայտեղէն ծալածոյ և շիկակարմիր կազմել մորթով և *սպիտակ* կտաւովք (61 / 6) Եւ սայլ ևս հրամայէր կազմել *սպիտակ* եզամբք լծելովք (62 / 8) յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով, գունակ գունակ կերպասուցն փողփողելով, *սպիտակ* ձիովք, կարմրազգեացն ընդելուզեալ կերպասուք. (62 / 12) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. և ապա *սպիտակ* մեծ խորանն ի վերայ նորա (63 / 1) զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և *սպիտակ* կտաւով ի վերայ յարմարեալ (69 / 4) Եւ ինքն իսկ Գրիգորիս երևեցաւ *սպիտակ* հանդերձիւ յաբեղայի կերպարանս: (71 / 2) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, *սպիտակ* ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ (74 / 5) և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն՝ *սպիտակ,* պճղնաւոր պարեգօտիւք (78 /7) և յարքունի ասպաստանէ ձիս *սպիտակս* ընտրեալս (62 / 3) և ձիս *սպիտակս* կարմիր ներկուածով զագիսն կազմեալ (69 / 5)

ՍՊԻՏԱԿԱԶԳԵԱՑ - 1

Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ *սպիտակազգեաց* կտաւով ծածկեալ (62 / 11)

ՍՊԻՏԱԿԱԶԳԵՍ - 3

հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և *սպիտակազգեստ* պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ (61 / 17) Իսկ դեսպակ սրբոցն *սպիտակազգեստ* կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ (74 / 5) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն…այր մի եպիսկոպոս…*սպիտակազգեստ* հանդերձիւ և յոյժ ահաւորագոյն տեսլեամբ (76 / 10)

ՍՊԻՏԱԿՈՒԹԻՒՆ - 1

զմղձկութիւն ծխոյն ի սպիտակութիւն շուշանի շրջեցեր (22 / 5)

ՍՊՐԱՄ - 6

զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 8) առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6) Տիկինն Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս յաճախէր (340 / 14) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ կնոջ Վարազ Տրդատայ … կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 6) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ նորին օգնութեամբ և այլոց նախարարաց, որոց զորումն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 6) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 8)

ՍՊՈՒԺԵԱԼ - 1

Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12)

ՍՊՈՒՆԳՆ - 1

և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 / 8)

ՍՏԱՀԱԿԵՄ - 1

Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և կալցուք մինչև յաւիտեան՝ խորշելով յամենայն եղբօրէ, որ յայս ստահակիցէ: (279 / 14)

ՍՏԱՀՐ - 2

որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան յՈւտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 1) ԶԱրտաւան սպան Արտաշիր ի Սասանեան Ստահրաց (7 / 6)

ՍՏԱՄԲԱԿԵՄ - 1

Եւ եթէ ստամբակէ ոք, մահուամբ սատակի, և կին և որդիք այնպիսւոյն անաշխարհիկ լիցին»: (113 / 5)

ՍՏԱՆԱԼ - 1

Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու (281 / 16)

ՍՏԱՆԱՄ - 5

Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13) ուր ստանայր երկուս որդիս՝ Արիստակէս և Վրթանես: (32 /19) Եւ եթէ միամտութեամբ ստացայր դու և հայր քո զերկիրս ի ծառայութիւն, խոնարհեա՛ց /ճիշտը՝խոնարհեա՛/ դու մեծամեծոքդ յաղաչանս իմ և հրամայեա՛ արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց քոց (162 / 21)

զի *ստացաւ* հայր իմ զաշխարհս զայսոսիկ զերեսին՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ իւր սեպհական ժառանգութիւն յաւիտենական»: (161 / 14) և *ստացաք* խաղաղութիւն հոգւոց մերոց: (262 / 16)

ՍՏԱՊԱՃՈՅՃ - 2

ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և *ստապաճոյճ* կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18) Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել *ստապաճոյճ* գետնակոչութեամբքն (253 / 10)

ՍՏԱՅԵԱԼ - 1

որ մեծարեալն էր կայսերական պատուով զապուհիւպատ պատրակութեան *ստացեալ* պատիւ. (231 / 4)

ՍՏԱՅՈՒԱԾ - 5

«Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն *ստացուածս* իւր, զհարիւրապատիկն աստէն ընկալցի (25 / 9) զամենայն *ստացուածս* ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 6) և կոխեցին քանդեցին զգեղեցիկ *ստացուածս* այգեստանեացն և գիւղաստանեացն, ընդ որ անցանէին: (133/1) և զամենայն *ստացուածս* նորա յափշտակեցին: (326/13) մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և *ստացուածք* մեր յարքունիս (145 /6)

ՍՏԵՂԾԱՆԵՄ - 3

Եւ նոքա եկեալ առ Մեսրոպ և նոքօք *ստեղծ* զնշանագիրս կոկորդախօս, աղխազուր, խժական, խեցբեկագունի լեզուին Գարգարացւոց: (117 / 16) որ զքեզ *ստեղծ,* տէր իմ Թէոդորոս (201 /11) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի փառս և ի մեծութիւն *ստեղծաւ* (200 / 13)

ՍՏԵՄ - 1

Եւ այսպէս է անօրէն նոցա օրէնսդրութիւն, որ մինչ յահեղ անունն Աստուծոյ երդնուն, *ստեն,* և մինչ յառականս կանանց երդնուն, զայն անսուտ պահեն: (289 / 14)

ՍՏԵՐԻՐԵԱԼ - 1

և ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր …որ ցայժմ ոչ էր *ստերիւրեալ:* (300 / 17)

ՍՏԵՐԻՐԵԼ - 1

ընդ որում և բազմաջան հնարիւք թագաւորն Հայոց Սմբատ մարտուցեալ ոչ ինչ կարաց *ստերիւրել* զնա ի կամս իւր: (341 / 6)

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ - 19

և մնաց միայն ի տեղւոջն առաքելական այն նշխարք, զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն *Ստեփաննոս* քահանայ Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 13) Նախավկայն է տէրն *Ստեփաննոս* և Թէոդորոս նահատակ (120 / 10) եբաց զտապանակն և գտաք անդ զսուրբ Մկրտիչն և զթումաս առաքեալ և զնախավկայն *Ստեփաննոս* (282 /9) Յայսոսիկ ժամանակս *Ստեփաննոս* Սիւնեցի տիոմք դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և

յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (320 / 18) *Ստեփաննոս* հերձուածող եկեալ աստի՝ բնակի առ այս անուն միայնակեցի: (321 / 4) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ *Ստեփաննոս* զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3) և որդի նորին *Ստեփաննոս* կիսօրեայ վախճանեալ. (325 /17) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնելով՝ են այսոքիկ. Միհր, Արմայէլ, Վարդ … Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ *Ստեփաննոս* և Ապրսամիկ քոյր իւր: (340 / 3) Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր *Ստեփաննոս* Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 4) Ապա՝ յետոյ առ Եզրիւ կաթողիկոսիւ գնաց *Ստեփաննոս* Գարդմանայ եպիսկոպոս առ նա և հաղորդեցաւ ընդ նմա. (343 / 12) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ… ի *Ստեփաննոսէ՝* Տայոց եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122/12) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … ի *Ստեփաննոսէ՝* Բագրեւանդայ եպիսկոպոսէ …և յայլ եպիսկոպոսաց և յուխտէ եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ. ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 15) ուր եդաւ գլուխն յաւանին Ուտեկան՝ ի ձեռն սրբոյ քահանային *Ստեփաննոսի:* (12 / 2) շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն *Ստեփաննոսի* և սրբոյն Գէորգայ (281/2) Արցախայ վանք Սուրբ Աստուածածին ի հարաւոյ սրբոյն *Ստեփաննոսի.* այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 3) ՅԱՂԱԳՍ *ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ* ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ (320/15) Յայնժամ գտեալ համարձակութիւն *Ստեփաննոսի՝* ասէ զկայսրն. (321/8) Եւ ի բերել զգրեանն երանելւոյն *Ստեփաննոսի* ի Հռոմայ՝ յերրեակ դասու եպիսկոպոսութեանն Հայոց կարգեցաւ եպիսկոպոսութիւնն Սիւնեաց: (322/1) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ *ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ* ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱՒ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՑ (322/10)

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԵԱՆ - 1

Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի *Ստեփաննոսեան* (326 / 13)

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ՍԻՒՆԵՑԻ - Տե՛ս ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ

ՍՏԷՊ - 6

յորում բոլորատեգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց ցցեալ զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից *ստէպ* ստէպ առ բան հոլովէր: (199 /14; 199 /14) և զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի վայր կոյս կախեալ ձևանայր պատիճ, զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր *ստէպ* ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խռչափողն արտաքս հոսելով (200 /6; 200 /6) Այլ ոչ կարէր *ստէպ* ստէպ զնա յաղթահարել սրով: (223 /6; 223 /6)

ՍՏԷՊ ՍՏԷՊ - Տե՛ս ՍՏԷՊ

ՍՏԻՆ - 1

որք զկոտորեալ մարքքն փարէին և դիէին զարիւն *ստեանց* նոցա իբրև զկաթն: (136 / 8)

ՍՏԻՊԵԱԼ - 1

Տիկնոջն Սպրամայ զնա *ստիպեալ* նորին օգնութեամբ և այլոց նախարարաց, որոց զորոմն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 7)

ՍՏԻՊԵԼ - 1

Յայնժամ սկսան պատգամաւորքն *ստիպել* և ասեն. (155 / 11)

ՍՏԻՊԵՄ - 9

Եւ հրամանաւ արքայի *ստիպեն* զամենեսեան և ասեն. (113 / 1) քանզի *ստիպէ* զիս եկեալ պատգամն. (158 / 4) և զաշխարհս *ստիպէ,* զի ի հաւատ և ի միաբանութիւն նմա եկեսցեն: (296 / 1) Եւ զերկոսեանն զսոսա ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ *ստիպէին* լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 1) Եւ երթեալ սպասաւորքն *ստիպէին* զնա առնել զկամս իշխանին: (101 / 20) Եւ խառնաձայն փողոցն ևս քան զնս *ստիպէին:* (147 / 20) իշխանասաստ հրամանաւ *ստիպէին* զնա (234 / 10) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից *ստիպէր* զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) *ստիպէր* զնա թագաւորն (198 / 9)

ՍՏՈՅԳ - 2

Ի *ստոյգ* և ի բուն օրինակս պատմագրաց այսպէս ծանեաք (170 / 16) և զսոցայն *ստոյգն,* թէ յորմէ տոհմէ են, չունիմ ասել: (41 / 12)

ՍՏՈՐԱԴՐԵԱԼ - 1

փայլակնաբար ցայտէր ի *ստորադրեալ* քարատող և աղիւսաշար պուրակին, ուր կայր դադարեալ անդ խաչն Քրիստոսի: (215 / 10)

ՍՏՈՐԱՐԿԵԱԼ - 1

զնշխարսն հրամայէր լուանալ և յարևացուցանել ի վերայ *ստորարկեալ* վառին: (82 / 5)

ՍՏՈՐԻՆ - 1

Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ *ստորին* կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 10)

ՍՏՈՐՈՏ - 3

և հասեալ ի մասն ինչ առ *ստորոտով* լերինն, որ է յանդիման գեղջն մեծի կողմանն Կաղանկատուաց (137 / 8) ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից՝ առ *ստորոտով* մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232 / 8) Եւ անտի գնացեալ անցանէին յաշխարհին Ճղբաց առ *ստորոտով* լերինն մեծի: (239 / 2)

ՍՏՈՐ - 1

Ագուցին նմա արջնաթոյր *ստորս* չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուս, մետաքսառէջս՝ ոսկեթելոյ փարուազով: (175 / 10)

ՍՏՈՐԵԻ - 1

և առ *ստորն* դռնակ մի երկբացիկ քանդակագործ, շուշանաձև, չորեքկուսի (255 / 14)

ՍՏՐԱՏԵԼԱՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և տայր բերել պատրկութեան և հիպատութեան և ապիւպաքոսութեան և *ստրատելատութեան* և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 3)

ՍՏՐԿՈՒԹԻՒՆ - 3

Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ, ի դառն *ստրկութեան:* (42 / 17) զոմանս *ի ստրկութիւն* արկանելով, և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 6) զի մի՛ երթիցեն *ի ստրկութիւն:* (324 / 3)

ՍՏՐՋԱՑԵԱԼ - 1

Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն կալաւ զթագաւորն և զամենայն ժաղովս բանակին, մինչև նստէր *ստրջացեալ* թագաւորն ի մեծագոյն հոգս. (80 / 13)

ՍՏՈՒԱՐ - 1

Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք ... ոսկեկմբեայ վահանօք, թանձր և *ստուար* մկնդօք: (21 / 13)

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամաւորիլ Միհրական տոհմին (338 / 13)

ՍՏՈՒԳԵԱԼ - 1

Եւ զեկեալն առ ինքն՝ զդայեակ արքայորդւոյն հարցեալ և *ստուգեալ* ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն (159 / 2)

ՍՏՈՒԳԵԼ - 1

Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի, և ոչ գիտելով *ստուգել* և նշմարել զտեղին: (215 / 5)

ՍՏՈՒԳԵՄ - 2

Եւ իբրև եմուտ *ստուգեաց* զտեղւոջէն և զտանուտեառնէն, բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148/14) *ստուգեաց* զամենայն բարութիւնս երկրիս (167 / 2)

ՍՏՈՒԳԻՒ - 1

այլ *ստուգիւ* քննել և ճշմարտիւ ի վերայ հասանել (204 / 10)

ՍՏՈՒԳՈՒԹԻՒՆ - 1

ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 16) այդպէս է *ստուգութիւն* իրացդ: (276 / 2)

ՍՏՈՒԵՐ -1

Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ *ստուեր* զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 19)

ՍՏՈՒԵՐԱՇՈՒՔ - 1

այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր *ստուերաշուք* (24 / 12)

ՍՏՈՒԵՐ - 4

Եւ անկանէր *ստուեր* խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին: (152 / 5) «Թէպէտ և գնացից ի մէջ *ստուերաց* մահու, ոչ երկեայց ի չարէ, զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 / 1) այլ զբնութիւն նորա պատմեցից քեզ. շեղագնաց, թիւրընթաց, կողմնաւոր ստուերաշուք… կենդանահալած ի *ստուերս* ի միջօրէի, կիսաբաժին յաւուրն ողջունի. (24 / 14) որք էին ի բազում ժամանակաց արգելեալք ի *ստուերս* մահու անթիւ բազմութեամբ յոյժ յոյժ: (147 / 6)

ՍՏՈՒԹԻՒՆ - 2

զի գործք նոցա *ստութեամբ* են: (268 / 1) և չէ իսկ պարտ զճշմարտութիւն ընդ *ստութեան* և ընդ խաբէութեան ի բաց ընկենուլ (204 / 8)

ՍՐԱԳՈՅՆ - 1

և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս *սրագոյն* զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 6)

ՍՐԱԽՈՂԽՈՂ - 2

և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս *սրախողխող* տրտմութեամբ. (44 /5) Այլ և զնոյն ինքն զպիղծն հանդերձ չար զաւակաւն *սրախողխող* չարամահ դառնութեամբ բառնային յաշխարհէ: (45 / 15)

ՍՐԱԿՈԾՈՒԹԻՒՆ - 2

Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական *սրակոծութիւնսն* (249 / 15) Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամմբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ *սրակոծութիւնք* դժոխոց տեսարան (241 / 8)

ՍՐԱՀ - 1

Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի *սրահ* մի (148 / 13)

ՍՐԱՀԱՐ - 3

Առ որ *սրահար* ճարակմամբ ինքն և զօրքն իւր անկումն բազմաց առնէին. (177 / 12) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս *սրահար* ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 / 3) և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց և զսինլիքորս նոցա *սրահար* սատակեաց: (318 / 8)

ՍՐԱՅՈՐԴՈՐ ԼԻՆԻՄ- 1

Եւ յառաջնում նուագին զոմանս հարկանէր, ևս առաւել *սրայորդոր լինէր* (174 / 7)

ՍՐԱՏԵՍ - 2

սրատես ես քան զարծուի (25 / 4) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն *սրատես* աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 3)

ՍՐԱՏԵՍԻԿ - 1

իսկ յորժամ զսա ի բաց դնիցեն, որպէս եղևն ասացեալ, *սրատեսիկ* և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5)

ՍՐԲԱԶԱՆ - 1

Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի *սրբազան* քահանայից, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն (210 / 6)

ՍՐԲԱԿԱՆ - 5

սրբական վարուք կեցեալ փոխադրի յանմահ կեանսն: (119 / 5) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած *սրբական* ծառայից իւրոց ճրագ (121 / 13) ՅԱՂԱԳՍ *ՍՐԲԱԿԱՆ* ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ (213 / 15) ի *սրբական* աջոյ նորա առցեն օրհնութիւն: (214 / 8) ի ձեռն դորա *սրբական* վարուց և նորահրաշ սքանչելեաց. զոր եցոյց բարձեալն, ծանեաք զարարիչն մեր (262 / 15)

ՍՐԲԱՄԻՏ - 1

Եւ սորա երկու որդիք. միումն Յուսիկ անուն՝ առաքինասէր և *սրբամիտ* վարուք (36 / 7)

ՍՐԲԱՍԱՑ - 1

Ջի և անմարմին զինուորութիւնքն *սրբասաց* ձայնիւ, երրորդական բարբառով աղաղակեն՝ ասելով (243 / 6)

ՍՐԲԱՍԷՐ - 3

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս… *սրբասէր* Քշիկ՝ Ներսմերհի /ճիշտը՝ Ներսմիհրի/ վանաց տանուտէր բոլոր ուխտիւ իւրով … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ *սրբասիրաց,* Քշկայ՝ Ներսմերհի /ճիշտը՝ Ներսմիհրի/ վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 18) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի /ճիշտը՝ Ներսմիհրի/ ուխտի ի ձեռն *սրբասիրի* Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 3)

ՍՐԲԱՍՆԵԱԼ - 3

վերանորոգեցէք զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն *սրբասնեալ* առն (300 / 3) Վասն որոյ և *սրբասնեալ* Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է (309 / 12) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի *սրբասնելոցն* քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա ոաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 3)

ՍՐԲԵԱԼ - 3

Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և *սրբեալ* յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. (32 / 12) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ Վաչագան հայեցեալ՝ *սրբեալ* մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 /5) մինչ չև *սրբեալք* ելանէին յաւազանէն փրկութեան: (34 / 19)

ՍՐԲԵՄ - 1

Սրբին զտեղիսն յամենայն պղծագործ զոհիցն: (115 / 17)

ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ - 32

արա՛ և այժմ անարատ մնալ ինձ ի մեղաց հաւատովք և *սրբութեամբ:* (101 / 14) *սրբութեամբ* և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն (248 / 13) վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի *սրբութեամբ* կատարել. (249 /2) Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան … կնքաւորք ի *սրբութեան* և ամենայն ոք յիւրաքանչիւր կարգի: (26 / 2) և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն *սրբութեան.* (37 /4) Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն ի *սրբութեան* տապանակացն. (207 / 1) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր *սրբութեան* սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր և մեծապէս զոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240 / 6) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել *սրբութեան* ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 9) և տաճար *սրբութեան* մերոյ եղև յապականութիւն՝ ըստ ողբերգութեան Երեմիայի. «Բարձան փառք *սրբութեան* մերոյ (299 /9; 299 /10) Եւ զնոյն կանոնս առաջի Աստուծոյ և ձեր *սրբութեանդ* պայմանեցաք (301 /8) պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում *սրբութեանն:* (206 /17) զի որ ինչ նմայն հաւատացաւ յԱստուծոյ, և որում ինքն եղեալ էր գիտակ, ի դէպ էր ընդ նորին ձեռն և մատակարարեալ *սրբութեանն* Աստուծոյ: (207 /15) ընկալեալ զնա մեծաւ ուրախութեամբ և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական *սրբութեանն* առնէր: (240/3) Եւ Նոյ քանզի յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ *սրբութեանն* իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 4) ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … և զսպասսն ամենայն *սրբութեանց* կողմանցն այնոցիկ զոսկւոյ և զարծաթոյ և զականցն պատուականաց (129 / 8) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան քահանային, գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն և այլ բազում *սրբութեանց,* զորոց գիրն ասաց, թէ Երուսաղէմեան են մասունք *սրբութեանց* տեառն: (210 /7; 210 /7) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր, առաւել ի մեզ ի շնորհս ձերոյ *սրբութեանց* (211 /5) բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ անուշից *սրբութեանց* սրբոց: (214 / 4) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն *սրբութեանց* (310 / 17) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք և որդւովքն իւրեանց, զկտակարանս և զսպաս *սրբութեանց* և զխաչ՝ բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336/18) Եւ սա յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և զսպաս *սրբութեանց* (345 / 5) Եւ նորին հրամանաւ յուղարկեալք անտի ոսկեղէն և արծաթեղէն սպասուք և բազում նշխարօք յամենայն *սրբութեանցն* Աստուծոյ. (98 / 16) այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ *սրբութեանցն* եպիսկոպոսքն հանդերձ

Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաղաքն Պերոժ Կաւատ (212 / 1) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (281 / 1) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ (260 / 16) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 12) և զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր յիւրում մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 6) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 3) Այսպէս յարգոյ է և պատուական հաւատք և սրբութիւնք: (245 / 6)

ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՒԹԵԱՆՑ - 1

որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց (310 / 17)

ՍՐԲՈՒՄՆ - 2

այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարասումն լինել զսա: (209 / 3) Իսկ յետ Դ ամաց, յորում տարեմուտն ի սրբումն հանդիպիւր Պասեքին օր, սպանաւ Ապու Ալի Աղուանից իշխանն Հայկազունի (336 / 5)

ՍՐԵՄ - 1

Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն, Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ, Որպէս յազգին Մովաբու ի գիշերի սատակումն: (227 / 10)

ՍՐՏԱԲԵԿ - 2

Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 2) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն յամօթ եղեն ի տէրունական խաչէն, զոր միշտ ի ձեռին ունէր եպիսկոպոսն, պակուցեալ սրտաբեկք լինէին: (258 / 2)

ՍՐՏԱԲԵԿԵԱԼ - 1

Իբրև լուան զայս, բազումք յօժարեցան ելանել զհետ նորա, և սակաւք սրտաբեկեալք յետս կացին: (159 / 10)

ՍՐՏԱԹԱՓ - 1

Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. ահաբեկեալք ի նոցանէն ի տերևոյ ևեթ խարշափելոյ սրտաթափք: (164 / 11)

ՍՐՏԱԼԻՐ - 1

Անդ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և ակնավայելուչ տեսիլ հայեցողացն (206 / 12)

ՍՐՏԱՅՕԺԱՐ - 1

որք սրտայօժար կամակցութեամբ իշխանք աշխարհին և կաթողիկոսն ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն: (231 / 5)

ՍՐՏԱՌՈՒՉ - 2

Եւ անդ *արտառուչ* հառաչմամբ ի ծածկագիտէն խնդրէր այցելութիւն (194 / 9) Եւ ասէր ցնոսա. «Եկա՛յք, ելէ՛ք, թշուառականք՝ *արտառուչք* ի Խոսրովայ. զի բացան դրունք կենաց ձեզ ի նորընծայ թագաւորէս՝ յորդւոյ նորա Կաւատայ»: (147 / 7)

ՍՐՏՄՏԵԱԼ - 1

զի մի՛ *արտմտեալ* բարկասցին և յանդիմանեսցեն զաշխարհս մեր մեծամեծ և չարաչար հարուածովք: (251 / 15)

ՍՐՏՄՏՈՒԹԻՒՆ - 2

Յայնժամ մոլեկան *արտմտութեամբ* առլցեալ բռնաւորն, ըստ խածանող և մրմռող գազանութեանն զայրագնեալ՝ հրամայէր (101/18) և խածանող *արտմտութեամբ* նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 13)

ՍՐՈՒՆՔ - 1

որոյ գերանաձև *արունք* որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին (200 / 4)

ՍՈՒԳ - 10

«թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց *սգոյ* մի՛ բեկցի ի տան ձերում»: (165 / 7) առաջի կայր նմա *սուգ* անհնարին (151 / 10) Զորս ողբալ ի *սուգ* առի աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 / 20) Եւ այսպէս անտանելի *սուգ* և անհնարին բեկումն աշխարհիս հասոյց: (224 /16) Զի զաւուրս տօնի տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ ի *սուգ* և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 8) Րամք թագաւորաց քև *սուգ* զգեցան. Առագաստք հարսանց խիստ փոշոտեցան: (230 / 8) Ումանց *սուգ* և կոծ, և ոմանց խաղ ըստ այսամիտ սովորութեանն: (241 / 11) մինչև ցելս անձին իւրոյ ի *սուգ* անմխիթար մնայր: (319 / 19) և եղև այն *սուգ* մեծ իւրայնոցն զարմից: (336 / 6) Եւ եղև յետ այնորիկ իբրև մեկներ տրտմութիւնն, փարատէր *սուգն* (230 / 22)

ՍՈՒԳ ԱՌՆՈՒՄ - Տե՛ս ՍՈՒԳ

ՍՈՒԳ ԵՒ ԿՈԾ - Տե՛ս ՍՈՒԳ

ՍՈՒԶԱՆԵՄ - 1

և ալեփարթամ խորոցն ջրայեղց բռնութիւնքն անդէն յինքեանս *սուզան,* որպէս ահագին փառք տէրութեանն Պարսից խոնարհեցան (192 / 12)

ՍՈՒԼԷՄԱՆ - Տե՛ս ՍՈՒԼԷՄԱՆ ԻԲՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ

ՍՈՒԼԷՄԱՆ ԻԲՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ - 1

կալաւ զիշխանութիւնն … *Սուլէման Իբն Աբդլմէլիք* ամս ԺԱ (291/ 9)

ՍՈՒՀԱՌ - 1

Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի *Սուհառ* պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 / 7)

ՍՈՒՂ - 6

Յետ սրբոյն Մաշտոցի *սուղ* ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն …գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝

փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 13) Եւ յետ *սուղ ինչ* աւուրց յամսեանն մեհեկանի … երեսուն հազար հեծելոց և տասն հազար հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 8) որով և յետ *սուղ ինչ* վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն (210 / 2) Եւ յետ *սուղ ինչ* աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն … կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) զի *սուղ ինչ* աւուրս տևեաց կենդանի (224 / 10) քանզի ի *սուղ ինչ* ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 / 2)

ՍՈՒՂ ԻՆՉ - Տե՛ս ՍՈՒՂ

ՍՈՒՍԵՐ - 18

եթէ շողայր *սուսեր* ի բազուկսդ առաքինիսդ (23 / 8) ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով, և *սուսեր* ոսկեստրեայն (175 / 8) Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս քանդակակերտ թիկամբ ոսկեզօծ, և հանդերձ ոսկեմանեալս և զիւրոյ անձինն մարգարտայեռն պատենիւք *սուսեր:* (182 / 2) Ըստ նմին և այլ ևս մեծութիւն շնորհէր նմա. *սուսեր* պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ (198 / 1) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և *սուսեր* պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13) և՛ապա բառնային զգլուխ երանելւոյն *սուսերաւ:* (102 / 4) Աճապարէր և նա որպէս առիւծ մռնչող, կամեցեալ զձեռն ի գործ արկանել *սուսերաւն* (223 / 7) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր *սուսերաւն* ի վերայ անօրինին, նորա յասպարն առեալ ընդդիմամարտեալ արձանանայր. (223 / 9) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է. եթէ զրահք էին պահապանք մարմնոյ, ընդ նմին և զրահքն հաւատոյ. եթէ սաղաւարտ էր ի զգուշութիւն *սուսերի,* ընդ նմին էր և սաղաւարտ փրկութեան. (23 / 4) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն *սուսերի* ի նմին տեղւոջն: (105 / 15) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր *սուսերի* արկ զնոսա (119 / 16) որ մաշեաց ի սուր *սուսերի* զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13) ապա առնու զայն և ի սուր *սուսերի* արկանէ (318 / 4) և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր *սուսերի* էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) և ի սուր *սուսերի* մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 4) Ոչ ժամանէր այր ընկերի իւրում, այլ առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զնոսա իւրեանց ի *սուսերս* և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 13) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք …ճառագայթաւոր *սուսերօք,* ոսկեկմբեայ վահանօք, թանձր և ստուար մկնդօք: (21 / 12) *սուսեր /գրբում՝ սուսէր/* ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար և խոյանայր ընդդէմ թշնամւոյն. (110 / 10)

ՍՈՒՏ - 8

միթ գողոց, մի՛ *ստոց* և սուտերդմանց, մի՛ զրկողաց և չարակն ագահից, մի՛ զօշաքաղաց և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 12) Եւ թէ խոստովանին,

թէ *առաւտ* ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն (93 / 5) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն, որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ *առաւտ* վարդապետութիւն նոցա (126 / 9) Եւ ոչ ինչ կարէին գործել ի *առաւտ* և ի մոլար արուեստիցն իւրեանց: (253 / 11) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱԻՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶԾԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՑ, ԵՒ ԵԹԷ Ի ՄԱՀՄԵՏԷ *ՄՈՒՏ* ՄԱՐԳԱՐԷԷՆ ԵՂԵՒ ՍԿԻԶԲՆ (287 / 5) Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի *առաւտ* մարգարէիցն: (287 / 10) Եւ փրկչական բանն անդանօր կատարիւր՝ յառնել *առաւտ* մարգարէի (288 /16) ԵԹԷ ՈՅՔ ԷԻՆ, ՈՐՔ ՅԵՏ ՄԱՀՄԵՏԻ՝ *ՄՈՒՏ* ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԵՂԵՆ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻՔ (291 / 3)

ՍՈՒՏԵՐԴՈՒՄՆ - 1

մի՛ գողոց, միթ ստոց և *առաւտերդմանց,* մի՛ զրկողաց և չարակն ագահից, մի՛ զօշաքաղաց և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ տալ զեկեղեցւոյ իշխանութիւն (307 / 12)

ՍՈՒՐ - 58

Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի *սրոյ* Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 9) զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ *սրոյ* թշնամեացն (45 / 14) որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն *սրոյ* խոցման (49 / 10) փրկել զնոսա ի *սրոյ* թշնամւոյն: (87 / 18) Նոցա անկասկած լինելով իրացն՝ յեղակարծ ժամու դիպէին անխնայ խոցոտման *սրոյ* առհասարակ: (100 / 8) Եւ այսպէս կացեալ յաղթս և խումբ արարեալ յարձակէին քաջքն Հայոց և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և *սրոյ* ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 16) և զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, *սրոյ* ճարակ առնէին (115 / 16) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից *սրոյ* ճարակ առնէր: (178 / 14) ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի *սրոյ* նորա (193 / 3) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի բերան *սրոյ* (323 / 15) զբազմութիւն *սրոյ* և ջրոյ առնէին կերակուր, մինչև չմնալ ի նոցանէ և ոչ մի: (329 / 6) և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ *սրոյն:* (148 / 10) զի յերեսաց *սրոյն,* որպէս յահեղ առիւծէ ի մազիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 /14) «Արք եղբարք, դուք ինքնին գիտէք զհարուածս մեծամեծս, զահ և զդողումն անյագ և անողորմ *սրոյն,* որ վասն մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ (157 / 21) ՎԱՍՆ ՍԱՍՏԿԱՅԵԱԼ ՍՈՎՈՅՆ, *ՄՐՈՅՆ* ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ Ի ՄԻԱՍԻՆ (164 / 2) ամենեքեան խողխողեալ սատակեցան յիւր ազգայնոցն *սրով:* (39 /10) Եւ վաղվաղակի *սրով* գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն (40 / 7) Եւ յոյժ անթիւ անմեղաց անձինք խողխողեալ լինէին *սրով* չարին: (42 / 15) և ժողովեալք ի միասին *սրով* խողխողեցին (44 / 7) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց *սրով* և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) Զի նախ զորդիս նորա առաջի նորա հարեալ սատակեցին *սրով* բերանոյ (45 / 2) և նոյն ինքն թագաւորն, զամենաչարն զՊերոզէ ասեմ, *սրով* խողխողեալ ի մէջ անթիւ

դիականցն լինէր կորուսեալ (45 / 4) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 5) ՎԱՍՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ՋՆԱ ԱՄՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՄՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 13) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա քաջ զօրօք իմովք և հաճեցից զմիտս նորա գործովք պատերազմաց, սրով իմով և աղեղամբ, որպէս ցանկայ անձն նորա: (141 / 15) և խաղացից ընդ ամենայն սահմանս քո սրով իմով, զորօրինակ խաղացեր դու սրով քով ընդ սահմանս նորա: (143 /5; 143 /5) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 /18) ապա յամբաստանութենէ բազմաց բարձան և նոքա սրով: (148 /21) սրով իւրեանց սատակեցին զնոսա. (168 / 9) սրով բառնայ և տիրէ աշխարհին: (172 / 2) որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և զքաղաքս նորա սրով: (193 / 16) Այլ ոչ կարէր ստէպ ստէպ զնա յաղթահարել սրով: (223/ 6) Եւ անձն որ հեթանոսաբար շրջիցի յաշխարհիս իմում, կամ գաղտ կռոց զոհեսցէ, սատակեցից սրով: (261/1) Զորոց ի շրջաբերական թղթին վասն Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս վասն նորա գրէ յազգ ամենայն՝ ի բաց կտրելով սրով հոգւոյն: (270 / 10) եթէ ոք ի սոցանէ գտանիցի երկաբնակ եղեալ՝ սրով և գերութեամբ սպառեսցի: (305 / 6) և ի նոյն ժամու հասանեն Տաճիկք և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով (314 / 4) սրով սպանին զՍտեփաննոս՝ զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 5) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (330 / 1) Աբղլ Մելիք՝ Ջահաբայ որդի սրով սատակիւր. (330 / 4) Աբրահամ ամիր մոմնի գնաց զօրու մեծաւ յաշխարհն Հոռոմոց և էառ զմեծ քաղաքն Զեմովրիայ /գրքում՝զԵմովրիայ/ սրով և գերութեամբ: (330 / 21) իսկ նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ (331 / 10) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի ի նմին տեղւոջն: (105 / 15) Եւ ամենայն բազմութիւն զօրացն առ հասարակ ի սուր անկեալք՝ ոչ մնայր գուժատար յաշխարհն Մասքթաց. (39 / 9) զորոց զհետ եկեալ արիւնարբուն Սանեսան՝ ի սուր սուսերի արկ զնոսա (119 / 16) որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս քրիստոնէից նաև հեթանոսաց: (142 / 13) որք ապստամբեցան յարքայէն Պարսից և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի խեղութիւնս անդամոց (150 / 10) Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց վստահանային ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17) և ապա առնու զայն և ի սուր սուսերի արկանէ, զորս գտանէ ի նմա. (318 / 4) և ել նա ի Պարսից և էառ աւերեաց զերկիրն և ի սուր սուսերի էարկ զկանայս և զմանկունս Բաղաց: (326 / 17) և էարկ ի սուր զբնակիչսն ոգիս իբրև ԺԵ հազարս. (326 / 18) որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, զՀակարի և զՏափատ: (327 / 7) և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 4) Դատապարտիւր անհնարին հսկայն, և յաղթողանայր քաջն Բաբիկ, աճապարէր ի սուրն միասեռի, որով անդէն սատակէր զմարդախոշոշ գազանն: (110 / 15) Ապա ի մի վայր

գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ *սուրն,* և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին, և յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164/6) զի արգելոյր *սուրն,* և՛ խեղդէր սովն, և՛ հեղձուցանէր մահն: (164/8) «Լսելոց էք պատերազմունս և համբաւս պատերազմաց, և՛ լինել սովուց յաճախութիւն, և՛ *սուրք,* և՛ սասանութիւնք (127/13)

ՍՈՒՐ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … *Սուր,* առ սովաւ Յեսու, Հաւնակ, Վաշտակ … (41 / 6)

ՍՈՒՐԲ - 389

Եւ տեսեալմբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա, ուր եդաւ գլուխն յաւանին Ուտեկան՝ ի ձեռն *սրբոյ* քահանային Ստեփաննոսի: (12 / 2) Առնու և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ, և գայ լուսազգեստեալ ի հոգւոյն *սրբոյ* (14 / 15) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն *սրբոյ.* (26 / 16) և կատարէր զիրաման մարմնացեալ աստուածորդւոյն՝ շրջեալ ընդ ամենայն հեթանոս, մկրտեալ յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն *սրբոյ:* (37 / 6) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի՝ որդւոյ Յազկերտի, եղբօր Վաչէի՝ *սրբոյ* արքայի: (40 / 14) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ *սրբոյ* եկեղեցւոյ (43 / 9) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ *սրբոյ.* (47 / 8) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց *սրբոյ* մանկանն Գրիգորիսի (64 / 18) և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր ի վերայ *սրբոյ* գերեզմանին: (76 / 11) Մի ոմն ի նախեղելոցն վարդապետաց, որ ի հոգւոյն *սրբոյ* խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 / 7) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն *սրբոյ* ազդեալ՝ փութացեալ փորէր փոս մի ըստ պիտոյից գործոյն (96 / 8) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի *սրբոյ* հայրապետին (98 / 8) Իսկ երանելին Մովսէս և Աներողոգիս՝ որդին *սրբոյ* զօրավարին Թէոփիլեայ հանդերձ Ագիստրոսեան գնդիւն…աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 5) եկեալ երանելին Մեսրոպ յԱղուանս՝ մեծավաստակ, ընտիր անօթ հոգւոյն *սրբոյ,* առ հայրապետն մեր Երեմիա և թագաւորն Եսվաղէն: (117 / 11) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ և գրել՝ յիշեցուցանելով ձեզ զբանս *սրբոյ* առաքելոյն զգուշանալ անձանց և հոտիդ (123 / 8) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան և ի հոգւոյն *սրբոյ* բազում մասամբք և բազում օրինակօք կանխաւ դրոշմեցան: (127 / 7) զի շնորհք *սրբոյ* նշանի նորա յորդեցին նմա ճանապարհ ի դուռն թագուհւոյն (150 / 13) օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ *սրբոյ:* (196 / 1) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՑԵԼՈՑ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՑ ՄԱՇՏՈՑԻ *ՍՐԲՈՑ,* ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԱԿԵՐՏԱՑՆ, Ի ԳԻՒՏ *ՍՐԲՈՅ* ԽԱՉԻՆ, ՈՐ Ի ԳԻՄՆ ԷՐ (201 /16; 201 /17) Յայնժամ պատասխանեալ առ նա *սրբոյ* հայրապետին՝ ասէ. (203 /15) յետ սուղ ինչ վաստակոցն գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից *սրբոյ* հօրն Իսրայէլի (210 / 3) և վասն *սրբոյ* խաչիդ, որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. (211 / 10) Եւ դուք զառաքինազգեստ և զսրբասնելդ Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ *սրբոյ* նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 15) Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և *սրբոյ* կաթողիկոսին … առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն … ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 19) Ցետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն *սրբոյ* ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 4) Եւ երկրպագեալք *սրբոյ* նշանին՝ անտի դառնային յարազուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219 / 7) զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և յօծումն *սրբոյ* խաչին: (219 / 19)Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևէր ի վերայ *սրբոյ* պատրիարքին Եղիազարու 220 / 2) ընդունէր զնա իբրև զԱստուծոյ սպասաւոր և առհանեալ մասն ի *սրբոյ* խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եղեալ ի փայտակերտ նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 /13) Ապա ի հրամանէ նորա ժամ լինէր աստուածարեալ իրին և ամենայն ազատակոյտ նախարարացն և ռամկացն Հոնաստանեայց գալ յերկրպագութիւն պաշտաման *սրբոյ* եկեղեցւոյ (242 /6) որ աւանդէ աշխարհի զպատգամս հոգւոյն *սրբոյ»:* (242 /10) միայն թէ զանձինս ձեր մատուսջիք առաջի աստուածութեանն՝ աներկևան մտօք, սիրով՝ արմատացեալք և հաստատեալք ի փառս աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ *սրբոյ* երրորդութեանն հաւատացէք: (243 /5) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն *սրբոյ* եկեղեցւոյն՝ մոռանալով զառաջին որկորստութեանն մոլորութիւնն. զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու *սրբոյ* եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա: (248 /15; 248 /16) հնազանդելով հրամանի *սրբոյ* եպիսկոպոսին…յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել. (248 / 17) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք տեառն Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին, ազդեցութեամբ հոգւոյն *սրբոյ* (257 / 12) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին *սրբոյ* իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն *սրբոյ* աւազանին: (258 / 5) Եթէ, - ասաց մեծ իշխանն Հոնաց և ամենայն մեծամեծքն, - «Հայր մեր ծանեաք զտէր զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ *սրբոյ* երրորդութեանն: (260 / 16) Եւ ի *սրբոյ* հայրապետէդ Աղուանից յԵղիազարէ խնդրեալ է մեր. (263 / 16) Պատուական գտելոցդ և վեհ հռչակելոցդ … ի դեպ է ինձ ասել … տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝ Մեծիրանց եպիսկոպոս և թէ այլ եպիսկոպոսունք նոցին համախոհակք *սրբոյ* եկեղեցւոյ, և ազատ մարդիկ և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 13) և առ նմին

զհոգւոյն *սրբոյ* վարդապետութիւնն դնել մերձ (277 / 9) և զի այսպէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն *սրբոյ* վարդապետութենէ: (278 / 4) և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացոյ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս *սրբոյ* Երրորդութեանն (278 / 7) Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ *սրբոյ* քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 /18) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն *սրբոյ* փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 5) այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի *սրբոյ* երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301/11) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, ի *սրբոյ* երրորդութենէ օրհնեալք լիցին (302 / 10) նոյնպէս զեկեղեցւոյ *սրբոյ* կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ քահանայից և սպասաւորաց պայծառացուցանել, զմիմեանս որպէս զանձն սիրել. (307 / 8) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ *սրբոյ*, (308 / 10) «Հաճոյ թուեցաւ հոգւոյն *սրբոյ* և մեզ՝ այսպէս կարգեալ. (308 / 12) Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ *Սրբոյ* Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տնկելով զխաղաղութեան արմատ ի մէջ եկեղեցւոյ *սրբոյ* իւրոյ: (311 / 1) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք և արկին ընդ հարկաւ զեկեղեցիս *սրբոյ* քաղաքին Երուսաղէմի. (317 / 1) և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր *սրբոյ* պասեքին: (329 / 12) յորոց բազումք կորեան զանմահին մահ՝ թողլով զանկողոպտելի գանձն հաւատոյ *սրբոյ:* (332 / 6) Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց և հայրապետութիւնն ի ցեղէ *սրբոյն* Գրիգորի: (7 / 11) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց *սրբոյն* Յակովբայ: (10 / 8) ԳԻՏ ՆՇԽԱՐԱՅ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ՝ *ՍՐԲՈՅՆ* ԵՂԻՇԱՅԻ (11 / 6) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ *սրբոյն* Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա, ուր եղաւ գլուխն յաւանին Ուռեկան՝ ի ձեռն սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի: (12 / 1) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՈՒՌՆԱՅՐԻ ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ *ՍՐԲՈՅՆ* ԳՐԻԳՈՐԻ (14 / 2) Առնու և զվերստին ծնունդն ի *սրբոյն* Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ (14 / 14) զի Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի *սրբոյն* Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) որ ի ձեռն *սրբոյն* Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց (18 / 15) Խոնարհէր թագաւորն ծեր, անկանէր և պատէր զոտիւք և զձեռօք *սրբոյն* Գրիգորի (19 / 9) սատակի և Մեհրուժան ի սպարապետէն Սմբատայ Բագրատունւոյ՝ պսակեալ բոցագոյն երկաթիւ զգլուխն *սրբոյն* Ներսեսի աղօթիւք: (31 / 8) ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԱՍՆ *ՍՐԲՈՅՆ* ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. ԵԻ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻԻՆ *ՍՐԲՈՅՆ* ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴՒՈՑ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ *ՍՐԲՈՅՆ* ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՎՐԱՑ (31 /10; 31 /11; 31 /12) «Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն *սրբոյն* Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր վիրապէն»: (33 / 23) Եւ զթագաւորն նոյնպէս յեղեգանէն առեալ դիւացն

աձէին ընդ առաջ սրբոյն. որոյ ծունր եդեալ մեծին սրբոյն Գրիգորի՝ արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ զփրկութիւն թշուառացեալ ազգին. և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն (34 /7; 34 /7; 34 /9) երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ քահանայապետին և մարտիրոսին Զաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի (37 /11) շինէր փոքրիկ եկեղեցի և դնէր անդ մեծ զգուշութեամբ մասն ինչ յարենէն Զաքարիայ և ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի. (37 / 15) և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր … և զկէս նշխարացն սրբոյն Զաքարիայ և երանելւոյն Պանդալիոնի և երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն (38 / 1) աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի։(39/8) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻԻՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՊԱՆԴԱԼԻՈՆԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԻ (56 / 2) և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65 / 6) «Հաստատուն գիտեմ, զի տայ ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68/8) երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն…խնդրելով զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 13) ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 6) Եւ գտեալ զնշխարս սրբոյն՝ գնային խնդալով: (71 / 10) ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 16) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հռչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 1) և բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի (72 / 12) Սա եկեալ կատարէր բազում անգամ զյիշատակ սրբոյն Գրիգորիսի (75 / 11) «Օրհնեալ արք …ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) Եւ ազդումն լինէր բազմութեան ժողովոյն գիւտ նշխարաց սրբոյն. և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն (81 /5; 81 /6) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի (81 / 12) ի միում կայր յարենէ Զաքարիայ և ի միում ի նշխարաց սրբոյն Պանդալիոնի: (81 / 16) ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 /13) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի տացէ քեզ (84 / 16) յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց գաւառին. (85 / 7) Տայ նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն (85 / 16) ՅԱՂԱԳ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՅ ՆՈՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ (95 / 2) ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՅԱՂԱԳ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԱՇՏՈՑԻ ԸՆԴ ՆԵՐԳՈՅՍ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (97 /11) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն … յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց։(97/13) զի բնական լուսաւորութեան երկրիս արևելեայցս ի ձեռն սրբոյն Եղիշայի յԵրուսաղէմէ եղեալ սկիզբն»: (98/1) ՎԿԱՅՈՒԹԻԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ (99 / 7) և քանցէին մարմինք սրբոյն առհասարակ (102 / 3) որք

աշակերտեալ սրբոյն Գրիգորիսի. (119 / 14) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի (123 / 10) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ ցասումն բարկութեան գազանաբարոյ ազգին (161 / 19) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (205 / 1) Աւետաբեր հնչմամբ հանդիսացուցանել ձեզ պարտիմք և /ճիշտը՝ ի/ ձեռն հրովարտակ պատճենիս զհրաշափառ ծածկելոցն երևումն և զգիւտ սրբոյն խաչին (208 / 14) Եւ նպաստամատոյց ընծայիւք և պատարագօք կատարէր իշխանն առաջի սրբոյն խաչին նուէրս (212 / 6) ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ ԵՒ ԳԻԻՏ ՍՐԲՈՅՆ ԽԱՉԻՆ՝ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒՄՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (213 / 16) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն՝ զծածկեալն սրբոյն Մաշտոցի ի Գիս անուանեալ գիւղ (214 / 15) Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ տեղւոջ է գանձն անկապուտ: (215 / 12) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 / 12) զոր սրբոյն Մաշտոցի իւր իսկ ձեռամբն եդեալ էր ի պահեստի (219 / 5) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհն Հայոց՝ յԱյրարատեան գաւառ ի Վաղարշապատ քաղաք՝ հանգուցեալ ի նորաշէն յարկս եկեղեցւոյն, զոր մեծին Ներսիսի շինեալ է յանուն սրբոյն Գրիգորի: (236 /6; 236 /9) «Տո՛ւք, ասէ, ի նշխարաց սրբոյն Գրիգորի»: (236 /11) Եւ նոքա ոչ առնուին յանձն, եթէ ոչ երբէք ուրեք բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236 / 12) «Ոչ է ինձ իշխանութիւն առանց մեծի հայրապետին Աղուանից՝ սրբոյն Եղիազարու առնել զայդ (261 / 4) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 /15; 261 /17) Մեծ և բարեպաշտ իշխանն Հոնաց Իլութուեր հանդերձեալ կազմէր ի գլխաւորաց աշխարհին իւրոյ Զիթգինն Խուրսունաց և զՉաթն Խազր զկնի սրբոյն Իսրայէլի պատգամատարս սիրոյ (262 / 9) և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի քահանայապետին սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 6) Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի փոխեաց զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9) և տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին (273 / 15) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի, որ հասեալ ի վախճան, պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն օրհնութեան, մինչև միասցի աթոռ սրբոյն Գրիգորի: (274 / 5) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին … Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն տեառն, ձեռնադրեալ ի սրբոյն Յակոբայ՝ եղբօր տեառն (274 / 17) և զմի ամ կացեալ անդ շնորհեաց նմա Քրիստոս ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ (281 /1; 281 /2) հասանէր ի լեառն Տօրոսի, ի վկայարանս սրբոյն Անդրէի (281 / 6) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու (281 / 16) եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ տեղեակ ի մանկութենէ էի՝ լինել անդ մասին ի նշխարացն

Յովհաննու, և յոյժ տենչանօք հայցեցի ի Գրիգորիկայ՝ սպասաւորէն սրբոյն: (282 / 8) զորս առաջնոց հարանցն բերեալ էին յուղղափառացն սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 10) Արցախայ վանք Սուրբ Աստուածածին ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 /3) առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, զայր սուրբ և ճշմարիտ՝ զուգաթոռ սրբոյն Գրիգորի (299 /15) ընկալաք միաբանութեամբ հոգևորաց և մարմնաւորաց զառաքելական հաւատն մեր, որ նախ ի սրբոյն Եղիշայէ հիմնադրեալ և ապա ի սրբոյն Գրիգորիսէ հաստատեալ, որ ցայժմ ոչ էր ստերիւրեալ: (300 /16; 300 /16) Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (301 / 1) ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ միաբանութեամբ աշխարհիս՝ որպէս և էրն ի սրբոյն Գրիգորայ անտի (302 / 6) և սրբոյն Աթանասի կանոնական հրաման է, «եթէ չէ ամուսնութիւն, այլ պոռնկութիւն» (314 / 8) Եւ ի նմին ամին եղև զրաւ զարմից սրբոյն Գրիգորի: (318 / 2) ըստ սրբոյն Պօղոսի բանին իմանալի այն եղև ժամանակ ապստամբութեան. (324 / 15) զոր համբաւեն, եթէ սրբոյն Գրիգորի աջ բազուկն է (328 / 7) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ, և անէծ զյափշտակողսն ի սրբոյն Գրիգորի հողոյն (330/4) որ սրբոյն Գրիգորի էր անուանադրեալ: (331 / 15) Իսկ Աշոտ՝ իշխանն Հայոց խնդրէր զկարգադրութիւն սրբոյն Գրիգորի հաստատել և զձեռնադրութիւն առնուլ ի Հայոց. (335 / 2) որ ձեռնադրեցաւ յԵրուսաղէմ ի ձեռաց սրբոյն Յակոբայ: (342 / 7) ելին ամենեքեան՝ լցեալ հոգւովն սրբով: (20 / 1) զներքին և զարտաքին խորհուրդս մերկանայր և դնէր առաջի նորա՝ հանդերձ սրբովն Գրիգորիւ և ամենայն բազմութեամբ զօրացն Հայոց: (19 / 7) և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (105 / 1) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ քահանայիւքն սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103/7) և ձեռնադրէր երիցունս և հորդորէր ի պաշտօն սրբութեան. և հիշատակ սրբոց կանխեալ հանապազ. (37 / 4) ԵՒ ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՑ ՍՐԲՈՑ (42 / 8) ինչն այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի (43 / 9) այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն, ուր ուրեք կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 13) Եւ ոչ ումեք յայտնի էր դիր նշխարացն սրբոց, և բնակիչք հեթանոսք էին աշխարհին, այլ երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 7) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ զպարգևսն ի յԱստուծոյ ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 / 10) և ոմանք ոչ ճաշակեցին մինչև ի գիւտ սրբոց նշխարացն: (69 / 17) մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն օրհնութեան քահանայիցն սրբոց (103 / 16) հաւաքէին և զնշխարս սրբոց և լալով համբուրէին իւրաքանչիւր ոք: (108 /16) զոր ընկալան հարքն մեր ի Սրբոց գրոց՝ Հին և Նոր Կտակարանաց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի: (123 / 10) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և շնորհեաց նմա տեսանել միւսանգամ զյարկս սրբոց եկեղեցեաց: (151 / 8) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 /7) Եւ էր գիրն այս, եթէ՝

«Երուսաղէմեան մասնաւորեալ նշխարք սրբոց են»: (207 / 4) բղխեաց, արձակեաց եղակարծ ի յոլովից ճաշակելիս զհոտ անուշից սրբութեանց սրբոց: (214/4) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք քառասներորդացն սրբոց (240 / 4) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ ԵԻ ԵՐԹՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԵԻ ԲԵՐՈՒՄՆ ՆՇԽԱՐԱՅՆ ՄՐԲՈՅ (280 / 3) ի սոյն ժամանակս Սերոբ ոմն եղեալ եպիսկոպոս Ամարասայ, գնացեալ ի Հռոմս և հայցեալ ի թագաւորէն մասն ինչ ի նշխարաց սրբոց՝ շնորհեաց նմա մասն (328 / 6) Եւ ապա ամենազօրն Աստուած յայց ելանէր երանելւոյն Գրիգորիոսի և երանելի նահատակացն՝ սրբոցն Հռիփսիմեանց, և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 12) «Ու՞ր են նշխարք սրբոցն»: (34 / 14) Եւ մարդիկն զարմացեալ ասէին. «Զո՞ր սրբոցն ասէ»: (34 / 14) Անդ գտեալ զերէցն Դանիէլ՝ սպասաւոր սրբոցն (39 / 13) անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 / 13) Եւ ի գալն իւրում ի գիւղն կատարել զյիշատակս սրբոցն (51 / 6) երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 8) Եւ առեալ լուանային և օծանէին զնշխարս սրբոցն անոյշ իւղովք. (60 / 4) Եւ անդէն վաղվաղակի ժողովէր զեպիսկոպոսս և զվանականս և զանապատաւորս, մեծապէս կատարէր զյիշատակ սրբոցն (60 / 11) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք (60 /14) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ զսպասս սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ակամբք պատուականօք: (61 / 4) և ի ներքոյ դրուագել զհանգստարան սրբոցն (61 / 7) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից…զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 9) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն … և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն սպաս ունել: (61 /17; 62 /6) որ զխորան սրբոցն բառնայցէ (62 / 8) որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 10) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի (62 /10) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. (62 / 17) Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի փառաբանութիւն սրբոցն: (63 / 6) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 7) և անձանձրոյթ կատարէր զյիշատակս սրբոցն յորդորելով զամենեսեան ի հաւատսն Քրիստոսի (64 / 10) Եւ անդ զերիս աւուրս մեծապէս կատարեցին զյիշատակս սրբոցն (66 / 13) ընդ առաջ ելանէին ամենայն եպիսկոպոսունքն իւրաքանչիւր իշխանութեամբ և պաշտօնէիւք բազում դասք դասք և գունդք գունդք՝ յիւրաքանչիւր գնդի նշանք սրբոցն մեծապէս պատուով ընդ աւետարանին պատուելք (67 / 9) Եւ այնպէս թագաւորն մեծագոյն բերկրանօք ողջունեալ սրբոցն հանդերձ բազմութեամբն, ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն, որ զնշխարս սրբոցն բարձեալ տանէր: (68/3; 68/4) Եւ բերեալ ի հանգստարան սրբոցն դնէր առ երանելեացն Զաքարիայ և Պանդալիոնի: (68 / 5) և ինքն երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 18)

Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն (69 /2; 69 /3) Եւ դասք եպիսկոպոսաց իւրաքանչիւր հանդերձ մեծագոյն ժողովովն երթային ի չորեցունց կողմանց դեսպակի սրբոցն (69 / 11) Եւ ինքն թագաւորն զնոյն առնէր մինչև ի գիւտ սրբոցն: (69 / 15 առաքեաց արքայ զՄատթէ երէցն Դարահոջու՝ հանդերձ պաշտօնէիւք ի Սուհառ՝ պաշտօն առնել և պատարագս մատուցանել յանուն սրբոցն (70 /7) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ (74/5) Իսկ արքայն…ոչ հաւանէր զդեսպակ սրբոցն յայլ ոք թողուլ (74 /11) Ապա չուէր բանակն ամենայն առաջին կարգադրութեամբն և սրբոցն դասուք: (83 / 8) Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ վաստակով՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն և կացուցանել հրամայէր զդեսպակ սրբոցն: (84 / 7) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, ևթ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 10) և յորժամ գեղջ ուրեք ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն (85 /2; 85 /3) և մեծագնի իւղովք անուշիւք օծանել հրամայէր զնշխարս սրբոցն: (85 / 14) և ինքն ի տարւոջն երկիցս անգամ կատարէր զյիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 7) պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 9) Ոչ միայն սրբոցն և վայելչացելոց հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ որպէս մեծատունն քաջատես լինէր (88 / 6) որք կատարեն զյիշատակ սրբոցն (88 / 10) Արդարև կարեն բարեխօսել հոգիք սրբոցն (88 / 12) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11) և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն (102 / 16) Եւ նոյնժամայն մեծապէս օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 16) Ընդ որ յոյժ հրճուեալ նորա, ի գալ սրբոցն տօնախմբէ զնոցին հիշատակ և դնէ ի մաքրագոյն յարկեղս: (122 / 1) զի հաւատովք էին վառեալ ի սէր սրբոցն: (206 /11) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206 / 13) զորոյ լուեալ զհամբաւն իմ Յովսեփայ՝ ելի ընդ առաջ նոցա. ըստ արժանի սրբոցն հանգուցի զայն օր (281 / 10) «խնդիր է իմ ի քէն, զի բացցին արկեղք սրբոցն». (321 / 9) Բայց ոչ կային նշխարք սրբոցս ի վայրքս: (280 / 17) որով և մերոցս արևելեայցս վիճակեցաւ սուրբ առաքեալն Թադէոս: (10 / 3) Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ՝ եղբօրն տեառն (10 / 7) Իսկ սուրբ հայրապետն եկեալ ի Գիս՝ կանգնեաց եկեղեցի և մատոյց զանարիւն պատարագ: (10 / 15) Եւ ապա անտի փոխեցին ի Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն (12 / 3) Ուռնայր՝ արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱՒ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. ԵՒ ԵՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴ ՊԱՐՍՍ ԵՒ ՄԻԱՆՁՆԱՑԱՒ ՅԱՆԱՊԱՏԻ ՍՈՒՐԲ ՎԱՐՈՒՔ (15 / 7) Ի ճառս սուրբ սիրոյ քոյ առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր

զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 20) Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ քաջալերեցար, ի *սուրբ* հոգւոյն լուսաւորեցար (25 / 2) Բազում անգամ յառաջ ելեալ վասն քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն *սուրբ* ուխտէ եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ. (26 / 16) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և *սուրբ* վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 14) և զյոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի *սուրբ* և յուղիղ աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 9) բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ *սուրբ* երրորդութիւնն (48 /14) և դառնալ ամենեիմբ ի *սուրբ* և յամենապարկեշտ քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 16) Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի *սուրբ* խաչին (59 / 5) ուր *սուրբ* նշխարքն կային (59 / 14) որ ի ջերմին հով ունէր ի *սուրբ* խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն ցամաք պահէր: (61 /11) Եւ յորժամ ի գիւղն մտանէր *սուրբ* և աստուածասէր ժողովն, գետ փոքրագոյն անցանէր ընդ մէջ շինին և կամուրջ կազմեալ արքունի պողոտային: (74 / 8) թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից և խնդիր առնէ տեղւոյս և *սուրբ* նշխարացս Գրիգորիսի: (75/13) և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի *սուրբ* քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ տանջանացն: (77 / 1) և փութապէս երկիւղիւ գործէին զշինուած *սուրբ* եկեղեցւոյն: (82 / 16) Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն *սուրբ* Գրիգորիսի: (83 /2) անթիւ բազմութիւնք գային խնդացեալք և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական *սուրբ* երրորդութիւնն: (85 / 11) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ տայր պահել ի *սուրբ* և յազնուական սեղեկի: (86 / 3) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն …գումարեալք ի մի վայր, յազդմանէ *սուրբ* հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 14) Եւ եկեալ հասանէին ի *սուրբ* պահս քառասնորդացն յետներորդ շաբաթու պասեքի զատկին ի խորախոխոմ անտառայար և ի մայրաստանիկ աշխարհն Արցախայ՝ գաւառն Մեծ Կուենից: (98 /18) Որպէս *սուրբ* տիկնոջն Հռիփսիմէի՝ լինէր մարտն, և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4) և հրամայէր ամփոփել զցրուեալ նշխարս սրբոցն, և պատել *սուրբ* կտաւովք և ծածկել ի բլրին: (102 / 16) ճանաչել զԱստուած՝ զարարիչն երկնի և երկրի, զմիահասարակ *սուրբ* երրորդութիւնն (104/12) *սուրբ* խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105 / 3) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և *սուրբ* եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց (112 / 12) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին *սուրբ:* (117 / 14) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս … և մասն մի ի *սուրբ* քառասնիցն»: (120 / 11) և որք մասին ցանկան ի *սուրբ* խաչէս, ընկալցին. (120 / 14) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի *սուրբ* վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս

ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 16) Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ *սուրբ* հայրապետն Աբաս (121 / 2) յորում եդ զձեզ հոգին *սուրբ* տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) Եւ *սուրբ* հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ (123 / 16) Իսկ ի վախճան յաւիտենիս Աստուած զոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ ամբեղապէս, մարմնացեալ անճառապէս ի *սուրբ* կուսէն, ոչ հեռացեալ ի բնութենէն, և ոչ քայքայեալ ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. նոյն անփոփոխելի Աստուած մարմնացեալ ոչ մասամբ, այլ բոլորովիմբ. ոչ երկուութիւն, այլ միութիւն անբաժանելի. ոչ հայր մարմնազգեաց, այլ որդի. ոչ *սուրբ* հոգին մարմնացեալ թանձրաձև, այլ միածինն ի հօրէ. բայց կամաւ և հօր զօրութեամբ և *սուրբ* հոգւոյն. այլ գոյութեամբ միայն բանն Աստուծ: (124 /4; 124 /7; 124 /8) Այսպէս և *սուրբ* ծնունդն ճանաչի: (124 /9) «*Սուրբ* Աստուած, *սուրբ* և հզօր, *սուրբ* և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՛ մեզ»: (124 /21; 125 /1; 125 /1) Իսկ զոչ այսպէս խոստովանողսն նզովեցին *սուրբ* հարքն(125 / 2) և եթէ *սուրբ* կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ տաճար բանին Աստուծոյ: (125 /2; 125 /6) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր *սուրբ* ... էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) իսկ բազումք դիմեցին ի *սուրբ* յարկս եկեղեցեաց (152 / 11) Ցայնժամ սքանչելի շնորհք *սուրբ* խաչին ... անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն, և ոչ մխեցաւ ի նա ձեռն յաւուրն յայնմիկ: (157 / 9) Եւ թոյլ տուեալ ոչ զոք բռնադատէր, այլ օրինեաց զնոսա, որք ելին ընդ նմա և ասէ. «Քաջալերեցարո՛ւք, որդեակք իմ, մի՛ երկնչիք, քանզի առաջնորդ մեր է հոգին *սուրբ* ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք *սուրբ* խաչին Քրիստոսի, առ ի հարկանել զալիս ծաւալեալ ծովուն առաջի մեր»: (159/12; 159/12) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ *սուրբ* հոգւոյդ (188 / 7) Գայր հասանէր անդր աղաւնին *սուրբ* սիւնն եկեղեցւոյ՝ մեծն հայրապետն Հայոց Անաստաս: (195 / 17) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն, որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք *սուրբ* խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ *սուրբ* քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 /3; 204 /5) որպէս *սուրբ* առաքեալն ասէ, թէ զամենայն ինչ փորձեցէք և զբարին ընկալարուք: (204 / 10) առնոյր զմնացեալ տապանակն ... և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց *սուրբ* եկեղեցւոջն (208 / 3) որ շնորհեաց մեզ զանապական պարգևս *սուրբ* հոգւոյն: (211 / 13) որ և յետոյ փոխի ի Քրիստոս *սուրբ* հայրապետն. (213 / 5) ցանկութիւն յոյժ՝ *սուրբ* երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 14) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն *սուրբ* (215 / 7) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ *սուրբ* շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216/13) Իսկ նորա հնազանդեալ հայրապետական հրամանին՝ փութով հասանէր ի *սուրբ* եկեղեցին: (219 / 3) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և *սուրբ* հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին և ակն յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 4) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝

զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի *սուրբ* եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 13) «Եկա՛յք լուարո՛ւք ի սմանէ բանս մխիթարութեան, զի սա է առաջնորդ *սուրբ* հաւատոց քրիստոնէից (242 / 9) Զի և անմարմին զինուորութիւնքն սրբասաց ձայնիւ, երրորդական բարբառով աղաղակեն՝ ասելով, *«Սուրբ, սուրբ, սուրբ* տէր զօրութեանց, լի է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 /7; 243 /7; 243 / 7) որպէս և յառաջընթաց աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին *սուրբ* ի նոցունց էութենէ: (243 / 11) և զայն ոչ մարթէք գիտել, թէ անմաքրոցն սիրող զիա՞րդ լինիցի *սուրբ:* (246/6) Եւ որդին միածին Աստուած, որ ի հօրէ ծնեալ, և հոգին *սուրբ,* որ ի նոցունց յէութենէ, որով և աշխարհ եղև: (247/4) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի՝ ասպնջական ցանկալի *սուրբ* հաւատոցն լինելով. (249 / 6) զի կապեցան և փակեցան ի նշանէ *սուրբ խաչին* ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254 / 7) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն *սուրբ* օրէնսուսոյցն առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն (254 / 8) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս *սուրբ խաչին* Քրիստոսի: (254 / 14) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս ի *սուրբ* քառասնեքորդսն ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն բանակս (257 / 10) զի յայսմ հետէ միւթ լիցի խէթ և խութ ընդ ոտն, մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուագի փորձէ հոգին *սուրբ* (258 / 14) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհն իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից, և առ *սուրբ* կաթողիկոսն: (261 / 11) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր *սուրբ* Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 /12) Առ *սուրբ* եպիսկոպոսապետդ Հայոց ՄԵծաց Սահակ և մեծագով իշխանդ Գրիգոր՝ հայոց զօրապետ ողջոյն շատ: (263 / 5) այլ ծանոյց ձեզ զանուն իւր *սուրբ* և եղէք ճշմարիտ երկրպագուք արարչին մերոյ Աստուծոյ: (265 / 1) Եւ նոյն շնորհք *սուրբ* հոգւոյն հաստատեսցէ զձեզ յերկիւղն Աստուծոյ և ի պահպանութիւն պատուիրանաց նորա: (265/12) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի Զաքարիայ *սուրբ* հայրապետէն Աղուանից: (274 / 6) Եթէ Աստուած է տէր Հիսուս Քրիստոս և *սուրբ* հոգին»: (278 /10) Այսպէս ուսուցեալ զանուն *սուրբ* Երրորդութեանն և գրէ իսկ, թէ ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով (278 /10) Եւ չոգայ հասի ի *սուրբ* քաղաքն Երուսաղէմ (282 / 3) Իսկ *սուրբ* Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն (283 / 10) Իսկ *սուրբ* Սիոնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, ութսուն սեամբք կամարակապօք. (283 / 12) և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև *ցսուրբ* գերեզման կուսին (284 / 7) Եւ ներքոյ բեմին *սուրբ* այրն և մսուրն, ուր սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 15) Մրուոյ վանք *Սուրբ* քառասունքն ի նոյն կողման, մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285/12) Պարտաւայ վանք *Սուրբ* Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն

Մարիամ անուն Շամքորեցի (285 / 13) Արցախայ վանք *Սուրբ* Աստուածածնին ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 2) Ամարասայ վանք *Սուրբ* Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն, և զկէսն ունի տաճիկ: (286 / 4) Իսկ ամենակար հոգին *սուրբ* ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 /12) և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհիս *սուրբ* աթոռոյն Աղուանից: (293 / 16) Այսոցիկ այսպէս եղելոց՝ ընտրեցաւ ի նմին ժողովոյն Սիմէոն այր պարկեշտ և *սուրբ* և ձեռնադրեցին զնա ի հայրապետութիւն Աղուանից (297 / 12) յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի *սուրբ* մարմնոյ պատուական անդամք. (299 /7) Եւ գթացեալ ի տկարութիւնս մեր և ողորմեալ ժողովրդեան իւրում առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա շնորհիւն Աստուծոյ Հայոց կաթողիկոս, զայր *սուրբ* և ճշմարիտ (299 / 15) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի *սուրբ* Գրիգորի աթոռոյն լիցի (302 / 5) Արդ՝ եթէ կան ի նոյն պայմանի և յաւանդութեան *սուրբ* հարցն, ընկալարուք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 /13) Զայս *սուրբ* հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերիւեսութեանցն դաւող բանս, և զհոգեզուարճ վարդապետացն զընդդիմակսն (304 / 7) որ է *սուրբ* և առաքելական եկեղեցի. (305 / 16) «Հոգին *Սուրբ* եղ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306 / 4) Արդ ընտրեսցուք զբարին և մերժեալ անարգեսցուք զչարն շնորհիւ *սուրբ* հոգւոյն և պատուիրանօք նորա (307 / 4) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին *սուրբ* առաքեալքն հրամանաւ փրկչին (308 / 11) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա տան՝ անարատից և ճշմարիտ *սուրբ* քահանայից, և ոչ անարժան զինուորաց (309 / 5) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ *սուրբ* հոգւոյն հրամանի. (309 / 18) վասն զի զեկեղեցի *սուրբ* յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ, և ոչ զինուորաց և հեծելոց անարժան մարդկան: (310 / 8) Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք, միմեանց աթոռակից եպիսկոպոսունք *սուրբ* աթոռոյս վիճակեալք՝ զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 11) Եւ հոգին *սուրբ* եղիցի ընդ ձեզ. ամէն»: (311 / 4) և կոչէ առ ինքն զհոչակելի այրն՝ զՍողոմոն, որ Մաքենացւոցն *սուրբ* ուխտին էր առաջնորդ (314 / 1) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ. «Եթէ զի՞ իշխեցեր լուծանել զկանոնեալսն *սուրբ* առաքելոցն աշակերտաց, որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոստացին ի *սուրբ* եկեղեցւոյ և սահմանեցին տառս կանոնականս. (314 /6; 314 /7) *սուրբ* Գրիգոր ի Կեսարիայ էառ զաւանդութիւնն (328 / 8) և սակս հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, չարաչար տանջեալ նահատակի ի *սուրբ* քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 /11) Նա մեկնեալ յընկերացն միայն՝ դարձաւ առ հոգևոր հայրն Սիմէոն՝ սպասաւոր *սուրբ* խաչին, ծածկելով զանուն իւր՝ ընդ այլսն աղօթէր: (339 /12) Արդ՝ զի՞ առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ՝

աշակերտ *սուրբ* առաքելոյն Թադէոսի (342 /6) Եւ առ սա գրեցին ի ժողովոյն Դունայ՝ ասել մի բնութիւն աստուածութեան և մարդկութեան, և յաւելուլ ի *սուրբ* Աստուածդ՝ «անմահ և խաչեցար»: (343 / 4) Զի նոցա ուսեալ ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր *սուրբ* հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի *սուրբ* երրորդութիւնն (343/6; 343 /6) Տէր Զաքարիա՝ այր *սուրբ*, ամս ԺԵ: (343 / 18) սա էր դրան եպիսկոպոս *սուրբ* աթոռոյն (346 / 9) Եւ աշակերտ նորին *սուրբն* Եղիշայ դառնայ յԵրուսաղէմ (10 / 6) ԹՈՒՂԹ ԳԻՏԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ *ՍՈՒՐԲՆ* ՎԱՉԷ (17/19) Քաջալերէր զնա *սուրբն* Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ (19 / 11) Եւ այսպէս պսակէր *սուրբն* (39 / 1) զոր կարգեաց *սուրբն* Գրիգորիս (39 / 13) ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն *սուրբն* Գրիգորիսի: (65 / 2) որում ի ՅՀի երանելին Զաքարիաս և *սուրբն* Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 5) նա այնուհետև և ի *սուրբն* երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտաղրութիւն: (95 / 8) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր *սուրբն* Թագուհի վկայեաց (102 / 9) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս *սուրբն* Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն քրիստոսազգեստ Ագիստրոսեան զնդիւն: (105 /17) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի յառաջին ամին փոխի *սուրբն* Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. (118 / 6) որոց անուանքն են այսոքիկ՝ *սուրբն* Մովսէս, *սուրբն* Դանիէլ, *սուրբն* Եղիա: (119 /13; 119 /13; 119 /13) Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ *սուրբն* Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) ուր վկայեաց *սուրբն* Գրիգորիս՝ թոռն մեծի Գրիգորի, կաթողիկոս Աղուանից: (239 / 15) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ *սուրբն* Գրիգոր և որք յետ նորա մինչև ցայսօր: (273 / 3) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի *ՍՈՒՐԲՆ* ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵԻ ՋՍՏՈՅԳՆ ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 2) Եւ *սուրբն* Սիօնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի (284 / 1) Եւ եդան պատուական նորա նշխարք ի մեծ եկեղեցւոջն Պարտաւայ՝ ի *սուրբն* Գրիգոր: (319 / 14) Եւ ապա տէր *սուրբն* Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ փառօք կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 9) առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է *սուրբն* Եղիշայ … Եւ ապա *… Սուրբն* Շուփհաղիշոյ՝ կաթողիկոս արևելեայց յԵրուսաղեմէ եկեալ … *սուրբն* Յովհան, որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական շնորհիւ (342 /6; 342 /10; 342 /12) «Ես Գրիգորիս բերի զայս *սուրբս* ՝զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 / 1) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ, ի ծագաց հիւսիսոյ յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն *սուրբս.* ամէն: (105 / 20) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ *սուրբս:* (118 / 8) Ասէին. «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս *սուրբս* սակաւք ընթեռնուն»: (267 /10) «Զքահանայս *սուրբս* և անարատս ընտրեսցես յազգէն Ղևտայ (308 / 1) զոր առ *սուրբսն* ունէր (74 /10) աղօթք *սուրբք* խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ:

(23 / 6) *սուրբք* եմք յեկեղեցւոջդ (57 / 5) զոր և ուսուցանեն մեզ Գիրք *սուրբք* (89 / 1) Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի, ապա գիտացին և նոքա, եթէ յագեցան *սուրբք* նոցա: (152 / 17) յորում պսակեցան *սուրբքն:* (34 /20) «Արի՛ ե՛րթ յեկեղեցին, և *սուրբքն* անդ են (58 / 6) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր ի վերայ տարմալոյն, յորում *սուրբքն* կային զայս օրինակ. (60 / 1) յոր եկեալ *սուրբքն* մեծաւ զգուշութեամբ, անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և քաղցրաձայն սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէին: (63 / 2) և յոր գիւղ կամէին մտանել *սուրբքն,* ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք (85 / 8) Ուր և *սուրբքն* Վարդանանք նահատակեցան ի նմին Ցազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112/3) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, *սուրբքն* Վարոս, Մամաս, Մար… (120 / 10) Յետ այսր եղելոյ հաճեցան *սուրբքն* ամենայն, որ ի գաւառին Գեղամայ. (282 / 14)

ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ /վանք/ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ /վանք/ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ԽԱՉ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՍ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ՔԱՌԱՍՆԵՐՈՐԴՔ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐԲ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔ /վանք/ - Տե՛ս ՍՈՒՐԲ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ - 2

որ և սպառազինեալ *սուրհանդակ* պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ ընդ քնով: (222/11) Եւ վաղվաղակի առաքէ *սուրհանդակս* երագահաս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 /8)

ՍՈՒՓԱՆ - 1

և տէր *Սուփան* վախճանեցաւ ի Վայոց Ձոր ի նոյն ամի: (333 / 4)

ՍՓԻՌ - 1

և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա *սփիւռ* և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 10)

ՍՓՌԵԱԼ - 6

Ձայն շփոթ աղմկի *սփռեալ* տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն (126 /8) Եւ ասպատակ *սփռեալ* զկողմամբք Ատրպատականու մինչև ցտեղի անուանեալն Գայշ աւան (132 / 1) Եւ մինչդեռ *սփռեալ էր* զանձուկ սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս ծննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, ինչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 / 12) Քանզի բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս յամենեսին միապէս ըստ ժամագրին *սփռեալ* զասպատակն աշխարհակուլ:

(156 / 9) ասպատակ *սփռեալ* յաշխարհին Աղուանից՝ առ ստորոտով մեծ լերինն Կաւկասու և յաւանս Կապաղակայ գաւառին: (232/7) որոց գլխաւոր ոմն եղեալ Սալար անուն՝ համատարած *սփռեալ* զիւր գաւազանն, տիրէ Աղուանից, Պարսից և Հայոց (337 / 16)

ՍՓՌԵԼ - 3

և ոչ ևս ելցեն ասպատակ *սփռել* ընդ սահմանս երկրի քոյ. (161 / 7) զի ահա եհաս օրս սահմանեալ *սփռելոյ* ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, տեղի գտեալ *սփռելով* զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17)

ՍՓՌԵԼ ԱՍՊԱՏԱԿ - Տե՛ս ՍՓՌԵԼ

ՍՓՌԻՄ - 1

Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ *սփռեցաւ* տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 13)

ՍՔԱՆՉԵԼԻ - 5

և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւտվքն և հանուվքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ *սքանչելի* տէրութեանդ: (20 / 13) Զգոյշ լե՛ր, *սքանչելի*, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ զյուսոյն խարիսխ (26 / 7) Ո՛վ *սքանչելի* պատմութեանս, զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց, մօտաւորաց և հեռաւորաց (127/4) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. և ընդ գումարտակս *սքանչելի* պարսպաձֆ (135 / 14) Յայնժամ *սքանչելի* շնորհք սուրբ խաչին ... անջրպետեաց ի մէջ նորա և թշնամեացն (157 / 9)

ՍՔԱՆՉԵԼԻՔ - 15

Բայց ահա մեծ զարմանք այն էին *սքանչելեաց*, որ յոլովից անհաւատալի իրն թուէր. (214 / 9) և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ և ի ձեռն դորա սրբական վարուց և նորահրաշ *սքանչելեաց*. (262 / 16) ՍԱԿՍ ՄԵԾ *ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ* ՈՐ ԽՆԴՐԵՑԱՒ ՎՐԷԺ Ի ԹՇՆԱՄԵԱՅՆ (166 / 11) զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի *սքանչելեացն* Աստուծոյ: (205 /9) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն *սքանչելեացն* Աստուծոյ (206 / 14) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ *սքանչելեացն* ճառագայթից: (216 / 15) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց վասն առաւել հրաշիցն և մեծամեծ *սքանչելեացն*, որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից, կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 13) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻՒ, ԵՒ ՆՈՅԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ՁԵՌՆ *ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ* ԼՍԵԼ (240 / 16) զի մեծ *սքանչելիս* տեսանեմ ի տեղւոջն»: (76 / 4) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին, եթէ զի՛նչ գունակ *սքանչելիս* առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին ուղղութիւնք: (98 / 8) «Յայս տեղւոջ հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ *սքանչելիս* պատմէ»: (288 / 12) իբրև

լուաւ զմեծամեծ *սքանչելիսն* Աստուծոյ, որ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի նշանք և արուեստք գործեցան յաշխարհին Հայոց, վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 14) ՊԱՏՃԷՆ ԹՂԹՈՑՆ, ՈՐ ԳՐԵՑԱՒ ՅԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑՆ Ի ԴԱՒԹԱՅ ԵՒ Ի ՅՈՎԵԼԱՅ ԵՒ Ի ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԷՆ, ԹԷ ՈՐՊԷՍ ԵՑՈՑՑ ԱՍՏՈՒԱԾ ՁՄԵԾ *ՍՔԱՆՉԵԼԻՄՆ* (208 / 7) Ի հինգերորդում պահու գիշերոյն, այդոքիկ ամենեքեան տեսանէին զարփիահրաշ *սքանչելիսն:*(217/5) Յորոց նահատակութեանցն տեղւոջ նշանք լուսեղէնք և հրաշալի *սքանչելիք* երևեալ. (96 / 16)

ՍԵՒԱԴԱՅ - 3

Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց *Սևադայ* աշխարհաւերն Տաճիկ, որ Աւառանշան անուն ճանաչէր, ի սահմանս Հայոց. (326 / 7) որ և *Սևադայ* կոչեցաւ (341 / 2) *Սևադայ* ծնանի Բ-ս որդիս՝ զԳրիգոր և զԴաւիթ. (341 / 6)

ԵԻԱՅԵԱԼ - 2

այլ ծիւրէին *սևացեալ,* հալէին մարմինք նոցա և լուծանէին յօդքն և ճողէին մազք հերացն և մօրուացն: (165 / 19)

Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ *սևացեալս* և ուռուցեալս ընդ երեսս դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 5)

ՍԵՒՈՒԹԻՒՆ - 1

Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց *սևութիւն* և զկնտութիւն գլխոց (166 / 4)

/ ս - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ՁՍԱ - 13

իսկ յորժամ *զսա* ի բաց դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5) իբրև միգով *զսա* զարդարեալ վայելչացո՛: (188 / 8) Արա՛ *զսա* տուն աղօթից խնդրուածոց (188 / 8) արա՛ *զսա* հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի (188 / 18) *զսա* տեսաք (200 / 15) այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարասումն լինել *զսա:* (209 /3) եկայք աղաչեսցուք *զսա,* զի կացցէ յաշխարհիս մերում և լուսաւորեսցէ զմեզ»: (260 / 10) և *զսա* կրկին ձեռնադրէ: (346 / 8) Եւ զերկոսեանն *զսոսա* ի կապանս և ի չարչարանս արկեալ՝ ստիպէին լինել մոխրապաշտ դիւացն աղտեղութեան: (40 / 1)«Տարցես *զսոսա* աշխարհն մեր և յարժանաւոր բնակեցուսցես տեղւոջ»: (281 / 4) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով *զսոքայս* տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ,

ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201/4) *Զսոցա* անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք փակեաց. (213 / 2)և *զսոցայն* ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են, չունիմ ասել: (41 / 12)

ԶՍԱԿ - 1

Եւ եթէ չկարեն ունել *զսակն,* զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5)

ԶՍԱԿԱՒ - 1

զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուասպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի *զսակաւ* մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 / 1)

ԶՍԱՀՄԱՆ - 3

վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ *զսահման* ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 13) և կոչեսցես արտաքս քան *զսահմանս* նորա զամենայն զօրս քո. (143 /1) որ արկ զմարդ և զանասուն և *զսահմանս* երկրի ընդ հարկաւ անթիւ ծառայութեան: (320 / 7)

ԶՍԱՀՄԱՆԱԽԱՉ - 1

Սա վաճառեաց անօրինաց զԴաստակերտն և *զՍահմանախաչն:* (345 / 8)

ԶՍԱՂՄՈՍ - 1

Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած *զսաղմոսս* զայս. (255 / 4)

ԶՍԱՄՈՒԷԼ - 1

և *զՍամուէլ* հաճեցուցանէր ամենայն Աղուանից կամակցութեամբ: (335 / 4)

ԶՍԱՆԴ - 1

Եւ արքայ մեծաւ զարմացմամբ հրամայեաց բառնալ *զսանդն* ի տեղւոջէն: (111 / 3)

ԶՍԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆ - 1

զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ *զսաստկութիւն* լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 11)

ԶՍԱՏԱՆԱՅԱԿՈՒՐ - 1

տայր հրաման *զսատանայակուր* և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 16)

ԶՍԱՐԿԱՒԱԳ - 2

ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և *զսարկաւագունս ...* յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի՝ անուանեալն Դիւտական: (66 / 10) Եւ ժողովեալ առ ինքն կաթողիկոսին զամենայն գլխաւորս, զորդիս թագաւորազանց մեծաց աշխարհիս, զզաւառապետս և զգիւղապետս, զերիցունս և *զսարկաւագունս* և զդպիրս (157 / 18)

ԶՍԵՄ - 1

և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբէթ: (3 / 10)

ԶՍԵՆԵԿԱՊԵՏ - 1

Զայսոսիկ միաբանութեամբ խորհեալ՝ յղեն առ եպիսկոպոսն Իսրայէլ աւագ ոմն իշխան՝ անուն Աւչի, որ զտուրք թարխանութեան ունէր պատիւ, և զսենեկապետն Չաթկասար: (260 / 13)

ԶՍԵՊՀԱԿԱՆ - 2

Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից (344/9) Իսկ սա հաճեցաւ միայն զսեպհականն առնուլ բաժին իւր (17 / 14)

ԶՍԷԳ - 1

այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով (128 / 14)

ԶՍԷԴ - 1

Եւ եթող ամիրայ ի Մաքա զՄէդ Աբուսիդայ որդի (290 / 8)

ԶՍԷԹ - 1

Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ եկեաց ամս ՃԼ և ծնաւ զՍէթ. (3 / 5)

ԶՍԷՐ - 3

որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ տան զհօր իւրոյ (222 / 5) Եւ զսէր քո անմոռաց ի մտի ունին. (229 / 26) ցուցանելով ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն, զոր ունէր առ նա (232 / 16)

ԶՍԻՄԷՈՆ - 1

ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ, ԵԻ Ի ՏԵՂԻ ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱԻԱԳԱՊԵՏՆ ԿԱՄՕՔ ԺՈՂՈՎՈՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (296 / 17)

ԶՍԻՆԼԻՔՈՐ, ԶՍԻՆԼՔՈՐ - 2

և Ն այր ի Խրամ նոյնպէս այրեաց և զսինլիքորս նոցա սրահար սատակեաց: (318 / 8) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հռոմոց զսինլքորս զօրացն՝/գրքում՝ զորացն/ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 7)

ԶՍԻՐԵԼԻ - 1

Ոչ պատուհասի, այլ մեծի ողորմութեան է նշանակ, որպէս խրատել զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ խորթն: (33 / 14)

ԶՍԷՐ - 2

Եւ վասն զի ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 16) և զսիրոյն կատարէր պատուիրան (238 / 8)

ԶՍԻՐՏ - 3

Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա փոխանակ հոր իւրոյ: (146 / 2) «Անձն քո ընդ անձին իմոյ, և սիրտ իմ որպէս զսիրտ քո. ե՛րթ ի

խաղաղութիւն»: 185 / 15) Այսպէս մեղմ և ողոք բանիւք ըստ հոգևոր իմաստութեան իւրոյ, դարձոյց զսիրտս նոցա ի խնդիրս իւր: (163 / 6)

ԶՍԻՒՆ - 1

և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … նա և զկահ անգամ շինուածոց զարմանալի հոյակապ մայրաքաղաքաց, զսիւնս և զխոյակս կճեայս (129 / 10)

ԶՍԻՒՆԱՍՏԱՆԵԱՅՔ - 1

ուստի և ընդ ձեռամբ նորա փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 / 8)

ԶՍԿԱՅԱԶԻՐ - 1

հրամայէր հատանել զսկայաձիր դիւցազանց ծառն (250 / 11)

ԶՍԿԻԶԲՆ - 1

յորում զսկիզբն հայ թուականին եղին (119 / 2)

ԶՍՆՈՏԻ - 2

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն … և՛ զսնոտի չար ժողովն Քաղկեդոնի (125 / 4) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 / 3)

ԶՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆ - 1

Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 14)

ԶՍՈՂՈՄՈՆ - 1

և կոչէ առ ինքն զհռչակելի այրն՝ զՄորմոն: (314 / 1)

ԶՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ - 1

Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՄորմոնեան տաճարին զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 11)

ԶՍՈՅՆ - 1

Զայս և առաւել քան զայն խօսեցաւ մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 1)

ԶՍՈՎՈՐԱԿԱՆ - 1

Իսկ թագաւորն հարաւոյ ընդ ծագել արևուն՝ նախքան զսովորական ժամն՝ յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3)

ԶՍՊԱՆՈՒՄՆ - 1

Զորոյ վրէժն միայն Աստուած խնդրեաց զսպանմանն Սմբատայ (337 / 11)

ԶՍՊԱՆՈՂ - 2

սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ՝ զսպանողսն Վլիթայ ամիրայի, առաջի իւր ակնարկեալ սպանողացն: (291 / 11) Եւ յետ այնորիկ զսպանողսն Աբլ Ասադայ կալեալ մերձաւորացն՝ չարաչար կործանեցին: (327 / 11)

ԶՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Մինչդեռ զգեցեալ *զպատառազինութիւն* մարմնոյ՝ կան ի ծանրութեան, իսկ յորժամ զսա ի բաց դնիցեն … սրատեսիկ և քաջիմաց և առաւել զգայուն լինին: (87 / 3) Եւ զոր օրինակ Դաւիթ զգեցեալ *զպատառազինութիւնն* Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (87 / 1)

ԶՊԱՌՆԱԼԻՔ - 1

Ապա ըստ խորագիտութեանն իւրում գրէր թուղթ ի ծածուկ առ թագաւորն Պարսից՝ *զպատռնալիս* թշնամւոյն (154 / 19)

ԶՊԱՍ - 6

թողեալ նորա զկահ և զկարասի իւր և *զպաս* գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի փախստական լինէր առաջի նոցա: (157 / 1) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ տիկնամբք… զկտակարանս և *զպաս* սրբութեանց և զխաչս՝ բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 17) Եւ սա յԱմարասայ եպիսկոպոսութենէն կացեալ յաթոռն՝ թափեաց զհող և *զպաս* սրբութեանց (345 / 5) Եւ այնուհետև զանազան թագաւորական զգեստուք յարմարեալ *զպասս* սրբոցն՝ կազմէր ոսկւով և արծաթով և ականբք պատուականօք: (61 / 4) Եւ *զպասսն* ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ: (100 /8) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց … և *զպասսն* ամենայն սրբութեանց (129 / 7)

ԶՊՐԱՄ - 1

առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ… բարուրս խորհեալ տան իւրում ամուսնացուցանէ *զՍպրամ* Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ (340 / 8)

ԶՍՏԱՑՈՒԱԾ - 1

«Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս *զստացուած,* կամ իշխանաց տալ (308 / 15)

ԶՍՏԵՂԾԵԱԼ - 1

Քանզի գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն և զկամս և թէ անհակառակք արդեօք *զստեղծեալ* հակառակութիւնս (277 / 3)

ԶՍՏԵՓԱՆՆՈՍ - 2

Եւ ընթերցեալ զայն՝ առաքէ կայսրն *զՄտեփաննոս* ի Հռոմ քաղաք բերել անտի երիս գիրս համաբարբառ այնմ գրոց սակս ճշմարիտ հաւատոյ (321 / 10) սրով սպանին *զՄտեփաննոս* ՝զկոչեցեալն Աբլ Ասադ (327 / 6)

ԶՍՏՈՅԳ - 5

չունիմք ինչ ասել *զստոյգն* ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 4) զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ *զստոյգն* ասես (53 / 11) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵՒ *ԶՍՏՈՅԳՆ* ԳՏՑԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 3) նոյնժամայն իմացաք *զստոյգն.* (304 /9) Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ վարկանելի էր *զստոյգն* յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (342 / 1)

ԶՍՏՈՐՈՏ - 1

կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս, որ ի դաշտին հիւսիսոյ, կամ որ *զստորոտովն* Կաւկասու (8 / 6)

ԶՍՐԲԱՍՆԵԱԼ - 2

Եւ դուք զառաքինազգեստ և *զարբասնեալդ* Իսրայէլ և զգանձդ շնորհաց հանդերձ սրբոյ նշանիւդ այսր առեալ առ մեզ հասուցէք մեծաւ զգուշութեամբ (211 / 15) յանդիման ունէին առաջի նոցա *զարբասնեալն* Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235 / 2)

ԶՍՐԲՈՒԹԻՒՆ - 4

Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան *զարբութեանցն* նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին (100 / 9) Եւ զմիմեամբք կուտակեալ զեղուին, փութային *զարբութեանցն* տեսանել զտապանակս (206 / 10) առնոյր զմնացեալ տապանակն … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին *զարբութիւնն*...ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 2) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և մի՛ տայք *զարբութիւնս* շանց» (310 / 16)

ԶՍՐՏՄՏՈՒԹԻՒՆ - 3

«Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել *զարտմտութիւն* իմ. (43 / 17) քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել *զարտմտութիւն* բարկութեան տեառն: (45/1) Եւ արդարապէս յագեցուցին *զարտմտութիւն* բարկութեան տեառն (45 / 8)

ԶՍՈՒԳ - 1

և արարից նմա իբրև *զաւազ* սիրելւոյ»: (166 / 6)

ԶՍՈՒՂ - 1

անցեալ *զաւղ* ինչ օթևանօք առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհն իւր. (237 / 5)

ԶՍՈՒՍԵՐ - 2

և *զաւսերն* բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 2) Իսկ անօրէն սպանողն *զաւսերն* թերաքամեալ ունելով՝ յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի (223 / 4) և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զզեղարդունս, և՛ *զաւսերս* ոսկիապատս, և՛ զվահանս (169 / 5)

ԶՍՈՒՐ - 7

զի մի՛ ոք կապեսցէ *զաւր* իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) և դարձո՛ *զաւր* քո ի մէնջ (161 / 18) և մի՛ ձգեսցես *զաւր* քո ի պատենից (168 / 7) որ կապէր *զաւր* իւր յազդեր (169 / 13) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս *զաւր* զնենգիչ սիրոյն (227 / 10) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել *զաւրն* և անդէն ամփոփի ամենեին: (223 / 11) Եւ վերացուցեալ *զաւրս* իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն (152 / 3)

ԶՍՈՒՐԲ - 29

Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան ուխտ՝ երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին *զարբոյ* պատրիարքին ոտս: (98 / 15) և ապա յետ սակաւ ինչ բանից *զարբոյ* Երրորդութեանն զյառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16) զխաչս և *զարբոց* նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 3) Ե՛ւ *զաւրբ* և՛ զցանկալի աշակերտսն իւր առաքեաց քարոզս

տիեզերաց. (10 /2) և խոստովանեցան երկրպագել զսուրբ երրորդութիւնն (19 / 16) զսուրբ արիւնն Զաքարիայ ի միում ապակեղէն շշի եդեալ (39 / 3) խնդրելով զամենեցուն ցանկալին՝ զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 12) «Զսուրբ Գրիգորիս խնդրէ՞ք. ընդ արևելս է» (70 / 9) Եւ հրամայեալ այնուհետև զսուրբ Զաքարիա և զամենասուրբն Պանդալիոն, զմեծ և զյոյժ հռչակելին Գրիգորիոս և զՀռիփսիմեայ Գայիանեաւ հանդերձ բերել և դնել առաջի բրածին: (80 / 17) հրամայէր առ ինքն կոչել զսուրբ զօրավարն Թէօփիլոս երեսուն արամբք: (103 / 19) հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104/18) որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք և ուրացողք զսուրբ երրորդութիւնն (123 / 3) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ (129 /6) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի, ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 7) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն (279 / 13) եբաց զտապանակն և գտաք անդ զսուրբ Մկրտիչն և զԹումաս առաքեալ և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 9) ուր զսուրբ կուսին դագաղն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ չտալ թաղել (284 / 5) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. (294 / 4) Սա եգիտ զսուրբ խաչն՝ ծածկեալն ի Մեսրոպայ ի Գիս գիւղ (344 / 5) Տէր Սիմէոն ամս ԻԱ. սա էր դրան եպիսկոպոս սուրբ աթոռոյն, որ առաւել զարդարեաց սպասիւք զՄուրբ խաչն: (346 / 10) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6) Եւ անդ զսուրբն տեսեալ հեղինակ՝ Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 / 7) Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի և գանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի Քաղաքաղաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6) Այսպէս փառաւորէ Աստուած զսուրբս իւր: (86 / 12) Եւ մի ևս ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 / 7) ետ զսուրբսն ցՄխիթար և ասէ. (281 / 3) ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11) Յայնժամ հաւանեալ նորա՝ հանգուցանէ զսուրբսն ի վկայարանի (281 / 14)

ՋՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ - Տե՛ս ՋՍՈՒՐԲ

ՋՍՈՒՐԲ ԽԱՉ - Տե՛ս ՋՍՈՒՐԲ

ՋՍՔԱՆՉԱՀՐԱՇ - 1

և ետ մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած և զսքանչահրաշ նորա զօրութիւնն (260 / 1)

ՋՍՔԱՆՉԵԼԱԳՈՐԾ - 1

վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211 / 12)

ՋՍՔԱՆՉԵԼԻՔ - 1

Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ *զսքանչելիս* յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 / 15)

ՋՍԵԻԱԴԱՅ - 1

Գրիգոր ծնանի *զՍևադայ,* որ Իշխանանուն կոչիւր, և զԱտրներսեհ: (341 / 7)

ՋՍԵԻԱՆ - 1

ԵԻ ԳԱԼ *ՋՍԵԻԱՆ* ԾՈՎԱՊԱՏ ԿՂԶԻՆ (317 / 14) Եւ դարձաւ Մահմետն ի Չորայ, գայ պաշարէ *զՍևան* ծովապատն բերդ (318 / 3)

ՋՍԵԻԵՌՈԻԹԻՒՆ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ *զանեռութիւն* (276 / 11)

/ ս - տառով սկսվող բառ, որը բառասկզբում ունի յ-ը նախդիր /

ՅՍԿԻՋԲՆ - 1

զի *յսկզբանն* աշխարհագրութեան մարդկութեանս, որ զմեծ լերամբն Կաւկասու բնակելոցն, չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 3)

Վ

ՎԱԳՐԱԿԵՐՊԵԱՆ - 1

և *վագրակերպեան* սաղաւարտիւն զգեղեցիկ գլուխն հիւսեալ (110 / 9)

ՎԱՋԵՄ - 1

Եւ յորժամ *վազեցին* ի գաւիթ եկեղեցւոյն, ի դիւաց պինդ կապեալ կաշկանդեալք եղեն հրամանաւ բարերարին Աստուծոյ (35 / 15)

ՎԱԹՄՆԱՒՈՐ - 1

և ծաւալեալ արդիւնանայ յանդաստանս սրտից ձերոց որայն բազմաբեղուն խայրի ընծայելով ի ձեռն ճարտարապետ մշակացն հարիւրաւոր, *վաթսնաւոր* և երեսնաւոր: (244 / 1)

ՎԱԹՄՆԵՐՈՐԴ ԵՐԿՐՈՐԴ - 1

Ապա ի *վաթսներորդ երկրորդ* ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 / 12)

ՎԱԹՍՈՒՆ - 3

Արար գլխատումն արանց *վաթանից.* միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172 / 7) կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս *վաթսուն:* (171 / 7) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, քսան կանգուն հեռագոյն ի Ցարութենէն, *վաթսուն* և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 10)

ՎԱԹՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ - 1

Խ ամ ունէր, մինչ երևեցաւ և ի *վաթսուն և երրորդ* ամին մեռաւ: (290 / 13)

ՎԱԽՃԱՆ - 11

անդ առնու *վախճան* մարտիրոսութեան ի Սանատրկոյ արքայէն Հայոց: (10 / 4) մի յաշակերտելոցն ընկալաւ ի նոցանէ զնահատակութեանն *վախճան:* (10 / 14) Յինն և ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի հասանէ նմա *վախճան* մահու. (15 / 8) Իսկոյն հասանէր նմա *վախճան* (113 / 11) Իսկ ի *վախճան* յաւիտենիս Աստուած գոլով մշտնջենաւոր բանն Աստուծոյ՝ եղև մարդ կատարեալ անյեղապէս, (124 / 3) և չիք *վախճան* նորա թագաւորութեանն: (124 / 19) մօտ ի *վախճան* ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 10) *ՎԱԽՃԱՆ* ԴԱԻԹԻ՝ ՄԵԾ ԿՈՒԵՆԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ (233 / 9) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի, որ հասեալ *ի վախճան,* պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 3) ՅԱՂԱԳՍ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ԵՐԹԱԼՆ Ի ՀՈՌՈՄՍ ԵՒ ԲԵՐԵԼՆ ՋԳՐԵԱՆՍՆ, ՈՐ ՅԱՐԵՒԵԼՍ ՈՉ ԿԱՅԻՆ ԵՒ *ՎԱԽՃԱՆ* ՆՈՐԻՆ ԵՒ ՊԱՏԻԺՔ, ՈՐ ՀԱՍԻՆ ՅԱՍՏՈՒԾՈՑ (320 / 16) Ընդ այն աւուրս հասանէ *վախճան* հայրապետին Աղուանից Յովսեփայ (334 / 9) ՎԱՍԿԱՐԳԵԼՈՑ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼՈՑ ԶՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ *ՎԱԽՃԱՆԻ* ՆՈՑՈՒՆ (50 / 16)

ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ - 3

և ուր առաքեալ էր *վախճանեալ* զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273/13) և որդի նորին Ստեփաննոս կիսօրեայ *վախճանեալ.* (325 / 17) միայն զճանապարհն գնայր և անդէն *վախճանեալ* ըստ բանի հօրն Սիմէոնի՝ անշնչացեալ լոկ մարմին բերաւ ի հող իւր: (340 / 2)

ՎԱԽՃԱՆԵԼ - 5

Եւ ի *վախճանել* հայրապետին Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269 / 1) Իսկ ի *վախճանելն* Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան քաղաքի (29 / 12) Սա էր եպիսկոպոս ի Շաքւոյ, որ ի *վախճանելն* Ուխտանիսի ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն (213 / 6) Ի *վախճանելն* երանելւոյն

Եղիազարու՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն, երբեմն եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ և Ներսէս յորջորջեալ:(293/4) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հռոմոց թագաւորի, Վարդան Փիլիպիկոս թագաւորեաց (312 / 15)

ՎԱԽՃԱՆԵՄ - 1

և կայ մնայ որդի մշտնջենակալ լուսոյն, վախճանէ զմարդկային զկեանս: (14 / 16)

ՎԱԽՃԱՆԻՄ - 13

և ես աստէն վախճանեցայ»: (60 / 3) «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ (87 / 7) և յետ նորա սպանմանն և ինքն վախճանեցաւ: (292 / 3) որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 7) և Սիւնեաց տէրն, ի նմին ամի վախճանեցաւ (326 / 11) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ (330 / 3) և տէր Սուփան վախճանեցաւ ի Վայոց Ձոր ի նոյն ամի: (333 / 4) և սա դեղօք վախճանեցաւ ի դաւողաց: (345 / 9) և ի դժնդակ վիրացն պակասեալ վախճանէր: (224 / 12) Եւ ոչ ժամանեալ գաղատոսն ի ճանապարհին վախճանէր: (317 / 9) Վախճանի հայրն Սաթինկայ (13 / 10) և դեղ մահացու արբեալ ի դաւողաց վախճանի: (345 / 6)

ՎԱԽՏԱՆԳ - 3

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Վախտանգ ի Վարազմանեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 12) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ, Վախտանգ ի Վարազմանեան … (304 / 11) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար կին. (313 / 14)

ՎԱԽՏԱՆԳ ՎԱՐԱԶՄԱՆԵԱՆ - Տե՛ս ՎԱԽՏԱՆԳ

ՎԱՀԱՆ[1] - 6

Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է … եթէ վահան ունէիր ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. (23 / 4) և խրեալ զզէնն ի սեռ վահանին՝ ոչ կարէր հանել զսուրն և անդէն ամփոփի ամենևին: (223 / 10) առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 8) սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար (110 / 11) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 6) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք …ճառագայթաւոր սուսերօք, ոսկեկմբեայ վահանօք, թանձր և ստուար մկնդօք: (21 / 13)

ՎԱՀԱՆ[2] - 5

Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի նայեցեալ ի կաթողիկէն ասէ. (30 / 5) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒՍԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ, ՋՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՅ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ ՈՒՍԱՔ (285 / 8) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և

Աղուանից իշխան … *Վահան ի Վարազ* /գրքում՝ Վարազ/ Յոհաննեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … *Վահան ի Վարազ Յոհաննեան* ի Մաղիամացւոցն զարմից (304 / 16) և զդուռն տային ի ձեռն *Վահանայ* ումեմն, որ էր յազգէ թագաւորացն Աղուանից: (116 / 7)

ՎԱՀԱՆ ԱՄԱՏՈՒՆԻ - Տե՛ս ՎԱՀԱՆ²

ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ - Տե՛ս ՎԱՀԱՆ²

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԱԶ ՅՈՀԱՆԵԱՆ - Տե՛ս ՎԱՀԱՆ²

ՎԱՀՐԱՄ - 1

փախստեայք եղեալ ի ձեռաց *Վահրամայ Չոքինն* կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հոռոմոց: (171 / 2)

ՎԱՀՐԱՄ ՉՈՔԻՆ - Տե՛ս ՎԱՀՐԱՄ

ՎԱՂ - 2

Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. «Ուրեմն, ի ժամ *վաղ* չոգայ, վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) Եւ ասէին. «Ոչ եթէ վասն այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ *վաղ* չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 10)

ՎԱՂԱԳՈՅՆ - 1

Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն *վաղագոյն* ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11)

ՎԱՂԱԿԱՒՈՐ - 2

և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և *վաղակաւոր* խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն (223 / 13) և նա *ի վաղակաւորն* յեցեալ՝ անց գնաց, և ոչ ոք իշխեաց ձգել ի նա ձեռն: (118 / 11)

ՎԱՂԱՐՇ - 1

և տարեալ թագաւորեցուցանէին *ի ձեռն Վաղարշու* ՝արքային Պարսից: (48 / 5)

ՎԱՂԱՐՇԱԿ - 9

չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց *մինչև ցՎաղարշակ* արքայն Հայոց (8 / 5) Եւ յետ բառնալոյ չարին Պերոզի չարաչար մահուամբ յաշխարհէս թագաւորէ *Վաղարշակ* ՝հօրեղբայր նորա ընդ նորա: (46 / 4) հրաման տայր *Վաղարշակ* արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 10) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք *ի Վաղարշակայ* մինչև ցԱրտաշիր՝ Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ, ամք՝ ՈՒ: (7 / 9) ԿԱՐԳԵԼՆ *ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ* ՋՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (8 / 2) Ապա կարգեաց նոց առաջնորդ և վերակացու, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական տոհմէ Յաբեթական ծննդոցն կարգի հրամանաւ *Վաղարշակայ,* Առան անուն (8 / 11) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և քաջք կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք *ի Պարթևէն Վաղարշակայ:* (8 /15) Առավել քան

զնախագահելն Առանայ ի *Վաղարշակայ* տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ *ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ* ԵՒ Ի ՍՄԱՆԷ ԱՌՆՈՒԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՋԻՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 / 2)

ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՊԱՐԹԵՒ - Տե՛ս ՎԱՂԱՐՇԱԿ

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ - 4

և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի *Վաղարշապատ* քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 8) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի *Վաղարշապատ* քաղաքի: (185 / 2) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի *Վաղարշապատ* քաղաքի: (234/13) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա …զպատուական նշխարս…խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ … ի *Վաղարշապատ* քաղաք (236 / 8)

ՎԱՂԻՒ - 7

Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև *ցվաղիւն:* (74 / 14) Իսկ ի *վաղիւ* անդր յորժամ զառաւօտուն կատարէին զպաշտօն՝ եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի տեղի նշանաւոր խաչին. (79 /12) Եւ ի *վաղիւ* անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին: (82 / 3) Եւ ի *վաղիւ* անդր իբրև զմտաւ ածէր զաստուածային բանն (202 / 12) Եւ պահեալ զնա առ այն օր՝ ի *վաղիւն* բառնային սրով զգլուխն. (148 / 18) Եւ ի *վաղիւն* առ նոյն այրն նոյն երկրորդէր տեսիլն (218 / 10) ի *վաղիւն* հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11)

ՎԱՂՆՋՈՒՑ - 5

զոր ի *վաղնջուց* ուսեալն՝ էին մոռացեալ: (96 / 1) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին քում և եղբօրն մերում խաքանայ, եթէ ի *վաղնջուց* հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր տունդ ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 13) «Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր ի *վաղնջուց* (259 / 15) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ *վաղնջուց* դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 8) Դէմ եդեալ ակամայ, տարադէմ գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի *վաղնջուցն* թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 14)

ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ - 30

վաղվաղակի դառնալ սոցա ի բազում շաւղաց մոլար ճանապարհին առ մի ճշմարիտ Աստուած: (18 / 16) եթէ նետ ի կորովից քոց թռչէր ուղղակի, ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածոց քոց *վաղվաղակի* գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 / 7) Եւ *վաղվաղակի* զեկուցանէր զկեալն կենդանի: (34 / 3) և անդէն *վաղվաղակի* ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական տանջանացն: (34 / 9) և

անդէն վաղվաղակի զինքեան հաւոյն՝ զմեծին Գրիգորի զգերաշխարհիկն բարձրութեանցն զերկոսեան զպատիւսն առեալ՝ յօրինէր զքահանայապետութեան զպատիւ և զաթոռն (36 /16) Եւ վաղվաղակի սրով գլխատեալք ընդունէին զերանութեան զպսակն (40 / 7) նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12) և վաղվաղակի անդէն քունն առնոյր և դարձեալ երևէր նոյն տեսիլն: (58 /8) Եւ անդէն վաղվաղակի ժողովէր զեպիսկոպոսս և զվանականս և զանապատաւորս, մեծապէս կատարէր զյիշատակ սրբոցն (60 / 10) «զբարի հայցումն վաղվաղակի առնուլ յառատատուրն Աստուծոյ»: (65 / 15) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ քան զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1) և յարուցեալ վաղվաղակի ՝խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր ի տեղւոջն (76 / 1) և ամենայն ջերմոտք և ախտաժէտք հող առեալ՝ վաղվաղակի ընդունէին զառողջութիւն անձանց իւրեանց: (77 / 13) «Անսխալ լինի բան ամենակեցոյցն Աստուծոյ՝ երկուց և երից ժողովելոց յանուն կենարարին վաղվաղակի գտանել զխնդիր բարւոյն: (80 / 15) Վաղվաղակի առեալ առն միոյ զբահն՝ թողոյր զառաջի բրածին և սկսանէր զկողմանէ յարևելս դիմաւ. (81 / 2) և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104 / 18) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ քահանայ վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 / 18) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա, հրամայէր վաղվաղակի ի մի վայր գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ, որ ընդ ձեռամբ իւրեանց (130 / 10) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր Շահ Վարազ երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131/8) Եւ ի ձեռն առեալ զօրավարին զհրամանն, ընթերցեալ և լուեալ զլուրն ահագին՝ վաղվաղակի հանդէս առնէր ամենայն զօրացն Պարսից: (131 / 13) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից օգնականն իւր. (138/1) խորհելով վաղվաղակի արարէք ինձ պատասխանի (158 / 3) Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական օձտող առիւծէն, որ էր նա ինքն Ջեբու խաքան, առ գիշախանձ կորիւնն իւր՝ Շաթ (170 / 6) Եւ վաղվաղակի աճապարեալ հասանէր յաշխարհին Մարաց առ մեծ կայսրն: (184 / 1) Արդ՝ ի լինել համբաւոյն այնմիկ՝ վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, քորեպիսկոպոսունք, երիցունք, սարկաւագունք (205 / 6) վաղվաղակի չքնաղն այն քակտէր վայելչութիւնք (221 / 11) յանձն առնոյր վաղվաղակի ճանապարհորդել գնալ ի հեռաբնակ աշխարհն Հոնաց:(238 /9) վաղվաղակի յանձն առնոյր աստուածասէր իշխանն իւրով մօտակաց մերձակայիւքն զեօթանեսին եօթներորդսն ամի ամի սրբութեամբ կատարել.(248/18) վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 12)

ՎԱՂՎԱՂԵՄ - 3

զի յառաջագոյն լսել դոցա զեղեալքս, վաղվաղեսցեն պատառել զքեզ. (170 / 12) Եւ ի գալ միւս ամին և ի նուազել ամսոցն ջերմութեան վաղվաղեսցես ելանել

այսբէն (139 / 13) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան, վաղվաղեսցէ ելանել ընդ առաջ նորոգ թագաւորութեանս Կաւատայ, զի սա է արքայից արքայ»: (147 / 3)

ՎԱՃԱՌ - 2

մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. (145 / 9) Նա և զանցս վաճառաց և զկարթընկէցս ձկնորսութեան մեծամեծ գետոցն Կուրայ և Երասխայ՝ զամենայն ճշդիւ պահանջէր (166 / 17)

ՎԱՃԱՌԱՇԱՀ - 1

և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ քաղաքն Տփղիս: (137 / 18)

ՎԱՃԱՌԵԼ - 2

«Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած (308 / 15) և մի՛ վաճառել իշխեսցեն զժառանգութիւն եկեղեցւոյն. (308 / 17)

ՎԱՃԱՌԵՄ - 3

Սա վաճառեաց անօրինաց զԴաստակերտն և զՍահմանախաչն: (345 / 7) զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն (309 / 3) և հիւրոյն յարուցեալ զբաժակն առեալ գնայր. և տարեալ վաճառէր. (76 / 8)

ՎԱՅ[1] - 4

«Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպէ՛ս հրապուրեցայ ի կախարդացն (148 / 15) Բերան ամենեցուն կարդայր վա՛յ, վա՛յ, (156 /4; 156 /4) «Վա՛յ, որ գործէ զգործս տեառն հեղգութեամբ» (202 / 12)

ՎԱՅ[2] - 2

Եւ յորժամ հատան ձայնք ողբոց և վայիցն, և ոչ ոք մնաց ապրեալ և ոչ մի (152 / 16) և ամենայն երկիրն առհասարակ վայիւք լի եղեալ (224 / 15)

ՎԱՅԵԼ - 1

և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս (52 / 6)

ՎԱՅԵԼԵԱԼ - 1

զի վայելեալք յաւելցեն ի փառաւորութիւն Աստուծոյ: (166 / 9)

ՎԱՅԵԼԵԼ - 5

նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից վարսդ առաքինութեան: (28 / 17) այլ վաստակել ձեռօք և վայելել մարդաբար և երանելի լինել Աստուծոյ: (38 / 11) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 17) և չիք հնար ի սեղանոյ տեառն վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 / 17) ամենայն առաքելական Կտակարանքն լի են այսու բարբառով, յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել և փառս վայելել միով երկրպագութեամբ: (278 / 12)

ՎԱՅԵԼԵՄ - 2

խաչեցաւ, զի ի կենդանութեան պտղոյն *վայելեսցուք.* (124 / 16) զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ *վայելէին.* (307 / 16)

ՎԱՅԵԼ Է - 2

Այս Աստուծոյ միայն է և նմա *վայել է.* (22 / 15) զի *վայել է* իսկ ձեզ»: (312 / 3)

ՎԱՅԵԼՈՒՄՆ - 3

Անդ այնուհետև ոչ լինէր գործ անկարգ խօսից կամ արբեցութիւնք կամ կատակերգութիւնք, այլ չափաւոր *վայելմունք:* (183 /3) ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք *ի վայելումն* հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 17) և զպտուղս պարարեցուցանէին *ի վայելումն* և ի կերակուր ձեզ: (251 / 9)

ՎԱՅԵԼՈՒՉ - 7

և *վայելուչ* տուեալ քահանայապետ Թորգոմական աշխարհին և Ասքանազեան զաւակին: (32 / 13) երանելւոյն առեալ ընդ իւր *վայելուչ* և յոյժ պատուականագոյն թոշակ (37 / 9) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից …առնուն զՎաչագան … իմաստուն և վարժ խոհականութեամբ, բարձր և *վայելուչ* հասակաւ … և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 3) Իսկ եթէ անզգայ էր հոգի մարգարէին, ու ասենդ ելեալ ի մարմնոյն, ի՞ր գայր ի զգայութիւն և յայսպէս *վայելուչ* կերպարանս խօսել ընդ աստուածորդւոյն: (87 / 11) եւ իբրև անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, *վայելուչ,* հարթ հաւասար յուռթի դաշտն Ուտի գաւառի, ոչ կարէին իմանալ նշմարել զտեղիսն ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 15) և որ ինչ մարդկան է *վայելուչ,* և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ (185 /18) ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ *վայելուչ* զաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8)

ՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ - 2

և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և *վայելչական* արքայութեանն: (49/4) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ *վայելչականին* Գրիգորի և առաւել հոչակելեացն պատերազմողին Հոիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և քահանայիւք և պաշտօնէիւք: (72 / 2)

ՎԱՅԵԼՉԱՑԵԱԼ - 2

Նոյն օրինակ և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր *վայելչացեալ* անուանելով յաշխարհի. (214 / 3) Ոչ միայն սրբոցն և *վայելչացելոց* հոգիք, այլ և մեղաւորաց՝ զգան և են լցեալ իմաստութեամբ (88 / 6)

ՎԱՅԵԼՉԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ *վայելչացո՛:* (188 / 8)

ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ - 4

Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. Եւ փառք *վայելչութեան* ընդ քեզ թաղեցաւ: (230/2) զի ի մեծ *վայելչութենէ* փառացդ պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»:(181/13) Յայնժամ բաւական և առատաբաշխն ողորմածին Աստուծոյ հայեցեալ յառնն ամենաբաւ բարուցն *վայելչութիւն …* շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն (55 /11) Եւ ահա ամենայն սարդի ոստայն եղև. վաղվաղակի չքնաղն այն քակտէր *վայելչութիւնք* (221 / 11)

ՎԱՅԵՄ - 1

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին … հաչէր հառաչէր, *վայէր* վարանէր յանձն իւր. (148 / 6)

ՎԱՅ ԻՆՁ

«Վա՛յ ինձ, եղուկ եմ ես. որպէ՛ս հրապուրեցայ ի կախարդացն (148 / 15)

ՎԱՅԿՈՒՆԻՔ - 1

որք են այսոքիկ՝ *Վերին Վայկունիք,* Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, Ամարաս, Պազկանք, Մխանք և Տրի գաւառ: (327 / 10)

ՎԱՅՈՑ ՁՈՐ - 2

վասն այնորիկ *Վայոց Ձոր* անուանեցաւ: (322/7) և տէր Սուփան վախճանեցաւ *ի Վայոց Ձոր* ի նոյն ամի: (333/4)

ՎԱՅՐ - 36

Այս *մինչ* ցայս *վայր* ցուցումն ազգաբանութեանց: (8 / 18) Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և *ի վայր,* ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. փախչել ոչ կարեմ (18 / 2) և իբրև լուծեալ զխոնջանն, աղիքն *ի վայր* թափեալ, չարաչար տանջանօք ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 11) Առ ի յոյժ ցանկալի տենչանացն *ի վայր* յերիվարէն իջանէր (73 / 10) և ամբաստանողք ժողովրդեանն առաջի ի բեմէն *ի վայր* առցեն և ի շինէն արտաքս հանցեն: (93 / 3) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն … գումարեալք *ի մի վայր,* յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97/14) Աճապարեալ *ի մի վայր* ժողովէին զմասունսն նշխարացն ամենայն. (100 / 2) «Սիւնեաց տէրութիւնն ընդ այս մոխիր *ի վայր* լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 / 2) Զի յանկարծակի ազդ արարեալ կայսերն ամենայն զօրավարաց և զօրագլխաց իւրոց զյաջողելն Աստուծոյ առաջի նորա, հրամայէր վաղվաղակի *ի մի վայր* գումարել հանդերձ ամենայն զօրութեամբ (130 / 10) Ապա *ի մի վայր* գումարեալք սոսկալի զօրավարքն երեքին՝ սովն, և՛ սուրն, և՛ մահն՝ գործակիցք նոցա զոյգ ընթացեալք ի միմեանս խուճապէին (164 / 5) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ *ի մի վայր* դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16) Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք այնքան *ի վայր* ցնդեալ՝ զիջան (192 / 18) և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուաճեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս, զոսկեծայր քստից մարգարտաձև *ի վայր* կախեալ բոլորովիմբ: (199 / 11) Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն փողորտաձգութիւն *ի վայր կոյս* դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 /12) և

զխելապատակէ անտի ըստ չարաթոյն սողնոյն նմանութեան ի *վայր կոյս* կախեալ ձևանայր պատիճ (200 / 5) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի *վայր* տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13) և անտի *զվայր* երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին (284 / 7) այս մինչև ցայս *վայր:* (325 / 19) Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի *մի վայր* յօշեն զնա ի տտնոյն կողմանէ սրով մինչև սատակիլ նմա (329 / 19) Սակայն յայսմ *վայրի* նպաստաւորէ մեզ Քերթողահայրն Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 13) Իսկ յայսմ *վայրի* ժամ գտեալ պարապոյ անձին իւրոյ՝ լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 /12) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել *վայրի,* բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197 / 17) Եւ եկեալ բանակէին ի նշանաւոր պրակին ի խունաբեր տեղւոջն ի սարաւանդակ *վայրի:* (205 / 4) Այլ սակայն յայսմ *վայրի* օրինութիւն և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 / 12) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից և քաղցրութիւն առողջական *վայրին* Կաղսետու: (121 / 15) «Ես կորեակ ի Շակաշէն գաւառի ծածկեալ կայի ի *վայրին* Կակուայ (312 / 9) Եւ վասն զի յիւր նահանգին էր նախավիճակեալ *վայրն* (207 / 10) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ *վայրն* ի հինն եկեղեցի (215 / 5) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն *վայրն,* ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1) և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման և զաւուրս քառասուն շարժեցաւ *վայրն* և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կանդանւոյն հոգիք իբրև տասն հազար. (322 / 6) «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի Մխանց տոհմին ի *վայրս* Կաղսետու: (120 / 10) որք փութանակի հասին ի *վայրս* Կաղսետու առ իս Վեհիկս: (121 / 7) զնմանողս նոցին արար տարաբնակ ի հեռաւոր *վայրս:* (126 / 16) և զերիվարն ի չորս *վայրս* խոցեալ. (174 / 15) զոր շինեալ էր յանշէն *վայրս* ի մէջ երկուց գաւառաց (187 / 15) այլ այնուհետև ելեալ արտաքս ի սարաւանդակ *վայրսն* (217 / 12) Բայց ոչ կային նշխարք սրբոցս ի *վայրքս:* (280 / 17)

ՎԱՅՐԱԳ - 3

և Ասպանդիատայ ումեմն *վայրագ* սկայի ձիով այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 5) վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն, զոր ի Փրկչէն ուսաք, դիւական ոգւով, *վայրագ* և աղեղնաւոր, յանապատս կեայր: (287 / 10) Նոյնպէս սկայի ումեմն *վայրագի* անճոռնւոյ ձիախորով զոհիւք պաշտօն մատուցանէին՝ կարդալով նմա Թանգրի խան Աստուած (241 / 3)

ՎԱՅՐԱՓՈՍԵՄ - 1

Եւ որպէս *վայրապտոյէր,* / ծն. վայրն փոս էր / հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի՝ ժանգառագոյն, հնացեալ (215 / 14)

ՎԱՅՐԵՆԱՄԻՏ - 1

Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական *վայրենամիտ* բարուցն՝ զիօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 16)

ՎԱՅՐԵՆԻ - 1

Զի իբրև ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա և կինճ *վայրենի* գազանանայ փշրել զեղջիւրս նորա. (193 / 4) Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: Եւ որ ինչ *վայրենիք*՝ առիւծ, ինձ, յովազ, ցիռ: (9 / 9)

ՎԱՅՐԻ - 3

յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր *վայրի* (33 / 7) Եւ գազանք *վայրի* սպասեսցեն նմա: (228 / 3) Եւ ի միում աւուր կերպարանեալ սատանայի ի ձև էրէոյ *վայրւոյ* դիպեցուցանէ զնա Արիոսի կեղծոյն միայնակեցի ումեմն՝ անուն Բահիրայ. (287 / 12)

ՎԱՅՐԿԵԱՆ - 2

Եւ նա այնպէս *ի վայրկեան* ժամանակի գողացաւ զամենեցուն սիրտ. (146 / 9) Արդ՝ մի՞թէ արգելուլ ինչ կարասցես ի մէնջ զշնորհս երկնային, կամ համեմատել զձեր *վայրկենի* պատիւդ կամի՞ցիս ընդ աստուածային պատուոյն. (104 / 14)

ՎԱՅՈՒՆՔ - 1

Սա Ատրներսեհ շինէ զբերդն Հանդու, և զապարանս իւր եդեալ ի գիւղն, որ կոչի *Վայունք* (340 / 13)

ՎԱՆԱԿԱՆ - 7

Վանաց երէց, կամ *վանական* ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 10) որ էր *վանական* Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132 / 14) Եւ զկնի ցայգապաշտամանն ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն *վանական* առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս…Դաւիթ՝ Կաղանկատուաց *վանական,* Պետրոս՝ Տկռակերտոյ *վանական,* Պօղոս՝ Աղածոբայ *վանական* … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300/8; 300/9; 300/9) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, *վանականաց* ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն (63 / 7)

ՎԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 2

Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ *վանականութեամբ* զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ … գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի *վանականութեամբ* վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 16)

ՎԱՆԱՆԴ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … ի Գիւտայ՝ *Վանանդայ* եպիսկոպոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 13)

ՎԱՆԱՑ ԵՐԷՑ /նույնն է վանացերէց կամ վաներէց/ - 5

այս *վանաց երիցու* երևի ի տեսլեան գիշերոյն … այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք (57 / 1) և հարցեալ արքայի *ցվանաց* երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 1) Եւ պատմեաց *վանաց* երէցն և ասէ. (75 / 7) *Վանաց երէց,* կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 10) *վանաց երիցունք* բազումք են (91 / 12)

ՎԱՆԵԱԼ - 1

Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս *վանեալ* յիշատակ քաջութեան եթող յաշխարհի: (316 / 15)

ՎԱՆԵԼ - 2

բանալ զդրունս Չորայ, հանել զազգս ազգս բարբարոսաց և նոքօք *վանել* զթագաւորն Պարսից՝ զիպարտն Խոսրով: (141 / 4) Ի յաղթահարելն Ջուանշիրի զԽազիրսն և երկուց ամաց անցելոց զկնի *վանելոյն* զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն տաճարի անուան Աստուծոյ: (187 / 8)

ՎԱՆԵՄ - 6

այց արար Աստուած յանդիմանել զսէգ թագաւորն Պարսից՝ զմեծն Խոսրով, որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ *վանեաց* վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 15) «Տեսէ՛ք և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ, որ *վանեցի* զորդին Հռոմելայ և արդ դարձայ ընդդէմ արևելից (167 / 17) Եւ եկեալ Արտաշէս միաբանէ զզօրսն Աղուանից ընդ ինքեան և ելանէ առ ափն ծովակին Գեղամայ. և սոքօք *վանէ* զԵրուանդ. (13 / 3) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ *վանէ* զբռնացեալն (13 / 11) և վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց ինչ ցնորս վրէժխնդրութեամբ *վանէր* (220 / 8) Անդ ակն ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան …դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ *վանէր:* (330 / 15)

ՎԱՆՈՐԱՅ /Ք/ - 3

ԱՆՈՒԱՆՔ *ՎԱՆՈՐԱՅԻՑՆ,* ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ (285 / 7) Այսպէս՝ առ նախանձու հայրապետքն Երուսաղէմի խանգարեցին զՀայոց և զԱղուանից անդ ձեռնտուութիւն *ի վանորայիցն.* (286 / 8) թափեցին ի բռնութենէ հայրապետացն զամենայն *վանորայսն.* (286 / 10)

ՎԱՆՔ - 45

այս *վանաց* երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն … այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք (57 /1) Եւ պատմեաց *վանաց* երէցն և ասէ. (75 / 7) *Վանաց* երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 10) Եթէ *վանաց* երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ *վանաց* ժողովուրդք բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն, որոյ երիցունքն շատ են: (91 /12;

91 /12) Եւ թէ խոստովանին, թէ սուտ ասացաք, ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն և ի վանաց մի հանցեն. (93 / 6) որ եկին յաշխարհդ ձեր ի վանաց պղծոյն Պետրոսի (123 / 2) առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ … ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 3) Վասն որոյ իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 7) Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց և գործակից իւր գտեալ զԶաքարիա վանաց հայր՝ տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա զտէրունի հասն (294 / 2) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս …սրբասէր Քշիկ՝ Ներսմերհի վանաց տանուտէր …Գտայ վանաց տանուտէր, Կատարոյ վանաց տանուտէր, Յովսեփայ վանաց տանուտէր … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 /6; 300 /7; 300 /8; 300 /8) Տէր Դաւիթ, ամս Զ. յառաջնորդութենէ Փառիսոսայ վանաց: (346 / 10) Տէր Դաւիթ՝ ամս Զ. յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց. (347 / 1) Տէր Մովսէս՝ ամս Զ. յառաջնորդութենէն Փառիսոսայ վանաց: (347 / 4) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն (91 / 10) Եթէ վանաց երիցունք բազումք են, և ժողովուրդք սակաւք և այլ վանաց ժողովուրդք բազումք են և երիցունք սակաւք, ի բազում ժողովրդենէն առցեն և տացեն վանացն (91 / 13) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով… և հայր Տիրիթ ի Յովհաննու վանից (121 / 9) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 /18; 303 /18) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է (309 / 12) որ էր յԱմարասայ վանիցն: (82 / 6) և ինքեանք ի տեղւոջն վանս շինէին. (40 / 10) Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն տրտունջ, եթէ ի շինի երկուս կամ երիս եկեղեցիս առնեն վանս: (93 / 9) ի Դիզափայտ լերինն ի Կատարոյ վանս …ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան … սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119 / 11) անկեալ աղօթէր նախ ի վանս մի. (187 / 15) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ լեառնն՝ ի տեղի մենաստանին իւրոյ ի Գլխոյ վանս: (212 / 9) Ապա՝ եկեալ հասեալ նոքա ի Միջնարցախն գաւառ՝ գտանէին զնա ի Գլխոյ վանս յիւրում մենաստանին (234 / 17) և զբերեալ սրբութիւնսն հանգուցանէր յիւրում մենաստանին ի Գլխոյ վանս: (237 / 7) Ապա տեառն Եղիայի խակազործութեան յԵրիցու վանս. յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (275 / 18) Եւ գումարեալ զնոսա ամենեսին ի Շամքոր ի Բերդոյ վանս միաբան ժողովով նզովեցին զտունն Վարազոյի. (314 / 3) զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի փոխեցին ի Թանատաց վանս ի հանգիստ: (321 / 17) երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ երկու ևս երիցամբք … և Խոճկորիկն երկու պատանեօք՝ յիւրն վանսն: (58 / 4) Մրուոյ վանք Սուրբ

քառասունքն ի նոյն կողման, մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 11) Պարտաւայ *վանք* Սուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ ունի կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի, և զկէսն տաճիկ ունի: (285/12) Կաղանկատուաց *վանք* ի նոյն կողմանն, այժմ Թէոդորոս ունի. (285 / 14) Արցախայ *վանք* Սուրբ Աստուածածին ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ ունի զամենայն: (286 / 2) Ամարասայ *վանք* Սուրբ Գրիգոր, այժմ ունի կին մի Գրիգորի անուն, և զկէսն ունի տաճիկ: (286 / 4) Այլ Գ *վանք* Աղուանից, զոր տաճիկք ունին բռնութեամբ, անուանքն չեն յայտ: (286 / 5) Միւս ևս այլ *վանք* Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 6) զի ճ աւելի *վանք* կան անդ (286 / 8) որ կոչի Դադոյի *վանք:* (340 / 5) Միւս ևս այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից *վանօքն,* որ ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 6)

ՎԱՇՏԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … *Վաշտակ,* Հայկակ, Ամբակ … (41 / 6)

ՎԱՇՏԻԿ - 1

և պակաս *վաշտիօք* մտեալ ի քաղաքն՝ հարցանէր՝ ի չքմեղս եղեալ, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7)

ՎԱՉԱԳԱՆ - 43

Առավել քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն *Վաչագան* (9 / 15) Իսկ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտն *Վաչագան* Աղուանից արքայ, կանգնեաց սիւն ի գրի նահատակութեանն Եղիշայի: (12 / 4) որոց տասներորդ էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն *Վաչագան* Աղուանից արքայ: (40 / 16) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՅԱՅՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵՒ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅԵՐՐՈՐԴՆ *ՎԱՉԱԳԱՆ* (41 / 3) թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև ցքաջն *Վաչագան …* չէ յայտ. (41 / 12) անուանք են այսոքիկ. *Վաչագան* քաջ, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան, Մերհաւան, Սատոյ, Ասայ, Եսվաղէն, Վաչէ, ապա բարեպաշտն *Վաչագան* արքայ Աղուանից (41 / 5; 41 / 6) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) Ընդ նոսին և *Վաչագան* առ բուռն և սաստիկ չարութեան թագաւորին յակամայ հաւանէր մոգութեանն (43 / 6) Եւ կատարի առ *Վաչագան* արքայ տէրունական ասացեալ բանն (46 /) Զայս իսկ արար աստուածասէր արքայն *Վաչագան.* (46 / 7) Ընդ որս և բարեպաշտ թագաւորն՝ *Վաչագան* հայեցեալ՝ սրբեալ մաքրեաց զինքն յստակ հաւատոցն առաքինութեամբ ճշմարիտ դարձին առ ճշմարիտ աստուածութիւնն: (49 / 5) Յաստուածուստ պսակեալն այն *Վաչագան* հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն (50 / 17) և ինքն հեծեալ յերիվար մի գեղեցիկ ճեպէր հասանել առ բարեպաշտն *Վաչագան* պատմել զերևումն հրաշիցն: (60 / 6) Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտն *Վաչագան* արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) Եւ յորժամ խորհուրդ արար բարեպաշտ արքայն *Վաչագան* և ժամանակ յոյժ արարեալ խնդրելոյ զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի: (70 / 4) Անդանօր

բարեացապարտն Վաչագան արքայ զհոգևորականն և զգերաշխարհիկն զայն աւար առեալ, որ էր անանց և անպատմելի բարեացն առիթ (83 / 9) ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ՝ ՄԱՄԻԿՈՆԷԻՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՎԱՉԱԳԱՆ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԹՈՒՂԹ ՍԱԿՍ ՆՆՋԵՑԵԼՈՑՆ (88 / 15) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (89 / 17) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ …Պատրիկ ի Քարոյեան՝ յարքայիցն զարմից … և սորա նախնիք՝ քաջն Վաչագան և Վաչէ (304 / 15) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ցբարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք, յորոց ըստ թուոյ աւուրց տարւոյն եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 /16; 338 /17) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի (40 / 14) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վերջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ Աղուանից արքայի: (42 / 3) ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՎԱՐՔ ԵՒ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ ԵԴԱՆ. (42 / 8) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՎԱՂԱՐՇԱԿԱՅ ԵՒ Ի ՍՄԱՆԷ ԱՌՆՈՒԻԼ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԶԻՒՐ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (46 / 2) Եւ լուեալ զայս բարեպաշտ և աստուածասէր արքային Վաչագանայ՝ բազում խնդալից բերկրանօք դիմեալ յեկեղեցի Աստուծոյ, բազում աղօթիւք և արտասուօք խոստովանէր զմշտնջենաւոր և զանճառ սուրբ երրորդութիւնն. (48 / 12) բոլոր իսկ ուխտ եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50 / 12) ՎԱՍՆ ԿԱՐԳԵԼՈՑ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼՈՑ ԶՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱԽՃԱՆԻ ՆՈՑՈՒՆ (50 / 14) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅՍ ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՉԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵՒ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՑԱ ՋԾԱԾԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 / 2) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ և յերեկոյին լոկ սակաւ հացիւ զօրանալ: (69 / 13). Տեսիլ երանելւոյն Վաչագանայ (72 / 16) Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի/գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13) ՀԱՐՑՈՒՄՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՁՄԱՏԹԷ ԵՐԷՑ ԳԻՏՆԱԻՈՐ (86 / 14) ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ՝ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԷ, ԵԴԵԱԼ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ, ՈՐ ՅԱՂՈՒԷՆՆ ԵՂԵՒ (89 / 11) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և քահանայից, քորեպիսկոպոսաց, ազատաց և ռամկաց: (89 / 13) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 16) ի Դիզափայտ լերինն ի Կատարոյ

վանս …ի ժամանակս Վաչագանայ Աղուանից արքայի և Գառնիկայ՝ Ամարասայ եպիսկոպոսի, յայտնեցան …սուրբն Մովսէս, սուրբն Դանիէլ, սուրբն Եղիա: (119 / 12) որ յաւուրս Վաչագանայ Աղուանից արքայի յԱղուէն ժողովոյն յարքայէն նախագահ եղեալ՝ բնաւորեցաւ ի Գարդման (304 / 12) որք ի նորին հրամանէ Վաչագանայ արքայի բնակեցան յԱղբերդ գաւառի (304 / 14) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ցբարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք (338 / 16) Եւ զի մանուկ չէր աստուածասէր և բարեպաշտ թագաւորին Վաչագանի, վանականաց ուխտադրութեամբ աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 7)

ՎԱՉԷ - 15

Մինչ դեռ նոքա յայսմ խռովութեան էին, ապստամբի և Վաչէ՝ արքայն Աղուանից: (15 / 10) Ապա յղեաց առ Վաչէ թագաւորն Պերոզ. (17 / 5) ԹՈՒՂԹ ԳԻՏԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԱՌ ՍՈՒՐԲՆ ՎԱՉԷ (17 / 19) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 2) Քանզի ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան, Մերհաւան, Սատոյ, Ասայ, Եսվաղէն, Վաչէ (41 /14; 41 /15) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Պատրիկ ի Քարոյեան …և սորա նախնիք՝ քաջն Վաչագան և Վաչէ (304/15) շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ քաղաքն (42 / 4) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև ցՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ (15 / 5) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև ցթագաւորութիւնն երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի՝ որդւոյ Յազկերտի, եղբօր Վաչէի՝ սրբոյ արքայի: (40 /14) Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից …առնուն զՎաչագան …որդի Յազկերտի՝ եղբօր Վաչէի՝ արքային Աղուանից. և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 /4) Քանզի ի բազում ժամանակաց, որպէս լուեալ էր Վաչէի, վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 16) Եւ լինէր այն առ քաջիւն Վաչէիւ՝ Աղուանից արքայիւ: (40 / 12)

ՎԱՌԵԱԼ - 10

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 3) Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ տեառն՝ այպանէր զնա, չանսայր, չհաւանէր, ծաղր իսկ առնէր զլկտի բարբարոսովն. (101 / 6) Եւ ինքն հոնն վառեալ էր յիսնանիութեայ զրահիւք զբարձր և զլայն հասակն և բևեռապինդ սաղաւարտիւ զահագին գլուխն… ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (109 / 18) Այլ իբրև զհուր վառեալ յեղէգն՝ մտանէին ընդ դուռն և ելանէին ընդ միւսն՝ գործ գազանաց երկրի և թռչնոց երկնից թողեալ ի նմա. (136 / 9) Եւ վառեալ զօրօքն իւրեանց հարուածս մեծամեծս Պարսիցն հասուցանէին (180 / 9) զի հաւատովք էին վառեալ ի սէր սրբոցն: (206 / 10) Եւ ինքն անօրէն

նենգաւորն *վառեալ* ի ծածուկ՝ ագեալ էր զզրահսն ի ներքոյ պատմուճանին: (222 / 15) Ռազմ եդեալ՝ զբոլոր մեծութիւն դաշտին ի ներքս փակէր՝ զինեալք և *վառեալք* ի մարտ պատերազմի ընդդէմ գնդին Հայոց: (114 / 7) Եւ ի հնչիւն ձայնից *վառելոյ* զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր (223 / 2) և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք *վառելովք* ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 3)

ՎԱՌԵԼՈՑ - 2

Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց *վառելոց,* ի ձայն փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 7) առեալ զբազմութիւն զօրաց իւրոց … ի զէն և ի զարդ *վառելոց* զօրապետաց, դրօշուք և գնդիւք մկնդազգեստ աղեղնաւորաց և սպառաղէն հեծելոց զրահեալք և սաղաւարտեալք …ասպատակ սփռեալ յաշխարհին Աղուանից (232 / 5)

ՎԱՌԵՄ - 5

«Հուր *վառեսցի* ի վերայ ամենայն փայտի ազարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և մի՛ շիջցի»: (247 / 13) *Վառեցան,* բորբոքեցան և այրեցան իբրև փուշք ի մէջ հրոյ: (22 / 1) Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի *վառէր,* բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ զքրիստոնէութեան կրօնս: (112 / 9) էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ *վառէր,* բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 2) հողմն ուժգին սաստկապէս հասեալ *վառէր* զայրեցումն բարձու մեհենիցն և զչոփայսն զազիր մորթովքն հանդերձ զոհարանօքն: (259 / 5)

ՎԱՌ - 2

Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ *վառն* արկանել ի վերայ երկրին և ոսկեղէն մաղզմայս բերել անոյշ գինւով՝ զնշխարսն հրամայէր լուանալ և յարևացուցանել ի վերայ ստորարկեալ *վառին:* (82 / 5)

ՎԱՍԱԿ - 10

որ յառաջ քան զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ *Վասակ* մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (113 / 18) զոր *Վասակ Մանուկ* ի ձեռն Անանէի եպիսկոպոսին արձակեաց: (117 / 15) Եւ *Վասակ* Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. (326 / 9) Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից Ուռնայր ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ *Վասակայ* որդւոյ. (31 / 6) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն *Վասակայ* ուրացողի (113 / 17) Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն *ի Վասակայ* ՝ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114 / 3) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին *Վասակայ* ՝եթէ աւերեաց զբազում երկիրս Հայոց: (116 / 17) Ազդ լինի *Վասակայ* բարեյաղթ գալուստ քաջին Վարդանայ (116 / 19) և նոյնժամայն էառ Բաբան զդուստրն *Վասակայ* Սիւնեաց տեառն ի կնութիւն: (326 /11) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ և մահն տեառն *Վասակայ* Գաբռին: (333 / 7)

ՎԱՍԱԿ ԳԱԲՌ - Տե ս ՎԱՍԱԿ

ՎԱՍԱԿ ՄԱՆՈՒԿ - Տե՛ս ՎԱՍԱԿ

ՎԱՍՆ - 202

զի աղու ձայնէին զնա *վասն* քաղցրութեան բարուցն: (8 / 14) *Վասն զի* ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց ի Միջագետս. (12 / 14) Եւ *վասն* այսորիկ զօրիւրդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս (13/9) *Վասն զի* երանելին Եղիշայ զառաքելագործն մշակութիւն ի ծագաց երկրի սկսեալ՝ լուսաւորեաց զմասունս ինչ արևելից հիւսիսոյ, այլ ոչ զամենեսեան. (14 / 4) ՎԱՄՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ (15 / 5) գրով և պատգամաւ յանդիմանէր զնա՝ *վասն* զուր աւերելոյն զաշխարհին Հայոց: (16 / 10) և ինքն խոստովան լինէր *վասն* տգիտագործ մեղացն յանցանաց: (19 / 10) «Որ թողցէ *վասն* աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյր և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր (25 / 8) Բազում անգամ յառաջ ելեալ *վասն* քո սիրոյն՝ գալ առ քեզ (26 / 15) *Վասն զի* դու ծանեար սիրելով զԱստուած յամենայն սրտէ, յամենայն անձնէ և յամենայն զօրութենէ. (27 / 16) Ոչ թէ դու միայն ես անմահ, այլ արդ՝ *վասն զի* համարձակութիւն ունիս առ Քրիստոս, բազում մահկանացուաց կարես տալ զկենդանութիւն: (28 / 7) ՍԱԿԱՒԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԱՄՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ԵՐԱՆԵԼԻ ՈՐԴՒՈՑ ՆՈՐԻՆ. (31 / 10) ոչ ուրեք ինչ զեկուցեալ *վասն* երանելի կանանցն, որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն (34/11) որ *վասն* քահանայապետութեան շնորհի յԱստուծոյ: (35 / 3) և յանդիմանէր զկինն թագաւորին *վասն* այլանդակ պոռնկութեանն: (35 / 12) Քանզի հասեալ յաթոռ քահանայապետութեան հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն *վասն* մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 9) *Վասն զի* Սանեսան բազում և անթիւ զօրօքն Հոնաց ի Հայս արշաւէր (39 / 5) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ *վասն* անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6) *վասն* այսորիկ ամենայն ձեռք լքցին. (44 / 1) Զաւակ չար, պատրաստե՛ա զորդիս քո ի սպանումն *վասն մեղաց* հօրդ իւրեանց. (44 / 10) ՎԱՄՆ ԿԱՐԳԵԼՈՅ ԴՊՐՈՑՍ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ՉԱՐԱԾՆՈՒՆԴ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ԴԻՒԹԱՑ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼՈՑ ԶՊԻՂԾ ԱՂԱՆԴՆ ՄԱՏՆԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱԽՃԱՆԻ ՆՈՑՈՒՆ (50 / 14) քեզ արևդ շնորհեալ լիցի *վասն* երդմանն, զոր վկայեցի. (54 / 11) *«Վասն զի* հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի ցրի առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի (57 / 10) Եւ *վասն զի* ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 / 1) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. «Ուրեմն, ի ժամ վաղ չոգայ, *վասն* այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) «Ոչ եթէ *վասն* այնորիկ ասացաք, եթէ ի ժամ վաղ չոգար, այլ մեր նշխարքն կան յեկեղեցւոջն, երթ դու և երէցն հանէք». (58 / 9) *վասն զի* ի հինախաղաց ժամանակէն և ի մեծագոյն հիմնարկութենէ եկեղեցւոյն ոչ ոք կարաց շինել, զոր մեծին Գրիգորի հիմնարկեալ էր»: (65 / 10) Եւ դարձեալ եթէ՝ «վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ *վասն* իմ և *վասն* Դաւթի՝ ծառայի իմոյ»: (87 /14; 87 /14) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ *վասն* մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 /10)

Եւ *վասն* առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 15) *Վասն որոյ* յաւետասքանչ հրաշիւք հիանայր իշխանն. և ի մեծի ահի եղեալ՝ հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն տեառն: (102 / 13) *վասն որոյ* նախապատիւ ես քան զամենեսեան, եռամասնեայ զօրավարութեամբ փառաւորեալդ. (104 / 3) լաւ համարել հալածել *վասն* Քրիստոսի, քան յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. կարևոր համարէին զնախատինս *վասն* Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 /7; 105 /8) *վասն* այնր ոչ ինչ փոյթ լինէր նմա: (107 /15) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ *վասն* զուժին այնմիկ՝ քաջալերս տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 7) որք *վասն* անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 1) Եւ մինչդեռ ի տեղիսն էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց *վասն* ուրացողին Վասակայ (116 / 16) և ինքն գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ *վասն* նորին գործոյ: (118 / 4) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ *վասն* հինահալած արշաւանաց թշնամեաց խաչին Քրիստոսի: (119 / 3) *Վասն որոյ* ամենայն հարկաւորութեամբ փութացաք կարեկից լինել ձեզ (123 / 6) որ խաչեցար *վասն* մեր (125 / 1) Արդ՝ *վասն զի* հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ, հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն: (125 / 17) Եւ *վասն* մղելոյ նորա և յօրինելոյ զճակատն պատերազմաց և զյաղթութիւնսն կատարելոյ ըստ խորագիտութեանն Պարսից, այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. (129 / 3) և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից *վասն* տենչանաց իւրոց: (129 /17) որք *վասն* անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132 / 11) Եւ քահանայ ոմն՝ անուն Զաքարիա …ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս քրիստոնէից՝ աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: Նա և *վասն* հրէից և հեթանոսաց (132 /17) ՎԱՄՆ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՅ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐՔԱՅԻՆ ՅՈՒՆԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՈՅ ԶՆԱ ԱՍՍ ԲԱԶՈՒՄՍ ՍՐՈՎ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՈՑ (133 / 12) *Վասն որոյ* ասեմ քեզ, մի՛ կրկնել առ իս *վասն* դորին ունայն խնդրոյ. (134 /3; 134 /3) կամէր խօսել առ ամբացեալ բազմութիւնն …*վասն* սաստկացեալ ահին (136 / 13) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց *վասն զի* չն ևս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5) Եւ առեալ ի նմանէ զհրաման *վասն* եկեղցն իւրեանց՝ դարձան անդրէն ընդ նոյն ճանապարհ աշխարհն իւրեանց. (142 / 4) *վասն որոյ* ուստերօք և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 14) Ար *վասն* երկիւղի հրամանի նորա ակամայ կամաւ յանձն առնոյր (144 / 8) և ասէր. «Եթէ ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ *վասն* կորստեան զօրաց քոց յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 / 12) Բայց մեծաւ երդմամբ հաստատէր յանձն իւր թագաւորն *վասն* նորա՝ զամս կենաց նորա ոչ դառնալ նմա յերկիր իւր. (150 / 15) քանզի *վասն* նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս և անսալ պատգամացն և կալ առաջի թշնամւոյն *վասն* բեկման և կորստեան աշխարհիս կամէր յանձն

առնուլ: (154 /15; 154 /16) որ *վասն* մեղաց մերոց առաքեցաւ մեզ (157 / 21) *վասն որոյ* և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158 / 11) *ՎԱՄՆ* ՍԱՍՏԿԱՅԵԱԼ ՍՈՎՈՅՆ, ՍՐՈՅՆ ԵՒ ԳԵՐՈՒԹԵԱՆՆ Ի ՄԻԱՍԻՆ (164 / 2) Պարտ և արժան է մեզ այսուհետև յիշել *վասն* ժամանակի նեղութեան սովոյն (164 /3) յափշտակէին ի նոցանէ և պատուհասակոծ ևս առնէին *վասն* ընչիցն: (164 / 17) զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորան և քննեսցէ *վասն* հպարտացեալ զօրավարին Պարսից (167/8) Եւ մի՛ ընտրեսցես *վասն* նոցա տեղի պատերազմի. (168 / 6) Քանզի սկսայ ասել *վասն* ահագին և սոսկալի հատուցմանն, որ հատուցաւ ի գլուխ թշնամեաց մերոց:(169 / 18) *Վասն որոյ* յամբարտաւանելն իմում և յայսմ բարձրութենէս անկայ: (170 / 9) *ՎԱՄՆ* ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՑԵՂԷՆ ԵՒ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 14) Իսկ արքային Խոսրովու լինին մեղադիր պատուաւորքն իւր, թէ ընդէ՞ր ոչ է քեզ փոյթ *վասն* Միհրանայ ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո (171 / 11) *Վասն* այսորիկ յորդւոց անտի փոխանակ իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 13) Իսկ նա *վասն* չկամելոյ զոք յանօրինացն առնուլ կին՝ դիմեալ գայ յերկիր իւր: (176 / 22) *Վասն որոյ* յոյժ խնդութիւն քաջախնամող հօրն լինէր: (176 / 23) *վասն որոյ* մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»:(182 / 14) *ՎԱՄՆ* ԵԼԻՅՆ ԽԱԶՐԱՑ ԵՒ ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼՆ Ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ ՅԱՅՆԿՈՅՍ ԳԵՏՈՅՆ ԿՈՒՐԱՑ (186/10) Յայնժամ բազմահոգ *վասն* իւրոյ իշխանութեանն լինէր մեծ իշխան արևելից Ջուանշիր.(193 / 17) *Վասն որոյ* ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի տես ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին: (195 / 1) և յարագուարճ *վասն* զալստեանն նորա լինէր: (195 / 4) *Վասն զի* թէպէտ և բազում տեարք և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք, այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի տայր (195 / 7) Իսկ արքայն հարաւոյ *վասն* սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ տայր նմա և զաջ իւր (195 / 11) *վասն* այնորիկ … ինքնաձեռն եղեն ներքինիքն սպանանել զնա. (196 / 16) *Վասն* այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ լի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ … նաև ամենայն ինչ լի և պատարուն: (200 / 14) *Վասն որոյ* ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 6) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և քրիստոսասէր եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ *վասն* սքանչելեացն Աստուծոյ, *վասն որոյ* օրհնութեամբ մեծաւ գոհանային զանպատում պարգևացն Աստուծոյ: (206 /14; 206 /14) *Վասն որոյ* այրն Աստուծոյ Իսրայէլ մեծարոյ եղեալ յոյժ առաջի եպիսկոպոսացն և յաչս ժողովրդոցն՝ պատուէին զնա ըստ արժանի իւրում սրբութեանն: (206 / 15) նմին իրի իսկ և *վասն* առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն վարկանէր գոլ: (207 / 8) Եւ *վասն զի* յիւր նահանգին էր նախավիճակեալ վայրն, ուր կենսատու լոյսն

էր ծածկեալ, *վասն այնորիկ* ոչ որպէս առ ուղեկան ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 /9; 207 /10) զոր երբեմն անհաւան և անհաւատ մտօք ճառել իսկ *վասն* իրացն չառնուաք յանձն (208 / 16) *Վասն* լինելոյ գիւտիս այսորիկ յիմում վիճակիս՝ մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10) *Վասն* կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն և *վասն* սրբոյ խաչիդ, որ ի միջի մերում երևեցաւ, ծագեաց, եբաց, լուսաւորեաց զխաչս մեր. *վասն* այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211 /9; 211 /10; 211 /11) *վասն զի* արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն Ուխտանէս անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 2) Եւ *վասն զի* ինքն առաջնորդ բարի եղբարց՝ զսիրոյն խորհելով կատարել առ ամենեսեան զպատուիրանն (214 / 15) *Վասն* այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն օգուտ, ոչ հոչակելով զծածուկ խորհուրդ ի հանդէս ամբոխից (214 / 17) *Վասն* այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն քահանայից նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 / 3) յօրինէր նուագս երաժշտականս. «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ» և որ ի կարգին է. *վասն* շնորհելոյ երկիւղածաց իւրոց զնշանն, որ միշտ ապրեցուցանէ ի թշնամւոյն: (216 / 4) Զի որպէս Կիւրղի, որ յԵրուսաղէմ էր հայրապետ, գրութեամբ ի Կոստանդիանոս *վասն* երևման խաչին ասէ. (216 / 8) և *վասն* այնորիկ սաստիկ և ահեղ նշանացն, որ երևէին ի վերայ խաչին, ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին օթել. (217 / 10) *Վասն որոյ* իբրև գիտակ լինէր այսմ այրն՝ քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 / 6) Ընդ որ հայրապետն Եղիազար հիանայր *վասն* պարգևական աւետեացն (218 / 17) Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց *վասն* առաւել հրաշիցն և մեծամեծ սքանչելեացն …կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր տեառնանման խաչին: (219 / 12) և *վասն զի* հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց ինչ ցնորս վրէժխնդրութեամբ վանէր (220 / 7) Եւ ի հնչիւն ձայնից վառելոյ զրահին պակուցեալ իշխանն սրտաբեկ լինէր՝ համարելով, թէ աշխարհախումբ խորհուրդն է *վասն* իւրոյ սպանմանն: (223 / 3) բայց ոչ զգացին *վասն* նախափախուստ լինելոյն հասանել (224 / 5) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵՒ ՀՈՆԱՑ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. (230 / 19) խորհուրդ բարեաց *վասն* խաղաղութեան խորհէին և շինութեան աշխարհիս Աղուանից: (231/1) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵՒ ՊԱՏԻՒ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233 / 8) *Վասն որոյ* ձայն արկեալ ասէր. «Կամք Աստուծոյ կատարեսցին»: (234/14) Առեալ զնշան խաչին պարծանաց յանձն իւր բազկատարած պաղատանս առ Աստուած մատուցանելով *վասն* իւրոյ աշխարհին: (235 /10) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌ

ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ *ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ* (235 / 18) Եւ պարառաբար յարուցեալ գայր առ կաթողիկոսն և աղաչէր կատարել զխնդիրն, որ *վասն* նշխարացն: (236 / 16) *ՎԱՍՆ* ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻՒՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 9) զի ընտրեսցուք եպիսկոպոս մի ի մերմէ աշխարհէս *վասն* մերոյ խաղաղութեան. (237 / 19) *Վասն զի* ողջախոհ վարուք և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 6) *Վասն զի* տարժանեալք յոյժ՝ լցան տարակուսանօք յաղագս սատանայական պատերազմին: (239 / 5) Ողբայր և տրտմէր *վասն* անհնարին չարեացն և երկմիտ հաւատոցն. (240 / 10) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ *վասն* աշխարհին փրկութեան (242 / 3) *վասն այնր* սպանութեան ամենայն մարմնական ախտից, երերմանց և նզովից սերմանց լինէր հայր ինքն և ամենայն ազգ իւր թշուառական»: (244 / 8) այսպէս ասէ *վասն* նոցա աստուածային Գիր (247 / 13) *վասն* նոցա ասէ Գիր. (247 / 15) *Վասն որոյ* հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ տայ զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 11) *Վասն այնորիկ* փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 / 5) Եւ ոչ է իմ պատիւդ այդ, զոր խոստանայք, այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձենջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ *վասն* տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 13) *Վասն զի* խնդրէիք մարմնաւոր խաղաղութիւն ի մէնջ (262 / 14) *Վասն* կենսատու փրկութեան հասանելոյ ի ձեզ յԱստուծոյ … անպայման ուրախութեամբ զոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 13) ԴԱԻԹԱՅ՝ ՄԵԾ ԿՈՂՄԱՆՑ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ *ՎԱՍՆ* ՊԱՏԿԵՐԱՑ ԵԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՑՈՒԱԾ Ի ՅՈՀԱՆՆԷ ՄԱՅՐԱԳՈՄԵՑԻՈՑ (266 / 14) *Վասն այսորիկ* Դաւիթ … խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս վարդապետէ Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 4) *վասն որոյ* ժողով մեծ եղև ի Կեսարիա. (267 / 7) *վասն որոյ* բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերազոյնս կամէին առնել, քան զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 8) նոքա զոր *վասն* Հռոմայականին էր, թիւրութիւն ետուն պատճառս: (268/16) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻԻՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱԻ ԱՆԻԾԱԻ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, ԿԱՄ ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ ՎՐԱՑ Ի ՀԱՅՈՑ. ԵԻ ՁԻ՛ՆՉ ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ *ՎԱՍՆ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (269 / 18) Զորոց ի շրջաբերական թղթին *վասն* Կիւրիոնի դիմադարձութեան Աբրահամ զամբաստանականս *վասն* նորա գրէ յազգ ամենայն՝ ի բաց կտրելով սրով հոգւոյն: (270 /9; 270 /10) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ *ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՅ* ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 / 7) Յետ որոյ նոցին հաւանեալքն բազում անգամ մրցեցան *վասն Հայոց* հաւասարել նոցին: (271 / 14) *«Վասն զի* քաղաք մեծի արքային է»: (273 / 11) *Վասն* այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 5) Ապա Հայք *վասն* մեծաբանութեանն Յունաց… խորհեցան առնել մետրոպոլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս (275 / 2) *Վասն այնորիկ* չքարոզեն եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275 / 12) քանզի ընդ ձեզ է ձայնս, և քեզ, Մխիթա՛ր, որ

կացեալ ես գլուխ Ամարասայ եկեղեցւոյդ և համբաւես, եթէ Գրիգոր եղեալ է հիմն, զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (279 / 1) ՎԱՍՆ ՅՈՎՍԵՓԱՅ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԵԼՆ ՅԱՐՅԱԽ (280 / 2) գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ՝ յանապատէ Բրտի այրեաց վասն չար նեղութեան ժամանակի (280 / 8) վասն զի ամենեքեան էին ներկեալ և հաւանեալ աշխարհակործան ժողովոյն. (282 / 4) ՎԱՍՆ ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՇԻՆՈՒԱԾՔ ԹՈՒՈՎ ԵԻ ՉԱՓՈՎ ՀԻՄՆԱԴՐԵԼՈՎ. ԵԻ ՋՍՏՈՅԳՆ ԳՏՅԵՍ ԱՍՏԱՆՕՐ (283 / 2) «Զի՞ մարդ ես, վասն է՞ր կաս ի քարանձաւդ»: (288 / 1) «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (289 / 1) Տալը ոմն տաճիկ ունէր կին գեղեցիկ. վասն որոյ յղեալ պատգամ առ նա, եթէ Աստուած հրամայեաց թողուլ զկին քո: (289 / 8) Սա նեղութիւն անչափ հասոյց աշխարհի և վասն այնր բազում գաւառք Հայոց փախեան ի Հոռոմս: (292 / 6) ՎԱՄՆ ԲԱԿՈՒՐԱՅ ՈՒՐՈՒՄՆ ԵՐԿԱԲՆԱԿԻ, ՈՐՈՒՄ ՆԵՐՍԷՍ ԱՆՈՒՆ, ԵՂԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (293/2) կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 7) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) վասն որոյ կամեցաք յուշ առնել սրբութեան ձերում յայց ելանել որպէս ձերոց անդամոց և բժշկել զբեկումն մեր: (295 / 8) Արդ՝ գիտութիւն ձեզ լիցի, և միթ անփոյթ արասջիք վասն այդորիկ. (296 / 2) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 9) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 8) ՁԵՌՆԱՐԿ, ԶՈՐ ԽՆԴՐԵԱՅ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՄՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՈՒԽՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 3) Վասն զի զփրկական աւանդութիւնն առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 /2) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանից կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս…և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 /4) Նոյնպէս և վասն ձեռնադրութեան կաթողիկոսացս Աղուանից այսպէս կանոնեցաք. (302 / 1) վասն այդորիկ պայմանեցաք առաջի Աստուծոյ և ձերոյ հայրութեանդ, եթէ ձեռնադրութիւն հայրապետութեանս Աղուանից ի սուրբ Գրիգորի աթոռոյն լիցի՝ միաբանութեամբ աշխարհիս (302/3) «Գրեցաւ գիրս այս միաբանութեամբ և Աստուծոյ միջնորդութեամբ վասն հաստատութեան հաւատոյ անշարժ լինելոյ ի մէջ երկոցունցս: (302 / 14) վասն որոյ զգացեալ իմ Եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ քաղաքդ Պարտաւ: (303 / 5) որ վասն անիծելոյն Ներսիսի եղև (305 / 12) վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 /12; 305 /12) և վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 / 15) վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ զգոյշ կացէք անձանց և հօտիդ»: (306 / 4) Այլ և յորժամ Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս ասէր. (306 / 6) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք … պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ

պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա (306 / 17) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ *վասն* մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. զի նոցա է հասն և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն *վասն* աշխարհի (307 /15; 307 /17) Եւ զդոյն օրէնք *վասն* եկեղեցեաց ամենայն աշխարհականաք ունին և այսօր (309 / 2) *Վասն որոյ* լսեմ ի բազմաց տրտնջելոյ, թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 /8) *Վասն որոյ* և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է (309 / 12) Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ, աշխարհավար, կեցեալ անառակութեամբ, գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ *վասն* դայեկութեան իմոյ. *վասն* այդորիկ, սիրելիք, այս իրաւունք կացցեն յայսմհետէ և առ յապա (309 /16; 309 /16) Իսկ եթէ գիր ոք բերէ յառաջ *վասն* եկեղեցւոյ ըստ մարմնաւոր աշխարհական իրաւանց և ոչ ըստ աստուածային պատուիրանաց և կանոնաց, անվաւեր և անհաստատ է (310 / 6) *վասն զի* զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և քահանայից հրամայեալ է հոգալ (310 / 8) *Վասն որոյ* զգաստութեամբ տեսչաւորեցէք զպէտս եկեղեցւոյ, զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի և համարս տալ *վասն* ժողովրդեան և անձանց: (311 /1; 311 /3) Եւ *վասն* այսր իրի զերծեալ Աստուծոյ օգնականութեամբն՝ եկն եհաս յաշխարհն իւր, և յայնմհետէ ետ զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս, և նոցա միայն հարկէր: (312 / 4) Եւ եղև ի նմին աւուրս Վարազ Տրդատայ սով անտանելի Աղուանից սահմանս. *վասն* որոյ առասպելաբանիւր յոմանց (312 / 7) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի որդիքն՝ Գագիկ և Վարդան … *վասն* խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ *վասն* մերոյ փրկութեան. (313 / 3) Եւս աղաչեմ *վասն* Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի ոսկերչի մեծի»: (313 / 7) ՎԱՄՆ ՈՉ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՌ ԱՋԳԱՅԻՆՍ ԽՆԱՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՐԱՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎ (313 / 10) և երանելւոյն Բարսղի *վասն* սորին գործոյ ասացեալ: (314 / 9) *վասն զի* միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի: (315 / 10) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ *վասն* Դաւթի և Յակոբու տօնին աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 /4) *վասն* այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ զտօնն: (316 /4; 316 /8) ԵՒ ՎԱՄՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՐԿՈՒՑ ԵՂԲԱՐՑ՝ ՄԱՆԿԱՆՆ ԵՒ ՄԻՐԴԱՋԱՏԱՑ (319 / 7) և *վասն* հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 11) *վասն զի* կամ էր նորա զաշխարհն յայնմանէ ուսուցանել: (321 / 13) *վասն* այնորիկ Վայոց Ձոր անուանեցաւ: (322 / 7) և *վասն* այնորիկ տկարացաւ զօրութիւնս մեր. (323 / 6) և *վասն* իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց տիկնոջն վշտագնելոյ: (325 / 14) որ *վասն* սնոտի այս կենացս զպարտ արեան եղբօրն ժողովեալ յանձին իւրում մեծագոյն բարեգործութիւնս առ եկեղեցիս և առ

ամենայն կարօտեալս և չքաւորս առատագուարթ անսպառ կատարէր (335 / 19) *վասն որոյ* բազումք խորշակահար և հեղձամղձուկ սատակեցան: (339 / 9) Սա անէծ զնախարարս Աղուանից *վասն* ազգաշաղախ խառնակման նոցին, որք եղեն սատակեալք: (344 / 3)

ՎԱՍՆ ԶԻ - Տե՛ս ՎԱՍՆ

ՎԱՍՆ Է՞Ր - Տե՛ս ՎԱՍՆ

ՎԱՍՆ ՈՐՈՅ - Տե՛ս ՎԱՍՆ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ - 1

Ի նմին ժամու մեծ իշխանն *Վասպուրականի* Ապու Մրուան սպանանի յիւրոց զօրացն: (336 / 11)

ՎԱՍՏԱԿԱԲԵԿ - 2

և մեծ ջանիւ *վաստակաբեկ* եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և զփափագելի գանձն գտանել: (205 / 16) Եւ այսպէս բազմօրեայ հանգուցեալ ի *վաստակաբեկ* աշխատութեանցն, լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս ազգին թշուառացելոյ: (240 / 9)

ՎԱՍՏԱԿԵԼ - 1

քանզի նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ, այլ *վաստակել* ձեռօք և վայելել մարդաբար և երանելի լինել Աստուծոյ: (38 / 11)

ՎԱՍՏԱԿԻՄ - 1

Ապա իբրև լքան վատեցան *վաստակեցան* զօրք երկոցունց թագաւորացն (139 / 2)

ՎԱՍՏԱԿ - 7

Եւ ինքն իսկ թագաւորն անխոնջ *վաստակով*՝ որպէս ի գալն, նոյնպէս և ի գնալն անցուցանէր ընդ նոյն գետն (84 / 6) և անմասն մի՛ արասցեն զմեռեալսն *ի վաստակոց* իւրեանց. և մեռեալ մարդոյն եթէ ձի է՝ մի ձի, զոր և կամի, և եթէ արջառ է՝ մի արջառ, զոր և կամի, յեկեղեցին տայցէ: (91 / 8) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն *ընդ վաստակոց* բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) որոց փոխանակ կեանս տալոյ սիրոյն և *վաստակոցն* զարևսն հատէք: (16 / 12) որով և յետ սուղ ինչ *վաստակոցն* գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն (210 / 2) Եւ *ընդ վաստակոցն* առնու յարքունեացն վարձս բարիս: (330 / 17) զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և *ի վաստակս* իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 / 12)

ՎԱՏ - 1

այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ *վատ* ի միտս արկանէր (222 / 7)

ՎԱՏԱՆՇԱՆ - 2

այր ոմն տարօրէն և *վատանշան* ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ (222 /4) այլ ի ձեռն *վատանշան* առն միոյ նուազագունի եղեն ոճիրք անհնարինք չարեաց: (233 / 1)

ՎԱՏԱՍՐՏԵԼ - 1

Եւ իբրև գիտաց բազմութիւնն զանչափ *վատասրտել* առնն, զաղաղակ բարձին և ասեն (136 / 17)

ՎԱՏԵԱԼ - 1

այլ նոքա ոչ ինչ *վատեալք* և յոչ մի ինչ իրաց, այլ քաջալերէին զմիմեանս. (138 / 20)

ՎԱՏԻՄ - 2

Իմաստունք նոցա յիմարեցան, քաջքն նոցա *վատեցան*: (22 / 7) Ապա իբրև լքան *վատեցան* վաստակեցան զօրք երկոցունց թագաւորացն …խորհեցան առ միմեանս թագաւորքն և ասեն. (139 / 2)

ՎԱՏՆԵԱԼ - 1

որք վասն անուանն Աստուծոյ ցրուեալք և *վատնեալք* էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 2)

ՎԱՏՆԵԱՆ ԴԱՇՏ - 2

Յայնժամ կալեալ զմանուկն Գրիգորիս՝ ընդ ամեհի ձիոյ կապէին զագւոյն և արձակէին *ի դաշտին Վատնեալ:* (39 / 1) քանզի տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ *ի Վատնեան դաշտին* յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (65 / 1)

ՎԱՐ - 1

Իսկ որոյ *վար* և այգի ոչ է, մի՛ առցեն (91 / 1)

ՎԱՐԱԶ - 46

վեհազգի ոմն իշխան *Վարազ* Փեռոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7) այլ և այլ պճնող անուամբ յորջորջեն զնա. երբեմն Ռոզմի Ոզան և երբեմն *Շահ Վարազ:* (129 / 5) Եւ վաղվաղակի առաքէ սուրհանդակս երագահասս և գրէ առ մեծ զօրավարն իւր *Շահ Վարազ* երդմունս մեծամեծս և սպառնալիս: (131 / 9) *Վարազ* Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ *Վարազ* Փեռոժ, Ջուանշիր, Յեզուտ Խոսրով, Վարազման. այս կացցէ ի պատշաճն: (172 /12; 172 /12) ԳՈՐԾՔ ԵՒ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴԻՈՅՆ *ՎԱՐԱԶ ԳՐԻԳՈՐԻ* ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՅՑ ԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 / 16) Եւ ի լինել այսորիկ՝ *Վարազ Գրիգոր*՝ իշխանն Աղուանից … տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 8) յայնժամ ի ձեռն կարապետի խաչի քո, յոր ապաւինեալ եմ, ողորմութեամբ այց արասցես ինձ … հօր իմոյ *Վարազ Գրիգորի* … և եղբարց իմոց *Վարազ Փեռոժի* և Յեզուտ Խոսրովու (189/11; 189/12) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և յՈւտի գաւառի ի Գիս *Վարազ Պեռոժի* տունն (213 / 1) ՎԱՍՆ *ՎԱՐԱԶՏՐԴԱՏԱՅ* ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵՒ ՀՈՆԱՑ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. (230 / 19) որոյ անուն էր *Վարազ Տրդատ*՝ որդի *Վարազ* Փեռոժի՝ եղբօր Ջուանշիրի (231 /4; 231 /5) Նախ յառաջ իսկ քան զայս արի այրն *Վարազ Տրդատ*՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ ցուցանելով ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան:

(231 / 12) Իսկ իբրև ետես իշխանն Աղուանից *Վարագ* Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 /13) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ *ՎԱՐԱԶ* ՏՐԴԱՏԱՅ ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵՒ ՊԱՏԻՒ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233 / 8) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն *Վարագ* Տրդատ օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ *ՎԱՐԱԶ* ՏՐԴԱՏԱՅ ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ ԵՒ ԱՌ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԻՇԽԱՆՆ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ (235 / 17) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին *Վարագ* Տրդատայ ի գործ ինչ խորհրդական (235 / 19) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ *ՎԱՐԱԶ* ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 9) Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին Մահմատայ խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ *Վարագ* Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր (237 / 13) «Թոյլ տուք այժմ, մինչև շնորհեսցէ ինձ Աստուած երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ *Վարագ* Տրդատ՝ իշխանին Աղուանից (261 / 10) Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր *Վարագ* Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13) Իսկ իբրև դարձան ի Հայոց Զիթգինն Խուրսան և Չաթն խազր և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին *Վարագ* Տրդատայ ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265/17) Ի թագաւորութեանն Հերակլի…յեպիսկոպոսութեանն Մաթուսաղայի և յԱղուանից իշխանութեանն *Վարագ* Գրիգորի՝ Գարդմանայ տեառն՝ գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 7) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ կնոջ *Վարագ* Տրդատայ … կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 6) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Վահան ի *Վարագ* /գրքում՝ Վարագ/ Յոհաննեան …Ռոստոմ ի *Վարագ* Աբոյեան, Զարմիհր ի *Վարագ* Քուրդպաբեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 13; 300 /13; 300 /14) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան … Վահան ի *Վարագ* Յոհաննեան ի Մադիամացւոցն զարմից … Ռոստոմ ի *Վարագ* Աբոյեան … Զարմիհր ի *Վարագ* Քուրդակեան … (304 /16; 305 /1; 305 /2) *Վարագ* Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ *ՎԱՐԱԶ* ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵՒ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ (311 / 6) զի իշխանն Աղուանից՝ *Վարագ* Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 / 12) Եւ ի յերկարելն *Վարագ* Տրդատայ ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (311 / 17) Եւ եղև ի նմին աւուրս *Վարագ* Տրդատայ սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7) և ահա գտայ ես ելեալ ի սեղանն *Վարագ* Տրդատայ իշխանի և Եղիազարու կաթողիկոսի: (312 / 10) Իսկ *Վարագ* Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի որդիքն՝ Գագիկ և Վարդան

… վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 13) Եւ *Վարազ* Տրդատայ՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս. (325 /16) Այս *Վարազ* Տրդատ ի Միհրական տոհմէ էր (326 / 14) Սա ութերորդ էր ի *Վարազ* Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 / 15) որք են *Վարազ* Փերոժ, *Վարազ* Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ (339 /7; 339 /7) Զայս *Վարազ* Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 3) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ *Վարազն* հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 6)

ՎԱՐԱԶԱԳԻՐ - 1

Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ և տայ վճիռ թագաւորութեան՝ կնքեալ *վարազագիր* մատանեաւ և ասէ ցնա. (110 / 5)

ՎԱՐԱԶԱՊԷՍ - 1

Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր ամբառնայր Արշաւիր Արշարունի, գոչէր առիւծաբար և յարձակէր *վարազապէս.* (115 / 2)

ՎԱՐԱԶՄԱՆ - 4

Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ Փերոժ, Ջուանշիր, Յեզուտ Խոսրով, *Վարազման.* (172 / 13) և նորին եղբայր *Վարազման* վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ (325 / 17) Վարազոյ՝ Վախտանգայ որդի, թոռն *Վարազմանայ,* զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար կին. (313 / 14) Եւ Վարազ Տրդատայ՝ *Վարազմանայ* որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս. (325 / 16)

ՎԱՐԱԶՄԱՆԵԱՆ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …Վախտանգ ի *Վարազմանեան,* Պատրիկ ի Քարոյեան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 12) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Վախտանգ ի *Վարազմանեան …* (304 / 11)

ՎԱՐԱԶՈՅ - 4

Վարազոյ Վախտանգայ որդի, թոռն Վարազմանայ, զթոռնակիցն իւր զՎարդանուհի արար կին. (313 / 13) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին *Վարազոյի,* զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և *Վարազոյի* ոսկերչի մեծի»: (313 / 7) միաբան ժողովով նզովեցին զտունն *Վարազոյի.* (314 / 3)

ՎԱՐԱԶ ԳՐԻԳՈՐ - Տե՛ս ՎԱՐԱԶ

ՎԱՐԱԶ ՊԵՐՈԺ - Տե՛ս ՎԱՐԱԶ

ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏ - Տե՛ս ՎԱՐԱԶ

ՎԱՐԱԺՆ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և *Վարաժնու* սպասատունն (213 / 1)

ՎԱՐԱԿՈՒՅ - 1

և բազմութիւն սմբակակոխ ձիոցն, յոյժ վարակոխ /ծն. վատակոխ/ գործէր զճանապարհն: (73 / 9)

ՎԱՐԱՆԵԱԼ - 2

Եւ զհետ մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12) Ծնունդ չար, որ մեղաւ նմա Եւ որդի անօրէնութեան, որ չարչարեաց զնա. Անիծիւք պարուրեալ գնասցէ ընդ երկիր, Եւ Կայենի երերմամբն վարանեալ շրջեսցի: (227 / 22)

ՎԱՐԱՆԻՄ - 2

Իբրև լուաւ զայս ամենայն աղէտս գուժին ... հաչէր հառաչէր, վայէր վարանէր յանձն իւր. (148 / 6) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ Վիրոյ, որպէս լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն, վարանէր յանձն իւր, կասկածէր, երկնչէր ի Պարսից թագաւորէն (154 / 14)

ՎԱՐԱՋԱՆ - 3

Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան (239 / 18) և նոյնժամայն հրամայէր բերել ի քաղաքն Վարաչան: (255 / 8) զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս մերում զաթոռ հայրապետական: (260 / 17)

ՎԱՐԱՏԵՄ - 1

որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 15)

ՎԱՐԴ[1] - 1

զխոշորութիւն կայծականցն ի կակղութիւն վարդի փոխեցեր (22 / 3)

ՎԱՐԴ[2] - 6

Վարդ ծնաւ զքաջն Վարդան (172 / 4) Սորա լինի որդի Վարդ. Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր (172 /10; 172 /10) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան (339 / 2) Սորա որդի Վարդ. Վարդ ծնանի զՎարազ Գրիգոր՝ զառաջին իշխանն Աղուանից (339 / 3; 339 / 3)

ՎԱՐԴԱՆ - 15

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ ...Վարդան քաջ ...և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 /14) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ ուրացողի (113 / 17) Իսկ քաջն Վարդան և զօրքն ... ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 8) Վարդ ծնաւ զքաջն Վարդան (172/4) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան ...Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր տէր Գագիկ ... և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր Գագիկ, Վախտանգ ի Վարազմանեան և նախնի է սոցա քաջն Վարդան ի Միհրական տոհմէն (304 /10; 304 /11) Իսկ Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի որդիքն՝ Գագիկ

և *Վարդան ...* վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 /13) Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հռոմոց թագաւորի, *Վարդան Փիլիպիկոս* թագաւորեաց (312 / 16) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ *Վարդան* (339 / 2) որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ Տրդատ, *Վարդան,* Ներսեհ Դժնդակ (339 /7) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼ ՋՓՐԿՈՒԹԻՒՆ *Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ* ՀԱՅՈՑ ՋՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 8) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն *Վարդանայ* զօրավարին Հայոց (113 / 15) Չու արարեալ *Վարդանայ* մեծաւ աւարաւն, անտրտում ուրախութեամբ, գոհութեամբ առ Աստուած (116 / 17) Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ քաջին *Վարդանայ* (116 / 20)

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ - 1

Որ և սուրբքն *Վարդանանք* նահատակեցան ի նմին Յազկերտէ ՌԿԶ արք ընտիրք: (112 / 3)

ՎԱՐԴԱՆ ՓԻԼԻՊԻԿՈՍ - Տե՛ս ՎԱՐԴԱՆ

ՎԱՐԴԱՆՈՒՀԻ - 1

զորոյ զգալուստն լուեալ տիկնոջն *Վարդանուհեայ* կարեվէր եղեալ ի դատաստանացն Աստուծոյ, դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետիցն (325 / 8)

ՎԱՐԴԱՊԵՏ - 21

Եւ թող զերկոսեան՝ այլ ևս երեք հարիւր *վարդապետ* ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 /17) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ, զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և *վարդապետ* կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս մերում զաթոռ հայրապետական: (260 / 17) ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք՝ Սիմէոն Խոռխոռունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս Ամատունեաց եպիսկոպոս, Սարգիս Ռոստակայ եպիսկոպոս, Յովհաննէս *վարդապետ* և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 17) Մի ոմն ի նախեղելոցն *վարդապետաց*...ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել ուխտաղրութիւն: (95 / 7) Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ *վարդապետաց* զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել ուսցուք (287 / 6) որպէս հրամայեաց մեզ տէր ի /գրքում՝ և / ձեռն մարգարէից և առաքելոց և *վարդապետաց.* (307 /6) Եւ առնէր ժողով Մովսէս իւր կողմանն *վարդապետացն* (267 / 17) Զայս սուրբ հաւատոյ խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն Պարտաւայ գրով ծանուցանել մեզ զճշմարտութիւնն, զերկեկի հերհեսութեանցն դաւող բանս, և զհոգեզուարճ *վարդապետացն* զընդդիմակսն (304 / 9) Որպէս ոմն ի յաստուածազան *վարդապետացն* ասաց. (315 / 11) Վասն այսորիկ Դաւիթ՝ եպիսկոպոս Մեծ Կողմանց, խնդրեաց գրով ի Յոհաննէս *վարդապետէ* Հայոց զպատճառ իրացն: (267 / 5) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ *վարդապետէն* (288 / 4) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ *ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ* ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. (117 / 5) զի այլում *վարդապետի* ոչ անսամք և հնազանդիմք»: (266 / 6) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի *վարդապետն* Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 7) Իսկ զայս իմացեալ Մահմետի

զդաւաճանսն ծածկաբար զչար վարդապետն իւր սպանեալ ընդաւազեաց:/գրքում՝ ընդ աւազեաց/ (288 / 10) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս, զՆոմինոս և զնորին վարդապետն զԱրիոս, զՎաղենտինոս … (301 / 4) յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 9) հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 14) ի ձեր վերայ իշխան Աստուած լիցի և ուղղափառ վարդապետք: (303 / 17) զի առաքեալքն և վարդապետքն հասարակ և միապէս աւետարանեցին (277 / 15) ձերովք եպիսկոպոսօք և վարդապետօք … և այլ բազում աշակերտօք ձերովք եկիք հասիք ի մայրաքաղաքս մեր՝ Պարտաւ (299 / 16)

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ - 4

Սկսան դնել բաղբաղայս ճշմարիտ վարդապետական բանից երանելւոյն. (38 / 9) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք (235 /12) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱԻԱՏՍ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՍՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻԻ (240 /15) Սկսաւ եպիսկոպոսն յաստուածային գրոց ձեռն ի գործ արկանել վարդապետական բանին (257 / 19)

ՎԱՐԴԱՊԵՏԵՄ - 1

զոր Պօղոս վարդապետէ առ Հռոմայեցիսն. (278 / 7)

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 16

որ լի հայրենատուր շնորհօք և բանիւ վարդապետութեամբ կեցեալ՝ պատուհասէր և խրատէր զայնոսիկ, զորս ի դիւապաշտութեանն գտանէր յաղանդին. (35 / 10) ձերով քաղցրուսոյց վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 / 1) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) Եւ նոքա առաւել ևս հաստատէին ի հաւատսն, և լսէին զբան վարդապետութեան նորա: (256 / 15) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց (242 / 12) քանզի իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին: (249 / 14) և զի այսդէս է, ո՛վ պատուականքդ, միտ դիք խոստովանութեան ձերում, թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 4) Զայնպիսին ի սահմանաց ձերոց հալածեսջի՛ք և զմահաբեր վարդապետութիւն նորա ամենևին ոչ լսել»: (125 / 17) որ ի ներելն Աստուծոյ զօրացաւ սուտ վարդապետութիւն նոցա (126 / 10) Արդ՝ վասն զի հարքն ձեր հաւատակից էին հարցն մերոց, և դուք մեզ, հաճոյ թուեցաւ գալ ի ձէնջ այսր եպիսկոպոսաց երից կամ աւելեաց լսելով ի մէնջ յանդիման զճշմարիտ վարդապետութիւնն (125 / 20) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւն: (235 / 8) Այսպէս և այսու օրինակաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն (235 / 13) որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և զքաղցրուսոյց խրատն,

փառաւոր առնէին զԱստուած (248 / 8) զի զգրեալսն ձեր համառօտ խոստովանութիւն հաւատոյ կամեցաք յիշատակել և առ նմին զհոգւոյն սրբոյ *վարդապետութիւնն* դնել մերձ (277 / 9) կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի և ընդ չար *վարդապետութիւնն* Բակուրայ: (303 / 13)

ՎԱՐԴԷԳՐՈՒԱԿ - 1

որում *Վարդէգրուակ /գրքում՝ Վարդէդրուակ, ծն. Վարդէգրուակ, անվանացանկում՝ Վարդէգրուակ/* անուն էր: (239 / 9)

ՎԱՐԵԱԼ - 2

գերի *վարեալ* զամենայն ի բանակետղն ժողովէին: (190 / 13) Եւ յետ այսորիկ արշաւանս առնէր յաշխարհին Սիւնեաց և գերի *վարեալ* զԲաղացն սահմանս՝ գայ իջանէ յԱղահէջ գաւառ (331 / 14)

ՎԱՐԵԼ - 2

եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային *վարել* յաշխարհն Հայոց (167 / 4) և հանդերձեալ էր *վարել* ի տար աշխարհ (297 / 6)

ՎԱՐԵՄ,ԻՄ - 15

Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ քաղաքն Երուսաղէմ և ի գերութիւն *վարեաց* զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց (129 / 6) Եւ ինքն որպէս զիմաստուն ոք զնոսա ի խաղաղութիւն *վարեաց*.(175 / 17) «Ո՞չ նա է սա, որ յերկիւղէն իմմէ յանդունդս *վարեցաւ.* (131 / 6) և դարձուցեալ զՀերակլիոսն ընդ կրունկն և *վարեցին* ընդ աշխարհն Սիւնեաց: (133 / 8) Եւ դառն չարչարանօք հեղձամահ արարեալ զնոսա, ողջոյն *վարեցին* զմորթս նոցա յանդամոց նոցա. (153 / 5) Եւ իսկոյն եհաս գեղուր գուժի, եթէ մտին զօրքն Պարսից ի Պերոզ Կաւատ և զմայրն հանդերձ եղբարբքն գերի առեալ *վարեցին:* (178 / 2) Եւ *վարէ* Տրդատիոս զնոսա կոտորմամբ մինչև ցՀոնս. (29 / 8) Եւ զբազումս ի նոցանէ սպանանէին և զմնացեալսն գերի *վարէին* ՝ածելով յԱստեղն բլուր: (100 / 18) Քանզի ի բազում ժամանակաց, որպէս լուեալ էր Վաչէի, *վարէր* չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 17) մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական տէրութիւնն *վարէր* յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 / 13) Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ *Վարէր* զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն, Քաջութեամբ՝ բերելով զուշիմութեան ծաղիկն: (229 / 2) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ ևս *վարէր* զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս…խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 /16) զի այնպիսի դրութեամբ *վարէր* եկեղեցի: (273 / 8) բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ *վարէր* զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր (323/16) Եւ ի սոցանէ, որ գիտեն դպրութիւն՝ Եբրայեցիք, Լատինացիք, որով և Հռոմքն *վարին,* Սպանիացիք, Յոյնք, Մարք, Հայք, Աղուանք: (6 / 6)

ՎԱՐԵՑԵԱԼ - 1

իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ *վարեցեալ* ի հանգստական փափկութիւնն, և երկասիրութեամբ հմտացեալ հպատակէր պատուիրանացն Աստուծոյ: (85 / 5)

ՎԱՐԺ/ած./ - 1

Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից …առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն քաջարութեանց, իմաստուն և *վարժ* խոհականութեամբ … և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 3)

ՎԱՐԺ/գոյ./ - 1

Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական *վարժիւք* յաջողակ և վերծանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 18)

ՎԱՐԺԵԱԼ - 1

Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից *վարժեալ* նորա ամս քսան և հինգ ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 7)

ՎԱՐԺԵԼ - 1

և հրամայէր *վարժել* և հմուտ լինել կարգի քրիստոնէութեանն: (51 / 5)

ՎԱՐԺԻՄ - 1

եւ անդէն ի տղայական տիոցն *վարժէր* զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 / 13)

ՎԱՐԿԱՆԵԼ - 2

Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր *վարկանելով* զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3) և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր տէրն՝ ոգւոյն ի ծոցոյն թափիլ գոլ *վարկանելով* տիրասպանին. և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 14)

ՎԱՐԿԱՆԻՄ - 4

նմին իրի իսկ և վասն առաջին դիմամարտն լինելոյ յանցաւոր և դատապարտ զինքն *վարկանէր* գոլ: (207 / 9) և զոր ինչ ճշմարտութիւն ծաղկէր, պսակ պարծանաց իւրոց *վարկանէր,* ջատագով այնմ լինէր խնդրոյ: (220 / 9) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ *վարկանիմ,* քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր (83 / 14) զոր պատշաճ *վարկաք* մակագրել ի տառս տաղաչափութեան մերում: (106 / 7)

ՎԱՐԿԱՆԵԼԻ - 1

Սակս հայրապետական անուանց պարտ և պատշաճ *վարկանելի* էր զստոյգն յիշատակաւ դրոշմել ի գրի: (341 / 18)

ՎԱՐԿՊԱՐԱԶԻ - 1

և անդ դնէր ընդ նոսա ոչ *վարկպարագի,* այլ խոհականապէս դէմ առ դէմ ռազմ պատերազմի: (178 / 5)

ՎԱՐՁ - 1

Եւ ընդ վաստակոցն առնու յարքունեացն *վարձս* բարիս: (330 / 18)

ՎԱՐՁԱԻՈՐ - 1

Եւ առժամայն կալեալ *վարձաւտրս* արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 14)

ՎԱՐՈՍ - 2

Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն *Վարոս* ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն *Վարոս,* Մամաս …և մասն մի ի սուրբ քառասնիցն»: (120 / 11)

ՎԱՐՍԱՄՆԱՀԱՐ - 1

Եւ ոմանք իբրև մոլեգին *վարսամնահարք* ելեալք յանկողնոցն մերկք և խայտառակք՝ ընդ որմս խօսէին և ընդ հողմս կոծէին. (165 / 15)

ՎԱՐՍԱԻՈՐ - 1

Քանզի ի *վարսաւորդ* ծառոցն կաղնեաց բարձրագունից … հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ (250 / 4)

ՎԱՐՔ - 18

և ուսուցանէ առաքինասէր *վարս* (47 / 10) Զի այն, որ արարն զհեզ ողջ հոգւով և առողջ մարմնով և իւրում որդեգրութեանն արժանաւոր, նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից *վարդ* առաքինութեան: (28 / 17) Եւ սա կամէր խելամուտ լինել *վարուց* քրիստոնէութեան: (39 / 16) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել *վարուց* քրիստոնէութեան (51 / 1) Մարգարտաշարք էին յեռեալ բանք բերանոյ նորա, Եւ մաքրափայլ կեանք *վարուց* նորին: (228 / 21) և ի ձեռն դորա սրբական *վարուց* և նորահրաշ սքանչելեաց. … ծանեաք զարարիչն մեր (262 / 15) և համանման և հաւասար նորուն *վարուցն* առաքինութեան՝ ոչ ամուսնացեալ ի կարգս աշխարհիս, այլ փափագեալ բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36 / 11) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ ՈՒՐԱՑԱԻ ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. ԵԻ ԵՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴ ՊԱՐՍՍ ԵԻ ՄԻԱՆՁՆԱՑԱԻ ՅԱՆԱՊԱՏԻ ՍՈՒՐԲ *ՎԱՐՈՒՔ* (15 / 7) Եւ սորա երկու որդիք. միումն Յուսիկ անուն՝ առաքինասէր և սրբամիտ *վարուք* (36 / 7) բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ *վարուք* կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 1) «Երէց մի Վեկերտու Յոբ անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի *վարուք* կեցեալ յաշխարհի …ունէր և առաքելական շնորհս: (75 / 8) որ կալեալ զաթոռն ամս ԽԴ, սրբական *վարուք* կեցեալ փոխադրի յանմահ կեանսն: (119/5) Զգաստացեալ կրօնաւոր *վարուք* յառաջադէմ լինէր (235 / 10) Վասն զի ողջախոհ *վարուք* և իմաստութեամբ հոգւոյն բացափայլեալ առ ամենեսեան ճշգրտապէս հրաշանայր (238 / 6) Այլ և քահանայքն, որ անարժան *վարուք* իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 5) որ և սա նորին խոստովանական *վարուքն* կատարեալ պսակէր: (36 / 8) Այս եղև *վարք* նորա: (17 / 17) ԿԵԱՆՔ ԵԻ *ՎԱՐՔ* ԵԻ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ Ի ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԷՆ ԵԴԱՆ. (42 / 7)

ՎԱԻԱՇԵՄ - 1

գինեզինեալ ի խնճոյսն՝ սեղեխաբար *վաւաշէր* ի կին մի. (118 / 10)

ՎԱՒԱՇՈՏՈՒԹԻՒՆ - 1

զի կատարեսցի ընդ նմա զկամս *վաւաշոտութեանն* իւրոյ: (101 / 5)

ՎԵԿԵՐՏՈՒ - 1

«Երէց մի *Վեկերտու Յոբ* անուն՝ ճգնաւոր և յոյժ առաքինի վարուք կեցեալ յաշխարհի …ունէր և առաքելական շնորհս (75 / 7)

ՎԵԿԵՐՏՈՒ ՅՈԲ - Տե՛ս ՎԵԿԵՐՏՈՒ

ՎԵՀ - 2

այլ յամենայնի *վեհ* և մեծ գոլով: (201 / 3) Պատուական գտելոցդ և *վեհ* հոչակելոցդ …ի դեպ է ինձ ասել (276 / 7)

ՎԵՀԱԶԳԻ - 1

Այլ և յետ բազում ժամանակաց *վեհազգի* ումն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ տոհմէ, կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 6)

ՎԵՀԱՆՁՆ - 1

Յայնժամ հրամայի ի թագաւորէն, զի մեծամեծք պալատանն և *վեհանձունքն* ընդառաջ նորա ելցեն: (185 / 3)

ՎԵՀ ԱՐՏԱՇԻՐ - 1

Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ՝ ըստ *Վեհ Արտաշիր* քաղաքէ՝ յանդիման դրանն Տիզբոնի (146 / 19)

ՎԵՀԻԿ - 5

Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն տեառն Աբասայ տեսի ես անարժանս *Վեհիկ* ի տեսլեան այր մի անապատական: (120 / 4) Եւ ես *Վեհիկ* հիացեալ կայի ընդ միտս իմ (120 / 15) Եւ ապա յարուցեալ ես *Վեհիկ* ՝չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս՝ պատմելով նմա զխմբումն մեծապայծառ վկայիցն: (121 / 2) որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսետու առ իս *Վեհիկս:* (121 / 7) ՏԵՍԻԼՆ *ՎԵՀԿԻ* (120 / 3)

ՎԵՀԿԱՒԱՍ - 1

Եւ անցեալ ընդ գետն Դկլաթ՝ եհաս ի *Վեհկաւատ* գաւառ. (174 / 3)

ՎԵՍՊԱՍԻԱՆՈՍ - 1

Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի *ի Վեսպասիանոսէ /գրքում՝ ՝Վեսպիանոսէ/* և ի Տիտոսէ: (165 / 5)

ՎԵՐ - 21

Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն *ի վեր* և ի վայր, ի վերջ և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 2) և առանց օրինաց զտէրն ի *վեր* ծանեան (18 / 8) որ *ի վեր* քան զբանն գտանի: (23 / 12) Դու աւուր աւուր արուսեակ և *ի վեր* քան զարուսեակ: (24 / 3) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ ասել, որ քան զարեգակն *ի վեր* գտանիս. (24 / 11) Բազում խնդութեամբք *ի վեր* առեալ աճին ի Նոր քաղաք թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) երէցն ոչինչ *ի վեր* հանէր զբանսն: (58 / 2) Եւ իբրև յընթրեացն *ի վեր* յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր (58 / 2) և անդէն *ի վեր* յարուցեալ կամէր հարցանել ինչ (72 /9) և բոց ճրագին յերկուս բաժանեալ բուրէր *ի վեր:* (78 / 14)

Եւ երիցունքն հանելով զնշխարս՝ հաւաքէին ի վեր սապատն (81 / 15) Եւ եկեալ ոչ ինչ գտանէին, և ի շրջելն հասին յԵկեղեցաբլուրն Շաղատու և ելեալ ի վեր: (109 / 2) Յայնմ տեղւոջ զդետակն ի վեր ամբառնայր Արշաւիր Արշարունի (115 / 1) ապա եթէ ոչ միթ խնայեսցէ ակն ձեր ի նոսա յամենայն հասակ արուի ի հնգետասանամենից ի վեր. և զմատաղատունկս արուացն և զազգն իգականացն պահեցէք ինձ և ձեզ ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն: (154 / 3) Անդ ակն ի վեր եդեալ արին Ջուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 3) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ քաղաքի: (187 / 13) որում ի վեր քան զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր: (197 / 3) որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ ունէին (200 / 4) զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն քնթռնեցուցանելով, և ուժգնակի մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 6) որպէս ի վեր անդ երկնայինքն, նոյնպէս գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք (272 / 7) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ … քսան կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 10)

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ - 1

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹՂԹՈՅՆ ՄԽԻԹԱՐԱՅ՝ ԱՄԱՐԱՍԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ Ի ՀԱՅՈՑ, ԶՈՐ ՀԱՅՀՈՅԱԿԱՆՍ ԷՐ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ Ի ԳՐԵԱՆՍՆ (276 / 6)

ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ - 1

առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով (231 / 9)

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ - 1

այլ գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ Քրիստոսի, ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 9)

ՎԵՐԱԳՈՅՆ - 7

այլ զոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27/ 6) զոր վերագոյն գրեցաք ի մատենիս (172 / 5) զոր ի ձեռանէ տեառն էարք զբաժակ դառնութեան ըստ վերագոյն գրելոցն: (325/10) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք (338/15) որ վերագոյնք կան ի գրի (126/13) զոր վերագոյնն ասացաք (135/6) զոր վերագոյնն ասացաք: (154/9)

ՎԵՐԱԳՐԵԱԼ - 1

որոց անուանք վերագրեալ են»: (302 / 17)

ՎԵՐԱԴԻՏՈՂ - 2

Նմանապէս իսկ երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին … անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 18) Յետուստ ուրեմն

յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 5)

ՎԵՐԱԴԻՏՈՂՈՒԹ ԻԻՆ - 1

«Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 8)

ՎԵՐԱԾԱՂԿԻՄ - 1

իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16)

ՎԵՐԱԿԱՑՈՒ - 6

«վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ՝ վասն իմ և վասն Դաւթի՝ ծառայի իմոյ»: (87 / 14) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել քաղաքին նորա, այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել քաղաքին՝ փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 /16; 87 /17) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան (117 /17) Եւ ի հաւատարիմ նախարարաց թագաւորին վերակացու և հրամանատար ի միջի նոցա՝ այր մի, զոր Գրանիկն Սաղար անուանէին, եկն էջ ընդդէմ նորա. (133 / 5) Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս (8 / 10)

ՎԵՐԱԿՈՉԵՄ - 1

և նոյն ինքն Յովել եպիսկոպոս հանդերձ այլ եպիսկոպոսօք վերակոչեն զնա ի հայրապետական շնորհս սուրբ աթոռոյն Աղուանից: (293 / 15)

ՎԵՐԱՅ - 221

Եւ սենեկապանն արքայի մենակեաց եղեալ ի վերայ սեանն՝ կատարի: (12 / 6) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ յՈւտի գաւառի: (13 / 1) և նոյն ինքն զբարւոք կատարեալ զմարտ ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ ճգնեցաւ: (14 / 6) և ընդ հակառակս լեալ երկու որդիքն նորա ի վերայ տէրութեանն կռուէին: (15 / 9) սա դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին. (16 / 2) այլ և հարուածք մեծամեծք հասին ի վերայ նոցա (17 / 2) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ տէրութեանն կռուէր, այլ յաստուածապաշտութեանն մրցէր: (17/7) Զայս ասացին և զհամատարած ծովն շարժեցին ի վերայ քո: (21 / 7) Իջին ի նա օդք մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 / 8) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց (21 / 9) զի մի՛ վիշապն մեռեալ զտունն շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 11) զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս (28 / 14) ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ Ի ՎԵՐԱՅ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 3) Անդ առնու պատանդս Տրդատիոս և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ արքային Պարսից: (29 / 10) Այսոքիւք ամենեքումբք միաբանեալ՝ խաղայ ի վերայ Աղուանից: (29 / 18) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (30 / 17) օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի

թշնամւոյն: (33 / 4) և պատուհաս մեծ հասուցանէր ի վերայ աշխարհին Հայաստանի: (33 / 12) իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43 /16; 43 /17) Ողբացէք ամենայն պիղծ, չար զաւակքդ, զի մերձ է օր տեառն, և բեկումն յԱստուծոյ հասեալ է ի վերայ ձեր …զի ահաւասիկ օր տեառն հասեալ է ի վերայ քո (44 /1; 44 /3) Յարուցից ի վերայ նոցա, ասէ տէր Սաբաւովթ, և կորուսից զանուանս նոցա յերկրէ և զզարմ և զզաւակ: (44 / 12) այլ դու անկցիս ի վերայ լերանց իբրև զմեռեալ գարշելի ի մէջ բազում դիականց կոտորելոց սրով և իջելոց ի դժոխս (44 / 15) Որում արդարև երկրորդեալ կատարեցաւ մարգարէութիւնս այս ի վերայ Պարսից թագաւորին՝ ամենաչարին Պերոզի (44 / 18) Պատուհաս մեծ և տուգան ի վերայ ածէր և կարգէր (49 / 18) Իսկ զյոլովս ի մանկանցն յիւր սեփական գիւղն Ռուտակ անուն ժողովէր և կարգէր ռոճիկս և դպրապետս ի վերայ. (51 / 5) և հանդերձ ինչ պատուական դնեն ի վերայ աթոռոյն: (54 / 3) Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. (54 /3) զնոյն աղէտս կուրութեան և պիսակութեան ի վերայ հասուցանէին: (55 / 5) և նոցա ձեռն եղեալ ի վերայ՝ առժամայն բժշկէին: (57 / 13) Եւ զարհուրեալ յոյժ՝ անկան ի վերայ երեսաց առաջի սուրբ խաչին և ոչ կարէին ամբառնալ զզլուխս իւրեանց յերևեցելոյ նորահրաշ լուսոյն: (59 / 5) Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր ի վերայ տեղւոյն, ուր սուրբ նշխարքն կային, մինչև նկատեցին զտեղին: (59 / 14) Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և զիր ի վերայ տարմալոյն (59 / 15) Եւ Շուշանիկ աշխարհատիկինն Աղուանից յոյժ հաւատացեալ և բարեսէր կինն զիւր մեծագոյն խորանն հրամայեաց ի շիկակարմիր խորանի սրբոցն ի վերայ հարկանել եկեղեցաբար (61 / 9) հրամայէր դեսպակ առնել յանուն սրբոցն և նոյնպէս շիկակարմիր մորթովք կազմեալ և սպիտակազգեստ պատուական կտաւով ի վերայ յարմարեալ, և խաչ ոսկեղէն ի պատուականագոյն կազմեալ ականց և զանուն թագաւորին ոսկեգործ քանդակով ի վերայ գրեալ, զոր ի վերայ դեսպակին հարեալ կանգնէին (61 /18; 62 /1; 62 /1) Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով (62 /11) Եւ յորժամ բանակել կամէին, յառաջ սրբոցն հարկանէր շիկակարմիր խորանն և խաչ ոսկի ի վերայ. և ապա սպիտակ մեծ խորանն ի վերայ նորա: (63/1; 63 /1) ի վերայ սեղանոյն դնէր. (64 / 3) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ ուրեք է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ. թէ ոչ. (65 / 9) «Գուցէ ի բազմութենէ գերեզմանացն ոչ կարեմք կալ ի վերայ ամենասուրբ գերեզմանի երանելոյն (65 / 13) Եւ որ սպուժեալ յամեսցի ոք, մեծ պատուհաս ի վերայ հրամայէր դնել: (66 / 12) Եւ զանազան թագաւորական հանդերձիւ պատեալ զնշխարս սրբոցն՝ բազում խնկովք և զանազան անուշահոտ ծաղկօք հանդերձ՝ դնէր ի դեսպակի սրբոցն, զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց քանդակեալ, ի վերայ դեսպակին հարեալ (69 /4; 69 /5) Մօտ ի գերեզման անդր փոքր բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 7) Եւ երթեալ

երանելւոյն ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր խաչին կացեալ (71 / 7) Իսկ դեսպակ սրբոցն սպիտակազգեստ կազմածով, սպիտակ ձիով, ոսկի ականակապ խաչիւն ի վերայ կառուցեալ, յոյժ պատուական թագ խաչին նշանարձակ ի վերայ դեսպակին լեալ իբրև զաստղ պայծառագոյն լուսով, և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնեական բանակին: (74 /6; 74 /6) Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 /14) զոր անապատաւորն կանգնեաց՝ սպիտակազգեստ հանդերձիւ և յոյժ ահաւորագոյն տեսլեամբ և զինքն մերկ կապեալ՝ տանջել հրամայէր ի վերայ սրբոյ գերեզմանին: (76 / 11) և զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հարեալ (79 / 14) Ապա նստէր առ գերեզմանի սրբոյն թագաւորն ի վերայ երկրի և ի զանազան պատուեալ սպասուց արքունի հրամայէր բերել. և եդեալ սապատ ի վերայ ինքեան ծնկացն՝ յոյժ երկիւղիւ սպասէր: (81 /12; 81 / 13) Եւ ի վաղիւ անդր հրամայեաց զիւր իսկ վառն արկանել ի վերայ երկրին և ոսկեղէն մաղզմայս բերել անոյշ գինւով՝ զնշխարսն հրամայէր լուանալ և յարևացուցանել ի վերայ ստորարկեալ վառին: (82 /3; 82 /4) Ահ մեծ յայնժամ անկանէր ի վերայ գործօնէիցն և գործակալացն. (82 / 15) Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի: (83 / 1) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն, և զխոստակն յեկեղեցի կալցին: (91 / 10) և դառն մահ ի վերայ դիցեն: (92 / 4) և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 6) Եթէ աշխարհական ոք ի վերայ երիցու կամ սարկաւագի բամբասանս դնիցէ, և նոքա խոստովանեսցին, եթէ այդպէս իցէ, եպիսկոպոսն դնիցէ ի վերայ նոցա կարգ, և յանապատի ապաշխարեսցեն: (92 /12; 92 /13) ընկերք իւր և աշակերտք մեղս ի վերայ դնիցեն երիցուն (93 / 1) ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն (93 / 6) Եւ վասն առաւել հաստատութեան գրոյս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի մատանին եդաւ ի վերայ: (94 / 16) և բազում ուխտս ատրուշանաց կատարելով յարուցին հալածանս ի վերայ քրիստոնէից: (95 /6) ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի (97 / 1) ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 13) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ տայր ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 /15) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11) Եւ իմացեալ, եթէ սկիզբն յԱրտաշրէ առնէ՛ ի նախնւոյն իւրմէ, առաւել զուարճացեալ, և ներբողումն գրոցն առնելով՛ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց խանդաղատելով: (107 /11) Եւ Ը օր ցայագապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. (108 / 17) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց ի վերայ մարզպանին Չորայ (113 / 16) Եւ դարձեալ յարձակէին քաջաբար ի վերայ բերդից և քաղաքաց (115 / 14) Խաղային գնային այնուհետև ի վերայ պահակին Հոնաց (116 / 4) Եւ յայսր ամենայն քաջութեանց վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ (116 / 8) որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 6) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 1) Զի եկն եհաս ի վերայ մեր միանգամայն և

կատարեցան (127 / 10) զոր կացոյց ի վերայ զօրուն այնորիկ (129 / 1) և զայլսն ամենայն ի նոյն օրինակի յիւր անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (130 / 1) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ ցանկութեան զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2) որ եդ զանձն իւր ի վերայ նոցա (132 / 15) և յարեայց ամենայն զօրութեամբ իմով ի վերայ քո (134 / 10) Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրհերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական զիսարձակս դիմեալս ի վերայ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. մանաւանդ ի տեսանել զպնդաքարշ կորովաձիգսն, որ իբրև զկարկուտ սաստիկս տեղայր ի վերայ նոցա: (136 /1; 136 /3) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա (136 /4) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև նս էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 /4; 138 /5) Բերին դդում մի մեծ, նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հոնաց (139 / 18) Եւ բերեալ զայն եղին ի վերայ պարսպին յանդիման նոցա (140 / 3) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ տէրն ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց, հաստատեցից և ես զերեսս իմ ի վերայ քո, կուսակալդ Ասորեստանեայց. (143 / 3) Թէպէտ և ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա (144 / 2) և յարեաւ ի վերայ նորա իբրև յորբոյ միոյ: (146 / 10) քանզի ետես զզօրն ահագին հասեալ ի վերայ իւր: (148 / 7) և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 9) Ապա եկին հասին ի վերայ նորա գունդն ամենայն շուրջ զապարանօքն: (148 / 10) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի քաղաքէ: (151 /1) Յայնժամ գոչեաց գազանն ահագին ի վերայ նոցա (152 / 2) Եւ անկանէր ստուեր խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց քաղաքին: (152 / 5) ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. ոմանք ի վերայ տանեաց և ոմանք ի ներքոյ խողովակաց. (152 / 11) Այնպէս հասին ի վերայ մեր աւուրքն այնքիկ, զի յերեսաց սրոյն, որպէս յահեղ առիւծէ ի մագիլս գիշաքարշս բեկանող արջոյ՝ ի ժանիս սովոյն մատնէին: (156 / 14) և առանց գայթակղութեան էին գնացք ընթացից երիվարաց նոցա ի վերայ գլխոց լերանց: (157 /7) Հասին զկնի կաթողիկոսին թշնամիքն, լարեցին զաղեղունս ի վերայ նորա յիրս դառնութեան: (157 /8) Արդ՝ եթէ երկայնամտեսցէ մարդասէրն Աստուած, մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ քաջ դնել զանձն քո ի վերայ մեր. վասն որոյ և մեք ըստ կարի մերում դիցուք զանձինս ի վերայ քո»: (158 /11; 158 /12) անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 / 2) որ բարձեալ ի վերայ բազկաց մերայնոցն զկնի կաթողիկոսին. (160 / 14) Եւ ի յանդիման լինելն երկիր եպագ կաթողիկոսն ի վերայ երեսաց իւրոց (160 / 18) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ օրինին իւրեանց (162 / 6) Եւ առաքեաց ի վերայ այսոցիկ արս յայտնիս (163 / 9) Եւ նա, իբրև հաւ ի վերայ ձագուց գթացեալ, զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն, և առաքէր յիւրաքանչիւր տունս: (163 / 14) Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. (164 / 11) Եւ

բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. (164 / 16) Զորս ողբալ ի սուգ առի աւուրս բազումս ի վերայ անթիւ խայտամահացն (165 / 21) «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 /5; 166 /5) և առաքեաց գործակալս ի վերայ ազգի ազգի արուեստագործաց (166 / 14) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեա՛ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև տասն հազարս և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 6) և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև վրէժխնդիր ի վերայ թշնամեաց իւրոց (168 / 8) Եւ յարուցեալք աստի անտի գոչէին ի վերայ նոցա.(168 / 20) և սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և ցանել զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց (169 / 16) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել օրինակս. մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի … կա՛մ սոսկալի ահ գիշերոյն, որ եհաս ի վերայ Ասորեստանոյն և որ սոցին նման: (170 / 2) հասին ի վերայ իմ հէնք (170 / 7) յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի՝ հօր Խոսրովու (170 / 17) և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 12) և ելանեն տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 / 4) Անդ ակն ի վեր եդեալ արին Զուանշիր՝ երիւք հազարօք նախընթաց լինէր ի վերայ և հինահալած արշաւանօք տարեալ նոցա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 4) Եւ ահեղ յոլովութեամբ դիզանայր թշնամին ի վերայ նորա. (176 / 8) Եւ քաջքն Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Զուանշիրի: (177 / 9) Եւ մինչդեռ առաջք թշնամեացն զառ ստորին կոյս նորին գաւառի ճեպով ելանէին՝ անդէն վաղագոյն ճեպով ի վերայ զինեալ ինքնաձեռն լինէր հարկանել անդ զգիւղմնազգի ոմն հեղինակ զօրուն: (177 / 11) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ քաղաքին իւր առնէր (178 / 15) ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած (182 / 17) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա, (185 / 7) և կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց զարքային Իսրայելի երգէր երգս, եթէ՝ «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 /14; 186 /15) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ մի՛ ևս լիցի անընդունելի ումեք ի ձէնջ մնալ: (187 / 16) Եւ անդ կացեալ ի վերայ ծնկաց իւրոց թախծալից զղջմամբ և արտասուօք դնէր աղերս ամենահաստչին և ասէր: (188 / 1) զօդս քաղցրաբերս հրամայեացես հեղուլ ի վերայ երկրի (188 / 13) և զտունս զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի, և գյարուցեալսն ի վերայ իմ, ի ներքոյ իմ արասցես. (188 / 19) ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո, և հնազանդ կալ առ ի քէն պսակելոյ կայսերն Յունաց աներկբայաբար: (189 / 4) Իսկ թագաւորն Հոնաց ընդ առաջ նմա ելեալ՝ գայր հանդերձէր ի նաւ և յայսկոյս խաղացեալ դադարէր յեզր գետոյն ի վերայ նարմաշարժ և խորասոյզ ջրոյն: (191 /4) Լռեցին թևաւորք արձագանք խորոց ի հողմուռոյց եռանդանէ, եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 14) այլ ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Զուանշիրի տայր, յորոյ վերայ և պարգևս մեծամեծս շնորհէր նմա և որոց ընդ նմայն էին: (195 / 9) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն

հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 /7) անկանէր ի վերայ երեսաց իւրոց. (199 / 3) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ (201 / 16) Կատարեալ ամ մի ի լերինն ննջէր ի յերկրի ի վերայ ծնգաց իւրոց. (202 / 1) ստուգիւ քննել և ճշմարտիւ ի վերայ հասանել (204 / 10) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք քննութեամբ (204 / 14) Եւ իբրև փորեցին թիզս տասն, գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարի կնիք ի վերայ եղեալ. (206 / 6) այլ ինքն լինէր իբրև ի վերայ իւրոց գանձուց հրամանատարութեան մատակարար: (207 / 11) տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ ցուցակութեան խաչիս, աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք ճշմարտութեամբ, թէ սա է պարծանք պարծանաց. և զիա՞րդ զայս տալ լռութեան մարթիցէ, և կամ զարփիափայլ լապտեր դնել ընդ դրուանաւ. այլ յայտ է, թէ ի վերայ կարգաց լուսեղէն աշտանակի, այսինքն՝ ի սրբումն կոչարանի լուսատու յԱմարաստումն լինել զսա: (209 / 2) գտաք զփափագելին ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն և յաղօթից սրբոյ հօրն Իսրայէլի՝ կողոփս երկուս արծաթեղէնս՝ կապարեայ կնիք ի վերայ պնդեալ հոռոմափակ. (210 / 4) Արդ յետ անցանելոյ ամ մի ի վերայ այնորիկ …ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 13)Նոյնժամայն նշան զարմանալի լինէր ի վերայ սաղարթապատ ծառոցն նոճից (215 / 6) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին (216 / 13) որ երևէին ի վերայ խաչին (217 / 11) կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 / 15) որ բազում անգամ եղեալ էր ի վերայ ծառոցն նոճից (219 / 13) Յայնժամ տեսիլ յԱստուծոյ երևէր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու (220 / 2) այլ մահ խորհեալ ի վերայ նորա խորհուրդ վատ ի միտս արկանէր (222 / 7) Յառաջնում նուագին իբրև յարձակէր սուսերաւն ի վերայ անօրինին (223 / 9) Իսկ իբրև հասանէր օրհասական շշունկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին, յայնժամ սկսաւ նա երգել ըստ ալփափետաց գլխակարգութեանց զողբս զայս ի վերայ բարեացապարտն Ջուանշիրի և ասէ այսպէս. (225 /3; 225 /4) Զի սգալի ձայնիւ անդադար ողբասցուք Ի վերայ դժնդակ կորստեանս մերոյ: (225 / 11) Եկին հասին ի վերայ մեր անէծք, Զորս կանխագոյն սպառնայր Եսայի մարգարէն(226 / 5) Լարեաց զաղեղն իւր բանսարկու թշնամին, Եւ սրեաց որպէս զսուր զնենգիչ սիրոյն, Չարաչար խոցոտմամբ հասոյց ի վերայ. Որպէս յազգին Մովաբու ի գիշերի սատակումն: (227 / 11) Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց, Եւ խորագոյն խոցէիր, որք զքեզ արթնացուցանէին. Իսկ արդ դարձաւ արփին յայլ ճանապարհ, Եւ խիզախեցին ի վերայ քո որդիք ծառայիցդ: (227 / 15; 227 /18) Կապեսցին շաւիղք փախստեան նորա, Եւ թռչունք երկնից ճախրեսցին ի վերայ նորա. (228 / 1) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն փողոյ հռչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին երիցս վերաբերելով, ներբողականս հնչէին բարբառս: (231 / 8) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարազուարճ ցնծութեամբ յաղթող և հզօր

գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 15) «Ահա հարկք, որ եղան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ վտանգեալ տարակուսեսցէ զմեզ: (237 / 14) Եւ յետ այնորիկ ոչ արև և ոչ աստեղք ի բազում աւուրս երևէին. և դառնաշունչ օդն ոչ սակաւ կայր ի վերայ: (239 / 13) Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն և նրանակոտոր և դանակացիտ զայտիւքն և զանդամամբքն արիւնահոս գծմունք և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց տեսարան, որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 / 6) և փոխանակ բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 2) և ինքն ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ տեսակին և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245 / 12) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն փայտի ագարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և մի՛ շիջցի»: (247 / 13) Առ սակաւ սակաւ ջանայր խափանել ի վերայ մեռելոցն զմոլեկան լալիսն և զդիւական սրակոծութիւնսն (249 / 14) Եւ ապա արարեալ զնշան խաչին ի վերայ ծառոցն բարձրագունից, զորս ձօնեալ էր յանուն Ասպանդիատայ գարշելւոյն: (255 / 6) և յօրինուածովք նկարակերպ և պէս պէս կենդանագիրս հաստատեաց և սոսնձեալ ի վերայ բոլորովին ծածկելով գեղեցկութեամբն պատկերագործ նմանահանութեամբն ճշգրտեալ, ի ծայրից մինչև ի խոնարհ համանման դեղովքն պաճուճեալ: (255 / 10) Մինչդեռ զօրհնութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին, (258 /10) և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն զոր հատին ի վերայ Հոռոմին և կացցէ մինչև ցբուն մեք և Աղուանք: (270 / 14) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք (270 /14) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. (272 / 12) Իսկ յունական զորավարացն գրգռեալ զնա՝ խնդրել զգահերիցութիւնն ի վերայ Աղուանից. (274/15) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. և ի վերայ սեանցն գմբեթաձև, ի վերայ եկեղեցւոյն, որ շինեալ է հարիւր կանգուն բարձրութիւնն և հարիւր լայնութիւնն. բոլոր յայն և յայն երկոտասան սիւնք ներքոյ և երկոտասան վերոյ վերնատանն. և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 /5; 283 /6) յորում խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 / 12) յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի (284 / 2) զի նա եղև առաջնորդ չարի նորա և Սպրամայ, վասն հակաճառութեանն որ ընդ նա և ընդ Սպրամ ի վերայ իշխանութեանն: (297 / 9) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, չունի իշխանութիւն ի ձեր վերայ. այլ կալ ձեզ յեկեղեցիս ձեր և հանապազ անդադար աղօթս մատուցանել առ Աստուած. ի ձեր վերայ իշխան Աստուած լիցի և ուղղափառ վարդապետք: (303 /15; 303 /17) «Դէտ կացուցի զքեզ ի վերայ ժողովրդեան իմոյ. (306 /9) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի և ճշմարիտ ծառայք պատուիրանաց նորա, պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և քաղցր ի հաճոյս նորա և շինել ի վերայ հիմանն առաքելական, որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝

զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս, զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (307 / 1) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է ունել զիշխանութիւն եկեղեցւոյ և շարժել զբարկութիւն ի վերայ աշխարհի և անձանց իւրեանց: (307 / 20) այլ անբիծ և անարատ քահանայքն իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ (309 /19) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ ունել իշխանութիւն (310 / 4) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. (313 / 3) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն (315 / 18) Եւ Ղիոն էր քաղաք մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 / 16) դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին զկորստական պարգևսն. (323 / 10) ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր և ցան կացուցանէին (326 / 5) Անդ ակն ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան, որ յարքայից Զարմիրհական տոհմէն էր, գործակից իւր կալեալ զմեծ նահապետն Գէորգիոս, դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 /12; 330 /14) Զի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից (330 / 18) Եւ ել Եսայի անուանեալն Աբու Մուսէ ի վերայ նոցա և կոտորեաց զնոսա: (331 / 7) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ ևս երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 /9) իսկ պաղանաւորքն և առապուրք ի լերանց վերայ կորեան. (332 /1) և զաւուրս բազումս ջահք լուսոյ ի վերայ գետոյն երևեալ (332 / 10) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ լիցի այսպիսի տարի ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 / 4) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ կորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին Տաճկաց երթալով, որ զշան և զչմարդոյ բերելով զբանս, ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ փայտի սպանանէր: (337 / 9) զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ տիրել (337 / 13) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն Տաճկաց (337 / 15) և սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս», զոր և դեռևս գրեն: (343 / 17) վերայ եթէ. «Եղիազարայ է»: (344 / 7)

ՎԵՐԱՆԱԼ - 2

Եւ քարոզէր զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն … զխաչելն և զմեռանելն և յերիր աւուր յառնել և նովին մարմնով ի յերկինս վերանալ, նոյնպէս և յերկրորդ գալստեանն երևել՝ դատելով զկենդանիս և զմեռեալս: (38 / 6) և դիտէին աչք իւր վերանալոյ ի վերայ նորա անողորմ սրոյն: (148 / 9)

ՎԵՐԱՆԱՄ - 6

Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն և զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 4) որ չարաչար մահուամբ վերացան ի կենցաղոյս: (45 / 15) Զգոյշ լե՛ր, սքանչելի, որ այսչափ մեծամեծացն արժանի եղեր և յայսչափ

բարձրութիւնս վերացար հասեր՝ ի հաստատուն կալ զյուսոյն խարիսխ (26 / 9) Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. Եւ փառք վայելչութեան ընդ քեզ թաղեցաւ: (230 /1; 230 /1) ուստի վերացաւ Քրիստոս, ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 9)

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԵՄ - 1

և յիշելով զառաջնոց հարցն մերոց զաւանդութիւնս՝ վերանորոգեալ՛ զ զաթոռ հայրապետութեանս մերոյ ի ձեռն սրբասնեալ առն (300 / 2)

ՎԵՐԱՅՈՒՅԱՆԵՄ - 1

և դու՝ բարեաց ցանկացողդ, վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն: (278 / 6)

ՎԵՐԱՅՈՒՅԵԱԼ - 2

Տեսեալ նորա զիրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս իւր հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 / 18) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն և զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 3)

ՎԵՐԱՓՈԽԻՄ - 1

Յայնժամ վերափոխի մեծ հայրապետն Հայոց և իշխանն Սիւնեաց Աշոտ (337 / 2)

ՎԵՐԵՐԵԻԵԱԼ - 1

Ընդ նուազել թագաւորութեանն Պարսից սասանական ազգին՝ վերերևեալ այր մի Մահմետ անուն՝ ի սուտ մարգարէիցն (287 / 9)

ՎԵՐԵՐԵԻՄ - 1

Թուէր թէ երկիրս երկինք վերերևիր: (84 / 5)

ՎԵՐԸՆԿԷՑ ԼԻՆԻՄ - 1

Երիցս թաղեալ վերընկէց լինէր (318 / 14)

ՎԵՐԻՆ - 5

Եւ նոյնժամայն ապաւինեալ ի վերին օգնականութիւնն ասէ. (110 / 7) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն (113 / 13) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն օգնականութեամբ: (117 / 2) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ զկորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ (337 / 7)

ՎԵՐԻՆ ՎԱՅԿՈՒՆՔ - 1

որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական, Հաբանդ, Ամարաս, Պազկանք, Մխանք և Տրի գաւառ: (327 / 10)

ՎԵՐՁԱՆԱԿԱՆ - 1

Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիտական վարժիւք յաջողակ և վերձանական քերթութեամբ յառաջադէմ: (224 / 18)

ՎԵՐԾԱՆԵԱԼ - 1

զոր գտեալ երիցուն՝ քրիստոսական կնքովն էր *վերծանեալ:* (39 / 14)

ՎԵՐԾԱՆԵՄ - 1

«Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ տղայք առ հասարակ *վերծանեն* (267 / 10)

ՎԵՐԿՈՅՍ - 2

Իսկ ի գալ գարնանային աւուրցն՝ ելանէ *ի վերկոյս* Գարդման գաւառի. (172 / 1) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ *ի վերկոյս* Պերոզապատ քաղաքին ելանէր: (177 / 8)

ՎԵՐՆԱԿՈՂՄՆ - 2

Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն *ի վերնակողմն* գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ լեառնն (212 / 8) այլ *ի վերնակողմն* երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց քինախնդիր: (224 / 6)

ՎԵՐՆԱՅԱՐԿ - 1

և պատարագ մատչի *ի վերնայարկն* Սիոնի (283 / 18)

ՎԵՐՆԱՅԻՆ - 1

Ի բաց մեկնեցան ի նմանէ պահապանքն, Եւ օգնութիւնք *վերնայինք* հրաժարեցան ի նմանէ.(227 / 6)

ՎԵՐՆԱՌԱՔ - 2

և *վերնառաք* հրամանն երթայր կործանէր զթագաւորութիւն նոցա: (176 /14) քանզի *վերնառաք* հրամանն յորժամ հայի յերկիր, դողացուցանէ զնա (192 / 9)

ՎԵՐՆԱՏՈՒՆ - 5

Իսկ սուրբ Սիոնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն …. և չէ *վերնատամբ* (283 / 14) բոլոր յայն և յայն երկոտասան սիւնք ներքոյ և երկոտասան վերոյ *վերնատանն.* և յայն *վերնատանն* գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 /8; 283 /8) և պատարագ մատչի ի վերնայարկն Սիոնի և *վերնատուն* մի լինի: (284 / 1) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն *վերնատունն* խորհրդոյ և փայտեայ գմբէթ (283 / 16)

ՎԵՐՈՅ - 5

ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր *ի վերոյ* գտանէին (23 / 7) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն և զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային քան զպարիսպն գեր *ի վերոյ:* (152 / 5) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ ունէին յինքեանս զկոչարանն սուրբ, որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ *ի վերոյ* ունել կամարաձև. (215 / 8) բոլոր յայն և յայն երկոտասան սիւնք ներքոյ և երկոտասան *վերոյ* վերնատանն. (283 / 7) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն քայլ հեռի էր ի Յարութենէն, որ Ադամայ գերեզման կոչի. ներքոյ և *ի վերոյ* սեղան խորհրդոյ (283 / 12)

ՎԵՐՋ - 4

Եւ յամենայն կողմանց շուրջ պաշարեաց զինն ի վեր և ի վայր, *ի վերջ* և յառաջ, յաջ և յահեակ. (18 / 3) կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և

դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 6) և եթէ առաջ նորա հուր ծախիչ, և վերջ նորա բոց բորբոքեալ: (193 / 6) ՎԵՐՋ (347 / 6)

ՎԵՐՋԱՊԱՀ - 1

ապա թողու զբանակ կազմն ամենայն ընչիւք և զհարճս անգամ, վերջապահս իւր առնէ (320 / 2)

ՎԵՐՋԻՆ - 5

Սակայն ոչ ինչ ումեք ի նոցանէն այսպիսի աստուածային և հոգևոր ծածկեալ գանձ յայտնեալ ընձեռեցաւ, որպէս վերջին Վաչագանայ՝ բարեպաշտ Աղուանից արքայի: (42 / 3) զի ոչ է պարտ ի մտաց ասել զերևումն, որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 / 4) և բազմութիւն պաշտօնէից արքունի դրանն առաջնոյ և վերջնոյ դեսպակին, խաչ ի ձեռն անհատ քաղցրաբարբառ պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 /7) իսկ ի վերջնում նուագին յոյժ խրոխտացեալ գրէր առ նա՝ ասելով. (144/16) այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգևաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրինիչ: (199 / 16)

ՎԵՐՍՏԻՆ - 12

Եւ կատարեաց զնոսա քահանայապետն ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն (20 / 1) բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 5) ԳԱԼՈՒՍՏ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՌ ԵՍՎԱՂԷՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ. ԵԻ ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵԻ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍՏԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵԻ ՀԱՒԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ՏԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (117 / 6) էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 2) Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, տնկել, վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 16) իբրև վերստին ընձիւղեալ վերածաղկէր հզօրեղ, աստուածընկալ խաչ աշտարակին մեծի (217 / 16) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 /5) զմեզ վերստին զերկնողն զՔրիստոս միթ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ (278 / 15) Եւ եթէ յանդուգն ոք գտցի, որ վերստին զնորաձևութիւն բերցէ ի մեջ՝/ճիշտը՝ի մէջ/ այնպիսիքն նզովեալ եղիցին ի սրբոյ երրորդութենէն և ի մերմէ միաբանութենէս (301 / 10) սակայն նոյն եպիսկոպոսունքն և բովանդակ ուխտ եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303 / 10) վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել ուղղութիւն: (305 / 13) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ քարոզութիւնն Սիւնեաց՝ որպէս այր իմաստուն, ընդ Սողոմոնի եպիսկոպոսի և ընդ Գէորգայ հայրապետի վերստին նորոգեաց: (335 / 9)

ՎԵՐՏԱԻՈՐԵԱԼ - 1

Անդ կայր մատուռն մի փայտեղէն կազմեալ և խեցայարկ վերտաւորեալ (205 / 5)

ՎԵՐՈՒՍ - 5

և պրկեալ, հագնեալ, լցեալ զնոսա խոտով՝ կախեցին ի վերուստ զպարսպէն: (153/7) որ ի վերուստ եղև նմա ազդումն (214/14) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 /12) Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13) և ի վերուստ խաւար անտեսանելի կալաւ զՄոզանն սահման (322 / 5)

ՎԵՑ - 5

և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի (118 / 7) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 2) և ոչ տայր նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 / 5) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն ուրեք ի յունուարի վեցին կատարեն (316 / 10) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև, և ի վեցին Տաճիկք էին ի Հայս (317 / 3)

ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ - 1

Եւ զիա՞րդ ոչ իմանայք, ով անոպայ մտացիք, եթէ վեցամսեայ ժամանակաւ…ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 11)

ՎԵՑԵՐՈՐԴ - 3

Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն փոխելոյ զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. (193 / 8) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա (315 / 6) «Եթէ թաքուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ»: (315 / 2)

ՎԷՄ - 6

Գլորեցաւ վէմն կենդանի և հզօր, Եւ պարիսպն ամրութեան խորտակեցաւ. (225 / 16) Եւ սուրբն Սիօնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի, և վէմն, յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի (284 / 2) Եւ անտի վէմս գլեալ ընդ զառիվայրն՝ սատակէին առհասարակ: (109 / 4 Իսկ որ ջրոց զոհեն, իջցեն որպէս վէմս ի ջուրս բազումս: (247 / 11) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 4) յորում խաչեցաւ Քրիստոս ի վիմին վերայ: (283 / 12)

ՎԷՐ - 6

Եւ անզանգիտող մրցմամբն իւր առնոյր վէր ի գլուխն (178 / 6) և գայր ելանէր երիս վէրս դժնդակս յանձին բերելով և զերիվարն ի չորս վայրս խոցեալ. (174 /14) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 19) Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին տարժանելի վիրաց հանդիպիւր: (297 / 5) և ի դժնդակ վիրացն պակասեալ վախճանէր: (224 / 12) Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց, Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 23)

ՎԻԺԱԾ - 1

զլուսին ածից քեզ յօրինակ… երկոտասան անգամ ի տարւոջն *վիժած,* ժանգահոծ, մանգաղաձև (24 / 6)

ՎԻԺԵԱԼ - 1

Եւ զսպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, ցիր և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և *վիժեալ* ճապաղէին (100 / 9)

ՎԻՀ - 1

զի մեծ *վիհ* ընդ մէջ կարել ճանաչել զԱբրահամ: (88 / 7)

ՎԻՃԱԿ - 16

Եւ *վիճակ* առեալ իւր զարևելս՝ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմէ ընդ Պարսս՝ մտանէ ի Մասքութս (10 / 9) Եւ այս *վիճակ* ոչ ամենեցուն է (23 / 13) որոց արկեալ *վիճակ* Բաբկայ՝ հասանէ Գորայ աւանն Խոտայ (111 / 18) դնէր ի մտի զիշխանութեանն իւրոյ *վիճակ* ոչ ումեք լինել ընդ ձեռամբ: (179 /15) Որոյ պարառաբար յարուցեալ յառաւօտուն՝ փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին՝ *ի վիճակ* Գիսաւան նահանգին: (220 / 4) և ես *վիճակ* ունիմ բարեկարգ (261 / 5) Քանզի բաժանեցին *վիճակաւ* յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս (156 / 6) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ *ի* գոռոզ *վիճակէն:* (20 / 15) Եւ դուք սահմանք էք այնմ *վիճակի.* (262 /1) զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր *վիճակի* (310 / 13) փարէր, անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ *վիճակին,* հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 5) Եւ դառնացեալ ճեպով անցանէր զհայրենի *վիճակին* իւր սահմանս յայնկոյս գետոյն Կուրայ ի Կապիճանն գաւառ (178 / 4) Սկսեալ այնուհետև թողութիւն ծանրաբեռն իւրոյ *վիճակին* խնդրել հարկաց. (198 / 13) որ է *ի վիճակին* Մեծիրանց: (205 /2) պատուէր ետ *վիճակին* իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274 / 4) Վասն լինելոյ գիւտիս այսորիկ յիմում *վիճակիս* մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 10)

ՎԻՃԱԿԱԴՐԵԱԼ - 1

Եւ անդէն *վիճակադրեալ* որպէս զՄատաթիայն պարկեշտն այն Եղիազար ի նոյն ժողովոյն առնու առաքելական պատիւ (213 / 11)

ՎԻՃԱԿԵԱԼ - 3

որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն *վիճակեալ է* առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ (261 / 16) սակայն պատճառք կան, զի ոչ է նա *վիճակեալ* մերում աթոռոյս, այլ տանն Աղուանից: (265/9) Այժմ և դուք, սիրելիք և եղբարք, միմեանց աթոռակից եպիսկոպոսունք սուրբ աթոռոյս *վիճակեալք* զդոյն աստուածային կանոնական իրաւունս պահեցէք յիւրաքանչիւր վիճակի (310 / 12)

ՎԻՃԱԿԵԼՈՑ - 3

Աստանօր հրամայէր թագաւորն տալ մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել *վիճակելոց* իւրեանց. (82 / 18) շրջէր ընդ ամենայն

գաւառս *վիճակելոց* իւրոց. (235 /11) որով եղև ժողով *վիճակելոցն* քահանայից: (234 / 17)

ՎԻՃԱԿԻՄ - 2

որով և մերոցս արևելեայցս *վիճակեցաւ* սուրբ առաքեալն Թադէոս: (10/3) և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն ցանկալի Շաղատ *վիճակեցաւ:* (112/1)

ՎԻՃԱԿԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 2

Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն *վիճակեցոյց* (20 /10) զի յառաջնորդութիւն զնոսա *վիճակեցուսցեն* աշխարհին իւրեանց: (98 / 13)

ՎԻՄԱԽԱՌՆ - 1

Եւ ոչ արգելին զարշաւանս թշնամւոյն *վիմախառն,* ձորախիտ ապառաժք լերանց Արցախական ամուր գաւառացն. (157 / 4)

ՎԻՄԱՀԱՍԱԿ - 1

երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ *վիմահասակն* փիղ (200 / 3)

ՎԻՄԱՅԱՏԱԿ - 1

հանեալ զնա ի տեղւոջէ ապառաժից *վիմայատակ* լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19)

ՎԻՇԱՊ - 4

Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր *վիշապ* օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 15) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ օժանդակութեամբ չար *վիշապին* (32 / 22) *Վիշապն,* որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 14) զի մի՛ *վիշապն* մեռեալ զտուտնն շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 10)

ՎԻՇԱՊԱԶՈՒԿՆ - 1

և անտուստ յաշխարհական ծովէն Կասպից ելանէ *վիշապաձուկն* մի անարի նման լերին (329 / 17)

ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ - 1

ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՅ ՆՈՐԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ *ՎԻՊԱՍԱՆԱԲԱՐ* (95 / 3)

ՎԻՊԱՍԱՆՈՒՄՆ - 1

ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ ԵՒ ԳԻՒՏ ՍՐԲՈՅՆ ԽԱՉԻՆ՝ *ՎԻՊԱՍԱՆՈՒՄՆ* ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԲԱՐ (213 / 16)

ՎԻՐԱԳ - 1

և ուղղեալ զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր զահագին *վիրագն:* (30 / 6)

ՎԻՐԱԳԱՅԻՆ - 1

Եւ նա լցեալ *վիրագային* գազանութեամբ՝ զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223 / 11)

ՎԻՐԱՊ - 4

«Անհնարին է ձեզ, ասէ, ի հարուածոցդ զերծանել, բայց եթէ ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի երթեալ հանէք զնա ի խոր *վիրապէն»:* (33 / 24) յարուցեալ առ վտանգի հարուածոցն, չոգան ի բերան *վիրապին* թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 2) ինքն իսկ ի խոր *վիրապին* մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 12) տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր *վիրապն* Արտաշատ քաղաքի (33 / 6)

ՎԻՐԱՒՈՐԵԱԼ - 2

յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի՝ սաստիկս *վիրաւորեալ* (223 / 5) նովին դեղովք և զայլ *վիրաւորեալսն* կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49 / 12)

ՎԻՐԱՒՈՐԵԼՈՑ - 1

Այլ քանզի *վիրաւորելոց* էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8)

ՎԻՐԱՒՈՐԵՄ - 4

Խարդաւանող խորհրդովք տարեալ մեկուսի, Եւ անողորմ խոցոտմամբ *վիրաւորեաց* զվեհազնն: (227/14) անդ ընկեցին ի ձիոյ զոմն ի նախարարացն Հայոց ի գնդէն Դիմաքսենից, զՄուշն սպանէին, զԳազրիկն *վիրաւորեցին:*(115/1) և յանխնայ *վիրաւորէին* և դիաթաւալ տարածանէին: (164 / 7) Եւ նա լցեալ վիրագային գազանութեամբ՝ զայրագնեալ *վիրաւորէր* զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր օձ (223 / 12)

ՎԻՐՈՑ - 7

Ընդ որս էր և կաթողիկոսն մեծ իշխանութեանն Աղուանից՝ *Վիրոյ* անուն նորա. (150 / 1) Յայնժամ առաքէր պատգամս ըստ բանի հօրն իւրոյ առ կուսակալ իշխանն Պարսից … և առ նոյն կաթողիկոսն Աղուանից *Վիրոյ* (154 / 9) Իսկ հայրապետն Աղուանից՝ *Վիրոյ...* լուաւ, եթէ եհաս լուծ ծանրութեան ի պարանոց իւր միայն (154 / 13) Ես *Վիրոյ* Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց (166 / 2) Տէր *Վիրոյ,* ամս ԼԴ: (343 / 15) որ էառ զմկրտութիւն ի *Վիրոյէ՝* Աղուանից կաթողիկոսէ: (172 /12) ՅԱՂԱԳՍ *ՎԻՐՈՅԻ* ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (149 / 13)

ՎԻՐՔ - 43

Ընդ նոյնն արշաւեալ ի *Վիրս* ՝ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (336 / 19) Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ *Վիրք* և Տիւրենացիք. (4 / 12) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և *Վիրք* միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 4) ի ժամանակս Աբրահամու՝ Հայոց կաթողիկոսի, բաժանեցան *Վիրք* ի Հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիւրիոնի. (270 / 6) Յայսմ մաքառմանէ և ի խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան *Վիրք* և եղեն քաղկեդոնիկ: (274/14) Վասն զի ի գումարելն նորա զբիւրաւորսն Ատրպատականայ անդ կոչեաց զիզօր ազգս

լերինն Կաւկասու և զզօրս Աղուանից և Վրաց և խաղաց ի Միջագետս. (12 / 16) Զայսու ժամանակաւ միաբանին Ալանք լեռնականօքն ամենեքումբք, մասն ինչ և ի Վրաց (13 / 6) Եւ Խոսրովայ՝ որդւոյ Տրդատայ ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն և զԲագարատ արևմտեայ գնդիւն, և զՄիհրան Վրաց բդեաշխ: (29/16) ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ՝ ՈՐԴՒՈՅ ՎՐԹԱՆԵՍԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. (31 / 13) Եւ առեալ այնուհետև զքահանայապետութեանն պատիւ՝ եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 5) Քանզի զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն և հաստատէր քրիստոսական հաւատովն գնալ: (37 / 1) Եւ բազում նախարարս Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի մոգութիւն դիւապաշտութեանն առածեալ կործանեաց (42 / 17) Մի ոմն ի նախեղելոցն վարդապետաց …ի հոգւոյն սրբոյ խնամոցն նշանագիր երից ազգացն առնէր՝ Հայոց, Աղուանից և Վրաց. (95 /8) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՑՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՎՐԱՑ (99 / 6) և հրամայէր …ասպատակել ի վերայ աշխարհին Աղուանից, Հայոց և Վրաց: (99 / 14) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից (107 / 18) և զերկրորդ գունդն տան ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց՝ անցանել ընդ սահմանս Վրաց (113 / 16) փութանակի գայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ Խաղխաղ քաղաքի (114 / 5) որ Հայոց և Վրաց ետ նշանագիր (117 / 13) և ինքն գնայ ի կոչ բդեշխին Վրաց Աշուշայ վասն նորին գործոյ: (118 / 4) Աւերէր, քանդէր, գերէր զերկիրն ամենայն և անտի դարձեալ՝ կամէր ձմերել ի կողմանս Աղուանից, Վրաց և Հայոց աշխարհաց: (132 / 4) Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին ուղխքն յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17) Ճանապարհ կալեալ ընդ աշխարհն Վրաց և Եգերացւոց՝ հատին անցին ընդ ծովն մեծ մինչև ի պալատն արքունի. (142 / 2) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին Տփղեաց. (151 / 15) Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի տոհմէ իշխանութեանն աշխարհին Վրաց (153 / 2) Դիմեցին նոքա ի կիրճս ճանապարհաց երից աշխարհացն՝ Հայոց, Վրաց և Աղուանից: (170 /5) Ուստի և մեծապանծ անուամբ դադարէր դարձեալ առ սահմանօքն Վրաց: (178 / 8) առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, ածապարէր նախարշաւ յՈւտիականն գաւառ. (178 / 13) Յայսոսիկ նայելով նախարարացն Հայոց և Վրաց աշխարհին՝ խորհէին ի ծննդոց իւրեանց տալ նմա կին: (179 / 4) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 10) այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն…գային առ նա լսել և տեսանել: (186/4) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻԻՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄՆԱԼՆ ԱՆԽԱՌՆ ՅԱՂԱՆԴԷՆ, ԿԱՄ ԲԱԺԱՆՄԱՆՆ Վրաց Ի ՀԱՅՈՑ. (269 / 17) Զնոյնն ի

վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս, մի՛ յրմպելիս (270 / 15) Իսկ նորա զկորստեան խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, օրհնել զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 16) Այսպէս զերծեալ Մսլիման ելանէր ընդ Վրաց կողմն: (320 /5) Զի առնու իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից (330 / 18) որ Հայոց, Վրաց և Աղուանից եղև տէր (330 / 23) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու քաջ զօրավարք Վրաց Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337 /1) որ և Հայոց և Վրաց ետ զնշանագիր ջանիւ մեծաւ: (342 /14) Սա թափեաց զգերեալսն Հայոց, Վրաց և Աղուանից ի Շաթայ Խազրէ. (343 / 15) Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն (345 /1) Խեռեցաւ Վրացն, որում Կիւրոն կոչէին, և զհակառակութեան բերէր վճիռ: (274 /11) Եւ գրեցին թուղթ ժողովեալքն առ Վրացն Թալիլէ.: (314 / 5)

ՎԼԻԹ - 3

կալաւ զիշխանութիւնն …Վլիթ՝ Աբդլմելիքի որդի ամս Թ …Վլիթ Իբն Եզիդ ամ մի: (291 /9) սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս տաճկաց արս Կ՝ զսպանողսն Վլիթայ ամիրայի (291 / 11)

ՎԼԻԹ ԻԲՆ ԵԶԻԴ - Տե՛ս ՎԼԻԹ

ՎԿԱՅ - 26

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս, Մար, Սարգիս, Գէորգիոս վկայ (120 / 11) որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 8) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 1) Եւ ի մէջ գերելոցն ունէին զերկուս քահանայսն՝ ընկերս Աթանասիոսի վկային: (101 / 2) Եւ ամրաձածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն (40 / 13) այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն, ուր ուրեք կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 13) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային (56 / 15) ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի (34 / 13) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցրի (37 /13) և թողոյր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն (37 / 16) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 14) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի (43 /9) յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56 / 6) ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն …առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն: (60 / 14) յորում բանակն արքունի ի ներքս մտանէր ի ժամ պաշտամանն առաջի ամենասուրբ խաչին և երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ մաղթել զԱստուած և ունկն դնել Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 14) Եւ խնդութեամբ ընկալաւ զպարգևսն ի յԱստուծոյ ի ձեռն սրբոց վկայիցն: (63 / 10) և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ առաջի ամենասուրբ վկայիցն Քրիստոսի՝ երկրպագութեամբ կանխել: (63 / 12) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի

երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 13) սակս զի բնակեալ էր անդ խաչն տէրունական և նշխարք վկայիցն: (97 / 9) Եւ ապա յարուցեալ ես Վեհիկ՝ չոգայ առ սուրբ հայրապետն Աբաս՝ պատմելով նմա զխմբումն մեծապայծառ վկայիցն: (121 / 3) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զիտրհուրդ տեսլեանն: (120 /16) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի, որ վկայեաց ի Նիկոմիդիա քաղաքի. (60 / 2) Իսկ Տալբն այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 /10) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի … առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 / 18) որոյ մեք եմք վկայք ճշմարտութեանն: (300 / 3)

ՎԿԱՅԱՐԱՆ - 5

Ընկալեալ իմ Յովսեփայ՝ բերի ի նոյն վկայարան. (282 / 11) Յայնժամ հաւանեալ նորա՝ հանգուցանէ զսուրբսն ի վկայարանի (281 / 14) հասանէր ի լեառն Տօրոսի, ի վկայարանս սրբոյն Անդրէի (281 / 6) եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի քահանայութեան (25/16) ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119/11)

ՎԿԱՅԵԱԼ - 5

և վկայեալ յամենեցունց կարգեցաւ յեպիսկոպոսապետութիւն աթոռոյն Աղուանից: (132 / 17) որ վկայեալ էր ի դրան նորա քաջութեամբ. (144 / 6) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու, որ մեծ ի ծնունդս կանանց ի փրկչէն վկայեալ. (281 / 17) և զտէրունական զտօնն մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102/18) ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎԿԱՅԵԼՈՅՆ Ի ԴԻՋԱՓԱՅՏ ԼԵՐԻՆՆ (119 / 8)

ՎԿԱՅԵՄ[1] - 5

քեզ արևդ շնորհեալ լիցի վասն երդմանն, զոր վկայեցի. (54 / 11) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Ցրւոյ և ճիրբ մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (56 / 15) և եթէ երիցուն առաջի ոք զայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 10) տեսողք եղեալ յաւետասքանչ ցուցակութեան խաչիս, աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք ճշմարտութեամբ (208 / 17) որում ամենայնին իսկ միտք իմ ճշմարիտ հաւատացեալ վկայեաց: (260 / 2)

ՎԿԱՅԻՄ[2] - 6

ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԻ (56 / 3) որ վկայեաց ի Նիկոմիդիա քաղաքի. (60 / 3) ԳԻՏՑ ՆՇԽԱՐԱՅ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ, ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՄԱՍՔՈՒԹՍ Ի ՋԵՌԱՅ ՍԱՆԵՍԱՆԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ ՄԱՍՔԹԱՅ (64 / 15) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց. (102 / 9) ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս՝ թոռն մեծի

Գրիգորի, կաթողիկոս Աղուանից: (239 /14) որ բազում ընկերօք վկայեաց ի Սելևկիոսէ թագաւորէ. (281 / 6)

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ - 7

և ուսուցանէր Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ՝ եթէ հաւաստեաւ լինելոց և յարութիւն մեռելոց՝ հրամանաւ աստուածորդւոյն Յիսուսի (46 / 15) Եւ որք ասացին անզգայ լինել զհոգին ելեալ ի մարմնոյն, յանդիմանեմ զնոսա Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (87 / 7) Որոց արիաբար կատարեալ զնահատակութեանն մարտ բարեօք վկայութեամբ (105 / 2) Սա եկն լուսաւորիչ երից աշխարհացս՝ Չորայ, Լփնաց և Աղուանից, և ի սոյն կատարեցաւ վկայութեամբ: (342 / 9) Եւ եղև յետ վկայութեանն Գրիգորիսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, բարբարոսական ազգք կողմանցն արևելից վերստին ի դիւցախելար կռամոլութիւնս կործանեցան. (95 / 4) ԴԻՄՈՒՄՆ ՀԻՍԻԱԿԱՆԱՅՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՀԱՅՈՑ ԵԻ ՎՐԱՑ. ԵԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՅՆ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵՍՐՈՊԱՅ (99 / 7) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. ըստ փրկչական բանին ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց (243 / 12)

ՎՀՈՒԿ - 4

զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ քաւդէից և Ասպանդիատայ ումեմն վայրագ սկայի ձիովք այրեցելովք զոհ մատուցանէք. (246 / 4) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ քաւդեայսն և առ կախարդսն և առ վհուկսն և առ պաշտօնեայս բագնացն և ծառոցն և ասէ. (252 / 10) ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն... և ասէին. (250/12) Յայնժամ քաւդեայքն և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 9)

ՎՃԱՐԵԼ - 2

կամէր զպէտս իւր վճարել. (56 / 11) Եւ ինքեանք զառօրեայ արշաւանսն վճարելով՝ ածին ժողովեցին զամենայն առ և աւար գաւառին (100 / 16)

ՎՃԱՐԵՄ,ԻՄ - 6

և քեզէն միայն վճարեսցես զգործ պատերազմին ընդ նմա: (168 /12) և այնչափ հնարեցայց խելամտութեամբ. մինչև յիւրոցն վճարեսցի»: (139 / 15) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր ի ժամանակս ժամանակս երամ երամ, դասք դասք ի պէս պէս տանջանս հրամանաւ նորա վճարեցան (145 / 13) ետես արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ (144 / 1) Աստուստ յայտնի անուն Բաբկայ առաջի արքայի՝ թէ գործդ այդ նովաւ վճարի: (110 / 3) Ապա յետ բազում ժամանակաց խաղաղական կենօք վճարի յաշխարհէս: (172 / 3)

ՎՃԱՐՈՒՄՆ - 2

Ապա եկեալ Շապուհ արքայ ի վճարմանէ պատերազմին, ետես զաղէտսն (108 /21) որք առնէին իրաւունս և զտիեզերաց հարկաց վճարմունս: (330 / 9)

ՎՃՒՌ - 2

Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ և տայ *վճիռ* թագաւորութեան՝ կնքեալ վարազագիր մատանեաւ (110 / 4) Խեռեցաւ Վրացն, որում Կիւրոն կոչէին, և զհակառակութեան բերէր *վճիռ:* (274 / 11)

ՎՆԱՍ - 6

և բազում *վնաս* արար զօրացն արքունի: (16 / 8) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ չունել *վնաս* ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 / 12) իսկ եթէ յետ այնր *վնաս* ինչ գործեսցեն, կանոնօք դատեսցին: (93 / 6) Եւ ի նսեմանալ աւուրն ոչ կարացին ժամանել ի բազում ինչ ի *վնաս* (137 / 10) Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին *վնաս* Սիսան, Տրւոյ և Ամարաս գաւառաց: (331/7) զամենայն *վնասն* ի հայրն իւր արկանէր. (17 / 10)

ՎՆԱՍԱԿԱՐ - 2

Զորմէ լսելով թէ *վնասակար* հոգւոյ և մարմնոյ եղեն անբժշկելի ցաւք: (123 / 6) Եւ զաւազակս և զամենայն *վնասակարս* բնաջինջ արարեալ յաշխարհէն Աղուանից: (55 / 7)

ՎՆԱՍԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

որ իւրով բարերարութեամբն կամեցաւ մերժել զմեզ ի չքոտի կռոցն *վնասակարութենէ:* (104 / 13)

ՎՆԱՍԵԼ - 1

և նոյն ինքն Սալարն պաշարեալ զնոսա՝ ոչ ինչ կարէր *վնասել* (338 / 6)

ՎՇՏԱԳԻՆ - 1

Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց, Ուստի *վշտագին* վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 23)

ՎՇՏԱԳՆԵԱԼ - 1

և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց տիկնոջն *վշտագնելոյ:* (325 / 15)

ՎՇՏԱԿՐՈՒԹԻՒՆ - 1

ՅԱՂԱԳՍ ՎԻՐՈՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԵԻ ՄԵԾԱՄԵԾ *ՎՇՏԱԿՐՈՒԹԵԱՆՆ* ԵԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՆԱՄՈՑՆ (149 / 14)

ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ - 2

Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև ցԱրտաշիր՝ *Վռամշապհոյ* որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԲ, ամք՝ ՈՒ: (7 /9) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս Փոքր Հունաց էր կայսր, և *Վռամշապուհ* Հայոց թագաւոր (117 / 9)

ՎՍԱՄ - 2

և՛ արքայի, և՛ եպիսկոպոսաց, և՛ ազատաց այսպէս հաճոյ թուեցաւ, եթէ զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի *վսամ* եկեղեցին տացեն: (93 / 11) Կիրակէին տէր և ծառայ ի *վսամ* եկեղեցին երթիցեն յաղօթս և զյիշատակ յեկեղեցին արասցեն. (93 / 15)

ՎՍՏԱՀ - 3

Վստահ եղեալ հօրն յամենայաջողն Ջուանշիր՝ հաստատէր ի միտս իւր լինել նմա հնարաւոր ի կեանս աշխարհիս հաւասարել զինքն ի մեծամեծս (173 / 11)

Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի *վստահ* եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 7) «Գիտեմ, զի անարժան եմ ի սպասաւորել դոցա, այլ քև հանդերձ, Մխիթար, *վստահ* լինիմ ի սպասաւորել զամենայն աւուրս կենաց մերոց: (281 / 12)

ՎՍՏԱՀԱՆԱՄ - 1

Այլ թէպէտ թագաւորական հրամանաւ յարակիրթ ճարտարքն Յունաց *վստահանային* ի սուր լեզուս հելլենական յորդաբանութեամբ յաղթող լինել, սակայն ըստ նմին և պատասխանիս լսէին: (271 / 17)

ՎՍՏԱՀԱՑԵԱԼ - 1

Եւ *վստահացեալ* այնուհետև բարեսէր արքայն յիւր հաստատուն հաւատոյն խնդիր և յառաքինի ժողովոյն բարի հայցումն, ասէ. (68 / 6)

ՎՍՏԱՀ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ՎՍՏԱՀ

ՎՍՏԱՀ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՎՍՏԱՀ

ՎՍՏԱՄ - 1

Բնդոյ և *Վստամ* եղբարք՝ ազգայինք Պարսից թագաւորին, յարեան ի վերայ Որմզդի արքայի … և սպանին զնայ (170 / 16)

ՎՍՏԱՄԿԱՐ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … *Վստամկար,* Գոռակ … (41 / 7)

ՎՏԱԿ - 2

Այլ քանզի աղբիւր ուղփաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր *վտակաց,* սաստկացեալ ունելով միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն: (213 / 18) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն *վտակք* արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. (145 / 4)

ՎՏԱՆԳ - 4

Եւ երիցուն եթէ յազատէ, կա՛մ ի ժողովրդականէ *վտանգ* լինիցի, առանց եպիսկոպոսին գնալ մի՛ իշխեսցէ: (94 / 2) «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, մի՛ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. ամբիծ և ուղիղ պահեա՛ յառժամանակեայ *վտանգէս:* (101 / 12)

յարուցեալ առ *վտանգի* հարուածոցն, չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 1) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ օգնել նոցա ի մեծի *վտանգին:* (113 / 10)

ՎՏԱՆԳԵԱԼ - 4

և մի՛ զոք *վտանգեալ* դարձուցանել ի մոգութեան կրօնս: (48 / 11) և ես ոչ դադարեցից ոգորել ընդ թագաւորին Պարսից և *վտանգեալ* նեղեցից զաշխարհս և զծառայս նորա. (139 / 14) «Ահա հարկք, որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ *վտանգեալ* տարակուսեսցէ զմեզ: (237 /15) և խորամանկ չարութեամբն իւրով *վտանգեալ* զեպիսկոպոսունս, զքահանայս և զկրօնաւորս. (303 / 5)

ՎՏԱՆԳԵՄ - 3

զոմանս բամբասանօք հալածեաց յօտար երկիր, զոմանս տրտմութեամբ լցեալ *վտանգեաց.* (299 / 6) և *վտանգէին* զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 / 14) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ *ՎՏԱՆԳԷՐ* ԱՂՈՒԱՆՔ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼ ԶՓՐԿՈՒԹԻԻՆ Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ԶՕՐԱՎԱՐԷ (112 / 7)

ՎՏԱՆԳԵՑՈՒՑԵԱԼ - 1

Եւ անդ *վտանգեցուցեալ* սաստէին անօրէնքն թողուլ զհաւատս իւրեանց (332 / 5)

ՎՏԱՐԵԱԼ - 2

արկանէր ի նաւս արս զօրաւորս թուով ՃՌ և *վտարեալ* զնոսա ի ծով՝ կամէր պաշարել զմեծ քաղաքն Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ քաղաքէ՝ *վտարեալք* անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. (238 / 12)

ՎՐԱՆ - 2

և հասեալ գնացք հեղեղին ի Դաստակերտ գիւղ ի կից գետոցն, զուր հարիւր *վրան* խաշնարածաց տարաւ (333 / 2) Եւ ելեալ ի բանակս նոցա՝ քննէին և յուզէին ի խորանս և *ի վրանս* նոցա. (163 / 11)

ՎՐԴՈՎՈՒՄՆ - 1

Քանզի Իմայ և Ահմատան երկու զօրավարք սաստիկ *վրդովմամբ* զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15)

ՎՐԷԺ - 3

և մեծաւ նզովիւք նզովէին զանձինս իւրեանց, զի եթէ ոչ մի հոգի չապրեսցի յամենեցունց, որ են ընդ թագաւորութեամբ նոցա, մինչև *խնդրեսցի վրէժ* նախատանացն այնոցիկ, որ ձաղեցանն նոքա ի նոցանէ: (140 / 11) ՍԱԿՍ ՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ՈՐ *ԽՆԴՐԵՑԱԻ ՎՐԷԺ* Ի ԹՇՆԱՄԵԱՅՆ (166/11) Զորոյ *վրէժն* միայն Աստուած *խնդրեաց* զսպանմանն Սմբատայ (337/11)

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ - 5

«Ես *եղէց վրէժխնդիր* ընդդէմ թշնամւոյն. (141 / 14) և մի՛ ձգեսցես զսուր քո ի պատենից իբրև *վրէժխնդիր* ի վերայ թշնամեաց իւրոց (168 / 8) Յետ բազում ամաց *լինի վրէժխնդիր* արեան հօր իւրոյ Որմզդի. (171 / 6) որ *եղեր վրէժխնդիր* թշնամւոյն արդարութեան: (301 / 2) իբրև թէ *վրէժխնդիրք* արեանն իցեն Ջուանշիրի (232 / 7)

ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ - 2

և վասն զի հայրապետն Եղիազար նմանակիր առաքելոցն էր բանիւք և գործովք՝ զպատրանաց ինչ ցնորս *վրէժխնդրութեամբ* վանէր (220 / 8) ՎԱՍՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԵՒ ՀՈՆԱՅ *ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ* ՆՈՐԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆՆ. (230 / 20)

ՎՐԷԺ ԽՆԴՐԵՄ Տե՛ս ՎՐԷԺ

ՎՐԹԱՆԵՍ,ԷՍ - 4

ուր ստանայր երկուս որդիս՝ Արիստակէս և Վրթանես: (32 /20) ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ՝ ՈՐԴԻՈՅ ՎՐԹԱՆԵՄԻ՝ ԹՈՌԻՆ ՄԵԾԻՆ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ (31 /12) չար և դիւապաշտ մարդիկ ժողովեալք բազմութիւն յոյժ առ ի սպանանել զերանելին Վրթանէս խորհրդեամբ կնոջ թագաւորին: (35/14) Վասն այսորիկ ձեռնադրեցաւ Վրթանէս յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց ի Զաքարիայ սուրբ հայրապետէն Աղուանից: (274 / 5)

ՎՐԻԺԱՊԱՐՏ - 1

Որոյ ուրումն մի յեղբայրական հարազատաց վրիժապարտին զեկուցեալ նմա զոճիրս իրացն, զոր գործեացն (224 / 2)

ՎՐԻՊԱԿԱՆ - 1

Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց: (288 / 13)

ՎՐԻՊԵԱԼ - 3

և նորին եղբայր Վարազման վրիպեալ ընկղմեցաւ ի Կուր գետ (325 / 17) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսպիական տունս Աղուանից՝ խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի (344 / 8) և բազում կարգս ուղղութեան աւանդեաց եկեղեցւոյ վրիպելոյ. (297 / 14)

ՎՐԻՊԵԱԼ Ի ՄՏԱՑ Տե՛ս ՎՐԻՊԵԱԼ

ՎՐԻՊԻՄ - 1

և ոչ վրիպեցաւ ի խնդրոյն. (186 / 17)

/ վ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶՎԱԹՍՆԱԻՈՐ - 1

և սերմն բարի սերմանել և տարածանել՝ առ ի պտղաբերս առնելոյ զերեսնաւորս և զվաթսնաւորս և զհարիւրաւորս: (55 / 10)

ԶՎԱԽՃԱՆ - 2

բազումք ի սոցանէ աստուածասէր և բարեպաշտ վարուք կացեալ՝ առին յիւրաքանչիւր ժամանակի զվախճան: (42 / 2) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 19)

ԶՎԱՀԱՆ - 3

ընդ նմին ունէիր և զվահանն համբերութեան հաւատոց. (23 / 5) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 14) և ժողովեցին զզարդս երիվարացն, զգեղարդունս, և՛ զսուսերս ոսկիապատս, և՛ զվահանս (169 / 5)

ԶՎԱՂԵՆՏԻՆՈՍ - 1

մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն … զՎաղենտինոս, զԱպողինար (301 / 4)

ԶՎԱՂՆՋՈՒՑ - 2

նորոգեաց (341/10) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն (234 / 12)

ԶՎԱՂՈՐԴԱՅՆ - 1

և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան զօգտակարն մատակարարեն: (330 / 9)

ԶՎԱՂՐ - 1

Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր (222 / 13)

ԶՎԱՃԱՌ - 1

և ընդարձակեսցեն զքաղաքս և զամրոցս իւրեանց և զվաճառս առաջի զօրաց իմոց (154 / 1)

ԶՎԱՅԵԼՉԱԿԱՆ - 1

Եւ առեալ զիւրոյ զօրութեանն զզէն և ճաճանչաւոր մարգարտական զրահիւք արքունի զվայելչականն զայն՝ զարդարէր զհասակ (110 / 9)

ԶՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ - 1

և ի սուր սուսերի մատնեալ զքաղաքն՝ թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 5)

ԶՎԱՅՐԱԳԱՍՈՒՆ - 1

և զորս առ լերամբն Կովկասու զվայրագասունսն իմաստաբար ածէր ի զգայութիւն: (183 / 9)

ԶՎԱՅՐԱՍՈՒՆ - 1

Նա և զվայրասուն ազգն Կաւկասու հնազանդեցոյց իւր: (172 / 9)

ԶՎԱՅՐԵՆԻ - 1

կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս (8 / 6)

ԶՎԱՆԱԿԱՆ - 1

Եւ անդէն վաղվաղակի ժողովէր զեպիսկոպոսս և զվանականս և զանապատաւորս, մեծապէս կատարէր զյիշատակ սրբոցն (60 / 10)

ԶՎԱՆԱՑ ԵՐԷՑ - 2

Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր (65 / 8) Եւ մտեալ յեկեղեցին՝ կոչէր առ ինքն զվանաց երէցն (77 / 7)

ԶՎԱՉԱԳԱՆ - 2

Յայնժամ նախարարքն աշխարհին Աղուանից …միաբանեալ առնուն զՎաչագան …և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48/2) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 3)

ԶՎԱՏԵԼ - 1

Եւ եղև իբրև լուան բնակիչք քաղաքին զլքանել *զվատել* նոցա, առաւել հպարտացան յանձինս իւրեանց (139 / 16)

ԶՎԱՐԱԶ - 4

Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և *զՎարազ* Գրիգոր (172 / 11) Վարդ ծնանի *զՎարազ* Գրիգոր՝ զառաջին իշխանն Աղուանից(339 / 34) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան *զՎարազ* Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 /12) որ ծնաւ Դ որդիս՝ *զՎարազ* Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4)

ԶՎԱՐԱԶ ԳՐԻԳՈՐ - 2

Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ տիկին և *զՎարազ* Գրիգոր (172 / 11) Վարդ ծնանի *զՎարազ* Գրիգոր՝ զառաջին իշխանն Աղուանից (339 / 3)

ԶՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏ - 1

Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան *զՎարազ* Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 / 12)

ԶՎԱՐԱԶ ՓԵՐՈԺ - 1

որ ծնաւ Դ որդիս՝ *զՎարազ* Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4)

ԶՎԱՐԱԶՄԱՆ - 2

Վարդ ծնանի *զՎարազման* և զՇուշիկ տիկին և զՎարազ Գրիգոր (172 / 10) որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ Փերոժ, զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և *զՎարազման:* (339 / 5)

ԶՎԱՐԴ - 1

որ ծնաւ *զՎարդ.* (172 / 4)

ԶՎԱՐԴԱՆ - 1

և *զՎարդան* պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (114 / 1)

ԶՎԱՐԴԱՆՈՒՀԻ - 1

զթոռնակիցն իւր *զՎարդանուհի* արար կին. (313 / 14)

ԶՎԱՐԴԱՊԵՏ - 2

Նոյնպէս ունիմք *զվարդապետաց* զասացուածս առ այս. (315 / 9) Նորա հարցեալ *զվարդապետն* իւր Սողոմոն (272 / 4)

ԶՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 2

«Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և *զվարդապետութիւն* տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) Որոց կամաւ առեալ յանձն *զվարդապետութիւնն* նորա ըստ շնորհելոյ նմա յաստուածուստ պարգևին (117 / 12)

ԶՎԱՐՍ - 2

կապէին զձեռս նորա ի յետս և՛ քարշէին *զվարսից* նորա (102 / 2) կտրէին և *զվարսս* պարանոցացն և ճակատուցն (169 / 8)

ԶՎԱՐՍԱԻՈՐ - 1

Իսկ որ ձօնեն զվարսաւոր ծառս՝ նուէրս նոցա մատուցանելով, այսպէս ասէ վասն նոցա աստուածային Գիր (247 / 12)

ԶՎԵՀԱՋՆ - 1

Խարդաւանող խորհրդովք տարեալ մեկուսի, Եւ անողորմ խոցոտմամբ վիրաւորեաց զվեհագնն: (227 / 14)

ԶՎԵՐԻՆ - 1

Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8)

ԶՎԵՐԾԱՆՈՂ - 1

և քննեալ արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս (267 / 12)

ԶՎԵՐՋԻՆ - 1

մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս (301 / 4)

ԶՎԵՐՍՏԻՆ - 1

Առնու և զվերստին ծնունդն ի սրբոյն Գրիգորէ՝ Հայոց Լուսաւորչէ (14 / 14)

ԶՎԵՑ - 3

Արուսեակն զվեց ամիս արուսեակ է և զվեց ամիս գիշերավար: (24 /2; 24 /2) Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն (315 / 6)

ԶՎԵՑԵՐՈՐԴ - 1

Արդ՝ տեսցուք զվեցերորդ ամիսն, թէ ո՛ր իցէ: (315 / 4)

ԶՎԷՄ - 1

Ձայնն նորա …զերկիր շարժէ, զվէմս դղորդէ, զգերեզմանս աւերէ (22 / 13)

ԶՎԷՐ - 1

գայր առ նա և իւրովի պատէր զվերս նորա. (178 / 11)

ԶՎԻՀ - 1

եղկելի են աչք նոցա, որք տեսին զվիհն զայն մեծ: (164 / 10)

ԶՎԻՐՔ - 2

Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ քան զՎիրս, զԱղուանս (274 / 12) Հայաստանեայցն կարգեն զԱբրահամ պատրիարք և զԱղուանիցն՝ արքեպիսկոպոս, և զՎրացն մետրոպոլիտ: (274 / 10)

ԶՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 12)

ԶՎՌԱՄԱԿԱՆ - 1

հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվառամական կրակն ի ներքս դնել (113 / 4)

ԶՎՍԱՄ - 1

կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ և ի նոյն ազգէ իբրև արս վաթսուն: (171 / 7)

ԶՎՏԱԿ - 1

որոց ձեռք իւրեանց հեղուին զվտակս արեանց. (152 / 15)

ԶՎՐԷԺ - 3

և աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն տուեալ Հայաստան նախարարացն՝ առ ի խնդրել զվրէժ արեան մանկանն սրբոյն Գրիգորիսի: (39 / 7) որ խնդրեաց զվրէժ երկաբնակութեան Ներսիսի պղծոյն (310 / 20) սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն. (318 / 12)

ԶՎՐԹԱՆԷՍ - 2

Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս (35 / 9) և ձեռնադրեաց եպիսկոպոս Սիւնեաց զՎրթանէս ոմն անուն յանհաւանութեան Հայոց: (344 / 1)

ԶՎՐԻՊԵԱԼ - 1

Ջանային իբրև զվրիպեալս շահել զնոսա: (271 / 16)

ԶՎՈՒՐԿ - 1

սատակէր զՎուրկն քաջ՝ զեղբայր թագաւորին Լփնաց (115 / 2)

S

ՏԱԳՆԱՊ - 5

որ ամ էր տագնապի և աղետի (135 / 5) զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ քում: (161 / 5) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ամենահանգիստ քաղաքին իւր առնէր (178 / 15) ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՑ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՑ ԵՒ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՑԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵՕ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՑ (127 / 3) Այլ այն ամենայն սկիզբն էր երկանցն և տագնապին, որ եղև Հայոց. (337 / 5)

ՏԱԳՆԱՊԱՒ - 2

մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. (112 / 14) և ելանեն տագնապաւ ի վերայ տէրութեանն Պարսից: (173 / 4)

ՏԱԳՆԱՊԵԱԼ - 1

Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ ունայն քև հայիմ: (229 / 20)

ՏԱԳՆԱՊԵՄ - 1

Եւ ահ հեղման արեանց իւրեանց … *տագնապէր* զնոսա: (152 / 1)

ՏԱԳՆԱՊԻՄ - 3

«Մի՛ այդպէս, ասեն, *տագնապեր* յանձն քո, ո՛վ քաջդ. (21 / 4) Շտապեցաւ *տագնապեցաւ,* տարակուսեցաւ առաւել քան յաւուրսն Յոբայ արդարոյ: (21 / 1) Որ պարծէր ի չարն, *տագնապեցաւ.* որ խիզախէր ի մոլորութիւնն, յիմարեցաւ: (23 / 1)

ՏԱԺԱՆԵԼԻ - 1

առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն *տաժանելի* ուղևորմամբ մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 6)

ՏԱԼ - 40

բազում մահկանացուաց կարես *տալ* զկենդանութիւն: (28 / 8) քանզի և այն աղանդ էր պաշտամանն, զոր դիւին հրամայեալ ի տարւոջն միում մարդոյ *տալ* /դեղ/ և սպանանել. և եթէ այլում չկարէ *տալ,* այնչափ նեղէր դևն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն տայր *տալ* զմահու դեղն: (54 /18; 55 /1; 55/2) և մեք ճաշ հրամայեցաք *տալ* (76 / 5) Աստանօր հրամայէր թագաւորն *տալ* մասն իւրաքանչիւրում եպիսկոպոսաց՝ առ ի բաշխել վիճակելոց իւրեանց. (82 / 17) Իսկ որոց ի նշխարացն հրամայեաց *տալ,* պատուէր տայր մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 8) «Քաւ լիցի ինձ, ասէ, *տալ* զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի ևս *տալ* պատերազմ (109 /8) «Ընդէ՞ր բնաւ արգելեր զմեզ պահել ի ժամս յայս՝ *տալ* զմեզ կանամբք և որդւովք մերովք ի ձեռս արիւնարբու գազանացն: (136 /18) քանզի բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն, և *տալ* ի ձեռս որդւոցն Իսմայելի: (149 / 11) ոչ ոք կարելով ժամանել ի տուն իւր՝ ձայն *տալ* գուժին ահագին (152 / 8) կոչէ որպէս ի սէր իմն ի ճաշ, և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ *տալ* ուտել ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 6) հրամայէր *տալ* նմա ապարանս (175 / 2) խորհէին ի ծննդոց իւրեանց *տալ* նմա կին: (179 / 5) և վտանգէին զտեարս տոհմից *տալ* ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան (180 / 15) Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց *տալ* (185 / 7) Եւ որոց զկնի եկելոցն հրամայէր իւրաքանչիւր ումեմն *տալ,* իբրև յիսուն արանց դիպակս և ճեղանակս. (198 / 7) և զիա՞րդ զայս *տալ* լռութեան մարթիցէ (209 / 1) և ո՛չ մեք ունիմք իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և *տալ* քեզ: (236 /13) Նոյնպէս և զզօրավարն Հայոց՝ զիւր տէրն, հաւանեցուցանէր *տալ* զնշխարիսն (236 / 17) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ *տալ* մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 2) խնդրէին հրաժեշտ ի նոցանէ *տալ* զեպիսկոպոսն: (265 / 18) Յայնժամ ոչ կամեցան *տալ* նոցա զԻսրայէլ յառաջնորդութիւն: (265 / 18) Զնոյնն ի վերայ Վրաց հրամայեցաք՝ ամենևին մի՛ հաղորդել ընդ նոսա մի՛ յաղօթս, մի՛ ի կերակուրս …միայն գնել ինչ կամ գնոյ *տալ* որպէս Հրէից: (271 / 1) խորհեցան առնել մետրոպօլիտ զՄարդպետականն եպիսկոպոս՝ *տալ* նմա խաչ և պատիւ միայն և ոչ առնել ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսի: (275 / 5) «Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր *տալ* ձեզ զարքայութիւն». (279 / 11) և մի՛ թողացուցանել և ոչ *տալ* անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ ունել իշխանութիւն. մի՛ պոռնկորդեաց, մի՛ շնացելոց, մի՛ սպանողաց,

մի՛ գողոց…մի՛ զօշաքաղաց և մի՛ ամենևին զինուոր մարդկան հեծելոց և մաքսապետաց մի՛ ոք իշխեսցէ *տալ* զեկեղեցւոյ իշխանութիւն և մի՛ զհացն և զհասն *տալ* այնպիսեացն. (307/10; 307 /14; 307 /14) «Թէ մի՛ ումեք լիցի իշխանութիւն զեկեղեցի Աստուծոյ ընձեռել անարժանից և զինուորաց, կամ վաճառել որպէս զստացուած, կամ իշխանաց *տալ* (308 / 16) Նոյնպէս և քահանայք մի՛ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն *տալ* եղբարց և որդւոց անարժանից (308 / 17) զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի աեղ ատենին Քրիստոսի և համարս *տալ* վասն ժողովրդեան և անձանց: (311 / 3) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ ՎԱՐԱՋ ՏՐԴԱՏԱՅ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵՒ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ, *ՏԱԼ* ՊԱՏԱՆԴ ԶՈՐԴԻՍՆ ԻՒՐ ԵՒ ԳԱԼ ՅԱՇԽԱՐՀ ԻՒՐ (311 / 7) Իսկ Ռոստոմայ անփոյթ արարեալ զպատուէրն Բաբանայ՝ ել *տալ* պատերազմ ընդ ամրացելոցն ի բերդին: (328 / 1) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս *տալն* եղև: (312 / 15) որոց փոխանակ կեանս *տալոյ* սիրոյն և վաստակոցն զարևսն հատէք: (16 / 12) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ *տալոյ* երախայրիս առաջի տեառն և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 / 1) և գերեալքն մնացին խաղաղութեամբ՝ փառս Աստուծոյ *տալով:* (332/1) Եւ յայնմ տեղւոջ, ուր զսուրբ կուսին դագաղն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին՝ *չտալ* թաղել՝ գմբէթ կապեալ ի չորից սեանց (284 / 5)

ՏԱԼԲ - 2

Տալբ ոմն տաճիկ ունէր կին գեղեցիկ. (289 / 8) Իսկ *Տալբն* այն զկին իւր ածեալ ի մէջ հրապարակին՝ երդմամբ կացուցեալ վկայս՝ եհան արձակեաց յիւրմէ: (289 / 9)

ՏԱԽՏԱԿ - 5

զորմէ *տախտակ* մի ոսկեձոյլ հաստահեղոյս բևեռեալ. (206 /6) զորմէ *տախտակ* մի ձոյլ ոսկի՝ հաստահեղոյս բևեռեալ. (210 / 4) և զերեքթզեան ճակատն պղնձեան *տախտակաւ* յօրինեալ (110 / 1) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ *տախտակին* նորին իսկ արքիդիակոն քորեպիսկոպոսին: (207/2) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան քոյ յոսկի *տախտակն* ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն (26 / 5)

ՏԱԽՏԱԿԱՄԱԾ - 1

Իսկ մի ոմն ի նորահաւատիցն … ի վերայ գետնափոր կայենի խաչին շինէ մատուռն մի հողեղէն չորեքկուսի և տապան *տախտակամած* արարեալ (97 / 2)

ՏԱԿԱԻ - 4

Ապա սկսաւ *տակաւ* նուաղել և տկարանալ առաջի արքային Յունաց (130 / 7) ապա *տակաւ տակաւ* շարժէին ալիք ընդդէմ մեր: (136 /10; 136 /10) Եւ ինքն *տակաւ* չուեաց զհետ նորա ըստ կազդուրելոյ աղխի բազմութեան զօրուն իւրոյ: (167 / 10)

ՏԱԿԱԻ ՏԱԿԱԻ - Տե՛ս ՏԱԿԱԻ

ՏԱՂԱՆԴ - 1

Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ *տաղանդ* ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 11)

ՏԱՂԱՉԱՓՈԻԹԻՒՆ - 1

զոր պատշաճ վարկաք մակագրել ի տառս *տաղաչափութեան* մերում: (106 / 8)

ՏԱՂԱԻԱՐԱՀԱՐՔ - 1

Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն…հնգետասաներորդ օր՝ *տօն տաղաւարահարացն* (314 / 19)

ՏԱՂԱԻԱՐԻՄ - 1

եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ եկեալ *տաղաւարեցան* ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 14)

ՏԱՂՁԱՆՔ - 1

որում *Տաղձանան* անուանէին: (235 / 7)

ՏԱՂՏԿԱԼԻ - 1

Եւ այն օրէնք *տաղտկալի* յազգ նոցա եմուտ (289 / 12)

ՏԱՃԱՐ - 12

և եթէ սուրբ կոյսն ոչ ծնաւ Աստուած, այլ՝ մարդ սոսկ ըստ մեզ և լոկ *տաճար* բանին Աստուծոյ:(125 / 7) և *տաճար* սրբութեան մերոյ եղև յապականութիւն (299 /9) *ի տաճարէ* անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն (222 / 9) և երկուց ամաց անցելոց զկնի վանելոյն զզօրսն Խազրաց կատարի գեղեցկայարմար շինումն *տաճարի* անուան Աստուծոյ: (187 / 9) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ *ՏԱՃԱՐԻՆ* ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ (187 / 5) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի *տաճարին* հոգեխառն ամպով փառաց քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացո՛: (188 / 7) ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն *ի տաճարին* տեառն (216/16) և զՍողոմոնեան *տաճարին* զանազան քանդակագործութիւնսն զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 /11) Փրկեա՛զիս ի յաւիտենից փորձանաց և փոխանակ *տաճարիս* այսորիկ… պատրաստեա՛ մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 15) Եւ լռելեայն *ի տաճարն* կամեցաւ դառնալ: (223 / 3) առաքեա՛ *ի տաճարս* յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ (188 / 6) գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ *տաճարս* (222 / 2)

ՏԱՃԻԿ, ՏԱՃԻԿՔ - 49

զոր այժմ *տաճիկ* ունի: (285 / 12) և զկէսն *տաճիկ* ունի: (285 / 14) սա քրիստոնեայ *տաճիկ* է (286/1) Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, ի Զարիշատայ ունի անիրաւ և չար *տաճիկ:* (286 / 2) այժմ *տաճիկ* ունի զամենայն: (286 / 3) և զկէսն ունի *տաճիկ:* (286 / 4) Տալբ ոմն *տաճիկ* ունէր կին գեղեցիկ. (289 / 8) Եւ ի նոյն ամի ասպատակեաց Սևադայ աշխարհաւերն *Տաճիկ,* որ Աւառանշան անուն ճանաչէր, ի սահմանս Հայոց. (326 / 7) Երկերիւր և ութսուն էր թուականն Հայոց, յորժամ կամեցաւ Մամուն *տաճիկ* շահատակել ի Հոռոմս: (329 / 1) զի անագորոյնն այն *Տաճիկ* փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր (337 / 12) Ի նոյն ամի գայր հասանէր ամպարիշտ *Տաճիկն* երկրորդ անգամ յերկիրն Հայոց (336 / 12) և յայնմհետէ ետ զաշխարհս արևելից *ի Տաճիկս* (312 / 6) և պատճառք հօր նոցա զաշխարհս

արևելից ի *Տաճիկս* տալն եղև: (312 / 15)Եւ այսպէս *տաճիկք* յարձակեցան ի կողմանս հիւսիսոյ և արևելից. (180 /14) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր *տաճիկք* ունին բռնութեամբ, անուանքն չեն յայտ: (286 / 5) զոր այժմ *տաճիկք* ունին: (286 / 6) և ի նոյն ժամու հասանեն *Տաճիկք* և ի գոգ մօրն փողոտեն զորդի նորա սրով: (314 / 4) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց *Տաճիկք* (317 / 1) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև, և ի վեցին *Տաճիկք* էին ի Հայս (317 / 3) զի զմայրաքաղաքն Պարտաւ խլեցին յիշխանացն Աղուանից *Տաճիկք* (325 / 3) Կոստանդիանոս՝ թոռն Հերակլի բազմամբոխ զօրօք …եկն յաշխարհին Պարսից՝ կորզել ի *տաճկաց* զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր ունելով: (183 /16) Եւ յետ այսորիկ ընդունէր զգերագոյն գահն ի հզօր և յարքայակերպ իշխանէն *Տաճկաց* սահմանակալ լինել կողմանն արևելից (233 / 13) մանաւանդ արիւնարբու ազգն *Տաճկաց* սկսաւ զօրանալ (280 / 10) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր ուսեալ ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին *տաճկաց* պատմել. (288 /4) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին *Տաճկաց:* (288 / 13) Երկրորդ իշխան *Տաճկաց* զկնի Մահմետի նստաւ Աբուբքր Աբի Կահփեան (291 / 4) Զնա սպանին, և շփոթումն եղև *տաճկաց:* (291 / 10) սա սպան զԿուրիիշկս՝ գլխաւորս *տաճկաց* արս Կ (291 / 11) «Գրեցաւ գիրս այս … ՁԵ երորդ ամին *Տաճկաց*: (302 / 15) Ընդ նուազել ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից և զօրանալ ազգին հարաւային *Տաճկաց* ՝սաստկանային սակք հարկահանաց աշխարհի, առաւել կողմանցս արևելից. զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ Տրդատ ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, *Տաճկաց* և Հոռոմոց: (311 /11; 311 /12) ի սորա հինգ ամին յԱրաբիա կռիւն եղև, և ի վեցին Տաճիկք էին ի Հայս, և առաւ Դուին ի *Տաճկաց* (317 / 3) Եւ յետ երկուց ամաց էանց Մրուան *Տաճկաց* իշխանն ի յԱլան և ոչ կարաց մտանել: (319 / 2) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ *ՏԱՃԿԱՅ* Ի ՊԱՐՏԱՒ ՔԱՂԱՔ ԱՂՈՒԱՆԻՑ. (319 / 6) եկն Աբդլ Ազիզ իշխանն *Տաճկաց* յԱղուանս և նստաւ ի Պարտաւ: (319 / 9) Եւ ի ՃՁ թուականին դարձեալ Մսլիման շինէ զԴարբանդ յանուն *Տաճկաց* (320 / 12) ելին գաղտաբար ի Պարտաւայ արք ընտիրք ի *Տաճկաց* և յաւարի առին զԱմարաս գաւառ (326 / 1) ԵՐԹՆ ՄԱՄՈՒՆԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ *ՏԱՃԿԱՅ* Ի ՀՈՌՈՄՍ(328 / 16) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենդանուտ խաչին Քրիստոսի հարուածք մեծամեծք *Տաճկաց:* (329 / 8) յետ երից ամաց Բադղի ոմն ամիրայ եկեալ հրամանաւ իշխանին *Տաճկաց,* որ Ամիր Մոմնի կոչի. (329 / 9) որք յայսմ ամի կապեալ պարաւանդեալ ըմբռնեցան ի ձեռս *Տաճկաց* (332 / 4) Յայնժամ տայր հրաման բռնաւորն *Տաճկաց* երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 8) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն *Տաճկաց* կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք տայր արձակել և յոգնամեծար զնա արարեալ՝ առողջ առ Հայաստանեայս առաքէր: (336 / 3) անդ ի դիմի հարկանին նմա զօրքն *Տաճկաց* (336 / 9) և ի բաց կացեալ վերնոյն զօրութիւնն ի նմանէ՝ կորստեանն իւր և Հայոց գնաց զճանապարհ՝ ի յերեսս գազանադէմ իշխանին *Տաճկաց* երթալով (337 / 8) Ի վերայ այսոցիկ անցելոց ժամանակաց՝ սպառի ազգն այն *Տաճկաց* (337 / 15) Եւ իսկոյն գայր Ատրներսեհ զերծեալ ի կողմանց *Տաճկաց.* (340 / 16) Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին զՏաճիկսն ի Դուին և ԿԲ հազարս ի *Տաճկացն* սպանին

(318 / 1) Իսկ գալուստ *Տաճկին* ի Հայս և գրաւել զաշխարհին ընդ լծով ծառայութեան հարկաց թուականն Հայոց ՅԽԲ լինէր (335 / 14)

ՏԱՃԿԱՋԻ - 1

զոր Հռնահն կոչէին՝ իշխան գնդին *տաճկաձիաց.* (168 / 5)

ՏԱՃԿՍՏԱՆԵԱՅՔ - Տե՛ս ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱԶԳ

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱԶԳ - 1

«Ահա հարկք, որ եդան ի վերայ մեր ի դժնդակ *ազգէն Տաճկաստանեայց.* յոյժ վտանգեալ տարակուսեսցէ զմեզ: (237 / 15)

ՏԱՄ - 148

Սահմանք Յաբեթի այս են, զոր Նոյ *ետ* բաժին. (4 / 4) ԵԻ *ԵՏ* ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴ ՊԱՐՍՍ (15/6) Եւ *ետ* տանել զմայրն և զկինն (17 / 8) թոյլ *ետ* պատմել շուրջ զքև բոց սաստիկ հնոցին: (22 / 1) իսկ քեզ իբրև հաւատարիմ ծառայի և սիրելւոյ և ժառանգաւորի արքայութեանն *ետ* շնորհս երկնաւորս (22 /16) Տէր զօրութեանց հրաման *ետ* ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ. (43 / 18) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց *ետ* խողխողել զնոսա (54 / 16) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո, որ *ետ* մեզ յաղթութիւն ասպատակիս (104 / 5) Պատասխանի *ետ* խոստովանողն Քրիստոսի՝ քաջ զօրավարն Թէոփիլէ (104 / 8) լի ցասմամբ *ետ* հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս (109 / 1) որ Հայոց և Վրաց *ետ* նշանագիր ի ձեռն նորա հոգին սուրբ: (117 / 13) Եւ նորա լուեալ զտեսլեանն յինէն, *ետ* փառս Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121 / 3) Այսպէս արտահայտեաց Աստուած սրբական ծառայից իւրոց ճրագ և *ետ* լոյս փափագողաց սրտի աննուաղելի ճառագայթ: (121 / 13) Եւ զմթերս գանձուցն, զոր աւարեաց և *ետ* բերել ի դուռն Պարսից արքայի: (129 / 13) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև ետես եթէ խոյս *ետ* յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) Խորհուրդ արարեալ ընդ նմա՝ *ետ* բառնալ զյիշատակ հօր իւրոյ Խոսրովու (145 / 19) Ապա իբրև *ետ* Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ ի տապանի անդ: (166 / 6) Եւ գթացեալ *ետ* նոցա զինդրուածս նոցա (166 / 7) Եւ նորա առեալ զփրկութեան արեգակն՝ յանդիման իւր կտրեաց և *ետ* նմա զայրիչն մեղաց (184 / 7) Եւ *ետ* ընդ նոսա պատերազմ, և ոչ վրիպեցաւ ի խնդրոյն. զի ի խոնել պատերազմին գթեալ քաջասլաց նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա, սակայն ոչ կործանեցաւ, զի տէր *ետ* ձեռն և կանգնեաց զնա: (186 /16; 187 /1) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր *ետ* ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256/6) և *ետ* մեզ ճանաչել զամենաստեղծն Աստուած (259 / 18) Յայնժամ Թէոդորոս *ետ* հրաման ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց (268 / 3) ապա Գարդմանայ տէրն կալեալ զերեսին արսն … *ետ* կապանօք ածել ի Հայս: (269 / 6) հրամանաւ եպիսկոպոսին իւրեանց առաքինւոյն Պետրոսի … պատուէր *ետ* վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս (274/3) և ի սպառել նոցա՝ *ետ* զսուրբսն ցՄխիթար և ասէ (281 / 3) և հրաման *ետ* չորեքկուսի ի զոհանոցն աղօթել. (289 / 3) և Ութման *ետ* իշխանութիւն Աբդլայի պատիւ՝ քրքմել զհերս և զմօրուս: (291 / 6) և *ետ* թաղել զինքն նովին երկաթովք (297 / 7) առեալ

զամենայն *ետ* ի գետն Տրտու յիւր հովոյ տեղւոջն (297 / 15) որ *ոչ ետ* թոյլ թշնամւոյն մարդկան յառաջել ի սպառ: (299 / 13) և յայնմհետէ *ետ* զաշխարհս արևելից ի Տաճիկս (312 / 5) Ապա առ փոքր փոքր ածեալ ի լոյս՝ *ետ* պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհն իւրեանց. (312 / 19) Եւ նորա եկեալ *ետ* զմեծ պարգևն ցՄիքայէլ՝ Աղուանից կաթողիկոս. (313 / 1) որ յաւէժ հիացեալ ընդ շինուածն *ետ* հրաման շինողացն գնալ զկնի իւր: (317 / 7) և *ետ* հրաման նմա ոչ պատերազմել ընդ բերդին (327 / 18) և *ետ* ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 / 17) ի սորա աւուրս արար գիր Աղուանից երանելին Մեսրոպ, որ և Հայոց և Վրաց *ետ* զնշանագիր ջանիւ մեծաւ: (342 / 14) Եւ *ետու* զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 17) և *ետու* զայս պայմանի գիր ձեզ. (303 / 20) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ *ետու* ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 2) «*Ետու* ձեզ իշխանութիւն թողուլ զմեղս և արձակել ի կապանաց մեղաց զմարդիկ»: (306 / 12) զանձ սաստիկ *ետուն* տանել յաշխարհն խայլանդրաց: (16 / 15) Պատասխանի *ետուն* ամենեքեան և ասեն (78 / 10) Հաճեցան և *ետուն* մանկունս ընտիրս յուսումն. (117 / 14) *ետուն* նմա զանկապանս մարգարտով և գումարտակ նոյնգունակ՝ շուրջ զպարանոցաւն: (175/9) նոքա զոր վասն Հռոմայականին էր, թիւրութիւն *ետուն* պատճառս: (268 / 17) *ետուն* պատասխանի, եթէ արտաքոյ է պատուիրանաց (269 / 7) նոցա *ետուն* զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 10) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր, և զփոքրս թողեր, զանցաւորս *ետուր* և զանանցն առեր (25 / 6) «Զորս *ետուր* ցիս (87 / 20) և *ետուր* ինձ իշխանութեամբս իմով արքայաբար առնել տեսչութիւն (189 / 3) զոր *ետուր* երկիւղածաց քոց. (313 / 4) Արդ ընդէ՞ր *տամք* տեղի Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13) Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն և տիրել *տայ* եղբօրն Սաթինկայ հայրենի աթոռոյն (13 / 12) զի *տայ* ինձ Աստուած ի ձեռն մեծիս Գրիգորի զամենասուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի»: (68 / 7) *Տայ* նմա մասն մի ի սրբոյն նշխարացն (85 / 16) Եւ արքայն արքայից կոչէ առ ինքն Բաբիկ և *տայ* վճիռ թագաւորութեան՝ կնքեալ վարազագիր մատանեաւ և ասէ ցնա. (110 / 4) և ոչ էառ ի միտ, եթէ տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, *տայ* զայն: (130 / 6) ո՞չ ապաքէն զայր ի կնոջէ և զհայր յորդւոյ եհան բաժանեաց յազգս հեռաւորս ի ծառայութիւն և յաղախնութիւն և ի գումար *տայ* բնակութեան ընդ երեսս չարաշուք թշնամեաց»: (145 / 15) Վասն որոյ հարկաւորեալ ի սէր նորա խաքանայ *տայ* զդուստր իւր նմա կնութեան (249 / 12) Ազդէ նախ յԱղուանս, *տայ* զգիտութիւն և գրէ այսպէս ի թղթին. (270 / 10) հաւանեալ և նա աղաչանացն՝ *տայ* նմա զխնդիրն: (281 / 8) *տայ* նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս (294 / 2) ընդ որ մախացեալ ամիրի մոմնւոյն՝ *տայ* հրաման, զի արք իջեալ ի գետն առցեն զոսկերսն և հրով այրեսցեն: (332/10) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ…առանց գլխաւորագունին աջոյ *տայ* զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 13) *տայ* նմա և զթագ հօր իւրոյ և զնորին երիվարն: (341 / 12) Նոքին իսկ դնքն, զորս նուիրօքն և զոհիւք մեծարէին, իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ *տային* նոցա մոլեգնել և ուտել զիւրեանց մարմինսն. (33 / 15) Ընդ որ

յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան *տային* փառս տուողին այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) Եւ անտի անցեալ՝ *տային* պատերազմ ընդ բերդին: (109 / 4) և զդուռն *տային* ի ձեռն Վահանայ ումեմն (116 / 7) Արդ՝ ծաներուք զԱստուած կենդանի, որ *տայն* կեանս մարդկան, մեռուցանէ և կեցուցանէ: (265 / 12) Ձայն լուեալ թագաւորին Պարսից Պերոզի՝ ի զիղջ եկեալ, զամենայն վնասն ի հայրն իւր արկանէր. անսուտ երդմունս կնքէր և *տայր* տանել առ նա (17 / 10) Եւ *տայր* ուսանել պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն (37 / 6) Հրաման *տայր* այնուհետև Արցախայ ամուր աշխարհին յիւրում ծառայութեան, ի բաց լքանել թողուլ զդիցապաշտութեանն զկարգս (47 / 13) հրաման *տայր* ամենայն կողմանց իւրոյ թագաւորութեանն, զորոց չարին Պերոզի հանեալ էր, զթագաւորութիւնն և զիշխանաց զհայրենի և զբնիկ իշխանութիւնն բարձեալ էր, անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր զտէրութիւնն: (47 / 16) հրաման *տայր* Վաղարշակ արքայն պարսից, եթէ զիւրաքանչիւր օրէնս հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 9) և եթէ այլում չկարէ տալ, այնչափ նեղէր դնն, մինչ զի իւրում ընտանւոյն *տայր* տալ զմահու դեղն: (55 / 1) և զագիս ձիոցն կարմիր ներկուածով *տայր* յարմարել(62 / 4) Առնոյր այնուհետև թագաւորն զբազմութիւն ամենասուրբ ժողովոյն և հրաման *տայր* բոլոր եպիսկոպոսացն … բազմութեամբ բուրվառաց խնկոց ծխելոց զննի ելանել: (68 / 9) և մանուկ մի գինի *տայր* բաժակաւ (76 / 6) Եւ զմնացեալն ի նշխարացն կնքեալ՝ մեծաւ զգուշութեամբ *տայր* պահել ի սուրբ և յազնուական սենեկի (86 / 3) Իսկ որոց ի նշխարացն հրամայեաց տալ, պատուէր *տայր* մեծապէս կատարել զյիշատակ սրբոցն: (86 / 8) Իսկ երրորդ մասն զօրուն հասեալ ի մուտ զատկին յԱրցախական գաւառն՝ *տայր* ասպատակ ի վերայ Մեծ Կուենից: (99 /15) Ցայնժամ հրաման *տայր* դիւցազնային մոլորութեամբն ձօնել նուէրս զոհից մեհենազարդ խնճոյիւք աստուածոցն իւրոց: (103/12) Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ ո՞ *տայր* անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 / 15) Ցայնժամ և նա հրապարակախօս լինէր ի մէջ իւրոց և կարծիս *տայր* կտրել զշառաւիղս Սասանականին և իւր՝ զթագաւորելն: (167 / 16) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի *տայր* նմա նշանակս և փողս ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 5) և ոչ *տայր* նոցա թոյլ զամիսս վեց անցանել ընդ Դկլաթ գետն (176 / 5) Եւ առնէ զնա պռոտոն պատրիկ և *տայր* բերել պատրկութեան և հիպատութեան և ապիւպաքոսութեան և ստրատելատութեան և ելիստութեան հազար երկերիւր արանց պատիւ. (182 / 2) ոչ ումեք ի նոցանէ աներկևան խորհուրդ որպէս Ջուանշիրի *տայր* (195 / 9) Իսկ արքայն հարաւոյ վասն սեռն և սերտ սիրոյն հաստատութեան երդմունս կնքեալ՝ *տայր* նմա և զաջ իւր (195 / 12) և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման *տայր* քանդակել: (196 / 6) դարձեալ *տայր* նմա զաջ իւր (199 / 1) Ապա հրաման *տայր* յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանակաւն անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 7) զոր նա բերեալ *տայր* առնն Աստուծոյ: (218 / 11) և երդմնապատիժ սահմանադրութեամբ պատուէր *տայր* նմա մի՛ ումեք պատմել: (218 / 14) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ *տայր* հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել

ոտիւք և ձեռօք. և ածեալ առաջի առնն Աստուծոյ՝ *տապր* ի ձեռս նորա: (256 /15; 257 /1) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հոնաց, փութով *տապր* ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն: (258 / 19) քարարձան *տապր* կանգնել և համբուրել յանուն Աբրահամու: (289 / 4) Յայնժամ *տապր հրաման* բռնաւորն Տաճկաց երկաթի կապանօք զնոսա կենդանւոյն ընկենուլ ի գետն Եփրատ. (332 / 8) որ և զմեծ հայրապետն Հայոց Գէորգ յանօրէն Տաճկաց կապարանէն բազմաբաշխ գանձիւք *տապր* արձակել (336 / 3) Ընդ որս և նզովեցին զԹալիլէ՝ Վրաց առաջնորդն, զի *հրաման տապր* անօրէն ամուսնութեան: (345 / 1) զոր և կամի, յեկեղեցին *տայցէ:* (91 / 9) Եւ յետ այնր որչափ տուգանս *տայցէ* մարդն, որ ի կանոնսն գրեալն է, ընդ օրինութեամբ արասցեն: (94/8) և *տապր* դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, քակտել զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 3) և *մի՛ տապր* համարձակութիւն նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ (310 / 13) «Մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզից, և *մի՛ տապր* զսրբութիւնս շանց» (310 / 16) Եւ որ տասնորդս / ճիշտը՝ տասանորդս/ *տան* ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 /13) զառաջինն *տան* ցՆերշապուհ Ռմբոսեան պահապան Ատրպատական կողմանն, և զերկրորդ գունդն *տան* ի ձեռն Վարդանայ զօրավարին Հայոց (113 /14; 113 /15) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա *տան* ՝անարատից և ճշմարիտ սուրբ քահանայից (309 / 5) Եւ դու *պատուէր տաջիր* ամենայն իշխանութեան քում, զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 / 11) և *ոչ տաց* քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 10) «Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ, *տաց* զայնս ձերոյդ աստուածապսակեալ անձինդ (312 / 3) Քահանայ և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և Բ սարկաւագին *տացեն:* (90 /11) ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն *տացեն:* (90 / 14) ի բազում ժողովրդենէն առցեն և *տացեն* վանացն (91 / 13) զարարեալ եկեղեցիսն թողցեն և զպտուղ և զհաս եկեղեցւոյ ի վսամ եկեղեցին *տացեն:* (93 / 12) Եւ որ տասանորդս /գրքում՝ տասնորդ, ծն. տասանորդ/ տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին *տացեն,* և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 / 13) և *տացեն* ի ձեռս զաշխարհն իւրեանց ինձ ի ծառայութիւն (153 / 17) և *տացես* զխնդրուածս նոցա: (188 / 10) «Զամենայն բարի զոր խնդրեսցես դու յԱստուծոյ, ի ձեռն սրբոյն Գրիգորիսի *տացէ* քեզ (84 / 16) Ազատ մարդոյ և թագաւորազգւոյ որ ինչ հոգւոյ մասն է, *տացէ* իւրով ձեռամբ ի կենդանութեանն՝ ձի թամբօք և սանձիւք և զոր, ինչ կարողութիւն է իւր՝ *տացէ:* (90 /12; 90 /13) և որ տառապեալն է հացոյ զկէսն *տացէ* (91 / 1) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, միւք առցեն, և որ որք աւելի քան զայս *տացէ* սակս հոգւոյն, բարի առնէ (91 / 2) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն կալցի զմարդոյն եզն մի և յերէցն *տացէ:* (92 /11) անաշխարհիկն զհոգեցատուրն յեկեղեցին *տացէ:* (93 / 16) Եւ եթէ ոք *տացէ* այնպիսւոյն ողջոյն, կցորդ լիցի չար գործոց նորա. (125 / 14) զի նա ևս արևելից տիկնոջն *տացէ* ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) ի ցողոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի *տացէ* զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ

տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 18) և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 /7) միայն եթէ տացէ զնորին ձեռնարկն՝ զի այրեսցէ: (294 / 3) ինքն տացէ Աստուծոյ պատասխանի (302 / 12) ապա եթէ ի կենդանութեանն չտայցէ, յետ մահուանն ընտանիքն տացեն: (90/14) և ինձ տուաւ իշխանութիւն թագաւորութեանս (146 / 17) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար քաղցրութիւն և հեզութիւն մարդկային (193 / 11) «մեզ իշխանութիւն վասն հաւատոյս մերոյ տուաւ յԱստուծոյ»: (289 / 1) «Զքոյրդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել (17 / 5) Տո՛ւր ինձ զքո միտսդ ոչ զեանալն, զուղիղն և միթ դասիլ ի հակառակող կամս, զի եկեղեցւոյ Աստուծոյ այս ոչ է սովորութիւն: (277 / 10) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ մեծագոյն խաչ տուր հարկանել ի տեղիդ (76 / 3) «Տո՛ւր, ասէ, ի նշխարաց սրբոյն Գրիգորի»: (236 / 11) «Տո՛ւր զբաժին իմոյ աշխարհին և տան հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ (236 / 17) «Թոյլ տո՛ւր այժմ … երթալ յաշխարհն իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ Տրդատ (261 / 9)

ՏԱՄ ԱՍՊԱՏԱԿ - Տե՛ս ՏԱՄ

ՏԱՄ ԹՈՅԼ - Տե՛ս ՏԱՄ

ՏԱՄ ՀՐԱՄԱՆ - Տե՛ս ՏԱՄ

ՏԱՄ ՁԵՌՆ - Տե՛ս ՏԱՄ

ՏԱՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ - Տե՛ս ՏԱՄ

ՏԱՄ ՓԱՌՔ - Տե՛ս ՏԱՄ

ՏԱՅՔ - 1

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ …ի Ստեփաննոսէ՝ Տայոց եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 12)

ՏԱՆԵԼ - 9

զանձ սաստիկ ետուն տանել յաշխարհն խայլանդրաց: (16 / 15) Եւ ետ տանել զմայրն և զկինն(17 / 8) անսուտ երդմունս կնքէր և տայր տանել առ նա (17 / 10) այլ ողջոյն հանել զմորթն և լուծանել զաջոյ ձեռինն զբոյթն և մորթովն տանել ընդ լանջսն և ի ձախոյ ճկութէն հանել (53 / 16) Եւ զկէսս ի նոցանէ յիւրաքանչիւր գիւղս տանել առ դուրս ընտանեաց ետ խողխողել զնոսա (54 / 15) Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն (55 / 8) և ի վաղիւն հարցի զՄխիթար, թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11) ԵՒ ԶԶՕՐՍ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՀՈՌՈՄՈՑ ԿՈՏՈՐԵԼ ԵՒ ԶՈՄԱՆՍ ՅԻՇԽԱՆԱՑ ՏԱՆԵԼ ԸՆԴ ԻՆՔԵԱՆ Ի ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՅՐԵԼ ԵՒ ԱՆՏԻ ԳՆԱԼ ՅԱՍՈՐԻՍ (317 / 15) և Կուրայ տանել զնա, ուստի եկն: (330 / 1)

ՏԱՆԻՄ - 26

Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և ուտելով զմարմինս զիւրաքանչիւր: (34 / 6) Զորս առեալ Ասորեաց ոմանց աբեղայից տանէին ի Հակու անուանեալ գիւղն. (40 / 9) այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն … և ամենայն

ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (208 / 1) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն քաղաքին (323 /10) ինքն մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր երիցուն, որ զնշխարիս սրբոցն բարձեալ տանէր: (68 / 5) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, ևի երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի տեղ (84 /11) Իսկ մի ոմն ի զօրացն թշնամեաց… մազապուրծ զերծեալ գոյժ տանէր ի բուն բանակն (115 / 10) Եւ տանէր բերէր զնոսա պատճառս կազդուրելով. (155 / 5) և եղեն իբրև զփոշի, զոր տանի մրրիկ: (145 / 2) մեծաւ ցանկութեամբ զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 /11) զի ուր տարայց հանգուցից, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 / 12) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա (12 / 1) սակայն հանին տարան արկին զնա յաշխարհին իւր (133 / 9) տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն (160 / 17) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի Տարօն (318 / 17) Եւ ի միւսում ամին զՇիրակայ տէրն տարան յԱսորիս: (319 / 1) Զնա տարան ընդ այլ իշխանսն յերկիրն Պարսից (340/13) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԸՍՏ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹԵԱՆՆ ԶՈՐ ՆԵՐՔԻՆԻՆ ԱԲԴԼՄԷԼԻՔ ԱՄԻՐՄՈՄՆԻ ՏԱՐԱՒ ԵՒ ԵԴ Ի ԴԻՒԱՆԻ ԱՐՔՈՒՆԻ (304 / 6) և գտեալ զոսկերս երանելեացն տարաւ յիւրն եկեղեցի (332 / 15) զութ հարիւր վրան խաշնարածաց տարաւ (333 / 3) «Տարցես զսոսա աշխարհին մեր և յարժանաւոր բնակեցուսցես տեղւոջ»: (281 / 3) որ դից աղտեղեաց պաշտօն տարցի (50 / 1) և որպէս կարգն է, ի տարւոջն եպիսկոպոսին ընծայ տարցի: (90 / 9) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին: (91 / 15) Եւ որ զկին թողու առանց պատճառանաց և առանց պսակ կին առնէ … զայնպիսին կապեալ ի դուռն արքունի տարցին (92 / 3) Եւ այնք, որ կոծ դնեն, զտանուտէրն և զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 6)

ՏԱՆԻՔ - 1

այլ պակուցեալք՝ ջանային ծածկել զանձինս իւրեանց. ոմանք ի վերայ տանեաց և ոմանք ի ներքոյ խողովակաց. (152 / 11)

ՏԱՆՁԻՔ - 1

Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց ՝ցանկացեալ սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 17)

ՏԱՆՋԱՆԱՐԱՆ - 1

Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր. (88 / 2)

ՏԱՆՋԱՆԱՀՈՐ - 1

և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք քահանայիւքն: (104 / 18)

ՏԱՆՋԱՆՔ - 21

կամ եթէ յերկիւղէ *տանջանաց* ինչ զանգիտել մինչև ի մահ (101 / 9) զի ի *տանջանաց* մեղացն զերծցուք. (124/15) և մերձեցան երկունք հարուածոց անողորմ *տանջանաց* ի ձեռն չար թշնամեաց աշխարհիս Աղուանից։(150/20) «Չիք հնար բուժել քեզ ի *տանջանացդ* (77/4) առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ ի ծառայութենէ եգիպտական *տանջանացն։* (32 / 8) և անդէն վաղվաղակի ընդունէին ի ձեռն սրբոյն աղաչանաց զբժշկութիւն մարմնական *տանջանացն* (34 / 10) զի կապուտակացեալ էր հարուածովք ահագին *տանջանացն։* (76 / 13) Եւ այնպէս օր ըստ օրէ հրամայէր տանջել, և նորա ի բռնութենէ *տանջանացն* ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ *տանջանացն։* (77/1; 77/2) Եւ ընկալեալ զառողջութիւն *տանջանացն* ՝գնայր խաղաղութեամբ: (77 / 11) և հրամայեաց թագաւորն հանել զնոսա յանտանելի *տանջանացն* (312 / 18) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ *տանջանացն* առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ զՔրիստոս Աստուած. (319 / 14) ո՞չ ապաքէն բազում եղբարք մեր …ի պէս պէս *տանջանս* հրամանաւ նորա վճարեցան (145 / 13) և յայնմ ևս դառն *տանջանսն* զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 5) Բազում և զանազան *տանջանօք* չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն (33 / 2) յայնժամ չարաչար *տանջանօք* և գանիւք, կապանօք ի դուռն արքունի հասուցեալ՝ մեծագոյն պատուհաս կրեսցեն: (50 / 4) և բազում գանիւք և չարաչար *տանջանօք* ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 2) Զորս ի բուռն առեալ թագաւորին չարաչար *տանջանօք* բառնայր յաշխարհէս: (55 / 6) և իբրև լուծեալ զխոնջանն, աղիքն ի վայր թափեալ, չարաչար *տանջանօք* ելանէր ի կենցաղոյս: (56 / 12) անհնարին *տանջանօք* չարամահ արասցեն զնա: (101 / 19) չարամահ *տանջանօք* ի ձէնջ տանջիմ (261 / 12)

ՏԱՆՋԵԱԼ - 2

չարաչար *տանջեալ* նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 / 11) և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի *տանջեալք* ՝Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319 / 12)

ՏԱՆՋԵԼ - 2

և զինքն մերկ կապեալ՝ *տանջել* հրամայէր ի վերայ սրբոյ գերեզմանին: (76 / 11) Եւ այնպէս օր ըստ օրէ հրամայէր *տանջել* (77 / 1)

ՏԱՆՋԵՄ - 1

Ժողովեաց գումարեաց զզօրսն իւր խաւարայինս, յայտնեաց նոցա զախտն չար, որ *տանջերն* զնա: (21 / 3)

ՏԱՆՋԻՄ - 1

չարամահ տանջանօք ի ձէնջ *տանջիմ* (261 / 13)

ՏԱՆՈՒՏԵՐ - 7

Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, Քշկայ՝ Ներսմերհի վանից *տանուտեառն* և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից *տանուտեառն։* (303 /18; 303 / 19) Վասն որոյ և սրբասնեալ Քշիկայ Ներսմիհրի՝ հայր վանից *տանուտեառն* գրեալ է (309 / 12) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝

Աղուանց կաթողիկոս … սրբասէր Քշիկ՝ Ներսմերիի վանաց *տանուտէր* ... Գտայ վանաց *տանուտէր,* Կատարոյ վանաց *տանուտէր,* Յովսեփայ վանաց *տանուտէր* ... և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6; 300 / 7; 300 / 8; 300 / 8)

ՏԱՊԱԼԵԱԼ - 1

Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց *տապալեալ:* (135 / 20)

ՏԱՊԱԼԵՄ - 1

Գլորեցաւ վէմն կենդանի և հզօր, Եւ պարիսպն ամրութեան խորտակեցաւ. Աշտարակն բանաւոր *տապալեցաւ.* (225 / 18)

ՏԱՊԱԽԱՌՆ - 1

և ահա ոչ կարէք տոկալ՝ ի հասանել ամառնային *տապախառն* ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի: (139 / 11)

ՏԱՊԱԿ - 1

բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս *ի տապակի:* (162 / 10)

ՏԱՊԱԿԷՋ - 1

զի ի ժամ *տապակէզ* աւուրցն …ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221/12)

ՏԱՊԱՆ - 5

և *տապան* տախտակամած արարեալ՝ ամփոփէր զնշխարս նոցա ի տապանի անդ (97 / 2) Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր քիլ կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ *տապան* մի արծաթի (215 /15) և զաստուածային առեալ գանձ… եդեալ *ի տապանի՝* ծածկէր ի գետնափոր կայենի: (96 / 10) ամփոփէր զնշխարս նոցա *ի տապանի* անդ (97 / 2) Ապա իբրև ետ Աստուած կատարել զամենայն կամս իւր, յիշեաց իբրև զՆոյ ի ջուրցն հեղեղէ *ի տապանի* անդ: (166 / 7)

ՏԱՊԱՆԱԿ - 6

Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր քահանայիւք՝ բացեալ զկնիք մատանւոյն *ի* սրբութեան *տապանակացն.* (207 / 1) Եւ զմի *ի տապանակացն* առեալ ի պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 /12) մեծաւ ցանկութեամբ զմի *ի տապանակացս* յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ *տապանակաւն* անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից (212 / 8) որ *ի* պրտուեայ *տապանակին* ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի (32 / 6) առնոյր զմնացեալ *տապանակն* ... և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 17)

ՏԱՊԱՆԱՓԱԿ - 1

Ընդ ութ հոգիսն *տապանափակ* ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն (279 / 7)

ՏԱՊԱՆԱՓՈՐԱԾ - 1

Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն *տապանափորած* վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 / 4)

ՏԱՊԱՍՏ - 2

և անկան *տապաստ* առաջի աչաց մերոց: (128 / 6) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ *տապաստ* դաշտացն արկեալ վանէր: (330 / 15)

ՏԱՊԱՍՏ ԱՐԿԵԱԼ - Տե՛ս ՏԱՊԱՍՏ

ՏԱՊԱՍՏԵԱԼ - 1

ընդ երկուսն ի պարգևականն մտանել երկիր ի ՋՌ-սն *տապաստելոց.* (279 / 10)

ՏԱՊԱՐ -1

Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 7)

ՏԱՌԱՅԱՐԵԱԼ - 1

Տառապարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. (211 / 3)

ՏԱՌԱՊԵԱԼ - 3

և որ *տառապեալն* է հացոյ զկէսն տացէ (90 / 16) և ոտք *տառապելոց* պարաւանդեալ կապեցան ի շղթայս երկաթեղէնս. (339 / 8) որ և որդիք քո ոմանք զքո անլրութեանդ չարութիւն կորստեան *տառապելոց* առնուն գաւազան (339 / 15)

ՏԱՌ - 2

զոր պատշաճ վարկաք մակագրել ի *տառս* տաղաչափութեան մերում: (106 / 7) որք յԱնտիոք ժողովեալ տարագրեցին զՊօղոս Սամոսատացին ի սուրբ եկեղեցւոյ և սահմանեցին *տառս* կանոնականս. (314 / 7)

ՏԱՌԱՊԻՄ - 1

Ցաւին և ցաւին և դառն արտասուեն, Իւծեալ *տառապին.* Զերթ ձագամեռ հաւ յանապատ նստին: (230 / 11)

ՏԱՍԱՆՈՐԴ - 1

Եւ որ *տասանորդս /գրքում՝ տասնորդ/* տան ազատ մարդիկ, զկէսն ի բուն եկեղեցին տացեն, և զկէսն յիւրեանց եկեղեցին: (93 / 13)

ՏԱՍԱՆՈՐԴԵՄ - 1

տասանորդեցան պտուղք կալոց և հնձանաց (20 / 9)

ՏԱՍՆ - 5

Եւ որք ըստ կարգի կացին թագաւորք Աղուանից *տասն.* (41 / 13) Զօրանայ ազգն Հագարու՝ միաբանեալ իբրև ցեղս *տասն.* (173 / 1) Եւ իբրև փորեցին թիզս *տասն.* գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս (206 / 5) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին *տասն* քայլ հեռի էր ի Յարութենէն (283/11) Արդ՝ ի *տասնէն* յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն (315 / 5)

ՏԱՍՆԵՐԵԱԿ - 1

Եւ ահա այս երկու ամք պակաս յերից *տասներեկաց,* յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի … քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 15)

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ - 2

որոց *տասներորդ* էր բարեպաշտ և աստուածասէր թագաւորն Վաչագան՝ Աղուանից արքայ: (40 / 16) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, *տասներորդ* օրն՝ տօն քաւութեան. (314 / 18)

ՏԱՍՆ ՀԱԶԱՐ - 3

Եւ յետ սուղ ինչ աւուրց յամսեանն մեհեկանի … երեսուն հազար հեծելոց և *տասն հազար* հետևակաց զինեալ ընդդէմ նոցա ճակատեցան (174 / 9) և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կենդանւոյն հոգիք իբրև *տասն հազար*. (322 / 7) «Արի՛, ասէ, անց ի մէջ, ընտրեաւ դու քեզ գունդս՝ արս արիս իբրև *տասն հազարս* և դիմեա՛ ի վերայ նոցա: (168 / 6)

ՏԱՍՆԵԻԵՕԹՆ - 1

Եւ գտեալ ի նմա գիր *տասնևեօթն* բարձի: (107 / 12)

ՏԱՍՆ ԵԻ ԵՕԹՆ -1

Արդ՝ ի տասնէն յառաջ սկսանիմք լնուլ զվեց ամիսն և լինի յապրիլի եօթանն, ըստ հրեշտակին, թէ այս վեցերորդ ամիս է նորա, Եբրայեցւոցն նիսանի *ի տասն և եօթանն* աւետիք կուսին: (315 / 7)

ՏԱՐ - 2

Եւ այսու մտօք հրաժարեալ մեծայաղթ լուսոյն՝ զինեցաւ չուել ի *տար* աշխարհ: (194 / 12) և հանդերձեալ էր վարել ի *տար* աշխարհ (297 / 6)

ՏԱՐԱԲԵՐՈՒՄՆ - 1

և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զառաջ քան զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ *տարաբերմամբ:* (277 /17)

ՏԱՐԱԲՆԱԿ - 2

զնմանողս նոցին արար *տարաբնակ* ի հեռաւոր վայրս: (126 / 16) և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ զուղղափառս հալածեալ *տարաբնակ* արար (294 / 9)

ՏԱՐԱԳՐԵԱԼ - 2

և կորեան անկան բազումք ի նոցանէ՝ ոմանք ի սուր և ոմանք ի խեղութիւնս անդամոց, ոմանք *տարագրեալք* յաշխարհս հեռաւորս: (150 / 12) և *տարագրեալք* ի տանց իւրեանց՝ յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 4)

ՏԱՐԱԳՐԵՄ - 2

և տէր Միքայէլ *տարագրեաց* զնա (313 / 15) որք յԱնտիոք ժողովեալ *տարագրեցին* զՊօղոս Սամոստացին ի սուրբ եկեղեցւոյ (314 / 6)

ՏԱՐԱԴԷՄ - 1

Դէմ եդեալ ականայ, *տարադէմ* գնացեալ, լքեալք և աշխատեալք, բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս (239 / 13)

ՏԱՐԱԾ - 1

և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 10)

ՏԱՐԱԾԱՆԵԼ - 2

Սկսաւ մրմռել, ելանել, տարածանել, ապականել զդաշտս և զլերինս: (21 / 9) զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել և տարածանել (55 / 9)

ՏԱՐԱԾԱՆԵՄ - 6

և յանխնայ վիրաւորէին և դիաթաւալ տարածանէին: (164 / 7) և մեծաւ ամբոխիւ տարածանին յերկիրն Հայոց: (13 / 7) մօտ ի վախճան ժամանակին կատարածի սովոյն այլ իմն ախտք հիւանդութեան տարածեցան ընդ սահմանս աշխարհիս (165 / 11) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի (126 / 8) որ ելից, տարածեցաւ ընդ տիեզերս (243 / 13) Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ սփռեցաւ տարածեցաւ յոլորտս երկրի բռնութիւն հարաւայնոցն ազգի խիստ և կսկծանող (324 / 13)

ՏԱՐԱԾԵԱԼ - 3

ժողովեաց զամենայն զօրս Հոնաց և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն՝ տարածեալ յՈւտիացւոց գաւառն: (99/11) Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ աղմուկ, նման ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 5) Ահա գիտացաք, եթէ անուն նորա տարածեալ՝ ելից զտիեզերս. (265 / 3)

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱԿԱՆ - 1

և փոքր մի տարակուսական աղետիցն լինէր մոռացումն (230 / 23)

ՏԱՐԱԿՈՒՍԱՆՔ - 3

Եւ ահա եմք ի տարակուսանս (157 / 22) Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ աղմուկ, նման ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 5) Վասն զի տարժանեալք յոյժ՝ լցան տարակուսանօք յաղագս սատանայական պատերազմին: (239 / 6)

ՏԱՐԱԿՈՒՍԵՄ - 1

«Ահա հարկք, որ եղան ի վերայ մեր ի դժնդակ ազգէն Տաճկաստանեայց, յոյժ վտանգեալ տարակուսեցէք զմեզ: (237 / 15)

ՏԱՐԱԿՈՒՍԻՄ - 3

և առհասարակ տարակուսեցան (11 / 9) Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ առաւել քան յաւուրսն Յոբայ արդարոյ:(21 / 1) նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 15)

ՏԱՐԱՄՈՒՏ - 1

Զի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են՝ տարամուտ ազգաց մտեալ յաւուրս գարնանայնոյ առժամայն հիւանդանան, և հերքն և մուրուքն ճողին յայս պատճառս: (311 / 16)

ՏԱՐԲԵՐՈՒՄՆ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս տօղավարողք զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 10)

ՏԱՐԵԱԼ - 12

տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի (33 / 6) Եւ *տարեալ* զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն Ցրի Աղուանից իշխանութեանն (37 / 13) և *տարեալ* թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 /4) ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԱՅ ՍՐԲՈՅՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ՝ ՀՕՐՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵԻ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԶՈՐ *ՏԱՐԵԱԼ ԷՐ* ՄԱՆԿԱՆՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՇԽԱՐՀՆ ՃՂԲԱՅ (56 / 4) և *տարեալ* վաճառէր. (76 / 8) և *տարեալ* ի տեղին, զոր ցուցեալն էր յառաջ. (78 / 12) իջանէր թագաւորն և հետևակ սպասաւորէր սրբոցն, մինչև *տարեալ* ընդ շինանիստն անցուցանէր. (85 /3) հինահալած արշաւանօք *տարեալ* զնոսա անցուցանէր ընդ գետն (176 / 5) զխաչն լուսոյ *տարեալ* հանգուցանէ ի տանն, զոր շինեաց: (188/1) Խարդաւանող խորհրդովք *տարեալ* մեկուսի, Եւ անողորմ խոցոտմամբ վիրաւորեաց զվեհազնն: (227 / 13) և զմիւս որդին ձի *տարեալ* սպան: (314 / 4) և *տարեալ* ի Նախիջեվան քաղաք՝ ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց (318 / 6)

ՏԱՐԵԿԱՆ - 1

Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին Ջուանշիրի ի կողմանս լեռնականացն ի զբօսանս բոլոր *տարեկան* աւուրց հրճուական անցուցանելով երկրաչափութեամբ: (221 / 4)

ՏԱՐԵՄՈՒՏ - 1

յորում *տարեմուտն* ի սրբումն հանդիպիւր Պասեքին օր (336 / 5)

ՏԱՐԺԱՆԵԱԼ - 2

Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ *տարժանեալ* մրցէր քաջն Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17) Վասն զի *տարժանեալք* յոյժ՝ լցան տարակուսանօք յաղագս սատանայական պատերազմին: (239 / 5)

ՏԱՐԺԱՆԵԼԻ - 2

Եւ անպատասխանի գոլով եղկելին այն ըստ արքունի հրամանին *տարժանելի* վիրաց հանդիպիւր: (297 / 5) դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում *տարժանելի* աղետիցն (325 / 9)

ՏԱՐԻ - 17

և ԻԵ *տարի* անմարդ, ապալեր կայր երկիրն ամենայն: (108 / 18) Աբուբքր Աբուհփայ որդի աւագ էր ընկերացն, և այն ինն *տարի* Մահմետայ իշխանութեանն: (290 / 10) «Մի՛ եկեսցէ և մի՛ լիցի այսպիսի *տարի* ի վերայ երկրի, որչափ ազգ մարդկան է»: (337 / 4) Եւ եղև *տարին* սով խիստ (320 / 9) Եւ անտի ի միւս *տարին* էանց Բաբան ի գաւառն Գեղարքունի (326 / 18) Եւ ի միւսում *տարին* եհար Բաբան զԻբրահիմ՝ զորդի Ղեթայ: (327 / 4) Եւ ի միւս *տարին* եկն Բուղա ի Հայս (333 / 4) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և *տարիք* երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200 / 18) Այնպէս առնէ *տարւոյ տարւոյ»: /ծն. տարւոյ տարի/* (54 /8; 54 /8) յորոց ըստ թուոյ աւուրց *տարւոյն* եկեղեցի միայն բարեպաշտն Վաչագան շինեաց յարևելս: (338 / 17) զլուսին ածից քեզ յօրինակ …երկոտասան անգամ ի *տարւոջն* վիժած, ժանգահոծ, մանգաղաձև (24 / 6)

զոր դիւին հրամայեալ ի *տարւոջն* միում մարդոյ տալ /դեղ/ և սպանանել. (54 / 17) և ինքն ի *տարւոջն* երկիցս անգամ կատարէր զիշատակ սրբոցն զերիս երիս աւուրս. (86 / 6) Երիցունք, որ ի շէնս լինին, երկիցս անգամ ի *տարւոջն* եպիսկոպոսին երկիր պագցեն, և զկարգս հոգևորս ուսցին ի նմանէն ըստ Գրոց. և որպէս կարգն է, ի *տարւոջն* եպիսկոպոսին ընծայ տարցի: (90 / 7; 90 / 8) Եթէ ազատ է, եթէ շինական և եթէ այլ ոք յաշխարհականաց ի *տարւոջն* զպատարագն մի խափանեսցէ, (91 / 6)

ՏԱՐՄ - 1

Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ *տարմի* ջայլեմանց. /ճիշտը՝ ջայլանաց/ (229 / 10)

ՏԱՐՄԱԼ - 1

Եւ ապա բացեալ գտին զնշխարս երանելեացն և գիր ի վերայ *տարմալոյն* (60 / 1)

ՏԱՐՓՈՂԱԿԱՆ - 1

Յոգնայորդոր գուսանօք ներբողեալ *տարփողականն* Ջուանշիր… խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 5)

ՏԱՐՕՆ - 3

ի *Տարօն* գաւառի զտէրունեանն կատարէր խորհուրդ (35 / 12) Յետ այսորիկ զՇերոյ՝ Աղուանից իշխանն ազատօքն հանդերձ տարան ի *Տարօն* (319 / 1) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ *Տարօնոյ* եպիսկոպոսէ …և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122 / 11)

ՏԱՐՕՐԷՆ - 2

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ *տարօրէն* խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. (212 / 14) այր ոմն *տարօրէն* և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ (222 / 4)

ՏԱՒՐԻՆԻՍ - 1

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա …*Տաւրինիս...* (5/9)

ՏԳԷՏ - 1

և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և *տգիտաց* լինէր (266 / 18)

ՏԳԻՏԱԳՈՐԾ - 1

և ինքն խոստովան լինէր վասն *տգիտագործ* մեղացն յանցանաց: (19 / 10)

ՏԳԻՏԱԿԱՆ - 1

«Խաւար ուրեմն *տգիտական* մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր ի վաղնջուց (259 / 14)

ՏԵԱՌՆԱԳՐԵԱԼ - 2

և երկու ևս այլ երիցունքն … և երկու պատանիք, որոց *տեառնագրեալ* զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 2) և *տեառնագրեալ* զինքն տէրունեան խաչի նշանաւն՝ յոյժ բազում աղաչանօք՝ ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 12)

ՏԵԱՌՆԱՆՄԱՆ - 1

կամեցաւ զի ի նուէր նշանին ձօնեսցէ ի պատկեր *տեառնանման* խաչին: (219 / 14)

ՏԵԱՌՆՈՐԴԻ - 1

Եւ ի միւսում ամի ել Խազրաց *տեառնորդին* և սպան զՋառահ և ձերբակալ արար զՋագիկ: (320 / 11)

ՏԵՂ - 1

Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ յօթի *տեղ* (84 / 11) յորում ոտից *տեղն* երևի ցարդ ևս. (284 / 3)

ՏԵՂԱՄ - 2

որ իբրև զկարկուտ սաստիկս *տեղայր* ի վերայ նոցա: (136 / 3) Դարձաւ ի դառնութիւն խաղաղութիւն մեր, Եւ դրունք հինից *տեղասցին* ի մեզ. (226 / 2)

ՏԵՂԱՐԱՆ - 1

ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ *տեղարանս*՝ յիւրաքանչիւրոցն առեալ մասն: (121 / 17)

ՏԵՂԵԱԿ - 6

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ ՑՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ, ԱՅԼ ՀԱՐԵՒԱՆՅԻ ԳՐԵՑԱՒ, ՈՐ ԻՆՉ Ի ՊԷՏՍ ԷՐ, *ՏԵՂԵԱԿ* ԼԻՆԵԼ (12 / 10) զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել *տեղեակ* բժշկութեան արուեստին, որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ (49 /10) Եւ ինքն լի էր հզօր գիտութեամբ և *տեղեակ* Աստուածաշունչ գրոց: (203 / 14) որ *տեղեակ* էր արհեստական իմաստից (224 / 17) եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի՝ ի Պուհավանս, որոյ *տեղեակ* ի մանկութենէ էի (282 / 6) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և *տեղեակս* առնել վարուց քրիստոնէութեան (51 / 1)

ՏԵՂԵԱՑ ՏԵՂԵԱՑ - Տե՛ս ՏԵՂԻ

ՏԵՂԵԿԱԳՈՅՆ - 1

Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին *տեղեկագոյնք:* (272 / 2)

ՏԵՂԵԿԱՆԱՄ - 1

զլուրս ի նմանէ զանազանեալս *տեղեկացաք* (277 / 7)

ՏԵՂԵԿԱՑԵԱԼ - 1

քանզի *տեղեկացեալ* էր ի հնադարացն պատմութենէ (65 / 1)

ՏԵՂԻ - 151

Եւ կարգէր *տեղեաց* տեղեաց եպիսկոպոսունս (50 /8; 50 /8) Եւ մտեալ բնակէին ի ճախճախուտ տեղիս և ի լօռաբոյս մօրսն՝ առ *տեղեաւն,* որում Գիսն կոչեն: (95 / 13) ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ *տեղեաւն* ի տաճարին տեառն (216 /16) և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն *տեղեօքն* գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 8) որ

Մցխիթայի *տեղեօքն* համբաւի (270 / 17) Յայսմ տեղւոջ եղև սկիզբն արևելեայցս եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց և լուսաւորութեան *տեղի:* (10 /17) Եւ անտի անցեալ ընդ դաշտակն Ջերգունի՝ ի *տեղի* զոհարանի դիւցամոլ կռապաշտիցն. (11 / 1) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց տեսլեամբ գան միախումբ ժողով ի *տեղի* գբին (11 / 8) ամենայն հռետորական փիլիսոփայքն աշխարհին Յունաց ի *մի տեղի* գումարեսցին (27 / 15) Եւ գումարեալ զբանս իմ ի *մի տեղի* խօսեցայց. (28 / 4) Հրամայէր զամենեսեան ածել ի *տեղի* սպանմանն. (53 / 9) եկեալ միաբանութեամբ ամենեքեան ի *տեղի* նշանաւոր խաչին. (79 / 13) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև *ցտեղի* ամուանեալն Գայշ աւան՝ *տեղի* ամարոցաց ամսոց ջերմութեան ընտրեալ յառողջութիւն հովասնութեան թագաւորացն Պարսից (132/1) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք քովք յամիս յայսմիկ ի *տեղի* քո. (139 /10) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին քաջ արանցն, *տեղի* գտեալ սփռելով զոխսն մթերեալս սակս առաջի նախատանացն ի նոցանէ: (151 / 17) ինքն չուեալ անտի հանդերձ գանձիւքն՝ դառնայ ի *տեղի* իւր. (153 / 14) Եւ մի՛ ընտրեսցես վասն նոցա *տեղի* պատերազմի. (168 / 7) Խորհի մեծիմաստն Ջուանշիր *տեղի* հանգստեան տէրունական նշանին գտանել (184 / 17) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց *տեղի* տալոյ երախայրիս առաջի տեառն (190 / 1) Աստ իմն դարձեալ խաղաղութեամբ գայ ի *տեղի* իւր բարգաւաճեալ սրտիւ: (191 / 11) այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն … և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի *տեղի* բնակութեան իւրոյ (208 / 1) Սակայն ճշդիւ քննեալ շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն ի գալն մեր ի հովիտ մի Արցախայ՝ եզր գետոյ ինչ՝ ի *տեղի մի* Չղախ անուն կոչեցելոյ (209 /14) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի *տեղի* մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ (210 / 13) Ապա հրաման տայր յուղարկել զնա խաչապայծառ տապանական անդրէն ի վերնակողմն գաւառն Մեծ Կուենից՝ ի բարձրաւանդակ լեառնն՝ ի *տեղի* մենաստանին իւրոյ ի Գլխոյ վանս: (212 / 9) Եւ նորա դարձեալ ի *տեղի* իւր: (218 /10) բազում աւուրս երթեալք ի վաղնջուցն թագաւորանիստ հասանէին կայեանս, յայն *տեղի,* ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս (239 / 14) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց *տեղի* յարքունական դրանն ընդ արևելս և ասէ.: (255 / 18) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ *տեղի* հանդէպ կռոցն՝ եղեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին տէրունական (259 /4) Այսմ հաւանեալ բանից մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ լնուին ուրախութեամբ և դառնային խաղաղութեամբ ի *տեղի* իւրեանց (266 / 12) Արդ ընդէ՞ր տամք *տեղի* Րոբովամու պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13) Եւ նորա ընկալեալ զիս զանարժանս՝ խնդրեաց ի գեղջէիցն զայս *տեղի,* շինեաց զեկեղեցիս. (280 / 13) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին տեղիք՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց և *տեղի* աստուածակոխ: (289 / 2) Յայնժամ գտեալ *տեղի* Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն (294 / 1) ԳԱԼՆ ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՏԱԻ ԵԻ ՊԱՏԺԵԼ ԶՆԵՐՍԷՍ, ԵԻ *Ի ՏԵՂԻ* ՆՈՐԻՆ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ ԶՍԻՄԷՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՊԵՏՆ (296 / 16) այլ արարիչն և հաստիչն ամենայնի Աստուած կարգեաց զմեզ յայս *տեղի* հովուել

զժողովուրդ իւր ըստ հաճոյից իւրոց: (306 / 15) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին մի՛ մերձեսցին՝ մի՛ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և մի՛ ի տեղի քահանայիցն. (308 / 6) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ ի տեղւոյդ, այլ մեծագոյն խաչ տուք հարկանել ի տեղիդ և այգուն և երեկուն աղօթս կատարել և խունկ ծխել (76 / 3) և կամ թէ ի յոլովութենէ ամաց բազմանալոյ ի մոռացումն զընկեցեալ եղանէր տեղին նշխարաց սրբոյն: (65/6) Իսկ երանելւոյն կալեալ զձեռանէ սարկաւագին և խոնարհեցուցեալ ի տեղին, ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 / 5) և երթեալ ցուցանէր զնոյն տեղին, որ ի նմին իսկ տեղւոջն գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 15) Եւ երթեալ ի նշանակեալ տեղին յերկարագոյն ծունրդրութեամբ թագաւորն հանդերձ եպիսկոպոսօք և բազմութեամբ ժողովոյն առնէր խնդրուածս: (74 / 12) «Ե՛կ զկնի իմ, և ցուցից քեզ զնշանակեալ տեղին». և տարեալ ի տեղին, զոր ցուցեալն էր յառաջ. (78 /12; 78 /12) և որք գային ի տեղին յայն՝ կոփէին ի նմա և ասէին. (111 / 1) Իսկ նոքա իբրև զայն լուան, իսկոյն հասին ի տեղին (116 / 12) ապա եկին հասին /ի տեղին յայնմիկ/ ի հրամայեալսն: (154 / 7) Եւ ի լնուլ կիտին եռօրեայ պահոցն, աբաասուն Իսրայէլի առեալ բահ ի ձեռն և եդեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել ուղղորդաբար ի նկատեալ տեղին՝ (205 / 15) սկսաւ բրել զնկատեալ տեղին իւրով համահաւանեալ արամբն: (215 / 13) զի մի՛ ոք գիտասցէ զնորա տեղին: (288 / 5) Սկիզբն առնէ քարոզութեան ի Չողայ և ի տեղիս տեղիս զբազումս աշակերտեալ՝ ծանոյց զփրկութիւնն: (10 /11; 10 /11) և՛ ի տեղիս տեղիս ատրուշանս կանգնեալ՝ զօրանայր կրակալոյց պաշտամունք դիցն աղտեղութեան: (43 /1; 43 /1) հրամայէին գնալ յիւրաքանչիւր տեղիս: (84 / 9) Եւ մտեալ բնակէին ի ճախճախուտ տեղիս (95 / 12) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ (114 / 17) որք ի տեղիս տեղիս և յազգս ազգս գործեցան (127 /6; 127 /6) թողեալ զքաղաքն մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 /10; 132 /10) «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. (145 / 5; 145 / 5) Եւ արձակեաց յիւրաքանչիւր տեղիս զամենայն կալանաւորս (149 / 3) և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ տէրութեանն շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 6) Եւ մինչդեռ սփռեալ էր զանձուկ սիրոյ իւրոյ ի տեղիս տեղիս ծննդեան իւրոյ, յանկարծակի երկրորդեաց, ինչեաց հողմն հիւսիսային և բախեաց զծովն մեծ Արևելեան: (151 /12; 151 /12) առաքեսցես ի քէն գործակալս արս հաւատարիմս յամենայն տեղիս (162 / 17) Եւ եթէ զորս յետ այսր եղեալ ի տեղիս տեղիս անթիւս սրահար ջարդմունս պարսկացն ի Ջուանշիրէ անտեղի է ասել: (179 /2; 179 /2) որոց կնքեալ զդաւիվն՝ դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: (191 / 6) և զանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204 /4; 204 /5) Զի աստէն իսկ յԱղուանից աշխարհիս ի բազում տեղիս երևեալ են նշխարք սրբոց. (204 / 6) և միմեանց հոգևոր ողջունիւ համբոյր տուեալ դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 / 4) Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս (250 /3; 250 /3) Եւ այսպէս հանգուցաք ի տեղիս և կարգեցաք զյիշատակ սոցա

(282 / 12) ի յոլով *տեղիս* զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9) Եւ մինչդեռ *ի տեղիսն* էին, գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն ուրացողին Վասակայ (116 / 16) Եւ զոր իւրեանց ատրուշանաց և զոհից էին *տեղիք*՝ Գմբէթ Աբրահամու անուանեաց (289 / 2) գործք և ժամանակք և անուանք հրկէզ եղեալ յանօրինաց, և կտակարանք և սպասք և *տեղիք* կալոյ նոցա անյայտք մեզ. (342 / 3) Սա փոխեաց զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ, որ իւրեանց հովոցաց *տեղիք* էր (345 / 17) «Մի՛ ոք զխաչդ ի բաց հանցէ *ի տեղւոյդ* (76 / 2) Եւ ի նուազել լուսոյն զօրէն ճրագի մերթ լուցանէր և մերթ անցանէր *ի վերայ տեղւոյն*, ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 14) Եւ ասէ թագաւորն, թէ զհող *տեղւոյն* ի բաց հրամայեմ պեղել (65 / 12) Եւ հարեալ զխորանն արքունի *ի վերայ տեղւոյն* հրամայէր զգուշանալ մինչև ցվաղիւն: (74 / 14) և զխորանն արքունի *ի վերայ տեղւոյն* հարեալ. (79 / 14) եկեալ և հող առեալ *ի տեղւոյն*, ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և *ի տեղւոյն* ի բաց հանցեն (91 / 11) Եւ նախ անդ եղեալ հիմունս՝ հաստատէին եկեղեցի Աստուծոյ ի կայարանի խաչին, զոր Հին եկեղեցի *տեղւոյն* անուանէին, որում Գիսն կոչեն: (97 / 5) զանուն *տեղւոյն* Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 12) թագաւոր հաւատացեալ յառնելոց է յաշխարհիս Աղուանից և խնդիր առնէ *տեղւոյս* և սուրբ նշխարացս Գրիգորիսի: (75 / 13) Եւ բազումք… որ անորդիք լեալ են և եկեալ ուխտեալ և հող առեալ *ի տեղւոյս*՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. (77 / 12) Յայսմ *տեղւոջ* եղև սկիզբն արևելեայցս եկեղեցեացս մայրաքաղաքաց և լուսաւորութեան տեղի: (10 / 16) յորում *տեղւոջ* լոյսն ժողովի, անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 14) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի *ի* նմին *տեղւոջ* արս չորս աւազագոյնս աբեղայս (72 / 6) ես տեսի *ի* նմին *տեղւոջ …* աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն և յառաջ խաղացեալ յոյժ յորդագոյն: (73 / 4) «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ, եթէ ոչ երթեալ խոստովանեսցիս *ի* նմին *տեղւոջ*, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 5) Բայց մնացեալ դասն *ի տեղւոջ* կայենի խաչին՝ յետ սակաւ ինչ աւուրց զմարտիրոսական առնուին զպսակ: (96 / 14) Յորոց նահատակութեանցն *տեղւոջ* նշանք լուսեղէնք և հրաշալի սքանչելիք երևեալ. (96 / 15) Եւ ի կիրճս ճանապարհին երկաջոկեալ գունդն յերկուս բաժանելով նստէին գուպարս յայնմ *տեղւոջ*, որում Աստեղն կոչեն (99 / 1) Յայնմ *տեղւոջ* զդետակն ի վեր ամբառնայր Արշաւիր Արշարունի, գոչէր առիւծաբար և յարձակէր վարազապէս. (115 /1) զորս յայսմ *տեղւոջ* սատակէր: (115 / 1; 115 /3) որք ըղձային ինձ ի Հնդիկս ի Մարասպան /ճիշտը՝ Մարասպանդ/ *տեղւոջ* ըմբռնել: (148 / 16) հեծան յարագընթաց երիվարս, և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և յանտառախիտ *տեղւոջ* զառաջին քնովն ղօղեալ: (180 / 6) Գիտացեալ այնուհետև սրբոյն առն, եթէ յայնմ *տեղւոջ* է գանձն անկապուտ: (215 / 12) Եւ յայնմ *տեղւոջ* եռօրեայ արգելեալք՝ ոչ կարէին զաչս ամբառնալ կամ նշմարել զանցս ճանապարհին: (239 / 4) «Տարցես զսոսա աշխարհն մեր և յարժանաւոր բնակեցուսցես *տեղւոջ»:* (281 / 4) Եւ յայնմ *տեղւոջ* զմբէթ կապեալ ի չորից սեանց և սեանցն պղնձի խաչ զգեցուցեալ, որ են մարմարիոնք. (284 / 5) Եւ *ի* նմին *տեղւոջ* նստեալ ինքն լրտեսացն ասէ.

«Յայսս *տեղւոջ* հրեշտակ ինձ երևեալ մեծամեծ սքանչելիս պատմէ»: (288 /11; 288 /11) և ելեալ *ի տեղւոջդ* յայդմ ի քուն մտեալ հանգչէր (75 / 15) հանեալ զնա *ի տեղւոջէ* ապառաժից վիմայատակ լերանցն ի գեղջն, որ կոչի Կողթագարակ. (156 / 19) Ահա յանկարծակի բուրեալ *ի տեղւոջէ* անտի հոտ անուշից սաստիկ համեղութեան. (206 / 2) Շարժի *ի տեղւոջէն* և ի հետիոտս կացեալ արքային, ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 1) Եւ արքայ մեծաւ զարմացմամբ հրամայեաց բառնալ զսանդն *ի տեղւոջէն:* (111/3) Աստանօր յայտարարութիւն սահմանացն Յաբեթի, և զազգաբանութիւն նորին գտցես յիւրում *տեղւոջն:* (4 / 4) և անդէն ի գուբ մի մահապարտաց ընկեցաւ պատուական նշխարքն և ծածկեցաւ *ի տեղւոջն,* որ կոչի Հոմէնք (11 / 3) և մնաց միայն *ի տեղւոջն* առաքելական այն նշխարք (11 / 12) ձերբակալ արար զորդին թագաւորին և անդէն *ի տեղւոջն* սատակեաց. (16 / 4) Եւ դնէր ի հանգստարանի՝ *ի տեղւոջն,* յորում պսակեցան սուրբքն: (34 /19) և ինքեանք *ի տեղւոջն* վանս շինէին. (40 / 10) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն Ցրի՝ *ի տեղւոջն,* յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56 / 5) Եւ ընդ այգանալն ժողովել սկսանէր լոյսն բովանդակ ի բեմ անդր և երթեալ միաբանէր *ի տեղւոջն,* ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) Եւ ոչ նշան ինչ արարեալ *ի տեղւոջն* երկուցեալ այլ ուրուք բառնալոյ զնշխարս երանելւոյն (65 / 4) և երթեալ ցուցանէր զնոյն տեղին, որ *ի* նմին իսկ *տեղւոջն* գտանէին զնշխարս սրբոյն: (71 / 16) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է *ի տեղւոջն,* եթէ ոչ: (75 / 2) և յարուցեալ վաղվաղակի՝ խաչ արարեալ իւրով իսկ ձեռամբ՝ կանգնէր *ի տեղւոջն* (76 /2) զի մեծ սքանչելիս տեսանեմ *ի տեղւոջն»:* (76 / 4) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ *ի տեղւոջն* զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն ևս հարկանել հրամայէր և ասէր. (77 / 3) և աբեղայն առընթեր կայր *ի տեղւոջն:* (79 / 5) Եւ յոլովիցն լինէր բժշկութիւն *ի տեղւոջն* (97 / 3) Զի ուխտիւք խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել *ի տեղւոջն* զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) և զմնացեալսն գերի առեալ *ի տեղւոջն* բակարգել առնէին: (100 / 10) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ *ի տեղւոջն,* ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց (102 / 9) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ *ի տեղւոջն* փարէր ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 /11) Եւ ոչ կարացեալ հաւանեցուցանել զնոսա՝ հարկանէին սրովն սուսերի *ի* նմին *տեղւոջն:*(105 / 15) Եւ յանկարծակի եղև բուրումն անուշահոտութեան *ի տեղւոջն.* (121 / 11) Եւ զհետ մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա *ի տեղւոջն,* ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ *ի տեղւոջն,* օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) Եւ եկեալ բանակէին ի նշանաւոր պրակին *ի* խունաբեր *տեղւոջն* ի սարաւանդակ վայրի: (205 / 3) Իսկ *ի տեղւոջն* Համբարձմանն ըստ Յարութեան եկեղեցւոյ ձևոյ գեղեցկահիւս գմբէթաձև շինուածն հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն. (284 / 10) և չարն չիք եղեալ *ի տեղւոջն.* (287 / 13) Ու նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. առ և անդէն *ի տեղւոջն* հրկիզեաց. (294 / 4) և զեղկելոյն Ներսիսի գրեանն, զորս լցեալ էր յարկեղս լի հերձուածովք, առեալ զամենայն ետ ի գետն Տրտու յիւր հովոյ *տեղւոջն* (297 / 16) և ի Մեծիրանց սահմանի

ամրացեալք՝ ի *տեղւոջն,* որ կոչի Շիկաքար: (326 / 3) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի *տեղւոջս,* արդ այս յորդ ուստի՞ ելանէ: (73 / 5) որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի *տեղւոջս* յԱղուէն (90 / 6) Զի որք միանգամ պատարագօք զերեսս քո պաշտեսցեն ի *տեղւոջս* յայսմիկ, լուիցես դու ի բարձանց, և տացես զխնդրուածս նոցա: (188 / 9)

ՏԵՂԻՍ ՏԵՂԻՍ - Տե՛ս ՏԵՂԻ

ՏԵՆՉԱԼԻ - 1

ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի *տենչալի* զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 8)

ՏԵՆՉԱՀԱՍԱԿ - 1

Յոգնայորդոր գուսանօք ներբողեալ տարփողականն Ջուանշիր՝ զօրապետն *տենչահասակ …* խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր քաջութեամբ: (221 / 6)

ՏԵՆՉԱՆՔ - 5

և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն *տենչանաց* իւրոց: (129 / 17) Առ ի յոյժ ցանկալի *տենչանացն* ի վայր յերիվարէն իջանէր: (73 / 10) Յոյժ ցանկալի *տենչանս* ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) Թագաւորն Յունաց և իշխանն հարաւոյ *Տենչանօք* խնդրէին տեսանել զտէրն. (226/22) և յոյժ *տենչանօք* հայցեցի ի Գրիգորիկայ՝ սպասաւորէն սրբոյն: (282 / 7)

ՏԵՆՉԱՑԵԱԼ - 1

այլ մեծաւ փափագանօք *տենչացեալ,* և ինքն երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 16)

ՏԵՆՉՈՒՄՆ - 1

Տիկինն Սպրամ …մեծածախ *տենչմամբ* շինէ զՆորավանս ի գաւառին Սոդէից ամենապայծառ զարդուք: (340 / 15)

ՏԵՍ - 3

Վասն որոյ ի հոյակապ նորա անուն խառնիճաղանճն ամենայն ի *տես* ճեպէին՝ համախմբեալ ի ճանապարհին: (195 / 2) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի *տես* յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 6) Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի *տես* միակի (230 / 4)

ՏԵՍԱԿ - 5

Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան ունելով զխաչն արծաթեղէն՝ ոսկեխաղաց *տեսակաւ* (95/10) Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, գեղազանեալ ոսկիազօծ *տեսակաւ* (215 / 17) զի մասնաւորեսցին ամենեքեան *տեսակի* սքանչելեացն Աստուծոյ: (205/9) և ինքն ամբարտաւանեալ ամբարհաւաճութեամբ յաղագս յաղթանդամ *տեսակին* և սկայազօր մեծութեանն՝ թագաւորէր ի վերայ ամենեցուն (245/11) Տեսանէաք զթագաւորական հաւ, որոյ *տեսակն* ցանկալի էր. (199 / 7)

ՏԵՍԱՆԵԼ - 28

նոյն և շնորհեսցէ մեզ՝ զքեզ առողջ հոգւով և մարմնով տեսանել յաշխարհի և վայելել ի քո շնորհալից վարդ առաքինութեան: (28 / 17) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել, կամ մեռեալ մեծատանն հոգին ի տանջանարանէն հեռագոյն սրատես աչօք զԱբրահամ և զՂազար տեսանել կամ գիտել ուստի՞ էր (88 /1; 88 /3) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ քաղաքին Չորայ. (135 / 12) դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. մանաւանդ ի տեսանել զպնդաքարշ կորովաձիգսն (136 / 2) և ի մատուցանել զօժիտս և զընծայս թագաւորական ընկալեալ, յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138 / 3) անդ էր տեսանել զաղէտս եղկելի անձանցն, որ փակեալն էին ի բերդին: (138 / 4) «Ով է մարդ, որ սիրէ զկեանս և կամի տեսանել զաւուրս իւր ի բարութեան (147 / 3) որ եզերծ զնա ի ժանեաց առիւծուն և շնորհեաց նմա տեսանել միւսանգամ զյարկս սրբոց եկեղեցեաց: (151 / 8) Մինչև այնչափ յաճախել բերել առաջի նորա, մինչև ձանձրացեալ հայել տեսանել նմա զանհամար, զանթիւ տաղանդ ոսկւոյ և արծաթոյ: (153 / 11) և չկարեմք նենգել քեզ և տեսանել, թէ մխեցին ձեռք բազմութեան զօրաց մերոց ի քեզ (155 / 16) անդ էր տեսանել նմանապէս կատարեալ ըստ բարբառոյ մարգարէին. (156 / 11) և ոչ յաւելուս տեսանել զերեսս իմ. (170 / 8) Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր: (175 / 13) Նմանեալ նահապետին Յակոբայ՝ ի տեսանել զանդրանիկն Հռաքելի, առ որ հոգին արծարծեալ. (176 / 24) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն (185 / 1) մինչև ի Հնդկաց ևս գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) Ապա եղև թագաւորին Հոնաց ցանկութիւն տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. և արձակեալ զեղբարս իւր՝ թախանձեցուցանէր զնա տեսանել զմիմեանս և ի մէջ իւրեանց առնել սէր եղբայրական: (190 /15; 190 /16) կամ թէ ո՛ր յարքայիցն Պարսից որ կարաց յանդիման իւր տեսանել զԹուրքաստանեայցն թագաւոր. (190 /18) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի (197 / 17) Եւ զմիմեամբք կուտակեալ զեղուին, փութային զսրբութեանցն տեսանել զտապանակս (206 / 10) Թագաւորն Յունաց և իշխանն հարաւոյ Տենչանօք խնդրէին տեսանել զտէրն. (226 / 22) Եւ ընկալեալ ի ձեռաց նորա և յոյժ բերկրեալ ի տեսանելն զնա (161 / 2) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և քրտունք՝ տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 11) Քանզի տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ … դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (135 / 20) տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հոռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193/14) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս … նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 8)

ՏԵՍԱՆԵՄ - 91

տես զչքնաղ ծնունդ քոյոյ բնութեանդ (20 / 14) տես զքեզ միայն օրինաւոր (21 / 19) զոր տես ի վերայ Բաբելոնի. (43 / 17) Իսկ զայս… տես գազանամիտ և անօրէն թագաւորն բարբարոսաց (103 / 16) տես զաղէտսն … ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս

(108 / 21) *ետես* նա եթէ յաջողեցաւ գործ մարտի պատերազմաց (128 / 17) Իսկ կայսրն մեծ Հերակլիոս իբրև *ետես* եթէ խոյս ետ յերեսաց նորա թագաւորն Պարսից, դադարեաց ի պնդելոյ զհետ նորա: (131 / 18) *ետես* իշխանն՝ տէրն նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ (134 / 17) Իսկ իբրև *ետես* արքայն Պարսից, եթէ և այնպէս ոչ վճարեցաւ, այլ համարձակեալ դիմեալ գայ ի վերայ նորա (144 / 1) քանզի *ետես* զզօրն ահագին հասեալ ի վերայ իւր: (148 / 7) Իսկ իբրև *ետես* զմեծամեծսն և զզօրսն ամենայն իբրև զխոտ հնձեալ, աճապարէր անդէն ի դուռն արքունի: (174 / 17) Զի իբրև *ետես* քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա և կինճ վայրենի գազանանայ փշրել զեղջիւրս նորա. (193 / 3) Իսկ իբրև *ետես* իշխանն Աղուանից Վարազ Տրդատ զայն ամբոխ բազմութեան գնդին …նեղացաւ յոյժ և տարակուսեցաւ: (232 / 13) Իսկ իբրև *ետես* իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258/6) *«տե՛ս,* տէր, զայս, զի քո են դատաստանքդ արդար»: (322 / 4) զի մեծ սքանչելիս *տեսանեմ* ի տեղւոջն»: (76 / 4) քանզի *տեսանեմք* զբազումս (128 / 2) զի *տեսանեմք* զհովանութիւնդ ձեր (139 / 10) Ահաւադիկ *տեսանեմք* այսօր, զի և ի ձեզ թագաւորի աստուածային բանն (243 / 16) *Տեսանեմք* զի յագգէ նորա ելեալ Նեբրովթ սկայ, որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել քարակոյտս. (245 / 9) որպէս և այժմ իսկ ահա *տեսանեմք* զձեզ (246/3) և անդ *տեսանեն* ոսկերս յոգունս շեղջակուտեալս. (11/9) «Արի՛ ե՛րթ յեկեղեցին և *տեսանես* լոյս մեծ յեկեղեցւոջն (58 / 13)*Տեսանե՛ս* զերից անձնաւորութեանցն և զմի աստուածութեանն Զօրութիւն (243 / 8) *Տեսանե՞ս* զանոպայ չարութիւնն դիւամոլ ազգին Կայենի: (244 / 16) որ նստի յերկնից երկինս և *տեսանէ* զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով զբարի օրէնս (21 / 18) Եւ եկեալ դնն զգենու զհանդերձն և նստի ի վերայ աթոռոյն. և առեալ զինն մարդոյն զմորթն մատամբքն հանդերձ *տեսանէ:* (54 / 4) և *տեսանէաք* անդ ոչ միայն սովորական չափով, այլ առաւել և բազմապատիկ արքայական շքով պատուեալ և պճնեալ պերևետեալ: (199/5) *Տեսանէաք* զթագաւորական հաւ (199 / 7) *տեսանէաք* յելս արքայաչու կազմութեանն արտաքոյ պարսպին ի նախադրան ճանապարհին, որպէս առն թագաւորի. երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեղեղ կանդանին՝ վիմահասակն փիղ (200 / 1) *Տեսանէաք* և զերիվարս ածեալս. (200 / 9) և *տեսանէի,* զի երկիրն պատառէր և ընդ պատառուած ճրագ լուցեալ էր և երևէր (78 / 12) Եւ յետ երկուց ամաց *տեսանէի* ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս (120 / 8) Զի ակն յայտնի ամենեքեան *տեսանէին* լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց (102 / 8) իբրև զայն *տեսանէին,* աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ փախստական լինել յանօրէն թագաւորէն. 105 / 6)*տեսանէին* զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից (138 /12) և աչք իւրեանց *տեսանէին* զդիաթաւալն իբրև զհեղեղ կարկտի: (152 / 16) Ի հինգերորդում պահու գիշերոյն, այդոքիկ ամենեքեան *տեսանէին* զարփիահրաշ սքանչելիսն: (217 / 4) Եւ ինքնին մեծ իշխանն և սուրբ հայրապետն ամենայն մեծամեծօքն անդ հասանէին և ակն յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի *տեսանէին* (219 /5) ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն *տեսանէր* զնահատակութիւն երանելեաց

վկայիցն Քրիստոսի (34 / 13) և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս (52 / 6) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 19) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն (76 / 8) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն ևս հարկանել հրամայէր (77 / 3) և տեսանէր ի տեսլեան եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 6) Եւ յառաջին ամի տէրութեանն իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն. (111/8) և տեսանէր զմեծամեծ պարգևացն խոստմունսն (141 / 11) Թէպէտ և ինքն միաբանեալս և յարուցեալս ի վերայ իւր տեսանէր, սակայն ըստ խորագիտութեանն իւրում ոչ յայտնէր զերկնչելն և զղօղելն յերեսաց նորա. (143 / 10) Իբրև տեսանէր զգաւազանն խստութեան հարայնոյն Զուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. (180 / 16) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին.(194 / 15) Իսկ թագաւորն հարաւոյ …յարուցեալ ի քնոյ՝ հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 4) Իսկ զայն աստուածային նշանն իբրև տեսանէր Մեծիրանց հայրն հովուապետն Յովէլ, նմանապէս բազմաբեղուն ծաղկեր իւրով սաղարթածաւալ գիտութեամբն (207 / 4) Եւ զմի ի տապանակացն առեալ ի պատիւ՝ յինքեան տեսանէր յեպիսկոպոսանոցն: (207 / 13) Զայն պայծառութիւն ընդունելութեան և զհամբոյր սրբութեան սիրոյն իբրև տեսանէր եպիսկոպոսն՝ խնդամիտ յոյժ լինէր (240 /7) լսէր և տեսանէր անդ ամբաստանութիւն և կրօնս մարդահաճոյս ազգին թշուառացելոյ: (240 / 9) լսէր և տեսանէր զայն ևս չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն (242/2) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր ունկնդրութիւնն, սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց և ասէ. (242 / 11) զայն ևս տեսանէր (256 /11) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3) և զնշան Քրիստոսի ուր և տեսանէր, մանրէր իբրև զփոշի: (336 / 15) զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս (254 / 17) ի գիշերի տեսանիս և ի տուընջեան թափ անցանեն ճառագայթք հաւատոց քոց:(25 / 2) զոր բերեալ իսկ տեսաք բազումք. (54 / 2) անդ տեսաք զբազմոցս նոցա (160 / 2) Եւ լուայ ի հաւատարիմ մարդոց, եթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (164 / 19) այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգևաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք օրհնիչ: (199 / 16) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, քան որ թագաւորաց, զսա տեսաք՝ի ամենայն ընչիւք, ոսկի և արծաթ բազում յոյժ (200 / 15) այժմ ահա տեսաք. (208 / 16) Տառայարեալ պատճէն՝ հրովարտակիս, զոր շարաքերեալ և կարգեալ էր, տեսաք. (211 / 3) և մեք հոգևոր ողջունիւ տեսաք զդա որպէս պատկեր Աստուծոյ (262 / 15) և զթուղթ, զոր նորընծայ ծառայիցդ Աստուծոյ գրեալ էր առ մեզ, տեսաք. (264 / 15) Եւ արդ՝ մեք և աշխարհս մեր թէպէտ և մարմնով հեռի եմք, սրտի սիրով մերով համարիմք, թէ յանդիման տեսաք զձեզ: (265 / 6) Տեսաք զտոմարն և զտաք այսպէս. (315 / 4) ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր (25 /5; 25 /6) «Յորժամ զարթնու արքայն, զոր տեսերդ, պատմեսջի՛ր նմա»: (79/6) «Արքայ յորժամ զարթիցէ, պատմեսջի՛ր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79 / 9) Պատասխանի ետուն ամենեքեան և ասեն, «Նշան ինչ ո՞չ տեսեր». նորա

պատասխանեալ՝ ոչ: (78 / 10) *«Տեսէք* և իմասջի՛ք տունդ Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ (167 / 16) Արդ՝ դուք ծաներո՛ւք և *տեսէ՛ք,* եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247 / 2) ես *տեսի* ի նմին տեղւոջ … աղբիւր ելանէր յականէն նրբագոյն (73 / 3) Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն տեառն Աբասայ *տեսի* ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ *տեսին* (53 / 1) անդ երկրպագեալ խաչին՝ հայեցեալ *տեսին* լոյս սաստիկ յեկեղեցւոջն ահաւորագոյն յոյժ: (59 / 4) իբրև *տեսին* զբազմութիւն հեթանոսացն …ոչ ինչ զանգիտէին առ ի յոյժ բազմութենէն. (114 / 9) Եւ բազումք ի նախարարացն Աղուանից և ի շինականաց…իբրև *տեսին* զմեծ յաղթութիւն գնդին Հայոց, գային ժողովէին և նոքա և խառնէին ի զօրս նոցա. (116 / 2) Զոր իբրև *տեսին* բնակիչք քաղաքին զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացն յանձինս իւրեանց. (138 /10) Արդ՝ իբրև *տեսին* նախարարքն Պարսից զայն ևս բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 3) եղկելի են աչք նոցա, որք *տեսին* զվիհն զայն մեծ: (164 / 10) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ *տեսցեն»:* (87 / 20) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք *ոչ տեսցես* զերկիր հարց քոց»: (339 / 17) Եւ Խոճկորիկայ բուռն հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի առներ զայդ, մինչև արքայն ևս *տեսցէ:* (79 / 8) Արդ՝ *տեսցուք* զվեցերորդ ամիսն, թէ ո՛ր իցէ: (315 / 4)

ՏԵՍԱՐԱՆ - 3

Թմբուկք և շռիչք ի վերայ դիականցն … և մերկանդամ սրակոծութիւնք՝ դժոխոց *տեսարան,* որ առ գերեզմանօքն յածին այր առ այր և ջոկ առ ջոկ մարտատեսիկ հոլարանին: (241 / 8) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ *տեսարանին:* (217 / 6) զոր և Նաբուգոդոնոսոր յայն հրաւիրելով ձայնս զմետասան խեղայեղ կաճառսն կոչէր ի կռապաշտութիւն, անարի, ոսկիաստեղծ անդրւոյն զոհարան ձօնէր, նմա նուիրական տօն լինել *տեսարանին:* (244 / 15)

ՏԵՍԵԱԼ - 26

և *տեսեալ* թէ որպէս փոյթ ունի առ աստուածային կամացն կատարումն, այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն, ուր ուրեք կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 11) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ *տեսեա՞լ է* ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2) զոր *տեսեալ* բազում անգամ անհաւատիցն …հաւատային միաբան և մկրտէին առ հասարակ: (96 / 16) որ բազում անգամ *տեսեալ էր* զնշանն զայն (96 / 18) Զնա *տեսեալ* զօրավարին Հոնաց ի մէջ գերելոցն (100 /13) զոր *տեսեալ* բազմութեան մարդկանն, զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին մինչև ցայսօր: (102 / 12) Զայն *տեսեալ* քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն օրհնութեան քահանայիցն սրբոց (103 / 14) Զոր *տեսեալ* անհաւատիցն՝ հաւատացին, և մկրտեցան Գոր և Գազանն (111 / 16) Զայս *տեսեալ* և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային, ոխս մթերեալս ժողովէին ի սիրտս իւրեանց (140 / 7) *Տեսեալ* նորա զիրամանն զայն խիստ, վերացուցեալ զձեռս իւր

հանդերձ զօրօքն իւրովք յարեգակն և ի լուսին՝ աղաղակեաց մեծաձայն և ասէ. (144 / 17) որում և ես անսացից տեսեալ զօգուտն (158 / 3) Եւ տեսեալ զբարելաւութիւն աշխարհին՝ հաճեցաւ ի նմա լինել բնաբար: (171 / 18) տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Զուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 9) Զոր տեսեալ զօրավարին Ռոստոմայ՝ թուեցեալ լինէր յաչս նորա իբրև զեղբայր կամ զորդի. (173 /16) Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 20) Տեսեալ զայսպիսի և երկնաւոր պարգևս առ նա եղեալ, նախարարացն Հայոց և զօրավարին Համազասպայ ի նախանձ մեծ բրդեցան. (184 / 9) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր քան զամենայն մեծամեծացն: (185/4) Զնա տեսեալ մեծահաւատ իշխանին՝ հոգեզուարճ բերկրանօք լցեալ, խոնարհեցուցեալ զինքն՝ օրհնեցաւ ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (195 / 18) տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին …անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 18) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զսաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից՝ սլացեալ յայտ յանդիման: (216 / 11) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաթջֆ (216 /15) Եւ անդ զսուրբն տեսեալ հեղինակ՝ Իսրայէլ անուն և անկեալ առ ոտս նորա՝ պատմէր զբովանդակն զանուրջտեսութիւն. (218 /7) Որոյ զայն ահա տեսեալ սրբոյն՝ հմտաւորեալ թէ ի վերուստ է ազդեցութիւնն, յայտնէ նմա զխորհուրդն (218 / 12) Եւ նոցա տեսեալ զնա միայն՝ եկին պատմեցին վրիպական, մոլորամիտ ազգին Տաճկաց: (288 / 12) Եւ տեսեալ արանց զեղեալսն, յոչ կամաց դադարեալ յաշխարհին՝ ամուսնացան ընդ գերեալ կանայսն: (324 / 3) զոր տեսեալ նոցա, անհետեցին ի գիշերի (329 / 13)

ՏԵՍԻԼ - 40

կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 6) Եւ նոյն տեսիլ նոյնպիսի ի նմին ժամուն երիցս երևեալ երիցուն: (58 / 14) Տեսիլ երանելւոյն Վաչագանայ (72 / 16) Ի ՍՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՏԵՍԻԼ ՄԻ ԵԻ ԽՈՃԿՈՐԻԿԱՅ՝ ՊՈՌՆԿՈՐԴԻՈՅՆ ԵՍՎԱՂԵՆԱՅ՝ ԱՐՔԱՅԻՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ՈՐ ԷՐ ԿԱՐԳԵԱԼ ԿՈՂՄՆԱՊԱՀ. ԵԻ ՊԱՏՄԷ ԱՐՔԱՅԻ (78 / 2) «Հայր իմ ես դու, և տեսիլ քո իբրև զտեսիլ Աստուածոյ. (161 / 4) ՏԵՍԻԼ ՄԻԱՆՁՆԱՅԵԼՈՅ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅ (201 / 15) ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի (202 / 2) Անդ էր այնուհետև սրտալիր ուրախութիւն և ակնավայելուչ տեսիլ հայեցողացն (206 / 12) Յայնժամ զգետնեաց զնա այսն պիղծ ի տեսիլ ամենեցուն զամբաստանութեանն կտակ ի մէջ բերեալ: (213 / 10) Ամենեցուն տեսեալ զել և զէջ սուրբ շնորհացն ի վերայ ամենասուրբ խաչին, երբեմն ի նմանութիւն հրոյ, երբեմն ի նմանութիւն լուսոյ, երբեմն ի տեսիլ աստեղն, որ ծագէ յառաւօտուն (216 / 14) Յայնժամ տեսիլ յԱստուածոյ երևեր ի վերայ սրբոյ պատրիարքին Եղիազարու (220 / 2) Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս փողոցացն՝ առ ի տեսիլ առնել զսնոտի զօրութիւն կախարդութեանն (257 / 3) զի ի տեսիլ ամենայն ապստամբացն նշաւակս զնոսա արարից»: (296 / 13) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. «Ուրեմն, ի

ժամ վաղ չոգայ, վասն այսորիկ է *տեսիլք»:* (58 / 7) և ասէ. «Զիմ *տեսիլք* մի՛ ումեք յայտնել».(73 / 2) Եւ դարձեալ ննջէր. և վաղվաղակի անդէն քունն առնոյր և դարձեալ երևէր նոյն *տեսիլն:* (58 / 8) *ՏԵՄԻԼՆ* ՎԵՀԿԻ (120 / 3) Եւ յաճախէր ևս առաւել նոյն *տեսիլն* (121 / 1) Եւ ի վաղիւն առ նոյն այրն նոյն երկրորդէր *տեսիլն* ՝առնելով ձեռագիր նշան (218 / 11) Յետ բազում ժամանակաց երևեալ երկիւղած արանց ոմանց *տեսլեամբ* գան միախումբ ժողով ի տեղի գբին (11 / 8) Եւ *տեսլեամբ* յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա (12 / 1) այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն …այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի ևս մանուկ յարանց նոյնպէս ահագին *տեսլեամբ* (57 / 3) և յոյժ ահաւորագոյնս *տեսլեամբ* շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 7) Եւ տեսանէր ի տեսլեանն բաժակագողն՝ այր մի եպիսկոպոս նստեալ աթոռով առ խաչին …սպիտակազգեստ հանդերձիւ և յոյժ ահաւորագոյն *տեսլեամբ* (76 / 10) ընդ վերջին ժամանակս *տեսլեամբ* ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում քաղաքս (204/4) երևէր *ի տեսլեան* գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն (33 / 20) այս վանաց երիցու երևի *ի տեսլեան* գիշերոյն …այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք (57 / 1) տեսանէր *ի տեսլեան* յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 / 19) Այրն այն Խոճկորիկ անուն … ի հասարակ աւուր ի քուն կայր և տեսանէր *ի տեսլեան* եօթն այր յեկեղեցւոջն (78 / 6) Եւ եկեալ Գրիգորիսի *ի տեսլեան* մեծավայելուչ փառօք, ումեմն երևեալ ասաց զանուն աբեղային և զզողանալն (82 / 7) Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն տեառն Աբասայ տեսի ես անարժանս Վեհիկ *ի տեսլեան* այր մի անապատական (120 / 5) Եւ յետ երկուց ամաց տեսանէի ի *տեսլեան* որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր ցիս. (120 / 8) Եւ անտի լքեալք, յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն օձից ի յահէ *տեսլեան* դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 17) անսայք ցնորական *տեսլեան,* զոր Գիրք մեզ չհաւանել ուսուցին: (203 / 12) Եւ վասն զի *ի տեսլեանն* ասացեալ էր (58 / 1) Եւ գիտացեալ *ի տեսլեանն,* որպէս պատմեացն, թէ ես յԱմարաս երթամ. (72 / 19) Եւ տեսանէր *ի տեսլեանն* բաժակագողն (76 / 9) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև ցեօթն անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայիցս՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ *տեսլեանն:* (120/17) Իսկ միայնակեաց ոմն՝ Նոյ անուն, տեսանէր ի *տեսլեանն,* եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի փրկչին և ասէր. (322 / 3) «Ըստ Գրոց իմանալի է այս. բայց զի նոր իմն և չքնաղ է պատմութիւն *տեսլեանս* (203 / 16)

ՏԵՍՈՒՄՆ - 1

Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ *տեսմանս* (220 / 12)

ՏԵՍՈՂ - 4

ի ցօղոյ երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ *տեսողիդ* և թագազարմ ժառանգօք

մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 /17) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողն՝ահիւ քաջասլաց քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 5) տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ ցուցակութեան խաչիս, աչօք մերովք պիտառապէս վկայեմք ճշմարտութեամբ, թէ սա է պարծանք պարծանաց. (208 / 16) զոր ոչ մի ոք, այլ աշխարհ ամենայն եղեն տեսողք մեծապայծառ սքանչելեացն ճառագայթից: (216 / 15)

ՏԵՍՉԱԻՈՐԵԼ - 1

և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչատորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 / 7)

ՏԵՍՉԱԻՈՐԵՄ - 1

Վասն որոյ զգաստութեամբ տեսչատորեցի՛ք զպէտս եկեղեցւոյ (311 / 2)

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ - 2

զամենայնն ի նա ընձեռեաց ազգաց յազգս և արևելեայցս ամենեցուն արքայաբար առնել տեսչութիւն: (185 /12) և ետուր ինձ իշխանութեամբս իմով արքայաբար առնել տեսչութիւն (189 / 4)

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ - 1

«Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուծոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս (262 /11) որոց տեսութեան աչացն խաւար էր ծածկեալ: (312 /18) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, քանզի անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն, զոր գործեաց նա: (129 / 12) Յայնժամ առաքեաց զմի ոմն ի գլխաւորացն առ Ջուանշիր՝ զալ նմա ի տեսութիւն: (184 / 1)

ՏԵՍՈՒՉ - 10

որ Մեծ կողմանցն էր տեսուչ. (203 / 4) երջանիկ վերադիտող և տեսուչ եպիսկոպոսացն տեսեալ զդրուագ նամակին արևելից զօրապետին և սրբոյ կաթողիկոսին՝ այնուհետև շեշտակի ճեպով առեալ զգտեալ գանձ սրբութեանցն եպիսկոպոսքն հանդերձ Իսրայէլիւն անյապաղ ժամանէին ի մեծ քաքաքն Պերոժ Կաւատ (211 / 18) «Եկա՛յք, ասէ, զընտրեալս զայս յԱստուծոյ զԻսրայէլ՝ զառաքինազգեստ այրս, յաթոռ աստուածազան վերադիտողութեան գաւառին Մեծ Կողմանց կարգեսցուք տեսուչ (234 / 8) զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան քաղաքիս մերում զաթոռ հայրապետական: (260 / 17) Եւ արդ խնդրեմք ի ձէնջ զնոյն ինքն զԻսրայէլդ տեսուչ և առաջնորդ մեզ շնորհեցէք (262 / 17) Եւ այժմ զեղեալ առ մեզ զքանչելիս յեկելոցդ լուեալ ձեր, և զհայցումն մեր կատարել ախորժեսջիք՝ զնոյնդ առաքել մեզ տեսուչ: (263 / 16) յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 8) ընկալարո՛ւք զդոսա և սիրեցէք որպէս զհոգևոր տեսուչս ձեր. (303 / 14) և վասն բազում սիրոյն իւրոյ կարգեաց զմեզ հովիւս, տեսուչս և առաջնորդս բանաւոր հօտի իւրոյ (305 / 16) «Հոգին Սուրբ եդ զձեզ հովիւս, տեսուչս հօտի իւրոյ հովուել արդարութեամբ. (306 / 4)

ՏԵՐԱՆՑ ՏԷՐ - Տե՛ս ՏԷՐ

ՏԵՐԵՒ - 2

Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. ահաբեկեալք ի նոցանէն ի *տեղւոյ* անէթ խարշափելոյ սրտաթափք: (164 / 11) որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց *տեղոց ...* առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 4)

ՏԷԳ - 2

Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն *տէգ* մօրուացն (173 / 10) Դրօշակք քո դրօշակք երկնաւորք և *տէգք* նիզակի քո ճառագայթաւորք իբրև զլարս արծաթոյ արեգական: (23 / 9)

ՏԷԳ ՄՕՐՈՒԱՑ - Տե՛ս ՏԷԳ

ՏԷՐ - 305

Անդանօր յազդմանէ սուրբ հոգւոյն ձեռնադրի Եղիշայ ի ձեռաց սրբոյն Յակովբայ՝ եղբօրն *տեառն* (10/8) Ու ապա անտի փոխեցին ի Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն, որ այժմ կոչի Ջրվշտիկ ի փառս *տեառն* Աստուծոյ ամենակալի: (12 / 3) զամենայն ինչս և զմեծութիւնս փոխանակեցեր ընդ միոյ *տեառն* ամենայնի.: (27 / 18) Արդ մի ոմն յաշակերտացն *տեառն* Թադէոս անուն ...հասեալ սմա մասն ինչ ի Հայաստան աշխարհին, լուսաւորէր զկողմանս ինչ Արևելից աշխարհին (31 /15) հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել *տեառն* զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 / 18) և արժանաւորս առնէր զանճառելի հոգւոյն ընդունել շնորհս և ճաշակմամբ կենսատու մարմնոյ և արեան *տեառն:* (34 /23) Իսկ ամենաչարն սատանայ մտեալ ի սիրտս նոցա՝ գրգռէր չարանալ ընդ կենսատուր հրամանին բանիցն *տեառն:* (38 / 9) զի մերձ է օր *տեառն* (44 / 1) զի ահաւասիկ օր *տեառն* հասեալ է ի վերայ քո (44 / 2) քանզի սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան *տեառն:* (45/1) Եւ արդարապէս յագեցուցին զսրտմտութիւն բարկութեան *տեառն* (45/8) այլ ոմն յաշակերտացն *տեառն* թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ *տեառն* լինել կամ զանճառելի փառսն տեսանել (87 /21) Իսկ նա վառեալ զինու զօրութեամբ *տեառն* այպանէր զնա (101 / 6) և ի մեծի ահի եղեալ՝ հրամայէր առ ինքն կոչել զքահանայսն *տեառն:* (102 / 14) Հասանէ չորեքտասաներորդ բարձն Անդրկայ Սիւնեաց *տեառն:* (107 / 14) Յառաջ քան զտեսչաւորելն *տեառն* Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 10) Յառաջնումն ամի հայրապետութեանն *տեառն* Աբասայ տեսի ես անարժանս Վեհիկ ի տեսլեան այր մի անապատական (120 / 4) սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում *տեառն* Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի, Մովսեսի՝ Բախաղատու եպիսկոպոսի ...Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ ...և յայլ ամենայն եպիսկոկոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 6) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն *տեառն* մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) Ի նոյն ժամանակս *տեառն* Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ քննութեան առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք ...հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 /12) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն ուխտի եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ *տեառն* ամենակալի.

(126 / 17) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան *տեառն* մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 /7) յայտնեսցուք ահա քեզ զխորհուրդ ծածկեալ իշխանացն մերոց և *տեառն* մերոյ Շաթայ: (155 /13) և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հազարացւոց և *տեառն* իմոյ Ջուանշիրի հնգետասան ամ: (180 /13) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ *ՏԵԱՌՆ* Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ (187 / 5) սա եղիցի ինձ և որդւոց իմոց տեղի՝ տալոյ երախայրիս առաջի *տեառն* և գտանել ողորմութիւն ի քէն: (190 / 1) Լայր առաջի *տեառն,* կարդայր և ասէր. (191 / 12) Որպէս և այժմ ահա յերեսաց ահի *տեառն* բարձրացեալ բլուրք հարթեալ հաւասարեցան (192 / 10) Եւ նախ ժամանէ ի տուն *տեառն* (194 / 9) Գայր, հասանէր յաշխարհին իւր, փութայր ժամանել ի տուն *տեառն.* (199 / 2) «Վա՛յ, որ գործէ զգործս *տեառն* հեղգութեամբ» (202 / 13) ուր կանգնեալ էր սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի *տեառն:* (205/18) այլ առնոյր զմնացեալ տապանակն …կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ քորեպիսկոպոսաջոկ և երիցախումբ պաշտօնէիւք *տեառն* և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ և սաղմոսիւք և օրհնութեամբ յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն *տեառն* լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (207 /18; 208 /2) զորոց գիրն ասաց, թէ Երուսաղէմեան են մասունք սրբութեանց *տեառն:* (210 /7) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղճապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ *տեառն* տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք (212 / 15) ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին *տեառն* (216 / 16) Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին քանդակակերպ զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ *տեառն:* (219 / 16) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային *տեառն* ՝պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 20) Զի ոչ ոք կարէ երկուց տէրանց ծառայել, և ոչ ոք կարէ զբաժակն *տեառն* ըմպել և զբաժակն դիւաց, և չիք հնար ի սեղանոյ *տեառն* վայելել և ի սեղանոյ դիւաց: (242 /16; 242 /17) «Լցաւ երկիր գիտութեամբ *տեառն,* որպէս զջուրս բազումս, որ ծածկեն զծովս»: (243 / 15) «Պիղծ է առաջի *տեառն* ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ ունի հաղորդութիւն»: (246/8) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան *տեառն* (247 / 16) «Առաջի այսր ամենակեցոյց նշանիս երկրպագեցէք *տեառն* արարչին ձերոյ (256 / 1) կազմեցաւ, պատրաստեցաւ կամօք *տեառն* Աստուծոյ ի ձեռն եպիսկոպոսին, ազդեցութեամբ հոգւոյն սրբոյ (257 /11) «Ահա զխոստմունս սիրոյ քո, զոր ունիս առ Աստուած, այսօր հատոյ *տեառն* հաշտեցուցանել զնա ընդ ձեզ՝ ի բաց բառնալով զանօրէնութիւն ի ձէնջ (258 / 12) Եւ յուխտ *տեառն* մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 / 18) այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձենջ տանջիմ, փառս և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն *տեառն* խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 /13) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց

միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ *տեառն*՝ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 /17) որում ոչ հաւանեալ Աղուանից՝ զայլ ոմն երևեցուցին, կանխաւ առաքեալ եկեալ յաշխարհն Աղուանից, Եղիշայ անուն՝ յաշակերտացն *տեառն,* ձեռնադրեալ ի սրբոյն Յակոբայ՝ եղբօր *տեառն,* քարոզեալ անդ և եկեղեցիս շինեալ նախկին քան ի Հայս: (274 /17; 274 /17) Ապա *տեառն* Եղիայի խակագործութեան յԵրիցու վանս, յորժամ յԱղուանս երթայր. սակս այնր ոչ գրեցին «ի ծառայէ», արգելին և նոքա «զհոգևորն». (275 /17) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն *տեառն* Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278/8) Ի թագաւորութեանն Հերակլի…և յԱղուանից իշխանութեանն Վարազ Գրիգորի՝ Գարդմանայ *տեառն*՝գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 7) Նմա յանձն արարեալ զիս *տեառն* իմոյ (280 / 16) *«Տեառն* Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի ի միաբան ժողովոյս Աղուանից երկրպագութիւն: (295 /3) և ի ներել *Տեառն* Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան զեղխ կրօնն Քաղկեդոնի, որ ելից զտիեզերս. (295/5) ԳԻՐ ՊԱՅՄԱՆԻ *ՏԵԱՌՆ* ԵՂԻԱՅԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ԱՂՈՒԱՆՍ (303 /2) ԿԱՆՈՆՔ *ՏԵԱՌՆ* ՍԻՄԷՈՆԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԵՏ ԿՈՐՃԱՆՄԱՆՆ ՆԵՐՍԻՍԻ (305 / 9) զոր ի ձեռանէ *տեառն* էարք զբաժակ դառնութեան (325 / 10) և նոյնժամայն էառ Բաբան զդուստրն Վասակայ Սիւնեաց *տեառն* ի կնութիւն: (326 / 11) Ապա ի չորրորդում ամին եղև գալն Մահմատայ՝ Խաղթի որդւոյ և մահն *տեառն* Վասակայ Գաբռին: (333/7) յայնժամ ի միաբանութենէ զեկուցանեն զայս *տեառն* Գէորգայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (334 /16) զոր անդ ոտնակապեալ զնա *տեառն …* մատնի ի ձեռն Արաբացւոցն իշխեցողի և կենդանւոյն թաղեալ սատակի: (337 / 13) Սա օրհնեաց զանօրէն ամուսնութիւնն Շաքւոյ *տեառն,* և նորին *տեառն* եղբայրն աշխարհական հարցեալ ասէ զնա. (345 /20; 345 /20) «Քեզ *տեառնդ* Ջուանշիրի՝ Գարդմանայ *տեառնդ* և Աղուանից իշխանիդ … ի մերմէ օգոստոսական թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 /8; 182 /8) որոյ ուղղափառութեանդ եղաք աշակերտք և եղիցուք *տեառնդ* Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի (301 / 2) որում Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր ի *տեառնէ* զանդէն բնակութիւնն»: (87 / 9) յանկարծակի նշան զարմանալի երևեալ նոցա ի *տեառնէ:* (102 / 8) և եղև բեկումն չար ի *տեառնէ* Պարսից զօրուն ի լրման ժամանակի նոցա (176 /13) յաջողեցաւ ևս այն օր նմա ի *տեառնէ* առնելով զյաղթութիւն: (177 / 15) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր ունիմք ի *տեառնէ* (306 / 12) և այնուհետև խնդրէր հրաժեշտ ի բարեսէր *տեառնէն:* (184 /11) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ …և Մահմատ ի Շերոյեան՝ Դղմանցն *տեարցն* որդիք. (305 /3) և ասեն ցերէցն. «Է՞ր աղագաւ մեռանիս, գիտե՞ս, եթէ ոչ». և նա ասէ. «Եթէ ոչ, *տեարք».* (57 /10) զօրավարք և իշխանք, *տեարք* և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ օտարազգւոյ թշնամւոյն: (173 / 6) Վասն զի թէպէտ և բազում *տեարք* և յոլով ազգաց հեղինակք ընդ ձեռամբ անկեալ կային հնազանդեալք (195 / 7) *Տեարք* տոհմից և իշխանք ամենայն Երկիւղիւ և սիրով հնազանդէին նմա: (226 / 15) յայնժամ *տեարք* տոհմից … և ամենայն իշխանք աշխարհիս այսորիկ

…խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 23) Իսկ զերկուանալն հայրապետութեանն խոտեցին տեսարքն Սիւնեաց (274 / 2) հեզագոյն քաջութեամբ ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 / 19) «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, միթ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 / 11) ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս … խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (330 / 22) տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու յօգնականութիւն: (18 / 4) տէր ընդ քեզ ամէն: (26 / 16) Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 /2) Տէր զօրութեանց հրաման ետ ազգաց բազմաց՝ գալ ի յերկրէ հեռաստանէ. և հասեալ է տէր իւրովք սպառազինօք: (43/18; 43/19) ասէ տէր Սաբաւովթ (44/12) Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2) Եւ տէր Աստուած մեր գթացեալ յայրին՝ յարոյց զմիամօր որդի նորա. (89 / 3) Կիրակէին տէր և ծառայ ի վաամ եկեղեցին երթիցեն յաղօթս (93 / 15) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար …Վարդան քաջ, Գարդմանայ տէր … և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 14) «Տէր տերանց և թագաւոր թագաւորաց, միթ յամօթ առնէր զիս՝ զյուսացեալս ի քեզ. (101 / 11) «Դատեա՛, տէր, զայնոսիկ, որ դատին զմեզ. (114 / 12) «Ո՞վ ես դու. տէր» (120 / 6) ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍԱԿՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ (122 / 4) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս Քրիստոս՝ որդի Աստուծոյ (123 / 14) ողջ լերուք ի տէր: (126 / 3) ՀԱԼԱԾՈՒՄՆ ՀԵՐՁՈՒԱԾՈՂԱՑՆ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԶՈՐ ՏԷՐ ԱԲԱՍ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԸՆԴ ԳԱԼ ԹՂԹՈՑՆ Ի ՀԱՑՈՑ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՑ (126 /5) տէր է բարձրեալն թագաւորութեան մարդկան և ում կամի, տայ զայն: (130 /4) «Ընդէ՞ր խօսի տէր մեր ըստ այդմ բանի այպանել զթշուառացեալ անձինս մեր. (158 / 6) «Եթէ միայն տէր հաճեսցի, ես ոչ զանգիտեմ յերկիւղէ նոցա. (158 / 12) «Որովհետև ծառայք քո եմք, խօսեցայց զօգուտն առաջի քո, տէր իմ: (162 / 15) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր տկար առնէ զհակառակորդն: (169 / 3) զի մեծ արար տէր զառնելն իւր ընդ մեզ (170 / 4) զի գիտէր. եթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 8) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց Օգոստոս Կոստանդին …Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև ցգետն Երասխ: (183 / 11) «Ահա առաքեաց մեզ տէր ի Սիօնէ գաւազան զօրութեան, և սովաւ տիրեսցուք մերոց թշնամեաց»: (184 / 15) «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի օգնել ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 / 15) զի տէր ետ ձեռն և կանգնեաց զնա: (187 / 1) «Գնա՛, մո՛ւտ ընդ դուռն Չորայ, և մի՛ ևս յաւելուր գալ այսր, զի արգել տէր զառնելն քո»: (187 / 3) «Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ քո (187 / 11) Տէր իմ, տէր … առաքեաւ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ

(188 /5; 188 /5) Իսկ զիս զՋուանշիր, որ ծանրաբեռնեալս եմ յանցանօք, ի քո, տէր, ամենազօր նշանիս օգնականութիւն, որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 / 16) Եւ դու, տէր իմ, տէր, որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ … ընկա՛լ և այժմ զծառայս քո ի բարի և ի վերայ ծննդոց իմոց հե՛ղ զհանճար գիտութեան՝ գնալ ի ճանապարհս քո (189 /1; 189 /1) զի դու, տէր, ընդ իս ես»: (191 /1) «Ոչ եթէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ, այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 /12; 191 /13) Զի իբրև ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա և կինճ վայրենի գազանանայ փշրել զեղջիւրս նորա. (193 /3) և մինչև ցայսօր ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 / 14) Արդ՝ այս երրեակք տասներրեակք և տարիք երեք, յոր սկսաւ տէր բազմամեծար զբարեյաղթ իշխանն Աղուանից առնել (200 / 18) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ զքեզ ստեղծ, տէր իմ Թէոդորոս, եթէ ոչ՝ հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 /10; 201 /11) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 16) ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս … ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 /10; 208 /12) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և փառօք զձեզ պահպանեսցէ ի շնորհս աստուածընկալ խաչիս երևման և բազմաւոր կենօք խաղաղականօք. (210 /14) ո՛ղջ լերուք ի Տէր: (210 /18) Ուխտանէս՝ նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ:(211/7) ո՛ղջ լերուք ի Տէր: (211/17) Զի տէր հեռացաւ յաւուրն չարի
Եւ եթող զնա ի կոխան ժանտից: (227 / 7) «Որդեակք, դարձարո՛ւք առ տէր և ծաներո՛ւք զտէր Աստուած, զի ողորմեսցի և կեցուսցէ զձեզ. զի նա ինքն է տէր և արարիչ ամենայնի: (242 / 13; 242 / 13) «Սուրբ, սուրբ սուրբ տէր զօրութեանց, լի է ամենայն երկիր փառօք նորա»: (243 / 7) Արդ՝ դուք ծաներո՛ւք և տեսէ՛ք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ քան զնա չիք ոք. (247/2) առաքեաց տէր ի ձեռն սորա զմխիթարութիւն շնորհաց իւրոց առ մեզ (248 / 10) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 16) տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ 261 / 6) «Իմանալի աչաց տեսութեամբ ընկալաք զառաքեալդ ի ձէնջ՝ այրդ Աստուժոյ Իսրայէլ եպիսկոպոս և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ Տրդատ՝ աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 /12) Ո՛ղջ լերուք ի տէր»: (263 /2) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 /12) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս… խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (266 / 16) և տէր Մովսէս էր յաթոռ սրբոյն Գրիգորի ի Դուին (273 / 15) և տէրունիք ի Սիւնիս «հոգևոր տէր» գրէին, և նոքա «ի ծառայէ»: (275 / 17) Պատուական գտելոցդ և վեհ հոչակելոցդ …ի դեպ է ինձ ասել …տէր Մխիթար՝ Ամարասայ եպիսկոպոս, Սիմէոն՝

Մեծիրանց եպիսկոպոս … և այլք ի ժողովրդականաց Աղուանից: (276 / 11) Եթէ Աստուած է տէր Հիսուս Քրիստոս և սուրբ հոգին»: (278 / 9) որոց բարեխօսութեամբն տէր Աստուած աշխարհի ողորմեսցի: (282 / 16) Ո՛ղջ լերուք ի Տէր»: (295 / 10) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան, իշխան Ջուանքո պատրիկ՝ Աղուանից սպարապետ, Վարդան պատրիկ և նորին եղբայր տէր Գագիկ … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 11) Այլ և յորժամ Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն քահանայիցն, այսպէս ասէր. (306 /6) որպէս հրամայեաց մեզ տէր (307 / 5) և տէր Միքայէլ տարագրեաց զնա (313 /14) Եւ ի նորին ԺԹ ամին նստի կաթողիկոս Հայոց տէր Ներսէս ամս Ի.(317 /4) Եւ թէպէտ կրեցին Հայաստանեայքն զհարուածն զայն, սակայն ոչ եթող տէր Աստուած Մահմետի զվրէժն զայն: (318 / 12) «տե՛ս, տէր, զայս, զի քո են դատաստանքդ արդար»: (322 / 4) Ընդ նմին և տէր Սողոմոն Աղուանից կաթողիկոս իւրովք եպիսկոպոսօքն ի խորհուրդ եկեալ՝ լուծանէ (325 /13) Յայնժամ արի և շքեղատեսական Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ քաջազօր եղբարբք իւրովք և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 4) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և արար փախստականս. (326 / 9) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 / 12) Ի նոյն ամի տէր Դաւիթ Հայոց կաթողիկոս վախճանեցաւ (330 / 3) որ Հայոց, Վրաց և Աղուանից եղև տէր (331 /1) և տէր Սուփան վախճանեցաւ ի Վայոց Ձոր ի նոյն ամի: (333 / 4) «Ո՞վ ես դու. տէր Աստուած յայտնեաց զաշխարհակործան քո ամբարշտութիւնդ. (339 /13) որ էր ի տոհմէն Հայկայ՝ տէր Սիւնեաց (340/8) առաջին պատճառ լուսաւորութեան մերոյ է սուրբն Եղիշայ … Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ … տէր Մատթէոս, տէր Սահակ, տէր Մովսէս, տէր Պանդ, տէր Ղազար, տէր Գրիգոր, տէր Զաքարիա, տէր Դաւիթ, սուրբն Յովհան, որ և Հոնացն եղև եպիսկոպոս տէր հայրապետական շնորհիւ …Տէր Երեմիա. Տէր Աբաս …Տէր Վիրոյ (342/11; 342/11; 342/11; 342/11; 342/11; 342/12; 342 /12; 342 /12; 342 /13; 342 /13; 342 /15; 343 /15) սա խնդրեաց ի Խոսրովայ արքայէ գրել պատիւս Գարդմանայ տէր և իշխան Աղուանից ի վերայ թղթոց «առ կուսակալս աշխարհիս» (343 / 16) Տէր Զաքարիա՝ այր սուրբ, ամս ԺԵ: (343 / 18) Տէր Յոհան, ամս ԻԵ (344 / 2) Տէր Ուխտանէս, ամս ԺԲ: (344 / 3) Տէր Եղիազար, ամս Զ (344 / 5) Տէր Սիմէոն ամ մի և կէս. (344 /12) Տէր Միքայէլ՝ ամս ԼԵ. (344 / 14) Տէր Անաստաս՝ ամս Դ: (345 / 3) Տէր Յովսէփ ամս ԺԷ. (345 / 3) Տէր Դաւիթ՝ ամս Դ: (345 / 4) Տէր Դաւիթ, ամս Թ. (345 / 7) Տէր Մատթէոս՝ ամ մի և կէս (345 / 9) Տէր Մովսէս, ամս Բ: (345 / 11) Տէր Ահարոն, ամս Բ: (345 / 12) Տէր Սողոմոն, կէս ամ: (345 / 13) Տէր Թէոդորոս, ամս Դ. (345 / 14) Տէր Սողոմոն, ամս ԺԱ: (345 / 15) Տէր Յովհաննէս, ամս ԻԵ: (345 / 16) Տէր Մովսէս, կէս ամ: (345 / 18) Տէր Դաւիթ, ամս ԻԸ. (345 / 19) «Ուստի՞ գաս տէր». (346 / 1) Տէր Յովսէփ ամս ԻԵ. (346 / 3) Տէր Սամուէլ, ամս ԺԷ. (346 / 4) Տէր Յունան ամս Ը և կէս. (346 / 6) Տէր Սիմէոն ամս ԻԱ. (346 / 9) Տէր Դաւիթ, ամս Զ. (346 / 10) Տէր Սահակ ամս ԺԸ. (346 / 10) Տէր Գագիկ ամս ԺԴ

(346 / 11) *Տէր* Դաւիթ՝ ամս Է. (346 / 13) *Տէր* Դաւիթ՝ ամս Ջ. (347 / 1) *Տէր* Պետրոս՝ ամս ԺԸ. (347 / 3) *Տէր* Մովսէս՝ ամս Ջ. (347 /4) Զի ոչ ոք կարէ երկուց *տէրանց* ծառայել (242 / 16) *«Տէրդ* իմ, մի՛ հեղգասցուք զիրամանս Աստուծոյ յապաղել (203 / 1) Նախավկայն է *տէրն* Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս (120 / 10) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր *տէրն* Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. (125 /8) Եւ նոյն ինքն *տէրն* զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք, զի ոչ գիտէք զօրն և զժամն: (127 / 15) Ապա իբրև ետես իշխանն՝ *տէրն* նոցա զայն ամենայն աղխ գերութեան աւարացն մարդոյ և անասնոյ և անօթոց, արծաթեղինաց և ոսկեղինաց … խորհեցաւ ի մտի իւրում յայն կոյս ինքն իսկ իւրովի գալ ելանել: (134 / 17) այսպէս ասէ արքայն հիւսիսոյ՝ *տէրն* ամենայն երկրի, թագաւորն քո և ամենայն թագաւորաց (143 / 2) Իսկ քաջ և արի *տէրն* ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր (190 / 17) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ *տէրն* իմ և միւսում աւուրն եցոյց. (191 / 7) Իսկ բազմագով *տէրն* Ջուանշիր ըստ առաջնում նուագին կազմութեամբ անյապաղ անդ հասանէր (197 / 2) առտուեաց մեզ *տէրն* նեցուկ զփրկական կայմն (218 / 1) և խածանող սրտմտութեամբ նրանակոտոր և վաղակաւոր խոցոտմամբ անխնայաբար յերկիր ընկենոյր զիւր *տէրն* ՝(223 / 14) Նոյնպէս և զզօրավարն Հայոց՝ զիւր *տէրն,* հաւանեցուցանէր տալ զնշխարիսն (236 / 17) ապա Գարդմանայ *տէրն* կալեալ զերեսին արսն … ետ կապանօք ածել ի Հայս: (269 / 5) ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ *տէրն* ՝որդի մարդոյ. (306 / 9) Զի *տէրն* փառաց յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ ասէր. (307 / 20) Զի *տէրն* ասաց. (310 / 15) Եւ ի միւսում ամին զՇիրակայ *տէրն* տարան յԱսորիս: (319 / 1) Եւ ել Խազրաց *տէրն* ութսուն հազար արամբք և էառ զԱղուանս. (319 / 3) և Սիւնեաց *տէրն,* ի նմին ամի վախճանեցաւ (326 / 10) Եւ ի նոյն ամին նոյն *տէրն* Սահլի Սմբատեան ձերբակալ արարեալ զապստամբն Բաբան… ետ ի ձեռս ամիր մոմնւոյ: (330 /16) ի սոյն ամի տերանց *տէրն* Յովհաննէս …խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, Փատգոս երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (330 / 22) զվաղնջուց խափանեալ թագաւորութիւնն *տէրն* ամենակալ ի ձեռն նորա նորոգեաց (341 / 11)

ՏԷՐ ՏԵՐԱՆՑ - Տե՛ս ՏԷՐ

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ - 23

Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս *տէրութեան* իւրոյ օրինակ զայս: (66 / 4) որ յիւրում *տէրութեան* հպարտացեալ՝ յղփութեամբն կամեցաւ առնել քննութիւն, թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 9) և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք …մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի *տէրութեանդ:* (20 /13) Հաճոյ թուեսցի քրիստոսասէր *տէրութեանդ* ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 /12) Յամենակալէն Աստուծոյ ունիմք զծառայական աշխարհս հնազանդ ձերոյ *տէրութեանդ.* (295 / 15) և ընդ հակառակս լեալ երկու որդիքն նորա ի վերայ *տէրութեանն* կռուէին: (15 / 9) Իսկ երանելի այրն ոչ ի վերայ *տէրութեանն* կռուէր (17 / 7) Եւ յառաջին ամի *տէրութեանն* իւրոյ ելեալ յորս՝ շրջէր և տեսանէր ապալեր զերկիրն.

(111 / 8) և զամենայն հարկս և զմաքս արքունի երեքամեայ ժամանակս ընդ ամենայն տեղիս իւրոյ *տէրութեանն* շնորհեալ ամենեցուն: (149 / 6) և ելանեն տագնապաւ ի վերայ *տէրութեանն* Պարսից: (173/4) որպէս ահագին փառք *տէրութեանն* Պարսից խոնարհեցան (192 / 12) զի թողեալ զերկիր աղախնոյն՝ արկանէին զաթոռ *տէրութեանն* ի Դամասկոս: (193 / 10) օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա *տէրութեանն:* (231 / 11) Եւ երկայնամիտ հեզութեամբն հնազանդեցուցանէր զաշխարհս ըստ սովորական իւրոյ նախնական *տէրութեանն:* (232 / 1) Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս և նախարարս իւրոյ *տէրութեանն* ի խորհուրդ բարի և ասէ. (259 / 13) Ի թագաւորութեանն Հերակլի… ի Սիւնեաց *տէրութեանն* Գրիգորի … գնացի ես Յովսէփ անապատական ի գաւառէ Գեղամայ (280 / 6) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ *տէրութենէս* հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա ուղղութիւնս (296 / 10) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն ունելով՝ նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց *տէրութիւնն:* (31 / 1) «Սիւնեաց *տէրութիւնն* ընդ այս մոխիր ի վայր լիցի, և կեանքն և խորհուրդն»: (111 / 2) Եւ ի քսաներորդի ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ *տէրութիւնն* Պարսից. (180 /12) մինչդեռ բարեբաստիկն Ջուանշիր զաշխարհական *տէրութիւնն* վարէր յանհաստատելի կենցաղումս ի կամս Աստուծոյ: (213 /12) Ջի մեծասքանչ *տէրութիւնն* կործանեցաւ (226/3) Եւ մատնեաց ի կորուստ զնախագահ *տէրութիւնն:* (227 / 4)

ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ - 12

Եւ կատարի առ Վաչագան արքայ *տէրունական* ասացեալ բանն (46 / 5) որ է խաչն *տէրունական* (96 / 10) սակս զի բնակեալ էր անդ խաչն *տէրունական* և նշխարք վկայիցն: (97 / 8) Խորհի մեծիմաստն Ջուանշիր տեղի հանգստեան *տէրունական* նշանին գտանել. (184 / 17) բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի տօնն *տէրունական* նշանին (217 / 10) մերձեալ էր *տէրունական տօն* աստուածայայտնութեանն: (238/16) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև *տէրունական* տունն, իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն և ասէին զմիմեանս. (242 / 7) յորում կայր խաչ մի արծաթեղէն՝ մասնաւորեալ ի *տէրունական* խաչէն: (255 / 15) և ինքն իւրովք ձեռօքն խորտակէր յանդիման ամենեցուն առնելով և զայս նշան *տէրունական* խաչին: (257 / 8) Եւ զրապարիշտ և թշուառական քուրմքն յամօթ եղեն ի *տէրունական* խաչէն (258 / 1) Ինքնին եպիսկոպոսն ելեալ ի բարձրաւանդակ տեղի հանդէպ կռոցն՝ եդեալ ծունր և արարեալ զնշան խաչին *տէրունական* (259 / 5) և կանգնեցին նշան *տէրունական,* յորում կայ գիր այսպէս. (313 / 2)

ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ ՏՕՆ - Տե՛ս ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ

ՏԷՐՈՒՆԵԱՆ - 9

Եւ տայր ուսանել պահել զամենայն *տէրունեան* պատուիրեալսն (37 / 7) Եւ նոցա զօրացեալ ի շնորհաց բարձրելոյն, կնքեալ զինքեանս նշանաւ *տէրունեան* խաչիւն, մտանեն յեկեղեցին (59 / 10) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք, *տէրունեան* պայծառացեալ խաչին նշանաւ (60 / 15) ամենայն

եպիսկոպոսք … և զբոլոր ուխտ եկեղեցւոյ հանդերձ *տէրունեան* նշանաւ խաչին առեալ միաբանութեամբ և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 10) բարեպաշտ արքայն անդադար խնդրէր յԱստուծոյ զգիւտ սրբոյն Գրիգորիսի և տեառնագրեալ զինքն *տէրունեան* խաչի նշանաւն … ծածուկ սրտիւ հայցէր զառատատուրն Աստուած: (72 / 13) և ի յոլովութենէ *տէրունեան* խաչաձև նշանացն և ի փողփողելոյ նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց, և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ … իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 2) յորում ի *տէրունեան* խաչէն էր մասնաւորեալ: (95 /10) Զի զաւուրս տօնի *տէրունեան* նշանին Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226/7) և զխաչն առաջի ունել ի փառս *տէրունեան* է (275/15)

ՏԷՐՈՒՆԻՔ - 1

Այսպէս զետեղեցին զինն դասս. և *տէրունիք* ի Սիւնիս «հոգևոր տէր» գրէին, և նոքա «ի ծառայէ»: (275 / 17)

ՏԻ - 4

Ստեփաննոս Սիւնեցի *տիով* դեռ ևս մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ (320/18) յորս աշխարհական սպարապետութեամբն իւրով ի *տիոց* անտի երիտասարդականաց մինչև ցմիջակ արբունս ժամանակի …քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 /16) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական *տիոց* զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 12) եւ անդէն ի տղայական *տիոցն* վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 / 13)

ՏԻԲԵՐԱԿԱՆ - 1

Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի (230 / 3)

ՏԻԲԵՐԻ/ՈՍ/ - 1

Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ Օգոստի ումեմն կամ ընդ *Տիբերի* կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ աներեագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 7)

ՏԻԳԱԻՈՐ - 1

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի *տիգաւորացն* վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ Օշական առապարաւն. (30 / 3)

ՏԻԳՐԱՆ - 2

Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև *զՏիգրան* թագաւորք ԽԴ (7 / 4) Գիր անուանց նախագահ կարգելոց …Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ … Երուանդ Սակաւակեաց, *Տիգրան:* (41 / 10)

ՏԻԳՐԻՍ - 2

որ է *Տիգրիս:* (139 / 12) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին *Տիգրիս* գետոյ (146 / 19)

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱԼ - 3

անդանօր անըմբերելի նախանձ ի միտս տիեզերակալ պարծողին բորբոքէր: (194 / 5) «Տիեզերակալ Աբդլայի ամիրմոմնոյ. յԵղիայէ՝ Հայոց եպիսկոպոսապետէ: (295/14) կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 8)

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ - 5

ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական ցասմանն, որ առաջի էր մեզ ամենեցուն, նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) Իսկ նա ոչ հաւանէր տիեզերական կողմանցն միահեծան իշխանութեամբ ճոխանալ: (198 / 10) զի և մեք երկրպագեսցուք երանաւէտ համբուրիւ հանդերձ տիեզերական ժողովովս. (211 /17) Եւ տուեալ նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 4)

ՏԻԵԶԵՐԱԿՈՐԾԱՆ - 2

Յետ ՃՋ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2) և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան զեղիս կրօնն Քաղկեդոնի (295 / 5)

ՏԻԵԶԵՐԱՀԵԾ - 1

ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ ՅԱՂԱԳՍ ՅԱՐՈՒՅՄԱՆ ԱԶԳԱՅ ԲԱՐԲԱՐՈՍԱՅ ԵՒ ՊԷՍՊԷՍ ԱՆՅԻՑ ՏԻԵԶԵՐԱՀԵԾ ՏԱԳՆԱՊԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱՅ (127 / 3)

ՏԻԵԶԵՐԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ - 1

և այն երեսուն և մի ամի էր տիեզերամարտութեանն Հագարացւոց (180 / 12)

ՏԻԵԶԵՐԱՊԵՏ - 1

որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին օտարազգւոյ առնել զայս: (195 / 12)

ՏԻԵԶԵՐՔ - 17

Ե՛ւ զսուրբ և՛ զցանկալի աշակերտսն իւր առաքեաց քարոզս տիեզերաց (10 / 3) զոր հանդերձեալ եմ հնչեցուցանել ի լսելիս տիեզերաց մօտաւորաց և հեռաւորաց (127 / 4) և ի գերութիւն վարեաց զփայտն կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց (129 / 7) և ոչ տաց քեզ դուլ և դադար, մինչև հանից զքեզ ընդ ծագս տիեզերաց: (134 / 11) Եւ ոչ ուստեք եղև նմա այս, այլ փայտն կենաց յայտնի արար զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 7) և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման տայր քանդակել: (196 / 6) Խրոխտ էիր դու ի վերայ ազգաց տիեզերաց (227 / 15) որով նկատել ուրեմն ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 / 16) խոստովան լերո՛ւք, եթէ ո՛վ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն (272 / 14) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ

ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱՒՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ ՈՒՆԵԼ ԶԾԱԳՍ *ՏԻԵԶԵՐԱՑ* (287 / 5) շնորհեալ Գագկայ մասն ի կենսատու խաչէն՝ զլոյսն *տիեզերաց:* (313 / 1) Որ լուսաւորեաց իսկ զամենայն *տիեզերս* աստուածընկալ աւազանաւն (243 / 1) որ ելից, տարածեցաւ *ընդ տիեզերս* ըստ սաղմոսին ձայնի (243 / 13) «Բարձան փառք սրբութեան մերոյ, և ի չորեքեզերեան *տիեզերս* պարծանք պարծանաց մերոց շիջեալ կործանեցաւ»: (299 / 10) որ այժմ լցեալ *տիեզերք* և պայծառացեալ եկեղեցիք: (204 / 5) Զի զինարիմաց զօրութիւն նորա և զհանճարեղ իմաստն Հանդիսաւոր հնչմամբ գովեցին *տիեզերք:* (226 / 20) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն *տիեզերք* ՝նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10)

ՏԻԶԲՈՆ - 5

Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք հասանէր ի քաղաքն *Տիգբոն* (108 / 6) անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ *Տիգբոն.* (144 / 3) գայր հասանէր ի *Տիգբոն* քաղաք (173 / 19) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի *Տիգբոն* քաղաքի զամիսս վեց: (176 / 2) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ՝ ըստ Վեհ Արտաշիր քաղաքէ՝ յանդիման դրանն *Տիգբոնի* (147 / 1)

ՏԻԿ - 3

ածան ի Պարտաւ և կենդանւոյն *տիկ* հանին զերկոսեանն: (330 / 5) զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի *տիկս* ուռուցիկս չափէին: (160 / 9) Նա և զուռուցիկ *տիկսն* մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս … ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 18)

ՏԻԿԻՆ - 10

Սորա լինի որդի Վարդ. Վարդ ծնանի զՎարազման և զՇուշիկ *տիկին* և զՎարազ Գրիգոր՝ առաջին իշխանն Աղուանից (172 / 11) *Տիկինն* Սպրամ յառաւել բարեգործութիւնս յաճախէր (340 / 14) Եւ առեալ զամրոցն նորա և զթագուհին հանդերձ *տիկնամբք* և որդւովքն իւրեանց …բազում գանձիւք խաղացուցեալ ի գերութիւն: (336 / 17) Նաև *տիկնացն* իւրոց դշխոյին հրամայէր (198 / 5) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից *տիկնոջ* ՝կնոջ Վարազ Տրդատայ …կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 6) Որպէս սուրբ *տիկնոջն* Հռիփսիմէի՝ լինէր մարտն, և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 / 4) զի նա ևս արևելից *տիկնոջն* տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5)*Տիկնոջն* Սպրամայ զնա ստիպեալ (294 / 6) զորոյ զգալուստն լուեալ *տիկնոջն* Վարդանուհեայ…դիմէ ընդ առաջ նորա լինել կարեկից իւրում տարժանելի աղետից (325/8) և վասն իւրաքանչիւրոցն խնդրոց արմատ մի մնաց *տիկնոջն* վշտագնելոյ: (325 / 15)

ՏԻԿՆՈՒՆԻ - 1

Եւ յորժամ չու լինէր բանակին, յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի …Եւ ապա դեսպակ աշխարհատիկնոջն և տիկնունի գունդն զհետ նորա: (62 / 16)

ՏԻՄՈԹԷ - 1

Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց՝ սիրելի եղբօր և աթոռակցի մերում տեառն Աբասայ՝ Աղուանից կաթողիկոսի … Տիմոթէի Բաղասականու եպիսկոպոսի …Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ … և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն (122 / 8)

ՏԻՄՈԹԷՈՍ - 1

և յետոյ ի Տիմոթէոսի Աղեքսանդրու հայրապետէն և ի Պետրոսէ Անտիոքացւոյն գալստեանն առ Անաստաս կայսրն ընդ ձեռն Յակոբայ Միջագետաց եպիսկոպոսի, որք զնոյն սահմանեցին ուղղափառացն «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 7)

ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻ - Տե՛ս ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ՏԻՊ - 1

տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ ունելով տիպ: (173 / 10)

ՏԻՏՈՍ - 1

Այլ օրինակ մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 5)

ՏԻՐԱԶԴ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ, ազգապետք՝ Մարութ, Տիրազդ (94 / 13)

ՏԻՐԱՆ - 2

Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս (30 / 12) Ապա ըստ բարուց չարին Տիրանայ կուրանայ ի Շապհոյ: (30 / 14)

ՏԻՐԱՆԱՄ - 1

եկն ժամ բարի, որ եղբայրն իմ Սով տիրանայր. (312 / 10)

ՏԻՐԱՍԷՐ - 1

Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ թագաւորն հարաւոյ զինքն ցուցանէր մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 7)

ՏԻՐԱՍՊԱՆ - 1

ոգւոյն ի ծոցոյն թափիլ գոլ վարկանելով տիրասպանին. (223 / 14)

ՏԻՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ փրկչին ասելով (308 / 11)

ՏԻՐԵԼ - 5

Եւ դայեակն Արտաշեսի Սմբատ եկեալ զօրու մեծաւ՝ վանէ զբռնացեալն և տիրել տայ եղբօրն Սաթինկայ հայրենի աթոռոյն (13 / 12) Այսպէս եղև նոցայն տիրել Աղուանից: (172 / 8) Եւ ի վախճանել հայրապետին Մովսէսի և տիրել Խոսրովու Հայոց՝ միաւորեցաւ երկիրն: (269 / 2) Զի առնու

իշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց և Աղուանից՝ *տիրել* իշխանութեամբ ամենեցուն արքայաբար: (330 / 19) զի անագորոյնն այն Տաճիկ փոխեալ ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ *տիրել* (337 / 13)

ՏԻՐԵՄ - 9

որ միանգամայն *տիրեաց* կողմանցն Աղուանից: (9 / 15) սա առհասարակ *տիրեաց* Գարդմանայ և Քաւսայ և Փառնայ գաւառաց (341 / 3) և սովաւ *տիրեսցուք* մերոց թշնամեաց»: (184 / 16) որք Պարսից և Ասորեաց *տիրեցին* ՄԾԲ ամօք (7 / 7) Ի սորա աւուրս *տիրեցին* Ասորւոց Տաճիկք (317 /1) և ինքն *տիրէ* Հայաստանեայց: (13 / 4) սրով բառնայ և *տիրէ* աշխարհին: (172 / 2) *տիրէ* Աղուանից, Պարսից և Հայոց (337 / 17) միայն իշխանք *տիրէին* բոլոր աշխարհին: (322 / 15)

ՏԻՐԻԹ - 1

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով … և հայր *Տիրիթ* ի Յովհաննու վանից (121 / 8)

ՏԻՐՈՂ - 1

զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին *տիրոջ* Կոստանդիանոս կայսր (83 / 14)

ՏԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆ - 2

կնքէր դաշինս վասն փառամոլ *տիրողութեանն*՝ (293 / 7) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զտորայս *տիրողութիւնս* յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 4)

ՏԻՒ - 7

և յերրորդում գիշերին, յորում չորրորդն մերկանայր *տիւ* ի կատարել պաշտամանն, կատարէին զտէրունեան և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6) որք միշտ ի *տուէ* և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 9) Եւ ի *տուէ* և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք (70 / 1) Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի քսան և ի չորս ժամս՝ ի *տուընջեան* և գիշերի: (24 / 5) ի գիշերի տեսանիս և ի *տուընջեան* թափ անցանեն ճառագայթք հաւատոց քոց: (25 / 3) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծեալքն ախտիւք խնդրէին զխաւար գիշերոյն առաւել, քան զլոյս *տուընջեան:* (157 / 11) յաղկաթ ամսոյ ի հասարակել *տուընջեան* և գիշերոյ եկն ի Մաքա և անտի դարձեալ յիւր շահաստանն (290 / 7)

ՏԻՒՐԵՆԱՑԻՔ - 1

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և *Տիւրենացիք.* (4 / 13)

ՏԻՒՐՈՍ - 1

և Կարգեդովնացիք են եկք ի *Տիւրոսէ:* (5 / 6)

ՏԽՄԱՐ - 1

չիք ինչ բնաւ այնպէս *տխմար* քան զոչ հանգուցեալքն: (88 / 17)

ՏԽՈՒՐ - 1

Բայց ապա անհովիւ հօտն գոլով՝ եկեղեցին մնացեալ *տխուր:* (234 / 4)

ՏԿԱՐ - 5

տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս տղայոցն չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 5) այլ ինքն գիտէր զպարտելն յանկարծաժողով *տկար* զօրուն Խոսրովու առաջի կայսերն: (144 / 9) զի ոչ եթէ իւրով զօրութեամբ զօրանայր մարդ, այլ տէր *տկար* առնէ զհակառակորդն: (169 / 3) դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի *տկար* թռչունս՝ այսր անդր ցրուեալ տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 /14) *Տկարքն* և հանդարտքն խրախուսէին, եթէ հզօր և պատերազմող եմք մեք: (130 / 13)

ՏԿԱՐԱԳՈՅՆ - 1

որ *տկարագունի* էր նշանակեալ (277 / 13)

ՏԿԱՐԱՆԱԼ - 2

Ապա սկսաւ տակաւ նուաղել և *տկարանալ* առաջի արքային Յունաց (130 / 7) տեսանելով զանհնարին *տկարանալն* կայսերն Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 / 14)

ՏԿԱՐԱՆԱՄ - 1

և վասն այնորիկ *տկարացաւ* զօրութիւնս մեր. (323 / 6)

ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ - 2

որք վասն անկարութեան և *տկարութեան* իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա (132 / 12) Եւ գթացեալ *ի տկարութիւնս* մեր … առաքեաց առ մեզ զպատուական հայր զԵղիա (299 / 13)

ՏԿՌԱԿԵՐՏ - 1

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս …Պետրոս՝ *Տկռակերտոյ* վանական … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 9)

ՏՂԱՅ /ած./ - 1

Էր դուստր մի Խնչիկ անուն՝ *տղայ* հասակաւ, յոյժ սիրելի արքայի, որում անուան շինեալ էր դաստակերտ մի: (85 / 15)

ՏՂԱՅ /գ./ - 8

Զի թէ մինչ *տղայն* էիր, յաղթեցեր նմա, ի չափ հասեալ, գիտեմ, թէ առ ոտն կոխես զամենայն մենքենայս չարեաց նորա: (26 / 12) Այլ և կանայք *տղայովք* հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին յօտար աշխարհ, ի դառն ստրկութեան: (42 / 16) մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ, և ի զուր խողխողմանն ծերոց և երիտասարդաց և գերութեան կանանց և *տղայոց* և կորստեան հոգւոց անմեղաց (43 / 11) և ոչ գթային կամ գալարէին աղիք նոցա ի խանդաղատանս *տղայոց* (136 / 7) տկար գաւազանաւն առաջին մարդոյն յաղթեցեր, մեծ թագաւորաւս *տղայոցն* չկարե՞ս կալ առաջի»: (21 / 6) և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և *տղայք,* արք և կանայք (85 / 9) «Մեր արուեստս լոյս է, զի ծեր թէ *տղայք* առ հասարակ վերծանեն և զԳիրս սուրբս սակաւք ընթեռնուն»: (267 / 10) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի քաղաքն և մատնի քաղաքն ի բերան սրոյ՝ ծերք և *տղայք* (323 / 15)

ՏՂԱՅԱԿԱՆ - 2

եւ անդէն ի *տղայական* տիոցն վարժէր զինքն Աստուածաշունչ գրոց կրթութեամբ (36 / 13) Մի՛ ոք *տղայական* բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3)

ՏՂԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

և որք ի *տղայութենէ* իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին (47 / 4)

ՏՆԿԵԼ - 2

Եւ վերստին առնէր հրամանս ընդ որս իւրն է աշխարհս՝ շինել, *տնկել,* վայելել և կեալ ի խաղաղութեան: (185 / 17) և զչար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ *տնկելով* զխաղաղութեան արմատ ի մէջ եկեղեցւոյ սրբոյ իւրոյ: (311 / 1)

ՏՆԿԵՄ - 3

բարձի թշնամութիւն ի միջոյ մերմէ, և *տնկեսցի* սէր և խաղաղութիւն»: (266 / 3) զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր *տնկեցաւ* ի սրտի: (263 / 11) Յետ այսորիկ *տնկեցաւ* ի սիրտ իմ ցանկութիւն ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու (281 / 16)

ՏՈԹԱԽԱՌՆ - 1

յարեգակնակէզ երաշտոցն և ի *տոթախառն* ջերմութեանցն անձրև ածէաք ձեզ նոցա զօրութեամբն (251 / 7)

ՏՈԿԱԼ - 1

և ահա ոչ կարէք *տոկալ* ի հասանել ամառնային տապախառն ջերմութեան աշխարհին Ասորեստանի (139 / 10)

ՏՈՀՄԱԿԻՑ - 1

անբեղուն միտս ունէին ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր *տոհմակցացն.* (231 / 15)

ՏՈՀՄ - 28

Ապա կարգեաց նոցա առաջնորդ և վերակացուս, յորոց գլխաւոր ոմն ի Սիսական *տոհմէ* Յաբեթական ծննդոցն կարգի հրամանաւ Վաղարշակայ, Առան անուն (8 / 10) Ընդ երկարել խռովութեանն Արեաց գնդին՝ ոմն Ռահաս անուն ի Միհրեան *տոհմէ ...* դիմեաց գալ անբաւ գնդիւ իւրոյ ի վերայ երէց որդւոյ թագաւորին (16 / 1) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ *տոհմէ* են, չունիմ ասել: (41 / 13) վեհազգի ոմն իշխան Վարազ Փերոժ անուն՝ յԱռանշահիկ *տոհմէ,* կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7) Աձին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց, ի *տոհմէ* իշխանութեանն աշխարհին Վրաց (153 /2) Եւ ոչ ոք կարաց ընդ նմա ելանել ի սպասաւորաց իւրոց, բայց մի ոմն յապաեկաց աշխարհիս՝ անուն նորա Գաղվշնասպ …ի *տոհմէ* գնդապետութեան ազգին իւրոյ. (157 / 3) Վարազ Գրիգոր՝ իշխանն Աղուանից, ըստ սեպհականն իւր լինելոյ յԱրտաշրական *տոհմէ* տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ (173 / 9) որք էին ի *տոհմէ* ազատաց (319 / 11) Այս Վարազ Տրդատ ի Միհրական *տոհմէ* էր (326 / 14) Իսկ նա յԱրուիճան *տոհմէն* առնոյր կին զդուստր իշխանին

Սիսականեան աշխարհին (179 / 5) ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան *տոհմէն* քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 /16) Եւ Նոյ … յարդարացեալ *տոհմէն* արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ (245 / 4) և նախնի է սոցա քաջն Վարդան ի Միհրական *տոհմէն* (304 / 12) որ յարքայից Զարմիհրական *տոհմէն* էր (330 / 13) որ ի Սասանեան *տոհմէն* էր եկեալ ի Պարսից (338 / 18) որ էր *ի տոհմէն* Հայկայ (340 /8) Եւ նախարարութիւն Առաւեղեան *տոհմին* յազգէ Սաթինկայ է կարգեալ (13 / 14) «Մեք եմք նշխարք ծածկեալ ի գաւառին Արցախայ՝ ի Մխանց *տոհմին* ի վայրս Կաղսետու: (120 / 9) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ *ՏՈՀՄԻՆ* ՝ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՑԵՂԷՆ ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 14) Ստուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ընդ Հայկազանց արանց խնամատրիլ Միհրական *տոհմին*: (338 / 14) Եւ գործեալ ճաշ մեծապէս ամենայն մեծամեծաց հնամենից *տոհմից* ազատատոհմն Պարսից նախարարաց և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և ուռով առաջի իւր. (106 / 11) Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն … *տոհմից* տոհմից և ազգաց ազգաց …զի ընդ ակնարկել նորա պատերազմ, պատրաստական գտանիցին: (135 /1; 135 /1) Եւ այսպէս բաժանեալ զինչսն ըստ անուանց *տոհմից* նոցա, և գրով նշանակեալ կնքեաց: (159/5) և վտանգէին զտեարս *տոհմից* տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան (180/15) Տեարք *տոհմից* և իշխանք ամենայն Երկիւղիւ և սիրով հնազանդէին նմա: (226 / 15) յայնժամ տեարք *տոհմից,* կուսակալք, կողմնակալք, մեծամեծք, նախարարք … խորհուրդ բարեաց վասն խաղաղութեան խորհէին (230 / 23) զի ի ժամ տապակէզ աւուրցն առեալ գերահրաշապետաւորին զազատասուն *տոհմն* հանդերձ Նամեսական գնդիւն ի հովիտս բարձրաբերձ լերանցն բերկրէին ծաղկատեսակ հանգստեամբ (221 / 12)

ՏՈՂԵԱԼ - 1

Նոյն օրինակ և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր *տողեալ* ՝պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 13)

ՏՈՄԱՐ - 1

նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն … և՛ զհրէական *տոմարն* Ղևոնի (125 / 5)

ՏՈՉՈՐԵՄ - 1

իսկ գերեալ կանայքն ի մէջ գիշերին հրով *տոչորէին* զնաւսն (324 / 2)

ՏՈՉՈՐՈՒՄՆ -1

Աղեկէզ *տոչորմունք* բորբոքեալ ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն զտիրասպան մարմին նորա: (228 / 6)

ՏՊԱՒՈՐԵՄ - 1

որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն *տպաւորեցին* ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 / 6)

ՏՌՓԱՆՔ - 1

Եւ Մահմետն առ ինքն առեալ զկինն՝ ելից զբղջախոհ ախտին իւրոյ *տռփանս.* (289 / 11)

ՏՌՓԵԱԼ - 1

և *տռփեալ* ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ աձէ զնա ի Ղիռն քաղաք. (322 / 18)

ՏՌՓԻՄ - 1

Զնա տեսեալ զօրավարին Հռնաց ի մէջ գերելոցն, դիւայորդոր բղջախոհական ախտիւն յեղազեղեալ *տռփէր* ի նա (100 / 15)

ՏՏՈՒՆ - 1

Աստ իմն հնարեալ նաւորդացն՝ գումարեալք ի մի վայր՝ յօշեն զնա ի *տտնոյն* կողմանէ սրով.(330 / 1)

ՏՐԱՄԱԽՈՀ - 1

Ընդ որ յոյժ զարմացեալ լինէր թագաւորն յաղագս *տրամախոհ* խորագիտութեան նորա (197 / 7)

ՏՐԱՊԻԶԻՏ - 1

Եւ զինչ թագաւորականն սպաս էր, զամենայն նմա հրամայեաց տալ, ընդ որ *տրապիզիտքն /գրբում՝ տրապէզիտքն/* անգամ սոսկացան: (185 / 7)

ՏՐԱՊԻԶՈՆՏ - 1

Ծագք երկրի արևելք. և ի կողմն արևմտից երթան հասանեն ազգքս այս մինչ ի *Տրապիզոնտ:* (7 / 3)

ՏՐԴԱՏ - 39

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՑՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵԻ *ՅՏՐԴԱՏ* ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 9) որոյ անուն էր Վարազ *Տրդատ* ՝որդի Վարազ Փերոժի (231 / 4) արի այրն Վարազ *Տրդատ* ՝հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր (231 / 12) ետես իշխանն Աղուանից Վարազ *Տրդատ* զայն ամբոխ բազմութեան գնդին (232 / 13) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ *Տրդատ* օր ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 /11) «Թոյլ տուք այժմ …երթալ յաշխարհին իմ առ բարեպաշտ որդեակն իմ Վարազ *Տրդատ* (261 / 10) և ընդ դորա ձեռն ողջունեմք զձեզ, տէր սուրբ Եղիազար Աղուանից մեծ հայրապետ և սիրելի եղբայր մեր Վարազ *Տրդատ* ՝աշխարհակալ իշխան Աղուանից: (262 / 13)զի իշխանն Աղուանից՝ Վարազ *Տրդատ* ընդ երիցս հարկէր՝ Խազրաց, Տաճկաց և Հոռոմոց: (311 / 12) Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ ի Փղիպեան՝ սպան զՎարազ *Տրդատ* ի Ստեփաննոսեան (326 / 12) Այս Վարազ *Տրդատ* ի Միհրական տոհմէ էր (326 / 14) որք են Վարազ Փերոժ, Վարազ *Տրդատ,* Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ (339 / 7) Զայս Վարազ *Տրդատ* և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի Փիլիպեան՝ ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն (340 / 4) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն *Տրդատայ* խնամեցաւ ընդ ումեմն առն քաջի ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ *Տրդատայ* Հայոց արքային. (18 / 14) գայր հասանէր յաշխարհին Հայոց յանդիման լինէր հսկայազօր թագաւորին *Տրդատայ:* (19 / 5) որ եկեալ էր ընդ *Տրդատայ* արքային: (20 / 3) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ *ՏՐԴԱՏԱՅ* ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՑ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (29 / 2) որ ձգեալ զճոպան արւոյն *Տրդատայ* (29 / 7) Իսկ ի վախճանելն *Տրդատայ* Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից (29 / 12) Եւ

Խոսրովայ՝ որդւոյ *Տրդատայ* ածեալ զԱնտիոքոս յունական զօրօքն (29/14) առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր *Տրդատայ*՝ արքային Հայոց (32 / 16) երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ քեռ *Տրդատայ*՝ Հայոց արքայի. (33 / 22) ՎԱՍՆ *ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ* ԼԻՆԵԼ ԻՇԽԱՆ ՅԱԹՈՌՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ (230 / 19) ՎԱՍՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆՆ *ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ* ԵԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼ ԳԱՀ ԵԻ ՊԱՏԻԻ Ի ԿՈՂՄԱՆՑ ԿՈՂՄԱՆՑ (233 / 8) ՅՈՒՂԱՐԿՈՒՄՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԳԱՒԱՌ Ի ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԷՆ *ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ* ԱՌ ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀԱԿ (235 / 17) Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին *Վարազ Տրդատայ* ի գործ ինչ խորհրդական և ի սէր արձակել զեպիսկոպոսն Իսրայէլ առ մեծ կաթողիկոսն Հայոց (236 / 1) ՎԱՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ *ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ* ԸՆԴ ԻԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՍՆ՝ ԱՐՁԱԿԵԼ ԶԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԻՍՐԱՅԷԼ ՅԵՐԿԻՐՆ ՀՈՆԱՑ ՍԱԿՍ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ (237 / 9) խորհուրդ լինէր հաւանութեամբ *Վարազ Տրդատայ*՝ Աղուանից իշխանի ընդ ազգակից նախարարս իւր և ընդ կաթողիկոսին Եղիազարու (237 / 13) և կացին առաջի կաթողիկոսին Եղիազարու և իշխանին *Վարազ Տրդատայ* ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (265 /17) Սա ուխտադրեալ Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ կնոջ *Վարազ Տրդատայ ...* կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 6) *Վարազ Տրդատայ*՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) ՀԱՐԿԱՊԱՀԱՆՋԵԼՆ *ՎԱՐԱԶ ՏՐԴԱՏԱՅ*՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԻՇԽԱՆԻ ԵԻ ԵՐԹՆ Ի ՅՈՅՆՍ (311 / 6) Եւ ի յերկարելն *Վարազ Տրդատայ* ի միում աւուր եղև թագաւորին Հռովմայեցւոց ընտրել ակունս պատուականս, և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ ցուցանէր նմա. (311 / 18) Եւ եղև ի նմին աւուրս *Վարազ Տրդատայ* սով անտանելի յԱղուանից սահմանս. (312 / 7) և ահա գտայ ես ելեալ ի սեղանն *Վարազ Տրդատայ* իշխանի (312 / 10) Իսկ *Վարազ Տրդատայ*՝ Աղուանից իշխանի որդիքն ... վասն խռովութեան թագաւորին կացին ի մթին տան ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 13) Եւ *Վարազ Տրդատայ*՝ Վարազմանայ որդւոյ, Աստուած շնորհեաց կեանս.(325/16) լուսաւորեաց և զՄեծ Հայս երանելեաւն *Տրդատաւ:* (14/8)

ՏՐԴԱՏԻՈՍ - 4

Լինի զօրաժողով *Տրդատիոս*՝ մեծ թագաւորն Հայոց (29 / 5) Եւ վարէ *Տրդատիոս* զնոսա կոտորմամբ մինչև ցՀոնս. (29 / 8) Անդ առնու պատանդս *Տրդատիոս* և միաբանեալ զհիւսիսայինսն՝ դիմէ ի վերայ Շապհոյ արային Պարսից: (29 / 10) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին *Տրդատիոս* (83 / 15)

ՏՐԻ - 3

որք են այսոքիկ՝ Վերին Վայկունիք, Բերձոր, Սիսական ...Միանք և *Տրի* գաւառ: (327 / 11) և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ քահանայն *Տրիոյ* իրագէտ լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121 / 5) Եւ ընդ

աւուրսն ընդ այնոսիկ եկին հասին բաղականացիքն և արարին վնաս Սիսան, *Տլոյ* և Ամարաս գաւառաց: (331 / 7)

ՏՐՈՀԵՄ - 1

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր *տրոհէր* շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու ցօղոյ կայլակաց յանդաստանս (199 / 9)

ՏՐՏՄԵՄ - 1

Ողբայր և *տրտմէր* վասն անհնարին չարեացն և երկմիտ հաւատոցն. (240 / 10)

ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ - 9

և իջուցանել հնացեալ չարութեամբ զանձդ ի դժոխս սրախողխող *տրտմութեամբ.* (44 / 5) Եւ նախ ողոքանօք և ապա *տրտմութեամբ* խօսել սկսաւ ընդ նմա և ասէ. (104 / 1) և զերկրպագութիւն անդ կատարեալ՝ մեծաւ *տրտմութեամբ* դարձայ (282 / 4) զոմանս *տրտմութեամբ* լցեալ վտանգեաց. (299 / 6) զիա՛րդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին *տրտմութենէն* և ի նախատանացն: (140 / 17) յոյժ *տրտմութիւն* կալաւ զամենեսեան: (70 / 11) Յայնժամ յոյժ *տրտմութիւն* կալաւ զթագաւորն (80 /12) մեկնէր *տրտմութիւնն,* փարատէր սուգն, և փոքր մի տարակուսական աղետիցն լինէր մոռացումն (230 / 22) Լուսաւորեա զիմ *տրտմութիւնս* քո ողջունաբեր թղթով: (28 / 13)

ՏՐՏՆՋԵԱԼ - 1

Եւ *տրտնջեալ* առն միոյ ի քարակրացն՝ սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9)

ՏՐՏՆՋԵԼ - 1

Վասն որոյ լսեմ ի բազմաց *տրտնջելոյ,* թէ ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ ունին (309 / 9)

ՏՐՏՈՒ - 2

առեալ զամենայն ետ ի գետն *Տրտու* (297 / 16) Եւ անտի չուեալ բանակեցան առ հեղեղատովն *Տրտուայ*՝ մօտ ի գիւղն Դիւտական: (133 / 3)

ՏՐՏՈՒԱԿԱՆ - 2

և գունդն երկրորդ յայնկոյս *Տրտուական* գետոյն, ի հարաւական կողմանն ի մայրոլորտ հովտի պուրակի բնակէին (99 / 2) գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին… ի Չղախեան հովիտն յասպարիսաձև դաշտակն առ ափն *Տրտուական* գետոյն (205 / 2)

ՏՐՏՈՒՆՋ - 1

Դարձեալ՝ եպիսկոպոսունք և երիցունք զազատ արանց առաջի արքայի եղեն *տրտունջ* (93 / 9)

ՏՈՒԳԱՆ/Ք/ - 4

Պատուհաս մեծ և *տուգան* ի վերայ ածէր և կարգէր (49 / 18) և ապա ըստ կարի *տուգանս* բերցէ առաջի եպիսկոպոսին: (94 / 7) Եւ յետ այնր որչափ *տուգանս* տայցէ մարդն … ընդ օրհնութեամբ արասցեն:(94 / 8) լցան

սահմանեալ մեղացն *տուգանք* հաւատացեալ իշխանացն Հայոց և Աղուանից (332 / 2)

ՏՈՒԵԱԼ - 35

մտանէ ի Մասքութս, խոյս *տուեալ* ի Հայաստանեայցն: (10 /10) և վայելուչ *տուեալ* քահանայապետ Թորգոմական աշխարհին և Ասքանազեան զաւակին: (32 / 13) աստուածային բարերարութեանցն զօրութիւն *տուեալ* Հայաստան նախարարացն (39 /7) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն Ցրի ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն և ձեռն *տուեալ* ի Պարսից արքայն. (39 / 12) *տուեալ* զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 7) Եւ հրաման *տուեալ* թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև ցերեկոյ (69 / 13) Եւ բազում աղաչանօք *տուեալ* զգինս բաժակին և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 8) Եւ հանդիպեցան հոգեզուարճ աստուածազարդ հայրապետին՝ *տուեալ* ողջոյն կղերց եկեղեցւոյն խոնարհամիտ համբուրիւ (98 / 6) Եւ *տուեալ* հրաման Անդրկայ փախչել ամենայն Սիւնեաց և զտունս և զհամբարս այրել: (108 / 14) Եւ կրկին և երեքկին *տուեալ* սաստկագոյն պատերազմ, ոչ ինչ կարէին առնել (109 / 5) Զայս լուեալ գնդին Հայոց ոչ ինչ լքեալք, այլ համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ քաջալերս *տուեալ* արձակեցին զնոսա (113 /8) Եւ նոյնժամայն մեծապէս օրհնաբանութիւն Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն *տուեալ* ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 16) Եւ խոյս *տուեալ* յերեսաց նորա յամրոցացն սահմանացն Մարաց՝ գնաց անդէն յաշխարհն Ասորեստանեայց: (131 / 6) Եւ թոյլ *տուեալ* ոչ զոք բռնադատէր (159 / 10) Եւ թոյլ *տուեալ* ըստ կամաց ծառայիցն Աստուծոյ՝ բարձին զմիսն և բերին եդին հացս սակաւս անօսրունս խարշեալս ի տապակի: (162 / 8) և *տուեալ* ողջոյն՝ գային հոգւոյն սրբոյն առաջնորդելով հասանէին յՌոստակ գաւառն Մեծ Կողմանց (204 / 19) Սակայն նորա թոյլ *տուեալ* առ մի նուագ, ըստ իւրում հեզութեանն չլինէր զումեքէ ամբաստան (207 / 16) և միմեանց հոգևոր ողջունիւ համբոյր *տուեալ* դառնային յիւրաքանչիւր տեղիս: (208 / 4) Եւ ողջոյն *տուեալ* հոգևոր համբուրիւ երանելիքն միմեանց խնդամիտ յիւրաքանչիւր ոք դառնային ի նաւահանգիստն: (212 / 10) զի ասպատակ *տուեալ* յանխնայ գերէին, քանդէին զամենայն (232 /14) Եւ *տուեալ* նմա հանգիստ՝ շնորհէին նմա յամել ժամանակս ինչ ի տիեզերական աշխարհին: (236 / 3) և *տուեալ* ցեղիցն երկաքանչիւրոցն պայքար յանդիման կաճառախիտ բազմութեանն: (257 / 17) Զքուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն *տուեալ* եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258/4) Եւ պատասխանի *տուեալ* եպիսկոպոսին ասէ. (261 / 3) Արդ իբրև եկին հասին նոքա յաշխարհս Աղուանից և Հայոց և *տուեալ* ողջոյն՝ պատմելով զամենայն, զոր ինչ արար Աստուած ի ձեռն նորա յաշխարհին Հոնաց (264 / 4) Յայսպիսի նեղութեանց խոյս *տուեալ* իմն՝ եկի ի գաւառս Արցախայ (280 / 11) որոց ողջոյն անգամ ոչ *տուեալ* եկի ի գաւառն իմ Գեղարքունի (282 / 5) Է կենդինար *տուեալ* թագաւորին Յուստիանոսի (286 / 9) Ու

նորա *տուեալ* զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. (294 / 4) Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, *տուեալ է* գեղիկ փոքրիկ Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13) թէ ինձ *տուեալ է* զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 15) և *տուեալ* ի պատանդ զորդիսն՝ և ինքն իշխանն խօթացեալ մնայր: (311 / 14) և *տուեալ* նմա խրատ միայնակեցին (321 / 6) գոհանայր զմեծագոյն *տուելոյն* զպարգևս: (60 / 9) *տուելովն* նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 5)

ՏՈՒԵԱԼ ՀՐԱՄԱՆ - Տե՛ս ՏՈՒԵԱԼ

ՏՈՒԵԱԼ ՈՂՋՈՅՆ - Տե՛ս ՏՈՒԵԱԼ

ՏՈՒԵԱԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄ - Տե՛ս ՏՈՒԵԱԼ

ՏՈՒԵՐԱԿՈՒ - 1

Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և *Տուերակու* տունն: (213 / 2)

ՏՈՒԵՑԵԱԼ - 1

զոր առեալ գոհանայր արքայն զԱստուծոյ ամենակալէ՝ բարեաց *տուեցելումն* իւր: (82 / 2)

ՏՈՒԺԵԼ - 1

և *տուժել* ընդ միոյ հազարս և ընդ երկուց՝ բիւրս: (169 / 17)

ՏՈՒԺԻՄ - 1

և հատուցումն չարեաց, զոր ամենայն ազգաց հատուցանէր արիւնարբուն Պերոզ, եօթանասնեկին *տուժեցաւ* (45 / 10)

ՏՈՒՆ[1] - 47

Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն *տամբ* իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. (137 /15) Ամենայն թագաւորք ազգաց ննջեսցեն պատուով՝ այր իւրաքանչիւր *ի տան* իւրում. (44 / 14) և այր ձիք *ի տան* իցեն, մին յովանակ, և այր պախրէք իցեն, որթ մի: (91 / 4) և *ի տան* թագաւորի կարգեալ քահանայս՝ դառնայ ի Հայս: (118 / 1) զի երթիցէ ի քաղաքն և հեշտութեամբ ազգի *ի տան* իւրում: (162 / 12) «թաղումն իշոյ թաղեսցի, և հաց սգոյ մի՛ բեկցի *ի տան* ձերում»: (165 / 7) պատրաստեա՛ մեղուցելոյս հոգւով օթևանս *ի տան* հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 16) որ ոչ զսէր նորա յիշեալ և ոչ զպատիւ *տան* զհօր իւրոյ (222 / 6) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս *ի տան* ննջիցէ: (223 /16) «Տո՛ւք զբաժին իմոյ աշխարհին և *տան* հօր իմոյ ի մեծէն Գրիգորէ (236 / 18) «Ի *տան* իմում պատուականագոյնք գտանին քան զայդոսիկ (312 / 2) վասն խռովութեան թագաւորին կացին *ի* մթին *տան* ընդ երկրաւ զամս ԺԲ (312 / 14) բարուրս խորհեալ *տան* իւրում ամուսնացուցանէ զՍպրամ Ատրներսեհի՝ Սահլի որդւոյ (340 / 7) և դպրապետս *ի տան* իւրում կարգեաց. (341 / 5) Եւ այր ոչխարք են, *ի տանէ* ոչխար մի և Գ զգաթ բուրդ և մի պանիր: (91 / 3) «Ուստի՞ գաս տէր. և նա ասէ: «*Ի տանէ* եղբօր քո». (346 / 1) Եւ առին զգանձս ուսկւոյ և արծաթոյ անհամարս … և՛ զոր ինչ բառնալն

կարացին ի թագաւորական *տանէն* (108 / 10) Իսկ Անդոկայ չար խորհեալ անձին և աշխարհի իւրում, խրամ հատանէր *տանն* արքունի՛ դաւաճանել զօրօքն իւրովք: (108 / 3) զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի *տանն,* զոր շինեաց: (188 / 1) ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն փառաւորել զանուն քո ի *տանս* յայսմիկ (188 / 11) Եւ արդ՝ մի յերկուց առաջի կայ ձեզ նախարարացդ Հայոց՛ ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր *տանց* զաստիճան և զպատիւ (107 / 3) և զամենայն մեծամեծաց *տանց* աւար առեալ յոյժ անբաւս, ժողովէ զամենայն ի Բաղաբերդ: (108 / 11) և տարագրեալք ի *տանց* իւրեանց՝ յոչ կամաց գային ի Բաղդատ: (332 / 4) և մեծաւ փափագանօք գնացին ի *տուն* հայրենի: (149 / 19) ոչ ոք կարելով ժամանել ի *տուն* իւր՝ ձայն տալ գուժին ահագին (152 / 8) և զերծեալ ի նմանէ՝ անկանիցի ի *տուն* իւր (156 / 13) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և *տուն* քո և ամենայն մնացորդք երկրի քոյ. (157 / 14) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ *տուն* Աստուծոյ (184 / 18) Արա՛ զսա *տուն* աղօթից խնդրուածոց, որք յարևելս ծովեզերեայքս են: (188 / 8) ժամանէ ի *տուն* տեառն (194 / 8) փութայր ժամանել ի *տուն* տեառն. (199 / 2) զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով *տուն* կեղծաւորեալ ոչ ունել կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 15) Ապա գնաց ի *տուն* իւր (315 / 1) ի վաղնջուց հետէ ի նախնեացն իմոց և յինէն մեծարեալ և պատուեալ էր *տունդ* ձեր իբրև եղբօր մերոյ սիրելւոյ. (143 / 14) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն *տունն,* ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք տունք՝ Դաստակերայն, Ճնշմիայն, Մամշեղուն և Կուր գետոյն յայնկոյս *տունն* Հեջերւոյ, և յՈւտի գաւառի ի Գիս Վարազ Պերոժի *տունն,* որ դաքնար ունէր պատիւ, և Վարաժնու սպասատունն, որ յԱրաժականի նստէր, և Տուերակու *տունն:* (212 /15; 212 /17; 213 /1; 213 /2) Որոց անդէն ժողովեալք այնուհետև տէրունական *տունն,* իշխանն և աշխարհախումբ բանակն խնդրէին լսել բանս յեպիսկոպոսէն (242 / 7) չարաչար կեղովք և այսահարութեամբ այլ և մահուամբ իսկ յանդիմանէր զնոսա, և *տունն,* և ազգն հատանէր: (252 / 5) մի՛ ընդունիջիք զնա ի *տունս* (125 / 14) և ոչ ուրեք մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ, ի շէնս և յագարակս, ի *տունս* և յանցս ճանապարհաց: (156 / 4) զի դարձցին յիւրաքանչիւր *տունս* և ի վաստակս իւրեանց (161 / 12) զգեցուցանէր զմերկսն և կերակրէր զկարօտեալսն, և առաքէր յիւրաքանչիւր *տունս:* (163 / 15) որ զպղտորումն Ներսեսի եբարձ յերկրէս. եղեալ կանոնս է *տունս:* (344 / 13) և լցցին *տունք* նոցա աղաղակաւ և գուժիւ: (44 /9) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն, ապա յԱրշակաշէն գաւառի երեք *տունք* (212 / 16)

ՏՈՒՆ² - 19

հրամայեցին նկարել զպատկերս ի *տան* Աստուծոյ. (267 / 8) զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի *տան* Աստուծոյ վասն մեղաց (307 / 15) հալածեաց ի *տանէ* Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126/14) քանզի բառնալոց էր

թագաւորութիւնն ի *տանէ* Սասանականացն (149 / 11) որ ի բազում ժամանակաց էր բարձեալ պատիւ թագաւորական ի *տանէն* Թորգոմայ: (335 / 13) զի ոչ է նա վիճակեալ մերում աթոռոյս, այլ *տանն* Աղուանից: (265 / 9) Առավել/ճիշտը՝ առաւել/ քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ *տանս* Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 / 14) ԵՒ ԱՌՆԵԼ ԳԻՐՍ ԵՒ ԿԱՐԳԵԼ ՎԵՐՍՏԻՆ ԴՊՐՈՑՍ ԵՒ ՀԱՒԱՏՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼ *ՏԱՆՄ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (117 / 7) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՅԵՂԷՆ ԵՒ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ *ՏԱՆՄ* (170/15)որ ներողութեամբն Հոգւոյն Սրբոյ կարգեցաւ յառաջնորդութիւն *տանս* Աղուանից (299 / 1) Եւ եղև այս *տանս* Աղուանից զրկանք մեծապէս (325 / 2) Ապա բարեպաշտն Համամ … զկործանեալ թագաւորութիւն *տանս* Աղուանից նորոգեաց (335 / 17) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ *տունդ* Աղուանից (154 / 10) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ *տունդ* Աղուանից, զմի հաւատ ունողք դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263/10) «Տեսէք և իմասջի՛ք *տունդ* Պարսից, զի ոչ ինչ էք առանց իմ (167/17) հանդիսացուցանէ ընդ ինքն զբովանդակ *տունն* Աղուանից ըստ թագաւորական հրամանին: (177/7) Եւ ապա գուժէր ձայն աղետաւոր ի *տունն* Թորգոմայ (337/10) Նա և զամենայն ժամանակս իւրոյ թագաւորութեանն միաբանէր առ իւր զամենայն *տունն Հռովմայելեայ* (141/1) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական *տունս* Աղուանից (344 / 9)

ՏՈՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ - Տե՛ս ՏՈՒՆ

ՏՈՒՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ - Տե՛ս ՏՈՒՆ

ՏՈՒՆ ԹՈՐԳՈՄԱՅ - Տե՛ս ՏՈՒՆ

ՏՈՒՆ ՀՌՈՎՄԱՅԵԼԵԱՅ - Տե՛ս ՏՈՒՆ

ՏՈՒՆ ՊԱՐՍԻՑ - Տե՛ս ՏՈՒՆ

ՏՈՒՆ ՍԱՍԱՆԱԿԱՆԱՑ - Տե՛ս ՏՈՒՆ

ՏՈՒՈՂ - 5

զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և *տուող* ամենայն բարեաց: (250 / 10) անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած՝ *տուողին* ամենայն բարութեանցն: (79 / 12) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային փառս *տուողին* այնպիսի ահաւոր բարեաց: (81 / 11) որ ամենայն բարութեանց *տուողն* է: (182 / 18) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային յարագուարճ բերկրանօք զտենչալին պարգևաց *տուողն* բարեբանելով: (219 / 8)

ՏՈՒՐԱԿԱՆ - 1

Տուրականն դարձաւ յաշխարհ իւր: (143 / 17)

ՏՈՒՐ/Ք/ - 2

և միշտ անձանձրոյթ էր ի պահս և յաղօթս և ի *տուրս* աղքատաց: (86 / 8) քանզի գտին անձինք մեր մեծարանս և *տուրս* ի ձեռաց քոց: (155 / 15)

ՏՈՒՐ ԵՒ ԱՌ - 1

Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ մինչև ցինն ժամն: (110 / 13)

ՏՓՂԻՍ - 4

հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ քաղաքին *Տփղեաց.* (151 / 15) զոր բերեալն էր յաւարէն *Տփղեաց.* (160 / 5) և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ քաղաքն *Տփղիս:* (137 / 19) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս, և սպանաւ Սահակ Իսմայելեան ի *Տփղիս* քաղաքի (333 / 5)

ՏՔՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ այնուհետև ոտանաւոր *տքնութեամբ* անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսքն /ճիշտը՝ եպիսկոպոսօքն/ հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն (83 / 2)

ՏԵՒԵԱԼ - 1

Կարճեցաւ կէտ կենաց նորա, *տևեալ* ամիսս Է. (149 / 9)

ՏԵՒԵԱՄ - 1

զի սուղ ինչ աւուրս *տևեաց* կենդանի (224 / 10)

ՏՕԹԱՆՔ - 1

անցանէին աւուրք խորշակայեղց *տօթանացն*՝ (221 / 15)

ՏՕՂԱՎԱՐՈՂ - 1

նորագոյն ի լսողս և պատմիչս յարդեան ժամանակիս ի մէջ հիւսիսական կողմանցս *տօղավարողը* զբոլոր լսողս տարբերմամբ ի մանաւանդն սակս ջամբոցեալ զխորհրդոյդ զսևեռութիւն (276 / 10)

ՏՕՆ - 21

Զայն օր մեծապէս կատարեցին *տօն.* (111 / 15) մերձեալ էր տէրունական *տօն* աստուածայայտնութեանն: (238 / 16) նմա նուիրական *տօն* լինել տեսարանին: (244 / 15) և զօրն զայն տօնից *տօն* և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ *տօն* փողոցն, տասներորդ օրն՝ *տօն* քաւութեան. հնգետասաներորդ օր՝ *տօն* տաղաւարահարացն, եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի քսաներկու նոյն թշրին ամսոյ: (314 /18; 314 /18; 314 /18) իսկ զՕնունդն և զՅայտնութիւնն և զԱւետիսն մի *տօն* կատարէ եկեղեցի, վասն զի միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի *տօն* կատարի: (315 /10; 315 /11) «Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս *տօն* է (315 / 19) և յետ նոցա այլք *տօն* ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Զ ին մինչև ցՅորնաղիոս (316 / 2) Զի զաւուրս *տօնի* տէրունեան նշանին Դարձուցին մեզ ի սուգ և ի լալիւն դառնութեան: (226 / 7) Եւ իբրև կատարեաց զաղօթս, մատոյց և զայն, որ յաղագս նորահրաշ *տօնին* էին պատարագք (189 /18) և իսկոյն յարուցեալ ի հսկումն խաչապայծառ *տօնին* կատարէին գոհացողական պատարագ ի վերայ սեղանոյն: (217 /15) պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական *տօնին* ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 20) անցանէին աւուրք խորշակայեղց տօթանացն՝ ի ժամանել

բարձրութեան *տօնին* մեծի նաւակատեաց խաչին (221 / 15) զի անդ պարգևաձիր մեծարանօք ի հանդիսաւոր *տօնին* Աստուծոյ մատուսցէ երկրպագութիւն: (222 / 2) Դարձեալ որ յընթերցուածին ասէ վասն Դաւթի և Յակոբու *տօնին* աւուրն, եթէ յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 /4) և զօրն զայն *տօնից* տօն և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8) Եւ զի բազումք ի գլխաւորաց աշխարհիս կողմանց կողմանց եկեալ էին ի *տօնն* տէրունական նշանին (217 10) Մովսէս *տօնս* կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն (314 / 17)

ՏՕՆԱԽՄԲՄԵՄ - 1

ի գալ սրբոցն *տօնախմբիլ* զնոցին հիշատակ (122 / 1)

ՏՕՆԵԼ - 1

Եւ կարգ եդ յօր խաչին *տօնել* ի Գիս: (344 / 7)

ՏՕՆԵՄ - 1

ի միում աւուր *տօնեմք* զծնունդն և զմկրտութիւնն: (315 / 15)

ՏՕՆԻՑ ՏՕՆ - Տե՛ս ՏՕՆ

ՏՕՆ ՏԱՂԱՒԱՐԱՀԱՐԱՑ - Տե՛ս ՏՕՆ / այս տօնը կոչվում է ՏՕՆ ՏԱՂԱՒԱՐԱՑ/

ՏՕՆ ՓՈՂՈՑ - Տե՛ս ՏՕՆ

ՏՕՆ ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ - Տե՛ս ՏՕՆ

ՏՕՐՈՍ - 1 հասանէր ի լեառն *Տօրոսի,* ի վկայարանս սրբոյն Անդրէի (281 / 5)

/ տ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶՏԱԲՒԹԱՑ - 1

և առաքելոցն յայրեացն արտասուս և ի հառաչանս նայելով յարուցին *զՏաբիթայն* և աւանդեցին զնա նոցա: (89 / 5)

ԶՏԱԼԲ - 1

և յետ այնորիկ դարձեալ ասէ *զՏալբն.* (289 / 11)

ԶՏԱՃԻԿ - 1

Իսկ ապստամբեալ Հայոց՝ արգելին *զՏաճիկսն* ի Դուին (318 / 1)

ԶՏԱՆՋԱՆՔ - 1

որ կարողն է բառնալ զբեռինս ծանունս *զտանջանաց* (247 / 17)

ԶՏԱՆՈՒՏԷՐ - 2

Եւ իբրև եմուտ ստուգեաց զտեղւոջէն և *զտանուտեառնէն,* բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 14) Եւ այնք, որ կոծ դնեն, *զտանուտէրն* և

զգուսանսն, կապեսցեն և ի դուռն արքունի տարցին և պատուհաս ի վերայ դիցեն (92 / 5)

ԶՏԱՊ - 1

որ *զտապ* խորշակին զովացուցանէին (251 / 8)

ԶՏԱՊԱՆԱԿ - 2

եբաց *զտապանակն* և գտաք անդ զսուրբ Մկրտիչն և զԹումաս առաքեալ և զնախավկայն Ստեփաննոս (282 / 8) փութային զսրբութեանցն տեսանել *զտապանակս* (206 / 10)

ԶՏԱՌԱՊԵԱԼ - 1

որ անիրաւք զայրացեալք առ ոտսն կոխեցին զեկեղեցիս և *զտառապեալսն* հարկապահանջ և անառակ գնացիւք աւերեցին. (280 / 9)

ԶՏԱՏԱՍԿԱԾԻՆ - 1

ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն զփշաբեր և *զտատասկածին* ժառանգէր երկիր: (244 / 4)

ԶՏԱՒԻՂ - 1

Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ զփողս և *զտաւիղս* և զթմբուկս և զամենայն ձայն արուեստական (244 / 12)

ԶՏԱՒՈՒՍԻՆ - 1

Եւ յետ երկուց ամաց եհար Բաբան *զՏաւուսին* (327 / 3)

ԶՏԱՓԱՏ - 1

որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն զՈւռեաց՝ զԿառնակաշ, զՀակարի և *զՏափատ:* (327 / 8)

ԶՏԵՂԻ -20

Իսկ յորժամ բերէին *զտեղի* գերեզմանին՝ սխալեալ ի հիւսիսակողմն արարին զբրածն. (70 / 10) ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք *զտեղի* նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) և *զտեղի* արտևանաց աչացն յօտ մի ծրագրեալ … Նոյնպէս և *զտեղի* մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և *զտեղի* շնչառու քթացն թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (139 /19; 140 /1; 140 /1) Եւ ինքն կալաւ *զտեղի* Խոսրովու՝ հօր իւրոյ թագաւորութեանն: (149 / 1) կոչեսցես *զտեղի* պատերազմին Գերեզմանս թշնամեաց: (168 / 13) մինչև նկատեցին *զտեղին:* (59 / 14) և հրամայէր բրել *զտեղին:* (71 / 6) և երէց մի Նաթան անուն … և միւս ևս երէց Գեղևուն անուն բրէին *զտեղին.* (71 / 9) Եւ զի չէր բնաւ երթեալ սարկաւագին յԱմարաս, ասէր՝ *զտեղին,* զոր եցոյց, գիտեմ: (71 / 13) և եկեալ ցուցանէր *զտեղին,* ուր խաչն կայր: (77 / 8) Եւ *զտեղին* ցուցեալ զգերեզմանին, եթէ այդր հրամայէր զիս հարկանել: (77 / 9) ոտամբ հարեալ *զտեղին* անյայտ արարեալ զպատառուածն, (79 / 8) Եւ նովաւ հանդերձ հասանէր ի նախասացեալ վայրն՝ ի հինն եկեղեցի, և ոչ գիտելով ստուգել և նշմարել *զտեղին:* (215 / 6) և վտանգէին զտեարս տոհմից տալ ի ձեռս *զտեղիս* ապաւինութեան (180 / 15) Նմա յանձն արարեալ զիս տեառն իմոյ, որոյ բարեսէր մտօք ամենայնիւ *զտեղիս* հաստատեալ: (280 / 16) Սրբէին *զտեղիսն* յամենայն պղծագործ զոհից (115 / 17) ոչ կարէին իմանալ նշմարել *զտեղիսն* ընդ որ անցանէին յանթիւ բազմութենէ զօրացն Շաթայ: (159 / 16) Եւ իբրև եմուտ

ստուգեաց *զտեղւոջէն* և զտանուտեառնէն, բախեալ զկուրծս իւր՝ հեծեծելով ասէր. (148 / 14)

ՋՏԵՆՋԱԼԻ - 3

և պատմէ *զտենչալի* նահատակութիւնն առաքելակցացն նորա: (10 / 6) ոչ կարէին *զտենչալի* և զփափագելի գանձն գտանել: (205 / 17) Եւ երկրպագեալք սրբոյ նշանին՝ անտի դառնային յարազուարճ բերկրանօք *զտենչալին* պարգևաց տուողն բարեբանելով: (219 / 8)

ՋՏԵՍԻԼ - 14

«Հայր իմ ես դու, և տեսիլ քո *իբրև զտեսիլ* Աստուծոյ. (161 / 4) անշքեղացուցանէին *զտեսիլ* նոցա իբրև զիշուց կահակրաց: (169 / 9) որ պատմէր *զտեսիլ* հօրն (203 / 7) և հաստատեալ ճշմարտութեամբ *զտեսիլ* աբասուն (207 / 7) զամենայն երկբայութիւն ի բաց ընկեցեալ յիմոց մտացս և հաւատով ընկալեալ *զտեսիլ* աբասուս: (210 / 10) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց *զտեսիլ* ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 /13) «Ե՛րթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա՝ մեք և նմա ցուցանեմք *զտեսիլդ.* սուրբք եմք յեկեղեցւոջդ, հանէք դու և նա». (57 / 5) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս ցուցանեմ *զտեսիլդ.* երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 / 1) Եւ իբրև կրկնեալ և երեքկնեալ *զտեսիլն.* յարուցեալ առ վտանգի հարուածոցն, չոգան ի բերան վիրապին թերահաւատքն՝ կաղս ի կաղս բարբառեալ բանիւն Աստուծոյ. (34 / 1) Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, *զտեսիլն,* զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. (43 / 16) Եւ նա առ սա չոգաւ՝ պատմել *զտեսիլն.* իրերաց դիպեցան և խոստովանեցան երկոքեան զմի պատճառս և պատմէին *զտեսիլն* իրերաց: (58/16; 58/17) Եւ զարթուցեալ պատմէր *զտեսիլն* արքային: (71/12) Եւ նորա լուեալ *զտեսլեանն* յինէն, ետ փառս Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ գոհութեամբ. (121/3)

ՋՏԵՍՈՂ - 1

և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ *զտեսողսն* առնէր: (110 / 2)

ՋՏԵՍՉԱԻՈՐԵԼ - 1

Յառաջ քան *զտեսչաւորելն* տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 10)

ՋՏԷՐ - 15

Նորա լուեալ զայն՝ ուրախութեամբ գոհանայր *զտեառնէ* (203 / 7) և վտանգէին *զտեարս* տոհմից տալ ի ձեռս զտեղիս ապաւինութեան և պատանդս առնուլ զզաւակս և զկանայս՝ չապստամբելոյ ի նոցանէն: (180 /15) և սորա կոչեցեալ զՄաքենոցացն հայր Սողոմոն և անէծ *զտեարս* Աղուանից (344 / 15) Ապա տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց *զտեարսն* Սիւնեաց …նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 9) Եւ նստուցին հայրապետ *զտէր* Աբաս ի գաւառէն Մեծիրանց (119/4) զի որ ոչ խոստովանի *զտէր* Յիսուս մարմնով եկեալ, նա ինքն իսկ է Նեռն մոլորեցուցիչ: (125 /15) վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ

լեզուաւ *զտէր* մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211 / 12) «Օրհնեցից *զՏէր* յամենայն ժամ» (216 / 3) «Որդեակք, դարձարու՛ք առ տէր և ծաներու՛ք *զտէր* Աստուած (242 / 13) «Հայր մեր ծանեաք *զտէր* զարարիչն մեր ի ձեռն քո՝ հաւատացեալ երկրպագեմք միշտ սրբոյ երրորդութեանն: (260 / 15) Եւ Հայաստանեայք սակս աշխարհին հոգւոց զհայրապետն իւրեանց *զտէր* Եսայի հանդերձ եպիսկոպոսօքն յղեալ առ նա առաքեն. (325 / 7) որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր օրինօք անձամբ անձանց օրէնք եղեն, և առանց օրինաց *զտէրն* ի վեր ծանեան և զեղեալսն գիտացին ընդ օրինօք (18 / 8) Թագաւորն Յունաց և իշխանն հարաւոյ Տենչանօք խնդրէին տեսանել *զտէրն.* (226 / 22) Զեռն որ ձգեցաւ ի սպանանել *զտէրն,* Եւ ոտք, որ կոխեցին զհրաշագեղ պատկերն, Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեզ խոցոտմամբ: (228 / 8) ուր *զտէրն* Քրիստոս արգելին. (284 / 4)

ՋՏԷՐՈՒԹԻՒՆ - 1

անդրէն առ իւրաքանչիւրսն դարձուցանէր *զտէրութիւնն:* (47 / 18)

ՋՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ - 1

և *զտէրունական* զտօնն մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102 / 17)

ՋՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ ՋՏՕՆՆ - 1

և *զտէրունական* զտօնն մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102 / 17)

ՋՏԷՐՈՒՆԵԱՆ - 4

և բազում աղաչանօք խնդրել յամենողորմէն Աստուծոյ՝ յիշեցեալ *զտէրունեան* զբանն, որ ասէ. (65/15) կատարէին *զտէրունեան* և զկենդանական ահաւոր խորհուրդն: (83 / 6) ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի *զտէրունեան* հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1) ի Տարօն գաւառի *զտէրունեանն* կատարէր խորհուրդ (35 / 13)

ՋՏԷՐՈՒՆԻ - 1

տայ նմա խորհուրդ առնել զնա եպիսկոպոս և շնորհեալ նմա *զտէրունի* հասն (294 / 3)

ՋՏԻԵԶԵՐՔ - 3

որք առնէին իրաւունս և *զտիեզերաց* հարկաց վճարմունս: (330 / 8) Ահա գիտացաք, եթէ անուն նորա տարածեալ՝ ելից *զտիեզերս.* (265 / 3) որ ելից *զտիեզերս.* (295 / 6)

ՋՏԻԿԻՆ - 1

Յայնժամ կալեալ օգնական զդշխոյն Հեղինէ՝ *զտիկինն* Հայոց Մեծաց (236 / 14)

ՋՏԻՐԱԿԱՆ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան՝ զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան *զտիրականն* յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 5)

ԶՏԻՐԱՆ - 2

ՇԱՊՀՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ *ԶՏԻՐԱՆ* ԵՒ ՓՐԿԵԼՆ Ի ՀԻՒՍԻՍԱԿԱՆԱՑՆ ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ *ԶՏԻՐԱՆ.* (30/8; 30 / 9)

ԶՏԻՐԱՊԱՆ - 1

Աղեկէզ տոչորմունք բորբոքեալ ի նմա՝ Կերիցեն առժամայն *զտիրապետական* մարմին նորա: (228 / 7)

ԶՏԻՒ - 1

և խնդրել յԱստուծոյ *զտիւ* և *զգիշեր* զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. (307 / 17)

ԶՏԻՒ ԵՒ ԳԻՇԵՐ - 1

և խնդրել յԱստուծոյ *զտիւ* և *զգիշեր* զքաղցրութիւն և զհաշտութիւն վասն աշխարհի, զթողութիւն մեղաց և զառողջութիւն հոգւոց և մարմնոց. (307 / 17)

ԶՏԽՐԱԿԱՆ - 2

Աստուածային բանին արուեստաւոր հոգի, Յօրինեա՛ իմաստիւ *զտխրական* երգմունս (225 / 9) Եւ նոյնժամայն հրամայէր փոխել ի նմանէն *զտխրականն* զգեստ (184 / 4)

ԶՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

որք *զտկարութիւն* բերեալ յօժարութեամբ յառարկութեանն և զանտեղիս բացատողք. (276 / 7)

ԶՏՂԱՅԱԿԱՆ - 1

և զորդիս նորա առնէր պատրկունս *զտղայականս:* (185 / 10)

ԶՏՆՕՐԻՆԱԿԱՆ - 1

Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս փառաց և էութեանն հօր ծագումն՝ *զտնօրինականն* կատարեալ զամենիցս (10 / 1)

ԶՏՈՄԱՐ - 4

նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի և *զտոմարն* Լևոնի (270 / 4) Իսկ ամենակար հոգին սուրբ ազդեալ եպիսկոպոսին Մեծիրանց՝ Յովելայ. առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի և *զտոմարն* զԼևոնի՝ նովին մատանեաւ. (293 / 13) մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն …զժողովն Քաղկեդոնի և *զտոմարն* Լևոնի (301 /6) Տեսաք *զտոմարն* և գտաք այսպէս. (315 / 4)

ԶՏՐՏՄԵՑՈՒՑԻՉ - 1

Ապա գիտասցես և ի միտ առցես զանիմացական, *զտրտմեցուցիչ* անձին քո խնդիրս, զոր առնես. (134 / 12)

ԶՏՈՒՆ - 8

Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս ցուցանել, զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ *զտուն,* և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 5) «Ընդէ՞ր է այս կորուստ զօրաց մերոց. ո՞չ ապաքէն յորժամ կապիցեմք զիզօրն, *զտուն* նորա, որպէս և կամիցիմք, աւար հարկանիցեմք»: (139 / 5) Եւ *զտուն* հօր նորա աւերեալ քանդէին հրդեհաբոց

կիզմամբ: (224 / 7) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա *զտունն* օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128/15) միաբան ժողովով նզովեցին *զտունն* Վարազոյի. (314 / 3) և *զտունս* նոցա աւար հարկանիցեն (44 / 8) Եւ տուեալ հրաման Անդոկայ փախչել ամենայն Սիւնեաց և *զտունս* և զհամբարս այրել: (108 / 14) և *զտունս* զոր շինեցի, արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ յօր մարտի (188 / 18)

ԶՏՈՒՆԿ - 1

որ զտապ խորշակին զովացուցանէին և զբոյսս և *զտունկս* դալարեցուցանէին (251 / 8)

ԶՏՈՒՈՂ - 1

ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն քաղցրագոյն հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ *զտուողն* մեծագոյն պարգևին: (68 / 1)

ԶՏՈՒՏՆ - 1

զի մի՛ վիշապն մեռեալ *զտուտնն* շարժեսցէ ի վերայ կենաց քոց: (26 / 10)

ԶՏՈՒՐ - 1

և ուժգնակի մռնչմամբ *զտուր* և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով, արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 7)

ԶՏՈՒՐ ԵՒ ԱՌՈՒԹԻՒՆ - 1

և ուժգնակի մռնչմամբ *զտուր* և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով, արդարև ասեմ թէ իբրև բեհմութ ի շարժելոյն գլխոյ ահաբեկ զարհուրանօք դողումն լինէր բնութեան մարդոյ: (200 / 7)

ԶՏՈՒՐՔ - 1

որ *զտուրք* թարխանութեան ունէր պատիւ (260 / 13)

ԶՏՕՆ - 3

և զտէրունական *զտօնն* մեծապայծառ խմբէին յիշատակօք ի նոցին վկայելոցն: (102 / 17) Մտեալ ի քաղաքն, երեկօթս արարեալ՝ անդէն կատարէին *զտօնն:* (239 / 1) վասն այնորիկ ոչ հաւանէին թողուլ *զտօնն:* (316 / 8)

Ր

ՐԱՄՔ - 1

Րամք թագաւորաց քև սուգ զգեցան. (230 / 8)

ՐԵՓ - 1

Ի շաւաղ ամսոյ ԺԵ ին կռուեցաւ ընդ *Հեփ* պարսկի. (290 / 6)

ՐԻՓԱԹ - 1

Եւ որդիք Թիրասայ՝ Ասքանազ, և ի նմանէ Սարմատք և *Հիփաթ* և ի նմանէ Սաւրոմատք. Թորգոմ, և ի նմանէ Հայք: (4 / 10)

ՐՈԲՈՎԱՄ - 1

Արդ ընդէ՞ր տամք տեղի *Հրովամու* պատառել զեկեղեցի Աստուծոյ (278 / 13)

Ց

Ց /նախդիր/ - 80

Եւ ասէր *ցաբեղայն,* որ զնշանն ցուցանէր, թէ երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր ինձ: (78 / 14) որ ժառանգեաց զդաշտս և զլերինս Աղուանից՝ ի գետոյն Երասխայ մինչև *ցամուրն* Հնարակերտ: (8 / 12) և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և *ցայլ* ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2) ասէ *ցայնոսիկ,* որ ի մօտն կային. (147 / 17) մինչև *ցայնչափ* զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին քաջութեամբ առնուլ զթագաւորութիւնն իւր աներ և զարմանալի (130 / 3) Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս, որ ինչ յԱռանայ նախագահութենէն *ց*այսր գործք: (12 / 12) ՈՐ ԻՆՉ ՅԵՐԿԵՐԻԻՐ ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՀԱՅՈՑ *ՅԱՅՄՐԳՈՐԾՔ* ԼԵԱԼ Ի ՍԱՀՄԱՆՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (324 / 11) Եւ ասէր աբեղայն *ցայրն.* (79 / 5) Եւ ասէ *ցայրն* այն, որ եկեալ էր յօգնականութիւն նմա. (139 / 8) և պաշտէին մինչև *ցառաւօտն:* (59 / 11) և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև *ցառաւօտն:* (81 / 19) և զգիշերն ամենայն անդ աղօթէին մինչև *ցառաւօտն:* (217 / 13) Եւ ի նոյն Պարթևաց, որք ի Վաղարշակայ մինչև *ցԱրտաշիր* Վռամշապհոյ որդի, թագաւորք Հայոց՝ ԻԶ (7 / 9) Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև ցՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ և կողմանց Պարսից թագաւորք յԱրշակայ մինչև *ցԱրտաւան* ԾԴ (7 / 5) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի քաջէն Վաչագանայ մինչև *ցբարեպաշտն* Վաչագան՝ Ժ թագաւորք (338 / 16) և կացցէ մինչև *ցբուն* մեք և Աղուանք: (270 / 14) Սահմանք Յաբեթի այս են … ի Մարաց մինչև *ցԳաղիրովն* կողմն հիւսիսոյ և ցգետն Դկղաթ (4 / 5) Եհաս լուր առաքինութեան քոյ յարևելից մինչև *ցԳաղիրովն* (26/4)Սահմանք Յաբեթի այս են…ի Մարաց մինչև ցԳաղիրովն կողմն հիւսիսոյ և *ցգետն* Դկղաթ (4 / 6) ուստի մինչև *ցգետն* Եփրատ հինաւհալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 /15) Այսպէս ի սահմանացն Վրաց մինչև ի դրունս Հոնաց՝ միահեծան ճոխութեամբ եղև տէր մինչև *ցգետն* Երասխ: (183 / 11) և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև *ցգլուխ* (136 / 16) և ասէ

իշխանն *գՂաւիթ.* «Լեզուդ (346 / 2) մինչև *գելս* անձին իւրոյ ի սուգ անմխիթար մնայր: (319 / 18) Եւ հրաման տուեալ թագաւորին Վաչագանայ՝ հանդերձ եպիսկոպոսօքն ոչ ինչ ճաշակել ումեք մինչև *գերեկոյ* (69 / 14) Եւ առեալ զամենն ի դուրս՝ ողջունէին ամենայն բազմութիւնն մինչև *գերեկոյ.* և կնքեալ արքունի մատանեաւն՝ հրամայէր մեծաւ զգուշութեամբ պահել մինչև ցառաւօտն: (81 / 18) Եւ եկեալ նոյն արք հրեշտակաշուք և ահաւոր կերպարանօք և ասեն *գերէգն.* (57 / 8) մուծին զնոսա ի ներքս ըստ մի դռնապահն մինչև *գերկրորդսն* (160 / 13) ԳԻՐ ԱՆՈՒԱՆՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՐԳԵԼՈՑ. ՈՐՔ ՅԱՅՏ ԵՆ Ի ՅԱԲԵԹԷ ԵԻ ՅԱՌԱՆՆԱՅ ՄԻՆՉԵԻ *ՅԵՐՐՈՐԴՆ* ՎԱՉԱԳԱՆ (41 / 3) Եւ ես Վեհիկ հիացեալ կայի ընդ միտս իմ՝ մինչև *գեօթն* անգամ խնդրելով յամենողորմէն Աստուծոյ և ի սուրբ վկայից՝ ստուգութեամբ և ճշմարտապէս ցուցանել զխորհուրդ տեսլեանն: (120 / 15) Ապա ասեն այր *գընկեր* իւր. (137 / 2) և ասէ *գթագաւորն.* (104 / 9) Եւ ամրածածկեալ կային երանելեացն վկայից ամենասուրբ նշխարքն մինչև *գթագաւորութիւնն* երրորդ բարեպաշտ Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի (40 / 13) և ինքն ոչ կարաց օրհնել ձէթ, այլ ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև *գժողովն* Քաղկեդոնի: (328 / 10) Տուր և առ գեղարդացն ճայթիւն որոտման ելանէր յառաւօտէ մինչև *գինն* ժամն: (110 / 13) ասէ եպիսկոպոսն *գիշխանն.* (258 / 11) «Զորս ետուր *գիս,* կամիմ զի ընդ իս իցեն և զփառսն իմ տեսցեն»: (87 / 20) և ասէր *գիս* անուն իմ: (120 / 6) և նա ասէ *գիս.* (120 / 6) տեսանէի ի տեսլեան որպէս եթէ սուրբն Վարոս ի կերպ աբեղայի ասէր *գիս.* (120 / 9) Եւ երեէր այր մի նոյն ձևով և ասէր *գիս.* (120 / 12) Եկեալ նոյն արքն նովին ահաւորագոյն կերպարանօք՝ և ասեն *գխոճկորիկն.* (58 / 6) կտրէին և զվարսս պարանոցացն և ճակատուցն, և զագիսն ընդ մորթսն և ընդ ոսկրն մինչև *գկանգուն* մի. (169 / 9) Երուսաղէմայ եպիսկոպոսքն մինչև *գԿիւրէղ* ՝ԽԲ եպիսկոպոսք: (316 / 1) Աստ կատարին սահմանք Յաբեթի մինչև *գկղզիսն* Բրիտանիկեցւոց: (6 / 3) Եւ անտի մինչև *գՀայ թիւն* ՃԻ ամ լինէր: (112 / 5) որ և նոյն իսկ կենարար Բանն ասէ *գհայրն.* (87 / 20) Եւ վարէ Տրդատիոս զնոսա կոտորմամբ մինչև *գՀոնս.* (29 / 8) Եւ անիմաստ, հեթանոսամիտ և մարդահաճոյ ազգն այն ի զարմանս եղեալ սակս հրաշաբանութեանն՝ ասեն *գՄահմետ.*: (288 / 6) յորս աշխարհակալ սպարապետութեամբն իւրով ի տիոց անտի երիտասարդականաց մինչև *գմիջակ* արքունս ժամանակի …քաջափարթամ եցոյց ծանոթութիւն: (191 / 16) Եւ նորա եկեալ ետ զմեծ պարգևն *գՄիքայէլ* ՝Աղուանից կաթողիկոս. (313 / 2) և ի սպառել նոցա՝ ետ զսուրբսն *գՄխիթար* և ասէ. (281 / 3) Եւ անտի մինչև *գՄովսէս* ՝Հայոց կաթողիկոսն, այն աղանդ հերձուածին չէր յայտնեալ: (267 / 12) կոչեաց զվայրենի եկամուտ ազգս … զհարաւով մինչև *գմուտս* դաշտին (8 / 8) և յետ նոցա այլք տօն ծննդեան և յայտնութեան կատարէին ի յունուարի ամսոյ Ջ ին մինչև *գՅորնաղիոս,* որ թուին լինել ամք ի յարութենէն *գՅորնաղիոս* չորեքհարիւր: (316 /3; 316 /3) Հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ առ մեծն Գրիգորիոս՝ ասէ *գնա.* (35 / 1) և ասէ *գնա.* (110/5) զառաջինն տան *գՆերշապուհ* Ռմբոսեան պահապան Ատրպատական կողմանն (113 / 14) Եւ ասէր *գնոսա.* (147 / 7) Դարձեալ ասէ *գնոսա,* որ մերձն էին. (147 / 20) և ասէ *գնոսա.* (157 / 19) Յայնժամ ասէ *գնոսա.* (158 / 12) որ ձգի *գովկիանոս* և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7) և ասէ *գորս* անդն կային. (159 / 6)

Եւ լինի յԱդամայ մինչև զքրիստեղն ամք ՍՄԽԲ (3 / 12) Եւ հարցեալ զաարկաւագն, թէ Զի՞նչ խնդրես. (71 / 2) Իսկ ի խառնակել լեզուացն՝ ելին ի Յաբեթէ ազգք հնգետասան, ի Մարաց մինչև զՄպարիովն, որ ձգի ցովկիանոս և հայի ընդ հիւսիսի: (5 / 7) և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև զսուրբ գերեզման կուսին (284 / 7) չունիմք ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև զՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 5) Եւ հարեալ զխորանն արքունի ի վերայ տեղւոյն հրամայէր զգուշանալ մինչև զվաղիւն: (74 / 14) և անտի զվայր երկուհարիւր և յիսուն քարեայ աստիճանք մինչև զսուրբ գերեզման կուսին (284 / 7) և հարցեալ արքայի զվանաց երէց գեղջն և ցայլ ևս աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 1) Իսկ զերեսուն ամ ի Վաչէէ մինչև զՎաչագան բարեպաշտն առանց թագաւորի կացեալ աշխարհս Աղուանից. (42 / 9) Եւ ասպատակ սփռեալ զկողմամբք Ատրպատականու մինչև զտեղի անուանեալն Գայշ աւան (132 / 1) Իսկ որ ի Յաբեթէ մինչև զՏիգրան՝ թագաւորք ԽԴ (7 / 4) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 9) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՌՆԱՅՐ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՅՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 8) Առավել/ճիշտը՝ առաւել/ քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև զքաջն Վաչագան (9 / 15) և թիւ անուանցն յԱռանայ մինչև զքաջն Վաչագան …չէ յայտ. (41 /12) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև զՔարուէճ յօթի տեղ (84 / 11)

ՅԱԾԱԳՆԱՅ - 1

Շարժի ի տեղւոջէն և ի հետիոտս կացեալ արքային, ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և զածագնաց քայլիւք, նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 2)

ՅԱԾՈՒՑԱՆԵԼ - 1

զի կարասցուք զածուցանել զերեսս նոցա պատարագօք»: (158 / 15)

ՅԱԾՈՒՑԻՉ - 1

Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ զածուցիչ խռովութեան ալեաց (228 / 17)

ՅԱՄԱՔ[1] - 1

որ ի ջերմին հով ունէր ի սուրբ խորանին, և յանձրևաբեր խոնաւէն զամաք պահէր: (61 / 12)

ՅԱՄԱՔ[2]

այլ առաւել ևս ոգորէր ընդ ծով և ընդ զամաք (129 / 16) Յայնժամ առեալ կայսերն՝ Հոռոմոց զսինկլքորս զորացն՝ աճապարէր ընդ ծով եւ ընդ զամաք անցանել ի սահմանս հեռաւոր կղզեացն արևմտից: (193 / 8) և ծով և զամաք ունկնդիր եղև կարապետաց Նեռինն՝ որդւոցն կորստեան: (325 /1) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, քան զանկեալսն սրով ի զամաքի: (115/5) «Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հոռոմոց Օգոստոս Կոստանդին՝ ծովու

և *ցամաքի* աստուածաբար իշխան. Ջուանշիր սպարապետ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 10)

ՅԱՄԱՔԱՅԻՆ - 1

Ազդ առնէ այնուհետև ամենեցուն, որ ընդ ձեռամբ իւրով էին, տոհմից տոհմից և ազգաց ազգաց … ծովամխաց և *ցամաքայնոց,* գլխագերծաց և գիսաւորաց. (135 / 2)

ՅԱՄԱՔԵՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

ցամաքեցուցանէին զերկիր դիւակործան և սատանայազրգիռ մոլորութեամբն: (254 / 2)

ՅԱՅԳԱՊԱՇՏՕՆ - 5

Եւ երանելի հայրապետն Հայոց՝ խոնարհեալ յարտասուս կնոջն և օթեվանս առ նմա կալեալ *ցայգապաշտամամբ* մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր (325 / 12) սկիզբն լինէր *ցայգապաշտամանն* ի նմին աւուր (72 / 11) Եւ զկնի *ցայգապաշտամանն* ընտրեալ ժողովոյն զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ քաղաքին՝ կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 8) Եւ հասեալ ի Քարուէճ՝ փոքրագոյն գիւղ մի. և լինէր անդ *ցայգապաշտօն:* (72/5) Եւ Ը օր *ցայգապաշտօն* արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. (108/17)

ՅԱՅԳ - 1

Եւ *ցայգն* բոլոր ամենայն բազմութիւն ժողովելոցն անդադար խնդրուածս և պաղատանս մատուցանէին առ Աստուած (79 / 10)

ՅԱՅԺՄ - 3

զոր հարքն ձեր կանգնեցին՝ թագաւորք և իշխանք, և աշխարհս մեր բոլորովին պաշտեցին *մինչև ցայժմ* (250 / 18) և երկիր պագանեմք ծառոցն և մատուցանեմք զոհս և նուէրս, որպէս *մինչև ցայժմ:* (253 / 2) որ *ցայժմ* ոչ էր ստերիւրեալ: (300 / 17)

ՅԱՅՍ ՎԱՅՐ - 2

Այս *մինչ ցայս վայր* ցուցումն ազգաբանութեանց: (8/18) Իսկ Ջուանշերիկ՝ նորին եղբայր մնաց ժառանգ. այս *մինչև ցայս վայր*: (325 / 19)

ՅԱՅՍՕՐ - 9

Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ ուխտիւ *մինչև ցայսօր:* (15 / 3) և անդ են, ասեն, նշխարք երանելեացն *մինչև ցայսօր:* (40 /11) զանուն տեղւոյն Աստեղաբլուր անուանեցին *մինչև ցայսօր:* (102 / 13) Զորմէ յաւիտեան ոք *մինչև ցայսօր* ոչ լուաւ (197/14) և *մինչև ցայսօր* ժամանակի ընդարձակեաց սմա տէր լինել առ ամենայն ամենափառ: (200 / 13) որ ի սրբոյն Եղիշայէ *մինչև ցայսօր* արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ քաղաքէ՝ յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261 / 15) քանզի ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր և որք յետ նորա *մինչև ցայսօր:* (273/3) Ցուցէ՛ք և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ դասի արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ *մինչև ցայսօր* ընդ մեօք է: (273 / 5) և մեր

կողմանքս մինչև *գայսօր* ժամանակի անխառն յայնմ աղանդոյ էր մնացեալ: (295 / 6)

ՅԱՅՏԵՄ - 1

փայլակնաբար *գայտէր* ի ստորադրեալ քարատող և աղիւսաշար պուրակին (215 / 10)

ՅԱՅՏՈՒՄՆ - 1

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն *գայտմունս* և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ Քուար Աստուծոյն համարէին: (241 / 1)

ՅԱՆ - 3

Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, *ցիր և գան* զանսրբոցն հոսեաց զոսկերսն ընդ դաշտ ամենայն. (11 / 11) Եւ զպասսն ոսկւոյ և արծաթոյ աւար առեալ, *ցիր և գան* զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին (100 / 8) և զօրօքն իւրեանց ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա *ցիր և գան* կացուցանէին (326 / 5)

ՅԱՆԳ - 1

Քանզի և այժմ *գանգ* բարի հովիւն զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10)

ՅԱՆԵԼ - 1

սկսաւ ոգորել իւրովի ընդ ինքն և *գանել* զեռանդն բարկութեան իւրոյ ի վերայ կորեանց իւրոց (169 / 16)

ՅԱՆԿԱԼԻ - 11

Բարեվայելուչ և *գանկալի* է աշխարհն Աղուանից (9 / 4) Յոյժ *գանկալի* էր ըստ կարգաց գտանել զպատմածս (12 / 11) *Յանկալի* ես հրեշտակաց, փափագելի ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ (28 / 9) Յոյժ *գանկալի* տենչանս ունէր բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) Առ ի յոյժ *գանկալի* տենչանացն ի վայր յերիվարէն իջանէր (73 / 10) Եւ նոյնժամայն խորհուրդ բերեալ իշխանացն Հայոց Մեծաց՝ մատուցին առաջի թագաւորին զԱգաթանգեղայ Պատմութիւնն *գանկալի:* (107/9) և կրտսերոյն՝ Գազանայ գիւղն *գանկալի* Շաղատ վիճակեցաւ: (112 / 1) ընդ մէջ ածեալ գօտի ոսկի ընդելուզեալ մարգարտով … և պսակ *գանկալի* ի գլուխ նորա. (175 / 9) որոյ տեսակն *գանկալի* էր. (199 / 8) օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի՝ ասպնջական *գանկալի* սուրբ հաւատոցն լինելով. (249 / 6) խնդրելով զամենեցուն *գանկալին* զսուրբ նշխարս սրբոյն Գրիգորիսի: (69 / 12)

ՅԱՆԿԱՄ - 4

որպէս *գանկալ* անձն նորա: (141 /16) «որ եպիսկոպոսութեան *գանկալ* բարւոյ գործոյ *գանկալ»:* (234 /11; 234 /12) և որք մասին *գանկան* ի սուրբ խաչէս, ընկալցին. (120 / 14)

ՅԱՆԿԱՑԵԱԼ - 1

Իսկ Մխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ *գանկացեալ* սրբոյ քաղաքին Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 18)

ՅԱՆԿԱՑՈՂ - 1

և դու՝ բարեաց *զանկացողդ,* վերացո՛ ընդ իս սրագոյն զհայեցուածս ի սահմանս սրբոյ Երրորդութեանն (278 / 6)

ՅԱՆԿ -1

Եւ *զանկն* շինութեան խրամատեալ քակտեցաւ: (225 / 19)

ՅԱՆԿՈՐԴԵԱԼ - 1

որ նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր *զանկորդեալ:* (100 / 13)

ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ - 6

մեծաւ *զանկութեամբ* զմի ի տապանակացս յիմ սեպհական եկեղեցին առեալ տարայ (210 / 11) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական *զանկութեամբն* զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի կին ունելով երկուց եղբարց (241 / 15) Արդ՝ իբրև ելից յաղթութեամբն ըստ *զանկութեան* զկամս իւր ի վերայ ամենայն ազգաց և թագաւորութեանց (130 / 2)Ապա եղև թագաւորին Հռնաց *զանկութիւն* տեսանել զերեսս Ջուանշիրի. (190 / 15) *զանկութիւն* յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 14) Յետ այսորիկ տնկեցաւ ի սիրտ իմ *զանկութիւն* ստանալ ի նշխարաց սրբոյն Յովհաննու (281 / 16)

ՅԱՍՈՒՄՆ - 5

լի *զասմամբ* ետ հրաման ամենայն զօրացն ելանել ի Սիւնիս, գերել զխօսուն և զանասուն: (109 / 1) Արդ՝ ի մօտել տիեզերական *զասմանն ...* նախ՝ զնա բախեցին ալիք ծովուն ծաւալեալ և ի հիմանց տապալեալ: (135 / 18) Եւ զայս ասացեալ՝ զօրութեամբ սրբոյն խաչին շիջաւ *զասումն* բարկութեան զազանաբարոյ ազգին՝ ամենայն նախարարացն և ամենայն զօրացն առաջի կաթողիկոսին: (162 / 1) Եւ լուեալ զայն՝ շիջաւ *զասումն* բարկութեան բռնաւորին: (321 / 7) «Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և *զասումնս* իմ (131 / 10)

ՅԱՍՈՒՑԵԱԼ - 2

ընդ որ *զասուցեալ* Շապհոյ՝ զնդանել զնա հրամայեաց. (118 / 11) Եւ յոյժ *զասուցեալ* թագաւորն՝ խնդրէ զնա ի դուռն. (321 / 5)

ՅԱՐԴ ԵՒ - 1

յորում ոտից տեղն երևի *զարդ ևս.* (284 / 3)

ՅԱՒ - 11

զոր անուանեցին *զաւ* խելագարութեան. (165 / 19) եթէ յամառեալ պնդի և մերձեսցի առ նոսա, յանդիմանի չարաչար *զաւովք,* այլ և ի կենաց իսկ հանէ զնա»: (252 / 8) որ ոչ էր ըստ բնութեան այլոց *զաւոց:* (165 / 11) ապա ապրիք ի *զաւոց* և ի հարուածոց այտի: (253 / 17) Եւ նա ոչ զգաց մինչև ուժգին անկանել նմա ի *զաւս* մերձ ի մահ: (57 / 7) և կամ ի *զաւս* ծանրութեան ախտի ինչ արկանել (252 / 14) և զոր կամէին ի ծանր *զաւս* արկանէին այսս առաքելով ի նոսա. (253 /13) և անկանել ի *զաւս* ծանունս և հասանել ի մահ (256 / 12) վնասակար հոգւոյ և մարմնոյ եղեն անբժշկելի *զաւք:* (123 / 6) և ոչ *զաւք* ինչ հասանեն դմա և ոչ մահ (253 / 4) Թէպէտ և *զաւքն* ժանտք էին, սակայն մահք ոչ գործեցան. (165 / 18)

ՅԱՒԱԲԵՐ - 1

Չթուեսցին յամս ժամանակաց աւուրք դառնաբեր, Յորում առթեցաւ մահ քո *ցաւաբեր.* (229 / 14)

ՑԱԻԱԿԻՑ - 1

և մաղթէր բազում աղաչանօք …*ցաւակից* և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 16)

ՑԱԻԻՄ - 2

Յաւին և *ցաւին* և դառն արտասուեն, Իւծեալ տառապին, Զերթ ձագամեռ հաւ յանապատ նստին: (230 /10; 230 /10)

ՑԵՂ - 7

Աստ բարձաւ թագաւորութիւնն յԱրշակունեաց և հայրապետութիւնն *ի ցեղէ* սրբոյն Գրիգորի: (7 /11) ՎԱՍՆ ՄԻՀՐԱԿԱՆ ՏՈՀՄԻՆ՝ ԼԻՆԵԼ Ի ՍԱՍԱՆԵԱՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒԻ *ՅԵՂԷՆ* ԵԻ ԼԻՆԵԼ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՏԱՆՍ (170 / 15)միայն թողոյր ի նոցանէն զփեսայացեալն իւրում *ցեղին* Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172/8) հարցեալ և ստուգեալ ի նմանէ զանուանս մեծամեծացն՝ իշխանաց և զօրավարաց, նախարարաց և պետաց, *ցեղից* ցեղից ամենայն զօրուն իւրեանց (159/3; 159/3) և տուեալ *ցեղիցն* երկաքանչիւրոցն պայքար յանդիման կաճառախիտ բազմութեանն: (257/17) Զօրանայ ազգն Հագարու՝ միաբանեալ իբրև *ցեղս* տասն. (173/1)

ՑԵՐԲ - 3

«Մինչև *ցե՞րբ* հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. մինչև *ցե՞րբ* իցեմք յահի և ի դողման արիւնահեղ թագաւորիս. մինչև *ցե՞րբ* ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս (145 / 4; 145 / 5; 145 / 6)

ՑԵՑ -1

Յարեսցին ի նա *ցեզք* չարակեղ խոցոտմամբ: (228 / 11)

ՑԻՌ - 1

Եւ հատանի ի լերանցն ոսկի, արծաթ, պղինձ և դեղնախունկ: Եւ որ ինչ վայրենիք՝ առիւծ, ինձ, յովազ, *ցիռ:* (9 / 9)

ՑԻՐ - 3

Եւ եկն հողմ սաստիկ յանապատէն, *ցիր* և ցան զանսրբոցն հոսեաց զոսկերսն ընդ դաշտ ամենայն. (11 / 11) *ցիր* և ցան զսրբութեանցն նշխարս ընդ բլուրն և վիժեալ ճապաղէին (100/8) ի լուսանալ առաւօտուն ի վերայ յարձակեալ առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա *ցիր* և ցան կացուցանէին (326 / 5)

ՑԻՐ ԵԻ ՑԱՆ - Տե՛ս ՑԻՐ

ՑԻՑ - 1

չորիւք *ցցովք* պրկելով զչորեցունց բութոցն՝ կապեալ մանուկ մի և մորթէին կենդանւոյն: (52 / 4)

ՑՆԴԵԱԼ - 1

Իսկ այժմ այն աթոռոյն ամբարձեալ զօրութիւնք … ի վայր *ցնդեալ* զիջան (192 / 18)

ՑՆՕԱԼ - 1

և *ընծայով* ամենեքեան օրհնեն զնա՝ արքայ կարդալով»: (148 / 4)

ՑՆԾԱԼԻՑ - 3

Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ *ընծայից* ուրախութեամբ զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և ի բարեբանութիւն մեծին Աստուծոյ. (60 / 8) *ընծայից* ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն (83 / 3) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից …*ընծայից* ուրախութեամբ, հոգևորական երգով: (210 / 14)

ՑՆԾԱՑԵԱԼ - 1

Եւ ինքն յոյժ *ընծացեալ* ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 7)

ՑՆԾՈՒԹԻՒՆ - 5

յարազուարճ *ընծութեամբ* հրաժարեալք՝ քահանայիքն հանդերձ ուղևորեալ գնային: (98 / 17) Եւ լցեալ Շապուհ մեծաւ *ընծութեամբ* ՝կոչէ զԲաբիկ առ ի կատարել զառ ի նա խոստմունսն. (110 / 16) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ *ընծութեամբ* և ուրախութեամբ կեալ ամենեցուն. (149 / 5) նուաճեալ ընդ ինքեամբ զամենեսեան՝ յարազուարճ *ընծութեամբ* յաղթող և հզօր գոլով ի վերայ սահմանաց իւրոց: (233 / 15) ուր և *ընծութիւն* և խնդութիւն լինէր հանապազ: (206 / 13)

ՑՆՈՐԱԿԱՆ - 1

անսայք *ընտրական* տեսլեան, զոր Գիրք մեզ չհաւանել ուսուցին: (203 / 12)

ՑՆՈՐՔ - 3

Այլ և երբեմն առ աչօք և *ընտրիւք* անձրևս սաստիկս երևեցուցանէին (254/1) զպատրանաց ինչ *ընտրս* վրէժխնդրութեամբ վանէր(220/8) Եւ արդ՝ ահա եհաս ինձ ըստ բանի նոցա *ընտրք,* այլ ոչ ճշմարտութեամբ»: (148/17)

ՑՈԼԱՑԵԱԼ - 1

մինչ ընդ երկինս *ցոլացեալ էր* մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն (216 / 16)

ՑՈԼՔ - 1

«Եթէ *ցոլքն* լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 8)

ՑՈՐԵԱՆ - 1

Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ *ցորեան* և Ջ գիւ գարի և ԺՋ փաս քաղցու (90 / 15)

ՑՐԵԱԼ - 1

և ուր *ցրեալ* պատառած հանդերձի նորա սփիռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 9)

ՑՐԻ - 10

Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ քաղաքն *Ցրի* (37 / 13) Իսկ ընդ ժամանակս ընդ այն բերդաքաղաքն անուանեալն *Ցրի* ապստամբեալ յԱղուանից թագաւորէն (39 /11) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի քաղաքին՝ անուանեալն *Ցրի* (56 / 5) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային,

որք վկայեցինն ի *Յրի* քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Յրւոյ և ճիրբ մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու(56 / 15) «Ե՛րթ ի *Յրի* առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն (57 / 3) «Վասն զի հեստեալ յամառեցեր և ոչ չոգար ի *Յրի* առ Խոճկորիկ՝ առնուլ զմեր նշխարս անտի (57 /11) Ընկալեալ զառողջութիւն և յարուցեալ գնայր ի քաղաքն *Յրի:* (57 / 14) որում ի *Յրի* երանելին Զաքարիաս և սուրբն Պանդալիոն յայտնեցան (78 / 5) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Յրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն *Յրւոյ* և ճիրբ մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու (56/16) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս…Շմաւոն՝ *Յրւոյ* քորեպիսկոպոս … և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 3)

ՅՐՏԱՄԻՏ - 1

ըստ հիւսիսական *գրտամիտ* մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 18)

ՅՐՏԱՅԻՆ - 1

Անտի իջանէր յոստանն անդր, որ *գրտային* ձմերայնոյն էր հանգիստ: (199 / 4)

ՅՐՈՒԵԱԼ - 3

յորմէ *գրուեալ* եղեն Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական անդամք. (299 / 7) Անդ ակն ի վերայ հարեալ Սահլի Սմբատեան … դիմէ ի վերայ որպէս արծուի խոյացեալ ի տկար թռչունս՝ այսր անդր *գրուեալ* տապաստ դաշտացն արկեալ վանէր: (330 / 15) որք վասն անուանն Աստուծոյ *գրուեալք* և վատնեալք էին յամուրս լերանց Կապկոհի (116 / 2)

ՅՐՈՒԵՄ - 3

գրուեցին ամենայն թշնամիք նորա. (255 / 4) Եւ թէպէտ պակասեցան և *գրուեցան* զօրք նորա, սակայն զնա ոչ կարացին ածել ի հաւանս (17 / 1) և ինքեանք *գրուեցան* ընդ ամենայն երկիր. (108 / 18)

ՅՅԵԱԼ - 1

յորում բոլորատէգ լեզուոյն ծայր իբրու դանդանաց *ցցեալ* զբարակավանգ ճռուողումն ձայնի ըստ մարդկային բնութեանս խօսից ստէպ ստէպ առ բան հոլովէր: (199 / 13)

ՅՈՒՊ - 1

Եւ տայր ուսանել պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն և ոչ առնուլ ընդ իւրեանս ոսկի և արծաթ և պղինձ և պարկ, անգամ և *ցուպ:* (37 / 8)

ՅՈՒՐՏ - 1

յորժամ ձմեռնայինն յուզէին *գրտոցն* բռնութիւնք (246 / 12)

ՅՈՒՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին *ցուցականութեանն:* (214 / 10)

ՅՈՒՑԱԿՈՒԹԻՒՆ - 4

և մտեալ մեծաւ զգուշութեամբ, ասաց մանրամասնաբար զերևումն *ցուցակութեան* խորհրդոյն եպիսկոպոսին ճշգրտիւ զբովանդակն: (202 / 15) տեսողք եղեալ յաւէտասքանչ *ցուցակութեան* խաչիս

(208 / 17) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ *ցուցակութեան* նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ քաղաքի: (234 / 13) զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ *ցուցակութեանն* զանցեալ ժամանակաց. (202 / 5)

ՑՈՒՑԱՆԵԼ - 6

ցուցանել զնախնական գիր, զիւրաքանչիւր տանց զաստիճան և զպատիւ (107 / 3) Ապա եթէ ոչ կարէք ակն յայտնի Արեացս գնդիս *ցուցանել,* զնախանիստ բարձ, զպատիւ, և՛ զտուն, և՛ զհող, և՛ զջուր, և՛ զամենայն ստացուածս ձեր Արեաց ազատ արանց շնորհեսցուք (107 / 5) ստուգութեամբ և ճշմարտապէս *ցուցանել* զխորհուրդ տեսլեանն: (120 /16) և զիւր անձինն հրապարակաւոր *ցուցանել* քաջութիւն (176 / 11) արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր՝ յոյժ *ցուցանելով* ամենեցուն սէր խնամակալ բարեկամութեան. (231/13) Ապա առաքէր պատգամ առ իշխանն Հռնաց զմեծ եպիսկոպոսապետն Եղիազար՝ *ցուցանելով* ի ձեռն նորա զիւրն հաւատարմութիւն միամիտ և զսէրն, զոր ունէր առ նա (232 / 16)

ՑՈՒՑԱՆԵՄ - 37

Եւ *եցոյց* զայր և զկին աղանդոյն չարութեան. (54 / 8) զոր *եցոյց,* գիտեմ: (71/13) ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ *ԵՑՈՅՑ* ԱՐՈՒԹԻԻՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 /17) այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն *եցոյց* (178 /7) Ընկալաք զգիր ողջունի, որ *եցոյց* մեզ զառ Աստուած բարեպաշտութեան քո սէր (182 / 12) Եւ զի՞նչ քաջասիրտ տէրն իմ և միւսում աւուրն *եցոյց.* (191 / 7) մինչ զի արևելից և արևմտից, հիւսիսոյ և հարաւոյ, յԱրիս և յԱնարիս հրատարակաւոր ամենեցուն և քաջափարթամ *եցոյց* ծանոթութիւն: (192 / 2) ԹԷ ՈՐՊԷՍ *ԵՑՈՅՑ* ԱՍՏՈՒԱԾ ՋՄԵԾ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍՆ (208 / 7) զոր *եցոյց* բարձրեալն (262/16) որ զընթերցուածսն *եցոյց* ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13) Եւ վասն զի ի տեսլեանն ասացեալ էր, եթէ Խոճկորիկայ նոյնպէս *ցուցանեմ* զտեսիլդ, երէցն ոչինչ ի վեր հանէր զբանսն: (58 / 1) մեք և նմա *ցուցանեմք* զտեսիլդ. (57 /5) Բայց արևելեայցս բազմազգութիւն մատենից և կտակարանաց հրկիզութիւնք ամբոխեալ *ցուցանեն* զորպէսն: (12 / 13) և զմի ոմն …զառաջեաւ իւր հրամայեաց թողուլ և երդուաւ մեծապէս, թէ զքեզ չհրամայեմ սպանանել, եթէ զստոյգն ասես և հաւաստեաւ *ցուցանես* զհանգամանս դիւապաշտութեանն: (53 / 12) Եւ բազում արութիւնս յոլոմպիադս Պարսից *ցուցանէ* ՝ոչ ոք գիտելով զնա: (109 / 13) և զնոյն ինքն զկենսատու խաչն *ցուցանէ* (218 / 13) Զոր լսելով, նոցա մեծաւ խնդութեամբ ընկալեալ, բազում մեծարանս *ցուցանէին* խնամով: (98 / 10) որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն *ցուցանէին* զկեանս և աշխարհի քաղցունք: (340 / 10) և երթեալ *ցուցանէր* զնոյն տեղին (71 / 15) Եւ դարձեալ *ցուցանէր* նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս (72 / 6) Եւ հարուցեալ *ցուցանէր* զմարմինն բազմաց (76 / 12) և եկեալ *ցուցանէր* զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 8) Եւ ասէր ցաբեղայն, որ զնշանն *ցուցանէր,* թէ երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր ցուցեր ինձ: (78 / 14) զամենայն ոք մեծարեալ *ցուցանէր:* (106 / 12) և զյաջողութիւն *ցուցանէր* արիաբար: (174 / 7) Եւ յայսու վերայ իբրև զերեամ ողջոյն հաւատարիմ խորհրդովք տիրասէր առ

թագաւորն հարաւոյ զինքն *ցուցանէր* մեծավայելուչ իշխանն Ջուանշիր: (196 / 8) և *ցուցանէր* ի նմա գոլ զմասն ի կենդանարմատ փայտէն: (215/16) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել քան զամենեսեան լաւ *ցուցանէր* զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 8) Այսպէս և այսու օրինակաւ *ցուցանէր* զիւր վարդապետութիւնն (235 / 13) Այսպէս և այսու օրինակաւ *ցուցանէր* առ ամենեսեան զիւրն աստուածապաշտութիւն: (257 / 8) և կոչեալ զիշխանն Աղուանից՝ *ցուցանէր* նմա. (312 / 2) ընդէ՞ր ոչ *ցուցանէք* զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 8) Եւ ասէր ցաբեղայն, որ զնշանն ցուցանէր, թէ երթամ, պատմեմ արքայի զնշանդ, զոր *ցուցեր* ինձ: (78 / 15) *Ցուցէ՛ք* և զպատրիարքն ձեր, ընդ որո՞վ դասի արքեպիսկոպոսապետն ձեր, որ մինչև ցայսօր ընդ մեօք է: (273 / 4) Եւ իբրև լուան ի նմանէն զանուանս պսակելոցն, ապա ի միտ առեալ՝ *ցուցին* զպատուական և զամենասուրբ նշխարս ոսկերացն: (34 / 15) և *ցուցին* ինձ զայն գիր, որ յառաջ նզովեալ և ի բաց ընկեցեալ էր զՆերսէս ի յԱղուանից կաթողիկոսութենէն: (303 / 7) «Ե՛կ զկնի իմ, և *ցուցից* քեզ զնշանակեալ տեղին». (78 / 11)

ՑՈՒՑԵԱԼ - 4

Եւ զտեղին *ցուցեալ* զգերեզմանին, եթէ այդր հրամայէր զիս հարկանել: (77 / 10) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Զիթաստանեաց լեառնն ոչ միում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան քաղաքին ակն յայտնի *ցուցեալ*» (216 / 10) զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան *ցուցեալ* (249 / 10) զոր *ցուցեալն* էր յառաջ. (78 / 12)

ՑՈՒՑՈՒՄՆ - 2

Այս մինչ ցայս վայր *ցուցումն* ազգաբանութեանց: (8 / 18) *ՑՈՒՑՈՒՄՆ* ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ՋԻՆՉ ՈՒՆԻ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 2)

ՑՕՂ - 2

և լանջացն կարմրանիշագոյն այսր անդր տրոհէր շուրջ զպարանոցաւն առ միմեանս պատուածեալ նման գարնանային առաւօտու *ցօղոյ* կայլակաց յանդաստանս (199 / 10) ի *ցօղոյ* երկնից և ի պարարտութենէ երկրի տացէ զանհամեմատութիւն երկաքանչիւրովք ի վայելումն հոգեծաղիկ տեսողիդ և թագազարմ ժառանգօք մեծահագ հեղինակիդ՝ Ջուանշիրի. (210 / 16)

ՑՕՂԱՑԱՅՏ - 1

Եւ իսկոյն հասեալ օրհասականն այն գուժակռիչ աղմուկ, նման *ցօղացայտ* անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանք: (100 / 4)

/ ց - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՋՅԱՆԿԱԼԻ - 4

Ե՛ւ զսուրբ և՛ զանկալի աշակերտսն իւր առաքեաց քարոզս տիեզերաց. (10/2) որով կարասցէ գտանել զանկալին յոյժ բարի անձինն: (65/7) հայցել զամենեցուն զանկալին՝ զԳրիգորիս: (70/2) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84/14)

ՋՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ լցեալ զանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի, ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն՝ զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 7)

ՋՅՐՈՒԵԱԼ - 1

և հրամայէր ամփոփել զզրուեալ նշխարս սրբոցն (102 / 16)

ՈՒ

ՈՒ -1

Ու /պետք է լինի Եւ/ նորա տուեալ զսուրբ ուխտին գիրն ի նա. (294 / 4)

ՈՒԹ - 2

Ընդ ութ հոգիսն տապանափակ ջանասցուք լինել ի բազմամբոխ ձգողացն և ի ջրահեղձոյցն պատուհասէն (279 / 7) որ սակս այնորիկ անսուաղ եղեալ զաւուրս ութ՝ վախճանեցաւ. (297 / 6)

ՈՒԹԵՐՈՐԴ - 2

այն ութերորդ ամ էր նորա իշխանութեանն: (290 / 5) Սա ութերորդ էր ի Վարազ Գրիգորէ առաջին իշխանէն Աղուանից: (326 / 15)

ՈՒԹ ՀԱՐԻՒՐ - 2

և անտի մինչև ի լեառն Զիթենեաց, ուստի վերացաւ Քրիստոս, ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 9) ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց (318 / 7)

ՈՒԹՄԱՆ - 3

Ութման Իբն Ափան ամս ԺԱ. ապա արգելին զիշխանութիւնն Ութմանայ. և Ութման ետ իշխանութիւն Աբդլայի պատիւ՝ քրքմել զհերս և զմօրուս: (291 / 5; 291 / 6; 291 / 6)

ՈՒԹՍՈՒՆ - 3

Իսկ սուրբ Սիօնի եկեղեցին միով ասպարիզաւ բացագոյն ի Յարութենէն, հարիւր կանգուն ի յերկայնն և եօթանասուն ի լայնն, *ութսուն* սեամբք կամարակապօք. (283 /14) յորում եկեղեցի սագաշէն խաչանման յարմարեալ՝ *ութսուն* կանգուն երկայն, *ութսուն* ՝լայն (285 / 3; 285 / 4)

ՈՒԹՍՈՒՆ ՀԱԶԱՐ - 1

Եւ ել Խազրաց տէրն *ութսուն հազար* արամբք և էառ զԱղուանս. (319 / 3)

ՈՒԺ - 3

և ոչ ինչ լինէր օգուտ *ուժի* ինչ յուտելն: (164 /14) և սոցին *ուժով* հալածեաց զզօրսն Հռովմայեցւոց: (12 /16) Այլ և ինքն *ուժով* պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց (249 / 8)

ՈՒԺԳԻՆ - 8

Եւ նա ոչ զգաց մինչն *ուժգին* անկանել նմա ի ցաւս մերձ ի մահ: (57 / 7) ծուխ խնկելոցն *ուժգին* բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 11) Եւ ի տուէ և ի գիշերի ամենայն ժողովելոցն անդադար լինէին աղօթք և խնդրուածք *ուժգին* գոչմամբք (70 / 2) ձայն լսէր *ուժգին* ասելով. (70 / 9) և *ուժգին* շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ քրիստոնէական բանակին: (74 / 7) հողմն *ուժգին* սաստկապէս հասեալ վառէր զայրեցումն բարձու մեհենիցն (259 / 5) ըղձամբ աղօթալիր և *ուժգին* խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (277 / 1) բայց հողմ *ուժգին* յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր (323 / 16)

ՈՒԺԳՆԱԿԻ - 1

և *ուժգնակի* մռնչմամբ զտուր և առութիւն շնչոյն ընդ խոչափողն արտաքս հոսելով (200 / 7)

ՈՒԼՆԱԳԵԼՈՒԹԻՒՆ - 1

ուլնագելութեամբ ընդ կապճեալք կային անմռունչ ամենեքեան (35 / 16)

ՈՒԽՏ - 33

և մաղթէր բազում աղաչանօք զեպիսկոպոսսն… և զամենայն *ուխտ* եկեղեցւոյ՝ ցաւակից և աղօթակից լինել իւր առ ի հաշտեցուցանել զամենողորմ Աստուած: (48 / 15) բոլոր իսկ *ուխտ* եկեղեցւոյ մեծարեալք և յարգեալք էին յամս թագաւորութեանն բարեպաշտ արքային Վաչագանայ: (50/10) ամենայն եպիսկոպոսք զիւրաքանչիւր իշխանութեան զերիցունս և զսարկաւագունս և զբոլոր *ուխտ* եկեղեցւոյ …ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 10) յորում ինքեան իսկ թագաւորին սովորութիւն էր յոտն կալ և պաշտել՝ զբոլոր *ուխտ* եկեղեցւոյն անդր ժողովեալ: (66/14) Եւ կատարեալ նոցա զերկրպագութեան *ուխտ* ՝երանաւէտ համբուրիւ ողջունէին զսրբոյ պատրիարքին ոտս: (98/14) զնոյն այր … արձակեցին դեսպան յաշխարհն Հոնաց …*ուխտ* հաստատել և անքակ ունել զմիաբանութիւնն: (116 / 11) և երդմամբ եդին *ուխտ* օրինօքն իւրեանց (116 / 13) և *ուխտ* եդից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու խաքանայ, զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 /8) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր *ուխտ* և քաջալերէր դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4) և ուխտեաց անդ *ուխտ* փրկութեան (189 / 19) սակայն նոյն

եպիսկոպոսունքն և բովանդակ *ուխտ* եկեղեցւոյ վերստին նզովեցին գրով և կնքով (303 / 10) և այժմ ի մերմէ բարեխօսութենէ և յամենայն սուրբ *ուխտէ* եկեղեցւոյ յանձն արարեալ հոգւոյն սրբոյ. (26 / 16) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն քահանայական *ուխտէ*, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 /11) Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ ուրախանայր ոչ այնչափ ընդ թագաւորութիւնն, որչափ ընդ բոլոր նախարարաց աշխարհին միաբանութեամբ հաւասարել *ուխտի* եկեղեցւոյ սրբոյ. (47 / 8) և հրամայէր *ուխտի* եկեղեցւոյն պահել և պաշտօն առնել առ Աստուած խնդրուածովք (52 / 13) Եւ այնու եղև խաղաղութիւն *ուխտի* եկեղեցւոյ ի ժամանակին յայնմիկ ողորմութեամբ տեառն ամենակալի. (126 / 16) Թանց գիտութեանց դպրացն ջոկք և *ուխտի* մանկանցն դասք մնային. (218 / 3) ՁԵՌՆԱՐԿ, ՁՈՐ ԽՆԴՐԵԱՑ ԵՂԻԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ի ԺՈՂՈՎՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՎԱՍՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ *ՈՒԽՏԻ* ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԵԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (298 / 4) Եւ զերկոսեան նամակս կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի *ուխտի* ի ձեռն սրբասիրի Քշկայ հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 /2) Յայնժամ հայրապետն Աղուանից Միքայէլ արար ժողով *ուխտի* եկեղեցւոյ իւրոյ. (313 / 19) Ու նորա տուեալ զսուրբ *ուխտին* գիրն ի նա. (294 / 4) որ Մաքենացւոցն սուրբ *ուխտին* էր առաջնորդ (314 / 1) Զի էր օրինակ խորանն և քահանայքն նորոյ *ուխտիս* եկեղեցւոյ սրբոյ (308 / 10) որ ընդունիչ է պատարագաց և կատարիչ *ուխտից* (88 / 18) և բազմութեամբ *ուխտից* եկեղեցւոյ գումարեալ հանդէս ժողովոյ՝ նզովեցին զՆերսէս ընդ ամենայն հերձուածողս (294 / 14) Որք և այսու կանոնիւ կացին աշխարհս Հայոց և Աղուանից համակամ եղբայրութեամբ և անքակ *ուխտիւ* մինչև ցայսօր: (15 / 3) և հրաման տայր բոլոր եպիսկոպոսացն՝ և երիցամբք և սարկաւագօք, և անապատաւորօք և բոլոր *ուխտիւ* եկեղեցւոյ …զկնի ելանել: (68 / 10) և կանգնեալ ի մէջ եկեղեցւոյն՝ առնէր նաւակատիս մեծապէս խնճոյիւք, հոչակաւոր հանդիսիւք, եկեղեցական *ուխտիւ* և հաւատացելոց դասուք: (220/16) Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս … սրբասէր Քշիկ՝ Ներսմերհի վանաց տանուտէր բոլոր *ուխտիւ* իւրով … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 7) Զի *ուխտիւք* խոստացեալ էին առ միմեանս կատարել ի տեղւոջն զամենասուրբ զատիկն: (99 / 4) Եւ ապա անտի փոխեցին ի Ներսմիհրայ սուրբ *ուխտն* (12 / 3) Առ եպիսկոպոսս և երիցունս. և սարկաւագունս, և անապատականս, և առ ամենայն *ուխտս* եկեղեցւոյ՝ ողջոյն. (66 / 6) և բազում *ուխտս* ատրուշանաց կատարելով յարուցին հալածանս ի վերայ քրիստոնէից: (95 / 6)

ՈՒԽՏԱԴՐԵԱԼ - 1

Սա *ուխտադրեալ* Սպրամայ Աղուանից տիկնոջ՝ կնոջ Վարազ Տրդատայ … կնքէր դաշինս վասն փառամոլ տիրողութեանն (293 / 6)

ՈՒԽՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 3

վանականաց *ուխտադրութեամբ* աղաչէր զԱստուած ի ձեռն սրբոցն, զի շնորհեսցէ նմա զաւակ. (63 / 7) նա այնուհետև և ի սուրբն երթայր յԵրուսաղէմ՝ մատուցանել *ուխտադրութիւն:* (95 / 9) զի մի՛ ոք յանդգնեսցի թիւրել ինչ *զեդեալ ուխտադրութիւնդ:* (304 / 1)

ՈՒԽՏԱԶԱՆՑԵԱԼ - 1

դժրողաբար *ուխտազանցեալ* երթայ առաջի կաթողիկոսին… հռչակեցուցանել զզրոյցն (218 / 15)

ՈՒԽՏԱՆԷՍ - 9

ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս *Ուխտանէս,* և… ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր …Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 9) *Ուխտանէս* նուաստ կաթողիկոս և Ջուանշիր՝ Աղուանից զօրավար և իշխան ի տէր խնդալ: (211 / 7) վասն զի արևելեայցս մեծ իշխանն Ջուանշիր և եպիսկոպոսապետն *Ուխտանէս* անդ նստէին ամենայն նախարարօքն: (212 / 3) Ջսոցա անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն *Ուխտանէս* անիծիւք փակեաց. (213 / 3) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ ևս վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր *Ուխտանէս*…խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր (344 / 3) Զայս լուեալ զնորայն գալուստ հոգեզուարճ հայրապետին Աղուանից *Ուխտանիսի* հանդերձ բազում ժողովով օրհնեաց զնա (184 /14) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս ի քորեպիսկոպոսաց անտի պարկեշտից, և նոքօք հանդերձ պատմեաց հայրապետին Աղուանից *Ուխտանիսի:* (203 / 6) որ ի վախճանելն *Ուխտանիսի* ի ժողովի անդ դիպեալ կոչմանն ընդ այլ եպիսկոպոսունսն (213 / 6)

ՈՒԽՏԱՀՈՐԵԱԼ - 1

և ամ յամէ *ուխտաւորեալ* կատարէին զյիշատակս նոցա: (97 / 3)

ՈՒԽՏԵԱԼ - 1

Եւ բազումք ի գիւղս, ասեն, որ անորդիք լեալ են և եկեալ *ուխտեալ* և հող առեալ ի տեղւոյս՝ որդեծնութեան զաւակի հասին. (77 / 12)

ՈՒԽՏԵՄ - 2

և *ուխտեաց* անդ ուխտ փրկութեան (189 / 19) *ուխտէր* առ ամենեսեան զԱսպանդիատայ զզոհարանսն և զայլոց չաստուածոցն խափանել զնուէրս և պաշտել զԱստուած կենդանի (249 / 16)

ՈՒԾԵԱԼ -1

Ուծեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 23)

ՈՒՂԱՐԿԵՄ - 1

և մեծաւ ժողովով և ընծայական թղթովք *ուղարկէր* զնա յիւր գաւառն: (235 / 6)

ՈՒՂԵԿԱՆ - 1

ոչ որպէս առ *ուղեկան* ինչ կամ անցաւոր շնորհել յումեքէ անսայր. (207 / 11)

ՈՒՂԻ - 1

և զերկայն զայն *ուղի* և կարճ բերելով գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք (180 / 5)

ՈՒՂԻՂ - 1

ամբիծ և *ուղիղ* պահեա՛ յառժամանակեայ վտանգէս: (101 / 12)

ՈՒՂԽՔ - 1

Եւ յետ այսր ամենայնի դիմէին *ուղխըն* յարուցեալ, գետն յորձանուտ ընդդէմ Վրաց աշխարհին (137 / 17)

ՈՒՂՂԱԿԻ - 1

եթէ նետ ի կորովից քոց թռչէր *ուղղակի,* ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, քան զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 / 6)

ՈՒՂՂԱՓԱՌ - 12

որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք *ուղղափառ* նոցա հաւատոյն (123 / 12) Եւ ոչ ոք ի նոցանէ եղև խնդրող *ուղղափառ* հաւատոյն (268 / 6) վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման *ուղղափառ* հաւատոյ քաղկեդոնական հաւաքմամբն: (271 / 13) Ապա եթէ այլ ոք եկեղեցի *ուղղափառ* գիտե՞ք զատ յայսցանէ: (273/4) Յայսմ մաքառմանէ և ի խնդիր *ուղղափառ* հաւատոյ դարձան Վիրք և եղեն քաղկեդոնիկ: (274 / 13) ի ձեր վերայ իշխան Աստուած լիցի և *ուղղափառ* վարդապետք: (303 / 17) գտանէ անդ միայնակեաց զոմն *ուղղափառ* (321 / 3) ի սրբոյ երրորդութենէ օրհնեալք լիցին և յամենայն ծառայից Աստուծոյ *ուղղափառաց* (302 / 11) որք զնոյն սահմանեցին *ուղղափառացն* «անմահ որ խաչեցար» ասել, որպէս և է իսկ: (343 / 10) տեսանելով …զկղերս եկեղեցեացն քաջուսմունս և *ուղղափառս* յամենայնի, նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպոլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք (275 / 9) զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ քահանայք կալցեն ճշմարիտք և *ուղղափառք* (310 /3) Սոքա և *ուղղափառքս* աղարտէին զՀոռոմոց ամենայն կրօնսն: (267 /15)

ՈՒՂՂԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ - 6

Երկասիրեալ առաքինազարդ *ուղղափառութեամբ* յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ երկրպագել ուսուցանէր: (220 / 10) Եւ Ներսէս կալաւ զաթոռն *ուղղափառութեամբ* ամս ԺԴ (297 / 9) յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն ունելով զհաւատս *ուղղափառութեան* (123 / 9) և զբարենախանձ եպիսկոպոսունս *ուղղափառութեան* հաւատոյն և զաւանդապահս քայքայեաց. (299 / 4) Արդ՝ մեք *ուղղափառութեան* ժողովքս և զքեզ նզովեցաք ընդ ամենայն հերձուածողսն (314/10) որոյ *ուղղափառութենէն* եղաք աշակերտք (301/1)

ՈՒՂՂԵԱԼ - 1

և *ուղղեալ* զնիզակն ընդ գաւակ ձիոյն յերկիր կործանէր զահագին վիրագն: (30 / 6)

ՈՒՂՂԵԼ - 1

և *ուղղել* յաստուածապաշտութիւն զիւրեանց ամբարիշտ հայրունեան ազգս: (51 / 2)

ՈՒՂՂԵՄ - 1

Զայս և որ նման է սոցին ասացեալ՝ զթիւրութիւն նոցա *ուղղեցաք:* (269 / 13)

ՈՒՂՂՈՐԴԱԲԱՐ - 1

առեալ բահ ի ձեռն և եղեալ համօրէն ծունր ամենեցուն դիտել *ուղղորդաբար* ի նկատեալ տեղին՝ հրամայէր անվեհեր բրել. (205 / 14)

ՈՒՂՂՈՐԴԱՁԵՒ - 1

զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և *ուղղորդաձն* ի վեր կանգնելով (200 / 6)

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ - 4

և հաստատեալ կալաւ կարգ *ուղղութեան* առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և հանուվքն (20 / 12) և բազում կարգս *ուղղութեան* աւանդեաց եկեղեցւոյ վրիպելոյ. (297 / 14) և եթէ յազատաց ոք իցէ, արգելեալ յեկեղեցւոյ, յընկերս մի՛ խառնեսցի մինչև ի կարգ *ուղղութեան* եկեսցէ: (301 / 15) այլ այս օտար իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ *ուղղութեան* (328 / 13) և նախանձեալ զբարի նախանձ առաքելական *ուղղութեանն.* (37 / 5) վասն որոյ հարկ եղև վերստին առնել *ուղղութիւն:* (305 / 13) Եւ վասն ապստամբացն Աղուանից ի մերմէ տէրութենէս հրամայեալ եմք ըստ քո կրօնիցդ առնել առ նոսա *ուղղութիւնս* (296 / 11) Եւ զջան քրտանցն Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին, եթէ զիինչ գունակ սքանչելիս առ բարբարոսականսն կատարեալ՝ լինէին *ուղղութիւնք:* (98 / 9)

ՈՒՂՏ - 2

անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն *ուղտուց:* (160 / 3) զանապակ գինին կամ զկաթն *ուղտուց* և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս ուռուցիկս չափէին: (160 / 8)

ՈՒՂՈՒՄՊ ԱՋԳՔ - 1

Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց, /որպէս *Ուղումպ ազգք* Յունաց հզօր երևեալ առ ամենեսեան/ զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր՝ բազում գործս արութեան ցուցեալ և անդ ի Թուրքաստանին առ Խազր խաքանին: (249 / 9)

ՈՒՂՓԱՃԵՄ - 2

Ուղփաճեմ, հոգեճաշակ համբուրիւք առլցեալ…ո՛վ աստուածազան արևելեայց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և … ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան, ամենայն նախարարօքդ, որ համանգամայն ընդ ձեզ են, Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 /8) Այլ քանզի աղբիւր *ուղփաճեմ* իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս քաղցր իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց (213 / 17)

ՈՒՂԵՒՈՐԵԱԼ - 1

յարազուարճ ցնծութեամբ հրաժարեալք՝ քահանայիքն հանդերձ *ուղևորեալ* գնային: (98 / 17)

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒՄՆ - 1

առեալ զմնացեալ դուստրն իւր Սպրամ գիշերահէն տաժանելի *ուղևորմամբ* մտանէ ի բերդն Խաչենայ (340 / 7)

ՈՒՄԱՐ - 2

Ումար Իբն Խատաբ է ամ, զնա սպանին: (291 / 5) *Ումար* Աբդլ Ազիզայ որդի ամս ժ: (291 / 8)

ՈՒՄԱՐ ԻԲՆ ԽԱՏԱԲ - Տե՛ս ՈՒՄԱՐ

ՈՒՄԱՐ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ՈՐԴԻ - Տե՛ս ՈՒՄԱՐ

ՈՒՆԱՅՆ - 8

Ջայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և *ունայն* չարափառաց պղտորմանէն (126 / 9) մի՛ կրկնել առ իս վասն դորին *ունայն* խնդրոյ. (134 / 3) մի՛ դարձուցաներ *ունայն* և ամաչեցեալ. (188/18) զի ընդդէմ Աստուծոյ երկասիրէր պատուիրանին, թափուր և *ունայն* գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր փառաց: (221/ 0) Ջեռնում յիրաւի. տագնապեալ այրիմ, Մինչ զաթոռ քո բարձրագահ *ունայն* քև հայիմ: (229 / 21) ապա եթէ ոչ՝ անվաւեր և *ունայն* լիցի և մի՛ համարեսցի ձեռնադրութիւնն այն ընդունելի: (302 / 9) և փախստեամբ դարձուցանեն ի Հայս՝ թափուր և *ունայն* զամենայնն առնէին: (336 / 9) թափուր և *ունայն* զքաղաքն թողուին (338 / 9)

ՈՒՆԱՅՆԱՁԵՌՆ - 1

և ոչ ինքն թագաւորն *ունայնաձեռն* երթայր յողջոյն աւետարանին: (64 / 7)

ՈՒՆԵԼ - 55

լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան ուրացութեամբ *ունել* զթագաւորութիւնն: (15 / 13) Եւ ոչ կամեցեալ իւր իսկ *ունել* զաթոռ քահանայապետութեան: (34 / 24) հրամայէր ի դպրոցս *ունել* և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն (50 / 18) և նոցա զհետ ելեալ մանկանն՝ կամէին *ունել* զնա ևս: (52 / 7) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն *ունել* զմարդիկն (52 / 16) «Դևն յայտնապէս գայ ի կերպարանսն մարդոյ և հրամայէ երիս դասս լինել, և մէն երիս մարդս *ունել* և մի՛ խոցել, և մի՛ սպանանել, այլ ողջոյն հանել զմորթն (53 / 14) Եւ եթէ չկարեն *ունել* զսակն, զծառոյ կեղև հրամայէ հանել և արջառ կամ ոչխար զենեալ առաջի նորա՝ զոհ առնեն. (54 / 5) և պաշտակս յայտ արարեալ սրբոցն դեսպակի և ձիոցն սպաս *ունել:* (62 / 6) Եւ մի ևս ինչ *ունել* դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ ևս Աստուածաշունչ գրովք: (62 /6) և դարձեալ մեծագոյն *ունել* ի մէնջ շքեղաշուք մեծարանս: (107 / 4) և անքակ *ունել* զմիաբանութիւնն:(116 / 11) Եւ խորհէր ի միտ իւրում յանպատրաստ *ունել* զմեծ թագաւորն Խոսրով: (131 / 3) և զգուշութեամբ պատուիրէր *ունել* մինչև դառնալ նմա յիրացն հասելոց: (131 /15) ճեպէին զնոսա պատգամաւորքն Կաւատայ զգուշութեամբ *ունել* պահել զԽոսրով (147 / 15) ապա եթէ ոչ, հրամայեցաւ յինէն *ունել* ածել զքեզ առ իս ակամայ կամօք»: (157 /15) և իսկոյն հրամայէր գրել երդմունս և *ունել* համամիտ խաղաղութիւն: (181 /17) որ իբրև եթէ ծագումն երևեալ բոցաճաճանչ ի վերոյ *ունել* կամարաձև. (215 / 8) և կարծեցեալ կիսամահ զնա արարեալ՝ զանխլաբար արտաքս ելանէր յիւր երթալով տուն՝ կեղծաւորեալ ոչ *ունել* կարծիս, թէ յանգէտս ի տան ննջիցէ: (223 / 16) զի մի՛ լիցի յայսմհետէ խէթ իմն *ունել* մեզ ի մեր միտս թշնամութեան խորհուրդ»: (238 / 2) տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ *ունել* և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 17) *ունել* և հաստատուն զուխտ և զպայման դաշնաւորութեան նոցա: (266 / 10) և զխաչն առաջի *ունել* ի փառս տէրունեան է (275 / 15) ՆԱԽ ՍԱԿՍ ԻՍՄԱՅԵԼԵԱՆ ԱԶԳԻՆ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆՆ Ի ՀԱՐԱԻՈՅ ԵՐԿՐԷ՝ *ՈՒՆԵԼ* ԶԾԱԳՍ ՏԻԵԶԵՐԱՅ (287 / 5) և ըստ

երիցութեանն *ունել* զիշխանութիւն Մահմատայ ի Բաղդատ և ի Խորասան: (292 / 8) զընկալեալ ի ճշմարիտ և յաստուածարեալ հարցն մերոց՝ անշարժ և հաստատուն *ունել.* (307 / 7) և ոչ տալ անարժանից և զինուորական մարդկան զեկեղեցւոյ *ունել* իշխանութիւն. (307 / 11) և ոչ անարժանից կամ զինուորաց հրամայեալ է *ունել* զիշխանութիւն եկեղեցւոյ (307 / 19) և մի՛ լիցի *ունել* Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 /17) և մի՛ լիցի զինուորաց և աշխարհականաց յեկեղեցւոյ վերայ *ունել* իշխանութիւն (310 / 4) և պատուաստութեամբս այսուիկ առ ի զոյգ *ունել* զպետութիւն արևելեայց կողմանցս Աղուանից: (338 / 14) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով փոքր վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս *ոչ ունելոյ* թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 4) Բնաւին անթագաւոր միտս *ունելոյ* գրթախաղաց լինէին զկնի ամենայն մոլորութեանցն: (241 / 5) ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՆԱՑ ԱՌ ՀԱՅՍ *ՎԱՍՆ ՈՉ ՈՒՆԵԼՈՅ* ԻՆՆ ԴԱՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ. (271 / 7) զի զնա ընդ քեզ հաշտ *ունելով* ոչ միայն զերկիրս, այլև զերկնից զմեծութիւնն առեալ ըմբռշխնեցեր: (27 / 18) և զթագաւորն Բասլաց մարտակից իւր *ունելով,* որ ձգեալ զճոպան արտոյն Տրդատայ և ոչ զօրեալ ընկճել զնա՝ ինքն լինի միջակտուր ի նմանէն: (29 / 7) Ապա սիւն առ ծովակին կանգնեալ և առիւծ ի վերայ՝ մատակ ընդ ոտիւքն *ունելով* նշան իմն կոչել առիւծ զՊարսս և մատակ՝ զՀռովմայեցւոց տէրութիւնն: (31/1) գոբողայաբար բակ առեալ բազմութեանն յոյժ՝ և ոմանց գիրս, և ոմանց պնակիտս ի ձեռին *ունելով.* (51 / 8) Անտի դարձեալ աշակերտօքն, ընդ ինքեան *ունելով* զխաչն արծաթեղէն (95 / 10) և զսուսերն բոցանշան *ունելով* ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 2) յորում եդ զձեզ հոգին սուրբ տեսուչս և վարդապետս՝ հաստատուն *ունելով* զհաւատս ուղղափառութեան (123 / 9) որ էր նա Ջեբու խաքան, *ունելով* ընդ իւր և զորդին իւր. (135 / 6) Ածին և զերկոսին իշխանսն՝ զմի իշխանն պետ կողմնակալ թագաւորութեանն Պարսից, և զմիւսն ի բուն բնակչաց իւրոց …զերկոսեան *ունելով:* (153 / 3) տեսեալ զերկրորդ որդին իւր Ջուանշիր խրոխտ և սիգողաճեմ, չքնաղագեղ *ունելով* տիպ: (173/10) եկն յաշխարհն Պարսից՝ կորզել ի տաճկաց զկողմանս աշխարհին զճառագայթաւէտ զլոյս աշխարհաց ընդ իւր *ունելով:* (183 / 17) սաստկացեալ *ունելով* միշտ պատերազմ ընդդէմ Ենիբայ թշնամւոյն (213 / 18) ի տաճարէ անտի ելանէր իշխանն ընդ ճանապարհ պարտիզայար ծաղկոցացն, յայնժամ ի գիշերի յառաջին պահուն՝ անվահան, *ունելով* թուր. (222 / 10) Իսկ անօրէն սպանողն զսուսերն թերաքամեալ *ունելով* յանկարծակի յետուստ կողմանէ հարկանէր զիշխանն արի (223 / 4) քաջապէս հրատարակող լեզու *ունելով* նման երագագիր գրչի: (225/1) Նոյնօրինակ և ափրոդիտական ցանկութեամբն զեղխեալք՝ ըստ հեթանոսական վայրենամիտ բարուցն՝ զհօրակինն առնելով կանայս և զմի կին *ունելով* երկուց եղբարց, և պէսպէս կանայս առնելով բազում և անկրօն կարգս *ունելով* և անկանոն խորհուրդս (241/16; 242/1) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ փակեալ լինիցին մեր մի հաւատ *ունելով* և ձեզ. (264 / 3) Բայց արդ աղաչեմ, փոխանակ ասեմ՝ *չունել* վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս:

(28 / 12) որ փոքր կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ՝ *չունել* եպիսկոպոսապետ և մետրոպօլիտ (275 / 3)

ՈՒՆԻՄ - 122

և անդէն *կալան* զքաղաքսն (133 / 9) Առ սովաւ *կալան* սովորութիւն գրել ի պատրուակ թղթի՝ Աղուանից, Լփնաց և Չորայ կաթողիկոսի: (343 / 2) Սեմ *կալաւ* զկողմն արևելից երկրին (7 / 1) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ *կալաւ* կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք (20 / 11) և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ *կալաւ* զկարգ առաքելութեանն. (49 / 2) յոյժ տրտմութիւն *կալաւ* զամենեսեան: (70 / 11) Յայնժամ յոյժ տրտմութիւն *կալաւ* զթագաւորն (80 / 12) Ահ *կալաւ* զամենեսեան: (111 / 12) դողումն *կալաւ* զնոսա առաջի նոցա. (136 / 2) և դողումն *կալաւ* զնա յոտից մինչև ցգլուխ (136 / 15) Եւ ինքն *կալաւ* զտեղի Խոսրովու՝ հօր իւրոյ թագաւորութեանն: (149/1) Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ *կալաւ* (229 / 18) որ *կալաւ* զիշխանութիւնն ամս մետասան: (280 /15) ուր զսուրբ կուսին դագաղսն *կալաւ* հրեայն արտաքոյ քաղաքին (284/5) և *կալաւ* զիշխանութիւնն ամս Թ: (291/4) և *կալաւ* զիշխանութիւնն Աբլ Աբաս ամս Է: (291 / 14) Եւ Ներսէս *կալաւ* զաթոռն ուղղափառութեամբ ամս ԺԴ (297 / 9) և ի վերուստ խաւար անտեսանելի *կալաւ* զՄոզանն սահման (322 / 6) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս … և զամս Գ *կալաւ* զՀայս (333 / 5) և *ուշ կալջիր* լուսոյն, թէ յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի, անդանօր կան նշխարք մեր»: (58 / 13) և եթէ երիցուն առաջի ոք գայ և վկայէ վասն մարդոյն, թէ չէ այդպէս, աւագն շինոյն *կալցի* զմարդոյն եզն մի և յերէցն տացէ: (92 / 11) զի *կալցի* իշխանութիւն շահել զոգիս կորուսելոցն (214 / 6) և երկունք *կալցին* զքեզ իբրև զկանայս ծննդականս. (44 / 2) Վանաց երէց, կամ վանական ոք եթէ ի վանացն գայթանք առնէ, և ի վերայ յայտ լինի, անարգեսցեն զնա և ի տեղւոյն ի բաց հանցեն, և զխոստակն յեկեղեցի *կալցին:* (91 / 11) զի առ ժամանակ մի խաբէութեամբ *կալցին* զնոսա (113 / 8) զնոցին ուսուցեալս պինդ *կալցուք* (279 / 4) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ ունիմք և *կալցուք* մինչև յաւիտեան (279 / 13) Իսկ որք կապեալ *ունեն* յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ օձին ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 14) *ունէի* զայս ամենայն արուեստս նյութականաց պատմող (23 / 17) և եկեալ Արգեսացիք *ունէին* զքաղաքն: (39 / 12) որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս *ունէին* սրբոցն: (62 / 10) ոչ *ունէին* հրաման դատարկաձեռն լինել (64 / 7) իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ *ունէին* զերկիր: (74 / 4) Եւ ի մէջ գերելոցն *ունէին* զերկուս քահանայսն՝ ընկերս Աթանասիոսի վկային: (101 / 1) զոր *ունէին* պարսիկք յաշխարհիս Աղուանից: (115 / 14) զոր *ունէին* բռնութեամբ Պարսիկք: (116 / 6) որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան *ունէին* զաշխարհս և զքաղաքս նորա. (130 / 19) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի մի վայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ *ունէին.* (164 / 16) որք զգիտութիւն ոսկեձնութեան, և՛ արծաթահալութեան, և՛ երկաթահանութեան, և՛ պղնձագործութեան *ունէին:* (166 / 17) և դրունք բանային, և զինուորքն մտեալ՝ *ունէին* զզէնս իւրեանց աստի անտի շուրջ

զնովաւ պարախմբեալք: (183 / 5) որոյ գերանաձև սրունք որպէս զլեառն ինչ ի վեր բարձեալ *ունէին* (200/4) որք երկաքանչիւր աստի և անտի միջաւորեալ *ունէին* յինքեանս զկոչարանն սուրբ (215 /7) թէպէտ և անբեղուն միտս *ունէին* ընդ նմա ոմանք ի մախայորդոր տոհմակցացն. (231/14) յանդիման *ունէին* առաջի նոցա զսրբասնեալն Իսրայէլ կրօնաւորազգեստ կարգաւ: (235 / 2) որոց կապեալ *ունէին* յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն (257 / 5) զոր արարեալ *ունէին* (323 / 13) Ամենայն ինչ քո գնդին կրկին է … եթէ վահան *ունէիր* ընդդիմահար լանջացդ առաքինաց, ընդ նմին *ունէիր* և զվահանն համբերութեան հաւատոց. (23 /5; 23 /5) *Ունէիր* ազգականս ի յերկրի, և գտար եղբայր Քրիստոսի ի յերկինս. (28 / 5) որ ի ջերմին հով *ունէր* ի սուրբ խորանին (61 / 11) Յոյժ ցանկալի տենչանս *ունէր* բարեպաշտն Վաչագան՝ արքայն Աղուանից առ ի գիւտ նշխարաց սրբոյ մանկանն Գրիգորիսի (64 / 17) զոր *ունէր* նորին մատանեաւն կնքեալ (67 / 4) և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ *ունէր* առաջի: (71 / 9) զոր առ սուրբսն *ունէր* (74 / 10) որ *ունէր* և առաքելական շնորհս (75 / 8) զոր թագաւորն *ունէր* ի գիրկս իւր: (81 / 15) որ *ունէր* նշան աստուածային խաչին ընդգրկեալ. (120 / 5) որ պահէր և *ունէր* զքաղաքն Պարտաւ (136 / 11) ակն *ունէր* պատասխանատոյն ի թագաւորէն (155 / 3) զոր *ունէր* ընդ իւր (157 / 9) որ դեռ ևս *ունէր* զաշխարհին Պաղեստինացւոց: (167 / 9) որ երբեակ իշխանութեան գահերիցութիւն ի Հռովմայեցւոց թագաւորութենէն *ունէր* (178 / 10) զոր առ կայսրն *ունէր* Հռոմոց (194 / 2) որ ղաքնար *ունէր* պատիւ (213 / 1) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն *ունէր* խնդրել զփափագելի խաչն (214 / 14) որ և *ունէր* առ հասարակ հայ, հռոմ և ասորի գիր. (215 / 15) Եւ իսկոյն աճապարեալ *ունէր* զհոչակաւոր մայրաքաղաքն Պարտաւ: (232 / 1) զոր *ունէր* առ նա մտերմաբար իբրև եղբօր սիրելւոյ (232 / 16) զոր միշտ ի ձեռին *ունէր* եպիսկոպոսն (258 / 2) «Խաւար ուրեմն տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ *ունէր* ի վաղնջուց (259 / 15) որ զտուրք թարխանութեան *ունէր* պատիւ (260 / 13) Տալբ ոմն տաճիկ *ունէր* կին գեղեցիկ. (289 / 8) Ի ամ *ունէր,* մինչ երևեցաւ և ի վաթսուն և երրորդ ամին մեռաւ: (290 / 12) տեսանէր ի տեսլեանն, եթէ Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի *ունէր* առաջի փրկչին (322 / 3) ՅՈՒՅՈՒՄՆ ԲԵՐՄԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՑՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԹԷ ՋԻՆՉ *ՈՒՆԻ* Ի ՊԷՏՍ ՄԱՐԴԿԱՆ (9 / 3) Եւ մայրաքաղաք *ունի* զմեծն Պարտաւ: (9 / 10) և տեսեալ թէ որպէս փոյթ *ունի* առ աստուածային կամացն կատարումն (55 / 12) Սակայն և այժմ առ անգամ մի թողեալ զահ և զերկիւղ, որ դեռ զմեզս *ունի,* ի նոյն կարգն դարձցուք. (128 / 2) որ փակեալ *ունի* զկողմանս արևելից հիւսիսոյ. (141 / 2) «Պիղծ է առաջի տեառն ամենայն անօրէն և ընդ արդարս ոչ *ունի* հաղորդութիւն»: (246 / 9) և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝ Աղուան/ քահանայ *ունի:* (285 / 11) զոր այժմ տաճիկ *ունի:* (285 / 12) Պարտաւայ վանք Խուրբ Աստուածածինն, որ առ աշտարակին Դաւթի, այժմ *ունի* կին ոմն Մարիամ անուն Շամքորեցի, և զկէսն տաճիկ *ունի:* (285 /13; 285 /14) Կաղանկատուաց վանք ի նոյն կողմանն, այժմ Թէոդորոս *ունի.* (286 / 1) Աբուղկամեա՝ յԱղիովիտեայ, ի Զարիշատայ *ունի* անիրաւ և չար տաճիկ: (286 / 2) Արցախայ վանք Սուրբ Աստուածածին ի հարաւոյ սրբոյն Ստեփաննոսի. այժմ տաճիկ *ունի* զամենայն: (286 / 3) Ամարասայ վանք Սուրբ Գրիգոր,

այժմ *ունի* կին մի Գրիգորի անուն, և զկէսն *ունի* տաճիկ: (286 /4; 286 /4) զի իշխանութիւն ոչ *ունի* նա յԱստուծոյ և ոչ ի մէնջ: (309 / 19) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. Քև զանտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ *չունի* երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 15) ապա եթէ թիւրեսցի ոք յայսմ պայմանէս, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոս, *չունի* իշխանութիւն ի ձեր վերայ. (303 / 15) Քանզի բան *ունիմ* մտաց գործի (18 /6) ոչ *ունիմ* գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 / 11) և ես վիճակ *ունիմ* բարեկարգ (261 / 5) և զսոցայն ստոյգն, թէ յորմէ տոհմէ են, *չունիմ* ասել: (41 / 13) հրաման *ունիմք* ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս (113 / 4) և ո՛չ մեք *ունիմք* իշխանութիւն հանել մասն ի նմանէ և տալ քեզ: (236 / 13) զի ոչ *ունիմք* հրաման ի Գրոց: (269 / 10) Բայց մեք որպէս ընկալաքն երկրպագութեամբ պատուել զսուրբ Երրորդութիւնն՝ առանց թերահաւատելոյ *ունիմք* և կալցուք մինչև յաւիտեան (279 / 13) Յամենակալէն Աստուծոյ *ունիմք* զծառայական աշխարհս հնազանդ ձերոյ տէրութեանդ. և մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել *ունիմք* զՔրիստոսի աստուածութեանն: (295 /15; 295 /16) Զայս ահագին և սոսկալի պատուէր *ունիմք* ի տեառնէ (306 / 12) Զայդ հրաման *ունիմք* մեք յԱստուծոյ (309 / 1) Նոյնպէս *ունիմք* զվարդապետաց զասացուածս առ այս. (315 / 9) նոյնպէս և *ունիմք* այժմ (316 / 11) զոր այժմ ամենեքեան *ունիմք:* (343 /14) *չունիմք* ինչ ասել զստոյգն ի պէտս լսողաց մինչև ցՎաղարշակ արքայն Հայոց (8 / 4) զոր *ունին* արգելեալ ի խորանս իւրեանց (163 / 2) Սիրով քո այրին սիրելիք քոյին. Եւ զսէր քո անմոռաց ի մտի *ունին.* (229 / 26) Այլ Գ վանք Աղուանից, զոր տաճիկք *ունին* բռնութեամբ, անուանքն չեն յայտ: (286 /5) զոր այժմ տաճիկք *ունին:* (286 / 6) Եւ զդոյն օրէնք վասն եկեղեցեաց ամենայն աշխարհականք *ունին* և այսօր (309 / 2) ի յոլով տեղիս զեկեղեցիս Աստուծոյ վանականութեամբ զինուոր մարդիկ *ունին* (309 / 10) այժմ զաննիւթոցն *ունիս* զնմանութիւն: (24 / 1) վասն զի համարձակութիւն *ունիս* առ Քրիստոս (28 / 8) զոր այժմդ *ունիս* ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ փայտիւն խաչի (142 /20) զոր *ունիս* առ Աստուած (258 / 12) բահ *ունիցի* յուսն (71 / 1) թէ որ ազգ և լեզու *ունիցի* բարձ և պատիւ: (106 / 10) «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ *ունիցի,* մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) Ապա եթէ պատրիարք որ *ունիր,* և ոչ զայլ կղերս եկեղեցւոյ բովանդակ, յայտնի է՝ խոտորեալ հերձուածողք էք ընդ Արիոսս և ընդ խուժաստանս և ընդ այլ չարափառս»: (273 / 6)

ՈՒՆԿՆ - 1

երկրպագութեամբ մաղթել զԱստուած և *ունկն դնել* Աստուածաշունչ գրոց: (61 / 15)

ՈՒՆԿՆԴԻՐ - 3

ունկնդիր լերուք մտադիւրութեամբ բանիս, զոր լսէքդ: (209 / 10) Եւ *ունկնդիր եղեալ* նմա չարափառ կնոջն՝ խորհուրդ բերեալ ընդ եպիսկոպոսունս և ընդ մեծամեծս աշխարհին Աղուանից (293/9) և ծով և ցամաք *ունկնդիր եղև* կարապետաց Նեռինն՝ որդւոցն կորստեան: (325 / 1)

ՈՒՆԿՆԴԻՐ ԵՂԵԱԼ - Տե՛ս ՈՒՆԿՆԴԻՐ

ՈՒՆԿՆԴԻՐ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՈՒՆԿՆԴԻՐ

ՈՒՆԿՆ ԴՆԵԼ - Տե՛ս ՈՒՆԿՆ

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ - 2

և դիւրալուր *ունկնդրութեամբն* ներկեալ բազմաց ազանց հոգիքն՝ մշտնջենաւոր խաւարի կորստեան մատնեցան: (126 / 10) Ապա իբրև տեսանէր զյօժարամտութիւն նոցա և զմտադիւր *ունկնդրութիւնն,* սկսաւ ճառել նոցա ի վարդապետութենէ Գրոց աստուածայնոց (242 / 11)

ՈՒՆՈՂ - 4

զնոյն հաւատն *ունող* և զաւակ բարեխօս առ Քրիստոս Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 / 19) Վասն զի զմի հաւատ *ունող* հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 4) և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց *ունողին* արծաթապատ հրաման տայր քանդակել: (196 / 6) Եւ յարշաւանաց մերոց յայդ աշխարհ, և որ մօտ առ մեզ տունդ Աղուանից, զմի հաւատ *ունողք* դուք այժմ և ամենայն տիեզերք՝ նախանձ բարի և մեր տնկեցաւ ի սրտի: (263 / 10)

ՈՒՆՉ - 1

ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ *ունչսն* (53 / 5)

ՈՒՇ - 1

և *ուշ* կալջիք լուսոյն, թէ յորում տեղւոջ լոյսն ժողովի (58 / 13)

ՈՒՇ ՈՒՆԻՄ Տե՛ս ՈՒՇ

ՈՒՌԵԿԱՆ - 2

զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս քահանայ *Ուռեկան* գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) ուր եդաւ գլուխն յաւանին *Ուռեկան* ի ձեռն սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի: (12 / 2)

ՈՒՌՆԱՅՐ - 13

Եւ էր *Ուռնայր* արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքայի (14 / 12) զի *Ուռնայր* արքայն մեր խնդրեաց ի սրբոյն Գրիգորէ նորին սուրբ ձեռնադրութեամբն լինել եպիսկոպոս աշխարհին իւրոյ: (15 / 1) զոր *Ուռնայր* հաստատեաց (15 / 11) եկն *Ուռնայր* արքայ, եմուտ յաշխարհդ Աղուանից (20 / 4) Անդ առնու խոց մեծ արքայն Աղուանից *Ուռնայր* ի Մուշեղէ Մամիկոնենէ՝ Վասակայ որդւոյ. (31 / 6) անուանք են այսոքիկ. Վաչագան քաջ, Վաչէ, *Ուռնայր,* Յաւչագան, Մերհաւան … (41 / 14) ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԶՐՈՅՑՔ ՅԱՌԱՆԱՅ ՄԻՆՉԵՒ *ՅՈՒՌՆԱՅՐ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅ ԵՒ ՑՏՐԴԱՏ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅ, ՈՉ ԳՏԱՔ (12 / 8) ՀԱՒԱՏԱԼՆ *ՈՒՌՆԱՅՐԻ* ԵՒ ՄԿՐՏԵԼՆ Ի ՁԵՌԱՑ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԵՒ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՄԻԱԲԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԼՆ ԸՆԴ ՁԵՌԱՄԲ *ՈՒՌՆԱՅՐԻ* ԱՐՔԱՅԻ (14 /2; 14 /3) Կրկնակի ընդ ձեռն *Ուռնայրի* գերագոյն լուսաւորեցան: (14/10) Որպէս յառաջագոյն սէրն Քրիստոսի բնակեաց ի նախնւոյն ձերում *Ուռնայրի,* նախանձ երկնաւոր եբեր ընդ Տրդատայ Հայոց արքային. (18 / 13) Զայս լուեալ քաջին *Ուռնայրի* ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց (19 / 3) ԵՒ ԽՈՑ ԱՌՆՈՒԼՆ *ՈՒՌՆԱՅՐԻ* ՅԱՅՆՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ (30 / 11)

ՈՒՌ - 1

և ըստ գահու նախապատիւս արարեալ բաժակաւ և *ուռով* առաջի իւր. (106 / 12)

ՈՒՌՈՒԹ - 1

ուռութս և բարբաջմունս իմն յօրինէին: (253 / 10)

ՈՒՌՈՒՑԵԱԼ - 2

Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս, որով զգետն մեծ՝ զԿուր, որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ *ուռուցեալ* յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138/19) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և *ուռուցեալս* ընդ երեսս դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 5)

ՈՒՌՈՒՑԻԿ - 1

զանապակ գինին կամ զկաթն ուղտուց և ձիոց անյագ յորովայնս իւրեանց իբրև ի տիկս *ուռուցիկս* չափէին: (160 / 9)

ՈՒՌՈՒՑՈՒՄՆ - 1

Թոյնք քարբից հեղցին զնովաւ, Եւ սաստկագոյն *ուռուցմամբ* հերձցեն զնա: (228 / 15)

ՈՒՍԱՆԵԼ - 1

Եւ տայր *ուսանել* պահել զամենայն տէրունեան պատուիրեալսն (37 / 7)

ՈՒՍԱՆԻՄ - 7

և զգինսն առեալ ի դպրոց մտանէր և *ուսանէր* թոշակաւն: (76 / 8) զորս բովանդակապէս *ուսաք* ի լաւագոյն առնէ միջոէ յԻսրայելէ Մեծ Կողմանցդ եղելոյ եպիսկոպոսէ: (263 /13) ԱՆՈՒԱՆՔ ՎԱՆՈՐԱՑԻՑՆ, ՈՐՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՆ ՇԻՆԵԱԼ ՅԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՆՈՒՆ, ԶՈՐ Ի ԹՂԹՈՑ ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԱՆԱՍՏԱՍԱՑ ԱՌ ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ ԱՌԵԱԼ *ՈՒՍԱՔ,* ԱՅՍ ԵՆ (285 / 9) զոր ի Փրկչէն *ուսաք* (287 / 10) Եւ գիտութիւն իմն զայս *ուսաք* զամիր մոմնւոյ դարապասին, թէ յաջակողմն դրանն նստի շուրտայաց աւագն (330 / 6) և զկարգս հոգևորս *ուսցին* ի նմանէն ըստ Գրոց. (90 / 8) Զորս ընկալաք ի հոգեզուարճ վարդապետաց զմակերևումն ապառնեաց արտաճառել *ուսցուք* (287 / 7)

ՈՒՍԵԱԼ - 8

սնեալ և *ուսեալ* երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն (32 / 15) և *ուսեալ,* թէ մեծին Աստուծոյ է այն նշանն (96 / 16) Եւ *ուսեալ* ի նոցանէ զփրկութեանն ճանապարհ՝ հաւատաց յԱստուած կենդանի. (102 / 14) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. Քև զսնոտութիւն նորին նոր *ուսեալ,* Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 14) և նա, զոր ինչ ի նմանէ, լինէր *ուսեալ* ի պիղծ վարդապետէն, հրամայէր նմա զնոյն խուժադուժ ազգին տաճկաց պատմել. (288 / 3) Զի նոցա *ուսեալ* ի խնդրոյն Պրոկղի Կոստանդնուպօլսի հայրապետին, որ երկերիւր սուրբ հարքն յԵփեսոսի ժողովոյն տպաւորեցին ի սուրբ երրորդութիւնն. (343 /5) զոր ի վաղնջուց *ուսեալն* էին մոռացեալ: (96 / 1) և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր *ուսեալս* աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 7)

ՈՒՄՆ - 1

զոսկիակապ վահանն յահեակ *ուսն* ընկեցեալ և զգեղարդն քաջամուխ յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար (110 / 11)

ՈՒՍՏԵՔ - 6

Եւ ոչ *ուստեք* եղև նմա այս (186 / 6) և կամ ո՞ *ուստեք* էին, որք արեամբ պատերազմեալք՝ վկայ անուն ժառանգեցին (202 / 7) և որ *ուստեք* ուստեք եկեալ էին առ նա (232 /4; 232 /4) ոչ *ուստեք* լեալ կարողութիւն ընդդիմակայել նոցա (338 / 4) Եւ ոչ *ուստեք* գտեալ օգնականութիւն քաջացն Հայոց (113 / 12)

ՈՒՍՏԵՔ ՈՒՍՏԵՔ - Տե՛ս ՈՒՍՏԵՔ

ՈՒՍՏԻ /մ.գ.,շ./ - 29

Որդիք Յաւանայ՝ Եղիսա, և ի նմանէ Սիկիլացիք և Աթենացիք. Թարշիշ, և ի նմանէ Վիրք և Տիւրենացիք. և Կիտրիս, *ուստի* և՛ Հռոմք, և՛ Լատինացիք, և՛ Հռովդացիք: (4 / 13) Ի Կիտիացւոց որդիք Յաբեթի, իսկ որ ի կողմանս հիւսիսոյ են, ազգակից են Կիտիացւոցն, *ուստի* Աղուանք.(5 / 2) ամենայն եւ յէութեանն նստաւ փառս, *ուստի* ոչն էր մեկնեալ: (10 / 2) և սկսանիմ, *ուստի* արժանն է սկսանել: (18 / 12) Եւ իմ զարմացեալ՝ եթէ յառաջ չէր աղբիւր ի տեղւոջս, արդ այս յորդ *ուստի* ՞ելանէ: (73 / 6) *ուստի* զբաժակն գողացար»: (77 / 5) կամ գիտել *ուստի* ՞էր. (88 / 3) *Ուստի* և գիր արարեալ առ իշխանս և առաջնորդս աշխարհաց (132 / 4) *ուստի* և յետոյ գովեցաւ գործ նորա (132 / 17) «Ո՞վ ես, ասէ, և *ուստի* ՞տունդ Աղուանից (154 / 10) *Ուստի* լեալ փախստական Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 7) *ուստի* մինչև ցգետն Եփրատ հինահալած արարեալ՝ արշաւանօք զհետ ընթանայր թշնամին: (174 / 15) *ուստի* և զօրավարն Խոռազատ բազմամեծար յարգանօք ընդ իւր առեալ ածէր: (175 / 17) *Ուստի* և մեծապանծ անուամբ դադարէր դարձեալ առ սահմանօքն Վրաց: (178 / 8) *ուստի* անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ (181 / 1) *ուստի* անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած (182 /17) *ուստի* չորիւքս այսոքիւք և չորից անկեանց աշխարհիս հասարակաց կալով իշխանութիւն՝ տեսանելով զանհնարին տկարանալն կայսերն Հռոմոց ի թագաւորէն Հարաւայնոյ (193 /13) *Ուստի* ի ձեռն հաւատարիմ պատգամաւորաց առաքէր երդմունս մեծամեծս և խոստմունս անչափ պարգևաց, զի առ նա երթիցէ: (194/5) *Ուստի* անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. (195 / 5) *ուստի* և եկելոցն ի կայսերական քաղաքէն պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 5) *ուստի* և ընդ ձեռամբ նորա փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 / 8) *Ուստի* յանկարծակի հոտ անոյշ բուրեաց (210 / 1) Ռահ մխիթարութեան գնացք քո փակեաց, *Ուստի* վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 /23) *ուստի* վերացաւ Քրիստոս, ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 8) *«Ուստի* ՞է քեզ զայդ գիտել: (288 / 6) *ուստի* գիտէ նա զայս ամենայն: (288 / 9) *Ուստի* ոչ զօրեաց ելանել (320 / 1) և Կուրայ տանել զնա, *ուստի* եկն: (330 / 1) *«Ուստի* ՞գաս տէր». (346 / 1)

ՈՒՍՏԻ ԵՒ - Տե՛ս ՈՒՍՏԻ

ՈՒՍՏՐ - 1

վասն որոյ *ուստերօք* և դստերօք ընդ միմեանս պատուաստեալ էաք ի խնամութիւն: (143 / 14)

ՈՒՍՈՒՄՆ -3

Զի որպէս սպանումն ի սատանայէ էր, նոյնպէս և երկուս կանայս առնել և դաշնակաւոր նուագս յօրինել լինէր ի նորին բանսարկուին *ուսմանց* (244 / 18) Քանզի նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս *ուսմունք,* և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272 / 2) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն *ուսումն* (50 / 19)

ՈՒՍՈՒՑԱՆԵԼ - 4

հրամայէր ի դպրոցս ունել և *ուսուցանել* զաստուածեղէն ուսումն (50 / 19) Եւ բնակելով յանապատսն, զի կրօնաւորք էին, սկսան *ուսուցանել:* (268 / 12) Յայնժամ կոչեցեալ առ ինքն զնա՝ սկսաւ *ուսուցանել* ի Հին և ի Նոր կտակարանաց ըստ Արիոսի (288 / 2) վասն զի կամ էր նորա զաշխարհն յայնմանէ *ուսուցանել:* (321 / 14)

ՈՒՍՈՒՑԱՆԵՄ - 13

եկն Ուռնայր արքայ, եմուտ յաշխարհիդ Աղուանից, *ուսոյց* և կատարեաց զնոսա առաքելական կանոնօք: (20 / 4) Եւ մեզ *ուսոյց* ճշմարիտ հաւատն (88 / 8) և նա գրով *ուսոյց* զայս (272 / 5) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ օրէ և մեզ *ուսուսջիր»:* (204 / 17) որ արասցէն և *ուսուսցէն,* նա մեծ կոչեսցի յարքայութեանն Աստուծոյ: (46 / 6) զոր և *ուսուցանեն* մեզ Գիրք սուրբք (89 / 1) և *ուսուցանէ* առաքինասէր վարս (47 / 10) Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց *ուսուցանէր* և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն և լուսաւորէր մկրտութեամբ աւազանին փրկութեան. (34 / 21) Եւ եկեալ ի Հաբանդ գաւառ՝ *ուսուցանէր* և խրատէր պահել զպատուիրանս Որդւոյն Աստուծոյ. (35 / 5) և *ուսուցանէր* Աստուածաշունչ գրոց վկայութեամբ (46 / 15) զկարգ աստուածապաշտութեան *ուսուցանէր* (96/1) Երկասիրեալ առաքինազարդ ուղղափառութեամբ՝ յերիս անձնաւորութիւնս անշփոթելիս միշտ երկրպագել *ուսուցանէր:* (220 / 11) զոր Գիրք մեզ չհաւանել *ուսուցին:* (203 / 13)

ՈՒՍՈՒՑԵԱԼ - 2

Այսպէս *ուսուցեալ* զանուն սուրբ Երրորդութեանն (278 /10) զնոցին *ուսուցեալս* պինդ կալցուք (279 / 4)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ - 1

Ահա *ուսուցիչ* պատգամացն Աստուծոյ այրս Իսրայէլ եպիսկոպոս. (260 / 9)

ՈՒՏԵԼ - 6

իբրև ի վերայ թշնամեաց հասեալ՝ տային նոցա մոլեգնել և *ուտել* զիւրեանց մարմինսն. (33 /16) մոռացայ *ուտել* զհաց իմ ի ձայնէ հեծութեան իմոյ: (128 / 1) և հաց կորստեան գործեալ նոցա՝ տալ *ուտել* ի ճաշի անդ արեամբ իւրեանց: (172 / 7) «Թէ մի՛ իշխեսցեն անարժանքն կալ առաջի սեղանոյ իմոյ և մի՛ ի հասիցն իշխեսցեն *ուտել»:* (308 / 4) որք սակս չար գործոց իւրեանց չեն արժանի մտանել յեկեղեցի, թող թէ զեկեղեցականն *ուտել* զհասն կամ

զհացն: (309 / 11) Այնուհետև դիւացն առեալ զմարդիկն ակամայ ընդ առաջ մեծին Գրիգորի տանէին՝ մոլեգնելով և *ուտելով* զմարմինս զիւրաքանչիւր: (34 / 6)

ՈՒՏԵԼԻ - 1

և զոր ինչ *ուտելի* է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց (108 / 13)

ՈՒՏԵՄ - 13

և *եկեր* զամենայն բոյսս և սպառեաց զամենայն պտուղ անդաստանաց մերոց: (164 / 4) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ զարմանալի մեծ քան զճնճղուկ և *եկեր* զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) Եւ զոհացեալ զԱսուծոյ՝ օրհնեցին և բեկին *կերան* և հաճեցին զմիտս նոցա: (162 / 10) Եւ որք *կերանն* զիս՝ արիւնաբերք եղեն, անմեղադիր լերուք»: (312 / 11) *Կերիցեն* առժամայն զտիրապետն մարմին նորա: (228 /7) և *կերիցէ* զամենայն ամբարիշտս (247 / 14) և՛ *ուտէ*, և՛ ըմպէ ընդ չար պաշտօնեայսն իւր. (54 / 6) Որ զմեռելոտի *ուտէ*, որ և ի քառասներորդսն միս *ուտէ* և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 /7; 92 /7) Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս *ուտէ* յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 /9) այլ և զբազմաժամանակեայ մորթս արջառոց և զպարկս ծխակերս և զօդս կօշկաց հնացեալս եփէին և *ուտէին:* (165 / 2) քանզի *ուտէիք* և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց (256 / 4) և մինչ նա հաց *ուտէր*, և մանուկ մի գինի տայր բաժակաւ, և ի շինին ամբոխն իմն լինէր: (76 / 5)

ՈՒՏԷԱՑԻՔ - 1

Եւ ի սորա զաւակէ, ասեն, սերեալ զազգս *Ուտէացւոց*, Գարդմանացւոց և Ծաւդիացւոց և Գարգարացւոց իշխանութեանց: (8 / 16)

ՈՒՏԻ, ՈՒՏԻՔ - 2

անցին ընդ ձորս լերանց և թափեցան ի գեղեցկատես, վայելուչ, հարթ հաւասար յուռթի դաշտն *Ուտի* գաւառի (159 / 15) «Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … և *Ուտոյ* Փոդ եպիսկոպոս … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 1)

ՈՒՏԻԱԿԱՆ - 1

Անցանելով ընդ Հայաստան՝ ճանապարհորդէ հասանել ի սահմանս արևելից՝ *ի գաւառն Ուտիական:* (95 / 12)

ՈՒՏԻԱՑԻՔ - 3

Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհին *Ուտիացւոց* գաւառին. (85 / 8) Եւ ձգէր զբարոզութիւն աւետարանին յաշխարհին *Ուտիացւոց* և յԱղուանս, և՛ Լփինս, և՛ ի Կասպս, (95 / 14) և իշխել ամենայն թագաւորութեանն Աղուանից և *Ուտիացւոց* գաւառին (233 / 14)

ՈՒՐ - 53

ուր Աղուանք են և ծովն Կասպից: (7 / 2) *ուր* եղաւ գլուխն յաւանին Ուռեկան՝ ի ձեռն սրբոյ քահանային Ստեփաննոսի: (12 /1) *ուր* ստանայր երկուս որդիս՝

Արիստակէս և Վրթանես: (32 / 19) «Ու՞ր են նշխարք սրբոցն»: (34 / 13) ուր ուրեք կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 13) երթեալ ջերմնոտք և ախտաժէտք առնուին հող յեկեղեցւոյն ուր նշխարք սրբոցն կային: (56 / 8) ուր կային նշխարքս այս (56 / 10) ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային (56 / 14) ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) ուր սուրբ նշխարքն կային (59 / 14) ուր կային նշխարք սրբոյն. (71 /5) ուր Յովէլ սարկաւագի բրել հրամայեաց (73 / 4) և եկեալ ցուցանէր զտեղին, ուր խաչն կայր: (77 / 8) ուր կայր գերեզման սրբոյն: (82 / 12) Զի ակն յայտնի ամենեքեան տեսանէին լոյս սաստիկ ծագեալ ի տեղւոջն, ուր սուրբն Թագուհի վկայեաց, և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիւռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 /9; 102 /9) փախստականս արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ, ուր ընդդէմ դարձեալ թագաւորազանց ոմանց Բաղասական արքայի. (114 /18) և զերամ երամ մոգսն գայթակղեցուցիչս ուր և գտանէին, սրոյ ճարակ առնէին և գէշ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի արկանէին: (115 / 16) զի ուր տարայց, հանգուցից, յորժամ հանից ես անտի զայն ամբոխ բազմութեան. (134 /12) ուր է թագաւորանիստն Պարսից առ գետովն մեծ, որ է Տիգրիս: (139 /11) «Ահաւասիկ կայսր թագաւորս ձեր, ուր կայս. դարձարո՛ւք, երկիւր պագէք սմա. Ջերու խաքան է այս»: (140 / 4) ուր էին զօրօքն իւրովք հանդերձ աւուրս ինչ: (146 /14) ուր էր հայրն նորա Խոսրով՝ պահպանեալ մերձակայ զօրօքն իւրովք: (147 / 1) Եւ զհետ մտեալ խնդրակքն՝ գտին զնա ի տեղւոջն, ուր նստէր վարանեալ: (148 / 12) և չէր, ուր ոչ ելանէր սատակիչ բարբառ չար թշնամեացն: (156 / 5) և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր փախիցուք յերեսաց նոցա: (158 / 1) ուր նստէր արքայորդին: (160 / 17) և կամ եթէ ուր ձգեցան աներկիւղ առաջապահքն զօրուն իւրեանց ընդդէմ նորա: (167 /14) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն (171 / 15) և ուր միանգամայն գտանէր զոք ի զօրացն Պարսից սրոյ ճարակ առնէր: (178 / 13) Գայր հասանէր յԱյարատեան գաւառն, ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն քաջն Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 /15) և կամ ուր ուրեք զաստուածային ծածկեցին զգանձ. և թէ զի՞նչ պարտ իցէ քեզ առնել: (202 / 8) Ապա այնուհետև արևելից կողմանէ զփայտաշար յարկն քակէին, ուր կանգնեալ էր սեղանն մեղսաքաւիչ պատարագի տեառն: (205 / 18) ուր և ցնծութիւն և խնդութիւն լինէր հանապազ: (206 / 12) ուր կենսատու լոյսն էր ծածկեալ (207 / 10) ուր կայր մատուռն մի: (209 / 14) ուր կայր դադարեալ անդ խաչն Քրիստոսի: (215 / 11) Գային հասանէին ի քաղաքն Լփնացւոց, ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն (238/14) ուր վկայեաց սուրբն Գրիգորիս (239/14) ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 12) Այլ և ո՞վ իշխեսցէ իսկ մօտել, հպել և մերձենալ ի յայն վայրն, ուր սկայազօրին Ասպանդիատայ մեհեանքն և բագինքն շինեալ և հաստատեալ են (252 / 1) և ուր առաքեալ էր վախճանեալ՝ զամենեցուն աթոռ պատրիարք խոստովանեցին: (273 / 13) թէ ուր ձգէ և որպէս մեկուսացուցանէ ի հոգւոյն սրբոյ վարդապետութենէ: (278 / 3) թէ ո՞ւր կամիս զսուրբսն տանել: (281 / 11) և աւազանն ներքոյ նորին, ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն, և յահեկէ Սիօնի բանտն, ուր զտէրն Քրիստոս արգելին. (284 /3; 284 /4) ուր զսուրբ կուսին դագաղսն կալաւ հրեայն արտաքոյ քաղաքին

(284 / 5) *ուր* սեղան է, և պատարագ մատչի: (284 / 16) և անտի յարևելից կուսէ ըստ Յորդանանու կողմանէ երեք ասպարիզօք հեռի ի Բեթղեհեմէ հովանոցն, *ուր* երկու եկեղեցի, և պատարագ մատչի, (285 / 1) *ուր* փրկիչն մկրտեցաւ. (285 / 3) *ուր* գնացք ոտից նորա լինէր, աւերէր քանդէր զեկեղեցիս Աստուծոյ. և զնշան Քրիստոսի *ուր* և տեսանէր, մանրէր իբրև զփոշի: (336 / 4; 336 /15) *ուր և* բաղանիք արքունական են: (340 / 13)

ՈԻՐԱԽ - 2

Իսկ նա յԱրուիճան տոհմէն առնոյր կին զդուստր իշխանին Սիսականեան աշխարհին, ընդ որ յաւէժ *ուրախ եղեն* Սիւնիք: (179 / 6) և *ուրախ եղաք* փոխանակ զի առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան քաղցրութեամբ եղիցուք»: (182 / 13)

ՈԻՐԱԽԱՆԱՄ - 1

Եւ ինքն յոյժ ցնծացեալ *ուրախանայր* (47 / 7)

ՈԻՐԱԽԱՐԱՐ - 1

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր, հրեշտակակերպ, *ուրախարար*, քաջալերիչ, պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 9)

ՈԻՐԱԽ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՈԻՐԱԽ

ՈԻՐԱԽՈԻԹԻՒՆ - 17

Իսկ աստուածասէր թագաւորին յոյժ ցնծալից *ուրախութեամբ* զուարճացեալ՝ կանխէր յաղօթս և ի բարեբանութիւն մեծին Աստուծոյ. (60 / 8) Եւ այնուհետև ոտանաւոր տքնութեամբ անձնապաշտ լեալ արքայն եպիսկոպոսօքն /գրքում՝ եպիսկոպոսքն/ հանդերձ ամենեքումբք ցնծալից *ուրախութեամբ* պաշտէր զհամայնաժողովսն (83 /4) անտրտում *ուրախութեամբ*, գոհութեամբ առ Աստուած և նորին յուսովն հասանէր յերկիրն Հայոց (116 / 18) Եւ գրեալ հրովարտակս ընդ ամենայն սահմանս թագաւորութեան իւրոյ՝ ցնծութեամբ և *ուրախութեամբ* կեալ ամենեցուն. (149 / 5) զոր առեալ ընթերցաւ և լի եղև *ուրախութեամբ:* (171 / 18) Նորա լուեալ զայն՝ *ուրախութեամբ* գոհանայր զտեառնէ (203 /6) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և քահանայից և դասու պաշտօնէից մեք՝ Դաւիթ և Յովէլ եպիսկոպոսունք ի տեղի մենաստանաց աբասուս շնորհօքն Աստուծոյ, ցնծալից *ուրախութեամբ*, հոգևորական երգով: (210/14) Եւ մինչդեռ հանգուցեալ էր մեծաւ *ուրախութեամբ* մեծահռչակն Ջուանշիր, այր ոմն տարօրէն և վատանշան ի Կայենեան ընկղմեալ ախտ, արկեալ ի հրապոյրս խարդախութեան ընկերս իւր համահաւանս արարեալ (222 /3) Եւ այսպէս մեծաւ *ուրախութեամբ* աւանդեալ նմա զպատիւ նախագահ իշխանութեանն հայրենական գահուն՝ օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 10) ընկալեալ զնա մեծաւ *ուրախութեամբ* և խոնարհեցուցեալ զինքն առաջի նորա, պատուէր և պատիւ հայրապետական սրբութեանն առնէր: (240 / 2) Անտի դարձեալք մեծաւ *ուրախութեամբ* ի քաղաքն՝ լուսազգեստ մկրտութեամբն լինէին.

(259 / 7) անպայման *ուրախութեամբ* գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 14) Այսմ հաւանեալ բանից մեծաշնորհ եպիսկոպոսին՝ լնուին *ուրախութեամբ* և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց (266 / 11) զոր *ուրախութեամբ* ընկալան: (268 / 7) այլ ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի *ուրախութիւն* հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի (126 / 1) Արդ իբրև մատուցաւ հրովարտակն առաջի ամենաբարեպաշտ կայսերն, զուարճանայր, զուարթանայր, բազմամեծար *ուրախութիւն* զօրն զայն առնէր (181 /16) Անդ էր այնուհետև սրտալիր *ուրախութիւն* և ակնավայելուչ տեսիլ հայեցողացն (206 / 12)

ՈՒՐԱՆԱԼ - 1

սակայն զբնական աստուածսն ձեր, զոր նախնիք ձեր և դուք պաշտեցիք, ոչ է պարտ ձեզ թողուլ և *ուրանալ* և ի բաց ընկենուլ (251 / 14)

ՈՒՐԱՆԱՄ - 3

Եւ յաւուրն յիսներորդի … *ուրացանն* ի սատանայէ և յամենայն գործոց նորա (19 / 16) ՎԱՍՆ ՎԱՉԷԻ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԱՐՔԱՅԻ, ԹԷ ԶԻԱՐԴ *ՈՒՐԱՅԱՒ* ԶՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑ ՅԱՍՏՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ. (15 / 5) Իսկ եղբայրն Միրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն *ուրացաւ* զՔրիստոս Աստուած. (319 / 15)

ՈՒՐԱՑԵԱԼ - 1

որք ի զօրութենէ անտի նորա *ուրացեալք* և օտարք գտանէին: (240 / 12)

ՈՒՐԱՑՈՂ - 4

և անշէջ հրով դառն դատաստան յանանց յաւիտենին յաւիտենից *ուրացողաց* և ոչ խոստովանողաց և ամբարիշտ չարագործաց (46 / 17) Եւ երանելին Վարդան ոչ գիտէր զդարանագործութիւն անիծելոյն Վասակայ *ուրացողի* (113 / 17) գուժկան հասանէր յերկրէն Հայոց վասն *ուրացողին* Վասակայ (116 / 17)որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ քրիստոսատեացք և *ուրացողք* զսուրբ երրորդութիւնն (123 / 3)

ՈՒՐԱՑՈՒԹԻՒՆ - 3

լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, քան *ուրացութեամբ* ունել զթագաւորութիւնն: (15 / 13) Լաւ լիցի ինձ չարչարանօք մեռանել, քան *ուրացութեամբ* կեալ: (16 / 13) եթէ յետ *ուրացութեանն* կարաց գլուխ առաքելոցն լինել (48 / 18)

ՈՒՐԲԱԹԱՅՐ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … *Ուրբաթայր* Մանուշէից երէց … և այլք բազումք, որք միաբան առաջի իմ եկին ի հանդէս ի հովոց՝ ի տեղւոջս յԱղուէն, կարգեցաք այսպէս. (90 / 4)

ՈՒՐԵՄՆ - 12

և ասէին. «Եւ դու *ուրեմն* դիւահարի՞ս. (33 / 25) Եւ զարթուցեալ ի քնոյն ասէր. *«Ուրեմն,* ի ժամ վաղ չոգայ, վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) և դիմեալ ամենայն բազմութիւնն ի նշխարս սրբոյն՝ առ ոտս կամէին հարկանել զբէժն և զխորանն, մինչև արտաքս ելանել թագաւորին և

հազիւ *ուրեմն* դադարեցուցանել զդիմեալսն: (81 / 7) Անդ *ուրեմն* գողացեալ աբեղայի միոյ ի նշխարացն (82 / 6) որ իջեալ յերիվարէն՝ հազիւ *ուրեմն* քարշէր զերիվարն: (111/11) զոր հազիւ *ուրեմն* հաւանեցուցանէր միջնորդն՝ առնել զմիակամ սէր և խաղաղութիւն: (179 / 9) Յետուստ *ուրեմն* յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն քահանայապետութիւն՝ ձեռնադրէ (214 / 4) Եւ ահա անգուստ *ուրեմն* իրազգած լեալ իրացն եղելոց՝ գոյժ աղմկի խռովութեան հնչէր. (223 / 16) «Խաւար *ուրեմն* տգիտական մթացուցիչ ոգւոց զմեօք պարփակեալ ունէր ի վաղնջուց, որով նկատել *ուրեմն* ոչ կարէաք զարդարութեան զլոյսն բոլոր տիեզերաց: (259 /14; 259 /15) և զեօթն ամիս յոգեհանս կացեալ՝ հազիւ *ուրեմն* թքէր զոգին և սատակէր: (318 /14) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք *ուրեմն* հաստատեցին զկարգ օրհնութեան իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 12)

ՈՒՐԵՔ - 11

Եւ իբրև ոչ *ուրեք* ինչ զեկուցեալ վասն երանելի կանանցն, որ պսակեցանն՝ զՀռիփսիմեայն ասեմ և զնորին ընկերացն (34 / 11) այսուհետև շնորհեաց նմա զծածկեալ հոգևոր գանձն, ուր *ուրեք* կայր նշխարք սրբոց վկայից: (55 / 13) Եւ կոչեցեալ զվանաց երէցն գեղջն հարցանէր, եթէ նշան ինչ *ուրեք* է՞ առ եկեղեցեաւն ի գերեզմանին վերայ, թէ ոչ. (65 /8) և յորժամ գեղջ *ուրեք* ի յայտ ելանէր դեսպակ սրբոցն, իջանէր թագաւորն և հետնակ սպասաւորէր սրբոցն (85 / 2) փարէր, անկանէր նա ամենայն *ուրեք* զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 5) և ոչ *ուրեք* մնաց և ոչ քայլ մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 / 3) զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում *ուրեք* տեսանել վայրի (197 /17) և կամ ուր *ուրեք* զաստուածային ծածկեցին զգանձ. (202 / 8) ոչ երբէք *ուրեք* բաշխեալ են նշխարք սրբոյն Գրիգորի (236/12) ու՞ր *ուրեք* երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246/12) Իսկ որք թլփատութեան են, ամենայն *ուրեք* ի յունուարի վեցին կատարեն (316/10)

ՈՒՐԿԱԾԻՆ -1

Ուրկածին ախտիւն եռացմամբ զօսացեալ՝ Յարեսցին ի նա ցեցք չարակեղ խոցոտմամբ: (228/10)

ՈՒՐՈՅՆ - 1

զի յորժամ վաճառեն զգիւղս իւրեանց սեպհականս, այսպէս գրեն զկտակն, եթէ *ուրոյն* յեկեղեցւոյն և յեկեղեցւոյ հողոյն. (309 / 4)

ՈՒՐ ԵՒ - Տե՛ս ՈՒՐ

ՈՒՐ ՈՒՐԵՔ - Տե՛ս ՈՒՐ

/ ու - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՋՈԻԹ ՀԱՐԻՒՐ - 1

զութ հարիւր վրան խաշնարածաց տարաւ (333 / 2)

ՋՈԻԽՏ - 2

ունել և հաստատուն *զուխտ* և զպայման դաշնաւորութեան նոցա: (266/10) և անօրէնն Մարկիանոս թագաւորեալ՝ ոչ պահէր *զուխտն* (113/11)

ՋՈԻՂԻՂ[1] - 1

Որոյ նստեալ անդ սկսանէր շուրջ զիւրեւ յաջ և յահեակ ծծել *զուղիղ* երկրի: (193 / 11)

ՋՈԻՂԻՂ[2] - 1

Տո՛ւր ինձ զքո միտսդ ոչ զեանալն, *զուղիղն* և մի՛ դասիլ ի հակառակող կամս (277 / 11)

ՋՈԻՂՂԱՓԱՌ - 1

և զարժանաժառանգ մանկունս եկեղեցւոյ *զուղղափառս* հալածեալ տարաբնակ արար (294 / 9)

ՋՈԻՇԻՄՈԻԹԻՒՆ - 1

Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն, Քաջութեամբ՝ բերելով *զուշիմութեան* ծաղիկն: (229 / 3)

ՋՈԻՌԻՔ - 1

որ ի սուր նիզակաց կոտորեցին զԲերձոր գաւառ և զաւանսն *զՈւռեաց* ՝զԿառնակաշ, զՀակարի և զՏափատ: (327 / 7)

ՋՈԻՌՈԻՑԻԿ - 1

Նա և *զուռուցիկ* տիկսն մեծամեծս, քարալիցս, աւազալիցս … ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 18)

ՋՈԻՍՏՐ - 1

և *զուստերս* և զդստերս իմ աներկիւղ արասցես ի չարէ և զօրաւոր պահեսցես յամենայնի: (188 / 20)

ՋՈԻՐԱՍՏ - 1

և յայնմ ևս դառն տանջանսն զոչ և *զուրաստ* կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 6)

ՋՈԻՐԱՑՈՂ - 1

որ *զուրացող* ժողովն Քաղկեդոնի նախ եբարձ նզովիւք, և ապա ձեռնադրեցաւ: (269 / 3)

/ ու - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

ՅՈՒԹԵՐՈՐԴ - 1

Իսկ *յութերորդ* ամին Յազկերտի եւ միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն քաղաքի զամիսս վեց. (176 / 1)

ՅՈՒԽՏ - 6

Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան *յուխտ* Հայաստանեայց (112 / 13) զի մի ձեռնարկեսցեն *յուխտ* եկեղեցւոյ, մինչև ելս իրացն խնդրեսցեն: (113 / 9) Եւ *յուխտ* տեառն մտից ես Իլութուեր ընդ քեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս (260 /18) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, ի Թէոդորոսէ՝ Մարդպետական եպիսկոպոսէ …և յայլ եպիսկոպոսաց և *յուխտէ* եկեղեցեաց և յազատ մարդկանէ … ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 17) Եւ առաքեցաք առ ձեզ *յուխտէս* մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս քահանայ բերել զգրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 11) Այսպիսի օրինակաւ կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա *յուխտի* (255 / 18)

ՅՈՒՂԻՂ - 2

ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին *յուղիղ* հաւատոցն Քրիստոսի (33 / 5) և զյոլով աշխարհս ի դիւական չարագործ պաշտամանէն ի սուրբ և *յուղիղ* աստուածապաշտութեանն դարձուցանէր ի պողոտայն (46 / 9)

ՅՈՒՂՂԱՓԱՌ - 3

զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի… սերմանեն ի հոգիս անմեղաց՝ թիւրելով զնոսա *յուղղափառ* հաւատոյն (123 / 5) և հաստատէր զնոսա վարդապետական շնորհօք՝ կալ նոցա *յուղղափառ* հաւատս պատուիրանին պահպանութեան: (235 / 12) զորս առաջնոց հարանցն բերեալ էին *յուղղափառացն* սրբոյն Երուսաղէմի: (282 / 10)

ՅՈՒՂՂԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ - 1

Իսկ Աղուանք ոչ քակտեցան *յուղղափառութենէ* և միաբանութենէ Հայոց: (270 / 8)

ՅՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ լուեալ եթէ ի Գարդման մնացեալ է հեթանոսական աղանդ, դառնայ ի Սիւնեաց և գայ առ Խուրս՝ Գարդմանայ իշխան և նովաւ ածէ *յուղղութիւն* (118 / 4)

ՅՈՒՆԱՅՆԱԿՐՕՆ - 1

և զերծեալ զաշխարհն ամենայն *յունայնակրօն* պաշտամանցն (257 / 4)

ՅՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Քանզի յորդորեալ էին յոյժ *յունկնդրութիւն* բանից առնն Աստուծոյ բարեմիտ իշխանն մեծագահ Ալփիղուտէր մեծամեծօքն հանդերձ (248 / 6)

ՅՈՒՍՈՒՄՆ - 2

գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ նմա դադարեալ կայ յուսման: (321/3) Հաճեցան և ետուն մանկունս ընտիրս յուսումն. (117 / 14)

ՅՈՒՍ - 1

տեսանէր ի տեսլեան յառաջ քան զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն (71 / 1)

ՅՈՒՏԵԼ - 5

Ապա հրամայեցաւ նոցա նստել՝ յուտել ընդ ինքեանս. (162 / 6) Այլ և զչոր խիզ խաղողոյ ո՞ տայր անձանց թշուառականացն յաղալ և յուտել: (164 / 15) Եւ լուայ ի հաւատարիմ մարդոց, եթէ տեսաք մեք զոմանս յուտել զմեռելոցն անդամս (165 / 1) յորում թանային յուտելն իւրեանց յաղաջուր: (160 / 4) և ոչ ինչ լինէր օգուտ ուժի ինչ յուտելն: (164 / 14)

ՅՈՒՏԻ - 12

Անտի եկեալ Յուտի գաւառ՝ ի Սահառն քաղաք երիւք արամբք աշակերտելովք (10 / 12) Իսկ ի շահատակելն Արտաշեսի ի վերայ Երուանդայ էր նա ի սահմանս Աղուանից՝ Յուտի գաւառի: (13/1) կին մի Թագուհի անուն՝ Յուտի գաւառէ… մեծատուն յոյժ …նոյն ինքն ընդ երուսաղէմացիսն էր ցանկորդեալ: (100 /12) Եւ երթեալ, հասեալ Յուտի գաւառն՝ իջեալ բանակէին առ ափն Կուրական գետոյն (103 / 8) եկն եհաս զօրն Հռովմայեցւոց անթիւ բազմութիւն յոյժ յոյժ և բանակեցան Յուտի գաւառի առ հեղեղատովն, որ ի մէջ սահմանացն գեղջն Կաղանկատուաց. (132 / 19) որ է ի նմին Յուտի գաւառի, յորմէ և ես: (137 / 9) անցանէ ի կողմանս Աղուանից, հասանէ Յուտի գաւառ՝ մերձ ի քաղաքն մեծ Պարտաւ: (171 / 9) Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարօրէն խառնակութեամբ գլխաւորք ազգաշաղախ Աղուանից աղծապիղծք եղեալ. նախ՝ թագաւորազինն Կողթայ տեառն տունն … և Յուտի գաւառի ի Գիս Վարազ Պերոժի տունն (213 / 1) որ Յուտի գաւառի: (214 / 15) գայ անցանէ Յուտի գաւառ ի Պարտաւ քաղաք յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (222 / 1) անցանէր Յուտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9) որք ի Ստահր գաւառէ Պարսից բնակեցան Յուտի գաւառի յաւանին Կաղանկատուաց. (305 / 2)

ՅՈՒՏԻԱԿԱՆ - 1

առնու յօգնականութիւն զզօրսն Վրաց, աճապարէր նախարշաւ Յուտիականն գաւառ. (178 / 13)

ՅՈՒՏԻԱՑԻՔ- 1

և անց յայս կոյս Կուրական գետոյն՝ տարածեալ Յուտիացւոց գաւառն: (99 / 11)

ՅՈՒՐԲԱԹ - 1

Եւ որ ի չորեքշաբթի և յուրբաթի միս ուտէ յառաջ քան զաղուհացսն, մի շաբաթ պահեսցէ. (92 / 9)

Փ

ՓԱԹՇԱԲԱՐ - 1

Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև *փաթշաբար* մեծագրութիւնք. (195 / 6)

ՓԱԽՆՈՒՄ - 1

«Եթէ զոր օրինակ *փախնուցու* մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ (156 / 12)

ՓԱԽՉԵԼ - 6

փախչել ոչ կարեմ և խորամուխ լինել երկնչիմ: (18 / 3) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել *փախչել* առաջի նոցա (132 / 12) Եւ տուեալ հրաման Անդրկայ *փախչել* ամենայն Սիւնեաց և զտունս և զհամբարս այրել: (108/14) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել *փախչել* առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն քաղաքիս (137 /1) Արդ՝ եթէ ոչ կամիցիս առնել ըստ հրամանի նորա, աճապարեաք *փախչել* զերծանել (155 / 14) և խուսափել ջանայր ի մարդկան գովեստից՝ *փախչել* ի փառամոլ և ի սնապարծիկ ախտից: (215 / 1)

ՓԱԽՉԻՄ - 4

վասն այնր բազում գաւառք Հայոց *փախեան* ի Հոռոմս: (292 / 6) *փախիցեն* ատելիք նորա յերեսաց նորա»: (255 / 5) և ոչ գիտեմք յո՞ երթիցուք, կամ ո՞ւր *փախիցուք* յերեսաց նոցա: (158 / 1) և անտի *փախչի* եղջերու մի (111 / 9)

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ - 9

իբրև զայն տեսանէին, աճապարէին յիւրաքանչիւր երիվարս՝ *փախստական* լինել յանօրէն թագաւորէն. (105 / 6) որ թափառական և *փախստական* շրջէր յերեսաց իմոց ի կղզիս ծովուն արևմտից: (133 / 17) *փախստական* գնայ առաջի նորա, անկանի ի բուն թագաւորանիստն իւր՝ ի մեծ Տիզբոն. (144 / 2) թողեալ նորա զկահ և զկարասի իւր և զսպաս գանձուցն՝ հեծեալ ի ձի *փախստական* լինէր առաջի նոցա: (157 / 1) Ուստի լեալ *փախստական* Միհրանայ՝ ազգակցին Խոսրովու, միաբանէ ընդ իւր զկողմանս աշխարհացն. (171 / 7) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, *փախստական* լինէր: (224 / 3) Եւ իբրև եհաս յաշխարհն Հայոց, առժամայն *փախստական* լինէր թագաւորն Սմբատ: (336 / 16) *փախստականս* արկանէին յամուր տեղիս մայրեացն առ խորագոյն դարիւք Լուբնաս գետոյ (114 / 17) Եւ Վասակ Սիւնեաց տէր ածեալ զԲաբան ի Պարսից՝ եհար զնոսա և *արար փախստականս.* (326 / 10)

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԱՐԿԱՆԵՄ - Տե՛ս ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԳՆԱՄ - Տե՛ս ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԼԻՆԵԼ - Տե՛ս ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԼԻՆԻՄ - Տե՛ս ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ

ՓԱԽՍՏԵԱՅ - 9

դայեկաց ոմանց առեալ *փախստեայ* ի Յունաց աշխարհին զերծուցանէին զերանելին Գրիգորիոս: (32 / 4) այլ և զնորին թագաւորին զկերպարանս ի խոզի դարձուցեալ բնութիւն՝ յեղէգն լինել *փախստեայ:* (33 / 17) և ինքեանք *փախստեայ* ի Հայս անկանէին: (39 / 5) Եւ *փախստեայ* եղեալ մանկանն՝ անկանէր ի գետն մեծ Կուր: (52 / 7) որք *փախստեայ* անկանէին ի մեծ շահաստանն: (115 / 10) Իսկ նա *փախստեայ* անկանէր ի դուռն արքունի. (150 / 12) *փախստեայք* եղեալ ի ձեռաց Վահրամայ Չոբինն կոչեցելոյ՝ անկանին ի Յոյնս առ Մօրիկ թագաւորն Հռոմոց: (171 / 2) Եւ իբրև իրազգած եղեն թշնամիքն եղելոցն՝ պնդեցան զհետ *փախստէիցն.* (137 / 7) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ ևս յաւելին պնդել զհետ բազմութեան *փախստէիցն:* (137 / 12)

ՓԱԽՈՒՍ - 5

Գնայ *փախստեամբ* յերեսաց նորա (116/20) և *փախստեամբ* դարձուցանեն ի Հայս (336 / 9) Կապեսցին շաւիղք *փախստեան* նորա, Եւ թռչունք երկնից ճախրեսցին ի վերայ նորա. (227 / 23) Եւ բախեալ ընդ միմեանս՝ իսկոյն ի *փախուստ* դառնային առաջի նոցա: (168 / 19) զորմէ զկնի եկեալ Խազիրքն պարտեցան՝ դարձեալք ի *փախուստ:* (320 / 5) շփոթեալ զայրն անօրէն հանդերձ զօրօքն իւրովք դարձուցանէ ի *փախուստ* ընդ սարն (331 / 18)

ՓԱԽՈՒՑԵԱԼ - 2

և իւր *փախուցեալ* գնալով՝ հեղձամղձուկ ի ջուրս Երասխ գետոյ լինէր. (32 / 3) և միայն ի ձի ապաստանաւք *փախուցեալ* զերծան. (331 / 19)

ՓԱԿԱԿԱԼ - 1

յետ ուրացութեանն կարաց գլուխ առաքելոցն լինել, և միանգամայն *փակակալ* և իշխան արքայութեանն: (49 / 1)

ՓԱԿԵԱԼ - 4

որ *փակեալ* ունի զկողմանս արևելից հիւսիսոյ. (141 / 2) Որ և զգիշերն զայն *փակեալ* զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 / 3) զի սակս նորա լինելոյ առ մեզ արշաւանք զօրացս խուժադուժ ազգաց յաշխարհ ձեր արգելեալ *փակեալ* լինիցին մեր մի հաւատ ունելով և ձեզ. (264 / 3) որ *փակեալն* էին ի բերդին: (138 / 4)

ՓԱԿԵՄ - 8

որ *փակեաց* ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց (135 / 10) Զսոցա անազդակ լրբութիւնն և զանօրէն ամուսնութիւնն երանելի հայրապետն Ուխտանէս անիծիւք *փակեաց.* (213 /3) Ռահ մխիթարութեան գնացք քո *փակեաց.* Ուստի վշտագին վիրօք աչք իմ Ծորեն յար զաղբիւրս արտասուաց: (229 / 22) զի կապեցան և *փակեցան* ի նշանէ սուրբ խաչին ամենայն զօրութիւնք նոցա: (254/6) զոր *փակեցին* աղխեցին ընդ լեառն Կաւկաս և ընդ մեծ ծովն Արևելից: (135 / 16) Ռազմ եղեալ՝ զբոլոր մեծութիւն

դաշտին ի ներքս փակէր (114 / 6) ուստի և ընդ ձեռամբ նորա փակէր զսիւնաստանեայցն իշխանութիւն. (198 / 8) իսկ զայլ խօսսն, որք ոչ ըստ սոսայն միաբանին, իբրև զպարզամիտս խաբելոյ կեղծաւորութեան դուռն առ մեզ հաւատացեալ փակի. (278 / 2)

ՓԱԿՈՒՄՆ - 1

Ոչ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն և ընդ փակմամբ լինել լուսոյ: (11 / 7)

ՓԱՂԱՆԳ - 1

անդ տեսաք զբազմոցս նոցա՝ ի գուճ ի վերայ ծնգաց ըստ նմանութեան փաղանգաց ծանրաբեռն ուղտուց: (160 / 2)

ՓԱՅԼԱԿՆԱԲԱՐ - 1

փայլակնաբար ցայտէր ի ստորադրեալ քարատող և աղիւսաշար պուրակին (215 / 10)

ՓԱՅԼԱԿՆԱՅԱՅՏ - 1

Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ օդոց որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251 / 10)

ՓԱՅԼԱՏԱԿԵԱԼ - 1

ի չորրորդում պահու գիշերոյն յեղակարծումն երևեալ ահա նմա տեսիլ հրաշալի, զարմանազան, լուսեղէն փայլատակեալ (202 / 3)

ՓԱՅԼԱՏԱԿԵՄ - 2

Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ զփայլատակելն փայլատակեն (246 / 14) Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ. Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 / 10)

ՓԱՅԼԱՏԱԿՈՒՄՆ - 2

եթէ շողայր սուսեր ի բազուկսդ առաքինիսդ, ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց քոց ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 / 9) ու՞ր ուրեք երթեալ դադարեցին ամպայոյզ փայլատակմունքն և ձայնք որոտմանցն: (246 / 13)

ՓԱՅԼԻՄ - 2

և ուր ցրեալ պատառած հանդերձի նորա սփիռ և տարած ընդ երեսս անտառին փայլէին իբրև աստեղս: (102 / 10) Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ (105 / 18)

ՓԱՅԼՈՒՄՆ - 4

Ընկալեալ ի Քրիստոսէ զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ (105 /19) զի հարթ առ հասարակ ամենեցուն տեսեալ զասաստկութիւն լուսոյն բոցաճաճանչ փայլմամբ եկեալ ընդ ամպս երկնից (216 /12) Որոյ նշխարքն լուսաճաճանչ փայլմամբ զթշնամիսն հիացուցանէր. (329 / 12) և փայլմունք ոսկւոյ և արծաթոյ և պատուական ականց … իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 3)

ՓԱՅՏԱԿԱՐԱՆ - 2

Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի *Փայտակարան* քաղաքի (29 / 13) և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից, թողլով զօր բազում ի քաղաքին *Փայտակարան:* (29 / 20)

ՓԱՅՏԱԿԵՐՏ - 1

և առհանեալ մասն ի սրբոյ խաչէն Մաշտոցի նորին կամաւ եդեալ ի *փայտակերտ* նորոգաշէն նշանին՝ օծանէր զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14)

ՓԱՅՏԱՏ - 1

Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն քահանայիցն առնուլ *փայտատ* ի ձեռն, (255 / 3)

ՓԱՅՏԵԱՅ - 3

և չէ վերնատամբ, այլ թարբ կապեալ է *փայտեայ* (283 / 15) Եւ յաջմէ եկեղեցւոյն վերնատունն խորհրդոյ և *փայտեայ* գմբէթ (283 / 16) կազմեն երիվարս *փայտեայս* թուով ԲՌ փոր գործած. (323 / 8)

ՓԱՅՏԵՂԷՆ - 3

Եւ հրամայէր առնել խորան *փայտեղէն* ծալածոյ (61 / 6) Անդ կայր մատուռն մի *փայտեղէն* կազմեալ (205 / 4) ըստ նմին և զըմպոցս եղջիւրեղէնս և շորոմաձևս *փայտեղէնս* մեծամեծս, որով զարգանակսն լափէին (160 / 6)

ՓԱՅՏ - 11

և ցուցանէր ի նմա գոլ զմասն ի կենդանարմատ *փայտէն:* (215 / 17) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց *փայտէն* (298 / 10) և ի նոյն կենարար *փայտէն* մասն առեալ եդ ի ՃԻ դահեկանի ոսկւոջ, (344 / 6) «Հուր վառեսցի ի վերայ ամենայն *փայտի* ագարակի և կերիցէ զամենայն ամբարիշտս և միթ շիջցի»: (247 / 13) ըմբռնեալ նորա զկամաւ եկեալ թագաւորն, ի վերայ *փայտի* սպանանէր: (337/9) Եւ մտեալ յաստուածաբնակ եկեղեցին՝ երկիր պագանէին ամենակեցոյց *փայտին* կենաց: (98 / 5) «Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ քոյոյ կենդանուտ *փայտիս»:* (187 / 11) և զանհեթեթ գեղարդն ի բարձրամայր *փայտից,* և զսուսերն բոցանշան ունելով՝ ահաբեկ զտեսողսն առնէր: (110 / 2) որք անգիտութեամբ ի ծառոյն յայնմանէ յանկելոց տերևոց և կամ *փայտից* ինչ, որ ի նմանէ, առնուին ի պէտս ինչ իւրեանց (252 / 4) զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ քոյով հանդերձ *փայտիւն* խաչի (142 / 20) *փայտն* կենաց յայտնի արար զանուն նորա ամենայն տիեզերաց (186 / 7)

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւն և բոլոր բանակօքն կանխէր զցայգ և զցերեկ յաղօթս Աստուծոյ և ի *փառաբանութիւն* սրբոցն: (63 / 6)

ՓԱՌԱՋԱՐԴՈՒԹԻՒՆ - 1

և ի *փառազարդութիւն* եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով օր ըստ օրէ. (84 / 18)

ՓԱՌԱՍԱՏՈՅՑ - 1

Վկայդ Քրիստոսի, չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց *փառամատոյց* պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 1)

ՓԱՌԱՄՈԼ - 2

և խուսափել ջանայր ի մարդկան գովեստից՝ փախչել ի *փառամոլ* և ի սնապարծիկ ախտից: (215 /2) կնքէր դաշինս վասն *փառամոլ* տիրողութեանն (293 / 7)

ՓԱՌԱՏՐՈՒԹԻՒՆ - 1

և անդադար *փառատրութեամբ* օրհնէին զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 10)

ՓԱՌԱՒՈՐ - 6

Անդ էր տեսանել ըստ գրեցելումն ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ *փառաւոր:* (175 / 14) ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ *փառաւոր* առնէր զԱստուած (182 /18) «Զնախահրաւէր կոչեցեալսն արդարացոյց Աստուած և զարդարսն *փառաւոր* արար»: (214 /12) *փառաւոր* առնէին զԱստուած և ասէին. (248 / 9) Արդ՝ ի ձեռն քրիստոսական հաւատոցն այնպէս *փառաւոր* և յաղթող մարթէ լինել (260 / 8) և դառնային խաղաղութեամբ ի տեղի իւրեանց՝ *փառաւոր* առնելով զամենասուրբ Երրորդութիւնն: (266 / 12)

ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՌՆԵԼ - Տե՛ս ՓԱՌԱՒՈՐ

ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՓԱՌԱՒՈՐ

ՓԱՌԱՒՈՐԵԱԼ - 4

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք …օրհնեալ և *փառաւորեալ* հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս Քրիստոս՝ զճշմարիտն Աստուած: (61 / 1) ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և *փառաւորեալ* ՝արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն (123 / 16) և ինքն զլիթուերութեանն բերելով պատիւ՝ *փառաւորեալ* լինէր ի մէջ երից աշխարհաց (249 / 12) վասն որոյ նախապատիւ ես քան զամենեսեան, եռամասնեայ զօրավարութեամբ *փառաւորեալդ.* (104 / 4)

ՓԱՌԱՒՈՐԵԼ - 2

ամենայն աշխարհս Աղուանից միաբան գայցեն *փառաւորել* զանուն քո ի տանս յայսմիկ (188 / 11) Այսպէս հաւատամք և երկրպագեմք և *փառաւորելով* ասեմք. (124 / 21)

ՓԱՌԱՒՈՐԵՄ - 7

զոր ամենայն ազգ քրիստոնէից երկիր պագանեն և *փառաւորեն* (143 / 1) ի հրեշտակաց *փառաւորեցաւ* (124 / 12) որ յաստուածուստ պսակօք, պատուեալ *փառաւորեցաւ:* (201/9) որպէս և զամենայն աշխարհս առաւել *փառաւորեցաք* զմարդասէրն Աստուած (264 / 17) Այսպէս *փառաւորէ* Աստուած զսուրբս իւր: (86 / 12) միաբան *փառաւորէին* զերրորդութեան միաբուն զօրութիւնն: (62 / 15) Եւ զերծեալ յայնմանէ զՔրիստոս *փառաւորէին,* գոհանալով զնմանէ: (328 / 4)

ՓԱՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ - 1

զի վայելեալք յաւելցեն ի *փառաւորութիւն* Աստուծոյ: (166 / 9)

ՓԱՌԻՍՈՍ - 3

Տէր Դաւիթ, ամս Զ. յառաջնորդութենէ *Փառիսոսայ* վանաց: (346 / 10) Տէր Դաւիթ՝ ամս Զ. յառաջնորդութենէն *Փառիսոսայ* վանաց. սա առ ձեռնադրութիւն յԱնանիայէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ: (347 /1) Տէր Մովսէս՝ ամս Զ. յառաջնորդութենէն *Փառիսոսայ* վանաց: (347 / 4)

ՓԱՌՆԱ - 1

սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և Քաւսայ և *Փառնայ* գաւառաց (341 / 3)

ՓԱՌՆԱԿ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ ... *Փառնակ ...* (41 / 6)

ՓԱՌՆԱԻԱՋ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց ... Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ ... *Փառնաւազ ..* (41 / 9)

ՓԱՌՔ - 48

Իսկ ի հասանել ժամանակի երեւման արեգականն արդարութեան և յայց ելանել փրկութեան մերոյ անքնին էութիւն, լոյս *փառաց* և էութեանն հօր ծագումն (9/17) և մշտնջենաւոր անճառ *փառաց* պարգևք խոստովանելոց զանքննելի երրորդութեանն մի աստուածութիւն (47 / 1) Են և այլք ոմանք, որ ասեն, եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն Քրիստոս, յերկինս ոչ էր. և մինչ ի խաչին էր, չէր յաթոռ *փառաց.* (125 / 9) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով *փառաց* քոց իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացոյ: (188 / 7) զի ի նախկին պատիւ ևս առաւել արասցէ յաւելուած *փառաց.* (196 / 14) Թողու զայն յաւելուած *փառաց* և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել օգուտ: (198 / 11) Բայց ապա ըղձալի հոչակաւորն ի ձեռն խարդաւոնող ախտին ... թափուր և ունայն գոլով՝ մերկ ի յայնցանէ երևէր *փառաց:* (221 / 10) զի յերևել Փրկչին մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ *փառաց* պսակն: (307 / 3) Զի տէրն *փառաց* յորժամ պատուիրէր Մովսիսի յաղագս խորանին՝ ասէր. (308 / 1) կապեալ մարմնով և ոգւով յանէծս որոշեալ եղև ի *փառաց* որդւոյն Աստուծոյ Աղուանիւք և Հայովք (344 / 10) զի ի մեծ վայելչութենէ *փառացդ* պարգևեսցի և պսակաբաղձիկ խոնարհութեանս մերում աստուածաշնորհ բարերարութիւն»: (181 / 13) յառաւելութիւն *փառացն* Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս շնորհօք լուսոյն գիտել, ճանաչել զԱստուած (104 / 10) և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի *փառացն* Աստուծոյ (186 / 1) մեծ և հրաշալի զարմացումն լինէր, որ լոյս անհնարին էր զահեղ, զմեծ *փառացն* Աստուծոյ: (216 / 7) որով ծաւալէր շնորհք պարգևաց անպատում *փառացն* Քրիստոսի: (257 / 13) զի մի՛ ծագեսցէ առ նոսա լոյս *փառացն* Քրիստոսի: (298 / 13) ամենայն եւ յէութեանն նստաւ *փառս,* ուստի ոչն էր մեկնեալ: (10/2) Ու ապա անտի փոխեցին ի Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն, որ այժմ կոչի Զրվշտիկ ի *փառս* տեառն Աստուծոյ ամենակալի: (12 / 3) Ընդ որ յոյժ հիացեալ արքայ և ամենայն որ ընդ նմա միաբան տային *փառս* տուողին այնպիսի ահաւոր

բարեաց: (81 / 11) ետ *փառս* Աստուծոյ կենդանւոյ բազմապատիկ զոհութեամբ (121 / 3) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի *փառս* Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 / 19) զի աստուածային նախախնամութեամբ ի ծնէ իսկ սա ի *փառս* և ի մեծութիւն ստեղծաւ (200 / 13) սիրով՝ արմատացեալք և հաստատեալք ի *փառս* աստուածորդւոյն՝ խոստովանութեամբ սրբոյ երրորդութեանն հաւատացէք: (243 / 5) այլ եթէ չարամահ տանջանօք ի ձենջ տանջիմ, *փառս* և պատիւս ինձ զայն համարիմ վասն տեառն խնդամիտ յոյժ լինելոյ: (261 / 13) և զխաչն առաջի ունել ի *փառս* տէրունեան է (275 / 15) յոր անուն մեք հրաման առաք մկրտել և *փառս* վայելել միով երկրպագութեամբ: (278 / 12) որ զընթերցուածսն եցոյց ի *փառս* Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13) և արդարադատին Քրիստոսի մատուցուք բազմապատիկ *փառս»:* (314/11) և գերեալքն մնացին խաղաղութեամբ՝ *փառս* Աստուծոյ տալով: (332/1) և ի ձեռն հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի *փառս* Քրիստոսի: (341 / 15) Արդ՝ ըստ քո բանիդ անզգայ հոգւոցն ո՞րպէս մարթ էր ընդ տեառն լինել կամ զանճառելի *փառսն* տեսանել (88 / 1) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ *փառք* և զոհութիւն»: (84 / 14) որպէս ահագին *փառք* տէրութեանն Պարսից խոնարհեցան (192 / 12) «յԱստուծոյ է զօրութիւն իմ և *փառք* իմ»: (199 / 4) Վերացաւ մեր թագ, վերացաւ աթոռ. Եւ *փառք* վայելչութեան ընդ քեզ թաղեցաւ: (230 / 2) Փութան մերկանալ զայս *փառք* անարգեալ. Քև զսնոտութիւն նորին նոր ուսեալ, Թէ չունի երբեք ումեք աստ մնալ: (230 / 13) «Բարձան *փառք* սրբութեան մերոյ (299 /10) և ուժգին շքեղացեալ *փառօք* երթայր ի մէջ քրիստոնէական բանակին: (74 / 7) Եւ եկեալ Գրիգորիսի ի տեսլեան մեծավայելուչ *փառօք* (82 / 7) «Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ, իսկ արդ եկեալ Մովսէս չքնաղազգեստն *փառօք* առաջի Աստուծոյ, ոչ մարմին զգեցեալ, որում Պետրոս բաղձացեալ խնդրէր ի տեառնէ զանդէն բնակութիւնն»: (87 / 8) Եւ սուրբ հոգին ելող ի հօրէ՝ ընդ հօր և ընդ որդւոյ երկրպագեալ և փառաւորեալ՝ արարչակից և հաւասար Երրորդութեանն, կատարեալ միով բնութեամբ, *փառօք* և զօրութեամբ՝ նախախնամելով զընդհանուր եղեալսս: (124 / 1) Այսոցիկ այսպէս եղելոց, մեծավայելուչ *փառօք* յուղարկիւր ի համաշխարհական մարզարանէն: (195 /14) Եւ տէր Աստուած զօրութեամբ և *փառօք* զձեզ պահպանեսցէ (210 / 14) Եւ *փառօք* պսակեալ պատուէին մեծապէս: (226 / 24) Գային անցանէին լուսաչու *փառօք.* (237 / 5) լի է ամենայն երկիր *փառօք* նորա»: (243 / 8) Եւ լի է ամենայն երկիր *փառօք* նորա (243 / 11) Եւ ապա տէր սուրբն Գրիգորիս Պահլաւիկ՝ թոռն մեծին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչին երկատեսակ *փառօք* կացեալ ի նոյն աթոռ: (342 / 10)

ՓԱՍ - 1

Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Ջ գիւ գարի և ԺՋ *փաս* քաղցու (90 / 16)

ՓԱՍՏԱՊԱՏԻՐ - 2

փաստապատիր բանիւք զնա հաւանեցուցանէր՝ ելանել ի զբօսանս խոհերական: (222 / 8) և ապա քարոզէին նոցա *փաստապատիր* բանիւք (253 / 13)

ՓԱՏԳՈՍ - 2

ի սոյն ամի տերանց տէրն Յովհաննէս … խնդրեաց յարքունեացն կրկին անգամ զԲուլխար, Խոյտա, *Փատգոս* երիցս այսոցիկ աշխարհաց: (331 / 1) եկն Խազր *Փատգոս* այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. (331 / 9)

ՓԱՏՈՂԱԳՈՅՆ - 1

Արդ այսուհետև պարտ է մեզ *փատողագոյն / ծն.փաստողագոյն /* հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ փրկութեան (209 / 4)

ՓԱՐԱԽ - 1

և գանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ *փարախն* բանաւոր հօտից ի Քաղաքադաշտի զսուրբն Գրիգոր (317 / 6)

ՓԱՐԱՏԵՄ -2

Որ զամենայն գերչաց *փարատէր* գյուզմունս: (228/19) յետ այնորիկ … մեկնէր տրտմութիւնն, *փարատէր* սուգն (230 / 22)

ՓԱՐԱՒՈՆ - 2

որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն *փարաւոնի* ՝առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ ի ծառայութենէ եգիպտական տանջանացն: (32 / 7) մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն *Փարաւոնի* (169 / 20)

ՓԱՐԵՄ - 4

որք զկոտորեալ մարքքն *փարէին* և դիէին զարիւն ստեանց նոցա իբրև զկաթն: (136 / 8) Եւ հարուստ ժամանակաւ լոյս աստեղանման ծագեալ ի տեղւոջն՝ *փարէր* ի վերայ սրբոցն նահատակացն (102 / 11) *փարէր,* անկանէր նա ամենայն ուրեք զդրամբք և զհատակօք եկեղեցեաց իւրոյ վիճակին, հեղոյր, յորդէր զարտասուս. (151 / 4) այսպէս *փարէր* զորդւովն իւրով (177 / 1)

ՓԱՐՈՒԱՋ - 1

Ազուցին նմա արջնաթոյր ստորս չորիւք դրօշակօք, և դրաստս սնդուսս, մետաքսառէջս՝ ոսկեթեզան *փարուագով:* (175 / 12)

ՓԱՒՈՍ - 1

Գիր անուանց նախագահ կարգելոց … Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ … *Փաւոս …* (41 / 10)

ՓԱՓԱԳ - 1

զի լցեալ նորա *փափագն* ՝զուարթամիտ հրաժարեալ յուղարկեսցի ի մէնջ»: (236 / 19)

ՓԱՓԱԳԱՆՔ - 4

Եւ լցեալ զցանկութիւն *փափագանացն* համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի … զհանդերձեալ վայելուչ զյաղթութեանն առեալ ընդունէին պարգևս: (217 / 7) մեծաւ *փափագանօք* տենչացեալ … ինքն երթայր ի խնդիր սրբոցն: (68 / 16) Յայնժամ եպիսկոպոսունք, և՛ երիցունք, և՛ նախարարք, և՛ կանայք

նախարարացն իւրաքանչիւր զգեստիւք մեծաւ *փափագանօք* կրէին ի դուրս զհող բրածին. (80 /9) և մեծաւ *փափագանօք* գնացին ի տուն հայրենի: (149 / 19)

ՓԱՓԱԳԵԱԼ - 2

Եւ անուն միւսումն Գրիգորիս յանուն հաւուն. և համանման և հաւասար նորուն վարուցն *փափագեալ* բաղձայր հայրենի հոգևոր ժառանգութեանն: (36/12) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ *փափագեալ* ի հող հայրենի. (109 / 11)

ՓԱՓԱԳԵԼԻ - 2

Ցանկալի ես հրեշտակաց, *փափագելի* ես մարդկան, առաւել անձկալի ինձ (28 / 9) առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան *փափագելին:* (69 / 1)

ՓԱՓԱԳԵՄ - 1

Եւ զամենայն յաւելուածս չարեաց հերքելով ի բաց ի մտաց իւրոց, իբրև զորդի ծնեալ մանուկ անխարդախ կաթինն *փափագէր:* (250 / 3)

ՓԱՓԱԳՈՂ - 1

և ետ լոյս *փափագողաց* սրտի աննուաղելի ճառագայթ: (121 / 14)

ՓԱՓԿԱՍՈՒՆ - 1

ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց *փափկասուն* աղջկանց և մանկանց. (129 / 15)

ՓԱՓԿՈՒԹԻՒՆ - 3

ոչ որպէս զօրէն թագաւորի *փափկութեամբ* յօրացելոյ հպարտացեալ, այլ իբրև զկիրթ և յոյժ հմուտ կարգի քրիստոնէութեան՝ արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական *փափկութիւնն* (85/4; 85/5) քանզի նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն և յանուշակ ի հեշտալի *փափկութեան* դրախտէն: (298 / 10)

ՓԵՍԱՅԱՅՈՒՅԵԱԼ - 1

Եւ նորա *փեսայացուցեալ* զԽոսրով՝ առաքէ ընդ նմա զօրս բազումս. (171 / 3)

ՓԵՏՈՒՐ - 1

զի ընդ դեղնագոյն *փետուրսն* փոքր ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8)

ՓԵՐՈԺ - 6

վեհազգի ոմն իշխան Վարազ *Փերոժ* անուն … կամեցաւ նորոգել զհին եկեղեցին (97 / 7) Վարազ Գրիգորի լինին որդիք չորք՝ Վարազ *Փերոժ,* Ջուանշիր, Յեզուտ Խոսրով, Վարազման. (172 / 12) որ ծնաւ Դ որդիս՝ զՎարազ *Փերոժ,* զՋուանշիր, զՅեզուտ Խոսրով և զՎարազման: (339 / 4) որք են Վարազ *Փերոժ,* Վարազ Տրդատ, Վարդան, Ներսեհ Դժնդակ (339/7) ողորմութեամբ այց արասցես ինձ և զուգակցի իմոյ Խոսրովանուշի… և եղբարց իմոց Վարազ *Փերոժի* և Յեզուտ Խոսրովու և զաւակաց իմոց: (189 / 12) որոյ անուն էր Վարազ Տրդատ՝ որդի Վարազ *Փերոժի* ՝եղբօր Ջուանշիրի (231 / 5)

ՓԻԼԻՊԵԱՆ - 1

Զայս Վարազ Տրդատ և զորդի իւր Ստեփաննոս Ներսեհ ի *Փիլիպեան* ՝ազգակիցն իւրեանց սպան ի միում ժամու ի Խորաձորն, որ կոչի Դադոյի վանք: (340 / 4)

ՓԻԼԻՊԻԿՈՍ - 1

Եւ ի վախճանելն Յուստիանոսի Հռոմոց թագաւորի, Վարդան *Փիլիպիկոս* թագաւորեաց (312 / 16)

ՓԻԼԻՊՊԷ - 1

Իշխանանուն ծնանի որդիս Դ՝ զՅովհաննէս, զԳրիգոր, զԱտրներսեհ և *Փիլիպպէ:* (341 / 9)

ՓԻԼԻՊՊՈՍ - 1

Եւ յորժամ եղև ԽԴ ամ, նստաւ թագաւոր ի Հռոմ *Փիլիպպոս:* (324 / 8)

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ - 1

ամենայն հռետորական *փիլիսոփայքն* աշխարհին Յունաց ի մի տեղի գումարեսցին (27 / 14)

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱՊԵՏ - 1

զոր *փիլիսոփայապետն* կոչէին: (267 / 15)

ՓԻՂ - 2

երկրպագութիւն եկեալ անարի, անբարի անհեդեդ կանդանին՝ վիմահասակն *փիղ* (200 /4) զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն *փիղն* խրոխտաձն (197 / 13)

ՓԻՐՈԳ - 1

Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ …*Փիրոգ* նահապետ և ամենայն ազատք Աղուանից: (94 / 15)

ՓԼԱՒՈՍ - 1

լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի, որ յաւուրս *Փլաւոս Հերակլի* քրիստոսասէր կայսերն (128 / 12)

ՓԼԱՒՈՍ ՀԵՐԱԿԼ - Տե՛ս ՓԼԱՒՈՍ

ՓԼՈՒԶԱՆԵԼ - 1

որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն *ի փլուզանել* զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 / 18)

ՓՂԻՊԵԱՆ - 1

Եւ ի նոյն ամի տէր Ներսէհ *ի Փղհպեան* ՝սպան զՎարազ Տրդատ ի Ստեփաննոսեան (326 / 12)

ՓՇՐԵԼ - 1

և կինճ վայրենի գազանանայ *փշրել* զեղջիւրս նորա. (193 / 4)

ՓՇՐԵՄ - 1

զոր այժմ դուք աչօք ձերովք տեսանէք առ կուռս համերս, թէ որպէս մանրեալ *փշրեսցի* ի ձեռաց իմոց (255 / 1)

ՓՈԴ - 1

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս …և Ուտոյ *Փոդ* եպիսկոպոս …և այլք բազումք… կարգեցաք այսպէս. (90 / 1)

ՓՈԹՈՐԻԿ - 1

Յայնժամ ձմեռային հողմոցն հիւսիսային բախմունքն ձիւնախառն անհնարին *փոթորիկս* յարուցին մերձ ի սարաւանդակ լերինն Կաւկասու: (239 / 3)

ՓՈԽԱԴՐԵՄ/կր./ - 1

սրբական վարուք կեցեալ *փոխադրի* յանմահ կեանսն: (119 / 5) և յետ այնր կեցեալ ամս ԺԴ *փոխադրիւր* ի Քրիստոս: (293 / 18)

ՓՈԽԱՆԱԿ - 17

որոց *փոխանակ* կեանս տալոյ սիրոյն և վաստակոցն զարևսն հատէք: (16 / 12) Բայց արդ աղաչեմ, *փոխանակ* ասեմ՝ չունել վնաս ի մտի, չհիշել զիմ հեղգութիւնս: (28 /12) Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ օծանէր *փոխանակ* իւր զորդին՝ զՎրթանէս (35 /8) թագ կապեալ նմա՝ նստուցանէր *փոխանակ* իւր յաթոռ թագաւորութեան իւրոյ: (130 / 16) և *փոխանակ* միոյ չարեացն …կրկին հատուցից քեզ. (143 / 4) Եւ խոտորեաց յանկարծակի զսիրտ ամենեցուն զհետ սանուն իւրոյ Կաւատայ՝ առ ի թագաւորեցուցանել զնա *փոխանակ* հոր իւրոյ: (146 / 3) Եւ նոքա ասեն. «Քանզի կամի թագաւորել *փոխանակ* քո որդի քո Կաւատ. (148 / 1) Որք իբրև ածան ձերբակալք առաջի թագաւորին՝ հրամայեաց փորել զաչս նոցա՝ *փոխանակ զի* կոյր նկարեցին զպատկեր նորա ի նախատել նոցա զնա: (153 / 4) «Ո՞վ ես, ասէ, և ուստի՞ տունդ Աղուանից, զի՞ եղից ես *փոխանակ* դոցա զանձն իմ ընդ հրամանաւդ ընդ այդուիկ»: (154 / 10) և *փոխանակ* միոյ բեկմանն կրկին հատուցից քեզ զլիութիւն մարդոյ և անասնոյ (161 / 14) *փոխանակ զի* ոչ կացի ես յակաստանի, այլ ձգտեցայ յանպատշաճ թագաւորութիւնս, որ ոչն էր ինձ անկ: (170 /8) Վասն այսորիկ յորդւոց անտի *փոխանակ* իւր պատշաճ համարէր զնա առաքել ի դուռն արքունի: (173 / 14) և ուրախ եղաք *փոխանակ զի* առեր յանձն հանդերձ արևելեայց աշխարհաւդ նուաճել մեզ ի հնազանդութիւն. (182 / 13) *փոխանակ* տաճարիս այսորիկ … պատրաստեաք մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 15) և *փոխանակ* բարի խոստմանցն ած ի վերայ նոցա Աստուած զանձրևասաստ պատիժն և զհամաշխարհական կատարածն: (245 / 2) *փոխանակ* այնորիկ եղև այդ առ ձեզ յանդիմանութիւն ի մեծէ աստուածոցն մերոց: (253 / 15) Վասն այնորիկ *փոխանակ* արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի քաւութիւն մեզ ամենեցուն: (256 / 5)

ՓՈԽԱՆԱԿԵԼ - 1

և *փոխանակել* զոչ ինչ կեանս ընդ այնմ, որ ոչն անցանէ»: (101 / 10)

ՓՈԽԱՆԱԿԵՄ - 1

զամենայն ինչս և զմեծութիւնս *փոխանակեցեր* ընդ միոյ տեառն ամենայնի. (27 / 17)

ՓՈԽԱՆԱԿ ՁԻ - Տե՛ս ՓՈԽԱՆԱԿ

ՓՈԽԱՆՈՐԴ - 1

Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն *փոխանորդիդ* սրբոյն Գրիգորի: (301 / 1)

ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ - 3

Եւ ի *փոխանորդել* գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ քաղաքի: (184 / 20) ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ *ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ* ԶԱԹՈՌ ՆՈՐԻՆ, ՈՐ ԵՂԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲԱՐԻ (233 / 10) ԵՒ ՄԻՔԱՅԵԼԻ *ՓՈԽԱՆՈՐԴԵԼ* ԶԱԹՈՌՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ԶԿՆԻ ՍԻՄԷՈՆԻ (311 / 8)

ՓՈԽԱՆՈՐԴԵՄ - 2

յորժամ աներևոյթքն զերևելիս *փոխանորդեն* (189 / 8) *Փոխանորդէ* զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից երջանիկն Միքայէլ զկնի Սիմէոնի. (31 /12)

ՓՈԽԱՐԿԵՄ - 1

զի զմեզ ի կենդանութիւն *փոխարկեսցէ.* (124 / 18)

ՓՈԽԵԱԼ - 3

զի անդ *փոխեալ* զերանելին մեծարեսցէ յոյժ: (86 / 5) և *փոխեալ* ի նոցանէ զօժիտսն ի բազուկս իւրեանց, տարան զկաթողիկոսն միայն ի ներքսագոյն խորանն (160 / 16) զի անագորոյնն այն Տաճիկ *փոխեալ* ի Հայոց, գնայ անցանէ ընդ Ասորեստան երկիր՝ ի վերայ արաբացւոցն կամեցեալ տիրել (337 / 12)

ՓՈԽԵԼ - 4

ապա ընթացան ընդ առաջ նորա և հրամայեցին ամենեցուն *փոխել* ոտն ոտն և երկիր պագանել երիցս անգամ (160 / 15) Եւ նոյնժամայն հրամայէր *փոխել* ի նմանէն զտխրականն զգեստ (184/4) ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ *փոխելոյ* զառաքինին յուղիղ հաւատոցն Քրիստոսի, (33 /5) Այն վեցերորդ ամ էր հարաւայնոցն *փոխելոյ* զթագաւորութիւնն իւրեանց յաշխարհին Ասորեստանի. (193 / 9)

ՓՈԽԵՄ - 5

զխոշորութիւն կայծականցն ի կակղութիւն վարդի *փոխեցեր* (22 / 3) Եւ ապա անտի *փոխեցին* ի Ներսմիհրայ սուրբ ուխտն (12 / 3) ի սոյն ամի *փոխեցին* զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119/2) զորոյ մարմինն առեալ բերին յԱրկազեան սենեակն և անտի *փոխեցին* ի Թանատաց վանս ի հանգիստ: (321 / 17) և *փոխէր* այլ անուն նմա, Ռոճվեհ անուանէր. (144 / 6)

ՓՈԽԻՄ /կր./ - 10

Իսկ ի թագաւորելն Յուստիանոսի *փոխեաց* զնշխարս սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ի Կոստանդնուպօլիս. (273 / 9) Նոյնպէս և զՄատթէոսին *փոխեաց* յԱնտիոքայ յԵրուսաղէմ. (273/11) և անտի *փոխեաց* զթագաւորութիւնն ի Բիւզանդիա Կոստանդիանոս (324 / 8) որ ի սկզբանն թուականիս Հայոց *փոխեաց* զաթոռ հայրապետութեանն ի Չորայ ի Պարտաւ (342 /15) Սա *փոխեաց* զկաթողիկոսարանն ի Բերդակ (345 / 16) որ յետոյ *փոխեցան* անդր (5/2) սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ քահանայական դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն *փոխէին* խորանս: (105 / 4) Եւ յԵրկրորդ Յազկերտի արքայի

յառաջին ամին *փոխի* սուրբն Սահակ յելս նաւասարդի ամսոյ. և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ *փոխի* և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ քաղաքի՝ հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 /6; 118 /7) որ և յետոյ *փոխի* ի Քրիստոս սուրբ հայրապետն. (213 / 5)

ՓՈԽՈՒՄՆ - 1

ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ (118 / 14)

ՓՈՂ - 6

ձայն *փողոյ* քոյ իբրև զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա յաւուրն յարութեան: (22 / 12) Եւ անդէն ամենայն մեծամեծքն առ հասարակ զնշան կենդանատեսակ դրօշուց վառելոց, ի ձայն *փողոյ* հոչակեալ՝ առեալ կացուցանէին զնա ի վերայ ոսկեհանգոյց վահանին (231 / 8) Եւ խառնաձայն *փողոցն* ևս քան զևս ստիպէին: (147 / 20) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն *փողոցն,* տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան: (314 / 18) Եւ ըստ զօրավարաց կարգի տայր նմա նշանակս և *փողս* ազդեցութեան՝ երկուս նիզակս ոսկիս և երկուս վահանս ոսկեքանդակս (175 / 6) Եկն եհաս ի վերայ քո միանգամայն բազմութիւն ազգաց հեթանոսաց՝ ահաւոր գազանօք, խառնադրօշմն նշանօք, բազմաձայն *փողօք* (21 / 12)

ՓՈՂԱԳՈՉ - 1

և *փողագոչ* հնչմունքն զննջեցեալսն կոչէն ի քնոյ (189 / 8)

ՓՈՂՈՏԵՄ - 1

և ի գոգ մօրն *փողոտեն* զորդի նորա սրով (314 / 4)

ՓՈՂՈՐՏԱՁԳՈՒԹԻՒՆ - 1

Այսպէս և բիբք աչացն, որ և սոնքաձև կտցոյն *փողորտաձգութիւն* ի վայր կոյս դարձեալ զբերանովն կռանայր (199 / 12)

ՓՈՂՈՑ - 2

Իսկ նա հրամայէր զոմանս ի հուր ընկենուլ ի յանցս ճանապարհացն, յելս և ի մուտս *փողոցացն*՝(257 / 2) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա և անխնայ կոտորեցին յանցս և ի *փողոցս* քաղաքին. (136 / 5)

ՓՈՂՓՈՂԵԱԼ - 2

և գունակ գունակ կերպասուց յարքունական թագէն խաչին նշանք *փողփողեալ* շողային (62/2) Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից *փողփողելոց* օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 3)

ՓՈՂՓՈՂԵԼ - 3

և ի յոլովութենէ տէրունեան խաչաձև նշանացն և *ի փողփողելոյ* նշանարձակ գունակ գունակ երանգախառն կերպարանաց … իբրև զլուսաւոր ամպ ծածկեալ ունէին զերկիր: (74 / 2) յառաջ սրբոցն դեսպակ ելանէր առաջի՝ սպիտակազգեաց կտաւով ծածկեալ և ոսկի խաչ ի վերայ դեսպակին՝ թագաւորական թագով, գունակ գունակ կերպասուցն *փողփողելով* (62/12) և զանազան նշանացն *փողփողելով* ծուխ խնկելոցն ուժգին բուրեալ յիւրաքանչիւր դասուէն (67 / 10)

ՓՈՅԹ - 8

և տեսեալ թէ որպէս *փոյթ* ունի առ աստուածային կամացն կատարումն (55 / 11) զայրագնեալ նոցա *փոյթ* յանձին կալեալ սպանանել զնոսա: (96 / 8) Եւ նա հպարտացեալ ոչ ինչ ճաշակեաց և զգացուցեալ թագաւորին, վասն այնր ոչ ինչ *փոյթ* լինէր նմա: (107 / 15) Եւ ես զարթուցեալ ի քնոյն՝ ոչ ինչ *փոյթ* առնէի զիրացն: (120 / 7) ընդէ՞ր ոչ է քեզ *փոյթ* վասն Միհրանայ ազգակցին քո, որ յերկիւղէ քումմէ յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 11) և նմա ոչ էր *փոյթ* այն. (184 / 10) զորոց *փոյթ* կալեալ իշխանացն Հայոց (286 / 8) որք *փոյթ* յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342 / 4)

ՓՈՅԹ ԱՌՆԵՄ - Տե՛ս ՓՈՅԹ

ՓՈՅԹ Է - Տե՛ս ՓՈՅԹ

ՓՈՅԹ ԿԱԼԵԱԼ - Տե՛ս ՓՈՅԹ

ՓՈՅԹ ՅԱՆՁԻՆ ԿԱԼԵԱԼ - Տե՛ս ՓՈՅԹ

ՓՈՅԹ ՈՒՆԻՄ - Տե՛ս ՓՈՅԹ

ՓՈՇԻ - 1

փոշեալք է մղտացեալ և մրրկօք է ալեկոծեալ: (25 / 1)

ՓՈՇՈՏԻՄ - 1

Առագաստք հարսանց խիստ *փոշոտեցան:* (230 / 9)

ՓՈՍ - 2

Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ փորէր *փոս* մի (96 / 9) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց, այլ և հովուաց ի լերինս և անդիորդաց *ի փոսս* ճարակողաց և արդիւնարարաց ի դաշտս (217 / 2)

ՓՈՐ - 1

Եւ նոցա այսմ բանից հաւանեալ՝ կազմեն երիվարս փայտեայս թուով ԲՈ *փոր* գործած. (323 / 8)

ՓՈՐԵԼ - 1

հրամայեաց *փորել* զաչս նոցա (153 / 3)

ՓՈՐԵՄ - 4

Անդ անկեալ ի խոյզ և ի խնդիր՝ իբր կանգունս երիս *փորեցին* ի ներքոյ սեղանոյն: (206 / 1) Եւ իբրև *փորեցին* թիզս տասն, գտին կողոփս երկուս արծաթեղէնս (206 / 5) Զանգիւտ կորստեան *փորեցին* խորխորատ, Զի հովիւն բարի ընկլուզեսցին ի նա. (226 / 9) Իսկ երանելւոյն Մաշտոցի ի հոգւոյն սրբոյ ազդեալ՝ փութացեալ *փորէր* փոս մի (96 / 9)

ՓՈՐՁ - 1

և բազում գանիւք և չարաչար տանջանօք *ի փորձ առեալ՝* ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն (53 / 2)

ՓՈՐՁԱՆՔ - 3

Փրկեա՛զիս ի յաւիտենից *փորձանաց* (189 /15) Եւ ի հասանել *փորձանացս* ՝հասոյց Աստուած զօգնութիւն իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (300 /17) զի սատանայի *փորձանք* և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են: (204 / 15)

ՓՈՐՁԵՄ - 2

զամենայն ինչ *փորձեցէք* և զբարին ընկալարո՛ւք: (204 / 11) մանաւանդ զայս քրմապետունս յայսմ նուագի *փորձէ* հոգին սուրբ (258 / 14)

ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ - 3

Այլ օրինակ մերոցն *փորձութեանց* ոչ կարեմք գտանել (165 / 3) Եւ դու, տէր իմ, տէր, որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ և ի շրջապատեալ *փորձութեանց* փրկեցեր (189 / 2) և ողորմեա Աղուանից աշխարհիս՝ փրկելով յամենայն *փորձութեանց* (313 / 6)

ՓՈՔՐ - 14

Այս է երկիր նոցա՝ Ատրպատական, Աղուանք, Ամազոնիա, Հայք Մեծ և *Փոքր* (5 / 8) Մօտ ի գերեզման անդր *փոքր* բլրիկ մի էր և խաչ ի վերայ: (71 / 7) Յորում ժամանակի՝ Թէոդորոս *Փոքր* Հունաց էր կայսր (117 / 9) այլ զանկեալսն *փոքր* ի շատէ ի ձեռս, զորս կոտորեցին և զորս զհետ կահուց, սայլիցն և գրաստուցն անկելոցն ի բուռն՝ դարձուցին անդրէն ի բանակն իւրեանց: (137 / 10) Եւ զպատրաստական զօրն իւր, որ էին *փոքր* ի շատէ, մօտ առ ինքն ժողովէր, կազմէր, առաքէր ընդդէմ կայսերն: (144 /4) Իբրև տեսանէր զզաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր *փոքր* ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոս (180 / 17) զի ընդ դեղնագոյն փետուրսն *փոքր* ինչ կանաչութիւն համավար խառնեալ արտաքս ճողճայր. (199 / 8) Մի՛ ոք տղայական բարուք և անիմաստ խորհրդով *փոքր* վարկանելով զսորայս տիրողութիւնս յաղագս ոչ ունելոյ թագ և եթ ի գլուխ, ծայրայապաւիչ թագաւորական պատուոյ, յոգնավայելուչ մեծութեան: (201 / 3) և *փոքր* մի տարակուսական աղետիցն լինէր մոռացումն: (230 /22) որ *փոքր* կացուցանել ջանային զկայս հանգստեան Թադէոսի առաքելոյ (275 / 3) Ապա առ *փոքր* փոքր ածեալ ի լոյս՝ ետ պարգևս թագաւորն և արձակեաց զնոսա յաշխարհն իւրեանց. (312 /19; 312 /19) այլ զայս *փոքր* ի շատէ, արտայայտեալ բացայայտեցաք առ ի գիտութիւն այնոցիկ, որք փոյթ յանձին կալեալ իցեն այսմ խնդրոյ: (342/3) յայսմ ահի և ի դողման կային ի մեծամեծաց մինչև ի *փոքունս* (33/20)

ՓՈՔՐԱԳՈՅՆ - 3

Եւ հասեալ ի Քարուէճ՝ *փոքրագոյն* գիւղ մի. և լինէր անդ ցայգապաշտօն: (72 / 4) գետ *փոքրագոյն* անցանէր ընդ մէջ շինին (74 / 9) Եւ լուացեալ զոտս ճաշակել *փոքրագոյն* ինչ, և ելեալ ի տեղւոջդ յայդմ ի քուն մտեալ հանգչէր (75 / 15)

ՓՈՔՐԱԳՈՅՆ ԻՆՉ - Տե՛ս ՓՈՔՐԱԳՈՅՆ

ՓՈՔՐԻԿ - 4

շինէր *փոքրիկ* եկեղեցի (37 / 14) «Մի՛ երկնչիր, հօտ *փոքրիկ* (279 / 11) զոր շինեաց *փոքրիկ* հիւսն և որդի իւր Յոհան (281 / 14) Վարազ Տրդատայ՝ Աղուանից իշխանի, տուեալ է գեղիկ *փոքրիկ* Սրբոյ Խաչիս ի սպասաւորութիւն սակս հոգւոյն մասին: (309 / 13)

ՓՈՔՐ ԻՆՉ - Տե՛ս ՓՈՔՐ

ՓՈՔՐ Ի ՇԱՏԷ - Տե՛ս ՓՈՔՐ

ՓՈՔՐ ՄԻ - Տե՛ս ՓՈՔՐ

ՓՈՔՐԿԱԳՈՅՆ - 1

Եւ մինչև նստեալ՝ ի գիշերապաշտամանն էր, նիրհ առնոյր փոքրկագոյն զթագաւորն. (72 / 17)

ՓՉՈՒՄՆ - 1

«Երիս ծնունդս մեզ գիտէ բանն՝ զմին փչմամբ, զերկրորդն մարմնանալով և մկրտութեամբ, և մի ծնունդ թուէ և զերրորդն յարութեամբն: (315 / 12)

ՓՍԱՂՏ - 2

և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն (62 / 9) գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս … քահանայք և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 9)

ՓՍԽԱԾ - 1

և ի կարևոր բարեկամութիւն զնա ընկալեալ՝ դարձաւ ի հին փսխածն (294 / 6)

ՓՐԿԱԿԱՆ - 2

ի փրկական խաչիս աստուածային զօրութենէ շնորհք և ողորմութիւն (182 / 9) ուստի անկեալ ի վերայ երեսացն առաջի փրկական խաչին՝ փառաւոր առնէր զԱստուած (182 / 18)

ՓՐԿԵԼ - 7

որ ի պրտուեայ տապանակին ի մէջ ջուրցն զերծանէր ի ձեռաց ամպարիշտն փարաւոնի՝ առ ի փրկել զժողովուրդն Աստուծոյ ի ծառայութենէ եգիպտական տանջանացն: (32 / 7) փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87 / 18) Եւ մեզ ուսոյց ճշմարիտ հաւատն՝ իջումն Աստուծոյ ի դժոխս ի փրկել զնոսա (88 / 8) զի Քրիստոս Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 / 8) «Արծաթ նոցա և ոսկի մի՛ կարասցեն փրկել զնոսա յաւուր բարկութեան տեառն (247/16) ՇԱՊՂՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ ԵՒ ՓՐԿԵԼՆ Ի ՀԻՍԻԱԿԱՆԱՑՆ ԵՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՈՒՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼՆ ՋՏԻՐԱՆ. (30 / 8) և ողորմեա Աղուանից աշխարհիս՝ փրկելով յամենայն փորձութեանց (313 / 5)

ՓՐԿԵՄ - 6

Փրկեա՛ զիս ի յաւիտենից փորձանաց (189 / 15) Եւ զիա՞րդ ոչ փրկեաց զնոսա դիեցիկն իւրեանց (167 / 19) զի հաշտեսցի ընդ մեզ մարդասէրն Աստուած և ողորմեալ փրկեսցէ զմեզ յամենայն նեղութեանց: (310 / 15) որ պահեցեր զիս ի մանկութենէ իմմէ և ի շրջապատեալ փորձութեանց փրկեցեր (189 / 2) այլ դու, տէր, փրկեցեր զիս և պարծանք իմ ի քեզ, տէր, են»: (191 / 12) և զիւր հոգին փրկէ ի մահուանէ և քաւեսցէ զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 / 10)

ՓՐԿԻՉ - 16

Նոյնպէս և եթերացայտ կայծականց, որ ի ձայնից որոտմանց փայլատակէ, Աստուած կարդացեալ՝ փրկիչ անուանէք: (246 / 10) զի համարէին զնա աստուածոց փրկիչ և կեցուցիչ և տուող ամենայն բարեաց: (250 / 9) զոր փրկիչն մեր ի կենսաբեր աւետարանի անդ ի ժամանակի չարչարանացն, ըստ հանդուրժելոյ լսելեաց ընտրեալ երկոտասանիցն մարդկօրէնս

զիջանելով խօսէր (127 / 10) յորոյ վերայ կայր *փրկիչն* առաջի Պիղատոսի (284 / 2) ուր *փրկիչն* մկրտեցաւ. (285 / 3) և խնդրեցի ի *փրկչէն* մի կորնչել նշխարաց իմոց. (120 / 13) որ մեծ ի ծնունդս կանանց ի *փրկչէն* վկայեալ. (281 /17) զոր ի *Փրկչէն* ուսաք (287 / 10) զի յայտնապէս *փրկչին* ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն (88 /4) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ *փրկչին* մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283 /5) յորում նկարեալ է զընթրեացն խորհուրդ *Փրկչին* (283 /17) Այլ սակայն յայսմ վայրի օրհնութիւն և գոհութիւն եղիցի *Փրկչին* մերոյ Աստուծոյ (299 /12) զի յերևել *Փրկչին* մերոյ Աստուծոյ՝ ընդունիցիմք զանթառամ փառաց պսակն: (307 /3) զնոյն հրաման առաւել տիրացուցին սուրբ առաքեալքն հրամանաւ *փրկչին* (308 /11) ՆՈՐԻՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ՝ ԱՂՈՒԱՆԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԽՆԴԻՐ ՅԱՂԱԳԱ ՊԱՊԱՆՁՄԱՆՆ ՁԱՔԱՐԻԱՅ ԵԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ *ՓՐԿՉԻՆ* ԸՆԴՀԷՄ ԵՐԿԱԲՆԱԿ ԱՂԱՆԴՈՅՆ (314 / 15) Ստեփաննոս զգոգն արեամբ լի ունէր առաջի *փրկչին* և ասէր. (322 / 4)

ՓՐԿՉԱԿԱՆ - 4

և յայտնեցաւ ծածկեալ գանձն ըստ *փրկչական* բանին, եթէ չէ պարտ թաքչել լուսոյ և դնել ընդ գրուանաւ: (121 / 12) այլ նա աներկիւղաբար և անվեհեր սրտիւ անկեալ առաջի *փրկչական* խաչին, ասէ. (190 / 19) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է քարոզութիւն աւետարանին. ըստ *փրկչական* բանին ի վկայութիւն ամենայն հեթանոսաց (243 / 12) Եւ *փրկչական* բանն անդանօր կատարիւր: (288 / 16)

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ - 25

և որք ի տղայութենէ իսկ երթեալ էին զհետ կորստեան ճանապարհին, հրամայէր լուսաւորել աւազանին *փրկութեամբ* (47 / 5) յայց ելանել *փրկութեան* մերոյ անքնին էութիւն (9 / 17) որ սակաւ ինչ ծանուցեալ էին զծագումն *փրկութեան* ճշմարիտ արեգականն: (14 / 9) ընդ նմին էր և սաղաւարտ *փրկութեան.* (23 / 4) և դու բոլոր աշխարհի բացեր զդուռն կենաց և *փրկութեան:* (25 / 15) մինչ չև սրբեալք ելանէին յաւազանէն *փրկութեան:* (34 / 19) Իսկ զբոլոր աշխարհն Հայոց ուսուցանէր և խրատէր և կնքէր կենսատու խաչիւն և լուսաւորէր մկրտութեամբ աւազանին *փրկութեան.* (34 / 22) որք յետ շնորհի աւազանին *փրկութեան* էին զառածեալ ի մոգութիւն. (47 / 3) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, քան զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր, կամ զԱրշակունին Տրդատիոս՝ Մեծաց Հայոց *փրկութեան* գտող (83 / 15) Եւ ի գիշերին յայնմիկ ընդարձակէր ճանապարհ *փրկութեան* մեծի հայրապետին և ամենայն ապրելոցն: (157 / 12) և ուխտեաց անդ ուխտ *փրկութեան* (189 / 19) պարտ է մեզ փատողագոյն հրատարակել զառիթս գոլոյ մերոյ *փրկութեան* զգեղաղէշ, յարավայելուչ, չորեքկերպեան զտիրականն յաղագս մեր ընդունելով յինքեան զանհամեմատ նախակրթութիւնն: (209 / 4) Զի որ երբեմն դատապարտութեան էր անուն խաչն, այժմ հաւատացելոցս իրք եղեն *փրկութեան.* (209 / 8) Զայս անխլաբար ընկալեալ զնշան *փրկութեան* յիւրն բերէ եկեղեցի: (216 / 5) զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին *փրկութեան* (242 /4) Վասն կենսատու *փրկութեան* հասանելոյ ի ձեզ յԱստուծոյ … անպայման

ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 /13) որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ (298 / 6) «Քրիստոս Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա, որ վասն մերոյ փրկութեան. և ընկալ զնշանս զայս, զոր ետուր երկիւղածաց քոց. (313 / 4) վասն զի միոյ Աստուծոյ ծնունդ՝ հոգևոր փրկութեան մերոյ մի տօն կատարի: (315 / 10) Վասն կենսատու փրկութեանդ հասելոյ մեզ յԱստուծոյ յաւէտապէս գոհացաք զԱստուծոյ անսպառ պարգևացն (211 / 9) Նա բոլոր աշխարհի եղև կեանք և փրկութիւն (25 / 15) Սոյնպէս և ամենասուրբն Գրիգոր զերծեալ ի սրոյ Հայաստան նախարարացն՝ ի փրկութիւն պահէր նորին Հայոց աշխարհին և ամենայն Արևելից Կողմանց (32 / 10) յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 18) Վասն զի զմի հաւատ ունող հարքն մեր ընդ հարսն ձեր զմիմեանց հոգային զհոգւոցն փրկութիւն (295 / 5) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ զՔրիստոս ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263 / 8)

ՓՈԻԹԱԼ - 1

«Այնու քաւեսցի մեծ նախատինքս և ցասումնս իմ, եթէ այսպէս ժամանեսցես փութալ հասանել և ոչ թողուլ և ո՛չ զմի ոք ի մարդոյ մինչև յանասուն ի համարձակելոցդ յերեսս իմ»: (131 / 10)

ՓՈԻԹԱՄ - 8

Յայնժամ գտեալ տեղի Ներսէսի կատարել զկամս իւր իսկոյն, փութայ ի գաւառն Մեծիրանց (294 / 1) Յետ սրբոյն Մաշտոցի սուղ ինչ անցեալ ժամանակ նորին աշակերտեալքն … յազդմանէ սուրբ հոգւոյն խորհրդազգածք լինելով՝ փութային հասանել գործոց բարեաց: (97 / 15) փութային զսրբութեանցն տեսանել զտապանակս (206 / 10) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 15) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս (64 / 9) Գայր, հասանէր յաշխարհն իւր, փութայր ժամանել ի տուն տեառն. (199 / 2) Փութան մերկանալ զայս փառք անարգեալ. (230 / 13) Վասն որոյ ամենայն հարկաւորութեամբ փութացար կարեկից լինել ձեզ (123 / 7)

ՓՈԻԹԱՆԱԿԻ - 7

և փութանակի զայ անցանէ ընդ գետն մեծ Կուր (114 / 4) որք փութանակի հասին ի վայրս Կաղսետու առ իս Վեհիկս: (121 / 6) առանց յապաղելոյ փութանակի կոտորէին զխոփս իւրեանց ի սուսերս և զգերանդիս իւրեանց ի գեղարդունս: (130 / 12) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին (138 / 7) զի եթէ ոչ փութանակի յաւելցես ինձ զօր ի թիկունս իմ, ես ոչ զանգիտեմ ի մեռանելոյ (144 / 13) Որք փութանակի յուղարկէին ի հրամանէ նորա (149 / 18) և նոյնժամայն կամաւ իշխանին Ջուանշիրի գիր հրամանական առ Իսրայէլ առաքէ փութանակի՝ զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 1)

ՓՈԻԹԱՊԷՍ - 8

և եկեալ փութապէս պատմէր արքային։(52 / 10) Եւ զՄանասէ զիւր դրան երէցն …առաքէր փութապէս առնուլ առ իւր զամենասուրբ նշխարս վկայիցն։ (60 / 13) Եւ բարեսէր և յոյժ հաւատացեալ թագուհին զնինձ մատուցեալ թագաւորական զգեստու՝ ի հողոյն կրէր փութապէս։ (80 / 8) և փութապէս երկիւղիւ գործէին զշինուած սուրբ եկեղեցւոյն։ (82 / 15) Եւ ի վերայ գերեզմանին հրամայէր հիմն արկանել մատրան և փութապէս աւարտել և անուանել մատուռն սուրբ Գրիգորիսի։ (83 / 1) այլ զկնի լինելով գործոյս փութապէս կատարեա՛ (203 / 2) փութապէս հասանէր ի կարգեալ եկեղեցին (220 /4) անդէն փութապէս հեծեալ յերիվար իւր, փախստական լինէր։ (224 / 3)

ՓՈԻԹԱՑԵԱԼ - 3

փութացեալ փորէր փոս մի (96 / 9) փութացեալ իջանէր ի լեռնէ անտի (202/13) Յուշ առնէր հեղգացելոցն զահագին աստուածային դատաստանն, ջերմագոյն փութացելոցն զնորին բարերարութեանցն անպատում պարգևս։ (86 / 11)

ՓՈԻԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. (112 / 14)

ՓՈԻԹՈՎ - 9

զի փութով երթեալ կատարեցից զհրամայեալսն. (57 / 12) և յոյժ փութով ժողովեցան ի սեպհական գիւղն արքունի (66 / 11) փութով հասանէր ի սուրբ եկեղեցին։ (219 / 3) ճեպէին մեծաւ փութով հասանել ի կատարումն գործոյն։ (231/6) փութով հասանել ի կատարումն աստուածային խորհրդոյն։ (234 /6) զի փութով առ նա հասուսցեն։ (234/15) փութով տայր ի ձեռս նորա քանդել զմեհեանսն։ (258 / 19) Եւ իսկոյն գրեաց, թէ փութով այսրէն եկաքյք։ (268 / 14) Եւ նորա մեծաւ փութով առեալ զգանձն՝ չոգաւ ընդ Հռոմս կոյս յերկիւղէ թշնամւոյն. (281 / 4)

ՓՈԻՇ - 4

և պսակ փշոյն կայ ի կախ զթարբէն (283 / 15) և դժնդակ փշովք անտառի յանապատին ծեծէին զերեսս նորա (102 / 2) Վառեցան, բորբոքեցան և այրեցան իբրև փուշք ի մէջ հրոյ։ (22 / 2) եւ փուշք ագարակի օդասլաց թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն։ (192 / 14)

ՓՈԻՍԱՆ - 2

Արդ այժմ ի Փուսան Վեհ անուն հեծելակ … գրածս բերէ յառաջ, թէ ինձ տուեալ է զեկեղեցիդ Աղուանից իշխանի վանականութեամբ վասն դայեկութեան իմոյ. (309 / 14) և մի՛ լիցի ունել Փուսանու Վեհին այն զայն եկեղեցին ըստ սուրբ հոգւոյն հրամանի. (309 / 17)

ՓՈԻՍԱՆ ՎԵՀ - Տե՛ս ՓՈԻՍԱՆ

ՓՔԱՆԱՄ - 1

Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ քինանային, փքանային (140 / 7)

/ փ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն զ-ը նախդիր /

ԶՓԱՅԼԱՏԱԿԵԼ - 1

Ո՞չ ապաքէն յակնարկել արարչին մերոյ Աստուծոյ *զփայլատակելն* փայլատակեն (246 / 14)

ԶՓԱՅՏ - 1

և ի գերութիւն վարեաց *զփայտն* կենաց՝ զխաչն լուսատու տիեզերաց, որով դժոխք գերեցան (129 / 6)

ԶՓԱՅՏԱՇԱՐ - 1

Ապա այնուհետև յարևելից կողմանէ *զփայտաշարք* յարկն քակէին (205 / 18)

ԶՓԱՌՔ - 4

և *զփառացն* լուսոյ պատմուճանն արժանի լիջիք զգենուլ յանձինս ձեր»: (256 / 9) որոց և անմարդի գտեալ զձեզ՝ հաստատեցան ի սիրտս իւրեանց ժառանգել *զփառս* Արեաց աշխարհիս»: (168 / 3) որ իբրև զհուր լափեաց զամենայն գեղեցկութիւն և *զփառս* մարդկան. (324 / 15) «Զորս ետուր ցիս, կամիմ զի ընդ իս իցեն և *զփառսն* իմ տեսցեն»: (87 / 20)

ԶՓԱՓԱԳԵԼԻ - 4

և մեծ ջանիւ վաստակաբեկ եղեալ ոչ կարէին զտենչալի և *զփափագելի* գանձն գտանել: (205 / 17) ցանկութիւն յոյժ՝ սուրբ երէցն ունէր խնդրել *զփափագելի* խաչն (214 / 14) Եւ պարգևեալ նմա *զփափագելի* գանձն (237 / 3) գտաք *զփափագելին* ի ձեռն շնորհաց բարձրելոյն (210 / 3)

ԶՓԱՓԿԱՍՈՒՆ - 1

և պատեալ պաշարէին *զփափկասուն,* վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ քաղաքն Տփղիս: (137 / 18)

ԶՓԱՓԿՈՒԹԻՒՆ - 1

Այսպէս գազանացեալ Իսմայելեանն Հագարացիքն յինքեանս գրաւեցին *զփափկութիւն* երկրի (324 / 18)

ԶՓԵՍԱՅԱՑԵԱԼ - 1

Արար գլխատումն արանց վաթսնից, միայն թողոյր ի նոցանէն *զփեսայացեալն* իւրում ցեղին Զարմիհրն Եռանշահիկ: (172 / 8)

ԶՓՇԱԲԵՐ - 1

ո՞չ գիտէք եթէ նախահայրն մեր Ադամ սակս սորա ելեալ ի դրախտէն *զփշաբեր* և զտատասկածին ժառանգէր երկիր: (244 / 4)

ԶՓՈՂ - 1

Յորաւ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս, մանաւանդ թէ *զփողս* և զտաւիղս և զթմբուկս և զամենայն ձայն արուեստական (244 / 12)

ՁՓՈՇԻ - 3

և եղեն իբրև *զփոշի,* զոր տանի մրրիկ: (145 / 2) և հոսեսցես զնոսա իբրև *զփոշի* առաջի հողմոյ: (168 / 10) և զնշան Քրիստոսի ուր և տեսանէր, մանրէր իբրև *զփոշի:* (336 / 15)

ՁՓՈՐՁ - 1

մանաւանդ յորժամ *զփորձ* ևս առնոյր խոհական հանճարամտութեան նորա: (195 / 6)

ՁՓՈՐՈՒԱԾ - 1

սկսանէաք *զփորուածն* առնել մերձ առ սեղանովն: (210 / 1)

ՁՓՈՔՐ - 1

ոչ միայն զերկինս տեսեր, այլև զերկնից մեծն տեսեր, և *զփոքրս* թողեր (25 / 6)

ՁՓՍԱՂՑ - 1

հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ՝ զԹոմասն կեղծաւոր և *զփսաղտն* Եղիա (126 / 15)

ՁՓՐԿԱԳՈՐԾ - 1

գտանէին անդ *զփրկագործ* խաչին մասն (207 / 2)

ՁՓՐԿԱԿԱՆ - 2

առտուեաց մեզ տէրն նեցուկ *զփրկական* կայմն զպարզողն ի մեզ աստուածգիտութեանն առագաստ: (218/2) Վասն զի *զփրկական* աւանդութիւնն առաքելաքարոզ հարցն մերոց՝ որ անարատ ձեռօք հաստատեալ էին յեկեղեցիս՝ անարժան ձեռօք ի բաց կործանեաց. (299 / 2)

ՁՓՐԿՈՒԹԻՒՆ - 7

Եւ նորա առեալ *զփրկութեան* արեգակն (184 / 7) Եւ ուսեալ ի նոցանէ *զփրկութեանն* ճանապարհ՝ հաւատաց յԱստուած կենդանի.(102 / 15) արտասուօք խնդրէր յամենողորմէն Աստուծոյ *զփրկութիւն* թշուառացեալ ազգին. (34/8) ՈՐ ԻՆՉ ՅԱՆՕՐԷՆ ՅԱՋԿԵՐՏԷ ՎՏԱՆԳԷՐ ԱՂՈՒԱՆՔ ԵՒ ԳՏԱՆԵԼ *ՁՓՐԿՈՒԹԻՒՆ* Ի ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՀԱՅՈՑ ՁՕՐԱՎԱՐԷ (112 /8) յորոյ ձեռն գտաք բազումք *զփրկութիւն* յաւիտենից (263 / 1) Սկիզբն առնէ քարոզութեան ի Չողայ և ի տեղիս տեղիս զբազումս աշակերտեալ՝ ծանոյց *զփրկութիւնն:* (10 / 11) և որպէս յարութեան աւետարանն նախ զխաչն և զթաղումն յայտնէ և ապա ի վերայ ածէ զյարութիւնն, նոյնպէս և կատարէ *զփրկութիւնն* (315 / 18)

ՁՓՈՒՇ - 1

Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ *զփուշ* և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել (55 / 8)

ՔԱԿԵԱԼ - 1

քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 7)

ՔԱԿԵԼ - 1

և ոչ կարէր *քակել* զաղիւսաշար պոյր գմբեթին (97 / 8)

ՔԱԿԵՄ - 2

Ապա այնուհետև յարևելից կողմանէ զփայտաշար յարկն *քակէին* (205 / 18) *քակէին* մասն ինչ ի պարսպէն (323 / 12)

ՔԱԿՏԵԼ - 1

և տայք դմա զիշխանութիւնդ զայդ հանել, աւերել, *քակտել* զմեհեանս աստուածոց ձերոց: (251 / 4)

ՔԱԿՏԵՄ - 6

զպատուական աթոռոն *քակտեաց.* (299 / 6) և զեդեալ հիմն հաւատոյ անդրէն մի՛ *քակտեսցի* և թողցէ զմեզ որբս, (266 / 6) Իսկ Աղուանք ոչ *քակտեցան* յուղղափառութենէ և միաբանութենէ Հայոց:(270 / 8) Եւ ցանկն շինութեան խրամատեալ *քակտեցաւ:* (225 / 19) զոր երբեմն *քակտէր.* (207 / 8) վաղվաղակի չքնաղն այն *քակտէր* վայելչութիւնք (221 / 11)

ՔԱՀԱՆԱՅ - 57

զորոյ զգլուխն միայն մեծահաւատ ոմն Ստեփաննոս *քահանայ* Ուռեկան գեղջ յափշտակեալ ի միջոյն, աճապարեալ յերիվար իւր՝ ի բաց գնաց: (11 / 14) *Քահանայ* և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ քահանային և Բ սարկաւագին տացեն: (90 / 10) Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով և Մարկոս *քահանայ* իւրով եղբարբք (121/8) Զմեծագոյնսն պարփակեալ Դանիէլ *քահանայ* վաղվաղակի հասանէ մեծարգի ընծայիւն առ հայրապետն Աբաս: (121 / 18) Եւ առաքեցաք առ ձեզ յուխտէս մերմէ զայր հաւատարիմ՝ զՄատթէոս *քահանայ* բերել զզրեալսդ մեր առ ձեզ: (125 / 11) Եւ *քահանայ* ոմն՝ անուն Զաքարիա՝ այր սուրբ …էր վանական Պարտաւայ եկեղեցւոյն (132/14) Ծանուցեալ այնուհետև երջանիկ առն, եթէ աստուածապաշտութեան է խորհուրդս զարմանագործ տեսմանս, որ երբեմն առ Իսրայէլ *քահանայ.* (220 / 13) Ապա Յեսու անուն *քահանայ* և՛ Թաղէոս և՛ Գրիգոր … գնացին ի Դունայ և ելին ի Սոթից գաւառն: (268 / 10) և այժմ Պետրոս Աղուանից/գրքում՝ Աղուան/ *քահանայ* ունի: (285 / 11) Իսկ Մեծկողմանցն եպիսկոպոսն Սամուէլ անձնակամակ ընդ Միսայելի *քահանայի …*առանց գլխաւորագունին աջոյ տայ զեպիսկոպոսութիւնն իւր Միսայելի. (334 / 12) Եւ տեսլեամբ յայտնեալ սրբոյն Եղիշայի տարան հանգուցին զնշխարս նորա, ուր եդաւ գլուխն

յաւանին Ուռեկան՝ ի ձեռն սրբոյ *քահանային* Ստեփաննոսի: (12 / 2) Քահանայ և սարկաւագ յորժամ ձեռնադրեն, Դ դրամ *քահանային* և Բ սարկաւագին տացեն: (90 /10) և եթէ մեղքն չեն յայտ, պատարագ հրամայեսցեն մատուցանել *քահանային,* և այն երդումն լիցի նմա: (92/17) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ *քահանային* տեառն (219 / 20) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և *քահանայից,* քորեպիսկոպոսաց (89 / 14) և զգլխաւորն *քահանայից* զերանելին Աթանաս անդրէն նահատակէին (100 / 9) Եւ ըստ գրոյն մեր բացեալ առաջի սրբազան *քահանայից,* գտաք զամենակեցոյց խաչին մասն(210/6) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք ի ձեռն քորեպիսկոպոսաց և *քահանայից* (210 /12) Վասն այսորիկ զմի ոմն ի սրբասնելոցն *քահանայից* նախամեծար պատուաւորաց հետևող իւրումն միայն զնա առաքէր գիւտին այնմիկ (215 /3) որով եղև ժողով վիճակելոցն *քահանայից:* (234 / 17) և եթէ ի *քահանայից* իցէ, զնոյնս կրեսցէ (301 / 13) նոյնպէս զեկեղեցւոյ սրբոյ կարգս անխափան պահել, ի ձեռն անարատ *քահանայից* և սպասաւորաց պայծառացուցանել (307 / 8) եկեղեցիք Աստուծոյ ազատ են և չեն ընդ ուրուք իշխանութեամբ բայց յեպիսկոպոսաց, և որոց նոքա տան՝ անարատից և ճշմարիտ սուրբ *քահանայից* (309 / 6) վասն զի զեկեղեցի սուրբ յԱստուծոյ եպիսկոպոսաց և *քահանայից* հրամայեալ է հոգալ (310 / 9) որպէս կամ եղև Աստուծոյ կոչել սրբութիւն սրբութեանց և զնոյն ինքն անարատ *քահանայից,* և ոչ անարժանից և աշխարհականաց զինուորաց: (310 / 17) մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն օրհնութեան *քահանայիցն* սրբոց (103 /16) Շինէր ի տեղիս տեղիս եկեղեցիս և մեծացուցանէր զպատիւ *քահանայիցն* Աստուծոյ: (250 / 4) Յայնժամ հրամայէր եպիսկոպոսն *քահանայիցն* առնուլ փայտատ ի ձեռն, դնել ծունր և աղօթել՝ կարդալով առ Աստուած զսաղմոսս զայս. (255 / 3) Եւ դիմեալ ի ներքս *քահանայիցն* առ հասարակ՝ կտրեցին զծառսն. (255 / 7) Այլ և յորժամ Մովսիսի պատուիրէր տէր վասն *քահանայիցն,* այսպէս ասէր (306/6) և թէ սովորական ժողովուրդն ամենևին միւթ մերձեսցին՝ միւթ ի պաշտօն, մի՛ ի կարգ և մի՛ ի տեղի *քահանայիցն.* (308 / 7) Եւ երագութեամբ ընթացաւ այրն հաւատարիմ հանդերձ Բոհիւ *քահանայիւ* և Եզեկիէլիւ դպրաւ (121 / 6) Եւ չուեալ յԱրաժանից սրբոյն Զաքարիայի և երանելւոյն Պանդալիոնի և յոյժ վայելչականին Գրիգորի և առաւել հռչակելեացն պատերազմողին Հռիփսիմեայ Գայիանէիւ հանդերձ, թագաւորաւն և յոլովագոյն ժողովով և եպիսկոպոսօքն և *քահանայիւք* և պաշտօնէիւք: (72/4) Ապա առանձնացեալ եպիսկոպոսացն Իսրայէլիւ հանդերձ և պատուաւոր *քահանայիւք* ՝բացեալ զկնիք մատանւոյն ի սրբութեան տապանակացն. գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն (207 / 1) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս … հանդերձ այլ *քահանայիւք* քանդել և այրել զմեհեանսն (259 /2) յարագուարճ ցնծութեամբ հրաժարեալք՝ *քահանայիւքն* հանդերձ ուղևորեալ գնային: (98 / 17) և ինքն չուեալ զայգոյ զատկին հանդերձ *քահանայիւքն* սրբովքն և այլ բազում հաւատացելովք՝ խաղայր գնայր Ագիստոսեան գնդիւն: (103 / 7) և հրամայէր վաղվաղակի տանջանաւոր մահուամբ կենազրաւել զսուրբ

զօրավարն Թէոփիլեան հանդերձ երեսուն ընկերօքն և սրբովք *քահանայիւքն:* (105/1) *քահանայն* պատարագ մատուցէ (93 /4) և նոյնժամայն արձակեաց զԴանիէլ մեծահաւատ *քահանայն* Տրիոյ իրագէտ լինել մեծասքանչ խորհրդոյն: (121 /4) Յայնմհետէ մեծարու եղեալ *քահանայն* Աստուծոյ Իսրայէլ առաջի կաթողիկոսին և իշխանին և յաչս մեծամեծացն. (219 / 10) ԹՈՒՂԹ ԱՐՔԱՅԻՆ ՎԱՉԱԳԱՆԱՅ ԱՌ ԱՄԵՆԱՅՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՍ ԵԻ *ՔԱՀԱՆԱՅՍ* ԱՌ Ի ՇՆՈՐՀԵԼ ՆՄԱ Ի ՁԵՌՆ ԱՂՕԹԻՑ ԵԻ ՊԱՂԱՏԱՆԱՅ ՆՈՅԱ ՁՕԱՕԿԵԱԼ ԳԱՆՁՆ (66 / 2) Առնէին անդ աւուրս բազումս՝ յարելով յինքեանս արս երիս աստուածասէր *քահանայս* (98 /11) Թողու աստ վերակացու զաշակերտն իւր Յովնաթան, և ի տան թագաւորի կարգեալ *քահանայս* դառնայ ի Հայս: (118 /1) Եթէ զպատկերս, որ յեկեղեցիս են նկարեալ, ի բաց ջնջեցեք և ընդ աշխարհական *քահանայս* մի՛ հաղորդիք: (268 / 13) Եւ ի մէջ գերելոցն ունէին զերկուս *քահանայսն* ընկերս Աթանասիոսի վկային: (101 / 1) եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, *քահանայք* ի քահանայութեան (25 /17) Զայս պայման արարին եպիսկոպոսունք, և՛ *քահանայք,* և՛ ազատ մարդիկ առաջի արքայի: (94 / 9) գահակալեցան ներքին խորանիս պատրիարք, որ է հայրապետ, և արքեպիսկոպոս, *քահանայք* և սարկաւագունք, կէսսարկաւագք և ընթերցողք և փսաղտք: (272 / 8) Նոյնպէս և *քահանայք* մի՛ իշխեսցեն զհասն կամ զհացն տալ եղբարց և որդւոց անարժանից (308 / 16) զի զիրաւունս եկեղեցւոյ Աստուծոյ *քահանայք* կալցեն ճշմարիտք և ուղղափառք (310 / 3) Մինչդեռ զօրհնութիւնսն կամէին երգել *քահանայքն* ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին, ասէ եպիսկոպոսն ցիշխանն. (258 / 10) զի աստուածային օրինօքն, զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն *քահանայքն,* անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 / 16) Այլ և *քահանայքն,* որ անարժան վարուք իցեն՝ մերժեալ հեռասցին ի ժառանգութենէն. (308 / 5) Զի էր օրինակ խորանն և *քահանայքն* նորոյ ուխտիս եկեղեցւոյ սրբոյ, յոր չիշխէին կալ անարժանքն կամ զինուորքն. (308 / 9) այլ թէ՝ *քահանայքն* և՛ եղբարքն և որդիքն նոցա յանարժանութեան գտցին՝ մերժեալ լիցին ի ժառանգութենէն. (308 / 18) այլ անբիծ և անարատ *քահանայքն* իշխեսցեն յեկեղեցւոյ վերայ (309 / 18)

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ - 4

ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈԲԵԼԵԱՆ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ, ԵԹԷ ՆԱ Է ԱՍՏՈՒԱԾ. ԵԻ ՆԱՀԱՏԱԿԵԼ ԶՕՐՕՔՆ ԵԻ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԵԻ *ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ* ԴԱՍՈՒՔ ՅԻՒՐՄԷ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ (103 / 3) սուրբ խոստովանողն Թէոփիլէ *քահանայական* դասուքն և երեսնեակ զինուորօքն հանդերձ յերկնայինսն փոխէին խորանս: (105/3) անդ հասանէին *քահանայական* դասք (209/16) Ի Սահակայ Հայոց կաթողիկոսէ և յամենայն *քահանայական* ուխտէ, և ի Գրիգորէ՝ Հայոց իշխանէ, և ի համօրէն եկեղեցեացս ժողովրդականաց ի տէր խնդալ: (264 / 11)

ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼ - 1

ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲԱԿԱՆ ԱՌՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՍՐԱՅԵԼԻ *ՔԱՀԱՆԱՅԱՆԱԼՈՅՆ* ԵԻ ԳԻԻՏ ՍՐԲՈՅՆ ԽԱՉԻՆ (213 / 15)

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ - 5

Զոր ընտրեալ յորովայնէ մօր իւրոյ և սրբեալ յարգանդին յաղթող նահատակ, առաքեալ միանգամայն. և վայելուչ տուեալ *քահանայապետ* Թորգոմական աշխարհին և Ասքանազեան զաւակին: (32 / 13) երանելւոյն առեալ ընդ իւր վայելուչ և յոյժ պատուականագոյն թոշակ, զմեծ *քահանայապետին* և մարտիրոսին Ջաքարիայ՝ զհօրն Յովհաննու ի պատուական արենէն նշխարս և սրբոյն Պանդալիոնի (37/10) և մատուցին զհրովարտակն մեծի իշխանին Հոնաց առաջի *քահանայապետին* սրբոյն Սահակայ և Գրիգորի իշխանին Հայոց (264 / 6) Եւ կատարեաց զնոսա *քահանայապետն* ի վերստին ծնունդն՝ ի յերկնաւոր որդեգրութիւնն (19/18) Զայս և առաւել քան զսոյն խօսեցաւ մեծ *քահանայապետն* Աստուծոյ Իսրայէլ: (248/1)

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 5

Եւ ոչ կամեցեալ իւր իսկ ունել զաթոռ *քահանայապետութեան:* (35 / 1) որ վասն *քահանայապետութեան* շնորհի յԱստուծոյ: (35/3) օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս, նստուցանել յիւր աթոռ *քահանայապետութեան* (35/9) Քանզի հասեալ յաթոռ *քահանայապետութեան* հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36/9) Յետուստ ուրեմն յակնարկել հոգւոյն սրբոյ ի սիրտ վերադիտողին Դաւթայ՝ տուելովն նմա զմեծն *քահանայապետութիւն* ՝ձեռնադրէ (214 / 5)

ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆ - 1

եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի *քահանայութեան*: (25 / 17) *քահանայութիւն* բարձեալ է յերկրէս: (267 / 3)

ՔԱՂԱՔ - 128

Անտի եկեալ յՈւտի գաւառ՝ ի Սահառն *քաղաք* երիւք արամբք աշակերտելովք (10 / 12) Բազում խնդութեամբք ի վեր առեալ ածին ի Նոր *քաղաք* թագաւորանիստ Հայոց արքային: (34 / 4) երթեալ հետևողաբար յԵրուսաղէմեան հասանէին *քաղաք:* (98 / 4) Եւ ածեալ նստուցանէր զղակիշն իւր մերձ ի Խաղխաղն *քաղաք:* (99 / 12) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք *քաղաք.* (129 / 19) Եւ շինեաց յիւր անուն *քաղաք* մի՝ կոչելով զնա Միհրաւան: (171 / 19) գայր հասանէր ի Տիզբոն *քաղաք* առ թագաւորն Յազկերտ (173 / 19) գային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ *քաղաք* (180 / 5) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչիւն հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ *քաղաք* և ի բազում քաղաքս (204 / 5) գայ անցանէ յՈւտի գաւառ ի Պարտաւ *քաղաք* յիւրականն գեղազարդեալ տաճարս (222 / 1) Ողբք են ինձ արդեն ոչ հաւերժահարսիցն Եւ տարմի ջայլեմանց. Այլ զորդւոցն համբարուց կոծ կսկծագին Առ զատեալ մնացելոցդ *քաղաք* մենացեալ: (229 /12) բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա … զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի …յԱյրարատեան գաւառ ի Վաղարշապատ *քաղաք* (236 /8) Յայնժամ Թէոդորոս ետ հրաման

ժողովել եպիսկոպոսացն Հայոց, որ ի նորայն կողմանն՝ ի Կարնոյ *քաղաք,* և ասէ. (268 / 4) «Վասն զի *քաղաք* մեծի արքային է»: (273 / 12) և տարեալ ի Նախիջեվան *քաղաք*՝ութ հարիւր այր յեկեղեցիսն արկեալ կենդանւոյն այրեաց (318 /7) ՅԱՂԱԳՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆՆ ԱԲԴԼ ԱԶԻԶԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՏԱՃԿԱՅ Ի ՊԱՐՏԱԻ *ՔԱՂԱՔ* ԱՂՈՒԱՆԻՑ (319 / 7) առաքէ կայսրն զՍտեփաննոս ի Հռոմ *քաղաք* (321 / 10) Իսկ նորա զգրեանն ի Հռոմայ առեալ և անփոյթ զհրաման ինքնակալին արարեալ՝ դիմէ ի Դուին *քաղաք* (321 /13) Եւ Ղիոն էր *քաղաք* մեծ, որ ոչ գոյր համեմատ նմա ի վերայ երկրի: (322 /16) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց քաղաքին գայ ի Թեսաղոնիկէ *քաղաք* ...և ընկալեալ եղև ի մեծամեծաց քաղաքին. և տռփեալ ի դուստր առն միոյ մեծի պատրեալ ածէ զնա ի Ղիոն *քաղաք.* զոր ծնողաց խնդրեալ իմացան, եթէ յերիտասարդէն եղև յափշտակեալ՝ գրեն թուղթ առ Ղիոնացիսն և (322 /17; 322 /19) որ հեռագոյն ի ծովէն մղոնս ԻԵ շինէ *քաղաք* յիւր անուն Հռոմ. (324 / 6) և հասեալ նորա ի Նախճաւան *քաղաք*՝անդ ըմբռնի մանուկ մի Յոհան անուն ի ձեռս նորա (329 / 10) Շինէր և եկեղեցիս ըստ կարգաց և *քաղաքաց.* (37 / 3) Եւ դարձեալ յարձակէին քաջաբար ի վերայ բերդից և *քաղաքաց* (115 / 14) տեսանէր զի ահա հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք *քաղաքաց* ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. (194 / 16) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց քաղաքին, այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և *քաղաքաց.* արանց և կանանց (217 / 1) որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն օգոստոսական մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր *քաղաքաւն* Պաղեստինեայ: (128 / 16) եկի հանդերձ իմովք եպիսկոպոսօք յԱղուանս ի գերահռչակ *քաղաքդ* Պարտաւ: (303/7) ի նմին ժամանակի շնորհեցաւ նոցա այր մի երանելի՝ ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն ի Հռովմ *քաղաքէ.* (20 /3) Եւ կացուցանէր զնոսա առ խելս կամրջին Տիգրիս գետոյ՝ ընդ Վեհ Արտաշիր *քաղաքէ*՝յանդիման դրանն Տիզբոնի (146 / 19) զի եկեալ կորզեսցէ, հանցէ ի ձեռաց արուեսպան և իգաչար ազգին՝ առ ի բուծանել զաւակ ի վերայ երկրի զսակաւ մնացեալսն՝ մի յազգէ և երկու ի *քաղաքէ:* (15/3) Եւ յուղարկեալք խաղաղութեամբ ի Պերոզ Կաւատ *քաղաքէ*՝վտարեալք անցանէին ընդ գետն մեծ Կուր. (238 / 12) որ ի սրբոյն Եղիշայէ մինչև ցայսօր արևելից հիւսիսականաց միայն վիճակեալ է առաքելական աթոռ յաստուածաբնակ *քաղաքէ*՝յԵրուսաղէմէ և ի սրբոյն Յակոբայ՝ յեղբօրէ տեառն՝ ընկալեալ ձեռնադրութիւն: (261/16) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ *քաղաքէն* ի մայրաքաղաքն Պարտաւ (119 / 3) ուստի և եկելոցն ի կայսերական *քաղաքէն* պատուական արանց, նմա հրամայէր, առ նոսա բանս խաղաղականս դնէր: (197 / 6) որք բնակեալ են յԱթէնս *քաղաքի* պատուականն Յունաց և Թեբեացւոց: (5 /3) Իսկ ի վախճանելն Տրդատայ Սանատրուկ ոմն թագաւորեաց Աղուանից ի Փայտակարան *քաղաքի* (29 / 14) տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ *քաղաքի* (33/7) և պսակեցաւ ի Նիկոմիդիա *քաղաքի:* (37/12) ՈՐ ՎԿԱՅԵԱՅ Ի ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ *ՔԱՂԱՔԻ* (56 / 3) որք

վկայեցինն ի Յրի *քաղաքի* առաջի գերգեսացւոյն պարսկի (56 / 15) որ վկայեաց ի Նիկոմիդիա *քաղաքի.* (60 / 3) և պատահէ նմա ի սահմանս Վրաց հանդէպ Խաղխաղ *քաղաքի* (114 / 5) և յետ վեց ամսոյ անցանելոյ փոխի և երանելի վարդապետն Մեսրոպ ի Վաղարշապատ *քաղաքի* ՝հանգուցեալ ընդ սուրբս: (118 / 8) որք վասն անկարութեան և տկարութեան իւրեանց ոչ կարացին զերծանել փախչել առաջի նոցա, մնացին անդէն ի *քաղաքի* անդ: (132 / 13) Իսկ յութերորդ ամին Յազկերտի ել միւս անգամ թշնամին և պաշարեաց զարքայ ի Տիզբոն *քաղաքի* զամիսս վեց: (176 / 2) Եւ ի փոխանորդել գարնանային ժամուն հանդերձաւ, կազմեցաւ մեծարգի իշխանն Աղուանից միւսանգամ տեսանել զկայսրն՝ հանդիպել նմա ի Վաղարշապատ *քաղաքի:* (185 / 2) Յայնժամ առնու զկաթողիկոսն հանդերձ եպիսկոպոսօքն և ամենայն նախարարօքն իւրովք՝ ելանէ իբրև աւուր միոյ ճանապարհ ի վեր կոյս Պերոժ Կաւատ *քաղաքի.*: (187 / 13) ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի *քաղաքի* գաւթին օթել. (217 / 12) Կամ զվաղնջուցն յիշատակել ի միտս՝ զհամբակական տիոց զտեսիլ ցուցակութեան նմա ի սուրբ եկեղեցւոջն ի Վաղարշապատ *քաղաքի:* (234 / 13) զի հանդերձ որդւովք իւրովք յարքայաբնակ *քաղաքի* անդ արգելեալ լինէր ի կայսերէն. (311 / 14) Ի ԳՐԵՆՈՅՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՍԻՒՆԵԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԳՏԱԻ ԱՅՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԱՒԵՐՄԱՆ ՂԻՈՆ *ՔԱՂԱՔԻ* ԵՒ ՇԻՆԵԼՆ ՀՌՈՄԱՅ (322 / 11) Եւ ի միւս տարին եկն Բուղա ի Հայս, և սպանաւ Սահակ Իսմայելեան ի Տփղիս *քաղաքի* (333 / 5) «վերակացու եղէց *քաղաքիդ* այդմիկ՝ վասն իմ և վասն Դաւթի՝ ծառայի իմոյ»: (87 / 14) և գնայ առ Շապուհ՝ արքայն Պարսից, թողլով զօր բազում ի *քաղաքին* Փայտակարան: (29 / 19) Բազում նշանք և արուեստք լինէին ի *քաղաքին* ՝անուանեալն Յրի (56 /5) «Երթ ի Յրի առ գործակալ *քաղաքին* Խոճկորիկ անուն (57 / 4) որ էր գործակալ ի *քաղաքին* (57 / 15) Արդ՝ աղէ, ասա, անզգայացեալ հոգւոյն զի՞նչ մեծարանք էին վերակացու լինել *քաղաքին* նորա, այլ յաղագս կենդանի հոգւոյ մարգարէին արար շնորհս վերակացու լինել *քաղաքին* ՝փրկել զնոսա ի սրոյ թշնամւոյն: (87/17; 87/18) հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն և զզօրսն թաքուցանէր արտաքոյ *քաղաքին* (108 / 6) ՓՈԽՈՒՄՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ԱՂՈՒԱՆԻՑ Ի ՉՈՐԱՅ ԵՒ ՆՍՏՈՒՑԱՆԵԼ Ի ՄԵԾ *ՔԱՂԱՔԻՆ* ՊԱՐՏԱՒ ԶԱԹՈՌԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԽԱԶՐԱՑ ՀԻՆԻՆ ԶՈՐ ՅԵԼՍՆ ԻՒՐԵԱՆՑ ԱՒԵՐԵՑԻՆ (118 / 15) և բազումք ի քրիստոնէից և ի հեթանոսաց, յարուեստագործաց բնակչաց *քաղաքին …* մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 / 11) որ փակեաց ի ներքս զբազմութիւն շրջակայից գաւառաց և կամէր պնդել զինքն միաբանութեամբ հանդերձ մեծամեծաց աշխարհիս և բնակչաց *քաղաքին* կալ ընդդէմ նոցա: (135 /12) Բայց հայէր տեսանել, եթէ զինչ ինչ անցք անցանիցեն ընդ պահապանս մեծ *քաղաքին* Չորայ. (135 / 13) Իբրև զգայլս գիշախանձս անամօթացեալ դիմեցին ի վերայ նոցա և անխնայ կոտորեցին յանցս և ի փողոցս *քաղաքին.* (136 / 5) Եւ դէմ եդեալ առ հասարակ ընդ չորս դրունս *քաղաքին* ՝աճապարէին անկանել ի լեռնակողմն Արցախայ գաւառին: (137 / 5) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն *քաղաքին* (138 / 8) Զոր իբրև տեսին բնակիչք *քաղաքին* զզօրավիգն առաքեալ հանդերձ յաղթանդամ և կիրթ

պատերազմակցօքն, յոյժ զօրացան յանձինս իւրեանց. (138 / 10) որ պատէ զկողմն *քաղաքին՝*(138 / 19) Եւ եղև իբրև լուան բնակիչք *քաղաքին* զլքանել զվատել նոցա (139 / 16) Եւ նախ՝ նա հաստատէր զերեսս իւր ընդդէմ Վրաց աշխարհին՝ *քաղաքին* Տփղեաց. (151 / 15) Եւ անկանէր ստուեր խաւարային և ահ ի վերայ եղկելի բնակչաց *քաղաքին:* (152 /5) Եւ առեալ զգունդն իւր հանդերձ հարբն՝ ի վերկոյս Պերոզապատ *քաղաքին* ելանէր: (177 / 8) Եւ նոյնգունակ հասեալ շտապ տագնապի ի վերայ ձմեռնահանգիստ *քաղաքին* իւր առնէր (178 / 15) և զորս ի *քաղաքին* կամ յամենայն սահմանս ընդ հրամանաւ զօրավարին Պարսից գտանէին, չարաչար պատժէին: (180 / 8) սակս զի ճոխք *քաղաքին* Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու (196 / 15) զայր ոմն վանական առաջնորդ Պերոզ Կաւատ *քաղաքին* կամեցան առնել կաթողիկոս: (213 / 9) «Եթէ ցոլքն լուսոյ մինչ ի Ձիթաստանեաց լեառնն ոչ միւում կամ երկրորդում երևեալ, այլ ամենայն բազմութեան *քաղաքին* ակն յայտնի ցուցեալ» (216 / 10) Զի մինչ ընդ երկինս ցոլացեալ էր մերձ առ տեղեաւն ի տաճարին տեառն ոչ միայն բնակչաց *քաղաքին,* այլ շրջակայ համասփիւռ և համատարած ամենայն գիւղից և քաղաքաց, արանց և կանանց (216 / 17) Եւ կոչեալ առ ինքն ի ճարտարագործ հիւսանց *քաղաքին* հրամայէր առնել զնա խաչ պայծառակշիռ բոլորագուլ. (255 / 9) Իսկ Միխիթար ոմն անապատական ի Տանձեաց՝ ցանկացեալ սրբոյ *քաղաքին* Երուսաղէմի՝ երկու ընկերօք գնացեալ երկրպագէ ամենայն սրբութեանցն (280 / 18) ուր զսուրբ կուսին դագաղն կալաւ հրեայն արտաքոյ *քաղաքին* չտալ թաղել (284 / 5) Ի սորա աւուրս տիրեցին Ասորւոց Տաճիկք և արկին ընդ հարկաւ զեկեղեցիս սրբոյ *քաղաքին* Երուսաղէմի. (317 / 1) Յաւուրսն յայսոսիկ ոմն երիտասարդ իշխանաց *քաղաքին* գայ ի Թեսաղոնիկէ քաղաք …և ընկալեալ եղև ի մեծամեծաց *քաղաքին.* (322 /17; 322 /18) և զերիվարսն պատեալ ոսկւով և արծաթով՝ դնէին ի վերայ սայլից և տանէին ի դուռն *քաղաքին* զկորստական պարգևսն. (323 / 10) զորս ոչ կարէին մուծանել ընդ դուռն *քաղաքին* (323 / 12) Իսկ կանացն *քաղաքին* հնար իմացեալ՝ բաժակ մահու արբուցանէին Ռուզացն (338 / 7) Եւ արդ՝ որպէ՞ս կարիցեմք ելանել փախչել առաջի նոցա այսչափ խառնաղանճ բազմութիւն *քաղաքիս* (137 / 1) և ահա ճակատեալ է յանդիման *քաղաքիս* առ եզերբ գետոյն. (148 / 2) Աղաչեմք զքո սրբութիւնդ, զի հաւանեսցիս լինել մեր տեսուչ և վարդապետ՝ կանգնելով ի Վարաչան *քաղաքիս* մերում զաթոռ հայրապետական: (260 /17) Թողու անդէն զզօրսն և ինքն գնայ յիւր *քաղաքն:* (13 /2) Եւ երթեալ ի Հայոց *քաղաքն* օծանէր փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս (35 / 8) Եւ տարեալ զամենասուրբ նշխարս վկայիցն ի մեծ *քաղաքն* Ցրի Աղուանից իշխանութեանն՝ շինէր փոքրիկ եկեղեցի (37 / 13) շինեցաւ ի Վաչէէ Պերոզապատ մեծ *քաղաքն* (42 / 5) Ընկալեալ զառողջութիւն և յարուցեալ գնայր ի *քաղաքն* Ցրի: (57 / 14) և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ *քաղաքն* Երուսաղէմ (77 / 2) եկայք, եղբարք, յաստուածայինն երթիցուք ի *քաղաքն* Երուսաղէմ. (97 / 17) Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և քաջագնաց երիվարօք հասանէր ի *քաղաքն* Տիզբոն(108 /6) և պակաս վաշտկօք մտեալ ի *քաղաքն՝* հարցանէր՝ ի չքմեղս եղեալ, եթէ ես առ Շապուհ եկի: (108 / 7) Սա առ և հրձիգ արար զսուրբ *քաղաքն* Երուսաղէմ (129 /6) և պատեալ պաշարէին զփափկասուն, վաճառաշահ, հռչակաւոր մեծ *քաղաքն* Տփղիս: (137/18) զի

իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի *քաղաքն* յայն, յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարհապաղ և յընտիր հեձելոց թիկնապահաց և դռնապահաց իւրոց ընդ նմա իբրև արս հազարս: (138 / 7) Գտին զնա բանակեալ ի նմին գաւառի ըստ հիւսիսոյ կողմանէ, մերձ ի մեծ *քաղաքն* Պարտաւ: (159 / 19) զի երթիցէ ի *քաղաքն* և հեշտութեամբ ազգի ի տան իւրում: (162 / 12) հասանէ յՈւտի գաւառ՝ մերձ ի *քաղաքն* մեծ Պարտաւ: (171/10) Եւ յետ այսորիկ իջանէ անտի աստուածավայելուչ աւետեօքն ի ձմեռնահանգիստ *քաղաքն* Պերոզ Կաւատ (190 / 3) անյապաղ ժամանէին ի մեծ *քաղաքն* Պերոժ Կաւատ (212 / 2) Գային հասանէին ի *քաղաքն* Լփնացւոց (238 / 14) Մտեալ ի *քաղաքն*, երեկօթս արարեալ՝ անդէն կատարէին զտօնն: (239 / 1) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գային հասանէին ի հոյակապ *քաղաքն* Վարաչան (239 / 18) և նոյնժամայն հրամայէր բերել ի *քաղաքն* Վարաչան: (255 / 8) Անտի դարձեալք մեծաւ ուրախութեամբ ի *քաղաքն* լուսազգեստ մկրտութեամբն լինէին. (259 / 7) Եւ չոգայ հասի ի սուրբ *քաղաքն* Երուսաղէմ (282 / 3) Եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց Եղիա ի մեծ *քաղաքն* Աղուանից՝ Պարտաւ (296 / 18) մտանէ բազմութիւն զօրացն ի *քաղաքն* և մատնի *քաղաքն* ի բերան սրոյ (323 / 14; 323 / 14) կամէր պաշարել զմեծ *քաղաքն* Կոստանդնուպօլիս: (329 / 2) և էառ զմեծ *քաղաքն* զԵմովրիայ /ճիշտը՝ Ջեմովրիայ/ սրով և գերութեամբ: (330 / 21) Եւ անտի դարձեալ եկն արքունի հրամանաւ և գանձուք շինեաց զԳանձակ *քաղաքն* (331 / 12) Սա երաշխի էառ զմեծ *քաղաքն* Պարտաւ: (343 / 18) և զգեղեցկաշէն *քաղաքս* Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 16) որ յետ առաքելոցն ամենայն սրբութիւնք սուրբ խաչին հանդերձ և գանձք երկնայինք ծածկեալք՝ ընդ վերջին ժամանակս տեսլեամբ ի ձեռն մարդկան ի տեղիս տեղիս երևեալ յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաք և ի բազում *քաղաքս* (204 / 5) եթէ յայլ *քաղաքս* առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. յայլ *քաղաքս* այսպէս ասեն, եթէ ի հեթանոսաց անտի հաւատացեալք էին, ոչ եթէ ի թլփատութենէն (316 /5; 316 /6) *քաղաքս* այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհին Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին Եւրոպայ: (322 / 13)

ՔԱՂԱՔԱԴԱՇՏ - 1

Սա էր հայրագիր նորին Կոստանդնի և գանձիւք նորա շինեաց զբազմապայծառ փարախն բանաւոր հօտից ի *Քաղաքաղաշտի* զսուրբն Գրիգոր (317 / 6)

ՔԱՂԱՔԱԿԻՑ - 1

Եւ եղեն զգօնացեալք իբրև զոչխարս և իբրև զարս երկիւղածս յԱստուծոյ առ սիրելի եղբարս և առ համաշունչ *քաղաքակիցս* և դրացիս: (162 / 3)

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ - 1

Բայց ապա հաւանութեամբ իշխանին Իլութուերու ժողովեալ բոլոր *քաղաքայնոցն* հրաման լինէր ատեան դնել և հրապարակս յօրինել. (257 / 16)

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - 5

Եւ անդ նպաստամատոյց մեծարանս գտեալ ի քաղաքացեացն: (239 / 17) մեծաւ սիրով ընկալեալ զնա քաղաքացեացն, զուարճացեալք և պատուեալք լինէին յամենեցունց (240 / 4) Եւ ապա այլ խորհուրդ մտաբերեալ՝ յղեն առ քաղաքացիսն բանս հաւանականս ասելով (323 / 5) Եւ քաղաքացիքն յոյժ պատուեալ զնա. և ընդ լուսանալ առաւօտուն դիմեաց զօրն ի ներքս: (108 / 8) Գային հասանէին ի քաղաքն Լփնացւոց, ուր ընդ առաջ ելեալ նմա ամենայն քաղաքացիքն ընդունէին զնա խաղաղութեամբ (238 / 15)

ՔԱՂԵԼ - 1

Արդ՝ ձեռնարկեցից և զայն ասել, եթէ որպէ՛ս կամ զինչ պատճառաւ շնորհատուն այն խաչ ծագեաց նմա ի խաւարէ լոյս կամ քաղել ծաղիկ ի հրոյ: (192 / 3)

ՔԱՂԿԵԴՈՆ - 16

զչար որոմն անիծելոյն Նեստորի և զժողովոյն Քաղկեդոնի անարգելաբար սերմանեն ի հոգիս անմեղաց (123 /4) նմանապէս և մեք նզովեմք զհին զամենեսեան եղեալ հերձուածողսն …նի զսնոտի չար ժողովն Քաղկեդոնի (125 / 4) Զայն շփոթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ ընդ ոլորտս երկրի ի ժողովոյն Քաղկեդոնի ի սնոտի և ունայն չարափառաց պղտորմանէն (126 / 8) որ զուրացող ժողովն Քաղկեդոնի նախ եբարձ նզովիւք, և ապա ձեռնադրեցաւ: (269/3) ԽՈՐՀՐԴԱԶԳԱԾՈՒԹԻՒՆ, ԹԷ ՈՐՈՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒ ԱՆԻԾԱՒ ՉԱՐ ԺՈՂՈՎՆ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ. (269 / 16) Յետ ճՁ ամի լնլոյ հաւատալոյն Հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի եղև հանդէս ժողովոց ի ժամանակս Բաբգենայ՝ Հայոց կաթողիկոսի: (270 / 2) Յոյնք և ամենայն Իտալիա, Հայք և Աղուանք և Վիրք միաբանեալ նզովեցին զչարափառ ժողովն Քաղկեդոնի (270 / 4) ոմն յերկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի Բակուր անուն … եղեալ եպիսկոպոս Գարդմանայ (293 / 5) և ես արարից զամենայն Աղուանս խոստովանութեամբն Քաղկեդոնի»: (293 / 9) առաջի մեծախումբ ժողովոյն խնդրեաց ի Ներսիսէ ձեռնարկ նզովել զժողովն Քաղկեդոնի (293 / 13) և ի ներել Տեառն Աստուծոյ՝ զօրացեալ տիեզերակործան զեղխ կրօնն Քաղկեդոնի, որ ելից զտիեզերս. (295 / 6) Եւ արդ մեք ամենեքեան նզովեմք զամենայն հերձուածողսն՝ զառաջինս, և զմիջինս, և զվերջինս …զժողովն Քաղկեդոնի և զտոմարն Լևոնի (301 / 6) «Զշարժումն չարափառին Ներսիսի, որ յԱղուանս էր, սակս հաւատոյ. և զներկումն երկաբնակ աղանդոյն Քաղկեդոնի ի բազմաց սերմանեալ յոգիս (303 / 4) կամք ի նոյն հաստատութեանս և ոչ խառնիմք ի պիղծ աղանդն Քաղկեդոնի (303 / 12) ի Կեսարիայ առնուին ձէթ Հայք մինչև ցժողովն Քաղկեդոնի: (328 / 11) Սա վրիպեալ ի մտաց՝ կամեցաւ աղմկել զսեպհական տունս Աղուանից՝ խոտորեալ յաղանդն Քաղկեդոնի (344 / 9)

ՔԱՂԿԵԴՈՆԱԿԱՆ - 3

և հրամայէր ամենևին չհաղորդել ընդ Հոռոմսն՝ հնազանդեալսն քաղկեդոնական ժողովոյն չարի (267 /18) Եւ ածին զՅոհան ոմն սիւնական, ձեռնադրեցին և հնազանդեցան քաղկեդոնական կրօնիցն:

(268 / 5) վաղվաղակի պատառեալ ելոյծ զսահման ուղղափառ հաւատոյ *քաղկեդոնական* հաւաքմամբն: (271 / 13)

ՔԱՂԿԵԴՈՆԻԿ - 1

Յայսմ մաքառմանէ և ի խնդիր ուղղափառ հաւատոյ դարձան Վիրք և եղեն *քաղկեդոնիկ:* (274 / 14)

ՔԱՂՑԵԱԼ - 1

Եւ միշտ *քաղցեալ* կային աչք նոցա յագահել և հանել զընկերին: (164 / 18)

ՔԱՂՑՐ - 12

Արդ՝ սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս զքրիստոսական հաւատոցն զօրութիւն՝ առաքելական և քաջալերական համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց, միամտութեամբ և *քաղցր* հարկանել ծառայութիւն (32 / 17) և շրջեալ ընդ դաս դաս եպիսկոպոսացն և երիցանց՝ կարգել և յարմարագոյնս երթալ՝ հանդարտիկ և յորդագոյն *քաղցր* ձայնիւ, սաղմոսանուագ երգով բարեբանեալ զկենարար երրորդութիւնն: (73/12) ցնծալից ուրախութեամբ պաշտէր զհամայնաժողովսն ի ձայն *քաղցր,* երգս սաղմոսացն յորդագոյնս ի բարեբանութիւնս Աստուծոյ: (83 / 4) Եւ նորին որդին՝ Բաբիկ փափագեալ ի հող հայրենի. որպէս *քաղցր* են ծնողք, նոյն և գաւառք: (109 / 11) Այլ քանզի աղբիւր ուղիաճեմ իջիւք էր այրն երանելի՝ ի յորդահոս *քաղցր* իւրոց յոգունց արբուցանէր վտակաց (213 / 17) *Քաղցր* էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 16) Եւ երանելի եպիսկոպոսն ըստ *քաղցր* բարուցն՝ առնէր շինութիւն երկոցունց կողմանցն (266 / 8) պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի և *քաղցր* ի հաճոյս նորա (306 / 19) Պտուղ ի ժողովրդենէ երիցու՝ կարգ այս լիցի. թուանիկն Դ գրիւ ցորեան և Զ գիւ գարի և ԺԶ փաս *քաղցու* (90 / 16) որք երկիւղածք Աստուծոյ և բարեպաշտ զիւրեանցն ցուցանէին զկեանս և աշխարհի *քաղցունք:* (340 / 11)

ՔԱՂՑՐԱԲԱՐԲԱՌ - 1

խաչ ի ձեռն անհատ *քաղցրաբարբառ* պաշտամամբք զցայգ և զցերեկ անդադար բարեբանէին զԱստուած: (69 / 8)

ՔԱՂՑՐԱԲԵՐ - 1

զօդս *քաղցրաբերս* հրամայեսցես հեղուլ ի վերայ երկրի (188 / 13)

ՔԱՂՑՐԱԳՈՅՆ - 3

և զարթուցեալ յերկիւղ ահագին, դարձեալ քունն առնոյր *քաղցրագոյն.* (58 / 11) ձայնք սաղմոսանուագ հոգևոր երգոցն *քաղցրագոյն* հնչմամբ անհատ բարեբանելով զԱստուած՝ զտուողն մեծագոյն պարգևին: (68 / 1) Քաղցր էր զայլս ասել ևս և միշտ հեծել, Բայց *քաղցրագոյն* ևս ընդ քեզ մեռանել: (230 / 17)

ՔԱՂՑՐԱԼՈՒՐ - 1

և լեզու նորա իբրև զգրիչ երազագրի ի պատմութիւնս խօսից խորհրդականաց և ի մտավարժութիւն գովութեանց թագաւորաց և մեծամեծաց, նա և խոնարհախօսութիւն նորա *քաղցրալուր* ռամկաց և խառնիճաղանճ ժողովրդոց: (150 / 4)

ՔԱՂՑՐԱՀԱՄԲՈՅՐ - 1

այլ նա ի ձեռն իմաստակիր և *քաղցրահամբոյր* խօսից նուաճէր և յանկուցանէր յինքն զամենեցուն սիրտ: (231 / 15)

ՔԱՂՑՐԱՁԱՅՆ - 2

անուշագոյն խնկովքն ծխեցելովք և *քաղցրաձայն* սաղմոսանուագ երգովք ի հանգստարանն մտանէի: (63 / 2) Եւ ի *քաղցրաձայն* հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց օդն զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 2)

ՔԱՂՑՐԱՑՈՒՑԱՆԵՄ - 1

և առլցեալ քմազարդ պարարտութիւն յաւէտաբար զյոլովիցն *քաղցրացուցանէր* զճաշակս (206 / 3)

ՔԱՂՑՐՈՒԹԻՒՆ - 8

վասն որոյ մեք և որդիք մեր ընդ քեզ և ընդ ծնունդս քո մտերմաբար անքակ սիրով ազգէ յազգ մինչև յաւիտեան *քաղցրութեամբ* եղիցուք»: (182 / 15) ՀԱՍՏԱՏԵԼՆ Ի ՀԱՒԱՏՍ ԶՀՈՆԱՍՏԱՆՆՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԻ, ԵԻ ՆՈՅԱ *ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ* Ի ՁԵՌՆ ՍՔԱՆՉԵԼԵԱՅՆ ԼՍԵԼ (240 / 16) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առաքեաց մեզ *քաղցրութեամբ* իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 16) Զի կամեցաւ գթալ ի մեզ *քաղցրութեամբն* իւրով բարերար և մարդասէր ամենակալն Աստուած (305 / 14) Եւ աշխարհին յաղագս *քաղցրութեան* բարուց նորա անուանեցաւ Աղուանք, զի աղու ձայնէին զնա վասն *քաղցրութեան* բարուցն: (8 /13; 8 /14) Որոց ի յայտնելն արար Աստուած ողորմութիւն աշխարհիս Աղուանից և *քաղցրութիւն* առողջական վայրին Կաղսետու: (121 / 15) Քանզի տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն, աշխարհավար իմաստ, երկրավար *քաղցրութիւն* և հեզութիւն մարդկային (193 / 12)

ՔԱՂՑՐՈՒՍՈՅՑ - 1

և ձերով *քաղցրուսոյց* վարդապետութեամբ բարձէք զչարն ի միջոյ մերմէ. (300 / 1)

ՔԱՄ - 2

Սեմ կալաւ զկողմն արևելից երկրին, և *Քամ՝* զկողմն հարաւոյ (7 / 1) Ահա և Քանան անիծաւ յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն *Քամայ* ըստ բանի պատմութեանն (245 / 7)

ՔԱՅԼ - 3

և ոչ ուրեք մնաց և ոչ *քայլ* մի ոտին յամենայն սահմանս երկրիս մերոյ (156 / 3) Իսկ սուրբ Գողգոթայի եկեղեցին տասն *քայլ* հեռի էր ի Յարութենէն (283 / 11) ամենայն բազմութիւնն հանդարտ և ցածագնաց *քայլիւք,* նման խաղաղացեալ ծովու երթային: (84 / 2)

ՔԱՅԼԱՐԱՆ - 1

Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ աւիւ քաջասլաց *քայլարանօք* առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 6)

ՔԱՅՔԱՅԵԱԼ - 1

և *ոչ քայքայեալ* ի մարմնաւորութիւն, այլ եկաց մնաց որ էրն. (124 / 5)

ՔԱՅՔԱՅԵՄ- 1

և զբարենախանձ եպիսկոպոսունս ուղղափառութեան հաւատոյն և զաւանդապահս *քայքայեաց.* (299 / 5)

ՔԱՆ - 81

որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ *քան* զգալ կենարարին մերոյ Քրիստոսի (7 / 7) Առավել /ճիշտը՝ առաւել/ *քան* զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք մինչև ցքաջն Վաչագան (9 /14) լաւ համարեալ մեռանել պատերազմաւ, *քան* ուրացութեամբ ունել զթագաւորութիւնն: (15 /13) Լաւ լիցի ինձ չարչարանօք մեռանել, *քան* ուրացութեամբ կեալ: (16 /13) Եւ ահ անկաւ ինձ մեծ և ահագին և բարձրագոյն *քան* զերկինս երկնից և խորագոյնս *քան* զներքին կիսագունդն: (18 /1; 18 /1) Շտապեցաւ տագնապեցաւ, տարակուսեցաւ առաւել *քան* յաւուրսն Յորայ արդարոյ: (21 / 2) կանուխ է մոլորութիւնս մեր, *քան* զճշմարտութիւնն նորա. (21 / 5) ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց քոց վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին, *քան* զերկինս առաջի Աստուծոյ: (23 / 7) Այս է, որ զահի հարեալ էի ի սկզբան պատմութեանս, եթէ զիարդ կարացից բանիւ պատմել զայնմանէ, որ ի վեր *քան* զբանն գտանի: (23 / 12) Ընդ արուսեկին կշռեցից զքեզ՝ դու պայծառագոյն *քան* զարուսեակդ նշոյլս արձակես: (24 / 1) Դու աւուր աւուր արուսեակ և ի վեր *քան* զարուսեակ: (24 / 3) Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս, աւետաբեր … պայծառ և գեղեցիկ *քան* զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 10) Ոչ ինչ բաւական քեզ բաւեմ ասել, որ *քան* զարեգակն ի վեր գտանիս. (24 / 11) յամենայն կողմանց աչացար սրատես ես *քան* զարծուի և երագալուր *քան* զմի ի հանդարտ անասնոց. (25 /4; 25 /5) *քան* զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 6) Բազում և զանազան տանջանօք չարչարեալ զսուրբն ոչ ինչ կարաց գամագիւտ լինել յանշարժելի հաւատս երանելւոյն, այլ օր *քան* զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) «Լաւ լիցի յառաջագոյն *քան* զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, *քան* բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 /6; 40 /6) Եւ օր *քան* զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 /12) տեսանէր ի տեսլեան յառաջ *քան* զծագել առաւօտուն, իբրև այն թէ՝ բահ ունիցի յուսն և զնշխարս երանելւոյն Գրիգորիսի խնդրիցէ: (70 /19) Եւ արքայ յոյժ խնդալից եղեալ՝ զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն և զնոյն սարկաւագն առաքէր յԱմարաս յառաջ *քան* զիւր երթալն. (71 / 15) և զնոյն Գրիգորէս մանկագոյն ևս *քան* զնոսա (72 / 7) Եւ անդէն վաղվաղակի զՄանասէ՝ զիւր դրան երէցն յառաջ *քան* զիւր երթալն յԱմարաս յղեաց. (73 / 1) որ նախ եղելոցն թագաւորացն նախ *քան* զնա իւր իսկ նախնեացն ոչ ումեք համբարեցաւ այսպիսի մեծասքանչ պարգեւք: (83 / 11) զորոյ գովութիւնն ոչ ինչ նուազ գոլ վարկանիմ, *քան* զարևմտականին տիրող Կոստանդիանոս կայսր (83 / 14) զի յայտնապէս փրկչին ձայն երևեցուցանէ ճշմարիտ առակաւն, եթէ առաւել *քան* ի մարմնի, յորժամ արտաքսանայ *քան* զմարմինն, լինի քաջատես և առաւել իմաստուն հոգին: (88 /4; 88 /5) չիք ինչ բնաւ այնպէս տխմար *քան* զոչ հանգուցեալքն: (88 / 17) Իսկ որոյ վար և այգի ոչ է, մի՛ առցեն,

և որ որք աւելի *զան* զայս տացէ սակս հոգւոյն, բարի առնէ (91 / 2) վասն որոյ նախապատիւ ես *զան* զամենեսեան (104 / 3) լաւ համարել հալածել վասն Քրիստոսի, *զան* յանցաւոր կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. կարևոր համարէին զնախատինս վասն Քրիստոսի, *զան* զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 /7; 105 /8) Յորժամ այս եղանիւր, քսան ամաւ յառաջ լինէր *զան* զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) որ յառաջ *զան* զգալն զօրուն Հայոց յԱղուանս՝ ազդէ Վասակ մարզպանին Պարսից՝ Մերսեբուխտայ, եթէ բաժանեցին զզօրս Հայոց և զՎարդան պակաս զօրօք յայդ կողմն հանին: (113 / 18) կարի իսկ նուազք էին *զան* զնոսա (114 / 11) առ յոյժ յանդուգն յարձակմանէն բազումք այն էին, զոր գետասույզ առնէին, *զան* զանկեալսն սրով ի ցամաքի: (115 / 5) Յառաջ *զան* զտեսչաւորելն տեառն Աբասայ Աղուանից աշխարհիս ի թշնամեաց հրդեհեցան վկայարանքն. (119 / 10) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև օրինակի նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել *զան* զԱնտիոք քաղաք. (129 / 18) կարող էի ես առաւել կրկին *զան* զնա հաճել զմիտս քո: (134 /3) Եղև այսպէս, զի իմացեալ Խոսրովու զժամադիր մեծ թագաւորացն երկոցունց ի քաղաքն յայն, յառաջ *զան* զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա և ի պահպանութիւն քաղաքին, (138 / 7) և կոչեսցես արտաքս *զան* զսահմանս նորա զամենայն զօրս քո. (143 / 1) Եւ խառնաձայն փողոցն ևս *զան* զևս ստիպէին: (147 / 20) Եւ ածեալ զնա արտաքս *զան* զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի (148 /12) Եւ վերացուցեալ զսուրս իւրեանց առ հասարակ դիմեցին ի պարիսպն և զմիմեամբք դիզանալով այնչափ բազմութեանն՝ վերանային *զան* զպարիսպն գեր ի վերոյ: (152 / 4) Եւ ի նսեմանալ աւուրն զերծելքն ախտիւք խնդրէին զիաւար գիշերոյն առաւել, *զան* զլոյս տուընջեան: (157 / 11) իսկ արդ գուցէ՞ ոք ի մէնջ իմաստնագոյն *զան* զքեզ ճանաչել զիմաստութիւն և զխրատ. (158 / 9) Եւ ի ժամուն յայնմիկ և ի խառնել դալարտյն առաւել էր թիւ սատակելոցն, *զան* զամենայն աւուրս ձմերայնոյն: (165 / 8) Առաքէր զնա յառաջագոյն *զան* զինքն (167 / 7) Եւ իբրև եղեն իրազէկ թշնամիքն, յառաջ *զան* զգալ նոցա դարան գործեալ ի ճանապարհին՝ կէսն ընդդէմ նոցա ճակատեալ կային: (168 / 18) մի՞թէ առաւել իցէ *զան* զընկղմելն Փարաւոնի (169 / 20) զոր միշտ առաջի շրջեցուցանէին և նախամեծար *զան* զամենեսեան առնէին. (175 / 7) Իսկ նա ոչ ինչ կասկածէր ի նոցանէ, զի բնութիւն էր ի նմա, որ առ բազումս խիզախող լինէր առաւել, *զան,* առ սակաւս: (178 / 19) Զնա տեսեալ կայսերն՝ խնդամիտ համբուրիւ յառաջագահ անդ զնստելն առձեռնէր *զան* զամենայն մեծամեծացն: (185 / 5) և դարձուցանէր յաւարէ անտի հարիւր և քսան հազար հօտից և եօթն հազար ձիոց և արջառոց բազմութիւն, և ոչ ինչ նուազ *զան* զհազար և երկերիւր արանց գերելոց: (191 / 10) որում ի վեր *զան* զառաջինն անհամեմատ մեծարանս և պատիւս հանդիպէր. (197/3) որ պատուականն ևս է, *զան* զամենայն թոչունս (197 / 16) որով արար նախամեծար *զան* զամենայն իշխանսն (199 / 1) Վասն այսորիկ ոչ ինչ նուազ, *զան* որ թագաւորաց, զսա տեսաք (200 /15) ի չորից ազգաց թագաւորաց աշխարհակալաց պատուել և մեծարել յոյժ, ոչ ինչ նուազ գոլով, *զան* զբռնակալսս զայսոսիկ (201 /2) որ առաւել *զան* զառաւելն յաճախեաց յոգնայեղց զարմացումն ի մեր միտս

(208 / 14) Նախ յառաջ իսկ *քան* զայս արի այրն Վարազ Տրդատ՝ հնարիմաց հանճարով գերագոյն էր (231 /12) Եւ մեծաշուք մեծարանօք յաթոռակցաց և ի գլխաւորաց և ի ժողովրդականաց առաւել *քան* զամենեսեան լաւ ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն: (235 / 8) Արդ՝ դուք ծաներուիք և տեսէիք, եթէ տէր Աստուած, որ նա միայն է ինքնութեամբ, և յառաջ *քան* զնա չիք ոք. (247 / 3) Զայս և առաւել *քան* զսոյն խօսեցաւ մեծ քահանայապետն Աստուծոյ Իսրայէլ: (248 / 1) պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր *քան* զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն (248 / 15) Զի երբեմն յառաջ *քան* զայս կապէին զմարդիկ անյայտ կապանօք (253 / 12) այլ ևս *քան* զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 13) վասն որոյ բարձրամտեալ նկարչաց՝ զինքեանս գերագոյնս կամէին առնել, *քան* զամենայն արուեստս եկեղեցականս: (267 / 9) և քննեալ արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս և եդին յառաջ *քան* զնկարիչս: (267 / 12) «Յառաջագոյն *քան* զմեզ կացեալքն յաստիճանի կաթուղիկոսութեան Աղուանից և նորին աթոռակիցս ընդ մեզ համաձայն գոլով և նոցա կամակցութեամբ նզովեցաք և արտաքս ընկեցաք զԿիւրոն ըստ կանոնական հրամանի հարցն 270 / 11) Իսկ հայրապետն Աբրահամ ասէր լինել յառաջահաւատ *քան* զՎիրս, զԱղուանս: (274 / 12) և եկեղեցիս շինեալ նախկին *քան* ի Հայս: (274 / 18) և ապա յետ սակաւ ինչ բանից զսրբոյ Երրորդութեանն զյառաջ *քան* զյաւիտեանս զէութիւնն էր աստուածաբանեալ տարաբերմամբ: (277 / 16) որք *քան* զկարգ իւրեանց յանդգնեցան պաշտել զԱստուած: (308/8) «Ի տան իմում պատուականագոյնք գտանին *քան* զայդոսիկ (312 / 3) որ մեծ է *քան* զայլսն դահճապետաց աւագ (330 /7) Եւ յայնմ ամի ել մարախ ի Խազրաց կուսէ՝ զարմանալի մեծ *քան* զճնճղուկ և եկեր զմասն ինչ Աղուանից աշխարհիս: (331 / 3) որք ոչ աւելի *քան* զերիս ժամանակս ընթանալով իբրև զմրրիկ ընդ համատարած աշխարհածով ելիցն Կասպից՝ յանկարծ հասանէին ի մայրաքաղաքն Աղուանից Պարտաւ, (338 / 2)

ՔԱՆԱՆ - 4

Ահա և *Քանան* անիծաւ յաղագս ծաղրական ժպրհութեանն Քամայ ըստ բանի պատմութեանն, «Եթէ անիծեալ լիցի *Քանան* մանուկ և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց»: (245 /7; 245 /8) և մի՛ զՆոյանն առ *Քանան* անէծս յորոշողէն զօդիսն ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 16) մի՛ լիցի լսել, գուցէ եթէ դուք զաւակ *Քանանու* էք ծառայելոյն մեղաց և ոչ Յուդայի խոստովանողի (279 / 2)

ՔԱՆԴԱԿ - 1

և զանուն թագաւորին ոսկեգործ *քանդակով* ի վերայ գրեալ (62 / 1)

ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ - 1

և առ ստորևն դռնակ մի երկբացիկ *քանդակագործ*, շուշանաձև, չորեքկուսի (255 / 14)

ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ - 1

Ապա մեր յայտ արարեալ զմովսիսականն ի խորանին նկարակերտութիւն և զՍողոմոնեան տաճարին զանազան *քանդակագործութիւնսն* զնոյն կերպագրեալ և ի մեր եկեղեցիս: (269 / 11)

ՔԱՆԴԱԿԱԿԵՐՊ - 1

Եւ առժամայն կալեալ վարձաւորս արս ճարտարս հիւսանց և պատշաճաբար յօրինեալ զնշան խաչին *քանդակակերպ* զարդու դրուագելով պատրաստեցին զամենայն ըստ գործոյ տեառն: (219 / 15)

ՔԱՆԴԱԿԱԿԵՐՏ - 1

Եւ պարգևս մեծամեծս շնորհէր և գահոյս արծաթիս *քանդակակերտ* թիկամբ ոսկեզօծ (181 / 18)

ՔԱՆԴԱԿԵԱԼ - 1

զոր շիկակարմիր մորթով կազմեալ և սպիտակ կտաւով ի վերայ յարմարեալ և ոսկի խաչ ի պատուականագոյն ականց *քանդակեալ,* ի վերայ դեսպակին հարեալ (69 / 5)

ՔԱՆԴԱԿԵԼ - 2

և զդուռն սենեկին՝ զլոյսն տիեզերաց ունողին արծաթապատ հրաման տայր *քանդակել:* (196 / 6) զպատկերն իւր անդրիազործ ճարտարաց ոսկիապաճոյճ նկարօք *քանդակել* հրամայէր յարծաթս կամ ի պղինձս՝ անուն կոչելով ինքեան նկարագրին: (245 / 16)

ՔԱՆԴԱԿՈՒՄՆ - 1

Եւ զբաժակս և զըմպելիս արծաթեղէն *քանդակունս* յոսկի համակեալս (160 / 5)

ՔԱՆԴԵԼ - 4

Եւ ընդէ՞ր իսկ բնաւ անսայք նմա և լսէք *քանդել* և աւերել, կործանել զբագինս մեհենաց մերոց (250 / 16) Իբրև լուաւ զայս բարեպաշտ իշխանն Հռնաց, փութով տայր ի ձեռս նորա *քանդել* զմեհեանսն: (259 / 1) Յայնժամ առաքեաց եպիսկոպոսն և իշխանն զՄովսէս… հանդերձ այլ քահանայիւք *քանդել* և այրել զմեհեանսն (259 / 2) և ոչ արգելումք զդա յաւերելոյ և *ի քանդելոյ* զմեհեանս (252 / 12)

ՔԱՆԴԵՄ - 7

և կոխեցին *քանդեցին* զգեղեցիկ ստացուածս այգեստանեացն և գիւղաստանեացն, ընդ որ անցանէին: (133 / 1) և դա աւերեալ *քանդէ* զբագինս և զմեհեանս առնուին *քանդէին* զպահակն և կոտորէին զզօրսն որ բնակեալ էին ի ներքս. (116 / 6) Եւ զտուն հօր նորա աւերեալ *քանդէին* հրդեհաբոց կիզմամբ: (224 / 7) զի ասպատակ տուեալ յանխնայ գերէին, *քանդէին* զամենայն (232 / 14) Աւերէր, *քանդէր,* գերէր զերկիրն ամենայն (132 / 3) ուր գնացք ոտից նորա լինէր, աւերէր *քանդէր* զեկեղեցիս Աստուծոյ. (336 / 14)

ՔԱՆ Զ … - Տե՛ս ՔԱՆ

ՔԱՆԶԻ - 66

Քանզի բան ունիմ մտաց գործի (18 / 5) *Քանզի* հասեալ յաթոռ քահանայապետութեան հօրն՝ յանդիմանէր զթագաւորն վասն մեղսասէր չարագործութեանն. (36 / 8) *Քանզի* զինգետասան ամօք ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն մանուկն Գրիգորիս Վրաց և Աղուանից աշխարհին. (36 / 19) *քանզի* նա ի քարոզութեանն ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ (38 / 10) *Քանզի* ի քաջէն Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 14) *քանզի* ամենաչար և ամբարիշտ թագաւորն Պարսից Պերոզ զայրացեալ մոլեգնէր իբրև զկատաղեալ շուն

(42 / 10) *Քանզի* որ ըմբռնեսցին ի չար զաւակէն, ի պարտութիւն մատնեսցին, և ժաղովեալք ի միասին սրով խողխողեսցին (44 / 6) *քանզի* սկայաբար հրամանաւն Աստուծոյ եկեալ Հեփթաղական ազգն յագեցուցանել զսրտմտութիւն բարկութեան տեառն: (44 / 18) *Քանզի* զիւրոյ աշխարհին նախարարս …յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 11) *քանզի* երկոքեան մարդասպանութեան են աղանդք: (51 /13) *Քանզի* ի բազում ժամանակաց … վարէր չարագործութիւնս այս յաշխարհիս Աղուանից: (51 / 15) *Քանզի* սատանայի այսպէս կալեալ էր զմիտս իւր չար արբանեկաց (52 / 14) *քանզի* և այն աղանդ էր պաշտամանն (54 / 17) *քանզի* միշտ ընդ իւր առեալ կրէր զնշխարս երանելեացն (61 / 16) *քանզի* տեղեկացեալ էր ի հնադարացն պատմութենէ, եթէ ի Վատնեան դաշտին յեզր ծովուն մեծի առեալ էր զնահատակութիւն սուրբն Գրիգորիսի: (64 /18) *քանզի* ժամանակն գարնանային էր (68 / 15) *քանզի* և մեծագոյն աշխարհ մի Արցախայ՝ Պազկանք անուն, դարձուցանէր ի մոլորութենէ (75 / 8) *Քանզի* մեծ զօրավարն Հոնաց անդէն բանակեալ կայր իւրովն զօրօք զայն գիշեր: (101 / 2) *Քանզի* եհաս մեզ լուր դժնդակ համբաւու (123 / 1) *քանզի* ընկղմեցան միտք իմ և զմբաղեցան խորհուրդք իմ ի տիեզերական հարուածոցս (127 / 17) *քանզի* տեսանեմք զբազումս, զի կան և կամին լսել (128 / 2) Եւ զի ոչ երկարեցից զբանս, *քանզի* անցանել զանցանէ զչափ կարգի տեսութեանս իմոյ գործն (129 / 12) *Քանզի* տեսանելով զահն սաստկացեալ ժանտատեսիլ, ժպրիերես, լայնադէմ անարտևանուն բազմութեանն ի ձև իգական գիսարձակս դիմեալս ի վերայ՝ դողումն կալաւ զնոսա առաջի նոցա. (135 / 20) *քանզի* թափեցաւ սիրտն նորա, և դողումն կալաւ զնա յոտից մինչև ցգլուխ(136 / 15) *քանզի* եկն եհաս ահա սատակիչ թշնամին մօտ առ մեզ իբրև մղոնօք երիւք: (137 / 1) Եւ նոքա լռեցին, *քանզի* պատկառէին պատմել նմա: (147 / 19) «*Քանզի* կամի թագաւորել փոխանակ քո որդի քո Կաւատ. (148 / 1) *քանզի* ետես զզօրն ահագին հասեալ ի վերայ իւր: (148 / 7) Այլ *քանզի* վիրաւորելոց էին զմեզ մեղք մեր անտերունչք անկարգ ժամանակօք, ընդունայն կորեան խորհուրդք նորա: (149 / 8) *քանզի* բառնալոց էր թագաւորութիւնն ի տանէ Սասանականացն (149 / 10) *քանզի* վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա յօտարութեան յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 15) *քանզի* գտին անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց քոց: (155 / 14) *Քանզի* բաժանեցին վիճակաւ յառաջագոյն ըստ գնդից գնդից զգաւառս և զշէնս, զհեղեղատս և զգետս, զաղբիւրս և զմօրս, զլերինս և զդաշտս (156 /6) *քանզի* ստիպէ զիս եկեալ պատգամն. (158 / 4) *քանզի* առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի (159 / 11) *Քանզի* սկսայ ասել վասն ահագին և սոսկալի հատուցմանն (169 / 18) *Քանզի* Իմայ և Ահմատան երկու զօրավարք սաստիկ վրդովմամբ զմիմեանս բախէին ի կռիւ: (175 / 15) *քանզի* վերնառաք հրամանն յորժամ հայի յերկիր, դողացուցանէ զնա, և ի մերձելն ի լերինս՝ ծխին: (192 / 9) *Քանզի* տուաւ նմա անընդդիմակաց զօրութիւն (193 / 11) *քանզի* բազում իրօք և յօգուտ նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 /9) *քանզի* զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս (201/10) *Քանզի* որպէս ի մէջ բազմամբոխ հրապարակին այնպիսի հրաշագործութեան Աստուծոյ լինէր երևումն (206 / 7) *քանզի* աղբիւր ուղիաճեմ իջիւք էր այրն երանելի: (213 / 17) *Քանզի* յայնժամ իշխանն մեծ

չուեալ էր ի կողմանս հարաւոյ ի Սիսաւանացն գաւառ (220 / 6) *քանզի* իշխանասաստ հրամանաւ ստիպէին զնա (234 / 10) *Քանզի* սատանայակուր ծառագոթի մոլորութեամբն աղճատեալ ազգն այն, ըստ հիւսիսական ցրտամիտ մորոսութեանն առասպելայօդ և ստապաճոյճ կրօնիւք զհեթանոսական պղտոր պաշտամունսն մեծ գոլ կարծէին: (240 / 17) *քանզի* կրակաց և ջրոց զոհէին (241 / 13) Եւ Նոյ *քանզի* յարդարացեալ տոհմէն արդար գտաւ յազգին յայնմիկ ի ձեռն հաւատարիմ սրբութեանն իւրոյ, հրամանաւ Աստուծոյ պահեալ լինէր իւրայնովքն հանդերձ ի ջրահեղձ պատուհասէն: (245 / 3) *Քանզի* յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից առնն Աստուծոյ (248 / 6) *քանզի* իբրև զպսակ պարծանաց ընդունէր զխրատն ի լուսաւոր վարդապետութենէ եպիսկոպոսին:(249 / 13) *Քանզի* ի վարսաւոր ծառոցն կաղնեաց բարձրագունից … հրամայէր եպիսկոպոսն հատանել զմի ի նոցանէ (250 / 4) *քանզի* ուտէիք և ըմպէիք զմիս և զարիւն զոհիցն անասնոց (256 / 4) *Քանզի* ոմանց, որոց կապեալ ունէին յանձինս իւրեանց զոսկեղէն հեթանոսական ձուլածոյսն, հրամայէր զերծուլ (257 / 5) *քանզի* յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին … արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց (258 / 8) *քանզի* թագաւոր ոմն եղեալ, ասեն, անուն Կոստանդիանոս, որ զԿոստանդնուպօլիսն շինեաց: (260 / 4) *Քանզի* նորոգ էր ի Հայաստան եկեղեցիս ուսմունք, և յոյն լեզուին տեղեկագոյնք: (272/1) *քանզի* ձեր ի Կեսարիա եպիսկոպոսապետ միայն ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր (273 / 2) *Քանզի* գրելով ձեր առ մեզ՝ պատմեցէք զձեր որպէսպաշտութիւնն (277 / 2) *Քանզի* և զարբանեկէն ձերոյ ասացի ի կերտողէն հրաժարեալ (277 / 4) *Քանզի* ի ձէնջ գիրն ծանոյց մեզ յետ դուզնաքեայ զմէնջ գոհութեանն ամբաստանութեան ճառ զմարդոյ (277 / 12) *քանզի* ընդ մեզ է ձայնս (278 / 17) *Քանզի* և այժմ ցանգ բարի հովիւն զլերինս հնչեցուցանելով՝ ասէ. (279 / 10) *Քանզի* բազում և ազգի ազգի չարութեամբ, որպէս սովորն է յամենայն ժամ բարիատեաց թշնամին մեր և հասարակաց փրկութեան հակառակորդն՝ սատանայ, որսալ զպարզամիտս ի մարդկանէ և ընդդէմ մրցել մանկանց եկեղեցւոյ ըստ իւրում բնածին բարուցն, հնարել և յղտրեալսն կամեցեալ, ըստ բանին՝ «եթէ ոսոխն մեր սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ և շրջի, եթէ զո՞ կլանիցէ», *քանզի* նոյն չարութիւն ապստամբին ի սկզբանն արտասահմանեաց զնախաստեղծ հայրն մեր զմեզ ի կենաց փայտէն (298 /5; 298 /9) *քանզի* ի սուտ ինչ ժամանակ կաթողիկոսքս մեր զկարգն յեպիսկոպոսացս մերոց առին (302 /2) «Բայց այժմ Աստուծոյ յայտնութեանս տօն է, *քանզի* երևեցաւ Աստուած մարդ ծննդեամբ»: (315 / 19)

ՔԱՆՑԵՄ - 1

և՛ *քանզէին* մարմինք սրբոյն առհասարակ (102 / 3)

ՔԱՋ - 46

անուանք են այսոքիկ. Վաչագան *քաջ*, Վաչէ, Ուռնայր, Յաւչագան (41 / 14) Եւ զայս հրաման մատանեցին Մուծիկ՝ արքայի հրամանատար, Միրհօրիկ՝ հազարապետ … Վարդան *քաջ* ... (94 / 14) Պատասխանի ետ խոստովանողն Քրիստոսի՝ *քաջ* զօրավարն Թէոփիլէ և ասէ ցթագաւորն. (104 / 8) «ԶՊարսից և զՊարթևաց զբնական Պահլաւիկս և զազատ արանց զնախադրութիւն *քաջ* գիտեմ (106 / 15) սատակէր զՎուրկն *քաջ* ՝զեղբայր

թագաւորին Լփնաց (115 / 2) ժողովէին զբազմութիւն աւարին և կուտէին արծաթ և ոսկի յոյժ, զզէնս և զզարդս արի արանց և *բաջ* երիվարաց: (115 / 12) կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու *բաջ* զօրականօքն իմովք՝ Շահենովն և Քրտիկարինաւն (134 / 6) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով օգնական նմա *բաջ* զօրօք իմովք (141 / 14) և ոչ զոք գտեալ ի ներքս յառաջին *բաջ* արանցն (151 / 17) մի՛ յապաղեր որպէս հովիւ *բաջ* դնել զանձն քո ի վերայ մեր. (158 / 11) և հրամայեմ *բաջ* զօրաց իմոց ընդ ոտս երիվարաց կոխել զԳողեստանս՝ ելեալ յերեսաց հիւսիսոյ: (167 / 18) Իսկ *բաջ* և արի տէրն ոչ ինչ ածել զմտաւ զարհուրէր (190 / 17) որով սովոր իսկ են առաքինազունքն ախոյեան *բաջ* և ընտիր ընդդէմ նորա գտանիլ: (214 / 2) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն *բաջ* և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց …զհոյակապ քաջութեանն անուն ժառանգէր (249/8) ժրացիր և *բաջ* լեր և մի՛ հեղգասցիս»: (306/7) Ընդ նոյնն արշաւեալ ի Վիրս՝ ընդդէմ եկեալ նմա երկու *բաջ* զօրավարք Վրաց՝ Գէորգ իշխան և Արևէս եղբայր նորին. (337 / 1) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, *բաջ* Վարդան (339 / 2) որ և Սևադայ կոչեցաւ, այր *բաջ* և յաջող (341 / 2) գտից ինչ հիւթ յանհիւթ հոգեկիր յառաքինութենէ արանց *բաջաց* (18 / 7) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, ևս առաւել *բաջացն* Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից (107 / 17) Եւ ոչ ուստեք գտեալ օգնականութիւն *բաջացն* Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն (113 / 12) «Մի՛ այդպէս, ասեն, տագնապեր յանձն քո, ո՛վ *բաջդ*. (21 /5) Քանզի ի *բաջէն* Վաչագանայ մինչև ի Վաչէ թագաւորք էին Աղուանից թուով Թ ըստ կարգի. (40 / 15) Զանուանս արքայիցն վերագոյն գրեցաք ի *բաջէն* Վաչագանայ մինչև ցքարեպաշտն Վաչագան՝ Ժ թագաւորք (338 /15) որ և ի ժամանակս մեծին Խոսրովու՝ հօրն Տրդատայ խնամեցաւ ընդ ումեմն առն *բաջի* ի Բասղաց եկելոյ: (13 / 15) Զայս լուեալ *բաջին* Ուռնայրի՝ ոչ դլաց, և ոչ դադարեաց (19 / 3) Ազդ լինի Վասակայ բարեյաղթ գալուստ *բաջին* Վարդանայ (116 / 19) Ճրագ ճշմարիտ խաղաղութեան էր նա մեր Եւ նաւապետ ցածուցիչ խռովութեան ալեաց, Անձն *բաջին* Ջուանշիրի, Որ զամենայն գերչաց փարատէր զյուզմունս: (228 / 18) Ո՞չ ապաքէն յորժամ պաշտէիք և մատուցանէիք զզոհս և զնուէրս առաջի ծառոցն յանուն սկայազօր *բաջին* Ասպանդիատայ (251 / 5) Եւ լինէր այն առ *բաջիւն* Վաչէիւ՝ Աղուանից արքայիւ: (40/12) Եւ այս վիճակ ոչ ամենեցուն է, այլ որ *բաջն* դեգերեցան յուսումնասիրութեանն ի թուականին, յերկրաչափականին, յաստեղաբաշխականին, ի բժշկականին և ապա ի ծայրս ծագաց հասին ի մարգարէականն, յառաքելականն, յաւետարանականն (23 /13) Յայնժամ *բաջն* Վահան Ամատունի նայեցեալ ի կաթողիկէն ասէ. (30 / 5) Յայնժամ *բաջն* Շերգիր՝ Ղեկաց արքայ, մեռանի ի ձեռաց Սպանդարատայ Կամսարականի: (31/4) Դատապարտիւր անհնարին հսկայն, և յաղթողանայր *բաջն* Բաբիկ (110 / 14) Իսկ *բաջն* Վարդան և զօրքն, որ ընդ նմա…տեսին զբազմութիւն հեթանոսացն (114 / 8) Արդ՝ զամս եօթն ի պատերազմունս յայսոսիկ տարժանեալ մրցէր *բաջն* Ջուանշիր մետասան դժնդակ վէրս յանձն առեալ (176 / 17) ուր ընդ առաջ լինէր նմա ի Մամիկոնեան տոհմէն *բաջն* Գրիգոր համօրէն ազատօքն (195 / 16) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ

Աղուանից սպարապետ … *քաջն* Վարդան ի Միհրական տոհմէն … *քաջն* Վաչագան և Վաչէ և որք ըստ կարգի կան ի գրիդ (304 /11; 304 /15) Առավել /ճիշտը՝ առաւել/ քան զնախագահելն Առանայ ի Վաղարշակայ տանս Աղուանից այլ ինչ ոչ գտաք *մինչև զքաջն* Վաչագան (9 / 15) և թիւ անուանցն յԱռանայ *մինչև զքաջն* Վաչագան …չէ յայտ. (41 /12) Ի սորա՝ Առանայ ծննդոց, ասեն, արք անուանիք և *քաջք* կարգեցան կողմնակալք բիւրաւորք ի Պարթևէն Վաղարշակայ: (8 / 15) Իմաստունք նոցա յիմարեցան, *քաջքն* նոցա վատեցան (22 / 7) և խումբ արարեալ յարձակէին *քաջքն* Հայոց և զաջ թևն բեկեալ զձախոյ կողմամբն արկանէին և սրոյ ճարակ զամենեսեան առնէին ընդ երեսս դաշտին. (114 / 15) Եւ *քաջքն* Պարսից շարժեալ գային ի վերայ աշխարհիս սակս ապստամբմանն Ջուանշիրի: (177 / 9) և թողեալ զօրս պատերազմողս ի ձեռն որդւոյն իւրոյ Շաթայ՝ հանդերձ դաստիարակօք արամբք *քաջօք,* երթալ հրամայէր ի սահմանս Աղուանից: (153 / 15)

ՔԱՋԱԲԱՐ - 3

օր քան զօր *քաջաբար* մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) Իսկ առաքինասէր թագաւորն հոլանեալ և բահ ի ձեռն առեալ՝ *քաջաբար* առնէր զբրածն: (80 / 6) Եւ դարձեալ յարձակէին *քաջաբար* ի վերայ բերդից և քաղաքաց (115 / 14)

ՔԱՋԱԳՆԱՅ - 1

Հազար և եօթն հարիւր արամբք, ժիր և *քաջագնաց* երիվարօք հասանէր ի քաղաքն Տիզբոն (108 / 4)

ՔԱՋԱՋՆԵԱՅ - 1

ո՛վ աստուածազան արևելեաց արքեպիսկոպոս Ուխտանէս, և բարեխնամող, *քաջազնեայ,* յաւէտաբարգաւաճ զօրավար ապուհիպատ պատրիկ տէր Ջուանշիր՝ Աղուանից իշխան …Դաւիթ և Յովէլ նուաստ եպիսկոպոսունք ի տէր խնդալ: (208 / 9)

ՔԱՋԱՋՕՐ - 2

Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից քեռայր Շապհոյ Պարսից արքային, *քաջազօր* այր (14 /12) Յայնժամ արի և շքեղատեսակն Սահլի Սմբատեան Եռանշահիկն տէր՝ *քաջազօր* եղբարբք իւրովք…առ հասարակ դիաթաւալ զնոսա ցիր ու ցան կացուցանէին (326 / 4)

ՔԱՋԱԼԱԻ - 1

«Իմաստութիւն կենաց մարդոյ ծնունդ է առաքինութեան. և առաքինութիւն *քաջալաւ* բարեօք մայր է աստուածապաշտութեան: (104 / 10)

ՔԱՋԱԼԵՐ - 1

համագունդ լեալ վասն գուժին այնմիկ՝ *քաջալերս* տուեալ արձակեցին զնոսա (113 / 8)

ՔԱՋԱԼԵՐԱԿԱՆ - 1

առաքելական և *քաջալերական* համարձակութեամբ եկեալ յանդիման լինէր Տրդատայ՝ արքային Հայոց (32 / 16)

ՔԱՋԱԼԵՐԵԱԼ - 1

և ապա *քաջալերեալ* արքային ճշմարիտ հաւատով՝ ասէր. (80 / 13)

ՔԱՋԱԼԵՐԵՄ - 4

այլ *քաջալերէին* զմիմեանս. (139 /1) *Քաջալերէր* զնա սուրբն Գրիգորիոս ի գալուստ մարմնաւորութեան որդւոյն Աստուծոյ (19 / 11) Եւ դարձեալ ի յառնելն *քաջալերէր* զինքն և մխիթարէր, զորս ընդ ինքեան էին (151 /7) Իսկ բազմիմաստս Ջուանշիր ընդ զօրավարին Հայոց դնէր ուխտ և *քաջալերէր* դառնալ ի հնազանդութիւն կայսերն Հռոմոց. (181 / 4)

ՔԱՋԱԼԵՐԻՄ - 3

Ցայս սակս *քաջալերեցայց* և յանմուխդ մխեցայց: (18 / 5) Դու արեգական նմանեցեր, ի հօրէ զօրացար, ի յորդւոյ *քաջալերեցար* (25 / 2) *«Քաջալերեցարո՛ւր,* որդեակք իմ, միթ երկնչիք (159 / 11)

ՔԱՋԱԼԵՐԻՉ - 1

Իսկ դու լիալայն, բարձր լուսասարաս … *քաջալերիչ,* պայծառ և գեղեցիկ քան զամենայն հասակակից ընկերս քո: (24 / 9)

ՔԱՋԱԼԵՐՈՒԹԻՒՆ - 1

որ ոչ ի մարդկանէ առեր *քաջալերութիւն* (27 / 5)

ՔԱՋԱԽՆԱՄՈՂ - 1

Վասն որոյ յոյժ խնդութիւն *քաջախնամող* հօրն լինէր: (176 / 23)

ՔԱՋԱՀԱՒԱՆ - 1

Որում մեծաւ լրջմտութեամբ *քաջահաւան* այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին ըստ օրինակի խաչազարդ պայծառութեանն: (219 / 19)

ՔԱՋԱՀՐԱՀԱՆԳ - 1

զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն *քաջահրահանգ,* առատուսն փիղն խրոխտաձն (197 / 13)

ՔԱՋԱՄՈՒԽ - 2

սուսէր ընդ մէջ, զոսկիակապ վահանն յահեակ ուսն ընկեցեալ և զգեղարդն *քաջամուխ* յաջ բազուկն առեալ աշտանակէր ի սեաւն երիվար (110 / 11) և *քաջամուխ* կացին ի մարտի զամիսս ԺԳ: (334 / 9)

ՔԱՋԱՅՐ - 1

Եւ զայս ասացեալ՝ հպարտութեամբ բարբառէր առ մի ոմն *քաջարանց* զօրուն իւրոյ (168 / 4)

ՔԱՋԱՅՕԺԱՐ - 2

քաջայօժար կամաւ երթայր ի Մեծ Կուենից գաւառն՝ ի Գլխոյ վանաց եկեղեցին: (218 /6) յանձն առնոյր զերթալն ի Հոնս *քաջայօժար* կամաւորութեամբ (266 / 9)

ՔԱՋԱՆԱԼ - 1

այլ յայսմ *քաջանալ* և առնուլ կրկին զանանցական պատիւն (35 / 2)

ՔԱՋԱՊԷՍ - 1

Որ և յառատաբար ի բանիցն պաճուճանս ճարտարութեամբ նուագէր, *բաջապէս* հրատարակող լեզու ունելով նման երազագիր գրչի: (225 / 1)

ՔԱՋԱՊՏՂՈՒԹԻՒՆ - 1

Արդ՝ այդչափ *բաջապտղութիւն* ի ձեզ լինելով՝ զի՞ հարկաւորիք մահացան թռչնոյն մուտ առնել յողջախոհ և ի ծաղկազարդ ձերոց մտացդ անդաստան. (244 / 2)

ՔԱՋԱՍԻՐՏ - 1

Եւ զի՞նչ *բաջասիրտ* տէրն իմ և միւսում աւուրն եցոյց. (191 / 7)

ՔԱՋԱՍԼԱՑ - 3

Դեռ ևս կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, *բաջասլաց* իբրև արծուի: (173 / 11) զի ի խռնել պատերազմին գթեալ *բաջասլաց* նորայն երիվարն գլորեցոյց զնա (186 / 17) Եւ եկեալ բազում ճեպով ընդ այլ բազում տեսողսն՝ ահիւ *բաջասլաց* քայլարանօք առ ի տես յախուռն խմբելոցն հոյլս հոյլս ի հանդիսի յօթարձակ տեսարանին: (217 / 5)

ՔԱՋԱՎՐԻԺԱԿ - 1

Որ և ի Շակաշէն գաւառի յերկու իմն պատերազմունս զհազարաւորս հանդերձ իւրեանց գնդիւն *բաջավրիժակ* խոցոտմամբ կենազրաւէր: (179 / 2)

ՔԱՋԱՏԵՍ - 2

որպէս մեծատունն *բաջատես* լինէր (88 / 7)

ՔԱՋԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

առնուն զՎաչագան յիւրեանց հայրենի թագաւորական զարմէն *բաջարութեանց ...*. և տարեալ թագաւորեցուցանէին ի ձեռն Վաղարշու՝ արքային Պարսից: (48 / 3)

ՔԱՋԱՓԱՐԹԱՄ - 1

և *բաջափարթամ* եցոյց ծանոթութիւն: (192 / 2)

ՔԱՋԸՆԹԱՑ - 2

բաջընթաց երիվարօք աճապարէր հասանել ի հրաման թագաւորին: (131 / 16) այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր *բաջընթաց* յօր մարտի և պատերազմի. (150 / 19)

ՔԱՋԻՄԱՑ - 1

սրատեսիկ և *բաջիմաց* և առաւել զգայուն լինին: (87 / 5)

ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ - 15

հեզագոյն *բաջութեամբ* ծառայել տեառն զօրութեանց մարմնաւոր տերանց (32 / 18) «Սիրելի գոլով մերոյս թագաւորութեանս, *բաջութեամբ* յաղթող երևեալ՝ մեծարեցար յոյժ ի մերմէ խնամակալութենէս. (104 / 2) մինչև ցայնչափ զօրանալ և հպարտանալ և կարծել անձին *բաջութեամբ* առնուլ զթագաւորութիւնն իւր աներ և զարմանալի (130 / 4) որ վկայեալ էր ի դրան նորա *բաջութեամբ.* (144 /6) և բոլորովիմբ եղեալ յերկրականիս բարեբաստիկ գերաստացութեամբ խրոխտաբար յօրանայր իմաստակիր *բաջութեամբ:* (221 / 8) Նիրհէր ի մարմին, այլ հոգւոյն

արթնութեամբ Վարէր զկառս զԱրէսի ի մէջ աստեղացն, *Քաջութեամբ՝* բերելով զուշիմութեան ծաղիկն: (229 / 3) ԳՈՐԾՔ ԵԻ ՔԱՋՈՒԹԻԻՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴԻՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՅՑ ԱՐՈՒԹԻԻՆ *ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ* (172 / 17) և զմեծ *քաջութեան* նորա զյաղթութիւն խնդութիւն համարեալ: (178 / 11) Բարեյաղթ Հերակլ Հռովմայեցւոց թագաւոր զպէսպէս պատերազմունս վանեալ՝ յիշատակ *քաջութեան* եթող յաշխարհի: (316/16) Այլ և ինքն ուժով պնդութեամբ հարստութեանն քաջ և անուանի եղեալ ի մարտ պատերազմաց… զհոյակապ *քաջութեանն* անուն ժառանգէր (249 / 10) Եւ յայսր ամենայն *քաջութեանց* վերայ ոչ ոք անկաւ ի նոցանէ, բայց միայն Մուշն, որ նահատակեցաւն: (116 / 8) մի՞թէ առաւել իցէ քան զընկղմելն Փարաւոնի, կամ ամբառնալ խաչանման ձեռացն Մովսեսի ի հարկանելն զԱմաղէկ, կաթմ մեծ, զոր Գեդէոնն կոտորեաց, կաթմ սկայազօր *քաջութիւն* որդւոյն Յեսսեայ (170 / 2) ԳՈՐԾՔ ԵԻ *ՔԱՋՈՒԹԻԻՆ* ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՐԴԻՈՅՆ ՎԱՐԱՋ ԳՐԻԳՈՐԻ ՈՐ Ի ՊԱՐՍԻԿՍ ԵՑՈՅՑ ԱՐՈՒԹԻԻՆ ՔԱՋՈՒԹԵԱՆ (172 /15) և զիւր անձինն հրապարակաւոր ցուցանել *քաջութիւն* (176 /11) ապա ի դրունս Հոնաց անվեհեր *քաջութիւնս* անսխալ գոլով (191 / 18)

ՔԱՋՈՒՍՈՒՄՆ - 1

տեսանելով միշտ աստուածերկիւղս և հլուս և հաւանս պատուիրանաց զտեարսն Սիւնեաց, և զկղերս եկեղեցեացն *քաջուսմունս* և ուղղափառս յամենայնի (275 / 9)

ՔԱՌԱՍՆԵՐՈՐԴ ԵՐՐՈՐԴ - 1

Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան Հայք ի հաւատս (269 / 19)

ՔԱՌԱՍՆԵՐՈՐԴՔ - 7

զի էին աւուրք պահոց *քառասներորդացն:* (162 / 8) Եւ ի ժամանակի նեղութեան յաւուրս *քառասներորդացն* պահոցն յախուռն, անխտիր մերձեցեալ ի գէշ մեռելոտեաց անսրբոց (164 / 12) Այնպէս բազմապատիւ ճանապարհ ելեալ նոցա՝ գայիին հասանէին ի հոյակապ քաղաքն Վարաչան, ի մուտս *քառասներորդացն:* (239 /19) Եւ եղև իբրև պայծառապէս ծագեցան աւուրք *քառասներորդացն* սրբոց (240 / 4) սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս *քառասներորդացն* (248 /14) Որ զմեռելոտի ուտէ, որ և *ի քառասներորդսն* միս ուտէ և որ ի կիւրակէի գործ ինչ գործէ և յեկեղեցի չերթայ, երէցն պատուհաս արասցէ ժողովրդեամբն հանդերձ: (92 / 7) Եւ կարգեցաւ այս ամենայն կարգաւորութիւնս *ի* սուրբ *քառասներորդսն* ի բիւրաւոր արքունական Հոնաստանեայցն բանակս (257 / 10)

ՔԱՌԱՍՆՈՐԴՔ - 1

Եւ եկեալ հասանէին ի սուրբ պահս *քառասնորդացն* յեւթներորդ շաբաթու պասեքի զատկին (98 / 18)

ՔԱՌԱՍՈՒՆ - 4

Նախավկայն է տէրն Ստեփաննոս և Թէոդորոս նահատակ, սուրբքն Վարոս, Մամաս … և մասն մի *ի* սուրբ *քառասնիցն»:* (120 / 12) և

զաւուրս *քառասուն* շարժեցաւ վայրն և խորասոյզ եղեալ ընկղմեցան կանդանուոյն հոգիք իբրև տասն հազար. (322 / 6) Իսկ ի միւսում ամին զաւուրս *քառասուն* եղելոյ սաստիկ անձրևաց՝ լցաւ ծայրալիր հոսմամբ գետնակուր մինչև հնգետասան հրասախ արտաքս ծովանալ ընդ եղեալն իւր սահման. (329 / 15) զաւուրս *քառասունս* պահուց աւանդէին զանձինս իւրեանց (19 / 14)

ՔԱՌԱՍՈՒՆՔ - 2

չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ *քառասունսն* մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 / 12) Մրուոյ վանք Սուրբ *քառասունքն* ի նոյն կողման, մերձ ի նա, զոր այժմ տաճիկ ունի: (285 / 12)

ՔԱՌԱՎՏԱԿ - 1

խոստովան լերուք, եթէ ոիվ է պատրիարքն ձեր, զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝ Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ *քառավտակ* գետոցն աղենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական օրինացն (272 / 14)

ՔԱՏԱԿԻ ՀՆԴՈՒԿ - 1

Եւ ածեալ զնա արտաքս քան զապարանսն՝ մուծին ի սրահ մի, զոր *Քատակի Հնդուկն* կոչեն՝ յապարանսն Մարասպանդ կոչեցելոյ: (148 / 13)

ՔԱՐ - 1

որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն *քարամբք* մեծամեծօք: (138 / 18)

ՔԱՐԱԼԻՑ - 1

Նա և զուռուցիկ տիկսն մեծամեծս, *քարալիցս,* աւազալիցս … որ պատէ զկողմն քաղաքին՝ ուռուցեալ յետս ընդդէմ ընդ պարիսպն դիմեցուցանէին. (138 / 19)

ՔԱՐԱԿԻՐ - 1

Եւ տրտնջեալ առն միոյ ի *քարակրացն* սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9)

ՔԱՐԱԿՈՑՏ - 1

որ դիւցազնային կախարդութեամբ զբոլորս հրապուրէր ազինս աշտարակաշէն առնել *քարակոյտս.* (245 / 10)

ՔԱՐԱՆՁԱՒ - 1

«Զի՞ մարդ ես, վասն է՞ր կաս ի *քարանձաւդ»:* (288 / 1)

ՔԱՐԱՏՈՂ - 1

փայլակնաբար ցայտէր ի ստորադրեալ *քարատոդ* և աղիւսաշար պուրակին (215 / 11)

ՔԱՐԱՐՁԱՆ - 1

քարարձան տայր կանգնել (289 / 4)

ՔԱՐԲ - 1

Թոյնք *քարքից* հեղցին զնովաւ, Եւ սաստկագոյն ուռուցմամբ հերձցեն զնա: (228 / 14)

ՔԱՐԵԱՅ - 2

և անտի ցվայր երկուհարիւր և յիսուն *քարեայ* աստիճանք մինչև ցսուրբ գերեզման կուսին (284 / 7) Չափ մեծութեան եկեղեցւոյն երկու հարիւր կանգուն յերկայնն և հարիւր ի լայնն իննսուն սեամբք մարմարիոնովք, *քարեայ* կամարակապօք. (284 / 14)

ՔԱՐՉ - 1

«Աճից ի վերայ ամենայն հասակաց *քարձ* և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն (166 / 5)

ՔԱՐՄԵՂԻՆ - 1

Հասին և այլքն ի հանդէսն գործակից մեզ. Աբաս՝ Մոմհարէից երէց հօտիւն իւրով …և հայր Տիրիթ ի Յովհաննու վանից՝ յանապատէն *Քարմեղինայ* և այլ բազմութիւն յոյժ հաւատացելոց: (121 / 9)

ՔԱՐՇԵՄ - 3

կապէին զձեռս նորա ի յետս և՛ *քարշէին* զվարսից նորա (102 / 2) և զթաքուցեալսն ի ներքոյ կարաւտյ կամ գրաստու պատանաց զմատաղ մանկունսն նոցա *քարշէին,* ածէին արտաքս (163 / 12) և ոտք երիվարին խրեցան ի բլրին. որ իջեալ յերիվարէն՝ հազիւ ուրեմն *քարշէր* զերիվարն: (111 / 11)

ՔԱՐՈՋ - 6

Բոլորովին *քարոզ* և առաքեալ խուժադուժ Սարոստանեացն լինելով՝ ըստ նոցին բարբառոյ դպրութեան առնէր զնոսա ծանօթս: (96 / 3) Ապա հրամայեալ եպիսկոպոսացն՝ *քարոզ* հնչեցուցին ի հանդիսաւոր ժողովրդարանին (205 / 10) Եւ *քարոզն* մեծաբարբառ աղաղակէր յաջմէ և յահեկէ Կաւատայ և ասէր. (147 / 1) և *քարոզն* աղաղակէր. «Այս են ընծայք աստուածոցդ Ղիոնի»: (323 / 11) և անունն լոկ խաչիւն և *քարոզովն* է բնաւորեալ յիշատակ ոչ ուրուք ընդ նովաւ եղելոյ: (275 / 16) Ե՛ւ զսուրբ և՛ զցանկալի աշակերտսն իւր առաքեաց *քարոզս* տիեզերաց. (10 / 2)

ՔԱՐՈՋԵԱԼ - 1

քարոզեալ անդ և եկեղեցիս շինեալ նախկին քան ի Հայս: (274 / 17)

ՔԱՐՈՋԵԼ - 3

նոցա ետուն զպատիւ լինել մետրոպօլիտ Հայոց խաչանիշ մեծարանօք և ոչ ժտել յիրս ինչ աւելի և ոչ *քարոզել* եպիսկոպոսապետ զհայրապետն: (275 / 11) զի թէ քարոզելի էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ *քարոզելն* մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. (275/14) Զի յետ առաքելոցն և աւետարանչացն *քարոզելոյ* ոչ երևել այդպիսի իրք, և ոչ այժմ լինել պարտ է»: (203 / 13)

ՔԱՐՈՋԵԼԻ - 1

զի թէ *քարոզելի* էր, ապա և գրելի էր. բայց ոչ քարոզելն մեծութիւն է, որպէս ոչ գրելն. (275 / 14)

ՔԱՐՈՋԵՄ - 9

Եւ յառաջ եղիցի նոյն ինքն աստուածապաշտութիւնն և *քարոզեսցի* զանպատում պարգևացն Քրիստոսի»: (261 /2) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ և ի ծագս հիւսիսայնոցս *քարոզեցաւ* աւետարան նորա (263 / 12) զոր դոյն *քարոզէ* ձեզ (251 / 13) զոր դոյն *քարոզէ* մեզ. (252 / 11) զնա *քարոզէ* յաղօթս (295 / 18) Կէսն ի կոյս կողմանց գաւառացն ելանել խորհէին. կիսոցն բազում աշխարհս հատեալ անցեալ *քարոզէին* հաւատս: (96 / 13) և ապա *քարոզէին* նոցա փաստապատիր բանիւք, եթէ պարտ էր ձեզ զոհս և նուէրս մատուցանել մեհենացն և ծառոց (253 / 13) Եւ *քարոզէր* զանճառելի երրորդութեանն զմի արարչական զօրութիւնն (38/3) Վասն այնորիկ *չքարոզեն* եպիսկոպոսապետ Սիւնիք և ոչ գրեն ի պատասխանին Հայոց եպիսկոպոսապետ (275 / 13)

ՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆ - 7

Սկիզբն առնէ *քարոզութեան* ի Չողայ (10 /11) քանզի նա *ի քարոզութեանն* ասէր զկամս բարերարին Աստուծոյ՝ ո՛չ աւարել և ո՛չ յափշտակել և ո՛չ գողանալ (38 /10) «Եթէ դուք անսայք իմում մարգարէութեանս և *քարոզութեանս* և առնէք, մեծ իշխանութիւն ազգիս մերոյ հասանէ (288 / 18) զամենայն ի միտ առնուլ զասացեալսն, զմեծ խորհուրդ ցուցակութեանն զանցեալ ժամանակաց. զմեծաց նախապարգև աւետեացն *քարոզութիւն* (202 / 6) Եւ լի է ամենայն երկիր փառօք նորա, այսինքն է *քարոզութիւն* աւետարանին. (243 / 11) Եւ երեք տասան ամ զմոլորականն իւր *քարոզութիւն* գաղտնի հաստատեաց հաւատ: (290 /12) Եւ նոյն իշխանն Հայոց՝ Աշոտ վաղնջուց դադարեցուցեալ *քարոզութիւնն* Սիւնեաց…վերստին նորոգեաց: (335 / 8)

ՔԱՐՈՅԵԱՆ - 2

Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … Պատրիկ *ի Քարոյեան* յազգէ թագաւորաց … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 12) և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ ...Պատրիկ *ի Քարոյեան* յարքայիցն զարմից (304/13)

ՔԱՐՈՒԷՃ - 3

Եւ հասեալ ի *Քարուէճ* փոքրագոյն գիւղ մի. (72 /4) Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև *զՔարուէճ* յօթի տեղ (84 / 11) Յորժամ չուեալ *ի Քարուիճէ* կանայք յառաջ ելանէին ի գիւղաքաղաքէն Ամարասայ: (73 / 6)

ՔԱՅԱԽ - 1

ապա բարկ *քացախ* և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն (53 / 3)

ՔԱՒ ԼԻՑԻ - 1

«Քաւ լիցի ինձ, ասէ, տալ զզգաստութիւն պարկեշտութեան իմոյ շանազգի և խոզաբարոյ հեթանոսաց (101 / 7)

ՔԱՒԴԵԱՅ - 8

ես Իլութուեր ընդ մեզ և զամենայն հեթանոսական պաշտամունս բնաջինջ խլեցից յերեսաց Հոնաց երկրիս, և զկախարդասար *քաւդեայս* (260 / 20) Յայնժամ պատասխանեալ իշխանն Հոնաց առ *քաւդեայսն* և առ կախարդսն… և ասէ. (252 / 9) Ապա յայնժամ մեծասաստ իշխանութեամբ տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և *քաւդեայցն* գլխաւոր քրմապետօքն հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 16) ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և *քաւդեայքն,* վհուկքն և քրմապետքն (250 / 12) Յայնժամ *քաւդեայքն* և կախարդքն և վհուկքն Ափրոդիտեայ մոլեկան կախարդութեամբն սկսան դիւթութիւնս առնել ստապաճոյճ գետնակոչութեամբքն (253 / 9) զոր *քաւդեայքն* ասէին (256 / 11) զի յողդողդամիտ և առասպելակոծ մրցանօք յածիք այսր անդր ընդ անկոխ ճանապարհն խաբէութեամբ կախարդասար վհկաց և գետնակոչ *քաւդէից* (246 / 4) բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար *քաւդէիցն* դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14)

ՔԱՒԵՄ - 3

քաւի մեղք նորա, և զիւր հոգին փրկէ ի մահուանէ և *քաւեսցէ* զբազմութիւն մեղաց իւրոց: (47 /11; (47 /11) «Այնու *քաւեսցի* մեծ նախատինքս և ցասումն իմ (131 / 9)

ՔԱՒՍԱ - 1

սա առհասարակ տիրեաց Գարդմանայ և *Քաւսայ* և Փառնայ գաւառաց (341 / 3)

ՔԱՒՈՒԹԻՒՆ - 4

Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն *քաւութեան.* (314 / 18) Նա և զամենայն ժամանակս կենաց իւրոց աւազան *քաւութեան* զարտօսրն իւր արարեալ՝ լուանայր, զորս աղտեղեալ գթեացն. (319 / 17) Եւ ոչ արժանի լեալ հաղորդութեան՝ յետին թոշակի *քաւութեանն* (164 / 8) Վասն այնորիկ փոխանակ արեանցն զոհից զարիւնն իւր ետ ի *քաւութիւն* մեզ ամենեցուն: (256 / 6)

ՔԵՌԱՅՐ - 1

Եւ էր Ուռնայր արքայ Աղուանից *քեռայր* Շապհոյ Պարսից արքայի (14 / 12)

ՔԵՌՈՐԴԻ - 4

Զի էր նա նոցա *քեռորդի* (15 / 10) Յայնժամ պատրիկ ոմն՝ *քեռորդի* իշխանին, զիւր Նամեսականն առեալ լեգէոն գնդի յիսնեակսն զկնի ելանէր մահապարտին. (224 / 4) Եւ Յիսայի անուանեալն Աբու Մուսէ՝ այր խաղաղութեան, *քեռորդի* Աբլ Ասադայ՝ ըմբռնեալ զնոյն գաւառսն՝ իշխանացաւ ամենայնի: (327 / 12) և ինքեանք գնացին զհետ *քեռորդւոյն* իւրեանց Խոսրովու (171 / 1)

ՔԵՏԻՆ - 1

Եւ որդիք Յաբեթի՝ Գամեր, և ի նմանէ Գամիրք …*Քետին,* և ի նմանէ Մակեդոնացիք: (4 / 9)

ՔԵՐԵԱԼ - 1

զայն ևս շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց *թերեալ* ի մտաց նոցա: (248 / 17)

ՔԵՐԹՈՂԱՀԱՅՐ - 1

Սակայն յայսմ վայրի նպաստաւորէ մեզ *Քերթողահայրն* Մովսէս զպատերազմելն Արտաւազդայ ընդ Հռովմայեցիսն: (12 / 14)

ՔԵՐԹՈՒԹԻՒՆ - 1

Յայնժամ ճարտասան ոմն ի մէջ անցեալ, որ տեղեակ էր արհեստական իմաստից, Դաւթակ անուն կոչեցեալ, հնարագիւտական վարժիւք յաջողակ և վերծանական *թերթութեամբ* յառաջադէմ: (224 / 18)

ՔԵՅԵՄ - 1

զի մի՛ *թեցեսցին* բաժանեսցին հարք յորդւոց իւրեանց, և մարք ի դստերաց (163 / 3)

ՔԷՆ - 2

Ապա եթէ ընկերք և աշակերտքն *քինով* լինին, և ժողովուրդքն գիտէին, եթէ յառաջ խռով էին, քահանայն պատարագ մատուսցէ, և ժողովուրդն անիծիւք ի բաց հալածեսցեն: (93 / 3) «Թէ մեծ *քինուս* այսմիկ յանգումն արասցես, մեծագոյն խոստմանց հասանիցես»: (110 / 5)

ՔԻԹ - 1

նկարէին ի վերայ նորա զպատկեր թագաւորին Հռնաց …Նոյնպէս և զտեղի մօրուացն լերկս, ժպիրիս, և զտեղի շնչառու *քթացն* թիզ մի լայն՝ թուով մազից պերևեշտիցն, զոր և թէ կարէր ոք ճանաչել: (140 / 1)

ՔԻԼ - 1

Եւ որպէս վայրափոսէր, հինգ էր *քիլ* կամ թէ աւելի ինչ՝ յանկարծակի երևեալ տապան մի արծաթի (215 / 14)

ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ - 2

արք չառանձնողք *քինախնդիր* եղեալ, զէն զանձամբ արկեալ՝ հեծան յարագընթաց երիվարս (180 /4) այլ ի վերնակողմն երթային յԱրցախունեաց գաւառն՝ նմին իրաց *քինախնդիր:* (224 / 6)

ՔԻՆԱՆԱՄ - 1

Զայս տեսեալ և լուեալ թագաւորացն՝ *քինանային,* փքանային (140 / 7)

ՔԻՈՍ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, *Քիոս,* Ղեսբոս … (6 / 10)

ՔԻՍՏ - 1

զոսկեծայր *քստից* մարգարտաձև ի վայր կախեալ բոլորովիմբ: (199 / 11)

ՔԻՐՏՆ - 2

Եւ զջան *քրտանցն* Մաշտոցի բովանդակ պատմէին առաջի սրբոյ հայրապետին (98 / 7) Բայց զի առաջի կայր նմա սուգ անհնարին, ջանք և *քրտունք* տեսանելոյ զկործանումն, որ ընդ հուպն լինելոց էր: (151 / 11)

ՔՄԱՋԱՐԴ - 1

և առլցեալ *քմազարդ* պարարտութիւն յաւէտաբար զյոլովիցն քաղցրացուցանէր զճաշակս (206 / 3)

ՔՆԹՌՆԵՑՈՒՑԱՆԵԼ - 1

զոր առ գետնովն շրջշրջելով այսր անդր ստէպ ստէպ դարձուցանելով և ուղղորդաձև ի վեր կանգնելով և մերթ ի յինքն *քնթռնեցուցանելով* (200 / 7)

ՔՆՆԵԱԼ - 2

Սակայն ճշդիւ *քննեալ* շնորհիւն Աստուծոյ գտաք ճշմարտութիւնն (209 / 13) և *քննեալ* արդարացուցին զգրիչս և զվերծանողս և զմեկնիչս և եղին յառաջ քան զնկարիչս: (267 / 11)

ՔՆՆԵԼ - 3

Այլ և ձեռն ևս արկանէր յուզել և՛ *քննել,* և՛ խնդրել զչար աղանդսն մատնահատութեան և դեղատուութեան (51 / 12) այլ ստուգիւ *քննել* և ճշմարտիւ ի վերայ հասանել (204 /10) Արդ՝ բան առ բան բազմաւորական և հատու պատասխանեօք զլոյսն առ խաւար ծաներոքիք խորագոյնս *քննելով.* (278 / 6)

ՔՆՆԵՄ - 2

զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորա և *քննեսցէ* վասն հպարտացեալ զօրավարին Պարսից, որ դեռ ևս ունէր զաշխարհն Պաղեստինացւոց: (167 / 8) Եւ ելեալ ի բանակս նոցա՝ *քննէին* և յուզէին ի խորանս և ի վրանս նոցա. (163 / 11)

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ - 4

Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերայ հասջիք *քննութեամբ* (204 / 14) Ի նոյն ժամանակս տեառն Աբասայ Աղուանից կաթողիկոսի յոյզ *քննութեան* առնելով իւրովք եպիսկոպոսօք, որ վերագոյնդ կան ի գրի, նոքօք հանդերձ հալածեաց ի տանէ Աղուանից զպիղծ վարդապետս աղանդոյն այնորիկ (126 / 13) զի չէր լեալ սովորութիւն և ոչ հերձուածք կային յաշխարհիս, թէ պէտք իմն լինէր *քննութեան* այսորիկ: (343 / 12) որ յիւրում տէրութեան հպարտացեալ՝ յղփութեամբն կամեցաւ առնել *քննութիւն,* թէ որ ազգ և լեզու ունիցի բարձ և պատիւ: (106 / 9)

ՔՇԻԿ - 4

Վասն որոյ մեք ամենեքեան՝ Սիմէոն՝ Աղուանց կաթողիկոս, Յովհաննէս՝ Կապաղակայ եպիսկոպոս …սրբասէր *Քշիկ* ՝Ներսմերհի վանաց տանուտէր բոլոր ուխտիւ իւրով … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 6) Վասն որոյ և սրբասնեալ *Քշիկայ* Ներսմիհրի՝ հայր վանից տանուտեառն գրեալ է (309 / 12) Եւ ետու զայս անհոգութիւն ձեզ սրբասիրաց, *Քշկայ* ՝Ներսմերհի վանից տանուտեառն և Գրիգորի՝ Յովսեփայ վանից տանուտեառն: (303 / 18) Եւ զերկոսեան նամակսդ կնքեալ իմով մատանեաւ ետու ի պահեստի Ներսմերհի ուխտի ի ձեռն սրբասիրի *Քշկայ* հօր՝ պայման անհոգութեան»: (304 / 3)

ՔՈ - 35

Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն *քով* երանելեաւ … մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 12) զորօրինակ խաղացեր դու սրով *քով* ընդ սահմանս նորա: (143 / 6) կամ թէ

սպառնալեօք *բովք* համարեսցիս զանգիտեցուցանել զմեզ (104 / 15) «Դարձի՛ր, դու, մո՛ւտ խաղաղութեամբ զօրօք *բովք* յամիս յայսմիկ ի տեղի քո. (139 / 9) եթէ նետ ի կորովից *բոց* թռչէր ուղղակի, ընդ նմին և աղօթք սուրբք խնդրուածաց *բոց* վաղվաղակի գեր ի վերոյ գտանէին (23 /6; 23 /7) ընդ նմին լուսաւորութիւն հաւատոց *բոց* ի մէջ հրեշտակաց փայլատակմունս արձակէր: (23 /8) ի գիշերի տեսանիս և ի տուընջեան թափ անցանեն ճառագայթք հաւատոց *բոց:* (25 / 3) զի մի՛ վիշապն մեռեալ զտուտնն շարժեսցէ ի վերայ կենաց *բոց:* (26 / 11) «Եթէ ոչ միայն մահուն իմոյ, այլ վասն կորստեան զօրաց *բոց* յառաջագոյն ծանուցից քեզ. (144 / 12) քանզի գտին անձինք մեր մեծարանս և տուրս ի ձեռաց *բոց:* (155 / 15) խնայեա՛ այսուհետև յանձինս ծառայից *բոց* և դարձո՛ զսուր քո ի մէնջ (161 / 18) զի դարձցին բնակիչք երկրիս և գործեսցեն առանց երկիւղի և պահեսցին նոքօք յամենայն բռնութենէ զօրաց *բոց:* (162 /19) և հրամայեաք արձակել զամենայն անձինս գերեալս ի զօրաց *բոց* (163 / 2) այլ ընդ ոտս և ընդ լանջս երիվարաց *բոց* կոխեսցես զնոսա և հոսեսցես զնոսա իբրև զփոշի առաջի հողմոյ: (168 / 9) ուր հրովարտակդ իմ հասանէ, երկիրդ այդ քեզ լիցի ի բնակութիւն, որչափ և հասանեն գնացք ոտից *բոց»:* (171 / 16) «Սա եղիցի քեզ և որդւոց *բոց* աշտարակ հզօր ընդդէմ թշնամւոյն»: (184 / 8) առաքեա՛ ի տաճարս յայս զշնորհդ սուրբ հոգւոյդ և հանգոյն Սողոմոնի տաճարին հոգեխառն ամպով փառաց *բոց* իբրև միգով զսա զարդարեալ վայելչացոյ: (188 / 7) զի քեզ բարի լիցի և որդւոց *բոց* ազգէ յազգ մինչև յաւիտեանս: (201 / 12) և ընկալ զնշանս զայս, զոր ետուր երկիւղածաց *բոց.* (313 / 4) Արդ երթաս յերկիրն, այլ բաց աչօք ոչ տեսցես զերկիր հարց *բոց»:* (339 / 17) զի և ոչ նիւթ ինչ ճարտարեալ իմաստութեամբ իմով համբարել կարացից՝ կկել զգեստ ինչ գովութեան *բոյմ* ազնուականութեանդ: (27 / 13) և ոչ կարասցեն ասել զարժանն զգովութիւն *բոյմ* հոգելից յաղթութեանդ: (27/16) ի թողացուցանել ինձ նմա ըստ բանիդ *բոյմ,* կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք (134 / 5) «Ե՛րթ, ասա՛ թագաւորին *բոյմ* (143 / 13) զի ոչ լինէր այդ շտապ տագնապի ի զօրաց իմոց աշխարհիդ *բոյմ:* (161 / 6) Եւ դու պատուէր տաջիր ամենայն իշխանութեան *բոյմ,* զի դարձցին յիւրաքանչիւր տունս և ի վաստակս իւրեանց և ի գործս ձեռաց: (161 / 11) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր *բոյմ* (161 / 18) եղեր անհիշաչար ծառայի *բոյմ* բազմամեղի (188 / 5) Փրկեա՛ զիս ի յաւիտենից փորձանաց և փոխանակ տաճարիս այսորիկ, զոր շինեցի անուան *բոյմ* յերկրի, պատրաստեաք մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր *բոյմ,* Քրիստոս»: (189 /16; 189 /17) «Բարձցի սանդն պղնձի ի դրանէ *բոյմմէ»:* (111 / 1) և արձակեաց զամենայն կալանաւորս մեծի բանտին

զարգելեալսն ի հրամանէ *բոյմմէ:* (148 / 4 որ յերկիւղէ *բոյմմէ* յաւելաւ ի թշնամիս քո և յարուցանէ ի վերայ քո խռովութիւն: (171 / 12) զի յաւուր գալստեան քո արժանի լիցուք կալ ընդ աջմէ *բոյմմէ:* (313 / 6)

ՔՈՅ - 15

Ի ճառս սուրբ սիրոյ *բոյ* առաքինութեան ի կամս կամաց անձին իմոյ բղխեցան միտք իմ երկնաւոր զօրութեամբն՝ յօժարեցայ պատմող լինել բանիւ: (17 / 20) ձայն փողոյ *բոյ* իբրև զձայն հրեշտակապետին Աստուծոյ, որ իջանէ ընդ նմա

յաւուրն յարութեան: (22/12) Եհաս լուր առաքինութեան *քոյ* յարևելից մինչև ցԳադիրովն, ի հարաւոյ մինչև ի հիւսիսի: (26 / 3) Գրեցաւ անուն մարտիրոսութեան *քոյ* յոսկի տախտակսն ընդ առաքեալսն և ընդ նախավկայսն (26 / 5) «Արա՛ զայդ և ապրեսցիս դու և տուն քո և ամենայն մնացորդք երկրի *քոյ.* (157 / 14) և ոչ ևս ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի *քոյ.* (161 / 8) «Ծառայք քո և հօր *քոյ* եմք ես և ամենայն բնակիչք երկրիս. (161 / 17) զոր շինեցի անուան *քոյ* (187 / 11) Նաև զհող երկրին ևս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք … մինչև ի ժամանակս *քոյոյ* սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 13) Վիշապն, որ հինն էր յաւուրցն առաջին մարդոյն, ետես զչքնաղ ծնունդ *քոյոյ* բնութեանդ առաջինն ի հայրենի հաւատոյն, երկրորդ որ ի գոռոզ վիճակէն: (20 / 14) «Այժմ արի՛, տէր, ի հանգիստ քո, զոր շինեցի անուան քոյ և ի յարկ *քոյոյ* կենեղուտ փայտիս»: (187 /11) Բայց արդ՝ զքեզ ի հաւան ածեալ *քոյով* ժուժկալութեամբդ, աղաչեմ, զի ախորժ և անոյշ իմ ողջոյնս քեզ թուեսցի (27 /8) զոր առէր բռնութեամբ *քոյով* (142 /19) զոր այժմդ ունիս ընդ ձեռամբ *քոյով* հանդերձ փայտիւն խաչի (142 / 20) ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո … և ապստամբեալ քո յինէն *քոյովք* զօրականօքդ՝ պաշտօն մատուցանէք աստուածոց մերոց (104 / 6)

ՔՈՅԻՆ - 2

Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան (25 / 15) Սիրով քո այրին սիրելիք *քոյին.* Եւ զսէր քո անմոռաց ի մտի ունին. (229 / 25)

ՔՈՅՐ - 3

երևէր ի տեսլեան գիշերոյ հրեշտակ ողորմութեան Աստուծոյ կնոջ ումեմն Խոսրովիդուխտ անուն՝ *քեռ* Տրդատայ՝ Հայոց արքայի. (33 / 22) Եւս աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և *քեռ* սորա Մարիամայ (313 / 7) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնելով՝ են այսոքիկ. Միհր, Արմայէլ, Վարդ …Ներսեհի որդի՝ Գագիկ, Գագկայ որդի՝ Ստեփաննոս և Ապրսամիկ *քոյր* իւր: (340/3)

ՔՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍ - 6

«Ես Վաչագան՝ Աղուանից արքայ, և Շուփհաղիշոյ՝ Պարտաւայ արքեպիսկոպոս … Շմաւոն՝ Ցրւոյ *քորեպիսկոպոս …* և այլք բազումք … կարգեցաք այսպէս. (90 / 3) Յամս Վաչագանայ՝ Աղուանից արքայի բազում հակառակութիւն լինէին ի մէջ աշխարհականաց և եպիսկոպոսաց և քահանայից, *քորեպիսկոպոսաց,* ազատաց և ռամկաց: (89 /14) խորհէր ընդ միտս իւր՝ առնուլ ընդ իւր արս ոմանս *ի քորեպիսկոպոսաց* անտի պարկեշտից (203 /5) և զայլ սրբութիւնսն յուղարկեցաք *ի* ձեռն *քորեպիսկոպոսաց* (210 / 12) գտանէին անդ զփրկագործ խաչին մասն, ընթերցեալ զգիր ոսկեձոյլ տախտակին նորին իսկ արքիդիակոն *քորեպիսկոպոսին:* (207 / 3) վաղվաղակի ճեպով ժամանեալ գումարէին արք պատուականք, *քորեպիսկոպոսունք,* երիցունք…զի մասնաւորեսցին ամենեքեան տեսակի սքանչելեացն Աստուծոյ: (205 / 7)

ՔՈՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՋՈԿ - 1

առնոյր զմնացեալ տապանակն կամակցութեամբ եպիսկոպոսին Դաւթի հանդերձ *քորեպիսկոպոսաջոկ* և երիցախումբ պաշտօնէիւք տեառն և ամենայն ժողովրդովք տանէին ի տեղի բնակութեան իւրոյ (207 / 18)

ՔՍԱՆ - 3

Յորժամ այս եղանիւր, *քսան* ամաւ յառաջ լինէր քան զթագաւորելն Յազկերտի չարի (112 / 1) Իսկ եկեղեցին կաթողիկէ, որ Մատուռն անուանի, որ է գիւտ խաչի, *քսան* կանգուն հեռագոյն ի Յարութենէն, վաթսուն և հինգ սիւն վեր և ի ներքոյ երկայնութիւն: (283 / 9) *Քսան* կանգուն էր չափ բարձրութեան երիվարացն (323 / 11)

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ - 1

Եւ ի *քսաներորդի* ամի թագաւորութեանն Յազկերտի համօրէն ի բաց բառնայր ի միջոյ տէրութիւնն Պարսից. (180 / 11)

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ - 1

և որդիքն Հագարու եկեալ ի Կատշանէ՝ բազմութիւն հեծելոց և *քսան հազար* հետևակաց՝ ասպարախիտ շարժմամբք յառաջ խաղացեալ նախաձեռն լինէին՝ հարկանել զզօրն Պարսից: (174 / 11)

ՔՍԱՆ ԵԻ ԵՐԿՈՒ - 2

Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան … եօթնևտասներորդն՝ պապանձումն եղև Զաքարիայ մինչև ի *քսան և երկու /գրքում՝ քսաներկու/* նոյն թշրին ամսոյ: (314 / 20) ի թշրին ամսոյ *քսան և երկուսն* լինի ըստ Հռոմին հոկտեմբեր ամսոյ ինն: (315 / 5)

ՔՍԱՆ ԵԻ ՀԻՆԳ - 2

Մանաւանդ ի թարգմանութիւն լեզուին Պարսից վարժեալ նորա ամս *քսան և հինգ* ի դիպահոջ առ դրանն Խոսրովու (150 / 7) յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն Քրիստոսի, որ է դեկտեմբերի *քսան և հինգն*. (316 / 5)

ՔՍԱՆ ԵԻ ՉՈՐՍ - 1

Արուսեակն յայգուն պահու և եթ երևի, իսկ դու ի *քսան և* ի *չորս* ժամս՝ ի տուընջեան և գիշերի: (24 / 5)

ՔՐԹՄՆՋԵԼ - 1

սկսան *քրթմնջել* ընդ միմեանս և ասեն. (145 / 4)

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ - 2

Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ … *ի Քրիստափորէ՝* Ռշտունեաց եպիսկոպոսէ…և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց օրհնութեամբ ողջոյն: (122/14) ՅԱբրահամայ՝ Հայոց կաթողիկոսէ… *ի Քրիստափորէ՝* Ապահունեաց եպիսկոպոսէ և յայլ եպիսկոպոսաց … ըղձամբ աղօթալիր և ուժգին խնդրուածովք սրտի զտէրունեան հոգեխառն ողջոյն համարձակապէս մեզ առ ձեզ ասել: (276 / 16)

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ - 13

յառաջ լեալ էր *քրիստոնեայ* ըստ հայրենական աւանդին (15 / 11) զի ի բնէ մոգ էին, և դու *քրիստոնեայ* արարեր. (17 / 6) *Քրիստոնեայ* մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ օրինացն պատուհաս արասցեն: (91 / 15) Առաջին զնա ասեն լեալ *քրիստոնեայ* թագաւորութեանն այն (260 / 5) սա *քրիստոնեայ* տաճիկ է, աբրահամեան դպիր: (286 / 1) և բազում ուխտս ատրուշանաց կատարելով յարուցին հալածանս *ի*

վերայ *քրիստոնէից:* (95 / 6) և բազումք ի *քրիստոնէից* և ի հեթանոսաց … մնացին անդէն ի քաղաքի անդ: (132 / 11) ազգի ազգի հնարիւք զերծոյց զբազում անձինս *քրիստոնէից* աղօթիւք իւրովք երաշխաւորեալ զնոսա: (132 / 16) որ մաշեաց ի սուր սուսերի զբազում անձինս *քրիստոնէից* նաև հեթանոսաց: (142 / 13) զոր ամենայն ազգ *քրիստոնէից* երկիր պագանեն և փառաւորեն (143 / 1) Արդարև սա իսկ է *քրիստոնէից* յոյս, մեռելոց յարութիւն, կուրաց առաջնորդ: (209 / 6) զի սա է առաջնորդ սուրբ հաւատոց *քրիստոնէից* (242 / 10) և ոչ ոք գիտաց զնա ի *քրիստոնէիցն:* (329 / 14)

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ - 1

և ուժգին շքեղացեալ փառօք երթայր ի մէջ *քրիստոնէական/գրքոյ՝ քրիստոնեական/* բանակին: (74 / 8)

ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆ - 10

Եւ սա կամէր խելամուտ լինել վարուց *քրիստոնէութեան:* (39 / 16) շարժել զեկեղեցիս և բառնալ զկարգ *քրիստոնէութեան* (42 / 12) և զկարգս *քրիստոնէութեան* ամբողջ և հաստատուն ոչ պահեսցէ: (50 / 2) հրամայէր ի դպրոցս ունել և ուսուցանել զաստուածեղէն ուսումն և տեղեակս առնել վարուց *քրիստոնէութեան* (51 / 1) յոյժ հմուտ կարգի *քրիստոնէութեան* արգելավարութեամբ վարեցեալ ի հանգստական փափկութիւնն (85 / 5) յանձն առին զերդումն *քրիստոնէութեան* պահել ընդ նոսա հաստատուն միաբանութիւն (116/13) և դառնալ ամենևիմբ ի սուրբ և յամենապարկեշտ *քրիստոնէութեանն* պաշտօն: (49 / 17) և հրամայէր վարժել և հմուտ լինել կարգի *քրիստոնէութեանն:* (51 / 5) և վասն հաւատոյ *քրիստոնէութեանն* բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ ի Քրիստոսէ: (319/11) որ զբազում աշխարհս Խազրաց և Հոնաց դարձոյց ի *քրիստոնէութիւն* (294 / 11)

ՔՐԻՍՏՈՍ - 140

Հրաժարեցար ի զոհիցն ճենճերաց դիւամոլ հեթանոսաց և ահա եղեր հոտ անոյշ ի *Քրիստոս* (27 / 20) հեռացար բնաւ իսկ ի զբօսանաց աշխարհիս և մերձեցար ի *Քրիստոս* (28 / 4) վասն զի համարձակութիւն ունիս առ *Քրիստոս* (28 / 8) Ողջ լինելով ի *Քրիստոս* լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն Քրիստոսի. ամէն: (28 / 18) Եւ այլոց ևս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս *Քրիստոս* (49 / 9) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք …օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. զՅիսուս *Քրիստոս* զճշմարիտն Աստուած: (61 / 3) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն *Քրիստոս* և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 20) «Զի՞նչ մեք արասցուք, ասեն, զի որ մերոյ լուսաւորութեանն էր առիթ, ննջեաց ի *Քրիստոս:* (97 / 16) ՀԱԻԱՏԱԼՆ ՄԵԾԻ ՋՕՐԱՎԱՐԻՆ ԹՈՓԵԼԵԱՆ Ի *ՔՐԻՍՏՈՍ* (103 / 2) Խոստովանիմք զմի Աստուած հայր ամենակալ՝ զարարողն ամենայնի և զմի տէր Յիսուս *Քրիստոս* (123 / 15) եթէ մինչ ի յերկրի էր տէրն *Քրիստոս,* յերկինս ոչ էր. (125 /8)

պատրաստեա՛ մեղուցելոյս հոգւով օթևանս ի տան հօր քում, *Քրիստոս»:* (189 / 17) քանզի զինչ խնդրէ ի քէն տէր մեր Յիսուս *Քրիստոս ...* հրաժարել ի մեղաց և սիրել զԱստուած (201 / 10) վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս *Քրիստոս* ՝զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն օրհնեցաք (211 / 12) որ և յետոյ փոխի *ի Քրիստոս* սուրբ հայրապետն. (213 / 5) զի *Քրիստոս* Յիսուս եկն յաշխարհս փրկել զմեղաւորս (247 / 7) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՅ *Ի ՔՐԻՍՏՈՍ* Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ (248 / 4) Արդ՝ տէր մեր Յիսուս *Քրիստոս* առաքեաց մեզ քաղցրութեամբ իւրով առաջնորդ կենաց զայս եպիսկոպոս (259 / 16) Այլ տէր *Քրիստոս* ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ (261 / 6) Եթէ Աստուած է տէր Հիսուս *Քրիստոս* և սուրբ հոգին»: (278 / 9) զնոյն հաւատն ունող և զաւակ բարեխօս առ *Քրիստոս* Աստուած վասն մեզ ժառանգակից նմա լինել. (278 / 19) զմի ամ կացեալ անդ շնորհեաց նմա *Քրիստոս* ի նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի և սրբոյն Գէորգայ (281 / 1) յորում խաչեցաւ *Քրիստոս* ի վիմին վերայ: (283 /12) ուր զտէրն *Քրիստոս* արգելին. (284 / 4). ուստի վերացաւ *Քրիստոս,* ութ հարիւր աստիճանք: (284 / 9) և յետ այնր կեցեալ ամս ԺԴ փոխադրիւր *ի Քրիստոս:* (293 / 18) որով *Քրիստոս* խօսէր. (306 /3) *«Քրիստոս* Աստուած, յիշեա զկամաւոր չարչարանս քո ի վերայ սորա (313 / 3) որ *ի Քրիստոս,* չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ օր սրբոյ պասեքին: (329 / 11) և անուանք նոցա որդի ի հօրէ առնլով՝ են այսոքիկ. Միրհ, Արմայէլ, Վարդ, քաջ Վարդան, որ հաւատացեալ *ի Քրիստոս* (339 / 2) ըստ մարտիրոսութեանն հանդիսի *ի Քրիստոսէ* զյաղթութեանն ընդունէին պսակ (105 / 2) Ընկալեալ *ի Քրիստոսէ* զմարտիրոսական պսակն՝ փայլին անաղօտ փայլմամբ (105 / 18) և վասն հաւատոյ քրիստոնէութեանն բազում և ազգի ազգի տանջեալք՝ Մանկիկն երանելի զվկայութեանն անուն ժառանգեալ՝ պսակեցաւ *ի Քրիստոսէ:* (319 / 13) որք Պարսից և Ասորեաց տիրեցին ՄԾԲ ամօք յառաջ քան զգալ կենարարին մերոյ *Քրիստոսի* (7 / 8) յառաջագոյն սէրն *Քրիստոսի* բնակեաց ի նախնւոյն ձերում Ուռնայրի (18 /13) զոր ընդունելոց ես յամենասուրբ ձեռացն *Քրիստոսի:* (25 / 8) Վկայդ *Քրիստոսի,* չարչարակից խաչին, ի հրեշտակաց փառամատոյց պատմուճանաւ զարդարեալ, անգարշ որդեակ իմ Վաչէ՝ Աղուանից արքայ, Գիւտ եպիսկոպոս ի տէր բերկրիլ: (27 / 1) զոյժ աւետ զօրութիւնն *Քրիստոսի* քեզ յօգնականութիւն կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 /6) գոհանալով զքո վերաբերութենէդ, ով զօրականդ *Քրիստոսի,* ոչ ունիմ գիտութիւն աղքատութեան իմոյ կազմութեան պատրաստութեան. (27 /10) Ունէիր ազգականս ի յերկրի, և գտար եղբայր *Քրիստոսի* ի յերկինս. (28 /6) Դու եղեր չարչարակից *Քրիստոսի,* նմանեա նմա ամենայնիւ. (28 / 13) Ողջ լինելով ի Քրիստոս՝ լիցիս մեզ բազում ժամանակս պարապեալ և լցեալ սիրովն *Քրիստոսի.* ամէն: (28/19) Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն *Քրիստոսի* (32 / 21) ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին յուղիղ հաւատոցն *Քրիստոսի* (33/5) ինքն իսկ ի խոր վիրապին մարգարէական ակամբն տեսանէր զնահատակութիւն երանելեաց

վկայիցն Քրիստոսի (34 / 13) որ դաւանեաց զբարիոք դաւանութիւնն Քրիստոսի և պսակեցաւ ի Նիկոմիդիա քաղաքի: (37 / 12) և թողոյր երէց մի սպասակալ և պաշտօնեայ վկայիցն Քրիստոսի Դանիէլ անուն և ինքն առեալ զաշակերտսն իւր զբարեսէրս և զհաւանս հրամանացն Քրիստոսի ... երթեալ ի Մասքթաց աշխարհն (37 /16; 38 /1) Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի (39 / 15) «Լաւ լիցի յառաջագոյն քան զերէցն մեռանել ինձ վասն անուանն Քրիստոսի, քան բնականալ ի յարկս մեղաւորաց»: (40 / 6) յոր բազում անպարտ արիւնք երանելի և սուրբ վկայիցն Քրիստոսի ի պղծալից նորա ձեռացն հեղոյր յերկիր: (42 / 14) այլ գաղտ յաղօթս և ի պահս և ի Քրիստոսի խոստովանութեանն կանխէր հանապազ, մինչև այց արար ամենողորմն Աստուած հեղման արեան սրբոց վկայիցն Քրիստոսի և աւերածոյ սրբոյ եկեղեցւոյ (43 /8; 43 /9) յորդորական խրատու ածէր ի խոստովանութիւն Քրիստոսի ճշմարտութեանն (46 / 15) Եւ զայս լուեալ արքային յաղօթս կացեալ գոհանայր զմարդասիրէն Քրիստոսի (52 / 12) յորում երանելի վկայիցն Քրիստոսի նշխարքն կային: (56 / 6) ուր երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի ամենասուրբ նշխարքն կային: (59 / 12) «Ես Գրիգորիս բերի զայս սուրբս՝ զերջանիկն Զաքարիա՝ զհայր Յովհաննու և զմեծ վկայն Քրիստոսի՝ զՊանդալիոն երանելի (60 / 2) Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք…օրհնեալ և փառաւորեալ հոգևոր երգովք ի ձեռն առաքինասէր նահատակացն Քրիստոսի. (61 / 3) և երջանիկ վկայիցն Քրիստոսի երկրպագութեամբ մաղթել զԱստուած (61 / 14) Եւ դնէր անուն մանկանն Պանդալիոն յանուն պատերազմող նահատակին Քրիստոսի Պանդալիոնի և հրամայէր սնուցանել զմանուկն ընդ երկիւղիւն Աստուծոյ և միշտ առաջի ամենասուրբ վկայիցն Քրիստոսի՝ երկրպագութեամբ կանխեալ: (63 /11; 63 /12) Եւ արդարև միշտ բևեռեալ էր ընդ երկիւղիւն Քրիստոսի և ջերմախանդ սիրով փութայր հանապազ ի պահս և յաղօթս՝ հանդերձ թագուհեաւն և ամենայն դրամբն, և անձանփրոյթ կատարէր զյիշատակ սրբոցն՝ յորդորելով զամենեսեան ի հաւատսն Քրիստոսի. և խրախացեալ միշտ յօրանայր հանդերձեալ յուսովն Քրիստոսի (64 /8; 64 /11; 64 /11) Եւ զինգեսեան զամենասուրբ վկայսն Քրիստոսի... առեալ ի բարեխօսութիւն մեծին և բոլորեցուն Աստուծոյ առ ի շնորհելոյ ի ձեռն նոցա զինքեան փափագելին: (68 /18) Եւ ինքն անցեալ մեծաւ զգուշութեամբ սպասաւորէր դեսպակի երանելեաց վկայիցն Քրիստոսի. (73 / 13) Եւ տրտնջեալ առն միոյ ի քարակրացն՝ սկսաւ հայհոյել զնահատակն Քրիստոսի զԳրիգորիս (82 / 9) «Որոց բարեխօսութեամբ և ձեր աղօթիւք զցանկալին ինձ և ձեզ շնորհողին Քրիստոսի միշտ փառք և գոհութիւն»: (84 /14) և զվախճանն քո Քրիստոսի խոստովանութեամբ կնքեսցէ կենարարն Քրիստոս և նորին հայրն երկնաւոր»: (84 / 19) «Ելանել ի մարմնոյս և ընդ Քրիստոսի լինել՝ լաւ համարիմ». (87 / 19) և աստուածայաղթ պսակօքն Քրիստոսի պսակեալ լինէր մեծն այն Թագուհի: (102 /5) Պատասխանի ետ խոստովանողն Քրիստոսի՝ քաջ զօրավարն Թէոփիլէ և ասէ ցթագաւորն. (104 / 8) յառաւելութիւն փառացն Քրիստոսի ծնունդ միաւորեցաւ ի մերում բնութեանս (104 /11) լաւ համարել հալածել վասն Քրիստոսի, քան յանցաւոր

կեանս ամբարշտութեամբ կեալ. կարևոր համարէին զնախատինս վասն Քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն հայրենեաց: (105 /7; 105 /8) որ կամեցաւ բառնալ զհաւատն Քրիստոսի (112 /2) ի սոյն ամի փոխեցին զաթոռ հայրապետութեանն Աղուանից ի Չորայ քաղաքէն ի մայրաքաղաքն Պարտաւ վասն հինահալած արշաւանաց թշնամեաց խաչին Քրիստոսի: (119 / 4) «Ես եմ Բասիլրա՝ ծառայ Քրիստոսի (120 / 12) որոց ձայնակիցք և ժառանգորդք եղաք ուղղափառ նոցա հաւատոյն, այսինքն ամենայն եկեղեցիք Քրիստոսի Աստուծոյ: (123 / 13) զարգացաւ ըստ մարմնոյ ամենակատարն, զի ժամանեսցուք ի չափ հասակի լրմանն Քրիստոսի. (124 / 14) որ լրբաբար յանդգնեցան ասել երկու բնութիւնս և երկու դէմս ի վերայ միոյ Քրիստոսի Աստուծոյ (125 / 6) Յիշեցուցանեմք և զբանն Յովհաննու աւետարանչի, որ ասէ. «Եթէ ոք եկեսցէ առ ձեզ և զվարդապետութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիջիք զնա ի տունս (125 / 13) ի վերայ բարւոյ գիւտի ձերոյ եղիցի ուրախութիւն հրեշտակաց յերկինս և մեզ՝ յերկրի, ծառայիցս և երկրպագուացս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. (126 / 2) Եւ զի անցեալ ժամանակն յետս յետս զիւրն պահանջէ ի մէնջ պատմել, սկսայց յառաջին ԺԸ է նահանջէն յայտնութեան տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մեհեկանի ամսոյ ի ԼԵ ամին Խոսրովու Յորմզդեան՝ Պարսից արքայից արքայի: (128 / 8) քանզի առաջնորդ մեր է հոգին սուրբ ճշմարտութեան և գաւազանն Մովսեսի, շնորհք սուրբ խաչին Քրիստոսի (159 / 13) որ օր ծննդեանն էր Քրիստոսի (174 /9) այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի օգնութեամբ սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 6) Եւ որ ի կենեղուտ խաչէն Քրիստոսի մասն, զոր միշտ ի ծոց իւր կրէր, հանեալ յիւրմէ առաքէ նմա: (182 / 5) և ի բնական գաւառին ի Գարդման բերդին հիմն արկեալ տուն Աստուծոյ մեծապէս գեղազարդէ ի հրճուանս և ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ: (184 /19) ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵԻ ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ ՆՈՐԻՆ Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄԱ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 / 7) Իսկ նա ըստ մեծայոյս բարութեանցն ի խաչն Քրիստոսի վստահ եղեալ՝ կազմէ ընծայս բազմապատիկս և հանդերձի նոքօք յողջոյն տիեզերակալին: (194 / 7) ուր կայր դաղարեալ անդ խաչն Քրիստոսի: (215 / 11) Կայր անդ նշանն Քրիստոսի արծաթաձոյլ, գեղազանեալ ոսկիազօծ տեսակաւ, որ յաւէտ է ի խաչէն Քրիստոսի:(215/17; 215/18) Եւ լցեալ զցանկութիւն փափագանացն համբուրելով զսուրբ խաչն Քրիստոսի, ընկալեալ զշնորհս և զողորմութիւն ի նոյն ինքն ի տենչալի զինէն (217 /7) զչքնաղագիւտ զխաչն Քրիստոսի առ նա հասուցանել: (219 / 2) և ակն յայտնի զնորոգափայլ խաչն Քրիստոսի տեսանէին (219 / 5) զի մի՛ յապաղեսցէ երթալ օծանել զխաչն Քրիստոսի: (220 / 3) և պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի: (235 / 14) Եւ ի ժամանակսն յայնոսիկ բերեալ էր իշխանին մեծ զօրավարին Հայոց ի Թորդանա՝ ի Դարանաղեաց գաւառէն, զպատուական նշխարս խոստովանողին Քրիստոսի՝ սրբոյն Գրիգորի բոլորովին ամենայն ոսկերօքն հանդերձ յաշխարհին Հայոց (236 / 6) Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն յօրէնսուսոյց ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 2) և մեծապէս գոհանայր զանպատում պարգևացն Քրիստոսի: (240 / 8) որպէս և յառաջընդայ

աւանդեցին մեզ աստուածազան առաքեալքն և խոստովանողն Քրիստոսի Գրիգորիոս, թէ հայր յանձնէ որդի ի հօրէ, հոգին սուրբ ի նոցունց էութենէ: (243 / 10) ՀԱՒԱՏԱԼՆ ՀՈՆԱՑ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՁԵՌՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ԿՈՐՃԱՆՈՒՄՆ ՋՈՀԱՐԱՆԱՑՆ ԵՒ ԿԱՆԳՆԵԼ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (248 /5) մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի՝ սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն (248 / 13) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 6) այլ ևս յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 14) այլ ևս քան զևս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256 / 14 և զոմանս բանտարգելս արարեալ և զերծեալ զաշխարհին ամենայն յունայնակրօն պաշտամանցն, և հնազանդեալ ամենահեշտ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի: (257 / 5) որով ծաւալէր շնորհք պարգևաց անպատում փառացն Քրիստոսի: (257 / 13) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել ևս հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի (258 / 7) Եւ յառաջ եղիցի նոյն ինքն աստուածապաշտութիւնն և քարոզեսցի զանպատում պարգևացն Քրիստոսի»: (261/2) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և օրհնեսցէ և տացէ ձեզ ըստ հաւատոց ձերոց հովիւ տեսչաւորել զձեզ աւետարանաւն Քրիստոսի»: (261 /8) Եւ բան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ լցեալ կատարեցաւ (263 / 11) անպայման ուրախութեամբ գոհացաք զանզեղջ պարգևացն Քրիստոսի (264 / 14) հրամայեմք հաստատել զձեզ ի հաւատս Քրիստոսի (266 /1) յանձն առնոյր զերթալն ի Հոնս քաջայօժար կամաւորութեամբ և յանձանձել զնորընծայ հօտն Քրիստոսի (266 / 10) զոր վարդապետութեան միտս եկեղեցի Քրիստոսի չէ առեալ յառաքելոցն (277 / 18) «Աղաչեմ զձեզ, ասէ, ի ձեռն տեառն Հիսուսի Քրիստոսի և սիրով հոգւոյն պատերազմակից լինել ինձ յաղօթս առ Աստուած: (278 / 8) որ զընթերցուածսն եցոյց ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: (282 / 13) Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին գիրկ և կէս հեռի են ի միջի գմբեթէն սրբոյ փրկչին մերոյ կենարար գերեզմանէն. (283/4) և յայն վերնատանն գեղարդն և սպունգն և սկաւառակն Քրիստոսի պատեալ ոսկւով: (283 / 8) «Լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց խաչին Քրիստոսի, որոց կատարածն կորուստ է»: (289 / 19) սա գայլ եղեալ՝ օձտել սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8) զի մի՛ ծագեսցէ առ նոսա լոյս փառացն Քրիստոսի: (298 / 13) յորմէ ցրուեալ եղեն Քրիստոսի սուրբ մարմնոյ պատուական անդամք. (299 / 7) և շնորհեալ մեզ Քրիստոսի՝ զայս աստուածային և զմեծ պատիւս, ոչ յաղագս մերոյ ինչ բարեգործութեան և արժանաւոր լինելոյ (306 / 1) Վասն որոյ սիրելիք և եղբարք իմ պատուականք և ընտիր աշակերտք Քրիստոսի ... պարտ և արժան է մեզ պտղաբերել Աստուծոյ պտուղ բարի: (306 /17) որ է Յիսուս Քրիստոսի՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուականս, այսինքն՝ զզանազան առաքինութիւնս և զամենայն գործս բարիս (307 / 1) զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի աւետ ատենին Քրիստոսի (311 / 3) և արդարադատին Քրիստոսի մատուցուք

բազմապատիկ փառս»: (314 / 11) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ օր, որ է ինն ամիս, և ծնունդն նորին *Քրիստոսի:* (315 / 8) յայլ քաղաքս առնեն զծնունդն *Քրիստոսի,* որ է դեկտեմբերի քսան և հինգն. (316 / 5) Յայնժամ ապաւինեալ բերդեցեացն ի զօրութիւնն *Քրիստոսի* ՝զխաչս և զսրբոց նշխարս ընդդէմ բերեալ ի հարուածս սաստիկս հարկանէին զպարսկական գունդն: (328 / 3) և իսկոյն աճապարեալ ընդ այլ կողմն ծովուն արտաքս՝ պատեալ պաշարեն զթշնամիսն խաչին *Քրիստոսի* (329 / 4) Այս եղև մեծ զօրութեամբ կենեղուտ խաչին *Քրիստոսի* հարուածք մեծամեծք Տաճկաց: (329 / 7) և զնշան *Քրիստոսի* ուր և տեսանէր, մանրէր իբրև զփոշի: (336 / 15) ո՞չ ապաքէն դու իցես Ներսեհ, որ դիմեալ երթաս յատելիս *Քրիստոսի* ՝յաւելադրել զնոյն չարութիւն արևելեայցն եկեղեցեաց: (339 / 16) և ի ձեռն հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս *Քրիստոսի:* (341 / 15)

ՔՐԻՍՏՈՍԱԶԱՐԴ - 1

Զայն տեսեալ *քրիստոսազարդին* Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից (103 / 14)

ՔՐԻՍՏՈՍԱԶԳԵՍՏ - 2

Եւ քրիստոսաժողով բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝ և/ ձեռն *քրիստոսազգեստ* արքային՝ Վաչագանայ (83 / 13) Այսպէս կատարեալ նոցա զընթացս սուրբն Մովսէս երջանիկ եղբարբն և ամենայն *քրիստոսազգեստ* Ագիստրոսեան գնդիւն: (105 / 17)

ՔՐԻՍՏՈՍԱԺՈՂՈՎ - 1

Եւ *քրիստոսաժողով* բանակին աւարամասն առեալ զողորմութեանցն Աստուծոյ՝ զբերումն անճառաբար ստանային ի /գրքում՝ և/ ձեռն քրիստոսազգեստ արքային՝ Վաչագանայ (83 / 12)

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ - 4

և երթեալ լուսաւորէր զերկոսին զաշխարհսն և հաստատէր *քրիստոսական* հաւատովն գնալ: (37 / 2) զոր գտեալ երիցուն՝ *քրիստոսական* կնքովն էր վերծանեալ: (39 / 14) Զայն տեսեալ քրիստոսազարդին Թէոփիլեայ և Ագիստոսեան գնդին՝ մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի *քրիստոսական* կրօնից (103 / 15) Արդ՝ ի ձեռն *քրիստոսական* հաւատոցն այնպէս փառաւոր և յաղթող մարթէ լինել (260 / 8)

ՔՐԻՍՏՈՍԱՍԷՐ - 4

լցաւ ժամանակ գերութեանն Երուսաղեմի …յաւուրս Փլաւոս Հերակլի *քրիստոսասէր* կայսերն (128 /13) Հաճոյ թուեցի *քրիստոսասէր* տէրութեանդ ախորժելով ընդունել ի հեռաւոր անձանց զնորընծայ հնազանդութիւնս. (181 / 12) Նոյնպէս և սրբոցն արանց և *քրիստոսասէր* եպիսկոպոսացն յոլովք սխրացեալք յոյժ վասն սքանչելեացն Աստուծոյ (206 / 13) Այլև *քրիստոսասէր* ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 9)

ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՍՏՈՒԱԾ - Տե՛ս ՔՐԻՍՏՈՍ

ՔՐԻՍՏՈՍԱՏԵԱՑ - 1

որ անուամբ աղքատասէրք կոչին և գործովք՝ *քրիստոսատեացք* և ուրացողք զսուրբ երրորդութիւնն (123 / 3)

ՔՐԻՍՏՈՍԱՏՈՒՐ - 1

և հանդերձեալ իմ աշակերտօք՝ *Քրիստոսատրով* և Գրիգորով և Սարգսով, գնացի ի խնդիր Կարապետին (282 / 1)

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԻՍՈՒՍ Տե՛ս ՔՐԻՍՏՈՍ

ՔՐՄԱՊԵՏ - 6

նախ՝ նա այրեսցի յայսմ մեծի աւուր ի ձեռն խոստովանող *քրմապետացդ* այդոցիկ (258 / 17) բազումք *ի քրմապետացն* և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ ևս ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 14) գործակցելով և *քրմապետացն* դասուց զդիւցազնեայ զպղծանոցսն բոցակէզ սպառէին առ հասարակ: (259 / 3) զայս *քրմապետունս* յայսմ նուագի փորձէ հոգին սուրբ (258 / 14) զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն և *քրմապետքն* հանդերձ ռամկօքն առ իշխանն Հոնաց: (250 / 13) տայր հրաման զսատանայակուր և զդիւամոլ ազգ կախարդացն և քաւդեայցն գլխաւոր *քրմապետօքն* հանդերձ ունել և կապել ոտիւք և ձեռօք. (256 / 17)

ՔՐՏԻԿԱՐ - 1

կոչեցից ես յերկրէ նորա զյաղթող զմեծ զօրավարն իմ Շահ Վարազն հանդերձ երկու քաջ զօրականօքն իմովք՝ Շահենովն և *Քրտիկարինաւն* (134 / 7)

ՔՐՔՄԵԼ - 1

և Ութման ետ իշխանութիւն Աբդլայի պատիւ՝ *քրքմել* զհերս և զմօրուս: (291 / 7)

ՔՈՒԱՐ - 1

Նա և զորոտընդոստ հրատեսակ շանթիցն ցայտմունս և զեթերակէզ այրեցմունս, թէ մարդոյ դիպեսցի, թէ այլ ինչ նիւթեղինաց. ձօնեալ իմն, զնա ի պաշտօն առեալ՝ նուիրեալ *Քուար* Աստուծոյն համարէին: (241 / 2)

ՔՈՒՆ -16

Եւ զարթուցեալ *ի քնոյ* եկն պատմեաց զայս ամենայն արքային: (79 / 10) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն *ի քնոյ* անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ զօգուտն: (183 /3) և փողագոչ հնչմունքն զննջեցեալսն կոչեն *ի քնոյ*: (189 / 8) Իսկ թագաւորն հարաւոյ … յարուցեալ *ի քնոյ* հրճուալից մտօք և բարի ողջունիւ զիշխանն արևելից տեսանէր. (195 / 3) Յառնէր *ի քնոյ* իբրև զկորիւն առիւծուց՝ Ուժեալ զայգուն յափշտակէր և զբլթակս ոչխարաց բաշխէր: (228 / 22) Եւ զարթուցեալ *ի քնոյն* ասէր. «Ուրեմն, ի ժամ վաղ չոգայ, վասն այսորիկ է տեսիլդ»: (58 / 7) Եւ ես զարթուցեալ *ի քնոյն* ոչ ինչ փոյթ առնէի զիրացն: (120 / 7) որ և սպառազինեալ սուրհանդակ պահապանացն ջոկք անհոգ և անվեհեր ի դրունս արքունի պաղատանն կային անկեալ *ընդ քնով:* (222 / 12) և զերկայն զայն ուղի և կարճ բերելով զային շրջագայութեամբ անդ ի Պերոզ Կաւատ քաղաք՝ ի զուարափակ և յանտառախիտ տեղւոջ զառաջին *քնովն* ղօղեալ: (180 / 6) Եւ լուացեալ զոտս

ճաշակել փոքրագոյն ինչ, և ելեալ ի տեղւոջդ յայդմ ի *քուն* մտեալ հանգչէր (75 / 15) Այրն այն Խոճկորիկ անուն … ի հասարակ աւուր ի *քուն* կայր (78 / 6) Եւ գայր այրն առ արքունիսն և թուէր, եթէ արքայ ի *քուն* իցէ, և ինքն չիշխէր զարթուցանել: (79 / 1) «Արքայ ի *քուն* էր, և ոչ իշխեցի զարթուցանել»: (79 / 3) Եւ այն օրէնք տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ, եթէ զկին թողեալ ի կնութենէ, ապա առ այլում եղեալ ի *քուն* ՝առ ինքն առնու: (289 / 13) և վաղվաղակի անդէն *քունն* առնոյր և դարձեալ երևէր նոյն տեսիլն: (58 / 8) և զարթուցեալ յերկիւղ ահագին, դարձեալ *քունն* առնոյր քաղցրագոյն. (58 / 11)

ՔՈՒՆԳՐ - 1

Զորոյ զգալն լուեալ ընդ առաջ նմա ինքն ելանէր ի *Քունգր* գիւղ և ողջամբ ընկալեալ զնա: (184 / 3)

ՔՈՒՐԴԱԿԵԱՆ, ՔՈՒՐԴԱՔԵԱՆ - 2

և նոյնժամայն իմացաք զստոյգն. նախ՝ ես Շերոյ Աղուանից իշխան և Ջուանքոյ Աղուանից սպարապետ … Ջարմիհր ի Վարազ *Քուրդակեան* … (305 / 3) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …Ջարմիհր ի Վարազ *Քուրդաքեան* յազգէ թագաւորաց … և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս օրհնեցաք (300 / 14)

ՔՈՒՐԴՈ - 1

Եւ ի Բաբգենէ և ի *Քուրդոյէ* խնդրոյ լինի ձեռնադրեալ յեպիսկոպոսութիւն Սիւնեաց: (321 / 14)

ՔՈՒՐՄ - 3

Յաստուածուստ պսակեալն այն Վաչագան հրամայէր ժողովել զմանկունս կախարդացն, և՛ դիւթաց, և՛ *քրմաց*, և՛ մատնահատաց, և՛ դեղատուաց. (50 / 18) նստէր ինքն թագաւորն ի դպրոցատանն և զորդիս դիւթացն և *քրմացն* զինքեամբ կացուցանէր. (51 / 7) Եւ զրապարիշտ և թշուառական *քուրմքն* յամօթ եղեն ի տէրունական խաչէն (258 / 1)

ՔՕՇ - 1

ետես *քօշն* արևմտեան, թէ դարձոյց տէր զօգնականութիւն ի սրոյ նորա (193 / 3)

/ ք - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

ՋՔԱՀԱՆԱՅ - 5

և խորամանկ չարութեամբն իւրով վտանգեալ զեպիսկոպոսունս, *զքահանայս* և զկրօնաւորս. (303 / 5) *«Զքահանայս* սուրբս և անարատս ընտրեացես յազգէն Ղևտայ (308 / 1) և մի՛ տայք համարձակութիւն

նեղել զեկեղեցի Աստուծոյ և *զքահանայս* ընդ ծառայութեամբ արկանել. (310 / 13) զի արհամարհանօք այպն առնէին զհայրապետ, և *զքահանայս* և զկրօնաւորս (318 / 10) հրամայէր առ ինքն կոչել *զքահանայսն* տեառն: (102 / 14)

ՋՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ - 2

յօրինէր *զքահանայապետութեան* զպատիւ և զաթոռն և զմարտիրոսութեանն զամենապատիկ բարձրութեանց պսակն: (36 / 18) Եւ առեալ այնուհետև *զքահանայապետութեանն* պատիւ՝ եկեալ լուսաւորէր և զմնացորդս Աղուանից և Վրաց: (35 / 4)

ՋՔԱՂԱՔ - 15

և սկսան ծաղր առնել զերկուս թագաւորսն, զի թէպէտ և տեսանէին զանթիւ բազմութիւն զօրացն հիւսիսոյ և արևմտից, զի ի նմանութիւն լերանց ճակատեալ *շուրջ զքաղաքաւն* (138 / 14) և եկեալ Արգեսացիք ունէին *զքաղաքն:* (39 / 13) ի հրամանէ Խոսրովու թողեալ *զքաղաքն* մեծ Պարտաւ և ելեալ գնացին ամրացան ի տեղիս տեղիս. (132 / 10) որ պահէր և ունէր *զքաղաքն* Պարտաւ (136 / 11) Եւ իբրև պաշարեաց *զքաղաքն* և սկսաւ մարտնչել, նեղել զբնակիչսն (151 / 18) Եւ ընդ ծագել արեգականն ձիարձակք եղեալք որպէս կորիւնք առիւծու *զքաղաքն* յափշտակէին (180 / 7) և ի սուր սուսերի մատնեալ *զքաղաքն* թափեցին յինքեանս զվայելչութիւն ամենայն կազմութեան բնակչացն (338 / 5) Եւ կացեալ ի նմա ամիսս Ջ, թափուր և ունայն *զքաղաքն* թողուին (338 / 9) որք պատեալ պաշարեալ ի հնազանդութեան ունէին զաշխարհս և *զքաղաքս* նորա. (130 /19) «Ընդէ՞ր հեղգամբ առնել *զքաղաքս* զգերեզման անձանց մերոց (137 / 3) և թողցես ի նա զամենայն աշխարհս և *զքաղաքս,* զոր առէր բռնութեամբ քոյով (142 / 19) և ընդարձակեսցեն *զքաղաքս* և զամրոցս իւրեանց (153 / 18) որ իբրև զբոց ճարակեաց զբազմամարդ հրապարակս և *զքաղաքս* նորա սրով: (193 / 15) Եւ թողեալ ի ձեռս գումարտակաց *զքաղաքսն* Հռովմայեցւոց և Պաղեստինացւոց զեկեալսն ի հնազանդութիւն ծառայութեան. (131 / 14) և անդէն կալան *զքաղաքսն* (133 / 10)

ՋՔԱՂԱՔԱՊԱՀ - 1

որք դիմեալք յանկարծակի ընդ դրունս Չորայ՝ առ ոչինչ համարեալ *զքաղաքապահսն* և զգումարտակսն Պարսից արքային (141 / 20)

ՋՔԱՂՑԵԱԼ - 1

յագեցոյց *զքաղցեալս* և լի արար զկարօտեալս բարութեամբ (166 / 8)

ՋՔԱՂՑՐՈՒԹԻՒՆ - 1

և խնդրել յԱստուծոյ զտիւ և զգիշեր *զքաղցրութիւն* և զհաշտութիւն վասն աշխարհի (307 / 17)

ՋՔԱՂՑՐՈՒՍՈՑՑ - 1

որոց ախորժաբար լուեալ զծաղկազարդ նորա վարդապետութիւնն և *զքաղցրուսոյց* խրատն (248 / 8)

ՋՔԱՄ - 1

և Նոյ եկեաց ամս Շ և ծնաւ երիս որդիս՝ զՍեմ, *զՔամ* և զՅաբէթ: (3 / 10)

ՋՔԱՋ - 5

Եւ որպէս զքաջ և զարի մշակ՝ ջերմագութ սիրով խնամ տանել անդաստանացն՝ զփուշ և զորոմն ի բաց խլելով և սերմն բարի սերմանել (55/7) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր յօգնականութիւն նոցա …զյօժարն և զքաջ պատերազմող զզօրագլուխն իւր զՇարիապաղ (138 / 8) Եւ ի վերայ այնոցիկ զքաջ հաւուն իւրոյ Հերակլի և զՆիկիտայ հանւոյն զարքունական գօտին ածին ընդ մէջ նորա (185 / 8) և զԵռանշահիկն զՎաչագան ի Պատրիկեան Աղուանից իշխան զքաջ կորովի աջողակ աղեղնաւորն հանդերձ զօրօքն իւրովք յետոյ իւր արարեալ (320 / 3) Վարդ ծնաւ զքաջն Վարդան (172 / 4)

ԶՔԱՋԱԼԵՐ - 1

Զոր զգացեալ Մերսեբուխտայ զքաջալերսն ի Վասակայ՝ ոչ եկաց ի կողմանս Չորայ (114 / 3)

ԶՔԱՋԱՏՈՀՄԻԿ - 1

ընդէ՞ր դու թողեր զքաջատոհմիկ աստուածս ազգի քո (104 / 5)

ԶՔԱՐ - 2

զի զչար մանկունս նոցա զայրացուցիչս կալեալ հարին ոչ զքարի, այլ զբերանոյ սրոյ թշնամեացն (45/14) Եւ կոխեցաք զդիակունս սովամահաց՝ սևացեալս և ուռուցեալս ընդ երեսս դաշտաց և ճանապարհաց իբրև զքարինս հեղեղատի: (165 / 6)

ԶՔԱՐԱՁԻԳ - 1

որով անվրէպ առնէին զքարաձիգսն ի փլուզանել զպարիսպն քարամբք մեծամեծօք: (138 / 17)

ԶՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ձգէր զքարոզութիւն աւետարանին յաշխարհին Ուտիացւոց և յԱղուանս, և՛ Լփինս (95 / 14)

ԶՔԵՌԻ - 1

կոտորէ զերկոսեան զքեռիս իւր՝ զԲնդոյ և զՎստամ (171 / 6)

ԶՔԵՌՈՐԴԻ - 1

«Զքոյրդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել (17 / 5)

ԶՔՆԱՐ - 1

Յորաղ՝ որդին Ղամեքայ եհան զերգս և զքնարս (244 / 11)

ԶՔՈՅԱՅԻՆ -1

Եւ մարմին անլոյս զդէմ քո մեզ կալաւ՝ Անփարատ ստուեր զքոյայնօքս արկեալ: (229 / 19)

ԶՔՈՅՐ - 3

Եւ տեսեալ զայնքան հռչակեալ նորա անուն՝ զօրապետն Պարսից ստիպէր զնա՝ առնուլ զքոյր իւր ի կնութիւն: (176 / 21) «Զքոյրդ իմ, ասէ, և զքեռորդիդ ի բաց տուր ածել (17 / 5) «Որ թողցէ վասն աւետարանին զհայր և զմայր և զքոյրս և զեղբարս և զամենայն ստացուածս իւր (25 / 9)

ԶՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ - 1

և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածազիտութեան ճանապարհին: (50 / 7)

ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆ - 1

Ի ժամանակս Յազկերտի ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ ի միտս նորա բառնալ *զքրիստոնէութեան* կրօնս: (112 / 10)

ՔՐԻՍՏՈՍ - 7

որով մարթասցէ ի բաց թողուլ զաստուածուրաց մոգութեանն դէն և յայտնապէս իսկ բերել ի խոստովանութիւն՝ *զՔրիստոս* Աստուած ճշմարիտ գոլ: (48 / 7) Իսկ զեկեալ փրկութիւնն աշխարհի, զվերինն Աստուած, յերկիր եկեալ *զՔրիստոս* ի լուր ականջաց լուաք իբրև ընդաղօտ: (263/9) զմեզ վերստին զերկնողն *զՔրիստոս* մի՛ անարգեսցուք՝ այլաձևելով զհաւատ (278 / 16) Իսկ եղբայրն Միհրդազատ ոչ ժուժեալ տանջանացն առաջի բազմամբոխ ժողովոյն ուրացաւ *զՔրիստոս* Աստուած. (319/15) Եւ զերծեալ յայնմանէ *զՔրիստոս* փառաւորէին, գոհանալով զնմանէ: (328 / 4) և մեք և Աղուանք զմի հաւատ պաշտել ունիմք *զՔրիստոսի* աստուածութեանն: (295 / 16) Ապա հարկաւորեցան առաքեալքն հաւանել նոցա և կարգել նոցա *զՔրիստոսի* ծնունդն յայնմ աւուր: (316 / 9)

ՔՐԻՍՏՈՍԱԿԱՆ - 2

սնեալ և ուսեալ երջանիկն Գրիգորիոս *քրիստոսական* հաւատոցն զօրութիւն (32 / 15) Սա լսէր հաւատոյն Քրիստոսի և հաւատացեալ՝ առնոյր *քրիստոսական* կնիքն (39 / 15)

ՔՈՒԷ - 1

Քուէս կորուսիչ հմայիցն ի ձեռն տուեալ եպիսկոպոսին ի նիւթ հրոյ ծախէին՝ արժանի լինելով վերստին ծննդեանն ի ձեռն սրբոյ աւազանին: (258 / 4)

ՔՈՒՐՄ - 2

Եւ զկախարդս և զդիւթս և *զքուրմս* յետ միանգամ և երկիցս խրատելոյ և դարձեալ ի նմին չարութեան գտանիցի ի գործ (50 / 3) Եւ զբազում կախարդս այնուհետև, և՛ զդիւթս, և՛ *զքուրմս* զոմանս խեղելով …և զյոլովս խրատելով՝ տուեալ զքրիստոնէական կնիքն՝ առնէր ուսեալս աստուածագիտութեան ճանապարհին: (50 / 5)

ԵՒ

ԵՒ - օգտագործված է 5290 անգամ

ԵՒԱՅԻԱՍ - 1

Եւ թերևս ի վերայ սորա մարգարէանայր երջանիկն Եւայիաս, զտեսիլն, զոր ետես ի վերայ Բաբելոնի. «Բա՛ դիմեալ գան հսկայք յագեցուցանել զսրտմտութիւն իմ. խնդան գան միանգամայն և թշնամանեն: (43 / 16)

ԵԻԲԻԱ - 1

Իսկ կղզիք՝ Սիկիլիա, Եւբիա, Ռոդոս, Քիոս, Ղեսբոս … (6 / 10)

ԻԵԹ - 1

Չուառացեալ զերծեալքն աղերսէին լերանց, եթէ անկերուք ի վերայ մեր. ահաբեկեալք ի նոցանէն ի տերևոյ նեթ խարշափելոյ սրտաթափք: (164 / 11)

ԵԻՍ - 85

Նաև զհող երկրին նս ի նոյն վիճակեցոյց և հաստատեալ կալաւ կարգ ուղղութեան առ նախնեօքն ձերովք, և հարբն քով երանելեաւ և մեծամեծ հաւովքն և հանուվքն մինչև ի ժամանակս քոյոյ սքանչելի տէրութեանդ: (20 / 10) Դու եղեր չարչարակից Քրիստոսի, նմանեա նմա ամենայնիւ. զի թէ նա ի վերայ խաչահանուացն աղաչէր չյիշել զմեղս, որչափ նս առաւել քեզ արժան է թողուլ զիմ հեղգութիւնս: (28 / 15) Եւ իբրև ոչինչ կարացեալ պաճարանս գտանել՝ փոխելոյ զառաքինին յուղիղ հաւատոցն Քրիստոսի, յայնժամ ազդեալ չարին ի միտս չար արբանեկացն՝ տարեալ ընկենուին զսուրբն Գրիգորիոս յանհնարին խոր վիրապն Արտաշատ քաղաքի, յորում զերեքտասան ամ յօձախառն բնակէր վայրի, մինչև այլ նս կանայք ոմանք երանելիք Հռիփսիմէ և Գայանէ հանդերձ երեսուն և հինգ ընկերօքն ի նորին ի Հայոց արքայէն կատարեցան: (33 / 7) Եւ նա կացեալ յաղօթս՝ ձեռնադրութեամբ զամենեսեան բժշկէր և խրատէր մի՛ նս գործել չար ինչ, այլ ապաշխարութեամբ գտանել ողորմութիւն: (36 / 5) Ապա և զթագաւորն նս խոնարհեցուցին յիւրեանց ամենաչար կեղծաւորութիւնն: (38 / 14) Եւ դարձեալ՝ այլ ոմն յաշակերտացն տեառն թերահաւատեալ և յետոյ տէր և Աստուած խոստովանեալ՝ կալաւ զկարգ առաքելութեանն. և այլ նս բազում և յոլովք մեղուցեալք ի ծայրս, առաքինութեան ընթացան և եղեն ժառանգաւորք մշտնջենաւոր և վայելչական արքայութեանն: (49 / 3) Եւ այլոց նս բազմաց և բազում աշխարհաց բժիշկ լինել դարձի առ բոլորեցունցն Աստուած Յիսուս Քրիստոս և ազատել ի դառն ծառայութենէ սատանայի. զի բժիշկ այն իսկ է հմուտ և առաւել տեղեակ բժշկութեան արուեստին, որ յիւր մարմինն առեալ է դժնդակութիւն սրոյ խոցման և զառողջութիւն ի ձեռն հնարից և բազում պաճարանաց բժշկական դեղոց ընկալեալ, նովին դեղովք և զայլ վիրաւորեալսն կարող է վաղվաղակի ածել յառողջութիւն: (49/7) Սոյնպէս և մեղուցեալ ոք, որ դառնայ առ Աստուած յամենայն սրտէ, և բժշկական դեղ ապաշխարութեան ընդունի յառողջութիւն հոգւոյն, և նովին կենսաբեր դեղով՝ խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ կարէ և այլոց նս առողջացուցիչ և նորոգիչ գոլ հոգւոց և անմահացուցիչ մարմնոց և դառնալ ամենիմբ ի սուրբ և յամենապարկեշտ քրիստոնէութեանն պաշտօն: (49 / 15) Այլ և ձեռն նս արկանէր յուզել և՛ քննել, և՛ խնդրել զչար աղանդս մատնահատութեան և դեղատուութեան, քանզի երկոքեան մարդասպանութեան են աղանդք: (51 /12) Այլ ումեմն մանկագոյն պատանեկի դէպ եղև ճանապարհաւ հուպ անցանել առ նոքօք և ի վայելն անդր ի ներքս յարեալ տեսանէր զմարդախողխողացն ոճիրս, և նոցա զհետ ելեալ մանկանն՝

կամէին ունել զնա *նա:* (52 / 7) Յայնժամ հրամայեաց թագաւորն ունել զմարդիկն, զորս ի խողխողմանն իսկ տեսին և յոլովագոյն այլևս մարդիկ, զորս համբաւաւ գիտէին, և բազում գանիւք և չարաչար տանջանօք ի փորձ առեալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել զչարագործսն, ապա բարկ քացախ և բորակ խառնեալ և զերկրեալ զչարագործսն արկանել հրամայէր ընդ ունչսն, մինչև աչքն լսնագոյն եղեալ շրջէին համայն. և յայնմ *նա* դառն տանջանսն զոչ և զուրաստ կալեալ՝ չլինէին խոստուկ: (53 / 5) Եւ եցոյց զայր և զկին աղանդոյն չարութեան. և ապա այլք *նա* եկեալ աղանդոյն զնոյն խոստովանեցան: (54 / 9) Եւ այլ *նա* աղանդք դիւապաշտութեանն. զի մի դնն կոյր առնէր, և միւսն՝ պիսակ, որք հեղգային առնել զպաշտօնն չարութեան: (55 / 3) Իսկ ի Հակու, ուր երանելեաց վկայից նշխարքն կային, որք վկայեցինն ի Ցրի քաղաքի առաջի գերգեսացւոյն պարսկի, երէցն Ցրւոյ և ճիրբ մանուկն, որ գլխատեցանն և բերան ի Հակու, այս վանաց երիցու երևի ի տեսլեան գիշերոյն, որում անուն էր Յակոբ, այր մի աւագաշուք, լուսաւոր կերպարանօք, և մի *նա* մանուկ յարանց նոյնպէս ահագին տեսլեամբ. և ասէին. «Երթ ի Ցրի առ գործակալ քաղաքին Խոճկորիկ անուն՝ նախարար յԱղուանից աշխարհէն և ասա՝ մեք և նմա ցուցանեմք զտեսիլդ. սուրբք եմք յեկեղեցւոջդ, հանէք դու և նա». և անփոյթ արարեալ երիցուն. կրկնեալ և երեքկնեալ նոյն տեսիլ, և դարձեալ ի վերջ ընկեցեալ անփոյթ առնէր: (57 / 2) Եւ իբրև յընթրեացն ի վեր յառնէին, երէցն երթեալ յեկեղեցւոջն հանգչէր՝ հանդերձ երկու *նա* երիցամբք, որ ընդ գործակալին էին, և Խոճկորիկն երկու պատանեօք՝ յիւրն վանսն: (58 /3) Եւ այնուհետև երէցն Յակոբ և նախարարն Խոճկորիկ անուանեալ և երկու *նա* այլ երիցունքն, որ էին ընդ գործակալին և երկու պատանիք, որոց տեառնագրեալ զինքեանս կենարար նշանաւ՝ խաչիւն դիմէին յեկեղեցին: (59 / 1) Եւ պաշտեցեալ սաղմոս մի, կամեցան յառնել և ոչ կարացին. և ասացեալ զերկրորդ սաղմոսն, դեռ *նա* այն անգամ ոչ զօրեցին. և ի կատարել զերրորդն՝ օգնութիւն հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 7) Եւ մի *նա* ինչ ունել դեսպակին, բայց միայն զսուրբսն և զաւետարանն հանդերձ այլ *նա* Աստուածաշունչ գրովք: (62/6; 62/7) Եւ սայլ *նա* հրամայէր կազմել սպիտակ եզամբք լծելովք, ու զխորան սրբոցն բառնայցէ, և՛ երիցունս բազումս, և՛ սարկաւագունս, և՛ գրակարդացս, և՛ փսաղտս պահէր յարքունի դրանն, որք միշտ ի տուէ և ի գիշերի պաշտեալ՝ սպաս ունէին սրբոցն: (62 / 7) Եւ ապա զարքունական խորանն և այլ *նա* զանազան սպասս արքունեացն հարեալ կազմէին: (63 / 4) Եւ երթեալ երանելւոյն ի վերայ բլրոյն՝ առընթեր խաչին կացեալ. և երէց մի Նաթան անուն՝ եղբայր նորուն սարկաւագին, և միւս *նա* երէց Գեղևուն անուն բրէին զտեղին. և Յովէլ ի ծունգս իջեալ՝ շալակ ունէր առաջի: (71 / 9) Եւ դարձեալ ցուցանէր նոյն Յովէլայ սարկաւագի ի նմին տեղւոջ արս չորս աւազագոյնս աբեղայս, և զնոյն Գրիգորէս մանկագոյն *նա* քան զնոսա և յոյժ ահաւորագոյնս տեսլեամբ շուրջ կացեալ զնոյն տեղեօքն գոբաղայիւք, զոր բրել հրամայեաց: (72 / 7) Եւ ընդ այն ժամանակս եպիսկոպոս ոչ կայր յԱմարաս. և հարցեալ արքայի ցվանաց երէց գեղջն և ցայլ *նա* աւագանի՝ եթէ ձեր նշան ինչ տեսեա՞լ է ի տեղւոջն, եթէ ոչ: (75 / 2) Եւ տեսանէր դարձեալ անդ ի տեղւոջն զնոյն եպիսկոպոսն դժնդակագոյն *նա* հարկանել հրամայէր և ասէր. «Չիք հնար բուժել քեզ ի տանջանացդ, եթէ ոչ երթեալ խոստովանեսցիս ի նմին տեղւոջ, ուստի զբաժակն գոցացար»: (77 / 3) Եւ Խոճկորիկայ բուռն

հարեալ արգելոյր, եթէ՝ մի առներ զայդ, մինչև արքայն *աս* տեսցէ: (79 / 8) Եւ նորա չառեալ *աս* յանձն, ոտամբ հարեալ զտեղին՝ անյայտ արարեալ զպատառուածն, ասէ. «Արքայ յորժամ զարթիցէ, պատմեսջիքր զնշանդ, զոր տեսերդ»: (79/8) Նոյնգունակ և առաւելագոյն *աս* հիացուցանող պայծառութեամբ զճանապարհն յօրինեաց: (83 /18) Այսոցիկ այսպէս եղելոյ և յոյժ հռչակեալ լուր սրբոյն Գրիգորիսի ընդ ամենայն աշխարհն Ուտիացւոց գաւառին. և յոր գիւղ կամէին մտանել սուրբքն, ընդ առաջ ելանէին ծերք և տղայք, արք և կանայք և հեռագոյն *աս* գիւղք խաչիւք նի զանազան ծաղկօք, նի բուրմամբ խնկոց անուշից. անթիւ բազմութիւնք գային խնդացեալք և անդադար փառատրութեամբ օրհնէին զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 9) Եւ ժողով անթիւ արարեալ Շապհոյ Ասորւոց, Խորասանի, Խորազմայ, *աս* առաւել քաջացն Պարսից Ատրպատական նահանգին, Հայոց, Վրաց և Աղուանից և երկոտասան լեզուաց խուժադուժ ազգաց լերինն Կովկասու: (107 / 17) Եւ զայրագնեալ արքայն՝ այլ *աս* սաստկացուցանել կամեցեալ զմարտն: (109 / 7) Յայնժամ ամենայն մեծամեծքն առաջի անկեալ՝ աղաչէին մի *աս* տալ պատերազմ, այլ շուրջ զամրոցաւն աւերել: (109 / 8) Բայց դէմ եդեալ հազարապետն Աղուանից և սուրբ եպիսկոպոսապետն աշխարհիս՝ հասանեն ի միաբան յուխտ Հայաստանեայց՝ պատմել զանցս աղետին եթէ մեծաւ տագնապաւ փութացուցանէր զզօրսն իւր. և ասէին. «Գունդն Պարսից, որ էր ի կողմանս աշխարհին Հոնաց, դարձաւ այսրէն, եկն եմուտ յաշխարհն մեր. և բազում *աս* այլ այրևձի, որ ի դրանէ եկին: (112 / 16) Եւ թող զերկոսեան՝ այլ *աս* երեք հարիւր վարդապետ ածեալ են ընդ ինքեանս և պառակտեցին զաշխարհն: (112 / 16) Եւ յաճախէր *աս* առաւել նոյն տեսիլն, և ճեպէր զհանելն, զի դեռ ի նեղի եմք, ասէր: (121 / 1) Սակայն ոչ յագեցաւ և ոչ շատացաւ անթիւ կարասեաւն, և երգեցիկ ազգի ազգի արուեստաւորքն խրախճանականաց փափկասուն աղջկանց և մանկանց. այլ առաւել *աս* ոգորէր ընդ ծով և ընդ ցամաք, և զգեղեցկաշէն քաղաքս Հռովմայեցւոց բնակչօքն իւրովք հանդերձ խաղացուցանէր ի կողմանս Պարսից վասն տենչանաց իւրոց: (129 / 16) Եւ ի խնամակալութենէն Աստուծոյ ոչ *աս* յաւելին պնդել զհետ բազմութեան փախստէից: (137 / 12) Եւ նոյնպէս և այն իշխանն՝ Գայշաք անուն զերծաւ համօրէն տամբ իւրով և անկաւ ի կողմանս Պարսից. և այլ ոչ *աս* կարաց կարգել զինքն ի նոյն իշխանութիւն: (137 / 15) Հասեալ ի վերայ նոցա թշուառութիւն ի վերայ թշուառութեանն. բայց վասն զի չև *աս* էր հասեալ ժամանակն, որ առաջի կայր: (138 / 5) Արդ՝ իբրև տեսին նախարարքն Պարսից զայն *աս* բեկումն մեծ, որ եղև զօրացն Պարսից, սկսան քրթմնջել ընդ միմեանս և ասեն. «Մինչև ցե՞րբ հոսեսցեն վտակք արեանցն այսոցիկ ի տեղիս տեղիս պատերազմաւ անձանց Արեաց աշխարհիս. մինչև ցե՞րբ իցեմք յահի և ի դողման արիւնահեղ թագաւորիս. մինչև ցե՞րբ ժողովեսցին ինչք և ստացուածք մեր յարքունիս, ոսկի և արծաթ մեր ի գանձս նորա, մինչև յե՞րբ պնդեալ, կապեալ կայցեն կիրճք ճանապարհաց՝ յարգելուլ զշահս վաճառաց կողմանց կողմանց. մինչև յե՞րբ սարսեալ թափեալ կան որդիք մեր յանձանց մերոց յահագին հրամանէ նորա: (145 / 3) Եւ խառնաձայն փողոցն *աս* քան զևս ստիպէին: (147 / 20) Նա և ջանայր *աս* առնել, զի մի՛ ոք կապեսցէ զսուր իւր յազդեր իւրում զամենայն ժամանակս թագաւորութեան իւրոյ: (149 / 7) Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց իւրեանց ի նորընծայ թագաւորէն Կաւատայ՝

շնորհելով զմիւս *նա* պարգևսն, որ կարի իմն ախորժելի թուէր կալանաւորացն և այնոցիկ, որք ի դիպահոջ էին միայն պահել ի մեծի դրանն, որոց մոռացեալ էր յոյս իւրեանց դառնալ յիւրաքանչիւր աշխարհ և յերկիր ծննդեան: (149 / 16) Եւ արդ ի գալդ քո ելցեն հրամանք յերեսաց իմոց առ ամենայն զօրս զօրութեան իմոյ, զի դարձցին անդրէն ի բանակս իւրեանց և ոչ *նա* ելցեն ասպատակ սփռել ընդ սահմանս երկրի քոյ. և բերանոյ քո հնազանդ լիցի ամենայն զօրութիւն իմ. և ուխտ եդից քեզ երդմամբ յարևն հօր իմոյ Ջերու խաքանայ, զի զոր ինչ խնդրեսցես յինէն, անվրէպ կատարեցից: (161 / 7) Եւ բազմութիւն սովածացն ժողովեալ ի միվայր՝ դիմէին ի վերայ այնպիսեացն, որ ունէին. յափշտակէին ի նոցանէ և պատուհասակոծ *նա* առնէին վասն ընչիցն: (164 / 17) Ես Վիրոյ Աղուանից և Լփնաց և Չորայ կաթողիկոս թողում ասել զայլն ամենայն զպէսպէս զազրալիս՝ զմարմնոց սևութիւն և զկնտութիւն գլխոց, զի յայսմ *նա* յայտնի լիցի բան մարգարէական, եթէ՝ «Ածից ի վերայ ամենայն հասակաց քարձ և ի վերայ ամենայն գլխոց կնտութիւն, և արարից նմա իբրև զսուգ սիրելւոյ»: (166 / 4) Եւ իբրև ստուգեաց զամենայն բարութիւնս երկրիս և հաստատեաց ի միտս իւր զոչ ծածկեալն ի նմանէն, եդ ի մտի իւրում ի ժամանակս ամառնային վարել յաշխարհն Հայոց, և զնոսա *նա* սահմանակցօք իւրեանց աճել ի հնազանդութիւն: (167 / 4) Առաքէր զնա յառաջագոյն քան զինքն, զի պատրաստեսցէ առաջի նորա աներկիւղ զճանապարհս նորա քննեսցէ վասն հպարտացեալ զօրավարին Պարսից, որ դեռ *նա* ունէր զաշխարհն Պաղեստինացւոց: (167 / 9) Արդ՝ իբրև պարտեցաւ այն *նա* հպարտութիւն, գիտաց ի միտս իւր ամենայն պատերազմող և որ կապէր զսուր իւր յազդէր, եթէ ոչ ինչ համարի առաջի նոցա իշխանութիւն թագաւորաց և զօրութիւն զօրավարաց: (169 / 11) Կամէր անտի *նա* մտանել ի Խազիրս և յաւելուլ ի թշնամիսն: (171 / 10) Դեռ *նա* կամէր ծաղկել և ի ծնօտսն տէգ մօրուացն, սիրեցեալ յաչս հօր, պատրաստ ի սպառազինութիւն, քաջասլաց իբրև արծուի: (173 / 10) Եւ յառաջնում նուագին զոմանս հարկանէր, *նա* առաւել սրայորդոր լինէր, զի գիտէր. եթէ տէր ընդ նմա է: (174 / 7) Որոյ առեալ զայսքան թագաւորական մեծութիւնս յառաջադէմ *նա* լինէր: (175/14) Լինէր միւս անգամ ի լեռնավայրի անդ բախումն ընդ միմեանս. յաջողեցաւ *նա* այն օր նմա ի տեառնէ առնելով զյաղթութիւն: (177 /15) Եւ յետ այսորիկ սկսան յԱտրպատականացն առաւել *նա* անդր հեղուլ գունդք բազում: (178 / 17) Իբրև տեսանէր զզաւազանն խստութեան հարայնոյն Ջուանշիր փոքր ինչ ժամանակ դաւաճանեալ զնոսա. էանց յայնկոյս գետոյնն, ուստի անվեհերն իւր սիրտ վառէր, բորբոքէր վերստին առնել առ նոսա պատերազմ, զի զհայրն իւր ի նոցանէ *նա* թափեսցէ: (181 / 2) Եւ իւր շինեալ բազում ապաստանս. և որ ինչ մարդկան է վայելուչ, և ամենապայծառ իրք անկարօտ էր նմա ի փառացն Աստուծոյ, մինչ զի և թուրքաստանեայց թագաւորն խնդրէր ի նմանէ սէր և խաղաղութիւն. և ընծայաբերս նմա առնէին երիվարս ընտիրս, ծառայս և աղախնեայս և զանազան զեռնոց մորթս. այլ և յԱսորեաց և յԱտրպատական գաւառէ և յԱյրարատեան կողմանցն և ի Վրաց աշխարհէն. մինչև ի Հնդկաց *նա* գային առ նա լսել և տեսանել: (186 / 4) Եւ զայն օր *նա* արար յաղթութիւն մեծապէս՝ ասելով առ բարբարոսն այն ազգ. «Գնաք, մոխրտ ընդ դուռն Չորայ, և միք *նա* յաւելուր գալ այսր, զի արգել տէր զյառնելն քո»: (187 /1; 187 / 3) Եւ հրաման կարգեալ ի վերայ թէ միք *նա* լիցի անընդունելի ումեք ի

ձէնջ մնալ: (187 / 16) Ուստի անմենակատար ընդունելութեամբ և ոչ առ մի ոք ի կողմնակալաց երկրի այնպէս եղև փաթշաբար մեծագրութիւնք. մանաւանդ յորժամ զփորձ *նա* առնոյր խոհական հանճարամտութեան նորա: (195/6) Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգևախոստ հրաւիրանաւ զհռչակելին Ջուանշիր՝ արևելից իշխանն, զի ի նախկին պատիւ *նա* առաւել արասցէ յաւելուած փառաց. սակս զի ճոխք քաղաքին Բիւզանդեայ եկեալ էին յանձն առնուլ զլուծ հարկատրութեան որդւոցն Հագարու, վասն այնորիկ, որ էր յեօթներորդի ամի թագաւորութեան Կոստանդնի, ինքնաձեռն եղեն ներքինիքն սպանանել զնա. որոց ի թագաւորէն լինէր հրաման մնալ մինչև եկեսցէ անդ իշխանն արևելից: (196 / 14) Եւ յետ այսորիկ գերահռչակ *նա* պատուով ըստ թագառիկն՝ արքայից զարևելից իշխանն ծայրափառեալ թագաւորն հարաւոյ հրամայեաց շնորհել նմա զայն, որ ի Հնդկաց աշխարհէն քաջահրահանգ, առատուսն փիղն խրոխտաձև, որով դրունք թագաւորաց ահեղագոյն և բազմաշուք զարդարին: (197 / 11) Զկնի այսորիկ և զպապկայն, որ պատուականն *նա* է, քան զամենայն թռչունս, զոր ի նախավաղն ժամանակի ոչ գոյր հնար յայլում ուրեք տեսանել վայրի, բայց միայն ի Հռովմայեցւոցն թագաւորութեան: (197/16) Ըստ նմին և այլ *նա* մեծութիւն շնորհէր նմա. սուսեր պողովատիկ, ոսկեպատեան, մարգարտահոծ, գեղաշարեալ պատմուճանս, ոսկեհուռս ըստօրակս և դիպակս, ողիբէրոն և զուարճատեսիլ ծիրանիս և որ ինչ մեծագան գոյնք ըստ թուոյ միահամուռ, որ յառաջն և այժմ, և յիսուն և երկուս ձիս երագաքայլս, յորս ինքն թագաւորն նստէր: (197/18) Նաև տիկնացն իւրոց դշխոյին հրամայէր, զի նա *նա* արևելից տիկնոջն տացէ ըստ թագուհեաց պարգևս հրաշապաճոյճ գեղազարդութեան, մետաքսառէջ և ոսկեհիւսակ զգեստս: (198 / 5) Տեսանէաք և զերիվարս ածեալս. սիգաւորք, պերճասոսորդք ճեմողք, ճեպողք և *նա* ճախրասլացք, որք հողմավար թեթևութեամբ զարշաւանս առնէին ոսկեսանձ թամբօք և գեղգեղեալ զինուք: (200 / 10) Արդ երթայք դուք յաջորդեալք եպիսկոպոսք կողմանցն այնոցիկ, երկաքանչիւր ոստիկանաբար ի վերա հասջիք քննութեամբ, առաւել խնդրեսջիք յԱստուծոյ, թէ աստուածային իցէ, թէ այլ ազգ ինչ բաջաղանաց. զի սատանայի փորձանք և մարդկան խաբէութիւնք յայտ են, և Աստուծոյ շնորհք առաւել *նա* յայտնի: (204 / 16) Ապա իբրև հասանէին ի միջնավայր անդր բուրաստանին և մերձ էին ի պարոյկ որմոյն, որ պարունակեալ էր զլայնատարածն արքունական բակին, և որպէս այլով ամենայնիւ էր իմաստայեղց անվկանդն Ջուանշիր՝ յայնմ *նա* գիտաց զնենգութիւն սպանողին պիտակահոյլ դաւոյն: (223 / 1) Քաղցր էր զայլս ասել *նա* և միշտ հեծել, Բայց քաղցրագոյն *նա* ընդ քեզ մեռանել: (230 /16; 230 /17) Որ իբրև լսէր և տեսանէր զայն *նա* չարեաց պաշտամունսն զկռակործան անուղղայ սովորութիւնն, զցայգ և զցերեկ խնդրէր յԱստուծոյ վասն աշխարհին փրկութեան, թերևս դարձի հնար գտանել մարթասցէ: (242/2) Ապա այնուհետև մխիթարութեամբ հնազանդեցուցեալ զանձինս միամտութեամբ լծոյ ծառայութեանն Քրիստոսի՝ սրբութեամբ և պարկեշտութեամբ զարդարէին զանձինս ի պահս քառասներորդացն պահօք և աղօթիւք զցայգ և զցերեկ ըստ հոգևոր նախանձուն այր քան զընկեր փութային յերկրպագութիւն սրբոյ եկեղեցւոյն՝ մոռանալով զառաջին որկորստութեանն մոլորութիւնն. զայն *նա* շնորհօք լուսատու խրատու սրբոյ եպիսկոպոսին ի բաց քերեալ ի մտաց նոցա:

(248 / 16) Եւ ոչ ի ծառոցդ բարձրագունից մեհենացն զմտաւ ինչ ածեալ զանգիտեմ կերպ ի կերպս լինելով դոցա առաջի իմ. այլ *նա* յայտ յանդիման ամենեցուն ձեր գործեմ աներկիւղաբար՝ յուսալով ի շնորհս սուրբ խաչին Քրիստոսի: (254 / 13) Եւ զայն *նա* տեսանէր, թէ ոչ յայնցանէ, զոր քաւդեայքն ասէին յանդիմանել ինչ նմա ի ծառոցն մեհենից և անկանել ի ցաւս ծանունս և հասանել ի մահ, ոչ ինչ դիպեալ նմա յայսցանէ չար. այլ *նա* քան զնս առաւել պայծառացեալ զուարթանայր և զօրանայր ի գործ մշակութեանն Քրիստոսի: (256/11; 256/13) Եւ նոքա առաւել *նա* հաստատէին ի հաւատսն, և լսէին զբան վարդապետութեան նորա: (256 /14) Իսկ ծագումն արփիափայլ լուսոյ պասեքին սրբոյ իբրև հասանէր, բազումք ի քրմապետացն և ի գլխաւոր կախարդասար քաւդէիցն դեռ *նա* ի դժնդակ կապանս անկեալ դնէին: (257 / 15) Իսկ իբրև ետես իշխանն զայն Հոնաց, ամենայն բազմութեամբն հանդերձ առաւել *նա* հաստատեցան ի սէր հաւատոցն Քրիստոսի՝ հեռացեալ ի սնոտի դիւագործ պղծութեան պաշտամանցն, քանզի յաւուր նաւակատեաց նորոգազարդ նշանի խաչին, զոր կանգնեալ էր եպիսկոպոսին յարքունական դրանն, արարեալ իշխանին զենմունս պատարագաց՝ և ամենայն մեծամեծացն: (258 / 6) Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռ *նա* վարէր զհայրապետութիւնն Աղուանից տէր Ուխտանէս և զկնի նորա՝ Եղիազար, և խռովութիւն և հերձուած բազում ի կողմանս կողմանս գիտնաւորաց և տգիտաց լինէր, մարտ և մրցումն Յոնաց և Հայոց: (266 /16) Եւ սուրբն Սիոնի ընդ աջմէ խորանին Պիղատոսի, որ Կապպաթա անուանի, և վէմն, յորոյ վերայ կայր փրկիչն առաջի Պիղատոսի, յորում ոտից տեղն երևի ցարդ *նա.* և աւազանն ներքոյ նորին, ուր զաշակերտացն լուաց զոտսն, և յահեկէ Սիոնի բանտն, ուր զտէրն Քրիստոս արգելին. անդ սեղան է և պատարագ մատչի: (284 / 3) Միւս *նա* այլ վանք Աղուանից ընդ Առաւենից վանօքն, որ ի շուկամիջին է, զոր այժմ տաճիկք ունին: (286 / 5) Յայսոսիկ ժամանակս Ստեփաննոս Սիւնեցի տիովք դեռ *նա* մանուկ գոլով՝ կիրթ և յարավարժ ի խոկումն գրոց եղեալ, հանդիպի նմա հակառակել Սմբատայ ասպետի Հայոց երկաբնակի առն. և թողեալ զնա յանհաւանութեան գնաց ի Հոռոմց. գտանէ անդ միայնակենաց զոմն ուղղափառ և առ նմա դադարեալ կայ յուսման: (320 / 18) Յետ այսորիկ անցանելոյ ի վերայ *նա* երկուց ամաց եկն Խազր Փատգոս այր շամշոտ և անողորմ և ի նմին ամի սատակեցաւ. իսկ նորին որդին եկեալ էառ զաշխարհս սրով և գերութեամբ և եկեղեցիս բազումս հրով այրեալ կիզեաց՝ և գնաց ի Բաղդատ: (331 / 9)

ԵԻՍ - 2

Եւս ի ներքս նոյնպէս առնել և զոտիցն, մինչդեռ կենդանի կայ մարդն, և ապա սպանանել և զմորթն սնուցանել և՛ կազմել, և՛ դնել ի սապատի: (53 / 16) *Եւս* աղաչեմ վասն Գագկայ ծառայի քո և քեռ սորա Մարիամայ, և Վարազոյի ոսկերչի մեծի»: (313 / 7)

ԵԻՐՈՊԱՅ - 1

Ի ժամանակս Ապդանի դատաւորի առաւ Ղիոն այսպէս. քաղաքս այս յԱքայեցւոց երկրին էր հուպ յաշխարհն Պողոպանիս յարևմուտս Մակեդոնացւոց երկրին *Եւրոպայ:* (322 / 14)

ՕԳՆԱԿԱՆ - 5

Թագաւորեալ Տիրանայ Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն ընդ Պարսս և լեալ *օգնական* Շապհոյ (30 / 12) ես եկից ելից հասից անձամբ իմով *օգնական* նմա քաջ զօրօք իմովք (141 / 14) Ապա հաւանական մտօք իշխանն Հոնաց *օգնական* և թիկունք նորա իշխանութեանն լինէր (233 / 5) Յայնժամ կալեալ *օգնական* զդշխոյն Հեղինէ՝ զտիկինն Հայոց Մեծաց (236 / 14) Ժողովեալ և նորա զամենայն զօրս զօրութեան իւրոյ, գայր վաղվաղակի հասանէր առ նիզակակից *օգնականն* իւր. (138 / 2)

ՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 7

Այս եղև ի ժամանակս Յազկերտի արքայի ի մէջ Աղուանից և Հայոց վերնոյն *օգնականութեամբ:* (117/3) Եկն Աբլ Աբաս ի Մարաց *օգնականութեամբ* և զօրօք Աբու Մսլիմայ Խորասանայ իշխանին (291 / 13) Եւ վասն այսր իրի զերծեալ Աստուծոյ *օգնականութեամբն* եկն եհաս յաշխարհին իւրեւ առնելով զայս ամենայն՝ ո՛չ այլ թագաւոր և իշխան ի թիկունս կոչէր, և ո՛չ ազգս և զլեզուս հեռաւորս զօրավիգն *օգնականութեան* սանուն իւրոյ ընդդէմ նորա պատրաստէր: (146 / 12) Եւ ոչ ուստեք գտեալ *օգնականութիւն* քաջացն Հայոց՝ ի վերին ապաւինեալ յամենակալ զօրութիւն բարձրելոյն (113 / 12) Իսկ զիս զՋուանշիր … ի քո, տէր, ամենազօր նշանիս *օգնականութիւն,* որպէս կարօտագոյն ոք հիւանդ ի բժիշկ բարի անձկացեալ ապաւինեցայ (188 /17) Եւ նոյնժամայն ապաւինեալ ի վերին *օգնականութիւնն* ասէ. (110 / 7)

ՕԳՆԵԼ - 6

կամ կենդանիքս ննջեցելոցն զիա՞րդ կարեմք *օգնել»:* (86 / 16) Յայնժամ գրեցին գունդն Հայոց առ Թէոդոս կայսր՝ *օգնել* նոցա ի մեծի վտանգին: (113 / 10) ԳԱԼ ԶՕՐԱՑՆ ՀԻՒՍԻՍՈՅ *ՕԳՆԵԼ* ՀԵՐԱԿԼԻ (140 / 14) «տէր իմ, առ զզէն և զասպար քո, արի *օգնել* ինձ և արգել զեկեալսն ի վերայ իմ»: (186 /15) Եւ նորա կանոնական սահմանադրութեամբ գրեալ առ իշխանն Հայոց՝ մաղթէ *օգնել* իրացն և առնել զաւարտն ի խաղաղութիւն: (334 / 17) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ԵԻ *ՕԳՆԵԼՆ* ՅՈՒՆԱՑ ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵԻ ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ ՋՀԱՐԿՍ ԱՌՆԵԼ (196 / 11)

ՕԳՆԵՄ - 3

Յայնժամ քաջն Վահան Ամատունի նայեցեալ ի կաթողիկէն ասէ. *«Օգնեա՛* ինձ». (30/5) զինու և ասպարաւ քո *օգնեա՛* մեզ, շարժեա՛ և դողացո՛ զգունդ անօրինացն»: (114/14) «Եկեղեցիք Սիւնեաց, *օգնեցէ՛ք* ինձ»: (110/7)

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ - 4

այլ բաւական աջոյն Քրիստոսի *օգնութեամբ* սաստիկ և զօրեղ զինքն եցոյց (178 / 7) Տիկնոջն Սպրամայ զնա ստիպեալ նորին *օգնութեամբ* և այլոց նախարարաց, որոց զորումն էր ընկալեալ, քակեալ աւերեաց զբազում սեղանս եկեղեցեաց (294 / 7) և ի կատարել զերրորդն՝ *օգնութիւն* հասեալ յամենազօրէն յԱստուծոյ որպէս թէ եկեալ ոք զամենեսեան կանգնէր: (59 / 8) Ի բաց մեկնեցան ի նմանէ պահապանքն, Եւ *օգնութիւնք* վերնայինք հրաժարեցան ի նմանէ.(227 / 6)

ՕԳՈՍՏ /Օգոստոս/ - 1

Վասն որոյ ամենանուաստ ծառայիցս ընդարձակ եղիցի ոչ ընդ *Օգոստի* ումեմն կամ ընդ Տիբերի կայսեր, այլ ընդ աստուածաշնորհ բարերարութեանն՝ ահեղագոյն գերազանցելումն ընդ երանելւոյն Կոստանդիանոսի (201 / 6)

ՕԳՈՍՏՈՍ - 1

«Ամենայաղթ տէր, հզօր և ողորմած թագաւոր Հռոմոց *Օգոստոս/ճիշտը՝ փոքրատառ/* Կոստանդին … Ջուանշիր սպարապետ և իշխան Աղուանից հանդերձ արևելեացս ծառայական աշխարհաւ նուաստաբար ողջունելով երկրպագէ: (181 / 9)

ՕԳՈՍՏՈՍԱԿԱՆ - 3

որ ի բազում ժամանակաց յաղթահարեալ վանեաց վարատեաց նա զտունն *օգոստոսական* մեծ աշխարհաւն իւրով հանդերձ Հռոմաւ և նշանաւոր քաղաքաւն Պաղեստինեայ: (128 / 15) եդ ի մտի իւրում կայսրն *օգոստոսական* հնարել հնարս, թէ զիաթրդ արդեօք կարիցէ բուժել յանհնարին տրտմութենէն և ի նախատանացն: (140 /16) ի մերմէ *օգոստոսական* թագաւորութենէս խաղաղական և մեծ սիրով ողջոյն: (182 / 10)

ՕԳՈՒՏ - 4

և ոչ ինչ լինէր *օգուտ* ուժի ինչ յուտելն: (164 / 14) զի զի՞նչ *օգուտ* է քեզ յարենէ իմմէ իջանել ինձ յապականութիւն: (189 / 14) Թողու զայն յաւելուած փառաց և ըստ բնական աշխարհաշէն բարուց բնութեանն լաւ համարէր զընտանին խորհել *օգուտ:* (198/12) Վասն այնր բարեխնամաբար հոգացեալ զբոլորիցն *օգուտ* (214 / 18)

ՕԴ - 4

Եւ ի քաղցրաձայն հնչմանցն, և՛ ի ճառագայթարձակ նշուլից փողփողելոց *օդն* զուարճացեալ, և՛ հրեշտակք իսկ երգակիցք: (84 / 3) և դառնաշունչ *օդն* ոչ սակաւ կայր ի վերայ: (239 / 12) Նոյնպէս և ի սաստիկ անձրևաց և յամպոց, յեթերական փայլակնացայտ *օդոց* որոտընդոստ խռովութեանցն խաղաղութիւն առնէաք ձեզ: (251/10) Իջին ի նա *օդք* մրրկածինք, շարժեցին և յուզեցին ի վերայ նորա զբազմութիւն ալեաց: (21 /7)

ՕԴԱՍԼԱՑ - 1

եւ փուշք ագարակի *օդասլաց* թռչմամբ եկեալ տաղաւարեցան ի վերայ մկանանց լայնատարած ծովուն: (192 / 14)

ՕԹԵԼ - 1

ոչ ոք իշխէրն զգիշերն ի յարկսն յայն մտանել կամ ի քաղաքի գաւթին *օթել.* (217 / 12)

ՕԹԵՎԱՆ, ՕԹԵԻԱՆ - 4

և *օթեվանս* առ նմա կալեալ ցայգապաշտամամբ մաղթանս առ Աստուած մատուցանէր առ ի լուծանել զանէծս առաջնոց հայրապետացն: (325 / 11) պատրաստեա՛ մեղուցելոյս հոգւով *օթևանս* ի տան հօր քում, Քրիստոս»: (189 / 16) հրամանաւ թագաւորին պետք գաւառաց և ճոխք քաղաքաց ըստ իւրաքանչիւր սահմանս պատուիչք լինէին. երիվարք պատրաստք, *օթևանք* կազմք (194 / 17) անցեալ զսուղ ինչ *օթևանօք* առողջութեամբ, բազմուրախ և հոգեզուարճ հասանէր յաշխարհին իւր. (237 / 5)

ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ - 2

Իսկ թագաւորն մոլեգնեալ ի դիւացն զանազան և պղծալից պաշտամունսն՝ ձեռն արկանէր յամենազօր նահատակն Քրիստոսի՝ *օժանդակութեամբ* չար վիշապին (32 / 22) ԿՐԿՆԱԿԻ ԵՐԹՆ ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ԱՌ ԲՌՆԱԿԱԼՆ ՀԱՐԱՒՈՅ ԵԻ ՕԳՆԵԼՆ ՅՈՒՆԱՑ ԻՄԱՍՏԱԲԱՐ *ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ* ԵԻ ԿԻՍԱԿՏՈՒՐ ՋՀԱՐԿՍ ԱՌՆԵԼ (196 / 11)

ՕԺՏԱԲԵՐ - 1

օժտաբեր և ընծայաբեր լինէին նորոգ նորա տէրութեանն: (231 / 11)

ՕԾԱՆԵԼ - 2

և մեծագնի իւղովք անուշիւք *օծանել* հրամայէր զնշխարս սրբոցն: (85 / 13) զի մի՛ յապաղեսցէ երթալ *օծանել* զխաչն Քրիստոսի: (220 / 3)

ՕԾԱՆԵՄ - 3

Եւ առեալ լուանային և *օծանէին* զնշխարս սրբոցն անոյշ իւղովք. (60 / 4) Եւ երթեալ ի Հայոց քաղաքն՝ *օծանէր* փոխանակ իւր զորդին՝ զՎրթանէս (35 / 8) *օծանէր* զխաչն իւղովն օրհնութեան. (220 / 14)

ՕԾՈՒԹԻՒՆ - 1

Ընդ նմին և զիւղն *օծութեան* ամ յամէ առնուին Սիւնիք յԱղուանից: (274 / 6)

ՕՁ - 4

և հարկանիցէ զնա *օձ»:* (156 / 14) զայրագնեալ վիրաւորէր զամենայն մարմինս նորա իբրև զթունաւոր *օձ* (223 / 12) Իսկ որք կապեալ ունեն յանձինս իւրեանց զպատկեր վիշապ *օձին* ոսկեղէն կամ արծաթեղէն, վասն նոցա ասէ Գիր. (247 / 15) Եւ անտի լքեալք, յօդալոյծք, սովաբեկք, ակամայ դիմեալք ի գերութիւն, որպէս ի չարաթոյն *օձից* ի յահէ տեսլեան դառնաշունչ թշնամւոյն խածանէին: (156 / 16)

ՕՁՏԵԼ - 1

սա գայլ եղեալ՝ *օձտել* սկսաւ զբանաւոր հօտս Քրիստոսի (295 / 8)

ՕՁՏՈՂ - 1

Եւ անդ ընկճեալ վաղվաղակի հասանէր բօթն ահագին ի հիւսիսական *օձտող* առիւծէն (170 / 6)

ՕՃԱՌ - 1

և զոր ինչ ուտելի է մարդոյ, ի բերդն հաւաքեաց, և զէն, *օճառս,* և զկազմածս հեծելոց: (108 / 13)

ՕՇԱԿԱՆ - 1

Եւ զօրագլուխն ոմն անարի հսկայ ի տիգաւորացն վառեալ թաղեաւ կաճեայ՝ շահատակէր ի մէջ պատերազմին առ *Օշական* առապարաւն. (30 / 4)

ՕՏԱՐ - 2

այլ այս *օտար* իմն է լոկ սովորութիւն ի մնացորդաց առեալ և ոչ կարգ ուղղութեան (328 / 13) և նոքա էին, որք ի զօրութենէ անտի նորա ուրացեալք և *օտարք* գտանէին: (240 / 12)

ՕՏԱՐԱԶԳԻ - 2

զօրավարք և իշխանք, տեարք և բնաշխարհիկ ազատք կողմանց կողմանց զօրաժողով լինէին կալ ընդդէմ *օտարազգւոյ* թշնամւոյն: (173 /7) որ չէր երբեք լեալ սովորութիւն տիեզերապետ գոռոզին *օտարազգւոյ* առնել զայս: (195 / 13)

ՕՏԱՐԱԿԱՆ - 1

բայց հողմ ուժգին յարևելից եկեալ՝ վարէր զնաւսն՝ մղոնս երկու հազար և հինգ հարիւր և ընկենու արտաքս յերկիր *օտարական* (324 / 1)

ՕՏԱՐԱՆՇԱՆ - 1

Ընդ նոյն ժամանակս բախի ի կողմանցն հիւսիսւոյ այլադէմ, *օտարանշան* ազգ իմն, զոր Ռուզիկ կոչեն (338 / 1)

ՕՐ - 46

օր քան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) զի մերձ է *օր* տեառն(44 / 1) զի ահաւասիկ *օր* տեառն հասեալ է ի վերայ քո (44 / 2) Եւ *օր* քան զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 / 12) Եւ այնպէս *օր* ըստ օրէ հրամայէր տանջել (77 / 1) և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի, և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով *օր* ըստ օրէ. (84 / 19) որ *օր* երեքտասան էր ամսոյն: (89 / 16) և անտի անառ, ծածուկ լեալ *օր* ըստ օրէ հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 5) Եւ Ը *օր* ցայգապաշտօն արարեալ՝ արարին հողաբլուր ի վերայ եկեղեցւոյն. (108 / 16) Եւ օրն այն լինէր հոռի ամսոյ, որ *օր* մի էր: (111 /13) Ջայն *օր* մեծապէս կատարեցին տօն. (111 /15) Եւ պահեալ զնա առ այն *օր* ի վաղիւն բառնային սրով զգլուխն. (148 /18) սակայն *օր* մահուան մերոյ ի ձեռս նոցա յամենայն ժամ նկարեալ է առաջի աչաց մերոց. (158 / 2) որ *օր* ծննդեանն էր Քրիստոսի (174 / 8) յաջողեցաւ ևս այն *օր* նմա ի տեառնէ առնելով զյաղթութիւն: (177 / 15) Եւ զայն *օր* ևս արար յաղթութիւն մեծապէս (187 / 1) որ *օր* մետասան էր արաց ամսոյ, զխաչն լուսոյ տարեալ հանգուցանէ ի տանն, զոր շինեաց: (187 / 18) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, *օր* ըստ օրէ և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) որ իւրով ողորմութեամբն *օր* ըստ օրէ հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 4) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա *օր* ըստ օրէ առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ *օր* ըստ օրէ յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 /11)

որ *օր* ԺԸ էր: (238 / 12) հատեալ անցանէին ընդ սահմանս Աղուանից մինչև յերկոտասան *օր:* (238 / 14) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ *օր* ըստ օրէ պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) ըստ արժանի սրբոցն հանգուցի զայն *օր* (281 / 11) մինչդեռ Զ *օր* կայր ի աղկադէէ ամսոյ ի նոյն ամին: (290 / 7) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին օրն՝ տօն փողոցն, տասներորդ օրն՝ տօն քաւութեան. հնգետասաներորդ *օր* ՝տօն տաղաւարահարացն (314 / 18) Անտի յառաջ մինչև ի հինգն յունուարի լինի ՄՀ *օր* (315 / 8) չարաչար տանջեալ նահատակի ի սուրբ քառասունսն՝ մերձ *օր* սրբոյ պասեքին: (329 / 12) յորում տարեմուտն ի սրբումն հանդիպիւր Պասեքին *օր* (336 / 5) Եւ այնպէս օր ըստ *օրէ* հրամայէր տանջել, և նորա ի բռնութենէ տանջանացն ապաստանի ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ՝ խնդրելով զբոյժ տանջանացն: (77/1) և շնորհեսցէ մեզ լինել քեզ ընդ երկայն աւուրս խաղաղասէր ընդ աշխարհի, և ի փառազարդութիւն եկեղեցւոյ առաւելապէս յարդարելով օր ըստ *օրէ.* (84 / 19) և անտի անառ, ծածուկ լեալ օր ըստ *օրէ* հաստատէր զեկեղեցիսն Աստուծոյ: (96 / 6) Ապա յայնմ *օրէ* հետէ էր ընդ նոսա ի բանակս նոցա՝ ի չուել նոցա և ի նստել: (162 / 13) Արդ՝ որպէս տէր Աստուած երևեցուցանէ և յայտնէ զխորհուրդ ձեզ ի տեղւոջն, օր ըստ *օրէ* և մեզ ուսուսջիք»: (204 / 17) որ իւրով ողորմութեամբն օր ըստ *օրէ* հրաշագործէ յարարածս իւր (211 / 5) այն ըստ կարգի կատարէր առ նա օր ըստ *օրէ* առաջին խորհրդոյ վերին ցուցականութեանն: (214 / 10) Այնուհետև աստուածարեալ իշխանն Վարազ Տրդատ օր ըստ *օրէ* յառաջատէր ի պետաւորութեանն իւրում: (233 / 11) Այսպէս հաւատացեալ լուսափայլ վարդապետութեան նորա՝ օր ըստ *օրէ* պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի (249 / 5) Եւ *օրն* այն լինէր հոռի ամսոյ, որ օր մի էր:(111 /13) Եւ լինէր *օրն* այն յաւուրս օրհնել պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և արծաթոյ: (185 / 5) Մովսէս տօնս կարգեաց Իսրայէլացւոցն յեօթներորդում ամսեանն, որ է թշրին առաջին *օրն* ՝տօն փողոցն, տասներորդ *օրն* ՝տօն քաւութեան. (314 /18; 314 /18) և մերձ է ժամն ահարկու, *օրն* չար և անաչառ: (324 / 17) լինէր *օրն* կիւրակէ: (339 / 11) ահա եհաս *օրս* սահմանեալ սփռելոյ ասպատակ ընդ ամենայն երեսս Աղուանից աշխարհիս (155 / 12)

ՕՐԷՆ, ՕՐԷՆՔ - 18

Իսկ այն, որ նստի յերկնից երկինս և տեսանէ զաշխարհս ամենայն ականելով և կշռելով զբարի *օրէնս* (21 / 19) զիւրաքանչիւր *օրէնս* հաստատուն պահեսցեն ըստ իւրաքանչիւր ախորժելոյ կամացն. (48 / 10) որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր օրինօք անձամբ անձանց *օրէնք* եղեն (18 / 7) Եւ այն *օրէնք* տաղտկալի յազգ նոցա եմուտ (289 / 12) Եւ զդոյն *օրէնք* վասն եկեղեցեաց ամենայն աշխարհականք ունին և այսօր (309 / 2) որպէս *օրէնքն* իսկ ասեն. (308 / 3) «Եթէ *Օրէնքն* ի Սիոնէ ելցեն, և բանն Աստուծոյ՝ յԵրուսաղէմէ»: (316 / 11) և առանց *օրինաց* զտէրն ի վեր ծանեան և զեղեալսն գիտացին ընդ օրինօք (18 / 8) եւ յանդիման լեալ մեծի կայսերն Հերակլեայ հաստատեն առ միմեանս զերդմունս ըստ իւրաքանչիւր *օրինաց:* (142 / 4) Քրիստոնեայ մարդ, որ կռուի և արիւն հեղու, տարցի առաջի եպիսկոպոսին և ըստ *օրինացն* պատուհաս արասցեն: (91 / 16) զի չորք միայն կացին ի վերայ երկրի. Աղեքսանդրին՝

Մարկոսի աթոռն, Անտիոքայն՝ Մատթէոսին, Հռոմայն՝ Ղուկասուն, Եփեսոսին յԱսիա՝ Յովհաննուն. ըստ չորեքկերպեան տիեզերաց, ըստ քառավտակ գետոցն ադենականի, ըստ չորեքկերպեան կենդանեացն, ըստ չորից աւետարանչացն, ըստ չորից մովսիսական *օրինացն,* զի երկրորդումն *օրինացն* որիշ համարի: (272 /15; 273 /1) Առեալ չարաբարոյն Ենիբայ՝ դաւաճանողին Վարազոյի, զվաղրն արքունական և սուսեր պողովատիկ և զվահանն ոսկեխնձոր՝ դաւով առաջապահ լինէր, պատճառէր ըստ *օրինի* զինակրութեան: (222 /14) և իջուցին զնոսա ի վերայ ծնգաց ըստ *օրինին* իւրեանց (162 /7) որք զհրեշտակս ածին ի զարմացումն և անգիր *օրինօք* անձամբ անձանց օրէնք եղեն, և առանց օրինաց զտէրն ի վեր ծանեան և զեղեալսն գիտացին ընդ *օրինօք* (18 /7; 18 /8) և երդմամբ եղին ուխտ *օրինօքն* իւրեանց (116 /13) զի աստուածային *օրինօքն,* զոր մատուցանէին ժողովուրդն ի տան Աստուծոյ վասն մեղաց՝ զայն քահանայքն, անարատք մատուցանողք և սպասաւորք սեղանւոյն՝ վայելէին. (307 / 15)

ՕՐԷՆԱԴԻՐ - 1

հրաման ունիմք ի գիւղս և յագարակս շինել ատրուշանս և զվռամական կրակն ի ներքս դնել և կացուցանել մոգս և մոգպետս *օրէնադիրս* աշխարհիս: (113 / 5)

ՕՐԷՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ այսպէս է անօրէն նոցա *օրէնադրութիւն* (289 / 14)

ՕՐԷՆԱՒՍՈՑՅ - 2

զի լուսաւորեսցէ զնոսա *օրէնաւսոյց* խոհականութեամբ ի բանս արարչին»: (234 / 9) Ապա սկսաւ խօսել եպիսկոպոսն սուրբ *օրէնաւսոյցն* առ իշխանն Հոնաց և առ մեծամեծսն (254 / 8)

ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԷ - Տե՛ս ՕՐ

ՕՐԻՆԱԿ - 26

յորում սուրբքն կային զայս *օրինակ.* (60 / 1) Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել ընդ ամենայն աշխարհս տէրութեան իւրոյ *օրինակ* զայս: (66 / 5) Սա եղև դուռն լուսոյ աստուածագիտութեան և բազմազան բարեաց *օրինակ* երջանիկս այս: (83 / 17) Եւ զոր *օրինակ* Դաւիթ զգեցեալ զսպառազինութիւնն Սաւուղայ՝ կաղալ և գթել սկսաւ (87 / 1) «Եթէ զոր *օրինակ* փախնուցու մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահիցի նմա արջ (156 / 12) զի քեզ ծառայեսցուք և հօր քում, զոր *օրինակ* ծառայեցաք Սասանականին»: (161 / 18) Այլ *օրինակ* մերոցն փորձութեանց ոչ կարեմք գտանել, բայց միայն զաւերն Երուսաղեմի ի Վեսպիանոսէ և ի Տիտոսէ: (165 / 3) գրէ առ թագաւորն Յունաց *օրինակ* զայս: (181 / 6) որ *օրինակ* Դաւթի Երանելւոյ իջուցի արտասուս (189 / 13) Նոյն *օրինակ* և սա գեղեցկազարդ արդարութեամբ էր վայելչացեալ անուանելով յաշխարհի (214 / 2) Յայնժամ հանդերձեալ պատրաստեցին ընծայս և պատարագս. նոյն *օրինակ* և ըստ հեռաւորութեան ճանապարհին թոշակս նմա (238 / 10) Նոյն *օրինակ* և յաջող կողմանէ գեղեցկագոյն իմն լուսեղէն խաչս մի զմիոյ զկնի ի վերուստ ի վայր տողեալ՝ պնդէր հաստահեղոյս բևեռօք. (255 / 12) *Օրինակ* բերցուք մեզ զամենայն աշխարհս հաւանեալս այսմ հաւատոց և մեծ թագաւորութիւնն Հռովմայեցւոց. (260 / 3) Զի էր *օրինակ* խորանն և քահանայքն նորոյ ուխտիս

եկեղեցւոյ սրբոյ (308 / 9) զիա՞րդ կամ որո՞վ *օրինակաւ* կարաց արգելուլ ի գառագեղն մահու զահեղ որսորդն՝ զառիւծն արևելից (146 / 7) Այսպէս և այսու *օրինակաւ* ցուցանէր զիւր վարդապետութիւնն և պայծառանայր սիրովն Քրիստոսի: (235 /13) Այսպիսի *օրինակաւ* կարգեալ և հարմարեալ զանազան և հրաշալի գեղեցկութեամբ կանգնէր զնա յուխտի և ի խնդրուածոց տեղի յարքունական դրանն ընդ արևելս (255 / 17) Այսպէս և այսու *օրինակաւ* ցուցանէր առ ամենեսեան զիւրն աստուածապաշտութիւն: (257 /8) Նմանապէս ճարտարօք ի նոյն ձև *օրինակի* նստուցանէր և անուանէր զոմն առաւել քան զԱնտիոք քաղաք. և զայլսն ամենայն ի նոյն *օրինակի* յիւր անուն՝ զառաւելն ի վերայ յաւելեալ: (129 /18; 130 /1) Որում մեծաւ լրջմտութեամբ քաջահաւան այնմ եղեալ քահանային տեառն՝ պատրաստական յօրինէր զպէտս կազմութեան նուիրական տօնին *ըստ օրինակի* խաչազարդ պայծառութեանն: (219 /21) *Ըստ* նմին *օրինակի* և ի ձեռն այլոց մարգարէից և զմեզ զգուշացուցանէ տէրն՝ որդի մարդոյ. (306 / 8) Եւ այսպէս առեալ հրաման յարքայէն, առաջի բազմամբոխին արար ընդ նոսա *ըստ օրինակին* իւրեանց: (54 / 13) Եւ յուլին միտք իմ բազում ճառօք ածել *օրինակս.* (169 / 19) Ի ստոյգ և *ի* բուն *օրինակս* պատմագրաց այսպէս ծանեաք (170 / 16) և բազում *օրինակօք* կանխաւ դրոշմեցան: (127 / 7)

ՕՐԻՆԱԻՈՐ - 2

ետես զքեզ միայն *օրինաւոր* (22 / 1) Ո՛չ *օրինաւոր* մատռուակք էին առաջի նոցա, և՛ ոչ սպասաւորք ի թիկանց կողմանէ: (160 / 9)

ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ - 3

ՄԱՀ *ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ* ՋՈՒԱՆՇԻՐԻ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ (221 / 2) հասանէր *օրհասական* շշուկն ի վերայ արևելից աշխարհիս սակս յանկարծահաս սպանման մեծի զօրավարին (225 / 2) Եւ իսկոյն հասեալ *օրհասականն* այն գուժակոիչ աղմուկ, նման ցօղացայտ անձրևի տարածեալ անճողոպրելի տարակուսանքն: (100 / 4)

ՕՐՀՆԱԲԱՆԻՉ - 1

Յայնժամ կաթողիկոսն Աղուանից եպիսկոպոսօքն հանդերձ և երևելի արանց բազմութեամբ առաջի եկեալ՝ ծաղկաբերք և *օրհնաբանիչք* լինէին մեծազարդ պատուին: (183 / 1)

ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ նոյնժամայն մեծապէս *օրհնաբանութիւն* Աստուծոյ և գովեստ սրբոցն տուեալ ժողովոյն՝ ամփոփեցին զնշխարսն ի պատուական ինչ տեղարանս (121 / 16)

ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ - 1

ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵԱՌՆ Ի ԲԵՐԴԻՆ ԳԱՐԴՄԱՆԱՅ, ԵԻ ՆԱԻԱԿԱՏԻՔՆ ի ՋՈՒԱՆՇԻՐԷ, ԵԻ *ՕՐՀՆԱԲԱՆՈՒՄՆ* ՆՈՐԻՆ Եւ ԿԱՆԳՆԵԼՆ Ի ՆՄԱ ԽԱՉԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ (187 / 6)

ՕՐՀՆԵԱԼ - 11

Եւ ի գալ սրբոցն՝ ինքն թագաւորն հանդերձ թագուհեաւ ի հետիոտս ելանէր ընդառաջ բազում պաշտօնէիւք … անթիւ ժողովոց բազմութեամբ՝ *օրհնեալ* և

փառաւորեալ հոգևոր երգովք (61 / 1) *«Օրհնեալ* արք, յորժամ դուք աստ էք, ընդէ՞ր ոչ ցուցանէք զտեղի նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի. (78 / 7) և եպիսկոպոսացն *օրհնեալ* զխառնիճաղանճ բազմութիւնն՝ հրամայէին գնալ յիւրաքանչիւր տեղիս: (84 /8) Եւ նոցա միաբան *օրհնեալ* զթագաւորն թագուհեաւն հանդերձ և ամենայն դրամբն՝ ասեն. (84 /15) Եւ որ զայս հրամանաւ առնէ և կատարէ, *օրհնեալ լիցի*. (94 /6) Եթէ ի մեր եպիսկոպոսաց, և՛ յերիցանց, և՛ յեկեղեցւոյ բերանոյ *օրհնեալ լիցի* թագաւորն թագուհեաւն և զաւակօքն հանդերձ, և ամենայն աշխարհաւս հանդերձ, որք յայս ժողովս են, *օրհնեալ եղիցին:* (94 /10; 94 /12) Եւ լինէր օրն այն յաւուրս *օրհնեալ* պէսպէս գեղեցկազարդութեամբ ոսկւոյ և արծաթոյ: (185 / 5) «Եթէ դուք յիմում խոստովանութեանս էք, *օրհնեալ էք*. (313/18) Առ նոսա ասէ *օրհնեալն* Պօղոս. (289/17) Արդ՝ որք երկիւղիւն Աստուծոյ մերոյ սահմանադրութեանս կատարիչք լինին, ի սրբոյ երրորդութենէ *օրհնեալք լիցին* (302 / 11)

ՕՐՀՆԵԼ - 2

Իսկ նորա զկորստեան խորհեալ զխորհուրդ, գրէ առ Թալիլէ՝ Վրաց կաթողիկոս, *օրհնել* զանօրէն ամուսնութիւնն: (313 / 16) և ինքն ոչ կարաց *օրհնել* ձէթ (328 / 10)

ՕՐՀՆԵՄ - 14

օրհնեաց զնոսա (159/10) *օրհնեաց* գնա ի ձայն մեծ ասելով. (184 / 15) Սա *օրհնեաց* զանօրէն ամուսնութիւնն Շաքւոյ տեառն (345 / 19) «Լեզուդ, որ *օրհնեաց*, մի՛ խօսեսցի, և աջդ չորասցի» (346 / 2) և ցնծալով ամենեքեան *օրհնեն* զնա՝ արքայ կարդալով»: (148 /4) ոմանք մկրտութիւն ոչ առնեն, ո՛չ աղ *օրհնեն*, ո՛չ պսակ դնեն հարսանեաց. (267 / 3) Այլ տէր Քրիստոս ըստ մարդասիրութեանն իւրոյ զձեզ հոգասցէ, աճեցուսցէ և *օրհնեսցէ*(261/7) Այլև քրիստոսասէր ամենագով ազատք՝ աստուածապահ Շերոյ պատրիկ և Աղուանից իշխան …և այլ ամենայն ազատք աշխարհիս *օրհնեցաք* (300 / 15) *օրհնեցաւ* ի նմանէ որպէս ի հրեշտակէ սրբոյ: (196 / 1) վասն այսորիկ անդադար բերանով և անհանգիստ լեզուաւ զտէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝ զբարերարն, զսքանչելագործն և զպարգևաբաշխն *օրհնեցաք* (211 / 12) Եւ գոհացեալ զԱստուծոյ՝ *օրհնեցին* և բեկին կերան և հաճեցին զմիտս նոցա: (162 / 10) *«Օրհնեցից* զՏէր յամենայն ժամ» (216 / 3) անթիւ բազմութիւնք գային խնդացեալք և անդադար փառատրութեամբ *օրհնէին* զմիասնական սուրբ երրորդութիւնն: (85 / 11) որք *օրհնէին* զԿաւատ և ասէին. (147 / 10)

ՕՐՀՆԻՉ - 1

այսպէս և ի վերջնումն աստ յոգևաբաստիկ իշխանիս մերոյ տեսաք *օրհնիչ:* (199 / 16)

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ - 15

Եւ յետ այնր որչափ տուգանս տայցէ մարդն, որ ի կանոնսն գրեալն է, *ընդ օրհնութեամբ* արասցեն: (94 /8) Ի Յովհաննիսէ՝ Հայոց կաթողիկոսէ, յԱբրահամէ՝ Տարօնոյ եպիսկոպոսէ…և յայլ ամենայն եպիսկոպոսաց Հայաստանեայց *օրհնութեամբ* ողջոյն: (122 / 16) վասն որոյ *օրհնութեամբ* մեծաւ գոհանային զանպատում պարգևացն Աստուծոյ:

(206 /15) և սաղմոսիւք և *օրհնութեամբ* յուղարկեալ հանգուցանէին զսրբութիւնն տեառն լապտերօք լուցելովք և մոմեղինօք վառելովք ի Գլխոյ վանաց սուրբ եկեղեցւոջն (208 / 1) Եւ ինքն թագաւորն առ դեսպակովն երթայր և երգակից էր սաղմոսաց *օրհնութեան:* (69 / 10) Եւ անդէն կատարէին յոդեաց և յայծեաց պատարագս *օրհնութեան.* (102 / 17) մատուցանէին և նոքա պատարագս Աստուծոյ ըստ կարգի քրիստոսական կրօնից ի ձեռն *օրհնութեան* քահանայիցն սրբոց խաչազարդ յօրինէին զնշանս դրոշիցն իւրեանց: (103 / 15) Եւ ելանէր ձայն գոչելոյ *օրհնութեան* նոցա յերկինս (147 / 9) օծանէր զխաչն իւղովն *օրհնութեան.* (220 / 15) պատուէր ետ վիճակին իւրում առնուլ ձեռնադրութիւն յԱղուանս և զմիւռոնն *օրհնութեան* (274 /4) որով *օրհնութեան* իւղն խնկարկեն արտաքոյ ամենայն գրոց: (328 / 7) Ապա ի զօրանալ հերձուածին՝ ինքեանք բազում հակառակութեամբ և հնարիւք ուրեմն հաստատեցին զկարգ *օրհնութեան* իւղոյն բաժանմամբ ի նոցանէն. (328 / 12) Եւ մերձաւորք և հեռաւորք խրախճանակիցք ընդ այն լինելով՝ ի սրբական աջոյ նորա առցեն *օրհնութիւն:* (214 / 8) Այլ սակայն յայսմ վայրի *օրհնութիւն* և գոհութիւն եղիցի Փրկչին մերոյ Աստուծոյ (299 / 12) և *օրհնութիւնք* բարեխնամ ծնողին զնա ծաղկեցուցին: (186 / 7)

ՕՐ ՔԱՆ ԶՕՐ - Տե՛ս ՕՐ

/ օ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն գ-ը նախդիր /

-

ԶՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 1

ետես քօշն արևմտեան, թէ դարձոյց տէր *զօգնականութիւն* ի սրոյ նորա (193 / 3)

ԶՕԳՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Եւ ի հասանել փորձանացս՝ հասոյց Աստուած *զօգնութիւն* իւր ի ձեռն փոխանորդիդ սրբոյն Գրիգորի (301 / 1)

ԶՕԳՏԱԿԱՐ - 1

Եւ յինն ժամ աւուրն մտանեն առաջի և զվաղորդայն աւուրն հրաման առնուն և մարդկան *զօգտակարն* մատակարարեն: (330 / 10)

ԶՕԳՈՒՏ - 3

որում և ես անսացից տեսեալ *զօգուտն* (158 / 4) «Որովհետև ծառայք քո եմք, խօսեցայց *զօգուտն* առաջի քո, տէր իմ: (162 / 15) Որ և զգիշերն զայն փակեալ զինքն ի քնոյ՝ անցուցանէր խորհելով զաշխարհին իւրոյ *զօգուտն:* (183 / 4)

ԶՕԴԻՔ - 1

և մի՛ զՆոյանն առ Քանան անէծս յորոշողէն *զօդիսն* ի յայծեաց մեք առցուք (278 / 17)

ԶՕԴ - 2

Ջի այսպէս ասեն զօդոց երկրին, եթէ ժանտաբերք են (311 /15) զօդս քաղցրաբերս հրամայեսցես հեղուլ ի վերայ երկրի (188 / 13)

ԶՕԺԻՏ - 2

և ի մատուցանել զօժիտս և զընծայս թագաւորական ընկալեալ, յոյժ բերկրեցան ի տեսանել զմիմեանս: (138/2) և փոխեալ ի նոցանէ զօժիտսն ի բազուկս իւրեանց (160 / 16)

ԶՕԾՈՒՄՆ - 1

և ի ձեռն հայրապետական աջոյն առնոյր զօծումն թագաւորական ի փառս Քրիստոսի: (341 / 15)

ԶՕՁ - 1

ընկճեալ կայր իբրև զօձ ի ճանապարհին դարանակալ (167 / 12)

ԶՕՁԻՔ - 2

Տիբերական ծոցք Լիբանոս լերամբք Յագուրտ առնուին քև ի տես միակի Ականջ կալեալ զօձիսն հողմոյն հիւսիսոյ Զքեզ միշտ խնդրեն՝ առ ոչ երևելդ Տապարաւ Հոնաց զկոտորումն նոնենեաց առնեն: (230 / 5) զճիչ բարձեալ, զօձիսն հարեալ ի ձայն բարձր աղաղակէին կախարդքն և քաւդեայքն, վհուկքն (250 / 12)

ԶՕՏԱՐ - 1

մի՛ ի մէնջ երևեսցին Նաղաբ և Աբիուդ զօտար հուր մատուցանել անհաւատապէս, զի մի՛ հրատոչոր լիցուք. (278 / 14)

ԶՕՏԱՐԱԶԳԻ - 1

որոյ բազում անգամ առաջի իսկ թագաւորին զօտարազգի թշնամեացն բերեալ ընկենոյր զգլուխս: (176 / 12)

ԶՕՏԱՐԱՑԵԱԼ - 1

որպէս խրատել զսիրելի որդի և անտես առնել զօտարացեալ խորթն: (33 / 14)

ԶՕՐ - 6

օր բան զօր քաջաբար մրցեալ՝ առնու յաղթութեան մրցանակն ի վերայ աներևոյթ և երևելի թշնամւոյն: (33 / 3) Եւ օր բան զօր յորդորելով յաստուածասէր պաշտամունս՝ անձանձրոյթ զհիշատակս սրբոցն կատարէր: (47 / 12) Եւ նոյն ինքն տէրն զգուշացուցանէր, եթէ արթուն լերուք, զի ոչ գիտէք զօրն և զժամն: (127 /16) բազմամեծար ուրախութիւն զօրն զայն առնէ (181 /16) այլ զօրն ողջոյն աշխարհական հոգւոց պարապէր. (183 / 8) և զօրն զայն տօնից տօն և ժողովոց ժողով առնէին իշխանն և մեծամեծքն: (259 / 8)

ԶՕՐԷՆՔ - 1

«Եթէ կամաւ յանձն առնուք զօրէնս, պարգևս և պատիւս գտանէք ի նմանէ (113 / 2)

ԶՕՐԻՈՐԴ - 1

Եւ վասն այսորիկ զօրիորդն Սաթենիկ առնու կին Արտաշէս (13 / 9)

ԶՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ - 1

զօրհնութիւնսն կամէին երգել քահանայքն ի վերայ ընծայիցն առաջի խաչին (258 / 10)

/ օ - տառով սկսվող բառեր, որոնք բառասկզբում ունեն յ-ը նախդիր /

ՅՕԳՆԱԿԱՆ - 1

Եւ ինքն իւրով *յօգնական* գնդիւն ի հովիտս դաշտացն ճախր առեալ՝ անցանէր յՈւտի գաւառ ընդ գետն Կուր (232 / 9)

ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ - 11

բայց եթէ տէր Յիսուս ձեռն կարկառուցու *յօգնականութիւն:* (18 / 5) զերրորդութիւնն Աստուծոյ յերկնից յերկիր աճեր քեզ *յօգնականութիւն:* (22 / 6) այլ զոյժ ահեղ զօրութիւնն Քրիստոսի քեզ *յօգնականութիւն* կոչելով՝ վերագոյն գերազանցեալ, քան զբոլոր աշխարհս բարձրագոյն գտար: (27 / 6) ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՆ ՏՐԴԱՏԱՅ ԸՆԴ ԲԱՍԼԱՅ ԱՐՔԱՅԻՆ Ի ՅԱՇԽԱՐՀՍ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԵԼՆ ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ Ի ՎԵՐԱՅ ԱՂՈՒԱՆԻՑ, ԵՒ ԸՆԴԻՄԱՆԱԼՆ ՀԱՅՈՑ, ԵՒ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ԳԱԼՆ *ՅՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ* ՋՕՐՕՔՆ ԵՒ ԱՌՆՈՒԼ ԶԱՂՈՒԱՆՍ ԵՒ ԶՀԱՐԿՍՆ (29 / 4) յառաջ քան զպաշարելն զօր փութանակի առաքէր *յօգնականութիւն* նոցա (138 / 8) որ եկեալ էր *յօգնականութիւն* նմա. (139 / 9) զոր կոչեալ *յօգնականութիւն* (141/2) և զգալ նորա *յօգնականութիւն:* (142 /17) առնու *յօգնականութիւն* զզօրսն Վրաց (178/13) կարող էր զԹուրքաստանեայց հանել զանթիւ զօրսն իւր *յօգնականութիւն* (193/19) Կոչեն *յօգնականութիւն* զշրջակայսն ամենայն. (323 / 3)

ՅՕԳՈՒՏ - 1

քանզի բազում իրօք և *յօգուտ* նոցա զթագաւորին հնարէր հաւանեցուցանել զմիտս: (197 / 9)

ՅՕԴԻՔ - 1

Եւ անդէն կատարէին *յոդեաց / ճիշտը՝ յօդեաց/* և յայծեաց պատարագս օրհնութեան. (102 / 17)

ՅՕԹ - 1

Եւ դասս եպիսկոպոսաց, և՛ երիցանց և այլ պատուական արանցն առեալ թագաւորին ընդ սրբոցն՝ տանէր մինչև ցՔարուէճ *յօթի* տեղ (84 / 11)

ՅՕՇՈՒՄՆ - 1

զի և նոքա հաղորդեսցին հասանել ի ժամադրութիւն նաւակատեաց նշանին և *յօծումն* սրբոյ խաչին: (219 / 19)

ՅՕՋԱԽԱՌՆ - 1

յորում զերեքտասան ամ *յօձախառն* բնակէր վայրի (33 / 7)

ՅՕՏԱՐ - 2

Այլ և կանայք տղայովք հանդերձ արտօսրահառաչ ձայնիւ գերեալ լինէին *յօտար* աշխարհ (42 /16) զոմանս բամբասանօք հալածեաց *յօտար* երկիր (299 / 5)

ՅՕՏԱՐՈՒԹԻՒՆ - 1

քանզի վասն նորին իսկ անուան ապստամբութեան պանդխտեալ էր նա *յօտարութեան* յաքսորս ի բազում ժամանակս (154 / 15)

ՅՕՐ - 4

այլ պահէր զնա իբրև զանօթ ինչ ընտիր և խնայէր ի նա իբրև յերիվար ինչ ընտիր քաջընթաց *յօր* մարտի և պատերազմի. (150 / 19) արա՛ զսա հովանի գլխոյ իմոյ *յօր* մարտի (188 / 19) Եւ կարգ եդ *յօր* խաչին տօնել ի Գիս: (344 / 7) Եւ մեծացաւ անուն նորա ի մէջ բազմութեան թշնամեացն *մինչև յօրն,* յորում այց արար Աստուած ի ձեռաց նոցա ժողովրդեան իւրում ի փրկութիւն: (163 / 17)

ՅՕՐԷՆՍՈՒՍՈՑՑ - 1

Եւ մարդասիրին Աստուծոյ արկեալ ի սիրտ նոցա միակամութեամբ տալ մասն *յօրէնսուսոյց* ծնօտէն խոստովանողին Քրիստոսի՝ մեծին Գրիգորի: (237 / 2)

ՅՕՐԻՆԱԿ - 2

Եւ եթէ զլուսին ածից քեզ *յօրինակ,* յոյժ ծիծաղելի է իմաստնոց. (24 / 5) Եւ այս լինէր նախախնամութեամբ մեծին Աստուծոյ *յօրինակ* նախամարգարէին Մովսեսի (32 / 6)

ՅՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ - 1

Քոյին իսկ աշխարհիդ հայրենի հաւատքն պահեցան, եկեղեցիք շէն մնացին, վկայարանք ի խաղաղութեան, քահանայք ի քահանայութեան … սաղմոսերգուք *ի յօրհնութիւնս* (26 / 2)